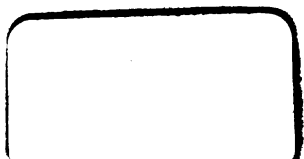

VE RI
TAS

VE RI
TAS

ARCHIV

PRO

LEXIKOGRAFII A DIALEKTOLOGII

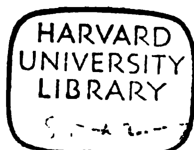
VYDÁVÁ

III. TŘÍDA ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.

ČÍSLO 4.

TŘETÍ PŘÍSPĚVEK K ČESKO-NĚMECKÉMU SLOVNÍKU ZVLÁŠTĚ GRAMMATICKO-FRASEOLOGICKÉMU.

V PRAZE.
NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA PRO VĚDY,
SLOVESNOST A UMĚNÍ.
1906.

PUBLIKACE

III. TŘÍDY ČESKÉ AKADEMIE POSUD VYDANÉ.

ROZPRAVY.

ROČNÍK I.

Čís. 1. Dr. *Jan Kvíčala.* Nové kritické a exegetické příspěvky k Vergiliově Aeneidě. . . . . Cena 3 K — h.
» 2. *Adolf Patera.* Jana Amosa Komenského korrespondence. Cena 3 » 60 »
» 3. *J. Truhlář.* Počátky humanismu v Čechách. . . . Cena — » 80 »
» 4. *Robert Novák*, Grammatická, lexikální a kritická pozorování u Velleja Paterkula. . . . . Cena 1 » 80 »
» 5. Dr. *Jiří Polívka.* Kronika o Bruncvíkovi v ruské literatuře. . . . . Cena 2 » 80 »

ROČNÍK II.

» 1. Dr. *V. Mourek.* Syntaxis složených vět v gotštině. Cena 6 » 40 »

ROČNÍK III.

» 1. Dr. *Jan Kvíčala.* Bádání v oboru skladby jazykův indoevropských. Část I. . . . . Cena 4 » 80 »
» 2. *Robert Novák.* Mluvnicko-kritická studia k Liviovi. Cena 4 » — »
» 3. *Vavřinec Josef Dušek.* Hláskosloví nářečí jihočeských. I. Část: Consonantismus. . . . . Cena 1 » — »
» 4. *Josef Truhlář.* Humanismus a humanisté v Čechách za krále Vladislava II. . . . . Cena 3 » 20 »

ROČNÍK IV.

» 1. *Ferdinand Menčík.* Příspěvky k dějinám českého divadla. Cena 2 » 60 »

ROČNÍK V.

1. Dr. *Jan Kvíčala.* Kritické a exegetické příspěvky k Platonovým rozmluvám. I. Faidros, Gorgias. . . . . . Cena 7 » — »

ROČNÍK VI.

» 1. *Josef Zahradník.* O skladbě veršů v Iliadě a Odyssei. Cena 2 » 80 »
» 2. *Vavřinec Josef Dušek.* Hláskosloví nářečí jihočeských. II. Část: Vokalismus. . . . . Cena 1 » —
» 3. Dr. *Jan Kvíčala.* Kritické a exegetické příspěvky k Platonovým rozmluvám. II. Protagoras. Symposion. . . Cena 6 » 40 »
» 4. *Ignác Hošek.* O poměru jazyka písní národních k místnímu nářečí. Cena — » 40 »

ROČNÍK VII.

» 1. *Jan Loriš.* Rozbor podřečí Hornoostravského ve Slezsku Cena 1 » 50 »

ROČNÍK VIII.

» 1. *Ignác Hošek.* Nářečí českomoravské. Díl I. Podřečí polenské. Cena 2 » 60 »

ROČNÍK IX.

» 1. *Vavř. Jos. Dušek.* Kmenosloví nářečí jihočeských. Cena 1 » 50 »
» 20. *Dr. Václav Vondrák.* Studie z oboru církevněslovanského písemnictví . . . . Cena 3 » 20 »
» 21. *Ignác Hošek.* Nářečí českomoravské. Díl druhý: Podřečí polnické. I. 1. Mluvnický nástin . . . . Cena 2 » 70 »
» 22. *Ignác Hošek.* Nářečí českomoravské. Díl druhý: Podřečí polnické. II. 2. Ukázky podřečí . . . . Cena 2 » 70 »

ARCHIV

PRO

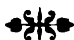
LEXIKOGRAFII A DIALEKTOLOGII

VYDÁVÁ

III. TŘÍDA ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.

ČÍSLO 4.

TŘETÍ PŘÍSPĚVEK K ČESKO-NĚMECKÉMU SLOVNÍKU ZVLÁŠTĚ
GRAMMATICKO-FRASEOLOGICKÉMU.

V PRAZE.
NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA PRO VĚDY,
SLOVESNOST A UMĚNÍ.
1906.

TŘETÍ PŘÍSPĚVEK

K ČESKO-NĚMECKÉMU

SLOVNÍKU

ZVLÁŠTĚ

GRAMMATICKO-FRASEOLOGICKÉMU.

SESTAVIL

FRANTIŠEK ŠT. KOTT.

V PRAZE.

NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.

1906.

Tiskem ALOISA WIESNERA v Praze,
knihtiskaře České Akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění.

DOSLOV.

Látka v tomto třetím Příspěvku uložená sebrána jest skoro výhradně z knih. Sbírána byla hlavně slova neznámá nebo málo známá, ale i známá, nebyla-li posud v Slovníku zaznamenaná. Z těch, která v mém Slovníku (a v Dodatcích a v prvních dvou Příspěvcích) již jsou otištěna, opakována jsou hesla jen taková, ku kterým jsem mohl připojiti nějaký zvláštní tvar, posud nedoloženou nebo málo doloženou vazbu, nějaký lepší, hlavně starší doklad, nový význam některého slova nebo výklad, další frase, pořekadla, přísloví atd.

Kde jsem nemohl podati obšírnějšího výkladu některých slov, aby Slovník nevzrostl na malý Slovník naučný, tam jsem, jako již dříve, ukazoval aspoň k pramenům, kde se čtenář může dočísti zevrubnějšího poučení. Sr. díl I. str. VI. odstavec 5; Komenský (týdenník vychovatelský). 1885. str. 604.

Proč Dodatků jest tak mnoho, vyložil jsem již v Předmluvě k I. dílu na str. V. a VI., v Doslovu k VII. dílu str. I. a II. a v Komenském 1885. 604. Po Dodatcích vydány jsou ještě tři Příspěvky s dalšími menšími Dodatky na konci každého Příspěvku, sebranými za tisku samých Příspěvků. Větší počet těch lze vysvětliti tím, že jsem déle žil, než jsem očekával, a že vydávána byla pořád nová díla, z nichž jsem mohl novou, dobrou látku vybírati, přibíraje vždy ještě i některá starší díla, pokud mi čas k takové práci ještě stačil.

Sebranou lexikální látku mohl bych věru ještě rozmnožiti, ale potom by se jednak počet Příspěvků příliš zvýšil, a jednak nedovoluje mi můj pokročilý věk a nevalné zdraví doufati, že bych nějakou větší práci ještě dokončil. A práce neukončené jsem zůstaviti nechtěl, maje na mysli slovenské přísloví: „Kto porad len hrabe, nemá kedy viazať“ (Sbor. slov. VIII. 87), a osudy neuveřejněných prací jiných mužů, v poslední době prací prof. Ign. Maška.

Než i ty sbírky, které jsem pořídil a vydal, svědčí zajisté o veliké bohatosti a o zdárném vývoji naší řeči.

Vydávaje tento třetí a poslední Příspěvek k svému Slovníku pořízenému hlavně širšímu publiku (sr. Komenského 1885. 604. 1. odstavec) doufám, že se i jím zavděčím mnohému čtenáři, který takové práce potřebuje a jí i užívá, a zvláště budoucím vydavatelům většího českého Slovníku.

Ukončil jsem po čtyřicetileté práci — věnoval jsem jí celou polovici svého života — dílo dosti rozsáhlé a obšírné, máť stránek XXII. 10192, seznamy pramenů v to nepočítaje, jež vyplňují str. 24.

Jungmannův Slovník má stránek 4689. Sr. Doslov v VII. díle str. VI. odstavec druhý. Z něho nebylo do Dodatkův a Příspěvků přibráno nic.

Zmínil jsem se o práci prof. Ign. Maška. Ten zůstavil po sobě obromný lexikální a grammatický materiál, jejž jen z části upravil a z části ještě menší tiskem vydal. Sestavilť několik Slovníků neúplných, hodlaje svým časem je doplniti, a mnoho jiné grammatické látky nezpracované.

Po jeho smrti koupila jeho literární pozůstalosť III. třída České akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, a uložila ji v knihovně Musea království českého. S povolením třetí třídy České akademie užil jsem tohoto pokladu sbíraje látku k tomuto třetímu Příspěvku. Vybral jsem však látku jen z některých Slovníků, a to jen hesla, kterých jsem posud ve svém Slovníku, v Dodatcích a Příspěvcích neměl, a připojil k těmto heslům z pravidla vždy jen jeden doklad, ačkoli bývá u mnohých hesel dokladů více, abych z cizí práce netěžil příliš mnoho. Hesel, která ve Slovníku již mám, nepřibíral jsem z Maškových Slovníků ani tehdy, když jsem měl k nim mladší doklady než Mašek.

Prameny, z kterých jsem hesla s doklady z Maškových prací vybral, poznamenal jsem na konci Příspěvku v seznamu užitých pramenů hvězdičkou.

Aby i jiní zvěděli, který materiál neunavný pracovník prof. Mašek zůstavil, dovoluji si zde jen krátce podotknouti, že sbírky jeho děliti lze ve dvě hlavní části, jedna obsahuje látku znamenitého obsahu ve 182 svazcích nestejně velikých, druhá pak Slovníky uložené ve 20 krabicích 58 cent. dlouhých a ve dvou krabicích kratších. Vyčerpaných pramenů uvádí Mašek 1034. Zevrubnější popis obou části viz ve Věstníku České akademie XIII. 491.—493.

Z *Gebaurova Staročeského slovníku* (A—Mat) a z *Bartošova Dialektického slovníku moravského*, vyd. v let. 1905. a 1906., vybral jsem také jen ta hesla, kterých jsem ve svém Slovníku a v Dodatcích a v Příspěvcích neměl, a to jen sama hesla a jejich význam, necituje dokladů v jejich Slovnících k heslům připojených, ukazuje stran této věci k Slovníkům samým.

Pan prof. *A. Dohnal* dal mi 206 cizích slov vybraných z rozličných novin. — Pan prof. *Kar. Regal* zaslal mi velikou sbírku slov alfabeticky sestavenou, celkem asi 5800 slov, z nichž jsem vybral a užil slov 1109. — Můj syn *Max* dal mi velkou sbírku terminů medicinských a výpisky z rozličných spisů.

Některé chyby byly opraveny na konci každého dílu, jiné v samých Dodatcích a Příspěvcích.

V Praze dne 16. dubna 1906.

Fr. Kott.

A.

A *spojka* se neklade: semo tamo, daleko široko, v zimě v létě, zde onde, tu tam, ve dne v noci. Ale někdy přece: Zmítal kořistí sem a tam. Hol. Met. II. 365. (Mš.). — A *se opakuje*. Tu mi Bohuška v to vpadl a sstavil mi to a toho mi zpraviti nechce. Půh. ol. 1447. III. 623. (520., 662.). — A = *ano*. Pudeš do divadla? A! Rázné *a* s zaražením hlasu = *toto! ne!* U Úpice. Ferd. Zedníček. — A = *ale*. Osvědčila, že jest byla hotova učinit právo, a Jan příjemčí nebyl tam, proto ... Půh. ol. III. 624. Jan slíbil za p. Lacka, a škod mi neplní. Ib. 518. Proč mi nechceš věřiti, a věříš lépe nevěrnému? Vz Baw. 430. Přicházejí v rúše ovčím, a uvnitř jsú vlci hltaví. Chč S. II. 199b. Vz více Chč. S. 431. — **-a** *koncovka genitivu sg. u jmen měst*. U města Wasserburka. Tk. XII 140. Zmocnil se města Satmara. Ib. 152. Do Augsburka. 164., 178. Vilém z Grumpacha 181. Do Speyera. 199. Do Žebráka dojel. 200. Do Normberka. 202. Do Krumlova. 270. Z Wartenberka. 274. Z Fürstenberka. 349. — Do Tyrolu. Ib. 147., 172. a j. Od Píska (m. od Písku). Ib. 193. a j. — **-a** *přípona*: děda, Ondra, Pepa, pleticha, udata. Vz Dšk. Km. 7.

Á se v horalském nářečí na Slov. (v Oravsku) mění v *o*: mám — mom, voják — vojok (z pravidla): kde přechází v *ia*, mění se tam v *on*: čiastka — čonstka. Sb. sl. 1901. 179.

Abiženství a *obiženství*. Půh. ol. (Mš.)

Abluce, e, f., lat. = *mytí*, *umytí*. Lobk. 8. Vz Abluice.

Abraham. Už se chystá k A-mu (k smrti). Čes. l. XII. 486. Isak, Jakub, Abraham, co ja něsjim, to ti dam. Slez. Vyhl. II. 257.

Absolutno, a, n. Čad. 101.

Aby = *abych*. Pes pravil vlku: Aby nemohl kúsati lidi, ve dne mě okovy trudí. Ezop. Baw. 2686.

Acagin, u, m, = čisticí látka. KP. X. 118.

Accedens, -denta, m., lat. = za starší doby do r. 1848. gymnasijní žák, který pro svůj výborný prospěch byl zařaděn hned po praemiantech. Praemianti byli tři, accedenti 4, bylo-li vůbec tolik vynikajících žáků, kteří měli veskrz samé eminence. Při zkoušce roční byl jsem dokonce accedentem. Zvon III. 534.

Acetanhydrid, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 124.

Acethydroxamový. A. kyselina. Vstnk. XII. 46.

Acetodibromglukosa, y, f., v lučbě. Vstnk. XI. 508.

Acetoglyceral, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 506.

Acetohalogenhydrosa, y, f, v lučbě. Vstnk. XI. 507.

Acetonylaceton, u, m., v lučbě. Vstnk. XII. 58.

Acetylen, u, m. A. jest plyn bezbarvý, průhledný. A. plynný a tekutý. Vz KP. X. 113. Výroba a upotřebení ho. Vz ib. 109. nn. Jeho vlastnosti a výhody. Vz KP. X. 132. nn.

Acetylenový. A. apparát, hořák, osvětlení, plamen, průmysl, světlo, věda, zařízení, motor, apparát: kapací, potápěcí, proudový či srčkový, utápěcí či ponořovací, vhazovací či padací, podmáčecí, zaplavovací, přetékací; a. s plynojemem a bez něho. Vz KP. X. 110, 121. A. centrála. Ib. 131.

Acidbutyrometr, u, m., přístroj ke zkoušení tuku v mléce. Nár. list. 1903. č. 186. 9.

-ač konc. ve spisech Husových. Vz List. fil. XXVI. 256.

Ač. Vz Chč. S. II. Slovník 1., Baw. 430.

Ač by uvozuje věty *a)* podmínkové, *b)* připouštěcí. Vz Baw. 436.

-ačka přípona: sběračka, schovávačka. Vz Dšk. Km. 35.

Ada = *snad*. Co nám pravíš? Ada podpálíš? Kv. 1901. 126. — Ada pójdem! = pravda že, ovšem že pójdem. Sbor. slov. VII. 110.

Adam, a, m. Hra na Adama. Vz Sb. sl. 1902. 71.

Adamantový. XV. stol. Vz. Uč. spol. 1903. III. 36.

Adámek Boh., spis., nar. 1848. Vz Flš. Písm. 727.

Adamité. Vz Čes. l. XII. 212.

Adamův. Adamova Hora v Orlických horách. Irsk. XXII. 161.

Additionální. A. erb = přidaný. Kol. Her. I. 16.

Additivně. A. se skládati. Vot. 218. a j.

Adeli má vrable v kobeli. Slez. Vyhl. II. 254.

Adenin, u, m, v lučbě. Vstnk. XI. 131., XII. 54.

Adenský. A. král. Mill. 122 a j.

Adiabatický. A. pochod v lučbě, při kterém tepla ani nedodáváme ani neodvádíme. Vot 275.

Adijonk, a, m., = *adjunkt*. Slez. Vyhl. II. 291.

Adjutantura, y, f. Jrsk. XIII. 3. 23.

Adonay. Zpívajíce a. Kat. v. 8467.

Adorace, e, f, lat. = *zbožňování, pokorné vzdávání úcty*. Zvon III. 332

Adsorbce, e, f., z lat. = zhušťování plynů účinkem sil molekulových na povrchu těles pevných. Vz Strh. Mech. 663.

Advokátský. A. taxa. Světz. 1886. 18.

Aegyptský. A. nemoc oční, trachoma. Ott. XVIII.

Aeolův. Aeolova harfa. Vz Strh. Akust. 277.

Aesthesologie, e, f., řec. = *nauka o počitcích smyslových*. Čad. 41.

Afrosiderit, u, m., nerost. Vstnk. XI. 835.

Agar, u, m. = látka klihovitá, upotřebovaná i v bakteriologii. Ott. I. 425.

Agarice, e, f. Lék. 1741, vz Schulz 250.

Agnostka, y, f. = *peníz s obrázkem svatého*. Kmk. Vz Agnuzek.

Agnuzek, zku, m (hagnuzek) = *agnusek*. Hauer 10.

Agrarněklerikalní banka. Nár. listy. 1904. 31. 17.

-ach přípona: palach. Dšk. Km. 40.

Achajanský = achajský (zastar.). Vstnk. XI. 668.

Achajstvo, a, n = Achajové. Msn. II 176. a j.

Achamary v lučbě. Vstnk. XI. 669.

Achaňský = achajský (zastar.) Vstnk. XI. 668.

Ach *czarne oczka pojdzcie spać*, tanec v Těšínsku. Vz Brt. P. n. 972., 976.

Ach *ja biédna zasmucena*, tanec v Těšínsku. Vz Brt. P. n. 978.

Achský. Vz Achenský a Mš Slov.

Achtuňk, u, m. = *osmina*. Z obecních várek mívá školní správce svůj a. bez ublížení. Wtr. v Světz. 1883. 203.

aj. Dvojhláska *aj* nepodléhá na sloven. Skalicku přehlásce: zajtra, netrhaj, grajcar. Vz. Sbor. čes 83.

A já *dycky pohlédám* (tanec). Vz Brt. P. n. 933.

-ajda přípona: šuhajda, trajda atd. Vz Dšk. Km. 22.

Aj, *dobrý večér* (tanec). Vz Brt. P. n. 940.

Aj, *dyž sem já k vám chodíval* (tanec). Vz Brt. P. n. 935.

-ajna přípona: řezajna. Dšk. Km. 15.

Ajourový, vz Ažurový v I. Přísp. 7.

Aj sem = *až sem*. Již. Čechy. Mš.

Aj *za tú našú stodolenkú* (tanec). Vz Brt P. n. 877.

-ajzlík přípona: chromajzlík. Dšk. Km. 35.

-ajzna přípona: tlampajzna, drbajzna. Dšk. Km. 15.

-ák konc. ve spisech Husových. Vz List. fil. XXVI. 258

Akademism-us, u, m. Nár. listy. 1903. 3 5. 13.

Akademiš, e, m. = *akademický malíř*. Mor. Čes. l. XI. 255.

Akanthes Jakub, spisov. nar. asi 1580. Vyhl. 33.

Akcidenční práce v knihtiskárnách = drobnější, příležitostné výrobky, které vedle novin a větších spisů se zhotovují. Ott. I. 615.

Akkordický. A. hra Nár. list. 1903. č. 174 3.

Akkreditiva, y, f., z lat. = věřicí, pověřovací list, úvěrní list. Nár. list. 1903. 3. 17.

Akkumulátorový. A. společnost. Nár. list. 1903. č. 124. 5.

Akkusativ dvojí. Vz Baw. 430.

Akramenckej. A. nehybo! Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 177.

Akratothermy, pl., f., řec., lázně pro sesláblé. Nár. list. 1903. č. 148. 16.

Akribie, e, f., řec. = *zevrubnost, správnost, přesnost, dokonalost, pečlivost*. Vědecká a. Osv. 1896. 710.

Akroamatický, řec. A. důkaz (provozený jen samými slovy). Uč. spol. 1902. IX. 24.

Akroleinacetal, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 122.

Aksamítník, a, m. = *obchodník s aksamítem*. Kom. Did. 170. — A., u, m. = *karafiát indijský, umrlčí květ*. Nár. list. 1903. 224. 4.

Aksamítový. Baw. Ar. v. 2921.

Akštajn, *akštýn, akštén*. Mš. Slov. A. z něm., *jantar* i *achat*, které se za sebe zaměňovaly. Lbk. 106. Vz Agštein.

Akštienový. A. hora. Baw. B. 2a.

Aktivita, y, f., lat. Optická a. Vot. 74.

Akvamarinový. A. šperk. Zr. Čer. 14.

Akvarellový. A technika. Nár. list. 1904. 38. 13. Vz Aquarella.

Akvisiční úsilí. Nár. list. 1904. 3. 14

Akž = *jakž*. Ev. olom. XVI.

Alanin, u, m, v lučbě. Vstnk. XII. 50.

Alba, y, f., řeka v Orlických horách, Běla, později Novohradská řeka. Jrsk. XIV. 130., XXII. 193.

Albieri Pavel (Jan Mucek), spis. 1861. až 1901. Vz Flš. Písm 735.

Albit, u, m., nerost. Vz Mtc. 1903. 46.

Alboferin, u, m. = silicí a výživný prostředek. Nár. list. 1904. 10. 10.

Aldehydammoniak, u, m., v lučbě. Vstnk. XII. 49.

Aldotriosa, y, f., v lučbě. Vstnk. XI. 503.

Aldoxin, u, m., v lučbě Vstnk XI. 121. XII. 47., Vot 94.

Ale nebývá u Fr. Palackého vždy na prvním místě věty. Abychom ale poznali atd. Vz Mtc. 1901. 375. — **Ale** = *snad*. Hodil tam ale živého stříbra. Val. Čes. l. XI. 178. — **Ale** = *asi*. Také u Vys. Mýta, v Chrudimsku a u Kr. Hradce. Šb. D. 15.

— **A.** = *nicméně, však*; spoj. slučovací = *a; tedy; aspoň*. Vz. Chč. S. II. Slovník 1.—2.
-álek přípona: pitálek, tajtálek. Dšk. Km. 31.
Aleovitý. A. rostlina. Stan. III. 142.
Ale však. Srdce budeť sobě vážiti draze to dobré od Boha. Ale však jest toto věc divná do našeho Boha, že jest nám tak velikú milosť ukázal. Chč. (Výb. II. 615)
Alexander šel na vander, prodal buty za tři huty (hlty). Vyhl. II. 254.
Alexandrský. Mill. 122.
Alexandrynovský. A. škola. Ev olom. XXIX.
Alchymický. A. umění. 1585. Uč. spol. 1902. 22.
Ali = *ale* Mus. 1840. 175.
Alifatický. A. sloučeniny. Vz Vstnk. XII. 46.
Alija, e, f. = *obraz* (v dětské řeči ve Slezsku). Čes. l. XI. 342, Vyhl. II. 232.
-alka přípona: Analka, Mařalka, hlavalka, babalka. Vz Dšk. Km. 31.
Alkaloid, u, m. A dy mrtvolné (ptomainy). Vz Ott. XX. 952a.
-álko přípona: křídálko atd. Dšk. Km. 31.
Alkoholický. A. roztok. Vot. 203.
Alkoholový. A. zuření. Zvon IV. 205.
Alkyl, u, m., v lučbě. Vstnk. XII. 51.
Alkylamidofenol, u. m., v lučbě. Vstnk. XI 13.
Alkylbenzol, u m., v lučbě. Vstnk. XI. 4, 5.
Alkylenoxyd, u m., v lučbě. Vstnk. XI. 8., 123.
Alkylfenylacetylen, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 4.
Allantoin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 55.
Allianční. A. erb. Kol Her. I. 17.
Allocinchonin, u, m., v lučbě. Věstn. X. 587.
Allodiatúra, y, f. = *allodialní statek*. Sbor. čes. 254.
Allofanový. A. kyselina. Vstnk. XII. 52.
Allotropický. A modifikace prvku. Vot. 141.
Alludel, u, m. = *část přístroje sublimačního*. Formou byl a. poklop s krajem dovnitř ohnutým, do jehož vnitřku se usazoval sublimát. Zach. Test. 143., 32.
Allylpyridin, u, m.. v lučbě. Vot. 83.
Alměř, e, f., = *armara*. U Klat. Č. Dod.
Almužna. Cf. Jalmužna.
Alpodrap, a, m. = turista cestující Alpami. Nár. list. 1901. č. 248.
Altéř, e, m., vedle haltéř. Mš. Slov.
Altruism-us, u, m., lat. = *vzájemnosť, nesištnosť, láska k bližnímu*. Nár. list. 1903. č. 161. 13.
Altruistický. A. sebeobětování. Zvon. IV. 126.
Alumini-um, a, n. Vz Vstnk. XI. 521.
Aluminothermie, e, f. z řec. = *vyrábění vysokých temperatur pálením aluminia*. Nár. list. 1902. č. 36. 3.
Amaldin, u, m., *drahokam*. Tbz. V. 4. 130.
Amalgamace, f. A. zlata. Vz KP. X. 199.
Amalgamovaný. A. elektroda. Vot. 169.
Amatérský, lat. A. mistrovství. Nár. list. 1903. č. 175 13.
Amazonky. České A. Cf. Věst. X. 11. nn.
Amazovský = *amazonský* (zastar.). Vstnk. XI. 668.
Ambograf, u, m. Z říše vědy a práce. 1894. č. 15.
Ambroplný. A. jesle. Msn. II. 142.
Ambrožie, e, f. = *ambrožka*. Mš. Slov.
Ambulance. Stál tam p. Ignác se svou čajovou a-cí (se svým vozíkem prodávaje na ulici čaj). Praha 48.
Amen. V lidové řeči na jihu: ámim, mámen, mnámen, námen, mámin, jámen, hámen. Kub. (List. fil. 1902. 247.). Ne vždycky všemu amen říkati (vše schvalovati) Arch. XX. 157.
Americký týká se Ameriky, *američanský* týká se Američanů. Mš.
Amerika, *ruční dvojkolka s košatinou*, ve které přivážejí zpurníky do policejních úřadů, nechtějí-li s zřízenci jíti. Praha 61.
— **A.** = pole u Opatova. Čas. mor. mus. III. 130.
Amerikanism-us, u, m. Co nese současně masku a-mu. Zvon III. 461.
Amerling K. S. Vz Čad. 121.
Amethyst, drahý kámen. Baw. Ar. v. 2792.
Amidobenzaldehyd, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 132.
Amidoderivát, u, m., v lučbě. Vot. 158.
Amidoethylmerkaptan, u, m., v lučbě. Vstnk. XII 50.
Amidoethyloctový, A. kyselina. Vstnk. XII. 49.
Amidokapronový. A. kyselina. Vstnk. XII. 50.
Amidokyselina, y, f., Vstnk. XII. 48., 49.
Amidovalerový. A kyselina. Vstnk. XII. 49.
Amidoxydpropionový. A. kyselina. Vstnk. XII. 50.
Ámim = amen. Již. Čechy. Vz Amen.
Amin, u, m, v lučbě. Vstnk. XII. 47.
Aminoacetan, u, m., v lučbě. Vstnk. XII. 58.
Aminoacetofenon, u, m., v lučbě. Vstnk. XII. 53.
Aminoalkohol, u, m.. Vstuk. XI. 10., XII. 47.
Aminoisopropylalkohol, u, m., Vstnk. XI. 10.
Aminokyselina, y, f., Vstnk. XI. 125.
Aminopentan, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 48.
Aminopropandiol, u m., v lučbě. Vstnk. XII. 47.
Aminopurin, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 131.
Amitolický. A. dělení jádra buněčného. Vz Vstnk. XII. 1. nn.
Ammoniumnitrit, u, m. v lučbě. Vstnk. XI. 712.
Ampère, ru, m. = *jednota intensity elektromotorické síly* (intensita proudu procházejícího za elektromotorické síly jednu voltu

vodičem o jednu ohmu odporu). Vz Vot. 165.

Ampule v lučbě = *skleněná nádoba, široce zahrdlitá.* Zach. Test. 143., 18. Vz Ampula v I. Přísp. 4.

Amtstak, u, m., něm. = *den úředního řízení.* Už nebude žádný a., vrchní už nebude rychtáře peskovat. Zvon III. 722.

Amylalkohol, u, m. v lučbě. Vstnk. XII. 49.

Amyn = *amen.* Šb. D. 56.

An spojka ve spisovné řeči Palackého. Vz Mtc. 1901. 376. Sr. Baw. 430.. Chč. S. II. Slovník 2.

Anachronistický. Nár. list. 1903. 284. 1.

Anakreontika. Rokoková a. Lit. I. 357.

Analka, *Análka,* y, f., zdrobn. Anna. Dšk. Km. 31.

Analysační. A. přístroj. Strh. Akust. 403.

Ananasový. A. stroj. Vz Ujímací.

Anatas, u. m., nerost. Vstnk. XI. 824.

Ancipřišt, a, m., vedle *arcipryšt.* Mš. Slov.

Ancourek, rka, m. = *Anča.* Dšk. Km. 32.

Ančička, y, f., = *jídlo* (jak se připravuje). Vz Čes. l. XI. 88.

-anda příp.: drbanda.

Andaluska, y, f., druh *slepice.* Nár. list. 1903. č. 136.

Ande. Cf. Pat. Jer. 142., Mš. Slov.

Anděl škrábce (m. strážce) = *policajt.* Čes. Buděj. Kub. (List. fil. 1902. 247.). — Velkému pánu odpustili by třeba nejhorší matkr, malému by i anděla zhaněli. Rais. Zap. vlast. 234. Hospodin vsielá andiel (vzácný akkus. sg.) boží. Ž. kl. 22b. (Mš. Slov.).

Andělíček, čka, m. Tam stála v světlých šatech s a čky (s fábory) na rameně. Jrsk. XX. 2. 201. To dítě bude a-čkem (umře). Us.

Andělsky, englisch. A. krásný. Herloš. (J. Hus). 24.

Andělský. Prováděl vždy jen tanec a. (tančil vždy jen s některou vlastní sestrou). Sá. Pr. m. I. 62.

Aně = **a 'ně.** Uzřel dvě lodí, a'ně stojíta. Krist. 34b. (Mš. Slov.)

Anebolito. Poslal nám bullu a. list. 1460. Mus. 1884. 103.

-anec přípona: bublanec, řezanec, umazanec. Dšk. Km. 42.

-ánek přípona: plivánek, kopánek, krajánek. Dšk. Km 32.

Anekdoticky. Vypravování a. zbarvené. Čes. l. XIII. 83.

Anekdotický záznam. Čes. l. XIII. 16.

Anemona, y, f. květina. Adonis, syn cyperského krále Cinyra, jejž Venus milovala, byl na honě od kance usmrcen. Z jeho krve učinila Venus a-nu. Škod. F. 146.

Aneroid, u, m., z řec. 'α-νηρός = ναρός (νάω teku) kapalný. Tedy a. = tlakoměr bez kapaliny (bez rtuti). Strh. Mech. 517.

Anežka sv. Zvyky k ní se táhnoucí vz ve Vyhl. II. 80.

Anežto, vz Anešto. Mš. Slov

Angelika, y, f. rostl. 1741. Schulz 250.

Angor (ankor), u, m., z lat. ancora = *kotva.*

Angorový. A. čepec. Rais. Zap. vlast. 284.

Angrešt, také: *měchounka, měchňanka.* Nár. list. 1902. č. 191. Ve Slezku: kudlačky, kudlatinky, klosbery. Hauer 11.

Angwarth, u, m., lék. 1741. Vz Schulz 250.

Anhydris, u. m., nerost. Vz Mtc. 1903. 46.. Vstnk. XI. 829.

Ani jsú hřiešni. ani s hřiešnými obcovati mají Chc. S. II. 279b.

Animism-us, u, m Vz List. fil. XXX. 490.

Animovaný = *povzbuzený, nadšený.* A. zábava. Nár. list. 1904. 22. 4.

Anion, gt. aniontu, m., v lučbě. Vot. 166.

Anisidin, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 15.

Ani *som ševcová* (tanec). Vz Brt. P. n. 934.

Anjel. Hra na a-la a ďábla. Slez. Vz Vyhl. II. 249.

Anjelíček, čka, m. Hra na a-čka a p. Marii. Slez. Vz Vyhl II. 250.

Anjelička, y, f., angelica, rostl. Mš. Slov.

Anjelský = andělský.

-anka přípona: spadanka, tlapanka, archanka atd. Dšk. Km. 33.

-ánko přípona: znamánko, předánko. Dšk. Km. 32.

Ankor, vz předcház. Angor.

Anna. Zvětšují-li mravenci na sv. Annu své hromady, dá se očekávati jistě tuhá zima. Nár. list 1902. č. 205. 4.; Ott. Kal. 1904.

Annalistický, z lat. = *letopisecký.* Grm. I.

-ano přípona: bředano. Dšk. Km. 15.

Ano, da doch Uvázal se mocí v zboží naše v landfridě, ano jemu páni nepřisúdili. Půh. ol. III. 461. — *Ano, anoť* po slovesech uznamenání. Uzře, ano jest múdrá žena; Hrozná žalosť vidieše, anoť zemi jeho hubie. Baw. Ar. v. 322., 1725. Vz více v Baw. 430.

-ant přípona: neposluchant. Věst. 1900. 159.

Anť = *když.* Že by rád i nah utekl, anť se ze sna jako vztekl. Baw. Ar. v. 1115.

Anthofyllit, u, m. nerost. Vz Mtc. 1903. 47.

Anthrafenon, u. m., v lučbě. Vstnk. XI. 121.

Anthrachinonsulfochlorid, u., m., v lučbě. Vstnk. XI 130.

Anthropologický. A. náboženství. List. fil. XXVII. 404.

Anthropomorfický. A. zobrazování Boha (v lidské podobě). Vlč. Lit. II. 2. 12.

Anthropomorfisace, e, f., řec. = *učlověčení.* Mtc. 1903. 260., List. fil. XXVII. 428.

Antibenzaldoxim, u, m., v lučbě. Vot. 94.

Anticyklon, u, m. Vz Ott. XX. 357.

Antifluktuator, u, m. = pryžcový měchýř před motorem plynovým. Vz Ott. XIX. 961b.

Antifonář, e, m. = sbírka církevních zpěvů. A. cholinský. Mtc. 1903. 23. nn.

Antikristský. A. moc. Fel. 71.

Antilopí. A. kůže. Stan. III. 194.

Antimetafysický. A. stanovisko. Uč. spol. 1902. IX. 39.
Antimon, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 538., XII. 493.
Antimonitový. A. formace rud. Ott. XXII. 79a.
Antinomie, e, f., řec. A. kosmologických idei. Uč. spol. 1902. IX. 20.
Antiocenský = *antiošský*. XV. stol. Vz Uč. spol. 1903. III. 30.
Antiochský, *antiochenský* zastaralé m. antiošský. Vstnk. XI. 668.
Antipohanský ráz básně. Pel. 249.
Antipyrin, u, m., lék. Vstnk. XII. 59.
Antipyrylmočovina, y, f. Vstnk. XII. 59.
Antisemitský = *protižidovský*. Us.
Antl Theod., abjunkt třeboň. archivu, spis., † 16./6. 1903.
Anto. Takový poklísek se mu neodpouští, a. práce jeho jest velekrušná. Krok II. b. 212.
Antoníček, čka, m., zdrob. Anton. Brt. P. n. 699.
Antonín veze kmín, veze Kaču na tragaču pod komín. Slez. Vz více ve Vyhl. II. 254. nn.
Antrasolový. A. mýdlo (bílé dehtové). Nár. list. 1904. 154. 12.
Anu, interj. Pobuď, a. pobuď, pokládáme (sečeme) louku. Fr. Nečásek.
Anuša, e, f. A. o svobodné, Hanča o vdané. Val. Čes. l. X. 470.
Anýz, u, m., pimpinella anisum. Vz Ott. XIX. 749b.
Aoster, stru, m., vedle auster. Mš. Slov.
Apatečnice, e, f. 1456. Mš. Slov.
Apatéka, y, f. Čím dnes jsou naše lékárny, obchody materialistův a cukrářské, tím našim staročeským předkům bývaly a-ky. Dolenský. Praha 234. Cf. Apatyka.
Apatit, u. m., nerost. Vz Mtc. 1903. 47., Vstnk. XI. 841.
Apatykářský. Všemi a-skými sádly mazaný. Světz. 1895. 338.
Apheli-um, a, n., z řec. = bod, v kterém jest země od slunce nejdále, odsluní. Vz Strh. Mech. 65., Afelium v V. 891.
Apionový. A. kyselina. Vstnk. XI. 519.
Apiosa, y, f., v lučbě. Vstnk. XI. 519.
Apodiktický. A. jistota. Uč. spol. 1902. IX. 8.
Apokryfní líčení. Nár. list. 1904. 147. 13. Vz Apokryf v V. 912.
Apolena — špatná žena, sbírá drščky do břemena. Slez. Vz více ve Vyhl. II. 255.
Apophthegmatista, y, m. = *epigrammatik*. Vlč. Lit. I. 311.
Apostol = apoštol. Mš. Slov.
Apparat, u, m. = *oblek*. V tom biskupským apparatie. Frant. 238.
Appellačka, y. f., = *appellování* k vyššímu soudu. Nár. list. 1903. č. 209.
Appellatorní. A. zkouška (právnická). Lit. I. 549.
April. Vz Opice. April — motyka a rýl (v dubnu mnoho lidí umírá, mnohým kope se hrob.) Sbor. slov. VII. 130.
Aprilový. Je jako a-vé počasí (vrtkavý). Luž. Kv. I. 164.
Apriorní antagonismus. Nár. list. 1903. 270. 17. Vz A priori v V. 913.
Aquarellista, y, m. = *kdo maluje vodními barvami*. Sb. sl. 1902. 80.
Aquarellový. A. papír. Ott. XVIII. 183. A. technika. Zvon IV. 128.
-ař, **-ář** konc. ve spisech Husových. Vz List. fil. XXVII. 222.
-ara přípona: knihara. Dšk. Km. 11.
Arabista, y, m. = *přívrženec Arabů*, Emin. 327.; *kdo se zabývá arabskou řečí*.
Arabonový. A. kyselina. Vstnk. XI. 504.
Arbajtka, y, f. vz Arbajtek v I. Přísp. 6.
Arbes Jakub. Vz Lit. I. 906.
Arbitráž, e, f. fr. = *posouzení hodnoty zboží dodaného dle vzorku; měnozpyt, cenozpyt*, vyšetření rozdílu mezi kursy n. cenami téže doby na různých místech platnými. Štrc. Sr. Arbitrage v V. 914.
Arbitrážní. A. koupě. Nár. list. 1902. č. 233. 14.
Arbitrážový, fr. A koupě, špekulace. Nár. list. 1903. č. 243. 17. Sr. Arbitráž.
Arc, e, m., z něm. Arzt. Pan a. ke mně přistupuje. Brt. P. n. 597.
Arcibáseň, sně, f. Arc. Homerova. Msn. Od. Úvod.
Arciberan, a, m., = *veliký beran*. Msn. Od. 138.
Arcibolestný. A. smýkačka. Msn. Od. 275.
Arcichytrák, a, m. Fel. 119.
Arcikalvinista, y, m. Fel. 182.
Arcilotr, a, m. Stan. III. 251.
Arcimethodicky. A. vzdělávati. Osv. 1896. 461.
Arcimošna, y, f. A. tuplovaná (nadávka). Wtr. Str. 22.
Arcinový = *zcela nový*. A. třínožka. Msn. II. 150. A. loď. Msn. Od. 110.
Arcipecival, a, m. Hlk. V. 40.
Arciplný. A. brašna. Msn. Od. 264.
Arcipodobný. Msn. Od. 177.
Arciprotivný rejd. Msn. Od 316.
Arcireakcionář. Nár. list. 1901. č. 337.
Arcisle, narcisky, leluja sv. Josefa, narcissus poëticus. Slez. Vyhl. II. 223. Vz Arcisek. V. 914.
Arcišosák, a, m. Lit. I. 718.
Arcityran, a, m. Sláď. Rich 138.
Arciúřad, u, m. Jg.
Arciúředník, a, m., Jg.
Arcivýlupek, pka, m. = *povedený chlapík*. Us.
Arcizbojník, a, m. Vck. Vset. 51.
Arcizlý = *velmi zlý*. Výb. II. 1247.
Arcizřejmý znak. Msn. Od. 346.
Areometr, u, m. = nástroj k měření hustoty drobných tělísek tuhých. Vz Strh. Mech. 468., 475. Sr. V. 915.
Arginin, u, m., v lučbě. Vstnk. XII. 49.
Archa, y. f., *polní křídlový oltář* (u Husitů). Jrsk. XII. 342.
Archaeozoický, vz Eozoický.
Archaický, vz Azoický.
Archaistický. A. reakce. Nár. list. 1902. 13.

Archaisující arie altova, ton. Nár. list. 1904. 95. 1., 1903. 284. 17.
Archangelový. A. hlas. Ev. olom. XXIX.
Archanjel, a. m. = *archanděl.* Mš. Slov.
Archanjelský = *archandělský.* Mš. Slov.
Architektonicky. A. malebný. Nár. list. 1903. č. 177. 2.
Aristokratičnosť, i, f. Hlk. X. 213.
Arithmometr, u, m. Ott. XIX. 990.
Arkadism-us, u, m. = *idyllismus.* Přesladlý a. Lit. I. 357.
Arkebuzíř, e, m. Kká. Sion. I. 220. Vz Arkebuzír (VII. 1087.)
Arkebuzírský. A. halapartna. Tbz. V. 9. 200.
Arkosy = *pískovce s hojnými zrny živce.* Ott. XIX. 789.
Arlekináda, y, f., it. = *šprýmařství, šaškovství.* Zr. Čer. 84.
Armalisté = *drobná šlechta bez pozemků* hlavně z doby Sigmunda krále, kteří šlechtici dostávali při svém povýšení na šlechtictví tak zvané literas armales a sloužili vojensky nebo při dvorech mocných magnátů. Jrsk. XXVIII. 1. 12.
Armara, v Klatovsku: *alměř, halměř.* Č. Dod.
Armoni-piano = piano zdokonalené Hlaváčem. Čes. Východ. 1./1. 1898.
Aromatický. A. sloučeniny. Vz Vstnk. XII. 150 nn.
Arpin. Mistr Vác. A. z Dorndorfu. Vz. Mus. 1904. 146.
Arrestní. A. řízení soudní. Vz Ott. Říz. III. 168.
Arsen, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 536, XII. 490.
Aryldithiokarbamat, v lučbě. Vz Vstnk. XII. 54.
Arylhydroxylamin, u, m. v lučbě. Vz Vstnk. XI. 14.
Arylthimočovina, y, f. Vstnk. XII. 54.
Asa = *asi.* Utržila asa osm peněz. Frant. 20. 9.
Asaponě = tamen, *přece*; saltem, *aspoň.* Vz Pat. Jer. 142.
Asbestokaučukový. Nár. list. 1903. č. 243. 17.
Asekulací m. asekurace. Us. Dšk. Km. 6.
Asiatský týká se Asiatů, Asianů, *asijský* týká se Asie. Mš.
Asijský, vz předcház. Asiatský.
Askalin, u, m. = staronorský peníz. Na zavraždění prostého šlechtice stanovena byla sazba na 1440 a-nů. Nár. list. 26./7. 1896.
Asla, y, f., inter lapides. Rozk. P. 123. (Mš. Slov.)
Asparagin, u, m., v lučbě. Vstnk. XII. 52.
Aspoň a. Pán Buoh lidem odjímá zbožie, aby aspoň a tiem dotknuti jsúce jej milovali. Gest. B. 58a. (Mš. Slov.)
Asponě = *aspoň.* Diablové prosili sú, aby a. v svině vjíti připuštěni byli. Vít 98a. (Mš. Slov.).
Asponi = *aspoň.* Gl. roudn. 28b. (Mš. Slov.).
Assaut (asó), fr. = útok, v šermu i volný potyk. Ott II. 902.
Astragánka, y, f., *čepice.* Val. Čes. l. XIII. 76.
Astrachan, u, m., *astrachaň.* A. na pláštěnky. Nár. list. 28./11. 1897. Vz násl.
Astrachaň = velmi jemná. kudrnatá kožešina beránčí barvy černé; aksamitová napodobenina této kožešiny. Ott. II. 923.
Astrofysiologický. Zvon IV. 126.
Astrografie, e, f. z řec. = *hvězdopis.* Vz Krec. 21.
Asymmetrický = *nesymmetrický.* Vot. 77.
-áš přípona: dvacijáš, rabijáš. Dšk. Km. 50.
Ašče = ? Dle Šf. Starož. II.² 465. Pozn. 51. dialektická zvláštnosť.
Ašla vedle Asla.
Atavistní sklon. Nár. list. 1904. 31. 13. Sr. Atavistický v I. Přísp. 7.
Ať by místo *aby.* Odpusťte, ať by i otec odpustil vám. Ev. olom. XXXI. a j. Musí býti veliký milovník Kristův, ať by pustil se těch věcí. Chč. S. II. 142b. (I. 109a.)
Ať bych. Jáť bych nevzal tvého statku, ať bych pravdy nepověděl (i. e. za to, abych . . .). NB. 27.
Atelierový. Jsou to zamítnuté skizzy, a-vé zbytky. Nár. list. 1903. č. 148. 13.
Athanor, u, m., z řec = chemická, alchimistická pícka, což se vykládá: nesmrtelný oheň. Vz Zach. Test. 139., 30., 144.
Atheniensky m. *athenský.* Vstnk. XI. 669.
Athleticko motocyklistský. Nár. list. 1904. 17. 13.
Athletický. A. cvičení, Nár. list. 1903. č. 94. 13., závody. 154. 13. Vz násl.
Athletika, y, f. = *umění zápasnické.* Nár. list. 1903. č. 154. 13. A. a sportovní hry. Ib. č. 284. 17.
Athmometr, u, m., = *přístroj k měření tahu vzduchového.* Vz KP. IX. 83.
Atlasový. A. papír. Vz Ott. XVIII. 184.
Atoděti (a + todě + ti), etenim. Ž. wit. (Mš. Slov.) Cf. Atodie.
Atomism-us, u, m. = prvkosloví. Vz Krec. 11.
Atomista, y, m., der Atomist. Krec. 11.
A toť, etenim. Mš. Slov. Cf. Atoti.
Attrakce, e, f. Uč mě mazancóm (visí na: *uč mě* místo na: jísti) jísti. Smil. Přísl. (Mš. Slov.).
-atý. Příponou *-atý* vytýká se menší míra vlastnosti. Vz Malatý, Hloupatý, Slabatý. Již. Čechy. Kub. v List. fil. 1902. 255. O jejím významu vz v List fil. XXVII. 225.
Au. Aniť křičí: Au, kněži, nechte toho! Rokyc. Post., Jg. Hist. 74.
Augment, u, m., z lat. = předpis ku množení kamene. Zach. Test 144.
Augustin. Augustine! Kočka dříme na komíně. Vz více ve Vyhl. II. 255.
Auktoritář, e, m. Rozený a. Lit. I. 609.
Auktoritářství, n. Lit. I. 609
Auředníček Otak., nar. 1865., básník. Vz Flš. Písm. 712.
Auster, stru, m. (*aoster*), lat. = *polední vítr.* Ž. kap. 125. 4. (Mš. Slov.).
Austroslavism-us, u, m. Lit. I. 492., List. fil. 1903. 387.
Aušpice = *neštovice.* Slez. Vyhl. II. 205.

Autograf, u, m., z řec. = přístroj, který samočinně zaznamenává změny veličiny časové. Strh. Mech. 11.

Autogramm, vz Autograf (zde).

Autokratní normalní grammatika. Osv. 1896. 549.

Autokritičnosť. Zvon. IV. 223.

Autokritik, a, m. Osv. 1896. 732.

Automobil, u, m. z lat. a řec. = *samohybný vůz*, das Automobil, der Automobilwagen, der Selbstfahrer. A. akkumulatorový, benzinový, elektrický, lihový, parní. Vz Jind. 4.

Automobilista, y, m. = kdo jezdí na automobilu. Nár. list. 1903· 144. 3.

Autoritářský horlivec. List. fil. 1903. 41.

Autoritativní. A. výklad. Nár. list. 1903. č. 243. 17.

Autotypický = *prvopisný*. Tří- a čtyřbarevný process a ký. Nár. list. 1902. č. 233. 2.

Autotypie, e, f., řec. = *prvo-, samotisk.* Barevná a. Nár. list. 1903. č. 131. 13. A. = způsob vyráběti pro knihtisk příhodné plotny přímo podle půltonových předloh ... Vz Ott. 1086.

Autovelodrom, u, m. Nár. list. 1904· 17. 13.

Auvech. Auvech, to mě trudí. Dal. Hr. 3. 21. (M·. Slov.). Vz Ouvech.

Avavrkú, zpěv holubí. Val. Čes. l. X. 463.

-avec přípona: pijavec, prskavec. Dšk. Km. 42.

Avéch = ouvéch. Avéch nám otce takého! Hrad. (Mš. Slov.).

-aví přípona: bolaví, n. Dšk. Km. 24.

-avice přípona: pijavice, blyskavice, chrástavice. Dšk. Km. 42.

Avšakž = *avšak*, tamen. Mill. 37[a].

Avšakže = nonne. A. upatřie všichni, nonne scient omnes. Otázka nonne má význam věty kladné silně tvrdící. Ž. wit. 52. 5. (Mš. Slov.)

-avý konc. Její vznik. Vz List. fil. XXVII 231.

Axle, e, f., něm. Šněrovačka s axlama (průramky). Čes. l. XII. 282.

-azný přípona: hromazný. Dšk. Km. 17.

Azofenin, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 133.

Azoth. E znamená caleantum neboližto azoth, nebo vitrolium. Zach. Test. 129., 144.

Azurný. A. klenba (nebeská), tma. Zr. Let. IV. 44., I. 103., Vrch.

Až. Ve rčeních *ne* — *až* a pod. = již. Než jednu věc požřem, až na jinú hledíme. Chč. S. I. 124b. Vz více v Chč. S. v Slovníku 2. — *Až* = *takže*; po záporu = *v tom*. Vz Baw. 431.

Až až. Bylo toho až až (mnoho). Us.

A že = *hle, hle pak*. Chč. Olom. 255[a]. (Vz. Mš. Slov.)

Ažeť = *až, takže*. Na tě praví hrozné činy, ažeť ciesař milosti nechce dáti. Baw. Ar. v. 1342.

Až jeliž. Mne neuzříte, až jeliž přídu. Ev. olom. XXIX.

Ažť. Vařiž oman, ažť bude měkek. Vz Mš. Slov.

B.

B. Sr. Gebaurův Slovník.

'ba, 'bě = oba, obě. Mš. Slov.

Baalství, n. = *modlářství*. Fel. 73. Vz Baal.

Baba, bába = *stará žena*. Přejde-li bába přes cestu, po které jede vozka, svrhne se mu vůz. Baba je třikrát horší nežli čert, věř tomu, že to není žádný žert. Mtc. l. XXXI. 6., 10. Baba aji čerta přechytruje. Čes. l. XIII. 381. Bába zaříkávajíc nemoc mluví: Já bába po Bohu, pomohu, co mohu, a to, co nemohu, ponechávám Bohu. Ib. 1897 (XXXI.) č. 4. 126. — **B.** Slepá bába (hra). Vz Čes. l. XII. 219., 262. V Opavsku: Bila baba. Hauer 10. Hra na bilu babu, na opilu babu. Vz Vyhl. II. 245. — **B.** = *dračka*, která poslední peří dodrává. Čes. l. XI. 84. — **B.** = *loutka*. Slov. vzáj. I. 19. — **Bába** = *černá kuchyně*; *válcovitá poduška*, na niž paličkují krajky. Bolesl. Čes. l. XIII. 88.

Babalka, y, f., zdrobnělé ‚bába'. Dšk. Km. 31.

Babcova, y, f., jm. louky. Sbor. slov. VII. 114.

Babčatový. B. knedlíky. Nár. list. 1898. č. 216. Sr. Babče.

Babče, ete, n., jinde *papše* = peckovité ovoce. Nár. list. 1898. č. 216.

Babčura, y, f. = *babka* (brouk). Dšk. Km. 11.

Babečníky, pole u Přibyslavic. Čas. mor. mus. III. 130.

Babí. *B. léto*, za stara prý babí *vlek*. Také: *příze n. nit p. Marie.* Jest to tkanivo drobných pavouků. Sr. Nár. list. 1903. 277. 4. Koho se babí léto letíc dotýká, bude šťasten. Čes. l. XII. 22. Je-li první den babího léta jasný, bude teplý podzimek. — **B.** *kout* = severozápad (studený). Čes. l. XII. 22. — **B.** *lom* = hora u Brna. Mršt. Obrz. 111. — **B.** *ucho* = *jitrocel*. Vz Jazýček. Hauer 10. — **B.** *pupek*, *vrch* u Domažlic. Čes. l. XII. 384.

Babička, y, f. *B. zlatá* = *chléb*. Na Zbirovsku. Al. Velich. (Mš.).

Babinec, nce, m. = *zbabělec*. Jakýs b. a pravý ženkyl. Rokyc. Post. 136b. — **B.** = *baba*. Dšk. Km. 42.

Babiti komu = *jako porodní bába sloužiti*. Val. Čes. l. XII. 388.

Babka, y, f. = *babička*. Sv. Ludmila, b. jeho. Kar. 113. — **Babky** *lopuší* = *kulaté chytlavé plody lopuchy*. Mor. Kmk. — **B.** = *háček*, jímž se zapínala u krku mužská košile. Slez. Vyhl. II. 180. — **B.** růžová, immortella, rostl. U Domažl. Čes. l. XI. 383.

Babkování, n. = *tlachání bab*. To je pouhé b. Fel. 24. Pozn.

Babolec, lce, m., pistia, rostlina. Vz Ott. XIX. 798.

Baborecký = *bavorský*. B. pomezí. Dšk Km. 37.

Babouk, a, m. = *stařena*. V zlodějské řeči.

Babouš, e, f. = *Barbora*. Dšk. Km. 50.

Babrotiny, pl., f Skysnuté b. Slov. Sbor čes. 126.

Babuša. Děvuchy vážou šátky pod krkem n. v týle na b-šu, staré ženy na babku Slez. Vyhl. II. 190.

Babylonština, y, f. = *babylonská řeč*. Báb. 27.

Bacill. Nežli Vilém, císař starý,
opustil ten svět, chtěl tvary
bytostí těch poznat okem,
které věda, tichým krokem
kráčíc v hloubku zpytování,
sama žasnouc objevila
jako chorob, smrti stroje,
jimž se člověk těžce brání.
Koch tu před císařem stoje
ukazoval drobnohledem
souchotin bacilla předem
Starý císař, mdlým zře okem,
podivil se nad živokem.
Bacillus v té vážné chvíli
představit se honem pílí:
„Ave Caesar Imperator,
můj rod ze živého žije,
barba blanca, triumphator,
žerem také dynastie...“
Dr. Albert.

Bäcka, y, f., nějaké zvířátko. Sb. sl. 1901. 154.

Bacouch, u, m. = jídlo jako ‚báč‘. Dšk. Km. 40. Sr. Bacóch v I. Přísp.

Bačkovský Fr. Dr., spis. Vz Lit. I. 230.

Bádati. Sr. Mš. Slov.

Badej, e, m., *badejovec* = *lůžko na peci*. Hauer 10.

Badejovec, vce, m., vz Badej.

Baf, u, m. = *bafnutí z dýmky*. Rais. Lep. 128.

Bafati = *kouřiti*. Bafá jak panský komín Rais. Lep. 178. — **B.** = *buchcovati, silně kašlati*. Kbrl. Dom. 16. — Pozn. B. v I. Přísp. 9. za Bagary polož před Bágny.

Bagatella, y, f., vz Bagatelle.

Bagatellisovati co. Osv. 1896. 373., 730.

Bagažovať = *žvýkati*. Slez. Vyhl. II. 152.

Bagážství, n. = *zavazadla*. Pal. Záp. II. 29.

Bagger = *rypadlo*. B. džberový, elektrický, parní, řetězový, ruční, rýčový, ssací, s výtlakem. Vz Jind. 5., Rypadlo.

Baggrovati = *rýpati*. Vz Bagger v I. 42.

Bagoun, a, m. — *Bagouni* = *drobné peníze*. V zloděj. řeči.

Bagrovka, y, f. Kun. Id. 79. Sr. Bagger.

Bagún, u, m. — *vagon*. Mor. a slez. Ned. list. 1886. 4./7.

Bahenka, y, f., malaria, zimnice. B. trvalá, febris malarica continua, ulevující, f. m. remittens. Nemocný, chorý bahenkou. Ktt.

Bahenkový. B. tyčinky, bacilli malariae. Ktt.

Bahník, a, m. B. africký, protopterus, ryba. Vz Ott. XX. 804.

Bahniti. — **co komu**: louky. Arch. XIX. 517. — **se čím.** Grunty podmokáním se bahní. Arch. XX. 370.

Bahnivosť či vlhkosť povětří. Zach. Test. 19.

Bahno. Baw. Ar. v. 4283. V bahně někoho nechati = *opustiti*. Jrsk. III. 343. — *Bahna*, louky u Petrovic. Čas. mor. mus. III. 130.

Bahnovaloun, a, m., jm. žabí. Msn. Hym. 91.

Bahr, u, m. = *bahra, loukoť na kolese*. Slov. Sbor. čes. 269.

Bahrýk, u, m. Kámen zpracovati na b-ky ku stavbě pecí. Sb. sl. 1901. 159. Cf. Bahrík (V. 933.).

Bach, u, m. = *pozor; stráž, hlídka*. Vleč na bach = jdi a měj pozor. V zloděj. řeči. Čes. l. X. 140.

Bacháček. M. Martin B. Nauměrský. Vz Tbz. V. 4. 59. nn.

Bachant, a, m. Studentský b. byl tulák. XVI. stol. Wtr. Zvon II. 623b.) Vz Bacchant

Bachantský. B. šelma. Nadávka. XVI. stol. Zvon II. 610. Cf. Bachant.

Bachař, e, m. = *hlídač*. V zloděj. řeči. Čes. l. XI. 140. Slyšel po chodbě blížícího se bachaře. Zvon III. 550.

Bachor. Má kabát jako bachor (mokrý). Val. Čes. l. XI. 225. Ten had je tak vysnažil, že byli jako bez bachora. Slez. Vyhl. II. 285.

Bachoř, e, m. = *hrachová luska*. Č. Třeb. Čes. l. XII. 227.

Bachora, pl., n. = *střeva*. Ostr. Šb. D. 59.

Báchora. Sr. Báchorka. Mš. Slov. — **B.** = *peřina*; *báchorka* = *peřinka*. V zloděj. řeči. Čes. l. XI. 140.

Báchorka. Slezské báchorky. Vz Vyhl. II. 282.

Báchorkovitý. 1724. Hrubý. 254.

Báchorkový. B. ráz povídky, Lit. I. 322., ovzduší. Nár. list. 1903. č. 243. 13.

Báchorný. B. svět. Nár. list. 1885. č. 80.

Bachorovitý. B. kniha = *tlustá*. Čes. l. XII. 344.

Bachovať = *míti pozor*. V zloděj. řeči, Čes. l. XI. 140. Vz předcház. Bach.

Bachráčik, u, m. = *hrnec*. Slov. Czam. Slov. 122.

Bachratý. B. buta (naproti rovné, která nemá záhybů). Slez. Vyhl. II. 181.

Bachůrek, rka, m. = *tučný človék*. Kká Sion. l. 158.

Bachuřonky, něj. oděv. Těšín. Vyhl. II. 197.

Baissovní nálada. Nár. list. 1904. 121. 17. Sr. Baisse. V. 934.

Bajazzský. B. nátěr. Zr. Nov.[2] 191.

Bajda, y, f. = *hůl*. Dšk. Km. 22.
Báje = dej neobyčejný, ktorý osoby obrazotvornosťou utvorené predstavuje a vypravuje za spôsobem dejepisným; Skazka záleží z krátkeho předmetu neobyčejných vlastností. Slov.
Bájezpytný = *mythologický*. Krok. I. a. 10 (1821).
Bajka. Starověké bajky. Vz Mus. 1901. 511. nn.
Bajonetový, B. rám u parního stroje. Ott. XIX. 257.
Bájoskoumný obor. Slov. Čes. l. XII. 406.
Bájoslovec, vce, m., mythologus. Krok I. a. 33. (1821.).
Bajza Jos. Ig., slov. spis., 1754.—1836. Vz Vlč. Lit. I. 810. nn., II. 845.
Bak, bek = *škaredý*. V dětské řeči. Je to bak, bek. Slez. Vybl. II. 232.
Bakola, y, f. = *bakule*. Lišeň. Mtc. 1902. 445.
Bakoun, a, m. = *bagoun*, vepř. Dšk. Km. 17.
Bakounář, e, m. = *bagounář*. Čes. l. XII. 39.
Bakterialní. Buňka kvasniční a b. Nár. list. 1903. č. 124. 5.
Bakterie. O struktuře b-rií. Vz Vstnk. XI. 569.
Bakula, y, f. = *hromada*. Chlapi, robe, paničke, všecko v jedné bakole. Hoch. 19.
Bakulový. B. forma rakoviny pobřišnice. Ott. XIX. 984b.
Bakuň, ě, f. = *opasek*. Val. Čes. l. XIII. 76.
Baláchati = *hřmotiti*. Slov. Sbor. čes. 269.
Balbach, a, m. = *voják*. Ve zloděj. řeči.
Balbín Boh. Sr. Lit. I. 906.
Balbous, a, m. = *žid*. V zloděj. řeči. Sr. Jorďán.
Balda, y, f. Obušek i b. (jsou) tvoje. Slov. Čes. l. XI. 467. — **B.**, y, m. = *sedlák*. Ve zloděj. řeči. Čes. l. XI. 140.
Baldak, vz Baldach.
Balený več. Výčitky v zlá slova balené. Zvon IV. 93.
Bálešek, ška, m. Báleškom všetko ometati. Slov. Čes. l. XII. 415. Sr. Báleš.
Baletka, *balletka* y, f. Vrch. Lud. 164.
Balice, e, f. = *selka*. V zloděj. řeči. Čes. l. XI. 140.
Balicí. B. papír. Ott. XVIII. 182.
Baliga, y, f. = *smyšlénka*. Mor. Čes. l. XI. 22.
2. **Balík**, a, m. = *tlustý člověk*. To je b.! Us.
Balíkový. B. Žofka = *sedlákova žena*. V zloděj. řeči. Čes. l. XI. 140.
Balíkův, ova, ovo. Balíkovo křápě = sedlákovo dítě. V zloděj. řeči. Čes. l. XI. 140.
Balladický. Píseň b. zbarvená. Zvon III. 327.
Ballistika, y, f., z řec. = druh křivky dráhy těla vrženého. Vz Strh. Mech. 330.
Balne-um, a, n., z lat. = *vodní lázeň*. Zach. Test. 20. a j.
Balónek, nku, m. = *čepice s kšiltem* přiokrouhlená z tenké látky. Lišeň. Mtc. 1902. 111.
Balvanitý kámen (čedič, diorit, fonolit, syenit, porfyr, trachyt, zelenokámen, žula, žulový porfyr). Vz KP. IX. 255.
Baly, pl., m. = *tlach*. Sb. sl. 1902. 9.
Balzamína, y, f., tanec. Vz Brt. P. n. 850.
Bambati dítě = *kolébati*. Slez. Vybl. II. 230.
Bambeluša, bambula, bombela, bombrlík. Vz Kolébka zde.
Bambeřice m. Vambeřice. Krkon. Šb. D. 30.
Bambous, a, m. = *nelida*. Dšk. Km. 48.
Bambula, y, m. = *nadutec*. Dšk. Km. 13.
Bambuličí hodinky = lilek černý, *psí víno*, solanum nigrum. Kšť. Lid. 8.
Bambulička, y, f. Roh erbu okrášlený b-kami n. kuličkami na ťopkách. Kol. Her. I. 328. Sr. Bambule.
Bán. Sr. Jir. H. Prove 5.
Báň, ě, f. = *dýmka*. Rais. Lep. 133.
Banálnosť, i, f. = *otřepanosť, ovšednělosť*. Kvap. Lib. 160.
Banan, u, m. Banany sušiti a potom je na mouku rozmílati. Stan. III. 75.
Bandička, y, f. B. na mléko. Nár. list. 23./8. 1900. Sr. Banička.
Bandorák, u, m. = *strouhanec* (jídlo). Vz Čes. l. XI. 89
Bandorka, y, f. = *polévka z bandorů*. O její úpravě vz v Čes. l. XI. 90. Vz násl. Bandorový.
Bandorový. B. nadivajna či *bandorka*, *drn* = jídlo bramborové (brambory se rozstrouhají, osolí, přidá se hrstka mouky, načež se kaše vlije na pekáč politý horkým máslem). Krkonoš. Čes. l. XIII. 175.
Bandur, u, m. = *bandor, brambor*. Mš. — *Bandury* = *rovné střevíce bez podpatků*, aby podkůvky se mohly na ně přibiti. Val. Čes. l. XI. 118, Vybl. II. 196. — **B.**, a, m. = *lenoch*. Volyně. Čes. l. XIII. 122.
Bangal, u, m. = *bankál*. Na tebe aby měl člověk b. Mor. Kmk.
Baníkov, a, m, vrch v Gemersku na Slov. Sb. sl. 1901. 165.
Banka, y, f. B. národní, obchodní, průmyslová, všeobecná zajišťovací. Nár. list. 1903. č. 127. 5, č. 177. 5. — **B.** = *věštev*. Dšk Km. 30.
Baňka, y, f. = *džbán*. Čes. l. XII. 227.
Bankař, e, m. = *nemanželské dítě*, z něm. Bankkind. Ti bešťáci a bankaři. Wtr. Str. 108.
Baňkář, e, m. = *pes*. V zloděj. řeči.
Bankocedule, e, f. = *bankonota*.
Bankovkový. B. záloha. Nár. list. 1903. č. 128. 17.
Bankovní. B. papír, sazba, spolek, trh, dlužní úpis. Nár. list. 1893. č. 128. 17., č. 168. 14., č. 114. 17., č. 177. 5.
Bankrotěti, ěl, ění. Zelí již b-tí = na bramborech trouchniví nať atd. Sá. Prost. II. 169.
Bánovky, pl., f., hora u Růžomberka. Sb. čes. 280.

Báňský. B. hodnoty, průmysl, společnosť, trh. Nár. list. 1908. č. 128. 17., č. 124. 5., č. 243. 17., č. 124 5.

Bantovati = *působiti.* Už ten jed v něm b-val. Val Nár. sbor. VIII. 99.

Bara, y, f. = *peřina.* V zloděj. řeči. Čes. l. XI. 140.

Baráčisko, a, n. = *malý barák* (opovržlivě). Kmk.

Barachta, y, f. Těch barachţ nikdo za evangelium držeti nebude (tlachů). Fel. 11.

Barák (chatrný). Je to pod tři štoky, má to střechu až na zem; potřeboval by rodičů (opravy). Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 178.

Baran, a, m. = řetězem svázaná a v zadu k saním přivázaná *hromada dříví,* aby rychlosť saní při svážce byla mírněna Val. Čes. l. XII. 46.

Baranec, nce, m., hora u Růžomberka na Slov. Sbor. čes. 280.

Baranina, y, f. = *hlouposť.* Vyvedl b-nu. Val. Čes. l. XII. 130.

Baratr-um, *barat-um,* a, n., název *pekla.* Luc. 44. 45.

Barbarořečný = *cizí řečí mluvící.* Škd. Od 120.

Barbiturový. B. kyselina. Vstnk. XI. 131.

Barbora, y, f.: Barča, Barče, Barka, Babouš, Běta, Betuš. B. vaří, Sáva chladí a Nikola jí (srbsky). B. mosty mostí. Judita břeby ostří a Mikuláš přibíjí. (4. 5. a 6. pros.). Ott. Kal. 1904. Popěvek: Barbora ze dvora ztratila bachora. Vz více ve Vyhl. II. 255. — **B.** = *almara.* V zloděj. řeči. — **B.** (martin) = *veliké jelito.* Slez. Vyhl. II. 201.

Barborka, y, f. Má-li sv. B. bílý fěrtoch (sníh), bude hodně trávy. Hlavn. 65. B-ky chodily večer před sv. Barborou. Slez. Vz Vyhl. II. 7.

Barciklata, pl., n. = *vejce.* V zloděj. řeči.

Bardství, n. Napodobení b. Lit. I. 650. Sr. Bard.

Bardybuc. Máš b.? (tážou se dětí, upadly-li a udeřily-li se). Nebo máš bom? Slez. Vyhl. II. 230.

Báre, e, n. = *vepř.* V zloděj. řeči. Čes. l. XI. 140.

Bařeniště, ě, n. = *bařina.* Čes. l. XIII 110.

Barevňák, a, m. = *barvíř.* Mtc. 1902. 22.

Barevně. Plátna b. tkaná. Nár. list. 1885. č. 107.

Barevný. XV. stol. Uč. spol. 1903. III. 30.

Barchentový. B. bluza. Nár. list. 1903. č. 243. 15.

Barchetový = *barchentový.* Nár. list. 28./11. 1897.

Baric = *pařiti.* Slov. Sbor. slov. 1900. 180.

Bařináč, e, m., = *rak plavý, krátký, s klepety hrubými.* Slez. Čes. l. XI. 222. Vz násl.

Bařinář, e, m. = *rak plavý,* krátký, s klepety hrubými. Slez. II. 268. — **B.** = *žába.* Msn. Hym. 85.

Bařinatý. B. lázně. Nár. list. 1898. č. 135. 4.

Barnabášník, a, m. Barnabášníci. Tak volala žena na psa a kočku, když jí poděsili housata. Nár. list. 1900. č. 202.

Barnum, a, m. = odvážný a chvástavý podnikatel s dotěrnou reklamou. Kád. 8.

Barograf, u, m., z řec. = *přístroj,* jenž zaznamenává graficky změny tlaku vzduchového. Vz Strh. Mech. 520.

Barokní, vz Baroční, Barokový.

Barokový. B. rámec obrazu. Tbz. V. 9. 249.

Baroměr, u, m. Nár. list. 1903. č. 134. 25.

Baron, a, m. Uhelný b. = bohatý obchodník s uhlím. Nár. list. 1903. č 168. 13.

Barovnice, e, f. = *borovnice.* Domažl. Kbrl. Džl. 5.

Barrandit, u, m., nerost. Vz Vstnk. XI. 832.

Bartolomeides Lad., slov. spis. 1754. až 1825. Vz Vlč. Lit. I. 507.

Bartoloměj. Bartoloměji, na pěkný podzimek máš naději. Na sv. B-je sedlák žito seče.

Bartoš Frant. Vz Flš. Písm. 739. (i podobizna). — Kronika B-še písaře (kritický rozbor). Vz Vstnk. XII. 241. nn. Cf. Č. Čas. histor. 1901.

Baruše, e, f. = *Barbora.* Dšk. Km. 50. Na sv. Baruši střez nosu i uší. Ott. Kal. 1904.

Baruška, y, f. Suché b šky = smrkové šišky. Mor. Čes. l. XI. 119.

Barva. Obtížné rozeznávání barev, chromatodysopsia. Ktt.

Barvení, n. B. cihlářské hlíny. Vz KP. IX. 195.

Barvený = *červený.* Št. Ř. bes. 26. 85.

Barvičkářství, n. Bojovali proti vlasteneckému b. (nosení barevných odznaků a p.). Nár. list. 1903. č. 186. 2.

Barvitius Ant. Vz Alm. XII. 130.—131.

Barvitosť, i, f. B. zvuku. Strh. Akust. 405. **B.** malebná, instrumentační. Nár. list. 1903. č. 134. 13., Zvon III. 660.

Barvitý. B. zrnka v obsahu bakterií. Vz Vstnk. XII. 31., 34.

Barvivo, a, n. B. oční, Augenpigment, krevní, Blutpigment, krevní v moči, Haematinurie, rozpuštěné b. krevní v moči, Haematoglobinurie. Ktt.

Barvocit, u, m. Nár. list. 1902. č. 36. 2. Nauka o měření b tu, Chromatooptometrie. Ktt.

Barvohled. V II. Přísp. 425. thromoskop oprav v: chromoskop.

Barvoskvělý. B. prosa. Nár. list. 1885. č. 75.

Barvoslepý (nerozeznávající barvy). Nár. list. 1885. č. 75.

Barvoslovný. B. stupnice. Nár. list. 1903. č. 226. 2.

Barvosvětlový. B. mluva. Nár. list. 1904. 38. 13.

Barylith, u, m., nerost. Vz Vstnk. XI. 836.

Baryt, u, m., nerost. Vz Vstnk. XI. 829.

Barytický. B. formace olovnatá rud. Vz Ott. XXII. 78b.

Barzaldehyd, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 124.

Bas, u, m. = *hluboký hlas.* Vysušovali korbele, aby měli dobrý bas. Světz. 1883. 177.

Basa, y, f. = *kláda* (mučidlo). Už jsi v basi (v base) = chycen v léčce, v chládku (ve vězení). Vck. Vset. 192. — **B.** = *hudební nástroj.* Vynášeli basu = zbyli poslední u muziky. Čes. l. XIII. 176.

Basamalelky. Uvedla se na b. = na mizinu (mař.)

Basana, y, f. = *jáma na plevy.* Volešník. Kub. List. fil. 1902. 247.

Basař, e, m. = *basista.* Vin. I. 11.

Basiliščí oči. Slád. Rich. 22.

Baska, y, f., zdrobn. basa. Brt. P. n. 759.

Básnce, e, f., zdrobn. báseň. = *bájka.* Pel. II. Sr. násl.

Básnice, e, f. = *bájka.* B. za květ vzata bývá, múdrosť ovocem se nazývá. Ezop. Baw. 217.

Básníček, čka, m., der Dichterling. Sr. Básnílek. Masar. Stud. 22.

Básník. Slovo toto nalezá se v ruk. mikulovském i budyšínském Husova Výkladu i ve vydání z r. 1520., ale přes to není dle Hoškova mínění staročeské a správné, nýbrž pochází z konce XVIII. nebo z poč. XIX. století. Vz Mus. fil. VII. 300. nn., Básniti. Odpor proti tomu ve Věst. XI. 282.

Básnimilovný. J. Uhlíř. Chybně m.: básní milovný. Mš.

Básniti. Toto slovo není dle Hoškova mínění staré, nýbrž pochází prý z konce XVIII. nebo z poč. XIX. století. Vz Mus. fil. VII. 306., Básník. Ale Gb. a Flš. učí, že jest staré. Vz Věst. XI. 282.

Básnivomluvný autor. Jg.

Básnivý. B. knihy. 1638. Věst. X. 10.

Básnotvor, a, m. = skladatel smyšlének. Ti b-rové lhú. Chč. S. II. 247b. (198a).

Basovati. Děla z bašt basovala nejhlub ším tonem (temně duněla). Tbz. V. 4. 256.

Basrman, a, m. = *vodník,* z něm. — **B.,** *hrníčka* (do záštěpu v kolíku zastrčí se ka mének, kolík pak plove kolmo ve vodě. Val. Čes. l. X. 470.

Bašim, a, m. Bašimové = starší židovští. Dolenský. Praha 409.

Bašta, y, f. = *jídlo.* B. na žukla = žrádlo pro psa (otrávené). V zloděj. řeči. Čes. l. XI. 140. — **B.,** y, m. = *turecký paša.* Brt. P. n. 1194.

Baštiti, il, ěn, ění = *jísti.* V zloděj. řeči. Čes. l. XI. 140.

Baštovna, y, f. = *ústa.* V zloděj řeči.

Bataraška, y, f., studánka u Hronova. Mus. 1901. 321.

Báti se čeho jak. Bojí se toho, ako pes mesiaca, Rizn. 176., jako vzteklý pes vody. Tbz. V. 1. 421. — **se v čem.** Ty se v tom žádného neboj. 1512. Arch. XIX. 91. — **bez se.** Bojícím Boha všecky věci pomáhají **k dobrému.** Hus (Vstnk. XI. 750.).

Batice, e, f. = *sestřička.* Sr. Báťa. Mš. Slov.

Batíček, čka, m., zdrobn. *batík.* Baw. Ar. v. 3180.

Batoh, u, m. Sedíš, jako boží matky b. (o ťuťmákovi). Sbor. slov. VII. 132. — **B.** = *krajkářská poduška.* Slov. Nár. sbor. 1904. 6.

Batolátko, a, n. = *dítě.* Politické b. Nár. list. 1902. č. 218. odp.

Baton, u, m. (fr. bâton) = *hůl,* jíž se užívá při tělocviku a hl. při šermu. Ott. III. 478.

Bator, u, m. = *břicho; stará peřina.* — **B.,** a, m. = *břicháč* (nadávka). Hauer 10.

Batovec Jindř., žurn. a spis. † 1903. maje 63 léta.

Bav, u, m. = *bavení, zábava.* Mark.

Bavenit, u, m., nový nerost. Vz Vstnk. XI. 840.

Baviti se kde = *meškati.* Val. Čes. l. XI. 274.

Bavlnářský. B. obchodník, průmyslník, tovar, trh. Nár. list. 1903. č. 257. 21., č. 177. 5. a j.

Bazanský. B. krev, do níž prý se namáčely věci, aby ztvrdly. Baw. J. v. 288.

Bazant, u, m. = *drahý kámen.* Baw. J. v. 303.

Bazár, u, m. = *žumpa při hře v boby.* Vitějice. Kub. List. fil. 1902. 247.

Bázlivec, vce, m. Barvu jinou a jinou na se pleť b. přibírá a v těle duch v klidné mu nemůže pobývati míře. Msn. II. 233.

Báznivosť, i, f. = *bázeň.* Baw. Ar. v. 4127.

Bažant. B. démantový, královský, obojkový, sedlový. Nár. list. 1903. č. 136. 9.

Bažiti čeho. Toho pokrmu nebažejí duše svaté. Luc. 47. — **si kde jak.** Proč tu o samotě tak si bažuješ. U Ještěda. Sá. (Osv. 1884. 36). — **si kdy.** Nejvíce si bažovala o žních Hada rychtářova. Sá. Pr. m. I. 148.

Baživec, vce, m. = *kdo po něčem baží.*

Baživeček, čka, m. zdrobn. baživec. Nár. list. 1903. 284. 1. feuill.

Bditva, y, f., vz Bdětba. Mš Slov.

Bdrý, vz Bedr.

Bé = *ovce* (v dětské řeči). Us. — **Bé** = *bekaná, nehezká věc* (v dětské řeči).

'bě vedle *obě.* Mš. Slov.

Beán, a. m. = *neotesanec* (nadávka). 1631. Zvon II. 623b.

Bebtati. V V. 970. beptati, beptavý oprav v: bebtati, bebtavý a polož za *Bebta* na str. 957. — **B.,** stammeln. Výb. I. 959. 3., Vstnk. X. 600.

Bebtavý. Sr. Bebta.

Bé — cé. Neřekl na to bé — cé = *nic,* ani slova.

Becquerelovy paprsky. Vz Vstnk. XII. 390 nn.

Bečan, a, m. = *sedlák* (nadávka). V Šumavě. Nár. list. 1903. č. 246. 1. odp

Beččice, e, f., vz násl. Bečice.

Bečice m. *beččice* (zdrobn. z bečka), vas. Ev. olom. 272., 238. Tři b. salnitru, prachu. Půh. ol. III. 707.

Bečka, y, f. Bečky jsou: dvojka, pětítka, štverka, trojka, věderka. Val. Čes. l. XI. 435. — **B.** = *piják.* Ještě džbánek na novo pro tuto vyschlou bečku. Herloš. Jan Hus 19.

Bečvárna, y, f. = *bečvárova dílna.* Jrsk. VI. I. 138.
Běda, y, f. Bědami se člověk učí. Tbz. V. 1. 126.
Bědajž mne! Krok 1890. 93.
Bedernice, vz Bederník. Slez Vyhl. II. 221.
Bědla, y, f., vensus, něj hmyz. Rozk. 68.
Bedlen, *bedlna, no.* Sr. Bedlně. Mš. Slov.
Bedlička, y, f. = *berlička.* Domažl. Čes. l. XII. 380.
Bednění, n. Prkenní, laťové b. stropu. Vz KP. IX. 300. nn
Bedněný. B. zvonice, most. Zvon III. 693, 710.
Bednový. B. zboží (uložené v bedně). Nár. list. 1903. č. 124. 6.
Bědný. B chlap se neleká ničeho ani pekla. Tbz. V. 4. 338.
Bědohojný. B. sváda. Msn. II. 187.
Bědonosný. B boj. sen. Msn. II. 304., 19.
Bědoplodný muž. Msn. II. 409
Bedr, bedra jako pestr, pstrý. Sr. Bedrý. Mš. Slov.
Bedra = část brnění chránící nohy. Baw. J. v. 280.
Bedrmor, u m. = *bedrník.* Kšť. Lid. 8.
Bedrník, u, m., pimpinella. Vz. Ott. XIX. 749. — **B.** = *břicho žaludek.* U Horažď. Kub. List. fil. 1902. 247.
Bedroplodový, genitocruralis. Ktt.
Bedrovec, vce, m. = *sval* po straně páteře bederní, psoas. Vz Ott. XX 915.
Beel, e, m. = *bůh.* Od Beele. Stará glossa. Vz List. fil. 1902. 445.
Běh. Lépe činí, kdo během znikl běd, než by vpadl u plen. Msn. II. 251.
Běha, y, m. = *běhoun.* Rozk 910.
Běhačka, y, f. = *běh* (noha zajícova). Sbír Landfras. 161.
Běhlý. S třimi dny pořád běhlými. Arch. IX. 313.
Běhohvězdný. B. zběžení. Rostl. G 41b.
Běhoň, ě, m. = *los* (ssavec). Lit. I. 801.
Běhosť, i, f. Kat. 2334. 170
Běhoun, u, m. B stojatý (*stroj* cihlářský) Vz KP. IX. 106. nn. B. ležatý. Ib. 114. nn. — **B.** = *koberec,* Lauftepprich. Nár. List. 1903. 312. 18. — **B.,** a, m. = *pocestný, poutník.* V zloděj. řeči. Čes. l. XI. 140.
Běhúcí = *rychlý, měnlivý.* V kolo b-cího ščestie rytěřujeme běžiece. Alxp. k. 19. (Mš.).
Běhunec, nce, m = *kůň.* Msn. II. 95., 141.
Běhunka, y, f. = *běhna.* Hauer 10.
Běhutý = *rychlý.* Baw. T. v. 208.
Běhyně, ě, f., fahrende Dirne. Chyt. 27.
Bechnouti s čím: s pytlem na zem = *praštiti.* Slez Vyhl. II. 291. Vz Bechati.
Bejkovka, y, f. Na B-ce = louka u Černin. Př. Star. VII. 55.
Bék, a, m. = *býk.* Hanác. Šb. D. 47. — **B.,** vz Bak.
Bekání, n., ve smyslu nadávky. Zvon. II. 624.
Bekně, ě, f., vedle Bekyně. Mš. Slov.
Běla, y, f. = *bílá mouka.* V zloděj. řeči. — **B.** řeka. Vz Alba.
Bělák, u, m. = *sýr*; *měsíc.* V zloděj řeči. Sr. Lovoný. — **B.,** a, m. = *vojín bíle oděný.* Tbz. V. 375.
Bělávky = *bělavý oblak?* Tbz. I. 2. 23.
Bělbožstvo, a, n., opak *černobožstvo.* Sbor. slov. 1900. 137.
Belčovík, u, m. = belčov (kolébka). Slov. Vzáj. I. 19.
Bělehradčan, a, m., lépe Bělehraďan. Mš.
Bělemný. B. koření (na bělmo). Mš. Slov.
Bělenka, y, f., albinismus; b. čivová, po zánětu čivovém, leucodermia neurotica. Ktt.
Belgičan, a, m. = Belg. Us.
Belialův. Zaslíbili se službě B-lově. Herloš. J. Hus 77.
Bělina, y, f. = *bílá věc, sníh.* Tbz. V. 1. 119.
Bělinka, y, f. = *bílá krvinka,* Leucocyste. Ktt.
Beliť. Beliže mi beli, môj anielik biely. Ukolébavka. Czam. Slov. 134.
Bělivo, a, n. Glaucoma sit bělivo. Boh. hex. 466. Sr. Bělmo. Mš. Slov.
Belka, y, f. = *pes* (valašsky). Sb. sl. 1901. 157.
Bělka, y, f. = *mléko.* V zloděj. řeči.
Belkot, a, m. = *kdo rychle mluví,* mele hubou. Hauer 10.
Bělky, pl., f. = *světlo.* Sr. Funk. V zloděj. řeči.
Bělnatka, y, f. B. oční = blána neprůhledná tvrdá, bílá, membrana sclerotica. Čad. 11., 12. Sr Rohovka.
Bělo, a, n. = *den.* Na bělo = za měsíce. V zloděj. řeči.
Bělobradý stařec. Jrsk. VII. 2. 14.
Běločerveně. B. natřený. Tbz. V. 5. 91.
Bělodlouhý. B. roucho. Krok. II. b. 216. (1827.).
Bělohubý. B. holka. Dšk. Km. 52.
Bělaječmen, e, m. Mns. II. 146.
Bělokabátník, a, m. = *vojín v bílém kabátě.* Tbz. V. 9. 36.
Bělokoží, n., leucodermia. Ktt.
Bělokrevnosť, i, f. B. dřeňová, leucaemia medullaris, původu míšního, příznaková, pabělokrevnosť, pseudoleucaemia, leucocystosa, slezinná, l lienalis, splenemia, žlázová, l. lymphatica. Ktt
Bělokrevný. Zánět sítnice b-ný, retinitis leucaemia. Ktt.
Bělokrvinkatosť, i, f., leucocythosis. Ktt.
Běloleský. B. moře, Hlk. XI. 108., tuk. Kká. Sion. l. 133.
Bělolokty. B Helena, Hera, Nausikaa. Msn II. 47., 3., 92., Hym. 19., Od 105. a j.
Bělomíšný zánět (zánět bílé hmoty míšní), leucomyelitis. Ktt.
Bělopeřný. B. vlny (mořské). Tbz. V. 6. 244
Běloplachetný koráb. Hlk. XI 108.
Běloramenný. B. bohyně. Zr. Nov.[2] 311.
Bělorouchý. Kká. Sion I. 189.
Bělоručka, y, f. B. Hera = běloramenná. Msn. II. 18.
Bělorůžný háv sněhu. Nár. list. 4./1. 1898.
Bělorůžový květ, odznak. Čch. Kv. 150., 210.

Běloskvrnatosť, i, f. B. líční (jazyku a sliznice ústní), leucoplastica baccalis.
Bělosrstý brav. Msn. Od. 145.
Běloeta, y, f., gallaxia, Milchstrasse? Rozk. P. 54. (Mš.).
Bělostnoramenný. B. Hera. Msn. Hym. 5.
Bělotok, u, m., B. děložní, fluor albus uterinus, leucorrhoea uterina, poševní, fluor albus vaginalis, leucorrhaea vaginalis, řitní, fluor albus posterior (výtok hnisavého hlenu řiti). Ktt.
Bělotrnný = *mající bílé trní*. B. citlivka. Holub I. 343.
Bělouš, e, m. = *bílý kůň*. Vydáváme-li se na cestu a jde proti nám nejdříve kůň b., mějme se na pozoru před úhonou na svém zdraví, jestiť to znamením, že nebudeme dlouho živi. Mtc. I. XXXI. 16. Sr. ještě: Novomanželé.
Bělovláska, y, f. = *děvče bělovlasé*. Tbz. III. 1. 142.
Bělovlasý. B. muž, Tbz. V. 5. 139., mlha.
Bělpuchník. Rozk. 2439. (Mš. Slov.)
Bělšík, u, m., isida. Sr. Blščík. Mš. Slov.
Belušinky = *běloučký*. Prus. Slezsko. Čes. l. X. 423.
Běluška, y, f. = *bílý pták*. Tbz. III. 2. 14.
Bělzub, u, m. B. vepře (bílý zub). Msn. II. 175. — **B.**, a, m. = *vepř*. Msn. Od. 216.
Bembenka, y, f. = *drumle, drnkačka*. Brt. P. n. 1194.
Benátky, pl., veneficium. Rozk. P. 2062. — **B.** *malé*, kdysi jm. Střeleckého ostrova v Praze. Dolen. Pr. 217. — **B.** = *půda močálovitá* H. Jir. Mýto. I. 2.
Bendl Kar. Vz Alm. VIII. 109.—112. — **B.** *Vác. Čen.*, kn. a spis. † 1870. Vz Čes. l. XII. 353.
Benedikt, a, m. Brána sv. B-ka stávala na východním konci nynější ulice královédvorské. Dolenský. Pr. 336. — **B.**, u. m., bylina. Rozk. (Mš.)
Benedikta, y, f. = *benedikt*, bylina. Mš. Slov.
Benedicti (Blahoslav) Jan, nar. 1796 (ne 1799.). Sr. Lit. II. 62 nn., 845.
Benedycht, u, m., *benedikt*, bylina. Rozk. (Mš.).
Benedyk, u, m., rostl. (dává se kravám). Nár. Sbor. VIII. 122. Vz předcház.
Beneš-Třebízský Václ. 1849.—1884. Vz Třebízský, Tbz. V. 9. 405.—698., Flš. Písm. 731. — **B.** Beneš, Beneš! Kaj ty kočky ženěš! Ja jich ženu ulicum, potlukam jich palicum. (Vybl. II. 260. Slez.).
Benzaldehydthiosemikarbazon, u, m. v lučbě. Vstnk. XII. 54.
Benzaldoxim, u, m., v lučbě. Vot. 94., Vstnk. XI. 133.
Henzanilidimidchlorid, u, m., v lučbě. Vstnk. XII. 54.
Benzbrodamid, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 710.
Benzinový. B. lokomobila. Nár. list. 1902. č. 233. 2. B. lampa. Ib. 1903. 281. 21. B. motor. Ib. 1904. 135. 21.
Benzoan, u, m. B. ethylnatý, amylnatý. Vot. 12.
Benzofenon, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 122
Benzofenonchlorid, u, m. v lučbě. Vstnk. XI. 54.
Benzochinon, u, m., v lučbě. Vstnk. XII. 127.
Benzoylacetylsuperoxyd, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 9.
Benzoylfenylmočovina, y, f. Vstnk. XI. 710.
Benzoylsalicin, u, m. B. či populin. Vz Ott. XXII. 539.
Benzpseudokumididimidochlorid, u, m., v lučbě. Vstnk. XII. 54.
Benzylalkohol, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 12.
Bér, u, m. = *proso skopené*. Vz Ott. XX. 781.
Beran, a, m. Přišel b. na berana (tvrdohlavec na tvrdohlavce.) Jrsk. XIII. 3. 174. B-na stínati. Vz Čes. l. XI. 177. Pozn. Tlouci b-ny = běžeti bosky tak, až si tluče patami až do těla. Mtc. 1903. 441. — **B.** = *žalářník*. V zloděj. řeči. Čes. l. XI. 140.
Beraniť = *prositi, žebrati*. V zloděj. řeči.
Beranský = *helvitský*. Zvon II. 349.
Beranství, n. To bych přišla do krásného b. Sá. Prost. II. 173. Sr. předcház.
Berceli-um, a n. = nový prvek z thoria. Nár. list. 1904. 102. 3.
Berdle, e, f. = *berle*. Dšk. Km. 12. Sr. Berdla v I. Příspěvku.
Bergamotový olej. Ott. XVIII. 720.
Bergrechtní = *vinohradní*. B. knihy. 1595. Mtc. 1903. 22.
Beringer Jan, prof. a spis. † 17./12. 1901. v 54. roce v. svého.
Berličkový. B. kříž, Kol. Her. I. 221., čára 163.
Berlomocí = *berlou vládnoucí*. Vnuk b-cích pradědů. Jg. v Kr. I. b. 17. Lépe B-cný.
Berná, é, f. Paní b. = choť berního. Kbrl. Dži. 15.
Bernard Al. J., spis.
Berně, ě, f. O slově tom vz Mus. 1902. 22. nn. B. zemská starší doby. Vz Mus. 1902. 215 nn. B. královská. Vz Mus. 1902. 28. B. českého království před válkami husitskými. Vz Mus. 1902. 21. nn. Vymáhání berně zemské. Ib. 229. nn. O berní Židů v starší době. Ib. 231. — **B.** = Verona. Ciesař jede proti němu až do Bernye. Pass. Kr. 129a. (Mš.)
Bernhardský pes. Us.
Berní. Utáhnouti b. šroub. Nár. list. 1904. 114. 17.
Berničný od berník n. bernice, ale významem nehodí se k nikterému; lépe: berní (úřad, od berna). Mš.
Berník, a, m. Berníci a jich platy (za staré doby). Vz Mus. 1902. 228 nn.
Bernolák Ant. Vz Vlč. Lit. I. 317. nn., Lit. I. 906., II. 287., 239. nn., hl. 846.
Berounoký m. berounský. Šb. D. 22.
Bertík, a, m., = Adalbert. Dšk. Km. 30.
Beruška, y, f. = *ovce samice*. Msn. II. 47.
Bervšecko, a, m. To je takový b. (kdo vše béře). Dšk. Km. 51.

Běs = *zlý duch*. Slováci si ho představují jako černého capa (kozla). Vz Sb. sl. 1902. 26. Vháněti se v běsy = zoufati. Baw. E. v. 2807.

Beseda, y, f. Vz Souk. 1903. 16.

Besedovac sa = *smlouvati se*. Slov. Sb. D. 79.

Běsený. B. křik rozlebl se po borech. Tbz. XIII. 296. Jakési běsené chrochtání. Ib. 195.

Besídka, y, f. = přístřešek s bedněním u hlavních dveří, aby jich chránil před vánicemi. Jrsk. XXVII. 310.

Bésigue (bézig), fr. = hra v karty. Ott., Nár. list. 29./10. 1899.

Běsitý. B. zloba. Tbz. XII. 211.

Běsnění, n. Slyšela jeho b. Zvon III. 494.

Běsniti v II. Přísp. 15. za Blzko polož před Beseda na str. 11.

Běsota, y, f. Zhoubnou hnán b-tou. Msn. II. 155.

Běsovník, a, m., daemoniacus; obsessus, *posedlý*. Vz Pat. Jer. 142.

Běsovský vrah, kůže. Tbz. II. 9. 194., 90. V tom bylo něco b-ho. Tbz. II.² 257.

Bessemerovna, y, f. Bessemerhütte. Jind. 6.

Běsský chlap. Tbz. XVI. 102.

Bestrej, e, m. = *květinový hrnec*. Us. Mš. (u Deštné).

Bestrejka, y, f. = *hrnec na mléko*. Cf. Bezkrejtka. U Deštné, Mš., u Volyně. Čes. l. XIII. 122.

Běta, y, f. Nopovídej žádnému, enom starému vrátnému, starý vrátný starej Bětě a Běta po celém svět. Val. Čes. l. XI. 321.

Betaň, ě, m., rybník u Jankova u Votic Uč. spol. 1901. IV. 3.

Bětel vedle bitel. Mš. Slov.

Bez, u, m., sambucus, Holunder, Holder. Vz Ott. XXII. 576.

Bezbarevně. Tam se malým okýnkem světlo b. prodíralo. Zr. Nov.² 350.

Bezbarvý. B. věc. Zr. Nov.² 358.

Bez, bez! = *ticho, ticho!* V zloděj. řeči. Čes. l. XI. 140.

Bezbojnosť, i, f. Wtr. exc.

Bezbožec, žce, m. Tbz. V. 6. 117.

Bezbožník, a, m. 1575. Hrubý 176.

Bezbranec, nce, m. Msn. Od. 103.

Bezcelný dovoz. Nár. list. 1904. 158. 10.

Bezcílnosť, Planlosigkeit. Zvon. IV. 163.

Bezčestnosť, i, f. Hlk. XI. 344., Šm.

Bezčestný, lépe: bezectný. Mš.

Bezčetně. Krmů b. majíce. Msn. Od. 230.

Bezčitnosť, i, f., Geruchlosigkeit, anosmia. Ktt.

Bezd, bzda, m. Až do bzda se roztrhnouti. Lék. Vz Mš. Slov.

Bezděcek = *bezdětek*. Ž. klem. 112. 9.

Bezdech = *tichý*. V zloděj. řeči.

Bezděkov, a, m., pole u Červené Lhoty; rybník u Palopins. Čas. mor. mus. III. 130.

Bezdílně. Rov b. společný. Msn. II. 128.

Bezdozorný. B. torpedo. Nár. list. 1901. 147. 10.

Bezdůkazný. B. tvrzení. Mtc. 1894. 75.

Bezdusíkatý. B. látka, Vstnk. XII. 55., 495., moč. Ktt.

Bezectě něčí statky hrabiti. Msn. Od. 321.

Bezectíti koho = *nectíti*. Msn. II. 4. — **co komu:** lůžko (zneuctíti.) Msn. Od. 116.

Bezední, n. V (jeho) b. ztrácí se medovina (jako by byl bez dna; pije mnoho). Tbz. V. 1. 163.

Bezedník, u, m., nyní Bösding, rybník na Těšínsku. Vstnk. X. 559.

Bezednivý = *bezedný*. B. hlubina. Pat. Jer. 57. 5.

Bezehřívý, mähnenlos. B. lev. Hol. Met. II. 475.

Bezeskvrnný. Tbz. V. 9. 185.

Bezespornosť, i, f. Logika b-sti = ta, jíž jde o to, ady odstranila spory z našich pojmů a myšlének. Krec. 5.

Bezestromý, baumlos. B. lučina. Hol. Met. II. 239.

Bezešvý, nahtlos, ohne Naht. Jind. 6.

Bezhlasosť, i, f. Nár. list. 1903. č. 250. 17.

Bezhlaví, n. B. bezbřiché (plod bez hlavy a břicha), Acephalogastrie; bezpateřné, Ktt.

Bezhlavosť, i, f. Toť věru b. Sląd. Sl. 7.

Bezhrbý. B. plémě (skotu). Stan. III. 190.

Bezhubí, n. B., bezústí, Mundlosigkeit, astomia. Ktt.

Bezhybný, bewegungslos. Zr. Let. III. 27.

Bezchlebnosť, i, f. B. dělnictva. Nár. list. 1902. č. 179. Vz Bezchlebí.

Bezchocholý. B. přílbice. Msn. II. 175.

Bezchutenství, n. Ktt.

Bézig, Vz Bésigue.

Bezjazyčí, n. = *bezjazykosť*, aglossia. Ktt.

Bezjazykosť, i, f. Vz Bezjazyčí.

Bezklidný stín. Zr. Let. III. 135.

Bezkřídlný. B. řeč jí zůstala = neodpověděla. Msn. Od. 252. a j.

Bezkydy. O původu slova sr. Věstník. Matice opavské 1902 č. 10.

Bezlidnosť, i, f. B. kraje. Hall. 182.

Bez malosti = bez mála. Mš. Slov.

Bezmasí, n., Fleischlosigkeit, anasarcia. Ktt.

Bezmilosrdně jednati = *nemilosrdně*. Pokr. 1885. č. 327., Msn. II. 450.

Bezmilosrdný. B. kov. Mns. Od. 320.

Bezmíší, n., amyelia; b. bezmozké (vrozený nedostatek míchy a mozku), amyelencephalia. Ktt.

Bezmluvnosť, i, f. Smutek a b. Tbz. V. 4. 375.

Bezmozký = *pitomý*. Chč. S. II. 194a.

Bezmuozký = *bezmozký*, zastr. Mš Slov.

Bezmyslý, elingis. Prešp. XXIII. (Mš.).

Beznaděj, e. f., Hoffnungslosigkeit. Pokr. 1885 č. 130. Lépe: beznadějnosť. Mš.

Beznárazný chod pumpy. Ott. XX. 987.

Beznoží, n, *beznohosť*, Apodie. Ktt.

Bezobchodí, n, Nár. list. 1902.

Bezobchodnosť. Nár. list. 1904. 73. 17. Sr. Bezobchodí.

Bezomyle. Vz Omyl. Mš. Slov.

Bezorganisovanosť, i, f. B. bursy. Nár. list. 1903. č 128. 17

Bezovitý. B. rostliny, sambuceae. Vz Ott XXII. 576.
Bezoylchlorid, u, m. Vstnk. XI. 124.
Bezpalcový. B. opice. Emin. 7.
Bezpasokrzný druh. Msn. II. 298.
Bezpáteřnatosť, i, f. Nár. list. 1903. č. 74.
Bezpaží, n., Abrachie. Ktt.
Bezpečenství, n. = *bezstarostnost.* Chč. S. I. 112b.
Bezpečlivě. Pat. Jer. 93. 34.
Bezpečnostní opatření. Pokr. 1885. č. 326. Lépe: opatření pro bezpečnosť. Mš. B. papír. Ott. XVIII. 185.
Bezpečný čeho. Nebuď b-čen svého království Kar. 122.
Bezplatný. Někdy za příčinou zřetelnosti potřebí jest tohoto slova jako: N. svému spolužáku b-né obědy zdarma přepustil. Brus.[4] 87., Mš.
Bezplodivý. B. moře. Msn. Od. 75., 148.
Bezplodný čin. Ev. olom. XXX.
Bezpohromně se držeti. Zub. Még. 44.
Bezpomocný. Z. kap. č. 108. 17.
Bezpoplatně někoho pohostiti. Msn. Od. 214.
Bezpostředně = bezprostředně. Čad. 82.
Bezpovahovosť, i, f. B. člověka = trvalý odpor mezi jeho konáním vnitřním a zevnitřním. Vz Čad. 104.
Bezpřehledí, n. Poušť b. Mus. 1902. 560.
Bezpřestajně. Msn. Od. 301.
Bezpřetrženě táhnouti, ohne Unterlass. Jos. Jehl. Lépe: nepřetrženě, bez přetržení.
Bezpřetržitý sen. Tbz. V. 1. 113, Vz Život.
Bezpřiemina, y, f. Bezprziemyna, syncopa. Rozk. P. 1621. (de languoribus).
Bezprstí = *nedostatek prstů,* ectodaktylia. Ktt.
Bezprzymnyna, Hanka, bezprzynmyna. Menčík. (Prešp. slov. 62. pozn. 20.
Bezrady, rybník u Fryštátu. Vstnk. X. 559.
Bezran, a, m., gosturdus (inter volatilia campestria). Rozk. P. 225.
Bezřečí, n. Koktání při b., aphatisches Stottern; B. slabykové křečové, alalia syllabaris spasmodica; druh b., kdy nemocný dovede vyslovovati jen věty jemu předříkávané, echolalia. Ktt.
Bezruč Petr (pseudonym slezského básníka). Vybl. 90.
Bezručec, čce, m., mancus. Rozk. P. 1111., Veleš. 136. (Mš. Slov.)
Bezručí, n., Acheirie. Ktt.
Bezrůzno se s někým mísiti. Msn. Hym. 65.
Bezsemenní, n., Aspermie, aspermatismus, Samenlosigkeit. Ktt.
Bezsenný, lépe: bezesný. Sr. Bezedný, Bezelstný, Bezectný. Mš. — **B.** = *bez sena.* B. louka.
Bezskaloví, n. B. ploské, hladké. Msn. Od. 86., 107.
Bezskutečný způsob konání, počínání. Čad. 104.
Bezslavně někoho schvátiti. Msn. Od. 215.
Bezslzí, n. Vyplakati se až do b. Tbz. V. 6. 89.
Bezsmrtník, a, m. = *bůh.* Msn. II. 160., Od. 76., 222. a j.
Bezsmyslnosť, i, f. = *kleslost na mysli.* Hyna. Vz Čad. 114.
Bezsněžný. B. zima. Nár. list. 1885. č. 120.
Bezsoutěžný. B. láce. Nár. list. 1903. č. 257. 19.
Bezsrdí, n., Acephalocardie. Ktt. V V. 986. polož před Bezsredný.
Bezstarostlivosť, i, f. Hrlš. Hus. 88.
Beztepí, n., Pulslosigkeit, asphyxia. Ktt.
Bezstoudně jednati. Zr. Čer. 227.
Bezsvitný. B. oko (mdlé) se zasvitlo. Tbz. V. 5. 273.
Beztaktnosť, i, f. B. písně (když se neváže ani taktem). Vybl. II. 120.
Beztravný, *beztravý,* graslos. B. rovina. Holub I. 36.
Beztřední = *bezprostřední.* B. tknutí. Ráj.[2] 261.
Beztuchý, ahnungslos. B-chá jeho duše. Nár. list. 1888. 15./12.
Beztvarec, rce, m. Vyvitější b., mylacephalus. Ktt.
Bezúčasť, i, f. Ztrnula nad b-stí své duše. Zvon III. 428.
Bezúčinkový, wirkungslos. B. věc. Pokr. 1885. č. 355., 1886. č. 30.
Bezumnosť, i, f. Takú jsa pochycen b-stí. Kar. 65. (Mš. Slov.).
Bezumný, excors. Bib. mik. Sir. 6. 21. (Mš. Slov.).
Bezúsměvný. B. tvář. Emin. 371.
Bezúspěšný. B. rozmluva. Stan. III. 53.
Bezúsvitný. B. šero. Havl. 38.
Bezuška, y, m., bracus. Rozk. P. 2423. (Mš.).
Bezvadnosť, i, f. B. něčeho. Slád. Šl. 43.
Bezvědomec, mce, m. = *bezvědomý* člověk. Tbz. VIII. 419.
Bezvědomí, n. B. padoucniční, coma epilepticum; b. rozčilením, blouzněním a nespavosti, c. vigil, při úplavici močové, c. diabeticum. Ktt.
Bezvětrný. B. klid moře. Škd. Od. 85.
Bezvíččí, n., vz Bezvíčkosť v VII. 1195. B. částečné, ablepharia partialis, vrozené, a. adnata, získané, a. acquisita. Ktt.
Bezvládně ležeti. Kká. Sion. I. 197.
Bezvýhladný = *bezvýhledný.* B. položení. Slov. Sbor. čes. 41.
Bezvýjimečnosť hláskových zákonů. List. fil. 1903. 407.
Bezvýrazový. Bolesť čivová b-vá, neuralgia atypica. Ktt.
Bezvýslednosť, i, f. Pokr. 1885. č. 130.
Bezvýsledný, erfolglos. Lépe: marný. Ht. Br. 274. B. pochod. Stan. I. 272.
Bezvýživnosť, i, f., athrepsia. Ktt.
Bezvzduchosť, i, f. B. plic. Ott. XIX. 921. Sr. Plstnatosť.
Bezvzduší, n. Dusné b. Jlnk. Jas. I. 10.
Bezvzdušnosť, i, f. B. vdechová, inspiratorische Dyspnoë. Ktt.
Bezvzdušný žalář. Tbz. V. 1. 59.

Bezzákonnosť, i, f., irregularitas. Rozk. P. 2162.
Bezzemáč, e, m. = *bezzemek.* Prešp. XXII. (Mš.)
Bezzpěvný. B. továrny. Nár. list. 1903. 314. 1.
Bezzvláštnosť, i, f. Hus Er. I. 429.
Bezzvučí, n., **bezzvukosť,** i, f., atonia, aphonia. Záduš1ivá b., hysterische Aphonie. Ktt.
Bezzvučný hlas. Zr. Čer. 201.
Bezzvukosť, vz Bezzvučí.
Bezzvuký hlas. Tbz. V. 4. 105.
Bezžiti, n. Hlk. X. 252.
Běžeti. — **jak.** Bežal ako zajac na ranu. Rizn. 174. Behajú ako mravce, keď im do kopy pichneš; Behajú ako včely, keď ztratily matku. Ib. 175. Behá ako spliepka s vajcom; Beží ako cigáň na trh, ako s klinci do mesta. Ib. 177.
Běžky utíkati. Msn. II. 198. Vz Během.
Běžúcí voda (běžící). Ž. klem.
Biale = *vnitřnosti, střeva.* Slov. Czaw. Slov. 122.
Bialka, y, f., potok v Tatrách. Hlk. XI. 22.
Biankový. B. prodej. Nár. list. 1903. č. 128. 17. a j.
Bibla, y, f. Má b. ABoh. 40ª. (Mš.).
Biblickopraktický způsob kázání. Hrubý. 152.
Bibliografie, e, f., řec. B. české historie. Sestavil Dr. Č. Zíbrt. V Praze. I. díl r. 1900., II. díl r. 1902.
Bibron *(bibroň?)*, infula. Rozk. P. 1830. (Mš. Slov.).
Bicikl a Biciklista v V. 990 za Bicí oprav v: Bicykl a Bicyklista.
Bič, e, m. B. Kat. v. 2248., 2253. a j. Kup si koňa, bič si snaňe zaopatriš. Rizn. 173. — Stunna na bič = studna na svod. Sbor. slov. VII. 110.
Bičievati = bičovati. — **koho.** Hrad. 52ª, Ž. kap. č. 16. 9.
Bičovník, a, m., flagellator. Rozk. P. 1045.
Bída. Trpí biedu ako mlynárova sliepka (netrpí). Sbor. slov. VII. 132. Bieda a starosť po ľuďoch chodí; Bieda najprv zjaví sa okolo domu, potom klope na okno a konečne sadne si za stôl. Rizn. 166. Poď, ja už idu; ty vem něvolu a ja bidu (vezmou-li se dva, kteří nic nemají). Slez. Vyhl. II. 66. Míti bídu: dobera mu, dopeka mu, přitiskuje mu, přiškubuje mu. Slez. Hauer 10.
Bídatý. Ó bída bídatá. Us.
Bidlák, u, m. = bolesť způsobená úderem. Volyně. Čes. l. XIII. 122.
Bidlář, e, m. = *kdo dělá bidlo.* Brt. P. n. 672., 687.
Bidlo, a, n. Přes bidlo (nějaký pokrm). U Kr. Městce. Čeč. 178. — B. = *vysoký člověk.* — **B.,** a, m. Bidlo, prof. a spis.
Biel, vz Běl.
Bielek, vz Bílek.
Bielné, n. = obilí na bílou mouku. 1453. Mš. Slov.
Bifenyl, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 6.
Bifenylenbenzylmethan, u, m., v lučbě.
Bih vedle *obih.* Mtz. Přísp. 1880. 7. (Mš. Slov.).
Bihovolný. Dle Prk. chybně m. *bohovolný* = chudovolný, člověk chudé, mdlé vůle; dle Mas. m. obihovolný, kdo má příliš své vůle, svévolný. Vz Mš. Staroč. slovník.
Bichýr, a, m. B. ploutvičkový, polypterus bichir, ryba. Vz Ott. XX. 190.
Bijouterní průmysl (s klenoty). Nár. list. 1903. č. 177. 2. Lněný artikl b. Ib. 1904. 10. 13.
Bil'agovať, vz Biľakovať v V. 992.
Bilancování, n. Nár. list. 1903. č. 1319.
Bíledně. Činí mu příkoří buďto b. nebo nočně. 1586. Zvon II. 624b.
Bílejovský. Vz Lit. I. 102., 198.
Bílek (bielek). Bhm. lex. 146. (Mš. Slov.) — **B.** Tomáš, † 6./3. 1903. Vz Nár. list. 1903. č. 65. 2., 67.
Bílianová, vz Popelková.
Bilić = *bíliti.* B. izbu. Mor. Šb. D. 47.
Bílkovina, y, f. Močení b-ny z ledvin, echte renale Albuminose, jednostranné močení b-ny, Hemialbuminose. Ktt.
Bílkovinoměr, u, m. Přístroj k měření bílkoviny v moči, Albuminimeter. Ktt.
Billeta, y, f. Dostal čestnou b-tu. Zvon III. 534.
Bílokamenný. B. město. Msn. II. 37.
Bíloramenný. B. Hera. Msn. II. 7., Hym. 6.
Bílošedý břeh. Msn. Od. 162.
Bílovský Jos. Bohum., slez. spis. poč. XVIII. stol. Vyhl. 35.
Bílý. Spatří-li slepice z jara první bílý květ, dlouho nenese. Mtc. l. XXXI. 30. Na jaře mají děvčata pilný pozor k tomu, aby první kvítek, pro který se shýbnou, nebyl bílý nebo fialový, měla by potom celý rok neštěstí; vítán jest jim však květ růžový nebo červený jakožto zvěstovatel zdaru a štěstí. Mtc. XXXI. 30. Bílá barva značila naději. List. fil. XVIII. 69., 71. — **Bílý** = *cukr.* V zloděj. řeči. Čes. l. XI. 140. — **B.** *smutek.* Po celý půst nosí selky bílé stuhy a muži okolo klobouků bílé šňůry (smutek). Domažl. Čes. l. XII. 384. — **B.** *sobota,* vz Sobota, Vyhl. II. 47. — **B.** *polévka* = *mléčná.* Strn. Pob. 70. — **B.** *zboží* = *plátno* a p. Trh s bílým zbožím. Nár. list. 1903. č. 127. 5. — **B.** *paní* (Berchta) v J. Hradci, v Sedlčanech. Čes. l. XII. 262. — **B.** *Hora* na Slov. při Nádaši, Sbor. slov. VII. 99., Pflanmenpuppe, hora v Orlických horách, Jrsk. XXII. 155., u Brna. Mršť. Obrz. 111.
Bimolekulárně, řec. Vstnk. XI. 706.
Bimolekulárný, řec. B. reakce. Vz Vot. 236. nn.
Bimolekulový. B. rovnice. Vstnk. XI. 705.
Bindfel, *blinfel, blinafel* = *výklenek* ve zdi kuchyně, obyčejně na lucernu. Slez. Vyhl. II. 198.
Biologie, e, f., z řec. = *životosloví, životozpyt.* Sterz. 499.
Biotit, u, m., nerost. Vstnk. XI. 716., Mtc. 1903. 47.

Bíra. Bírky byly ovce s koží kostrbatou, ale vlnu měly jemnější. Vck. Vset. 236.

Bírčí, u. = *březoví* (hromadné). Dšk. Km. 6.

Birda, y, m. = vyvolávač při obchůzce tří hochů vybírajících dárky. Na Zelečsku. Vz Čes. l. XIII. 359.

Biretník, a, m. 1549. Mus. 1901. 408.

Biřictví, n. Hus III. 246.

Biřicův. B. syn. Drk. dram. 204. (Mš. Slov.).

Biřičský = *biřický*. Vstnk. XI. 670.

Biřičstvo, a, n., vz Biřictví, preconis. Rozk. P. 1554.

Biřmovati. Vz Mš. Slov.

Birotace, e, f., lat. (nadměrná otáčivosť). Vot. 76.

Biřtlářka, y, f. Ty stará b-ko (kobylo: ze starých kobyl dělají uzenky). Praha. 131.

Birytec, tce, m. Micl na hlavie b. Frant. 16. 29. Sr. Biret.

Biržovka, y, f. =? Slov. Czam. Slov. 134.

Bisagy = *kšandy*. Prus. Slez. Čes. l. XII. 310.

Biscolt, u, m., z it. biscotto = dvakrát pečený a cukrem zadělaný chléb. Lbk. 40. Vz Biscuit.

Bisdimethylanilin, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 134.

Biser, u, m., calculus, arenae. B. olom. Sir. 18. 8.

Biskupin, ina, ino. B. stolec. Dal C. k. 32. 39. Ale v kap. 94. 21. je „biskupí". (Mš. Slov.).

Biskupový = *biskupský*. B. roucho. Pass. 960. a j.

Bisurman, a, m. = *Turek*. Tbz. XI.² 7.

Bisurmanský = *turecký*. B. sveřeposť. Tbz. V. 5. 8., XI². 8.

Bít, u m. = *díl*. Že sú toho lesa Běluhova čtyřie bítové, jeden páně Zajímačuov. 1488. Arch. XIX. 238.

Bitba, y, f. = *bitva*. Gl. roudn. 61a (Prk.).

Bíti. B. dříví = *štípati*. Wtr. exc. Aby řezník bil čisté maso na krám (*porážel*). Arch. XX. 306. — **B.** = *střileti*. — **odkud kam.** Z těch pušek bili **proti** hradu. Lbk. 43. — **B.** = *na svém* trvati, státi. V zloděj. řeči. Čes. l. XI. 140.

Bití. Kat. v. 2384., 2400. Bitie = pugna, *boj, bitva*. Baw. Ar. v. 1409., J. v. 958. a j. O b. Tatarů. Mill. 4., 39a.

Bitovník, a, m., percussor. Rozk. P. 1166.

Bittner Jiří, herec a spis. † 6./5. 1903. maje 52 léta. Vz Nár. list. 1903. č. 124. odp. str. 2.

Bitůvka, y, f., studánka u Chlumu. Čas. mor. mus. III. 130.

Bitva, duellum, souboj. Sr. Jir. H. Prove 13.

Biulka, y, f., potok v Tatrách odtékající z Peti stavů (jezer). Hlk. XI. 34.

Bivariantní, lat. B. soustava. Vot. 259.

Bíza Fr., malíř † 18./4. 1904. maje 54 léta. Vz Nár. list. 1904. 109. 2.

Bizarrie, e, f., fr. = *podivínství, nápadnosť; rozmarnosť, nestálosť*. Nár. list. 1903. č. 154. 13.

Biztatovať =? Slov. Czam. Slov. 122.

Bižенství, n. Sr. Obiženství.

Blabolný. B. sen. Slád. Rich. 183.

Błaco, a, n. = *bláto*. Hauer 10.

Blafkati = *štěkati*. Na slov. Skalicku. Sbor. čes. 86.

Bláha Jn. Arn., básník. Vz Mus. 1902. 554.

Blahočarný amulet. Zr. Let. IV. 113.

Blahodárce, e, m. Msn. II. 291., 448.

Blahodatný. Spáti b-tným spánkem po celou noc. Msn. II. 457. B. pozem. Ib. 144.

Blahohlas, u, m. Msn. Od. 303.

Blahojasný. B. slunce. Klicpera.

Blahomírně spáti. Msn. Od. 194.

Blahonadšený. B. vykladatel. Jakb. Mor. 137.

Blahopojný. B. chuť. Msn. Od. 31.

Blahopokojný. B. muž. Hrlš. Hus. 20.

Blahopřáti někomu. Mš.

Blahořečnosť, i, f. Msn. Od. 114.

Blahosen, snu, m. Msn. Od. 250.

Blahoslavnosť, i, f., beatitudo. Pat. Jer. 57. 3., 88. 9.

Blahoslavný, benedictus. B. Bnoh. Ž. pod. 17. 47. B. pokoj. Kat. v. 3419. B. přání. Již. Čechy. Nár. sbor. VIII. 19 Tebe příbytek v ústavném pokoji i b-ném hotově čeká. Kat. v. 3419.

Blahostanný přístav, λιμὴν εὔορμος, ve kterém lze dobře přistati. Msn. Od. 130.

Blahostně. Zatím v jeho plášti b. já ležel (nebylo mi zima). Msn. Od. 219.

Blahostrážný. B Juno. Mark.

Blahota, y, **blahotnosť,** i, f. Ve sbírce 118 písní u Landfrasa v Táboře č. 116. str. 371. (Mš.).

Blahovati, vz Blahati. Ž. pod 9. 24.

Blahověštec, štce, m. Kká Sion I. 261. Sr. Blahověst.

Bláhovka, y, f. = *bláhová žena*. Msn. II. 113., Od. 347.

Bláhovkyně, ě, f. = *bláhovka*. Tbz. III. 2. 282.

Blahovolně, wohlwollend. B. **k** někomu se chovati. Pokr. 1885. č. 87.

Bláhovství, n. Msn. II. 375.

Blahozákonitosť, i, f. Pozemská b., εὐνομία. Msn. Od. 264.

Blahoždaný, πολυάρητος, velmi žádoucí. Msn. Od. 293.

Blahunka, y, f., os. jm. Tbz. V. 1. 138.

Blachati, *blachnouti* = *štěkati*. Rokyc. Post. 180.

Blambelati = *cinkati? se pohybovati?* Tak zvonky na beranech začaly b. Vck. Vset. 363.

Blamořec, řce, m., albustum (inter lapides). Rozk. P. 92.

Blána, y, f., membrana. B. Descemetova, m. Descemeti, oční (povšechní hnisavý zánět blan očních, panophthalmitis). okenkovitá, m. fenestrata, pojivová (zánět blány pojivové chrustavek, perichondritis; zánět pojivové blány průdušinek, peribronchitis). spodinová, m. basilaris, b. pružná středocévní (tunica media s. elastica), tihová, m. synovialis, tepenní (zánět zevní pojivové blány tepenní, periasteriitis). Ktt.

Blanařstvo, a, n., pollifica *koželnictví.* Rozk. P. 1569.
Bláňati zvonama = *zvoniti poplašně nebo vůbec nemelodicky.* Val. Čes. l. X. 471.
Blanina, y, f. = *blána.* Dšk. Km. 16.
Blankoterminový obchod. Hlas 3. 11. 1900.
Blankytozorný. B. Amfitrite. Msn. Od. 181.
Blasonování, n. B. erbů = *popisování.* Kol. Her. I. 8. Sr. 380. Vz násl.
Blasonovati co: = erb *vypisovati* podle pravidel heraldických. Kol. Her. I. 339.
Blaster, u, m., palmaria (de plantis). Rozk. R. 70. Dle Mš. snad chybně m. dlaster (dlaň, palmes).
Blatina, y, f. B. v I. 70. polož za ‚Blatenský'. B. = *močál.* Baw. Arn. 4342. (Mš. Slov.).
Blativo, a, n. Zapadli z b-va do kalužin (přišli do horšího). Tbz. V. 6. 83.
Blatník, u, m. B. u kočáru. Nár. list. 1903. č. 139. 4.
Blatný (pl.), louky u Hrotova. Čas. mor. mus. III. 130.
Bláto. Blato je pre hospodára zlato. Rizn. 64. Aby teprv věděla, jak už je na dobro v blátě zašlapaný. Zvon III. 696. Ty, kmotře, k louži vždy přidáváš bláta, bodejť tě oheň spálil. Světz. 1883. 203. Každý sám rád z bláta vyleze (je rád, když sám se spasí). Čes. l. XIII. 178. Přijde léto, vyschne bláto (bude zase lépe). Jrsk. XXV. 118. Pomaly pime, brate, aby's sa neválel v blate. Sbor. slov. 1900. 120.
Blatošlapec, pce, m. = *blatošlap.* Tbz. XVI. 289.
Blatovák, u, m. = *kartáč na bláto.* Římov. Kub. List. fil. 1902. 247.
Blatský, B. pleny. Nár. list. 1903. č. 168. 13. Sr. Blatsko (v již. Čech.).
Blavati. Mam. A. (List. fil. 1893. 218.).
Blavor, a, m., pseudopus, také *žeštopusik,* ještěr. Vz Ott. XX. 909.
Blázen. Tak sluší blázny holiti (s nimi nakládati). Faust. 184. Lepšie je hladeť na bláznov, nežli byť bláznom; Múdremu sa v noci sníva a bláznovi vo dne; Kde blázni, tam on jediný múdrý. Rizn. 167., 169. — **B.** = *hlupák.* Na blázny netřeba hnoja voziť (blázni se daří bez péče). Val. Čes. l. XIII. 372.
Blazenstvie. Mam. A. 25b. (Mš. Slov.).
Blazgačka, y, f. = *řídké bláto* zvl. se sněhem. Val. Čes. l. XII. 229.
Blázn, a, m. = *blázen.* Ž. wit. 48. 11., Hrad. 99.
Bláznivě mluviti. Fel. 87.
Bláznota, y, f. = *bláznovství.* Kká. Sion. I. 18.
Bláznovitý. B. blázen. Tbz. III. 1. 310.
Błazyn, a, m. = *blázen.* Ostr. Sb. D. 56.
Blážie, n. = *blaho.* Andělé zpievali lidu rozkoš, mír i b. Umuč. roud. 148. (Mš. Slov.).
Blbnutí bezcitné, dementia apathica. Ktt.
Blboun, u, m. = *černý chléb.* Us. ve věznicích. Praha. 106. — **B.,** a, m. = *blbec.*
Blec (blecz), e, m., lutiber (inter pisces). Rozk. R. 64. (Mš.).

Bleděčervený. Us.
Bleděhnědý. B. tráva. Stan. III. 70.
Bleděrůžný vřes. Kká. Sion I. 67.
Bledný. XV. stol. Vz Uč. spol. 1903. III. 31.
Bleďoch, a, m. = *bledouš* (I. 72.). Vin. I. 194.
Bledojasný průlom. Zr. Let. IV. 48.
Bledokrevný. B. děvče. Ott. XX. 314b.
Bledomodrý zrak. Kká. Sion I. 76.
Bledošedě. B. se kouřiti. Zvon III. 374.
Bledoštětinný ploník. Ott. XX. 192.
Bledota, y, f. = *bledosť.* Tbz. V. 1. 72.
Bleďoulinký. Dšk. Km. 33.
Bleďounký. Dšk. Km. 34.
Bledozlatý. Zr. Let. II. 110.
Bledušický. Brt. P. n. XXIV.
Bledý čím: hladem. Zr. Leg. 130. — **jak.** Líce bledé, jako lístečky lilijí. Tbz. V. 6. 63.
Blecha. Nie som blcha ani mucha (v prípade výhrazky). Sbor. slov. VII. 131. — **B.,** *hra s kamínky.* Vz Čes. l. XIII. 69.
Blechálov, a, m., ulice v Líšni na Mor. Mtc. 1902. 1.
Blechovec, vce, m., rod dřepčíků, psylloides. Ott. XX. 926.
Blejhař, e, m., z něm. Bleicher. B. plátna. Arch. XX. 443.
Blekati. Vlk bleče. Baw. E. v. 291.
Blekotně. Mam. A. 36b. Vz Blekotný.
Blekotný. B. ústa svírati (nedati jim mluviti). Mart. S. Předml. str. X. (1636).
Blektání, n., loquacitas. Chč. Olom. 153b., Rozk. P. 1153. (Mš. Slov.). Smělá b. (žvastání). Chč. S. II. 237a.
Blektati, vz Blekotati. Chč. S. 1. 131a.
Blektavý = *žvastavý.* B-vé modlení jednati. Chč. S. I. 131a.
Bleniti = *omamovati?* Bylo jí spavo, jakoby ji něco b lo. Krkonoš. Fr Nečásek.
Bleptati = *leptati.* Koštál od červů probleptanej. Vých Čech. Mus. 1863. 335.
Blesk *a)* široký, *b)* hadovitý. Vz Čes. l. XII. 453.
Bleskanec, nce, m., drahokam. V zloděj. řeči.
Blesknúti se v čem. Kat. v. 2374. — **čím.** Jetřich nohami bleště (natáhl se). Baw. J. v. 752.
Bleskolibý Zeus. Msn II. 13., 32., 216., 275., Hym. 24., 69., 62.
Bleskometavec, vce, m. = *Zeus.* Msn. II. 128. Sr. Bleskometač, Bleskometec.
Bleskometoucí Zeus. Msn. II. 17.
Bleskomih, u, m. (To se stalo) b-hem (rychle). Msn. Od. 263.
Bleskonohý = *rychlý.* B. kůň, Tbz. V. 4. 298., V. 9. 98., oř. Ib. 5. 5. 251.
Bleskooký. B. veverka. Kká. Sion II. 99.
Bleskoskvoucí křídlo. Zr. Kom. 46.
Bleskotně kostky metati (rychle). Čapk. 58.
Bleskotný. B. rychlosť (jako blesk). Tbz. V. 6. 233. — **B.** *třpytící se.* B. tiara. Zr. Leg. 116.
Bleskovitě = *rychle.* Mš.
Bleskovitý zákal oka, glaucoma fulminans. Ktt.

Bleší útrapa (od blech). Emin. 278.

Blešník, u, m., pulicaria, rostl. Vz Ott. XX. 978.

Blét, u, m. = *blít*, anula. Mš. Slov.

Bléž = *blíže*. Hanác. Sb. D. 47.

Blicha, y, f. = *blecha*. Jir. Rozp. 33.

Bliknouti = *pohlédnouti*. B. někam. Mtc. 1902. 125. Očima co sova blikej. Frant. 42. 18. Sr. Blikati.

Blikot, u, m. Ďábelský b. Kká. Sion II. 201.

Blincáni, n. Hra b. na krytu. Slez. Vz Vyhl. II. 246. Vz. násl.

Blincati. Děvucha, která při hře na prsténky blincala (byla ukryta, aby neviděla, komu byl prsten do rukou vložen). Slez. Vyhl. II. 246.

Blindfel, blinfel, vz Bindfel (zde).

Blinkati. Lampa jenom blinká. Čes. l. XI. 210.

Bliz (blíz), *subst.* Smutek o blyzu jest, tribulatio proxima est. Ž. wit. 21. 12., Pass. Z blizu. Chč. Post. — *adv.* Nikdy nebyl tak blyz den súdný. Št. Ř. 66ª. Blyz jest, prope est. Pror. ol. 17b. Blyz buď Hospodine. Ž. pod. 118. 151. — Alx. — *předl. s gt.* Bliz sebe stáchu voje. Alx. V. 1281. — Kat., Hrad., Dal. Vz více v Mš. Slov.

Blízačka, y, f. = *lízačka*. Vých. Čech. Mus. 1863. 335.

Blízati m. *lízati*. Vých. Čech. Mus. 1863. 335.

Blízko. Blíže k němu jíti. Kat. v. 1013.

Blízkochod, u, m. B-dem někam se bráti. Msn. Od. 117.

Blízkorozenec, nce, m. B-ci bohů. Msn. Od. 75., 290.

Blízký. Od nejbližších jest rána nejhlubší (nejvíce bolí). Slád. Šl. 107. — On je b. = *blízký příbuzný*. U Deštné. Mš.

Blizní = *bližní*. Mš. Slov.

Blizovous, a, m., jm. myší. Msn. Hym. 91.

Blízý = blízký. Št. (Mš. Slov.).

Blíže, e, f. = *blízkost*. Sluší se z blíže opatřiti. Chč. S. II. 210ª.

Blížejí = *bližší*. Baw. T. v. 1128.

Blížeň, žně, f. Jakož sta byla zle učinila proti své bližni. Šf. Poč. 56. (Mš.).

Blíženci, vz Srostlici (brnce).

Blíženkyně, ě, f. Od brány přes hluboký příkop opět se pne most k věži druhé, b-ni to první, z níž teprve byl vchod do podhradí. Sd. XVIII. 50.

Blíženství, n., cognatio, *příbuzenství*. Pro lásku b. Pat. Jer. 37. 14.

Blížnec, žence, m., *nebeské znamení*. Hoch narozený na b-cích bude v lásce nestálý; dívka, jež má tuto planetu, bude strojiti křtiny před svatbou. Mtc. l. 1897. 51. — *B-nci*, vz Srostlík.

Bližnější, proximus. Ž. wit. 27. 3. (Mš. Slov.).

Bližní. Učiním vše pro b-ho krom toho trého: neslíbím, nepůjčím, nedám mu nic svého. 1617. Hrubý 216. Bližní smrť = smrť bližního. Baw. E. v. 1144.

Bližnice, e, f., žena. B-ci své úkory dávati bude, proximae suae. Pror. ol. 103.ª (Mš.).

Bližnivý = *bližní*. Ktož s sebe dá šat bližnivému svému. Frant. 10. 15.

Bližný = *bližní*. B. les. Mill. 83ª.

Bližše. B. jsme smrti. Št. Ř. 83b. Ste sobě najbližše. Št. Uč. 25b. (Mš. Slov.).

Bližší. Sr. Mš. Slov.

Bkotati. Bkoši jak koza před smrťum (zajíkavě mluví). Laš. Čes. l. XI. 210. — B. = *pleskati*, *tlachati*. Bkotal kdo ví co. Ib.

Blomba, y, f., z lat. plumbum = *olověné razítko na pytlích*. Kub. List. fil. 1902. 248.

Bloncati se = *potulovati se*. Mor. Kmk. — **se kudy**: holicí (ulicí), Mtc. 1902. 439., světem. Hlas nár. 28./6. 1886. Sr. Blonkati. Bloumati se.

Blouditi po čem. Po čemž mnozí blázni bloudí. Zach. Test. 57. — **čím**. Ciesař svým smyslem blúdieše (byl na vahách), nevěda, co pověděti. Baw. Ar. v. 907.

Bloudivka, y, f. = *chorobná toulavost*. Hyna. Vz Čad. 116.

Bloudivý. B. játra, hepar migrans, hltanový b. čiv, laryngeus vagus nervus. Ktt.

Bloumati se = choditi bez cíle. Kšť. Lid. 8. Sr. Bloncati se.

Blouznění, n. B. hysterických, delirium hystericum, mania histerica; b. rázu smutného, lypemania, amenomania. Ktt.

Blouznilka, y, f. Tbz. V. 1. 163.

Blouznilství, n. B. novokřtěnců. Kká. Sion II. 26.

Blouznivění, n. Kká. Sion. I. 129.

Blsket. Leg. Jiř. brn. v. 436., Hrad. 42b, Vít. 8ª., Ž. gloss. Cant. Hab. v. 11. Vz Mš. Slov.

Blščanec, nce, m., kámen. Rozk. R. 57., P. 117.

Blščeti, blšču. Světlosť jeho blščala. Dět. Jež. Krum. 1b. (Mš.).

Blščík, a, m., isida (inter aves). Rozk. P. 173.

Blštivý, refulgens. Mam. A. 84a.

Blučeti. V levo bluči vysoká věže z papíru a knížek hranice (zapálená, aby je zničila). Koll. (Mtc. l. 1893. 9.)

Blud. Kat. v. 1181., 1191., 1220 a j. Pojal ho b. = nemohl trefiti z lesa. Kšť. Lid. 8. On je už na božom súde a my ešte v ludskom blude. Rizn. 62.

Bludařka, y, f. Tbz. V. 1. 174.

Bludivec, vce, m. = *bludný kámen*. Tbz. III. 2. 197., V. 6. 292.

Bludný. Kat. v. 1285., 1217. a j. B. kořen roste prý v lese, ale neví se, jak vypadá; kdo ho přeskočí, zabloudí. Kšť. Lid. 8., Hlavn. 35.

Bludovaný, verfehlt. B. vychvalování něčeho. Li. I. 752.

Bluskati po čem = *po očku pohlížeti*. Val. Čes. l. XI. 180. — Blusknúť **na koho, po kom** = *vodou stříknouti*. Ib. X. 470.

Blúzenie, n. = *blouznění*. Pass. 309.

Bluzový samet. Nár. list. 1903. č. 243. 15.

Blvání, n., vomitus; orexia, Bhm. hex. 452., Mam. A. 30b. Sr. Blivání.

Blvkati = *štěkati*. Cf. Blvoň. Val. Čes. l. X. 471.

Blvoň, ě, m. = *pes*; také přezdívka *helvítům*. Val. Čes. l. X. 471. Sr. Blvkati.

Blvýňati = *štěkati*. Val. Čes. l. X. 471. Sr. Blvkati.

Blýskati se. — Blejská se (nemá-li ženská upravený rozparek u sukně). Ml. Bol. Čes. l. XIII. 178 — **jak.** Blýská se **na** sucho. Tbz. V. 6. 59. — **čím:** očima b. Zvon III. 142. — **komu.** Běželo o peníze, o dědictví, to mu blýsklo hned (napadlo). Zvon III. 457.

Blyskavohelmý Hektor. Msn. II. 42., 46.

Blyskavozářný zrak. Msn. II. 55.

Blysknavě se překmitnouti. Jrsk. V. 150. B. jasný, Kká. Sion I. 114., oděný. Jrsk. III. 49.

Blyskocení, n. B. zbraní. Msn. Od. 212.

Blyskotati čím. Podzimní listí b—tá svojí rživostí. Nár. list. 1903. č. 243. 13.

Blyskotlivý blesk. Mus. 1904. 175.

Blžní, louky u Martínkova. Čas. mor. mus. III. 130.

Bnedování, n. = ? Jedů s pišci i bubnováním, k tomu slušným b—ním. Baw. Ar. v 628.

Bob kalabarský, physostigma Balfur, rostl. Vz Ott. XIX. 698

Bobolusek, sku, *bobolusk*, makabonka, veronica beccabunga, rostl. Slez. Vyhl. II. 220.

Bobr. Rozk. P. 331. B. zvieře něco hlúpé. N. R. 1633. (Mš.).

Bobrky, část Vsetína. Vck. Vset. 168.

Bobrovina, y, f., castorina. Rozk. P. 1733.

Bobrový pes = *chrt*. Kn. rožm. exc. Wtr.

Bobtati = *bublati* (zvuk vody při nabírání do džbánu). Pel. II.

Bocan. Popěvek na bocana (čápa): Letěl bocan přes roli, kuryčka ho dohoni. Kaj ty, čape, kaj letiš? Do zlate komory. Co tam budeš dělati? Střibro, zlato lamati. Kaj ho budeš davati? Mlynarovej cerce, aby pletla věnce pod schodem pomazanym tvarohem. Slez. Vyhl. II. 266.

Bočitosť, i, f, Bockbeinigkeit. Nár. list. 1901. č. 353.

Bočitý. B. nohy. Dšk. Km. 19.

Bočmo. Kůň se b. vzhůru pne. Mark.

Bodanec, nce, m. B-nce na nádobách. Čas. mor. mus. III. 57.

Bodejť, *borejt*, to by's ti chtěl, ei warum nicht gar. Mus. 1863. 343.

Bodlavka, y, f., tribula. Rozk. P. 748., Veleš. 152. (Mš. Slov).

Bodlivý = *bodlající*. B. pěsnička. Hlavn. 48.

Bodlo, a, n. = *bajonet*. Val. Nár. sbor. VIII. 61.

Bodřec, drce, m. = *bodrý člověk*. Nár. list. 1902. č. 222. 2.

Bodroduchý druh. Msn. Od. 168., 252.

Bóh = *Bůh*. Na tom, čo nám p. Bóh dává, duša naše nech prestáva. Rizn. 65. — **B.** = *hojnosť*. B. věcí. Chč. Ol. 228ª. Sr. Má toho do boha = hojnosť.

Bohacení, n.

Bohakyně, ě, f. = *bohačka*. Dšk. Km. 16

Bohaprázdně mluviti. Hlk. VII. 50.

Bohatosnubný. B. panna. Msn. II. 349., Hym. 38.

Bohatosť, i, f. Kat. v. 476.

Bohatství, vz Stupa.

Bohatý. B. roucho (drahocenné) = *obohacování*. Chč. S. I. 21ᵇ., Kat. v. 246. Tam se proháněla b—tá (četná) stáda. Hlk. X. 194. Která bohatá, ta koza rohatá (pyšná). Čes. l. XII. 308. Ty si tak bohatý, jako kozel rohatý. Vyhl. II. 67. — **v čem:** u víře. Kar. 93. — **na čem.** Země b-tá na ovoci, na mléce. Mand. 83ª. — **od čeho.** Domek ot drahého kamenie b-tý. Tristr. 6991. (Mš. Slov.).

Bohatýrka, y, f. Kká. Sion. I. 203.

Bohatýrstvo, a, n. Msn. II.

Bohdákati = *Bohem se dokládati*. Rokyc. Post. 162ᵇ.

Bohême (boém), fr. = *a*) Čech, *b*) cikán, *c*) lidé, žijící lehkovážně v pařížské čtvrti latinské. Ott.

Bohmyslný = *bohomyslný*. B. život vésti. Pís. adv. 1. 1727. (Mš.).

Bohobytný. B. jeskyně, *θεσπεσίοος*. Msn. Od. 202.

Bohodobrý Askanius, vůdce. Msn. II. 43., 36.

Bohojídek, dka, m. = *mnich, kněz*. Kká. Sion. I. 75.

Bohomilec, lce, m. B. Apollon. Msn. II. 3.

Bohomluvna, y, f., theologia. Rozk. R. 85.

Bohomluvník, a, m. = *theolog*. Gloss. hym. V. 121ª. (Mš.).

Bohomluvný, theologický. Rozk. P. 1003. (Mš.).

Bohoplodivý. B. síla. Šmil. III. 67.

Bohopojný = *s Bohem spojující*. B. duch. Mark.

Bohoprázdný. B. žárlivosť. Sá. Upom. 218.

Bohopustě žíti. Msn. Od. 29.

Bohorovně = *jako Bůh*. Tam b. velel. Zr. Nekl. 5.

Bohostavený = *od Boha stavený*. B hradby. Msn. II 144.

Bohověrec, rce, m. theista. Jg.

Bohověrný. B. úcta. Tbz. V. 1. 39.

Bohověstec, stce, m. Kká. Sion. I. 137.

Bohovka, y, f. = *bohyně*. Msn. II. 3., 48., 94.

Bohovolný = *bláznivý, pošetilý*. Prk. Krok 1889 155 Dříve jiný výklad.

Bohovský. B. brána. Msn. II. 394.

Bohulibec, bce, m. Msn. II. 198.

Bohyň, é, f. = *bohyně*. Škod. F. 34. a j. tam.

Bohyňka, y, f. = Athene. Msn. Od. 301.

Boch = *bych*. Těch měla b. mieti. 1412. Půh. ol. III. 263., II. 263. (Mš. Slov.).

Boj. Vzali jsme boj. Kat. v. 17. Alx. V boji zhusta ne pravda a právo zvítězí, ale vytrvalosť, houževnatosť. Jrsk. V. 41. Cf. Mš. Slov.

Bojínek, nku, m., phleum, rostl. Vz Ott. XIX. 686.

Bojinky, pl., f. = mořské panny v tatranských jezeřích, půl ryby a půl člověka. Sbor. slov. 1901. 112.

Bojišče, e, n. = *bojiště*. Rozk. P. 2019.

Bojiti = *bojovati*. Hospodin bogyczy, pugnator. Ž. pod. Moys. 3. (Mš. Slov.).

Bojkotovati koho (od jména správce statku J. Boycotta v Irsku, kterého poprvé r. 1880. tak stíhali). Kád. 8.

Bojovati. Chceš-li b., nesmíš býti měkkým. Jrsk. V. 41.

Bok. Byl poslancem papežovým od boku (s plnou mocí, legatus a latere). Kar. 21.

Bokatý. B. tělo (nadělané, silných boků) Krolm. Čes. l. XII. 327.

Ból, u, m., nerost. Vz Mtc. 1903. 47.

Ból, i, f. = *bolesť*. Dobre sa od boli na steny nedrape. Slov. Mt. S. I. 88

Bolavý. Podšití b-vých bot (roztrhaných). Světz. 1886. 387.

Bólče, ete, n. = malá, senem vycpaná *poduška*, kterou si putnařka podkládá pod putnu, aby ji netlačila. Mtc. 1902. 17. Sr. Šorčík.

Bolehlav, u, m., místy také = *první bílý vlas*. Kšť. Lid. 8.

Bolehlávek, zdrobn. bolehlav. Rozk. P. 741.

Bolen, u, m., dle Bd. Gloss. nějaká mince.

Boleslav. Do B-vě. Jir. v Mus. 1863. 328., Arch. XIX 273. (r. 1515.), Kar. 16., 42., Jrsk. XIV. 50., Tk. XII. 52 a j.

Bolesť. Jen ať se vypláče, marně by se přemáhal, b. musí na svět, potom se ulehčí. Rais. Zap. vlast. 20. Dobrá b., dyž dá pojesť (pojísti). Čes. l. XII. 421. Bolesti porodní: křečovité, krampfhafte, nepravé, klamné, falsche, otřasné, erschütternde, pravé, wahre, pravidelné, regelmässige, předzvěstné, vorhersagende, přílišné, zu stark, slabé, schwache, zvěstné, weissagende Wehen; léky, prostředky podporující bolesti porodní, webenbefördernde Mittel. Ktt. — **B.** = *bolák*. B. se mu podebrala. Lišeň. Mtc. 1902. 18.

Bolestící. B světice. Hrlš. Hus. 130.

Bolestivosť, i, f. B. kožní. Ktt.

Bolestivý = *bolesť trpící*, *nemocný*. Chč. S. I. 7a.

Bolestně, XV. stol. Vz Uč. spol. 1903. III. 31.

Bolestný = *bolesť trpící*, *cítící*. Chč. S. I. 19a., 14a.

Boleta, y, f. Platební b. Nár. list. 1904. 196. 5.

Boleti kde. Bolí ho v levé straně, Lék. B. 171b., **na** prsiech, ib. 172a., **pod** prsmy, ib. 196a. (Mš. Slov.)

Bolička, y, f. = *každá rána* hl. hnisající, vřed a p. Slez Čes. l. XIII. 110.

Bolnice, e, f. = *bolesť*, dolor. Hrad. Des.

Bolnohý. XVIII. stol. Čes. l. XII. 11.

Bolobřich, u, m., Bauchweh (více žertem). Kbrl. Domžl. 16., Dšk. Km. 52. Sr. Břichobol.

Boločko, a, n. Bločka v V. 1033. oprav v: boločko. B. = *bledule*, rostl. Č. Třeb. Čes. l. XI. 36.

Bolometr z řec. *βολή* paprsek a *μέτρον* míra. Vz Naučný Obzor. Příloha k Nár. list. 25./9. 1901. (č. 265.).

Bolzano Bernard. Vz Lit. I. 907.

Bom = uhoditi se (v dětské řeči ve Slez.). Čes. l. XI. 342.

Bomba, y, f. B. kalorimetrická. Vot. 151.

Bombardonista, y, m., pl. -sté. Rais. Zap. vlast. 207.

Bombátko, a, n. = *medaillon*. Dšk. Km. 34.

Bombě, ěte, n., pl. bombata. Dšk. Km. 21.

Bombél. Cambel — bombél, do (kdo) to umřél (vyzvánění mrtvému). Val. Čes. l. X. 471.

Bombík, u, m. = *kulatá cukrovinka*. Hauer 10.

Bombílek, lku, m. = malý, kulatý knoflík kovový. Lišeň. Mtc. 1902. 106. Sr. Bombík.

Bomez, u, m., nějaká okrasa nad sukní. Slov. Jamotový b. Sbor. čes. 257.

Bona, y, f. = *zimní čepice*. Jrsk. XXVII. 317.

Bonhomie, e, f., fr. = *dobrosrdečnosť*. Byla v ní směs hrdosti a b-e. Zvon III. 408.

Bonifác, e, m. Není-li mráz po Serváci, není sníh po B-ci.

Bonifikační, z lat. = *náhradní*. B. fond. Praž. den. 18./8. 1895.

Bonk, a, m. = *ovad*. Orava. Sb. sl. 1901. 182.

Bor, u, m. = vrch na rozhraní Čech a Kladska. Mus. 1901. 321.

Bórany, nerost. Vz Vstnk. XI. 831.

Borax, u, m. O jeho výrobě vz KP. X. 100.

Borecký Jar. Dr., básník, nar. 1869. Vz Flš. Písm. 710.

Bořič, e, m. B. torpedových člunů. Nár. list. 1902. č. 71. odp.

Bořit koho = *bouřiti*, *buditi*. Lišeň. Mtc. 1902. 234. — **se s kým** = *zápasiti*. Ťažko capovi (kozlu) borit sa s bujákom (býkem). Rizn. 167.

Bořivojný Achill. Msn. II. 302., Od. 211.

Borky = *rašelinné cihly*. Jrsk. XXIV. 100.

Boroděj, mellicida. Mam. A. 28b. (List. fil. 1893. 218.)

Borověnka, y, f. = *borovička*. Brt. P. n. 591.

Borovička, y, f. = *vánoční stromek*. Mor. Kmk.

Borovíčko, a, n. = *borový lesík*. Nár. list. 5./1. 1901.

Borovičnatý les. Kun. Id. 71.

Borovina, y, f. Tbz. V. 9. 200.

Boroviny, les u Přibyslavic. Čas. mor. mus. III. 130.

Borovnice, e, f. = *borůvka*. Kbrl. Dmžl. 5.

Borový Klem. Dr., kanovn. Vz Alm. VIII. 97.—103.

Bortka, y, f. = *kniha*, *tobolka*. Ve zloděj. řeči. Čes. l. X. 140.

Boručí vedle *boroučí*. Bydž. Kšť. Lid. 5.

Boruváci = *Pasečáci* v Ledečsku, že sbírají borůvky na prodej. Čes. l. XI. 405.

Boský m. *božský*. Dšk. Km. 38.

Bosulistý. B. kráva = pod břichem bílá. Val. Čes. l. XI. 274.

Bosý. Bosých pan Boh nosí (opatruje). Sbor. slov. VII. 129.

Bošk, u, m. = *bosk*. Slov. Šb. D. 64.

Boškať = *boskati*. Slov. Šb. D. 64.

Bota. Všecko dá do pořádku, až ztratí žílu z boty (o lakomém). Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 178. Do bot litý Němec (urputný). Us. Nalial mu vody do bôt (narobil mu starostí). Rizn. 176.

Botie žehny = Bóh tě žehnej. Gloss. roud. 78b. (Mš. Slov.)

Boubel. Žlázovitý b. vaječníkový, adenocystoma ovarii; rosolovitý, meliceris; krevnatý, Blutcyste, haematocystis, haematocele. Ktt.

Boubelovitý. B. rakovina, Cystencarcinom; b. bujení sliznice poševní, kolpohyperplasia cystica. Ktt.

Boubelový. B. zvrhlosť, cystische Entartung. Ktt.

Boudy, pl., f = *hrady mraků.* Čes. Třebová. Čes. l. XII. 226.

Bouchačka, y, f. = *dělo.* Kká. Sion. I. 221.

Bouchal, a, m. = *kdo pořád tluče.* Čes. l. XII. 492.

Bouchora, y, f. = *stodola.* Ve zlodějské řeči. Sr. Klepárna.

Boula, y, f. = *boule,* strč. bůle. Us. místy. Mš.

Bouř, e, f. Vzplanul hněvem jako b. (bouřka). Zr. Let IV. 37.

Boura, y, f. Po deštíku byla zem jako b. Vých. Čech. Nár. list. 1901. č. 241.

Bourbonit, u, m., ruda olověná. KP. XI. 276.

Bouře. Bouřky v úplňku měsíce znamenají déšť dalece. Ott. Kal. 1904. O bouřkách vz Čes. l. XII. 453.

Bouřka. Vz Hřměti.

Bouřkolibý Zeus. Msn. Il. 7., 23., Od. 103., 246.

Bouřliváček, čka, m. = *předzvěstitel bouří.* Nár. list. 1902. Vz násl.

Bouřlivák, u, m. = *bouřlivý vítr.* Čes. l XII. 455.

Bouřlivák, a, m. = *pták věstící bouři.* Vz předcház. Tbz. V. 5. 97.

Bouřlivec, vce, m. Jrsk. III. 348.

Bouška Sig., kněz, básník a překlad. Vz Flš. Písm. 713.

Bovlan, u, m. = vytrasená a pobúžvaná viazanica slámy (vytřesená a svázaná otep slámy). Sbor. slov. VII. 110.

Boxeř, e, m., druh psů.

Bozděch Eman. Sr. Věst. X. 205.

Bozonie, e, f., z lat. Posonium, Prešpurk. Pel. II.

Božcový (psotníkový) záchvat, insultus eclampticus. Ktt.

Božec = *padoucnice.* Slov.

Božejník, a, m., juratus. Jir. H. Prove. 18.

Božekať = Bohem se dokládati. Val Čes. l. XIII. 372.

Božena, y, f. = studánka u Peruce. Čch. Kv. 220. — **B.,** jméno. Popěvek: Božena zapadla do sena. Božena ma křive kolena. Slez. Vyhl II. 255.

Boží. Lehne-li si hospodář na boží hod, lehne mu na poli pšenice. Mtc. l. 1897. 61. Je-li na boží tělo jasno, bývá dobrý rok. Matka boží kužele složí a svačinu naloží (předlo se přes Matku boží). Čes. l. XIII. 164. Na b. tělo jaký den, dlouho se potom vrací ten. Ott. Kal. 1904. Na boží-li hroby (na veliký pátek a bílou sobotu) prší, všeho úrodu poruší. Ib. B. tělo ve Slez. Vz Vyhl. II. 51. — **B.** *host* = nejsvětější svátosť při zaopatřování nemocných. Bolesl. Čes. l. XII. 88.

Božilý. B. rozmysl. Jg. v Mus. 1843. 398. toto slovo kárá pro tvoření ho. Snad: zbožný, nábožný. Mš.

Božíneść = *člověk k ničemu.* U Zbirova. Čes. l. XI. 269.

Božník, a, m., divinus, Rozk. P. 888. — **B.,** u, m.. armessa. Rostl. drk. 177b. (Mš. Slov.).

Božskodobý Odysseus, Telemach. Msn. Od. 333., 237.

Božskopodobný muž. Msn. Od. 112.

Božsky. Us.

Božský, božštější. Kom. Did. 292.

Božstvosť, i., f. XV. stol. Uč. spol. 1903. III. 31.

br m. *pr*: brabancovej olej. Us. Jir.

bř m. *vř*: břískať m. vřískati, pobřislo. Vých. Čech. a j. Šb. D. 21., 25.

Brabant, u, m. = *druh řepy cukrovky.* Us.

Brabčata, pl, n. = *škubánky.* Volyně. Čes. l. XIII. 125.

Brabec Ad., spis.

Brabešeka, y, f. Bylo tam dětí jak b-šek. Al. Mrštík.

Bráborať m. *vrávorati.* Vých. Čech. Jir. Mus. 1863. 335.

Bračka, y, f., sherardia, rostl. Vz Ott. XXII. 47a.

Bradáč, e, m. = *socha* atd. Tk. XII. 156.

Bradáček, čku, m. = protablička, rostl. Vz Ott. XX. 792a.

Bradatice = *halapartna.* Baw. E. v. 1449.

Bradavice. Chceš-li se zbýti b-vic, říkej, když slyšíš někomu neznámému zvoniti hrany: Zvoní hrany, nevím komu, bradavice, jděte domů. Při tom se b. něčím (hadříkem, třískou atd.) potírají a to pak se zahodí. Mtc. l. 1897. 58. Potírají se šťavou vlaštovičníku (chelidonium). Říkání na b. Vz Čes. l. XII. 432.

Bradavičnatý holub. Nár. list. 1903. č. 136. 9.

Bradaviční kořen, euforbia, rostl. Mtc. 1902. 116. Sr. Bradavičný.

Bradavka, y. f B. oční, Zahnpapilla; vymknutí b-ky oční, excavatio papillae. Ktt.

Bradavkový. Čára b-vá prsní, Mammillarlinie, b. hrbek, tuberculum papillare, b. tílce, stratum seu corpus papillare. Ktt.

Bradavník, vz Ambrožka (rostl.)

Bradim, a, m., kopec nad Sloupskými jeskyněmi na Mor. Čes. l. XII. 97.

Bradka, y, f. = *krček nož-, nákovek* mezi čepelem a stření nože. Ott. XVIII. 509. — **B.** = *dýmka.* Zapálil svou dřevěnou bradku. Hruš. 68.

Bradlový. B. konstrukce. Nár. l. 1903. č. 159. 6.

Bradojazykový sval, musculus genioglossus. Ktt.

Bradopykový, mentolabialis. Ktt.

Bradový sval, musculus mentalis. Ktt.
Brah, u, m. = *hromada.* B. dříví. Tbz. V. 9. 40.
Brahmanky, f., druh *slepic.* Nár. list. 1903. č. 186. 9.
Bracháček, čka, m., zdrobn. *brach.* Pulk. Lobk. k. 17., Vstnk. VIII. 182. Ty's horší než Bracháčkové z Boleslavě. Světz. 1895 27.
Brakovný. B kapři, ovce, jehňata. 1652. Čern. Juz. 311., 317. (1652.).
Bramborák, u, m., vz Bramburák.
Brambořisko, a, n. = *brambořiště.* Rais. Lep. 518.
Bramborka nebo *drn* = brambory rozstrouhané, moukou promíchané, na vymazaném pekáči upečené. Severových. Čechy Jrsk. XXII. 230.
Bramborový. B. brynda = *kořalka.* Strn. Poh. 77.
Bramburák, u, m = *koš na brambory.*
Brána. Hra na bránu. Slez. Vz Vyhl. II. 249.
Branc (brancz), agnita (de plantis). Rozk. P. 617.
Břančať = *silně mečeti* (o jehňatech); *plakati.* Val. Čes. l. XII. 188. Jehňata břančaly. Ib. 273.
Bránčě, emulator. Mam. A. 22a. (Mš. Slov.).
Brandl Vinc. † 26./12. 1901. maje 67 let. Vz Nár. list. 1901. č. 356., Mtc. 1902. 301. nn., Lit. I. 907., Alm. XIII. 126—134., Čas. mor. mus. II. 154. nn.
Braně, ě, f. = *brań.* Každý svú brani jmějéše. Ryt. krems. 14. (Mš. Slov.).
Bránice, e, f. B. nervová = sítnice. Hyna. Vz Čad. 114. — **B.** = *část bran.* Dšk. Km. 41.
Bránicový. Neuralgie čivu b-ho, phrenalgia. Ktt.
Brániti. Po b., odstrašovati, zapovídati a p. má Pal. ve větě závislé správně *aby ne* (nynější spis. často chybně *ne* vynechávají). Vz Mtc. 1901. 375.
Branka, y, f. Hubený jako b., jako louč. Kšť. Lid. 8.
Břaňkati. Sedlák sobě břaňká (o žních). Brt. P. n. 538.
Branně na někoho se hrnouti. Msn. Il. 94.
Brannice, e, f., tirsa. Rozk. P. 2402. (Mš.).
Branokliky, pl., f. = *část bran.* Dšk. Km. 52.
Branstvo, a, n. = *branný lid.* Msn. II. 95.
Bratánek, nka, m. = *bratránek* (od brat = bratr) Us. Mš.
Braterák, a, m. = *literák?* Rais. Lep. 116.
Bráti. Brali by, jak vůl na rohy. Čes. l. XI 323. — **co:** boj. Kar. 17. Uzře, že jeho žena duši berze (= umírá). Dal. C. 20. 15. — **jak.** Bere. jako velká voda. jako straka. Us. Čes. l. XI. 270. — **kam.** Bráti na šroubek = činiti z ostra, přísně, důkladně. V zlodějské řeči. Čes. l. XI. 140. — **se zač** = dychtiti po něčem, zastávati se něčeho. Us. Nár. sbor. VIII. 20.
Bratina, y, f. Czam. Slov. 135.
Bratr. Milá bratr! R. 1551. Praž. arch., Kn. testim. vinohrad. č. 2. z r. 1551. Když se soudí b. s bratrem, nebývá pře taková k přečkání. Tbz. III. 1. 158. Na den sedm bratří musí se sedm lidí utopiti, sedm oběsiti, sedm zastřeliti sedm zasypati, sedm vaz zlomiti, sedm otráviti a sedm probodnouti. Tbz. III. 1. 155. Je-li den sedmi bratrů deštivý, bývá pak déšť trvanlivý. Us. Sr. Mš. Slov.
Bratř, vedle bratřie. Mš. Slov. Sr. Prk. Krok. 1887. 28.
Bratří, kollekt. Aleš pohoní b. svú Petra a Pavla z Sovince. Půh. I. 165 (1406.). O poslušnosti mluviti maje vysmívá se bratří (bratřím). Fel. 43. (Když umře bez syna a dcerky), bude mieti vstúpce v dědictvie bratří svú. Hus. (Uč. spol. 1902. V. 6.). Bratřie se sebrachu. Hrad. Sr. Prk. Krok. 1888. 372., Gb. Ml. 103. 3., 134. 3., List. fil. XV. 359.
Bratří adj. Bratří svár (bratrů). Tbz. XVI. 232.
Bratřice, e, f. = *bratři,* fratres. Ev. olom. 1., Pass. 316.
Bratrovnuk, a, m. Smil Flaška, b. arcibiskupa Arnošta. K. Vorovka. Čít. kn. III. 1. 75.
Bratrskosť, i, f. = *bratrství.* Mš. exc.
Bratrsky, v I. 93. polož před: Bratrský.
Bratrský. Obyčeje a řády b-ské (čes. bratří). Vz Vck. Vset. 102.—109.
Bratrstvo, jež slulo cech, bylo neorganisovaný soukromý spolek. Vz Mus. 1904. 7.
Brav, u (a), m. = *dobytče* (jeden kus; není kollektivum). B., pecus. Boh. hex. 180., Rozk. P. 433., Hrad. 135a. Z bravu. Ž. klem. Deut. 14., Tristr. 257. Vydaj počet z brava svého (kollekt.). Hrad. 88. Poteče krev jako z brava. Jiř. brn. 128. Však oni tři králové a dva hlúpí bravové zdali jsou nevěřili (vůl a osel). 1491. Rozb. 1845. 48. Vz Mš. Slov.
Brava v. barva. Mš.
Bravanský = **brabantský.** B. vévoda. Kar. 10.
Bravcov, a, m., vrch v Gemersku na Slov. Sb. sl. 1901. 166.
Bravě, ěte, n. = *mládě braví.* Ž. klem. Hab. 17., Ž. pod. Hab. 3. 17. (Mš.).
Braviarka, y, f., kopec ve vých. Gemersku na Slov. Sb. sl. 1901. 65.
Bravina, y, f. = *braví maso,* pecorina. Rozk. P. 1728.
Braviště, ě, n. Čes. l. XII. 28.
Bravkový dobytek. Vyhl. II. 306. Sr. Brav.
Bravník, u, m., celidonia, rostl. Rostl. F. 33.
Bravský. B. polévka (z uzeného masa, hudzená). Slez. Vyhl. II. 200.
Bravurně s kola seskočiti. Mršť. Obz. 156.
Bravurní v čem: v pohybech. Chyt. 45.
Brázda, y, f. B. mozková, jugum cerebrale. Ktt.
Bražek, žku, m., zdrobn. brat. Rozk. P. 2531. V VII. 1203. Brazek oprav v. Bražek.
Bražina, y, f. Vz Bražima v VII. 1203.
Brblák, a, m., Czam. Slov. 135.

Brca. Noby jako brca — hlava jako měřica. Slez. Vyhl. II. 66.
Brčálově. Dub b. zelený (jako brčál). Rais, Zvon III. 17.
Brčeti, el, ení = *letěti*. Musí holoubek jinam b. 1512. Arch. XIX. 98.
Brdečko, a, n., papilla. B. dvanactníkové, p. duodenalis, prsní, Brustwarze, slzní, coruncula lacrymalis. Ktt. Zánět b—čka čivu zrakového, papillitis haemostatica; opuch b—čka čivu zrakového, Stauungspapille. Ott.
Brdečkovitý. B. boubel, cystoma papilliferum; b. zánět kože. Ktt.
Brdečkový. Zánět sítnice b—vý, papilloretinitis. Ktt.
Brdítka, pl., n. = *plot*. U Velvar. Mš. Vz násl.
Brdlení, *brdlenky* = *plot před troubou* v nádržce, jenž brání rybám, dříví, listu atd., aby nep'uly do mlýnských kol nebo jinam. Čes. l. XI. 186.
Brdlínka, pl., n. = *brdlínková vrata*. Hlk. VIII 27., 145.
Brdlínkovitý. B. dvířka, vrata (mající brdlínka v hořejší své části). Hlk. IX. 143.
Brdlo, a, n., textra, Rozk. P. 2411., texorium. Rozk. P. 2421. (Mš.).
Brebtavec, vce, m. = *breptavec*.
Brecarda, y, f. = *kořalka*. Bolesl. Čes. l. XIII. 88.
Brecna, y, f. = *bréca, ženská mluvka*. Kbrl. Džl. 15.
Breča (dle Báča) = kdo pro sebe moc mluví. Přerov. Čes. l. XIII. 279.
Brečavo. Je tam b. (pošmurno). Rais. Lep. 125.
Breče vysvětluje Prk. v Kroku III. 153. za vok. sg. od subst. brek = ohař, vyžle, štěně, mládě, hoch, holeček, tedy = holečku, brachu: pak ustrnul za interjekci bez ohledu na číslo a rod a skleslo i v: breč. Vz Mš. Slov.
Břečevné, ého, n., v pivovárech. Aby dávali na pomoc také b. Boč. exc. (1495.).
Břečka, y, f., braxina, Boh. hex. 2., Rozk. P. 1742., brasia. Bhm. hex. 650. (Mš. Slov.).
Břečťanový. B. krajky. Vz Krajky.
Břečtoun, a, m. = *vřeštoun*. Dšk. Km. 18.
Břeďano, a, n. = *vřeteno*. Dšk. Km. 15.
Břeďlavý. B. nátcha. Čes. l. XIII. 91.
Břeďmo = *břeďo*, watend. Rybáři b. v řece své řemeslo provozují. Šb. Vys. Mýto. 1845. 4
Břeďovský. B. ulice v Praze, dříve Angelová, pak Bosákova. Dol. Pr. 511.
Břeh. Staré doklady vz v Mš. Slov.
Břehatý. B. Skamandros. Msn. II. 75.
Břehoviště, ě, n. Msn. II. 70.
Brech, u, m. = *štěkot*. Sbor. Slov. 1901. 116.
Brej, e, m. = ovesná mouka zavařená do vřelé vody. Slov. Hlk. XI. 27.
Brejle. Takoví páni (Němci) nevidí, kde je pravda, třebaže na to mají b. Rais. Zap. vlast. 49.
Břěk, u, n., acer. Rozk. P. 70., 594. B. či *břekyně*, pirus torminalis, rostl. Vz Ott. XIX. 772b.
Brekotati = *plakati*. Tzb. V. 4. 303.
Břekyně. Rozk. P. 71. Sr. Břek.
Břeménce, e, n. fasciculus. Ev. olom. 19. 44.
Břemíčko, a, n., zdr. břímě. Baw. E. v. 689.
Břemiště, ě, n, Dšk. Km. 89.
Břenčeti, el, ení. XV. stol. Uč. spol. 1903. III. 31.
Brendáček, čku, m. = *cintáček*. Lišeň. Mtc. 1902. 106.
Břenec, nce, m., ryba = *mřenka?* Slez. Vz Čes. l. XI. 222.
Brepot, u, m., Kká. Sion. II. 230.
Břeskev, skve, f. = *broskev*, persicus. Rozk. P. 600.
Břeskně. Hlas b. se rozléhal. Jrsk. III. 339.
Břeskný. B. intrady zahlučely dolem. Rais. Zap. vlast. 370. B. polka. Rais. Lep. 291.
Břeskva, y, f. = *broskev*. Rostl. D. 80b (Mš.).
Břešťák, a, m. = *učitel*. Ve zloděj. řeči.
Břešťat = *vřeštěti* Sb. sl. 1902. 9.
Břetelnice, *břitelnice*, e, f. = *střitelnice*. Volyně. Čes. l. XIII. 122.
Břetenko, a, n. = *vřetenko*. Us. místy.
Břez = *březí*.
Březen. Říjen a b. jsou sobě rovny ve všem.
Břězg, *břězk*, u, m. = *břesk, svítání*. Ž. pod. 118. 148. V Ž. wit. a klem. břesk. (Mš.).
Březí kým. B. mlaďátkem od mezka. Msn. II. 419.
Březíčko, a, n. = *březinka, březový lesík*. Grm. II.
Březina Ot. (vlastně Václ. Jebavý), nar. 1868., básník. Vz Flš. Písm. 714.
Březníkový list. Sbor. slov. VII. 122.
Březnouti = *stávati se březí*. Kráva nám nechce b. Již. Čech. Nár. sbor. VIII. 19.
Březnov, a, m. Malý B., obyč. Syslovice; Velký B. = sv. Markéta u Prahy.
Březovák, u, m., houba. Čes. l. XI. 290.
Březovka, y, f. = *tabatěrka z březové kůry*. Zvon. II. 75. (Jrsk.).
Břežděti = *vřískati*. Těťa (tele) b—dí. U Volyně, u Uher. Br. Čes. l. XI. 209., XIII. 122.
Brhel, hla, m.. sembola (inter. volatilia campestria). Rozk. R. 61. — **B. Jan.** Sr. Vyhl. 35.
Břice, tusum. Rozk. P. 2402.
Brici, *byrci*. Ovoce jako jablka, bryczi a j. Mill. 104a. Ovoce byrci. Ib. 114a.
Břiditel, e, m. = *břidič*. Kom. 1875. 229.
Břidkosť, i, f., abominatio. Položili mne u b. sobě. Ž. kap. č. 87. 9. V Ž. wit. je: mirzkosť (Mš.).
Břidný = *špinavý*. Co se mně vysmivoš, že košilka břidno? Slez. Vyhl. II. 137.
Brightiův. Neme, choroba Brightiova, zánět ledvin, morbus Brightii, nephritis. Ktt.
Břichna, y, f. = *tlustá ženská*. Dšk. Km. 14.
Břicho. Jejich Bůh jest b. (starají se nejvíc o b.). Světz. 1887. 534., Frant. 6., 35.
Břichoplícní, gastropulmonalis. Ktt.

Břichořez, u, m., B. porodní, sectio caesarea; Vynětí části děložní b—zem, Laparohysterectomie. Ktt.

Břichový. B. prázdnosť. Baw. E. v. 2724.

Brikabrak, u, m. Se vším b—kem dílny v pozadí. Nár. list. 1903. č. 134. 13.

Briketový průmysl. Nár. list. 1903. č. 124.

Brillantník, a, m., prodavač brillantů. Zr. Čer. 177. Na str. 305.: brilliantník.

Brimburák, u, m., *knoflík.* Vesta s b—ky. Zvon II. 57. (Jrsk.).

Břímě. Vz Břiemě v Mš. Slov.

Břink, u, m. B. jazyka; (ten tvar) nemá už tolik břinku. Hlavn. 26., 27.

Břínka (břienka), rostl. Rozk. R. 70. Veleš 147.

Břinkal, a, m. = *kdo břinčí šavlí.* Vojenský b. Nár. list. 1903. č. 263. 2.

Břinkovice, e, f. = *dřínová hůl.* Záp. Čech. Mš.

Břinkový. Nemluvil tonem morousovitým, b—kovým (šavlí břinče). Nár. list. 1904. č. 52. 2.

Brisknosť, fr. = *náhlosť, příkrosť, vypínavosť, hrdopyšnosť.*

Břískoun, a, m., = *vřískoun.* Dšk. Km. 18.

Břišní dýchání, Bauchathmen. Ktt.

Břítelnice, vz Břetelnice.

Břitev, tba, f., v V. 1070. oprav v.: Břitev, tvn, m.

Břitkohranatý. B. vesla Msn. Od. 185.

Břitkohrotý meč. Slád. Rich. 23.

Břitkotesý meč, Msn II. 214., nůž 52.

Břitořezský meč. Msn. Od. 147.

Břitva, y, f., výroba břitev. Vz Ott. XVIII. 494. Kapustná polievka ako b. (ostrá, kyselá). Rizn. 174.

Břitvice, e, f., bistourie. B. rovnobřitá se zámyčkou, geradschneidig mit Schieber, špičatá, spitzig, pološpičatá se zámyčkou, mittelspitzig mit Schieber, vyhnutá se zámyčkou, convex mit Schieber. Ktt

Brízgať = *kárati, hubovati* a p. Od toho si dá b. Slov. Sbor. čes. 116.

Břížděl, orpus, Rozk. R. 91., ve Veleš. 141. knyždél. Mš. Slov.

Brk. Z brku vyražený = *zbrklý.* Čes. l. XII. 273.

Brkač, e, m. B. vyrábí se zářezem v brku. Jazýček takto vzniklý vyluzuje při foukání zvuk. Val. Čes. l. XII. 132.

Bŕkať = *létati s šumotem křídel,* neuměle, poplašně, zvl. o mladých ptácích, o ptácích zavřených v kleci. Ptáci brčů, muchy brňajů. Val. Čes. l. XI. 44.

Brkliti = *zbrkle jednati.* Nár. list. 1885. č. 165.

Brknouti, vz Bŕkať. Ti brknou přes druhy své opilé (utekou). Kká. Sion II. 246.

Brle = berla. Vz Drle.

Brlozobný sup, Msn. Il. 298., luňák. ἀγκυλοχείλης, křivý zobák mající. Msn. Od. 333.

Brloží, n. Z b. někoho vyštvati. Msn. Il. 402.

Brňati, vz Bŕkať.

Brňavý kocúr = se srstí černou červenými chlupy promíchanou. Val. Čes. l. XII. 273.

Brnčeti. Všecko na ní jen b—lo. Sá. Pr. m. I. 108., Sá. XVII. 16.

Brně, ě, f., vz Brn, Mš. Slov. — **B.,** vz Brňátko.

Brněný oř (obrněný). Slád. Rich. 7.

Brniti se = *brň na se bráti.* Msn. Il. 169. a j.

Brnk, u, m. Poďme bežkom, brnkom. Slov. Sbor. čes. 141.

Brno, vz Praha. Původ slova B. (Eburodunon? brnije [bláto, hlína]? brnija (brnění)? Vz Mtc. 1903. 35.

Broc, e, f., z brot, morella, macella m. morella. R. vodň. 41. — Mš.

Broceti, nesprávné slovo. Tvůj ocel by se v ní brocel. Mark.

Brodivec, vce, m. = *brodivý pták.* Dlouhonohý b. Holb. I. 232.

Brodky, pole u Červené Lhoty. Čas. mor. mus. III. 130.

Brodský Boh. (pseudonym Zahradníka), farář a spis.

Broh, *bruh* = *stoh.* Do brohů skládají slámu, řepu, brambory. Slez. Vyhl. II. 264.

Broj, e, m., Bataillon. Slov. Sbor. čes.

Brojiti se = *rojiti se, hemžiti se.* Baw. Ar. v. 5747., 3643.

Brojivý kmet. Tbz. V. 1. 120.

Brok, u, m. = *drobný oblázek.* Vz Vybrokovati.

Brókať = *broukati.* Mtc. 1902. 441.

Brokovnice, e, f. = *ručnice.* Vz Ott. XXII. 54b.

Brom, u, m. Otrava bromem, bromismus. Ktt.

Bromatologický, z řec. = *potravoslovný.* Slov. nauč.

Bromcykloheptadiën, u, m., v lučbě. Vstnk. X. 583.

Bromhydrouracil, u, m., v lučbě. Vstnk. XII. 55.

Bromkyan, u, m., v lučbě. Vstnk. XII. 50.

Bromnitrosopran, u, m., v lučbě. Vstnk. XII. 47.

Bromostříbrnatý papír. Ott. XXI. 878.

Bromovaný. B. látka. Vot. 71.

Bromtropanbrommethylat,u,m.,v lučbě. Vstnk. X. 583.

Bronchopneumonie, e, f., řec. = zánět kolem ústí průdušinky. Vz Ott. IX. 922.

Broný. Sú červení, a když sú staří, tehda sú broni. Luc. 51 Na str. 50.: bílí.

Bronzit, u, m., nerost. Vz Mtc. 1903. 48.

Bronzovitý. Zr. Čer. 341.

Brookit, u, m., nerost. Vz Vstnk. XI. 823.

Bróskař, e, m. B. prodává brousky, nože, vidličky. Záp. Mor. Mtc. 1901. 28., Brt. P. n. 1157. Sr. Brouskář.

Broskvě, persicus. Bhm. Lex. 235. Sr. Bukvě

Brošurkový boj. Lit. I. 5.

Brotvan, u, m., z něm. Bratpfanne Slov. Czam. Slov. 142.

Brougham (brúm, angl.) = krytý vůz o dvou sedadlech. Ott.

Broukes = *zlý*. V zloděj. řeči.
Brauklavě někomu odpověděti. 1720., Hrubý. 281.
Broukomil, u, m., Käfersammler. Hol. Mer. II. 125.
Brousek v chlebě, také ještě: **kalounek, kalunka, kanička, jedlička.**
Brousiti proti komu = *se chystati, jej napadati*. Fel. 48.
Brouskář, e, m = *kdo brousí nože, nůžky* a p. Čes. l. XI. 370., Brt. P. n. 1157.
Brovek, vz Bravek.
Brozoulinko = *brzoulinko*. Dšk. Km 33.
Brožík Václav šlechtic, mal. Vz Alm. XI. 127.—130.
Brožovací. Stroj b. a kartonážnický Nár. list. 1902. č. 233 2.
Brslice, e, f., fula (fructus arborum). Rozk. R. 70., P. 618.
Brstevnica, e, f. = *vrstevnice*. Val. Čes. l. XI. 324.
Brstviti, *brstvovati* = *vrstviti*. — **co kde**. Obilí v humenci. Slez. Vyhl. II. 311.
Brucl'ák, u, m. Na Slov.: brucel', brunclík, driečnik, lajblík, náprsník, prsliak, prucel', prudník, prusl'ak, vesta, vista. Czam. Slov. 219.
Bručavý, sr. Bručivý. Mš.
Brůdek, dka, m., les u Čáslavic. Čas. mor. mus. III. 130.
Bruh, vz Broh.
Břuchatý = *břichatý*. B. žena Rostl. G. 210a.
Brucho = *břicho*. Nech zkazí se radšej b. ako jedlo (vravieva pažravec). Rizn. 64.
Břuchový plod, fructus ventris. Ž. pod. 126[3]).
Brúk = *brouk*. Rozk. P. 527.
Brunastý. B. voda. Sb. sl. 1901. 162.
Bruncel, cla, m., **brunclík**, a, m. = *malý človék, trpaslík*. Hauer 10. Také na Slov. Czam. Slov. 135.
Brundivál, a, m. = *hovnivál*. Dšk. Km. 51.
Brůniti. Soudruhové tichou slaň (moře) veslem b-li (tepali, brázdili) hladkým. Msn. Od. 184.
Brunolin, u, m. = *nátěr na nábytek*. Čes. nov. 16./5. 1895.
Brunšvický. Žer., Bdl.
Brusičský papír. Vz Ott. XVIII. 185.
Brusinčí ostrov = kde rostou brusiny. Jrsk. XII 317.
Bruslinčí, n. Květiny z b. Rais. Zap. vlast. 311.
Brusna, y, f. = *klepna*. Kbrl. Džl. 15.
Brusnanka, y f., potok na Zvolensku na Slov. Sb. sl. 1902. 44.
Brusnicoví, n. = *brusnicové keře*. Dšk. Km. 6.
Brusnoha, y, f. Ty b-ho (nadávka)! Jrsk. XXV. 97.
Bruzda, y, f. = *poutec na hlavě*.¶ Sr. Přindil, Přinděl. Val. Čes. l. XI. 116. U Těšína. Vyhl. II. 194.
Brycí jablka, nuces muscatorum. Mill. 111. 10. (Mš.) Sr. Brici.
Bryga, y, f. = *velmi řiedka kulaša, ako polievka*. Orava. Sb. sl. 1901. 181 Srv. Bryja v V. 1081. a násl.
Bryja tvarohová (toleranc). Slez. Vyhl. II. 203. Sr. Bryga.
Brykač, e, m. = *bručoun, mumlač* a p. Rais. Lep. 383.
Brykati = *bručeti, mumlati* a p. Rais. Lep 515.
Brylka, y, f., pollinarium, v bot. Vz Ott. XX. 120.
Brymburák, u, m. = *veliký knoflík u vesty*. Vých. Cech. Jrsk. XXII. 228.
Bryndák, a, m. = *bryndal*. Dšk. Km. 28.
Bryndátko, a, n. = slintáček. Dšk. Km. 34.
Brynych Jan Ed., biskup a spis. 1846 až 20./11. 1902.
Brýzgání, n. = *spílání*. Na b. b-ním oddovídati. Czam. Slov. 267.
Bryžděl, vz Břižděl.
Brzák, a, m. = *chroust*. U Turn. Šb. D. 29.
Brzda hydraulická, parní atd. Vz Jind. 8.
Brzdař, e, m. = *brzdič*.
Brzkomroucí. Msn. Il. 13.
Brzkosť, i f. Protož na brzkosť zjednavše potřeby na cestu. Kar. 61.
Brzky za Brzký v I. 104. polož před Brzký.
Brzo = *rychle*. Ta noha běží b. jako pták. Luc. 50.
Brzorád Ed. dr., advok., říš. poslan., 1857. — 18./11. 1903. Vz Nár. list. 1903. č. 315.—317. a jiné listy z též doby.
Brzounko. Dšk. Km. 34.
Brzší. Pass. Vz Brzký.
Brzý = *rychlý*. B. posel. Alx. V. 942.
Bržle v. brzle. Mš. Slov.
Bu, interj. = *racha*, Gl. Mat. 296. (Mš). Bu, výraz hněvu. Posmievají se, jako říci: bu, mrou nebo jazyk vyplaziti. Chč. S. II. 194a.
Bub, u, m. = *bob, fazol*. Slez. Vyhl. II. 315.
Bubáčiti = *bubákem strašiti*. Rais. Zap. vlast. 223.
Bubáčky = bika *ladní*, luzula campestris. Us. Čes. l. XI. 436.
Bubeláček čka, m. = *dítě tlustých tváří* Sníček b-čka. Slov. Vzáj. I. 20.
Buben. Když vystrčí bubny (o veliké slavnosti). Us. místy. Mš. B. děravý atd. vz Jind. 10.
Bubenička, y, f., zdrobn. *bubenice*. Ž. kap. 67. 26.
Bubínek, nku, m. B. v uchu. Polopr̊chod napínače b-nku, semicanalis tensoris tympani; zánět bubínku náhlý, prudký, myringitis acuta, vleklý, chronica, vrozený, con genita. Ktt. — B. sterilisační, Sterilisiertrommel. Ktt. — B. = *válec revolveru*, Trommel. Ott. XX. 1018.
Bubínkový. B. ústroj ucha. Vz Strb. Akust. 426.
Bublanec, nce, m. = *jídlo?* Dšk. Km. 42.
Bublání, n. = *mumlání*. **B.** v hodinách (modlitbách). Chč. S. 141a.
Bublati jak. Buble, jak tři medvědi. Čes. l. XI. 458. — **co čím**: ústy modlitby. Chč. Post. 82b.

Bubnik, a, m. = *bubenník.* S pištci a bubníky. Gb. Slov. 112. Hošek v Mus. fil. VII. 302. a Flš. v Nár. list. 1902. č. 3. 3. mají to za chybu m.: bubenníky.
Bubny. Heřmann z Bubna chybně m. z Buben. Mš. Slov.
Bubú = *bubák* (tak se říká dětem). Slov.: bobo. Us.
Bucek, cku, m. = krátké koště s dřevěným držadlem v kraji pražském. Mš. Slov.
Bucina, y, f. = *bučina.* Orava. Sb. sl. 1901. 187.
Buclák, u, m. = *vrhlice, krajáč na mléko.* Čes. l. XII. 382.
Buclatě niti na vřeteno vinouti. Čes. l. XI. 79.
Bučivý. B. zvíře (kráva atd.). Msn. II. 378.
Bučník, a, m., vrch v Gemersku na Slov. Sb. sl. 1901. 165.
Búda (bouda), y, f = *šatka,* která z předu na hlavě odstává. Tu nosí vdané ženy. Slez. Vybl. II. 190. — **B.** Udělá sobě jatku neboli búdu. — Pass. Kř. 127ᵃ.
Budějce = *Budějovice.* Přes B. Již. Čech. Nár. sbor. VIII. 20., Děk. Km. 45.
Budějovice: Buďouce, Budějice, Budějce, Us.
Boudějovický v V. 1085. vprav v: Budějovický.
Budeřovati = *troubiti.* Trubači budeřují. Baw. Ar. v. 693.
Budíček, čku, m. = *otvor v čele vantrok,* jímž voda, když dostoupí jisté výšky, utíká žlabem na kola a otáčí volně mlýnem a tak mlynáře budí. Čes. l. XI. 186.
Budislava, y, f., potok na Zvolensku na Slov. Sb. sl. 1902. 45.
Budislavská, hra s kaménky. Vz Čes. l. XIII. 68.
Bodivoj, e, m. B. Ares (boj způsobující). Msn. II. 322. Vz násl.
Budivojný (vojnu způsobující). B. svár. Msn. II. 365. B. Pallas. Msn. Hym. 55. Vz předcház. Budivoj, Budivojka v V. 1086.
Budna, futura. Rozk. P. 2490.
Buďouce, vz Budějovice. Děk. Km. 45.
Budovatelka y, f B. blaha. Tbz. XVI. 437.
Buffetářský, z fr. buffet = kredenc, nálevní stolek; místnosť s jídly a nápoji, nálevna. Strc.
Buffo, ital. = *komický.* Basso b., opera buffa. Ott.
Bugel', gle, m. = *těstový věnec.* Slov. Čes. l. XII. 247.
Bůh. Jeden začíná s Bohom, druhý s čertom; Keby mohl, i p. Boha by stihnul za nohy s neba. Rizn. 62, 65. Vz Bóh, Mš. Slov. Když p. Bůh s námi, kdo proti nám? Zbrasl. 310. Už je poledne. Nu bože (věru, zajisté)! Us.
Bůhdá = *bohda.* Kom. Did. 18.
Buchnouti, vz Buchati. — **jak.** Smrť z nedojiepie buchne. Št. Uč. 152ᵇ. — **kam jak.** Buchnul doňho ako slepý kôň do stl'pa. Rizn. 176. — **čím oč.** Buchlo to jím o zem (praštilo). Slez. Vyhl. I. 338.
Buchový. B. palice. Bech., Rozb. I. 184.
Buchta. *Buchty slepé či slívové* = švestkové knedlíky; *chlupaté* či *chlupáčky* = knedlíky ze syrových bramborů s cibulí, polité máslem; *pobožné* = knedlíky z uvařených brambor jinak jako chlupačky připravené; *houštěné* = moučné vařené knedlíky (knedlíky se pouští se lžíce do vařící vody). Krkonš. Čes. l. XIII. 175.
Buchtička, y, f. Kuřata jako b-čky (tlusté). Křnk. 122.
Buchyně (buchta do zad). Dal mu dvě b-ně v hřbet. 1612 Wtr. exc.
Buchyranus, Plátno řečené b. Mill. 113ᵃ.
Bújať si s kým = *bujným býti, dováděti.* Val. Čes. l. XI. 379.
Bujník, a, m, pomposus. Rozk. P. 1076., Veleš. 114.
Bujnohrdý duch. Msn. II. 164.
Bujnohroznovitý. B. víno. Msn. Od. 129.
Bůjnovlasý bůh Pan. Msn. Hym. 64.
Búkati = houkati. Když **na** se počaů b. Chč. S. II. 194ᵇ.
Bukev = *bukvice.* Nabrav s sebú žaludóv a bukve v ňadra. Baw. B. 5ᵃ.
Bukovanský K. J., učit. a spis. Vyhl. 60.
Bukovice, vz Bukvice. Rostl. F. 32.
Bukovienka, y, f., zdrob. bukovina. Brt. P. n. 697.
Bukovina, y, f., hora v Gemersku na Slov. Sb. sl. 1901. 166.
Bukša. Slez. Vyhl. II. 313. Vz Bukša v V. 1091.
Bukšpán, u, m. = *krušpánek,* buxus. Slez. Vyhl. II. 219.
Buktatovat =? Žalujú sa, že nespravedlive buktatuje pri zkúškach. Slov. Czam. Slov. 123.
Bukva, y, f., fagenula. Rozk. P. 620. (de fructibus). Stírala v lese bukvu (bukvice). Val. Nár. sbor. VIII. 93. Bukvě, fagenula, bukvice plod. Bhm. hex. 244. Sr. Broskvě.
Bukvicový. B. pastva. 1708. Vck. Vset. 243.
Bůl. Bul v krku, diphtheritis, Bräune. Slez. Vyhl. II. 206.
Buláci = *Chodové.* Vz o nich v Čes. l. XII. 305 nn.
Bulbární. Bezřečí hlívové, bulbární, alalia bulbaris; obrna hlívová, bulbární, paralysis bulbaris. Ktt.
Bulbokapnin, u, m., v lučbě. Vstnk. X. 593.
Buldok, a, m., druh psů. Us.
Bulík, a, m. Hloupý jako bulík. Us.
Bulka, y, f. = *starý čepec, sukně dle starého kroje bulského.* Domažl. Čes. l. XII. 383.
Bumák, u, m. = *tlama.* I jé, on myslí, že prase má zobák, ono má bumák, ty hloupej. Rais. Zap. vlast. 160.
Bumbaj, e, m. = *hlupák.* Slov. Czam. Slov. 123.
Bumbálka, y, f. k masc. bumbálek. 1724. Hrubý 249
Bumbalový. B. tvář (bumbalova). Kká. Sion I. 145.
Bumbelek, lku, m. Cimbalista na b-lku něch též přebijaje. Slez. Vyhl. II. 19.

Bumbr, u, m. = nápoj v dětské řeči. Srv. Brm-brm.

Bumbrlíček. Sr. Bumbr. Nár. list. 1902. č. 96 1.

Buml, u, m. = četná procházka buršáků (na Příkopech v Praze). Us. Vz násl.

Bumlování, n. = *provozování bumlu.* Nár. list. 1904. č. 61. a j.

Bump = *pác.* Kbrl. Džl. 16.

Bunclovky = *boty vysokých holení.* Jrsk. XXVII. 363., Zvon III. 662.

Bura, y, f. = *kaše z kukuřice.* Slov. Vzáj. I. 80.

Buřavica, e, f. = *bouřka.* Slez. Vyhl. II. 50.

Burdák, u, m. = *řetěz, kterým se řídí vůz, vozí-li se klády.* Hauer. 10. — **B.** = *červená spodnice* (sukně). Slez. Vyhl. II. 191.

Burdíček, čka, m. Červený b. = červec. Humpolec. Nár. sbor. VIII. 123.

Burdík, a, m. = *zlostné dítě*; perníkový panák na sv. Mikuláše. Stráž nad N. Kub. List. fil. 1902. 248.

Burdovati, burdieren, hra při turnaji, kde zápasníci houfně na sebe doráželi. Baw. Ar. v. 676.

Búřeční. B. krúpy, grando. Pror. ol. 28ª. Vz Búřivý.

Burel, u, m., pyrolusit, nerost. Vz Ott. XX. 1050.

Búření, vz Bouření.

Burijan. Sr. B. (smyšlený svatý). Vz Souk. 1903. 10.

Buřivojný. B. Pallas. Msn. Hym. 92.

Búřivý = *bouřlivý.* B. hněv. Chč. S. II. 160ª. B. krúpy. Pror. ol. 27ª. Vz Búřeční.

Búřka, vz Bouřka.

Burkus v I. 110. oprav v: burkuš.

Burleska, y, f. = *šaškovitost, nízká komickost.* Lit. I. 634.

Búřlivý, vz Bouřlivý.

Burmistr, a, m. = *purkmistr.* Také mor. Nár. sbor. VIII. 95., Brt. P. n 514.

Burnonit, u, m., nerost. Vstnk. XI. 821.

Burnus, u, m. = *kabát dlouhý u spodu rozšířený.* Val. Čes. l. X 472.

Bursa, y, f. B. plodinová, týdenní, zahraniční. Nár. list. 1903. č. 119, 17., č. 177. 5., č. 243. 18.

Bursovní, Börsen-. B. komora, situace. Nár. list. 1903. č. 257. 21., č. 123. 17.

Bursovnicky. Obchod po b-cku. Nár. list. 1903. 284. 21.

Buršikosnosť, i, f. Mtc. 1904. 111.

Buršoust, a, m. Ubohý b., přišed k penězům, tlačí se mezi vyšší kruhy. Nár. list. 1901. č. 268. 1.

Buršovec, vce, pole u Černin. Př. star. VII. 55.

Buršovský. B. sdružení, stanovy. Vlč. Lit. II. 2. 73.

Buřt, u, m. = *druh kočáru,* Wurstwagen. Vyjeti si na svém vuřtu. Zvon III. 662. — **B.,** Wurst (*jitrnice, jelito, klobása*). Nár. Sbor. VIII. 72.

Busé = *bosú.* Tišň. Šb. D. 43.

Bushel (bušel), angl. = míra k měření obilí, semena atd., asi 36 litrů. Ott.

Bussola, y, f. Tangentová b. k měření intensity proudu elektrického. Vot. 170. Sr. Voltametr.

Busta, y. f., Büste. Sb. sl. 1902. 78.

Buškova Hora, les u Jankova u Votic. Uč. spol. 1901. IV. 5.

Butanolamin, u, m., v lučbě. Vstnk. XII. 47

Butiti se = *durditi se.* B. se hněvy a mstíti. (Chč. Olom.) 607ª.

Butylnatý octan. Vot. 59.

Butylpseudonitrol, u, m, v lučbě. Vstnk. XII. 47.

Butz Jan Mat., svob. pán z Rolsberku. mor. vlastenec. Vz Vyhl. I. 38.

Buval = *buvol.* Bhm. hex. 181.

Buzek Bonifác. Vz Čad. 118., 121.

By. Jako by jste (m. byste) vězeli. Ev. olom. 157ᵇ. Aby jste byli. 251ª. Sr. Osv. 1896. 893., Baw. 432.

Byblolyký motouz. Msn. Od. 323.

Býčar, a, m. = *kdo má dozor k býkům* 1666. Vck. Vset. 226.

Bydelko, a, n. Zahynulo mi b. Slez. Vyhl. II. 287 Sr. Bydlo (dobytek; drůbež).

Bydlený. Bych v tvé chvále bydlen byl. Um. roud. 2096. Jiní čtou: bedlen. Vz Mš. Slov.

Bydleti bylo již v strč. vedle *bydliti.* Vz Mš. Slov. B. a bydliti v Mill. často. Vz Mill. 205.

Bydlišče, e, n. = *bydliště.*

Bydliti. Tam jsme b-li. Kar. 30. Sr. Bydleti.

Bych, a, m. Radím vám, nechcete-li bycha za ušima hledati (za ušima se škrábati). Světz. 1895. 338. — Sr. Chč. S. II. Slovník 4.

Býk. Na býku narozený bude tvrdošíjný, neústupný. Mtc 1 1897. 51. Kažte ke mně bujný býk přivésti. Pass. 80 — **B.,** *řetěz.* Vz Burdák. Byk táhnout = řetězem přitahovati. Hauer 10.

Býkotvárný muž (mající podobu býka). Minotaur. Mark.

Bylenie, n. = *stonek,* vůbec všecka část rostliny mimo listí a koření. Bývát embroka (náplasť) z listie, bylenie a kořenie. Rhas. E. 6 Vz Mš. Slov.

Bylka, y, f. = *ratolesť.* B. dubu. Koll. I. 64.

Byrci, vz Brici.

Byrokrat, a, m. Us.

Byrokratický vliv Nár. list. 1903. 312. 17.

Byrokratism-us, u, m. = *úřadnická vláda.* Lit. I. 4.

Byrokratisovati někde = byrokratismus prováděti. Hlk. XI. 182.

Bysterec, rce, m., potok, přítok Oravice na Slov. Sb sl, 1901. 162.

Bystr, vz Bystrý.

Bystřec = *bystrý člověk.* Ž. kap. 123. 5. Do běhu b., Msn. II. 3., v běhu b. 5. 155.

Bystřičan Jan, kněz a spis. Vyhl. 104.

Bystřička, y, f., potok, přítok Oravice na Slov. Sb. sl. 1901. 162.

Bystroběh, a, m. = Achilleus. Msn. Od. 175.

Bystroduchý. Kká. Sion II. 32, Tbz. V. 4. 231.
Bystrokopytec, tce, m. = *kůň.* Msn. Od. 222.
Bystrolet, u, m. Msn. II. 20.
Bystroletoun, a, m. = *chrt.* Msn. Od. 253.
Bystromih, n, m. B. nohou. Msn. Od. 116.
Bystroperutník, a, m. = Hermes. Msn. Od 78., 151.
Bystroperý jestřáb. Msn. II. 227.
Bystroposel, sla, m. = *pták.* Msn. Od. 235
Bystroruči loď. Msn. Od. 234. Sr. Ručí.
Bystrosť. Obrať vězení naše, jako b. u vítr polední, sicut torrens in austro. Ž. pod. 125. 4.
Bystrovrh, u. m. Kam bystrovrhem (bystrým vrhem) donáší sudlicí. Msn. II. 302.
Bystrozorný. B. Hermes. Msn. II. 439. (Vz Bystrozraký.) Sr. násl.
Bystrozorý. Msn. Hym. 9. Sr. Bystrozorný.
Bystrozvěst, a, m. Msn. II. 448.
Bystrozvěstný průvodce. Msn. II. 447.
Bystrý. V I. 113. Byster oprav v Bystr. **Do** běhu b. (rychlý). Msn. II. 152., 177. — **B.** = *ostrý.* — **Jak.** B. jako břitva, co přetíná vlas. Tbz. V. 6. 38.
Byt, u, m., essence, *bytosť, bytí.* Vz Chč. S. II. Slovník 4.
Býti. Vz Chč. S. II. Slovník 4., Baw. 432. Jsem na tom, abych to vykonal, *lépe*: Bylo na tom, abych to vykonal, málem bych to byl v-nal, už bych byl ... Prk. O *býti* vz Mš. Slov.
Bytie, vz Bytí.
Bytně = *trvale, bytem.* Aby tam b. nebýval. Arch. XX. 507. Poněvadž já osobou svou b.na Pardubicích sem. Ib. 45.
Bytnosť, i, f. = *byt.* Dokudž by tam svou b. měli. Arch. XX. 513. Že s tím starým krkavcem nemůže býti v b-sti manželské déle. Zvon III. 276. Kteří u nás svou b. mají (byt; výživu a p.). 1585. Schulz 28.
Byto, a, n. Poslali dceru na male myto (plat) a na dluhe byto (vdali ji). Slez. Vyhl. II. 69.
Bytov, u, m. = *byt.* Šla do svého bytova. Val. Nár. Sbor. VIII. 93 (?).
Bytový. B. poměry. Nár. list. 1903. č. 177 5.
Bývati někde = *bydliti.* Val. Čes. l. XI. 228.
Byvolový = *buvolový.* Mill. 81.
Bzdich, u, m. Sviní b., dara (inter herbas ignotas). Rozk. P. 782.
Bzdina, y, f., syphon, Bhm. hex. 453., fizon. Mam. A. 22b (Mš. Slov.).
Bzdino, a, n. = *říť.* Když je ti zima, vlez psoji (psovi) do bzdina. Kub. List. fil. 1902. 248.
Bzdoch a, y, f. = *druh komárů.* Bzdochy štípaly. Koll. V. 108.
Bzí Hora. 1439. Arch. III. 205.
Bzinek, nku, m., les u Bzence. 1720. Mtc. 1903. 21.
Bzočák, a, m. = *bzučák* = moucha, vosa a p. Lišeň. Mtc. 1902. 437.
Bzunka, y, f., oscinis, rod much. Vz Ott. XVIII. 905.
Bžuna, y, f., *houba jedovatá.* Čes. l. XI. 290.
Bžúňať si = *naparovati se.* Val. Čes. l. XIII. 76.

C.

C m. *ds:* vocad (odsad). Jir. O *c* vz Gb. Slovn. — Kterak se C vyslovovalo v češtině staré. Vz Rozp. fil. 11. — **C** příp.: tamblec, semblec. Dšk. Km. 46.
Cába, y, f., hora na Vsacku, Vck. Vset. 95.
Cabala, y, f. = *obecní vězení.* Mor. Kmk.
Caboch, u, m.. vz Sopoch.
Cacáneček, čku, m. = *kousek.* Dšk. Km. 35.
Cacarka. *couralka,* y, f. = polévka z kyselého zelí. V Dolnokralovicku a Vlašimsku. Čes. l. XII. 302.
Cacnej = *casný* (doskočný, drzý, všetečný) Mark.
Cafraholtsky, Rais. Zap. vlast. 3.
Caherty, pl., m. = *caviky, okolky.* Jaké s ním c.? Mor. Kmk.
Cachtat se kudy: kalužemi = *broditi se.* Rais Lep. 360.
Caisson (keson) u, m., ve vodním stavitelství, der Caisson, Versenkkasten. Jind. 22 — Srv. Kesson v VI. 587.
Cajch, u, m., caracter. Rozk. P. 2442. Vz Cejch.
Cajchovati = *cejchovati.* XVI. stol. Uč. spol. 1903. III. 31.
Cajkmistr, a, m., z něm. Zeugmeister. Tk. XI. 134.
Cakryška, vz Takriška. Čes. l. XI. 272.
Cakva = *sakva.* Mor. Čes. l. X. 442.
Cal u soukenníků. Od 16 caluov 4 gr. (něj. míra). Arch. XX. 286. Sr. Cál.
Calán, a, m. To se stalo nějakému calánovi v Hispanii. Světz. 1888. 39.
Calcant-um, a, n. = vitriolum. Zach. Test. 144.
Caletná ulice v Praze, nyní Celetná. Dolen. 355.
Calta. Sr. Mš. Slov.
Calún, u, m. Tělo v plátěný, bielý c. ošito a v hrob položeno jest. Ms. 12 hod. umuč. (Jg. Dod.).
Cambél, vz Bombél.

Camfora, *camforka*, y, f. = *dítě, které všude překáží.* Kšť. Lid. 8.

Camfourek, rka, m. = *malý pstruh.* P. Spurný.

Campos (kampos, portug.) = nesmírná travnatá niva uvnitř Brasilie v Americe. Ott.

Cap, a, m. = *kozel.* Nikdy nebol z vlka úradník a z capa zahradník. Sbor. slov. VII. 131. Rozumí tomu jako c. zahrdě. Vybl. II. 67. Ťažko capovi boriť sa s bujakom. Rizn. 167.

Capart, u, m. = *křik.* Takový c. bul mezi nimi. Domžl. Šb. D. 18.

Capavý. C. dítě (které pořád cape, běhá). Čes. l. XIII. 11.

Cápě, ěte, n. = *chodidlo*, pl. cápata. Dšk. Km. 21.

Cápek, pka, m. Co pak sem c. (hlupák, nezkušený člověk)? Us. Už není (rekruta) takový c. jako ti, kteří k asentu teprv půjdou. Nár. list. 1904. 107. 9.

Caperový. C. omáčka. U Kr. Městce. Čeč. 178. Sr. Čapera v II. Přísp.

Capkovat = *capičkami sem tam hopkovati.* Dšk. Km. 55.

Caprice, vz Caprizzio, I. Přísp. 22.

Capulatý. Byl to takový c-tý podivín. Mod. kn. 1898. 88.

Caput. Ten je duševně c. (kaput) = *zničen, hotov.* Hav. Chamr. 186.

Carancho, a, n., polyborus, jihoamer. pták. Vz Ott. XX. 166.

Carbolein, u, m. = směs olejů vyloučených z dehtu kamenouhelného, kterou natírá se dřevo, aby vzdorovalo různým vlivům rušivým. Ott.

Carnallit, u, m., nerost. Vstnk. XI. 826.

Carový. C. kyselina. Vstnk. XII. 578.

Casky, pl., f. = *všední šaty ženské.* Mtc. 1902. 4. Sr. Caska v I. Přísp.

Casnovať sa = *kasati se, chlubiti se.* Val. Čes. l. XI. 92.

ce konc. ve spisech Husových. Vz List. fil. XXVI. 254.

Cěd, u, m., strč. Z toho utvořilo se zdrobn. čedik, novoč. *cedík*, které časem vytlačilo původní subst. cěd. Mus. fil. VII. 398.

Ceďák, u, m. = *kropicí konev.* Dšk. Km. 29.

Cedič, e, m. C. komárů (pedant a p.). Fel. 78.

Cedidlko, a, n., zdrobn. z cedidlo. Mus fil. VII. 315.

Cedík, u, m. Vz předcház. Cěd.

Cediti co kudy. A tak tu řeč enom přes zuby cedil. Val. Čes. l. XI. 485.

Cedník, u, m. = *cedidlo, cedítko, ceďák, ceďák, cezák, ceďátko, cezátko, cedík, cez, cezan.* V Hodoníně. Na Slov.: *ciedka, cezavka, cedilko.* Mus. fil. VI. 315. Nabral cedníkem (nedostal nic). Us.

Cedron, a, m., potok v Praze (Botič?). 1589. Čes. l. XII. 468.

Cedulový. C. banka. Nár. list. 1904. 24. 17.

Cech. První cechy řemeslné v Čechách. Vz Mus. 1904. 1. nn.

Ceitl, u, m. = *kružadlo na zelí.* Domžl. Čes. l. XII. 306.

Ceitlovati co: zelí = *krouhati.* Domžl. Čes. l. XII. 306.

Cejchovač, e, m., der Aicher, Eicher. Jind. 12.

Cejkati = *cákati, cmírati.* **Po** podlaze c. Rais. Lep. 165., Jir. Mýto.

Cejkhaus, u, m., z něm. Zeughaus, *zbrojnice.* Grm. III.

Cejkový kabát. 1636. Čes. l. XI. 74.

Cejp, u, m., louka u Laviček; *Cejpy*, les u Radošova. Čas. mor. mus. III. 130.

Cěl, vz Celý a doklady ze starší doby v Mš. Slov.

Cele, komp. celeje. Um. roud. 1871. (Mš.).

Celenec, nce, m. = *telátko.* Mor. Čes. l. XIII. 356.

Celeúdný. I c. i chromý. Hus. Er. III. 166.

Celidonie, e, f. Mast z listí c-nie. Rhas. E. V. 14.

Celíkový junošík (motýl). Ott. XX. 182.

Celistan, u, m., rostl. Lék. B. 45b (Mš.).

Celitký, zdrobn. z celý. Co jest c-ký den činil. Otc.

Celluloidový. C. zboží. Hl. nár. 19./XII. 1896.

Celluloska, y, f., továrna. Nár. List. 1904. 201. 6.

Celník, u, m., angariarius, rostl. Rozk. R. 100.

Céło, a, n. = *tělo.* Mš. Slov.

Celoaršní lista. Vin. I. 273.

Celoběžný rok. Msn. Od. 52.

Celobrunatý nálevník, holostricha. Ott. XVIII. 807.

Celodrť, vz násl.

Celolátka, y, **celodrť,** i, f. = *papírová kaše.* Ott. XVIII. 176.

Celoletý. C. píle. Tbz. XIII. 112.

Celonárod, a, m. Život našeho c-da. Koll. — List. fil. 1904. 250.

Celonárodní repraesentant (strana svobodomyslná). Nár. list. 1904. 162. 1.

Celoříšský. C. politika. Nár. list. 1901. č. 280. 1.

Celosrdečně od něčeho se odvrátiti. 1740. Hrubý 262.

Celostátní zájmy. Us.

Celoučkokroutný. Msn. Od. 336.

Celoupřímně něco vyjeviti. 1740. Hrubý. 265.

Celý, totus; *všecek* cunctus. Totus lépe o věci, která sama v sobě celá jest, cunctus pak o hromadě nebo pospolitosti nějaké. Kom. Did. 182. Sr. Mš. Slov.

Cement. C. anglický, český, dřevitý, přírodní atd. Vz Jind. 13., KP. IX. 276.

Cementářský. C. akcie, kartel. Nár. list. 1904. 107. 21., 1903. 333. 21.

Cementový. C. výrobky, dlaždice, kryt, roury, stříbro. Vz KP. IX. 271., X 191.

Cemyno, a, n. = *temeno, témě.* Ostrav Šb. D. 59.

Cendal, u, m. = tkanina. Baw. Ar. v. 3431. V rukopise je: cendat.

Cendelín, u, m. = *látka na šaty.* 1573. Arch. XIX. 221.

Cenefadlový. C. víno. Brt. P. n. 786.

Cenotvorný faktor. Nár. list. 1902. č. 60 6

Cenově něco zvyšovati. Nár. list. 1903. č. 131. 9.

Cenový. C. konvence, pohyb, vývoj, změna. Nár. list. 1903. 270. 21., 333. 21., 298. 21.

Cent, u, m. = drobná mince systemu decimálního. Ott. V. 293.

Centifoliový. C. masť. Nár. list. 1903. č. 144. 7,

Centík, u, m., zdrobn. cent (mince). Vydali poslední c. Nár. list. 16./9. 1897.

Centralisační zpěv. Mtc. 1903. 210.

Centulán, u, m. = rada knížete benátského. Lbk. 9., 13. a j.

Centulánový. A za nimi šli páni c. Lbk.

Ćepať = *házeti*. Ć. hoblat (míč) na śćidnu (stěnu). Prus. Slez. Čes. l. X. 422.

Ceperla, y, f, slov. tanec. Sbor. čes. 109.

Cépet = *ščiepet, štipot*. Cziepet jich podle podobenství hadového, furor illis secundum similitudinem serpentis. Ž. wit. 57. 5. (Mš)

Cěpiti = *nésti*. Noh dva jich tovařiše cěpí. Bаw. Ar. v. 3901.

Ceplík = *vánočka*. U Polné. Čes. l. XII. 382.

Ceplý = *teplý*. Spiš. Sbor. slov. 1901. 85.

Cepně = *pevně*. Cepně pořád se držím, *νωλεμέως ἐχόμην*. Msn. Od. 191.

Cepon = ? Na Oravsku. Sb. sl. 1901. 182.

Cer, u, m., prvek, v lučbě. Vstnk. XI. 527., Vot. 36.

Cerber-us, a, m., název pekla. Luc. 45. 41.

Cérčisko, a, n., zdrobn. *dcera* (pohrdlivě). Čes. l. XII. 229., XI. 227.

Ceremoniálně kostelní výkon prováděti. Nár. list. 1904. 121. 13.

Cérka, y, f. Není už d. (mladé děvče, už by měla míti rozum). Čes. l. XIII. 77.

Cerování, n., vz Incerování.

Cerroni Jan. Vz Lit. I. 907. nn.

Cerussit, u, m., nerost. Vz Vstnk. XI. 829.

Cesi-um, a, n., v lučbě. Vot. 353.

Cessionář, e, m., cessionarius. Nár. list. 1903.

Cesta. Mluvil s cesty (nerozumně). Čes. l. XII. 131. C. k němu se ani netrhne (stále chodí lidé k němu kupovat). Řekni rovnou cestou = přímo. Kšt. Lid 8. Tomu tam c. travou zarostla (nechodí tam). Sr. Tbz. III. 1. 293. (Mš. Slov.). — C. = *cestování*. Cesty udržují mládí. Vrch. Muš. II. 241.

Cesták, a, m. = *cestař*. Dšk. Km. 28. — C. = *cestující*. Kbrl. Džl. 15.

Cestička, y, f. Sázel při hře na c-ku (stranou, ne jako hlavní hráč n. jako vedlejší sázku). Illk. IX. 262., Us. Ty hodiny chodí cestičkami (nesprávně, buď nadbíhají nebo se opozďují). Us.

Cestný. C. bláto, viarum. Ol. Zach. 10. 5. C. trud, labor. Ol. soud. 19. 22. (Mš. Slov.).

Cestopisec, sce, m. Vlč. Lit. II. 2. 52.

Cestovatelský sport. Nár. list. 1903. č. 154. 13.

Cestovnictví, n. Nár. list. 1903. 24. 17.

Cetinka, y, f. Šedá c. vinných keřů. Stan. II. 244.

Cétka (tetka), y, f. = *bratrova manželka*. Také v Prus. Slezsku. Čes. l. XII. 309.

Ceugwartr, a, m. Arch. XX. 409.

Cevitý. C. přilba. Msn. Il. 195.

Cévkování, n. C. hltanu, katheterismus laryngis trubky Eustachovy, k. tubae Eustachii, zacíbelové po nabodení měchýře, k. posterior seu retrourethralis. Ktt.

Cévnatina, y, f., nádor cévní, angioma, Gefässgeschwulst. Ktt.

Cévnatka, y, f. C. oční, Aderhaut (blána pod bělnatkou). Čad. 11., 12. Hnisavý zánět c-ky, chorioiditis purulenta. Ott. XIX. Zánět cévnatky převleklý, syrovatečný, chorioiditis metastatica, serosa. Ktt.

Cévní plena, Gefässhaut, tunica. Ktt.

Cévozpyt, u, m., angiologia. Ktt.

Ceykšmíd, a, m. Wtr. v Mus. 1901. 441.

Cez, u. m. = *cedník*. O původu slova vz Mus. fil. VII. 316, a Cedník.

Cezáček, čku, m. = *cedníček*. Dšk. Km. 35. Vz Cezák a Cedník.

-ci, přípona označující patronymika: vojníci, Jaroměřici atd. Vz Vck. Vset. 8.

Cíbel, e, m. = *mužská roura močová*. Vz Ott. XXI. 1034., 1039. Hořejní rozštěp c-le, epispadie, hlívová část c-le, pars bulbosa urethrae, houbovitá část c-le, pars cavernosa urethrae, část předstojnicová c-le, pars prostatica urethrae, blánitá část c-le, pars membranacea urethrae. Ktt. Roztržení c-le, Harnröhrezerreissung. Přístroj k osvětlení a vyšetření vnitra cíbele, měchýře a konečníku, Endoskop. Přístroj k odstranění cizích těles z cíbele (roury močové), Bilab. Ktt.

Cíbelný. Zevní řez c., urethrotomia externa Ktt.

Cíbelopředstojnicový. Řez na kámen c., lithotomia urethroprostatica. Ktt.

Cíbelový. Vnější a vnitřní svěrač c-vý, musculus sphincter vesicae externus et internus; tyčinky c., bacilli urethrales. Ktt.

Cibrtan, u, m., citica (v lékárně), dle jiných: cibetan, cibrotan. Rozk. (Mš. Slov.).

Čibulačka, y, f. = *polévka*. Litomyšl. Čes. l. XIII. 251.

Cibulka, y, f. = *hra s kaménky*. Vz Čes. l. XIII. 69.

Cibulník, u, m., penesticus, *hokynář*. Tk. M. r. 182.

Cibulný, C. hovězina (upravená cibulí). XVIII. stol. Čes. l. XII. 14.

Cibulovitý = *mající tvar cibule*. C. zvonice. Čes. l. XII. 178.

Cicemek, mku, m. = *ovoce lotu*. Msn. Od. 128.

Cicka, y, f. = *čička, čičena, kočka*. Brt. P. n. 762.

Cicmárový = *cicvárový*. C. seménko. Volyně. Čes. l. XIII. 122.

Cicmužík, u, m., mandragora, rostl. Čes. l. XII. 290.

Ciedka, y, f. = *cedník*. Slov. Mus. fil. VII. 315.

Ciecha, vz Cícha. Peřiny o dvú ciechách. 1518. Arch. XIX. 391.

Ciepar, u, m., capo. Rozk. P. 2503. (Mš.).

Cierkev, vz Církev.
Cierkvený = *církevní*. C. pokoj. Kar. 76.
Ciesař = *císař*.
Ciesařina, y, f., imperatrix, *císařovna*. Rozk. R 77.
Ciesařovstvo, a, n. = *císařství*, imperium. Rozk. P. 907., Ž. gloss. 85. 16., Ž. witt.
Ciesařový = *císařský*. C. rod. Pass. 323.
Ciesařský = *císařský*. Mill. 59ᵃ. C. slavnosť. Pass. 485.
Ciesařství, n. Mill. 58.
Cieška = *cíška* (zdrobn. cícha).
Ciev, zd. obn. *cívka*. Po každé cievi, duté cievi, po všech cievech. B. olom. (Mš.).
Cigán. Psovi, keď spí, cigánovi, keď sl'ubuje, nevěr = a peniaze bez čítania neber. Rizn. 170. Sr. Cikán.
Cigánská, é, f. (tanec). Vz Brt. P. n. 921.
Cigarettový (tabákový) papír. Vz Ott. XVI I. 184.
Cihelna. Zařízení c-ny. Vz KP. IX 59. nn.
Cihla fasádní, façonová, komínová (fislovka), obyčejná lícová, na rovné klenutí falcovky, kanálky, klenovky, komínky, kruhovkv, lisované, patky, římsovky, šamotové. Vz KP. IX. 145. nn., 267. Lis na cihly. Vz KP. IX. 55. nn. Sr. Jind. 15.
Cihlářství, n. Vz KP. IX. 57. nn.
Cikán, a, m., tanec. Vz Brt. P. n. 843.
Cikánka, y, f., pastvisko u Petrovic. Čas. mor. mus. III. 130.
Cikánský kur, opisthocomus, kur chocholatý amerických tropů Vz Ott. XVIII. 809.
Cíl = contumelia. Gloss. saec. XIV. — C. = *kupování*. Na cíl někam vyjíti. 1444. Jir. (Mš.).
Cimbál, u, m. C-ly zvučely, jako když zvoní na mračna (silně). Tbz. V. 6. 200. Na cimbál vybíjel hlásný hodiny. Dolen. 422.
Cimbor, u, m. = *cimbuří*. C. chrámu. Slov. Plk. N. zák. Mat. 4. 5. Srv. Cimbur.
Cimbordy, louky u Pavlova. Čas. mor. mus. III. 130.
Cimbuřitý. C. zeď. Msn. Od. 258.
Cín, u, m. Vz Vstnk. XI. 531., Jind. 16., KP. X. 226.
Cineol, u, m., v lučbě. Vot. 196.
Cingotati zvonkem = *cinkati*. Val. Čes. l. XIII. 371.
Cinchotoxin, u, m., v lučbě. Vstnk. X. 585.
Cink (zink), u, m. = *zpráva, znamení*. Cink házet = dáti znamení. V zloděj řeči.
Cinkovaný = znamenaná věc, co lidé již znají; c. hmaták = známý zloděj. V zloděj. řeči. Čes. l. XI. 140.
Cinkplac = *umluvené místo*. V zloděj. řeči. Čes. l. XI. 140.
Cínovcový. C. formace rud. Vz Ott. XXII. 78ᵃ.
Cínovec, vce, m. či kessiterit: SnO_2 Vz KP. X. 217.
Cintorín, u, m. = *hřbitov*. Slov. Smutno ako na c-ne. Rizn. 175.
Cintorný = *hřbitovní*. C. vrata. Slov. Nár. sbor. 1902. 16.

Cipavka, y, f. = *husa*. V zloděj. řeči.
Cipik, u, m. Z krčaha cez cipik vodu píti, který je na uchu připravený. Sbor. slov. VII. 114.
Ciprle = *dna*. Když ho c. loupaly. Wtr. Str. 164.
Circumpolarní hvězda. Strh. Mech. 62.
Circumstantiae = okolnosti, lat Grm. III.
Ciriak, a, m. Klášter bratří ciriaků čili křižovníků s červeným srdcem. Dolen. 369.
Církev. O původu a doklady vz Mš. Slov Rámě církve jest mocné a dlouhé. Kká. Sion I. 272.
Církevní. C. písně. Vz Brt. P. n. CXXXIII.
Církevnosť, i, f. C. slohu. Nár. list. 1903 291. 13
Cirklář, e, m. = *řemeslník*. Wtr. v Mus. 1901. 441.
Cirkulační topení pila. Nár. list. 1904 135 22., 21.
Cirkusový. C. produkce. List. fil. 1904. 226
Církvený = *církevní*. C. pokoj. Kar. 76
Císařka, y, f. = Rakousko. Muka (mouka) šla přece na c-ku bez oplaty (bez cla). Hauer 10.
Císařský. Po císařsku někoho odměniti. Us.
Ciselovač, e, m. = *čekaník*, der Ciseleur. Jind. 16.
Cisterciensky zákon (klášter). Zbrasl 233.
Cisternický. C. umění. Kubl. 261.
Cisternový. C. voda. Gb. Slov. I. 179
Cisúc = *tisíc*. Alx. JH. 315. a j. (Mš.).
Cítiti se. Nemocný už se necítí (dělá pod sebe nevěda). Us.
Citlivín, a, m. = *člověk příliš citlivý* Nár. list. 19./6. 1896. Sr. Citlivec v I. Přísp 35.
Citola, y, f. = zastaralý hudební nástroj. Jrsk. VI 1. 257.
Citosloví, n. Čad. 97. Vz Citoslovce.
Citovač, e, m. C. čertů. Čes. l. XII. 334. Vz Citovati.
Citový. C. obrna úplná, Gefühlsparalyse. neúplná, Gefühlsparese. Ktt.
Citroník, u, m. Vz Ott. XVIII. 836.
Cituprázdnosť, i., f. Juda 22.
Civečník, u, m. = *snovací rám*, das Spulen-, Rolelngestell. Jind. 16.
Cíví, n. = *cibulové listí*. Volyně. Čes. l. XIII 122.
Ciz, u, m. Cizem mladinu od chmele oddělovati. Ott. XIX. 820ᵇ.
Cizec, zce, m, *cizinec*. Msn. Od. 104.
Cizemluvný lid. Msn. Od. 14.
Cizeplemenný lid. Msn. Od. 32.
Cizí. Já v cizí srdce nerad metám stíny a cizí radosť svatá mi a milá. Vrch. Z hl. 78. Z cizího dobře je dávati: Cizí starosť (starosť o cizí věci) č ověku k srdci nikdy nepřiroste. Tbz. V. 1. 164, V. 9. 324. Cizí ucho jako plsť řezati (to nebolí toho, kdo řeže) tedy: někoho nelitovati, nešetřiti. Arch. XX 71. Cudziu kašu nemiešaj (nepleť se do cizích věcí). Rizn 166. O tvarech a doklady vz v Mš. Slov

Cizina, y, f. = *cizí lid*. To nejsou přátelé, to je c. Bolesl. Čes. l. XIII. 88.
Cizinecký. C. kolonie. Nár. list. 1903. 30. 3.
Cizolibý. Naše c. publicum (cizí věci milující). Vin. I. 57.
Cizomluvný lid. Škd. Od. 7., 39.
Cizonářečný spis. Lit. I. 353.
Cizopanský člověk (z cizího panství). Mtc. 1903. 318.
Cizopasník, a, m. Vniknutí c-ků, nákaza c-ky v těle žijícím, invasio; choroby vzniklé vniknutím c-ků v těla žijící, Invasionskrankheiten; c-ci krve lidské, haematozoa. Ktt.
Cizota, y, f. Jíti do c-ty (do cizího místa). Val. Čes. l. XI. 226.
Cizotářský. C. věc. Hlk. X. 336.
Cizozemčík, a, m. Tbz. V. 142. Vz násl.
Cizozemec, mce, m. C-ci v Čechách za starší doby. Vz Arch. XIX. 493.
Cizý novoč. místo staršího *cizí*. Vz List. fil. 1902. 60. (Gb.).
Cižvár, u, m. = *cicvár*. Us. místy. Nár. sbor. VIII. 120.
Cka, y, f. = *deska*. Mill. 215., Vých. Čech. Jir. v Mus. 1863. 335.
Clam-Martinice. Hraběte Clam-Martinice oprav v: hraběte Clama-Martinice nebo Clama z Martinic. Mš.
Cliftonit, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 817.
Clonka, y, f. C. u svítilny, die Blende, Laternenblende. Jind. 17.
Cmírati se = *pomalu dělati*. Volyně. Čes. l. XII. 122.
Cna, y, f, alba. Rozk. P. 2215. (de ecclesia) Mš.
Co. Vytýkalo se co zlozvyk. Tk. XI. 192. a tak všude. Zpráva mu byla poručena co místodržícímu. Tk. XII. 30. Navrátil se co místodržící. 35. Byl nad nimi co hejtman. 43. Co náměstek. 167. Co polní apotekář. 167. Vilém co zločinec. 181. Obrátili se k němu co spoluvědomému. 200. Vešli tam co prosebníci. 342. Co mladík patnáctiletý. 346. Co kalvinista. 364. atd. Spojka *co* znamená v otazné větě na slovenském Skalicku: *jak, kde pak*. Co by ti byl doma? Jindy uvozuje větu časovou: uš pjet tídňú co leží (od té doby, co leží). Vz Sbor. čes. 85.
Cočovice. Sr. Sočovice. Mš.
Co do (co do pokání) ve spisovné řeči Palackého. Vz Mtc. 1901. 378.
Coelestin, u, m., nerost. Vstnk. XI. 830.
Cochlavý. Po cestách byl vlhký, cochlavý, šplíchavý sníh. Rais. Zap. vlast. 162.
Cokna, y, f. C. u sukně (zoubek). Mtc. 1902. 110., Čes. l. XII. 284.
Collyri-um, a, n., *hojivá mast*. Kom. Did. 23.
Colob, a, m., *druh opice*. Stan. II. 249.
Combálat čím: nohami (*klátiti*). Sbor. slov. 1901. 131.
Comendorství, n, z lat. = *užitek, výnos*. Lbk. 40.
Condurango, a, n., druh vína. Nár. list. 1903. č. 140. 14.
Congelovati, vz Koagulovati.
Conrad Mat. Václ., vz Konrád.
Cop. Na slov.: kornice, ocásek, varkoč, vrkoč, zpusta. Czam. Slov. 219.
Co pak, was denn; v obecné mluvě: *cák*.
Córak, u, m. = *všední šat dětský, jenž jest v celku*. Lišeň. Mtc. 1902. 107.
Cordierit, u, m., nerost. Vstnk. XI. 836.
Cornova Ign. Vz Lit. I. 908.
Corolini-um, a, n. = nový prvek z thoria. Vz Nár. list. 1904. 102. 3.
Corybulbin, u, m., v lučbě. Vstnk. X. 593.
Corycavamin, u, m., v lučbě. Vstnk. X. 594.
Corycavin, u, m., v lučbě. Vstnk. X. 593.
Corydalin, u, m., v lučbě. Vstnk. X. 594.
Corydin, u, m., v lučbě. Vstnk. X. 594.
Corytuberin, u, m., v lučbě. Vstnk. X. 594.
Co su to za tině, tanec. Vz Brt. P. n. 971.
Coufavá, é, f., tanec. Vz Brt. P. n. 870.
Couloiry, pl., m. = *dlouhé chodby v sněmovní budově*. Us.
Coulomb, u, m., v lučbě. Vot. 165.
Couralka, y, f., vz Cacarka.
Coxin, u, m. = *nový vyvolavač fotografických desek*, filmků atd. Nár. list. 1903. č. 210.
Co za. Ptal se, co jest za člověka. 1513. Arch. XIX. 222.
Co zatím se navrátil, während. Tk. XII. 35.
Což ve významu spojky časové, Rožm. 29., 36., příčinné, NR. 53., připouštěcí Alx. V. 192., Pass. 478. Vz Mš. Slov. u: Ce.
Cpáč, e, m., bio. Rozk. P. 1171. (Mš.).
Cpáti se jak kam. C. se někam jako moucha do pomyjí. Vyhl. II. 67.
Creati čím: penězi (cinkati) na dlani. Wtr. Str. 32.
Crchačka vz Chrkačka. Mš. Slov.
Crkúček, čku, m. = *crkot*. Crkúčkem téci. Msn. II. 207.
Crocin, u, m. = *šafránová žluť*, polychroit. Vz Ott. XX. 178.
Cronovet, u, m. = *řebčík*, Cronwethbähr. Schulz 190., 202., 270.
Cronstedtit, u, m., nerost. Vstnk. XI. 835.
Cštenstvie, n., majestas. Ž. pod. 71. 19. (Mš.).
Ctice vz Tštice. Mš.
Ctiodbojný nepřítel. Krok I. a. 6. (1821.).
Ctivý, ehrbar. Vz Čstivý.
Cucáčky, pl., m. Saugspritzen. Ktt.
Cuclíček, čku, m. = *telátko* (nadávka). 1563. Zvon II. 592.
Cuclík, u, m., cocta, cocca. Rozk. R. 92., P. 1786. (de vestibus).
Cúda = *soud* atd. Sr. Mš. Slov. Jir. Prove 25.
Cudati nač = *hubovati*. Moc se na gořalku cuduje, ale ona je též užitečna. Slez. Vyhl. II. 338.
Cúditi. Ž. kap. 11. 7. C. žito. Brt. D. I. 180.
Cudnoduchý. C. dívka. Msn. II. 33.
Cudnomyslný. C. choť. Msn. Od. 301.
Cudný. C. pasec, Schamgürtel. Hrad. 99a.
Cudry. Kozel s mašlemi po cudrách stál (když ho shazovali). Jrsk. XXII. 143.
Cuchta, y, f. = *drchanka*. Cuchty dost z pohrabků. Hamz. 14.
Cuchtna, y, f. = *špatná peřina*. Dšk Km. 14.

Cuk, u, m. Zabila prvním cukem svým mečem sedm mužóv. Pulk. Lobk. k. 7.
Cukale, ete, n., pl. cukalata = *cukrátko*. Dšk. Km. 20.
Cukarin, u, m. C. nemocnému dáti. Lék. B. 180a. (Mš. Slov.).
Cukernatosť, i, f. C. moče, glykosuria, mellituria, c. krve (úplavice cukerná), diabetes mellitus, melithaemia. Ktt.
Cukle, pl., f. = *dřevěnky*. Val. Čes. l. XI. 116.
Cukr, succarum. Rozk. P. 802. (Mš.). C. v krvi, melithaemia. Ktt. C. bílý, hnědý atd. Vz Jind. 17.
Cukrlička, y, f. Hra na c-čku (herličku, konopky). Slez. Vyhl. II. 251.
Cukroplodný. C. rostlina. Us.
Cukrotvorný enzym. Ott. XIX. 819a.
Cukrovati se s kým, liebkosen. Sš. XVII. 166.
Cukrovka, y, f., *lépe: cukrová úplavice* (nemoc), Zuckerruhr.
Cukrovník, u, m. = *třtina cukrová*, saccharum, rostl. Vz Ott. XXII. 473.
Cukryna, y, f. = *kvaka*, na Hané: *rábka*. Slez. Vybl. II. 202.
Cultivator, u, m., náčiní hospodářské. Nár. list. 1904. 135. 21.
Cunat = *ručičkami tleskati* (o dětech). Čes. l. XI. 918.
Cupánek, nku, m., zdrobn. cupán. Mor. Kmk.
Cupanina, *cupati*, z něm. zupfen; lépe: třásna, třásniti. Hlavn. 28.
Cupati, vz předcház. cupanina. — C. = *jíti drobným krokem*. Cupal smutně k mostu.
Cupitati = *drobným krokem choditi*. Vz předcház cupati. Stařena radostně jako slepička c-la. Zvon III. 10. Sednicí c. Rais. Lep. 164.
Cuzoložiti = *falšovati*. Sr. adulterare scripturas. XV. stol. Uč. spol. 1903. III. 31.
Cuzoložstvo, a, n. = *cizoložstvo*. Chč. S. I. 8b.
Cvaló = *cvalem*. Přes les c. mosel hutíkat. Al. Mrštík.
Cvarglík, a, m. = *malý člověk*, *cverglík*. Hauer 10.
Cvekovati co kde: zeď při baště. Jir. H. Mýto. 69. 2. (1629.). Vz Cvikovati.
Cvekruša, e, f. = *tchyně*. Brt. P. n. 485
Cvičba, y, f. Cvíčba je všetkých umien matkou. Slov. Sbor. čes. 140.
Cvičeliště, ě, n., *lépe*: cvičiště. Mš.
Cvičírna, y, f. = *škola*. Kom. Did. 72.
Cvičnosť, i, f. Patrná jest jeho k válčení chtivosť a c. Fel. 190.
Cviklík, u, m, yla. Rozk. P. 1804.
Cvikovati co čím. Zdi více vápnem než drobným kamením c. Arch. XX. 70. Sr. Cvekovati. — **se čím** = *cvičiti se*. Kká. Sion. II. 207.
Cvikýř = *zemánek* za Karla IV. Pojal-li panoše nepoctivou ženu, byli jeho synové cvikýři n. zemánkové. Zvon II. 611. (Wtr.).
Cvinkání, n. Jaké reptání, šustění, vrcení, cvinkání úprkem a jako běžmo z shromáždění se deroucích. Fel. 44.
Cvinknouti, vz Cvinkati. v I. 152. — **jak**. Rána holí dopadla na dlažbu, až cvinklo hlasně. Wtr. Str. 9.
Cvisty = *přádlo z řídké vlny na okrajky sukna*. Val. Čes. l. X. 471.
Cvoček, čku, m. = *zlatý šajnů*. V zloděj. řeči.
Cvočkář, e, m. = *kdo dělá cvočky*. Jrsk. IX. 74.
Cvok, u, m., trabula. Mam. A. 86a. (Mš.).
Cvokarník, a, m. = *kovář*. V zloděj. řeči.
Cvrčala, y, f., garruncula. Rozk. P. 246.
Cvrliti. Slovo to nalézá se dle Ign. Hoška teprve u Nerudy. Mus. fil. 1902. 65.
Cyklisace, e, f., z řec. = *upravení v cyklus*. C. rozptylených zpěvů. List. fil. 1904. 219.
Cykloheptadiën, u, m., v lučbě. Vstnk. X. 583.
Cykloheptadiëndibromid, u, m., v lučbě. Vstnk. X. 583.
Cykloheptatriën, u, m., v lučbě. Vstnk. X. 583.
Cyklohepten, u, m., v lučbě. Vstnk. X. 582.
Cykloheptenbromid, u, m., v lučbě. Vstnk. X. 582.
Cykloidalný. C. kyvadlo. Strh. Mech. 432.
Cyklon, u, m. Vz Ott. XX. 356.
Cyklopentadiën, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 8.
Cymbál. Popis v Brt. P. n. LXXII. nn. Vliv c-lu na nápěvy písní. Vz Brt. P. n. LXXII. nn. Chvalte jeho v c-lech dobře zvučných. Ž. pod. 150 5.
Cymbala, y, f. = *cymbál*. Ev. olom. 17. 41.
Cynoglosseïn, u, m., v lučbě. Vstnk. X. 594.
Cynomya, e, f., řec. = *psí mouchy*, *κυνόμυια*. Poslal na ně k-e. Ž. kap. 77. 45.
Cypřišenosný. C. hora. Škd. I. 142.
Cyprový. C. jahody. Kom. Did. 4.
Cyrill a Methoděj. Vz Zbrt. Bibl. II. 885.—928.
Cyrillice, e, f. Vz Lit. I. 215. nn.
Cyrillka, y, f., studánka u Slatiny blíže Bílovce. Vyhl. 122.
Cyrillomethodějský. C. církev, vz Zbrt. Bibl. II. 920.—922., památky 925.—928., kříže 926.-927., kostely 927.
Cyrillština, y, f. C. a hlaholština. Vz Zbrt. Bibl. II. 923.—924.
Cysarka, y, f. = *hraská cesta*. Orava. Sb. sl. 1901 189.
Cystein, u, m., v lučbě. Vstnk. XII. 50.
Cytisin, u, m., v lučbě. Vstnk. X. 594.

Č.

Č. Vz Gb. Slov.
-č příp.: dědič, bělič, fukač, bumbáč atd. Vz Dšk. Km. 48.
-ča příp.: Fanča, Julča, Manča; někdy se -ča přehlasuje: Káče, Anče, Barče. Vz Dšk. Km. 49.

Čabrak, u, m. = *třapec* ku př. u bot. Val. Čes. l. XII. 318. Sr. Čabrok.
Čabrok, u, m. = *čaprok, čabrak = třapec.* Slez. Vybl. II. 194.
Čaca, čačany = *krásné.* V dětské řeči ve Slez. Čes. l. XI. 342.
Čackoduchý Odysseus. Msn. Od. 75., 109., 233.
Čáčat = *houpati.* Sb. sl. 1902. 61
Čajka, y, f. = *čaj.* To mne ta č. rozpálila! Pittn. (Ludmila I. č. 4. 63.).
Čajový. Č. společnost. Nár. list. 1903. č. 284. 1.
Čakana, y, f., cicorea. Rostl. B. 145b. 2.
Čakánie, n. = *čekání.* Pat. Jer. 92. 33.
Čalounický, Tapezier-. Jind. 18.
Čalounový, Tapeten-. Jind. 18.
Čamarovitý. C. ozdoba. Sá. Upom. 303
Čamous, a, m. = *neúprava.* Dšk. Km. 48. Sr. Čamour (dodatky).
Čampul, e, f. = *čampula.* Chlapci hrajou čampul. Dšk. Km. 8.
Čampula = *káča* (hračka). Dšk. Km. 13.
Čampulík, u, m. Vz Čampula. Čes. l. XIII. 123., II. Přísp. 28.
Čamší. V V. 1159. Camší oprav v: Čamší.
Čamule, e, f. = *drdol* (účes). Čes. l. XIII. 123.
Čamus, a, m. = *čumil.* Dšk. Km. 48.
Čána, y, f. = *ucouraná, špinavá, umouněná ženská.* Čes. l. XII. 268.
Čantorije = báječná hora ve Slez., v níž sedí vojsko na koních připravené k boji za práva lidu. Sbor. čes. 10.
Čantorijka, y, f. = *santorijka, hlistník,* erythraea centaurium. Vybl. II. 220.
Čaný, exspectatus. Pror. Isa. k. 8. (Jir. v Mus. 1864. 373.)
Čáp. Kdo vidí prvně čápy, když se vracejí do hnízd, v letu, bude celý rok čilý; vidí-li je seděti nebo státi, bude líný. Vykl. Obr. 25. Když čápové, vlaštovky a kukačky brzy odlétají, lze očekávati brzkou zimu. Vz Bocan.
Čapala, y, f. = *školka* pro děti od 4—6 let. Lišeň. Mtc. 1902. 107.
Čapalačka, y, f = *děvče* od 4 – 6 let. Lišeň. Mtc. 1902. 107. Sr. Čapala.
Čapalák, a, m. = *dítě* od 4 – 6 let. Lišeň. Mtc. 1902. 107. Sr. Čapala.
Čapalka, y, f., zdrobn. čapala. Lišeň. Mtc. 1902. 432.
Čapať sa = pleskati se ve vodě. Val. Čes. l. XI. 483.
Čapatkový = *volavčí.* Světz. 1886. 419.
Čapatý = *širší než delší, baňatý.* Brt. P. n. 1194. Č. nos = *rozpleskly.* Val. Čes. l. XI. 485.
Čapek K. M. Vz Flš. Písm. 737.
Čapí nos či pelargonie. Vz Otto XIX. 420.
Čápice, e, f. = *čápí samice.* Tbz. II. 35.
Čapka šopky, vz Šopka.
Čapnouti si kam: na břeh = *sednouti si.* Čes. l. XIII. 381.
Čapriny, palium. Bhm. hex. 521. (Mš.).
Čapu — *čapu-čapušky,* pojedeme na hrušky (dětem). Čes. l. XI. 483.
Čára, y, f. = *silnice, cesta.* Čarou nevlíkej = po silnici nechoď. V zloděj. řeči. Čes. l. XI. 140. — Č. kolmá, křivá, celní atd., vz Jind. 18.
Čarbať = *škrabati, mazati.* Č. časopis. Koll. V. 81.
Čardak, u, m. = *barák pro vojsko.* Čardaky z trámů robiti. Jrsk. XXVII. 393.
Čárka, y, f. = *stezka.* Č. špurová = *stopa* ve sněhu n. ve vlhké půdě. V zloděj. řeči. Čes. l. XI. 140. — Č. = *čáka, naděje.* Má čárku. Volyně. Čes. l. XIII. 123.
Čárkovací stroj, die Schraffiermaschine. Jind. 19.
Čárně, zauberisch. Č. zpívati. Msn. Od. 15.
Čárník, a, m., sortilegus. Rozk. P. 1091.
Čarodějce, e, m. = *čaroděj.*
Čarodějnice. Vz Čes. l. XII. 311., Vybl. II. 59., Larva.
Čarodějnictví v Čechách. Vz Čes. l. XI. 49., 248., 328. nn.
Čaroděník, a, m. = *čarodějník.* Mam. A. 29a., Mill.
Čarojasný prozpěv Siren. Msn. Od. 184.
Čarojev, u, m. Kká. Sion. II. 238.
Čarolesklý. Č. pleť. Msn. Il. 98., Od. 149.
Čaromocný drahokam. Zr. Nov.[2] 386. a j.
Čaropěvný. Č. bohyně. Škd. Od. 193. Č. loutna, Msn. Od. 344., Sirena. Ib. 183.
Čaroskvělý. Č. oheň očí. Šnajd. Int. l. 75.
Čaroskvoucí obraz. Čch. Kv. 7.
Čarosměvný. Č. Afrodite. Msn. Hym. 35.
Čarosnivý. Č. noc. Vrch. Živ. 18.
Čarostřelný Apollon. Msn Od. 118.
Čarosvitný. Č. roucho. Msn. Hym. 72.
Čarotajný. Č. vlastnosť. Zr. Čer. 76.
Čarovánie, n., incantatio. Mill. 109.
Čárovník, a, m. Č., druhdy v lékařství a čarodějnictví významný. Nár. list. 1902. č. 242. 3.
Čáry v stol. XVI. na Mor. Vz Čes. l. XII. 149. nn., Pověry. Čary—nepodary. Rizn. 64.
Čas. Svým časem a svého času. Vz o tom *Svůj.* Měl čas, aby osvědčil zármutek *lépe*: Měl ještě kdy osvědčiti zármutek. Jest na čase, *lépe*: jest čas, svrchovaný čas. Mtc. 1901. 369. Č. vše posléz rovná, změní. Klášt. Maz. 23. Č. nikdy nezaleží, ten len vždy beží a beží (běží). Rizn. 170. Č. na nikoho nečeká. Č. získati jest vždy prospěšno, neboť jím přichází vá dobrá rada. Hrlš. Hus. 40. O tvarech, významech a frázích vz Mš. Slov.
Čásať někam = jíti dlouhými kroky. Val. Čes. l. XII. 43.
Časista, y, m. = časovec.
Časkún, a, m., carpita (inter pisces). Rozk. P. 361.
Čáslav. Od Č-vě. Tk. XI. 36., Arch. XIX. 73., 261. (r. 1512., 1492.). U Čáslavi. Jrsk. XIV. 71., 155.
Čáslavka, y, f. = *zahrada,* v níž rostou hrušky čáslavky. Tbz. V. 6. 369.
Časně. Kdo č. vstáva, zlato doháňa. Rizn. 171.
Časný = *příznivý,* Alx. I. 507.; *vítaný, prospěšný.* Pel. III.

Časojevný. Č. rovnice. Strh. Mech. 67.
Časokúzel, zla, m. = aruspex. XV. stol. List. fil. V. 228.
Časopust, u, m. = nedostatek času. Mám hrozný č. Vin. I. 25.
Časoslovo. Frekventativa v nářečích mor. a slovenských. Vz Rozp. fil. 22 nn.
Časovec, vce, m. = *přívrženec časopisu* ,Čas' Osv. 1896. 370.
Časovodný. Č. Demeter. Msn. Hym. 45.
Částa, y, f, parta. Rozk. P. 1724., (inter fercula). Jg. casta.
Částečný = *zvláštní, podrobný*. Druhý díl bude č-ný. Kom. Did. 16.
Čavargovať = ? Slov. Czam. Slov. 123.
Čbánečky, pl., m. = *květy žlutého stulíku*. Kšt. Lid. 9. Sr. Bambulky.
Čbankářský tovaryš. Sbor. slov. 1900. 118. Sr. Čbankár.
Če. Vz Mš. Slov.
Čebr ryb. Arch. XXI. 328. a j.
Čečatý = *chocholatý*. Volyně. Čes. l. XIII. 123.
Čečeraták, a, m. = *člověk čečeratý?* Dšk. Km. 28.
Čečetka, y, f., tatagota, Bhm. maj. 21b, lactago. Rozk. P. 217. (Mš.).
—**čečí** příp.: chlapčečí = chlapecký. Kbrl. Dšl. 15.
Čečovica, e, f. = *čočka*. Brt. P. n. 541.
Čeď. Zatiem Athenagor zběže dolóv i čeď jeho. Apoll. 363. Jiný ruk. má: *čeleď*. Snad jest to chyba opisovače. Mš.
Čedičovitý, basaltförmig. Jind. 20.
Čediti. XV. stol. Uč. spol. 1903. III. 31.
Čecha, y, f. Vz Ciecha.
Čechie, e, f. Jabl. Nedobré slovo; Slavie od Slavus dobré. Mš.
Čechlať sa oč. Val. Čes. l. X. 469.
Čechobitec, tce, m. = Němec. Vin. I. 166
Čechofilka, y, f., příznivkyně Čechů. Jlnk. Jas. I. 156.
Čechomor, a, m. = nepřítel Čechů. Vin. I. 203.
Čechomrhavý. Č. Němci (Čechy hubící). Vin. I. 167.
Čechradlo, a, n. = *čechrací stroj*, der Oeffner, Wolf, Teufel. Jind. 20 Č. na bavlnu. Ott. XX. 597. Sr. Mykadlový.
Čechyně, ě, f. = *Češka*. Dšl. Čes. l. XII. 305.
—**ček** konc. ve spisech Husových. Vz List. fil. XXVI. 366.
Čekana, y, f. = *čekanka*. Dšk. Km. 15.
Čekancový. Č. držení. Vstnk. XI. 670.
Čekaník, a, m., vz Cizelovač. Jind. 20.
Čekanka, y, f., vz Podšinka.
Čekankový. Č. družstvo. Nár. list. 1903. 24. 17.
Čekati jak. Čaká ako kráva na dojenie; Čaká ho ako búrku a súdny deň (ku př. opilého muže). Rizn. 177., 176.
Čeladenský (tanec). Vz Brt. P. n. 988.
Čelakovský Ladislav Dr., prof. a spis. 1834. — 24./XI. 1902. Vz Mus. 1903. 211. nn., Lit. I. 908., Alm. XIII. 162.—184. — **Č.** *Frant.* Vz Lit. II. 418., 656. a hl. 847. nn. — **Č.** *Jar.* Vz Flš. Písm. 738 (obraz).
Čelatý skot. Msn. Hym. 21.

Čeleď. Vz Mš. Slov.
Čeledinnosť, i, f. = *příslušnost k čeledi, přízeň*. Gb. Slov. I. 164.
Čeledínovati = *býti čeledínem*. Rais. Lep. 488.
Čelí, n. Č. pevnosti. Ott. XVIII. 549.
Čelistní. Vnitřní žíla č., vena maxillaris interna; č. rozštěp, gnathoschisis. Ktt.
Čelisťový. Č. brzda, Backenbremse. Jind. 8.
Čelnice, e, f. = *čelo, čelní stěna*, die Stirn, Vorderwand, ku př. peci kotlu lokomotivního. Jind. 20.
Čelo. Nemá na čele napísané, aký je. Rizn. 167.
Čelounek, louky a les u Pavlova. Čas. mor. mus. III. 130.
Čelounky, pole a les u Bezděkova. Čas. mor. mus. III. 130.
Čelozpytec, tce, m. Kubl. 316.
Čelý = *čilý, bystrý*. Krkonš. Jg. Dod. V. 885.
Čemer, nemoc. Vz Čes. l. XII. 218.
Čemka, y, f. = *bobule střemchová*. Slez. Vyhl. II. 62.
Čenichavě něco pochopiti. Hall. 119.
Čenký = *tenký*. Č. provaz. Slez. Vyhl. II. 303.
Čeňuchati = *čenichati*, riechen. Gb. Slov.
Čeňuchavec, vce, m. = *slídník*. Gb. Slov.
Čeňúšek, šku, m., zdrobn. *čeňuch, čenich*. Gb. Slov. I. 166.
Čep čelní, dutý atd. Vz Jind. 20.
Čepák, u, m. = *zátka u máselnice*. Humpolec. Nár. sbor. VIII. 122.
Čepalka, y, f.. zdrobn. *čepec*. Dšk. Km. 31.
Čepaňa, ě, f. = *hlava* ve rčení: Dostaneš po č-ni, uhodím tě po č-ně. Hauer 10.
Čepcový. Č. krajky. Vz Krajky.
Čepček, pečku, m., zdrobn. *čepec*. Bhm. lex 21b.
Čěpě, vz Čiepě.
Čepec bílý, dénkový, prolamovaný (žurový, katrovaný), půlkový, režný (šedý), uzlíkový (krupicový, marsalový). Vz Čes. l. XII. 200. Vybírání na čepec při slezské svatbě. Vz Vyhl. II. 95.
Čepel damaškový, nože atd. Vz Jind. 21.
Čepená nevěsta, sr. *čepčená*. Sbor. slov. VII. 109.
Čepení, n. Č. horácké. Vz Čes. l. XII. 23. — Č. nevěsty ve Slezsku. Vz Vyhl. II. 101.
Čepeníčko, a, n. = *preclík*. Dšl. Čes. l. XII. 306.
Čeperati = *čpyrati*. Gb. Slov.
Čeperka, y, f., rybník u Pardubic. 1746., Hrubý 276.
Čěpí = *čapí*, Storch-. Gb. Slov.
Čepice. Má pod čepicí (je chytrý). Čes. l. XIII. 176.
Čeplý = *teplý*. Vých. Mor. Šb. D. 55.
Čepřich, u, m. = *smetana*.
Čepýřit se před kým: před nymfou. Slád. Rich. 8.
Čeracit = *hněvati se*. V zloděj. řeči.
Čerejšek, ška, m. = *včerejšek*. Před čerejškem. Čern. Z. 109.
Čeřenec, nce, m. = *čeřen*. Mam. A. 32b.

Čerka, y, f. = *čárka*. Gb. Slov.
Černá = *tmavá noc*. V zloděj. řeči.
Černalosť, vz Črnalosť.
Černec, nce, m. = *orel*. Msn. II. 447.
Černěčerný. Č. noc. Klicpera.
Černek, a, m., hora v Gemersku na Slov. Sbor. slov. 1900. 152.
Černěnka, y f. Č. duhovky, nigrities iridis. Ktt.
Černěť, i, f. Č. = zabarvení kůže do temně žlutohněda n. šedohněda, melanosis. Č. kožní, melasma, nigrities cutis, jazyková, nigrities linguae, nadledvinová, morbus Adissonii. Ktt.
Černina, y, f., melanosis, chromatosis. Ktt. Vz Černěť.
Černicový. Č. zeleň. Vz Černice.
Černík = *cikán*. V zloděj. mluvě.
Černivka, y, f. = *černice, černá úplavice*, melaena. Ktt.
Černo, a, n. = *tma*. V zloděj. mluvě.
Černoboký. Č. loď. Msn. Od. 110.
Černobor, u, m. = *černý bor*. Tbz. XIII. 87., V. 1. 28.
Černobrvý. Č. dívka. Tbz. V. 6. 188.
Černobýl jest máti všeho koření. Jrsk. VII. 2. 108. Č-lu nasuší si selka za květu, poněvadž příjemně voní a dává jej o posvícení do hus majících se péči. Nár. list. 1903. č. 285. 3.
Černočerý. Č. ovce. Msn. Od. 157.
Černočirý býk. Msn. Od. 35.
Černodějník, a, m. = *čarodějník*. Gb. Slov.
Černohlávek, vku, m., prunella, hlavuška, rostl. Vz Ott. XX. 843.
Černoch, u, m., *houba*. Čes. l. XI. 290.
Černochmurný. Msn. II. 12.
Černochová Josefina, spis. † 3./1. 1902.
Černokněžstvo, a, n. Vysoké č. (hierarchie). Mark.
Černokorý. Č. větev. Hol. Met. I. 440.
Černokozlováci = Kozlovští v Ledečsku (libují si v černých kozách). Vz Čes. l. XI. 405.
Černokrev, krve, f. Kyška černokrví naditá. Msn. Od. 272.
Černokrevnosť, i, f. Jatra při č-sti, melanaemische Leber. Ktt.
Černokrvutný. Č. brof. Msn. II. 128.
Černoočka, y, f. = žena černých očí. Tbz. VIII. 384.
Černoposupný. Č. smrť, *μέλας*. Msn. Od. 260.
Černorunný beran (mající černé rouno). Msn. Od. 159.
Černosmědý. Č. dívka. Jeřábek. R. básn. 191. Sr. Černosnědý.
Černoška, y, f. = *černá kráva*. Brt. P. n. 1194.
Černotmavý. Krok II. b. 172 (1827).
Černouchý. Msn. II. 284.
Černovina, y, f. = černé tečky n. čárky na blazených kovových plochách, der Aeschel, Aschenfleck, das Aschenloch. Jind. 22.
Černovláska, y, f. = *žena černých vlasů*. Hlk. XI. 4.
Černucha, y, f., nigella, Schwarzkümmel, rostl. Vz Ott. XIII 303.
Černý. Č. flákota = uzenina. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140. Měl naň černé oko (zlé). Zvon. III. 215. Č. čin (zlý, hanebný). Tbz. XIII. 269. Kde se jen v té dívce černá její mysl vzala (zlá). Šá. XX. 27. Abys' černá chodila (přejí té, která komu ublížila). Džl. Čes. l. XII. 307. — **Jak**. Č. jako havran. Mill. 49., 105. — Č. *stav* = *jezero* v Tatrách. Vz Hlk. XI. 24. — Č. *hodinka* (k večeru) mysli pohova a občerstvení. Jrsk. XIII. 3. 269. — Č. *chlap, muž*. Hra na černého chlapa, muže. Slez. Vz Vyhl. II. 248. — Č. *Mik. Jan*, spis., nar. 1839. Vz Vck. Vset. 304. — Č. *A*. (pseudon. J. Rokyta), básn. Vz Flš. Písm 712. — Č. Ad., spis. — Č. *Václ.* Dr., spis. † 16./6. 1904 maje 38 let. Vz Nár. list. 1904. 166. 2. odp. — Č. *Jos*. Vz Čas. katol. duchoven. 1835 735.
Čerobarvý. Č. loď. Msn. Od. 145.
Čerpadlo, a, n. Č. dvojčité, jednočinné atd. Vz Jind. 22., KP. IX. 243. nn.
Čerstvokutý. Č. korba. Msn. II. 79.
Čerstvomytý. Č. roucho. Msn. Od. 91.
Čerstvořezý. Č. slonokostice. Msn. Od. 120.
Čerstvorodý. Č. mládě. Msn. Od. 59.
Čerstvorozenec, nce, m. = za čerstva, právě zrozený. Škd. Od. 57.
Čerstvý. Čerstvej = vzduch; vléci na č. = jíti na vzduch (ze separace na dvůr). V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140. — **Jak**. Holka čerstvá (rychlá) jako korotvička. Čes. l. XIII. 176.
Čert. Expendenty drobné mistr Bacháček vyhnal, byli tu bez toho pro čerta dobří (nic platni). Světz. 1895. 306. Čerti neviděli (snad ne, ku podivu)!; Čerti se žení = jest bouřlivé a deštivé počasí; Č. jede říká se, je-li na stole nůž ostřím vzhůru obrácen. Kšt. Lid. 9. Kováři, aby čerta od své dílny zahnali, tlukou v sobotu večer po práci na prázdno třikrát kladivem na kovadlinu; tím je zlý duch na celý týden přikován; O srázné, roklinaté a kamenité cestě, kde sotva lze pořádný krok učiniti, říká se: Tudy č. svou bábu vozil. Mtc. l. 1897. 165., 173. Čo čerta poženieš do sedmdesiatých kostelov, zostane len čertom. Sbor. slov. VII. 129. Ten dá, až č. umře a peklo shoří (nikdy). Jrsk. XIII. 3. 212. Čertu-li se kdo svěří, nikdy nepřivede ho do nebe. Tbz. V. 1. 85. Čerta vyhnal, diabla přijal (nepolepšil se). Rizn. 166. Sr. Črt v Mš. Slov., Kšť. Poh. 244. nn.
Čertadlo, a, n. Radlice, čertadlo, motyky atd. Lbk. 36.
Čertí zub, rostl. Vz Vaňour. — Č. trus, assa foetida. Lišeň. Mtc. 1902. 115.
Čertíčkový. Č. krajky. Vz Krajky.
Čertovati = *klíti*. Val. Čes. l. XI. 47.
Čertovsky něco vymysliti. Tbz. V. 1. 149.
Čertuj = *čertův*. Č. kluk! Dšk. Km. 25.
Čertův. Z čertova bejlí nic pěkného nevykvete. Jrsk. VI. I. 120. — Č. *kopec* v Bruntálsku ve Slez. Vyhl. 17.
Červ. Už zase máte ty červy v hlavě, Kdo pak bude pořád bědovat? Rais. Zap? vlast. 203. — Č. *smrtelný* = *peklo*. Luc. 44., 45. Sr. Červ = čert. — Sr. Črv v Mš. Slov.

Červánky. Vz Čes. l. XII. 455. Jsou-li č. v novoroční den, přinesou jistě samou slotu jen. Ott. Kal. 1904.
Červen. Je-li č. studený, krčí sedlák rameny. Vlhký a teplý č. obohacuje rolníka. Netřeba Boha v červnu o déšť prositi, přijde hned, jak začnem sena kositi. Ott. Kal. 1904. Sr. Črven v Mš. Slov.
Červeňák, a, m = *vojín v červeném obleku*. Tbz. V. 9. 302.
Červenec = *červen* až do XV. stol. a červen = červenec. Je-li v č-nci déšť a slunečno, bude v příštím roce bohatá žeň. Jaký jest č., takový bude příští leden. Mží-li v č-nci, následuje pak hezké a suché počasí.
Červenice, e, f., pole u Hor. Újezda. Čas. mor. mus. III. 181.
Červeník, u, m. Č-ky = dobré houby. Slez. Vyhl. II. 224.
Červenka, y, f. = *červená půda*. Tbz. III. 2. 400.
Červenoboční koráb. Msn. Od. 129.
Červenokabátník, a, m. = *červený husar*, Tbz. V. 6., 237., komediant. Jrsk. III. 323. Sr. Červeňák.
Červenokmenný. Č. sosna. Jrsk. V. 113.
Červenopeřice, e, f.. vz Perlín (ryba), Ott. XIX. 490., 941.
Červenosti = *červená stavba*. Prohlédněme ty č-sti z blízka. Guth. Caus. 96.
Červený jak. Byla červená, jako když šeptá ženich nevěstě u stolu o svatbě, jak ji má rád. Tbz. V. 6. 429. Č. jako katův plášť. Tbz. V. 6. 263. Č-ná jako měděný kotel. Světz. 1895. 318. Plotna č-ná jako pentle. Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 176. — **kde**. Byl č. po tváři jak brabenec. Zvon III. 719. — Č. *nemoc ženy* =. *čmýra*. Bib. (Mus. 1877. 628.). — *Č-né* = *pivo*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140.
Červíček, čka, m. Ani toho červíčka p. Bůh darmo nestvořil. Rizn. 167.
Červině, ě, f. = *kráva červená*. Dšk. Km. 16.
Červinka, y, f. = *červená půda*. Kšť. Lid. 9. — Č. Otak., básn., nar. 1846. Vz Flš. Písm. 708.
Červka, y, f. Owczie č., cauda catti. Mam. F. 71^b. (Mš.)
Červojedlý. Č. dřevo, rakev, máry. Tbz. III. 2. 227., II². 250., V. 6. 319. Č. příhrádka (od červů vyžraná). Ib. III. 2. 27.
Červotok, u, m., nemoc. Když má dobytek č. Vyhl. II. 62.
Červovka, y, f. = *hlístka*, nemoc horníků v uhelných dolech zavlečená z Uher a Německa, původně z Aegypta. Vz Nár. list. 1908. 345. 3.
Čekati = *pěstovati něco, hleděti si něčeho*. Dal. (Pel. III.)
Česko, a, n. = *Čechy*. V Česku a na Slovensku. Krok I. a. 11. (1821.) Neujalo se.
Českočtenář, e, m. = čtenář českých spisů. V. Pohl. Špatné slovo.
Českofeudální. Nár. list. 1903. č. 284. 1.
Českofrancouzský. Nár. list. 1904. 22. 3.
Československý. Č. pomezí. Tbz. V. 9. 183.
Československanština, y, f. Msn. Od. II.
Český. Pro české utěšenie těla těchto dědicóv svatých do Prahy přinesl. Pulk. Lobk. k. 34. V hor věnci leží český kraj jak pozlacená, stará báj. Vrch. Doj. 167. — Č. = *rázný, statečný*. Čerti, bojíce se sv. Prokopa, mluvili: Český člověk nad námi jest. Hrad 13ª. 4. (Mš.)
Česnekuvica e, f. = *česneková polévka*. Mtc. 1902. 112. Sr. Česnekovice.
Česrati = *čechrati*, krämpeln. Vz Gb. Slov.
Česť. Vzal od něho kóň ctí (darem). Půh. Frase a zvláštní formy vz v Mš. Slov.
Čěsť = *čiest, část*. Gb. Slov.
Čésť = *čísti*. Na Hané. Šb. D. 47.
Češák, a, m. = *čiešieř*, picariator. Tk. M. r. 183.
Češe = *Čiši*. Hor. Šb. D. 42.
Čěška, y, f. = *číška* (zdrobn. *číše*). Gb. Slov.
Čéškový vak sliznatý, bursa mucosa patellaris. Ktt.
Čěšník, a, m. = *číšník*. Gb. Slov.
Češský = *český*.
Čétat = *čítati*. Na Hané. Šb. D. 52.
Četena, y, f. = *jehličí haluzka*. Slez. Vyhl. II. 16. Sr. Četina.
Četice, e, f. = *čepice*. U Vys. Mýta. Jir., Šb. D. 27.
Četinka = *štětinka, četina*. Brt. P. n. 959.
Četnoveselný koráb. Msn. Od. 113, 310.
Četovoda, y, m. = *vůdce čety*. Nár. list. 1903.
Četyce, e, f. = *čepice*. Litomyšl. Čes. l. XIII. 251.
Či, čili. Tázací částice či, čili na Domažlicku neznají. Vz Kbrl. Džl. 24.
Číbek, bku, m. = *pipet*, fík (palcem ukazovaný). Dávali mu č. Tkadl.
Čičena, y, f. = *kočka*. Brt. P. n. 1194.
-čičí příp.: chlapčičí, holčičí škola. Kbrl. Džl. 15.
Čiči, čičiči = *kočka* (v dětské řeči). Us.
Čidlozpyt, u, m., Aesthesiologie. Ktt.
Čiecha, čěcha, y, f. = *číška* v koleně, Kniehöhle. Gb. Slov.
Čiepě (čěpě) = čepě, čete, n. = ardea, *volavka*, Reiher; jinde turdela, Amsel, Drossel. Vz Gb. Slov.
Čierka, y, f. = *čírka*, Krikente. Vz Gb. Slov.
Čies vz Čís 3.
Čiesa y, f., vz Čísa. Ž. kap. Deut. 32. 14.
Čiesnosť, i, f., subtilitas. Rozk. P. 1438.
Čiesný = *tukový*, Mark., — z čies (číš). Vz Gb. Slov. Č. oběti. Ž. pod. kap. 65. 15.
Čiesť, i, f. = *část*. Vz Gb. Slov.
Čieš = *číše*. Vz Gb. Slov.
Čiešieř, e, m. = *číšník*. Bhm. hex. 830.
Čieška, y, f. = *číše*. Bhm. hex. 431., Rozk. R. 82., P. 1897.
Čiešník = *číšník*. Gb. Slov.
Čiešťě, *čiešče*, kompar. k často (častěji). Št.
Čieti, čnu. Czela syna = počala. Gb. Slov.
Čiga, y, f. = *číha*? Slov. Czam. Slov. 121.
Číha, y, f. = *vlk*, Kreisel (dětská hračka). Aqu., Gb. Slov., Vinař. Verg. Aen. VII.

377. — Č. Karel, básník, nar. 1866. Vz Vck. Vset. 808.
Číhůvka, y, f., vinohrad u Bzence. 1724. Mtc. 1903. 18.
Čich. Měřidlo vnímavosti čichu, Olfactometer. Ott. XVIII.
Čichna, y, f., les u Kojetic. Čas. mor. mus. III. 181.
Čichojemnost, i, f. J. Uhlíř o Jabl. 15.
Čichosloví, n. = *nauka o čichu*, Osmologie. Ott. XVIII.
Čila, čila, y, f. = *chvíle*, Weile. Gb. Slov. Sr. Rozpr. fil. 31., 82.
Čilinda, y, f. = *tenká luska*. Dšk. Km. 26.
Čilohbitý ovad. Msn. Od. 383.
Čilý, vivens. Č. Bóh (stará glossa). Vz List. fil. 1901. 444. O č. sr. Mš. Slov.
Čin. Tvary, významy a frase vz v Mš. Slov. — Č. = *řez* (uvnitř). V činu zdá se býť ta koža dobrá. Val. Čes. l. XI. 179.
Činčaravý vrabec (křičící: činčarara). Hlavn. 67.
Činčí = *hezká věc* (v dětské řeči). Us.
Činějník, a, m. = *činitel*. Gb. Slov. Sr. Činěník.
Čiňek, ňka, *čiňk*, a, m. = *kdo od pěti předků urozen jest*. Vz Gb. Slov.
Činěník, a, m., Factor. Ev. olom. 142. (Jir.) Cf. Činějník.
Činěžný peniez. Ev. olom. Mat. 22. 19.
Činiti, tvary, vazby a frase vz v Mš. Slov.
Čiňk, vz Čiňek.
Činodějce, e, m., negotiator. Gb. Slov.
Činodějský = působící, wirkend. Gb. Slov.
Činoherní novinka, Nár. list. 1885. 101., společnosť. Lit. I. 285.
Činopad, efficax. Gb. Slov.
Činorodný čas. Kká. Sion I. 48. Vz Činorodý.
Činorodosť, i. f. Nár. list. 1904. 36. 2
Činovatedlný, causalis. Č. spojka. Gb. Slov., Slov. Klem. 8a. (Mš.).
Činový ze subst. čin, activus. Gb. Slov.
Činuchtivosť, i, f. Stan. I. 6.
Čípek, pku, m. Č. v ženské pochvě. Vz Ott. XX. 13. — Rozštěp měkkého patra a čípku úplný, staphyloschisis, neúplný, staphylocoloboma. Ktt.
Čipera, y, m. = *čiperný člověk*. Jrsk. XII. 242.
Čiperati = *čpýrati*. Gb. Slov.
Čiperný = *čilý, dychtivý*. Ta je do vdávání č-ná. Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 88.
Čiř, e, f. Zespod vyplývá vody čiř. Msn. Od 91.
Čiřicový, *čiřičný*. Č. jablka, ortiva, hortiva, hortensia, zahradní. Vz Gb. Slov. a násl.
Čiřičevý. Č. jablka. Rozk. R. 71. (Mš.)
Čiřičný = *čiřičevý*. Č. jablka, hortensia mala. (Mš.). Sr. Čiřicový.
Čiřinčiti. Koroptve č— čí. Nár. list. 10./3. 1901.
Číro, schier. Nad něčím č. *žasnouti*. Nár. list. 1884. č. 297.
Čirochmurný. Č. noc. Msn. II. 169.
Čírokový meč, štít. Msn. II. 53., 217., Od. 120.
Čironahý Odysseus. Msn. Od. 93.
Čiropouhý mok. Msn. Od. 31.
Čirotemný. Č. loď. Msn. II. 89. (μελαινάων ἐπὶ νηῶν).
Čirotučný vepř. Msn. II. 160.
Čírťas, jm. louky. Sbor. slov. VII. 115.
Čirý. Č. pravda (holá). Vodička. Sr. Mš. Slov.
Čís 3., vz Čieš.
Číselník, u, m. Vz Ott. IX. 990b.
Čísliti. Léta naše číslena budú (meditabuntur). Ž. kap. č. 89. 9.
Číslo. Čtyři a dvacet mil. Mill. 58. — 64 vězňů. Tk. XII. 209. (Mnozí učí, že se mají čísti dříve desítky.) — Kterak veliké jest číslo (počet) lidí ve všem světě. Chč. S. I. 8b. Č. = *způsob*. Nesuď jich sám podle svého smyslu, čiň podle starého dobrého čísla s otázáním ctných synů. Rada (Mš.).
Čistařstvo, a, n., Alchymie. Gb. Slov.
Čistec, stce, m. stannum. Bhm. hex. 141., Rozk. R. 76., Pror. ol. 10b. 2. Č., herba bona. Mam. F. 71b. 2. (Mš.).
Čistel?, nějaký pták. Gb. Slov.
Čisternový = *cisternový*.
Čísti. Tvary a doklady vz v Mš. Slov.
Čisticí stroje v cihlářství. Vz KP. IX. 121. nn.
Čistič, e, m. Č. plynu (přístroj). Ott. XIX. 956.
Čistina, y, f. Skalnatá č. = *vrch čistý, bez lesa*. Čes. l. XII. 384.
Čistna, *čistrna*, y, f. Alchymie. Gb. Slov.
Čistobásnický. Č. cena. Lit. II. 611.
Čistodržec, žce, m nějaký pták. Gb. Slov.
Čistohlasný. Č. Slovanka. Koll. v Kroku I. c. 35.
Čistokový. Č. třínožka. Msn. Od. 223.
Čistomilec, lce, m., nějaký kámen. Gb. Slov.
Čistomoký. Č. oběť Msn. II. 29., 62. Č. víno. Msn. Od. 353.
Čistomytý plášť. Msn. Od. 120.
Čistonit. Kázal je č— ty svléci. Pass. 110.
Čistovniti. Kněz č. stojéše. Dal., Pulk. (Mš.).
Čistořízý. Č. Isis. Škd. F. 26.
Čistorokotný hlas (cikad). Msn. II. 48.
Čistotě. Č. býti. Št. Er. 75. (to má Brt. za prostý lokal způsobu. ČMM. II. 44.).
Čistotně, vz Čistotný.
Čistoučký. Dšk. Km. 37.
Čisťounce červený Tbz. V. 9. 301.
Čistovanit. Na jedné posteli v čistovaniti beze všech šatů postižen s ní. Wtr. exc. Vz Čistonit.
Čistovodý. Čistovodá lázeň. Lit. II. 8.
Čistovzdušný Boreas. Msn. II. 361.
Čistý. Ľahko byť čistým, kým do blata neideš. Rizn. 168. — **jak.** Mé svědomí jest čisté jako slunce. 1614. Hrubý 209. Sr. V. 1268., Mš. Slov.
Čisuľa = *tisavá kráva*. Orava. Sb. sl. 1901. 185.
Číščenie = *čištění*. Gb. Slov.
Čišči = *čistší*, zastr. Hugo 42.
Číšníkovati někde = býti číšníkem. Us.

Čítající. Průvod 500 lidí čítající zbytečně m.: 500 lidí. Mtc. 1904. 294.
Čitatelný, lesbar. Bdl. v Obz. brn. 1879. 276. Sr. Čitelný.
Čitedlník, a, m. = *čtenář*. Gb. Slov.
Čitnosť, i, f. Ztráta č-sti sliznice hrtanové, laryngoanaesthesia. Zvýšená č., hyperaesthesia. Přílišná č., nadčitnosť sliznice hrtanové, laryngohyperaesthesia. Ktt.
Čiúti, *čúti*, vz Čiti.
Čiv. Zánět čivu prostý, neuritis simplex. Ott. XVIII. Rozklad čivu, neurolysis, poloprůchod čivu Vidianova, semicanalis nervi Vidiani, přední a zadní postranné kožní čivy břišní, nervi cutanei laterales abdominis anteriores et posteriores, zadní č. dvojbřichý, nervus digastricus posterior, hoření č. hltanový, nervus laryngeus superior, hoření a dolení č. hrtanový, nervus pharyngeus superior et inferior, dlouhý č. hrudní, nervus thoracicus longus, přední a zadní čivy hrudní, nervi thoracici anteriores et posteriores, přední a zadní postranní kožní čivy hrudní, nervi cutanei laterales pectoris anteriores et posteriores, dolení č. hýžďový, nervus glutaeus inferior, hoření č. hýžďový, nervus glutaeus superior, zevní č. chamový, nervus spermaticus externus, č. Jakobsonův, nervus Jacobsoni, č. jícnový, požerákový, nervus oesophageus, č. kladkový, nervus trochlearis, střední a zevní č. konečníkový, pastelínový, nervus haemorrhoidalis medius et inferior, hoření podkožní č. krční, nervus subcutaneus colli superior, střední podkožní č. krční, nervus subcutaneus colli medius, č. krkavičný, nervus coroticus, zevní a vnitřní č. křídlatý, nervus pterygoideus externus et internus, č. kyčlopodbřiškový, n. ileohypogastricus, zadní hluboký č. lalůčkový, boltcový, nervus auricularis posterior profundus, velký č. lalůčkový, boltcový, nervus auricularis magnus, hřbetní č. lopatkový, nervus dorsalis scapulae, hoření č. lůžkový, nervus alveolaris superior, zevní a vnitřní kožní č. lýtkový, nervus cutaneus surae externus et internus, hluboký č. lýtkový, nervus peroneus profundus, zevní č. mezikostní, nervus interosseus externus, čivy mezižeberní, nervi intercostales, č. nadčelistní, čelisti horní, nervus supermaxillaris, zadní čivy nosní, nervi nasales posteriores, č. nosopatrový Skarpův, nervus palatinus, č. oční, nervus ophthalmicus, obrna čivu odváditého, paralysis nervi abducentis, přední č. patrový, n. palatinus anterior, sestupující čivy patrové, nervi palatini descendentes, zevní a vnitřní č. ploskový, n. plantaris externus et internus, vnitřní, střední a vnější č. podkožní nártní, n. cutaneus pedis dorsalis internus, medius et externus, dlaňový kožní č. předloktí, n. cutaneus antibrachii palmaris, přední a zadní čivy průduškové, nervi bronchiales anteriores et posteriores, vnitřní, střední, vnější podkožní č. ramenní, n. cutaneus brachii internus, medius et externus, čivy řasinkové, nervi ciliares, větší a menší č. růženný, n. saphenus major et minor, č. sáňojazylkový, n. mylohyoideus, č. sáňový, n. inframaxillaris, č. kosti sedací, n. ischiadicus, hluboký č. skalní, n. petrosus profundus, menší povrchní č. skalní, n. petrosus superficialis minor, větší povrchní č. skalní, n. petrosus superficialis major, hluboké čivy skráňové, nervi temporales profundi, povrchní č. skráňový čili lalůčkoskráňový, nervus temporalis superficialis seu auriculotemporalis, zadní kožní č. stehenní, n. cutaneus femoris posterior, zevní přední kožní č. stehenní, n. cutaneus femoris anterior externus, zevní střední kožní č. stehenní, n. cutaneus femoris medius externus, společný č. stydký, n. pudendus communis, č. svalokožní, n musculocutaneus, přední čivy šourkové a pyskové, n. scrotales et labiales anteriores, č. trojúhlý, n. scalenus, menší č. týlní, n. occipitalis minor, velký č. týlní, n. occipitalis magnus, č. ucpavací, n. obturatorius, větší a menší č. útrobní n. planchnicus major et minor, přídatný č. Willisiův čili č. zvratný, n. recurrens seu accessorius Willisii, č. zatýlní, n. infraoccipitalis, křížení, spřežka čivů zrakových, Sehnervenkreuzung, chiasma nervorum opticorum, zadní hoření č. zubní, n. dentalis superior posterior, přední hoření č. zubní, n. dentalis superior anterior, dolení č. zubní, n. dentalis inferior. Zánět čivu zrakového osový, neuritis axialis, probodnutí čivu zrakového a řasinkového, neurotomia opticociliaris, vlákna čivu zrakového, Sehnervenfasern, otvor čivu zrakového, Sehnervenloch, foramen opticum. Ktt.
Čivonádorovitý. Č. slonovina, elephantiasis neuromatoides. Ktt.
Čivoobrnový. Jednostranné bolení hlavy č-né, hemicrania neuroparalytica. Ktt.
Čivový (*čivovinný*) nádor, glioma teleangiectaticum, bolesť čivová bahenní, neuralgia malarica, kořen čivový, radix nervi, nádor čivový vláknitý, neuroma fibrillare, pleteňovitý, neurofibroma plexiforme, nádor čivový vláknitý, neuroma fibrillare, nádory čivové štíhlé, Rankenneurome, čivový sarkom, Gliosarcom, šev, steh čivový, neuroraphia, bolesť čivová, neuralgia: hysterických, hysterica, z chudokrevnosti, anaemica, kalokrevná, při kalokrevnosti, dyscratica, kloubní, Gelenkneuralgie, arthralgia, náhlá, prudká, acuta, pleteně podbřiškové, n. plexus hypogastrici, počasná, vleklá, chronica, příjičná, n. syphilitica, žlázy prsní, prsu, N. der Brustdrüse, mastodynia; č. choroba s pocitem silně palčivé bolesti; léky proti bolesti čivové, antineuralgica; tmel čivový, Nervenkitt, neuroglia. Ktt.
Čivstvo, a, n. Únavnosť čivstva, Neurasthenie, č. uzlinové, č. soucitné, systema nervorum gangliosum, č. mozkomíchové. systema nervorum cerebrospinale. Ktt.
Čižebný pták. 1518. Arch. XIX. 364.
Čížik, a, m. Na pinahrdlo ako č., keď je zachripnutý. Rizn. 177.
Čížková B., spisovatelka, nar. 1859. Vybl. 103.
Čižný, vz Čižní.
Článek, nku, m. Normální články elektrochemického přístroje. Vz Vot. 169.
Člnek, nku, m., radius. Bhm. hex. 119. Vz Člun, Člunek.

Člověčina, y, f., homo. Rozk. P. 1718

Člověčiny, pole u Radošova. Čas. mor. mus. III. 131.

Člověčsky = po lidsku. Č. s někým přebývati. Chč. S. I. 43b.

Člověčský = *člověcký*. Chč. S. I. 75b. (lidský).

Člověčství, n. Zr. Let. IV. 136.

Člověk. Dotel je člověkovi dobře, dokel o něm lidé nevíja; jak ho začnú v hubách osívat, tož to je už: Nedaj sa. Val. Čes. l. XI. 135. Sr. Osívka. Jakož ryba rybu kazí a jie, tak člověk člověka hubí. Hus. Post. 279. Člověk nežije len sebe, ale i druhým. Rizn. 167. O původu, tvarech atd. tohoto slova vz Mš. Slov., Jir. Prove. 29., 30.

Člověkodušný živočich = člověčího ducha. Mark.

Člunař, e, m. Stan. I. 153.

Člunček, nečku, m., zdrob. člunek. Gb. Slov.

Člunečník, a, m. = *kdo dělá člunky*. Gb. Slov.

Člunkoklínové kostkové vazy ploskové, ligamenta scaphocuneiformia plantaria. Ktt.

Člunkokostkový hřbetní vaz. Vz Vaz.

Člunkovník, u, m. = člunkař, druh hoblíku, der Schiffhobel. Jind. 27.

Čmavý = *tmavý*. Č. les. Slez. Vyhl. II. 302.

Čmuchna, y, f. = *slídilka*. Dšk. Km. 14.

Čmolouhati = *toulati se*. Volal naň, cože tak č-há, ať sedí. Jrsk. VIII. 3. 474. Do noci někde č. Ib. XVIII. 141.

Čmoud. Nevole jako štiplavý č. vkrádala se do nitra Olgina. Zvon III. 222. Sr. Čmúd.

Čmuďák, u, m. = *tabák*. V zloděj. mluvě.

Čmuchavý = slídivý. Č. školník. Kamn. Prosa. 9.

Čmuchtiti = *klohniti*, *špatně vařiti*. Val. Čes. l. XI. 227.

Čmuk, u, m. = *šmuk*. Čes. l. XII. 32.

Čmýra, y, f. Č. v pochvě zadržená, haematocolpos; obtížná č., dysmenorrhoea: čivová, neuralgická, mázdřitá, membranacea, návalová, congestiva, zánětlivá, inflammatoria. Ktt.

Čmýrný. Hromadění krve čmýrné *a*) v děloze, haematometra, *b*) ve vejcovodech, haematosalpinx. Ktt.

Čniti, vz Čněti. Gb. Ml. 176. 4.

Čnolka, y, f. = *přezka*, z něm. Schnalle. Slez. Vyhl. II. 181. 4. Sr. Šnolka.

Čočka vodní, vz Okřehek. — Č. achromatická. Vz Jind. 28. — Č. *oční*. Rohová hmota čočky, substantia corticalis lentis; vymknutí čočky, luxatio lentis, corectopia; změkčelosť čočky, cataracta mollis, zákal čočky, cataracta lenticularis: jádrový, nuclearis, korový, corticalis, smíšený, mixta, tvrdý, dura, vřetenovitý, fusiformis, úplný vrozený, congenita totalis, vylévový krevní, haemorrhagica, získaný, acquisita. Ktt.

Čočkoměr, u, m. Us.

Čočkovitý. Č. smaha, Linsenmal, lentigo, naevus pigmentosus. Ktt.

Čočkový. Stěna pouzdra čočkového, capsula Tenoni, Kapselwand: přední, zadní; zákal č-vý, cataracta: černý, nigra, amaurosis, při úplavici cukrové, c. diabetica, ještě nezralý, nondum matura, incipiens, přezrálý, hypermatura, plovoucí, natans, srostivý, accreta (srůst zakalené čočky s duhovkou), zákal pouzdra čočkového, c. capsularis, Kapselstaar. Ktt.

Čočovice, e, f. Č. hlatní (krystalová) = část oka čočce podubná a co hlať světlá, Pupille.

Čomov, u, m. = ? Slov. Czam. Slov. 123.

Čopka, y, f. Č. byla větší nežli čepec a nad čelem měla sfaldované tkanice, jež sahaly až pod bradu; pod ní se zavazovaly. Lašsky. Čes. l. XI. 116. Č. na Opavsku: *karkule*.

Čopnúť si před kým = *sednouti si na bobek*. Val. Čes. l. XII. 273.

Čór, a, m. = *zkušený*, *odhodlaný zloděj*, který už byl často trestán; Č. na černo = černý hmaták = noční zloděj; Č. na šaušprunk = denní zloděj; **Čorka**, y, f. = *zlodějka*. V zlodějské mluvě. Čes. l. X. 140.

Čořit se nač = *ščířiti se*, *usmívati se*. Lišeň. Mtc. 1902. 434.

Čoubě, ěte, n. = štěně (čubička); nadávka děvčeti. To je č.! Žel. Brod. Čes. l. XIII. 28.

Čoud. Nebylo po něm ani čoudu (zmizel bez stopy). Tbz. V. 1. 178.

Čoudivý. Č. lampa. Zr. Nov. .188.

čp m. *šp*: čpek m. špek, Šb. D 81., čpik.

Čpik, u, m., místo: špik. Mš. Sr. čp.

čr m. *stř*: črevic m. střevíc. Šb. D. 63.

Čret, u, m. = *močálovitý les*. Slov. List. fil. V. 301.

Črh, vz Crh (VII. 1213).

Črcha, y, f., vz Mš. Slov.

Črchačka, y, f., vz Chrkačka. Mš.

Črievko, a, n. = *klbáska*. U Detvanů. Sbor. slov. 1901. 150.

Črmák, a, m., ruffilus. Bhm. Lex. 99., Rozk. P. 170. — Č. = *čermák* (pták). Gb. Slov.

Črňák, *črnák* = *černý človék*. Gb. Slov.

Črnalosť, i, f. = *černalosť*, *barva do černa*. Gb. Slov.

Črně, ě, f. = *čerň*, Schwärze Gb. Slov.

Črnice, e, f., mucrocella. Rostl. drk. 180a. 2. Sr. Černice.

Črnobýl, vz Černobýl.

Črnobýlový, vz Černobýlový.

Črnohlávek, vz Černohlávek.

Črnoknih, a, m. = *černokněžník*. Gb. Slov.

Črnokniha, y. f. = *černokněžnictví*. Gb. Slov., Rozk. P. 1530 (nigromantia).

Črnoknižník, a, m. = *černokněžník*.

Črnoť, i, f. = *černidlo*. Rozk. R. 55.

Črstvěti = *čerstvěti*. Gb. Slov.

Črstvosť, i, f. = *čerstvosť*. Gb. Slov.

Črta, y, f.: ne: *črt*; ale: ná-črt-ek. Mš.

Črtanice, e, f. = *psaní*. Jrsk. III. 91.

Črtice, e, f = *čertice*. Gb. Slov.

Črtkus = *čertkus*.

Črtomysl, i, f., praesagium. Gb. Slov.

Črtovab *črtovad*, u, m., nějaký *kámen*. Gb. Slov.

Črtovský = *čertovský*.

Črv, a, m. = *červ*. V črvy se obrátiti. Mill. 106ª.
Črva, pl. n., vermia (inter fructus arborum). Rozk. P. 650.
Črvec, vce, m. = *červec*. Gb. Slov.
Črvek, vka, m. = *červek*.
Črven, vna, m. = *červen*. Č. měsíc. Mill. 111ª.
Črvenati = *červenati*. Gb. Slov., Mš.
Črvencový = červencový. Gb. Slov.
Črvenec, nce, m. = *červenec*. Vz Gb. Slov.
Črveněti = *červeněti*. Gb. Slov., Mš.
Črvenice, e, f., rubina. Rozk. R. 71. (inter fructus arborum). Č. = druh červených jablek. Gb. Slov.
Črvenka, y, f. = *červenice; červená nemoc, úplavice, úplavka*. Gb. Slov.
Črvenosť, i, f. = *červenosť*. Rozk. P. 1410., Baw. Arn. v. 2793.
Črvený = *červený*. Č. barva. Mill. 49.
Črvík, u, m. = *červík*. Gb. Slov.
Črvíkový = *červíkový*. Č. pokrm, esca locusta. Ev. olom. 141. 2.
Črvišče, e, n. = *červiště*. Rozk. P. 688.
Črvivý = *červivý*. Gb. Slov.
Črvlenka, y, f. = *rudka*, Röthelstein.
Črvlík, u, m., cabo (inter fructus arborum). Rozk. R. 71., Mš.
Črvonbek, u, m., blesia (de languoribus). Rozk. R. 87. (Mš.)
Črvoživel, vlu, m. = nějaký nedostatek zdraví. Gb. Slov.
čs v *c*: proč sem = procem. Hoš. Polen. nář.
Čsně, vz Čstně.
čso (čьso). O. Hujer v List. fil. 1901. 390. hájí mínění, že jest to archaický gt. sg. a nikoli nom., akkus. sg. Vz Gb. Slov., Mš. Slov. (če).
Čstihodný = *ctihodný*. XV. stol. Uč. spol. 1903. III 31.
Čstitedlný = *ctitedlný*, ctný. Gb. Slov.
Čstitel, e, m. = *ctitel*. Gb. Slov.
Čstivý = *ctivý*, ehrbar. Gb. Slov.
Čstně, *čsně* = *ctně*. Gb. Slov.
Čstnosť, i, f. = *ctnosť*. Alx. V. 240., Pulk. Lobk. k. 28.
Čstnostný = *ctnostný*. XV. stol. Uč. spol. 1903. III. 31.
Čšceła, y, f. = *kobyla*. Gb. Slov.
čt m. *št*: počta m. pošta. Šb. D. 24.
Čtenářský. Pocházel z rodu č-ho. Sá. XX. 21.
Čteník měl 32 pásma, pásmo 24 niti. Arch. XX. 434.
Čtenní, adj. Č. kázánie, evangelica praedicatio. Gb. Slov.
Čtenníčník, a, m. = *evangelista*. Gb. Slov. Vz násl.
Čtenník, a, m. = *evangelista*. Pror. ol. 9ª. 1. (Mš.). Vz předchház.
Čtinoba v I. 196. oprav v: čtitroba.
Čtitedlník, a, m. = *čtenář*. Gb. Slov.
Čtitel, e, m. = *čtenář*. Gb. Slov.
Čtrkrát = *čtyřikrát*. Gb. Slov.
Čtrnadcietý = *čtrnáctý*. Korč. 137ᵇ. 1. (Mš.).
Čtrnádstý = *čtrnáctý*. Č. kapitola. Mill. 3ª.
Čtver, a, o. Vz Čtverý.
Čtveračivosť, i, f. Tbz. V. 6. 204.
Čtverák, a, m. Č. bylo za stara nadávkou a značilo as podvodného bráče a podvodníka vůbec. Zvon II. 610. (Wtr.).
Čtveran, u, m., persea, rostl. Vz Ott. XIX. 519.
Čtvercovitý. Č. massa, vrcholek. Stan. III. 122.
Čtvercový. Č. krajky. Vz Krajky.
Čtverhlas, u, m. Č. ve zpěvu. Tbz. III. 2. 292., Nár. list. 1904. 140. 3.
Čtverhranatosť, i, f. = *čtverhranosť*. XV. stol. Uč. spol. 1903. III. 31.
Čtverhranka, y, f. = *čtverhranná věž*. Tbz. V. 6. 162.
Čtverjitrní. Č. sad. Msn. Od. 102.
Čtvernásobný = *čtveronásobný*.
Čtverní zimnice, quartana febris. Gb. Slov. Sr. Čtvrtní.
Čtverno = *čtvermo*. Č. lézti. Alx. V. 1765. Vz násl. Po čtverňu choditi (po čtyrech; o dítěti). Slez. Vyhl. II. 230.
Čtvernožky = *čtvermo*. Č. lézti. Kld. II 65. Vz předchház.
Čtverohranatiti co = *do čtyř hran otesávati*. Gb. Slov.
Čtverohranatosť, i, f. Bibl. br. (Vstnk. XI. 670.).
Čtverolán, u, m. Msn. Od. 279.
Čtverolící přílbice. Msn. II 95 Sr. Čtverolícný.
Čtverolícný. Č. přílba. Msn. II. 186. Vz předcház.
Čtverolistý. Č. jetel. Juda 16.
Čtveronásobný. Tbz V. 1. 169., Gb. Ml. 378. 2., Mš. Sr. Čtvernásobný.
Čtverospřeží závod. Kubl. 241.
Čtverovrstevný. Č. štít. Msn. II. 277.
Čtverozubec, bce, m. Č. pruhovaný, tetrodon fahuca. Ott.
Čtverruký. Č. stvořenie. Mam. C. (Vstnk. XI. 670.).
Čtverzpůsob, u, m., quadriformitas. Gb. Slov.
Čtvrť, i, f. Sr. Mš. Slov. — Č. = okres. Praha má nyní osm čtvrtí.
Čtvrté = *za čtvrté*. Baw. E. v. 2901.
Čtvrtečka, y, f., zdrobn. čtvrteč. Gb. Slov.
Čtvrtek. Vz Zelený. Čes. l. XIII 275. nn.
Čtvrtňa, ě, f. = *čtvrť*. Hauer 9.
Čtvrtní zimnice, quartana febris. Rhas. E. II. 10. Sr. Čtverní.
Čtvrtnice, e, f., nějaké *dílo*. Byly tam č. a tarasnice. Lbk. 42.
Čtvrtný. Č. dna = *čtvrtodenní zimnice*. Gb. Slov.
Čtvrtroční posezení. Světz. 1895. 3.
Čtvrtrok, u, m. Celý ten č. Rais. Zap. vlast. 48.
Čtyraktovka, vz násl.
Čtyraktový. Č. hra. Lit. II. 363.
Čtyřbarevný, vierfärbig. Jind. 28.
Čtyřbarvý, vierfärbig. Jind. 28.
Čtyřbrázdový. Č. rovnatel provaznický (přístroj). Ott. XX. 814ᵇ.
Čtyřcestný, Vierweg-. Jind. 28.

Čtyřdeňka, y, f., febris quartana intermittens. Ktt
Čtyřexpansivní. Č. parní stroj. Ott. XIX.
Čtyřgrošíčkový. Č. krajky. Vz Krajky.
Čtyřhranatě. XV. stol. Uč. spol. 1903. III. 31.
Čtyřhranatěti, ěl, ění. XV. stol. Uč. spol. 1903. III. 31.
Čtyřhranatosť, i, f. XV. stol. Uč. spol. 1903. III. 31.
Čtyřhranatý. Č. jetel = čtyřlistý. Dšk. Km. 51.
Čtyřhranosť, i, f. XV. stol. Uč. spol. 1903. III. 31.
Čtyřhranný, viereckig. XV. stol. Uč. spol. 1903. III. 31.
Čtyřhrbolí, n. Mozečkové výběžky k č., processus cerebelli ad corpus quadrigeminum. Ktt.
Čtyři, *čtyrie*. Čtyři (nosaři) počechu ji klvati. Baw. Ar. v. 3349. a j. tam. Sr. Mš. Slov.
Čtyřiadvacítka, y, f. Nár. sbor. VIII. 72.
Čtyřicetina, y, f. = clo obnášející $^1/_{40}$ ceny zboží. Kubl. 302.
Čtyřidcátý, *čtyřidsátý*, *čtyřicátý*, *čtyrydsátý*. Mill. 29ª.
Čtyřidcet = *čtyřicet*.
Čtyřidceti, *čtyřiceti*, *čtyřicet*, *čtyřidset*, *čtyrycet*, *čtyrydset*. Mill.
Čtyřidsět = *čtyřicet*. Mš.
Čtyřiletý = *čtyřletý*. Gb. Slov.
Čtyřirohatý = *čtyřrohý*. Gb. Slov.
Čtyřiti, quadrigare. Gb. Slov.
Čtyrkolesý vůz. Škd. Od. 137., 447.
Čtyrkoutnosť, i, f. = *čtyřhranosť*. Zach. Test. 126.
Čtyrliberka, y, f. = *čtyřliberní ryba*. Hlk. X. 31.
Čtyrmecitma. Ještě nezvonilo č. (ještě není 4 hodina odpoledne). Dšl. Čes. l. XII. 384.
Čtyročka, y, f., vz Krajka.
Čtyrpečetní. Světz. 1886.
Čtyrřemínkový. Č. dutky. Tbz. V. 6. 289.
Čtyrsedlový, *-sedlý*, viersitzig. Jind. 28.
Čtyrsloupcový, vierspaltig. Jind. 28.
Čtyrstranný, vierseitig. Jind. 28.
Čtyrválcový, viercylindrig. Jind. 28.
Čtyrvazný, vierfädig. Jind. 29.
Čtyrveslovka, y, f., vierrudriges Schiff. Jind 29.
Čtyrveslový, *-veslý*, vierruderig. Jind. 29.
Čtyrvřetenový, vierspindelig. Jind. 29.
Čuba šopky. Vz Šopka.
Čubka, y, f., vz Šupka, Lenoch.

Čuc. I čuc (říká chůva, utrhne-li rychle něco dítěti). Čes. l. XI. 319.
Čuč = *ticho*. Slov. Sbor. čes. 86.
Čučák, a, m. = baf, hauf, pes (v dětské řeči ve Slezsku). Čes. l. XI. 342.
Čučálek, lka, m. = *dřepidlo, kdo rád někde čučá* (dřepí), *uvízne*. Val. Čes. l. XI. 177.
Čuček. Než se děti po hře rozejdou, tlukou se do hřbeta, říkouce: Čuček, čuček, aby si do rána něuček. Slez. Vyhl. II. 252.
Čučeti kde. Smrť čučí furt za dveřma. Mor. Čes. l. XII. 248.
Čuda, y, f. = *nestoudná ženská*. Tbz. V. 1. 268.
Čuďačka, vz násl. *Čudka*.
Čuditi kde. Čudilo to za mnou (kouřilo se, když jsem silně kouřil). Rais. Lep. 133.
Čudka, **čuďačka**, y, f. = *dýmka*. V zlodějské mluvě. Sr. Dunačka.
Čudlava, y, f. = *kotec* (výklenek pod kamny, kde se usazuje kvočna). Žabuň u Kr. Městce. Čeč. 183.
Čuchpetr = ? Dšk. Km. 51.
Čuja (?), *czoya*, pedica. Prešp. (Vstnk. XI. 670.).
Čukl, a, m. = *žukl, pes*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140.
Čumanda, y, f. = *čumenda*. Dšk. Km. 23.
Čumbala, y, f. = *míč*. Slez. Vyhl.
Čuměná, é, f., vz Třepeňda.
Čunie, n., sensio (ne: sessio). Ž. kl. Pat. 298. Sr. Čůti.
Čupek, pku, m. V čupku rády kočky se hřejí. Slez. Vyhl. II. 198.
Čupryna, y, f. = *všetečná dívka*. Hauer 10.
Čura, y f. = *vepřový dobytek*. Volyně. Čes. l. XIII. 123.
Čut, u, m. = *čuch*. Nebylo po něm nikde ani čutu. Stan. III. 69.
Čutedlně = *čitedlně*, *tělesně*. Č. něco poznati. Chč. S. II. 242ª.
Čutedlnosť, i, f. = *čitedlnosť*. a) *cítění*. Č. potřeb. Chč. S. II. 224ᵇ. — b) *vnímavosť*. Ib. 246ᵇ.
Čutedlný = *citící*. Těch věcí lidé č-ni jsú. Chč. S. I. 87ᵇ. — Č. = *vnímatelný*, sensualní. Ib. I. 109ᵇ.
Čúti = *cítiti*. Aby znali a čuli horkosť světa. Chč. S. I. 26ᵇ. a j.
Čuž, *čuž!* volají děti na sebe streuhajíce sobě mrkvičku. Úpice. Mš.
Čužba, y, f. = *čižba*. Gb. Slov.
Čužebník, a, m. = *čižebník*. Gb. Slov.
Čvanták, a, m. = *žvanil*. Dšk. Km 28.
Čvrnknouti, *čvrnkati*. Čvrnkla si ze štrycha drobet mléka (vytlačila). Val. Čes. l. XIII. 372.

D, Ď.

D, vz Gb. Slov.
Da = ba, ano, traun, jawohl. Gb. Slov.
Ďábel, bla, m. Ď. i horama klátí a lidmi, jak věníkem třese; o člověku svárlivém říkáme, že ho ď. pletl na vrbě. Mtc. l. 1897. č. 4. 168., 151. Diabol rád chodieva v podobě anjela, ale mu vždy vidno kus rožka alebo kopyta. Rizn. 166. Sr. Čert a Diabel v Mš. Slov., Čert.
Ďáble, ete, n. = *malý ďábel*. Děti přiletěly jako ďáblata. Rais. Zap. vlast. 18.

Ďabrovať se někam = *ubírati se* a p. Faust. 75.
Ďad, a, m. = *nadávka*. To je starý ď. Hauer 10.
Daemonoklanitel, e, m. = *daemonoklaněč* (VI. 2.). Zr. Leg. 63.
Dafnit, u, m., nerost. Vstnk. XI. 835.
Dajčbémský. D. krajky. Vz Krajka.
Dajvořec, řce, m., astricium. Rostl. F. 31., Gb. Slov Sr. Dejvorec.
Daktylovie, n. = *datloví*, Dattelpflanzung. Gb. Slov.
Dalaman, u, m. = *druh sukně uherské*, jež nad koleny se svazovala. 1600. Čes. l. XI. 74.
Dalejc, Sebe d. (dále). Dšk. Km. 78.
Dáleji m. dále.
Dalejší = *další*, jako Hořejší. Vz Daleký. Ot všie rozkoši d. byl. Otc. Vz Výb. I. 1169. 5. Nejdalejší. Rožm. 155. (Mš.).
Dalekoměrný. Ld. (Lit. I. 349.).
Dalekomocný. D. tknutí. Ráj.³ 261.
Dalekonosný zvuk. Čes. l. XI. 47.
Dalekostinný. D. dřevce. Msn. Il. 101.
Dalekostřel, a, m. (Apollon). Msn. Il. 12., 163, Od. 308. Sr. Dalekostřelec.
Dalekovid, a, m. = *kdo daleko vidí*. Sbor. slov. 1900. 143
Dálenina, y, f. = *dálka*. Pl. (Lit. II. 12.).
Dalimil. Sr. Lit. I. 908.
Dalmacínek, nku, m., rybník u Hetlina. Př. star. VII. 54.
Dalnobylý = *daleko vzdálený*. D. Odysseus. Msn. Od. 354.
Dálnolučíř, e, m. (Apollon). Msn. Il. 2., 86.
Dálnostinný. D. kopí. Msn. Il. 54.
Dálnostřel, a, m. Sr. Dalekostřel. Msn. Il. 5.
Dálnostřelec, lce, m. Sr. Dalekostřel. Msn. Il. 4, 117.
Dálnostřelný Apollon. Msn. Il. 1.
Dálnoširý. D. rovina. Msn. Od. 67.
Dálnozemec, mce, m. Msn. Od. 227. Vz násl.
Dálnozemý host (z dalekých zemí). Msn. Od. 358.
Dalše, kompar. Těm, ješto sú d. světa. Št. Uč. 122b.
Daman, a, m. D. kapský (nejmenší tlustokožec). Hol. Met. I. 382.
Damascenin, u, m. v lučbě. Vstnk. X. 594.
Damascenování, n. D. barev štítů. Kol. Her. I. 138.
Damascenský, damascenus. Gb. Slov. D. ocel. Jind. 29., KP. X. 159.
Damaskovač, e, m., der Damascierer. Jind. 29.
Damáškářství, n., die Damastweberei. Jind. 29.
Damaštský. D. vévoda. Baw. Ar. v. 5020. Sr. Damašský.
Damfula, y, f. = *parní mlatička*, z něm. Dampf. V Jarohněvi v prus. Slez. Čes. l. XII. 310. — **D.** = *mouka z parního mlýna*. Val. Čes. l. XIII. 75
Dámičke = *ženské střevice vykrojené s přezkami*. Lišeň. Mtc. 1902. 105.
Daň přímá (pozemková, činžovní, výdělková, z příjmu osobního atd.), nepřímá (z lihovin, masa, cukru, soli, tabáku, petroleje atd.). Vck. Vset. 274. Sr. Jir. Prove 31.
Daně = *oddaně*. Gb. Slov.
Danělík, a m., zdrobn. daněl. Gb. Slov.
Daňhel ze Skočova, spis. 1613. Vyhl. 34.
Danielík, a, m. = *daněk*. Lbk. 37.
Daňový. D. předpis, úleva. Nár. list. 1904. 22. 4., 18. 13.
Dar. Nebylo daru přáno (říká se, nepochodil-li dárce). Pittn. Máš-li koho rád, darem to dej znát. Kál. Slov. 106.
Darák, a, m. = *dárce* (figurka z jeslí). V Příbramsku. Čes. l. XII. 300.
Darebákovat = *darebačiti*. Dšk. Km. 54.
Darební. D. huba je horší než tatar. Val. Čes. l. XII. 130.
Daremní, vz Daremný.
Daremnice, e, f. = *daremná, zbytečná věc*. Fel. 5.
Dařeníe, n. Pass. 308.
Darmesák, vz Kostrbůn.
Darmo len žebráci berú. Rizn. 166. D. nikde nenalejú. Ib. 168.
Darmochlebný. D. tulačka. Hlk. VII. 206.
Darmo rodiče, darmo nakládáte, tanec. Vz Brt. P. n. 887.
Darný = *štědrý*. Aby takové darné a milostivé povolení přetrženo nebylo. B 1512. List litomyšl.
Daromný = *daremný*. Začal d. spor. Slov. Nár. nov. 1892.
Darvaj, e, m. = vandrovní pták žeriav čili darvaj. Slov. Czam. Slov. 123.
Darybok, a, m. = *darebák*. Ostrav. Šb. D. 56.
Ďáselnice, e, f. Vz Ďáselník. Rais. Zap. vlast. 67.
Dásněnka, y, f. = *ústní patro*, Gaumen.
Dásno = *dáseň*. Kbrl. Džl. 15.
Dasymetr, u, m. Sr. Strh. Mech. 572.
Dáše, správný tvar. Vz Osv. 1896. 892.
Dašek, šku, m., vz Dach (střecha). Hauer 10.
Ďášek, ška, m. = *ďásek, ďas, čert*. Vo dne túla sa bars po ďášku. Slov. Mat. S. I. 181.
Dašovice, louky u Svatoslavě. Čas. mor. mus. III. 131.
Datář, e, m. D. otce sv. (nějaký úředník). Arch. XX. 542.
Ďatelina, y, f. = *jetel*. Ď. kravě, spustí mlieko kravě. Rizn. 168.
Datelový = *datlový*. Gb. Slov.
Dáti. O tvarech, vazbách a významu vz Mš. Slov.
Datloví, n. Dattelpflanzung. Sr. Daktylovie.
Datyl, a, m. = *datel*. Gb. Slov.
Dav, u, m. Ta válka trvala s velikými strachy a davy (útisky) patnáct let. Chč. Post. (Hrubý 64.)
Dávané, ého, n., substantivné adj., dativum. Gb. Slov.
Dávanek, nku, m. = dativ v grammatice. Gb. Slov.
Dávati komu zrádce, kacieře, pikharty = nadávati. 1591. List. fil. 1902. 66.
Dávce, e, m. = *davatel*, der Geber (od dávati); *utiskovatel*, Bedrücker (od dáviti). Gb. Slov.

Dávě = *ráno*, Früh. Gb Slov.
Dávení, n. D. těhotných, emesis gravidarum. Ktt. — **D.** = *tlak*. Skrze to musí veliké d. a nátisk země trpěti. Chč. S. I. 6a.
David Klement, spis., nar. 1859. Vz Vck. Vset. 306.
Daviren v VII. 1225. oprav. v: davizeň.
Dávník, a, m., donatus (z dávati), chybně utvořeno. Gb. Slov.
Dávnobydlec, dlce, m. = *dávný obyvatel*. Gb. Slov.
Dávnobylý rek. Msn. Od. 115.
Daxner Štef. 23./12. 1822. až 11./4. 1892. D. a jeho doba. Vz Sbor. čes. 12.—41.
Dážď, ě, f. = *déšť*. D. tak prší dlho, dokial neprestane. Rizn. 170.
Dáždik, u, m. Taký ti to d., ako keď dobrá gazdina jedielko omastí. Sbor. slov. 1901. 150.
Daždovník, a, m., *zpěvný pták nějaký*. Sb. sl. 1901. 155.
Dbáti nač. Na zbožie věčné málo tbají. Hus. (Uč. spol. 1902. V. 3.) — **oč.** Len to máme, o čo dbáme. Rizn. 171.
Dcera. Dceru doma měj každý den, nedaj se jí toulati ven; nechť posedá u přeslíčky, nechá titěrek a hříčky; zahálka mnohou zavodí, že v to vchází, co jí škodí. Světz. 1888. 50.
Dcerynka, y, f. = *dceruška*. Dšk. Km. 33.
Dčeled, vz Čeleď. Mš.
Debelý = *tlustý*. V Příbr. Světz. 1886. 331.
Deblati = *šlapati, kopati*. Že ji nohami deblal a pral. 1550. Wtr. exc. Sr. Deptati.
Deblice, e, f., louka u Kr. Městce. Čeč. 7.
Debř. Sr. Gb. Slov.
Debrus, u, m., název *pekla*. Luc. 44.
Debs, u, m. Slyšel d. chodícího; Když ten d. přestal. Kar. 31.
Debužírka, y, f., z fr. = *hostina*. To je tam dnes d. Rais. Lep. 442.
Decentní = *slušný*. D. pozadí. Nár. list. 1904. 140. 3.
Děckej = *dětský*. Dšk. Km. 38.
Decylaldehyd, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 123.
Děč, i, f., vz Gb. Slov.
Děčané bydlili severně od Prahy. Mus. 1863. 326.
Děčský = *děcký*.
Dečtě, ěte, n. = *dítko*. Dšk. Km. 20.
Děd. Alx. V. 2352. **D.** = *praotec rodu vůbec*. Jir. Dle Prk. v Osv. 1886. 799. 1. *každý starší příbuzný*, 2. *každý zemřelý příbuzný*, 3. *otec otcův n. matčin jest pojem pozdější*.
Děďák, a, m. = *praděd*. Val. Čes. l. XI. 133., 484.
Dědec, dce, m. = *dědic*. Gb. Slov.
Dědek, dku, m. = *bílá immortella*, rostl. Domžl. Čes. l. XI. 383.
Dědění, n. Spolek pro vzájemné d. Nár. list.
Dědictví, n. D. svobodné, věnné; o d. v starší době vz Arch. XIX. 497.
Dědičnozemský duchovní. Mus. 1904. 89.
Dědičsky = *dědicky*. D. zemí vlásti. Pror. olom. 18b. 1. D. zemi držeti, hereditate. Pat. Jer. 12. 21.
Dědičský = *dědický*.
Dědičství, n. = *dědictví*.
Dědina. Na Domažl. d. = veliký kus pole; malý kus = pole. Čes. l. XII. 306. Sr. Mš. Slov.
Dědinisko, a, n. = *malá dědina*. Val. Čes. l. XI. 225., 321., XIII. 208.
Dědití koho = *podporovati ho, pomáhati mu*. D. kacíře. Arch. XX. 551.
Dědkovatěti, ěl, ění = *dědkem se státi*. Us.
Dědoun, a, m. = *zlý dědek* Dšk. Km. 17.
Dědství, n. = *dědictví*. Půh. ol. I. 359. (1410.)
Deduktivní methoda. Nár. list. 1903. č. 243. 13.
Defenylmočovina, y, f. Vstnk. XII. 57.
Deferendář, e, m. D. otce sv. Arch. XX. 542.
Defibrer, u, m. V papírnách nástroj k zkrušování dřeva. Ott. XVIII. 178.
Defraudovati, z lat. = *zpronevěřiti*. D. peníze. Us.
Dehet, htu, m., terebintus. Rozk. P. 597., Bhm. min. a j.
Dehydratační produkt Vot. 229.
Dehydroslizký. D. kyselina. Vstnk. XII. 57.
Děhyl, u, m. = *děhel*, angelica, Brustwurz, rostl. Gb. Slov.
Deista, y, m. Deisté = věřící toliko v jediného Boha a zavrhující božskou trojici. Jrsk. XXII. 8.
Dějepis. D. jest učitelem života. Us. Český d., vz Bibliografie.
Dějepisný. Marek kolísal mezi: dějový, dějinový, dějopisný, pověstnický. Jakb. Mar. 189. D. domněnka. Krok I. a. 12. (1821.).
Dějinně umělecky. Nár. list. 1904. 196. 13.
Dějinový. D. věda. Čad. 95.
Dějisko, a, n. = *dějiště*. Slov. Sbor. čes. 39.
Dejl, u, m., vz Vlk.
Dejm, u, m. = *dým*. Us. Dej mi (kousek). Odpověď: V komíně jsou dejmy. Us.
Dějnice, *dienice, dínice, dýnice*, e, f. = *čaloun, pokryvka, koberec*. Gb. Slov.
Dějohra, y, f. Vlastenecká d. ku konci XVIII. stol. Lit. I. 253.
Dějopiství, n. Krok II. b. 162. (1827.)
Dějuplný. Jeřb. Rom. básn. 3. chybně m.: dějeplný, dějůplný.
Dek, u, m. = *deka, pokryvka na koně*, Pferdedecke, —schmuck. Gb. Slov.
Déka, y, f. = *dýka*. Hanác. Šb. D. 47.
Dekadentní básník. Flš. Písm. 710.
Dekadový výkaz. Nár. list. 1904. 128. 17. Vz Dekada.
Dekolletovaný. D. žena (s šaty na prsou hluboko vystřiženými). Chyt. 38.
Dekomponovati, z lat. = *rozebrati*. Jind. 30.
Dekorace, z lat. D. cihel atd., pravá a falešná. Vz KP. IX. 195.

Dekoratér, a, m. Nár. list. 1903. č. 154. 13.
Dekorativnosť, i, f. D. dřevěných staveb. Čes. l. XII. 322. Zajímavá d. v krajinovém obraze. Nár. list. 1903. č. 134. 13.
Dekret, u, m. = *prsten*. Val. Vck. Vset. 362.
Dél, e, f. = *déle, dálka*. Gb. Slov. Ta rozsedlina má na dýl tři lokty. Pref. 29.
Dělač, e, m. D. dešťů. Emin. 120.
Dělaj, e, m. Na svátek sv. Dělaje = ve všední den. Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 176.
Dělati = *pracovati*. — **jak:** o strhání. Čes. l. X. 444.
Déle, adv., länger. — **D.,** e, f. = *délka*. Vz Dél. Gb. Slov.
Déleji m. déle. Čern. Z. 125.
Delen, u, m., z fr. delaine, vlněná látka. Nár. pol. 1896.
Delessit, u, m., nerost. Vstnk. XI. 835.
Deležance. Včst. XI. 1.
Délí, fem. delší, n. delše, kompar. tvaru jmenného, a *delší* kompar. tvaru složeného k positivu dlouhý. Gb. Slov. Kdoby na vzróstu délí byl než měl. Pulk. Klem. k. 11. Jest délí než třicet noh. Modl. (Mš. Slov.).
Delikátnosť, i, f. Zr. Kom. 118.
Delikátně sympatický. Nár. list. 1903. 317. 21.
Děliti se = *opadávati*. Letos je sucho, ovoce se dělí. Kšt. Lid. 9.
Délka. Sr. Lind. 31.
Délmo = *na dél*, der Länge nach. Křížkův Lat. slov. u slovesa contexo. (Mš.).
Dělně pilný. Msn. II. 343.
Dělní vůz (na dílo). Čern. Z. 276 (1652).
Dělnický. D. hospodářská a bytová banka, hospodářství. Nár. list. 1903. č. 284. 22.
Dělný = *do díla*. D. sáně. 1743. H. Jir. Sr. Dělní. — **D.** = *všední*. D. den. Št. Er. I. 55., Us.
Dělo. Sr. Lind. 31.
Děloha, matrix. Rozk. P. 1220. D. dětská, uterus foetalis (infantilis), d. dvojitá oddělená, přepažená, uterus duplex separatus didelphys, dvourohá, dvojitá oddělená, přepažená, u. bicornis duplex separatus, jednoduchá, prostá, u. simplex, křivosť d-hy, Schiefheit des Uterus, ohnutí d-hy stranou, lateroflexio (latoflexio) uteri, rozříznutí (řez) d-hy, hysterotomia, sklon d-hy stranou, lateroversio (latoversio) u-ri, pravé, levé ústí vejcovodové d-hy, orificium tubae uterinum dextrum, sinistrum, utvoření d-hy, Colpoplastik, výhřez d-hy, hysterocele, d. zakrnělá, zakrsalá, uterus acollis et paroicollis, zánět pobřišničního pouzdra povlaku d-hy, perimetritis, zánět dělohy cévnatý, metritis vasculosa, zánět d-hy dužnicový (z. dužniny děložní), metritis parenchymatosa, změkčelosť d-hy, hysteromalacia, ztrnutí d-hy, hysterokatalepsia. Ktt.
Dělopalba, y, f. Kká. Sion. I. 219.
Děloviště, ě, n. Ostrov vypadal jako d. na vodě. Stan. I. 166.
Děložní bolesť, Hysteralgie, hostec, rheumatismus uteri, strnutí, tetanus uteri, trhlina, ruptura u-ri, ústí (zevní branka), orificium uteri externum; dužnicový z. hrdla děložního, metritis parenchymatosa colli, rozsáhlý otokový (hnisavý) zánět děložní, metritis phlegmonosa diffusa, ohraničený zán. d., m. circumscripta, syrovatečný z. d., m. serosa, z. d. výpotkový, s výpotkem, m. exsudativa. Ktt.
Demagnetovati = *odmagnetovati*. Lind. 32.
Démantně. Kde hvězdy d. rozkvetaly. Zr. Let. II. 17. D. kmitati. Ib. III. 82.
Démantokop, a, m. = *kdo kope po démantech*. Hol. Met. I. 83. a j.
Dembový = *dubový*. Slez. Vyhl. II. 94.
Demokratisovati co: vědu. Lit. I. 32.
Den. Lepšie je (království České) ode dne ke dni. Kar. 29. — Sr. Mš. Slov.
Deňa, ě, f. = *dýně*. Lišeň. Čes. l. 1902. 435.
Denacionalisace, e, f., lat. D. Rusů. Nár. sbor. VIII. 153.
Denaturalisovaný líh. Us.
Denaturateur, a, m. = kdo denaturuje líh Nár. list. 1904. 114. 17.
Dénkový (*dýnkový*) čepec jest složen ze tří částí. Vz Čes. l. XII. 200., Půlkový.
Denníkovitý zápisek. Vlč. Lit. II. 2. 83.
Dennodenně = *každodenně*. Žel. Brod. Čes. l. XIII. 28.
Densimetr, u, m. Sr. Strh. Mech. 476.
Deňuvý = *dýňový*. D. jádro. Lišeň. Mtc. 1902. 444.
Depolymerisační mohutnosť. Vot. 250.
Depolymerisovati co: vodu. Vot. 197., 248., 250.
Depositi, n., depositum. V d. něco uložiti. Mart. S. Před. XI.
Depsati = *šlapati*. Depsala jsem na něj, co jsem v noze síly měla. Sá. Prost. II. 172.
Deptati = *choditi*. Učili děti d. Slez. Vyhl. II. 230.
Děravitý = *děravý*. Což nenie děravito, musí býti probito. Baw. Ezop. 2576.
Děravý. Je jako d. sud, pije jako d. sud. Zvon III. Darmo dúchať do děravého měcha. Sbor. slov. VII. 129.
Derazka, y, f. = *otýpka posekaného haluzí*. Mtc. 1902. 6.
Děrek, rka, m. = *dědek*. Džl. Čes. l. XI. 70., Kbrl. Džl. 5. Sr. Děreček v I. Přísp. 53.
Derelie = hostina na ukončenie priadkových večierkov. Slov. Czam. Slov. 123.
Deřiti koho = *udeřiti*. Msn. Od. 264.
Derlavý, vz Derlivý v II. Přísp. (Výb. I. 1149.).
Děrolez, a, m., *nadávka nuzařům*. Tbz. V. 5 54.
Děrovati, lochen, durchlöchern. Lind. 33.
Derstvo, a, n., rapina. Ž. kap. 611. 11.
Desat. Připravíc zem o mnoho desat tisíc zl. Z rakovn. knih. svěd. Wtr. Aby tu sám desát mohl živ býti. Háj.
Desátek drobný: konopě, len, brách, čočka, vika, zelí, proso. Mtc. 1904. 40.
Desater, vz Desaterý.
Desátník, a, m. = *představený desátku* (okresu v Praze). 1607. Schulz. 53.
Desafročie, decennium. Czam. Slov. 169.
Deserterství, n. Vědecké d. Osv. 1896. 1029. — Mršt. Obrz. 162.
Deset. Vz Mš. Slov.
Desetiročnice, e, f., Decennalfest. Nár. list. 1885., č. 330.
Desetistrun, u, m. = *žaltář* (struněný nástroj.) Dolen. 65. Vz násl. **Desetstrunný.**

Desetstrunný žaltář. Ž. kap. 91. 4. (Mš.).

Desetrytieřný, decurio. Gb. Slov.

Děsidlo, a, n. D-dly kalouchy plašíval. Škd. F. 145.

Desietník, a, m. = *desátník.* Chč. S. II. 276a.

Desinfekční ústav. Vstnk. XIII. 386.

Desinfektor, u, m. = *přístroj k desinfikování.* Vstnk.

Desinfikovati, desinficieren. Jind. 33.

Desinformace, e, f. Nár. list. 1904. 111. 9.

Desítikoruna, y, f. = *zlatá mince platící de-et korun.* Us.

Desítimuchový. D. krajky. Vz Krajka.

Desítipán, a, m. D-pánové = menší soudcové, kterým slušel soud o dluhy. Světz. 1890. 509.

Desítisoudce, e, m. Tk. XII. 289. Sr. Desítipán.

Desítiúhelný, zehneckig, dekagonal. Jind. 33.

Desítiveslice, e, f., loď. Kubl. 191.

Desítka, y, f. = *sub.* V zloděj. mluvě.

Deska, *dska.* Sr. Mš. Slov., Jind. 33., KP. IX. 261. Desky památné (žluté, lvové, červené), půhonné (bílé, modré, lvové, červené, černé). Vz Arch. XIX. 478. nn. O kladení do desk (v starší době) vz Arch. XIX. 494.

Desknatka, y. f. = *plot z desek* (prken).

Deskomet, u, m. = *házení diskem.* Msn. Od. 112.

Deskovrhý příboj mořský. Msn. Il. 41.

Desný = *pravý, na pravé straně ležící,* *δεξιός.* D. bradavka (na prsou). Msn. Il. 71.

Děsoplodný. D. masky Eumenid. Zr. Čer. 297.

Desorganisovanosť, i, f. Nár. list. 1903. č. 161. 13

Desorganisovati co. Nár. list. 1903.

Desorientovati. Nár. list. 1903. č. 207. 17.

Desoxyguanin, u, m., v lučbě. Vstnk. X. 591., XI. 131.

Desoxyxanthin, u, m., v lučbě. Vstnk. X. 591., XI. 131.

Destillace rtuti. Strh. Mech. 509.

Deščnička, y, f. = *dřevák.* Gb. Slov. D., calops. Rozk. P. 2416.

Deščný = *deskový,* Brett-. Gb. Slov.

Déšť. Za prudkým dažďom krásne slniečko nastáva (po svádě pokoj). Rizn. 168. Netřeba o d. prositi, přijde, jak začnou kositi.

Deštitel, e, m. = *kdo deští.* Stan. III. 134.

Deštná, e, f., hora v Orlických horách. Jrsk. XXII. 164, Dost. Pov. 235.

Deštníkovitý. D. akát. Stan. III. 87.

Deštný, byl rybník u Petrovic. Čas. mor. mus. III. 131.

Děšto = *ješto.* Gb. Slov.

Deštopambu = dejž to p. Bůh. Čes. l. X. 466.

Děštoslibný mráček. Nár. list. 1885. č. 114.

Dětátkový. D. krajky. Vz Krajka.

Dětečský = *dětský.* Alx. V. 2287.

Dětinčí peníze = *sirotčí.* Č. Třeb. Čes. l. XII. 227.

Dětinnosť, i, f. = *dětinská mysl.* Sld. Kor. 171.

Dětinskosť, i, f. = *dětinnost.* Mš.

Dětinštěti, ěl, ění = *stávati se dětinským.* Zvon IV. 74.

Dětiště, ěte, n., pl. dětišťata = *dítě.* Žel. Brod. Čes. l. XIII. 28.

Dětitko, *dítatko,* a, n. Hauer 8.

Děťo, a, n. = *dítě.* Hauer 8.

Dětský. Hra na d. pochod. Vz Sbor. slov. 1900. 182. Vyrostl již z dětských let. Msn. Od. 17.

Děuka, y, f. = *děvka.* Us. ve vých. Čech.

Devatero. Člověk haby bul na d. (místech; o velikém zaměstnání). Hruš.

Devatset = *devět set.* Gb. Slov.

Děvče. D. jako višně, jako růže pichlavá; To je d. jako mnik, lusk, jako dobrá hodina. Čes. l. XII. 307., 308. To je d. jako květ, paty jí mluví; D. jako květ a plné jako lusk. Čes. l. XII. 307., Zvon IV. 103.

Děvčeti, el, ení = *stávati se děvčetem-pannou.* Čes. l. XIII. 89.

Děvčetství, n. Hyna. Vz Čad. 115.

Děvčí = *dívčí.*

Děvčin, a, o = dívce náležející.

Děvečka = *dívka.* Tlustý pes, bílej dřez, vypraná handra děvečku vdává. Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 178.

Děvečník, a, m. Mädchenschänder. Gb. Slov.

Děvečnosť, i, f. = *panenství.* Gb. Slov.

Děvečství, n. = *panenství.* Gb. Slov.

Deveř, socrus. Ev. olom. 289. (Luk. 12. 53. Jir.), Půh. br. 11. 102. (1407.), IV. 246 (1466).

Deveřec, řce, m. zdrobn. deveř. Gb. Slovn.

Devesel, e, m. = *devětsil.* Přijdeš tam prý na kořen d-le, jenž na místech těch roste. Co z něho dobudeš, nasbíráš do bílého zánovního šátku a v tajnosti domů odneseš, kdež to za spánku toho, jehož se týče, pod domácí práh světnice zakopáš. Ale při tom nutno u olše odříkávat, co tu napsáno. Sá. XVII. 220. Kopám, kopám devesel, má duše se nevesel! Jak se jeho mléko pění, nechť se srdce toho mění, jenž nevinně mne zavrhuje. Pročež volám z vyšší moci kořen tento ku pomoci, by odpomohl všemu zlému a pokoj vrátil domu mému. Sá. XVII. 223.

Devěsil, e, m., místo devětsil (devět sil) Rozk. P. 750.

Devětsil, *lopušice,* petasites, rostl. Vz Ott. XIX. 598. a sr. Devěsil, Devesel.

Deviace, e, f., lat. D. molekulárná. Vot. 77.

Devietník, u, m. = *devítník.*

Devítigrošíčkový. D. krajky. Vz Krajka.

Devítihrotý kultivator. Nár. list. 1904. 135. 22.

Devítiročák, a, m. = *vůl devítiletý.* Msn. Od. 143.

Devítistrunný. D. lyra. Tbz. XVI. 216.

Devítky, vz Krajka.

Devítník. Pěkný-li čas tu neděli po d-ku, bývá teplo i o masopustních dnech. Ott. Kal. 1904.

Děvkon v VII. 1229. oprav v: Děvkona.

Děvkona, y, f. = *panna* (znamení nebeské). Gb. Slov.
Devlík a, m. = *starý kůň, mršina;* Slov. = *silné, bujné děvče.* Sbor. čos. 274.
Děvoje, e, f. = *dívka, panna.* Gb. Slov.
Děvolutivní, z lat. D. účinek opravných prostředků (soudních). Ott. Říz. III 5.
Děvona, y, f. = *děvojna* (znamení nebeské).
Děvoňák, a, m, nějaký *had.*
Děvosnuba, y, f. = *zasnoubení děvy.* Tbz. V. 4. 363.
Děvovstvo, a, n. = *děvojstvo.* Gb. Slov.
Dež (= *dejž*) to Pámbu. Us.
Děžička, y, f., zdrobn. díže. Dšk. Km. 36.
Dchel (dechla?) = poslední dechnutí, der letzte Athemzug. Gb. Slov.
Diabantit, u, m. nerost. Vz Vstnk. XI. 885.
Diabel = *ďábel.*
Diabelský = *ďábelský.* D. zjednání, nabádání, oslepení. Mill. 43a.
Diablovník, a, m. = *ďábelník.* Pat. Jer. 134. 32. D., daemoniacus. Rozk. P. 1068.
Diablový = *ďáblový.* D. čary. Mill. 101.
Diacetonaminoxim, u, m., v lučbě. Vstnk. XII. 48.
Diacetylderivat, u, m.. v lučbě Vot. 86.
Diagramm pohybu. Sr. Strh. Mech. 114., 119.
Dialdehyd, u, m. Vz Vstnk. XI. 130.
Dialektisovati. Vlč. Lit. II. 2. 92.
Dialkylformamidin, u, m., v lučbě. Vstnk. XII. 51.
Diallag, u, m., nerost. Vz Mtc. 1903. 48
Dialysa, y, f., z řec. = *rozluka.* Vz Strh. Mech. 650.
Diamantorodný. D. hlína. Holb. I. 85.
Diamantovaný. D. sklo. Nár. list. 1903. č. 270. 17.
Diamethylanilinoxyd, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 130.
Diamidokapronový. D. kyselina. Vstnk. XII. 50.
Diamidopropionový. D. kyselina Vstnk. XI. 131.
Diaminobutan, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 131.
Díbek, bku, m. = *kousek.* Sr. Ždibek. Mš.
Dibenzolperoxyd, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 9.
Dibenzylketon, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 124.
Diblíček, vz Dieblíček, Kšt Poh. 62. nn.
Diblík. Sr. Kšt. Boh 62. nn.
Didaktickopopisný. D. lyrika. Vlč. Lit. II. 2. 29.
Didaktička, y, f., zdrobn. didaktika. Kom. Did. 22.
Didaktika. Kom. Did. 21. (Bulířův citat v VI. 44. je z Kom. Did. 21.
Didinko, a, n. = *děťátko* (v řeči dětské). Us. Sr. Didi VI. 44.
Dieblí = *ďábelský.* Gb. Slov.
Dieblíček, čka, m., zdrobn. *diblík.* Gb. Slov.
Diecó = *dítě.* Prus. Slez. Čes. l. XII. 309.
Dienice, e, f., vz Dějnice.
Dienie, n. = *dění* (konání). Pel. III.
Dietě, vz Dítě a Mš. Slov. Žena dítětem těžká. Mill. 7a.
Dietečstvie, n. = *dítěctví.* Kindheit. Gb. Slov.
Diethylamin, u, m., v lučbě Vot. 253.
Diethylester, stru, m, v lučbě. Vstnk. XII. 52.
Dieti, vz Díti.
Dievča, vz Dívka. Keď d. chlapca má, žena musí mať (o prespance). Sbor. Slov. VII. 138.
Dievčenský = *dívčí.* D. škola. Slov. sbor. čes. 280.
Dievčí = *dívčí.* D. obraz. Mill. 95.
Dievka, vz Dívka.
Difenylsulfomočovina, y, f. Vstnk. XI. 6.
Difference, e, f., lat. = *rozdíl.* Umělecká d. kursovní. Nár. list. 1903. č. 94. 13, č. 174., 5.
Differenciace, e, f., z lat. Nutno sáhnouti po d—ci. Nár. list. 1903., č. 270. 21.
Diffuse, e, n., z lat. = *pronikání; vyslazování* (řízků). D. kapalin, plynů. Sr. Strh. Mech. 645., 651.
Dihydrát, u, m. D. žíravého drasla. Vot. 145.
Dihydrotereftalový. D. kyselina. Vot. 92.
Dihydrovaný derivát. Vot. 92.
Dihydroxyderivát, u, m. Vstnk. XI. 15.
Dihydroxyfenilaldoxim, u, m. Vstnk. XI. 121.
Dichlormaleinimid, u, m. Vstnk. XII. 58.
Dichlormethylformamidin, u, m. Vstnk. XII. 51.
Dichloroctový. D. kyselina. Vot. 247.
Dichlorpyrrol, u, m, v lučbě. Vstnk. XII. 58.
Diketohexamethylen, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 4.
Diketon, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 123.
Dikyanamid, u, m., v lučbě. Vstnk. XII. 54.
Díl, vz Diel v Mš. Slov. D., pars bonorum. Sr. Jir. Prove. 42. — **D.** = *děle.* Trvá to d. Domažl. Čes. l. XII. 380.
Dilatace, e, f., z lat. = *rozšíření.* Sr. Strh. Mech. 591.
Dílce, e, n. (dielce) = *malé dílo.* Gb. Slov.
Dílší úpisy hypothekarní (salinky). Nár. list. 1903. č. 134. 25.
Díle, pole u Chlumu, u Dl. Brtnice. Čas. mor. mus. III. 131.
Dílečky, pole u Opatova. Čas. mor. mus. III. 131.
Dilkoš, e, m. = nadávka zlému člověku. Slov. Czam. Slov. 123.
Dílna. Sr. Jind. 35.
Dílo. Čím více rukou, tím méně díla. Lit. list. XIX. 318.
Dimethylamidocykloheptou, u, m., v lučbě. Vstnk. X. 583.

Dimethylamidooctový. D. kyselina. Vstnk. XII. 49.

Dimethylanilin, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 130. 134

Dimethylester, stru, m., v lučbě. Vstnk. XII., 48.

Dimethylfulven, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 8.

Dimethylguanidin, u, m., v lučbě. Vstnk. XII. 54.

Dimethylpyron, u, m., v lučbě. Vot. 196.. Vstnk. XI. 7.

Dimethylpyrrol, u, m., v lučbě. Vstnk. XII. 57., 58.

Dimudnice, e, f. Ta baba d. také nevěděla. Jrsk. VI. 1. 236. 265.

Dínek, nku, m., zdrobn. den. Na ty boží dínky. Kšť. Poh. 196.

Dínice, e, f., vz Dějnice.

Dinitrobenzol, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 712.

Dinitroisobutan, u. m., v lučbě. Vstnk. XII. 46.

Dinitrostilben, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 129.

Dinitrotulol, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 129.

Dioicha, y, f. = *děvče.* Prus. Slez. Čes. l. XII. 309.

Dioxyaceton, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 503.

Diperoxyd, u, m., v lučbě. Vtsnk. XI. 8.

Dipropylamin, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 132

Dipropylhydroxylamin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 132.

Diptan, u, m., vz Diptam. Schulz 250.

Díra. Aby jednu dieru zaplátal, dve nové robí. Slov. Rizn. 166. Chto malú dziérku zašije, ňetreba mu obšívať. Ib. 172. Teu by nám žádnou díru nezaleh (nezpůsobil žádných obtíží). Čes. l. XIII. 176. — Sr. Jind. 35.

Dirigentský temperament, Zvon III. 462., pult, 463., výkon. Ib. IV. 212.

Discent, a, m. = *žák* (lat.). Kom. Did. 118.

Disciplinovanosť, i, f., z lat D. národa. Nár. list. 1903. 291. 21.

Disciplinovatí, z lat. Nár. list. 1903. č. 128. 17.

Discola, y, m, z lat., ve středověku = *student, jenž nechodil do kolleje.* Jrsk. VI. 1. 170.

Disgustovati, z lat. = *rozmrzeti koho; protiviti se komu.* Zvon III. 461.

Dishonorační důvod cheku. Vz Chek. 106.

Disisothermický. D. kruhy zvratné (v lučbě). Vot. 280.

Diskontní sazba, společnosť. Nár. list. 1903. 312. 21. Sr. Disconto.

Diskontokommanditní banka. Nár. list. 1903. č. 236. 17. Kommanditní banka eskomptní. Strz.

Diskrecí, f., z fr. = *libovůle, rozvážnost, úvaha.* Něčí d. něco poručiti. Mart. S. Před. str. XII.

Diskrecionalní přenášení vyřízení rekursního na soud podřízený. Vz Ott. Říz. III. 6.

Diskreditovaný = *důvěry zbavený,* z fr. Nár. list. 1903. č. 141. 13.

Diskreditura, y, f., z fr. = *nevážnost.* V d—ře býti. Slád. Cor. 139.

Diskursivní, z lat. D. soud (mluvený, ve způsobu rozhovoru). Uč. spol. 1902. IX. 8.

Diskusse, e, f, z lat. = *uvažování, přetřásání, projednávání, rokování.* Veřejná d. o něčem. Nár. list. 1903. č. 284. 21.

Disparita, y, f., z lat. Snižování d—ty, zmenšená d. Nár. list. 1903., č. 124. 5., č. 177. 5.

Disputatorský. D. theologie. Kom. Čes. 213.

Disputovník, a, m., z lat., vz Disputant. Kom. Čes. 197.

Disruptivní, z lat. D. výboj elektrický. Vz Vstnk. XII. 297.

Dissociovaný, z lat. = *odloučený.* D. molekuly. Vot. 21.

Dissociovatelnosť, i, f., zlat. = *odlučitelnost.* D. kyselin. Vot. 251.

Dissonance, e, f. Sr. Strh. Akust. 409.

Distinguovanosť, i, f., z fr. = *váženosť,* vzácnosť, vznešenosť, znamenitosť. Nár. list. 1903. č. 94. 13.

Distinguovaný = *znamenitý, zvláštní, vybraný.* D. kus. Nár. list. 1903. č. 80. 13.

Distl Jarosl., spis., nar. 1870. Vz Vck. Vset. 308.

Distribuční prostředky. Nár. list 1903. 312. 21.

Diškantování, n. XV. stol. Uč. spol. 1903. III. 31.

Diškantovati, discantare, výskočně zpívati. Gb. Slov.

Díšť, ě, m., vz Déšť.

Diťata, pl., n. = *loutky.* Dšk. Km. 20.

Dítě. Když prý dítě se zatvrdí, nemůže býti hlavy nepovolnější. Tbz. III. 2. 201. Prvô (první dítě) zlato, druhô blato. Sbor. slov. VII. 131. Dvoje děti svedeny, vždy jedny zkráceny (z dvojího manželství). Jrsk. XXVI. 238. Ze života slezských dětí. Vz Vyhl II. 229. nn.

Dítí, facere, Mill. 68., 78a.; dicere. Ib. 26a., 14. a j. Sr. Mš. Slov.

Dítka, pl., n., tvar neůstrojný m. dítky. Mš. Vz Ditko.

Div. Sr. Mš. Slov. D. mě drží (údiv, podivení). Baw. E. v. 2279. a j.

Diváci = Žibřidovští v Ledečsku, že se všemu diví. Čes. l. XI. 405.

Dívací sklo. Věst. X. 268.

Divadelně si počínati. Zvon III. 462.

Divadliště, ě, n = *divadlo* (ku konci XVIII. stol.). Lit. I. 240.

Diváky = *podívaná.* Brt. P. n. 1194.

Dívčí, n. = *děvče, dívka.* Domažl. Čes. l. XII. 301., Dšk. Km. 9.

Dívečský. D. střely, Dal. V. 10., plod. Marg. 474. (Mš.).

Diven, vna, vno, vz Divný.

Diví = *divoký, divý.* D. maso. Rozk. P. 1598., Rhas. E. 60., Baw. E. v. 2017.

Dividendový. D. hodnoty, odhad, taxace, papír, kupon. Nár. list. 1908. č. 161. 13., č. 177. 5., č. 161. 13.

Diviti se nad čím. Hus II. 24. — **čemu.** Chč. Post. 26a. — **o čem** = *proč.* Bratří divili se o umění Josefovu. Joz. F. 18. (Mš.). — **z čeho.** Baw. Ar. v. 4266.

Divizna. Kořen d-ny čistí krev, květ mozek a listí kůži; Proti křečím jest odvar d-ny ve víně prý lékem neklamným; Kořen d-ny zapuzuje černé myši. Nár. list. 1903. č. 285. 3. Sušený květ d-ny pomáhá při plicních nemocech, nakuřování d-nou a ouročníkem nebo solníkem jest nejlepším prostředkem. Ib. Sr. Rozk. P. 776., Petrův.

Dívka. Dievky jedna ako druhá samí anjeli — pred sobašom. Rizn. 168.

Divnieř, e, m., nějaká ryba.

Divník, a, m. = *skřítek, diblík.* Baw. Ar. v. 5449.

Divnojazyčný. D. Karové. Msn. II. 43.

Divnorozenec, nce, m., *μοιρηγένης.* Msn. II. 49.

Divočenec, nce, m. On je d. Hoch. 134.

Divočina, y, f. = *divoký, nevycepovaný život.* Kom. Did. 237.

Divočství, n. = *divokost.* Gest. Rom. 49a. (Mš.)

Divoděsný. D. krása. Kká. Sion. II. 225.

Divohledný lev (divoce hledící). Msn. Hym. 37.

Divohlučný břeh, Zefyr. Msn. II. 365., 417.

Divohřmotný. D. bitva, Msn. II. 199., vojna. Ib. 126.

Divojasný. D. tvář. Kká. Sion I. 191.

Divokoromantický skalní útvar. Vzáj. I. 70.

Divokrásně. Zr. Čer. 26.

Divoký. D. dřevo = harmonika. Us. Je d-ká jako kůň šílený a hned kope. Zvon III. 225. — **D.** lovec. Vz Kšť. Poh. 119.

Divoplod, u, m., semecarpus, Tintenbaum. Vz Ott XXII. 826.

Divořevný (divoce řvoucí). D. lev. Msn. Hym. 39.

Divorůzný. D. výzdoba. Kká. Sion. I. 70.

Divoryčný. D. válka. Msn. Od. 169.

Divostrašný. Msn. II. 142.

Divotajný. D. sklepení. Kká. Sion. II. 98.

Divotvůrce, e, m. Tbz. V. 9. 115. Vz Divotvorce.

Divotvůrčí pověsť. Tbz. V. 9. 73.

Divous, a, m. = *dítě divoké ženky.* Jrsk. XIII. 3. 135. Také: *větťík, podvrženec.* Vz Kšť. Poh 93., I. Přísp. 56.

Divovichr, u, m. = *divý vítr.* Msn. Od. 346.

Divozářný oheň. Msn. II. 221., 388., 390.

Divožárný oheň. Msn. II. 418.

Divoženky. Vz Čes. l. XI. 119., 397. 422., XII. 389., XIII. 31.

Divý. D. ženy. Vz předcház. Divoženky, Kšť. Poh. 80. D. muži lesní. Vz ib. 110.

Díže. Je-li v díži zaděláno na chléb, nesmí se ubrati z těsta a nésti někam přes pole, jinak by z té díže už nikdy chléb se nepovedl. Mtc. l. 1897. 63.

Djeťa = *dítě.* Slov. Šb. D. 69.

Dkáti = *tkáti.* Baw. J. v. 309.

dl m. *rl*: Kadlík m. Karlík. Sb. D. 22. Místo *l*: škudlina m. skulina. Jir.

dla m. *la*: kvíčadla, píšťadla, cvrčadla. Us. místy. Mš.

-dla příp.: vidla (nad osnovou). Dšk. Km. 12.

Dlabač Jan. Vz Lit. I. 908.

Dlabatka, y, f., die Stoss-, Stichaxt. Jind. 36.

Dlabina, y, f., das Speichenloch. Jind. 36.

Dláha, y, f. = *dýmka* červené hliněné hlavičky se zahnutou troubelí z měkkého dřeva. Jrsk. XIII. 3. 144., Zvon II. 75. (Jrsk.).

Dlakoš, e, m., ondatra, hlodavec z čeledi hrabošů. Vz Ott. XVIII. 768.

Dlaň = čtyry prsty vedle sebe položené, ta širokosť slula dlaň. Jir. Prove. 47.

Dlána, y, f. = *blána* (lýko). Volyně. Čes. l. XIII. 123.

Dlaňový. Dlouhý sval d-vý, musculus palmaris longus. Ktt.

Dlaška, y, f. = *puchr.* Čes. l. XIII. 29.

Dlatebný = *ryjecký,* Ciseleur-. Gb. Slov.

Dláto. Sr. Jind. 36.

Dlaviti = *tlačiti, škrtiti.* V noci mě okovy dlaví. Baw. Ezop. 2608.

Dlažba. Sr. Jind. 37. D. v domech: kamenná (z lomeného kamene, z kamene kostkového, z kamenných ploten), cihelná (ležatá, stojatá), z cementových plotniček atd. Vz KP. IX. 293.

Dlažbokový dům. Msn. Od. 192.

Dlaždice, e, f. D. šesti-, osmihranná, reliefovaná. Vz KP. IX. 148. D. pecní, sousedky, topinky. Vz KP. IX. 269.

Dlažiti. Rytíř svého vraha sečbů dlaže, uzře . . . Baw. Ezop. 3117. (Mš.). — **D.** v I. 245. za Dlažně polož před: Dlaživo.

Dle, e, f. = *délka,* longitudo. Mill. 119., 5a., 18a. a j.

Dlé, é, n. = *délka* (ve vedlé, podlé). Gb. Slov.

-dlí příp.: zabřadlí (sr. řebřadlo), tředlí. Dšk. Km. 12.

-dlnice, příp.: vražedlnice.

-dlník, příp.: kouzedlník.

-dlnosť, příp.: prozřetedlnosť, pohodlnosť. Mš.

-dlný, příp.: zřetedlný, spravedlný, pohodlný. Mš. Ve spisech Husových vz List. fil. XXVI. 458.

-dlo, konc. ve spisech Husových. Vz List. fil. XXVI. 450.

Dlo, a, n., ilium; ilia slabiny, vnitřnosti. Rozk. P. 1229.

Dlouhatananský = *velmi dlouhý.* D. nemoc. Dšk. Km. 38.

Dlouhavožalný. D. smrť. Msn. Od. 165.

Dlouhodílný. D. noc. Zub. Még. 43.

Dlouhohřívý kůň. Jrsk. VI. 481., XXVI. 339.

Dlouhojazyčný. D. vrána. Škd. Od. 75.

Dlouhokadeřný. D. hlava, Škd. F. 127., muž, Ib. 4., druh. Msn. Od. 33.

Dlouhokalíšek, šku, m., ptilidium, druh mechu. Vz Ott. XX. 948.

Dlouhoklasý. D. skřípina, scirpus macrotachys. Vz Ott. XXII. 728b.
Dlouhokový meč. Škd. Od. 55.
Dlouholebec, bce, m., dolichocephalus, der Langkopf. Ktt.
Dlouholhůtný. D. smlouva. Nár. list. 1901. č. 306.
Dlouhormutný. D. smrť. Msn. Od. 286.
Dlouhomyslně něco snášeti. 1618. Hrubý. 229.
Dlouhoprsťácký cech (zlodějský). Nár. list. 1902. č. 10.
Dlouhormutný. D. smrť. Škd. Od. 19., 37., 172., Msn. II. 403.
Dlouhorukávý. D. šuba. Hall. 261.
Dlouhošíjky, rhaphidiidae, čeleď hmyzu síťokřídlého. Vz Ott. XXI. 647.
Dlouhotulejný oštěp, langröhrig, *δολίχαυλος*. Škd. Od. 135.
Dlouhouchý oslík. Škd. F. 182.
Dlouhoúzkolebec, bce, m. = kdo má dlouhou, ale úzkou hlavu, dolicholeptocephalus. Ktt.
Dlouhoveselný koráb. Škd. Od. 62. Sr. Dlouhoveslý.
Dlouhovlasý. Škd. F. 87.
Dlouhovleklý žal. Slád. Rich. 146.
Dlouhý. I dlouhému dni přijde konec (vše má svůj konec). Jrsk. XXVIII. 1. 101. D. jako chmelová tyčka. Uv. Čes. l. XI. 270. — *Dlouhá Lhota* = Praha (v zloděj. mluvě).
Dlubání, n. = *dlabání.* Gb. Slov.
Dlubka, y, f. = *jamka.* Čas. mor. mus. III. 122.
Dlubně, ě, f., vz Dlubna. Gb. Slov.
Dlubnice, e, f. = *kyj, palice.* Gb. Slov.
Dluh. Starý d. neshnije, musí se zaplatit. Us. Nár. sbor. 1902. 19. Kto dlhy robí, sám seba zlobí. Rizn. 168. O d. v starší době vz Arch. XIX. 606. — **D.** = *povinnosť.* Lid by měl poslúchati z dlubu viery. Chč. S. II. 214b.
Dlúhák, a, m., longinus (homo), Gb. Slov.; spondej. D. Gesch.² 306.
Dluhařství, n. D. se zbaviti (dělání dluhů). Vin. I. 106.
Dlúhnatý. Uši sú udové zatočití, dlúhnatí a otvořití. V Rkp. lék. Jhr. 110b. (Mš.).
Dlúhomyšlení, n. V 2. Přísp. 39. Dlúho myslení oprav v: Dlúhomyšlení. V postech, v čistotě, v d. Řeči Příbr. Han. 55.
Dlúhopis, u, m. = *dlouhé vypsání.* Gb. Slov.
Dlúhořečný = *obšírný.* Gb. Slov.
Dlúhosť, vz Dlouhosť (dlouhá doba). Chč. S. I. 78a.
Dlúhotrpný, longanimis. D. Hospodin. Ž. kap. č. 102. 8.
Dluhovati. Panovati, kralovati = býti pánem, králem atd.; ale dluhovati = býti dluhem? Utvořeno dle němčiny. Mš.
Dlúhověčnosť, i, f. Ev. olom. 85. 181.
Dluhůprostý podíl. Nár. nov. 1904. 121. 17.
Dlúhý, vz Dlouhý.
Dluza, y, f., mega (inter nomina personarum). Rozk. P. 1158.
Dlúž, e, f. = *dlouž.* Veliká d. a šíř. Pror. Ezech. k. 48. (Jir.).
Dlúža, e, m., asi = *dlouhán.* Vz Gb. Slov. I. 260.
Dlužně = *povinně.* Měli d. míti velikú vieru. Chč., Gb. Slov.
Dlžník, a, m. = *dlužník.* Keby nebylo d-kóv, nebylo by ani úžery. Rizn. 167.
Dlužoba, y, f. = *dluh.* Pal. Záp. II. 13. (Šf.).
Dmýchati komu kde. Páni dmychají sobě nad krměmi. Rokyc. Post. 338a.
dn. m. *mn.* jednostpán m. jemnostpán. Jir. — Místo *nn:* Adna m. Anna. Vých. Č. Šb. D. 26., Jir.
Dna. Léky proti dně, antarthritica. Ktt.
Dneší = *dnešní.* Do dnešího dne. List hrad. č. 41. ř. 32. (Mš.).
Dno. Je toho ledva na dno čepice (málo). Mtc. 1902. 443.
Dnovatý = *dnou zlámaný,* gichtisch. Gb. Slov.
Dnový. My, kteříž dnoví jsmy. Ev. olom. 142. (qui diei sumus).
Dnozlámaný = *dnou zlámaný.* Gb. Slov. Sr. Dnovatý.
Dnypr, řp. m. Dnieper. Jg. v Kroku I. d. 145.
Dnyster, řp. m.: Dniester. Jg. v Kroku I. d. 145.
Do. Vz Mš. Slov.
Doba. O významu a frasích vz Mš. Slov. V době reakce lépe: za reakce. Vz Mtc. 1903. 270.
Dobáček, čku, m. = *zobáček.* Mš.
Dobítka, y, f., Anregung, *vybídnutí.* Článek vyšel teprv po mé d-tce. Hol. Met. II. 520. — Vlč. Lit. II. 2. 54.
Dobleptati co. Vz Dobleptnout. Jrsk. VIII. 3. 239.
Dobner Gelas. Vz Lit. I. 908.
Dobnosť, i, f., formalitas. Mark.
Dobóřiť koho = *dobuditi.* Lišeň. Mtc. 1902. 236. Vz Doboufiti.
Dobotvorný, epochemachend. D. rozhraní. List. fil. II. 314.
Dobouřiti. Vojny d-ly. Tbz. V. 9. 37.
Dobový = podle doby. D. charakter. Nár. list. 1902.
Dobr, vz Dobrý.
Dobraník, a, m., nějaké zvíře. Prešp. 495.
Dobře. Kdo d. činí nezasluhujícímu, jest jakožto déšť v písku, ježto hyne. Kor. 125.
Dobřec, brce, m. = *dobrý člověk.* Gb. Slov.
Dobrek, brka, m. = *mocný člověk.* Gb. Slov.
Dobřelíbezný. XV. stol. Uč. spol. 1903. III. 31.
Dobřelibý. D. vůle. Fel. 79. Sr. Dobreľubý. v VII. 1231.
Dobřeřečiti = *dobrořečiti.* Gb. Slov.
Dobřetrpělivý. XV. stol. Uč. spol. 1903. III. 31.
Dobrný, adj. k debř. Gb. Slov.
Dobrobytelný. D. město. Msn. II. 55. 112.; dům, výspa. Msn. Od. 53., 129.
Dobrocelosť, i, f. integritas. D. smyslu porušiti. Krok II. b. 314. (1828).
Dobročince, e, m. = *dobrodinec.* Gb. Slov.
Dobroděda, y, f. = *dobrodiní.* Gb. Slov.
Dobroděječí (-diejčí, -diečí), Wohlthäter-. Gb. Slov.
Dobrodějník, a, m. Rozk. R. 78.

Dobrodicný v VII. 1232. oprav v: dobrodičný. Vz Gb. Slov.
Dobrodiečství, n., benedictio, dobročinnosť. D. činiti. Ev. olom. 25. 27., 112. 239.
Dobrodieda, y, f. = *dobrodiní*, beneficium. Rozk. P. 969. (Mš.)
Dobrodience, e, m. = *dobrodinec*. Chč. S. I. 57b, II. 145a.
Dobrodieti, benedicere. Ev. olom. 238. 172.
Dobrodiněček, čka, m., zdrobn dobrodinec. To je d. (často ironicky). Mš.
Dobrodiní, n. Každé zvíře věrností se odměňuje za d., jen člověk za ně děkuje ranou. Sá. XIII. 51. D. píše se skoro vždycky do písčité půdy, kde památku větry zavějí nejdříve. Tbz. V. 4. 276. Za d. vděk nebývá. Msn. Od. 334. Připomenuté d. — učiněná urážka. Vrch. Muš. II. 173.
Dobroditelství, n. D-stvím někoho usmířiti. Tbz. XIII. 179.
Dobroditi se kam (k čemu) kudy: krví. Slád. Jan. 31.
Dobrodušně něco učiniti. Hall. 247.
Dobrohost. Král všel s hrdinami d—stmi. Baw. Arn. 4397.
Dobroch, a, m. = *dobrák*. Gb. Slov.
Dobrokolesný vůz. Msn. Od. 91.
Dobrokutý. D. ratiště. Msn. II. 192.
Dobrolíbezný. D. uložení boží. Fel. 78.
Dobroľubný. D-bno., beneplacitum. Gb. Slov. Vz násl.
Dobroľubo = *dobrolibo*. D. mu bude (Hospodinu). Ž. kap. 146 (Mš.)
Dobromilovník, a, m, aemulator. Vz Gb. Slov.
Dobromluviti. Hus Er. I. 248.
Dobromysl, i, f. (dobrá mysl), origanum, rostl. Vz Ott. XVIII. 865.
Dobroobyčený, **dobroobyčovaný* = *mírný*, bescheiden, besonnen. Vz Gb. Slov.
Dobropalučný. D. výspa. Msn. Od. 67.
Dobropísemnosť. Vlč. Lit. I. 314.
Dobropelestný koráb, εὔσελμος. Mns. Od. 255.
Dobroplemenný kůň. Mark.
Dobropletý. D. petlice, řemení. Msn. Od. 72., 34.
Dobroplodnosť, i, f. D. žen. Lék. A. 16a.
Dobrorадý kmet. Msn. Od. 103.
Dobroslav, Zieglerův časopis vyd. od r. 1820—1822. Vz Lit. II. 15., Vlč. Lit. II. 2. 32.
Dobrosmýšlení, n. Wohlmeinung. Vz Gb. Slov.
Dobrosyn, a, m. = *dobrý syn*. Vz Gb. Slov.
Dobrota, y, f. Aká d., taká robota (vraví čeleď). Rizn. 63.
Dobroditelenství, n. Hom. Op. 152b. Snad m. dobrodětelenství. Mš.
Dobrověst, a, m. = *evangelista*. Mam. F. 88b 2. Vz násl.
Dobrověstník, a, m., evangelista. Sr. Dobrověst. Gl. hymn. víd. 61a. (Mš.)
Dobrověststvie, n., evangelium. Gb. Slov.

Dobrovolec, lce, m. Ty prešpurský d-volci verbují na vojnu. Brt. P. n. 603.
Dobrovolničiti = *konati službu dobrovolnickou*. Sbor. čes. 23.
Dobrovský Jos. Vz Mus. 1863. 330., Lit. I. 118., nn., 909.—1012., Mtc. 1903. 167. nn. Vlč. Lit. II. 2. 97.—101., hl. Lit. II. 850.
Dobrovýmluvnosť, i. f., Beredsamkeit. Vlč. Lit. I. 314.
Dobrozdání, n. Slova toho Mš. nezamítá.
Dobrozvěstí, n., evangelium. Rozk. P. 2202.
Dobrozvěstitel, e, m. Tbz. V. 1. 171.
Dobrozvěstný ruměnec. Tbz. III. 1. 160., V. 4. 130.
Dobrozvěstovník, a, m, evangelizans.
Dobrozvěstství, n. = evangelium. Gb. Slov. Sr. Dobrověstství.
Dobrožádnosť, i, f., benignitas. Mam. A. 17a.
Dobrutka, y, f. To je též taková d. (neposeda). Hauer 10.
Dobrý. Dobré bývá bez stínu málo kdy. Tbz. III. 2. 17. Za dobrými móže člověk vždycky kráčať; Dobré nemá miesta pri lepšom; Dobrým slovom hlavy neprbiješ (neprobiješ); Dobrý ako máslo; Po dobrém malokdy príde dobré. Rizn. 63. 64., 166., 173. Sr. Mš Slov.
Dobůsti kam čím. Dobodl naň svým koněm. 1512. Arch. XIX. 82. Sr. Přibůsti.
Dobyteček, čka, m., bestia. Mill. 37a. Um. roudn. 1466.
Dobytečný, Vieh-. Gb. Slov.
Dobytek, tka, m. Kde chová své d—tky (pl.). 1517. Arch. XIX. 412., 413.
Dobyti co. Dobyl (vytáhl) jest list (z váčku) a řekl. 1512. Arch. XIX. 95. Téměř vše dobyl kromě Burdegalis. Kat. 11.
Dobytkářský. D. výstava. Nár. list. 1904. 135. 21.
Dobytše = *dobytče*. Mill. 46.
Dobyvadlný = *dobývací*, Eroberungs-. Vz Gb. Slov.
Docelek, lku, m., Ergänzung, *doplněk*. D. k hlavnímu spisu. Dk. v Květech 1883. 34.
Dočán = *časem*, zuweilen. Vz Gb. Slov.
Dočapotať se = *čapati, broditi se vodou až někam*. Brt. P. n. 1194.
Dočieti, vz Dočíti 1.
Dočísací hřeben předacího stroje. Ott. XX. 605.
Dočkání, n. Není k d. (nelze se ho dočekati). Sá. Kř.
Dočúvať = *doslýchati*. Val. Čes. l. XII. 131.
Dodatel, e, m. D. tohoto listu. 1514. Arch. XXI. 19.
Dodavatelství, n. Nár. list. 1903. 347. 21.
Dodávka, y, f. D—ky na lhůty, Lieferung. Nár. list. 1903. č. 131. 10, č. 124. 6.
Doděliti koho oč. 1488 Arch. XIX. 250.
Doderky. Sr. Čes. l. XI. 84.
Dodieti, vz Dodíti. Byko (býk) *rohami* dodieval do tebe. Slov. Mt. S. I. 196.
Dodna. Sr. Doteďka, do nynčka. Mš.

Dodoutnati, zu Ende glimmen. Tbz. V. 5. 87., V. 9 62.
Dodřímati = *umříti.* Tbz. V. 6. 74.
Doduněti, ěl, ění. Kroky kamennými chodbami d—ly. Poslední hlas zvonu d—něl. Tbz. V. 1., 39., 38.
Dodýchati. Už dodýchává (zmírá). Tbz XVI. 166. — **jak.** K smrti dodýchávati Tbz. V. 9. 207., V. 4. 72.
Dodźerky = *doderky.* Ostrav. Šb. D. 59.
Dogma = výrok pevný, jistý, neporušitelný, o jehož pravdivosti nelze pochybovati. Vz Krec. 13.
Dogmatista, y, m. Krec. 13. Vz násl.
Dogmatik, a, m. Vz předcház. Wtr.
Dohadovaný. Nár. list. 1903. č. 131. 9.
Dohaslý idyllismus. Lit. I. 607
Dohazování, n. = házení krejcarů k vejci velikonočnímu z jisté vzdálenosti. Kdo dohodí krejcar na píď od vejce, vybraje, kdo jinak, prohrává krejcar. Vz Čes. l. XII. 317.
Dohlaholiti. Zvony d-ly. Tbz. XVI. 109. Zvuk varhan d-lil. Kká. Sion II. 201.
Dohlazovaný. D. práce. Hlavn. 27.
Dohlédnutí, n. = *ohlédání,* Besichtigung. Gb. Slov.
Dohlížeč, e, m. = *dohlížitel.* Sloužili jim za d—če. Hol. Met. II. 523.
Dohmatati se čím: čichoma. Hus. Post. 77ª.
Dohnání, n. = dokonání půhonu, další, konečný půhon. Vz Gb. Slov., Dóhon.
Dohnati se čeho. 1512. Arch. XIX. 93. Mohú-li (Turci) s ni (loď) býti, že se jí dohoní, tehdy ji vezmú. Lbk. 40.
Dohněsti koho (dotrápiti a p.). Tbz. XVI. 149.
Dohod, u, m. = *dohození.* Na kolik d. oštěpu sáhne. Msn. II. 274.
Dohoda, y, f. D. cenová, volná. Nár. list. 1903. č. 270. 21., 124. 5.
Dóhon, u, m. = *dokonání půhonu, další, konečný půhon.* Sr. Dohnání, Gb. Slov., Bdl. Gl.
Dohovarac sa = *smluviti se.* Slov. Šb. D. 79.
Dohoví = *kdo ví.* Že d., jak je to tam. Val. Čes. l. XII. 387.
Dóchod, u, m. = *výsledek,* Erfolg. Vz Gb. Slov.
Dochoditi kam. Už tam d-dil. Us.
Dochroptati. Dole několik útočníků d-lo. Tbz. III. 1. 130.
Dochrupati co. Koně d-li oves. Tbz. VIII. 270.
Dochtorovati = *léčiti.* Us. Čes. l. XIII. 109.
Dochůzka, y, f. Školní d. Pokr. 1886. č. 17.
Doisť = *dojísti.* Slov.
Dóiť = *dojíti.* Kdo chce čeho d., musí za tím póiť. Val. Čes. l. XI. 134.
Dojačka. Mouchy bzučí při d-ách mléka. Msn. II. 304.
Dojdený = *došlý.* Že jest své cti zachovaný a v ničem nedojdený. NB. č. 92. Když měsíc byl d. (došel). Val. Nár. sbor. VIII. 45.

Dojekudž. Ž. gl. 118. 48. Dle Gb. ve vydání Ž. wit. 173. pozn. 43.: až doyekuzd. (Mš.)
Dojemlivosť, i, f. = *přístupnost citům.* Hyna. Vz Čad. 114.
Dojemně věc působiti. Us.
Dojičský. Mlékařský a d. kurs. Nár. list. 1903. 298. 21.
Dojilka, y, f. = *druh hry s kaménky.* Vz Čes. l. XIII. 68.
Dojiščení, n. = *dojištění,* Versicherung. Gb. Slov.
Dojiščovati, vz Dojistiti.
Dojíti koho z čeho. Aby nás dojili z peněz jako krávy z mléka. Arch. XX. 117. D. koho = *krmiti.* Hus. E.
Dojka. Neseďme tu, ako suché dojky (chůvy). Sbor. slov. VII. 131.
Dojník, u, m. = chlév *pro dojné krávy.* Čern Zuz. 312. (165?.)
Dojnosť, i, f., Melkbarkeit. D. krav. Nár. list. 1903. č. 243. 14.
Dojudž = *dokud.* Je prý mor. Um. rajh. Jir.
Dokadž = *dokud.* Baw. E. v. 881.
Dokavadžkolivěk, quamdiu. D. tu chtěl býti. Mill. 345.
Dókaz = *důkaz* (ještě r. 1774.). Neveč. 61.
Dokázaně. Na zvířata má vliv výživa, která d. jest způsobilá tvary jejich proměniti. Pokr. 1885. č. 228. Dle Mš. lépe: jak dokázáno, což d kázáno.
Dokázati co kým: poručníky. Půh. ol. III. 476.
Dokazování, n. = *dovádění, vztekání.* Vých. Čech. Mš.
Dokaž = *dokudž.* D. páni na súdě sedí. Půh. ol. II. 444.
Dókladné, ého, n. = jistý poplatek, dokladnie penieze. Vz Gb. Slov.
Doklek, u, m. = *dokleknutí.* Čes. l XI. 42.
Doklóct se koho = *dotlouci, tlučením zbuditi.* Mor. Mtc. 1902. 125.
Doklokotati co. Slavík d—tal své žalmy. Sá. XVIII. 53.
Dokloniti se čeho. Růž. 205 (Mš.)
Dokola, tanec. Vz Brt. P. n. 844.
Dokonalení, n. K d. díla. Krok I. a. 154. (1821.)
Dokonátek, tku, m. = *konec.* Začátek je lehký, ale d.! Římov. Kub. List. fil. 1902. 248.
Dokonati = *dokonalým učiniti.* Aby ho mukami d—nal. Chč. S. I. 64ª.
Dokonetnáč, e, m., nějaká obluda. Vz Gb. Slov.
Dokopaná, é, f. = *zábava po vykopání zemáků a cukrovky.* Čeč. 170.
Dokovadž = *dokud.* D. jest v držení. Půh. brn. IV. 180., olom. II. 384., III. 572.
Dokozákovati. Tbz. V. 4. 302.
Dokrajánkovati někde. Tbz. III. 2. 14.
Dokřápati. Kusisko ledu (k oupa) d—lo mě po hlavě. Mor. Čes l. XIII. 102.
Doktorství, n. XV. stol. Uč. spol. 1903. III. 31.
Doktůrek, rka, m. 1512. Arch. XIX. 88.

Dokudž, quousque. Mill. 76a.
Dokumentárně opřený. Nár. list. 1903. č. 175. 13.
Dokumentní papír. Vz Ott. XVIII. 183.
Dól, vz Důl a Mš. Slov., Mill. 74a, 213.
Doláci = Slováci na pravém břehu řeky Moravy. Čes. l. XI. 224.
Dólček, lečku, m. = *dolíček*. Vz Gb. Slov.
Dole, e, f. = *moc, násilí; s dolí = mocně, násilně*. Zastr. Pel. III.
Doléčení, n., die Nachkur. Krok V. a 105. (1821.)
.**Doleji**, lépe: níže (není: nahořeji) Vodička.
Dolenín, a, m. = *obyvatel dolu*. Vz Gb. Slov.
Dolenošiti se čeho: večera. Nár. list. 16/4. 1900.
Dolian, a, m. = *obyvatel doliny*. Sb. sl. 1901. 179. Vz Dolenín, Dóloň.
Dolíčkovaný plech. Ott. XIX. 890.
Dolina, y, f. = *kapsa*. V zloděj. řeči Čes. l. XI. 140. Vz Doly. — **D.** Vlasy sčesati do doliny = přes tváře. Slez. Vyhl. II. 10.
Dolíka v VI. 91. za Dolika oprav v: Dolíka.
Dolinka, y, f. Bolí ňa na dolince (v životě). Val. Čes. l. XI. 433.
Dolíška, pl., n. = dolní část vsi Zbynice Kub. List. fil. 1902. 248.
Dóloň, ě, m. = *dolian*. Sb. sl. 1901. 179.
Dolučištiti. Brzy by d—štil. Msn. Od. 329.
Doluha, vz Nedoluha.
Doly, pl., m. = *kapsa*. V zloděj. řeči. Vz Dolina.
Domácí. Pred okradačom domácim zámky ani stráže niet. Rizn. 166.
Domácně se k někomu vinouti (přichýliti). Fel. 28.
Domácněti kde. Vojáci začali tam už d. Jrsk. XII. 258.
Domanúti se, vz Domnívati se. Mš.
Dométat komu = *domlouvati*. Val. Čes. l. X. 464., XI. 49., 482., XII., 83.
Dominikánka, y, f. D. sv. Anny. Zbrasl. 76., 148.
Domírati, vz Domříti.
Domisko, a, n., *špatný dům*. Kos. Živ. 146.
Domníti se, vz Domněti se a Mš. Slov.
Domnívač, e, m., vz Domněvač.
Domnívaný = *očekávaný*. Zvěstuji smutnou a Vám snad již napřed d—nou zprávu. Pal. Záp. II. 105.
Domnivý, suspiciosus. Vz Gb. Slov.
Domochranný. Poručil mu d—nou šetrnosť. Msn. Od. 28.
Domořiti koho: raněného. Chč. S. II. 223a.
Domorodský. D. země africké. Hol. Met. II. 523.
Domounní, n. = *stavení*. Stavěl d. Bydž. Kšť. Lid. 6.
Domovák, a, m. = *rodič ze vsi*. Dšk. Km. 28.
Domovina, y, f., die Heimat. Chorobná touha po d—ně, nostalgia, das Heimweh. Ktt.
Domovníček, čka, m. = *had*, který udržuje v domě štěstí. Vz Kšť. Poh. 37.
Domovník, a, m. Šenkovní d. (kdo měl dům, ve kterém směl šenkovati). Arch. XX. 15. a j.
Domovný pán. Ev. olom. XXIX. Vz Domovní.
Domovodstvo, a, n. = *domácnosť*. Msn. Od. 211.
Domovsky zemi zasednouti. Msn. Il. 40.
Domříti čím. Zvuk vánkem domíral. Zr. Let. II. 53. — **kde**. V tobě síla domřela. Hlk. XI. 364.
Domšíti. Že se nikde nedomšíme (dosti mší nenasloužíme). Uč. spol. 1903. XV. 9.
Domyšlování, n., docilitas. Vz Gb. Slov.
Donadžto tam byli. Alx. V. 2230. (Mš.)
Donašečský. D. ovzduší. Mtc. 1903. 341.
Donášitel, e, m. D. tohoto listu. Koll. (List. fil. 1904. 252.).
Doněď, vz Doněďž. Mš.
Doněvadž páni na právě sedí. Půh. brn. I. 390. (1411.). — Mill. Vz Doniž.
Doněvadžkolivěk, quamdiu. D. u toho ta věž jest. Mill. 65a.
Doněvaž = *doněvadž*. Mill. 214.
Donice, e, f. = *dojnice*. Melkeimer. Mor. Mtz. C. sl. 145.
Doniž. D. páni na právě sedí. Půh. brn. III. 250. D. nepoložím nepřátel tvých. Ev. víd. 68. Sr. Doněvadž.
Donižd = *donidž*. D. páni na právě sedí. Půh. brn. 251. Sr. Doněvadž, Doniž.
Donositelný = *mohoucí býti donešen*. Vz Gb. Slov.
Donosička, y, f. = *slepice stará*, která už přestala snášeti vejce. Kšť. Poh. 36.
Donůška, y, f., vz Donáška. Mart. S. Ind. 228.
Doňuž, *doňudž*, vz Donedž.
Doobětovati se čeho. Nemohla se d. příznivých znamení. Kubl. 60.
Doobchodovati = *dokupčiti*. Pokr. 1885.
Doobrati co. (Když jsme přišli), doobírali pečená kuřata. Rais. Lep. 293.
Doopraviti co = *docela a konečně opraviti*. Tbz. V. 6. 259.
Dopadlý. Křídla dveří dobře d-lá. Msn. Il. 125.
Dopacholčiti. Us.
Dopajedit se na koho = *rozlobiti se*. Mor. Čes. l. X. 444.
Dopalek, lku, m. D. doutníku. Jrsk. IX. 138., XXV. 277.
Dopamatovati se nač. Nár. list. 7./11. 1900.
Dopařiti koho = *přistihnouti*. D. **se k něčemu** = *dosíci něčeho*. Val. Čes. l. XI. 228., XIII. 208. Ostatní již dávno doma rozkřikovali, čeho se byli d-li. Šá. Pr. m. II. 123.
Dopaví = *kdo pak ví*. Dšl. Čes. l. XI. 218.
Dopěněný med. Zach. Test. 83.
Dopěstovati koho čeho = *pod ochranu svou dovésti*. Bóh všechny dopěstuje svého bydla. Baw. Ar. v. 8790.

Dopis. Lidové dopisy. Vz Nár. sbor. 1902. 18. nn.
Dopisní papír. Ott. XVIII. 183.
Dopivoňkovati. Kdy pak d-kujete a začnete o něčem rozumnějším? Sá. XIX. 60.
Doplanouti kde. Dokud světlo života v oku nedoplane. Jakb. Mar. 112.
Doplněk, ňku, m. O větném doplňku na Domažlicku vz Kbrl. Džl. 22.
Doploditi ryb. Za Kom. polož.: Did. 76.
Dopohon v I. 277. oprav v: dopohón.
Dopohoniti = *půhon dokonati.* Vz Gb. Slov.
Dopomožné, ého, n. = *památné* (poplatek).
Doposlancovati. Hlas nár. 1886. č. 120.
Doposlouchati se čeho. Krs. Ten. III. 12.
Dopostiti se kam. Že se nedopostíme do nebeského království. 1562. Uč. spol. 1903. XV. 9.
Doprášeti se čeho = *doprošovati.* Na Bohdalsku. Šb. D. 45.
Doprava labská, lodí, pohraniční, přes hranice, proti vodě, vltavská, vorů. Nár. list 1903. č. 131. 10. Sr. Jind. 39. a *Provoz.*
Dopravjání, n. D. sukna (appretura). Val. Čes. l. X. 471.
Dopravné, ého. n. Transportzahlung, -kosten, -spesen. Nár. list. 1903. č. 70. 9., Jind. 40.
Dopravní podnik, trh, sazba, nářadí, politika, příjem. Nár. list. 1903. č. 114. 17., 18., č. 124. 5., č. 134. 21., č. 174. 4., č. 284. 21.
Dopustiti se več. V to jsem se dopustil (to jsem učinil). 1512. Arch. XIX. 91.
Dopuščený = *dopuštěný.*
Dopušťalka, y, f. = *závitka, padlá ženština.* Val. Čes. l. XII. 319.
Doputovati co: dlouhou cestu. Jrsk. VII. 12.
Dopykati za něco. Msn. II. 383.
Dóra, y, f. = *díra.* Hanác. Šb. D. 47.
Dóravý = *děravý.* Hanác. Šb. D. 49.
Doraziti jak nač. Doráží, jako můra na hořící svíci. Fel. 61.
Dorčení, n., der Nachtrag. Vz Gb. Slov.
Dorezikať co = *dořezati.* Vz Rezigať v I. Přísp.
Dořezničiti. Hlavn. 65.
Dörfl Gust., básn., 1855.—1902. Vz Nár. list. 1902. č. 167. 3.
Dořinčeti. Intrády d-ly. Rais. Lep. 512.
Dormitor, u, m. D. někomu vzdělati. Arch. XX. 367. Sr. Dormitorium.
Dorost, u, m. Úřednický d. Nár. list. 1903. č. 70. 9.
Dorósti = *dorůsti.*
Dorota — fúka do plota. Sbor. slov. VII. 129. D. spadla do hrota (do plota). Slez. Vyhl. II. 255. Slov. hra o sv. D-tě. Vz Čes. l. XIII. 193. Zvyky a pověsti táhnoucí se k sv. Dorotě. Vz Vyhl. II. 31.
Dorutit = *lisati se.* V zloděj. mluvě.
Dosahovati, vz Dosáhnouti.
Dosežení, n. = *dosažení.* Vz Gb. Slov.
Dosiau = *dosud.* Slov. Sr. Dosial'.
Dosid = *dosud.* Džl. Šb. D. 16.
Dosiesti = *dosísti.*

Dosikati. Převor ještě nedosikal pivní polévky do konce, když... Zvon III.
Do skoku, tanec. Vz Brt. P. n. 924. nn.
Doskonati co: svůj slib. Rad. Otc. Mus. 156ª. Patera čte: dokonal. Mus. 1892. 415.
Dosmolený = *dopilý.* Kmk.
Dosmrtně někoho bodnouti. Msn. Hym. 91.
Dosnovati co: sukno (do konce snovati). Arch. XX. 286.
Dosouti co: věrtel. Rokyc. Post. 253ᵇ.
Dospati se čeho. Chleba se nikdo nedospí (každý musí pracovati). Lit. list. XIX. 318.
Dospěcha, y, f. = *dospění,* Erlangung. Gb. Slov.
Dospělství, n. = *důkladná znalost.* Gb. Slov.
Dospěnie, n. = *dospěcha.* Gb. Slov.
Dospěšný k něčemu = *dospělý, schopný.* Baw. Ap. 207ª.
Dospievaný = *opatřený.* — **čím.** Stól vším pokrmem d-ný. Baw. Ar. v. 2718.
Dospievati co z čeho = *hotoviti.* D. odění ze železa. Baw. Ar. v. 4619.
Dospisovatelovati. Hlk. X. 194.
Dospíšiti někam = *spěšně přijíti.* Msn. II. 56.
Dospokojiti koho. D-jil paní v 866 zl. (zaplatil dluh). Čern. Z. 243. (1650.).
Dost. ‚Míti dosti na čem' má Ht. za germanismus, ale veškeré památky svědčí proti tomu. List. fil. 1904. 122.
Dostačiti nač. Hlk. VI. 85.
Dosťahovalec, lce, m. = ? Slov. Czam. Slov. 160.
Dostál-Lutinov Kar., kněz a spis., nar. 1871. Vz Flš. Písm. 713.
Dostata, y, f. = *dostatečnost.* Toliko o vaší fysičné dostatě zdál se pochybu míti. Vin. I. 77.
Dostatečenství, n. = *dostatečnost.* Gb. Slov.
Dostatečný v rozumu. Čes. l. XI. 368.
Dostati. Co si dostal? Z koláča dieru, z trdelníka prostriedok a z opice ocas. Sb. sl. 1902. 65.
Dostáti kde jak dlouho. Kdo dostojí do požehnání u sv. mše, má odpustky hřiechóv. Chč. S. II. 271ª.
Dostatně něco vypraviti (dostatečně). Kar. 42.
Dosténati k smrti. Tbz. V. 9. 193.
Dostih, u, m. = *prázdná chvíle.* Tam budete míti více d-hu. Šf. v Pal. Záp. II. 83.
Dostihnouti = *stačiti.* Budu-li moci d. Šf. v Pal. Záp. II. 59.
Dostihový. D. dráha (určená k dostihům). Pokr. 1885. č. 112.
Dostivý = *dostatečný.* Půh. ol. r. 1494. Vz Dostivě v I. Přísp.
Dostně, ě, f., satisfactio. Prešp. 2169. (Gb. Slov.).
Dostolovati = *kvas ukončiti.* Msn. Od. 77.
Dostrkovati koho kam čím: k peklu. Kom. Did. 256. Vz Dostrčiti.
Dostřežiti se čeho, vz Dostřici.
Doša, e, f. = *duše.* Záp. Mor. Šb. D. 39.
Došč, e, m = *déšť.* Džl. Mš.

Došek. V II. Přisp. Došek žitový . . . oprav: *řitový* (řiť).
Došlapovati levou nohou (za pravou ji staviti). Mršť. Obrz. 99.
Došlý. Otec byl stár — život jeho došlý. Hrlš. Hus. 130.
Došťák v VII. 1234. oprav v: *dosťák.*
Dotace, e, f., z lat = peněžní zásilka zaslaná od pokladen vyšších pokladnám výdajovým, aby je založily potřebnou hotovostí. Vz Ott. XX. 677.
Dotáflovati komu čeho. Aby mu těch komor d-val. 1512. Arch. XIX. 171.
Dotáhnouti čeho: zrády = zrádu dokonati. Pel. IV.
Do tanců, tanec. Vz Brt. P. n. 851.
Do tanečka, tanec. Vz Brt. P. n. 853.
Dotavadto = *dosud.* Drž místo, které jsi d. držal. Kar. 96.
Dotěravosť, i, f. Tbz. V. 5. 160. Sr. Dotíravosť.
Dotěravý. Tbz. V. 5. 40. S·. Dotíravý.
Dotěžovať sa na koho = *stěžovati si.* Val. Čes. l. XI. 323.
Dotěžtit co kam = s tíží dovléci. Domov dačo d. Sb. sl. 1902. 27.
Dotínati co. Rok tomu bude po žniech, když ovsy d li (dosekávali). Arch. XXI. 59.
Dotíravec, vce, m. Tbz. V. 9. 38.
Dótklivý, vz Důtklivý.
Dotknutedlný. 1585. Uč. spol. 1902. 23.
Dotoček, čku, m. D. piva (poslední dotočení). Vz *Pivní* matka.
Dotřasadlo, a, n. D. u mlatičky. Nár. list. 1903. č. 134. 21.
Dotroufati se k čemu. Hlk. VIII. 99.
Dotul'igať = *dozpívati.* Vz Tul'igať, Dotulikať (VI. 118). Brt. P. n. 501.
Dotýčiti se čeho čím. Vlasové se oka dotýčie svú ostrostí. Rhas. E. I. 26. (Mš.). Vz Dotýkati se.
Dotykovati se, vz Dotýkati se.
Dotykový. D. elektřina, Berührungselektricität.
Ďoubalovice. Kmotra z Ď-vic (nadávka). Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 177.
Doublovati, doublieren, duplieren. Jind. 40.
Doubravní osladič, rostl. Vz Ott. XX. 189. D. místo. Msn. II. 178.
Doubravný, vz Doubravní. D. Zakynthos (mající doubravy). Msn Od. 127.
Doubravský. D. krajky. Vz Krajka.
Doučackej věneček. Sr. Holčenskej.
Doučiti se nač = *vyzráti.* Tbz. V. 5. 32.
Doufale někoho chváliti. Pulk. Lobk. k. 18. (Mš.). Vz násl.
Doufalivý, hoffend, zuversichtlich. Vz Gb. Slov.
Doufanlivě. Kdo chodí upřímně, chodí d. Fel. 123. Sr. Doufalivý.
Doufanlivý. D. matka (která skládá v dítě všecku svou naději). Slád. Rich. 16.
Douch, u, m. Plnými douchy volnosť se tam dýše. Nár. list. 20./9. 1900.
Doupnivý kmen (stromu). Jrsk. XXIV. 95., XXVII. 116.
Doúplna, vollends. Vz Gb. Slov.
Douravý = *děravý.* Us. místy.

Doušek. Připíjení douškem. Frant. 36. 1.
Douškovati. Světlá skvrna na nebi rozlila se v douškující kruh. Mršt. Obrz. 13.
Doutnavě hasnouti. Kká. Sion. I. 168.
Doutník. Slovo to jest uměle a nedobře utvořeno. Vz Mus. fil. VII. 813.
Doutratiti co: své zboží. Chč. S. I. 69ª.
Dovádivá. D-vou si pohvizdovati. Tbz. V. 6. 217.
Dováleti = *dováľčiti.* Výpravu vojny d. Msn. Od. 93.
Dovázeti koho = *dováděti, prováděti,* begleiten. D. komorníka. Vz Gb. Slov.
Dovětřiti se čeho (čenichem). Hol. Met. I. 375.
Dovládnouti. Vláda brzv by d-la. Pokr. 1885. č. 40.
Dovolání čili revise (u soudů). Vz Ott. Říz. III. 92.—105.
Dovozná, é, f. = zábava po dovezení posledního obilí s pole. Čeč. 170.
Dovozní položka, poměry. Nár. list. 1903. č. 177. 5., č. 222. 17. Vz Dovozný.
Dovozný. D. clo. Nár. list. 1903. č. 124. 5. a j. Vz Dovozní.
Dovříti se komu kam = *dostati se.* Dovřel se na hroške maměnce. Lišeň. Mtc. 1902. 444. — Jednomu branky nedovíraly (byly krátké). Mtc. 1902. 124.
Dovrtiti se čeho kde (u koho) = *dodělati se.* Rokyc. Post. 144ª.
Dovšad nastavovati uši. Nár. list. 1884. č. 254. Sr. Odevšad.
Dovtipenství, n. = *důvtip, důmysl.* Gb. Slov.
Dovyplniti co: svůj slib. Sr. Gb. Slov.
Dovyrůsti plných devět sáhů do délky. Msn. Od. 169.
Dovystáti co = *dokonce vytrpěti.* Msn. II. 85.
Dovystlati co: lůžko. Msn. Od. 348.
Dovytěžiti se čeho: jmění. Hlk. X. 191.
Dovzetie, n. = *vzetí ostatku.* Vz Gb. Slov.
Dozadějc = *více do zadu.* Us. místy. Věst. IX. 35.
Dozapomněti čeho. Msn. II. 108.
Dozírný. Nelze v d-né době naditi se. Pokr. 1884. č. 342.
Doznění, n., das Verklingen. Tato láska uhasla v známém d. Šnajd. Int. l. 72. D. zvuku. Vz Strh. Akust. 899.
Dozvuk, u, m. Vz Strh. Akust. 234.
Dožábrati se = *dobelhati se.* — **kam.** Dvojčata d la se **k** mezírce. Al. Mršť. Sr. Dožabrovati se v V. 126.
Dožéci, dožhu. D. komu roha. Hrad. 138ª. — **D.** = *dožíci, dožnouti,* zu Ende mähen.
Dožejbrovati se kam: ke vsi (z těžka dojíti). Mršť. Obrz. 101.
Dožinky. Na Opav.: žnivý obid, u Orlové: žnivuvka, u Skalice: dožinka. Vyhl. II. 323.
Dožitčiti = *propůjčiti,* gewähren. Vz Gb. Slov.
Dožlučiti koho = *dopáliti, rozhněvati.* Mor. Kmk.
Dožóvať sa = *dožadovati se.* Hanác. Hlavn. 54.
Doživco = *kdo ví co.* Val. Čes. l. XI. 324.

Doživjaký = kdo ví jaký. D. změna. Čes. l. XI. 324.

dr z tr: zadrapák. Jir.

Dr! = *drž se* (při výslechu). V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140.

Drabie, e. f., trabale. Boh. hex. 206. (Mš.).

Drabík Mik. Jeho korrespondence a listiny (Ad. Patera). Vz. Mus. 1903. 171. nn.

Drabolesť, i, f. = *drobotina, malé děti.* Hodí se za pěstounku té malé d-sti. Sá. Pr. m. I. 63. V VI. 128. oprav. 23. v. 22.

Drabovati kam na kom = *jeti.* Faustus do pekla na ní d-val. Faust 73. — **kudy.** Potom zase svou cestou d-val. Ib. 91.

Dracovství, n. Na D., pole u Hetlína. Př. star. VII. 54.

Dračí řád. Vz Kol. Her. I. 417.

Dračka. Kryt střechy na dračku (je-li kryt taškový jednoduchý a podkládá-li se spára mezi taškami dračkami ze štípaného dříví.). Vz KP. IX. 308.

Dračnec, čence, m., zdrobn. drak. Řeči Příbr. Han. 52. (Mš.).

Dráčův, ova, ovo, raptoris. Ruku dráčovu uchvátiti. Pat. Jer. 134. 30.

Drah, a, o, vz Drahý.

Dráha, y, f. = *družina, množství.* Alx. II. 473. — **D.** drobná, důlní atd. Vz Jind. 41. Dráhy, der Viehweg, tres virgae in latitudine. Jir. Prove. 54.

Drahněkrát = *častokrát.* Marně říkal d. Zvon IV. 38.

Drahný = *pěkný, znamenitý.* Pel. IV.

Drahobelce, pl. Zůstávati v D-cích (býti bez bytu; žertem). Kšť. Lid. 16.

Drahokamový. D. ozdoba, Pokr. 1886. č. 27., nákrčnice. Sbor. čes. 252.

Dráhoklestný, bahnbrechend. Dk.

Drahomatlanina, y, f. Hlk. X. 160.

Drahotěšice. Ty's Němec z D-šic (výsměšek pro odrodilce v Budějovsku). Čes. l. XIII. 11.

Drahověnná = *mnoho obvěněná.* D. žena. Msn. Od. 359.

Drahší = *dražší.* Mor., slez.

Drahúcí = *předrahý.* Vz Gb. Slov.

Drahušice, scolymus, rostl. Vz Ott. XXII. 728.

Drakonický. D. praxe. Nár. list. 1904. 196. 5. Sr. Drakonský v VI. 131.

Drakoun, a, m., synanceja, ryba. Vz Ott. XXII. 931a.

Dramatis-mus, u, m. Moderní d. Nár. list. 1904. 73. 1.

Drampata, y, m. = *žvanil.* Dšk. Km. 8.

Dranciti = *drancovati.* Msn. Od. 212.

Drancovati. Člověk, jenž spadl do dutého stromu, najednou slyšel po tom dřevě d. K'd. II. 129.

Drancovník, a, m. Jrsk. VII. 2. 60., Stan. I. 278.

Dráni, n. O d. peří vz Čes. l. XI. 82., Sobota.

Dranina, y, f. D. vod = *proud.* Lind. — Lit. I. 972.

Dranstvo, a, n. Dělá veliké d. (dovádí). U Deštné. Mš.

Drápačka, y, f. = *drápání se po neschůdných cestách horských.* Nár. list. 1901. č. 248.

Drapák, u, m. Parní d. = *kleště* vytahující ze dna řečiště do něho zaražené jehly, těžké kameny z vody atd. Us. Vz Rypadlo.

Dřapal, a, m. = *mluvka, tlachal.* Dšk. Km. 12.

Drápati se jak. Drápe sa, jako žába na orech. Sb. sl. 1902. 64.

Drápce, ů, pl. = *drápky.* Dšk. Km. 40. Vz násl.

Drápec, pce, m. D. ptačí (ostruha, menší nožka ptačí v mozku), calcar avis. Ktt.

Drápkatý. D. noha veveří. Rais. Zap. vlast. 36.

Drápkovitý proštěpec, Krallenpincette. Ktt.

Draplavý. Voda od zemské tučnosti d-vá.. Čes. l. XII. 87.

Drápovitý. D. pták. Škd. F. 172. D. ohnutí nehtů, nehty d—té, onychogryphosis. Ott. XVIII. D. proštěpec, Klauenpincette. Ktt.

Drásati se = *škrábati se, lézti.* Děti drásají se po stěnách. Chč. S. II. 161b.

Drástev, stve, f., = *drástva.* Vz Gb. Slov.

Drášček, ščka, m. = *zvíře,* jehož srsť jest obrácená k hlavě. Vz Gb. Slov.

Drát. Vz Jind. 44.

Drátařství, n., die Drahtfabrikation. Jind. 44

Dratenik, a, m., východoslezský tanec. Vz Čes. l. XII. 80.

Drafka, y, m. = *drátenik.* Dšk. Km. 27.

Dratvice, e, f., zdrobn. *dratva.* Gb. Slov.

Dratvička, y, f., zdrobn. *dratvice.* Gb. Slov.

Dravoproudný. D. bystřina. Msn. II. 229.

Dráždálka, y, f. = žena dráždící (k milování). Světz. 1888. 50.

Drážděiti koho, provocare. Ž. mus. Deut 16. (Mš.)

Drážditi. Čo sa dráždi, to sa ráči. Slov. Sbor. čes. 56.

Dráže, e, f. = *nádhera,* zastar. Pel. IV. Chtíc vydati svú milú dceř v slavnéj dráži. Kat. 287.

Draží = *dražší.* Alx. V. v. 1860. a j.

Dražiti si co = *drahým si činiti, vážiti si, toužiti po něčem.* Pel. IV.

Drážkovací fréza. Vz Jind. I. 68.

Drážkový. D. prejzy, tašky. Vz K.P. IX. 158., 148.

Drbač, e, m. = *kdo jiné drbe, kárá.* Fel. 37.

Drbajzna, y, f. = *hanebná klepna.* Dšk. Km. 15.

Drbanda, y, f. Ani zouvák v té d-dě (směsici) neschčázel. Guth Caus. 23. — **D.** = *místo, kde mnoho pomlouvají.* Dšk. Km. 23.

Drbati. Něco někde drbnouti (ukrásti) Us.

Drběti = *drbiti.* Vz Mš. Slov.

Drbiti, vz List. fil. XIII. 291., Mš. Slov.

Drbol, e, m. Dávali (mi) d-le, Rippenstösse a p. Poč. XVIII. stol. Čes. l. XI. 465.

Drbous, a, m. = *člověk rozcuchaný.* Buděj. Kub. List. fil. 1902. 248

Drcenka, y, f. = *jídlo*. Sr. Čes. l. XI. 88., Fuflíčky.
Drcený. D. smích (rychlý a krátký). Jrsk. XII. 106. D. polévka = *drobená*. Žel. Brod. Čes. l. XIII. 28.
Drcnouti čím oč = *zavaditi, uhoditi*. Čes. l. XII. 387.
Drd, u, m. = *dráni, pračka*. Dobyl tesáku a dali se do drdy tak, že po sobě jezdili. Rakovn. kn. soud. XVI. stol. Wtr. Vz Drdati.
Drdati čím za kým. Za vdovami hlavou drdá (pohazuje?). Poč. XVIII. stol. Čes. l. XI. 457.
Drebtač, e, m. = *breptač*. Gb. Slov.
Drebták, a, m., mussitator. Pror. ol. 26ª. 1. Sr. Drebtač, Drebta, Brebta.
Drebtavý = *breptavý*. Gb. Slov.
Dřec, e, m., labicum (de membris). Rozk. P. 1189. Sr. Dřek.
Dřehati = tremere? Mš.
Dřechtati nač čím. Hubami na něj dřechcí (dýchají). Poč. XVIII. stol. Čes. l. XII. 20.
Drejlink, sr. Drilink.
Dřek, u, m., lamidus (de membris). Rozk. Vz Gb. Slov., Mš. Slov.
Dreling. Sr. Drajlink, Drejlink, Drylink. Brunc. Um. (Mš.), Baw. B. 10b., 11ª.
Drenážní roura. KP. IX. 169.
Dření = *hostec*. Slez. Vyhl. II. 216.
Dřeňový. D. rakovina, Medullarkrebs; přední přepážka d—vá, velum medullare anterius. Ktt.
Dřepetil, a, m. = *mluvka*.
Dřepidlo, a, n., vz Čučálek.
Dřepmo něco dělati. Msn. Il. 26., Od. 58.
Dřepsiti také = *přešlapovati s nohy na nohu*. Val. Čes. l. XII. 273.
Dřevacina, y, f. = *dřevěné nádobí* (lopaty, vařečky atd.). Val. Čes. l. XIII. 416.
Dřevák, u, m. = *vůz*. Čes. l. XIII. 166.
Dřeváky, pl., m. = *švarcvaldky*, hodiny. U Kr. Městce. Čeč. 183. Sr. Dřevěnky.
Dřevařiti = *stromy káceti*; *vésti obchod se dřívím*. Dost. Pov. 252.
Dřevce. Sr. Gb. Slov.
Dřevěnky, pl., f. Staré d. (dřevěné hodiny). Tbz. V. 9. 12. Sr. Dřeváky.
Dřevěný. D. muzika = *šmytcová* (vycházející ze dřeva). Brt. D. I. 208.
Dřevitý. D. zelina. Kká. Sion. II. 211.
Dřevjedný = *dřevěný*. U Vys. Mýta. Jir.
Dřevnice, potok vsacký. Vck. Vset. 10.
Dřevný. D. kyselina octová. Nár. list. 1903. č. 284. 21.
Dřevo, sr. Mš. Slov., Jind. 46. nn.
Dřevoobráběcí stroj. Nár. list. 1904 185. 21.
Dřevorodec, dce, m., nějaký *pták*. Vz Gb. Slov.
Dřevorubče, ete, n., zdrobn. dřevorubec. Čes. l. XI. 59.
Dřevosečný. D. sekera. Msn. Il. 416.
Dřevovina, y, f. D. v papírnictví. Vz Ott. XVIII. 179.
Drhání, n. Při d. jest uzel nemalou ozdobou práce. Nár. sbor. VIII. 27.
Drchana, y, f. = *sláma*. V zloděj. mluvě. Sr. Dvin.
Drchlavě odkašlávati. Rais. Lep. 534.
Drchlen?, jaspis. Vz Gb. Slov.
Drchotina, y, f. = *sešlá chalupa*. Hlk. VIII 214.
Drchta, y, f. Stará d. (baba). Rocyn. Post. 314ª.
Driáčec, čce, m., zdrobn. driak. Gb. Slov.
Driáčník, vz Dryáčník.
Driák, u, m., vz Dryák.
Dřie, pinux. Rozk. P. 603. (de plantis). Mš.
Driek, u, m. Aby zachránil driek državy. Slov. Sbor. čes. 159.
Driemiče, e, f. = *dřímalka*. Vz Gb. Slov.
Dřiemota, vz Dřímota. Nejsladšia d., keď daždík šuchotá. Rizn. 170.
Dřienice, e, f., framicinus, Prešp. 598., framogus. Rozk. 127., Rostl. Vz Gb. Slov.
Dřiešče = *dřieždie, ratolest*. Gb. Slov.
Dřietiti se = *hrnouti se*. Vz Dřítiti. Zastr. Pel. IV.
Dřiezati = *dřizhati, trhati*. Dřiezal's měch mój. Ž. kap. 29. 12. a j.
Dřiežděc, dce, m. = *drvoštěp*. Vz Gb. Slov.
Dřieždí, n. = *roští*. Vz Gb. Slov.
Dřiežžec, žce, m. = *drvoštěp*. Vz Gb. Slov.
Drilink, u, m., *drajlink, dreilink, drelink* = *míra vinná*, ½ něčeho, ¼ fudru. Vz Gb. Slov.
Drillový, vz Drill v VI. 145.
Dřínčený plot = *z dřínek*. Sr. Dřínka = podlouhlá deštice atd. (VI. 308.) Kld. II. 162.
Dřínovák, a, m., vrch nad vsí Dřínovem. Tbz. III. 1. 292.
Dřínovec, vce, m., les u Bzence. Čes. l. XIII. 476.
Dřípovičník, u, m., schistostega, druh mechu. Vz Ott. XXII. 989.
Dřistel, *dřiščel* = *dřištál*, Sauerdorn, rostl. Gb. Slov.
Dřívčičko, a, n., *dřívečko*. Dšk. Km. 36.
Dřívejmenovaný. D. král. Mill. 9., 5ª.
Dříveřečený. D. král, pán. Mill. 5ª.
Dříví. D hraněné (trámy, stěny, povaly, krokve, polštáře), řezané (prkna, toninky, krajiny), štípané (šindel, povalové štípané). Vz KP. IX. 264. nn.
Drkačka, y, f. = *chrastítko*, od drkati = chrastiti. Džl. Kbrl. Džl. 14. Sr. Řehtačka.
Drkalka, y, f., oscillaria, rod řas. Hlk. XI. Vz Ott. XVIII. 905.
Drkání, n. = řehtání řehtačkou. Hrus. 22.
Drkol, u, m. = fustis, *kyj*. Vz Gb. Slov.
Drkolení, n. = *bití drkolem, kyjem*. Gb. Slov.
Dřkolna (drzkolna), lesa (de arboribus). Rozk. P. 557.
Drkotný. Zbláznil se s tou d—nou ženou. Čern. Z. 316. (r. 1652.) Sr. Drtina v VII. 1237.
Drlší = *čerstvější, živější*. Čes. l. XII. 190. Sr. Drlý v VI. 148.

Drman, u, m., rostl. Sbor. slov. VII. 120.
Drmle, e, f. = *brumajzl.* Val. Čes. l. XI. 92. Sr. Drmla. VI. 148.
Drmlík, *drumlík,* u, m. = *kus tkané látky.* Vz Gb. Slov.
Drmola, y, m. = *kdo drmolí.* Dšk. Km. 8.
Drmolina, y, f. Pod skalou samá d. Hlk. IX. 57.
Drmolivě mluviti. Jrsk. XXIX. 27., Rais.
Drn. Pod drn komu pomoci = do hrobu. Tbz. V. 1. 99. — **D.,** *bramborové jídlo.* Vz Bramborka.
Drnavec, vce, m, parietaria, Wand-, Glaskraut, rostl. Vz Ott. XIX. 224.
Drnče, ete, n. = *kuře.* V zloděj. mluvě.
Drnda, y, f. = *motáč,* dva copy v týle skupené v různotvárné kytice n. korunky. Lišeň. Mtc. 1902. 110.
Drnec, nce, m. = drn. Dšk. Km. 40.
Drněti, ěl, ění = *drnčeti, řinčeti.* Hřmělo, až okna drněly. Val. Čes. l. XI. 49., XIII. 371.
Drnka, *drnohlavka,* y, f. = *slepice.* V zloděj. mluvě.
Drnkati komu do kroku. Hlk. XI. 176.
Drnohlavka, vz Drnka.
Drnohryz, a, m. = *sedlák.* Hamz. 9.
Drnouti čeho. Pakli jich drneš (se jich dotkneš), zvíš hody. Rokyc. Post. 187a.
Drnovec, vce, m. = *husa.* V zlodějské mluvě. Čes. l. XI. 140.
Drnúti asi = *drbnouti, v kázání nelibě se dotknouti.* Vz Gb. Slov.
Drob. Husí droby. Vz Koltoun. **D.** = drobné ryby. Arch. XXI. 448.
Drobek v I. Přísp. 66. oprav v: droběz.
Dróbež, e, f. = *drobné ryby.* Vz Gb. Slov.
Drobíšek, šku, m. verminacia. Rostl. drk. 181a. 2. Sr. Drobýšek v VI. 151.
Drobná, é, f., tanec. Vz Brt. P. n. 960.
Drobničky, ček, f. = *druh hrušek.* Tbz. III. 2. 360.
Drobník, a, m. = *řezník,* carnifex. Tk. M. r. 183.
Drobnokresba, y, f. D. genrová. Nár. list. 1885. č. 75., Juda 32.
Drobnokvětý vřes. Jrsk. XII. 209., XXIV. 54. — D. drahušice, scolymus hispanicus. Vz Ott. XXII. 728.
Drobnooký. D. nevod. Msn. Od. 336.
Drobnopis, u, m. Věrné d—sy minulých věcí a událostí. Zvon III. 667.
Droboberka, y, f. = jm. myší, Msn. Hym. 91.
Drobot, i, f. = drobotina, kuřata, kachňata a p. Rais. Lep. 165.
Drobouninký kousek. Zvon. III. 425.
Drobounký. D. kultura lesní. Nár. list. 1903. č. 177. 2.
Drobovák, u, m., vz Koš. Dšk. Km. 28.
Drobtíček, čku, m., zdrobn. *drobtík.*
Dróč, e, m. = *dráč, ras.* Slez. Vyhl. 174.
Drofa, y, f. = *droptva.* Mš. Vz násl.
Drofí krev = *droptví.* Lék. B. 204a.
Drohodomský, *drodomský,* vz Druhodomský. V Krkonš. Mš.
Drochtek, chetku, m., zdrobn. drochet. Vz Gb. Slov.
Drolenina, y, f. = *vydrolený kámen.* Hlk. IX. 69.
Dromedářský. D. křídla. Faust. 84.
Droméř, e, m. = *dromedár.* Vz Gb. Slov.
Dromík, a, m., nějaká ryba. Vz Gb. Slov.
Drozda, y, f. = *drozd.* Kbrl. Džl. 15.
Droždář, e, m. = *prodavatel droždí.* Čes l. XI. 374.
Droženka, y, f. = *družička.* Mor. Mtc. 1902. 435.
Drôžka, y, f. = *právo* vystrojené na konci masopustu. Brt. Čít. 375. Sr. Právo = meč atd.
Drsnatý příběh. Mart. S. Před. str. VIII. (r. 1636.).
Drsnojazyčný. Msn. Od. 117.
Drsnosrstý pes.
Drsnozemí. D. Ithaka. Msn. Od. 154.
Drsnozubý hafan. Msn. II. 178.
Drsný čím. Stehno drsné chlupem. Škd. F. 51.
Drsť, i, f. = *smetí.* Vz. Gb. Slov.
Drstnatý = *drsný.* D. člověk. Chč. S. II. 141a.
Drškáč, e, m. Sr. Drštka. Dšk. Km. 49.
Drštičky, pl., f. = *krupicový svitek.* Strn. Poh. 71. Sr. Pávky.
Drštkovka, y, f. = *drštková polévka.* Nár. list. 19./9. 1900.
Drtič, e, m. D. kamene (stroj). Vz KP. IX. 95., 96.
Drtina, y, f. = *žena drticí, drkotná, hubatá.* Mš. — **D.** Frant. Dr. Sr. Flš. Písm. 729.
Drtinový prášek. Stan. II. 250.
Drtiti kroky (malé kroky dělati). XVIII. stol. Čes. l. XII. 11. — **komu kde.** Mám hlavu holou a jak nastydnu, hned mi stříle drtijou v huších (uších) a v zubech. Pittn. v Ludmile I. č. 4. 9.
Drtivo, a, n. = *látka, která se má drtiti, zrnité melivo.* KP. IX. 95.
Drtka, y, f. = *drdol.* Na Pelhřim. Čes. l. XI. 330.
Drtník, u, m. = *nádoba, do které padají piliny s pily.* Ott. XIX. 1014. Vz Podlážka.
Drůbežňačka, y, f. = prodavačka drůbeže. Mtc. 1902. 14.
Drůbežňák, a, m. = *prodavač drůbeže,* na vých. Mor. kuřenčář.
Drůbežnický. D. list. Nár. list. 1904. 135. 23.
Drúgať = *plésti, příst.* Z vlny kapce d. Sbor. slov. 1901. 150.
Druhé = *podruhé.* Ktož jest jednú křštěn, ten nemá d. křštěn býti. Št. Uč. 115a.
Druhde. Hrad má proti zemi hluboké příkopy d. dvénásob a d. trénásob. Lobk. 39.
Druhdy = *občas, někdy.* Aby d. přáli jim vuoz rudy železné. 1488. Arch. XIX. 244. D. tu a tam = někdy. Baw. B. 2a.
Druhohlas, u, m., praedicatum. Vz Gb. Slov.
Druhoklasák, a, m. = *žák druhé třídy.* Kantor d—ků. Rais. Zap. vlast. 158.
Druhořadný živel, činnosť Nár. list. 1901. č. 264. 1. Sr. Druhořadý.

Druhorozenkyně, ě, f. Tbz. XVI. 279.
Druhoslovan, a, m. Neptali se d-nů, jak... Krok I. d. 145. Vz násl.
Druhoslovanský národ (ku př. ne český, nýbrž jiný slovanský). Krok I. d. 145.
Druidský obřad. Kubl. 224.
Drukovaný = *tištěný*. D. šaty. Slez. Vyhl. II. 55.
Drulík, u, m., vittas. Mam. Víd. (Mš.)
Drum, u, m., Brückengeld. Bdl. Gl.
Drunydářský. D. hory (v koledním říkání val., hory východních krajin, kde žiji dromedárové). Kld. II. 294.
Drúzhati, vz Drúzgati. Koll. III. 22.
Družba, y, m. = mládenec o pohřbu. Hauer 10.
Družebce, e, m. D. Areův (druh) Msn. Il. 127.
Družebně k někomu se přituliti (jako druh). Škd. Od. 102. K radosti d. žalosti se mísí. Škd. F. 181.
Družebný. Spoj se s námi d-bným kruhem. Tbz. V. 4. 287. D. neděle (že družice ten den svačinu si strojily). Št. Ř. ned. 188a.
Družinec, nce, m. = *druh*. Msn. Od. 228.
Družinstvo, a, n. = *druzi*. Msn. Il. 100., Od. 65.
Družně zněl jejich hlas (hodin). Čch. Kv. 5.
Družnosť, i, f., Association. Zákon d-sti. Čad. 92., 114.
Družstevní = *táhnoucí se k družstvu*. D. lihovární podnik, mlékárna, továrna. Nár. list. 1903. č. 184. 25., č. 175. 18., č. 284. 17.
Družstevnictví, n., das Vereinswesen. Žádá se znalosť d. Nár. list. 1903. č. 176. odp. Sr. Družstvo.
Drvák, a, m. = drvoštěp, dřevař. Dšk. Km. 28., Čes. l. XIII. 84.
Drvařka, y, f. = *prodavačka dříví*. Mtc. 1902. 27. Sr. Drvař.
Drvárna, y, f. = *dřevárna*. Brt. P. n. 620.
Dřví. Sr. Gb. Slov. Jáť jsem d. Kar. 93.
Drvo, a, n. Sr. Mš. Slov.
Drvosečný muž = *drvoštěp*. Msn. Il. 304.
Drvoslam, u, m. = *xylofon*. Praha 186.
Drvotesec, sce, m. Loďař d. Msn. Od. 129., 262.
Dryáčnicky podnikavý. Vlč. Lit. II. 2. 24.
Dryáčnický. D. skladba. Lit. I. 376.
Dryják, u, m., theriacum. Zelí kyselý jako d. Dšk. Km. 29.
Dryákový. Lék. B. 205a. (Mš.)
Drylink, u, m., vz Drejlink.
Dryndula, y, f. = *klevetnice*. Hauer 10.
Drz, a, o, vz Drzý. Pel. IV.
Drzant, a, m. = *drzoun*. Kbrl. Džl. 15.
Drzeti v I. 316. oprav v: *držěti*, třásti se. Vz Gb. Slov. I. 347.
Drzí, vz Drzý.
Drzomluvný. Msn. Il. 425.
Drzopášný lid. Msn. Od. 101.
Drzostnoduchý. Msn. Od. 148.
Drzoun, a, m. = *drzý člověk*. Nár. list. 1902. č. 13. 1.

Držadlko, a, n., zdrobn. *držadlo*. Gb. Slov.
Držadlo brady, der Kinnhälter, hlavy Kopf-, kostí, Bein-, víček, Augenlieder-Blepharostat. Ktt.
Držák, u, m. = *koňská pochva* k zadržování vozu, silný řemen nebo řetěz, jenž předním koncem jest připevněn ku přednímu konci oje a zadním koncem k chomoutu. Ott. XX. 14. — Každý u d—ku jste, vejš hlavu nezvednete než od koryta k žebříku. Zvon IV. 23.
Držalka, y, f = ? Dšk. Km. 31.
Držaný m. držený. Nár. list. 1885. č. 120. a často u B. Čermáka.
Država. Jir. Prove 56.
Državý. Loď d—vým lanem o skálu uvázati (které ji drží). Msn. Od. 146.
Držba, y, f. Tam není třeba držby (uvazování lodí). Msn. Od. 130.
Drže, e, f. = *strana, hrana, vrstva*. Vz Gb. Slov.
Držecí. Mísy mají d. hrbolky (za které se drží). Hol. Met. II. 376.
Držeti se čeho jak. Mohol sa držať, ako voš (veš) kožucha. Sbor. slov. VII. 130. Drží sa ho to, ako starej baby kašel. Us. Drží sa toho, jako záplata starých nohavic. Rizn. 176. Drží se toho, jako veš vlasov. Ib.
Drževo, a, n. = *dřevo*. Orava. Sb. sl. 1901. 180.
Držice, e, f., vas. Prešp. 1233. (de membris).
Držimný = *držemný*. D. v příkladích. Št.
Držívoj, e, m., μενεπτόλεμος, statný vůdce. Msn. Il. 40., 101.
Držívý, festhaltend. Gb. Slov.
Držka, y, f. = *stružka, pramenec*, tena. Prešp. 320. Gb. Slov.
Držma, y, f., sindila (de radicibus). Prešp. 818.
Držnosť, i, f. D. této umělecké produkce. Nár. list. 1903. č. 243. 13., 1904. 196. 13.
Dsera = *dcera*. Mill. 117.
Dsky. Sr. Jir. Prove 56.
Dščavý = *deštivý*. Vz Gb. Slov.
Dšče = *prútice*, cares (de arboribus). Prešp. 565. — Gb. Slov.
Dščice, *deščice*, e, f., zdrob. *deska*. Gb. Slov.
Dščička, *deščička*, y, f. = *psací tabulka*. Gb. Slov.
Dščka, y, f. = *deska*. Mill. 215.
Dšenie, *dešenie* = *dechnutí*, Hauch. Vz Gb. Slov.
Dubček = *dubeček*.
Dubčí, n. = *dubina*. Brt. P. n. 719.
Dubek, bku, m. Dubkem mu vlasy stály. Msn. Il. 448. — *Kozí dubky* = veliké záhyby v zadní části kazajky. Val. Čes. l. XII. 318.
Duben. Mokrý d. přislibuje dobrou sklizeň. D. hojný vodou, říjen vínem. Mokrý d. a pak květen chladný, k sýpkám a k senu přístup žádný. Kvetou-li koncem dubna hojně stromy, bývá mnoho ovoce. Dobrý d., špatný květen. Bouřky v dubnu zvěstují mokré léto. Sr. Ott. Kal. 1904. Duben, zajíc huben (hubený). Čes. l. XIII. 307. Vz jiné pranostiky v Čes. l. XIII. 307.

Dubenáč, e, m. = *ovčí kožich.* U Bzence. Čes. l. XIII. 477. Sr. násl.
Dubenný kožuch = s koží na žluto vydělanou. Val. Čes. l. XIII. 372.
Dubík, u, m., zdrobn. dub. Gb. Slov.
Dubníček, čka, m., *pták.* Poč. XVIII. stol. Čes. l. XI. 461.
Dubnový. Sníh dubnový jako mrva pohnojí. D. krása nejistotná (počasí bývá proměnlivé). Slád. Šl. 22.
Dubovec, vce, m. = *dubový kyj.* Světz. 1888. Sr. Březovec.
Dubovník, u, m., houba, polyporus frondosus. Ott. XX. 190.
Dúč = *deutsch?* Prešp. 855. Sr. Gb. Slov.
Důčastek, stku, m. = *podíl?* Zpravuje mne, kterak už nějaký d. po ženě své měl. 1525. Arch. XXI. 469.
Důčej, e, m. Hnisavý d. ranný. Hol. Met II. 551.
Ďučka, y, f. = *dívka.* Ve škole seděla ď. vedle ďučky. Al. Mršt. Sr. Ďuka.
Duda Lad. Vz Alm. VI. 95. nn.
Dudavý. D. píseň. Nár. list. 1886. 23./7.
Dudácká, tanec, vz Brt. P. n. 833., písně. Čes. l. XI. 282.
Dudař, e, m. = *dudák.* Čes. l. XII. 18.
Dudek zpívá: Du, du, du, nechoď lenivý k obědu. 1578. Čes. l. XI 191. Cf Dud. Popěvky o dudkovi. Vz Vyhl. II. 266.
Dudík Beda. Vz Lit. I. 44.
Dudková, hora v Gemersku na Slov. Sbor. slov. 1900. 152.
Dudy zvučely, jako když nebe rachotí (silně). Tbz. V. 6. 200. — **D.**, tanec v Těšínsku. Vz Brt. P. n. 985.
Duh. To jim nebylo v duh = *vhod.* Val. Čes. l. XI. 275.
Duhelt, u, m. = ungelt. Mš. Slov.
Duhovka. Vrstva cévnatková d-ky, pars uvealis iridis, vrstva sítnicová d-ky, pars retinalis iridis, natržení (rozštěp) d-ky, iridencleisis, odtrhnutí d-ky od svazu hřebínkovitého, iridodialysis, podtrhnutí, odchlípení okraje d-ky, iridectopia partialis, přemístění, vymknutí d-ky, iridectopia, trhliny d-ky na okraji zornicovém, iridoschisma traumaticum, vhojení d-ky do šikmé rány a tím utvoření štěrbinovité zornice, iridencleisis, výhřez d-ky, iridoptosis, zánět d-ky hlenotoký, iritis blenorrhagica . Ktt.
Duhovkocévnatkový zánět hlívatý, iridochorioiditis gummosa. Ktt.
Duhovkový. D. pupence, papulae iridis. Ktt.
Duch. Něsmi to byť ani za zly duch = = za nevím co; Povědal mu enem tichym duchem = šeptem. Hauer 10. Zvyky atd. táhnoucí se k sv. Duchu. Vz Vyhl. II. 50. — **D.** = *alchimistický praeparat.* 1585. Uč. spol. 1902. 29. a j., Zach. Test. 144.
Duchamorný chybně, neboť morný nespojuje se ani s gt. ani s akkus. Mš. D. koncert. Zr. Čer. 172., cety. Kká. Sion I. 140.
Duchapřítomně, duchapřítomný, obé nelze správně říci, neboť přítomný nepojí se ani s gt. ani s akkus. Mš.

Duchař, e, m. = *přívrženec spiritismu.* Vz násl.
Duchaření, *duchařství*, n., spiritismus. Nár. list. 1902. č. 90, 2.
Duchaslabosť, i, f. = *slabosť ducha.*
Duchaslabý nelze správně říci, poněvadž se slabý nepojí ani s gt. ani s akkus. Mš. D. vůdce. Pokr. 1885. č. 313.
Dúchati, *duchnouti.* — **kam.** Duchl naň. NB. č. 72. (Mš.).
Duchelt, u, m, = *ungelt.* Mš. Sr. Duhelt.
Duchný = *dýchací.* Vz Gb. Slov.
Duchočin, u, m, actus. Vz Gb. Slov.
Důchodnice, e, f. = *důchodňová.* Paní d. Pal. Záp. II. 40.
Ducholovenství, n. = *nepravosť*, Unrecht. Vz Gb. Slov.
Duchomorna, y, f. Hlk. x. 314.
Duchopravna, y, f., ecclesiastica. Vz Gb. Slov.
Duchaprázdnosť, i, f. Pal. Záp. II. 164.
Duchoprodavník, a, m = *duchoprodavec*, symoniacus. Rozk. P. 1078.
Duchoprodník, a, m. V VII. 1239. symoniamus oprav v: symoniacus, symonianus. Má býti asi: duchoprodavník.
Duchosvarna, y, f., psychomachia. Vz Gb. Slov.
Duchovědecký foliant sepsati o něčem. Čch. Kv. 9.
Duchověrec, rce, m. = *věřící v duchy, strašidla.* Čch. Kv. 9.
Duchovní dědiny, plat, práva. Vz Arch. XIX. 500.
Duchovný, vz Duchovní.
Duka, y, f. = *děva.* V Krkonš. Fr. Nečásek.
Dukát. Byl na řeč skoupý, jakoby každé slovo bylo za d. Jrsk. XII. 242.
Dukátec, tce, m. = *dukát.* Tbz. III. 1. 48.
Důkazní. D. řízení soudní. Ott. Říz. III. 259. Sr. Důkazný.
Důkladnický. D. časopis. Pokr. 1885. č. 80. Žertovně ze slova též žertovného: důkladník. Mš.
Důkladnosložitý. D. dvéře. Msn. Od. 318.
Duklice, e, f., les u Přibyslavic. Čas. mor. mus. III. 131.
Důlky, pole u Mikulovic. Čas. mor. mus. III. 131.
Důlou se hnáti = *dolů.* V Krkonš. Fr. Nečásek.
Dům. Na mor. Valašsku zakládají-li dům, dávají pod základní kámen desetník nebo aspoň čtyrák, aby se peníze držely při domě. Mtc. l. 1897. 69.
Dumavec, vce, m. = *k dumání náchylný.* Nár. list. 30./5. 1889.
Dumavý. D. píseň. Nár. list. 1903. 347. 17.
Dumek Jos., spis. † 14./12. 1903. maje 59 let. Vz Nár. list. 1903. č. 342. odp. a jiné listy z též doby.
Důměnlivosť, i, f. Zvon. III. 433.
Dumlík, u, m. = *tuřín.* Holka jako d. (tlustá) Us.
Důmysl. D-slem svede se více než silou Msn. II. 421. Z d-slu něco předpovídati. Us

Dun = *dovnitř*. Něch sa páči dun. Slov. Nár. list. 1901. č. 309. 2.

Dunačka, y, f. = *dýmka*. V sloděj. mluvě. Sr. Čudačka, Čudka.

Dunajskoodorský průplav. Nár. list. 1904. 41. 2.

Dunděla, y, f. Vz Džindžala. Hauer 10.

Dungnúť = ? Slov. Czam. Slov. 128.

Dunovietr, u, m. = *dunoucí vítr, vánek*. Vz Gb. Slov.

Dúpcě, ě, f. = doupě; myší díra. Ezop. Baw. 695.

Dupějka, y, f. = *malé doupě*. Baw. E. v. 1754

Dupity. Déšť dělá kolem chalupy cupity d. Brt. Čít. 82.

Dupiák, u, m. = *dva hektolitry?* Nár. list. 1885. č. 107.

Duplpsice, e, f., nadávka. Wtr. Str. 67.

Dupltykyta. Arch. XX. 127.

Duplzrádce, e, m. Ten arcilotr, d. Zvon III. 249.

Dúpnatý = *doupnatý*.

Dúpníček, čka, m. = *doupníček*. Vz Doupňák, Gb. Slov.

Dupotavě. Kůň d. po pláni běží. Msn. II. 114., 271.

Ďura, y, m. = Jiří. Kál. Slov. 37.

Durdík *Josef*, † 30./6. 1902. Vz Nár. list. 1902. č. 179, Alm. XIII. 142.—151. — **D.** *Pavel* 23./5. 1843.—17./8. 1903. Vz Nár. list. 1903. č. 2/4. 3.

Durchzuk, u, m., z něm. Durchzug. Vojenský d. Světz. 1887. 311.

Durych J. Václ. Fort. Sr. Lit. I. 106., Mtc. 1903. 167., Mus. 1903. 174. (od dra J. Šimáka).

Dusati kam: ke kroužku (hra). Wtr. Str. 40.

Dusičnan, u, m. D. ammonatý. Výroba a upotřebení ho vz v KP. X. 82.

Dusík. Slovo to znal již Klicpera r. 1813. (ve Blaníku). Vz Vstn. XI. 584., XII. 484.

Dusíkovodíkový. D. kyselina. Vot. 35., Vstnk. XII. 485.

Dusivě páchnouti. KP. X. 117.

Dusivý kašel, tussis convulsiva, Stickhusten. Ktt.

Dusnice, e, f. Dal jest Dolas zemu bogu i svitemu Scepanu se dvema d-coma. Friedr. 19a, 20a.

Dusno, a, n. Zastírajíce se dusnem blízkých katastrof. Lit. II. 350.

Dusnota, y, f. = *dušnosť, dychavičnosť, nesnadné oddychování*. Grm. V.

Dustamynt, u, m. = *testament*. Tyn (ten) má to jisté jako d. na pergameně. Slez. Vyhl. II. 66.

Důstojníkovati = býti důstojníkem. Jrsk. XIII. 3. 23.

Důstojnivosť, i, f. Hyna. Vz Čad. 115.

Důstojnivý. D. šílenosť, melancholia dignitatis. Hyna. Vz Čad. 116.

Dušák, u, m. = poklopený hrnec, v němž se dusí brambory. Neveklov. Kub. List. fil. 1902. 248.

Duše. Však mám duši v prsech (svědomí). 1512. To beru k své víře a k své duši, že tak jest (svědectví). 1512. Arch. XIX. 90., 106. Bere na duši, jako jiný na trakař (o tom, kdo se mnoho dušuje). Kšť. Lid 9. To je duše (čtverák)! Ib.

Dušebolný. D zpráva. Škd. Od. 119.

Dušehlodný. D. slabosť. Škd. Od. 159., Msn. II. 299., Od. 153.

Dušehřejka, y, f. Vlněná d., Seelenwärmer. Zr. Nov.[2] 357.

Dušel. Naplníješ všeliký d. požehnání. Ž. kap. 144. 16. (Č. v Dodat.). Mš. myslí, že jest to omyl m. dušek. V Gb. Slov. dušel = živočich.

Dušení, n. D. vnitřní, strangulatio interior, d. noční, incubus, asthma nocturnum. Ktt.

Dušenosť, i, f. Sfaera d-sti a stanlivosti živlu. Zach. Test. 25. Živelní d. Ib. 57.

Dušeslovce, e, m. = *psycholog*. Čad. 37.

Dušeti = *dušovati se*. Že jsem vyroval, dušel a přisáhal. Adm. conf. 184a. (Mš.)

Duševládný. D. Troje. Mark.

Duševní práce jest namáhavá, těžká, protože požaduje všech duševních sil. Hlk. VI. 211.

Dušičkový oblak (pochmurný). Tbz. V. 4. 71.

Dušičky. Prší-li na den Dušiček, říká se, že duše zemřelých oplakávají své hříchy.

Dušně, ě, f., angela. Veleš. Vz Gb. Slov.

Dušno. Ať kašle, komu je d.! Jrsk. VI. 80.

Dušnosť, i, f. Záchvaty d-sti, asthmatische Anfälle; d. noční, vz předcház. Dušení; d. hrtanová, asthma laryngeum. Ktt.

Dušný. Jsi něco dušného hlasu pro častě a dušné truňky. Uč. spol. 1903. II. 20.

Dušovalka, y, f., hra v kaménky. Vz Čes. l. XIII. 69.

Dušuce, e, f, = *dušice*. Um. rajh. 122. (Mš.)

Dutilka, y, f., pemphigus, *mšice*. Vz Ott. XIX. 440.

Dutinkový. Zánět dužniny d-vé (komorové), Entzündung des Ventrikelparenchyms. Ktt.

Dutinový. D. dýchání, amphorisches Athmen. Ktt.

Důtklivojemný. Msn. Od. 265.

Důtklivý. O d-vých slovech v starší době. Vz Arch. XIX. 606.

Dutky = *groše*. Spišsky. Sbor. slov. 1901. 82.

Dutnatý = *dutý*. D. dub. Sbor. slov. VII. 99.

Dutnina, y, f. = *dutina*. Msn. Od. 86.

Dutohlávka, y, m. = *člověk duté, prázdné hlavy*. Nár. list. 1885. č. 151.

Dutopěvec, vce, m. = kanár vydávající zvláštní duté tony. Nár. list. 28./11. 1897.

Důvoditi. Na nás všecky vaše nepravosti se důvodí. Arch. XX. 556.

Důznam, u, m, = *důkaz*. To je d., že... Vin. I. 219.

Dužnina, y, f. Zánět d-ny plicní, pneumonia parenchymatosa. Ktt.

Dužninový výlev, parenchymatischer Erguss; d. zánět jater, hepatitis parenchymatosa, d. zánět, inflammatio parenchymatosa,

zánět jazyka d-vý, glossitis profunda, zánět svalu d-vý, myositis parenchymatosa. Ktt.

Dužo = *mnoho*. Hodňe d. za ňeho (mlýn) pitala (žádala). Spišsky. Sbor. slov. 1901. 87.

Dvacák, u, m. = *dvacetihaléř?* Dšk. Km 28.

Dvacetikoruna, y, f. = *bankovka a mince zlatá ceny 20 korun*. Us.

Dvacetikrál, e, m. Živ. Jos. (Mus. 1862. 218.).

Dvacetiletí, n. Tbz. III. 2. 340.

Dvadcětý = *dvacátý*. D. den. Pat. Jer. 98.

Dvadsatý = *dvacátý*. Rostl. 9. 40a.

Dvadseti = *dvacet*. Vz Gb. Slov.

Dvadsetiveslý. D. loď. Škd. Od. 140.

Dvakrát. Odnesou to na d. Čes. l. XIII. 177.

Dvakrátpěchaný chléb. Msn. Hym. 86.

Dvanácterý. D-ro předměstí. Mill. 58a.

Dvanástník, a, m., senator. Rozk. P. 2109.

Dvanástý = dvanáctý. Mill. 8a., 10a.

Dvéduchý, zweifach. Vz Gb. Slov.

Dvélibrník, u, m. = *dvoulibernik*. Gb. Slov.

Dvénásob, zweifach, doppelt. Zrcadlo d. mědí okované. Otc. (Mš.). On přebral d. (dvakrát tolik). Půh. ol. III. 488. (1487.).

Dvénásobně. XV. stol. Uč. spol. 1908. III. 81.

Dvérce = dvéře. Baw. Ar. v. 2816.

Dvéře. Říkávají: Za kterou dívkou d. bouchají a zapadají, že se brzy vdá; zapadnouť za ní dvéře nadobro, až se postěhuje z domu. Mtc. l. 1897. 64. — Sr. Mš. Slov.

Dverka, pl., n. D. kalhot = *poklopec*. Lašsky. Čes. l. XI. 115.

Dvihutý. D. páka (zdvíhající). Msn. Od. 81.

Dvin, u, m. = *sláma*. V zloděj. mluvě. Sr. Drchana.

Dvířka. Za mnou se už d. zavřela (už je všemu konec, už nic nezměním). Hlk. VI. 195.

Dvojačka, y, f., ruellia, rostl. Vz Ott. XXII. 81.

Dvoják, u, m. = *dvojka*, *dvouhlavňová ručnice*. Ott. XX. 1016. — D. = žebřík s nožkó (s podporou, na česání ovoce s nízkých stromů). Vz Vostrývka. Mtc. 1902. 7.

Dvojan, a, m. = *dvojče*. Zvon II. 394. (Jrsk.).

Dvojatosť, i, f. = *strannickosť*. Učinili jsme to pro jeho d. (že se držel obou stran). Tbz. XVI. 383.

Dvojbřitý, vz Dvojbřitký.

Dvojcena, y, f. = *dvojnásobná cena*. Čes. l. XIII. 190.

Dvojcestný, Zweiweg-. Jind. I. 52.

Dvojčíšný. D. pohár. Msn. II. 106.

Dvojdětný. D. manželství, Zweikindersystem. Nár. list. 1884. č. 348.

Dvojduchočíšný pohár (dvojitý). Msn. Od. 224. Sr. Dvojvrstvý, Dvojčíšný.

Dvojduše, e, f. Dšk. Km. 51.

Dvojeletý = *dvouletý*. Zbil dítky d-té XV. stol. Mš.

Dvojelistec, stce, m. = *dvělistec*. Vz Gb. Slov.

Dvojemile v VII. 1241. oprav v: dvojemíle = dvě míle (cesty). Vz Gb. Slov.

Dvojemluvný = *dvojsmyslný*. Vz Gb. Slov.

Dvojen, jna, jno. Vz Dvojný.

Dvojenásobní (-ý), vz Dvojnásobný, Gb. Slov.

Dvojeřečník, a, m., zweizüngiger Mensch. Gb. Slov.

Dvojeřečný = *dvojsmyslný*. Gb. Slov.

Dvojezna, y, f., bigamia. Vz Gb. Slov.

Dvojfasový. D. soustava. Vot. 262.

Dvojhákový. D. kleště, Doppelhakenzange. Ktt.

Dvojhlasník, a, m. = *kdo má při volbách dva hlasy* (ku př. v Belgii). Nár. list. 1902. č. 101. 1.

Dvojhlavňový. D. brokovnice (dvojka). Ott. XXII. 54.

Dvojhlavý. D. orlice (znak). Čes. l. XII. 177.

Dvojholbový čbánek. Sbor. slov. 1900. 119.

Dvojhrbí, n. Kapitolinské d. (dvojí pahrbek). Nár. list. 1904. 23. 1.

Dvojhrotný. D. kopí. Msn. II. 229. Vz Dvojhrotý.

Dvojchodý, zweigängig. D. šroub. Jind. I. 52.

Dvojchvostý lev. Sbor. slov. 1900. 117., Tbz. V. 4. 159.

Dvojičky, pl., f. Na pole nosí gazdiná pracujícim obed vo d-kách (dvojitých hrncích). Sbor. slov. VII. 113.

Dvojimíle, e, f., vz Dvojemíle, Gb. Slov.

Dvojimo. Dvojimo chytilo se jednera, jednero babky atd. Brt. Čít. 34.

Dvojiti se v čem: u víře. Rokyc. Post.

Dvojjazyčí, n., *dvojjazykosť*, i, f., diglossia. Ktt.

Dvojka, y, f., vz Bečka.

Dvojkolejový most. Nár. list. 1901. č. 269.

Dvojkoleník, u, m. = *závorka* v písmě, v tisku. Rais. Zap. vlast. 141.

Dvojkolka, y, f. Motorová d. Nár. list. 1904. 17. 13.

Dvojkřídlový. D. dvéře, Flügelthür. Sr. Dvojkřídlý.

Dvojkužel s přeslenem (vřeteno ruční). Ott. XX. 596.

Dvojkuželový. D. fréza. Jind. I. 64.

Dvojlící, n., diprosopia. D. čtyřoké, diprosopus tetrophthalmus, čtyřuché, d. tetrotus, d. tříoké, d. triophthalmus, tříuchý, d. triotus. Ktt.

Dvojlícný. D. milostnosť. Jeř. Rom. básn. 15. D. papír. Ott. XVIII. 184.

Dvojliký, zweifelhaft, zwitterartig. D. postavení Ruska. Nár. list. 1885. č. 298.

Dvojlistí, n. (knihy). Vstnk. XI. 598.

Dvojmoveselný. D. loď. Škd. Od. 132.

Dvojnásoba, y, f., diplois. Vz Gb. Slov. Ať se přikryjí jako d-bu hanbů svů. Ž. pod. 118. 29.

Dvojnást = dvojnadset. Súdíce d. národ židovský. Ev. víd. 83. Mat. 19. 28. (Jir.).

Dvojně se ženiti (bráti si dvě ženy). Kká. Sion II. 163.
Dvojník, a, m. = *člověk ve dvou osobách*. Nár. list. 1903. č. 119.
Dvojnokališný pohár. Msn. II. 418.
Dvojnormální. D. kyselina. Vot. 350.
Dvojnosák, u, m. = *dvoják, dvojšpičák*, die Doppelkeilhaue, Zweispitze. Jind. I. 53.
Dvojnožec, žce, m., ein Zweifüssiger. Vz Gb. Slov.
Dvojohonný lev. Tbz. V. 4. 191. Jinde dvouocasý chvost.
Dvojostrý meč. Tbz. V. 5. 62.
Dvojosý, zweiachsig. Jind. I. 53.
Dvojpanství, n. Př. str. VII. 66.
Dvojramenáč, e, m., nádoba na víno. Msn. Od. 32.
Dvojřečna, y, f. = dvojimluvna Vz Gb. Slov.
Dvojřečovitosť, i, f. Czam. Slov. 201.
Dvojret, u, m., Doppellippe, labium duplex. Ktt.
Dvojrozpěnací luk (nazpětohebký, *παλίντονος*). Msn. Od. 313.
Dvojrodý. D. jména = dvojího rodu: bžunda m. a f. Dšk. Km. 22. Sr. Dvourodý.
Dvojruční, zweihändig. Jind. I. 53.
Dvojslídný. D. rula. Ott. XXII. 95.
Dvojsmrtný = *dvakrát cestu do podsvětí konající*. Škd. Od. 189.
Dvojspánek, nku, m. D. magnetický. Hyna. Vz Čad. 115.
Dvojspřež, e, f. Tbz. V. 9. 234.
Dvojspřeží, n. = *dvojspřež*. — **D.**, adj. D. vůz (pro dva koně).
Dvojspřežka, y, f. D. koníků. Msn. II. 181.
Dvojsřek, u, m., dissyllabum. Vz Gb Slov.
Dvojstěžník, u, m., der Zweimaster. Jind. I. 53.
Dvojstěžňový, zweimastig. Jind. I. 53.
Dvojšelest, u, m., Doppelgeräusch. Ktt.
Dvojtlukot, u, m. D. pěnkavy. Zvon III. 572.
Dvojuchý. D. nádoba. Msn. Od. 195.
Dvojumrlý = *dvakrát zemřelý*. Msn. Od. 179.
Dvojušatý. D. číše, mit zwei Henkeln, *ἄμφωτος*. Msn. Od. 325.
Dvojuška, y, f. = *dvojuchý džbán na víno*. Msn. Od. 30.
Dvojválcový stroj. Ott. XIX. 255.
Dvojveslice, e, f. (loď). Kubl. 40.
Dvojvřetenný, *dvojvřetenový*, zweispindelig. D. vrtačka. Jind. I. 53.
Dvojvrství, n. Msn. II. 14.
Dvojvrstvý. D. číše. Msn. Od. 37., 48., 193. Sr. Dvojduchočíšný.
Dvojvýstřel, u, m., Doppelschuss. Nár. list. 1885. č. 41.
Dvojzvuk, u, m. Vz Strh. Akust. 142.
Dvojženatý, bigamus. Mam. 7. 86ᵃ. 2. (Mš).
Dvojživotý. Zeus žabám dařil d. úděl (žijí ve vodě a na suchu, amphibium). Msn. Hym. 86.
Dvolovznět, u, m., ditonus (v hudbě). Vz Gb. Slov. a sr. Polovznět.

Dvór, vz Dvůr. Dvor v VI. 191ᵃ. oprav v: dvór.
Dvoř, i, f. = *dvořané* (kollektivum). Šach 47., Prk. Krok 1887. 28. (Mš.).
Dvořáková-Mráčková Alb. Vz Flš. Písm. 710.
Dvoreček, čku, m. = *kruh kolem prsní bradavičky barvy temnější*. Ott. XX. 823ᵇ.
Dvoren, rna, rno, vz Dvorný. To se mi d. zdá. Krum. 463ᵇ.
Dvořit si nad čím = *zakládati si na něčem*, býti nač pyšným. Val. Čes. l. XI. 44
Dvornostě, pl., f. = *dvornosti, podivnosti*. D. zamýšleti. Št. Uč. 94ᵃ. (Pel. IV.)
Dvorové, n. D. má mu jíti od dobytčete po čtyřech haléřích. Dvorové a census vaccarum jedno jest. 1480. Vstnk. X. 557.
Dvořský. Lány rolí dvořských. Arch. XX. 460. Jinde: dvorský.
Dvouaktovka, y, f. = *dvouaktová hra*. Věst. X. 284.
Dvougrošový. D. krajky. Vz Krajka.
Dvouhlavec, vce, m. D. třínohý, dicephalus tripus. Ktt.
Dvouhlavňový. D. zbraň. Ott. XX. 1016.
Dvouhodinný. D. dálka. Nár. list. 1903. č. 175. 13.
Dvouhvězdový. D. krajky. Vz Krajka.
Dvouhýždí, n. D. dvou- a čtyřruké, dipygus di-, tetrabrachius. Ktt.
Dvoucharakteristický = *dvě strany charakterisující*. D. případ. Nár. list 18./2. 1898.
Dvouchodový. D. klepadlo. Čes. l. XI. 47.
Dvoujazyčnosť, i, f. = *užívání dvou jazyků v úřadech a školách*.
Dvoujehlový stávek. Vz Ott. XIX. 905.
Dvoukolesý vůz. Msn. Od. 133. Sr. Dvoukolesný (VI. 194.).
Dvoukolový. D. krajky. Vz Krajka.
Dvoukružník, u, m. = druh mlýnského kola vodního. Táb. Čes. l. XI. 60.
Dvouličnosť, i, f. Nebezpečná d. Körbrova Nár. list. 1903. č. 185. 1.
Dvoulunní droby. Škd. F. 170.
Dvouměrný. D. třínožka. Msn. II. 419.
Dvounožec, žce, m. = *dvounohý* člověk. Stan. I. 247.
Dvouočka, vz Krajka.
Dvoupalcový, zweizöllig. Jind. I. 53.
Dvoupárový. D. krajky. Vz Krajka.
Dvoupečetní. D-ho sukna broumovského byl postav po čtyřech kopách. Světz. 1886. 406.
Dvoupouzdrý. D. semeno. Ott. XIX. 934.
Dvouprůplavový system. Nár. list. 1903. č. 159. 6.
Dvouradličný pluh. Nár. list. 1903. č. 136. 9.
Dvourenčík, u, m. = *dvouzlatník*. Jrsk. Vz Dvourenšťák.
Dvourodý. D. slova, ku př. Olomouc m. a f., Třebíč, m. a f. Vz Dvojrodý.
Dvouskladný. D. osnova. Msn. II. 47.
Dvoustěžňák, u, m. = dvoustěžňová loď. Tbz. XIII. 404.
Dvoustěžňový. D. loď. Tbz. XIII. 403. Vz předcház.
Dvoustranný koflík. Msn. II. 419.

Dvoustupňovitý. D. střecha. Vck. Vset. 168.
Dvoustupňový. Ott. XIX. 992.
Dvoušestník, u, m. = *dvaostník.* Dšk. Km. 51.
Dvoutúdník, a, m. = *Centaur.* Mark.
Dvouušatý džbán. Škd. Od. 135.
Dvouverš, e, m. = *distichon.* Škd. F. 43.
Dvouveslovka, y, f., zweiruderiges Schiff. Jind I. 53.
Dvouveslový. D. loď = dvouveslovka. Jind. I. 53.
Dvouzubec, bce, m. Z d-bců skovány přilby. Škd. F. 36.
Dvúlistec, stce, m. = *dvoulistec,* Zweiblatt. Vz Gb. Slov.
Dvúmásník, u, m. Val. Čes. l. XII. 420.
Dvúnádcět = dvanáct. Pat. Jer. 125. 25.
Dvúřečie, n., *dvouřečí.* Vz Gb. Slov.
Dvústý = *dvoustý.* Mill.
Dvúženatec, tce, m. = *po druhé ženatý.* Gb. Slov.
Dvý = *dvé.* Dvý a dvý = v páru, po páru. Grm. V.
Dýc = *vždyť.* Opav. Ostrav. Šb. D. 59.
Dyha, y, f. Vratké dyhy lodní. Slád. Rich. 15.
Dyhovací, Turnier-. Jind. I. 53.
Dychadlo, a, n. Sliznice d-del, Respirationsschleimhaut. Ktt.
Dychánek, nku, m. = *hrátka, beseda* (přijíti bez práce, jen si tak posedět a povídat). Džl. Čes. l. XII. 383.
Dýchání, n. Zrychlené d., Respirationsbeschleunigung; d. hrudní, prsní, Brustathmen, Ktt., břišní.
Dychavice v plících, Luftwege, lépe: plícní sklípky, Lungenbläschen. Čad. 15.
Dýchavý = *kamna.* V zloděj. mluvě.
Dyk Václ., spis. Sr. Zvon III. 278.
Dykny = vlněný ženský oblek, sukně. Litomyšl. Čes. l. XIII. 3.
Dyksa = část vysoké peci nad jejím jádrem. Vz Jádro, KP. X. 145.
Dýlejc = *déle.* Us. Dšk. Km. 48.
Dým, u, m. Není dýmu, aby nebylo též ohně. Valí se odtud dým jako od pekaře. Us. Všecko šlo u nich hore dýmem (v niveč). Čes. l. XIII. 75. — **D.**, obyč. pl. dýmy a také *dýmě,* ene, n. = *dýměj,* Leistenbeule. Gb. Slov. Vz. Dýmy.
Dymač, e, m., ventilabrum. Ev. olom. 141. 3.
Dymák, u, m., tanec. Vz Brt. P. n. 989.
Dýmání, n. = *vzdychání.* Chč. S. II. 141ª.
Dýmaný, jméno rybníka v Dubovci. 1591. Vstnk. X. 559.
Dýměička, y, f., zdrobn. *dýmka.* Us.
Dýmě, ene, n., vz Dým.
Dýmistý, dampfend. D. parom. Msn. Od. 349.
Dýmka, y, f. = *hubička.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140. — **D.** Galtova ku zkoušení sluchu, Galtopfeife zur Hörprüfung. Ktt.
Dýmkářský. D. hlína. KP. IX. 7ª.

Dýmnitý, rauchig. Vz Gb. Slov.
Dymno = *mlhavo.* Na horách je d. U Nov. Hrádku. Šb. D. 29.
Dymnostěnný. D. síň. Msn. II. 31.
Dymný. D. vůně litby. Msn. II. 59.
Dymočadný peroun. Msn. Od. 366.
Dymudnice, e, f. nadávka. Jrsk. XXV. 184.
Dýmy, pl., f. = *dýměj,* inguinaria. Buoh na ně přepustil hlízy a vředy, ježto dýmy slovú. Pass. 251. 2. (Mš.). Vz Dým.
Dyna. Jednotku síly vyjádřiti v dynách. Strh. Dyn. 136.
Dynamika, y, f. Chemická d. Vz Vot. 282. nn.
Dynamista, y, m. Krec. 12.
Dynamometr, u, m. D. na přízi (i s obrazem). Vz Ott. XX. 723ᵇ.
Dynamometricky, dynamometrisch. Jind. I. 56.
Dynař, e, m. = *obchodník s dyněmi.* Tk. M. r. 183.
Dyně, č, f. Bhm. hex. 298. (Mš.).
Dynchéř, e, m. = *kdo dynchuje.* Vz Gb. Slov., Tk. M. r. 183.
Dýnice, e, f., vz Dějnice.
Dýnkový, vz Dénkový.
Dynovitý, nadávka, snad = nestydatý (hl. o ženské). XVI. stol. Zvon II. 623. (Wtr.).
Dysi = *kdysi.* Val. Češ. l. XII. 44.
Dystillator chemický (destillator). Zvon IV. 103.
Dyškerecí, f. Dšk. Km. 7. Diškerece. Us.
Dyž ja pojedu, tanec. Vz Brt. P. n. 938.
Dyž mně dáš perečko, tanec. Vz Brt. P. n. 909.
dz. Starobylého dz na slov. Skalicku není: cizí. Vz Sbor. čes. 84.
Dźeća = *dítě.* Ostrav. Šb. D.
Dzedzinský. D. škola = *vesnická.* Slov. Čes. l. XII. 474.
Dziéča = *dítě.* Slov. Ces. l. XII. 414. Sr. Dzíča.
Dziňák, u, m. = *kovový knoflík.* Lišeň. Mtc. 1892. 105.
Dzivý = *divý.* Slov. Šb. D. 78.
Dźouša = *děvče.* Slov. Mš.
Džad, a, m. = *žebrák?* Rechtor biva sice na roki bohati, ale na dutky (groše) opravdzive džad. Spišsky. Sbor slov. 1901. 82.
Džbán. Hra na zlatý d. Slez. Vz Vyhl. II. 246.
Džbánečkový, ampullär. Ktt.
Džberníček, čku, m. D. piva. 1551. Uč. spol. 1903. XIII. 6.
Džberový bagger. Jind. 5.
Džindžala, *džundžala, dunděla,* y, m. = *člověk neobratný, který si neví rady.* Hauer 10.
Džiuro, a, m. = *Jiří.* Šb. D. 77.
Džumka, y, f. = *dumka.* Ukrajinská d. Východočes. Hlasy 19./4. 1902. (Dhnl.).
Džuta, y, f. = *látka předená.* Vz Ott. XX. 597., 606.
Džutový. D. příze. Ott. XX. 722ᵇ.
Džver, a, m. = *zver, zvíře.* V Ungu na Slov. Sbor. slov. 1901. 75.

E.

E, vz Gb. Slov. — Střídnice za původní *ě* na slov. Skalicku: je, 'e, 'é, é, í. Vz Sbor. čes. 83. Střídnice za původní ę na slov. Skalicku: je, 'e, e, 'é, í, ja, já, a, 'a, 'á, á. Vz Sbor. čes. 81. nn.

Eba = chléb (v dětské řeči). Čes. l. XI. 318.

Ebulloskopie, e, f. Vz Vot. 266., Ebuloskop v VI. 203.

-ec, m. *-ovic*: Kohůtec chlapec, kovářec pole, bednářec dívčka. Vz Dšk. Kom. 45. — **-ec** příp.: bezvědomec, nemotorec, nepatrnec, nevšímavec, odpravenec, osamotnělec, poškozenec, přemoženec, rozkvašenec, rozmazanec, rozzuřenec, schovanec, ukrytec, uvězněnec, vychrtlec, zamračenec, zamyšlenec, zapeklitec, zapsanec atd. Tbz. Konc. ve spisech Husových, vz List. fil. XXVI. 252.

Ecar, u, m., nějaká mince. Vz Gb. Slov.

Eckersdorfský. E. řepa krmná. Us.

Ecrassitový. E. střelba. Nár. list. 1904. 52. 2.

-eč konc. ve spisech Husových, vz List. fil. XXVI. 257.

-eček konc. ve spisech Husových, vz List. fil. XXVI. 366.

Eda = *Eduard*. Eda kobzoli něda. Slez. Vyhl. II. 255.

Edisonofon, u, m. = mluvící a koncertující stroj Edisonův.

-edlivý, konc. a její vznik. Vz List. fil. XXVII. 231.

-edlný, konc. a její vznik. Vz List. fil. XXVI. 458.

Edoušek, ška, m. = *Eduard*. Us.

Eduš, e, m., *Eda*. Eduš, kury neduš. Slez. Vyhl. II. 255.

Egalisační = *rovnací*. E. soustruh. Nár. list. 1903. č. 134. 21., KP. VII. 674. Sr. Vyrovnávací.

Egzámo = *examen, zkouška*. Na e. někoho vzíti. Val. Nár. sbor. VIII. 47.

Echinopsin, u, m., v lučbě. Vstnk. X. 594.

Echnáč, e, m., echinus, Seeigel. Vz Gb. Slov.

Echo, a, n. = *zpráva*. Mám o tom echo. Zvon II. 49.

ej za ou: blejbka (hloubka). Šb. D. 25., Jir.

ěj, *iej*, trojhláska. Vz Gb. Slov.

Ej, jako sú ty hory černé, tanec. Vz Brt. P. n. 910.

-ejší přípona kompar., jak se jí užívá v jihozáp. Čech. Vz Dšk. Km. 46. nn.

Ej, wolarze, wolarze, coście wolky paśli, tanec na Těšínsku. Vz Brt. P. n. 979.

-ek, konc. ve spisech Husových, vz List. fil. XXVI. 366.

Ekaalumini-um, a, n., v lučbě. Vz Vot. 36.

Ekabor, u, m., v lučbě. Vz Vot. 36.

Ekasilici-um, a, n., v lučbě. Vz Vot. 36.

Ekdonin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 49.

Ekert Fr., far. a spis., 1845.—20./5. 1902. Vz Nár. list. 1902. č. 138. 4.

Eklektický směr. Nár. list. 1903. 305. 17.

Ekvimolekulárný. E. směs, kvantum. Vot. 271., 82.

Ekvivalent, u, m. E. v lučbě = množství zásady n. kyseliny, jež nasytí n. nahradí jednu grammolekulu. Vz Vot. 2., 146.

Ekzamit, u, m. = *aksamit*. Vz Gb. Slov.

-el m. l: pelný (plný). V Krkonoš. Šb. D. 30.

Elaidový. E. kyselina. Vz Vot. 91.

Elegickoepičný, vz Epičný.

Elektrárna, elektrische Centralstation. Jind. I. 57.

Elektrářský. E. společnost. Nár. list. 1903. 347. 25.

Elektrický. E. společnost, piano, ústřední stanice. Nár. list. 1903. č. 124. 5., č. 257. 20. E. radiace, Vstnk. XII. 432.; šíření se vln elektrických podle drátů a kovovými trubicemi. 435. Reflexe, lom a absorpce e-kých vln. 435. Applikace e-ckých vln a některé jejich vlastnosti. 436.

Elektřina. Sr. Vstnk. XII. 264., 282., 376. (pokrok v el. za r. 1902). Vztahy mezi e-nou, magnetismem a světlem vz ib 440.

Elektrisace, e, f. Vz Ott. XIX. 721.

Elektrisování, n., das Elektrisieren. Us.

Elektrisovaný, elektrisiert. Us.

Elektrisovati, elektrisieren. Us.

Elektrodynamický, elektrodynamisch. Jind. I. 57.

Elektrogalvanický, elektrogalvanisch. Jind. I. 57.

Elektrogalvanism-us, u, m., der Elektrogalvanismus. Jind. I. 57.

Elektrochemie, e, f. Vz Vot. 164.

Elektrolysovatelný roztok. Vz Vot. 174.

Elektrolyticky rozpustiti kov. Vz Vot. 174., 344.

Elektromagnetický. E. theorie světla. Vstnk. XII. 443.

Elektronávodový přístroj, indukční, Induktionsapparat.

Elektroskopický účinek. Nár. list. 1903. č. 154. 10.

Elektrostatický zjev. Vot. 165.

Elektrotechnický. E. akciová společnost. Nár. list. 1903. č. 127. 5.

Elementární těla = která chemie nedovede rozložiti ve složky jednodušší. Vot. 1.

Elementovati = říkati: element! Wtr. Str. 122.

Elementský. E. šelma (nadávka). XVI. stol. Zvon II. 621.

Elemka, y, f. E-ky, druh dobrých hrozinek.

Elevační, Elevations-. Jind. I. 58.

Elevator, u, m. Vodní elevator, ejektor = druh proudové pumpy. Ott. XX. 989.

Eliáš, e, m. Do Eliáše pod křovím schne, po Eliáši ani na křoví. Nár. list. 1903. č. 205. 4. Na sv. Eliaše dopoledne léto, odpoledne podzim. Ott. Kal. 1904.

Eligi-us, a, m. Na sv. Eligia daleko široko tuhá zima a ta má trvati po čtyři měsíce (1/12).

Elixir, z arab. al-ixir = léčivý prach = síra s fermentem. Vz Zach. Test. 145. Elixirem kovy měniti ve zlato n. stříbro. Ib. 35.

Eljenovati = *volati eljen* Nár. list. 1901. č. 306.

Ellipsoid, u, m. E. centrální, setrvačnosti. Sr. Strh. Mech. 374., 375.

Elliptičnosť, die Elliptícität. Jind. I. 59.

-elný, lat. -alis, lépe: *-alny*: specielný, lépe specialný. Mš.

Elongace, e, f., z lat. E. linearní, úhlová. Sr. Strh. Mech. 397., 403.

Elžbeta, y, f. = Alžběta. Ev. olom. VIII.

Emailovaný plech. Nár. list. 1903. 298. 21.

Emauský. E. pouť v Praze. Vz Vykl. Obrz. 165.

Emil, a, m. Emilu, máš kozy v obilu. Slez. Vyhl. II. 255.

Emisse, e, f. z lat. = vydání (v oběh). E. papírů. Us.

Emissní obchod. Emissions-. Nár. list. 1903. č. 131. 9. E. potence, ústav, zisk. Ib. 1904. 17. 13.

Emler Jos. Vz Alm. X. 122.—132., Př. star VI. 22.

Emoční. Co stkvělého a e-ho skytá svět. Zvon III. 333. E. reflex. Ib. 510.

Empirický. E. věda = která se čerpá ze zkušenosti. Krec. 4.

Empirism-us, u, m., z řec. = *zkušenství*, vědecké přesvědčení, že jen zkušenosti lze dosíci jistoty. Krec. 11.

Empirový. Rozkošný obrázek e-vý. Nár. list. 1902. U kulatého, e-vého stolu.... Zvon III. 28. (Jrsk.).

-ěn a *-jan*. K slovanským kmenům -ěn a -jen. Vz. List. fil. 1902. 220. nn. (Zubatý).

Enanthan, u, m., v lučbě. Vz Vot, 86.

Enantiomorfism-us, u, m., v lučbě. Vz Vot. 78.

Enantiomorfní tetraëder. Vz Vot. 78.

Encian, u, m. = *hořec* (rostl). Vz Gb. Slov.

Encystovati se = *do cyst se uzavírati*. Slov. nauč. V. 827.

Endosmosa, y, f. Sr. Strh. Mech. 648.

Endothermický plyn vzniká za utajování tepla a při rozkladu toto teplo okamžitě zase vyvozuje. Vz KP. X. 120. E. reakce. Vz Vot. 140., 163.

-enec konc. a její vznik. Vz List. fil. XXVI. 251.

Energie (vodní). Vz Strh. Mech. 146., 491.

Engelseydový plášť (z hedvábné látky). 1568. Čes. l. XI. 76.

Engličák, a, m. = *anglické prase*. Val. Čes. l. XI. 179.

Enigmatický. E. legenda (nápis) = skrácená nebo s literami vypuštěnými n. změtenými. Jrsk. IX. 151.

Eno = *jenom*. Mor. Sš.

-enství konc. a její původ. Vz List. fil. XXVII. 227.

Entropie, e, f., v lučbě. Vz Vot. 290. nn.

-ený konc. ve spisech Husových. Vz List. fil. XXVI. 453.

Eozoický. E-ká či archaeozoická soustava prahor. Vz Ott. XX. 529.

Epicykloida, y, f., řec., die Epicyklode. Jind. I. 59.

Epičnosť, i, f. E. dramatu. Mus. 1902. 404.

Epičný = *epický*. Obsah její jest elegickoepičný. Jg. v Kroku I. a. 51. (1821).

Epidot, u, m., nerost. Vz Vstnk. XI. 834.

Epigrammatika, y, f. Vlč. Lit. II. 2. 18.

Epichlorhydrin, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 123.

Episodicky něco k něčemu připojiti. Lit. I. 300.

Epistolník, *epištolník*, a, m. = člen kapituly vyšehradské. Vz Gb. Slov.

Epurateur, u, m., z fr. = chemický apparát čisticí. Vz KP. X. 117.

-er m. r.: hernýček (hrníček). V Krkonš. Šb. D. 30.

-eř příp.: drůbeř, mládeř, krádeř. Us. místy. Dšk. Km. 49. Vz *-ež*.

Erb z něm. = *zděděný statek* atd. Vz Kol. Her. I. 15, 385a. Dějiny erbů. Vz ib. 7.

Erben K. J. Vz Mtc. 1902. 175., Mus. 1903. 115. nn., 348 (od dra Jar. Sutnara), Lit. II. 414., 796., 851.

Erbovní figury, Kol. Her. I. 14., list 389., obrazy 141., 277., odznaky. ozdoby 7., právo 69., znamení 389.

Erbovný strýc. Pův. brn. IV. 20.

Erchovado, a, n., = *hlupák*. Dšk. Km. 51.

Erckáf, u, m. = *kupování rudy*, z něm. Erzkauf. Vz Gb. Slov.

Erckafěř, **erckafíř**, e, m., z něm. Erzkäufer, kupovatel rudy. Vz Gb. Slov.

Ercmůra, y, f. Ta holka je e. Dšk. Km. 51.

Ercpitomec, mce, m. Dšk. Km. 51.

Ercpitomý kluk.

Erekce, e, f., z lat. Bolestná e. (ztopoření pyje). Ott. XX.

Eremitka, y, f. = *poustevnice*. Mé myšlénky jsou e-sky bledé. Zvon III. 333.

Eremitský sen. Nár. list. 1904. 66. 13.

Erg, u, m. = *jistá jednotka práce* z řec. ἔργον (práce). Vz Vot. 165., Strh. Mech. 141.

Erkéř, e, m., vz Arkéř.

Erotika, y, f. z řec. Strojená e. Lit. I. 675.

Erythrit, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 502.

Eskomptní trh. Nár. list. 1902. č. 127. 5. a j.

Essayistický. E. činnosť (pokusná). Zvon III. 543. Vz násl.

Essayistní činnosť. Zvon III. 568. Sr. Essayistický.

Essencialní, bytný. E. charakter. Nár. list. 1903. č. 148. 13.

Esther, u, m., v lučbě. Vz Vstn. XI. 123., 125., 127.

Estherifikace, e, f. E. amylalkoholu, alkoholu. Vot. 86., 210.

Estherifikační rychlost. Vot. 242.

Etážový vozík. Nár. list. 1904. 135. 21.

Ether, u, m. Vlnivý pohyb etheru. Vz Vstn. XII. 403. nn.

Etheričnosť, i, f. E. světla. Nár. list. 1903. 333. 13.
Etherifikace, e, f., die Aetherbildung. Jind. I. 60.
Ethnický. E. jednota národu. Lit. I. 55.
Ethoxykafein, u, m., v lučbě. Vstnk. XII. 57.
Ethylacetat, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 705.
Ethylalkohol, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 506., 711.
Ethylalkoholický roztok. Vstnk. XI. 710.
Ethylamin, u, m., v lučbě. Vstnk. XII. 48.
Ethylbenzol, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 4., 5.
Ethylcyklohexan, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 5.
Ethylendibromid, u, m., v lučbě. Vot. 90.
Ethylether, thru, m., v lučbě. Vot. 39.
Ethylfurfurylamin, u, m. Vstnk. XII. 48.
Ethylchlorid, u, m., v lučbě. Vot. 26.
Ethylimidoxanthid, u, m., v lučbě. Vstnk. XII. 54.
Ethyljodid, u, m., v lučbě. Vot. 238.
Ethylkoniin, u, m., v lučbě. Vstnk. X. 577.
Ethylperoxyd, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 8.
Ethylsírový. E. kyselina. Vot. 249.
Ethylsulfát, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 8.
Ethylsulfonový. E. kyselina. Vot. 249., 247.
Ethylxanthogenan, u, m., v lučbě. Vstnk. XII. 54.
Eti = ecce, viz, vizte. Otc. Šf. Poč. 113. (Mš.).
Eudiometrický. E. roura. Vz Vstnk. XI. 21.
Evalka, y, f. = *Eva* (zdrobn.) Dšk. Km. 31.
Evandělium = *evangelium*. Us.
Evangelictví, n. Fel. 48.
Evangelistovati kde. Nár. list. 1904. 66. 1.
Evokace, f., z lat. Historická e. Nár. list. 1904. 147. 13.
Evokační mocnosť. Nár. list. 1904. 114. 13.
Evokovati, z lat. = *vyvolávati*. Myšlénky ty evokují (obnovují) mi obraz ... Zvon III. 333.
Evolvovati, z lat. = *vyvíjeti* (svitky papírové). Odkládal všech jiných kněh na stranu, toliko řecké authory evolvoval. Kom. Did. 138.
Excerpenda, lat. Lexikalní e. (co se má vybrati, vypsati). Gb. Slov. (úvod).
Exerescenční list. Mus. 1903. 212.
Excurrent, a, m., z lat. = *podučitel*. Vykl. Obrz. 253.
Exekuce (poprava) = vedení práva. Vz Odhádaní, Panování, Úmluva, Zvod. Čes. l. XIII. 241.
Exhaustor, u, m. E. s kroužkovým mazáním. Nár. list. 1904. 135. 21.
Exhortativní z lat. = *napomínající, povzbuzující*.
Exklusivita, y, f. z lat. = *výlučnosť*. Zvon III. 325.
Exkvisitní, z lat. = *vybraný, výtečný*. E. kolorit. Nár. list. 1903. č. 148. 13.
Exosmosa, y, f. Sr. Strh. Mech. 648.
Exothermický = výhřevný. E. reakce. Vot. 161., 272.
Exothermičnosť, i, f., z řec. E. přeměn látek. Vot. 333.
Expanse, e, f., z lat. = *rozpínání, napětí*. E. plynů. Sr. Strh. Mech. 525.
Expektační, z lat. E. list = ve kterém se něco slibuje a potom vyplnění slibu se očekává. Lit. I. 158.
Exploatator, a, m. = *vykořisťovatel*. Čas. 248. 1896.
Exposiční úprava. Nár. list. 1903. 347. 17.
Expositura, y, f. Ott. VIII. 966.
Exstirpator, u, m. Nár. list. 1904. 135. 21.
Extincteur, u, m., z fr. = *uhasínač, druh stříkačky*. Ott. XX. 989.
Extrapolace, e, f. E. grafická. Sr. Strh. Mech. 8. Sr. násl.
Extrapolovati = *vypočítati*. — **co**: otáčivosť něčeho. Vot. 76.
Extraradikálový kyslík. Vot. 64.
Exulantský, z lat. E. literatura XVII. stol. Vz Hrubý. 220 nn.
Eybl Jan Ev., vikář a spis. † 1./10. 1901. v 61. r. věku svého. Vz Nár. list. 1901. č. 271. odp.
Ezoušek, ška, m. = *Eugen*. Dšk. Km. 39.
-ež příp.: krádež, mládež, drůbež. Dšk. Km. 49. Sr. -eř.

F.

Fába, y, f. = *hlad*. Ve zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140. Vz násl.
Fabian, a, m. = *hlad*. Ve zloděj. mluvě. Na sv. Fabiana a Šebastiana dostávají stromy mízu. Ott. Kal. 1904.
Fabión, u, m., vz Kabřinec.
Fabulistika, y, f. F. lidu. Nár. list. 1904. 147. 13.
Faciaš, e, m. = *pletichář*. XVI. stol. Zvon II. 610. Sr. Faciášek v VI. 214.
Facko. Cepice na hlavu postavená na facko čili šórem. Lišeň. Mtc. 1902. 437. Sr. Facka.
Faculíček, čku, m., zdrobn. faculík v VI. 214. Vyhl. II. 148.
Fačín, *fačúm* = *facúm*. Vz Gb. Slov.
Faëton, *phaeton*, a, m., pták. Vz Ott. XIX. 673.
Fafumberk z Pfaffenberg, *Kněží Hora*, hora u Karlova Týna. Tbz. V. 6. 261.

Fafurnoh, u, m. = *kabátec*. Baw. J. v. 306., 317. Sr. Fafrnoh v VI. 215., I. Přísp. 80., v II. Přísp. 58.
Fagot, u, m. Sr. Strh. Akust. 408.
Fagula, y, f., vz Ferula (zde).
Fähnrich Ant., prof. a spis. Vz jeho dopisy ve Vin. I. 336.
Fajka, y, f. = *dýmka*. F. pred jedením chuť robí, a po jedení sýti. Sbor. slov. VI. 130. F. za sáru, sopel' na siahu. Rizn. 171.
Fajnováče, vz Krajka.
Fakaňátko, a, n. = zdrobn. fakaně. Dšk. Km. 34.
Falcát, u, m. = *prejs* (taška na kryt). Deštná. Mš.
Falcovka, y, f. = *cihla* k zasazování okenních rámců. KP. IX. 268.
Faleštví, n. = *nevěrnosť, podvodnosť*. Vz Gb. Slov.
Fallacia, e, f. = *klam*, z lat. Vz Gb. Slov.
Famfr, u, m. F. bubnovati. Vz Gb. Slov.
Familiantský. F. osada (kolonie). Mtc. 1904. 135.
Fanatičnosť, i, f. F. anachorety. Nár. list. 1903. 305. 13.
Fanča = Františka. Us. Sr. Káča (co do skloň.).
Fandle, e, f. = *sběračka*. Dšk. Km. 12.
Fándle, e, f. = *fángle*. Us. Mš.
Fándli Jiří, slov. spis. Vz Lit. II. 244. 852.
Fanfarní hluk. Hlk. X. 188.
Fanfaronada, y, f. Vrch. Muš. I. 41.
Fangoléčebný ústav, kde se léčí sopečně sirnatým bahnem z bahnitých lázní Battaglie v Italii. Vz Nár. list. 1902. č. 54 (154?) 2.
Fanouš, e, Fanoušek, ška = *Františka*. Us.
Fantas, u. m. Chytá ho f. Rais. Lep. 534.
Fantasijní. F. altruismus. Nár. list. 1903. č. 257. 17.
Fantasmagorie, *vidina*. Zr. Nov.² 445.
Fantastickoromantický výtvor. Lit. I. 273.
Fantastičnosť, i, f. Věst. X. 203, Rozpr. fil. 78.
Fantastika, y, f. Pak zavládne f. a vše co má původ tajemného a zázračného. Jrsk V. 103.
Fanuša o svobodné, *Francka* o vdané. Val. Čes. l. X. 470.
Farad, u, m. = praktická jednotka elektrické vnímavosti, das Farad. Jind. I. 61.
Faranda, y, f. = *farářova louka*. Dšk. Km. 23.
Farářík, a, m., zdrobn. farář. Hus II. 80.
Farářka, y, f. = *fara*. Val. Čes. l. XIII 208.
Farcký = *farský*. Dšk. Km. 38.
Farkaška, y, f., kopec v Gemersku. Sb. sl. 1901. 65.
Farkašní oděv. Bech. Sr. Farkaš.
Farmaceutický spolek, Nár. list. 1904. 93. 2., ústav. Vstnk. XIII. 385.
Fas, u, m. = *fasse*. F. pivní a vinný. 1649. Vz Schulz 93.
Farula, y, f., vz Ferula (zde).
Fasadní barva. Nár. list. 1903. č. 148. 14.
Fase, e, f., v lučbě. Vz Vot. 258.
Fasovaný, z něm. einfassen. Brýle kostí f-né od uší si odvazoval. Zvon III. 24.
Fašank, u, m., z něm. Fasching, *masopust*. Jak vysoko chlapci o f-ku vyskakují, tak vysoké narostou konopě. Brt. P. n. 561.
Fašankářský = *masopustní*. Vz Fašank. F. píseň. Vz Brt. P. n. 561.
Fatalia, e, f. Resolucí i na revisorní f-lii ostendirovati. Schulz 106., 108., 112.
Fatka, y, f. Napil se na fatku (na cizí vrub. zdarma). Frant. 25. 8.
Fatrička, y, f. = pohoří Malá Fatra na Slov. Sb. sl. 1901. 166.
Faunovský. V celé tváři obrážela se f-ská žádostivosť. Zvon III. 352. Vz Faunus.
Faunský. Hrubý faunský vtip. Lit. I. 14. Vz Faunus a předcház.
Faustiada, y, f. = *způsob básnění v Göthově Faustu obvyklý*. Vrch., Mus. 1903. 5.
Favoritní krasavice. Nár. list. 1903. č. 257 17.
Fazol, phaseolus, rostl. Vz Ott. XIX. 676.
Federalistický cíl. Nár. list. 1904. 22. 3.
Fedratový. F. kalioty (kalhoty). 1600. Čes. l. XI. 74.
Féfarka, y, f. = *píšťala*. Plechová f. Lišeň. Mtc. 1902. 448.
Fechtovati, z něm. = *šermovati, zbraní zacházeti*. Kom. Did. 97.
Fechýř, e, m. Zvon III. 77. Wtr.
Fejfalikiada, y, f., způsob psaní Fejfalikova. Čcb. Kv. 158.
Femberk, u, m. Řemeslníci prodávali na trhu své f-ky. XVI. stol. Wtr. Z citatu v II. Přísp. 54. uvedeného by šlo, že to byla práce od kusu, jinde: štukverková, Stückarbeit. Wtr. Sůl stála X a femberk též soli X + 1, tedy více. V cech. řádu XVI. stol. Z toho by šlo, že je to něco lepšího, tedy snad z něm. Feinwerk. Wtr.
Feministní = *ženský*, z lat. F. gracie. Nár. list. 1903. č. 257. 17.
Fenegrek-um, a, n., lék. Nár. sbor. VIII. 129.
Fenetidin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 15.
Fenigl = **fenikl**. Us.
Fenix, vz *Foenix*.
Fenomenový. F. vidění. Nár. list. 1904. 31. 13
Fenominalní paměť (neobyčejně veliká). Lit. I. 172.
Fentovati = *zabaviti* z něm. pfänden. Gb. Slov.
Fenylalanin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 49.
Fenylcyklohexan, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 4.
Fenylethylalkohol, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 12.
Fenylhydrazin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 502.
Fenylhydrazon, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 502.
Fenylhydrouracil, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 55.
Fenylisokyanatan, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 505., XII. 51.

Fenylisotriazolkarbonový. F. kyselina. Vstnk. XII. 60.

Fenylnitromethan, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 133.

Fenylpseudosulfokyanatan, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 6.

Fenylpyrrol, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 57.

Fenylpyrroldikarbonový. D. kyselina. Vz Vstnk. XII. 57.

Fenylthiomočovina. Vz Vstnk. XI. 506.

Fenyltriazol, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 60.

Fenyluracil, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 55.

Fenylurazol, u, m, v lučbě. Vz Vstnk. XII. 60.

Fergusonový. F. barvy. Nár. list. 1903 č. 154. 15.

Feria, e, f., z lat. = *všední den.* Grm. V. F. úterní počíná se. Ž. klem. 38. — Cf. Gb. Slov.

Ferkule, e, f. K tomu se ferkule — dary — a jiné věci přidávají. Jir. H. Mýto 73. 1.

Ferment, u, m. F. těsta. 1585. Uč. spol. 1902. 33.

Fermentování kovů. 1585. Uč. spol. 1902. 30.

Fernýz, u, m. F-em něco pomazati. Mill. 50. Sr. Fernais.

Ferrichlorid, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 53.

Ferrikyanid, u, m. F. draselnatý = žlutá (červená) sůl krevná; o výrobě a upotřebení jí vz KP. X. 95., 97.

Ferromangan, u, m., v lučbě. Vz KP. X. 158.

Ferromolybden, u, m., v lučbě. KP. X. 159.

Ferrovolfram, u, m., v lučbě. Vz KP. X. 159.

Fertal, u, m. Postav moravský na půl čtvrta f-la: Sukno má být tkané na šířky tři riefy a fertal. 1675. Sbor. slov. 1901. 67.. 56.

Fěrtoch. Každý f. mu voní (má rád ženské). Zvon IV. 159.

Fěrtóšek, šku, m. ·látěný f. vázal se na fěrtoch (ten byl nad spodnicí). Haná. Vz Čes. l. XII. 234., Fěrtoch, Fěrtuch, Kabřinec.

Fěrtuch, u, m. = *sukně nošená nad spodnicí,* vyleštěná, řásná, splývající hluboko po kolena. Val. Čes. l. XI. 117. Vyhl. II 195. Sr. Fěrtoch.

Fěrtušky, zelina. Slez. Vyhl II 224.

Ferula, y, f. (fagula, farula). F. byla na způsob vařečky na širším konci roztřepená; když se jí udeřilo, hodně štěrchala. Byla znakem čeledínského výboru o ostatcích na rok voleného. Vz Brt. Čít. 375., Právo (čeledi).

Fest, vz Fext v VI. 222., Čes. l. XIII. 286.

Festival, u, m., z lat. = *slavnost.* Pěvecko-hudební f. Nár. list. 1903. č. 174. 3., 1904. 87. 3., 5. a j.

Feston, u, m. = *slavnostní pletence z květů, věncoví.* Zr. Nov. 169. Festony jsou řetězové závěsy z květin, plodů, listí a pod. Již Řekové a Římané užívali hojně ozdob těch. Dolen. Pr. 190.

Fetišism-us, u, m. Vz List. fil. XXVII. 329., 333., 401., 408., 428.

Feyrar, u, m., rybník u Jindř. Hradce. Vz Uč. spol. 1903. XIII 29.

Fext, a, m. O fextovi vz Čes. l. XI. 439., XIII 382, 428. — F. a, m. O fextech vz Čes. l. XIII. 428.

Fi! interj. Fi, to tu smrdí. Us. — Hus. Orth.

Fiala. Attis, hezký fryžský jinoch, do něhož se zamilovala Cybele, byl proměněn ve fialu. Vz Škd. F. 146.

Fiála, y, f., Fiale. Jakož i štíhlé hranoly s ozdobnými, hrotitými jehlanci čili tak zvanými fiálami, jsou význačnými známkami při tomto slohu (gotickém). Dolen. Pr. 147. — F. = pyramida v gotickém slohu, kterou se pilíře ukončují, slémě, lomenice, štít. Sterc. I. 917.

Fialokvětý durman. Hol. Met. I. 394.

Fialověhnědý. F. pára. Zvon. IV. 133.

Fialověti, *nabývati barvy fialové.* Rais. Lep. 223.

Fialový, vz Bílý.

Fibet = *fiket.*

Fibich Zdeněk. Vz Alm. XI. 158.—163.

Fibrin u, m. = *vláknina.* Močení f-nu. Fibrinurie. Ktt.

Fici- = *Vice-.* Jeho f. = zástupce. Jrsk. XX. 2. 63.

Fíček, Fíčky = choroba pyje, condyloma. Ott. XIX. 445.

Fičivý vítr. Tbz. V. 9. 142.

Fidlovati, fiedeln. — **nač:** na housle. Čes. l. XII. 21., Rais. Zap. vlast. 43. — **co čím:** kůži fidlovačkou. Vyhl. Obrz. 178.

Fidrholec není sic všude, ale čert nikda nespí. Zvon III. 360. Vz násl.

Fidrholník, a, m. = *loupežník z lesa Fidrholce.* Zvon II. 622. Nadávka.

Fiflovati koho = *fintiti* a p. Rokyc. Post. 407b.

Fiflovně někam choditi. Rokyc. Post. 28b. Sr. Fiflena.

Figela, y, f. = fiola. Rozk. P. 719.

Figirovati co = *stálým činiti,* fixieren. 1585. Uč. spol. 1892. 32. Kdyby se síra měla zlatem f. Uč. spol. 1892. 24.

Figurálka, y, f. = *figurální hudba, mše.* Rais. Lep. 207., Zapadl. vlast. 26.

Fijalistý = *fialovitý.* Val. Čes. l. XI 227.

Fijoletní. F. oslice. Dal. C. 22. 41.

Fik. Vzal nůž a fik, nos byl pryč. Čes. l. XII. 59.

Fikačka, y, f. = *běhavka.* Us.

Filček, ečku, m., zdrobn. filec.

Filetnický ráz. F. náklonnosť (kmenová náchylnosť). Jakb. Mar. 207.

Filevantin, u, m. = *vlněná látka.* Nár. pol. 1896. Dhnl.

Filiace, e, f., z lat. F. rodu = *posloupnosť.* Ott. XXI. 879.

Filigránsky útlé tělo. Čch. Kv. 35.

Filippojakubský. F. noc (před 1. květnem). Vz Vyhl. Obrs. 49.. 192.
Filirovati, filieren, zwirnen. Jind. I. 161.
Filistejský, *filisteový, filistský* z Filiste. Vz Gb. Slov.
Film, u, m. Kinematograf s dvanácti druhy filmů. Nár. list. 20./3. 1897.
Filocarpin, u, m., alkaloid. Vz Ott. XIX. 744.
Filologickohistorický. F. vzdělání. Nár. list. 1904. 45. 13.
Filologičně. Dílo f. vzdělané. Koll.
Filologisovati. Básnicky f. Vlč. Lit. II. 2. 86.
Filosemitský spolek. Us.
Filosofickopolitický román. Lit. I. 309.
Filozovský merkuriáš. 1585. Uč. spol. 1892. 25. a j.
Filtrační papír. Vz Ott. XVIII. 285.
Finančně dobře situovaný. Nár. list. 1903. č. 128. 17.
Finančněpolitický. Nár. list. 1904. 45. 17.
Findlinský Kar. F., kněz a spis. 1833. až 1897. Vyhl. I. 75.
Findrot, u, m., nějaká látka. Kolárek ušitý z f-tu. XVI. st. Čes. l. XI. 138.
Finessa, y, f, z fr. = *jemnosť; chytrosť.* F. v umění. Zr. Kom. 118.
Finisseur, u, m. z fr. = *náčiní* podobné stroji posukovacímu při předení vlny. Ott. XX. 605. — F., a, m. = *vzorkář.*
Fintiti koho več: v popí kutnu Kká. Sion I. 151.
Fintování, n. = *úskočné si vedení, užívání lsti a úskoku, předstírání.* F. toho, co nikdy nebylo a nebude. Fel. 5.
Fiola, y, f. = *violla.* Rostl. F. 39.
Fioletný. F. barva. Lék. B. 293a. (Mš.).
Fiolka, y, f. = *fialka.* Vz Gb. Slov.
Firmament, u, m. = *nebe.* Luc. 46. 47.
Firmistr, a, m. Cechovní f. Sbor. slov. 1901. 51.
Firšajt, *firšejt,* u, m. = *nějaká pivovarská nádoba.* Vz Gb. Slov.
Firšlak, u, m. = *část těla hovězího dobytka.* Světz. 1886. 483.
Firšlas, u, m., limbria (v kap. inter vestes). Rozk. P. 1774. (Mš.).
Firtoušek, šku m., zdrobn. *fěrtuch.* Vys. Mýto. Jir.
Fiskalní stanovisko. Nár. list. 1903. č. 143. 2., č. 175. 17.
Fislovka, y, f, vz Cihla.
Fišař, e, m. F. opatroval rybníky. 1557. Uč. spol. 1903. XIII. 24.
Fiškál, a, m. = *úřadník pro zájmy státní pokladny.* Máš (uherská země) fiškálov viac, jako (než) birešov. Slov. Čes. l. XII. 414. Zdiera koza vrbu, vlk kozu, vlka sedliak, sedliaka žid, žida fiškál a fiškála čert. Rizn. 65. Sr. Fiskal.
Fixovaný. F. přirození země. Zach. Test. 23. Vz nási.
Fixovati = těla horkem na prach ztužiti. Zach. Test. 145.
Flačkový. F. omáčka = *drštková* (z okruží). Slez. Vyhl. II. 201.

Flagellanti z lat. = *mrskači,* kteří myslili, že bičováním těla svého vykonávají pokání za spáchané hříchy a zjednají si tak milosť boží. Ott. IX. 281.
Fl'ajstřík, u. m. = *plášť.* F. medu. Brt. P. n. 1039. Vz Flajstr v VI. 226.
Flajšhans V. Vz Lit. I. 196., 840.
Flák, u, m. = *rána.* Myslí, že pravdu zabije jedním flákem. Nár. list. 1903. č. 217. 3.
Flákal, a, m. = *žvanil.* Dšk. Km. 12.
Flákota, y, f. = *maso.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140.
Flákotář, e, m. = *řezník.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140. Sr. Mostík.
Flandati. Zástěra jeho před krámem se f-la (házela). Nár. list. 1897. č. 320.
Flanderský. F. tapesserie. Zr. Leg. 17.
Flanerka, *flanelka,* y, f také = *sukně flanelová.* Hauer 10.
Flanše = desky na konci rour, mezi něž vkládá se látka těsnicí a jež se spolu spojují a k sobě přitahují šrouby (*příruby*). Vz Ott. XXI. 1034.
Flastrkování, n. = *záplatování.* Všude jen f. (nepatrné podušky). Hav. Chamr. 104.
Flaše, e, f. = *flaška.* Gb. Slov.
Flaška z *Pardubic.* Vz Lit. I. 707., Smil.
Flaškář, e, m., utrilegus. Vz Gb. Slov.
Flaškářství, n. Us.
Fláza, y, f. = *flákota.*
Fléček, *flíček,* čku, m., zdrobn. *flek.* Gb. Slov.
Flečiti = *udeřiti.* Přes páteř mne flečil. Poč. XVIII. stol. Čes. l. XI. 465.
Flekovati co jak. Takovým způsobem strž vždy jen f-li. 1668. Zbrasl. 396.
Flekovský. F. pivo v Praze (z pivovaru u Fleků). Us.
Flekuvať co: gatě = záplaty do nich všívati. Lišeň. Mtc. 1902. 446. Vz Flekovati.
Flétna. Sr. Strh. Akust. 408.
Flétnový tón. Zvon III. 571.
Fleuret (fleré), fr. = kord velmi ohebný, jehož se užívá při vyučování šermu. Ott. IX. 301.
Flíčkový. F. krajky. Vz Krajka.
Flikovati z něm. flicken = *látati, záplatovati.* Grm. VI.
Flinknouti čím = *hoditi.* Flinkl jím jako kůštětem. Zvon III.' 242. — **jak,** Dala mu pohubek, až flinklo jiskrně. Wtr. Str. 113.
Flisovati, z něm. = *téci.* Vz Gb. Slov.
Fl'nta, y, f. = *flinta.* Záp. Mor. Šb. D. 43.
Flobertový. F. patrony. Nár. list. 1904. 22. 6.
Floček vlny = *vloček.* Čes. l. XI. 95.
Fločena, y, f. = *floček, vloček, chuchvalec vlny.* Val. Čes. l. XII. 486.
Flogopitický. F. slída. Vstnk. XI. 717.
Flok, u, m. Plundry s velikými floky. 1724. Hrubý. 242.
Flokovati. Švec flokuje. Čes. l. XI. 42.
Floristický. F. činnosť. Mus. 1902. 213.
Fluidita, y, f., z lat. = *tekutosť.* F. kapalin. Vz Strh. Mech. 641.
Fluor, u, m. Vz Vstnk. XI. 555.
Fluorový, Fluor-. Jind. I. 61.
Flusárna, y, f., vz Potašárna.

Flutka, y, m. Zohyzdili ho jako nějakého flutku a skotáka. Mart. S. Jnd. 243. Krčemníci a flutkové. 1595. Hrubý. 166.

Flyš, e, m. = *eocenový či karpatský pískovec.* Ott. XIX. 790.

Fňukaňa = *žena*, která má pláč na krajíčku nebo fňukavě mluví. Val. Čes. l. XI. 274.

Fňukať = *vzdychavě poplakávati.* Čes. l. XI. 274.

Fňukavosť, i, f. Us. Vz předch.

Foeda, y, f. = *kundšaft, průvodní list.* 1680. Schulz 102.

Fofrník, u, m. = *náčiní k vití obilí.* Sá. XI. 57.

Fochar, u, m. = *fochr.* Kom. D. 299.

Fojtovna. *fojtovénka*, y, f. = *obydlí fojtovo.* Brt. P. n. 765.

Folium či *foliumšlóch*, u, m. = *na konci turnaje společný zápas všech účastníků.* Kol. Her. I. 372.

Fomfidlo, a, n. = *famfidlo.* Vých. Čech. Jir., Mus. 1863. 343.

Fonautograf, u, m., vz Strh. Akust. 421.

Fondový. F. přirážka. Nár. list. 1904. 17. 17.

Foňk, u, m. = *oheň.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140.

Foňková, é, f. = *pečeně.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140.

Foňkovat = *svítiti.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140.

Foňky, pl., f. = *sirky.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140.

Fonograf, u, m., z řec. F. Edisonův. Vz Strh. Akust. 420.

Font, u, m. F. oleje, cadus olei (vědérce). Vz Gb. Slov.

Fontura, y, f. = *zřadění, řada pletacích jehel.* Ott. XIX. 905.

Footbalový sport. Nár. list. 1903. čís. 154. 13.

Fóra, y, f. = *fůra.* Vz Gb. Slov.

Forberník, a, m. = *forberečník, vlastník forberku.* 1463. H. Jir. Mýto 42. 2.

Foremně. Uč. spol. 1903. III. 31.

Foresit, u, m., *nerost.* Vz Vstnk. XI. 840.

Forest, u, m., conforcia. Rozk. P. 1993. (něco z vojenství. Mš.).

Foreš, e, *forešt*, u, m. = dimicatio, *šermování.* Vz Gb. Slov.

Forgóv, u, m. Má pod Forgóvem = je podnapilý. Slov. Czam. Slov. 124.

Forchondl, u, m. Čepačky skládaly se z dýnka (předku) a z f-dlu (z ostatních součástí). Čes. l. XII. 283.

Forlok, u, m. = nos, trubka po straně alembiku, v níž se páry srážely v destillat. Zach. Test. 143.

Formaldehid. V VI. 230. oprav v: Formaldehyd. Vstnk. XI. 121.

Formalistní. Otázka čistě f. Nár. list. 1903. č. 94. 13.

Forman, a, m. F. na Chodsku = kdo o svatodušních svátcích (o prostřední svátek) třetí ráno vyhnal dobytek na pastvu. Vz Čes. l. X. 444., 445., Král, Vaječník.

Formánek Ed. Dr., spis., prof. 1845—1900. Vz Progr. čes. gymn. státního v Brně za r. 1901. Naps. F. Rypáček, Čas. mor. mus. I. 159.

Formanský. Jeho svědomí je děravé jako formanská plachta. Us. F-ským během se živil. Arch. XXI. 248.

Formát, u, m. = *knížské vysvědčení.* Arch. XXI. 210. Sv. I. Přísp. 85.

Formičkaření, n. Osv. 1896. 193.

Formírna, až Formovna.

Formovati co z čeho. Kom. Did. 49.

Formovna, y, f. = *formírna*, die Formstube, das Formhaus. Jind. I. 63.

Foronomie, e, f. Vz Strh. Mech. 114.

Forovati. 1562. H. Jir. Mýto 64. 2.

Fortedlný bylo v XVI. stol. nadávkou. Zvon II. 610.

Fortel na něco věděti. Kom. Did. 97. Čím věcéj f-la, tým věcéj psoty (čím více řemesel, tím větší bída). Val. Čes. l. XII. 210.

Fortelně. XV. stol. Uč. spol. 1903. III. 31.

Fořtík, a, m., zdrobn. fořt. Rais. Lep. 160.

Fortnice, e, f. = *žena otvírající fortnu klášterní.* Tbz. V. 6. 33.

Fortný, ého, m. = *fortnýř.* H. Jir. Mýto 85. 1.

Fosfor, u, m. Vz Vstnk. XI. 535., XII. 488.

Fosfornatovápenatoželezitý syrup. Nár. list. 1904. 10. 7.

Fosforoxychlorid, u, m. Vz Vstnk. XII. 5\`.

Fosforpentachlorid, u, m. Vz Vstnk. XII. 58.

Fošnování, n., die Bohlenbekleidung. Jind. I. 63.

Foštrňk, u, m. = *uspávací nápoj.* Val. Tille.

Fotografofon, u, m. = *světlotisk hlasu.* Vz Nár. list. 1902. č. 49. Feuil.

Fotochemigrafie, e, f., z řec. Nár. list. 1903. č. 141. 13.

Fotolithografický, photolithographisch. Jind. I. 63.

Fotolithografovati co, photolithographieren.

Fotorelief, u, m. Nár. list. 28./11. 1897. Dhnl.

Fotozinkografický, photozinkographisch. Jind. I. 63.

Foukati. Jest nesnadno najednou ssáti i f. Čapk. Most. 56.

Foukavý = hedvábný. F. kvítek = hedvábný šátek. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140.

Fouska, y, f. = *kočka.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140.

Fousovatý trulant. Fel. 38.

Foxterrier, a, m., pes hladkosrstý (angl.).

Fraj = *svoboda.* Pracuje se na fraj = svaluje se sebe podezření. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140.

Frajd, *frejd, frýd*, u, m., Friede, Ruhe, Sicherheit. Vz Frýd a Gb. Slov.

Frajka, y, f. = *frojerka.* Brt. P. n. 773.

Frajmarčení, n., viz Frejmarčení.

Frajmarečník, a, m., vz Frejmarečník.

Frajmark, u, m., vz Frejmark.

Frajmor, a, m., z Freimaurer, místo: černokněžník. Tbz. V. 9. 169.

Frajnářka, y, f., vz Fragnářka.

Frajzychar, a, m. = *fruchar*, Versucher. Arch. XIX. 504. Vz Prubíř.

Franca m. a f. Dšk. Km. 7.

Francal, a, m. = František. Dšk. Km. 13.

France, *francouze* = nemoc, *vyrážka*. XVI. stol. Zvon II. 609.

Francek — kobylancek. Vyhl. II. 256. Vz Franta (násl.).

Francka, y, f., vz Fanuša.

Francovitý. F. šelma (nadávka tomu, kdo měl nemoc france, francouze). XVI. stol. Zvon. II. 609.

Franěský = franský. Vz Gb. Slov.

Franětinář, e, m. List. fil. 1908. 244.

Frankočpavý Varšavan. Mark.

Frankofilský. Nár. list. 1904. 107. 17.

Frankoněmecký. F. država. Sbor. čes. 150.

Franský. F. nemoc, 1512., Arch. XIX. 118., král. Kar. 10.

Franta banta nabijanta nabil kulky do pistulky a pistulka bac (nabil kule do pistule, bum do chleva — zabil těla). Vz více ve Vyhl. II. 256., Francek.

Franta-Šumavský. Vz Lit. II. 852.

Frantovsky, *po frantovsku* psáti (neomaleně). Frant. XX.

Frantovství, n. F-stvím zatrhující = hloupý. Fel. 37.

Fraškařský artikul, syllogismus. Fel. 158., 3.

Frašný = chytrý. schlau. Vz Gb. Slov.

Frcan, a, m. = *člověk malý, slabý*. Čes. l. XI. 405.

Frcani = *Ledečští*. Čes. l. XI. 405. Sr. předcház.

Frcek = *frček*. Mš.

Frčka, y, f. Naši mládenci sú len samé frčky. Slov. Čes. l. XII. 414.

Frej, e, m. Ty peníze jí dal nebožtík manžel prve, než ji pojal frejem. 1511. Arch. XIX. 23.

Frejbar, pole u Čáslavic. Čas. mor. mus. III. 131.

Frejd, vz Frajd.

Frejieřný. XV. stol. Uč. spol. 1903. III. 31.

Frejířstvo, a, n. = *záletnictví*, Buhlerei. Gb. Slov.

Frejování, n. = *milkování*, das Buhlen. Oplzlé f. Chč. S. I. 84b.

Frekventativa, vz Časoslovo.

Freskový stil, Nár. list. 1902., barvotisk. Ib. 1904. 196. 13.

Fresle, í, pl., f., sr. Fresování.

Fresna, y, f. = *ženská, která všecko projí*, z něm. Kbrl. Džl. 15.

Frésovací stroj. Nár. list. 1904. 135. 21. Vz Frézovací.

Fresování. n. Méně by bylo toho těkání, f-ní, lopotování. Rokyc. Post. 400a., Sv. VI. 235.

Fretovati se oč. Zlí lidé dost se o to fretují, aby mne mohli o vše připraviti. Čern. Z. 125. (1647.).

Fréza. Kombinovaná f. s podélnou vrtačkou. Nár. list. 1904. 135. 21. Vz Fresa v VI. 235.

Frézovací = kroužecí, Fräs-. Vz Jind. I. 67. a násl.

Frézovačka, y, f. = stroj frésovací, kroužecí, die Fräsmaschine, Fräse. F. dvojvřetenová, kopírovací, ležatá, samočinná, stojatá atd. Jind. I. 67.

Frézovati = *stroužiti, kroužiti*, fräsen. Jind. I. 67. Sr. Fresovati v VI. 236.

Frgal, u, m. = *knoflík s dírkami*, do prostřední nastrčí se dřívko a točí se tím. Hauer 10. Vz Frlačka (násl.). — **F.** = *perník navlečený na šňůrky*, růženec z perníku (frgaly). Hauer 10.

Frickovati asi = *žertovati*. Vz Gb. Slov.

Frič Ant. Dr. Vz Mus. 1902. II. 582. nn.

Fričaj, vz Fryčaj.

Frid, u, m. = *cesta* ve vinohradech. Mtc. 1903. 321.

Frida Bedř., ředitel vyšší dívčí školy, spis.. nar. 1855.

Friedelit, u, m., nerost. Vz Vstnk. XI. 834.

Frinort, u, m., lupinar, z něm. Freudenort. Ten čas ztrávil jsem v krčmách, v smilství, na f-tiech a frejích. Arch. II. 718.

Fristunk, vz Frystunk.

Friyolt = frynort, fryvort. Frant. 11. 39.

Frizě, pracka. Rozk. P. 1794. U Jg. Frís (nějaká tkanina). Sr. Fryž.

Frkačka = prdule, prdulička. Vz Vyhl. II. 278

Frkalka, y, f. = *hračka z jablka (ořechu), dřívka a niti*. Čes. l. XII. 132. Vrtili se (tancujíce) jak f. Vck. Vset. 358.

Frko, a, n. = *španělka* (hůl). V zloděj. mluvě.

Frlačka, y, f. = *frgal* (knoflík točící se na dřívku). Hauer 11. Sr. Frkalka, Frgal.

Frncábník, u, m. = *strouhanec* (z brambor, vajec a másla. Pečený vybere se lžicí a omastí). Je podobný škubánkům. Žel. Brod. Čes. l. XIII. 28.

Frně, ěte, n. = *mrně, malé dítě*. Mš., Strn. Pob. 92.

Frněti nad čím. Každý škrabák nad Čechem frní. Jg. (Lit. I. 578.).

Fromm Jos., kupec vlastenec, 1839.—1899. Vyhl. 70.

Fróna, y, f. = *svod*. Stieb. 73., 74., 75.

Fršlík, *Fršlák*, a, m. F-ci = Ledečští. Čes. l. XI. 405. Sr. Frcan.

Fršlíně, ěte, n., z něm. Frischling. Dšk. Km. 20.

Frty. Trty-frty, poščajte nám štvrti (posměšné nápodobení klevetnic). Val. Čes. l. XI. 275.

Fruktifikace, e, f.. z lat. = *oplodnění, využitkování*. Podnikavá f. Nár. list. 1903 č. 114. 17.

Fruktosa, y, f. = *ovocný cukr*, der Fruchtzucker. Jind. I. 67.

Fruštuk, u, m. z něm. Frühstück. Sediece spolu na f-ku. NB. č. 104.

Fryčaj (Fričaj). Vz Lit. I. 232., 692.

Frýdecký Jiří Johanides, slez. spis. XVII. stol. Vyhl. I. 34.
Frýdka oblékala se na rukávce. Vz o ní v Čes. l. XII. 234.
Frýmark, u, m., ludiforum. Mam. A. 27b. Vz Frajmark, Slov. třeb. 27b (Mš.) Dle Gb. některá část města, snad ludi forum. Vz Gb. Slov.
Frystunk, u, m. Někoho při f-cích zůstaviti. Arch. XX. 512. Vz Fristunk.
Fryž, e, m., *fryže,* e, f. = *ozdobný okolek ženského oděvu,* z lat. frisium. Vz Gb. Slov., Frizě. Perlová fryže. Rokyc. Post. 265. Sr. násl. Frýžka.
Frýžka, y, f. Matka dceři frýžky zjednává. Rokyc. Post. 44b. Sr. předcház. Fryž.
Frzuchar, *frajzychar,* a, m., z něm. Versucher. Schulz 17. Vz Prubíř.
ft m. *pt:* fták m. pták. Vých. Čech. Jir.
Fučeti jak. Fučí jako jez. Rizn. 174.
Fučík M., spis.
Fudr, u, m. = *co se vejde na vůz.* Vz Gb. Slov.
Fufličky. Těsto se nestrouhá jako na strouhanou, nýbrž rozdrtí se na drobné f-čky (dělají se drcenky). Čes. l. XI. 88. Sr. násl.
Fuflík, u, m. = *žmolek.* Žel. Brod. Čes. l. XIII. 28. Sr. Fufličky a Fufla v VII. 1249.
Fuga, y, f. = *štěrbina.* Hauer 11.
Fugáč, e, m. = šindelářské náčiní. Kál. slov. 3.
Fugato. Mohutné. f. Nár. list. 1904. 95. 1.
Fujarový. F. piesne. Sbor. slov. 1901. 148. Sr. Fujara.
Fuk. Vz násl. Hop.
Fukač, e, m. = *trubač.* Dšk. Km. 49.
Fúkati, vz Foukati.
Fúkavý, vz Foukavý. Gb. Slov.
Fukutati = *foukati.* Větřík fukutal. Brt. Čít. 80. Sr. Fukotati v VI. 239.
Fulfas. Tov. Hád. 72. Sr. I. Přísp. 88b.
Funerales, plat od pohřbu. Světz. 1883. 191.
Funikulárka, y, f. = *lanová dráha* (ital.) Věst. X. 330.
Funk, u, m. = *světlo.* Ve zloděj. mluvě. Sr. Bělky.
Funkovati = *rozsvěcovati.* Ve zloděj. mluvě.
Funsok, u, m., vz Fusák v VI. 241. (úsad).
Furfurol, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 48.
Furfurylidenmethylamin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 48.
Furman, a, m. Ak sa furmanovi lení zohnút vo dvore raz, v cudzom svete sa tolko ponashýba, že ho až chrbtová kosť zabolí. Rizn. 62.
Furn, furnel, u, m. = *železná litá pícka.* Zach. Test. 145. Postav to k destillaci na furnel. Ib. 17., 65.
Furták, u, m. = slov. *tanec.* Sbor. čes. 109.
Furyja, e, f. F-ju dělati = dělati pána, nafoukaně si vésti. Mor. Kmk.
Furýrování, n. F. vojska = *ubytování.* Tk. XII. 274.
Furýrovati koho kam. Kdo má takový příbytek, že sám ďábel k němu jest furýrován a u něho přebývá. Faust 25.
Fuscinulka, u Br. vidličky, z lat. Vz Gb. Slov.
Fúsenka, pl., n. = *vousy.* Mor. Brt. P. n. 714
Fúsiska, pl., n. = *vousy.* Slov. Nár. sbor. 1902. 3.
Fusta, y, f., z střlat. fustes, *druh lodi.* Lbk. 16., 40., 90.
Fušař, e, m., z něm. Pfuscher. Hlk. IX. 110. Vz Fušer.
Fuška, y, f. Než se obrázky vystříhají (v knihtiskárně), vypodloží, připraví, aby každý vlásek vycházel, jak vyjíti má. To jest něco, čemu se říká fuška. Nár. list. 1902. č. 198. 9. (Neděl. příl.).
Futeň, tně, f. = *vateň.* Vz Gb. Slov.
Euteř za Futa v VI. 241. oprav v: **Futeř.**
Futerna, y, f. = *místnosť, kde jest píce pro dobytek.* Mor. Čes. l. XI. 272.
Futro, a, n. = *futr* (žrádlo, píce). Dšk. Km. 5.
Futrový. F. punčochy (futrované). XVIII. stol. Čes. l. XII. 11.
Fúzy, pl., m. = *vousy.* Voják bez fúzov, ako dievka bez frajera. Rizn. 65. Sr. Fúsenka, Fúsiska.
Fysiatrický ústav. Nár. list. 1903. č. 148. 16.
Fysik, a, m. v XIV. a XV. stol. = praktický lékař bez universitního vzdělání a gradu. Wtr. Str. 178.
Fysiologie (řec.) = *nauka o zjevech, dějích na živém těle.* F. sluchu. Vz Strb. Akust. 423.
Fysionomista, y, m. Byl dobrý f. Vrch. Muš. I. 312.

G.

Gaba, y, f. = *ústa.* Prus. Slez. Čes. l. XII. 310.
Gadać = *hádati.* Sb. slov. 1902. 11.
Gadatel, e, m. = *hadač.* Sb. slov. 1902. 11.
Gagałka, y, f. = *zakrnělá hruška* (nezralé ovoce). Hauer 11.
Gajďátka, pl., n., zdrobn. *gajdy.* Brt. P. n. 805.
Gajdušek, ška, m. zdrobn. *gajdoš.* Brt. P. n. 747.
Gajduška, y, m., zdrobn. *gajdoš.* Brt. P. n. 805.
Gajdy. Vliv jich na nápěvky písní. Vz Brt. P. n. LXIV.
Gajstový. G. koláčky = pokroutky. Č. Třeb. Čes. l. XII. 227.

Galánsky se zubiti. Kká. Sion. II. 237.
Galeot, a, m. = *lodník na galeji.* Lbk. 9., 14.
Galihoty = *kalhoty.* Gb. Slov.
Gáliková, hora v Gemersku na Slov. Sbor. slov. 1902. 152.
Galkan, u, m. = *galgan.* Gb. Slov.
Gallat Alois, spis., 1827. — 7./9. 1901. Vz Nár. list. 1901. č. 248. 3.
Gallatský. XV. stol. Učen. spol. 1903. III. 31.
Galle, *galli*, gallea, druh *lodi.* Živ. Karla IV. Mil. 93.
Gallea = loď. Baw. Ar. v. 3555. Vz předcház. Galle.
Gallon, u, m., angl. míra = 4·543 litru. Jind. I. 68.
Galmaj, vz Galměj.
Galvanina, y, f. Čad. 60.
Galvanochromie, e, f. = galvanické barvení kovů. Jind. I. 68.
Galvanomagneticky, galvanomagnetisch. Jind. I. 68.
Galvanomagnetism -us, u, m. Jind. I. 68.
Galvanometrický, galvanometrisch. Jind. I. 68.
Galvanoskopický, galvanoskopisch. Jind. I. 68.
Galvanotypie, e, f. Jind. I. 69.
Gamandrie, e, f. Tomu mají dáti pití z hřebíčków a z g. Lék. B. 178a. (Mš.)
Gancovat = *tlouci se do hřbeta.* Slez. Vyhl. II. 252.
Ganěk, ňku, m. = *ulička mezi dvěma chalupami, chodba.* Hauer 10.
Ganža e, f., nadávka ženám. Val. Čes. l. XIII. 451.
Garderobní skříň. Zr. Čer. 53.
Gardian, a, m. = *guardian.* Vz Gb. Slov.
Gardový. G. vězení. Zvon III. 719.
Gardyan, vz Gardian. Lbk. 73, 77.
Gargol, *grgol*, u, m. = *hrdlo.* Hauer 11.
Garmuz, u, m., strhněm, warmuos = *kapusta.* Erb. Reg. 48., Bdl. Gl. 51.
Gastko, Gastumiovský v VI. d. 256. za Gostel oprav v: Gostko, Gostumiovský.
Gastronomie, e, f., z řec. = *labužnictví.* Světz. 1887. 581.
Gatňáček, čku, m. Má koselku po g. Brt. P. n. 685. Vz Gatňák VI. 247.
Gauss, u, m. = absolutní elektrická jednotka, rozměr. Jind. I. 69.
Gaza, y, f., die Gaze (v tkadlcovství). Jind. I. 69.
Gazda bez valca je sekera bez poriska. Rizn. 64. Dobrý g. je už dávno v krčmě (posměška na pijáka). Sbor. slov. VII. 129.
Gazdovliva, y. f. = *ženička hospodářská.* Spišsky. Sbor. slov. 1901. 82.
Gazellovitý. G. oči. Stan. 2. 259.
Gaziť = *kázati, kárati.* Sb. sl. 1902. 8.
Gaždať = *kárati.* Sb. sl. 1902. 11.
Gdych ja plela len, tanec v Těšínsku. Vz Brt. P. n. 975.
Gebauer Jan. Vz Lit. I. 913., Flš. Písm. 706.
Geisslová Irma, básn., nar. 1855. Vz Flš. Písm. 710.
Geko, a, m. G. laločnatý, ptychozoon, *ještěr.* Vz Ott. XX. 954.

Gelatinový (želatinový), gallertartig. Jind. I. 69.
Geleta, y, f. Na g-tách sediaci otec vytláčal mlieko (z ovčích vemen). Sb. sl. 1902. 36.
Gełhoň, a, m. = *kolohnát.* Hauer 11.
Gelner Fr., básn. Zvon III. 559.
Gemsík, *gensík*, a, m. = *kamzík.* Lbk. 32., 48., Gb. Slov.
Generál, u, m. = *generální rozkaz.* Dáti g. ku braní svědomí purkmistru a radě městské proti cechu tkadleckému. 1660. Vz Vstnk. X. 559.
Generatorní plyn. KP. X. 156.
Genitiv u přechodných sloves záporných v Ev. olom. vždy. Aby neměl hříchů. Ev. olom. XXX. Gt. místo přisvojovacího adjektiva: lesť nepřítele, střely zlostníka. Ev. ol. 29a., 169b. a j.
Genre-maliarstvo, a, n. Slov. Sl. sb. 1902. 76.
Gensík, vz Gemsík.
Geokronit, u, m., nerost. Vz Vstnk. XI. 822.
Geolog, a, m. Us.
Geomechanika, y, f. = *mechanika těles pevných.* Jind. I. 69.
Geonomie, e, f., die Geonomie. Jind I. 70.
Gerad, vz Grad.
Gerenda = *hrada.* Slov. Czam. Slov. 125.
Gerlenský = *zhořelecký.* Pel. V.
Germanisator, a, m. Gb. Slov.
Germanofilství, n.
Giga, y, f. = *zastaralý hudební nástroj.* Jrsk. VI. 257.
Gigantografie, e, f. Nár. list. 1904 17. 13.
Gije = dat. sg. f. = jí. Lbk. 7.
Gilda, y, f. = *společenstvo, cech.* G. malířů.
Gíra. 1415 gír striebra. Slov. Sbor. čes. 258.
Girfalk, *gyrfalk, gryfalk, gurfalk*, a, m., pták. Mill. 64a., 66a., 55a., 45a. a j.
Gladnový = *mdlý, bezchutný.* Val. Čes. l. XI. 321.
Gláňu, *gláňu!*, křik vran. Val. Nár. Sbor. VIII. 42.
Glasura hliněných nádob (sklovitý, lesklý potah průhledný nebo neprůhledný.) Vz KP. IX. 199. nn.
Glasurovaný. G. krytiny střech. Vz Nár. list. 1904. 181. 3.
Glaucin, u, m, v lučbě. Vstnk. X. 594.
Glejtovati koho od sebe. Pův. ol. III. 481.
Glgoň, u, *glgoň*, ě, m. = *člověk nepřejný, lakomec.* Brt. P. n. 542.
Głovniak, a, m., hora v Gemersku na Slov. Sb. sl. 1901. 166.
Glukoproteid, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 505.
Glukosa, y, f., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 503.
Glukoson, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 503.
Glundať sa = *hroutiti se.* Stěny se g-ly. Val. Čes. l. X. 473.
Głupak, a, m. = *hlupák.* Slov. Šb. D. 78.
Głupy = *hlúpý.* Spis. Slov. Šb. D. 78.
Glycerinaldehyd, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 122.
Glycerosa, y, f., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 503.
Glykolaldehyd, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 50.

Glykolesther, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI 127.
Glyster = *klyster*.
Glysterovati koho. Bhas. E. IV. 20. Vz Klyster.
Gmrnué = *hnouti*. — **čím.** Nemožu nužkami (nožkami) g. Prus. Slez. Čes. l. XIII. 78.
Gnypak, u, *gnypek*, pku, m. = *špatný nůž*. Hauer 11.
Gojina, y, f. = *háj*, *hájina*. Orava. Sb. sl. 1901. 180.
Golubačský. G-ska mucha = ovad. Hauer 11.
Gomilastyka, y, f., gummi elasticum. Lišeň. Mtc. 1901. 448.
Gomna, y, f. = *gumma*. Lišeň. Mtc. 1902. 108.
Gomor, u, m., *jméno míry duté*. Gb. Slov.
Gora, y, f., strč. = *hora*.
Gořalička, y, f., zdrobň. kořalka. Brt. P. n. 790.
Gořalka. Roba při kořalce sedi, krava bidně hledi. Slez. Vyhl. II. 66.
Gorlanit = *křiče zpívati*. Sr. Gorlo. Sb. sl. 1902. 14.
Gorlica, e, f. = *hrdlička*. Sb. sl. 1902. 14.
Gorlo, a, n. = *hrdlo*. Slov. Sb. sl. 1902. 14.
Gornec, nce, m. = *hrnec s uchem*. Slov. Sb. sl. 1902. 14
Goroľ = *korál; límec;* pod hrdlom vola dolu visiaci, kolembajúci sa spust; horál (VI. 256.). Slov. Sb. sl. 1901. 178. Sr. násl
Gorolistý. G. vól (vůl) = majíci pod hrdlom dolu visiaci kolembajúci spust (goroľ). Sb. sl. 1901. 178.
Goržolka, y, f. = *kořalka*. Orava. Sb. sl. 1901. 189.
Goržon, a, m. = *horal*. Slov. Sb. sl. 1902. 179.
Gostiné, n., poplatek. XIII. stol. Fried. 14.
Gotik, gothik, a, m. = *znalec gotiky*. Cbyt. 58.
Gotthard Frant., prof. a spis. † 30./4. 1903.
Gouřim = Kouřim. Přijev z Gouřima. 1517. Arch. XXI. 81.
Graal sv. = mísa stupňovitě se prohlubující z drahokamu s nebe spadlého, jíž bylo užito při večeři Páně a do které Jos. Arimathejský zachytil krev Kristovu. Vz Pel. 247.
Grabak, a, m. = *nejapný člověk*. Hauer. 11., Vyhl. II. 335.
Grad, *gerad*, *gród*, u, m., weibliches Geräthe und Kleider als Erbe. Gb. Slov.
Gradient barometrický. Vz Strh. Mech. 586.
Gradovka, y, f. = *gradovaná solanka*, gradierte Sole. Jind. I. 70.
Gradovní, Gradier-. Jind. I. 70.
Grafickobarevný prostředek. Nár. list. 1904. 175. 13.
Grafický. Česká grafická společnost Unie v Praze. Nár. list. 1903. č. 134. 13.
Grafik, a, m. Spolek českých grafiků. Nár. list. 1904. 10. 3.
Grafitový papír. Vz Ott. XVIII. 184.
Gráj, e, m. = *groj*, *kůň*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140.
Gralichov, a, m., vrch u Rimavy. Sbor. slov. 1901. 38.
Grammatičně. Nářečí g. od sebe vzdálená. Koll. Lit. vzaj.
Grammatikálka, y, f. = *jedna ze čtyř škol nižšího gymnasia*. Tbz. V. 4. 81.
Gramm-atom, u, m. = jisté množství hmoty. Vz Strh. Mech. 102.
Grammkalorie, e, f. = malá kalorie. Jind. 70.
Gramm-molekula, y, f. Vz Strh. Mech. 102.
Grammofon, u, m. Vz Nár. list. 1903. č. 148. 16., Strh Akust. 421.
Grammofonní akciová společnost. Nár. list. 1903. č. 148. 13.
Grand, u, m. = *krejcar*. V zloděj. mluvě.
Granec, nce, m. = *vyčnívající okraj uprostřed hliněných kamen*. Chodí kocúr po granco. Brt. P. n. 763.
Gránka, y, f. Kožich gránkou olemovaný. Čes. l. XII. 280., 282.
Granulovací = *zrnicí*. Jind. I. 71.
Gratulační nápis. Wtr. Min. 139.
Gravál, u, m. = *rámus*, Kravall. Robil ten g. Slov. Nár. Sbor. 1902. 5.
Gravitace, e, f., z lat. Všeobecná g. Vz Strh. Mech. 250., Vstnk. XII. 61. nn.
Grčovitě. Podali si g. pokřivené, ztvrdlé ruce. Mod. kn. 1898. č. 40. 56.
Grefa. Vz VI. 258. Také val. Vz Čes. l. X. 469.
Grešit = *hřešit*. U Znojma. Šb. D. 43.
Grešličkový. G. zásada (zásada chtíti ušetřiti třebas jen grešle). Hlk. X. 344.
Grgol, vz Gargol.
Griff, u, m. = *úskok*. Chytil se griffu, aby . . . Fel. 4. Sr. Gryf.
Griffa, vz Grippa.
Grich = *hřích*. U Znojma. Šb. D. 43.
Grichta, y, f. = *soudní moc*. Vz Gb. Slov.
Grippa, *griffa*, *gryppa*, *gryffa*, y, f. = *druh lodi*, novolat. grippa. Vz Gb. Slov.
Grnisko, a, n. = *nožová střenka*. Brt. P. n. 1194. Vz Grňa.
Grňko, a, n., zdrobn. grňa. U Olešné. Čes. l. XI. 410.
Grobianství, n. Kom. Did. 87.
Gród, vz Grad.
Grodské (hradské), alias castralia, povinnost k hradům a zámkům, zastr. XVI. stol. Vstnk. X. 558.
Groch, u, m. = *hrách*. Lašsky. Čes. l XI. 117.
Groj, vz Gráj.
Gross Hynek, spis.
Groš. G. r. 1410. asi 37 haléřů; kopa grošů 42 korun. Exc. Dala už také mladosti g. (o staré ženě). Pittn. Abys došiel groša, máš si vážit babku; Lepší častější g., nežli neskorý zlatý. Risn. 64., 166. — **G.**, *tanec*. Vz Brt. P. n. 842.
Grošovka, y, f., slov. tanec. Sbor. čes. 109.
Grotesky. Takové ozdoby nástěnné a nástropní, v nichž jsou ornamenty měřické rostlinné i figuralní spojené v ladný celek,

jmenují se g. Ty bývají buď ploché, buď vypouklé. Dolen. Pr. 118.

Gróžek, žku, m. = *kroužek*. Lišeň. Mtc. 1902. 444.

Gruda Ant. Dr., kněz a spis. nar. 1844. † 22./2. 1903. Vyhl. I. 68. nn.

Gruchel, chla, m. = *malý člověk*. Hauer 11., Vyhl. II. 335.

Grumt, u, m. = *grunt*. 1512. Arch. XIX. 114.

Grunfešt, *krunfešt*, *kruntfešt* = krumfešt. Vz Gb. Slov.

Grunšpát = grünšpan. Rostl. F. 42., Rhas. III. 24., IV. 8.

Grunšpicový. G. šatky. Lašsky. Čes. l. XI. 117.

Grunt, u, m. Z gruntu srdce dobrý chlap. Tbz. V. 6. 202. Z gruntu něčím hnouti. Kom. D. 23.

Gruntholý. Neměl z grunthola nic. Val. Nár. sbor. VIII. 104.

Grusno = *kružno*, schwer. Sb. sl. 1902. 13.

Grušiť. Čicha (tichá) voda negruši (nehlučí), ale břehy poruši; Což mu po kośćele (kostele), když zdravi na ćele (těle) a na duši, aže gruši. Prus. Slez. Čes. l. XII. 490.

Gryf, u, m. = *chytrost*, *úskok*. Kom. Did. 120. Sr. Griff.

Gryfalk, vz Girfalk.

Gryffa, *gryppa*, y, f., z střlat. grippa, druh *lodi*. Lbk. 31., 90a a j. Sr. Griffa, Grippa.

Gryppa, vz Grippa.

Gurfalk, vz Girfalk.

Grža, e, f. Bylo to-maso jak grža, ani podělić sem tým nemohla. Val. Čes. l. XII. 486. Vz Grža I. Přísp. 95.

Gubernatorství Jiřího. Hrubý 149.

Guča = *boule*. Mám guče (na hlavě). Mor. Čes. l. XIII 108.

Gudrych R., spis., nar. 1862. Vyhl. I. 101.

Guiterna, y, f., zastar. hudební nástroj. Jrsk. VI. 1. 457.

Gummovaný papír. Vz Ott. XVIII. 184.

Guralčenka, y, f. = *kořalenka*. Brt. P. n. 697.

Guřalka, y, f. = *kořalka*. U Těšína. Šb. D. 43.

Gúřim = *Kouřim*. 1514. Arch. XXI. 19. Sr. Gouřim zde.

Gušenka, y, f. Klobouček ovinut je g-kami čili šnoricemi, pentlemi tak zvanými razlavičkami a portami. Světz. 1882. 587a.

Guterić = *hovořiti*. Slov. Sb. sl. 1902. 9

Gvariť = *hovořiti*. Slov. Sb. sl. 1902. 9.

Gvůliva čemu = *k vůli*. Val. Čes. l. XI. 484., X. 465.

Gymnasiarch, a, m., z řec. Ustanovil ho za praeceptora secundae classis a řekl, že co nevidět učiněn bude g-rchem. Světz. 1895. 303.

Gymnasium dělilo se do r. 1849. na šest tříd, čtyři grammatikálné, které slouly parva, principie, grammatika a syntax, a dvě humanitní poesii a rhetoriku. Zvon III. 534.

Gyrfalk, vz Girfalk.

Gyzd, a, m. Lekl se toho gyzda (hada). Slez. Vyhl. II. 287. Vz Hyd.

H.

H přídech. Vz Mus. 1863. 326.

Habart, excursor, emissarius, mercenarius. XVI. stol. Mus. 1877. 637.

Habitace, e, f., z lat. = *obydlí*. Jrsk. V. 51.

Hablat, u, m. = *míč z kravských a koňských chlupů*. V prus. Slez. Čes. l. X. 422., Vyhl. II. 243.

Habrovanští, nábož. sekta. Vz Mart. S. Před. str. XI.

Haby = *aby*. Džl a j. Šb. D. 15.

Hac, *hat* = *křoví na dolině*. Brt. P. n. 1194.

Hacák, a, m., asi = *kdo dělá hace*. Gb. Slov.

Hačati, *hačnouti* = *seděti*. V dětské řeči.

Hačik, u, m. = *háček*. Hauer 11.

Háčko, a, n. = *hříbě*. Slov. Sb. sl. 1901. 157.

Hačkmanit, u, m., nový nerost. Vz Vstnk. XI. 838.

Had. Kdo nejprve z jara hada živého uhlídá, an po mezi leze, že ten rok stonati nebude a na zdraví a na jiném štěstí míti bude; pakli uzří mrtvého, zabitého, že ten rok žádného štěstí ani na hovadech, ani na svém zdraví míti nebude. Mtc. l. XXXI. 19. Chytil by rád hada holó rukó (rád by věc snadno dostal). Kojetín. Čes. l. XII. 152. Bou by vypiu aj z hada žlč. Sbor. slov. VII. 129. — **H.** = *opasek*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140.

Háda, y, f. = *Hedvika*. Sá. XI. 148.

Hádačkový. H. knieže. Gb. Slov. Sr. Hádačka.

Hádalivý, sophisticus. Gb. Slov. Z hádati.

Hádanka. Staročeské h-ky (ze starého a nového zákona). Vz Čes. l. XI. 197. nn. H. tištěné r. 1737. Vz Čes. l. XI. 252. nn. Sr. Brt. Čít. 81. nn. Hádanky slezských dětí. Vz Vyhl. II. 252.

Hádankář, e. m. Nár. list. 1902. č. 130. 2., Ott. XXII. 429.

Hádankovitý výklad. Hlk. IX. 141.

Hadcový, Serpentin-. Jind. I. 71.

Hádečný spis (ve kterém se někdo s někým hádá). Kom. Ces. 195.

Hadí *hlava* = *veliké šídlo* (hmyz). Č. Třeb. Čes. l. XI. 36. — *H. panenka* = *čolek*, též *ještěrka obecná*. Č. Třeb. Čes. l. XI. 36. — *H. mord*, scorzonera, Schwarzwurz, Hafer-

wurz, rostl. H. m. dřípatý, nachový, nízký, španělský malokvětý, rakouský. Vz Ott. XXII. 731. — *H. jazyk*, ophioglossum, rostl. Vz Ott. XIII. 806. — *H. koření*. Nejobyčejnějším a nejvítanějším jest lipový květ. heřmánek a hadí koření; ve kterém domě tyto léky jsou, tam není bolestí, tam není mření. Nár. list. 1903. č. 285. 3. — Ženská ze samych hadích ocásků upletená (chytrá). Sá. XI. 234.

Hadice *u stříkačky* a j.: brzdová, kaučuková, konopná, kovová, kožená, plátěná, pojistná, spojovací, ssací atd. Jind. I. 72.

Hádkový. H. krajky. Vz Krajka.

Hadlák. H-ci chodí o sv. Mikuláši s měchy a klapačkami. Vz Brt. Čít. 363.

Hadnaď, ě, m. = *náčelník* (zbojníků). Slov. z maď. Czam. Slov. 125.

Hadoještěr, a, m. H. křehký, ophiosaurus. Vz Ott. XVIII. 807.

Hadoplaz, a, m. = *co se plazí jako had*. Gb. Slov.

Hadovat = *zraditi*. Ve zloděj. mluvě.

Hadovka, y, f = *jelenka obecná* (houba). Vz Ott. XIX. 675. Počkej, ty hadovko, však já ti to ošafráním (nadávka). Sá. Prost II. 179.

Hadový. H. krajky. Vz Krajka.

Hadr. Samé hadry, samé hadry (vyzvánění chudému). Val. Čes. l. X. 471.

Hadřisko, a, n., zdrobn. hadr. Msn. Od. 318.

Hadrotina, y, f. = *hadrovina*, *špatný oděv*. Jsou pokryti h-nou. Msn. Od. 318.

Hadrovina, y, f. = *špatný oděv*. Msn. Od. 219.

Hadrovník, a, m. = *kdo se hadruje*, *hádá*. H-ky rozvésti. Faust. 123.

Hadýrek, rku, m. = *hadřík*. Us.

Haemoglobin, u, m. Hromadění se h-nu v krevním moku, haemoglobinaemia; močení h-nu, haemoglobinuria. Ktt.

Haf, sr. Hav.

Hafnabuchty. To je kluk h. (haf na buchty) = *nenasyta*. Dšk. Km. 52.

Hafol, u, m. = houf. H. husarů. Haná. Hoch 97.

Hafťák, a, m. = *vyšetřovanec*. Praha 111.

Hagnůstko = *agnusko*. Lišeň. Mtc. 1902. 108.

Hajcuch, *hejcuch*, *hejcuk*, u, m., z něm. Auszug. Vz Gb. Slov.

Hajčnouti si = *hajnouti*. Kbrl. Džl. 16.

Hajducky. Po h-cku zabráti. Brt. P. n. 707.

Hájek jka, m. = *pastýř koní a hříbat*. Jrsk. XX. 2. 239. Sr. Hajka. — **H.** *z Libočan*. Vz Lit. I. 94.

Hájenský. H. louka (hajného.) Dšk. Km. 38.

Hájeti iterat. z *hájiti*. Hus. Post. 29a. (Gb. Slov.).

Hajič, *hájič*, e, m. = *háječka*. Volešník. Kub. List. fil. 1902. 248

Hájíček, čku. m., zdrobn. hájek, háj. Us.

Hajinkati = hajati, spáti (v dětské řeči).

Hajka, y, m. = *pastýř koní*. Jrsk. XXIII. 74. Sr. Hájek.

Hájna, y, f., = *les*. Vz Gb. Slov.

Hajnisko, a, n., les u Bzence na Mor. Čes. l. XIII. 476.

Hájnosť, i, f., nemorosus. Gb. Slov. V h-sti pamätaj na mídzu. Rizn. 171.

Hajnovka, y, f. = *hájovna*, *hajnovna*. Wtr. Str. 15.

Hájovský. H. grunty, 1512. Arch. XIX. 114.

Hajtman, a, m. = *hejtman*.

Hajtmanice, e, f., femin k hajtman. Gb. Slov.

Hák. Stržení háku. Vz Nátah.

Hákance, pl., m. = *okleatky stromů sražené hákem*. Soběnov. Kub. List. fil. 1902. 248.

Hakavka, y, f. = *motyka*. V zloděj. mluvě.

Haken, slovo potupného významu. Sr. Haknový.

Haknovec, vce, m., vrch u Karl. Týna. Tbz. V. 6. 276.

Háknový = *od Boha opuštěný*. Rokyc. Post. 87b.

Hákovák, a, m. = *trestník*. V zloděj. mluvě.

Hakovat = *pracovati*. V zloděj. mluvě.

Hakovka, y, f. = *práce*. V zloděj. mluvě.

Hákovna, y, f. = *žalář*. V zloděj. mluvě.

Halač, e, m. = *kdo halá*, *blekotá*. Gb. Slov.

Halačka, y, f., vz Holačka.

Halafurna, y, f. = *šibenice*. Ve zloděj. mluvě.

Halafurnovat = *věšeti*. Ve zloděj. mluvě.

Halama, y, m., zhusta = sedlák (od Halamy, jenž byl zbojník v XVI. stol.). Wtr. ve Zvonu II. 622.

Halánek, nka, m. U H-ků, pivovár v Praze.

Halapaška, y, f. = *chalupa*. V zloděj. mluvě.

Halaška, y, m. = *kluk*, *výrostek*. Val. Čes. l. XIII. 451.

Halati = *blekotati*, lallen. Vz Gb. Slov.

Halda, y, f., nadávka = osoba lehká, nevěstka, že se zdržovaly v Praze na haldách při Vltavě. Zvon III. 622.

Hale = *hle*. Hale, jak se naparuje! Zbirov. Čes. l. XI. 269.

Halejď = *hleď*; *halejďte* = *hleďte*. Zbirov. Čes. l. XI. 269.

Hálek. Vz Progr. realky v N. Městě na Mor. za r. 1902.

Halena. Pil jako h. (mnoho). Čes. l. XIII. 209.

Halenka, y, f. = *ženský kabátec*. Volyně. Čes. l. XIII. 123.

Halguf, u, m. Kůň má h. (když se mu chlupy nad kopytem zdrastí). Lék. B. 291b. Dle Matz. Cizí slova 172.: Manke, Straubfuss, osutí nohou koňských, četné malé vředy.

Halíř, e, m. = *hrb*; *hřbet*.

Halkéř, e, m. = *arkéř*. Gb. Slov. Sr. Halkýř.

Halkýř, e, m. = *arkéř*, halkéř. Gb. Slov.

Halspantek, tku, m., z něm. Halsband. Čern. Z. 79. (1646.).

Halucha, y, f., oenanthe, rostl. Vz Ott. XVIII. 655.

Halušky (hanušky). Jejich přípravu vz v Čes. l. XI. 90.

Haluže, e, f., vz Halže.

Ham, u, m. Měl s mynářem spor vo vodní ham, Wehre. U Bystřice na Mor. Čes. l. XII. 129. Sr. VI. 275. — **H.** = ústa, *huba*. Brt. Čít. 85.

Hamak, u, m. Koně leželi jako na h-ku (jsouce podvázáni širokými pasy). Guth. Caus. 14.

Hamala, y, *haman*, a, m. = *jedlík*. Hauer. 11.

Hambelek = *hambalek*. Žel. Brod. Čes. l. XIII. 28.

Hambjice, e, f. = *místo hanby*. Ve škole státi na h-ci. Petrovice. Kub. List. fil. 1902. 248.

Hamburáci = lidé ze Semčic. Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 177.

Hamburčanky, pl., f., druh *kur*. Nár. list. 1903. č. 136. 9.

Hambus, u, m. = *ščevík*, apium aquaticum, rostl. Vz Gb. Slov.

Hamer = *hamr*, *huť*. Slez. Vyhl. II. 304.

Hamfeštní list. Mus. 1903. 174., Zbrasl. 349.

Ham-ham říká dítě, chce-li jísti. Čes. l. XI. 318.

Hamiš, *hemiš* = *lesť*, *klam*. Vz Gb. Slov.

Hamižný, z střněm. hamisch, hemisch. Mtz.

Hamnout po čem = *chnapnouti*. To by se hamlo (o tučném soustu). Val. Čes. l. XI. 95. Vz Hamati.

Hamoniti = *mnoho mluviti*. Sr. Krafati.

Hamonivý. H. duše = *skoupá*. Rais. Lep. 488.

Hamota, přezdívka od: Hamák. Dšk. Km. 20., Hruš. 32.

Hamovka, y, f., Hemmschuh. Slov. Sbor. čes. 22.

Hampapa = jídlo v dětské řeči. Slez. Vyhl. II. 232.

Hampejs, u, m. = *kulečník*. Jrsk. XX. 2. 199., XXIII. 444.

Hampejsník, a, m. 1724. Hrubý 249.

Hampejsovati se s kým = *vaditi*. Sá. Kř. 14.

Hampicek, cka, m., nadávka. Slez. Vyhl. II. 335.

Hamrle, pl., f. = *šlechtěné višně*, amrhele. Lišeň. Mtc. 1902. 9., 435.

Hamtivosť, i, f. = *hltavosť*. Lidská h. Kos. Živ. 219. 3.

Hana sjedla barana na polji s vlnum, by měla Kateřinu plnu. Slez. Vz více v Vyhl. I. 256.

Hanacká, tanec. Vz Brt. P. n. 829., 832., 960.

Haňba = *hanba*. Zná haňbu, jako pes sobotu. Val. Čes. l. XII. 387.

Hanbíř, e, m. = *kuplíř*. Čapk. 55.

Hanbivý. H. nemoc (za kterou se bylo styděti). Wtr. Str. 170.

Hanči, f. = Hanča. Dšk. Km. 9.

Hančivý. Židé s h-vým kolečkem na kaftaně. Mus. 1904. 24.

Handěl, a, m. = *anděl*. Džl. Šb. D. 15.

Handl, u, m. = *příležitosť ku krádeži*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140.

Handrlačka, y, f. = *hadrářka*. Mtc. 1902. 23.

Handrlák, u, m. = kousek dřeva ve vinném sklepě mezi bečkami vložený, aby se neviklaly. Čes. l. XIII. 475.

Hanebství, n. = *hanebnosť*, ignominia. Mam. F. 90[a]. 2.

Hánek, nku, m. = *kloub*. Val. Čes. l. XII. 42.

Haněti. Každý by nás haněl z toho. Baw. Ar. v. 2499.

Haněvy z haněti, contumeliosus. Vz Gb. Slov.

Hanfářiť s čím = *vyměňovati co* (pohrdlivě). Val. Čes. l. XIII. 208.

Hanička, y, f., cichorium intybus. Slez. Vyhl. II. 223.

Hanivosť, i, f. Hyna. Vz Čad. 115.

Hanka Václ. Vz Lit. l. 648.—732., 914. až 916., II. 657., 853.

Hankala, y, f. = Hanička. Dšk. Km. 13.

Hanke z *Hankenšteina*. Vz Lit. I. 916., Vyhl. I. 39.

Hanný = *jsoucí s hanou, pro hanu*. Gb. Slov.

Hansvuřstiada, y, f., divadelní kus. Lit. I. 236.

Hansvuřstovský ráz spisu. Lit. I. 280.

Hanšpigl, a, m. = Eulenspiegel = *hračka* podobná krátkému kopí, která se bičíkem do vzduchu vymršťuje a padajíc do země se zabodává. Val. Čes. l. XI. 322.

Hantkryf, u, m., z něm. H-fy filosofského umění. Zach. Test. 136.

Hantol, u, m., sandoricum, rostl. Vz Ott. XXII. 597.

Hantýrovati = *zlodějskou řečí mluviti*.

Hanubiti = *hanobiti*. Gb. Slov.

Hanuš I. J. Vz Lit. l. 916. – *J. Hanuš*. Ib.

Hápavosť, i, f. = *padavosť*. H. verše. Vlč. Lit. II. 2. 50.

Hápavý. H. chůze. Tbz. VIII. 133., Čch. Kv. 26.

Hapkání, n. = *nejisté vystupování*. H. vlády Slov. sbor. čes. 16.

Haplasovať se s kým = *tahati*. Čes. l. XIII. 381.

Harabatka, y, f. = *chroust*. Dšk. Km. 51. Také: *švarabatka*. U Horažď. Kub. List. fil. 1902. 248.

Harambaša, e, m. = *vůdce* (turecký). Tbz. V. 5. 8.

Harapes, psa, m., nadávka. XVI. stol. Zvon II. 591.

Harasec, sce, *harašec*, šce, m., něj. *ryba*. Rozk. 774. (Gb.)

Harasný = *červený jako haras*; *krásný*, *chutný*. H. idło. Laš. Čes. l. X. 210.

Harasový = z lehké vlněné látky. Baw. Ar. v. 2499.

Harašení, n. H. deště. Zvon III. 498. Vz Harašiti.

Harašiti. Zadíval se do soumraku, jímž h-šil déšť. Zvon III. 725.

Haratický. Kdo by to byl řekl, že ta haratická (= smrť) jej si dříve odvede než mne. Sá. XX. 2. 31., Osv. 1884. 118.

Harban, u, m., z něm. Haarband. Ž. wit. 64. 12. Ž. pod.: korona.

Harcířství, n. XVIII. stol. Čes. l. XII. 11.
Harciti. Tak kolem Odysseva harcili (harcovali). Msn. Il. 197., Od. 123.
Harcník, a, m. = *harcovník*. Msn. Il. 68.
Harcovný Tydeus. Msn. Il. 69.
Harcovod, a, m. Msn. Il. 48., 67.
Harček = *hrneček*. Slov. Šb. D. 79.
Harfa. Vz Strh. Akust. 248.
Harfnéř, e, m. = *harfeník*. Zr. Let. II. 31.
Harfový, H. krajky. Vz Krajka.
Harfýř, e, m. = *harfář*. Zvon IV. 102.
Hargotať za kým = *rachotiti*. Val. Čes. l. XIII. 371.
Harhotati čím = *roztříšťati*. Zima mnou harhoce. Val. Čes. l. XII. 487.
Haring, a, m. = *herink*. Gb. Slov., Mš.
Harle, e, n. = *vrrle*. Fagif. 38ª.
Harmala, y, f., peganum, rostl. Vz Ott. XIX. 397.
Harmalol, u, m., v lučbě. Vstnk. X. 595.
Harmančekový = *rmenný*; *heřmankový*. Sbor. slov. III. 117.
Harmin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. X. 595.
Harmonie. Vz Strh. Akust. 129., 191.
Harmonikář, e, m. Čes. l. XI. 371.
Harmonista. Nár. list. 1904. 100. 13.
Harnoška, y, f. = kořálka, kterou pálili u Harnochů. V. Mýto. Mš.
Hartan, u, m. = *hrtan*. Záp. Čech. Lisť. fil. III. 90.
Hartmany, pl., m., les u Jankova u Votic. Uč. spol. 1901. IV. 3.
Hary = *pomatený*. Prus. Slez. Čes. l. XII. 310.
Hasapizda, y, m., os. jm. Gb. Slov.
Hasapizdník, u, m., lumbale. Gb. Slov., Světz. 1877. 27. (Jir.) Vz Hacník.
Hasekulace, e, f., m. assekurace. Us. místy. Pittn.
Hasický m. *hasičský*. Dšk. Km. 38.
Hasivka, y, f., pteris, rostl. Vz Ott. XX. 945.
Hasot, u, m. Zahledl h. vlnivý, *μέγα κῦμα*. Msn. Od. 184.
Hassie = Hesy (země). Kom. Did. 60.
Hastrman, a, m. Vz Čes. l. XI. 170., Vodník. Hra na hastrmana. Slez. Vz Vyhl. II. 251.
Hastrmanky, louky u Starče. Čas. mor. mus. III. 132.
Hastrmanův. H-vo kvítí = *leknín*. Kšť. Poh. 166.
Háška, vz Háska. Mš.
Hašpan, a, m., les u Martínkova. Čas. mor. mus. III. 132.
Haštřiel, vz Hastriel. Mš.
Hát, há = *ano*. Byl's tam? Hát. Slov. Czam. Slov. 125.
Hať Bezděkova, pons virgis factus (proutěný most). XIII. stol. Vstnk. X. 559.
Háta. Zvyky táhnoucí se k sv. Hátě. Vz Vyhl. II. 80.
Hatiti se. Drva se hatí, když se polena za plavby v toku tak zpříčí, že nemohou dále plovati. Val. Čes. l. XII. 45.
Hattala M. † 11./12. 1903. Vz Lit. l. 712., Nár. list. 1903. 339., 2. a ostatní noviny též doby. Životopisy v Osv. krátce po jeho smrti a v List. fil. 1904. 34.—38., 119.—122.
Hauf, u, m., acies. Mill. 18. a j.
Haur, a, m., *horník*, z něm. Häuer. Zvon III. 372. a j.
Hausknecht, a, m. = *podomek*, z něm. Gb. Slov.
Haussovní, z fr. H. spekulace. Nár. List. 1903. č. 284. 22. Vz Hausse.
Haussový. H. epocha. Nár. list 1904. 251. 17.
Hauška, y, f. = *knedlík*. Chcéu (chtěl) haušky s tvarohem. Mor. Čes. l. XI. 325.
Hav, haf, psí štěkot. Gb. Slov. — *Hav* = *sem*. Orava. Sb. sl. 1901. 193.
Havalda, y, f. = *skupina*, *hromada* (chalup). Val. Čes. l. XI. 49., XIII. 371.
Hávati. Ti, ješto chtí mnoho věděti, mnoho hávati, v bludy upadají; Tak hávají, jak uvykli. Rokyc. Post. 167ᵇ.
Havel. Na den sv. Havla do kože musí jablka. Suchý den sv. Havla zvěstuje suché léto.
Havlas Frant., kněz a spis. Vyhl. I. 57.
Havlasa Bohum., 1852.—1877. Vz Flš. Písm. 734.
Havlíček K. Vz Mus. 1902. 71. nn, Květy 1901. (1902?), List. fil. 1904. 212., Lit. II. 800., 854.
Havlík. Mistr Bartol. H. Srnovec z Varvažova. Vz Mus. 1903. 181. — *H. Jos*, spis.
Hávnatka, y, f., peltigera, rod lišejníků. Vz Ott. XIX. 437.
Havran, a, m. Vz Havránek. Popěvek na h-na. Vz Vyhl. II. 266. Snědl h-na (říká se o člověku tmavé pleti). Kšť. Lid. 9.
Havránek Bedř., mal. Vz Alm. X. 144. až 145. — H. Ant., prof. a spis. † 28./11. 1903. maje 42 léta. Vz Nár. list. 1903. 326. 2. — H. Havránky pásti, krmiti = na šibenici viseti. Lomnický.
Havránok, nka, m. = hora u Ružomtalu. Sbor. čes. 286.
Havranový. H. přirozenie. Jir. v Rozpr. 31. H. pokolení, Raben—. Gb. Slov.
Havýš, e, m., ostracion, rod *ryb* srostločelistných. Vz Ott. XVIII. 936.
Hazení (hádění) = *tupení*, das Schmähen. Gb. Slov.
Házeti se jak. Hádže sa, ako podrezaná sliepka. Rizn. 178. — **sebou jak.** Hází sebou, jako ryba na blátě. Us. Čes. l. XI. 270. — **se čeho čím.** Pravda skryta bývá před těmi, kteří se jí (pravdy) slovy házejí (do ní se trefují) Chč. S. I. 103ᵇ. Hus II. 123. má: kteříž slovy pravdy hrzejí. (List. fil. 1903. 235.) — **H.** = *povídati, vyřizovati*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140. — Sr. Hoditi.
Hbitojezdec, dce, m. Msn. Il. 134.
Hbitojízdný vojín. Msn. Il. 83., 446.
Hbitorejdný. H. loď. Msn. Il. 64., Od. 184.
Hbitověstný Hermes. Msn. Hym. 29.
Hbitý na nohy. Jrsk. XII. 259.
Hdyž = *když*. Us. místy.
He = *i*. Brt. Ps. n. 1195.
Hebkorohý luk. Msn. Il. 219.
Hehe. Má po hehe (po všem, nepovedlo se mu). Deštná Mš.

Hebl, u, m. Hejblata = *palce jistého druhu*, které zase za klanice zvedají stoupu. Čes. l. XI. 187.

Heblink, vz Helblink.

Hečať nač = *zevlovati*. Val. Čes. l. XI. 180., 484. — H. = *zvučným, táhlým hlasem zpívati*. Žnice hečá. Val. Čes. l. XI. 210. Sr. Hečeti.

Hečeti = *křičeti*. Červená šatka, tak to hečí. Val. Čes. l. XI. 210.

Hedlosy, pole u Martínkova. Čas. mor. mus. III. 132.

Hedvábný. H. chvojka, vz Vejmutovka. — Byl mladý, pěkný člověk, života nenasytného, rozkošného, jak říkají hedvábného. Zvon IV. 49.

Hedvábový polštář. Tbz. III. 2. 347.

Hej. O peníze je hej, mezi lidma je jich dost. Čes. l. XIII. 178. — H, = *jí*. Nemóžem hej vyhoveci (tchyni). Brt. P. n. 483.

Hejblata, vz předcház. Hebl.

Hejcuk, *hejcuch*. = odtok vody na vlhkém poli. Žel. Brod. Čes. l. XIII. 28. Vz Hajcuch.

Hejčiti = *kolébati*. Čes. l. XIII. 123.

Hejčka, y, f. = kolébka (obyč. jen z plachty zrobená). Volyně. Čes. l. XIII. 123. Sr. Hejčedlo v VI. 288., Hejčkadlo v I. Přísp.

Hejdrčí, n. = posměšný název účesu i pokryvky hlavy. Volyně. Čes. l. XIII. 123.

Hejdy = hajdy!, chutě do předu, alou, táhni! Mor. Kmk.

Hej, hej, hej, hej, tanec v Těšínsku. Vz Brt. P. n. 974.

Hejkadla, zlé bytosti v podobě chlapečků velikých hlav a slabých nožek, nebo v podobě ptačí, srstnatého člověka s kozími nohami. Vz Čes. l. XII. 209. — H. = zvíře s malým tělem, velkou koňskou hlavou se dvěma tenkými nohama a obrovskou silou. Čes. l. XI. 54. — Ty h-dlo (osoba, která tázajícímu se příliš hlasitě odpovídá, nebo na někoho volá). Čes. l. XII. 209. Vz násl.

Hejkal, a, m. = *divý muž*, který v lesích hejká (křičí) a lidi pronásleduje, hýkal. Vz Kšť. Poh. 117., *Hejkadlo* a Čes. l XII. 477.

Hejkálec, lce, m. Věří v h-lce a hastrmany. Strn. Poh. 48.

Hejkalky, pole a les u Svatoslavě. Čas. mor. mus. III. 132.

Hejlí, pole u Časlavic. Čas. mor. mus. III. 133.

Heina v VI. 288 za Hejlový oprav: Hejna.

Hejnom hráti = *budíček hráti*. Brt. P. n. 1195 Vz VI. 288., Hejnam.

Hejřilský břichopásek. Msn. Od. 15.

Hejrný. Mark.

Hejrovat zvony = *hourati*. Vých. Čech. Šb. D. 25.

Hejskovství, n. Tbz. V. 9. 484.

Hejslovanění, n. = zpívání: Hej Slované! Flš. Písm. 729.

Hejslovanství, n. Nár. list. 1901. č. 331. Vz předcház.

Hejták, a, m. = *kdo chodí na hejty*. Chod. Čes. l. XI. 71., 268., 480.

Hek Fr. Vlad., spis., 1769.—1847. Vz Mus. 1875. 221., Lit. II. 5.

Hekatomba, y, f., řec. = *stožertva*. Msn. Il. 8.

Hektografický papír. Vz Ott. XVIII. 184.

Hekuba. To je mu H-bou (ničím). Hlavn. 66. a j.

Helbrecht, u, m. = *frejíř*. Mus. 1861. 271. Sr. Helmbrecht.

Helekání, n. Skotácké h. na Náchodsku. Vz Jrsk, XXII. 148.

Heléř, e, m. = *halíř*. Gb.

Helféř, e, m., z něm. Helfer, *pomahač*. Tk. M. r. 183.

Hellenistický. H. řečtina. Nár. list. 1904. 38., 13.

Heller Servác Dr., spis., nar. 1845. Vz Flš. Písm. 735.

Helm erbovní, heraldický, kbelíkový (příklopný, hrncovitý), kolčí, otevřený, ověnčený, turnajský atd. Bylo tam tisíc helmóv (vojínů). Kar. 20. a j.

Helmice, e, f. Vz Kol. Her. I. 392.

Helmík, u, m., zdrobn. *helm*. Lbk. 5.

Helmovní klenot. Chyt. 26. Vz Klenot.

Helmovník, a, m. = *oděnec v helmu*. Gb. Slov.

Hemiedrický. H. ploška. Vot. 84.

Hemimorfit, u, m. = kalamin křemičitý: Zn_2SiO_4 + aq. Vz KP. x. 220.

Hemirotace, e, f., z řec. a lat. = *zmenšená otáčivosť*. Vot. 76.

Hemiš, vz Hamiš.

Hemovník, a, m. = *hemovač*. Na poručení h-ků piva nevaří. 1683. H. Jir. Mýto. 82. 2., 94. 2.

Hemtati = *zažehnávati*. Já tě hemtám na kopec. U zaříkávaček. Nár. sbor. VIII. 134.

Hemzání, n. = *svědění*. Vz Gb. Slov.

Hemzivý = *lektivý*. H. kůň za mnoho nestojí. Kšť. Lid. 9.

Hemžiti se čím jak. Náves se jimi h-la, jako když včely za krásného jarního dne k polední se rozrojí. Tbz. VIII. 461.

Henec, nce, m. = *hrnec*. Krkonš. Čes. l. XIII. 134.

Henryovka, y, f., druh ručnice. Ott. XVIII. 781.

Hepřík Al., žurnal. † 1903. maje 54 léta.

Heptoylahydrid, v lučbě. Vstnk. XI. 124.

Heraldický. H. barva, figura, helm, helmice, kodex, kus, hodnosť, názvosloví, odznaky, popis, sloh, umění, věda atd. Vz Kol. Her. I. 136., 140., 38., 171., 172., 216., 223., 236., 392.

Heraldika, y, f. Její dějiny, prameny; česká, německá, polská, theoretická, praktická, všeobecná atd. Vz Kol. Her. I. 392.

Heratol, u, m.. *čisticí látka*. KP. X. 118.

Herbábí, n, vz Hedvábí. Us. Mš.

Herben Jan Dr., spis., nar. 1857. Vz Flš. Písm. 726., Lit. I. 16.

Herber, u, m. = *zmatek?* Jiřík die: To h., to již jsú naši frejunk zrušili. NB. č. 109.

Herbot, u, m., vz násl. Hervat.

Hercuk, a, m., z něm. Herzog. Vz Gb. Slov.

Hereog, u, m., vz Vacha zde. Slez. Vyhl. II. 315.

Herfonka, v, f., z něm. Herr von. Val. Čes. l. XI. 322.
Herinečník, a, m. = *prodavač slanečků*. Vz Gb. Slov.
Herites Frant., spis., nar. 1851. Vz Flš. Písm. 736.
Herkulský. H. tělo (veliké). Zr. Čer. 1.
Hermesový. H. pečeť. 1585. Uč. spol. 1902. 27.
Herodský, z Herodes. H. moc. Vz Gb. Slov.
Heroickogalantní roman. Lit. I. 309.
Herostratism, -us, u, m. = *jednání* Herostratovo. Nár. list. 1903. č 284. 1. Vz Herostrat.
Herrmann Ign., nar. 1854. Vz Flš. Písm. 736.
Hervat, *hervet*, *herbot*, nějaký mužský oděv. Vz Gb. Slov.
Herzer Jan Dr., prof. a spis., 13./11. 1850. až 13./4. 1903. Sr. Zvon III. 435.
Herzký = *hezký*. Ostrava. Šb. D. 60.
Heslo, a, n. H. knížat, šlechticů, zemí atd. Vz Kol. Her. I. 392.
Hesovaný, *hesovný* = *vlečný*, *dlouhý*, asi z něm. heschen = táhnouti, vléci. Grm. VIII. Hesovné roucho. Chč. Post. 169ᵃ.
Hetmančina, y, f. = *důstojnosť hetmana*. Tbz. V. 4. 297.
Hetmaniti = *býti hetmanem*. Tbz. V. 4. 331.
Heuristický, z řec. H. zásada. Uč. spol. 1902. IX. 21.
Heveroch Dr. a docent, spis.
Hexafenylethan, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 1.
Hexahydrobenzol, u, m., v lučbě. Vot. 91.
Hexahydroderivat, u, m., v lučbě. Vot. 64.
Hexahydrotereftalový. H. kyselina. Vot. 92.
Hexachord, u, m. Vz Strh. Akust. 157.
Hexametrování, n. = *tvoření hexametrů*. Šf. v Pal. Záp. II. 28.
Hexobiosa, y, f., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 504.
Hexosa, y, f., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 504.
Hezký. Je hezčí než karafiát. Dšk. Km. 47.
Hezounký. Dšk. Km. 34.
Hi, hinnitus equi. Hi, hi, hi! Hus. Orth. (Mšk.).
Hídlo, a, n., = *jídlo*. Lišeň. Mtc. 1902. 230., 442.
Hihned = *ihned*. Vz Gb. Slov.
Hija! Výkřik veselosti. Št. Ř. 168ᵇ.
Hilar K. H., básn. Sr. Zvon IV. 250.
Hilbert Jos., básn., nar. 1871. Vz Flš. Písm. 728.
Himram, a, m. = Emeranus. 1200. Šb. D. III.
Hindrování, n. = *překážení*. Vz Gb. Slov.
Hindrunk, u, m. = *překážka*. Vz Gb. Slov.
Hinť, i, f. = *niť*. Lišeň. Mtc. 1902. 106., 441. Hintě. 433.
Hiný = *jiný*. Us. místy. Mš.
Hirnheim Jeronym, slov. spis. XVII. stol. Vyhl. I. 35.
Hiršmenzel Kristian, slez. spis. XVII stol. Vyhl. I. 35.
Historickokritický. H. zásady. Lit. I. 203.
Historickonárodní individualita. V. Lit. II. 2. 5.
Historickoslohový. Národ. list. 1903. 291. 13.
Historie česká. Vz Bibliografie (Zíbrtova).
Historisování, n. H. erbů = historický vývoj erbů. Kol. Her. I. 365.
Hitro = *brzy*. Tak h.? Spišsky. Sbor. slov. 1901. 84.
Hjag, a, m., hora v Gemersku na Slov. Sbor. slov. 1900. 152.
hl ztrácí *h*: loh m. hloh. V Krkonš. Mš.
Hláč, e, m., *ryba*. Zdýma ani (jako) h. na suchu. Sbor. slov. VI. 133. Sr. Slov. VI. 295.
Hlad. Mám h., jakoby mi někdo do žaludku řezal řezákem, ale tenhle zmolovatělý sejr mám jísti? Zvon III. 218. Zima a h. — nepriatelia chudobných. Rizn. 167. Vácej ľudu od sytosti hyne než od hladu. Czam. Slov. 177.
Hladánie. K h. spravedlnosti, ad erudiendum. Pat. Jer. 48. 30.
Hládek = *chládek*. Slov. Mš.
Hladihlav, a, m. = *hladihlavý*. Vz Gb. Slov.
Hladina, y, f. = *máslo*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140.
Hladinka, y, f. = *smetana*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140.
Hladiti. H. dívče = upravovati mu hlavu jako družičce. Brt. P. n. 512. — **H.** = *práti se*. V zloděj mluvě. Čes. l. XI. 140.
Hladítko, a, n. = *mléko*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140.
Hladkolepý. H. sedadlo. Msn. Od. 76.
Hladkotesý kámen. Msn. Od. 109., 149.
Hladký. Pan Hladký (hlad) je hořký host. Jrsk. XX. 1ᵛ. 219.
Hladokůstka, y, m., nadávka. 1562. Reš.
Hladoležící = *hladem ležící*. Klat. Čes. l. XI. 368.
Hladomor, u, m., pramen u Piščan. Sbor. slov. 1900. 139.
Hladomorný tábor. Stan. II. 1.
Hladomření, n. Lit. I. 805.
Hladomřivý = *hladem mroucí*. Stan. I. 233.
Hladovosť, i, f., polyfagie, *žravosť*. Ott. XX. 169.
Hladový. Hladovému sa o' chlebe sníva a mäsiarovi o krave. Sbor. slov. VII. 130.
Hlaholek, lku, m., zdrobn. hlahol.
Hlaholice, e, f. Vz Lit. I. 215.
Hlaholík, a, m. = člen spolku Hlaholu (zpěváckého spolku). Národ. list. 1904. 134. 3.
Hlaholilka, y, f. = *ústa*, *huba*. Slád. Třík. 31.
Hlaholivě. Zvonek se h. rozklinkal. Zvon III. 507.

Hlaholně volati, Zvón IV. 35., někoho vítati. Jrsk. VI. 1. 289.
Hlaholný zvuk. Tbz. V. 4. 81.
Hlaholština, y, f., vz Cyrillština.
Hlanný = *hladový*. Hlanná kočka aj po švrčkovi skočí; Hlannému koňovi něsce sa skacat (skákati). Rizn. 172.
Hlas lidský. Vz Strh. Akust. 408. Zasmál se hlasem = hlasitě. Jrsk. XII. 248 a j. Seber glasy po národu svému. Rkp. zel. Zde h. = předmět hmotný, jako byly kaménky, střepiny u Řeků. Vz Jir. Prove 68.
Hlasatel český, časopis 1806.—1808., 1828. Vz Lit. I. 510.
Hlasatelkyně, ě, f. H. války. Škd. F. 172. Sr. Hlasatelka.
Hlásenka, y, f., část Vsetína. Vck. Vset. 181.
Hlasie. Vocalis bohemice dicitur hlasie vel samohlas vel hlasuplod. Hus. Orth. Sl. bibl. II. 182.
Hlasitý zvon (mající silný hlas). 1584. Čes. l. XII. 466.
Hlasivka, y, f. Naduření, zbubření h-ky, oedema glottidis, Ott. XVIII.; zbytnivý zánět dolení h-ky, chorditis vocalis inferior hypertrophica. Ktt. — Sr. Strh. Akust. 367.
Hlasivkový. H. patradlo, Epiglottisspatel. Ktt.
Hláskovací tabulky. Nár. list. 1902. č. 226. 2.
Hlasnojekavě lkáti Msn. Od. 243.
Hlasný. Řeč jeho byla spíše hlasná než jemná; V jizbě bylo ještě hlasné úpění. Hrlš. Hus. 39., 119.
Hlasomíra, y, f. = *časomíra*. Lit. II. 653.
Hlasomluvný. H. lidé. Škd. Od. 93.
Hlasonosiucí. H. oběť. Ž. klem. 17b. Ž. pod má: oběť volající. Mš.
Hlasonošě. V Ž. klem. vyd. Pat. chybně hlasonosě. List. fil. 1903. 359.
Hlasovitý. H. oběť, hostia vociferationis. Ž. kap. 26. 6.
Hlasovod, u, m. Měkkým kluzem bloudící h-dy (kolébavý rhythmus zpěvných vln, nesoucí se otevřenou krajinou). Zd. Polák. (Vlč. Lit. II. 2. 30.)
Hlasovznášení, n., vociferatio. Gb. Slov.
Hlastovička, y, f. = *vlastovička*. Prus. Slez. Čes. l. X. 422., XII. 310.
Hlasuplod, u, m., vz Hlasie.
Hlava. Večer sadím strom na svou hlavu (o své vůli). Hauer 11. Hlavou (vůdcem) bývá, kdo má k tomu hlavu. Hlk. XI. 329. H. nemá se nosit výš, než narostla. Rais. Lep. 354. Prvšia hlava, potom brucho (najprv piť, potom jesť); Aká h., také údy; Z kamenné hlavy nevynde nič dobrého; Aj hlavu by ztracil, keby jú ňemal na krkoch. Rizn. 63., 166., 178. Sr. Mš. Slov. — H. (glava), *soudní, peněžitá pokuta*. XIII. stol. Friedr. 15. c. 25. — H. = *vražda*; *pokuta za vraždu*. Sr. Jir. Prove 69, Čes. l. XII. 242. — H. Rozličné hlavy v erbich. Vz Kol. Her. I. 393.
Hlaváč, e, m. H. šťáral = vyšetřující soudce. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140. — H. = *svéhlavec*. Ty hlaváči hlavatá. Jrsk. XXV. 21. — H., scabiosa, Sternkopf, Knopfblume, rostl. H. lesklý, obecný, tmavonachový, vonný, žlutý. Vz Ott XX'I. 708.
Hlaváček K., spis.
Hlavalka, y, f., zdrobn. *hlava*. Dšk. Km. 81.
Hlavatečný. H. semeno. Rais. Zap. vlast. 256.
Hlavatice, e, f. = *řepa, tuřín*. Č. Třeb. Čes. l. XI. 38.
Hlavatý = *mocný*. H. nepřítel. Chč. S. I. 107a. a j. (II. 9.). — H. Jan, básn. Vz Lit. II. 798.
Hlavěnec, nce, m., berus (had). Prešp. 510.
Hlavénka, y, f. = *hlavnička, tyfus*. Val. Čes. l. XII. 421.
Hlavice, e, f. H. pilíře či kapitél. Vz Ott. XIX. 741.
Hlavinka Alois, spis.
Hlaviny, hora v Gemersku na Slov. Sbor. slov. 1900. 152.
Hlaviště ručnice. Vz Úhlaví.
Hlavitý. Jarmaky nejsú h-té = *valné*, nestojí za mnoho. Positivně: ‚Je hlavitý‘ se neužívá. Val. Čes. l. XI. 132.
Hlávkář, e, m. = *prodavač zelných hlávek*. Mtc. 1902. 24.
Hlavní lidé = *mocní*. Chč. S. I. 90a.
Hlavnice, e, f. = *hlavní žíla*, Kopfader. Vz Gb. Slov.
Hlavník (lavník), a, m. Kdyby se mu překážka děla, má fojt s h-ky jíti a nepokojné lidi trestati (famulus civitatis, obce). 1564. Sr. Služebník. Vstnk. X. 558.
Hlavný. H. kráva = *drahá, dobrá*. Sbor. slov. VII. 110.
Hlavonožci osmiramenní, octopoda. Vz Ott. XVIII. 609.
Hlavořez, a, m. = *kdo hlavy řeže*. Hall. 14.
Hlavový. Střední žíla h-vá, vena mediana cephalica. Ktt.
Hlavuška, y, f. = *černohlávek*, rostl. Vz Ott. XX. 843.
Hláze = *hladčeji*. Hláze a pěkněji. Bl. Gr. 205.
Hlazí = *hladší*. Vz Gb. Slov.
Hlazovati = *hladiti*, levigare. Mam. A. 28a.
Hlazší = *hladší*. Vz Gb. Slov.
Hld, a, m. = všecko takové jako hadi, blošky, švobi atd. Slez. Vyhl. II. 286.
Hldočín, u, m., potok, přítok Oravice na Slov. Sb. sl. 1901. 162.
Hleb, u, m. = *chléb*. Slov. Mš.
Hlec, e, m., caps (de semine). Prešp. 683.
Hleď, vz Hle.
Hlédání, n., das Sehen, *hleděni*. Vz Gb. Slov.
Hledař, e, m., der Aufwärter. Vz Gb. Slov.
Hledati = *hleděti*, Baw. Ar. v. 2933.; *ošetřovati*. Ib. 5277.
Hledba, y, f. = *dohled*. Msn. Od. 208.
Hleděti jak. Hledí jako hrom do potoka, do duba (mračí se). Hauer 11.
Hledí, n. H. u pušky. Vz Ott. XX. 1017.
Hlediskosloví, n., topica. Mark.

Hledně, ě, f., budella (de radicibus). Prešp. 809. (Gb.).
Hledný = *hledící*. Nejsa nikdy jinam hledný. Um. roud. 648.
Hleďse, Flammenpappel, hora v Orlických horách. Jrsk. XXII. 155.
Hlek, u, m. = *hlt*, haustum. Fagif. 38b.
Hlenný. H. zánět střeva, enteritis mucosa. Ktt.
Hlenotkaňový nádor, myxoma hyalinum. Ktt.
Hlenotok, u, m. H. nosní = rýma, průduškový, bronchitis catarrhalis serosa. Ott. XXII. 436. H. spojivky novorozeňat, krhavosť očí nemluvňat, conjunctivitis blennorrhoeica neonatorum, Augenblennorrhoea der Neugeborenen. Ktt.
Hlenotoký zánět vaku slzního, dakryocystitis blennorrhoeica. Ktt.
Hlenovitý. H. stolice, schleimiger Stuhl; h. zvrhlosť, degeneratio myxomatodes, schleimige Erweichung; — h. léky, schleimige Arzneimittel, mucilaginosa.
Hleznočlunkový. Hřbetní a dolení vaz h-vý, ligamentum calcaneoscaphoideum dorsale et inferius. Ktt.
Hleznopatový. Vnější a zadní vaz h-vý, ligamentum talocalcaneum externum et posticum. Ktt.
Hliba, y, f., rarcora, něj. had. Prešp. 510. (Gb.).
Hlibaň, ě, f. = *hlubaň*. Mš.
Hlídati. Kam pak to hlídá (hledí, směřuje)? Us. Deštná. Mš.
Hlima, y, f., mimus. Rozk. P. 1050. Sr. Hluma.
Hlína. Druhy hlíny (ještě): armenská či sienská, bílá, cihlářská, červená, dýmkářská, kaolin, plastická, valchářská, žlutá. KP. IX. 81., 69 nn. Hnětení, mísení, močení hlíny. Vz ib. 124. nn.
Hlinár, a, m. H. dělal hradby (Lehmtreter). Slov. Jrsk. XXVIII. 1. 50.
Hliněnice, e, f. = *hlinník*, Lehmgrube, Thonboden (hlinitá půda). Vz Gb. Slov.
Hliněniště, e, n. = *hliniště*. Vz Gb. Slov.
Hliněný. H. zboží (jeho sušení, barvení, pálení). Vz KP. IX. 193. nn.
Hliník, a, m., saprinus, brouk. Vz Ott. XXII. 627.
Hlinitý kámen: hlína (cihlářská), jíl (hlinka), mastnice, břidlice. Vz KP. IX. 259.
Hlinník, u, m., Lehmgrube. Vz Gb. Slov. Hliněnice.
Hlinokop, a, m. = *kdo kope hlínu, sedlák*. Kká. Sion II. 6.
Hlístka, y, f., vz Červivka (zde).
Hlíva, y, f., rhizopogon, rod hub. Vz Ott. XXI. 665.
Hlivěti = *živořiti*. Koll. Rozpr. — **kde**. V prachu země h-li (tleli) mrtví. Msn. Il. 189.
Hlivice, e, f., zdrobn. hlíva. Vz Gb. Slov.
Hlivohoubovitý sval, musculus bulbocavernosus, Schwellkörpermuskel. Ktt.
Hlivojádrový. H. koktání. Ktt.
Hlívový. Náhlá obrna hlívová, myelitis acuta medullae oblongatae. Ktt.
Hlíza. H. vaziva kolmandlového; Hlízy žlaz potních; h. lejnová, abscessus stercoralis, ledvinná, Nierenabscess, nephritis suppurativa, míšková, abscessus follicularis, převleklá, a. metastaticus, sběhlá, a. congestivus, zahltanová, a. retropharyngealis. Ktt. H. = *boule, která se stává natlučením*. Domažl. Čes. l. XII. 307.
Hliznatý, drüsig (vředovatý, krtičnatý, glandulosus). Ktt.
Hlízosloví, *nádorosloví*, n., Oncologie. Ott. XVIII.
Hlod, u, m. H svědomí. Slád. Rich. 134.
Hlodavý. H. výčitky. Zvon III 327.
Hlomozný. Byl to bytelný Chod, těla vysokého, údů h-ných. Hruš. 76.
Hlostajník, a, m. = *chostajník*. Mš.
Hlošák, u, m. H. jelení (jelení skok, *houba*). Čes. l. XII. 383.
Hloubnouti = *hlubším se stávati*. Bahno tam hloubne. Hol. Met. I. 143. Sr. Hlouběti.
Hloukati = *činiti hluk, práskati*. — **čím**: bičem. Bolesl. Čes. l. XIII. 89.
Hloupatý = *dosti hloupý*. Kub. List. fil. 1901. 255., Čes. l. XIII. 123.
Hlouposť jest dar boží, ale člověk ho nesmí zneužívati. Exc.
Hloupouště, ete, n. = *hloupé house*. Kun. Id. 10.
Hloupý, jak stará motyka, jako dudy, jako kovářovy boty, Čes. l. XI. 22., 269., jako Mikšovy boty, jako bulík; Ten jedl hloupou kaši; Toho krmili vařečkou místo lžíci; Tomu snědli slepice zrníčka; Je náručního vola bratr; Je dřevo, za které vůl tahá (chomout); Je vrtané dřevo (trouba). Čes. l. XIII. 176.—177.
Hloužek, pole u Mikulovic. Čas. mor. mus. III. 133.
Hlový = *hlohový*. Vz Gb. Slov.
Hlož v. *hloh*, tribulus. Rostl. D. 87b.
Hloženka, y, f. = *hlohová jahoda*. Bhm. hex. 248. Sr. Hlozinka.
Hložina, y, f. = *místa hlohem obrostlá*. Sá. XVII. 126.
Hl'pa, y, f. = *lípa*. U Znojma u Brna. Sb. D. 43.
Hltan kovový = *dě'o*. Kká. Sion. I. 183. — H. Zánět h-nu tyfový, pharyngotyphus. Ktt.
Hltání, n., vz Hltati.
Hltivý, fressend. Vz Gb. Slov.
Hltounství, n. Nár. list. 1902. č. 79. 3.
Hlúb, vz Hloub (koštál). Bl. 339. — H. i, f. = *hlubokosť*. Z hlúbi volal jsem k tobě, de profundis. Ž. wit. 129. 1.
Hlúbě = *hluboko*. Povídka vešla h. v paměť mou. Zr. Let. I. 46. Daleko h. (hlouběji). Baw. T. v. 946.
Hlubinka, y, f. H. (skulinka) svalová, lacuna musculorum. Ktt
Hlubnotoký Okean. Msn. Il. 258.
Hlubnovltý Okean, $\beta\alpha\vartheta\acute{\upsilon}\rho\rho oo\varsigma$. Msn. Od. 294.
Hlubočenín, a, m. = *obyvatel místa hluboko ležícího*. Vz Gb. Slov.
Hluboká = *kapsa*. V zloděj mluvě.

Hlubokomyslně něco naznačiti. Nár. list.
Hluboký. H. řeč = učená, moudrá. Luc. 43. 44.
Hlubozník, u, m. = *basa* (!). Vusin.
Hlučiti = *hlukem* (zástupem) *ohraditi.* Gb. Slov.
Hlučnoburácný. H. moře, útoň. Msn. Il. 152., 2., Od. 94.
Hlučnohlaholný. J. jizba. Msn. Od. 52.
Hlučnojekotný. H. moře, útoň. Msn. Il. 5., 25.
Hlučný. H. škola = vyšší, městská. Kom. Did. 296 a j.
Hluch, vz Hluchý.
Hluchorodec, dce, m. = *hluchý had.* Vz Gb. Slov.
Hluchotina, y, f. Proti h-ně. Rostl. G. 47b.
Hluchý od přirození. Hus. II. 320., Chč. Post. 215a.
Hlupák, a, m., vz Huťapa, Hutipa, Žulka.
Hlúpiti = hloupým činiti. Vz Gb. Slov.
Hlupkyně, ě, f. = *hloupá ženská.* Tbz. III. 2. 180.
Hlúpněti, ěl, ění = *hloupnout.* Slez. Vybl. II. 292.
Hlúposť, i, f., vz Hlouposť.
Hlúpota, y, f. Blázen, kdo netyje z hlúpoty (jiných). Tbz. V. 1. 102.
Hlúpý, vz Hloupý. Oběcky pod něcky, hlupemu na ratošć. Prus. Slez. Čes. l. XII. 490.
Hlust v. chlust. Mš.
Hluva v. hlíva. Mš.
Hluza = *dětská nemoc,* průjem spojený s vrhnutím. Slez. Vybl. II. 205.
Hmar, u. m. = *mhla?* Holubinka še ztracila v hmaroch. Spišsky. Sbor. slov. 1901. 87.
Hmaták, a, m. = *zloděj.* Jrsk. XII. 125.
Hmatatelně. To jest h. babylonské. Báb. 32.
Hmatati co: zboží (sbírati, shromažďovati). Rokyc. Post. 193a.
Hmatec, tce, m. Ostrý h. podkovy (je-li kováno na ostro). Ott. XIX. 1011a.
Hmatně. Mark.
Hmatový. H. představa. Vz Cad. 128.
Hmez, a, m, *hmeza,* y, f. = *hmyz.* Vz Gb. Slov.
Hmota. Vz Strh. Mech. 82. H. atomová 100., kapalin 469., specifická 95 , těles tuhých 460., vody 459.
Hmotitý jetel = *silný, silných stonků.* Mš.
Hmotokaz, a, m. Msn. Hym. 81.
Hmožditi na vrata = *tlouci.* Frant. 9. 18.
Hmyzavěti, ěl, ění = *hemzati, lézti.* Gb. Slov.
Hmyzavý = *lezoucí.* H. zvíře. Vz Gb. Slov.
Hmyzděti = *hmyzeti.*
Hmyziti se = *hmyzeti, hemžiti se.* Vz Gb. Slov.
Hnát, u, m. Pravil, bych zle přisihl, že jsem nedoložil na druhý hnát. Pŭh ol. II. 423.
Hnátec, tce, m., zdrobn. hnát.
Hnáti odkud. Goralka z nich hnala = čpěla. Val. Čes. l. XI. 229.
Hnátolam, u, m. = *ochranný, dřevěný rám motorového vozu* (poněvadž povaleného člověka obyčejně pochroumá). Nár. list. 1901. č. 356. 2.
Hnátolomný. H. cesta. Nár. list. 1903. č. 215. 1.
Hn'c = *nic.* U Znojma a Brna. Šb. D. 43.
Hned, *hnedka, hnedky, hnedkom, hnedlinko, hnedlinkom* Bydž. Kšt. Lid. 5.
Hnědinky, pl., f. = *hnědé barvivo hl. v kůži,* chromatosis. Ktt. Vz Hnědina.
Hned jak sem, tanec. Vz Brt. P. n. 859.
Hnedleje = *hnedle.* Dšk. Km. 46.
Hnedlíčko = *hnedle.* Dšk. Km. 36.
Hnědohřívý kůň. Kká. Sion. I. 227.
Hnědojasný. H. kadeř. Kká. Sion. II. 12.
Hnědolící. Kká. Sion. I. 228.
Hnědoploutvý. H. ryby. Slád. Ant. 53.
Hnědouhelný. H. konvence, průmysl, vývoz, Nár. list. 1903. č. 154. 17., trh. Ib. č. 257. 21.
Hnědovaný kůň. Mršť. Obrz. 101.
Hnědozobý = *mající hnědý zob,* braunschnabelig. H. plameňák. Hol. Met. II. 10.
Hnětadlo, a, n. = mlýnek na hrozny s h-dlem a odtrhovačem hroznů. Nár. list. 1903. č. 134. 21. Otáčivé h. na máslo. Ib. č. 140. 5.
Hnětečka, y, f. = *nádoba, ve které pekaři hnětou těsto.* Ott. XIX. 411a.
Hnětidlo = *hnětadlo.* Nár. list. 1904. 138. 9.
Hnětynka, y, f. = *třepanka z brambor.* Dšk. Km. 33. Sr. Hnětinka.
Hněv. Hněvu se vystříhej jakožto od vraha svého života. Jrsk. VII. 2. 56. Někdy h. sám sobě nebyl dobrou záštitou. Slád. Ant. 116.
Hněvati koho. Hněvá ho to, ako moriaka červené sukno. Rizn. 175.
Hněvitedlný = *k hněvu popouzející,* anreizend. Vz Gb. Slov.
Hněviti? Vz Gb. Slov. Arnošt hniewiec svrže s lože krále. Baw. Arn. 3435. Mš.
Hněvivník, a, m. = *kdo k hněvu popouzí.* Gb. Slov.
Hněvkovský Šebast. Vz Lit. I. 917., II. 366., 854.
Hněvník, a, m. H. bývá milovník. Zach. Test. 120.
Hněvota, y, f., iracundia. Prešp. 1323.
Hněvužka, y, f. = *hněvivka.* Vybl. II. 253.
Hnidavka, y, f. Aby se dobytek ubránil dotěrným hovadům (ovadům) a h-kám. Nár. zbor. VIII. 118.
Hnidopišský způsob vyučování. List. fil. 1901. 400. Sr. Hnidopich.
Hniezdce, e, n., zdrobn. hnízdo. Baw. E. v. 2222., 2226.
Hniezdo, vz. Hnízdo.
Hniletný = *hnilobě podrobený, shnilý.* Vz Gb. Slov.
Hnilinový, cariosus. Ktt.
Hniloba (hnisání) kosti kloubní, Gelenkverschwärung, arthrocace. Ktt.
Hnilobotvorný. H. povaha jedů. Nár. list. 1902. č. 90. 3.
Hnilý. Hnilé drevo a hnilý (lenivý) človek nie je k ničomu. Rizn. 170.

Hnisavěhlenovitý, *hnisavohlenovitý*, eitrigschleimig. Ktt.

Hnisavý výtok z ucha (ušní), otitis suppurativa, eitriger Ohrenfluss. Ktt.

Hnisivosť, vz Hnusivosť.

Hnisoplodný. H. kokky. Ott. XXII. 868b.

Hnisotok, u, m. Trvalý h. z hlízy jaterní, hepatorrhoea, h. lůžkový, lalokový, Alveolarblennorrhoea, poševní, elythroblennorrhoea, průduškový, blennorhoea bronchialis, roury močové, kapavka, gonorrhoea, spojivkový, blennorrhoea conjunctiva, kyčelní (kloubu kyčelního), Hüftgelenkverschwärung, coxarthrocace. Ktt.

Hnisotvorný. H. kokky. Vz Nár. list. 1902. č. 36. 3.

Hnízdce, vz Hnízce v VII. 1260.

Hnízdo. Tu hniezda mají. Mill. 46., 113a. Tak mu je, ako vtáčaťu v teplom hniezde. Rizn. 176. Mnohý shazuje hnízdo, a jiní mladé sbírají (nestejná odměna). Lit. hist. XIX. 317.

Hnízdovitý. H. zvrhlosť, Herddegeneration; Zánět mozku h-tý, Herdencephalitis. Ktt.

Hnízdový zánět míchy, Herdmyelitis. Ktt.

Hnojba, y, f., nedoložené. Ale sr. cvičba, učba, honba. Mš.

Hnojebný. H. vápno, Düngkalk, od hnojba. Nár. list. 1885. č. 100.

Hnojisko, a, n. Namrskám ti gatě i tvé h. (řiť) v nich. Zvon IV. 122.

Hnojiti koho kde: v žalářích (držeti ho tam tak, že tam hnije, hyne). Chč. S. I. 5b.

Hnojivý. H. nátcha. Čes. l. XIII. 91.

Hnojnice, e, f. S každým vedrom (okovem) h-ce vyteká pol zlatky do blata ulice. Rizn. 64

Hnotek, tku, m. = *dlouhá žíla listu.* Slez. Vyhl. II. 51.

Hnouti. — **abs.** Prchli a hýbali (utíkali). 1717. Mtc. 1903. 20. — **co.** Zaprisahali sa, že ho (kámen) jeden bez druhého nebude hýbať. Sb. sl. 1902. 29. V ní duši hnul. Kká. Sion l. 68. Hýbá se jako vůl na ledě. Vyhl. II. 66. Nehýbaj nás žádný. NB. 72. (Mš.). Hniete ode mne stezku, declinate a me semitam. Pror. ol. 26b. 1. Jsa. 30. 11. Přikázanie tvé byli bychom učinili, by nás milosrdenstvie nebylo hnulo. Gest. B. 45a. (Mš.). Krokem svým by zemi pohla. Koll. Sl. dc. III. 7. Sr. Pohnouti, Popohnati, Pohybovati, Pohýbati, Viklati, Hýbati.

Hnulosť, i, f. H., vzbudlivosť mysli, Reizbarkeit des Gefühls. Hyna. Vz Čad. 115.

Hnusiti se s čím = *truditi se*, sich plagen. Kom. Did. 146.

Hnusivosť, i, f. = *hnisivosť, náklonnosť* k hnisání. Vz Gb. Slov.

Hnusnonečistý. Msn. Od. 291.

Hnusnota, y, f. = *hnusnosť.* Tbz. III. 2. 319.

Hnúti, vz Hnouti.

Hnutov, u, m., motus. XV. stol. Rozb. I. 194.

Hnutový, mobilis. H. nebe, coelum mobile. XV. stol. Rozb. I. 194.

Hnutý = *movitý.*

Hoběžně, vz Oběžně. Sr. Obih. Mš. Slov.

Hoble, e, f., rasile (hobl, hoblík). Rozk. P. 2475.

Hoblen v VII. 1260. dle Mš.: *hobleň*, f. Hoblík na kuří oka. Nár. list. 1904. 10. 11.

Hobliny ševcovské, Schusterspäne. Ktt.

Hoblíř, e, m. H. kovu. Nár. list. 1902. č. 103. 4. Sr. Kovohoblíř.

Hoblovka, y, f., vz Hoblovací.

Hoblovací stroj srovnávací; kombinovaný stroj h. srovnávací s hoblovkou; h. stroj válcový. Nár. list. 1904. 135. 21.

Hoc. Na Slov. ještě: hoci, choci, hodz. hodza, choť, choťas, choďa, choďas. Czam. Slov. 219.

Hocéprať se čeho = *nažebroniti se.* Lišeň. Mtc. 1902. 435.

Hočaj = *hoci.* Orava. Sb. sl. 1901. 181.

Hoček, čku, m. = *háček.* Slez. Vyhl. II. 198.

Hočení, n. = *učení.* Mtc. 1902. 440.

Hod. Časté hody vedů ludzi do škody. Rizn. 173. Dáš li, zvíš hody (bude zle, budeš bit). Rokyc. Post. 369b.

Hodařka, y, f. = *ženská, která chodí po hodech* (po křtinách, svatbách a p.). Dšk. Km. 32.

Hodě času. Z Ruk. pr. univ. F. 9. cituje Č. v Rozpr. I. 145. a vykládá: čekaje příhodného času. (Mš.).

Hodina, y, f. = *co se nám hodí, štěstí.* Baw. Ap. 219b. — **H.** Když jsem přišla, pracoval už k hodince (umíral). Čes. l. XIII. 176.

Hodinář, tanec. Vz Brt. P. n. 989.

Hodinový. H. krajky. Vz Krajka.

Hodinský. Šelma h-ská (nadávka zloději hodinek). XVI. stol. Zvon II. 623b. (Wtr.)

Hodiny. Hra na h. Slez. Vz Vyhl. II. 248. — **H.** = *modlení.* Vz Hodina v I. d. Chč. S. I. 138a., II. 170b.

Hoditi si s kým. Hodíte si s námi (zahrajete)? Rais. Lep. 109. — **se jak.** Hodi se to, ako rukavica na nohu. Rizn. 177. — **co komu** = *dohoditi, způsobiti.* Jazyk zisk i ztrátu tobě hodí. Baw. E. 1793. Vz Házeti.

Hodní. List daný pondělí hodní velikonoční. 1516. Mš.

Hodnotiti. Něco ověřit a h. (jeho hodnotu stanoviti). Flš., Mtc. 1904. 43.

Hodnúti = *uhodnouti, posouditi, vyznati.* Hodny každý sám po sobě, jenž jmieval nemoc na sobě, že se vždy na noc obtieži. Vít. 30a. (v. 793. Mš.) Sr. Gb. Slov.

Hodokvas. Suol máš nožíkem bráti, a nemáš mnoho plvati; na stole nikdy nespoléhaj, řiedko neb nikdy neopieraj, a nože mastného neoblizuj a v zubech se při stole nepáraj; více tě napomínám z toho, nedrbej se při stole mnoho, také nepí, dokud v ústech krmě pní; ktožkolivěk toho zachová, smutku i hanbě vždy odolá. Světz. 1887. 531. (O strč. hodokvase. Wtr.)

Hodokvásek, sku, m., zdrobn. hodokvas. XV. stol. Uč. sr ol. 1903. III. 31.

Hodokvašenín, a, m., conviva. 1478. Jir. Rozpr. 33.

Hodrcál, u, m., pole u Dl. Brtnice. Čas. mor. mus. III. 133.

Hodula. Vz Hodule v VI. 323 U Kojet. Čes. l. XII. 152. — **H.** = *pozdní kopačka ve*

vinohradě až okolo jarních hodů (o sv. Jiří). Mor. Čes. l. XII. 247.

Hoferstvo, a, n. = *nájem.* Býti v h-stvu. Val. Čes. l. XII. 43., X. 443.

Hoficírka, y, f. = *officírská čepice.* Lišeň. Mtc. 1902. 444.

Hofkromer, a, m, z Hofkrämer, dvorský kramář (kupec). Wtr. Str. 142.

Hofman Ladisl. Dr., spis. † 3./11. 1903. Sr. Zvon IV. 111., 278.

Hofmann Jan Ant., farář v II. pol. XVIII. stol., spis. Vz Mus. 1902. 314.

Hofmistryně, ě, f., Zr. Čer. 83. Sr. Hofmistrně.

Hofrecht, u, m., něm. Vz Gb. Slov.

Hohli, n. = *uhlí.* Haná. Šb. D. 48.

Hochle, e, f. = *vochle,* pecten. Bhm. hex. 781.

Hochmistr, a, m. = hofmistr. Gb. Slov.

Hochtavý, vz Nehochtavý, Gb. Slov.

Hoja = euge! Vz Gb. Slov.

Hojdáč, vz Hynta. Slov.

Hojeboje. Tam je všeho plno a h. (všeho dost). Mor. Kmk. Sr. Habaděj.

Hojemství. Sr. Arch. XIX. 505.

Hojmě. Přivedla jsem tě k známosti v Čechách na všech miestech h. Zlom. Táb. IV. 21. Sr. Hojně (Mš.), Gb. Slov.

Hojnoholubný. H. Thisba (kde se zdržuje mnoho holubů). Msn. II. 33.

Hojnorybý. H. hladina. Msn. Od. 40.

Hojný od čeho. Krajina hojná od vína, od obilí a jiných věcí. Lbk. 17.

Hojostrojský = *chirurgický.* H. jednání. Krok I. a 14. (1821).

Hojscina, y, f. = *hostina.* Slov. Šb. D. 78.

Hokynářsvo, a, n. 1592. Hrubý 165.)

Hokyňka, y, f., zdrobn. hokyně. Vz Gb. Slov.

Hokyňský krám. Tk. XI. 207.

Hol, vz Holý.

Holabrunka, y, f., studánka u Dolní Brtnice. Čas. mor. mus. III. 133.

Holák, u, f. = *měsíc.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140. H. jiskří = *svítí.*

Holákový moták = *směnka.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140.

Hol'an, a, m., *obyvatel holi.* Orava. Sb. sl. 1901. 181.

Holan = kdo nemá ničeho; kdo vše probrál a už nic nemá. Hauer 11.

Holán, a, m., *tanec.* Vz Brt. P. n. 931.

Holandr v papírnictví. Vz Ott. XVIII. 176.

Holandřie, n. = *Hollandsko.* Kar. 35.

Holandský hrabie. Kar. 60. H. sukno = světle červené. Čes. l. XI. 482., Vck. Vset. 342.

Holátko, a, n. = *padavka.* Pelhřimov. Kub. List. fil. 1902. 248.

Holcovaný ječmen. Litomšl. Čes. l. XIII. 5.

Holcucha = *holčucha.*

Holčičí škola = *holčí, dívčí* Kbrl. Džl. 15.

Holčucha, y, f. Št. Z něm. Holzschuh? Gb. Slov.

Holdovací pochod. Zvon III. 463.

Holeček Jos., spis., nar. 1853. Vz Flš. Písm. 736.

Hólek, u, m. = *ulek, uleknutí.* Lišeň. Mtc. 1902. 119.

Holeková, é, f, vrch v Gemersku na Slov. Sbor. slov. 1900. 152.

Holemosť, i, f. Když takovou bezumnou h. svým odpůrcům zůstavíme Al. Svoboda. Lit. I. 751.

Holenka, y, f. = *plod suchý, nepukavý* s obplodím tenkým, srostlým se slupkou semennou. Ott. XIX. 934.

Holem, vz Holemý.

Holemý. H. sbírka lyrických básní. Pal. Záp. II. 14. (Šf.).

Holenní. Zadní a přední žíly h., venae tibiales posticae et anticae. Ktt.

Holenník, a, m., z holenný. Vz Gb. Slov.

Holenolýtkový vaz, ligamentum tibiofibulare. Ktt.

Holeť = *jíní,* pruina, Reif. Ž. kap. č. 118. 83.

Holica, e, f., vrch v Gemersku na Slov. Sb. sl. 1901. 165.

Holičký. Když močil, h-ká byla krev (samá) 1614. Wtr.

Holisko, a, n. = *krk.* Lhota na h-sku = Praha na krku (zemský soud). V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140.

Holkojc. To jsou h. peřiny = holčiny. Dšk. Km. 44.

Hollanďanky, druh *kur.* Nár. list. 1903. č. 136. 9.

Hollmann J. F. Vz Lit. II. 410. nn.

Hollý. Vz Lit. II. 248. a hl. 855.

Holně, ě, f. = *holírna.* Vz Gb. Slov.

Holóbek, bka, m., *tanec.* Vz Brt. P. n. 848.

Holobrádě, ěte, n. = *mladík.* Tbz. VIII. 155., XVI. 291. Sr. Holobrad.

Holofern-es, a, m. Uč. spol. 1903. III. 31.

Holohlavec, vce, m. = *mnich.* Tbz. XIII. 382. Sr. Holohlav.

Holohumno, a, n. = *mlat,* granarium. Vít. Voc. II. 252. Sr. Gb. Slov.

Holokrký. H. slepice. Nár. list. 1903. č. 136. 9.

Holomček, mečka, m., zdrobn. holomek. Gb. Slov.

Holomek. Ty h-mku s holomkem! Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 177.

Holonohý. H. vlastovka. Msn. V VI. 328. Holonohy oprav v: Holonohý.

Holopérko, a, n., zdrobn. holopéro. Gb. Slov.

Holopicha, y, f. = *velká, neohrabaná ženská.* Val. Čes. l. XII. 388.

Holoplúšča = škriotok, malé, zlé, operené čierné kuře. Na slov. Skalicku. Sbor. čes. 86. Sr. Holoplisk.

Holosmetky, míst. jm. u Klecan. Tbz. IV. 1. 214.

Holoubek, bka, m., *tanec.* Vz Brt. P. n. 963.

Holoudě = *holoubě.* Mus. 1863. 336. Jir.

Holoucha. Některá bude-liť nízká, ale neplatí se h-chami. Ze Št. cituje Jg. v Rozb. I. 199.

Holoušek, ška, m. zdrobn. holouš.

Holověnec, nce, m, druh *krátkého meče.* Vz Gb. Slov.

Holpartna, y, f. = *holopᴧrtna*. 1514. Arch. XXI. 35.

Holso, a, n. = *heslo*. Mš. Slov.

Holstry sedla, vz Postranice.

Holtar, u, m. = stojan na potáčky, z něm. Halter. Val. Čes. l. XII. 487.

Holub. Opatrujeme ho jako h-ba. Sbor. slov. VII. 131. Hlas divokého h-ba. Vz Vyhl. II. 265. — **H**. Bíti h-by = vyskočiti a nohama ve vzduchu o sebe udeřiti. Lišeň. Mtc. 1902. 441. — **H**. Hra na holuby. Slez. Vz Vyhl. II. 247. — **H**. Emil Dr., cestov. a spis. 1847.—21./2. 1902. Vz Nár. list. 1902. č. 52. 2.

Holuběnka, y, f., *tanec*. Vz Brt. P. n. 837.

Holubica, e, f. H. sivá, neurobí škody, sadne si na jarčok, napije se vody. Mtc. XXXI. 25.

Holubička, y, f. = *bílý čepec*. Jrsk. XXII. 229.

Holubinky (čepce) v čes. Horácku. Vz Čes. l. XI. 23., 28. — **H**., russulae, rod hub. Vz Ott. XXII. 361.

Holubka, y, f., les u Radošova. Čas. mor. mus. III. 133.

Holubnica, e, f., les u Bzence na Mor. Čes. l. XIII. 176.

Holumna z holohumna. Vz Gb. Slov.

Holý. Hraje, dokud není holý (zcela obehrán). Kšť. Lid. 9. Koruny stromů byly holé, jako lebky v kostnici. Tbz. V. 6. 212. — H. *vrch*, v mor. Karpatech. Vck. Vset. 13. — H. Jos., spis. Sr. Zvon III. 614.

Homet sa = *umyti se*. Lišeň. Mtc. 1902. 440.

Homilář v VI. 330. oprav v: homiliář.

Homiliář, e, m. = *sbírka homilií, kázání*.

Homolář, e, m. = *kdo homole dělá nebo prodává*. Vz Gb. Slov.

Homolka, y, f., vrch u Náchoda. Jrsk. XXII. 217.

Homon. V VI. 331. homonu obálek oprav v: homonů (obálek).

Homonník, a, m. = *hamonil, hamonič*. Nár. list. 1901. č. 5./1.

Homoplaty, pl., m. = *nadpaží*. O ráně učiněné na h-tiech šípem. Rhas. E. III. 1.

Homůlky = *sléz*. Slez. Vyhl. II. 221.

Honady v. onady.

Honal, a, m. = Jan. Dšk. Km. 13.

Honcový, honcěvý, z Honec. H. vévoda. Vz Gb. Slov.

Honček, nečku, m. = *první bradavička*, Brustwarze. Vz Gb. Slov.

Hondák, a, m., nadávka Domažličanům, říkajíc Honzovi Honda, Onda. Čes. l. XI. 267.

Honečkem. Vždy na poskok schystaná, poručí li co paní, aby honem, honečkem posloužila. Zvon IV. 6.

Honění, n. = *útočení*. Baw. J. v. 601.

Honič. Jezevčík honič. Us.

Honička, y, f. = *honění*. Chumlavá h. jepic. Zvon II. 725.

Honiti s kým = *potýkati se*. Baw. J. v. 503.

Honivý. Štěkot h-vé láje (psů). Jrsk. VI. 1. 7.

Honne = *hodně*. Dal mi h. peňazi. Slov. Čes. l. XII. 474.

Honný = *hodný*. Honnej kluk. Dšk. Km. 14.

Honosivě něco vyzdobiti. Dolen. Pr. 50.

Honzal, a, m. = *Jan*. Dšk. Km. 13.

Honzík = *náčiní držící sukně*. Sr. Jelito, Obálka Us.

Honzíkovky, f. = druh *hrušek*. Tbz. III. 2. 360.

Hop. Jest to hop z lesa, fuk do lesa (nestálý člověk). Slez. Vyhl. II. 67.

Hopapa = *svaliti se, padnouti*. V dětské řeči. Slez. Vyhl. II. 232.

Hopasinek, nka, m. = *mladík, třeštidlo*. Není žádný h. Rais. Lep. 275.

Hop do vody = *polévka*. Do vařící vody vsype se drobet mouky. Žel. Brod. Čes. l. XI. 88., XIII., 28.

Hopitý = *upjatý*. Vesta u krku h-tá. Lišeň. Mtc. 1902. 107.

Hopkati, hopkovati = *skákati*. — **jak**. Hopkať, tajak sýkorka. Val. Čes. l. XI. 276. — **s kým**. Tbz. V. 6. 97., Jrsk. XIV. 195.

Hopkavě choditi. Us.

Hops, u, m. Keď je pohonič pod hopsom (napilý), tedy koně dobre bežia. Rizn. 167.

Hopsasa. Ten h. = *taškář, nevážný člověk*. Mor. Kmk.

Hopskati = *skákati*. Vysoko h. Mršt. Obrz. 165.

Hor, pstrolle. Rozk. P. 88. (Mš.).

Hora = *les*. Vz Rubisko (zde). S tím je, jak se žebřem (žebříkem) do hor (do lesa) = jsou s ním obtíže, nelze se s ním shodnouti. Val. Čes. l. XI. 485. — Všeho horu čtyřmi působí = všeho všudy. Komenský 1876.

Horalčina, y, f. = řeč Horalů. Sb. sl. 1901. 178.

Horantiti = *těkati*. Po výspě jsme h-li. Msn. Od. 130.

Horár, a, m. H. bez pušky je čižmár bez šidla. Rizn. 168.

Hořavka, y, f., vz Hořenka.

Hóraz, u, m. = *úraz*.

Horčák, u, m. = *druh sýra*. Jak se dělá, o tom vz Čes. l. XIII. 28.

Hořčice, e, f., sinapis. H. bílá a rolní, s. alba et arvensis. Vz Ott. XIX. 710.

Hořčický Jak. z Tepence. Vz Mus. 1901. 529.

Hořčičný. H. mísa. Arch. XXI. 164.

Hořčík, u, m., picris, rostl. Vz Ott. XIX., 711.

Hore. Až sa nos h. kořenem obrací. Mod. kn. č. 40. 6. Hráti h. = tuš. Brt. Čít. 407.

Hóře = *hůře*. Bude horze člověku tomu, nežli prvé. Št. Ř. 137ᵃ. (Mš.).

Horečka. H. čivová, febris neuratica, hostcová, f. rheumatica, z mléka, f. ab abscessione lactis, nedokrevných, anaemisches Fieber, neštoviční bez osutiny, f. variolosa sine exanthemate, počáteční, Initialfieber, rýmová, Schnupfenfieber; období horečky (horečnaté), Fieberstadium; h. cibelová, febris urethralis, dráždivá, f. sthenica, druhotná (následná) ranná, f. traumatica secunda, jednodenní (jednodeňka), f. ephemera, lehká neštoviční, febricula variolosa, lehká tyfová,

febricula typhosa, zdánlivě ulevující, febris subcontinua, předráždivá, f. hypersthenica, příznaková, f. symptomatica tvaru převráceného, f. typo inverso, vysilující, f. asthenica, h. o jednom záchvatu, f. monoleptica, o více záchvatech, f. polyleptica, žlučová (močokrevná), f. bilosa haematurica. Ktt.

Horečkový. H. příznaky, Fiebersymptome. Ktt.

Hořejenín, a, m. = *obyvatel hor.* Vz Gb. Slov.

Hořeji = *výše.* Téhož léta, jakož h. jmenováno. Pulk. Lobk. k. 30.

Hořejní. Ž. gloss., witt. a pod. Mš.

Hořejší klekač = *Bůh.* V zloděj. mluvě.

Hořejúcí = hořící, ardens, flammans. Ev. olom. 138., 308. a j.

Hořek, vz Hořký.

Hořelosť, i, f. = *zprahlosť.* Vz Gb. Slov.

Hořeluk v. chořelak. Mš.

Hořenín, a, m. = *horák.* Vz Gb. Slov.

Hořenka, *hořevka, hořavka,* y, f. = *ryba.* Vz Gb. Slov.

Hořeplodný. H. válka. Msn. II. 410.

Hoří, f. horší, n. horše; dual a pl. horše = *horší.* Vz Gb. Slov. Lhář je horzy, než ižádný zloděj. Alb. 23. Viery zapřel jest a horzí jest než nekřesťan. St. Mus. 16ᵃ. (List. fil. XVI. 268.).

Horian, a. m. = *horal.* Sb. sl. 1901. 179.

Hořica Ignát, spis., 28./7. 1859.—3./4 1902. Vz Nár. list. 1902. č. 92. 1. a jiné listy z též doby a Vyhl. I. 103.

Hořič, e, m., ardula (inter herbas). Rozk. P. 780.

Hořínek, nka, m. = *hořavka, ryba.* Č. Třeb. Čes. l. XI. 36. Sr. Hořenka. — **H.** Vojt., spis. †21./2. 1903. Vz Nár. list. 1903. č. 52., Zvon III. 320.

Hořisko, a, n. = *veliká hora.* Že zavalí nám město h-skem. Msn. Od. 125.

Hořiška = horní část vsi Zbynice. Kub. List. fil. 1902. 248.

Horizontála, y, f. Velké h-ly převládají. Nár. list. 1903. č. 154. 13.

Horko. Když dne ubývá, horka přibývá.

Hořkoň, quassia, rostl. Vz Ott. XX. 1067.

Horkošče = *horkosti.* Vz Gb. Slov.

Horkovzdušný. H. lázeň. Pokr. 1885. č. 103.

Horký. Dopadený při horkém skutku. Zvon III. 249.

Hořký čím: závistí. Jrsk. XXV. 190. — Kdo hořkých věcí okušuje, ten o sladkých nejlépe rozeznati umí. Frant. 39. 8.

Horlání, n., dle Jg. lépe: *horlení.* Achillovo h. bohové ctili. Krok I. c. 24.

Horlitelka, y, f. Lit. I. 129.

Horliti komu = *domlouvati mu.* Proto mu horlil. Chč. S. II. 246ᵃ.

Horlivník, a, m. = *horlivec.* Chč. olom. 162ᵇ. (Mš.).

Horlivství, n. Nesmyslné h. = *horlivosť.* Jrsk. XX. 2. 205.

Hormý. Sl. Nauč. Jes. 312ᵇ., 319ᵇ., za něž jiné rukopisy mají *horný.* List. fil. XVIII. 206., XV. 272., 435. (Mš.).

Horna, y, f. = *hudební nástroj.* Vz Strh. Akust. 408.

Hornobran, a, m. = bydlící u horní brány. Brt. P. n. 749.

Hornof M. B., učit. a spis. † 8./4. 1902.

Hornojasenčanka, y, f. Brt. P. n. 777.

Hornokosý dubec. Msn. Od. 189.

Hornoletoun, a, m. = *orel.* Msn. Od. 307.

Hornoletý orel (vysokoletý). Msn. II. 215.

Hornostropný. H. ložnice. Msn. II. 163.

Horobytný = *v horách bydlící.* H. lev. Msn. Od. 92.

Horokop, a, m. = *domácí kožich.* XVI. stol. Čes. l. XI. 76.

Horoletný jazyk (mluva). Č. — Lit. II. 509.

Horostanný = *na horách se zdržující.* H. sajhy. Msn. Od. 130.

Horošlap, a, m. = *chodec po horách.* Nár. list. 1901. č. 248.

Horoucí hora = *sopka.* Lind. Lit. I. 801.

Horskolesistý. H. země. Msn. II. 33.

Horskoležák, a, m. = *obyvatel hor.* Msn. II. 9.

Horský. H. brána v Praze. 1589. Čes. l. XII. 467., Tk. XI. 38., XII. 270.

Horstvotvorný. H. (orogenní) process. Vstnk. XI. 567.

Horše = *horší.* Aby nebyli horsse. Št. Uč. 59ᵃ. Vz předcház. Hoří.

Horúcesť, i, f. = *horoucnosť, palčivosť.* H. věčného ohně. Modl. (Mš.). Sr. Horoucesť.

Hořúcí = *horoucí, prudký* brennend, feurig. Vz Gb. Slov.

Hořující = *hořící, horoucí.* Vz Gb Slov.

Horušec, šce, m., valvala. Mam. A. 36ᵇ. (Mš.).

Horuška, y, f., osmerus, *ryba lososovitá.* Vz Ott. XVIII. 917.

Horutný. H. seč. Msn. II. 232. — **v čem:** v obraně. Ib. 230.

Horyna, y, f. = *hora.* Dšk. Km. 16.

Horzkop, u, m. = *soukenná sukně.* Světz. 1886. 406. Vz Horckop.

Hósička, y, f. = *husička.* Mor. Brt. P. n. 525.

Hóslečke = *housličky.* Haná. Šb. D. 47.

Hospitalář v klášteře. Jrsk. III. 74.

Hospitálník, a, m. = *člen řádu hospitálního.* Johanniter. Vz Gb. Slov.

Hospoda, y, f. Vyházel celou h-du (všecky hosti). Hamz. 53. V h-dě radosť, ve stodole žalosť. Vyhl. II. 66.

Hospodář, e, m. Hospodárovi a lékarovi nesmie sa nič hnusiť; Straku poznáš po chvoste a h-dára po jeho statku. Rizn. 64., 170. Dobrý h. více prodá než koupí. — **H.** = *hospodyně, paní.* Kateřina bude tiemž dietem h. (jako moji synové). Kat. 31. 3.

Hospodáříček, čka, m. Vz Kšť. Poh. 36. nn.

Hospodařiti jak. H-ří jako nenasytný poručník, má-li bohatého svěřence. Tbz. V. 1. 192.

Hospodářová = *hospodářské,* Gastwirthin. Vz Gb. Slov.

Hospodářovati v I. 469. za Hospodářství polož před: Hospodářský.

Hospodářový. Od otce h-vého. Mat. Šf. 73.
Hospodářskočtenářský. H. besídka. Nár. list. 1903. č. 175. 18.
Hospodářskofinanční čin. Nár. list. 1904. 251. 17.
Hospodářskoprůmyslový rozvoj. Nár. list. 1903. č. 130. 5.
Hospodářsky slabý. Nár. list. 1903. č. 154. 17.
Hospodářský. H. akademie, škola. Nár. list. 1903. č. 243. 11., č. 134. 25.
Hospodářův. Oko h-dářovo množí majetok. Rizn. 64.
Hospodinový. Zpoviedajte se hospodinu h-vému, domino dominorum. Ž. wit. V Ž. pod. 135. 26.: hospodinu hospodinovu.
Hospodisko, a, n., pohrdlivě. Čes. l. XII. 181.
Hospodní kuchyně. Rais. Zap. vlast. 206.
Hosť, m. a f. dle pohlaví. *Hosti nom. sg.* Po řeči znáti, ež si hosti. Pass. Jako chudá hosti. Pass. 48. Pútnice jsem a hosti. Pass. 433. Hosti má. Ib. 383. By (byla) jeho zlá hosti. Ezop. Baw. 1536. — *Hosti akkus. sg.* Vezři na milého hosti. Um. rajhr. 17. Aby uctila onu hosti. Ezop. Baw. 651. — *Hosté = cizí kupci; nájemníci.* — Vz Mš. Slov., Gb. Slov.
Hostec, stce, m., *osutina.* H. suchý a mokrý. Val. Čes. l. XI. 94. Na Bolesl.: oučesy. — **H.** kapavkový, rheumatismus gonorrhoicus; spálový, rh. scarlatinosus; prudký, h. kloubní, polyarthritis rheumatica acuta, h. svalů mezižeberních, pleurodynia, myalgia intercostalis, h. hlavy (hlavový), myalgia rheumatica cephalica, svalů hlavy, cephalalgia rheumatica, myalgia cephalica, h. jednoho kloubu (jednokloubý), monarthritis, vleklý h. kloubní, arthritis rheumatica chronica, rheumatismus articulorum chronicus, svalový (bolesť svalová hostcová), myalgia, h. bederní (svalů bederních), myalgia lumbalis, lumbago, h. svalstva hrudního, myalgia pectoralis, Brustmuskelrheumatismus, šíjový (bolesť šíjová), m. rheumatica cervicalis. Ktt.
Hostěnice, e, f. vz Hostinice.
Hostík, a, m. = *nevítaný host.* Vít. (Mš.).
Hostimil, a, m. Zeus h. Msn. Od. 213.
Hostinné, ξεινήιον, dar hostinný. Msn. Od. 333.
Hostinný, kdež jsi pohostinu. N. rada. 1338. — **H.** Voda h-ná a přívalová. Zbrasl. 224.
Hostinský = *cizí.* H. pivo, víno, zboží, Arch. XX. 79., člověk (z cizí osady), chléb. Ib. 321.
Hostinství, n. Hôtelové h. Nár. list. 1903. č. 250. 22.
Hostirad, a, m., ἀνὴρ ξεινόδοκος. Msn. Od. 223.
Hostovati = *někde po hostinsku hráti.* Ott. XXI. 63.
Hostrov = *ostrov.* Mš.
Hošek Ign., prof. a spis.
Hošice, e, f. = děvče, které si samo namlouvá a k hochům je smělá. Vých. Čech. Jrsk. XXII. 232., XXV. 176. H. helmbrechtní.
Hošíkati = *naříkati?* A tož si h-la, že dyby rači ta smrť už došla. Mor. Čes. l. XI. 365.
Hošípanec, nce, m. = *prase.* Sr. Ušípané. Lišeň. Mtc. 1902. 113
Hošiště, ěte, n. Ať mi, hošiště (hochu), takhle do školy neletíš. Rais. Zap. vlast. 6.
Hošství, n. Slád. Šl. 112.
Hoštěnice, e, f. = *hostěnice.* Světz. 1883. 177.
Hotařská, tanec v Lišni. Mtc. 1902. 237.
Hôtelový. Vz Hostinství (zde).
Hotkati = *povyhazovati* a p. Keď sa dieťa na lone hotká. Sb. sl. 1902. 61.
Hoto = *kůň* v dětské řeči ve Slez. Čes. l. XI. 342.
Hototo = *hoto; jezditi.* V dětské řeči. Slez. Vyhl. II. 232., Čes. l. XIII. 154.
Hotov *býti s čím:* s prací. Brs [2] 121. Sr.: Dodělati, dokončiti, dokonati práci, dopracovati; dopsati, dokresliti atd.
Hotovějí = *hotověji.* H. k bojování. N. rada 76., Št. Ř. 119[a]. (Mš.).
Hotovnosť, i, f. = *hotovosť,* promptitudo. Rozk. P. 1364.
Hotový. Škodilo prodlíti h-vým, nocuit differre paratis. Kat. 23. Hotovo jest království božímu (dat.). Ev. olom. XXX.
Houba. Stalo se to, když ty's ještě po houbách chodil (když jsi ještě nebyl na světě). Mtc. l. 1897. 80. Švestková h. = žampion. Na Chudenicku. Čes. l. XI. 290. — **H.** příjičná, fungus syphiliticus; příznivá h. varlete nároková, f. benignus testis (hluboká, profundus, povrchní, superficialis), kloubní, f. articuli, krevní, haematosa, mozková, Gebirnschwamm, pupečná, f. umbilicalis; *houba dřeňová,* fungus medullaris (rakovina). Ktt. — **H.** = *huba.* Houbě začni hovět a hnedle nebude do ní, co mít musí. Hruš. 58.
Houbalka, y, f., zdrobn. *houba.* Dšk. Km. 31.
Houbizny, pole a louky u Pavlova. Čas. mor. mus. III. 133.
Houbovina, y, f. Zrnitá h. (zrnitý nádor houbovitý), mycosis fungoidea. Ktt.
Houbovitý zánět kloubu, arthritis fungosa, fungöse Gelenkentzündung; h. zánět kostokloubní, osteoarthritis fungosa. Ktt.
Houbovník, a, m. = *kuba* (štědrovečerní jídlo), hrubá krupice vařená a smíchaná s vařenými sušenými houbami. Vykl. Obr. 15.
Houbový. Zánět h-vého těla pyje, inflammatio corporis cavernosi penis. Ktt.
Houdanky, f., druh *kur.* Nár. list. 1903. č. 136. 9.
Houdek, dka, m. = *duďák.* Džl. Čes. l. XII. 383. — **H.** Vl., spis.
Houfa, y, f. = *houf.* Slez. Čes. list. XI. 265.
Houhalka, y, f. = *kráva.* Dšk. Km. 31.
Heule, n., nějaké *jablko.* Dšk. Km. 21.
Houliti co = *špatně kousati.* Volyně. Čes. list. XIII. 123.

Houna, pl., n. = *humna*. Pole za houny. Loby. Čes. l. XI. 368.
Hounivár, a, m. = *hovnivál*. Mus. 1863. 337. (Vých. Čech. Jir.)
Houňový průmysl valašský. Pokr. 1885. č. 337.
Houpačka, y, f., *tanec*. Sá. Prost. II. 72. — **H.** = *houpání dětí odrostlejších*. Vz Brt. Čít. 13. nn.
Houpavý. H. péro na klobouku. Jrsk. XIV. 133.
Houpyty. Zpívati dětem houpyty houpy. Kká. Sion II. 128.
Hourabák od hrabati. Dšk. Km. 28.
Houráceti se kde jak = *házeti se*. Prkénko h-celo se v jeho rukou se strany na strany. Čch. Kv. 74. Sr. Hourati.
Hourati = *házeti*. Sr. Houráceti — **čím**. Kaditelnou hourá v horování. Vrch. Sud. 176. — **se kam**. Hourala se na pec, kde měla své lože (hrabala se). Sá. Prost. II. 13.
Houravochodný skot. Msn. Od. 11.
Hourochodý. H. kráva. Msn. II. 160.
Housanka, y, f. = *housenka*. Dšk. Km. 33.
House. Takový h. nedochcíplý, nejlíp mu podepsat vandrbuch a poslat ho na věčnosť. Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 178.
Houseniště, ě, n. = *místo, kde jsou housenky*. Dšk. Km. 39.
Housenka. Co činiti, aby h-ky nežraly zelí. Vz Nár. list. 1903. č. 277. 4.
Houser samec, vz Husman. — **H.** = *kokeš*. Č. Třeb. Č. l. XI. 36. — **H.** *nemoc*. H. ji trápí. 1724. Hrubý 250. Vz Husák.
Houska. Vlasy v housku svázané (dva copánky vzadu svázané). Čes. l. XII. 280.
Houskový. H. baba (která prodává housky). Hlk. IX. 274.
Housle. Vidí nebe plné houslí. Hav. Chamr. 137. H. zvučely, jako když sviští blesk (rychle, prudce, silně) Tbz. V. 6. 200. Vliv houslí na nápěvy písní. Vz Brt. P. n. LXXV. — **H.** *v mlýně*. Pomocí houslí se kamenu (mlýnskému) přituží nebo uvolní. Čes. l. XI. 60.
Houslový doktor (kdo housle spravuje). Rais. Zap. vlast. 13. H. písně, Čes. l. XI. 282., solo, zvuk. Nár. list. 1903. 347. 21., 1904., 73. 5.
Houštnatý val. Proch. Hrad. 32.
Houvězdo = *Újezd*. Dšk. Km. 5.
Houvina, y, f. místo Ouvín. Dšk. Km. 16.
Houževnáč, e, m. = *člověk houževnatý, neústupný*. Msn. II. 200.
Houžovatý. H. strava. Kká. Sion II. 74.
Houžvačiť sa, vz Krpačiti se. Mš.
Houžviti čím = *lakomiti*. H. dárky. Msn. Od. 169.
Hovaď = *dobytek* (ovce, svině a kozy, *μῆλα*). Msn. Od. 256.
Hovádek, dka, m. H-dky, pecus. Gl. roudn. 435. (Krok 1888. 402., 404.)
Hovadice, e, f. = *ovad* (moucha). Dšk. Km. 41., Brt. Čít. 244.
Hovadník, a, m. = *hovadný člověk*, ein viehischer Mensch. Vz Gb. Slov.
Hovado, a, n., *tanec*. Vz Brt. P. n. 884.
Hovadový, viehisch, thierisch. Vz Gb. Slov.
Hovadský = *hloupý*. Stan. II. 295.
Hovar (ouvar), u, m. = *půda mokrá, močálovitá*. Čas. mor. mus. III. 132.
Hovědce, e, f. Tu h-dci neprodávej. Hrad. 108b. (Mš.). Vz Hoviedce.
Hovědí maso = hovězí. Arch. XXI. 539.
Hovědina, y, f. = *hovězina*. Hrad. 135b., Veleš. 142., Rozk. P. 1727. (Mš.).
Hovělosť, i, f. Hyna. Vz Čad. 115.
Hoviedce, e, n., zdrobn. *hovado*. Vz Gb. Slov.
Hovno. Keď jsi h., seď v řiti. Sbor. slov. VII. 130. Čert h. ví (= neví), co p. Bůh dá. Us. Já jsem již z hoven vyrostl (nepotřebuji již tvé pomoci). Us.
Hovnoval, a, m., scarabeus. Rozk. 68. Sr. Hovnival.
Hovodky = *úvod žen*. Mor. Mtc. 1902. 106.
Hovor. Dostali se hned h-rem do Prahy (za hovoru). Zvon III 711.
Hovoření, n., vz Hovořiti, Gb. Slov.
Hovořiti na koho = *hádati*. H-li na Martina, že vzal slaninu. Brt. P. n. 986. Cf. VI. 351.
Hozlík, u, m. = *uzlík*. Líšeň. Mtc. 1902. 435.
Hpán = *pán*. Jid. 163. (Mš.).
Hra. Dětské hry. Vz Sb. sl. 1902. 69., 59., 1901. 129., Brt. Čít. 9. nn. Hry sloven. dětí. Vz Sbor. slov. 1900. 179., III. č. 1.—3. Hry slez. dětí. Vz Vyhl. II. 243. nn., Náš dom 1899. 135.
Hrabalka, y, f., druh *vos* samotářských, pompilidae. Vz Ott. XX. 698, 201.
Hrabanice, e, f. = *shrabaná sláma*. Vz Gb. Slov.
Hrabčinky, f. = druh *třešní*. Tbz. V. 9. 365.
Hrábě = hrabě; *hrabě* = hrábě. Val. Čes. l. XI. 434.
Hrabě, vz předcház. — H. stál před ním, maje meč v rukú. Arch. XIX. 119. H. ležel v domě truhlářově na fransků nemoc; A hrabie prve tam byl. Ib. 118.
Hrabice soustruhu. Vz KP. VII. 675.
Hrabička, y, f. = *hraběnka*, comitissa. Rozk. P. 901.
Hrabině, ě, f. = *hraběnka*. Od Adlety h-ně kúpil. Pulk. Klem. k. 70.
Hrabr, u, m. = *habr*. Vz Gb. Slov.
Hračkářka, y, f. = *žena prodávající hračky*. Mtc. 1902. 25.
Hrad, u, m. Sr. Jir. Prove 84. Teplý h. = *pařeniště*. Mt. S. I. 181.
Hradčenín, a, m., civis. H. Jir. Slov. pr. II. 83. Sr. Měštěnín.
Hrádě, ě, n. = *hrad*. Dšk. Km. 5.
Hradebný. H. město. Msn. II. 288. Sr. Hradební.
Hradič, e, m. = *kuchtič; lékostavník; měšťan*. Vz Gb. Slov.
Hradiště, ě, n. H. u Olomouce (klášter) správně Hradisko. Mtc. 1903. 270.
Hradnictví, n. = *služba hradníka*. Tbz. V. 1. 135.
Hradník, a, m. = *vrátný*. Tbz. III. 1. 286.
Hradoborka, y, f. (bohyně). Msn. II. 83.

Hradoborný Odysseus. Msn. Od. 140.
Hradodrže, e, m. = *držitel, správce hradu.* Vz Gb. Slov.
Hradospas, a, m. = *ochránce hradů, měst.* Msn. Il. 108.
Hradový pán (mající hrad). Chč. Post. 278a. — H. tvrdosť (tvrdý hrad). Baw. Ar. v. 2465.
Hradozdění, n., castrorum aedificatio. H. Jir. Slov. pr. II. 157. (Mš.).
Hrách, pisum. Vz Ott. XIX. 800. Hrách přes (ob) zrnko, přes zub vařený (nestejně měkký). Stern. Poh. 75. Já rád polívku z černého hrachu (kávu). Čes. l. XIII. 176.
Hrácholiti, dulcescere. Pravá milosť zevnitř bode, h-lí vnitř (jest milá). Čtver. Konáč 1516., Rozb. Hank. 25. (Mš.).
Hrachovec, vce, m. = *noční hlídač.* V zlodějské mluvě.
Hrachovitý, vz Hrachovka.
Hrachovka, y, f., *údolí* mezi Třebízí a Kvílicemi u Slaného. Tbz. V. 9. 411. — **H.** = *kosť hrachovitá,* os pisiforme. Ktt.
Hrálovitý šišák, scutellaria hastifolia, rostl. Vz Ott. XXII. 738.
Hramótka, y, f., zdrobn. hramota (hračka). Vz Gb. Slov., Hramota VI. 1264.
Hrana, y, f. *H. oříšků* (lískových) = 3 a 4 oříšky pohromadě. Brt. Čít. 209.
Hraňa v. *hraň,* pl. hraně = *hromada sněhu.* Schraňati snih do hraň; H. dřiví = hranice. Hauer 9.
Hranastaj v. hranostaj. Mš.
Hraněný. H. dříví. Vz Dříví. KP. IX. 264.
Hranice. Až ke h-cům rakouským. Tk. XI. 213. Sr. Jir. Prove 85.
Hranostají, adj. = od hranostaje. H. kožich. Mill. 42a. Vz Gb. Slov., Hranostajový.
Hrašec, šce, m., zdrobn. *hrách.* Chč. S. II. 212b.
Hráškový. H. krajky. Vz Krajka.
Hráti. — **abs.** Chudobná být, nic nemět a ešče smutná? To nehraje. Mod. kn. č. 40. — **jak.** Stále hrál jen jednou notou. Slád. Sl. 83. — **nač.** H. na slávu boží (pobožné písně a p.). Tbz. V. 9. 368. Hrá na peství (má v úmyslu taškářství). Kšť. Lid. 9. H. na míč. Vz Hráti. — **komu kde.** Práce mu v rukách jen hrá (pěkně mu odpadá). Kšť. Lid. 9.
Hráza, y, f. = *hráz.* Zatopil i díl hrázy. Půh. brn. IV. 140.
Hrazděný. H. zdivo: Dřevěná kostra stavení vyplní se zdivem půlcihlovým. Vz KP. IX. 283.
Hrazěnín v. Hradčenín. Mš.
Hrázka, y, f. = *tyč, bidlo.* Držela v ruce hák na dlouhé hrázce. Zvon III. 526.
Hrázový. H. trhlina, Ruptur des Dammes, postranní řez h., sectio perinealis lateralis. Ktt.
Hrb, u, m. cyphosis; h. v předu a vzadu, cyphoscoliosis, tupouhlý. Ktt.
Hrbatec, tce, m. = *hrbatý člověk.* Kká. Sion. II. 250.
Hrbec, bce, m. = *hrb* (zdrobn.).
Hrbel, bla, m. = *hrbol.* Hauer 7.
Hřbelce, e, n., scalprum. Bhm. lex. 153. (Mš.).
Hřbet. Takovým lotrům já nerad hřbetu držím (nerad jim nadržuji). Arch. XXI. 129.
Hřbetáci = obyvatelé Bojiště v Ledečsku. Čes. l. XI. 405.
Hřbetovina, y, f. = páteř z bravku. Vyhl. II. 58.
Hřbetovky, f. = druh *bot.* Tbz. V. 4. 175.
Hřbilef. Místo: ‚kámen nějaký‘ má býti: kámen hrobní. Gb. Sr. VII. 1265.
Hrbilka, y, f., phora, hmyz. Vz Ott. XIX. 689.
Hrbiti se = *kloniti se* (potupně). Slád. Rich. 30.
Hřbitoviště, ě, n. Tkč. Čes. pov. I. 26.
Hrbol, u, m. Zevní a vnitřní h. kůtkový, tuberositas condyloidea externa et interna. Ktt.
Hrbolka. Na Hrbolce, pole u Vel. Skalice. Př. star. VII. 55.
Hrbolkovaný plech. Vz Ott. XIX. 890.
Hrboň, ě, m. = *hrbatý člověk.* Strn. Poh. 98.
Hrbounek, lku, m., zdrobn. hrb. Dšk. Km. 81.
Hrbová, é, f., stráň ve Vsetíně. Vck. Vset. 179.
Hrbovatý. Hádanka: H. mužík všecka pole sběhá (srp). XVI. stol. Čes. l. XII. 492.
Hrcati, *hrcnouti* **co odkud kam.** Hrcla maso z hrnce na mísu = vykydla. Slez. Vyhl. II. 285.
Hrč, e, f. = *suk; sukovité poleno.* Val. Čes. l. XII. 228.
Hrča, dle Bača = *rychle mluvicí.* Přerov. Čes. l. XIII. 279.
Hrčeti kde jak. Hrčí v něm jako v strhaném koňovi. Rizn. 178.
Hrdání, n. = *pohrdání,* aspernatio. Mam. A. 15b.
Hrdatel, e, m., Verächter. Vz Gb. Slov.
Hrdélko, a, n. Polívka s hrdélky (makarony). Val. Čes. l. XIII. 448.
Hrdelní cesta = špatná, obtížná. Kšť. Lid. 10.
Hrdelnice. Společná h., vena jugularis communis; zevní a vnitřní h., vena jugularis externa et interna. Ktt.
Hrdesen = *rdesen.* Mš.
Hrdinati = *na hrdinu si hráti.* Nehrďinaj, co hyn stojí, to znamenaj. Hanuš. Osterp. 97. Sr. Gb. Slov.
Hrdinůvky, pole a les u N. Vsi. Čas. mor. mus. III. 183.
Hrditi se s inft. Z vojska toho býti se brdíme. Msn. Od. 7., 133.
Hrdlce, e, n. = *hrdelce.* Vz Gb. Slov.
Hrdlé = *hrdlí, hrdlo.* Vz Gb. Slov.
Hrdlený = *hrdlný.* Vz Gb. Slov.
Hrdlička Jan, spis. 1741. Vz Vck. Vset. 302. — **H.** *pták.* Chechtal se, jako stará h. Rais. Zap. vlast. 6.
Hrdlo. Své h. na něčem složiti (svůj život ztratiti). Vz Hus. Post. 59.—60. Jejich h. jest jakožto hrob otevřený (rádi pijí). 1478. Uč. spol. 1903. II. 21.
Hrdlol'ubec, bce, m. = *kdo je hrdlem, do hrdla libý.* Sr. násl. Vz Gb Slov.

Hrdlol'úbezný = *hrdlu, do hrdla libemý, milý*. H. věci. Vz Gb. Slov., Hrdlol'ubec.
Hrdlolživý = *v hrdlo lživý*. Vých Čech. Šb. D. 28.
Hrdlouhati. Jrsk. XXVI. 317.
Hrdloulež, lži, f. H. si vymysliti. Zvon III. 538.
Hrdloulživý. Zvon III. 515
Hrdlový. H. roura. Vz Ott. XXI. 1034., 1035.
Hrdložabrový. H. píštěl, Halskiemenfistel. Ktt.
Hrdodušný. H. Trojané. Msn. II. 126., 145.
Hrdopansky se na něco dívati. Nár. list. 1902. č. 57. 2.
Hrdopyšec, šce, m. Msn. II. 47.
Hrdoslavný. H. doby. Tbz. V. 6. 416.
Hrdosť (grdost), *soudní pokuta*. XIII. stol. Fried. 15. c.
Hrdozpupný. H. mužstvo. Msn. Od. 163
Hřebčík, zdrobn. hřebec.
Hřebec, bce, m. = *buchta s paraškami*. Lišeň. Mtc. 1902. 229. Vz Parašky. — **H.** = *koláč* atd. Sr. Vysloužence.
Hřeben. Hřebenem, kterým mrtvý byl česán, nikdo nesmí se česati, nechce-li, aby mu vlasy slezly. Mtc. l. 1897. 62. Hnstý h., vz Všiváček.
Hřebenáč, e, m = veliký balvan vápencový u Sloupu na Mor. Sbor. čes. 194. — **H.** = *české prase*. Litomšl. Čes. l. XIII. 1.
Hřebenatý. H. helmice, střecha. Jrsk. XIV. 187., XIII. 210.
Hřebenisko, a, n. H. lesů. Zvon III. 458. Sr. Hřeben.
Hřebenitý. H. skála. Lbk. 21. Vz Hřeben.
Hřebenný, Kamm-. Vz Gb. Slov.
Hřebenule = *pilatka borová* (vosa). Vz Ott. XIX. 789.
Hřebí. Sr. Jir. Prove. 87.
Hřebice, e, f. = *klisna*. 1517. Arch. XIX. 413.
Hřebík. Nebylo vína dolito po h. nařízený (po cejch). Zvon IV. 103, Wtr. Str. 30.
Hřebínkový. H. krajky. Vz Krajka.
Hřeblce, e, n. = *hřebelce*. Vz Gb. Slov.
Hřebřík = *řebřík*. Hauer 11.
Hřečenín, a, m. = *Řek*. Pel. V.
Hřečný, *chřečný* = *křečný*. Bech., Rozb. I. 184. H. příze je hrubší než bavlněná. Ib.
Hřečstvo, a, n., graecismus. Rozk. P. 853. H = *řečtina; řecké náboženství; Řecko*. Vz Gb. Slov.
Hřeměti = *hřmíti*. Vz Gb. Slov.
Hřésti, hřebu. Vz List. fil. X. 121., Mš. Slov.
Hřešení, n., das Sündigen. Vz Geb. Slov.
Hřešitel, e, m., der Sündiger. Vz Gb. Slov. H., concubitor. H. s mužmi, c. masculorum. Ev. olom. 90. 193.
Hříbkový. H. krajky. Vz Krajka.
Hříč, e, m. = *erb*, který se vypodobňuje jako koňské puštadlo o třech hácích (o trojháku). Kol. Her. I. 81.
Hříčka, zdrobn. hra. H-ky provozovati. Baw. J. v. 3220.
Hříeziti, vz Hřížiti.
Hřích. Z hříchu rodí se jen h. Lit. II. 350.
Hřimáček (*rymáček*), čka, m., barytonans. Rozk. 1744. Vz Gb. Slov.
Hřímati = *tlouci, raniti*. Jenž ji líbá, jejie líčko nosem hřímá. Baw. Ar. v. 3220.
Hřimitel, e, m. = *hřmitel*. Vz Gb. Slov.
Hřišče, vz Hřiště. H., apodromium, hippodromium. Bhm. lex. 686.
Hříšně něco ztratiti. Hus. (Vstnk. XI. 749.).
Hříšnicky. Po h-cku se zaklínati. Hlk. VI. 193.
Hříšníkový. H. obličej (peccatorum), stan. Ž. pod. 81. 2., 83. 11.
Hříšnomyslník, a, m. Msn. Od. 308.
Hřiště, sr. Rejiště.
Hřitec = ? Rubín v koruně nejeden veliký, a v té hřitci pták všeliký. Baw. J. v. 327.
Hřívati, vz Hříti.
Hřívistý. H. přilba. Msn. II. 218.
Hřivna. Sr. Jir. Prove 90.
Hřivnáček, čka, m., zdrobn. hřivnáč.
Hřívochocholný. H. přilbice. Msn. Od. 329.
Hřívomocný lev. Msn. II. 314., 342.
Hřívutý býk. Msn. Hym. 25.
Hřivý. H. víno. Šnajd. Int. l. 53. *Lépe*: hřejné.
Hřizívati, vz Hryznouti. — **koho kde**. Pakli jí mají příliš málo (ženy své nemoci, čmýry), hrzizívá je v ledvích. Ruk. lék. Ibr. 185[a]. (Mš.).
Hrk. Rozmluvou jim cesta ušla, jakoby hrk Dost. Pov. 18.
Hrkáč, e, m. = *krčah na vodu s úzkým, uzavřeným hrdlem*. Sbor. slov. VII. 114.
Hrkálek, lku, m. = *rolnička*. Také v Čech. Jrsk. XXVI. 449. Vz násl. Hrkávěnka.
Hrkati = *vrkati*. Holubi hrkají. Ostrava. Šb. D. 55.
Hrkávěnka, y, f. = *rolnička*. Brt. P. n. 523. Vz předcház. Hrkálek.
Hokrlík, u, m. = *hrkot*. Krev teče hrkolíkem. Džl. Kbrl. Džl. 19.
Hřmění, n. Pánbu jede na kočáře, kola drnčí a od podkov koňských jiskří se a blýská. Čes. l. XII. 453.
Hřmetný. H. horky. 1542. List. fil. XVIII. 206.
Hrmiežď, ě, m. = *hlemýžď*. V té zemi sú velicí hrmieždi. Luc. 58. Vz Hrměžď.
Hřmitel, e, m., der Donnerer. Vz Gb. Slov.
Hřmíti. Hřmí-li a zvěstují-li při tom šedá mračna možné krupobití, staví se na zápraží koště nebo sekera a to ostřím vzhůru, aby se kroupy o to rozlily a osení neuškodily. Mtc. l. 1897. 62. — **kdy**. Hřmí-li časně z jara, bývá na jaře dlouho zima; hřmí-li pozdě v podzimku, bývá dlouho do zimy teplo. Us.
Hřmota, y, f. = *hřímota*. Vz Gb. Slov. Přijide hlas boží s nebe a h. Jiř. k. 3. (tonitus magnus. — Mš.).
Hřmotice, e, f. = *bouřavice*.
Hřmotiti jak. Bez přítrže h. Zvon IV. 131.

Hřmotivý mluvka. Stan. II. 193. H. Dionysos. Msn. Hym. 60.

Hřmotnodupotný. H. nohy koňův. Msn. II. 189.

Hrnavraha, y, m To je vám h. (hr na vraba) = *třeštidlo.* Dšk. Km. 52.

Hrncovitý helm. Vz Kbelíkový.

Hrnčaný = *hliněný.* H. miska. Slez. Vybl. II. 13.

Hrnčárský. H. řemeslo. Sbor. slov. 1900. 115. Vz Hrnčířský.

Hrnčík, u, m., zdrobn. *hrnec.* Dšk. Km. 31.

Hrnčířka, y, f., odynerus, druh vos H. obecná. Vz Ott. XVIII. 649.

Hrnec, nce, m. = *kalich, číše.* V zloděj. mluvě. *Hádanka:* Som zo zeme ako i Adam, lúdom jesť (jísti) a piť dávam, a keď zomrem, neprime ani zem telo moje, ani Boh dušu moju. Sbor. slov. 1900. 120.

Hrnečné, ého, n. = *poplatek z hrnců.* Vz Gb. Slov.

Hrnečník, u, m. = *police na hrnce.* Mor. Čes. l. X. 444.

Hrnečný, Topf-. Vz Gb. Slov.

Hrňoulek, lku, m., zdrob. *hrnec.* Dšk. Km. 31.

Hrnouti se kam jak. H. se nač jako mouchy na med.

Hrnulínek, nku, m, zdrobn. hrneček. Čes. l. XIII. 76. Sr. Hrnulíček v VI. 372.

Hrob. Přísaha v hrobě. Vz Čes. l. XI. 236.

Hrobčický z Hrobčic Jan Jáchym, kanovník kap. pražské v II. pol. XVIII. stol., spis. Vz Mus. 1902. 315.

Hrobek, bku, m., zdrobn. *hrob.* Udělati okolo řepy hrobky (vysoké záhony). Us. Tkč.

Hrobeľ, ble, f. = *rokle?* Slov. Čes. l. XI. 353.

Hrobice, e, f., zdrobn. z *hróbě.* Vz Gb. Slov.

Hrobiště, ě, n. = *místo, kde jsou hroby*; *hrob.* Msn. II. 41.

Hrobkovač, e, m. = *náčiní k dělání hrobků.* Nár. list. 1903. č. 134. 21. Vz Hrobek.

Hroboviště, ě, n.. vz Hrobiště. Tbz. XIII. 153. Pusté h. Tbz. V. 9. 133., V. 4. 415.

Hrobový. Tvá každá radosť h-vým jest květem. Vrch. Z hl. 39.

Hroch, a, m., jako *nadávka = kanec.* 1616. Zvon II. 592. Wtr.

Hrochnutí, n. = *buchnutí, pád.* Vz Gb. Slov.

Hrom, vz o něm v Čes. l. XII. 453. Zda ještě h. své vozy nebem valí? Vrch. Dojm. 109. Kouká jako h. do police (divous). Hav. Chamr. 72. — **H.** = *pohroma.* Baw. Ar. v. 5168.

Hromada, y, f. = *zlatý* (mince). Ve zloděj. mluvě. Dvě h-dy = 2 zl. — **H.** Bylo jich tam h-du. Nár. sbor. VIII. 20. Toho bude h. a kopec. Č. Lit. II 452.

Hromadina, y, f. Milý je mi, ako h-ny (hŕba skália). Sbor. slov. VII. 130.

Hromádka, y, f. H. se ráda k h-dce ohlíží. — **H.** = *zlatý*; h. šustlavá = zlatka papírová. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140. Sr. Hromada.

Hromádko Jan Nor. Vz Lit. I. 917., Vlč. Lit. II. 2. 23.

Hromadnice, *hromazdnice,* e, f. = *žena žijící ve spolku rodovém, podílnice, společná majitelka.* Vz Gb. Slov.

Hromazdník, a, m., accumulator. Rozk. P. 1147. Vz Hromaždník VI. 374.

Hromazný člověk = *hromotluk.* Dšk. Km 17. Sr. Hromázdný.

Hromeš, mše, m. Hromši (hrome!), co to děláš? Dšk. Km. 50.

Hromička, y, f., vz Zima (zde).

Hromnice od *hromnic,* voskových svíček jež se toho dne světí. O původu a významu toboto svátku vz Souk. 1902. 11. H. ve Slez. vz Vyhl. II. 30. Na H. sněživo a větrno, není jaro daleko, ale je-li jasno, nepřijde jaro tak snadno; O H-cích milejší ovčákovi vlk než slunce. Ott. Kal. 1904.

Hromniční postavník (na hromnice, svěcené svíčky). Vz Gb. Slov.

Hromničný, H. artikuly (o hromnicích učiněné). Tk. XI. 125.

Hromník, a, m. = *hromněř.* Vz Gb. Slov.

Hromnoburácný Zeus. Msn. II. 127.

Hromný Žižka. Mark.

Hromobitný. H. doba (když brom bije). Mark.

Hromobitý. H. šelma (nadávka v XVI. stol.). Zvon II. 621 Wtr.

Hromobleskomocný. Ld., Lit. I. 349.

Hromolajce, e, m. = *kdo pořád kleje.* Wtr. Min. 32.

Hromopraný střevíček, nadávka zloději střevíců. XVI. stol. Zvon II. 622. Wtr.

Hromorád, a, m. = Zeus. Msn. II. 41., Od. 212.

Hromový *kámen n. klín* = *oblázek* se stran přiostřený. Vz Nár. sbor. VIII. 137., Čes. l. XII. 454.

Hrompas, a, m. Statný valibuk a h. Nár. list. 1904. 66. 9.

Hromžidlo, a, n. = *čím se hromží.* Nár. list. 1904. 32. 2.

Hron Bedř., spis.

Hronle v. *kronle.* Mš.

Hrop, u, m. = *hrob.* Spišsky. Sbor. slov. 1901. 85.

Hrot, u, m. Hnáti věc na hrot (rozhodnutí). Zvon III. 315. — **H.** = *střez.* Hauer 11.

Hrotivý. H. vání vichřice, podup, zoufalství. Nejasný význam a Jg. toho slova neschvaluje. Mus. 1843. 398.

Hrotnosemenka. Vz Ott. XXI. 677., Hrotnosímka v I. 498.

Hrotovce, pole u Hrotova. Čas. mor. mus. III. 133.

Hrotový. H. ztemnění, Spitzendämpfung. Ktt.

Hroucati co do sebe = *cpáti* (jídlo). U V. Mýta. Mš.

Hrouda sněžná = *lavina.* 1806. Lit. I. 515.

Hroudí, n. = *hroudy*. Naplniti něco hroudím a blátem. Kom. Did. 169.
Hroudko, a, n. = *hrudi*. Deštná. Mš.
Hroudnatý. H. pláň. Proch. Hrad. 8.
Hrozden = *hrozen*, uva. Krev hrozdnu by pili, medullam uvae. Ž. klem. Pat. ve ve svém vyd. 302. béře to za adj. Sr. List. fil. XVIII. 83.
Hrozebně pokutu na něco usaditi. Světz. 1886. 421.
Hrozen, znu, m. Jak uchovati hrozny, aby zůstaly dlouho čerstvými. Vz Čes. l. XII. 94. — **H.** *obranný*, vz Vejštěpek.
Hrozének, nku, m., zdrobn. *hrozen*. Vz Gb. Slov.
Hrozivě rozhorlený. Národ. list. 1904. 95. 1.
Hrozlivě, vz Hrozlivý, Gb. Slov.
Hrozlivý. H. věc. Pat. Žer. 96. 18.
Hroznek, zenku, m., zdrobn. *hrozen*. Gb. Slov.
1. **Hrozno** = *víno*. H. pred Ďurom videné nebýva do sudov dávané. Rizn. 62.
Hroznoděj, e, m. Msn. II. 85.
Hroznohřmotný. H. bitva. Msn. II. 38.
Hroznojekotný. H. vřava (vln). Msn. Od. 181.
Hroznokvílný. H. smrt. Msn. II. 298, 402.
Hroznorodický. H. děva (Athene). Msn. Od. 39.
Hroznorodý. H. Arna. Msn. II. 33.
Hroznoryký útěk. Msn. II. 296.
Hroznostrašně zahouknouti. Msn. II. 28., 294.
Hroznotvor, a, m. = *hrozný tvor*. Msn. II. 28.
Hroznovice, e, f, sargassum, mořská řasa. Vz Ott. XXII. 641.
Hroznovitý. Tepavý nádor cévní h-tý, angioma arteriale racemosum. Ktt.
Hroznozubý. H. vepř. Msn. Od. 63.
Hrozný = *hroznový*. Vz Gb. Slov.
Hrsť, i, f. = *stovka*. Hrstí deset hromádek = 1000zl. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140.
Hrstnice, e, f. H. prodávaly v malém jahly, kroupy, krupici, semenec. Wtr. Str. 66.
Hrtálek, lku, m. = *hrtánek*. Vz Gb. Slov.
Hrtan, u, m. Katarrh h-nu, zánět h-nu katarrhový, laryngitis catarrhalis, Kehlkopfkatarrh. Ktt.
Hrtanoprůduškový řez, laryngotracheotomia. Ktt.
Hrtanový. Mázdřivčitá choroba h-vá, diphtheritische Rachenaffektion; h. křeč dětí, laryngospasmus infantilis. Ktt.
Hrubačka, y, f. = *hrubé plátno*. Val. Čes. list. XI. 114.
Hrubant, a, m. = *hrubián*. Kbrl. Džl. 15.
Hrúbě, ě, f. = *hrubosť, velikosť*. Vz Gb. Slov.
Hrůbě, ěte, n., pl. hrůbata = *hrůbek*. Dšk. Km. 21.
Hrubeš, Grobian. Frant. 40. 12.
Hrubiti se = *hruviti se*.
Hrůbkovací přístroj u řepovního stroje. Nár. list. 1903. č. 136. 9., 134. 21.
Hrubolání, n. = *hrubé lání*. Msn. Od. 355.
Hruborázný muž. Kká. Sion II. 78.
Hruborysý typ. Nár. list. 1904. 244. 13.
Hruboskalský. 1756. Sr. Velkoskalský.
Hrubosrstný pinč. Us.
Hrubousedlý = *sedlák*. Nár. list. 1901. č. 199.
Hrubovazný krk = *tlustý*. Msn. Od. 136.
Hrubozrnitý. H. sůl. Stan. III. 144. Sr. Hrubozrnný.
Hrubozrnný vtip. Jakl. Mar. 15.
Hrubý *Timotej*, prof. a spis. † 1896. Vyhl. I. 102. — **H.** *Václ.*, soud. rada, nar. 1848. Vz Vyhl. I. 96. — **H.** *Skála* u Turnova. O starobytosti tohoto slova vz Osv. 1896. 363., 903.
Hrubýš, e, m. = *hrubec*. Vz Gb. Slov.
Hruď, i, f. Když je na hrudi kámen (starosť), nedobře se to oddychuje. Tbz. V. 6. 106.
Hruda soli = 10 liber. Zvon II. 75.
Hrudistý = *hroudovitý*. H. země. Msn. II. 5.
Hrudnatý. H. těsto (nedobře proděláné). 1585. Uč. spol. 1905. 26.
Hrudní žíla, vena mammaria. Ktt.
Hrudník, u, m. H. úbytový, phthisischer Thorax; vybočení h-ku k jedné straně, pleurothotonus; vodnatelnosť h-ku, hydrothorax, Brustfellwassersucht. Ktt.
Hruďobřišný, pneumogastricus. Ktt.
Hrudoví, n. = *hroudí*, Klumpen. Vz Gb. Slov.
Hrudožírný. H. země. Msn. Od. 75.
Hrujovitý. H. ryby, ophidiidae. Vz Ott. XVIII. 806.
Hruozlivý. H. psaní, Drohbrief. 1514. Arch. XXI. 15.
Hruš, e, f., geropigra (v lékárně). Rozk. P. 824.
Hrušice, e, f., seoga (mezi bylinami), Rozk. R. 74., Veleš. 148., bleta. Rostl. B. 145[b]. 1.
Hruščičkový = *hruškový*. H. list. Lék. B. 205[a].
Hrušeň, sně, f., pirus communis. Ott. XIX. 772.
Hrušenka, y, f. = *drchanka*. Volyně. Čes. list. XIII. 123.
Hruška. Jak sú hrušky a jabka zralé, samy odpadávají. Vyhl. II. 66. — **H** = *část lisu na hliněné tašky*. KP. IX. 169., 176. — **H.** = část pohyblivé peci, ve které se železo bessemeruje. Vz KP. X. 155. — **H.** Jar. dr., vz Uden.
Hruštička, y, f., pirola, Wintergrün, rostl. Vz Ott. XIX. 770. — **R.**, ramischia, rostl. hruškovitá. Vz Ott. XXI. 276.
Hruštičkový. H. krajky. Vz Krajka.
Hruštinka, y, f. = přítok Biele Oravy na Slov. Sb. sl. 1901. 162.
Hrůznohledý vztek. Slád. Jan 100.
Hruzný = *hloupý, nesmyslný*. Vz Gb. Slov.
Hrůzodrama. Jeř. Rom. básn. 398.
Hrůzorodý. H. bitva. Mark.
Hrůzovitý nářek, h. divadlo. Tbz. V. 6. 118., V. 4. 406.
Hrůzovláda, y, f. Hol. Met. II. 187.
Hrůzozvěstný oblak, Tbz. V. 6. 61., **zář** (požár). V. I. 149.

Hrúžeti = *pohříži*. Vz Gb. Slov.
Hrynec, nce, m. = *hrnec*. Val. Šb. D. 56.
Hrys = *rys*. U Domžl. Šb. D. 15.
Hryzlavý = *kousavý*. Vz Gb. Slov.
Hryzovati. Pakliže člověk stár a velmi ho hryzuje. Ruk. lék. Jhr. 189a. Sr. Hrýzti.
Hrzí, kompar. z *hrdý*. Vz Gb. Slov.
Hrzitel, e, m., Verächter. Vz Gb. Slov.
Hrzivý. Zbav ny od zlého, to věz světa hrzivého. Ruk. (List f. V. 230.)
Hrzký = *hezký*. Na Hané. Šb. D. 49. Vz Herzký.
Herzší = *hrdší*, zv Hrdý. Kat. 1678 Sr. Tvrzší.
Huba malá dírka, ale velká sbírka, a když nedostane, bručí. Světz. 1887, 602. Jede mu h. jako rybníkáři. Ib. 1888. 807. Která huba sama ráda, nepotřebuje karamada. Žel. Brod. Čes. l. XIII. 28. Šla mu h. na maso (rád by byl jedl maso). Brt. Čít. 253.
Húba, vz Houba, Gb. Slov.
Hubalka, y, f. = *hubička*. Dšk. Km. 31.
Húběj = *hlouběji*. Brt. P. n. 577.
Huben, a, o, vz Hubený.
Huběnečka, y, f. = hubička. Brt. P. n. 704.
Hubeněti z něčeho. Krs. Ten. III. 23.
Hubeníčí zdrobn. hubený. H. slovíčko. Vz Gb. Slov.
Hubenka? = *cifra*, *číslice*. Vz Gb. Slov. — H. Na Hubence, louka u Hetlína. Př. star. VII. 55.
Hubený jak. H. jako brčko, bezová duše, ženatý vrabec, stehlík na bodláku; žebra by mu spočítal, jak je h. (vyzáblý). Čes. l. XI. 270. Je jako kosinka, jako došek, jak lítavka, jak vykrmený (soupraší) šindel. Ml. Bolesl. Ib. XIII. 176.
Hubernak, u, m.?, herba thuris, rostl. Vz Gb. Slov.
Hubička = *dýmka*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140.
Hubičkový (tanec). Vz Brt. P. n. CXXIV.
Hubitelka. Pasť, hubitelka myší. Msn. Hym. 88.
Hubkovitý. Zánět krku h-tý, angina aphthosa. Ktt.
Hubna = *humna* (v zaříkávací formulce). Nár. sbor. VIII. 135.
Hübner Kar., řed. obč. škol, spis., 11./11. 1827.—10./10. 1903. Vz Nár. list. 1903. č. 278. 2.
Hubomlatsví, n. = *žvastání*, *tlach*. Nár. list. 1904. 173. 3.
Hubomleč, e, m. = *tlachal*. Sbor. čes. 144. Sr. Hubomel.
Hubovati. — **jak kde**. H. jako sedláci za stodolou (aby jich ten, na koho hubují, neslyšel). Zbirov. Čes. l. XI. 270.
Hučadlo, a, n. U H-dla, studánka u Hetlína. Př. star. VII. 54.
Hučava, y, f., potok na Zvolensku. Sb. sl. 1902. 48.
Hučeti kde. A kdy olše nad řekou vichrem hučely. Zvon III. 455.
Hučivě zašuměti. Tbz. XIII. 283.
Hučivka, y, f. Táhl jsem zemí se svou h-kou, velikým dělem, abych je potrestal. Hrlš. Hus. 67.

Hudba. Lidová h. Vz Brt. P. n. CXXVIII.
Hudbice, e, f., zdrobn. *hudba*.
Hudcovský. H. šelma (nadávka muzikantská). Zvon II. 623b.
Hudček, dečka, m., zdrobn. hudec. Baw. J. v. 1451.
Hudebně něco znázorniti. Vlč. Lit. II. 2. 26. H. vzdělaný. Us.
Hudebnětheoretický. Nár. list. 1903. č. 243. 15.
Hudec. Vz Brt. P. n. CXXVIII.
Hudeček Frant., želézn. úřed. a spis. † 26./1. 1902.
Hudečstvo, a, n., figellatoria (ars). Rozk. P. 1551. H. = hudectvo, umění hudecké. Vz Gb. Slov.
Húdek, dka, m. = *hudec*. Vz Gb. Slov.
Hudič, e, m. = *čert*. Zvon III. 597.
Hudlař, *hudlava* (y., m.) vlastně = kdo pracoval mimo cech, nezákonně a zajisté nic neuměl. XVI. stol. Zvon III. 594. Wtr.
Hudrmanina, y, f. = *nehezké řeči*. Tbz. V. 9. 493.
Húfa, y, f. = *houfa*, *houf*. Hauer 11.
Húfnice, e, f. = *houfnice*. Pŭh. ol. III. 707.
Huhlání, n., vz Huhlati. Chč. S. I. 25b.
Huhlati. Kaše huhlá. Hamz. 59.
Húhoř = *úhoř*. Gb. Slov.
Hujer O., spisovatel.
Hujšati koho kde = *houpati*. Hujšal ho na koleně. Čes. l. XII. 159. a j.
Húkání, n. = *houkání*.
Huknout na koho = *vykřiknouti*. Brt. P. n. 928. Sr. Houkati.
Hukobučný skot. Msn. Od. 227.
Hůl. Přivedl to až na hůl (na žebrotu) Tbz. V. 6. 334. — **H.** na obruče (z které se dělají obruče). Mtc. 1903. 319.
Hulákal, a, m. = *křikloun*. Dšk. Km. 12.
Hulákavý pokřik. Stan. I. 284.
Hulán, a, m., *tanec*. Vz Brt. P. N. 832, 878.
Hulinovo, a, n., vrch v Gemersku na Slov. Sb. sl. 1901. 166.
Hulstra = *holstra*. Vz Gb. Slov.
Hulvaterie, e, f. = *hulvatství*. Nár. list. 1902. č. 297. odp.
Humanism-us, u, m. = vzdělání lidské zvl. studiem jazyků a literatur staroklassických. Dolen. Pr. 475.
Humanitaření, n. Mělké h. Osv. 1896 465.
Humna, pl., n. Moje nohy nebyly jen za humny = viděl jsem svět. Tbz. V. 1. 13.
Humnový. H. seno, foenum areae. Vz Gb. Slov.
Humorný vtip. Nár. list. 1904. 147. 13.
Humpal-Zemanová Josefa, spis. Sr. Zvon IV. 27.
Humpolácky něco dělati (mizerně). F. Schulz.
Humulečka, y, f. = *homolka*. Prus. Slez. Čes. l. X 422. Vz Homolka v II. Přísp. 76.
Hun, u, m. = *hon* (míra). Slez. Vyhl. II. 278.
Huňa = druh župky sahající až po kolena a podobající se slovácké haleně, jenom že byla v zádech užší. Těšín. Vyhl. II. 193.

Huňák, a. m. = *člověk houní se pokrývající* (nadávka).

Huňatice, e, f. = *huňatá čepice*. Jrsk. XX. 2. 134.

Huncút, a, m. H-ta ztratil, Kujona našel. Rizn. 69.

Hundelák, u, m. = *prkenná ohrada na ovce, karba*. U Kr. Městce. Čeč. 178.

Huněk, nku, m. = *oddělení valchy*, do něhož tlukou dvě kladiva; podobně jako ve mlýně složení. Val. Čes. l. XI. 95.

Huněnky, pl., f. Pravily (ženy) těm střívjám (střevícům) huněnky. Včk. Vset. 359.

Huněry = *rozcuchané vlasy*. Kub. List. fil. 1902. 248.

Hunky, pole u Mikulovic. Čas. mor. mus. III. 133.

Hůnor = *únor*. Gb. Slov.

Hunškop = *hunckap, koňský náhlavek*. Gb. Slov.

Hurdati. Kolébka hurdá = nepohybuje se rovně a proto drká. Slez. Vyhl. II. 229.

Hůřeji, kompar. k zle. An by o žádného h. nebylo. Čern. Z. 320.

Hurštovati = *naléhati, nutiti, hurtovati*. Frant. 34. 27.

1. **Hus** J. Vz Lit. I. 917., Hrubý 12.—28., Zíbrt. Bibl. II. 1134.—1184. (Husovi předchůdci ib. 1117. nn.). Výsledek Husovy činnosti na poli našeho jazyka. Vz Mus. 1863. 327. Někde Luther, jinde Hus zastavují římský vůz. Proch. Hrad. 68.

2. **Hus**, *husa:* emdenská, pomořanská, toulousská. Nár. list. 1903. č. 136. 9. Slepice a husy mají se sázeti na vejce tehdy, když jdou lidé z kostela, aby se vylíhlo mnoho kuřat a housat; Na Mirošovsku, sedí-li husa na vejcích, nesmí se poklopovat hrnec, sice by se housata udusila. Mtc. l. 1897. 56., 70. Husa dobrá jen do Martina, od Martina starým skopcem čpívá. Tbz. V. 4. 37. Divoké husy na odletu, konec babímu letu. Husi sa dycky o kukurici snívá; Tak je mu, jako husám, keď sa dostanú k žitným klasom (dobře). Rizn. 172., 175.

Husar = *zkažená slíva*. Hauer. 11. Sr. Huser.

Húsce. Každému (psu) se dá h. (hufcze). chleba. Lbk. 37. Vz 2. Přísp. 77. a Húsečka v VI. 394.

Húsence, e, f. = *housenka*, eruca. Olivnice naše snědla jest h Pror. ol. 172b. 2. — **H.**, zdrobn. *house*. Sr. VI. 394. a násl.

Húsenčin = *husí*. H. vejce. Náchod. Mš.

Húsenčiska, pl., n. = *housenky*. Val. Čes. l. XI. 435.

Húsenica, e, f. = *housenka*. Skrutil sa, ako h. na kapustnom liste. Rizn. 175.

Húser, a, m. = *husař*. Tk. M. r. 184.

Húserový, Ganser-. Vz Gb. Slov.

Husí pochod (jeden za druhým). Stan. III. 165. H. rozum (hloupý). Tbz. V. I. 88. H. nožka menší a větší, pes anserinus minor et major (v lékařství). Ktt. H. mluva, vz Vyhl. II. 264.

Husička, y, f., *tanec*. Vz Brt. P. n. 850.

Husičky = *leknín*. Vz Kačírky.

Husina, y, f. = *dřevo, jež zapíná kolo při jízdě s kopce*. U Vimperka. Kub. List. fil. 1902. 248. Sr. Šupka.

Husitství, n. Vz Zbrt. Bibl. II. 1102. nn,

Húska, y, f. = *houska*. Vz Gb. Slov. Hra na húsky a vlčka. Vz Sbor. slov. 1901. 141.

Huslarina, y, f. Písně zpívané s průvodem h-uy. Lind. Lit. I. 774.

Húslky, pl., f. = *housličky*, zdrobn. *housle* Vz Gb. Slov.

Húslový = *houslový*.

Husník, a, m. = *červ, mol*; *pihavka; housenka*. Vz Gb. Slov.

Husnit = *psáti husím brkem*. Čes. l. XI. 67.

Hussakit, u, m., nerost. Vz Vstnk. XI. 831.

Hust, a, o, vz Hustý.

Hustá, é, f. = *rychtářka*. V zloděj. mluvě.

Hustiti kde co čím. Brt. P. n. XXIX.

Husto. Už mjeł na husto psané (byl v úzkých). Val. Čes. l. XI. 229.

Hustodětý = *hustotkaný*. H. plátno. Msn. Od. 102.

Hustochocholný. H. přílbice. Msn. Od. 328.

Hustokadeřný. Msn. Od. 289.

Hustomrvý trus. Msn. Od. 259.

Hustosrocený. H. včely. Msn. Il. 22.

Hustota země, zemských vrstev. Strh. Mech 95., 261., 265.

Hustovrchý. H. lůžko, postel. Msn. Od. 348., 108.

Hustý, ého, m. = *soudce, rychtář*, v zlodějské řeči. — **H.** Tráva hustá jako kožich. Jrsk. XII. 262.

Huš = prase v dětské řeči. Us.

Hušák (ušák), u, m. = *hrnec s uchem*. Dšk. Km. 29.

Hušťací kolébka. Slez. Vyhl. II. 229. Vz Hušťati.

Hušťák, a, m. = *představený obce*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140.

Hušťati. Dítě na rukou h. = *houpati*. Slez. Vyhl. II. 229.

Huště = *hustěji*. Čím čestějie ji (vrbu) obrubáš, tiem se h. obalí. Št. Uč. 84a.

Húště, ě, f. = *houští*, Baw. Ar. v. 4136.; *tlačenice*. Baw. Ar. v. 3492.

Húštinka, y, f., zdrobn. *houští*. Sbor. čes. 56.

Huštvorc, e, m. Vezmi h-vorce hrsť plnú. Lék. B. 180a. Vz Húzvorc.

Huťapa, hutipa y, m. = *přihlouplý člověk*. Suchdol. Kub. List. fil. 1902. 248. Sr Huťa.

Hutněti, ěl, ění = *hutným se stávati*. Bahno tuhlo a hutnělo. Hol Met. I. 143.

Hutořit = *praviti*. Sbor. slov. 1901. 74.

Hüttler Ant. (pseud. Č. Ostravický) spis. a lidový básník, nar. 1869. Vz Vyhl. I. 88.

Húzvorc, vorce, m. Vezma h. a ruoži. Lék. B. 184a. H., Nachtschatten. Ib. 187b. Sr. Huštvorc.

Húzvurcový. H. voda. Lék. B. 187a. Sr. předcház. Húzvorc.

Huždačka, y, f. = *houpačka*. Hauer 11.

Húžev = *houžev.* Baw. Ar. v. 4025., E. v. 2447.
Húžka, y, m. = *houžka, skrblík.* Vz Gb. Slov.
Húžňák, a, m. = *skrblík.* Vz Gb. Slov.
Húžvař, e, m., vz Houžvař.
Húžvička, y, f., zdrobn. *húžva, houžev.* Vz Gb. Slov. Sr. Houžvička.
Hvězda, y, f. = *kostelík* na Stěnách (na vrchu mezi Policí a Broumovem). Tk. — *Z Hvězdy Jan.* Vz Lit. I. 917.
Hvězdec, dce, m. Domnění hvězdců. Šf. v Pal. Záp. II. 59.
Hvězdicovitý. H. brány. Nár. list. 1903. č. 134. 21.
Hvězdinec, nce, m., hora u Domažlic. Čes. l. XII. 384.
Hvězditi koho čím. Slavná noc h-la jej tisicerými světy. Zr. Nov.² 197.
Hvězdnatě pláti. Kká. Sion II. 182.
Hvězdně, adv. Zr. Let. I. 8.
Hvězdoplaz, a, m. = *planeta.* Vz Gb. Slov.
Hvězdoprava, y, f. Obíral se h-vou a *hadačstvím.* Hrlš. Hus. 20.
Hvězdopravný, astrologisch. H. rozprava. Nár. list. 1886. č. 1.
Hvězdořadí, n. Pl. — Lit. II. 17.
Hvězdosetý. H. nebesko. Msn. Od. 160.
Hvězdotřpytný. H. koruna, Zr. Nekl. 6., stan. Zr. Leg. 117.
Hvězdovid, u, m. = *hvězdářský nástroj.* Vz Gb. Slov.
Hvězdovník, a, m. = *astrolog.* Vz Gb. Slov.
Hvězdový, H. krajky. Vz Krajka.
Hvízdalka, y, f. = *hvízdačka.* Gest. U. 116. (Mš.).
Hvížď, ě, m. = *jedlé lesní zvíře.* Sb. slov. 1901. 155. H. = hvizd (pták)? Být jak h. = hubený. Val. Čes. l. XII. 131. — H. = *červivý ořech.* Vz Gb. Slov.
Hvížděc, dce, m., zdrobn. *hvížď.* Vz Gb. Slov.
Hvozdný kopec. Škd. F. 133. Vz Hvozdní.
Hvozdo, a, n. = *hvozd.* Dšk. Km. 5. Sr. Vozdo.
Hvožděnín, a, m. = *kdo bydlí ve hvozdě.* Gb. Slov.
Hyacinthový. H. oko (modré). Tbz. V. 9. 299.
Hýbati, vz Hnouti, Pohýbati, Viklati, Lejno (i v dod.), Pohnouti co.
Hýbavý = *hýbající se.* Tresť h-vá na dvě straně. Chč. S. I. 13ª. — H. = *nestálý, vrtkavý.* H. svět. Ib. II. 232ª.
Hyberňácký. H. náměstí v Praze (nyní: Josefské). Jrsk. XXVI. 45.
Hyběť. Dle Gb. *hyběť, hyběti* interj. = *běda,* wehe, heu z infinit. *hyběti* = *hynouti.* V dokladech známých hodí se někdy význam inft. hynouti m. zahynouti, ale tutéž hodí se také význam *běda,* ku kterému všecky doklady jiné ukazují. Gb. Hyběť bude . . . zvláště kněžím, jenž hrdlují chudé. Hus II. 392. Ba hyběť jim s ohněm pekelným. Pat. Jer. 121. 10. (113. 1.). Zmešká-li člověk takovú dobrotu boží, hybietiť jemu bude proto (zahynouti). Chč. S. I. 115ª. Hyběť = běda. Baw. T. v. 1075. H. = hynouti. Baw. J. v. 1651. Vz více dokladů v Gb. Slov.
Hýbl Jan. Vz Lit. I. 917.
Hyboměřický, mechanisch. H. jednání (mechanika) Presl v Kroku I. a. 12. (1821.).
Hyboměrství, n. = *mechanika.* Št. Sr. Hyboměřictví.
Hybridní slovo = *smíšené,* složené ze slov rozličných jazyků: planimetrie (z lat. planus a z řec. μετρέω), nebo tvořené ze slova jazyka jednoho koncovkou jazyka druhého: sklizuňk (z čes. sklízeti s německou koncovkou -ung). Ott. XI. 996.
Hydek. Je tam hydek = *zima* (maď. i roman.). Čes. l. XII. 274.
Hyditi. Víra křesťanská vše zlé hydij. Št. Nauč. mus. ruk. 1492. Ruk. mus. z roku 1465 má: hyzdí (Mš.).
Hydrant, u, m. = *výpustní přístroj na vodovodu.* Vz Ott. Slov. Pouliční a požární, podzemní samočinně se vyprazdňující h. Nár. list. 1903. č. 134. 21.
Hydraulika, y, f. Práti acetylen v h-ce čili v práči. Vz KP. X. 117.
Hydrinden, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 4.
Hydrolysa, y, f., z řec. = jistý druh štěpení některých solí v roztoku vodném. Vot. 204., Vstnk. XI. 520.
Hydrometrie, e, f. z řec. = *měření obsahu, váhy, rychlosti, tlaku, hutnosti vody.* Vz Strh. Mech. 493.
Hydrothymin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. X. 592.
Hydrotroilit, u, m., nerost. Vz Vstnk. XI. 820.
Hydrouracil, u, m. Vz Vstnk. XII. 55.
Hydroxamový. H. kyselina. Vot. 94., Vstnk. XII. 46.
Hydroxyd, u, m. H železitý, nerost. Vz Vstnk. XI. 825., 710.
Hydroxylový kyslík, skupina. Vot. 71., 28.
Hydroxymočovina, y, f. Vz Vstnk. XII. 53.
Hydrozinkit, u, m.: $ZnCO_3 + 2ZnO_2H_2$. Vz KP. X. 220.
Hyhý = *kůň* v dětské řeči. Us., Vybl. II. 232.
Hyhyhy. Jede h. (v dětské řeči). Čes. l. XI. 319. — H. = *monstrance.* V zloděj. mluvě.
Hyjta, y, f. = *beseda, táčky.* Hrnš. 8., 66.
Hýkal, vz Hejkal.
Hýknouti. Sbor. čes. 276. Vz Hýkati.
Hýl, a, m. Nadýmati se jako h. Rokyc. Post 20ª.
Hylánání, n. = *vykřikování.* H. vozků. Čes. l XII. 419.
Hylmar Václ., prof. a spis, 1841—31./5. 1904. Vz Nár. list. 1904. 150. 2. a jiné listy z též doby.
Hylvát, a, m. = *hulvát, hlupec.* 1568. Zvon. II. 622.
Hymnický. H. písně. Vrch. Z hlub. 108.
Hyna Frant., kněz a spis. Vz Čad. 1.
Hynost? = *hybnosť.* Vz Gb. Slov.
Hynšt, u, m. = příčný trám, který spojuje dva trámy vinného lisu. Čes. l. XIII. 475.

Hynštík, a, m., zdrobn. hynšt. Baw. J. v. 208.
Hyntačka, y, f., vz Hynta, Hojdáč.
Hyntlaust, u, m. Vezmi h-stu a dryakového listu. Lék. B. 105. (Mš.).
Hyperbolisovati = *přeháněti, přepínati, nadsazovati.* Vlč. Lit. II. 2. 63.
Hyperfysický. H. upotřebení rozumu. Uč. spol. 1902. IX. 14.
Hyperkritik, a, m. = *příliš přísný kritik.* Uminěný h. Lit. I. 199.
Hyperloyalnosť, i, f. = *přílišná loyalnosť.* Nár. list. 1903. č. 243. 13.
Hyperoxyd, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 8.
Hyperromantický děj. Zr. Nov². 192.
Hypersentimentalní sladkosť. Zvon IV. 194.
Hypoxanthin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 54.
Hypsometrie, e, f., z řec. = *měření výšek.* Vz Strh. Mech. 585.
Hypsothermometr, u, m. = *teploměr k měření výšek.* Vz Strh. Mech. 519.
Hyria = *hejsa.* Vz Gb. Slov.
Hýřilský pohár. Slád. Ant. 28.
Hyřitel, e, m. = *kdo hýří.* Vz Gb. Slov.
Hysterie strnulá, hysteria cataleptica. Ktt.
Hýtman, a, m. = *hejtman.* Vz Gb Slov.
Hyty (*hoto*) = *kůň* (v dětské řeči ve Slezsku). Čes. l. X. 342.
Hyvle, e, f. = *vršek,* z něm. Hübel, Hügel. Gb. Slov.
Hyzda, y, f. = *ohyzda.* Hyzdu páchati. Mark.
Hyždění, n. = *hyzdění.* Vz Gb. Slov.
Hyždice. e, f., zdrobn. *hýždě,* Oberschenkel. Vz Gb. Slov. H., coxira (de membris). Rozh. P. 1246.
Hyždie, n., vz Hyždě.
Hýžďový. Hoření a dolení žíly h-vé, venae gluteae superiores et inferiores; Maní či zvratný pohyb h-vý, Glutealreflex. Ktt.

Ch.

Ch, vz v Gb. Slov.
Chabenec, nce, m., hora u Ružomberka na Slov. Sbor. čes. 285.
Chabný. Jg. v Mus. 1843. 399. praví, že se neví, co slovo to znamená a od čeho jest odvozeno. Mš. tvrdí, že jest to tvar chybný jako slabný, mladný a p. Sr. násl. Chudný.
Chabouček, zdrobn. *chabý.* Ch. hlahol. List. fil. 1903. 319.
Chabrek, u, m. = *chrpa.* Slez. Vyhl. II. 254.
Chabrý = *chrabrý.* Vz Gb. Slov.
Chacharina, y, f. = *vičenec.* Mtc. 1902. 9. V I. Přísp. 320. oprav v: 321.
Chachokati se = *smáti se.* Čes. l. XIII. 418.
Chalcanthit, u, m. = *měděná ruda.* Vz KP. X. 162.
Chaleba, y, f., vz Ochabela. Mš.
Chalkopyrit, u, m., nerost. Vz Vstnk. XI. 830.
Chalpa. Vylezl na chalpu (půdu). Jrsk. XXIII. 242.
Chalupa. Raději v ch-pě svůj chléb jísti budu, než v malovaných pokojích cizí. Arch. XX. 218. — **Ch.** *Frant.*, básn., 1857.—1890. Vz Flš. Písm. 717. — **Ch.** *Karel,* spisov. 15./12. 1864. — 6./6. 1894. Vz Nár. list. 1904. 156. odp. 2.
Chalupák, a, m. = *chalupník.* Dšk. Km. 28.
Chalupecký = z chalupy. Kšť. Lid. 5. — **Ch.** J., Dr., docent a spis.
Chalupisko, a, n. = *bídná chalupa.* Brt. P. n. 1040.
Chalupka, y, f. také = *výměnkařské stavení.* Hauer 11.
Chalupnický jazyk. Hlavn. 44.
Chalybaly, vz Chalabala, Halabala. Ch. koho odbývati. Chč. S. I. 122b. A nám vydávali (nadávali) ch. 1423. Nár. list.
Chamčík, a, m. = *lakomec.* Zvon II. 77.
Chamčivě = *lakotně.* Hnal se ch. za bochníkem. Jrsk. XXIX. 15.
Chamčivosť, i, f. = *lakomosť.* Zvon III. 387.
Chameleonství, n. = *nestálosť,* časté měnění svých náhledů atd. Č. — Lit. II. 745.
Chamoisit, u, m. = *železná ruda.* KP. X. 142.
Chamovod, u, m. Zánět ch-du, funiculitis. Ktt.
Chámovský lid. Světz. 1895. 27.
Chámový. Vnitřní žíly ch., venae sperimaticae internae. Ktt.
Cháně, ěte, n. = *malé dítě.* A co vy, cháňata? Kornk. 33.
Chaněti se = *kaněti se.* Vz Gb. Slov. Hospodář se vždy chaní. *Ch. se* = *miliskovati se.* Baw. Arn. 3091., 3153.
Chaňkať sa s kým = *mazliti.* Val. Čes. l. XI. 482., XII. 199.
Chantant, u, m. = *stálá zpěvní síň.* Sterc. 599.
Chappový. Ch. hedvábí. Ott. XX. 722b.
Chargista, y, m. (z fr., šaržista) = *herec,* jenž mívá úlohu zvanou chargí. Hlas 10./11. 1897. Dhnl.
Charoušlí, n. = *charouzd, roždí, chrastí.* U Úpice. Zedníček.
Charubek, bku, m. = *bouda před hospodou.* Mor. Světz. 1882. 567.
Charurdice = ? Vz Gb. Slov.
Chatlovna, y, f. U Ch-vny = louka u Zbraslavic. Př. star. VII. 54.

Chbed, gt. chebdu, m., vz Chebd. Mš.
Chbedie, n., vz Chebdí.
Chcipák, a, u. = *nezdravé house*, n. slepice atd. Dšk. Km. 28. Vz násl.
Chcíple, etc, n. vz Klípátko.
Chciplík, a, m. = *zvíře na schcípnutí* (špatné). Mš.
Chčasný = *šťastný*. Us. Mš.
Chebzinkový. Ch. kaše či kozinkuvá = kaše z bezinek. Lišeň. Mtc. 1902. 113. Sr. Ch. v I. Přísp.
Chebzisko, a, n., zdrobn. chebz (šeřík). Světz. 1882. 567.
Chechet = *chechot*. Vz Gb. Slov.
Chechtavě se někomu vysmívati. Hav. Chamr. 195.
Cheiloplastika, y, f., z řec. = *umělé napravování* defektu pyskového. Vz Ott. XIX. 846.
Chejcať se čeho = *chytati*. Dšk. Km. 53. Sr. Chejceť.
Chek ve vědě a v zákonodárství. Napsal Dr. Ant. Pavlíček. V Praze 1902. Ch. = druh písemné poukázky doplněné a modifikované chekoprávními i směnečními stanoveními, kteroužto vydavatel na základě fondu u trassáta čili chekovníka vloženého buď osobám třetím platí, neb i pro sebe sama opatření činí. Chek. 43. Dle anglického zákona je ch. = směnka vydaná na bankéře a splatná na požádání. Chek. 37. Ch. úvěrní. 64. Historický vývoj cheku. Ib. 18. nn. Pojem a druhy cheku. 37. Rozdíl jeho od poukázky, od směnky, od bankovky. 45. Převádění cheku. 77. Chek křížovaný. 159.
Chekoprávní ustanovení. Chek. 43.
Chekovní klausule, smlouva. Chek. 59., 115.
Chekovník, a, m. Ch. či trassát. Chek. 43. 61.
Chekový formulář. Vz Chek. 167.
Chelčický Petr. Vz Hrubý 48. nn.
Chelerythrin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. X. 595.
Chelidonin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. X. 595.
Chemický. Zákony ch-kého slučování. Vz Vot. 1.
Chemie. Anorganická ch. r. 1902. Vz Vstnk. XII. 343. nn.
Chemigrafický snímek. Osv. 1896. 361.
Chenillový, vz Chenille, Ott. XII. 147.
Cherubínový. Ch. opatrnosť. Krist. Šf. 68.
Cherum. Vyvolali ho na cherum (vypráveli o něm všeobecně). Kojet. Čes. l. XII. 152.
Chikanování, n., z fr. = *týrání*, *sužování*. Nár. list. 1904. 196. 5.
Chimera hlavatá, ch. monstrosa, ryba. Ott.
Chinit, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 4.
Chinolin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI 124.
Chinon, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 132.
Chinoželezitý. Ch. malaga. Nár. list. 1903. č. 137. 5.
Chinson, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 127.
Chitosamin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 505., 517.
Chladečnica, e, f. = *zahradní besídka*. Hauer 11. Vz Chladečník.
Chládek Jiljí. Vz Lit. I. 918.
Chladicí stoky v pivovarech. Vz Ott. XIX. 820b.
Chladík, u, m. = *sklep*. V zloděj. mluvě.
Chladnokrvník, a, m., *had* a p. Sb. sl. 1901. 155.
Chladný. *Chladná*, é, f. = *předsíň*. V zloděj mluvě. — **jak.** Zůstali chladni až do srdce (dle Mš. asi nečeská frase).
Chladoležka, y, m. Ch-kové nechodí na vinnice dělat. Chč. S. I. 62. Sr. Chladoležák v I. 524.
Chladoležný. Chč. S. I. 63a. Vz Chladoležka (zde).
Chladuněk, ňku, m., nějaký *kámen*. Lact. Vz Gb. Slov.
Chlácholitelný čím: darem. Msn. II. 162
Chlamst, a, m. = *pes*. Dravý ch. Msn. Od. 206.
Chlap = *statný muž*. Je to ch. jak ščep. Nár. list. 1903. č. 270. 9. — **Ch.** = *kdo se praví býti dobrého otce syn* a není, a ježto opovrhá stud, nepřebývá v řádu urození svého. Za Karla IV. Zvon II. 609. Wtr.
Chlápať. Tedevá chlápal sněh s deščem (pleskal). Val. Čes. l. XI. 323. Ch. si po holenkách dlaněmi (při tanci). Vck. Vset. 358.
Chlapcojc. To jsou ch. šaty = chlapcovy. Dšk. Km. 44.
Chlapčesko, a, n., vz Chlapčisko. Nár. list. 1903. č. 270. 9.
Chlapejc, e, m. = *chlapec*. Dšk. Km. 41.
Chlapen, pna, pno, vz Chlapný.
Chlapilý = *chlapí*. Ch. narození. Dal. 7. 6.
Chlapkati nač: na dlaně (tleskati). Vck. Vset. 357. Sr. Chlapati.
Chlapot, u, m. = *pití*. Žel. Brod. Čes. l. XIII. 28
Chlapovský = *chlapský*. Wtr. exc.
Chlapský. Ch. vernosť nerastie na vŕbe. Rizn. 168.
Chlapustina, nadávka ženským. Slez. Vyhl. II. 335. Sr. Klapustina.
Chlapýš, e, m. = *chlap* (potupně). Gb. Slov.
Chlastna, y, f. = *klepna*. Dšk. Km. 14.
Chléb. Veliký kus chleba také: klinvan. Když se peče ch., hodí se do pece tři hráchy nebo podvazek, aby chléb neoprýskal. ale byl tak oblý, hladký, jako zmíněné věci. Mtc. I 1897. 54. Na Moravě, aby potkaná s člověkem do světnice vstupujícím byla šťastná, podávají mu ch. a nůž zvonce ho: *Ukrojte* do kola, aby se nám urodil. Mtc. I. XXXI. 8. Na chlebě koho chovati = živiti. 1488. Arch. XIX. 239. Chlieb najlepší kamarát v ceste; Lepší kúsok chleba z vlastnej práce, než pečienka z milosti. Rizn. 63., 166. Nechuď (nechoď), kaj netřeba, kaj nevyrobiš chleba. Slez. Vyhl. II. 66.
Chlebíčkářský. Ch. netečnosť. Lit. list. XV. 185.

Chlebík, u, m., zdrobn. chléb.
Chlebničanka, y, f., potok, přítok Oravice na Slov. Sb. sl. 1901. 162.
Chlebník, a, m. = *kdo vidí ve svátosti oltářní jen posvátný chléb a znamení těla Kristova.* 1557. Hrubý 187.
Chlebný. Ch. krámy. Dolen. Pr. 385. Ch. zaneprázdnění. Pal. Záp. II. 13.
Chlebohlod, a, m. = jm. myší. Msn. Hym. 86.
Chlebojedlý. Ch. lid. Msn. Hym. 16., Od. 115.
Chlebojedna, y, f. = *jedení chleba*, artophagia. Vz Gb. Slov.
Chlebospas, a, m. = jm. myší. Msn. Hym. 92.
Chlebový. Ch. lán, pole. Zvon III. 597. – **Ch.** zeď v Praze. Vz Hladový.
Chlebura, y, m., nadávka. Slez. Vyhl. II. 335.
Chledný = *chladný.* Mš. exc.
Chlecht, u, m. Smíchy, chlechty, kunštéky. Rokyc. Post. 44ª.
Chlejstnouti, vz Chloust. Mš.
Chlévník, a, m. = *dozorce nad chlévem.* Chč. S. II. 217ª.
Chlévný. Ch. dvéře. Baw. E. v. 1417.
Chlévomet, a, m. Ms. Od. 257.
Chlichtati se = *chechtati se.* Děvčata sa chlichtala. Jrsk XX. 2. 293.
Chlichtot, u, m. = *chechtot.* Jrsk. XII. 282.
Chlimpus-chrampus = jídlo ze zelí, hrachu, mrkve a jiných zelin uvařené. U Opavy. Vyhl. II. 202.
Chlípě, ěte, n., pl. chlípata = *chřípě.* Dšk. Km. 21.
Chlipnický, vz Kuběnárský.
Chlipý, Wollust-. Vz Gb. Slov. Dle Flš. v Nár. list. 1904. 248. 3. omyl m. chlipný.
Chlíst, u, m. = *škrkavka.* Vz Gb. Slov.
Chlištěti odkud jak. Voda se skal chlištíc tekla proudem. Hlk. VII. 174.
Chlop, a, m. = *nádenník.* Slez. Vyhl. II. 315.
Chlopati = *klepati.* Chlopajte a bude vám otvořeno. Plk. N. zák. Mat. 7. 7.
Chlopeň, pně, f. Ch. Bauchinova, valvula Bauchini, Eustachova, v. Eustachii, polokruhovitá, v. semicircularis, tračníková, v. ileocoecalis. Ktt.
Chlopnitě pukati. Ott. XIX. 934.
Chlopňový. Ch. okraj, Klappenrand, čípek, růžek, Klappengipfel. Ktt.
Chlor, u, m. Výroba chloru atd. Vz KP. X. 82.—87., Vstnk. XI. 555., XII. 587.
Chloracetal, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 506
Chlorbenzoový. Ch. kyselina. Vz Vot. 95.
Chlorit, u, m., nerost. Vz Vstnk. XI. 716., 834.
Chlorjod, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 5.
Chlorkyan, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 50., 54.
Chlormethylat, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 59.
Chlormléčný. Ch. kyselina. Vz Vstnk. XII. 50.
Chlornatan, u, m. Ch. sodnatý. KP. X. 89.
Chlorofaeit, u, m., nerost. Vz Vstnk. XI. 835.
Chlorovodíkový. Ch. kyselina. Vot. 220.
Chlorový. Ch. vápno (jeho výroba, upotřebení). Vz KP X. 87.
Chlorpyrazol, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 59.
Chlostivý = *choulostivý.* Chodsky. Prk. v Kroku 1891. 339. Vz Cholostivý.
Chloustati komu kudy. Voda mořská chloustala mu nosem ven. Msn. Od. 87.
Chluben, bna, bno, vz Chlubný.
Chlubička v Vl. 420. oprav. v: chlúbička.
Chlubní, vz Chlubný.
Chlúditi, vz Chlouditi. Baw. Ezop. 2913.
Chlumčenín, a, m. = *obyvatel Chlumu.* Vz Gb. Slov.
Chlumek, mku, m., zdrobn. *chlum.*
Chlup. Není na tom ani za chlup pravdy. Us.
Chlupáč, e, m. Zarostlí jsou jako ch-či. Hamz. 5. — **Ch.** = *bo'atec.* Dšk. Km. 49. — **Ch.** = *ženská.* Čeč. 178. — **Ch.** = *míč z chlupů, chumelář, kudrna.* Štěpánovice. Kub. List. fil. 1902. 248.
Chlupáček, čku, m. = *jestřábník.* Nár. list. 1903. č. 224. 4. — **Ch.** čka, m. = *pes.* Bohatci ch-čky chovají a masojídky. Hus. II. 242.
Chlupačka, y, f. = *pokrývka, deka.* V zlodějské mluvě. Čes. l. XI. 140. — *Ch-čky*, vz Buchty.
Chlupař, e, m. = *soukenník.* V zloděj. mluvě.
Chlupatec, tce, m. = *pes.* Visí visatec (slanina) a pod ním chlupatec; rád by ten chlupatec, aby spadl visatec. XVI. stol. Čes. l. XII. 492.
Chlupatka, y, f. = pražená polévka s nakrájeným chlebem. Praha 106.
Chlupnáč, e, m. = *chlupatý.* Prešp. 406.
Chlupoví, n. Odříznul ch. s hlav jehňat. Msn. II. 52.
Chlupy = *sukno.* V zloděj. mluvě.
Chlýstati = *chlastati.* — **co**: nápoj. Al. Mrštík.
Chlystnouti odkud kam. Střeva z něho chlystla **na** zem (vylila se, vyvrhla se). Msn. II. 384. Sr. Chlustati.
Chmatač, e, m. = *zloděj.* V zloděj. mluvě.
Chmaták, a, m. = *zloděj.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140.
Chmatati = *krásti.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140.
Chmátka, y, f. = *krádež.* V zloděj. mluvě.
Chmátnouti = *chytiti, lapiti.* Sr. Ohmatati.
Chmejřiti. Chmejří = *padá drobný sníh.* Jičín. Kub. List. fil. 1902. 248.
Chmel jest symbolickou rostlinou svatební. Zvon IV. 263. Pne se jako ch. (o domýšlivých lidech). Ib. Chmel-hrdina! Smil Flaška.
Chmelařskohospodářský spolek. Nár. list. 1904. 154. 13.
Chmelařský. Český ch. spolek. Nár. list. 1903. č. 270. 21.
Chmelenský Jos. Vz Lit. I. 918., II. 424., 477. a hl. 856.
Chmeliní, n. = *chmeliště.* Vz Gb. Slov.

Chmeliti. Sladinu ch. (kořeniti). Ott. XIX. 818.

Chmelka, y, f. = *pivo.* V zloděj. mluvě.

Chmerek, rku, m., scleranthus, Knaul, rostl. Ch. prostřední, roční ozimý. Vz Ott. XXII. 725.

Chmerkovitý. Ch. rostliny, scleranthaceae. Vz Ott. XXII. 725.

Chmúran, a, m., hora v Tatrách. Hlk. XI. 22.

Chmurnokročný. Ch. lítice. Msn. II. 353.

Chmurnostrašný Zeus. Msn. II. 140.

Chmurnotvarný. Ch. sluje. Msn. Od. 181.

Chmuročerný. Ch. mračno. Msn. II. 98.

Chmurohávý Zeus. Msn. Od. 196.

Chmurovitý kotouč, oblak. Tbz. V. 1. 116.

Chmýříčko, u, n., zdrobn. *chmýří.*

Chmýrovousý. Ch. Caesar. Slád. Ant. 8.

Chňapnouti komu po čem: býku po rozích. Kká. Sion. II. 16.

Chňup, a m., nadávka XVI. stol. Zvon. II. 609. Sr. Hňup.

Chod, a, m., vz Chodové. — **Ch.** u, m. = *noha.* Brt. Čít. 85.

Chodák, u, m = *obuv.* Na nohou měl ch-ky z volské kůže. Jrsk. XXVIII. 273.

Chodánek, nku, m., vz Běhádko.

Chodba, y, f. = *chůze.* Zedřený od chodby. Rhas. 86. (IV. 32.) Kdežto ch. ani jízda nebývala obyčejná. Kar. 60. Po veliké práci chodby. Kat. 25.

Chodbový. Ch. klenutí. KP. IX. 336

Chódce, e, m. = *chodec.* Vz Gb. Slov.

Chodcovský rychtář = *nad chodci.* 1609. Schulz 54. Sr. Chodecký.

Chodecký rychtář = *nad chodci.* 1599. Schulz 46. Sr. Chodcovský.

Chódek, nka, m., zdrobn. *chod.* Vz Gb. Slov.

Chodění, n. Ch. tří králů. Us.

Choditi. — **kdy.** I vykládal nám o Frantině, jaké za ní chodily (byly) časy. Sá. XIII. 8. — **jak.** Chodíš za řezníka a nejsi, jsi zloděj. Zvon III. 79. Chodzi okolo toho ako kočka okolo cesta (těsta). Rizn. 177. Chodi jako rozražena huš. Vyhl. II. 67. — **o čem** = *obmýšleti něco.* Baw. E. v. 296., 2078.

Choditý. Ch. chůze, pervia domus, průchoditý dům. Krok 1888. 404.

Chodounský Kar. Dr., prof. a spis. Sr. Zvon III. 491.

Chodovák, a, m. = *Chod,* a, m. Kbrl. Džl. 15.

Chochánie, n. = *kochání.* Mill. 23.

Chocholáč, e, m. = *četník* (četníci mívali chocholaté klobouky). V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140.

Chocholek, lku, m., zdrobn. chochol. Gb. Slov.

Chocholíček, čku, m., zdrobn. chochol

Chocholička, y, f., zdrobn. chochol. Co ten ptáček s ch-čkou nad námi lítá? Mtc. l. XXXI. 24.

Chocholík, u, m., zdrobn. chochol. V pánvi kyčle vrtí se ch. (kosť). Msn. II. 82. — **Ch.,** a, m. = *člověk hlavy nízké a podlouhlé.* Vz Gb. Slov.

Chocholouš, e, m. = *kdo má hlavu chocholatou.* Vz Gb. Slov. — **Ch.** = **korunka** na věnečku nevěstinném. Slez. Vyhl. II. 114.

Chocholoušek Prok. Vz Lit. II. 787., 856, Zvon IV. 586

Chocholúška, y, f., cucunulla. Bhm. maj. 21b. (Mš.)

Chochorbitec, tce, m., richardia, rostl. Vz Ott. XXI. 731.

Chochtanina, y, f. Stará ch. = *žvást!al?* Zvon. II. 623., Jrsk. XXV. 172.

Chojica, e, f. = *chvojová větvička,* **kterou** se o velikonocích postřikují. Hauer 11.

Chokati se = *kochati se.* Mill. 22.

Cholástnút kým kam: do síně = *hoditi.* Val. Čes. l. XI. 92.

Cholerní nemocný. Vin. I. 253.

Cholostivý = *choulostivý.* Krok. 1891. 339. Sr. Chlostivý.

Chomolný vír života. U Bydž. Mš.

Chomolý dobytek = *komolý,* šutý, *bezrohý.* Brt. P. n. 526.

Chomout, vz Chumunt. — **Ch.** = *čepec* etc. Posměšně o ženské ozdobě hlavy. Ženy s těmi chomúty širokými. Chč. S. II. 216b. Sr. I. Přísp. 124., II. Přísp. 84.

Chomútnice, e, f. = *chomoutnice.* **Ch.** = *ženy nosící na hlavě chomouty, veliký účes.* Rokyc. Post. 303a.

Chomútník = *chomoutník.*

Chomútové (bomuthne), n. XIII. stol Vz Zakladací listinu kapitoly litoměřické. Vyd. Gust. Friedrich r. 1901. str. 14. c.

Chondrodit, u, m., nerost. Vz Mtc. 1903. 49.

Chonník, u, m. = *chodník.* Má deset ch-kov na jednu cestu. Rizn. 172.

Chorda, y, f. = *chorobný stav za priapismu.* Vz Ott. XX. 664.

Chorobopitevní základ. Ott. XX. 682.

Choroboplodný organismus, zárodek. Ktt.

Choroboslovi, n. Pathologie. Čad. 39., 116.

Choroboslovný, *chorobozpytný,* pathologisch. Ott. XIX.

Chorobotvorný. Zvon III. 492. Ch. příčina.

Chorobový. Ch. směs. Hybrid. Ktt.

Choroboznalství, n., Diagnostik. Ktt.

Chorobozpyt, u, m. Ch. kožní (nauka o nemocech kožních), Dermatopathologie. koňský, Hippopathologie. Ktt.

Choroš, e, m. = *habán,* polyporus, rod *hub.* Vz Ott. XX. 189.

Choruba, y, f. = *korouhev.* Hauer. 9.

Chorý s infť. Veru som chorá napchať do bačkora. Sbor. slov. VII. 133.

Chosen v VI. 430. má dle Rb. býti: *chosna.*

Choštiště, ě, n. = *chvoštiště.* Chč. S. I. 87a.

Choť. Choti nom. a akkus. sg. Sr. Hosti, Choti v II. Prísp. 81.

Chotě = *žádoucně.* Vz Gb. Slov.

Choťóv = *choťův, choti náležející.* Ch. hlas. přítel. Ev. ol. 271.

Choudnouti = *hubeněti.* Kbrl. Džl. 12.

Choutkovitosť, i, f. Hlk. X. 180. a j.

Chóva, y, f. = *chůva.*

Chovačka, y, f. Vrchnosti jsou ch-čky a pěstounky škol. Kom. Did. 277.
Chovadlnice, e, f. = chovatedlnice. Gb. Slov.
Chovadlnost, i, f. = *chovatelnost*. Gb. Slov.
Chovadlný = *chovatelný* Gb. Slov.
Chovanec Jos., lidový básník. Vyhl. I. 88.
Chovanice, e, f. = *chovanka*. 1511. Arch. XIX. 29. Sr. Schovanice.
Chovatedlna, y, f. = *kde se co chová*. Vz Gb. Slov.
Chovítek, zdrob. *chovít*.
Chovný skot (na chování). Nár. list. 1903. č. 128. 17.
Chrabřebojovný. Msn. II. 293.
Chrabrobojovný. Msn. II. 67., 197., 205., 276., Od. 276.
Chrabroduchý druh, Škd. Od. 64., 114., Msn. II. 201., bohyně, vojsko. Škd. Od. 102., 46. Král po zbrani ch-chý. Škd. F. 62.
Chrabroniterný. Ch. duše. Msn. Od. 87.
Chrabroruký Áres. Msn. Hym. 60.
Chrácholiti. Pravá milost zevnitř bode, ch-lí vnitř, dulcescit. Čtverh. Konáč. 1516.
Chrámný. Ch. zlato. Ev. olom. XXIX.
Chramostí, n. Je jako ch. (o churavém). Jrsk. XXVII. 335.
Chrana, y, f. Zaclonil mě v chraně stanu svého. Ž. pod. 26. 5. (Pat.). V žalt. samém jest dle Mš.: schrana.
Chranička, y, f. Ch-ky, vaccina humana, Schutzpocken; Neštovice chraničková, kravská, chránička, variola vaccina; Očkování ch-kami, Vaccination. Ktt.
Chráničkový, vz předcház. Chránička. Ch. jed, očkování, puchýřky (Vaccinenpusteln). Ktt.
Chránítko, a, n. Ch. střevní, Darmschirm. Ktt.
Chránlivě své perutě nad nimi rozprostíral. Sá Jitř. 82.
Chránlivý klášter = *ochrany poskytující*. Sá. Upom. 218.
Chrápání, n., vz Chrápati.
Chrápati jak. Chrápal, jako když dub se pilou drtí. Wtr. Str. 21.
Chrapatý rak. Slez. Čes. l. XI. 222., Vyhl. II. 268
Chřaplivost, i, f. = *chraplavost*. Vz Gb. Slov.
Chrapot hlučný, rhonchus sonorus. Ktt.
Chrapotati = *chrápati*. Sb. sl. 1901. 14.
Chrapounsky si počínati, grob. Us.
Chrast, u, m. Na všelikém chrastu, in omnibus frutectis. Pror. ol. 14ᵃ. 2. Ch., dumus. Bhm. lex. 212., Rozk. R. 69. *Chrást* = keř; *chrást* = křoví, stráň křovím porostlá. Na Val. Čes. l. X. 465., XI. 47.
Chřástati = *svištěti?* — **kudy jak**. Jeho hrabice (kosa) ch-la **bez** přestání horkým vzduchem (když sekal obilí). Nár. list. 1902. č. 267. 10.
Chrástavost, i, f. Ch. cizopasníková, suché chrásty cizopasníkové, impetigo contagiosa seu parasitica. Ktt.
Chrastice, vz Lesknice.
Chrastišov, a, m., vrch u Jankova u Votic. Uč. spol. 1901. IV. 3.
Chrastot, u, m., das Geklapper. Ch. čelistí. Msn. II. 431. Vz Chrastiti.
Chřástovitý lišejník. Ott. XIX. 437.
Chrbáč, e, m. = *rak*. Msn Hym. 93.
Chrbejz, e, m. = *chrst*. Kbrl. Džl. 16.
Chrbejznout = *chrstnouti*. Kbrl. Džl. 16.
Chrbek, bku, m., zdrobn. chrb. Vz Gb. Slov.
Chřbetna, y, f. = *hřbetní žíla*. Rozk. 2011. Vz Gb. Slov. Ch., varex. Rozk. P. 1232. Snad = spina, das Rückgrat. Mš.
Chřbetnáč, e, m., nějaká obluda. Prešp. 411. Vz Gb. Slov.
Chřbetný, *chřbetní* = *hřbetný*. Ch. žíla, Rostl. G. 172ᵇ., kosť. Lék. A. 9ᵇ. 1.
Chřbetový = *hřbetový*. Ch. žíla, Rostl. G. 178ᵇ., kožich. Mill. 42ᵃ.
Chrbina, y, f. = hrbolovitá země. Vz Gb. Slov.
Chrbolovatý, hügelig. Vz Gb. Slov.
Chrbolovi, n. = *chrbolovitá země*. Vz Gb. Slov.
Chrbovatý = *chrbolovatý*. Vz Gb. Slov.
Chrčivě oddychovati. Zvon II. 134. (Jrsk.).
Chřeb, u, m. Nepřátely mé dal si mi chřeb, inimicos meos dedisti mihi dorsum. Ž. pod. 17. 41. Ž. wit.: chřbet. Odvrátil od břemen chřeb. Ž. pod. 80. 7.
Chřebtina, y, f. = *hřbetní žíla*, *kosť* (hřbet). Vz Gb. Slov. Sr. Chřbetný.
Chřebtový, *chřebotový* = *hřbetový*. Vz Gb. Slov.
Chřečný. Ch. příze (hřečná) = *křečná* (hrubší než bavlněná). Jg. Rozb. 1842. 180.
Chřen, u, m. = *křen*. Keď zahryzneš do chrenu, nekrič, že ťa štípe. Rizn. 62.
Chřeplavý zvon. Wtr. exc.
Chrchlati. Hodiny h-ly osm (hrčivě odbily). Rais. Lep. 9.
Chrchlavě se smáti. Rais. Lep. 536.
Chriašť, ě, m. = *jedlý pták*. Sb. sl. 1901. 155. Sr. Chřist.
Chřieda, y, f., peora (de languoribus). Rozk. P. 1599.
Chřiepodna, y, f, narex, *nemoc chřípí?* Prešp. 1235. Vz Gb. Slov.
Chřiestel = *chřástel*. Vz Gb. Slov.
Chřípoprach (!), u, m. = *tabák*. Vusín.
Chřist = *křist*. Sb. sl. 1902. 14.
Chřítel v VII. 1275. gurgulis oprav v: gurgulio.
Chrkati. Z úst nic dobrého nechrkne (nepronese). Frant. 37. 8.
Chrobák, a, m. Kdykoli totiž počne ch. večer poletovat vesele po okolí svého působiště, jest jistě několikadenní pěkná pohoda k očekávání, zaleze-li však do země, najisto nastane delší nečas. Nár. list. 1902. č. 205. 9.
Chrobavěť = *čeivivěti*. Jabka chrobavíja. Val. Čes. l. X. 468.
Chrochot, u, m. = *chraplavosť*. Sb. sl. 1902. 14.
Chrochotati. Kun. Id. 95. Sr. Chrochtati.
Chrocht, u. m. = *chrochtání*. Ch. vepřů. Škd. Od. 155.
Chrochtání, n., das Grunzen. Hol. Met. I. 335. Sr. Chrochtati.

· **Chrochtavý** jazyk německý. V. — Lit. I. 580.

Chrom, u, m. Vz Vstnk. XI. 547., XII. 582.

Chromček, mečka, m., zdrobn. *chromec*.

Chromec, mce, m. Ch. **na** jednu nohu. Msn. II. 25.

Chromofotografický. Národ. list. 1898. č. 135.

Chromolithografický. Nár. list. 1898. č. 135

Chromý čím: podagrú. 1720. Mtc. 1903. 21.

Chronometr, u, m. Sr. Strh. Mech. 75.

Chropání, n. = *kýchání*. Vz Gb. Slov.

Chropavý, heiser. Vz Gb. Slov.

Chropkati. Střevíčky budú ti chropkať (vrzati). Brt. P. n. 928.

Chropotný = *chraplavý*. Ch. hlas, Tbz. III. 1. 155., zvuk. IV. 145.

Chroptání, n., das Röcheln. Vz Gb. Slov.

Chřoupavka, y, f. = *nos*. Ve zloděj. mluvě.

Chroust, vz Harabatka, Švařabatka.

Chrpový. Ch. oči (modré). Klášt Ep 106.

Chrstalec, lce, m. = *chřupka*, der Knorpel. Vz Gb. Slov.

Chrstálek, lka, m. = *chřtálek, chřupka*. Vz Gb. Slov.

Chrt ruský, anglický.

Chrudim, i, f. Jrsk. V. 179. Stran gt. sr. Gb. Slov.

Chrudimák, a, m. = *kůň z chrudimské krajiny*. Tbz. V. 4 104.

Chruna = *dobytčí nemoc*. Volyně. Čes. l. XIII. 123.

Chrup. Umělý ch. Vz Ott. XX. 797b.

Chrupavka, y, f. Ch. bílá, černá. červená (třešně). Nár. list. 1903 č. 163. 8.

Chrupěti. Až chrupí naše kosti. XVIII. stol. Čes. l. XII. 19.

Chrupky, f. = *srdcovky*, druh třešní. Nár. list. 1904. 154. 15.

Chruplavník, u m., polycnemum, rostl. Vz Ott. XX. 168.

Chrustavčitý. Ch. obruba na pušce kloubní, limbus glenoidalis, volná těla kloubová ch-tá, freie, knorpelige Gelenkkörper. Ktt.

Chrustavičný. Ch. svázání, souchrust, synchondrosis; ch. nádor, Knorpelgeschwulst, chondrom, ch. výrostek, Knorpelauswuchs, enchondrosis. Ktt.

Chrustavka, y, f. Ch-ky klínovité, cartilagines cuneiformes, růžková, c. corniculata, sklovitá, c. hyalinnea, víčková, tarsus; zánět ch-ky hrtanové, perichondritis laryngea. Ktt.

Chrustavkosloví, *chrustosloví*, n., chondrologia. Ktt.

Chrustavkovitý. Ch. výrůstky přepážky nosní, enchondrosis septi narium. Ktt.

Chrustavkový. Ch. deska trojhranná, cartilago triangularis; ch. deska křídlatá, c. alaris; ch. deska čtyřhranná, c. quadrangularis. Ktt.

Chrústek, stka, m., zdrobn. *chroust*. Vz Gb. Slov.

Chrustice, e, f., nějaká rostlina. Vz Gb. Slov.

Chrustiti se = *hrabati se*. Vz Chrouti se. Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 89.

Chrustot, u, m., das Geknirsche. Ch. kančích zubů. Msn. II. 196.

Chrysotil, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 716.

cht m. *kt*: chto, prachtikant. Slov. a v Krkonš. Šb. D. 69.

Chtič, e, m. = *snaha* neurčitá k nějakému stavu duševnímu, nikoli k nějakému předmětu vnějšímu se odnášející. Čad. 98.

Chtinda, y, m. = *člověk chtivý*. Kbrl. Džl. 15. Sr. Chtivanda, Chtivka, Chtivec.

Chtíti. Chtějí (3. pl.) v Ev. ol. 107b. a j. Vz Osv. 1896. 894. **Ať** to dopadne, jak chce m.: ať to dopadne, jak to dopadne; Chcel si, maj si. Rizn. 63.

Chtivanda, chtivinda, y, m. = *chtinda*. Deštná. Mš.

Chtivka, y, m. = *člověk chtivý*. Zvon II. 258. Sr. Chtinda.

Chučení, n. = *hučení*, das Sausen. Vz Gb. Slov.

Chuděcí hodiny = *chodící*. Dšk. Km. 46.

Chudičkovati se bídně. Dšk. Km. 54.

Chudný = *chudý, bídný*. Vz Gb. Slov.

Chudoba, y, f. Kdo sa nehýbe, zaroste ch-bou. Rizn. 166. Keby nebylo ch-by. ani páni by sa v kočoch nevozili. Rizn. 173. — **Ch.** Vzal si ch-bu (chudé děvče). Již. Čech Nár. sbor. VIII. 20.

Chudobice, e, f., zdrobn. *chudoba*. Vz Gb. Slov.

Chudobička, y, f., zdrobn. *chudoba*. Vz Gb. Slov.

Chudobinký = *velmi chudobný*. Tbz. V. 6. 395.

Chudobka, y, f. = *sedmikráska*. Džl. Čes. l. XI. 383.

Chudobný. Bohatým dává Boh statky, chudobným veselosť. Rizn. 167. — **Ch.** list = vysvědčení chudoby. Us.

Chudočka, y, f. = *postní polévka*. Slez. Vyhl. II. 12.

Chudokrevnosť, i, f., anaemia. Ch. mikteru, mikterová, Pancreasanaemie. Ktt.

Chudolázek, zku, m., endivia, rostl. Vz Ott. Slov.

Chudovodý = *na vodu chudý*. Ch. končina. Hol. Met. II. 15.

Chudozubý vtip. Nár. list. 1904. 62. 2.

Chudý. Ch. svatba, chudý život a chudé děti. Tbz. V. V. 357. Ach běda, když jsi chudý! Škd. F. 18. U chudého nebledej hanby. Lit. list. XIX. 362. — **nač:** na nepravosť, na cit. Slád. Cor. 50., Klášt. Ep. 48. — **Ch.** Chudí lidé = *poddaní* Sšehl mým chudým lidem v obecné pastviště. Půh. ol. III. 512. — **Ch.** = *libový*. Také slez. a slov. Čes. l. XIII, 110., Czam. Slov. 230.

Chuchla, y, f., cuculla. Rozk. P. 1761. (Mš.). Dle Gb. Slov. = *kukla*.

Chuchle = *zámotky z koudele*. Hauer 11.

Chucholák, a, m. = *škvor*. Sb. slov. 1902. 15.

Chuchvalcovitý. Něco měkkého, rozchlípléha, ch-tého octlo se mezi jeho prsty. Zvon III. 412.

Chuchvalec, lce, m. Po obloze válely se šedé ch-lce mračen. Zvon III. 613.

Chulení, n. A naše spisy budou (tím) obsahem jízlivého ch. Mark.

Chúlostivý = *choulostivý.* Vežde smrť ch-vého následuje stienu tvého. Vít 80b. Ch., pusilanimus. Slov. třeb. 11. (Mš.).

Chumeláč, e, m. = *mlč.* Sr. Chlupáč.

Chumeliti se k někomu = *tlačiti se.* Šml. VI. 64.

Chumelka, y, f. = *hromada.* Ch. uro zenců. Kká. Sion I. 81.

Chumlavě. Od hor hučelo to ch., mlhy se po stráních převalovaly. Rais. Zap. vlast. 190.

Chumlavý vítr. Krkonoš. Fr. Nečásek.

Chumtati = mačkati. Šaty si zchumtati. Volyně. Čes l. XIII. 123.

Chumunt, u, m. = *chomouť.* Dobra slama do chumunta, netřeba bavlny. Prus. Slez. Čes. l. XII. 490.

Cundelatý vlas Negrů. Stan. III. 182.

Churav, vz Churavý.

Churavec, vce, m. = *jelen,* který byv raněn neshazuje parohů. Ott. XIX. 266.

Churovatý = *hubený.* Vz Gb. Slov.

Churavěti od žluči. Kká. Sion II. 25.

Chuť. Kdo co dělá s chutí, mile, práce jest mu kratochvíle. Kom. Did. 152. Má chuť k Meziříčí (rád by je koupil). Arch. XX. 160.

Chutnati si co = *oblibovati.* Ch. si zákony lidské. Chč.

Chutník (z chutný) sterilis jalovec. Prešp. 1184. Vz Gb. Slov.

Chutnolibý. Ch. hostina. Msn. Od. 311.

Chutný také = *pěkný, příjemný.* Ch. obraz; Dnes je tam chutno. Laš. Čes. lid. XI. 210.

Chůvní umění (od chůva). Nár. list. 1884. č. 117.

Chůz, e, f. = *chůze.* Dšk. Km. 8.

Chuzí = *chuzší, chudší.* Protož jest Bóh nebyl ch. Rada otce. Výb. I. 926.

Chvála. Mívala chvály jako vody. Luž. Kv. I. 194. Co ústům med, to srdci našemu ch. toho, jehož milujeme. Sá. XVI. 208. Lepší: Chvála Bohu než: Dá-li Pámbu. Čes. l. X. 474.

Chválejúcí = *chválící.* Vz Gb. Slov.

Chvalitebník, a, m. = *chvalitel.* Vz Gb. Slov.

Chváliti koho. Kdo sebe sám chválí, má vzdálené přátele. Čes. l. XIII. 178.

Chvalna, laudes. Rozk. P. 2280. (Mš.).

Chvalnivý, výklad slova Herodes. Vz Gb. Slov.

Chvalvo, a, n., výklad slova nablion, řec. psalterium Vz Gb. Slov.

Chvapnosť, i, f., aviditas. Vz Gb. Slov.

Chvapný = *jsoucí na kvap, na spěch.* Vz Gb. Slov.

Chvastať, Geräusch machen = *chramostiti.* Sb. sl. 1902. 14

Chvástavý. Ch. žába = *ropucha.* Kojetín. Čes. l. XII. 152.

Chvastounství, n., die Prahlsucht. Žalostné ch. Nár. list. 1901. č. 265., Vrchl. Muš. I. 158.

Chvátal Mart. Ferd., malíř. 1736—1808. Vz Čas. mor. mus. I. 124.

Chvatlivý, rapax. Ch. ruka lotrovská (dravá). Pat. Jer. 134. 29.

Chvějepotna, y, f., vegetativa. XV. stol. Rozb. I. 194. (Mš.).

Chvějivosť, i, f. Vnadná ch. Nár. list. 1904. 141. 13.

Chvějivý. Dí hlasem ch-vým. Škd. F. 179.

Chvějnosť, i, f. Ch., produševnělosť výrazu. Nár. list. 1903. č. 175. 13.

Chvěle nad ní se sklání (chvěje se). Kká. Sion II. 62. Ch. na smrť zírala (chvějíc se). Kká. Sion II. 171.

Chvění, n. Ch. podélné, příčné, soudobé. Vz Strh. Akust. 89., 90., 398.

Chvětina, y, f., luteum, rostl. Vz Gb. Slov.

Chvíla, y, f., vz Chvíle.

Chvíle, e, f. To bez chvíle obdrží = hned. Otc. Těch peněz mi do sie chviely neplnie. Půh. mor. I. 175. (1406.).

Chvilný. Nejsem dnes ch. (nemám kdy). Deštná. Mš.

Chvilokráť, i, f. Ježůš poče jiesti v ch-ti. Dět. Jež. Krum. 2a. Pat.

Chvilokrátiti = *krátiti chvíli.* Vz Gb. Slov.

Chvístání, n. = průjem der Bauchfluss. Gb. Slov.

Chvístati. Tak mu z nich chvístalo = stříkalo s určitým zvukem. Val. Čes. l. XII. 229.

Chvíti se jak. Chvěla se, jako se chvěje květinka, když nad sadem vyvstávají hrůzozvěstné oblaky; Chvěla se, jako se chvívá mladá jedle, když zimní větry zafičí. Tbz. V. 6. 61., 400.

Chvojice, e, f., zdrobn. chvoje. Gb. Slov. Ch., sawina, Lék. B. 238a., pinus. Rozk. R. 70., P. 602. (Mš.).

Chvor, a, o, vz Chvorý.

Chvorý. Výb. I. V těch vlastech bydliv chvor se vrátil. Pass. 474.

Chvostánie, n. = *bití chvostem.* Vz Gb. Slov. Ch., convapulamen (v lázni). Rozk. P. 2504., Veleš. 153. Súchotina najprve se stává od přielišného v lázni ch. Lék. B. 47b. (Mš.).

Cchvostoskok, a, m., hmyz. Vz Ott XIX. 1034.

Chyba = *leč.* Peněz nenosil, ch. dyž šél něco platiť. Val. Čes. l. XI. 435.

Chybati = *nedostávati se.* Potom už málo chybalo. Us. místy.

Chybená. To je ch. (chyba). Us.

Chybička, y, f., zdrobn. *chyba* Z rybiček ryby a z ch-ček chyby. Rizn. 168.

Chybovati čím: rozumem = blázniti. Sbor. slov. VII. 110. Vz Chybiti.

Chycenec, nce, m. = *chycený.* Tbz. V. 4. 401.

Chyle = *křivě.* Ch. čísti v zákoně. Chč. S. II. 219b.

Chýle, e, f. = ? Vz Gb. Slov.

Chylý = *křivý.* Sr. Chyle. Dosud v nářečí lašském.

Chymek, mka, m. = Jáchym. Zvon IV. 290.

Chymista, y, m. = *chemik*. 1585. Uč. spol. 1902. 21.

Chyssop, u, m. = *stříbro*. V zloděj. mluvě

Chytač = *lapač*. Ch. jehel, Nadelfänger. Ktt.

Chytačka, y, f. (hra). Vz Sbor. slov. 1900. 184.

Chytal?, aptra. Vz Gb. Slov.

Chytati. Ten pilník nechytá = nebere. Czam. Slov. 140.

Chyterka, y, m. = *chytrák*. Vz Gb. Slov.

Chytiti se kde. Jako by se ve mně chytlo, když jsem to slyšel. Zvon III. 678.

Chytlavka, y, f. = *lapačka*. Tbz. V. 6. 332.

Chytlavý. Je chytlavá (která se snadno zamiluje). Čes. l. XIII. 176. Jako její oči chytlavé blouznivým rozesněním. Zvon. IV. 106.

Chytnouti, vz Chytiti.

Chytový, vz Pletací.

Chytr, a, o, vz Chytrý. Svět jest velmi chytr. Kruml. 185a.

Chytračka, y, f Podvodná ch. **Rais.** Lep 437. Vz Chytrakyně.

Chytřečky něco pořídíti. **Msn. Od.** 119

Chytřiti v VI. 457. po Chytro polož před ně.

Chytrný = *chytrý, učený, obmyslný*. Vz Gb. Slov.

Chytročina, y, f. sophisma. Vz Gb. Slov.

Chytroduchý Zeus Msn. II. 28., 60., 148.

Chytromluva, y, f., sophisma. Vz Gb. Slov.

Chytromudrcký Odysseus. Msn. Od. 39.

Chytromuž, e, m., sophista. Vz Gb. Slov.

Chytrosť, i, f. Starý kocour se mohl od něho učiti ch-sti (o chytrém). Tbz. V. 9. 38

Chytrošče = *chytrosti, chytráctví*. **Vz** Gb. Slov. Ch. kacieřské. Št. Uč. 78a.

Chytrota, y, f. = *chytrosť, chytráctví*. Vz Gb. Slov.

Chytroumý Odysseus. Msn. Od. 10.

Chytrování, n. Šroubovaná lesť a ch. Fel. 5.

Chytrý jak. Ch. jako zmije. Tbz. V. 6 408. Ch. jako bránivá kočka, když jí myši okousaly nos. Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 176.

Chyžný, ého, m. = *komorník*. Slov Sbor. čes. 247.

I.

I vz v Gb. Slov. — **I.** = *ani*. Nemohlo se i v Čechách ustati v přípravách k obraně; Který se však i nyní jimi spravovati neminil. Tk. XII. 44., 53. Ale chudému i haléře nedají. Hus II. 242. Věděl jsem, že ani chvály, ani milosti od kněží lakomých i od druhých světských neobdržím. Hus (List. fil. 1902. 426.).

Iacinkt, u, m. = *jacinkt*. Gb. Slov.

-iani. Staroč. místní jména ukončená v -iani. Vz Tábor 1868. č. 33., 34., 37.

Ibišich, u, m. = *ibišek*. Vezmi i. a lněné siemě. Lék. B. 180b.

Ibl Čeněk, prof. a spis. † 25./3. 1902. maje 51 rok. Vz Nár. list. 1902. č. 84. 3.

Ibogin (ibogain), u, m., v lučbě. Vstnk. X. 595.

Ibozek, zka, m. = báječný pták Iboz. Vz Gb. Slov.

Ibršar, u, m., pole u Lanškrouna, Uiberschar. Arch. XX. 603.

-ice konc. ve spisech Husových. Vz List. fil. XXVI. 254. Vysvětlení čes. jmen místních na *-ice* se ukončujících a jen v pl. užívaných vz v Mus. 1854. IV. 394. — **-ice** m. *-ovice*: Budějice (Budějovice). Vz Dšk. Km. 45.

-ici. Jména na *-ici* vz v Poutníku od Otavy 1864. II. č. 5.—9.

-ický: vopravdický. Dšk. Km. 36

-ič konc. ve spisech Husových, vz List. fil. XXVI. 257.

-íček příp: klučíček, lesíček. Vz Dšk. Km. 36.

-ička příp.: Léničkа, svrchnička, spodnička, sklenička atd. Vz Dšk. Km. 36.

Íčko = *nicko, nyní*. Kbrl. Džl. 6.

-ičko příp.: pomlčeníčko, hnedličko, semíčko, drobátičko. Vz Dšk. Km. 36.

-ičky příp.: tudičky (tady). Dšk. Km. 37.

Ičkyt = *nyní*. Vz Dšk. Km. 37.

Idealistní disposice. Nár. list. 1903. č. 298. 13.

Ideálno, a, n. Absolutné i. Vz Čad. 121.

Ideově. Poesii i. dráhu raziti; Žádný nestál i. na výši doby. Lit. I. 572., 356. Znamenitě zdokonalil českou řeč a i. rozšířil básnické oblasti. Zvon III. 461.

Ideovosť, i, f. I. v malířství. Osv. 1896. 370., Nár. list. 1903. č. 141. 13.

Idyllism-us u, m. Přesladlý i. Lit. I. 357.

Ignorantský. I. útočení. Osv. 1896. 1029.

Ihoch, u, m. = *volský krumpolec, křivec, koprdle*, z něm. Joch. U Vimperka. Kub. List. fil. 1902. 248.

Ichna, častá nadávka v XVI. stol. na Rakovnicku. Zvon II. 623. Wtr.

-ik konc. ve spisech Husových. Vz List. fil. XXVI. 257. Ign. Hošek dokazuje proti Horákovi, že slova ukončená v *-ik* nejsou odvozená od sloves, nýbrž že jsou denominativa. Vz Mus fil. 1902. 62. nn., VII. 300. nn.. List. fil. 1902. 96.

Ikon, u, m., z řec. = *obraz*. Grm. VIII.

Ikonografie, e, f. Nár. list. 1904. 244. 13.

Ikonoklastický = *obrazoborný*, z řec. I. zkáza. Chyt. 63.

Ili, jméno písmene *i* v abecedě Husově. Mš.
-ilinký příp.: malilinký. Dšk. Km. 38.
Illový Rudolf, básn. Sr. Zvon IV. 323.
Illuminator, a, m. Lit. I. 5., Půh. ol. III. 482.
Illusionář, e, m. Nár. list. 1904. 16. 3.
Illusionista, y, m. Nár. list. 1904. 16. 3.
Illusionistní slabosť. Nár. list. 1902.
Illusornosť, i, f. = *klamnosť, zdánlivosť.* Nár. list. 1902.
Illustrativní vševědnosť, banálnosť frase. Nár. list. 1903. č. 298. 13.
Illustratorský pokus. Čch. Kv. 208.
Imidazolový derivát. Vstnk. XI. 505.
Imidoderivat, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 50.
Imidoether, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 56.
Imidochlorid, u, m., v lučbě. Vstnk. XII. 53.
Imidoxanthid, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 53.
Immaterialnosť, i, f. I. světla. Nár. list. 1904. 38. 13.
Immerse, e, f., z lat. = *pohřbívání ponořením do vody.* Ott. XX. 2.
Impastovati = *dáti do něčeho přísadu pastovou nebo těstovou, těstovati co,* v malířství: *barvy tlustě klásti.* Strz., Zach. Test. 146.
Imperdyantský kortyzoun. Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 177.
Imperialism-us, u, m. = *oddanosť císařství.* Politický im. Nár. list. 1903. č. 291. 21.
Imperialistní proud, politika. Nár. list. 1904. 107. 21., 1903. 312. 21.
Imperialka, y, f., druh *cukrovky.* Dhnl. exc.
Impressionistní zor. Nár. list. 1903. 319. 13.
Impressivnosť, i, f. Nár. list. 1904. 121. 13.
Impressorství, n. = *knihotisk.* Kom. Did. 94.
Improvisatorka, y, f. = *skladatelka* (s patra). 1. básní. Luž. Kv. 1. 71.
Impulsivnosť, i, f. Nár. list. 1903. č. 243. 13.
-in, vz Trestin. Ve spisech Husových. Vz List. fil. XXVI. 452.
-ina příp.. Pepina, březina. Vz Dšk. Km. 16. Ve spisech Husových. Vz List. fil. XXVI. 451.
Inaktivní = *nečinný.* I. látka (lučební). Vot. 80.
Incerace, e, f. Zach. Test. 29. Vz násl.
Incerováni, n. = způsob, kterým kámen působí; metáním elixíru krůpěje po krůpěji na tělo nedokonalé působí v živé stříbro anebo ve ferment vnikajíc do nejhlubších částí těla. Zach. Test. 146.
Incerovati co čím. Zach. Test. 34.
Incerující olej. Zach. Test. 29.
Incinerace, e, f., z lat. = *spalování mrtvol.* Ott. XX. 2.
Inčko = *nyní.* Dšk. Km. 36.
-inda příp.: cifilinda. Dšk. Km. 23.
Indiánek, nka, m. = *malý krocan.*
Indičský, *indijský, indský = indický.* Baw. Ar. v. 3897.
Indignovaný, z lat., indigniert, rozborlený, pohněvaný. Jrsk., Zvon III. 22.
Indijský. I. moře. Mill. 121. Vz Indičský.
Individualisační. Zvon IV. 295.
Indivinace, e, f., z lat. Zvon III. 326.
Indský. I. moře. Mill. 116. Sr. Indičský.
Industrialisace, e, f., z lat. I. země = *zprůmyslnění.* Nár. list. 1903. č. 165. 1.
-ině příp.: hospodyně, rohatině. Dšk. Km. 16.
-ínek příp.: vtáčínek, Francínek, plamínek. Dšk. Km. 33.
Infekce, e, f. z lat. = *nákaza; morové bolesti, mor.* 1585 Schulz 27.
Infirmář, e, m., z lat. = *nemocnice.* Vz Gb. Slov.
Informatori-um, a, n., z lat. = *vychovatelna, vzdělavatelna.* Grm. VIII.
Informatorní = *vychovatelský, vzdělavatelský.*
Ingot, u, m. = *železný špalek z kokyll vytažený.* Vz KP. X. 157.
Inhed. Výklad vz v Mš. Slov.
Inhední. Zločince dopadnou v i-ním horkém účinku. XV. stol. Mus. 1879. 150.
Inhedž, *inhedže = inhed.* Alx. Jhr. 388.
Inhumace, e, f., z lat. = *pohřbení do hrobu v zemi k hnilobě.* Ott. XX. 2.
-inka příp.: Lízinka, kravinka, holčinka. Vz Dšk. Km. 33.
-inkatý příp.: malinkatý, saminkatý. Dšk. Km. 19.
-inko příp.: jablinko, hnedlinko, brzinko. Dšk. Km. 33.
Inkompatibilita, y, f. I. hlásek, jejich *neslučitelnosť ve skupiny.* Hlavn. 38.
Inkorporovaný, z lat. = *vtělený, přidělený.* Fara i-na klášteru. Mtc. 1903. 284.
Inkoustář, e, m. = *inkoustník* (VI. 465.). Čes. l. XI. 373.
-inky příp.: neninky. Dšk. Km. 37.
Inosurie, e, f. = *vyměšování inositu močí.* Ktt.
Inspirační tajemství. Zvon III. 681.
Inspiratorka, y, f., z lat. = nadšenka; *žena nadšení vzbuzující.* Nár. list. 1903. č. 257. 17.
Instrument, u, m. I. u řezníků = *nástroj,* kterým se zdvihají těžké kusy masa. Kšť. Lid. 10.
Instrumentační nápad. Nár. list. 1904. 73. 5.
Instrumentál. K otázce o funkcích slovanského i-lu na základě ruštiny vz Mus. fil. 1902. 365. nn.
Instrumentář, e, m. Hudbu při svatebním hodě provozoval i. Mandl na varhanách nosicích. Zvon IV. 37.
Insula, y, f., lat. = *ostrov.* Lobk. 7., 20. a j.
Intelligent, a, m. = *vzdělanec.* Vstnk. X. 191.
Interessantnosť, i, f. Nár. list. 1903. č. 148. 13.
Interlocutori-um, a, n. = vpadání do řeči, *mezimluva.* Zbytečnými i-riemi aby ani

soudu ani stran nezaneprazdňoval. Svět. 1886. 19.
Interlocutorní užitek. Světz. 1886. 19
Intermediárný. I. poloha. Vot. 79.
Interpolační formule. Vz Strh. Mech. 10.
Intervallový. I. jednotka. Zvon III. 570
Intervenční koupě. Nár. list. 1904. 41. 5.
Intrikán. a, m., vz Intrigan I. 588. — Vrc'. Muš. I. 20.
Intrikářství, n. = *pletichářství.* Mtc. 1903. 264.
Intuitivní = *názorný.* I. soud. Uč. spol. 1902. IX. 8.
Invectiva, y, f., z lat. = *posměšek, úštipek, urážka, tupení.* Grm. IX.
Invenční tvořivost básnická. Lit. II. 681.
Invigilace, e, f. z lat. = *dohled.* Nár. list. 27./8. 1896. Dbnl.
-íř konc. ve spisech Husových. Vz List. fil XXVII. 223.
Iod, u, m. Výroba, vlastnosti a upotřebení iodu. Vz KP. X. 99.
Ipel'. vrch a řeka na Zvolensku. Sb. sl. 1902. 48., Kál. Slov. 43.
Islamista, y, m. = *islamita.* Islamit. Hlk. XI. 155.
Isoamylkoniin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. X. 577.
Isoamylsulfochlorid, v lučbě. Vz Vstnk. XII. 48.
Isobarický. I. změna stavu plynu.
Isobutylsulfochlorid, u, m., v lučbě Vstnk.
Isocorybulbin, u, m., v lučbě. Vstnk. X. 594.
Isoforon, u, m., v lučbě. Vstnk. XII. 48.
Isohexanolamin, u, m., v lučbě. Vstnk. XII. 47.
Isohydrický roztok. Vot. 256.
Isohydroxylmočovina, y, f., v lučbě. Vstnk. XII 53.
Isochorický. I. změna stavu plynu.
Isokras, u, m., nerost. (vesuvian). Vz Vstnk. XI. 837.
Isomáselan, u, m., v lučbě. Vstnk.
Isometrický. I. změna stavu plynu.
Isomočový. I. kyselina. Vstnk. XII. 55.
Isomorfin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. X. 588.
Isonitrosoacetofenon, u. m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 58.
Isonitrosoaceton. u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 10., XII. 57.
Isonitrosoketon, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 57.
Isopiestický. I. změna stavu plynu.
Isopikrový. I. kyselina. Vstnk. XI. 128.
Isopový prach. Lék. B. 47a.
Isopropanolamin, u, m, v lučbě. Vz Vstnk. XI. 10
Isoserin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 50.
Isothermický. I. změny stavu plynu. I. čára. Jind. 18.
Isothermičnosť, i, f. Vot. 345.
Isotropidin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. X. 583.
Istebňanka, y, f., potok, přítok Oravice na Slov. Sb. sl. 1901. 162.
Istec, istce, m. = *jistec.* Vz Jir. Prove 101.
Išpan = *ispan.* Gb. Slov.
-iště konc. ve spisech Husových. Vz List. fil. XXVI. 449.
Iterativnosť, i, f. I. výrazu řeckého. Vz Osv. 1896. 723.
-ítko příp.: kropítko, rukovítko. Dšk. Km. 35.
Itrocel, n. = *jitrocel.* Dšk. Km. 6.
-itý konc., její význam. Vz List. fil. XXVII. 225.
Ivadov, a, m., vrch v Gemersku na Slov. Sbor. slov. 1901. 41.
-ivý konc. její vznik. Vz List. fil. XXVII. 231.
Iz. Sr. Mš. Slov.
Izbiti, mactare. Greg. 103a. 9. (Mus. 1878. 556.).
Izborský Bolemír = *Ant. Marek* (byl narozen v domě, kterému říkali: ‚Na sboře', že v něm mívali Čeští bratři svůj sbor). Jakb. Mar. 14., Lit. I. 625
Izbulka, y, f. = *jizbička.* Val. Čes. I. XII. 85.
Izbývati, superare. Greg. (List. fil. XI. 64.).
Izcěpěný, crudelitatis rigidae. Greg. Vz nási.
Izcěpeněti, obrigescere. Greg. (List. fil. XI. 440., Mus. 1879. 529.).
Izdali = *zdali.* I. zbierají v trní hrozny? Chč. S. II. 199b.
-izna konc. ve spisech Husových. Vz List. fil. XXVI. 451.
Izpoviedati se, fateri. Greg. (List. fil.) XI. 64.
Izptati. Izptal, fuerat expertus. Greg. Pat.: izpytal. Mš.
Izřezati. Izdrezana, sculpta. Greg. (Mš.).
Izvoliti. Izuoli maluit bibere. Greg. Není pouze v záp. Slov. Vz List. fil. XXVIII. 65.

J.

J. Vz Gb. Slov. — Slova, počínající se ve vých. Čechách s *i*, znějí tam vesměs bez *j*: itro, íst, Iřík; i ve slovech složených: neináč, neistota; i uvnitř: kraina, kraic. Jir. Mus 1863. 331. Na začátku slov se také na slov. Skalicku často odsouvá: enem, inší, menovať. Vz Sbor. čes. 84.
ja. Dvojhláska *ja* nepodléhá na slov. Skalicku přehlásce: jazero. Vz Sbor. čes. 83.

Jabkovitý kůň. 1512. Arch. XIX. 102. Sr. Jablkovitý.

Jablanský, pomonicus (de vestibus, asi o sukni). Rozk. P. 1818. Sr. Jablonský. Rozk. R. 93.

Jablčko, a, n. = štiapek (hůlka) s červeným jablíčkem na něm nastrčeným který nosí nevěsta, dokud se nezačepí. Sbor. slov. VII. 112.

Jablečný. J. stráž, custodia pomorum. Ž. pod. 78. 1. J. dřevo. Ev. ol. Gen. I. 11. (lignum pomiferum). Sr. Jableční.

Jablinko, a, n., zdrobn. *jablko.* Dšk. Km. 33.

Jablíška, pl., n. = *brambory.* Mtc. 1902. 8. a j. Vz Jablko.

Jablko, a, n. Jeho druhy, popis atd. vz v Nár. list. 1903. č. 275. 2. odp. Bylo tam tolik lidí, že by j. nebylo propadlo. Us.

Jabloň, ě, f., pirus malus. Vz Ott. XIX. 772. Aká j, také jablko. Sbor. slov. VII. 129.

Jabloňky, pole u Starče. Čas. mor. mus. III. 133.

Jabloňové, stráň u Vsetína. Vck. Vset. 175.

Jabloňovitý. J. rostliny, pomaceae. Vz Ott. XX. 192.

Jablonský, *jablanský* z jablon, jablan, jabloň. Vz Gb. Slov., Jablanský.

Jaboty = *náprsenky.* Sá. XVI. 132.

Jabřadek, vz Jabradka, Gb. Slov.

Jacinktový, Hyacinth-. Vz Gb. Slov.

Jácnosť, i, f. Čch. I. Pov. 112.

Jacynkt, u, m., vz Jacint. Baw. J. v. 266., 1111

Jadač, e, m. = *badatel, zkoumatel.* Vz Gb. Slov.

Jadánie, n. = *bádání, zkoumání.* Vz Gb. Slov.

Jádce, e, m. = *zkoumatel, slidič.* Vz Gb. Slov.

Jaderce, e, n. = *jadrce.* Vz Gb. Slov.

Jaderní vlna. Arch. XX. 286.

Jaderníček, čku, m. Seju, seju j-čka, vyroste nám řimbabička, vyhojí se pak kravička (říká o Štědrém večeru, kdo rozhazuje po zahradě zbytky večeře). Kšť. Lid. 10.

Jadět koho = *svědivě boleti.* Val. Čes. l. XII. 188., III. 208.

Jadivý dluh. Val. Čes. l. XIII. 208.

Jadlovstvie, n. = jalovství. Vz Gb. Slov.

Jadrko, a, n. = *jadérko,* zdrobn. jádro.

Jadrnáč, e, m. J. londýnský (jablko). Nár. list. 1903. č. 233. 4.

Jadrný kořen (zelený), herba virens. Ev. ol. Gen. 1. 12.

Jádro, a, n. = *vnitřní zdivo vysoké peci.* Vz KP. X. 144. — J. *semene* Vz Semeno.

Jadýrko, a, n., zdrob. jádro.

Jadyžto = *kadyžto.* Pass. 645. 1. Vz Jadyž.

Jaferník, u, m., jméno byliny na Oravsku. Sb. sl. 1901. 187.

Jagić Vatroslav. Vz Lit I. 918.

Jahan, a, m. = jahen. Vz Gb. Slov.

Jahanný od jahan. Vz Gb. Slov.

Jahelník, a, m. = *jehelník, jehlář.* Tk. M. r. 184.

Jáhlář, e, m. = *prodavač jahel.* Čes. l. XI. 372.

Jáhlí, n. (hromadné = *jáhly*). Dšk. Km. 6.

Jáhlina y, f. J. opasní, bederní, kyčelní vřed, vřed ohnivý, bederní růže, oheň sv. Antonína, herpes zoster. Ktt.

Jáhliny potní, sudor anglicanus, febris miliaris, Schweissfriesel. Ktt.

Jáhlovitý. J. spála. J. výduť, aneurysma miliare. Ktt.

Jahn Jiljí † 18./5. 1902. Vz Nár. list. 1902. č. 137. — J. Method, spis. Sr Zvon IV. 211.

Jahně, ěte, n. = *jehně.* Mš.

Jahoda, y, f. J. vinná (zrno). Lbk 55.

Jahodčí, n. = *jahodí.* Jrsk. IX. 189.

Jahodovice, e, f. = *kořalka z jahod.* Nár. list. 1902. č. 185.

Jahřáb, sorbus aucuparia. Vyhl. II. 222. Vz Jeřábek.

Jách = *já bych.* J. to nejedla za svět. Strn. Hor. 17.

Jajkanie, n. = *bědování.* Chorému nepomáha j. Rizn. 63.

1. **Jak.** Spojka *jak* ve větě podmínkové na slov. Skalicku: Jak je to pravda = je-li to pravda. Sbor. čes. 85. — Ví co a jak. Jak já tě povím (pohrůžka)! Kšť. Lid. 6.

2. **Jak** (yak) chrochtavý, poëphagus grunniens, ssavec. Vz Ott. XIX. 1039.

Jakobínství, n. = *revolucionářství.* Lit. I 34.

Jakoubek ze Stříbra M. Vz Hrubý 98. nn.

Jakoubka, y, f., vz Jakubka. Us.

Jakožkolvěk, quamvis. J. v tej zemi drev dosti jest. Mill. 71.

Jakožť je sám počítal. Mill. 10.

Jak sem ja ščasny rok dočkala (*tanec*). Vz Brt. P. n. 968.

Jaksiživ = *jaktěživ.* Ve Vlašimsku.

Jaktěživo to nebývalo. Us.

Jakto, *jakžto,* ut, quasi, tamquam, jako. Vz Pat. Jer. 151.

Jakub. Horký den na sv. Jakuba přislibuje mnoho ovoce. Nár. list. 1902. č. 205. 4. Svítí-li na sv. Jakuba slunce, bude prý krutá zima. Když na sv. Jakuba slunce svítí, má prý krutá zima býti: Parno o J-bě, zima o Vánocích. Ott. Kal. 1904. — Jakube, ptaci sú na dubě. Slez. Vz více ve Vyhl. II. 256.

Jakubec J. Dr., spis., nar. 1862. Vz Flš. Písm. 725., Lit. I. 73., II. 856.

Jakubský od Jakub. Prešp. 869. Sr. Gb. Slov.

Jakule, rybník na Krumlovsku. Arch. XXI. 544.

Jakýže. Který život jest j., s toho hlahol jest takýže. Baw. E. v. 1832.

Jakýžkolivěk. Mill. 62.

Jakž brzo = *jakmile.* Baw. E. v. 145., Ar. 296. a j.

Jakživo. To je od jakživa Us. Mš.

Jakž jedno = *jakmile.* J. j. pes zaštěkne. Baw. E. v. 1281.

Jakžkolivěk se zamútil. Mill. 9a. a j.

Jakž náhle = *jakmile.* J. n. jej zoči. Baw. J. v. 1895.
Jalbl, a, m. = *ďábel.* Mor. Čes. list. XII. 97.
Jalojce, e, f. = *jalovice.* Dšk. Km. 41.
Jalov, a, o, vz Jalový.
Jalovcovka, y, f. = *jalovcová kořalka.* Rais. Lep. 518.
Jalovčí, n., kollekt. J. sekáno do cest, též voženo pozemčí na ně. 1609. H. Jir. Mýto 67. 2.
Jalovčice, e, f. = *jalovcová hůl.* Nár. l. 1902. č. 9. odp.
Jalovčovák, u, m. = *houba.* Čes. l. XI. 290.
Jalovec, vce, m., z jalový. J., sterilis. Prešp. 1183. — Vz Gb. Slov. — **J.** = *jalové ovce.* Pásl jalovec; Přihnal jalovec. Slez Vyhl. II. 289.
Jalový = *neplodný.* Tvá sestra byla jest se mnú na dvaceti nedělí, než vždyť jest j-vá. Arch. XX. 145.
Jalůvčinka, y, f. Čes. l. XI. 370.
Jalůvka, y, f. = *jalovka.* XIV. stol. Ev. víd. (Jir.).
Jáma. Na Louži n. v Jámě, jižní část Vodičkovy ulice v Praze. Dolen. Pr. 491.
Jambora, *jamborka,* y, f. = *holka, děvče* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140.
Jamel, a, m. = *jmelí.* Hauer 11. Sr. Jamela.
Jámen, vz Amen.
Jamkovitý. Prohlubinovité, j-té defekty v mozku, Porencephalus. Ktt.
Jamník, a, m. = *dobyvatel stříbra z dolů.* H. Jir. Sl. pr. I. 79.
Jamovec, vce, m., phillyrea, rostl. Vz Ott. XIX. 781.
Jampný = jamný. Vz Gb. Slov.
Jamrichovo, a, n., hora v Gemersku na Slov. Sbor. slov. 1900. 153.
Jan: Hondák, Hondl, Honzal, Janák, Jenda, Jenoušek. Jan rozbil žban. Co vic? Střejic. Slez. Vz více ve Vyhl. II. 256., 257. Čemu se nenaučí Janíček, tomu nenaučí se Jan (z mladu se musí člověk učiti). Kom. Did. 68. — *Sv. Jan Křtitel.* O sv. Janu Křtiteli večer sázej cibuli do chladné země. Lidové zvyky, pranostiky, zábavy, obyčeje a pověry na den sv. Jana Kř. Vz Mus. 1891., Čes. l. XI. 271., XII. 409., Vyhl. II. 51., Vykl. Obrz. 205. nn, Brt. Čít. 394. Jana páliti = svatojanské ohně. Vykl. Obrz. 211. Do sv. Jana Kř. není dobře koupati se (v řece, v potoce), možná prý dostati snadno ve vodě svrab. Čes. l. XIII. 436. Na sv. Jana není noc žádná (je nejkratší). Vykl. Obrz. 217. — *Sv. Jan Evang.* Vz Souk. 1903. 24. — *Sv. Jan Šťastný.* Vz Souk. 1903. 10. — *Jan z Opavy,* slez. spis. v XIV. stol. (asi 1350.—1426.). Vz Vyhl. 32.
Janáček J., hud. sklad. Sr. Zvon IV. 587.
Janák, a, m. = *Jan.* Dšk. Km. 28. — **J.** = *jonák.* Vz Gb. Slov.
Janálky, pl., f. = *brambory dobývané o sv. Janě.* Dšk. Km. 31.
Jancikrist v I. 600. za Jančary polož před Jančar.
Jančarečky, zdrobn. jančary (ženské botky). Brt. P. n. 809.
Janček, nečka, m. = *Janeček.* Šb. D. 63.
Janda Václ., býv. zemský poslanec a starosta okresu velvarského, národovec † 25./3. 1902 maje 67 let.
Janďourek, rka, m., od Janda. Dšk. Km. 32.
Janeček Jar., spisov. Sr. Zvon. IV. 418.
Jarkovský Stanisl., spis. Sr. Zl. Praha 1904.
Janholec, lce, m., pole u Šašovic. Čas. mor. mus. III. 133.
-janín příp., její výklad vz List. fil. XXIX. 223.
-janka: Podešvjanka = žena Podešvova. Šb. D. 57.
Jankel, klu, m. = ženská oděv. Čierny j. Slov. Sbor. čes. 256. Sr. Janklík v I. Přísp. 184.
Janofítový, vz Janofít. Gb. Slov.
Janovec, vce, m., sacrothamnus, Besenstrauch, rostl. Vz Ott. XXII. 647.
Janovka, y, f. = *hra.* V zloděj. mluvě.
Jantar, vz Vstnk. XI. 841.
Jantarně žlutý. Zr. Kom. 118.
Japko, vz Jabko. Japka = brambory. Nár. list. 1904. 94. 10.
Japonskoruský. J. válka r. 1904. Us.
Japostol, a, m. = *apostol.* Mš.
1. **Jar.** Předčasné jaro mívá krátké léto (dítě záhy příliš moudré nebývá staré). Slád. Rich. 84. — **J.** = *les.* V zloděj. mluvě.
Jařambitý, *jařabatý = strakatý.* Slez. Vyhl. II. 279.
Jařátko, a, n. = jarní jehně, kůzle (z jara zrozené). Msn. Od. 132.
Jarčák, a, m. = *mladý zloděj poprvé před soudem.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140.
Jargany = *varhany.* Nenaučiš ty starebo kocura na j-nach hrać, bo już umi. Prus. Slez. Čes. l XII. 490.
Jařina, y, f. = mladý lid od 18.-19. let. Mor. Čes. l. XI. 272. Sr. Podjařina.
Jarka, y, m. = *Jarolím.* Jrsk. VIII. 119.
Jarkovec, vce, m. = rybník u Jankova u Votic. Uč. spol. 1901. IV. 3
Jarmara, y, f. = *žena, která mnoho sní.* Bál se, že by dostal (za ženu) nějakou j-ru. Zvon II. 50. (Jrsk.). Je jako j. = *tlustá.* Čes. lid, XIII. 176.
Jarmarečnický výrobek (špatný). Čes. l. XII. 442.
Jarmarkový frejunk. Arch. XX. 456.
Jařmitel, e, m., Unterjocher. Nár. list. 1885. č. 82.
Jařmo, a, n. = *bárka, dřevěný pilíř.* Ott. XIX. 741.
Jařmový. J. žíla, vena jugularis (hrdelnice). Ktt.
Jarně mladý. Nár. list. 1903. č. 250. 17.
Jaro, a, n. J. přízeň, léto trýzeň. Čes. l. XIII. 307.
Jaroduvný Boreas. Msn. Od. 212.
Jaromocný Helikaon, duch. Msn. Il. 47., Od. 270.
Jaromyslnosť, i, f. Nár. list. 1901. č. 276.
Jarosněžný vztek. Prvotiny. 1817. 154.

Jarošek, ška, m. = *had tlustý jako ruka.* Slez. Vybl. II. 286.

Jarotný. Msn. Od. 80.

Jaršík, a, m. = *arcibiskup.* Ev. ol. 340a.

Jarvoj, e, m. J. Amfiaraus. Msn. Od. 228.

Jasance, pole a les u Červ. Hrádku. Čas. mor. mus. III. 133.

Jasanovka, y, f. = *jasanové kopí.* Msn. I . 102., Od. 332.

Jásati = *trhati* **co. Už si ty gatě rozjásal.** Val. Čes. l. XI. 209. — **J.** = *výskati, zpívati, vaditi se, mle'i hubou.* Zajaskal sem si pěsničku. — **J. se** = *svítiti se, třpytiti se.* Cosi se tam jásá. U Uh. Brodu. Čes. l. XI. 209. Berona jásala sa ako slunce. Němc. Sr. Čes. l. XII. 907.

Jasena, y, f., potok na Zvolensku. Sb. sl. 1902. 48.

Jasenice, část Vsetína. Vck. Vset. 168.

Jaseničanka, přítok Bielé v Oravsku na Slov. Sb. sl. 1901. 162.

Jasice. Jak j. přes nebesa my tryskli (letěli). Klášt. Maz. 24.

Jasněhnědý. J. oči. Pokr. 1885. č. 112.

Jasněti, ěl, ění = jasným se stávati. Zr. II. Nov. 151.

Jasnězelený háj. Stan. III. 93.

Jasněžlutý bambus. Emin. 19.

Jasnoduchý muž. Kká. Sion. II. 91.

Jasnohlaholný věstitel. Msn. Od. 22.

Jasnohlasý dravec (pták). Msn. II. 361.

Jasnochovanec, nce m. Msn. II. 66.

Jasnochový. J. kníže, Achill, bohatýr. Msn. II. 22., 153., 6.

Jasnojasný svit. Zr. Nov². 171.

Jasnokrunýřný. J. Achajové. Msn. Od. 64.

Jasnokučerný Menelaos. Msn. Od. 225.

Jasnopaprsk, u, m. J. slunce. Msn. Od. 336.

Jasnopeřejný. J. řeka. Msn. II. 379.

Jasnorodý Odysseus, muž, kmet. Škd. Od. 2., 10., 460.

Jasnorokytný zpěv, λιγυρὴ ἀοιδή. Msn. Od. 180.

Jasnorudek, dku, m., vz Proustit.

Jasnorudý nektar. Msn. Hym. 41.

Jasnotoký. J. voda, Škd. Od. 134., studánka. Msn. II. 401.

Jasnotřpytný Olymp. Msn. II. 16.

Jasnovidka, y, f., prorokyně. Nár. list. 1904. 215. 13.

Jasnovidný, hellsehend. Nár. list. 1903. č. 175. 13.

Jasnozeničný, γλαυκῶπις. J. Pallas. Msn. Od. 177.

Jasnozorný. J. Athene. Msn. Hym. 12.

Jasnozrakost, i, f. Ktt.

Jaśnuśinky = *jasňoučký.* Prus. Slez. Čes. list. X. 423.

Jasobleský Zeus. Msn II. 364. 402.

Jasohlaholící kobza. Msn. Od. 124.

Jasohledný. J. panna. Msn. II. 439. Sr. Jasohledý. Msn. II. 439.

Jasolesklý štít, kov. Msn. II. 306., 185., Od. 150., 164.

Jasořečný věstník (herold). Msn. II. 147.

Jasoskvoucí hvězda. Msn. Od. 194.

Jasostolný. J. dennice. Msn. II. 146. J jitřena Msn. Od. 90.

Jasotřpytný. J. slunce, Olymp. Msn. Od. 160, 303.

Jasovati. Nebeský hlas jasuj, coeli vox jubilet. Gl. hym. V. 123a. (Mš.).

Jasozorkyně, ě, f. J. Athena. Msn. II. 31.

Jasozorný. J. božka. Msn. II. 24.

Jasozvučný věstník. Msn. II. 31.

Jastřábnice, e, f., pes accipitris, rostl. Slov. B 7. (Mš.).

Jastřábový, Habichts-. Vz Gb. Slov.

Jaščerka, y, f. = *studánka* pod vrchem v horách jižně od Hodslavic na Mor. Vz Čes. l. XI. 325.

Jatec, tce, m. Člověk jatec hmoty. Tbz. V. 1. 119.

Jatečně. Dobytek j. vykrmiti (aby se hodil k porážce). Nár. list. 1903. č. 196. 1.

Jatečný trh. Nár. list. 1903. č. 168. 14.

Jatelinka, y, f., *tanec.* Vz Brt. P. n. 845., 929.

Jaterní žíly, venae hepaticae, zánět pouzdra j-ho, perihepatitis; j. hlíza (hnisavý zánět jater), hepatitis suppurativa, Leberabscess, hlíza j. po úrazu, hnisavý zánět jater úrazový, hepatitis suppurativa traumatica. Ktt. Sr. Játra.

Jatky, pl., f., také = *lávka* (verpánek, Gewerbebank). J. pekařské. Vstnk. XII. 88.

Jatkyně, ě, f. = *zajatá žena.* Tbz. V. 9. 311., VIII. 308.

Játra lalokovitá, hepar lobatum, muškátovitá j. úbytová, h. muscatiforme atrophicum, tuková, tučnatá j. (tučnatost jater), h. adiposum, lipomatosis hepatis, zbytnivá, svraštělá j., cirrhosis hepatis hypertrophica, svraštění jater, cirrhosis hepatis, hepatitis interstitialis, žluté úbytě jater, gelbe Leberatrophie hepatitis parenchymatosa, atrophia hepatis flava, zánět jater, Leberentzündung, hepatitis, hnisavý zánět jater, hlíza jaterní, hepatitis suppurativa, převleklý hnisavý zánět jater, převleklá hlíza jaterní, hepatitis suppurativa metastatica, hlívový příjičný zánět jater, hepatitis syphilitica gummosa, vmezeřený příjičný z jater, hepatitis syphilitica interstitialis, vleklý vmezeřený zánět jater, hepatitis interstitialis chronica, prudký zánět jater dužnicový, h. parenchymatosa acuta, změkčelost jater, Lebererweichung. Ktt.

Jatřice, pl., f., zdrobn. *játry.* Vz Gb. Slov.

Jatřičky, pl., f., zdrobn. *játry.* Vz Gb. Slov.

Jatrna, y, f. = *jatrní žíla.* Vz Gb. Slov.

Jatrnicový. Biblická zvířátka j-vá po půl kopě. Světz. 1886. 403.

Jav, *a, o.* Blud na javo vynide. Dal. J. 90. Ktož činí pravdu, pódeť na javo k světlu. Št. Uč 49b. Děje se to na javě. Pass. 366. (Mš.). Vz Jev.

Javořina, vz Vrchář. J. = *paseka,* kde dříve stály javory. Vck. Vset. 47.

Javořiňák, a, m. = *pasekář, valach.* 1690. Vck. Vset. 47.

Javorný, z javoru. Ahorn-. Vz Gb. Slov.

Javorové, hora v Těšínsku. Vyhl. I. 17.

Javorový. J. koryto, slov. tanec. Sbor. čes. 109.
Javorzina, y, f., hora v Gemersku na Slov. Sb. sl. 1901. 166.
Javran, a, m. = *havran.* Mill. III. 26. (Mš.).
Jáz. Vz Mš. Slov., Gb. Slov.
Jazvec, zevce, m., hora v Gemersku na Slov. Vz Sbor. slov. 1900. 153.
Jazýčkový. J. jehla pletací. Ott. XIX. 906.
Jazyk. Smělejší lidé ji uštipovali do očí, ale potázali se vždy se zlou; děvče mělo jazyk jako křen a pepř. Zvon III. 107. Nevšímají si, do čeho jim nic není, a po lidech jazykem nejezdí. Rais. Zap. vlast. 108. J. moc muvi (mluví), ale malo učini. Prus. Slez. Čes. l. XII. 490. Lidské jazyky jsou horší hadích žihadel; Obtěžkaný j. (o opilém) slov nikdy neváží. Tbz. III. 1. 264., VIII. 160. Lidský j. zlý a těžko se mu ubrániti. Hlk. V. 19. J. jako břitva. 1637. Sr. Fel. 2. J. je malý úd, ale dovede mluviti veliké věci. Wtr. Min. 32. J. v hrdlo táhnouti (mlčeti). Rokyc. Post. 70b. Čo jej chybalo na rozume, doložila jazykom; Človek má na to j., aby ho voril; J. škodí sojke (klevetnici); Zlé jazyky operú každého; Najviac ľudí popáli sa jazykom; Plieska jazykom, ako pastier kocárom. Rizn. 62., 65., 166., 171, 175. Sr. Mš. Slov.
Jazykoopravný. J. snahy. Czam. Slov. 197.
Jazykový. J. cítění, myšlení. Lit. I. 397. J. přepážka, septum linguae. Ktt. J. učba, učebnice, úprava. Nár. list. 1903 č. 243. 13., č. 257. 13. č. 270. 13. Vz Novotaření.
Jazykozpytatel, e, m. = jazykozpytec. Lit. II. 484.
Jazykozpytně odněkud vycházeti. Lit. I. 151.
Jazykozpytný. J. znalost. Lit. II. 243.
Jazykozubný. J. hláska. Hlavn. 38.
Jazylkočelistní sval, diaphragma oris. Ktt.
Jažel = *jasel.* Vz VII. 1287.
Jažiti se = *zlobiti se.* Lit. I. 842.
-jc příp.: níčkojc, teďkojc, hnedlejc. Vz Dšk. Km. 46.
Jdenie, n. V j., in profectione. Mam. A. 25b. Pro jejich preč j. (odchod). Mill. 9a.
Jdižiž, imperat. Ty chceš řídit svět? Jdižiž! Sá. Kř. 13
Jduše, eale, claudum monstrum. Prešp. Vz Gb. Slov.
Jebák. Nebojí se ho za jebák = za nic. Prešp. Vz Gb. Slov.
Jebati koho. Řekl jest: Jeb svú mateř! Co mne trháš?... Hned to námi osvědčil, že jest mu mateř jebal (že řekl: Jeb svú mateř). Arch. XIX. 204. — **se s kým.** Co se s tú kobylú jebeš? Arch. XIX. 214. — **kam.** Jebiž (jeď) před se napřed nebo nazad, vyjebený chlape! 1513. Arch. XIX. 214.
Ječmínek král. mor. Srov. Jrsk. Pov. 117. nn.
Ject = *jeti.* Us.
Ječní, vz Ječný. J. slad. 1663. H. Jir. Mýto 90. 1.
Ječný. J. zrno vnější a vnitřní, hordeolum externum et internum. Ktt.
Jed, u, m. Zamýkal chléb jako. j. Brt. Čít. 256.
Jeda = *kda, když,* wenn. Vz Gb. Slov.
Jedati se na koho jak. Řiedko tě ten pes ujiedá, jenž se na tě štěkem jedá (se vzteká). Ezop. Baw. 1291. Sr. Jediti se.
Jedaž. J. se slunce prosvietí, tu se spolu vojem snietí. Alx. Hr. 156. (Mš.).
Jedenástý. Mill. 87.
Jedenmecítma atd. Na Domažlicku posud, ale zřídka. V Prachensku při počítání ryb. Sr. Šb. D. 19.
Jedin. V jedin čas s ním se byl potkl řečí. Půh. brn. III. 180. (1437.).
Jedinečký z jediný. Vz Gb. Slov., Mus. 1885. 569.
Jedinečný. Slovo j-čné, ἅπαξ λεγόμενον Lit. list. XV. 115.
Jedinékrát. Jos. Jir. Sr. Jedinkrát.
Jedinéž. J. ten den hospodář s cesty domů přišel. NB. I. 251. J. šest mužův přijdechu, ecce sex viri veniebant. Pror. ol. 109a. 1. Ez. 9. 2. A když se tam přiblížil, j. světlost z nebes ho obklíčila. Pass. 126.
Jediníčka = lichotné jméno ženy. Baw. Ar. 725.
Jedinka. Lepšie ide v j-ke, ako v páre Sbor. slov. VII. 130.
Jedinkú, zdrobn. z jedinú. Vz Gb. Slov. Sv. Tomáš j. jim to rúcho pokázal. Pass. 48b.
Jedinosilí, n. Rozdrobiti j. na množství sil. Věst. X. 269.
Jedinověrec, rce, m. Čad. 32.
Jediti = *drásati, drážditi, ostřiti, ztrpčovati.* Vz Gb. Slov. Haňka škodu ostrotú (drsností) jedí. Ezop Baw. 832.
Jedl, e, **jedla,** y, f. = *jedle.* Štíhlý jako jedla. Brt. D. I. 328. Jedl, abies. Rozk. P. 588., R. 69. Vzende jedla. Pror. Isa. 55. 13., 41. 19. Postavím jedlu. Pror. ol. 33b. 1. (Mš.).
Jedlé, n. = *jedle.* Z tesaného jedlé, secta abiete. Gl. roudn. 39 (Či je to masc. jedl? Mš.).
Jedličnatý. J. les, lázeň. Nár. list. 1885. č. 107.
Jedlinky, pole a louky u Střížova. Čas. mor. mus. III. 133.
Jedlovec, vce, m., dolina v Gemersku na Slov. Sbor. slov. 1901. 45.
Jednadvacátý. Mill. 3a.
Jednak – jednak Toho Pal nezná. Vz Mtc. 1901. 373.
Jednakokoncohlasný = *rymovaný.* Bajza. Vlč. Lit. I. 311.
Jednakost, i, f. = *individualnosť.* Hyna. Vz Čad. 115.
Jednání, n. Hra na J. Vz Sbor. slov. 1900. 184.
Jednásob, einfach. Vz Gb. Slov.
Jednatelovati, *býti jednatelem.* Us.
Jednem (= jenom) ať mi oznámí. Arch. XX. 177.

Jedněž = *právě*. Dobrý kvas maje, neb j. ten den s cesty domů přijel jest. NB. 251. Sr. Jedinéž.

Jedno = *jenom*. Nebylo jest nic j. tma. Luc. 44. (52.). Jodno ačby tobě dáno by bylo. Ev. olom. XXXI.

Jednobřišní příbuzenství (pocházející od též matky). Ott. XX. 31. Sr. Jednoživotní.

Jednobydlný = *sám o sobě bydlící*, einsam. Vz Gb. Slov.

Jednocký = *muž z jednoty, samoty, jednotkář*. Lišov. Kub. List. fil. 1902. 248.

Jednoděnka, y, f. = jednodenní horečka, febris ephemera. Ktt.

Jednoforemně. Síla pepře jest j. veškerou jeho podstatou roztažena. Zach. Test. 42.

Jednohlavňový. J. zbraň. Ott. XX. 1016.

Jednohlavý orel (znak). Kol. Her. I. 56.

Jednohrdlý. J. děloha, uterus unicollis. Ktt.

Jednohvězdový. J. krajky. Vz Krajka.

Jednojazyčnost, i, f. = *užívání jen jedné řeči v některé zemi*. Nár. list. 1903. č. 270. 13. a j.

Jednojehlový stávek. Ott. XIX. 905.

Jednojmenování, n., univocum. Vz Gb. Slov.

Jednojský = *jednotého čísla*. Vz Gb. Slov.

Jednokolový. J. krajky. Vz Krajka.

Jednokoňský žací stroj. Nár. list. 1904. 135. 21.

Jednokrevný. J. národ (nesmíšený). Nár. list. 1898. č. 185.

Jednolitost, i, f. J. práce. Us. Pokr. 1885. č. 337.

Jednonáboženský. J. Rusové. Nár. list. 1885. č. 298.

Jednonásobnost, i, f. Zach. Test. 80.

Jednoočí, n. = *jednookost*, monophthalmia, cyclopia. Ktt.

Jednopád, u, m., monoptota. Vz Gb. Slov.

Jednoplevý. J. skřípina, stirpus uniglumis, rostl. Vz Ott. XXII. 724ª.

Jednopodobně. Lidé j. hnaní. Kká. Sion II. 161.

Jednopřihradkový, einfächerig, unilocularis. Ktt.

Jednoradlicový pluh. Nár. list. 1904. 135. 21. Vz násl. Jednoradličný.

Jednoradličný pluh. Nár. list. 1903. č 136. 9.

Jednorozenec, nce, m., unigenitus. Vz Gb. Slov.

Jednorožcův, Einhorn-. Vz Gb. Slov.

Jednoručec, ručce, m., ein Einhändiger. Gb. Slov.

Jednoručně, einhändig. Um. roudn. 1652.

Jednosečný pilník. Ott. XIX. 743.

Jednospojnost, i, f = *spojení v jednotu*. Vz Gb. Slov. J. jednoho božstvie i člověčenstvie stala se jest. Pat Jer. 54. 26.

Jednospolně = *společně*. Vz Gb. Slov.

Jednosřek, u, m., monosyllabum. Vz Gb. Slov.

Jednostajna, y, f. = jednotný počet, singular. Vz Gb. Slov.

Jednosvorenství, n. = *sjednocení*. J. svými listy potvrdil. Pulk. Lobk. k. 43. Procházka má: jednosvolenství. Mš.

Jednoť = *aj tu, tuť, náhle*. Sr. Jednožť. J. Ctirad povleče se. Dal. C. 13. 14.

Jednota. Neučinili žádné zmínky o dědičných jednotách (úmluvách) s domem rakouským; Zápisy neb jednoty, které byly mezi stavy. Tk. XI. 13., 45.

Jednotický. J. obnovivosť. Čad. 20., 45.

Jednotkář, e, m, vz Jednocký.

Jednotní. Řeč jako j. prostředek. Lit. I. 388.

Jednotozpyt, u, m. Vz Krec. 12.

Jednoveslice, e, f. Nár. list. 1903. č. 175. 18.

Jednovolně. Vyřkli jsme svorně a j. přede vší obcí Zbrasl. 223.

Jednozvuký. J. píseň. Tbz. VIII. 140.

Jednoživotný = jsoucí z jednoho života, z jedné matky. Vz Gb. Slov., Jednobřišní.

Jednožť = *aj, tuť, náhle*. Vz Jednoť. Jakž smrť příde, j. ději, nenie jeho (sotva dím, už ho není). Hrad. 138ª. (Mš.). Vz Jednéžt.

Jednú = *jedinú, jediskú*. J. mluvil jest Bóh. Ž. wit. 61. 12. Sto jich j. (najednou) zabiv. Alx. Vid. 3. J. dne (gt.) jedl. Pass. 385. (semel per diem).

Jednúc. Volný trh j. v téhodni držán bejti má. 1520. Mus. IX. 158.

Jednúkrát = *jedenkrát*. 7. kap. 88. 36., Pass. 48ª.

Jedónek, nka, m. = *dědoušek*. Lišeň u Brna. Mtc. 1902. 440.

Jedovatina, y, f. Měl na noze j-nu (ránu). Jrsk. III. 58.

Jedovitý chrt = *zlý*. Sbor. slov. VII. 102.

Jeduplný. J. ovoce. Tbz. V. 6. 214.

Jedy, jedyž = *když*, wenn. Vz Gb. Slov.

Jedyžto = *když*. Otňadž j. přijidú. Alx. JH. 6. (Mš.).

Jehelnatý. J. strniště (vousové). Rais. Lep. 126.

Jehenčí kože. Arch. XX. 475.

Jehla. Mistr Jehla = *krejčí*. Jrsk. XX. 2. 222.

Jehlanka, y, f. = *jehlice, druh ploštic vodních*, ranatra. Vz Ott. XXI. 285.

Jehlice, e, f., ononis, rostl. Vz Ott. XVIII. 776., Jehlanka.

Jehličí lázně. Nár. list. 1885. č. 106. Insert. Chybně m.; jehličné, jedličnaté. Mš.

Jehlový (pérový) pilník. Ott. XIX. 743.

Jejdamánky = *jejda, oj* (výkřik podivu). Mor. Kmk.

Jejdaninku, *jejdanynku*, jak to bolí! Strn. Poh. 92. Sr. I. Přísp. 137.

Její = *jí*, dat sg. f. Syn její bude dán filius dabitur ei. Vz Mus. fil. VIII. 197.

Jekeť = *kříž*. V zloděj. mluvě.

Jekotný. J. válka. Msn. II. 109.

Jekud, *jekudž* = *dokudkoli, pokudkoli*. Vz Gb. Slov.

Jel chybně m.: jelen. Vz I. 617.

Jelček, lečka, m., zdrobn. *jelec.* Vz Gb. Slov.

Jelének, nka, m. = *jelínek,* zdrob. *jelen.* Gb. Slov.

Jelení rohy. Vz Krajka. J. hon. Arch. XX. 313. J. skok (jelení hlošák), *houba.* Džl. Čes. l. XII. 383. J. růžky, vz Plavuň.

Jelenka, y, f., phallus, *houba.* Ott. XIX. 675.

Jelenkovitý. J. rostliny, phalloideae. Ott. XIX. 675.

Jelešňa, ě, f., přítok Čierne Oravy na Slov. Sb. sl. 1901. 162.

Jeliko. Vz Gb. Slov.

Jelikož = *leda,* nisi. Pat. Jer. 84. 13. — J. = *poněvadž.* Pel. VI. J. písmo k tomu je, aby se odstranila všeliká možnosť piklů atd. 1308. Vck. Vset. 18. Vz násl.

Jelikožto = *poněvadž.* Ta slova psal jsem potomnosti vašie, j. v těch má malosť božského domysla pochopena byla jest. Kar. 9.

Jelínek Boh., básn., 1851.—1874. Vz Flš. Písm. 709., Zvon IV. 475. — J. *Eduard.* Vz Alm. VIII. 112.—115. — J. H., spis.

Jelito. Je-li ti luto, kup si j. Slez. Vyhl. II. 66.

Jeliž = *když.* Nic nemluvil, až j. světlo s sebú měl. Chč. S. II. 189b.

Jelověda, y, f. = mathematika. Berg. v Kroku II. b. 162. (1827.).

Jelšavka, y, f., potok, přítok Ostravice na Mor. Sb. sl. 1901. 162.

Jemenný = *jmenný.* Mš. exc.

Jemnince červený. Tbz. V. 4. 101.

Jemnobylinný. J. krmě. Msn. Od. 128.

Jemnopokárný. J. slovo. Msn. Od. 140.

Jemnoruký. J. panna. Msn. Hym. 35.

Jemnostěnný lalůček. Ott. XIX. 729.

Jemnůstka, y, f. Zvon III. 543.

Jen (m.), jě (f.), je (n.) = *ten, ta, to (on, ona, ono), který á, é.* Vz Gb. Slov.

Jenal, a, m. = *Jan.* Dšk. Km. 13.

Jenda, y, m. = *Jeník, Jan.* Dšk. Km. 22.

Jenem = *jen.* Št.

Jenerál, a, m. Myslil, že přijde k j-lu (k okresnímu soudu na Ovocném trhu, kde bylo dříve generalní kommando). Praha 112.

Jeniak (?) = kámen budící ducha věšteckého. Vz Gb. Slov.

Jeník rytíř Jan z Bratřic, spis. Sr. Mus. 1880., 1897., Zvon IV. 270. nn.

Jen jen. Oči jeho jen jen svítily, geradezu. Hol. Met. I. 164. Tou zvěří se břeh jen jen hemžil. Ib. II. 47. — Udělám to. Jen jen (opovaž se)! Us.

Jenomá, *jenomejc* = *jenom.* Mus. 1863. 339. Ale myšlínky, myslím, mívá přece jenomejc jinde. Zvon. III. 128.

Jenomejc = *jenom.* Prokvitá (šediví), tuze ještě ne, ale přece j. Zvon III. 591.

Jenoten, *tna, tno* asi = *samoten.* Podoben učiněn jsem ptáku pelikánovi jenoten (solitudinis). Ž. kl. 101. 7. (List. fil. IV. 312.). Sr. Jenotna.

Jenotina, y, f., pentastemon, rostl. Ott. XIX. 453.

Jenotna, y, f. = *samota, poušť.* Krok 1890. 50. Sr. Jenoten.

Jenotný = *jednotný.* Vz Gb. Slov.

Jenoušek, ška, m. = *Jan.* Dšk. Km. 39.

Jeny = *jenom.* Brt. P. n. 1195.

Jenznúti, vz Venznúti.

Jenž. Žádal drobtóv, jenž padáchu s stolu bohatcě. Hus II. 241. Bohatci, jenž chlupáčky chovají (psy). Ib. II. 242. Vz Chč. S. II. Slov. 13.

Jen že. Spatřil bytosť v kozlí kůži, jen že málo zvířeti podobnou. Tkč. Čes. pov. II. 54.

Jeptiška, potok u Kr. Městce. Čeč. 16. — *J-ky dušiček* = špitálské ženy, které ošetřovaly nemocné. Dolen. Pr. 207.

Jeptišský zákon (řehole). Rokyc. Post. 259.

Jer. Za původné ъ máme na slov. Skalicku tvrdé *e:* posel, ten atd. Vz Sbor. čes. 83.

Jěř, renitenta, Rozk. R. 72., renicenta. Rozk. P. 679. (Mš.).

Jeřáb obecný, rostl. Vz Ott. XIX. 772a. — J. = *váha.* Vodu vážiti jeřábem. Kr. Městec. Čeč. 182.

Jeřabatý. J. uhlí. 1597. Čes. list. XII. 314.

Jeřábek Fr. V. Dr. Vz Alm. IV. 30. až 34. — J. Luboš. Dr., spis. Sr. Zvon IV. 183. — J. *Vikt. Kamil.* Vz Nár. list. 1904. č. 277. 9.

Jeře, řete, n. = *letošní ovečka.* Vz Gb. Slov.

Jeřebina, y, f. = *jeřabina.* Vz Gb. Slov.

Jeremiášovati = *naříkati.* Us.

Jeřík, u, m. Za původní ь je u slov. Skalice všude *e:* ovec atd. Vz Sbor. čes. 81.

Jermak, u, m. = *jarmark.* Ostrava. Šb. D 59.

Jerniti. Minulať zima, jernít se čas. Št. Ř. 52b. (Mš.). Vz násl.

Jerný, vz Jerní. J. teplo. Št. Ř. (Výb. I. 657. 8.).

Jeřrub (?), u, m. = *sekání jeři* (sena, foeni)? Vz Gb. Slov.

Jerusalemský. J. ulice v Praze dříve: V Sedmibradech. Dolen. Pr. 511.

Jerusalemství, n. = úhrn všeho, co patří k Jerusalemu. Vz Gb. Slov.

Jeseníky = *východní část Sudet.* Vyhl. I. 17.

Jeseterovitý. J. ryby. Vz Ott. XXII. 414

Jeskyňky, vz násl. Jezinky.

Jesle = *žebřík na píci.* Je na vysokých jeslách = na chudobné stravě. Sbor. slov. VII. 110.

Jeslky, zdrobn. *jesle.* Vz Gb. Slov.

Jesně, *jestně,* f.? ferculum. Rozk. R. 90., P. 1711. (Mš.). Dle Gb. Slov. = nějaké jídlo.

Jespiti = *nanášeti.* — **co:** zemi, písek. Vz Gb. Slov.

Jestě, essentialiter. Mš. Slov.

Jestibky, pole u Červ. Lhoty. Čas. mor. mus. III. 133.

Jestli, *jestliže, -li* ve spisovné řeči Palackého. Vz Mtc. 1901. 377. Jestli, sr.: esi, esli, ešli, lesi, lesti.

Jestota, y, f. = *jistota.* Branšovice. Kub. List. fil. 1902. 248.

Jestřabec, bce, m., louky a rybník u Laviček. Čas. mor. mus. III. 133.

Jestřabský, slez. spis. poč. XVIII. stol. Vyhl. I. 35.
Jestřebí, z jestřáb, Habicht-. Vz Gb. Slov.
Jesu Krist, a, m. Vz Gb. Slov.
Ješčeřice, e, f. = *ještěrka*. Vz Gb. Slov.
Ješčeřičí = *ještěrčí*. J. zárodek. List. fil. V. 202.
Ješčerův, *týkající se ještěra*. Vz Gb. Slov.
Ještěřík, a, m. Vz Ott. XX. 940.
Ještěrka, y, f. Její kousnuti má se za nebezpečné. Lid říká: Po ještěrce jako po ostré sekyrce. Kšť. Lid. 10.
Ješto, vz Ježto.
Jetel bílý či plazivý, červený či brabantský, nachový či růžový, zvrhlý či švédský. Vz Ott. XIX. 709. J. čtyřlistý — hoch jistý, pěti- dětí, šesti- štěstí. Žel. Brod. Čes. l. XIII. 28.
Jetelotravný. J. směska. Nár. list. 1903. č. 127. 5.
Jetelovitý kříž. Vz Kol. Her. I. 221.
Jetev. Sr. Jetví.
Jeti jak. Jel, jakoby vítr chtěl dohoniti. Tbz. VIII. 368. Sr. Mš. Slov.
Jetví, n. Věnec z dubového jetví. Praž. nov. 1818. 145. Sr. Lit. I. 850.
Jetýlkový. J. krajky. Vz Krajka.
Jevišťový. J. dekorace, obraz. Nár. list. 1902.
Jevník, a, m., publicanus, *zjevný hříšník*. Jir. Rozpr. 50ª. (Ev. ol.).
Jez, u, m. Mám v hlavě, jakoby tam bylo mlýnské kolo a hučí mi to jako jez. Zvon III. 276.
Jezabelka, y, f. = potupný název pro ženu pyšnou, zlou; z Jezabel. Vz Gb. Slov.
Jezárko, a, n., m. jezírko, jméno pole. Dšk. Km. 32.
Jezda, y, f., potok, přítok Moravy. Arch. XX. 521.
Jezděti = *jezditi*. — **kam**. Mezi lidi nemohu j. Pčh. brn. II. 310. (Mš.).
Jěžě, ě, f. = *báječná zlá bytost ženská*. Vz Gb. Slov.
Jezenka, y, f. = *báječná zlá bytost ženská*. Vz Gb. Slov. a Jezinka v II. Př. 441. a VI. 518.
Jezerce, e, n.. zdrobn. jezero. Gb. Slov.
Jezeřenín, a, m. = bydlící při jezeře. Gb. Slov.
Jezevčina, y, f. = *poloha* na Konské hoře u Knína na Berounsku. Čes. l. XII. 431.
Jezevečník, a, m., parameles. Vz Ott. XIX. 211.
Jezinky (Jeskyňky) = zlé lesní panny unášející děti. Vykrmují je a potom pojídají atd. Vz Kšť. Poh. 127.
Jezmera, y, f. Stará j. Sš. XX. 149.
Jezový. J. konstrukce. Nár. list. 1903. č. 159. 6.
Jezuitář, e, m. = *jesuita*. Řehole j řů. Světz. 1895. 3.
Jezuitsky něco dělati. Jrsk. XXV. 47.
Jezuitský sloh barokní. Dolen. Pr. 194.
Jezusmine svatej! Dšk. Km. 51.
Jezvec. Jezovec když o Hromnicích leze z díry, poleze za měsíc zas do jámy. Ott. Kal. 1904.
Jezviti = *jízviti*. Gb. Slov.
1. **Jež** = *ježek*. Má na hlavě takého ježa (má ježatou hlavu). Hauer 11.
2. **Jež**. Povědichu, jež by Ježíš šel (aby) Ev. olom. XXXI.
Ježátko, a, n. = *ješče*. Vz Gb. Slov.
Ježčátko, a, n., zdrobn. *ježek*. Pror. ol. 29ª. 1. Isa. 34. 15.
Ješče, ete, n. = *mladý ježek*, Vz Gb. Slov.
Ježdíček, čka, m., zdrobn. *ježdík*. Vz Gb. Slov.
Ježečí loj. Lék. B. 223ᵇ.
Ježek (na Klatovsku: svět) = *dárek dětem na sv. Mikuláše* udělaný z dřívek a jablek; j. bohatěji okrášlený sluje *králem*. Vz Čes. l. XI. 120. — **J**. Nad trejbem na železí je j. mající v čele palce a táhnoucí kladnici a kámen. Čes. l. XI. 179. — **J**. = *vlk, plod lopuchy*. Val. Čes. XIII. 371.
Ježení, n. J. vlasů, horripilatio. Ktt.
Ježenka, y, f = *ježice*, f. k ježek. Jako j. by se zsápali. Rokyc. Post. 86.
Ježibaba, y, f. = *žena zlostná a pomsty chtivá*. Sr. Sb. sl. 1901. 37., Brt. Čít. 180.
Ježíš. Jména Ježíš, ke kamnům nejblíž. Ott. Kal. 1904.
Ježíšek, ška, m. J-ška viděti (dopíjeti do dna. Na dně byl obrázek J-ška). Často vídal J-ška (rád popíjel). U Klatov. Gabriel. (Mš.).
Ježiti (vl. jěžiti), esurire, comedere cupere, *hladověti*. Hospodine, ježím. Hymn. (rkp. univers. knih. praž.).
Ježkový válec. Us.
Ježli mnie ty dziewcze rada masz, *tanec* v Těšínsku. Vz Brt. P. n. 974.
Ježovatý. J. stránka povahy něčí (drsná). Ner. Nár. list. 1886. č. 135.
Ježto. Vz Chč. S. II. Slovník 14.
Jherec, rce, m. = *jhřec*. Pat. Jer. 134. 25.
Jhráč, e, m. = *hráč*. Vz Gb. Slov.
Jhránie, n. = *hrání*. Hrad. 66ª.
Jhřec, e, m. = *hráč*. Hrad. 95ª., Rozk. R. 79., P. 1049.
Jhřice, e, f. = *hrající žena*. Vz Gb. Slov.
Jhřička, y, f. = *hračka*. Vz Gb. Slov.
Jhřišče, e, n. = *hřiště*. Vz Gb. Slov.
Ji akkus. sg. m. *jej*. Vstav ji (hrnček) v oheň. Lék. B. 223ª. Sr. Mus. fil. 1896. 448., 1902. 197.
-ji m. *vi*: psoji m. psovi. Krkonš. Mš.
Jícen, cnu, m., oesophagus. Otevření jícnu, oesophagotomia, rozšíření jícnu (požeráku), Ösophaguserweiterung, sevření, stažení jícnu, strictura oesophagi, zánět jícnu, oesophagitis (hnisavý, purulenta, otokový, phlegmonosa, míškový, follicularis, neštovičný, variolosa, vláknatý, pablánitý, fibrinosa [crouposa]). Ktt.
Jícenník, u, m. = *jícnová roura*, Schlundröhre. Ktt.
Jicí hodiny, opak.: bicí. U Příbr. List. fil. II. 230.
Jícnořez, oesophagotomia (vnitřní, interna, zevnější, externa). Ktt.
Jícnový. J. sliznice, Ösophagusschleimhaut, rakovina, carcinoma oesophagi. Ktt.
Jidáš. Páliti J-še = zbytky sv. olejů. Vykl. Obrz. 151.

Jidášsky se chovati (zrádně). Tbz. V. 5. 142.
Jidášův. Koštovals Jidášovo políbení? To nechutná. Zvon III. 217.
Jídlo, a, n. Jsou u prof. Grossa v jídle = na stravě. Pal. Záp. II. 6. Pověry týkající se jídel ve Slez. Vz Vybl. II. 61.
Jiedně, ě, f. = *jídelna*, refectorium. Rozk. P. 2239.
Jiestinoše, e, m., dapifer. Bhm. hex. 758.
Ješel = *jíšel*.
Jiezda = klání (v turnaji). Baw. T. v. 1417.
Jiezdný, vz Jízdný.
Jihlavský. J. právo z r. 1249. Vz Stieb. 188.
Jihoštýrský. J. národnosť slovanská. Pokr. 1885. č. 126.
Jihošumavský kraj. Pokr. 1885. č. 126.
Jícha. Nebo jediechu zlú jíchu (bylo jim zle). Baw. Ar. v. 3536.
Jíchovitý. Vniknutí j-tých látek v krev; z toho rozklad krve, Ichoraemie; J. výpotek pohrudniční, pleuritis foetida. Ktt.
Jikavě. Žádal j., rozčileně. Zvon III. 390.
Jikavec, vce, m., nadávka *koktavému*. Zvon II. 609.
Jikerec, vz Jikrovec.
Jikrovec (jikerec), vce, m. = oolith, aggregat nerostný. Vz Ott. XVIII. 789.
Jikry = *lůj*. V zloděj. mluvě.
Jiljí. Je-li hezky na sv. Jiljí (1. září), lze očekávati po čtyři neděle hezké počasí. Nár. list. 1902. č. 242. 3. Je-li o sv. Jiljí krásný den, bude krásný podzimek.
Jilmí, n. = *jilmoví*, kollekt. z jilm. Vz Gb. Slov.
Jilohlan, a, m. = *bělohlávek* (pták). Sá. Prost. II. 43.
Jilovna, y, f. = *místo kde se jíluje?* Vz Gb. Slov.
Jímač močový, Harnrecipient. Ktt.
Jimačky, f. = kleště jímací, Fasszange. Ktt.
Jímadlo, a, n. J. v plynárnách. Vz Ott XIX. 956.
Jímati se, vz Jmouti.
Jímavý cit. Lit. I. 678.
Jimelice, vz Jmelice. Mš.
Jindavá = *jindy*. Však my to j. vypíšeme. Světz. 1886. 451. — Dšk. Km. 24. (na Šumavě.)
Jinderozenec, nce, m., aliegena. Vz Gb Slov.
Jindy. Hop, hop — ryndy bryndy, už to nejde jako j. Rais. Lep. 294.
Jiněvie, n. = *jiní*. Vz Gb. Slov.
Jino = *jinako*. Nalezli, aby svědomí svá listy anebo jino provedli. Půh. ol. III 626. (1447.)
Jinodějný lék. Msn. Od. 154.
Jinomoravský. Píseň j-ho původu. Mtc. 1902. 451.
Jinopřišlý = *odjinud přišlý, cizí*. J. synové. Pat. Jer. 94. 11.
Jinoše = *muž dospělý*. Leč buď mladý neb j. chudý, pán n. panoše. Baw. Ar. v. 792.
Jinozemní = *cizí*. Pat. Jer. 45. 17.

Jinšov, rybník u Opatova. Čas. mor. mus. III. 134.
Jinšůvek, rybník u Opatova. Čas. mor. mus. III. 134.
Jirani Otak., spis. Vz List. fil. 1904. 171.
Jirásek Al. Vz Flš. Písm. 729., 732., Lit. I. 251., Mus. 1901. 305—325. Rozbor jeho spisů vz v Mus. 1901. 489 nn.
Jiráskovština, y, f. = způsob psaní (skládání) Jiráskova. Mus. 1901. 306.
Jirchářky, pole u Laviček. Čas. mor. mus. III. 134.
Jirchovně, ě, f. = *jirchovna*. H. Jir. Mýto 53. 2. (1599.)
Jiří. Pronostiky táhnoucí se k sv. Jiří. Vz Čes. l. XIII. 307., Vyhl. II. 36.
Jiřina? Topil jiřinami, ač měl hezký deputát (šetřil). Zvon III. 710. (Jrsk.).
Jiřinkový ples (na poctu pěstitelů jiřinek). Zvon III. 323.
Jirnice, e, f., polemonium, rostl. Vz Ott. XX. 87.
Jirnicovitý. J. rostliny, polemoniaceae. Ott. XX. 87.
Jiroušek Jarosl., spis. † 27./4. 1903. Sr. Zvon III. 464., IV. 658.
Jirský. Svatomichalské víno panské, svatojirské rolnické.
Jiruš šlechtic Boh. dr., prof. a spis., 1841. — 16./11 1901. Vz Nár. list. a jiné časopisy z té doby.
Jiskerka, z. f. = husí kvítko, chudobka, sirotka, bellis perennis. Vyhl. II. 219.
Jiskra. Z malé jiskry velký oheň bývá Arch. XX. 175. Z jich očí šly jiskry, jako když za noci z výhně vylétají. Tbz. V. 6. 344. Ale jazyk má jako meč a oči jako jiskry. Zvon III. 707. Bahno jiskry nevykřeše. Hav. Chamr. 213. — J. = *oko, okno*. Do jisker někomu něco házeti = do očí: jiskru prásknouti = rozbiti okno; jiskrou navalovat = podívat se oknem. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140.
Jiskřiti = *svítiti*. V zloděj. mluvě. Vz Holák.
Jiskrnatosť zraku. Msn. Od. 54.
Jiskrnosršný levhař. Msn. Od. 177.
Jiskrnozorka, y, f. = Athene Msn. Od. 208.
Jiskrnozorný. J. Achajští. Msn. II. 12.
Jiskrodechý. J. víno. Msn. Od. 107.
Jiskrooký. J. děva., Msn. II. 4., lev. Škd. Od. 186.
Jiskrovat = *viděti*; *předložiti k nahlédnutí*. V zloděj. mluvě.
Jistbometice, e, f. = žena, která jistbu zametá. Vz Gb. Slov.
Jistební kamna = *jsoucí v jistbě*. Gb. Slov.
Jísti jak. Jedli a pili, až sa jim trhaly na břuše žíly. Val. Čes. l. XI. 276. — **kde**. Jídali u dvora. Mili. 82. — **proč J.** něco od hladu (z hladu). Nár. sbor. VIII. 39.
Jistice, vz Jistvice.
Jistina, y, f., substantia. Vz Gb. Slov.
Jistně? asi omylem m. jistě. Vz Gb. Slov.
Jistvice, *jistice*, e, f. = *číše*. Vz Gb. Slov.
Jistvičník, *jističník*, a, m., = kdo dělá jistvice, jistice. Vz Gb. Slovn.

Jíška, vz Júška.
Jíti, jdu. — **jak**. Jde, jako krmná kachna (kolíbavě). Us. Čes. l. XI. 269. — **oč**. Chodí o funus (shání pohřeb). Kšť. Lid. 7. — Sr. Mš. Slov. — **J.**, jmu. Sr. Mš. Slov.
Jitřní (gytrznie), matutina. Prešp. 86. v. 78.
Jitrnice = wursty. V Prus. Slez. Vyhl. II. 201.
Jitrocel, plantago. Vz Ott. XIX. 841. J., babí ucho, jazýček.
Jívní křovina. Škd. F. 129.
Jizba. Hra na jizby. Slez. Vz Vyhl. II. 244.
Jízda = *klání*. Vz předcház. jiezda.
Jízden, dna, dno, vz Jízdný. Gest. B. 23b. Žádný z nich iiezden k boji nejde; Nad tisíc jiezdnými. Mill. 98., 44a.
Jízdňák, a, m. = *jezdec*. Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 88.
Jízlivec, vce, m. J. povahou. Tbz. V. 4. 234.
Jízlivý puch a shnilina. 1630. Souk. 1903. 12.
Jízný kůň = *jízdný*. 1518. Arch. XIX 387.
Jizva = *stopa po ráně*. J. výlevu krevního, výlevová, apoplektische Narbe. Ktt.
Jizviti koho. Některé žížaly ho trápily a jizvily. Faust. 72.
Jizvovitý žoldnéř. Kká. Sion. II. 5.
Jižně, südlich. To místo leží jižně od Karpat. Us.
Již všecky sirotky, *tanec*. Vz Brt. P. n. 966.
Jmějitel, e. m., = *majitel*. Vz Gb Slov.
Jmělice, e, f. = *jmelová jahoda*. Vz Gb. Slov. a VII. 1285. Zde ulvitia oprav v: ulnitia.
Jměníčko, a, n., zdrobn. *jmění*. Kom. Did. 307.
Jmenitý = *proslulý*, namhaft. Gb. Slov.
Jméno. Místní j. Vz Beseda 1864. č. 11., Mtc. 1904. 331. nn., Čas. mor. mus. III. 26.—33. Místní j. stolice zvolenské na Slov. Vz Sbor. slov. 1902. 43—58. Osobní j. na Vsacku. Vz Vck. Vset. 366. nn. Rodinná j. Bošáckej doliny. Vz Phľd. 1899. 190. V Lubinskej doline v Nitransku. Vz Phľd. 1900. 557. Přehled národních jmen v jazyku slovanském. Šf. Vz Mus. 1835. 367. J. svobodných žen ve vých. Čechách: Anna Hladíkových. Sr. Mus. 1863. 340. — Sr. Mš. Slov. a Mš. Vlastní jména.
Jmětel, e, m. = *majitel*. Vz Gb. Slov.
Jmětina, y, f., possessio. Vz Gb. Slov.
Jmieti = *míti*. 1370., 1629. Mus. 1861. 325., Mill. 7. a j., Hrad. 97b. a j. Vz Mš. Slov. J. = *považovati*; *domnívati se*; *míti se*, *počínati si*. Vz Baw. 441.
Jminulý = *minulý*. Nedáno j-lých těchto dnů. 1610. Šb. Pam. ol. 136.
Jmouti. **Od** hubky se již jímalo (v stáji). NB. č. 85. — **se čeho jak** = *zmocniti se*. J. se statku bližnieho nevěrů. Chč. S. II. 261.
Jmovitství, n., patrimonium. Rozk. P. 2158.
jó m. *jí*: tahajó. Záp. Mor. Šb. D. 39.

Jod. Vz Vstnk. XI. 557. Otrava jodem, iodismus.
Jodacitchlorid, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 5.
Jodanisol, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 6.
Jodbenzoan, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 6.
Jodbenzol, u, m,. v lučbě. Vz Vstnk. XI. 6.
Jodid. J-dy těžkých kovů. Vz Vstnk. XI. 825.
Jodkyan, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 50.
Jodnatoželezitý jaterní tuk. Nár. list. 2904. 3. 12.
Jodovodík, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 50.
Jodtuluol, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 6.
Jodzinkový maz. Vstnk. XII. 577.
Jochim, a, m., Hra Jochima. Slez. Vz Vyhl. II. 244.
Johimbin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. X. 595.
Jochovati co: hráz = *pěchovati*. 1555. Uč. spol. 1903. XIII. 17.
Jochtovice, pl., f. = *juchtovice*. Lišeň. Mtc. 1902. 109.
Joj. Kde je boj, tam je joj. Sbor. slov. VII. 13. Vz násl.
Jojkať, *jojčať* = *naříkati joj n. jovej*. Val. Čes. l. XI. 134., XII. 189
Jonáček, čka, m., zdrobn. *jonák*. Kká. Sion. II. 10.
Jonáš Kar., spisov. Sr. Zl. Praha 1904.
Jordán, a, m. = *žid*, v zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140. Sr. Jordeska. – J., potok a háj pod bývalým Budčem. Čes. l. XII. 262.; rybník u Martínkova. Čas. mor. mus. III. 184.
Jordeska, y, f. = *židovka*; *koza*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140. Sr. Jordán.
Josef. Sr. ještě: Bobeš, Jobeš. Josef, pes oknem lez; všicknі lide se divali, a un ene lez Slez. Vyhl. II. 32. Pranostiky vz Vyhl. II. 32.
Josek Kar., spis.
Jošterka, y, f. = *ještěrka*. Slez. Čes. l. XI. 222.
-jou v 3. os. pl.: chodijou. Záp. Mor. Šb. D. 39.
Joule, e, f. = jistá jednotka pracovní intensity. Vz Strh. Mech. 143. J. = jednotka tepelné energie = 0·239 kal. Vz Vot. 165.
Jouzal, a, m. = *Josef*. Dšk. Km. 13.
Jsoucno, a, n. Nauka o jsoucnu, ontologie. Vz Ott. XVIII. 778.
ju. Dvojhláska *ju* se na slov. Skalicku zpravidla nepřehlasuje. Vz Sbor. čes. 83.
Jubilací, f, z lat. jubilatio. Gb. Slov.
Jubilejní představení, slavnosť, Nár. list. č. 163. 3., č. 163. 4., výstava r. 1891.
Jubilíř, e, m., Juvelier. Km. Did. 169.
Juda Kar, spis.
Jidášenec, nce, m. = *následovník Jidáše*. Gb. Slov.
Judášstvo, a, n. = *jidášství*, treuloses Handeln. Gb. Slov.
Juhanůvky, pl, f., druh *hrušní*. Val. Čes. l. X. 473.

Juchač, e, m. Křiklouna, klevetníka, j-če v domě míti nebudeš. Sá. Pr. m. I. 223.
Juchachlap, a, m. = *povedená kopa, čtverák*. Slez. Vyhl. II. 105.
Juksta, vz Juxta.
Juliacenský = julišský. Pel. VII.
Julša, e, f. = *Julie*.
Jun, a, m. Vzdaj chválu junu svému. Jiř. brn. 636. (da gratiam nomini tuo. Mus. 1887. 105.).
Junačky, pl., f. = *druh ženských střevíců*. Čapk. 78.
Junec, nce, m. Odfukuje jako j. u hrantu. Nár. list. 1896. č. 312.
Jungmann *Jos.* Vz Vlč. Lit. II. 2. 9, 102., Lit. I. 542., 919., II. 538. a hl. 857. až 858. Sr. Zvon IV. 504., Čad. 133. — **J.** *Ant.* Vz Čad. 115., 127., Lit. I. 919.
Jungmannův. Ulice J-va, dříve Široká, před tím Konvářská n. Zvonařská. Dolen. Pr. 488.
Junkerové pražští žili asi v první polovici XV. stol. Neví se, je-li jejich jméno rodinné n. přezdívkou. Získali si pověsť stavitelů, sochařů a malířů. Vz Dr. Kar. Chytil: O Junkerech pražských. V Praze 1903. Str. 23., 53.—68. Sr. Vstnk. XII. 636.
Junoch, a, m = *jinoch*. Jiř. brn. 71., Dal. C. 15., 19., Mam. F. 85b. (Mš.).
Junonský. J. tvář. Zr. Čer. 40.
Junoše. Hrad. 105a. v. 559., Alx. V. 1258., Mam. A. 15b.
Junošík, a, m. = *ohniváček*, polyommatus, motýl. Vz Ott. XX. 182.
Junošina, y, f. = *mládež jinošská*. Tbz. III. 2. 333.
Junošství, n. = *panenství*. L. Mar. 14. Sr. Krok 1888. 435.
Junošův. Ulice Melantrichova ve XIV. stol. (v Praze) slula ulicí Junošovou, později Kunešovou a v minulém století Sirkovou. Dolen. Pr. 371.
Jupalka, y, f., zdrobn. jupka. Dšk. Km. 31.
Jura. Jede Jura po dědině, dycky sobě šušušu; ludě mysla, že parada, a to ho vši kušu. Slez. Vyhl. II. 257.
Jurkovič Dušan, stav. a spis., nar. 1868. Vz Vck. Vset. 306.
Jušel, u (e), m., *jušele*, e, f., zdrob. *jušelek*, lku, m. = *polévka*, Brühe. Gb. Slov.
Júška, *jíška*, y, f., zdrobn. *júcha*, *jícha*. Sladká júška. Chč. S. II. 158b.
Jutrenka, y, f. = *ranní hodiny*. J. učenia milenka. Rizn. 171.
Jutřnal, u, m., matutinale. Vz Gb. Slov.
Jutřní, vz Jitřní.
Jutřno, a, n. = *jitřní mše*. Ostrava. Šb. D. 60.
Jutrobog, a, m. = mládenec na bílém koni s lúčami (paprsky) na hlavě. Představoval východ slunce a rozháněl noční mrákoty. Vz Sb. sl. 1902. 21.
Jutros, mane. Rozk. P. 157.
Juže = już = *již*, *teď*. Vz Baw. v. 441.
Jyny, *yne* = *jen*, *jenom*. Slez. Vyhl. II. 129.
Jza = *lza*, *lze*. To ći dobře jza povědźeć. Laš. Brt. D. I. 361.

K.

K, *ke*, *ku*. Vz Gb. Slov.
-ka příp.: Anka, pivonka, deska, pálka, špinka, utírka, Božka atd. Vz Dšk. Km. 30., 26., Kbrl. Džl. 14. Konc. ve spisech Husových. Vz List. fil. XXVI. 367.
Kabacoun, u, m. = *okrouhlý hřeben*. Sá. XXI. 56.
Kabátec, tce, m. = *frýdka*. Na Hané. Čes. l. XII. 235.
Kabátina, y, f., iopittura (de vestibus). Rozk. P. 1819. (Mš.).
Kabátoš, e, m. = ? Slov. Czam. Slov. 131.
Kabela, y, f. Koňská k. = *pysk*. Čes. l. XII. 433.
Kabebatý za Kabelářka v I. 652. oprav v: Kabelatý. K. člověk = velikých pysků. Jrsk. VIII. 8.
Kabelík Jan, spis. List. fit. 1903. 59.
Kabelka = *kapsička*. Svodná k. kněží. Chč. S. II. 200b.
Kabilka, y, f. = *kabelka*, *kabela*, *mošnička*. Mor. Kmk.
Kabiti = *krabiti* (o dětském pláči). Jičín. Kub. List. fil. 1902. 248.
Kabotek, tku, m. K. pokrýval hruď žen od krku až k životu, u krku do límečku všitý a řásně sebraný. Val Čes. l. XI. 116.
Kabřinec, nce, m. = *malá římsa nad dveřmi*. Kr. Městec. Čeč. 182. — **K.**, *kalabřinec* = seříznatá malá stříška pod makovičkou, která buď oble vyčnívá aneb jen málo od štítu odstávajíc šikmo jest seříznuta a prknem podélným opatřena. V Pojizeří. Jinde: záklopka, kukla, kukel, přístřešek, šup, podšup, vobálka, fěrtoušek, fabión. Vz Nár. sbor. 1904. 20.
Kabšouka, y, f. = *kořalka*, kterou pálil u V. Mýta Kabeš. Mš.
Kabyš, e, m. = oděv dětský zhotovený z jednoho kusu. Těšín. Vyhl. II. 196. Sr. násl. Kaftan.
Kabza, y, f. = *kapsa*. Vitum (vitám) će, neznám će, dej kabzu, poznum će. Prus. Slez. Čes. l. XII. 490.
Káceti čím. Budeš k. nemocným jako sudem sem a tam. Rhas. E. 66., III. 26. (Mš.).
Kacíř. Kacíře děditi = je podporovati, jim pomáhati. Arch XX. 551.
Kácovna, y, f., jm. pole Dšk. Km. 18.

Kaczok, u, m., *tanec* v Těšínsku. Vz Brt. P. n. 972.
Káča. Naše Kača plača, co ji je? Ukradli ji kapsu zloděje. Slez. Vz více ve Vyhl. II. 207. — **K.** *tanec.* Vz Brt. P. n. 847., 876.
Kačenčiny Hory = Vrchmezí v Náchodsku. Jrsk. XXIII. 12.
Kačer, a, m. = *kacíř*, zastr. Tbz. II³. 419.
Kačerovka, y, f., místní jm. u Kasejovic. Čes. l. XII. 301.
Kačice, e, f., nějaké náčiní. 1518. Arch. XIX. 391.
Káčin, a, o. Až po Káčiný svarbě (ještě dlouho ne). Čes. l. XIII. 176.
Kačiny. *V K-nách*, studánka u Hetlína. Př. star. VII. 54.
Kačírek, rku, m. = *barevné pérko z kačeny.* Lišeň. Mtc. 1902. 107. Dáti si za čepici k. Lišeň. Mtc. 1902. 442. — *K-rky* = *leknín.* Kub. List. fil. 1902. 248. U Mirochova: husičky. Ib.
Kačorek, rku, m. K. na oji, vz Kačírek. Slez. Vyhl. II. 313.
Káď činiti = *připravovati k lázni.* Baw. T. v. 1436.
Kadečka, y, f. = *stará míra na obilí.* Čes. l. XI. 179.
Kademnatý. K. ruda. Vz KP. X. 228.
Kadeření, u. K. dám. Nár. list. 1904. 10. 15.
Kadež = *kudy.* K. ti lidé povedú (hranice. Půh. ol. III. 689.
Kadidlnice, e, f. = kaditelnice. Vz Gb. Slov.
Kadilo, a, n. = *kadidlo.* Ž. pod. 140. Pror. (Šf. Poč. 24.).
Kaditi co = *čemu.* V kostele je (čtení Antikrist) kadí. Chč. S. II. 227ª.
Kadlátka, pl., n., *tanec.* Vz Brt. P. n. 849.
Kadlečík Jan, spis., nar. 1851. Vz Vck. Vset. 310.
Kadlíček, čka, m., zdrobn. Karel. Dšk. Km. 36.
Kadloušek, ška, m, zdrobn. Karel. Dšk. Km. 39.
Kadlub, u, m. = vyhnilá řepa n. vydlabaná. Hauer. 11.
Kadmiový. K. elektroda. Vot. 169.
Kádmi-um, a, n. K. a jeho výroba. Vz KP. X. 228., Vstnk. XIII. 420.
Kadrdánek, nka, m. = *člověk útlý, slaboch.* Hruš. 157.
Kafáč, e, m. = *kávový hrnek.* Us.
Kaffer, fra, m. = *sedlák.* V zloděj. mluvě. Sr. Balík.
Kafovati = *jísti kávu.* K-li jen o svátcích. Rais. Vlast. 14.
Kafřík, u, m., nějaké líčidlo. Vz Gb. Slov.
Kafrosulfonan, u, m., v lučbě. Vz Vot. 95.
Kafrosulfonový. K. kyselina. Vz Vot. 89.
Kafroxim, u, m., v lučbě. Vz Vot. 89.
Kaftan, u, m. = *oblek pro děti v celku, bunda.* Hauer. 11. Sr. Kabyš.
Kafula, y, f. = *káva.* Val. Čes. l. XI. 380.
Kahanec, nce, m. Vz Kahan. Rozk. P. 1927.
Kahlík Fr. Dr., řed. gymn. a spis. Vyhl. I. 103.
Kachlík, a, m. = *kat.* V zloděj. mluvě.
Kachna aylesburská, mandarinka, pížmová, rouenská atd. Nár. list. 1903. č. 136. 9.
Kaizl Jos. Dr., ministr financí †. Vz Flš. Písm. 729.
Kajúcí = *kající.* Vz Gb. Slov.
Kajutování, n., das Kajutenleben. Nár. list. 19./1. 1900.
Kakaovníkový sad. Dhnl. exc.
Kakos, kakosi = *nějak.* Gb. Slov.
Kakžkoli = *jakkoli.* Baw. E. 3079.
Kakžkolivěk daleko. Mill. 57ª.
Kalab, u, m. = *klobouk.* Šb. D. 79.
Kalaba, y, f. Budeš v pěknej k-bě (ostudě a p.). Nár. list. 1904. 147. 9.
Kalabrie, e, f. V osadě jirchářů, jíž druhdy říkalo se také: V Kalabrii. Dolen. Pr. 445.
Kalabřinec, nce, m., vz předcház. Kabřinec.
Kalafajda, y, f. = *povidla.* Dšk. Km. 22.
Kalamajka, y, f. Vz Brt. P. n. CXXV.
Kalcinační pec. KP. X. 106.
Kalcinovati co: zlato. 1585. Uč. spol. 1902. 29.
Kalcinující oheň = těla na vápno měnící. Zach. Test. 148.
Kalcit, u, m., nerost. Vz Vstnk. X. 826.
Kalciumkarbid, u, m. = *karbid vápnatý.* Vz KP. X. 111.
Kalčiti = *býti kalcem* (tkadlcem). Záp. Mor. Mtc. 1902. 22.
Kaledonit, u, m., nerost. Vz Vstnk. XI. 830.
Kaleidofon, u, m. Vz Strh. Akust. 62.
Kalen, lna, lno, vz Kalný. Lék. B. 181ᵇ.
Kalenci = sekta nábož. Mart. S. Předm. XI.
Kalendár, u, m. Člověk robí k. a p. Boh počasie. Rizn. 64.
Kalendariografický traktát. Rozp. fil. 109.
Kalendový, z kalendy. K. oběti. Vz Gb. Slov.
Kalení železa, ocele. Vz KP. X. 151. — **K.** = otruby s moukou spařené pro svině. Čes. l. XII. 383.
Kálení, n. = stolice, dejectio. Ktt. Sr. Káleti.
Kalev, lve, f., nasta. Slov. třeb. 11. Rkp. vodň.: kalvě, nasta. Nasta sit kalvě. Bhm. hex. 606. (Mš.).
Kalhoťáci = obyvatelé Kamenné Lhoty u Ledče. Čes. l. XI. 405.
Kalifův. Podle rozkázání kalifova. Mill. 16.
Kalikštajnový prach. Rhas. E. 11. 5. Vz Kalštejn, Kalištajnový.
Kalina Jos. Jarosl. Vz Lit. II. 835., 858.
Kališkace, e, f. = *náhrada za kališkantství od obce učitelům poskytovaná.* 1588. Mus. 1901. 361.
Kališkantství, n. = *zpívání žáků o štědrý den po domech* (druh koledy). Mus. 1901. 361.
Kalíškový. K. krajky. Vz Krajka.
Kališnictví, n. Lit. I. 102.
Kalištajnový, vz Kalikštajnový.

Kalištie, hora v Gemersku na Slov. Sbor. slov. 1900. 152.
Kalištýn, u, m., vz Kalštejn.
Kali-um, a, n. Vz Vstnk. XIII. 357.
Kaliumnitrit, u, m. Vz Vstnk. XI. 712.
Kaliumpermanganát, u, m., v lučbě. Vstnk. XII. 48, 152.
Kalkovati. Který na varhany k-val. 1554. Uč. spol. 1903. XII. 11.
Kalkulista, y, *kalkulant*, a, m., podřízený úředník jako diurnista. Nár. list. 1901. č. 288.
Kalmuk. Byl nelida a nemluva, pořád hleděl jako k. (zamračeně). Rais. Vlast. 43.
Kalněrudý. K. záře. Kká. Sion. II. 182.
Kalnošerý. K. krev. Msn. Od. 161.
Kalný jak. Oči její byly kalné jako studánka, když ji zanesou přívaly. Tbz. V. 6. 58.
Kalokrevnosť (žlučnatosť krve) lihová, alkoholová (vleklá otrava lihem, alkoholem), Alkoholdyskrasie. K. nežitová, Furunkeldyskrasie. Ktt.
Kaloměr, *pělometr*, u, m. = *nástroj k určení kalu v tekoucích vodách*. Vz Ott. XIX. 431.
Kalouč, e, f., *halouch*, u, m. = *kaluž po dešti*. Lišov. Kub. List. fil. 1902. 248.
Kalouch, vz předcház. Kalouč.
Kalousek Jos. Dr. Vz Lit. I. 921. — K. Vladimír, prof. a spis.
. **Kalouší** srdce = *bázlivé*. Škod. II.[2] 9. Sr. Kalouch.
. **Kaltún**, u, m., avissa (de convivio). Rozk. P. 1684.
Kalunka, y, f., místo kalounek, znamená také brousek (sražený pruh v chlébě). Kbrl. Džl. 14.
Kalup, u, m., *tanec*. Vz Brt. P. n. 828.
Kalus Jos., básn., nar. 1855. Vz Flš. Pís. 710.
Kalús, vz Kalous, Gb. Slov.
Kalvě, vz Kalev.
Kalvinec, nce, m. Král k. (Fridrich). Tbz. V. 6. 19. Sr. Kalvin.
Kalvinovati koho = *kalvinistou dělati*. K. reformáty. Kom. Ces. 188.
Kalvinství, n. Mart. S. Před. XIV.
Kám, kán = panovník (tatarský). Vz Gb. Slov.
Kamakový obrus. Slov. Sbor. čes. 257.
Kamaryt Jos. Vz Lit. I. 886., II. 424., 429., 471., 534., 659., 859.
Kamasoň, ě, m. = *rváč*. Val. Čes. l. XI. 91.
Kambala, y, f., rhombus, rod *ryb*. Vz Ott. XXI. 672.
Kamejče, ete, n., druh *jablka*. Dšk. Km. 21.
Kamejček, mejčku, m. = *kamínek*. Dšk. Km. 37.
Kamejchy, les u Mikulovic. Čas. mor. mus. III. 134.
Kamelnice, e, f. = *velbloudice*. Vz Gb. Slov.
Kámen. Vyhozený k. a promluvené slovo nikdy nemohou zpět. Tbz. III. 2. 392. Vytlačí i z kameňa vodu. Rizn. 176. Dobývání kamene. Vz KP. IX. 259. nn. — K. Ostrý k., žertem = dobrý žaludek. Hruš. 54. — K., vrch u Domažlic. Čes. l. XII. 384.
Kamenáč, e, m. = *kamenný plucar*. Jrsk. XXIV. 89.
Kamencárna, y, f. = *místnosť, kde se vyrábí kamenec*. KP. X. 104.
Kaméněk, enečka, m., zdrobn. kaméněk. Gb. Slov.
Kameneček, čka, m. = *kovářík* (brouk). Slez. Vyhl. II. 269.
Kamenečný. K. huť (kde se vyrábí kamenec). KP. X. 104.
Kaměněný, vz Kamenutý.
Kamének, nku, m. Přístroj k vyšetření k-nků močových, Lithoskop. Ktt. Sr. násl. Kamínek.
Kamenice, e, f. = *zahradní sklípek*. Je tam zima jako v k-ci. Rychnov. Kub. List. fil. 1902. 248. — K. = *kamenná sýpka*. Dšk. Km. 41.
Kamenický, vz Vacek.
Kameníček, čku, m. = *kamínek*. Pass. 339.
Kamenistá, hora v Tatrách. Nár. list. 1904. 66. 9.
Kamenka, y, f. = *bílá kulička*. Čes. Budějovice. Kub. List. fil. 1902. 248.
Kaménkový, vz Kamínkový.
Kamenníkový, od kamenník. K. rytí. Vz Gb. Slov.
Kamenopisně. Obraz k. vyvedený. 1820. Hanka. Lit. I. 704.
Kamenosloví, n. = *nauka o kamenu*, Lithologie. Ktt.
Kamenosrdečný člověk. *Lépe*: Člověk kamenného srdce. Pokr. 1885. č. 355.
Kamenotesec, sce, m. = *kamenník*. Vz Gb. Slov.
Kamenový, lapideus. Ev. olom. 21. 49.
Kamenutý = *kaměněný, kamenný, z kameniny*. Kbrl. Džl. 15. Sr. Hrnčený.
Kameráda, y, m. = *kamerád*. Se svým k-dou se snášeti. Čern. Zuz. 71. (1645.).
Kamfutr, u, m., z něm. Kammfutter. K. zlatohlavový. Světz. 1886. 435.
Kamilé, n. = *heřmánek*, z něm. Kamille. Val. Čes. l. XI. 133.
Kamilovský. K. omáčka = *cibulová*. U Kr. Městce Čeč. 178
Kamínek nosní, Nasenstein, Rhinolith. Ktt. Vz Kamének.
Kamínkový. K. choroba, onemocnění kamínky, lithiasis, Steinkrankheit. Ktt.
Kaminský B., básn. a spis., nar. 1859. Vz Flš. Písm. 715., 710.
Kamna. O historii kamen vz Jrsk. XXII. 62. nn. K. hliněná (česká, švédská, saská), železná (dělová, regulační, tahová). Vz KP. IX. 316. nn.
Kamo. Výklad vz v List. fil. XXIX. 300.
Kamosi. Šcestie sě k. ukradne. N. Rada 1613., Baw. J. v. 690.
Kamožkolivěk se obraceti, quacunque. Túl. 30.[b].
Kampa. Ve starých pamětech nazývá se K.: ostrovem pod mostem. Dolen. Pr. 257.
Kamrlík, u, m. = *skladiště obchodnic*. Mtc. 1902. 18.
Kamuka, y, f. = *nějaká látka*. Červená k. Slov. Sbor. čes. 252.

Kamýček, čku, m., zdrobn. *kamýk*. K., allecinum. Rozk. P. 805 (v lékárně), Rostl. Drk. 177b.
Kán, vz předcház. Kám.
Kanafaska, y, f., *tanec* v Lišni. Mtc. 1902. 236.
Kanálik, a, m. = *králík* (ssavec). Sbor. slov. 1900. 117.
Kanalisační kancellář, poplatek, Nár. list. 1903. č. 148. 15., č. 1775., pumpa. Ott. XX. 985.
Kanalisování středního Labe. Nár. list. 1904. 23. 5.
Kanálka, y, f., zahrada u Prahy (po vlastníku hraběti Canalovi).
Kanálový. K. řečiště, Nár. list. 1903. č. 143. 2., paprsky elektrické. Vz Vstnk. XII. 295.
Kanapé, n. Podle zdi roztahuje se stolice kožní s polštářem (mimochodem řečeno první k., jež jsme v pražských inventářích našli). Světz. 1886. 51. Wtr.
Kanár, a, m. = *dukát* (od žluté barvy). Jrsk. XVII. 367.
Kanáří klec. Nár. list. 19/11. 1897.
Kaňce, e, f. = *tkanice*. Vých. Čechy. Mus. 1863. 332.
Kancellářovati někde s kým = *úřadovati*. Vin. I. 235.
Kanček, nečka, m., zdrob. kanec. Vz Gb. Slov.
Kanděra, y, m. = *mluvka*. Takový kanděra s kanděrou. Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 178., 88.
Kandrdásek, ska, m. = *nepatrný človíček*. Dšk. Km. 51.
Kanduš, e, m. = *volný šat dětský na celé tělo*. Lišeň. Mtc. 1902. 107. Sr. předcház. Kaftan.
Káně, ěte, n. = *racek*. Jrsk. XXIV. 100.
Kaněti se, *chaněti se*, ěl, ění = *lichotiti se*. Vz Gb. Slov.
Kaňhal, a, m. = *tlachal*.
Kanička, y, f., také = *brousek* (v chlebě). Sr. Kalounek. Kbrl. Džl. 14.
Kaničkář, e, m. = *prodávač tkaniček*. Mtc. 1902. 25. Vz Kalounkář.
Kaňkora, y, f., pole a louky u Starče. Čas. mor. mus. III. 134.
Kankroid, u, m. = *rakovina* z vrstevnatého, dlažkovitého epithelu kůže a některých sliznic. Vz Ott. XXI. 263.
Kanónek, nku, m. = *kamínka z litiny*. Lišeň. Mtc. 1902. 7., 434.
Kanonie, e, f. K. sionská (strahovská). Nár. list. 1904. 251. 13.
Kanonýr, a, m., *tanec* v Heralci; na Hlinecku: *špacírka*. Čes. l. XI. 41.
Kanoničstvo, a, n. = *kanovnictví*. Baw. Ar. v. 211.
Kanonista, y, m. Škola k-stů, schola canonistarum. Zbrasl. 223.
Kanonýrka, y, f. = *válečná loď*. Nár. list. 1904. 22. 5.
Kaňórek, rka, m. Ty mně pěkně zpíváš! Ty seš mně pěkný k. Al. Mrštík.
Kanoun = *kanon*. Dšk. Km. 17., Šb. D. 30.
Kanoviny, pl., f. = *slintavka* (nemoc). Humpolec. Nár. sbor. VIII. 127.
Kanovničský, Domherrn-. Vz Gb. Slov.
Kanserový. Vložiž (to kořenie) v kotlík, ať vře spolu všecko, přičině k-vého (sádla houserova, z něm. Ganser?). Lék. B. 222.b. (Mš.).
Kantriti. Šovinismus hltá všetko, nivočí, kantrí, deptá. Vzaj. I. 5. (slov.).
Kantýn, u, m. = *kantina*. Tam byl jeden k. Val. Nár. sbor. VIII. 72.
Kanýr, u, m. = *karnýř*. Lišeň. Mtc. 1902. 110.
Kaolin, u, m., druh *hlíny*. Vz KP. IX. 67.
Kaos, u, m. = *chaos*. Luc. 45.
Kapáček, čku, m., zdrob. *kapák*. Vz násl.
Kapák, u, m. = *hrnek*. U Čes. Brodu. Mš.
Kapálek, lku, m., zdrobn. *kapák*. U Čes. Brodu. Mš.
Kapalina, y, f. Mechanika kapalin, jejich vnitřní tření a diffuse, jejich povrchové napětí. Vz Vstnk. XII. 70., 71., 72.
Kapalka, y, f. = voda, jež odkapuje při tužení tvarohu, syriočka, syrovátka. Slez. Vyhl. II. 200.
Kapalný. K. skupenství. Vz Vot. 56. nn.
Kapalý = *ztroskotaný*, schiffbrüchig. Vz Gb. Slov.
Kapánek (drobet) se prohoulívá. Zvon IV. 656.
Kapavičný. K. voda (dešťová). Dšk Km. 17.
Kapavka, y, f. = voda se střech (dešťová). Č. Třeb. Čes. l. XII. 227. — **K.** = zánět roury močové (cibele) hnisotoký, nakažlivý, urethritis pyorrhoica contagiosa, cíbelová, gonorrhoea, Harnröhrenblasenrrhoe, pyorrhoea urethralis, Harnröhrentripper, černá, urethritis haemorrhagica, bez příznaků zánětových (lehký zánět cíbele kapavkový, u. pyorrhoica superficialis, vleklá, u. p. chronica, Nachtripper, zánětlivá, u. p. inflammatoria (phlegmonosa). Ktt.
Kapavkový zánět převleklý blány tíhové, synovitis metastatica gonorrhoica; k. zánět pochvy, vaginitis virulenta. Ktt.
Kápě = *kapka*, Kbrl. Džl. 14.; *okap*. Dšk. Km. 21. Vz násl.
Kapelice, e, f. = *malý okap*. Dšk. Km. 41. Sr. předcház. kápě.
Kapelka, y, f. = *hutnická pec na tavení kovů*. Zach. Test. 27.
Kapelný člověk = *náležející k obsluze kaple*. Mark.
Kapillara, y, f. = *lučební nástroj*. Vot. 48.
Kapillarimetrický výzkum. Vot. 65.
Kapitalový. K. uložení. Nár. list. 1903. č. 131. 9.
Kapitolní. Ten les jsem držel s k. vuolí (s vůlí kapitoly). Půh. ol. III. 486. (1437.)
Kapitula, y, f. = *kapitola*. Vykládá to v 10 k le. Půh. ol. III. 488.
Kapitulin, a, o. Chci to listem kapitulinym pokázati. Půl. ol. III. 684. (1447.)
Kápo. On byl všeho hlavní kápo (hlava, původce). Zvon III. 12. Jrsk.
Kaprovatý. Kšť. Lid. 5.
Kapka. Jen aby toho nebyla k. na žhavý kámen (málo). Rais. Vlast. 311. Jdi kapku dál = *trochu dál*. Us.

Kaplánkovati někde. Jlnk. Jos. I. 42. Vz Kaplanovati.
Kaplanský = *ke kapli náležející.* Drží lidi kaplanské a požitky k-ské z domu také béře. Půh. brn. IV. 36. (1460.).
Kaple, e, f. = *hrad, pevnost.* V zloděj. mluvě.
Kapper Siegfr. Dr. Sr. Zvon IV. 520.
Kapradlí, n. = *kapradí.* Čas. mor. mus. III. 123.
Kapraďový květ z noci svatojanské. Vz Čes. l. XII. 155.
Kapří huba = *květel.* Rostl. Ces. Třeb. Čes. l. XI. 36.
Kapriciosně = rozmarně, umíněně, capriciös, z fr. Nár. list. 1904. 121. 13.
Kapturek, rku, m. = *letní pokrývka ženských hlav*, zdrobn. kaptur. Prus. Slez. Čes. XII. 309.
Kapucín, a, m., Hra na k-na. Vz. Sb. sl. 1902. 70. — **K** = *kozel.* V zloděj. mluvě.
Kapucinada, y, f. Spis plný k-nad. Lit. I. 551.
Kapucínský. K. káva (tmavá). Čch. I. Pov. 103.
Kaputrok, u, m. = *oděv podobný župici.* U Fryštátu. Čes. l. XI. 115. Vyhl. II. 193
Karabáčnictví, n. Že přestane k. vrchnostenských úřadů. Zvon III. 719.
Karakati. Straky k-ly (křičely). Zvon III. 600.
Karamana = dětské šatičky. Džl. Čes. l. XII. 307.
Karas, u, m. = *bláto, hnůj.* V zloděj. mluvě.
Karásek *Ant.*, prof. a spis., nar. 1853. Vyhl. I. 61. — **K.** *Jiří*, spis. a básn., nar. 1871. Vz Těš. Písm. 712., 733. — **K.** Hrdiny takových báchorek jsou karáskové, duchové to určení k hlídání pokladů uschovaných pod hradními zdmi anebo i jinde. Nár. list. Neděl. příloha 18/11. 1900.
Karatel, e, m. K-le každý rád se zbavuje. Tbz. III. 1. 351.
Karba, y, f., vz předcház. Hundelák.
Karbazon, u, m., v lučbě. Vstnk. XII. 54.
Karbid, u, m. K. vápenatý čili kalcium karbid, sloučenina vápníku s uhlíkem. Vz KP. X. 111., 112.
Karbidový uhlík. Vz KP. X. 140.
Karboline-um, a, n., v lučbě. Ott. XIII. 1023.
Karbonylový kyslík. Vot. 71.
Karbovačka, y, f., K. u vystěrací kádi. Ott. XIX. 820ª.
Karbovaný válec (kroužkovaný). Nár. list 1903.
Karburace, e, f. K. svítiplynu = zvyšování jeho svítivosti nasycováním ho různými uhlovodíky. KP. X. 116. — K. u motocyklu. Nár. list. 1904 182. 13.
Karburator odprašovací, rozprašovací u motocyklu. Nár. list. 1894. 182. 13.
Karburovaný. K. kovové massy. Vot 333.
Karburovati co. Ty páry karburují nesvítivý plamen. Vstnk. XI. 18. Vz Karburování v II. Přísp. 104., Karburace.

Kardaš, e, m., rybník u Kardašovy Řečice. Uč. spol. 1903. XIII. 24.
Karel IV. Vz Zbrt. Bibl. II. 1048. na — **K.** Karel do pekla zajel na bilem koňu, kaj se blechy honiu. Slez. Vz více ve Vyhl. II. 258.
Karena z střlat. carena = *40denní půst.* Lbk. 58., 59.
Karhan, u, m. = *hrnec, džbán.* Večer nad k-ny seděti (píti). Rokyc. Post. 41., 94
Karhanový, karchanový, vz Karhan. Gb. Slov.
Karikaturista, y, m. Us.
Karima, y, f. = *stříecha.* Široká k. klobouku. Sbor. slov. VII. 113.
Karkule, e, f., *kaptur, kaple = bílý čepeček vdaných žen.* Slez. Ve Slez. **také**: *karkulena*, na Hané: *gargulena*, na Slov.: *grgula.* Vyhl. II. 102., 186.
Karkulík, a, m., nějaký pták. Vz Gb.Slov.
Karlák, u, m. = *Karlovo náměstí v Praze*, kde je zemský soud a trestnice. Z toho kouká K. (odsouzení u zemského soudu). Praha 112. — **K.**, a, m. = *vojín pluku arcivévody Karla.* Brt. P. n. 655.
Karlovy Vary. Do K-vých Var. Jrsk XXVI. 42. Do K-vých Varů. Tk. XII. 85.
Karlštejn, rybník u Kardašovy Řečice Uč spol. 1903. XIII. 5.
Karmaník, a, m. = *karabiník.* **1788.** H. Jir. Vys. Mýto. 102. 2.
Karmasin, u, m. = *hedvábná látka barvy červené.* 1600. Čes. l. XI. 74. Vz Karmazin v VII. 1289.
Karmaš, *kirmaš, krmaš = hody, posvícení.* Slez. Vyhl. II. 54.
Karmen Svat., básník. Sr. Zvon IV. 715
Kárnický, *nadávka* tomu, koho vyvezl na káře kat. XVI. stol. Zvon II. 623ᵇ. Wtr.
Karnieř, e, m. Vzal mu k. se třemi knihami. Arch. XXI. 356. Vz Karněř v I. díle.
Kárný. K. školy. Nár. litt. 1903. č. 175. 13.
Karolina se vypina do komina, aby se tam uudzila (uudila). Slez. Vyhl. II. 258.
Karolinský professor (učící v Karolinu v Praze). Hrlš. Hus 216.
Karovati někam = *směřovati.* Sb. sl. 1901. 169.
Karpatský. K. hory. Jejich popis vz v Vck. Vset. 18.
Karpaty = *horský řetěz*, který se táhne od Dunaje při Prešpurku hranicemi Moravy, Slezska, Haliče, Bukoviny a Rumunska a končí se Železnou branou v Dunaji. Sb. sl 1901. 165. Sr. Tatry. K. *bílé či moravské* = = Bezkydy. Vyhl. 17.
Karpy = ? Šverci chodili po vrchu sněhu po karpách. Slez. Vyl. II. 332.
Karriera, y, f., z fr. Služební k. Nár. list. 1903. č. 174. 3.
Karrikovati co. Hlav. Chamr. 221.
Karrossa, y, f. = druh *kočáru.* Zr. Leg. 13.
Karta. Hry v karty ve Slez.: čtyřiašedesát, ferbel, durák, jedenadvacet, kuminoř (černý Petr), maryáš, maušel, švindlr, taroky. Vyhl. II. 338.
Kartáč = omlouvání-se, svalování podezření. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140.

Kartáčkový. Nár. list. 1904. 135. 21.
Kartáčovati se na fraj = *očisťovati se z vazby.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140.
Kartárský. K. hra. Slov. Sbor. čes. 245.
Kartas. Vz Gb. Slov.
Kartel, u, m. = *sdružení velkoobchodníků, ring.* K. byl již za Husa, sr.: A tiem hyne Praha, že několiko lakomých bohatcóv jakož chtie, tak v kúpi cenu postavie. Hus I. 218.
Kartelní, vz Kartel. K. družstvo, požadavky, smlouva, zisk. Nár. listy 1902. č. 233. 15., č. 177. 5.
Kartelovaný. Firma k-ná. Nár. list. 1904. 10. 13.
Kartelový. K. cena. Nár. list. 1903. č. 284. 21.
Kartisko, a, n. = *karta.* Čes. l. XIII. 84.
Kartouzská brána v Praze, později Újezdská. Dolen. Pr. 216.
Karuby = *svatojanský chléb,* zastr. Mš.
Karušák = ? Brt. Čít. 263.
Karvaňák = ? Dšk. Km. 29.
Karyfilat, u, m., gariofilata. Rostl. F. 36.
Kas (kaš), nějaká tkanina. Vz Gb. Slov. a Maš.
Kasanka, y, f. = zástěrka nošená přes fěrtoch (sukni). Val. Čes. l. XI. 117.
Kasati koho kam. Diabel zlostí pod se kaše, kohož móž (podmaňuje). Hus II. 347.
Kasatum. Je to k. na trnc prasatům (hloupý). Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 176. Vz Kassatum v II. Přísp. 442.
Kassovní obchod atd. Nár. list. 1903. č. 222. 17.
Kassovník, u, m. = *kassovní kniha.* Nár. list. 1902.
Kastigace, e, f., z lat. = *očištění, vynechání závadných míst z knihy.* To přijmělo překladatele ke k-cím. Zvon III. 542.
Kastovní, Kasten-. K. duch. Nár. list 1903. č. 270. 21.
Kastrol, u, m. = Castroll, Casserolle. — **K.**, *tanec.* Vz Brt. P. n. 834.
Kastuřok = *kastorový klobouk.* Val. Čes. l. XI. 114.
Kaš, ingo (de vestibus). Rozk. 1817. (Mš.) Sr. předcház. Kas.
Kaše prosná (jahelná), hrušková (chamula), štěrková. Strn. Poh. 70 Tím sa mu kaša nepomastila (tím se mu nepřilepšilo). Slov Sbor. čes. 24. Svorný manžel s manželkou si jeden druhýmu kašu mastia. Sbor. slov. 1901. 150. Kašu nejedávajú z prostredku, ale od kraja. Rizn. 172. Ten jedl hloupou kaši. Čes. l. XIII. 177. Vz Hloupý. — **K.** *sladká* = roční častování lidu v Jindř. Hradci až do r. 1783. Vz Brt. Čít. 286.
Kašel, šle m. Drží sa ho to, ako starej baby k. Rizn. 177.
Kašičky = *pomněnky.* Slez. Vyhl. II. 278.
Kašivo, a, n. = *kaše.* Slez. Vyhl. II. 34.
Kašna, y, f. K. mlýnská = *vantroky.* Čes. l. XI. 186. — **K.** = *sukně.* V zloděj. mluvě.
Kašný mlýn (na jáhly). Mtc. 1903. 320.
Kašpar. To nejsou žádné k-ry (žerty a p.), nýbrž pouhá fakta. Osv. 1896. 1031. — K. L. B., evan. farář a spis. † 8./12. 1901. Vz List. fil. 1902. 94. — **K.** Alois, spis.
Kašta, y, f., sassafras, rostl. Vz Ott. XXII. 674.
Kaštal, u, m., z lat. castellum. Ev. olom. 156. 40.
Kat = *čert.* Poručili to zlému katu. Baw. Ar. 1139.
Katák, a, m. = *mučitel.* Vz Gb. Slov.
Kataklysm-us, u, m. = *zemětřesení.* Zr. Leg. 81.
Katalogisace, e, f. K. knih a rukopisů (zapsání do katalogu). Vstnk. XI. 15.
Katalytický. K. působení (kyselin na octan). Vot. 235.
Katanovati koho proč = *týrati.* Vzáj. V. 91.
Katarrh hrtanový zbytnivý hypertrophischer Rachenkatarrh, průdušnice, průdušnicový, tracheitis catarrhalis; prudký k. hrtanu (náhlý, prudký zánět hrtanu katarrhalní), laryngitis catarrhalis acuta, prudký k. krční, angina katarrhalis acuta, vleklý k. krční, ang. cat. chronica, k. krvavý, výlevový, catarrhus haemorrhagicus; prudký k. hltanový červeňový, pharyngitis acuta erythomatosa; prudký hnisavý k. ušní, otitis interna suppurativa acuta; vleklý hnisavý k. ušní, otitis interna suppurativa chronica; vleklý suchý k. ušní, o. i. catarrhalis chronica sicca. Ktt.
Katarrhalní, *katarrhový* zánět průdušnice náhlý, tracheitis catarrhalis acuta; náhlý k. zánět poševní, vaginitis catarrhalis acuta. Ktt.
Katastrální, Catastral-. K. výnos. Us.
Katastrofalní krupobití. Nár. list. 1903. č. 250. 21.
Kateřina. Jaké jest počasí na sv. K-nu, takové bývá v příštím lednu. — Kateřina — pucheřina, tabakova sestra. Slez. Vyhl. II. 258. (Popěvek).
Kathetometr, u, m. Sr. Strh. Mech. 49.
-kati. Slovesa ukončená v-kati znamenají mazlivé zdrobnění: buvičkati, achkati, potepkati, bozkati atd. Vz Sbor. čes. 277.
Katí kluk (katovský). Tbz. V. 9. 89.
Kation, ontu, m., v lučbě. Vot. 166.
Katiti se s kým = *zlobiti se* a p. K. se s chasou. Us. Nár. sbor. VIII. 20.
Katný = *katovský.* Vz Gb. Slov.
Katolickopolitický. K. jednota. Mtc. 1902. 450.
Katoušek, ška, m. = *Kateřina.* Dšk. Km. 39.
Katovka, y, f. = *anatomie těl lidských.* XVI. stol. Wtr. Str. 175.
Katrovaný čepec. Vz Prolamovaný. K. punčochy (mřížkované), Čes. l. XII. 282., výplň. Ib. 32. Sr. Katrovati v VI. 578.
Katrový obojek = bílou nití vyšitý a prolamovaný. Čes. l. XI. 58. Sr. Katrovaný. K. krajky. Vz Krajka.
Katry = mřížkování, druh vyšívání. Čes. lid. XII. 284. Z něm. Gatter, mřížka.
Katuláčat se = *kutáleti se.* Dšk. Km. 54.
Kaucí, f. = *kauce.* Dšk. Km. 6.

Kaučovací lis, válec v papírnách. Ott. XVIII. 180.
Kaukléř, e, m., atomentarius, Gaukler. Mam. V.
Kautelovati, z lat. cautela = *opatřiti listinu klausulí pro jistotu něčeho*. Vz Bdl. Gl. 89.. Mus. 1839. 455.
Kavánová Marie, spis. Srov. Zvon IV. 445.
Kaviášový, z kaviáš, z lat. scabiosa. K. chrustavec, rostl. Vz Gb. Slov.
Kavijas, *kavjas*, vz Kavias.
Kavka. Popěvek o kavce. Vz Vyhl. II. 265. — Vodil karbaníkům kavky (nezkušené herce). Praha 76.
Káza, y, f. = *trest*. Učiním takú kázu, budúť mieti potom hrózu. Baw. J. v. 1556.
Kázací, z kázati. K. kniby. Gb. Slov.
Kazamírový šátek (kažmírový). Čes. l. XII 280.
Kazaruvať = *býti kazarem* (karabáčem), *trestati*. Brt. P. n. 1195.
Kazatedlný = *kazatelný*. Vz Gb. Slov.
Kazatelna myslivecká. Vz Posed.
Kazatelový, Prediger-. Vz Gb. Slov.
Kazatelsky se ptáti. Rais. Lep. 106.
Kázati = *ukazovati*. — **se čemu**. Věci se káží zraku = ukazují. Mark. — **K.**, predigen. — **jak**. Kázal, jako když blesky bijí do zpuchřelých drv (rázně). Tbz. V. 6. 94.
Kazifara, y, m. = *kdo stenčoval příjmy fary*, kdo role, luka farní faře odcizoval. 1562. Uč. spol. 1903. XV. 12.
Kazislovan, a, m. = kazitel Slovanů. Lit. I. 348.
Kazlorky = ? Černokněžníci a k. Slez. Čes. l. XII. 63.
Káznička, y, f., zdrobn. kázeň. Fel. 168.
Kázniti. Kteráž (ctná žena) z založenie kázní (kázeň činí, kázaně si vede), té netřeba časté bázni. Alx. V. 77. (List. fil. XII. 269.).
Kazuka, y, f. = oděv na způsob košile. Vz Gb. Slov.
Každodeňka, y, f., *zimnice*, febris intermittens, quotidiana, střídavka.
Každodennosť. Kal k-sti. Hlk. VI. 180.
Každoměsíčně, allmonatlich. K. něco zasílati.
Každounký čas. Dšk. Km. 34.
Každovečerní zábava, Us., navštěvovatel. Sá. IV. 29.
Každila, y, f., z lat. casula, kněžský oděv. Luc. 68., na str. 69. každula.
Kbelíkový = *příklopný, hrncovitý*. K helm. Vz Kol. Her. I. 392.
Kdajší = *někdejší*. Vz Gb. Slov.
Kdas, *kdasi* = *kdysi*. Baw. E. v. 1113. a j.
Kdedomování, n. = zpívání písní: Kde domov můj, *vlastenčení*. Flš. Písm. 729.
Kderec, rce, m. K. u pluhu. Dšk. Km. 40.
Kdesik = *někde*. Rodina byla k. přes tři dědiny (vzdálena). Brt. D. I. 185.
Kdesil = *žabinec*, persicaria. Mš.
Kdež jedno = *kdekoli*. Baw. E. v. 1764.
Kdežkolivěč jste. Čern. Zuz. 73 (1645.).
Kdežto, während. Často u Palackého. Mtc. 1901. 378.
Kdoj' ten = *kdo jest ten*. Št. Ř. ned. I. 18b. a j.
Kdoule = *gdoule*.
Kdoulobarevný mlýnek. Msn. Od. 102.
Kdo ví jak. Kdyby, kdo ví jak, pršelo, přijdu. Us. Sá. Kř. 93.
Kdovíjaký. (Byla tam) k-ká věc. Brt. Čít. 32.
Kdulník, u, m. = *kdoulový strom*. Vz Gb. Slov.
Kdy. Od kdy = od kterého času, od které doby. Us.
Kdybyškovati = užívati často vět počínajících s: kdyby. Vin. I. 310.
Když jsem já k vám chodíval, *tanec*. Vz Brt. P. n. 900.
Když jsem já šel kolem dvora, *tanec*. Vz Brt. P. n. 970.
Kdžiž = *když*. Opava, Ostrava. Šb. D. 58.
Ke, ku (k), vz Gb. Slov.
Kěcek, cku, m. Mám takého kěcka. Hauer 11.
Kedvešný = *milý?* Slov. Czam. Slov. 125.
Keď zme šli na hody, *tanec*. Vz Brt. P. n. 891.
Kej, e, m. = *zásoba?* Kdyby byl neodjel. byl by lonský kej mi dobře vydržel, než že spěšná jízda přišla. Čern. Zuz. 133. (1647.).
Kejbať = *kývati*. Us. místy Mš.
Kejhání, n. Jen hvizdot a k. na vodě ticho přerušovaly. Hol. Met. I. 334. Vz Kýhati.
Kejhot, u, m. K. hus. Kun. Id. 14. Vz Kejhání.
Kejklavý. K. babka. Rais. Lep. 292.
Kejklování, n. Mládež k opičím hříčkám a k. náchylná bývá. Faust. 145. Vz Kejklovati.
Kejška, y, f. = hrsť obilí za kosou odebraná a na strniště položená. Žel. Brod Čes. l. XIII. 28.
Kelich = *kalich*. Pův. brn. III. 157.
Kelímkový. K. ocel. Vz KP. X. 158.
Kep = *blázen*. Co se směješ jako kep? XIV. stol. Rozp. fil. 110.
Kepsky. Šlo mu to k. (nepovedeně, špatně). Val. Čes. l. XII. 487.
Kér, u, m. = místo, kde se krádež spáchala. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140.
Kérá je pěkná mynářka, *tanec*. Vz Brt. P. n. 896.
Keramický závod, pec. Nár. list. 1903. č. 243. 16., 1902. č. 234. 2.
Keramika, y, f. Vývoj k-ky. Vz Sbor. slov. 1900. 97., Čes. l. XI. 84., 147.
Kesaný = *kyselý*. K. vokurka. Mtc. 1902. 20.
Kessiterit, u. m., vz Cínovec.
Ketonalkohol, u, m., vz Vstnk. XI. 123.
Ketošky, pl., m. = *klestí?* Při tom (dříví) mám výdělek aspoň ty k. pro domácí potřebu. Pal. Záp. II. 182.
Ketoxim, u, m., v lučbě. Vz Vot. 94.
Kéž vy tomu rozumíte! Kom. Did. 9.
Kfět, u, m. = *květ*. U Krumlova. Kub. List. fil. 1902. 252.
Khol Fr., spisov. Zl. Pr. 1904.

Khošer, u, m. = *tmavá noc.* V zloděj. mluvě.

Kchél, u, m., z Kohl = *zelenina.* Lišeň. Mtc. 1902. 435.

Kibic, e, m, vz násled. a Koukant.

Kibicovati = při hře v karty ku hře přihlížeti (sám nehraje).

Kieši = *kdysi.* Orava. Sb. sl. 1902. 180.

Kilometrový. K. sazba. Nár. list. 1903. č. 124. 5.

Kinematografie, e, f., z řec. K. úkazu přírodního. Vot. 277.

Kinetický, z řec. K. theorie plynů. Vz Vot. 16., 41.

Kirchparada, y, f., z něm. Zvláště když běželo o k-du Zvon III. 721.

Kirmaš, vz Karmaš.

Kivetovať = *vystříhati.* Slov. Czam. Slov. 125.

Kjačková hora v Gemersku na Slov. Sbor. slov. 1900. 153.

Kjecek, cka, m. = *chřástal.* Slez. Vyhl. II. 265.

kl m. tl: klustej, klouct. Šb. D. 22.

Klabka, y, f. =? Má dvě kopy klabek. Vz Gb. Slov.

Klabný = *kladný, pěkný.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140.

Klaburý = *dobrý.* V zloděj. mluvě.

Klácel Mat. Fr. Sr. Čad. 121., 129.

Klackovitě se obrátiti. Zvon III. 25. Wtr.

Klačany, jm. louky. Sbor. slov. VII. 114.

Klačiti = *tlačiti.* Us. místy. Vz *kl.*

Kládati iterativum ke: klásti. Vz Gb. Slov. — **co kam.** Buoh kládá na hrubé břemena úřadóv. Št. Mus. 34.ª. — Ž. pod. 57 3.

Kláda v VII. 1291. za Kladařiti polož za Klačmo.

Kladaření, n. = *vození klad.* Čes. l. XI. 349.

Kladichov, a, m, les u Bzence na Mor. Čes. l. XIII. 476.

Kladivec, vce, m., der Hammerfisch (mořská ryba). Mark.

Kladivitý, hammerförmig. K. hlava antilopy. Hol. Met. I. 281.

Kladivoun, a, m. = *kdo bojuje kladivem.* Kká. Sion. II. 248.

Kladivouš, e, m., scopus umbretta, Hammerkopf, bahní pták. Vz Ott. XXII. 728.

Kládka, y, f. K. obilí = *požaté obilí v hrstích.* Mš. Sr. Kolébka.

Kladkový sval. Vz Sval.

Kladník, u, m., artona. Rostl. drk. 178ª.

Kladorub, a, m. = kdo roubá klády, poráží dříví. Vz Gb. Slov.

Kladský. K. dědiny. Vz Jir. Prove 114.

Klafák, u, m. = *veliký zub,* místy: *kňasá.* Kšť. Lid. 10.

Kl'acha, y, f. = *kaňka.* (Kohout) nohy v kalamáři zmočí, vyvrátí na písmo kl'aky. Mt. S. I. 181.

Klajdak, a, m., nadávka. Slez. Vyhl. II. 335.

Klakati = *klekati.* Baw. E. v. 1947.

Klam, u, m. Klamy komu dávati = *říkati, že klame.* NB. č. 243.

Klamal, a, m. = *klamař.* Dával mi k-ly. NB. č. 78. Sr. předcház. Klam.

Klamati na koho = *sváděti, lháti.* XIV. století. Bývaj moudr, netěkaje po světě a klamaje na Čechy. Rozpr. fil. 110.

Klamavka, y, f. K-ky, reduviidae, čeleď ploštic. Vz Ott. XXI. 384.

Klamba, y, f. =? Stáli tam v klambách. Dost. Syn své matky. 110.

Klaméř, e, m. = *klamatel.* Arch XXI. 27.

Klamivý = *klamavý.* Zr. K. sklo. Hlk. XI. 117. K. zdání. Jeř. Rom básn. Dle Mš. chybně m. klamavý (klamati).

Klamník, a, m., simulator. Rozk. P. 1066.

Klamnoradý. K. myšlénka. Msn. Od. 124.

Klamon, *klamor.* Vybrati něco do klamona = na dobro, všecko. Kšť. Lid. 15.

Klamorad, a, m. Aigisthos k. Msn. Od. 42.

Klamotvar, u, m., pseudomorfosa. Vz Ott. XX. 908.

Klamový. K. představa. Vz Čad. 128.

Klancoun, a, m. = *nemotora* Dšk. Km. 17.

Klancout, a, m. = *velikán.* Dšk. Km. 22. Vz Klancát v VII. 1291.

Klancovák, u, m. = *karťáč.* Dšk. Km. 28. Sr. něm. Glanz.

Klanečník, u, m. = *řetěz.* Arch. XIX. 89. (1512.).

Klaniti, vz Klaněti.

Klapačka, y, f.: *klapotka, rachotka, štěrkotka, klapač, klapoč, tragač.* Slez. Vyhl. II. 46.

Klapák, u, m. K. na vratech ozval se. Zvon IV. 6. — **K.** = *poklopec u kalhot.* Slez. Vyhl. II. 180.

Klapálek, lku, m. = *nepatrný mlýn.* Jrsk. XII. 238.

Klapeť, ptě, m. = špalek, na kterém stojí kovadlina. Slez. Vyhl. II. 312.

Klapetek, tku, m. = *dřevo na podložení něčeho, špalek na štípání dříví.* Hauer 11. Vz Klapet.

Klapěti v I. 688. polož za Klapet.

Klapustina, y, f. = *nadávka ženským.* Slez. Vyhl. II. 335.

Klára, y, f. Paní Klára večer šije, ráno párá. Rizn. 64.

Klarinet, u, m. Vz Strh. Akust. 408.

Klasník, z klasný, spicarius. Vz Gb. Slov.

Klasňovák, u, m. = hospodářský nástroj. Nár. list. 1903. č. 136. 9. Sr. Klasovník v VI. 595.

Klasovitý obvaz (způsob obvazu kloubního obinadlem svinutelným), spica. Ktt.

Klasovnosť, i, f. = *žertovnosť.* Vz Gb. Slov.

Klasový. K. krajky. Vz Krajka.

Klassicistský. K. poesie. List. fil. 1903. 382.

Klásti se v čem = *odsuzovati se,* damnare. Sám se poče lev v něm k. Baw. E. v. 92.

Klátil, a, m. = loudavý kl. (kdo se chodě klátí). Rais. Lep. 106.

Klatisvět, a, m, ἀλήτης, člověk těkavý, tulák. Msn. Od. 278.

Klatovský Ondř. z Dalmanhorstu, spis, nar. kol. 1504. Vz Mus. 1902. 513.

Klauza, y, f., z střlat. = *úžina.* Lbk. 27.

Klavesový. K. přívod ku předení bavlny. Ott. XX. 597.
Klavírní škola. Nár. list. 1903. č. 243. 15.
Klavo = *dobře.* V zloděj. mluvě.
Klavý = *dobrý.* V zloděj. mluvě.
Klčko, a, n. = *klika.* K. dveří. Lišeň. Mtc. 1902. 440.
Klčnati se = *hoditi se, schopen býti,* sich eignen. Vz Gb. Slov.
Klebety, vz Goraly.
Klebtati = *klektati.* Gb. Slov.
Klecení, n. = *kulhání.* Vz Gb. Slov.
Klecí list. Vz Arch. XIX. 509, 515.
Klécka, vz násl. Kléčka.
Kleč, e, f. Družstvo při kleči (korábu) sedlo a veslovalo. Msn. Od. 142.
Kléčka, *klécka,* y, f., zdrob. klec; nadávka (špalek, troup). Vz Gb. Slov.
Klečoví, n. = *kleč,* Knieholz. Mš.
Klehot, u, m. Rozléhal se jako k. orlí vysoký jeho hlas. Al. Mrštík.
Klechtání, n. Ženské k. a smání. Wtr. Min. 56.
Klechtaný. K. polévka. Čes. l. XII. 97.
Klechtati. Řehkové kolem stavení k-li. Rais. Vlast. 295. — K. = *klevetiti.* Hauer. 11.
Klechtavky, pole a louky u Stejště. Čas. mor. mus. III. 184.
Klechtula, y, f. = *klevetnice.* Hauer 11.
Klejšť = *chlišť.* Us.
Klejt, u, m. = průvod. Baw. Ar. v. 4809., 5539. Vz Glejt.
Klekač, e, m., flectator. Rozk. P. 1152.
Klekání, n. Kdo uřízne kus provazu od zvonu, kterým se zvoní klekání, může dojiti krávy celého okolí, až kam hlas toho zvonu zaznívá. Mtc. 1897. 65. Ještě neodzvonili klekání (ještě je čas). Hlk. VI. 302.
Klekánice, e, f. = škaredá, stará, divá žena, oděná v černý plášť, má koňská kopyta a šikmé oči. Líčí se i jinak. Objevuje se při klekání. Vz Kšť. Poh. 103, 105., Čes. l. XI. 223.
Klekotný = *žvatlavý.* K. vrána. Fagif. 28. (Slov.) Sr. Klekotavý.
Klementiny = část kanonického práva. obsahující usnesení koncilu vienuského na. nařízení papeže Klimenta V. Exc.
Klempírovat, vz Klenpirovat.
Klemprda, *strašidlo.* V Chrudimsku. Čes. l. XIII. 429
Klen J., vz Macák.
Klenák, u, m. K. závěrečný v klenbě (zavěrák) je táhle klínovitý a z jednoho kusu. Vz KP. X. 298
Klenba, y, f. K. stavení: česká, kopulová, křížová, oblá či stlačená, plná či kruhová, ploská, segmentová, valená, zrcadlová. Vz KP. IX. 295. — K. poševní, fornix vaginae. Ktt.
Klenbovnice, e, f. K. či tížnice klenby je obsažena v tělese klenutí. Vz KP. IX. 297.
Kleňha, y, m. Ten člověk je takový k. (zdlouhavý). V Kniřově. Mš.
Kleníčkovaný hřebíček. Chodsky. Mš.
Klenot, u, m. = *ozdoba helmu.* Baw. T. v. 652., Ar. v. 310. a j. K. heraldický, řádový atd. Vz Kol. Her. I. 399.
Klenótek, tku, m., zdrobn. klenot.
Klenovka, y, f. = *cihla do klenutí.* Vz KP. IX. 268.
Klenuťák, u, m. = *dřevák.* Dšk. Km. 29.
Klep. Třem ženám se ještě vždy k. povedl. Us.
Klepací spodní šat. 1746. Hrubý 278.
Klepaná, é, f. Hra na k-nou. Vz Brt. Čít. 121.
Klepancozobý = *rak.* Msn. Hym. 93.
Klepanec, nce, m. = *klepací kladívko,* kterým se naklepává kosa. Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 88.
Klepařiti = *klepy dělati.* Čes. l. XI. 349.
Klepárna, y, f. = *stodola.* V zloděj. mluvě. Sr. Bouchora.
Klepátko, a, n. Poklep sloupkovým k-tkem, Stäbchenpercussion. Ktt.
Klepavě (klevetně) něčeho vzpomínati. Zvon II. 226.
Kleperenda, y, f. = *tlachalka.* Us.
Klepeto = *ruka.* V zloděj. mluvě.
Klepí, n. Klapperstein, hora v Orlických horách. Jrsk. XXII. 155.
Klepna, y, f. Sr. Kleperenda, Chlastna, Drbajzna, Klevetnice (násl.).
Klepnička, y, f., zdrobn. *klepna.* Luž. Pov. I. 125.
Klepotati za kým. Koll. V. 36.
Klepshydra, y, f. = *vodní hodiny.* Čapk 53.
Klepušina, y, f. = *tvrdohlavé tele.* Hluboká. Kub. List. fil. 1902. 248.
Klerikál, a, m. Katolický k. Nár. list. 1903. č. 222. 13.
Klerikalisovati školu. Nár. list. 1902. č. 100. 1.
Kles Petr, básn. Zl. Pr. 1904.
Kléšč, vintrea. Rozk. P. 539. (hmyz). Sr. Klešť.
Kleščencový, z kleščenec, Eunuchen-. Vz Gb. Slov.
Kleščenec, nce, m. = *kleštěnec,* eunuchus. Mill. 85.
Kleščený = *kleštěný,* eunuchus. K. komorník. Mill. 55ᵃ.
Kléščky, zdrobn. kleště. Vz Gb. Slov.
Kletbička, y, f. zdrobn. kletba. Římské kletbičky. Proch. Hrad. 20.
Kletbovaný = *prokletý.* Msn. Od. 289.
Kletec, tce, m. = *proklatec.* Tbz. I. 3. 70., V. 1. 35. — K., *kletce, klec,* Käfig. Vz Gb. Slov.
Kletojmenný. K. vládci, δυσώνυμοι. Škod. II.² 121.
Klevce, e, f., zdrobn. klev, avicapa. Vz Gb. Slov.
Kleveta, y, m. a f. = *klevetář* a *klevetnice.* Dšk. Km. 7.
Klevetina, y, f.? = *kančí maso.* Vz Gb. Slov.
Klevetivý. K. řeč plná jedu a ostnů. Zvon III. 526.
Klevetnice, e, f., vz Dryndula, Kleveta, Klepna (nahoře), Klechtula, Sa-yssa-syssá.
Kleveto, a, n. = *kleveta.* Dšk. Km. 5.
Klevetství, n. = *hádání, reptání.* Vz Gb Slov.
Klíba = *chléb* (chleba. Us.). Us. místy. Mš.

Klibna. Chození s klibnou. Vz Čes. l. XIII. 226.
Klibonos, u, m. = *veliký nos.* Zliv. Kub. List. fil. 1902. 248.
Klicán, a, m. = klicoun. Nár. list. 1885. 163.
Klicatý = *kľucatý.* Vz Gb. Slov.
Klicíček, čku, m. = *klacíček.* Humpol. Nár. sbor. VIII. 132.
Klicpera V. Vz Lit. I. 921., II. 265. nn. — K *Fr.* Vz Lit. II. 268.
Kličkatý. K. síť. List. fil. 1903. 319.
Kličkožebrový *(kličkožeberní)* vaz, ligamentum claviculocostale. Ktt.
Klíčový hák, Schlüsselbaken. Ktt.
Kliditi co. Ktož klidí svú roli. Št. Op. 25b. (Mš.).
Klidno, vz Klidný. Tiché k. (klid). Škod. F. 17.
Klidnotoký proud. Msn. II. 128., Od. 294.
Klidodajný. Pkr. 1885. č. 132.
Klika, y, f. = *pětka* (bankovka); měšec. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140.
Klikatěti se, ěl, ění. Stopa se k-la. Zr. Čech. 40.
Klikati. Děti srdečným pláčem kličúce, svého otčíka pyčúce. Um. rajh. 93. (Mš.).
Klikora, y, f. = údolí u Zbraslavic. Př star. VII. 54.
Klikva, y, f. = *žoravina,* oxycoccus, rostl. Vz Ott. XVIII. 1020.
Klímačka, y, f. = *klímání.* Jrsk. XXVI. 126.
Klimák, u, m. = *paklíč.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140. Sr. Kliment.
Klimatologie, e, f., z řec. Vz Vstnk. XII. 503.
Klimbavý. K. držení těla. Chč. Kv. 23.
Kliment, u, m. = *paklíč, klíč.* Kydni k-ta = podej paklíč. Us. Sr. Klimák.
Klimeš Ant., far. a spis. † 1883. Vyhl. 72.
Klímot, u, m. = *klímání.* Nár. list. 1886. 1.
Klinda, y, m. = *velikán.* Dšk. Km. 22. Sr. Klicek.
Klindr, u, m. = *posměch,* Gelächter, Spott. Vz Gb. Slov.
Klindřík, u, m. Než kunštíky a k-ky po sobě nechají. Rokyc. Post. 135b. Vz Klindr.
Klinika, y, f., z řec. = škola homaeopatická, porodnická, ranlékařská, homaeopathische, chirurgische Gebärklinik. Ktt.
Klinkát, a, m. = *opilec.* Lomn. (Čes. l. XIII. 100.).
Klínohlavec, vce, m., *klínolebec,* bce, m., der Keilkopf, sphenocephalus, dolichocephalus. Ktt.
Klínolebec, vz Klínohlavec.
Klínopisný. K. zprávy. Mus. 1903. 571.
Klinorhombický hranol. Vot. 84.
Klínorouročípkový, sphenosalpingostaphylinus. Ktt.
Klínoskalní šev, sutura sphenopetrosa. Ktt.
Klinovan, u, m. = *klín chleba.* Vitějice. Kub. List. fil. 1902. 248.
Klinovník, u, m. = *utěrák.* U Dětvanů. Sbor. slov. 1901. 150.

Klipa, y, f. Hra na klipu. Slez. Vz Vyhl. II. 244.
Klipátko, a, n. = *chciple.* Dšk. Km. 34.
Klipě, ěte, n. = *chcipák.* Dšk. Km. 20. — K. = *koza.* Klat. Čes. l. XI. 368.
Klipstvo, a, n. = *chlipstvo.* Mš.
Klistr, *klister, klistera,* das Klystier. Vz Gb. Slov.
Klíště, ěte, n. Čemu se kdo v myšlénkách, jak může, vyhýbá, to se na něho věsí nezbytněji než k. Tbz. III. 288. Sr. Zažírák.
Klíti. — jak. Klel snad všemi jazyky, Rais. Vast. 18. — **koho proč.** On pro tu vinu klel otce svého. Kar. 54.
Klizačka, y, f. = *klouzačka.* Prus. Slez. Čes. l. X. 423.
Klízati, klížu = *poslouchati.* — **co.** Přikloň uši blíže, tato slova pilně klíže. Baw. Ezop. 630.
Klk. Na klku. Reg. I. 1. 1088, List. fil. XVIII. 450. (Mš.).
Klkatý. K. blána plodového koláče. Ott. XIX. 825b.
Klobása. Měl k-sy pod očima (války, nadutí). Zvon III. 276.
Klobouk. Nelze dobře dvě nestejné hlavy přivésti pod jeden k. Zvon III. 194. Smekání k-ku při pozdravení. Vz Čes. l. XII. 90. K. arcibiskupský, arcivévodský, dvorský, kardinálský, knížecí, panský, vévodský, železný, židovský atd. Vz Kol. Her. I. 399.
Kloboukárna, y, f. = *místnost, kde se dělají klobouky.* Us.
Kloboukový. K. bota. XVIII. stol. Čes. list. XII. 11.
Klobučitý, behelmt. Vz Gb. Slov.
Klobukár, a, m. = *kloboučník.* Slov. Čes. list. XIII. 40.
Klocna, y, f., *oděv.* Já lecjakou kartounovou klocnu nechci. Sá. Pr. m. I. 27.
Klóct = *tlouci.* Záp. Mor. Šb. D. 40.
Klofaný. K. brambory (jídlo). Vz Šťouchanec.
Klofát, a, m. Hodí se mezi k-ty. Čes. l. XII. 13.
Klokočec, čce, m., sicomorus. Bhm. hex. 234.
Klokočej, e, m. Tu bieše řeka ohněná, vrúcie její klokočeji vzřéchu až do nebe, fluctus illius exastabant. ML. 18a.
Klokonky v. klokočinky (zrna klokočová?) Mš., Gb. Slov.
Klokotati = *klapati.* V taktu perlík k-tá. Mark.
Klokotavě zníti. Zr. Let. IV. 125.
Klopotati odkud. K-tal z domu (běžel). Zvon IV. 247.
Klopotov, a, m., potok u N. Města nad Met. Arch. XX. 447.
Klosbery = *angrešt* Hauer. 11.
Klosetový papír. Vz Ott. XVIII. 185.
Klośnatý = *klasatý.* Ostrava. Šb. D. 60.
Klostermann Kar., spis., nar. 1848. Vz Flš. Písm. 737.
Kloše, hippoboscidae, druh puporodek. Vz Ott. XX. 998.
Klošteuer, vz Klossteuer v VII. 1293.

Kloub kladkovitý, točivý, trochoides; zánět kloubu (povlakový, synovitis, arthritis hyperplastica laevis s. pannosa, spálový, s. scarlatinosa, syrovátečný vleklý, s., arthr. chronica serosa, syrovátečnovláknitý, s., arth. serofibrinosa). Ktt. Zánět kloubu, vz Ott. XVIII. 927. Dna kloubu ramenního, omalgia, Schultergicht; zánět kloubu ramenního, omarthritis, Schultergelenksentzündung. Ktt.

Klouct = *tlouci*. Us. místy. Mš.

Klouhačka, y, f. = *klouzačka*. Bydž. Kšť. Lid. 3.

Klouhati se = *klouzati se*. Bydž. Kšť. Lid. 3.

Klouzačka, vz Klouhačka, Klouzka.

Klouzka, y, f. = *klouzačka*.

Klovaska, y, f. = *klobáska*. Vz Gb. Slov.

Kl'ózka, y, f. = *kulaša*, zdrobn. kľozečka. Orava. Sb. sl. 1901. 81.

Klozovice, les u Starče. Čas. mor. mus. III. 134.

Klub, u, m. K šermířský, voličů atd. Nár. list. 1903. č. 284. 17. a 2.

Klúb, u, m., compagium. Rozk. P. 1202. Sr. Kloub.

Klubaň, ě, f. = *tůň*. Č. Třeb. Vz Čes. l. XII. 226. — **K.** = baňatá nádoba pletená jako ošatky (s věrtel nebo dva). Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 88.

Klubati kam = *běžeti*. Sedlák k purgmistru toho města klubal. Faust. 113.

Klubik, u, m. = *toulec sekáčů na brousek*. Hauer 11.

Klubovní kancelář, přednáška atd. Nár. list. 1903. č. 284. 2.

Kluč, *klučíček* = *kozí brada*, *petrklíč*, primula veris. Slez. Vybl. II. 220.

Klučehlas, u, m. = *klíč v hudbě*, clavis. Vz Gb. Slov.

Kluči, n. Klučie, radula (de arboribus). Rozk. P. 564.

Klučíček, čka, m., zdrobn. *kluk*. Dšk. Km. 36.

Klučičky, vz předcház. Kluč.

Klúčiti = *skličovati*. Vz Gb. Slov.

Klučka, vz násl. Kluka.

Klúčník, a, m. = *klíčník*. Vz Gb. Slov.

Klufty = *zboží*. V zloděj. mluvě.

Kl'uchna, y, f. = kľusna (klisna). Vz Gb. Slov.

1. **Kluk** = *šíp*. Bystriny klukom sa valia dolinami (rychle jako let šípu). Slov. Sbor. čes. 174. K. nespeřený, vz Nepeřený.

3. **Kluk**, a. m. K. má hlavičku jako makovičku, oči jako vejdumky a hubu jako potáč. Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 176.

Kluka, *klučka*, y, f. = *váha* na nošení věder s vodou; *týž* s hákem na lámání suchých větví. Hauer 12.

Klukant, a, m. = *tulák*. Drž s leckterými k-ty. Frant. 51. 14.

Klukovati = *prováděti klukovské kousky*. Zvon III 25. Wtr.

Klupěti na něčem = *mdle ovisati*. Val. Čes. l. XII. 275.

Kl'úse, etc, n. = *klíse*. Výb. I. 1225., Rozk. P. 459.

Kl'usice, e, f. = *klisna*. Vz Gb. Slov.

Kl'usiční, -**čný**, Stuten-. Vz Gb. Slov.

Kl'usna, y, f. = *klisna*. Vz Gb. Slov.

Kl'úšě, ěte, n. = *hříbě*. Vz Gb. Slov.

Klusovník, a, m. = *pytlák*. Slov. Zvon IV. 542.

Klušč, acer (de arboribus). Rozk. P. 553.

Kluzák, serpo. Rozk. P. 515.

Klúzati = *klouzati*. Hadové klúzacho. Gest. B. 71ᵃ.

Klúziti. Hádku, co klúzíš? však neukliněš. NB. č. 106.

Klvati, kluji = *klovati*. Baw. Ar. v. 3349, E. 2255.

Klystér vodový, Wasserklystier. Ktt.

Kmachník? = prý nějaká houba. Vz Gb. Slov.

Kmán, u, m. = *podíl pozemkový* (z gemein Antheil). Vz Gb. Slov.

Kmásati čím = *trhati*; **co odkud.** Čes. list. X. 473., XI. 434. (val.).

Kmasoň, ě, m. = *kdo se rád kmáše* (pere). Val. Čes. l. X. 473, XI. 378.

Kmejn, z něm. gemein. Krok. 1888. 271.

Kmen. Levý kmen mízní (hrdelní, podklíčkový), truncus sinister (jugularis, subclavius). Ktt.

Kmenoslovný. K. práce. Lit. I. 209.

Kmenový. K. akcie. Národ. list. 1903. č. 131. 9.

Kmet. Sr. Mš. Slov., Jir. Prove. 118.

Kmetový = *kmecí*, *kmetský*. Vz Gb. Slov.

Kmit, u, m. = oscillace, vibrace. K. jednoduchý, přímočárý. Vz Strh. Akust. 5.

Kmitati se jak. Kmitla se tak jako ptáček, když kolem okna (mimo okno) přeletí. Tbz. V. 1. 323. Smaragdem rád by brouček se kmitnul. Vrch. Eklog. 33.

Kmitočet, čtu, m. K. ladičky atd. Vz Strh. Akust. 7., 301., 307., Mech. 398.

Kmitohybký. K. vosa. Msn. Il. 214.

Kmitojízdný Fryg. Škod. II.² 56.

Kmitový. K. rovina nikolu. Vot. 75.

Kmitozářný blesk. Mns. Il. 134.

Kmošička, y, f. = *kmotřička*. Rokyc. Post. 322ᵇ., Frant. 20. 14.

Kmotr. Shasne-li kmotrům při křtu svíce, nebo padá-li její kouř po shasnutí k zemi, přijde dítě brzy do země, nevyroste. Mtr. 1897. 55.

Kmotřička, y, f. Keď porodím, najdu si kmotřičku, co mi zanese na krst. To je ale moja k. Temu mojemu dieťati je *krsna*, matička. Slov. Nár. sbor. 1902. 15.

Kmotrouce. Voni sou naši k. = *kmotři*. Dšk. Km. 44.

kn m. *tn*: vyvrknouti m. vyvrtnouti. Us. Šb. D. 22.

Kňafaný. K. brambory. Vz Klofaný zde.

Knahl Jan, hud. sklad. † 17./9. 1901. maje 76 let.

Knapový, z knap. K. pole. Vz Gb. Slov.

Kňasák, vz Klafák.

Kňažiště, ě, n. V kostele rakev položili na prostred k.; Stolice a k. bylo pokryto čiernym súknom. Slov. Sbor. čes. 260.

Knebel, blu, m = *roubík* na vázání povřísel. Hauer 12. Z něm. Knebel.

Knedlík, hra s kaménky. Vz Čes. lid XIII. 69.

Knefel, flu, m. = *knoflík*. Slez. Vyhl. II. 64.

Knejpl, u, m., zdrobn. knejp. 1445 H. Jir. Mýto 41. 1.

Kněně, vz Kniení.

Knerlík, u, m. = *knedlík*. Us. místy. Prk.

Kněrovec, vce, m. = knězovec (archimandrita)? Vz Gb. Slov.

Kněz. Srv. Mš. Slov., Jir. Prove 123. Potkala-li jsem ráno kněze, přihodilo se vždy v ten den něco zlého. Mtc. XXXI. 11. To, co knězi jde z úst, mimo uši mi šoust. Svétz. 1888. 115. Závidí-li co komu k., taková závisť nemívá konce. Tbz. III., 2. 29.

Kněžák, a, m. = praelát. Vz Gb. Slov.

Kněžčic, agenda (de festis). Rozk. P. 2237.

Kněžčík, u, m., agenda, kniha bohoslužebná. Vz Gb. Slov.

Kněžky, louky u Nové Vsi. Čas. mor. mus. III. 134.

Kněžmec?, **kněžmoc?** = praesul. Vz Gb. Slov.

Kněžnovati = *panovati*. Vz Gb. Slov.

Kněžour, a, m. Kká. Sion I. 40. Srv. Kněžoun.

Knieni, f. = *kněžna*. Baw. E. v. 34., 43.

Knieżěci = *knížecí*. Gb. Slov.

Knieżecky = *knížecky*. Fagif. 37b.

Knieżek, zdrobn. *kněz*. Hus II. 81.

Knieżetský = *knížecký*. Arch. IX. 365.

Knieżetstvie, n, = knížetství. Vz Gb. Slov.

Kniha. Dobrá k. je najvernejší priatel človeka. Rizn. 64. Sr. Jir. Prove 125. — **K.** = *kate-hismus* (v dřívější době). Tbz. V. 6. 332. — **K.** *papíru* = 24 archy, nyní 10 složek à 10 archů. Ott. XVIII. 183.

Knihař také = *knihkupec*. Kbrl. Džl. 14.

Knihara, y, f. = *knihovna*. Dšk. Km. 11.

Knihkupecký oznamovatel, účetní. Nár. list. 1904. 43. 9.

Knihlovec, vce, m. = *kdo po knihách slídil, aby podezřelé ničil*. Lit. I. 360.

Knihoskladní čítánka, mluvnice, honorář, učebnice. Nár. list. 1903, č. 298. 17.

Knihovenství, n. Starověké k. = *knihovnictví*. Mus. fil. 1903. 149.

Knihový. K. myšlénka = čerpaná z knih. Hlk. X. 174. K. val = udělaný z knih. Kká. Sion I. 169.

Knihožroutský morous. Tbz III. 2. 255.

Knihyráda = múdrosť, Minerva. Vz Gb. Slov.

Knipavý. K. house. Nár. sbor. VIII. 132.

Knistol a, m.? = apostolus.

Knittl Kar., hud. sklad., nar. 4./10. 1850. Vz Zvon IV. 27.

Knížalka, y, f., zdrobn. *kniha*. Dšk. Km. 31.

Knížecí diplom. Vz Kol. Her. I. 326.

Knížečkář, e, m. Rozp. fil. 5.

Knížepán, a, m. Jel tam s knížepánem. Us. Nár. sbor. VIII. 20.

Knížetic. Chovajž coě k-ce svého (syna knížecího). Dal. P. 21.

Knížetský. K. dědictví. Arch. XIX. 495. Mocí k-ských propůjčujem. Arch. IX. 365. (1495).

Knižní trh vánoční, velikonoční. Zvon IV. 126. Vz Knižný v 1. Přísp. 154.

Knoflaj, e, m. = *veliký knoflík*. Val. Čes. l. XIII. 372.

Knoflíčka, y, f. Zdrobn. *knoflík*. Dšk. Km. 27.

Knoflíčkový nožík. Ktt.

Knösl B., básník. Sr. Zl. Pr. 1904.

Kňourati nač = *stěžovati si*. Kká. Sion. II. 225.

Kňouravě mluviti, žalovati. Kká. Sion I. 124.

Kňučivý zvuk. Zr. Čer. 352.

Kňučna, y, f. Kšť. Lid. 5.

Knulovatý. Země zůstala k-tá jako nerozdělaná kaše (knollig?). Uč. spol. 1895. 261.

Knutel, tlu, m. = *dřeva do otýpek vázaná*. Hauer 12.

-ko příp.: brko, známko, mráko, pouko. Vz Dšk. Km. 26. Příp. ve spisech Husových. Vz List. fil. XXVI. 369.

Koagulovati = *ztužiti, zahustiti, sliti, sraziti*. Zach. Test. 86. — **co več**: mléko v sýr. 1585. Uč. spol. 1902. 34.

Kob, u, m. = *štěstí*, zastr. Pel. VII.

Koba, y, f. = *havran*. Baw. E. v. 4., 8., 46.

Kobalt, u, m. Vz Vstnk. XI. 558.

Kobaltikyanovodík, u. m., v lučbě. Vstnk. XI. 8.

Kobaltoniklový. K. formace rud. Ott. XXII. 79a.

Kobe = *keby, kdyby*. Šb. D. 75.

Kobek, omyl m. *bobek*. Vz Gb. Slov.

Kobes, **kobez** = hudební nástroj strunový. Vz Gb. Slov.

Kobkový, omyl m. *bobkový*. Vz Gb. Slov.

Koblih, u, m., pastilla. Bhm. 338. v. 255., Prešp. 65. v. 1702.

Kobliha. XVI. stol. Vzali sejr suchý, nalili naň vajce a opepřili, upravili v kuličky a v másle na pánvi upekali. Sonk. 11. 1.

Koblížek, žku, m. = *kobliha*. Št. Ř. ned. I. 118.

Kobližník, a, m. = *kdo peče koblihy*. Vz Gb. Slov.

Koblouk, *kobluk* (v I. 714. oprav v: koblúk). Živá hlava k-ka dobude. Smil Př. (Výb. I. 842). Koblúk, pileus. Rozk. P. 1830.

Kobolt, z něm. = *střítek*. Baw. Ar. v. 4971.

Kobr, u, m. = *porážka*. A ten svým sochorem obr v tom hluku učinil kobr (porazil nepřátely). Baw. Arn. 5158., Mš. Slov., Kobrtati se.

Kobrt u, m. — *kobrtnutí*, das Stolpern. Nár. list 1885. č. 112.

Kobrtavě, stolperig. Text plyne k. Nár. list. 1885. č. 75. Sr. Kobrtati.

Kobšúh, u, m., calpedra. Rok. P. 1830. Calpedra m. caleptra, mitra tegens caput. Gb. Slov.

Kobyla, y, f. = *kobliha*. V Domažl. Kbrl. Džl. 5.

Kobylčě = *kobylka* (locusta). Vz Gb. Slov.

Kobylčí obchodník (s koňmi). V zloděj. mluvě.

Kobylinec, nce, m. Má k-nec v hlavě = hloupý. Vek. Vset. 364.

Kobza y, f., = *hudební nástroj*. Vz Čes. l. XIII. 256., s vyobrazením.
Kobzolenka, y, f. = *bramborová polévka*. Slez. Vyhl. II. 200. Sr. Kobzole.
Koca = *kočka*. Vz Gb. Slov.
Kocana (kočana?), nějaká rostl. Vz Gb. Slov.
Kocanda, y, f. = *bryčka*. Otočil lehkou k-du. Zvon III. 629. Jrsk.
Kocánek, nka, m. = *mazlíček*. Úpice Zedníček.
Kocí. K. mudce, drippa. Rozk. P. 766 (inter herbas ignotas). Jg. kokotí. Kocí ukazuje k subst. koc = kocour.
Kocian Jarosl., mladý slavný houslista.
Koclerka, y, f. = kořalka, kterou pálili ve V. Mýtě u Koclerů. Mš.
Kocmoud, *kocmúd*, u, m. = *bílá lebeda?* Rostl. drn. 180ª. 2. Jiní ho kocmoudem kouří (nemocného). 1724. Hrubý 250. Vz Kocmoudek.
Kocour. Olízl se, jako když k. svíčku sní. Rais Vlast. 44.
Kocouří drápky = bika laduí. Čes. l. XI. 436.
Kocourkov, a, m., K. stal se odtud (od r. 1832.) typem maloměstského i velkoměstského šosáctví. Vz Lit. II. 643.
Kocourky, les u Červen. Hrádku. Čas. mor. mus. III. 134.
Kocourník, a, m. = les u Padolí v Náchodsku. Zvon II. 36.
Kocur = *huser*; *kocury* = *zkažené, přepálené cihly*. Slez. Hauer 12.
Kocperkar, u, m. = nějaká *zbraň*. 1518. Arch. Sr. Kocprd.
Kocúrový. K. stroj (testiculi). Vz Gb. Slov.
Kocvara, y, f. = omáčka z mléka. U Kr. Městce. Čeč. 178.
Koč, andromade (vestis), Rozk. P. 1764., anodromende, Rozk. R. 91., andromeda Mam. A. 14ª. (Mš.) — **K.** = *kočár*. Rozum chodí peši, nevedomá urozenosť v koči. Rizn. 166.
Kočana, vz Kocana (předch.).
Koččisko, a, m. = *kočka* (opovržlivě). Čes. l. XII. 419.
Kočenie. K. nožky. Rostl. olom. 392. (Mš.)
Kočenka, y, f. = *kočička*. Hauer 12.
Kočí drápky = *čičovka*. Dšk. Km. 7.
Kočičí svarba = *brambory se zelím*. Litomyšl. Čes. l. XIII. 251.
Kočička. Až k. vajíčko snese (nikdy). Čes. l. XIII. 176.
Kočičkář a *kočičkářka* v I. 716. polož před Kočičky.
Kočičky = *proutky jívové, vrbové* dle chlupatého a hladkého povrchu; také *koťátka*. Souk. 1903. 3.
Kočisko, a, n. = *kočí*. Čes. l. XI. 185.
Kočiš, e, m. = *kočí*. Dobrý k. vie, čo koňom treba. Sbor. slov. VII. 130.
Kočka. Zůstal tam, co by kočce namrskal (krátce). Zvon II. 188. Hra na kočku a myš. Slez. Vz Vyhl. II. 249.
Kočkař, e, m. = *koželník* (nadávka). XVI. stol. Zvon II. 594. (Wtr.).
Kočující obchodník. Praha 9.

Kodak, u, m. = *fotografický apparát*.
Kodifikace, e, f., z lat. = *zápis*. K. občanského práva. Nár. list. 1904. 314. 21.
Kodlit koho za vlase = *tahati*. Lišeň. Mtc. 1902. 438. Sr. Kudliti.
Kodluška, pl, n. (paskudy) = *cukrovinky*. Prus. Slez. Čes. l. XII. 310.
Kodulka, y, f., hmyz. Vz Ott. XXII. 727.
Kofěř, e, m., decibinus. Vz Gb. Slov.
Koférování, n. Sedlák s k-ním nemotorným Faustovi pyšné řeči podával. Faust. 113. Sr. Kofěrovati v I. Přísp. 155.
Koferstvo, a, n. = *rufianstvo*. Perské k. Chč. S. I. 38ª. Sr. Kofferstvo v II. Přisp. 113.
Kohát, u, m. = *kořen pařezu; pařez sám*. Žel. Brod. Čes. l. XIII. 28.
Koherery v lučbě. Vz Vstnk. XIII. 448. nn.
Kohn Theod. dr., býv. arcib. olom., nar. 1845, spis. Vz Vck. Vset. 304.
Kohout. Vždy k. kokrhá, přece nejlíp na vlastním hnoji jen. Kká. Sion II. 78. Když kohouti v neobyčejný čas zakokrhají, pak se počasí zajisté brzo změní. *Stínání* k-ta. Vz Jrsk. XXII. 146. — **K.** = *oheň*. K-ta dělati = křesati. V zloděj. mluvě. — **K.** *tanec*. Vz Brt. P. n. 988.
Kohoutek chomoutu. Ott. XX. 14.
Kohoutí mluva. Vz Vyhl. II. 264., Vlasť I. 109.
Kohut Frant., slez. spis., 1796.—1870. Vyhl. I. 39.
Kohútník, a, m. = *kohout, holubí samec*. Val. Čes. l. XI. 44.
Kocheň, ně, f. = *kuchyně*. Mtc. 1902. 7.
Kochum, a, m. = *přechovavač*. V zloděj. mluvě. Vz Skoumník.
Koj, e, m. = *křesťan*. V zloděj. mluvě.
Kojiljie, n., nebula (inter herbas). Rozk. P. 767.
Kokain, u, m. Otrava kokainem, cocainismus. Ktt.
Kokanka, y, f. = *kukáně*. Mtc. 1902. 4.
Kokeš, e, m. Hra na kokeša. Slez. Vz Vyhl. II. 247.
Kokkus zánětu plicního, pneumococcus. Ktt.
Koklenka, y, f. = *malá kukla*. Mtc. 1902. 108.
Kokodrilový = *krokodilový*. Vz Gb. Slov.
Kokolatý = *chocholatý*. Brt. P. n. 803.
Kokořič, e, m., vz Kokodřík. Gb. Slov.
Kokořík, u, m., polygonatum, rostl. Vz Ott. XX. 172.
Kokot, a, m. Březnový k. (*marčok*) = dítě v březnu narozené. Slez. Vyhl. II. 115.
Kokotí. Chléb zadělaný k-tím mlékem (dobrý). Vlasť. I. 283.
Kokrha, y, m. = *kdo kokrhavě mluví* (z kokrhati). Vz Gb. Slov.
Kokrhavě mluviti. Vz předch. Kokrha.
Kokrhavý hlas. Jrsk. IX. 40.
Kokrhel, u, m., rhinanthus, Klappertopf, rostl. Vz Ott. XXI. 658.
Kokrhelovitý. K. rostliny, rhinantheae. Vz Ott. XXI. 658.

Koksářský syndikát. Národ. list. 1904. 45. 17.
Kokylla, y, f. = *forma,* do které se roztopený kov z pánve rozděluje. Vz KP. X. 156.
Kól, kolu, m. = *kůl,* fustis. Mam. A. 23ª. a j.
Kol'a = *koule.* Haná. Sb. D. 48.
Kola, pl. n.=*vůz.* Alx. II. 216., III. 182. Ta (naspě) jest tak úzká, že sotně dvoje kola minú sě volně. Tandar. 575. (Pel. VII.). — Baw. T. v. 566.
Kolace, vz Kallace.
Koláč. Keď nieť (není) chleba, dobré sú aj koláče. Sbor. slov. VII. 130. Vandrovat na sv. Štěpána s koláčem (jíti ze služby). Val. Čes. l. XI. 435. Tohoto slova se užívá na Valašsku na Mor. jen o k-či nevěstině a ve frasi: ide s k-čem, když děvečka opouští službu; jinak se užívá slova *vdolek.* — *Žalobný koláček* = *školák,* který rád žaluje. Val. Čes. l. XI. 48. — **K.** *v ženě těhotné,* placenta: plodový, přespočetný či vedlejší, vcestný. Vz Ott. XIX. 825ᵇ. Zánět k-če plodového (lůžka), endometritis placentaris hypertrophica, placentitis. Ktt.
Koláček, zdrobn. koláč. Vz Gb. Slov.
Kolačer, a, m. = *kdo peče koláče?* Tk. M. r. 184.
Koláčnatý. K-tí ssavci, placentalia. Vz Ott. XIX. 825ᵇ. Sr. Koláč, placenta.
Koláčový. K. slavnosť na Slovácku. Vz Čes. l. XII. 56.
Koladník, a, m. = *koledník.* Gb. Slov.
Kolajky, louky u Kojetic. Čas. mor. mus. III. 134.
Kolár Jos. Jiří. Životopis od Jarosl. Kampra. V Obzoru liter. a uměl. 1902. č. 3.—10. Sr. Věst. X. 202. nn.
Kolař, e, m. = *cyklista.* Nár. list. 1904. 128. 13.
Kolář, e, m. V pořadí domů mezi nynější ulicí Melantrichovou a Michalskou (v Praze) říkávalo se ‚Mezi koláři'. Dolen. Pr. 385. — **K. K.,** vz Sezima.
Kolaturnice, e, f. = *žena z kolatury.* Rais. Lep. 200. Vz násl.
Kolaturník, a, m. = *muž z jisté kolatury.* Rais. Lep. 206. Vz předcház. a Kollatura v I. 724.
Kolba, y, f. = *baňka.* Na kolbu stavějí alembik. 1585. Uč. spol. 1902. 27.
Kolčava. Ostatně i pouhý pohled na k-vu jest nebezpečný; opakuje-li se několikrát, člověk se z toho rozstůně, ba může i zrak ztratiti. Mtc. l. XXXI. 21.
Kolčavice, e, f. = *kolčavka.* Tbz. XVI. 102.
Kolčlaka (?) = kolč (tkaná látka). Vz Gb. Slov.
Kolděložný. Zánět míznic k-ných, lymphargitis periuterina. Ktt.
Kołdra m. koltra. Mus. 1867. 231.
Kolé, n. = *kolí.* K. k stavení rúbali. Půh. ol. III. 588. — Baw. B. 6ª.
Kolébavka, vz Ukolébavka.
Kolébka: bambeluša, bambula, bombela, bombrlík, hušťací (udělaná z travnice, drhly, jíž užívají v zahradách, na poli), kolebuška; dětí v ní se bambají. Slez. Vyhl. II. 230. Sbírka na kolébku při slez. svatbách. Vz Vyhl. II. 94. Pod k-bku, jakmile dítě do ní se položí, kladou bochník chleba, aby nemělo v životě nikdy nedostatku. Mtc. l. 1897. 67. (Vykoukal.)
Kolec (špenár), lce, m. = *kůl.* Jím popravenému srdce probodávali. Vck. Vset. 192. — **K.** = *kolečko.* Dšk. Km. 40.
Kóleczko, a, n. Do kóleczka mi zagrejcie, tanec v Těšínsku. Vz Brt. P. n. 973.
Kolečkovaný. K. krajky (kolované) krajky. Vz Krajka.
Kolečkový. K. hodiny. Dolen. Pr. 354.
Kolečník, a, m. U kašny seděli k-čníci s kolečky. Zvon III 261.
Koleda. Slova toho užívali již v XIV. stol. (Prešp.) Sr. Souk. 1903. 19. K. je o vánoce, může po ní chodit kdo chce. Vyhl. Obr. 35. K-dy vám dám po jablíčku, po oříšku, obleknem se do kožíšku. Vyhl. Obr. 32. *K. kněžská* (kněží) v starší době. Vz Souk. 1903. 19. *K. dívčí.* Vz Vyhl. Obr. 130. O k. vz ještě: Čes. l. XI. 145., XIII. 277., v prus. Slez. ib. X. 423., Brt. P. 1013. nn., Vlasť I. 144 nn. Sbírka koled, vydaná r. 1878. od spolku Slavie v Praze. K. z ptačích hlasů. Vz Vlasť. I. 114. — **K.** = *kola sklenkou zrobená na pecně,* jejž dostává čeleď o nový rok. Slez. Vybl. II. 27.
Koledni pivo = hromadné pití na obecné nebo jinak společné útraty. Tk. XI. 269.
Koledník, a, m. Chč. S. I. 18ᵇ.
Kol'éj = *kolik.* Brt. P. n. 1195., Čes. l. X. 467.
Kołek = *větvička,* z níž zůstala jen tlustší část. Val. Čes. l. XII. 46. Sr. *K.* = oklestek.
Kolembačka, y, f. = *kolembač* v VI. díle.
Kolenáče, pl., m. = *vysoké boty,* jichž holinky v předu sahaly na kolena. Lišeň. Mtc. 1902. 122.
Kolendečka, y, f. = *koleda.* Prus. Slez. Čes. l. X. 423.
Kolenec, nce, m., spergula, rostl. K. rolní, s. arvensis. Vz Ott. XIX. 710.
Koleneč, nče, m. = *pletenec.* Dám jí po koláči a kolenči. Čes. l. XIII. 183. Vz Kolenec v I. 722.
Koleneček, čku, m. Dšk. Km. 35. Vz Kolenec.
Koleno, a, n. K. pekařů, genu valgum, vybočené (pekařů), g. varum, Sichelbein, Bäckerbein. Ktt.
Kolenovitý. K. táhlo. KP. IX. 113. K. proštěpec ušní, Ohrkniepincette. Ktt.
Kolenový lis na dlážkové tašky. Vz KP. IX. 149. nn.
Kolenýš, e, m. = *kolenáč, kolenatec.* Vz Gb. Slov.
Koler, u, m. = *část lisu na tašky.* Vz předcház. KP. IX. 167. — **K.,** *kuler, kurel,* a, m. = *přihlouplý člověk.* Č. Buděj., Březnice. Kub. List. fil. 1902. 249.
Kolesný kruh. Msn. II. 94. Vz Kolesní.
Kolesový vlečný parník. Nár. list. 1903. č. 131. 10.

Koletati se komu kdy. Muž mněl jest, by se jemu to ve sně k-lo. Pulk. Lobk. k. 19. Procházka: kolotalo (jen tak ve snách se zdálo). Mš.
Kolchamovodový. Hnisavý zánět vaziva kolchamovodového, perispermatitis suppurativa (prudký, acuta, vleklý, chronica); syrovatečný zánět vaziva k-ho, perispermatitis serosa (prudký, acuta, vleklý, chronica); tvořivý zánět vaziva k-ho, p. plastica (prudký, acuta, vleklý, chronica). Ktt.
Kolíbalka, y, f. = *kolébka.* Dšk. Km. 31.
Kolibka = *oltárik o božie tělo postavený.* U Detvanů. Sbor. slov. 1901. 150.
Kolíčko, a, n. = *tanec jednou do kola.* U Chodů.
Kolihník, a, m. = *kdo chytá kolihy.* Tk. M. r. 184.
Kolík. Stál ako k. v plote. Rizn. 175. (nepohnutě).
Kolika, y, f. = hryzení hlístové, colica verminosa, hryzení hostcové, c. rheumatica, k. bludnic, necudnic, c. scortorum, k. čmýrová, c. menstrualis, dysmenorrhoea, k. hysterických, c. hysterica, k. jaterní (při kaméncích žlučových), c. hepatica, k. ledvinná (při kaméncích ledvinných), c. renalis, k. lejnová, c. stercoracea, k. z otravy olovem, c. saturnina, k. větrová (z nadýmání), c. flatulenta, k. při zlaté žíle, c. haemorrhoidalis. K. při červivce, colica verminosa, Wurmkolik. Ktt.
Kolikabarevný. K. podoba. Tbz. III. 1. 319.
Kolikamilový. K. cesta. Tbz. II!. 1. 288.
Kolikastaletý dub. Tbz. III. 1. 156., V. 9. 192.
Kolikoramenný svícen. Wtr. Str. 135.
Kolikosáhový příkop. Tbz. V. 1. 27.
Kolikospřezný potah, mehrspännig. Hol. Met. II. 510.
Kolikový. K. bolesti, Kolikschmerzen. Ktt.
Kolikrátkolivěk. Obláčí se, k. které hody slavie. Mill. 61.
Kolínkatý. K. tělisko, corpus geniculatum. Ktt.
Kolipakrát, wie vielmal. Us Hruš. 134.
Kolis, arna (de radicibus in apotheca). Rozk. P. 808.
Kolítání, n. = *kolíbání.* Slov. Čes. l. XI. 201.
-kolivěč. Cokolivěč činíš. Čern. Zuz. 58. (1645).
Kolkolozorný. K. vysedlina. Msn. Od. 149.
Kolkonečníkový. Zánět k-ho vaziva (zánět ořití), periproctitis. Ktt.
Kollace, srov. Kolací. Služebníci běželi k kníželi s k-cí (s darem, s dobrou zprávou). Frant. 26. 14.
Kollár Jan. Vz Vlč. Lit. II. 2. 58. nn., 69. nn., 67., Lit. I. 921., II. 736., 861., Zvon IV. 490. Původní podoba jeho básni. Vz Obz. lit. II. 97. — Mus. 1904. 244. nn.
Kolledvinný. Zánět tkaně k-né, perinephritis. Ktt.
Kollejní kuchařka. Zvon IV. 48.
Kollejník, a, m. = *chovanec koleje.* Nár. list. 1902.
Kollektionářský. K. činnost. Nár. list. 1904. 45. 13.
Kolloidy = *látky neschopné krystallisace.* Vz Strh. Mech. 99.
Kolmata = *kolečko na vozeni.* Domžl. Čes. l. XII. 306.
Kolna, y, f. = jm. vyhlubeniny u Sloupu na Mor. Sbor. čes. 194. — K. *kůlna.* Její zařízení. Vz KP. IX. 415.
Kolně, rotundra, Rozk. P. 1870., calebris. Bhm. hex. 637.
Kolo. Jdi na kolo (z té doby, kdy se zločinci vplétali v kolo). Zvon II. 593. Wtr. Mluviti do kola (kdo mluví a nic nepoví). Hauer 12. — K. *Hra* na kolo. Vz Sb. sl. 1902. 70. — K. = *okolo, kolem.* Svokruša zrebe kolo peci. Mt. S. I. č. 98. — K. = *pro.* Zratil se mu nůž a k. něho byl doma veliký hřích (rámus). Kld. II. 287. — K. = *tanec.* Vz Brt. P. n. 991. — *Kola* = *vůz.*
Koloběžný rok. Msn. Hym. 13. Vz Kolovratný, Kolovodný.
Kolobříšek, šku, m. = *slíva.* Kbrl. Džl. 16.
Koloděj, e, m. = *mluvka.* Hauer. 12.
Kolofant = ? Dšk. Km. 20.
Kolofík Jan Dr., lékař a vlastenec. 1816. Vz Vyhl. I. 70.
Kolohlavec, vce, m., opak šlechtic. Puritánští k-vci nepřáli poesii. Jeř. Rom. básn. 211.
Kolok, a, m., ryba. Sb. sl. 1901. 163.
Kolomazný. K. pec. Dšk. Km. 52. — K. = *hra v karty.* Zvon II. 77.
Kolomejka, y, f., *tanec* v Těšínsku. Vz Brt. P n. 980.
Kolomot, u, m., Wirbelwind. J. Hrad. Solpera.
Kolopletenec, nce, m. = *do kola pletený.*
Koloproud, u, m. K. Oceanu. Msn. Od. 302., Wtr. Str. 124.
Kolorejd, u, m. K. noh = *tanec.* Msn. Od. 348.
Koloristický pohled do parku. Nár. list. 1904. 66. 13. K. impresse, celek. Nár. list. 1903. č. 134. 13.
Koloristní, z lat. K. poesie, Nár. list. 1903. 353. 9., nádhera, Zvon IV. 669., rozvoj, harmonie, akkord. Nár. list. 1903. č. 134. 13., č. 148. 13., č. 250. 17.
Kolos, u, m. To je k., jenž má nohy z hlíny (toho netřeba se báti). Kká. Sion I. 275. Vz Koloss.
Kolovaný, vz Kolečkovaný.
Kolovati s kým = *tančiti.* Čes. l. XI. 334.
Kolovodný rok. Msn. Od. 210. Sr. Koloběžný.
Kolovrat slezský. Vz Čes. l. V. 131.
Kolovrátek, tku, m. = *sasanka,* rostl. Ó. Třeb. Čes. lid. XI. 36. — K. = *nástroj o jedné struně.* Jrsk. XXII. 74.
Kolovratič, e, m., epithimium. Rostl. F. 35.
Kolovratní osnova sukna. Arch. XX. 296.

Kolovratný rok. Msn. Hym. 13. Vz Koloběžný, Kolovodný.

Kolovratový = *kolovratný*. Mš.

Kolový, K. krajky. Vz Krajka.

Kolozubka, y, m, nadávka. Jrsk. VIII. 3. 271.

Kolpoševní. Hnisavý zánět buničiny k-ní dělivý, perivaganitis phlegmonosa dissecans. Ktt.

Kolprůduškový. Zánět plic k-vý, pneumonia peribronchialis. Zánět tkaně k-vé uzlovitý, tuberkulosní, peribronchitis nodosa. Ktt.

Kolsvět, u, m. = *kolosvět, okol světa*. Vstnk. VII. 520.

Koltún, u, m., plica polonica = chorobné splichtění a splstění vlasů. Vz Koltoun, Ott. XIX. 920. K. mokrý, suchý, kudlatý (na hlavě ve vlasech), paskudný. Vz Čes. l. XI. 192. Léčení ho. Vz Vyhl. II. 213., Vlasť I. 209. Mám koltúna na pivo (chuť; poněvadž k. jest paskudný = mlsný). Vyhl. II. 216.

Kolumbanský. K. město, Kolmar. Kar. 13.

Kolumbari-um, a, n., z lat. = *holubník*. — K. u Římanů = veliká hrobka klenutá buď úplně n. částečně podzemní s výklenky na urny, že celek vypadal jako holubník. Vz Ott. V. 531., XX. 2.

Kolvěk = *kolivěk*. Ač to k. svědomá věc. Pďh. ol. III. 493.

Komáč, e, m. Plášť byl od země v komáč a vicher vzat a oni na něm sedíce do povětří letěli. Faust. 115.

Komár, *tanec*. Vz Brt. P. n. 987. — **K.**, a, m. Popěvek na komára. Vz Vyhl. II. 269.

Komárek Emil, spis. † 13./12. 1901. maje 62 léta. Vz Nár. list. 1901. č. 346. 2. — **K.**, učit. a spis. v XVII. stol. Mnč. v Praž. nov. 16./6. 1896. Dhnl.

Komazanda, druh *jablek*. Dšk. Km. 23.

Kombinační hra. Nár. list. 1904. 314 17.

Komeda, y, f. = *komedie*. Te je pěkná k.! Dšk. Km. 7.

Komedář, e, m. = *komediant*. Horažd. Kub. List. fil. 1902. 249., Dšk. Km. 10.

Komediantnice, e, f. Jrsk. XX. 2. 203.

Komedie. Snadno dělat k-dii, když jsou tatrmani. Džl. Čes. l. XII. 308.

Komenský J. A. Jeho život a práce vypsal Jos. Klika. V Praze 1892. Jeho rodiště jest Komna. Vz Mtc. 1904. 217., 461. nn. Čes. bibliografie J. A. K-ho. Vz Čas. mor. mus. III. 14. (pokrač.). Překlady lat. děl K-ho. Vz ib. I. č. 2., II. č. 1., III. str. 14.—25.

Komín, u, m. = *cylindr* (vysoký klobouk). Jrsk. XV. 215.

Kominár, a, m. = *kominík*. Taký je, akoby byl k-ra stretol. Rizn. 176. Srov. násl. Kominík.

Komínek, nku, m. K. ručnice, na který se nasazuje zápalka. Ott. XXII. 55a.

Kominík. Je to, jakoby to k. holil (černé). Rais. Lep. 125.

Komínka, y, f. = *cihla do ruských komínů* (kulatých). Vz KP. IX. 268., 270.

Kommanditní společnosť (tichá, jejíž členové jen platí). Sterz. Vz Tichý.

Kommerční = *obchodní*. K. úřednictvo. Nár. list. 1903. č. 70. 9.

Kommissionální pochůzka. Nár. list. 1903. č. 250. 21.

Kommissionářský prodej. Nár. list. 1903. č. 236. 17.

Kommunka, y, f. = *žemle zvláštního tvaru*, kterou dostávali seminářští konviktisté vrátivše se z procházky. Čech. Kv. 149.

Kommutator, u, m., při stroji elektrochemickém, přesmykovač. Vot. 170.

Komolec, lce, m. K-lce nožní mořských červů štětinatých, parapodie. Ott. XIX. 215.

Komolokuželovitý, kegelstutzförmig. K. pahrbek. Hol. Met. II. 433.

Komoň, ě, m. Baw. Ar. v. 1411. Nejeden tu k. hrzal. Alx. V. 1202. K., badius. Rozk. P. 462.

Komoněkrotný Trojan. Škod. II². 58., 229.

Komonice, e, f. K-ci či *seněnku* modrou brávali proti neduhům prsním a k dělání obvazu na zatvrdliny. Nár. list. 1903. č. 285. 3. K. obecná, melilotus vulgaris, lékařská, m. officinalis. Vz Ott. XIX. 710.

Komoněkrotný Trojan. Škod. II². 58., 229.

Komoniti se čím. Č. v Rozb. I. 148.

Komořička, y, f., zdrobn. *komora*. Otc. B. 204.

Komorník pána měl péči o jeho důchody a pokladnu, jakož i o jeho obydlí, nábytek a oděv. Mtc. 1902. 203. O k-cích starší doby vz Arch. XIX. 508.

Komorový. K. plavidlo. Nár. list. 1903. č. 143. 2., 159. 6.

Kompa, y, f. = *mostek připravený na dvou člunech*. Slov. Jrsk. XXVIII. 1. 72.

Kompilační kommisse (snášející něco v jedno, v celek). Stieb. 168.

Komplet, completoria. Rozk. P. 2289. Sr. Kompletní.

Komplikovanosť, i, f., z lat., *zpletilosť*. K. tarifů. Nár. list. 1903. č. 70. 9.

Kompliment, u, m. Us.

Komplimentovati koho. Nár. list. 1903. 312. 21.

Komposice = *přezky*. V zloděj. mluvě.

Kompoundní parní stroj. Ott. XIX., KP. IX. 45. K. = sdružený, Compound-, Verband-Jind. 17.

Kompromiss, u, m. = *dohodnutí*.

Kompromissní dobré zdání. Nár. list. 1903 č. 168. 14.

Kompromissovati mezi kým = kompromiss zjednávati. Lit. I. 28.

Komptoirista, y, m. Us.

Komptoiristka, y, f. Zvon IV. 34.

Komrtuchový šat. Strn. Poh. 94.

Komulý. K. kráva. Slov. Čes. list. XI. 467.

Komur, a, m. = *komár*. Prus. Slez. Čes. list. X. 423.

Komůrčička, y, f., zdrobn. *komora*. Dšk. Km. 36

Komůrka. Obecní k. na zavírání provinilců ve vsi; v městech byly šatlavy, šerhovny. Vz Vyhl. II. 312.

Koň v I. 733. oprav v. kóň.

Koňas, a, m., burdo, monstrum claudum. Rozk. P. 390.

Koncentrační, z lat. K. článek. Vot. 339.

Koncert populární, symfonický. Nár. list. 1903. č. 284. 4.

Koncertní zábava, mistr. Nár. list. 1903. č. 163. 4.

Koncessní listina. Národ. list. 1903. 347. 25.

Koncessovaný. K. živnosť. Nár. list. 1904. 93. 2.

Koncisní = *stručný.* Nár. list. 1903. č. 141. 13.

Koncký = *koňský.* Dšk. Km. 38.

Koňček = *koníček.* Us. místy Mš.

Končetinový. K. kosti, svalstvo. Ott. XVIII.

Končitel, e, m. K. všeho. Msn. Hym. 67.

Kondensace, e, f., z lat. = *zhuštění.* K. páry. Vz KP. IX. 45.

Kondensator, u, m., vz Srážeč.

Kondensovaný = *zhuštěný.* Vz Vot. 270

Kondicinující farmaceut = v lékárně sloužící. Vz násl.

Kondicionovati = *v lékárně sloužiti.* Nár. list. 1904. 93. 2.

Kondrabek, *kundrabek,* bku, m. = *popenec.* Slez. Vyhl. II. 46.

Kondrava, *konrafa,* y, m., nadávka člověku, který někoho zabil. 1525. Zvon II. 623.

Koněborce, e, m. = *krotitel koní,* ἱππόδαμος. Msn. Il. 133.

Konec. Dobrý k. díla věnec. Stan. II. 299. Z nevelkých počátků bývají nejednou konce zlé. Tbz. III. 2. 54. — Konce sú plochy vyšívané medzi širokými čipkami, prišité na obydvoch koncoch priesvitavej škrôbky tenučkého a úzkeho ručníka nebo šatky, do ktorej je hlava zakrútená a siahá až po kolena. Slov. Čes. l. XII. 312.

Konecslovný. K. krátké *i.* Mus. 1863. 352.

Konečník, u, m. Zánět k-ku, proctitis. Ott. XX. 754. Příjice k-ku, konečníková, rectumsyphilis. Otevření k-ku, proctotomia; zánět k-ku (pastelinu), proctitis, Mastdarmentzündung; zánět k-ku, proctitis (kapavkový, gonorrhoica, Mastdarmtripper, vředovitý, ulcerosa). Ktt.

Konečníkový. Zlatá žíla k-vá, Haemorrhoiden. Sr. Konečník. — K. křeč, proctospasmus, svalstvo (řitní), Aftermusculatur, musculi recti (ani). Ktt.

Koněhnal, a, m. Msn. Il. 187.

Koněhojný otec = *na koně hojný, bohatý.* Msn. Il. 230.

Koněkrot, a, m. Msn. Il. 197.

Koněkrotný muž. Msn. Il. 20., 68.

Koněpasný luh. Msn. Il. 27.

Koněrejdný Trojan. Msn. Il. 25., 129.

Koněrodný. K. Ilium. Msn. Od. 22.

Koněslavný Hades. Msn. Il. 303.

Koněstrojný. K-ní Maionští, ἱπποκορυσταί. Škod. II². 201.

Koněťupek, místní jm. Arch. XX. 348.

Konězbrojný. K-ní mládci, ἱπποκορυσταί. Vz předcház. Koněstrojný. Škod. Il². 22.

Koněživný. K. Argos, země. Msn. Il 104., 154. Škd. Od. 65., Msn. Hym. 32.

Konfekce, e, f., z lat. = *hotovení zboží (oděvu) po továrnicku.* Sterc.

Konfessionálně. Kniha k. přibarvená. Let. l. 437.

Konfident, a, m., z lat. = důvěrník tajný, zřízenec tajné policie. Sterz.

Konfigurace, e, f., z lat. = *upravení, utváření.* K. států europských. Nár. list. 1904. 23. 2.

Konfirmovati koho komu = *potvrditi* (z lat.). K. obci učitele. Světz. 1895. 63.

Konfiskační kommisse. Zbrasl. 344.

Konfitent, a, m., z lat. = *zpovídající se.* Vin. I. 59.

Kongelovati co: vlhkosť těl = *srážeti.* Zach. Test. 38.

Kongressový, Kongress-.

Koní matha, voda. Lék. B. 222b.

Konice. Adam z Konice. Mtc. 1903. 23.

Koníček, čka, m., *tanec* Vz Brt. P. n. 881. — K. *mořský,* hippocampus brevirostris, ryba. Ott.

Konidlo, a, n. = drápky. Dšk. Km. 12.

Konifas, vz Konipas.

Koník v II. Přísp. 117. oprav v. Koník = *háček* udělaný z drátu jako podklad atd. — K. = *nový výhon stromu.* Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 88.

Koniklec, pulsatilla, rostl. Vz Ott. XX. 982.

Konina, equirina (koňské maso). Rozk. P. 1734.

Konipas (*konifas*), a, m. = *kobylka luční.* Děti zpívají: Konipásku, dej mně mástku na boláky pro čmeláky. Kšť. Lid. 10.

Konipásek, ska, m., vz Konipas, List. fil. XXIX. 140.

Konipasný. K. Elis, země. Msn. Od. 322., 67.

Konírna, y, f. Vz Stáje. KP. IX. 390. (její zařízení).

Koniživný. K. země. Msn. Od. 42.

Koňkář, e, m., z něm. Gang = trestanec konající různé práce v chodbách. Praha. 106.

Konklave, e, n. V něm bylo při volbě papeže r. 1903. přítomno: 62 kardinálové, 40 arcibiskupů, biskupů, tajemníci a sluhové kardinálů a biskupů, 14 kuchařů, 20 dělníků, 62 gardisté, lékaři, holiči, lékárníci atd.

Konklavista, y, m. = *osoba v konklavi zavřená.* Vz předcház. Konklave.

Konkursní řízení u soudu. Vz Ott. Říz. III. 168.

Koňmo, dle Jg. šp. tvořeno. Mus. 1843. 406.

Konopáček, čka, m., canapellus. Bhm. hex. 105.

Konopě, *tanec.* Vz Brt. P. n. 869.

Konopišče, e, n., canapetum. Rozk. R. 72. *Konopiště,* canapetum. Rozk. P. 691. (Mš.).

Konopištský. K. politika = nález, že los von Rom je totožné s hnutím pryč od Rakouska (do Německa). Aby se to nestalo, jest zájmem nynějšího následníka, jenž bydlívá v Konopišti u Benešova v Čechách. Nár. list.
Konopka, y, f., siler (inter herbas). Rozk. P. 775. — **K.**, sr. Cukrlička. K., sasanka. Slez. Vyhl. II. 278. — Dětská hra na k-pky ve Slezsku. Vz Vlasť. I. 129.
Konopnická Marie (Pavla Maternová), básn. Vz Mus. 1903.
Konopník, opovržlivě místo *kanovník*. Arch. XX. 542.
Konopný. K. dílo (tkadlcovské). Arch. XX. 434. K-pnému brodu ujíti (oběšení). Jrsk. VIII. 3. 108.
Konotop, u, m. = *rybník*. Dšk. Km. 52.
Koňovitý bejložravec. Zvon III. 650.
Konrábek, *kunrátek, kunrábek, kundrotek*, glechoma hederaceum. Slez. Vyhl. II. 220.
Konrád *Mat. Václ.* Vz Mus. 1902. 312. — **K.** *Jos.*, spis.
Konradin Václ., spisov. Zl. Praha 1904.
Konrafa, vz předchář. *Kondrava*.
Konsignační zásilka. Nár. list. 1904. 175. 13.
Konsiliarní = *poradní*, z lat. K. prax. Chvt. 23.
Konsistorianský. K. řád. knihy. Fel. 39., 47. Jinde: konsistorský (47., 48. a j.).
Koňský. Smlouvá jako k. handlíř. Jrsk. XXIX. 423.
Konsonance, e, f., z lat. K. absolutní, dokonalá, nedokonalá, střední. Vz Strh. Akust. 409., 411.
Konsorti-um, a, n. = *družstvo*. Finanční k. Nár. list. 1903. č. 270. 21.
Konstantinopolitanský císař. Lbk. 34.
Konstellace, e, f., z lat. = *shvězdění, postavení, položení, seřadění*. Politická k. Nár. list. 1903. č. 284. 21.
Konstrukční. Obchodní a k. železo. Nár. list. 1903. č. 258. 21.
Koňstvorodý. K. země. Msn. Od. 65.
Konsulentství, n. Nachfragsbureau. Uchylují se s úspěchem k reklamnímu k. Českého obchodního musea. Dhnl. exc.
Konsum, u, m., z lat. *spotřeba*. Cukr pro k. Nár. list. 1903. č. 177. 6.
Konsumenstvo, a, n. = *spotřebovatelé*. Nár. list. 1903. č. 134. 25.
Konsumní cukr, vrstvy. Nár. list. 1903. č. 174. 4., 270. 17.
Konščev, geda (inter herbas ignotas). Rozk. P. 773.
Kontemplativnosť, i, f. Vážná k. Nár. list. 1904. 114. 13.
Kontinentalní trh (na pevnině). Nár. list. 1903. č. 124. 5.
Kontingentace, e, f. = *ustanovení povinného (poměrného) podílu (příspěvku) státu odváděného*. K. cukerní, návrhy. Nár. list. 1902. č. 79. 6., 1904. 66. 17.
Kontingentační soustava, zákon. Nár. l. 1903. č. 168. 13., 159. 12.
Kontingentní zákon. Nár. list. 1903. čís. 124. 5.
Kontingentování cukerní výroby. Nár. list. 1903. č. 124. 5.
Kontingentovaný. K. pohotový líh, výroba dolů, zboží. Nár. list. 1903. č. 124. 6., 257. 21., 167. 14.
Kontrabas. Sr. Strh. Akust. 161.
Kontrakční koefficient. Strh. Mech. 484.
Kontrapunktní doprovod. Nár. list. 1903. č. 141. 13.
Kontrfej, e, m. = *kontrfekt*. Zvon IV. 180.
Kontrfekt, u, m. On jest všeliké dokonalosti k. Kom. Did. 86.
Kontrhel, hlu, m., alchimilla arvensis, rostl.; z ní dělají salát. Domažl. Čes. l. XII. 383. Sr. Kontryhel v VII. 1298.
Kontribučenství, n. = *úřad kontribučenský*. Vin. I. 234.
Kontumační trh. Národ. list. 1903. čís. 168 4.
Konvence, e, f., z lat. = *úmluva*. K. brusselská, cukerní. Nár. list. 1903. 175. 17., 222. 17.
Konvenční. K státy, frase. Nár. list. 1903. č. 161. 14., Zvon III. 271.
Konvenienčnosť, i, f. = *slušnosť* K. styků občanských. Vlč. Lit. II. 2. 4. (se zřetelem na postavení a jmění).
Konversní politika. Nár. list. 1904. 196. 13.
Konversovati, z lat. = *rozmlouvati*. Grm. X.
Konvertr, u, m., z lat. = *pohyblivá pec*, v které se železo bessemeruje. Vz KP. X. 155.
Konvirš, e, m. Pass. 413. Sr. Konvers.
Konvový. K. stolice na předení vlny. Ott. XX. 604. K. sval, vz Sval. Ktt.
Kooperace, e, f., z lat. = *spolupůsobení, součinnosť*. Nár. list. 1903. č. 154. 17.
Kopa. Tam je to vše do kopy (do hromady). Nár. sbor. 1902. 15.
Kopáč, e, m. Zlý k. (dělník), čo si prospevuje. Rizn. 170. — **K.**, *tanec*. Vz Brt. P. n. 962
Kopačka, y, f. = *náčiní*, kterým se v scezovací kádi mláto kypří. Ott. XIX. 820a.
Kopalice, e, f. = *neúrodné pole v lese*. Slez. Vlasť. I. 194.
Kopaňa, ě, f. = *pole* na vrších kopáním obdělané. Slov. Jrsk. XXVIII. 1. 248. Sr. Kopaně.
Kopaninka, y, f. = *víno*. V zloděj mluvě.
Kopcovitý. Na K-tém, pole u Hetlína. Př. star. VII. 54.
Kopčať = *kopati?* Slov. Czam. Slov. 126.
Kópě, ě, f. = *koupě*.
Kopec. At bona eadem per certas metas, quae vulgo branice vel kopci dicuntur. Vz Jir. Prove. 132. Po rovině pobídni mne (koně), do kopce šetři mne. Zvon III. 563.
Kopeček, čka, m., Spilberk. V zloděj. mluvě.
Kopek, pku, m. = *kopeček*, acervus, země nasypaná i pahrbek. 1241. Kopky kamenné byly naneseny z kamene. H. Jir. Sl. pr. I. 76., II. 230.

Kopíček, čku, m. = nůž k operacím očním. Ott. XVIII. 510. Vz Kopice.
Kopička, y, f. nebo *kopeček* = *svazeček, otýpřička řetvičky* atd. Kbrl. Džl. 13.
Kopieř, e, m. Baw. J. v. 246. Vz Kropíř.
Kópit = *koupiti*. Záp. Mor. Sb. D. 89.
Kopitar Bartol. Vz Lit. I. 922.
Koplice, e, f. = krátká sekyra na topůrku napříč nasazená. Hruš. 158.
Kopľonček = *kapoun*. Brt. P. n. 1195.
Kopno. Spadl sníh, ale druhého dne zase k. se stalo. 1558. Uč. spol. 1903. XIII. 31.
Kopovec, vce, m. = slídivý pes, Stöberhund. Sb. sl. 1901. 157.
Kopový. Kopový (pražský) groš. Vz Groš (zde). K. plátno (předené z kop nití, ku př. 18kopové). Domažl. Čes. l. XII. 309.
Koprdeka, y, f. = *pokryvka na postel*. Us. Čes. l. XII. 229. Z něm. Kappendecke.
Koprdle, e, n. = *krumpolec*. Vz Ihocb.
Koprel = *kopr* (na Kozákovsku). Čes. l. XI. 88.
Kopretina, y, f., pyrethrum, rostl. Vz Ott. XX. 1018.
Kopřeva = *kopřiva*. Na Hané. Sb. D. 47.
Kopřiva. Jsem už jako z kopřiv plot (slabý). Rais. Vlast. 66. K. hned z mládí pálí, urit mature, quod vult urtica manere. Lomn.
Kopřiváček, čku, m. = druh *šátku*. Rais. Lep. 192.
Kopřivarius = Jos. Jar. Langer. Lit. II. 620.
Kopřivka, y. f., *vyrážka na těle*, urticaria, Nesselfieber, Nesselsucht. K. bílá, urticaria porcelanea. K. jednodenní (pomíjející) u. ephemera; náhlá, prudká, u. acuta; vleklá, u. chronica; zvratná, u. recidiva. Ktt.
Koprvátko, *pokrvátko*, a, n. = *puklička*. Kub. List. fil. 1902. 249.
Koptavý psík. Arch. XXI. 303.
Koptovitý. K. (sazovitý) povlak, fuliginös. Ktt.
Kopytnice, e, f. = *klisna*. V zloděj. mluvě.
Kopytníček, čka, m. = *hříbě*. V zloděj. mluvě.
Kopytník, a, m. = *hřebec*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140.
Kopyto, a, n. = *kůň*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140.
Kopytý = *mající kopyta*. K. Faunus. Škd. F. 21.
Koráb, u, m. = *vóz hrnčiárskym riadom* (zbožím) *vysoko naložený*. Sbor. slov. 1900. 131.
Korábina, y, f. = *koráb*. Msn. Od. 259.
Korábový. K. střecha (ze stromových kůr). Jrsk. XV. 57.
Kořalka. Vz Světlo, Kabšonka, Harnoška, Koclerka, Kotrmelcová voda, Režná, Kornuvka, Spagátovka, Gořalka.
Kořalkář, e, m. = *prodavač kořalky*. Čes. l. XI. 373.
Kořalkovati = *kařalku píti*. Mas. Stud. 20.
Kořauka, y, f. = *kořalka*. Vých. Čech. Šb. D. 28.
Korbiště, ě, n. = *svršek korby*. Dšk. Kn. 40.
Korčák, u, m., vz násl. Korčát. Baw. Ar. v. 2800., 3980.
Korčát, u, *korčátek*, tku, m., ciatus, *pohár, korbel*. Baw. Ar. v. 2800., 3980., Vel. V okenci korčáty uzřesta drahé. Baw. Am. 2800., 2927. (Mš.).
Korda. Držeti někoho v kordě (zkrátka). Czam. Slov. 126.
Kordianin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. X. 593.
Kordupel, pla, m., nadávka. Slez. Vyhl. II. 335.
Korduvaný. K. šaty. Slov. Čes. l. XII. 278. Sr. Kordovanový.
Kordybanky = *střevíce jemné z kordovanské kůže*. Val. Čes. l. XIII. 5.
Korec. Sr. Jir. Prove 134.
Korečkář, e, m. = kdo pěstuje své korečky (pole = lakomý sedlák). Dhn. exc.
Korejhniti. Ať dá pokoj a nekorejhní. Zvon III. 95., 170.
Korela, y, f = *kolera*. Kšt. Lid. 3.
Kořen, herba, rostl. Zploď země k. zelený. Ev. ol. 133. Gen. 1. 11. Sr. Jadrný. — Chléb přes k-ny nesený = z jiné vsi. Us.
Korenářka suší: kůru dubovou, vrbovou, kořen andělíkový, puškvorcový, hořcový, bedrníkový, listy náprstníkové, ořechové, šalvějové, chvojí, semena kmínová, feniklová, jalovcová atd. Nár. list. 1903. č. 285. 2.
Koréndy = kadiaľ. Orava. Sb. sl. 1901. 186.
Kořeník, a, m., rhizobius, brouk slunéčníkovitý. Vz Ott. XXI. 662.
Kořenitě. Lučina k. vonící. Nár. list. 24./1. 1887.
Kořeniti se někde (v něčem) = míti tam svůj základ. Mtc. 1904. 47.
Kořenky = druh *hub*. Volyně. Čes. l. XIII. 124.
Kořenně. Chč. S. II. 163b. To pochází k. (původně) od… Kar. 3.
Kořenný. K-ná matka boží, že se v tu dobu sbírá léčivé koření. Souk. 1903. 12.
Kořenonoš, e, *kořenovník*, u, m., rhizophora, rostl. Vz Ott. XXI. 664.
Kořenoplodný. K. rostliny, rhizocarpeae. Vz Ott. XXI. 662.
Kořenost, i, f. K. věci (semene). 1585. Uč. spol. 1902. 29.
Kořenovník, vz předcház. Kořenonoš.
Kořenožrout, a, m., rhizophagus, brouk. Vz Ott. XXI. 664.
Kořenující skřípina, scirpus radicans, rostl. Ott. XXII. 723b.
Korfešt, a, m., z Churfürst. H. Jir. Sl. pr. II. 106.—108. Sr. Korferst v II. Přísp. 119.
Korheľ = *piják*. K. bývá v noci jasný, vo dne mračný. Rizn. 169.
Korhelův. Dom korhelov — hotové peklo. Rizn. 167.
Kořínek, nku, m. Brzo tam k-nky zapustil (se ujal, zdomácněl). Jrsk. XVII. 112.
Kořistnosť, i, f. K. register dědinných (možnosť z nich kořistiti). Vstnk. X. 580.

Kořivě někomu se ozvati (někomu se koře). Ilnk. Jas. I. 132.
Kormutitedlný. K. neduživosť. Šf. v Pal. Záp. II. 58.
Kormutlivec, vce, m. Msn. Od. 291.
Kornoutovitě něco obtočiti. Nár. list. 1885. č. 112.
Kornyfl, a, m. Čert k. lichotí se k babě. Strč hry div. 53. (Jir.). Vem tě k.! Světz. 1888. 115.
Koromáč, e, m. (silička, silaus, Silau), rostl. Vz Ott. XXIII. 162.
Korona. Ž. pod. Vz Koruna.
Koronovati. Dal. Vz Korunovati.
Koroptvovitý, rebhühnerartig. P. pták. Hol Met. I. 483.
Korotví = *koroptví.* K. pes (na koroptve). Dšk. Km. 7.
Korouhev manská, městská, říšská. Vz Kol. Her. I. 400.
Korouhle, e, f. = *korouhev.* Vých. Čechy. Šb. D. 28.
Korourat, u, m. = *kolovrat.* Vých. Čechy. Mus. 1863. 337. Sr. Koroulat v II. Přísp. 11?.
Korovnice, e, f., phylloxera, hmyz bodavý. Vz Ott. XIX. 694.
Korporativní účasť. Národ. list. 1904. 121. 17.
Korrektorna, y, f. Nár. list. 1902. čís. 198. 9.
Korrose, e, f. K. klencových ubličitanů. Vz Vstnk. XI. 827.
Kortukál, vz Partikál.
Koruna. Nositi na hlavě korunu, toť zhusta nejvyšší cíl, jemuž se vše obětuje. Tbz. V. 4. 373.
Korunář, e, m. = přívrženec české koruny. Us.
Korunatý strom = *košatý.* Jrsk. V. 119.
Korunkový. K. pícní vápno. Nár. list. 1903 č. 139. 4. K. krajky. Vz Krajka.
Koruptev. Baw. E. v. 2947.
Koruptvice, e, f. Baw. E. v. 2949.
Korydoun, a, m. = *člověk neotesaný, hrubý.* XVI. stol. Zvon II. 622. Srov. Korydon.
Korymovo, hora v Gemersku na Slov. Sbor. slov. 1900. 152. Sr. Korynovo v II. Přísp. 119.
Korytanský kozel = *kamzík.* Lbk. 32., 37.
Koryto betonové, cihelné, dřevěné, kamenné, železné. Vz KP. IX. 404.
Kos, u, m. = *kus.* Lišeň. Mtc. 1902. 444. — **K.,** a, o. vz Kosý. — **K.,** a, m., *pták.* Hlas kosa. Vz Vyhl. II. 265., Vlasť. I. 109. Zlatý kos = *žluva.* Čes. Třeb. Čes. l. XI. 36.
Kosa. Obilní k. na Mor. *hasačka.* — Dáte se lesem na kosu (ani přímo, ani na příč). Us. místy. Mš.
Kosáček, čku, m. = *malý srp.* Val. Čes. l. XII. 419.
Kosačka, y, f. = *žena chlapík.* To je k.! Jrsk. XX.
Kosák, u, m. = *dlouhý nůž.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140.
Kosáreň, rně, f. Kráčel mimo opuštěnou k. Slov. Nár. list. 1901. č. 309. 1. Sr. Kosárna.
Kosat = *kositi.* Suchdol. Kub. List. fil. 1902. 249.
Kosatka, orca, rod ssavců kytovitých. Vz Ott. XVIII. 841.
Kościol = *kostel.* Prus. Slez. Čes. l. XII. 310.
Koščival, *koštivol, koščeval,* u, m. = *trudovatník,* symphytum offic. Vyhl. II. 220.
Kosec, sce, m. Zlý k., co vždy kosu kuje. Rizn. 170. Sr. Sekáč. — **K.** = *hromada.* Vezmi ze třech brabenčích koseců brabence. Nár. sbor. VIII. 119.
Kosík, zdrobn. kos. Tbz. V. 9. 335.
Kosina Jan Ev. Vz Alm. XI. 163.—172.
Kosinka, y, f. = *žena hubená.* XVI. stol. Zvon II. 609. Je jako k. (hubená). Čes list. XIII. 176.
Kosíř v II. Přísp. 120. a *Kosírek* polož před Kosiska.
Kosířky = divé ženy s ostrými kosíři. Vz Kšf. Poh. 109.
Kosjerkový. K. širák (s kosírkem). Slov. Čes. l. XII. 278.
Koslák (kostlák) = *ořech s tvrdou, tlustou skořepinou.* Brt. P. n. 699.
Koslík v. *kozlík.* Mš.
Kosma, y, f., crincea, crintea, Rozk. P. 429., R. 66., pilus. Bhm. lex. 378.
Kosmák Václ., spis., 1843.—1898. Vz VII. výr. zprávu real. školy v Novém Městě za r. 1900.—1. Naps. K. Juda; List. fil. 1904. (Arne Novák); Ott. XIV. 920. nn.
Kosmas. Vz Lit. I. 705., 812.
Kosmický. K. názory našeho lidu. Vz Mtc. l. 1897. č. 4. 71.
Kosmobitý. K. pohoří (mořské). Msn. Od. 86.
Kosmogeografologický. K. pojednání. Šf v Pal. Záp. II. 53.
Kosmooký. K. Čína (Čínané). Zr. Čer. 135
Kosmopolita, y, m. Akademický k. Nár. list. 1903. č. 175. 13.
Kosmopolitní spojení. Nár. list. 1903. č. 305. 13.
Kosnica, e, f. = *žnečka, sekačka,* masc. kosník. Hauer 12.
Koso, vz Kosý.
Kosolící, n., Klumpgesicht, facies vara. Ktt.
Kosonoha, y, f., valnoha, pes varus.
Kosoruka, y, f., valruka, talipomanus, luxatio manus congenita, Klumphand. Ktt.
Kosořský z Kosoře Jan, spis., 1537. až 1580. Vz Mus. 1902. 544.
Kosoústka, y, f., plagiochila, rod *mechů.* Vz Ott. XIX. 828.
Kost, u, m. = *strava.* Měl tam dobrý k. Val. Nár. sbor. VIII. 90.
Kosť boční, os coxae, kolková, os splenoideum, kovadlinková (kovadlinka), o. incae, nosní, o. nasale, skalní, o. petrosum, nahrazení vyňaté kosti jinou (umělá k.), Osteoplastik. Ktt. Záněť kosti, osteitis. Vz Ott. XVIII. 925., 927b. Vynětí části kosti, osteotomia; záněť kosti rtuťový, ostitis mercurialis; sýrovitý záněť kosti, ostitis caseosa.

Ktt. Čin dobrý bývá s kostmi pochován (zapomíná se naň po smrti dobrodince). Věst. XI. 349. — K. *Kosti = kameny.* V zloděj. mluvě. — *Kosti = jetelina p› vymlácení semínka.* Žel. Brod Čes. l. XIII. 28.
Kostecký Old., vz Seykora.
Kostel. Chodí s k-lem okolo kříže (o spozdilci). Vlasť. I. 236.
Kostelíček, čku, m. Jak se dětem ukazuje k. Vz Vlasť. I. 134.
Kostelní člověk*=jenž povinen byl platiti úrok k záduší.* Půh. ol. III. 520.
Kosterný hrob (s kostrami). Ott. XX. 5 Sr. Kostra.
Kostihnát, a, m. *= rak.* Msn. Hym. 93.
Kostitvorný, beinbildend. Ktt.
Kostižer, u, m. Knochenfrass. K. kloubní, caries articulorum. K. kloubu loketního, caries articulationis cubiti; k. kloubu nožního, podarthrocace; kloubu ramenního, omarthrocace, Schultergelenksarthrocation; obratlový (hniloba obratlu), spondylarthrocace, Wirbelcaries; prostý, caries simplex, ostitis superficialis, oberflächliches Knochengeschwür. Ktt.
Kostka, y, f.*=kůstka,* zdrobn. kosť. Baw. E. v. 503., 777.
Kostlivčina, y, f. Slád. Tříkr. 69.
Kostnatění, n. = ossifikace.
Kostnativý sarkom, ossificierendes Sarkom. K. zánět kosti, eburneatio, ostitis ossificans; k. zánět svalu, myositis ossificans; k. zánět okostice nitrolbové, pachymeningitis cerebralis externa ossificans. Ktt.
Kostnec, stence, m., lanceola. Mam. V. Vz Kosten.
Kosťokloubný zánět, osteoarthritis. Ktt.
Kosťochruplavčitý sarkom. Ktt.
Kosťový sarkom, osteosarcoma. Ott. XVIII.
Kostrba, y, m. = *beran.* Msn. Od. 139.
Kostrbatina, y, f. K-ny ublazovati. Mark.
Kostrhún, a, m. = kdo rád k něčemu zadarmo přijde, rád se vymkne placení. Val. Čes. l. XIII. 210.
Kostur, u, m. = *suchá větev; sukovitá hůl; suchý dobytek; naškrobené plátno; člověk zlý, zpurný.* Hauer 12.
Kostvol *= kostel.* Sbor. slov.
Kostymní podrobnosť. Chyt. 47. Sr. Kostumní.
Kostymovaný bál. Zr. Mad. 53.
Košák, u, m., Bienenkorb. Vzala stříbrný k. z mé trublice (nějakou ozdobu). Půh. brn. III. 402. (1448.).
Košár, u, m. Vlk dosť oviec nakradne a predsa nemá košiar (zloděj a lakomec nikdy k ničemu neprídu). Sbor. slov. 1901. 150.
Košárný. K. ohrada, Mns. II. 439., stan. Mns. Hym. 37. Vz Košár.
Košatky, *tanec* v sev. vých. Čech. Jrsk. XXII. 202.
Koščál, u, m., magnderis. Rozk. P. 715. Sr. Košťál, Koščial.
Koščeval, vz Koščival zde.
Košči, lundula. Rozk. P. 98.
Košiar, u, m. = *košík.* Kál. Slov. 32.
Košička, y, f. *= řeřicha.* Vyhl. II. 221.
Košičkový. K. krajky. Vz Krajka.
Košíkárna, y, f. *= místnosť, kde se pletou košíky.* Vck. Vset. 72.
Košilán, a, m. = *dítě košilaté.* Dšk. Ks. 15. Sr. Košilanda.
Košle, í, pl., f. *= brusle.* Čes. lid. XII. 207.
Košile, camissia. Rozk. P. 1758., Bhm. hex. 520. Nenajdeš před r. 1570. košil téměř žádných. Světz. 1886. 434. Vz násl.
Košilka. R. 1608. nalezli jsme v Pražské knize č. 1174. ‚košilky čili zapice'. Světz. 1886. č. 434. Sr. předcház. Košile.
Košíře prý od kosířů, kteří pořezávali proutí podél potoka a zaměstnávali se pletením košatin a podobného zboží. Doleč. Pr. 558.
Košiště, ě, n. = chvostiště (koště). Kbr. Dšl. 15.
Košnař, e, m. Wtr. Str. 68.
Košt, u, m. Tvorové mající k. (chuť, smysl chuti). Kom. Did. 27.
Košťál Jos., prof. a spis., nar. 1851. Vz Čes. l. XI. 110.
Košťálovi, vz Koštálí. V VI. 684. za Košťálov chybně m.: Košťálovi, vz Košťálí.
Koštivol, vz Koščival zde.
Košuľa, vz Košile.
Košulisko, a, n. = veliká nebo špatná košila. Vyhl. II. 168. Slez.
Kot *= kosť.* Tvrdý jako kot. Brt. D. I. 338. — K., discus. Rozk. P. 2007. — *Kota honiti.* Poslední den veselých svateb chodí také ženy po domech holit muže s příslušným náčiním. Toto chodění po domech jmenuje se ‚honit kota'. Světz. 1882. 528.
Kotáceti se kde. V moři vír kosti kotácí. Msn. Od. 13.
Kotačka, y, f. *= vlk lopuchu.* Lišeň. Mtc. 1902. 445.
Kotas, a, m. = *hubený dobytek,* když sotva nohy vláčí. Zbirov. Čes. l. XI. 270.
Kotec, tce, m. *= výklenek pod kamny,* kde se usazuje kvočna. U Kr. Městce. Čeč. 183.
Kotejše *= pápěrky.* Dšl. Čes. l. XII. 382.
Kotek, tku, m. Bubeník uhodil do kotků. Jrsk. XXVIII. 142. — K. Seděti na kotku = na bobku. Lišeň. Mtc. 1902. 237.
Kotevnice, e, f., rhetia, rostl. Vz Ott. XXI. 657.
Kothurnový způsob mluvení (z vysoka). Lit. I. 788.
Kotiš, e, m. = *kočiš.* Slov. Czam. Slov. 129.
Kotlinatý. K. vysočina. Hlk. XI. 81.
Kotlinka, y, f., zdrobn. kotlina. Stan. III 93.
Kotlový. K. topení. Vz KP. IX. 319.
Kotmo, vz Kotně. Mam. V. Sr. Kot 3.
Kotoučovitě zatočený stonek. Hol. Met. II. 124.
Kotrboul, u, m., phytelephas, rod *palem.* Vz Ott. XIX. 699.
Kotrcati se jak. Vůz k-cal se od jedné strany na druhou (nabýbal, kolíbal, házel se). Tbz. V. 9. 203.
Kotrček, čku, m., zdrob. kotrč (chumáč). Zelený k. fialek. Mršť. Obz. 37.

Kotřec, trce, m.. lupinacia, *houba*. Rozk. P. 837. Vz Kostřec.

Kotrgal, u, m. 1518. Arch. XIX. 420. Vz Kotrkal.

Kotrmelcový. K voda = kořalka. Čes. l. XI. 188.

Kotrmeliti = *kotrliti*. Vých. Čech. Mus. 1863. 339.

Kotrouš, e, m. = pečivo z černé mouky posypané kmínem. Volyně. Čes. lid. XIII. 124.

Kotrzelec, lce, m. = *kozelec*. Svázali ho do k-zelce. Val. Nár. sbor. VIII. 62.

Kott Fr. Št. Sr. Flš. Písm. 740.

Kotvicový kříž. Vz Kol. Her. I. 221.

Kotvička, y, f., zdrob. kotva. — K. ryvizu = *hrozníček*. Kbrl. Džl. 13.

Kotvizny, pole a louky u Čás'avic. Čas. mor. mus. III. 135.

Koubek Jan Pravosl. Vz Lit. II. 863.

Koudelka, y, m. = zloděj koudele (nadávka). XVI. stol. Zvon II. 622.

Koudelný. K. dílo = tkadlcovské. Arch. XX. 434.

Koudelový. K. paruka. Zr. Nov*. 190.

Koukant, a, m. Koukant při hře, kdo k ní přihlíží sám nehraje. Nár. list. 1901. č. 352. Sr. Kibic.

Koukati jak: jako čtyrák skrze dírku, sova z houští, zajíc na nový sníh, tele na nová vrata, sysel z díry, myš z komisárku. Čes. l. XI. 269. — Koukejme se filutu, myslí že...! Nár. list. 1900. č. 202.

Koukolový. K úroda (špatná). Hamz. 87.

Koule = *brejle*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 140.

Koulička = *kulička*, zdrobn. koule. Dšk. Km. 36.

Koulivý, rollend. K. oči. Nár. list. 1885. č. 51.

Koumadlo, a, n. = *zrcadlo*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.

Koumarový. K. sukně (sukně železné barvy). 1566. Čes. l. XI. 74.

Koumátko, a, n. = *zrcadélko*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.

Koumavec, avce, m. = *vyzvědač*. V zloděj. mluvě.

Koupěj, e, m. a f. = *koupě*. S tím kou pějem. Římov. 1710. V moc té koupěje. Ib.

Koupel. Na Valašsku voda z dětské koupele vylévá se na travníček, aby dítě bylo vždy čerstvé a rostlo jako tráva. Mtc. l. 1897. 65.

Koupelný K. nádoba, Msn. II. 343., trojnož. Škd. Od. 124.

Koupelový. K. kamna. Nár. list. 1903. č. 257. 20.

Koupiti. Keď kupuješ, jednaj sa, ako by's nepotreboval a kúpiš (lacno). Rizn. 62. — co. Tu (ženskou) kdo by koupil, brzo by ji vrátil. Us.

Kouřim. Do K-mě. Tk. XII. 186. a j. V starší době také Gúřim. 1514. Arch. XXI. 19. Rada města Kouříma. 1519. Arch. XXI. 125. a j. často.

Kouřový. K. kanál v peci, odvod. KP. IX. 231., 232.

Kousavec, vce, m., rhagium, rod tesaříků. Vz Ott. XXI. 644.

Kousavý. Zdržovala se, aby neřekla nic kousavého. Sá. IV. 94.

Kousek, sku, m. = *trochu*. K. piva. Soběnov. Kub. List. fil. 1902. 249.

Kousíčátko, a, n. = *kousíček*. Dšk. Km. 34.

Kousíňátko, a, n. = *kousíček*. Dšk. Km. 34.

Kousnouti = *střeliti*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.

Kout = *okršlek*, *třikoutnost*, *kolečko* = grafická figura nebo nákres geometrický, jímž znázorňovali složení a přípravu kamene. Zach. Test. 11.

Kouták, u, m., vz Polivečník.

Koutina, y, f. Konižívná k. Argu. Msn. Od. 42.

Koutkovati se = *skrývati se někde v koutě*. Kde se tak dlouho k-la taková kniha. Mart. S. Před. IX. (1636.).

Koutkový lišej, blepharadenitis angularis. Ktt.

Koutníček, čka, m., vz Skřítek.

Koutník, u, m, hrnec. Vz Polivečník.

Kouzlo. Zažehnávání kouzel. Vz Čes. l. XII. 432., 437., Vlasť. I. 197.

Kov, u, m. Výroba kovů. Vz KP. X. 137. nn.

Kovadlina, y, f. Sedí na něm jako čert na k-ně (pořád ho pronásleduje). Zased by si sem jako čert na k-ně. Čes. l. XI. 163.

Kovadlinka, y, f. = kosť kovadlinková, os incae. Ktt.

Kovadlinkový, vz předcház. Kovadlinka.

Koval, a, m. Popěvek na kovala. Slez. Vz Vybl. II. 271.

Kovala, y, f. = *cholera*. Slez. Vybl. II. 125.

Kovanda St., básník. Zl. Praha. 1904.

Kováníčkový prým. 1519. Arch. XIX. 444.

Kovář v lidovém podání na Velvarsku. Vz Čes. l. XI. 266. nn. — **K.**, *tanec*. Vz Brt. P. n. 989.

Kovárně, ě, f., fabrica. Rozk. P. 2468. Sr. Kovárna.

Kovářský. K. obyčeje, pověry, památky. Vz Čes. l. X. 161. nn.

Kověkovati, vagire. Mus. 1864. 153. Jir.

Kovera, y, m., slov. Kovlad, duch, král zlatých baní. Vz Sbor. slov. 1901. 87.

Kovkopnický. K. kladivo (kovokopů). Čes. l. XII. 407.

Kovlad, a, m., vz předcház. Kovera.

Kovní přirozenosť Uč. spol. 1902. 27.

Kovobitný hrot. Msn. II. 377.

Kovodlažný dům Zeva, palác. Msn. II. 13., 254., Od. 118.

Kovohlasný, χαλκεόφωνος. K. Stentor. Škod. II². 108., Msn. II. 96. Sr. Kovohlasý v VI. 696.

Kovohoblíř, e, m. Nár. list. 1901. č. 357.

Kovohřbetník, a, m. = *rak*. Msn. Hym. 93.

Kovohrotný. K. dřevce. Msn. II. 348., Od. 127. Sr. Kovohrotý v VI. 696., I. Přísp. 164.

Kovokrzný. K-ní Achaiové, vojsko. Msn. Il. 11., 31., 64., Od. 17.
Kovol, a, m. = *kovář*. — K,. *tanec* ve vých. Slez. Vz Čes. l. XI. 103.
Kovoléčba, y, f, Metallotherapie. Ktt.
Kovolesklý. K. kopí. Msn. Il. 238.
Kovolesknỳ chybně m. *kovolesklý*.
Kovolíček, čka, m., zdrobn. kovol = kovář. Vých. Slez. Čes. l. XI. 103.
Kovolum kapaliny. Vot. 65.
Kovomodře, metallblau. K. lesklý. Hol. I. 351.
Kovomodrý, metallblau.
Kovonožec, žce, m. = *kůň*. Škod. Il². 147.
Kovoostý. K. dřevce. Msn. Of. 83.
Kovopancéřný vojín. Msn. Il. 234. (391.).
Kovopestrý vůz. Msn. Il. 177.
Kovopražný palác. Škd. Od. 121., χαλκοβατὲς δῶμα. Škod. Il². 16.
Kovorouchý = *kovaným brněním oděný*, χαλκοχίτων. K. vojín. Škod. Il². 21., 24., 14., 83.
Kovový papír. Vz Ott. XVIII. 185.
Kovozářný. K. paveza, Msn. Il. 234., měsidlo. Msn. Od. 224.
Kovoželezný. K. roura. Nár. list. 1904. 3. 11.
Koza. Kozy sú krávy chudobných ľudí. Rizn. 64. Lépe pán ve vodě, než koza v zahradě. Dšl. Čes. lid. XII. 308. Kozy pásti = krásti o výročních trzích. V zloděj. mluvě. Těžko je koze svěřit zahradu. Slez. Vyhl. II. 66. Záhy-li kozu slyšeti, můžeš se, rolníku, těšiti. Ott. Kal. 1904. Popěvek o koze ve Slez. Vz Vyhl. II 268. — K. Stolice střechy na kozu. Vz KP. IX. 305.
Kozáček, čka, m. = černý župan soukenný. XVI. stol. Čes. l.
Kozajda, *tanec*. Vz Brt. P. n. CXXII.
Kozák, a, m. = *obyvatel krajiny u Ledče*, že tam mají mnoho koz. Vz Čes. l. XI. 404. — **K.** = *hráč*, jenž nezkušené venkovany láká ke hře a obehrává, Bauernfänger. Us. Mš.
Kozel. Shazování kozla. Vz Jrsk. XXII. 148. nn., Čes. l. XIII. 445. Hra na kozla. Slez. Vz Vyhl. II. 248. — **K** = *stolička* pod koňské kopyto, kdy kovář koni kopyto vystruhuje. Slez. Vyhl. II. 313.
Kozelek, lku, m. K. snopů. Vz Šopka zde.
Kozí mlejčí = pryšec, chvojka. Us. Nár. sbor. VIII. 137., 141.
Kozina, y, f., pole u Opatova. Čas. mor. mus. III. 135.
Kozinkuvý, vz Chebzinkuvý.
Kozlečí = *kozlecí*. Prk. Sr. Prosečí.
Kozlenec, nce, m. Na K-nci, samota u Ještěda. Sš. XXV. 12.
Kozlička, y, f. = *kozička*. Slov. Čes. l XI. 467.
Kozlík, u, m. Okenice a k. činí mlýnské stavidlo. Čes. l. XI. 60.
Kozlovina, y, f. = *kozí kůže, maso*. Arch. XX. 288.
Koznice = *kozí chlupy* (na sukno). Arch. XX 285.

Kozok (kozák), *tanec* na Těšínku. Vz Brt. P. n. 983.
Kozorožec, žce, m. Kdo se narodí na k-žci, bude rváčem a hlavy tupé. Mtc. l. 1897.
Kozovod, a, m. = *kdo vodí, honí kozy*. Msn. Od. 257.
Kozský pastucha (koz). Msn. Od. 329.
Koža, e, f. = *syrová kůže*. Sb. D. 60. Sr. skura (vydělaná kůže).
Kožařský spolek. Nár. list. 1904. 28. 9.
Kožebarvíř, e, m. 1580. Mus. 1901. 114.
Koženáky, pl., m. = *kožená jablka*. Dšk. Km. 29. Sr. Koženáč.
Koženík, a, m. = *kožišník*. Tk. M. r. 184.
Kožice, e, f. = *kožka*. Čtver. Konáč. 1516.
Kožich cípatý, dubenný, dubový, okrouhlý, Vyhl. II. 182., Čes. l. XIII. 372., cestovní, hlídačský, hospodářský, kočovský, livrejní, městský atd. Národ. list. 1903. 347. 12. Hleď svého a ni k-cha mojeho. Slez. Vlasť. I. 226. — **K.** Brambory v kožiše (v šupinách). Hruš. 158.
Kožišnický. K. ulice v Praze nyní Řetězová. Dolen. Pr. 275.
Kožišník, sr. Kočkář.
Kožní dýchání, pocení. Vz Ott. XIX 563.
Kožova, y, f., jm. louky. Sbor. slov. VII. 114.
Kožušník, a, m. = *kožišník*. 1464. Arch. X. 65.
Kraal, u, m. Dobytčí k. = *košár*. Emin. 114.
Krab, u, m. Šikmo stoupající brany ozdobeny bývají plazivými lupeny, kraby zvanými. Dolen. Pr. 147.
Křacapín, a, m. = *dítě*. V zloděj. mluvě.
Krácení chvíle = *zábava*. Baw. J. v. 1053.
Kraci = *kratší*. Mš. Prk.
Kracičký = kratičký. Pat. Jer. 38. 29., 43. 9.
Kráče, ete, n. = *krátká brázda i úvrať*. Volyně. Čes. l. XIII. 124. Mají brambory na kráčetech (zaorané). Dšk. Km. 21. Vz Kráče v VII. 1301.
Kráčejc = *kratčeji*. K. to nejde. Dšk. Km. 48.
Kračmář, e, m. = *krčmář*. Mš.
Kradávati. Vz Krádati v VI. 704., Krásti.
Kradom = *kradmo, potají*. Baw. T. v. 210., 1241.
Křadnouti m. chřadnouti. Us.
Kradnúť = *krásti*. Nie je kunst k., ale nedať sa chytiť. Rizn. 168.
Kraf, ancus. Rozk. P. 402.
Krafati = *hamoniti*; *mnoho mluviti*. Čes Buděj. Kub. List. fil. 1902. 249.
Krahujec. Pes pod k-jce (lovčí). Arch. XXI. 303.
Krahulík, u, m. = *druh pluhu*. Čes. l. XI. 278.
z **Krajzu** Jan, spis. Vz Vck. Vset. 309.
Kraj vědomí = *prah* vědomí. Hyna. Vz Čad. 114. — **K.** = *krajina* Jiný k., jiné řízení. Čes. l. XIII 28. Cizich krajuv chvalić a svich se držeć. Prus. Slez. Čes. l. XII. 490.

Krajač, e, m. = *kraječ*, pannicida. Rozk. R. 104.

Krajadlo, a, n., concidulum. Rozk. P. 2440.

Krajance, pl., m. Mísa k-ců (křížal). Brt. P. n. 717. Sr. Krajanka v VI. 705.

Krajčice, e, f. = *krejčová*, sartrix. Rozk. P. 2415.

Krajčieřstvo, a, n., sartoria. Rozk. P. 1550.

Kraječ, e, m. K. jídel, dapifer. Kat. 15. Krajec v VI. 705. oprav v.: kraječ.

Krájeti. K-la dětem skývy chleba tak tenké, že bylo skrze ně vidět celé Čechy. Us.

Krajic = část kruhu mlýnského kola. Čes. l. XI. 186.

Krajíček, čku, m. Měl hněv hned na k-čku (popudlivý). Jrsk. XIII. 3. 174.

Krajinářský. K. škola. Nár. list. 1903. č. 264. 17.

Krajinný. K. okolí. Nár. list. 1904. 314. 9.

Krajinový. K. studie. Nár. list. 1904. 286. 13.

Krajka, obyč. *krajky*. K. vláčkové a nitěné na Vamberecku. Vz Čes. l. XI. 21. nn. *K. vláčkové na Vamberecku*: čtyřgrošíkové, čertíčkové, čepcové; doubravské, děťátkové, dvougrošové, devítigrošíčkové, dajčbemské; fajnováče, falešné; harfové, hruštičkové, hráškové, jetýlkové, jelení rohy; nece; okaté (též nitěné), pomatené (šmodrchané), placáky, půlzlatkové, paňácové, padesátiřádkové; rathousově; síťkové, sejtky, slejškové, slezské, struhadélkové; šantaláže, třígrošíčkové, zub dlouhý a malý, žabové; *nitěné* tamtéž: břečťanové, čtvercové, devítky, flíčkové, falešné, hádkové (tříhádkové), hadové, hvězdové (jedno-, dvou-, tříhvězdové), hříbkové, hřebínkové, hodinové, irské, kolové (jedno-, dvou-, tříkolové), košíčkové (kolované, kolečkované), kraple dlouhé (kraplované), klasové, křížkové, kališkové, kypír (zubatý, drobný), kostelní, katrové, korunkové, listované (lístkové), mouškové, měsíčkové, půlměsíčkové, metlové, mřížkové, muchové (devíti-, šestnáctimuchové), očkové (saksové = saské; dvou, tří-, čtyř-, pětiočka), okaté (též vláčkové), pavoučkové, prstýčkové, pařátkové, půlpárové (jedno-, dvoupárové), páskové, protěžové, peckové, proutkové, plátynkové, pomatené (též vláčkové), rozmarínové (rozmarínky), rozdvojené (rozpůlované), rozdvojený zub, rožňové, rýsované, řetízkové, rovenské, rulíčkové, růžované (růžičkové), rybenky, svarbové, sedmičky falešné, štráfové, slemenské, šrekové, šnekové, smrčkové, šatové, stebélkové, stromečkové, šněrovací, srdíčkové, salátové, tříkrejcárky, týlkové, trnové, věnečkové (věncové), válečkové, vinné, vějířkové, větvičkové, vozové, vajíčkové, železnicové (železnice hustá a řídká), zástěrkové, zámečkové, zvonečkové. Vz ib.

Krajně rozdílný. Nár. list. 1902.

Krajník Mirosl. dr., adv. a básn., nar. 1850. Vz Flš. Písm. 709.

Krajnostně. Ten plamen v ní hrál k. Zr. Krist. 9.

Krajovky, pl., f. = *odřezky perníku*. Čes. Třeb. Čes. l. XII. 227.

Krajstvo, a, n., scissoria. Rozk. P. 1556.

Křak, *křaky* = *lesní kořání, pařezy*. Hauer 12.

Kraka, *pokraka*, y, f. = *starý kůň*. Hauer 12.

Krákavý. K. vrána. Hlavn. 67.

Krakonoš, e, m. (Rybrcoul). Vz Kšť. Poh. 128. nn.

Krakonošův. K-šova zahrádka. Nár. list. 1903. č. 177. 2.

Krakorcovitě. Trám k. prodloužený. Čes. list. XII. 322.

Krakštajn, u, m., z Kragstein = kámen ze zdi vyčnívající. Lbk. 42.

Krakus, *kratus*, *kritus* něj. pokrm. u Kr. Městce. Čeč. 178.

Král. Sr. Jir. Prove. 136. Králem hnusí se státi ten, jehož kolébka pod korunou se houpala, třeba v něm vězela kramářská duše. Hrlš. Hus. 269. Vždyť věru králem býti není zlé; dům jeho statky rychle bohatne a sám vzácnější pocty nabývá. Škd. Od. 14. Srov. Kralovati. — **K.** Svátek tří králů. Vz Vyhl. II. 27., Čes. l. XIII. 182. nn., Vlastivěda slez. I. 154. Třpytí-li se hvězdy před třemi králi, rodí se bílí beránci. Otť. Kal. 1904. Psání sv. tří králů (od učitelů). Vz Čes. l. X. 446. — **K.**, *dar dětem*. Vz Ježek zde. — **K.** = *nejlepší střelec*. Wtr. Min. 122. Vz Maršálek v II. Přísp. 157. — **K.** Hledat (honiť, vodiť) krála. Mor slavnosť. Vz Brt. Čít. 388. nn. — **K.** Jos., vz Lit. I. 922., Zvon IV. 195.

Králemoc, Jupiter. Rozk. P. 11., Lék. B. 36b., 38a. Vz Královmoc.

Králev, eva, evo = *králův*. Králev dvór. Dal. P. 23. 1.

Králevič, e, m., forma rus., česká: královic. Mš.

Králevský = *královský*. K. komora. List. zbrasl. 1418. ř. 16.

Králík. Ještě: belgický, anglický, ruský. Nár. list. 1903. č. 136. 9.

Králíkář, e, m. = *kdo pěstuje králíky*. Us.

Králíkářský. K. rozhledy (časopis). Nár. list. 1904. 135. 23.

Králka, y, f., studánka u Dl. Brtnice. Čas. mor. mus. III. 133.

Kralopaní. Msn. Od. 246.

Krolóv, vz Králův.

Kralovati kým. Každý kraluje přátely svými. Dal. C. 4. 23. Není žádnou nehodou k. Msn. Od. 20. Sr. Král (předcház.).

Kralovec J. A., spis. Sr. Zvon IV. 643.

Královédvorský rukopis. Sr. List. fil. 1902. 94., Lit. I. ku konci.

Královka, y, f. K. byla studánka u Třebíze v Slansku. Tbz. V. 6. 415.

Kralovláda, y, f. Kubl. 23., 181., Nár. list. 1902. č. 103.

Královničky. Vz Brt. P. n. CXXVII.

Královsky. Palác k. hrdý. Kká. Sion. I. 247.

Královský. Středová žíla k-ská, vena ediana basilica. Ktt.

Králův. Králova hra. Vz Vyhl. II. 198. nn.

Krám. Jiné lidi za holuby máme (za nic), náš krám jest nejpěknější (sebe chválíme, jiných ne). Fel. 64.

Kramář Kar. Dr., spisov. Vz Flš. Písm. 726.

Kramářová, vz Procházková.

Kramel. Boleslavský k. = bratrský sbor. Vz Wtr. Str. 203.

Kramerius Václ. Radomil, spis. Vz Čes. l. XII. 66., Lit. 1. 922. nn.

Kramfleky = *bramborové jídlo.* Dělají se jako bandorka, jen že se bramborová kaše nepeče v pekáči, nýbrž přímo na plotně. Krkonš. Čes. l. XIII. 175.

Kramlovati = *kramlemi opatřiti.* H. Jir. Mýto 106. 1.

Kramplířka, y, f. K. vlny. Msn. Il. 55.

Kranec, nce, m., sertum (věnec). Rozk. P. 1790., Vel.

Krapadlí, n. = *kapradí.* V St. Říši. Čes. l. XII. 156.

Krapadlový kořen = *kapradí.* Kšť. Poh. 90.

Krapčí, n., pole a louky u Střížova. Čas. mor. mus. III. 135.

Krápě, vz Balíkův (zde).

Křapek, pka, m. = *syn.* V zloděj. mluvě.

Křapice, e, f. = *dcera, děvče.* V zloděj. mluvě.

Křapík, a, m. = *hoch.* V zloděj mluvě.

Krapka, krapky, f. = *lék, kapky.* Hauer 12.

Křaplati. Zvonky křaplaly (nejasně zvonily).

Kraple, *krapkované krajky.* Vz Krajka.

Kraplovati = *v továrně hadry trhati.* Záp. Mor. Mtc. 1902. 22.

Krapota, y, m. = *zámečník.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.

Křápoty = *stará obuv.* Čapk. 80.

Krása. Třeba byla hezká, přece jen p. Bůh prý všecku krásu na ni nenapláskal. Sá. Pr. m. I. 111. K. pere muže přes oči, i ten nejmoudřejší se stane jí bláznem. Sá. XVI. 119.

Krasák, a, m. = *krasavec.* Dšk. Km. 28.

Krásen, sna, o, vz Krásný.

Krasikuň = *jetel.* Prus. Slez. Čes. l. XII. 308.

Krásiti co čím. Slniečko zlatom hory krási. Slov. Sbor. čes. 175. — **o čem.** Aby krásil o dobrotivých a zžasil zlé. Kar. 93.

Kraslice. Vz Vykl. Obrz. 155

Krásnička, y, f. = *krasavice.* Baw. Ar. v. 629., 655.

Krasno, a, n. = *plavisko.* Val. Čes. l. X. 45.

Krásnobydelný. K. město. Škd. Od. 128. K. palác, *εὐναιειτάων δόμος.* Škod. Il^{2}. 124.

Krasnočelenký = *s krásnou čelenkou* kolem čela. K. žena. Škd. Od. 20.

Krásnoděvý. K. země. Škod. Il^{2}. 43., 52., 178.

Krásnoholenec, nce, m. = mající k ochraně nohou holeně ze spěže. Škod. Od. 18., Msn. Il. 2.; k-nci, *ἐυκνήμιδες Ἀχαιοί.* Škod. Il^{2}. 2.

Krásnohorská El. Vz Flš. Písm. 707.

Krásnokový, *εὔχαλκος.* K. kraj přilby. Škod. Il^{2}. 130.

Krásnonohý, *καλλίσφυρος.* K. Heba, Ino. Škod. Od. 186., 83. K. Marpessa. Škd. Il^{2}. 182.

Krásnopalučný. K. krajina. Msn. Od 176.

Krásnopotocký. K. Chalkis. Msn. Od. 229.

Krásnosť, i, f., vz Půščný.

Krásnotemenný pahorek. Zub. Meg. 31

Krásný. Všecko krásné krásným ženám slušívá. Čapk. 80. Krásní muži mají krátký život a krásné ženy nejsou šťastnými. Zr. II. Nov. 333.

Krasocitně vzdělaný. Jakb. Mark. 133.

Krasohávý. K. božka. Msn. Od. 67., 149.

Krasohlezný. K. žena. Msn. Il. 162.

Krasohřívý. K. koňstvo. Msn. Il. 325.

Krasojezdecký. K. společnosť. Zr. Nov'. 228.

Krasolící žena. Msn. Il. 11., 266. Srov. Krasolicný.

Krasoplod, u, m. Jos. Uhlíř.

Krasorejný Panopeus (řeka). Škod. Od. 185.

Krasoumělecký ornament. Sb. slov. 1902. 21.

Krasovníček, a, m., Schöngeist, s příhanou. Krok. II. b. 215.

Krasozářný. K. tvář. Msn. Od. 230.

Krasozorka, y, f. Msn. Hym. 58.

Krásť. Krásti, scabies. Rozk. P. 1573. Sr. Krásta.

Křást m. chřást. Us. Kšť. Lid. 2.

Krásti se kam. Jeden za druhým krademe se (nepozorovaně jdeme) k starému houfu (umíráme). Zvon III. 227.

Křastnout = *třesknouti.* Mš.

Kráše = *krásněji.* Chudoba se k. stkvie. Pass. 539. — Modl. 133^{b}., Hrad. 55^{a}. (Mš.). Sr. Krašše v II. Přísp. 126.

Kráší = *krásnější.* Dal. C. 13. 7., Um. rajh. 182., Drk. dram. 64. (Mš.).

Krášlivý prach vonný. Zub. Még. 31.

Kratek, tka, m. = *malý člověk.* Dšk. Km. 29. Sr. Kratěna.

Kratěna, y, f. = *člověk krátký, malý.* Jrsk. XXIV. 218. Sr. Kratek.

Kratinko. To bylo na k. (krátkou dobu). Dšk. Km. 33.

Krátkobradec, dce, m., brachygnathus. Ktt.

Krátkokrkosť i, f., brachyauchenia. Ktt.

Krátkosrstý pes. Sr. Krátkosrstný v VI. 719.

Krátkozubý slon. Hol. Met. I. 486.

Kratochvílovati s kým. Zvon IV. 103. Sr. Kratochvíliti.

Kratoš, e, m., rostl. Sr. Ott. XXI. 288.

Kraťoulinký = *velmi krátký.* K. slovíčko. Nár. list. 1885. č. 77.

Kraťounko. Dšk. Km. 34. To trvalo jen k. Us.

Kráva. Niekterá k. boršia od hoväda. Sbor. slov. VII. 131. **Kravka** v domě — polovice živobytí. Sbor. čes. 52. Kdo chce mít kravičku, musí míti stájičku. Jrsk. IX. 222. Jak daš kravum mezi rohy, to ći dajum mezi nohy. Prus. Slez. Čes. l. XII. 490. Máslom sere a mliekom ští (o vychvalované krávě); Kto na kravách ore, ten nech voly dojí; Akú kto kravu má, takú dojí. Rizn. 168., 169., 170. Krávy nejvíc tloustnou z hrotu a žlabu. Vyhl. II. 66. Já s ním krav nepásala (namítá se proti neoprávněnému tykání). Čes. l. XIII. 77. Chování, léčení krav atd. Ve Slez. Vz Vyhl. II. 224. Jména krav ve Slezsku: babuša, březula, cigánka červina, duška, frela, herla, jahoda, javora, jirysa, iskerka, kalina, kavka, kontessa, kropěna, křižana, květula, laňka, laska, libuša, lyšena, malina, malocha, megera, milena, panimama, princula, raduša, ružana, ružička, rybina, srna, stračena, tylora, tysula, vesela, veselina, věrdula, značina atd. Vyhl. II. 274.

Kravička, vz Kráva.

Kravinky. Očkování k-mi. Lit. II. 31.

Kravják, u, m. = *lehčí vůz,* který tahají krávy. Val. Čes. l. XIII. 377.

Kravka, vz Kráva.

Kravský šos (plat). Arch. XX. 468. Dal mu odzvoniti v kravský zvony. Arch. XXI. 480

Krazený = *kradený.* Kub. List. fil. 1902. 249.

Krbec, bce, m. = *kabát.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.

Kŕbet v. Chřbet.

Krbláci = obyvatelé Bojiště v Ledečsku. Ces. l. XI. 405.

Krč, e, f. = *padoucnice.* Hand. Hoch. 72.

Krčah. Velký k. mnoho vody načre a na velký vôz veľkú fúru kladú. Rizn. 62.

Krček, čku, m. = *knoflíček ke krku.* Neveklov. Kub. List. fil. 1902. 249. — K. nože. Vz Bradka.

Krčemné, ého, n. Půh. brn. IV. 101.

Krčmár má sladký jazyk. Rizn. 64.

Krčmarenka, y, f. = *krčmářka.* Brt. P. n. 790.

Kreatinin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 48.

Křeč hlasivek, Stimmritzenkrampf, spasmus glottidis, jícnová, požeráková, oesophagismus, páteř křečí vpřed vyklenutá, opisthotonus; k. ruční (písařská), cheirospasmus; léky k. tišící, antispasmodica. Ktt. Křeč hrtanu, laryngospasmus, laryngismus stridulus, Stimmritzenkrampf; hrudní, stenocardia, Brustkrampf; konečníková, vz předcház. Konečníkový; kývavá, spasmus nictitans, Nickkrampf; posuňková lícní, spsamus facialis, mimischer Gesichtskrampf, křeče souřadné (statické) spasmus coordinatus; křeč písařská, graphospasmus, mogigraphia, Schreibkrampf; srdeční (hrudní), stenocardia, Herzkrampf; tonická (zpívavá), spasmus tonicus; třesavá, palmospasmus, Schüttelkrampf; vdechová, spasmus inspiratorius, inspiratorischer Krampf. Kott.

Křečovitosť, i, f. = náchylnosť ku křečím, convulsibilitas, spasmophilia. Závisť přijde snadno do k-sti v upírání ceny. Hlt. VI. 206.

Křečovitý křik, Schreikrampf. Ktt. K. kýchání, sternulatio convulsiva, ptarmus, Nieskrampf; smích, risus sardonicus, Lachkrampf; zívání, chasmus, oscitatio, Gähnkrampf. Kott.

Kreda = credo. Ať pějí Zdrávas Maria a kredu. Vz II. Přísp. 127.

Kředa = *křída.*

Křefký = *křehký.* Domžl. Čes. l. XII. 380.

Křehký jako marcipán. Čes. l. XIII. 176.

Krehła, *krhła* = *džbán.* Brt. P. n. 1195.

Křehotání, n. Chraptivé k. babino. Tbz. XIII. 95.

Křehtání, n., fremitus. Mam. F. 90b. 1.

Křehutinky, f. = boží milosti (pečivo). Mor. Kmk.

Křej, e, m., rigor. Rozk. P. 570.

Krejča = *krejčí.* Žďár. Sb. D. 42.

Krejčí = *kratší.* Jih. Kub. List. fil. 1902. 255.

Krejčířský. K. nuože. Arch. XX. 481.

Krejčovský. K. modní síň. Nár. list. 1903. č. 257. 17. — K. polévka (krupicová). Čeč. 177.

Krejhati = *kejhati.* Husy krejhají. Vlt. Týn. Mš.

Krem, u, m. = *komora.* V zloděj mluvě. Čes. l. XI. 141.

Křemelka, y, f. = *křemen.* Dšk. Km. 27.

Křemen. Vz Křemelka, Vstnk. XI. 823.

Křemenáč, e, m. = *ořech s tvrdou skořepinou.* Mtc. 1902. 13.

Křemfa, y, f. = *křemcha.* Humpol. Nár. sbor. VIII. 125.

Křemičitozlatnatý. K. formace rud. Vz Ott. XXII. 78b.

Křemitý pískovec. Ott. XIX. 789.

Kremplér, e, m. = *kramplíř.* Tk. M. r. 184.

Krems, u, m. = *mříže.* V zloděj. mluvě. Sr. Pabučina.

Křen. To je k. dítě (zlé). Kšt. Lid. 11.

Křenky, pole a louky u Přibyslavic. Čas. mor. mus. III. 135.

Křepek, pka, o, vz Křepký.

Křepelčí hlas (křepelčin). Poď požať! Poď požať! Také: Myslivec je střelec — zastřelil — teče krév! Val. Čes. l. X. 466. Vz násl. Křepelice a Vlasť I. 109.

Křepelice, e, f. Běhá jako k. (rychle). Zvon III. 9. K. volá: Pět peněz, to takový sluš a věz. 1578. Čes. l. XI. 191. Vz Křepelčí

Křepelička, y, f. Vz Křepelice, Křepelka. Vyslov: 33 křepeliček přeletělo přes 33 stříbrných střech. Us.

Křepelka, y, f. = *děvče*; *nevěstka.* Tbz. V. 1. 360.

Křepkobojovný junák. Msn. II. 138.

Křepkodržebný. K. ruce. Msn. Od. 86.

Křepkoduchý muž. Msn. II. 202.

Křepkojuný. K. dcera. Msn. Od. 146., 231.

Křepkokopytný. K. klisna. Msn. Od. 313.

Křepkomotouzý provaz. Msn. Od. 147.

Křepkopelestný, *εὔζυγος*, schönruderig. Msn. Od. 195.

Křepkotělý. K. bedra (veliká). Msn. Od. 271.

Křepkotuhý meč, dřevce. Msn. Il. 53., 95.

Křepkožeberný, *εὔζυγος*. K. koráb. Msn. Od. 259.

Kreple, vz Kraple.

Křepot, u, m. K. lesů. Tbz. III. 2. 2. 225.

Krepý = *blbý*. Slov. Czam. Slov. 224.

Křesadlový. K. mušketa. Hol. II. 312.

Křesati komu kam. Křísneme jim do mozku (zatopíme jim). Hamz. 43.

Křesátko, a, n. 1589. Hrubý. 159.

Kresbový. K. dekorace. Nár. list. 1903. 312. 13.

Kresebný karakter. Nár. list. 1903. č. 284. 7. Vz Kreselný.

Kreselný kurs. Toto slovo není dobře tvořeno, nemámeť slova kresla; ale dobré jest kresebný od kresba. Mš.

Kreslicí zábavky. Vz Brt. Čít. 107., 121. pozn.

Kreslič, e, m. Stavitelský k. Nár. list. 1903. č. 155. 7.

Křeslík, zaniklá ves ve Znojemsku. Mtc. 1903. 45.

Kresník, a, m. = *kmotr*. Slez. Vyhl. II. 651.

Křest, křtu, m. Na Uhersko-Brodsku, když se jde ke křtu, nastraží pod práh s jedné strany sekyru, s druhé metlu. Dotkne-li se kmotra sekery, bude dítě silno, zavadí-li o metlu, dítě zemře; Modlí-li se kněz při křtu ‚Věřím v Boha' roztržitě a přeřekne li se, bude dítě po celý svůj život mluviti ze spaní; Valašské matky na Mor. dávají všecky své děti nositi na křest v též košilce, aby se měly rády a svorny byly; Když kmotři s dítětem se vrátí od křtu, rozvine mu baba rychle povijan, aby se dítěti rozvázal brzo jazyk. Mtc. l. 1897. 52., 54., 65., 67. K. ve Slez. Vz Vyhl. II. 115.

Křesťánek, nka, m., zdrobn. křesťan. Leg. Barb. I. 26.

Křestati. Snad celý den tvá tlampačka (huba) bude k. (tlachati, žváti). XVIII. stol. Čes. l. XI. 454.

Křestian = *křesťan*. Hom. opat. 152ª.

Kret. V VI. 729. krtiee oprav v: krtice.

Křetek, tka, m. Bdl. Gl. 313.—314. Sr. Skřítek.

Krev. Z dobrého slova k. neteče (říká, kdo radí, aby někdo slušně poprosil). Kšť. Lid. 11. Ranlékařské stavení krve. Ktt. Léky krev čistící, haematocathartica, blutreinigende Mittel, krev stavící, haematostatica; plvání krve, haemoptoe, haemophysis, Blutspucken. Ktt. Přelévání krve z člověka na člověka otevřenou žílou, Transfusion. Ktt.

Krevkárky, pl. f. = druh *kur*. Nár. list. 1903. č. 136. 9.

Krevnatosť, i, f. = *nadkrevnatosť*, Polyaemia.

Krevní písař, vz Krevný. — K. nával (překrvení tepenní), Blutwallung, hyperaemia; výlev k. protržením cev, haemorrhagia per rhexin. Ktt. Otrava krve jedy krevními v užším smyslu, Blutvergiftung durch Blutgifte im engere Sinne. Ktt.

Krevnice, e, f., sanguinaria, rostl. Vz Ott. XXII. 601.

Krevník, a, m. = *přítel, kamarád*; *příbuzný*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.

Kreyser, slez. spis. XVIII. stol. Vyhl. I. 36.

Krhati čím. Kdo krví krhá (chrlí). Sbor. slov. VII. 120.

Krchtati. Měl střevíce děravé, aby v nich bláto krchtalo. XVI. stol. Frant. XXVII. Vz Krchtání v II. Přísp. 128.

Křičati, vz Křičeti.

Křičeti jak. Křičali, až sa im štice parily. Rizn. 173. — **po kom.** Ona po ňom kříčí (volá ho) a on mlčí. Hus. Post 98.

Křičivě rozkládati. Jrsk. XVIII. 1. 221.

Křidálko, a, n. = *křidélko*. Dšk. Km. 31.

Křídlatec, tce, m., ptelea, rostl. Vz Ott. XX. 944.

Křídlátko, a, n., altile (drůbež). Rozk. P. 165.

Křídle, e, f. = *křídla, poklička*. Mor. Šb. D. 37.

Křídlen, u, m. Trojramenný k. ku předení bavlny. Ott. XX. 599.

Křídlo u vřetenu. Vz Ott. XX. 597. — K. = *hudební nástroj strunový*, cytheře podobný. Zastr. Jrsk. VI. 1. 8.

Křídlok, u, m., pterocarpus, rostl. Vz Ott. XX. 946.

Křídloplod, pterocarpus, rostl. Vz Ott. XX. 946.

Křídlovka, y, f. = hud. nástroj. Vz Strh. Akust. 408.

Křídový papír. Vz Ott. XVIII. 183.

Krielo = *křídlo*. Slov. Czam. Slov. 211.

Krigovati, z něm. Synové jali se k. Gest. rom. Mus. 1862. (Mš.).

Křik dětský v lůně, Kindergeschrei im Uterus. Ktt.

Křikava L., básník. Sr. Zvon. IV. 692.

Křikavec, vce, m. = *vrána*. Havl. 19.

Křiklán, a, m., bůh Pan. Msn. Hym. 64.

Křikloun, a, m., sr. Hulákal.

Křikna, y, f. Stará k. (žena křičící). Brt. Čít. 203.

Krinoliny byly již v XV. věku. Wtr. Min. 138.

Křís, u, m. usazenina na víně. Kšť. Lid. II.

Křísitel správný tvar: křesitel. Mš. Sr. Ředitel.

Křísitetný. Co jest ještě k-telňo. Hlavn. 67.

Křismo, a, n., crisma (de ecclesia). Rozk. P. 2231. Sr. Křižmo.

Kristian. Legenda Kristianova. Vz Mus. 1903. 487. nn.

Křišťalka, y, f. = *polévka* (zvaná špitálská); *voda*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.

Křišťálově čistý. Rok. 92.

Křišťan *z Prachatic*, 1368.—1439. Vz Čes. l. XII. 257. nn.

Kriticism-us, u, m. = *pravdosudenství*. Vz Krec. 14.

Kritický. K. propracování textu. Zvon III. 542.

Kritik, a, m. Jak Šimon Lomnický káral nespravedlivé kritiky. Vz Čes. l. XII. 205.

Kritikářství, n. = *sudilkování*. Jos. Grim.

Křivačkárna, y, f. = *místnosť, kde dělají křiváky*. Vsk. Vset. 191.

Křivanči = *modřiny*. Dšk. Km. 6.

Křivánek = rybník u Jankova u Votic. Uč. spol. 1901. IV. 3.

Křivánka = potok, přítok Oravice na Slov. Sb. sl. 1901. 162.

Křivda. Sr. Pravda.

Křivdění v I. 818. za Křivě polož před ně.

Křivdice, e, f. = *křivdička*. K-ky nesnésti. Chč. S. II. 236[a]

Křivec, vce, m. = krumpolec. Vz Ihoch. — **K.**, sarrago (inter species hominum). Rozk. P. 1094.

Křivičnatý. K. vybočení pateře stranou, scoliosis rhachitica; k. změkčení kostí, rhachitische Knochenerweichung. Ktt.

Křivičný. K. pánev, rhachitisches Becken. Ktt.

Křivítko, a, n. = *rysovací náčiní*. Ott. XXII. 446.

Křivobřitký tesák. Msn. II. 6.

Křivodrapný luňák. Msn. Od. 338. Sr. Kři- odrapý v VI. 737.

Křivohrana, y, f., obliquum fenestre. Mam. A. 31[b].

Křivohubka, y, m. a f. = *kdo má křivou hubu*. Tbz. I. 3. 37. Sr. Křivohubec.

Křivoklepetář, a, m. = *rak*. Msn. Hym. 93.

Křivokradí. Každý jiný je k. a zlorádce. Jrsk VII. 2. 96.

Křivokrčí, n., viz Křivokrkosť.

Křivokrkosť, i, f. *křivokrčí*, n., torticollis, caput obstipum. K. druhotná, secundärer T.; pateřní, t. vertebralis; prvotní, samostatná, t. idiopathica; svalová, t. muscularis; vrozená, t. innata; získaná acquisita. Ktt.

Křivolán, pole u Bzence na Mor. Čes. l. XIII. 474.

Křivolosť, i, f., curiositas. Rozk. P. 1401.

Křivolubný vůz, ἀγκύλον ἅρμα. Msn. Il. 101.

Křivomierce, e, m., rušitel míru, Friedensbrecher Baw. Ezop. 2615.

Křimomluv, křimomluvný v I. 819. za Křivolusk oprav v. Křivomluv, Křivomluvný.

Křivonosička, y, f., creones. Bhm. hex. 106.

Křivonosý = *mající křivý zobák*. Baw. Ar. v. 318?.

Křivonožka v I. 819. *f.* oprav v.: *m.*

Křivopařátný sup. Msn. Il. 297.

Křivosúdce, e, m., sicophantes. Lex. olom. (Jg. Hist.[2] III. 6. — Mš.).

Křivulka, y, f., v lučbě (zdrobn.). Vot. 223. Sr. Křivule.

Křivutý delfin, dráp, osel. Škod. F. 43., 48., 24. K. koráb. Msn. Il. 6.

Křivý. Ani k. se mu nevyrovná. Rizn. 177. — **K.** *úterek* (ten po květné neděli). Tk. — **K.** Kar., spis.

Kříž. Pověsti o křížích otištěných ve dřevě. Vz Čes. l. X. 439. Dojiti na kříž = ze struků stříká se mléko křížem. Nár. sbor. VIII. 119. — **K.** *obilní* = 22 snopy. Obilie kladú do krížov, ratajúc na jeden kríž 22 snopky. Sbor. slov. VII. 118.

Křížák, *tanec*. Vz Brt. P. n. 835., CXXIV. — **K.**, Kreuzer, *loď*, která rychle křížem projíždí honíc nepřítele. Pokr. 1885. č. 89. — **K.** či křížová hlava u parního stroje. Vz Ott. XIX. 254.

Křižala, y, f. = *část mlýnu, na které leží hřídel*. Táb. Čes. l. XI. 60.

Křižalův. Panská ulice v Praze dříve Křižalova. Dolen. Pr. 512.

Křížek. Křížky dělané ze svěcenin. Vz Souk. 1903. 4. — **K.**, *tanec*. Vz Brt. P. n. 840.

Křížencí bažanta a slepice. Nár. list. 1902. č. 227. 2.

Kříženecký. Objev k-ckých vlivů. Nár. list. 1904. 73. 1. Sr. Kříženec.

Křížení trámů při stavbách. Vz KP. IX. 285.

Křížovník, a, m., crucifer. Rozk. P. 78. Sr. Křížovník.

Križko Pavel, slov. spis. † 25./3. 1902. maje 62 léta.

Křížkovice, zaniklá ves na Znojemsku. Vz Mtc. 1903. 145.

Křížkovský Pav., kněz a sklad., 1821. až 1885. Vz Vyhl. I. 44., Čes. l. XI. 257.

Křížkový. K. krajky. Vz Krajka.

Křížobederní přímič, musculus erector sarolumbalis. Ktt.

Križok malý = východoslezský *tanec*. Vz Čes. l. XII. 82.

Křižovalka, y, f., hra s kamínky. Vz Čes. l. XIII. 69.

Křižovaný chek. Vz Chek 159.

Křižovatka, y, f. = *otýpka sena křížem vázaná*. Kšť. Lid. 11.

Křížový. K. *neděle* = pátá po Velikonocích. 1575. Hrubý 179. — **K.** *žíly*. Postranní žíly k-vé, venae sacrales laterales, střední žíly k-vé, venae sacrales mediae. Ktt.

Krk, u, m. Živil pět krků = *dětí*. Us.

Krkání, n. = *skřek*. K. žab. Sbor. slov. 1900. 184. — **K.** Kyselé k. při katarrhu žaludečním, dyspepsia acida. Ktt.

Krkatice, e, f., Halsader. Hol. Mat. I. 521.

Krkavcování, *krkování*, n. = nadávání krkavců. Zvon II. 592.

Krkavčí potrava = *viselec* (nadávka XVI. stol.). Zvon II. 593.

Krkavčice, e, f. = *krkavčí matka*. Tbz. V. 6. 423.

Krkavčík, a, m., zdrobn. krkavec. Tbz. XVI. 115.

Krkavec, vce, m., poterium, rostl. Vz Ott. XX. 329.

Krkování, n., vz Krkavcování.

Krle, vz Krla v I. Přísp. 170., Mš. Slov.

Krlešn. Kosm. (Dl. Gesch.[2] 76.) Srov. Krleš. (Mš.).

Krlíš, e, m. = přívrší u Turska. Jrsk. Pov. 96.

Krmaš, vz Karmaš. — K. = *úvod šestinedělky.* Val. Čes. l. XIII. 452.

Krmenec, nce, m. = krmené zvíře. Tloustnouci k. Šá. Upom. 48.

Krmicí (krmitelná) vlhkosť (kterou se kamen rozmnožuje krmením) Zach. Test. 132.

Krmič, e, m. K. válců (přístroj, sekáček, rozsekávající větší kusy hlíny mezi válci). Vz KP. IX. 113.

Krmitelný. K. vlhkosť. Vz předcház. Krmicí.

Krmiti koho čím. Dítě, které matka krmí vařečkou místo lžicí, bude slabého rozumu, ne-li docela blbé. Mtc. l. 1897. 65.

Krmítko, a, n. K. pro králíky. Nár. list. 1903. č. 136. 9.

Krmlice, e, f, nutrix. Pror. ol. 39ª. I. Isa. 49. 23. (Mš).

Krňa, vz Grňa (nože).

Krnění, n. K. žab. Šf. v Kr. I. a 31. (1821).

Krněti v nepříznivých poměrech. Hav. Chamr. 175.

Krobot, a, m. Plať Krbote! Hlavn. 18.

Krocan, a, m. = *nadutý člověk.* Tbz V. 3. 106.

Krocin, vz Crocin.

Kroj na Opavsku. Vz Vyhl. II. 179. nn.

Krojový. K. studie. Nár. list. 1903. čís. 141. 13.

Krok (časopis). Vz Lit. II. 541. nn.

Křok, u, m. = *křik.* Mor. Mš. exc.

Krokání, n. Hubovati na k. Němců. Lit. I. 589. Vz Krokati.

Krokoměr, u, m. = přístroj k počítání kroků, pedometr. Ott. XIX. 991.

Krokvice. Vz KP. IX. 279.

Krolmus Václ. Vz Lit. I. 728., 795.

Krombožinec, nce, m. K. v I. 821. polož před Kromě.

Krôměleč otec mój přitáhl by jeho. Ev. olom. XXXI. Vz VI. 745.

Krompus, a, m. = *zlý čert* chodící se sv. Mikulášem. Slez. Vz Vyhl. II. 9.

Krondl Jos., těsnopisec a spis., 1854. až 18./8. 1903. Vz Nár. list. 1903. č. 226. 2.

Kronice, sago. Rozk. P. 2227. (de ecclesia).

Kronle, e, f., tricuspis = *krondle.* Rozk. P. 99.

Kronraška, y, f. = *kronrašový kožich.* 1747. Hauer 12.

Kropatschkovka, y, f. = *ručnice.* Ott. XVIII. 781.

Kropenka: žehnáček, žehnanka, žehnačka. Hauer 16.

Kropenník, a, m., tinctor. Rozk. P. 2447.

Kropétek, tku, m. Vz Krapet. K. vody. Um. rajh. 251.

Krópička, y, f. = *krůpěj.* K. vody. Pat. Jer. 23. 20., Chč. S. I. 73ᵇ. K-ky lízati. Alb. 80ᵇ (List. fil. XI. 86.).

Kropidlo, a, n. = náčiní, kterým se vodí voda do kádě na výstřelek. Ott. XIX. 820ª.

Kropitedlnice, e, f., tinctoria. Rozk. R. 102.

Kropkovaný pstruh = *kropenatý.* Slez. Čes. l. XI. 222. Sr. Kropkovatý VI. 746.

Kroptva = *koroptva.* Mš.

Krosienka, zdrob. krosna (stav). Pletení na k-kách. Slov. Nár. sbor. 1904. 3.

Krosna, y, f. = *posada na nošení drůbeže.* Má přízemí a dvoje poschodí neboli tři přihrádky a jest režným plátnem obložena. Na záp. Mor. škrožna. Mtc. 1902. 14.

Krosnák = *krosnář.* Sá. Vesn. rom. 10.

Krosně, ě, f. = *krosna.* Rozk. P. 1960. Až jich (masti) z této krosně dobudu. Drk. dram. 248.

Krotek, vz Krotký. Stál krotek jako ovce. Gest. B. 74ª.

Krotilec, lce, m. = *krotitel.* K. koňstva. Msn. Od. 40.

Krouhačka na řepu Národ. list. 1903. č. 134. 21.

Krouhadlo, a, n. K. na řepu atd. Nár. list. 1904. 135. 21. Sr. Kruhadlo.

Krouhloboký koráb. Msn. II. 191., Od. 128.

KrouhloluČíř, e, m. Msn. II. 43.

Krouhlotoký Ocean. Msn. II. 344.

Krouhlovypuklý koráb. Msn. Od. 287.

Krouhlovysedle. Vlna věží se k. ob útes. Msn. II. 70.

Kroupa. Ledové kroupy. Vz Čes. l. XII. 455.

Kroupový. K. mraky, Tbz. V. 6. 79., oblak. Ib. III. 1. 39.

Kroutnouti = *zkrucovati, obraceti.* By loď zpátkem skroutnul ku přístavu. Koll. II. 11.

Krouzlovaný. K. roucho. Brt. P. n 1131.

Kroužálek. Dítě je v peřině skroucené jako k. Strn. Poh. 98.

Kroužek, žku, m. = *prsten; tolar.* V zlodějské mluvě. Čes. l. XI. 141. Běhání n. hopění ke k-ku. Kol. Her. I. 376.

Kroužkomazný. K. ložisko (stroje). Nár. list. 1903. 136. 9., 1904. 135. 22.

Kroužkování, n. = *druh vyšívání.* Nár. list. 1895. č. 114.

Kroužkový. Samočinné mazání k-vé. Nár. list. 1903. č. 134. 21. K. nůž k odstraňování výrostků žláznych v dutině hltanové. Ott XVIII. 510.

Krov či *stolice* střechy; ležatý, mansardový, na kozu, plochý, prázdný, převýšený, smíšený, stojatý, skružový, vaznicový, vlašský, železný. Vz KP. IX. 303 nn.

Krpati. Já‘t sem byla ševcova duše, šila sem zlé ušití za dva groše, a k tomu sem zle krpala, jakobych nebozezem vrtala (látala ?). Hanuš. Ostersp.

Krpce. Hra na krpce. Slez. Vz Vyhl. II. 6.

Krpiti co = *ztrpčovati, poškozovati.* Robota život krpí. Baw. E. v. 2648 (2568).

Krsna, y, f., vz předcház. Kmotřička.

Krsnička, y, f. = *děvče se střetelem ku kmotře.* Slov. nár. sbor. 1902. 16. Sr. Krsna.

Krsničko, a, n. = *chlapec se střetelem ku kmotře.* Slov. Nár. sbor. 1902. 16. Sr. Krsna.

Krsnovec, vce, m. Slov. Nár. sbor. 1902. 14.

Krsný = *kmotr; dítě, které kdo na křtu držel.* Nár. sbor. 1902. 15.

Krstený = křtěný. — čím. V krpcoch narodený, páleným krstený. Sbor. slov. VII. 133.

Krstitel, e, m. = *křtitel*. Pass. 277ª, Ž. klem. 148ᵇ, Hrad 64ᵇ. (Mš.).

Krščenie, n. = *křtění, křest*, zast. Pel. VIII.

Krščeti = *křtíti*. Ev. Mat. 36. (List. fil. XI. 71.)

Krštěnie, n. = *křest*. Baw. Ar. v. 5903.

Krštodelný = krstny otiec. Sbor. slov. VII. 110.

Krtař, e, m. Krtaři z pastóške. Al. Mršť.

Krtčí práce = *zvolná, vytrvalá*. Tbz. III. 2. 365.

Krtěnec, rec, m. = *krt*. Dšk. Km. 42.

Krtice, e, f. Kdo zabije v zahradě nebo na poli k-ci, musí ji rychle zakopati, aby moucha na ni nesedla; kdyby moucha na ni sedla a potom někoho poštípala, dostal by krtice. Mtc. l. 1897. 60. — K., pl., f., nemoc. Vz předcház. Dostal-li někdo k., potírá je nožičkami krtka, zabitého před sv. Jiřím. Mtc. l. 1897. 60.

Krtičnatosť, i, f. K. břišní, Bauchskropheln, náchylnost ke k-sti, dispositio scrophulosa; scrophulosis: bezcitná, torpida; vředovitá kožní, scrophuloderma ulcerosum. Ktt.

Krtičnatý. Povlaka k-tých, pannus srophulosorum; vzhled k-tých, habitus scrophulosus. K. zánět kolenní (hnisotok kolenní, hniloba kloubu kolenního), Kniegelenkschwärung; k. zánět obratle (hnisotok obratlový, hnisavý zánět obratle), Wirbelschwärung. K. vřed, ulcus scrophulosum; zánět kloubu (houbovitý), tumor albus, synovitis fungosa; smrdutý nos k-tých, ozaena scrophulosa. Ktt.

Krtičník, u, m., scrophularia, rostl. Vz Ott XXII. 736.

Křtidlnice, e, f., baptisterium. Rozk. P. 2206.

Křtina, baptisma. Rozk. P. 2206.

Krtincovatý. K. louka = *plná krtinců*. Dšk. Km. 19.

Křtiny. Budou brzo k., když o svatební hostině sklenice s nápojem se převrhne, neb když se na stole něco rozlije. Mtc. l. 1897. 64.

Křtitel, vz Jan.

Krubner Jos., spis. 1826. — 16/7. 1904. Vz Nár. list. 1904. 196. 2.

Krúcence. Hra na k. Vz Sbor. slov. 1900. 182.

Kruci! klení. Čes. l. XI. 272.

Krucibulum = pánvička k tavení z hlíny n. litiny. Zach. Test. 146.

Krucifagot! klení. Rais. Lep. 183.

Kručení, n. K. (bolení) břicha (kolika), Darmkrimmen, Leibschneiden, enteralgia, enterolynia. Ktt.

Kručinka = stíravec, janovec, kozí brada (barva). Nár. list. 1902. č. 224. 3.

Kručivě stěnati. Jrsk. VII. 2. 134.

Kruhačka na řepu a brambory. Nár. list. 1903. č. 136. 9.

Kruhadlo, a, n. K. na zelí, na řepu. Vz Nár. list. 1904. 135. 21. Sr. Krouhadlo.

Kruhárna na zelí = *místnosť, kde se zelí krouží*. Uš.

Kruhna, y, f. = *náušnice*. V zlodějské mluvě. Čes. l. XI. 141.

Kruhoběžný = *v kruhu se opakující*. K. léta. Msn. Jl. 141., 435., Od. 205.

Kruhošedý. K. moucha. Ott. XIX. 589.

Kruhotvarný štít. Msn. Jl. 229.

Kruhovitý lišej, lichen circinatus. Ktt.

Kruhovka, y, f. = *kruhovitá pilka*, Kreissäge. Ktt. — K. = *cihla* k budování studničních obrub. Vz KP. IX. 268.

Kruhovratný. K. léto. Msn. Jl. 27. Sr. Kruhoběžný.

Kruhový. K. pec cihlářská. Vz KP. IX. 223.

Kruhule, vz Oranžeřie.

Kruch, u, m. = hněvná lítosť. Baw. J. v. 695.

Kruchovka, *krušina*, y, f. = *bandor* (z kruchové mouky). Pacov. Čes. l. XIV. 50.

Kruchtička, y, f., zdrobn. *kruchta*. Zvon III. 515.

Křum, u, m. = *křen*. Prus. Slez. Čes. l. XII. 310.

Krumfešt, vz Kabřinec. Žel. Brod. Čes. l. XIII. 28.

Krumholc, *krumpolc*, e, m., distornia. Rozk. P. Vz Krumpolec.

Krumpéř, e, m. = *krumpíř*. Tk. M. r. 184.

Krumpíř, e, m. = *vyšívač*. Kom Did. 68.

Krumšpát, u, m. Lék. B. 186ᵇ. Sr. Krunšpát.

Krumt, u, m. = *grumt, grunt*. 1512. Arch. XIX. 114.

Krunfešt, *kruntfešt*, u, m. = *krumfešt*. Gb. Slov. I. 395.

Krunšpát, u, m. = *grunšpát*. K. = ztluč na mělný prach. Rhos. E. I. 39.

Krunt = *grunt*. K. koupiti. 1476. Mš. exc.

Krunýřný plát. Msn. Hym. 88.

Krunýřový. K. klíč (u pokladen). Nár. list. 1885. č. 107.

Krúpa = *kroupa*. Rozk. P. 698., Rostl. drk. 188ª.

Křupati co = *chroustati*. Us. Čes. l. XIII. 416.

Křupavky = *křupavé věci* (pečivo atd.). Čes. l. XII. 227.

Krupicový čepec, vz Uzlíkový. K. svítek = drštičky, pávky. Strn. Poh. 71.

Krupičný. K. máčka (omáčka; trochu krupice v mléce vařené). Strn. Poh. 72. Po k. kaši třeba jen se podívat přes střechu a už zase vylačníš. Ib. 69.

Křupka, y, f. = *chrupka*. Mus. 1863. 137.

Krupný. K. kaše (z krupek). Strn. Poh. 70.

Kruposní zánět plic, Pleuropneumonie; k. (záškrtový) výměšek, výpotek, croupöses Exsudat; k. zrnění, granulatio crouposa. Ktt.

Kruposutky, pl., f. = *zmrzlé kroupy* (ledové). Msn. Jl. 168.

Krupoví, n. = jídlo z krup s mlékem n. pomaštěné. Slez. Vyhl. II. 202.

Krupovka, y, f. = *mlýn na kroupy*. Dost. Pov. 114.

Krůsnačiti = *hokynařiti*. Sá. Pr. m. I. 84.

Krušec, šce, m. = záhať vrátnicová, Pfortaderthrombose; tvoření se krušce (záhati) thrombosis, Thrombusbildung. Ktt.

Krušina, vz Kruchovka.

Krušiti koho kde. Koně k-li lidi pod kopyty. Zr. Leg. 110.

Krušpát, u, m., z Grünspat. Jír.

Krut, a, o, vz Krutý.

Kruťák, u, m. = *provaz*. V zloděj. mluvě. Čcs. l. XI. 141.

Krútik, u, m. K. na vlasy (náčiní). Slov. Sbor. čes. 253.

Krutina, y, f. = *mrzutá věc*. To je k.! Jrsk. XXV. 265.

Krutomocně něčí statky držeti. Msn. Od. 227.

Krutopášný muž. Msn. Od. 859.

Krutoroh, a, m., něj. ssavec. Stan. I. 313., Eu in. 45.

Krutostřelný Apollon (Artemis k-ná). Msn. Od. 13., 93., 61.

Krutostupný. K. bradlo horstva. Msn. Hym. 64.

Krutotrpký šíp. Msn. Il. 61., 403.

Krutovějný Zephyr. Msn. Od. 82.

Krutožárný. K. bitva. Msn. Hym. 78.

Krůzle, *krůzlík = kozle, kozlík*. Jičín. Kub. List. fil. 1902. 249.

Krůžek, žku, m. = kroužek, circulus, zdrobn. kruh. Mill. 78ª. Sr. Kružec.

Kružel = *válec na mandlování*. Hauer 12.

Kruželica, e, f., verbascum phlomoides, rostl. Vz Vyhl. II. 220.

Kruželový. K. vesele čili snošky. Slez. Vz Snošky.

Kružidlo kreslicí, odpichovací, proporční. Vz Ott. XXII. 444.

Kružní či *oválníkové* nůžky (klempířské). Ott. XVIII. 511.

Kružník, u, m. = *kruhový nůž*. Ringmesser. Ktt.

Krvácení, n. Přístroj k zastavení k. nosnímu. Ktt. K. pupku, omphalorrhagia, Nabelblutung. Ktt.

Krvak, a, m., Bluthund. Hlavn. 52.

Krvavec, vce, m. = *krvežíznivec*. Duchovní k. Chč. S. II. 152ª.

Krvavení, n. = *krvácení*. Chč. S. II. 221ᵇ.

Krvavina, y, f. = *krvavá skvrna*. 1592. Hrubý 168.

Krvavinec, nce, m. = krvavé bojiště. Jrsk. Pov. 333.

Krvavné, ého, n., das Blutgeld. Bdl. Gl. 108.

Krvavnicový, haemorrhoidalis. Ktt.

Krvavorudý. K. obálka. Čch. II. Pov. 140.

Krvavý pot, blutiger Schweiss, haematidrosis. Ktt. — K., rybník u Jindř. Hradce. Uč. spol. 1903. XIII. 24.

Krevenkovitý v VI. 758. za Krvenka oprav v: Krvenkovitý.

Krvesmilník. 1717. Mus. 1903. 365. Vz Krvosmilník.

Krvesmilstvo, a, n. Kká. Sion I. 177. Vz Krvosmilstvo.

Krvestřeb, a, m. Sokol k. Jrsk. Pov. 85.

Krvežíznivě si počínati. Hall. 217.

Krvice, e, f. = krev. Jará k. Tbz. XIII. 247.

Krvinka, y, f. Nadbytek k-nek, polycythaemia. Ktt.

Krvnodechý. K. vražda. Msn. Od. 335.

Krvobití, n. = *puls*. Jakb. Mark. 40.

Krvokrzný národ, vůdce. Msn. Il. 129., 65.

Krvoměr, u, m., Haemometer. Ktt.

Krvotočina filososká, menstrum. Zach. Test. 133.

Krvotočnost, i, f., menstruale. Zach. Test. 147.

Krvotok, u, m. K. pupeční, omphalorrhagia. Vz Krvácení (zde). Ktt.

Krvoutný muž. Rokyc. Post. 278ª. Vz Krvútný. To vše je k-tné (vyděračské, ukrutné). Ib.

Krvoživný. K. motolice, strongylus gigas, Pallisadenwurm. Ktt.

Krvožíznivost, i, f. Hyna. Vz Čad. 115.

Krýdliť sa = *dostávati křídla*. Slov. Sbor. čes. 102.

Krykavna, y, f. U K-vny = pole a louky u Časlavic. Čas. mor. mus. III. 144.

Kryl, a, m. Pro p. K-la (Krysta). Slez. Vlasť. I. 238.

Kryohydrát, u, m., tuhá směs. Vot. 116.

Kryohydrátický. K. směs. Vot. 268.

Kryolith, u, m. = *sůl sodíku*. KP. X. 251.

Kryoskopický. K. kyselina. Vstnk. XI. 123.

Kryoskopie, e, f., z řec. V lučbě. Vz Vot. 112.

Kryptografie, e, f., z řec. Vz Tajnopisectví.

Krystallinický kámen (bělokámen čili granulit, rula, svor, břidla prahorní). Vz KP. IX. 255.

Krystallisační jádro. Zvon III. 681.

Krystallografie, e, f., z řec. Vz Vstnk. XI 570. nn.

Krystalloidy = *látky schopné krystallisace*. Strh. Mech. 99.

Kryta, y, f. Hra na krytu. Vz Blincání.

Krytina, y, f. K. střech: břidlicová, lepenková, plechová, šindelová (jednoduchá, dvojitá), tašková (jednoduchá, dvojitá, korunovitá z tašek falcových) atd. Vz KP. IX. 305.

Kryzelit, u, m. Baw. J. v. 1113. Vz Kryzolit.

Krzyžovka, y, f., místní jm. v Gemersku na Slov. Sb. sl. 1901. 166.

Ksebný. Vůl k. a odsebný. Slov. Jrsk. XXVIII. 1. 153. (podsedlný?).

Ksení, f., Aebtissin, Priorin; Nonne. Kseni loho biskupa přišedši, by se chtěla zpovídati. Pass. — Bdl. Gl. 110. J. Emler v Mus. 1876. 156. čte: K sieni. (Mš.).

Kseres, u, m. = *hřmot, povyk*. V zloděj. mluvě.

Ksós. Vz Kura zde.

Kstvěti se. Dle Mš.: stvieti se.

Kstvúcí. Baw. Ar. v. 136.

Kšaft. O kšaftech starší doby vz Arch. XIX. 509., 610.

Kšaftovati *někomu něco*. 1518. Arch. XIX. 335. — *jak o čem*. K. právem městským o hotových penězích. Arch. XIX. 483. — *komu jak*. Dětem svým z nejisté věci kšaftoval (z nejistého jmění). 1560. Uč. spol. 1903. XIII. 43.

Kši! kší. Tak se zahání drůbež. Hruš. 158.
Kširmistr, a, m., řemeslník. Mus. 1901. 436.
Kšíti = *kýchati*. Baw. Ap. 218a.
Kterako, *kterakos*, quomodo, jak. Pat. Jer. 97. 19., 22. 6.
Kterakýkolvěk. Mill. 43a.
Kterakýžkoli. Mill. 76a.
Kterakýžkolivěk. Mill. 76a., 62.
Kterakžkolivěk, quamquam. Pat. Jer. 120. 8., 126. 28.
Kterýkolivěk. Mill. 125.
Kterýžkolivěk. Mill. 34a., 28., 61a. a j. V k. den Ž. pod. Kterýmižkoli jmény jsú nazváni. List. oleš. z r. 1398. III. 122. (Mš.).
Kterýžto. Kterážto krajina. Mill. 46. a j.
Ktož tento list uzře neb čtúce slyšeti bude. Půh. brn. IV. 178.
Ktvieti šp. ku ktvu m. kvésti. List. fil. 1903. 359. Oprav v VI. 768.
Ku. Ku úmyslu. Ev. ol. 6b. a j. Vz Osv. 1896. 893., k, ke, ku v. Gb. Slov.
Kuba Lud. Vz Zvon IV. 587. — Jako Kuba Bohovi, tak Bůh Kubovi. Vyhl. II. 66. — **K.** *černý* = pečená kaše z ječných krup, k nimž přidáno usekaných sušených hub s česnekem, na vrch dobře omaštěná a opepřená. U Pelhřimova. Jinde: kaše z krupice a hub. Uvařené, na drobno rozsekané houby a uvařená krupice se znova zavaří s brambory, česnekem, cibulí a marjánkou. Val. **K.** = žitné krupky s houbami na pekáči pečené a silně maštěné. Vz Čes. l. XI. 301., 152.
Kubal, a m. = *Jakub*. Dšk Km. 13.
Kubánek, nku, m. = *křestní roucho, plachetka*, jíž odívají děti, které nesou ke křtu. Kšť Lid. 11.
Kuběnářský = *chlipnický*. K. život. Chč. S. II. 201a.
Kubínka, y, f., potok, přítok Ostravice na Slov. Sb. sl. 1901. 162.
Kubka, y, f. = *kobka, síňce před kostelem*. Kbrl. Džl. 5.
Kuckati se s kým. Co ty se s tím Vlachem pořád kuckáš (obíráš a p.). Zvon IV. 105.
Kucmoch jáhelný, krupicový, rýžový. O jeho úpravě vz Čes. l. X. 90.
Kucmouch, u, m., tanec. Vz Čes. l. XII. 366.
Kučal, u, m. = způsob rány v dram. brách. Vz Mus. 1864. 316. Ať neuhoní kučal neb sekole. Hš. Ostrsp. 83.
Kůče = *kamna*. V kúčích to praská. Lišov. Knb. List. fil. 1902. 249.
Kučemelový. K. barva. Val. Ces. l. XI. 227. Vz Kučemel v VI. 765., Přetáhnouti.
Kučera Bohum. Dr., spisov. a docent. — K. Ed. spis. Zl. Praha 1904. — K. Kar., básn., nar. 1854. Vz Flš. Písm. 724.
Kučerky, pole, louky a les u Laviček. Čas. mor. mus. III. 136.
Kučina, y, f., betulium (inter fercula). Rozk. P. 1734 — Betulum. Vel.
Kučma, y, f. Vz VI. 765. O svätom Mikuláši daj kučmu na uši. Slov. Rizn. 64.

Kučovánky, část luk bzenckých, které povstala vykučením lesů. Čes. l. XIII. 475.
Kudla. Třásla se mu k. v kapse (strachem), jakmile někomu zvonili umíráčkem. Zvon III. 78. — *Kravská k.* (chlupy). Z ní se dělají míče. Čes. l. XII. 132., XIII. 372.
Kudláč, e, m. Nad K-čem, pole u Zbraslavic. Př. star. VII. 54.
Kudlák, a, m. = *kudlař*. Tk. M. r. 184.
Kudliny, pole u Červen. Lhoty. Čas. mor. mus. III. 136.
Kudousy = paďousy. Volyně. Čes. l. XIII. 124.
Kudra, y, f. = *kudrna*. Černé kudry lítaly mu kol čela. Jrsk. Pov. 132. Sr. I. Přísp. 174.
Kudrna, y, f., vz předcház. Chlupáč.
Kudrnatosť, i, f. K. pramenů vlny. Ott. XX. 605.
Kudy tudy. Jel kudy tudy (nazdař Bůh). Brt. Čít. 157.
Kudyžkolivěk, quacunque. K. jdieše. Mill 9.
Kuhyl, a, m. = *kulich*. Mš. exc.
Kuchař Jos., básn., nar. 1847. Vz Flš. Písm. 710.
Kuchařinka, y, f. = *kuchařka* (zdrobn.). Když je mnoho k-nek jedné krmi, nevždy ji dobře upraví. Arch. XX. 101.
Kuchařinský sklep. Světz. 1886. 51.
Kuchehof, u, m. Kdyžby v krámech masných, v k-fě zlořečil. 1607. Mtc. 1908. 252.
Kuchman, a m. = *kdo kuchmaní, neumí vařiti*. Haner 12.
Kuchšreiber, z Küchenschreiber. 1554. Uč. spol. 1903. XIII. 9.
Kuchtíř, e m. = *kuchař*. K-ře nám odlúdil. Arch. XXI. 483.
Kuchyně. Kde teplá k., tam teplí přátelé. Lit. list. XIX. 227.
Kuchyňský mistr = *kuchař*. Krolmus, Čes. l. XII. 332. — K. topení. Vz KP. IX. 318.
Kujác. Do búdy se opřél vĕtr a búda kujác (shroutila se do sebe)! Val. Čes. l. XII. 274.
Kujava, guajava, psidium, rostl. myrtovitá. Vz Ott. XX. 910.
Kujeba, y, m. K. mýtský a *Kujeháci* (obyvatelé Vysokého Mýta). Vz Čes. l. XII. 395, 444.
Kujebina, y, f. = Vysoké Mýto. Vz Čes. l. XII. 444.
Kujný. K. železo. Vz KP. X. 149. nn.
Kujon, vz předcház. Huncút.
Kujoun, a, m., vz Kujon. Dšk. Km. 17.
Kukač, e, m. = *kukačka* (samec). Brt. P. n. 873. — **K.** = člověk, co mrtvoly obziera. Slov. Nár. Sbor. 1902. 6.
Kukačka, y, f., *tanec*. Vz Brt. P. n. 873. — **K.**, *pták*. Kuká-li k. před sv. Janem Křtitelem, bude rok příznivý, kuká-li ještě po něm, čekají lidé drahotu a nepohody; kuká-li k. při východu slunce, věští lidem štěstí, požehnání a úrodu; je-li ji slyšeti při slunce západu, značí to neštěstí a drahotu. Mtc. l. 1897. 29. Hlas k-čky (kukaččin). Vz Vyhl. II. 265. — **K.** = *hadinec*, echium vulgare. Pacov. Čes. l. XIV. 51.

Kukaně, u Brna *kokanka*. Mtc. 1902. 4. K. s péry (klobouk ženský). Zvon II. 403.

Kukarda, y, f. = *kukačka, vstavač obecný*, rostl. Us. Čes. l. XI. 437. Sr. Kukatky.

Kukatky = *vstavač*, orchis. Domažl. Čes. l. XII. 383. Sr. Kukarda.

Kukel, vz Kukla, Kabřinec.

Kukla, y, f. = *choroba pyje*, fimosis (když kožka nemůže přes žalud býti přehrnuta). Ott. XIX. 445., IX. 237.

Kukle = veliký šátek (loktuše), jenž se přehazuje přes ramena, salup.

Kuklér = *kuklíř*. Rozk. P. 1808.

Kuklový. K. nůžky, Phimosenscheere. Ktt. Vz Kukla zde.

Kukrechtník, a, m., nadávka. 1611 Zvon II. 603.

Kukurbita, y, f. = baňka skleněná n. hliněná k jímání destillátu. Zach. Test. 18., 57., 165.

Kukuřiční sazba. Nár. list. 1904. 293. 17.

Kukuřičník, u, m. = *jídlo s kukuřice*. Vých. Čech. Jrsk. XIII. 3. 291.

Kukurýhati = *kokrhati*, Mor. Kmk.; *vysokým hlasem zpívati*, Al. Mršť.

Kukyrákati = *kokrhati*. Mor. Mtc. 1902. 15.

Kúla, y, *kúle*, e, f. = koule, globus. Rozk. P. 2001. — K. chlapů = *tlupa*. Val. Čes. l. XI. 228. — K. = *závaží u hodin*. Hauer 12.

Kulak, u, m. = *válec na válení nudlí, prádla*. Hauer 12.

Kulantní = *ochotný, příjemný, pozorný, milý*. Sterz. K. podmínka. Nár. list. 1903. č. 284. 21.

Kulatina štramberská (věž hradu štramberského) Brt. Čít. 277.

Kulatka, y, f. Ionská k. = *druh ženského střevíce*. Čapk. 78.

Kulatobuněčný sarkom. Ott. XXII. 645.

Kluatobuničný sarkom, sarcoma globocellulare; k. dřeňový sarkom, s. carcinomatodes, medullare (barvitý, pigmentatum). Ktt.

Kulatoučký = *velmi kulatý*. K. tvář. Kká. Sion II. 22.

Kulda Ben. M., spis., nar. 16./3. 1820 až 6./5. 1903. Vz Fiš. Písm. 713., 714., Osv. 1903. 564., Obzor. 1903. 158., Čes. l. XII. 446., Nár. list. 1903. č. 124. odp. 2 str., Zvon III. 464. B. Kulda. Napsal J. Halouzka V Praze 1895.

Kuler, vz Koler.

Kulér (couleur = kuloer) = barva; trumfová barva; spolek studentský. Sterz.

Kuléř, e, m., globira. Rozk. P. 2490.

Kulérový student německý. Vz předcház. Kulér.

Kulich. Pojď, pojď, pojď! volá zlověstný k. K. nikoho nadarmo nevolá. Mtc. l. 1897. 27.

Kulírovaný, vz Pletený.

Kulisový rozvod páry. KP. IX. 47.

Kulissiér, a, m. Národ. list. 1903. čís. 257. 21.

Kuliš, e, m. = *černý kohout bezocasý*. Kšť. Poh. 68.

Kulováček, čku, m. = *kulatý kamínek*. Kub. List fil. 1902. 249.

Kulovitý. K. výrůstky kožní, vegetationes globulosae cutis. Ktt.

Kulovník, a, m., sisyphus, brouk. Vz Ott. XXIII. 220.

Kulový mlýn brncový, v cihlářství. Vz KP. IX. 101., 104., 115.

Kultivator, u, m., z lat. = *pluh kopáč*. Nár. list. 1903. č. 136 9., Sterz.

Kulturhistoriograf, a, m. Sb. sl. 1902. 72.

Kulturněhistorický. K. literatura. Nár. list. 1903. 347. 21.

Kulturněpolitický. K. historie. Národ. sbor. VIII. 157.

Kulturnosce, e, m. Mš.

Kululu = *kouleti*. V dětské řeči. Čes. l. XIII. 154. Vz Kululůč v VI. 772.

Kumbálek, lku, m. = *místní šatlava*. Slov. Čes. l. XIII. 207. — K. = *pět snopů obilí tak složených*, aby byly čtyři z nich klasy nahoru obráceny a jeden klasy dolů. Tvoř tak malou světničku. Žel. Brod. Čes. l. XIII. 28. Sr. Panák.

Kumbár, u, m., *něj. náčiní v kolibě*. Slov. Nár. list. 1901. č. 309. 2.

Kumný = ? Boská ručičky kumné. Slov. Vzáj. I. 20.

Kumornice, e, f. = *komora*. Prus. Slez. Čes. l. X. 423.

Kumpásek, sku, m. = *kompost*. Dšk. Km. 29. Sr. Kumpos.

Kumylmethylamin, u, m., v lučbě. Vstnk. XII. 48.

Kůň. Koně šli. Hlk. VII. 257. Koně vrané; Šohajovi koně. Brt. P. n. 530. Náše vrané koně. Ib. 784. Koně se polekaly; Šohajovy koně vody hledajů. Ib. 912., 914. S nestejnýma koněma špatně se formani. Jrsk. XXV. 238. Hleď koníčka za otěž nepustiti, neboť se nedá za ocas zlapiti. 1573 Uč. spol. II. 11. Ani k. netahne věc (víc) než může. Čes. l. XII. 131. Pustiti koně na skočku. Vz Skočka. Vývoj koně. Vz Zvon III. 649. — K. *na Chodsku* = kdo o svatodušních svátcích (prostřední svátek) 4—9tý vyhnal ráno dobytek na pastvu. Vz Čes. l. X. 444., 445. — K. = *stolice s pultem v kancelářích*. Kamn. Mac. 65.

Kuňal, a, m. = *koník*. Dšk. Km. 13.

Kuncový = *kuňkavý, nedomrlý*.

Kundrabek, vz Kondrabek, Konrabek. Slez.

Kundrák, a, m. = *kanec*. Sbor. sl. 1901. 157.

Kundrát z Benešova, slez. spis. v XIV. stol. Vyhl. I 32.

Kundrcálky = rozválené těsto rozkrájené nebo rukama roztrhané na malé kousky, jež dávají se do polévky. Pacov. Čes. l. XIV. 50.

Kundrfalista, y, m. = *šprýmař*. Val. Čes. l. XI. 95. Vz násl.

Kundrfály dělati = *šprýmy*. Val. Čes. l. XII. 484.

Kundšaft, u, m. = *průvodní list*, jinde *foeda*. 1599. Schulz 50 a j.

Kuníček = *koníček.* Lišeň. Mtc. 1902. 442.
Kuňkavý. K. house. Národ. sbor. VIII. 132.
Kunstlíř, e, m. Dvorský k. Dolen. Pr. 237. Sr. Kunstéř.
Kunstovati s kým. Múdrý s bláznem nekunstuj. Ezop. Baw. 628. Sr. II. Přísp. 185.
Kunstveberský a tkadlcovský cech. XVII. stol. Mtc. 1903. 312.
Kunštování. Naše spisy a k. Frant. 4 31. Vz Kunštovati v VI. 775.
Kuorní žák. Hus I. 399.
Kupačka, y, f., vz Mrskačka.
Kupadla, pl., n. Sr. Kupało v dod. Čes. l. XIII. 433.—440.
Kúpalý n. *plavalý,* natans. Gl. hym. V. 115ª. (Mš.).
Kupčí lavice. Ev. víd. Mat. 11. 12. mensa numulariorum.
Kupě, n. = *kopka.* Dáti seno do kupat, na kupata. Dšk. Km. 21.
Kupecký. O k. registrech. Vz Arch. XIX. 630.
Kupečně (koupí) něco na sebe přivésti. 1779. Vck. Vset. 219.
Kupečství, n. = *kupectví.* Mill. 10ª., 28ª. a j.
Kúpel'ník, a, m. = *vlastník koupelí.* Sbor. slov. 1900. 141.
Kupka, y, f. Jak se kostky pouštěly z kupky na vržen (z nádobky na prkno číslicemi popsané). Slov. Jrsk. XXVIII. 1. 104.
Kupně státi = *sborem, v kupách.* Mark.
Kupnosť, i, f., Käuflichkeit. Pokr. 1885. č. 132.
Kuponový. K. přirážka, srážka. Nár. list. 1903. č. 154. 17., 177. 5.
Kuprit, u, m., nerost. Vz Vstnk. XI. 824.
Kupronový. K. článek elektrochemický. Vot. 170.
Kuprštyk, u, m., z něm. Kupferstich. Fel. 10.
Kůr (kuor) = *presbytéř.* Lbk. 13., 56. a j.
Kura = *slepice.* Když k. zpívá, stane se nějaké neštěstí. Čes. l. XII. 486. Kury: bramínky, brahmanky, kočinky, minorky, hollanďanky, hamburčanky, trpasličí, andalusky, dorkinky, langshanky, plymutky, vlašky, paduánky, sedmihradky, holokrčky atd. Nár. list. 1902. č. 227. 2., 1904. 135. 22. Srov. Slepice.
Kuřák. Odplivl, jak starý k. Smíš. 79.
Kuřátka či Plejady (souhvězdí). Vz Ott. XIX. 893.
Kuratori-um, a, n. Vz Kuratorstvo v VI. 778.
Kurčata, pl., n. = druh *hub.* Slez. Vyhl. II. 224.
Kurděje (rozjedlina ústní), stomatitis ulcerosa idiopathica, scorbutus, Scharbock. Ktt.
Kurdějový vřed, ulcus scorbuticum. K. zánět okostice, periostitis scorbutica. Ktt.
Kurel, vz Koler.
Kuřence = *kuřata.* Z kuřenec oběť bohóm činie. Baw. E. v. 897., 899. Hra na k. Slov. Vz Sbor. slov. 1900. 179.
Kurencky = *kurentský.* K. se podepsati. Dšk. Km. 38.
Kurent, u, m. = *nástroj, jímž se barvy trou.* Rkp. lék. Ihr. 44ᵇ. (Mš.).
Kuří *oko* = *sasanka.* Národ. sbor. VIII. 131. — **K.** *říť* = *podleska,* anemone hepatica. Vyhl. II. 220. — **K.** hruď, Hühnerbrust, pectus carinatum. Ktt.
Kuřice, e, f. = *mladá slepice,* která počíná nésti. Kšť. Poh. 23.
Kuřička, y, f. Jak zobe k. na dlani a prstech (dětí). Vz Vlasť. I. 135.
Kurin u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 721.
Kuřinec, nce, m., peplis, rostl. Vz Ott. XIX. 461.
Kuřinka, y, f., rostl. Vz Kýlatka.
Kuriositní smysl. Nár. list. 1903. č. 284. 17.
Kuřiplach, a, m. = *poběhlík.* Čch. II. Pov. 35. Sr. Kuří VI. 779.
Kuřisko, a, n. = *kura* (slepice). Čes. l. XII. 486.
Kuřitečko, a, n. = kuřátko. Slez. Vlasť. I. 68.
Kurka, y, f. Hra na kurku. Prus. Slez. Vz Čes. l. X. 422.
Kůrka, y, f. Lepší k. svá než pecen darovaný. Zvon IV. 664.
Kůrkoderout, a, m. = jm. myší. Msn. Hym. 92.
Kurník. Zařízení k-ku. Vz KP. IX. 406.
Kurný trh. Ghet. 102.
Kursovní difference, přirážka, záznam, zisk, zlepšení, ztráta. Nár. list. 1903. č. 154., 17., 257. 21., 131. 9. a j.
Kurtace, e, f. = *dohodné, odměna dohazovači.* Lbk. 88.
Kurtin Jan, spis., 1839., † koncem let 80tých. Vz Vck. Vset. 310.
Kury = (foldky na zádech u bruclelku na spodní části, nyní késy). Těšín. Vyhl. II. 196. Sr. Késy.
Kurz Vil. dr., prof. a spisov., 1847. až 6./3. 1902. Vz Nár. list. 1902. č. 65. 2.
Kus. Veliký kus něčeho: gavał, oval, pahál, pazán, vagał, vatrál, zglomek, hamák; vel. kus masa: flákota, flákotina. — Počet písní rozmnožil o 10 kusů, stačí: o deset (písní). Mtc. 1904. 394.
Kusisko, a, n. = *veliký kus.* K. ledu (kroupa veliká). Čes. l. XIII. 102. Sr. Dokřápati.
Kusonosý pískač. Zvon IV. 159.
Kusovosť, i, f. K. bavlny (bav. v kouscích, stlačená). Ott. XX. 597.
Kusový. K. uhlí (ve větších kusech). Us.
Kustr, a, m. = *strážce,* custos. Kustr kostela. Pat. Jer. 124. 12., 139. 88.
Kusu, phalangista, ssavec vačnatý. Vz Ott XIX. 674.
Kuše = část přední čtvrti dobytčete. Světz. 1886. 483.
Kušimečky = *kozlata.* Sá. XVII. 189.
Kuškati psa = *štváti.* Úpice. Zedníček.
Kušla, y, f. = *brávek* (v dětské řeči). Čes. l. XI. 342.

Kuťaberka, y, f. = gummový míč (gutta percha). Val. Čes. X. 467.
Kuťač, e, m. = *hráčh.* V zloděj. mluvě.
Kutě, ěte, n. Malé k. = *dítě.* Dšk. Km. 20.
Kutel. Čtyři kamene loje a kutel. Arch. XX. 477.
Kutenský Jos., vz Pohořelý.
Kutikula, y, f. = *kožka*, povšechní blána stěny tělné. Ott. XIX. 1011.
Kutiny. Ten dělá k. = *vzteká se, hněvá se.* Deštná. Mš.
Kutloch, u, m. = *výklenek pod kamny, kde se osušuje vlhké dříví.* U Kr. Městce. Čeř. 183.
Kútní = *koutní, koutový.* K. kámen. Zrc. Mns. (Mš.). K. plachta (kútnice). Val. Pokr. 1885. č. 337.
Kutnohorský, vz Pohořelý.
Kutnonoš, e, m. = *kněz.* Hrlš. Hus. 156.
Kúzedlnice, e, f. = *kouzelnice.* Mš.
Kúzedlničí pověry. Chč. Ol. 229ᵃ.
Kúzedlník, a, m., sortilegus. XV. stol. Mam. A. 26ᵃ., Pror. ol. 14ᵇ. 2. Isa. 8. 19. List. fil. V. 228.
Kúzedlný, funestus, superstitiosus. Mam. A. 22ᵇ, Slov. třeb. 12.
Kuzlorka, y, f. = *čarodějnice.* Slez. Vyhl. II. 288.
Kužalka v I. Přísp. 178. polož před Kůže.
Kužalplac = *kuželník.* Dšk. Km. 51.
Kůže. Převedení kůže z místa na místo jiné, transplantatio, Uiberpflanzung. Ktt. — K. Myslí si to pod kůží (tajně). Lišeň. Mtc. 1902. 436. Ten pobodaný zrovna teď dal kůži (zemřel). Zvon IV. 51.
Kužel. Strojiti k. u přeslice (slavnosť). Vz Čes. l. XI. 79.
Kůžkař, e, m. = *kupovač kůžek.* Čes. l. XI. 374.
Kůžní mistr = *koželuh.* Poč. XVIII. stol. Čes. l. XI. 457.
Kvačka v I. 851. = kvaka. oprav v: kváka.
Kvádrový kámen (tesaný). Vz KP. IX. 261.
Kvákačka, y, f. Pořád natahuje měchuřinu své k-čky (pořád kváká). Národ. list. 1904 93. 2.
Kvalifikace, e, f., z lat. K. osobní, vědecká. Nár. list. 1904 93. 2.
Kvaltovní vody jdů na rybník. 1556. Uč. spol. 1903. XIII. 2.
Kvantita českých slov. Vz List. fil. 1903. 224., 502. K. u adj. jmenných. Vz Rozp. fil. 117. K. v památkách české literatury počíná se označovati již okolo r. 1300. Ib. 122.
Kvapil Fr., básn., nar. 1855. Vz Flš. Písm. 716. — K. *Jarosl.*, básn. Vz Flš. Písm. 728.
Kvapiti za kým. Zlom. gen. univ. praž. 24. (Mš.).
Kvapky. Opatrně, ne v. vyšel. Rozb. 1842. 119.
Kvapno = kvapně. Vkročil k. Msn. Od. 103.
Kvar, z něm. Gewähr, cautio. Za kvar, pro securitate. Bydž. kn. (Krok. 1888. 167.). Cautio, quod kvar dicitur. Bydž. kn. 146., 824 (1406.). Mš.
Kvartana, y, f., z lat. = *čtvrtodenní zimnice.* Rkp. lék. Ihr. 19ᵃ. (Mš.).
Kvasák, u, m. = *hrnec, v němž bývá kvas; šátek na kvasák si uvázati = na pokos.* Žel. Brod. Čes. ll XIII. 29., 175.
Kvasivý. K. choroby, nemoci, zymosis. Ktt.
Kvasnice pivní, lisované. Vz Čes. l. XII. 205. — *K. točiť* = dětská hra. Slez. Vyhl. II. 247.
Kvasovitý. K. boule stále se dělaly. Nevpč. 59. Sr. Vřed se kvasí.
Kvatern, u, m. K. úterní, škodní. relací z komory krále J. Msti. Vz Arch. XIX. 479.
Kvěl = *pláč.* Baw. Ezop. 857. Vz násl.
Kvělba, y, f., planctus. Mam. V., Pror. ol. 178ᵃ. 1. Vz Kvěl.
Květ. Jsou živi jako sto květů (dobře). Čes. l. XI. 307. Tak výnos roční jak v květu jest ovoce (dobře-li odkvete). Škd. F. 148.
Květákovitý nádor, papilloma. Ktt.
Květec, tce, m., lutra. Rozk. P. 727., Rostl. drk. 178ᵇ. 2. (herba).
Květen. Prší-li na začátku května, bývá víno v nebezpečí. Když v květnu žaludy pěkně kvetou, očekávati lze úrodný rok. Roj v květnu stojí fůru sena, roj v červnu skoro práce marná. Bouřky v květnu znamenají dobrý rok. O pověrách vz ve Vlasť. I. 171.
Květinoví, n. = *květiny.* Šb. Vys. Mýto. 1845. 43.
Květnice, e, f. = příyrší u Kvilic v Slansku. Tbz. V. 9. 411.
Květnový. K. rosa činí zelený luh i háj.
Květný věnec (z květin). Krs. Ten. III. 36. — *K. pondělek.* Vykl. Obrz. 1893. 130. — *K. neděle* (květnice). Na k. neděli nemá se péci nic z mouky, sice se zapeče květ na stromech tak, že se ani řádně nerozvije a na ovoce nezasadí. Mtc. l. 1897. 60. Vz o ní: Čeč. 164., Progr. plzeňské realky na r. 1902. a 1903., Čes. l. XIII. 275., Vyhl. II. 45., Vlasť I. 167.
Květolib, u, m., philanthus, *vosa.* Vz Ott. XIX. 678.
Květohledný. K. jaro. Svět. knih. 420. 157.
Květohojný kraj. Škd. IIᵃ. 44.
Květokrytý. K. větev. Zr. II. Nov. 334.
Květoplný strom. Č. (Lit. II. 441).
Květoplodný břeb. Er. (Lit. II. 798.).
Květošálenství, n. = přílišné zalíbení si rostlinství. Lit. II. 154.
Kvetouň m. květoň. Dšk. Km. 17.
Kvíčala. Na světě tuze ubývá mužských a ženských je jako na podzim kvíčal a cvrčal. Rais. Vlast. 206. — K. prof. V VI. 791. v roce narození 1834. ‚4' nedobře vytištěno.
Kvieliti. vz Kvíliti.
Kviesti, vz Kvésti.
Kvíkati. Děvče bolestí kviklo. Zvon IV. 130.

Kvílebný žalm. Slov. Sbor. čes. 204.
Kvíliti jak koho. Do sysosti ho kvělte a plačte. Msn. II. 458.
Kvilně. Vítr k. vál. Zr. Let. I. 129.
Kvinterna = hudební nástroj. Nejed. 122.
Kvita, y, f = *kořalka*. Slez. Čes. l. XIII. 109. Z aqua vitae. Sr. Kvit.
Kvítek = *šátek*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.
Kvitovati. Z kteréžto summy převora kvituji. 1638. Zbrasl. 359.
Kvočna. Umělá k., která sedí na 200 vajec. Nár. list. 1903. č. 136. 9.
Kvopr = *kopr*. Vz násl.
Kvoprový = *koprový*. Slov. Sbor. slov. VII. 117.
Kvovky, druh dobrých hub. Slez. Vyhl. II. 224.
-ky příp.: semky = sem. Dšk. Km. 87.
Kyanamidnatrium, v lučbě. Vstnk. XII. 56.
Kyanohydrin, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 520.
Kyanovodík, u, m., v lučbě. Vstnk. XII. 47.
Kyanuran, u, m., v lučbě. Vstnk. XII. 51.
Kyanurchlorid, u, m., v lučbě. Vstnk. XII. 51.
Kyčelní. Společná žíla k., vena iliaca communis. Ktt.
Kyčka, y, f. = *střevo*. Darmcanal. Ktt.
Kyčkovací říkadla. Vz Vlasť. I. 169.
Kyčkování, vz Kyčkovati.
Kyčlobederní žíly, venae ileolumbales. Ktt.
Kyčlohoubovitý sval, musculus ischiocavernosus. Ktt.
Kýčov, a. m., hora v Gemersku na Slov. Sbor. slov. 1900. 102.
Kydlina. Ty k-no (nadávka)! Dšk. Km. 16.
Kydlosy, pole u Čáslavic. Čas. mor. mus. III. 134.
Kydnouti = *podati*. V zloděj. mluvě.
Kygaga, y, f. = *husa* (v dětské řeči). Slez. Vyhl. II. 232.
Kýchadlo, a, n. K-dla, ptasmica, sternutatoria Niessmittel. Ktt.
Kýchati. Odkud obyčej pozdravovati toho, kdo kýchá. Vz Čes l. XII. 89.
Kýchavec, vce, m., adrasca (inter herbas ignotas), Rozk. P. 749., adrasta. Rozk. R. 74., Rostl. drk. 178a. (Mš).
Kýchavka, y, f. = *šňupavý tabák*. K-ku šňupati. Zvon III. 24. a j. Wtr.
Kýchavný. Kdo kýchá na k-vnou neděli, bude v tom roce zdráv. Mtc. l. 1897. 60. (Vvkl.).
Kychtovný plyn. Vz KP. X. 138., Kychta.
Kyj. Kdyby to neudělal, spíše by na kyj trefil než na jeřábka (špatně by pochodil, byl by bit). Arch. XX. 112. Když pizneš kyjem, netřeba palicú. Slez. Vyhl. II. 65.
Kyjáček, čku, m., zdrobn. kyj. Na dvéře zaklepať kyjáčkem. Slez. Vyhl. II. 70.
Kyjanec, nce, m., zdrobn. kyjan. Smíš. 21.
Kyjanka, y, f. = ozdobná lopatka s krtkáou rukojetí, kterou rychtář (fojt) sousedy zval do hromady. Fojt ji poslal svému sousedu, aby ji dále dodal. Vstnk. XII. 88.
Kyjík, u, m., zdrobn. kyj. Arch. XXI. 133.
Kýjov, a, m., vrch u Plzně. Čes. l. XII. 48.
Kyjoví, n. Bili je k-vím. NB. č. 110.
Kyjovka, y, f., pinna, *mlž*. Vz Ott. XIX. 755.
Kyjový, tanec ve vých. Slezsku. Čes. l. XI. 218. Sr. Brt. P. n. 990., Vyhl. II. 6.
Kykula, y, f., hora v Gemersku na Slov. Sb. sl. 1901. 166.
Kýla čelní, hernia frontalis, krevní ohraničená, haematocele circumscripta, krevní provazce chámového, hae. diffusa funiculi spermatici, krevní šourková, hae. subcutanea scrotalis, krevní ve vlastní varletnici, hae. vaginalis testis propria, omozečnicomozková, meningoencephalocele, nosová, hernia syncipitalis, patrová. her. palatina, pyskopoševní, Schamlippenscheidenbruch, skráňová, her. parietalis, pod s'epým střevem, her. subcoecalis, rozsáhlá k. vodnatá provazce chamového, hydrocele diffusa funiculi, spojná k. vodnatá varletnice, hydrocele communicans vaginalis, k. získaná, nabytá, her. acquisita, nabodení kýly, herniopunctura, násilné vpravení kýly zpět; k. břišní středová, hernia ventralis media, břišní postranní, h. v. lateralis, k. v konečníku, v pastelinu, hydrocele, míšková, Follicularcyste, mléčná, Milchbruch, galactocele, srdeční, hernia cordis, cordiocele, stěnobřišní, h. Litterana (k. Litterova), tříselní, h. inguinalis (vnější, externa, vnitřní, interna, úplná, completa, neúplná, incompleta), tuková, Fettbruch, h adiposa, liparocele, vaku tíhového, h. synovialis, vodnatá k. varletnice, hydrocele (jednomístná, unilocularis, sdružená, complicata, spojivá. communicans), vejcovodová, fimbriocele. K. vodnatá provazce chamového, perispermatitis: vodnatá k. varletní, hydrocele testis, orchidomeningitis, k. vzduchová (rozedma podkožní), pneumatocele, Luftgeschwulst; Zpětvpravení kýly útrobní, taxis, Eingeweidebruchreposition. Ktt.
Kýlatka, y, f. = kuřinka, polycarpum, Nagelkraut, Löffling, rostl. Vz Ott. XX 166.
Kylindřík, u, m. = *žert*. Arch. XXI. 98.
Kýlní. Nahromadění se syrovatčiny v týlním vaku varletním, hydrocele hernialis. Ktt.
Kýlořez, u, m., herniotomia (vnější, externa, vnitřní, interna). Ktt.
Kyn, u, m., dle Vodičky slovo tvořením nesprávné. Vz Věst. IX. 38. Dle něho lépe: kynutí, pokynutí.
-kyně konc. ve spisech Husových. Vz List. fil. XXVI. 370.
Kynský F. O. Vz Lit. I. 923.
Kynych, a, m., z něm. König (král), prostřední kuželka. Mířil, jakby porazil k-cha. Zvon III. 285.
Kýpě, ě, n. = *zlomená noha*. Vz Naplašiti.

Kypír drobný, zubatý. Vz Krajka.
Kypřič, e, m. = *nástroj půdu kypřící.* Nár. list. 1903. 136. 9., 134. 21. K. pérový, s radlicemi, pojízdný smykový. Nár. list. 1904. 135. 21.
Kyptavý = *komolý, nemotorný, levák, krlák.* K. ruce. Koll. V. 34.
Kyriamen, interpolované Kyrie. Vz Nejed. 351.
Kyrysařský regiment. 1724. Mtc. 1903. 20.
Kys, u, m., fermentum. Hus. Orth.
Kysání, n. = *knísání.* K. ran. Chč. S. II. 272b.
Kyselanda, y, f. = *šťovík.* Č. Třeb. Čes. l. XII. 227.
Kyselesladký. K. dužnina ovoce. Stan. II. 263.
Kyselič, e, n. = kyselé, *nezralé jablko.* Dšk. Km. 21.
Kyselina potná, Schweisssäure. Ktt. K. borová (výroba její), vz KP. X. 99., octová, vz Ott. XVIII. 611.
Kyselinka, y, f. Začervenala se jako k. Sá XXV. 237.
Kyselinotvorný kysličník. Věst. XI. 16.
Kyselo, a, n. Nadme se, jakoby jí k. z nosa kapalo. Rokyc. Post. 20a. K = *zelná polévka.* Chč. S. I. 71. Jak se zadělává na k. (jídlo). Vz Čes. l. XI. 88. K. = kvašená polévka. (Jídá se s brambory; přidává se kmín a sušené houby.) Čes. l. XIII. 175.
Kyselov, a, m., rybník na Krumlovsku. Arch. XXI. 529.
Kyselý. K. gatě (z ruského plátna). Čes. l. XI. 210. Sr. Kyslý (doleji).
Kysličník, u, m. K. uhličitý, kapalný. Výroba, upotřebení ho. Vz KP. X. 97.

Kyslík. Vz Vstnk. XI. 542., XII. 576. K. zná již Kliepera ve Blaníku psaném r. 1813. (Vyd. 1820. 261. Mš.)
Kyslíkatý. K. sloučeniny v chemii anorganické. Vz Vstnk. XIII. 305 nn.
Kyslý. K. sukno = modrošedé. Val. Čes. l. XI. 114. Sr. Kyselý.
Kýsová, hora v Gemersku na Slov. Sbor. slov. 1900. 153.
Kysť = *spáti* (zhruběle). Kyše do bílého dňa. Val. Čes. l. X. 466., XI. 48., 95.
Kystnatka, y, f., pennisetum, rostl. Vz Ott. XIX. 450.
Kyť = *kýta.* Volyně. Čes. l. XIII. 124.
Kyta, y, f. = *každá ozdoba z peří.* Kol. Her. I 146.
Kytaj. Kytaje = pletené pásy z červené vlny harasové. Slov. Nár. sbor. 1904. 5. K. jsou u leknic. Těšín. Vyhl II. 197.
Kytarník, a, m. Hlk. XI. 176.
Kytarový tenor. Zvon IV. 176.
Kytka pávová = *ocas.* Kol. Her. I. 146.
Kýtohryz, a, m., jm. myší. Msn. Hym. 86.
Kýtochval, a, m., jm. myší. Msn. Hym. 91.
Kýtoštibr, a, m., jm. myší. Msn. Hym. 91.
Kyvač, e, m. Křeč k-če (svalu), costicollis. Ktt.
Kyvadlo ballistické, Strh. Mech. 610., differentialní 430., převratné 418., sfaerické 433., fysické 408., mathematické 402.
Kývadlový. K. počitadlo. Vz Ott. XIX. 992.
Kývavý běhoun, die radialeinstellbare Laufachse. Lind. 7.
Kyžlinèc? Maly k. velku ďuru v hlavě zrobi. Slez. Vlasť. I. 221.
Kzelšaft, u, m. Byl ten k. často pobigan. Mart. S. 26b (Lis. fil. XI. 69. Mš.).

L.

L kterak se v staročeštině vyslovovalo. Vz Rozpr. fil. 11.
l' = *li.* Budeteľ mi toho přieti. Hrad. 52b a j. Vz Mš. Slov.
-la příp.: mhla. žíla. Dšk. Km. 12.
Laboratorní pokus. Strh. Akust. 345.
Laborovati, z lat = *pracovati; býti v nesnázi.* Grm XI.
Labutěnky, pl., f. = *dřeváky.* N. Hrady. Kub. List. fil. 1902 249.
Labutí peřina. 1524. Arch. XIX. 469.
Labužení, n. Pro l. nebo okušování. Řeči Příbr. Han. 53.
Lacek, cku, m. = *rozparek sukně.* Val. Čes. l. XI. 117.
Lacin, a, o, vz Laciný, Lacný.
Lacina Jos., spis. Vz Flš. Písm. 736. (i obraz).
Láčený kde = *močený.* Okurky ve vinném listí l-né. Vz Jrsk. XX. 2. 243.
Lačník, u, m. Řez l-ku, Jejunostomie, katarrh l-ku, lačníkový, catarrhus intestini jejuni, Dickdarmkatarrh. Ktt.

Lačníkový, vz předchás. Lačník. L. ohyb flexura duodenojejunalis. Ktt.
Lačný nač: na šišky. Čes. l. XII. 87. — s inft. L. vydobyť nebes. Kká. Sion. II. 97.
Laden, dna, o, vz Ladný.
Ladění, n. Ladění nástrojů fysikální, přirozené, temperované, pythagorejské. Vz Strh. Akust. 160., 162., 170., 178., 183.
Ladička, y, f. L. chronoskopem, elektromagnetická. Vz Strh. Mech. 78., Strh. Akust. 300., 306.
Ladičkový. L. hodiny. Vz Strh. Akust. 310.
Ladní kosť = *návní.* Čes. l. XII. 154.
Ladoňka, y, f., scilla, Meerzwiebel. L. dvoulistá, nicí, příjemná, vlašská. Vz Ott. XXII. 720.
Ladva, vz Ledva.
Lafeta. v. Remenda.
Laflěšky, druh *kur.* Nár. list. 1903, č. 136 9.
Lagráň, ě, m. = *dlouhý, košatý kabát.* Val. Čes. l. XI. 273.

Lagýruvý = *lakýrovaný*. L. košilt. Lišeň. Mtc. 1902. 441.

Lahký jako židova duša. Rizn. 177.

Lahodněti. Mravy mé l-dnějí. Koll. Sl. dc. I. 39.

Lachtikárský = *lehkomyslný*. L. povaha. Slov. Sbor. čes. 53.

Laichter Jos., spis. Vz Flš. Pís. 738.

Laitingar, a, m. = *náměstek*. Tk. XII. 167., 168.

Láj, e, f. = *houf husí*. Volyně. Čes. l. XIII. 124.

Lajbík, u, m. Lašky oblékaly na košili l., kdežto Valašky bruclek. Čes. l. XI. 117.

Lajdík, u, m. L-ky (kamizolky) oblékaly se za chladnějšího počasí na frýdky. Vz Čes. l. XII. 238.

Lajir, u, *lajirmonek*, nku, m. = *flašinet*. Hauer 12.

Lajnkauf, u, m. = *litkup*. Čeč. 164.

Lajno. a, n. = *lejno*. Keď lajno pohýbeš, vác smrdzí. Rizn. 173.

Lajtum = *výměnek*. Klat. Čes. l. XI. 368.

L'akati se = *lekati se*. Radšej boj sa, ako ľakni sa. Rizn. 169. Vz Leknouti se.

Lakom, a, o, vz Lakomý.

Lakomčice, e, f. (zhruběle). Dšk. Km. 41.

Lakomec, mce, m., vz Chamčík, Žírač. L-cům poklady bývají nad život. Včst. X. 351. Sr. Spěš od žida na pobožnych pěsničkach vyzpiva, miž od něho co dostane. Slez. Vlasť. I. 235.

Lakomství jest kořen všeho zlého. 1604. Čes. l. XIII. 404.

Lakomý muž si naučí ženu sám kradnúť. Rizn. 63. — **k čemu**. Nebuďte l-mí k tomu, abyste zde co vzali z domu. Baw. Ar. v. 2578. — U l-mého bylo dycky po obědě. Slez. Vyhl. II. 65.

Lakota je štěstí i pokoje hrobařem. Tbz. III. 1. 289. Vz přísloví o ní ve Vlasť. I. 219. — Máme na to l-ty = velikou chuť. Sbor. čes. 272.

Lakotiti = *žíti labužnicky*. Nehýřil jsem, nelakotil, nepil. Koll. V. 3.

Lakotnice, e, f. = Geitzhälsin. Rais. Vlast. 88.

Laktan, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 12.

Laktin, u, m., z lat. = přísada do mléka, aby se nesráželo a dobře stloukalo. Us.

Laktobutyrometr, u, m. Nár. list. 1904. 138. 9.

Laktodensometr, u, m. Vz Nár. list. 1903. č. 140. 5., 1904. 138. 9.

Laktoskop, u, m. Nár. list 1904. 138. 9.

Laktylmočovina, y, f., vz Vstnk. XII. 53.

Lakuna, y. f. Mizní l. Ott XIX. 729.

Laky = *zuby na kose*. Žel. Brod. Čes. l. XIII. 29.

Lalec, lce, m., *ryba*. Slez. Vz Čes. l. XI. 222, Jalec.

Lalinka, y, f. = *panenka* v dětské mluvě. Čes. l. XIII. 155. Sr. Lala v Vl. 810.

Lalka. Slez. Čes. l. XI. 342.

Laločkovitý. L. ztvrdnutí, lobulare Induration. Ktt.

Lalochatý čepec. Čch. I. Pov. 109.

Lalok, u, m. L. čelní, lobus frontalis, skráňový, l. temporalis, týlní, l. occipitalis.; Zánět laloku plicního, pneumonia lobaris; vynětí l-ku spojivky kol rohovky při přímětu, syndectomia, peritomia. Ktt.

Lalokonosec, sce, m., otiorhynchus, *brouk*. Vz Ott XVIII. 967.

Lalokoploutvý. L. ryby. Vz Ott. XX. 190., XXII. 414.

Lalokový. Zánět prsu l-vý, mastitis lobularis. Ktt.

Lalotati = *žvatlati*. Koll. V. 36.

Lalůček, čku, m. L. plicní, Ott. XIX. 920b; středový, lobulus centralis. Ktt. Vz Lalok.

Lalůčkatý. L. mlynářka. Rais. Lep. 29.

Lalůčkový. L. vzduch (sklípkový), Alveolarluft, přední a zadní žlázy boltcové, l-vé, glandulae auriculares anteriores et posteriores, zadní žíly lalůčkové (boltcové) venae auriculares posteriores, zánět plic l-vý, pneumonia lobularis. Ktt.

Lamák, u, m. = *velký kus*. Každý dostal notný l. chleba. Rais. Vlast. 190.

Lámaniště, ě, n., pole u Starče. Čas. mor. mus. III. 186.

Lámaný. L. noty. Chč. S. I. 23a.

Lamarkit, u, m. = *ruda olověná*. Vz KP. X. 276.

Lámati se proč. Lámal se vztekem oklamaného. Zvon IV. 231.

Lambert, a, m. Lamberta a Řehoře den a noc v jedné míře. Smíš.

Lamentiti nač = *lamentovati, naříkati*. Rais. Lep. 100., Faust 56.

Lamfešt, *lomfešt*, u, m. = *kůl k označení dovolené výšky vody*. Arch. XX. 471., 522.

Lamfreyd, u, m., z Landfried. 1512. Arch. XIX. 95.

Lampařství, n., vz Pořádnictví.

Lampica, e, f. = *malá lampa*. Val. Nár. sbor. VIII. 97. Olejná lampice. Wtr. Min. 39.

Lampička, y, f. = odkvetlá pampeliška, lucerna. Kšť. Lid. 11.

Lamponos, u, m = *podstavec nesoucí lampu*. Zr. Kom. 121.

Lampový. L. obezření. Ev. ol. XXIX.

Lamuda, y, m. Ten pes je l. (láme údy, silák). Dšk. Km. 51.

Lancknechtství, n. Zvon III. 39. Wtr.

Lancouch, a, m., z Landsknecht = *nemotora*. Dšk. Km. 40.

Landa R., spis. Sr. Zvon IV. 43.

Lanfaléř e, m. Vz násl. Landfaréř. Rkp. lék. Jhr. 218b. (Mš.)

Landfaréř, e, m. = *jezdec*, z něm. Landfahrer. Vz Lanfaléř (předchází)

Landfojtství, n. Vstnk. XII. 87.

Landsfeld Ant., spis. Vz Vyhl. I. 57.

Landýř, e, m. = *poběhlík*, Landstreicher. 1680. Schulz 102.

Lanfojt, a, m. Arch XIX. 442. Vz Landfojt.

Lang *Alois* Dr., spis. Vz Zvon IV. 658. — **L.** *Prokop*, spisov. Vz List. fil. 1904. 192.

Langer Jos. Vz Lit. I. 922., II. 415, 601, 864.

Langhanky, pl., f., druh *kur*. Nár. list. 1903. č. 136. 9.

Langner J. J., spis.
Lanchor, u, m. = *hněv*. Slov. Czam. Slov. 126.
Lanička, y, f., zdrobn. *laň*. Hus III. 47.
Láník, a, m. Půh. brn. IV. 183.
Lankrabin, a, o. Mš.
Lankrabina, y, f. Otc. A. 487*.
Lanný. L. honny. Mtc. 1903. 87. Vz Lanní.
Lanovcovitý. L. rostliny, restiaceae. Vz Ott. XXI. 595.
Lanový. L. vlečná loď. Ott. XIX. 269.
Lanthan, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 522.
Lantkoěí, iho, n. Najeduati l-ho. Zvon III. 329.
z **Lanyi** Kar. Ed., spis., nar. 1838. Vz Vck. Všet. 309.
Lapadlo, a, n. L. polypa. Čch. II. Pov. 245. L. jisker, der Funkenfänger. Jind. 54.
Lapati = *hráti pěti kaménky*. Kšť. Lid. 11. Vz Drápky.
Lapidarnosť, i, f. L. a jasná přehlednosť. Nár. list. 1903. č. 161. 13., 1904. 147. 13.
Lapkati koho zač. Koll. I. 57.
Lapkovati nač = *jako lapka číhati, se obořiti*. Jrsk. VIII. 3. 16. Sr. Lapkati.
Láptě, pl., f. = *pletené střevíce*. Lýkové l. Nár. list. 22./7. 1900.
Larva, y. f. = *část lištího mlýnského kola*. Vz Čes. l. XI. 60. — L. = *čarodějnice*. XVI. stol. Zvon II. 609.
L'as = *les*. Orava. Sb sl. 1901. 180.
Láska jest bída nevyhnutná, protimluv je a hosť nezhostný, chladný oheň, smutek radostný, sladká hořkosť jest a radosť smutná, milá rána, trávenina (jed) chutná, žalosť smíšná a smích žalostný, zdravá nemoc, katan milostný, rozkošný hrob a smrť neúkrotná. Koll. (Vlč. Lit. II. 78.). V lásce někoho nemíti. Zvon III. 359. Neb kde je bolesť lásky dědictvím, tam trpět lze — však nikdy zapomenout. Vrch. Z. hl. 94. Máj má věčný, koho l. v srdce políbí. Vrch. Dojm. 118 L. ze vzdoru bývá nejprudší. Luž. Kv. I. 165. Co vše neučiní ženy z přílišné lásky? Věst. X. 351. Na lásku nikdy příliš záhy není. Kká. Sion. II. 129. L. má své ostré trny. Dost. Poh. 85. Stará l. jestli nehoří, ona přece pomalu tutlá (= doutná). Nár. sbor 1902. 19. L. všecko sladí; Věrná l. jest nezbytný host; První předchůdcové lásky jsou oči. Jrsk. IX. 211., 217., 222. L. jako první z jara květ. Tbz. V. 1. 350. L. prý bývá výkladům duše milované učenicí nejvnímavější. Ib. V. 9. 254. L ve chvále se ráda kochá; L. jest plna žárlení; L. jest v sobě skvostem největším; L. jest jako děcko, jež po všem touží, co má na očích; L-ku nelze dohnat ostruhou, kam se jí nechce. Slád. Šl. 41, 43., 48., 50, 100. L. náhla nebýva stála; L. neusmrtí. Rizn. 65., 167. L. jest prsten a prstenu není konec. Zr. II. Nov. 73. Vz Ženský. — L. Jíti na lásku = na *dobrovolnou robotu*. Tbz. V. 2. 360. Choditi do lesa na lásku = *na práci*, za niž se smí v lese sbírati suché dříví a hrabanka. Tbz. V. 6. 301. Měl jako rychtář. jen dvakrát do roka robotu z lásky, k níž přijížděl s párem koní. Sá. Pr. m. I. 148.
Laskav, a. o, vz Laskavý.
Laskomník, a, m., jm. žabí. Msn. Hym. 91.
Láskoplodný med. Zub. Meg. 31.
Laskot, u, m. L. milenců. Zub. Meg. 21.
Lastovenka, y, f. = *lastovička*. Brt. P. n. 730.
Lastovice = *lastovka*; L. zpívá. Vidím, vidím, lenivého na úsvitě budím. Čes. l. XI. 191.
Lastýnuvý. L. botka (z černé, tenké, pevné látky), *lastýnka*. Mtc. 1902. 108., 109.
Laškovně. Kká. Sion. II. 232.
Lašky, pl., m. = *laškování, žerty, šprýmy*. Hovorné l. Msn. II. 255. Teď není doba k žertům a laškům. Dost. Pov. 184.
Lášovať po izbě = *dováděti*. Val. Čes. l. XII. 273. — **nač**: na klúčovú dierku (pískati). Slov. Czam. Slov. 130.
Lašský. Starodávný l. tanec. Vz Brt. P. n. CX X. L. tance. Vz ib. 964. Vz. násl.
Laština, y, f. = lašský dialekt na Mor. Vz Čes. l. XI. 113.
Laštovička, *tanec*. Brt. P. n. 835.
Lať střešní, stropová. Vz KP. VI. 266.
Lata. Najde l. latu a vrece záplatu. Sbor. slov. VII. 130.
L'atarňa = *nemotora*. Orava. Sb. sl. 1901. 189.
Látati. Bl. 328.
Látečný. L. kádě pro ruční výrobu papíru. Ott. XVIII. 181.
Laterační švindl (zakrytý). Nár list. 1903. 337. 4.
Láti. Lál jí zlým jazykem. 1512. Arch. XIX. 174.
Latin. To miesto (tajná žába) slove latens rana po latinu. Ap. d. 63. (Mš.).
Latinník, vz Latiník.
Látkárna, y, f. = *místo, kde materialista látky robí a prodává*. Fr. Tomsa 1864. Neujalo se.
Látkovník, a, m. = *materialista*. Fr. Tomsa. 1864 Neujalo se.
Látnouti. Vz Látati.
Latovati. Stráně latovány byly poli a lukami. Rais. Vlast. 335.
Látro, a, n. Chodí na látra = *na sáhy, štípat dříví*. Šb. D. 23. — Dvě stě later hromů do toho šelmy nedobrého. Světz. 1895. 15.
Laureol, u, m. = *rostlinný tuk*. Nár. list. 1904. 10. 11.
Laurin, a, m., vrch na Zvolensku. Sb. sl. 1902. 50.
Laurinoylanhydrid, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 124.
Lavice, e, f. Něco pod l-ci a na hřbet vložiti (nestarati se o to). Faust. 19.
Lavicovitý. L. sedadlo. Hlk. XI. 96.
Lavina: *sněžná hrouda*. (1806). Lit. I. 515. Sněhová l. valíc se přibírá na sebe a roste, osamělý kousek sněhu taje. Stan. II. 297. Sr. Sněžnice, Úšust.
Lávka. Někomu lávky klásti = *podporovati ho, ulehčovati mu*. Jrsk. III. 3. 130. Ta šenkýřka mu jen lávky strojí. Zvon III.

627. — L. = *bidlo*, vysoký člověk. Čes. l. XIII. 177.
Lavník, vz Hlavník.
Lávový. L. slzy (horké). Zr. Nov.[2] 196.
Lawtennis u, m., anglická hra míčem.
Laytenampt, a, m. = lieutenant. 1604. Čes. l. XIII. 398.
Laytka, y, f. = *lýtko*. Aby laytky vyhlídaly (z roztrhaných kalhot). Frant. 16. 32.
Lazebnický. L. baňky. Zach. Test. 79.
Lazecký Jan, lidový básn., nar. 1860. Vyhl. I. 87.
Lázeň parní. Us. L. alkalická, bahenní, jehličnatá, klimatická, plynová, sirnoželezitá, solná a proudní, thermová, uhličnatá, žinčicová. Nár. list. 1903. č. 148. 16., 141. 14. — L., balneum = *destillování prosté*. Zach. Test. 158.
Lázeňský. L. správa, hudba. Us.
Lazourový = *lazurový*. L. barva. Rhas. E. 81. č. 36.
Lážň, ě, f. = *lázeň*. V lážni se mýti. Lék. B. 31[b].
Lbový. Tvorba deskovitých ploten kostěných v přilbě lbové (u těhotných), osteophyton puerperale. Ktt.
Lebada, lebeda = *lebedka rozkladitá*. Čes. l. XI 436.
Lebedář, e, m. = *kdo prodává lebedu*. Dšk. Am. 10.
Lebedka, rostl. Sr. Ott. XXII. 990.
Lebka. Odloučení částky lebky sekem, aposceparnismus Ktt.
Lebnice, e, f., caluaria. Mam. F. 87[a]. 1.
Leboměřictví, *leboměrství*, n. Craniometrie. Ktt.
Lecco = *lacinější podšívka na sukni s drahé látky, pod zástěrou*. Čes. l. XII. 282. Vz Ledacos.
Lecdes. O ladacos se l. popudí. Čern. Zuz. 186.
Léci, lahu, ležeš. Dívky lahů. Dal. II. 12. Gdež chtěl přes zimu léci. Jid. D. 104. a j. Nechodiec na posteli lec. Tristr. (Mš.).
Lecikterý. Hus. Post. 80[a].
Lecjinaký člověk. Msn. II. 9.
Léč lesa, vz Rubisko.
Lečák, u, m. = *lýčený provaz*. Mor. Čes. l. XI. 410. Sr. Lyčák.
Léčení, n. Lidové l. nemocí. Vz Čes. l. XIII. 239., Vyhl. II. 218.
Léčitelka, y, f. Tbz. II.[3] 249.
Léčný = *mohoucí býti léčen*. Exc.
Led. Vz Vstnk. XI. 823, XIII. 629. Hýbá se jako vůl na ledě. Vyhl. II. 66.
Ledabyle něco dělati. Pokr. 1885. č. 173.
Ledabylý z: leda bylo, jen aby bylo. Je to nepravidelný, neobyčejný tvar jako: jen aby bylý. Sr. Jak se patří a z toho adj.: jaksepatří, iho. Mš.
Ledaco. Zle je s ledačím a horšie bez neho. Sbor. slov. VII. 153.
Ledacos = plátěná vložka vpředu na sukni, aby se tolik dražší látky nemusilo kupovati. Tu vložku zakrývala zástěra. Jrsk. XXIII. 273. Vz Lecco (předchází).
Ledák, u, m. Boty s ledáky (hřebíky do zimních bot zaraženými, na ledové cesty). Zvon II. 649.

Ledakteraks. Hus. Šal. 42[a].
Ledaobyčej, e, m. J. Koll. — Krok. I. c. 41.
Ledečský. Přezdívka Ledečským: Frcani, Fršláci, Fršlíci. Čes. l. XI. 405.
Leden. L. ve dne svítí, v noci pálí; V lednu kolik deštů, v květnu tolik mrazů. V lednu mlhy přivádí vlhké jaro; Velký sníh v lednu — malá voda; L. tuhý a drsný slouží dobře osení; Když v lednu často prší, plodinám nepřináší to požehnání; Prší-li a sněží v lednu, bývá drahé obilí; Je-li začátek a konec ledna krásný, bude úrodný rok; Jaký l., takový červenec; Když roste tráva v lednu, roste špatně v létě; Když l. mokrý bývá, jistě vína nedolívá; Je-li leden suchý a studený, možno očekávati v únoru mnoho sněhu. Ott. Kal. 1904.
Ledenec obecný, štírovník mnohotvárný, lotus corniculatus; bahenní, l. uliginosus. Vz Ott. XIX. 710.
Ledkař, e, m. = *vyrabitel ledku*. KP. X. 102.
Ledkonosný. L. země. KP. X. 102.
Ledkovací trakař, stroj. Nár. list. 1903. č. 136. 9., 134. 21. Vz násl.
Ledkovač, e, m. = stroj, který ledek drtí a jemně mele. Dřevěný l. Nár. list. 1903. č. 134. 21. Vz předchaz. Ledkovací.
Lednice pozemní (kupová a žumpová), patrová, samostatná, sklepová, zděná. Vz KP. IX. 421.
Ledokolo, a, n. = *kolo led lámající ženouc pod něj vodu*. Nár. list. 1902. č. 104. 2.
Ledování, n. L. piva = chování při ledě. Ott. XIX. 818.
Ledovec, vce, m. Vz Vstnk. XIII. 629.
Ledový. L. pokroutky (cukrem polité). Wtr. Min. 84. L. doba. Vz Vstnk. XIII. 629.
Ledvičko = *sotva*. Byla žena sešlá, l. že noha nohu mijela. Kn. mělnická. 1570. Wtr.
Ledvina hroznovitá, Traubenniere, velká bílá l. měkká, nephritis subchronica degenerativa, dnavá, n. uratica, l. špekovitá, tukovitá, Speckniere, velká bílá l. tvrdá, nephritis subchronica indurativa, svraštění (zkornatění) ledvin, n. interstitialis chronica, cirrhosis renum, Nierensklerose, Nierencirrhose, rozpad ledvin, phthisis renalis, zánět ledvin tukově zvrhlý, fettig degenerative Nephritis, zánět ledvin hlívový, nephritis gummosa, dnavý, nephritis uratica, hnisavý, n. suppurativa; prudký dužninový, n. acuta parenchymatosa, sýrový (sýrovitá zvrhlina ledvin), n. caseosa, vleklý, n. chronica, chronische Nierenentzündung, zánět ledvin vmezeřený, nephritis interstitialis, zánět ledvin tyfový, nephrotyphus, náhlý zánět ledvin sdělný, acute infectiöse Nephritis, hnisavý zánět ledvin pánviční, pyelonephritis, operativní upevnění l-ny, nephropexis, rourky, trubice ledvin točité, tubuli contorti. Ktt.
Ledvinka, y, f. = *druh bobů*. Kšt. Lid. 11.
Ledvinný. L. žíly, venae renales, bolest, nephralgia, colica renalis; zánět v okolním vazivu l-ném, paranephritis; kolika při kaměncích l-ných, colica renalis, Nierensteinkolik. Ktt. Zánět pánve ledvinné, pyelitis. Vz Ott. XX. 1031.

Ledvinový. Kořen sitiny bezlisté vychvalují jako účinlivý lék proti kamenu a neduhům l-vým. Vz Nár. list. 1902. 191. 3.
Legátko, a, n. = *stolice.* Mtc. 1902. 437. Sr. Legat.
Legátková, é, f., *tanec.* Vz Brt. P. n. 883.
Legátovský dům. Ruth. 39. III.
Legenda. Slezské l-dy. Vz Vyhl. II. 279.
Legendně ozářený. Zr. Krist. 89.
Leger Kar., bás., nar. 1859. Vz Flš. Písm. 716.
Legionářský kord. Zvon III. 721.
Legitimě, — mně, z lat. = *zákonně, řádně.* Grm. XI.
Lego Jan. Vz Zvon III. 728.
Legrace. Člověk od l-ce = *humorista.* Čes. l. XIII. 320.
Legračně, z lat. Vše l. odbývati. Jrsk. XV. 114.
Leh, u, m. = *ulehnutí, odpočinek.* Přáti komu lehu. Zvon IV. 20. Wtr.
Léhati. Kaj kdo lihá, súseda tam bledá. Slez. Vyhl. II. 66.
Lehcivý = *lektivý.* U Bolesl. Č.
Lehko nabyl, lehko pozbyl (snadno). Us.
Lehkodušný hejtman. Tbz. III. 1. 49.
Lehkohybý oštep. Msn. Od. 67., 256.
Lehkoperý pták. Vrch. Hl. 50.
Lehkoživoucí bohové. Msn. Il. 104., Škod. Il.² 117.
Lehký. Pakli kto sic (jinak) lehčejší (méně vzácný, znamenitý). Lbk. 39. — **k čemu.** K zažití l. (snadný). Čes. l. XI. 463.
Léhnouti se = *líhnouti se.* Kuřátka léhnoucí se. Kom. Did. 83.
Lehnutí, n. = *smích.* V zloděj. mluvě.
Leht, u, m. = *lehtání, lektání.* Zub. Még. 39.
Lehtáníčko, a, n. Hřích jest l. v mysli. Hus. Post. 89.
Lehtivý. **Do** práce l. (špatný). Jrsk. XXVIII. 362. **Na** práci l. Hoch. 35.
Lehutky. Jeli jsme velmi l. (zvolna). Lbk. 26.
Lehýčký. L. břímě, vyučování. Kom. Did. 306., 12.
Lech, a, m. Sr. Jir. Prove 147.
Lecha, orobus. Vz Ott. XVIII. 890.
Lechem, u, m. = *chléb.* V zloděj. mluvě.
Lechtář, e, m. = *rychtář.* Brt. P. n. 1195.
Lechtivý. Člověk do práce l. (lenoch), Jrsk. XIII. 3. 276. Sr. Lehtivý.
Lechycký. L. čest (lešská, od Lech), rodina. Toz. XIII. 247., 249.
Lechyně, ě, f. k masc. Lech. Tbz. XIII. 119.
Leichy. Sr. Nejed. 351.
Leik, a, m. = *lajk.* Grm. XI.
Lejčenej = *lýčený, z lýčí.* Kšť. Lid. 5.
Lejenda, y, f. = *škola, ve které se děti učily čísti?* Jrsk. IX. 229.
Lejhčí = *lehčí.* Již. Čech. Kub. List. fil. 1902. 255.
Lejkovský = *laický.* Grm. XI. Sr. Lajk.
Lejno, vz Lajno. Dávení lejna, miserere, ileus. Kopremese. Ktt.
Lejnomil, a, m., philonthus, rod drabčíků. Vz Ott. XIX. 683.
Lejnový. L. píštěl, anus praeternaturalis. Ktt.
Lejnožrout, a, m., onthophagus, brouk. Ott. XVIII. 778.
Lejstrovati co: vodní kolo. Čes. l. XI. 188.
Lejš, e, f. = *liška.* Sbor. slov 1901. 133. Sr. Lejša.
Lejthar, u, *lejthárek* panský, kopretina, rostl. Č. Třeb. Čes. l. XI. 36.
Lekace, e, f. = *legace, poselstvo.* Světz. 1890. 485.
Lekař, e, m. = *kdo léčí na ptáky, ptáčník.* Pel. VIII.
Lékar vz Hospodár.
Lékař, Nedospělý l. jest poctivý kat. Lit. list. XIX. 319. Písmo dí: Kdo hřeší Pánu, upadne v ruce lékaře. Wtr. Str. 167.
Lékařiť koho = *léčiti.* Tbz. V. 1. 172.
Lékárna realní a osobní koncessovaná. Nár. list. 1904. 93. 2.
Lékařní pomoc. Ezop. Baw. 505.
Lékařnice, e, f. = *lékařka.* Baw. E. v. 1981.
Lékařskohygienický. L. mýdlo. Nár. list. 1903. č. 243. 14.
Lékařství hospodářské, rolnické, vesnické, rurale Medicin, prostonárodní, lidové, populäre Medicin, srovnávací, comparative M., výzkumné, experimentale M. Ktt. L. universální či tinktura dokonalá a l. partikularní, t. druhotná, menší. Vz Zach. Test. 146.
Lekati se, Sr. Laknouti se. — **v čem.** V ničem se nelekl. Mill. 52ª. — **s inft.** Neleká se tam jíti. Us.
Lekce. Na lekcí choditi. Frant. 43. pozn. 8.
Lekcionář, e, m., kniha kostelní. Nejed. 16., 37.
Lekciový. L. čtení, lectiones. Pat. Jer. 2. 2.
Leknín, u, m., nymphaea, rostl. Vz Ott. XVIII. 515. L., lekutí, lekno, taška bílá, štulík bílý, stulík bílý, vodní růže bílá, vodní lilium bílé. Nár. list. 1903. č. 157. 3. Vz násl. Lekno.
Lekno, a, n. = *leknín,* hastrmanovo kvítí, kde roste, nemá se nikdo koupati, upadl by v moc vodníkovu. Kšť. Lid. 11.
Leknový. L. kořen. Ruk. lék. Ihr. 198ᵇ. Sr. Lekno.
Leknutí, n. = *lekutí?* Sr. Leknín. Bílý l. (koření pro krávy). Nár. sbor. VIII. 121.
Lékostrojský. L. jednání, pharmaceutica. Presl v Kr. I. a. 14. (1821.).
Lekovadlo, a, n. Staročeská l-dla. Vz Čes. l. XIV. 10. nn.
Lektač, e, m. = *pochlebník.* Mam. A. 33ᵇ.
Lektati co komu: uši bláznům. Chč. S. I. 94ᵇ.
Lektvařice, e, f., licuiricium. Bhm. hex. 329. (Mš.).
Lekvarový = *povidly nadívaný, mazaný.* Slov. Sbor. čes. 87.
Lelek Cyprian, buditel. prus. Čechů a spis., nar. 1812. Vyhl. I. 41.
Leléti. Výklad vz v List. fil. XXVII. 68. Sr. II. Přísp. 143.

Lemový, vz Pletací.
Lemtati = *hrýzti*. Husy l-ly její zástěru. Kun. Id 15.
Len. Má vlasy jako len (co do barvy). Nár. list. 1903. č. 314. 1.
Léň, m., léně, f., léně, n.; lění, lénie, lénie = *líný*, zastr. Pel. VIII.
Lender, dru, m., tanec. Popěvek pro lender. Vz Vlasť. I. 96.
Léně. Neučiniet to l. (bezprodleně, ihned). Pel. VIII.
Lění = *líný*. L. člověk. Chč. S. I. 5ª.
Leník, a, m., lecalo. Vel. 135. Sr. Lenník. Tbz. V. 5. 129.
Leniv, a, o, vz Lenivý.
Lenivec v zimě vytihuje na peci a v letě na slnku. Rizn. 64. L. kradne čas p. Bohu. Ib.
Lenivosť nikomu nič dobrého nepriniesla; L. je poduška diablova. Rizn. 168., 64. Vz přísloví ve Vlasť. I. 222.
Lenivý. Přiňdě vesno, lenivym je teskno; a kdo nébyl lenivy, mo ještě dost vyživy. Slez. Vlasť. I. 234.
Lennictví, n., das Lehenwesen. Mtc. 1902. 367.
Lenoch. Vz Machoň, Makoň. — **L.** *na Chodsku ten*, kdo o svatodušních svátcích (o prostřední svátek) poslední vyhnal ráno dobytek na pastvu. Vz Čes. l. X. 444., Král. Vození lenocha na Chodsku o svátcích svatodušních. Ib. — **L.** = *dřevo k zadrhování vozu*. Již. Čech. Kub. List. fil. 1902. 249. Vz Čupka, Šupka.
Lenochový. L-vými býky svázaný. 1618. Frant. XXI.
Lenora. Odpůldne je zasvěceno sv. Lenoře (nepracuje se). Nár. list. 1901. 175. 9.
Lenosť se zahálkou bývá podnětem nejednoho hříchu těžkého. Tbz. III. 1. 294.
Lenošení, n. Zbytočné lenošenie ukazuje chodník do krčmy. Rizn. 64.
Lenoška, y, f. = *židle s opěradlem či s lenochem*. Čes. l. X. 470.
Lenošný. L. ležení v táboře. Jrsk. XII. 234., Čapk. 82. Lenoch lenošná. Čes. l. XIII. 177., XIV. 50.
Lenovati si. Frant. 50. 15.
Lenovník, u, m., phormium, rostl. Vz Ott. XIX. 689.
Lénšaftník, a, m. = *havíř*, který měl za určitý díl nasekané rudy jednotlivá místa v dole v nájmu. Čes. l. XI. 348.
Lený = *lněný*. L. semeno. Dšk. Km. 14.
Lénynka, y, f. = Eleonora. Dšk. Km. 33.
Lenz Ant. Dr., vyšehr. probošt a spis. 20. 2. 1829. — 2./10. 1901. Vz denní listy z té doby.
Leodienský = *lutišský*. Leodicum = Lutice. Pel. VIII.
Leonický (*leonský*) drát = stříbrný neb měděný, toliko napovrchu zlatem n. stříbrem potažený. Ott., Dhnl..
Leonský, vz Leonický.
Leopardovitý lev. Kol. Her. I. 173.
Lepař, e, m. = *kdo omítá stěny dřevěných domů*. Vz Vstnk. XII. 89., Lepenice. — **L.** *Jan* † 1./7. 1902. Vz Vyhl. I. 51., Nár. list. 1902. č. 180. — **L.** *Frant*. Vz Alm. XI. 172.—177.
Lepenice, e, f. = *stavba ze dřeva, u které se lepí hlína na dřevo a slámu*. Přízemí jest z kamene, teprve hořejší polovice budovy (první patro) je lepenicová. Vz Čes. l. XII. 185. Vz násl.
Lepenicový špýchar. Čes. l. XII. 369. L. stavba. Čes. l. XIII. 71. Vz předcház. Lepenice.
Lepeničný. Bylo na něm víc díla l-čného než kamenného. Zvon IV. 80.
Lepič plakátů. Nár. list. 1904. 23. 2.
Lepidlo, a, n., fictoria (ars). Rozk. P. 1566.
Lepiti se kam jak. L. se *nač* jako namoklá hrouda. Hlk. VIII. 107.
Lepíž. Jakož bych byl viec lepíž k tobě. Um. roudn. 722. Vz Lepí.
Lepka, y, f. = *kukla, larva*. V zloděj. mluvě.
Lepný. Je lepný (snadno se přilepí; o frejíři). Zvon IV. 159.
Lepobarvý. L. kůže. Msn. Od. 206. Sr. Lepobarevný VI. 835.
Lepobytný. L. město, palác. Msn. II. 28., 206., Od. 33.
Lepočistý plášť. Msn. Od. 121.
Lepočlenitý štít, εὔκυκλος.
Lepodělný koráb. Msn. Od. 134., 163.
Lepoháček, čku, m. = *paklíč, šperhák*. Msn. Od. 312.
Lepohlazený vůz, korba, ratiště. Škod. Od. 91., 54., 5., Msn. Od. 51., Škod. II². 34., 130.
Lepohradbý. L. Troja. Škod. II². 153.
Lepohrazený. L. Troja. Škod. II². 6., 26., 106.
Lepohybký. L. ouško. Msn. Od. 277.
Lepojízba, y, f. Msn. Od. 249.
Lepojízdný lid. Msn. II. 19., 457., Hym. 9.
Lepokrasavičný. L. Sparta. Msn. Od. 203.
Lepokrouhlý. L. lehátko, štít. Msn. II 55., 261.
Lepokrový. L. koráb, loďstvo. Škod. II². 24., 132.
Lepokružný štít. Škod. II². 98., 108., 245.
Lepokvětný vousek. Msn. Od. 169.
Lepolesklý. L. zbroj. Msn. II. 53.
Lepoleskný luk. Mns. Od. 820.
Lepolící dívka. Msn. Od. 92. Sr. Lepolícný VI. 836.
Leponožka, y, f. = Hebe. Msn. Od. 177.
Lepoperný = *lepé peří mající*. L. pták. Nár. list. 19./11. 1897.
Lepopromytý plášť. Msn. Od. 194.
Lepoprudný. L. voda. Msn. Hym. 10.
Leporouchý. L. žena. Škod. Od. 91.
Leporučný meč, Msn. II. 295., veslo. Msn. Od. 163.
Leposkvoucí roucho. Škod. Od. 90., Msn. Od. 89.
Lepospletitý. L. roucho. Msn. II. 242.
Lepostavěný. L. sídlo, palác, Škod. Od. 61., 28., dům. Msn. Od. 63., hradba. Škod. II². 233.
Lépostný. L. roucho, Škd. Od. 38., tvář. Kká. Sion II. 156.

Lepostočitý. L. útroba ovčí (struna), provaz. Msn. Od. 323., 205.
Lepostolný. L. jitro. Škd. Od. 91.
Lepostrůjný, L. přilba, Msn. Il. 53., oltář. Msn. Hym. 1. Lepostrojná přilba. Škod. Il². 61.
Lepostružný. L. lůžko (lepě vystroužené). Msn. Il. 56.
Lepostvořený. L. tětiva. Msn. Il. 277.
Lepoštěpný cedr. Škd. Od. 75., Msn. Od. 76.
Lepotkanina, y, f. Msn. Od. 196., 243.
Lepotkanitý. L koltra. Msn. Od. 102.
Lepotvořený. L. kleště. Msn. Od. 47.
Lepověncovaný L. lovkyně. Msn. Il. 393., Hym. 35.
Lepovidný. L. podstavec, Krissa. Msn. Od. 102., Hym. 15.
Lepovýřezný. L. řemen. Msn. Il. 388.
Lepovýstavný chrám. Msn. Il. 86.
Lepozávojný. L. žena, Škod. Od. 65., Charis. Msn. Il. 344.
Lepozděný. L. město. Msn. Il. 5.
Lepozdobený. L. Afrodite. Škod. Od. 119.
Lepozkasaný. L. žena. Msn. Il. 163.
Lepozrobený výrobek. Msn. Il. 189., Od. 53.
Lepozrostlý. L. lýtko. Msn. Il. 62.
Lepše, komp. pl. nom. ve praedikatě: Ti byli by l. doma. Alb. 90ᵇ. (Mš.).
Lept, u, m. = *leptání.* Nár. list. 1903. čís. 250. 17., Dolen. Pr. 416.
Leptař, e, m. L. autotypií. Nár. list. 1903. č. 195. 6.
Lermistr, a, m., z něm. Lehrmeister. Dělal za robence u l-ra. 1566. Wtr. exc.
Les. Kde les kácejí, tam třísky litají (bez ztrát nelze vésti válku atd.). Us.
Lésa, y, f. = *rohož.* Baw. B. 6ᵃ., Ap. 217ᵇ.
Lésačka, y, f. = *žena chodící do lesa na práci.* Nár. list. 8./6. 1898.
Lesák, a, m. = *člověk v lese pracující.* Čes. l. XI. 58. Sr. násl. Lešák. — L., silvanus, brouk. Vz Ott. XXIII. 176.
Lesistý. L. výspa. Msn. Il. 225., Hym. 15.
Lesitý. L. země. Msn. Od. 16.
Lesklice, e, f., plusia, rostl. Vz Ott. XIX. 949.
Lesklobrněnec, nce, m. Msn. Il. 20.
Lesklohnědý vlas. Čch. I, Pov. 16.
Lesklokový. L. obloha. Msn. Od. 35.
Lesklokoží, n., Glanzhaut. Ktt.
Leskloovocný. L. jabloň. Škd. Od. 185. Sr. Leskoovocný.
Leskloramenný. L. služebnice. Msn. Od. 274.
Lesklosivý. L. hus. Msn. Od. 225.
Lesklošedý. L. oliva. Zr. Nov². 194.
Lesknavobílý. L. stádo. Msn. Il. 49.
Lesknavočistý kaftan. Msn. Od. 223.
Lesknavopásý. Msn. Il. 94.
Lesknavozářný pancíř. Msn. Il. 232. L stěny. Msn. Od. 328.
Lesknice, e, f. = *chrastice,* phalaris, rod trav latnatých. Vz Ott. XIX. 674.
Lesknovati. Mam. V.
Lesknutí, Lesknutí, Lesknúti. Mam. V.
Lesklý není dobře tvořeno. (Krok II. b 313.). Cf. Kovolesklý. Tedy jsou všecka derivata nesprávna: lesknatosť, lesknatý, lesknice, lesknokeř, lesknozlatý, lesknosť. Mš.
Leskoovocný. L. jabloň. Škd. Od. 104. Sr. Lesknoovocný.
Leskotnozubý pes. Msn. Il. 193.
Leskotný. L. třínožka, trepky, křidlo. Msn. Il. 444., 20., 254.
Lesňák, a, m. = *člověk zaměstnaný v lesích.* Pohorský l. Sá. XVII. 63. Sr. Lesák. Říkali jsme jim (zlodějům) obyčejně jen ‚lesáci'. Ib. XIII. 18.
Lesnatěti, ěl, ění. Když mravy jiných lesnatějí (stávají se hrubými; opak: ušlechtilejí). Koll. Sl. dc. I. 59.
Lesní panny, vz Panna.
Lesný, vz Lesní. L. hranice. Pšb. ol. II 471. — L = *lestný.* Baw. E. v. 1354.
Lestken = *lesken.* Mam. V. (Mš.).
Lestnomyslný. Msn. Od. 152.
Léstořech, vz Léskořech. Mš.
Leš (Lešak, Lisún), e, m. = *veliký muž bez* obočí, s vlasy a fúsy zelenými, telom chlupatým na rukách s dlhými drápami. Sbor. slov. 1901. 116.
Lešák, a, m., vz předcház. Leš. — L. = *lesák, medař,* apiarius, Waldbienenzüchter Bdl. Gl. 123., 149.
Leščiroh, vz Lščiroh. Mš.
Leščit = *udeřiti.* Někoho po hubě l. Haná. Hocb. 28.
Lešehrad. Eman šlechtic z L-du, spis. Srov. Zvon IV. 278., 462.
Leška Štěp. Sr. Lit. I. 924. — L. = *liška.* Na Hané. Šb. D. 47.
Lešpapírový. L. literatura (na lešpapíru tištěná). Jrsk. XXVI. 187.
Leština, y, f. = les u Chlumu. Čas. mor. mus. III. 136.
Létající tělo = *bílý sypký prach.* Zach. Test. 147.
Le tak. Procházka. Jiní čtou: Ale tak. Mš.
Léťátko, a, n., alta (inter volucres). Rozk. P. 165.
Letba. Mus. 1861. 114. Když by někto posekal zelee, kořenie a letbu. XV. stol. Snad chybně m. setby? Mš.
Letělý = *kdo letěl, spadl.* Hospodin vzvodí l-lé, dominus erigit elisos. Pass. 351. 1 (Mš.).
Letenský. L. silnice v Praze. Ruth. 807. U Letné.
Letice n. *feňiky rozletité; roztřepené ocasy.* Kol. Her. I. 231., 61.
Letinný. Už z něho byl l. = svá léta mající, dospělý. Val. Nár. sbor. VIII. 97.
Letkolusk, u, m., piscidia, Fischfänger, rostl. Vz Ott. XIX. 777.
Letmý. L. válec u plynového motoru. Ott. XIX. 961.
Letně = *chudě, nuzně.* Pel. XXXIII.
Letnice (svatodušní svátky). Vz Brt. Čít. 388. nn.
Letník, u, m. = *sýr.* Nedávali děkanu l-ká a másla. 1606. Mus. 1901. 373.
Letniti se. Ty rybníky se neletní. Pokr. 1886. č. 30.

Léto. V lete deň ako v zime týždeň. Rizn. 64. Léta, vz Jir. Prove 147. Je-li l. mokré, bývá v příštím roce drahota. Ott. Kal. 1904. V létě se nikdo neupeče, ale v zimě mnohý zmrzne. Us.

Letojší = *letošní*. L. vinobrání. 1610. Š. Pam. ol. 131.

Letora. Sr. Čad. 67., 110., 127.

Letostejný člověk = vrstevník. Klicp.

Letošek, ška, m. = *letošní tele*. Mš. Vz Letášně, Letošák.

Letošně = *letos*. L. bylo špatné léto. Nár. list. 1891. č. 257.

Letoviště, e, n. = bydlení na venku, Sommerwohnung. Rekonvalescenty posílají do lázní a letovišť. Vstnk. XIII. 384. Srov. Letovisko v VI. 844.

Letúcí. Ž. wit. 90. 6. (Sr. List. fil. XIV. 369.).

Leucin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 49.

Leukopýrit, u, m., ruda arsenová. Vz KP. X. 245.

Lev. I lva množství chrtů udolá. Tbz. V. 4. 413. — **L.**, *souhvězdí*. Kdo se narodí na lvu, bude silen, ale též zlostný. Mtc. l. 1891. 50. — **L.**, *znak*. Vz Kol. Her. I. 405. — **L.** *zelený* = římské vitriolum. Zach. Test. 147.

Levá Marie, spis. Srov. Zvon IV. 653.

Levduška, y, f., zdrobn. levduše. Krkon. Fr. Nečásek.

Leven. vna, vno, vz Levný.

Leviathan, u, m. = *stroj k mykání vlny*. Vz Ott. XX. 603.

Levněnka, vz Levoň. Mš.

Levo. Mistr má svú levú rukú na nemocného s leva sáhnúti. Rostl. G. 173ª.

Levomléčný bacillus. Vot. 83.

Lexikálně řeč spracovati. Vzáj. I. 68.

Lézti jak. Leze jako kotě mákem (zdlouha). Čes. l. XI. 269. Leze, jak pes pod kyj (nerad, zdlouha). Vlasť. I. 264.

Lež má křídla. Tbz. XVI. 261. Dával mu lži (říkal, že lže). 1515. Arch. XIX. 294.

Ležácký sklep v pivovarech, kde pivo leží, chlazený na 1—20 R. Ott. XIX. 820ᵇ. **L.** sud. Ib. **L.** žně = *pohodlné*. Jrsk. XXIII. 18.

Ležáctví, n. = *lenosť*. Byla vyhlášená pro svoje, jak tomu u nás říkají, l. Sá. Pr. m. I. 19.

Ležáček, čku, m., zdrobn. ležák (pivo). Kornk. 88.

Ležačka, y, f. = *líná ženská*. Chceš, bych tě zčipernil, ležačko? Sá. Pr. m. I. 150.

Ležer = *tmavý*. V zloděj. mluvě.

Leží Janko zabitý, *tanec*. Vz Brt. P. n. 911.

Ležmý pilník. Ott. XIX. 743.

Ležnosť, i, f., mendacia. Gloss. Klem. (Mš.).

Lha, y, f. = *liha*. Po lhách. Wtr. exc.

Lhář. Před lhářem nelži (nevěřil by ti). Lit. II 665.

Lháti, žlu, žleš, žlou. Zliv. Kub. fil. 1902. 249. Ti mluví mnoho a rádi lží. Luc. 60. Lhouce pro jméno mé. XV. stol. Uč. spol. 1903. III. 29. Selhú oni. Chč. Post. z r. 1522. (Výb. II. 636. 13.) Ve Věst. XI. 282., 283. doporučuje se: lžu, lžou, lže, lžíce. — **nač.** Každý takový lže na svú hlavu. Dolen. Vz tamtéž mínění Flš. Písm. 245. — **več.** Lže ve svou hlavu jakožto zlosyn nejhorší. Hrlš. Hus. 206. — **kým.** Když on mnú lže, já také tebú l. musím. 1512. Arch. XIX. 146. — **jak.** Lže, až se stěny rozstupuju. Vlasť. I. 234.

Lhostajenství, n. Pat. Jer. 15. 21.

Lhostajník, a, m., vz Lhostiník. Vel. 150. Sr. VII. 1314.

Lhostajný, vz Lhostejný.

Lhostejný. Zabijeme ho? Zabijeme. Necháme ho? Necháme. Bydž. Kšť. Lid. 5. — **k čemu:** k ženštinám. Zr. Čer. 42.

Lhota = *Praha*. V zloděj. mluvě. — **L.** Jan Kv., básník. Viz Lit. II. 412., 798.

Lhóta = *milosť, pardon*. Panic mu popře lhóty. Baw. T. v. 1088. Sr. Jir. Prove. 149.

Lhoták Kamil dr., assistent a spisov.

Lhotiti si = *lhůtu si dávati, ulehčení*. Prosba, v niež sobě nelhotil. Um. roud. 804. Mš.

Lhtáti = *hltati*. Mš.

Lhtavý = *hltavý*. Mš.

Lhůta. Dodávky na lhůty. Nár. list. 1903. č. 114. 18. — **k čemu:** k soudnímu odvolání. Vz Ott. Říz. III. 19.

Lhůtový. L. zboží, obchod. Nár. list. 1903. č. 114. 18., 165. 14.

-li. Vz Mš. Slov.

-lí: příp.: pradlí, rolí. Dšk. Km. 12.

Libačkový. L. péro = *husí*. Slov. Czam. Slov. 126.

Libadlo, a, n. (v kostelích). Chč. Post. 174ª.

Libenka, *lubenka*, sicyos, rostl. Vz Ott. XXIII. 128.

Libella. Citlivosť l-ly. Strh. Mech. 19.

Libercoul, a, m. Vz Čes. l. XIII. 134., Rybecoul.

Líbezný. My se vám vším líbezným dobrým odměníme. 1616. Schulz 68.

Lybchyně, Lybchyňský za Libchavský v VI. 852. oprav v: Libchyně, Libchyňský.

Libí = *libivý, libový*. Libie maso. Rhas. E. III. 8. Erb. čte: libý.

Libivosť, i, f. = *hubenosť*. L. mu chrbet obostří. Baw. Ezop. v. 2140.

Libo byly upraveny cesty mé, utinam dirigantur viae meae. Ž. wit. Libo mi rozuměti, utinam saperent. Ž. wit. Deut. 32. 29. Sr. L'ubo.

Liboce se, liboce, *tanec*. Vz Brt. P. n. 942.

Libohlas, u, **libohlásek,** sku, m. Dhnl.

Libohovorný. L. Muza. Vin. I. 30.

Libomudřectví, n. Krok II. b. 202. (1827.).

Liboplavný vítr. Msn. Hym. 79.

Libosladký spánek, Msn. II. 173., pastvisko, jídlo. Msn. Hym. 24., 16.

Libosměvný. L. Afrodite. Msn. II. 255., Od. 119. Sr. Libosmavý v VI. 854.

Libostně. Že se jest l. kochal v nesprávné útěše. Rozml. náb. Bud. 191. (Mš.). L. si připomínati. Jrsk. XXVIII. 1. 62.

Libostnosť, i, f. Nár. list. 1903. č. 257. 17.
Libostrunný. L. želva. Msn. Hym. 23.
Liboště = *libosti*, pl. nom. Šf. (List. fil. IX. 14.).
Libotvářný pokoj. Slád. Rich. 188.
Libotvorný. Látka k l-ným květům. Lit. I. 779.
Liboumný, kunstsinnig. Nár. List. 1885. č. 61.
Libovitý, macilentus. Mam. V.
Libový. Za Mus. na konci polož: Vstnk. X. 602. (libivý, XV. stol.).
Librovka, y, f. = *kůže librová, podešvová*, Pfundleder. J. Vávra. Hist. pam. Mniš. 38.
Libuša, les v Opavsku. Vlasť. III. 92., 136.
Libušák, a, m., vrch u Prahy. Ruth. 1064.
Líce. Nehlaď jen na líca, ale i na ruky. Rizn. 170. — L., facies, corpus (delicti). Vz Jir. Prove. 150.
Licemburk = *Lucemburk*. Do L-ka. Kar. 52.
Licemburský, jinde lucemburský. Kar. 12.
Líceměrec, rce, m. = simulator. Greg.
Lícní sliznice, Wangenschleimhaut, přední a zadní žíla lícní (lícnice), vena facialis anterior et posterior, společná žíla lícní (lícnice), vena facialis communis; bolesť lícní čivu trojklanného, prosopalgia; obrna čivu lícního, prosopoplegia, paralysis nervi facialis; rozštěp lícní, prosoposchisis, schistoprosopia; jednostranné pokračující l. úbytě, prosopodysmorphia, hemiatrophia facialis progressiva. Ktt.
Lícnice, e, f., vz předcház. Lícní.
Licoměrnictvo, a, n. Ev. ol. 325.
Licoměrník, a, m. Rozk. P. 871., R. 70.
Licovka, y, f., druh *cihel*. KP. IX. 194.
Ličidlo, a, n., phytolacea, rostl. Vz Ott. XIX. 700.
Ličidlový. L. skřínka. Jrsk. XXVI. 90.
Ličit = *čítati*. Prus. Slez. Čes. l. X. 423.
Líčko, a, n. = *očko* (tkané) *k povlakům*. Kbrl. Džl. 14.
Ličný. To d'eťa je ličné (dobře vypadá). Slov. Czam. Slov. 146.
Lidně v I. Př. 188. Jir. praví, že lze čísti: vlídně.
Lidoblažívý král. Msn. Od. 186. Vz násl.
Lidoblažný Hyperion. Škd. Od. 196.
Lidobojstvo, a, n. Národ. list. 1902. čís. 225. 1.
Lidoborce Ares. Msn. Il. 70.
Lidohromec, mce, m. L. Bonaparte. 1805. Lit. I. 247.
Lidohubce, e, m. Msn. Od. 112.
Lidojiez, a, m. = *lidojedec*. Mš.
Lidokrušný. L. bitva. Msn. Il. 234.
Lidomámenec, nce, m. = *kdo mámí lid*. Jrsk. XXV. 47.
Lidomluvný. L. dívka. Škd. Od. 83.
Lidomorný boj, Msn. Il. 42., jed. Msn. Od. 16.
Lidový. L. zpěv a hudba za starší doby. Vz Nejed. 351.
Lidožral, a, m. Škd. Od. 154.
Lidský. Když zachvátí lidské hlavy pošetilosť, marná všecka práce vymluviti davům jejich domněnky. Tbz. V. 1. 319.
Lidstvospasný. L. snahy. Nár. list. 1885. č. 109.
Lidumilnosť. Nár. list. 1903, 312. 21.
Lidumilný, menschenfreundlich. L., *Upt*: lidumilý. Mš.
Lidumilství, n. Krs. Ten. III. 9.
Liduprázdný. L. údolí. Jrsk. XIV. 131.
Liduš, *Liduše*, e, f. = Ludmila. Dšk. Km. 50.
Lienka, y, f. = *sluníčko* (brouk). Sbor. slov. 1901. 186.
Lier J. Vz Flš. Písm. 737., Zvon III. 71.
Lieskovka, y, f. = *kuna s pomerančovým podhrdlím*. Sb. sl. 1901. 154. Srov. Skalnička.
Ligatura. L. notové. Vz Nejed. 351.
Ligistický. L. vojsko (ligy). Tbz. V. 9. 199.
Ligrus, u, m. = setební míšenec. Ott. XIX. 710.
Liguit, u, m. = *druh hnědého uhlí*. Nár. list. 23./8. 1896. Dhnl.
Líha, y, f. = *prkénko uprostřed se žlábkem*. Koulí se po něm vejci při hře velikonoční. První kulí, a když kulí druhý a jeho vejce ťukne vejce prvního, patří mu obě, neťukne-li, ztratí obě. Štěpánovice. Kub. List. fil. 1902. 249. — L. *u formanského vozu*. Vz Šteňha.
Líhnutí, n. Období l. osutiny, stadium incubationis s. latentiae. Ktt.
Líhoplynový. L. vařidlo, kamínka, žehlička, pražítko. Nár. list. 1903. č. 140. 5.
Lihotavý kmit hvězd. Al. Mršť. Vz Ligotavý v VI. 861.
Lihotný. Mrštil dřevce l-tné, φαεινός. Msn. Il. 72.
Líhožárový. L. lampa. Nár. list. 1903. č. 140. 5.
Líhuprostý. L. ovocná šťáva. Nár. list. 1903. č. 140. 5.
Lichevný = *lichvářský*. L. obchod. Čbč. S. II. 255b. Vz Lichevní.
Lichobarvý = *liché barvy majicí*. Národ. list. 1884. č. 325.
Lichokletva, y, f. Vynikal lstí a l-vou. Msn. Od. 293.
Licholesklý. L. dráha. Hrlš. Hus. 77.
Lichomluvka, y, m. = *žvanil*. Msn. Od. 51.
Lichomluvný. L. slova. Msn. Il. Předml.
Lichoprstec, rstce, m. Srov. Zvon III. 650.
Lichoprstý. L-stí ssavci, perissodactyla. Vz Ott. XIX. 486. Sr. Sudoprstý.
Lichoradka, y, f. = střídavá zimnice, malaria. Nár. list. 1901. č. 24.
Lichostrojený. L. síť. Msn. Od. 117.
Lichota. Roboty do lichoty, soboty. Vlasť. I. 239.
Lichotiti se čím k čemu. Vlčice chvostem lichotí se k chovancům. Škod. F. 53. — oč. L. se k někomu o jeho lásku. Slád. Cor. 63.

Lichovědný padouch, ὀλοφώια εἰδώς. Msn. Od. 258.

Lichověstný posel, osud, Msn. Il. 268., 212., pták. Msn. Hym. 34.

Lichva je koza, která sůl, ještě bude veliká štuka, líže, až jí nic neostane. Velesl.

Lichý. Liché představy budí lichá očekávání. Nár. list. 1903. č. 284. 1. L. Mílek (neupřímný). Koll. III. 72. Řeka licho (nerovně) tekoucí. Koll. II. 8. L. mzda (marná). Lichý boj vésti. Koll. 14. (Sbor. čes. 275.) — L. = *bídný*. Baw. E. v. 1547., 2154. Sr. Jir. Prove 153.

Lijav, u, m. = *liják*. Lit. I. 771. (Linda).

Lijavičný Zefyr. Msn. Od. 218.

Likařství, n. = *lékařství*. Uč. spol. 1902. 24. L. požívati. 1561. Ib. 1903. XIII. 5.

Likérový. L. továrna. Nár. list. 1903. č. 284. 21.

Liknovati se čemu. Sedláci musieť se vodě neliknovati (vodu si oblibovati). Svár Op. mus. 199b. (Mš.).

Likvice, pole a louky u D. Brtnice. Čas. mor. mus. III. 136.

Likvidní listiny, námitky. Stieb. 168., 133., 134.

Likvidnosť, i, f. L. (pohledávek). Stieb. 145., 148., 151. L. úroků. Národ. list. 1903. č. 114. 17.

Likvidování, n. Náhlé l. směnečního portfeuillu. Nár. list. 1904. 147. 17.

Lilečtí, sekta náboženská. Mart. S. Před. XI.

Lilialní čistota (lilie). Zr. Zahr. 63. — L. luznosť (dívky). Zr. Leg. 60.

Limák, a, m. = *struhař; prkndř*, Brettsäger, sarrator. Tk. M. r. 184., 186.

Límcový plášť. Zvon III. 21.

Límec španělský, paraphimosis, nemoc. Ktt.

Límečkový. L. rukávce = příčné, všité v límečku. Haná. Čes l. XII. 234.

Limnimetr, u, m. Strb. Mech. 284. L., vz Vydmoměr, nástroj k měření amplitudy stoupání a klesání vod mořských. Z řec. λίμνη, jezero, moře.

Limnologie, e, f., z řec. Vz Vstnk. XIII. 122. nn.

Limonádový. L. bonbony. Nár. list. 1903. č. 148. 19.

Limoun, u, m. = *limon*. Lbk. 30., 33. Za volej a limouny. 1511. Arch. XIX. 49.

Linarit, u, m. = *ruda olověná*. Vz KP. X. 276.

Linda Jos. Vz Lit. II. 864. a hl. 865., I. 350., 763., 924.

Lyndyšový. L. sukně. 1511. Arch. XIX. 9. Vz Lindišový.

Lingulový pískovec. Ott. XIX. 789.

Linkovní = *klamný, falešný*. V zloděj. mluvě.

Linole-um, a, n. = tkanina povlečená fermeží lněného oleje, k níž dáno prášku korkového, pryskyřice a barvivých látek. Ott. XVIII. 720.

Linšaft, u, m. Aby mu kúpil za půl hřivny každý prodej a k tomu přidal třidcátou nad Žehulí na l-tě 1524. Arch. XIX. 424.

Líný jako valach. Čes. l. XIII. 176.

Lipání, n. Veřejné l. (dražba). Vin. I. 319. Sr. Lipati v VI. 867.

Lipej = *lépe*. XVIII. stol. Čes. l. XII. 16. Tamtéž: lipe.

Lipenský Pravosl. Vz Přibyl Ant.

Lipiny, les u Bzence na Mor. Čes l. XIII. 476.

Lipka Fr., spis.

Lipnice, e, f., poa, rostl. Vz Ott. XIX. 979.

Lipničanka, y, f., přítok Čierne Oravy na Slov. Sl. sb. 1901. 162.

Lipnouti kde jak. Mládenci tak lipnů za ňou, ako osy za sladkými hruškami. Rizn. 174.

Lípové = *dvéře*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.

Lípový květ. Při trhání ho musí se pozor dáti, aby trhajícího neštípla včela, jinak koření i suché v nemoci více škodí než prospívá. Nár. list. 1903. č. 285. 3. — *Lípový, lašský tanec*. Čas. mor. mus. I. 31.

Lipšcunek, nku, m. = *šátek na krk*. Lašsky. Čes. l. XI. 114.

Lír, rostl. Vz Ott. XIX. 142.

Lis, u, m. L. na tašky (střechové). Vz KP. IX. 163. L. na spracování cihlářské hlíny. Vz ib. 128. Patentní l. na slámu ve spojení s parní mlátičkou. Nár. list. 1903. č. 134. 21.

Lisa, y, f. = *liška*. Baw. E. v. 1586., 1827.

Lisátko, a, n. L-tka kvielechu tvrdě. Baw. Ezop. v. 742.

Lisavochytrý hovor. Msn. Od. 136.

Lisec, sce, m. Múcha sedši lisci na lysinu jeho zlá hosti. Ezop. Baw. 1536. L. rukú v hlavu vpeří. Ib. 1539. — L., *hora*. Sbor. slov. VII. 115.

Lisek, hora u Nové Vsi u Berouna. Us. — L. rybník u Dl. Brtnice. Čas. mor. mus. III. 136.

Lisenec, nce, m. = *lisátko*. Baw. E. v. 732.

Lisovací stroj na hlínu. Vz KP. IX. 284.

Lisování tašek na střechu. Vz KP. IX. 163.

List. Vinohrad na šestém listě = šest let starý. Mor. Čes. l. XII. 248. Jsme všeci jako ten list na stromě (pomíjející). Čes. l. XII. 276. — L = *listina*. O listech starší doby. Vz Arch. XIX. 611. — L. = *dřevěný válec na čistění vlny*. Ott. XX. 603.

Lisťák, u, m. = *hrnec*. Dšk. Km. 29.

Listinář, e, m. = *sbírka listin*. Vz Lit. I. 58., Mtc. 1904. 135.

Lístkový. L. krajky. Vz Krajka. — L. = *písemní*. Provedl svědomí živé i l. Půh. ol. III. 629. Sr. Listní.

Listnatec, rostl. Sr. Ott. XXII. 129.

Listohlod, a, m., phyllobius, rod nosatců. Vz Ott. XIX. 693.

Listopad. Hřímá-li v l-du, bude příští rok úrodný. Us. Kvetou-li v l-du znova stromy, bude zima trvati až do května. Ott. Kal. 1904.

Listopadový. L. noc = sychravá. Tbz. V. 6. 130.

Listošelestný. L. krajina. Msn. II. 37.

Listovací stroj na čištění bavlny. Ott. XX. 600.

Listovaný. L. krajky. Vz Krajka.

Listovitý. L. sarkom (lupenitý, lupenovitý), sarcoma phyllodes. Ktt.

Listruvý. L. sukně. Lišeň. Mtc. 1902. 110.

Lisún, vz předcház. Leš.

Lišácký. L. oči (bystré, chytré), diplomat. Tbz. V. 6. 197., III. 2. 410.

Lišatkový. L. ploty. Vz násl. Lišatky.

Lišatky, pl, f. = *plotové tyčky* Pelhřimov. Kub. List. fil. 1902. 249.

Liše = *nectně, neprávem.* Múcha zdobící se chválú liše vece mravenci v své pýše. Baw. Ezop. 1724. Rači nás v hore nevoditi, l. (spíše) v rozkoš provoditi. Kunh. 151ᵃ. Buď všecho smutku l. zbavena (adj. fem. Vz List. fil. 1898. 327.).

Lišej červený kuželovitý, lichen ruber acuminatus, l. chřípí, eczema aditus narium, l. mokvavý přímětovitý, eczema impetiginoides; červený l. otrubovitý, pityriasis rubra, rothe Kleienflechte; mokvavý l. cizopasníkový, eczema marginatum (parasitarium); mokvavý l. končetin, eczema extremitatum; prostý červený chrásťový mokvavý l. krajiny obočí, e. regionis superciliorum simplex rubrum impetiginosum; l. mokvavý kštice, e. capillitii; l. mokvavý líce, e. faciei (úplný, totale, částečný, partiale); mokvavý l. líce vousatého, e. faciei barbatae (prostý, simplex, chrastovatý, impetiginosum); mokvavý l. okraje řasového víček, e. marginis ciliaris palpebrarum; mokvavý l. příjičný, e. syphiliticum; mokvavý l. rodidel, plodidel, e. genitalium; mokvavý l. sliznice nosní, e. mucosa narium (červený, chrástový, prostý); mokvavý l. trupu, e. trunci; mokvavý l. zánětový, e. inflammatorium; l. otrusový, otrusovina, pityriasis versicolor, Kleienflechte; l. pásový, cingulum, Gürtelflechte; l. příjičný, lichen syphiliticus; l. špinavý, rupia, rhypia; špinavý l. příjičný, rupia syphilitica. Ktt. Dva lidé nemají foukati proti sobě do ohně, přifoukalit by si z něho navzájem lišej, který je rudé barvy. Mtc. l. 1897. 59.

Lišejový. L. povlaka, pannus eczematosus. Ktt.

Liší = *liščí.* L. šuba za 9 zl. Půh. brn. III. 364. L. cesta. Ž. pod. 62. 11.

Lišidlo, a, n. L. slov. Vz Hlavn. 52.

Lišiti se čeho = *zbavenu býti čeho, pozbyti čeho.* Lišil se i posledního zbytku. Pal. II. 2. 274. Co vítěz lišil se odměny, o kterou zápasil. Ib. 360.

Liška, na Hané leška, u Znojma a Brna hl'ška. Sb. D. 43., 147. Umí lišku liškou honiti = je vypálený, chytrý. Zliv. Kub. List. fil. 1902. 249. — **L.** = *otvor v pudlovací peci,* kterým se plyny odvádějí. Vz KP. X. 153. — **L.** *Em. K.,* čes. malíř. 1852.—18./1. 1903. Vz Národ. list. 1903. č. 19. 2., Alm. XIV. 126.—131., Zvon III. 251.

Lišně, pandia. Rozk. P. 2048. — **L.** = *rázně.* Mnoho od toho l. Mark.

Lišnec, šence, m. (či lisnec?). Zlapajte nám lišence mladé (vulpes parvulas), ježto hubie vinnici. B. ol. Cant. C. II. 15. (Mus. 1864. 295). Orel lišence vzhati. Ezop. Baw. 732.

Lištef = *lištev, lištna.* Vz VI. 874. Slez. Vyhl. II. 309.

Liština, y, f. V L-ně, pole u Červ. Lhoty. Čas. mor. mus. III. 134.

Líta. Rybáři dovezli kádě, ohnoutky, líty, provazy. Strn. Poh. 49. Vz Lýta = vodní sud. VI. 908.

Litargir (*litargyr*), u, m. **Mast** z l-ru. Rhas. E. I. 58. Vezmi l-ru dva loty. Lék. B. 46ᵃ.

Lítavka, y, f. = *lítavá husa.* Je jako l. = *lubený.* Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 176.

Lítavý. L. křídla (kterými se lítá), Faust. 69., drak (lítající). Ib. 81.

Lítec, tce, m. = *litý člověk.* Baw. T. v. 741., 751.

Lítějí = *lítější.* Z toho naň Julianus l. byl. Pass.

Literarhistorik, a, m. Jeř. Rom. básn. 65. Lépe: literarní historik. Mš.

Literářiti. Kornk. 206.

Lithyalin, u, m. Pomocí l-nu a hyalithu vyráběli neprůsvitná skla. Hlasy východoč. 14./6. 1892. Dhul.

Litina bílá, šedá; výroba l-ny či surového železa. Vz KP. X. 139., 141., XI. 144. nn.

Lítně. Ta voda je l. (velmi) studená. Luc. 46. Sr. Lítě.

Lítný. Lítnější (hněv) zažiehá sě, saevior ira ardet. Fagif. 20ᵇ. L. smrť, furibunda mors. Mam. A. 23ᵃ. (Mš.).

Líto, a, n. Choditi s lítem. Vz Vyhl. Obrz. 116 nn.

Litovati koho v čem. Měli byste mne v tom nákladu (peněz) l. Arch. XX. 71.

Liturgický. L. hry, zpěv starší doby. Vz Nejed. 351.

Liuhem. Vz Osv. 1896. 196., 372., 462.

Liutice. Vlasta l. Dal. C. 15. 1.

-livý konc. Její vznik. Vz List. fil. XXVII. 231.

Lízati. Jakoby po mna lízlo (je mi nevolno). Domžl. Čes. l. XII. 384. Líznouti se = ulíznouti se. Mš.

Ližné, ého, n. = *poplatek akcísu podobný* do komory panovníkovy. Cod. dipl. Mor., IV. 6. (Bdl. Gl. 135.) L. = plat za skládání nádob. 1268. Reg. II.

Lnáře. Když nechtěla býti na Lnářích, přestěhovala se do Březnice. 1488. Arch. XIX. 239.

-lo příp.: nemehlo. Dšk. Km. 12.

Lobeda = *lebeda.* Rostl. D. 89ᵇ. 1.

Lobejej, e, m. Učin kúpel z bylin horkých, jako jest: divizna, chvojka, polej, brotan, lobejej (?) nebo žlútenník. Rhas. E. 85. (Mš.).

Loď. Z lodi, která se topí, stěhují se myši. Hav. Chamr. 128.

Loděkryvný přístav. Msn. Od. 73.

Lodikrovný. L. rejda. Msn. Od. 147.

Lodilomný. L. místo. Škod. F. 122.
Lodinník, a, m., nauta, *lodník.* Rozk. P. 2492.
Lodislavný muž. Škod. Od. 90., 101., Msn. Od. 89.
Lodivod, a, m. Národ. list. 1885. č. 151. Lépe: lodivoda. Mš.
Lodívrácení, n. = *návrat lodí.* Mark.
Loganice, e, f., nadávka. Dšk. Km. 41.
Logika: umnice Jg., umice Mark., myslitelstvo, pvavomysl Mark., pravomyslnosť F. Šír, slovice. Mat. Benešovský. L. zaměstknává se správností lidského myšlení, Mark., bádáním o poznání a jeho původu. Hš. (Krec. 5) Dastichova l. jedná o formách a normách správného myšlení; Kadeřá kova l. jedná o pravdě našich myšlének; Masarykova l. jest věda o pravidlech, kterými se spravuje duch náš při přesné práci vědecké. Krc. 17., 23., 19.
Logr, u, m., z něm. Lager. Zašel s ním do logru k ohňům. Zvon III. 103. — L. = *vyvařená semletá káva, zbylá po scezení tekutiny jejím obsahem nasycené.*
Loh, u, m. Ječmen a oves váže se do lohu, do pokladin (náruč ho obváže se skrutkem a postaví se). Slez. Vyhl. II. 323.
Lohmo, transversaliter. Mam. A. 36ª. Dle List. fil. 1893. 218. chybně. Mš.
Lochna, y, f. = *díra.* Lochnu majstrovat = dělati díru. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141. Sr. Loch.
Lojovní. Pojedl kus l. pečeně. Světz. 1883. 203.
Lojska ma galaty z vojska a košulu z huši, potrhať ju muši. Popěvek. Slez. Vyhl. II. 258.
Lóka = *louka.* Záp. Mor. Šb. D. 79.
Lokálka, y, f. = dům lokalisty (kněze). Strn. Poh. 135.
Lokeš, kše, m. Hra na Lokša. Vz Sbor. slov. 1900. 180., Sb. sl. 1902. 70.
Loketník, a, m. = *kdo prodává zboží na lokte.* Rais. Lep. 171.
Lokomobila s mlatičkami a lisy na slámu. Nár. list. 1904. 135. 21.
Lokomobilový. L. složení stroje. Nár. list. 1903. č. 136. 9.
Lokomotivka, y, f. = místnosť, kde dělají lokomotivy. Nár. list. 1903. č. 298. 21.
Lokořice, vz Lekořice. Mš.
Lokšovica, e, f. = *polévka nudlová.* Lišeň. Mtc. 1902. 112.
Lokštivý = *lehtivý.* Volyně. Čes. l. XIII. 124.
Loktati = *lokati.* Hus. Post. 87ᵇ. Vlk vodu loktaše. Baw. v. Ezop. 266.
Loktibrada, y, m. = divý mužík, který měl bradu na loket dlouhou. Vz Kál. Slov. 35.
Lolo = *kráva.* V dětské řeči ve Slez. Čes. l. XI. 842., Vyhl. II. 232.
Lom, u, m. = *přirozená jeskyně, díra ve skále.* Baw. Ar. v. 4019.
Lomenice. Východočeská l. Vz Nár. sbor. 1904. 12. nn.
Lomfešt, lamfešt, u, m. = *kůl k označení dovolené výšky vody.* Arch. XX. 522., 471.

Lomibuk. Opálený l. Národ. list. 1904. 128. 9.
Lomikámen, *lupkámen,* saxifraga, Steinbrech, rostl. Vz Ott. XXII. 700.
Lomivosť, i, f, Uzlovitá l. vlasů (vousů), trichorrhexis nodosa. Ktt.
Lomňanka, y, f. = přítok Biele Oravy na Slov. Sb. sl. 1901. 162.
Lomnický z Budče Šimon. Vz Mus. 1902. 549.
Lomozitý vítr, turbo confringens. Pror. ol. 24ᵇ. Isa. 28. 2. Dle Mš. není jisto. Sr. Lomozivý.
Lomozivý hluk. Tbz. V. 9. 90.
Lon = *len.* U Krnova. Šb. D. 57.
Loncký = *lonský.* Dšk. Km. 38.
Loos Kar., prof. a spis. † 14./4 1903. v 41. r.
Lopata. Musím trpěti až do lopaty (do smrti). Klat. Čes. l. XI. 368. Ten chléb není ze zlaté lopaty (není dobrý). Vlasť. I. 233.
Lopatka. L-tky křídlovité (křídlovitě odstávající), scapulae alatae, flügelförmig abstehende Schulterblätter. Ktt.
Lopatkoramenní. Hostec svalstva l-ho. Ktt. Vz Lopatkový hostec.
Lopatkový. Maní či zvratný pohyb l-vý, Scapularreflex; l. hostec, scapulodynia rheumatica. Ktt.
Lopejská, potok na Zvolensku. Sb. sl. 1902. 51.
Lopocenina, y, f. = *lopocení.* Duševní l. Hlk. X. 173.
Loreta, y, f. = *přádelna.* V zloděj. mluvě.
Loriš Jan, prof. a spis. Sr. Vyhl. I. 60.
Lornéttovati koho = lornéttem pozorovati. Čch. II. Pov. 222.
Lositi. Losili sů, sortiti sunt (losovali). Gl. roud. 39ᵇ., Krok. 1888. 404.
Loska = *luska.* Lišeň. Mtc. 1902. 435., 442.
Loskomina, y, f., obstupa. Rozk. P. 2444.
Loskot Em., žurnal. † 17./4. 1902. maje 28 let.
Lotoflavin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 520.
Lotosí, n. Zlaté l. Zub. Még. 33.
Lotosný list, květ. Zub. Még. 23., 34.
Lotovné, ého, n. = *poplatek se hřivny stříbra* dávaný při kupu a prodeji, vybíraný ne v hotových penězích, nýbrž ve váženém stříbře; platil se lot z každé hřivny (pro purificando argento). Ve středověku slul náčist. Vz Jir. Prove 156. L. platiti; Abych vám sčekal lotovního. Arch. XXI. 7., 103.
Lotříček, čka, m., zdrobn. *lotr.* Faust. 176.
Lotrinský oheň = směs chloridu sirnatého se sirouhlíkem a ammoniakem. Vz Ott. XXII. 26ᵇ.
Lotrit, u, m., nový nerost. Vz Vstnk XI.. 841.
Lotrovati se = toulati se po místech suchých. Chč. S. II. 214ᵇ.
Lotrstvo, a, n. = *lotrovstvo.*
Lotryně, ě, f. Lotr a l. Rokyc. Post. 21ª.

Lotryňský. Jsi lotryně l-ská. Zvon III. 226. Lotr l. (nadávka). XVI. stol. Zvon II. 610.

Lotynka, y, f. = Charlotte. Dšk. Km. 38.

Loubkař, e, m. = *kdo dělá loubkové zboží.* Čes. l. XI. 371.

Loubkovice, e, f. = *loubková nůše.* Dšk. Km. 41.

Loubkovina, y, f. = *dílo loubkové* (nůše, košatina). Tbz. V. 9. 39.

Loubkový vůz = mající košatiny z loubků. Tbz. V. 9. 70.

Loučník, u, m. = *svícen na louč.* Čes. l. XI. 338.

Loučný grunt (louka). Arch. XX. 264.

Loudati se kam, kde. L. se jako liška na myši v lese. Frant. 51. 4.

Loudavochodný kůň Msn. II. 138.

Loudnice, pole u Stejště. Čas. mor. mus. III. 136.

Loun, u, m. Na vodě dělají se louny (kruhy, padne-li do ní nějaké těleso). Us. Vys. Mýto. Mš.

Loupák, u, m., druh *pluhu.* Nár. list. 1904. 135. 22.

Loupání, n. Období loupání-se při osutinách, stadium desquamationis, exsicationis. Ktt.

Loupavý. L. nátcha. Čes. l. XIII. 9. L. zánět plic, pneumonia desquamativa. Ktt.

Loupež, e, m. Kůň loupežem vzatý. 1511. Arch. XIX. 49.

Lousknouti čím: očima (mrsknouti) Hlk. VII. 48. Vz Louskati.

Louteny = *štenýře,* Dšk. Km. 18.

Loutenista, y, m. L David. 1724. Hrubý. 252.

Loutka = *stvol?* Zefyr loutky nese trávníkům. Koll. II. 271.

Loutnický. L-cká šelma. Jrsk. III. 345. Sr. Loutník.

Loutník, a, m. = *hudec.* Tk. M. r. 184.

Loutnista, y, m. = *loutník.* Tk. M. r. 184.

Loutnonosný. Zub. Még. 23.

Louže *smrti* = *peklo.* Luc. 44., 45.

Lověhaber, bru, m. = *plat, jenž se dával lovčím,* avena forestaria, oves pastevní, lesní. Cod. dipl. mor. VII. 872. (Bdl. Gl. 136.—137., Mš.).

Lovecky. Údolí l. procházeti. Jrsk. VI. 1. 104.

Lovek, vku, m. = *část luku.* L. luku břinkl. Msn. II. 61.

Loviště, ě, n. S l. vodu pustiti. Arch. XX. 424.

Lovka, y, f. = *záminka.* Vy dycky hledáte jakúsi lovku. Val. Čes. l. XIII. 77.

Lovkyně, ě, f. Škd. Od. 92.

Lovoný, = *měsíc.* V zloděj. mluvě. Sr. Bělák, Holák.

Lový = *bohatý, hodný.* V zloděj. mluvě.

Loza, y, f. = *Můra* (strašidlo). Slov Kšť. Pob. 276.

Lozunkéř, e, m. Arch. XXI. 416.

Ložce, e, n. Zánět v okolí nehtů n. ložce nehtového, panaritium (digititis, dactylitis) cutaneum seu subunguale. Ktt. Sr. Ott. XIX. 139b.

Lože = uterus, *břicho.* L. života svého. Baw. Ar. v. 40.

Ložice, e, n., cubile, zdrobn. lože. V těsném ložicu. Ž. gloss. 167a.

Ložiskový. Vleklý l. zánět míchový. Ktt.

Ložmistrová, é, f. (v divadle). Sá. Upom. 251.

Lpěti kde, jak. L. na někom, jako židé na messiáši. Tbz. V. 9. 247.

Lsťavý. Kde jest lstiavé sedlo skryto. Baw. Ezop. 2146.

Lstíti koho = *klamati.* Baw. E. v. 1839. 2504. a j.

Lstivec, vce, m. = *člověk lstivý.* Tbz. V. 1. 224.

Lstivo = *lstivě.* Oko l. hledné. Krist. Šf. 64. (Mš.).

Lstivý jak: jako kuna. Sá. XVII. 52.

Lstně. List. fil. XVI. 50.

Lščiroh, u, m., carneolus. Rozk. P. 104.

Lšťavý = *lesklý.* Baw. E. 2146.

L'ubadlo, a, n. L'. líbati. Chč. S II. 271a. Vz Libadlo.

Lubenka, vz Libenka.

Lúbí, n. = *loubí.* Sama kárala s mužema vjíti v lúbí: Olom. Jos. 2. 6.

Lubojacký Angelus, kněz a spis., nar. 1850. Vyhl. I. 76.

L'ubovati = *milovati.* L. pokoj. Chč. S. II. 147a.

L'ubšie = *milejší* z l'úbý. Pel. IX. Všeliká novina l'ubší jest nežli věc jiná. Jid. 70

Lucemburák, a, m. = *Václav IV.* Tbz. II². 419. Vz Lucemburčan.

Lucerna. Je učiněná l., jen mu dát do žaludku svíčku (o hubeném). Zbirov. Čes. l. XI. 270. — L. = *druh většího světélka v bahně.* Us.

Lucidář, e, m. Školu od l-ře a grammatiky začíti. Kom. Did. 289.

Lucie. Na sv. Lucii nemá se příst, že by se zmotaly cívky. Hoř. Štěpánice. Čes. l. XI. 78., A svatá Lucie ukazuje svou moc, neb dává nám nejdelší noc. Smíš. Zvyky vz Vyhl. II. 10. nn., Brt. Čít. 363.

Lucipeřina, y, f. To je l. (pes a kočka). Nár. list. 1900. č. 202.

Lucubrace = *spisy.* Kom. Did. 293.

Lučeček, čku, m., zdrobn. luk. Hauer 12.

Lučec, čce, m. (patrně z. luku) = *drnkací* nástroj starší doby. Vz Nejed. 121.

Lúčenja = *loučení.* Slov. Sb D. 71.

Lučieček, čku, m., zdrobnělé lučík, luk. Baw. I. v. 1452.

Lúčiti koho kam: k zemi = udeřiti jím o zem. Baw. I. v. 786.

L'učivo, a, n. = *louč; noční knůtek.* Hauer 9., 12.

Luda, y, f. = *Ludomíra.* Dšk. Km. 7. — Vz násl. Ludouš.

Luďák, a, m. Tam přišli luďáci. Msn. Od. 232.

L'udie. Vz Lud.

Lúditi s kým = *klamati, mámiti ho.* Baw. E. v. 2466. Vz Louditi.

L'udmě, vz Lidmě.

Ludmila. O sv. L-le (16./9.) vz Vlast. I. 173. (pranostiky).

Ľudmý = *mámivý, klamný.* Ľudmý človĕk. Posud na Tábor. Mus. 1881. 332.
Ludosvĕtec, tce, m. = *podvádĕč, klamač, jenž lidi svádí.* Jir. v Mus. 1864. 316., Hš. Ostersp. 90.
Ludosvĕtství, n. = *šízení, klamání.* Hš. Ostersp. 90. Vz předcház. Ludosvĕtec.
Ludouš, e, f. = Ludomíra. Dšk. Km. 50. Vz Luda.
Ludráctví, n. Rais. Lep. 356.
Ľudsky. Doma ako doma, medzi ludmi ľ. Rizn. 63.
Luft, u, m., nĕm. Lufty = dvory, kam chodí vĕzňové na procházku. Praha 104.
Lufta, y, f. = *lutna,* z nĕm. Lutte = *prkenný komín v dolech k provĕtrávání.* Grm. XII.
Luh, u, m. I zabĕže ona do luha. Baw. E. v. 829.
Luk. Nenapneš ohromný l., bys zastřelil myšku. Zr. Kom. 36. — L. u *sedla* (oblouk). Frant. 13. 39.
Lukařský. L. škola. Nár. list. 1903, č. 137. 25.
Lukati. Medvĕd lukající učinĕn jest mnĕ, ursus insidians factus est mihi. Pror. ol. 96b. Jer. 3. 10. (Mš.).
Lukno, a, n. = *míra.* De lukno mellis denarium. 1240. Reg. I. — L. = *koš.* V luknech chléb hodovníkům roznášel. Msn. Od. 307.
Lukohojný = *mající mnoho luk.* L. zemĕ Škd. Od. 65.
Lukonoš, e, m. = Apollon. Msn. Hym. 3.
Lukoslav, a, m. L. Apollon. Škod. Il². 69.
Lukostřela, y, f. = *lukostřelba.* Msn. Od. 115.
Lukostřelný. L. Parthie. Slád. Ant. 73.
Lúkoť, ĕ, f., cantus. Rozk. P. 2049., Bhm. hex. 717. Vz Loukoť (vozu).
Lukotvornĕ. Kde zátoka l. se točí (tvoříc luk, na způsob luku). Mark.
Lukrativnĕ nĕco využitkovati. Nár. list. 1904. 17. 17.
Lulati = píti z láhve tak, že vzduchové bubliny působí zvuk. Val. Čes. l. XIII. 416.
Lulící = bůžkové podřízení Kovovladovi. Vz Čes. l. XII. 407.
Lulovati = *jásati.* Ženy uvítaly nás lulující. Stan. II. 35.
Lumcovati = *lomcovati.* Us. místy. Mš.
Lumek, rhyssa, hmyz. Vz Ott. XXI. 678.
Luminiscence, e, f. Vz Vstnk. XII. 428.
Luminiscenční. Vz Vstnk. XII. 428.
Luminism-us, u, m. Mohutný l. Nár. list. 1904. 154. 13.
Luminosnosť, i, f. Nár. list. 1903. č. 80. 13.
Lumírovec, vce, m. = *přispívatel do Lumíra* (časopisu). Mus. 1901. 307.
Lump, a, m. Na lumpa ani Pambu nenastarči. Slez. Vyhl. II. 65.
Luň. z nĕm. Lohn. Arch. XX. 413. Vz Lůn.
Lunarní den (mĕsíční). Strh. Mech. 277.
Lundvář, e, m. = *nunvář.* Plasko. Prk.
Luneta, y, f. L. u soustruhu. KP. VII. 679.
Lunný. L. noc (svĕtlá), svĕtlo, zář (z lat.). Zr. Let. IV. 101., I. 99., Zr. Leg. 54.
Lůno, a, n. Řez lůna (lůnový), Schossfugenschnitt. Ktt.
Lůnohrázový, vulvoperinealis. Ktt.
Lunojas, u, m. = *jasnosť mĕsíční.* Kká. Sion I. 191.
Lunojasný. L. noc, Zr. Nekl. Předml. I., Zr. Let. I. 74., Jrsk. XII. 209., XXIX. 217., prostota. Kká. Sion. II. 197.
Lunošerý les. Zr. Brand. 49.
Lunotemný. L. noc. Msn. Od. 218.
Lunúti. Nemeškaje po nich lunu (pádil). List. fil. XI. 58., Jir.
Lupa, y, f. = *vĕtší kus železa v ohništi se utvořivší.* Sr. Vlk, Dejl. KP. XI. 154.
Lupač, e, m. Střevíce s lupačami. Vck. Vset. 359.
Lupati kde. Ve spánkách jakoby luplo (praskío). Hall. 229.
Lupec. Nalezl lupcze mnohé, invenit spolia multa. Ž. pod. 118. 162. Není-li chybnĕ m. lúpeže (lupeze). — L. = *výprask.* Dostati lupec. Us. Mš.
Lupenitka, y, f., phyllium, pakobylka. Vz Ott. XIX 613.
Lupenka, y, f., psoriasis, nemoc kožní, druh osutiny. Vz Ott. XX. 916. L. krápĕjová (kropenatá), p. guttata, kroužkovitá (závitkovitá), p. circinata, obecná, p. vulgaris, trockene Flechte, ohraničená (omezená), p. circumscripta, plazivá, serpiginosa, l. sliznice jazykové, p. membranae mucosae lingualis, l. sliznice lícní, p. membranae mucosae buccalis, l. sliznice ústní, p. membranae mucosae oris, l. terčovitá, p. discoides. Ktt.
Lepenkovatý. L. kůra, crusta lamellosa. Ktt.
Lupenkovitý. L. tyč ocele. KP. X. 160.
Lupenový šumot. Tbz. XVI. 290.
Lúpežný, vz Loupežný. 1454. Mš.
Lupič, e, m. = *hlídač vĕzňů, soudní sluha.* V zlodĕj. mluvĕ.
Lúpiti se. Hrdlo vnitř se lúpí nebo odierá. Rhas E. 56. (II. 21. Mš.).
Lupkámen, vz předcház. lomikámen.
Lupus, fressende Flechte, lišej. L., vřed žíravý, vlk. Ostrá lžička na lupus, lupotom. Ktt.
Lusčina, y, f., durea (inter fructus arborum). Rozk. R. 71., P. 632.
Luse. In castro Kurim ministeriales, qui dicuntur luse, sex. Dle Erb. = luza Tross; dle Bdl. Gl. 139. = lidé poddaní, die Hörigen.
Lusk. Holka jako lusk (k tomu ironicky: a pod luskem jako chrachovina). Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 176.
Luskoviny = *laskominy.* Vých. Čech. Mus. 1863. 338. (Jir.).
Lussatit, u, m,, nerost. Vz Vstnk. XI. 823.
Lustr, u, m. = *petrolejová lampa* visící nad stolem na silném drátĕ. Kr. Mĕstce. Čeč. 183. L. nástropní, Nár. list. 1903. č. 174. 3., nástĕnný. Ib.
Lustrový. L. svíce. Nár. list. 1903, č. 243. 14.
Lúšeň = *lišeň,* pandea. Bhm. 49. (Jir.).
Lůžkopadový zánĕt, placentitis decidualis. Ktt.

Luť, i, f. = *suřivosť, rozlícenosť.* Dal.

Lutace, e, f., z lat. Zaletuj to l-cí či tmelem. Zach. Test. 17.

L'útec, tce, m., vz Lítec.

Luteránčík, a, m., zdrobn. luterán. Tbz. V. 6. 110.

Lútka, y, f., planea. Rozk. P. 2474. (mezi troska a okuje); puppa. Rozk. P. 2016., Mam. A. 32a

L'útnosť, vz Lítnosť.

L'útný, vz Lítný. Jenž jest trpěl za vše za ny na svém těle l'útné rány. Mart. M. 263.

Lutosapiencie, e, f., z lat. = *hlína moudrosti.* Zach. Test. 80.

Lutovati = oblutovati, obmazati luto sapientií (blátem moudrosti), tmelem, který měl tutéž praktickou úlohu, jako náš kaučuk L. patřilo k nejobratnějším a nejzodpovědnějším výkonům alchymickým. Zach. Test. 147. Vz Lutum.

Lutria, e, f. Pracovitá ruka je najlepšie l. Rizn. 64.

Lutryje. Přísloví o ní vz ve Vlasť. I. 223.

Lut-um, a, n. = *tmel skleněných nádob* buď z mouky přehřáté a bílku vaječného, vosku a mastixu, hlíny s chlupy smíšené, hlíny k obmazávání, a hlíny a bílku vaječného. Zach. Test. 147. Sr. předcház. Lutovati.

Lutva, y, f. Lutvy vel stravovivšče, tabernacula. Vocab. Zdík. r. 1424. — Mš.

Luvák, a, m., paradoxurus, *šelma pucholovitá.* Vz Ott. XIX. 199.

Luxusní vydání. Nár. list. 1903. 347. 10.

Lúzenie, n. Ledvie mé naplněny sú l-ním, illusionibus. Ž. pod. 378. Ž. wit.: oblúzením.

Luznobarevný. L vidiny. Čch. Kv. 6.

Luznosť, i, f. L. a půvab. Jeř. Rom. básn. 68. Sr. Luzný. L. dívky (vábnosť). Zr. Leg. 60. Panenská l. Zr. Zahr. 38.

Lůžce, e, n. L. zrakové, thalamus opticus. Ktt.

Lúže, e, f., sentina. Bhm. hex. 47., Rozk. P. 299. Hospodin vyvedl mne z lúže hubenství, de lacu miseriae. Ž. kap. 39. 3.

Lůžko, a, n. L. vcestné, placenta praevia; střední, postranní l. vcestné, p. praevia centralis, lateralis; oddělení, vybavení lůžka, Trennung der Nachgeburt; lůžka přídatná, placentae succenturiatae; zánět lůžka (lůžkový), placentitis, Fruchtkuchenentzündung (zánět koláče plodového); zánět lůžka nehtového (pučnice nehtové), onychia, Nagelbettentzündung; příjičný zánět lůžka nehtového (pajed, vidlák, nehtojed, příjičná zánehtice), onychia syphilitica. Ktt.

Lůžkotepenní. Rychlý zánět pojivky l-ní, periarteriitis placentaris diffusa. Ktt.

Lůžkový. Dolení čiv l-vý, nervus alveolaris inferior. Ktt. Sr. předcház. Lůžko.

Lužný, potok vsacký. Vck. Vset. 10.

Lvíčenec, nce, m. Mnih pohladí rukú lvíčenec (gt. pl.) těch. Otc. 312a.

Lvísrdcí Herakles. Škod. Od. 175., Il². 103.

Lvísrdý Herakles. Msn. Od. 167. Sr. předcház. Lvísrdcí.

Lvovina, y, f. L. kostní, leontiasis ossea (přílišný vývoj částí kostěných). Ktt.

Lykiška Hanuš (Jan Vlček Vlčkovský). Vz Lit. II. 400.

Lyra. Vz Strh. Akust. 248.

Lyrický. L. zpěvy starší doby. Vz Nejed. 352.

Lyrism-us, u, m. Nár. list. 1903. č. 80. 13.

Lysina. Horská l. (hole). Kal. Slov. 83.

Lyska, y, f., merges. Rozk. P. 191. L modrá, porphyris. Vz Ott. XX. 256.

Lysohlavosť, i, f. = plešatosť, calvities, alopecia, oligotrichia, madarosis; l. čivová alopecia neurotica, vrozená, a. adnata, congenita. Ktt.

Lysý. *Lysé Hory*, hora v Těšínsku. Vyhl. I. 17.

Lýtkohleznový. Přední a zadní vaz l-vý, ligamentum fibulare tali anticum et posticum. Ktt.

Lýtkový. L. žíly, venae peroneae; dvojčatý sval l-vý, musculus gemellus surae seu gastrocnemius, Zwillingsmuskel. Ktt.

Lyzeň v VII. 908., vz násl. Lyzna.

Lyzna, y, f. = *modřina.* Val. Čes. XII. 85.

Lyžař, e, m. = *kdo běhá po lyžích.* Us.

Lyžařský sport = *bruslařský.* Nár. list 1903. č. 175. 13. L. spolek. Ib. 1904. 17. 13

Lyže, í, f. Běh na lyžích. Nár. list. 1904 17. 13.

Lyžešník, u, m. = ležník, lyžník, koš na ležky (lžíce). Slez. Vyhl. II. 199.

Lyžičník, u, m. = *nádoba na lžíce.* Val. Čes. l. XIII. 416.

Lyžka, y, f. = *lžíce.* Po lyžce num dali a po lopatě vzali. Slez. Vyhl. II. 65.

Lza, y, f. = *slza.* W. ctně musí činiti, nechtě se lez dopustiti. Baw. Arn. 5698.

Lžek, ležka, m. A řku-li, že nevědě jeho, budu zevný lžek. ČE. Han. 38. Dle toho oprav *lžek, a, m.* v I. 960.

Lžibůh, lžiboha, m. = nepravý bůh. Zr. Zahr. 64.

Lžicar, a, m., Pseudocar. Nár. list. 1885. č. 120.

Lžíce, Dokud l. jest nová, dotud jí kuchař užívá. Faust. 184. Zedník praštil lžící (umřel). Čes. l. XIII. 178.

Lžicíř, e, m., cocleator. Bhm. hex. 822. Srv. násl. Lžicnéř.

Lžicnéř, e, m., cocleator. Rozk. P. 2451. Sr. předcház. Lžicíř.

Lžičník, a, m., coclearius. Bhm. hex. 822.

Lžikajicnice, e, f. Zr. Nov². 432.

Lžiklassický směr. Lit. II. 607.

Lžikněz, e, m. Kká. Sion I. 276.

Lžikrál, e, m. Kká. Sion I. 276.

Lžiliberální, pseudoliberal. Pokr. 1885. č. 95.

Lžimnich, a, m. Vlasť. IV. 131.

Lžimoudrosť, i, f. Uč. spol. 1902. IX. 7.

Lžimudrcký. L. nauka. Kká. Sion. II. 117.

Lžimuž, e, m. (chabý muž). Kká. Sion. II. 102.

Lžipapež, e, m. Hrlš. Hus. 133.

Lžislib, u, m. Nechtěje se poskvrniti lžislibem. Sá. XVIII. 107.

Lžitragika, y, f. Mus. 1901. 318.

Lživěda, y, f. Uč. spol. 1902. IX. 41.

Lživykupitel, e, m. Zr. Leg. 64.

M.

Máantyky — kabáaty, máantiky — kabáaty (vyzvánění bohatému). Val. Čes. l. X. 471.

Macák Jar. (pseud. J. Klen), žurnal. † 12./4. 1903.

Macati se kde. V kapci se macá (hrabe). Brt. P. n. 244.

Mácati o čem = *tlachati*. Mnoho o božských věcech m. Rokyc. Post. 56ª.

Macatinka. U M-ky, louky u Palupína. Čas. mor. mus. III. 144.

Macek, cka, m., *nějaký druh vepřového dobytka*. Sb. sl. 1901. 157. — Macek — placek — zahnal kočky na rybniček, kočky se zegšily, Macka placka zabily. Slez. Vyhl. II. 258.

Macerovati se s čím = *trápiti*. Kom. Did. 191 Sr. Macerace v VI. 910.

Macfeldové = *Mansfeldové*, vojáci markrabí krnovského (Jana Jiřího, r. 1621.). To je od M-dů = již staré. Slez. Vlasť. I. 10.

Macík Jos., spisov.

Macky židovské = macesy. Brt. Čít. 374.

Macodyna, y, f. = ? Na Oravě. Sb. sl. 1901. 193.

Macocha, y, f., propasť na Mor. Vz Sb čes. 192. nn.

Macoška, sirotky, pětbolesti, fialičky. Vyhl. II. 221.

Máčajovština, y, f. = neodůvodněné slovenštění spisovného jazyka od Máčaja. Hrnbý 292.

Máčika, y, f., arnica, wallende Distel. Slov. B. 7. (Mš.).

Mačka = *kočka*. Nemám z mačky oči (abych v noci viděl). Sbor. slov. VII. 131.

Máčka krupičná (omáčka, krupice v mlíce vařená). Strn. Poh. 72. — **M.** Máčky, scylliidae, čeleď žraloků. Vz Ott. XXII. 739.

Maďarský. M. věra — kočičí věra. Tbz. V. 1. 349.

Maděra, y, f., *tanec*. Vz Brt. P. n. 827., 884.

Maděrka, y, f., les u Hrotova. Čas. mor. mus. III. 136.

Mádl Kar. B., spisov. Sr. Zvon IV. 559.

Madovnica, e, f. = *sádlo, semenec* (jako lék). Sbor. slov. VII. 120.

Madralova, y, f., míst. jm. v Gemersku na Slov. Sb. sl. 1901. 166.

Madrunka. Rozk. R.

Maeandrový. M. ozdoba. Praž. nov. 7./6. 1896 Dhnl.

Maget Kar., slez. spis. poč. XVIII. stol. Vyhl. I. 35.

Magnesit, u, m., nerost. Vz Vstnk. XI. 826.

Magnesitový. M. výrobní společnosť. Nár. list. 1903. č. 161. 13.

Magnet, u, m. Léčba m-tem, Magnetotherapie. Ktt. Trvalé m-ty. Vz Vstnk. XIII. 467. nn.

Magnětenec v VI. 913. oprav v: magnetěnec.

Magnetický. M. indukce v polích stálých i střídavých. Vz Vstnk. XIII. 468. nn. M. rotační polarisace. Vz Vstnk. XII. 442.

Magnetism-us, u, m. Jeho pokrok za r. 1902. Vz Vstnk. XII. 264., 282., 376. Vztahy mezi elektřinou, m-nem a světlem. Vz Vstnk. XII. 440. — Vstnk. XIII. 467. nn. **M.** zemský. Sr. Vstnk. XIII. 624.

Magnetopyrit, u, m. (kyz magnetový). Vz Ott. XX. 1057.

Magnetostrikce, e, f. Vz Vstnk. XII. 273., XIII. 475.

Magnoliový strom. Zr. II. Nov. 304.

Magorka, y, f., vrch v Gemersku na Slov. Sb. sl. 1901. 166.

Mach, u, m. = *mech*. Trvá, jako m. na streche. Rizn. 176.

Macha, y, f. To se stalo literarní machou. List. fil. 1902. 385.

Mácha Kar. Hyn. O něm psal dr. Jos. Cvrček. Sr. Lit. II. 375., 419., hlav. 865.

Macháček Kar. Vz Lit. I. 925., II. 382., 398., 404., 412., hlav. 865., Krok. 1887. 235. (od Ant. Truhláře).

Máchal. Vz Lit. I. 926.

Machar J. S., básn., nar. 1864. Vz Flš. Písm. 717., 710.

Máchati obilí = *matlati*. — **M.** = hloupě mluviti. Žel. Brod. Čes. l. XIII. 29.

Machl, u, m. Býti v machlu (zavřen). V zloděj. mluvě, Čes. l. XI. 141.

Machla, y, m. A co ty jsi taký jak nějaký m.? Mod. kn. 1898. 41.

Machlař, e, m. = *ras*. V zloděj. mluvě.

Machlařka, y, f. = *rasová*. V zloděj. mluvě.

Machlovat = *dříti; otvírati*. V zloděj. mluvě.

Machna, y, f. = *ženská, která dělajíc něco, mnoho spotřebuje, že nic neumí*. Kbrl. Džl. 15. To je m. rozmáchaná. Čes. l. XIII. 177. — **M.** = *studánka* ve Slezsku. Vz Vlasť. I. 25.

Machnatěti, ěl, ění. Ani mach (mech) tak nemachnatí, keď sa často prevaluje (se nevzmáhá; o častém měnění služby). Sbor. slov. VII. 129.

Machoň, *makoň*, ě, m. = *lenoch*. Pelhřimov. Kub. List. fil. 1902. 249.

Machovati. To jinak věrný kněz machuje (činí?). 1491. Rozb. 1845. 49.

Machulka, y, f. = *něco buclatého*. Housata jako m-lky. Nár. list. 1900. č. 202.

Máj. Když m. vláhy nedá, červen se předá. Svatba v máji, chystej máry. Srov. Škd. F. 155.: K sňatku není ten čas ni pro pannu ni pro vdovu hodný: kdož se koli vdává, dlouho na živě není. Lid proto též říká: V máji se ženštiny jen zasnubují škaredě. Ovid. Sr. Marek. — *Máje*. Stavení májí. Vz Vykl. Obrz. 191. nn., Vyhl. II. 50., Čas. mor. mus. III. 122., Čes. l. XIII. 388., Vlasť. I. 171., Brt. Čít. 386. nn., 404. nn. Kde je máj, tam je dívka na vydaj. Brt. Čít., Čes. l. XII. 340. Chození s májem v prus. Slez. Čes. l. X. 423.

Majálné, ého, n. = plat hudebníkům za vyhrávání prvního máje. Čes. l. XIII. 290.

Majdala, y, f. = Madlenka. Dšk. Km. 13.

Majdyn, u, m. = *druh peněz*. Lbk. 107.
Máje, vz předcház. Máj.
Máječka, y, f. = stromek sázený na krov nově vystavěný. Štěpanovice. Kub. List. fil. 1902. 249.
Majerun, u, m. = *majorán*. Orava. Sb. sl. 1901. 187.
Majíčkový salát, neděle (smrtná). Slez. Vyhl. II. 202. 138.
Májky, zdrobn. máje. Brt. Čít. 386.
Majnový postav sukna. Arch. XX. 296.
Majolika, y. f. Slovenská m. Vz Sbor. slov. 1900 97. (V. 2. 97.).
Majolikářský. M. umění. Čes. l. XI. 84.
Májový. M. déšť, boží vláha, po níž toužila země. Zvon III. 403. M. kvítí = blatouch. Dšk. Km. 25. M. holáky = odsouzení na léta. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.
Májský. Sv. Jiří trpěl jest májského času. Jiř. brn. 668.
Majstr, a, m. Při dobrom majstrovi musí byť aj tovaryš dobrý. Rizn. 62.
Majstrovati = *dělati, otvírati*. V zloděj. mluvě. Ces. l. XI. 141.
Majstrworc, e, m., petroselinum. Rostl. drk. 180ᵃ. 1.
Majš, e, f. = *myš*. 1512. Arch. XIX. 117.
Mák, papaver. Vz Ott. XVIII. 163. Kdo chce na svém máku míti veliké makovice, ať měří velikým hrncem mák na setí. Mtc. l. 1897. 66. Dal mu ran jako máku (mnoho). Kšť. Lid. 7. Míti kozy z máku = býti opilý; mák zde = hlava. Hauer 12 Tisíc vozov máku (zaklení)! Sbor. slov. VII. 132.
Makao, a, n. = *hazardní hra v karty*. Us.
Makati kam. Makla (sáhla) do kapsy a vytáhla revolver. Nár. sbor. VIII. 78.
Makatý mák = s velikými makovicemi. Dšk. Km. 19.
Makes = *bití*. V zloděj mluvě.
Makléř. Poctivý m. Národ. list. 1903. č. 222. 17.
Makmo jsem hledala dvéře do pokoje (makajíc). Sá. XVI. 202.
Makobonka, y, f., vz Bobolusek.
Makoň, vz Machoň.
Makovec, vce, m. = *čepec*. V zloděj. mluvě.
Makovice = *čepice*. V zloděj. řeči. Čes. l. XI. 141. — M. *práva*. Vz Odhádání. — M. *na střeše, vrzátko*. Vz Nár. sbor. 1904. 18. nn. (s vyobrazením).
Makovička, y, f. = *houska posypaná mákem*. Šb. D. 38.
Makovina, y, f. = *maková sláma* (bez makovic). Čes. l. XII. 152.
Makovka, y, f. M-ky, pruna paponia. Rostl. drk. 180ᵇ. 1.
Makový. M. omáčka z mléka, do něhož se sype tlučený mák a cukr. Slez. Vyhl. II. 201.
Makr = *dobře*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.
Makuláři = *myšlénky*. V zloděj. mluvě.
Mal, a, o, vz Malý.
Malaciae, lat. = zvláštní touha chorých po látkách pikantních nebo nepoživatelných. Ktt.
Malachit, u, m. Olovnatý m. Vz Vstnk. XI. 829.
Malátněti, ěl, ění. M. na mysli, na těle. Hlk. VI. 42.
Malatý = *malý, malinkatý*. Již. Čech. Kub. List. fil. 1902. 249.
Malbaš, e, m. = *kabát*. V zloděj. mluvě.
Malčinka, y, f. = Amalie. Dšk. Km. 33.
Malena, y, f. = *kráva malinové barvy*. Val. Čes. l. X. 467., XII. 131.
Male ne do smrti = *skoro do smrti*. Mikl. Gr. IV. 177. Mš.
Malení, n., *tanec*. Vz Brt. P. n. 874.
Malenina, y, f., *malinice* tropická, framboesia tropica, polypapilloma tropicum. Ktt.
Malešák. Na M-ku = pole u Rápošova. Př. star. VII. 56.
Malichernice, e, f. = *malicherná věc*. Čch. I. Pov. 4.
Malichno. Počkej m., modicum. Pror. ol. 24ᵇ. 2. Isa. 28. 13. Vz Malichný.
Malilinkatý = *velmi malý*. Dšk. Km. 19.
Malina, y, f. Dievča, akoby na maline vyrástlo (pěkné); Vybrala si kyslú m-nu (zlého muža). Rizn. 173., 176. To je proč jako m. pro vola (nic). Zbirov. Čes. l. XI. 270.
Malinice, e, f., framboesia, kožní nemoc. Ktt. Vz Malinina.
Malinicovitý. M. fikovina, sicosis framboesiformis. Ktt.
Maliňounký = *velmi malý*. Dšk. Km. 34.
Malinovitý, zbytnivý vlk, lupus hypertrophicus. Ktt. Vz předcház. Lupus.
Malinový. M. rty (červené). Us.
Malířský. Vypadá jak m. paleta (umouněnec). Hav. Chamr. 63.
Maliti = *stenčovati, zlehčovati*. Baw. Ar. v. 4918.
Malník, u, m. = *maliník*. Mš.
Málo. Málo stokrát mi to vykládal. Kos. Živ. 274. Lepšie málo dať, než mnoho slubovať. Rizn. 170.
Málocen, a, o. Pravil m-cen jsa (málomocný, už slabý). Msn. Il. 309.
Málodenní hry, zápasy. Kubl. 220.
Malohospodářství, n. Pokr. 1886. č. 29.
Malokupec, pce, m. Pokr. 1885. č. 93.
Malokvětý hadí mor, scorzonera parviflora, rostl. Ott. XXII. 731.
Maloměsto, a, n. Nár. list. 1904. 356. 17.
Maloměšťanský. M. děvče. Zr. Nov'. 163.
Malomocenství (oblitina) běloskvrnné, vitiligo alba, m. lombardské, pellagra, pellisagra, elephantiasis italica, lombardischer Aussatz, m. různoskvrnné (hnědo-, šedoskvrnné), vitiligo melas. Ktt.
Málomočí, n., Oligurie (nepatrné močení). Ktt.
Maloočí, n., microphthalmus. Ktt.
Malořádek, dku, m. = *epigramm*. Slov. Czam. Slov. 178.
Malorolník, a, m. Pokr. 1886. č. 29.
Malosvět, a, m. M. nálevníků v kapce vody. Vlč. Lit. II. 2. 30.
Malotělí, n., *zakrslictví, trpaslictví*, microsomia, nannosomia. Ktt. Vz násl.

Maloúdí, n., *trpaslictví, malotělí*, microsomia, Zwergbildung des Körpers. Ktt.
Malouninko. Zahrál jim jen m. Tbz. V. 6. 286.
Malovanec, nce, m. = *obraz*, zastr. Tkadl. Pel. Gr. 99., Pel. IX.
Malovánie, n., pictura. Mill. 22.
Malovice, e, f. =? Zlatý kříž s m-cí. 1589. Čes. l. XII. 465.
Malovíčkosť, i, f., microblephasia. Ktt.
Maloživnostenský. M. továrna. Nár. list. 1903. č. 243. 14.
Malta cementová, hliněná, sádrová, vápenná. Vz KP. IX. 274.
Maltocondurango, a, n. = *umělé víno*. List. fil. 1903. č. 137. 5.
Maltoferrochin, u, m. = *umělé víno*. Nár. list. 1903. č. 137. 5.
Maltonový. M. víno. Nár. list. 1903. č. 137 5.
Malučičký = *velmi malý*. Brt. P. n. 577.
Mal'utký = *maličký*. M. dietko. Chč. S. II. 180a.
Malůvka, y, f. = *malované vejce*. Slez. Vyhl. II. 47.
Malý. Zdrobnělé: maličký, maloučký, malounký, malounkatý, malitinký, malilinkatý. maliňounký. Kšť. Lid. 6. Než se velká obrátí, malá mandel obrátí. Čes. l. XIII. 178. — **čím**: bázní. 1564. Hrubý 41. — **M. Ed.**, prof. v Bydž. a spis. † 24./4. 1903. — **M.** *Jan V.*, prof. a spis. † v březnu 1904.
Mamalka, y, f., zdrobn. máma. Dšk. Km. 31.
Mamelík, a, m. = *mameluk*. Lbk. 53., 61. a j.
Mámen, vz Amen.
Mami = *matka*. Dšk. Km. 9., Jrsk. XXVI.
Mámice, e, f. = *žena jiné mámicí*. V. Tham.
Mámička peněz (která je vymamuje). Král. Men. 29.
Mámin, a, o. M-na zástěra = mazlíček. Dšk. Km. 16. — **M.**, vz Amen.
Maml'as, a, m. M. je s biedou spokojený. Rizn. 64.
Mamona, y, f. Tam je samá m. (tam jsou všichni lakomci). Nár. sbor. VIII. 20. — **M.** = *všelijaký zjev nadpřirozený*. Kšť. Poh. 183.
Mamonářka, y, f. = *lakomá ženská*. Sá. XVII. 41.
Mamour, a, m. = *máma* (potupně) Dšk. Km. 11.
Mamuník, u, m. = *koltún*. Slez. Čes. l. XI. 192., Vyhl. II. 213.
Mamutka, y, f. = *druh vzduchové pumpy*. Vz Ott. XX. 989.
-man příp.: hudrman, husman. Dšk. Km. 26.
Man, a, m. O manech vz Mtc. 1902. 201. nn.
Maňák, a, m. = *maňas*. Dšk. Km. 29.
Manča = *Marie*. Skloňuje se jako Káča.
Mandarinky, pl., f. = *druh kachen*. Nár. list. 1903. č. 136. 9.
Mandavák, u, m. = *druh bramborů*. — **M.**, a, m. = *člověk tlustý a líný*. Takovej m. podělá ty práce! Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 176.
Mandl = mandle (ovoce). Lbk. 20.
Mandlář, e, m. = *prodavač mandlí*. Tk. M. r. 184.
Mandle v krku. Naduření mandlí, Tonsillarschwellung, zánět mandlí tyfový, Tonsillotyphus; Nůž k vynětí mandlí nosohltanových, Pharyngotonsillotom; vynětí zbytnělých mandlí, tonsillotomia; zánět mandlí, angina tonsillaris, tonsillitis (hnisavý, suppurativa s. phlegmonosa, míškový, follicularis, počasný, vleklý, chronica, prudký, acuta, dužninový, parenchymatosa). Ktt.
Mandléř, vz Mandlíř.
Mandlík, u., m. M. zrobíme, když kolmo postavený snopek podepřeme jinými dvěma, k nimž pak v rovné čáře připojíme dvě takové skupiny (9 snopů). Aby nezmokl, kladou se na ně dva snopy a na tyto třetí snop. Slez. Vyhl. II. 323. Sr. Šopka.
Mandlíř, e, m. M. pláten. 1580. Mus. 1901. 414., H. Jir. Mýto 41. 1.
Madlířka, y, f. = *žena mandlující*. Dšk. Km. 27.
Mandragora, y, f. = *mužík, strýček, cicmužík*, Alraunpflanze. Popis její v Čes. l. XII. 288—297. M. měla zvláštní moc v milostných věcech. Vz Čes. l. XII. 440.
Mandragorový. M. šťáva, víno. Čes. l. XII. 291.
Manes Jos. Sr. Zvon III. 559.
Mangan, u, m. Sr. Vstnk XI. 557., XII. 587.
Manganosfaerit, u, m., nerost. Vz Vstnk. XI. 827.
Manifik. To je m., magnificus. Us.
Manira, y, f. To je m., jak kyjem do bláta (nezpůsob). Slez. Vlasť. I. 237.
Maňka, y, f. = *tkanička, kalounek, brousek* (sražený pruh v chlébě). Kbrl. Dmžl. 14., Dšk. Km. 27.
Manlář, e, m. = *mandlář*.
Manoušek, čka, m. = *Majdalena*. Dšk. Km. 39.
Mansardský. M. věž. Vz Mansarda. Dhnl.
Manská, é, f., *tanec*. Vz Brt. P. n. 876.
Manství, n. Vz o něm v Arch. XIX. 517.
Manýrně = *způsobně*, manierlich. Pak se ve dvou řadách m. postavili. Sá. Pr. m. I. 229.
Manželckej = *manželský*. Dšk. Km. 38.
Manželka. O m-kách starší doby. Vz Arck. XIX. 585. Sr. Choť.
Manželsky se sňali. Zvon IV. 37. Měl ji m. za manželku. Arch. XXI. 180.
Manželský. Soudní řízení ve věcech m-ských. Vz Ott. Říz. III. 167. M. choť (kupolovaná), μνηστὴ ἄλοχος. Škod. II². 182.
Manželstvo. Nie je kostola bez kázne, a m-stva bez mrzutosti. Rizn. 167. — **M.** = *jídlo*. Vz Pospůlka.
Manžestr, u, m., *tanec*. Vz Brt. P. n. 840., Čes. l. XI. 144.
Mařák Jul. Ed. Vz Alm. X. 142.—144.
Mařáková Beatrix, básn. Zl. Pr. 1904.

Mařalka, y, f., zdrobn. Mařka. Dšk. Km. 81.

Marandová, é, f., vrch v Gemersku na Slov. Sbor. slov. 1900. 153.

Marcel, u, m., druh *peněz*. Lbk. 93.

Marcelín, u, m., čes. *tanec*. Vz Čes. l. XI. 184.

Marcipán, u, m. O jeho původu. Sr. Čes. l. XII. 93.

Marec = *březňák*, pivo vařené v březnu. Byli jsme na marczy. Frant. 13. 1.

Marčok, vz Kokot.

Marek. Na sv. Marka (budiž) brambor plná jamka. Čeč. 168. Na Marka ubarky do járka. Rizn. 172. — **M.** *Jan Jindř.* (Jan z Hvězdy). Vz Lit. II. 311. (314?), 316. nn., hl. 866. — **M.** *Ant.* Vz Lit. I. 925. II. 866., Vlč. Lit., II. 2. 53.—57. Jeho život, působení a význam v liter. české. Naps. dr. J. Jakubec. V Praze 1896. Sr. Nár. list. 1877. 18./2. feuil.

Mařena, y, f. *Mařina, Mařík, Mařoch, Marc, Mrvioch, Smrtnice, Smrťuch*. Slez. Vyhl. II. 34. nn Sr. Vlasť. I. 161. Vynášení M-ny vz ve Vykl. Obrz. 125., v Prus. Slez. Vz Čes. l. X. 423. — **M.**, *mařina, mořena, mořenka*, rubia, rostl. Vz Ott. XXII. 47.

Mařenčinka = *Marie*. Dšk. Km. 33.

Mařenkář, e, m. = *finanční strážník*. Zvon II. 58., III. 374.

Mařenovitý, vz Mařinovitý.

Mařenový došek (z kterého je udělána Mařena). Vykl. Obrz. 127.

Margita, y, f., skála ve Váhu u Žiliny na Slov. Kál. Slov. 27.

Margreta, y, f. = *Margareta*. Ev. ol. VIII.

Marhaník, u, m., punica, rostl. Vz Ott. XX. 993.

Marhole = *marhule, meruňky*. Mtc. 1902. 11. a j.

Marcha, y, f. = *Markéta*. Dšk. Km. 7.

Marianský. M. ulice dříve Chudobnická. Dolen. Pr. 511.

Marie. Po p. Marie narození (8./9.) vlaštoviček rozloučení. Nár. list. 1902. č. 242. 3. Nanebevzetí p. Marie, vz Souk. 1903. 11. P. Marie (15./8.) dává první oříšky. Ott. Kal. 1904. Dětská hra na p. Marii ve Slezsku. Vz Vlasť. I. 130.

Marijunek, nku, m. = *majoránka*. Ostrava. Šb. D. 68.

Mařík, a, m., vz Mařena.

Mařinokvětý, *mařinovitý*. M. rostliny, rubiaceae. Vz Ott., XXII. 47.

Marjána, y, f. Popěvek: Marjana pasla barana, na zeleuej luce ztratila papuče, přišla do dom s plačem, dostala karabačem. Slez. Vyhl. II. 258.

Marjánice, e, f. = Marie (zhrubělé). Dšk. Km. 41.

Marjánka, *tanec*. Vz Brt. P. n. 849.

Marjánko Ferd., spis. † 13./5. 1903. Vz Nár. list. 14./5. 1903., Zvon III. 476.

Marjovati se = říkati: Ježíš Maria Josef. Jrsk. XXIX. 143.

Markasit, u, m., nerost. Vz Vstnk. XI. 819.

Markéta, y, f. = *druh peněz benátských*. Lbk. 61., 88. a j. — **M.** Není-li na sv. M-tu slunečno, dostane se sotva domů seno za sucha. Ott. Kal. 1904.

Markotnost, i, f. = *lítost*. Slez. Čes. l. XI. 192.

Markovina, y, f., pole u Hor. Újezda. Čas. mor. mus. III. 186.

Markus V., spis.

Markýta, y, f. Sv. M. dává za odměnu pěkné počasí, hněvá-li se však, dává v zasvěcený svůj den pršeti a pak prší čtrnáct dní. Nár. list. 1902. č. 191. 3. Vz předcház. Markéta.

Markytánovati. Jrsk. XIII. 3. 226.

Markytky = *pomněnky*. Vítějice. Kub. List. fil. 1902. 249.

Marnéř, e, m. = *marinář* (plavec). Rokyc. Post. 342ª.

Márnica, e, f. Lepšia chudobná robotnica než bohatá m. Rizn. 171.

Marnivý nač. Marnivá na svou tvář (o hezké ženské). Tbz. V. 1. 69.

Marnochlubný. Chč. S. I. 24ª.

Marňoš, e, m. = *marnotratník*. Val. Čes. l. XI. 380., XIII. 111.

Marnotrudný. J. Mark. Lit. II. 328.

Marný. M. práce, jakoby někdo z písku provázky pletl. Emin 251. Je toho, marná rada (málo). Čes. l. X. 468.

Mařoch, a, m. M. či Smrďuch. Vz Vlasť. I. 161.

Marold Luděk, mal. Vz Alm. IX. 130. až 133.

Marouš, e, m. = *Marie*. Dšk. Km. 50.

Maroušek, ška, m. = *Marie*.

Marsalový čepec. Vz Uzlíkový.

Maršal, u, m. = *mezní znak*. O m-lích nějakých staří lidé krom o jednom hruškovém jak živi jsou neslýchali. 1573. Zbrasl. 307.

Maršálek, lka, m. Děti, blázni a ožralci jsou pravdy věrní maršálci. 1618. Hrubý 227. Cf. lat. in vino veritas. — **M.** hodnostář: M. měl dozor nad stájemi, na cestách staral se o ubytování pána a jeho družiny a opatřování píce pro koně, a byl vůdcem ozbrojené moci svého pána. Mtc. 1902. 203.

Maršálky, vinohrad u Bzence. 1724 Mtc. 1903. 18.

Maršan Rob. dr., spis.

Martin. Po Martině dobré víno. Mtc. l. 1897. 42. Je to sice takový, jak říkáme, devátý **M.** (volný člověk), ale práci svou umí přece, jak se patří, postavit. Sá. Pr. m. I. 223. Na den sv. M-na kouřívá se z komína. Je-li na den sv. M-na pod mrakem, bude nestálá zima. Je-li na sv. Martina slunečno, nastane tuhá zima. Us. — Popěvek: Martin Lutr pas, nědostal zaplacene ani raz (něobratil ani raz). Slez. Vyhl. II. 258. Pranostiky vz také ve Vlasť. I. 214. — **M.** (barbora) = *veliké jetito*. Slez. Vyhl. II. 201.

Martínek, nka, m. Rád světívá M-ka (dobře jí a pije). Hav. Chamr. 16.

Martinit, u, m., nerost. Vz Vstnk. XI. 833.

Martinkovati = *Martínka slaviti, vesele žíti, hýřiti*. Mtc. l. 1897. 42.

Martínkové = *chasníci měnící o sv. Martině službu*. Vz Čes. l. XII. 101., Martin. — **M.** = *tovaryšstvo loupežníků* asi odtud, že svůj vznik vzalo o sv. Martině. Tk. XII. 342.

Martorozenec, nce, m. = Romulus. Škd. F. 17.

Maruša (Marie, o svobodné), *Maryča* (o vdané). Val. Čes. l. X. 470.

Marušin *Kámen* (Maruša), hora v Orlických horách. Jrsk. XXII. 175.

Maryka. Popěvek: Maryka spadla s pece, na byka, a byk se ji polekal, honem z dvora utikal. Slez. Vyhl. II. 258.

Marynář, vz Marinář. I. 979., Lbk. 46. Mill. 101., Baw. Ar. v. 2310., 2316., Ap. 216b.

Masařka, y, f., sacrophaga, moucha. Vz Ott. XX·I. 636.

Masařník, a, m. = *masař*, carnifex. Ruzk. P. 2381.

Masaryk Tom. Sr. Flš. Písm. 706., 729., Lit. I. 926.

Masáž, e, f. M. postupujícím mírným tlakem. Ktt.

Máselnice, e, f. M. pro pohon ruční i turbinový, na pohon strojní Nár. list. 1904. 135. 21., 138. 9.

Máselník, u, m. = *koření kravám* (aby bylo z mléka hodně másla). Nár. sbor. VII. 122. — **M.** = místnosť k uschovávání hotového másla. Vz jeho zařízení v KP. IX. 423.

Máselný vůz = *na kterém se vozí máslo na trh*. Pal. Záp. II. 155. M. handl. lb. 67.

Masíko, a, n. = *maso*. Děk. Km. 31.

Máslárna, y, f. Nár. list. 1903. č. 140. 5.

Máslo. V okolí Hradce Králové, vchází-li cizí muž do světnice, kde se vrtí m., sejme mu děvečka rychle čepici s hlavy a tluče jí o másnici, aby dobře stloukla. Kdo přijde do světnice, kde právě se tluče m., musí si sednouti, jinak by se m. neutlouklo. Valašská hospodyně, nemůže-li stlouci, vezme nějaký zámek, zamkne jej a vstrčí pod másnici a stluče hned. Když hospodyně tluče m., nemá staviti másnice pod trámem, sice by dlouho nestloukla. Mtc. l. 1897. 8., 55., 63. Choval se, jako když másla ukrajuje (vlídně). Zvon II. 170.

Masloch, u, m. = blatouch, žluták, volské oko, caltha palustris. Vyhl II. 221.

Maslošky = druh *hub*. Slez. Vyhl. II. 224.

Máslovitý. Měkké m-té prsty. Zvon III. 119.

Máslovka (hruška): Borcova, Dielova, Merodova, Gellertova, angoulêmská, kongressovka, avrancherská. Nár. list. 1903. č. 233. 4.

Máslovník, u, m., strom. Stan. II. 247.

Masník, u, m. = *stáj pro dobytek, jenž se krmí na maso*; místy říkají: na řezníka. Kšť. Lid. 11.

Masný také = *mastný*. Vz násl. Mastný. Plyva (plove) jak masne na polevce. Slez. Vlasť. I. 238

Maso černé = uzenina. Mor. Kmk. Nemá na sebe masa za vrabca. Rizn. 173.

Masohltný šakál. Msn. II. 198.

Masojedlík, a, m. = *masojídek*. Světz. 1887. 602.

Masojedlý. M. ryba (která jí maso). Msn. II. 440.

Masojiedek, dka, m. = *pes*. Hus II. 242.

Masokalíšek, škn. m., sarcoscyphus, rod mechů. Vz Ott. XXII. 636.

Masomat, u, m. = *krádež*. V zlod. mluvě. Vz Proštumfiý.

Masopust, u, m. Už je toho m-stu na mále, na mále, komu my ty staré panny prodáme? Vykl. Obr. 103. Stavení m-stu v starší době Vz Souk. 8. (Št.). Zvyky masopustní ve Slez., vz Vyhl. II. 32. nn., Vlasť. I. 156 nn.

Masopustní šišky na slunci, velikonoční vejce za kamny. Vyhl. Obr 101. Svítí-li na m. úterý slunce, urodí se hojnosť žita a pšenice a také hrách. Ott. Kal. 1904.

Masovati. Jen pořád m. (maso jísti). Rais. Lep. 205.

Massa, y, f. = *těsto*. Zach. Test. 48.

Masť. Zlatá i stříbrná masť (zlaté a stříbrné peníze) nejvíce zmůže. Jrsk. XVII. 184. Nieni rovné masti na všetky bolasti. Rizn. 171.

Masticí stroj na maštění vlny. Ott. XX. 603.

Mastihubek, bka, m., jm. myší. Msn. Hym. 91.

Mastikulka, y, m. = *otrapa*. XVI. stol. Zvon II. 610.

Mastiti. Tam se to mastí (hrají o mnoho)! Rais. Lep. 49. — **co.** Dokonalý muzikant maže housle jako kapelník, zpívá jako anděl a varhany také mastí. Rais. Vlast. 15. — **čím kam.** M. do brány sekyrů = tlouci. Val. Čes. l. X. 471. — **koho čím** = *tlouci*. Ib. XI. 92.

Mástka, y, f. = *mastička*, zdrobn. *masť*. Vz Konipas.

Mastný. Plyva (plove), jak masne na polevce. Slez. Vlasť. I. 238. Vz Masný.

Masťovati = *mastiti*, pigmentare. Fagif. 44b. Sr. I. Přísp. 200b.

Masťový. M. stříkačka, Salbenspritze. Ktt.

Mašek *K.*, básník. Sr. Flš. Písm 725., Zvon IV. 530. — **M.** *Ign.*, prof. a spis., 1837. — 2./10. 1901. Vz Alm. XII. 132-136, Nár. list. 1901. č. 272. a jiné listy té doby. Jeho rukopisnou a literární pozůstalosť vz ve Vstnk. XIII. 7. str. 491—493.

Mašena, y, f. = *svině*; eufemisticky = (umouněné) *děvče*. Val. Čes. l. X. 469. Sr. násl. Mašík.

Mašík, a, m. = *prase*; eufemisticky (umouněný) *hoch*. Val. Čes. l. X. 469. Vz předcház. Mašena.

Maškara = *blázen*. Ty nejsi než k šibenici, maškaro starej! Zvon III. 130.

Maškaráda = *člověk oblečený za maškaru*. Lišeň. Mtc. 1902. 235.

Maškarádský. M. larva. XVIII. stol. Čes. l. XI. 458.

Mať. Jaká mať, taká nať (dcera). Slez. Vyhl. II. 65.

Matci, f. = *matka*. Slov. Nár. sbor. 1902. 4.

Mátě. M. naše. Kat. 27. (Mš.) Noc jest děju všemu m. (matye). Alx. B. M. 189. Vz Máti.

Matěj. Zvyky k sv. M. se táhnoucí ve Slz. Vz Vyhl. II. 31., Vlasť. I. 212.

Matenina, y, f. Našel jsem (v té knize) předivnou směsici a m-nu. Mart. S. Předm. IX (1636).

Matěřezabitel, e, m., matricida. Ev. olom. 93. 201.

Materhubce, vz Otcohubce. Mš.

Materialisticky žíti. Lit. II. 429.

Materialněrealistický. M. stránka. Nár. list. 1904. 31. 13.

Materialní váha. Zach. Test. 113.

Mateří douška. M. d. jest nezbytným lékem pro dobytek; hospodyně dá kravičce za telátko chutnou polévku, do které neopomine mimo jiné kvítí dáti také m. doušku, aby kráva hojně dojila. M. d. jest všeobecným kouzelným prostředkem v domácích potřebách. M doušku bílou sbírají ženám, aby jich nebolela hlava, červenou mužům, aby byli silni; m. doušku dávají dětem do koupele z též příčiny. Nár. list. 1903, č. 285. 3.

Materie, e, f. Ta zlá materie vynde. Lek. B. 194ª, 197ª.

Mateřina, y, f. = mateřština. Vin. I. 29.

Mateřivka, y, f. = *zádušnost matky (maternicku, matky)*, hysteria, Mutterweh. Ktt.

Maternice, e, f. = les u Podolí v Náchodku. Zvon II. 92.

Mateřskosť, i, f. Zableděla se na ně s výrazem nejněžnější m-sti. Tbz. XVI. 249.

Match (angl., vysl. meč), výraz sportovní = závod předem umluvený. Nár. pol. 28./11. 1897. Dhnl.

Matička, y, f. = *vinná sazenice.* Volešník. Kub. List. fil. 1902. 249. **M.** první = svátek zvěstování P. Marie. Vykl. Obrz. 120. — **M.** Chození m-ček v den sv. Mikuláše. Slez. Vz Vyhl. II. 10.

Matičkový. M. vejce = snesená mezi svátky P. Marie 15. srpna a 11. září. Čes. l. XII. 285., Nár. list. 26./8. 1903.

Matidíbes = *neříkej.* V zloděj. mluvě.

Matizna, y, f., ostericum, rostl. okoličnatá. Vz Ott. XVIII. 931.

Matka. Ve Slez.: mať, matička, mamulka, mamulinka. Vyhl. II. 334.

Matkeřin, a, o. Matkeřina řeč, dicta matris. Gl. roudn. 30ª. Vz Mateřin.

Matkový. M. zelina, melissa offic. Slez. Čes. l. XIII. 109.

Matlanina, y, f. = *jídlo ze všelijakého nechutného upravené.* Lbk. 108. — Pohanská matlanina. Kom. Did. 262.

Mátle. Hátle za mátle. Zvon III. 314

Matnohovorný. M. vidění snů. Msn. Od. 297.

Matný dojem. Msn. Il. 69.

Matolení, n. = *větvoví borůvek.* Volyně. Čes. l. XIII. 124.

Mátonohý skot. Škd. Od. 4., 56, Il.² 126., Msn. Hym. 21.

Mátožně. Oči m. do tmy zíraly. Zr. Čer. 352. Minarety m. se rýsovaly v dáli. Zr. Let. III. 86.

Matří v. Mateří. Mš.

Matrice, vz Raznice.

Matrikárský úrad. Sb. Sl. 1902. 58.

Matrikárstvo štátne. Sb. Sl. 1902. 58.

Matrix = *druh sklenice k destillování sloužící*: 1585. Uč. spol. 1902. 27.

Matuš. Popěvek: Matuš! chleba natruś, polevky nalej, pojeděm dalej; haleček navař, pojeděm do Kravař. Slez. Vyhl. II. 258.

Matuša, e, f. = *matka.* Orava. Sb. sl. 1901. 184.

Matúšek, ška, m. Matušku na stružku jahody zdraju: kupim ti bůtečky, co vrzukaju. Slez. Vlasť. I. 102.

Matzenauer Ant. Vz Alm. V. 112. -117.

Maurici, e, m. Na sv. M-ce nesej pšenice, bude samá metlice. Več. 168.

Mauserovka, ručnice vynalezená od bratří Mauserů. Vz Ott. XXII. 58ª.

Mávati, mávnouti. Na Slov. = předcházeti, sem tam běhati. Sr. Přemávati.

Maydl K. Dr., prof. a spis. 10./3. 1853. až 8./8. 1903. Vz Nár. list. 1903. č. 217., 281. a jiné listy z téže doby, Alm. XIV. 156. nn., Zvon III. 660.

Maydyn, u, m. Lbk. 107. Vz Majdyn.

Mayer *Rud.*, básn. † 12./8. 1865. Vz Lumír 1865. 527., Nár. list. 1865. č. 164., Světz. 1870. 38. — **M.** *Jar.*, spisov. Sr. Zvon IV. 446.

Maz ušní, Ohrenschmalz, cerumen. Ktt.

Mazač, e, m. = *kdo maže.* Kom. Did. 170. — **M.** = *nězenec, zlatník* (prst vedle malíku). Slez. Vyhl. II. 240.

Mazačka, y, f. = *mazadlo.* Nár. sbor. VIII. 144. — **M.** *dělnice, která se zabývá mazáním něčeho.* Us.

Mazačský. M. podobizna (od mazala, špatného malíře). Kamn. Mec. 114.

Mazanec, nce, m. M. moučný a masitý (jídlo z vajec, másla a masa). Souk. 1903. 6.

Mazaníčko, a, n., zdrobn. mazání. Brt. P. n. 565.

Mazanka, y, f. = *malovačka.* Hauer. 12.

Mazaný. Jde to, jako m. vůz po rovině. Kom. Did. 168.

Mázdřinec, nce, m., pleurospermum, rostl. Vz Ott XIX. 917.

Mázdřitý. M. čmýra, dysmenorrhea membranacea, m. zánět hrtanu, laryngitis scrouposa. Ktt.

Mázdřivčitý. M. vřed, ulcus diphtheriticum; záškrtovitá a m-tá choroba dutiny ústní, stomatitis membranacea, croupöse u. diphtheritische Mundhöhlenerkrankung; m. zrnění, ganulatio diphtheritica; zánět sliznice průdušniční, tracheitis diphtheritica (mázdřivka průdušnice). Ktt. **M.** choroba hrtanová. Vz Hrtanový.

Mázdřivka, y, f. M. záškrtová, kruposní, diphtheria crouposa. Ktt. Sr. Mázdřivčitý.

Mázdřivkový. M. houba, microsporon diphtheriticum. Ktt.

Mázdrovitý. M. olupování, desquamatio membranacea. Ktt.

Mazhaus, u, m. = *svrchní síň.* Hus I. 133.

Mazlavka, y, f. Červená m. (mazlavá hlína). Čes. l. XII. 142.

Mazlí, n. = *malvazí*. Frant. 52. 10.
Mazlivě mluviti. Rais. Lep. 265.
Mazlivý. M. jméno (mazánkům dávané) = lichotivé. Šá. IV. 70.
Mazotok, u, m. = *přeluČnělost*, seborrhoea, Schmeerfluss. M. kšticový, s. capitis (capillitii), novorozeňat, s. neonatorum, Heidendreck, předkožkový, s. praeputii, tučnatý, s. adiposa. Ktt.
Mazový. M. žláza. Ott. XIX. 445.
Mažúr v. mazur. Mš.
mb m. *lb*: vembloud. Vých. Čech. Šb. D. 26.
Mdléti proč. Proňží mé srdéčko mdlí. Pís. vyšebrod. Mš.
Mdlíti co, koho=*mdlým činiti*. Smilstvo všecky údy mdlí. Lék. B. 185..
Mdlobný. M. známka. Proch. Hrad. 71.
Mdloduchý. Msn. Od. 340.
Mdlý jak. M. jak v podzimu moucha. Kká. Sion. II. 212.
Mé = *koza* v dětské řeči. Us.
Mecenáška, y, f. Jrsk. XVII. 367.
Mecenášovitý. To je něco m-tého. Lit. II. 497.
Meč. Mistr ostrého meče = *pohodný*; *kat*. Čes. l. XI. 447., Jrsk. VII. 2. 198.
Mečenosce, e, m. Tbz. II.^{3}, 399.
Mečík, u, m. = příčný trámec u pohrádky, opěrný trámec. Hauer 12.
Mečíkový. M. pilník. Vz Ott. XIX. 743.
Mečka y, f. = *kozlátko*. Kbrl. Džl. 14.
Mečný jilec. Msn. Od. 175.
Mečonosce, e, m. = mečenosce, der Schwetträger. Tbz. V, 1. 134.
Med. Jísti mnoho medu není dobré. Kom. Ces. 216. Kdo má v ústech med, za pasem břitvu nosívá. Šá. Prost. II. 112.
Měď. Vz Vstnk. XI. 561., 818., XII. 590. Dějiny, výroba, vlastnosti a upotřebení mědi. Vz KP. X. 161. — **M.** = *peníze*. Ať důma sedi, kdo nima mědi. Slez. Vlasť. I. 227.
Měďák, a, m. = *meďák*. Dšk. Km. 29.
Medard. Jaké pověttří na M-da, takové jest šest neděl po něm. Us. Jasný den na sv. Medarda tiší rolníkovo naříkání. Ott. Kal, 1904.
Medcietmý = mezids'etmý. Mš.
Medek, dka, m. = *churavec*. V zloděj. mluvě.
Měděň, ě, f. Jemná m. = barva mědi podobná. Stan. II. 73.
Měděnčák, u, m. = hrnec, kterým se nabírá voda z měděnce. Bolesl. Čes. l. XIII. 88.
Měděni, n. = *poměďování*. Vz Ott. XX. 194.
Medicinalní cognac. Nár. list. 1903. č. 144. 8.
Medicinář, e, m. = *lékař*. Emin 110.
Medicínský papír. Vz Ott. XVIII. 185.
Medický. M. práce. Kom. Did. 301.
Medije, e, f. Klobouk s medijí a s perlami. Zvon III. 205. Wtr. Vz Medye v. I. Přísp. 203.
Mědinosný. M. břidlice. KP. X. 162.
Meditační, lat. Melodika m-ho rázu. Nár. list 1903. č. 174. 3.

Medlati. Medlající, commorans. Greg. (List. fil. XI. 68.)
Medlo = mýdlo. Haná. Šb. D. 47.
Mědnokopytný, M. koně. Msn. II. 131.
Medobzučný. M. včela. Svět. knih. 420. 154.
Medochutný spánek, Msn. II. 20., víno. Škd. Od. 159., Msn. Od. 104.
Medorosný tabák. Stan. II. 69.
Medovatý pokrm (sladký). 1683. Souk. 1903. 26.
Medovkusný. M. víno. Msn. II. 107.
Medozpěvný pták (slavík). 1675. Čes. l. XI. 191.
Medridát, u, m. = *zavařenina z jeřábu*. Stropnice. Kub. List. fil. 1902. 249.
Medulína, y, f. = lesní ženka bíle oděná, bledých, vážných lící. Vz Kšť. Poh. 127.
Medulka, zdrobn. medula (jm. krávy). Dšk. Km. 32.
Meduný, dulcianus. M. jablka. Rozk. R. 71., P. 640. **M.** = sladký jako med. V. Mýto. Mš.
Medvěd. Keď je človek na dreve (na stromě), vtedy m. len reve (řve). Rizn. 169. Kdo chce m-da zakláti, nesmí lelky chytati. Zvon IV. 652. Chodění s medvědem a s kurou ve Slezsku. Vz Vlasť I. 155.
Megadyna. Vz Dyna, Strh. Mech. 136.
Měgurka, y, f. = hora na Vsacku. Vck. Vset. 7.
Měch = *pytel*. Ten chce vlka prázdným měchem zabiť. Vyhl. II. 66.
Mechanickografický. M. reprodukce. Nár. list. 1904. 314. 17.
Mechanika. Vz Strh. Mech., Vstnk. XII. 61. nn. Chemická m. Vz Vot. 206.
Měchký = *měkký*. Soběnov. Kub. List. fil. 1902. 249.
Mechová, é, f. = les u Bzence na Mor. Čes. l. XIII. 476.
Mechovina. Tbz. V. 9. 87.
Měchovka, y, f. = *loktuše*. Zvon III. 177. Jrsk.
Měchožil, a, m. M. pohrudniční, echinococcus pleurae. Ktt.
Měchuřinový pytlík. Čch. Kv. 96.
Měchýř. Umělý m. Vyšetření m-ře elektrickým světlem žárovým (zrcadlem), cystoscopia; Nabodení m-ře, punctio vesicae, Blasenstich; Cévka opatřená ostrou, rýhovanou dýkou k nabodení m-ře při vysokém řezu na kámen; Rozštěp m-ře, eversio vesicae urinariae; zánět m-ře dužninový, optitis parenchymatosa (submucosa, subserosa). Ktt.
Měchýřočepka, y, f., physcomitrium, rod mechů listnatých. Vz Ott. XIX. 697.
Měchýřopoševní. Operativní uzavření pochvy při píš'ěli m-vním, colpocleisis. Ktt.
Měchýřový. M. bolesť, cystalgia, cystodynia; prudký (náhlý) katarrh m-vý, cystitis mucosa acuta; m. křeč, cystospasmus, Blasenkrampf; m. pobřišnice, Blasenbauchfellüberzug; zánět pobřišnice m-vé, pericystitis, Entzündung des Blasenblauchfellüberzuges; m. řez na kámen, cystotomia; m. sliznice, Blasenschleimhaut. Ktt.
Meistrsingři. Vz Nejed. 352.

Měj-ho-děk = *dobře*. Chč. S. II. 258b. Vz Děk.
Mejkle, i, f. = *dohazování*. Zvon III. 134.
Mejland, a, m. = *Majland*. Faust. 88.
Mejlunk, u, m. = *mýlka*. Dšk. Km. 34.
Mejsco = *místo*. Prus. Slez. Čes. l. XII. 424.
Mejše, ete, n. = *mladá myš*. Dšk. Km. 20.
Mejšťátko, a, n. = *mejšťátko*. Dšk. Km. 34.
Mějtiště, ě, n. = *mýtiště, vymýtěný les*. Čes. l. XI. 385.
Mejtnice, louky u Hor. Újezda. Čas. mor. mus. III. 137.
Měkanina, y, f. Zachvátil mne vír všelikých m-nin a trhanin. Koll. v Pal. Záp. II. 48.
Měkčidlo, a, n. (tišidlo). M-dla, emollientia, demulcentia (léky). Ktt.
Mekavka, y, f. = *mekavá koza*. Msn. Od. 133.
Měkká = *světlá noc*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.
Měkkoperý. M. lůžko. Msn. II. 164.
Měkkosť = *rozmařilosť*. M. v smilství, v hodování. Chč. S. II. 142a.
Měkkotník, a, m. = *zajíc* (měkkota = zorané pole; že v něm líhá). U Čáslavě. Jos. Webr, ryt. Pravomil.
Měkkoučký, správně Měkoučký. Vz násl.
Měkkounký správně Měkounký. Srov. hezký — hezounký, tenký — tenounký, měkký — měkounký. Mš.
Mekoláše = pečivo pečené o sv. Mikuláši. Lišeň. Mtc. 1902. 114
Měkota, y, f., mola, Rozk. R. 72., molla, Rozk. P. 676. Sr. Měkkota.
Mekotati se. Ta se jen mekotá (o pěkné ženské, které vše sluší). Kojet. Čes. l. XII. 152. Sr. Mektati..
Mekotný. M. koza (mečící). Msn. II. 196.
Mektati se od čeho: od zlata = *třpytiti se*. Čes. l. XI. 210. Sr. Mekotati se.
2. **Měl**. Na mělu i písčitém břehu. Mam. V. V tu dobu stachu na měle 200 korábóv. Alx. V. 583. (Mš).
Melanotický sarkom. Ott. XXII. 645.
Mělek, lka, o, vz Mělký.
Melena, *meleta*, y, f. = *děvče s dobrou vyřidilkou*. Hauer 13.
Melichar J. J. Vz Lit. II. 413.
Mělík, u, m. = *lebeda*, atriplex crisalotana. Rostl. C. 108a. (Mš.).
Melinit, u, m., třaskavina.
Meliorační družstvo, úpis. Národ. list. 1903. č. 127. 5., 312. 21.
Mělitký. Polenta jest múka m-ká z nových zrn vymněných učiněná. Comest. B. 137a.
Mělnění, n. Polévka s m-ním (strouhánka). Zvon II. 348., Čes. l. XIII. 175.
Melodie. Sr. Strh. Akust. 129.
Melodramatický. Národ. list. 1903. 347. 21.
Meloplastika, y, f. = umělé napravování nějakého defektu na tváři. Vz Ott. XIX. 816.
Mělounký = *mělký*. Malšice. Kub. List. fil. 1902 249.
Melouškovati. Večer doma m-val. Praha 38. Sr. Melouchář.
Melov, *melový* = *spolek*. V zloděj. mluvě.
Měl sem štěstí i neštěstí, tanec. Vz Brt. P. n. 886.
Meluzina (Větrnice), y, f. = divá žena, bílá paní s rozpuštěnými vlasy a bosýma nohama. Jí se připisuje hučení větru. M. pláče. Vz Kšť. Poh. 107.
Memorialní verš, pamětní. Kom. Did. 156.
Měn, u, m. = *míra*, zastr. Pel. IX.
Menčetnější = *trochu menší*. Dšk. Km. 47. Sr. Menšatější (zde).
Meniscus = *kulovitý povrch kapaliny v trubičce*. M. kapillarní, rtuťový. Strh. Mech. 632., 499.
Měnistý. Měnistý květ. Sbor. čes. 170. Chodila v menistom rúchu. Sbor. slov. 1900. 142.
Měniti se v čem. V šatech se rád měníval. Zvon IV. 37.
Měnný. M. rúcho, mutandus amictus. Fagif. 29b.
Meno = *jméno*. Meno ako meno, to ešte nezabilo nikoho. Rizn. 68. Hra na mená. Vz Sb. sl. 1902. 69.
Menstrual, u, m. = *menstruale*. Zach. Test. 126.
Menstruale, e, n. = *krvotočnosť, krvotok*. Zach. Test. 64., 147.
Menstrualní matka = *krvotočná*. Zach. Test. 126. Základní materie m-ná. Zach. Test. 15.
Menstr-um, a, n. Stříbro v menstru rozpouštěti. Zach. Test. 20.
Menšatější = menší. Římov. Kub. List. fil. 1902. 249. Sr. Menčetnější (zde).
Menše = *menší*. Neproměnné božstvie nemóž býti ani m. ani větše. Št. Ř. 25b.
Menšikov, u, m. = *svrchník zvláštního tvaru* nazvaný po ruském diplomatu Menšikovovi. Us.
Menuetto, *tanec*. Vz Brt. P. n. 355.
Měřačka, y, f. = *putna s uchem za půl měřice*. Mtc. 1902. 11.
Merať noc. Vz Prebedliť.
Meravý = *upřený, strnulý*. Zřím okem m-vým. Koll. IV. 19. M. kámen = *tvrdý*. Slov. Věst. X. 277.
Měren, rna, o, vz Měrný.
Merhaut Jos., básn., nar. 1863. Vz Flš. Písm. 738.
Měřič krátkozrakosti (přístroj), Myoptometer.
Měřička, y, f., zdrobn. *měřice*. Arch. XX. 316.
Měřidlo vdechovaného vzduchu, Pneumometer. Ott. XIX.
Meritace, e, f. = meditace, z lat. Vých. Čechy. Jir. Rozpr. 54.
Merkaptomethyloloxazolin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 47.
Merkaptooxazolin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 47.
Merkování, n. Sklenice s bílým m-ním. Světz. 1887. 291.
Merkur = finanční a slosovací časopis. Nár. list. 1903. 347. 18.

Merkuriáš, e, m. = *rtuť*. Zach. Test. 33.
Merkuriášový. M. vodnatosť. 1585. Uč. spol. 1902. 23.
Merkuriethyletherjodid, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. X. 589.
Měrně = *s měřením*. M. k někomu stříleti. Chč. S. I. 28a.
Měrný. M. ryba = větší, kterou při lovení vylovili a vyměřili. Arch. XXI. 448.
Měrov = Trávníky, část. Vsetína. Vck. Vset. 181.
Mertyn, u, m. = *myrta*. Slez. Vyhl. II. 114.
Meruzalka, y, f. = *ribes*. Vz Ott. XXI. 684.
Meruzalkovitý. M. rostliny, ribesiaceae. Vz Ott. XXI. 685.
Měrynza, y, f. = *překvapkování*. Slez. Vyhl. II. 289.
Měsíc. Když m-ce ubývá (když je na schodě), daří se všecka lekovadla, zaříkání a zažehnávání, neduh se ztrácí, jako m. mizí. Kdo poprvé spatří srpek nového m-ce, má si honem tlouci na kapsy, budou se ho peníze držeti. Svítí-li m. na člověka v posteli spícího, vytáhne ho, ten člověk se stane náměsíčným. Mtc. l. 1897. 99., 100. Když prší po novém měsíci, prší vá potom po celý m. Ott. Kal. 1904. Vz násl. Měsíček.
Měsícovitý obličej (tlustý). Zvon IV. 711.
Měsíček. Má-li m. věnec kolem sebe, čekejte příštího dne deště. Měsíčku dvourohý, ať mne žádný neuhrane, až budeš třírohý. Mtc. l. 1897. 100., 130.
Měsíčkový. M. krajky. Vz Krajka.
Měsíčně bílý (jako měsíc). Svět. knih. 420. 138.
Měsíčník svítivý (ryba). Vz Ott. XVIII. 896. — M. = *had užovkovitý*. Vz Ott. XXII. 739. — M. = *člověk*, který jest na měsíc ženou a na měsíc mužem. Rkp. lek. lhr. 207b.
Měsíčnosť, i, f. = *hodnota stříbra*. Zach. Test. 147., 122. Srov. Měsíc (symbol stříbra).
Měsíčný člověk = *náměsíčný*. Val. Čes. l. X. 471.
Meslo, a, n. = *místo na obecné půdě kolem příkopu*, kde si mohli vysazovati divoké stromy. Kojetín. Čes. l. XII. 152.
Mesovinný. M. kyselina. Vot. 84.
Mest, mustum. Bhm hex. 27., Rozk. P 1739., Pror. ol. 39a. 1. Msty šenkovati. Arch. XX. 508.
Městek, stku, m., varix, Krampfader, Blutaderknoten. M. tepenní, varix arterialis, Rankenaneurysma; prostý, v. simplex, rozkládavý, v. cirrhoides. Ktt. Sr. Městka v VI. 964.
Mésti kde. Mete-li se v domě na prahu a zápraží koštětem, jímž se metlo v kostele, přináší to domu štěstí. Mtc. l. 1897. 70.
Městkovitosť, i, f. = vakovité roztažení žil, varicositas, phlebectasia, sackförmige Venenerweiterung. Ktt. Srov. Městkový.
Městkový vřed, ulcus varicosum; m. zánět oka (městkovitosť oka), staphyloma sclerae, cirsophthalmus. Ktt.
Městnavý oedem (nahromaděný). Ott. XVIII. 652.
Mestně někoho pokárati (pomstou) = *ztrestati*. Msn. Od. 189., 209.
Město, v obec. mluvě mněsto, nesto (V. Mýto), mesto. Ib. Sb. D. 11.
Mestola, y, f., oenocarpus, druh palmy. Ott. XVIII. 655.
Měšečka, y, f., loculus. Ev. olom. 187. 83.
Mešpor, vz Nešpor. Tuto se počíná m. nedělní. Ž. pod.
Mešporní = *nešporní*. M. hodina. Krist. Šaf. 61., Pass. 316.
Měšťanosta, y, m., chybně, poněvadž není slova měšťanosť. Mš.
Měšťanský = *solidní*. Národ. list. 1903. č. 298. 13.
Met, u, m. = *metání*. M. míče, desky. Msn. Od. 119., 256.
Meta, y, f. = *znak*. Slov. Němc.
Metadihydroxybenzol, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 121.
Metadinitrobenzol, u, m., v lučbě. Vz Vot. 159.
Metadlo, a, n. = *oštěp, kopí*. M-dlem mrštiti. Msn. II. 280.
Metafora. O m. v prostonárodní poesii české vz Progr. čes. realky rakovn. na r. 1897.
Metafysika zaměstknává se tím, co jest, bytím a bytostmi. Krec. 5. Sr. Uč. spol. 1902. XIX. 1. nn.
Metachlorit, u, m., nerost. Vz Vstnk. XI. 835.
Metal, *metaly* zahnati = *laskominy*. Slez. Vyhl. II. 92.
Metallurgický. M. společnosť. Nár. list. 1904. 356. 17.
Metalník, a, m. = *písař* (od metati = rýti do dřeva n. psáti na pergameně). Vz Jir. Prove 164.
Metanitrobenzaldehyd, u, m. Vz Vstnk. XI. 134.
Metek, tku, m., zdrobn. met. Dva metky rži. Arch. XX. 316.
Metelec, lce, m. = *pražívec*. Již. Čech. Kub. List. fil. 1902. 249.
Metelka Jindř. Sr. Věst. XII. 49.
Mětěny, pl., *něj. pokrm*. Rkp. vodň. (Mš.).
Meteorický. Povětroň či meteorické železo. Vz KP. X. 142.
Meteorit, u, m. Vz Vstnk. XI. 842.
Meteorologie, e, f. z řec. Kosmická m. Vz Vstnk. XII. 593.
Měteżník, a, m. = *působitel zmatků*. Chč. S. II. 213a.
Methoděj, e, m. Vz Cyrill.
Methodologický. M. práce. Lit. I. 224.
Methoxykoffein, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 56.
Methylanilinourazol, u, m. Vz Vstnk. XII. 60.
Methylcyklohexan, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 5.

Methylethylketon, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 49.
Methylethylsulfid, u, m., v lučbě. Vot. 93.
Methylethylthetinbromid, u, m. Vot. 93.
Methylfenylhydrazin, u, m. Vz Vstnk. XII. 61.
Methylfurfurylamin, u, m. Vz Vstnk. XII. 61., 48.
Methylkyanamid, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 48.
Methylpentan, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 48.
Methylpentanový. M. kyselina. Vz Vstnk. XI. 503.
Methylpiperidin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. X. 578.
Methyltropidin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. X. 583.
Metla = *trest.* Boží m. 1584. Schulz 24.
Metlařská, é, f., *tanec.* Vz Brt. P. n. 882.
Metlice, e, f., *kráva.* Dšk. Km. 41.
Metlička, y, f. = *štětka.* U Detvanů. Sbor. slov. 1901. 150.
Metlový. M. krajky. Vz Krajka.
Metnutý. Prška perel vzhůru m-tých (metených). Zr Let. II. 53.
Metoposcopia, e, f. (metopon = čelo a skopeia) = *umění věštiti s čela,* z řec. Vz Čes. l. XI. 231.
Metrch, u, m. = *metr.* Val. Čes. l. XII. 46.
Metrkilogramm, u, m. = 9. 806. joule. Strh. Mech. 141.
Metrnice, e, f. Malá m. Zvon IV. 657. Sr. To je metr!
Metrnichovina, y, f. = *správa,* jako byla do r. 1848. za ministra Metternicha. Zvon II. 717.
Mez. Vz Jir. Provc. 166.
Mězaruška, y, f., phrynium, rostl. Vz Ott. XIX. 691.
Mězditi, vz Měžditi.
Mezg, *mezk,* a, m. = *mezek.* Mš.
Meziběh, u, m. Nár. list. 29./10. 1899.
Meziboční část těla. Čch. I. Pov. 38.
Mezidech = *průziv,* hiatus. Ktt.
Mezidobí, n., Zwischenperiode.
Mezihorky, pole u Červ. Lhoty. Čas. mor. mus. III. 137.
Mezijádrový (mezizrnový). M. vrstva, Zwischenkörnerschichte. Ktt.
Meziklínový. Ploskový vaz m., ligamentum intercuneiforme plantare. Ktt.
Mezilalokový zářez, incisura interlobaris. Ott. XIX.
Mezilístkový. M. hlíza, interlammelarer Abscess. Ktt.
Meziměstský. M. spojení telefonní. Nár. list. 1904. 121. 17.
Mezimísto, a, n. = *prostředek místa.* Msn. Od. 119.
Mezimořský průplav. Stan. I. 13.
Mezinárodní hodnoty, kartel, spekulace, kommisse, trh, závod athletický, turnaj šermířský atd. Nár. list. 1903. č. 312. 21., 168. 14., 222. 17. a j.
Mezinož = *mezinoží.* Z žil jest pod hleznem do mezinož pravé nohy... Lék. B. 44b.
Mezinožní zpruzení (hrázové, vlk), intertrigo perinealis. Ktt.
Meziobchod, u, m Nár. list. 1903. č. 161. 13
Meziobloukový vaz, ligamentum intercrurale (seu flavum). Ktt.
Meziokenní pilíř, Ott. XIX. 741., dřík. Zvon III. 44ö.
Meziprsní brnď. Msn. II. 74.
Meziříčí, *Mezřič, Medřič.* Us. Hlavn. 53.
Mezírka. Běha po psích mezirkach, jak pes po kuštach. Slez. Vlasť. I. 235.
Mezischodí, n. Vrch. Mus. I. 22.
Mezislovanský jazyk. Nár. list. 1885. č. 173.
Mezistředový. M. část Wrisbergova, partis intermedia Wrisbergi. Ktt.
Mezistrop, u, m. Vstnk. XIII. 387. Sr. Mezistropí v VI. 972.
Meziševní kosti, ossa Wormiana, Zwickebeine. Ktt.
Mezitemenní rýha, Interparietalfurche. Ktt.
Mezitepenní zánět, mesarteriitis. Ktt.
Meziti koho = *obmezovati.* Kdo nás může m. Haná. Nár. list. 1901. č. 199.
Mezivláknovitý. Zánět tkaniva m-tého čivu, perineuritis. Ktt.
Mezivložkový. M. soustátí (vložené mezi jiné). Nár. list. 1904. 200. odp.
Mezivodí, n. = *meziříčí.* Haná. Hlavn. 91.
Mezivojsko, a, n. Budou se v mezivojště potýkati (soubojem mezi vojsky, uprostřed vojsk, v středokratu). Msn. II. 46
Mezizrnový. Vz předcház. Mezijádrový.
Mezižeberní žíly, venae intercostales. Ktt.
Mezižilní zánět, mesophlebitis. Ktt.
Mezk, a, m. = *mezek.* Vz Mezg.
Mezkalin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. X. 579.
Mezní vůl, bos terminalis, způsob trestu. Vz Jir. Provc. 167.
Mezník, u, m. = *vysoká čepice,* persianka. Jrsk. XXIII. 12. XXVII. 45. — **M.** = *hraniční kámen.* Zasazování m-ků jest novějšího původu. Vz Vlasť. I. 156.
Mezný prst, vz Mězený. Mš.
Mezřič = *Meziříčí.* Us. Hlavn. 53. Vz Meziříčí.
Mhelný = *mlhavý.* M. pospěch, festinatio nebulae. B. mik. 43. 24.
Mhošedý = šedý jako mlha, nebelgrau. Polák. Krok. I. a. 153. (1821.).
Mhouravě na něco patřiti. Kká. Sion. II. 157.
Mhový. M. pára (z mlhy) a větrná. 1585. Uč. spol 1902. 25.
Mhúravý, vz Mhouravý. Rozk. R. 61.
Miadof, u, m. = *velmi jemná bavlna.* Slov. Sbor. čes. 252.
Micohlav, u, m., rostl.? U Humpolce. Nár. sbor. VIII. 125.
Míč: chlupáč, chumeláč. Hra míčem ve Slez.: na klupání, na palestru, na maška, na čumbalu. Vyhl. II. 243.
Míčovka, y, f, pilularia, rostl. Vz Ott. XIX. 747.

Míčovna = místnosť určená ku hře míčem. Kubl. 313.

Míčový. Stříkačka míčová hruškovitá, birnformige Ballenspritze. Ktt.

Míčuda, y, f. = hra míčová na pastora. Čes. l. XIII. 327. Sr. Mičula.

Míčula, y, f., zdrob. míč. Kšť. Lid. 6.

Miecko = *jmécko*.

Miejéo = *místo*. Prus. Slez. Čes. l. XII. 310.

Miera = *míra*.

Mierný = *mírný*. M. někomu = k někomu. Pel. IX.

Miesto = *místo*.

Miešeti se = *mísiti se, táhnouti v nepořádku*, zástr. Pel. IX.

Miešok, šku, m., zdrobn. měch (pytlíček). Kál. Slov. 29.

Mieti = *míti*. Jest nám za to m. Alx. H. 12. 21.

Miezka = *mízka*, zdrobn. *míza*. Mokrosť nebo m. Mill. 105a.

Migrační rychlosť. Vz Vot. 181. M. theorie. List. fil. XXVII. 198.

Míhati = *míti*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141. M. skonku = *hráti*. V zloděj. mluvě. Vz Skon.

Míhavý. M. řasy, plicae conniventes. Ktt.

Mícha. Úbytě míchy (vysýchání míchy), tabes dorsalis, leukomyelitis posterior chronica, Rückenmarksdarre; zánět míchy, myelitis (dužnicový, parenchymatosa, hřbetní, dorsalis, krvavý, výlevovitý, apoplectiformis, haematomyelie, Medullarapoplexie, rozsáhlý či povšechný, diffusa, samočinný, pravý, spontanea, starobný, starých, senilis, šíjový, cervicalis); vleklý zánět míchy, sclerosis stricte sic dicta (hřbetní, spiralis dorsalis, šíjový, spiralis cervicalis); vleklý zánět míchy vmezeřený, myelitis chronica interstitialis; zánět míchy výlevovitý, mrtvicovitý, myelitis apoplectiformis; zánět míchy bez změkčelosti míchy, m. sine myelomalaeia, se změkčilostí míchy, m. cum myelomalacia. Ktt.

Michal. Zvyky a pranostiky slez. vz ve Vyhl. II. 53. Popěvek: Michalova čepica něse dřevo do peca, Michal se ji směje, čapice se hřeje. Slez. Vyhl. II. 258., Vlasť. I. 214.

Michalský. Svatomichalské víno jest panské, svatojirské rolnické.

Míchárna, y, f. = *kde se něco míchá* (ku př. řezanka). Dšk. Km. 15.

Míchati se s čím. Ret s retem se míší, slza v slzy moje míše. Mark. — **čím kam**. Michl míchal nohama k lesu (utíkal). Hruš.

Michlíček, čka, m., zdrobn. Michael. Dšk. Km. 36.

Míchoplenový zánět, meningomyelitis. Ktt.

Michov, a, m., les u Jankova u Votic. Uč. spol. 1901. IV. 3.

Mikolajka, y, f. = žena chodící v den sv. Mikuláše po dětech. Slez. Vz Vyhl. II. 10.

Mikrofotografický. M. pracovna. Vstnk. XIII. 385.

Mikrostruktura látky. Vot. 243.

Mikroulsky = *málo*. V zloděj. mluvě.

Mikšal, a, m. = *Mikuláš*. Dšk. Km. 13.

Mikšový = ? M. roucho. Bech.

Mikuláš. O sv. M-ši daj kučmu na uši. Rizn. 64. Chození s M-šem. Vz Čes. l. XI. 271., Vyhl. II. 8. nn., Brt. Čít. 362., Vlasť. I. 141. O sv. M. vz. spis Jana M. Dvorského. V Praze, 1901. Popěvek: Mikuláš ztratil pas. Jak dešč padal, to ho hledal; jak dešč lil, to ho sušil. — Mikolašu! zaplať kašu, co si sežral na karmašu. Slez. Vyhl. II. 258. — **M.** *z Kozlí*, slez. spis. Vyhl. I. 33. — **M.** *z Uvalna*, slez. spis. z XV. stol. Vyhl. I. 33.

Milbauer Jarosl. Dr., spisov.

Milboch, u, m. Majíce na každých sánkách dvě prostice, ježto slove milboch; Pobrali nám šestery saně s solí i s milbochem. 1464. Arch. XXI. 348., 349.

Milenec, nce, m. M. nemá své vyvolené darovati šperku s perlami, jež jsou obrazem slz, splakalať by později nad jeho pronevěrou; ani knihy modlitební, někdo z nich by zemřel, nebo by se na věky rozešli. Mtc. l. 1897. 64.

Milenůstka žen = *milostné pletky*. Kká. Sion II. 166.

Milezvučný hlas. Jrsk. XIV. 241.

Milí = *milejší*. Milí mi s ní smutek než s jinú veselé. Sr. Mus. 1863. 119.

Milinký. Pracoval od m-kého rána. Us. Tkč.

Milionský. Kůže m-ská! Zvon III. 515.

Miliontátý = *millionský*, Kbrl. Džl. 11.

Milioun, u, m. = *million*. Krkonš. Šb. D. 30.

Milíř. M-ře na pálení hliněného zboží. Vz KP. IX. 206.

Miliskání, n. = *milkování*. Zub. Még. 21.

Militinko. Jak m. (jakmile) tam vystoupil. Us. Tkč.

Milliardář, e, m. = *kdo má milliardy*. Nár. list. 1903. č. 266. odpol.

Milo. Dobré milo odkudkoli. Rb.

Milobolný. Kolem krásných úst leželo cosi m-ného. Hrlš. Hus. 39.

Milohostný stůl, *ξενίη τράπεζα*, Zeus. Msn. Od. 306., 209., 255.

Milohrad, u, m. Královský m. Jrsk. XIV. 39.

Milosnědý. M. dívka. Pol. Lit. II. 18.

Milosť. Chléb z m-sti je trpký, byť byl cukrem posypaný. Jrsk. V. 75. — *Boží milosti*, pečivo, vz Křehutinky.

Milostenka = *milostnice, milá*. Král. Men. 27.

Milostivec, vce, m. Ž. pod. 102. 8., 144. 8.

Milostivý, vz násl. Milostný.

Milostka, y, f. = *milováníčko*. Chč. S. I. 30b.

Milostníček, čka, m., zdrobn. *milostník*, Čes. l. XI. 459.

Milostný. Byl činěn rozdíl mezi dluhy od země uznanými a tak zvanými milostnými (na str. 27. nazývají se *milostivými*). Tk. XI. 17. Milostný dluh = nezjištěný, pochybný (o němž se nevědělo, na čem se zakládá), který pocházel namnoze z neroz-

vážných slibů předešlých králů. Tk. XI. 47., 55.

Milošiada, y, f. = opěvování Miloše. Šf. v Pal. Záp. II. 54.

Miloštědrý. M. matka. Škod. II.² 121.

Miloušek, ška, m. = *Miloslav*. Dšk. Km. 39.

Milování, vz Láska.

Milovanský. Na mů m-skú t. j. hříšnou duši. Val. Čes. l. XI. 178.

Milozor v I. pol. XIX. stol. Lit. II. 325.

Milozvučný. M. řeč. Sbor. čes. 14.

Miložádoucí. Msn. Od. 342.

Milý v čem. M. v chování, Špač. 7., v obchodu. Mtc. l. 1873. 41. — **komu jak**. Je mu milý jako hříbě valachu, jako trn v patě, jako roh na čele, jako voda v botě, jako koza v zelí. Us. Čes. l. XI. 269.

Mimátko, a, n. = *děcko*. Msn. Hym. 27.

Mimi = *panenka* (hračka; v dětské řeči). Us

Mimoběhutý. M. loď. Msn. Od. 247.

Mimoděčný. M. modlitba. Zr. Zahr. 43. Sr. Mimoděk.

Mimofilologický. M. námitky. Osv. 1896. 549.

Mimogrammatický. M. svědectví. Osv. 1896. 550

Mimohled, u, m. = *odchylka*, parallaxa. M. sluneční, měsíční, oběžnic. Vz Ott. XIX. 205.

Mimochoditi, ambulare. Pěkně kluší, m-dí. Mill. 16ª.

Mimochodně = *mimochodem*. M. se o tom mluvilo. Světz. 1882. 522.

Mimolebý mozek, exencephalia = zrůdnost hlavy, kde při nedostatku lebky mozek nedokonale se vyvinul, není zcela v lebce umístěn. Ktt.

Mimoliterní veřejnosť. Mtc. l. 1873. 55.

Mimomolekularní přítažlivosť. Vot. 204

Mimopáteční. Zvon III. 309.

Mimopražský. M. hudební slavnosť. Nár. list. 1883. č. 226.

Mimorejdovati loď. Msn. Od. 182.

Mimoruský. Mimorušti Slované. Nár. list. 1885. č. 107.

Mimosní žena = *citlivá*. Nár. list. 1903. č. 66. 13.

Mimosrdečníkový, extrapericardialis. Ktt.

Mimostřední zornice, ectopia pupillae. Ktt.

Mimoškolský. M prostředí. Vlč. Lit. II. 2. 38.

Mimotnosť, i, f. Nár. list. 1904. 349. 13. Sr. Mimotní v I. d. 1022.

Mimouherský. M. země. Us. Mš.

Mimovděčný. M. modlitba. Zr. Zahr. 43. Sr. Mimovděk.

Mimovojník, a, m., o koni. Msn. I. 299.

Mimozákonný stav. Vzáj. I. 94.

Mina svatá, Johannis amor, láska sv. Jana. Lbk. 8. Na sv. Jana světívali svatů minu, Johannis amor, milosť a lásku sv. Jana, *svěcené víno*. Vz Souk. 1903. 25., Uč. spol. 1903. XXI. 7. — **M.** = ocelová nádoba naplněná výbušnou látkou, jež při nárazu lodi na ni účinkem vniklé vody se zapaluje a loď úplně ničí. Je buď někde uvázaná a explose způsobuje se elektrickým proudem vedeným k ní z určitého místa aneb plove položena jsouc pod vodou, volně jako bóje. Vz více v Zl. Pr. XXI. 250c.

Minclista, y, f. = listina, ve které jsou zapsány druhy peněz někde uložených. Nár. list. 1903. 337. 4.

Mincový. M. pečeť. Dolen. Pr. 36.

Míně = *méně*. Ještě míně. Uč. spol. 1902. 21.

Míněji = *míně, méně*. Pět věrtel m. dvou přehoušlí. Cern. Zuz. 331.

Minera, y, f. = *ruda*. Zach. Test. 45. Čistotná m 1585. Uč. spol. 1902. 19.

Minerální olej. Nár. list. 1903. č. 284. 21.

Mineralogie. Fysikální m., chemická m. Vz Vstnk. XI. 570., 578.

Mineraloslatinný. Nár. list. 1903. čís. 141. 14.

Minet, u, m., *tanec*. Vz Brt. P. n. 856.

Miniator, a, m. Drobné ty malby čili miniatury prováděli miniatoři, jimiž z počátku bývali mnichové klášterní. Dolen. Pr. 56.

Miniaturista, y, m. = *malíř miniatur*. Chyt. 52.

Minka, y, f. = *kotě*. Slov. Vzáj. I. 19.

Minnesingři. Vz Nejed. 352.

Mino = *mimo*. Volyně. Čes. l. XIII. 124.

Minoborce, e, m. Nár. list. 1902. č. 224.

Minorky, pl, f. = druh *kur*. Nár. list. 1903. č. 136. 9.

Minouti jak. To mine, jak pára nad hrncem. 1604. Čes. l. XIII. 344.

Minulo. Proč žehrat na m-lo? Nár. list. 1903. č. 143. 2. — Čo tam do toho, čo sa minulo. Rizn. 170. Sr. Minouti.

Minulý = *pomíjející*. U věcech rychle minulých. Chč. S. II. 271b. Sr. násl. Minutý.

Minuskulní nápis. Chyt. 25., 45.

Minúti, vz Minouti.

Minutý = *pomíjející*. M. věci opustiti. Chč. S. I. 80b. Sr. předcház. Minulý.

Mír, u. m. Poplatek míru. mír, tributum pacis. 1052. Vz Mus. 1902. 23. **M.** *boží* = církevní zápověď půtek v určité dni v témdni, v svátky a v čas postní. Stieb. 50.

Miřidlo, a, n. M. u ručnice. Ott. XXII. 59ª.

Miřiovský Em. Vz Flš. Písm. 710.

Mírnosť. Ve všem m. zachovati. Jrsk. III. 296. M. s někým míti = *pokoj*. Sbor. slov. VII. 110.

Mírný ke komu. M. jsi k té holotě. Tbz. V. 1. 123.

Míronosný. M. poselství. Hlk. XI. 328.

Mírový. M. služba (vojenská, za míru). Nár. list. 1903. č. 270. 13.

Mírudajný. Jeř. Rom. bás. 163. *Správně*: mírodajný. Mš.

Mírumil, a, m., vz Pohořelý.

Míruzvěstný sen. Tbz. V. 1. 75. Sr. Mírudajný.

Mísa. Nemáčel s pány z jedné mísy (nedržel s nimi). Tbz. II³. 352. Lepší sprostá m. plná než šumný talíř prázdný. Slez. Vyhl. II. 65. Vz Miska.

Misalka, y, f.. zdrobn. mísa. Dšk. Km. 31.

Miserabilista, y, m. = *kdo myslí, že je vše mizerné.* Šá. Upom. 293.
Miserie e, f., z lat. U nás je m. s octem (zle, špatně) Zr., Mus. 1892. 449.
Mísicí stroj v cihlářství (kterým se mísí). Vz KP. IX. 124. M. koryto u lisu. Ib. 167.
Mísírna, y, f. M. na bavlnu. Ott. XX. 596.
Miska. Hádanka: Nemám konca ani kraja, co ma budú hľadať dvaja (misa). Sbor. slov. 1900. 114. Rád cizí misky vylizuje. Zvon IV. 159.
Mísní štika. Arch. XXI. 448. Vz Mísný v VI. 989.
Mísonosič, e, m. Slov. Sbor. čes. 254.
Missionář, e, m. Mluvil jsem do nich jako m. Nár. list. 1902. č. 233. 9.
Misterský. M. meno. 1821. Mš. Vz Mistrský.
Místní jména. Vz Jméno. **M.** léky, topica. Ktt.
Místodohlížitel, e, m. Mtc. l. 1893. 90.
Místodržický. M. správa. 1649. Schulz 85.
Místodržictví, n. = místodržitelství. 1649. Schulz 85.
Místodržitelkyně, e, f. M. Nizozemska. Tk. XII. 1.
Místohejtman, a, m. Arch. XXI. 199.
Místohrabí, n., vicecomes. Mill. 7a.
Místokrálovský. **M.** vláda. Stan. I. 18.
Místokurator a, m. Mtc. l. 1893. 90.
Místoopat, a, m. 1586. Zbrasl. 318.
Místopísec, sce, m. Lit. I. 70.
Místoslovný. Hrozím se odpovědi m-né. Vin. I. 51.
Mistražit = *mařiti?* Něčím čas m. Opav. týd. 1891.
Mistrkyně, ě, f. Byla nad námi nejvyšší m. Světz. 1888. 807.
Mistrno. Citát je z Pref.
Mistrnojízdný, αἰολόπωλος. Msn. II. 48.
Mistrovati koho v čem: ve zpěvu = *cvičiti.* Msn. Od. 122.
Mistrovky, louky u Dvorců. Čas. mor. mus. III. 137.
Mistrovský. Průmyslová škola m-ská. Nár. list. 1903. č. 257. 22.
Mišeňák, u, m. = *mišenské jablko.* Tbz. III. 2. 360., III. 1. 218.
Míšeti, vz Míchati.
Míškový vřed, ulcus folliculare, Follikulargeschwür. Ktt.
Míšní. **M.** trhliny, Spaltbildungen im Rückenmarke; měkká plena m., pia mater spinalis; choroba m. (míchy), spirale Erkrankung; jednostranná obrna m., hemiplegia spiralis; šedá zvrhlosť zadních provazců míšních, leucomyelitis posterior chronica; vodnatá kýla míšní, hydrorachis dehiscens, hiatus spiralis congenitus, Rückenmarkswasserbruch; výkonná slabosť m., neurasthenia spiralis, functionelle Rückenmarksschwäche; zánět měkkých plen míšních, leptomeningitis spiralis; zánět plen míšních, myelomeningitis; zánět šedé hmoty míšní podnáhlý a počasný, poliomyelitis subacuta et chronica, počasný, vleklý zánět tvrdé pleny míšní, pachymeningitis chronica, zánět tvrdé míšní pleny krční, šíjové, pachymeningitis cervicalis hypertrophica. Ktt.
Míšnice, e, f. Sr. předch. Míšní.
Mišpilice, e, f., escula. Rožk. P. 631. Sr. Mišpule.
Míti se jak. Má se jako nahý v trní, jako hruška u cesty (špatně). Us. Čes. l. XI. 270.
Mitosa, y, f. Vz Vstnk. XII. 13.
Mixed pikles (mixd pikls, angl.) = smíšená zavařenina, silně kořeněná, připravená zavařením a do octa naložením rozmanitých zelenin, zejména mladých okurek, cibulí, zelí, hrášku, mrkve, hub a p. Ott. (Dhnl.).
Míza, *mízka*, y, f. = *roztok.* Zach. Test. 73. — M. chráničková, lympha vaccina, Kuhpockenlymphe. Ktt.
Mizení jednotlivých částí ústrojí, rarefícatio. Ktt.
Mizivosť a suchopárnosť zevnějšku. Čch. II. Pov. 186.
Mízna, y, f. = *ženská,* která se mízá (mazlí). Kbrl. Džl. 15.
Mízní. Nádor mízních žláz, lymphadenoma. Ktt.
Míznice. M. přívodné, vývodné, vasa afferentia, efferentia; hnisavý zánět hřbetní míznice pyjové, lymphangitis dorsalis penis suppurativa. Ktt.
Mízožlázovitý sarkom, sarcoma lymphadenoides. Ktt.
Míždžiti co, kde = *mačkati, stiskati.* Čes. l. XI. 434. Sr. Míždíti.
Mjať, i, f. = *mať.* Zemňáková m. Val. Čes. l. XI. 434.
Mjatánka, y, f. = *zcuchaná sláma.* Val. Čes. l. X. 469.
Mjau = *kočka* (v dětské řeči). Us.
Mjázdro, a, n. To je takové m. (o choulostivém). Val. Čes. l. XIII. 111.
Mláceny čím: sláma cepy m-ná. Us.
Mláďátka. Zvyky etc. ve Slezsku vz ve Vyhl. II. 26.
Mládenčí. M-čích žádostí utíkej. Kom. Ces. 220.
Mladenie, n., innocens. Rozk. P. 2255.
Mladící = *omlazující.* M. jablka. Erb. Sto pov. 4., 5.
Mladickosť. Msn Od. 106.
Mladictvo, a, n. = *mladý věk.* Poklad m-va. Lit. I. 353.
Mladíček, čka, m. Pror. ol. 15b. 1. Isa. 9. 17.
Mladichný = *mladistvý.* Dialekt. Krist. Šf. 63.
Mladistvoletý. M. panna. Msn. Od. 99.
Mladiti se = páříti se. Ptáci se mladí. Kom. Did. 131.
Mládnek, denka, m., infans. Ev. ol. 97., Kal. při ž. pod. (Mš.), Bhm. 42.
Mladočešství, n. Osv. 1896. 461.
Mladomanželé. Nár. list. 1885. č. 80.
Mladoňký = *mlaďounký.* Malšice. Kub. List. fil. 1902. 249.
Mladosť. O m-sti, proč jenom jednou se mihneš žití zrcadlem! Vrch. Pont. 82. Zo všetkých pokladov sveta najvačším je m.

Sbor. slov. VII. 133. M. — radosť a pochabosť. Rizn. 63.
Mladostivý rod = *podržující dlouho mladistvé vzezření.* Deštná Mš.
Mladšovství, n. = *úřad mladšího v cechu.* 1729. Nár. list. 29./9. 1900.
Mladý, mlazí, mlažší, mlaší, mlazší. Mladá je, ako treťoročná jahoda. Sbor. slov. VII. 130. Ustojí se jako mladé pivo. Hav. Chamr. 24. Mladá léta utíkají nejrychleji (léta mladosti). Tbz. III. I. 153. Mysl mladých mužů je nestálá. Škod. II². 53. — **jak.** Stary jako svět a mlady jako kret. Vlasť. I. 239.
Mlaší = mladší. P. Jan m. z Hradce. (Mš.).
Mlat dřevěný, hliněný, z litého zdiva, z vepřovic. Vz KP. IX. 411. nn.
Mlatec, tce, m. Ti, kteří jich (cepů železem pobitých) užívali, nazýváni mlatci. Hrlš. Hus. 278.
Mlaticí stroj. Čisticí m. stroj se čtyřmi vytřasadly, s vrchním podáváním, s dvojitým čištěním, s klasňovákem, s pytlovacím přístrojem. Nár. list. 1904. 135. 21.
Mlátička stroj. M. s dvojím čistidlem a přetřasadlem; M. žentourová, čisticí a vytřasková. Nár. list. 1903. č. 134. 21. M. ruční se sítem a vytřasadly na řemenový pohon. Nár. list. 1904. 135. 21.
Mlatný. M. zbraň, Dreschwaffe. Hol. Met. II. 380.
Mláto z presu vinného = usedlina na dně vinných sudů, vinný kámen pomíšený kvasnicemi. Zach. Test. 148.
Mlazí = *mladší.* Sr. VI. 1001.
Mlčavý. M. voda = v tichosti domů nesená, abys, nesa ji domů, s nikým nemluvil, nikoho nepozdravil. 1724. Hrubý. 250., Vlasť. I. 202.
Mlčení je poslední radostí nešťastníků. Vrch. Muš. I. 325.
Mlčeti. Mlčať nenie hriech. Rizn. 166. — **čím.** Ponižd o to zapohnáno a tím mlčíno není. Půh. ol. III. 701. — **jak.** Mlčí, akoby mu rozum zamrzol; Mlčia, akoby mali noby krížom pokládané. Rizn. 175., 176. — **s čím.** Kdybych s tou věcí mlčel (jí nepověděl, ji zamlčel). Arch. XXI. 45. Prosím, že s tím budete mlčeti. Frant. 25. 29.
Mlčivý dům = *tichý.* Zr. Let. II. 9.
Mlčlavý. M. voda = o veliký pátek z rána z potoku nabraná, kterou se toho dne umývali. Brt. Čít. 382.
Mldoba, y, f. = *mdloba.* Mš.
Mléčivo, a, n. = *látka dobytá z mléka.* Stan. II. 34.
Mléčnice, e, f. = místnosť k uschování mléka. O jejím zařízení vz v KP. IX. 422. nn.
Mléčník, u, m. = *ryzec* (houba) Us.
Mlejn, u, m., vz Mlýn. Při mlejnu = hlavním líčení. Zvon IV. 40.
Mlejnice, e, f., vz Mlýnice.
Mléko. Které dívce se zdá často o mléce, ta nechť si dá pozor na věneček. Mtc. l. 1897. 64.
Mlékopudný. M. léky, galactofora, galaktagoga. Ktt.
Mlékoska, louka u Červ. Lhoty. Čas. mor. mus. III. 137.
Mlékotok, u, m., galactorrhoea, Milchfluss. Ktt.
Mlékovitě. Močení bělavé neb m. zkalené, galacturia. Ktt.
Mlékovod, u, m. Rozšíření m-du, kýla mléčná, galactocele. Ktt. M. v prsu. Vz Ott. XX. 823ᵇ.
Mlení. V II. Přísp. 167. stáhni obě mlení v jedno.
Mlha. Mlhy táhnou, táhne podzim. Us. Pittn. U Buř. 7. Hore nad mlhou vždy slniečko svieti. Rizn. 167.
Mlhavo. Tratily se v m-vu deště. Jrsk. XXIV. 18.
Mlhošerý. Pol. Lit. II. 13.
Mlhotvárný. M. moře. Msn. Hym. 17.
Mlíčař, e, m. = *mlékař.* Mtc. 1902. 17.
Mlíčňák, u, m. = *nevyzralý klas kukuřice; holobrádek.* Mor. Čes. l. X. 443.
Mlíčnice, e, f. = *bílý hadr na zátku do kbelíku.* Častrov. Kub. List. fil. 1902. 249.
Mlíčorky = *houby* (dobré). Slez. Vyhl. II. 224.
Mlíti se jak. Mele se, jako pes v pytli (*hází sebou*). Zbirov. Čes. l. XI. 269. — **se kde.** M. se kolem něčeho, sich tummeln; také: *práti se.* Kká. Sion. II. 6. — **se komu.** Ruka se mu mlela = *třásla.* Val. Čes. l. XII. 274. — **se o čem.** Uzře, že se zde mele o něm. Baw. J. v. 954.
Mlklosť, i, f. = *zamlklosť.* Slez. Sbor. čes. 203.
Mlknúť = *ochabovati, trnouti.* Až mu ruka mlkla. Val. Čes. l. XI. 95.
Mlkvosť, i, f. Sťažnosť nad mlkvosťou umenia. Sbor. slov. 1901. 145.
Mločík brejlový. Vz Ott. XXII. 529.
Mlok, a, m. Vz Ott. XXII. 529.
Mlsoun, a, m., vz Mlsoň v I. 1044.
Mluvící erb. Kol. Her. I. 389.
Mluviti proč. Nemluví zlostí (pro zlosť). Rokyc. Post. 20ª. — **co komu jak.** Mnohé mluvení a mnohými obyčeji někdy nám mluvil jest skrze syna svého. Pat. Jer. 1. — **jak.** Mluvil jen tak na svět (tlachal). Zvon III. 11. Náš tatík říká, že mluví jako na stříbrnou píšťalku. Rais. Z. vlast. 41. Mluvil jsem do nich jako missionář. Nár. list. 1902. č. 233. 9. Mluvil, jakby kolo prsta otáčál (úlisně, povolně). Val. Čes. XII. 130. Mluví jako koza před smrtí, jako žába před večerem (zbytečně). Us. Čes. l. XII. 269. — **o čem.** Ja mluvim o voźe a ty o koźe (nerozumíme ti). Slez. Vlast. I. 236.
Mluvka, y, m. Kdo m., není dobrý na práci. Slád. Rich. 44. Vz Dřapal, Koloděj, Dřepetil.
Mluvně někomu něco osvědčiti (patrně). Jrsk. XX. 2. 369.
Mluvničkář, e, m. (pohrdlivě). Hlavn. 32. Vz Mluvničiar.
Mluvný. To kámen mluvným činí. Jrsk. XI. 7.
Mluvocvik, u, m. = *cvičení se v mluvení.* Hlk. IX. 152.
Mluvoskoupý. Kká. Sion. I. 232.
Mluvoústrojí, n. Lit. II. 836.

Mlýn. M. taflovati. 1557. Uč. spol. 1903. XIII. 26. Kdo žině (žene) vodu na dva mlyny, tomu chybí na jeden. Slez. Vyhl. II. 65. Dostal se jí na m. (zcuchala ji). Jrsk. V. 43. Mlýny boží nikdy nestojí (Bůh trestá třebas pozdě). Tbz. III. 2. 399. Suchý a vodní m. 1589. Čes. l. XII. 466. M. kulový v cihlářství. Vz KP. IX. 101., 104. M. na kosti, na glasuru, ku tření barev. Nár. list. 1904. 135. 21. Besedy ve mlýně. Vz Vlasť. I. 187., Mlejn. — M., *tanec*. Vz Brt. P. n. CXXV.

Mlynář. Dětská hra na mlynáře ve Slezsku. Vz Vlasť. I. 130. 129.

Mlynářská pocta, *tanec*. Vz Brt. P. n. 936.

Mlýnčisko, a, n. Vlasť. I. 21.

Mlýnek, nku, m. Hra na Mlýnek. Vz Brt. Čít. 120.

Mlýnský. Ťažilo (tížilo) mu na duši ako m. kámeň. Rizn. 176. Spadla s něho tíže m-ho kamene (odlehčilo se mu). Tbz. III. 2. 34. Dětská hra na mlýnské kolo ve Slezsku. Vz Vlasť. I. 129.

Mlžno. Mlžnem někoho zastříti. Msn. Od. 100.

Mlžnošerý útes. Msn. Od. 185.

Mnámen, vz Amen.

Mněch, u, m. = *měch*. Us. místy. Mš.

Mněný. Jsa mu sotně bratr j. Jid. D. 22.

Mněsky m. městsky. Dšk. Km. 38.

Mněstec, stce, m. = *městys*. Dšk. Km. 40.

Mněsto, a, n. = *město*. Us. místy. Mš.

Mněška, y, f. = *směsice*. Dš. Km. 30.

Mnieti, vz Mníti.

Mnich z kláštera uteklý nebo vyhnaný, žid křtěný a vlk chovaný všecko jednostejno. Zvon III. 55. **M.** = hora u Růžomberka. Sbor. čes. 284.

Mnichovka, y, f. = říčka (potok) u Senohrab.

Mniška, y, f. = *lesní panna*. Vz Myška.

Mnišský. M. barva či hřebíčková. Zvon. III. 260.

Mnoh, a, o, vz Mnohý.

Mnohde. Což se m. praví v Iliadě (na mnohých místech). Mš. exc. M. by se to dalo odůvodniti. Pokr. 1885. č. 187.

Mnoho. Bylo jich jako much v krajáči, jako žab, hub po dešti, jako plev kolem zrní. Us. Čes. l. XI. 270. Kde člověk mnoho (o sobě myslí), tam lidé málo. Džl. Čes. l. XII. 308.

Mnohobarevnosť, i, f., Polychromie. Vz Ott. XX. 178.

Mnohoblesky. M. rozkoš. Koll. Sl. dc. II. 102.

Mnohodennosť, i, f. M. slavnosti (trvající mnoho dní). Vykl. Obrz. 138.

Mnohodýmný. M. oběť. Mark.

Mnohohříšný člověk. Zr. Krist. 125.

Mnohojmenosť, i, f., Polyonomie. Ott. XX. 182.

Mnohoklaný jazyk. Sláď. Cor. 92.

Mnohoklebetný pán. Vlč. Lit. I. 315.

Mnohokloubý. Znetvořující vleklý zánět m-bý, polyarthritis chronica deformans. Ktt.

Mnohokvět, u, m. = *nocovka, tuberosa*, polyanthes, rostl. Vz Ott. XX. 165.

Mnoholáný muž (mající mnoho lán). Msn. Hym. 23.

Mnoholestný rek. Škd. Od. 1. M. útoň mořská. Ib.

Mnoholiberní háv. Tbz. V. 1. 26.

Mnoholístek, stku, m. Plno m-stků. Zvon III. 549.

Mnohoměsíčný. M. vazba. Nár. list. 1886. č. 1.

Mnohomillionový obrat. Nár. list. 1904. 28. 9.

Mnohomístný. M. číslice. Zvon IV. 557.

Mnohomléčí, n. = *přílišné odměšování mléka*, Polygalactie. Ktt.

Mnohomluvil, a, m. = *žvastal*. XVIII. stol. Čes. l. XII. 20.

Mnohomluvnosť, i, f., Polyphrasie. Ott. XIX.

Mnohomočí, n. = *přílišné odměšování moči*, Polyurie. Ott. XIX. Křečové m. (úplavice močová křečová), polyuria spastica. Ktt.

Mnohomyslný. Vin. I. 209.

Mnohonástně něco zaplatiti. Nár. sbor. 1902. 15.

Mnohonožky, diplopoda. Ott. XX. 168.

Mnohopanstvo, a, n. M. není dobré. Msn. II. 24.

Mnohoplodý. M. rostliny, polycarpieae. Vz Ott. XX. 166.

Mnohopříhradkový (mnohomístý), multilocularis. Ktt.

Mnohořečnosť, i, f. Keby múdrosť záležela na m-sti, každá baba by musela mať hojnosť múdrosti. Czam. Slov. 177.

Mnohorodička, y, f., multipara, vielgebärende. Ktt.

Mnohorudný Odysseus. Msn. II. 50.

Mnohorybný. M. moře. Msn. II. 147., Škod. II². 164.

Mnohoslibně něco činiti. Pokr. 1885. č. 125.

Mnohosluchý zástup (mnohých sluchů). Mark.

Mnohoslzný útěk. Škod. II². 228.

Mnohostěnný. P. čísla, polyedralní. Vz Ott. XX. 168.

Mnohošumný. M. útoň mořská. Škod. II². 3., 170.

Mnohotisíciletý. M. prach, Báb. 7., práce. Uč. spol. 1902. IX. 39.

Mnohotrpěč, e, m. M. Odysseus. Msn. Od. 79.

Mnohotrpný Odysseus, Škd. Od. 4., 74., pták (ledňáček). Škod. II². 182.

Mnohotučný. M. bedro. Msn. Od. 71.

Mnohoučený mistr. Chč. ol. 149b.

Mnohoúhelník, u, m., polygon. M. sílový, vláknový. Vz Ott. XX. 171.

Mnohoúhelníkový. M. čísla (mnohorohá, polygonalní), vz Ott. XX. 172., síť elektrická. Ib. XXIII. 222.

Mnohourozený pán. Zvon IV. 177.

Mnohovážně o něčem přednášeti. Vin. I. 226.

Mnohověkosť, i, f. Aby věc měla m. Koll. v Pal. Záp. II. 284.

Mnohověnný. M. choť. Msn. II. 111., Škod. II². 125.

Mnohoveslý. M. loď, koráb. Škd. Od. 116., Msn. II. 21., 24., 49.
Mnohovidění, n., polyopsia. Ktt.
Mnohovírný. M. řeka, tok. Škod. II². 99., 49.
Mnohovládí, n. M. nic dobrého. Škod. II². 29. Vz Mnohovláda.
Mnohovonný oltář. Škod. II². 147.
Mnohovýtrusný. M. houba. Ott. XIX. 744.
Mnohozdrojný. M. Ida. Škod. II². 147.
Mnohozorničí, n, vz násl. Zornička.
Mnohozpěvý. M. epos. Lit. I. 377.
Mnohozřídelný. M. Ida. Msn. II. 268.
Mnohozvučný. Lit. II. 522. Sr. Mnohozvuký.
Mnohožalný zvuk (slavíkův). Msn. Od. 296.
Mnohoženský. M. choutky mužů (choutky po polygamii). Nár. list. 30./5. 1889.
Mnohý = *veliký.* Jeden malý, druhý mnohý. Baw. J. v. 524.
Mňoukavý. M. kočka. Mart. S. Ind. 230.
Množil, a, m. = kdo se s prací párá, nemůže s ní býti hotov. Žel. Brod. Čes. l. XIII. 29.
Množenka, y, f., druh hádanky.
Množsky, pluraliter. List. fil. XVIII. 38. — M., copiose. M. svatá tekla jest mytěl, copiose sacrum fluxit lavacrum. Mus. 1862. 271.
Mnutě. Cibule mořská přidá se m. Rhas. E. 86.
-mo příp.: pražmo, písmo, bělmo, obalmo, zádrmo. Dšk. Km. 26.
Mobilita, y, f., z lat. = *pohyblivost.* M. ústavu. Nár. list. 1904. 128. 17.
Moc. Lépe moci s hrsť míti nežli spravedlivosti s pytel. Arch. XX. 175.
Mocenský. M. postavení říše, Machtstellung. Mš. exc. M. praevalence. Nár. list. 1904. 314. 21. Srv. Velmocenský.
Mocenství či valence látek. Vz Vot. 23.
Mocík = *mocli, kolik.* M. si dostal? Dšk. Km. 26.
Mocker Jos. Vz Alm. X. 141.—142.
Mocnějí = *mocnější.* Diabel jest m. než ty. Pass. 358.
Mocnohrabivý val (valení moře). Msn. Od. 86.
Mocný. Dal sa enom na mocnú moc zdržat (úsilovným nucením). Val. Čes. l. XI. 94. O m. přestání. Vz Arch. XIX. 613.
Moč koňské moči podobná, urina jumentosa, tučnatá, lipuria, chyluria, vodnatá, hydruria; nezměněné látky močí vypuzené, urophan; láhev na moč, urineau; odkapování moče při přeplněném měchýři, incontinentia urinae paradoxa; léky působící vyměšování alkalické moči, alcaluretica. Ktt.
Močanový. M. usedliny solí močových, Uratsedimente. Ktt.
Močař, e, m. M. lnu (kdolen močí). Pokr. 1886. č. 7.
Močárna, y, f. = *místo, kde se močí len.* Pokr. 1886. č. 7.
Močenka, y, f. = *vodnatá koule sněhová.* Kšť. Lid. 11.
Močerák, u, m. rostl Čes. l. XIV. 74.
Močidlo, a, n., vz násl. Močopudný.
Močidůl, dolu, m. V M-le, louka u Vel. Skalice. Př. star. VII. 55.
Močivka, y, f. = odměšování hojné moči, močová úplavice, Hydrurie. Ktt.
Močokrevnosť, i, f. M. ledvinná, haematuria renalis; m. měchýřová, h. vesicalis; záněť pobrudniční při m-sti, pleuritis uraemica. Ktt.
Močopudný. M. léky (močidla), diuretica, harntreibende Mittel. Ktt.
Močovitý pot, pocení, uridrosis, Harnschweiss. Ktt.
Močový. M. úplavice příznaková, polyuria symptomatica. Vz Močivka. M. kaménky v měchýři, lithiasis, cystolithiasis; rozdrcení kamínků m-vých, lithotripsia; vyjití kaménků močových, litholapaxia. Ktt. M roura. Vz Ott. XXI. 1039.
Modečinitel, e, m. Francouzský m. Vlč. Lit. I. 307.
Modellování, n., vz Modellovati. Us.
Modellovaný. M. fotografie. Nár. list. 1904. 141. 13.
Moderaterka, y, f., druh lampy hl. v létech 60tých užívané (po r. 1860.).
Moderna, y, f. Osv. 1896. 372. Paedagogická m., proud m-ny. Nár. list. 1903. č. 243. 13., 94.
Modernista, y, m. = *přívrženec moderny.* Mus. fil. IX. 313.
Modernisovati co: antickou báj Lit. I. 674.
Modidlný v. *modlidlný.* Mš.
Modlařovati koho = *modlářem nazývati.* Bech. (Jg. Rozb. I. 184.) Sr. Modlařiti v VI. 1016.
Modlebník, a, m. M-ci (spolek) mali v kostole modlení. Slov. Nár. sbor. 1901. 5. Dle str. 7. = špitálníci, chudí staří lidé mající společně v malém domku skrovné zaopatření.
Modlitba. Lidové m-by. Vz Čes. l. XII. 34.
Modlitbičky slezských dětí. Vz Vyhl. II. 232. nn.
Modlitebný. M. neděle = 5. po Velikonocích. 1575. Hrubý 179.
Modlitevna = *modlitebna.* Pass. 331.
Modliti. Když se srdce nemodlí, nadarmo jazyk pracuje. 1564. Hrubý 42. Nevěří mu, ani když se modlí. Us.
Modlosluhování, n., idolatria. Mill. 42ª.
Modlověrec, rce, m. Mš. exc.
Modnosť, i, f. Ráz novosti a m-sti. Jakb. Mar. 139.
Modr, a, o, vz Modrý.
Modrá = *Prusko.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.
Modráček, čku, m. = *chrpa,* Džl. Čes. l. XII. 306., *desítka* (baukovka zamodralé barvy).
Modrák, u, m. = *jedovatá houba.* Čes. l. XI. 290.
Modřicí papír. Vz Ott. XVIII. 184.
Modřidlo, a, n. = *špatné, namodralé mléko.* Zvon IV. 430.
Modro. Bylo viděti, že jí do medra nechválil (nadarmo). Sš. Pr. m. I. 102. Ne-

myslete, že mluvím do modra (bez rozmyslu). Sá. XVII. 202.
Modrobradý Raúl. Vin. I. 239.
Modročelý. M. papoušek, blaustirnig. Zvon III. 501.
Modrohedvábný. M. záslona. Zr. Mad. 97.
Modrohrdlý. Zub. Még. 14.
Modrojasnosť, i, f. M. nebeská. Hlk. VI. 100.
Modrolesklý pletenec (vlasů). Zr. Let. II. 101.
Modronohý stůl. Msn. II. 202.
Modropupkáč, e, m., převzdívka Horákům (u Ledče a Dol. Kralovic). Čes. l. XI. 404.
Modrosvětlý. M. barva. Čes. l. XII. 295.
Modrotkaný pás. Svět. knih. 420. 33.
Modrounký. Tbz. V. 4. 184.
Modrozelenavý. M. barva. Zr. Čer. 14., Jrsk. XXIV. 143.
Modrožilkovaný mramor. Zr. Mad. 32.
Modrý. Dyby byla panna jako jiná, neměla by modré pod očima. Brt. P. n. 701. — *M. pondělí* = to po květné neděli. Tk.
Mohar, vz Mušec.
Mohutenství, n. M-stvím ohni podobný. Msn. II. 337.
Mohutnoduchý muž. Msn. Od. 318.
Mohutnoduševný. M. Athene. Msn. Od. 123.
Mohutnopářatný lev. Msn. Od. 149.
Mohylný. M. hůrka. Msn. II. 42.
Mochejrový. M. kalioty. 1600. Čes. l. XI. 74.
Mochna, y, f., potentilla, rostl. Vz Ott. XX. 328.
Mochodrž. Sr. List. fil. XXIX. 150.
Mochura, y, f. = buchta veliká jako cihla nadívaná tvarohem, povidly atd. Vz Čes. l. XIII. 234., 237.
Mochyně, ě, f., physalis, rostl. Vz Ott. XIX. 696.
Mojíček, čku, m. Choditi s m-kem, s mojíkem, s majíčkem, s krasnou o smrtnou neděli. Slez. Vz. Vyhl. II. 41.
Mojzle = *rýsek.* Č. Třeb. Čes. l. XI. 36.
Mokřisko, a, n. = *mokřiště.* V. Mýto. Mš.
Mok, u, m. M. míšní, Rückenmarksflüssigkeit, mozkový, Gehirnflüssigkeit, oční, Augen-, humor aquaeus, předstojnicový (šťava). Prostatasaft. Ktt.
Mokř, e, f. = *moře.* Po souši a mokři. Msn. Od. 303.
Mokrý Otok. Vz Alm. X. 145.—146.
Mokum = *město.* V zloděj. mluvě.
Mokvati čím: vraždou (krví). Škod. F. 15.
Mol nehtový, onychomycosis favosa. Ktt.
Molasín, u, m. = *krmivo* pro koně, hovězí, skopový a vepřový dobytek. Nár. list. 1903. č. 139. 4.
Molázgnúť koho, kým = *silně uhoditi.* Val. Čes. l. XI. 92.
Môlčanka, y, f., potok na Zvolensku. Sb. sl. 1902. 52.
Moletta matečná u stroje tiskacího. Ott. XX. 332.
Molí pokolení (molů). Tbz. V. 5. 264.
Molvení, n. = *mluvení.* Ev. ol. 339b.
Molviti = *mluviti.* Ev. ol. 141b.
Molybden, u, m. Vz Vstnk. XII. 585., XIII. 581.
Mom, a, m. = *mrzout?* Aby nebyli momi, kteří všecko haňá a potupujú. Vlč. Lit. I. 310.
Momentanosť, i, f., z lat. Národ list. 1903.
Momentní jev. List. fil. 1904. 154. 13.
Mondóka, y, f. = chatrná řeč hl. po maďarsku mluvená. Slov. Czam Slov. 127.
Monetit, u, m., nerost. Vz Vstnk. XI. 831.
Monodický. M. píseň (kterou pěje jediný zpěvák). Vykl. Obr. 23.
Monohydrat, u, m. Vstnk. XI. 128.
Monochloroctan, u, m. M. sodnatý. Vot. 238.
Monochloroctový. M. kyselina. Vot. 190.
Monochlorpyrrol, u, m., v lučbě. Vstnk. XII. 58.
Monochord, u, m. Vz Strh. Akust. 253., 255.
Monochromie, e, f., z řec. = *malování jednou barvou.* Nár. list. 1903. čís. 250. 17. Sr. Chrom.
Monochromní figura. Chyt. 45.
Monokarbonový. M. kyselina. Vstnk. XII. 57.
Monomolekulární. Vz Vstnk. XI. 707.
Monomolekulový. M. reakce. Vz Vstnk. XI. 705.
Monopolisační touha. Nár. list. 1903. 333. 21.
Monopolistní cena. Národ. list. 1903. č. 177. 5. M. ovládnutí domácího trhu. Ib. č. 114. 17.
Monopolitism-us, u, m. Hospodářský m. Nár. list. 1904. 293. 17.
Monosacharidy. Vz Vstnk. XI. 501.
Monothermický. M. kruby (v lučbě). Vot. 276.
Monse Jos. Vrat., prof. † 1793. Vyhl. I. 38., Lit. I. 926.
Montanní papír. Nár. list.
Monumentalista, y, m. Nár. list. 1903. č. 154. 13.
Monumentalita, y, f. Nár. list. 1903. č. 141. 13.
Monumentalnosť, i, f. Nár. list. 1904. 121. 13.
Moor Kar., hud. sklad. Zl. Pr. XXI. 408.
Mopslík, zdrobn. od mops.
Mora, y, f. = můra. Kld. II. 265.
Moračina, y, f., opoponax, rostl. Vz Ott. XVIII. 816.
Mořák, a, m. = *při moři bydlící, γέρων ἅλιος.* Msn. Od. 195.
Moral, u, m., scaevola, rostl. Vz Ott. XXII. 709.
Morál, u, m. Krásný m. k napravení lidských srdcí. 1787. Lit. I. 138.
Moralistický. M. reflexe. Lit. I. 635.
Mořaninka, y, f. = *mořská bohyně.* Msn. Od. 352. — M. = *tuleň.* Msn. Od. 61.
Morávek B., spis. Sr. Máj. III. 192.
Moravskočeský zvyk. Us.
Mořckej = *mořský.* Dšk. Km. 38.
Mordhák, u, m. = druh *zbraně.* Lbk. 5.

Mordování, interfectio. Mill. 15a.
Mordovati se s čím = *namáhati se*. Čes. l. X. 472.
Mordsky stříleti (dobře). Kml.
Mordzatracený. M. duše (klení). Us. Nár. sbor. VIII. 71.
Mořebrázdný koráb. Msn. Od. 213., Škod. II². 16., 58.
Mořebrodný. M. loď. Škd. Od. 167., 190., Msn. Od. 79. Sr. Mořebrodý.
Mořechodný. M. loď. Msn. Od. 194.
Mořejízdný. M. loď. Msn. Od. 229.
Mořeprudný. M. struha. Msn. Od. 87.
Mořerejdný. M. loď. Msn. Od. 184.
Moresně mluviti. Hoch 69.
Mořešumný vítr. Škd. Od. 58.
Morfenol, u, m., v lučbě. Vstnk. X. 589.
Morfinid, u, m., v lučbě. Vstnk. X. 588.
Morfolin, u, m., v lučbě. Vstnk. X. 589.
Moriak, a, m. Nafúkaný, nadutý ako m., keď mu zahvízdajú. Rizn. 174.
Mořiť sa = *mořiti se*. Slov. Czam. Slov. 223.
Mořitelkyně, ě, f. M. srdce. Čes. l. XII. 128. Sr. Mořitelka.
Mořivý sen. Kká. Sion. I. 62.
Morka, y, f. = *morče*. Čes. Třeb. Čes. l. XI. 86.
Morkovitý. M. kosť. Škd. Od. 139
Morný. M. smrť, Msn. II. 240., třenice. Hlk. XI. 338.
Morosel, epilencia (de languoribus). Rozk. P. 1618. Sr. Morasel.
Morositi = *siholiti*. Al. Mšť.
Moroucí. Můra m. Čes. l. XII. 311., Kšť. Lid. 5.
Morousovitý biřič, Kká. Sion. II. 8., pohled. Zvon III. 119.
Morověra, y, f. Mark. (Jakb. Mar. 216).
Mořskorodý. M. tuleň. Msn. Od. 62.
Mořský. M. oko, jezero v Tatrách. M. panny. Vz Kšť. Poh. 204.
Morušovitý nádor. Beerschwamm, framboesia, m. smaha, naevus morus. Ktt.
Morys, z lat. mores, dobrý mrav. Brt. P. n. 1195.
Mosaz japonská, kujná atd. Vz KP. X. 263.
Mosazení, n. = *pomosazování*. Vz Ott. XX. 199.
Moskovice, zaniklá ves v Znojemsku. Vz Mtc. 1903. 146.
Mosler F., spis.
Mostík, a, m. = *řezník*. V zloděj. mluvě. Sr. Flakotář.
Mostina, y, f. = *mostnice*. Z lesa bráti chrastiny na m-ny. 1571. M. = *hať*, virga. Vz Hať. Vstnk. X. 559.
Mostnicový. M. podlaha v chlévích. Vz KP. IX. 389. Sr. Mostnice.
Mostomlýnský. M. ulice, *Mostní mlýnská* u. (1845.), *U mosteckých mlýnů*, *Mlýnská ul.* (1817.), v Praze u staroměstských mlýnů. Vz Ruth 569.
Moškátelový. M. víno = *muškátové*. Brt. P. n. 786.
Mošna, y, f. Přivedli to na mošnu (stali se žebráky). Tbz. V. 6. 340.
Mošovský Mich., slov. spis., 1733. až 1803. Vz Vlč. Lit. I. 306.
Moštenice, potok na Zvolensku. Sb. Sl. 1902. 52.
Motáč, e, m., vz Drnda.
Motáčkovati = *psáti motáky*. Zvon III. 256.
Moták, u, m. = *list, dopis*. Májový m. = dluhopis; m. na jiný cink, = falešný pas na nepravé jméno. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.
Motati = *psáti*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.
Motavý. Vyvstal na nohou m-vých. Kká. Sion. II. 7.
Motocykl, u, m. = bicykl s motorem obyč. benzinovým.
Motocykleta se závěsným vozem. Nár. list. 1902. č. 234. 2.
Motocykliska, y, m. = *kdo jezdí na motocyklu*. Nár. list. 1904. 128. 13.
Motočiště, ě, n. M. nasaditi. U Turnova. Zvon IV. 655.
Motolice, e, f. = *pijavka*, der Egel. Us.
Motor, u, m. M. benzinový, benzolový, elektrický, horkovzdušný, ležatý, lihový, petrolejový, plynový, větrný, vodní. Vz Ott. XIX. 960., Nár. list. 1903. č. 140. 5., č. 270. 21., Strh. Mech. 494.
Motovidlo pětirohové. Ty's mot. pět. (neobratný). Vlasť. I. 236.
Motyčkář, e, m. = *rolník*. Stan. II. 34.
Motyka. Musím trpěti až do m-ky (až mne zahrabou, do smrti). Klat. Čes. l. X. 368.
Motýl. Je-li první m., kterého kdo na jaře uzří, červený, přináší člověku bolesť očí; pakli je bílý, to prý do roka zemře. Jak někdo spatří prvního motýla, má jej chytiti a práškem s křídel víčka si potříti; potom se před ním nic nezatají a neschová. Mtc. l. 1897. 19.
Motylak, *motyrlak* = *motýl*. Hauer 13.
Motýlčí křídlo. Tbz. V. 6. 233.
Motylokvětý. M. rostliny. Vz Ott. XVIII. 170.
Moučně. Klasy m. zaváněly. Rais. Lep 20.
Moučnice, e, f. = *ústní hubka*, *bedly kurděje*, *prýmek*, stomatomycosis, Mehlmund Ktt.
Moučný. M. kaše (zásmažka bledá mlékem zalitá). Strn. Poh. 70.
Moudivlak. Mus. 1863. 335. Sr. Moudivláček.
Moudrá Pavla, spisov. Sr. Zvon IV. 658.
Moudřík. U M-ka, louky u Červ. Lhoty, Čas. mor. mus. III. 144.
Moudro. Ať si své m. (svou moudrosť) nechá. Zvon III. 165. To je m., kterému člověk nerozumí. Rais. Vlast. 43. Ty máš vždycky moc moudra. Us. Čes. l. XIII. 88.
Moudrý. Moudrej dyž chybí, nechybí málo. Us. Čes. l. XI. 375. M. stává se zkušeným cizí škodou. Nár. list. 1904. 100. 17. — v čem. Kar. 122.
Moucha. Namane-li se vám m. o štědrém večeru, zvěstuje vám, že budete zdrávi a dlouho žíti; Bzučí-li vám m. do ucha tak

vytrvale, že se nedá odehnati, ušetřte jí, oznamujeť vám, že uslyšíte zajímavé noviny. Mtc. l. 1897. 18. Zmorená mucha sama hádže sa do pavúkovej (pavoukovy) siete; M. sedá nielen na cukor, ale i na hovno. Rizn. 166., 168. Vz Hrnouti se (zde), Múcha.

Mouka. Čcrvenec, srpen, září muka, ale potom bude mouka. Nár. list. 1902. č. 191. 3.

Mouka = *muka.* Dopustiti se hříchu pro mouku neb utrpení. Hus. (Vstnk. XI. 749.)

Moule, ete, n., pl. moulata = *huba.* Dšk Km. 21.

Moulovitosť. Nár. list. 1901. č. 328. Sr. Ty moulo! Moula.

Mouší = *muší.* M. trus. V. mýto. Jir.

Mouškový. M. krajky. Vz Krajka.

Mozden, crumphus (volský chomout). Vít. Voc. II. 242. M., crumphus. Rozk. P. 2047.

Mozečkový. M. žíly, venae cerebelli, přepažka, velum cerebelli. Ktt.

Mozečník, u, m. = *nůž na mozek,* Hirnmesser.

Mozek. Otřesení mozku. Vz Ott. XVIII. 971. Chochol m-ku, tegmentum caudicis, vynětí mozku, excerebratio, Enthirnung. Ktt. Má m. na nepravém místě (blázní). Tbz. V. 6. 305.

Mozík, u, m.. zdrobn. od mozek. Msn. Od. 203.

Mozika = *muzika.* Domžl. Šb. D. 19.

Mozkomíchový mok. Ott. XVIII. 971., Vstnk. XI. 83. Šedá zvrhlosť m-vá, sclerosis disseminata; zánět plen m-vých střídavkový, meningitis cerebrospinalis intermittens; zánět tvrdé pleny m-vé (zánět podlebice a podpateřnice) pachymeningitis; nahromadění tekutiny m-vé v roztaženém ústředním kanále, hydromyelia. Ktt.

Mozkopléнový zánět, meningocephalitis. Ktt.

Mozkovatý. M. oběť. Ž. pod. 65. 15.

Mozkový. Bílá a šedá hmota m-vá, substantia alba et cinerea cerebri (běl a šeď m-vá); choroba m-vá z otravy olova, encephalopathia saturnina; m. komora, ventriculus; korová šeď m-vá, substantia cinerea costicalis; m. mrtvice, apoplexia sanuginea; hoření rýha spony m-vé, raphe superior corporis callosi; velká žíla m-vá, vena cerebri magna; zánět šedé hmoty m-vé, poliencephalitis; prudký či náhlý zánět šedé hmoty m-vé, poliencephalitis haemorrhagica acuta; zánět doleních provazců m-vých, poliencephalitis inferior; zánět m-vých plen, meningitis (hnisaný, simplex, suppurativa, následný, consecutiva, úpalový, zážehový, cerebrospinalis siderans); zánět měkkých plen mozkových nemluvňat, leptomeningitis infantium, hydrocephalus acutus sine tuberculis. Ktt.

Mozoj, e, m. = *mozol.* Slez. List. fil. III. 69.

Mozol, v jihových. Čechách také: jízva (po ráně). Slov. zdrav. 228ª., Mus. 1863. 334. Z m-lů nezbohatl ještě nikdo (z těžké práce). Tbz. V. 1. 355.

Mozolina, y, f., callositas, tylosis, tyloma. Ktt.

Mozolník, a, m. = kdo vyřezává mozoly, kuří oka. Mš. exc.

Mozolnosť, i, f. = mozolovitosť, tylosis, schwielige Verdickung. Ktt.

Mozolosuk tyranský (nadávka XVI. stol.) Zvon II. 623.

Mozour, u, m., vz Mozoul. Bydž. Kšť. Lid. 2.

Mračivě někam zírati. Rais. Vlast. 1.

Mračna, y, f. = *mračivá ženská.* Pittn.

Mračnohledý boj. Slád. Rich. 7.

Mračnomlha, y, f. Msn. Od. 125.

Mračnopojemný. M. řeka. Msn. Od. 107.

Mračnorouchý. M. jeseň. Mš. exc.

Mrakodusný. M. sídlo Hádovo. Msn. Od. 157.

Mrakohávý Zeus. Msn. Il. 265., 402.

Mrakokalný. M. krev. Škd. Od. 168., Il². 70.

Mrakoplodný Zeus. Msn. Od. 11.

Mrakoptyl, a, m. = *rozptylovač mraků* (Hermes). Škod. Il². 25., Od. 2., 74.

Mrakosběratel Zeus. Škod. Od. 3., 132., 74., Il². 18.

Mrakosběrný Zeus. Msn. Od. 190., Škod. Il². 103.

Mrakosvodný Zeus. Msn. Il. 91., Msn. Hym. 5., 12., 72.

Mrákotiny, pole a les u Svatoslavě. Čas. mor. mus. III. 137.

Mrakotorodce, e, m. To jsou všichni m-dci (tmáři). Šf. v Pal. Záp. II. 54.

Mrakovládný Jupiter. Pokr. 1885. č. 151. Sr. Hromovládný.

Mrakovodný Zeus. Msn. Il. 15., 59.

Mramor. Tření na m-ru = výkon alchimistické práce, totožný se třením v porculánových miskách. Rozpouštění na m-ru dálo se na desce zvlášť k tomu prohloubené po straně se žlábkem, kudy se tekutina nebo roztok sléval, což nazývalo se též destillatio per filtrum. Zach. Test. 148.

Mramoroschodný. M. zpěvna. Pol. — Lit. II. 8.

Mramorovo. Na m. něco postříkati. Jrsk. XIII. 3. 8.

Mraštiť = *plakati.* Slez. Vyhl. II. 229. Vz Mraščiti v VI. 1036.

Mrau interj., výraz hněvu. Chč. S. II. 194ª. Sr. Bu.

Mrava, y, f. Vzal to pro mravu (jak velí mrav). Val. Čes. l. XI. 48.

Mravcový = *mravenčí.* Sbor. slov. VII. 124.

Mrávek, vka, m. = *nemocné zvíře.* To je m.! Kšť. Lid. 12.

Mravenčení, n, formicatio, myrmecismus, Ameisenlaufen. Ktt.

Mravnický. M. jednání, tractatus morales. Krok I. a. 12. (1821.).

Mravnictvo, a, n. = *mravouka.* Vz Čad. 116. pozn.

Mravník, a, m. = *moralista.* Hyna. Vz Čad. 116.

Mravo, a, n. = *vepřový dobytek.* Dšk. Km. 23. Sr. Brav.

Mravocestný muž. Msn. Od. 38.

Mravocit, u, m. Hyna v Čad. 84., 115.

Mravokaratel, e, m. = *mravokárce*. Mark. v Kroku II. b. 313. (1827.).

Mravokárenství, n. Národ. list. 1901. č. 331.

Mravot (!) = *policie*. Rosa.

Mravúsky, keř. Sb. sl. 1901. 154.

. **Mráz**. Už nás mrazy nepoplení, minulotě boží křtění. Ott. Kal. 1904.

Mrazík J., spisov. Sr. Zvon IV. 462.

Mrazivě. To ho m. projelo. Zr. Nov². 311.

Mraznostudený den. Msn. Il. 217.

Mrazný. Sv. Josef jest mrazný (bývá ještě zima). Slez. Vlasť. I. 212.

Mražení, n. Slastné m. smrti ji provívalo. Hrlš. Hus. 192.

Mrcálek, lka, m. = dítě, jež se pořád chytá sukně. Volešník. Kub. List. fil. 1902. 249.

Mrdati čím (nač). Byť jí prstem po ústech mrdl, uzřel by... Rokyc. Post. 118ᵃ. Hlavou na někoho m. (vrtěti). Baw. Ap. 213ᵇ.

Mrdenie, n. Baw. Ap. 213ᵇ.

Mrďós. Na mrďose vlasy upraviti. Slov. Czam. Slov. 219. Sr. Mrdůs v VI. 1039.

Mřeć = dáti si zavázati oči a potom tak jiné chytati. Prus. Slez. Čes. l. X. 422.

Mrholivý přísvit dne, Mrsť. Obrz. 118., déšť. Stan. I. 315.

Mrcha. Neboj sa mrcha kúpi, ale mrcha ruky (od dakoho dobre kúpi, ale zle prodá). Sbor. slov. VII. 131. Mrcha mrše nesmrdí. Frant. II. 32. — **M.** = *zimnice*. Čes. l. XII. 198.

Mrchojed, a, m. = *sup*. Hol. Met. II. 550.

Mrchožrout, a, m. M-ti, silphidae, brouci. Ott. XXIII. 169.

Mřížkový. M. krajky. Vz Krajka.

Mřížokřídlý. Sr. Ott. XX. 908.

Mřížovec, vce, m. Vz Ott. XIX. 453., 598., XVIII. 609., 611., 635.

Mrk, u, m. = *oko*. Brt. Čít. 85.

Mrkati = *pohybovati; temně mluviti, zvučeti*. Vz Čes. l. XI. 210.

Mrkavý. M. světlo lojové svíčky. Zvon III. 455.

Mrkev. Taká je, ako na jar m. (o starší ženské). Rizn. 174.

Mrkocina, y, f., *něj. špatné jídlo*. Jemu dala m-nu. Slov. Čes. l. XII. 313.

Mrl. Mrle mu sedia na koške = je neposeda. Czam. Slov. 78.

Mrlice, e, f. = *zdechlina*. Aby nižádný z mrlic kožichóv nedělal. 1444. H. Jir. V. Mýto 41. 2.

Mrňky, pole u Petrovic. Čas. mor. mus. III. 137.

Mrožolovecký. M. loď. Nár. list. 2./10. 1900.

. **Mrskačka**, y, f. = mrskání v pondělí velikonoční ženských (mužská), v úterý potom mužských (ženská). Také: Kúpačka, Mrskat (na Hané a záp. Mor.), Šibáky, Šlahačka, Šlahaky, Šmigrust (valašsky a lašsky); Šmerkous, Šlehačka. Brt. Čít. 385. — **M.** = nástroj, kterým se mrská (korbáč, kyčka, tatar, žíla). Ib.

Mrskati čím (jak). Mrskl sebou jako ryba. Brt. P. n. 1039. Mrskajíc špičatou bradou radostně. Zvon III. 193. Kdyby ten lotr byl dřevem nešťastně mrskl (hodil). Ib. IV. 123.

Mrskoš. Dšk. Km. 50. Vz Mrzkoč.

Mrskut = *šmerkust* (pomlázka). Vykl. Obrz. 160.

Mrščiti se = *mrsknouti se, vyskočiti*. Pel. X.

Mrštík *Vil.*, nar. 1863., básn., *Alois*. Vz Flš. Písm. 728., Obz. lit. III. 35., 49.

Mrštivý prst, schnellender Finger, kterého nelze bez násilí narovnati a který, jakmile tlak pomine, ihned do původní polohy se vrací. Ott. XX. 825ᵃ.

Mrštnonohý Ares. Msn. Od. 117.

Mrštnoplod, u, m., filocarpus, rostl. Vz Ott. XIX. 744.

Mrštný jako úhoř. Us.

Mrť, i, f. **M.** sliznice, Schleimhautnekrose. Ktt.

Mrtlina, y, f. = *mrlina*. Ž. wit. 78. 2.

Mrtovid, a, m., basiliscus, zřítelnice. Mam. A. 17ᵃ.

Mrťový. **M.** zánět, nekrotische Entzündung. Ktt.

Mrtvěti, ěl, ění. **M.** v nohách, *okolo* srdce. Zvon III. 159.

Mrtvice, e, f. Smrť m-cí, apoplektischer Tod. Ktt.

Mrtvicovitý. Vz Mícha.

Mrtvicový. **M.** (mrtviční) záchvat, apoplektischer Insult, Anfall; m. hnízdo, apop. Herd; m. obrna, paralysis apoplectica. Ktt.

Mrtviční návaly v mozku, apoplektische Hirncongestionen. Ktt. Vz Mrtvicový.

Mrtvina = *mrtvola*. Otec odnášel právě m-nu. Vin. I. 259.

Mrtvolný. Hrbolek vzniklý vniknutím jedu m-ho v tělo, tuberculum necrogenium, Leichentuberkel. Ktt.

Mrtvololehlý trup = *mrtvý*. Msn. Od. 337.

Mrtvolový. Mrtvolu m-vým pasem opatřiti (má li býti spálena). Pokr. 1885. č. 328.

Mrtvosť, i, f. Přílišná m. v lidech. Cbč. Post. 151ᵃ.

Mrtvý. Kdo nosí šaty po mrtvém člověku, dlouho mu nevytrvají, neboť jak tělo hnije a prachniví, tak tlí i šaty a rozpadávají se; Vynáší-li se tělo zemřelého ze stavení, musí býti obráceno nohama ven, sice v tom domě v brzku někdo zemře. Mtc. l. 1897. 62., 17. Z mrtvého pána žádný strach. Zvon III. 96. Dětská hra na mrtvého ve Slezsku. Vz Vlasť. I. 129. — **M.** *město* = město mrtvých ku př. Pompeji. — *M. list* = o úmrtí. – *M. rameno řeky* (nemající odtoku). Nár. list. 1903. č. 143. 2. — *M. sésona, letní období*. Ib. č. 175. 17., č. 154. 18.

Mručivý. **M.** odpověď. Stan. II 303.

Mrumlati = *brumlati*. Jir. V. Mýto.

Mrvioch, a, m. = *společná zábava po ukončení přástky*. Slez. Vz Vyhl. II. 7., Vlasť. I. 160.

Mrviště, ě, n. = *kolář*. Msn. Il. 349.

Mrviti = *hrabati*. Dělník něco mrvil motykou v hlíně; **Před lavicemi m-ly se děti.** Al. Mršť.

Mrytvý = *mrtvý*. Lašsky. Mš. exc.
Mrzák. M-ci = obyvatelé v Dolnokrálovicku, poněvadž tam málo schopných obranců rekrutují. Čes. l. XI. 404.
Mrzeti komu = *protivnu býti*. Chč. S. II. 237b.
Mrzkohanobce, e, m. Msn. Od. 261.
Mrzkovati. Muže lstivého mrzkuje Hospodin. Ž. pod. 5. 7. = nenávidí v Ž. klem. M. něčí krmi, abominari. Ž. pod. 106. 8.
Mrznosť, i, f, lepra. Lék. B. 202b.
Mrzný, sr. Mrznosť.
Mrzosť, i, f. = *mrzkosť*. Mš.
Mrzoutský pohled. Stan. II. 259.
Mrzucení, n. = *mrzení se, mrzutosť*. Byl jejímu m. zvyklý. Rais. Lep. 113. Srov. Mrzutěti.
Mrzuťák, a, m. = *mrzout*. Dšk. Km. 29.
Mrzutěti = *mrzeti se*. Rais. Lep. 150.
Mrzutý. M-tému nemůže síň do seknice. Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 176. — **nad čím.** Podivín nad světem m. Jrsk. XXIV. 105. Sr. Kouká jako sůva z nudlí. Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 176., Neštěstí, Žába.
Mšel, a, m. = *čmel*. Slepice mají mšely. Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 88.
Mšice, e, f. = *komár*. Pel. X. — **M.** chmelová. Nár. list. 1904. 154. 13.
Mšička, y, f., zdrobn. *mše*. M. ranní (rorate). 1594. Hrubý 171.
Mšina, y, f. = otřelá srsť s nějaké látky. Volvně. Čes l. XIII. 124.
Mtek, metku, m., vz Metek.
Muclík, a, m. = *tele*. U starších dětí ve Slez. Čes. l. XI. 342.
Mučelník. Ostrava. Šb. D. 70.
Mučení dělo se dle stupně: 1. stupeň: šňůra n. svazování, 2. palečnice, 3. tažení (skřipce), 4. oheň n. pálení. Vz Čes. l. XI 26.
Mučenice, e, f. = *mučedlnice*. Kalend. Ž. pod. (Mš.).
Mučenka, y, f., passiflora, rostl. Vz Ott XIX. 299.
Mučenkokvětý. M. rostliny. Vz Ott. XIX. 300.
Mučenkovitý. M. rostliny. Vz Ott. XIX. 299.
Mučivě zarýval se jim do mozku (hlas hodin). Čch. Kv. 5.
Múčka Ant., lid. básn., nar. 1828. Vz Vyhl. I. 88.
Múčnice, e, f. = *moučnice*. Rozk. R. 103., P. 2372., Bhm. hex. 750.
Muďáč. Ten vepř je m. Dšk. Km. 49. Vz Moďák.
Mudrák, a, m. Nieto takého m-ka na svete, ktorý by do svojej smrti učiť sa nemohol. Rizn. 64.
Múdře = *moudře*. Lék. B. 223a., Mill. 6a.
Mudrona, y, f., fronesis. Rozk. P. 2319.
Mudromravný. M. naučení. Czam. Slov. 177.
Mudrosloví národa = přísloví. Č. — Lit. II. 536. M. slezské. Vz Vlasť. I. 411. nn.
Múdrosť. Múdroště = moudrosti. Pro múdroště. Šf. Uč. 79b. (List. fil. IX. 120.). Eště m. lidská Boha nepreviedla. Rizn. 167 Vz Moudrosť.
Múdrý. Sedż v kuće (koutě) balamuće; budżeš mudra, znejdum će. Prus. Slez. Čes. l. XII. 490.
Mucha, y, f., vrch v Gemersku na Slov. Sbor. slov. 1901. 111. — **M.** = *múcha*. Vz násl.
Múcha = *moucha*. Múchy rozháňa (běhá bez cíle). Rizn. 175. Ťaží sa mu sohnať múchu s nosa. Rizn. 176.
Muchař, e, m. = *lejsek*. Čes. Třeb. Čes. l. XI. 36. Sr. Muchárek v I. Přísp.
Múchavý Buoh, deus muscarum. Gl. Mat. 296.
Muchnička, y, f., simulium, komárovitý hmyz. Vz Ott. XXIII. 190.
Muchorůvka, y, f. = *vochomůrka*. U Peršt. Světz. 1875.
Muchový. M. krajka. Vz Krajka.
Muchule, e, f., druh puporodek. Ott. XX. 978.
Můj koníček vraný, *tanec*. Vz Brt. P. n. 944.
Muk, vz Mukyně.
Muka. O původu božích muk vz v Čes. l. XIII. 478. — **M.** název *pekla*. Luc. 44. 45.
Mukle, e, f. = *balvan v poli*. Volšany. Kub. List. fil. 1902. 219.
Múkně, e, f., farnis. Rozk. P. 611.
Mukolízka, y, f., jm. myší (lízá mouku). Msn Hym. 86
Múkovatý = *moukovatý*. M. těsto. 1585. Uč. spol. 1902. 26.
Muky = *očistec*. Luc. 25., 46., 68.
Mukyně (muk), ě, f, pirus aria, *keř s listy vejčitými*. Vz Ott XIX. 772b.
Muldánky, vz Moldánky. Hraje na m. = pláče. Volyně. Čes. l. XIII. 124.
Müldner Jos., básn. Sr. Zvon II. 699.
Muldovka, y, f., ručnice. Wtr. Str. 112.
Mumifikace, e, f, = *umělé udržování mrtvol vysušením*. Ott. XX. 2.
Mumifikovaný. M. mrtvola. Čes. l. XIII. 382. Sr. Mumifikace.
Muňka. Ten není na muňku podoben (není bázlivý). Strn. Poh. 35.
Mundálky = muldánky zde.
Mundiblák = *moudivlak*. Vých. Čech. Jir. Mus. 1863. 337.
Mungo = vlna z vlněných hadrů valchovaných. Vz Ott. XX. 605., Skoddy.
Muniš, e, m. = *umazané dítě*. Č. Buděj. Kub. List. fil. 1902. 249.
Münstr, u, m. = *chrám*. Chyt. 17.
Muoseti = *museti*. Půh. brn. III. 215.
Můra chodící na lidi o půlnoci. Vz Nár. sbor. VIII. 145. nn., Čes. l. XI. 119., 277., XII. 311., Kšť. Poh. 273.
Murák, a, m. = člověk chodící jako Můra. Kšť. Poh. 277.
Muří noha = *plavuň*, rostl. Čes. l. XIV. 74.
Muřínovský, aethiopicus. Ev. ol. 52. 104.
Muříňový ořech = *muškátový?* Slov. Sbor. čes. 253.
Muroň Ign., lid. básn. Slez. Vyhl. 88. I.
Murous = *morous*. Hlk. X 144.
Murský = *muřínský*. M. sběř. Výb. I. 1162. 16.

Museum obchodní. Nár. list. 1904. 121. 17.
Museumský spis = *musejní*. Pal. Záp. II. 295. a j.
Musika, *musikant*, nyní obyčejně: muzika, muzikant atd. Us. Sr. I. 1088.
Muskej = *mužský*. Dšk. Km. 38.
Musno jest, necesse est, potřebí jest. Gl. ol. 101b., Bib. (Mus. 1877. 628. Mš.).
Můstek v Praze, dříve: Brána svatohavelská. Jrsk. VI. 1. 189.
Mustr = *příklad*. Vaši činové našim za m. vykázáni. Kom. Did. 10. Mohlo by se tak mnoho věcí vykroutiti, kdyby se tím mustrem dělati mělo (způsobem). Fel. 68. Dává nám toho příklad a m. Kom. Did. 75.
Mustrunkový. M. rejstra. Arch. XX. 59.
Mušec, šce, m. = mochar, muchar, bér obilný či vlašský pěstovaný pro obilku, tetaria italica.
Mušek Kar., spisov. Sr. Zvon IV. 687., Zl. Pr. 1904.
Muší hlava, myiocephalon, staphyloma iridis racemosum, Fliegenkopf. Ktt. M. nožičky (notové písmo). Vz Nejed. 352.
Muška Eug., spisov. — M. na střevíci = *střapec*. Val. Čes. l. XI. 116. Těšín. Vyhl. II. 194.
Muškát. Je mu tím, čím krávě m (ničím). Kká. Sion. I. 157.
Muškátovitý. M. játra, hepar moschatiforme, Muskatnussleber. Ktt.
Mušketník, a, m., vojín. Kká. Sion. I. 220.
Muškovitý hrách. Strn. Poh. 117.
Muškvanckej = *moskevský*. Dšk. Km. 38.
Mút, tages. Rozk. P. 1723, R. 90.
Mutek, tku, m. = tristitia, *smutek*. Gl. ol. 189b. Či: smutek? Mš.
Muteň (*Mutno*), pahorek v Gemersku na Slov. Sbor. slov. 1901. 116.
Mútenie = *moutení*, anxietas. Slov. třeb. 12.
Mutňanka, y, f. = Černý potok, přítok Biele Oravy na Slov. Sb. sl. 1901. 162.
Mútvice, zdrobn. moutev. Frant. 7. 33.
Muzický nástroj. Kom. Did. 88.
Muzika jest poloviční zdraví. Domžl. Čes. l. XII. 308. M. ve Slezsku, vz Vyhl. II. 164.
Muzikant, vz Mastiti. M-tů žaludek jest nenasytná houba mořská. Rais. Vlast. 190. Byl to chlapík m., uměl brnkat na pometlo. Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 178.
Muž ženu želié, zakal nové zelie; žena muža tak, zakal uvre hrach. Rizn. 172. Říkali dycky, že je první m. od p. Boha souzený, druhý že je jako vypůjčený a třetí prý skoro za hřích počítaný. Pittn. Chorobná touha po muži, nymphomania, furor uterinus, Mannstollheit. Ktt. — Zlý *muž*, rostl., val. Čes. l. XIV. 74.
Mužák, a, m. = *poctivec*. Dšk. Km. 29.
Mužátko, a, n. = mužíček. Tlusté m. Faust. 130.
Mužčina, y, f. = *špatný muž*, *χείρων φώς*. Msn. Od. 177.
Mužebijce, e, m. Škd. Od. 114., Il². 10.
Mužechranný štít (chránící). Škod. Il². 34.
Mužemorný. M. ruce Achilleovy (muže hubící). Msn. Il. 342., 412.
Muževražedný. M. bitva, Škod. Il². 211., Ares. Škod. Il². 80.
Muželivný. M. Fthia. Škod. Il². 7.
Mužíček, čku, m. = *panenka v oku*. Domžl Kbrl. Džl. 13.
Mužička, y, f. = *trpaslík ženského pohlaví*, *trpaslice*. Baw. J. v. 1079., 1197.
Mužíčkův tabák = *pýchavka*. Čes. l. XI. 290.
Mužík Aug. Eug., básn. Sr. Zvon IV. 70.
Mužíkovský Mart., v polov. XVIII. stol., spis. Vz Vck. Vset. 310.
Mužný. Duch m. roste příležitostí. Slád. Jan 23.
Mužovláda, y, f. Nár. list. 1904. 61. 1.
Mužštiti co: jména = užívati jich v rodě mužském. Mtc. 1904. 270.
Mýceti se kde jak. V pekle čerti se mýcí sem i tam jako jiskry z výhně. Luc. 45.
Mydelník, u, m., sapindus, Seifenbaum, rostl. Ott. XXII. 625.
Mydelníkovitý. M. rostliny. Ott. XXII. 624.
Mýdelný kořen. Ott. XX. 603.
Mydlice, e, f., saponaria, Seifenkraut, rostl. Vz Ott. XXII. 625.
Mýdlo ještě: blednové, boraxové, dehtové, glycerinové, dětské, jehličnaté toiletní, karbolové, kosmetické, lékařskohygienické, lékařsko-kosmetické, lékařské dehtosirnaté, naftalové, panamské dehtové, petrosulfové, sirnaté, mléčné, šedé, taninové. Nár. list. 1903. č. 148. 16., 154. 14., 243. 17.
Mydlokor, quillaja, rostl. Vz Ott. XX. 1079.
Mydlovati se s kým: s psem. Zvon IV. 225. Sr. Mydliti.
Mykací stroj, Krempelmaschine, k čištění bavlny. Ott. XX. 599. M. povlaky, postastavené na mykání, snímání bavlny. Ott. XX. 599.
Mykačka, y, f. = *žena vlnu mykající*. Arch. XX. 414.
Mykadlo, a, n. = *mykací stroj při čištění bavlny*, víčkové na lepší bavlnu, válcové na bavlnu hrubou, krátkou. Ott. XX. 599.
Mykadlový. M. čechradlo. Ott. XX. 603.
Mykání, n. M. bavlny (při předení jí). Ott. XX. 597.
Mykaný. M. vlna. Vz Ott. XX. 603., 722b.
Mykati. Nech ćja vred myká (tebou hází). Brt. P. n. 705.
Myricitrin, u, m. Vz Vstnk. XI. 520.
Myristinanhydrid, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 124.
Myrkva, y, f. = *mrkev*. Na Opav. Šb. D. 56.
Myroda, y, f., ptychotis, rostl. Vz Ott. XX. 954.
Myrticolorin, u, m., v lučbě. Vstnk. XI 520.
Myslitelstvo, a, n. = soubor myslitelů. Krec. 7.

Myslivcovna, y, f. = *myslivna*. Dšk. Km. 18.

Mysliveček, čka, m., tanec. Brt. P. n. 840., 960.

Myslověd, a, *myslovědec*, dce, m. = *logik*. Vz Krec. 7.

Myslověda, y, f. = věda o mysli, logika. Vz Krec. 7.

Myš. Budeš míti, co hrdlo ráčí, budeš jako m. v otrubách. Zvon III. 192. Přeběhne-li nám m. v zahradě přes nohy, říká se, že zemře někdo z rodiny. Mtc. l. 1897. 16. Ty by's měl být tichý jako m. v otrubách. Zvon IV. 8. Ztratil se jako m. v kostele. Rizn. 175.

Myšař, e, m. = pes chytající myši. Us.

Myšárna, y, f. Tohle není kancelář, to je m. (myší díra). Zvon III. 425.

Myšatý hřebec (myší barvy). 1519. Arch. XIX. 379.

Myší zub, rostl. Ces. l. XIV. 74.

Myška (*Mniška*) = *lesní panna* (malá v oděvu hnědém) s vlasy šedivými. Vz více v Kšt. Poh. 126. — **M.** *kloubní* (zvápenělé tělo kloubní), mus articularis, arthrolith (kloubní kamének). Ktt. — **M.**, zdrobn. myš. Dětská hra na myšku ve Slezsku. Vz Vlasť. I. 132. Jak běhá m. po dlani a prstech dětí. Vz Vlasť. I. 135.

Myšlénka. M-ko, dítě plénkami ovinuté, ale obří síly, všemohoucí, věčné! Zvon IV. 13. Ta m. stála za tvrdý tolar (byla dobrá). Tbz. V. 9. 211.

Myšlénkově příbuzný. List. fil. 1902. 156. Dialog m. závažný (co do myšlének). Pokr. 1885. č. 27.

Mytiska, pole a louky u Hor. Újezda. Čas. mor. mus. III. 137.

Mýtovní nařízení. List Litomyšl. č. 79. r. 1739. Mš.

Mzák (mzhák), a, m. = *honič a vlastník mezků*, mulio. Rozk. P. 2078. Sr. Mzhyně.

Mzdářův. Mzdářova léta, anni mercenarii. Pror. ol. 19ª 2. Isa. 16. 14.

Mzditel, e, m. = mercenarius. Ev. ol. 42. 84.

Mzdový. M. hnutí. Nár. list. 1902. č. 234. 3.

Mze Zažehnávání mzí. Vz Čes. l. XII. 183.

Mzhák, a, m., vz Mzák.

Mžák = *mzhák*. Mš.

Mžhúrati = *mžourati*. Mam. V.

Mžiga, y, m. = *kdo mžigá*. Vyhl. II. 246.

Mžigati, vz Mžikati v II. Přísp. 175.

Mžikání, n., *mrkání*, nictitatio, spasmus nictitans, das Augenblinken; křečovité m. Ktt.

Mžikavý svit. Jrsk. IX. 261.

Mžíti odkud. Pel mžil se stromů. Zr. Kom. 64.

Mživý. M. prška. Stan. I. 143.

Mžukati = *kývati, potákati*. Volyně. Čes. l. XIII. 124.

Mžurka. Oči žraloků nemají mžurky. Ott. XXII. 739.

Mžurknouti na koho = *zamrkati*. Val. Čes. l. XI. 49. Sr. Mžukati.

N.

-na příp.: běhna, čmochna, duchna atd. Dšk. Km. 14. Ve spisech Husových, vz List. fil. XXVI. 450.

Ná. Ančo, des byla? Ná, u strýca. Slov. Sbor. čes. 86.

Nababčilý = *zavalitý*, Netolice; *nahnilý*. N. jablko. Jičín. Kub. list. fil. 1902. 250.

Nabádka, y, f. = *nabádání*. Zloradná n. Msn. Od. 144.

Naběhlý čím. Zrak krví naběhlý. Tbz. V. 1. 315.

Naběhnouti komu kde. Prouhy po plecích mu naběhly. Msn. II. 432. — **koho v čem**. Aby nás v tom více nenabíhala (na nás nechodila, nás tím neobtěžovala). Arch. XX. 274.

Nabělavěti = *bělavým se státi*. — **čím**: prachem. Msn. II. 88.

Nabiti čeho kam. A lovci v ten piesek kolé velikého nabíjí. Ev. ol. 80. — **koho jak**. Někoho furt nabívati = *tlouci*. Dšk. Km. 53.

Nablum, hudební nástroj. Vz Nejed. 118., 121.

Nabodení, n. N. břicha, punctio abdominis. Ott. XIX.

Náboženskokřesťanský. N. vznícenosť. Nár. list. 1903. č. 257. 17.

Náboženskopoučovací ráz knihy. Hrubý 215.

Náboženskovzdělavatelný. N. literatura, List. fil. 1902. 440., obsah. Hrubý 211.

Náboženství, n. = *velká mše*. Ostrava. Šb D. 60.

Nábožný, ého, m., os. jm. 1512. Arch. XIX. 91.

Nabrblaný. Co jseš taký n.? Smíš. 22. Sr. Nabrblati v VI. 1064.

Nabubřele mluviti. Vrch. Muš. I. 209.

Nabubřený. N. slova. Pokr. 1884. č. 107. *Lépe*: nabubřelý. Mš.

Nábytek, tku, m. Nespravedlivé n-tky, zřiedka užívají dietky (nabyté jmění). Sbor. slov. VII. 131.

Nabyti co odkud. Summa, kterúž z komendořství nabyl. Arch. XX. 64.

Nácapník, u, m. = *zástěra*. Čáslav.

Nacásati čeho. Ti toho prádla nacásají (našpiní). Deštná. Mš. Sr. Scasati co.

Nacpávka, y, f. = *tabák do dýmky nacpaný*. Nár. list. 1904. 299. 1.

Nácte = více než desetkrát. Se všech stran a od nácte mil. Frant. 26. 17.
Nacukati se. Co se n-kám, než to udě lám (asi při tkalcování). Nár. list. 1898. odp. 10./2.
Nacukrovaný. Promluvila n-ným hláskem. Zvon IV. 133.
Naculiti = *natlachati.* N-la toho, až hlava bolí. Fr. Nečásek. (Krkonš.)
Nacvičiti se v čem. Slád. Cor. 119.
Náčelnicky vojsko procházeti. Msn. Il. 65.
Náčelník, u, m. = *předník*, přední část čepce: zadní: dýnko. Slov. Ott. XXIII. 415.
Náčelný sbor, Kká. Sion. II. 222., bojovník. Msn. Il. 218. Sr. Náčelní.
Náčinek, nku, m. = *první skrojek chleba.* Již. Čech. Kub. List. fil. 1902. 250. Vz násl.
Náčinka, y, f. = *náčinek* (předchází). Domžl. Kbrl. Džl. 14.
Náčisť, vz předcház. Lotovné.
Načísti co komu. Načtla mu ty peníze = vysázela. 1511. Arch. XIX. 23. — **co komu kam:** peníze na dlaň. Val. Čes. I. XIII. 374. — **se komu** = *vydávati se za něčího.* N. se Bohu. Chč. S. I. 1026.
Načítati, vz Načísti.
Náčitě. Sběhne se n. mnoho lidí. Pass. Kř. 5a.
Načmárati co kam: na zeď. Kká. Sion. II. 229.
Načršiti co = *načárkovati.* Vz Načršení.
Načrtnouti, vz Načrtati.
Náčrtový posudek. Nár. list. 1902. č. 234. 2.
Načučeti se nad čím = *naseděti.* Mor. Čes. l. XII. 297.
Nada, y, f. = *vnada.* Mš — **N.** = *naděje.* Pokr. 1882. 271. U Březnice?
Nadace, e, f. = *nadací, nadání.* Sr. Obligace, fundace. Mš.
Nadávka. N-ky a pomluvy nemají háčky (nechytají se toho, kdo je křivě pomlouván). Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 178. N. slezské: chvant, łach. vilkodlak, stodjabel; slabší: čechmau, gačmala, grabak, gruchel, gybas, hampiček, cham, chlebúra, klajdak, koltun, kolo, kordupel, krek, kuřimacek, ožera, paskuda, pohlupavec, pošastaněc, pumykl, skřitek, slimak, vydara, vytabliš, zavěrucha atd. *ženským:* čapčura, čura, gyzd, gyzdula, chlapustina, klapustina, morka, něvleklo, pometlo, šlumpeta, šterkota, točidlo atd. Vyhl. II. 335.
Nadbarvitosť, i, f. hyperchromatosis. Ktt.
Nadbřiškový. Povrchní a tříselní žíly n-vé, venae epigastricae superficiales et inguinales. Ktt.
Nadcenění, n. N. hodnoty. Nár. list. 1903. č. 175. 17.
Nadcévnatka, y, f., lamina fusca, suprachorioidea. Ktt.
Nadčelistní klání, bolesť čivová, neuralgia supermaxillaris. Ktt.
Nadechnutý. N. krajina. Nár. list. 1904. 314. 17.
Naděje. Kdo od n-je živ býti chce, od hladu prý umře. Pal. Záp. II. 237. Zlé jest v cizí n-ji hrách vařiti a na prázdnou řeč se ubezpečiti. 1573. Uč. spol. II. 11. N. jest semėnko, které se ujímá i na skále nejtvrdší. Zr. II. Nov. 257.
Nadějník, a, m. = *nadějní člověk.* Nár. list. 1902. č. 25. 1.
Nadění, n. = *nadání.* Přijdou bez n. Purk. v Kroku I. c. 23. Nad nadění nadál sem se. Ž. kap. 118. 43.
Nádennický lid. 1671. Čes. l. XI. 287.
Nadeznamenaný = *nadznamenaný.* Krok. I. a. 17. (1821.).
Nadfilosofický smysl. Osv. 1896. 370.
Nadhavíř, e, m. V listině XVI. stol. Mš.
Nádheročelný. N. Kypris. Msn. Od. 116.
Nádheropásý. N. žena. Msn. Il. 110.
Nadhončí, ího, m. = *náhončí.* Nár. list. 1886. č. 6.
Nádcha, *nátcha, nátka.* N. lekavá, lesní, loupavá, mokrá, oteklá, pálivá, pichlavá, schavá, suchá, škubavá, štiplavá, trhavá, určivá, větrová, vrtkavá, vrtavá, žíravá. Vz Nár. sbor. VIII. 139. Nátcha panski nemoc, lebo žobrák a sedliak nátchu nedostane. Rizn. 170. Zažehnávání nátky. Vz Čes. l. XII. 78. nn.
Nadcházka, y, f. Čch. Kv. 159.
Nadieti se, vz Nadíti se.
Nadíti co kam. Niť do jehly n. = *navléci.* Domžl. Čes. l. XII. 306.
Nadívajna. Slívová n. (švestková bublanina, jídlo). Zvon III. 723. (Vých. Č. Jir.).
Nadivu = *na odivu.* Hamz. 55.
Nadjíti. Kdyby se byl dal tam n. (najíti, kdyby tam přišel). Faust. 44. Vz nadejíti.
Nadjízda (při jízdě). Čch. II. Pov. 142.
Nadkapitalisovati. Ten kurs dividendu n-suje. Nar. list. 1903. č. 175. 17.
Nadkladkový. Přední a zadní jamka n-vá, fovea supratrochlearis anterior et posterior. Ktt.
Nadkotníčky = druh ženských střevíců. Čapk. 78.
Nadkrevnosť, i, f. *(krevnatosť),* polyaemia. Vodnatá n., p. aquosa, syrovatečná, p. serosa. Ktt.
Nadlapati = *najíti* — **co:** cestu. Baw. Ar. v. 4156.
Nadledvina. Nádor n-vin, Struma der Nebennieren, tučníkový nádor n-vin, struma lipomatosa suprarenalis. Ktt.
Nadledvinka. Tuberkulosa n-nek, Tuberkulose der Nebennieren. Ktt.
Nadledvinkový. N. žíly, venae suprarenales. Ktt.
Nadlesí, n., les u Radošova. Čas. mor. mus. III. 137.
Nadlíti čeho kam. Na ruce vody n. Msn. Il. 446., Od. 44. a j.
Nadmouti co jak: jako měch. Slád. Cor. 16.
Nadnášení, n., das Horificieren. N. osob. Neruda. Nár. list. 1885 č. 142.
Nadnehtí, n. = *zbytnění nehtu,* hyperonychosis. Ktt.
Nádobie, n., vasculum. Hrnec a jiné n. Mill. 44. Nechce mu vrátiti koně s n-bím (s pochvami). Arch. XIX. 384.

Nadoblakový vzduch. Tbz. V. 4. 408. Vz Nadoblačný.
Nádobní sklep. Světz. 1886. 451.
Nadobro tancovati; opak: *pozpátku.* Sš. Ješt. II. 27.
Nadobudlý = *nabytý, získaný.* N. poklady. Koll, List. vzáj.
Nádor boubelovitý, hygroma cellulosocysticum (vrozený krční, congenitale colli, vrozený hrázový, congenitale perinealis, vrozený křížový, c. sacrale, v. podpažní, c. axillare, v. šíjový, c. cervicale), n. cevnatý slizovitý bujivý, angioma mucosum proliferum, krevní n. hlavový, cephalhaematom, n. hlenotkaňový tučníkovitý, tukovitý, myxoma lipomatodes, Schleimgewebsgeschwulst, n. kostní, osteoma, tvorba nádoru kostního, Osteombildung, krevní nádor ušní, othaematoma, haematoma auriculare, Ohrblutgeschwulst, krevní n. hlavový, cephalhaematom, n. krevní koldděložní, haematocele extraperitonealis, haematoma, periuterinum, n. krevní kožní, Hauthaematom, n. krevní podlebice, podlebicový, haematoma durae matris, krevní n. předděložní (mezi dělohou a močovým měchýřem), haematocele anteuterina, krevní n. provazce chamového, haematoma funiculi spermatici, krevní n. spálový, haematoma scarlatinosum, krevní n. varletnice nárokové, haematocele intravaginalis, haematoma tunicae vaginalis testis, krevní n. zaděložní, haematocele retrouterina, haematoma retrouterinum, krevní n. na čípku, staphylhaematoma, Zäpfchenblutgeschwulst; n. míznicový, lymphangioma (boubelovitý, cysticum, doupnatý, cavernosum, prostý, simplex, zhoubný, malignum); mnohonásobný n. hlenotkaňový skorový, myxoma multiplex chorii; n. nosní, rhinophyma; n. pískovitý, pískovec, psammon, Sandgeschwulst; krevní n. podpateřnice, haematoma durae matris spinalis, n. rosolovitý, collonema; vleklý n. slezinný, tumor splenis lienis chronicus, Milztumor; n. stehenní omladuic, bílý otok, phlegmasia alba puerperarum, weisse Schenkelgeschwulst der Kindbetterinen; n. ze sýrovitě zvrhlých žlaz mízních, tyroma, n. špekovitý, lipoma fibrosum, steatoma, n. tukovitý (tučník), lipoma; n. válcovitý, cylidroma, siphonom; doupnatý krevní n. víček, angioma cavernosum, der Augenlider, varicoblepharoma, boubelovitý n. pod spojivkou hořeního víčka, dacryops; n. vláknitý, tumor fibrosus, Faserstoffgeschwulst; rozsáhlý n. vláknitý kolkloubní, fibroma periarticulare diffusum, parosynovitis, n. vodnatý, hygroma, hydatis, hydrocele; n. zubovinný, odontoma; n. zubovinokořenný, odontoma radiculare, Wurzelodontom; n. zubovinokorunový, odontoma coronarium, Kronenodontom. Ktt.
Nádorovitý novotvar dřeni kostní, myelom. Ktt.
Nadosmrti. Zůstávám tvůj věrný n. Us. Nár. sbor. VIII. 20.
Nadoufati več. V něčí slova nadúfati, supersperare. Ž. pod. 118. 147. a j.
Nadouti se jak. Nadouvá se jako prázdný měch. Sb. sl. 1902. 64.

Nadouvač, e, m. Pyšný n. = *nadutec.* Rais. Lep. 164.
Nadovnutý = *nadutý.* N. Škmořil. Rais. Vlast. 198.
Nadpad = *nápad.* Drží základ muoj, n. páně Dobešův. Půh. brn. IV. 44.
Nadpasti, nadpadu = do též nehody upadnouti. Střez se téhož n. Baw. Ezop. 471.
Nadplněk, ňku, m., pleonasmus. Vz Ott. XIX. 897.
Nadpodstatný Buoh (jest nad každú podstatu stvoření). Hus. Er. I. 330.
Nadpotopní archa. Vin. I. 50.
Nadpříční lesík. List litomyšl. č. 50. I. 1528.
Nadprodukce, e, f. Nár. list. 1903. čís. 175. 17.
Nadprstí, n., polydactylia. Ktt.
Ňadra = *rozparek na předku mužské košile.* Val. U Lachů byl rozparek z počátku na hřbetě, později na předku. Čes. l. XI. 114.
Nadrdanec, nce, m. = *vémě.* Čtyry nohy k tanci, dva nadrdanci (kráva). Čes. l. XIV. 28.
Nadŕdaný ženský rukáv = *nabíraný, vydutý.* Val. Čes. l. XI. 273.
Nadŕdať koho, co = *bezohledně smýkati*; zhlavec (polštář) = *natřásti*; **čím** = *nadhazovati.* Val. Čes. l. XII. 85., 420. Vz Nadrdati v VI. 1076.
Ňádřeti = *ňadra dostávati.* Us.
Nadrhanosť, i, f. (Spisy ty) čtou se velmi zvučně a bez jakékoli n-sti a škrobenosti. Hlavn. 37.
Nadrchati = *zježiti.* Nadrchaný sup. Frant. 47. pozn. 3.
Ňadříčko, a, n. Panna jmějieše ň. Baw. Arn. 3059. Sr. Ňadra.
Nadříční ostny šupenušky. Čas. mor. mus. č. 111.
Nadrozum, u, m. Uč. spol. 1902. IX. 29.
Nadsklepní místnosť. Jrsk. III. 74.
Nadslezina, y, f. = slezinka, Nebenmilz, lien succenturiatus. Ktt.
Nadsmrtelně krásná. Zr. Krist. 77.
Nadstoupiti. Ale v náhle bude nadstúpen od nich. Kar. 128.
Nadstropí, n. N. světnice. Čch. Kv. 8.
Nadtáhnouti koho = *předejíti, předhoniti.* Grm. XIV.
Nadtož. Ani vláda, n. zdejší Němci neodhodlají se... Nár. list. 1885. č. 189.
Nadúchaný = *nadutý, nafouklý, naduřený.* Sbor. čes. 103.
Naduření, *zbubření* hlasivky, oedema glottidis, Glottisoedem; n. sleziny, tumor splenis. Ktt.
Nadůřivý. N. těleso, *které se může naduřiti.* Ott. XIX. 445., XXI. 875., 1039.
Nadutec, tce, m. Pyšný n. Kom. Did. 302.
Nadúti, vz Nadouti.
Nadutosť, i, f. N. usedá vedle hlouposti. Nár. list. 1902. č. 77. 1.
Nadvarle, ete, n. Zánět n-lete, epididymitis (náhlý, prudký, acuta, sýrovitý či tuberkulosní, e. caseosa s. tuberculosa). Ktt.

Nadvěčný. N. říše. Zr. Strat. 288. Sr. Nadvěký v VI. 1078.
Nádvětří, n. Z n. v tůň moře niknul. Msn. Od. 75.
Nadvětrnosť, i, f. Lit. II. 629.
Nadvižnosť, i, f. N. hmoty stavitelské. Sbor. slov. 1901. 151.
Nadvojvrstmo oběť žírem potříti. Msn. Od. 189.
Nádvora, y, f. = *nádhera*. Výb. I. 361.
Nádvorné, ého, n. = soudní plat. Martinus petit citari Joannem cum testibus. Dedit nádvorné. 1379. Poh. Jir. Prove 177.
Nádvorní veřeje, práh. Msn. Hym. 19., Od. 12. Sr. Nádvorný.
Nadvšední žití. Nár. list. 1903. č. 175. 13.
Nadvýměšek, šku, m. N. tuku (přílišné vyměšování tuku), hypersteatosis. Ktt.
Nadvzdušný zjev. Tbz. V. 9. 379., V. 6. 213.
Nadýchanosť, i, f. Průzračná n. stínů. Nár. list. 1904. 38. 13.
Nadýchaný. N. obruba lesů. Rais. Lep. 44.
Nadýmač, e, m. = *jm. rybníka nad mlýnem*. 1557. Vstnk. X. 559. V struze n-čem aneb stávkem se opatřiti. Arch. XX. 425.
Nadýmavosť, i, f. = *pýcha*. Tbz. V. 4. 27.
Nadýmavý. Obtížné trávení n-vé, n. nezáživnosť, dyspepsia flatulenta. Ktt.
Nadzemědělský. Nár. list. 1903. č. 270. 21.
Nadžganý = *nacpaný*. Val. Čes. l. XI. 433.
Nadžluči, n. = přílišné odměšování žluči, polycholia. Ktt.
Naenka = *nánka, matka, pěstounka*. Slov. Šb. D. 72.
Ňafati = *štěkati*. Pes ňafal. Us. Mš.
Nafiknutý = *nafintěný, nastrojený*. Zvon IV. 707.
Naflákati čeho: peněz (vydělati). Rais. Lep. 382.
Nafoukanosť, i, f. = *pýcha*. Rais. Lep. 240. Stavovská n. Juda 23.
Nafoukaný = *pyšný*. Us.
Nafoukati, *nafukovati*. — **co kam.** Ducha-li nemáš, neumíš do jiných ho nafoukati. Kká. Sion II. 80. — **se nač.** Nafukovati se na koho = pýchati. Rokyc. Post. 278a
Nafrnčiti koho = *nastrojiti*. Al. Mršť.
Naftylbiguanid, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 54.
Nafukovač, e, m. = *kdo se nafukuje, pyšní*. Rais. Lep. 338.
Naháč, e, m. = *nuzník*. Msn. Od. 45.
Naháčový. N. barva. Zvon II. 249.
Náhel, hla, o, vz Náhlý.
Nahladiti, vz násl. Naježiti.
Náhled = *korrektura k nahlédnutí*. Když jsem měl v rukou n. Nár. list. 1902. č. 198. 9.
Náhlezník, u, m. Škorně upevňoval po lýtkách n-ky. Msn. II. 290., 53.
Nahňápať se = *nacpati se jídlem*. Val. Čes. l. XIII. 209.

Nahoditi nač kde. Když lidé před ním na to nahazovali (naráželi). Sá. Pr. m. I. 93.
Náhodnostní cesta konkursu. Nár. list. 1903. č. 277. 13.
Nahohať komu čím = *natlouci*. Nár. list. 1902. č. 9. odp.
Nahojeda v VII. 1332. vz Nohojeda.
Náhonka, y, f. = *náhon*. Dšk. Km. 27.
Nahonoh v II. 27b. za Náhořký polož za Náhonka.
Náhonový. N. pec v cihelně. KP. IX. 435.
Nahořejc = *výše*. Us. místy. Věst. IX. 35.
Nahořitkovitý = *mající nahou říť* (nadávka). V XVII. stol. Rakovn. Kn. svěd. Wtr.
Nahoru. Uhlí šlo n., chybné m.: uhlí přidražilo. Hlavn. 57. Může mu mluvit n. nebo dolů (jakkoliv), neposlechne. Deštná. Mš.
Nahovořit koho = *přemluvit*. Slov. Sbor. čes. 22.
Nahozubec, bce, m., ryba srostločelistná, gymnodens. Vz Ott. XVIII. 896.
Náhřbetník koňský (postroj). Ott. XX. 14. Sr. Náhřbetek.
Nahrotilý knír. Tbz. I. 2. 53.
Nahrublý = *poněkud hrubý*. N. hlas. Zvon IV. 621.
Náhrubní vlna (*poněkud hrubá*). Arch. XX. 286.
Nahýbný. Podběhl a jsa nahýben kolena jeho podjal. Msn. II. 381.
Nach, u, m., purpur. Vz Ott. XX. 1009.
Nachamčit co: peníze = *skrblením ustřádati*. Jrsk. XIII. 3. 137.
Náchlebnice, e, f. Arch. XXI. 183. Sr. Náchlebník.
Nachloustati se čeho = *silně se napiti*. V zažehnávací formuli na ústřele: Tam se nachloustejte krve a mému tělu pokoj dejte. Kšť. Lid. 12.
Nachobarvý. N. niti. Msn. Od. 90.
Náchor, u, m. = *hněv?* Z takého voľakého n-ru to urobili. Sbor slov. VII. 133.
Nachovati koho = *nasytiti*. Slov. Kál. Slov. 30.
Nachovec, vce, m. = purpura, rod plžů. Vz Ott. XX. 1010.
Nachovina, y, f. = *červeň, zardělosť*, erythema. N. hostcová, purpura rheumatica, krvavá (choroba skvrnitá Werlhofova), purpura haemorrhagica, morbus maculosus Werlhofii, Werlhof'sche Blutfleckenkrankheit; prostá, purpura simplex. Ktt.
Nachovinný. N. pruhy, vibices. Ktt.
Nachrámpati komu = *dáti mu na chrám páně, natlouci mu*. Štěpánovice. Kub. List. fil. I. 1902. 250.
Nachromlý prst. Zvon IV. 74.
Nachtikal Fr., spisov.
Naivka, y, f. = herečka hrající úlohy naivních žen. Jrsk. XXIX. 192.
Najavo něco vypustiti, proferre. Pat. Jer. 64. 10.
Najedovatěti koho = *jedem napustiti, rozzlobiti*. 1582. Čes. l. XII. 198.

Nájemní. Soudní řízení ve věcech n-ních. Vz Ott. Říz. III. 199.—220.

Najeti koho = *jízdou někoho zastihnouti.* Pel. X.

Naježený proti někomu = *nahněvaný.* Vzáj. I. 7.

Naježiti co. Chce nahladiti, co naježil. Rizn. 176.

Najieti, vz Najmouti. Mill. 109. a j.

Najísti se jak. Najíš se jako děkan. Zvon III. 619. Najedl se, až byl slepý. Stan. I. 319.

Najitří (najutří). A n. bylo mu těžko. Ruk. lék. Ihr. 229a.

Najitý kde. Utrejch v knedlíkách n-tý. Nár. list. 1891. č. 242.

Najmánie, n. = *najímání,* hamatio. Rozk P. 1288.

Najmě. Toto slovo již zaniká. Mus. fil. X. 296.

Najméně. Ale při n. (při nejmenším) aby pravé svědomí měli. Chč. S. II. 149b.

Najmišče, n. = místo, kde se dělníci najímají, rynk. Uzřel dělníky na n-či. Chč. S. I. 59a.

Najnější = *nynější.* N. a budoucí. Arch. XX. 449.

Najposled. Po vs. Blažeji n. minulém. BN. č. 167.

Najposlední. Hus. Post. 33a.

Najposléz, novissime. Pat. Jer. 9. 11.

Najpředy. Jidáš n. jdieše ML. 109b.

Najpřepovýšenější otče! Modl. (Mš.)

Najprvý. Hus. Er. I. 1.

Najsamprši krížom ho poznamenal (přede vším). Spiš. Sbor. slov. 1901. 84.

Najslon, u, m. = *nadír.* Rozk. P. 153., R. 58.

Najspieš, *najspieše.* Jakž n. mohla. Pat. Jer. 114. 26. a j.

Najthartovati = *žertovati?* Gb. Slov.

Nak, u, m., der Nacken. Padnouti vz nak, na znak; Znak ležíce spíme. Padl znak na zem. Vz Znak. Ev. ol. 286., Mš.

Nakadeřavělý. N. vlasy. Tbz. XVI. 172.

Nakadeřený. Chyt. 45.

Nakalafunovati co : šňůru = *kalafunou natříti.* Us.

Nakandrasiť sa = *napracovati, nadříti se.* Val. Čes. l. XI. 322. — **si co čím:** prací = získati si. Čes. l. XI 226. Sr. Kandrasiť.

Nakaňkati = *kaňky udělati.* — **kde.** Má v knize nakaňkáno. Us.

Nákaza hnilobná, fäulige Infection, septicaemia; n. jedem zvířecím, zoonosis. Ktt.

Nakažlivina, y, f. = jed neštovičný, Pockencontagium. Ktt.

Nakládačky = *malé okurky k nakládání.* Us. Sr. Vocačky.

Nakladatelský. N. družstvo, firma. Vld. Lit. I. 314., Nár. list. 1903. č. 298. 17., 134. 13.

Nákladíček, čku, m., zdrobn. náklad. Kom. Did. 306.

Naklepávač, e, m. N. kos (náčiní). Nár. list.

Naklepávati co kde. Jak tam někdo naklepával na humínku srp neb kosu. Zvon III. 29.

Nakmásati se = *namluviti, natlachati.* Co sa jak živ n-sál. Val. Čes. l. XII. 484.

Nako = *jako.* N. vosk, sicut cera. Ž. wit 57. 9, 34. 14.

Nakolár, u, m. = *pancíř.* Plátový n. Jrsk. XII. 329. Nakolárek byl z plechu a kryl hrdlo. Jrsk. III. 16.

Nákolec, lce, m. = *část přední části vozu.* Msn. II. 426.

Nakolofolijovať co : šňoru = *nakalafunovati.* Val. Čes. l. XII. 190.

Nakorendovati = *namlátiti hubou.* U Dobříše. Mš.

Nakousnouti co. Rokyc. Post. 181a.

Nákov, u, m. Položil n. na kovadlinu (a rúbil z něho síť). Škd. Od. 119.

Nákrčnice, e, f., vz Nákrčka.

Nákrčník, u, m. = *část vrat.* Vz KP. IX. 319.

Nakrmený. N. špliehovnice = *nabitá puška.* V zloděj. mluvě.

Nakřtíti komu co. Bůh ví, jakáména (jména, nadávky) mi nakřtili. Již Čech. Nár. sbor. VIII. 20.

Nakudrnacený. N. hlava. Rais. Lep. 51.

Nákupní a výrobní družstvo, n. pramen. Nár. list. 1903. č. 243. 14., 15.

Nakvačený = *naplněný* a p. N. miska. Slov. Kál. Slov. 31.

Nakvašenec, nce, m. = *člověk nakvašený, rozzlobený.* Tbz. V. 5. 55.

Nakvašenosť, i, f. Gereiztheit. Jrsk. VII. 2. 96.

Nakynulý = *tlustý.* N. selka. Rais. Lep. 29. — **čím kde.** V bocích n-lá prvním kvašením panenství. Zvon IV. 273.

Nakynutý. N. smažinky. Pokr. 1885. č. 353. *Lépe*: nakynulý.

Nakyslý. Vece n-lým hlasem. Wtr. Min. 72.

Náladově = *náladě přiměřeně.* To znělo n. Nár. list. 1897. č. 317.

Náladovosť, i, f. Nár. list. 1903. č. 134. 13.

Naléhavě někomu raditi. Us.

Nálep, u, m. = *jed.* Chč. S. II. 149b. Vytáh lučiště a s n-pem střelu naložil. Troj. Jednú s n-pem střelú uhodí ho v hrdlo. Troj.

Nálepový = *jedem kalený, otrávený.* Čes. l. XIII. 87.

Nalepší = *nejlepší.* V tom záleží n. rada. Št. Uč. 152a. (List. fil. XI. 456.)

Naleti = *nalíti.* Chč. S. II. 145b.

Náletník, a, m. = *lufťák,* Herrmann. Nár. list. 1903. č. 202. 9.

Nálev, u, m. N. nitrožilní (vstříknutí do žil), infusio intravenalis; podkožní, inf. hypodermatica; vmezeřený, i. interstitialis. Ktt.

Nálevka, y, f. = *nemoc.* Vz Loška.

Nálevník, a, m. = *říšník.* Msn. II. 23.

Nález. O n-zích (v právnictví) vz Arch. XIX. 521.. Jir. Prove 180.

Nalezniště, správně: *naleziště.* Jg.

Nalhaný komu. Nebe Turkům n-né. Tbz. XI². 11.

Nalíčiti co čím: tváře mastí (natříti). Msn. Od. 274.

Náliš = *příliš.* Šf. Poč. 111. (Pass., Ote).

Nalit tu hodinu nepřátelé počechu utíkati. Kar. 18. Sr. Mš. Slov., Baw. E. v. 2350., 2345., 1367.; J. v. 1475.; Ar. 449., 2522. E. v. 813.

Naliti. Poďme ďalej, kde volajú: Nalej (do hospody). Sbor. slov. VII. 131.

Nálivka, y, f. Umyvadlo s n-kou. 1679. Zbrasl. 412.

Naliž (nali+ž) = *hle.* A když před městem biechu, n. tu již král Ecel bieše. Růž. 82.

Naloditi co: dříví. Emin. 66.

Námen, vz Amen.

Namenout = *namítnouti.* Litom. 49.

Namhouraný. N. oči. Hav. Chamr. 170.

Namiešenie, n. = *přímíšek.* Bez n. Chč. S. II. 141b. S n-ním pravdu mluviti. Ib. I. 99b.

Namietati koho. Potom poznovu Horimilu namietal (nabádal), aby ho přijala za manžela. Sb. sl. 1902. 33. Sr. Namítati.

Nám jako nám, *tanec.* Vz Brt. P. n. 918.

Namknutý = *namořený.* N. žíla. Mtc. 1902. 18.

Namluvač, vz Namlouvač, collocutor. Rozk. P. 1130.

Námluvy ve Slezsku. Vz Vyhl. II. 69. Na Mor. Sr. Brt. Čít. 415. nn.

Namočiti co čím. Rhas. E. 22. — si. Ten si také n-čil (do toho se vpletl, si uškodil). Us.

Namodrale. Barva n. ocelová. KP. X. 112.

Namoklý kde. Žáby na louce n-lé. Kká. Sion. I. 43.

Na moutě (duši)! Jrsk. XXVI. 318.

Namozoliti se čím: prací; s kým = *napracovati se.* Pokr. 1883. č. 74.

Namrštěný. N. žíla = namožená. Mtc. 1902. 118.

Namrtvělý. N. paprslek kahance (dohořívající). Zvon IV. 5.

Namřzat koho s čím = *obtěžovati.* Val. Čes. l. XI. 178.

Namrzutěný = *rozmrzelý.* Val. Čes. l. XI. 94.

Námsl v VII. 1382. vz Námysl. Rozk. R. 79.

Namšiny, louky u Červ. Hrádku. Čas. mor. mus. III. 138.

Namudřelý blázen. Švět. knih. 420. 122.

Namysliti se kam. Nejposléze se přece do Šopronu n-slil (jíti odhodlal). Pal. Záp. II. 87.

Námyslný, discursivus, neujalo se. Mark.

Namýtiti, corrumpere. Greg. Sr. Mýtomzda. Mš.

Namrdor, u, m. = *navzdor.* Samé n-ry jí dělala. Deštná. Mš.

Nanamotati se někde = *dlouho se motati.* Kom. Did. 8.

Nanka = *nana, pěstounka.* V dětské řeči ve Slez. Čes. l. XI. 342. Sr. Naenka.

Naobědvalý = *kdo se naobědval.* Mš.

Na obrácenie = *na obrat, na opak.* Jestli pak na o. voda kalná nenie, toť se znamená, že . . . Lék. B. 169b.

Naomlouvati se komu čeho = *vyčítati.* Kšť. Lid. 12.

Naozdaj = *skutečně.* Spiš. Sbor. slov. 1901. 84. Vz Navzaj.

Napáčiti = *neprávě říci.* Slov. Pel. X. — se = *obrátiti se.* Na dřevní se boj na páči. Baw. E. v. 181.

Nápad. O n-dích v starší době, vz Arch. XIX. 522. — N. = *chuť.* Má na to n. Žel. Brod. Čes. l. XIII. 29.

Napadaný sníh, listí, *lépe: napadlý.* Mš.

Napadlina, y, f. = *napadlý sníh.* Dšk. Km. 16.

Nápadlivý = *kdo mívá zvláštní nápady.* Val. Čes. l. XII. 132.

Nápadnice, e, f. N. a dědička po svém otci. 1527. Arch. XIX. 412.

Napadnouti. Ty pilule ho n-dly = počaly účinkovati. Frant. 25. 47.

Napajadlo, a, n. = *napajedlo*, lavacrum. Ol. cant. 4. 2. (Mš.).

Napajcovati komu čeho = *nacpati, dáti.* N-la mi sedm liber másla, tvaroh, peřiny mi dala . . . Zvon III.

Napáječka, y, f. = *napájecí pumpa.* Vz Ott. XX. 987., XIX. 264.

Napájení, n. = *máčení, roztoky.* Zach. Test. 148.

Napál, a, m., tensor (de nominibus personarum). Rozk. P. 1116.

Nápalečník, u, m. = *kruh; prsten.* V z'odějské mluvě.

Na palicu, *tanec.* Vz Brt. P. n. 963.

Napapouškovaný = *naučený.* Nár. list. 1904. 210. 13.

Napapouškovat něco = něčemu se naučiti nerozuměje tomu. Us.

Napařený n. *spařený.* N. souhláska = *měkká!* Rosa.

Naparfumovaný seladon. Vlč. Lit. II. 2. 31.

Naparovač, e, m. = *kdo se naparuje.* Rais. Lep. 110., 153.

Nápastný. Věci sú případné neb n-né (existunt accidentia). Pat. Jer. 57. 16. Sr. Nepastný.

Napatý. Rovný buď jako pila v ramenách n-tá (napiatá). Zvon IV. 13.

Napěněný čím. Sklenice (pivem) n-ná. Rais. Lep. 106.

Napěnožec, žce, m. = *kdo napíná nohu.* Prk. v Osv. 1886. 715. Vz násl.

Napěnožka, y, m. = *napěnožec* (nadávka). Jrsk. VIII. 3. 271.

Napestřiti co = *vyšperkovati.* Nár. list. 1901. č. 305.

Nápěv lidových písní. Vz Brt. P. n. XL. nn.

Nápěvně. Ton n. jistý. Brt. P. n. II.

Nápěvný sklon. Brt. P. n. II.

Napínač, e, m. = druh spouštadla ručničního, der Stecher, Schneller. Ott. XXII. 55b.

Napínáček, čku, m. N. nebo spoušť ručnice, der Schneller. Ott. XX. 1017.

Napínadlo, a, n. = náčiní provaznické. Vz Ott. XX. 814b.

Napínák, u, m. = *hever.* Kol. Her. I. 217.

Napírání, n. N. údů. Kom. Did. 73.

Napití, n., haustus. Mill. 20a.

Napjenožka, vz Napěnožka. Jrsk. VI. 71.

Naplakat komu = *pláče namluviti*. Hlk. XI. 333.

Náplasťový. Nůžky n-vé (na náplasti), Pflasterscheere. Ktt.

Náplava, y, f. = *nános, bláto*. 1719. Mtc. 1903. 19. — **N.** = *vnada*, Fischaas. Přinášel (žalobník) n-vy a udice před konšely a kladl před nimi na stole. 1451. Arch. XXI. 308.

Naplekaný = *nakojený*. Val. N. jehňata. Čes. l. XII. 273. Vz Plekání.

Napliti si kam. Naplij si pod nohy (říkají malému, aby se stal vyšším). Čes. l. XIII. 177.

Naplnitedlivý či zaneprázdnitedlný. N. materie etheru = vyplňující náležitě své podstaty sféry. Zach. Test. 81.

Náplňkový. N. křídla vrat, n dvéře. Vz KP. IX. 320., 351.

Napodobový. N. idea. Nár. list. 1903. č. 168. 13.

Napojednou (na po-jednou). Us.

Napojiště, ě, n. Hol. Met. I. 308. *Lépe*: napájiště. Mš.

Napoly. N. jda a n. jeda. Gest. B. 23b., Pass. 342., Vít 90a.

Napomínati = *upomínati* (o dluh). Val. Čes. l. XI. 132.

Napomínavý. Vedl svou n-vou (řeč). Wtr. Str. 47.

Naponocovati se = *nabdíti se*. Rais. Let. 471.

Napopisovati se čeho jak: do syta. Lit. l. 529.

Napopřieti. Že mu chcete spravedlivého n. (popřáti). 1477. Arch. XXI. 197.

Nápor, u, m. = *doléhání*. N. otcův. Sbor. slov. 1900. 141.

Napouchlý. Široce n. oděv. Čch. Kv. 5.

Napovděky. Někomu n. něco činiti. Msn. II. 164.

Náprava. Provisio vulgariter n. dicitur. Provisio dle Brandla = odměna; obnovení, napravení vlastnictví; dle Mtc. 1902. 209. také asi: poručnictví. Vz Mtc. 1902. 209. Sr. Jir. Prove. 182. — **N.** = *léky*. Ten kupec měl n-vy. Val. Národ. sbor. VIII. 95. — **N.** *vozu*. Doprava nábytku po dráze a po nápravě. Us.

Napraviti co čím: lampu knotem a olejem. Lbk. 28.

Nápravník. Sr. Jir. Prove. 183.

Napřeky, vz Překo.

Napřežení, n. N. mysli. Hom. op. 154a.

Napřieti, apponere. Osten jemu napra na hrdlo (apponens). Mill. 112a. Srov. Napříti.

Napřimovati co komu. Cestu si n. (kratší činiti). Lit. I. 143. Sr. Napřímiti.

Napříště = *budoucně*. Mš., Nár. list. 1886. 126.

Naprostonadsmyslný. Hyna. Vz Čad. 115.

Naprostřed = *uprostřed*. Baw. J. v. 1301. Mají půštěti z té žíly n. čela. Rostl. G. 181a.

Naprotiv = *naproti*. Šla mu n. Kld. II. 23.

Náprotivný = *protější*. Slov. Czam. Slov. 223.

Náprotivník = protějšek. Slov. Czam. Slov. 223.

Náprsek, sku, m., pedulare. Rozk. R. 93.

Náprseň, sně, f. = *dřevěné zábradlí u náspu ve dvoře*. Mtc. 1902. 5.

Náprvní, vz Najprvní. N. mši v Čechách pěl. Dal. L. 23.

Napsání, n. = *nápis*. Čież jest tento obraz a n. Chč. S. II. 263a.

Napškati co = *nacpati*. N. tabák do dýmky. Zvon III. 141.

Naptaný = najatý. N. do roboty. Val. Čes. l. XIII. 74.

Naptati koho k čemu = *zjednati*. Vck. Vset. 363. N. si (lidi) na zemnáky. Val. Čes. l. XI. 324.

Napúčať sa = *nafukovati, naparovati se*. Val. Čes. l. XI. 96.

Nápuch, u, m. = *napuchlina*, zbubření, vodnaté prosáknutí dužniny. Náhlý hnisavý (zhoubný) n., oedema acutum purulentum seu malignum. Ktt.

Napuchati komu čím. Oči jí pláčem napuchly. Zub. Még. 35.

Napustlý čím: jedem (napuštěný). Hlk. XI. 369.

Nářad, u, m. N lodní (náčiní). Msn. Od. 190. Sr. Nářadí.

Narachaný = *nastrojený*. Č. Buděj. Kub. List. fil. 1902. 250.

Narajić koho = *namluviti*. Opava. Mš. exc.

Náramek trávy. Čes. l. XIII. 384.

Náraznice, e, f. N. = *puffry, pružná péra k zachycování nárazu hybných těles*. Vz Ott. XX. 966., Nárazník.

Narazovati, vz Naraditi. Bech.

Náražní zámek ručnice. Ott. XX. 1017., XXII. 55a.

Náražník ručnice. Ott. XXII. 58b.

Narčitý = *nařčený*. Je neřádně pošlá a tím už n-tá a nemůže dobrou býti. Zvon III. 147.

Nařeči, vz Naříci, Naříkati.

Nárečja = *nářečí*. Slov. Šb. D. 71.

Nářek. O nářku cti v starší době vz Arch. XIX. 614.

Narepetiti. Ten jim toho n-til (napovídal). Vin. I. 115.

Nařidlý. Vlasy už n-dlé. Tbz. V. 6. 47.

Naříkati co. Naříká mi lesy mé (chce je míti), za kteréž peníze vzal. Půh. brn. III. 582. — **koho čím oč**. Milota mě řekl odvaditi, ač by mě kdo nařekl o Obřanské zboží právem zemským. Ib. 541.

Nářišenstvie, n., vz Nárysenství. Mš.

Narodilý = *narozený*. Baw. Ar. v. 807.

Narodinec, nce, m. = *narozenec*. Mš.

Naroditi co. Aby krúpy nezbily všeho, což léto narodí. Chč. S. II. 201b.

Národněvlastenecký. Národ. list. 1904. 45. 17.

Národnostněpolitický. Nár. list. 1903. č. 257. 21.

Národodělný muž, *δημιοεργός*, ve prospěch lidu pracující. Msn. Od. 262.

Národohospodářský. Národ. list. 1898. č. 135.
Národomocný. N. reakce. Nár. list. 18./9. 1900.
Národostní politika, složení státu, vyrovnání. Nár. list. 1903. č. 312. 13., 284. 21.
Národovectví, n. Nár. list. 1904. 201. 3.
Národoživný. N. země. Msn. Il. 5.
Národožroutství, n. Národ. list. 1885. č. 79.
Nárok, u, m. = *soudní pokuta.* XIII. stol., Friedr. 15. c., 25. Sr, Jir. Prove 186.
Nárokový. N. boubel (varletní), Samencyste. Ktt.
Narostlina (výrostek), novotvar, neoplasma, pseudoplasma. N. květákovitá, papilloma, Blumenkohlgewächs. Ktt.
Narození, n. Otvírá-li děcko hned po n. ručky, bude štědré, zavírá-li je, bude lakomo. Mtc. l. 1897. 55. Pověry táhnoucí se k božímu n. (ve Slez.). Vz Vyhl. II. 15.
Na rózno. Chválu na rózno běřete. Ev. vid. Joh. 5. 44. Vz Na různo.
Nároží, n. Vz Sběžiště (následuje).
Nárožník, u, m. = *největší druh hřebíků dvouhlavých,* jimiž se upevňuje dříví hraněné. Vz KP. IX. 272.
Nártopřednártní. Hřbetní vazy n., ligamenta tarsometatarsea dorsalia. Ktt.
Naručeť = *naručesť.* Jeden žáček n. počal mieti otok nárokóv. Rhas. E. 78.
Náruči, n. Kto primnoho do náručia bere, málo stlačí. Riz. 68.
Naruditi = *rudým učiniti.* N. kopie. Alx. Hr. 117.
Narudovatý mramor. Lbk. 66.
Narůsti. Jsou lidé na světě, kteří si od svých zvláštností pomoci nemohou, musí býti takoví, jak na nich narostlo maso. Šá. XIII. 28.
Náruživý v čem: v požitcích. Müll. 53.
Násada, y, f. = nasazená vejce (pod slepici). Na n-dě seděti. Rais. Lep. 164.
Násadí, n = *násada.* Dšk. Km. 6.
Nasaditi koho nač. Kdyby kdo sluhy n-dil na smrť (vydal). Hus II. 214.
Násadový buchar, der Stielhammer. Jind. 11.
Násečový = *z hedvábného brokátu.* Baw. Ar. v. 2765.
Násek, u, m. = *naseknutí,* scarificatio. Učiniti četné náseky, pustiti baňkou, baňkovati, scarificieren. Ktt.
Nasekávač, e, m., vz Půšťadlo (zde).
Naschořovati. Co se n-la, než... (po tajmu brala a prodáva'a). Hlk. V. 59. Srov. Tchoř.
Naschvální rektor (učitel) = *schválně ku škole vydržovaný.* Km. Did. 280.
Naschválnosť, i, f., Geflissentlichkeit. Nár. list. 1905. 8. 13. Sr. Naschvální v I. díle.
Naschvály někomu dělati = něco schválně. Šá. Prost. II. 172.
Nasiałam se Maryjanku, *tanec* v Těšínsku. Vz Brt. P. n. 976.
Naśik, u, m. = *držák* (dělá kovář). Vyhl. II. 313.
Násilé = *násilí.* Ž. gloss., Ž. wit. 54. 11 a j.

Násilen, lna, o, vz Násilný.
Násilí jest důkaz slabosti. Vrch. Muš. II. 219.
Násilnicky něco hubiti. Škd. Od. 23.
Násilnorodník, a, m. Mš. Vz Násilnorodný.
Násilomocně koho vázati. Msn. Od. 63., 139., 326.
Naśini = *śivo, śevo.* Slez. v Bezkydech. Vyhl. II. 315.
Nasisati v I. Přísp. 564. Vz Nasýsati v III. Přísp.
Naskočiti kam. Až bolesť na hrdlo n-čí Rokyc. Post. 364.
Naskrovati = *nachovati, naschrániti?* — **komu nač.** Naskrovej mi na střevíčky Vých. Slez. Čes. l. XI. 103.
Náský. Také v již. Čech. Holas. Pís.
Naslákať na koho = *dolézati.* Čes. l. XI. 323. Vz Sláčať.
Následek. Z malých příčin vel'ké n-dky. Rizn. 166.
Následovati koho s čím = *obtěžovati.* Já ťa nerád s tým následuju. Val. Čes. l. XIII. 111.
Následovnosť, i, f., consequentia; nyní: důslednosť. Mark.
Nasléchati komu jak. Naslouchali mu, jako p. páteru o kázání. Zvon II. 255.
Naslopati se jak = *napiti se.* Nažere a naslope se ako to prase. Nár. sbor. 1903. 17.
Násmědý. N. tvář. Krist. 5ª.
Nasmieti se = *nasmáti se.* Dal. C. 3. 34. — **čemu:** něčí bláznivé útulnosti. Cbč. S. II. 142ᵇ.
Nasneděli (na-s-neděli), odtud: *nasnedělek.* Vz Litom. 41.
Nasouditi co komu zač. Bůh nám n-dil smrť za podíl. Brt. P. n. 1145. — **co zač** = *usouditi.* To se za spravedlivé nasoudilo za přítomnosti horenského práva. 1717. Mtc. 1903. 17. — **co komu.** Sůd sklep mu nasůdil = *přisoudil,* řekl, že jest jeho. 1717. Mtc. 1903. 16.
Nasoukati komu = *natlouci.* Kšť. Lid. 12.
Náspě, ě, f. Do té země jest jediná n. Tand. Z. 168ᵇ.
Nasrati co. Nasral hromadiska. Nár. sbor. VIII. 49. — **kam:** v nohavice. Frant. 5. 38.
Nasražený. Smetana je n-ná (drobek sražená). Dcštná. Mš.
Nastavší noc, *lépe:* nastalá. Mš.
Nástěnný malíř. Nár. list. 1903. č. 257 13.
Nastohovati = *nahromaditi.* — **čeho kde:** zbraně. Kká. Sion. I. 105. Vz Stoh.
Nastoknutý = *nastrčený.* — **nač.** Jabl'čko n-té na štiapku (hůlce). Sbor. slov. VII. 112.
Nastoupiti nač, več (jak). Přísně na sebe nastupovali = *dotírali.* Kom. Cest. 205. Který toho roku nastoupil v tento úřad. Tk. XI. 183. Příklad, na jakýž by nyní n. chtěli. 1610, Zbrasl. 385.
Nastřabočiť sa = *nastrčiti se, obléci.* — **kam.** N. sa do pluzně (blusy). Čes. l. XII. 442.
Nástraha, y, f. Ty n-ho, co vozy prekacuješ? Slov. Sbor. čes. 86.

Nastřapatěný. N. vlasy (rozcuchané, zježené). Čes. l. XIII. 381.

Nastřápati si čeho. Čes. l. XI. 67.

Nástražka, y, f., laqueamentum. Rozk. P. 2499.

Nástrojář, e, m. Hudební n. Nejed. 121., 122.

Nastrojiti co komu: hody. Chč. S. I. 63b.

Nástrojový. N. ocel. Nár. list. 1902. č. 233. 2.

Nástud, u, m. = *nastuzení.* Kbrl. Džl. 15.

Nasúditi, vz Nasouditi.

Nasurovělý lid. Hlk. IX. 147.

Nasušiti komu čeho: peněz (nashromážditi). Rais. Vlast. 107.

Nasúti, vz Nasouti. Baw. Ap. 211a.

Násva, vz Nášva.

Násvětlý = *drobet světlý.* Hus. Šal. 82a.

Nasviniti komu = *vynadati.* Val. Čes. l. XII. 43.

Nasvolaný. N. lidstvo. Msn. Od. 110.

Násypka, y, f. = *část mlýnského nářadí,* do kterého padá hrubší melivo. Čes. l. XI, 61.

Nasýsať, v I. Přísp. 564.: *nasísati.* Vz Nazízati.

Našedivělý. N. obočí, obr, zeď. Tbz. V. 9. 200., V. 6. 274., V. 5. 151.

Našiditi se někoho. 1691. Hrubý. 286.

Našívati, vz Našiti.

Naškvířiti si co: jitrnice (upéci). Msn. Od. 301.

Naškvořený. N. groše (nahrabané). Kká. Sion. I. (II.?) 40.

Našlapaný. N. polévka (hustá). Us.

Nášlapek, pku, m. Je mužovým n-kem, ničím jiným. Sá. Pr. m. I. 60.

Našlapovati čím kam: pravou nohou do předu (ji klásti). Mršť. Obrz. 99.

Nášlechetnější = *nejšlechetnější.* Ž. klem. Cant. Deut. v. 14. vz ná-.

Našňápati komu = *natlouci.* Zvon II. 225., III. 347. 712.,

Našpihovati co čím: vůz (potravinami). 1512. Arch. XIX. 100.

Našplechtati něčeho = *natlachati.* Rokyc. Post. 335b.

Našpráchať co komu kam: v ústa = *naliti.* Wtr. Str. 107.

Našsky. Po našsku. V VI. 1123. Brt. Gr. oprav v. Bl. Gr.

Našský = *domácí.* N. sukno. Val. Čes. l. XII. 487.

Naštárati = *nalézti.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.

Naštlapek, pku, m. Dostával n-pky a zájedě od koní. 1661. Mus. 1903. 71.

Nášva, y, f., suffragium. Rozk. P. 2296.

Nátah, u, m. Psí n-hy = *nemoc dětská;* dítě se natahuje, až mu kostky pukají. Slez. Vyhl. II. 208.

Natahač, e, m. Jím se ráfy natahují na kolo. Slez. Vyhl. II. 313.

Natáhati co kam: někam hlavu = natahovati. Dšk. Km. 54.

Natahovač, e, m. Krátký a dlouhý n. palce, musculus extensor pollicis brevis et longus, Strecker de sDaumens. Ktt.

Natahovati. Víc se nenatahuj, než se můžeš přikryti. — **koho jak.** Aby lidí vejše nenatahovali (víc na nich nechtěli). Arch. XX. 507. — **co kam.** Sklo do oken natáhnouti. Šá. VIII. 18.

Naťatý = *napilý.* Val. Čes. l. XIII. 372.

Natejčiti = *přiholiti se, přitrefiti se, postaviti se v cestu.* Kdo by si byl pomyslil, že se tohle může n. Litom. 49.

Nátek, a, m. A'n by rád utekl (ná) teka, sotně se hbe, nohy vleka. Alx. Šf. v. 4. (List. fil. XVIII. 380).

Natělený = *tlustý.* Dšk. Km. 14.

Nátělníček, čku, m. Trikový n. Nár. list. 1904. 30. 6.

Nátěnko. Přízi setkati v n-ka nebo hrubší plátna. Vlasť. I. 158.

Nátěr: dehtový, dřevěný, klihový, minerální, olejový, vodový. Vz KP. IX. 277.

Náterník = *šátra, šadra.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.

Nátice, *nátčice* = *nátka.* Kšť. Lid. 5.

Nationalism-us, u, m. Jg.

Nationalista, y, m. = *pěstitel národostního vědomí.* Lit. I. 629.

Nationalistický duch. Lit. I. 434.

Nátka. Říkání na nátku. Vz Čes. l. XII 432. Sr. Nádcha.

Nátkový. N. koření: odolen, koz'ík, baldrian. Nár. list. 1902. č. 218. 3.

Natočiti si čeho, co odkud. Z těch pramenů si natočil to jmění. Rais. Vlast. 216.

Na to zme tu kopaničku kopali, *tanec.* Vz Brt. P. n. 888.

Natrápiti, sr. Natrápenie.

Natrium. Sr. Vstnk. XIII. 356. nn.

Natriumamid, u, n., v lučbě. Vstnk. XII. 418.

Natriumethylat, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 712.

Natrklý nač: na mozek. Msn. Od. 278.

Nátrubečný sosec, na konci trubičky. Jos. Jehlička.

Nátrubkový. N. roura. Nár. list. 1904. 154. 11.

Nátržník, u, m., rostl. Vz Přetržník.

Natuhlý, drobet tuhý. Při mně není nic natuhlého. Hlk. XI. 212., IX. 124.

Natvářka výsměchu. Kká. Sion. II. 140.

Naučený v čem. Půh. brn. IV. 139. (1464.).

Naučiti se čeho: obyčejóv a mravóv tatarských. Mill. (Výb. II. 552). — Ev. ol. 168. — se co. Hus. Post. 359. Sr. Zastaralý. — **koho k čemu.** Když jej k tomu naučil. Baw. Ar. v. 1883.

Nauka = *katechismus.* (Snoubenci) šli (k p. fařářovi) na nauky. Slez. Vyhl. II. 69.

Naukájeti se čím: láskou. Msn. Od. 348.

Naumělý = *neumělý.* Vz Ne (zde), Mš. Slov.

Naumluvník, a, m., accusator. Rozk. R. 78. V Rozk. P. 994.: navinovník.

Nav. Sr. Mš. Slov.

Nával. Náchylnosť ku krevním n-lům. Ktt.

Návalek, lku, m. = uzlovité n-lky, knollige Wülste. Ktt.

Navaliti co: víno (nakládati), Mtc. 1903. 320. ; *dáti, poslati; komu* = *spílati.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 142.

Návalně vichry hrnou se. Msn. Od. 82.
Navarhanělý límec. Tbz. V. 6. 68.
Navariti co komu. Čo si urobí, to bude mať; čo si navarí, to zjie. Rizn. 168.
Navázati co. Musíš n. konce = dopiti a znova si dáti naliti. Litom. 49.
Navazování, n. = *žehnání, čáry.* Rokyc. Post. 46ª.
Návdanek, nku, m. = *nádavek.* Us. Mš.
Návečerní obrat nebes. Zvon IV. 9.
Návěj. Květ svěží návějemi rosy. Zub. Még. 40.
Navěřiti se. (Dříve) nenavěřila sa nachválit Janka (nemohla se ho dost vynachváliti). Val. Čes. l. XI. 275.
Návesní dvéře = vedoucí na náves. Litom. 61.
Návesník = *ves.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.
Návesský lid. Hlk. IX. 209.
Návěška, y, f. = *motouzové ouško připínající bič k bičišti.* Hruš. 158.
Návetech = *velmi vetech.* Čím hrnek (třep) z mlada (z novu) navře (najde), tím i n. voněti bude. Lék. B. 30.ª.
Navežnenina, y, f. = *navežený násyp.* Tbz. V. 4. 255.
Navidamoči = *patrně.* Muki (mouky) n. ubývalo. Spiš. Sbor. slov. 1901. 83.
Náviece, *náviec* = *nejvíce.* Dal. J. 230. Sr. Mus 1875. 129.
Navíječ, e, m. = *část přadacího stroje.* Ott. XX. 602.
Návisť, i, f. K chudým přátelóm bývaj ščedr wyernu nawyffczy (návistí) v jich núzi. R. otc. P. 291. Sr. Nenávisť, Navistiti (násl.).
Navistiti. K svým chudým přátelóm mile bývaj ščedr, věrú navisti (navštěvuj) jich núzi. Výb. I. 917. 33. Mš. myslí, že tohoto slova nebylo a správné čtení má R. otc. P. 291. Vz předcház. Návisť.
Návistník, a, m., aemulus. Mam. V.
Navjekjámen = na věky amen. Vých. Čech. Mus. 1863. 334.
Navlačovaný, bauschig. N. oděv. 1557. Hrubý 185.
Návladce, e, m., vz Návladní.
Navlhavosť, i, f. N. příze. Vz Ott. XX. 724ª.
Navlnělý. N. kadeře. Tbz. V. 6. 344.
Návní kosť = *bulka vyrostlá kdekoliv na těle.* Us. Vz Nár. sbor. VIII. 143. N. či laská kosť sejde, potíráš-li ji, když jde měsíc dolů, kostí, kterou jsi někde zdvihl. Mtc. l. 1897. 62.
Navoliti. Nemoh sem se n. jíst. Již. Čech. Nár. sbor. VIII. 20.
Navoněný, parfumiert. N. kavalír. Nár. list. 1885. č. 61.
Navopnat = *naboptnati.* Čes. l. XII. 14
Navrátil Fr. Dr., spisov.
Navraždíti se, sich satt morden. N-li se do sytosti. Hol. Met. II. 525.
Navříti. Navrel mu hreben (nahněval sa). Rizn. 176.
Navrňúchať sa. Nech se mucha n-chá. Brt. P. n. 736 Sr. Vrnčeti.
Navroubiti někde drahně vrubů. Zvon III. 228.
Navršený. N. vášnivosť. Nár. list. 1904. 141. 18.
Návsí, n. = *dědina, občina.* Na Těšínsku. Vz Vstnk. X. 560.
Navšakdní, quotidianus. V n. službě. B. mik. Act. 61. (Jir.).
Navšake. A syn tvuoj příde také, jehož ty žádáš n. Vít. 38ᵇ. (Mš.).
Návštěv = *návštěva.* Jíti na n. Vých. Čech. Sb. D. 18.
Návštěvnice, e, f. Nabídl své n-ci sedadlo. Pokr. 1885. č. 353. — Tbz. XVI. 388.
Návštěvnictvo, a, n. Vrch. Muš. I. 31.
Návýše = *nejvýše.* Ž. klem. 20. 8. Vz návýš.
Na vzchod slunečný = *východní,* orientalis. Mill. 11. N. krajina. 9.
Navzvýšiti koho. Chvalte a navzvyšujte ho. Ž. pod. Puer. Dan. 3. 57. — Ž. kap. č. 36. 35. (Mš.).
Nazaretský. N. kolej (kazatelna) zařízená poč. XIV. stol. kupcem Křížem (vedle něm. techniky). Dolen. Pr. 392.
Nazdarmo = *nadarmo.* Viděla, že všecko líčení n. jest. Neveč. (1773.).
Nazdřhaný = *odněkud urvaný.* Sláma s fůr n-ná. Val. Čes. l. XI. 434.
Nazgýbjať něčeho = *úsilovně naspořiti.* Val. Čes. l. XII. 45.
Nazhužvjať = *houževnatě naspořiti.* Val. Čes. l. XI. 226. Sr. Zhúžvjať.
Nazima. Vod (od) n-my do n-my (od podzimku). Dšk. Km. 51.
Nazírati kam. Duše má se nazřieti v zrcadle slova božího. Chč. S. II. 239ª.
Naziznút, *nazizati* někam = *nahlédnouti.* Val. Nár. sbor. VIII. 37. Sr. Nasýsati.
Nazlátlý = *barvy zlaté.* N. víno. Kká. Sion II. 235. N. hněd. Ib. I. 192.
Nazlobeně. Jeho neopětované ‚s Bohem‘ znělo chabě, n. Mod. kn. 1898. 69.
Nazmař = *nazmar.* Baw. I. v. 1255.
Náznatek, tku, m., Vorkenntniss. Mark. Neujalo se.
Naznati. Pročež naznáno, že . . . (uznáno, usouzeno). 1720. Mtc. 1903. 16.
Názor, u, m. = *představa předmětu vnějšího,* sinnliche Vorstellung, nyní: *počitek, pocitek, vjem.* Čad. 87., 44.
Názorový zvrat. Nár. list. 1905. 5. 18. N. obrat. Nár. list. 1905. 6. 9.
Nazoviskové, neut. adj., philacteria, n. Mam. A. 31ᵇ. Asi koření, které milého přibavuje. Mš.
Nazpětohebký, *παλίντονος*, zurückschnellend, elastisch. N. tuk. Msn. Od. 312.
Nazřiedlník, u, m., specularis (inter lapides). Rozk. R. 56. V Rozk. P. 95.: názřiedlík.
Nazvati s inft. Nazval jej (pytel s penězi) býti smrtí. Frant. 14. 47.
Nazvěstovati (komu čeho). Mam. F. 85ᵇ. 2.
Nazývanie, n., invocatio. Mill. 26ª.
Nazyvovati co: něčí jmě. Pror. ol. 36ª. Isa. 45. 3. Vz Nazvati.
Nažachorený jak: Rubáč n-ný jako buben. Smiš. 17. Sr. Nažachořiti. VI. 1134.
Nažehlený. N. děvče (vyparáděné). Rais. Lep. 58.

nd m. *mb* = bandor (brambor). Krkně. Světz. 1874. 8.

ndě m. *nje* (nge): anděl (anjel, angel). Us. Jir.

Ne; *e* se odsuje před *u* a toto se dlouží: neumělý, n'úmělý a další změnou naumělý; neužil, n'úžil. Alx. *e* se odsouvá a zbylá samohláska se dlouží: n'óchabil, Ap., n'ótratil, Ráj duše, n'óbřezán, Leg. o sv. Dor., n'ótpočinúce. Alx.

Ne. Ku kterému slovu pojí Pal. záporné *ne*? Před slovo popírané, ne k slovesu věty. Válka počala ne v Rakousích, ale v Bavorsku. Vz Mtc. 1901. 374.

Ne = *než*, *ale*. Ne v tomť nechci odmlúvati. N. rada 123.

Né. A né a né to udělat (nechtěl to žádným způsobem udělati)! Kšť. Lid. 6.

Né = *nýbrž*, *ano*. Páni potom mu nechtěli dvořiti, né ani za krále chtěli jmieti jeho. Výb. I. 472. 3. Divná, né i strašlivá věc sě byla přihodila. Pulk. Lobk. k. 33. Křesťané ze všie země, né takměř ze všeho světa, běží. Pulk. Lobk. k. 3. Kto ohýrá, takový i komuť dá pokoj, né i soběť neučiní pokoje. Št. N. 1878. 15. 8. O co se pokusiti všemi obyčeji liknují, né více pravím, že přede vším utiekají. Řeči Přibr. Han. 53.

ne-, praefix. Vz Ne v II. 100. ku konci.

ně- se odmítá u: kdo, co atd. Pakli by co učinil proti mistróm. 1442. Př. mal. 72., Mš.

-ně příp.: studně, parně, lišně atd. Vz Dšk. Km. 14. — Příp. -ně místo -na: kovárně, lékárně, pazderně, sušírně, kůlně m. kovárna atd. V Litomyšl. Vz Litom. 24.

Nebarvící šťáva. Nár. list. 1903. č. 163. 3.

Nebázeň, zně, f. Mladí jsú podle vuole své v n-zni. Chč. S. I. 36ª.

Nebe. Dáti někomu nebe (usmrtiti ho). Tbz. V. 6. 320. Do nebe křídel není a do země cesta blízká. Hlavn. 65. Nič takového nepadne z neba; Keď to nešlo s nebom, spojil sa s peklom. Rizn. 63., 168.

Nebečistý, himmelrein. N. mysl dívčí (čistá jako nebe). Nár. list. 1884. č. 345.

Nebedajný pocit, sen (s nebe poslaný). Zr. Čes. 117., Zr. Kom. 135.

Nebesklonný. N. záře. Msn. Hym. 72.

Nebeskotoký. N. Ajgyptos. Msn. Od. 63.

Nebeský V. Sr. Lit. I. 684., 808.

Nebesnosť. Obloha n-sti. Hlk. VI. 100.

Nebestrmný. N. skála. Tbz. XIª. 7.

Nebesvod, u, m. = *nebe*. Msn. Il. 130., Od. 169.

Nebevládce, e, m. Kká. Sion. I. 36.

Nebezpeč, e, f. = *nebezpečí*. Nedobrý tvar a utvořený jako zášť m. záští. Mš.

Nebezpečenství, n. N. má křídla. Jrsk. VII. 2. 9.

Nebezpečství, n. Pat. Jer. 128. 11.

Nebezpřímný. Čemuť jest n-mná nemilosť. Krist. Šf. 63. Šf. dodává: Snad omylem m. bezpřímná. Mš.

Nebiskupský. N. město (biskupu nepoddané). Mtc. 1903. 314.

Neblahodatný. N. země. Msn. Hym. 79.

Neblaze. Žena n. vábná. Kká. Sion I. 187.

Neblížiti komu = *neubližovati*. Mor. Kmk.

Nebo = že, protože (spojka příčiny). Či oko tvé nešlechetné jest, nebo já dobrý jsem? Ev. ol. XXXI.

Nebodaj = *tuším*. Ale n. to bude mäkko. Sbor. čes. 51.

Nebóh, a, m. Hus. Er. I. 69.

Nebohatstvo, a, n., inopia, *chudoba*, *nedostatek*. Ž. kap. č. 33.

Nebohatý, inops. Ž. kap. č. 34. 10.

Nebohozrozený. Msn. Od. 127., 356.

Nebojata, y, m. = *nebojácný*. Zvon IV. 631.

Nebo ti = *neboť*. Vezři na nepřátely mé, nebo ti rozmnoženi jsú. Ž. wit. 24. 19. Ž. brn. má: neboť, klem.: nebo. Modlte se podnoži z noh jeho, nebo ti svata jest. Ž. pod. 98. 5.

Nebozezovitý, trepanförmig. Ktt.

Nebožátečko, a, n. Frant. 17. 31.

Nebožčíček = *ubožáček*. Chč. S. II. 228ᵇ.

Nebožic, e, m. = *nebožtík*. Půh. brn. III. 107.

Nebožtíček, čka, m., zdrobn. nebožtík. Faust. 181.

Nebrzek. Hus. Er. III. 140.

Nebť, enim. N. jest byl. Mill. 10.

Nebujavý. Tělo krotké, n-vé. Řeči Přibr. Han. 53.

Nebydlijící, inhabitabilis. Od lidí n. = neobydlitelný (pustý). Pat. Jer. 135. 34.

Néc = *ně*. Vz Litom. 37.

Necařka, y, f. = *žena* (*dívka*) *zhotovující žením vlasové síťky* (Netze). Vepříkov. Vz Čes. l. XI. 333., XII. 254.

Necelý. Byl nějaký n., a proto nechtělo se mu do práce. Šá. Pr. m. II. 42.

Necitelník, a, m. Tkč. Č. pov. II. 36.

Necitedlno. Čechové mají pod tají, n. hledět zachovati národ na budoucí čas. Jg. Lit. I. 602.

Necitelný ke všemu. Rais. Lep. 436.

Neckejší doba = *nynější*. Dšk. Km. 47.

Něcota, y. f. = *jestota*. Mark.

Necoudný host. 1604. Čes. l. XIII. 344.

Nectivý. N. chování (čest nezjednávající). 1566. Tk. XII. 164.

Necvičenec. Vyhl. Obrz. 184.

Nečas Jan, spis. a básn. Vz Vyhl. I. 91., Flš. Písm. 709.

Nečasně sněm položiti = *vnečas*. Arch. XX. 128.

Nečasový. N. úvaha. Zvon III. 391.

Nečilen, insensibilis. K zemským žádostem veškeu byl se učinil n-len. Ev. ol. 64.

Nečinitel, e, m. Pat. Jer. 14. 4.

Nečista. Dšk. Km. 7.

Nečitedlně = *nezřejmě*. Chč. ol. 199ª. Všecko n. vejde do nejhlubších stran těla. Zach. Test. 122.

Nečitnosť, i, f., anaesthesia. Ktt.

Nečlověk, a, m. Hus. III. 136.

Něčso = *něco*. Dal. C. M. 19. 9. N. jiného, n. nového, n. toho povědi. Pat. Jer. 70. 7., 137. 29., 93. 4. N. (= trochu) k tomu podobné věci. Chč. S. II. 273ᵇ.

Nečutedlně = *nepozorovaně*. Ty věci. ďábel rozsívá n. ve spaních. Chč. S. I. 57

Nečutedlný = *necitíci*. Že sú n-ní učiněni božských věcí. Chč. S. II. 150ᵃ. — **N.** = *nepozorovaný*. N. hřiech. Ib. II. 246ᵇ.
Nedajbože! Czam. Slov. 227.
Nedáliti. Rač se toho n. N. rada. 105.
Nedálý. A což se tu stalo, měl sem za n-lé. Kar. 53.
Nedaň, ě, f. Co nám po vaší dani nebo nedani. Dost. Pov. 264.
Nedbačivosť, i, f. = *nedbalosť*. Frant. 4. 23. Asi chyba tisku m.: nedbalčivosť. Flš.
Nedbaj, e, m. = *nedbal*. Ohavný n. Slov. Czam. Slov. 185.
Nedbal, a, m., slez. spis. XVII. stol. Vyhl. I. 34.
Nedbala, y, m. Nemáte špatnou kotrbu ale n. jste. Nár. list. 30./9. 1900.
Nedbanlivý k návštěvě přátel. Slád. Rich. 113.
Nedbavosť, i, f. = *nedbání*. Zvon IV. 151.
Nedělně oblečený (jako bývá v neděli, svátečně). Zvon III.
Nedětský. Hav. Chamr. 205.
Nedívčí počínání. Zr. Čer. 127.
Nedluh, u, m. Placení n-hu. Ott. XIX. 825ᵃ.
Nedobití, n. Kdo osudné n. hodin způsobil (nedotloukly). Nár. list. 1884. č. 133.
Nedobrovolně někomu něco slíbiti. Arch. XIX. 492.
Nedobrozvěstný. N. mrak, Tbz. V. 9. 81., chmury, Ilf. 1. 319., předtucha. V. 5. 178.
Nedocitnosť, i, f. Činil dojem n-sti. Pokr. 1885. č. 91.
Nedohmatavosť, i, f. Zr. Strat. 128.
Nedochápavý. Je n. Nár. list. 1886. č. 119.
Nedochoditý, non scrutabilis. Ev. ol. 81. Jir.
Nedochování dětí. Nár. list. 1903. č. 175. 13.
Nedochůdnosť, i, f. Nár. list. 1903. 347. 17.
Nedochůdný. N. pochybnosti. Mus. fil. 1903. 150. Tento n. rod vyhynul. Nár. list. 10./3. 1901.
Nedochvilnosť, i, f. N. jízdy. Nár. list. 1902. č. 247. 5.
Nedokřtěný člověk. Pokr. 1883. č. 182.
Nedokrytka, y, f. N-ky, pselaphidae, brouci. Vz Ott. XX. 905.
Nedomácně. (V té rokli) bylo nám n. (úzko, měli jsme strach). Hlk. X. 14.
Nedoměřiti, il, en, ení. Rokyc. Post. 258ᵇ.
Nedomluvený náhled. Osv. 1896. 709.
Nedomluviti čeho. Us.
Nedomněný. Nemoc se v něm rozmáhá a tak se n-né smrti čas blíží. Pulk. Lobk. k. 35. N. (neočekávané) potkánie mrskosť jemu učinilo. Ev. víd. 6ᵇ. (inopinatus).
Nedomudrc. Pomatený n. Čad. 32.
Nedomyslijící, inopinabilis, neočekávatelný. N. věc. Pat. Jer. 51. 16.
Nedomyslitelný. N. příčina. Lit. I. 615. N. dálka. Zr. Fant. pov. 269., Zahr. 62.
Nedomyslný = *nepochopitelný*. Bůh převýšený v slávě n-né. Chč. S. II. 150ᵇ.
Nedomyšlení, n. = *nerozum*. Pel. X., Dal. C. 82. 17.
Nedopitný. N. hrdlo zalévati. Tbz. VIII. 345., V 1. 249.
Nedopitý šálek. Čch. I. Pov. 10.
Nedopřejný. N. publikace, Pokr. 1885. č. 94., hrabivosť. č. 78.
Nedořešený. N. konflikt domácí. Nár. list. 80./5. 1889.
Nedorostlátko, a, n. = *nedorostlý člověk*. Tbz. XVI. 392., V. 9. 218.
Nedorůstče, ete, n. = *nedorostlátko*. Stru. Poh. 36.
Nedorůstle, ete, n. = nedorůstče. Tbz.
Nedoslucha, y, m. = *člověk nedoslýchající*. Dšk. Km. 8.
Nedoslýchavosť, i, f., hebetudo auris, hypacusis, Schwerhörigkeit; n. čivová (zánět nitroušní), nervöse Schw., otitis intima sec labyrinthica. Ktt.
Nedospělý v čem: v umění. Jrsk. VIII. 3. 430.
Nedosrozumění, n., nicht hinlängliches Einverständniss. Presl v Kroku I. a. 15. (1821.).
Nedostánie, n. = *nedostatek*. Nápoje božie krve nemoh by mieti buďto z n. aneb kněžského nechtěnie. Přijím. 90. Mš.
Nedostatečník, a, n. Přespolný n. Pat. Jer. 120. 10.
Nedostatnosť, i, f., egestas (nedostatek). Rozk. P. 1370.
Nedostatok — hotový zmatok. Sbor. slov. VII. 131.
Nedóstojný = *nedůstojný*.
Nedostudovaný. Jrsk. VIII. 3. 331.
Nedosytnosť. Hlk. X. 48.
Nedotknutný = *nedotknutelný*. N. mysl její. Nár. list. 1884. č. 345.
Nedotýkaná, *nedotýkaný zajíc* = *hra v kamínky*. Vz Ott. XIII. 69., Čes. l. XIII. 69.
Nedoufání, n. = *nedůvěra*, *roztržka* a p. Učinil veliké n. mezi mnou a otcem mým. Kar. 53. N. k němu majíce. Pulk. Lobk.
Nedouka, y, m. = *nedouk*. Ev. ol. 37.
Nedovážiti, il, en, ení (komu čeho). Rokyc. Post. 253ᵇ.
Nedověšený. Viselče n-ná! Zvon III. 1.
Nedovířavo = *nedůvěřivě*. Val. Čes. l. XI. 225, XIII. 374.
Nedovjak = *jaksi*. Slov. Mš.
Nedóvodnosť, v, f. = *nedůvodnosť*.
Nedovolený. N. kousky tropiti (rozpustilé). Us. Tkč.
Nedovtipník, u, m. = znamení *pomlky*. Rais. Zap. vl. 141.
Nedovzdělaný, halbgebildet. Mš.
Nedožilec, lce, m. Sestárlý n. Hlk. XI. 212.
Neduchovní život vésti. List. fil. 1902. 437.
Nedvědice, e, f. = *medvědí samice*. Dšk. Km. 41. — **N.** = *polní ostružiny*. Střed. Čechy. Šb. D. 23.
Nedvědina, y, f. = medvědina, ursina. Rozk. R. 90., P. 1730. Nedvěnina v VII. 1336. oprav v: nedvědina. Rozk.
Nedvědný = *nedokázalý*.
Nedviedě, n. = *medvidě*. Chč. S. II. 161ᵃ.

Nedvídek Jos., prof. a spis. 1843.—29./9. 1902.

Nědy = *někdy*. Val. Čes. l. XI. 228., XII. 43. Nědy hůř. Čern. Z. 281.

Nedýchavosť, i, f., Apnoë. Ktt.

Neerbovní člověk. Arch. XIX. 491.

Nefakultista, y, m. Aby tomu rozuměli i n-sté (neodborníci). Šf. v Pal. Záp. II. 53.

Neforemný = *nevhodný*. N. důvod. Fel. 17.

Něgarať = *nešťouchati*. — **kam.** Něgaruj do osův, to tě nepoštipu. Slez. Vlasť. I. 226.

Negrammotný = neznalý ani čtení ani písma. Nár. list. 1901. č. 306.

Negroid, a, m. = *černoch*. Stan. III. 182.

Negroidní typ v Africe. Stan. III. 182. Vz předcház. Negroid.

Negruntovní (nepodstatná) zpráva. Arch. XX. 258.

Nehaňblivý. Spiš. Sbor. slov. 1901. 83.

Nehda kaký. Ze psa nehda z kakého jeden póhon. Kn. rožm. 176.

Nehet. Toto slovo je v Opavsku neznámo; i lidé mají pazneht a ještě častěji páhnozt (z : paznohet). Hauer. 9. By tě nehet rozsadil! Rokyc. Post. 142b. Sr. Bodaj tě vlci! Zbytnění nehtů, onychosis, onychauxis, Nagelhypertrophie. Ktt.

Nehloubavý člověk. Müll. 111.

Nehnutný, unbeweglich. Rozb. I. 195.

Nehoda. Jde-li ti vstříc někdo s nádobou prázdnou, stihne tě dojista n. Mtc. l. 1897. 9.

Nehoden, dna, o, vz Nehodný.

Nehodný k čemu: k jídlu. Čes. l. XI. 222.

Nehomogenní směs kapaliny a plynu. Vot. 51., 243.

Nehořlavý plyn. Ott. XIX. 831b.

Nehorní věc = netýkající se hor (dolů). 1515. Arch. XIX. 304.

Nehostinnosť, i, f. N. lesů. Jrsk. III. 168.

Nehostně. Um. roudn. 2557.

Nehřích, u, m. Hus. Post. 214b.

Nehtíček, čku, m., zdrobn. nehet. N. rohovky, onyx, unguis cornea. Ktt.

Nehtík, u, m., zdrobn. nehet, onyx, unguis. Ktt.

Nehtohadač, e, m., divinator per ungues. Mam. A. 34b.

Nehtový. N. nůžky (na nehty,) Nagelscheere, vřed (zánět vaziva vedle nehtu), paronychia, Nagelgeschwür. Ktt.

Nehudebník, a, m. Müll. 54.

Něhyplně hleděti. Tbz. III. 2. 343.

Nechabný Ares. Msn. Hym. 60. (neochabující).

Nechajť. Baw. E. v. 2858., J. 850.

Nechajžť. Baw. E. v. 2796. a j.

Nechápavosť, i, f. N. význam, Asymbolie. Ktt.

Nechatelný. Greg.

Nechati s inft. Přikázal, bychom těch všech póhonóv nechali státi. Půh. ol. II. 451. (1415.). Aby toho tak nechali státi. Půh. brn. III. 334.

Nechcija = *nerkuli*. Nedám vám ani krópe (kroupy) z jelita, n. celý jelito. Lišeň. Mtc. 1902. 436.

Nechčasný = *nešťastný*. Us. místy. Mš.

Nechčestí = *neštěstí*. Domžl. Sb. D. 17.

Nechoutka, y, m. = komu se nic nelíbí. Čes. l. XII. 463.

Nechovalý. Paní n-lá, s Bohem nesmířená. Zvon III. 390. Taková n-lá mátě. Zvon III. 248.

Necht, u, m. = *nehet*. Dšk. Km. 18.

Nechtíti čemu. Panáčka neznáme a nevíme, proč mu děvče nechce. Světz. 1895. 51.

Nechtivosť, i, f. N. **k něčemu.** 1617. Hrubý. 215.

Nechtiž. Liber nemám žádných, n. šafářka váží, nač chce, však se mohou kameny u kováře zvážiti. Čern. Z. 308. (1634.). Vz Nechť.

Nechuta. Kuchařka od p. N-ty (nadávka). Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 177.

Nechváliti si kde. N-lil si v Náchodě. Zvon III. 726.

Nechvíle, e, f. Proti n-li reptal jsem. Hus. I. 227.

Neimpressionistní rozklad barev. Nár. list. 1903. č. 154. 18.

Nejasnozrakosť, i, f. ametropia. Ktt.

Nejcnější = *nynější*, *moderní*. To píseň je n. Dšk. Km. 47.

Nejedlý Jan dr. Lit. I. 482., 927., II. 867. Čad. 118., 123., Vlč. Lit. II. 2. 100., Bílý Obr. 97. — **N.** V. Lit. I. 925. — **N.** Zden. dr., spis. Zvon IV. 42. — **N.** Vojt. Lit. II. 867.

Neješitnosť, vanitas Mam. A. 36b.

Nejetie, n. Pass. 357.

Nejistnosť, i, f., incertitudo. Rozk. P. 1372.

Nejnější = *nynější*. Arch. XX. 449.

Nejpříď, vz násl. Příď.

Nejprvičky = *nejdříve*. Člověk neví, co n. platiti. Čern. Z. 183. (1649.).

Nejsnáze. Us. Vz Snáze, Snadno.

Nejšle, vz předcház. Mejšle.

Nejtížeji m. nejtíže. Čern. Z. 116.

Nejzáď vz násl. Příď.

Někake = *nějak*. Baw. E. v. 2346.

Někako, aliquantulum. Mam. F. 85b.

Nekámen, e, m. Šli jsme kámen nekámen. Us. Viz Kámen.

Nekartelovaný závod. Nár. list. 1904. 43. 9.

Nekejší = *nynější*. N. leta je bída. Dšk. Km. 47.

Nekeř, e, m. Sli jsme keř nekeř. Us.

Neklamatelný v VI. 1172. před Nesklesly oprav v: nesklamatelný.

Někmotr, a, m. Kmotr, někmotr, s hrušky dolův (ať je kdokoli). Slov. Vlasť. I. 229.

Nekola Fr., prof. a spisov.

Několikaarchový rukopis. Čch. Kv. 112.

Několikadenní ferie. Čch. Kv. 130.

Několikahodinový. N. řeč. Pokr. 1886. č. 20.

Několikalánový dvůr. Tbz. V. 6. 74.

Několikaliberní. Us.

Několikařeménkový karabáč. Tbz. V. 5. 208.

Několikerohlasový zpěv. Tbz. V. 5. 61.

Několikeronásobný teras. Nár. list. 1885. č. 65.

Několiknáctekrát se to stalo. Fel. 116.

Nekolný. Baby zlé, n-né, Rokyc. Post. 287a., čeleď (neposlušná). Ib. 125a.
Nekonečněkráte. Vot. 303.
Nekontingentovaný. Nár. list. 1903. č. 124. 6.
Nekonvertovaný. N. obligace. Nár. list. č. 250. 21.
Nekostelní vesnice (kde není kostela). Brt. Čít. IX.
Někoterý = *některý*. Greg.
Nekozník, a, m., pestifer. Pat. Jer. 103. 32., 104. 4.
Nekrasavec, vce, m. Zvon IV. 652.
Nekrásný. N. žena. Šf. Uč. 69b.
Nekřesaný = *hrubý, zpozdilý*. Nár. list. 7./9. 1900.
Nekritičnosť, i, f. Osv. 1896. 195.
Nekřtěnec, nce, m., catecumenicus. Rozk. P. 2350.
Někter, a, o, vz Některý. Mš.
Něktarakový, aliquis. N. dřeva. Mill. 86.
Někto, vz Někdo.
Nekula, y, m. = *člověk nemotorný*. Litom. 75.
Nekůlný = *nekolný*. Us., Litom. 49.
Nelabačný žert = *hrubý*. Slez. Vlasť. I. 183.
Neladně. Rozešli se dost n. Zvon III. 457.
Nelakomý. Chč. S. I. 11b.
Nelakotil, a, m. = *kdo nelakotí*. Nár. list. 1903. č. 257. 17.
Nelčák, a, m. = *zloděj nezkušený, učenník*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.
Nelehce něco vážiti. Šf. Uč. 66b. N. tu čtenie die (ne bezvýznamně). Chč. S. I. 26a.
Neléně = *rychle*. Baw. T. v. 1024.
Nelení v II. 120. polož před: Neleniti.
Nelestně = *beze lsti*. N. se toho držeti. Chč. S. I. 40a.
Nelhostejnosť, i, f. Ubezpečiti někoho o své n-sti. Hlk. V. 225.
Nelibovonný. N. ovzduší. Stan. I. 146.
Nelibozvučný název. List. fil. 1904. 395.
Nelidové, pl., m. Zvon IV. 247.
Nelidový. Nár. list. 1903. č. 270. 13. N. původ básně (ne z lidu). Lit. II. 519.
Neliknovati se = *nebáti se*. Sv. Mathůs nic se jeho neliknuje. Pass. Kř. 160a.
Nelítostník, a, m. Tbz. V. 4. 379.
Nelos, u, m. Stalo se to nesúdem a nelosem nějakým. Šf. v Pal. Záp. II. 53.
Nelový = nelčák (předchází); *šibal, taškář*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.
Němá = hra s kaménky Vz Čes. l. XIII. 69.
Nemáhati. Kde člověk n-há (nemůže, je slabý), tam Pámbu pomáhá. Lit. list. XIX. 321.
Nemal = *bezmála, div ne*. Trpaslka n. na smrť raní. Baw. T. v. 891.
Nemaní. Písař na koních maní nemaní jezdil. Lit I. 804.
Nemanýrný člověk = *nezpůsobný*. Sá. XVI. 172.
Nemanželskosť, i, f. N. dítěte. Slád. Rich. 105.
Nemanželský dítě. Ve Slez.: neslubné, zavitčané. Vyhl. II. 116. Ouhonek. Us. Otec n-ho dítěte: Šel na ryby do lesa, na lov, na houby, na smrže, na ryzce, na jahody. Šel sbírat klasů, aprilem, na vandr, do Říma, na vořechy. Utek. Zmizel. Zahnal ho Prchlík. Vzal ho vítr na západ. Zběhl. Blejsk patou. Zašel. Pominul. Povětří ho zaneslo. Ve snách s ním vítr do povětří zlítl. Von vandroval. Prohrál peníze a utek'. Zmrzl. Zmrznul. Nechtěl se znát. Zmrz' při sv. Janě na ledě. Otec zalezl mezi cihly do cihelny. Povodeň ho vzala. Umřel. Neukázal se u nás. Zabředl hluboko, až se nemohl najíti. Skryl se. Utopil se za kamny v louči. Utopil se pivem, v stodole na pátře, v slámě. Utonul v moři, v Hollandu. Není ho. Schází. Nenachází se. Vyspal se za kamny. Má prý ji sobě vzít. Hledá ženy. Nesměl. V křestní knize z let 1650.—1700. Čes. l. XIV. 60.
Nemasitý. N. jídlo. Rokyc. Post.
Nematný. Jinoch n-ný k seči udatných. Růž. 88. Jsi-li člověk silný, statný, měj k tomu mysl nematnou (zde: sapias animo). Vít. 78a.
Němcová Bož. Viz: Pokus životopisný a literarní. Naps. prof. Vinc. Vávra.
Němec. Nemca poprepíšeš, ženu neprevedieš. Rizn. 167. N. urvalec má nos jak palec. — Němec, chce zela? Ze zela boli hlava. — Němec, půjdeš do kostela? Něda mi moje žena. — Otčenáš, jenž si, byli se dva Němci o kusek skurky, spadli do ďurky. — Vyhl. II. 260.
Německá, hra s kaménky. Vz Čes. l. XIII. 69.
Německo-ruský. Us.
Neměnnosť, i, f. N. člověka. List. fil. 1903 318.
Nemeraný. N-né pálené. Sbor. Slov. VII. 119.
Nemetričnosť, i, f. N. básně. Šf. v Pal. Záp. II. 86.
Nemilostivý. N. čeleď = *nedostávající platu*. XVI.. stol. Mtc. 1903. 319.
Nemilostnosť, i, f. Zvon. IV. 130.
Nemilostný hlas. Msn. II. 382.
Nemilování, n., odium. Židovské n. Um. rajhr. 48.
Nemístný. Jest hloupé mít n-né ohledy k lidem. Čapk. Most. 57.
Nemistrovsky něco přeložiti (nedobře). Fel. 18. Pozn.
Nemluvňátko, a, n. = *kámen* (převzdívka). Zach. Test. 148.
Němničky, pl., f. = *malé slívky*. Lochová. Val. List. fil. 1902. 250.
Nemnieti. Nemně, by sě směl brániti (nemysle). Dal. J. 28.
Nemoc. Lepší malá pomoc než velká n. (má se záhy léčiti). Lit. list. XIX. 319. N. dyž nevezme, aspoň pokazí. Čes. l. XI. 272. Nemoc krásy nepřidá. Tbz. III. 2. 86. Koho ništ nebolí, ňevie, čo je n. Rizn. 172. Lidové léčení všelijakých n-cí, vz Sbor. slov. VII. 116, n-cí dobytčích. Ib. VII. 122. nn. Zažehnávání n-cí. Vz Čes. l. XII. 432., 437., Vlasť. I. 207. nn. Léčení n-cí ve Slezsku *a)* dětských, *b)* dospělých lidí, *c)* dobytčích. Vz Vyhl. II. 204., 209., 224.
Nemocen, cna, o, vz Nemocný.

Nemocisko, a, n. = *nemoc zlá*. Čes. l. XII. 421.
Nemodlilky, = druh vodních panen; mladé, krásné panny, chytají dítky, které se nerady modlí. Vz Kšť. Poh. 203., Nár. sbor. VII. 155.
Nemodlínek, nka, m., strašidlo. Čes. l. XII. 209.
Němoha, y, f. = *nemožnosť*; *lenosť*. Brt. P. n. 684.
Nemoresa, y, m.. vz Nemoresný. Kmk.
Nemožný = *neschopný práce*. Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 88.
Nemřitný. N. masť (nehynoucí). Msn. Od. 119.
Nemuda, y, m. = *nemotora*. Volyně. Čes. l. XIII. 124.
Nemužec, žce, m. Nemužcem někoho učiniti. Msn. Od. 151.
Němý = *kachny*. V zloděj. mluvě. — N. od přirození. Hus. II. 320., Chč. Post. 215ª.
Nemylně někomu něco říci. Msn. Od. 59.
Nemylný. Pravím ti n-nou pravdu. Škd. Od. 32.
Nenábožně konati pouť. Souk. 1903. 9.
Nenáhradný = *nenahraditelný*. Mš.
Nenalezitelný. Tbz. XVI. 98.
Nenáležeti k čemu. Vz Náležeti.
Nenáležitý nač. Věc na člověka vážného n-tá (nehodící se naň).
Nenamáhavý. N. práce. Nár. list. 1903. č. 134. 21.
Nenapodobitelný zvuk. Tbz. V. 1. 305., Pokr. 1885.
Nenaprzněný věk (neporušený, mladý). Kom. Did. 231.
Nenáročky = *z nenadání*. Vyletělo mu z úst temer n. Slov. Sbor. čes. 49.
Nenasyta, y, m., vz Hafnabuchty.
Nenasytně chtivý práce. Stan. II. 152.
Nenatkaný postav sukna. Arch. XX. 286.
Nenaučený = *nepoučený*. Ta slepota jest z nevědomie n-ho. Chč. S. II. 227ᵇ.
Nenávědnúti. Ž. wit. 138. 22. Šf. Rozb. 1842. 128. a Gb. ve svém vydání mají ‚nenavědl' za omyl. Mš.
Nenáviděnec, nce, m. = *nenáviděný člověk*. Hol. Met. I. 468., Tbz. V. 4. 203.
Nenávistně. Všeliků cestu nepravú n. jměl sem. Ž. pod. 118. 128. (odio habui). Ž. wit.: v ‚nenávisti'.
Nenavíznouti se = *nedati se viděti*. Litom. 49.
Nenavratedlný = *nenavratitelný*. Gest. U. 185.
Nendza, y, f., rybník u Skočova. Vstnk. X. 559.
Nenechanlivosť, i, f. *zlodějství*. Hlk. VIII. 241.
Nenechanlivý člověk = *zloděj*. Hlk. VIII. 241.
Nenelíbiti se = *líbiti se*. Šf.
Nenespetr, u, m. = senesové listí, z něm. Sennesblätter. Dol. Kralovice. Nár. sbor. VIII. 137.
Neničkon = *nyní*. Již Čech. Nár. sbor. VIII. 20.
Neničky = *nyní*. Již. Čech. Nár sbor VIII. 20.
Nénika, y, f. = *otcova sestra*. Slov. Czam Slov. 131.
Neninky = *nyní*. Dšk. Km. 37.
Něnis = *nejsi*. V Opavsku. Šb. D 58·
Nenovosť, i, f. N. věci. Zr. Leg. II. 6.
Neobaleně se vyznati někomu. Kos. Živ· 268.
Neobchodnický. N. veřejnosť. Nár. list. 1904. 121. 17.
Neobsežený. Proši tebe n-nú tvú dobrotú. Č. v Rozb. I. 147.
Neobsežný = *neobsažný*, unbegreiflich. Jg. Č. v Rozb. 1842. 139.
Neobvěněný. N. žena. Msn. II. 235.
Neobyčejný = *nezpůsobný*. Litom. 49.
Neobyčený od obyknúti. Šf. Jes. 160ᵇ.; neobyčejný má Mus. 73ª.; neobyčný. Sáz. 150ª. Neobyčený obyčej. Řeči. Přibr. Han. 53. — Mš.
Neobžerný = *střídmý*. Chč. S. I. 11ᵇ.
Neočistný. N. podlosť. Slád. Cor. 109.
Neočný = *nevzhledný*. Vše jí bylo neočné. Val. Čes. l. XIII. 75.
Neodborník, a, m. Nár. list. 1903. č. 124. 5., Müll. 69.
Neodbreptávati = *neodmlouvati*. Mlč., neodbreptávej. Světz. 1895. 39.
Neodbytný jak: jako čtvrtodenní zimnice. Us. Čes. l. XI. 269.
Neoddaný, innuptus. Ev. olom. 129. 281.
Neodehnalý = *nemohoucí býti odehnánu*. N. moc. Výb. I. (Mš.).
Neodhadnutelný. Ciferně n. Nár. list. 1904. 24. 13.
Neodolný = *neodolatelný*. N. moc. Nár. list. 1885. č. 100.
Neodškriepitelný. N. skutečnosť (nepopíratelný). Sbor. čes. 27. (Slov.).
Neodstrašný vyzvědač. Čch. I. Pov. 98.
Neodvalitelný kámen úrazu. Nár. list. 1903. č. 175. 13.
Neodym, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 528, XIII. 433., Vot. 353.
Neohrabanec, nce, m. = *neobratný člověk*. Tbz III. 2. 169., V. 1. 162., Zvon IV. 253.
Neohroženec, nce, m. = *člověk neohrožený*. Tbz. V. 2. 59.
Neochaběti, ěl, ění. Us.
Neochabiti, il, en, ení. Neochabil píše. Ap.
Neochvějně na něco spoléhati. Nár. list. 1885. č. 11.
Neoklamaný = *neklamný*. To pochází z pravdy n-né. Chč. S. I. 10ª.
Neologisování, n. = *novotaření*. Jazykové n. Lit. I. 554.
Neomalenec, nce, m. = *člověk neomalený*. Jrsk. VII. 2. 122., Slád. Cor. 161.
Neomdleti čím. Neomdlévaje mukú takú. Modl. 55ᵇ.
Neomylně = *bez pohybování*. N. něco v sobě držeti. Chč. S. I. 7ᵇ.
Neomythický rek. Osv. 1896. 362.
Neon, u, m., druh *plynu*. Vot. 37.
Neopatření šenkýřovo. Frant. 52. 34.
Neopatrně něco činiti. Us. — Mill. 45., Pulk.
Neopatrnec, nce, m. Tbz. III. 2. 158.

Neopatrný v čem: v řeči. Č. v Rozb. I. 145.
Neoprávněně unberechtigt. N. zbraň nositi. Pokr. 1886. č. 22.
Neospravedlnitelný. N. násilí. Nár. list. 1885. č. 77.
Neostražilý čeho. Jsem n. těla i duše mé. Arch. II. 718.
Neošemetně a věrně o něčí prospěch státi. Mtc. l. 1893. 81.
Neotcovský. Zr. Fant. pov. 172.
Neotesa, y, m. = *neotesanec, nezdvořák, neotesaný, hrubý člověk.* Dšk. Km. 7.
Neotesek, ska, m. = *neotesa*. Rais. Lep. 417.
Neotlučený čím. Děcko žitím n-né. Rais. Lep. 385.
Neotřelost, i, f. Nár. list. 1904. 3. 13.
Neotvolaný = *neodvolatelný*. Soud na věky n-ný. Chč. S. I. 7[a].
Neotvorný. N. brána (které nelze otevříti) Mark. v Kroku I. 2. 35.
Neoviklatelný. N. naděje, Tbz. V. 1. 345., povaha. Ib. XVI. 260.
Neoznačitelný = *nemohoucí býti označen*. N-ným způsobem kuli pikle. Pokr. 1885. č. 347.
Neparnosť, i, f. Sen n-sti napravuj. XV. stol. Mus. V. 8. (Mš.).
Nepasť, i, f., accidentia. Chleba n-sti. Pat. Jer. 58. 31. Sr. Napasť.
Nepastný. N. věci, non accidentia. Pat. Jer. 57. 15. Sr. Nápastný.
Nepatrňoučký = *velmi nepatrný*. Vot. 278.
Nepěřený kluk = *střela na kuši, na samostřílu bez peří*, taková nebyla k ničemu. Zvon II. 611. N. selský pohončí = *mladý*. Wtr. Min. 32.
Nepik spolu = nebude společným majetkem. Frant. 20. 20. Vz Pik.
Neplach. Vz Mus. 1902. 496.
Neplatežník, a, m. = *kdo nerad platí*. XVI. stol. Vstnk. X. 558.
Neplatný. Kupci jsou neplatní (neplatí hned). 1560 Uč. spol. 1903. XIII. 40.
Neplodivý. N. pláň (moře). Msn. Od. 78.
Neplodnosť, i, f, sterilitas, Unfruchtbarkeit, Zeugungsunfähigkeit. N. mužská, ster. virilis. Ktt.
Neplodný, Lepší je člověk n-ný než ten, ježto má syna nestatečného. Kar. 124.
Nepoborný kov (ueproražitelný). Msn. II. 123.
Nepočet, čtu, m. N. roků, listů. Kká. Sion. I. 73., 170.
Nepočítaný, ungezählt. Dal mu jich (ran) n-ných. Us.
Nepočtující = nesčíslný, innumerabilis. N. věci. Pat. Jer. 5. 16.
Nepodar, u, m. Cary-nepodary. Rizn. 64.
Nepoddalosť, i, f. Odbojná n. Schulz. 103.
Nepoddalý = *nepoddajný*. Lidé n-lí. Chč. S. II. 190[b]. a j. Nepodalý v II. 131. za Nepočíti oprav v: nepoddalý.
Nepoddanlivý, unnachgiebig. Pokr. 1885. č. 126.
Nepodařilý. N. manželství. Kom.
Nepodobnice, e, f. Greg.
Nepodobník, a, m., impostor. Mš.
Nepodsejpati. N-pá mně to = nic mi to nenese. Litom. 49.
Nepodvrženosť, i, f., Authenticität. N. písemné památky. Obz. brn. 1879. 158.
Nepohasitelný. N. láska. Tbz. V. 4. 410.
Nepohodnout se s kým. Slovo nové. Sr. Pohodnouti se = pohádati se. Mš.
Nepohova, y. f. Škaredá n. Stan. I. 181.
Nepochycující, incomprehensibilis, *nepochopitelný*. N. světlo. Pat. Jer. 5. 16.
Nepojezdný. N. půda v prudké stráni. Zvon II. 1.
Nepomnění, n. Nevšímej si mého n. Světz. 1895. 282.
Nepomocně. Alx. B. M. 28., Pel. XI. (bez pomoci, bez rady).
Nepopsatelně, unbeschreibbar. Kun. Id 107.
Nepopsatelný, unbeschreibbar. N. výraz obličeje. Tbz. V. 1. 315., V. 5. 82.
Nepořádek, dku, m. Je tam n., jako ve vrabčích hnízdech. Tbz. V. 9. 233. — N. = *nečas, nepohoda*. Litom. 49.
Neposkvrnný, intemeratus. N. víra. Pat. Jer. 67. 15.
Neposluchant, a, m. = *neposlucha*. List. fil. 1902. 250.
Nepostačitelnosť, i, f. Zvon III. 707.
Nepostní jídla. Souk. 1902. 16.
Neposvátně něco dělati. Sš. IV. 59.
Nepotvrzený. N. kniha (apokryf) = *nepravá*. Alx. B. (Mš.).
Nepovážný muž. Msn. II. 178.
Nepozdvižný. N. kláda, Tbz. V. 5. 24., opona. Ib. V. 1. 71.
Nepoznalý, unerkannt. N. starožitnosť. Šf. v Kroku. I. a. 26.
Nepoživatelný. Zvláštní touha nemocných po látkách pikantních neb n-ných, gustus depravatus, picae, malaciae. Ktt.
Nepřečkatelný den. Tbz. XVI. 326.
Nepřehlednosť, i, f. N. našich tarifů. Nár. list. 1903. č. 70. 9.
Nepřehnutý = *nepřehnutelný*. Jsú vuole n-té Chč. S. II. 232[b].
Nepřekalcinovaný kámen. Zach. Test. 151.
Nepřepálený kámen. Zach. Test. 151.
Nepřerušenosť, i, f. Dějinná n. Nár. list. 1904. 22. 3.
Nepřímelý = *nemající se k světu*. Litom. 50.
Neprobuzenosť, i, f. Zvon III. 509.
Nepoznávavosť, i, f., Agnosie. Ktt.
Neprajnosť, i, f. = *nepřízeň, nepřejnosť*. N. světa. Slov. Sbor. čes. 14.
Nepravděpodobnosť, i, f., Unwahrscheinlichkeit. Nár. list. 1885. č. 71. *Lépe:* pravdě nepodobnosť, neboť n. = podobnosť nepravdě. Mš.
Nepráví, n., nequitia. Rozk. P. 2338.
Neprávní den, dies nefastus. Škd. F. 11.
Neprávnosť, i, f., impietas. Mam. A. 26[b].
Nepřečkatelný měsíc. Tbz. V. 1. 291.
Nepřečkavý = *co nelze přečkati*. N. dialog. Nár. list. 1884. č. 133.
Nepřečtený, innumerabilis. Ev. ol 114. 245.

Nepřeměrlivost, i, f. Nekonečná n. Vz Čád. 127.
Nepřepití, n. Dal jim píti k n. Tbz. V. 1. 283.
Nepřeplacený. N. věc. Lit. II. 30.
Nepřestanně něco činiti. Koll. Cestop.
Nepřevážný. N. studnice. Hrubý. 175.
Nepřevědný. Mš.
Neprevít, u, m. Ten n. měl jste vyhodit. Pittn.
Nepřijetný = *nepřijatelný*. N. stanovisko. Mus. 1903. 570.
Nepříklad, u, m. = *zlý příklad*. Chč. S. I. 100a.
Nepříkladně žíti. Tk. XII. 164.
Nepříkladný život a peský. Chč. S. Ia.
Nepřímkový. N. plocha. Ott. XIX. 935.
Nepřímelý = *nemající se k světu*. Litom. 50.
Nepřimluviti se k čemu. Dal. C. II. 37.
Nepřítomí, n. = *nepřítomnost*. N. něčí. Stan. I. 183.
Nepřítomnota, y, f. = *nepřítomnosť*. N. páně. Msn. Od. 323.
Nepříznosť, i, f. = *nepřízeň*. NB. č. 106.
Neprobyšúcný. Flegmatikus jest spanlivý, lénı́, n-ný, slin plný. Rkp. lék. Jhr. 3a.
Neprocitlivý sen, z něhož nelze procitnouti. Jir. Anth. III. 11.
Neprodernosť, i, f. Vz násl. Fr. Tomsa.
Neproderný. N. síť (z níž nelze se prodrati). Fr. Tomsa.
Neprohlédavý člověk. Juda. 14.
Neprominutelně někoho trestati. 1649. Schulz. 91.
Neproslýchavý. N. stropní konstrukce. Nár. list. 1904. 107. 18.
Neprostranně. R. otc. P. 144.
Neprostranný. Um. roud. 1389.
Neprotivný. Raj. d. (Mš.).
Neprovedný = čeho nelze provésti, undurchführbar. Us.
Neprůmyslný. N. končiny. Pokr. 1885. č. 5.
Neprůtržný, undurchdringlich. N. mlha. Msn. II. 368.
Nepu! = *neříkej, nepovídej*. V zloděj. mluvě. Čes 1. XI. 141.
Nepukalka, salvinia, rostl. Vz Ott. XXII. 569.
Nepukavitý. N. mechy, phasceae. Ott XIX. 676.
Nérači = *nejraději*. Lišeň. Mtc. 1902. 442.
Nerad, u, m., rybník u Fryštátu. Vstnk. X. 559.
Neraditi. Šf. Uč. 68b.
Neradostně k něčemu se odhodlati. Gb. Slov. III.
Neřádstvo, a, n. N. a nelad. Věst. X. 472.
Nercili, vz Nerci.
Nerejdný. Voli sou n-dní (nedají sebou dobře rejdovati). Deštná. Mš.
Neřesť, i, f. Když ryby na tření nebo na n-sti jsou. Arch. XX. 505.
Neřestný. Hospodářství n-né, škodné a nečestné.
Neřídkokráte čteme. Světz. 1886. 484.
Nerky. Cos měl na oběd? Bibry, hamry a skopové n. Slez. Vlasť. I. 232. Sr. VI. 1169.
Něrobiš, e, m. Na sv. N-še = *nikdy*. Slez. Vlasť. I. 231.
Nerodička, y, f., nullipara, die Nichtgebärende. Ktt.
Neroditelný, infensus. Greg. Sr. Neroditi.
Neroueč. Kdo pluhem zápasí, n. se péra chápe třesoucí se ruka jeho. Jakb. Mar. 40.
Nerouěný = *neslušný, nenáležitý*. Deštná. Mš.
Nerovenství, n. = *nespravedlnosť, křivda* To n. šlo mu od jeho nepřátel. Chč. S. I 108a.
Nerovnoprávnosť, i, f. Nár. list. 1903. č. 270. 13.
Nerovnoprávný. Us.
Nerozbornosť, i, f. Sbor. čes. 205.
Nerozčetný. N. celování. Mark.
Nerozdílnovolnosť = volnosť ke všemu tomu, co by se rozkázalo. Knst. (Bílý Obr. 61.). Sr. VI. 1170.
Nerozhodnutý. Dlouho tam stála n-tá *chybně* m.: nerozhodná, vahajíc. Mš.
Nerozkrušný kov, n. odění. Msn. II. 357.
Nerozliti. Nerozlívej = nepřiznávej se. V zloděj. mluvě.
Nerozomnosť čeho, k čemu = *neporozumění čemu*. N. slov. Chč. S. I. 126a.
Nerozpačlivý. Kar. 87.
Nerozpačný = *kdo se nedá uvést v rozpaky*. Baw. T. v. 841. Sr. Nerozpačlivý.
Nerozsudek, dku, m. (neujalo se). Mark.
Nerozuma, y, m. = *nerozumný člověk*. Počíná si jak n. Tbz. VIII. 825. — Čch Kv. 39., Hav. Chamr. 24.
Nerozumětedlný, irrationabilis. Pat. Jer. 74. 13.
Nerozstřásný. J. Dk.
Nerozvážlivec, vce, m. Tbz. IIa. 330., III. 2. 308.
Nerud = *nerůda*. Mark. Neujalo se.
Neruda Jan. Sr. Věst. IX. 18 nn., Zvon IV. 586., Obz. lit. III. 77., 90., 107. Studie jeho vývoje a díla od F. V. Krejčího. Posuzeje Arne Novák v List. fil. 1902. 304. nn.
Nerůdě, ěte, n. = *nerůdné dítě*. Lit. II. 571.
Nerůdně. Otevřela n. (nechutně). Zvon II. 24. N. odpovídati. Rais. Vlast. 288.
Nerůdný člověk a nepovolný. Arch. XXI. 364.
Nerůšeti. Vz List. fil. X. 271.
Nerýmnosť, i, f., Reimlosigkeit. Jeř. Rom. básn. 227.
Nesamočinný. N. brzda, nichtselbstthätige Bremse. Jind. 8.
Nesamohláskový sonant (l, r). List. fil. 1903. 226.
Nesbedný. Chč. S. II. 243a. Vz Nezbedný.
Nesblížitelný. Škod. IIa. 20.
Nesblížný. N. paže Aiantovy (kterým nelze se blížiti). Škod. IIa. 139.
Nesčastně = *nešťastně*. N. něco držeti. Pulk. Lobk. k. 13.
Nesčastný = *nešťastný*. N. rada 2106.
Nesčestie = *neštěstí*. Tkadl. II. 7.

Nesčetněkrát se tam vypravil. Arbes., Tbz. XVI. 146.
Nesdravitedlný, insanabilis, *neuzdravitelný*. Mam. F. 90b. 1.
Nesdravý = *nezdravý*. Lék. B. 42b.
Neseznání, n. Pro jeho n. stavovali mě. Půh. brn. IV. 135. (1464.).
Neshověnie, *neschovivánie*. Chč. S. I. 6a.
Neshovorný. N. dzievča. Slov. Čes. l. XII. 312.
Neschopnosť psáti, paragraphia. Ktt.
Neskladně břinkati. Msn. Hym. 32.
Nesklíčený. N. dna. Rkp. lék. Jhr. 33b.
Nesklonný. Osoba vlasti n-ná = nenakloněná. Jakb. Mar. 42.
Neskonající, interminabilis. N. život. Pat. Jer. 61. 25.
Neskonalý. Mysl naše jest n-lá, krajů a mezí nemající. Kom. Did. 49.
Neskoum tě? = *neviděl tě*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141. Vz Koumati.
Neskrotně si počínati. Stan II. 324.
Neskrovně = *nemírně*. Chč. S. II. 168a.
Neskrytě = *otevřeně, veřejně*. N. mluviti. Chč. S. II. 212a.
Neslovanství, n. Mark. — Lit. I. 629.
Neslycha, y, m. = *nehoda*, nefas. Mam. V.
Neslýchaně zlý obyčej. Mill. 76. N. urážlivý. Nár. list. 1903. č. 163. 3.
Neslyšně to kamsi do hor zalétá. Nár. list. 4./1. 1898.
Neslyšnosť, i, f. Zvuk k n-sti ztlumený. Čch. Kv. 8.
Nesmilnosť, i, f. = *čistota*. Chč. S. II. 161a.
Nesmír, u, m. N. prostoru. Vz Čad. 128.
Nesmířlivec, vce, m. Pokr. 1885. č. 126.
Nesmluvený, nicht verabredet. N. věc. Krok II. b. 315. (1827.).
Nesmrtce, e, m. = *nesmrtník*. Msn. Od. 105.
Nesmrtedlně. Vít. 3b. Vz List. fil. XVI. 442.
Nesmrtný. Rozk. P. 2350., Škd. Od. 4., Zr. Nekl. 28., Kká. Sion. I. 258.
Nesmyslový prostor. Vz Čad. 128.
Nesnadnice, e, f. Ktožby druhému chtěl dáti píti z hluboké studnice řkúce, podle n-ce musí kbel a provaz mieti, jímžto by z nie mohl načrieti. Umuč. roudn. 198. 2. Sr. List. fil. XII. 128.
Nesnadno = *nesnadně*. Šf.
Nesnaž, e, f. = *nesnáz*. Dšk. Km. 8.
Nesnesený, importabilis. Mam. F. 90b. 2. Vz Nesnesný v II. Přísp. 187.
Nesobeckosť, i, f. Emin. 331.
Nesobecký. N. pečlivosť něčí. Emin. 333.
Nesonorní, z lat. N. souhláska. List. fil. 1903. 226.
Nesourodý. N. živly. Čch. I. Pov. 124.
Nesousedně (jednati). Slád. Jan. 111.
Nesouslednosť, i, f., Unconsequenz. Orthografická n. Krok I. d. 132.
Nesoustavnosť, i, f. N. tarifů. Nár. list. 1903. č. 70. 9.
Nespalnosť, i, f., Unverbrennbarkeit. Mš.
Nespočetně. Bylo jich n. mnoho. Tbz. V. 1. 27.
Nespokojenec, nce, m. Tbz. V. 9. 151
Nespopadený, incomprehensibilis. N. súd Ev. olom. 70. 142.
Nespósoba, y, f. = *nespůsoba*, deformitas. N. těl. Mill. 126.
Nespratnosť, i, f. = *nepřátelství*. Slov. Sbor. čes. 38., 24. Sr. násl. a Spřatný.
Nespřatý = *nemášelivý*. Val. Čes. l. XI 483.
Nespravedlivý. Vz Nábytek zde.
Nespravednosť, i, f., iniquitas. Ž. pod 54. 4. Ž. wit.: nepravednosť. Mš.
Nespravný šat (nevypraný). Zub. Még 36.
Nesprostně. Něco z části n. staviti, z části zamotaně (ne prostě). Fel. 51.
Nesprostný. N-né citování slov (nepravé). Fel. 21. N. srdce (neprosté, neupřímné). Chč. S. I. 30b.
Nesprostředkovatelný. N. aroma klassické poesie. Nár. list 1904. 38. 13.
Nesrdnatý. Msn. Il. 46.
Nesrovnale, unvergleichlich. N. nad něco vynikati. Pokr. 1885. č. 338.
Nesrsta, y, m. Já nemusím míti ode všeho, já nejsem n., bránil se Šimon. Pittn.
Nesšitedlny, inconsutilis, nicht zusammennähbar. N. sukně. ČE. Han. 37.
Nešť = *néstí*. Vých. Mor. Šb. D. 51.
Nestanečný. N. rada. Alx. B. M. 237. Mš. myslí, že má býti: nestatečný.
Nestánie, n. N. v dobrém. Šf. Mus., Vrť. 145. 18. (List. fil. XV. 357.) Vz Nestání.
Nestata, y, f. = *nestatečnosť*. O tej n-ty slovenskej! Czam. Slov. 186.
Nestati = *přestati, nebýti*. Že se (slova boží) nemohú proměniti, ani nestati, ani odvolána býti. Chč. S. I. 8a.
Nestejnočlený. N. brouci. Ott. XXI. 662. Sr. Nestejnočlenec v I. Přísp. 234.
Nestejnoverší. N. rozměry. Jg. v Kroku I. b. 18.
Nesterný, unaufreibbar? N. práce labor improbus. Pror. ol. 143.b. 2.
Nestišitelný smích. Škod. IIa. 21.
Nestlenný. N. žezlo. Msn. Il. 20.
Nesto, a, n. = *město*. Us. místy. Mš. Vých. Čech. Jir. v Mus. 1863. 338.
Nestřežený. V n-ném okamžiku něco udělati. Pokr. 1885. č. 73.
Nestříleti. Aby oči na uzdě měli, po koutech jimi nestříleli. Světz. 1887. 531.
Nestřísněný čím. To bude jitro n-né slovy. Zvon III. 535.
Nestrmě. Vrch n. se výšil z roviny Zr. Krist. 159.
Nestrojiti. Nestroj! dej pokoj! Žel. Brod. Čes. l. XIII. 29.
Nestrpělivý, intolerabilis. Mill. 41a.
Nestrpělý = *nestrpělný*. Mam. A. 90a, (Mš.).
Nestrpitelný čin. Msn. Od. 117.
Nestudatosť, i, f. = *nestydatosť*. Chč. S. II. 160b.
Nestujte m. nastojte. Bl. 179.
Nestydáč, e, m. = *nestyda*. Dšk. Km. 49.

Nestydatenství, n., impudicitia. Mam. F. 90a. 1.
Nestydký. N. drzosť, Zvon III. 106., larva. Wtr. Str. 25.
Nestydlivosť, i, f., impudicitia. Ev. ol. 85. 181.
Nesúcosť, i, f. = *nedostatečnosť*. Slov. Nár. nov. 1892. Sr. Súcí.
Nesúd, u, m., Vz předcház. Nelos.
Nesudný k čemu. Věc n-ná k vyrozumnění. Fel. 58.
Nesvadbík Fr., prof. a spisov.
Nesvárný. 1478. Uč. spol. 1903. II. 13.
Nesvatě. Krví n. opojený. Slád. Rich. 137.
Nesvátečný. N. lidé. Nár. list. 1885. č. 77. N. štěstí = *malé*. Slád. Ant. 12.
Nesvítivosť, i, f. N. plamene. Ott. XIX. 831b.
Nesvítivý hořák, KP. X. 116., plamen. Věst. XI. 18.
Nesvodný = *koho nelze svésti*. — **odkud**. N. s tvé cesty. Um. roudn. 1050.
Nesvršený = *nedokonalý*. N. dílo. Msn. Il. 23.
Nesvyklý = *nezvyklý*. Chč. S. II. 219a.
Nesytý čím = *nenasytný*. Kněží sú n-tí břichem. Chč. S. II. 211b.
Nesčápeně. Práco oměl a selo (sílu měl jako kůň). Na Hané. Hoch. 93.
Nešćastný = *nešťastný*.
Nešetřba = *nešetření*. Msn. Od. 320.
Nešika, y, m., vz Pytl.
Neškňuřiti se = *neupejpati se*. Neškňuřte, strejče, a píte. Pittn.
Néškulic = *neřkuli*. Doudl. Kts.
Neškur, u, m. =? Udělala n., pošpinila ho v celej obci. Klat. Čes. l. XI. 868.
Nešlechtic, e, m. Hlk. X. 187.
Nešťastný komu. Smrť je n-ná zlému křesťanu. N. rada 2106.
Neštěstí nikdy nezahálí. Jrsk. XXV. 131. Sedí, jak hromadka neščéšťa (o mrzutém). Slez. Vlasť. I. 235.
Neštojce = *neštovice*. Dšk. Km. 41.
Neštovice. Plané n. bradavicovité, variolois verrucosa, n. kravské, vaccinae, Kuhpocken, oslabené n. puchýřovité, variolois pemphigosa; n. pitevníků, verruca necrogenica; n. ovčí, nepravé, větrné, jalové, ospice, drobnice, vodanky, vodnatky. Ktt. Říkání na n-ce (v očích). Vz Čes. l. XII. 154., 432.
Neštovičky. N-ka hnisavá, Eiterpustel, velikosti hrachu, phlyzacium, n. s tenkým světlým strupem střední velikosti, pustula, psydracium, vedlejší, vaccinola, Nebenpocke. Ktt.
Neštoviční jed, variolacontagium. N. uzlík, vřed, ulcus variolosum. Ktt.
Neštovky, emorsoides (de languoribus). Rozk. P. 1610.
Netajně = *veřejně*. Baw. Ar. v. 2810.
Netbanlivý = nedbanlivý. Chč. S. I. 56b.
Něterak. Zlá vóle není hřích, leč n. vystúpí v skutek. Mat. Syr. 2a. sl. 1.
Neteřinka kanovníkova. Kká. Sion. II. 5. Zdrobn. neteř.
Neteskilvý. Chč. Post. 168a.
Netopýr ušatý, plecotus auritus. Vz Ott. XIX. 889.
Netopýrství, n. Národní n. (není-li někdo ani Čech ani Němec). Hlk. X. 301., 341. N. = dvojnárodnosť. Lit. I. 751.
Netoť = *neřkuli*. Toho by byl nikdo v něm nehledal, n. řeholníka. Tbz. V. 5. 115.
Netrájící, intolerabilis, *nesnesitelný*. N. věk. Pat. Jer. 9. 11.
Netrebnosť, i, f. = *nepotřebnosť*. Slov. Sbor. čes. 203.
Netřelý. N. cesta (neupravená, neujezděná). Lit. I. 558.
Netřesk, u, m., sempervivum, Hauslauch, Hauswurz. N. skalní, střešní. Vz Ott. XXII. 846.
Netresktající, irreprehensibilis. Pat. Jer. 48. 19.
Netresktaný, irreprehensibilis. N. přikázání, Ev. ol. 94. 204.; imaculatus. Ib. 79. 165.
Netroufalosť, i, f., Mikropsychie. Ktt.
Netrpědlivosť, i, f. Lék. A. 15a. 1.
Netrpen, pna, o, vz Netrpný. Řeč. Příbr. Han. 53.
Netruzen, indefessus. Greg.
Netúžiti = *netoužiti*. — **po čem**. Kat. 1101.
Netvój. Nedávej, což jest netvé. Brig.
Netvorný nevděk. Slád. Cor. 70.
z **Neuberka** ryt. Jan. Vz Lit. I. 928.
Neucelivý insanabilis. N. rána. Pror. ol. 18. 1. Isa 14. 6.
Neučiniti. Alx. Co ti neučiní múdrostí. Mš.
Neudaten, tna, o, vz Neudatný.
Neudörfel Rud., prof. a spis.
Neufundlandský pes.
Neuhasující, inexstinguibilis. N. oheň. Ev. olom. 224. 140.
Neuhašený = *neuhasitelný*. Plevy sejže ohněm n-ným. ČE. Han. 38.
Neuhöfer Rud., spisov. Sr. Zvon IV. 335.
Neuhovený. Byl v nemoci n-ný (nemohlo se mu vyhověti). Val. Čes. l. XII. 486.
Neuhovlivý. Nár. sbor. VIII. 83.
Neuchovatelný = *čehož nelze uchovati*. Fagiť. 34a.
Neujasněný pojem. Zvon IV. 106., Nár. list. 1904. 356. 13.
Neukvapenosť, i, f. Jeho mírnosť a n. Zvon III. 316.
Neuléčený = *nevyléčitelný*. N. žádosť. Chč. S. II. 221.b.
Neuléčný svízel. Mark. Vz Neuléčivý.
Neumdleti. Výb. GP. 159.
Neúměra. Hrad. 47 ., List. fil. X. 248.
Neumětelný. Šf· Poč. 24. Sr. Neumětedlný v VI. 1183.
Neumnický = *nelogický*. Mark. Krok. II. b. 313.
Neupfati, diffidere. Alx. B. M. 1. 7.
Neupřahaný. N. Fariseové. Mart. S. Ind. 244.
Neúprava. Kostumní n. Pokr. 1886. č. 21.
Neuptale = *nepozorovaně*. Chč. S. I. 87b.

Neuptalý. N-lá jest tvá múdrosť (již nelze uptati). Rozb. I. 149. Uspiti lid v n-lém nekání (nepozorovatelném). Chč. S. I. 94b.
Neúrokom = neúroku. Slov. Kv. 1901. 253.
Neurozenství, n., ignobilitas. Ev. ol. 81. 170.
Neurval, a, m. = *neurvalec.* Zvon III. 25. Wtr.
Neusmrcený. To je drak n-ný. Zvon III. 242.
Neustávalivý = kdo neustává. Kar. 87.
Neústupa, y, m. = *neústupný člověk.* Jrsk. XIII. 3. 174. Vz násl.
Neústupec, pce, m., vz předcház. Neústupa. Tbz. I. 2. 56.
Neútočnosť, i, f. Zvon III. 416.
Neuvážlivec, vce, m. = *člověk neuvážlivý.* Ghet. 21.
Neuvinělý. Sr. Uvinělý. Mš.
Neuzdravitelný. Ž. wit. Deut. 33.
Neúzdravný, insanabilis. N-ná jest bolesť tvá. Pror. Jer. 30. 15.
Neužiti, abuti. Rozk. P. 1086.
Nevábně. Jídlo n. maštěné. Souk. 1902. 16.
Nevadlý. N. vůně. Svět. knih. 420. 140.
Nevarovatelně, immoderatius. Greg.
Nevázanec, nce, m. Tbz. III. 1. 99., V. 9. 304.
Nevděčnický. N. zapomětlivosť. Slád. Cor. 162.
Nevdova, y, f. Strohwitwe. Zub. Még. 40.
Nevědomec, mce, m. Msn. II. 50.
Nevědomka, y, f. Nár. list. 1902. č. 25. 1.
Nevěren, rna, o, vz Nevěrný.
Nevěrkyně, ě, f. = *pohanka.* Tbz. V. 1. 13.
Nevěrnický. N. poblouzení. Slád. Šl. 43.
Neveselý, N. název pekla. Luc. 45.
Nevest, teno. Rozk. P. 1582. (Mš.).
Nevěsta. Každá n. před svatbou bledne. Tbz. III. 1. 241. Nasype-li se n-stě jdoucí od oddavek máku do střevíců, zůstane neplodnou; N-stě o svatebním obědě dávají ukrojit chleba, ukrojí-li si hořejší skývu, bude míti nejdříve hocha, pakli dolejší, dostane děvčátko; N-stě dává matka s sebou krajíček chleba, aby v novém domově nikdy neměla oň nouzi; Když n. (mladá žena synova) prvně přijde do domu rodičů mužových, chytí se, jak vstoupí do seduice, jednou rukou pece, nebo si hřeje ruce na ohništi, aby v novém bytě zvykla. Mtc. l. 1897. 53., 56., 68.
Nevěstinský. Vz Kútní.
Nevěstinství, n. = *stav nevěstin.* Nár. list. 1902. č. 221. odp.
Nevěstkářství, n. = *prostituce.*
Nevěstský. N. dívka. Škd. F. 150.
Neveštikový. N. koren. Slov. Sbor. slov. VII. 120.
Nevetech. R. otc. P. 34. Vz Vetech.
Nevětný. N. souslovi. Mus. fil. X. 105.
Něvezlo, a, n., nadávka ženským. Slez. Vyhl. II. 335.
Nevídati. By jich (Němců) bylo n. Alx. B. 2a.
Nevidný. Duch bohů n-ný v davu. Zr. Čech. 43.
Nevidomec, mce, m., slepec. Brunc. Un. (Krok 1890. 94.).
Nevidomosť, i, f. N. barvy červené, anerythropsia, Rothblindheit, n. barvy červené a zelené, anthocyanopsia, Rothgrünblindheit, n. barvy modré, acyanoblepsia, Nichtblausehen, Blaublindheit, n. barvy modré a žluté, erythrochloropsia, Blaugelbblindheit. Ktt.
Něvjanskit, a, m., osmiridium, slitina iridia s menším množstvím osmia (17—23%). Vz Ott. XVIII. 917.
Nevladařsky si vésti. Lit. II. 732.
Nevleč tam = *nechoď tam.* V zlodějské mluvě. Čes. l. XI. 141.
Nevlídnický. N. povaha. Vrch. N. střepy. 87.
Nevložení. Pro jeho toho dvora ve dsky n. vzali sú mi čtyři kopy grošů. Půh. brn, IV. 145. (1464.).
Nevodsejpati. N-pá mně to = neubývá mi to. Litom. 50.
Nevolen, lna, o, vz Nevolný.
Nevolnicky jednati. Nár. list. 1903. č. 148. 13.
Nevrátitedlný v. neuávratitedlný. Mš.
Nevražný. Cnrám n-ný zraků mužských (jich nesnesoucí). Škd. F. 144.
Nevrdlosť, i, f. = *nevrlosť.* Us.
Nevrdlý = *nevrlý.* Us.
Nevrhlej = *nevrlý.* Dšk. Km. 12. Také v již. Čech.
Nevrlec, rlce, m. Jrsk. XXV. 180.
Nevůle. Po nevůli někomu sloužiti = nevolně. Msn. Od. 263.
Nevybouřený smutek. Nár. list. 1905. 6. 9.
Nevyclený. N. zboží. Nár. list. 1903. č. 124. 6.
Nevyčerpanlivý. To thema jest n-né. Koll. v Pal. Záp. II. 289.
Nevyčesaný klobouk = *neuhlazený.* Frant. 41. 18.
Nevýčetný, unzählig. Bylo jich tam n-ný počet. Nár. list. 1884. č. 254.
Nevýhoda, y, f. Vot. 253.
Nevýhodný. Za n-ho kursu něco prodati. Nár. list. 1903. č. 115. 17.
Nevykázněný. N. horda. Nár. list. 1904. 28. 3.
Nevykvetlý. N. dílo. Mus. 1904. 485.
Nevykysalý. N. kniha (nedosti propracovaná). Fel. 63.
Nevyměřnený = *nesmírný.* N. dobrota (boží). Rozb. I. 147.
Nevymluvení divóv, ineffabilis admiratio. Pat. Jer. 57. 12.
Nevymluvený, *nevýmluvný* = *nevyslovitelný,* ineffabilis. Vz Pat. Jer. 156.
Nevymluvující = *nevyslovitelný,* ineffabilis. N. milosť. Pat. Jer. 84. 34. (94. 31.).
Nevymyslijící = nevymyslitelný. inaestimabilis. N. radosť. Pat. Jer. 67. 29.
Nevynechalivý. N. pokuta. 1713. Schulz 177.
Nevypočúť koho = *oslyšeti.* Slov. Czam. Slov. 223.

Nevypravující, inextricabilis. Pat. Jer. 100. 17.

Nevysýchavý olej. Ott. XVIII. 720. N. zdroj síly. Nár. list. 1885. č. 86.

Nevysycený, nichtgesättigt. Hruš. 27.

Nevyvinulosť, i, f., aplasia, Ktt.

Nevyznání, n. Skrze jich n. ztratil jsem (že se nevyznali). Půh. mor. I. 190. (1406.).

Nevyzpytatedlnosť, i, f. N soudů božích. Fel. 81.

Nevzdáliti se. Jehož se moci vše nevzdáli (jehož moci nic neunikne). Alx. B. 966. (List. fil. X. 251.).

Nevzhledno urostlý. Msn. Od. 114.

Nevzisk = *nadarmo*. Baw. E. v. 3116.

Nevzorný. N. pře. Svět. knih 420. 116.

Nevzpytaný = *nevyzpytatelný*, investigabilis. N. porození. Pat. Jer. 54. 16.

Nevzrušenosť. i, f. Svojí n-stí málem zaráží. Nár. list. 1903. 134. 13.

Nevzteklý, non cupidus. Ev. ol. 132. 290.

Néza, y, f. = Anežka. Dšk. Km. 7.

Nezabylstvie. V Hus. Er. I. 302 asi omylem m.: na zabylstvie. (K. Novák).

Nezachranitelný, unrettbar. Nár. list. 1884. č. 345.

Nezachvělý. Vzor n-lé počestnosti. Nár. list. 1885. č. 107.

Nezákon, u, m. = *zákaz*. Hrad. 89ª. Nezákon nám státi déle (nesluší se). Baw. J. v. 1952.

Nezaměstnanosť lidu. Nár. list. 1904. 17. 17.

Nezamyšlený, non fictus. V lásce n-né. Ev. ol. 60., 121,

Nezánětlivý hluboký vřed rohovkový, keratitis ulcerosa profunda inflammatoria. Ktt.

Nezapíraný. Zřejmé a n-né porušování zákona. Pokr. 1885. č. 345.

Nezáplata = *nezaplacení* (žoldu). Aby pro n-tu z pole neutáhli. Arch. XX 253.

Nezaplatitedlný. N. věc. Tbz. V. 6. 354.

Nezapnutelný. Kabát napredku n-ný. Sbor. slov. VII. 112.

Nezásobenosť, i, f. N. průmyslu. Nár. list. 1904. 121. 17.

Nezasvěcenec, nce, m. Čch. Kv. 172.

Nezavřený. Pili jako n-ní. Zvon IV. 39.

Nezažitina, y, f., saburra. N. žaludeční, s. gastrica, sordes gastricae. Ktt.

Nezažitosť pokrmů. Kom. Did. 151.

Nezáživnosť, i, f., dyspepsia (počasná, vleklá, chronica, prudká, acuta). Ktt.

Nezbabělec, lce, m. Msn. Od. 139.

Nezbuda = spánek pevný, z něhož nelze se probuditi. Msn. Od. 194.

Nezbudně zasnouti. Msn. Od. 194.

Nezceněný. Msn. Il. 4.

Nezciloženosť, i, f. Přirození miluje nesmíšenosť a čistou n. i ve vokálech. Koll. v Kroku I. c. 34.

Nezda-li. Jan žádá naučen býti, n. jeho mohl prázden býti; Žádám naučen býti, n. tu svú žalobu má potvrditi dvěma prsty. NB. č. 41., 60., 285.

Nezdáti se, displicere. Nezdá se mi, by mu to dal. Hrad. 101.

Nezdolatelný. N. moc, krev. Msn. Il. 131., Škd. Od. 182., Tbz. V. 1. 348.

Nezdralý = *nezralý*. Slez. Vyhl. II. 276.

Nezdravotnosť, i, f., ungesunde Beschaffenheit. N. vody. Čes. l. XIV. 82.

Nezdravotisko, a, n. Taková zima je n. (nezdravá věc). Val. Čes. l. XII. 274.

Nezdůvodněnosť děje. Mus. 1904. 55.

Nězenec, nce, m. = *prst*. Vz Mazač.

Nezevný. Výb. Pel. 1. 5. 4. Vz Nezívný.

Nezhasijící = *nezhasitelný*, inextinguibilis. N. světlosť. Pat. Jer. 62. 8.

Nezhasný = *nezhasitelný*. Po lodi se rozlil n. žár (oheň). Msn. Il. 289.

Nezchočený. N. klisna. Msn. Il. 419. (nezkrocený).

Nezíraný. Tolik kouzel n-ných (nevídaných). Nár. list. 1897. č 317.

Nezištník, a, m. Tbz. III. 1. 194.

Nezíven, vna, o, vz Nezjevný. Ev. ol. (Mš.).

Nezjadovný, inscrutabilis, *nevyzkoumatelný*. Srdce lidské n-né. Pror. Jer. 17. 9. (List. fil. 1882. 119.)

Nezjednalý. N. ustanovení. Chč. Olom. 158ª.

Nezklamaně = *neklamně*, *neomylně*. Chč. S. II. 193ª.

Nezkontrolovatelný stav papírů (cenných). Nár. list. 1903. č. 131. 9.

Nezkrašlovaný. N. podstata věci. Zvon III. 391.

Nezle = *dobře*. Baw. Ar. v. 1900.

Nezmara, y, m. = *koho nelze smařiti*. Čes. l. XI. 439.

Nezmatečný = *neohrožený*. Baw. Ar. v. 449.

Nezměnně, unveränderlich. N. něco naznačiti. Jeř. Rom. básn. 404.

Nezměnný návrh. Pokr. 1885. č. 292. Vz předcház.

Nezměrněkrát škoda! Tbz. III. 2. 18.

Nezmorný. N. moře, Škod. Od. 77., měď. Ib. II². 93.

Nezmožený žár. Msn. Il. 388. N. panna = neporušená. Msn. Hym. 37., Škod. II². 87.

Nezmučený = *neunavený*. Baw. Ev. v. 3132.

Nezmužilý v boji. Škd. F. 72.

Neznala, y, m. = *neznalec*. Paedagogický n. Hlk. X. 326.

Neznalec, lce, m. N. duší. Tbz. III. 1. 264.

Neznám, a, o, vz Neznámý.

Neznamenitě = *nezřejmě*, insensim. N. ho zapírá. Chč. ol. 245ᵇ.

Neznavenec, nce, m. Stan. I. 275.

Nezpósob = *nezpůsob*. Chč. S. II 177ᵇ. a j.

Nezřetedlně = *nepozorovaně*. N. jméno Kristovo potupiti. Chč. S. I. 94ᵇ. a j.

Nezřídilý = *nezřízený*. Arch. II. 719.

Nezrůst, u, m. N. stromů. Sá. Pr. m. I. 13.

Nezvanec, nce, m. = *člověk nezvaný*. Jrsk. XIV. 121.

Nezvěda, y, m. = *neznalec*. N. půtek. Msn. Od. 114.

Nezvedenec, nce, m. = *člověk nezvedený*. Jrsk. XII. 332.
Nezvědný. N. zkáza. Msn. Od. 37.
Nezvědomosť, i, f. = *neznámosť*. Frant. 31. 11.
Nezvratitelnosť, i, f. N. soudních výroků. Ott. Říz. III. 1.
Nezvůle, e, f. Měli s ním n-li. Arch. XX. 320.
Nezvyklec. N. by s tím (velikým) mečem nic nepořídil. Tbz. XVI. 184.
Nezželený = *neoželený*. Msn. Od. 161.
Nežák, a, m. = *kdo není žákem*. Hlk. X. 147.
Nežalovatelný, unklagbar. Dluhy za lihoviny měly býti n-né. Pokr 1885. č. 351.
Neženský. Žena n. tvrdá. Juda 23.
Neženský. N. ženština. Stan. I. 305.
Neživot, u, m. V jeho nelásce byl první n. Zvon III. 258.
Neživý. Ostala n-vá (radostí, leknutím). Nár. sbor. VIII. 95.
Nežíznivosť, i, f., adypsia, Durstlosigkeit. Ktt.
Něžniti barvy. Nár. list. 1904. 314. 17.
Něžnopřísný. N. láska. Sbor. čes. 206.
Nežtovice. Rozk. P. 1587., Bhm. hex. 435. Vz Neštovice.
Nežtovičník v. žežucha. Mš.
Nhed = *inhed*. Mš.
-ní konc. ve spisech Husových. Vz List. fil. XXVI. 453.
Nic. Ten chodí jenom mně nic, tobě nic, a my abychom se starali. Rais. Vlast. 157. Ma všeho došť a ničeho najvěc. Slez. Vlasť. I. 235. Přišla ze všeho do ničeho (špatně se vdala). Tbz. V. 9. 27. Vz Nič, Ništ. — To jsou samé nicy (výmluvy a p.). Sá. Pr. m. II. 173. — Hledati *Nica* = podnikati generalní prohlídku policejní (posměšně). Val. Čes. l. XI. 228.
Nicky. Kura leží n. = *naznak*. Slez. Vlasť. I. 70. Sr. Nicí II. 171.
Nicméně přece, *lépe*: nicméně však. Mš.
Nic nedbám, *tanec*. Vz Brt. P. n. 849.
Nic neméně = nic méně, non minus. Baw. E. v. 1746.
Nicotně. Den mijel n. Čch. Kv. 15.
Nicpán je to = není to pán, je to chuďas. Tbz. V. 1. 206.
Nič. Jo všetkého dačo a z celého nič; Nemaj nič, je zle; maj čo, ešte horšie; Nemaj ničeho, vysmejú ťa; maj sa k dačomu, závidia ti. Rizn. 15., 62., 63. Vz Nic.
Ničíž, Vz Niči.
Ničs, pronomen skleslé v adv. Bohu-li se žádá líbiti? Ničs (= nikoli). Chč. S. II. 212b.
Niedrlandský = *nizozemský, holandský*. Grm. XIV.
Niechóć kole vody, *tanec* na Těšínsku. Vz Brt. P. n. 982.
Niesceszna godina, kiem się narodzila, *tanec* v Těšínsku. Vz Brt. P. n. 977.
Nietiti = *nítiti*. Jejíž krása jako oheň nítí. Baw. E. 1626.
Nihlovina, y, f. = hloubka, houšť, *βένθος*. Msn. Od. 260.
Nijeden. Že tu živ n. ostal. Alx. V. 2075.
-ník příp.: ušník, smetalník, polivečník. Vz Dšk. Km. 32.
Nikake, vz Nikak. Ev. víd. Luc. 1. 60., Baw. E. v. 1412. a j.
Nikako = *nijak*. Baw. E. v. 1412. a j.
Nikakýž. N. dílo. Pat. Jer. 86. 19.
Nikelin, u, m. = *niklová ruda*. Vz KP. X. 241.
Nikl, u, m., vz Vstnk. X. 559. Jeho dějiny, vlastnosti, výroba a upotřebení. Vz KP. IX. 240. nn.
Niklovna, y, f. = dílna, kde se pracuje o niklu. Nár. list. 1901. č. 288.
Nikol, u, m., přístroj. Vz Vot. 73.
Nikolanalysator, u, m. Vz Vot. 76.
Nikotellin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. X. 580.
Nikotimin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. X. 580.
Nikterakosť, i, f. = vlastnosť býti ničím. J. Jir.
Ninva, y, f. = *Proserpina*. (!) Rosa.
Niob, u, m., v lučbě. Vz Vot. 353., Vstnk. XIII. 569.
Níst = *nésti*. Us. Mš.
Niška, y, f., astripa (de membris). Rozk. P. 1221.
Ništ = *nic*. To bych neurobila ani za n. Slov. Nár. sbor. 1902. 3. Chto n. ňemá, vie kam si to má skovat (schovat). Rizn. 172. Vz Nic.
Niťaření, n. Všude n. (nepatrné věci). Hav. Chamr. 104.
Nitka k nitce a chudý má košilku. Nár. list. 1903. č. 314. 1.
Nitkovitý. N. bradavice, verruca filiformis, acrochordon, Seitenwarze. Ktt.
Niťový vodič. Ott. XIX. 903.
Nitrně = *vnitřně*. Společnosť n. porušená. Nár. list. 1886. 23./5.
Nitroalkohol, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 10.
Nitroblana, y, f. Zánět n-ny těla děloby, endometritis corporalis; zánět n-ny, výstelky, žilní, prudký, náhlý, endophlebitis acuta, zanět počasný, vleklý n-ny děložní, endometritis chronica, vmezeřený zánět n-ny děložni, end. interstitialis, žláznatý zánět n-ny děložní, end. glandularis; polypovitá zvrhlosť mázdry padavé při zánětu n-ny děložní, end. decidualis polyposa. Ktt.
Nitrobutanol, u, m., v lučbě Vz Vstnk. XII. 47.
Nitroftalový. N. kyselina. Vz Vstnk. XI. 11.
itrohltanový. N. lopatka, lžička, Intralaryngealspatel. Ktt.
Nitroisohexanol, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 47.
Nitroisohexylen, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 47.
Nitroisopentan, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 47.
Nitroisopropilisobutylenglykol, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 47.
Nitrokostní. Hnisavý ohraničený zánět n., hlíza kostní, ostitis interna suppurativa circumscripta. Ktt.

Nitroktanol, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 47.
Nitrolbový. N. zánět, endocranitis, peripachymeningitis; zánět okostice n-vé, pach. cerebralis externa (hnisavý, suppurativa, kostnativý. ossificans). Ktt.
Nitrooktylen, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 47.
Nitromočovina, y, m., v lučbě. Vz Vstn. XII. 53.
Nitromozkový. N. obrna, paralysis endocerebralis. Ktt.
Nitropateřní. Krvavý zánět okostice n., pachymeningitis spinalis haemorrhagica externa. Ktt.
Nitropentan, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 46.
Nitrosolátka, y, f., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 131.
Nitrososloučeniny, f., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 129., XII. 47.
Nitroušní zánět, otitis intima. Ktt.
Nitrovědný poznatel (duchový). Ott. XXI. 342.
Nitrožilní choroba. Slov. zdrav. 275ª.
Nitrský biskup (nitranský, z Nitry). Pûh. ol. II. 572. (1418.).
Nivka, y, f., zdrobn. *niva.* Arch. XX. 460.
Nizač = *za nic.* List. fil. X. 255.
Nízkejles (N. kora) = hra s kaménky. Vz Čes. l. XIII. 69.
Nízko, a, n. = *nízkosť.* Zhrdnuv nízkem planiny. Mark.
Nízkočelec, lce, m. Stádo n-lců. Krs. Ten. III. 57.
Nízkočelý. Čch. I. Pov. 226.
Nízkokasanka, y, f., βαθύζωνος. Msn. II. 163.
Nízkokrový. Mark.
Nízkopaluěný. N. krajina. Msn. II. 151.
Níž, e, f. = *nížina.* V níž se ubírati. Mark.
-no příp.: sudno, strno. Dšk. Km. 13.
Nobilitovaný měšťan. Kol. Her. I. 16.
Noblbál, u, m. Arangér n-lů. Zvon III. 347.
Nobo = *nebo.* Slov. Plk. N. zák. Mat. 6. 21.
Noc. Červená noc = *štědrý večer.* Bavorovice. Kub. List. fil. 1902. 250. Noc zakrývá vše jako smrť. Tbz. III. 1. 124.
Nocar Adolf, spis., nar. 1841. Vz Ott. XVIII. 388.
Nocenka, y, f., rostl. Vz Ott. XVIII. 388.
Nocenkovitý. N. rostliny, nyctagyneae. Vz Ott. XVIII. 512.
Nocleh = poskytování noclehu král. úředníkům a služebníkům, hlavně lovcům a psářům (poplatek). Mus. 1902. 24.
Nocliba, Nočena = *Luna!* Rosa. Sr. Nočena.
Nocovati. A tu nocovachme. Kar. 42.
Nocovka, y, f., rostl. Vz Mnohokvět.
Nocula, y, f., = divá žena, podobná Půlnočnici, odnáší děti pozdě v noci venku běhající. Vz Kšť. Poh. 106.
Nočiňo = ? Dyž n. tikne, to ho třeba pobit. Slez. Vlasť. I. 226.
Nočna, y, f., nocturnus (cantus). Rozk. P. 2280.
Nočnice, e, f., nyctbantes, rostl. Vz Ott. XVIII. 389. — **N.** = *noční strašidlo.* Slez. Vz Vybl. II. 7. Když Nočnice vodí spícího, ten křičí a sténá a třeba jim trhati, aby se probudil. Slez. Vlasť. I. 197.
Noetika, y, f., z řec. (metafysická logika) = bádání o vzniku našeho vědění. Krec. 4.
Noh, a, m., gryphus. Vz Ott. XVIII. 391.
Noha. N. dutá, pes excavatus, hákovitá, patová, pes calcaneus, Hakenfuss, koňská, paťhavá, pes equinovalgus, ploská (zploštělosť chodidla, ploština), pes valgus (obrnová, rachiticus, patová, calcaneovalgus, patoploskonoží). Ktt. Noby jako brdečka, špilky, klače. Vlasť. I. 237. Nabyli pevné nohy v příkopě *chybně* m.: pevně se postavili. Mš. Na svobodné noze někoho vyšetřovati *chybně* m.: bez vazby. Mš. Zostal, akoby mu noby zarazily do země. Rizn. 175. Skákať po jedné noze, vz Tydlať.
Nohatka v zool. Vz Ott. XVIII. 391.
Noholist, u, m., podophyllum, v botan. Vz Ott. XVIII. 391., XIX. 1029.
Nohonitcovitý. N. rostl., podostemaceae. Vz Ott. XIX. 1030.
Nohopis, u, m. = *psaní nohou.* Čch. II. Pov. 9.
Nohoplížný skot. Msn. Od. 11.
Nohoplod, u, m., podocarpus, Steineibe, rostl. Vz Ott. XIX. 1024.
Nohoplodec, dce, m., podospermum, rostl. Vz Ott. XIX. 1029.
Nolepa, y, f. = *pec.* Slez. Vybl. II. 272. Sr. násl. Nolepek.
Nolepek (nálepek), pku, m. = *místo za kamny, za pecí.* Brt. P. n. 750.
Nominalism-us, u, m. Vz Ott. XVIII. 393., Věst. X. 179.
Noni-us, a, m., = pobočné měřítko, které lze buď pošinovati podél měřítka hlavního, aneb podél něho lze pošinovati měřítko hlavní. Jím se má odečísti ještě ntá část dílce hlavního měřítka. Vz Strb. Mech. 38.
Nonoylanhydrid, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 124.
Nonylaldehyd, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 123.
Nopajzle, vz Nopky.
Nopál, u, m., opuntia, rostl. Vz Ott. XVIII. 381.
Nopky, *nopajzle* = *kleštiky s pérem* (pincetka), na vybírání smetí ze sukna. Val. Čes. l. XI. 227.
Nopp Leop., spis. Sr. Mtc. 1903. 316., 1904. 405.
Norcavě mluviti = *šišlavě.* Nár. pol. 1902. č. 148.
Nordický. N. kollej, ve které se měli vychovávati kněží pro kraje severní (Norsko, Švédsko, Dánsko, Prusko). Mtc. 1903. 282.
Norek, rka, m., šelma kunovitá. Vz Ott. XVIII. 402.
Norkový. N. oděv. Nár. pol. 20./12. 1896. Dbnl. Vz předcház. Norek.
Normalní škola = hlavní (vzorná) škola v krajských a jiných městech větších (německá). Vz Jakb. Mar. 14.
Nos. Vz Ott. XVIII. 428. Veliký n. = klibonos. Ubrus ovšem máš čistě mieti, zvlášť

nosa jiem netřieti. Světz. 1887. 291. Kde ideš? Rovno za nosom. Sb. sl. 1902. 65. Velí Bratřím za nos se chytiti (uznati, že chybili). Fel. 17. Umělý nos. Umělé utvoření nosu, Rhinoplastik. Vyšetřování nosu a dutiny nosní přímo neb zrcadlem, rhinoscopia; Smrdutý n. příjičný (příjičný smrdutý vřed nosní, ozaena syphilitica). Ktt. — N. alembiku, forlok. Zach. Test. 143., 144.

Nosa, y, f. = *nos*. Jan oči i nosy i brady byl zbaven. Pulk. Klem. k. 56. (Mš.).

Nosáček, čku, m. = *něj. nádoba i na jídla*. Slov. Sbor. čes. 62.

Nosák, u, m. = *nos* (pohrdlivě). Dšk. Km. 28. — N. Bohusl. (Nezabudov), slov. spis., 1822.—1877. Vz Ott. XVIII. 430.

Nosál, v zool. Vz Nasua v Ott.

Nosař, e, m. = *nosáč*. Baw. Ar. v. 3084., 3839.

Nosatec, brouk. Vz Ott. XVIII. 431.

Nosatka, y, f., rhinophrynus, rod ropuch. Vz Ott. XXI. 660.

Nosek Ant., spis., nar. 1868. Vz Ott. XVIII. 431.

Nosice, e, f., sella. Na n-ci. Mam. V.

Nosič, e, m. Příční vaz n-če, nosičový, ligamentum transversum atlantis. Ktt.

Nosičový, vz předcház. Nosič.

Nosičský. N. práce (nosičů). Stan. II. 316.

Nosidlo u trakaře. Litom. 64.

Nošiní = *osení*. Ostrava. Šb. D. 60.

Nositi co jak. Nosí to jako kočka koťata (z místa na místo). Us. Čes. l. XI. 269.

Nosková Helena, spisov. Sr. Zvon IV. 126.

Nosní. Vyšetření dutiny nosní zpředu i vzadu, rhinoscopia anterior et posterior; hřbetní a postranní žíly nosní, venae nasales dorsales et laterales; krvácení n., Nasenbluten; smrdutý vřed n., Stinknase. Ktt.

Nosohltanový. N. prostora. Slov. zdrav. 145. Katarrh dutiny n-vé, Nasenrachenhöhlenkatarrh. Ktt.

Nosojícnový. Sr. Nosohltanový.

Nosopožerákový. Sr. Nosohltanový.

Nosoprčka, y, f. = *šňupka, frčka*, Nasenstüber (!) Pohl.

Nosopyskový. N. čára na tváři. Ott. XX. 1058.

Nosorožec. Sr. Ott. XVIII. 432.

Nosovati, nasalieren. Francouzská dikce nosuje tam dvojnásob (nosem vyslovovati). Nár. list. 1885. č. 131.

Nosový. Boule, hlíva n-vá, vřed, nádor, nežit n-vý, nos sloní, rhinophima, Pfundnase; n. mluva, řeč, rhinolalia, Nasensprache. Ktt.

Nošení vody. Rostl. G. 167b.

Noška = *nůše*, náklad dříví v lese nasbíraného; *nošky* = *tyče*, na kterých nosí džbery, jichž uchy se prostrkují. Hauer 13., Vyhl. II. 198. Vz násl. Nůšky.

Nota, y, f. Chce, aby každý jeho notu pískal. Rizn. 174.

Notace. Vz Nejed. 253.

Notář Vz Ott. XVIII. 438. Notár na Slov. = *písař, tajemník obce*. Kál. Slov. 44.

Nouze. Pomoz, Bože, z núze tvému věrnémusluze. 1205. Vyhl. I. 32. Každý v nouzi dobrý. Sr. Tbz. III. 1. 320. Núdza najlepší majster. Rizn. 64. Paní Nouze zajíždí do Svárova. Jrsk. XXIX. 198.

Nouzov, u, m. = *nouze*. Tam sídlí domýšlivosť s nouzovem v kapce (bez jmění). Hlk. X. 316.

Nouzový. N. zápůjčka, akce (aby se pomohlo v nouzi). Nár. list. 1903. č. 250. 21. N. krajina (postižená nouzí). Ib. 1904. 66. 17.

Novácení, n. = *novotaření*. Vin. I. 215.

Nováček, čka, m., der Anfänger. — N. J., spis. Vyhl. I. 58. — N. *Vojt. Jar.* Dr., řed. zem. archivu, spis., nar. 1852. Vz Ott. 448. XVIII.

Novák *Jos.*, spis. v I. pol. XIX. stol. — N. *Peregrin*, spis., nar. 1815. — N. *Tomáš*, spis. — N. *Jan Bohusl.*, spis., nar. 1840. — N. *Jos. Vin.*, průmysl., nar. 1842. — N. *Jos.*, spis., nar. 1846. — N. *Jos.*, spis., klass. fil., nar. 1849. — N. *Otomar*, spis., nar. 1851. — N. *Robert* Dr., prof. a spis. — N. *Jan Václ.*, spis., nar. 1853. — N. *Fr.*, spis., nar. 1860. — N. *Kar.*, spis., nar. 1862. — N. *Lad.*, č. mal., nar. 1865. — N. *Vlad.*, spis., nar. 1869. — N. *Vítězsl.*, hud. sklad. nar. 1870. Sr. Zl. Pr. XXI. 611., XXII. 35. — N. *Ladisl.*, spis., nar. 1872. — N. *Theod.*, spis., nar. 1879. — N. *Arne*, spis., nar. 1880. Vz Ott. XVIII. 449.—455. — N. *Jos.*, slez. spis., nar. 1756. Vz Vyhl. I. 37. — N. *L.*, spisov. Sr. Zvon IV. 334. — N. *V.*, spis. Sr. Zvon IV. 458.

Nováková *Tereza*, spis., nar. 1853. Vz Ott. XVIII. 455.

Novella. Vz Ott. XVIII. 458.

Novický mistr v klášteřích. Zbrasl. 233.

Novinařiti, Journalistik treiben Lit. I. 645.

Novinový obsah. Nár. list. 1905. 6. 9.

Novinožrout, a, m. Čch. I. Pov. 123.

Novlaky = *černý řemen, kterým se krpce k nohám připevňovaly*. Val. Čes. l. XI. 115.

Novoantika, y, f. Klopstockovská n. Lit. II. 250.

Novobolný. N. srdce (mající nový bol). Škd. Od. 168

Novočeský. N. orthografie. Krok I. b. 169. (1827.). N. literatura. Us.

Novodobosť, i, f. Osv. 1896. 370.

Novoesthetika, y, f. Nár. list. 1904. 286. 13.

Novohoraciovský. N. didaktika. Lit. I. 357.

Novohradský Václ., spis. † 8./12. 1904. Sr. Nár. list. 1904. 342. 3. a jiné listy z též doby.

Novoimpressionisté. Nár. list. 1903. č. 154 13.

Novojicko, a, n. = *Novojičínsko*. Us. Hlavn. 53.

Novokatolík, a, m. Vz Ott. XVIII. 472.

Novokloubí, n. = *nový kloub*, nearthrosis. Ktt.

Novomanžel. Namane-li se n-lům z kostela vycházejícím běloně n. kráva, bude jejich manželství dětmi požehnáno, vyskytne-li se vraník n. býk, bude bezdětno. Mtc. l. 1897. 14.

Novomlada, y, f. = *nevěsta*. Hauer 13.

Novomladý = *ženich*. Hauer 13.

Novomše, e, f. = *primice*. 1464. Arch. XXI. 350.
Novomystik, a, m. Flš. Písm. 710.
Novoobrácený. O-ní lidé. Pass. Mus. zl. 112.
Novopacký Jan, č. malíř., nar. 1821. Vz Ott. XVIII. 473.
Novoplavný. N. loď. Škd. Od. 112.
Novoplešský rybník u Kardašovy Řečice. 1556. Uš spol. 1903. XIII. 21.
Novopolitický pathos. Osv. 1896. 731.
Novorozený. N. dítě kladou hned pod stůl, aby bylo poslušné a pokorné. Mtc. l. 1897. 66.
Novoslovenský. N. hnutí. Czam. Slov. 178.
Novostavba, y, f. Stromek na n-bě. Vz Máječka.
Novostažený. N. kůže. Škd. Od. 60.
Novostní význam. Nár. list. 1903. č. 257. 17.
Novoščep, u, m. = novella plantatio, *nové vysazení, štěpení*. Pat. Jer. 9. 24.
Novotaření, n. Jazykové n. Pohlovo. Lit. I. 68.. Mtc. l. 1893. 26.
Novotařiti. Jazykově n. Lit. I. 537.
Novotní rodičia (tchán a tchyně). Sb. sl. 1902. 87. — Vz Novotný.
Novotný *Fr.*, spis. — **N.** *Fr. Svatopluk*. — **N.** *Jan*, spis., 1799.—1824. — **N.** *Jos.*, spis. — **N.** *Fr. Vojt.*, spis., 1823.—1853. — **N.** *Václ.*, spis., 1828.—1895. — **N.** *Jos. Raim.*, spis., 1830.—1878. — **N.** *Eduard*, prof. a spis. — **N.** *Frant.* prof. a spisov. — *A. V. Novotný-Kolenský*, spisov. — *O. J. Novotný*, spisov. — **N.** *Fr. Otak.*, spis. — **N.** *Fr.*, spis. — **N.** *Václ. Juda*, hudeb. sklad., Sr. Zl. Pr. XXI. 564., 576., 586. — **N.** *Fr.*, spis., nar. 1864. — **N.** *Václ.*, spis., nar. 1869. Sr. Ott. XVIII. 484.—487. — **N.** *Kar.*, básník. Zl. Pr. 1904.
Novotvar, u. m., neoplasma, pseudoplasma, Afterbildung. Ktt. N. v těle živočišném, neoplasma. Vz Ott. XVIII. 487. N. boubelovitý, cystoneoplasma. Ktt.
Novoutraquisté = *evangelíci*. Kom. Čes. 188.
Nový rok. Zvyky o N. roce obyčejné, vz Vyhl. II. 26. Když na nový rok slunce aspoň tolik zasvítí, co by vozka bičem mrskl, bude srpen jasný a pohodlný; Když kolem nového roku prší, poletuje o velikonocích obyčejně sníh. Ott. Kal. 1904.
Nozdry. Vz Ott. XVIII. 493.
Nož, sr. Mezinož.
Nožalka, y, f., zdrobn. *noha*. Dšk. Km. 31.
Nožejky = *nůžky*. U Vysočan. Mš.
Nožice, zdrob. *noha*. Bav. E. v. 1969.
Nožičkový. N. kožich liščí. 1570. Čes. l. XI. 138.
Nožíkový pilník. Ott. XIX. 743.
Nožířství, n. Vz Ott. XVIII. 493.
Nožiti se = *v životě se pohybovati*. Čern. Z. 299. (1652.).
Nožka, y, f. Větší nožka ptačí (v mozku), grosser Seepferdefuss, cornu Ammonis, pes hippocampi major. Ktt.
Nožmo se opírati. Msn. Od. 176.
Nožna, y, f. Vyjma meč z nožen. Pass. Kř. 176a. (Mš.).
Nožně (!) běžeti = *rychle*. Pohl.
Nožničky = *nůžky*. Val. Nár. sbor. VIII. 51.

Nuancovanosť, i, f. Nár. list. 1903. č. 154. 13.
Nuancovaný. N. modellace. Nár. list. 1903. č. 161. 13.
Nudita, y, f., z lat. = *nahá postava*. Záliba v nuditách. Chyt. 45.
Nudnohra, y, f. Nár. list. 1901. č. 324.
Nudožerský. Vavř. Benedikti N. Sr. Bílý Obr. 106.
Nuflový. N. pec. Nár. list. 1902. č. 234. 2.
Nuhle, en age, nun sieh, wohlan. Nuhle, ty tedy si zavděčím. Krok. II. b. 217.
Ňuchavý. N. ňuchna. Čes. l. XI. 119.
Nukati koho. Bratřie nukachu jej, aby... Živ. Jos. (Mus. 1862. 224.). — **koho čím**: teliatka vodou = *napájeti*. Slov. Sbor. čes. 65. Sr. Nuknouti.
Nukleiny, pl., m. = organické sloučeniny obsahující fosfor. Ott. XVIII. 499.
Nukleoproteidy = *třída bílkovin*. Ott. XVIII. 499.
Nullový přístroj elektrochemický. Vot. 170.
Numismatika. Vz Ott. XVIII. 501.
Nunvicový. N. sádlo. Rkp. lék. Jhr. 34a.
Nuože. Krejčířské n. = *nůžky*, forceps, Scheere. Arch. XX. 481. XV. stol. Zahr. 68.
Ňurček, čku, m. Hra na ňurčka. Slez. Vyhl. II. 244.
Nůšky váhy, do nichž se lejta (kádě) zavěšují, nosí-li se voda. Litom. 68. Sr. předchház. Noška.
Nušl Fr. Dr., prof. a spisov.
Nutace lunarní a solarní. Sr. Strh. Mech. 390.
Nutnosť dobře učí. Jrsk. V. 142. N. tvrdší než naše tělo. Zr. Strat. 253.
Nuzařiti se někde. Tbz. V. 1. 420.
Núze, vz Nouze.
Nuzitel, e, m. N. neb násilník sirotków a vdov. Hus. (Uč. spol. 1902. V. 7.).
Nuziti koho: své lidi = utiskovati. Hus. (Uč. spol. 1902. V. 7.).
Nuzník, a, m. = *nuzitel* (kdo jiné nuzí). Hus. (Uč. spol. 1902. V. 9.).
Nuzniti se = *nuziti se*. Sš. IV. 22.
Nuzný = *vynucený*. N. slib. Baw. E. v. 1528.
Nuzotina, y, f. = *bídná chatrč*. Jlnk. Jas. I. 9
Nůž. Výroba nožů. Vz Ott. XVIII. 493. Nechaj noža, bolí koža (řízne-li se jím kdo). Čes. l. XII. 188.
Nužálek, lku, m., zdrobn. nůžal. Dšk. Km. 31.
Nůže, e, f. Svěřil mu nůži, dal ji vybrousiti. 1606. Jindř. Hrad Wtr.
Nůžil, z neužil. Alx. Vz ne- (zde).
Nůžkovitý, scheerenförmig. N. čelisť mravenců. Stan. II. 236.
Nůžky krejčovské, na ovce, na křoví, na stromy, na plech, na vlasy, válcové, ruční, drátové, kružní atd. Vz Ott. XVIII. 510. Výroba nůžek. Vz Ib. 494.
Nužto v VI. 1219. Tam ‚Vtaň' oprav v: Ostaň.
Nydrle Ant., č. technik a spis., nar. 1862. Vz Ott. XVIII. 513.

Nykles Václ., farář a č. paedagog, 1821.—1896. Vz Ott. XVIII. 514.

Nylosť, i, f. Rozb. 1842. 120., Ž. gloss. 118. 189.

Nýměti = *nejměti*, *neměti*. Moci nýmáš nade mnú. Hod. 84b. I. žádný nýmá živ býti. Ib. 66b.

Nymfa. Sr. Ott. XVIII. 514.

-ný konc. ve spisech Husových. Vz List. fil. XXVI. 454.

Nynělosť, i, f., instantia, nunc, *nynějšek*. Ev. ol. 190., Jir. Zvláštn. mor. 47.

Nyněší = *nynější*. Postavili tvrzi v tejto n-ší válce. Půh. mor. I. 182. (1406.).

Nýrek, rka, m. = větší pták než bažant. Pokr. 1886. č. 2.

Nyška, vz Niška.

Nýt. Druhy nýtů vz v Ott. XVIII. 518.

Nýtovací stroj. Vz Ott. XVIII. 519.

Nýtování, n. Vz Ott. XVIII. 518.

Nyvě mluviti, schamchtend. Zr. Let. IV. 63., 111.

Nyvosť, i, f. A cítil n. vnikati do duše. Zr. Let. II. 17. Bylo v tom tolik n-sti, něhy; Vybaviti se z n-sti. Zr. Strat. 80., 183.

Nyvý = *nyjící*. N. jeptiška. Zr. Let. III. 14. N. smutek. Zr. Krist. 89.

O.

O, vz Ott. XVIII. 521.

-o příp. v jihočešt.: Mykyško, Hvozdo, strno, ponko, mráko, domovo atd. Vz Dšk. Km. 5.

ó mění se na slov. Skalicku v ú (vúz), později je zase *ó* (móže). Vz Sbor. čes. 83.

Oasa, y, f. Vz Ott. XVIII. 521.

Ob *s akkus*. Přeplavil jej ob druhú stranu řeky (na druhou stranu). Pass. Převezli se ob druhú stranu Vltavy. Pulk. Kněz bieše ob druhú stranu řeky. Otc. Což ob jednu noc mohu objeti (za jednu noc). Pass. Na tom poli ob dva dni hody učinil. Pulk. Stav manželský jen ob tu stranu k spasení má čáku. Šf. — *S lokalem*. On sám ob sobě praví. Raj. d. Hvězdy ob tvrdosti jeho vzkrůžie. Kat. 1378 (firmamentum). Není-li to akkus. — Mš.

Obadvakrát. Po o. podotýká L. Čech, že . . . Pokr. 1885. č. 331.

Obaleč, e, m., retinia, hmyz. Vz Ott. XXI. 605.

Obal'enka, y, f. = *lelík* (cop) *okolo hlavy otočený*. Brt. P. n. 1195.

Obaliti se odkud. Obalovati se z čeho = *vytáčeti se, vyhýbati se*. Litom. 55.

Obálka, y, f. O. u kordulky, jinde *jelito*. Vz Honzík (který drží sukně). Vých. Č. Jrsk. XXII. 201. — **O.** = *pláštík*. Bludy zakrývají se obálkami lživými. Chč. S. II. 155b. — *Obalka*. Zaplésti nevěstu na obalku (zavinují vlasy do kruhu, prázdný prostředek zakrývá veliká kyčka, kolem níž jsou tři zelené věnce). Slez. Vyhl. II. 113.

Obalný. O. léky, involventia. Ktt.

Obcevati = *obcovati*. — **s kým**. Nebudu o. s vybranými. Ž. kap. č. 140. 4. (non communicabo).

Občankať koho = *oklamati*. Slov. Czam. Slov. 123.

Občiti koho = *obcovati*. Msn. Od. 106., 273.

Obdalší = *trochu další*. Mš.

Obděliti. Vše křesťanstvo obděleno (poděleno). Pís. Kunh. 148b.

Obdenník, u, m. = *časopis vycházející ob den*, třikrát týdně. Vzáj. I. 58.

Obdíleti, vz Obděliti.

Obdržálek Pelhřim, kněz a spis., 1825. až 1891. Vz Ott. XVIII. 527.

Obdržeti porážku, *lépe: vzíti*. Kos.

Obec. Vz Jir. Prove 194.

Obecen, cna, o, vz Obecný.

Obecenství, n. = správa obecních statků. Rais. Lep. 357.

Oběcievati = *slibovati*. Pel. XII. Sr. Oběcati.

Obecký = *obecní*. O. les. 1211. H. Jir. Sl. pr. II. 185.

Obecnodomský = *hospodský* (v obecním domě). Ta ochechule n-ská, že ho pořád láká a drží. Zvon III. 655. (628).

Obecný. Dobré čím obecnější, tím lepší. Frant. 8. 11.

Oběcovánie, n., communicatio. Rozk. P. 2317.

Obecpati co čím: všecky díry zemí. Kom. Did. 145.

Oběd. Po dobrým obědě je dobře hodinku pospat, po špatným ani nevstat. Čes. l. XIII. 178.

Obechvěný. Ústa úsměvem o-ná. Čch. I. Pov. 44.

Obejíti, *obcházeti*. Obchoditi se **čím**: kúzlem, Pass. 295., žebráním. Hrad. 22b. — **v čem**. Obchodili sú v kožích, in pellibus (chodili). Gl. ol. 181b. — Vz Obchoditi.

Obelisk, u. m., vz Ott. XVIII. 529.

Obemklý. Hradby byly o-klé. Škd. Od. 101.

Obentraut Max rytíř, právník a spis., 1795.—1883. Vz Ott. XVIII. 530.

Obepchati co čím = *obecpati*. Slov. Nár. sbor. 1902. 7.

Oběručec, čce, m., ambidexter. Mam. F. 85b. 2.

Oběšelec, lce, m. = *oběšenec*. Vyhl. II. 290.

Obestřieti, cooperire. — **co čím**: blanami. Mill. 66.

Oběšení, n. Vz Ott. XVIII. 533.

Oběť, i, f. Vz Ott. XVIII. 534. Smívání o-tí = *souchotí*. Vz Čes. l. XII. 432.

Obětihojný háj = *kde se konalo mnoho obětí.* Škd. Od. 122.
Obětna, y, f. = *obětnice.* Msn. Od. 93.
Obětní svíčky. Nár. list. 1903. č 243. 13. Vz Obětný. O. železná zvířata. Vz Čes. l. XIV. 228. nn.
Obětovník, a, m Ev. ol. 154. 36.
Obětovný. O. oběť. Ev. ol. XXIX.
Obeznámený s něčím: s politickým životem. Pokr. 1885. č. 72.
Obezřívati. Olom. žalm. 103. 32. (List. fil. XIII. 294.). Sr. Obezřieti.
Oběžnice. Vz Ott. XVIII. 536.
Oběžník, u, m. = *koňská pochva* k zadržování vozu; řemen běžící od náhřbetníku pod hyžděmi přes stehna, jež objímá. Ott. XX. 14.
Oběžný. Pahorek o-ný na strany všecky. Škod. II². 47.
Oběžsvět, a, m. = *tulák.* Slez. Vlasť. I. 235.
Obhajba, *obhajoba,* y, f. Nár. list. 1902. č. 72. odp. Dle Mus. fil. VIII. 288. slovo nepěkné.
Obhájce, e, m. Vz Ott. XVIII. 538.
Obhájcovský titul. List. fil. 1904. 253.
Obhajoba, y, f, špat. m. obhajování. Mus. fil. X. 297. Vz Obhajba zde.
Obhlásiti, *obhlašovati* **co.** NB. č. 28.
Obhled. Obhledy = zkoumání jmění ženichova nebo nevěstina od rodičů nevěstiných nebo ženichových. Vyhl. II. 69. Vz VI. 9.
Obhledně, umsichtig. O. něco zkoumati (opatrně). Krok I. d. 121.
Obhledný. Místo zevšady o-dné. Msn. Od. 205.
Obhlídka, y, f. O. vojenská (je-li vše v pořádku). Vz Ott. XVIII. 540.
Obhlídkový. O. četa. Stan. I. 264.
Obcházečka, y, f. Vesnická o., která mrtvoly umývala, do rakví strojila a také obcházela příbuzné a známé, oznamujíc úmrtí i čas pohřbu. Jrsk. XXVII. 167., XXII. 234.
Obchod oltáře = *obcházení.* 1615. Mtc. 1902. 157. — O o. jakožto živnosti vz Ott. XVIII. 540. O. bankovní, bursovní, peněžní, směnárenský, úvěrový atd. Nár. list. 1904. 3. 12.
Obchoditi čím. Živiti se a o. kupectvím. Lbk. 16. O. se lží. Rokyc. Post. 75ᵃ. — **v čem.** Sr. Obejíti, Kupčiti.
Obchoditý. O. kamna = *která lze obejíti, o l stěny postavená.* Val. Čes. l. XII. 228.
Obchodněpolitický. U. ucelení říše, Nár. list. 1903. č. 291. 21., styk. Ib. 1904. 293. 17.
Obchodní právo, knihy, soud, zákon atd. Sr. Ott. XVIII. 541. nn. O. cesty (staré) ve Slez., z Moravy. Vz Vlasť. III. 171., 198.
Obchodník, a, m. Přijde-li o. do domu se zbožím a položí je na lože, zůstane mu ležeti, neprodá ho; vypadne-li mu náhodou z ruky, bude míti na ně dobrý odbyt. Mtc. l. 1897. 61.
Obchoz. Honiti zajíce s tenaty v o-zích. 1513. Arch. XIX. 222.
Obchrániti co: svět. Rozb. I. 144.
Običnosť v VII. 1341. za Obchodní oprav v: obyčnosť.
Obiditi koho. Židé Ježíše jako lotra obidichu. Um. rajbr. 134. Vz Obidovati.
Obíhavosť, i, f. O. zlata. Nár. list. 1904. 24. 17.
Obilé, n. = *obilí.* Nemají ani vína ani o. Mill. 46. a j.
Obilnina, y, f. O., stébelniny, cerealia. Vz Ott. XVIII. 543.
Obilný. O. počty (účty). Uč. spol. 1903. XIII. 33.
Obinadlo jednozávitkové, mullové, škrobové, organtinové, flanelové atd. Vz Ott. XVIII. 544. O. na hlavu ve formě čepice (čepicovitý obvaz hlavy), mitra Hippocratis, prosté oční, monoculus, o. ve formě maltanského kříže, signum melitense, Malteserkreuz; přeložení o-dla. Ktt.
Obíračky, pl., f., Weinlese. Pal. Záp. II. 238.
Objedně, ě, f., hostia. Rozk. P. 2221.
Objedok, dku, m. Keď ti nestačí na obed, kup si len na o. Rizn. 171. (zdrob. oběd).
Objekce, e, f., z lat. = *námitka.* Kom. Did. 96.
Objektivní řízení (soudní, nesměřující k určité osobě, nýbrž jen proti samému spisu tištěnému). Vz Ott. XVIII. 545.
Objeviti se, vz Vyskytnouti se.
Objísti se čím: chlebem. Hus I. 329.
Obkládací zdivo. KP. IX. 281. Na str. 282.: obkladné.
Obkládačka, y, f. = obkládací cihla. Jind. 15.
Obkladný. Vz předcház. Obkládací.
Obklizeti = *obsluhovati.* — **koho,** Kld. II. 173.
Obkloubní oedem. Slov. zdrav. 275ᵃ.
Obkrátlý. Měla sukni o-lou kanafasku. Nár. list. 7./9. 1900.
Obkřiknouti koho jak: hlasem velikým. Dal. P. 13.
Obkročka, y, f. = *okroč.* Us.
Obkročný. O. ramena kola mlýnského. Čes. l. XI. 187. Obkročné hmatadlo, der Dick-, Greifzirkel, Taster. Jind. 79.
Obláček, čku, m. O. rohovkový (nejlehčí stupeň jízvového zkalení), nubeculum, nephelium. Ktt.
Oblačný. O. barva (oblaků). Tbz. V. 4. 291.
Oblačovati. Ev. ol. 165. 58. — **se** = *obláčeti se.* Bohatě se o-val. Baw. Arn. Vz Oblačiti.
Oblahoslavený. Kar. 46.
Oblak. Sr. Ott. XVIII. 546. — **O.** = *povlak.* Baw. Ar. v. 2762.
Oblakovitý. O. čára. Kol. Her. I. 165.
Oblakovodný = *oblaka vedoucí.* O. Zeus. Msn. II. 194.
Oblakovyslanec, nce, m. Ig. v Kroku Ia. 51.
Oblastnosť, i, f. Jupiter (planeta) v svém nebi má o. (panování). Sr. Oblasnosť. Dle Patery: okrslek. Mš.
Oblastný. O. lid. Mam. V. Není-li: oblášťný. Mš.
Oblášč, i, f. Král všech sil a o-či domovej (et speciei domus). Ž. pod. 67. 13.
Oblášěeti = domare. St. skl. V.

Obláščnosť, i, f. = obláštnosť. Vít. 19ª.
Oblat, u, m. = *oblázek* (od „oblý"). Dšk. Km. 19.
Oblátý čím. Hodzinky olovom o-té (oblité). Slov. Čes. l. XII. 313.
Oblázkový. Byl mu v žaludku o-vým kamenem. Tbz. III. 2. 152.
Oblaženec, nce, m. Šá. Upom. 307.
Oblbený žák. Sbor. čes. 281.
Oblbiti koho = blbým učiniti. Sbor. čes. 288.
Obléci obuv chybně m. obouti. O. jen o obleku. Včst. XII. 95.
Obleček, čku, m. = skrovné šaty; kalhoty s vestou pohromadě pro děti. Haner 13.
Obléhání pevností. Vz Ott. XVIII. 548.
Oblek, vz Oděv.
Obleniti se. O-ní se jíti na službu boží. Rokyc. Post. 119ª.
Obleskovati, vz Oblesknouti.
Oblévání studenou vodou o velikonocích. Vz Vykl. Obrz. 160., Oblévačka.
Oblévaný. O. hrnec. Rostl. 9. 222ᵇ.
Obličej. Smáti se někomu v o. místo: v oči; Řekl mu do o-čeje, že... místo: do očí. Mš.
Obligatorní, z lat. = *zavazující, závazný*. Ott XVIII. 551.
Oblina, y, f. = *křivá plocha*. Ott. XIX. 935.
Obliterace, e, f., z lat, v lékař. = *zanikání světlosti útvarů rourovitých; překolkování kolků*. Ott. XVIII. 551.
Obliterovati = *překolkovati*. Dhnl. exc. Vz Obliterace.
Oblitina, y f., malomocenství, spirocholon, vitiligo melas.
Oblíž. To mi svědomo, neb jsme od pruochodu oblíž. 1488. Arch. XIX. 250.
Obližný, affinis. O. krajina. Mill. 68ª. Vz Obližní.
Obloboký koráb. Škd. Od. 35., Msn. Il. 27.
Oblohový. O. krása. Mršť. Obrz. 168., Od. 145.
Obloj, e, m. = *pomyje*. Obloje požírajíce obtieží se. Chč. S. II. 187ª.
Oblomování. Zamúcen sem v o. mém, in exercitatione mea. Ž. pod. 54. 3. Obl. jazyka (cvičení ve výslovnosti). Vz Brt. Čít. 121. nn.
Obloudný. O. znamení. Škd. F. 51.
Oblouk = *okno*. V zloděj. mluvě. — O. sedla, luk (na něm se sedí). Vz Ott. XXII. 760.
Oblovňa, ě, f. = *ohlubeň, roubení kolem studnice*.
Obložení okenní. Vz KP. IX. 342.
Oblúček, zdrobn. oblouk. Mam. A. 33ª.
Oblúpený = *obloupený*. — čeho: chvály. Kar. 127.
Oblúpiti = *obloupiti*. Mill. 39.
Oblutovati, z lat. Vz Lutovati.
Obměkčilý. V hněvu svém o-lý. Baw. T. v. 711.
Obmrštění, n. = *obmítka*. O. zdi. Zvon IV. 131. Wtr.
Obmrštiti zeď = *obmítnouti*. Vz Obmrštění.
Obmyšlení, n. = *důvtip*; *péče*. Chč. S. I. 36ª., 272ª.
Obmytie. Hus Post. 18ᵇ.
Obmýtnosť, i, f. = trvání lesin od jejich vzniku až do zmýtění. Vz Ott. XVIII. 552.
Obnitec, tce, m., sparmannia, rostl. Vz Ott. XXIII. 772.
Obnova, y, f. Žaloba pro o-vu soudního řízení, Wiederaufnahmsklage. Vz Ott. Říz. III. 131., 136., Ott. XVIII. 552.
Obnovivosť a *obnoblivosť*. Hyna. Vz Čad. 114.
Obnôžka, y, f. = *výslužka* (koláče a p.). Sb. sl. 1902. 87.
Obočí, n. Štítily se srostlého jeho o., které, jak známo, bývá jen při morousích, jichž duše chodí v noci po lidech a z nich ssaje krev, kdežto tělo jejich leží na posteli bez hnutí a ducha jako nebožtíkovo. Šá. XX. 110
Obohacovací práce. Müll. 18.
Obohatiti koho v čem. Aby vás Bůh ve všem dobrém o-til. Us. Nár. Sbor. VIII. 19.
Oboista, y, m. V II. 238ª. Oboista stojící za Oboe polož až za Obochviti.
Obojček, zdrobn. obojek. O. zaplatiti. Půh. brn. IV. 29., Rozk. P. 1800.
Obojek, jku, m. O-ky rozumí se tu ona veliká okruží všelijak sbíraná, škrobená, z nichž hlava vynikala, jakoby's ji prostrčil žernovem. Světz. 1886. 406.
Obojeťák, u, m. = druh *pluhu*. Dšk. Km. 29.
Obojitný = *obojetný*. Greg.
Obojúdství, n. O. mužské (vnitřní a zevní), hermaphroditismus masculinus (internus et externus seu completus), ženský (vnitřní a zevní), h. femininus (internus et externus). Ktt.
Obojživelník. Vz Ott. XVIII. 557.
Obolený. O. duše (truchlící). Zr. Let. III. 21.
Oborávání, n. Pluh na o. Nár. list. 1903. č. 134. 21.
Obositi se. Kůň se o-sil (ztratil podkovu). Us. Šb. D. 46.
Obostřiti co komu. Libivosť (hubenosť) mu chrbet o-stří. Ezop. Baw. 2140.
Obouhrotný. O. kopí, ἔγχος ἀμφίγοος. Msn. Od. 365.
Obourají, n. = *obojí kraj*. O. sukna. Arch. XX. 286.
Obourubní pletivo. Ott. XIX. 907.
Obouručí, n. Žena vzala hlavu svou do o. a sklonila se hluboko shroutila se do sebe. Zvon III. 276 — Tal naň z obouručí. Kn. rakovn. (1568.). Wtr.
Obozretný = *obezřelý*. Slov. Sbor. čes. 247.
Obpieti, cooperire. Vz Obepnouti. — co čím. Mill. 64.
Obplodí, n. O. plodu rostlinného. Ott. XIX. 934.
Obpustiti. Obpuščen je. Glossa k passurus. Fagif. 23ᵇ.
Obráběcí nůž jest nástrojem obráběcích strojů. Ott. XVIII. 510. O. stroj. Ib. 567.
Obracák, u, m., druh *pluhu*. Nár. list. 1904. 135. 21.

Obracaný, *tanec*. Vz Brt. P. n. 949.
Obraceč, e, m. = *nástroj při čištění bavlny*. Ott. XX. 600. — **O.** = kdo na pastvě dobytek obrací, aby nečinil škody. Brt. Čít. 398.
Obrácenkyně, ě, f. = *žena na víru obrácená* Tbz. II. 7.
Obracovací pluh ocelový. Nár. list. 1904. 135. 22.
Obracovač, e, m. O. vrstev obilí. Nár. list. 1903. č. 136. 9. O. trávy, č. 134. 21.
Obracovati, vz Obrátiti. Mill. 86ᵃ.
Obradlo, a, n. = *obradlí, zábradlí*. Tu sou dva kameny místo obradla. Lbk. 64.
Obradovánie, n. Hus. II. 433. a j.
Obramiti, vibrare. Každému oči obramí. Pat. Jer. 63. 11.
Obramt, u, m., něm. Měla jíti na slavný o. Zvon III 709.
Obrana. O. před soudem a řízení o ní, vz Ott. Říz. III. 178., 181., 196.; o. proti soudním rozkazům. Ib. 194, 213.
Obranitelka, y, f. Msn. II. 99.
Obrániti koho od čeho. Ty ny od vraha obraň. Hod. Žalm. 118., 121., 110.
Obratel. Posunutí (vyvrknutí) o-tle, spondylolisthesis, Wirbelverschiebung; zánět o-tle, spondylitis (prudký, acuta, vleklý, chronica, znetvořivý, deformans). Ktt.
Obratitedlnosť. Zach. Test. 110.
Obratitedlný. O. váha (síla, mohutnosť), která se staví působení tinktury v umenšeném těle na odpor. Zach. Test. 151.
Obratitelnosť látky v prach (možnosť v prach se obrátiti, změniti). Zach. Test. 43.
Obrátka, y, f. = *otáčka*. Počíadlo o-tek, tachometr. Vz Ott. XIX. 991ᵇ. — **O.** = *obracení dobytka na pastvě*. Jíti na o-tku. Mš. exc.
Obratlovci. Vz Ott. XVIII. 572. nn.
Obrázditi pole = vyorati hlubokou brázdu uprostřed pole proti vlhku. Litom. 55.
Obrazoborný. O. spustošení chrámu. Vstnk. XII. 637.
Obrazokupec, pce, m. Sb. sl. 1902. 77.
Obrazově něco vylíčiti. Nár. list. 1904. 314. 17.
Obrazoznalství, n. Ott. XVIII. 581.
Obrážecí stroje, Stossmaschinen. Vz Ott. XVIII. 581., 567.
Obře, ete, n., gigacio. Rozk. P. 873.
Obřemeněný čím: pracemi. Šf. v Pal. Záp. II. 54.
Obřezač, e, m., occax. Rozk. P. 1059.
Obřeznice. To maso je tvrdý, jako by hrýzal o-ci. Litom. 75. Sr. II. 243., VII. 25.
Obřiňa, ě, f. = *ženský obr*. Sb. sl. 1902. 32. Sr. Obřině v VII. 25ᵇ.
Obřitek, tku, m. = *okolí řiti*. Probodl ho v pravém o-tku. Msn. II. 243.
Obřízkový nůž dvojbřitký s koncem čepele silně zaokrouhleným. Ott. XVIII. 510
Obrkaný = *obručený, mrzutý*. Když otec mezi dítkami chodí tak o-ný. Pal. Záp. II. 5.
Obrna končetin dolených, paraplegia inferior. končetin hořeních, p. cervicalis brachii superioris, dokonalá, úplná o. jedné končetiny, hemiparaplegia, o. hlívová nepravá, paobrna hlívová, paralysis pseudobulbaris, o. hrtanu, laryngoparalysis, o. jádrová, paralysis nuclearis, o. jednostranná, hemiplegia, o. křečová, paraplegia spastica, jednostranná o. křečová dětí, hemiplegia spastica infantilis, ústřední o. mozková, paralysis centralis, nedokonalá o. jedné strany těla, hemiparesis, povšechná o. postupná, paralysis generalis progressiva, o. splihlá, schlaffe Lähmung, o. svalová, paralysis myopathica, o. svodných drah mozku, paralysis corticomuscularis, o. jednotlivých svalů, údů, paraplegia, monoplegia, o-ny úbyťové, atrophische Lähmungen, o-ny zábyvové, functionelle Lähmungen, o. zinková (působená zinkem), Zinklähmung, o. zmítavá, paralysis agitans, o. obvodní, periphere Lähmung, o. bledničková, paralysis chlorotica, čivu lícního, paral. nervi facialis, prosoplegia, duhovky, duhovková, iridoplegia, Duchennova, paral. muscularis, pseudohypertrophica, o. hysterických, paral. hysterica, jader čivových paral. glosso-pharyngo-laryngo-labialis, Nervenkernlähmung (náhlá, acuta, pokračující, progressiva, vleklá, chronica), jazyková, paral. glosso-pharyngo-laryngo-labialis, míchová dětí, p. infantum spinalis, z nachlazení, paraplegia a frigore, Refrigerationslähmung, oboustranná, neúplná, paraparesis, oboustranná, paraplegia (z otravy plyny stokovými, mefitica, z nachlazení, a frigore, močoplemenidlová, urinaria seu urogenitalis), omladnic, paralysis puerperalis, z otravy olovem, paralysis saturnina, otravová, paralysis toxica, příjičná, paral. syphilitica, srdce po silném otřesu čivním; o. střídavá, paral. intermittens, svalová pazbytnivá, paral. muscularis pseudohypertrophica, svalů očních, ophthalmoplegia, Augenmuskellähmung (vnitřních, interna, zevních, externa), vodivá, Leitungslähmung (míšní, spinalis, mozková, cerebralis, obvodová, periphärische), zkřížená, paralysis cruciata; všeobecná pokračující o. bláznů, paralysis generalis progressiva vesanorum. Ktt.
Obrnový. O. skrčení, contractura paralytica, zaječí oko o vé, lagophthalmus paralyticus; obvodí, stadium paralyticum. Ktt.
Obročník, u, m. = *místnosť*, v níž se obrok, řezanka, plevy, řípa atd. po jistou dobu shromažďuje. Vz KP. IX. 389., 425.
Obročný kněz (mající obrok). Hus II. 130.
Obrodní práce. Jakb. Mar. 180.
Obroniť se = *obrániti se*. Slez. Vyhl. II. 124.
Obrouknouti se na koho = *zabručeti, zahubovati*. Zvon III. 164., Jrsk. XX. 1. 2. 40., Rais. Lep. 236.
Obrovitosť hráze. Hlk. X. 6.
Obrovnati co. Hus Šal. 8ᵇ.
Obrozenský spisovatel (píšící za doby obrození české řeči). Mtc. 1903. 163. O. snahy Jungmannovy. Ib., 260. Lit. I. 2.
Obrožka, y, f. osbeckia, rost. Vz Ott. XVIII. 905.
Obrtati = *obraceti, točiti*. Kterak věci zlé obrtají sem i tam. Chč. S. II. 281ᵇ.
Obrublík (!) u, m. = *rám k obrazu*. Pohl.

Obručina, y, f. = *obručové dříví*. Vz Ott. XVIII. 587.
Obrusář, e, m. = *tkadlec*. Vz násl.
Obrusářský tovaryš (dělající obrusy, tkadlec). Kld. II. 250.
Obřútiti = obřítiti, deicere. Mam. V.
Obrv, vz Obrev.
Obrýlený. Člověk o. (mající brýle). Věst. XI. 375.
Obrysnutý. Určitě o. dojem. Nár. listy 1903. č. 154. 18.
Obrysový ornament. Nár. list. 1903. 347. 17.
Obsaha, y, f., Inhalt. Purk. v Kroku I. c. 25.
Obsahově. Poesii o. dráhu raziti. Lit. I. 572.
Obsajt. Má o. čtyři šáry viece než obyčej káže. NB. č. 78.
Obsedlati koně. Kld. II. 215.
Obsěhovati, vz Obsahovati. B. olom. Gen. 41. 26. (Mus. 1864. 152.)
Obsélací registra. Vz Schulz Kom. 141.
Observací, f., z lat. = pozorování. Kom. Did. 121.
Observatoř, e, f., z lat. observatorium.
Obsignace, e, f., z lat. = *zapečetění*. Ott. XVIII. 588.
Obsilač, e, m. = *úřední obsilka*. Hoch. 18.
Osmrtkávať okolo koho = *obsmrdati*. Slov. Czam. 137.
Obsnídávka, y, f. Gabelfrühstück, říká prý se v Opočně. Mš.
Obstavení, n. O o. v starší době vz Arch. XIX. 615. nn.
Obstěra, y, f. = *obklad, pažení svahův u hradeb*. Vz Ott. XVIII. 545.
Obstinátní, z lat. = *svéhlavý*. Ott. XVIII. 588.
Obstoj, e, m. = *překážka*. Bude v tom nějaký o. Krkonš. Fr. Nečásek.
Obstražený hrad. Klicp. v Blaníku 221.
Obstrukce, e, f., z lat. Parlamentní o. = prostředky, jimiž minorita poslanců hledí sněmovní jednání protahovati, ba dokonce i znemožniti. Vz Ott. XVIII. 588. O. Němců na čes. sněmu r. 1903.
Obstrukční taktika. Nár. list. 1904. 23. 1.
Obstýskati se komu kdy. Nám se pod tvou vládou o-valo. Wtr. exc.
Obsúti, vz Obsouti. — **koho**. Obsuchu muže dievčie střely. Dal. C. M. 10., 81.
Obšarka, y, f., rostlera, rostl. Ott. XXI. 1015.
Obščibrať co: zelí = *okraje listí okousati*. Val. Čes. l. XI. 435.
Obšírný. Danielíci mají (tam) o. (široké) ocasy. Lbk. 37.
Obšívaný. V. plátno. Nár. list. 1903. č. 168 13.
Obšťastěnec, nce, m. Tbz. V. 9. 203.
Obtahovačka, y, f. O. truhlářská, cihlina, cidlina, die Ziehklinge. Jind. 16.
Obtažený. O. kráva = která tahá. Litomyšl. Čes. l. XIII. 2.
Obtělný štít = *celé tělo kryjící*. Msn. Il. 186.
Obtemněti, ěl, ění. — **komu**. Obtemněly jim oči. Mam. A. 31ᵃ.

Obtěšiti koho. Ces. l. XI. 321.
Obtěžkati ženu. Sr. Podbiti jí bubínek.
Obtiežiti = *obtížiti*, onerare. Mill. 5.
Obtulka, y, f. = *objímání*. Koll. Sl. dc.
Obůr, u, m. = *kus polnosti stejně osetých*. Zbynice. Kub. List. fil. 1902. 250.
Obušek, šku, m. Hoch jako o. = *silný*. Sá. Pr. m. I. 224.
Obutý. Musel o. do vody (vypůjčiti si). Rizn. 175.
Obův. Vz Ott. XVIII. 590. Dobrá o., keď aj trochu tlačí, je milá. Rizn. 65.
Obuva, y, f. = *obuv*, calceamentum. Ž. wit. 107 10.
Obuvnický stroj cylindrový, sloupkový. Vz Ott. XVIII. 592 (i obraz).
Obuvnictví, n. Vz Ott. XVIII. 591.
Obváděti, vz Obvésti.
Obvaz, vz Obvazek. — **O**. hvězdovitý, stella, klasovitý, spica (nožní, pedis, ramenní, humeri, ruční, manus, sestupný, descendens, vzestupný, ascendens), prakovitý (pro dolení čelisť, funda maxillae, Schleuderbinde), slunovitý, uzlovatý, fascia solaris, nodosa, Sonnen-, Solarbinde, tahový, Zug-, Extensionsverband, točitý, vinutý, fascia spiralis, serpens, kriechende Binde, Hobelverband, závitkovitý, f. spiralis, dolabra. Ktt. Sr. násl. Obvazek, Obinadlo.
Obvázati co čím. Us.
Obvazek, zku. m. O. extensivní, náplastový, obinadlový, sádrový, šátkový, tvrdnoucí, celluloidový, cementový, klihový, kollodiový, gummový, parafinový, z vodního skla. Vz Ott. XVIII. 594., Obvaz.
Obvazosloví, n. = *nauka o obvazu*, desmologia. Ott. XVIII.
Obvésti. *obváděti* **co**: škodu = *vyšetřiti, zjistiti*. 1512. Arch. XIX. 119.
Obvětčeti. Baw. Ap. 208ᵇ. Sr. Obvětšeti.
Obvina, y, f. V o-nu někoho dávati = obviňovati ho. Msn. Od. 304.
Obvlak, u, m. Mam. V.
Obvlaženie, n. Hus III. 299.
Obvnaditi, vz Obnaditi.
Obvolaný = voláním omámený. Chč. S. 11ᵃ.
Obvrci. Ev. olom. 191. 84. Vz Obvrhnouti.
Obyčej. Obyčeje, pověry a zvyky. Vz Sbor. slov. VII. 126. (v Košťanoch), Holuby J. L. Slovensko. 86.—105. (na uher. Slov.). Čas. Museal. spoločn. 1899. 51., Čes. l. XI. 161., Phfd. 1898. 248., Souk. I. 5. (starší doby), Ott. XXIII. 411., ve Slezsku, vz Vlasť. I. 174. nn., Progr. Čes. realky plzeňské na r. 1902. a 1903. Znám ho, ale nejsem s ním v uobyčeji (ale neobcuji s ním blíže). 1513. Arch. XIX. 222. Sr. Pověra, Zvyk. Proti němu vyběhnúti mám o. (vybíhám). XIV. stol. Rozp. fil. 159.
Obyčejový. O. právo. Vz Ott. XVIII. 597.
Obyčenství, n. Od pitie, jedenie také bieše o. váké. Baw. Arn. 2740.
Obyčnosť, i, f., consuetudo. Rozk. P. 2224.
Obydlení = *bydlo, byt*. O. někde míti. 1680. Mus. 1903. 172.
Obydlí, n. Sr. Ott. XVIII. 599.

Obydlo, a, n. Tu má pohnán býti, kdež svým o-dlem (bytem) bývá. Půh. ol. III. 697.

Obykati čemu. Nechce obyknúti našemu nálezu = *podrobiti se.* Arch. XXI. 192.

Obyknouti, vz Obykati.

Obytedlník, a, m. = *usedlý, poddaný,* Insasse. Půh. brn. III. 368.

Obyvatelkyně, ě, f. O. království. 1515. Arch. XIX. 303.

Obývka, y, f. = *daň.* Císařská o. Kld. II. 95.

Obzoroměr (zrakoměr), u, m., ophthalmometer, optometer. Ktt.

Obžehnutý čím: hromem. Mark.

Obžeře, e, m. (obzerzie), gulosus. Rozk. P. 1073. Sr. Obžera.

Obžerství, n. O. kořene lidského nejostřejší kosou. Tbz. III. 1. 289.

Obžínkový. O. zvyklosti, slavnosť (starší doby). Vz Souk. 1903. 13.

Obžínky = *dožínky,* dožatá. Sr. Brt. Čít. 395. nn.

Obžírať sa, *obžirnúť sa* = *obžírati se.* Spiš. Sbor. slov. 1901. 75., 85.

Obživnouti koho = *zase živým učiniti.* Rozsekám tě, babo, esli mýho bratra neobživneš (m.: obživníš). U Vodňan. Čes. l. XIII. 86.

Obživňovati. Fagif. 23b. Sr. Obživniti. VII. 1342.

-oc m. *-ovic:* Hlavačoc chalupa, Koptoc pole, mlynářoc koza, kovářoc stavení, bednářoc děvče. Vz Dšk. Km. 44.

Ocas. Něma doma ani osasa (kusu dobytka). Slez. Vlasť. I. 239. Někde vlas, někde klas, někde jako psí ocas (o špatné pradleně). Litom. 73. — **O.** = *nejdelší opentlená větev na voze,* na kterém vozí lenocha. Chodsky. Čes. l. X. 445. Vz Lenech (tam). — **O.** noty. Nejedl. 140., 154.

Ocasí žíně (z ocasu). Msn. II. 426.

Ocáska, y, f. = *pilka* podobná pilce zlodějské. Vz Ott. XIX. 735. — **O.** rostl. Vz *Myší* ocásek zde.

Ocáskové, ého, n. = dar děvečce při koupi krávy. Slez. Vlasť. I. 233. Sr. Ocasné.

Oččík, a, m. = *otčík.* Kat. 632., 919.

Ocejchovati co. Mus. 1903. 368.

Ocel ještě: damascenská, temperová (kujná litina), chromová, manganová, měděná, niklová, volframová. Vz KP. X. 158., 262.

Ocelářský syndikát, trust. Nár. list. 1902. č. 233. 14.

Ocelek, lku, m, siderit, nerost. Vz Ott. XXIII. 129.

Ocelohávý muž (mající ocelový háv). Msn. II. 291., 322.

Oceloholenec, nce, m. = *mající ocelové brnění na holeních.* Msn. II. 117.

Ocelokrzný = *mající ocelové krzno.* O. vojín. Msn. II. 232.

Ocelopancéřný = *mající ocelový pancíř.* Msn. II. 70.

Oceloryjec, jce, m. = *ocelorytec.* Př. star. VII. 11.

Oceloryjectví, n. Ott. XVIII. 605. Vz Ocelorytectví.

Ocelorytectví, n. Ott. XVIII. 605. Vz Oceloryjectví.

Ocelot (ozelot), a, m., felis pardalis, šelma kočkovitá. Vz Ott. XVIII. 1022.

Ocelovitý. O. pevnosť smýšlení. Jakb. Mark. 229.

Ocelozbrojný muž. Msn. II. 106.

Ocena, y, f. = *ocenění,* Würdigung. Náš prohlas došel náležité oceny. Pokr. 1885. č. 216.

Ocěstiti = *očistiti.* Šf. Poč. 23. (Mš.).

Ocetnouti se, vz Octnouti se. — kde. Ocetl se u omylného pokoje. Bech. Rozb. 1842. 179.

Ocimbuřený val = *cimbuřím opatřený.* Zr. Leg. 60.

Ocitovati se, vz Ocítiti se.

Ocnouti se = *octnouti se.* 1727. Mš.

Ocouch, u, m. = *osouch, okorek.* Dšk. Km. 40.

Octan, u, m, vz Ott. XVIII. 608. O. hlinitý, essigsaure Thonerde. Us.

Octivě = *uctivě.* O. mluviti. Haná. Hoch. 20.

Octnouti se kde. Ať se octne, kde vlci vyjí. Domžl. Čes. l. XII. 367.

Octový. Víno bylo o—vé (kyselé). 1716. Mtc. 1903. 20.

Očamařený = v čamaru oděný. O. vlastenec. Kořnk. 203.

Očeti = *oči.* Vz Mus. fil. 1902. 196.

Očihbitě. Třeboň. Mš. exc.

Očiniti = *učiniti.* Šípy své horúcí o-nil, sagittas suas ardentes effecit. Snad m. učinil. Mš.

Očisím, a, m. = *otčím.* Půh. mor. I. 355. (1410.). (Dle Bdl. vydání.)

Očista, y, f. = *obřad,* v jehožto výsledku spatřovalo se božské svědectví viny nebo neviny souzeného. Vz Pel. 253. O. vodou a železem. Vz Čes. l. XIII. 289.

Očistec, stce, m. V zimě odbýval si o. chodské chudiny: lámal ve skále kámen a tlonkl štěrk na silnici za přeskrovnou mzdu. Hruš. 92.

Očistiti se. Studánka se o-la (voda v ní ne ustála). Čes. l. X. 447.

Očistník, a, m. O. starší doby, vz Arch. XIX. 526.

Očistnosť, i, f., sinceritas. Rozk. P. 1377.

Očistnouti = *státi se čistou, ustáti se, usaditi se.* Voda očistne. Hlk. IX. 140.

Očkávati = *očekávati.* Val. Čes. l. XI. 43., 94, 225.

Očko, a, n. Spatřil své o. (svou milou). Světz. 1888. 3. Wtr. — Kuří očka (oči), rostl. Vz Sasanka zde.

Očkování, n. Vz Ott. XVIII. 614.

Očkovnice, e, f. Vz Tvořička.

Očkový. O. krajky. Vz Krajka.

Očmuchati co. Jrsk. XII. 198. — **čím:** svým nosem. Us.

Oční lékařství, Augenheilkunde; sval, musculus oculi, Augenmuskel (dolení, hoření, kosý, inferior, superior, obliquus, přímý, rectus); pohyb svalstva očního, Augenmuskelbewegung. Ktt.

Odařiti koho čím: zrakem. Otc. (Výb. I. 1166.).

Odavka, y, f. Šli do kostela k odavce (by byli oddáni). Nár. sbor. VIII. 98. Vz Oddavka.

Odbafnouti = *z dýmky baf učiniti.* Voral a o-fl. Rais. Lep. 12.

Odbírající. Tak držel náš p. otec (farář) o. řeč (řeč, kterou měl při odebírání se ze starého kostela do nového). Pal. Záp. II. 40.

Odbiti a *odhroziti se.* Hus. III. 124.

Odboj. O o-ji starší doby vz Arch. XIX. 527.

Odbojnicky si počínati. Stan. II. 324.

Odbornice, e, f. Nár. list. 1904. 323. odp. 2.

Odbublati. Všecko o. (na vše bublati, hubovati). Frant. 49. 28.

Odbudnút koho = *oslyšeti.* Slov. Czam. Slov. 223.

Odbyti = *zbaviti.* Odbuďme hřiechóv. Hus. Post. 5ᵃ.

Odbytí tazajících se ku př. Kaj iděš? Kaj pepř rostě. Vz Vyhl. II. 258.

Odbytně = *rychle.* O. pracovati. Deštná. Mš.

Odcválati na tátošíku. Mt. S. I. 77.

Odčesnúť sa (o větvi) = *odtrhnouti se tam, kde vyrůstá z kmene.* Čes. l. X. 468. Sr. Odčesati.

Odčíliti se, opak: *rozčíliti se.* Nár. list. 1902. č. 271. odp.

Odčiniti komu = *odplatiti, nahraditi.* Hus I. 148.

Odčísliti. V Německu vše odměřeno, odčísleno. Pokr. 1885. č. 337.

Oddač, e, f., factor. Rozk. P. 1117.

Oddánka, y, f. = *provdaná žena.* Slov. Sbor. čes. 76.

Oddanství, n. = *manželství.* Slov. Sbor. čes. 62.

Oddávka, y, f. = *oddávání* (v manželství). Vz Oddavka. — **O.** = *odvádění na vojnu* Ostrava. Šb. D. 60.

Oddavkový šat. Tkč. Č. pov. II. 65.

Oddělati komu co = *prací zaplatiti.* 1512. Arch. XIX. 177.

Oddrnčeti, el, ení. — **s čím, kudy kam.** O-čel s trakařem uličkou pryč. Zvon III. 276. Wtr.

Oddúšek, šku, m. Vltavu měl držeti shůry od Slapnice až do o—šku doluov po prúd. 1456. Pam. arch. II. 309., IV. .11

Odebírati sa odkud: od mrtvého (loučiti se s ním). Slov. Nár. sbor. 1902. 8.

Odebjerka, y, f. = *loučení.* O. mrtvého. Slov. Vz Nár. sbor. 1902. 10. nn.

Odecválati = *rychle odejíti, odjeti.* Poslední oddíl o-lal. Tbz. XIII. 351.

Odedávný. O. tradice (staré). Nár. list. 1885. č. 321.

Odedrati, vz Oddrati.

Odehnati. On naproti tomu se odháněl (hájil). 1717. Mtc. 1903. 16. — **O.** = *prodati, odstraniti.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.

Odejíti čeho. Praštil jeho (utrženou) nohou do vody a tu jí odešel. Faust. 120.

Odemčeti co = *odemknouti.* Kld. II. 220.

Odemliti. Ti jakž odmelí, hned jiní aby mleli. Arch. XX. 484.

Odendati, vz Odundati. Čern. Z. 155. (1648).

Oděnek, nku, m. Ten hoch, to je jinší o. (silný, tlustý). Jrsk. IX. 85.

Odepře Jiříkova. NB. 92.

Oděrek rohovkový, úrazový, erosio cornea traumatica. Ktt.

Odeřvati = *přestati řváti.* Jen co jeleni odeřvou. Wtr. exc.

Odestávati komu. Uši mu odestávají. Us.

Odestlati, *odestýlati* **co:** postel. Us.

Odetnouti jak. Se zamračeným čelem odťal (odsekl, někoho odbyl). Kká. Sion. II. 29.

Oděv, *oblek, šat.* Vz Ott. XVIII. 622.

Oděvák = *plachta, do které se děti zabalují.* Litom. 69.

Oděvce, e, f. Obdaroval ji odyewcziu. Um. rajh. 38.

Oděvec, nce, m., zdrobn. oděv, pláštík. Církev z Krista o. si dělá, chtíc zakrýti šeredství své. Chč. S. II. 184ᵃ.

Odevěký, vz Odvěký. Nár. list. 1886. č. 1.

Oděvný, vz Oděvní v VII. 44.

Odevzdaně. Hrálo se o., s láskou, ochotou. Nár. list. 1885. č. 80.

Odevzdávka peněz, vz Předávka.

Odfařiti, šp. jako: odškoliti. Mš.

Odfouknouti. Na prázdno z dýmky si odfukoval. Čch. I. Pov. 11.

Odhádání, n. O o. v starší době. Vz Arch. XIX. 527., O., vrch a makovice práva, zámek a vrch práva, bylo čtvrtým stupněm exekuce. Vz Čes. l. XIII. 241.

Odhaditi, *odhadnouti,* abschätzen. Pth. ol. III. 468. Není-li to lapsus calami. Mš.

Odhajovati se jak: nezdvořácky. Světz. 1890. 470.

Odhmotnování, n. O. duše. Zvon III. 220.

Odhodnocení, n. O. peněz, Entwerthung. Zvon IV. 677.

Odhonný. O. kniha, libellus repudii. Ev. olom. 240. 177.

Odhovořit co komu = *vraziti ho z něčeho.* Slov. Sbor. čes. 27.

Odhrčeti, el, ení = *odjeti hrče.* Kočár o-čel. Zvon IV. 272.

Odchlípení, n. O. víčka jizvové, úrazové, ectropium cicatricosum, traumaticum. Ktt. O. sítnice od oka.

Odchodlý. Nejsú moc (mnoho) odchodlejší od něho = neliší se mnoho. Mor. Čes. l. XI. 272.

Odchodné, ého, n. (othodne). XIII. stol. Základná listina kapitoly litoměř. Vyd. Gust. Friedrich. 1901.

Odchováně, ěte, n., ablactus. Ž. pod. 130.

Odchovaný čím. Myšlénky hudbou odchované. Svět. knih. 420. 140.

Odchovárna, y, f. Svět jest jen naše o. (škola). Kom. Did. 37.

Odchovné, ého, n. = *plat za odchování.* Msn. II. 71., Hym. 48.

Odchrániti co = *odkliditi.* Val. Čes. l. XII. 274.

Odchýliti koho odkud. Dary odchylují od spravedlnosti. Rokyc. Post. 132ᵃ.

Odchystati koho. Ležela v nemoci, až ji o-li (odnesli, pochovali). Arch. XXI. 167.
Odíci = *odejíti.* Slov. Čes. l. XIV. 48.
Odjazyčnění, n. = *odnárodnění.* O. národu. Nár. list. 1887. č. 181.
Odjetina. Dle Č. snad chybný překlad slova abominatio. Mš.
Odjetý. Byla jsem přijitá z kostela, když svatba už byla odjetá (když již odjela). Litom. 41.
Odjídati se. Mnohé věci sobě ostavují a pravdé se odjídají v nich. Chč. S. II. 176b. a j.
Odjímatník (!), u, m. = *ablativ.* 1775. Vz odnášetník. Sr. Bílý. Obr. 75. Neujalo se.
Odkálý zločinec (který za něco odkál). Mš. exc.
Odkapávání, n., staxis, stalaxis, stillicidium. O. moče, inconstantia urinae. Ktt.
Odkasati si zástěru (svléci). Věšt. 36.
Odkašielati = *odkašlávati.* Jestli lehce odkašielá. Rkp. lék. Jhr. 23b. (Mš.).
Odkavadž = *odkud.* Baw. E. v. 2642.
Odkazatelný. O. jmění. Čes. l. XI. 2.
Odkázati co komu po kom = *odpověděti.* 1640. Mus. 1903. 178. — **se od koho** = *nechati, opustiti ho.* Sbor. slov. VII. 131.
Odkazník, u, m., znamení *hvězdičky.* Rajs. Zap. vlast. 141.
dklada, y, m. Opis ho: Dej nám Pámbu. Dej to Pámbu. Bydž. Kšť. Lid. 5.
Odkliditi, m. *ukliditi.* Kbrl. Džb. 17.
Odklokotati co. Slavík o-tal svou večerní píseň. Hlk. X. 92.
Odkmásať co odkud = *odtrhnouti.* Val. Čes. l. X. 473.
Odkojenec, nce, m. O. nových idei, Nár. list. 1885. č. 171., římského práva. Stieb. 82.
Odkolébati koho čím. Děti byly cizími slovy odkolebávány (vychovávány). Tbz. V. 9. 303.
Odkolesniti. Vz Kolesna a Ott.
Odkolísaný = *odkolíbaný.* Sbor. slov. VII. 99.
Odkolkovati co: losy. Nár. list. 1903. č. 305. 21.
Odkopnouti někoho jak: jako hrudu v ouhoře. Tbz. V. 9. 233.
Odkorky, pole u Brtnice. Čas. mor. mus. III. 138.
Odkovad, *odkavadž* = *odkud,* inde. Z. pod. 120., 1., Půh. brn. II. 25., Mill. 9a.
Odkřepčiti. Posvícení v hospodě o. Us. Mš.
Odkřičeti, *odkřiknúti* **koho.** Hus. I. 458.
Odkřížkovati = *odpřísahati.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.
Odkupčiti komu co = *odkoupiti.* Stan. I. 231.
Odkusiti. I kusa n-la. Kat. brn. 220.
Odkváčit koho = *odvázati.* Sb. sl. 1902. 27.
Odkvět, u, m. Doba ženského o-tu. Klimax. Ktt.
Odkyvnouti. Athena o-la = *odepřela.* Msn. II. 109.
Odláti někomu. Rokyc. Post. 377b.
Odléci, lahu = *obléhati, oblehnouti,* obsidere. Vz Odleczy v I. Přísp. 248.

Odleknovati = *strach se sebe setřásti* (bez *se*). Kat. 3322.
Odliv moře, vz Odplutí.
Odlosovati. Odlosováni sú súdcie jich, absorpti sunt judices eorum. Překladatel myslil chybně při sorpti na sors los. Mš.
Odložení, n. O. dítěte, exekuce. Vz Ott· XVIII. 631.
Odložený. Už byl o-ný = *proležený.* Val. Čes. l. XII. 486. Vz Odležený.
Odložiti někomu = *nahraditi.* Hus. Post. 133a.
Odlykati. Sr. Lkáti. Lev (nemocný) poče mluviti odlykaje. Baw. Ezop. v. 858.
Odmáčeti co: přischlou cupaninu. Hall. 78.
Odmaršalovati co: grunty = odciziti odstraněním maršálů. 1573. Zbrasl. 307. Vz Maršal.
Odmeknouti = *odemknouti.* Odmekši i otevřel. — **co:** chrám. Lbk. 71.
Odměniti = *vyměniti.* Duchovní věc o. za tělesnou. Hus. Post. 208b.
Odměra, y, f. = *odplata.* Hus. Post. 126a.
Odměrka, y, f. O. močová, Harnmessglas. Ktt.
Odměřovací. Samočinný nástroj o. Nár. list. 1904. 138. 9.
d měřovač, e, m. Slévač mléka s plovákem a o-čem. Nár. list. 1904. 135. 21.
Odmezek, zku, m. = *část pole nad mezí.* Zbynice. Kub. List. fil. 1902. 250.
Odmítnutí, n. O. soudce znalce. Vz Ott. XVIII. 631.
Odmladnouti. Kom. Did. 92.
Odmlátiti co. 1513. Arch. XIX. 208.
Odmlčeti, el, ení. — **se k čemu.** K zřejmé nepravdě o. se lépe jest časem než odpovídati. Fel. 6.
Odmlk, u, m. = *odmlčení.* Mark.
Odmluviti. Nedala se o. = přemluvit (mluvením někoho od něčeho upustiti). Brt. Čít. 187.
Odmraziti koho čím. Těmi slovy byl jako odmrazen. Tbz. V. 5. 268.
Odmudrovati co. Čch. Kv. 142.
Odmuchlovat = *otevříti.* V zloděj. mluvě.
Odmyčený = *odemknutý.* Křídla zbrojnice o-ná. Msn. Od. 329.
Odmykatel, e, m. reserator. Rozk. P. 1172.
Odnášetník, u, m. = *ablativ.* 1775. Sr. Odjímatník. Bílý. Obr. 75.
Odnažto = *odkud.* Blazen tiem nenávistnější, o. (= čím) se mní libější. Baw. E. v. 960.
Odnož, vz Zmládek, Vejmladek.
Odolok také = *zadní zástěra, kasanica.* Slov. Ott. XXIII. 415. Sr. Odolek v II. 295.
Odpadkový. O. příze (z ní vata). Ott. XX. 603.
Odpadní, floretní hedvábí, Floretseide. Jind. 74.
Odpadnouti. Pak mnohé ostří socialní otázky odpadne m.: se otupí. Věst. XII. 97. (Brt.).
Odpáliti odkud: z domu = *utéci.* Litom. 84.
Odpařiti se. Co se s ním stalo? O-řil se = zmizel. Žertem. Pokr. 1885. č. 328.

Odpásati od sebe tesák. Arch. XXI. 475.

Odpis, u, m. O. daně = *srážka*. Vz Ott. XVIII. 635.

Odpláchnouti = *utéci*. Hav. Chamr. 186.

Odplatec, tce, m. = *odplatce*. Bůh jest dobrých skutků o-tec. Beck. I. 39.

Odplutí, n. Moře se vždy hýbe hnutím plutie a odplutie (přílivu a odlivu). Exc.

Odpočatý. Kobyla je o-tá. Litom. 41. Sr. Odpočalý.

Odpočet, čtu, m. O. akciový. Nár. list. 1903. 347. 25.

Odpočinek. I krátká chvilka odpočinku je sladká. Zr. Strat. 225.

Odpočinouti jak: libým snem. Kom. Did. 85., Mill. 31ª.

Odpočinutý, ausgeruht. *Lépe*: odpočinulý. Mš.

Odpojovací. Princip slučovací a o. Nár. list. 17./I. 1901.

Odpolednek, u, m., často v pozůstalosti Pflegra Moravského. Vz ku př. List. fil. 1903. 247.

Odpomahač, e, m. O. nedostatků. Tbz. III. 2. 218.

Odpomoc, i, f., Abhilfe. To volá po o-ci. Nár. list. 1885. č. 118. *Lépe*: Zde jest třeba pomoci. Mš. Vz Odpomoci.

Odpor v civilním soudním řízení, Widerspruch; o. galvanický. Vz Ott. XVIII. 636. O o-řích starší doby. Vz Arch. XIX. 529.

Odporen, rna, o, vz Odporný.

Odporní. Svědomie strany o. NB. č. 108.

Odporučitelka, y, f. Čes. l. X. 460.

Odporučný list, *lépe*: přímluvný. Mš.

Odposlouchati, ablauschen. — **co.** O. některé frase. Nár. list. 1884. č. 275., 1885. č. 75.

Odpostiti se = *půst skončiti*. XV. stol. Vz Mš.

Odpotiti. Hodina, kdy každá k smrti musí o. svých šedesát minut. Krs. Ten. III. 48.

Odpouštění, n. = *propouštění*. O. sedláků v starší době. Vz Čes. l. XIII. 242.

Odpovědač, e, m., responsor in lite. Kn. rožm. 76. Sr. Jir. Prove 210.

Odpovídati čemu. Nebylo by mezi kovy, co by o-dalo (entsprechen) vlatí planety. 1585. Uč. spol. 1902. 20.

Odpovna (?), y, f., responsorium. Rozk. P. 2283.

Odpřádati co odkud: látku z kuželů. Škd. F. 100.

Odpratat koho kam. O-tal poraněného soka do húšťavy. Mt. S. I. 56.

Odpraviť sa z domu někam = *vypraviti se*. Us. — **koho:** *dívku z domu vybyti*. Val. Čes. l. XI. 177.

Odpravný. O. právo. Arch. XXI. 222.

Odpředežní (od-přede-žní). Nebyl tam o. Litom. 41.

Odpřisieci se. Hus. III. 274. Vz Odpřísahati.

Odpřiznávati co = *nepoznávati*. Msn. Od. 343.

Odprošení se rodičů. Kmk. Vz Odpros v VII. 60.

Odprovazovati koho. Val. Čes. l. X. 464. Vz Odprovoditi.

Odprskávati. Nár. list. 1902. č. 240. 9. Vz Odprskati.

Odpustečný = *týkající se odpustků*. Papežská o. bulla. Hrlš. Hus. 123.

Odpustky. Vz Ott. XVIII. 639.

Odpykati co čím: trestem. Müll. 36.

Odraditi co komu. 1513. Arch. XIX. 191.

Odrahotiti = *dražším učiniti*. — **co čím:** kámen (cennou) obrubou. Slád. Rich. 181.

Odraný. Jan O., kostel sv. Jana před Újezdskou branou (za starých dob). Dolen. Pr. 552.

Odrapotati co = *odrepetiti*, *odbreptati* Slov. Čes. l. XII. 476.

Odraz, u, m. O. světla. Vz Ott. XVIII. 641.

Odraziti koho = *odraditi*. Tím ho o-zil. Kšť Lid. 12.

Odrážka, y, m. = *uprchlík*. V zloděj. mluvě.

Odřéci, vz Odřeknouti.

Odřený jak: jako vrána. Jrsk. XXV. 98.

Odřepíkovací stroj k čistění vlny. Ott. XX. 603.

Odřepíkování vlny (když se má přísti). Ott. XX. 603.

Odreptati komu. Rokyc. Post. 86ª.

Odřezávací stolek cihlářský. Vz KP. IX 176.

Odřezovací přístroj na cihly. Nár. list. 1904. 138. 9.

Odrhačka, *vodržná* = *pití*, jež dává hospodyně, když peří jest dodráno. Ledenice. Kub. List. fil. 1902. 250.

Odrhoun, a, m. = *vydřiduch*. Dšk. Km. 18. Také v již. Č. a na Mor.

Odrhovačka, y, f. Hráti o-čku = obyčejný kus často hrávaný. Kamn. Mec. 61. Vz násl. O. pepická, šantanová. Čes. l. XIII. 367.

Odrhový. O-vé a posměšné rozprávky. Bech. Rozb. I. 184. Vz Odrhaný.

Odrich, a, m. = *člověk*. V zloděj. mluvě.

Odříkaný. O-ho chleba člověk nejvíce pojídá. Luž. Kv. I. 154. Odříkávanej chléba bejvá dobruj (který se odříká). Us. Nár. sbor. 1902. 19.

Odříkavý. O. přísnosť křesťanského života. Lit. II. 26.

Odrtlý = *odraný*. O. brky. Litom. 56.

Odrubati co. Otrub úkory mé. Ž. kap. č. 118. 39. (amputa). — Ž. klem.: odetni. Mš.

Odrůdka, y, f., zdrobn. odrůda.

Odsaditi koho čeho = *zbaviti*. Tož jeho té cti i o-di. Baw. E. v. 2135.

Odsednouti k někomu odněkud. Zvon III. 376.

Odsek, u, m. = *část*. Poslední o. jeho života. Slov. Sbor. čes. 48.

Odsekávač, e, m. = *kdo co odsekává*. Tbz. VIII. 151.

Odseknouti jak = *břitce odpověděti*. Paní odsekla hlasem, z něhož kapal jed. Zvon IV. 93.

Odsiď = *odsud*. Kbrl. Džl. 5.

Odskákati. Jrsk. III. 262. Vz Odskočiti.

Odskakovací zámek ručnice. Ott. XXII. 55b.

Odslaviti co komu. Na Šumavě jsem matce tryznu o-vil. Tbz. XIII. 186.

Odslovanštělý. O. kupci srbští. Lit. II. 580.

Odsluní, n., vz Aphelium.

Odslúžení, n. Račte to učiniti pro naše o. Arch. XXI. 120.

Odslúžiti se čeho. Chtěl toho se o. 1512. Arch. XIX. 171.

Odsmetaniti co: mléko (smetanu s něho sebrati). Nár. list. 1903. č. 136. 9.

Odsmýčiti co: les (porubati). 1512 Arch. XIX. 128.

Odsouditi co komu. Súd sklep mu o-dil (vzal, řekl, že mu nepatří). 1717. Mtc. 1903. 10.

Odstava, y, f. = *paragraf.* Mark. Neujalo se.

Odstavec, vce, m., Absatz. Dle Prk. *lépe:* oddíl, článek, kus, část.

Odstavení dítěte (od prsu). Nejlepší čas k o. jest, když kvetou růže, dítě bude zdrávo a červených tváří. Mtc. l. 1897. 58. Vz násl. Odstaviti.

Odstaviti koho: dítě od prsu. — **koho kdy.** Odstaví-li matka dítě, když jsou sena v kopkách, bude míti štěstí; Neradno o. dítě, když jsou měchy otevřeny t. j. když se seje, bylo by nehospodárné a marnotratné; Když se hora odívá do zelena, tehdy dobře dítě o., ne však, když list nebo květ se stromů sprchuje, pršely by s něho šaty (mnoho by jich sedralo, bylo by příliš skotačivé). Mtc. l. 1897. 44. Odstaví-li se dítě v čas, kdy stromy kvetou, záhy sešediví. Ib. 58. — **abs.** Když kráva o-ví (*přestane dojiti*). Nár. sbor. VIII. 122.

Odstonalý. Frasovitosť již o-lá (*překonaná*). Hlk. X. 182.

Odstoupiti koho = *opustiti.* Vz Utéci koho.

Odstrájeti, vz Odstrojiti.

Odstrčil Jan Dr., prof. a spis. 1837. až 1888. Vz Ott XVIII. 643.

Odstředati se, vz Odstřídati se.

Odstúpiti, vz Odstoupiti.

Odstupňování, n. Nár. list. 1902. č. 233. 14. Vz násl.

Odstupňovati co jak: stáří od desíti k desíti létům. Nár. list. 1902. č. 233. 14.

Odsud, u, m., abjudicamen. Rozk. P. 2126.

Odsúditi, vz Odsouditi.

Odsudivě. Posudek dopadl o. Mš. tohoto slova neschvaluje.

Odsudivý. O. recense. Vz předch. Odsudivě.

Odsušiti, *odsoušeti.* Ott. XVIII. 819b.

Odsvíčkovat = *odpřisáhati.* V zlodějské mluvě. Čes. l. XI. 141.

dšinouti co stranou = *odložiti.* Stan. II. 2.

Odškodněná, é, f. = *náhrada za učiněnou škodu.* O-nou určiti, Entschädigung. Pokr. 1885. č. 155.

Odškoliti, vz Odfařiti.

Odškoudnouti komu. Děvče mu o-dlo (zpronevěřilo se mu). Sš. Kř. 67.

Odštěpenský, abtrünnig. O. poslanec. Nár. list. 1885. č. 45.

Odšťúřiti koho od sebe = *odstrčiti.* Val. Vck. Vset. 358.

Odšuměti, ěl, ění. Jak proud sekáčů přišuměl (hlučně přišel), tak o-měl (s hlukem odešel). Hlk. IX. 149. Projev ten o-mí a zanikne bez stopy. Nár. list. 1885. č. 330.

Odšvandročiti co jak: křivdy pohodkou (odmluvou odbyti). Slád. Cor. 11.

Odtáhati, *odtahovati, odtáhnouti.* — **se s čím.** S něčím se o-vati (= něco odkládati z nedbalosti). Mor. Čes. l. XII. 247.

Odtamtud. Zr. Čech. 23., 49.

Odtančiti co. Právě o-li čtverylku. Jrsk. XVII. 407.

Odtlamati = *odbreptati.* — **co:** páteře. Rokyc. Post. 195a.

Odtlouci. Odtloukala Liszta (na pianě; špatně hrála). Máj. III. 6.

Odtovad. Deset mil vzdálí o. (odtud). XV. stol. Uč. spol. 1905. I. 27.

Odtrhovač, e, m., vz Hnětadlo.

Odtřídati se. Sedláci, chalupníci a podruzi se odtřídali, se odstředali, poněvadž se střídali někde pravidelně vždy ve středu. Čes. l. XI. 278. Sr. Střída.

Odtrnutí, n. Pocítil jakés o. (úlevu). Jrsk. XXVI. 123.

Odtucha, y, f. Dává jim o chu, aby nezúfali. Hus. Post. 30a.

Odtvorovati co odkud (z čeho) = *pověditi.* Jakb. Mar. 187.

Odtych, u, m., quies. Rozk. P. 41.

Odúčtovací sdružení. Nár. list. 1903. č. 305. 21.

Oduhelniti, il, ěn, ění. — **co:** železo. KP. X. 156.

Odule, e, f., melastoma, v bot. Vz Ott. XVII. 644.

Odumírati srdcem i životními částmi těla. Stan. II. 245. Vz Odumříti.

Odumrlý. O. věc. Hus III. 191.

Odúmrtí, n. O o. v starší době. Vz Arch. XIX. 531.

Oduřený. Má hubu o-nu jak papuč, jak škrobanče vajičko. Slez. Vlasť. I 237.

Odvanouti co čím. Dechem pápeřinu o-nul. Nár. list. 27./1. 1901.

Odvárka = polévka ze sliv bez mléka. Litom. 71.

Odvděčný oběd někomu přistrojiti = na odvděčenou. Msn. Od. 235.

Odvděk, u, m. V o. někomu něco učiniti. Vykl. Obrz. 196.

Odvečír. Bylo to o. = odpoledne. Dšk. Km. 51.

Odvečírek, rku, m. Vod rána do božiho v-rka. Vz Litom. 23.

Odvěť, i, f. = *odpověď.* Přesvědčivá o. Zub. Meg. 45.

Odvětvování, n. = *odřezávání, usekávání větví lesního stromoví.* Vz Ott. XVIII. 644.

Odvíčkovací přístroj. Nár. list. 1903. č. 139. 5. Vz násl.

Odvíčkovati co: plásty medu. Nár. list. 1903. č. 140. 5.

Odvinutí, n. Po o. papíru s dřevorytu byla práce hotova. Pokr. 1885. č 43.
Odvlač, vz Otvlač.
Odvlaka, y, f., vz Otvlaka.
Odvod, u, m. = zásilka přebytečných hotovostí pokladen nižších (berních, celních atd.) pokladnám vyšším (zemským) a dále ústřední pokladně státní, die Abfuhr. Ott. XX. 677.
Odvoděvati = *odvozovati*. Ž. klem. Cant. 6.
Odvodice, e, f. = *žíla*. Vz Krevnice.
Odvodňovací pumpy a stroje. Vz KP. IX. 248.
Odvodňovač, e, m. = odvodňovací přístroj. Us.
Odvolací soud. Ott. Říz. III. 4., 46., 70.
Odvolání, n. = *appellace*. Vz Ott. XVIII. 645., Ott. Říz. III. 11.—84. O. k vyššímu soudu (Berufung) jest opravný prostředek rozsudku stolice prvního stupně domáhající se při soudu nejblíže vyššího stupně zrušení rozsudku anebo změny nebo doplnění. Předmět o-ní; Oprávnění k o.; Vzdání se o-ní. Vz Ott. Říz. III. 8, 11. nn. Úkol o. Ib. 30.
Odvolati se proti komu. Hus. Post. 28b.
Odvrtati co odkud. Us. — *se odkud* = *snenáhla se odstraniti*. Us.
Odvtipkovati co čím. Vtipkováním něco o. Hlk. X. 189.
Odzíbnouti = *umrznouti*. — **nač**: na nohy. Val. Čes. l. XI. 48., Brt. P. n. 760.
Odzpovídati koho: nemocného = vyzpovídati. Slov. Nár. sbor. 1902. 6.
Odzvučí, n. = *resonance*, resonatio. Ktt.
Odženilý. V VII. 74. nějak oprav v: někam.
Odženiti se. Rožm. 34.
Odživiti, vz Otživiti.
Oedem, u, m. O. plicní (zbubření plic). Vz Ott. XVIII. 652.
Oehm Miloslav, spis.
Officiales, u, m. = plat školním officialům. 1599. Schulz 48.
Officialnosť, i, f. O. v řízení trestním. Vz Ott. XVIII. 660.
Officialský. O. koleda (školních officialů), 1599. Schulz. 48.
Officír, a, m. = *důstojník*. Us.
Ofikalcit, u, m. = krystallický vápenec prahorských vrstev. Vz Ott. XVIII. 660.
Oflakač e, m. Vz Sápnouti.
Ofłákati, *oflakovati* **koho před kým čím**. Koně oflakovali se (chvosty) před mouchami. Jrsk. XXVI. 334.
Ofračený = *v frak oblečený*. O. Ganymed (= sklepník). Nár. list. 1902. č. 72. 3.
Ofrychtýř = *hofrychtéř*. O. království čes. 1515. Arch. XIX. 295., 296.
Ofthalmiatrie, e, f., z řeč. = léčení nemocí očních.
Ofthalmie, e, f. = zánět oka, zvl. částí s předu patrných.
Ofthalmitis = zánět oka zvl. vnitřních jeho částí.
Ofthalmologie = nauka o lékařství očním.
Ofthalmometr = přístroj, **kterým** se měří zakřivení rohovky a obou ploch čočky zrakové.
Ofthalmoskop = přístroj k pozorování vnitřku oka. Vz Ott. XVIII. 662. nn.
Ofuknouti se nač. Ona se na mne o-kla. Wtr. exc. Vz Ofouknouti.
Ogařisko, a, n, zdrobn. *ogař*. Val. Čes. l. XI. 378.
Ogón, u, m. = *ohon, chvost*. Orava. Sb. sl. 1901. 189.
Ohaliti, *ohalovati* = *odhaliti*. — **co před kým**. Před ženami nohy ohalují. Rokyc. Post. 361b.
Oharek, rka, m. = *pastýř*. V zlodějské mluvě.
Oharka, y, f. = *oharek* (*okurka*). Mor. Sb. D. 37.
Oharský slavík (od řeky Oharky). Pokr. 1885. č. 289.
Ohavník, a, m. = *ohavný člověk*. Kubl. 237.
Ohebný jak: jako štika. Wtr. Str. 15.
Ohejbačka, y, f. = *mědlice, potíračka, o jednom ostří*. Litom. 65.
Ohejralý. O. kurva. Arch. XX. 557. Vz Ohýralý.
Oheň. Na někoho o. dáti, správně: vystřeliti. Ht. Vypukne-li ve vsi o., hospodáři obracejí voje vozů od stavení, domnívajíce se, že tím odvrátí zhoubný živel od svých domů; Když někde plameny nad krovem zašlehnou, obíhají ženské, jak je p. Bůh stvořil, kolem hořícího stavení, aby oheň se nešířil. Mtc. l. 1897. 69., 70. Ohněm prý vodu ještě nikdo nezastavil. Tbz. V. 1. 110 K starému ohňu přiložil nové poleno (hněv): Nezahasíš oheň, keď ho rozduchuješ. Rizn. 166., 170. Oheň značí horkosť, teplosť (ohnivosť), jinak týmž slovem označen čtvrtý živel. Praktyka zmiňuje se o ohni popelu, jehož užíváno při kalcinaci a destillaci. O. či teplosť hnoje užívala se při destillaci mírné nebo vstavila-li se nádoba do horkého popeliště; oheň vlažný značil teplosť mírnou; o. velmi silný, jaký byl při slévání a rozpouštění kovů; o. kalcinující, těla na vápno měnící. Sr. ještě Váha (ohně = jeho velikosť. Ib. 51.). Vz Zach. Test. 148.
Oheňkomín, u, m., caminus. Bhm. Lex. 576.
Ohéral Jan, publicista. Vz Ott. XVIII. 668.
Ohladovělý vlk. Tbz. V. 4. 409.
Ohláchati se, vz Vohláchati se.
Ohlas písní lidových = skládání písní v duchu písní lidových. Sr. Lit. II., 665. nn.
Ohlasa, y, f., vz Ohlas. Cizí vlasti biechu mnoho let v starej ohlase. Umuč. roud. 104.
Ohlasné, ého, n. O. vyziskati (dostati odměnu za zprávu). Msn. Hym. 26.
Ohlasnosť, i, f. O. srdce mého. Hlk. VI. 101.
Ohlášky svatební. Vz Brt. Pís. 410.
Ohlašní kniha kostelní = *s které se co ohlašuje*. Tbz. V. 6. 328.
Ohlava, y, f. Ž. pod. 31. 9. Vz Ohlav.
Ohled. Ohledem na... V tom ohledu. Často u Palackého. Vz Mtc. 1501. 379.

Ohleda, y, m. O. nevěst = kdo se po nich ohlédá, je hledá. Msn. II. 196. — **O.** y, f. = *ohled*. Potře se tam bez ohledy. Baw. Ar. v. 5854.

Ohlédavosť, i, f. Za tuto o. k našemu stavu jsme díky povinni. Věst. X. 67.

Ohledný, rücksichtsvoll. Byli o-dni k zákazu. Sr. Nár. list. 1887. č. 181.

Ohledy před svatbou. Vz Brt. Čít. 414.

Ohlídnutí, n. = *uřknutí*.

Ohlubeň, bně, f. = *roubení studní*. Hauer 13.

Ohlubný Delos. Msn. Hym. 8.

Ohlučiti. Obhučen jsa pomocí bojovníků, vallatus auxilio pugnatorum. B. Olom. Jos. k. 8. 10. Sr. Hluk = zástup.

Ohlý. Ten břichatý rozdrhnul (svou) řiť a tož při té bráně byl ohlý a všecko vojsko maršírovalo do jeho řiti. Val. Nár. sbor. VIII. 49.

Ohma odporu (v lučbě). Vot. 165.

Ohnál, u, m. = *výhonek, prut*. Val. Čes. l. XI. 274. — **O.,** a, m. = *výrostek*. Val. Čes. l. XIII. 372.

Ohňaři = obyvatelé Bohumilic v Ledečsku. Čes. l. XI. 405.

Ohnědnouti něčím = *hnědým se státi*. Ohnědla jsem pocely Phoeba. Slád. Ant. 30.

Ohněný. O. řeka. Vz Klokočej.

Ohněžrout, a, m. Stan. I. 117.

Ohněžroutství, n., pyrofagia. Vz Ott. XX. 1050.

Ohnice, pyrosoma, rod pláštěnců. Vz Ott. XX. 1052.

Ohnitý = *ohnilý*. Uhlédla o. peň. Brt. D. I. 344.

Ohniváček, čka, m., motýl. Vz Junošík.

Ohnivec, vce, m. = kdo za války před králem oheň ponštěl a proto Ohnivého dvorce užíval (u Městečka v Křivoklátsku). Byl oblečen červeně a jeda na bělouši držel před králem hořící pochodeň. Vz Jrsk. VI. 1. 58., 59., 71., 102., 107. Příbuzný králova o-vce. Ib. VII. 2. 28., 48.

Ohnivolesklý kov. Msn. Od. 324.

Ohnivosť = *teplota*. Zach. Test. 148.

Ohnivý muž. Vz Čes. l. XII. 311., Vlasť. 50., Čes. l. XIII. 452. O. drak. Vz Vlasť. I. 51. O. sud. Vz Čes. l. XIV. 112. — **O.** dvůr v Městečku byl královským majetkem. Jrsk. VI 1. 97. Sr. předcház. Ohnivec.

Ohnivzdorný papír. Vz Ott. XVIII. 185.

Ohňorudý = *rudý jako oheň*. O. záplava. Hol. Met. II. 412.

Ohňostrojství, n., pyrotechnika. Vz Ott. XX. 1053.

Ohňostrůjce, e, m., Feuerwerker. Ott. XVIII. 672.

Ohnoutka, y, f., vz Ohnutka v II. Přísp. 208.

Ohnouvati = *ohýbati*. Kbr. Džl. 16.

Ohnutozobný orel. Msn. Od. 297.

Ohodnocený. Nár. list. 1904. 356. 13. Vz násl.

Ohodnotiti co = *cenným učiniti*. Vz Ohodnocený.

Ohonatý. Jádro žíhané, o-té, nucleus caudatus. Ktt.

Ohováranie, n. = *pomlouvání*. Slov. Sbor. čes. 231.

Ohrada = *pevnosť, město*. V zloděj. mluvě. Čes. XI. 141.

Ohradník, a, m. = *měšťák*. V zloděj. mluvě.

Ohradoborce, e, m. Msn. II. 75.

Ohrana, y, f., scandalum. Vz Obrama.

Ohrážeti iterat. k *ohroziti*. Mš.

Ohrenstein Jan (pseud. Osten), belletrista, nar. 1871. Vz Ott. XVIII. 926.

Ohřívátko, a, n. 1710. Zbrasl. 425.

Ohřívělý = *mající hřívu*. O. hlava (lví). Tbz. V. 9. 122. Vz Ohřívený.

Ohromitelný hlahol. Bech.

Ohroziti se oč. Strhl se vítr tak, že jest nesměl se o to o., ani pokusiti (o odplutí). Lbk 36.

Ohroženec, nce, m. Tbz. XIII. 438.

Ohrožovatel ženského míru. Tbz. XVI. 325.

Ohrožovatelka, y, f. Osv. 1896. 729.

Ohrubosť, i, f., rusticitas. Fagif. 44[b].

Ohrůziti se = *ohroziti se, nabyti smělosti*. Jrsk. VIII 3. 254.

Ohvězděný čím. Čelo krůpějemi o-né. Zr. Gom. 21.

Ohybáček, čku, m., zdrobn. O. na obruče. Nár. list. 1904. 135. 22. Sr. Ohybačka VI. 82.

Ohyžděnie, n., abominatio. Ev. olom. 236. 169., Chč. ol. (Výb. II. 620. 22.).

Ohyžďovánie, vz Ohyžděnie. Mam. F. 88[a] 1.

Ohyžďovati se čeho, abominari. Žádného masa k jedení se neohyžďují. Mill. 107[a].

-och příp.: prďoch, smraďoch. Vz Dšk. Km. 40.

Ochablec, blce, m. = *ochablík*. Msn. II. 26.

Ochabovač, e, m. O. bubínku, musculus laxator tympani. Ktt.

Ochkati = říkati och, bědovati. Sb. sl. 1902. 68.

Ochládati k čemu = *chladným se stávati*. Nár. list. 7./10. 1897.

Ochláchati. Kopyta kozí po dřevěných schodech zle se ochláchala (ozývala). Chod. Čes. l. XIV. 17.

Ochlamastovati se jak: jako kočka (olizovati). Slez. Vlasť. I. 234.

Ochlazovadlo, a, n., Kühlapparat. Vot. 45.

Ochle, e, f., latena. Rozk. P. 2414. Ztroskotavachu sě jakto na ochli kosti neb na škvařidle (in frixorio). Pat. Jer. 130. 3.

Ochlupatělý. O. ruka. Zvon III. 368.

Ochmelenec, nce, m. = *opilý*. Kká. Sion II. 7.

Ochmeliti, il, en, ení. — **co čím:** pivo chmelem. Arch. XX. 81.

Ochna, y, f., rostl. Vz Ott. XVIII. 679.

Ochočivě o něco se otříti (o psu). Hnk. Jas. I. 134.

Ochoz, u, m. = *veranda*. Věst. X. 341.

Ochozenie, n., ambitio. Gl. greg. 77[b]. 14. (Mus. 1878. 549.).

Ohozská v II. Přísp. 200. za Ochozí oprav v: Ochozská.

Ochrana Lud., kněz, spis. a mor. vlastenec, † 1877. Vyhl. I. 43.

Ochranář, e, m., der Schutzzöllner. Nár. list. 1885. č. 131.
Ochranářský. O. politika, die Schutzzollpolitik. Nár. list. 1885. č. 131. O. soustava. Ib. 1903. č. 312. 21.
Ochrandlivý. O. ruku nad něčím držeti. Čern. Z. 90. Vz. Ochránlivý.
Ochráněnec, nce, m., Schützling. Fr. Tomsa.
Ochráněti koho. Aby měšťany ochráněli. 1460. Arch. IX. 313.
Ochranstvo, a, n. O. dělostřelectva, die Geschützbedeckung. Vz Ott. XVIII. 681.
Ochrnělec, lce, m. = *ospalec*. Tbz. XIII. 406.
Ochrnutí, n. = *obrna*. Vz Obrna a Ott. XVIII. 582. O. měchýře, cystoplexia, cystoplegia. Ktt.
Ochrustavice, e, f. Zánět o-ce, perichondritis, Knorpelhautentzündung (hrtanové, laryngea, konvicohrtanové, p. laryngea arytaenoidea, prstenohrtanové, laryngea cricoidea, štítohrtanové, p. lar. thyreoidea). Ktt.
Ochutnavač, e, m., praegustator. Ott. XX. 388.
Ochutnávárenský. Nár. list. 1903. č. 177. 2.
Ochutnávárna, y, f., vz Ochutnárna.
Ochutňovati co čím: svů sladkostí. Chč. S. I. 97ª.
Ochytiti, *ochycovati* **co jak.** Vnitřnosti naše ochytí je (krmě) žádostně (přejmou je). Kar. 4.
-oic m. *-ovic*: kovářoic stavení, Zejneroic dvůr atd. Vz Dšk. Km. 43. Vz -ojc, -ojic.
Oitý = *ušlý, unavený*. Ož byl cele oité. Haná. Hoch. 95.
Ojasiti, *ojasovati*. Zatemnělá srdce ojasuješ, serenas, serena facis. Fagif. 36ª.
-ojc m. *-ovic*: Tomšojc, Boudojc louka, Zoubkojc dítě, krejčiřojc, mlynářojc. Vz Dšk. Km. 43, -oic, -ojic.
-ojce m. *-ovice*: Petrojce (Petrovice), Horažďojce (Horažďovice). Dšk. Km. 45. Vz -ojice.
-oje příp.: nekolikeroje hodinky, čtveroje. Dšk. Km. 9.
Ojednotlivěle, vereinzelt. S jeho povídkami o. seznamovali se v časopisech. Pokr. 1885. č. 342.
Ojhránek, ludolacra (inter clauda monstra). Rozk. P. 402.
-ojic m. *ovic*: zednikojic plot, učitelojic douče, Potůčkojic hoch. Vz Dšk. Km. 43.
-ojice m. *-ovice*: Hořojice (Hořovice), Horažďojice atd. Vz Dšk. Km. 45., -ojce.
Ojíti = *obejíti*. Vz Vojíti.
Ojnice (těhlice) parního stroje. Vz KP. X. 279.
Ojnicový. O. hlava (otevřená, zavřená). Vz KP. X. 280.
Oj, pod dědinu na rovni, *tanec*. Vz Brt. P. n. 971.
Okáč Michal, spis. Vz Ott. XVIII. 689.
Okalek, lku, m. = *olštěpek*. Dšk. Km. 30.
Okamžic, n., momentum. Rozk. P. 19. Sr. Okamžik.
Okamžikový. O. pomoz. Tbz. III. 2. 92.
Okanutý čím. Obličej o-tý zčeřeným vlasem. Čch. I. Pov. 184.
Okap u střech. Vz KP. IX. 303.
Okareť? Bodaj si okareł, že's čistou vodu pokal'el. Brt. P. n. 258.
Okasale. Nebyl oblečen o. (po modě). Jrsk. VII. 2. 96. Vz Okasalý.
Okasalec, lce, m., vz Okasalý. Jrsk. VI. 1. 260.
Okasalý = *vystrojený, vyfintěný*. Pel. XIII., Jrsk. VI. 18.
Okašlaný člověk (kdo mnoho kašle). Hoch. 53.
Okatý. O. jetel (s velikými paličkami), Dšk. Km. 19., strach (veliký), Jrsk. XXIV. 150., krajky, vz Krajka, běhna (patrná, známá). Rais. Lep. 65. O. ruda. Ott. XXII. 96.
Okázavosť, i, f., Prunksucht. Nár. list. 1885. č. 61.
Okceanum, okcianum = oceanus. Mill. 18ª, 46ª.
Okení, n. = stěna okolo okna. Brt. P. n. 1195.
Okénkovitý. O. patradlo, durchbohrte Sonde. Ktt.
Oképiť sa na koho = *osopiti se, ošklibnouti se*. Val. Čes. l. XI. 322., XII. 130. Vz Okepovať v VII. 1346.
Oklasňovať = *srní z ječmene oklepati*. Žel. Brod. Čes. l. XIII. 29.
Oklepáč, e, m., nadávka. 1570. Wtr. exc.
Oklepy, m. = *zubaté klasy* (obilní). Čeč. 68.
Oklíčení, n. Znamení božského o. Kar. 92.
Oklik, u, m. *oklika*. Šel jsem přímo k věci beze všech oklików. Fel. 168.
Oklípený. O. škorně (al. nevytřené). Frant. 41. 16.
Oklopiti, koho. Hospodin o-pil je (conclusit). Z. pod. Deut. 32. 30. Ž. wit.: zaklopil, klem.: zaklenul (Mš.).
Okní, Fenster-. O. malba. Zr. Let. II. 12.
Okno dřevěné, jedno-, dvou-, tří-, čtyřkřídlové, železné. Vz KP. IX. 322. Sr. Ott. XVIII. 695. Tolik oken a nebojíš se p. Boha (tomu, kdo neslušné věci mluví nebo zlé dělá)? Čes. l. XII. 307. — **O.** v rozvrhu vyučovacích hodin (hodina, před kterou a po níž učitel vyučuje a v ní ne). Us.
Oko. Vz Ott. XVIII. 698. Umělé o. Ib. 797. Suchosť oka, xerophthalmus (hladká, glaber, šupinatá, squamosus); úbytě oka; zánět oka, ophthalmia. Ktt. Oči jako střely. Tbz. V. 6. 224. Má oči jak trnky, halečky, taléř, jak charba nevěrné (černé), lživé (sivé). Slez. Vlasť. I. 237. Jak jsem na oko viděl. Frant. 10. 30. Více vidí oči než oko. Kom. Did. 15. Usmíval se, až měl oči do čárek, na mísu knedlíků posypaných perníkem. Zvon III. 723. Měla jsem téměř celý den oči na vodě (hleděla jsem na ni). Sá. XVI. 10. Předkem oči na uzdě měj, po kontech jimi nestřílej. Světz. 1888. 50. Nedau (nedal), čo by do oka hodiť (nic). Sbor. slov. VII. 131. Má oko z Kašparovy krávy (kdo špatně měří, odhaduje). Č. Buděj. Kub. List. fil. 1902. 250. Nespraví nic do roka, kde nezavře na čas oka; Dvě oči více vydělají než dvě ruce (dobled). Lit. list. XIX. 242., 318. — **O.** Ma krasne oko = *vkus*. Slez. Vlasť.

l. 238. — **O.** Zlatem svítilo jelení oko (*rostl.*). Rais. Vlast. 295. — **O.** *pletené*: anglické, hladké, obrácené atd. Ott. XIX. 903. — **Oko.** V bot.: kuří oko, očko. Viz Sasanka zde.

Okocený. O. myš. Čes. l. XII. 414.

Okojný, placabilis. Mam. V.

Okoktati = státi se koktavým. Bolesl. Čes. l. XIII. 89.

Okolár, u, m. = *skleněná perlička na kazajce*; *korálky na krk.* Hauer 13.

Okolé, n. = *okolí.* Pror. 66b.

Okoličatě = *v okolí.* Val. Čes. l. XI. 44.

Okoličně. V rynku shořelo o. (v okolku) devatenáct domů. 1720. Mtc. 1903. 21. V II. 352. stojí **O.** za Okoličnosť, ale polož je před toto slovo.

Okolitý = *okolní.* O. město. 1616. Mtc. 1905. 37.

Okolnice, e, f. = *cesta kolem.* Římov. Knb. List. fil. 1902. 250.

Okolníček, čku, m., pole u Přibyslavic. Čas. mor. mus. III. 138.

Okončiti co. Krok. I. c. 25. (1822.).

Okonice, e, f. = ? Žalobník dá tomu jednomu o-cí. NB. č. 251. Není-li to omyl. Mš.

Okostice, e, f. Tvorba kosti mimo o-ci, parostosis; zánět o-ce, periostitis, Knochen-, Beinhautentzündung (druhotný, secundaria, hnisavý dělivý, purulenta dissecans, nitrolbový, interna cranii; původní, prvotní, primaria, úrazový, traumatica, vlaknatý, fibrosa, zhoubný, maligna); Krvavý zánět o-ce nitropateřní, pachymeningitis spinalis haemorrhagica externa. Ktt.

Okotviti co: loď. Msn. Od. 35.

Okoun ryba. Vz Ott. XVIII. 703.

Okouník, a, m., ryba. Sr. Ott. XXII. 731a.

Okoušení čeho, Degustation. Ktt.

Okovec, vce, n. Hnileť o-vce, caries articularis cubiti. Ktt.

Okožovaný = *koží potažený.* O. paveza (štít). Jrsk. XXVIII. 1. 162.

Okřaby = hromadný název pro *vodní rostliny* na bažinách a mokrých místech buď plovoucí nebo přirostlé. Val. Čes. l. XI. 47.

Okrají, n. O. lesa posekati. 1512. Arch. XIX. 136.

Okras, u, m., decor. Rozk. P. 1324. Vz Okrasa.

Okrasek, sku, m. = *okrasa.* O. středověkého básnictví. Jeř. Rom. básn. 81.

Okrasný = *krášlivý.* O. řeč. Chč. S. II. 229a. Sr. Okrášlný v II. 356.

Okrášenie, n., ornamentum, *okrášlení.* Mill. 57.

Okrášený. O. věže. Pass. 484.

Okrašlovací spolek. Nár. list. 1903. č. 174. 4., 1904. 251. 17.

Okrčník, u, m. = *část vrat.* Vz KP. IX. 319.

Okřehek, hku, m. O. menší, vodní čočka, žabinec, lemna minor. Čes. l. XI. 291.

Okřej, e, m., vigor. Rozk. P. 1477. Menčík: Okřienie. Mš.

Okřek, u, m., peroma. Rostl. drk. 180a. 2. Či okřehek? Mš.

Okřenouti = *okřepnouti občerstviti se.* Mš. exc.

Okřičení, n. Napomínali jsme je až do o. Arch. XX. 550.

Okřídlený. O. zámyčka u stok. KP. IX. 315.

Okřídlí, n. = *sloupová síň* u chrámu. Ott. XX. 947. — **O.** = krajní vozy váleční u Husitů. Vz Jrsk. XXV. 90.

Okřikmo koho konejšiti. Msn. Il. 22.

Okřím m. *okřín* = mísa na zadělání těsta. Litom. 62.

Okřínatý = *strupovitý, štítovitý,* scutelatus. Ktt.

Okřívající = *zmlazující, osvěžující, k dokonalosti uvozující.* Zach. Test. 148.

Okřivo, erquickend. Na venkově je o., zdrávo. Nár. list. 1885. č. 80. Mš. má toto slovo za chybné.

Okročák, u, m. = *obkročák.*

Okročovoti něco = *omlouvati.* Zvon IV. 7.

Okropení, n., aspersio. Ev. olom. 114. 227.

Okropiti, il, en, ení, aspergere. Vz Okropení.

Okrouhlá, é, f. = *obruč.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.

Okrouhlavý = *okrouhlý.* Slez. Čes. l. XI. 223.

Okrouhlický čepec (z okolí Okrouhlic). Vz Čes. l. XII. 25.

Okrouhlolistý. O. pohanka. Ott. XIX. 1046.

Okrový. O. zeď (města). Zr. Let. III. 10.

Okršel, šle, m. = *okršlek.* List. fil. III. 53.

Okřtíti. Při tom prořeknutí i to se okřtilo (povědělo), jakoby . . . 1723. Mtc. 1903. 17.

Okrúcačka, y, f., vz Oděvačka.

Okrúcať se = *zpěčovati se.* Val. Čes. l. XII. 190.

Okruhel. Svět jest o. (okrouhlý). Luc. 42. a j.

Okrúhlica, e, f, hora v Gemersku na Slov. Sbor. sl. 1901. 166.

Okrúhlík, vz Okrouhlík.

Okruhový. Země, voda, vzduch a oheň byly okruhovou škálou. Zach. Test. 5.

Okrutenství, n. = *ukrutenství,* saevitia. Gl. hym. V. 122b. (Mš.).

Okrutně = *ukrutně.* Leg. sv. Barb. (Jir.).

Okrutný = *ukrutný.* O. žalář (durus carcer). Gl. hym. V. 122b.

Okruž, e, f. Rozk. P. 1184.

Okružky = *okrajky, slupky.* Mor. Kmk.

Oktachord, u, m. = *osmistrunník,* hudební nástroj o osmi strunách. Vz Ott. XVIII. 705.

Oktodec, e, m. = *osmnácterka,* format knižní, jehož arch skládá se z osmnácti listů neb třiceti šesti stran. Ott. XVIII. 706.

Oktoylanhydrid, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 124.

Oktylaldehyd, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 123.

Okukovati se jak. Někteří mládenci bez přítrží okukují se po straně, sluší-li jim krok, dvoření a holdování. Světz. 1888. 3.

Okutie, n. = *okuje, odpadky v kovárně okolo kovadliny.* Přeneseně: Berúc z strniště i průtie okolo dřeva o. Baw. E. v. 748.

Okynulý. O. žena *(tlustá)*. Rais. Lep. 280.
Olamovač, e, m. O. ječných osin. Nár. list. 1903. č. 134. 21., 1904. 135. 21.
Olbřímný = *obrovský*. O. socha. Zr. Zahr. 82.
Oldhamit, u, m., miner. Ott. XVIII. 717.
Olé = *olej*. Haná. Sb. D. 47.
Olejnatosť, i, f. 1585. Uč. spol. 1902. 27.
Olejně, ölartig. O. černý mrak. Zub. Még. 15.
Olejnosť, i, f. O. věci. Zach. Test. 87.
Olejotiskový obraz. Jrsk. XV. 36.
Olejovaný zástup (vl.: *pomazaný*). 1628. Hrubý. 221.
Olemtati co. Husa olemtává sukně hospodyně (hryze). Kun. Id. 10.
Oleodistearin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 126.
Oleomargarin, u, m. = *máslo margarinové*. Vz Ott. XVIII. 722.
Oleonafta, y, f, v lučbě. Vz Vot. 49.
Olesnatělý pahrbek. Čes. l. XIII. 6.
Olesněný hřbet. Stan. I. 266.
Olešanka, y, f., potok u N. Města ve vých. Čech. Jrsk. XII. 285.
Olešník, selinum, rostl. Vz Ott. XXII. 820.
Oletněť vodu *(oteplití)*. Kál. Slov. 81.
Olev = *oliva*. Rozk. P. 599. Sr. Oliv.
Oleviti. Neolevím dříve, nežli . . . Otc. A. 244.ᵃ.
Olhati koho oč: o kůži. Z kouřim. měst. knih r. 1590. Wtr.
Oligocén, u, m. = svrchní oddíl staršího útvaru třetihorního. Vz Ott. XVIII. 717., Zvon III. 650.
Olichotiti koho. Nár. list. 23./9. 1900.
-olinký příp.: tenolinký, bleďoulinký. Dšk. Km. 33.
Olišiti. Nejsú olišeni žádosti svej, non sunt fraudati a desiderio suo. Ž. pod. 77. 29.
Oliv = *oliva*. Bhm. hex. 241. Sr. Olev.
Oliva, y, f., olea, rostl. Vz Ott. XVIII. 718., Olev, Oliv. — **O.** = *stříbrný topůlek*. Trb. Sviny. Kub. List. fil. 1902. 250. — **O.** *Alois*, průmyslník, 1822.—1899. — **O.** *Vikt.*, malíř, nar. 1861. Vz Ott. XVIII. 782.
Olivarius Jan, žurnal. † 20./4. 1904. maje 63 léta.
Olivin, u, m., nerost. Vz Ott. XVIII. 735.
Olizati, *olizovati*. Jdi olizovat jinam. Zvon III. 90. — **co čím.** O. ústa jazykem. Us.
Oloupiti. Byli všeho oloupeni. Tbz. V. 9. 215.
Olovatěti, ěl, ění = *olověti*, *olovem se stávati*. — **komu.** Jakoby mně oudy o-těly. Fr. Tomsa. Odvozeno od ‚olovatý', ale tohoto slova není. Mš.
Olovení, n., Verbleien. Vz Ott. XX. 223.
Olověnka, y, f. = nemoc horníků. Nár. list. 1904. 102. 3.
Olověný. Výroba o-ho cukru z kvasného octa. Nár. list. 1903. č. 284. 21.
Olovnice, e, f. Vz KP. IX. 279.
Olovo. Dějiny, vlastnosti, výroba, upotřebení olova. Vz KP. X. 175. nn. Má olovom zaliate uši (nechce slyšeti). Rizn. 176. Bolení, nadmutí břicha z otravy olovem; černý zákal z otravy olovem, amaurosis saturnina, Bleiamaurosis. Ktt. — Sr. Ott. XVIII. 746., Vstnk. XI. 533.
Oložiti co. I o-li znamení svá, posuerunt signa. Z. pod. 734. V Ž. witt.: položili, v Ž. klem.: uložili. Mš.
Olšaný rak (černý). Slez. Čes. l. XI. 222.
Olšinec, nce, m., alnus. Rozk. P. 582.
Olšový. O. barva. Arch. XX. 296.
Oltárna, y, f., colubrum. Rozk. P. 2198., R. 102.
Oltářník, a, m. = kněz, jenž nekáže odbudá mše. Hus. Post. 199.
Oltárny, vrch v Klenovci na Slov. Vz Sbor. slov. 1901. 32.
Olúbaný = *olíbaný*. Slov. Nár. list. 23./8. 1896. Dbnl.
Olupování - se pokožky, exfoliatio. O., desquamatio neonatorum. Ktt.
Olupsije (olup si je) = *brambory*. Hluboká Kub. List fil. 1902. 250.
Olympan, a, m. = *Zeus*. Msn. Od. 344
Olympický klid. Nár. list. 1904. 147. 9
Olympijský. O. hry. Vz Ott. XVIII. 757
Olysalý. O. hlava. Stan. II. 250. Sr. Olyseti
Olysiti co komu: hlavu. Us.
Omáčka. Přišel s o-kou po mase = pozdě. Us. O. (mačka, močka) slezské: černá (z povidel a rozkrájených klobás), držková (flačková), šimlena, chebzinková, rybová, zapražková, cibulová, šnytlichová, kyselá, makovi, bílá, křunová, paradejska, bryja. Vz Vybl. II. 201.
Omáčkový. Nazývali ji o-vou paní (že dělala výborné omáčky). Sá. XXIII. 9.
Omájiti koho = *oblažiti*. Č. (Lit. II. 481.).
Omál'ať. Kto robil, zarobil, má na stole slíže; kto zahála, hlad omála, suchú labu líže. Slov. Rizn. 170.
Omámenosť, i, f. Sá. Prost. m. II. 21.
Omámiti se na koho = *ohlédnouti*, *divně podívati*. Všichni se naň o-li (s podivením pohlédli). Jrsk. XX. 2. 246., XXIV. 312., XXVII. 104.
Omamivý, betäubend. O. vůně. Nár. list. 1905. 8. 2.
Omamně voněti. Rais. Lep. 466.
Omamný. O. vůně. Rais. Lep. 467.
Omašliti co: střevíce. Nár. list. 1885. č. 61. Sr. Opentliti.
Omatek, *omětek*, tku, m. = *smetené mlýnské rozprašky*. Čes. l. XI. 188.
Omazka, y, f. = *masť*, omastek. Msn. Od. 95.
Ombrograf, u, m. = *deštoměr*. Ott. XVIII. 761.
Omeje = *pomyje*. Mlázovice. Čes. l. X. 420.
Oměj *tenkolistý*, aconitum anthora: jedhoj, mníšek dobrý. — *O. žlutý*, a. lycoctonum: omich, psí mor, vlčí (oměj, mor, koreň), žluté pantoflíčky. — *O. šalamúnek*, a. napellus: dudy, hemelín, kačenky, kapalec, kohoutky, koníčky, mníšek zlý, mordovník, střevíčky, šalamounek, vendúška, voměj, vomín. — *O. pravý*, a. storkianum: dřevojed, holúbky, mordovník, pantoflíčky, střevíčky, svolina, šalamounek, zlý mníšek. Vz Čes. l. XIV. 175.

Omeškání, n., vz Omeškati.

Omietka, y, f. Držali sa pod o-kou (zástěrou a p.) evan. církve. Sb. sl. 1902. 42. Sr. Omítka.

Omich, u, m. V Trenčansku. Vz Oměj zde.

Omikati sa suchým košťatom cnosti. Nár. nov. 1892. Omykati?

Omilka, y, f. = *mouka za lubem*. Čes. l. XI. 188.

Omilý. Synu omilý, carissime. Kato gl. 1a. Či *o* interj.: Synu ó milý? Mš.

Omíňať. Všecko pomaly začíná o. (*přecházeti, přestávat, zajímati, těšiti*). Val. Čes. l. XI. 46. Už ťa to omíňá (přestává zajímati) Ib. 177.

Omítka zdí: cementová, hladká, stříkaná, štuková. Vz KP. IX. 277.

Omladniční talovitosť, puerperale Pyaemie; vřed, ulcus puerperale; převleklý zánět blány tíhové o-ční, synovitis metastatica puerperalis. Ktt.

Omluva. Často chyba omluvou se horší stává. Slád. Jan 86.

Omlúvati = *omlouvati*. Sr. Omluviti.

Omrákaný čím: Žalem o-ná knížata. Slád. Rich. 70.

Omrazivý přestrach. Msn. Hym. 87.

Omrkati, *omrknouti, omrkovati* **se po čem** = *ohlédati se*. Jrsk. VIII. 3. 455. — **se**. Jak jsem se omrkl (*nedopatřil*), už vyklouzl (utekl). Ib. XXV. 72. Omrkuje se = *připozdívá se*. Krkon. Nečásek.

Omrzalý. O. úřednické práce. Šf. v Pal. Záp. II. 52. Sr. Omrzelý.

Omydlík. Holka jako o. Sá. Pr. m. I. 233. Sr. Omydlek.

Omygel, glu, m. = *krátký klacek upotřebováním otlučený*. Val. Čes. l. X. 467. — **O.** = *useknutý ocas psí*. Val. Čes. l. XIII. 416. — **O.** = *pahýl ruky*, Stumpf, Stummel. Val. Čes. l. XIII. 416.

Omýkati, *omýknouti = činiti zmínku, zmiňovati se*. Omejknu tam, že ... Krkonš. Fr. Nečásek.

Onačí jest dle Prk. Comp. slov. 5. komparativ od onaký.

Onakvě. Bylo jim onakvjéj = *lépe*. Val. Čes. l XIII. 208. Sr. Onakvý.

Onda, y, m. = Honda, Honzík. Domžl. Čes. l. XI. 267.

Onderek Jos., kněz a spis., nar. 1811. Vyhl. I. 76.

Ondrák Prokop, kněz a spis. Vz Ott. XVIII. 768.

Ondral = Ondřej. Děk. Km. 13.

Ondraš, e, m. Ondraš, Ondraš! Enem se ty rozvaš, kerum cestum pujděš. Pujděš-li dolinum, dostaneš tam chvojinum; esli pujděš chodníkem, dostaneš tam kneblikem; esli pujděš kopcem, dostaneš tam klockem. Slez. Vyhl II. 259.

Ondřej. Na svätého Ondreje ešte sa nám ohreje (ešte slnko ohreje). Rizn. 64. Sníh na sv. Ondřeje žitu velmi nepřeje. Sr Vyhl. II. 3., 5., Vlasť. I. 140.

Ondřejky = olověné kuličky, které se lily na den sv. Ondřeje a z jichž podoby se hádalo. Vyhl. II. 4.

Ondříček Fr., houslista. Vz Ott. XVIII. 774.

Ondrušek Fr., č. malíř, nar. 1861. Ott. XVIII. 774.

Oněmělý čím: podivením. Zr. Čer. 20.

Onemocnělý. Us. — **čím**: neštovicemi, d. Pockenkranke. Ktt.

Onemocněný, správně: onemocnělý. Mš.

Onon, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 520.

Ononin, u, m., v lubě. Vz Vstnk. XI. 520.

Onský = *onaký*. To byl o. hoch; husty vlas, černé oči . . . Nár. list. 9./2. 1901.

Onšov, a, m., zaniklá ves ve Znojemsku. Vz Mtc. 1903. 148.

Onychon, u, m. = drahý kámen, onyx. Kom. Did. 2.

Onyxový. O. lampa. Nár. list. 1903. č. 248. 20.

2. **Opáčiti** = *zkusiti, pokusiti se*. Keď si (jsi) ty konáč, tede ňa opač. Brt. P. n. 687.

Opačkem = po zpátku. Baw. B. 7a.

Opadaný. O. ovoce, správně: opadalé. Mš.

Opachadlo, a, n. = *vějíř*. Vlč. Lit. II. 2. 21.

Opakokladný význam, ku př.: cesta — necesta, příklad — nepříklad. Litom. 49.

Opakovní nedělní škola = *opakovací*. Zvon III. 707.

Opál = *beztvarý, vodnatý kysličník křemičitý*. Vz Ott. XVIII. 784., Mtc. 1903. 49.

Opalač, e, m. = *přetřásač, pomlouvač*. Bujný všech věcí o. Fel. 167.

Opálčička, y, f., zdrobn. *opálka*. Sá. Pr. m. II. 18.

Opalina, y f. = *nálevník celobrvnatý*. Sr. Ott. XVIII. 784., Opalinka v III. 107.

Opálkář, e, m. = kdo dělá n. prodává opálky. Čes. l. XI. 333., Mtc. 1902. 28.

Opar, u, m. Selský o. (nadávka sedlákům). — **O.** bederní, kyčelní vřed (růže), vřed ohnivý (sv. Antonína), opasní jáhlina, pasový opar, herpes zoster; o. bujivý, herpes vegetans, impetigo herpetiformis, lysivý, h. tonsurans, scheerende Flechte (skvrnitý, maculosus), opar po rtuti, hydrargyrosis (podnáhlý, subacuta, vleklý, chronica); o. pasový, zoster (břišní, abdominalis, hrudní, pectoratis, kštice, capillitii, lalůčkový, auricularis, lícní, faciei, ramenní, brachialis, stehenní, femoralis, šíje, nuchae). Kott.

Oparový. O. chránička, vaccina herpetica, Eczempocken. Ktt.

Opasadlo, a, n., cingulum. Pror. ol. 16b. 2. Isa. 11. 5.

Opásalý = *opásaný*. Mam. F. 86a. 1.

Opatice, e, f., abbatissa. Aby o-ci a jiné jeptišky svolala. Pat. Jer. 113. 14. Sr. Ib. 159.

Opatov, a, m., les u Jankova u Votic. Uč. spol. 1901. IV. 8.

Opatřiti co jak. Opatril to, ani (jako) vietor muku (mouku). Sbor slov. VII. 181.

Opatrný. Aj o-mu niekdy stodola shorí. Rizn. 64. — . *Matěj*, prof. a spis., 1860.—1891. Vz Ott. XVIII. 788.

Opatrovnictví, n. Vz Ott. XVIII. 789.—792.

Opavice, přítok Odry ve Slez. Vyhl. I. 18.

Opažení, n. = *pavlač*. Hus. Sal. k. 1.
Opejřiti se = *zbohatnouti*. Litom. 56.
Opeklosť, i, f., abstinatio. Gloss. klem. A. Hanuš čte: speklitosť. Mš.
Opelka, i, f., vz Pokrutina.
Opěnkovaný (vopěnkovaný) = *poslacený*. Lišeň. Mtc. 1902. 122. Sr. Pěnka.
Opera. Vz Ott. XVIII. 800. nn.
Operace. Vz Ott. XVIII. 802. nn.
Opěrák, u, m. = část splachovacího přístroje uvnitř pláště. Nár. list. 1903. č. 136. 9.
Opeřiti = *pobiti*. — **co čím**. Loď deskami o. Mill. 100a.
Operovati = *působiti*. Kom. Did. 268.
Operutěný. O. družka (čilá, rychlá). Sá. Upom. 272.
Opeska, y, f. = *předkožka*. Zánět o-ky, Vorhautentzündung, posthitis; zánět žaludu a o-ky, balanoposthitis. Ktt.
Opěšávati. To řemeslo začínalo o. = *hynouti*. Val. Čes. l. X. 464.
pěti = *opět*. O. nás pořádal. XVI. stol. Rakovn. kn. měst. Wtr.
Opětovanosť, i, f. O-sti mezi zjevy. Krec. 19.
Opětovně jsme svůj náhled vyslovili. Pokr. 1886. č. 20.
Opice. Vz Ott. XVIII. 808., Op. Na opice jíti = aprilem. Wtr. Světu na opicu = pro smích. Kmk. — **O**., nadávka. 1613. Zvon. II. 592.
Opičina, y, f. = hnědý šat trestanců pevnostních. Nár. list. 1903. č. 85. 3.
Opičinec, nce, m. = *místnosť, ve které se chovají opice*. Nár. list. 1902. č. 34. 1.
Opidný míšek, diantus. Rostl. drk. 178b. 2. Slovo asi zkažené. Mš.
Opiekati se někým = *starati se oň*. Pel. XIII. Sr. Opěkati.
Opíhled, u, m., mimusops, v bot. Ott. XVIII. 809.
Opilý. Je navalený, dosmolený, ožvantaný, čertovi milý, naťatý. Vz tato slova. Zle je o-lým jarky přeskakovať. Rizn. 167. — **jak**. Byl o. jako dvéře. Kocourov. Čes. l. XI. 368. — **z čeho**: z vína. Poč. XVIII. stol. Čes. l. XII. 11.
Opiový. O. obrazotvornosť. Nár. list. 1903. č. 154. 13.
Opiplaný. Co nesníš, vlož to zase tak o-né do mísy (nezpůsob). Frant. 45. 21. — Na Val. o. = pečlivě upravený, ulízaný. Čes. l. XIV. 96.
Opiti se. Sr. Ožvantati se.
Opítiti co jak = *opětovati*. O-til to as po třikrát. 1514. Wtr. exc.
Opľáknút koho = *napáliti, ošiditi*. Val. Čes. l. XIII. 375. Sr. Opľákati.
Oplan, a, m. Slovo statočného muža je viac nežli prísaha o-na. Rizn. 167.
Oplasklý. O. oteklina. Us.
Opłata, y, f. = *clo*. Hauer 10. Sr. Cisarka.
Oplecník, vz Oplecek.
Oplečí, n. = *oplecí*. Svědčí (sluší) mu to, jak krávě o. Brt. D. 1. 339.
Opleskaný čím: masem (tlustý). Mor. Čes. l. XI. 254.
Oplešatělý. O. hlava. Zvon III. 276.
Oplet, u, m., rybník u Brtnice. Čas. mor. mus. III. 138.
Opleti sa čeho = *zbaviti se*. Val. Čes. l. XI. 178. — **se nač**. To sa na ťa oplelo = *vrhlo, zachvátilo tě*. Val. Čes. l. XII. 421.
Opleviti se = *zavděčiti se?* Pakli díš (pakli jim odporuješ), neopleveš se. Rokyc. Post. 291b.
Oploteň, oplotna, oplotně, oplotnice dělí mlat od peren. Litom. 61.
Oplození, n. Vz Ott. XVIII. 813.
Oplůtkovaný statek (plotem obehnaný). Zvon III. 599.
Opojně vanouti. Kká. Sion I. 199.
Opokovatý. O. hora. Pulk. Lobk. k. 3. Vz Opoka.
Opole, e, n. Každá kaštelanie rozpadala se na sousedstva čili opole; Celé **o**. bylo jistými dávkami i povinnostmi k hradu zavázáno. Vz více ve Vlasť. IV. 29. Sr. Opoli i v dodatcích.
Opolský Jan, básn., nar. 1875. Vz Ott. XVIII. 815.
Opomnění něčeho. Vrch. Sud. 130.
Opomníti. Neopomněl dodati. Braun. Pam. kr. Lépe: neopominul. Mš.
Opovážně = *opovážlivě*. O. něco činiti. Kká. Sion. I. 248., Msn. II. 393.
Opověd, i, f. = ohlášení opravného prostředku v řízení trestním. Vz Ott. XVIII. 818.
Opozaditi co, hintansetzen. *Lépe*: odkládati, nedbati, nevážiti, zanedbati. Mš.
Opozděný chodec, *správně*: opozdilý. Mš.
Opúch, u, m., rostl. Vz Leknín zde.
Oprata, pl., n. = *opratě*. Kbrl. Džl. 15.
Oprava tisková. Vz Ott. XVIII. 823. Opravy či popravy = protičáry (proti ženám, které rády z jiných žíly a zvláště užitek jejich krav si přičarovávaly). Vz Nár. sbor. VIII. 124.
Opravený. O. kořalka (očarovaná). Kšť. Poh. 140.
Oprávěti = *opravovati, pomlouvati koho*. Družce neroď o. Baw. E. v. 1717. Vz Opraviti.
Opravné, ého, n. O-ného tres quartae avenae cum pullo etc. XIV. stol. Jir. Prove 226.
Opravný. O. prostředky soudní. Vz Ott. Říz. III. 1.
Opravovací řízení (monitura) soudní. Vz Ott. XVIII. 825.
Opravování, n., reparatio. Mill. 100.
Oprdovati = obcházeti kol práce a nechopiti se jí. Litom. 56.
Oprlenička, y, f., litignus. Rozk. P. 395. Sr. Oplenička.
Oprn, temer. Veleš. 151. Sr. Oprný a násl.
Oprnosť, i, f. valitudo. Veleš. 153.
Oprza = *oprz* v II. Přísp. 205. Ž. pod. 29. 10. Ž. klem. má: zahubenie, Ž. witt.; zpirzněnie. Mš.
Opseti = *ve psí přijíti, na mizinu*. Muž nakládá na ni (na ženu), až někdy opsí pro ni. Chč. S. II. 175a.
Opsieti, vz Opseti.
Opsimates Jan, spis. Vz Ott. XVIII. 828.

Optaná, é, f. Děkuji za optanou, ich danke für die Nachfrage. Rais. Lep. 117.
Optat Bened. (Beneš). Vz Ott. XVIII. 828.
Optati co komu kde. Aby někde nám optali hospodu (poptali se po hospodě). Lbk. 58.
Optativ. Vz Ott. XVIII. 829.
Optetice = *zažití vzbuzené horkosti a vlhkosti.* Zech. Test. 129., 148.
Optika. Vz Ott. XVIII. 829. O. krystallová. Vz Vstnk. XI. 575. O. geometrická. Vstnk. XII. 403. O. meteorologická. Vz Vstnk. XII. 600. O. athmosfaerická. Vz Ib. XIII. 699.
Opučení, n. = *rozbití.* Mohl by ten sud přijíti k o. Frant. 52. 34.
Opuch brdečky čivu zrakového. Ott. XIX.
Opúch, u, m., rostl. Vz Leknín zde.
Opůlí, n. Bílé o. (ženský šat). Mršť. Obrz. 153.
Opulvírovat koho = *oholiti.* Val. Nár. sbor. VIII. 36. Z něm. balbieren.
Opumovaný kabát (poházený sněhovými koulemi). Čch. I. Pov. 37.
Opuptaný. O. mysl. Št. Ve vyd. Vrť.: oputaný = zpitomělý. Mš
Opúštěti, vz Opouštěti (opustiti).
Opýchnouti. Zmoklá otava opýchla = drobet oschla. Deštná. Mš.
Opyš, e. m. Věž nad opyšem kralohradu. Jrsk. VI. 1. 219.
-ora příp.: nemotora, Pištora. Dšk. Km. 11.
Oráč, e, m. = *písař.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.
Oračka, y, f. = *orání.* Čím je tažšia o., tým bude i klas ťažší. Rizn. 64. — **O.** ku kypření, rozdělávání, provětrávání sladu. Nár. list. 1903. č. 140. 5., 1904. 138. 9., 324. 2.
Oráčovic. Od něhožto rodu ti jistí o-ci kniežata v tej zemi jsú. Pass. 387. (Mš.).
Orájiti koho = *blažiti.* (Lit. II. 481.).
Orámcovati co čím, umrahmen. Pokr. 1885. č. 195.
Orangutan, a, m., opice. Vz Ott. XVIII. 834.
Oranisko, a, n. = *orné pole.* Us. Tkč. Sr. Oraniště.
Oranžerie, e, f. = stromky citroníků a pomorančovníků; místnosť, v níž stromky ty přes zimu byly chovány; nyní = skupení ovocných zákrsků chovaných v kruhulích nebo také jistý druh sklenníků větších rozměrů, v nichž se rostliny na zimu ukládají. Vz Ott. XVIII. 836.
Orati jak. Kdo hluboko ore, zlato vyorává. Rizn. 67. — **O.** = *psáti.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.
Orátko, a, n. = *tužka.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.
Oratoř, e, f. = *kaplička.* Leg, Anat. I. 25. (Mš.).
Oratorní sloh. Nár. list. 1904. 95. 1.
Orava, y, f., řeka na Slov. Vz Sb. sl. 1901. 162.
Oravica, e, f., řeka na Slov. Vz Sb. sl. 1901. 162.
Oraz = *jednou, konečně.* Jak nám nedáte té pálenky o. Brt. P. n. 521.
Orazit = *z kapsy ukrásti.* V zloděj. mluvě.
Orba., Sr. Ott. XVIII. 838. O. hluboká a mělká. Nár. list. 1903. č. 134. 21.
Orcylaldehyd, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 121.
Ordinace, e, f., z lat. = *svěcení; udílení rady lékařské, předpisování léků.* Vz Ott. XVIII. 842., 1845.
Ordinující lékař. Nár. list. 1903. č. 148. 16. Vz předcház. Ordinace.
Orebité = *orebští bratři*, bratrstvo vojenské v prvních dobách husitských. Vz Ott. XVIII. 846.
Ořech. Vz Vořech. — **O.** Nechá toho, až bude doléhati na ořech, až bude zle a kuše k vystřelení napiatá. Zvon III. 194. — **O.** = *ručnice.* Vz Ott. XX. 1017.
Oreid, u, m., slitina. KP. X. 263.
Ořekrotec, tce, m. O. Nestor. Msn. Od. 35. Vz násl.
Ořekrotný Kastor. Škd. Od. 176.
Orel. Vz Ott. XVIII. 884. Kdo honí orla, o vrabce se nestará. Vrch. Mnš. II. 26. — **O.**, znak. Vz Kol. Her. I. 411. — **O.** Kar., spis.
Ořeplodný. O. země. Msn. II. 265., Škd. Od. 16.
Ořeslav, a, m. = *oři slavný.* O. Nestor. Msn. II. 28. 167.
Ořešník, a. m. = *pták z čeledi havranů.* Vz Ott. XVIII. 854.
Orezavěti, ěl, ění. — **komu.** Čechům u-ly mlaty. Tbz. XIII. 196.
Organoidy v mineral. Vz Vstnk. XI. 841.
Organotherapie, e, f., z řec. = léčení chorob různých organů lidských týmiž n. jinými organy zvířecími n. přípravky z nich. vyrobenými. Vz Ott. XVIII. 856.
Organovať = *na varhany hráti.* Sbor. čes. 111.
Orgován, u, m., ovocný strom. Sbor. slov 1901. 154.
Orchstr, u, m. Vz Ott. XVIII. 859.
Ořidnouti. Exekuce ořidly (staly se řídkými). Wtr. Min. 34.
Originalita, y, f., z lat., *původnosť.* Nár. list. 1904. 182. 13.
Ořík, a, m. = *koník.* Baw. J. 244.
Oříš, e, m., *oříška*, polycarpus umbellatus, *houba.* Vz Ott. XX. 190.
Ořízkový vzor. Nár. list. 1905. 64. 13.
Orješek, šku, m. Krámský o. Sbor. slov. VII. 120.
Orkestralní routina. Nár. list. 1903. č. 243. 18. Sr. Orchestralní.
Orleaník, u, m., bixa, rostl. Vz Ott. IV. 116.
Orletování, n. = *ruční nahazování oka na každou jehlu.* Ott. XIX. 903.
Orlice, znak. Vz Kol. Her. I. 411. O. moravská. Ib. 18., 92., 136.
Orlický. O. hory, dříve: Kladské, část horstva Sudetského. Jrsk. XXII. 152. — **O.** Sl., básník.
Orlíček, čku, m., rostl. Orlíček obecný, aquilegia vulgaris: kozí brádka, cvrček, herličky, jaterník, kakuška (bílá, modrá,

žlutá), koníček, koření (kvítek) pěti bratrů, randlíčky, rychlíček, třasáček, vorlíček, vorlík, zahradní zvonek, zvonečky. Vz Čes. l. XIV. 175.

Orličín, u, m., aquilaria, rostl. Vz Ott. II. 559.

Orlíčkář, e, m. = kdo hraje orlíčkem, kostkami o sázku, na kterých je namalován orel, sedlák atd. Orel pták, kobyla sedlák, panna růže všecko zmůže (vykřikuje orlíčkář). Vykl. Obrz. 185.

Orlík, u, m. = *část mlýna, již táhnou palce brůny* ; ten stojí na své kobylici v pánvici a na hoře v kuželicích. Vz Čes. l. XI. 179.

Orlogi-um, a, n. = *orloj*. Faust. 92.

Orloj pražský, vz Ott. XVIII. 880. i s vyobraz.

Orlosup, a, m., pták. Vz Ott. XVIII. 881.

Orloun, a, m., rhinus, *žralok*. Ott. XXI. 659.

Orlová, é, f. = klášter ve Slez. Vz Vlasť. I. 18.

Ormis Sam., slov. spis., 1824.—1875. Vz Ott. XVIII. 886.

Ornament, u, m., z lat. O. listový a květný. Nár. list. 1902. č. 233. 2.

Ornamentalně dekorativní komposice. Nár. list. 1903. č. 284. 17.

Ornamentalní kreslení. Nár. list. 1904. 24 13.

Ornamentní diplom. Nár. list. 1903. č. 175. 13.

Ornamentový. O. motivy. Nár. list. 1903. č. 270. 17.

Ornátka, y, f. = frýdka se širokými zlatými portami kolem krku v Chrášťanech na Hané. Čes. l. XII. 235.

Ornitholog, a, m., z řeč. = *ptakozpytec*. Zvon III. 570. Vz násl.

Ornithologický spisovatel = *ornitholog*. Zvon III. 570.

Orodovati za koho ke komu. Ať oroduje za ny k Hospodinu. Hod. Žalm. 130.

Orosený. O. mez. Zvon III. 190.

Orostlina, y, f. = *změť malých kořenů*. Jrsk. XXIV. 286.

Orozený z bohyně. Gl. roudn. 53ᵃ.

Orsej, e, m., ficaria, rostl. Vz Ott. XVIII. 892. O., ranunculus ficaria: babí blysk, babka, blysk, blýskavé kvítí, blyšťok, celidon menší, čačka, kravské cecičky, krtičník menší, krvavník menší, manna, močařinka, neštovičné koření, orzaj, orzej, podlíštka, roupík, roupník, roupové koření. Vz Čes. l. XIV. 134.

Orth Jan, č. histor. 1834.–1887. Vz Ott. XVIII. 895.

Orthid, u, m., miner. Vz Ott. XVIII. 896.

Orthoamidofenol, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 14.

Ortová Leop., roz. de Pauli, dramat. umělkyně č., 1847.—1903. Vz Ott. XVIII. 900.

Orumpant, u, m., z něm. Armband. Čern. Z. 79.

Oružný. O. zbroj. Msn. II. 119.

Orvati koho jak: až na kosti. Tbz. V. 1. 94.

Osaditi co jak. K tomu měl k tomu hradu službu osazovati se dvěma koňoma. Půh. brn. IV. 154.

Osáhlý. O. vodstvo. Msn. Od. 65.

Osáknouti čím kde. A tu na tom dvoře věnem svým osákla. 1488. Arch. XIX. 233. Vz Osákati v II. d.

Osamocenec, nce, m. Jlnk. Jaa. I. 125.

Osamotněti, ěl, ění. Dítě o-lo. Zvon III. 309.

Osamotňovací boj, snaha. Nár. list. 1905. 1. 17.

Oscati co. Vavrinec oharky oscává. Slov. Rizn. 172.

Oscillace, e, f. Vibrace a o. Vz Strh. Mech. 398.

Osed, vz Ošed.

Osedlitlivý (!) = O. zájmena = possessiva. 1775. Sr. Bílý Obr. 77. Neujalo se.

Osekáč, e, m. = *kovářský nástroj k odtrhování podkov s kopyt*. Vz Ott XIX. 1010.

Osel. Vz Ott. XVIII. 909. Oslu je marno v ornát záda halit (špatný kněz málo prospěje). Kká. Sion. I. 157. — **O.** Znamení osla nosívali za starších dob žáci, kteří ve škole mluvili po česku a ne po latinsku (byl to školní trest). Vz Jrsk. III. 271.

Oselečka, y, f. = *ucho*. Užovka ma dvě o-čky. Slez Vyhl. II. 285.

Osenice, e, f., agrotis, *motýl*. Vz Ott. XVIII. 910.

Osidelník, a, m., strangalia, *brouk*. Vz Ott. XVIII. 912.

Osidlovací kommisse. Nár. list. 1904. č. 49. odp.

Osiesti = *obsednouti*, *sednouti nač*. — **co**. Ty věci chtí je (srdce) o. Chč. S. I. 22ᵇ a j.

Osikovník, a, m., saperda, druh tesaříků. Vz Ott. XXII 621.

Osinkový. O. zboží. Hlas nár. 19./12. 1896. Dhnl.

Osiperny, druh *hrušek*. Tbz. III. 2. 360.

Osiva, pl., n. = *oseté pole*. Domžl. Čes. l. XII. 382.

Osívka, y, f. Býti někomu na osívku = na osívání, pretřepávání. Val. Čes. l. XI. 133.

Oskeruše, e, f., pirus sorbus, rostl. Vz Ott. XIX. 772ᵇ. Zmraščil sa, jakoby bol do ňezralej oskoruše (oskeruše) zahrýzel. Rizn. 172.

Oskominy. Má o. = trnou mu zuby od kyselého ovoce. Us. Hauer. 13.

Oskoruše, vz Oskeruše.

Oskřivec, vce, m., vz Ozbřivec. Mš.

Oslad, u, m. = *oslazení*. Mark.

Osladič, e, m., polypodium, rostl. Vz Ott. XX. 189.

Osladičovitý. O. rostliny, polypodiaceae. Vz Ott. XX. 188.

Oslavenčin. Uznání zásluh oslavenčiných. Mš. exc. Sr. Oslavenka.

Oslavenka, y, f. = žena oslavovaná. Mš. Sr. Oslavenec. V VII. 128. oprav.: die Gefreite v: die Gefeierte.

Oslediti = *vystopovati*. Vlka po stopě on na sněhu. Chč. S. II. 266ᵇ.

Oslejchati se = *ostýchati se*.

Oslepilý. O-lí Čechové. XVI. stol. Uč. spol. 1905. III. 29.
Osleplý nač: na obě oči. Tbz. V. 9. 343.
Oslepnouti. Nechceš-li o., nedívej se dlouho do slunce. Tbz. III. 2. 202.
Oslíče, ete, n. = *oslík.* ČE. Hanka 33.
Oslněnost, i, f., (sněhová slepota, Schneeblindheit). Ktt.
Oslniti jest sice neústrojno, ale pro rozdíl významu třeba snad nechati. Mš.
Oslovenec, nce, m. = *člověk oslovený.* Tbz. V. 1. 372.
Oslový žrnóv. Ev. olom. XXIX.
Oslýš, *oslyš,* e, m., convolvulus arvensis, rostl. Vz Ott. XVIII. 916.
Oslzeti, el, ení. — **komu.** Oči mu o-ly. Jrsk. XXIX. 428. — **proč:** radostí. Luž. Kv. I. 87.
Osmáci, octodontidae, čeleď hlodavců dikoobrazovitých. Vz Ott. XVIII. 609.
Osmadvadcet mil. Mill. 31ª.
Osmahle zažehlý ruměnec. Zvon IV. 54.
Osmek, *osmyk,* u, m. = *strom položený k upevnění břehu.* Ott. XVIII. 917.
Osmelc (ošmelc?), e, m., pagimentum. Rozk. P. 82., R. 56.
Osměleti = *státi se smělým.* Mark.
Osměliti, *osmělovati se* **kde.** O. se ve vodě (= dříve se omyti, než se kdo ponoří). Čes. l. X. 470.
Osmer, a, o, vz Osmerý.
Osmiboký ochoz. Čes. l. XII. 177.
Osmička, y, f. = *osm let.* V zloděj. mluvě.
Osmikoňový vůz. Tbz. V 4. 91.
Osmipaprskovitý. O. kolo. Škod. II². 106.
Osmiradličný pluh do chmelnic. Nár. list. 1904. 135. 22.
Osmirohý. O. hvězda (v erbu). Kol. Her. I. 395.
Osmistran, u, m. Jrsk. Pov. 175.
Osmistrunník, u, m., vz Oktachord.
Osmi-um, a, n., *kov.* Vz Ott. XVIII. 918, Vstnk. XI. 560., XII. 589.
Osmlec, vz Osmelc.
Osmnácterák, a, m. = *jelen s osmnácti výsadami na parozích,* bývá devítiletý. Ott. XVIII. 918.
Osmnácterka, y, f., vz Oktodec.
Osmnáctý. O. chasa (pražští myslivci vojenští). Vz Hlk. X. 218. nn.
Osmnástý = *osmnáctý.* Mill. 3ª.
Osmorák, u, m. = korbáč (karabáč) pletený z osmi průtkóv. Sbor. slov. 1900. 184.
Osmosový. O. voda. Nár. list. 1902. č. 233. 15.
Osmutněti, ěl, ění. O-ly lesy, o-něla ves. Mršť. Obrz. 122.
Osmuzený. O. nádoba. Škd. F. 156. Sr. Osmuditi.
Osnova. Keď si ztratil o-vu, začni to len poznovu (plán). Rizn. 65. Vz Útek (zde).
Osnovník, a, m. = *tkadlec.* Tk. M. r. 185.
Osoba. Abych na tom sněmu o-bú byl (osobně). Arch. XX. 181.
Osobitnosť, i, f. O. nářečí. Rozp. fil. 113.
Osobný. Dívka o-bná (singularis, zvláštní). Hod. Žalm. 147.
Oson, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 503.
Osotriazol, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 60.
Osouch, u, m. = *okorek.* Dšk. Km. 40.
Osoušeti. Slodkym dřevem o. (karabáčovati). Slez. Vyhl. II. 48.
Osovně = *osobně, zvláště,* zastar. Pel. XIII.
Ospice = jalové, větrné, ovčí či plané neštovice, drobnice, vodánky, varicellae, Windpocken. Ktt.
Ospový. O. kleště ranhojičské, Kornzange. Ktt.
Osrblianka, y, f. = *potok* na Zvolensku na Slov. Sb. sl.
Osrdečník, u, m., pericardium. Ott. XVIII. 921. Vz Osrdec.
Osrstěný, behaart. O. medvědí kůže. Nár. list. 26./1. 1901.
Ostační = *ostatní.* O. peníze. Z manualu arch. rožm. č. 88. Wtr. Není-li omylem m. ostatečný. Mš.
Ostadnúti se čeho. O-dni se pýchy. Výb. I. 954. 31. Asi chybně m.: ostavuj. Mš.
Ostarožitný. O né lidi s sebú míti. Arch. XX. 168.
Ostatní, = *poslední.* O. kocur, co se myši boji. Slez. Vlasť. I. 222.
Osteček, čku, m. Co o., to hroteček (mléka); co majiček, to židliček. Slez. Vlasť. I. 216.
Osten Jan, vlastně: Ohrenstein, spis., nar. 1871. Vz Ohrenstein.
Osteoplastický. O. trepanace lebky. Nár. list. 1905. 16. 3.
Ostierati, sternere. Po stěnách ostierají a okrašlují. Pat. Jer. 136. 16
Ostnokožci. Vz Ott. XVIII. 934.
Ostojce, e, m. = *kdo nepříteli ostojí, vítěz.* Baw.
Ostr, a, o, vz Ostrý.
Ostrabení, n. = *osmělení.* Baw. Ar. v. 2519.
Ostřáhati, vz Ostříhati, Ostříci. Um. roud. 2465.
Ostřapčený. O. páska. Jrsk. XIII. 3. 57.
Ostřapčiti co. Vz předcház. Ostřapčený.
Ostravický Č. = Ant. Hüttler.
Ostravský Č., básník.
Ostraž, e, m. Nestor, ostraž Achajských (ochrana). Msn. II. 132.
Ostraženie, n., custodium. Ev. olom. 64. 127.
Ostraženství, n. V o. jich otplata mnohá, in custodiendis illis (juribus). Ž.
Ostražnomyslný. Msn. Od. 138.
Ostrčil *Jos.*, lék. a spis., 1843.—1897. Vz Ott. XVIII 940. — **O.** *Ant.* dr, spis., assistent. — O. *O.*, hud. sklad. Sr. Zl. Pr. XXII. 132.
Ostré, acies. Bieše se přitupilo o. radlic. Ol. 1. Reg. 13. 21. (List. fil. XIII. 393).
Ostrev, hora v Tatrách. Kál. Slov. 47.
Ostří, n. Visí to na o. břitvy. Škod. II². 193.
Ostříci se čemu = *uvarovati se čeho.* Nevěře se o. Baw J. v. 1366., E 3238.
Ostřidlo, a, n. O. v cihle = křemenitý písek, šamot, tuha, moučka z pálené hlíny, uhlí, kok, rašelina atd. Vz KP. IX. 77.
Ostřieti se, succingere. — **čím:** sukní. Ev. olom. 203. 92.

Ostříhaný jak. Ostribaný vedl'a rajnice (špatně). Rizn. 174.
Ostříknouti koho. Víno ho o-klo. Frant. 53. 15.
Ostřiny = *ostružiny*. Čes. l. XII. 149.
Ostřízlivěti, ěl, ění. — čím. O-věl mrzutým hlasem své ženy (stal se střízlivým). Zvon IV. 7.
Ostřižko, a, m., tonsor. Rozk. P. 2505.
Ostro = *loupež*. Na ostro trhnout = *násilím loupežiti*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141. — **O.,** vrch u Ružomberka. Sbor. čes. 280.
Ostrobodý. O bolesť, meč, šíp, Msn. Il. 300., 200., 62., rožeň. Škd. Od. 45.
Ostrodechý Zefyros. Škd. Od.
Ostroduvný Zephyr. Msn. Od. 34.
Ostroh, u, m. = *ostraž*. Aias, o. Achajských. Msn. Il. 122.
Ostrohled, a, m, = Hermes. Msn. Od. 103.
Ostrohvizd, a, m. = *kuvik*. Msn. Il. 257.
Ostrojeký Zefyros. Škd. Od. 200.
Ostrokonečný oštěp. Msn. Il. 241., 279., Od. 12. Sr. Ostrokončitý.
Ostrokový. O. meč, Škd. Od. 161., ratiště. 5.
Ostrokutý oštěp. Msn. Il. 295., 373.
Ostroň, ě, m., vrch v Gemersku na Slov. Sb. sl. 1901. 165.
Ostropes, *ostropestřec*, silybum, rostl. Vz Ott. XXIII. 179.
Ostropokárný. O. slova. Msn. Od. 71.
Ostropsie, e, f., grossula (inter herbas ignotas). Rozk. P. 767. Sr. Ostropes.
Ostrořehotný kůň. Msn. Il. 95., 418.
Ostrosluch, a, m. O. všeho slyšal. Slov. sbor. 1900. 143.
Ostrosvištný fiják. Msn. Il. 89.
Ostrosvižný vítr. Msn. Hym. 4.
Ostroun obecný, žralok. Ott. XXIII. 812.
Ostrovec, vce, m. = *ostrůvek*. 1512. Arch. XIX. 113.
Ostrovidnosť, i, f. Přisleplá o. Slád. Cor. 51.
Ostrovidý orel. Msn. Hym. 29.
Ostrožka, y, f., vrch na Zvolensku na Slov. Sb. sl. 1902. 53.
Ostrožna, y, f. = *kosť patní*, Fersenbein, os calcareum. Sr. Ostrožnice.
Ostrožnická ulice v Praze, nyní Platnéřská ul. Dolen. Pr. 359.
Ostruháček, čka, m., thecla, motýl. Vz Ott. XVIII. 954.
Ostruhokřídlý. O. husa. Emin. 300.
Ostruhovitý. O. noha, pes calcaneus, der Hackenfuss. Ktt.
Ostrusek, sku, m. O-sky měděné. Arch. XIX. 210.
Ostružek, žku, m. = *ostružka, ostruha*. O. slanin. Rhas. E. 23.
Ostružna, y, f., saliunca. Rostl. drk. 181[a]. 1.
Ostrvec, vce, m., aluxa. Rozk. P. 1828.
Ostrví, n. Vz Ostrev.
Ostrý. Ostrá hora u Vsetína. Vck. Vset. 219.
Ostudeniti se. Čas se o-nil. Jrsk. XXVII. 376.
Ostuditel, e, m, procax. Mam. V. 32[a].
Ostúpiti, vz Ostoupiti.

Osudnice, e, f. Mocná o. = *osud*. Msn Od. 266.
Osudovosť, i, f. Krutá o. Zvon IV. 290.
Osúch, u, m. = *placka z pšeničné mouky bez másla*. Val. Čes. l. XI. 94.
Osušelý. O. střecha (oschlá). Tbz. V. I. 265.
Osušovač, e, m. Pouzdro na o-če, Tupferbüchse. Ktt. O. (papír) Jeřb. 72.
Osušovačky, pl., f. = kleště na osušovače. Tupferzange. Ktt.
Osutina, y, f. O. maloskvrnná, kleinfleckiges Exanthem, o. neštoviční, Variolaausschlag, příjičná o. sliznice vředovitá, ulceröses Schleimhautsyphilid, o. příjičná, sliznice červenooděrková, erythematöses, erosives Schleimhautsyphilid, o. příjičná pupencovitě plazivá, papuloserpiginöses Syphilid, třetidobé příjičné o-ny sliznice, tertiäre Syphilide der Schleimhaut, o. řídká, porůzná, spärliches Exanthem, o. slizniční, Schleimhautexanthem, o. spálová, Scharlachexanthem, o. velkoskvrnná, grossfleckiges Exanthem, o. zarděnková, Röthelnexanthem, o. balsamová, exanthema balsamicum, potničková, Frieselausschlag, milliaria crystallina. Ktt.
Osúžeti (osúzati), examinare. Vz Mš. Slov.
Osvědčený v čem. Ministr v tom oboru o. Pokr. 1886. č. 9.
Osvědomělý úmysl. Ráj[a]. 407.
Osvětitédlnice, e, f. O. všeho světa. Modl. 149[a].
Osvětlování, n. O. měst. Vz Ott. XVIII. 957,
Osvětnúti, illucescere, *rozedníti se*. Výb. I. 1176. 9. (List. fil. XI 265.).
Osvětozářný Helios. Msn. Od. 147.
Osvěžný, erfrischend. O. lék. Šnajd. Int. l. 62.
Osvěžovadlo, a, n. O-dla, refrigerantia. Ktt.
Osvícenství, n. Kriticismus a o. Dobrovského. Lit. I. 747., Mtc. 1903. 167.
Osvobozenkyně, ě, f. = *žena osvobozená*. Tbz. V. 9. 79.
Osyka. Vz Ott. XVIII. 913.
Osykovník, a, m., saperda, *brouk*. Vz Ott. XVIII. 959.
Osypánie, n. O Přemyslovu o. (smrti) Dal. C. M. (nadpis k. 16.).
Osypky, morbilli. Vz Ott. XVIII. 959.
Osypný, *osepný*, coagitatus. Ev. olom. 118. 127.
-oš příp.: hastroš, mrskoš, Antoš. Vz Dšk. Km. 50.
Ošálený. Chodí jak o. (vrtoblavý). Val. Čes. l. XII. 180.
Ošatkář, e, m. = kdo dělá ošatky. Čes. l. XI. 370.
Ošavlený = *šavlí opatřený*, Hlk. X. 230.
Oščádano někoho vítati = *ostýchavě*. Val. Čes. l. XI. 483.
Oščepek, pku, m. = část dřeva, deščky z kterého se světidla strúhala a z kterého se už žádné světidlo strúhati nedá. Val. Čes. l. XII. 45.
Oščepový = *oštěpový*. O. rána. Dal.
Oščeřit se = *ošklíbati se*. Hoch. 20. Sr. Oščeřovať se.
Oščiep, vz Oštěp.

Ošed (osed?), bitonia. Rostl. D. 62ª.
Ošemetný jako had. Tbz. V. 6. 17.
Ošemetnota, y, f. = *ošemetnost.* Děsná o. Msn. Od. 172.
Ošetřba, y, f. = *ošetřování.* Msn. Od. 358.
Ošidně někomu něco podstrčiti. Hl. nár. 6./6. 1886.
Ošiedlé, n., lacuna. Mam. A. 28ª. Sr. Ožiedlé.
Ošker. Svým (statkem) můžeš vlásti, neboje se v tom otcova o-ru. Zrc. marn. (Mus.).
Ošklubati koho jak: až do kůže. 1618. Hrubý. 228.
Oškobrh, vrch u Poděbrad. Jrsk. Pov. 343.
Oškomrdělý = *ošmrdělý, ošmrda, hubený.* O. liška (mutilenta vulpes) do hojné špižierny vešla. Čtver. rkp. dle Hanky 26. (Mš.). Sr. Oškomrděti.
Oškrabkovitý průjem (obsahuje hojnosť odlouplých cárů změněné sliznice střevní). Ott. XX. 832ᵇ.
Oškrabovač, e, m. = *škrabadlo.* Ktt.
Oškřec, fetus. Rozk. P. 1108.
Oškřečeni, n., inclamor. Rozk. P. 1339.
Oškrouknouti se na koho = *utrhnouti se.* Rais. Lep. 304.
Oškudnúti. Viz, aby neoškudl té svátosti. Št. (Rozb. I. 199.).
Ošlebodzit koho = *osvoboditi.* Spiš. na Slov. Sbor. slov. 1901. 86.
Ošlehati, *ošlehovati* **co.** Déšť domy o-val. Jrsk. XXIX. 147.
Ošmelc, vz Osmelc.
Ošmukovati co = *okrášliti.* 1562. Zvon II. 591.
Ošoplstaný = *otřelý, odřený.* Val. Čas. I. XI. 378.
Ošťádal Jos., prof. a spis., nar. 1839. Vz Ott. XVIII. 960.
Ošťárať se = *optati se.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.
Ošťastiti koho čím. Slov. Sbor. čes. 243.
Oštěkati koho = *láním potupiti.* Sbor. čes. 237., Nár. list. 1902., č. 226., Slád. Rich. 8.
Oštěp, pilum. Vz Ott. XIX. 747ᵇ.
Oštěpek, vz Oščepek.
Oštěpky. Kál. Slov. 39. Sr. Oštěpek v II. 436., VII. 147.
Oštěpník, a, m. = *kdo metá oštěpem.* Msn. II. 34., 280.
Oštěpobojce, e, m. = *bojovník oštěpem.* Škod, II². 55., 67., 106.
Oštěpoborce, e, m. Msn. II. 120. Sr. Oštěpolomec.
Oštěpoborství, n. O-stvím slynouti. Msn. II. 124., 279.
Oštěpochovna, y, f. = *místnosť, kde uloženy byly oštěpy.* Škd. Od. 5.
Oštěpomávný rek. Msn. II. 261.
Oštěpomet, u, m. = metání oštěpem. Msn. II. 429., Škd. Od. 115.
Oštěpometný lid. Msn. II. 23.
Oštěpometství, n. Znalec o. Msn. II. 272.
Oštěposlavný Idomeneus. Škd. II². 42.
Oštěra, y, f Je mu na o-ru (obtíž). Val. Čes. l. XII. 421.
Oštěrovať sa s kým = *truditi se* a p. Val. Čes. l. XII. 131.
Oštídavý. O. záhlaví (článku novinářského). Nár. list. 1902. č. 78. odp.
Oštiepka, y, f. Slov. Sbor. čes. 102. Sr. Oštěpka v Dod. Ze sýra hotoviti parenice, o-ky (jídlo). Sb. sl. 1902. 36.
Oštikaný. Osekaná, o-ná oběť. Fel. 14.
Ošumělec, lce, m = *ošumělý člověk.* Čít. I. Pov. 77., Tbz. V. 1. 364.
Ošuntělý, abgenützt. O. tobolka, Vrch. N. střepy 52., vtip. Us.
Ošustování, n., vz Šoustačka.
Ošvihat co, koho, flagellare. Gl. řeh. Ben. 210.
-ot příp.: práskot, praskot. Vz Děk. Km. 20.
Ot, a, m. = *otec.* Sr.: H. Jir. Slov. pr. I. 71. — Dobrovského Slovanka. — Brandl. Obrana. 21. — J. Jir. v Mus. 1878. 146. — Komenský. 1886. 498. — Geitler v Obzoru brn. 1879. 350. — Mus. 1859. 333., 1860. 59. — Bartoš v Osvětě 1879. 533. — Gebaurův Výklad un. čt. 1877. 18. — Jir. Prove 281. — Arch. X. 534.? — L. Píč v Archaeol. pam. XIV. 1887. 110. (Mš). Kott. Slov. II. 437. **Ot** = *otec, πατήρ.* Msn. Od. 137., 209.
-ota příp.: mdlota, suchota atd. Vz Děk. Km. 20.
Otáčecí. O. věže obrněné. Vz Ott. XVIII. 961.
Otáhal Ant., spis. a básn., nar. 1864. Vyhl. I. 89.
Otakárek, rka, m., *motýl.* Vz Ott. XVIII. 962.
Otálivý přítel. Jakb. Mar. 30.
Otaviti se jak. Udříti chlapu (sedláku) sádla, otaví sa (zotaví se) chlap jako lípa. Rokyc. Post. 293ª.
Otazatedlný. O-ná sú ta slova (lze se domáhati jich smyslu). Kar. 51.
Otázkový. O. síť (mnoho otázek). Čch. I. Pov. 175.
Otběžné, ého, n. Vz Odběžný.
Otbíjeti, vz Odbíjeti.
Otbýti, vz Odbyti.
Otcebijství, n. Zr. Nov.² 249.
Otcevský = *otcovský.* O. příbytek. Gl. roudn. 70ᵇ. Hřebci, jejichž původ se strany otcovské i mateřské dokázati se může m.: po hřebci a kobyle. Věst. XII. 97. (Brt.).
Otcevý = *otcovský.* O-ho královstvie neuzříš. Alx. p. P. 114. (Mš.).
Otcezabitel, e, m., parricida. Ev. olom. 93. 201.
Otcohúbce, e, m. Mat. Lyr. 1ª sl. 2.
Otcový v II. 441. polož před: Otcův.
Otčec, ulcus (inter nomina personarum). Rozk. P. 1183.
Otčenáš, *tanec.* Vz Brt. P. n. 841., Čes. l. XI. 144.
Otčina, y, f. Nad o-nu rodnou pranic sladšího není. Msn. Od. 127. Sr. Vlasť.
Otčiniti, vz Odčiniti.
Otdáliti, vz Oddáliti.
Otdati, vz Oddati. Za právo někomu něco o. Dal. Ff. 27. 4.
Otdělati, vz Oddělati. Pror. Ol. 16ª. 1. Isa. 10. 13.
Otděliti, vz Odděliti.
Otdiel, vz Oddíl.

Otdílný = *oddílný*, kdo má svůj zvláštní díl nejsa ve spolku. Ukážu, že toho otdílen nejsem. Půh. Ol. III. 453. (1437.).

Otdojený, vz Oddojiti. O. u mateře své. Ž. klem. 130. 2.

Otdúti, vz Oddouti. Greg.

Otdvihnúť, vz Oddvihnouti.

Otec. Ve Slez.: ojtec, tatiček, tatulek, tatulinek. Vyhl. II. 334.

Otedřieti, vz Odedrati, Oddrati, Odříti.

Otehnati, vz Odehnati.

Otejdenie, n. = odejití, abeundi gratia. Pat. Jer. 118. 28. O. od města. Mill. 92.

Otělesiti, il, en, ení. — co (těla zbaviti). Krum. 14a.

Otemknúti, vz Odemknouti.

Otemperovati co: síru (dle jistého návodu páliti). Zach. Test. 43., 152. Sr. Temperovati.

Otemřieti, vz Odemříti.

Oten. Vz Mus. 1878. 146., 1860. 59., 1859. 381. — Gb. Pouč. 35. — Vašek. Filolog. důkazy 41. — J. Píč v Nár. list. 1886. č. 361. Příloh. — Mš.

Oteplovač, e, m. O. kvasný, kvašením, Gährungsthermophor. Ktt.

Otepřieti, vz Odepříti.

Otevřilý. O. rána. Št. Vz Otevřelý.

Otevstati, vz Odevstati.

Otevzdati, vz Odevzdati.

Otevzkázati, vz Odevzkázati.

Otezvati, vz Odevzdati. Ž. gloss. 102. 25.

Othliviti, vz Odhliviti. Mam. A. 20b.

Othoniti, vz Odehnati. Mam. F. 85a. 2.

Othraditi, vz Odhraditi. Pel. XIV.

Othrnouti, vz Odhrnouti. Ž. pod. 65. 20.

Othroziti, vz Odhroziti.

Otchoditi, vz Odjíti.

Otchodné, ého, n., vz Odchodné.

Otchodný, vz Odchodný.

Otchovati, vz Odchovati.

Otieci, otahu (odtáhnu), cingo. Lakomstvo i (s) starým mladne, ktož otieci neotme se jemu. Št. V. 64. (Vrf. 132. 26.—28.). Vz Otéci.

Otiskovací obrázky. Ott. XVIII. 967.

Otjetí, n., vz Odjetí, 2. O. děvojstva. Rožm. 183.

Otjímati, vz Odjímati.

Otjíti, vz Odjíti, odejmu.

Otka, y. f. = *sirka*. Všemyslice. Kub. List. fil. 1902. 250.

Otkad, vz Odkud.

Otkavad, vz Odkavad.

Otklad, vz Odklad.

Otkovad = odkud, unde. O. si ty? Paš. drk. 165a.

Otkrmiti, vz Odkrmiti.

Otkvísti, vz Odkvésti. Ž. wit. 102. 15.

Otlehčiti, vz Odlehčiti.

Otloukání. Říkání při o. píšťal. Vz Vyhl. II. 278. nn.

Otložiti, vz Odložiti.

Otlúditi, vz Odlouditi.

Otman Kar., kněz a spis., 1822—1898. Vz Ott. XVIII. 968.

Otměna, vz Odměna.

Otmlúvati, vz Odmlouvati.

Otmodliti, vz Odmodliti.

Otmrť, vz Odmrť.

Otnáč, *ryba*. Bhm. Lex. 62.

Otnésti, vz Odnésti.

Otnoha, vz Odnoha; propes. Rozk. P. 1643., R. 88.

Otnož, *otnoží*, vz Odnož.

Otný. O. půda. Msn. Od. 357. Vz Oten.

O to, *vo to* = *jak pak ne*. Chtěl by's it se mnou? Vo to! (o to není, chci-li; chci rád); Cák vo to! Litom. 37.

Otonovad. Ev. ol. 228. (Luc. 16. 37.).

Otonud. Ev. víd. 54. (Jir.).

Otouhnice, otouhy = *dráty u silné kosy*, kterými se rožně přitahují nebo popouštějí. Litom. 64.

Otpadnouti, vz Odpadnouti.

Otpínati, vz Odpínati.

Otpírati, vz Odpírati.

Otplata, vz Odplata.

Otplatek, vz Odplatek.

Otplatiti, vz Odplatiti.

Otpočinúti, vz Odpočinouti.

Otpolní, vz Odpolní.

Otpolu, vz Odpolu.

Otpor, vz Odpor.

Otpornosť, i, f., vz Odpornosť.

Otporný, vz Odporný.

Otpověď vz Odpověď.,

Otpověděti, vz Odpověděti.

Otpraviti co, vz Odpraviti.

Odpřisieci se čeho, vz Odpřisahati.

Otprovoditi, vz Odprovoditi.

Otpustek, vz Odpustek.

Otpustiti, vz Odpustiti.

Otpuščenie, vz Odpuštění. Pel. XIV.

Otrada, y, f. Idů tam beze všie o-dy (aniž jim kdo odrazoval). Baw. Arn. 2818. Vz Odrada.

Otřapčený = *třapcem opatřený*. O. čepice. Čch. I. Pov. 113.

Otřas, u, m. O. země. Kká. Sion I. 233.

Otrava, vz Ott. XVIII. 970. O. = choroba vzniklá působením jedu, toxonosis, intoxicatio; o. jíchou, septicaemia, Jauchintoxication, kyselinou sírovou, sulphoxysmus, Schwefelsäurevergiftung, olovem. saturnismus (prudká, acutus, vleklá, chronicus), sirovodíkem, hydrothionaemia, Schwefelwasserstoffgasvergiftung. Ktt.

Otraziti, vz Odraziti.

Otřesení mozku. Vz Ott. XVIII. 971.

Otřesutý. O. tacle = s visutými třásněmi. Wtr. Str. 26.

Otrhaný jak: jako lípa na Filippa. Sb. sl. 1902. 64.

Otřípjať sa. Kera ovce sa otřípá, je zdravá. Val. Čes. l. XII. 273. Sr. Otřípati.

Otřísti, otřasu. Vz Otřásti.

Otřiš, crapus (inter herbas ignotas). Rozk. P. 753.

Otroby. Sypaly se mu slova jako o-by z pytla. Rizn. 176. Sr. Otruby.

Otroce, poplatek v XIII. stol. Fried. 14. C.

Otroctví, n. vz Ott. XVIII. 972.

Otročina, y, f. = *robota*. Jíti na o-nu. Čes. l. XIV. 77.

Otrosky = *strusky* (kovářské). Sbor. slov. VII. 116.

Otrpení, Bóh mu dal o. snu smrti. Chč. ol. (Výb. II. 613. 31.)
Otrubovina, y, f., pityriasis. Ott. XIX Vz Otrubovitosť (násl.).
Otrubovitosť, i, f., pityriasis. Vz předcház. Otrubovina. Červená o. Hebrova, p. rubra Hebrae, o. pestrobarevná, p. versicolor, o. růžová (červeně skvrnitá), p. rosea. Ktt.
Otruby. Ty by's měl býti tichý jako myš v o-bách. Zvon IV. 8.
Otrucovati, conturbare. Mam. F. 86b. 1.
Otruch, u, m., Fliegenstein. Schulz 21?.
Otrúnek, nku, m. = strana cesty ve vinohradech. Bdl. Gl. 195. Sr. Odrúnek, Runa.
Otrúti, vz Otrouti. **O.** = *otráviti*. Mor. Sš. P. 169.
Otsaditi, vz Odsaditi.
Otslúžiti, vz Odsloužiti.
Otstáti, vz Odstáti.
Odstúpiti, vz Odstoupiti.
Otsúditi, vz Odsouditi.
Otsúzení, vz Odsouzení.
Otsvědčiti, vz Odsvědčiti.
Ott Emil Dr., prof. a spis., nar. 1845. Vz Ott. XVIII. 978.
Ottáhnouti, vz Odtáhnouti.
Ottavad, vz Odtavad.
Otteď, extunc, z toho času. Ž. klem. 92. 2.
Ottisknúti, vz Odtisknouti
Ottiščeti, vz Odtiskati.
Otto Jan, nakl. a knihtiskař, nar. 1841 Vz Ott. XVIII. 989.
Ottomnosť, vz Odtomnosť.
Ottomný, vz Odtomný.
Ottrhnúti, vz Odtrhnouti.
Ottucha, vz Odtucha. Mill. 29.
Ottušiti, vz Odtušiti.
Otůček, jm. lesa u Věrovan. Arch. XX. 314.
Otúmrl, i, f. Což se té o-li dotýče. Z archivu praž. Wtr. Nemá-li býti: Otúmrť.
Otúmrť, i, f., vz Odúmrť.
Otúmrtní, vz Odúmrtní.
Otundati = *odundati*. Frant. 9 48.
Otupělec, lce, m. = *člověk otupělý*. Tbz. V. 1. 259.
Otupiti co = *zapomenouti*. Zas sem to votupila. Litom. 56.
Otvaditi, vz Odvaditi.
Otvadní, vz Odvadní.
Otváleti, vz Odvaliti.
Otvářeti, aperire, vz Otvírati, Otevříti. — **co komu**. O. komu písmo. Ž. kap. 144. 16. Otvářiš ty ruku. Ib. č. 144. 16.
Otvárka (!), y, f. = *podobizna*. Pohl. Nejalo se.
Otvázati, vz Odvázati.
Otvečeřeti, vz Odvečeřeti.
Otvěrač, e, m. Škd. F. 15.
Otvésti, vz Odvésti.
Otvet, vz Odvet. Rozk. P. 2395.
Otvětiti, vz Odvětiti.
Otvinúti, vz Odvinouti.
Otvlač. V neotvlači = bez odkladu. Kat. 600. (List. fil. 1882. 324). Sr. Otvlaka.
Otvláčiti, vz Odvléci.
Otvlaka, y, f., mora, dilatio, *odklad*. Jich těla bez o-ky vezmúc metali u mlaky. Kat. 31. 48.
Otvlažiti, vz Odvlažiti.
Otvlek. Kat. 3490. Jiní: Oblek. Bez oblek Sr. Otvlaka, mora. Mš.
Otvoditi, vz Odvésti.
Otvolati, vz Odvolati.
Otvor hrudníkový, Thoraxappertur. Ktt.
Otvořovati, vz Otvořiti.
Otvrata, y, f. Chceš bez o-ty svú vlažnosť na suché dáti. Um. roud. 408.
Otvřený = *otevřený*. Hrdlo jich jest hrob o-ný. Št. Mus. 75b. (Mš.).
Otvrhnúti, vz Odvrhnouti.
Otvržený, vz Odvržený.
Otvykati, vz Odvykati.
Otylosť, i, f. = *tučnivka*, polypionia, adipositas, lipomatosis universalis, Fettsucht. Ktt.
Otzovu, odzovovati, vz Odzývati.
Otžehrati, vz Odžehrati.
Otženiti, vz Odženiti.
Otžiti, vz Odžiti.
Otživiti, vz Odživiti. *O. koho* = *opět živa učiniti*, vivificare. Ž. pod. Cant. Ezech. Is. 38. 16. O. hada. Jid. D. 104. Zastar. Pel. XIV.
-ouc m. *-ovic*: Královc vrata, Maškouc louka, mlnářouc zahrada, kovářouc stavení atd. Dšk. Km. 44
-ouce m. *-ovice*: Kašouce (Kašovice), Horažďouce (Horažďovice), Buďouce (Budějovice). Vz Dšk. Km. 45.
Oučastonce (!), e, n. = *příčesti*. 1775. Sr. Bílý Obr. 75. Neujalo se.
Oučej, e, m. = zívání pochodící z uhranutí. Č. Dod., Mus. 1888. 451. Sr. Ourčej.
Oučesy, vz Hostec.
Oučinlivý, vz Účinlivý.
Oudní. Zítra časně na o. začneme mlátiti. F. Nečásek. (Krkonš.).
Ouhela, y, f. = ouhel (VII. 155.). List. fil. 1905. 62.
Ouhonek, nka, m. = *nemanželské dítě*. Volyně. Čes. l. XIII. 124.
Ouhořík, a, m., amphiuma (úhoří mlok), pulcovitý mlok. Vz Ott. I. 199.
Ouhorlík, a, m., glareola, brodivý *pták*. Vz Ott. XVIII. 996.
-ouch příp.: capouch, bacouch, lamcouch atd. Vz Dšk. Km. 90.
Oujezcký. O. brána m. oujezdská Dšk. Km. 38.
Oukradem něco činiti (tajně). Kmn.
Oukradkou něco prodávati (tajně). Čes. l. XII. 477.
Ouliza, y, m. Dšk. Km. 8.
-oun příp.: vagoun, baroun, kujoun. Vz Dšk. Km. 17.
-ounký příp.: lehounký, nizounký. Vz Dšk. Km. 33.
Oupor, u, m., prales u Obřízství. Lit. II. 10.
Oupořitý = *zavalitý*. Římov. Kub. List. fil. 1902. 250.
-our příp.: pecour, kaňour, dědour. Vz Dšk. Km. 11.

Ouráčka. Jíti na o-čku = *nadejíti si.* Litom. 50.
Ouředníček Otak., básn. a belletr., nar. 1868. Vz Ott. XVIII. 997.
Ouředničie soud. Arch. XXI. 203.
Ouroď = *úroda.* Msn. Od. 129.
Ourosy, pole u Čáslavic. Čas. mor. mus. III. 138.
-ous příp.: morous, mrkous, kabous. Vz Dšk. Km. 48.
Oustřele, Zažehnávání o-lí. Vz Čes. l. XII. 133.
-ouš příp.: Kotrouš, Vavrouš, Papouš, Venouš. Vz Dšk. Km. 50.
-oušek příp.: Viloušek, Maroušek, Nanoušek, panoušek. Vz Dšk. Km. 39.
-out příp.: klancout, machout. Vz Dšk. Km. 22.
Outek, tku, m., vz Útek (zde).
Outěnky, vz Útěnky.
Outinka, y, f., zdrobn. *Útek.* Dšk. Km. 33.
Outloň, ě, m., vz Útloň.
Outrata, y, f. = *hospoda, krčma.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.
Outratská, é, f. = *hospodská.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.
Outratský, ého, m. = *hospodský.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.
Ouvertura. Vz Ott. XVIII. 998.
Ouvykati = *bědovati.* Volyně. Čes. l. XIII. 124.
-ov. Strč. jména místní ukončená příponou -ov. Vz Progr. realky v Hradci Králové za r. 1883.
Ovad, a, m., vz Ott. XVIII. 999.
Oval, u, m. = *veliký kus.* Dajte mi o. koláča, nech mi žalúdok roztláča. Rizn. 177.
Ovál, u. m., z lat. ovum (vejce) = *vejčitý* čili ovální tvar, vejčitá čára, křivka. Vz Ott. XVIII. 999.
Ovalbumin, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 505.
Oválníkový. O. nůžky. Vz Kružní.
Ovazek, zku, m. = *svůra,* jíž se spojuje cep s čepovkou. Želez. Brod. Čes. l. XIII. 29.
Ovce. Vz Ott. XVIII. 1001. Popěvek o ovci: Běžela ovečka vzhůru do kopečka, a baranek za ňum s olejovum baňum. Slez. Vyhl. II. 268. — **O.** = *soukenník.* V zloděj. mluvě. Sr. Chlupař.
Ovčáctví, n., vz Ott. XVIII. 1004.
Ovčačky, pole u Hor. Újezda. Čas. mor. mus. III. 138.
Ovčín. Jeho zařízení vz v KP. IX. 399.
Ovčúr, a, m. = *ovčíř,* titirus. Rozk. P. 486., R. 67.
-ovec příp.: hladovec, švánovec atd. Vz Dšk. Km. 42.
Ovečník, u, m. = *ovčín,* ovile. Ev. ol. 276., 116.
Ovej! Stůně na ‚ovej', a bolí ho ‚co pak'? = nic mu není. Kšť. Lid. 12.
Ovelíčiti, magnificare. Ž. kap. č. 125. 3.
Ověření, n. = legalisace.
Oves. Vz Ott. XVIII. 1004. Hraje mu v břiše o. (o bujném). Val. Čes. l. XI. 95 Spasený o., vz Popravky.
Ovesník, a, m. = *prodavač ovsa.* Tk. M. r. 185.
Ovesný. O. slavnosť (svěcení ovsa). Vz Sonk. 1903. 24.
Ověšadlo, a, n. Krumplované o. (na koně). Kká. Sion. I. 237.
Ovětřiti co: železa k lapání škodné zvěři = natříti vnadou, aby železo nebylo cítiti. Ott. XVIII. 1009.
-oví příp.: cukroví, provazoví, břitoví. Dšk. Km. 25.
-ovic: Královic, Kovářovic atd. Kovářovic koště, jímž metou u Kovářů; Kovářovo pivo náleží jen Kovářovi a ne všem u Kovářů. V příponě *-ovic* tají se vždy plurální význam či vztah ke všem členům rodiny. Místo *-ovic* bývá: *-oic, -ojic, -ojc, -uje, -úç, -oc, -ec* (vz tyto příp.). Dšk. Km. 42.
-ovice příp.: Budějovice, Hořovice, Horažďovice atd. Vz Dšk. Km. 45. Místo *-ovice* bývá: *-ojice, -ojce, -ouce, -ice.* Vz tyto přípony.
Ovidius Naso. Vz Ott. XVIII. 1010.
-ovitý konc., její původ. Vz List. fil. XXVII. 225.
-ovka příp.: stolovka, židovka. Vz Dšk Km. 35.
Ovlada, y, m. = *vůdce.* O. mužstva. Msn. II. 122.
-ovna příp.: sirkovna, šenkovna. Vz Dšk. Km. 18.
-ovný konc., její vznik. Vz List. fil. XXV. 454.
-ovo příp.: domovo. Braňovo atd. Příp. adj. všech rodů m. -ův, -ova, -ovo. Židovo pacholek, děvečka, pole. Dšk. Km. 24, 25.
Ovoce. Vz Ott. XVIII. 1010.
Ovocí, n., slovo nedobré, poněvadž ovoce již jest kollektivum. Mš.
Ovocnickoštěpařský kurs. Nár. list. 1904. 121. 17.
Ovocnictví, n. Vz Ott. XVIII. 1014.
Ovocovka, y, f. = *odvárka,* ve které bývají hrušky plané a křížaly, ale žádné mandle a hrozinky. Dl. Třebová. Čes. l. XI. 154. O. = ovocová polévka. Litom. 21.
Ovocový. O. polévka. Litom. 91. Vz Ovocovka (zde).
Ovoda y, f., = *školka?* Malé deti chodia do ovody. Slov. Czam. Slov. 131.
Ovodnění, n., inundatio. Mam. F. 90ᵃ. 1.
Ovonívati co: fialku. Hlavn. 68. Vz Ovoněti.
Ovršník, u, m. = živótek (šat). Sbor. slov. VII. 113.
-ovský konc. ve spisech Husových. Vz List. fil. XXVI. 449.
-ovstvo, *-ovství* konc., její původ. Vz List. fil. XXVII. 227.
-ový konc. ve spisech Husových. Vz List. fil. XXVII. 230.
Oxalnitroxyl, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 127.
Oxalový. O. kyselina = šťavelová. Vz Ott. XVIII. 1018.
Oxalurie, e, f., z řec. = vylučování většího množství oxalatu vápenatého močí. Ott. XVIII. 1018.
Oxoni-um, a, n., v lučbě. Vot. 196.

Oxyaldehydobenzylalkohol, u, m., v lučbě. Vz Vstak. XI. 11.
Oxyammoniak, u, m., v lučbě. Vz Ott. XVIII. 1020.
Oxyisomáselný. O. kyselina. Vstnk. XII. 46.
Oxypurin, u, m., v lučbě. Vstnk. XI. 131.
Oz = *roz-*: ozvinúť (rozvinouti). Orava. Sb. sl. 1901. 180.
Ozavojovaný. O. tvář. Rais. Lep. 208.
Ozd rozbořiti. Pecku u uozdu vykopali. Arch. XXI. 333.
Ozdmen, folliger. Rozk. P. 2478.
Ozdový. O. pecka (pícka). Arch XXI. 333.
Ozdravělý. Mravně o. Zvon III. 573.
Ozdravlík (!), u, m. = *kdo se pozdravil*. Pohl. Neujalo se.
Ozdravný. Pokrokový a o. směr. Dolen. Pr. 553.
Ozelot, vz Ocelot.
Ozembúch. Sr. Z mbúch.
Ozeznání, n. 1461. Arch. IX. 315.
Ozhřivka, *vozhřivka*, der Rotz. Vz Ott. XVIII. 1023. O., malliasmus, malleus humidus et farciminosus (náhlá, acutus, vleklá, chronicus). Ktt.
Označivosť, i, f., O., a správnosť nových názvů. Masar. v Atheneu I. 146. Sr. Význačnosť.
Označivý, bezeichnend. Ms. Sr. předcház.
Označovač, e, m. O. úderu srdečního, Kardiograph, srdcovzduchový, Kardiopneumograph, tepů, Sphygmograph. Ktt.
Oznamitlivý (!) O. způsob = oznamovací, indikativ. 1775. Sr. Bílý Obr. 77. Neujalo se.
Oznatý = *známý*. Byl s nima o-tý. Val. Čes. l. XI. 180., 91, 276.
Oznievati. Krok 1891. 390. Sr. Ozpívati.
Oznobení. Vz Ott. XVIII. 1024.
Oznojený čím. Strana sluncem o-ná Strn. Poh. 86.
Ozokerit, u, m. = *skalní vosk*. Vz Ott. XVIII. 1024.
Ozon, u, m., vz Ott. XVIII. 1024.
Ozora, y, f. = *ostuda*; *ostudná žena*. Val. Čes. l. XII. 387. Sr. Oštěra.
Ozpívati. Rač zpívati a myť budem ozpievati. Drk. dram. 66. Prk. v Kroku 1891. 390. myslí na oznievati, ozvienati.
Ozrcadliti, abspiegeln. — co. Jeř. Rom básn. 362.
Ozub, u, m. Šroubový o. u podkov. Ott. XIX. 1011.
Ozubcovaný hrot šípu. Emin 86.
Ozubený. O-ní ptáci, odontornithes. Vz Ott. XVIII. 635.
Ozubice, e, f., periost um dentis, jemná, vazivová, blanka zubu. Vz Ott. XVIII. 1025. Zánět o-ce kořenné, periodontitis, Zahnwurzehautentzündung. Ktt.
Ozvěna. Vz Ott. XVIII. 1025. Strh. Akust. 234. O. náleží ke skalním duchům, posmívá se lidem. Vz Kšť. Poh. 133.
Ozvěnný zpěv, Msn. Hym. 65., vrch. Slád. Třík. 31.
Ozvučiti co. Jazyk, který vlastní matka o-la (zvučným, milým učinila). Jrsk. XX. 2. 250.
Ozvučněti, ěl, ění = *zvučným se státi*. Slovo o-lo. Hlavn. 20., 67.
Ozvučník, u, m., resonator. Vz Ott. XVIII. 1025, Strh. Akust. 399.
Ozvuk. Vz Ott. XVIII. 1026.
Ožahlena (?), y, f. Moja ženo, o-no! Brt. P. n. 498.
Ožalovati koho před kým. O val jest před námi Matěje. NB. č. 292.
Ožebračený = *ochuzený*; *zmrzačený*. Val. Čes l XIV. 151. Sr. Žebráček.
Ožebračilosť, i, f. Hlk. X. 337.
Ožehavosť, i, f. O. situace. N. list. 1902. č. 5. 4.
Oženatý = *ženatý*. Vých. Čech. Jrsk. XXV. 278.
Oženilec, lce, m = *člověk oženilý, ženatý*. Sá. XVII. 213.
Oženiti se. Jak sa člověk ožení, nastane mu soužení, přestane mu do hospody chodění. Val. Česk. l. XI. 324. Když jsem byl pacholkem, na mně stála rosa, jak sem se oženil, kapka visí z nosa. Slez. Vyhl. II, 66.
Oživitel, e, m. O. české opery. Vin. I. 239.
Ožralec, lce, m. Sr. Ožgera, Opilec.
Ožriedlo, a, n. = *otvor*, ostium. O hrobu. ČE Han. 39.
Ožvantať sa = *opiti se*. Val. Čes. l. XI. 94., 378., XIII. 210.

P.

P. Vz Ott. XIX. 1. — Nevěsta musí míti pět *p*: pobožné srce, pracovité ruce, pěknú bílú tvář, peněžitú zář, panenský vínek. Čes. l. XI. 226.
Pabělokrevnosť, i, f., pseudol ucacmia. Vz Ott. XX. 908.
Pablánitý zánět jícnu (vláknatý), oesophagitis fibrinosa (crouposa); p. (záškrtový) zánět průdušek, bronchitis crouposa, Bronchialcroup. Ktt.
Pableskovati kde. V pozadí p-kuje kus vesnického karakteru. Zvon IV. 211.
Pabučí, n. = *pavučina*. Dšk. Km. 6.
Pabučina, y, f. = *mříže*. V zlodějské mluvě. Sr. Krems.
Pabůza, y, f. Ukrojil si chleba pod pabůzu (velký kus). Zliv. Kub. List. fil. 1902. 250.
Pabuzda, y, f. = *paveza*. Dšk. Km. 22
Pacák B dr., dr., adv., politik a spis. Vz Ott. XIX. 4.

Paclt Čeněk, cestovatel, 1815.—1887. Vz Ott. XIX. 7.
Pacolt Jiří, prof. a spis., nar. 1834. Vz Ott. XIX. 7.
Pacovina, y, f. = *hlína promíchaná plevami.* U zděných statků jest omítkou obyčejná malta, u dřevěných p. Slez. Vyhl. II. 310.
Pačátka, vensula. Rozk. R. 98.
Pačesný. P. košile (z hrubého plátna na všední den). Litom. 67.
Pačivový nádor, neuroma spurium. Ktt.
Páčka, y, f., zdrobn. *páka.* Ott. XIX. 903.
Pačlivý, sollicitus. Mam. V. Sr. Pečlivý.
Pačmaga, y, f. = *papuča.* Slov. Czam. Slov. 127.
Pačmelák, a, m. psithyrus, čmelák. Ott. XX. 911.
Pačulový kafr. Vot. 87.
Padací apparat. KP. X. 117. Vz Utápěcí. P. apparát acetylenový. Ib. 129. P. plátno. Vz Ott. XIX. 859.
Padákovitý. P. akacie. Stan. III. 133.
Padati. Jen len taký padá, čo sa nedrží (o daždi a hmle). Sbor. slov. VII. 132. — **proč**: od hladu. Brt. P. n. 777. — **kde**: na skále. Ev. ol. XXX. — P. **před** někým. Mill. 29a. — **P.** = *zrazovati.* P. **nač** = přizuati se nač. V zloděj. mluvě.
Padavý. P. blána koláče plodového. Ott. XIX. 825b.
Padělatel závěti. Kubl. 214.
Padělky, pole u Koutů a j. Čas. mor. mus. III. 138.
Padení, n. Nemá ani do oka p. (co by do oka padlo, co by se za nehet vešlo) Čes. l. XI. 485.
Paděrkovati = *paběrkovati.* Vých. Č. Mus. 1863. 336.
Padesátiřádkový. P. krajky. Vz Krajka.
Padesátní dnové, dies pentecostes. Ev. ol. 65. 129.
Paditi = *padati*, cadere. Mill. 91.
Padlina, y, f. = *jinovatka.* Volyně. Čes. l. XIII. 124.
Padlo = dlouhá a široká kůže, kterou mnozí dokola drželi napjatou a některého svého druha jí do výšky házeli. Vz Čes. l. XII. 153.
Padlý. Na padlé veličiny zanevírají i bohové. Mtc. l. 1897. 4.
Pádnokový. P. dřevce. Msn. Od. 175.
Padołať sa = *choditi po cestě nerovné, dolíkovaté.* Val. Čes. l. XI. 47. — **se kudy**: ...hem. Ib. XII. 420.
Padostroj, e, m. Vz Ott. XIX. 14, Strh. Mech. 309.
Padoucnice, e, f. Vz Ott. XIX. 15. Na Slov.: zráca, zradník, beťah, božec, zlá nevoľa, zlá nemoc, mrcha nemoc, nešťastník, vred, vredisko, psotina, psotník. Czam. Slov. 218.
Padoucniční záchvat malý a velký, epilepsia minor et major; p. závrať, vertigo epileptica; jednostranná obrna, hemiplegia epileptica Ktt.
Padouch. Definice z doby Karla IV.: P. slove, když jest kdo na smrť odsouzen a potom jej té smrti zbaví mocnou rukou, a ožení-li se a děti míti bude, ty děti slují padouši. R. 1519. P. = pro zločin k smrti odsouzený. Zvon II. 611.
Paďour Jan, kanov. a spis., 1783.—1828. Vz Ott. XIX. 16.
Padoušsky vrchnosti něco donésti. Wtr. Min. 100.
Padoušský. Zvon. III. 37. Wtr. Sr. Padouch.
Padoušství, n. Slád. Jan. 96.
Padrhola, y, m. = *člověk chatrně oblečený, neustrojený.* Litom. 50.
Padrchy, *padrny* = *rozcuchané vlasy.* Hracholusky. Kub. List. fil. 1902. 250.
Padrny, vz předcház. Padrchy.
Paduánky, f., druh *slepic.* Nár. list. 1903. č. 136. 9.
Padúšek, ška, m., zdrobn. *padouch.* Zvon IV. 7. Wtr.
Paduška (od padouch), y, f., hostinec ve Vsetíně. Vck. Vset. 181.
Padynka, y, f. = *padanka.* Mor. Mtc. 1902. 433.
Paedagogický slovník, p. literatura. Nár. list. 1903. č. 222. 13.
Paedagogika, y, f. Vz Ott. XIX. 19. nn.
Pagážný děcko = darebo! Přerov. Čes. l. XIII. 279. Sr. Pagáš v II. Přísp. 211, Pakáž.
Pahnest, u, m. = *pasneht.* Opava. Mš. exc.
Pahnosty si stříhati (nehty). Slez. Vlasť. I. 192. Sr. Pahnozt v II. 469.
Pahrdina, y, f. = *špatný hrdina.* Hlk. X. 321.
Pahubný. P. dcera, παῖς αἴδηλος. Msn. II. 98.
Pahýl pupeční, Nabelstumpf. Ktt.
Pahýlonoží, n. peropus. Ktt.
Pahýlopaží, n., perobrachius. Ktt.
Pahýloručí, n., perochirus. Ktt.
Pahýlotělí, n., peromelus. Ktt.
Pahýlovitý. Tbs. V. 9. 203.
Pach, u, m., Bausch. Nechoďte odraní, než s pachy v byritích šarlatních. Bech. — Rozb. I. 184.
Páchati v Rkk. Sr. Jir. v Mus. 1878. 147., Bdl. Obr. LS. 28. — Pal. Děj. I. 1. 189., Jg. v Kroku I. c. 58. — Gb. Výkl. na čt. 9 — Mš.
Pachmayer Jos., spis., nar. 1864. Vz Ott. XIX. 26.
Pachmayerová Marie, spisov.
Páchník, a, m., osmoderma, *brouk.* P. černý, o. eremita. Vz Ott. XVIII. 918., XIX. 27.
Páchnoucí pot, osmidrosis, bromidrosis. Ktt.
Pachole, e, n. = *malý sochor.* Zvon IV. 122.
Páchovský. To je p-ská řeč (nemístná). Wtr. Min. 15.
Pajazzo, vz Bajazzo.
Pajdák, u, m. = *ženský vlněný šátek.* Litom. 68.
Paje = druh *sukna* (strč.). Krok 1888. 271
Páječ, e, m. P. plynu (kulm, kulma ?) KP. X. 120.

Pajedla, pl., n. P. ovcí (místo, kde se ovce napájejí). Msn. II. 239.
Pajedlivý. P. žena aj z anděla čerta spraví. Sbor. slov. VII. 181.
Pájení, n. = *letování*. Vz Ott. XIX. 34.
Pajinačiti = *falšovati*. Mark. Neujalo se.
Pajtata, y, m. = *pantata*. Domžl. Čes. l. XII. 380.
Pajzáci = Pasečáci v Ledečsku (že chodí do panského lesa na dříví). Čes. l. XI. 405.
Paklen, u, m. Vz Ott. XIX. 38.
Pakliditi, reconciliari. Mam. V. Není li to chyba m. pokliditi. Mš.
Paklik = *pakli*, *zdali*. Dšk. Km. 26.
Pakloub, u, m., pseudoarthrosis, falsches Gelenk. Ktt.
Pakobylka, y, f., phasmodea. Vz Ott. XIX. 676.
Pakoní kůže (z pakoně). Holb. I. 243.
Pakosta Vojt., spis., 1846.—1892. Vz Ott. XIX. 38.
Pakostivý, noxius, *škodlivý*. XV. stol. Zahr. 45.
Pákovitý kloub, ginglymus. Ktt.
Pákový. P. nůžky. Ott. XVIII. 511. P lis na výzdobu vzorkovaných cementových dlaždic s různými formami. Nár. list. 1904. 135. 22.
Pakrál, e, m. Zr. Zahr. 58.
Pakrálík, a, m., lagidium. Vz Ott. XIX. 38.
Pakudlanka, y, f., mantispa, hmyz síťokřídlý. Vz Ott. XIX. 39.
Paky = však. Mark. Neujalo se.
Pála = *hlava*. Dostaneš na pálu = nedostaneš nic. Hauer 13.
Palác = *besídka* nad dveřmi ve světnici, odkud se vypravovaly pohádky. Litomyšl. Česk. l. XIII. 253. — **P.** = přihrada u stropu starých světnic, na niž se dávaly kolovrat a jiné věci, někdy tam i spávali. Litom. 61.
Pálací (pudlovací) pec. KP. X. 153., Ott. XX. 961.
Palacinka = ? Slov. Czam. Slov. 127.
Palacký Fr. Vz Ott. XIX. 39 nn., Čad. 122., 125. (134.), Vlč. Lit. II. 2. 38. nn. (hl. 51.) a na str. 42. další zprávy o jeho liter. činnosti, Lit. I. 928., II. 66., 864. Fr. Palackého vlastní životopis. Vyd. Mar. Červinková-Riegrová. 1885. — **P.** *Jan*, dr., prof. a spis., nar. 10./10. 1830. Vz Ott. XIX. 71. mn.
Palačina, y, f. P. tvrdého dřeva. Mtc. 1902. 28.
Paladin, a, m. Hal. 173.
Palaeografie, e, f., z řec. P. = nauka o starých písmech a jejich vývoji. Vz Ott. XIX. 74.
Palaeontologie, e, f., z řec. Vz Ott. XIX. 76.—82. — **P.** rostlinná. Ib. 82.—85.
Palaeotyp, u, m., z řec. = *prvotisk*.
Palalůčkový. Zánět plic p-vý (prosáklivý), pneumonia pseudolobularis. Ott. XIX.
Palanda, vz Moranec v VI. 1024. — **P.** = *vězení*. V zloděj. mluvě. Vz násl. Palanka.
Palang, u, m. = *plot z desek*. Slov. Czam. Slov. 127.
Palanka, y, f. = *vězení*. V zloděj. mluvě. Sr. Palanda, Taufes.
Palankýn. Hedbávný p. (v hradě královském). Čch. I. Pov. 26.
Palanta, y, f. = *podlaha* v stajni z okresaných trámov. Horní Orava. Čes. l. XIV. 223.
Palárik Jan, kněz a spis. slov., 1822. až 1870. Vz Ott. XIX. 87.
Palasek, sku, m. = sceptr, σκῆπτρον. Msn. Od 272.
Palce = *sádlo jadrné z hořejších útrob prasat*. Us. Nár. list. 1901. č. 337. odp. Vz Útěnky.
Paldrian, u, m. Na p-nu kočky rády se válejí. Nár. list. 1902. č. 218. 3.
Palec někomu podmazati (podplatiti ho). Rokyc. Post. 180. Ženatý pod palec (na půl kola). Litom. 73.
Paleč. Štěp. z Palče, vrstevník Husův, spis. Vz Ott. XIX. 90., Mus. 1905. 129.
Paleček Ant., prof. a spis.
Pálené, ého, n. = *kořalka*. Nenie väčšieho blázna, ako p. Rizn. 62.
Pálení, n. P. hliněného zboží. Vz KP. X. 202. nn.
Pálenica, e, f., vrch v Gemersku na Slov. Vz Sb. sl. 1901. 165.
Pálenice, e, f. = *palírna*. 1620. Hrubý. 201.
Pálenkový kotlík. Sbor. slov. 1901. 96.
Palice, e, f. Akú si kto p-cu (hůl) zasadil, takou bude bitý; Rád ho, ako pes palicu (hůl). Rizn. 62., 176. — **P.** na hlazení holubinek (čepců). Vz Čes. l. XI. 169. s obraz. — **P.** = *choroba pyje*, paraphimosis. Ott. XIX. 445. — **P.** *Ant.*, učit. a spis., nar. 1840. Vz Ott. XIX. 105.
Palicokvětý. P. rostliny. Sr. Ott. XXIII. 753.
Palicový. P. rána (holí). Nár. list. 1885. č. 169.
Paličáč, e, m. = *tvrdohlavec*. Dšk. Km. 49. Sr. Paličák.
Paličatka, y, f., cimbex, druh *vos*. Ott. XIX. 739.
Paličkovaný. P. krajky. Vz Krajka, Nár. sbor. VIII. 22.
Palírna, y, f. Má hlavu v palírni (opilec). Slez. Vlasť. I. 237.
Palivo *pevné*: anthracit, briketa, dřevo, koks, rašelina, uhlí; *tekuté*: benzin, líh, olej, petrolej; *plynné*: svítiplyn, plyny z vysokých pecí, generatorní, vodní. Vz Ott. XIX. 108.
Palkovič Jiří, spis., 1763.—1835. Vz Ott. XIX. 110., Vlč. Lit. I. 318., Lit. I. 644., 929., II. 28., 869., Phlď. XI., 93, Bílý Obr. 96.
Palla Hynek, čes. hud., 1837.—1896. Vz Ott. XIX. 110.
Palladi-um, a, n., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 589.
Palladovodík, u, m., v lučbě. Vz Vot. 6.
Pallah, a, m. = černonohá antilopa. Hol. Met. I. 440.
Palma, y, f., rostl. Vz Ott. XIX. 121.
Palmitin, u m. = tuk založený na kyselině palmovité. Ott. XIX. 120.
Palmobarvý. P. víno. Msn. Od. 23.
Palmový. P. cukr, máslo, olej, víno. Vz Ott. XIX. 120.

Paluba, y, f. Hodil to přes p-bu (über's Bord, german.). List. fil. 1902. 171.

Palubníček, čka, m., zdrobn. palubník (plavec). Slad. Třík. 29. Sr. II. 181.

Palubný kout (na palubě). Msn. Od. 45. Vz Palubní VII. 181.

Palúk, u, m., fenila, foenile. Rozk. R. 104. Sr. Palouk.

Památné, ého, n., vz Jir. Prove 234.

Památný. Děj p-ný nad všecky příběhy. Kká. Sion. I. 15.

Pamba = *Bůh* (v dětské řeči ve Slez.). Čes. l. XI. 342.

Pámbíčkův. Pámbíčkovy (pámbelíčkovy) klíčky a lžičky (štírovník a slzičky, rostl.). Č. Třeb. Čes. l. XI. 38.

Pámbu. Dej nám P., dej to P. (říká se o tom, kdo práci stále odkládá). Kšť. Lid. 9.

Paměť. Šije-li někdo sám na sobě, třebas jenom nepatrnou maličkosť, bývá napomínán, aby toho nečinil, sice prý si zašije p. Ale pomůže prý si zcela jednoduše, říká-li při tom stále: Šiju, šiju vlkovi paměť a na sobě šat. Mtc. l. 1897. 65. Už mi do p-ti lezou moli (slábne). Tnz. V. 6. 97 Má p. jako krava (špatnou). Slez. Vlasť. I. 233.

Pamětlivec, vce, m. P. Odyssea. Msn. Od. 28.

Pamětný. Buďte (toho) pamětni (pamětlivi). Zr. Kom. 83. P. praktika, t. j. pomocí písmen alfabety. Zach. Test. 14. P. verše (paměti hodné). 1638. Věst. X. 9.

Pamloda, y, f. = asi *mraky*. Orava. Sb. sl. 1901. 182. Sr. násl. Pamloga.

Pamloga, y, f. = tenká, skoro průzračná chmůra. Sb. sl.

Pamlsalka, y, f. Včelky p-ky. Svět. knih. 420. 47.

Pampeovo světlo. Vz KP. X. 135.

Pán. Inu, inu, velcí páni jedí vždycky až po poledni. Rais. Vlast. 63. S pánem a větrem marný zápas. Jrsk. XXV. 182. Keď páni tancujú, chudoba platí za muziku. S pánmi a cigáňmi maj vždy pokoj. Rizn. 166., 168. Čo pán prosí, to byť musí. Slov. Sbor. čes. 28. Nový p. (vlastník), nové právo. Arch. XX. 112. O čes. pánech vz Arch. XIX. 533. Sr. Mš. Slov., List. fil. 1904. 104.

Paňácovitý. P. roucho. Kká. Sion I. 53.

Paňácový. P. krajky. Vz Krajka.

Panáček, rostl. Vz Mák vlčí (na konci tohoto příspěvku).

Paňátko, a, n. = *mladý* n. *malý pán*. 1592. Hrubý 165.

Pánbínek, nka, m. = *Pámbíček*. Čes. l. XI. 310.

Pánbo = *pán Bůh*. Slov. Čes. l. XI. 102.

Pancéřník, a, m. = *vojín*. Kká. Sion I. 220.

Pancéřný. P. brnění, Msn. II., 54., plát. Ib. 34.

Pancký = *panský*. Dšk. Km. 38.

Panča = *loutka* (dle Káča). Slov. Vzáj. I. 19.

Pančava, y, f., údolí u Zbraslavic. Př. star. VII. 54.

Pandan, u, m., rostl. Vz Ott. XIX. 143.

Pandrava, y, f. = *ponrava*. Slov. Czam. Slov. 212.

Pandva, y, f. = ? Na někoho p-vu uvá zati. Slov. Čes. l. XII. 312.

Panebožechválatvá. Čes. l. XIII. 111.

Panečnice, e, f. P. povětrná (láryně) Mus. 1904. 24.

Pánek Augustin, č. mathem., spis., nar 1843. Vz Ott. XIX. 144.

Panenče, ete, n. = *nebojovný muž*. Mír plodí p-ata. Slád. Cor. 140.

Panenka. Papírová p. = *zlatka*. Strn. Poh 142., Us. — **P.**, rostl. Vz Černuška, Mák vlčí (na konci tohoto příspěvku).

Panenský. P. blána kruhová a pyskovitá hymen annularis et labiiformis. Ktt.

Pánev (v těle) bočitá, krytá, pelvis obtecta, zúžená (souměrně, p. ubique justo minor, šikmo, coxitica, vymknutím posledního obratle bederního, p. spondylolystetica), změkčelá, p. osteomalacica (lomivá, fracturosa, voskově změkčelá); zánět pánve ledvinné, pyelitis uratica. Ktt.

Pánevné, ého, n. = plat z vaření piva 1345. Reg. IV.

Panfobie, e, f, řec. = *lékání-se všeho*. Ott. XVIII. 146.

Pangeometrie, e, f., řec. Vz Ott. XIX. 147.

Pangermanism-us, u, m., z řeč. a lat = *všegermanství*, společenství všech germanských národů. Ott. XIX. 148.

Pangermanství, n. Lit. I. 649. Vz předcházející.

Pangrotář, e, m. Jrsk. XXV. 125.

Paní, f. Hra na paní. Slez. Vz Vybl. II 249. — **P.** v trní, rostl. Vz Černucha (na konci tohoto příspěvku).

Paníček, čka, m. = *panáček, kaplan*. Dšk Km. 35.

Páníček, čka, m. Pro páníčku! Rais Vlast. 52.

Panier, u, m. (panié, fr.) = *tuniková ozdoba dámské sukně*. P. nepřiléhá těsně. Dhnl. exc

Paní-máma. Na Domažl.: pajmáma, pejmáma, dříve i: piňmáma. Kbrl. Džl. 16.

Pánit sa = *dělati pána*. Val. Čes. l. XII 228.

Pank, u, m., ilnum (mezi slovy: rýl, lopata). Rozk. P. 2366.

Pánkati = *státi* (v dětské řeči). Us.

Pankhartice, e, f. Arch. XX. 554.

Pankhartský. P. pokolení. Arch. XX. 554

Pankhartství, n. Arch. XIX. 533., XX. 554.

Pankyterovati = *bankety strojiti a jich užívati*. Lomn.

Panlivosť, i, f. A varuj se od ohně, aby nebyla p. v ohni. Zach. Test. 89.

Panna. Pravila, že ta holka kovářova chodí za pannu a povětří se jí kazí (že pannou není). Zvon III. 147. Pannu krášlí ruža, slovo zadržané muža. Rizn. 64. Vz Děvče. — *Panny lesní* = krásné dívky v bílém nebo zeleném šatě hebounkém se zlatým nebo černým vlasem; *p. vodní* = *vodopanenky*. Vz Kšť. Poh. 122., 198., Čes. l. XIV. 147. — *P. v háji*, rostl. Vz Černucha (na konci tohoto příspěvku). — **P.**, *souhvězdí*. Kdo se zrodí na panně, bude sličný, ale

v dospělém věku slušno mu dbáti, aby nepřišel před časem o věneček. Mtc. l. 1897. 51.

Pannin, a, o. Pannin syn. Dět. Jež. Kruml. 2ª.

Panoček, čka, m. = *panáček, kněz, kaplan.* Slez. Vyhl. II. 335.

Panohy = *strom s dvojitým kmenem.* Val. Čes. l. XII. 46.

Panoptik-um, a, n., z řec. = místnosť se sbírkou všeho, předmětů všeho druhu k názornému vyučování; obyč. = *sbírky voskových figurin.* Vz Ott. XIX. 154.

Panoši. P. Pole. Mtc. 1903. 318.

Panoušek, ška, m. = *mlynář.* Čes. l. XI. 188.

Panovce, e, m. = *panovník.* Msn. Od. 291.

Panovný = *panující.* Však na p-ný vezmi hrad ten tichý, prostý mrav. Jg. Lit. I. 567.

Panožec, žce, m. P-žci, sarcodina, skupina prvoků. Vz Ott. XXII. 636.

Panožka, y, f., pseudopodium. Ott. XIX. 154., XX. 919. Vz Prvok.

Panský. Má panskú hubu (labužník). Rizn. 178. Kdyby panské sliby byly mostem, nechtěl bych po něm choditi. Us.

Paustvíchtivosť, i, f. Nár. list. 1904. 73. 17.

Pantáta. Na Domažl.: pantěta, pantět. Kbrl. Dšl. 17.

Pantelegraf, u, m., z řec. = *telegraf zařízený pro autografické přenášení písma.* Vz Ott. XIX. 155.

Pantět, a, *pantěta,* y m., vz Pantáta.

Pantheism-us, u, m. = *jednotosť Boha s všehomírem*. Vz Ott. XIX. 155.

Pantheistický. P. pojímání. Lit. II. 78.

Pantoflíčky, rostl. Vz Stračka zde.

Pantok. Ožvantaný (opilý) jak p. Nár. list. 1904. 147. 9.

Pantomica, e, f., vz Pantovnice. Mor. Kmk.

Pantůček Ferd., rada a spis., nar. 1863. Vz Ott. XIX. 158.

Panuška Jarosl., č. malíř, nar. 1872. Ott. XIX. 159., Zl. Pr. XXI. 24.

Pánův, -ova, -ovo. Do pánova domu. Šb. D. 56. Oko pánovo činí koně tučnými. Müll. 59.

Pánviční. Zánět tkaně panviční omladnic, parametritis puerperalis. Ktt.

Pánvoledvinný zánět (hnisavý zánět ledvin), nephritis suppurativa, pyelonephritis. Ktt.

Panynka, y, f. = *panenka.* Dšk. Km. 33.

Panýrek Jan, prof. a spis., nar. 19./6. 1839.—18./8 1903. Vz Ott. XIX. 159., Nár. list. 1903. č. 226. 2. — **P.** *Duchoslav* dr., lékař. publicista. nar. 1867. Vz Ott. XIX. 159., Zvon III. 671., Zl. Pr. XXI. 441. — **P.**-Vaněk Václ., spis., nar. 1865. Vz ib. 160.

Panznerová-Klánová Mar., operní zpěvačka, nar. 1865. Vz Ott. XIX. 161.

Paobraz, u, m. Žena p. jest muže. Krs. Ten. III. 55.

Papáček Pav., učit. měšť. škol a č. historik, nar. 1863. Vz Ott. XIX. 163.

Papánek Jiří, spis. ku konci XVIII. stol. Vz Vlč. Lit. I. 317.

Papaverin, u, m. = *alkaloid v opiu.* Vz Ott. XIX. 164.

Pápeřina, y, f. Mávl rukou, aby podivnou tu p-nu strhl. Nár. list. 27./1. 1901. Ned. příl.

Pápěrka, y, f. Byl vždy jako p. (ostenka, slabý). Rais. Vlast. 66. Sněhové p-ky poletovaly vzduchem. Jrsk. XXVI. 218. Pověry táhnoucí se k p-kám. Vz Čes. l. XI. 82.

Pápernice, e, f. = *dračka dodrávající poslední peří.* Čes. l. XI. 84.

Papeterie, f., z franc. = *ozdobné pouzdro s papírem a obálkami*; *papírna*; *papírnictví.* Vz Ott. XIX. 165.

Papež. Vz Ott. XIX. 165.

Papežec, žce, m. = *přívrženec papežův.* Kká. Sion I. 73.

Papežův. P. legat. Mill. 7ª.

Papír Vz Ott. XIX. 172.

Papírky, pl. = *ořechy s měkkou skořápkou.* Mtc. 1902. 13.

Papírna, y, f., rybník u Konopiště. Čes. l. XIV. 96.

Papírnický průmysl. Nár. list. 1903. č. 284. 21.

Papírnictví, n. P. v zemích českých. Vz Čes. l. XIV. 57.

Papírný stroj. Výroba p-né látky (kaše) či papíroviny. Ott. XIX. 174., 179.

Papírovina, y, f., vz předcház. Papírný, Ott. XIX. 186.

Papírový. P. kornouty, pytlíky, klobouky, roury, láhve, kola, kupole, věže, lodi, klouzačky, sudy atd. Vz Ott. XIX. 185. nn.

Pápota = ? Odstrčíme-li ho jako p-tu. Dost. Pov. 262.

Papoušek pták. Vz Ott. XIX. 187. — **P.** *Jan,* mistr † 1455. Vz ib.

Papouškovaný. P. řeč (naučená, odříkávaná bez porozumění věci). Hlk. VI. 33.

Papouškový. P. registra. Schulz Kom. 42. Vz Registra.

Paprati = *hrabati.* — **co**: jamku. Sbor. slov. 1900. 179. P. v II. 491. za Papratka polož před toto slovo.

Papratka, asplenium, rostl. Vz Ott. XIX. 189.

Paprča, e, f. = *ptačí tlapka zvl. blanou spojená.* Val. Čes. l. XI. 44., XII. 276.

Paproď, ě, f. = papradí, papruška. Slez. Vyhl. II. 218.

Paprocký Bartol. z Hlohol, spis., 1540 až 1614. Vz Ott. XIX. 189., Mtc. 1903. 139.

Paprsek, sku, m. *P-rsky* = *nástroj* z mnoha set třtin na píď dlouhých složený, skrze který osnova běží a outek napříč házený se zatkává, sbíjí. Čes. l. XII. 9. — *P-rsky Röntgenovy,* Becquerelovy, Sagnacovy. Vz Vstnk. XII. 390., Ott. XXI. 957. nn. — *Paprsky N.* Vz Zvon IV. 401 nn.

Paprskář, e, m., vz Paprslkář.

Paprskářství, n. = *řemeslo paprskářů.* Čes. l. XII. 9.

Paprskodárný zdroj. Zvon IV. 401.

Paprsně, f. = část bran k vláčení. Litom. 64.

Papše, vz Babče.

Papučisko, a, n. (pohrdlivě). Val. Čes. l. XII. 229. Vz Papuče.

Papulka, y, f., zdrobn. *papula.* Dšk. Km. 32.

Pár, u, m. Neščestí táhne párem (nepřicházívá samo). Čes. l. XII. 274.

Pára. O vodní páře a srážkách. Vz Vstnk. XIII. 686. — *P. zemská,* rostl. Vz Zemědým zde.

Paraamidodifenylamin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 15.

Paračky = *všelijaký figurke z moké* (mouky) hupečeny a nastrčeny na špelkách do buchet (při svatbách). Lišeň. Vz Mtc. 1902. 229.

Paráda, y, f. = *kytička, kterou nosí děvy v neděli do kostela.* Strn. Poh. 91.

Parádět = *vztekati se.* Pes počal silně p. Čes. l. XII. 128.

Parádivý = *kdo se rád parádí.* Čes. l. XI. 350.

Paradoxní kniha. Zvon III. 543. Sr. Paradoxon.

Parafin, u, m. Vz Ott XIX. 199., Vstnk. XI. 2.

Parafinový papír. Vz Ott. XIX. 184.

Paragrafovitý výklad epištol. Hrubý 243.

Paragramm, u, m. = *co stranou jest napsáno, dodatek.* Ott. XIX. 200.

Parajka, y, f. = pramen u Piščan. Sbor. slov. 1900. 139.

Pařák, u, m. Sklopitelný p. na paření bramborů, sterilisování mléka, ohřívání vody atd. Nár. list. 1903. č. 134. 21., č. 139. 4.

Paraldehyd, u, m. = sloučenina ze tří molekul obyčejného aldehydu lihovarnického. Vz Ott. XIX. 204, Vstnk. XI. 121.

Parallakční chyba. Vz Strh. Mech. 39.

Parallelistický. P. shoda. Osv. 1896. 370.

Paralysace, e, f., řec. Vnitřní p. odrazu. Nár. list. 1903. č. 243. 17.

aramagnetism-us, u, m. Vz Vstnk. XIII. 472. nn.

Párání, n. = *hračky.* Měla párání. Jrsk. XXIV. 270. Díval se na to, jako chasa na p. (jako děti na hračku). Zvon II. 556. (III. 134. Jrsk.).

Paranitrobenzaldehyd, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 134.

Paraoxybenzoový. P. kyselina. Vot. 95. V VII. 193. -ovná oprav. v. -ová.

Paraplář, e, m. Čes. l. XI. 371., Nár. list. 1897. č. 320.

Pařátkový. P. krajky. Vz Krajka.

Parátní = vždy *pohotový.* P. řečník, parlamentární debatteur. Zvon IV. 127.

Pařez = *kostel.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.

Parezí = *pařezí.* Dšk. Km. 6.

Pargan, u, m. = *desky na dřevěné sloupky na příč přibité, plot.* Mtc. 1902. 6. Vz Parkán.

Pargolt, u, m. = *příspěvek na hudební veselí* v masopustním pondělí a úterek od tanečnic vybíraný. Brt. Čít. 377.

Pářicí ústrojí pavouků. Vz Ott. XIX.

Pařík Václ. Dr., † 8./12. 1901. maje 63 léta. Vz Ott. XIX. 225., Nár. list. 1901. č. 339. 2. a jiné listy z též doby.

Pařírna, y, f. = místnosť, kde se vepřový dobytek paří. Us.

Pářiti se odkud. Z hrnce se jen p-lo (vycházela pára). Jrsk. VIII 3. 8.

Pařízek *Aleš,* spis.; *Jos.,* spis., 1778—1864. Vz Ott. XIX. 229., Lit. I. 929.

Párka, y, f., alopecurus, rostl. Vz Ott XX. 904.

Parkán = *sídka bez vápna.* Lbk. 42.

Párkář, e, m. = vůz k napínání drátu na elektr. dráze. Čes. l. XIII. 377.

Parkovní zahradník. Vin. I. 50.

Parlamentní kommisse, situace, vláda Nár. list. 1903. č. 284. 5., 21., č. 163. 4.

Parma, y, f., *ryba.* Vz Ott. XIX. 244.

Parnassie, rostl. Vz Tolije.

Parní stroj. Vz Ott. XIX. 249., KP. X 266. Parní stroj, dvouválcový, kondensační, ležatý, nástěnný, plnotlaký, rychloběžný stabilní, stojatý, šoupátkový, výfukový, KP X. 268. nn, tandemový, trojnásobně složený, pojezdný; sestavování p. stroje. Ib 341., 336.

1. **Parník,** u, m. = *paroloď.* P. cestovní kolový či kolesový, nákladní, poštovní, reakční, šroubový nebo s vrtulí, válečný vlečný. Vz Ott. XIX. 267. P. řetězový. Nár. list. 1903. č. 131. 10.

2. **Parník,** u, m. = *pírna.* Mtc. 1902. 6. — P. ve stodole pořízený ku zjednání průvanu KP. IX. 412. — P. k odvádění špatného vzduchu a plynů ze stavení. Vz KP. IX. 382.

Parníkový. P. spojení. Nár. list. 1904. 175. 13.

Parob, a, *parobek,* bka, m. Vz Jir. Prove 238.

Parnohorečný. P. parnatosť. 1585. Uč spol. 1902. 25.

Parohatec, tce, m. = *parohatý jelen.* Hlk. VI. 81.

Parokár, a, m. = *parukář.* Slov.

Paroplavba, y, f. Vz Ott. XIX. 269.

Paroturbinový. P. mlékárna. Nár. list 1903. č. 136. 9.

Párovitý. P. mlha. Stan. III. 156.

Parovůz, gt. parovozu, m. = *parní automobil.* Jind. 4.

Parožnatky, f., characeae, rostl. Vz Ott XIX. 272.

Partafír, a, m., z něm. Partheiführer Rais. Lep. 30., Us.

Partesy, pl., m. Jde mu řemeslo jako z p-sů (dobře). Rizn. 173.

Partikál, *portukál, kortukál* = zvonovitá tuhá forma ženské spodnice na způsob pozdější krinoliny. Ott. XIX. 280.

Partikularní = *částečný, zvláštní.* Školy ty byly dílem trivialní čili p-ní, dílem městské. Dolen. Pr. 473. Vz Trivialní.

Partitura. Vz Ott. XIX. 286.

Partykář, *partyta, partytář* z lat. pars = člověk, jenž mívá díl v něčem zlém. XVI. stol. Zvon II. 610. Sr. Partikář.

Partytovati, *partykovati* = jednati jako partyta. Vz *Partykář, Partytář.* Sr. Partikovati.

Paruba, y, f. = *poruba, seč.* Ostrava. Šb. D. 60.

Parucha, y, f. Wtr. z XVI. stol. Vz Paruch.

Parúťka, y, f. = *snítka, větvička.* P. rozmarínu. Sbor. slov. VII. 112.

Parůvek, vku, m., zdrobn. rov. Světz. 1882. 570.

Parychta, y, f. = Perchta. Jrsk. Pov. 286.
Parýske = *polobotky*. Lišeň. Mtc. 1902 108.
Pás, u, m. Trecie (třetí) bolo za pásom (třetí dítě bylo v životě, ještě neporozené). Sbor. slov. VII. 132.
Pasačka, y, f. *tanec.* Vz Brt. P. n. 836.
Pasád, u, m. Dávají kravám lízat p. U Humpl. Nár. sbor. VIII. 120.
Pasák, a, m. Písně pasáků ve Slez. Vz Vyhl. II. 275. nn.
Pasce, e, f. = *mladší děvečka.* Litom. 70.
Páseň, vz násl. Pásně.
Pasení, n. Dětské popěvky při p. (ve Slez.). Vz Vlasť. I. 139.
Pasilingua, y, f., z řec. πᾶς a lat. lingua = světová řeč jako volapyk. Nár. list. 1898. č. 216.
Pasiřit, vz Pasořit. Mš.
Páskový. P. krajky. Vz Krajka.
Pásla jeleny, lidový *anec.* Vz Čes. l. XII. 360.
Paslunce, e, n. = jasná skvrna v okolí slunce s bílými n. barevnými koly na bocích slunce. Ott. XIX. 292.
Pásmo mělo dvacet čtyři niti. Arch. XX. 434. Vz Čteník. — U M . . . už visej pásma (jimi tahá se tele z krávy) na pratýsku (budou tam křtiny). Litom. 64.
Pásně stodoly (po stranách mlatu) = pírně. Věst. X. 125. Sr. Perna, Páseň.
Pásnice kožená nebo plstěná, chránila část těla dolejší (břicho, slabiny a hoření část stehen). Škd. II². 70., 72.
Pasovati. Temu to pasuje jako svini zvonek. Slez. Vyhl. II. 67.
Pásovec, vce, m., ssavec chudozubý. Vz Ott. XIX. 294.
Pasovnictví, n., das Passwesen. Ruské p Nár. list. 1902.
Pasovský Vratisl., archit. a spis., nar. 1854. Vz Ott. XIX. 295.
Pásový. P. pila. Nár. list. 1902. č. 233. 2.
Paspolka červená (na oděvu). Zvon III. 713. Sr. Paspule II. 199.
Pastebný. P. husy = na pastvu honěné. Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 88.
Pastejřka, y, f. Dšk. Km. 27. Vz Pastýřka.
Pastelový. P. malba, papír. Vz Ott. XIX. 302., XVIII. 183.
Pastéř = *pastýř*. Mill. 28ᵃ.
Pasteurisator, u, m P. na smetanu. Nár. list. 1903. č. 140. 5. Sr. Pasteur v II. Přísp. 215.
• **Pastevcovati** = *býti pastevcem.* Msn. Il. 101.
Pásti co, **se čím kde**. Zelenou travičkou žaludek pásl (zajíc). XVIII. stol. Čes. l. XI. 462. Ovečky pasú se líbeznú pastvú při mně. Brt. P. n. 1047.
Pastinák, u, m, pastinacea, rostl. Vz Ott. XIX. 303.
Pastorálka, y, f. Sr. Ott. XIX. 304.
Pastorek, rku, m. = *zakrslý stromek.* Litom. 50.
Pastrnek Fr., prof. a spis., nar. 1853. Vz Ott. XIX. 305.
Pastrunák = *pastrnák.* Mš.
Pastuška, y, f. = *zelená stromní stěnice.* U Častolovic. Ant. Truhlář. — **P.**, y, m. Pastuškové = tři králové v Opav. a na Těšínsku. Vz Vyhl. II. 28.
Pastva. Slezské děti na pastvě. Vz Vyhl. II. 273. nn.
Pastvice, e, f. = *pasačka.* Brt. Čít. 40.
Pastvinatý P. pahrbek, kraj. Stan. III. 180., 186., I. 260. P. Dulichon. Msn. Od. 248.
Pastýřská, é, f., *tanec.* Vz Brt. P. n. 843., 881.
Pastýřský tanec. Vz Brt. P. n. CXXIII.
Pasůvka, y, f. = *putna úzká, vysoká,* bez ucha, od spodu do vrchu se drobet rozšiřuje a obroučky má proutěné (ku př. na vození ovoce). Mtc. 1902. 10.
Pasvětlo, a, n. P. lidské pýchy. Zr. Krist. 5.
Paš, e, f. = *paša, pastva.* U Ml. Bolesl. Čes. l XIII. 88.
Pašerka, y, f. P. tabáku. Mtc. 1903. 15.
Pašerovati. P-val přes hranice do Prajska. Čes. l. XIII. 134.
Pašije = *pašeráctví.* Oddali se pašijím. Us. v Orlic. horách. Jrsk. XXII. 200.
Pašijový. P. křížky ze svěcenin. Vz Souk. 1903. 4.—5.
Paškuditi. Nár. list. 30. 9. 1900. Vz Paskuditi.
Paštikářství, n. Arch XXVII. 260.
Pat, u, m. = *skroje* . Dva paty chleba. 1546. Mus. 1905. 114.
Pata. Nestavte se na paty, p. Bůh pýchu vidí. Rais. Vlast. 287. To by si nebral ani do paty, neřkuli do hlavy (o to se nestará). Lit. list. XIX. 361.
Pätaktový (pětiaktový). P. drama. Sb. sl. 1902. 33.
Pátati se = *nemotorně se lísati.* Hospodář se pátáše a proti ní milostivě vstáváše. Baw. Arn. 3077.
Patdesát = *padesát.* Pass. 471., Hrad. 114ᵃ.
Pátek jest nešťastný den. Mtc. l. 1897. 33. Velký p. Vz Čeč. 164., Vlasť. I. 168. Dívky pouštějí rozčesané vlasy z rána na vel. pátek po živé vodě; jak daleko voda rychle běží, tak jim vlasy rychle porostou. Mtc. l. 1897. 65. Velký p. deštivý, bývá rok žíznivý (suchý). Čes. l. XIII. 307. Pověry k v. p. se táhnoucí vz v Čes. l. XIII. 275. nn., Vyhl. Obrz. 145., Vyhl. II. 46. — **P.** Jan, spis., 1828.—1872 ; *Alois*, spis., nar. 1850.; *Ferd.*, spis., nar. 1868. Vz Ott. XIX. 313.
Patěna, y, f. = *neohrabaná dívka, chomout, kráva.* Mor. Kmk.
Pater, a, o, vz Paterý.
Pateř. Oddělení p-ře při plodech příčně ležících, spondylotomia; vybočení p-ře stranou, scoliosis; vybočení p-ře v před a stranou, lordoscoliosis; zakřivení pateře bederní, scoliosis lumbalis (levostranné, sinistroconvexa, pravostranné, dextroconvexa); zánět p-ře, spondylitis. Ktt.
Patera Adolf, bibliothekář v. v. a spis., nar. 1836. Vz Ott. XIX. 316., Lit. I. 929.

— P. *Bohum*, spis., nar. 1860. Vz Ott. XIX 317.
Páteříček, čka, m., telephorus, cantharis, *brouk*. Vz Ott. XIX. 317.
Paterka, y, f., *tanec*. Vz Brt. P. n. 839.
Páteřník, u, m. = *růženec*. P-kům více moci připisují než samému Kristu. 1592. Hrubý 167.
Paterozápas, u, m. Řecký p., pentathlon: běh, skok, zápolení či křížkování, diskovrh (vrhání disku) a oštěpomet. Škd. Od. 115. Pozn.
Patha Jan, hud. sklad., nar. 1848. Vz Ott. XIX. 318.
Pathologie, e, f. Vz Ott. XIX. 319.
Patchoun, a, m. = *potha*. Dšk. Km. 18
Patír, u, m. = *papír*. Vých. Čechy. Mus. 1863. 338., Šb. D. 10., 27.
Patisk, u, m., vz Ott. XIX. 320.
Patka, y, f. = *cihla do klenutí* (klenbová). Vz KP. IX. 268.
Patky = *dolejší niti*, jimiž probíhá osnova v tkadlcovském stavu. Vz Litom. 66.
Patma, y, f., rafflesia, rostl. Ott. XXI. 58.
Patmovitý. P. rostliny. Vz Ott. XXI. 59.
Patnáste. Mill. 49ª.
Patnástý = *patnáctý*. Mill. 3ª.
Patnocha, y, f. = *trepka*. Mš. Sr. Mtz. Cizí sl. 273., Patnoh.
Patočka Fr., prof. a spis., nar. 1836. Vz Ott. XIX. 322.
Patoploskonoží, n. Vz Noha zde.
Patoš, e, m. = *mocný zlý duch* podoby velikého draka po lidsku mluvící. Kld. I. 208., II. 266.
Patový sval, musculus soleus. Ktt.
Patradlo, a, n. Vyšetřování p-dlem, Sondenuntersuchung. P. cíbelové (do roury močové), Harnröhrensonde, elektrické (mlunné), elektrische Sonde, k hnětení sliznice, Schleimhautmassagesonde, jícnové, Schlund-, kovové, Metall-, listové, Blatt-, oční, Augen-, píštělové, Fistel-, požerákové, Oesophagus-, pryžové, Kautschuk-, Gummi-, rýhované při kamenořezu, itinerarium, rýhované, Furchensonde, telefonové, Telephon-, úhlové, Winkel-, na vole, Kropf-. Ktt.
Pátralka, y, f. = *patrola*. Ott. XIX. 329.
Pátravě naslouchati. Kká. Sion I. 24.
Patrčka Michal, spis., 1787.–1838. Vz Ott. XIX. 324.
Patření, n. My jinam p. míti musíme. Kom. Did. 31.
Patrice. Sr. Razník.
Patřičně, vz Patřičný.
Patrinit, u, m., nerost. Vstnk. XI. 821.
Patrle. Až všecky šaty byly na nás na patrle (na caparty roztrhané). Slez. Vyhl. II. 284.
Patrný Jan, spis.
Patron lodi = kapitán. Lbk. 51. a j.
Patrón, u, m. = *patrona* (do pušky). Mor. Kmk.
Patronátní právo. Vz Ott. XIX. 330.
Patronisace, e, f. = *ochraňování, podporování*. Nár. list. 1898. č. 135.
Patrový. Náprava vad p-vých, zvl. rozštěpení (umělé patro), Palatoplastik; p. šev, sutura incisiva, kosť, os palatinum, rozštěp, uranocoloboma, gnatoschisis, Coloboma des Gaumens. Ktt.
Paukner Jos., hud. sklad., nar. 1819. Vz Ott. XIX. 335.
Paulík Jos., spis., nar. 1860. Vz Ott. XIX. 337.
Pauliny-Toth *Vil.*, spis. slov., 1826. až 1877.; *P.-T. Zikmund*, spis., nar. 1865. Vz Ott. XIX. 338., 339.
Pauly Jan, spis. theol., nar. 1869. Vz Ott. XIX. 341.
Pausovací papír. Vz Ott. XVIII. 184.
Pauš, e, m. Pauše = ženské krátké rukávy od ramen po lokte. List. fil. 1905. 66.
Pauz, u, m. = *pavuza*. Postavili jí místo máje pauz. Val. Čes. l. XI. 228.
Páv, a, m. Vz Ott. XIX. 345.
Pavazový, pseudoligamentös. Ktt.
Pavel. Je-li na den obrácení sv. Pavla jasně a krásně, dá se očekávati úrodný, vinný rok; Je-li v tu dobu voda v koleji, šetřte v žlábě píce, nastaneť zase zima. Sv. Pavel jasný přináší rok šťastný, je-li větrný, je déšť jistý, je-li mlhavý, je rok nezdravý. Ott. Kal. 1901. (leden). Sr. Petr.
Pavěrek, rku, m. = *pověra*. Dšk. Km. 30.
Pavézný vojín = opatřený pavézou (štítem). Msn. II. 301.
Paví mysl = *pyšná*. Tbz. VII. 2. 284. — P. *oko noční*, saturnia, motýl z rodu přástevníků. Vz Ott. XXII. 685. — *P. oko*, rostl. Vz Pryskyřník zde.
Pavian, a, m. = opice. Vz Ott. XIX. 350.
Páviti se = *nadýmati, pyšniti se*. Tbz. III. 2. 59.
Pávky, vz Krupicový.
Pavla Jan, spis. Ott. XIX. 352.
Pavlačka, y, f. = *cícha*. Dšk. Km. 27.
Pavlánek, nku, m., zdrobn. *pavlan*.
Pavlásek, ska, m., od Pavel. Dšk. Km. 39.
Pavlíček Ant., č. právník a spis., nar. 1838. Vz Ott. XIX. 353.
Pavlík Ondř., kněz a spis., nar. 1845. — P. Karel, dr., gynekolog a spis., nar. 1849. — P. Kar., č. malíř, 1863.—1890. Vz Ott. XIX. 354.
Pavlišta F. J., spis.
Pavlovce, louky u Chlumu. Čas. mor. mus. III. 139.
Pavlovka, rybník u Zbraslavic. Př. star. VII. 54.
Pavoučkový. P. krajky. Vz Krajka.
Pavoučnice, e, f, anthericum, rostl. Vz Ott. XIX. 366.
Pavouk. Vz Ott. XIX., 362. P. nosí peníze; P. zrána značí hoře, v poledne radosť, večer naději; Leze-li p. po stěně, přináší psaní. Mt. l. 1897. 17., 18. Roztrhne-li p. svou síť ve dvé, přichází brzy na to déšť. Ott. Kal. 1904. P. skákavý, vz Skákavý. — P. = *druh hry s kaménky*. Vz Čes. l. XIII. 68
Pavoukosloví, n., arachnologia. Ott. XIX. 366.
Pavoukovitý. Vz Ott. XIX. 366. P. nohy = *tenké*. Jrsk. VIII. 3. 15. P. pták. Ott. XIX. 367.
Pávový. P. koruna (haličská). Kol. Her. I. 358.

Pavučina = *mříž*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141. — Nalezne-li děvče nad svým lůžkem p-ny křížákovy, čeká lístek od milence, proto říkají těmto p-nám: psaníčka. Smýčiti p-ny v dobytých městech a tvrzích = kýty a maso uzené bráti. Jrsk. Pov. 252.

Pavučinovitý. P. síť = tenká. Včst. X. 281.

Pavučnice, e, f. = *jemná blánka pojivová u pleny mozkové a míchové.* Ott. XIX. 367.

Pavučniční. Nahromadění tekutiny ve vaku p-čním v průchodu pateřním, hydrorachis externa. Ktt.

Pavuzník, vz Sopoch.

Pax, gt. pacis, m., lat. Vyňal z pouzdra pacem, stříbrný to kříž... Světz. 1895 42.

Paychati = *pýchati.* Frant. 36. 29.

Paz, u, m. =? Také u telecích škorní mají býti podliny na pazích. Arch. XX. 289.

Pazbytnění, n. Postupné p. svalové, pseudohypertrophia muscularis progressiva (postupné ubytě svalstva). Ott. XX.

Pazdera, y, f. = *plátno.* P. křížková = kanafas. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.

Pazdeří = křehká část lnu, obal, který odpadá; ostatním odpadkům říká se: cucky, podtrdličiny, hačky. Litom. 65.

Pazderka, y, f. = *košile.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141. — **P.,** y, m. = *obyvatel pazderny.* Již. Č. Kub. List. fil. 1902. 250. — **P.** Jos., kněz a spis., 1841.—1892. Ott. XIX. 372., Vybl. I. 72.

Pazdernice = *roupy.* Slez. Vybl. II. 206. Vz Roupy, Hlísty.

Pazdírek Ludevít hud. sklad., nar. 1850. Vz Ott. XIX. 372.

Pazdnoht, u, m. = *pazneht,* ungula. Mam. V. Vz Pazdnecht v I. Dod. 208.

Pazdur, u, m. = *pazour.* Spiš. Sbor. slov. 1901. 85.

Pazléř v. pažléř. Mš.

Paznehtník, u, m., dianthus, rostl. Vz Ott. XIX. 373.

Pazno, a, n., arpo (mezi nádobím). Rozk. P. 1953.

Pazoura, y, f. = *pazour.* Mor. Kmk.

Pazourek, rku, m., nerost. Vz Vstnk. XI. 823. — **P.** Jos., řed. obchod. šk. a spis., nar. 1862. Vz Ott. XIX. 373.

Pažba ručnice. Vz Ott. XXII. 58b.

Pažbář, e, m. = *kdo dělá pažby k ručnicím.* Vz Ott. XX. 1017.

Pážď, i, f. = paždí. Vzal to pod p. Prk.

Páždě, ě, f. Smrad pod páždí. V. Quadr. 1006. Klánie pod páždí. Lék. A. 11b. 2.

Paždný = *pažní.* P. kosť. Lék. A. 13a. 2.

Pažení, n. P. v konírně bidlové, bedněné. Vz KP. IX. 337.

Pažerák, u, m. Pravoty mají p. bez dna. Rizn. 166.

Pažie, n., humerus. Vel. 149.

Pažita, y, f., grapa, Rozk. P., krapa. Rozk. R. 63.

Pažna, y, f., braton (de morbis). Rozk. 82.

Pažní pilník. Vz Ott. XIX. 743.

Pažnice, e, f. = *výpažná trouba* (ochranná trouba pro troubu, kterou se voda čerpá, zevnější trouba), Futterrohr. Ott. XIX. 375.

Pažout *Jos.,* prof. a spis., 1825—1867. **P.** *Jul. Aug.,* archivář, nar. 1837. Vz Ott. XIX. 375.

Pažravec, vce, m. Vz Brucho.

Pec. Vz Ott. XIX. 377. Drží p., aby mu neutekla (pecivålek). Rizn. 174. P. na hliněné zboží. Vz KP. IX. 202. P. na pražení rud. Vz KP. X. 143. nn. To nám pec spadne nebo: Třeba pec podržeť (říká se, přijde-li vzácný host). Vlasť I. 233. P. slezská. Její částky: sklípek (stoupák), podpecek (schrána na džber), volné čelustí, komínek, pec. Vz Vybl. II. 198.

Pecánek, nku, m. = *záhrobec* (místy). Čes. l. XIII. 89. Vz násl. Pecinka.

Pecek, cku, m. Jak se narodíš pod peckem, těžko se dostati na ohniště. Slez. Vybl. II. 65. Sr. II. Přísp. 217.

Peceneček, čku, m., zdrobn. pecen. Vlasť. I. 67.

Pecének, nku, m. P. sýra = *bochník.* Čes l. XII. 273. Sr. Pecen.

Peci = *přece.* To sem p.; No p.! Litom. 82.

Pecidlo, a, n. = *pec, peklo.* Po kterých pecidlech lítáš? Mor. Kmk.

Pecinka = vyzděný okraj kamen; malý vyzděný otvor v ní: *pecánek.* Litom. 60. Sr. Pecina v II. 517.

Peck Eduard, spisov.

Pecka. Rozumy vaše jsou jako pecky (malé). Tbz. V. 6. 54.

Peckaři = Pasečáci v Ledečsku, že sázejí mnoho třešní. Čes. l. XI. 405.

Peckový. P. krajky. Vz Krajka.

Pecní topení (peci). Vz KP. IX. 318.

Pecník, u, m., pozemek u Vsetína. Vck. Vset. 205.

Pecnový. Režný chléb p. Arch. XX. 483.

Pecušník, a, m. Vz Varmuzkář.

Pečelivosť, i, f. = *pečlivosť,* sollicitudo. Ev. olom. 16. 38.

Pěčen, vz Pěčný.

Pečeňák, u, m. = *brambor* oškrábaný a při vaření v kamnech na vrchu v hrnci plamenem přismahlý a kouřem začouzený. Val. Čes. l. XI. 324.

Pečetec, tce, m., sigillaria, Siegelbaum, rostl. Sr. Ott. XXIII. 147.

Pečeťovati = *pečetiti.* Ta sukna počali p. NB. č. 53.

Pečinka, y, f. = *pečené kroužky bramborové.* Štěpánovice. Kub. List. fil. 1902. 250.

Pečírka Jos. dr., spis.; **P.** *Ferd.* dr., doc. a spis., nar. 1859. Vz Ott. XIX. 388.

Pečité, ého, n. P-tým při měšťanských svatbách rozumívají čtvrť telete, kůzlete n. půli jehněčího, k tomuto dva nebo tři divoké ptáky, dvě kuřata a tlustého kapouna. To se klade na jednu mísu a pokládá za jednu krmi. Světz. 1887. 564.

Pečitel, e, m. = *kdo o něco pečuje.* Poručník a p. z kn. rožm. Wtr. P. mravu. Wtr. Min. 23. Vz Pěčiti v VII. 212., Pečovatel.

Pečliv, a, o, vz Pečlivý.

Pěčný = *pěkný.* Pěčná prosba. Mš. exc.

Pedálová Josefa, spis., 1780.—1831. Vz Ott. XIX. 391.

Pedantnosť, i, f. Hlk. XI. 230.

Pedla, f. = *perla.* Drahé kamení, též pedly. Píseň z r. 1727. Mš. Slov.
Pedometr, u, m., vz Krokoměr.
Pegáček, čku, m., zdrbn. *pegáč.* Lbk. 25., Grm. XV.
Pégny (hřebeny) = *pečivo* ze sladkého těsta mající tvar hřebínku, jímž si děvy spínají vlasy. V Podřipsku. Čes. l. XIV. 146.
Pehovitý. P. tvář. Sbor. slov. VII. 117. Vz Pěhovatý.
Pech *Jindř.,* hud. sklad. † 17./1. 1905. Vz noviny z též doby, Zl. Pr. XXII. 177. (s podobiznou). — **P.** *Vlad.,* spis. Vz Ott. XIX. 399.
Pecháček Fr., č. hud., 1763.—1816.; **P.** Fr. purkmistr plzeňský a vlastenec, 1813.—1888. Vz Ott. XIX 399.
Pecháčková A., spis.
Pechan Jarosl., spis., nar. 1862. Vz Ott. XIX. 400.
Pechánek *Jos.*; **P.** *Fr.,* spis., 1837.—1870. Vz Ott. XIX. 400.
Pechanec, vz Pich.
Pěchava, y, f., sesteria, rostl. Vz Ott. XXII. 891.
Pěchota, vz Ott. XIX. 401.
Pěchovací stolek na výrobu cementových dlaždic. Nár. list. 1904. 135. 22.
Pěchovec, vce, m., rostl. Vz Ott. XIX. 401.
Pěchovňa, ě, f. = dřevěná nádoba, z které se prádlo polévalo louhem. Kojet. Čes. l. XII. 152.
Peisker Jan, spis., nar. 1851. Vz Ott. XIX. 405.
Peit Jan, spis., v XVII. stol.
Peje = *pěč.* Spiš. Sbor. slov. 1901. 87.
Pejcačka, y, f. = *palestra.* Litom. 50.
Pejmáma, vz Panímama. Kbrl. Džl. 16.
Pejpa, y, f. = *dýmka.* Rais Zap. vlast. 47.
Pejraiejský v II. 521. oprav v: Peiraiejský.
Pejří, n. = *peří*; *pýří.* Vých Č. Jir. v Mus. 1863. 333.
Pejs, a, m. = *pes,* z: pejsek. Mirochov. Kub. List. fil. 1902. 250.
Pejsal, a, m. = *pejsek.* Dšk. Km. 13.
Pek Bedř., spis. a inž., nar. 1851. Vz Ott. XIX. 406.
Pekáčovitý žlábek. Rais. Lep. 165.
Pekar, a, m., dicotyles torquatus, ssavec z čeledi vepřů. Vz Ott. XIX. 407.
Pekař Jos., prof. a spis, nar. 1870. Vz Ott. XIX. 407.
Pekárek Jos., č. sochař, nar. 1873. Vz Ott. XIX. 408. — **P.** Han., básn. — **P.**, rybník u Zbraslavic. Př. star. VII. 54.
Pekařství, n. Vz Ott. XIX. 408.
Pekelec, lce, m. = *pekelný člověk; kdo je v pekle.* Tbz. III. 2. 231., V. 6. 276.
Pekelně rudá zář. Zvon IV. 176.
Pekelný. P. listy = pamflety ve formě listů ďáblových k papeži, kardinálům a jiným vysokým praelatům. Uč. spol. 1903. II. 1.
Pěken, kna, o, vz Pěkný.
Pěklný = *pěkný.* Zjevil sě ji děťátko velmi p-né. Pís. sv. Dor. Klem. v. 106. (List. fil. IV. 222.).
Peklo. Vz Ott. XIX. 416. Hra na p. Vz Sbor. slov. 1900. 182. Komu nejlepši jak čertovi v pekle, něděla tam nic, ene sedi v teple. Slez. Vlasť. I. 234. — **P.** Jarosl., spis. Vstnk. XIII. 669.
Pěknánie, n. = *krášlení.* Rodiče kochali se o jich (dětí) p. a plesánie. Chč. S. II. 162[b].
Pěknitý, formosus. Ev. olom. 110. 236.
Pěknoholenec, nce, m. Msn. II. 28.
Pěknoholenný. P-ní Řekové. Msn. Od. 24.
Pěknokolý vůz. Msn. Od. 90.
Pěknokrouhlý košík. Msn. Hym. 86.
Pěknomázdřec, rostl. Vz Ott. XIX. 416.
Pěknopísebnosť, i, f. Slov. Vlč. Lit. I. 310.
Pěknořeký tok. Msn Od. 86.
Pěknorohý. P. krávy. Msn. Od. 24.
Pěknosadebný. P. ohrada. Hym. Od. 360.
Pěknostrojený. P. řemení. Msn. II. 184.
Pěknota, y, f. = *pěknosť.* P. formy (díla básnického). Šf. v Kroku. I.[a]. 29.
Pěknotoký. P. voda, řeka. Msn. II. 40., 114., 379.
Pěkný jak. Hoch pěkný jako kytka. Ml. Bolesl. Ces. l. XIII. 176.
Pelaněk v VII. 1353. oprav v: pelaněk.
Pelargonie či čapí nos. Vz Ott. XIX. 420.
Pelc Hynek dr., spis. atd. Vz Ott. XIX. 421.
Pelcl *Fr. Mart.,* č. dějepisec. Vz Ott. XIX. 422., Lit. I. 929. — **P.** *Jos.,* spis., nar. 1861. Ott. XIX. 423.
Pelcovati koho = *tlouci.* Volyně. Čes. l. XIII. 124.
Pelerina, y, f., z fr. = *ženský pláštík přikrývající ramena a prsa.* Ott. XIX. 423.
Pelesť postele: postranovice, stranovice v jihozáp. Č. Dšk. Km. 41.
Pelesťka, y, f. O pelesťku podepřela nožky. Msn. Od. 54. Sr. Pelesť.
Pelestný koráb. Msn. II. 27.
Pelešiti = *pelichati.* Volyně. Čes. l. XIII. 101.
Pelhřimovský Ed., rytíř z Greifenfelsu, čest. kanovn. a spis., 1829 - 1889. Vz Ott. XIX. 427.
Pelicháč, e, m. = *člověk opelichalé hlavy.* Tbz. V. 9. 306.
Pelikán *Jos. Vlad.,* spis.; **P.** *Jan.* spis., nar. 1855. — **P.** = *pták.* Vz Ott. XIX. 427.
Pelíšek, šku, m., zdrobn. *pelech.* — **P.** Jan Jar., spis, nar. 1850; **P.** Milosl., prof. a spis., nar. 1855. Vz Ott. XIX. 428.
Pelný = *pilný.* Domžl. Čes. l. XII. 380.
Pelový. P. hedvábí, Pelseide. Jind. 74.
Peluněk, ňku, m. Pro slabý žaludek popenec, peluněk. Nár. list. 1903. č. 285. 3.
Peluš, e, f. = *pelech.* Ščeně lvové bydle v peluši. Ž. pod. 16. 12. (in abditis).
Pelušina, y, f. Postele s tenkými p-mi povlečené. Rais. Lep. 76.
Pelz Kar., č. mathem. a spis., nar. 1845. Ott. XIX. 437.
Pemzlík, vz Penzlík.
Pencz, slovo zkažené místo panic. XIV. stol. Vz Chyt. 61.
Pendrák, u, m. = *pendrek.* Č. Třeb. Čes. l. XII. 227.
Penetrace, e, f., lat. P. plynů (=*pronikavosť*). Sr. Strh. Mech. 658.

Peněžohrab, a, m. = *lakomec*. Nár. list. 1886. č. 16.

Peněžoměnectví, n. Tbz. V. 6. 443.

Peněžový obrázek, denariorum. Mill. 34.

Peněžožízeň, zně, f., Geldgier. Šb. V. Mýto. 105.

Peněžitý. Hleděti p-tého zisku. Chč. Post. 3. — **P.** = *bohatý*. P. sedlák. Frant. 14. 16.

Pěnice, e, f., pták. Vz Ott. XIX. 444. Zpívá-li pěnice před pučením révy, bývá mnoho vína. Ott. Kal. 1904.

Penicilli-um, a, n. *plíseň* (v lučbě). Vot. 89.

Pěnišník, u, m. = *alpská růže*, rhododendron, Alpenrose. Ott. XIX. 445., XXI. 669.

Pěniti čím jak. Pění slinou jak kanec. Čes. l. XI. 458.

Peníz. Peníze drobné, měnivé, obchodní, papírové (bankovka a státovka), plnoobsažné či hlavní atd. Vz Ott. XIX. 445. Pouze peníze platí. skytají hodnosti peníze. Škd. F. 18. Za mluvení pouhé v trhu nekoupíš, jen za peníze. Čapk. 78. Narodzil sa peňárom spasitel (dostal je do rukou mrhač). Rizn. 173. Tam je o peníze jako mlynářovo slepici o pšenici. U Zbirova. Čes. l. XI. 269. Kredit zomrel, bôrg nežije, kdo nemá peňazí, nech nepije. Sbor. slov. 1900. 120. O peníze je hej, mezi lidma je jich dost. Čes. l. XIII. 178. Peníze jsou kulaté a snadno se rozkutálejí. Us. Sr. Mš. Slov.

Penízovitý chrchel, sputum numulosum. Ktt.

Penížek Jos., spis., nar. 1858 Vz Ott. XIX. 449.

Pěnkava. Vz Ott. XIX. 449. Kámen ten jest lehoučký jak pírko pěnkavy. Zvon III. 541. V II. Přísp. Oprav. Sír v Šír. Mluva p-vy. Vz Vybl. II. 264., Vlasť. I. 110.

Pěnodějka, y, f., aphrophora. Vz Ott. XIX 452.

Pěnový. P. špička, Meerschaumspitze. Jrsk. XV. 271.

Pentaglykogen, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 505.

Pentachlorpyrrol, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 58.

Pentanolamin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 47.

Pentlík, u, m. = *pouzdro lepenkové* hedvábím potažené, draconnem, korálky atd. pošité. Litom. 68.

Pentlovačka n. *lemovačka* = *sukně pentlí opatřená*. Litom. 67.

Pepák, a, m. = *Pepík*. Dšk. Km. 28.

Pepatic calor = *teplo vzbuzující*. Zach. Test. 149.

Pepčour, a, m. = *Pepča* (potupně). Dšk. Km. 11.

Pepčourek, rka, m. = *Pepča*. Dšk. Km. 32.

Pepický. P. odrhovačka (píseň). Čes. l. XIII. 367.

Pepík. Popěvek: Pepiku, dobra kaša ve mliku, ešče lepči ve śmetaně, kere Pepik nedostane. Slez. Vybl. II. 259.

Pepř, piper, rostl. Vz Ott. XIX. 761.

Pepřinec, nce, m., rostl. Vz Ott. XIX. 461.

Peprník, u, m., polygonum hydropiper, rostl. Vz Ott. XIX. 462.

Pepřovec, vce, m., vz Vinobob zde.

Perátko, a, n. Zmrzlé p. (ve vzduchu). Vz Čes. l. XII. 455.

Perbromid, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. X. 587.

Pérce = *peří*. Baw. E. v. 1646., 1656.

Percký = *perský*. P. král. Dšk. Km. 38.

Perculina, y, f. = *nadávka*. Ml. Bolesl. XIII. 177.

Pěrď, i, f. = *lesní stezka*, také pirď. Val. Čes. l. XII. 46.

Perdle, e, f. = *perla*. Dšk. Km. 12.

Perečník, u, m., vz násl. Perlač.

Peregrinování, z lat. = *cestování*. Kom. Did. 273.

Perek Václ. Dr., zem. poslanec na Mor., nar. 1859. Vz Ott. XIX. 467.

Perekop, u, m. = *příkop*. Slov. Šb. D. 99.

Peření, n. = *lomenice, dřevěný štít domu*. Sušice. Kub. List. fil. 1902. 25.

Peřestec, stce, m., psaronius či psarolithus, rostl. Vz Ott. XX. 904.

Peřestek, stku, m. = sfalerit, blejno zinkové, kámen. Ott. XIX. 469. XXII. 917.

Perfluorid, u, m., v lučbě. Vz Vot. 30.

Pergamen, u, m. Rozkaz ten zůstal jenom na p-nu (neprováděl se). Tbz. V. 9. 219.

Pergamenový papír. Vz Ott. XVIII. 184.

Perchta, *Peruta, Parychta*, mor.: Šperechta. Jrsk. Pov. 286. Chození s Perchtou. Vz Čes. l. XIII. 227.

Peří ptačí: krycí, nitkovité, ozdobné prachové (puchové); jeho části. Vz Ott XIX. 475.

Peřina žabí = *žabí vajíčka*. Us. — **P.** Fr., vz Ott. XIX. 483.

Peřka, y, f. = *sokol, ryba*. Slez. Čes. l. XI. 222.

Perkavý ručníček. Brt. P. n. 736.

Perkrecht, u, m. = *právo vybírati poplatek z vinic*. Tk. XI. 157,

Perla. Vz Ott. XIX. 494.

Perlač, e, m. = *pouzdro na péra, perečník*. Hauer. 13.

Perlice, e, f. Třpytná p. = *perla*. Tbz. III. 2. 363.

Perlička pták. Vz Ott. XIX. 489.

Perlín, a, m. = *červenopeřice, plotice*, ryba kaprovitá. Vz Ott. XIX. 490., 941.

Perlit, u, m., vz Perlovec.

Perlolesklý. P. šupinatosť, ichthyosis cyprina. Ktt.

Perloočka, y, f., cladocera, korýš listonohý. Vz Ott. XIX. 490.

Perlorodka, y, f., meleagrina margaritifera, lasturovec Vz Ott. XIX. 489., 493.

Perlovec, vce, m. = perlit, *sklo sopečného původu*. Ott. XIX. 493.

Perlovina, y, f. = *perleť*; *tuberkulosní onemocnění dobytka*. Vz Ott. XIX. 489., 493.

Permanel, u, m. = počátek zažití z horkosti a vlhkosti. Zach. Test. 149.

Permanganat, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 52.

Permoníček, čka, m. = *mužíček*, Bergmännchen. Brt. Čít. 206. Zdrobn. permoník v II. Přísp. 457.

Permský útvar. Vz Ott. XIX. 498. nn.

Perna, y, f. = *pareň. perně, parna, parník* (ve stodole). Deštná. Šb. D. 23. Místy: *páseň, pliveň, záteň, op!oteň* pro ukládání plodin po straně mlatu. Vz KP· IX. 411. nn.

Pernatušky, f., pterophorina, druh motýlů. Vz Ott. XX. 947.

Peřnatý. P. žito (pěkně vzrostlé). Čes. l. XIII. 281.

Perner *Jan*, stav. železnic; **P.** *Rudolf*, advok.; **P.** *Jarosl.*, geol., nar. 1869. Vz Ott. XIX. 503., 504.

Pernica, *pernice*, e, f. *P. soukenická* = hliněná mísa, v níž se stírá indych. Val. Čes. l. XIV. 95.

Perník. Vz Ott. XIX. 505.

Perníkoví, n. Mtc. 1902 20. Sr. Cukroví, n.

Pernštejn v Praze, dříve: Ulice sv. Martina. Jrsk. VI. 1. 125.

2. **Perný** = *z peří*. P. polštář o jedné cieše. 1518. Arch XIX. 391.

Péro. Vz Peří a Ott. XIX. 511. — **P.** Fr., spis., nar. 1856. Vz Ott. XIX. 511.

Peroun, u, m. = *blesk*. Msn. II. 132., Od. 366.

Peroutka Eman., prof. a spis., nar. 1860. Vz Ott. XIX. 513., List. fil. 1904. 177.

Pérovník, u, m., struthiopteris, v bot. Vz Ott. XIX. 514.

Perovskit, u, m., nerost. Vz Ott. XIX. 515.

Peroxyd, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 8.

Perpetin, u, m. = *terpentyn*. Vých. Č. Mus. 1863. 337., Nár. sbor. VIII. 144. Sr. Perpetýn.

Perron, u, m. = *nízká kamenná terasa*, mírně zvýšená terasa u budov nádražních. Vz Ott. XIX. 517.

Perrotina, y, f. = *tiskací stroj Perrotův.* Ott. XX. 332.

Persan, u, m., orobus. Rozk. P. 747.

Perseit, u, m. = *alkohol sedmimocný*. Vz Ott, XIX. 520.

Persian, u, m. = *kůže z jehňat perských na černo obarvená.* Vz Ott. XIX. 552.

Persírový. P. kyselina. Vot. 136.

Perspektiva, z lat. Vz Ot. XIX. 563.

Pertram, u, m., anacyclus, rostl. Vz Ott. XIX. 563.

Pertulovati postav sukna. Arch. XX. 286.

Perun, a, m., bůh. Vz Ott. XIX. 574.

Peruta, y, f. = *Perchta*. Jrsk. Pov. 286. Vz Perchta (zde).

Perutní pěvec (pták), Škd. F. 16., šíp, koráb (rychlý). Ib. 152., Škd. Od. 68. Sr. Perutný v VII. 224.

Perutý = *křídly opatřený*. Jirs. IX. 209. Sr. Perutný VII. 224.

Perutýn, a, m., pterois, ryba. Vz Ott. XXII. 731ᵃ.

Pervian (peruvienne,) u, m. = *černá, jemná látka z nejjemnější ovčí vlny*. Vz Ott, XIX. 576.

Perwolf Jos., prof. a spis., 1841.—1892. Vz Ott. XIX. 576.

Pěry = *pečivo obdélníkového tvaru*. Val. Čes. l. XI. 321.

Perž. Tam roste perž = *pepř*. Luc. 50.; na str. tam 51.: peprz. Sr. peř v I. Přísp. 568.

Pes. Vz Ott. XIX. 577.—584. Psí jména na Litomyšlsku: Bosák, Bosík, Čekaj, Čipera, Hon, Chytan, Jelivéš, Jiskra, Kosa, Klam, Masorád, Plosák, Pozor, Štěk, Vořech, Všudybyl, Zázvor, Žula, Žulina atd. Litom. 76. Shoří to na něm jako na psovi (nedělá si nic z domluvy; původně o výprasku). Čes. l. XII. 131. Nepotahniž psa za ohun (ohon), bo hryže. Prus. Slez. Čes. l. XII. 490. Starý pes k řetězu nepůjde (už je pozdě ho tomu učiti). Kom. Díd. 68. Stojí o to jako p. o pátou nohu. Vyhl. II. 66. Má se jako pes, když sežral mýdlo (špatně). Wtr. Str. 28. Dokud pes psu blechy hledá, rádi se mají; vrz kosť mezi ně, rvou se. Wtr. Str. 126. Dotud p. štěká, až se vlka z lesa doštěká. 1547. Arch. XX. 261. P. okrúti sa desať raz na jednom mieste, dokial si ľahne; P. nenosí kapsu a vyživí sa. Rizn. 63., 169. Přijíti na psa, german. místo: na mizinu. Sr. Věst. XII. 95. Sr. Psík. — **P.** = *zámek*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.

Peskovati se s kým kde: s čeledí na nádvoří. Tbz. V. 5. 196.

Pesky v II. 539. polož před Peský. P. drzý. Msn. II. 157.

Pessimism-us, u, m. Vz Ott. XIX. 587.

Pessky, *psovsky* = *nešlechetně*. P. živu býti. Chč. S II. 234ᵃ. Pesský, vz Peský.

Pěsť. Někomu na p. naběhnouti. Jrsk. XXV. 98.

Pěstal, u, m. = *hmoždíř*, pila. Rozk. P. 1961., R. 97. (Mš.).

Pěstba, y, f. = *zápas pěstí*. Msn. II. 430., Od. 112. — **P.** = *pěstování*. P. zahrady. Msn. Od. 358. P. oka, Augendiaetetik; Léky k pěstbě pleti a vlasů, cosmetica. Ktt.

Pěstiště, ě, n. Hlk. XI. 234.

Pestr, a, o, vz Pestrý.

Pestřec, scleroderma, Fellstreuling, houba. Vz Ott. XXII. 725.

Pestřenky, syrphidae, mouchy. Ott. XIX. 589.

Pestřitý. P. okno. Nár. list. 1901. 314. 17.

Pestrobarevný chochol, Jrsk. XII. 183., duha. Msn. II. 326., květ, motýl. Tbz. III. 2. 163., V. 6. 233.

Pestrobarvosť, i, f. P. duhovky, polychromia iridis. Ktt.

Pestrokový. P. nebesa, vůz, zbroj. Msn. II. 88., 64., 114., Hym. 35.

Pestrokrovečník, a, m., clerus. Vz Ott. XIX. 590.

Pestrolící pavián. Vz Ott. XIX. 351.

Pestromalebný kroj. Hlavn. 7.

Pestromihotný bič. Msn. Od. 98.

Pestroskvrnný. P. množství. Nár. list. 1904. 114. 13.

Pestrotina, y, f. Roucho pestrotinou krásné. Msn. Od. 224. Sr. Pestrota.

Pestrotka, y, f. Roucho pestrotkami nejpěknější. Msn. II. 108.

Pestrovkusný. P. zdoba zástěrek. Hlas Nár. 1886. 23. 5.

Pestrý. P. neděle = devítník. Jako neděle pestrá, taková i masopustní. Ott. Kal. 1904.

Pěšácký prapor. Nár. list. 1904. 24. 1.

Pešek *Kristian*, spis., 1676.—1744. Ott. XIX. 592. — **P.** *Bedřich*, rada a spis., 25./10 1820. — 15./6. 1904. Vz Nár. list. 1904. 166. 2. a jiné noviny z též doby.

Pěší kůň (ne jízdecký, tahoun). Jrsk. XXVII. 112. a j. Jezdíval na pěší (na pěším, na koni tahounu). Jakb. Mar. 93.

Pešín Cyprian, far. a spis. Vz Ott. XIX. 592.

Pešina *Tom. z Čechorodu*, č. dějep. (sr. Bílý. Obr. 62.) **P.** *z Čechorodu Ignác*, lékař; **P.** *z Čechorodu Václ.*, spis. Vz Ott. XIX. 593. až 595. — **P.** *Fr. Ondř.*, č. malíř 1723.—?; **P.** *Jan Matěj*, č. lékař. Vz Ott. XIX. 592.

Peška *Bedř.* (Ouštěcký B.), spis. † 15./6. 1903. Vz Zvon IV. 560. a Listy z též doby, Zr. Pr. XXI. 418.—419. s podob.; **P.** *Zdeněk*, spis., nar. 1869. Vz Ott. XIX. 596.

Pešková Eliška, spis., 1833.–1895. Vz Ott. XIX. 596.

Pěšky. Do pol cesty p. a potom na nohách. Rizn. 176.

Pěšmo bojovati. Slád. Rich. 186.

Pět. Po pěti se míti (dobře). Mor. Kmk. Ukázal mu, že je to pät (pláskl ho dlaňou). Rizn. 177.

Pěťáček, čku, m. = mince 5kr. Mtc. 1902. 20.

Peták Václ. Dr., starosta Plzně. Vz Ott. XIX. 597.

Petera Fr. (Rohoznický). Vz Ott. XIX. 600.

Pětičtvrtí, n. P. rolí. Arch. XX. 321.

Pětidenka, y, f. = *pětidenní zimnice*, intermittens quintana. Ktt.

Pětiletka, y, f. = quinquennálka. Nár. list. 1903.

Pětiliberník, u, m., druh trávy. Nár. sbor. VIII. 120.

Pětimazák, u, m. = *nádoba pětimázová.* Rais. Lep. 382.

Pětimázový, vz Pětimazák.

Pětimužík, a, m. = *pidimužík.* Volešník. List. fil. 1902. 250.

Pětinácte = *patnáct.* P. dnóv. Pat. Jer. 121. 20.

Pětinártní brouci, pentamera. Vz Ott. XIX. 453., 605.

Pětiočka, vz Krajka.

Pětiprstec, stce, m., vz Pětiprstice. Rostl. F. 39.

Pětiprstka, y, f., rostl. Sr. Ott. XIX 607.

Petíra Stan, spisov.

Petirka Bernard, kněz a spis. na konci XVIII. stol. Vz Mus. 1903. 405.

Pětiroček, čka, m. = *pětileté zvíře.* Msn. Od. 217.

Pětistoletý, správně: *pětisetletý.* Vodička.

Pětistrunný. P. harfa. Zr. Kom. 31.

Pětistrych, u, m. = *pole pěti strychů.* Čes. l. XIV. 77.

Pětítka, y, f., vz Bečka.

Pětiverší, n Nejed. 216.

Pětivodič, e, m. P. elektrický. Ott. XXIII. 221.

Pětizlatový muž = *platící pět zlatých daně.* Pokr. 1885 č. 337. Sr. Pětizlatovec v VII. 229. a Pětizlatař v I. Přísp. 277.

Pětizubec, bce, m. = *pětizubá tyč.* Msn. II. 14.

Pětník, u, m. = *míra tekutin.* P. kořalky mizel mu v hrdle za pětníkem. Nár. list. 16./9. 1897. Dhnl.

Petr. Na sv. Petra a Pavla musí pršeti, děj se co děj. Tbz. III. 1. 155. P. a Pavel huby (houby) sejú. Sbor. slov. VII. 131. Noc před sv. Petrem zvěstuje, jaké asi počasí bude po čtyřicet dnů. Ott. Kal. 1904. Sr. Pavel. Popěvek: Petr, vzal ho větr. — Petr větr bubenik zahnal kočky na rybnik, a jedna mu utěkla, a un za ňum do pekla. Slez. Vyhl. II. 259. — **P.** *Fr.*, spis., nar. 1863. Vz Ott. XIX. 616. — **P.** *Kar.*, malíř.

Petrák, u, m. = *petrolej.* Dšk. Km. 28. — **P.** *Alois*, č. malíř, 1811.—1888. Vz Ott. XIX. 616.

Petránky, jméno luk. Čes. l. XIII. 475.

Pětranský (pět ran Krista pána). P. hodino! Nár. list. 1898 č. 165.

Petrefakcio = první stupeň destillační práce, mírné zahřátí nejčastěji v teplém koňském hnoji. Zach. Test. 149.

Petrichovich J. dr., sl. spisov.

Petřík Jan dr., spis. Vz Ott. XIX. 621.

Petřina Fr., fysik a spis. Sr. Ott. XIX 622.

Petrlík Kristian, prof. a spis., nar. 1842. Vz Ott. XIX. 623., Zl. Pr. XXII. 82. s podob

Petrografie, e, f. = nauka o horninách Vz Ott. XIX. 624.

Petrolej, e, m. = *petrák, petrolina petrolín, petrólka* atd. Vz Ott. XIX. 632.

Petrolejnictví, n. Nár. list. 1904. 107. 21.

Petrolejový. P. kartel, průmysl, Nár. list. 1903 č. 312. 21., č. 250. 21. P. malba, lampa, motor. Vz Ott. XIX. 632.

Petrolina, y, f. = *petrolej.* Strn. Poh. 94

Petrolinový motor. Nár. list. 1904. 135. 21

Petrólka, y, f. = *petrolej.* Lampa na p-lku. Val. Čes. l. XIV. 94.

Petropavelský kostelík. Tbz. III. 1. 657.

Petrová Ot., spisov.

Petrovice, zaniklá ves ve Znojemsku. Vz Mtc. 1903. 149.

Petrs Václ., č. malíř zvířat, 1742.–1829 Vz Ott. XIX.

Petrů Václ., řed. gymn. a spis. Vz Ott. XIX. 650.

Petrus Jan, spis. Vz Vck. Vset. 306.

Petrův. Petrova hůl = *divizna.* Val.

Petrůvky, pole u Opatova. Čas. mor. mus. III. 139.

Petržel. Vz Ott. XIX. 644. P., než vyroste, jde do Říma na procházku (zvolna roste). Kšť. Lid. 18.

Petržítka = petržílka. Deštná. Mš.

Petters Václ. dr., lékař a spis. Sr. Ott. XIX. 653.

Petunie. Sr. Ott. XIX. 654.
Pěveckoherecký. P. společnosť. Nár. list. 1903 č. 163. 3.
Pevninový. P. průmysl. Nár. list. 1905. 1. 17.
Pevnobrněnec, nce, m. Msn II. 250.
Pevnočepý. P. vrateň. Msn. Od. 316.
Pevnohradný. P. město. Msn. II. 35., Hym. 38.
Pevnokopytný kůň. Msn. II. 81., 140.
Pevnokrovný. P. komnata. Škd. Od. 12. 125., Msn. Od. 122.
Pevnokutý. P. pavéza. Škod. II.² 241.
Pevnooděnec, nce, m. Škod. II.² 242.
Pevnoskladný vůz. Msn. II. 190., Od. 254.
Pevnosť, i, f. Vz Ott. XIX. 657. P. ma nevrovací, pásmová. Ib. P. hmot. Vz Vstnk. XII. 69.
Pevnošitý měch. Škod. Od. 27.
Pevnotesý pluh. Msn. Od. 193.
Pevnozemí, n. Msn Od. 208.
Peyr V. dr., spisov.
Pezda, y, f. = *pízda*. Dru starú babu za pezdu. Drk. dram. 198. (Mš.).
Pfeifrova Gabriela, učit. a spis. Vz Ott. XIX. 663., Zvon III. 660.
Pfleger Moravský Gustav. Vz Ott. XIX. 666., Mus. 1903. 235. nn. (na str. 236. uvádějí se i jiné jeho životopisy). — **P.** Ant (Kopidlanský, Venkovský), spis., 1812. až 1896.; **P.** *Jos.*, cukrovarník, 1823.—1901. Vz Ott XIX. 666.
Pful dr., sl. spisov.
Philadelph-us, a, m. P. Mart., kněz luther. a spis. Sr. Ott. XIX. 677.
Philomathes *Vác.*, hud. a spis. v I. pol. XVI. stol.; **P.** *Matouš*, spis. Sr. Ott. XIX. 682.
Philonom-us, a, m. P. Matouš. Vz Mus. 1903. 183.
Pchavka, y, f., vz Pýchavka. Mš.
Pchý = *fuj, hanba!* Val. Čes. l. XIV. 96.
Piaemie, e, f., z řec., sepse, onemocnění vznikající z rozkladu nakažené rány. Vz Ott. XXII. 868.
Piano, a, n. Vz Strh. Akust. 161.
Pianola, y, f., hrací přístroj. Nár. list. 1903 č. 847. 21.
Pí-bak (v dětské řeči ve Slez. o věci škaredé). Čes. l. XI. 342.
Picek *Vác.* (Podsvijanský), spis., 1812. až 1869. Vz Ott. XIX. 708, Lit. II. 225., 378, 870. — **P.** *Fr.*, hud. sklad. Zl. Pr. XXI. 564.
Pícek, cku, m. = místo mezi stěnou a kamny, také: *sklípek*. Litom. 60.
Picka Fr., č. hud., nar. 1873. Vz Ott. XIX. 709.
Picknick, u, m. Kläšt. Ep. 13. Sr. Piknik.
Pícnina, y, f. P-ny jednoleté, vytrvalé. Nár. list. 1903 č. 127. 5.
Picnosť, i, f. = *tlustosť*. Mam. F. 87ᵃ. 2.
Píct = *péci*. Us.
Píč Jos. Lad. Sr. Ott. XIX. 713.
Pičák =? Dšk. Km. 29.
Píď = *hodina, rok*. V zloděj. mluvě.
Píďák, a, m. = *hodinář*. V zloděj. mluvě. Ces. l. XI. 141.

Píďalky, geometridae, motýlové. Sr. Ott. XIX. 714.
Píďata, pl., n. = *píďě* (násl.). V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.
Píďě, í, f., pl. = *kapesní hodinky*. V zloděj. mluvě.
Píděnka, y, f. = *červík*. Mor. Čes. l. XII. 248.
Pídikrál, e, m. Svět. knih. 420. 109.
Pídimuží národ. Msn. II. 44.
Pídimužický. P. žárlivosť. Zr. Nov.² 380. P. výzbroj, Slád. Jan 116., postava. Zvon IV. 398.
Pídimužík. Vz Pudimužík, Pětimužík. P-ci v Plzeňsku. Vz Čes. l. XI. 291. Pídimužíci vypadají jako malincí mužíkové a jsou křiklavě oděni. Vz Kšť. Pov. 135. Lesní p. Vz ib. 120.
Pídiprinc, e, m. Svět. knih. 420., 109.
Pídiprincezna, y, f. Svět. knih. 420., 109.
Pieď = *píď*. Mill. 124. a j.
Piegsa, y, f. = *pěnkava*. Slez. Vyhl. II. 264.
Pieha, vz Píha.
Piehavec, vz Píhavec.
Piehavý, vz Pěhavý.
Pieronylmethylamin, u, m., v lučbě. Vstnk. XII. 48.
Piesek, vz Písek.
Pieskovatý, sabulosus. P. vlasť. Mill. 30ᵃ.
Piesník, u, m. = pes columbi, rostl. Mam. A. 14ᵃ.
Piesnotvorna, y, f., comedia. Rozk. P. 1539.
Piesta, vz Píst.
Piestek, stku, m. = *zavití dítěte*. St. skl. V. 148. Vz Pěstek.
Piestik, u, m. P. s rukoviatkou = deska, na obou stranách přilepena je azbuka (abeceda). Sbor. slov. VII. 114. (Říkali jsme mu *kohout*, poněvadž kohout na něm byl vyobrazen.)
Piestový, vz Pístový.
Piešek, vz Píšek.
Pieti, vz Píti, pnu. — **P.** = *zpívati, pěti*. Několik pateřů p. Chč. S. II. 181ᵃ.
Pietism-us, u, m. Vz Ott. XIX. 719.
Pietista, y, m. Lit. I. 5.
Pietor Ambrož, spis. slov., nar. 1843. Vz Ott. XIX. 720.
Pietsch Fr. dr., prof. a spis.
Piezoelektřina, y, f. = elektrisace vznikající pouhým mechanickým působením na některé krystally. Vz Ott. XIX. 721.
Piezometr, u, m., z řec. = skleněná rourka, na spodním konci ohnutá a opatřená výtokovým otvorem (v cihlářství). KP. IX. 81. — **P.** = přístroj k měřen. stlačitelnosti kapalin (*πιέζειν*, tlačiti). Strh Mech. 620., Ott. XIX. 722.
Pigla, y, f., rostl. Čes. l. XIV. 74.
Piha. Sr. Ott. XIX. 724.
Pihert Jos., hud. sklad. Sr. Ott. XIX 724.
Pihovec, vce, m. = *pihovatý člověk*. Tbz III. 1. 192.
Píhovitosť, i, f. Sr. Píhovatosť v II. 547.

Pich *Ant.* (Pechanec, Plechanec), č. ranhojič; **P.** *Fr.*, prof. a spis., nar. 1851. Vz Ott. XIX. 724

Pícha J. J., spis. 1878. Sr. Ott. XIX. 724.

Píchání, n. = pocit pronikavé bolesti bodavé. Vz Ott. XIX. 725.

Píchati jak. Je už starý, ale píchá jako trn. Rais. Vlast. 63. — **co kam.** Pichnúť něco do řemesla = *vstrčiti, vynaložiti.* Val. Čes. l. XI. 132. — **co komu.** Pichnúť komu céru (*dáti*). Val. Čes. l. XI. 275.

Píchavý = *nehet.* V zloděj. mluvě.

Pichert Eman., č. hud. sklad., 1862. až 1902. Vz Ott. XIX. 725.

Pichl (Pichel) Václ., č. hud., 1741.—1804.; **P.** *Jos.*, spis., 1818.—1888. Vz Ott. XIX. 725.

Pichláč, e, m. = *vous.* Rais. Lep. 258.

Pichlán, a, m. = *poštiváček.* Dšk. Km. 15.

Pichler Kar., spis. Sr. Ott. XIX. 726.

Pichliti koho. A (hloupí) Čechové vše to (lidi nehodné) krmí, chovají, pichlí. Rokyc. Post. 390a.

Pichlová Frant., č. básnířka. Sr. Ott. XIX. 727.

Píchnouti, vz Píchati.

Pichová Berta, spis., nar. 1853. Sr. Ott. XIX. 727.

Piják. Šílení (blouznění) p-ků, Säuferwahnsinn; ranní dávení p-ků, vomitus matutinus. Ktt.

Essce (eště) mi dej jen jednu,
Ať do neho pohlednu,
Mnoho-li v nem zostane;
Potom hnedky lehnu.
Sbor. slov. 1900. 120.

Pijan dostal se konečně na panství vomizínské a mohl bydleti v osadách: Bezpeněžy, Drbohlav, Hladonice, Plačkov, Skrovnětín, Stajskalov, Vraskočely. Frant. XIII. Vz Piják, Pijce.

Pijavec, vce, m. = *pitel.* Dšk. Km 42.

Pijavice, e, f. = *pijavka.* Nemoc ležela na něm jako p. Tbz. V.² 383.

Pijavka, y, f. P-ky = červi kroužkovití hlavně vodní, těla táhlého sploštělého. P. chobotnaté, čelistnaté, lékařské. Vz Ott. XIX. 727. Tatík piják, dcera pijavka (pije). 1724. Hrubý 249.

Pijce v II. 548. *f.* oprav v: *m.*

Pije, ramex. Rozk. P. 1216., R. 82., Veleš. 146.

Pijevka, y, f., irugo. Rozk. P. 348.

Pik, u, m. = *společný majetek.* Buď pik mezi všecky (všem vespolek). Lomn. Kupid. Střela I. 59.

Pika šopky. Vz Šopka.

Pikací střep = *noční hrnec, nočník.* Světz. 1895. 290.

Pikantně. P. tlumený ton. Nár. list. 1903. č. 134. 13.

Pikantnina, y, f. = *pikantní věc.* Nár. list. 1901 č. 278., 1902. č. 106. odp.

Pikardita, y, m. = *pikart.* Tbz. V. 6. 110.

Piketiti se. Zpívala a p-la se při tom, až . . . Rais. Vlast. 281.

Pikhart Kar., spis., nar. 1861. Vz Ott. XIX. 733. -- **P.** A, spis.

Pikhartování, n. Kaceřování, p. Arch. XX. 119.

Pikhartovati koho = *za kacíře pokládati.* Arch. XX. 114.

Pikhartský. P. víra. Arch. XX. 542.

Pikhartství, n. V městě p. se rozmnožuje. Arch. XX. 40.

Piklík, u, m. = *pikle, úklad.* Složili proti němu p. Frant. 14. 20.

Piknouti koho = *strčiti.* U Dobříše. Mš.

Piko, a, n. = *hra dětská, špaček* Volyně. Čes. l. XIII. 124.

Pikol, vz Pikulík.

Pikota, y, f. = *slanina.* V zloděj. mluvě.

Pikrylchlorid, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 128.

Piksla se vdavala, Nos si ju bral; Palec s pravym Prstem drželi bal (bál). Slez. Vlasť. I. 92.

Pila = *řezací nástroj.* Vz Ott. XIX. 734. — **P.** = *pilník.* Baw. E. v. 2565. — **P.** = *druh vyšívání.* Čes. l. XII. 284.

Pilař *Adolf,* spis., 1742.—1794.; *Jan,* horní inžen., 1864.—1898. Vz Ott. XIX. 738.

Pilaření, n. Vz Ott. XIX 738.

Pilařík Štěp. Vz Ott. XIX. 738.

Pilařka. Na P-řce, studánka u Hetlina. Př. star. VII. 54.

Pilatka, y, f. = *vosa bylinná.* P. růžová, řepová, t ešňová, švestková. Vz Ott. XIX. 739.

Pilbauerova H., básn.

Pilich = *káně.* Sr. Ott XIX. 741.

Pilíř. Patka, dřík, hlavice p-ře; p. čtverhranný, křížový, mnohohranný, pobřežní či prsa, prsní, povodní či inundační. Sr. Ott. XIX. 741., Bárka.

Pilířování, n. = stavění pilířů Ott. XIX. 742.

Piliti co: *pilou řezati.* Brt. P. n. 1195.

Pilnější = *pilnější* sg. m. Čím jest kto p. Št. Ř. 35b. Aby byl tím p. upomínati ho. Půh. brn. II. 159. (1409.) Vz násl. Pilnějše.

Pilnějše = *pilnější* nom. pl. Aby p. byli. Št. Ř. 132b. Sr. předcház. Pilnější.

Pilník. Ještě: břichatý (uprostřed délky silnější), dvojsečný, jednosečný, ležmý, pažní (dlouhý), pérový či jehlový, plochý, polokulatý, údobný. Ott. XIX. 743. Poslední p. k práci přiložiti, germanismus. Mš. Sr. Poslední práci, pilnosť, bedlivosť k věci přiložiti.

Pilný. Přísloví vz ve Vlasť. I. 222.

Pilocerein, u, m., v lučbě. Vstnk. X. 595.

Pilořitka, druh *vosy.* Vz Ott. XIX. 700a., 745.

Piloun, a, m P. obecný, pristis antiquorum, druh ryb příčnoústých. Vz Ott. XIX. 716.

Pilous. Sr. Ott. XIX. 746.

Piloveň, obulos (obulus?). Mam. V.

Pilský rybník u Jankova u Votic. Uč. spol. 1901. IV. 3.

Piluna, y, f., prionus, rod *tesaříků.* Vz Ott. XIX. 698.

Piluvinový. P. kyselina. Vstnk. X. 581.

Pimpěrky. P. peří = *stonky.* Lišeň. Mtc. 1902. 435. Sr. Pimpery.

Pinať, pincať = *spáti.* V dětské řeči ve Slez. Čes. l. XI 342., Vyhl. II. 232.
Pinda, y, f., Pfennig. Dšk. Km. 22.
Pinchbeak, u, m., slitina. KP. X. 263.
Pinit, u, m., nerost Vz Mtc. 1903. 49.
Pinkas *Adolf,* č. politik; **P.** *Soběslav,* malíř a spis., 1827.— 30./11. 1901. (Vz Nár. l. 1901 č. 360. 2.); **P.** *Otto,* spis., 1849.—1890.; **P.** *Ladisl.* dr., advok. a spis, nar. 1863. Vz Ott. XIX. 754. nn.
Pinkava Fr., kněz a spis. Vyhl. I. 72.
Pinkel, klu, m. Pastviska sú sak und pinkel pod vodů. Čes. l. XIII. 381. Sr. Sakunpak.
Pinkusárky, druh jablek. Litom. 77.
Pinky, pl., f. Colera dic pynky. Bhm. hex. 407.
Piňmáma, y, f. Vz Panímáma.
Pinoel, u, m. = *nápoj.* Arch. XX. 127
Pinsker Čeněk, spis., nar. 1846. Ott. XIX 757.
Pinta. Vypil poctou pintu piva. Zvon IV. 123.
Pintovní konev. Arch. XXI. 521.
Pipě, ěte, n. = *kuře.* Dšk. Km. 20.
Pipec. Má p. na něco = *chuť* nač. Hauer 13.
Piperazin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 130., Ott. XIX. 764.
Pipetka, y, f. = *přístroj k měření objemu kapalin.* Strh. Mech. 54. Sr. Pipeta.
Pipírky = *papěrky.* Litom. 62.
Pipiška, y, f. = *křepelka.* Sb sl. 1902. 66.
Piplavosť, i, f. Školní p. Msn. Od. II.
Pipora, y, f., *piporec,* rce, m. = *husery.* Hauer 13.
Pippich Kar., advok. a spis. Sr. Ott. XIX. 764., Flš. Písm. 727.
Pirď, vz Pěrď.
Pirmiš, e, m. Kup jeden loket sametu aneb pirmiše černého. 1522. Arch. XXI. 461.
Pirner Max, č. malíř, nar. 1854. Vz Ott. XIX. 769.
Pisać = *písati, psáti.* Ostrava, Opava. Šb. D. 55.
Písákový. P. gatě = s proužky po délce. Val. Čes. l. XIV. 44.
Psání, n., scriptura. Pror. ol. 31b. 1. P., scriptum. P-ním učiti (scribendo). Pat. Jer. 75. 24. Tomuto p. konec bude (opus). 140. 11.
Písanina, y. f. = *škrabanina.* Vin. I. 188.
Písaný = *malovaný.* P. jablka. Litom. 50.
Písčiště, ě, n. = *písčité místo.* Tbz. III. 2. 98.
Písecký. *P. brána* v Praze byla vedle paláce valdštýnského. Tk. XI. 202., Dolen. Pr. 165. — *P. ulice* v Praze byla tam, kde jest nyní Tomášská ul. Dolen. Pr. 240. — **P.** Č. Fr., spis.; **P.** *Ondřej,* spis. Sr. Ott. XIX. 777. **P.** *Václ.,* spis.
Písečitý = *písčitý.* Msn. II. 21.
Písečkář, e, m. = *pískař.* Čes. l. XIII. 377.
Písečník, u, m. Na P-ku, louka u Zbraslavic. Př. star. VII. 54.
Písečnatka, y, f., arnoseris, rostl. Vz Ott. XIX. 778.
Písečnice, e, f., arenaria, rostl. Vz Ott. XIX. 778.
Písečník, u, m = *housenik,* rostl. Vz Ott. XIX. 778. — **P.** *místo, kde se dobývá písek.* Užitek ze řek a písečníků. Hlasy z vých. Čech. 15./5. 1896. Dhnl.
Písek. Ještě: dolomitový, glaukonitový, hrubozrnný, lasturový, magnetitový, vulkanický. Vz Ott. XIX. 778. — V sousedstvu Vodňan, Píska (m. Písku) a Sušice. Tk. XI. 118.
Písemnota (!), y, m. = *písmář.* Rosa.
Písemský A. F., spis.
Píseň. *P. nábožné* (Brt. P. n. 996. nn.): *a)* ranní 996., *b)* večerní 1003., *c)* adventní 1006., *d)* vánoční (koledy) 1013., *e)* postní 1044., *f)* velikonoční 1060., *g)* svatodušní 1070., *h)* p. k Ježíši 1072., *i)* poutní 1088., *k)* rozličné při pobožnostech 1099. P. lidová, (Sr. Čeč. 169.) a umělá; duchovní a světská, strofická, zdomácnělá atd. Vz Ott. XIX. 781. P. písní. Ib. 786. P. církevní, vz Církevní. O hudební stránce nár. písní moravských vz Brt. N. p. I. nn. Včasování lid. písní. IV. nn. Nápěvy lid. písní XL. Slovenské nápěvy a příčina silného vlivu aesthetického ve složení písní slovenských XLI. Vliv gajd, cymbalův a houslí na nápěvky písní. LXIV. Útvarnosť a typičnosť v našich písních. LXXXV. Velikosť útvarnosti a délka písní. CIII. Význačnosť čili pravda v lidové písni. CV. Plesové písně a hudba. CXIII. Národní p. sebral Č. Holas. Vz Čes. l. X. 477. a již dříve. P. pasáků; p. slezské. Vz Vyhl. II. 275., 118. nn. Písně slovenské. Sr. Ott. XXIII. 413. Příspěvky k bibliografii čes. písní. Vz Čes. l. X. 435.
Pisch Ondř., čes. spis., nar. 1868. Ott. XIX. 787.
Pisík, a, m., actitis hypoleucus, *bahňák.* Vz Ott. XIX. 788.
Pisivky, psocidae, čeleď hmyzu. Ott. XIX 788.
Piskáček Václ., spis. 1854.—1894. Vz Ott. XIX. 788.
Piskačky = *puškvorec.* Vyhl. II. 218.
Pískati. Píská mu žaludek (má hlad). Hav. Chamr. 16. Srdce mu pištį po dačom = *vře.* Slov. Czam. Slov. 78.
Pískavice, e, f., rostl. Vz Ott. XIX. 789.
Pískavý, syčivý šelesť při zúžení hrtanu, stridor, rhonchus sibilans. Ktt.
Pískomilka, y, f., psammophila, *kutilka.* P. srstnatá. Vz Ott. XX. 904., XIX. 789.
Piskoři, ryby měkkoploutvé. XV. stol. Mus. 1904. 388. Vz Ott. XIX. 789.
Pískorybka, y, f., andrena. Vz Ott. XIX. 789.
Pískovec, vce, m. Ještě: p. eocénový, hlinitý, jemnozrnný, kamenický, křemitý, lingulový, sochařský, vápnitý, železitý. Vz Ott. XIX. 789. — **P.** = *nádor pískový.* Vz Nádor (zde).
Pískoviště, ě, n. Tbz. V. 5. 36.
Písmenkářský. P. děvčátka = která se učí čísti a psáti písmena. Rais. Vlast. 256.
Písmeno. P. chladné jest, slovo žár oživí a zanítí. Kká. Sion I. 165. *Velká p-na u Tomka*: Dům Hedvikovský u lilium. Tk. XI 139., opat Strahovský a probošt Březnovský 158., Jakub od kos 183., primas Staroměstský, ib., palác

Waldšteinský, ulice Strahovská, Pětikostelní, 203. Německý Brod XII. 147. Nynější ulice poštovská 156., platnéřská 157. Vladař domu Rosenberského 167. Vilém Rosenberský 168. Obrácený k železné ulici 208. Klášter Slovanský 209. Z Kutnéhory 186. Z Krásné hory 233. Hora Kutná 263. Vyšší Brod 270. Nové město v Praze 270. Vyslanec Benátský 270. Brod uherský 307. Farář slanský 365. — P. = *čítanka*. Koupil jí p. Litom. 50.

Písmenošalba, y, f. Papeženská p. Kká. Sion I. 164.

Písmeny, *tanec*. Vz Brt. P. n. 833.

Písmo. Ještě: akcidenční, alfabetické, čínské, kurrentní, mexické, okrasné, plakátové, polotučné, typografické, slabé, široké, těsné, úzké. Vz Ott. XIX. 790. nn.

Písmohybný úkon. Ott. XIX. 200.

Písmolijectví, n., vz Písmolitectví. Ott. XIX. 794.

Pisní(!) = *psací*. P. stůl. Pohl.

Písničkář, e, m. = *zpěvák jarmareční*. Čes. l. XI. 371.

Písničkový svazek. Lit. II. 583.

Písňový nápěv. Brt. P. n. I.

Píst = válcovité těleso pohybující se ve válci těsně sem a tam. Vz Ott. XIX. 797. P. parní (jeho výroba), jednodílný (švédský), dvoudílný. Vz KP. X. 294. nn. — P. *na tlučení, čistění prádla*. Vezmúce písty a trdla. Frant. 19. 42.

Pístní tyč či pístnice. Vz Ott. XIX. 797.

Pístnice, vz předcház. Pístní. P. parního stroje, jí se přenášejí pohyby pístu na křižák. Vz Ott. XIX. 254., KP. X. 300. nn. Pumpová p. Ib. XX. 990.

Pistorius z Lucka Pav., spis., 1572. až 1630. Vz XIX. 799.

Pístový list na tašky (střešní), KP. IX. 168, p. pumpa. Vz Ott. XX. 985.

Píšťala, *píšťalka*, y, f. = *píšťala*. Puojčil mu píščel (děl) a šípóv. Půh. ol. III. 568. (III. 660., 671., 674). Sr. Píščela.

Piščeti. Jedl, až mu masné piščalo (teklo) z kútků. Tekutina piščí ze dřevěné nádoby mezi dužninami. Val, Čes. l. XI. 93.

Piščolka, y, f. = *píšťalka*. Slez. Vyhl. II. 278.

Piščstvo, a, n., fistulatoria (ars). Rozk. P. 1550.

Pišely Ant. Sr. Ott. XIX. 801., Lit. I. 929.

Píšťala, y, f. P. cínová, dřevěná, galtonova, jazýčková, na lokomotivě, otevřená, retná, vz Ott. XIX. 801., blánitá, jazýčková, krytá, otevřená, retná. Vz Strh. Akust. 340. Kabát s rukávy jako p. (úzkými). Jrsk. XXVII. 47. — P. = *cívka s přízí*. Litom. 66.

Píšťalový. P. melodie, nástroje. Vz Nejed. 227., 228., 92., 110., 119., 123.

Pištěk pták, také: propáska. Ott. XIX. 802.

Píštěl = *píštěla*. P. jícnová, dolení čelisti (dolnočelistní, podčelistní), Unterkieferfistel, hnisavá, Eiterfistel, jizvová, fistula cicatricosa, Narbenfistel, průchodkovitá, f. canaliformis, pyskovitá, f. labiiformis, slzní, fistula lacrimalis, Thränenfistel, slzovodová, f. ductus lacrimalis, Ktt.; ledvinná, střevní, vrozená, získaná, žaludkových žláz slinných, žlučníková. Vz Ott. XIX. 802. P. konečníková, fistula recti.

Píštělka, y, f. = *píšťalka*. Kato. Gl. 3b.

Píštělový zánět dásně, gingivitis fistulosa; vřed, ulcus fistulosum. Ktt.

Pištěti proč: *bolestí*. Rais. Lep. Sr. Pískati.

Pít = *pět*. Pít kop gr. 1512. Arch. XIX. 98. P. neděl. 1511. Ib. 75

Píť = *pětka*. Zelená píť (karta). Wtr. Str. 60.

Pitálek, lka, m., zdrobn. *piják*. Dšk. Km. 31.

Pitelný. P. zlato, aurum potabile (jistý roztok). Vz Zach. Test. 21.

Pitha Václ. dr., č. lékař a spis., nar. 1865. Vz Ott. XIX. 804.

Pithová J., spis.

Píti. Nepij, když jsi se dříve nenajedl. Zach. Test. 49. — jak. Pije jak na vlčí kožu (když zabili vlka, chodili s vlčí koží po staveních a dostávali dárky, které pak propili). Val. Čes. l. XII. 131. Pije jako duha, sysel, soukenník. Us. Hlavn. 18. — oč. Pij ke mně o plnú. 1522. Arch. XIX. 158. Sr. Peníz (zde).

Pitný. Léčba pitnou vodou. Nár. list. 1903. č. 175. 13.

Pitomý = *zvědavý*. U Mohelnice na Mor. Krok 1900. 109. — čím. Kačer láskou p. Slád. Ant. 97.

Pitoreskní výraz. Nár. list. 1903. č. 298., 13., 1904. 147., 13.

Pitoresknosť, i, f. P. krajinového obrazu. Nár. list. 1903. č. 134. 13., 1904. 114. 13.

Pittauer Hynek, spis. Vz Vck. Vset. 306.

Pittermann Václ., spis., nar. 1857. Vz Ott. XIX. 809.

Pittnerova Vlasta, spis., nar. 1858. Vz Ott. XIX. 809.

Pitvor, u, m. = *dvůr*. V zloděj. mluvě.

Pitvora, y, f. P-vu zpodobiti. Kká. Sion I. 152.

Pitvořiti se po kom = *napodobiti ho*. Us.

Pitvorně něco dělati. Hav. Chamr. 163.

Pivatelna(!), y, f. = *pivnice*. Pohl.

Pivjunka, y, f. = *pivoňka*. Ostrava. Šb. D. 60.

Pivnel, u, m. Ať mu dadie dryak píti, ješto pivnel, šalvěje, rúta v něm vařena. Lék. B. 183a. Sr. Pivník.

Pivní matka = *dotoček piva*. Želez. Brod. Čes. l. XIII. 28.

Pivný. Jdi dál, duch p. z tebe páchne. Zvon IV. 7. Vz Pivní.

Pivo. Vz Ott. XIX. 816. Víno skáč, p. pláč Sbor. slov. VII. 133. — Točit p. = *hra*. Slez. Vz Vyhl. II. 251.

Pivoda Fr., č. hudeb., 1824.—1898. Vz. Ott. XIX. 817.

Pivokaz, a, m. = *hospodský*. Čch. I. Pov. 147.

Pivomluvný vlastenec. Hlk. X. 185.

Pivoňka, paeonia. Vz Ott. XIX. 21. P.: pivoňková růže (růžička), kohoutí hnízdo. Vz Čes. l. XIV. 176.

Pvoňkový. P. zrnce. Lék. B. 182a.

Pivonos, a, m. = *nosič piva, sklepník*. Nár. list. 1902. č. 233. 19.

Pivoplodný. P. město. Zvon IV. 262.

Pivosrkáč, e, m. = *piják piva.* Zvon III. 78.
Pivovarní potřeby, restaurace, závad atd. Nár. list. 1903. č. 284. 21., Arch. XX. 513.
Pivovarník. 1518. Arch. XXI. 530.
Pivovarství, n. Sr. Ott. XIX. 817.
Pivový sud. 1513. Arch. XIX. 199.
Pivsko, a, n. = *špatné pivo.* To je p. jako špína! Us. — **P.** = *dobré pivo.* To je p.! Us.
Pixa Fr., spis., 1807.—1884. Vz Ott. XIX. 821.
Pizdivlk, a, m., nadávka. Wtr. Str. 90., Wtr. Min. 18.
Pizdniti = *uhoditi.* — **co:** kuželku, aby padla. Štěpánovice. List. fil. 1902. 250.
Piznutí, n. = *udeření.* Slez. Vybl. II. 110. Sr. Piznouti.
Pižmičky, gazelli. Rostl. D. 92b. 1.
Pížmo kabardinské (ruské, sibiřské, moskevské), tonkinské (čínské, tibetské). Vz Ott. XIX. 823. — **P.,** rostl. Vz Zemědým, Dymnivka.
Pižmon americký, ovibos moschatus. Vz Ott. XVIII. 1009.
Pjať. Kůň musí p. (napnouti síly, silně pracovati). Val. Čes. l. XIV. 245.
Pjata, y, f. = *pata.* Opava, Ostrava. Šb. D. 58.
Pjatro, a, n. = *patro v stodole.* Ostrava. Šb. D. 60.
Pjery = *kysané knedle.* Slov. Sbor. čes. 87. Sr. Pěry v II. Přísp. 219.
Plac. Na plac (veřejnosť) něco vyvoditi. Fel. 52. — **P.** = *dvůr* (ve statku). Slez. Vyhl. II. 198.
Placáky = druh *krajek.* Vz Krajka.
Plácavá, é, f. *tanec.* Vz Brt. P. n. 182.
Placek Jan, prof. a spisov.
Plácel (Plácal) z Elbinku Vác. Sr. Ott. XIX. 824.
Placení, n. Vz Ott. XIX. 825.
Placený. Neupřímné posloužení, když je p-né. Tbz. III. 2. 54.
Plácot, u, m. P. dlaní (prodávajících a kupujících). Rais. Lep. 189.
Placovitý. P. tráva = nestejně vyrostlá tak, že místy vůbec žádné není. Us. Schüller.
Placuch, u, m. = *poplamík.* Slez. Vlasť. I. 66.
Pláč. Na p. nedala se hned. Zvon IV. 57. P. je pro ženy a děti, nie pro mužov. Rizn. 167.
Plaččivý = *k pláči smutný.* P. půšč. Chč. S. I. 13a.
Plaček *Fr.,* ryt.; *Boleslav,* ryt., č. politik a spis. Sr. Ott. XIX. 827. nn. *P. Vác.* dr., spis.
Plačlivno, a, n., vrch v Gemersku na Slov. Sb. sl. 1901. 165.
Plačovice v II. 567. za Plačky polož za Plačnice.
Plačtivý. Maria, utěš p-vé = pokání činící. Hod. Žalm. 146. P. píseň. Zvon III. 226. — **P.** = *snadně plačící.* Ty's p. údolí (o tom, kdo často pláče). Čes. l. XIII. 10.
Pladnie, zastr. Pladnye mitago, Rozk. R. 65., kdež výraz ten v seznamu ryb se nalezá. Sr. List. fil. 1878. 302.
Plagální toniny. Vz Nejed. 139., 241.

Plagioklasy, *živce zřejmě trojklonné.* Vz Ott. XIX. 828.
Plahočiti se po čem, jak: po mlsném kousku jako pes. Zvon IV. 8. *Službou* se nebudeš p. Hrlš. Hus. 63.
Plahočivý. P. žena = *lopotící se.* Věst. XII. 319.
Plahotina, y, f. = *veliký kus polí,* kraje obilím n. travou porostlé. Mus. 1843. 401.
Plachetnice, e, f. P. prodávaly pecny, které měly na plachtách. Wtr. Str. 66.
Plachetník, a, m., *ryba.* Sr. Ott. XIX. 829b. — **P.** *muž v plachtě.* Baw. Ap. 212b.
Plachořitka, y, m. = *plachá řitka, bázlivec.* Dšk. Km. 52.
Plachta. A pouštěl p-ty dýmu (z úst) a plival. Zvon III. 141. — **P.,** Reiterkappe, hora v Orlických horách. Jrsk. XXII. 175.
Plachtovina, y, f. = *hrubé plátno z konopní příze.* Ott. XIX. 829.
Plachtovitý šátek. Nár. list. 1904. 271. 1.
Plachtovka, y, f. = *plachetní loď.* Nár. list. 1897. č. 320.
Plachtovní vůz. Tbz. V. 9. 220.
Plachý Ondř., slov. spis. Vz Ott. XIX. 829.
Plajvajs, u, m., z němč. Vezmi p-su tři loty. Lék. B. 46., 202b. Sr. Plevais.
Plakati. Na Val. = tiše plakati. Sr. Cébiť sa, Fňukati, Napłákať. — **kde jak.** Když mne ohlašovali, hlasem v kostele jsem plakala. Sá. Prost. m. II. 175. — **proč.** Ptali se ho, čemu (proč) pláče. Slez. Čes. l. XII. 264.
Plákati kde. Kol v pánvích plákne tu nafta v lampách. Kká. Sion II. 107.
Plakatista, y, f. = *hotovitel plakátů.* Nár. list. 1903. č. 257. 17.
Plakatový kamenotisk. Nár. list 1903. č. 353 9.
Plamatka, spilanthes, Fleckblume. Ott. XXIII. 809.
Plamen topivý. Ott. XIX. 831. Plamenem nehasí se plamen. Vin. I. 278.
Plameňák, pták. Ott. XIX. 832. Zr. Let. III. 77.
Plamenati = *hořeti.* — **kde.** **Na** stole p-nal kabanec. Hlk. XI. 194. — **jak.** Tvář tvoje nachem p-ná. Vrch. Ekl. 81.
Plamenčice, e, f., *plamenčík,* u, m., lychnis chalcedonica, rostl. Vz Ott. XIX. 832.
Plamének, nku, m. *P. přímý,* clematis recta (rostl.): barvínek, posed černý, pryskyřník; *p. plotní,* c. vitalba: barvínek, hostečné zelí, hostečník, hrabina, hrabůcie, labuť, rabuď, rabudí, šedivec. Vz Čes. l. XIV. 123., 132.
Plamenice, e, f. Výroba železa v p-cích. Vz KP. X. 160.
Plamenka, y, f., phlox. rostl. Vz Ott. XIX. 687., 832.
Plamínek, nku, m., ranunculus flamula, rostl. Ott. XIX. 832.
Plamovůz, plamovozu, m. Msn. II. 141.
Plaň, ě, f. = *veľká hľboka voda.* Orava. Sb. sl. 1901. 185.
Planče, e, n. = *planý strom.* Toble děvče není žádné p., které jen krásně kvete. Sá. XVII. 145.

Plaňčí, n. Město ohražené plaňčím. Msn. Od. 100.

Plandačka, y, f. = *široká, házející se sukně.* Rais. Lep. 128. Sr. násl.

Plandati. Oděn jsa v široký plandající šat. Nár. list. 1886. č. 1. Sr. Plandačka.

Plandavý. P. nohavice = široké. Rais. Lep. 86. Sr. Plandačka, Plandati.

Planecký. P. vlití = planetský vliv. Uč. spol. 1902. 21.

Plánek Jan, spis., 1789.—1865. Vz Ott. XIX. 836.

Planéřský (od pranýře). P. mošna (nadávka ženě u pranéře vymrskané). XVI. stol. Zvon II. 623b.

Planet, u, m. = *planeta.* Skrze vlití (vliv) p-tů. 1585. Uč. spol. 1902. 17., 22.

Planetoidy (asteroidy) = malé oběžnice pohybující se mezi drahami Marta a Jupitera. Vz Ott. XIX. 836.

Planí (plany), rubicapra. Rozk. P. 454.

Planinný. P. vypuklina pahorku. Holb. I. 277.

Planiphaeri-um, a, n. = *znázornění koule na rovině.* Vz Ott. XIX. 839.

Pláňka, y, f. = *plané ovoce.* Dy jabka něni, i plaňka dobra. Slez. Vlasť. I. 226.

Plankt, u, m., lat. = *hořekování.* P. panny Marie. Vz Nejed. 354.

Plankton = *soubor ústrojenců* nalézajících se na hladině mořské n. v určitých hloubkách. Vz Ott. XIX. 839.

Planograf, u, m. = přístroj ku kreslení plánů. Nár. list. 1904. 138. 9.

Planografie, e, f., z lat. a řeč. = *tisk provedený plochami rovnými*, které nemají kresby prohloubené n. vyvýšené (kamenotisk a p.). Vz Ott XIX. 840.

Plánovati si co = *vymýšleti.* P-val si rozhovory, které s ní bude míti. Rais. Vlast. 238.

Plantážnický. P. plachta. Osv. 1896. 1030.

Plantén, u, m. = *rostlina africká a její ovoce.* Stan. III. 232. a j.

Plápol, u, m. = *drobný, řeřavý popel, pýření.* Loderasche. Koll. Sbor. čes. 270.

Plapořec, řce, m. = *praporec.* Slez. Vlasť. I. 163.

Plaskač, e, m. = *ryba bílá s červenými očima.* Slez. Vz Čes. l. XI. 222.

Plaské, ého, n. = *daň z požívání lesa?* Plaského, quartale avenae et pullum. Vz Jir. Prove 242.

Plasný = *pleskavý, klevetný.* V ničem nechci proti tobě býti p. Zrc. marnot. Mus. 1873. 269.

Plást ze skřipce = *vyčnívající část pramenů česané vlny.* Vz Ott. XX. 604.

Plastikopoëtika Masarykova. Osv. 1896. 730.

Pl'aščit čím oč = *uhoditi.* P. sočkou o zem. Slov. Čes. l. XIV. 56.

Pláštěnci, salpy. Vz Ott. XXII. 557.

Plátec, tce, m. P. zámku ručničního. Vz Ott. XX. 1017.

Plátědnej = *plátěnný.* Us. místy. Mš.

Plátěnný. Sr. Sukno — soukenný. Lepší svůj šat p-ný, než hedvábný kradený. Nár. list. 1903. č. 314. 1.

Plátěnorouchý Aias. Skod. II.² 39.

Plašák, u, m. = *strach.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.

Plašiti = *míti strach, báti se.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.

Plašivý vůl (který se snadno plaší). Hamz. 56.

Plašný = *plašivý.* Pták jest často plašný. Rad. otc. 1752. — Kat. 2652.

Pláštěnci, tunicata. Vz Ott. XVIII. 686., XIX. 849.

Pláštník, vz Chlamydophorus v Ott. XIX. 851.

Plat. O soudních p. v starší době vz Arch. XIX. 551., 623.

Platan, u, m. = *vodoklen.* Vz Ott. XIX. 852.

Plátec, tce, m. = *část brnění kryjící rámě, plece a berce.* Ott. XIX. 853.

Platejs, a, m., *ryba.* Vz Ott. XIX. 853. nn.

Pláteník. Již nás žádný p. neprzetěže (nepředělá). Frant. 5. 11.

Plátěnokrzný vojín. Msn. II. 34.

Platina, y, f. Vz Vstnk. XI. 560., XII. 589., Ott. XIX. 856. Vlastnosti, výroba, upotřebení p-ny. Vz KP. X. 209.

Platiniridiový drát. Vot. 176.

Platinonosný písek. KP. X. 210.

Platinotypie, e, f. = *způsob fotografické, reprodukce.* Vz Ott. XIX. 857.

Platinování, n., das Platinieren. Vz Ott. XX. 228.

Platiny či *těhlíky* = *tenké ocelové plíšky při pletení*, na nichž rozeznáváme nos, podbradek a hrdlo. Vz Ott. XIX. 903.

Platiti zač. Čo si sám môžeš spraviť, za to druhému neplať. Rizn. 171. On platí za vzor, lépe: má, pokládá se. Mtc. 1903. 270.

Plátkový. P. brně. Jrsk. Pov. 94.

Plátno. Vz Ott. XIX. 858. Hra na plátno, plátenko. Vz Sb. sl. 1902. 69., Vyhl. II. 249., Vlasť I. 131.

Plátnový. P. vazba. Ott. XIX. 858.

Platné, pagativum. Rozk. P. 2131.

Platný lid = *poplatný.* Cbč. Post. 262a. — **kde jak.** Je tam platný jako páté kolo u vozu, jako pes v kostele, jako husa v nebi = nic. Čes. l. XI. 269. Sr. Užitečný.

Platoberka, y, m., der Zahlkellner. Nár. list. 1903. č. 68. 1.

Platon, vz Ott. XIX. 859. nn.

Platva, y, f. = *ploutev.* Slez. Vyhl. II. 267.

Plátynkový. P. krajky. Vz Krajka.

Platzer Jos., č. sochař, 1717.—1787.; *P. Jos.*, malíř, 1752.—1810. Vz Ott. XIX. 869. nn.

Plaváček, čku, m., zdrobn. *plavák.* Sà Pr. m. 18.

Plavalý neb *kúpalý*, natans. Gl. hym. V. 115a.

Plavati jak. Umí plavat, jako sekyra ve vodě. Vlasť I. 236.

Plavba. Vz Ott. XIX. 880.

Plavební soud býval na Výtoni v Praze. Dolen. Pr. 459.
Plavec, vce, m. = *plavý kůň.* Tbz. V. 4. 166. — **P.** Václ. Dr., spisov.
Plavectví, n., nautika. Vz Ott. XIX. 881.
Plavectvo, a, n. = *plavci.* Msn. Od. 130.
Plavejs, u, m. Zvadlé tváře p-sem ulíčené. Zvon IV. 208.
Plavidlo, a, n. Komorová p-dla pro dopravu osobními parníky, Schiffahrtsschleussen. Vz Ott. XIX. 883. P. vlakové pro nakládání lodí. Nár. list. 1905. 104. 2.
Plavírna, y, f. P-ny v cihlářství místnosti, ve kterých se suroviny plavením-se ve vodě třídí. Vz KP. IX. 116. nn.
Plavně si vykračovati (jakoby plaval). Jrsk. XXIX. 247.
Plavno, a, n. = potok na Zvolensku na Slov. Sb. sl. 1902. 53.
Plavnodechý vítr. Msn. Od. 60.
Plavnoještěři, plesiosauria. Vz Ott. XIX. 883., 898.
Plavobradý. Jrsk. XXVI. 354.
Plavokřídlec, dlce, m., leucania. Ott. XIX. 883.
Plavosrstý kůň. Msn. II. 204.
Plavoun, a, m. = *odvážný plavec.* Dšk. Km. 17. — **P.** veliký, hydrochorus. Vz Ott. XIX. 883.
Plavuň, ě, f., lycopodium, rostl. Vz Ott. XIX. 883.
Plavuňovitý. P. rostliny, lycopodineae. Vz Ott. XIX. 883.
Plavý. P. registra. Schulz Kom. 122. Sr. Registra.
Plaz hoblíku (spodní strana). KP. XI. 7.
Plazák, a, *Plazař,* e, m., obyvatel Plazka. Krolm. Čes. l. XII. 327.
Plazi, vz Ott. XIX. 884.—889.
Plazivě se vyslovovati (příliš uctivě). Db. — Lit. I. 159.
Plazivec, vce, m., rostl. Vz Pryskyřník zde.
Plazivý vřed rohovkový, ulcus corneae serpens. Ktt.
Plaznouti = *plesknouti.* P. blátem do něčeho. Vyhl. Slz. 17.
Plazský, asi = *člověk dohlížející k p'azům.* Mš.
Plážak, a, m. = *loudavec; kdo nemůže něco pochopiti; člověk nedostrojený.* Hauer 14.
Plebán, a, m., plebanus, sacerdos, kněz, farář. H. Jir. Mýto Dod. 73.
Plebejec, jce, n. Zr. Nov². 117.
Plecní šos (plat). Arch. XX. 468.
Plecoptera. Vz Vstnk. XII. 263.
Plecovník (šoldr, svěcenik) = *koláč pečený v hod velikonoční.* Slez. Vyhl. II. 47.
Plečka, y, f. Patentní p. (nástroj), ocelová p. na řepu, řepku, brambory, kukuřici, jedno-, dvou-, tří-, čtyř-, pěti- až šestiřádková. Nár. list. 1903. č. 136. 9., 134. 21. P. jednokolá, dvoukolová, koňská, jednospřežní, řepní, na ohnici, na okurky, do chmelnic a vinic, zřízená na houžev, na samovod, specialně obilní, universalní. Ib. 1905. 131. 21.

Plech. Ještě: argentanový, dolíčkovaný, façonovaný, galvanický, hladký, hrbolkovaný, ohňový, pláštový, plátovaný, poměděný, prolamovaný (děrovaný), vlnitý, zdvojený, žebrovaný. Vz Ott. XIX. 890. — **P.**, *plíšek* = *groš.* V zloděj. mluvě. — **P.** = *radlice.* Litom. 64.
Plechák, a, m. = *litr.* Dšk. Km. 28.
Plechanec, vz Pich.
Plechatěti, ěl, ění. — jak. Člověk p-tí od přední části hlavy. Čes. l. XII. 94.
Plechatý. P. skalice = holá pole. Dšk. Km. 19.
Plechový. P. nástroje. Vz Strh. Akust. 367., 408.
Pleistocén, u, m. = doba na rozhraní doby třetihorní a diluvialní. Vz Zvon III. 650.
Plejady či Kuřátka, souhvězdí. Vz Ott. XIX. 893., Pleiady.
Plejtvati, vz Plýtvati.
Plejvas, u, m. Rhas. E. I. 46. Vz Plevais.
Plekání, n., *je lidská výpomoc při ssání mláďat, hl. jehňat.* Val. Čes. l. XII. 273.
Plekno, a, n. Krzno pleknem rozbodané. Msn. II. 31. Sr. Mš. Slov.
Plekný. P. břidkosť. Pat. Jer. 26. 27.
Plemenidlo, a, n. P-dla domácích zvířat. Vz Ott. XIX. 893. nn.
Plemenitel, e, m. = *rodič* (lidstva). Stan. III. 79.
Plemenitý. Dávaje bravóm i skotu p-té vóle lhotu (tempus coëundi). L. Mar. 51. — **P.** = *plodný.* To sou p-té brambory. Hoš. Pol. 140.
Plena, y, f. Zánět měkkých plen mozkových, leptomeningitis; zánět plen mozkomíchových zrůdný, meningitis cerebrospinalis abortiva; zánět zevní pleny cevní, perivasculitis; zánět zevní pleny (blány) žilní, periphlebitis. Ktt.
Plenivý nápad = chuť k plenění. Stan. II. 193.
Plenník, a, m. = *vojín ve válce zajatý,* otrok. Msn. II. 129.
Pleptačka, y, f. Já baba žehnačka, má huba p., co mohu, pomohu, nač přijdu, to vemu (posměch ze zažehnávání). Čes. l. XII. 395.
Ples = *bál* (elitní, kostumní, merenda, reduta, šibřinky). Vz Ott. XIX. 898.
Plesk, u, m. To je p. = *žvast.* Tbz. I. 132. Utrhačný třeska p. Msn. II. 27.
Pleska, y, f. = *čepice placatá jako oplatek.* Čes. l. XII. 281.
Pleskač Kar., říd. učit. a spis., nar. 1858. Vz Ott. XIX. 899.
Pleskák, a, m. = *žvanil.* Us.
Plaskalka, y, f. = *hra s kaménky.* Vz Čes. l. XIII. 69.
Pleskanec, nce, m. = *vlčí mák.* Ott. XIX. 899.
Pleskáníčko, a, n., zdrobn. *pleskání.* Kmk.
Pleskanka, y, f., papaver argemone. Vz Ott. XIX. 899.
Pleskaný = *tanec* ve vých. Slez. Vz Čes. l. XI. 331.

Pleskot, u, m. P. vod. Zr. Leg. 50. — P. *Ant.* Dr., č. math. a spis., nar. 1866. Vz Ott. XIX. 899.

Plesnice, e, f. = *tanečnice.* Msn. Od. 344.

Plesník, u, m. = *louka stejně vysoko s polem položená.* Volšany u Horažď. List. fil. 1902. 250. — **P.**, a, m. = *tanečník.* Msn. Od. 344. Sr. Plesnice.

Plesovodka, y, f., Vortänzerin. Msn. II. 291.

Plesový. P. písně, skladby, tance. Vz Brt. P. n. CXXI.

Plesozpěv, u, m. P. Pindarův. Krok. I. a. 29.

Plessimetr, u, m., z řec. = *nástroj ku proklepávání vnitřních útrob.* Vz Ott. XIX. 900.

Plešatec, tce, m. Kká. Sion I. 151., Nár. list 1885. č. 101.

Plešatosť, i, f. P. starců, calvities senilis, ohraničená, omezená, alopecia, calvities circumscripta, samostatná, samovolná, alopecia idiopathica. Ktt.

Plešivec, vce, m., gnaphalium dioicum, rostl. Vz Ott XIX. 901.

Pleška, y, f., villemetia, rostl. Ott. XIX. 901.

Pleť, i, f. = *barva kůže.* Vz Ott. XIX. 901.

Pletací přístroj chytavý a lemový, stlačovací, lisovací či vrubovací, nahazovací, ujímací, na zboží prolamované či petinetní. Vz Ott. XIX. 901., 907.

Pletařský. P. výrobky, Fabrikate der Flechterei. Hol. Met. II. 347.

Pletařství, n. P. příze. Ott. XX. 722b.

Pleteň, plexus, v lékařství. P. cevní a nervová. Vz Ott. XIX. 918. P. čivová mezi nachovinou střevní, p. myentericus, střední p. mízní křížová, p. sacralis medius, vnitřní p. mízová (mízní) kyčelní, p. iliacus internus, pastelínová, p. haemorrhoidalis, révovitá, p. pampiniformis, p. srdečnicobřišní, p. aorticus abdominalis, p. srdečnicohrudní, p. aorticus thoracicus, uzlovitá, p. nodosus, bederní p. žilní, p. venosus lumbalis, p. žilní, p. venosus. Ktt.

Pletení ruční. Vz Ott. XIX. 901.

Pletenina drátěná do loží. N. l. 1905. 131. 23.

Pletený. P. zboží: kulírované čili zatahované a řetízkové. Ott. XIX. 903.

Pletichaření, n. Politické p. Nár. list. 1902. č. 60. 18.

Pletichařiti. V VII. 259. Pletichářiti oprav. v: Pletichařiti.

Pletichářský. P. věc. Fel. 3.

Pletinožný brav. Msn. II. 160. Vz Pletinožec.

Pletivo, a; n. = *výrobek pletením způsobený.* Vz Ott. XIX. 915., 901.

Pletna, y, f. = *ženská, která naplete dluhův a potom neplatí.* Kbrl. Džl. 15.

Pleva. I v plevách najde se zrnko. Rizn. 166. Není radno s plevami se míchati (prasata by mohla vše sežrati). Tbz. VIII. 152. Ūn nyni (není) plevami chovany. Slez. Vlasť. I. 238.

Plevel. Vděk v květu malém, p. roste valem. Slád. Rich. 75.

Plezírový trh = v úterý po květné neděli, kdy se prodává barvivo na velikonoční vajíčka. Deštná. Mš. Sr. Pryzule.

Plezmero, a, n. = *žena líná, slabá; nechuta.* Val. Čes. l. XI. 227.

Plhý = *plihý.* Jir. Rozpr. 51b.

Plch, a, m. = malý *hlodavec.* Vz Ott. XIX. 919. — **P.** *Kornel*, č. math. a spis., 1838.—1889. Vz Ott. XIX. 919.

Pliaskať = *pleskati.* — se kde proč. P. sa od smiechu po kolenách. Slov. Vzaj. I. 96. Sr. Fliaskať v II. Přísp. 55.

Plíce. Vz Ott. XIX. 920. nn. Zánět plic hypostatických, katarrhalní, vláknínový. Ib. 922. P. železovité, pneumoconiosis siderotica, siderosis seu metallosis pulmonum, schwarze und rothe Eisenlunge; choroba plic vzniklá vdechováním prachu, zaprášení plic, pneumoconiosis: tuberkulosa plic; tuberkulosní svraštění plic, cirrhosis pulmonum tuberculosa, úbytě plic, phtisis pulmonum, Lungenschwindsucht; zbubření plic, oedema pulmonum, Lungenödem; kruposní zánět plic bezsilný, pneumonia crouposa asthenica; zánět plic od čivu bloudivého, Vaguspneumonie, z. p. doleního laloku, Unterlappenpneumonie, z. p. kolcévový, pneumonia perivascularis, z. p. kolprůdůškový, pneumonia peribronchialis, z. p. pruhový, Streifenpneumonie, lalokový syrovátečný z. p., lobäre käsige Pneumonie, zmezeřený vleklý z. p., pneumonia interstitialis chronica, z. p. žloutenkový, pneumonia biliaris; zánět plic celistvý, pneumonia massiva, z. plic o vysoké horečce, phtisis gallopicans (kvapné úbytě, kvapná tuberkulosa); kruposní z. plic se žloutenkou, pneumonia bilosa; loupavý z. plic prvotní, samostatný, pneum. desquamatica genuina (mrlinový, necrotica); z. plic polknutím cizích těles, Fremdkörperpneumonie, Schluckpneumonie; vleklý vmezeřený z. plic, cirrhosis pulmonnm, pneumonia interstitialis chronica; z. p. zhoubný, pneum. pernitiosa. Ktt. To všecko z plic a ze srdce nic. Wtr. Str. 41. Ptá se svět po zkušené nebo do konce tvrdé hlavě, nadmuté p. mají větší odbyt. Rais. Vlast. 230.

Plícnatý. P-tí plži. Vz Ott. XIX. 926., XX. 980.

Plícní rostliny: jeteliny, kukuřice atd. Vz Ott. XIX. 709.

Plícnicový. P. ozva, Pulmonalton. Ktt.

Plicník, u, m., pulmonaria, rostl. Vz Ott. XX. 980. Vz Jaterník (na konci tohoto příspěvku).

Pličný, vz Plíční. P. voda (moč). Rkp. lék. Jhr. 7./2. (Mš.).

Plihavý = *hloupý, nemoudrý.* Baw. J. v. 407.

Plihotati se kde. Nohavice se mu kolem nohou p-ly (plandaly, byly široké). Rais. Lep. 527. Sr. Plíhati.

Plichta, y, f. = *strašidlo.* Vých. Mor. Mtc. C. sl. 272. Sr. Parychta.

Plinúti = *plivnouti.* Pohoršíce se plinú na to náboženstvie. Chč. S. I. 92a.

Pliocén, u, m. = nejmladší oddělení útvaru třetihorního, které následuje po miocenu. Vz Ott. XIX. 928., Zvon III. 650.

Plíseň. Černá p. (choroba ovoce). Nár. list. 1903. č. 233. 4. Bujení plísní v buničině podkožní, mycetom. Ktt.

Plischke Kar., zeměpisec a národopisec čes. 1862.-1899. Vz Ott. XIX. 928, Př. star. VII. 28.

Plískati. Dýšť pliská. Dšk. Km. 54. — **koho čím**: slinou zlých slov. 1637. Sr. Fel. 2. — **P.** = *tlachati*. Marných věcí nepliská. Chč. S. II. 257a.

Pliskavice, e, f. = *delfín*. Vz Ott. XIX. 929.

Plísňovina, y, f. P. v zaníceném zevním zvukovodu, sluchovodu, otomycosis; choroba kožní, podmíněná cizopasnými plísněmi, plísňovina, mycosis, p. nehtová, onychomycosis, Pilzkrankheit der Nägel; p. plic čtvernicová, pneumonomycosis sarcinica; p. střevní, mycosis intestinalis. Ktt.

Plissé = ozdoba dámských látek oděvných, skládajících se ze samých záhybů. Vz Ott. XIX. 929.

Plissirovací stroj. Ott. XIX. 929. Sr. Plissé.

Plíščenina, y, f. = *plískanice*. Hoš. Pol. 140.

Plíšek, vz předcház. Plech.

Pliucě (plůcě) = *plíce* Mš.

Plivák, u, m., nějaké náčiní, *plivatko?* Prodávati p-ky, rohožky atd. Tbz. I. 2. 9.

Plivánek, nku, m. = *co se vyplivne*. Dšk. Km. 32.

Plivník. Sr. Ott. XIX. 930., Čes. l. XII. 231., Kšť. Poh. 76.

Plk, u, m. Sr. Jir. Prove 245.

Plkati řečí = *hlouposti povídati*; *mýliti se*. Světz. 1875.

Plnček, plnečku, m. (od plnek). Alx. V. 135. (Mš.).

Plnohurtně někudy projeti. Msn. Od. 182.

Plnokrevnosť, i, f., plethora, Vollblütigkeit. Ktt.

Plnokrevný, vollblütig. Slovo zbytečné, mámeť ‚krevný, krevnatý' pro pojem mnoho krve mající, plný krve. Mš. Sr. Plnokrvý.

Plnokvětný. P. hájina. Msn. Od. 215. Sr. Plnokvětý. VII. 263.

Plnomocenství, n. P. soudní, zákonné. Vz Ott. XIX. 931. nn.

Plnomocně s něčím zacházeti. 1755. Vck. Vset. 218.

Plnonosný nosník. Vstnk. XII. 35.

Plnoobsažný. P. peníze (hlavní). Ott. XIX. 447.

Plnoplachtý vítr (peroucí do plných plachet). Škd. Od. 167., 193., Msn. Od. 165.

Plnoplodný. P. réva. Msn. Od. 76.

Plnopočtý, vollzählig (plný počet mající). Mš.

Plnorodý, vz Plnorodný.

Plnorouný brav. Msn. Hym. 15.

Plnosecí stroj řepový. Nár. list. 1905. 131. 21.

Plnosmyslný = mající všecky smysly naproti slepým, hluchoněmým atd. P. dítě. Nár. list. 18./8. 1900.

Plnotvářný typ národní. Nár. list. 1904. 244. 13.

Plnovějný. Měchy p-ný vzduch vydmychovaly. Msn. II. 346.

Plnovousý muž. Čch. Kv. 42.

Plnovýrazný. P. forma řeči. Czam. Slov. 189.

Plný čím. Nevod plný štikami a kapry. Jrsk. XII. 298. — **P.** = *pilný*. Kbrl. Džl. 5.

Ploc Kar. Dr., lék. a spis. † 29./12. 1901.

Plocar, u, m. = *plucer*. Mor. Mtc. 1902. 489.

Plod v botan. Vz Ott. XIX. 933.

Ploda, y, f. Seč množ probyci k rycířskéj chvalnéj plodě (k rozmnožení chvály. Mš). R. otc P. 415.

Plodek Christ., spis., 1840. - 1897. Vz Ott. XIX. 935. — **P.**, dku, m. P. papírovitý (stisknutý, smáčklý), foetus papyraceus (compressus). Ktt.

Ploden, dna, o, vz Plodný.

Plodinový. P. bursa, tržnice. Nár. list. 1885. č. 107., 1902. č. 283. 15.

Plodiství, n. Dříví p., ligna fructifera. Ž. Truh. 9. — Ž. klem.: plodistevné; Ž. witt.; dříví ovoce. (Mš.).

Plodistý. P. půda. Msn. Od. 87. Sr. Plodistvý II. 594.

Ploditenství = *plodistenství*. Budů pusté věci v p. obráceny, in ubertatem versa. Výb. I. 340. 26. Bib.

Plodivý. Přirozený plodivý pud. Lit. I. 616.

Plodník, u, m. = genitiv. 1775. Vz Bílý Obr. 75.

Plododárný. P. země. Msn. II. 385.

Plodokypný. P. jeseň. Msn. Od. 165.

Plodopyšný. P. Demeter. Msn. Hym. 43.

Plodoronný. P. vrba. Msn. Od. 157.

Plodovitý kmen. Hod. 16b.

Plodový. P. koláč (placenta). Vz Ott. XIX. 825, 935. Hojnější nahromadění se vody plodové v obalech vaječných hydramnion; Zaklínění hlavičky p-vé v pánvi, paragomphosis. Ktt.

Plodožizný. P. země Msn. II. 51.

Plocha. Vz Ott. XIX. 935.

Plochokalíšek, šku, m., scapania, mech. Vz Ott. XIX. 936., XXII. 712.

Plochokopytníci, damani, hyracea. Ott. XXIII. 1012.

Plocholehlý (ne: plocholehný), flachliegend. Krok. II. b. 313.

Plochoměr Alderův (nitkový), Posenerův, Oldendorpův, Dasnoyův, linearní, kompensační. Vz Ott. XIX. 837.

Plochonožky, druh *kachen*. Vz Ott. XIX. 936.

Plochoposlizkový, *plochopoblániční* rakovina, Plattepithelkrebs.

Plochoprsý. P. žena. Nár. list. 1902. č. 79. 1.

Plomba, y, f. = olověná pečeť na balíky atd. — **P.** amalgamová, cementová, guttaperchová, kovová (cín, zlato), porculanová (do zubů). Vz Ott. XIX. 936.

Plombovací kleště. Nár. list. 1905. 131. 23.

Plombování zubů. Vz Ott. XIX. 936.

Ploník, u, m. = druh *mechu*. P. bledoštětinný, jalovcovitý, krásný, štíhlý či útlý, tuhý, vlasatý. Vz Ott. XX. 192.
Plosička, y, f., zdrobn. *ploska*. P. jm. koní, krav. Tbz. V. 1. 340., V. 9. 153.
Ploska, y, f., *hora*. Sbor. slov. VII 115. — **P.** *nohy*. Tvrdošíjné hnisání plosky, dermosynovitis plantaris ulcerosa; čivoobrnové zvředovatění plosky, malum perforans pedem. Ktt.
Ploskočelka, y, f., halictus, v zool. Vz Ott. XIX. 937.
Ploskohlavosť, i, f. Nár. list. 1901. č. 308. odp.
Ploskochodci, plantigrada, ssavci. Vz Ott. XIX. 842.
Ploskonohosť, i, f., pes planus. Ktt.
Ploskonosec, sce, m. Jrsk. III. 11. Sr. Ploskonosek.
Ploskonosý. Ta p-sá (smrť). Zr. Mus. 1901. 121.
Ploskoocasý papoušek. Vz Ott. XIX. 868.
Ploskoširý břeh. Msn. Il. 22.
Plostičník, u, m. P. smrdutý, cimicifuga foetida: blešinec, štěničník. Vz Čes. l. XIV. 176.
Plošinový vozík. Nár. list. 1905. 131. 21.
Plošnělinealný P. dekorace. Nár. list. 1905. 64. 13.
Ploštěnky, turbelaria. Vz Ott. XIX. 938., XX. 166.
Ploština, vz Noha.
Plot. Pletů spolu ploty (pikle). Rizn. 176· Ploty poli a pokřivami hradí (o marnotratném). Slez. Vyhl. II. 65., Vlasť. I. 239. Vysaditi někoho za plot = z bytu vypověděti. Zvon IV. 428.
Plotejzek, zka, m., *ryba*. XVIII. stol. Čes. l. XII. 17. Sr. Platejs.
Plotice, e, f., *ryba*. Vz Ott. XIX. 941.
Plotisko, a, n. = *špatný plot*. Vyhl. II. 4., Vlasť. I. 140.
Plotnáci = obyvatelé Chotěměřic v Ledečsku. Vz Čes. l. XI. 405.
Plotovnice, e, f. = *prolomená cihla* (do plotů). Vz KP. IX. 148.
Plouhati nohy = *vláčeti*. Msn. Il. 431. Vz Ploužiti.
Plouchy = *hrušky*. V zloděj. mluvě.
Plouti jak. Plove jako zadnická tříska (špatně). Čes. l. XI. 270. A léta vodou plynula (jako voda). Tbz. V. 1. 344. Sr. Plúti.
Ploutva = *ploutev*. Brt. D. I. 355
Ploutvičkový, vz Bichýr.
Ploutvonožci = *ploutvonozí plži*. Vz Ott. XIX. 943., XX. 947.
Ploutvonožka, y, f., pygopus, *ještěr* krátkojazyčný. Vz Ott. XX. 1031.
Ploužení, n. = *naháňka zajíců*, při které střelci postupují zároveň s honci. Ott. XIX. 944.
Ploužiti za sebou šavli (vléci). Jrsk. XII. 109. Sr. Plouhati.
Ploužívý. P. mlha. Zvon III. 8. P. fiakr = *zdlouhavě jedoucí*. Zr. Mad. 171.
Plovačka, y, f. = *druh trávy v obilí se rozlézající*. V. Mýto. Mš.
Plovák, u, m., vz Boje, Ott. XIX. 944.
Plovákový. P. míra. Nár. list. 1904. 138. 9.
Plování, n. Vz Boje, Ott. XIX. 944.
Plovosť, i, f. P. streduczymy hlasy (mellifluorum). Pat. Jer. 64. 28
Plovoun, u, m. = *plavák*. Ott. XIX. 946.
Plozor, u, m., z něm. Blashorn. Jrsk. XXIV. 269.
Plsťák, u, m. = *plstěný klobouk*. Jlnk. Jas. I. 11.
Plstivosť. P. vlny. Ott. XX. 603.
Plstka, y, f. = *plstěná vložka*. Msn. Il. 175.
Plstočepka, y, f., pogonatum, *mech*. Vz Ott. XIX. 1044.
Plstnica, e, f. = *plavení dříví*. Sb. sl. 1901. 164.
Plucar, u, m. = *větší bob barevný*. Hauer 14.
Plucárek, rku, m., zdrobn. *plucar*. Kmk.
Plucna, y, f. = druh *řepy* menší, než jest obyčejná. Mš.
Plucník, u, m. = červené kluče, modrý kluč, urbánek, rostl. Vyhl. II. 220.
Pludrhosny soukenné po 20 gr. Světz. 1886. 406.
Plugavý = *umazaný*. P. čeleď. Slov. Vyhl. Obrz. 217. Sr. Pluhavý.
Pluh. Patentní p. jedno-, dvou-, tří-, až čtyřradlicový. Nár. list. 1903. č. 134. 21. P. universalní, na hlubokou půdu, do chmelnic. Us. Sr. Jir. Prove. 245. Části pluhu na Litomyšlsku: hřídel, přetykač, plech (radlice), sáňky, botka (otka), vlačihy. Litom. 64. Kto jakým pluhom ore, tak sa mu aj rodzí. Rizn. 63. — **P.** = *poplužný dvůr*. Kdož by ty ruzčetl v jich klášteře osoby, pluhy . . . Hus I. 426.
Pluhař, e, m. P ve špitále. Arch. XXI. 30. — **P.** L., spis.
Pluchejř v. *plychejř* = *puchýř*, *vřed*. Hoš. Pol. 149.
Plukovní řeč. Us.
Plukovnický krok. Tbz. XIII. 400.
Plukovničiti, *plukovníkovati* = *sloužiti jako plukovník*. Tbz. V. 4. 297., VIII. 363.
Plumlovská V. B. Sr. Máj. III. 206., Zl. Pr. XXII. 93.
Plundr, u, m. = *haraburdí*. Schulz. 151. (dle rejstříku).
Plundrovati = *kaziti*. Už tenkráte p-li vína sírou, medem, cukrem, mlékem, hořčicí. Světz. 1886. 503.
Plungerový. P. čerpadlo, die Taucherkolbenpumpe. Jind. 23. Vz Plunder v II. Přísp. 226.
Plunky = *plané jablka*. Ostrava. Šb. D. 60.
Na sv. Tůmka (Tomáše) je dobrá i plunka. Slez. Vlasť. I. 215. Sr. Pláňka.
Plunžr, u, m. P. v pístové pumpě místo pístu. Vz Ott. XX. 985.
Plusk, u, m. Slupy u slunce na plusky ukazuju. Slez. Vlasť. I. 216.
Pluskal Fr. (Moravičanský, pseudon.), spis. 1811.—1901. Vz Ott. XIX. 949.
Plusquamperfekt-um, a, n. P. ve spisovné řeči Palackého. Vz Mtc. 1901. 369.
Pluť = *plť*. V Mš. Slov.

Plůtek, tku, m. = *lesní cestička*, na níž políčená jsou oka k lapání sluk atd. Vz Ott. XIX. 951.
Plútev, tve, f. = *ploutev*. Bib. ol. Sr. Plútva.
Plutokrat, a, m., z řec. = *boháč*. Zr. Nov². 380.
Pluvialový. P. spona. Tbz. V. 9. 126.
Pluvýcati = *plivati*. Val. Čes. l. XII. 229.
Plužně, ěte, n. Plužňata mají kolečka se stoličkou (druh pluhu). Litom. 64.
Plymutky, f., druh *kur* (slepic). Nár. list. 1903. č. 136. 9.
Plyn. Ještě: acetylenový, z uhlí kamenouhelného, z mineralních olejů, ze dřeva a jiných látek, vodní, vzdušní. Vz Ott. XIX. 952. Hodnota plynů n. par. Vz Vot. 10. Mechanika plynů, vnitřní tření, diffuse a absorpce plynů. Vz Vstnk. XII. 76., 78., XIV. 219., 223.
Plynárna na svítiplyn, vodní plyn, olejný plyn a acetylen. Nár. list. 1903. č. 243. 14.
Plynárnictví, n. Vz Ott. XIX. 955.
Plynatosť, i, f. = *hromadění vzduchu* v ústrojích chovajících vzduch neb v organech bezvzduchých, tympanismus, meteorismus, Flatulenz. P. břišní, hrudi, osrdečníku, střevní, žaludeční. Vz Ott. XIX. 959., XX. 8. P. osrdečníku, pneumopericardium, hrudní, pneumothorax. Ott. XIX. 979. P. srdečníku s výpotkem syrovatečným, hydropneumocardium, p. hrudní s výpotkem hnisavým syrovatečným, pyopneumothorax; p. v dutině pobřišniční, pneumoperitonitis, meteorismus peritonealis; jíchovitá p. srdečníku (spojená s jíchovitým výměškem, pyopneumopericardium); p. obrnová, meteorismus paralyticus; p. z ochablosti svalstva břišního, meteorismus myogenes. Ktt.
Plynatostní. Zánět pobřišnice p., meteorismus peritonealis, pneumoperitonitis. Ktt.
Plynoměr, u, m. Vz Ott. XIX. 956.
Plynopudný. (P. pneumatická) vana k zachycování plynu. Vz Ott. XIX. 978.
Plynouti. Léta plynou jako řeka (rychle). Zr. Krist. 99.
Plynový motor (ležatý, stojatý). Vz Ott. XIX. 960.
Plyš, e, m. = *látka oděvní*. Vz Ott. XIX. 963.
Plyšovitý koberec. Nár. list. 1905. 22. 13.
Plytký. V plytkej vodě malé ryby (v mělké). Rizn. 171.
Plýtvý = *mělký*. P. talíř. Mš. Vz Plytký.
Plývání, n. = P. uvedl's na mne, fluctus tuos. Z. kap. 87. 8. Hospodin nedá na věk p. pravedlnému, fluctationem. Ib. 54. 23. Sr. Plývati.
Plzák Fr. Dr., spis.
Plzek, zka, o, vz Plzký.
Plzenecký = *plzeňský*. Us. Sb. D. 22.
Plzkosť, i, f. P. hřiechóv. Kar. 90.
Plzný. P. sádlo = *plsní*. Nár. list. 1886. č. 383.
Pneumatický. P. pošta (vzduchová, atmosphaerická) = zařízená tlakem vzduchu. Vz Ott. XIX. 976.
Pneumogastrický systém. Vstnk. XIII. 390.
Pníti se = *chlubiti se* (slov., jinak = *pnouti se*). — se čím. Každý se Slavomilem pní (chlubí). Koll. Drob. bás. 100. 21. — kam. Lípa pní k nebi (pne se). Koll. Sr. Pněti.
Pnulka, y, f., lygopodium, rostl. Vz Ott. XIX. 979.
Po *s dat.* Po zákonu, po rozumu. Brt. v Osv. 1879. 552.
Pobafati. *pobafovati* = *pokouřiti*, *pokuřovati*. Us.
Pobájeti o čem. Kněží něco o tom p-jí. Chč. S. I. 82b.
Pobaltí, n. = *krajina při Baltu* Pokr. 1885. č. 317.
Pobědákati = *pobědovati*. Když si mu postěžovala a p-kala. Mod. kn. č. 40. 94.
Poběhlický. P. cháska. Kká. Sion II. 8. Sr. Poběhlík.
Poběhlictví, n. Msn. Od. 230.
Pobejt. Jíti někam p. = na hovor. Čeč. 170. Sr. Pobyti.
Poběšený člověk = *zběsilý*. Tbz XIII. 230.
Poběžeti, vz Poběhnouti.
Pobiežka, y, f. = fuga, *útěk*. Rozk. P. 1373.
Pobíjač, e, m., deleator. Rozk. P. 2461.
Pobíjaný = *tepaný*. Baw. Ar. v. 3002.
Pobílo oděná roba. Vyhl. II. 284.
Pobisurmanit koho = *poturčiti*. Tbz. V. 4. 422.
Pobíznúti. A v tom se pobízli hráti mezi sebú. NB. č. 72. (č. 73.). Vz Pobídnouti.
Poblam, u, m. Na p. dříví štípati (tangencialně). Val. Čes. l. XII. 46. Sr. Rozkol.
Pobláznělý člověk. Hav. Chamr. 67.
Poblouzený. P. nevěrnice, správně: pobloudilá. Mš. P. výchova. Zvon IV. 206.
Poblúzení, n. = *poblouzení*. Bez p., bez pochybení. Mam. F. 86a. 1.
Pobočka, vedlejší třída školní, Nebenclasse.
Pobočnohlavinka, y, f., pleuridium, rod *mechů*. Vz Ott. XIX. 916., 981.
Pobodnouti koho nač. Abychom Němce na sebe více nepobodli. Mtc. l. 1873. 80. Sr. Pobodati.
Pobohacení, n. Lék. B. 29b.
Pobohatěti. Rostl. G. 18a. a j.
Pobozkati. Mtc. 1902. 451. Sr. Poboskati.
Pobratimka, y, f. Nár. list. 1885. č. 77.
Pobratimstvo, a, n. Vz Ott. XIX. 981.
Pobratimý. P. národy slovanské. Pokr. 1885. č. 173.
Pobratřenství, n. Cit p. Jakb. Mar. 84.
Pobratrství, n. P. s někým učinti. Stan. I. 306.
Pobrčeti. — kam. Holoubek někam jinam pobrčí (poletí) než domů. 1522. Arch. XIX. 98. Sr. Brčeti.
Pobreptání, n. P. žalmů. 1592. Hrubý. 167.
Pobřeží, n. Vz Ott. XIX. 981.
Pobřežnice, e, f., salda, *ploštice*. Vz Ott. XXII. 536.

Pobřežník, a, m., elaphrus. Sr. Ott. XIX. 983.
Pobříšek, šku, m. Liščí p. Čes. l. XI. 78.
Pobřišnice, e, f. Rakovina, zánět p-ce. Vz Ott. XIX. 984b., 487. P. jaterní, peritoneum hepatis, Leberbauchfellüberzug, žaludeční, Magenbauchfellüberzug; zánět p-ce brániční, peritonitis diaphragmatica, parophrenitis; zánět p-ce jaterní, perihepatitis; zánět p-ce prvotní, perit. primaria; zánět p. sarkomový, perit. sarcomatosa; zánět p-ce slezinné, periplenitis; zánět p-ce se syrovatečnovláknitým výpotkem, perit. exsudativa serofibrinosa; zánět p-ce se syrovatečným výpotkem, perit. exsudativa serosa; zánět p-ce s výměškem jíchovitým, jauchige, perit. exsudativa; zánět p-ce s výpotkem hnisavým, perit. exsudativa purulenta; zánět p-ce znetvořivý, cirrhosis peritonei, perit. deformans; zánět p-ce žaludeční, perigastritis, Entzündung des Magenbauchfellüberzuges. Ktt.
Pobřišniční. Zánět p-ho obalu vaječníkového, periophoritis. Ott. XIX. Zánět p-ho povlaku děložního, perimetritis, slezinného, perisplenitis. Ktt.
Pobuda = *děvče, které všude zůstane.* Domažl. Čes. l. XII. 305.
Pobudář, e, m. = *pobuda,* m. Msn. Od. 288.
Pobůdce, e, m. P. koňstva. Msn. Il. 94.
Pobujeti. Pass. mus. 379. (List. fil. XI. 441.).
Pobůrky, pl., m. = *kousky dříví kladené mezi prkna,* aby lépe prosýchala. Ott. XIX. 985.
Pobuřlivý, Alarm.—P. zprávy. Hol. Met. II. 460.
Pobytný. P. místo (kde lze pobyti). Msn. Hym. 15.
Pobzučovati k písničce. Čes. l. XIII. 367. Sr. Bzučeti.
Pocedlo, a, n. Dej koně na p. = *v levo.* Dšk. Km. 51.
Pocení, n. Vz Ott. XIX. 986. Celkové přílišné p., hyperidrosis universalis, jednostranné p. přílišné, h. unilateralis, místní p. přílišné, h. localis. Ktt.
Pocestí, n., viaticum. Rozk. P. 1491.
Pocetky, pl., m. Vynésti ho na p. (podsedky, na hřbitov). Val. Čes. l. XI. 44.
Pocit, u, m. P. je stav duše, který vzniká popudem nervů. Krec. 4.
Pocitek. Vz Čad. 87., Počitek v I. Přísp. 286.
Pocta. Vypil poctou pintu piva. Zvon IV. 123.
Poctiv, a, o, vz Poctivý.
Poctiva, y, m. = poctivec. Msn. Od. 206.
Poctivý nač: na vezření, venerabilis vultu, Pror. ol. 11b. 1. Isa. 33.
Pocukrovaný = *sladký.* P. dikce (spisu). Lit. I. 354.
Počasí. Pouze od Boha pochází p. — Vz Počas, Ott. XX. 354. Hádání na budoucí p. ve Slez. Vz Vyhl. II. 62., Vlasť. I. 216.
Počastná, é, f. = láhev vína, kterou posílá nevěstin starosta starostovi ženichovu, když přichází s prosbou o vpuštění do příbytku nevěstina. Slez. Vyhl. II. 82.
Počesání, n., colustramen. Rozk. P. 2429.
Počesati čeho oč = *otírati.* Pýcha neodpustí lénim počiesajíc úst o ně. Chč. S. II. 173b.
Počestenství, n., honestas. Rozk. P. 1322.
Počestné, ého, n. = dar poddaných dávaný svým pánům. Vz Souk. 1903. 17.
Početný. P. slovo = *číslovka.* 1775. Bílý Obr. 76.
Počieti = *počíti.* Mill. 254.
Počinosť, i, f. P. nutí, reverentia cogit. Fagif. 38b. (Či počestnosť? Mš.).
Počiskus, vz násl. Počistus.
Počíslovaný proužek. Kamn. Mec. 156
Počísti se z čeho (účty klásti). Z hospodaření se p. 1512. Arch. XIX. 171. Sr. Počítati.
Počistus, liparea (inter lapides). Rozk. P. 116. V Rozk. R. 57.: počiskus.
Počitadlo, a, n. P. elektrické, wattové ampérové, chemické, mechanické. Vz Ott. XIX. 991. Dětská p-dla. Sr. Čes. l. XIII. 287., 188., 234., Vyhl. II. 241. nn., Vlasť. I. 127. nn.
2. **Počíti** s inft. Dům počínal chytati *stačí:* chytal. Mš.
Počiuti, vz Počíti 1.
Počívati. Cele na nebi p-váš. Pís. Kunh. 148a.
Počočeť nač = *štváti.* Hoch. 23.
Počs' = *po čs'.* P. ste ke mně přišli? Pass. 351.
Počstivě = *počestně.* P. se připravili. Chč. S. I. 3a.
Počstivosť, i, f. = *poctivosť, úcta.* Chč. S. I. 12a.
Počstivý = *poctivý, počestný, vážný.* Chč. S. I. 22b., II. 235b.
Počta Filipp, geolog a palaeontolog, prof. a spis., nar. 1859. Vz Ott. XIX. 995.
Počtění, n. = *poctění.* Kruml. 235. (List. fil. XIII. 290.).
Počtoty (!) = registra. Pohl.
Počtverovrstný. P. pavuza. Msn. Od. 328.
Počubovati koně = *pošupávati?* Mršť. Obrz. 102.
Počudovánie, n. = *podivování.* Spis. Sbor. slov. 1901. 83. Vz Počudovati v I. Přísp. 287.
Počuměti někde. Vz Čuměti. Rais. Sir. 15.
Pod. Pozměnil pod vlivem Počátků výběr; zde jest *pod* zbytečné, stačíť pouhý instrumental. Mtc. 1904.
Póda, y, f. = *půda,* der Boden. Mš.
Podálka, y, f. *Pod P-kou,* louky u Petrovic. Čas. mor. mus. III. 140.
Podarebnělý = *poněkud darebný.* Litom. 50.
Podařeně. Byl p. plynný slovním přednesem. Zvon III. 462.
Podařený = *zdařilý; lépe:* podařilý. Mš.
Podařiť sa = *přihoditi se.* Val. Čes. l. XII. 130.
Po darmo. Náš obchod jde pomaly, ale ne po darmo (ne bez výdělku). Pal. Záp. II. 144.

Podaruněk, ňku, m. = *dar*. Fel. 161.

Podati si někoho = do něho se pustiti, domlouvati mu. Us. Kmk. Podávali si ho, jako nezbedové sešlého člověka, otrhance. Hlk. VIII. 210. — **se komu**: nepříteli (sich unterwerfen), **chybně** m.: poddati se.

Podávka, y, f. = *poplatek*. Ten dům aby držel beze všech p-vek. 1482. Mtc. 1903. 52.

Podbabí, n., ves u Prahy (dle vedlejší hory, která dříve sloula Bába). Dolen. 567. Také: Podbaba.

Podběhnouti komu (čím). Oči mu p-hly krví. Tbz. V. 9. 312. Rozum mu podbíhá (utíká). Tbz. III. 1. 34.

Podbělice, e, f., homogyne, v bot. Ott. XIX. 997.

Podbělovati co = *bíliti*, P. pokojík, stavení. Nár. list. 1903. č. 215. 1., Čes. 1, X. 419.

Podběží v VII. 1358. oprav v Podběže.

Podbor, u, m. subsumptio. Mark. Neujalo se.

Podbrádka, y. f. P. (řecká, římská) = vydutý architektonický článek, který má tvar buď čtvrtkruhu n. křivky jemu podobné; někdy i tvar půlkruhu nebo křivky jemu přispůsobené. Vz Ott. XIX. 998.

Podbradkář, e, m. = *hoblík*. P. obyčejný, s vodítkem, s plátkem, kosý, kosý s krojidlem, člunkový, hladicí, s klopkou, římsový, zakroužený. Vz KP. XI. 4.

Podbradní řetízek udidla. Ott. XIX. 724.

Podbradný držák přilby. Msn. II. 54. Vz Podbradní.

Podbránični hlízy, subphraenische Abscesse. Ktt.

Podbranný, ého, m. P. se ho ptal (hlídač v bráně). Arch. XXI. 475.

Podbříškový. Bolesť pleteně p-vé, neuralgia plexus hypogastrici; zvýšená citlivosť pleteně p-vé, hyperaesthesia plexus hypergastrici. Ktt.

Podbřišný. P. slabiny. Msn. II. 98., 309. Sr. Podbřišní v VII. 282.

Podbroušený. Má jazyk dobře p-ný (špičatý, má dobrou vyřídilku). Zl. Pr. XXI. 86.

Podbrudek, dku, m. = *fabor vlající s náčelky pod bradou na prsou*. Pr. Slez. Čes. 1. XII. 39. Sr. Podbradek.

Podcísaří, n. Učinil krále anglického vikářem n. p-řím svého císařství po vší Germanii. Kar. 55.

Podčelistní klání, neuralgia inframaxillaris. Ktt.

Podčervenalý čím: krví. Msn. II. 432.

Podčervený ocas. Faust. 70.

Poddanecký rozum = *poddanský*. Věst XII. 94. Sr. Poddanec.

Poddanství, n. P. lidu selského. Vz Ott. XIX. 999. nn.

Poddeňkovati co: vodní kolo (podděnky v něm dělati). Čes. 1. XI. 188. Sr. Poddenčiti v II. Přísp. 228.

Poddení, n. Platí rybníkového 13 gr., p-ho 2 denáry. Grundzins, od dno, Grund? Bdl. Gl. 238.

Poddražka, y, f. = *podkop, podrývání*. V zloděj. mluvě.

Poddružný, vz Podřadný.

Poděditi po někom: Jrsk. XIII. 3. 17'

Podehnati na koho. Podháněti na někoho = *štváti*. Val. Čes. 1. XI. 179.

Podehřáti se čím. Meč krví se podehřál. Msn. II. 377. Žhavým uhlím se podehříval. Litom • 50.

Podejíti. Blud ho podešel = zmátl si cestu. Hoš. Pol. 140.

Podělati co komu. Nevím, co sme vám p-li = udělali. Val. Čes. 1. XII. 420., 467.

Poděliti se na čem. N. podílel se na té bitvě, lépe: byl účasten té bitvy. Mus. fil. X. 138.

Podélník, u, m. P. při stavbách. Vz KP. IX. 279.

Podelstíti koho. Frant. 36. 20.

Podeměstí, n. Msn. II. 33.

Poděrák, u, m. = *část hoblice*. Vz KP. XI. 2.

Podervati co komu: údy (poraziti, zabiti ho). Msn. II. 390.

Podesník, vz Slížence.

Podešvice, e, f. = *silný trám na zemi ležící*, na kterém stojí stodola; p. humenční = *oploteň*. Vyhl. II. 311. Vz Podešev v II. Přísp. 228.

Podetřieti = *otupiti*. Pel. XV.

Podevzdvihnúti. P-na mu lokte. Lék. B. 206b.

Podezdí, n. Nádvorní p. Msn. Od. 275.

Podezřelec, lce, m. Tbz. III. 2. 62.

Podezřeň, ě, f., osmunda, rod kapradin. Vz Ott. XVIII. 918.

Podezření, n. V p. se dáti. Fel. 18.

Podezřívanec, nce, m. Tbz. V. 4. 203.

Podezřívaný. Tbz. V. 4. 203.

Podezřívaně. K tomu p. dokládá. Wtr. Min. 129.

Podezřívati utvořeno od zřieti, jako zníti—zaznívati, hřmieti—zahřímati. Mš.

Podezřívavec, vce, m. = *kdo podezřívá*. Mus 1904. 27.

Podezřívka, y, f. = *podezření*. Tbz. V. 5. 239.

Podezřivý. Jungmann líčí J. Nejedlého jako závistivého, p-ho (podezírajícího). Lit. I. 611.

Podhajský *Vinc.*, lékař a spis., nar. 1837.; *Jos.* Dr., spis., 1838.—1873.; *Vinc.*, č. paedagog, okres. škol. inspektor a spis., nar. 1840.; *Jos.*, č. architekt, nar. 1858. Vz Ott. XIX. 1004. nn.

Podhelemní čapka. Jrsk. III. 133.

Podhlídání, n. Místo dověrnosti jest p., přesuzování, valchování jedněch druhých. Kom. Did. 6.

Podhnízdě, ěte, n. = *ssele*. Dšk. Km. 20.

Podhoděný. Potvora p-ná (nadávka). Mod. kn. Č. 40. 132.

Podhodky. Jíti někam na p. = *slavnosť po hodech, mladé posvícení*. Val. Čes. XI. 178., 93.

Podholený.. P. hlava. Jrsk. III. 4. — **kde**. Pán vlasů **nad** čelem i **nad** týlem vysoko p-ných. Jrsk. XII. 389.

Podhorský *Jos.*, spis., 1868.—1901. Vz Ott. XIX. 1006.

Podhrabie. Kat. 15. (Mš.).

Podhrabník = ? Wtr. Min. 42.

Podhradský majer. Čes. l. XI. 296.
Podhrází, n. Kázal p. zapléstí a kamením zametati. 1488. Arch. XIX. 244.
Podhrdlí, n., vz Lieskovka, Ovar (lašsky. Vyhl. II. 201.).
Podhřebenový, infraspinatus. Ktt.
Podhrudník, u, m., vz Náprsník. Ott. XIX. 1007.
Podhuckati koho proti komu = *poštvati*. Slov. Czam. Slov. 150. Vz násl.
Podhuckávánie = *ponoukání, štvaní*. Na jeho p. Slov. Sbor. čes. 38. Vz předcház.
Podcházeti odkud, Z rozepří podchází bezbožnosť. Kom. Ces. 215. Vz Podjíti.
Podchodniči. Patřím už na p. (hřbitov). Přerov. Čes. l. XIII. 279.
Podchycovati co (brzo) = *chápati*. Val. Čes. l. X. 464.
Podivoký = *drobet divoký*. Hoš. Pol. 149.
Podívanka, y, f. Půjdeme, abychom užili p-ky na Prahu. Rais. Vlast. 340. Sr. Podívaná.
Podivovati se, vz Podiviti se.
Podjesení. Doba p. Msn. II. 398. Sr. Podjeseň.
Podjíti. (Žaluje naň), že z jeho dvoru podchází jemu voda skrze zeď do sladovny. Arch. XXI. 192.
Podjíždí, n. = podjížď. Dšk. Km. 6.
Podkabátí, n. Vyndal housle z p. Jrsk. XVII. 6.
Podkazenie, n., incensum. Mam. A. 25b. Sr. Podkaditi.
Podkazěvati. Sr. Podkaditi. Mš.
Podkeří, n. Pramen bublá z p. Svět. knih. 420. 132. Sr. Podkeř II. 637.
Podklad (mor. *podlina*) = podložka na okraji sukně asi na dlaň široká. Slez. Vyhl. II. 182.
Podklášteří, n. Arch. XX. 505.
Podkličkový. P. jamka, fossa infraclavicularis. Ktt. Vz Kmen.
Podklíčnice, e, f. Msn. Od. 265.
Podklíčník, a, m. P. kláštera. Zbrasl. 233.
Podklona, y, f. = *poklona*. Službu naši a slušnú p-nu vzkazujeme. NB. č. 151.
Podklopový. P. zámyčka u stok. KP. IX. 315.
Podkolenice, e, f. = *punčocha*. V zloděj. mluvě.
Podkolenní. P. žíla, vena poplitea, hluboké žlázy zákolenní, podkolenní, glandulae popliteae profundae. Ktt.
Podkosený něčím. Zr. Krist. III. Sr. Podkositi.
Podkositi co komu: údy (zabiti ho). Msn. Od. 207.
Podkouřiti. Podkuřovati obilí vosím dílem a mravenci, aby se kupci hnali k pytlům jako vosy do báně a mravenci do mraveniště. Nár. list. 1903. č. 277. 4.
Podkovářství, n. = *dělání podkov* a připevňování jich ke kopytům. Nár. list. 1903. č. 138. 9., Ott. XIX. 1010.
Podkovávati, subferrare. Mill. 26. Sr. Podkovati.
Podkovovitě něco stavěti. Jrsk. V. 52.
Podkovový. P. písmo notové. Nejed. 216., 303.
Podkožka, y, f., hypodermis = část stěny tělní složená z buněk. Vz Ott. XIX. 1011.
Podkožní protnutí svalu, myotomia subcutanea.
Podkrál, vz Vaječník.
Podkrásti koho. Nová milosť ji podkrade (jme). Baw. E. v. 2459.
Podkrkonošský. P. víska. Lit. I. 651.
Podkrmaší, n. P. slavilo se tu neděli po krmaši. Slez. Vyhl. II. 54.
Podkup, u, m. = *dar*, *δῶρον*. Msn. Od. 228.
Podkůpky, hra karetní. Vz Čes. l. XIV. 252.
Podkupný. Bráti podkupné. Slád. Cor. 44.
Podkytlí, n. Lazebnice v bílém p. Jrsk. Pov. 197.
Podla = *podlaha*. Slúpi sú ustanoveni na podlách zlatých. Mus. 1864. 297.
Podláčky = *podvlíkačky*. Volyně. Čes. l. XIII. 124. Sr. násl. Podlíkače.
Podlaha Ant. Dr. theol., kanovn. a spis., nar. 1865. Vz Ott. XIX. 1013.
Podlaholožný. P. svině. Škd. Od. 155.
Podlán, u, m., jm. lesa. Hoš. Pol. 140.
Podlaz, u, m. = *rokle* pod bývalým Budčem. Čes. l. XII. 262.
Podlažení, n. = *dlažba*. Baw. Ar. v. 2736.
Podlážka, y, f. = *šikmá prkna pod pilou*, po kterých padají piliny do drtníku. Ott. XIX. 1014
Podlebice, e, f. Krvavý zánět p-ce vnitřní, haematoma durae matris. Ktt.
Podlebicový. P. houba (rakovina mozková), fungus durae matris. Ktt.
Podléhavý člověk. Czam. Slov. 202.
Podlešáci = osadníci fary Bílé Hůrky na Hlubobku. Čes. l. XIV. 300.
Podléška. Šátek zavázaný na p-ku = oběma cípy do zadu. Volyně. Čes. l. XIII. 124. — **P.**, rostl. Vz Jaterník (na konci).
Podléštný. P. fiola, picos peda. Rostl. F. 39.
Podlíče, vz Lička. Dšk. Km. 20.
Podlidník, *podludník*, a, m. Každý hofer podlidník platí půl třetího peníze. Slov. Čes. l. XIV. 367. Podludník má dáti školníku (učiteli) o vánocích babku. Ib. 368.
Podlíkače = *podvlíkačky*. Hoš. Pol. 140.
Podlipný Jan Dr., adv. a spis. Vz Ott. XIX 1014.
Podlipská Sofie, spis., 1833.—1897. Vz Ott. XIX. 1015.
Podlipský *Jos.* Dr., lék. a spis.; *Prokop*, spis. a adv., 1859.—1900. Vz Ott. XIX. 1017. nn.
Podliska, y, f. = dětská hra kamením na vodě. Volyně. Čes. l. XIII. 124. Vz Mistička I. 1028.
Podlíštka, rostl. Vz Orsej zde.
Podlíštky, pole u Střížova. Čas. mor. mus. III. 140.
Podlitina krevní, hyphaemia, suffusio sanguinis. Ktt.
Podlohy, pole u Kojetic. Čas. mor. mus. III. 140.

Podlomený. Pittn.
Podloubati se kde. Podlúbav se ve váčku dobyl jest list a řekl. 1512. Arch. XIX. 95.
Podlouka, y, f., jm. pole. Hoš. Pol. 140.
Podložní mísa, Leibschüssel.
Podluhovatě. To městečko leží p. (táhne se do dálky). Lbk. 4.
Podmáčecí apparat acetylenový. KP. X. 122., 126.
Podmanský statek. Mtc. 1903. 310. Sr. Manský.
Podmáslí, n. Ani dvoje p. není stejný. Čes. l. XIII. 178.
Podmět věty v podřečí polnickém. Vz Hoš, Pol. 120. nn.
Podmětý. Bezpodmětě rčení, p. rčení Mus. Stud. 31. Sr. Podmětný.
Podmohylný klopot. Sbor. čes. 126.
Podmok, u, m. Tam trúbou p. vypadá. Arch. XX. 424.
Podmokání, n. Grunty p-ním se zbahňují. Arch. XX. 370.
Podmořanka, y, f. = placka, sleďovitá ryba. Vz Ott. XIX. 827., 1021.
Podmračno, a, n. Studené p. Jrsk. XXVI. 369.
Podmrvka, y, f., notholaena, v bot. Ott. XIX. 1021.
Podnaditý čím. Kká. Sion. I. 224.
Podnaraziti si co čím: bůček dobrou svatčinou. Vin. I. 179.
Podnářeční tvar. Osv. 1896. 550. Vz Podnářečný.
Podnaroušiti se = *podnapiti se*, z něm. Mor. Kmk.
Podnásyp, u, m. Ott. XIX. 1021.
Podnebí, n. = *klima*. Vz Ott. XIX. 1021. — P. = *nebesa nad posteli*. Vyhl. II. 115.
Podnehtí, n. Zánět p. (posledního článku prstního) panaritium, Nagelgliedentzündung. Ktt.
Podnět, u, m. = *podpal*. Tu teprv sekejte podniety (pod oheň). Frant. 19. 24.
Podněť, i, f. = jarní setí (čočka, hrách, len). Seli jsme do podněti. Litom.
Podnětný. P. úsilí. Nár. list. 1904. 107. 21.
Podnieti, podejmu. — co = vzíti na se, podstoupiti. Pel. XV. Sr. Podjíti, Podejmouti.
Podnikatelský. P. činnosť. Nár. list. 1905. 131. 25.
Podnoží, n. P. stohu = úprava půdy stohu, aby spodní vrstvy obilí časem nebyly poškozovány; P. čtyřhranné, kulaté, obdélné, vícehranné. Vz KP. IX. 410.
Podnožní omítnutí zdi. Vz KP. IX. 342.
Podnožník, u, m. = hoblík. P čtvrtkový, francouzský. německý, perlový, s páskem, zařezávací. Vz KP. XI. 5.
Podnůžka, y, f. = podnížka, spojuje vzadu ramena vozu. Litom. 64. — P. = *šlapadlo u kolovratu, podnožka*. Litom. 65., 66.
Podoben, bna, o, vz Podobný.
Podobenka, y, f. = podobizna. Slov. Vzáj. I. 100.
Podobizniti koho = *podobiznu jeho dělati*. Čes. l. XI. 87. Sr. Podobiznovati.
Podoblačný dul (ves). Hall. 51.
Podobnotvornosť, i, f., homoeoplasia. Ktt.
Podobočí, n. Z p. na někoho pohlédnouti. Rais. Sir. 179.
Podobojista, y, m. = *evangelík*. Jrsk. XX. 2. 96.
Podobřiti si = *polepšiti si*. Sb. sl. 1902. 89.
Podohniti = *podpáliti*. Služky p-ly dříví. Msn. Od. 121.
Podokapný žlab ve stavení. Vz KP. IX. 351.
Podolák Jos., č. spis., nar. 1860. Vz Ott. XIX. 1025.
Podolský z Podolí Šim, spis., nar. 1562. Vz Ott. XIX. 1029.
Podoltáří, n. Malované p. J. Košťálek. Smích. a Zbrasl. 311.
Podomácní práce. Čes. l. XIII. 378.
Podostati, podostanu. V hubenstvích nepodostanú. Ž. Trubl. 139. 11. (non subsistent). Ž. wit.: neostanú, Ž. klem.: nepodstojie. Mš.
Podotkovati koho = *poplašiti*. Pes slepici p val. Zvon IV. 708.
Podozrivý dom = podezřelý. Slov. Sbor. čes. 245.
Podpáliti co komu. Kůň utíká, jakoby mu ocas p-lil. Krkonš. Nečásek.
Podpalka, y, f. = *podpal*. Hauer 8.
Podpásalý, adcinctus. Mam. A. 16ª.
Podpasník, u, m = řemen u koňského postroje. Msn. II. 431.
Podpateřnice, e, f. Zbytnivý zánět p-ce šíjové, pachymeningitis spiralis cervicalis hypertrophica. Ktt.
Podpažní krajina, regio axillaris, Axillargegend. Ktt.
Podpěra Jos., spis. botanik, nar. 1878. Vz Ott. XIX. 1030.
Podpěradlo, a, n. P. brady, Kinnstütze, nožní, Fussstütze. Ktt.
Podpěratel, e, n., sustentator. P. víry. Pat. Jer. 139. 30.
Podpisávati m. podpisovati. Kbrl. Džl. 16.
Podpivovárník, a, m. = *pomahač v pivovaře*. 1663. H. Jir. Mýto 90. 1.
Podplacenec, nce, m. = *podplacený člověk*. Tbz. III. 2. 228.
Podplamejček, čku, m. = *podplamenice*. Dšk. Km. 37.
Podpopelničí chléb, subcinericius panis. Ev. olom. 32. 50.
Podporek, rku, m., humerulus. Mam. A. 24ᵇ.
Podpověď, i, f., hypothesa. Mark. Nejalo se.
Podpravený čím: kožich vlčinou (podšitý). Nár. list. 1904. 314. 9.
Podprodavač, e, f., Unterverkäufer. Pokr. 1886. č. 10.
Podpuchlý. P. oči. Čes. l. XII. 385.
Podpupčí, n., sirbus. Vz Podpučí v VII. 1359. U Vel. 148.: *podpupří*.
Podpůrčí smlúva. Arch. XX. 429.
Podpuštěný. P. pivo: Jrsk. III. 258.
Podpyrenejský. P. městečko. Zr. Nov². 219.
Podřadný, *poddružný*, subaltern; *podřaděný*, subordinatus. Mark.

Podrásati co komu = *potrhati.* Slád. Rich. 100.
Podřasoví, n. (u oka). Tbz. V. 1. 367.
Podrážečka, y, f. = *malá pumpa v pivovarech.* Ott. XIX. 820., 1031.
Podrážení, n. P. tonu působí dojem intonační nejistoty. Pokr. 1886. č. 21. Sr. Podtep.
Podraží, n. Na P. = pole u Radošova. Čas. mor. mus. III. 138.
Podražní hlídač (při dráze). Kál. Slov. 36.
Podremlík, u, m. = *část mlýna, na které leží hřídel se zhlavím.* Čes. l. XI. 187. Sr. Remlík.
Podrepka, y, f. = *šupinuška,* smynthurus. Vz Ott. XXIII. 543.
Podrhnúť sa = *propadnouti se.* Sbor. slov. 1901. 111.
Podrchaný čím. Hnízdo větrem p-né. Tbz. V. 5. 22.
Področov, a, m. = *Področovi* v VII. díle.
Področovský. P. matička p. Marie. Tbz. V. 9. 173.
Podrostající práce. Kom. Did. 236.
Podroušiti se = *podnapiti se.* Fel. 95. Z něm.
Podrúšený = *podnapilý.* Val. Čes. l. XI. 47. Z něm.
Podrúzgať si co: nohu = *pohmožditi.* Val. Čes. l. XII. 44.
Podružný. P. komora (podruha). Jrsk. XIII. 3. 218.
Podrybník, u, m., jm. polí a luk. Hoš. Pol. 149.
Podrychmávati = *podřimovati.* Smíš. 25.
Podrýpati, podrypovati co. Hrnš. 28
Podrýti koho proti komu, Jiných proti mně podrývajíc. Frant. 419.
Podrývaný, unterwühlend. P. práce. Pokr. 1885. č. 160.
Podryvně. Žena p. mu řekla (dobírajíc si ho). Zl. Pr. XXI. 139.
Podsaditi co kam (nač). To, co má v hlavě, na dluhy p. nemůže (tím dluhů nezaplatí). Mor. Čes. l. XI. 272. — **co čemu** = *jiný smysl něčemu podložiti, přestupovati to.* Fel. 16.
Podsáklý čím: krví Msn. II. 186.
Podsedečný, pole u Šašovic. Čas. mor. mus. III. 140.
Podsemník, a, m. = *pods.dlník.* Nár. list. 8./2. 1898.
Podskočně něco činiti. Škd. F. 23.
Podskočnomyslný. P. šedivec. Msn. Od. 63.
Podskok. V souboji p-kem se chrániti. Vrch. Muš. I. 303.
Podslizniční. Zánět vaziva p-ho hrtanu, laryngitis phlegmonosa s. submucosa. Ktt.
Podsloupeň, pně, f. V p-pni postaviti pohovku. Msn. Od. 58.
Podslupec, pce, m. Výběžný p. (ve zdi bradební). Msn. II. 216.
Podsmykování, n. = *podkládání.* Mart. S. Ind. 228.
Podsolit komu kam: cizím holubům pod ocásek (aby neulítli). Čes. l. XI. 177.
Podsoukale pod se hleděti (potměšile). Jrsk. XII. 233.
Podstarostí, m. P-mu něco oznámiti. Arch. XX. 135.
Podstatlivý (!). P. jména = podstatná. 1775. Sr. Bílý Obr. 75.
Podstatný. P. jméno slovesné ve spisovné řeči Palackého. Vz Mtc. 1901. 371. — **P.** *Jos.*, spis., nar. 1841. Vz Ott. XIX. 1032.
Podstava, y, f. P. vysoké peci (dolejší část, kde je veliký žár). KP. X. 145. — **P.**, substantia. Z p-vy otcovy narozen. Ž. pod. 138. 15.
Podstavivo, a, n., der Unterbau. Jeř. Rom. básň. 125.
Podstavník, u, m. P. u tkadlcovského stavu. Litom. 67.
Podstolek, lku, m. = *šuple.* Slez. Vyhl. II. 288.
Podstrání, n. Studánka v p. Hamz. 34.
Podstrčka, y, f. Nevěda kudy všelijaké p-ky naň činil (leccos naň sváděl). Wtr. exc.
Podstřehnouti koho tajně, ἐπιπεύειν = *tajnou stře'bou přepadnouti.* Msn. II 123
Podstřel, u, m. P. = nemoc v rukou i nohou; z masa vylézají kostky, šňůrky, hnůj. Slez. Vyhl. II. 212.
Podstrelenie, n. (vedle zaklínanie, liečenie ran a p.). Sb. slov. 1902. 37.
Podstřihovati si co kde: vlasy na čele, aby nepadaly do očí. Čes. l. XI. 116.
Popstropový. P. výšina. Jrsk. XII. 191.
Podstůl, podstolu, m. Měl knížku zamknutou v podstolu. Vyhl. Slz. 53. Sr. Podstolí.
Podstupnice, e, f. P. u schodů. Vz KP. IX. 312.
Podsúditi se več = *zavázati.* Baw. F. v. 376.
Podsudství, n. Dšk. Km. 19.
Podsvětový. P. říše. Tbz. V. 6. 273.
Podsvětsko, a, n. Msn. Od. 168.
Podsvijanský, vz Picek.
Podšál, u, m. = *druh masa ze zadní čtvrti* (hovězího dobytka). Světz. 1886. 483.
Podšitec, tce, m. = *podšitý člověk, pofouchlý.* Tbz. II. 3. vyd. 430.
Podšitosť, i, f. Vrchol turecké po-sti. Nár. list. 1904. č. 52. 2.
Podškubati koho kdy. Husy podškubávají se obyč. v pátek n. v sobotu, jinde jen do slunce východu; jinde ve středu n. v pátek; vedle toho mají se podškubávati jen ‚na nově'. Vz více v Čes. l. XI. 84.
Podštemflovati = podepříti. — **co:** bránu. Arch. XX. 263.
Podtáhnouti = *podškrtnouti.* — **co čím.** Co sem čarou podtáhl. Šf. v Pal. Záp. II. 34.
Podtatranský R. U., sl. spisov.
Podtep, u, m. = *podražení, uhození z dola.* On ji p-pem vzvrátí. Drk. dram. 55. Nemá-li býti: podtop. Mš.
Podtočiti co komu. Žádný žádnému nemá vína podtáčeti. Arch. XX. 455.
Podtrdličiny lnu. Vz Pazdeří zde.
Podtření, n. Má smlúvy držeti věrně bez p. 1434. Vlasť. IV. 188.
Podtrh, u, m., v tělocviku. Us. Dhnl.

Podtržení, n. Vody způsobily škody p-ním mnohých chalup. Tk. XII. 309.
Podupati. Podupávajíce (tančili). Jrsk. XVIII. 3. 186.
Podusiti koho = *potrkati*. Vz Dusiti na konci.
Poduščička, y, f., zdrobn. *poduška*. Dšk. Km. 36.
Poduší, n. Ťal ho v p. (pod uši). Msn. Il. 295.
Poduška vodou plněná, Wasserbett. Ktt.
Podvalečník, u, m. = *druh hoblíku*. Ott. XIX. 1034.
Podválka, y, f. Sedě na p-lce stavu. Zvon III. 874.
Podvazadlo, a, n. P. pod rukávce. Brt. P. n. 708.
Podvazek, zku, m. = *velké přádenko nití*. Domažl. Čes. l. XII. 308. Sr. Skadlen, Samatka.
Podvázka varletní, suspensorium scroti. Sr. Podvěska. Ktt.
Podvazkový řád. Kol. Her. I. 288., 290.
Podvazovačky, pl., f. = *podvazovací kleště*, Ligaturzange. Ktt.
Podvědomí, n. Z p. vyvalil se příval nových myšlének. Nár. list. 10./8. 1900.
Podveselený = *napilý*. Z kn. rožm. Wtr.
Podvěska, y, f. P. (podvěšadlo, podvázka). P. varletní, suspensorium scroti, Tragbeutel. Sr. Podvázka. Ktt.
Podvesník, u, m., *rybník*. Strn. Poh. 59.
Podvine (podvinné, vinnice?) Cum agris et p. XIII. stol. Friedr. 16c.
Podvinutý koráb (podložený). Škd. Od. 97.
Podvižený, elevatus. Ž. klem. 8. 2. Sr. Podvihati.
Podvláčení, n. V nohavicích plátěných, vázaných, jako jsou k p.; Nohavice vázané k zimnímu p. Zvon IV. 122., III. 207.
Podvlíkač, e, m. Usedl v p-či ke kamnům. Jrsk. XXVI. 234.
Podvlkovati, = *dělati kačky*. Štěpánovice. List. fil. 1902. 250.
Podvodnický. P. řemeslo. Hrlš. Hus. 125.
Podvoj. Dvéře z p-je vyrazili a vyvalili. Arch. XXI. 333.
Podvojmokališný pohár. Msn. Od. 224.
Podvorný, ého, m. = kdo má na starosti dvůr. Tk. M. r. 185.
Podvoz, u, m. U rybníka nad trúbami p. dělati. Uč. spol. 1903. XIII. 15.
Podvozataj, e, m. Msn. Il. 101.
Podvozek. zku, m. Čep p-ku, der Drehgestellzapfen. Jind. 21. P. lokomotivy. Ott. XIX. 1036. — P., = osa, náprava vozu. Litom. 63., Hoš. Pol. 149.
Podvrácený, subversus. Lék. A. 15a. 1. Sr. Podvratek.
Podvrci, vz Podvrhnouti.
Podvrh, u, m. = *podvržená věc*. Osv. 1896. 459.
Podvrhnouti kopí = *proti nepříteli postaviti*. Jrsk. VIII. 3. 56.
Podvrženina, y, f. = *padělek, falsifikát*, nepravá památka historická. Vz Ott. XIX. 1036.
Podvržený. Jeli p-nými kopími (spuštěnými, napřaženými). Jrsk. XIII. 326. — P. = *poddaný*. Mark. Neujalo se.
Podvzdvihnúti, extollere. Ž. kap. č. 27. 9. Sr. Podzdvihnouti.
Podychnutý čím. Líce měla jako p-tá ruměncem. Rais. Vlast. 313.
Podýmniti co. Podymní kámen. Lék. B. 294b. Sr. Podymovati.
Podymovati = *nadýmati, popouzeti*. P. na hněv. Chč. S. II. 194b.
Podzapomenouti = *zapomenouti na čas*. Baw. Ap. 208b.
Podzemek = *jahoda podzemská*. Slez. Vyhl. II. 222.
Podzemnicový. P. pokrutiny. Ott. XX. 32.
Podzimí, n., vz Podzim.
Podziwej sie, mój syneczku szwarny, tanec na Těšínsku. Vz Brt. P. n. 978.
Podzřívaný. P. narážka. Mart. S. Ind. 233. Pozn.
Podzuvky = *obnošené n. všední nohavice, oblékané místo spodňáků*. Val. Čes. l. XI. 116.
Podzvánka, y, f. = *věžička se zvonkem oznamujícím pozdvihování*. Kbrl. Džl. 14.
Podžebříčský. Přijímačko p-ská (nadávka)! Vz Žebřík (v mučírně). XVI. stol. Zvon II. 593.
Podživotí, n. Udeřil ho v p. (v spodní část života). Msn. Il. 197.
Podžlutý had. Faust. 70.
Poëtika, y, f., řec. Vz Ott. XIX. 1041.
Poëtisovati = *poësií se zabývati*. Čch. Kv. 137.
Poettinge-um, a, n. = *dívčí vychovávací ústav* založený od kanovníka hraběte Poettinga v Olomouci.
Poetting-Persing Eman., hrabě, 1820. až 1898. Vz předcház. Poettingeum a Ott. XIX. 1043.
Pofčil = *posud*. Na slov. Skalicku. Sbor. čes. 86.
Poflakovati čím. Pořád rákoskou poflakoval (učitel). Jrsk. XX. 1. 38
Pogorditi kým = *pohrdnouti*. Slez. Vyhl. II. 74.
Pohádka. Není o něm ani p-dky (neví se o něm nic). Nár. sbor. 1902. 19. — Slezské pohádky. Vz Vyhl. II. 203., Vlasť. I. 62. O. p. vz také: Brt. Čít. 26. nn., 141. nn.
Pohádkářství, n. Tbz. V. 5. 264.
Pohádkově, märchenhaft. P. zamlžená věc. Pokr. 1884. č. 356.
Pohaléřný chléb = po haléři. 1457. Mš.
Pohan Václ. Alex., spis., 1791.—1850. Vz Ott. XIX. 1045.
Pohaněnka, y, f., rostl. Vz Sasanka zde.
Pohanka, y, fem. k pohan. Lok. 57. — P. = *hrečka*, polygonum, rostl. Vz Ott. XIX. 1046.
Pohčíř, e, m. phito. Rozk. P. 2100.
Pohl Václ., spis., 1740.—1790. Vz Ott. XIX. 1046., Lit. I. 133., Bílý Obr. 65.
Pohlavně, geschlechtlich. P. dospívati. Hol. Met. II. 305.
Pohlavní. Léky proti pudu p-mu, antaphrodisiaca. Ktt.

Pohledávka, y, f. Postup p-vek. Ott. XX. 312.
Pohlednice, e, f. = *lístek korrespondenční* opatřený na straně dopisní pohledem na krajinu, město, budovy, výjevy ze života. Vz Ott. XIX. 1048.
Pohledomet, u, m. = *kukátko.* Čch. I. Pov. 98.
Pohlodek, dku, m. Pecky, kosti, p-dky (k čemu potřebí dobrých zubů). Kom. Did. 263.
Pohltati co čím. Myslí, že všetek rozum lyžicou p-tal (pochlípal). Rizn. 175. Sr. Pohltiti.
Pohltiti co. Rádi by veškeu svět na zboží p-li. Hus. Post. 198.
Pohlučný. P. město. Mark.
Pohlupavec, vce, m., nadávka. Slez. Vyhl II. 335.
Pohlupavý = *přihlouplý* Syn drobet p-vy. Slez. Vyhl. II. 295.
Pohněvanosť, i, f. Msn. II. 143.
Pohnouti čím co. Krokem svým by zemi pohla. Koll. Sl. dc. III. 7. (Lit. II. 210).
Pohňusky = *zbytky* (jídla). Mor. Čes. l. XI. 254.
Pohodlníček, čka, m. Máj. III. 18.
Pohonč, e, m. = *pohůnek, mladší pacholek.* Vz Pohončí. Vých. Č. Jrsk. XXV. 236., Litom. 70.
Pohodnice, e, f. Její popis vz v Ott. XIX. 1049.
Pohonič. e, m., vz předcház. Hops.
Póhonné, ého, n. = poplatek soudní za póhon. H. Jir. Sl. pr. II. 226.
Pohor, u, m. = *pahorek.* Mark.
Pohořati. Pí a pí, jakoby knol nepohořal (jakoby se nic nedělo). Rokyc. Post. 183a.
Pohordati = *pohrdati.* Mš. ex.
Pohořelý Jos. (Jos. Kutenský, Kutnohorský, mírumil), kněz. a spis., 1808.—1887. Vz Ott. XX. 1.
Pohorky, pole u Brtnice. Čas. mor. mus. II. 138.
Pohorská L., spisov.
Pohoršený = *pohoršlivý.* P. příklad' exemplum incredulitatis. Ev. olom. 15. 36. P. obyčej. Chč. S. II. 161b.
Pohoršiti čeho. Tak svého práva p-šil. Arch. XX. 544.
Pohoršlivě (jednati). Kká. Sion II. 118.
Pohospodní. P. řeč (po hospodách mluvená). Pokr. 1885. č. 97.
Pohost, u, m. = *dar.* Dám mu p. Msn. Od. 253., 308.
Pohostba, y, f. = *pohoštění.* Míti zásobu na p-bu. Mns. II. 149.
Pohostně někoho živiti. Msn. Od. 251.
Pohostný dar. Msn. II. 106., Od. 225. Sr. Pohost.
Pohosty = *dvory pro cizí kupce.* Dolen. Pr. 331.
Pohotový. P. zboží. Nár. list. 1903. č. 165. 14.
Pohověti komu čeho. Ať mi těch peněz pohoví (počká) do jarmarku. Arch. XXI. 59.
Pohovkový polštář (na pohovku). Nár. list. 1903. č. 347. 18.
Pohovor, u, m. = *vojenský posudek po každém manévru.* Vz Ott. XX. 2.
Pohrabiště, ě, n. Rais. Vlast. 208.
Pohrabiti. Libuše tu po své smrti jest pohrabena (pohřbena). Pulk. Lobk. k. 5.
Pohrabovač, e, m. P. sena. Us.
Pohrabovačka, y, f. = hospod. nástroj. Patentní p. úzkokolejná, p. hustořadá s 36 ocelovými zuby. Nár. list. 1905. 131. 22., 21.
Pohradek, dku, m. = *náspí* u chalup a statků. Slez. Vyhl. II. 198.
Pohraničí, n. České p. Mus. 1863. 326., Msn. Od. 131., 208.
Pohraniční řeka. Nár. list. 1903. č. 243. 17. Vz Pohraničný.
Pohrbek, bku, m. = *pahorek.* Mam. F. 87a. 1.
Pohřbívání, n., vz Ott. XX. 2.
Pohrdalý, despectus. Pror. ol. 40b. 2. Isa. 53. 3. Sr. Pohrdaný.
Pohřeb. Sr. Čeč. 179. Na Sušicku jdou-li s pohřbem a potkají na cestě mužského, věří, že z té vsi, kde ho potkali, nejdříve zemře mužský, pakli potkají ženskou, zemře nejdříve ženská. Mtc. l. 1897. 9. P. ve Slezsku jest trojí *a)* pokropek či zažehnávka, *b)* p. s půl konduktem (půl officiem), *c)* s konduktem (s celým officiem). Vz Vyhl. II. 117.
Pohřésti, vz Pohřbíti.
Pohřešovanec, nce, m. = *pohřešovaný člověk.* Stan. I. 271., II. 67.
Pohřížení, n. Vz Pohrouziti. Um. roud. 706.
Pohrom, u, m. Boje se p-mu velikého v lidu. Hus. Post. 81b. Byli postiženi pohromem krupobití. Již. Č. Nár. sbor. VIII. 19. Sr. Pohroma.
Pohroutit = *pobořiti.* P. stavení. Hoš. Pol. 140.
Pohrudnice, e, f. = *jemná a hladká blanka serosní povlékající plíce.* Vz Ott. XIX. 920. Sr. Poplícnice. Zánět pohrudnice, plynatosť hrudní, vodnatelnosť hrudi, krvavosť hrudi, tuberkulosa p-ce, rakovina p-ce, měchožil p-ce. Vz Ott. XX. 6.—10. Zánět plic ve spojení se zánětem p-ce neb požebernice, peripneumonia; zánět p-ce, pleuritis (brániční, diaphragmatica, jednostranný simplex, převleklý, metastatica, rozsáblý, diffusa). Ktt.
Pohrudnicoplícní zánět, pleuropneumonia. Ktt.
Pohrudnicosrdečníkový, pleuropericardialis. Ktt.
Pohrudničný rakovina, carcinoma pleurae, klenba p., apex pleurae, choboty, sinus pleurae; výron syrovatečniny krevní do vaků p-ních, hydrothorax; prvotní zánět p., pleuritis primaria. Ktt.
Pohrudníkový chobot. Ott. XIX. 920.
Pohrúziti. Ev. olom. 169., 192.
Pohrůžlivě k někomu mluviti. Světz. 1895. 39.
Pohrůžlivý. Důtklivé a p. psaní (dopis). Zbrasl. 309.
Pohublý. P. dívčina (po nemoci), tvář, postava, lice. Jrsk. XXVI. 36., XXV. 14., XXIV. 216.

Pohunčesko, a, n., zdrob. pohůnek. Hoch. 11.

Pohunek Fr., far. a spis., nar. 1846. Vz Ott. XX. 10.

Pohůnek. Na Těšínsku: pogunič, *prostředník.* Vybl. II. 315. P. vyrůstá v pacholečka a ten teprve v pacholka. Hruš. 158.

Pohupek, pku, m. P. udělati = *klopýtnouti.* Deštná. Mš.

Pohupovati. Začala p. Rais. Lep. 178. Sr. Pohupkati.

Pohvězdný. Sedí v p-dné stolici. Hod. Žalm. 121.

Pohyb. Vz Ott. XX. 10.

Pohýbati co čím. Libuša varytem skály p-la. Krok I. a. 4.

Pohybel, blu, m., das Motiv. Mnohým jest p. zlato. Jg. v Kroku I. a. 5.

Pohybovati co. Málokterá kniha pohybuje svědomí. 1746. Hrubý 277.

Pohybový. P. představa (pohybu). Čad. 128.

Pohyřilice, e, f., praevaricatrix. Pror. ol. 32a. Jer. 3. 10.

Pohyzdný, vituperator. Rozk. P. 1040.

Pohyždění, n., vituperatio. Rozk. P. 1388.

Pochápnouti se k čemu. P-pl se k ručnici. Z kn. komor. soudu z r. 1554. Wtr. Sr. Pochopiti.

Pochcánky. Č. Buděj. List. fil. 1902. 250.

Pochládek, dku, m., zdrob. pochlad, chlad. Hamz. 65., Hoš. Pol. 140.

Pochladný = *trochu chladný.* Hoš. Pol. 149.

Pochlápat koho = *potrestati* a p. Haná. Hoch. 130.

Pochlapiti. Ječmeně po dýšči p-ly (se polepšily). Čes. l. XII. 381.

Pochleb, u, m. = *pochlebování*, adulatio. Rozk. P. 1329.

Pochlebnůstka, y, f. Horatiovská p. Lit. I. 566.

Pochliplý úd těla. Msn. II. 448.

Pochlopec, pce, m. Srdce naše tvůj p. Brt. P. n. 1070. Sr. Poklopec.

Pochloubati se čím. Aby se tím p-bal. Arch. XX. 167.

Pochmurně. Oči se mu p. zasvítily. Tbz. V. 6. 121. Sr. Pochmurný.

Pochod. Vz Ott. XX. 11. — **P.** = *hudba.* Vz Brt. P. n. 862. — **P.** = *původ.* Mají p. od Antikrista. Hus. Post. 80a.

Pochodící. Kniha p. z roku . . Nár. list. 1904. 355. 2.

Pochoditi jak. P-dil ako žebrák s děravou kapsou. Rizn. 177. — **si v čem.** = *dlouho choditi.* Pochodil si v něčem (v těch šatech). Rais. Lep. 306.

Pochodování, n. = *záchod.* Co v ústa chodí, v břicho jde a na p. vypustí se. ČE. Han. 39.

Pochochtávání, n. = posmívání. Mam. F. 90a. 1.

Pochop, u, m. = *podnět, vznik, příčina.* Hřiech má p. v vóli. Hus. I. 275. a j. — **P.** = *pták.* Vz Ott. XX. 13.

Pochopen, pna, o, vz Pochopný.

Pochořévati = *stonati.* Val. Čes. l. XII. 385., 421. Vz Pochořeti v VII. 317.

Pochotěti, vz Pochtíti.

Pochrchlávati. Nár. list. 1902. č. 240. 9. Vz Chrchlati.

Pochrupovat co. Koně p-vali seno. Zl. Pr. XXI. 62.

Pochucovati. Hlavn. 54.

Pochůzka, y, f. Politická p. Nár. list. 1903. č. 250. 21.

Pochva, y, f. Pochvy koňské. Vz Ott. XX. 14. — **P.** = *část pohlavního ústrojí ženského.* Vz Vateň, Ott. XX. 13. Výhřez pochvy, prolapsus vaginae; neúplně přepažená p., vagina subsepta; zúžení p-vy, elytroraphia, colporaphia. Ktt.

Pochvácení, n. = *popadení, polapení.* Mam. F. 86b. 1.

Pochvácenina, y, f. = *kořisť*, praeda. Bude-li řváti lev na svú u nu. Pror. ol. 27a. 2.

Pochvalný. Soud p. nebo výtkový. Nár. list. 1904. 356. 13.

Pochvatač, e, m., raptor = *uchvatitel.* Rozk. P. 1043.

Pochvilný pokoj. Hrlš. Hus. 51.

Pochvonosec, sce, m., cryptorhynchus. Vz Ott. XX. 14.

Pochybovatelství, n. = skepticismus. Vz Krec. 13.

Pochyl, u, m. = *svah, stráň*, Lehne? Volný p. stromy porostlý. Jrsk. XXVI. 74.

Pochylo. Strom zrostl přímo, p-lo, na šíř, na výš. Kom. Did. 69.

Poimon Fr., děk., spis., 1817.—1902. Vz Ott. XX. 15.

Poindá = *jindy.* Val. Čes. l. XI. 324.

Pointovati (poentovati) = *vytečkovati, na určitý bod namířiti.* Ott. XX. 16.

Poitalštěnec, nce, m. Hlk. XI. 57.

Poitalštiti koho. Zr. Nov2. 332.

Pojařmiti co: zemi. Tbz. XI2. 7., V. 5. 7.

Pojčať, *pojčívati* = *půjčiti.* — **co komu.** Půh. brn. III. 249., Fagif. 44a. — **čeho.** Toho pojčiem (*připouštím*), že jest to tak. Hus. I. 172.

Pojdať = *povídati.* Vých. Č. Jrsk. XXII. 201.

Pojednotlivě tam září poupata. Čch. Kv 152.

Pojednotlivý. P. chumáče květu. Čch. Kv. 228.

Pojem = *představa sama o sobě.* Krec. 4.

Pojemce, e, m. P. země (Poseidon, jenž zemi pojímá, obtéká). Msn. II. 244., Hym. 66.

Pojezdčík, a, m. Uprostřed kolotoče vyčnívá dřevěná podoba p-ka s bičem v ruce. Nár. list. 1887. č. 181.

Pojezek, zku, m. P. u rybníka. Arch. XXI. 132.

Poježiti se komu. Vlasy se mu p-ly (postavily). Tbz. XIII. 252.

Pojhránie, n., collusio. Rozk. P. 1434., R. 84.

Pojhrávati s kým. Pulk. Lobk. k. 9. — **kým**, super quem ludere. Pror. ol. 42b. Isa. 57. 4.

Pojička, y, f. = *půjčka.* Um. roud. 1021., Rozk. P. 2184.

Pojímač, e, m. P. prasnic = kanec. Msn. Od. 163.
Pojímavosť a *ponímavosť*. Mark. a Hyna. Vz Čad. 114.
Pojistka, y, f. Sicherung. P. u ručnic. Vz Ott. XXII. 59a.
Pojištění, n. Vz Ott. XX. 19. P. požární, životní. Nár. list. Vz KP. XI. 449. nn.
Pojivka, y, f. Zánět p-ky cevní uzlovitý či tuberkulosní, perivasculitis nodosa s. tuberculosa; uzlovitý zánět p-ky lůžkotepenní, periarteriitis placentaris nodosa. Ktt.
Pojivo, a, n. Hnisavý zánět p-va mezi pohrudnicí a stěnou hrudní, peripleuritis; zánět p-va kol svalu bederního, peripsoitis. Ktt.
Pojivový. Zánět p-ho obalu žil, periphlebitis. Ott. XIX. Jemná p-vá blánka, myolemma. Ktt.
Po jízdecku (na koni) pozahnutý. Jrsk. IX. 25.
Pojízdný P. stříkačka, motor. Nár. list. 1904. 135. 21., 141. 21.
Pojíždění po polích. Us.
Pojka (!) y, f. = *ssací papír*. Pohl.
Pojmosloví, n. P. mluvnické. Nár. list. 1904. 196. 13.
Pojte = *pojďte*. Vz Jíti. Místy: poďte. Us. Mš.
Pojžičiti komu co = půjčiti. Pŭb. brn. III. 103.
Pok Václ., spis., 1829.—1898. Vz Om XX. 22.
Pokaditi kam: na korunu (kadidlem pokouřiti). Kar. 94.
Pokalvinčiti koho. Tbz. V. 6. 59.
Pokalvinčlec, lce, m. Tbz. V. 6. 50.
Pokalvinštěný kněz. Tbz. V. 6. 29.
Pokančený čím = *umazaný*. Zvon III. 708.
Pokaňhaný psací stůl (inkoustem). Zvon III. 423. Sr. Pokančený.
Pokapati, *pokápnouti*. Us.
Pokasovati co: něčí podolky. Chč. S. II. 193b. Vz Kasati.
Pókavka, y, f. = *bouchačka ze žluté hlíny*. Kojet. Čes. l. XII. 152., Hoch. 100.
Pokazilý. P. stříbro. Pror. (Mš.).
Pokaženec, nce, m. = pokažený člověk. Tbz. II. 416, III. 36.
Poklacovati čím: rukou. Jrsk. XII. 105., XX. 2. 307. Vz Poklátiti.
Pokladač, e, m. = *kdo něco pokládá*, pavimentator. Tk. M. r. 185. — P. = *vůl*, jenž zadní nohy zvolna klade, na zadní část nohy stoupaje. Deštná. Mš.
Pokládati co: louku = *kositi*. Us.
Pokladina, vz Loh.
Pokladna, y, f., vz Ott. XX. 23.
Pokladná, é, f. Paní p. = choť pokladníka. Kbrl. Džl. 15.
Poklasnice, e, f. = *byt poklasného*. Nár. list. 1901. č. 352.
Poklásti, vz Pokládati.
Poklečmo stanul. Msn. Il. 139.
Poklep, u, m. Lékařský p. (perkusse). Vz Ott. XX. 24.
Poklepový zvuk, Perkussionsschall; psaní na kůži k označení hranic p-vých a poslechových, dermographia. Ktt.
Poklesávat čím: únavou. Zl. Pr. XXI. 572. Sr. Poklesnouti.
Pokleslý. Povoz bokem p-lý. Čch. II. Pov. 24.
Pokličkování, n. = *zatajování*. Us.
Poklonkářství, n. Ponížené p světským auktoritám. Lit. I. 545.
Poklop, u, m. = pomalované prkno v lomenici stavení. Litom. 60. — P. *Jan* (Rojický), spis., nar. 1839.; *Jos.*, spis., 1841. až 1868. Vz Ott. XX. 24
Poklopec kalhot, *lašsky:* lacek, vratka, dverka. Čes. l. XI. 115., Vyhl. II. 193.
Poklopka, y, f. = *dřevěná příložka na oknech*, die Schlagleiste. Vz Ott. XX. 24.
Poklopkář, e, m. = *hoblík*. P. bez plátku, s plátkem. Vz KP. XI. 5.
Poklůpek, pku, m. Zánět p-ku, epiglottis. Ktt.
Pokluzovati, labi. Mam. A. 27b.
Pokmíniti co = *kmínem posypati*. P. placku. Čes. l. XIV. 145.
Pokmitati čím: prsty (*rychle pohybovati*) Jrsk XXVI. 446.
Pokníříti se. Rokyc. Post. 380.
Pokocat se = *pomazliti*. Úpice. Zedn.
Pokoj. Třikrát běda tomu, kdo pokoj člověku vyštve z domu (z duše). Tbz. V. 1. 327. Kdo chce p-ji, ať nevyzývá k boji. Wtr. Min. 60.
Pokojomalba, y, f. Nár. list. 1903. č. 215. 1. *Lépe:* malba pokojů.
Pokoliti koho kam čím: k zemi ručnicí = *sraziti*. Tbz. V. 5. 13.
Pokonání. Citat v II. Přísp. 234. jest v: Lék. B. 169a.
Pokoren, rna, o, vz Pokorný.
Pokorný *Gotth.*, hud., 1733.—1802.; *Martin*, gymn. řed. a spis., 1836.—1900., vz Alm. XI. 177.—181.; *Rudolf* (sr. také Flš. Písm. 709.); *Jos.*, spis., nar. 1866.; *P. Pikulík* Jos., č. samouk, nar. 1842. Vz Ott. XX. 25. nn. — *P. Bedřich*, prof. a spisov. — *P. Fr.*, spis.
Pokos. Na pokos šátek vázati, jinde: *na placku*. Jrsk. XXII. 200. Sr. Sacký.
Pokosnice, e, f. P. na přiřezávání v úhlu. Vz KP. XI. 12. s vyobrazením.
Pokosník, u, m. = nástroj truhlářský k přenášení libovolných úhlů. Vz KP. XI. 8.
Pokouknouti po něčem = *všimnouti si čeho*. Hamz. 63.
Pokouření, n. Nacpal večerní p. (z dýmky). Rais. Lep. 248.
Pokouřeníčko, a, n. Rais. Koř. 83.
Pokoutnictví, n. = sestavování spisův a podání k veřejným úřadům provozované po živnostensku neoprávněné a za úplatu. Vz Ott. XX. 29.
Pokoutničiti = *pokoutnictví provozovati*. Máj. III. 6.
Pokož = *pokud*. P. bylo hradskú trúbu slyšeti. Pŭh. ol. III. 486.
Pokožka v botanice. Vz Ott. XX. 29.
Pokožkový, hypodermaticus. P-vé buňky, Epidermiszellen. Ktt.
Pokrajánkovati někde = po nějakou dobu někde jako krajánek se zdržovati. Hamz. 7.

Pokraka, y, f. = *starý kůň*. Hauer 12. Vz Kraka.
Pokrálovštěný. P. hrabátko. Tbz. V. 1. 83.
Pokramplovati co jak: vlnu zle (špatně). 1675. Sbor. slov. 1901. 68.
Pokrať = *pokrájeti*, *rozkrájeti*. Ve Spišsku. Sbor. slov. IX. 51.
Pokratý = *rozkrájený*. Ve Spišsku. Sbor. slov. IX. 51.
Pokrčiti se. Šat se p-čil (srazil). Čes. l. XII. 319.
Pokrevenství, n. P. jednobřišní, plnokrevné či plnorodé, polokrevné či polorodé, pobočné, přímé, sestupné, vzestupné. Vz Ott. XX. 31.
Pokřikování na ševce ve Slez. Vz Vyhl. II. 206.
Pokřivlý = *poněkud křivý*. P. strom. Litom. 50.
Pokrkonošský. P. vesnice. Mš. exc.
Pokrmný sklad = *špižírna*. Krolmus. Čes. l. XII. 332.
Pokrokovosť, i, f. Nár. list. 1901. č. 268. 1., 1902. č. 347. 1.
Pokrokový činitel. Nár. list. 1903. č. 291. 13.
Pokropek, pku, m., vz předcház. Pohřeb.
Pokroutky = *placky bramborové*. Krkonš. Čes. l. XIII. 175.
Pokrstiti = *pokřtíti*. Pass. 353.
Pokrščenie. Sv. p. Mat. 31.
Pokrutinový. P. mouka. Nár. list. 1904. 188. 9.
Pokrutiny = odpadky ze lněných hlaviček, z nichž se semeno odstranilo. Litom. 65.
Pokrvátko, vz Koprvátko.
Pokryjenku = *tajně*. P. se ale na něho tak nehněval. Slez Vyhl. II. 296. Sr. Pokryjanku v II. Přísp. 234.
Pokryteček, čka, m., zdrobn. pokrytec. Us.
Pokrytkyně, ě, f. = *pokrytnice*. Sá. XVI. 195.
Pokryvačský. P. práce. Vz Ott. XX. 32.
Pokryvadlo = *fafrnoch*. Sr. Přikryvadlo.
Pokúpiti co. Mill. 118a. Vz Pokoupiti.
Pokusnictví, n. Zemědělské p. Nár. list. 1902. č. 61. 1. P. vinařské. Ib. 16./8. 1898. Versuchswesen.
Pokusnosť, i, f., examen. Rozk. P. 2334.
Pokusný. P. stanice. Nár. list. 1903. č. 243. 14.
Pokúšeti, vz Pokusiti.
Pokuta. O p-tách starší doby. Vz Arch. XIX 554. nn.
Pokutný. P. kolébka (ve které se kolébaly padlé ženské z trestu). Jrsk. XXV. 182. P. kláda (do které se zavíraly nohy odsouzených), klec (ve které se vystavovali odsouzenci), Zvon III. 77., IV. 253., trdlice. Wtr. Min. 11.
Pokutový groš, peníz. Vlasť. IV. 121., 122. Ib. 133.: pokutní peníz.
Pokvapkovati = *svolna kapati*. Olej pokvapkuje. Msn. Od. 102.
Pokyrm = *pokrm*. Slez. Vyhl. II. 225.
Pokyv, u, m. P. ve smyslu pokyn neschvaluje se ve Věst. IX. 158.
Pola. Byla v polách cesty k domovu (v polovici). Sá. Kř. 23.
Polab, a, m. Pokr. 1885. č. 317., správně: Polaban.
Polabina, y, f. = krajina při Labi. Kál. Slov. 105.
Polabská Ter. spis.
Polahoditi někomu. Rokyc. Post. 326.
Polák, a, m. = *výletník*. Sr. Lufťák zde. — *M. Zd.* Vz Lit. I. 663., II. 1., 870., Ott. XX. 61., Vlč. Lit. II. 2. 23.—34. — **P.** *Kar.*, č. botanik, 1847.—1900. — **P.** *Kar.*, č. právník, nar. 1870. Vz Ott. XX. 62. — **P.** *Ant.* Dr., spis. — **P.** *Eug.*, básník.
Palakovec, vce, m., pastviště u Závodu na Slov. Mus. slov. VII. 87.
Polámaný. Selma p-ná (nadávka chromému). XVI. stol. Zvon II. 609.
Polan Jindř., básn. XVI. stol. — **P.** *z Polansdorfu Amand*, spis., 1561.—1610. Vz Vyhl. 33.
Polana, y, f. = *místo u prostřed lesa bez porostu a vzdělání*. Val. Čes. l. XII. 46. — P., vrch na Zvolensku. Sb. sl. 1902. 53.
Polanecký Voj., far. a spis., nar. 1831. Vz Ott. XX. 63.
Polarimetrický. P. zkouška. Vot. 232
Polarisace, e, f. Vz Ott. XX. 63.
Polární záře. Vz Vstnk. XIII. 624.
Polášek *Fr.*, prof. theol. a spis., 1757. až 1828. Vyhl. 38.; **P.** *Fr.*, učit. a spis., nar. 1842. Vyhl. I. 89.
Poláti nač = *drobet láti*. Fel. 62.
Polátky, jm. louky. Sbor. slov. VII. 115.
Polba, y, f. Polby ve žlab hodili. Msn. Od. 51. Obrok polby. Ib. 67.
Pole. Velké P., městečko na Slov. Vz Sbor. slov. IX. 4.
Polebice, e, f, druh *přilby*, vz Galea aponeurotica v Ott. Slov.
Poléci, vz Poléknouti.
Poleč, e, f. = *polěčka*. A také na vantrocích nemá žádných p-čí na ryby dělati. 1476. H. Jir. Mýto Dod. 69. 1
Poledne. Vz Mš. Slov.
Polednice, e, f. = škaredá stará, divá žena, oděná v bílý plášť, má koňská kopyta a šikmé oči. Objevuje se o polednách. Kšť. Poh. 103. Jinde líčí se jinak. Sr. Vlasť. I. 197.
Poledníček, čka, m. = *divý hošík v dlouhé bílé košili*. Vz Čes. l. XI. 171., Kšť. Poh. 106.
Poledník, a, m. Vz Ott. XX. 86. — **P.**, u, m. = *polední vítr*. Mš. exc. — **P.** Ant., kněz a spis., nar. 1843. Vyhl. I. 58.
Poléhati nač. Máš-li kde nač polehnouti. Frant. 53. 38.
Polehčivý. Přijel parník s p-vou lodí. Stan. II. 73. Schleppschiff.
Polehnání, n. = čas mezi 5.—6. hodinou (č. hnání na pole.). Mš. exc.
Polehné, *polehnutí*, n. = *pamětné*. Vz Pamětné. Pro větší toho paměť a památku držel polehnutí, dal mu polehnutí, dostal polehného. 1795. Čes. l. XI. 39.

Polehnosť, i, f. = *polehlosť*, declivitas. Vel. 121.
Polehradský (pseud). = *Řezáč* Fr.
Polehtati koho kde: v mučírně. Zr. Let. IV. 77. — **koho k čemu**. To všecky p-valo k smíchu. Zl. Pr. XXII. 259. Sr. Polektati.
Polej, e, m. Vz Ott. XX. 86.
Polekování, n., meditatio. Rozk. P. 23. 14.
Polenička, y, f. = *malá police*. Liptov. Sbor. slov. IX. 47.
Polenkati se = *polekati se*. Prus. Slez. Čes. l. X. 423.
Polepšená, é, f. Dal mu na p-nou korunu. Us.
Poléska, y, f. = *rybářské náčiní*. Rybáři pletli a vázaly p-ky, nevody. Mtc. 1903. 318.
Polešiti koho = *Lechem, Polákem učiniti*. Tbz. V. 4. 350.
Polet, ltu, m., z polt. Zabil vepře na polty. 1455. Mš. Tovaryš p. věšel. Mš.
Poleti = *politi*. Ten čtvrtek práh, okno a vrata čary polely. NB. č. 248. Až ho krev polela. Ib. č. 36.
Poletucha. Vz Ott. XX. 92., 947.
Polévání děvčat o velikonoční pondělí. Vz Vlasť. I. 167.
Polévka ve Slez.: česneková, česnekuvka, hovjazí, hudzená (uzená), bravská, husí, kmínová, krupicová, kurová, koprová, kobzolanka, lamanková, nudlová, pečková, prdelanka (jelitnice, kotluvka, prdeluvka), smetanková, syrovatková, šipková, třička (z odrobinek), varmuška, vodinka, zelnačka, zelnicivá, kašová, pohanská (z pohanky). Vz Vybl. II. 200.
Poležeti kde. Polehoval v krčmě. Jrsk. IX. 10.
Polgár, vz Povkár.
Pólhar, u, m. = *pohár*. Orava. Sbor. slov. IX. 59.
Polhoranka, y, f. = přítok Biele Oravy na Slov. Sb. sl. 1901. 162.
Políbení, n. Nad p. není mocnějšího dráždidla lásky. Müll. 101.
Políbniti = *políbiti*. — **co komu**. Políbni jí ruku. Val. Nár. sbor. VIII. 80. Také v již. Č. Dšk. Km. 52.
Policajt či *baďák* = *moučné jídlo*: mouka zadělaná v mléce, vyválená, posolená a upečená na plechu v troubě. Čes. l. XIV. 145. V Podřipsku.
Policajtovati koho v čem. Hlk. X. 158.
Policejní dozor, hodina, přestupek, stráž, úřad. Vz Ott. XX. 94.
Policie, e, f. Vz Ott. XX. 97.
Policista, y, m. = organ policejní, zejm. policejní strážník. Ott. XX. 103.
Poličanský Mat., spis. v XVII. stol. Vz Ott. XX. 103.
Políče, e, n. = *políčko*, malé pole. Dšk. Km. 21.
Poliklinika, y, f., z řec. = ústav, v němž se dostává lékařské rady a pomoci nemocným v městě (πόλις) žijícím a do něho docházejícím. Vz Ott. XX. 106.
Polipodinový. P. sémě. Lék. B. 179b.
Polirář (Polirar, Puléř, Pulíř) Fabian, č. malíř, nar. ok. r. 1520. — po 1565. Vz Ott. XX. 107.
Polírování, n. = *leštění*. P. dřeva. Vz KP. XI. 55.
Polískal, avena. Rozk. R. 67.
Polišče, e, n. = *poliště*. Mam. A. 18b.
Poliščka, y, f., altho (inter volatilia). Rozk. P. 224. Sr. Polízka.
Politickohospodářský klub. Nár. list. 1903. č. 175. 18.
Političně. Slované p. rozdělení. Vlč. Lit. II. 2. 89.
Politie, e, f. = *stát*. Kom. Did. 293.
Politika, vz Ott. XX. 112.
Politikastr, a, m. Nár. list. 1901. č. 42. odp. 1.
Polítostniti si nad čím. Rais. Lep. 66.
Politura, y, f. Vz KP. XI. 57.
Polivečník, u, m. = *hrnec na polévku*, *koutník*, *kouťák*. Čes. l. XI. 168. (obraz). — **P**., a, m. P. dvořácký (panský sluha). Jrsk VII. 109. P. a talířů lízálek. Jrsk. III. 302
Polívka *Jan*, inž., 1827.—1892.; *Jiří* prof. a spis., nar. 1858.; *Osvald*, archit., nar 1859.; *Fr.*, spis., nar. 1860. Vz Ott. XX 114. nn.
Polívkový ústav, ve kterém dostávají chudí lidé v zimě obědy. Vck. Vset. 161.
Políz, lambia. Rozk. P. 2181.
Polízka, y, f. Udělal jsem si p-ku = polízal jsem něco dobrého, připravil něco dobrého. Deštná. Mš.
Polka, y, f., *tanec*. Vz Ott. XX. 118.
Pol'l'a, = *podle*. P. boku. Brt. P. n. 637.
Pollux, nerost. Ott. XX. 120.
Polnický. P. podřečí (českomoravské) podle vesnice Polničky. Vz Hoš. Pol. 1.
Polník, a, m., agrilus. Vz Ott. XX. 125.
Pólnoční = *půlnoční*. P. vítr. Mill. 6.
Pólnočník, vz Půlnočník.
Pólnočný = *půlnočný*. P. strana. Mill. 59a.
Polný = *plný*. Spiš. Sbor. slov. 1901. 85.
Poloanglický vzduch. Krs. Ten. III. 5.
Poloatlas, u, m. 1512. Arch. XIX. 176.
Polobáječný. P. bytosť. Čch. Kv. 106.
Polobajka, y, f. Slád. Ant. 43.
Polobavlněný. P. látka. Mtc. 1902. 24.
Poloběsný. Kká. Sion. I. 229.
Polobezděčně. Stalo se to p-čně. Vlč. Lit. I. 310.
Poloblbý úsměv. Zr. Čer. 348., Zr. Mad. 206.
Polobolestně. Hlas jeho zněl p. Nár. list. 1902. č. 105. 1.
Polobosý. Tbz. V. 6. 195.
Polobožský. Msn. II. 210. P. nadutosť Němců. Nár. list. 1903. č. 218. 2.
Polobratr, a, m. Hus. I. 206. (nevlastní bratr).
Polocizinec, nce, m. Kubl. 75.
Počesky žahučeti. Tbz. V. 1. 143.
Polodarmo. Z p-ma něco dělati. Strn. Poh. 141.
Poloděcko, a, n. Sbor. čes. 48.
Poloděcký. P. jednání. Zr. Strat. 8. Vz Polodětský.
Poloděravý. P. plachta. Tbz. V. 9. 28., III. 2. 403.

Poloďětský. P. mladosť, věk. Zr. Nov*. 246., Čch. Kv. 42., 170.
Polodivoký. P. kníže, Zr. Kom. 49., lid, Emin 266., národ. Hall. 105.
Polodobracky volati. Zvon. III. 25.
Polodospělý. P. děvče. Zl. Pr. XXII. 15.
Polodrahokam, u, m. Zr. Nekl. 3., Ott. XX. 127., Zr. Strat. 3.
Polodřímajíc. Zr. Nov*. 115.
Polodřímota, y, f. Havl. 22.
Polodrť, i, f. Hadry na p. rozvlákniti, zu Halbzeug verkleinern. Jind. 78.
Polodušený. P. smích; Hovořil p-ným hlasem. Tbz. V. 1. 208., XIII. 411.
Polofráček, čku, m. P. se zelenými výložky. Zvon III. 11.
Pologne (fr., poloň), druh cukrovky. Dhnl. exc.
Polohlasně zanotovati. Jrsk. XVII. 405.
Polohlasno mluviti. Wtr. Min. 49.
Polohový. P. dýchání (v určité poloze), thesiopnoë, Lageathmung. Ktt.
Polohumoristický. P. útržky. Čch. Kv. 90.
Polochoroba, y, f. Zvon III. 222.
Polointelligence, e, f. Hlk. X. 129.
Polojasný obraz. Čch. Kv. 5.
Polojce = *polovice.* Dšk. Km. 41.
Poloklesavý krok. Kun. Id. 57.
Poloklížený papír (tiskací a balicí) = jen jednou klížený. Ott. XVIII. 182.
Polokotlina, y, f. Hlk. XI. 23.
Polokoulovitý tvar. Zach. Test. 143.
Polokozel, zla, m. (bůh Faunus). Škd. F. 142.
Polokrevný či *polorodý.* P. příbuzenstvo. Ott. XX. 31.
Polokrovečník, a, m., necydalis, v zool. Vz Ott. XX. 128.
Polokruhovitý, vz Chlopeň.
Pololikvidní pohledávky. Stieb. 159., 165.
Pololiterát, a, m. Hlk. VI. 276.
Pololuna, y, f. Na čele kienulo se jí obočí jako p. Zr. Kom. 22.
Pololysý. P. lebka. Hav. Chamr. 157.
Polomaska, y, f. Zr. Čer. 121., Zr. Nov*. 80.
Poloměstský. P. ústrojí. Mršť. Obrz. 162.
Poloměšťák, a, m. Tbz. V. 9. 86.
Polomiti koho = *pokořiti, podrobiti, přemoci.* P. koho bez pakosti. Alx. V. 1443. — Mam. F. 85a. 1., Pel. XVI., Chč. S. II. 255a.
Polomluvný. P. dítě. Krolm. Čes. l. XII. 389.
Polomný, vz Nepolomný.
Polomyslivecký oděv. Čch. II. Pov. 102.
Polomythický. P. osoba. Tbz. III. 1. 239.
Polona, y, f. = *plena.* B. ol. Sap. 7. 4. (Jir.).
Polonahluchlý. Tbz. V. 6. 153.
Polonahý. Tbz. V. 6. 298.
Polonárodní píseň. Č. (Lit. II. 519.).
Polonebe, e, n. Tbz. V. 1. 59.
Polonedopitý plecháč. Tbz. V. 9. 88.
Polonedospělý mladík. Us.
Polonéza, y, f. = *polský tanec.* Vz Ott. XX. 128.
Poloni-um, a, n. = drahý *prvek.* Nár. list. 1903. 10./7.
Polonormální kyselina. Vot. 285.
Polooblečený. Stan. III. 239.
Poloobnažený. Hlk. XI. 145.
Poloodhalený. P. ňadra. Čch. II. Pov. 79.
Poloodvrácený od čeho. Hš. Pís. 9.
Poloohořelý pergamen. Tbz. V. 9. 87.
Poloomámení, n. Zr. Leg. 101.
Poloomámený. Us.
Poloomdlelý. Us.
Polooplesnivělý. P. květináč. Il. Pr. XXII. 210.
Poloozdravěný. Tbz. V. 6. 135.
Polopanna, y, f. = panna ještě nedospělá. Nár. list. 1902. č. 221.
Polopanský šat. Zl. Pr. XXII. 235.
Polopapeženec, nce, m. Tbz. V. 6. 13.
Polopapír, u, m. Nár. list. 1905. 29. 4.
Polopaprsek, sku, m. Věst. X. 107.
Poloparabolický nosič. Ott. XX. 680a.
Polopérko, a, n., vz Vospense.
Polopilíř. Př. star. VII. 11.
Polopinta, y, f. Arch. XXI. 521.
Polopláč, e, m. P-čem povídala. Tbz. III. 2. 351.
Poloplášť, ě, m. Na způsob p-ště. Nár. list. 1886. č. 141.
Poloplaz. Zr. Strat. 232. Vz Plaz.
Poloplný čeho. Vůz p-ný slámy. Čes. l. XI. 70.
Polopobořený. P. chalupa, střecha, Tbz. V. 9. 194., V. 6. 74., věž. Zr. Nov*. 415.
Polopohádkový paladin. Hall. 173.
Polopohanský genius. Lit. II. 102.
Polopochopený. P. zpráva. Zr. Nov*. 371.
Poloposměšně volati. Zvon. III. 25. Wtr.
Polopřátelský hovor. Čch. Kv. 68.
Polopřihmouřený. P. oko. Jlnk. Jos. I. 162.
Polopříjemný hlas. Tbz. V. 1. 60.
Polopropustný. P. stěna, blána. Vot. 104., Strh. Mech. 649.
Poloprůsvitný. P. tvář. Tbz. III. 1. 122.
Polopyšný krok. Kun. Id. 57.
Polorajský stav (o napolo oblečeném). Čch. I. Pov. 50.
Poloražený. P. stezka. Tbz. V. 1. 164.
Polořezaný. P. střecha klobouku. 1746. Hrubý. 278.
Polorezavý. P. ručnice. Tbz. V. 9. 98.
Polorodý, vz Polokrevný.
Poloropucha, y, f., alytes. Vz Ott. XX. 130.
Polorozbitý. P. střecha. Tbz. V. 9. 361.
Polorozcuchaný. P. vlasy. Hlk. IX. 9.
Polorozevřený papír. Tbz. V. 6. 71.
Polorozklížený. P. housle. Tbz. V. 9. 315.
Polorozmrzlý květ okna. Čch. Kv. 19.
Polorozpadlý. P. stěna. Tbz. V. 5. 291.
Poloroztopený. Vot. 330.
Polorozvinutý. P. kadeře. Zr. Nov*. 179.
Polorozvitý. P. růže. Zr. Čer. 66.
Poloryba, y, f. Zr. Strat. 305.
Polorytířský paladin. Hall. 173.
Polosestra, vz Polusestra.
Polosesutý. P. věž. Tbz. V. 6. 257.
Polosetlelý kříž, Zr. Leg. 129., list. Jrsk. IX. 70.

Poloskloněný. P. dvéře. Jrsk. XXIV. 114.
Poloslepý čím: slzami. Zr. Let. III. 153.
Polosměšně hovořiti. Tbz. V. 1. 109.
Polosměšný hovor. Čch. Kv. 68.
Polosmrtedlný. Sbor. slov. I. 148.
Polosníti. Ať sním nebo polosním. Nár. list. 1885. č. 189.
Polostrojní stav tkadlcovský. Vz Ott. XXIV. 57.
Polostrouchnivělý strom. Us.
Polostuchlý cár. Tbz. III. 2. 227. P. mouka. Us.
Polosurový. P. přírodnina. Čes. l. XI. 370.
Polosvátek, tku, m. Škd. F. 11.
Polosvětlí, n. Hlk. X. 229.
Polosvětlo, a, n. Zr. II. Nov. 348.
Polosvlečený. Jrsk. VIII. 3. 161., XXVI. 328.
Polosyrový. P. droby. Kubl. 64.
Pološílenosť, i, f. Zr. Mad. 216.
Pološílenství, n. Zr. Fant. pov. 235.
Pološtír, a, m. Vz Ott. XX. 130.
Pološtírek, rka, m., palpigradus. Vz Ott. XX. 130.
Polotiše mluviti. Zr. Zahr. 33.
Polotmavý kout, Čch. Kv. 9., noc. Tbz. III. 2. 266.
Polotovar, u, m. Vz Ott. XX. 1018.
Polotvář, e (i), f. Slád. Jan 9.
Poloubitý. Zr. Let. IV. 77.
Poloučený muž. Pal. Záp. II. 9.
Poloučtvrť, i, f., pozemek u Vsetína. Vck. Vset. 205.
Polouděli, n., pole u Laviček. Čas. mor. mus. III. 140.
Poloudílý, pole u Čáslavic. Čas. mor., mus. III. 140.
Polouhlaví, n. Bolesť p. cévoobrnová hemicrania sympaticoparalytica seu angioparalytica, bolesť p. křečová, h. sympathicotonica seu spastica. Ktt.
Poloukolo, a, n. P-la a čárky. Krok. I. a. 21.
Poloukorneta, y, f. Jrsk. XIV. 102.
Polouloktí, n. Do p. ruce si ukálel. Wtr. exc.
Polouměloc, lce, m. Hlk. VI. 276.
Polouměříčí, n. Má dáti z p. dva groše. Arch. XX. 199.
Poloupac, e, m. (polou-pac), der halbe Batzen, mince. 1578. Bdl. Gl. 248.
Polouperní, n. P. ve stodole. 1546. Čes. l. XIV. 288.
Polouschlý, dub, strom, vrba, Tbz. V. 5. 82., V. 6. 260., V. 9. 92., květina. Čch. Kv. 16.
Polousladí, n. Z každého p. jeden věrtel sladu. Arch. XX. 321.
Poloustrojený. P. dítě. Jrsk. VI. 1. 42.
Poloušek, šku, m. = *půlka krajková,* někdy vyšívaná. Zvon II. 635. — **P.** (polo-úšek) = *menší mužský šátek na krk.* Litom. 69.
Polo-uška, y, f. Krajková p. Sr. Poloušek (polo-ušek).
Polouvadlý. P. květina. Zl. Pr. XXII. 210.
Polouvědoměle. To se stalo p. Vlč. Lit. I. 310.
Polouzapatý lajblík. Hruš. 65.
Polouzavřený. To jest nám posud p-nou knihou (málo známou). Müll. Svob. 1.
Polovážně, polo žertem. Kká. Sion. II. 79.
Polovědomě něco činiti. Zr. Strat. 298.
Poľověnky = ? Mé sivé voľky, voľky p. Brt. P. n. 510.
Polovítězka, y, f. Kká. Sion II. 153.
Polovlasť, i, f. Lit. II. 431.
Poľ'ovní pes = *honicí.* Sbor. slov. VII. 102.
Polovoják, a, m. Tbz. V. 9. 217.
Polovoskový. P. svíce. Nár. list. 1903. č. 243. 14.
Polovyhaslý. Hlk. XI. 219. P. oči. Zvon III. 595.
Polovýrobek, bku, m. Ott. XVIII. 178.
Polovyschlý. P. řeka. Tbz. V. 5. 133.
Polovyšlapaný. P. stezka. Tbz. V. 1. 166.
Polovyzáblý. P. osobička. Hlk. VI. 211.
Polovzdělanec, nce, m. Zl. Pr. XXII. 345.
Polovzdělanosť, i, f. Zvon IV. 126.
Polovzpřímený. Tbz. XVI. 118., V. 9. 159.
Polovztekle. Hlas jeho zněl p. Nár. list. 1902. č. 105. 1.
Polozády. Usedla p. ke dveřím. Rais. Koř. 41.
Polozajíc, e, m. Vz Ott. XX. 132.
Polozakrytý čím. Jrsk. VI. 1. 169.
Polozapadlý kde. Kříž v mechu p-lý. Tbz. V. 9. 122. P. hrob. Ib. V. 6. 272., Zr. II. Nov. 346.
Polozarostlý. P. loubí. Zr. Nov.[2] 251.
Polozasklený. P. dvéře. Slav. Příh. 77.
Polozasněžený. P. okno. Tbz. V. 9. 120.
Polozastřený čím. Lůžko damaškem p-né. Tbz. V. 9. 301. P. lucerna. Jrsk. VII. 2. 14.
Polozdoutnalý uhel. Tbz. II.[2] 414.
Polozkřížený. P. opášání řemenné. Ott. XXI. 535.
Polozlatinštilý lid. Vin. I. 178.
Polozmrzlý. Zr. II. Nov. 66.
Polozoufalý. P. slova. Lit. II. 206.
Polozpitý. Emin 137., Zr. Fant. pov. 84., Zr. Rok. 92.
Polozrakosť, i, f., hemiopia (dolení, inferior, hoření, superior, levostranná, lateralis sinistra, pravostranná, lateralis dextra). Ktt.
Polozřetelný obrys. Čch. Kv. 100.
Polozubý. P. dásně. Zl. Pr. XXII. 219.
Polozvuký. P. dovolení (abych vstoupil do pokoje), Jrsk. XII. 21.
Položertovně hleděti. Zr. Rok. 51. Pravil p. Zl. Pr. XXII. 222.
Položit = *říci pravdu.* V zloděj mluvě. Čes. l. XI. 141.
Polpátanádcte. Bieše Bethania vzdál p. honóv. Krist. 73b.
Polpatrový. P. dům. Sbor. slov. IX. 10.
Polštář, e, m. Vz Podhlavník, Zhlavec. Frater očka zlostná do masitých p-řů (tlusté tváře) své kulaté hlavy zase v táhl. Zvon III. 1.
Polštářikový. P. tlačidlo. Pokr 1885. č. 43.

Polštářovaný. P. lenoška. Čob. I. Pov. 117.
Polštění, n. das Polonisieren. Krok II. b. 6. 217.
Polštvrtník, a, m. Sbor. slov. 1901. 135.
Polt Jan Jos., spis., 1775.–1861. Vz Ott. XX. 163.
Poltiny, vz Bakterie v Ott. Slov.
Póltřetí. V p tím dni. Rostl. 9. 17b., 35b.
Polučiti = *bráti, přijmouti.* Mark.
Polučný kalíšek (květu). Lit. I. 354.
Poluditi. Rytíři bez pozlatky poluzené kopí mají (pocínované?) Alx. Ilr. 126. (Mš.).
Poludnica, e, f., hora u Ružomberka na Slov. Sbor. čes. 280.
Poluhodiní, n. V p. Lbk. 72.
Polundati se = *potloukati se.* Hoš. Pol. 140.
Polúpintie, n. Pinta a p. (půl pinty). Arch. XXI. 417., 513.
Polusestra, y, f. = *nevlastní sestra.* Hus I. 206.
Poluskal, vz Polískal.
Polybasit, u, m., nerost, stříbrná ruda. Vz Ott. XX. 165., KP. X. 187.
Polyhalit, u, m. Vz Ott. XX. 174.
Polychord, u, m. Vz Strh. Akust. 253.
Polychromatický. P. barvení. Vz Vstnk. XIV. 185.
Polychromní účinnosť. Nár. list. 1905. 1. 13.
Polychromovaný. Nár. list. 1904. 293. 13.
Polykání, n. Obtížné p. (křečové, dysphagia spastica, oesophagismus, zánětové, d. inflammatoria). Ktt Vz Ott. XX. 178.
Polymastie, e, f., z řec. = *nadpočetné množství prsů.* Ott. XX. 824a.
Polymerisovaný. P. částečka vody. Vot. 192. P. součástka. 65.
Polymethylenový. P. molekuly. Vot. 91.
Polymetrický. P. strofy (smíšené). Král. Metr. 2.
Polymolekulový. P. reakce. Vstnk. XI. 706.
Polyp, a, m. P-pi korálovi, slimýšovití. Ott. XX. 183. nn. — P. v *lékařství.* Vz Ott. XX. 190. P. sliznatý, Schleimpolyp, vláknatý, polypus fibrosus. Ktt.
Polypník, u, m. = *nůž na polypy,* Polypotom. Ktt.
Polysacharid, u, m. Vz Vstnk. XI. 510.
Polytechnika, y, f. Vz Ott. XX. 191.
Polytheism-us, u, m. Vz List. fil. XXVII. 428.
Pomacěti, palpare. Ev. olom. 29. 65.
Pomaďarčenosť, i, f. P. Slováků. Czam. Slov. 138.
Pomaďařiti koho. Sbor. čes. 111.
Pomach, u, m. = *máchnutí.* P. ruky. Čch. I. Pov. 23.
Pomajtiti = *pomýtiti.* — **co**: dříví. 1512. Arch. XIX. 114.
Pomalinku. Toho je p. Tbz. III. 1. 196.
Pomálo = *pomálu.* Ten p. platil. NB. č. 32. P. bráti. č. 4.
Pomalosť, i, f. P. jednání (zdlouhavé j.). Nár. list. 1902. č. 104.
Pomaloučky, *pomaloučku.* Č. Buděj. List. fil. 1902. 250.

Pomatený. P. krajky, též šmodrchané. Vz Krajka.
Pomátlivý = *pamětlivý.* Ev. olom. 111b.
Pomazánka, y, f., Butterlehne, hora v Orlic. horách. Jrsk. XXII. 193.
Pombex, u, m. = *kámen,* jímž pergamen vytírali a rozestřeným zuby čistili. Mš.
Pomel, u, m. Přetrženým p-lem, turbine rapto. Gl. roudn. 59b. Venti terras turbine perflant, pomelí (zde f.) proháněji. Ib. 5a.
Poměnka = *nezabudka,* rostl., *chybně* m. pomněnka. Mš.
Pomenšiti koho jak. P-šil si mne málem méně od andělóv. Kar. 107.
Poměřiti = *naměřiti.* Poměříce na tě dvě straně (Boha a svět), aby ... Chč. S. II. 150b.
Pomeškání, n. = *domek.* Máme p. a za hradu. Hauer 14.
Poměštile ustrojený. Zl. Pr. XXII. 235.
Poměť, i, f. = *paměť.* V p-ti míti. Gl. roudn. 2a.
Pometač, e, m., purgator. Rozk. P. 2113.
Pometla, y, f. = *pometlo, koště.* Dom p-ami učistěný. B. mik. Luc. 11. 25.
Pometlářka, y, f. = *žena dělající n. prodávající pometla.* Mtc. 1902. 20.
Pomezi tím = *mezitím.* Val. Nár. sbor. VIII. 47.
Pomiesti se, pomatu = *pomásti se, se lhati.* V tom se vám nic nepomítí. Alx. V. 1071. — Pel. XVI.
Pomih, u, m. = *mrknutí.* Pomihem za kážu lkáti. Msn. Od. 139.
Pomínání, n. = *upomínání.* Ten list nen k u. obce dostatečný. NB. č. 70.
Pomínati, *pomínávati* = *přestávati.* Pomínává pršet. Dšk. Km. 54.
Pominouti. Co p-lo, to jest tam. Kom. Did. 92. P. koho Mill. 32.
Pominutec, tce, m. Tbz. V. 9. 91. Sr. Pominulec.
Pominutelný = skonávající, ve vlhkost mizící a se ztrácející. Zach. Test. 149.
Pomířiti si koho = *smířiti.* Msn. II. 13
Pomístiti = *položiti.* Něco někde p. Msn. Od. 272.
Pomítati co jak. Rázně něco pomítnouti. Zvon IV. 8.
Pomítnutí, n. Hrdosť jeho nemohla toho p. snésti. Hrlš. Hus. 75.
Pomizeti kdy. Večerem pusto p-lo. Tbz. I. 17.
Pomlčeníčko, a, n. Dšk. Km. 36. Vz Pomlčení.
Pomlka, y, f. = *pausa.* P. o hudbě. Vz Ott. XX. 196.
Pomlsati se čím. P-la se Helena jahodami. Brt. Čít. 231.
Pomluva se rychleji větru rozlétá (utrhání). Tbz. V. 9. 137. P. zvoní jako zvony, jen že nevolají do kostela božího. Zr. Strat. 76. Vz Nadávka. Přísloví vz ve Vlasť. I. 220
Pomlúvati = *pomlouvati.*
Pomněnkový. P. oči (modré). Tbz. V. 5. 294., V. 1. 243., V. 9. 93., 257., Luž. Kv. 1. 71., věnec. Ib. V. 6. 245.
Pomněnka. Ve Slez.: kašičky, vodník. Vyhl. II. 278.

Pomník. Vz Ott. XX. 196. Skutky dobré bývají nad hrobem nejlepšími p-ky. Tbz. III. 1. 230.

Po mnoho. Neb se to p. stává, často strach síly přidává. Ezop. Baw. 347. Jinde tam: po mnohu.

Pomoc. V hlave bom, v kosťách lom, trenie na srdci — hľadaj pomoci. Rizn. 65. Lepší malá p. nežli velká nemoc. Litom. 74. — P. = *zemské berně.* 1240. Vz Mus. 1902. 216.

Pomocen, cna, o, vz Pomocný.

Pomoci komu. Pomáhej si sám, keď ti druhí pomôcť či nechcú, či nemôžu. Rizn. 64.

Pomocně. Že's třetí den vstáti měl vzhóru p. všem dušičkám. Um. roudn. 819.

Pomocničiti = *pomáhati.* Slov. Sbor. čes. 16.

Pomodliti se komu. Pomodle se svátosti na oltáři sv. kříže položenej. Kar. 75.

Pomohati = *pomáhati.* Pomohej Pámbu. Us.

Pomoklý chodník (deštěm drobet mokrý). Zl. Pr. XXII. 243.

Pomorančovník, u, m. Vz Ott. XVIII. 836.

Pomorančový. P. registra (barvy té). Schulz 112. a j.

Pomosazování, n. = *mosazení.* Vz Ott. XX. 199.

Pomostné, ého, n., pontale. Vz Jir. Prove 262.

Pompe funèbre (pomp fynèbr) = *pohřební* slavnosť Us.

Pompeji, Pompeje. Vz Ott. XX. 206., 208.

Pompesní dekorace architektonická. Nár. lis'. 1905. 29. 13.

Pomponek, nku, m. Sametový p. čepice. Čch. Kv. 220.

Pomračný. P. obzor. Pokr. 1885. č. 89. P. jako kakabus. Smíš. 24.

Pomrhoda, y, f. = *pomlázka.* Vykl. Obrz. 160.

Pomrkávati. Hlk. XI. 43. Vz Pomrknouti.

Pomrzeti se nad čím. Nár. sbor. VIII. 45. — **se s kým proč.** Jrsk. XV. 307., XX. I. 23

Pomstný. P. srdce = *pomsty chtivé.* Slád. Rich. 28. P. služby. Slád. Cor. 134.

Pomstonosný bohatýr. Zr. Krist. 185.

Pomščenie, n. = *pomstění, pomsta, trestání.* Spravedlivvý jest v p., in puniendo. Pat. Jer. 25. 12. Vz násl.

Pomčievánie, n., ultio. Rozk. P. 1886 Vz předcház. Pomščenie, Pomstiti.

Pomurysaný = *umazaný.* Vyhl. II. 78.

Pomútiti si co čím: rozum učením = pomásti. Slov. Čes. l. XII. 476.

Pomužiti se = *počínati si jako muž.* Nár. list. 30./1. 1898.

Pomužný. Jména vlastní p-ná (po muži). Pechanda = žena Pechanova, Machulda atd. Dšk. Km. 22.

Pomyslitel, e, m., scrutator. Mam. A. 35a.

Pomyslně. Nár. list. 1904. 353. 2. Sr. Pomyslný.

Pomytec, tce, m. (od mýto ≐ mzda?) Dvě popluži s pomytci Hynkem a Třebkem. Hošťálek Smíchov a Zbrasl. 245.

Pomývač, e, m. = *hadr na pomývání, utírání.* Brt. P. n. 544.

Pomžikovati očima. Zvon IV. 573.

Pomžiti co čím: zrcadlo dechem, anhauchen. Zr. Poes. 207.

Poň = *tuším,* wohl. Vyznal, že lovil ryby a jeden pacholek, poň mu říkají Hanzl. 1428. Popr. kn. rožm. 41. (Mš.).

Poňádří, n. P-dřím někomu podobný. Msn. Il. 32.

Ponadstaviti = *trochu nadstaviti.* Mš.

Ponaříkati si kde: v psaních. Rais. Vlast. 305.

Ponaschrániti = *zachovati.* — **co.** Čes. l. XIII. 111.

Ponaschraňovaný. P. věci (ustřádané). Čes. l. XII. 228.

Ponastrčiti co komu. Ponastrkoval jí hřbet. Msn. Hym. 87.

Ponazhýbati se, vz Furman.

Ponebí, n. = *půda.* Z p. vzal prkno. Frant. 10. 37.

Ponejvýš. Mš. exc.

Poněť = nonne. Nebo která žena potratí-li peníz jediný, p. převrátí duom. Ev. seit. Luc. 15. 8.

Ponětí, n., nyní: pojem. Jakb. Mar. 184.

Poničiti co: úrodu. Tbz. V. 9. 304., V. 1. 174. a j.

Ponidž = *pokud.* P. jest tu opatem byl. Hrad. 9a.

Poniklec, rostl. Vz Koniklec zde.

Poniklý trup tam ležel. Msn. Il. 382.

Ponivadž = *poněvadž.* Půh. ol. III. 640., Mus. 1887. 117.

Poniže = *poniž.* P. obě strany táhnú se na desky. Půh. brn. III. 250.

Ponocenský. P. písně. Čes. l. XII. 143. Vz násl. Ponocný.

Ponócka. Chč. I. 9a.

Ponocný, ého, m. Píseň p-ho. Vz Brt. P. n. 570. nn. a předcház. Ponocenský.

Ponorný. P. loď. Nár. list. 1901. č. 277.

Ponořovací (utápěcí) apparat, který se sám ponořuje. Vz KP. X. 117. Sr. Utápěcí.

Ponosnice, e, f. P. na dřevo. Nár. list. 1902. č. 233. 2.

Ponositi, *ponosovati* **se na koho.** Sb. sl. 1902. 40.

Ponovadž. Modl. č. 47., 49., 50.

Ponovně = *znovu.* Prus. Slez. Čes. l. X. 424.

Ponovoroční doba. Nár. list. 1901. č. 242. odp.

Ponský pilát = *pontský.* Luc. 55.

Pontrubí, n. = *podtrubí.* Hoš. Pol. 141.

Ponuk, u, m. Hus. III. 276.

Pooblomiti se v čem = *poopraviti.* Krok. I. d. 142.

Poobřezati co = *drobet obřezati.* XVI. stol. Uč. spol. 1905. II. 53.

Poobviníti koho. Fel. 127.

Poocelování, n., *ocelování.* Vz Ott. XX. 222.

Poocelovati co: železo. KP. X. 152. Vz Pooceliti v VII. 351.

Poodarky, pole u Hor. Újezda. Čas. mor. mus. III. 140.
Pooddechnutí, n. Když mám od práce p. Mart. S. Předm. X.
Poodhrnutý plášť. Zl. Pr. XXI. 62.
Poodklopený. P. tabatěrka. Čch. II. Pov. 84
Poodklopiti hrnec. Us.
Poodkročiti od něčeho. Hlk. VI. 202.
Poodsouti komu co. Škd. II². 154.
Poodstrojiti se. Žena se už p-la. Rais. Sir. 66.
Poodsunouti co. Msn. Il. 137.
Poodtáhnouti čím. Proto jsme tou věcí poodtáhli (ji poodložili). Arch. XX. 258.
Poodvážiti se čeho. 1557. Uč. spol. 1903. XIII. 27.
Poolovování, *olovování*, n. Vz Ott. XX. 223.
Poorlický. P. vesnice (ležící při řece Orlici). Jrsk. XXII. 201.
Pootec, tce, m. = *otčim?* Sr. Pomatka. Nár. list. 1900. č. 200.
Pootročený. P. vlasť. Tbz. V. 5. 7.
Pootročiti co: zemi. Tbz. V. 5. 19. — **čím**: zbraní, válkou.
Pop Jos. Al., slov. spis., nar. 1757. Vyhl. I. 87.
Popad, u, m. = *dupot?* Slyšela p. od kuni (koně). Prus. Slez. Čes. l. X. 424.
Popadávati kdy. Sníh p-val den co den. Tbz. III. 1. 186. — **se zač proč**. P-val (chytal) se smíchy za boky. Sá. IV. 22.
Popálenica, e, f., vrch nad Medovarci na Slov. Mus. slov. VII. 18.
Popáliti se. Kto sa popáliu, aj maľovanéko ohňa sa bojí. Mus. slov. V. 94.
Popasí, n. P-sím někomu podobný. Msn. Il. 32.
Popatí, n. P. strmného Mimanta. Msn. Hym. 79.
Popatný štít = *sahající až k patě*. Msn. Il. 282.
Popeček, čka, m., excola. Rozk. P. 2371., R. 103.
Popek, pka, m., zdrobn. *pop*. Chč. S. I. 43b.
Popel, rybník u Kard. Řečice. Uč. spol. 1903, XIII.
Popelářský zvonec, kterým se po domech zvoní, aby vynášely služky popel do připravených vozů. Slavč. Příh. 17.
Popelcový den = *popeleční*. Kar. 12., 56.
Popeleční středa. Vz Sonk. 1902. 15.
Popelice, e, f. = *popelavá kožešina sibiřské veverky*. Vz Ott. XX. 225.
Popeličí čepice. 1553. Čes. l. XI. 138. Sr. Popelice.
Popeličina, y, f. P. v stavitel. Chyt. 20.
Popelichávati. Tbz. V. 6. 265. Vz Pelichati.
Popelík Jan, č. mal., nar. 1832. Vz Ott. XX. 226.
Popelka *Benjam.*, spis., nar. 1856. Vz Ott. XX. 226. — **P.** *Fr. Lad.*, spis. — **P**, = kus bílého plátna jen v popelu provařeného pod mísu při jídle. Litom. 63.
Popelková Marie (Bilianová), spis., nar. 1862. Vz Ott. XX. 226.

Popelnice, nádoba s popelem. Vz Ott. XX. 226. — P. = *šedivý plášť*. Choditi v p-ci. Vlč. Lit. I. 315.
Popelnicový. P. pole (kde se objevují popelnice). Ott. XX. 5.
Popelný. P. vlna. Arch. XX. 295.
Popenec, nce, m., vz Peluněk.
Popěvek, vku, m. = *kratičká píseň obsahující obyč. jednu sloku* a vyjadřující cit nějaký myšlénkou a způsobem vtipným. Ott. XIX. 784. Slezské taneční popěvky. Vz Vlasť. I. 97. nn., Vyhl. II. 164. Slezské p-vky na jména křestní a rodová. Vz Vyhl. II. 254. nn., Vlasť. I. 102.—103. Dětské p. ve Slezsku. Vz Vlasť. I. 137. P-ky na první chůzi dětí. Vz Vlasť. I. 135.
Popchýnati koho k čemu = *povzbuzovati*. Slov. Vzájm. I. 20.
Popí kutna (jakou nosí popové). Kká. Sion. I. 151. — **P.**, rybník v Dubovci. Vstnk. X. 559.
Popíčky = *knoflíky* bílé, buclaté, ze starých kacabajek. Lišeň. Mtc. 1902. 445.
Popílek, lku, m., zdrobn. *popel*. Jrsk. V. 101.
Popiplati co. Věc trochu p. (něco málo se s ní obírati). Koll. v Pal. Záp. II. 102.
Popisaný súd = *popsaný*, iudicium conscriptum. Ž. pod. 149. 9.
Popisati = popsati. Vz předch. Popsaný.
Popisovatelský. P. vlohy. Stan. II. 233.
Popíti, popnu. Refunda se popjal (namohl, aby jezdcům stačil). Tbz. V. 9. 315. Ta nevěsta bude museť popjat = popnouti, na práci přidati. Val. Čes. l. XI. 134.
Popizdřit komu co = *pomazati*. Val. Čes. l. XI. 275.
Popjať. Musela p. = *chopiti se práce*. Val. Čes. l. XIII. 75. Vz předcház. Popíti.
Poplácati koho kde. Poplacoval ji na plecích. Zvon IV. 58. — **P. si** = *požvaniti si*. Poplácaly si tam trochu. Us. Sr. Jlnk. Jas. I. 16.
Poplasklý balon. Zvon IV. 627.
Poplatní, vz Poplatný.
Poplesněti = *poplesnivěti*. — **komu**. Poplesnely mu fúzy (vousy) = sešedivěly. Slov. Sbor. slov. VII. 126.
Poplicnice, e, f. = *pohrudnice*. Ott. XIX. 920. Zánět p-ce, pleuritis pulmonalis, pneumopleuritis, Lungenfellentzündung.
Poplíti co kde pro koho. Chtěli na polích obilí pro koně p. 1742. Uč. spol. 1905. IV. 26. Sr. Pléti.
Poplítky = *nestejně přistřižený vlas na sukně*. Ott. XX. 310.
Poplivnuto. Má p. (voják, který dostal na límec hvězdičku). Us. List. fil. 1902. 250.
Poplzek, zku, m., lapsus. Vzevřev z pzku přátel padenie. XV. stol. Mtc. 1873. 4. Sr. Poplz, poplzení, lapsus. Ž. wit. 114. 8. Sr. Poplzka.
Popnec, popence, m., samar. Rozk. P. 749.
Popoběhnouti někam. Rais. Lep. 214., Kos. Živ. 291.
Popodzem. Tu byla jeskyně p. Val. Nár. sbor. VIII. 97.
Popolákovati koho = *v Poláka obrátiti*. Krok II. b. 170.

Popoledne = *odpoledne*. V. Mýto. Mš.

Poponec, nce, m., edera terrestris. Rostl. F. 35. Sr. Popenec.

Poponésti koho kam. Poponášeti koho na silných perutech k cíli. Lit. I. 604.

Po pořítko, po pořítkou choditi = choditi na stravu dům od domu (o chudých hl. dětech). Hoš. Pol. 110, Sr. Pořítko.

Poposedati kde. Na židli poposedávati. Hav. Chamr. 159.

Popošoupnouti co čím: rukou. Us. Sr. Zvon. IV. 657.

Popouštávati = *popouštěti*. — co: provazy. Dšk. Km. 53.

Popouzlivý. Slovo to má Mš. za dobré: urážeti — urážlivý, domýšleti — domýšlivý, popouzeti—popouzlivý. Sr. Popudlivý.

Popovec, vce, m. = popovic. Rozk. P. 1670. — P., mandragora, Mam. F. 71b. 1., Rostl. drk. 180a. 1., edera terrestris (vz Poponec).

Popovic, presbyterides. Rozk. R. 89. Sr. Popovec.

Popovice, zaniklá ves na Znojemsku. Vz Mus. 1903. 150.

Popovídati si někde s kým. Us., Rais. Lep. 213. Lop. 87.

Popozerať co (pohlížeti nač). Slov. Vzáj. I. 70.

Popozořiti nač. Volám k tobě, by p-řil na ty, ježto's stvořil. Um. roudn. 1131. (List. fil. XII. 128. *ἅπαξ λεγόμενον*).

Popožehnati koho = *zažehnati, vyhřešiti, vyhubovati*. Mus. slov. VII. 8.

Popp Ant., sochař, nar. 1850. Vz Ott. XX. 233.

Poppr Ant., spis., nar. 1846. Vz Ott. XX. 235.

Popraskovati. Tbz. V. 9 110., V. 1. 423. Sr. Popraskati. — **čím.** Tesaři popraskali liškami (odhodili lžíce). Slez. Vyhl. II. 285. Šverci p-li těmi nošami na zem. Vyhl. Slz. 54.

Poprášiti. Sníh se poprašoval (drobně padal). Tbz. V. 9. 215.

Poprava, vz Exekuce. P. na náměstí staroměstském v Praze 21. června 1621. Vz Dolen. Pr. 293. (obraz).

Popravce. Popravcové podobní pozdějšímu úřadu zemských hejtmanů. Od Přemysla II. Dvoř. Mor. 93.

Popravek, vku, m., correctorium. Rozk. P. 2148.

Popravenec, nce, m. = *člověk popravený*. Tbz. V. 9. 149.

Popravky (*spasený oves, psí nos*) = schůze nejbližších příbuzných novomanželů, tu neděli po svatbě, by se po svatbě popravili. Slez. Vyhl. II. 115.

Popražie, n. = předsín bývalého Libušina sídla. Vz Lit. I. 850.

Popřed. Vz Mš. Slov.

Po předy. Kral jechol p. a Jurek za nim. Brt. D. I. 359. Sr. Půjdu tam z předy. Kld. II. 293.

Popřemyslovský. P. doba. Mus. 1902. 341.

Poprhliti. Netýkaj sa pŕhľavy, lebo tě p-hlí (popálí). Mus. slov. VI. 110.

Poprcháвati. Poprchá, poprchá ciganovi do ucha a cigance do rance, bude vařit škubance. Smíš. 23.

Poprostiti = *napřímiti*. — co. Křivé prsty p. (narovnati). Kld. II. 258.

Poprsel = *poprsek*. Šf. Poč. 6.

Poprvně. Ráno jedvaže p. kohouti zakokrhali. Braun. Pam. krev. pís. Nár. list. 1885. č. 34. Slovo to má Mš. za *chybné*.

Popský. P. milostnice. Kká. Sion I. 144.

Popsutý. Svět je p-tý (pokažený). Slez. Vyhl. II. 5.

Popšík, a, m., zdrobn. *pop*. Kras. Sion I. 155, II. 117.

Popudek, dku, m. = *rozhon*, Treibspiegel, Hebspiegel, dřevěný kotouč, jenž u hrubých střeleb se klade mezi náboj prachový a kouli. Vz Ott. XX. 236.

Populace, e, f. Vz Ott. XX. 236.—240.

Popularisace, e, f. P. umění. Nár. list. 1903. č. 154. 13., List. fil. 1902. 157.

Popularisační činnosť. Lit. I. 369.

Popularisovati co = *lidu učiniti pochopným*. Pokr. 1885. č. 73., Ott. XX. 240.

Popularisator, a, m. P. Kramerius. Mtc. 1903. 257., Lit. I. 407. P. věd. Máj. III. 406.

Popundekl, u, m., z něm. Pappendeckel. Lišeň. Mtc. 1902. 438.

Popúzeč, e, m. = *popouzeč*. Pror. ol. 183a. 1.

Popúzeti = *popouzeti*.

Popykati zač. Msn. II. 390.

Popýtati se = *poptávati se*. Hoš. Pol. 141.

Por, u, m., porrum. Rozk. P. 696. — 4. P. *Pory* = prázdnosti každé materie, v níž zahušťovali a zřeďovali se živlové. Zach. Test. 149.

Pořádavý. V básni jeví se p-vý duch epický. J. Úhlíř.

Porádejk = *pořád*. Hoš. Pol 141.

Porádek. Nehodzem som s tobú prisc na p. = nemôžem s tebou vyjsť. Mus. slov. VII. 90.

Pořádek, dku, m. P. zachraňuje, nepořádek však mnohé již zahubil. Müll. 39. — P. = *stupeň*. P. ohně. Zach. Test. 149.

Pořáden, vz Pořádný.

Pořádenství, n. Aby nemohl rozuměti p., ut non possis intelligere disertitudinem linguae. Pror. ol. 28. 1. Isa. 33. 19. To tak zpósobeno od Boha velikým p-stvím. XV. stol. Rozb. I. 194.

Pořádka = pořádek, podle kterého občané své víno směli prodávati. Mtc. 1903. 324. Aby jiní za nimi p-dkou (po řadě, střídavě) mleli; Piva p-ko u vařiti. Arch. XX. 484., 500.

Poradlné, ého, n., aratralia, *daň z orné země*. 1685. Vstnk. X. 558.

Pořadmo. Šli p. Msn. II. 70.

Pořádnictví, n. Místnímu strážnictvu odevzdáno p., lampařství, hlídka noční roku 1868. H. Jir. Mýtoe 117. 1.

Poraďovať se = *raditi se*. Hoš. Pol. 141.

Pořadový stůl = při kterém jí s hospodářem i čeleď. Čes. l. 452. P. přástka = předení lnu grunt od gruntu, střídavě po gruntech. Brt. Čít. XII.

Porák, rybník u Jičína. Kšť. Poh. 184.
Poramotiti. Tam se můžete (střile) p. dosti (porvati). Us. místy. Nár. sbor. VIII. 137.
Poranní mrazík. Msn. Od. 252. Sr. Poranný.
Poraziti co komu (z platu odečísti). 1604. Vstnk. XIII. 260.
Porážeč, e, m. P. dobytka. Schulz 139.
Porážeti co kde: v silné vodě = *rozpouštěti*. 1585. Uč. spol. 1902. 20.
Porážka, y, f. = *hůlka*. V zloděj. mluvě.
Poražovati. Ev. olom. 141. 3. Vz Poraziti.
Porcelán. Vz Ott. XX. 248. nn.
Porcelána, y, f. Hlína, jenž slove p. Mill. 99.
Porculanář, e, m. = dělník pracující v porculánce. Nár. list. 1905. 112. 4.
Pocunalka, y, f. = *porculánová dýmka*. Čes. l. XIV. 95.
Porebule, e, f. = *rána do zadku, na zadek*. Ať neubonie p-le buď kučal neb sekule. Hš. Ostrsp. 83. Sr. Rebule.
Pořéci, ordinare. Pořekl se jest. Pat. Jer. 126. 10. — P. se, fingere, *předstírati*. On popořekl se dále jíti, ipse se finxit. Ev. olom. 202. 90. Tu se Ježíš pořekl, jakoby chtěl dále jíti. Krist. 109ᵃ. — Pass., Pulk. Lobk. k. 31. — Mš. Vz Pořeknouti.
Po řéčko = *pozítří*. Zétra je zas deň a p. taky. Hoch. 10.
Pořečný = *slovutný*. P. lid. Ryt. Pkl. 132.
Pořekadla slezská. Vz Vlasť. I. 231. nn. Vz Přísloví. P. spišská. Mus. slov. VII. 91.
Poreknúť, verwünschen. Slov. Sb. sl. 1902. 12.
Porenaissanční umění. List. fil. 1903. 382.
Porfyr, u, m. Vz Ott. XX. 249.
Pořiční místo. Msu. II. 347. Sr Pořičný.
Pořídko. Musí ho živit p. = po řadě (posílaje dítě na stravu dům od domu). Chodí po p. Hoš. Pol. 141. Sr. Pořídka v I. Přísp. 300.
Pořídkovač, e, m. = kdo chodí pořídkou. Hoš. Pol. 141. Sr. Pořídko předch.
Pořidnouti = *státi se řídkým*. Jejich řady pořidly. Tbz. V. 5. 23.
Pořímanělý Rek. Čapk. Most. VI.
Porisma, ata, n. = *následek*. Kom. Did. 156.
Pořítko (t. j. pořídko). Hoš. Pol. 109. Sr. Po pořítko.
Poříz, u, m. = *pořízení*. Tak šťastný p. (žertem)! Rais. Lep. 60.
Porkoláb, a, m. = nějaký sluha přijímající v branách a u dveří hostě. Slov. Sbor. čes. 254.
Porně = *dychtivě*. Chci mile a pokorně dnes přijieti smrth p. Kat. 2997. Erb. čte: úporně = setrvale. (Mš.).
Pornografický spis. Vstnk. XIII. 387.
Porobenství, n. Kat. 139.
Poročství, n. = *pohanění, potupení*. Hrad.
Porodilý. Matko milá, sv. králóv p-lá. Hrad.
Porodní, vz Bolesť.
Porokování. Před p-ním tvým zaběhnú. Ž. klem. 108. 7. V Ž. kap.: ot treskiánie, v Ž. wit.: ot lání. Mš. Vz I. Přísp. 300.
Porostlé, ého, n. = *pečivo z porostlého obilí*. Val. Čes. l. XIII. 77.
Porotce. Otázky porotcům. Vz Ott. XVIII. 963. Porada p-ců. Vz Ott. XX. 241., 253.
Porotní sál, senát. Nár. list. 1903. č. 174. 13.
Porouděný. P. prádlo (*rezavé barvy*). Č. Třeb. Čes. l. XII. 227.
Porovitý. Plnění p-tého dřeva. Vz KP. XI. 53.
Porozběhlý. P. vesnice. Hlk. XI. 63.
Porozhledlý. Člověk národně p. Hlk. X. 166.
Porozhodnouti co. Krok. II. a. 9.
Porozličně něco vykládati. Tbz. V. 6. 445. To přišlo z soli nebo p. Nár. list. 1890. č. 242.
Porozlézti se. Porozliezali se, ako raky z vreca. Slov. Rizn. 174.
Porozloupnouti = *drobet rozloupnouti*. Us.
Porozovati, gignere. Ev. olom 69. 140. Sr. Poroditi, Chč. S. I. 42ᵃ.
Porozprchlý. P. jiskry. Hlk. X. 114.
Poroztržený. 1519. Arch. XXI. 124.
Porozuměti. Porozuměli se mezi sebou dobrovolně (shodli se). 1723. Mtc. 1903. 17.
Porta, y, f. P. Maria sluchem jest byla počala, čistú portú dokonala. Vít. 21ᵃ. v. 110. Dle Mš. = vulva; vateň.
Portášové. Vz o nich v Vck. Vset. 90. až 95.
Portefeuille, fr. Bankovní, eskomptní, směneční p. Nár. list. 1903. č. 284. 21., 174. 5.
Portière (portjer), fr. = *vrátná, portiéra* = *záclona, opona u dveří*. Ott. XX. 262. Látková portiéra. Nár. list. 1903. č. 347. 18.
Portiunkula, y, f., z lat. Vz Porciunkula.
Portka, y, f. zdrobn. něm. Borte.
Portle, ete, n., pl. portlata = *porträt, podobizna*. Dšk. Km. 21.
Portna, y, f., z lat. = *brána*. Baw. J. v. 430. 1536.
Portovati se = *hádati se*. Jrsk. XIII. 3. 293.
Portraitní plastika, Nár. list. 1903. č. 347. 17. P. umění. Nár. list. 1904. 100. 13. P. studie v. Zvon V. 520.
Potraitovaný. Nár. list. 1903. č. 134. 13.
Portukal, u, m., vz Partikal.
Portviš, e, m., z něm. Chodí, ako keby bol p. (smeták) zjedol (rovně, pyšně). Mus. slov. VIII. 27.
Poruba na holo = zporážení všeho stromoví na lesní ploše. Ott. XX. 287. *P.* = *seč*. Sb. D. 60.
Porubänka, y, f. = potok, přítok Oravice na Slov. Sb. sl. 1901. 162.
Porubení, n. = *posečení*. Ott. XX. 287. Sr. Poruba.
Porubiti = *posekati*. Pel. XVI. Sr. Porubati.
Porubník, u, m. = *vrubník, druh bednářského hoblíku*. Ott. XX. 287.
Poručení, n. = *poddanosť*. Pel. XVI.

Porůčeti = *poroučeti.* Vz Poručiti.
Poručně. Kopí p. mu padlo (dobře se mu hodilo). Msn. Il. 53.
Poručník. O p-cích v starší době. Vz Arch. XIX. 541., 624.
Poručný. P-ná choť, desponsata. K svej p. choti se vrátiv. Krist. Šf. 63.
Porucha, y, f. = *porušení.* P. žaludeční, Magenstörung; p. řeči, dyslogia, logopathia; bulbární p. řeči, bulbäre kinesodische Sprachstörung; p. řeči čivevé, logoneurosis; p. řeči, když místo správné hlásky z mechanických příčin nebo ze špatného zvyku tvoří se hláska zcela jiná, paralalia. Ktt.
Poruchnouti, *lépe:* porušiti. Mš.
Porusník, u, m., rostl. P. mezi svatýma Maříma rytý léčí. Gl. byl. rond. (D. Gesch. 279.).
Porusovati, vz Porusiti. Krok. II. 6. 170.
Porustva, y, f. = *ryba dlouhá a široká jako šindel.* Slez. Vz Čes. l. XI. 222.
Porušený kde: na duši. Tbz. XIII. 270.
Poruška, y, f. = *dar na podplacení.* Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 88.
Porúška, vz Parúška.
Porůžovělý oblak. Tbz. V. 6. 217.
Porvati koho zač: za vlasy (potahati). Slád. Cor. 24. — **co** = *ukrásti.* Slez. Vyhl. II. 288.
Porýnčík, a, m. = *Porýňan* (potupně). Tbz. V. 6. 444.
Porýště, ě, n. = *topůrko.* Dšk. Km. 40. Sr. Pořiště, pořisko.
Porývavý = *kdo rád stále porývá.* P. vlny (vodní). F. Schulz. P. příboj moře. Nár. list. 1884. č. 318.
Pósa, y, f. = postavení, postoj, sedění (malíři); strojené chování, vyhledávání effektu. Ott. XX. 291. Bojovná p. = postavení. Nár. list. 1903. č. 284. feuill.
Posač = pásati. Orava. Sbor. slov. IX. 59. Sr. Pásti.
Posadník, a, m. = *knížecí úředník na hradě; náměstek.* Vz Jir. Prove 272.
Posadnúť si = *sednouti si.* Slov. Šb. D. 63.
Posbírati kde. Syn jeho teprve na strništi otcovu posběroval. Zvon IV. 13.
Posed (kazatelna), u, m. = *vyšší místo upravené na čekanou,* aby zvěř nezvětřila myslivce a on si mohl z většího počtu zvěři vybrati kus, který by chtěl odstřeliti. Vz Ott. XX. 392.
Pôseda, y, f. = *žena, která všude dlouho posedává.* Slov. Sbor. slov. IX. 49.
Posedávání, n. P-ním doma dojíti dobrého opatření. Světz. 1888. 50.
Posedlen, u, m. = *posed,* bryonia. Z posedlenu vychází Diblík. Kšť. Lid. 13.
Posedlí, n. = *statek.* Ďábel záviděl (člověku) toho p. dobrého. Brt. P. n. 1008.
Posedka, y, f. = *žena, která všude dlouho posedává.* Liptov. Sbor. slov. IX. 45.
Posekanina, y, f. = *posekané místo.* Tbz. III. 2. 145.
Poselčí berla. Msn. Hym. 89.
Poselství, n. V p. choditi = jako posel. 1515. Arch. XIX. 311.
Posestoupiti někam odkud. Slunce s vrcholu nebes p-lo. Jrsk. V. 169.
Posešlý čím. Člověk stářím p. Zl. Pr. XXI. 18.
Poseti čím kam. Posel kúkolem mezi pšenici, in medio tritici. Ev. olom 296.
Posevák, u, m. Sá. Rom. z Ješt. II. 18.
Poscházený = *sešlý.* Ludé boli u nás p-ný. Slov. Nár. sbor. 1902. 5.
Posehodně, terrassenförmig. Skála p. se snižuje Mš. exc.
Poschůzný. Místnosť méně p-ná. KP. IX. 269.
Posielati, vz Poslati.
Posilka, y, f. = *posila.* Příkladem svým p-lek dávaje jiným spolubratřím. Hrlš. Hus. 127.
Positivistický. P. snahy a směry. Mus. 1905. 326.
Positivnost barvy. Nár. list. 1904. 147. 18.
Poskočně. Kámen s vrchu p. letí. Msn. Il. 229.
Poskočný kůň. Msn. Il. 53., 425. P-nými krůčky bral se dál. Zvon III. 77.
Poskok, u, m. = *útěk.* Pel. XVI.
Poskorně, ě, f. = *poskvrna.* Aby se zdržovali od p-ně modl. Koř. 128ª. 1. (contaminatio). Není-li to chyba m. poskvrnění. Mš.
Poskúbsti, *poškubati.* Jid. D. 34.
Poskycený = *poskytnutý.* P. příhodnosť. Wtr. exc. Sr. Poskytati.
Poskytek, tku, m. P. k literatuře. Boč. (Mus. 1902. 70.).
Poslabý. Člověk p-bé postavy. Nár. list. 12./8. 1900.
Posladiti. Aniž's p-dil nepřátel mých nad mě (nec delectasti). Ž. pod. 29. 2. — Mš.
Posładu, comiter. Ten súdce mnoho p-du, točiš řečí sladkú, poče jemu mluviti. Otc. (Šf. Poč. 111.). Sr. List. fil. XVII. 290.
Poslanectví, n. = *úřad poslanců.* Pokr. 1885. č. 124.
Poslánkyně, ě, f. Nemůžeš býti p-ní temností ani přeludem pekla. Hrlš. Hus. 191.
Poslati. Posílati. Kom. Did. 284. Jinde posýlati. Posílati. 1511. Arch. XIX. 36., 37. Sr. Rozsýlati, Kom. Did. 53., odsýlati. 57. Posýlati dle analogie staré slovanštiny, posílati psávalo se ve staré češtině. Bílý Obr. 99. — **co komu pokom nač.** To mu poslal po otcovi na dar. Val. Nár. sbor. VIII. 97.
Posleda vojska = *zadní část.* Msn. Il. 65. 190.
Posledněkrát. Podívej se p. na mne. J. Jehlička Kyt. — Rais. Lep. 182.
Poslech, u, m. Příštím na poslechy něco vykonati. Msn. Il. 405.
Poslinky přinášely, poněvadž předení velice vysušovalo. Vlasť. I. 159.
Poslizkový. Válce p., pobláníční, Epithelialcylinder. Ktt.
Poslouchati. Chci tebe na všem poslúchati. 1459. List. fil. 1904. 438.
Posloupnosť asi stará chyba m.: postoupnosť. Mš. Vz Ott. XX. 296.
Poslovanělý. P. Lada. Lit. I. 674.
Poslúchati, vz Poslouchati.

Poslušen, vz Poslušný.

Poslušný v pass. významu = co lidé poslouchají, vítaný poslechnouti. Pel. XVI.

Posluživelněji svou povinnosť konati (s větším prospěchem). Fel. 21.

Poslúžiti, vz Posloužiti.

Posluhování, n. = *posluhování*, ministratio. Ev. olom. 83., 175., 162.

Poslyšeti čeho. Poslyštež této řeči. 1511. Arch. XIX. 94.

Posměšek, šku, m. P-šky slezských dětí. Vz Vyhl. II. 252. Na Slov. Vz Mus. slov. V. 26., 89.

Posměškovati jak. P-kuje, jakoby ihly pichal do tela. Rizn. 176.

Posměvný zrak. Čch. I. Pov. 134.

Posmívač, e, m., Vz Posměvač. Sá. IV. 35., Zr. Fant. pov. 227.

Posmívalý. Mluvil k němu spurná, p-lá slova (posmívavá). 1515. Arch. XIX. 294.

Posmívati. Když byl posmíván. Lbk. 67. Kristus. byl p-ván. Hus.

Posmívavý. Arch. XIX. 295. Na str. 294. stojí: posmívalý. Vz toto.

Posmrkati, *posmrkovati*. Rokyc. Post. 185.

Posmutný. Je vždycky p. Pittn.

Posnažiti se s inft. P-žím se to vyplniti. Koll. v Pal. Záp. II. 285. — **aby.** P-žím se, abych... (vynasnažím se). Ib. 165.

Posnopný. Obec ani chléb klekánský an. p-ný mně (učiteli) dáti nechce. 1778. Čechi l. XIV. 265.

Posnúbí, n., sponsalia. Rozk. P. 2347., R. 103. Sr. Posnúbě a tam v VII. 1363. sponsana oprav v: sponsalia.

Pósob, u, m. Sám ví Buoh p. svój (jak mne způsobil, stvořil). Um. roudn. 1919.

Pósobenství, n. Zahradník v p. hadovém (v podobenství). Gest. U. 230. Naučím tě, kterým p-stvím (působením) a pořadem... nravy složíš. Vít. 58a.

Posopiti se na někoho jak: důtklivými slovy. Světz. 1883. 215.

Po sou dobu (po su dobu). Starší výklad tohoho adverbialního výrazu podaný v Htt. Ml. III. 1. 509. zamítá Gb. a podává nový v List. fil. 1902. 60.

Posouvatelný. Secí stroj s p-nými lžičkami. Nár. list. 1905. 131. 22.

Posovati se = *pasovati se*. Krok. 1890. 271.

Pospánek, nku, m. = *pospání*. Ten p. byl mu milý. Rais. Sir. 71.

Pospávati kdy: po hodech. Tbz. V. 1. 75. Sr. Pospati.

Pospěchový. P. brány (k vláčení polí). Vz Nár. list. 1905. 131. 21.

Pospěšiti něčeho = *něco urychliti*. Pospiešiti sebú = pospíšiti si. Pel. XVI.

Pospíchal Jiří Ign., spis., 1634.—1699. Vz Ott. XX. 299.

Pospíšil *Jan* (Hostivít), knihtiskař, 1785. až 1868.; *Jan*, 1812.—1889.; *Ladisl.* ml. (Jan), 1848.—1893.; *Jarosl.* dr., advok., nar. 1862.; *Kristian*, spis. 1842.—1899; *Jos.*, spis., nar. 1845.; *Bohusl.*, spis., 1855.—1894. Vz Ott. XX. 299. nn. **P.** *Jos.* dr., spis, nar. 1869. Vyhl. I. 57.; **P.** *Vil.* spis.

Pospíšilová Mar., dram. umělkyně, nar. 1864. Vz Ott. XX. 302.

Pospol něco poznati = *pospolu, společně*. Msn. II. 11.

Pospolní zábava (společná). Rais. Vlast. 217.

Posslt Fr., č. hud., 1730.—1801. Vz. Ott. XX. 303.

Postaten, tna, o, vz Postatný.

Postatí, n. = *nasečená řada obilí*. Dšk. Km. 6.

Postátiti co: dráhu = převzíti do správy státní. Athen. II. č. 2. Vz násl.

Postátniti co: dráhy. Vz Postátiti.

Postátňovací akce. Nár. list. 1903. č. 166. 2., 347. 25. Sr. Postátniti.

Postátňovatel, e, m. P. drah. Nár. list. 1905. 119. 1.

Postaviti se kam: na střeh (v boji, se háje). Stan. III. 28.

Postavní, Belagerungs. P. dělo. Pokr. 1886. č. 17.

Postel. Kdo ráno z postele vyskočí, k bohatství svojimu přiskočí. Slez. Vyhl. II. 66.

Postele, e, f., lectus. Mill. 22a. a j. Vz Postel.

Postelice, e, f. = *postel*. Hš. Pís. 12.

Postelníček, čka, m. = *skřítek*, který má prý sídlo v posteli a vyhání z ní děti, které dlouho spávají. Kdo se večer nemodlil, tomu prý nedá v noci pokoje. Také: *Koutníček*. Kšť. Lid. 13. Vz Skřítek, Kšť. Poh. 49.

Postelnička, y, f., vz Skřítek a Postelníček.

Postelový. P. vložka (do postele). Nár. list. 1903. č. 126. 9.

Poste restante, fr. Na listech a poštovních zásilkách značí to, že mají zůstati na poště, až si jich adressát sám vyzvedne. Ott. XX. 305.

Postěžiti se. Ješče Ježúš mluvieše, jednož sě Jidáš postyezy s lidmi. Paš. drk. 159a. (Mš.).

Posthumní moudrosť (pozdní). Nár. list. 1904. 196. 13.

Postih, u, m. Vz Ott. XX. 306.

Postihačský podíl. Nár. list. 1904. 196. 6.

Posticha = *tiše*. Hoš. Pol. 141.

Postilla, y, f. Vz Ott. XX. 307., České postilly. Naps. Hyn. Hrubý. V Praze 1901.

Postillování, n. = spisování postill. XVI. stol. Hrubý. 159.

Postillový. P. literatura. Hrub. Post. VI.

Postiti se jak kde. P. se jako mniši v klášteře. Tbz. V. 6. 92.

Postní doba ve Slezsku. Vz Vyhl. II. 34. nn.

Postoj, e, m. V p-ji šípy metati (stoje). Kká. Sion. I. 228.

Postrádati = *nemíti*. Andělé jsou bytosti postrádající těla m.: jsou pouzí duchové; Ten román postrádá ceny m. nemá žádné ceny, nestojí za nic. Věst. XII. 95. Brt.

Postranice, e, f. = *stranice, visák, vak, holstra* sedla, *část sedla* visící s obou jeho stran. Vz Ott. XXII. 761.

Postranovice, e, f. = *peleсť postele*. Dšk. Km. 41.

Postrčení, n. = *ústrk*. Vy p. mého jste si nevšimli. Sá. Jitř. 98.

Postrčený = *opovržený*. P. tvor. Sá. IV. 52.
Postřebí, n., latrina. Rozk. P. 95.
Postřed. Modl. 56a. Vz Mš. Slov., Prostřed.
Postřelka, y, f. Nebezpečná p. Slád. Rich. 140. P. slov. (slovy). Slád. Šl. 35.
Postřelkovati něčím. Slád. Jan. 30.
Postřelovati, bestreichen. Vz Postřeliti.
Postřeženec, nce, m. Ať se dostaví od p-nců všecko mužské pohlaví. Tbz. XVI. 116. Snad: postřiženců, na nichž byly vykonány postřižiny?
Postřežený, wahrgenommen. Vz Postříci.
Postříbřiti co čím. Měsíc p-břil sníh světlými svými paprsky. Tbz. V. 5. 150.
Postříbřítko, a, n. Povaha věci vyžaduje vícedobého slovesa, tedy: stříbřítko nebo postřibrovadlo, postříbrovátko. Prk. v Paed. 1886. 141.
Postřihač, e, m. = *krejčí*. V zloděj. mluvě.
Postřihačství, n. P. zabývá se appreturou čili úpravou suken postřihováním vlasu na stejnou délku. Vz Ott. XX. 310.
Postřikovač, e, m. P. květin. Nár. list. 1903. č. 134. 21., 1904. 135. 21.
Postřižka, y, f. P. kněžská = tonsura. Kká. Sion. II. 52.
Postrk, u, m. = *hnání, šub*. Vz Ott. XX. 311.
Postrojna, y, f. = *místnost pro koňské postroje*, řemení, rozličné náčiní pro koně a p. Vz KP. IX. 398.
Postrojný. P. komora. Zvon IV. 357. Vz Postrojna zde.
Postruhár, a, m. = *koželuh?* Mus. slov. VIII. 23.
Postrýčenec, nce, m. = *kdo se zvedl po strýci*. Jrsk. XII. 324.
Postúpati, *postúpiti*, vz Postoupiti.
Postýlka svatojanská (sv Jana Křtitele). Vz Čes. l. XII. 409. Je z mateří doušky, na vrch se vloží obrázek sv. Jana. Stele se pod stůl. Žel. Brod. Vz Čes. l. XIII. 29.
Postyskovati co komu. Když se jí p-valo nejvíc. Zvon III. 226.
Posud = po (su) tuto dobu; *potud* = po tu, tehdejší dobu. Ve spisovné řeči Palackého. Vz Mtc. 1901. 373.
Posudek, dku, m. = *shromáždění celé obce*. Slez. Vyhl. II. 34., Vyhl. Slz. 17.
Posudí, ího, m. Krok. I a. 16. Vz Posudní.
Posúditi, vz Posouditi.
Posudkovati, bekritteln. — **co, koho.** Nár. list. 1885. č. 75.
Posukovací stroj při předení bavlny, válec tamtéž. Vz Ott. XX. 600., 604.
Posukovadlo, a, n. P. na česanou vlnu atd. Ott. XX. 605.
Posukování, n P. bavlny (při předení jí). Vz Ott. XX. 597.
Posun, u, m. P. v tělocviku = šinutí obou chodidel ku předu. Ott. XX. 314.
Posunčina, y, f. Vz Ott. XX. 314. P. jednostranná, chorea dimidiata, hemichorea, kývavá, ch. nutans, rhythmická, ch. rhythmica, skákavá, ch. saltatoria, točivá, ch. rotatoria, vířivá, ch. vibratoria. Ktt.
Posunčiti se po kom. Slád. Cor. 74.
Posunčivý. P. tah tváře. Nár. list. 24./7. 1887.
Posuňkový. P. křeč lícní, spasmus facialis. Ktt.
Posupnice, e, f. Msn. II. 186.
Posuvka, y, f. P. v hudbě. Vz Ott. XX. 315.
Posvajbovať někde = svatbu slaviti. Haná. Hoch. 41.
Posvářník, a, m., terribilianus. Židek. Vz Posvěceník.
Posváteční týden. Nár. list. 1904. 100. 17.
Posvátna, y, f., sacrista. Rozk. P. 954. Sr. Posvátně VII. 377.
Posvátník, u, m., pole u Laviček. Čas. mor. mus. III. 140.
Posvěcan, a, m., vz Posvěceník.
Posvěcení, n., vz násl. Posviecenie.
Posvět, u, m. = *lůj*. Tři kamene p-tu. 1513. Arch. XIX. 209.
Posvětštění, n. P. politiky. Nár. list. 1903. č. 305. 17.
Posviacka, y, f. = *posvěcení*. Sbor. čes 41.
Posviackový. P. zkúška (má-li býti kandidat vysvěcen?) Slov. Sbor. čes. 41.
Posvícení, n. = *hody*. O p. pase p. Bůh (dobytek vyhání se na pastvu). Vyhl. Obrz. 255. Pouť bez koláče jako p. bez husy. Tbz. III. 1. 151. Sr. Souk. 1903. 14., Vykl. Obrz. 240. Mladé p. tu neděli po posvícení. Vykl. Obrz. 263. P., na Lašsku: krmaš. karmaš. Vz Brt. Čít. 401. nn.
Posvícensky naladěný. Čes. l. XII. 210,
Posvícenský. P. zádušní mše (v neděli po posvícení). Vz Souk. 1903. 16.
Posviecenie, n. = světla ukázánie; *posvěcení* = kostela požehnánie. Hus II. 417.
Posvítiti si na někoho čím: pěstí *(zbíti ho)*. Hamz. 57.
Posylák, a, m. Obecní p. = posel. Hlk. VIII. 42. Sr. Posilák v I. Přísp. 301.
Posyp, u, m. = *posýpací písek*. Pobl.
Posýřený, P. mléko. Luc. 66.
Pošadať = *popukati*. Orava. Sbor. slov. IX. 55.
Pošamrati se kde: v kapci = *pohrabati*. Brt. P. n. 1029.
Pošastaněc, ňce, m. = *poplašený človčk, větroplach*. Hauer 14. Sr. Počast, Vyhl. II. 335.
Poščípanina, y, f. = *místo hadem uštknuté*. Hoš. Pol. 149.
Poščíti, *poščevati* = *pošťiti, pošťvati*. Levharda na jelena p. Mill. 50. Sr. Poščvati.
Poščky = priapus. Rozk. P. 440. Od posek, zdrobn. poščček, pl. poščky. Mš.
Poščvati = *pošťvati*, provocare. — **koho nač.** Mill. 50. Sr. Poščiti.
Pošebtati = *pošeptati*. 1512. Arch. XIX. 122.
Pošepcovati = *pošeptávati*, susurare. Mam. A. 35b.
Pošeplovati. Kto mluví pošepluje (transgres.). XV. stol. Vstnk. X. 601.
Pošepný Fr.. č. geol. a spis., 1836. až 1895. Vz Ott. XX. 315.
Pošeptný. P. čtení. Hlavn. 20.

Pošetilkyně, ě, f. = *pošetilá žensk*á. Kká. Sion II. 50.
Pošetilský. P. láska. Kká. Sion. II. 92.
Pošetilství, n. = *pošetilost*. Kká. Sion II. 19.
Pošévka, y, f., vz Pošívka. Mš.
Poševní sliznice, Scheidenschleimhaut, p. trhlina, Ruptur der Scheidenhaut, vyšetření p-ním zrcadlem, Hysteroscopie; Vleklý zánět p., bílý tok, vaginitis chronica, fluor albus, leucorrhoea. Ktt.
Pošijkovati koho = *pohlavkovati*. Mand. Gl. Mat. 296.
Pošík Bedř. dr., prof. a spis., nar. 30./9. 1844. Vz Včst. XII. 14.—18.
Pošinovati, vz Pošinouti.
Poškavříti (?) čelo. Mark. Prvot. 1814. 54.
Pošklebečnosť, i, f. Nár. list. 1905. 57. 13.
Pošklebivý. P. dívka. Stan. III. 227.
Pošklebovatel, e, m. Zvon III. 206. Vz Posklebovač.
Pošklebník, a, m. Msn. Hym. 28.
Pošklíbač, e, m. Msn. Od. 333.
Poškoubání. V jakém poškoubání od něho jsem (ostouzení). 1614. Z měst. kn. J. Hrad. Wtr.
Poškozenec, nce, m. = *poškozený*. Tbz, V. 9. 390., VIII. 305.
Poškozenina, y, f. = *poškozená věc*, Beschädigung. Ohledal p-nu pilíře. Pokr. 1884. č. 128.
Poškrabkávati = *poškrabovati*. — **koho**. Stojí jako ošípaná, keďju p-kávajú. Rizn. 177.
Poškrabotiti se kam. Já se zas p-tím k našim rybám (odeberu). Rais. Vlast. 348.
Poškrobník, u, m. = *moučné pečivo*. Mus. slov. VIII. 23.
Poškvrnělý, P. oči. Olom.
Poškvrněný na čem. Jsou na svém stavu p-na. Hus. (Vstnk. XI. 743.).
Pošlehnouti koho zač. Děkuji, že jste mne za mou lásku pošlehnul (pokáral). Slád Šl. 26.
Pošmariť = *hoditi, vrhnouti*. Liptov. Sbor. slov. IX. 43.
Pošmouřiti se jak. Na oko se p-ří (staví se, že činí pokání). Rokyc. Post. 309[a].
Pošmúřený. P. oko, oculus connivens. Pat. Jer. 13. 14.
Pošoumati jak. Stromy pošoumávaly jako ze sna. Zvon II. 24.
Pošpatně = *poněkud špatně*. Je jí p. Litom. 51.
Pošpihlati se = *pořezati se*. Čes. 1. XII. 188. Vz Špihlati.
Pošplíchnouti koho = *postř líti*. V zloděj. mluvě.
Pošta. Vz Ott. XX. 316. nn.
Poštecký = *poštovský*. P. pacholík. Zvon III. 54. Wtr.
Poštívačka, y, f. 1724. Hrubý. 249.
Poštíváčkový žalud, glans clitoridis. Ktt.
Poštolka = *menší sokol*. Vz Ott. XX. 318.
Pošťourati se kde: v pečitém skopovém. Zvon III. 225.

Poštovna, y, f. = *poštovní sběrna*. Vz Ott. XX. 320.
Poštovský. P. trubka mluví: Mijaj, mijaj, pošta jedě, ma pěkne koničky, strakate šimličky. Nebo: Mijaj, mijaj, počta jedě; kdo počty němině, počtum zahyně. Slez. Vlasť. I. 107., 108.
Poštulovat se = *usmívati se*. Litom. 51.
Pošumavský. P. město, Jrsk. XV. 182., jednota. Nár. list. 1903. č. 163. 4.
Pošusta Václ., č. math. a spis., nar. 1841. Vz Ott. XX. 320.
Pošvatka, y, f. = *perla*. Vz Ott. XX. 320.
Pošvice, e, m. Vodnatelnosť p-ce šlachové, šlachovice, tendovaginitis hydropica (serosa chronica); zánět p-ce šlachové, tendovaginitis, tenosynovitis, panaritium tendinosum (prudký, hnisavý, t. acuta purulenta, zbytnivý, hypertrophica). Ktt.
Pošvicošlachový, tendovaginalis. Ktt.
Pošvitořiti si s kým. Msn. II. 401.
Pošvoplodý. P. mechy, entophyllocarpi. Vz Ott. XXIV. 69.
Pot, u, m. Vz Ott. XX. 320. Období potu při horečce, Schweissstadium beim Fieber; p. vysilující. Ktt. Milej hochu, bez potu má člověk samou psotu. Us. Nár. sbor. 1902. 19.
Pota, y, f., pothos, rostl. Vz Ott. XX. 330.
Potácivě jíti. Zvon III. 41.
Potáč, e, m. = *hedvábný červený šátek složený*. Lišeň. Mtc. 1902. 234.
Potáček, čku, m., zdrobn. *potáč*. Brt. P. n. 1196.
Potaha, y, f., relatio. Mark. Neujalo se.
Potáhnouti, *potahovati*. Jak větérek potahoval = *mírně povíval*. Čes. l. XI. 47. Konšel, jenž potahoval (sopel) a se oblizoval. Zvon III. 692. — **kam odkud**. Od břehu v šíři potáhnouti = *vyplouti*. Pel. XVII. — **co kde**: nůž na osélce = *trochu nabrousiti*. Val. Čes. l. XI. 486.
Potahovatlivý (!) = *zvratný*. Zájmeno nazpět se p-vé, reflexivum. 1775. Sr. Bílý Obr. 77.
Potahový. P. stezka. Nár. list. 1904. 30. 2.
Potajnář, e, m. Vz VII. 1364., Potajnec.
Potakal, a, m. = *potakač*. P. politických agitatorů Pokr. 1885. č. 73.
Potaknúti, vz Potakati. Alx. B. M. 249.
Potancovati Rokyc. Post. 326[a].
Potápěč, e, m. P-či, urinatores, vodní ptáci. Vz Ott. XX. 322.
Potápěčský. P. oblek. Vz Ott. XX. 323.
Potápěčství, n. Vz Ott. XX. 323.
Potápka, y, f. = *tajná skrýš*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141. — P-ky, colymbidae, vodní ptáci. Vz Ott. XX. 324.
Potáplice, ptáci. Sr. Ott. XX. 324.
Potápníci, brouci, Sr. Ott. XX. 324.
Potašárna (*flusárna*), y, f. = továrna na vyrábění potaše. Vz KP. X. 103.
Potatilec, lce, m. = *hoch po tátovi zdařilý*. Hlk. VII. 5. Sr. násl.
Potatiti se do povah. Charakterseitenzüge des Vaters annehmen. Pal. II. 2. 5.
Pote = *pojďte* (jíti). Val. Brt. D. I. 349.

Po té = *potom*. Vroucně po té vzýval Apolla. Msn. II. 2. a j. Po té jel do lesa. Domžl. Čes. l. XII. 306. Třetí den po té. Tbz. V. 9. 26. Brzo po té. Jrsk. XIV. 49., XV. 215., XXII. 204. a j. Po té aby se vystěhoval; Po té učinil otázku. Tk. XI. 214., XII. 128. Vrátě se po té domů. Msn. Od. 17. U Msn. často. Sr. Po tý.

Potěhačka, y, f, Vz Potěhač v VII. 1364.

Potěhník Alois, far. a spis., 1829. až 1898. Vz Ott. XX. 325. V seznamu Springrově: Potěhlík.

Potem = *potom*. Ať se p. tobě hůře nestane. Ev. víd. Joh. 5. 14.

Potemníci, tenebrionidae, brouci. Vz Ott. XX. 326.

Potence, e, f., z lat. Finanční p. (možnosť, síla). Nár. list. 1905. 84. 25.

Potencial, u, m. P. ve fysice silový, urychlený. Vz Ott. XX. 327.

Potěpiti. Já jsem učinil a já p-ním, ego feci et ego feram. Pror. ol. 37[a] 1. Isa. 46. 4.

Potěř, e, f. Žabí p. = žabí peřina, ž. vajíčka. Hauer. 14.

Potěrací stroj při předení bavlny, Schlagmaschine. Ott. XX. 599., 329.

Potěrání bavlny, když se přede. Ott. XX. 597.

Potěšená, é, f. Pro p-nou vám dokáži, že . . . Fr. Tomsa.

Potet, a, m., amictarius. Rozk. P. 1656. Sr. Potek v VII. 1364.

Potětí, n. = *ranění*. O p. plece. Rhas. E. III. 3. Sr. Potíti.

Potichounku něco dělati. Kká. Sion I. 205., II. 240.

Potichučky, = potichounku. Val. Čes. l. X. 463.

Potichý. P. různice. 1637. Fel. 2.

Potík, u, m. Není po něm p-ku (zmizel, a neví se kam). Volyn. Čes. l. XIII. 124.

Potípati koho = *podezřívaně viniti*. Val. Čes. l. XI. 483.

Potiskování, n. P. tkanin. Vz Ott. XX. 331.

Potiti se jak. Potí se, až mu voda ze zubů teče (je mu zima; prací se nepřemůže). Čes. l. XII. 152.

Potivě něco dělati. Nár. list. 1903. 175. 13.

Potížiti koho jak: až k zemi. Tbz. XIII. 141.

Poťka, y, f. = nějaká *ryba*. 15 hromad potiek. Slov. Sbor. čes. 254.

Potkání, n. P. větrů. = *potýkání*. Luc. 62 63.

Potknouti se. Člověk nikdy nevie, kde sa potkne. Rizn. 169. — **co komu kde**. Potkni jemu (tu větev) v hlavách (postele; = zastrč). Luc. 56.

Potlivý. P práce (namáhavá, až se člověk při ní potí). Mus. 1904. 28.

Potluka, y, m. = *tulák*. Msn. Od. 195. Sr. Potluk.

Potmelúch, a, m. Z p-cha ďábel bůcha. Mus. VI. 85. Sr. Potmělúch.

Potnačka, y, f. = *žena, která nosí věci na prodej v putně*. Mtc. 1902. 437., 17.

Potní rúcho. Ev. olom. XXIX. Potní zlázy. Ott. XX Zánět žláz potních, hydradenitis, hydrosadenitis, Schweissdrüsenentzündung; hnisavý zánět zlázy potní, hydradenitis phlegmonosa. Ktt. Sr. Potný.

Potničky, f. = *druh osutiny se značným pocením*, Schweissausschlag, Schweissfriesel. Vz Ott. XX. 321[a]. P., sudamina, miliaria, hydroa = *kožní vyrážka skládající se z četných puchýřků*. Ott. XX. 333. P. červené, miliaria rubra; p. omladniční, miliaria crystallina, puerperalia, osutinové, exanthematica, tyfové, typhosa. Ktt.

Potocký. P. hráz (při potoku). Msn. II. 12.

Potóček, čku, m., puteus. Bhm. hex. 49.

Potočenec, nce, m. = *pomatenec, mluvka*. Hauer. 14.

Potočilka, y, f. = *povídavá ženská*. Hauer 14.

Potočitý. P. mysl = *pomatená*. Kom. Did. 63.

Potok. Keď matka ide po prvý raz pres p. s dieťatom, hodí kúsok chleba do vody, aby jej dobre spávalo a riastlo. Mtc. l. 1897. 12.

Potokář, e, m. = mlynář na potoce. Tbz. V. 6. 326.

Potom = *příště, budoucně*. Potom se lépe pamatuj; Potom toho nemysli sobě. 1459. List. fil. 1904. 438.

Potomejk = *potom*. Hoš. Pol. 141.

Potomkyně, ě, f. Dost. Pov. 105., Tbz. XVI. 295.

Potomnosť, i, f. Potomnosti vašie (vašim potomkům) psal jsem slova dříve řečená. Kar. 9.

Potonovati kde: na moři. Pass. Kř. 103[a]. Sr. Potonouti v II. 820.

Potopenec, nce, m. = potopený. Tbz. V. 4. 183.

Potopky = *kalhoty*. V zloděj. mluvě.

Poťouchlík, a, m. Tbz. V. 6. 53.

Potřál = *potřeboval*. Vz Litom. 19.

Potrápeníčko, a, n., zdrobn. potrápení. Wtr. Min. 85.

Potrat, u, m. = *potrata*. Rgl.

Potrata, y, f. = *potracení dítěte do 28. neděle*, abortus. Ott. XX. 252., 683[b]; P. vejcovodová, abortus tubarius; léky působící potratu, Abortivmittel, abortiva. Ktt.

Potratný záchvat, Abortivanfall, lék, Abortivmittel. Ktt. Vz Potrata.

Potrava. Vz Ott. XX. 339.

Potravinářský spolek m. potravní. Věst. XII. 93.

Potravinný chemik, Vstnk. XIII. 385., závod. Nár. list. 1905. 26. 9.

Potraviny. Vz Ott. XX. 340.

Potravné, ého, n., Zehrungsgeld. Dal jim p. 1512. Arch. XIX. 104.

Potravoslovný, vz Bromatologický.

Potřebice, e, f. = *životní potřeba*. Hus II. 199.

Potřebnůstka, y, f., zdrobn. potřebnosť. Divadelní p-ky. Nár. list. 1885. č. 131.

Potřebný. Nejprv p-né, potom ozdobné. Rizn. 64.

Potření, n. = *pohroma, záhuba, běda*. Pel. XVII. P. nepřátel. Us.

Potřepati čím: měchýřem.

Potrhnouti se zač. Sláma potrhl se šavli (sáhl k ní). 1512. Arch. XIX. 156.

Potřikrát, vz třikrát. Zvolal p. Us.
Potrlík. Chytati žáby do p-ku. Na Zelečsku. Čes. l. XIII. 359.
Potrnčený = *trnkami* (švestkami) *posázený*. Sb. D. 45.
Potrohoš, e, m. = ? Slov. Czam. Slov. 127.
Potrousiti co kde. P-sil popel po všem chrámě. Stará glossa. List. fil. 1902. 445.
Potrubí, n. Vz Ott. XX. 340.
Potrvati jak dlouho: do skončení. Dh. 7.
Potůček Adolf, učit. a spis., nar. 1842. Vz Ott. XX. 345.
Potůčka, pl., n. = *pole u potůčku*. Ať vyjedem na p. Vz Litom. 27.
Potudní = *posavadní*. Jeho p. slovutnosť. Mark., Lit. I. 884.
Potuchle. Lampa p. čadící. Kká. Sion I. 206.
Potulník, a, m. = *člověk potulný*. Hlk. X. 115., Tbz. V. 9., 355.
Potúrnúť = *pohlédnouti*. Ani na ňa nepotúrnúl. Val. Čes. l. XI. 210. Vz Túrnúť.
Potušák, u, m., pereskia, rostl. Ott. XIX. 468.
Potutelka, y, f. Msn. Il. 17.
Potutelník, a, m. Sá. IV. 22.
Po tý = *po té*. Po tý pravil Faustus. Faust. 29. P. šel každý domů. Ib. 135. P. žádnému nevděčnosti více prokazovati nechce. 141. P. ho více křičeti neslyšeli. 193.
Potyčník, a, m. = *bojovník*. Stan. I. 286.
Potykávati, vz Potýkati. Ev. olom. 52., Papr. Kn. rožm. 33. (1423.).
Potykel, vz Potýlek.
Pou = *půl*. Slov. Sb. D. 76.
Poúcta, y, f. = *pocta, poctění*. Tvá p. i mně vážnosť působí. Pal. Záp. II. 139.
Pouček, čka, m. = *učenník*. P. Areův. Msn. Il. 34.
Poučovací řeč. Zvon III. 540.
Pouháňat sa = *pohádati se*. Spiš. Sbor. slov. IX. 49.
Pouhodobenství, n., formalismus. Vz Krec. 13.
Pouholitý terč (diskus). Msn. Il. 435.
Pouhoněmecký představený. Jakb. Mark. 60.
Pouhověda, y, f. = *prostověda, metafysika*. Čad. 38.
Pouch, u, m. = *hrb*. Litom. 51.
Pouchle, e, n. = *pucher*. Čes. l. XII. 227.
Poujanek, nku, m. Ta má p. (povijan?) Dšk. Km. 32.
Poukati, vz násl. Poukavý.
Poukavý. P. brambory (od poukati, pukati) Krkonš. Nečásek.
Poukrátiti co. XVI. stol. Uč. spol. 1905. II. 53.
Poularde, da, m. = *vyřezaná slepice*. Ott. XX. 347.
Poupil, a, m., vrch u Zbraslavic. Př. star. VII. 53.
Pousek v VII. 1364. oprav v: poušek.
Poúsměv, u, m. Pronesla to s p-vem. Hlk. VIII. 53.
Pouspalý. Nár. list. 1885. č. 298. P. stesk nanovo je sevřel. Jrsk. XXIX. 149.

Poustanoviti co: svůj odjezd. Arch. XX. 118.
Poušť, ě, f. Vz Ott. XX. 349. Kraj na poušť spražený (sprahlý). Zr. Poes. 194.
Pouštění žilou, venae sectio, phlebotomia, Aderlass. Ktt.
Pout, pouť. *Pout = posvěcení chrámu.* O našem poutu, dostal poutu; *pouť = putování, cesta k posvátnému místu.* Vrátil se z pouti, byl na pouti. U N. Bydžova. Kšť. Lid. 13. Ta krajina jest asi tři dni pouti (cesty) od Jeruzalema. Lbk. 62. Vz Posvícení, Souk. 1903. 9.
Poutec, tce, m. P. vlasů. Vz Dřindil, Bruzda.
Poutí, n. = *co se nese z pouti*. Ověnčený poutím. Mor. Rgl.
Poutkatý šiator. Slov. Sbor. čes. 125.
Poútočiti na koho = drobet útočiti. Tbz. XIII. 164.
Pouťově. Ráno p. klidné. Rais. Lep. 271.
Pouzdrátko, a, n., zdrobn. pouzdro. — P. = malé dítě. Němc.
Povada, y, f. = *rozbroj, boj*. Pel. XVII.
Povadlý. P. tváře. Jrsk. XIII. 3. 41. P. pysk. Zvon V. 565.
Povaha, y, f. = charakter člověka, trvalá shoda jeho konání vnějšího s konáním vnitřním. Vz Čad. 104. Rána do srdce se zhojí, zahozená p. ne. Hruš. 143.
Povahopisný. P. črta. Sá. Upom. 11.
Povahotvorba, y, f. Blý.
Povalečně někde se potloukati. 1599. Schnlz 47. Vz násl.
Povalečsky čas mařiti. Kká. Sion II. 173. Vz předcház. Povalečně.
Povaliti se kam. Tak ten pán se povalil na tu skálu a ji odvalil (opřel a o.). Nár. sbor. VIII. 97.
Povan, u, m. = *povánі*. P. vzduchu. Slád. Ant. 47.
Povařiti co jak. Do třetiny nebo na polovici něco p. Zach. Test. 33.
Povášněnec, nce, m. Jrsk. XXIX. 304. Vz násl.
Povášněný; *-ěn, a, o.* P. mladý kněz. Jrsk. VI. 1. 185.
Povázka, y, f. = obvaz vinutý, fascia spiralis. Ktt.
Povazný = *kolář*. V zloděj. mluvě.
Povážka, y, f., rapistrum, rostl. Vz Ott. XXI. 299.
Povážně mluviti. Kká. Sion II. 41.
Povážný člověk. Jrsk. XII. 245.
Povážskonovoměstský okres. Nár. list. 1904. 28. 9.
Povdat = *povídati*. Vých. Č. Mus. 1863. č. 332.
Povděčnosť někomu činiti. Msn. Il. 17.
Pověcovati (od ‚více') = *zvětšovati*. Své země a zboží p. a rozšiřovati. Pulk. Klem. K. 70.
Pověčí = *trochu větší*. Když byl už p. Val. Čes. l. XI. 44.
Povedený. Ten je p., ale po mezi (uštěpačná hana). Litom. 74.
Pověděná. Na p-nou času dost. Pittn.
Pověděti o kom O kom se povídá, nedaleko bývá. Rais. Koř. 112.

Povejpustní čtvrtek. 1600. Mtc. 1903. 23.

Pover Fr., prof. a spis., naroz. 1862. Vz Ott. XX. 352.

Pověr, u, m. = *pověra*. Nechajíc p-rů. XV. stol. Mus. 1861. 113.

Pověra. Vz Ott. XX. 352. Pověry o odstavení dítěte od prsu. Vz Sá. XVII. 140. P. lidu slezského. Vz Vlasť. I. 192. nn., 140. nn., Vyhl. II. 59. nn., Věstník Mat. opav. 1897. P-ry, obyčeje a zvyky na Slov. Vz Phľd. 1897. 313., 437.; Sbor. mus. spol. slov. 1899. 47., 139, 1898. 240., 306., 426., 496., 129. Pověry na Starej Turej. Vz Phľd. 1897. 48., 117. P. na Rédovej. Vz Phľd. 1898. 752. P. z Horných Bzienec. Vz Phľd. 1898. 16., 1899. 60. P. a zvyky lidové ve Staré Říši a v okolí. Vz Čas. mor. mus. III. 121. nn. P. v Lopošově. Vz Phľd. 1897. 379. P. o šotkovi a vodníkovi. Vz Sběratel 1898. č. 3. P. táhnoucí se k domácím zvířatům. Vz Nár. sbor. VIII 117. P. a zvyky. Vz Čes. l. X. 419., 446., XI. 329., 299., 248., 490. P. jihočeské. Vz Čes. l. X. 446. P. o včelách. Ib. 780. P. v Čechách. Vz Čes. l. XI. 248., 490. P. kovářské, Čes. l. XI. 161., o pápěrkách, ib. 82., o svatbách. ib. 299., o oběšenci, ib. 341. P. a čary XVI. stol. na Mor. Vz Čes. l. XII. 26., 149. P. z okolí Nové Říše na Mor. Ib. 85. P. u Kr. Městce. Vz Čeč. 163. P. hl. starší doby (za Št.). Vz v Souk. 5., Mus. 1855. 182. Sr. P. o přísaze. Vz Čes. l. XIII. 283. Ľudové pověry na Slov. Vz Mus. slov. V. 95. Pověry a obyčeje v Hanuš ovciach na Slov. Vz Mus. slov. VI. 86. Pověry z Jamníka na Slov. Vz Mus. Slov. V. 23. Pověry ľudu z okolia Serede na Slov. Vz Mus. slov. IV. 99. Pověry v Tachovej na Slov. Vz Mus. slov. VI. 8., IV. 62., 48., VII. 26. Povery a obyčeje ľuda na vianoce a štedrý večer v Asakerli na Slov. Vz Mus. slov. VII. 7. P. z Terchovej na Slov. Vz Mus. slov. VII. 26., 48. Sr. Obyčej, Pověst, Čary, Zvyk.

Pověrec, rce, m. Tbz. V. 4. 408.

Pověsť. Vz Ott. XX. 353. P. vše letem zveličuje. Jrsk. VII. 2. 5. O lidových p-stech a zvycích. Naps. Jan M. Dvorecký. V Praze 1901., str. 240. Slezské pověsti. Vz Vyhl. II. 280.

Povětře, n. = *povětří*. Dšk. Km. 6.

Povětrňák, u, m. = *hračka* s jednokřídlovým kolem s prkénkem vyřezaným, jež točí válcem s navázanými bombíky dřevěnými anebo dvouchodovými klepadly, které úhozem na prkno působí zvuk. Vz Čes. l. XI. 47.

Povětrník, u, m. = *plášť*. V zloděj. mluvě.

Povětrnosť. Vz Ott. XX. 354. nn.

Povětron, u, m., vz Sopoch.

Pověváček, čku, m., subtegmen. Mam. V. (Mš.).

Povgar, a, m. = *sluha obecního úřadu na dědině*. Slov. Czam. slov. 127.

Povíc o něco pečovati = více než posud. Msn. Od. 276.

Povídalství, n. Ledabylé p. Jrsk. XXII. 16.

Povídati. O kom se p-dá, nedaleko bývá. Rais. Koř. 112.

Povídavosť, i, f., Redseligkeit. Hlk. X. 303.

Povídeňačelý. P-lí Češi. Vin. I. 257.

Poviděti čeho = *pohleděti nač*. Pel. XVII.

Povídkový. P. látka, literatura. Lit. I. 280., 308. P. písemnictví, činnosť, Pokr. 1885. č. 27.

Poviesť = *povídati*. Spiš. Sbor. slov. IX. 52.

Povinný čeho. Ač toho povinni nejsme. Arch. XXI. 121.

Povítěziti nad čím. Vášeň p-la nad šlechetností. Tbz. XIII. 112.

Povkár, a, m. = *polgár*, prísažný obce v hontianskej stolici. Sbor. slov. 1900. 121. Sr. Povgar.

Povkila, y, f., nějaké domácí nářadí. Mus, slov. VII. 58.

Povláčeti, vz Povléci.

Povlak patrový, Gaumenüberzug; zánět p-ku bránicového, paraphrenitis. Ktt.

Povlaka, vz Pavlaka. Dle Ht nach, látka nachové barvy, a značí u Dal. přeneseně *krev*, přeložilť Neplach Dalemilova slova: Chci Petřín krví českou zbrotiti.

Povlaštělý. Hlk. XI. 69.

Povlávati. Hřívou mu (koni) povlává vichru dech. Proch. Hrad. 68.

Povléci. My znedužívělí povláčeti se budem. Chč. S. I. 46b. Po časopisech ho povláčeli (mu ubližovali). Czam. slov. 139.

Povlhnouti čím. Ta dýka krví jeho povlhne. Tbz. XIII. 178.

Povltavský kraj = při Vltavě ležící.

Póvodce, e, m. = *původce*. Pass. 298.

Povodí, n. Botič a jeho p. Nár. list. 1885. č. 330.

Povodní. Má dva p. koníky. 1532. Čes. l. XIV. 200.

Povodňovací zařízení. Národ. list. 1905. 8. 2.

Povolanec, nce, m. P. lidí, κλητὸς βροτῶν Msn. Od. 262.

Povořiti = *pohoditi*. — čím. Pakli toho neučiníte, svými životy povořte. Ryt. P. kl. 102. (Mš.)

Povoz, u, m. = povinnosť poskytovati králi a jeho lidem přípřež. Mus. 1902. 24.

Povrat, u, m. = *strofa*. Jg. v Kroku I. 6. 19. Neujalo se.

Povrazek oprav v: povrázek.

Povrazník, a, m. = *provazník*. 1464. Arch. XXI. 341.

Povrchmo. Jen p. někomu kůži nařiznouti (ne těžce ho poraniti). Msn. II. 62.

Povříslo (slez. provizlo), *a)* křížové (skrutek) na vazbu rže, *b)* hlavaté či uzlovité na ječmen a oves. Slez. Vyhl. II. 322.

Povříslový. P. zábava. Šumava. Rgl. Jako dožinky.

Povroubiti co: dobytek = *sepsati*. Arch. XX. 270. Sr. Povrub.

Povšudy. Procházel p. vojskem. Msn. II. 103.

Povybledneuti komu. Tvář jí p-dla. Dost. Pův. 162.

Povycvičený sedlák. Čes. l. XII. 198.

Povydechnouti si. Jrsk. XV. 274.

Povýdechový rachot, postexspiratorisches Rasseln. Ktt.

Povyhlížeti odkud kam: ze hřbitova přes zeď do krajiny. Hlk. VIII. 17.
Povyhrnutý rukáv, aufgeschürzt. Jrsk. VII. 2. 63.
Povycházeti za kým. Kde junák za ženou p-zí. Kká. Sion I. 32.
Povykouknouti odkud. Hlava p-kla od stolu. Zvon III. 423.
Povykřikovati na koho. Jrsk. XIV. 104
Povypláznouti jazyk. Čch. I. Pov. 35.
Povypnouti se. Zvon IV. 666.
Povyschlý = *poněkud vyschlý.* 1585. Uč. spol. 1902. 26.
Povyskovati. Wtr. Str. 43. Sr. Povýskati.
Povystačiti s něčím. Arch. XXI. 484
Povystavěti jak co z čeho. Dům z kamene o poschodí p. H. Jir. Mýto 98. 2.
Povystonalý = kdo se právě vystonal. Vin. I. 263.
Povystoupiti. Kozáci p-li ve třmenech. Hall. 326.
Povystrčiti co odkud (z vrat). Čes. l. XI. 372. Hlava z p vystrčenou bradou. Chyt. 50.
Povýšení končetin stížených bolestnými záněty, Suspension. Ktt.
Povýšiti. P-šil za radu m.: byl povýšen na radu, postoupil. P. jest sloveso přechodné, nepovýšil nikoho. Věst. XII. 95.
Povýšnosť, i, f., excellentia. Jehožto p. dobře znáš. Pat. Jer. 87. 22.
Povývati. Baw. E. v. 2608. Sr. Výti.
Povzbudidlo, a, n. P-dla, excitantia, stimulantia. Ktt.
Povzbuditel, e, m. Us.
Povzbudlivě na někoho se dívati. Zl. Pr. XXI. 828.
Povzbudný. P. práce. Národ. list. 1905. 56. 3.
Povzdálečí za někým jíti. Jrsk. III. 3. 380.
Povzdušný. P. dívka, Tbz. V., 1. 74., zjev. Ib. XVI. 162.
Povzdvihlý. Rostl. G. 21a.
Povzléhnouti, incumbere. Ev. olom. 39. 78.
Povznášející spolucítění. Nár. list. 1905. 71. 13.
Povznášeti, vz Povznésti.
Povznešenosť. Stavovská p. Národ. list. 1903. č. 175. 13.
Povztáhnouti = zadržeti vztáhnutím ruky. — **koho:** oře (gt.). Alx. II. 540.
Povzteklec, klce, m. = *povzteklý.* Tbz. XVI. 131.
Pozabyti čeho = *zapomenouti.* Msn. Od. 11.
Pozacelený. P. rána. Jrsk. VI. 1. 360.
Pozačervený. P. moře. Kld. II. 136.
Pozadkář, e, m. = *kdo zůstává pozadu, nepokračuje.* Hlavn. 34.
Pozadmu. Rána mu p. na šíji dopadla. Msn. II. 233.
Pozadnosť, i, f. To by naň vrhalo stín p-sti a závislosti. Hlavn. 13.
Pozahanbiti koho před kým. Kom. Did. 265.
Pozahnutý. P. noha stolu. Jrsk. Sedí na koni p-tý. Jrsk. IX. 25.
Pozachvěti se čím: hněvem. Jrsk. XIV. 200.
Pozanehť, u, m. = *místo pod nehtem.* Dítky byly tak tlusty, že jim z p-tů tekla smetana. Kld. II 38.
Pozaniknouti = *pomalu zanikati.* Tím p-kly podstatné odchylky podřečí českého. Mus. 1863. 328.
Pozapadlý. P. oči Jrsk. XII. 170.
Pozarůsti čím. Skála mechem pozarostla. Kká. Sion I. 57. Příkop křovím pozarostl. Ib. II. 172.
Pozaslechnouti s inft. Aby mluvit ho pozaslechli. Slád. Cor. 61.
Pozaspati někde. Čch. I. Pov. 118.
Pozašíti, vz Pozašívati.
Pozatlouci, *pozatloukati* **co kam:** do stromu. Vlasť. I. 32.
Pozatřpytnouti čím. Noc hvězdami p-tla. Šnajd. Int. I. 48.
Pozatým. Na p. = *prozatím.* Slov. Pal. Záp. II. 49.
Pozden, vz Pozdní, Pozdný. Nebyli pozdni a léni. Alb. 69a. (List. fil. XIII. 403.).
Pozděna Adolf, hud. sklad., nar. 1836. Vz Ott. XX. 364.
Pozditi co. Athena pozdila noc = zdržovala, že déle trvala. Msn. Od. 347.
Pozdně, ěte, n. = zvíře pozdě v roce narozené. Msn. Od. 132.
Pozdník, u, m. = *třenovec třetí,* dens sapientiae. Ktt.
Pozdnoletý zázrak. Msn. II. 28.
Pozdnorodý potomek. Msn. II. 54., Hym. 48., Škod. IIa. 89.
Pozdnorozenec, nce, m. = *narozený otci již starému.* Msn. II. 78.
Pozdnovečerní den. Msn. Od. 268.
Pozdopájeť co odkud (z čeho) = *do čista vypiti.* Hoch. 129.
Pozdravy ve Slezsku, vz Vybl. II. 58., na Litomyšlsku. Vz Litom. 72.
Pozdvihnouti se komu kde. Pozdviblo se mu v krku m.: spadly mu mandle. Litom. 51.
Pozdvižený k čemu. Srnec k běhu p-ný. Kol. Her. I. 146.
Pozdvižný. P. opona (mohoucí býti pozdvižena). Tbz. V. I. 71.
Pozední. P. hlásný (murorum). Pat. Jer. 45. 3.
Pozemčí, n. Vz Jalovčí.
Pozemský = *zemský.* P. úředník. Jg. — Lit. I. 584.
Pozemštění, n. P. pojišťování. Nár. list. 1903. č. 270. 21. P. oněch světů (nebe, pekla). Lit. I. 560.
Pozíbnút = *namrznouti.* Val. Čes. l. XI. 380.
Pozívnouti, pozivovati. Rais. Sir. 30. Sr. Zívati.
Pozkoušeti. Až p-ší okolnosti. Zl. Pr. XXI. 55. Sr. Pozkusiti.
Pozkusiti se čeho. Fel. 37.
Pozlátka, auricalcum. Mam. F. 85a. 1.
Pozmocněti v čem. Když se děti v ctnostech p-cní. Kom. Did. 232.
Poznaný = *proslulý.* Pel. XVI.

Pozňať = *horkem zprahnouti*. Val. Čes. l. X. 465.
Poznavájicnosť, i, f., vz Pochopnosť.
Poznavatel věci. Stará glossa. List. fil. 1901. 443.
Pozobtulati co = *zulibati*. Val. Nár. sbor. VIII. 87.
Pozoděesati sa s čím. Haluze sa s ovocem p-sávaly (trhaly tam, kde vyrůstají z kmene). Val. Čes. l. X. 468.
Pozodpóščeť komu co = *poodpouštěti*. Haná. Hoch. 54.
Pozor. Míti něco v špatném p-ru (nedobře k tomu přihlížeti). 1607. Schulz. 56.
Pozorně. Um. roudn. 1304., Mam. F. 85b.
Pozorno. Je p. = vše je dobře slyšeti. Litom. 51.
Pozoufati v hřieších. Pass. Kř. 17b.
Pozoun, u, m. Sr. Strh. Akust. 408.
Pozpřehýbaný rákos. Hlavn. 15.
Poztichounku, *poztichu*. Us. Mš.
Pozuklízeti kozu. Al. Mršť.
Pozuostavilý. Aby ze statku sobě p-ho vydal 100 kop gr. 1487. Běl. Záp. 76. Vz Pozůstalý.
Pozůstateček, čku, m., zdrobn. pozůstatek.
Pozutírati co. Nár. sbor. VIII. 102.
Pozvoliti co komu (dovoliti). Msn. II. 9.
Pozvoniti čím. Jen žbánkem p-ním (zacinkám). XVIII. stol. Čes. l. XI. 455.
Pozvynášeti co odkud. Čes. l. XII. 86.
Pozvyskákati za čím = *po jednom vyskákati*. Čes. l. XI. 92.
Požádný, opto. Rozk. P. 1179.
Požaha. P-hy = *červánky*. Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 88.
Požárek rku, m. = *dešťný obláček za horkého dne v létě*. Deštná. Mš.
Požární přirážka, fond. Nár. list. 1903. č. 243. 17.
Požárný. P. láska. Zr. Krist. 40.
Požáry = mraky skupené do žebrových vrstev. Litom 51.
Požda, y, f., ardia (něco u peci). Rozk. P. 1864.
Požďuchovati koho. Zvon IV. 670. Vz Požďuchnouti v II. Přísp. 246.
Požebernice, e, f. Zánět p-ce, Brust-, Rippenfellentzündung, pleuritis. Ktt.
Požehání, n. P. příze. Vz Ott. XX. 603.
Požehnání, n. = *štěstí*. V zloděj. mluvě.
Požehnany, východoslez. tanec. Vz Čes. l. XII. 81., Brt. P. n. 988.
Poželený, bedauert. P. nedostatek. Krok. I. a. 105.
Poželiví, n. = krajina u Želiva. Čes. l. XI. 406.
Požeračka, y, f., potok u Hlušic. Kšť. Poh. 165.
Požeradlo, a, n. = *peklo*. Faust. 52.
Požerák, u, m. = *pytel*. Čes. l. XI. 141. Vz násl. Požirák. — P. = jícen, oesophagus. Vynětí p-ku, oesophagectomia. Ktt.
Požertvovati, *požertviti*. — co komu = *žertvou obětovati*. Msn. II. 103., Od. 132., 193., 161., *θύειν*.
Požičaj, e, m. = *půjčka*. Aký p., taký vráť. Mus. slov. VI. 109.
Požičaný = *půjčený*. Za p-ný peniaz nekupuj dom, lebo hrob budeš mať v ňom. Mus. slov. VI. 111. Sr. Slov. II. 809.
Požičiti (požitčiti), *poži(t)čovati* = půjčovati. Ž. pod. 36. 26., III. 5.
Požídati = *počkávati*. Požídajte, ať jest má žena dlúho zdráva. Dal. CM. 11. 46. Omylem přepsáno m.: bozi dajte. Mš.
Požidovatělý člověk. Čch. Kv. 173. P. časopisy. Pokr. 1885. č. 86. P-lý' předpokládá židovatěti; spíše: zžidovatělý. Mš.
Požilosť, i, f. P. jídla a pití. Msn. Od. 280.
Požír = *sevlák*, rost. Sr. Ott. XXIII. 233b.
Požíračka, y, f., potok u Hlušic. Kšť. Pov. 231. Vz Požeračka.
Požírák, u, m. = *pytel* v zloděj. mluvě. Vz předcház. Požerák.
Požitčiti, vz Požičiti.
Požitek, tku, m. = *krevní koláč* (bílá, měkká, ellipčitá pecka, vyšlá po otelení krávy) Nár. sbor. VIII. 120.
Požiti čím (měrami, vahami, obchody = z toho zisk míti). Rokyc. Post. 240b. — **P.** pět skoků = skočiti (jen na oko). Pel. XVII.
Požívačnosť, i, f., Genusssucht. Lit. II. 193., Nár. list. 1905. 131. 25.
Požívačný egoismus. Věst. X. 285.
Požloutlý. P. barva. Čes. l. XIII. 330., Havl. 32.
Požlutalý v II. 872. oprav v: požluťalý.
Požvaný. P. chléb = *požvýkaný*. Slez. Čes. l. XIII. 110.
Požvati, vindemiare. Ž. kap. (chybně v Pat.: pozvati). List. fil. 1903. 359.
Požvatlati si s kým o čem. Slád. Jan 41.
Pr, pr! = *pryč, uteč*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.
Prablizounko = *velmi blízko*. Tbz. III. 2. 137.
Prabůh, praboha. m. Zr. Nekl. 5.
Prabytí, n. Zr. Zahr. 116.
Prabytný zdroj. Zr. Zahr. 116.
Práce. Vz Ott. XX. 377. P. je modlitbou Bohu nejmilejší. Sá. Na úsv. 19. Z poctivé práce nezbohatl ještě nikdo. Tbz. V. 1. 355. P. z povinnosti a přece z lásky ta se ne-. bojí zapomenutí a nečeká slávy. Jrsk. XXIV. 77. Spíš dostane čerta ke kříži než Janka k práci. Litom. 73. To je p., jako když se pes pase (malá). Litom. 75. Práca vo sviatok, v nedelu nie je hodna fajku dymu; Dobrá práca sa vypláca. Rizn. 171., 173. Ustavičná p. všecko přemůže. Do roboty jako osa (vosa) a do práce ledvá hnie sa. Mus. slov. V. 5. — Přísloví o práci vz ve Vlasť. I. 222. — V II. 873a. 11. ř. sh. práceck oprav v: prácech.
Pracelý den. Msn. Od. 141.
Pracen, vz Pracný.
Prací stroj (s vyobraz.). Vz Ott. X. 382.
Pracizí muž, jméno. Kká. Sion I. 30., 110., II. 103.
Pracna, y, f. Vz Pracka. v II. 874.
Pracník, u, m. = *lajblík*. Slov. Ott. XXIII. 414.
Pracnozdělaný. P. komnata. Msn. Od. 70.
Pracovitě = pracně. P. něco z něčeho vytrhnúti. Rhas. E. 22.

Pracovitý. P-mu žehná nebe. Rizn. 167.
Pracovní knížka. Vz Ott. XX. 379.
Práč, e, m. Práti acetylen v hydraulice čili práči. Vz KP. X. 117.
Pračka, y, f. = *prací stroj.* Us.
Přadácký. P. škola. Nár. list. 1904. 17. 17.
Pradarebný slaboch. Msn. Od. 140.
Přádelný. P. stroj, vz Ott. XX. 597., školy. Zvon III. 655.
Přadénkový. P. příze. Nár. list. 1902. č. 233. 15., 1903. č. 127. 6.
Pradětina, y, m. To je p. (kluk)! Dšk. Km. 16.
Přádky. Vz Mus. slov. VIII. 13.
Pradlena špatná, vz Ocas zde.
Pradličstvo, a, n. = *pradlictvo,* lotria. Rozk. P. 1543., R. 86.
Přadličstvo, a, n., netoria (ars). Rozk. P. 1544., R. 86.
Prádlo. Vz Ott. XX. 381. Kouká vám p. (říká se, nemá-li ženská upravený rozparek u sukně). Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 178. Vz Blýskati se, Trubla.
Pradlouho = *velmi dlouho.* P. nejedl. Msn. Od. 96.
Pradobrácký chlap. Tbz. V. 9. 15.
Pradobráček, čka, m. Tbz. V. 6. 327.
Pradobý. P. mohyla. Kká. Sion. I. 110.
Pradrtiny, f. Na p. něco rozsekati. Šá. Prost. m. II. 179.
Praduch, a, m. Kká. Sion. I. 121.
Praebendát, *praebendár,* a, m., der Pfründner. Mtc. 1903. 281.
Praecedenční, Praecedens-. P. případ. Nár. list. 1903. č. 250. 21.
Praeceptorský. P. trestání. 1638. Včst. X. 6. P. kapsa na jeleny nestačí. Rais. Vlast. 148.
Praeceptorství, n. Rais. Vlast. 107.
Praecessní pohyb. Vz Ott. XX. 385.
Praeliminář, e, m., z lat. = předchozí rozvrh, rozpočet, smlouva. Vz Ott. XX. 389.
Praemiantství, n. Slýchal o jeho p. Hav. Chamr. 21.
Praemie, z lat. P. cukerní, dovozní, nepřímá, přímá, průvozní. skrytá, vývozní, zřejmá. Vz Ott. XX. 389.
Praemiový. P. hospodářství, los, příjem. Nár. list. 1903. č. 175. 17., 305. 2., 174. 5.
Praemonstráti. Vz Ott. XX. 390.
Praeponderance, e, f., z lat. = *převaha, nadvláda.* Nár. list. 1903. č. 298. 13.
Praesenční plat, služba. Vz Ott. XX. 392.
Praesentator, a, m. = *patron.* Mtc. 1903. 286.
Praeterovati koho, z lat. = *pominouti.*
Praetoriani = osobní stráž římských císařů. Vz Ott. XX. 394.
Prága, y, f., dědina ve stolici novohradské. Vz Mus. slov. VIII. 15.
Pragnieř, e, m., eculeus (equuleus, koník). Rozk. P. 1988.
Praha. Vz Ott. XX. 397. nn. Libuša Prahu od prahu jménem nazvala. 1589. Čes. l. XII. 464. Popis Prahy z r. 1589. od Bl. Jičínského. Vz Čes. l. XII. 564.—470. U jeho matky byla má P. (tam jsem byl rád). Čes. l. XI. 368.

Prahlupák, a, m., erzdummer Mensch. Čapk. Most. 85.
Prahnouti. Má duše v tej suchotě zprahla jest. Um. roudn. 1964.
Prahory = *nejspodnější část kůry zemské.* Vz Ott. XX. 129.
Přahouští, n. Dšk. Km. 6. Vz Prahoušel.
Prahoví, n. = *práh.* Msn. Od. 325.
Prach. Co se v prachu plazí, bude vždy nenáviděti to, co ve výši se vznáší. Zr. Čer. 73. Prach se zdvíhal, jako když jede čertova svatba. Tbz. V. 6. 343. — P. Má p. = sílu. To dalo prachu = práce. Us. Hlavn. 18. — P. Fr., č. zoolog, 1839.—1863. Vz Ott. XX. 532.
Prachař, e, m. = *zloděj peněz.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.
Prachcetcakra! Mor. Nár. list. 1903. č. 173. odp.
Prachdědek, dka, *prachděrek,* rka, m. Dšk. Km. 51.
Prachdivný místo pradivný. P. člověk. Čes. l. XIV. 29.
Pracheň, chně, f., gles, Moder. Rozk. P. 568., R. 69.
Pracheňský Jos. Stan. dr., adv. 1829. až 1893. Vz Ott. XX. 534.
Prachmalý = *pramalý.* P. hoch. Dšk. Km. 51.
Prachmilionský. Zvon III. 515.
Práchnivosť na hlavě, porrigo, pithyriasis, otrus (neduh kůže). Ktt.
Prachnivotuchlý Hadův dům. Msn. Od. 349.
Práchno, a, n. Keď sa starô p. zažne, to už potom tlie. Mus. slov. 5. 94.
Prachovský. P. skály u Jičína. Vz Zl. Pr. XXI. 431.
Prachový. P. cesta. Škd. F. 89. Prachová brána = Prašná (v Praze). 1732. Uč. spol. 1905. IV. 3. — P. *peníze* (prachy), *peřiny.* V zloděj. mluvě. Prachová bába = která má prachy (peníze). Us.
Prachtikant, a, m. místo: praktikant. Us. Šb. D. 31.
Prachuděrka, y, m. = *bídák.* Msn. Od. 304.
Prach zatra (klení)! Tbz. V. 1. 176.
Prairie, vz Prerie.
Praj. Z toho: prej, prý. List. fil. IV. 291. Ktož jie mne, praj (praví Kristus), živ bude. XV. stol. Uč. spol. 1903. XIII. 29.
Prajati = *praviti.* Kmotra prála. Brt. D. I. 347.
Prajazykový tvar. List. fil. 1904. 347.
Prajinak. To bylo p.; P. něco dělati. Kká. Sion. I. 70., 146.
Prakolébka světa slovanského. Mus. 1903. 4.
Prakmetie, decrepitus. Rozk. P. 1631.
Praktickynárodní. Nár. list. 1904. 23. 4.
Praktikální instrument. Zach. Test. 63.
Pralehounce něco vykonati. Tbz. V. 4. 29., 49., Kká. Sion I. 109.
Pralepší rek. Msn. II. 26.
Prám = *právě.* Který tam p. byl. 1724. Mtc. 1903. 20.
Pramalounko. Chuti k tomu bylo p. Tbz. XVI. 87.

Pramateř. Lit. II. 348., chybně m.: Pramáti. Vz Mateř v I. díle.
Pramen (vodní): mineralní, občasný, (intermittující), přepadní, puklinný, rozsedlinný, teplý. Vz Ott. XX. 537.
Prameňák, a, m. = *vorař.* Dšk. Km. 29.
Pramenistý = plný pramenů. P. Ida (hora). Msn. II. 253.
Pramenitě. Um. roudn. 566.
Pramenný. P. studium (z pramenů). Lit. I. 39.
Pramenoploutvý. P. ryby. Vz Ott. XXII. 414.
Pramík, u, m. Jako sluje neb p. v mramorovém kamení, porphyretici lapides. Pat. Jer. 111. 22.
Pramiláček, čka, m. P. bohů. Msn. Od. 353.
Praminulost, i, f. Zr. Čech. 50.
Pranamoutě (zvolání)! Rais. Lep. 303.
Pranepodmanitelný. Msn. Od. 182.
Pranestyda, y, m. Msn. II. 6.
Pranijaký, gar keiner. Neměl o tom p-ké vědomosti. Pokr. 1885. č. 169.
Pranostika. P-ky slezské vz ve Vlasť. I. 212. nn., červnové na Soběslavsku v Čes. l. XIII. 430. P. z okolí jimramovského, vz Čes. l. XIV. 304., hospodářské v Bzenecku, vz ib. 342. P-ky, zvyky a přísloví. Vz Čes. l. XIV. 303.
Pranýřovati koho před kým. Nár. list. 1886. č. 21.
Praodvěký. P. vůle. Sbor. čes. 204.
Praotrok, a, m. Čapk. 69.
Prapisko, a, n. = *prapísek.* V. Mýto. Mš.
Praplození, n. = *prvoplození.*
Praporeček, čku, m., zdrobn. prapor, *pavézka.* Ott. XX. 540.
Praposleda. Ty jsi p. = *praposlední.* Msn. Od. 138.
Praposledníkrát. Msn. Od. 303.
Prapotouchle se smáti. Msn. Od. 308.
Prapražrout, a, m. Msn. Od. 272.
Prapříčina, y, f. P. všelikého tvoření. Masar. Stud. 15.
Praprolizoun, a, m. P. při hostině, δαιτῶν ἀπολυμάντης. Msn. Od. 257.
Prapsotný. P. mdloba. Msn. Od. 88.
Prapysek, sku, m. Postavie pušku u dveří, opřel ji o p. jako hůl. Jrsk. XII. 128. Vz Prapísek.
Prasák, a, m. der Schweinigel. Vz násl. Prasecko.
Prasamotný. Zůstal tam p. Mns. Od. 332.
Prase. Poctila ho, ako prasa mech (pytel; když je v pytli nesou, zanešvàří jej). Rizn. 168. Vyděláš, jako Michal na prasatech. Vz Jrsk. Pov. 191. Když slíbie prase, vezmi hned pytel na se (vezmi je hned), cum tibi praebetur porcus, mox pala petetur nebo: Sacus erit promptus, cum praebetur tibi porcus. Mus. 1905. 298. Jména prasat z Novej Bane na Slov.: Bataj, Belaša, Belko, Čimajka, Čimajko, Sivko. Mus. slov. VII. 71. Hra na zla'é p. Vz Sb. sl. 1902. 70. Sr. Svině.
Prasecko, a, n. = *kdo neslušně mluví.* Val. Čes. l. X. 469.
Prasečkářství, n. = *obchod s prasaty.* Nár. list. 1902. č. 69. 1.

Prasečky = *vepřovice* (cihly). Věst. X. 332.
Prasek Vinc., filol. a histr. slezský a spis., nar. 1843. Vz Ott. XX. 540., Vyhl. I. 53., Zvon III. 436.
Praseodym, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 528., XIII. 432., Vot. 353.
Prasetník, a, m. = *obchodník s prasaty.* Kdýně. Rgl.
Prasinec, nce, m., vz Svinec.
Praskák, u, m. = *nůž s pérem,* jenž při zavírání praská. Hruš. 131., 158.
Praskavá = *sukně.* V zloděj. mluvě.
Praskavý = *kartáč.* V zloděj. mluvě.
Prásknouti, *práskati* = *zlomiti.* V zloděj. mluvě. — **co na koho** = *prozraditi.* V zlodějské mluvě. Nár. list. 1903. č. 191. 4. — Sr. Božský, Jiskra.
Praskot, u, m. = *praskání.* Dšk. Km. 20.
Práskot, u, m. = *práskání.* Dšk. Km. 20.
Praský = *pražský.* Dšk. Km. 38.
Prasměšný. P. věc. Tbz. V. 6. 181.
Prasol a, m. = *solník, solař.* Vstnk. XII. 88.
Přásť bavlny, vlny = část, která se má přísti. Ott. 604.
Přástevnictví, n. = *odbývání přástev.* Jrsk. XXII. 230.
Přástevník, a, m. P-ci, vz Ott. XX. 542.
Přástka, y, f. = *přástevnice.* Já sem hodná p. Brt. P. n. 507. — P. = *schůze atd.* O přástkách sr. Nár. list. 1901. č. 308. odp., Vck. Vset. 355, Čes. l. XI. 79., 155. P. ve Slez. Vz Vyhl. II. 5. nn. Kto sa chce na dedine niečo dozviedeť, nech ide na prástky (pridky). Rizn. 65.
Přástovací stroj (flyer). Ott. XX. 601.
Prasvatý. P. duše. Zr. Zahr. 62., Poes. 238.
Prašavka, y, f. = prašivka (houba). Humpol. Nár. sbor. VIII. 128.
Praščeti = *praštěti.* Modr. kn. 1898. č. 40. 63.
Prášečka, y, f. = *hůl na prášení.* Rgl.
Prášek *Justin V.* Dr., hist. a spis., prof., nar. 1853. Vz Ott. XX. 542., Zvon III. 660.; *P. S. V.,* spis.
Prášenka, y, f. = *kasajka.* Dšk. Km. 33.
Prášil Fr., inž. a spis., nar. 1845. Vz Ott. XX. 543.
Prašivka, y, m. Co pak sem ňákej prašivka? Zvon III. 235.
Prašivec, vce, m. = *výkal hvězdy, ohnivá koule.* Kudy letí p., tam bude brzo h. Mtc. l. 1897. č. 4. 103.
Prašivka, hora v Těšínsku. Vz Slez. poh. 67.
Prašivý. P-vů ovcu odluč od stáda, bo hned sa všetkých chytí vada. Rizn. 171. — **P.** masopust (ve kterém nebylo v osadě ani jedné svatby). Čes. l. XIV. 298.
Prášivý. P. silnice = plná *prachu.* Stan. I. 268.
Praška, y, f. Praške, druh *hrušek.* Haná. Hoch. 121.
Práškovka, y, f., rybník u Černin. Př. star. VII. 55.
Práškový obraz. Strh. Akust. 358.
Prášky od kašlu, na oči, od hlístov atd. Mus. slov. VI. 7.

Prašná = *černá mouka*. V zloděj. mluvě.
Prašník, a, m. = *mlynář*. V zloděj. mluvě.
Prášník, a, m. = *mlýn*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.
Prašný. P. brána v Praze založená roku 1475. Vz Jrsk. Pov. 211. Její vyobrazení vz v Dolen. Pr. 335., 340. Sr. Tk. Pam. I. 287.
Přátelckej, = *přátelský*. Dšk. Km. 38.
Přátelství, n. Nejhůře trestáno p. zrazené. Tbz. III. 1. 297.
Práti. Dyž ženská pere, čert ji bere; dyž chleba peče, jen se vrteče (div se nevrteče). Čes. l. XIII. 178. — **se**. Sem tak špatně naložena, že bych se prala. Us. Nár. sbor. VIII. 19.
Přáti co komu. Aby jim druhdy přáli vnoz rudy železné. 1488. Arch. XIX. 244.
Praubohý tvor. Slád. Rich. 75.
Praupner Václ., hud. sklad., 1744.—1807. Vz Ott. XX. 546.
Praus Arnošt, hud. sklad., nar. 1873. Vz Ott. XX. 546.
Prausek Vinc., nar. 1823. Vyhl. I. 109.
Práv býti z čeho. Aby z toho mordu práv byl (se zodpovídal); Aby mu z takového naršení práví býti (odpovědni). Arch. XX. 73., 31.
Pravačnatci, protidelphia. Vz Ott. XXIII. 1012.
Pravda. P. je trpké, ale vzácné koření. Jrsk. V. 82. P. je tvrdý oříšek. Hlk. VI. 34. Mrzutá p. se prý poví nejsnadněji žertem. Tbz. VIII. 415. V bouři je p. vlnitá (se mění). Hlk. X. 224. Zdání klame, p. vítězí. Slavě. Příh. 67. Na pravdu slov nemnoho. Smiš. Mluví pravdu, jako že veš kašle. Vlasť. I. 234. P. zdává se králům vždy vzpournou býti. Zr. Zahr. 116. P. umřel, Křivda zostal, Vavra po nim fajku dostal. Slez. Vlasť. I. 282. Sr. Jir. Prove 284. — **P.** *Ant.*, č. inž. a spis., nar. 1846.; **P.** *Fr.* (Vojt. Hlinka), kn. a spis., 1817. — 8./12. 1904. Sr. Nár. list. z 10./12. 1904., jiné listy z též doby, Mus. 1905. 209. nn., Ott. XX. 548., 547., List. fil. 1904. 110. nn., Máj. III. 253., Zl. Pr. XXII. 108. — *P. J. K.*, spis.
Pravdice, e, f. = *pravda*. Sv. p. Tbz. V. 4. 350.
Pravdivořečný kmet. Msn. Od. 255.
Pravdohra, y, f. Linda. — Lit. I. 802.
Pravdolibý. P. mysl. Msn. Od. 79., Hrlš. Hus. 55., Krok. I. a. 6. Sr. Pravdolibný.
Pravdomilý posel. Msn. Hym. 45.
Pravdosudenství, n. = kriticismus. Krec. 14.
Pravdověstný hlas. Zr. Čer. 118.
Pravdovitý. P. pravda. Tbz. I. 2. 52., V. 1. 247., XVI. 271.
Pravdozvěstný oheň. Jg. v Kroku I. c. 61, Gb. Výkl. 30., Jir. v Mus. 1878. 148., Bdl. Obr. 120., H. Jir. Sl. pr. I. 187., Prk. v Osv. 1886. 718.
Pravdymluvný. Hus. Post. 182b.
Právenství, n. = *právnictví*. Pohl.
Pravidlo, a, n. = *veslo*. Msn. II. 116. — **P.** = *dřevo položené na zeď, na němž leží krov, půzednice*. Lužice nad Net. List. fil. 1902. 250. — **P.**, *pravítko*: trojúhelníkové, příložné. Vz Ott. XXII. 444.
Pravidlovati něco (v pravidlo uvésti). Osv. 1896. 712.
Praviny, navicula (ne navigatione). Rozk. P. 2494.
Pravitel, e, m., narrator. Rozk. P. 1131.
Pravítko, a, n. Vz Ott. XX. 555.
Právní léta, moc, pomoc, poučení, přítel, věda, zástupce. Vz Ott. XX. 559. Mimořádné p. pomůcky. Ott. Říz. III. 130.—161. P. stůl = kde právo (rychtář s Lonšely) sedalo. Jrsk. XXVII. 183.
Pravnúče, ete, n. = *pravnouče*. Št. Uč. 38b.
Pravo = *přímo, srovna*. Vyhodie veniec a ten jej zletel p. na hlavu. Mt. S. I. 55.
Právo. Sr. Ott. XX 562.—581. Právu těžko hlavu zlomiti. Zvon III. 27. Chce právem živ býti (věc na soud vznésti). Arch. XIX. 102. a j. P. chodí v pontech a v cárech od začátku světa. Zr. Strat. 81. — **P.** = *meč šátky a fábory všelijak ozdobený* (odznak úřadu voleného od čeledi ze sebe na příští rok). Vz Brt. Čít. 374., Drózka, Ferula.
Pravobarevný, echtfärbig. P. látka. Nár. list. 1885. č. 171.
Pravocudný cit. Msn. II. 104.
Pravočinný. P. žena. Msn. 172., 233.
Pravodárce, e, m. Škd. Od. 173. (kn. XI. v 186.).
Pravodějný, verax. P. Hospodin. Ž. kap. č. 85. 15.
Pravodění, n. = *konání práv*. Mark.
Právodržavný. Msn. II. 8.
Pravodušnosť, i, f. Msn. Od. 39.
Pravokrev, sanguis. Rozk. P. 82., D. Gesch. 288.
Pravoměrný koráb. Msn. II. 38. P. plachty. Msn. Od. 35.
Pravomyslnosť, i, f. = *logika*.
Pravonárodní učitel. Dolen. Pr. 477.
Pravopis. Sr. Ott. XX. 582.
Pravopisecký. P. novota. Jakb. Mar. 173.
Pravorodný syn. Msn. Od. 211.
Pravorodý běh (věcí). Slád. Rich. 117.
Pravoslavský polibek. Koll. Sl. dc. I. 60.
Pravoslovenský. P. řeč. Czam. Slov. 186.
Pravosudník, a, m. = *soudce*. V Ungu na Slov. Sbor. slov. 1901. 74.
Pravota. P-ty mají požerák bez dna. Rizn. 166.
Pravotně, billig. P. smýšlející. Krok II. b. 167. P. s někým zacházeti. Mtc. l. 1873. 3. 52.
Pravovinan, u, m., v lučbě. Vz Vot. 83.
Pravrch, u, m. Vin. I. 36.
Pravše. Byl opatřen pravším. Čch. II. Pov. 101. Vz násl. Pravšecko.
Pravšecko věděti. Hlk. VI. 205.
Pravšelijaký. P. myšlénky. Rais. Koř. 7.
Pravtip, u, m., Urwitz. Pokr. 1885. č. 349.
Pravýznam. P. slova (původní). Vstnk. XIII. 703.
Pravzdálený = *velmi vzdálený*. V p-ném věku. Krok II. b. 161.
Pravzláštní pohnutka. Hol. Met. II. 422. Měl k tomu p. příčiny. Us.
Práza, vz Pressius.
Prazatrachtilý. Kšť. Lid. 6.
Prazatvrzelý. P. srdce. Msn. Od. 345.
Prázden, vz Prázdný.

Prázdnocenný člověk. Slád. Šl. 71.
Prázdnopěvec, vce, m. = *tlachal*. Jrsk. VII. 2. 93.
Prázdnosť, i, f. Z p sti cizoložiti (nemaje co dělati, ze zahálky). Hus. II. 130.
Prázdnoumý lichomluvka. Msn. Od. 51
Prázdný. P. písně = neužitečné, bez obsahu. XII. stol. Čes. l. XIV. 98. — **koho čím**. Přísahala, že bude všemi manželskými obyčeji jeho prázdna. Světz. 1895. 51. — Neprišel s p-nou rukou (přinesl něco). Rizn. 174.
Prazlety = *náramky*. Bracelet. Val. Čes. l. XII. 228.
Prazpropadený kluk, člověk. Čch. II. Pov. 46.
Prazřejmý znak. Msn. Od. 342.
Pražák *Kar.*, archit., 1803.—1869.; P. *Alois* svob. pán, polit., ministr., 1820.—1901.; *Jiří* dr., prof. a spis., nar. 1846., zemřel 29./3. 1905. Vz Nár. list. 1905. 88. 2. a jiné listy z též doby, Zl. Pr. XXII. 298. s podobiznou, Máj. III. 484., Alm. roč. XVI.; P. *Jan Otak.*, č. stenogr. a spis., nar. 1848.; P. *Otak.*, svob. pán, advok., nar. 1858.; P. *Jos.*, prof. a spis., nar. 1860.; P. *Alb.*, spis. Vz Ott. XX. 587. nn.
Pražení rud. KP. X. 143.
Praženice, e, f. = *vedro*. To byla dnes p.! Sr. Rais. Sir. 53.
Pražený. P. kaše (mouka na hnědo upražená a vodou zalitá). Strn. Poh. 70.
Pražiny, f. = *záhrobec, západ zůpraží*. Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 89.
Pražiti co: sukně = *žehliti*. Strn. Poh. 93.
Pražma i obilí prostě vymnuté z klasů, byť i nepražené. Vz více v Čes. l. XIII. 385. — **P.**, *ryba*. Vz Ott. XXIII. 771.
Pražmo, a, n. = *oheň*. Dšk. Km. 26.
Prcka v VII. 1366. oprav v: prčka.
Prčka, y, f. = *žabí zárodek*. Slov. Sbor. čes. 87.
Prdel, e, f., ancha. Rozk. P. 1224., R. 82. Vz Řiť.
Prdění, n., bumbus. Bhm. hex. 451.
Prděti. Kdo by se prací přetrhl, tomu sluší prdíc zvoniti. Frant. 18. 13. Kdo neprdí, ten bzdí, z nikoho to zmok nevynosí. Mus. slov. V. 94.
Prdlavka, y, f., vz Řetkev.
Prdule, e, *prdulička*, y, f., vz Frkačka.
Prdúsať. Jaj, keď sa to ten prdúsa. Mus. slov. IV. 52. Sr. Prdousiti se ve II. 910.
Pře-. Sr. Přepěsnička, Přezámek.
Přebábati se za ‚Priapos' v II. 1001. oprav v: Přibábiti.
Přebarvení kožní, hyperchromatosis. Ktt.
Přebedliti = *probděti*. — **co**. Celú noc p. To volajú v okolí Drienčan: noc merať. Mt. S. I. 210.
Přebělavý. Škod. II². 109.
Přebíditi se. Tu zimu se snad nějak přebiduješ. Strn. Poh. 136.
Přebiřmovati koho nač: na jméno Josef. Nár. list. 1885. č. 77.
Přebitování, n. = *kořisť*, praeda. Mam. A. 20ª.
Přeblahoslavený. P. křtitel. Pat. Jer. 139. 4.
Přebláhovec, vce, m. Msn. II. 287.
Přebláznivý = stultissimus. P. milosť. Pat. Jer. 122. 17.
Přebojácný. Kká. Sion I. 46.
Přeboleti. Nevzpomínej toho, co už p-lo. Jrsk. XIV. 285., XIII. 3., 95.
Přebor, u, m. = *zápas*. Rgl.
Přebornictví, n. Jízda o p. Nár. list. 1903. č. 161. 13.
Přeborník, a, m. = *vítěz*. Rgl.
Přebranie, n., transmigratio. Rozk. P. 1488.
Přebudźić = *probuditi*. Ostrava. Šb. D. 56.
Přebujivý, exuberans. Ktt.
Přebystře k smrti běžíš. N. Rada 1942.
Přebystrý průvodce. Msn. Od. 76.
Přebytedlník, a, m. P. pokoje, habitator. Pror. ol. 31ᵇ. 1. Isa. 38. 11.
Přebývánie, n., habitatio. Mill. 17.
Přebyvatelný, manens. Ev. olom. 72. 145.
Přecechtěl Jos. Rup., kn. a spis., 1821. až 1897. Vz Ott. XX. 594.
Přecejchovati váhy. Rgl.
Přecíditi co: něčí básně (opraviti). Šf. v Pal. Záp. II. 28.
Přecik = *přece*. Haná. Nár. list. 1903. č. 173. odp.
Přečesť, i, f. Blahoslavené jmě przięcsti jeho, nomen majestatis ejus. Ž. gloss. 71. 19.
Přečistý od čeho. Jehožto tělce p-té bieše od všeho hnisu a nečistoty. Vít. 106ᵇ.
Přečitatel, perlector. Rozk. P. 987.
Před. Nechoď mi p. oči, *lépe*: na oči. Dobš. Sbor. I. 85.
Předa, sr. Popředy.
Předácký = *přední*. P. řady (v bitvě). Msn. Jl. 243.
Předáčník, a, m. = *kdo šije zástěry*. Branšovice. List. fil. 1902. 250.
Předák. P-ci musili mezi robotníky býti při práci nejpředuější a nejpilnější a ostatním dodávati chuti slovem i skutkem. Za to měli některé výhody, dostávali na poledne pivo, směli dříve domů jeti a p. Sá. Pr. m. I. 227.
Předati. Často *lépe*: odevzdati, postoupiti, přenésti na koho, propůjčiti. Nár. list. 30./9. 1900.
1. **Předavka**, y, f. Huňatá p. = *housenka* chlupatá. Slez. Vlasť. I. 193.
2. **Předavka**. Byla tam p. peněz m.: odevzdávka. Věsť. XII. 95.
Předbojce, e, m. = *přední bojovník*. Msn. Od. 174., 279., II. 89. Sr. Předbojovník.
Předborník, a, m. = kdo jest před někým ku př. v jízdě. Msn. II. 421.
Předdobovosť, i, f. Nár. list. 1903. č. 175. 13.
Předední, n. Kovářovo p. = *podstřeší před kovárnou*. Val. Čes. l. XIII. 209.
Předek, dku, m. = *pivo přímo ze sladu vyvařené*. Ott. XIX. 820. Sr. Výstřelek.
Předěl, u, m. P. vodní = místo, z něhož tekou vody do různých řek. Ott. XX. 596.
Předelháti co komu. Hlk. XI. 300.
Předení, n. Vz Ott. XX. 596.

Přederčený. Pass. 316.

Předeznaný, praecognitus. Ev. olom. 56. 111.

Předhlížeti, vorsehen. — **co**: konec něčeho. Krok. I. d. 135.

Předhospodaření, n. Staří (rodiče) měli mít p. (měli podržet hospodářství, a ne aby syn, oženiv se, hospodařil). Val. Čes. l. XI. 274.

Předhradbí, n., ravelin. Vz Ott. XXI. 331.

Předhřívač na mléko, s výtlačným zařízením. Nár. list. 1904. 138. 9., 135. 22.

Předhřívák, u, m. P. ruční, parní. Nár. list. 1904. 138. 9. Sr. Předhřívač.

Předchování, n. Neznámo, aby byl areštem tížen s tím p-ním (podmínkou, výhradou). 1720. Mtc. 1903. 16. Vz násl.

Předchovati sobě něco = *vyminiti*, *vyhraditi*. 1717. Mtc. 1903. 16.

Předchoze, e, m., praeambula. Rozk. P. 1159.

Předchytiti co komu: práci (vydáním své práce někoho předejíti). Koll. v Pal. Záp. II. 100.

Předivo sudiček = nit p. Marie, babí léto. Kšt. Lid. 13.

Předjezdce, e, m. Již p. jeho u vrat jest, praecursor. As. Fr. 6.

Předkarpatské pohoří. Tbz. V. 1. 437.

Předklonění, n., proklise, podléhání přízvuku slova krátkého přízvuku slova následujícího. Vz Ott. XX. 747.

Předklonný. P. slova. List. fil. XXVI. 190.

Předkoliště, ě, n., Vorglacis = koliště navezené před kolištěm pravým na jeho sesílení. Ott. XX. 606.

Předkoupiti co kde: obilí na rynku. Arch. XX. 81.

Předkožka, y, f. P. poštiváčková, hypoderma. Ktt.

Předkreslič, e, m. Nár. list. 1903. č. 144. 7.

Předkydnouti komu co = *předhoditi*, *vyčisti*. Msn. Od. 150. — **P.** = *předhoditi*, *předložiti*. P. koním pokrm. Msn. II. 84.

Předlec, vz Lnička, rostl.

Předlice, e, f. = *žena vlnu předoucí*. Arch. XX. 414.

Předloněm = *předloni*. Hoš. Pol. 141.

Předložka. Vz Ott. XX. 607. Vokalisování předložek (na Domažl.). Vz Hlavn. 43., Kbrl. Dźl. 5. P. se opakuje. Od srdéčka od mojeho. Koll. Zpiev. 115. Hromadění předložek na Litomyšl.: zpodlajce, nasneděli, vodpředežní atd. Vz Litom. 41. P. v podřečí polnickém. Vz Hoš. Pol. 112., 133. — **P.** = *předpona*. Klc.

Předmět. O větném p-tu na Domažl. Vz Krbl. Dźl. 20.

Předmětstvo, a, n., opak: duch. Vz Čad. 129.

Předmodliti se. Při sv. růženci p. se má direktor bratrstva. Náchod. zám. kancel. 1729. Nár. list. 29./9. 1900. feuill.

Předmosteň, stně, f. = *předmostí*. Ott. XX. 608.

Předmostský. P. žáby. Brt. P. n. 564.

Přednásyp, u, m. Ott. XX. 608.

Přednedělní vyzvánění. Zl. Pr. XXII. 379.

Předně, pridie. Rozk. P. 161.

Přednerudovský názor. Zvon V. 614.

Predniak, a, m. = *vůdce*. Sb. sl. 1902. 27.

Přednice, e, f. Dudákovi házeli do kované p-ce peníze. Chod. Čes. l. XI. 68.

Předník, a, m. = veslař v čele plti. Kál. Slov. 24. — **P.**, u, m. P. čepce. Vz Náčelník.

Předochutnávatel, e, m. Kubl. 234.

Předojemně verše skládati. Slád. Šl. 74.

Předokonalý = *velmi dokonalý*. Krok IIb. 217.

Předolati koho = *nad ním zvítěziti*. Msn. II. 46.

Předoví, n. P. síně, πάροιθεν μεγάροιο. Msn. Od. 255.

Předovka, ručnice. Vz Ott. XXII. 54b.

Předozadovka (!) = epanalepsis. Rosa.

Předpaží, n. = *část mlýnského žlabu*. Táb. Čes. l. XI. 60.

Předplamek, mku, m. P. z chlebového těsta (ze zbytků) pečený. Slez. Vyhl. II. 202. Sr. Plamenník.

Předpoklad. Kupte si p-dy na domněnky. Zvon IV. 205. — Vlč. Lit. I. 309.

Předpostí, n. = *doba tří neděl před postem*. Ott. XX. 609.

Předprávo, a, n. P. a svoboda. Slov. Sbor. čes. 235.

Předprodej, e, m., *lépe*: předběžný prodej. Mš.

Předrábjať = s nohy na nohu přestupovati. Val. Ces. l. XIV. 95.

Předrážka. P-ku dělati = *jíti na výzvědy*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.

Předřečení, n. Prorocké p. Lvov. 52a.

Předřečník, a, m., Vorredner. Můj p. mluvil německy. Pokr. 1886. č. 19. *Lépe:* řečník přede mnou. Mš.

Předreformační doba. Czam. Slov. 169.

Předsádkový papír. Nár. list. 1905. 83. 3. Vz Předsádka v II. 936.

Předseberný = *podnikavý*. Mus. 1843. 401. (Jg.).

Předsedatelstvo, a, n. Voleno p. = *předsednictvo* (sněmu). Tk. Pam. I. 317.

Předsednictvo, a, n., das Praesidium. P. obchodní komory atd. Pokr. 1885. č. 121.

Předsíňový. P. přepážka srdeční, septum atriorum cordis. Ott. XIX.

Předsklepí, n. = *šíje* sklepu. Mtc. 1902. 6.

Předslovanský. P. Čechy. Zbrt. Bibl. II. 851.—857.

Představa. Vz Ott. XX. 610. P. jest to, co zbude v mysli z pocitu, ustane-li zevnější popud. Krec. 4.

Představivý. P. umění. Nár. list. 1905. 22. 13.

Představka, y, f. = *předložka*. 1775. Sr. Bílý Obr. 75.

Předstěnový. P. kýla, Epiplocele. Ktt.

Předstěra, y, f., epiploon či omentum = největší volná blána podbřišnicová táhnoucí se od dolního oblouku žaludkového dolů přes příční tračník tlustého střeva i přes kličky tenkého střeva. Ott. XIX. 984.

Předstižení, n., vz Předstihnouti.
Předstojnicový. P. část cibelová. Ott. XXI. 1039. P. **výměšek**, liquor prostaticus, šťáva p., succus prostaticus. Ott. XX. Výtok p., prostatorrhoea. Ktt.
Předstojný. P. žláza, prostata. Vz Ott. XX. 783.
Předstoletí, n. Čch. I. Pov. 84.
Předstoupiti někomu před oči m. jíti na oči. List. fil. 1904. 454.
Předstředový. P. rýha, Praecentralfurche. Ktt.
Předstupník, a, m., praevaricans. Ž. pod. 118. 158.
Předsudce. Nebudiž p-cem kdo •jiný, než . . . Lit. I. 806.
Předsunouti, *předsunovati se někam*. Stan. I. 303.
Předsvátkový. P. sezení sněmu. Pokr. 1885. č. 352.
Předvčíden = *předvčírem*. Volyně. Čes. l. XIII. 125.
Předvedení, n. P. obviněného. Ott. XX. 613.
Předvědnosť, i, f. = *schopnosť předvídání*. Hyna. Vz Čad. 115.
Předvěsný vozík u motocyklu. Nár. list. 1904. 182. 13.
Předvětí, n. P. hudební periody. Nejed. 218. Vz Předvěta.
Předvětný. P. útvarnosť (písně). Brt. P. n. XXI.
Předvojník, a, m. Msn. Il. 71.
Předvojsko, a, n. = *přední vojsko*. Msn. Il. 89.
Předvzkázání, n. Vedle p. mých služeb. 1655. Mus. 1905. 289.
Předvzmachový. P. doba. Nár. list. 1902. č. 79. 5.
Předzákladí, n. Betonové p. (před trhlinou v nábřeží). Nár. list. 1904. 187. 2.
Předzaměstknávati, praeoccupare. Ž. kap. 94. 2.
Předznámosť věci. Sbor. slov. 1901. 151.
Předzříti. Greg. Mus. 1878. 551., List. fil. XI. 468.
Předzvěstec, stce, m. P. nového směru. Nár. list. 1886. č. 1.
Předzvěstel, e, m. = *předzvěditel*. Mš.
Předzvídka, y, f. = *čelní hlídka*. Ott. XX. 613.
Prefát z Vlkanova Oldř. Vz Ott. XX. 614.
Prefirkati, vz Gágor.
Préglgnúť. Dobre prežuj, čo máš p., a dobré rozvaž, čo máš povedať. Rizn. 167.
Přehanebně jednati. Kká. Sion II. 168.
Přeháňkový. P. ráno (když se mračna přehánějí). Rais. Lep. 331.
Přehatovati. R. otc. 21. Vz Přehatiti.
Přehazovalka, y, f. = hra s kaménky. Vz Čes. l. XIII. 69.
Prehazovať sukně (měniti, bráti na se jiné, převlékati se). Slov. Nár. sbor. 1902. 17.
Přehladánie = *divadlo*, spectaculum. K tomu velikému p. se sběhli. Pat. Jer. 90. 19.
Přehlodavý. P. útrapy. Msn. Ott. 296.
Přehnaně něco zveličovati. Lit. II. 352.
Přehnaný. P. práva moci otcovské m.: přílišná, přísná, snad i: krutá. Věst. XII. 96. Brt.
Prehnit, u, m., nerost. Vz Ott. XX. 615.
Přehonit m. předhoniti. Kbrl. Džl. 17.
Přehoroucně mi to buší v mozku. Kká. Sion I. 258. P. milovati. Ib. II. 147.
Přehoroucnělý. P. slova. Nár. list. 1902. č. 221. odp.
Přehorúcie vdova. Baw. E. v. 2422.
Prehovat. Vlnu p. do barvy. 1675. Sbor. slov. 1901. 68.
Přehoz, u, m. P. na pohovku. Nár. list. 1903. č. 347. 20.
Přehrádkování, n. = *dělení*. Toto p. vadí. List. fil. 1903. 380.
Přehradlice = *skříň s přihrádkami*. Pohl.
Přehudání, n. Veselé p. ptáků. Jrsk. XXVII. 169., Jrsk. Pov. 214.
Přehudati. Ptáci mile po lesích přehudali (zpívali). Zvon III. 94. Jrsk.
Přehýbací límec košile. Čes. l. XI. 114., XII. 238.
Přehýstel, *přehrštel*, *přehrstle* = *hrsť*. Čes. l. XIV. 51.
Přechlazený. P. látka. Vot. 96.
Přechodník (!), u, m. = *akkusativ*. Klc. 69.
Přechomejtnouť si co = *přehoditi* (plášť). Msn. Od. 219.
Přechrabrý člověk. Škod. II[a]. 38.
Přechudý. P. město, pauperculum. Pror. ol. 16[b]. Isa. 10. 30.
Přechumeliti se komu kde. Co se mu v hlavě p-lo. Rais. Lep. 326.
Přechylování rodu substantiv v podřečí polnickém. Jména ženská tvoří se od jmen mužských příponami: klen—klenica. Vz Hoš. Pol. 114.
Přechytrovati = *přelstíti*. Baba aji čerta přechytruje. Čes. l. XIII. 381.
Přeidealisovaný. P. literatura. Věst. XI 314.
Preininger Vlad. Vz Ott. XX. 619.
Preis Kar., prof. a spis., nar. 1846. Vz Ott. XX. 619.
Preissig Vojt., mal., nar. 1873. Vz Ott. XX. 620.
Preissler Vojt., spis., nar. 1866.; Jan, mal., nar. 1872. Vz Ott. XX. 621.
Preissová Gabr., spis., nar. 1862. Vz Ott. XX. 621.
Přejedina, y, f., pestis. Rozk. P. 1623., R. 88.
Přejechać še = *projeti se*. Kral še sce p. Laš. Brt. D. I. 359.
Přéjem = *příjem*. Haná. Šb. D. 47.
Přejemnělosť, i, f. = *přílišná jemnosť*. Zl. Pr. XXI. 362.
Přejemnělý způsob chování. Lit. I. 545. P. moralista. Zl. Pr. XXII. 308.
Přejíti co. Nesmím to p. m.: pominouti toho. Věst. XII. 96. Brt. — abs. Koláče přešly = překynuly. Us.
1. **Prejs** na kryt. Vz Falcát.
Přejvoz, u, m. = *přívoz*. Římov. List. fil. 1902. 250.
2. **Prejz**, vz Kůrka.
Překaz, u, m. Bez p-zu. Hus. I. 27.

Překážkový závod, běh. Nár. list. 1903. č. 175. 13.
Prekérní = *na náhodě závislý, nejistý* a p. z fr. précaire. Ott. XX. 622.
Překlad z řeči do řeči. P. je prý jako žena. Žena krásná nebývá věrná a věrná nebývá krásná; taktéž p. krásný nebývá věrný a věrný nebývá krásný. — **P.** *vrat* = hořejší klenutá část vrat. Vz KP. IX. 319.
Překladárna, y, f., Uibersetzungsbureau. P. pro jazyk český při správním dvoře. Nár. list. 1885. č. 108.
Překládka, y, f. = překlad (do let 40tých). Zaniklo. Vin. I. 8.
Překlápěcí kotel. Nár. list. 1904. 138. 9. Vz. Překlopný.
Překlápění, n. Pojišťovací zařízení proti samovolnému p. Nár. list. 1904. 135. 22.
Překlemiti si nohy tak, že zkoprní. Litom. 51.
Překlon, u, m. P. v zápase = *směna v jiný stav.* Msn. Il. 296. — P. slunce. Msn. Od. 180.
Překloněný, illectus. Ev. ol. 112. 240.
Překlopný vozík cihlářský atd. Vz KP. IX. 238., Překlápěcí.
Překlopýtati co: cestu. Rais. Lop. 392.
Překlúpek, pku, m. P. u kapsy vesty. Lišeň. Mtc. 1902. 109.
Překmitati se komu jak. Očka se mu blýskavě překmitla. Jrsk. V. 150.
Překmitavý. Msn. Hym. 20.
Překmitný čím. Štít p-ný ocelí. Msn. Il. 249.
Překopati. Bojím se všudy kopati, abych nepřekopal (příliš daleko nekopal). Rozp. fil. 85.
Překotně prchati. Nár. list. 1903. č. 148. 13. Sr. Překotný.
Překrákorati co = *přečísti.* Krolm. Čes. l. XII. 430.
Překrámovati co = *přeházeti.* Nár. sbor. VIII. 37., Zl. Pr. XXI. 267.
Překrása, y, f. Msn. Od. 168.
Překresliti co. Lit. I. 571., Pokr. 1885. č. 349. P. něčí povahu = *nadsaditi.* Juda 25.
Překřižený jak. Ruce přes prsa p-né. Tbz. V. 9. 10.
Překřtaltovati co = *přetvořiti.* Grm. XVIII. Vz Křtalt.
Překrvení, n. Vz Ott. XX. 622. P. částečné, plethora spuria; domnělé p. těla po ztrátě větších částí těla, plethora apocoptica; p. ledvin, hyperaemia renum; p. plic (krevní zběhlina plic), hypostasis pulmonum; p. poboční, hyperaemia collateralis; p. tepenní, hyperaemia activa, arterialis, fluxio, congestio (nával krve); p. žilní, hyperaemia venosa. Ktt.
Přetkvúcí = *překrásný.* Baw. E. v. 1744.
Překutiti. Kutil, kutil, až p-til. Č. Lit. I. 725.
Překvapný = *překvapující.* P. množství látky. Mtc. 1904. 49.
Překyseliti co: jídlo, zelí. Vlč. Lit. I. 315.
Přeladně. Pass. 49. 2.
Přelapiti co, anticipare. Ž. kap. C. 76. 5.
Přelejváček, čku, m., *hrnec, hrotek.* Nár. sbor. VIII. 119.
Přelesklý. P. krzno. Msn. Il. 31
Přelet, u, m. V p-tu něco zahlédnouti. Vrch. Sud. 112.
Přeletěla laštověnka přes ten černý les, *tanec.* Vz Brt. P. n. 969.
Přeleželý. P. pivo. Arch. XXI. 484.
Přelis, u, m. Pojízdný p. pákový (v cihlářství). Vz KP. IX. 142. nn., Nár. list. 1904. 135. 22.
Přelopati co kde. Peníze v krčmě p. (probiti). Slez. Vyhl. II. 57.
Přeloudati co = loudavě přejíti. P. zásep. Rais. Lep. 464. — **se kudy**: světnicí. Rais. Sir. 52.
Přelouskati co: nějakou knihu = *přečísti.* Zl. Pr. XXII. 231.
Přeložení houslí. Rgl.
Přelščenie, n. Alx. B. 1. 36. (Mš.).
Přeluzný. P.tvář, Zr. Let. III. 92., loutna. Msn. Il. 18.
Přemalitký. P. tělo. N. rada. 1447., Baw. J. v. 411.
Přemam, u, m. Suggestivní p. Osv. 1896. 730.
Přemaniti koho. Slzy ji p-ly. Zr. Nov². 195.
Přemetavec, vce, m. = *kdo se umí přemetati.* Msn. Il. 307.
Přeměsti se jak. Štít přes rámě se přemetl. Msn. Il. 277.
Přemetavý vítr. Zvon V. 525.
Přemetka, y, f. = část ořechu ručničního, Schleuderle. Vz Ott. XXII. 55b.
Prémie, vz Praemie.
Přemilostivě někoho napomínati. Kká. Sion I. 269., II. 213.
Přemilostivý = *velmi milostivý.* Us.
Přeminutie, n. = *pominutí, zahynutí.* Chč. S. II. 158a.
Přemíra, y, f. P. něčeho. Lit. list. XV. 149.
Přemítati co = *překonati, vynikati nad co.* Domžl. Rgl.
Přemítka, y, f. = *přemítání.* P-kou něco vymísiti. Čad. 21.
Přemlknúti. P-kly sú vlny. Ž. pod. 106. 29. (siluerunt). Kázal p., silentium imposuit. Mill. 54a.
Přemlouvavě. Tím přemlouvavěji připomínala. Zvon V. 553.
Přemnožený = *hojný, veliký, nad míru rozmnožený.* zastr. Pel. XVIII. Falešní proroci jsú všude p-ní. Chč. S. II. 199b.
Přemnožný, superabundantissimus. P. štědrost. Pat. Jer. 61. 17.
Přemnožství, n. = *veliké množství.* Baw. Ar. v. 1962.
Přemohutný požár. Kká. Sion I. 169.
Premonstratenský kněz. 1478. Uč. spol. 1903. II. 22.
Přemoralisovaný. P. literatura. Věst. XI. 314.
Přemoudře. Pat. Jer. 139. 26.
Přemrštěnkyně, ě, f. Tbz. III. 2. 256.
Přemrštěný člověk, *lépe: přemrštilý.* Mš.
Přemrštilý, vz předcház. Přemrštěný.

Přemysl. Tomáš byl přemysl, mnoho nemluvil (přemýšlel rád). Tbz. V. 9. 299.
Přemysliti se z čeho. Dloubal tak dlouho, až se z toho p-slil a pak věk svůj v těžkomyslnosti skončil. Sš. XX. 97.
Přenačitě byl mu podoben (velmi). Leg.
Přenámilejší, dilectissimus. Pat. Jer. 10. 13.
Přenárodnění, n. P. Slovanů. Koll. (Lit. II. 191.).
Prénčik, u, m. = *prútik.* Orava. Sbor. slov. IX. 55.
Přeneščasný = *přenešťastný.* Mill. 22ª.
Prengrecový. P. stříbro. 1513. Arch. XIX. 209.
Přenosil Bohuš, spisov.
Přenositelnosť, Uibertragbarkeit. P. nemoci. Ktt.
Přeohavný čin. Kká. Sion II. 168.
Přeosudně něco činiti. Kká. Sion II. 189.
Prepáčiti. Keď sa mu nepáči, nech si prepáči. Mus. slov. V. 37.
Přepadek, dku, m. P. při podsívání. Ott. XXIII. 228.
Přepasadlo, a, n. P. štítu (zbraně). Msn. II. 96.
Přepaženina, y. f. Stůl ve všech svých p-nách zasténal. Tbz. III. 1. 330.
Přepažený. P. půda (chalupy). Us. U Stráže: *přepařená.* List. fil. 1902. 250. Děloha částečně p-ná, uterus subseptus. Ktt.
Přepážka, y, f. Hlíza p-ky nosní, abscessus septi narium, vybočení p-ky nosní, deviatio septi narium. Ktt.
Přepážkový. P. stěna v srdci. Ott. XXIII. 992ª.
Přepěkničký. P. paní. Věst. I. 35.
Přepěna, y, f. = *náhřbe'ník.* Ott. XX. 634. — **P.** mostu činila 27 *m.* Stan. I. 282. Sr. Přepora.
Přepěsnička, y, f. = *krásná písnička.*
Prepeta, y, m. = *repeta, komu jede huba.* Zliv. List. fil. 1902. 250.
Přepláknouti koho čím: žilou (přetáhnouti, udeřiti). Zvon IV. 248., 254.
Přeplně, plenissime. Žádosť něčí p. naplniti. Pat. Jer. 80. 6.
Přeplněk, ňku, m., pleonasmus. Vz Ott. XIX. 897. Jeho jméno Felix Šťastný nebylo přeplňkem (byl vždy šťastný). Slavč. Příh. 91.
Přeplostění, n. Rovné p. trámu, šikmé, klínovité. Vz KP. IX. 284.
Přepodlý = *velmi podlý.* Jich (mistrů pohanských) p. žádání. Kat. 1706.
Přepodobniti. Zvon III. 657. Vz Přepodobiti.
Přepocházeti = *znova obcházeti,* reambulovati. Ott. XXI. 347.
Přepokrovitelný. Konsistoř ráčila mne poctíti p-ným dopisem (mne vyznamenávajícím). Vin. I 69.
Přepora, y, f. = *barikáda, přehrada.* Rgl.
Přepověděti, praedicere. Ev. olom. 26. 59.
Přepozorně slouchati. Kká. Sion II. 80.
Přeprava, vz Převoz (Transport).
Přepravidlovati co. Us. Rgl.
Přeptání, *přeptávání.* Bylo veliké p. Koř. -27 . 2.

Přepychově zařízený. Nár. list. 1904. 22. 4.
Přepychový. P. daň. Vz Ott XX. 635.
Přerabjanka, y, f., vz Přerabjanek v I. Přísp. 313.
Přeřádný otec. K. Otc. U. 1. (Mš.)
Přeradostně. Kká. Sion I. 156.
Přerazit = *proraziti.* Slov. Šb. D. 63.
Přeřešiti. Učiněné p, facta revellere. Fagif. 24ª.
Přerhof Heřm., humor., 1831.—1867. Vz Ott. XX. 636.
Přeřídký, paucissimus. Od p-kých ta cesta jest vědoma. Pat. Jer. 123. 19.; rarissimus. P. radosť. Ib. 123. 32.
Přeřiekatel, e, m., repetitor. Rozk. P. 986., R. 78.
Přerodění = *přerození.* Zr. Poes. 21.
Přeroklinatý Olymp. Msn. II. 141.
Přerov, u, m., stagnum. Rozk. P. 300., Veleš. 150.
Přeruči = *velmi rychlý.* Baw. Ar. v. 1411.
Přervání proudu myšlénkového.
Přerychle něco vyznati. Pat. Jer. 133. 3.
Přes = *bez.* P. toho závdavku na věky obstojím. Brt. P. n. 608.
Přesbidlo, a, n. = *jídlo.* Do polovařených brambor naškube se těsto, to se dovaří a omastí. Grenadiermarsch. U Čáslavě.
Přesbožný = *velmi zbožný.* Št. Jes. 106ᵇ. (Mš.)
Přescelení, n. Ž. pod. 40. 10., Rozb. 1842. 120.
Přesdenní zimnice. Tk. XII. 145., Zvon III. 535. Vz Přesdenka v II. 974.
Přesedati, *přesednouti, přesedávati* — **kdy.** Kteří nočním časem mimo nařízení přesedají (v hospodě déle sedí, než jest dovoleno). Arch. XX. 508.
Přesilný, fortissimus. P. lev. Pat. Jer. 130. 32.
Přeskakování, n. Hrubý hlas p-ním z hlasu hlubokého do tenkého, paraphonia. Ktt.
Přeskový rytíř. Kol. Her. I. 288.
Presl *Jan Svatopl.* Vz Ott. XX. 640., Lit. I. 480., II. 870., Tk. Pam. 491.; *Karel Bořiv.,* prof. a botan., 1794.—1852. Vz Ott. XX. 644, Mus. 1905. 127., Tk. Pam. 30., 375.
Přesladlosť, i, f. Neduživá p. Jeř. Rom. básn. 88.
Přeslastně se tvářiti. Rais. Lep. 266.
Přesleknóť se = *převléci se.* Haná. Hoch. 11.
Přeslib, u, m. Hus I. 268.
Přeslice = *tyč,* na kterou se upevňuje předivo, místy *kolovrat.* Vz Ott. XX. 596., 597. Sr. Nár. list. 1903. č. 314. 1. (feuill.; její dějiny). Ta řechtá jako stará p. Ib.
Přeslička, equisetum, rostl. Vz Ott. XX. 645. — **P.** = *slavnosť přádelnic,* konala se obyč. před ostatky. Vz Čes. l. XI. 79.
Přesličkovitý. P. rostliny, equisetaceae. Ott. XX. 647.
Přesličník, u, m., casuarina, rostl. Vz Ott. XX. 647.
Preslopaný = *propitý.* Slov. Čes. l. XII. 415.
Přesmaltovati co. Us. Rgl.

Přesmeknouti co. Kolem plášť přesmekl (přehodil) velký. Msn. II. 20.
Přesmrdutý, foetidissimus. P. jiskry z sebe vypouštěti. Pat. Jer. 120. 24.
Přesmúcený. P. matka. Um. rajh. 79.
Přesmýčiti. Kaj se mok p-čí. Vyhl. Slz. 41. Sr. Přesmeknouti II. 977.
Přesmyčka, vz násl. Přesmykovačka. — P. = *smyčka na niti*, která se činí na niti, když se nit kroutí. Ouboč. Rgl.
Přesmykovačka (hádanka) číselní, slovní.
Přesmykování hlásek v podřečí polnickém. Vz Hoš. Pol. 47. P. pádů tamtéž. Musím bejt žif (živ) z ruky prací (z prací ruky). Vz Hoš. Pol. 126.
Přesnažně, quam plurimum. Pat. Jer. 37. 17.
Přesně vzato lépe: soudíme-li přísně. Mt. 1904. 394.
Přesouvání daní. Vz Ott. XX. 647.
Přespanilý. P. žena. Kká. Sion II. 50
Přespol'an, a, m. = *kdo bydlí přes pole*. Brt. P. n. 820.
Přespolit co = *ukrásti*. Rgl.
Přespravedlný, verissimus. Pat. Jer. 122. 8.
Přespřílišný. P. úskoprsost. Mus. 1905. 453.
Pressantní, z fr. = *naléhavý, nutný*.
Pressius Kar. (Přáza). Vz Ott. XX. 650.
Přest, vz Alcepřest.
Přestálost, i, f. P. dřeva. Vz KP. XI. 40.
Přestatý = *přestálý*. Nemoc už je p-tá. Litom. 41.
Přestava, y, f. = permutace. Vz Ott. XIX. 501.
Přestavník, a, m., patriarcha. Rozk. P. 904., R. 77. (Tam přetavník, asi omylem. Mš.)
Přestavný = *mohoucí býti přestaven*. P. rozdružovací válec. Nár. list. 1905. 131. 21.
Prestige. Ještě: kouzlo, půvab, lesk, vliv, neobyčejná vážnost. Ott. XX. 652.
Přestih, u, m. P. u hlavní střechy. KP. IX. 349.
Přestkvúcí, candidissimus. P. vyšívání, Pat. Jer. 83. 30., rúcho. Ib. 138. 23.
Přestrádati bídy. Msn. Od. 113.
Přestrach, u, m. Měli dosti p-chu = strachu. Baw. Arn. 3677.
Přestrašenost, i, f. Chorobná p., Panphobie. Ktt.
Přestřelka, y. f. = krátký boj zbraněmi palnými. Vz Ott. XX. 652.
Přestrůj = *přístroj*. Mor. Šb. D. 44.
Přestup, u, m., smilax, Stechwinde, rostl. Vz Ott. XXIII. 510.
Přestúpiti = *přestoupiti*.
Přestupovitý. P. či chřestovité rostliny, smilaceae. Sr. Ott. XXIII. 509.
Přestvořiti koho. Kom. Did. 29.
Přestvůrný = *přeumělý*. P. dílo. Msn. II. 846.
Přesvozní řetěz. 1512. Arch. XIX. 83.
Přesvůdný. P. kouzlo. Zr. Kom. 137.
Předčerbiti co komu = *proti jeho vůli, chuti něco udělati*. Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 89. Sr. Ščerbiti.
Přeširoký. P. cesta Pat. Jer. 123. 22.
Přešívaný límec (štepovaný). Val. Čes. l. XI. 114.
Přešotořit se někam = *dostati se*. Haná. Hoch. 129.
Prešov, a, m., město stoličné v Šarišsku. Vz Mus. slov. VIII. 16.
Přeštědře, largissime. P. napojiti. Pat. Jer. 139. 16.
Přešupovati co: čapku (se strany na stranu). Jrsk. XXVIII. 1. 311.
Přetáhnouti, *přetahovati* co: sukno = přetáčeti na válci zavěšeném nad kotlem s vařící barvou kučemelovou tak, že jeden konec spouští se do barvy a za ním sukno dál až ke druhému konci, načež točí se zpět zase tak. Val. Čes. l. XI. 96.
Přetavník v II. 985. dle Mš. asi omylem m. přestavník. Vz toto.
Přetěhotnění, n., superfoecundatio, Uiberschwängerung. Ktt.
Pretenciosní = *domýšlivý*, osobivý, praetentiös. Nár. list. 1904. 154. 13.
Přetěžování, n. P. školní mládeže. Vz Listář 9.
Přetínek, nku, m. = čárka (dělící věty). Rais. Zap. vlast. 141.
Přetínka, y, f. = *náčiní dráteníků*. Kál. Slov. 16.
Pretovaný s čím. Štika p-ná s cibulí. Jrsk. XII. 302.
Přetřasadlo, a, n., vz Mlátička.
Přetráti = *přetrvati*, permanere. Za chvíli někde p. Pat. Jer. 63. 12.
Přetříbení, n. = *napravení*. P. pohřešků. Krok. I. d. 142.
Přetržník, *nátržník*, u, m., potentilla tormentilla. Vz Ott. XX. 655.
Prettner M., spisov.
Přetučnělost, i, f., *mazotok*, Schmeerfluss, seborrhoea, fluxus sebaceus. Ktt.
Přetulmačiti, il, en, ení = *přetlumočiti*. Wtr. Str. 34.
Přetvorce, e, m., dissimilator. Mam. A. 19b. Vz násl.
Přetvořevník, a, m. = *přetvářník*. Rozk. P. (Mš.).
Přetvrdě. List. fil. V. 227.
Přetykač, vz Přepykač.
Přeumělůstkovati co. Msn. Od. II.
Přeúzký. P. cesta. Pat. Jer. 123. 19.
Převálcovati štěrk = *válcem přejeti*. Hoch. 120.
Převalchovati co. Kázání kněze p. (přetřepati). 1604. Čes. l. XIII. 352.
Převážně, vorwiegend. Má příznivce p-ně v třídách mládeže. Pokr. 1884. č. 323. P. v dobrém pracovati. N. rada. 960. Sr. Převládně.
Převědění, n. Božské p. jemu přeje. Alxp. 53. (List. fil. VI. 243.).
Převěhlasný pokoj. Baw. Ar. v. 2708.
Převěsek, sku, m. P. paní (šat svrchní). Jrsk. XIII. 3. 63.
Převěvač, e, m. Mlatec p. (který čistí obilí). Msn. II. 88„ Škod. II.[2] 99.
Převis, u, m. Us. Rgl.
Prevít, u, m. P. daleko od smetí neletí; P. neřádem prosypanej (nadávka). Litom. 74. 75.

Převládně, überwiegend. Vycházky směru p. botanického. Pokr. 1885. č. 150. Sr. Převážně.
Převlaka také = přenášení člunu z řeky do řeky blízké. Vz Ott. XX. 656.
Převlášče = *zvláště*. Rozb. 1845. 61.
Převlečník, u, m., dle Vod. *lépe*: svrchník.
Převlekač, e, m. místo: svrchník. Věst. XII. 96. Brt. Sr. Převlečník.
Převod, u, m. P. ve strojnictví, Uibersetzungsverhältniss. Vz Ott. XX. 657. — P. Nesměli žádati p-du (průvodců u ukazovatelů cest). Vlasť IX. 89. Sr. I. Přísp. 814.
Převodka, y, f. = druh podpory ve stavitelství a truhlářství. Vz KP. XI. 80.
Převodový. P. mechanismus. Nár. list. 1905. 1. 18.
Převolati = *překřičeti*. — **koho čím**: modlením. Chč. S. I. 74b.
Převoněný = *přeparfumovaný*. P. bytosť. Rgl.
Převratka. Buď poslušen otce i matky, ač chceš zbýti zlé převratky. Baw. Ezop. 1396. Sr. Převratek, Převrat.
Převřehnouti se = *převrhnouti se*. U Nelahozevsi. Wtr.
Převrhlík, a, m. = *renegát*. Šb. (Mtc. 1905. 247.).
Převzíti co, často také: *ujmouti se čeho, přejmouti co*. Mš.
Převzmilelý. P. boží matka. Vít. 29b.
Přezačiti = *obchodovati s přízí ručně předenou*. Čes. l. XIII. 134.
Přezámek *velmi krásný zámek*. Vlasť. I. 35.
Přezdisko, a, n. = přezdívka. Haná. Hoch 57.
Přezdívka, y, f. P. při stavbě. KP. IX. 289.
Přezdolný. P. srdce ho ponuklo bojovati. Msn. II. 120.
Prezeradlo, a, n. = *zrcadlo*. Spiš. Sbor. slov. IX. 51.
Přezimování, n. Vz Ott. XX. 661.
Přezírání, n. Velkomyslné p. Nár. list. 1904. 356. 17.
Přezka, y, f., feruncula, Schnalle. Bhm. hex. 541., Baw. Arn. 3045.
Přezkoušeti koho. Nár. list. 1903. č. 243. 13.
Přezkušený = *příliš zkušený*. P. dívka. Hlk. IX. 296.
Přezloba, y, f. = *ve'iká zloba*. Msn. Od. 265.
Přezmatený. P. spleť. Kká. Sion. II. 43.
Přezmen. Sr. Ott. XX. 661.
Přeznojný. P. spara, καῦμα. Msn. II. 98.
Přezný = *z příze, přízový, přízný*. P. závěs, Kká. Sion II. 56., ubrus, trh, zásoba. Nár. list., 1902. č. 233. 15., 1903. č. 44. 5.
Přezový = *z příze*, vz předcház. Přezný. P. košile. Val. Čes. l. XII. 318.
Přezpěv, u, m., accentus. Mam. F. 85b. 2.
Přezprzněný hřích. 1561. Frant. 34. 10.
Přezpupný. P. slova. Škd. Od. 62.
Přezuvky, pl. f., nedobré slovo, neboť p. mohou býti jenom střevíce, které přezouváme; přezouvati však neznamená nikdy obouvati přes jedny střevíce druhé. Vz Věst. IX. 37. Ale užívá se toho slova vůbec.
Přezvědný. P. osoby. Vz Ott. XX. 662.
Přežádající, peroptatus, *přežádoucí*. P. vidčnie. Pat. Jer. 69. 20.
Přežalostně něco zahubiti. Müll. 29.
Přeždimovati co kde. Čapku v pravici p. (ostýchavostí ždímati, žmoliti). Tbz. III. 1. 214.
Přežezný oheň. Jiř. brn. 273. (Krok. 1891. 392.).
Přežitek, tku, m. Nár. sbor. VIII. 151.
Přežitkový material. Nár. sbor. VIII. 151.
Přežívavec, vce, m. = *přežvýkavec*, ruminans, sudoprstý ssavec s 3—4 odstavci žaludku. Vz Ott. XX. 662.
Přeživořiti co: den. Jlnk. Jas. I. 127.
Přežvahnání, n., multiloquium. Rozk. P. 1355., R. 84.
Přežvatlati co. Lid to přežvatlává (o tom mluví). Slád. Tříkr. 11.
Přežvýkavec, vz Přežívanec.
Přežvykování, n., ruminatio, Wiederkauen. Ktt.
Prha, y, f., arnica. Vz Ott. XX. 663.
Prhlava, y, f. = prhlinka, urtica, dioica. Vz Ott. XX. 663.
Prchání, n., furor, *prchlosť, vztek*. Hněvem a p-ním zažžen jest. Pat. Jer. 126. 16., Pel. XVIII.
Prchavka, y, f. Mam. F. 71b. Sr. Prchavec.
Prchlík, u, m., rostl. Vz Mák vlčí (na konci).
Prchnily = zánět kůže v ohbí spěnačky. Vz Ott. XX. 663., Prchniely v II. Přísp.
Prchnouti po kom. Dobyv meče prchl po něm (hnal se). 1513. Arch. XIX. 213.
Priadka, y, f., dravý pták, *pustovka*, der Thurmfalke. Sb. sl. 1901. 155., VIII. 140.
Přibádati, affabulare. Mam. F. 85a. 2.
Přibalansovati k někomu = *přibelhati se*. Čch. Kv. 27.
Přibarvení. Fantastické, tragické, osobní p. Nár. list. 1885. č. 71., 1903. č. 141. 13., č. 291. 13. P. tonu. Us.
Přibásniti co komu, co k čemu. Pokr. 1884. č. 323.
Příběhopamátný. P. řeč. 1779. H. Jir. Mýto.
Přiběžeti. Přiběželi pastýři do Betlema. Kld. II. 292. Vz Přiběhnouti.
Přibík *Jan*, učit. a spis., 1811.—1883.; *Jos.*, hud. sklad., nar. 1855. Vz Ott. XX. 665., Lit. II. 409.
Příbitek, tku, m. = *život*, vita. Na svém p-tku sú se pohoršili. Pat. Jer. 25. 35. Vedú p. svój, dies suos. Ib. 30. 30
Přibívati = *přibíjeti*. Kbrl. Džl. 16. Sr. násl.
Přibivovati co. Když zámek přibivuje = přibíjí. Dšk. Km. 54.
Přibližňovati = *přibližovati*. Ž. wit. 148. 14.
Přibočený čemu. Rozsochy vrchu p-né. Zl. Pr. XXI. 122.
Přibočiti co k čemu = *přiřaditi*. Hanka. Lit. I. 868.
Příbor, město = osada při boru. Hoš. Pol. 115. — P. Stůl na p-ry (vyobraz.). KP. XI. za str. 96.

Přibodnouti, *přibósti* **koho kam čím.** P-dnu tě **na** zeď (mečem). Tbz. III. 1. 273. — **kam s čím.** P-dl k němu s koněm (přijel). 1512. Arch. XIX. 82. Sr. Dobůsti, Přibůsti. — **se kam.** P-dl se tam (přijel na koni). Gest. B. 44a.

Přibouchnouti co: dvéře. Rais. Lep. 366.

Příbram. Do P-mě. Tk. XII. 69. a j. Arch. XIX. 80. (1512.). Do P-mi. Tbz. V. 9. 393. — **P.** (*Mistr Jan z Příbramě*), husit. theol. † 1448. O jeho literarní činnosti vz Mus. 1903. 425. nn. — **P.** *Pavel* (Hlavsa), č. math. a astron. † 1520. Vz Ott. XX. 671., 473.

Příbramit, u, m., pyrrhosiderit, nerost. Vz Ott. XX. 673.

Příbraný erb. Kol. Her. I. 253.

Přibrousiti, *přibrusovati co*: větu (pilovati, upravovati). Hav. Chamr. 28.

Pribudník, prístupník, priženčiar, a, m. = *kdo se někam přižení*. Liptov. Sbor. slov. IX. 43.

Příbuzenství, n. Vz Ott. XX. 673. P. (členy rodiny) na Litomyšl. Vz Litom. 69. nn. Sr. Rodina.

Příbuzný. Sluší více příti tomu, příbuznější jsi ty komu. Baw. E. v. 2172.

Přibyl Ant., cír. spis., nar. 1848. Vz Ott. XX. 674., Vck. Vset. 309.

Přibyslav, ě, f. Tbz. III. 1. 31.

Přica. Smrť hříšných p., pessima. Ž. wit. 33. 22. Chybně dle Ž. pod m.: přezlá. Mš.

Přicahnuť co = *přitáhnouti*. Spiš. Sbor. slov. 1901. 85.

Přicestný. P. vosy (bydlící při cestě). Msn. II. 293.

Přicestovalý = *kdo přicestoval*. P. obchodník. Hol. Met. II. 448.

Přicláněti si oči (rukou). Zl. Pr. XXII. 49.

Přícný = *příšný*. Dšk. Km. 14.

Přicupati někam = přijíti drobným krokem (o dětech). Rais. Lop. 254. Sr. Přicapati.

Přicupitati někam = přijíti drobným krokem. Us.

Příčasí, n. Krátké p., momentem. Mam. A. 28b.

Příčestí, n., partic. Vz Ott.

Příčeští, n. = příčestí. Sr. Náměští. Us. Mš.

Příčet, čtu, m., Zurechnung. Příčty pokladen mezi sebou. Vz Ott. XX. 677.

Příčetnosť, i, f. Zurechnungsfähigkeit. Vz Ott. XX. 675.

Příčina. V té p-ně užíváno božího soudu (tak často u Pal.). Vz Mtc. 1901. 379. Stejné p-ny rodí stejné účinky. Vlč. Lit. II. 2. 5. — **P.** = *kvas*, který se přidává do díže, aby těsto rychle kynulo. Kšť. Lid. 13.

Příčinek, nku, m., causa, *příčina*. P. k spasenie. Pat. Jer. 29. 30.

Příčinosloví, n., Aetiologie. Vz Ott. XX. 677.

Příčník při stavbách. Vz KP. IX. 279.

Příčnosť, i, f. P. v hudbě (nepříjemný účinek). Vz Ott. XX. 677.

Příď = příze (od předu), *dříve*, superl. nejpříď. Tam je nejpříď hruška a nejzáď stodola. Dšk. Km. 48.

Přídatný, vz Křeč.

Přidavač, e, f. = *stroj přidávací*. Samočinný p. obilí. Nár. list. 1905. 131. 21.

Přídavek, vku, m. = *a)* attribut, *b)* suffix. Klc. 74., 77.

Příděl, u, m. = účin přídělový, způsob odevzdávky skutečných peněz z pokladny jedné na druhou, der Verlag. Vz Ott. XX. 677.

Přidieti. Ale však ještě toto přidím, že . . . Chč. S. I. 99a.

Přídka, y, f. = *starosvatka*. Slez. Vybl. II. 79.

Přídky = *přástky*. Slez. Vz Vlasť. I. 158. nn.

Přídomkování jména. Hlavn. 47.

Přídonožec, žce, m. Vz Ott. XX. 678.

Přídožabrý. Vz Ott. XX. 678.

Přidrkotati. Za hodinu po nás p-tal po hrbolatém dlážděnì vozík. Zl. Pr. XXII. 369.

Přidržeti se čemu. Ev. olom. XXX.

Přídržka, y, f. = *náčiní dráteníků*. Kal. Slov. 16.

Přidupati, *přidupnouti* **co čím kam**: nohou k zemi. Tbz. III. 1. 175.

Přídveřní kámen (dvéře zatarasující). Msn. Od. 135.

Přídych. Sviní p., bara (herba). Rozk. R. 75. V Rozk. P. *bzdich*. Mš.

Přieběh, vz Příběh.

Přieboj, vz Příboj.

Přiebojník, vz Příbojník.

Přieborník, vz Přeborník.

Přiebytek, vz Příbytek.

Přiebyvek, vz Příbyvek.

Přieče. Což u přieči (jí bylo) = na příč, co na rozum jí nešlo. Kat. 531. (Mš.).

Přiečení, vz Příčení.

Přiečka, vz Příčka.

Přiehbie, vz Příhbí.

Prieheb, vz Příheb.

Přiehořie, vz Příhoří.

Priehyba, y, f. = *kotlina*. Liptov. Sbor. slov. IX. 45.

Priehybina. Sbor. slov. 1901. 40. Sr. Přiehyba.

Přiejemce, vz Příjemce.

Přiek, u, m. Jemu na přieky (na vzdory) sú zbiti. Pulk. Lob. k. 23. Aniž, což není duši na přiek. Vít. 34a.

Přiekaza, y, f. = *překážka*. Slibil mi list vrátiti bez p-zy. Půh. ol. III. 499.

Přiekaziti = *překážeti*. Aby jima diabel nemohl p. Pass. 337.

Přiekazka, y, f. = *překážka*. Sr. Přiekaza.

Přieklad, vz Příklad.

Přiekopec, vz Příkopec.

Přiekoř, vz Příkoř.

Přiekořizň, vz Příkořizeň.

Přieliš, vz Příliš.

Přielišný, vz Přílišný.

Přielišenství, n., vz Přílišenství.

Přielišnosť, vz Přílišnosť.

Přiemen, mna, m. Bez přiemna. Pass. 302. (List. fil. XVI., 251.)

Přieměřie, vz Příměří.

Přiemluva, vz Přímluva.
Přiemný, vz Přímný.
Přiemý, vz Přímý. Mill. 27a.
Přienozod, multipes. Rozk. R. 64. Rozk P. 354.: přienozed.
Priepadliska, hora v Gemersku na Slov. Sbor. slov. 1900. 153.
Přiepis, vz Přípis.
Přiepora, vz Přípora.
Prieramenica, e, f. = *plecník, příramek.* Liptav. Sbor. slov. IX. 45.
Přierov, vz Přírov.
Přieseň, vz Příseň.
Prieslop, a, m., vrch v Gemersku na Slov. Sbor. slov. 1901. 40.
Přieslovie, vz Přísloví.
Přiesnosť, vz Přísnosť.
Přiesný, vz Přísný.
Přiesol, u, m., salsuco. Rozk. P. 901.
Přiestrach, vz Přístrach.
Přieštie, vz Příští.
Přietel, vz Přítel.
Přietelný = *přátelský.* P. dar. Alb. 12b.
Přieval = *příval (potopa).* Pel. XIX.
Prievalec, lce, m. = *přesmyk.* Kál. Slov. 85. P. = nějaký útvar krajiny (jako jsou: priesmyky, vrchoviny a p.). Sbor. slov. VIII. 66.
Přievozník, vz Přívozník.
Přiezlivý. Rozk. R. 78.
Přieznivý, fautor. Rozk. P. 1006., Lék. B. 24b. Sr. Příznivý.
Přieže, e, f., colisra. Rozk. P. 2431.
Přififlovati koho = *fintiti, strojiti.* Baba přififluje dcerku. Rokyc. Post. 108b.
Přifučeti = *fuče přiletěti.* Brt. Čít. 190.
Přihaněti komu = *kárati ho.* Až jemu p. Ježíš p-něl z toho řka. Chč. S. II. 165a.
Přiharašiti. P-šil vůz (rachotě přijel). Jrsk XIII. 3. 45.
Přihleděti si = *přivydělati si.* Branšovice. List. fil. 1902. 251.
Přihlídati si, vz Přihlédnouti.
Přihloupej = *přihlouplý.* Hoš. Pol. 141.
Přihlouple mluviti. Jrsk. VI. 1. 182.
Přihltiti, absorbere. Mam. F. 85b. 1.
Přihluchlec. Nár. list. 1901. č. 280. 1.
Přihnati se jak. P-la se jako vichřice. Spač. 78.
Přihnědlokoží = *mající přihnědlou kůži.* Msn. Od. 242.
Přihnouti co jak. Vítr jedle až k zemi přihýbal. Vyhl. II. 293.
Přihodilý. Věc z neštěstí p-lá. Čes. l. XIII. 384.
Přihoditi se někomu = *přidružiti se.* Pel. XIX.
Přihořknouti komu kde proč Víno mu v ústech p-klo (leknutím). Tbz. III. 1. 149.
Příhorský netvor. Škod. II.² 10.
Přihranatělý. P. dřevo. Nár. list. 1901. č. 352.
Přihrbený čím: lopotou. Zvon III. 29.
Přihrejzati = *přihryzovati, přikusovati.* P. chléb ku kávě. Litom. 51.
Přihrkotati. Vůz p-tal (přijel hrkotaje). Jrsk. XXIX. 149.
Přihrnovač, e, m. P. obilí (náčiní). Nár. list. 1903. č. 136. 9.
Přihrouble si vésti. Lit. I. 586.
Přihvizdovati k čemu. Hlk. X. 47.
Přihyzditi koho. Mš.
Přichlípiti co. Zajíc sluchy přichlipuje. Zl. Pr. XXII. 326.
Přichňapiti co komu = *chytiti, chňapnouti.* Mus. slov. IV. 51.
Příchopnosť, i, f., habitus. Mam. A. 24b.
Příchoze. Ty sám pútník jsi neb p. do Jeruzalema. Chč. S. I. 109a.
Přichraptěle mluviti. Zl. Pr. XXI. 62.
Přichraptělý hlas. Jrsk. XXVIII. 1. 91., Rais.
Přichraptiti se komu. Hlas se mu náhle p-til (stal chraplavým). Zl. Pr. XXI. 519.
Přichvatiti. Když se búdy boří, lépe z nich utéci, než dáti se jim p. Rozb. 1845. 10.
Přichvílení, n. Malichné p., momentum. Mam. A. 29a.
Příchyl, u, m. = *přichýlení.* Rgl.
Příjemství, n. = *přijímání, uchovávání někoho* (zlodějů a p.). Jrsk. VIII. 3. 437.
Příjezda, y, f. Bývají tam jen p-dou (jen tam přijíždějí, nebydlí tam). 1582. Mus. 1905. 426.
Příjice, e, f., syphilis, lues venerea, Lustseuche. Vz Ott. XX. 682.—684. P. konečníková, Rectumsyphilis, Mastdarmsyphilis. P. kožní, syph. cutanea, syphilides; léčba p-ce, syphilisatio. Ktt.
Příjičný. P. nákaza (příjice), lues syphilitica; p. uzlík hlívový, tuberculum syphiliticum, syphiloma; p. vřed nehtový, paronychia syphilitica; p. zánět oka, ophthalmia syphilitica; p. zánět prstů, paleů, dactylitis syphilitica; p. zánět sliznice průdušniční, tracheitis syphilitica; p. uzel na kosti, tophus syphiliticus, dolores osteocopi. Ktt.
Přijíti *s inft.* Přišlo jim dávat do peci (musili dávati). Hoš. Pol. 128.
Přijitý = *přišlý.* Byla jsem p-tá z kostela, když svatba již byla odjetá (už odjela). Litom. 41.
Přika, y, f. Na příku někomu něco udělati = na příč, na vzdory. Val. Čes. l. XI. 322. IX. 464.
Přikáceti co: kameny, subvolvere. Gl. roudn. 22a.
Přikaliti se komu čím. Radosť se jí p-la steskem. Zl. Pr. XXI. 567.
Přikapati někam k večeři = *přijíti* (zhruběle). Val. Čes. l. XI. 94.
Přikazovací řízení. Nár. list. 1903. č. 134. 25. č. 161. 14.
Příklad. Dobrý p. aj v zlom dome je dobrý. Rizn. 169. P. zlý a nepotrestaný působí nakažlivěji než mor. Tbz. V. 1. 296. Najlepším rečníkem je príklad. Sbor. slov. VIII. 88.
Přikládací stroj na len. Ott. XX. 605.
Přiklepati, *přiklepnouti* co k čemu. Jrsk. XXVI. 345.
Přiklesovat = *zavěšovati.* U vážiska se přiklesuje jen jedna rozporka. Hoš. Pol. 149.
Přiklévánie, n., agglutinatio. Mam. V. Menčík píše: překlévání. Sr. Přikličnánie.

Přikliĕnánie, n. Počátek viery jest k Bohu p., agglutinari. B. olom. Eccles. k. 25. (Jir.). Sr. Přiklévánie.
Přiklopiti co kam. Oči k zemi přiklopoval. Wtr. Min. 40.
Přiklopný, vz Kbelíkový.
Přiklopýtati, *přiklopytnouti* **kam s kým.** Tu mušketýři naň s rychtářem p-tli. Zvon III. 390.
Příkloubní kůstka, os sesamoideum. Ktt.
Přikluditi = *připraviti*. Myška stuol p-di. Baw. Ezop. 650. (str. 70.).
Přikoliti koho = *ke kolu přivázati*. Tbz. V. 4. 349.
Příkop. Vz Příkopy.
Příkopník, a, m., acilius. Vz Potápník.
Příkopy. Na Příkopech v Praze. Čch. Kv. 65. Okolo Starého města po P-pích. Čes. l. XII. 467. Shon lidí z P-pů byl tu veliký. Jrsk. XX. 2. 336. Slavný vjezd přes Příkopy. 1732. Uč. spol. 1905. IV. 3. Tk. Pam. má: Příkopy, I. 491. Šli jsme přes Příkop. Ib. I. 28. Hostinec na P-pě. Tk. Pam. I. 223., 227.
Přikoření, n. Mark. Sr. Přikoř.
Přikořiny. Činiti někomu p. Wtr. Str. 205.
Příkraj, e, m. = *příkrají* (místo při kraji na př. lesa). Us. Mš., Msn. Od. 134.
Příkřič, e, m. = *kdo příkří, hříšník*. Chč. olom. 232ª.
Příkrovysedlý. P. skalovina. Msn. Od. 195.
Příkryl *Kar.*, kn. a spis., 1718.—1785.; *Ondř.*, spis., nar. 1862. Vz Ott. XX. 687.
Příkryt, u, m., tegimen. Fagif. 38ª.
Příkryvadlo, a, n. = *fafrnoch*, vz Kol. Her. I. 416., Uč. spol. 1903. XIII. 8.; *poklička, zátka*. Zach. Test. 149.
Přiláskati se ke komu čím: sladkými slovci. Msn. Il. 17.
Přílba. Mš. tohoto slova nezamítá.
Přílbatka. Sr. Ott. XX. 687.
Přílbokmitný Ares. Msn. Il. 401.
Přílbolihotný Hektor, χαλκοκορυστής. Msn Il. 93
Přílební (lbový) sval, musculus epicranius. Ktt.
Přiledvinový tuk. Msn. Il. 385.
Přiléhavě něco přibrati. Lit. II. 712.
Přilénati se, exuberare. Mam. F. (Mš.)
Přílep, u, m. P. zpryšťovací, vesicatorium. Ktt. Vz Přílepek v VII. 472.
Přílepek, pka, m. = *chasník řeznický*. Neveklov. List. fil. 1902. 251.
Přilepiti. P-lo se mu to (ukradl to). Vlasť. I. 234.
Přílepka, y, f. Mnozí žáci odnesli si (jim ve škole) vlepenou p-ku (nadávku) do obecného života (byli po ní i později jmenováni). Jakb. Mar. 15.
Přílezenec, vz násl. Přileženec.
Přílezlík, a. m. = *přistěhovalec*. Rais. Lep. 46. Sr. Přílezlec v VII. 1369., Přílezenec.
Přileženec v VII. 472. oprav v: *Přílezenec*.
Přílíplý. P. připomenutí. Čad. 97.
Přilísaný = *přihlazený*. Mart. S. Ind. 234.
Přílišiti. Kde p-šil hřích, tu . . . Mat. Šf. 74.
Příliv moře. Vz Plutí.
Přilnutí, n., fiscarium. Rozk. P. 2529. (o lovu).
Příloh, u, m. = nevzdělaná ovocná zahrada, do níž se ukládá také různé hospodářské nářadí. Litom. 51.
Přiložitý = *přiložený*. Ti s ručnicemi a p-tými kohoutky naň se valili. Faust. 112.
Přiložka, y, f. Dřevěná p. v oknech (poklopka). Ott. XX. 24. Sr. Poklopka. P. vedle předložka = předložka, praeposice. Klc. 70.
Příložný. P. pravítko. Ott. XXII. 444.
Přiludek, dku, m. = *zákop při oblehání pevnosti*. Ott. XVIII. 549.
Přilúditi, vz Přilouditi.
Přimáčknutý. Paní S., žena tichoučká, byla do šerých koutů svého bytu p-tá zlým nějakým tajemstvím své minulosti. Zvon IV. 54.
Primadonna, y, f. = první zpěvačka operní a dramatická, která zpívá úlohy prvního řádu. Ott. XX. 689.
Přímĕna, y, f. = *proměna*. Post. mus.
Primerie, n. = vhodná příležitosť, slušnosť, etiketta. Liptov. Sbor slov. IX. 44.
Přímět, u, m. = *zánět prstu*. Vz Ott. XIX. 139., Vidlák.
Přímětník, u, m., senecio jacobea, rostl. Vz Ott. XXII. 855.
Přímětovitý, puchýřkovitý, phlyctaenuloides. Ktt.
Přímezný, affinis. Mš.
Přímhouřeně. Jen p. něco viděti (málo). Hlk. X. 346.
Přimihnouti se komu. To se jí p-hlo, když klečela před křížem u cesty (na mysl připadlo); Zamítla myšlénku se přimihnuvší. Zvon III. 656., 498.
Přimístiti = *přistaviti*. — **co:** křeslo. Msn. Od. 317.
Přimíšení, n. = *přimíšek*. Bez p. zřenie míti v Buoh. Chč. S. I. 30ª.
Primitivism-us, u, m., z lat. Drsný p. Nár. list. 1904. 356. 13. P. citového nazírání, z lat. Zvon V. 596.
Primitivnosť. i, f. = *původnosť*, z lat. P. věci. Čes. l. XIV. 320.
Přimknouti co kam: bradu v močál. Msn. Hym. 85.
Přímlsek, sku, m. Tk. Pam. I. 70.
Přimodralý prouh pod očima. Dost. Pob. 82.
Přímoletý oštěp. Msn. Il. 384.
Přímopásový nosič u přihrad. Ott. XX. 679ᵇ., Nár. list. 1901. č. 269.
Přímoří, n. Čas. p. (moru). 1607. Schulz 54.
Přímotěn, tně, f., capania. Sr. Ott. XX. 693.
Primovka, y, f., hud. nástroj. Rgl.
Přímovlasec, sce, m. = *šurpek*, orthotrichum, rod *mechu*. Vz Ott. XVIII. 899., XX. 693.
Přímovlnitý. P. pila, gerade Wellensäge. Ktt.
Přimračelý. P. Praha. Pokr. 1885. č. 349.
Přímračný pohled. Us. Rgl.

Přimraženosť, i, f. Škd. F. 137.
Přimřić oči (přimhouřiti). Ostrava. Šb. D. 61. Sr. násl. Přimžiti.
Přimrknouti k čemu. Lida k němu zvědavě p-kla (přihledla). Wtr. Str. 28.
Primulinový. P. barvivo. Vz Ott. XX. 693.
Přímý. P. řeč: Pověděl, že mám 300 zl. u p. Antoše; Pověděl, že provedu na tě bratrem svým; A on řekl, že neumím (1512). Arch. XIX. 74., 79., 98. P. řeč v podřečí polnickém. Vz Hoš. Pol. 131
Přimykatel, e, m. Osv. 1896. 373.
Přimžiti oči = *přivřiti, přimhouřiti.* Světz. 1882. 554.
Přimžitý. P. oči (přimhouřené). Val. Čes. l. XII. 275. Sr. Přimžiti.
Přinadržeti se, inniti. Ev. olom. 44. 89.
Přinapití, n. Při větším p. Zvon III. 107. Wtr.
Přinapíjeti se. Frant. 13. 7.
Přinapitý jak: do nerozumu. Zl. Pr. XXI. 14.
Přinděl, vz násl. Přindil. Vybl. II. 194.
Přindil, u, m. = *poutce* (na hlavě). Val. Čes l. XI. 116. Sr. Brnzda.
Přínosí, n. = *dřevo pod náhradníkem.* Dšk. Km. 6.
Přinositi, vz Přinésti.
· **Přinouti.** Zuno přinula, impulit. Gl. roudn. 1b. Asi m.: přinutila, přinukla. Mš.
Přiobmeškati co. Arch. XXI. 241.
Přiohnouti co. Za tím účelem přiohnul si i vlastní povahu (drobet ohnul, změnil). Slád. Cor. 179.
Přiopilý čím: radostí. Zvon III. 708.
Přiorávač, e, m. Patentní p. do chmelnic s přední hárkou. Nár. list. 1904. 135. 22.
Připadati. Praha p-la mu, lépe: zdála, podobala se mu. Mtc. 1904. 394.
Připáditi = *přiběhnouti.* – **kam: k** místu. Msn. II. 433.
Připálenosť, vz násl. Přípalnosť.
Připáliti čemu. Pakli bude rána na přič, tehdy musiš ráně p. Rhas. E. IV. II.
Přípalnosť. Živly vši své p-sti zbaviti. Zach. Test. 27., 83. Na str. 84. připálenosť.
Přípasek, sku, m. Budel dosáhna korda z p-sku. NB. č. 106.
Přípastně. Chléb jsi tu na oltáři p. Pat. Jer. 57. 17.
Připatrat se = *připravovati se.* Spiš. Sbor. slov. 1901. 85.
Připěnáček, čka, n. = *klíště, připěnák.* Zvon II. 598.
Připěrný. P-ná či operná hlava nýtu. Vz Ott. XVIII. 518.
Připevňovač, e, m. P. na kosy. Nár. list. 1903. č. 139. 5.
Připicnouti = *přimrsknouti,* také *drobet picnouti.* Litom. 51.
Připíjeti co kam = *připínati.* Dšk. Km. 53.
Připisati co komu. Mat. 4. 2. (Mat. seit. 132a: připsati.). Mš.
Přípitek. P-tky při slezské svatbě. Vz Vybl. II. 96., Vlasť I. 93. nn.
Přípití, n. Nabídnouti někomu p. místo: zavdati někomu. Věst. XII. 95. Brt.

Připitoměle. Člověk p. naivní. Hlk. X. 341.
Připívati = *připíjeti.* Kbrl. Džl. 16.
Příplach. Jdú veliké p-chy od přívaluov a dešťuov. 1556. Uč. spol. 1903. XIII. 2.
Příplatnej. Dobytek je p. = *platí.* Hoš. Pol. 141.
Připlaziti se jak. Přijdu, kdybych se měl po čtyřech p. Zvon III. 374.
Připleskly. Chalupa k zemi p-lá. Zl. Pr. XXI. 157.
Připlesknutý. P. hnízdo vlastovčí. Hlk. XI. 53. Vz předcház. Připleskly.
Připlouhati se někam. Msn. II. 345. Vz násl.
Připlouti = *přitéci.* Všem připlývá život věčný z plnosti zaslúženie, Chč. S. II. 218a. Bohatství připlývá. Ž. kap. č. 61. 11. Připlovuje. Ž. pod. Jemu síly připlývá. Baw. Ezop. 3070. (Baw. 140.).
Připloužiti se, sich heranschleichen. P. se k čemu. Hol. I. 339. Sr. Připližiti se.
Připlynouti, *připlývati*, vz Připlouti.
Připlzať sa = *připližiti se.* Slov. Czam. Slov. 223. Sr. Připlznouti.
Připobádati koho čím: řečí. Msn. II. 67.
Připobídnouti koho k čemu. Msn. Od. 142. Sr. Připobádati.
Připodotýkati (čeho). Čch. I. Pov. 160.
Přípojka uzdy k hlavě. Čes. l. XIV. 42.
Připomínatel staré věštby. Tbz. XVI. 305.
Připomocnice, e, f. Msn. II. 96.
Přípona, y, f. = *příloha.* Slov. Sbor. čes. 237.
Připonapilý. Kšť Lid. 6.
Připoroučeti co. Msn. II. 10.
Připosedati kde. Strnad při cestě připosedal. Jrsk. XXVII. 90.
Připoslati. Běs mi mátožná vidění připosílá. Msn. Od. 303.
Připosobiti v II. 1067. oprav v: Připósobiti.
Připostoupiti čeho. Kázal p. té řeky. List J. hrad. č. 37. (Mš.).
Přípovědné složiti (do cechu) při přijímání. Arch. XX. 498.
Přípovědník, a, m. = *svědek u námluv.* Tbz. V. 6. 224.
Připozaliti něco = *zaliti příležitostně.* Zl. Pr. XXII. 194.
Připožehnati komu co. Kká. Sion. II. 208.
Připřáti komu. Krok. II. b. 313.
Příprava, y, f. Kázal sobě přinésti p-vu (ku psaní, papír, péro, čerň). Lbk. 74. Sr. Náčiní.
Přípravek. Výživný p. Nár. list. 1905. 131. 23.
Přípravně někam choditi (ustrojeně). Rokyc. Post. 286b.
Přípražek, žku, m. = *připražená věc.* Rgl.
Připrchnouti kam. Připrchne-li rosa na tě. Lbk. 49. P-chl k posteli (kvapně přišel). Wtr. Min. 30. — **čeho jak.** Potom sněhu p-chlo **na dva prsty** (přibylo). Čes. l. XIV. 325.

Připučiti co = *rozmačkati.* Teho (toho) kameň p-čil. Čes. l. XIII. l. 154.

Připustiti se v čem ke komu. V tom k němu se připouštím (naň spoléhám). Arch. XX. 127.

Přípustnost odvolání k vyššímu soudu. Vz Ott Říz. III. 47.

Příramek u košile. Vz Šlička.

Příraz, u, m. P. v hudbě, jistá ozdoba melodie (der Vorschlag). Vz Ott. XX. 701.

Přirážkový. P. hospodářství. Nár. list. 1903. č. 17. 17. P. system. Ib. 1904. 355. 1.

Přirejditi, *přirejdovati* co kam čím: loď někam (k břehu) vesly přirejditi. Msn. II. 13.

Přiřídkej = trochu řídký. P. oves. Hoš. Pol. 141.

Příroda, natura. Rozk. P. 5.

Přírodí, n., natura. D. Gesch.[2] 180., Jakb. Mar. 143.

Přírodní léčení, vz Ott. XX. 701., papír. Ib. XVIII. 183.

Přírodnický výzkum Moravy místo: výzkum přírody Moravy; P. poměry země m.: přírodní. Věst. XII. 93.

Přirozen, a, o, vz Přirozený.

Přirozený. P-nu býti někomu něčím = rodem svým někomu k něčemu býti určen; službú = k službě. Alx. VI. 85. (Pel XIX.). Umění p-ných věcí = fysika. 1806. Lit. I. 515.

Přirubrikovati co k čemu: K podpisům těm p-val (písař) toto. Rozpr. fil. 110.

Přirychliti co: květinu, treiben. Rgl.

Přísadka, y, f. V zahrádce mlaď i p. od země se pnouti počínala. Kol. IV. 93. Sr. Přísada.

Přísaha. Vz Ott. XX. 705. O p-hách starší doby. Vz ib. XIX. 548, Jir. Prove 444.—445. Pověry táhnoucí se ku přísaze. Vz Čes. l. XIII. 283.

Přísahati. Prisahám hore dolinou a brach na slaninu (o lehkovážné přísaze). Rizn. 177. Vz Přisieci (násl.).

Přisau z přisahu. Vz List. fil. X. 127., Přisieci.

Přiscelení, n. Uveličil proti mně p., magnificavit super me supplantationem. Ž. pod. 40. 10. Ž. wit.: podpieczenye; Ž. klem.: potupenye. Vz Mš.

Přiseň. Milujíc mě u přiesni (přesnosti, upřímnosti) a v dobrotě. Tristr. v. 6571. Zašlú p. navrať do srdce mého. Modl.

Přísep. Baw. T. v. 682.

Přísežný. Strašná stýžská p. voda. Škod. II.[2] 45. Sr. II. 755.

Přisieci, přisahu. Ž. klem. Přisahl, že nechce. Mill. 52[a]. — komu. Jakžto přisihl jest otcóm našim. Ev. olom. 111. — oč. Nemá víc o to p. Půh. III. 491. — zač. Tak aby za to přisiehli, že tím vinen Blažek není. Pakli za svou nemoc přiseže (že pro nemoc přijíti nemohl). Půh. ol. 429. (r. 1437.), 259. Vz Přisíci, Přísahati.

Přiskyřice, vz Pryskyřice. Mš.

Přisládle mluviti. Jrsk. XXVI. 126., Zvon. III. 22.

Přisleplý na levé oko. Zvon IV. 563.

Přislípati komu = *nadávati.* Listář 81.

Příslovce místo přívlastku ve spisovné řeči Palackého. Se svým někdy (někdejším) vychovatelem; O jeho tam pobytu (tamním); K dobytí zase (zpětnému) Jeruzalema. Vz Mtc. 1901. 372. P. v podřečí polnickém *a)* původní, *b)* utvořená z jmen *α)* prostá, *β)* utvořená příponami, *γ)* složená s předložkami; Stupňování p-cí. Vz Hoš. Pol. 108., 133.

Příslovečný. O. p-čném určení větném na Domažl. Vz Kbrl. Džl. 22.

Přísloví. Vz Ott. XX. 709. O p. zvláště českém. Naps. A. Saturník. Vz List. fil. 1898. 128. O p. zvl. českém vz Lit. list. XIX. 128., 159., 195., 226., 241., 317., 361. Šest set osm p. Rybayových. Vz Sbor. slov. V. 1. 1.—25. P. slezská. Vz Vlasť I. 217. nn. Príslovia, porekadla a úslovia. Sebr. M. Búlovský. Vz Sborník Musealnej spoločnosti slovenskej. IX. 194. P. spišská. Vz Mus. slov. VII. 91. P. slovenská. Sr. Phld. XXII. 308. P. česká. Sr. Čes. l. XIV. 303. Řada dobrých p-ví rovná se šňůře perel; P. co moudrosť národa. Zr. Kom. 36.

Přisluhovati komu. Jenž p-val stolu mému. Kar. 15

Příslušení, n. = *příslušenství.* Čechy se vším p-ním. Palk. Lobk. k. 42.

Příslušnictví, n. = *vlastnost, stav býti příslušným.* Vymohli si p. v obci pražské. Pokr. 1885. č. 128.

Příslušnosť. Vz Ott. XX. 710.—714.

Přislúžiti se ke komu = *přilísati se, připochlebiti.* Dal. C. Jir. 25. 35.

Přismáti se čemu: něčí řeči. NB. č. 108.

Přismekati, *přismeknouti se* = *přijíti, přiblížiti se.* Přismekl sa agvent (advent). Val. Čes. l. XI. 325., 44.

Přismutněle se dívati. Zvon IV. 665.

Přísný. Je mravů velmi přísných; je přísná na sebe, tedy také přísná k jiným. Zvon III. 61.

Přisol v II. 1089. oprav v: *přisol* a vz Priesol.

Přisouti co kam. Něco na svou hromadu p. Frant. 5. 35.

Přispolčiti co komu: slávu; si koho. Msn. II. 122, 238.

Přístarý = *hodně starý.* Som už p. Nár. list. 1904. 66. 10.

Přístav. Vz Ott. XX. 714. Pražské p-vy: obchodní, vorový. Vz Dolen. Pr. 621.

Přistaviť vyšetrovanie = *zastaviti.* Slov. Sbor. čes. 35., Čes. l. XI. 327.

Přístavní. Pakli by byla čeleď p. neb vandrovní. Arch. XX. 318. Vz Přístavný.

Přistěhovanec, nce, m. = *přistěhovalec.* Bílý Obr. 163.

Příští. Vz Lucie, Masopustní, Niť, Sobota, Sobotní, Škaredý, Štědrý, Tučný. Čes. XI. 78. nn.

Přístih, u, m. Pustili sme se domu na p-hy = přímým směrem přes pole a louky. Hoš. Pol. 141.

Přistiženec, nce, m. Tbz. V. 4. 349.

Přístodolí, n., sostena. Bhm. hex. 640.

Přístodolník, vz Stodolník.

Přístolný. Zeus sedě s Themidou p-nou. Mns. Hym. 67.

Přistoupiti co. Sedmé zrnko přistup (stup na ně). Kld. II. 33.
Přístracha, y, f. = *úzkost.* Nemocný u p-šě bude. Lék. B. 39a a j. Vida hynutie a p-chu. Hus I. 241.
Přistrčiti co. Kom. Did. 50.
Přístroj, e, m. P-je lodní. Škd. Od. 28.
Přistrojený k čemu. Kom. Did. 27.
Přístrojoví, n. = *přístroji.* Lodní p. Msn. Od. 229.
Přístrojový. P. zařízení. Věst. X. 115.
Přístupa, y, f., opportunitas. Mam. A. 30b. Nenie (ke skutku) p-py. Hus. Post. 42a.
Prístupník, a, m., vz předcház. Pribudník.
Přísudek. O větném přísudku na Domažl. Vz Kbrl. Džl. 18.
Přísun, u, m. = *přisunutí,* v těločv. Rgl.
Přisupěti. Vlak p-pěl (supě přijel). Zl. Pr. XXI. 350.
Přisurovělost, i, f. Mysleme si ho zbavena té p-sti. Hlk. IX. 88.
Přisurovělý = *poněkud surový.* Hlk. X. 295
Přisúti, vz Přisouti.
Přisvadlý. P. líce. Modl. 55a.
Přísvěc, e, m.=*přímět.* Žel. Brod. Čes. l. XIIII. 29.
Přisvíčať = *přisvědčovati.* Val. Čes. l. XI. 179., 323.
Přisvoliti = *přivoliti.* Kld. II. 203.
Přisypati se s čím = *přijíti.* Nedlouho potom přisypal se s penězi. Čes. l. XIII. 213.
Přišantročiti co. Msn. Od. 263. Sr. Šantročiti.
Přiščekati, provocare. Psů k němu (aby) nepřiščekali. Mill. 86a.
Přiščepiti. Do štěpovnice boží přiščepen. Pat. Jer. 73. 13.
Příščie, n. = *příchod,* introitus. K jeho p. poklekše. Pat. Jer. 138. 25.
Přiščník, a, m., conspirator, Rozk. R. 79., computator. Rozk. P. 1048.
Přišedlý = *drobet šedý.* P. skála. Zr. Let. III. 165.
Přišeplalý hlahol. Rais. Sir. 58. Sr. Přišeplovati VII. 487.
Přišeptávač, e, m. = *kdo přišeptává.* Byl u nás ten p., bez kterého se žádná svatba neukutí. Sá. Pr. m. l. 249.
Přišeptnouti, *přišeptati* **komu co.** P. někomu mimochodem sladké slovíčko. Zvon IV. 103.
Přiškrábati se kam = *těžce dojíti.* Zvon III. 374.
Přišpuliti co: ústa (k úsměvu). Tbz. III. 1. 148.
Přištědřiti komu co. Msn. Od. 262.
Příští, n. Sr. Příščie. — P., adj. = *vedlejší.* V příštím dvoře je . . .; V příští ulici prodávají starý oděv. Hlk. XI. 119, 156.
Přištikrát = *příště.* Vin. I. 183.
Přištipkářský. P. odrhovačka. Slád. Třík. 42.
Přištipkářství, n. Čch. II. Pov. 85.
Přištipnouti. Učitelka p-pla (řekla posměvačně), že . . . Zvon IV. 721.
Přištiti se, vz Prýštiti se. Mš.
Přišupinatý choroš (houba) Vz Ott. XX. 190.
Přítah, u, m. = *přitažlivost.* Hoš. Pol. 141.
Přitažlivost, i, f. P. k živlům ostatním. Zach. Test. 26. P., attrakce: elektrická, elektrickodynamická, magnetická, zemská. Vz Ott. XX. 717.
Přítedlnice, e, f. Hod. Žalm. 124.
Přítel. Bývá vždy zlé znamení, když se rozvadí (do vády pustí) dva dobří přátelé, kteříž jeden druhému až do dna duše viděli. Tbz. III. 2. 255. P-li k pomoci třeba o půlnoci. Lit. list. XIX. 227. Od přítele i rány milé. Rais. Koř. 116. Každému priateľ — každého blázon. Sbor. slov. VIII. 86. — P. = *příbuzný,* ne: amicus. Na Zvolensku na Slov. Sbor. slov. VII. 110. Sr. Priatel.
Přitěpiti koho kam = *letě přinésti.* Hrabě (akkus. sg.) k svým strejcům zase přitěpil (drak). Faust. 77. Vz Těpiti.
Přítka, y, f., tex. Rozk. P. 1870., R. 94.
Přitlapati = *přijíti.* Zvon III. 14. Jrsk.
Přitlouci komu co. Že jí něco p-kl (ji sbil). 1512. Arch. XIX. 115.
Přítomnosť jest kolébka budoucnosti. Rais. Vlast. 155.
Přitouhlý = *přituhlý:* P. maso. Deštná. Mš.
Přitrhnouti koho komu. P-hl nás (Bůh) synu svému. Brt. P. n. 1062.
Přitrpklý úsměv. Nár. list. 1902. č. 73. odp.
Přítrž, e, m. = *okap.* Slez. Vlasť. I. 199.
Přítuha. Dveřní p-hy. Vz Dolen. Pr. 179.
Příučka, y, f. Theologická p. Čes. l. XIV. 359.
Příuška, y, f. Epidemie p-šek. Us. Vz násl.
Příušnice, e, f. Choroby p-ce. Vz Ott. XX. 719. Hromadný, sdělivý zánět p-ce, parotitis epidemica, Bauernwetzel, Mups, Ziegenpeter. Ktt.
Příval. Sr. Příeval.
Privatier = *soukromník, kapitalista, rentier.* Vz Ott. XX. 719.
Přivěčiti čemu: póhonu. Půh. brn. III 50. Vz Přivětčiti.
Přivěděti co čím, percipere. Ušima příověz prosbu mú. Ž. pod. 142. 1. Ž. wit. vzvěz.
Přivelebiti se proč = *přijíti.* Spoléhal, že se proň bez meškání p-bí. Faust. 17.
Přívěsek, sku, m. = suffix. Klc. 64., 75
Přívěsný. P. zásobnice u opakovačky. Vz Ott. XVIII. 782.
Přívěten. Královo příštie (příchod) p-tno jest. Kruml. 20b. (List. fil. XIII. 398.) Býti na někoho nepřívětný. Slád. Třík. 76.
Přívětivosť, i f. Z lacnej privetivosti tučnejú všetci hosti. Sbor. slov. VIII. 86
Přívětivý. P. mysl o mnoho lepší. Škod II.* 172.
Přivichřený čím. Déšť bouří p-ný (přihnaný). Slád. Jan 112.
Přivinouti koho kam. Ten mě p-nul do domu svého. Kar. 56.
Přívlač, vz Příkrajník. P. = velký sak na ryby, kterým se ryby ze sádek vybírají. Čes. l. XIV. 94.

Přivláčiti se = *přivléci se.* P-čil se ešče jeden bravineček. Laš. Brt. D. I. 361.
Přívlak, u, m. Těžký p. (vůz) s nákladem. Zvon III. 374. Jrsk.
Přívlastek. O větném p-tku na Domažl. Vz Kbrl. Džl. 19.
Přívod, u, m. = rourové zařízení, jímž se přivádí buď voda n. vzduch n. plyny n. páry k místu, kde jich má býti upotřebeno. Vz Ott. XX. 720.
Přivolavač, e, m. P. deštů. Hol. Mat. I. 420.
Přívora, y, f. P. tkalcovského stavu. Ott. XXIV. 50.
Přívozdní pivo. Arch. XX. 293.
Přivrácení, n., pronace = pohyb ruky a předloktí n. i celé paže, kterýmž svislá ruka otáčí se do vnitř (dlaní obrací se k tělu, pak nazad a i ven, dotýkajíc se palcem n. i hřbetní plochou ruky stehna). Ott. XX. 767.
Přívrať, hora u Police. Tk. Pam. I. 64.
Přivřený. Nespí každý, kdo má p-né oči. Smíš.
Přívrší, n. = *vršek.* V Praze je čtvero p., na prvním jsou Slovany, klášter, na druhém klášter sv. Kateřiny, na třetím Karlov, na čtvrtém Vyšehrad. 1589. Čes. l. XII. 467.
Přivrzgnúť co komu: prst = *přiskřípnouti.* Val. Čes. l. XII. 274.
Přívržlivý (!). P. jméno = přídavné. 1775. Sr. Bílý. Obr. 75.
Přivštípiti komu co. Kom. Did. 47.
Přivyknouti čemu jak. P-kl tomu jako ryba vodě. Tbz. V. 1. 273. Jak p-kneš, i viset budeš. Slez. Vyhl. II. 65
Přivinalezování, n., adinventio. Vlili sú p-ních svých. Ž. kap. 105. 39.
Přivypůjčiti si co: 100 korun. Čes. l. XIII. 111.
Přivyskovati někomu = *s ním souhlasiti.* Mart. S. Ind. 237.
Přivýšiti. Poniżd tento póhon přivýšen jest nad první, pan Vok nemá odpovídati. Půh. ol. III. 626.
Přizanedbalý = *drobet zanedbalý.* P. toaleta. Kornk. 149.
Přizapomenouti. P-mněl na svou pomstu. Slavč. Příh. 74.
Příze surová a upravená, stkaná (Zwirn), hladká, nopková (zdobená uzlíky, smyčkami), mouliné (dvoubarevná stkaná), džutová; water (p. se stroje křídlového), throstleswater (příze se stroje prstencového), mule (p. se selfaktoru), osnovná (warp, Kettengarn), útková (weft, Schussgarn), stávkářská, prymkářská, poloosnovná (media, Halbkammgarn), mélange, žíhaná. Vz Ott. XX. 722. nn.
Přízeň. Žádná p. nemá dobových kořenů (není stálá). Jrsk. XVII. 112.
Příznačný. Věc pro to století p-čná. Lit. I. 102.
Příznak nemoci, Krankheitszeichen, symptoma. Ktt.
Příznakový. Zánět krku p-vý, angina symptomatica; p. léky, palliativa. Ktt.
Přiznati se s inft. Přiznal se dlužen jemu býti. 1512. Arch. XIX. 187.
Přiznavatel, allocutor. Háj., Uč. spol. 1905. III. 31.
Přízračně bledá tvář. Hrlš. Hus. 271.
Přízračnosť, i, f. P. umění. Nár. list. 1902.
Přízvučkář, e, m. = *přízvučník.* Vin. I. 235. Vz Přízvučník v VII. 493.
Přízvučný. P. prosodie. Vz Prosodie.
Přízvuk. Vždyť i Řekové měli svůj p., značnější než jest náš, a přece p-kem slabik svých neměřili! Ať si jím Germáni měří; u nich to snadné, an p. na dlouhou slabiku padá. Šf. v Pal. Záp. II. 14. Sr. Ott. XX. 725. nn.. Mus. 1872. 402. nn., List. fil. XXX. 508., 224. P. u adjektiv jmenných. Vz Rozp. fil. 117 nn. — P. = *citový prvek počitku.* Hyna. Vz Čad. 114.
Přízvukář, e, m. = *přívrženec přízvuku.* Vlč. Lit. II 1. 48.
Přízvukochválec, lce, m. Krok. II. 6. 315. (r. 1827.), Jakb. Mar. 137.
Přízvukovaný. P. slabika. Ott. XX. 725b.
Přížaha, y, f., eingebranntes Zeichen. Býka plemenného p-hou poznamenati. Pokr. 1885. č. 342.
Přiženatý. To už byl v Radešově p-tý = *přiženěný.* Zvon II. 59. (Jrsk.).
Priženčiar, a, m., vz předcház. Pribudnik.
Přižesiti, stupefacere. Mam. V.
Přiživník, a, m. *P ci* = ryby krabové, žlabatky atd. Vz Ott. XX. 726.
Přiživníkový. Fíkovina p-vá (cizopásníková), sycosis parasitaria. Ktt.
Prkeňák, u, m. = vůz na hnůj. Tbz. V. 9. 306. V II. Příspěvku polož za: Prkejško.
Prkenice, e, f. = *peněženka.* V zloděj. mluvě.
Prkénkový sloh. Nár. list. 1903. č. 270. 17
P. závěsa. Us. Rgl.
Prkenně španělský. Zvon IV. 7.
Prkno: krajina podložní, topinka, truhlářské. Vz KP. IX. 265.
Prkrabí = pulkrabí. Baw. T. v. 569.
Prkýnkář, e, m. = *bednář.* Rais. Lop. 121.
Prkýnko, a, n., vz Prkénko.
Prlenec, nce, m., z fr. parleur, ioculator, *domácí pěvec.* XIV. stol. Pel. 247.
Prnice, e, f. = prula, bylina. Rozk. P. 714.
Pro. Vlasť ztracená pro Slovany, správně: Slovanům. Mtc. 1904. 395.
Proběhlý kudy. Mrak po nebi p-hlý. Hall. 183.
Probělávati se kde. Klášter za hradbou se p-val. Zl. Pr. XXI. 200.
Probělený čím. Zahrada p-ná sněhovým (bílým) květem. Tbz. III. 2. 19.
Probitý. Ty p. dítě (zlořečené, nešťastné)! Hruš. 158.
Problednouti komu. Líčka jí probledala. Tbz. XVI. 306.
Probleptaný = *proleptaný.* Vz Bleptati, Leptati a násl. Probleptati.
Probleptati, *probleptnouti* **co:** ausschwatzen. — P. = proleptati (vz předcház. Pro-

bleptaný), zerbohren, zerfressen. Košťál od červů probleptaný. Jir. V. Mýto.
Probošt. Má se dobře jako p. Us. Rgl.
Probřesknouti. Život tato v život skutečný probřeskla. Zr. Strast. 246.
Probrodiť se kam kudy: na tržiště krví francouzskou. Slád. Jan 21.
Probújať co = *prohýřiti.* Val. Čes. l. XIII. 77.
Proburáceti co čím: hory jízdou. Kká. Sion. II. 184. Vz Buráceti.
Probuzenský. Naše doba p-ská (ve které jsme se probudili, vzkřísili k novému životu). Mus. 1903. 1.
Proceltit = *prodati.* V zloděj. mluvě.
Procesije = *processí.* Pulk. Lobk. k. 33.
Processí, n. Choďá mu črevá (střeva, žaludek) s processijú (má hlad, škrká mu v nich). Rizn. 178.
Processovati se s kým. Zr. Nov. 301.
Procestí, n. = *processí.* Dšk. Km. 6.
Procítěně. Krajinný prospekt p. namalovaný. Zvon V. 558.
Procítění, n. Teplé p. umělcovo. Nár. list. 1903. č. 222. 13.
Procítěný, expergestus, Rozk. R. 83., expergefactus. Rozk. P. 1297.
Pro co rozdráždil Hospodina. Ž. kap. č. 9. 13.
Procótnót = *procitnouti.* Místy na Mor. Šb. D. 44.
Pročervenalý. P. střecha, obličej, tvář. Tbz. V. 6. 369., V. 4. 83., XVI. 321. Pleť žaravě p-lá. Rais. Sir. 158.
Pročervenati, *pročervenávati* **čím.** Půda krví pročervenávala. Tbz. XVI. 167. — **komu.** Oči jí pročervenávaly. Ib. XVI. 306.
Pročichlý čím. Bílý Obr. 169.
Pročištěný výraz. Nár. list. 1903. č. 298. 13.
Pročsi. Jsme stvořeni pročsi (pro něco) dalšího. Kom. Did. 30.
Prodajen, jna, o, vz Prodajný. 1473. Mš.
Prodanec, nce, m. Něčí p. a otrok. XVI. stol. Uč. spol. 1905. II. 31.
Prodara, v bot. Vz aralia v Ott
Prodavačský stánek. Kká. Sion II. 5.
Prodavce, e, m. = *prodavač.*
Prodavčí. Ani p-čí byli v toho zboží držení. Půh. ol. III. 630. (r. 1447). Sr. Prodavce.
Prodejní sdružení továrníků. Nár. list. 1903 č. 16. 13. Ústřední p. kancellář. Ib. 1905. 131. 23.
Prodejový. P. saisona. Nár. list. 1903. č. 257. 21.
Prodělač, e. m. Rais. Lep. 513.
Prodělati. To jsem já p-lal s sebou místo: toho jsem byl též účasten, při tom jsem byl také. Věst. XII. 96. Brt. P. s někým zápasy m. podstoupiti a p. Mus. 1905. 457.
Proděravělý plášť. List. fil. 1903. 58.
Proděravění, n. Zánět pobřišnice p-ním, peritonitis perforativa. Ktt.
Proděravivý vřed, ulcus perforans. Ktt.
Prodětý čím. Kůže rákosinou p-tá. Msn. Od. 88. VzÁroditý.
Prodchlý čím: vůní pažitů. Svět. knih. 420. 69.
Prodívčená, nupta. Vít. Voc. I. 250.
Prodlení dlužníkovo, mora. Vz Ott. XX. 731.
Prodlouhlý *lépe:* prodloužený. Mš. Sr. Obdlouhlý.
Prodluhovati. Fagif. 40a. Vz Prodloužiti.
Prodolovati = dolováním pozbyti. — **co:** peníze. Hol. I. 266.
Prodouchati = *prodouvati, profukovati.* — **co.** Vítr všecko prodouchá. Brt. Čít. 189.
Prodřenina, y, f. = *prodřené místo.* Us.
Prodrtiti komu co: přílbici (mečem). Msn. II. 220.
Próducha, y, f., catharacta. Rozk. R. 62.
Produkční vzrůst. Nár. list. 1903. č. 284. 21. P. cvičení. Us.
Produkt zemědělský. Nár. list. 1903. č. 177. 3.
Produktivnosť, i, f. = schopnosť vytvořiti v dané době určité množství hodnot národohospodářských. Vz Ott. XX. 732.
Produševnělý, beseelt. P. obličej. Čch.
Profanovati co = *znesvětiti,* profanieren. Zr. Leg. 63.
Profantiti = *promrhati.* — **co:** své jmění. Nár. list. 1902. č. 260. 9.
Professionalně něco dělati. Nár. list. 1904. 349. 13.
Professor řádný, mimořádný, veřejný. skutečný, titulární, supplující, honorovaný, Vz Ott. XX. 733.
Profit. V II. Přísp. 259. Profil oprav v: Profit.
Profús, a, m. To je starý p. (zkušený člověk). Mus. slov. VI. 110. Sr. Profos II. 1136.
Proglvať co = *proklovati.* Val. Čes. l. XII. 273.
Programní hloubka. Osv. 1896. 370.
Programmově něco činiti. Osv. 1896. 461.
Programmovosť, i, f. Hospodářská p. Nár. list. 1903. č. 128. 17.
Proháňka dětí (po hřišti). Hlk. X. 275.
Prohlédnout. P. neznamená ještě koupit. Máj. III. 39.
Prohledný. Oko p-né (které vše prohledne, hned pozná). Tbz. V. 1. 302.
Prohlíd, u, m. = *prohlídka.* Chodí mnoho kupců na prohlíd. Rais. Lep. 45.
Prohlížeč, e, m. P. mrtvol. Slád. Třík. 26.
Prohlubnotoký. P. řeka. Msn. II. 379.
Prohlubnovodý proud. Msn. II. 128.
Prohlubovírný okean. Msn. Od. 157.
Prohnědlý. P. olšoví, rákosí, papír, tvář. Tbz. V. 9. 26. a 232., III. 2. 215., II.[a] 413. P. prsť. Ib. XVI. 208.
Prohoditi co komu. Aby mu lazebník na jeho groš p-dil kněžskou pleš. Světz. 1895. 27.
Prohouliti, *prohoulivati se* = *vyjasniti se.* Zvon IV. 656.
Prohralý. P. peníze = *prohrané.* 1527. Mus. 1905. 435.
Prohřešilý = *proklatý.* Pel. XVIII.
Prohříšník, a, m., praevaricator. Rozk. P. 1030., Slov. třeb. 13.

Prohulhati = *propiti.* — **co.** P. poslední peníz. Tbz. V. 4. 305.

Prohyněště, mangus. Mam. A. 28b.

Procházka. Mám se dobře, v zimě chodím ke zdravě na p-ku (nemám co dělati). Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 178. — **P.** *Jan Jos.*, spis., 1711.—1788.; *Frant*, č. malíř, 1740. až 1815.; *Fr. Faustin* (vz Lit. I. 930., Bílý. Obr. 83.); *Vojt*, theol. spis., 1781.—1854.; *Tom.*, 1803.—1858.; *Mat.*; *Jos.*, spis., 1811. až 1856.; *Jak.*, spis., 1818.—1893.; *Jos.*, spis., 1822.—1876.; *Ludevít*, hud. sklad., 1837. až 1888.; *Kar.*, spis., 1839.—1878.; *Prok.*, spis., nar. 1840.; *Jan*, spis., 1846.—1889.; *Ant.*, sochař, 1849.—24./9. — 1903. (Sr. Zvon IV. 27.); *Fr.*, nar. 1851.; *Frant.*, spis., nar. 1854.; *Bedř.*, math. a spis., nar. 1855.; *Fr.*, spis., nar. 1858.; *Fr.*, spis., nar. 1861. (Flš. Písm. 717.); *Vlad.*, spis., nar. 1862.; *Fr.*, č. lék. a spis., nar. 1864.; *Rud.* sv. pán, spis., nar. 1864.; *Arnošt*, spis. (Flš. Písm. 712.); *Jos.*, hud. sklad., nar. 1874. Vz Ott. XX. 737. až 744.

Procházková (Kramářová) *Miroslava*, spis., nar. 1844. Vz Ott. XX. 744., Zl. Pr. XXI. 479. — *P. J.*, spisov.

Procházkový dvůr ve věznicích. Nár. list. 1903. č. 173. odp

Prochechtati večery při zábavách. Zl. Pr. XXII. 2.

Próchodiště. Aby p. shlédal. Chč. S. II. 149b.

Prochozelý jak. Boty už hodně p-lé. Wtr. Str. 136.

Procht, u, m. = *líčené slovo.* Čern. Zuz. 272. (VII. 499.).

Prochvělý, durchwebt. — **čím**: čaromocí čisté lásky. Nár. list. 1884. č. 345. P. vůní. Kvap. Lib. 22.

Prochytralý. P. lesť. Hlk. XI. 370.

Próitý. Už je to na próitů (už to projde, ujde, už je lépe). Val. Čes. l. XII. 421.

Projasnělý lán obilí. Jrsk. XIII. 3. 202.

Projasněný čím. Duše rájem p-ná. Zr. Krist. 23.

Projatý = *hubatý.* Je p-tá. Čes. l. XII. 152. — **v čem.** Mládenec v uměních čistě p-tý (vycvičený). Kom. Did. 273.

Projdení, n. = *tajnice*, penetrale. Vz Mš. Slov.

Projednávka, y, f. P. pozůstalosti. Rais. Lep. 299.

Projekční přístroje. Vz Ott. XX. 745.

Projekt, u, m. Stavební p. Nár. list. 1903. č. 284. 3.

Projektant, a, m., z lat., *navrhovatel*; *podnikatel.* 1770. Čes. l. XII. 388.

Projeti co: živnosť *(utratiti, promarniti).* Kšt. Lid. 13.

Projimadlo, a, n. P-dla = *počišťující léky*, laxantia, purgantia (remedia). Vz Ott. XX. 747., 997. P., laxantia, purgantia, cathartica (mírná, mitiora, prostá, eccoprotica, prudká, drastica, silná, drastica).; přílišný účinek p-del, přílišný průjem, hypercatharsis. Ktt.

Projíti se na koho čím. Ty se tu na mne procházíš slovy nařklivými, hleď sebe! Světz. 1883. 244.

Projsa Pavel (Sekanina Fr.), spis., nar. 1860. Vz Ott. XX. 747.

Projtny, pole u Sedlatic. Čas. mor. mus. III. 140.

Projžka = *projížďka.* Dšk. Km. 30.

Proklad, u, m. P. v tiskárně = *tenký plíšek* z písmoviny dávaný mezi jednotlivé řádky, aby sazba nebyla hustá, kompressní. Vz Ott. XX. 407.

Prokládaný čím. Ozdoby p-né stříbrem. Hš. Pís. 9.

Proklečeti kde jak dlouho. P-čel (klečel) tam hodnou chvíli. Tbz. V. 6. 120.

Proklepávač, e, m. P. koberců. Us. Rgl.

Prokletkyně, ě, f. Tbz. XVI. 401.

Prokmitaný čím. Závoj stínem p-ný. Zr. Let. II. 111. Síň světlem slabě p-ná. Kká. Sion II. 98.

Prokolice, e, f., brassica, rostl. Vz Ott. XX. 748. P., asperagoides (odrůda kvěťáku): brokolice, prokotice, chřestová kapusta. Čes. l. XIV. 374.

Prokonie, n. Vladislav p. dobré. Pulk. klem. k. 67. Procházka míní, že jest to písařská chyba m. pro pokojné dobré. Mš.

Prokop. Na den sv. P-pa sedm lidí se utopí, sedm oběsí, možná, že i více, vždyť svět je veliký. Ott. Kal. 1904. Pranostiky slezské vz ve Vlasť. I. 213.

Prokopec, pce, m., hora v Gemersku na Slov. Sbor. slov. 1901. 166.

Prokotice, e, f., vz předcház.: *prokolice.*

Prokouklý. P-lá očka. Hlk. X. 281. Kde jsou lidé p-klí. Hlk. X. 211.

Prokoupati co. P-pal váček (ukradli mu jej, když se koupal). Jrsk. VI. 135.

Prokouřiti komu co: kožich (propáliti). Slád. Jan 25.

Prokresliti co. Zvon V. 547.

Prokřičený. P. krčma = *rozkřičená.* Jrsk. VIII. 3. 365.

Prokřičeti = *rozkřičeti, dáti do řečí.* P. někoho. Jrsk. V. 118.

Prokurator. Vz Ott. XX. 756.—760.

Prokuřovaný čím: kadidlem. Zr. Fant. pov. 83.

Prokvět, u, m. Měl posud černé vlasy bez p-tu. Zvon III. 563.

Prokvětiti komu co. Tím mu lysinu p-tí (rukú kštici mu rvouc, působíc, že mu kvetla, se leskla). Baw. Ez. 2456. (str. 122.)

Prokysalosť, i, f. = *shnilosť.* Zapudil je od sebe svú mrzkú p-stí. Chč. S. I. 111b.

Prokysalý. P-lá, nechutná modlitba. Rokyc. Post. 400b. I my p-lí (shnilí) povláčeti se budem. Chč. S. I. 46b.

Prokysati = *shníti.* Mnozí u prodlení časuov p-ší. Chč. S. II. 187a.

Prolabiti, *prolabovati* = *propiti.* — **co.** Val. Čes. l. XII. 83.

Proláčený = *konkavní.* Čes. l. XIII. 74.

Proláklina, y, f. = *vydutí mořské hladiny* či rozdíl výšky hladiny mořské uprostřed širého moře a při pobřeží. Ott. XX. 760. — P-ny na kose = zuby. Žel. Brod. Čes. l. XII. 29.

Prolamování, n. = druh ženské práce, jehož podkladem jest tkanina. Vz Ott. XX. 760.

Prolamovaný. P. zpěv. Nejed. 47.
Prolistovati, durchblättern. — **co**: knihu Uč. spol. 1902. č. IX. 6., Mus. 1901. 435. Utvořeno dle německého slova.
Proměn, u, m. = *změna, proměna*, zastr. Pel XVIII. Bez promiena. Baw. Ez. 1017 (str. 81.).
Proměnlivý srdcem. Msn. Od. 118.
Proměsmo, promiscue. V listinách pražských p. se čte: ižádný a nižádný. Jir. Rozpr. 13.
Promihnouti kudy jak. Koně promihli tudy letem. Msn. II. 202.
Promínati = *promíjeti*. — **co komu kde**: na vojně. Brt. D. I. 340.
Prominence, e, f. = protuberance. Ott. XX. 804b.
Promítání, n. = projekce pravoúhlé, středové (centrální), klínogonální. Vz Ott. XX. 764.
Promknouti, vz Promykati.
Promlčení, n. P. práva soukromého. Vz Ott. XX. 766
Promodrati čím. Promodrával vzteky. Tbz. V. 4 25.
Promoklosť, i, f. P. způsobila skleslosť mysli. Stan. II. 100.
Promotor, a, m. = professor, který při promoci odevzdává kandidatu doktorský diplom. Ott. XX. 766b.
Promrazený čím: nicotou svou. Sá. IV. 80.
Promrknouti = *prohlédnouti*. P-neme a světlo nás zarazí. Hlk. VII. 159.
Promrzeti komu. Trunkopolec p-zí Bohu i všem svatým. Frant. 37. 11.
Promrzlý jak: na smrť. Slád. Rich. 63.
Promyka, dravec. Sr. Ott. XX. 767.
Promykati, *promyknouti*. — **se kudy**: skrze keř. Mark. — **čím kudy.** Tělem přes vodu promknouti. Mark.
Promývačka na plyny (přístroj). Vz Věst. XI. 20.
Promžený vzduch. Jrsk. XXIX. 412. Vz Mžíti.
Próna = pró 'na. Mš.
Pronaříkati = *bědovati*. Jrsk. VIII. 3. 257. — **jak koho** = *proklínati*. Do devátého kolena. Bydž. Kšť. Lid. 6., Jrsk. Pov. 118., Brt. Čít. 274.
Pronásledovatel, e, m. Hol. Met. II. 476.
Pronásledovník, a, m. Hol. Met. II. 476.
Pronikly kudy. Srdce světem p-klé (plné). Zr. Leg. 128. — **čím.** Básně p-klé největším humanismem. Pokr. 1885. č. 195. — *správně*: proniknutý. Mš.
Pronunciamento, špan. = veřejné povstalecké prohlášení proti vládě. Ott. XX. 768.
Pronuntiace, *pronunciace* = *vyslovení, výslovnosť* (lat.). Ott. XX. 768.
Pronuntiator, a, m. = ve středověku student, jenž za mistra diktoval. Jrsk. VI. 1. 151.
Pronznúti = *probůsti*. A jejie prsy pronznuchu. Kat. 3017. (List. fil. XI. 268., 60.).
Pronžť = pro něho ž ť. Píseň. Mš.

Propadek, dku, m. P. při podsívání. Vz Ott. XXIII. 228.
Propadlo, a, n. = *propadliště*. V okamžení otevřelo se p. Hrlš. Hus. 115.
Propagační zápas. Nár. list. 1903. č. 17. 13.
Propagator, a, m., z lat. = *rozšiřovatel*. P. politických zásad atd. Nár. list. 1903. č. 151. odp.
Propáchati co: křivdu = *způsobiti*. Msn. Od. 316
Propan, u, m. = *uhlovodík se surového petroleje*. Vz Ott. XX. 769.
Propánečku! zvolání. Dšk. Km. 51.
Propánojce! zvolání. Dšk. Km. 51.
Propařovací přístroj. Ott. XX. 333. Vz násl.
Propařovač, e, m. = přistroj k upevnění natištěných barev. Ott. XX. 333.
Propáska, vz Pištěk.
Propastitě. Místo p. příkré. Msn. Hym. 89.
Propastně. Zr. Jahr. 87.
Propeller, angl. = součásť strojní způsobující bezprostředně propulsi; hlavně bezprostředně hnací čásť ústrojí parolodí. Vz Ott. XX. 770.
Propěstounovati co: nejkrásnější doby života. Č. (Lit. II. 481.).
Propinační právo (*výčepní*). Vz Ott. XX. 772.
Propionový. P. kyselina. Vz Ott. XX. 774.
Propláchnutí, n. P. střeva, enterochysis Ktt.
Proplavovací zařízení. Nár. list. 1903. č. 159. 6.
Propletlý čím. Vlasy p-tlé květy. Zr. Poes. 188.
Proplížiti se kudy: lesem. Jrsk. III. 75.
Propluvnúti odkud. Krev z jeho boku propluvla. Vít 87b.
Propodsívaný. P. řeč. Slád. Cor. 102.
Proponování, n., z lat. P. lekcí. Listář 23., 25.
Propouštění, n. P. školních správců. Listář 34.
Propremovati co. 1724. Hrubý 242.
Proprotiviti. Kat. 2162. Asi chybně m.: poprotiviti. Sr. List. fil. 1882. 315., XV. 106.
Propršeti. Dobrá dušková (došková) střecha nemohla p. Čes. l. XII. 193.
Propsati koho achtem, proscribere, nedoporučuje V. Zelený. Vz Pokr. 1885. č. 354.
Propůjčovací listina. Ott. XX. 775.
Propuk, u, m. = *propuknutí*. Horečka při p-ku osutin, horečka propuková, Eruptionsfieber; P. neštovic, oparu, lišeje, Herpes-, osutin, potu, Schweissausbruch. Ktt.
Propukati, *propuknouti*. Odstředivé snahy propukají, *lépe*: ukazují, objevují se, vyrážejí. Mtc. 1903. 270.
Propylalkohol, u, m. Vz Ott. XX. 775.
Propylamin, u, m. Vz Vstnk. XII. 47.
Propylit, u, m. = křemitý andesit, nerost. Vz Ott. XX. 776.
Propylkoniin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. X. 577.
Propylnatý propionan. Vot. 59.

Propylpiperidin, u, m., v lučbě. Vstnk. X. 578.
Propylpseudonitrol, u, m., v lučbě. Vstnk. XII. 47.
Propylsulfochlorid, u, m., v lučbě. Vstnk. XII. 47.
Proraditel, e, m. XV. stol. Vstnk. X. 602.
Prorazovati. Pulk. Lobk. k. 31. Vz Proraditi.
Proraženo = *protrženo, prozrazeno.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.
Prordívati se. Sem tam se p-la koruna buku. Zvon II. 163. (objevovala se).
Prořéci, vz Prořeknouti.
Prořeknutí, n. Přihodilo se p., kterým oba se urazili. 1723. Mtc. 1903. 17.
Prořízený = *pozorný.* Rais. Koř. 52.
Proročský = *prorocký.*
Proročství = *proroctví.* Pror. ol. 9b. 1.
Prorok. P. doma sotva kdy's bývá oceněn. Kká. Sion II. 79.
Prorostlík, u, m., rostl. Vz Ott. XX. 776.
Prorub, u, m. P. na řece (díra v ledě). Brt. Čít. 48.
Proruširi. Jiř. brn. 503. Dle Prk. (Krok 1891. 392.) = provésti, dokázati.
Prosáknutí, n. P. rohovky, infiltratum corneae. Ktt.
Prosáknutý čím. Půda krví p-tá (prosáklá). Dost. Pov. 244.
Prosakování, n. P. tekutin. Vz Ott. XX. 777.
Prosba. Vřelá p. až k nebesiam dosahuje. Rizn. 166.
Prosebce, e, m. = *prosebník.* Msn. Od. 264.
Proseben, deprecabilis. Vz Prosebný. P-ben buď nad sluhami tvými. Ž. pod. 89. 13. — Ž. gloss. a witt. ib.
Prosebnický šat. Slád. Cor. 68.
Prosebný, vz Proseben.
Prosecí, Odtud šli jsme p. Lob. 76. a j.
Prosector, a, m., z lat. = lékař nebo professor chorobozpytné tělovědy v nemocnici, konající pitvy mrtvol zemřelých v nemocnici. Ott. XX.
Prosečná, vrch u Ružomberka. Sbor. čes. 280.
Prosedĕný. P. pohovka. Hlk. VII. 259.
Prosedlačiti = *statku pozbyti.* **čím**: nehospodářstvím. Us. Nár. list. 1885. č. 112.
Prosejn = louky, pole a les u Radošova. Čas. mor. mus. III. 140.
Prosejpati co: zob. Mart. S. Ind. 233.
Prosejpavky, pl., f. = *prosypací hodiny.* Tbz. V. 5. 210. a j.
Proselit, u, m. = *drahý kámen.* Baw. J. v. 1114.
Proselytářství, n. Tajné p. Uč. spol. 1905. V. 3.
Prosič, e, m. Mam. F. 88a. 1.
Prosinec. Vz Ott. XX. 779. Jak p. hvízdá, tak červen tančí. Čeč. 168. Studený p. se sněhem dá žito na každé výšině. Ott. Kal. 1904. Mrazy v p-ci, které brzy ochabnou, zvěstují mírnou zimu.

Prositelský. P. pósa (jakou dělá prositel). Máj. III. 7.
Prositi jak. Z toho srdce prosím tě (snažně). Slád. Šl. 88. Kto, kterak, co, skrze koho, od koho má p. Hus. Post. 189. (Hrubý 25.) Sr. Mš. Slov.
Proskočiti koho. Ty pilulky ho p-ly (dostal běhavku). Frant. 25. 46.
Proskomírati a proskučeti **co**: vítězství. Slád. Cor. 183.
Proskurník, u, m., rostl. Sr. Ott. XX. 780.
Proslátek, tku, m., melonita. Rozk. P. 99.
Proslova, y, f. = *proslov.* Mark.
Proslýchati co. Proslejchajíce to, co se jinde děje. 1622. Listář 160.
Prosmilniti co kde. V Gallsku p-nil zlato. Kubl. 45.
Prosmie, rogationes. Rozk. 2271. Subst. či adj. (p. dni)? Mš.
Proso, panicum, rod *trav.* Vz Ott. XVIII. 148., XX. 780. O cizí p. (věc) se starati. Fel. 46. — P. = *prosba, prošení.* Tedy přece p.! Jrsk. XIII. 3. 184.
Prosodie. O poměru p-dií českých k rozměrům antickým časoměrným. Vz Mus. fil. 1902. 66. (pokrač.). O poměru čes. p. přízvučné a časoměrné k rozměrům antickým. Vz Mus. fil. VII. 323. Dobrovského p. česká v Pelclově čes. grammatice z r. 1795. a Lit. I. 171. nn. P. česká. Vz List. fil. XXX. 508.
Prospěchářský důvod. Lit. II. 372.
Prospěšiti komu. Neprospěšilo nám, inprosperum est nobis. Mam. A. 25b.
Prospěšný čeho. Učiň mě té cesty p-ným. Umuč. roudn. 695. (List. fil. XII. 123.)
Prosták, a, m. P-ka držia za múdreho dotial, kým hubu neotvorí. Rizn. 169.
Prostáti se = *propadnouti.* Proto mi se jest opásání mé p-lo. Půh. brn. III. 288.
Prostěra, y, f. = *prostěradlo.* Msn. Od. 108.
Prostituce, e, f., z lat. = *nevěstkářství.* Vz Ott. XX. 757. nn.
Prosto. Poprostu je přehlasovali. Nár. list. 1885. č. 120.
Prostobytný prostor. Vz Čad. 127.
Prostočinný, absolut wirkend. P. vůle. Purkyně v Kroku I. c. 25.
Prostoduše mluviti. Zr. Nov². 209.
Prostohloupý člověk. Zvon III. 373.
Prostoles, vz Prostoleb v VII. 1371.
Prostomudrák, a, m. Nesvědomitý p. Hrlš. Hus. 76.
Prostonejmenší = *co nejmenší, absolutně nejmenší.* Hyna. Vz Čad. 115.
Prostonevinný. Msn. Od. 246.
Prostopášiti. Nechal je p. Nár. list. 1885. č. 77.
Prostopočestný. P. mysl. Msn. Od. 310.
Prostopovati co. Že je p-valo oko, jen pravdu hledající. Nár. list. 1903. č. 134. 13.
Prostor. Vz Ott. XX. 790.
Prostorečný obsah = *prosaický.* Koll. v Pal. Záp. II. 48.

Prostorově. Nestačí p. více svému účelu. Nár. list. 1904. 107. 17.
Prostorový metr = *krychlový*. Ott. XX. 790.
Prostorostavný. P. pohyblivosť našich údů. Čad. 128.
Prostorozor Purkyňův. Krec. 8. — Sr. Čad. 128.
Prostorozumně si počínati. Sb. sl. 1902 20.
Prostovlas, a, o, vz Prostovlasý.
Prostovlasý. Stál tam p. (bez pokryvky hlavy). Schulz. Kom. 127.
Prostozvučný zpěv. Lit. II. 307.
Prostran, a, o. Otval kámen po p-nu ot božieho hrobu v straun. Hrad. 49a. 2. (Mš.). Vz Prostranno.
Prostraněti, ěl, ění = *prostranným se stávati*. P. mastí. Rhas. E. I. 54.
Prostrannocestný. P. město, Msn. II. 19., země. Msn. Od. 147.
Prostranstvíčko, a, n., zdrobn. prostranství. Nár. list. 1902. č. 240. 7.
Prostřeďáček, čku, m. = *prostřední prst*. Dšk. Km. 35.
Prostředeček, čku, m. zdrobn. prostředek.
Prostředek. V p. uhodí střední cestu voliti. Rokyc. Post. 430b. Vykonali přísahu p-dkem desíti osob. Tk. XII. 338. Jednal se stolicí papežskou p-dkem legatů. Ib. 264. Někteří z p-dku vašeho (z vás). Frant. 32. 15. Aby z prostředka svého do akademie vyslali (za sebe); Z p-dku svého posly vysílati. 1598. Listář 9. 134. Ochranný p. místo: ochrana; Měl p-dky na hotovosti m.: měl hotové peníze; Nebylo p-ků opatřiti si maso m.: nebylo zač koupit. Věst. XII. 96. Brt.
Prostředí, n. Neodcizujíce se p. českému. Lit. I. 478. P. mimoškolské. Vlč. Lit. II. 2. 38. P. kulturní, životní. Nár. list. 1903. č. 347. 21. a 13.
Prostředně, ěte, n. = ovce, koza ani ne jařátko, ani pozdně. Msn. Od. 132.
Prostředník, a, m. P. (mezi svárlivci) někdy sám něco slízne. Stan. I. 85. — P. *kosy*, vz Rožeň.
Prostředozídka, y, f. = *zídka mezi pilíři*, μεσόδμη. Msn. Od. 283.
Prostření, n. = *ubrus*. Dšk. Km. 6.
Prostříbřelý = *prošedivělý*. Us.
Prostříknouti odkud. Z pod podkov jiskry prostříkly. Jrsk. XXVI. 44.
Prostříti co: cestu = *raziti*. Pel. XVIII.
Prostý čím: srdcem, duchem. Zr. Poes. 31. O původu sr. Huj. Progr. 17.
Prosudný. P. dcera. Tbz. XIII. 388.
Prosúti, vz Prosouti.
Prosvědčiti = *prozraditi a usvědčiti*. To vás p-čí. Kld. II. 62.
Prosvětliti co čím: světlem morálky. Juda 23. — se. Trochu se p-lo. Zvon IV. 653.
Prosvětlování, n. Přístroj k p. dutin člesných, psychrophor. Ktt.
Prosvitlý čím. Sad lunným světlem p-lý. Zr. Let. I. 99.
Prosycený čím. Vybuchl jako bystřina v slova bezohledná, p-ná sehnanou hořkostí dlouhých strázní. Zvon. V. 552. Vz násl.
Prosytiti. Myšlénkami o svobodě prosycený. Pokr. 1888. č. 178. — **co čím.** Berta prosycovala úryvkovitě barvami načrtávaný obraz. Zvon V. 547.
Prošen, deprecabilis. Ž. gloss. 89. 13., witt. 134. 14. Není-li to omylem m. prosebeu. Mš.
Prošení, n. Chodí na prošeni (žebrat). Hauer 8.
Prošíkov, a, m. Šel do P-ova (=Prosíka) = prosil, dal se do prošení. Hoš. Pol. 141.
Proška Václ., hud. a sklad., 1817. až 1872. Ott. XX. 791.
Prošlap, průšlap v tkadlc., vz Hadlav.
Prošleh, u, m. P. šavle. Zl. Pr. XXI. 439.
Prošpetnouti. Prošpetl to = *pověděl*. Sá. Prost. m. II. 178.
Proštěnie, n., liberatio. Za p. kresťanóv. Mill. 14a.
Proštěpa, y, f., scinda. Rozk. P. 567. Sr. Proštěp.
Proštěpec plochý, Flachpincette, pouzdrový, Kapselp., ku stavení krve, střevní, Darmp., k vykloubení, Enucleationsp., závorový, zámyčkový, Sperrp. Ktt. Sr. Proštipec.
Proštěpek, pku, m. = rozštěpená násadka. Mi. Bolesl. Čes. l. XIII. 88.
Proštipec, pinceta. Vz Ott. XX. 791. Vz Proštěpec.
Proštípí, n. = *rozštípená tyč*. Jrsk. Pov. 252.
Proštumflý. Proštumflý masomat = zrazená krádež. V zloděj. mluvě.
Proštumfovati = *zraditi*. V zloděj. mluvě.
Prošvihati, *prošvihnouti*. — **co kudy komu.** Prostředkem hrudi prošvihl mu oštěp. Msn. I[1]. 303.
Protagon, u, m. = jedna z hlavních součástí dřeňové hmoty mozkové. Vz Ott. XX. 791.
Protáhlička či *bradáček*, rostl. Vz Ott XX. 792.
Protáhnouti co jak. Protáhl obličej jako by do šťovíku kousl. Jrsk. VIII. 8. 52.
Protažení, n. P. platinového drátu nádorem, sebaceum candeum. Ktt.
Protažený. Žíně p ná hnisajícím místem, sebaceum. Ktt.
Protěk Jos., básn.
Protekce, e, f., z lat. Není nad p-ce zlatý most. Proch. Hrad. 60.
Protekcionalism-us, u, m., *system ochranný*. Ott. XX. 793.
Protest. Vz Ott. XX. 794.
Protestantism-us, u, m. Vz Ott. XX. 795.
Protěž, e, f., gnaphalium. Vz Ott. XX. 796.
Protěžový. P. krajka. Vz Krajka.
Proti. Aby peníze proti budoucímu nahražení vydali. Tk. XII. 377.
Protialkoholik, a, m. Zvon IV. 96.
Proticizopasný. Léky p-né, antiparasitica (proti cizopasníkům). Ktt.
Protičary. Nár. Sbor. VIII. 117.
Protičeský duch. Mus. 1905. 454.
Protifederační. Nár. list. 1905. 211. 2.

Protifigl, u, m. Na každý figl najde se p. Rizn. 171. Vz Figl VI. 223.
Protihorečnatý. P. léky (*protihorečkové*), antipyretica, antifibrilia. Ktt.
Protichodec, dce, m. = *protinožec*. Sr. Protichůdce.
Protichůdně. Proti tomu stojí p. jiná úvaha. Čes. l. XII. 339.
Protichůdný náhled. Nár. list. 312. 17.
Protichůdství, n., Antagonismus. Národní p. Pokr. 1883. č. 152.
Protikartelní heslo. Nár. list. 1904. 210. 13.
Protiklad. Mus. 1905. 459.
Protiklassický. P. tendence spisu. List. fil. 1903. 382.
Protiklubovní kandidát. Pokr. 1885. č. 147.
Protikozlovský obyčej (proti shazování kozla s věže). Slám. Put. 235.
Protikřesťanský smysl. Zr. Nov². 360.
Protikvasný. P. léky, antiphermentativa. Ktt.
Protimluva, y, f. Sbor. čes. 237.
Protimyslnosť, i, f. Na něčí p. někam někoho vyslati (jemu na vzdory). Arch. XX. 134.
Protimyslný. Jest p-no, že . . . Us.
Protinožec, žce, m. Vz Ott. XX. 798. Sr. Protichůdce, Protichodec.
Protiodporce, e, m. NB. č. 68.
Protiosvícenský. P. práce, Vlč. Lit. I. 317., proud. Lit. I. 113.
Protiotrocký. P. společnosť. Stan. I. 25.
Protipadoucniční léky, antepileptica. Ktt.
Protipikle. Pikle a p. Stan. III. 21.
Protipožadavek, vku, m. P. formulovati. Nár. list. 1885. č. 171.
Protiračka na len. Nár. list. 1904. 135. 22.
Protiřečivý. Aby se zamezily p-vé projevy. Nár. list. 3./10. 1900.
Protiřečník, a, m., der Gegenredner. Jeř. Rom. básn. 65.
Protireformace, e, f. Vz Ott. XX. 799.
Protirevoluce, e, f. Stan. III. 210.
Protiřímsky jednati = proti římské hierarchii. Lit. I. 616.
Protirukopisný. P. svědectví, článek. Osv. 1896. 550., 545.
Protisázka, y, f. Zr. Rok. 10.
Protislovaniti = *proti Slovanům jednati.* Koll. v Pal. Záp. II. 102.
Protislovanský. P. politika. Mus. 1905. 459.
Protisoubojový svaz. Nár. list. 1904. 103. 1.
Protispis, Gegenschrift. Pokr. 1885. č. 147.
Protistátoprávní. Nár. list. 1905. 211. 2.
Protistátoprávník. Nár. list. 1905. 211. 2.
Protitabákový spolek. Nár. list. 1902. č. 36. 3.
Protitrustovní organisace. Nár. list. 1904. 107. 21.
Protiúčelno. Je p. Nár. list. 1903. č. 270. 13.
Protiúklad, u, m. Stan. II. 324.
Protiúpis, u, m. Dáti někomu p. na dané mu akcie. Nár. list. 1902. č. 240. 10.
Protiústavnosť, i, f. Vzáj. I. 94.
Protiva Jan kněz, a první kazatel v kapli betlémské v Praze asi r. 1430. Vz Ott.
Protivcův. Radosť z bolesti protivcovy. Zvon III. 278.
Protiven, vz Protivný.
Protiveň, vně, f. Robila mu p. Phľd. XXII. 34.
Protivěno, a, n. Pittn.
Protivětří, n. S p-třím jde už rozum můj (tomu už nerozumím). Slád. Ant. 98.
Protivný s inft. Víno p-né píti. Lbk. 30., 48.
Protivoko. Když k němu p. přisedli. Wtr. Str. 28.
Protivoložný, gegensätzlich. Krok II. b. 313.
Protizápachový. P. léky (zápach ničící), desodorisantia. Ktt.
Protokoll. Sr. Ott. XX. 801.
Protomedicus nyní: zemský zdravotní referent. Ktt.
Protoplasma, atu, n. = *buňka*. Ott. XX. 803.
Protiplast, u, m. = veškerý živý obsah buňky. Vz Ott. XX. 803.
Prototyp, u, m. P. kilogrammu, metru. Strh. Mech. 89., 90., 21., 26.
Protoulati se kudy. Protulují se po domích sprostých lidí. XV. stol. Uč. spol. 1903 III. 19.
Protože = *protož*, igitur. P. takto mluvieše. Hrad. 11ᵃ. 2.
Protrávení, n. Za p. platiti. Zvon III. 329.
Protříbený zrak = *vyjasněný*. Kká. Sion. II. 258.
Protrkati se kudy: světem (protlouci). Hamz. 13.
Protrženo, vz Proraženo.
Protupený. Vz násl.
Protupiti. Gl. roudn. 2ᵃ. (protupený, spretus).
Proud. Proudy elektrické, mořské. Vz Ott. XX. 806, 810.
Proudivosť, i, f. P. hlasu. Pokr. 1885. č. 121.
Proudnice, e, f. = čára spojující body o nejvyšší rychlosti povrchové, der Stromstrich. Vz Ott. XX. 809.
Proudník, a, m. = *jelec* (ryba). Sr. Ott. XX. 809.
Proudorozenka, y, f. = z vody zrozená (Athena). Škd. Od. 42.
Proudovratič, e, m., Stromwender, Commutator. Ktt. Sr. Proudovrat.
Prousek *Vinc.*, škol. insp. a spis., 1823. až 1900.; *Jan*, č. mal., nar 1857. Vz Ott. XX. 546., 811.
Proustit, u, m. = *jasnorudek, ruda stříbrná*. Vz Ott. XX. 812.
Proutkový. P. krajky. Vz Krajka. P. závěsa. Rgl.
Provadit, = *prodati*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.
Provan, u, m. = *průvan*. Msn. Od. 73.

Provazcovitý. P. zvrhlosť, degeneratio funicularis. Ktt.

Provazec, zce, m. Zatvrdlosť zadních p-ců, tabes dorsalis, Hinterstrangsklerose; zánět p-zce chamového, spermatitis, funiculitis spermatica. Ktt.

Provázkový bič, Tbz. XIII. 408., plomba. Nár. list. 1903. č. 243. 15.

Provaznictví, n. Vz Ott. XX. 813. nn.

Provazoví, n. Děk. Km. 25., Nár. list. 1903. č. 243. 17.

Provazovník, u, m., philodendron, rostl. Vz Ott. XIX. 681., XX. 815.

Provdatá dcera = *provdaná.* Val. Nár. sbor. VIII. 103.

Prove, slovan. bůh. Vz Jir. Prove 297.

Proveditelný. Ty návrhy jsou tou dobou neproveditelné. Nár. list. 30./9. 1900.

Providentialní, z lat. = *prozíravý, obezřetný.* Nár. list. 1904. 66. 1.

Provincialisovati. Vlč. Lit. II. 2. 92.

Provinční město. Nár. list. 1903. č. 305. 21.

Provinčný. Hrad. Vz VII. 1371.

Provizlo, a, n. = *povřislo.* Slez. Vybl. II. 322.

Provlačovaný biret. Zvon IV. 45. Vz Provlačovati v VII. 518.

Provlhnouti komu. Modrá očka jí provlhují (slzami). Tbz. XVI. 212.

Provněc = *začátek obřadů, modliteb;* prvněc?, pregurcium. Rozk. P. 2321.

Provodník, a, m. = *průvodčí.* Frant. XIV. 10.

Provoz, u, m. = *provozování,* der Betrieb. Vozba, Zugsförderung. Přeprava, převoz, Transport, doprava, Verkehr. Nár. list. 1904. 37. 2.

Provoženie od angelóv do nebes. Pat. Jer. 81. 31. a j.

Provznieti, sonare. Pat. Jer. 68. 30.

Prozáření, *prozařování,* Diaphanoskopie. Ktt. Vz Prozářiti.

Prozářený vzduch. Kvap. Lib. 41. — **čím:** paprsky boží veleby. Zr. Zahr. 4.

Prozářiti co čím: Müll. 79.

Prozastaviti co. Prodalo a p-lo se skoro všecko. Tkč. Č. pov. III. 67.

Provztekati co. Rais. Lep. 19.

Prozbyti = *pozbyti.* P. rozumu. Deštná. Mš.

Prozelenávati vzteky. Tbz. V. 4. 25. Strniště prozelenávalo se travou. Rais. Sir. 245.

Prozelenavý obličej. Tbz. V. 9. 106.

Prozhrdit = *prozraditi.* Soběnov. List. fil. 1902. 251.

Prozorný. P. Athena. Msn. II. 70.

Prozpívati se z čeho: z indisposice (zpěvem se z ní probrati). Pokr. 1885. č. 160.

Prozvěděti koho. Budou raditi, aby člověka p-li (k čemu se má, jaký má úmysl). Arch. XXI. 463.

Prožák, concipa. Rozk. P. 2517.

Prožalování, n. Učinil před nimi p. Arch. XXI. 58.

Prožba = *prosba.* Děk. Km. 23.

Prožehnati co = *zažehnati, proklínati.* Nár. list. 17./8. 1901.

Prožonění, n. Až do jeho p. (pokud se neožení). 1724. Mtc. 1903. 18.

Prožloutnouti komu. Tváře mu p-tly. Tbz. XVI. 318. Stromy prožlutávaly. Ib. 368. Vz Prožlutnouti.

Prožrati co = *propiti.* Prožral i boty. Frant. 36. 44.

Prs. Sr. Mš. Slov. Čivová bolesť prsu, mastodynia; zánět prsu dužninový, mastitis parenchymatosa, hnisavý, phlegmonosa (hluboký, profunda, povrchní, superficialis). Ktt.

Prsa, pl. n. = *pobřežní pilíř.* Vz Ott. XIX. 741. Vz Prsní.

Prskař, e, m., na Polabí, jinde *pecák.* P. vymetal z kamen saze a popel. Vz Čes. l. XI. 374.

Prskavec, vce, m., brachinus, brouk. Vz Ott. XX. 824.

Prskotěti. Jiskra p-tí. Mark.

Prsní pilíř. Ott. XIX. 742. Vz Prsa.

Prst. Vz Ott. XX. 824. Skrze prsty hleděti. XVI. stol. Uč. spol. III. 24. Hnisavý zánět prstů, panaritium, phlegmonose Entzündung der Finger. Ktt. Žije na pět prstů, na šestý hmat (zloděj). Vlast. I. 234.

Prsták, u, m., phoenix, palma. Vz Ott. XIX. 688., XX. 825. — **P.** = *stopa,* dactylus. Voc. gr. klem. (D. Gesch.² 306.).

Prsten. Vz Ott. XX. 825. Panic panně dává prsten na ten prst, kterýž jest vedle nejmenšího na ruce, neb od toho prstu jde žíla až do srdce; tím ukazují, že sobě věrnosť srdeční chtí držeti. Světz. 1888. 129.

Prstenářský. P. schody (kde prodávali prsteny). Kubl. 108.

Prstencový stroj při předení bavlny, přadací, Ringspinnmaschine. Vz Ott. XX. 547., 601.

Prstenec, nce, m. = *část přadacího stroje.* Ott. XX. 601.

Prstének. Hra na p-nky. Vz Vybl. II. 246.

Prsteníček, čku, m. = prst, na kterém se nosí prsten. Vrch. Muš. II. 47.

Prstenový. P. dynamo, die Ringdynamomaschine. Jind. I. 55.

Prstenský. Žíla plíčnice, ježto jest mezi malým prstem a měděncem aneb prstenským. Ringfinger. Rkp. lék. Jhr. 130ᵃ.

Prstík, u, m. = *vinná sazenička.* Již. Č. List. fil. 1902. 251.

Prstnatec, tce, m., scarites, brouk. Ott. XX. 826., XXII. 713.

Prstní. Zánět článku prstního, panaritium, dactylitis digitalis. Ktt.

Prstochodec, dce, m. P-dci, digitigrada. Vz Ott. XX. 826.

Prstosloví, n. = *nauka o prstech,* Dactylologie. Ktt.

Prstový. Obvaz prstový, chirotheca (úplný, všech prstů, completa, neúplný, incompleta). Ktt.

Prstýčkový. P. krajky. Vz Krajka.

Pršať = *pršeti.* Slov. Šb. D. 62.

Pršeti kdy. Kde prší ponejprv z jara, tam bude p. často a poroste tráva. Čes. l. XII. 453. — **odkud.** Šaty s něho p-ly (mnoho je trhal). Strn. Poh. 93. — **jak.** Tam

prší štěstí zlatým deštěm (jako zlatý déšť). Tbz. III. 1. 191.

Průběr, u, m. = *odstraňování zbytečného n. nezdravého dříví z lesa.* Vz Ott. XX. 826.

Prubířství, n. Vz Ott XX. 826.

Průčel, u, m. = *průčelí.* V průčele hrdin = v čele. Mark.

Průčelna, y, f. Svět. knih. 420. 161.

Průčelnice, e, f., v tělocv. Rgl.

Prúd, vz Proud, torrens. Bhm. hex. 48., Rozk. P. 298., R. 62.

Prudce, kompar. prudčeji, dle Hoš. lépe: prudšeji. Vz Mus. fil. 1904. 451.

Pruditi koho. Žáha člověka prudí = *nítí.* U Turn. Mark.

Prudkoduvý vítr. Msn. II. 89., 193., 213, Od. 188.

Prudkolet, u, m. Loď přistála p-tem. Msn. Od. 195.

Prudkomih, u, m. P-hem sletla s Olympské říše. Msn. II. 60.

Prudký pes přichází vlku pod zub (hněv škodí). Lit. list. XIX. 242. — **v čem**: v hněvu; **nač.** Jrsk XXV. 219.

Prudný = *proudný.* P. voda. Vyhl. II. 141.

Průdušinky. Zánět p-nek výpotkový, bronchiolitis exsudativa. Ktt.

Průduškolaločkový zánět plic, lobuläre Bronchopneumonie. Ktt.

Průdušnice, e, f. P. a její nemoci, vz Ott. XX. 827. Operativní otevření p-ce v chrustavce prstenovité, cricotomia, cricotracheotomia (řez v chrustavce prstenovité, řez prstenoprůduškový); zánět p-ce (průdušek). bronchitis, Bronchienentzündung. Ktt.

Průdušnicohrtanový zánět, tracheolaryngitis. Ktt.

Průdušniční řez, tracheotomia, Luftröhrenschnitt; rozsáhlý katarrh p., tracheitis catarrhalis diffusa. Ktt.

Průdušník, u, m. = *průduch.* P-ky, okny, dveřmi vháněla vichřice déšť (do chalup atd.). Stan. II. 68.

Průhlednice, e, f. Sr. Ott. XX. 830.

Průhyboměr, u, m., *flexometr, deflektometr.* Vz Ott. XX. 830.

Průcha Kar. Fr., bisk a spis., 1818.—1883.; *Adolf*, hud. sklad., 1837.—1885. Vz Ott. XX. 832.

Průchoditý dům (průchodní). 1589. Čes. l. XII. 466.

Průchodní otvory: vrata, dvéře. Vz KP. IX. 319.

Průjem, jmu, m.. vz Ott. XX. 832. P. lejnový, diarrhoea stercoralis (p. prostý), noční, d. nocturna. Ktt.

Průjetí, n. = *projetí.* 1621. H. Jir. Mýto 71. 2. Sr. Průjezd.

Průkop plný, létací, vojenský. Vz Ott. XX. 832.

Průkopnice, e, f. Nár. list. 1905. 131. 21.

Průlina v II. 1216. polož před; Průlinčitosť.

Průlinalosť, i, f. = *porovitosť.* Rgl.

Průlinčitý. *P. nádoby z pálené hlíny* propouštějící malými otvory ve svých stěnách kapaliny a plyny. Vz Ott. XX. 832.

Průlišný = *přílišný.* Mor. Mš.

Průliv. Vz Ott. XX. 833.

Průloma, y, f. = *průlom.* Z p-my vycházelo světlo. Č. Třeb. Tkč.

Průměrka, y, f., Greifzirkel, v truhlář. Rgl.

Průmětna, y, f. = *půdorysna.* Ott. XX. 961.

Průmyk země. Zr. Čech. 51.

Průmysl. Vz Ott. XX. 834. nn.

Průmyslník, a, m. Cukerní p. Nár. list. 1903. č. 168. 14.

Průmyslově, industriell. P. zámožná obec. Nár. list. 1885. č. 93.

Průmyslový. P. jednota, škola. Vz Ott. XX. 843., 839.

Průnik, u, m. Chorobný p. syrovatčiny krevní z cev do mezer tkaninových neb dutin tělesných, Transsudat. Ktt.

Prunk, cis (něco v lékárnictví), Rozk. P. 796.

Průpalnička, y, f. = *výpalka*, trubička naplněná třaskavinou a vsunutá do zátravky u děla, der Brandel. Vz Ott. XX. 844.

Průplav. Vz Ott. XX. 844.—848.

Průplavba, y, f. P. Dardanellami. Nár. list. 1885. č. 105.

Průplavový. P. trať. Nár. list. 1903. č. 159. 6.

Průpověď = *věta.* P. disjunktivní = věta vyslovující soud rozlučovací, Klc. 106.; p. jakosti = věta vyslovující soud popisný 103.; p. jednoslovní = holá věta bezpředmětná 97.; p. jednotlivosti (jazykový výraz pro soud singularní); p. kvalitativní = p. jakosti 103.; p. ličnosti (druh průpovědí složených) 109.; p. některosti (jazykový výraz pro soud částečný) 106., 107.; p. odpírající (záporná průpověď) 101., 113.; p podstaty (jazykový výraz pro soud subsumptivní) 103.; p. porovnávající (souvětí podřadné přirovnávací) 109.; p. přisvědčující (kladná věta) 101.; p. rozkladná = v. disjunktivní 106.; p. subjektivní (jazykový výraz pro soud vztahový) = p. s určitostí z úvahy pošlou 110., 103.; p. trojslovní (věta formule S jest P na př. Moravan jest Slovan) 99.; p. všechnosti 106.; p. všeobecnosti (jazykový výraz pro soud obecný) 107. — List. fil. 1905. 257.

Prus B., spisov. Sr. Zvon IV. 241.

Prusík *Frant.*, prof. a spis., 24./11. 1845.—7./6. 1905. Vz Nár. list. 1905. 157. 3. a jiné listy z téže doby, Ott. XX. 849., Lit. I. 930.; Zl. Pr. XXII. 419. (s podobiznou); *Bořivoj* Dr. (pseud. Jiří Ščerbinský), spis., nar. 1872. Vz Ott. XX. 856.

Prusinovský Vil., bisk. olom., 1534.—1572. Vz Ott XX. 851.

Pruskoberlínský duch. Nár. list. 1905. 57. 13.

Průskok, u, m. Oběma lokty davem p-ky razil. Wtr. Str. 15.

Pruskorealistickoklerikální tábor. Nár. list. 1904. 24. 2.

Prustka, y, f., rostl. Vz Ott. XX. 873.

Průstřelna, y, f. Vz Střílna, Směřenka a Ott. XX. 873.

Průstřelnice, e, f. = *otvory ve zdi*, kterými střelci za ní postavení střílejí na útočníky. Vz Ott. XX. 873.
Prustvorc, *prustvorec, prustvurc, puškvorec*. Lék. B. 109ª, Rostl. B. 145ᵇ 2., Ott. XX. 826.
Průsvitnost, i, f. = *průhlednost*.
Prušák Jos., č. právník a spis., nar. 1873. Vz Ott. XX. 878.
Průšlap, vz Prošlap, Hadlaf.
Průtečný. P. plocha. Nár. list. 1904. 30. 2.
Prútek, vz Proutek.
Prútíčko, a, n., ramusculus. Mill. 78.
Prutnatec, tce, m., mastigobryum. Vz Ott. XX. 880.
Prutník, u, m., rhodobryum, *mech*. Vz Ott. XXI. 669., XX. 880.
Průtrh, u, m. = *protržnina, skalní trhlina*. Zmizel v nedalekých průtrzích. Tbz. XVI. 299.
Průtrž, e, f. P. mračen. Vz Čes. l. XII. 455.
Průtržník, u, m., herniaria, rostl. Vz Ott. XX. 880.
Prutuž = průtrž. P. luna Sbor. slov. VII. 117.
Pruty, druh vyšívání. Ces. l. XII. 284.
Pruv = *prv*. Sbor. slov. VII. 109.
Průvan. O nesprávnosti tohoto slova vz Věst. IX. 37. (Vodička).
Průvěj, e, m. = proud dechu, vl. aetheru, z plic vycházející. Klc. 20.
Průvod. O soudních p. starší doby vz Arch. XIX. 547.
Průvodčiti koho. Msn. II. 3.
Průvodkyně, ě, f. Müll. 107.
Průvodní řízení, usnesení. Vz Ott. XX. 880.
Průzornický = dioptrický, dioptrisch. Ktt.
Pružina, y, f., dědina v trenčínské stolici. Vz Sbor. slov. VIII. 45.
Pružinový vůz (mající pružiny). Jlnk. Jas. I. 145.
Pružník, a, m. = *kovářík*, brouk. Vz Ott. XX. 881.
Pružnost. Vz Ott. XX. 881. P. hmot pevných. Vz Vstnk. XII. 66.
Pružnotělý komediant. Vykl. Obrz. 185.
Prv. Sr. Mš. Slov.
Prvejk = *prve, dříve*. Hoš. Pol. 141. Sr. Prvejky v II. Přísp. 263.
Prvek. Vz Ott. XX. 882.—888. P. řeční (!) = *infinitiv*. Klc. 65.
Prven, alpha. Mam. A. 16ᵇ.
Prvěnák, prothoplastus. Rozk. P. 2333.
Prveňátko, a, n· = *první plod*. Kká. Sion. II. 95.
Prvenstvo, a, n. I zbi vše p. v zemi jich. Ž. pod. 104. 36.
Prvnec, gt. prvence, m. = *prvenec*. Mš
Pŕvněji = *dříve, spíše*. P. jim (svatým) doufají než samému Bohu. Chč. Ol. 245ª.
Prvnější = *minulý*. Dšk. Km. 47. To bylo p. tejden. Božetice. List. fil. 1902. 368.
Prvněkrát. To jde jen o p. Tbz. V. 1. 43.
Prvněmučedlník, a, m., protomartyr. 1473. Běl. 72. Sr. Prvomučeník.

Prvnička, y, f. = první známka z mravů; první ovoce; kráva, která má první tele. Rgl.
Prvný = *první*. Mill. 4ª a j.
Prvobojce, e, m. = bojující v první řadě. Msn. II. 194.
Prvočástka, y, f., θνηλή, ἄργμα. Msn. II. 153.
Prvočelka, y, f. Atom, který se v p-lce pohybuje. Šf. v Pal. Záp. II. 70.
Prvod vz Próvod.
Prvohlas, u, m., subjectum. Vz Gb. Slov. I. 341ª.
Prvohora, y, f. Vz Ott. XX. 891.
Prvok, a, m. Vz Ott. XX. 889.
Prvoklasník, a, m. = *žák první třídy*. Slov. Sbor. čes. 111.
Prvoklíček, čku, m. Ott. XX. 8. 11. Vz Prokel.
Prvokup, u, m., der Vorkauf 1700. Vck. Vset. 244.
Prvomučeník, a, m. (Sv. Štěpán). Dost. Pov. 200. Sr. Prvněmučedlník.
Prvoně, prima (oratio), *první modlení ve sboru*. Rozk. P. 2278.
Prvoosnova světa, chaos. Luc. 44.
Prvoplešek, šku, m. = *část brnění*. Zvon IV. 408.
Prvoplození, n. Vz Ott. XX. 891.
Prvopost, u, m. Strojím ho v prvopostu na učení do Prahy dovésti. Čern. Z. 228. (r. 1650). P. = středa škaredá Mus. slov. VII. 26.
Prvopostní středa = škaredá. Slov. Mus. slov. VII. 26.
Prvopříští. Abyste posly své u nás mieti ráčili tento čtvrtek p. (nejprve příští). 1511. Arch. XXI. 260.
Prvorodička, y, f. = *prvorodičelkyně*, primipara. Rkp. lék. Jhr. 58ª. Sr. Prvorodice s VII. 528., 508.
Prvosenka, primula, rostl. Vz Ott. XX. 693., 892.
Prvosenkovitý. P. rostliny, primulaceae. Ott. XX. 892.
Prvosila, y, f., die Urkraft. Zvon IV. 164.
Prvoskladba, y, f. P. knihy = první, původní její složení. Tk. Pam. I. 167.
Prvosláva, y, f. Vystupovala v celé p-vě Evy. Zvon IV. 10.
Prvostřet, u, m. = *první setkání*. P. ducha a hmoty. Nár. list. 1904. 66. 1.
Prvota, y, f. = *počátek* a p. By jeho byl v p-tě nechal i ještě podruhé, nebylo by z toho nic. NB. č. 154.
Prvotilý = *původní*. P. sprostnost národní písně. Rittersberk. Lit. II. 529.
Prvotisk, u, m., palaeotyp, vz Ott. XX. 892.
Prvověčný, primaevus. P. příklad. 1411. Vstnk. VIII. 355.
Pryčna = *anglické sedlo*. Ott. XXII. 760.
Pryl Z., spis.
Prym V hospodě hraje vždy prym. Hoch. 37.
Prymkářství, n. Vz Ott. XX. 893.
Prysk, u, m. Kotce vozů obmítaly prysky. od koňských kopyt. Msn. II. 378.

Prysky = osmihranná n. hruškovitá láhev na svěcenou vodu, kterou se o velikonocích postřikovali. Litom. 62.
Pryskyřička, y, f., zdrobn. pryskyřice. Rozk. P. 774.
Pryskyřník, u, m., ranunculus, rostl. Vz Ott. XX., 894. *P. vodní*, r. aquaticus: holá Káča, lakuška, lakušník, řasy, žabí očko, žabník; *p. litý*, r, sideratus: blýskač, jaskyr, kokoška, lítík, lítá (zlá) tolita, proklatý (jedovatý) žluťák, zlatý kvítek, žarouš, žlutý květ; *p. velký*, r. lingua: metolunik; *p. plamének*, r. flamula: plamínek, žlutá tolita; *p. prudký*, r. acris: babí lesk, blýskač, blýskavé kvítí, blyštěk, husí (patka, nůžka), kapalnice, mastný knedlík, mastné kvítí, mazaneček, drobný zarůžek, žabinec, žabník, žluťák, žluté kvítko, žrout; *p. plazivý*, r. repens: gombičky, maslenka, močarinka, močarník, plazivec, rupník, zarouš, zarouž, zarůž, zaružel, zaružina, žarouš, zarůž, zarůžek, zlatník; *p. bambulinatý*, r. bulbosus: cibulka divoká, kvítko žluté, mazaneček, psí květ, zlatník; *p. asijský*, r. asiaticus: knoflíčky, paví oko, pupíčky, vraní oko, zarůžek plný, zlatohlávek, vojenské růžičky. Vz Čes. l. XIV. 124., 134., 135.
Pryskyřníkovitý. P. rostliny. Vz Ott. XXI. 294.
Prýščiti = *stříkati, téci.* Pel. XVIII.
Prýšť = *chrasta, pupenec.* Liptov. Sbor. slov. IX. 46.
Prýt, u, m. P. rostlin. Vz Ott. XX. 894.
Prziestan, u. m., cessa. Zahr. 26.
Prznice, e, f, prnilia, prinulia. Rozk. R. 71., P. 646 (ovoce).
Psací stroje (vlastně tiskací). Vz Ott. XX. 899.
Psaně. Listně i p. s někým disputovati. Kom. Ces. 203. P. zprávu činiti (písemně). Fel. 58.
Psané. Přinesl p. (= *psaní*) od úřadu. Brt. D. I. 345.
Psanice, *psankyně*, fem. k psanec (nadávka). XVI. stol. Zvon II. 593. Vz Psanec.
Psaníčko, a, n., zdrobn. psaní. P. děvčat, vz Pavučina (předchází).
Psáře, zaniklá ves na Mor. Vz Mtc. 1901. 384.
Psaronie = zkřemenělé kusy kmenů kapradinových. Vz Vstnk. XIII. 669.
Psarové, ého, n. = co se poskytuje psům a jejich hlídačům. 1230. Jir. Prove 303.
Psáti co ke komu. Psal listy ku panu Košáteckému. 1512. Arch. XIX. 103. — Nemožnosť psáti, agraphia. Ktt.
Psec, e, m., cano. Rozk. P. 261., R. 61.
Psek, gt. peska, m. Výb. Pel. § 4. 4. d.
Psenky. Bbm hex. 249.
Pseudoarchaeologický. Nár. list. 1904. 196. 13.
Pseudofit, u, m., nerost. Mtc. 1903. 50.
Pseudogotický stil. Nár. list. 1904. 196. 13.
Pseudoklassicis-mus, u, m. Mus. 1903. 5.
Pseudoklassický. P. umění. List. fil. 1903. 382.
Pseudoklassik, a, m. Lit. I. 236.
Pseudokumyl, u. m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 54.
Pseudomesolith, u, m., nerost. Vz Vstnk. XI. 840.
Pseudonitrol, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 47.
Pseudonym, u, m., z řec. = *nepravé jméno spisovatelovo.* Vz Ott. XX. 908.
Pseudoononin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 520.
Pseudoromantický. Nár. list. 1905. 1. 13.
Pseudoumělecký. Zvon III. 391., Nár. list. 1904.
Pseudověda, y, f. Zvon IV. 126.
Pseudovědec, dce, m. Nár. list. 1904. 79. 2.
Pseudovědecký. Nár. list. 1905. 1. 13.
Psi, tanec na Těšínsku. Vz Brt. P. n. 985
Psí dni a žízeň veliká (bývá horko). Světz. 1895. 290. Co lidé si povídají, v tom bývá vždy mnoho psích hlasů (pomluv). Sá. XVII. 152. Běžel jako na psích nohách (rychle). Zl Pr. XXI. 27. Po psím mluviti (jako pes). Čch. Il. Pov. 5. Má se jako pes po psím servání. Frant. 52. 15. — P. *nos*, vz Popravky (na Těšínsku). Vyhl. II. 115. — P. *květ*, vz Pryskyřník zde. P. mor, rostl. Vz Oměj zde.
Psík, u, m. = *visutý zámek.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141. Sr. Pes. — P. Chlapci běhají za holkou jako červení psíci. Šumava. Rgl.
Psina, y, f. Ty p-no (nadávka)! Msn. Il. 6.
Psineček, čku, m., agrostis. Vz Ott. XX. 911.
Psinka, y, f. P-ky červené, rostl. Vz Ott. XX. 911.
Psohlavec, vce, m. P-ci na Slov. = *Tataři*, kteří r. 1230. Uhersko plenili. Vz Sbor. slov. 1900., 150. — P. = *kdo má psí hlavu.* P-vci, národ báječný v Indii. Luc. 51. — P., nadávka. 1539. Zvon II. 562.
Psohlavý J., spisov.
Psojed, a, m. nadávka. Zvon II. 562.
Psota. Tu je koniec chleba a vrch psote (největší bída); Svet je škola, p. majster; Vyháňajú psotu (o prvním mlácení). Sbor. slov. VII. 132., 133. P. nemá vôle. Rizn. 63. Lepšia mladá psota ako stará. Mus. slov. VI. 110. Kde jeden čihí, druhý hota, (tam) skoro bude psota. Sbor. mus. VIII. 85.
Psotník, a, m. = *kdo má psotu, bídník.* Baw. E. v. 2123. — P., u, m., *božec.* P. děti při řezání — se zubů, eclampsia infantum dentilentium; hlístový, e. inf. verminosa. Ktt.
Psovař, e, m. = psotvář. (VII. 1372.)
Psovati, psuju, vz Psouti. V XVI. stol. Práci p. = *kaziti.* Kom. Did. 133. — P. = *nadávati.* Zvon II. 591.
Psovina, y, f. = *nečas.* Venku je dnes p. Tbz. V. I. 131. To je p. (darebáctví). Tbz. XIII. 449.
Psovsky. Vede se mu p. (zle). Tbz. V. 1. 159. P. se k někomu chovati. Slád. Šl. 89.
Pstroček, čku, m., smilacina, rostl. Vz Ott. XX. 917., XXIII. 510.

Pstruh, vz Ott. XX. 917.
Pstruhárna, y, f. = *místnosť, kde se chovají pstruzi.*
Pstružný, potok, přítok Ostravice na Slov. Sb. sl. 1901. 162.
Psychofysiologický předmět. Čad. 81.
Psychologickonoetický. P. otázka. Čad. 88
Psychologie: duševěda, dušesloví, dušezpyt. Vz Ott XX. 920.
Psychologisování, n. Nár. list. 1905. 6. 9.
Psychomalba, y, f. Lit. list. XX. 375.
Psychopathologie. Vz Ott.
Psychotrin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. X. 596.
Pšenice. Vz Ott. XX. 926. P. **katova** = kdo zraje pro kata. Wtr. Min. 43. a j.
Pšenička Jos., prof. a spis.. 1847.—1900. Vz Ott. XX. 928.
Pšenitý. P. Dulichion. Msn. Od. 248.
Pšenka, y, f., *tanec.* Vz Brt. P. n. 841., 844.
Pšeno, a, n. = *jáhly.* Dšl. Čes. l. XII. 306.
Pšenohojný. P. koňstvo. Msn. II. 206.
Pšenorodný. P. ornice, kraj. Msn. II. 218., 252, Hym. 9.
Pšerodý. P. pláň. Msn. Od. 49.
Pšikavý. P. ústa, ora sibila. Gl. roudn. 49b. (Krok 1888. 404.).
Pškať po čem = *kýchati.* Val. Čes. l. XII. 190., 274., 473.
Pšknavý kůř = *špavý.* Val. Čes. l. X. 473., XI. 434.
Pštros, vz Ott. XX. 928.
Pštrose, ete, n. = *mladý pštros.* Hlb. II. 557.
Pštross Adolf, herec, 1851.—1903.
Pštrossová *Anna* šl., herečka, 1848. až 1903.; *Marie*, herečka, nar. 1855. Vz Ott. XX. 930.
Ptactvo. Sroubek ke krmení ptactva (s vyobrazením). Vz Čes. l. XIV. 336.
Ptáček Ant., hud. sklad., nar. 1865. Ott. XX. 937. — **P.**, zdrobn. *pták.* Mlč ty ptáčku, mlč, ty lžeš jak cikánská kůže, vždyť já taky hocha mám, a jsem jako růže. Mtc. l. 1897. 24
Ptačí noha, ornithopus, rostl. Vz Ott. XX. 889. P. hlasy, řeč. Vz Vyhl. II. 264. nn., Brt. Čít. 55., Vlasť. I. 108. P. jazyk = malý *pilník* na celém povrchu sekaný, průřezu oválního. Ott. XIX. 743. — P. radosť přinesl, kdo nasbíral jen chrastí Zliv. List. fil. 1902. 251.
Ptačinec, nce, m., stellaria, Sternmiere, rostl. P. bažinný, obecný (žabinec), sivý, travolistý, velkokvětý. Vz Ott. XXIV. 94.
Ptačíneček, zdrobn. ptačinec. Dšk. Km. 35.
Ptačiti. Kdo ptačí, ať nesnídá, ani nesvačí, ješto mu výdělek nestačí. Hruš. 125., 158.
Ptáčkář, e, m. = *ptáčník.* Mor. Rgl.
Ptáčku jeřabatý, *tanec.* Vz Brt. P. n. 943.
Ptáčnec, gt. ptáčence, m. Mš. Vz Ptáčenec.
Ptáčník, a, m. hora na Slov. Jrsk. XXVIII. 1. 157.
Pták. Vz Ott. XX. 931. Každému vtákovi jeho hlas sa páči. Rizn. 169. Hra na ptáky v prus. Slez. Vz Čes. l. X. 422. Hra na ptáky. Ve Slez. Vz Vyhl. II. 248., Vlasť I. 131. — P. *Bohum.*, operní pěvec, nar. 1869. Vz Ott. XX. 938.
Ptakoještěři, pterosauria. Vz Ott. XX. 947.
Ptakopravný = *hadač.* Mš.
Ptakopysk. Vz Ott. XX. 938.
Ptakotrudka, y, f., stenopteryx, rod puporodek. Vz Ott. XXIV. 99.
Ptákovec, vce, m., augur. Mam. A. 15a.
Ptakověštba, y, f. Kubl. 68.
Ptakovid, a, m. Msn. II. 102.
Ptakovice v II. 1238. polož za Ptakověštiti.
Ptakozorný věštec. Msn. II. 227.
Ptáňá. Jíti na ptáňú = po žebrotě. Val. Čes. l. XI. 486. Vz Ptání.
Ptandr, u, m. Šel na p. (ptání, žebrotu). Val. Čes. l. XIII. 451.
Ptaný hosť = *pozvaný.* Slez. Vyhl. II. 74.
Ptáti se pilně oč. XV. stol. Rozp. fil. 108.
Ptok = *pták.* Orava. Sb. sl. 1901. 180.
Ptočina = *ptáčina.* Orava. Sb. sl. 1901. 180.
Pubička Fr., dějep. Vz Ott. XX. 954., Lit. I. 930.
Publický. P. akta. Fel. 16.
Publikani = nájemci státních důchodů v římských provinciích (desátku, pastevného, přístavních cel). Byli to kapitalisté náležející z pravidla stavu rytířskému. Ott. XX. 955.
Pubučina, y, f. = čepička z pabučin, z pavučin. Stachy. List. fil. 1902. 251.
Pucna, y, f. Pucna pucnová (nadávka u Kr. Městce). Čeč. 178.
Pucovadlo, a, n. Barbierschüssel. 1710. Zbrasl. 425.
Pucovanka, y, f., potok, přítok Oravice na Slov. Sb. sl. 1901. 162.
Pučálka Pav., kněz a spis., 1569(?)—1682. Vz Ott. XX. 958.
Púčky, sr. Půček II. 1240. — P. = pila. Rozk. P. 829.
Pučovati se s čím. On se s dílem pučuje = pracuje jen na oko. V zloděj. mluvě.
Pud, u, m., instinkt. Vz Ott. XX. 958.
Půda v zemědělství, v stavitelství. Vz Ott. XX. 959., 961.
Půdali, n. Jen z p. (zdaleka). Hruš. 66.
Puďavec, vce, m. = *prchlivec.* Dšk. Km. 42.
Půdice = *rovnoběžné strany lichoběžníku.* Věst. X. 107. Vz Rameno.
Pudimužík = *pidimužík.* Vítějice. List. fil. 1902. 251.
Pudlač *Leop.*, spis. — P. e, m. = *dutá míra.* Listář 126.
Pudlatý nedvěd. Poč. XVIII. stol. Čes. l. XI. 401.
Pudliška, y, f., podléska, rostl. Vz Jaterník.
Pudlo, a, n. = *truhlice,* ktorou šafraníci nosia na chrbtě. Tá je v platenej kapse zavinutá, odtud: Dostaneš na pudlo = na nohavice, bití. Mus. slov. IV. 80.
Pudlovací pec na výrobu svářkového železa. Vz KP. X. 153.
Půdní trámy. 1560. Uč. spol. 1903. III. 41.
Půdoburácník, a, m., Poseidon. Msn. Od. 86., 96. Sr. Zemoborce.

Půdorys. Vz Ott. XX. 961.
Půdovalečka, y, f. = *svině.*
Pudově. Vzdorovala tomu nevědomky a p. Zvon V. 572.
Pudový člověk = pudem ovládaný. Zl. Pr. XXI. 115.
Půdoznalství, n. Vz Ott. XX. 962.
Puhek, spongiosus, tumidus, mollis. Slov. List. fil. III. 57.
Puhlý = *široký, širý,* vastus. P. púšč. Ž. pod. Deut. 32. 10. (vasta solitudo).
Půhon. O p-nech hl. starší doby vz Arch. XIX. 536.—541., Ott. XIX. 617.—621., XX. 963. nn., Jir. Prove 252.
Půhonný. Registra p-ná. Do těch se zapisovalo, kdo koho a z čeho poháněl. Schulz Kom. 137. Reg. p-ná: bílá, citronová, černá, červená, fialová, hřebíčková (potažená koží hřebíčkové barvy), kropená, lazurová, lvová, modrá, plavá, rudá, růžičková, tělná, úzká zelená, zlatě růžová. Ib. 137.—152.
Půhosť v II. 1243. oprav v: púbosť.
Puchek či *puchka?* Vz Puchka v VII. 536.
Pucher, fladus (ovoce). Rozk. P. 624., R. 71. P.: bouchoř, pouchle u Č. Třeb.: u Čelakovic: zbonn. Čes. l. XII. 227. V jihozáp. Č. zkaželec. Dšk. Km. 41. U Žel. Brodu; okurka, v Konecchlumu, v Řenčově: dlaška. Čes. l. XIII. 29.
Puchmajer Ant. Jar., far. a spis. Vz Ott. XX. 970., Lit. I. 376., 930., II. 871, Bílý Obr. 158. nn, Tk. Pam. I. 137.
Puchník Mik. z Černic, praž. arcibiskup. Vz Ott. XX. 971.
Pucholovitý pes (šelma psová). Vz Ott. XVIII. 513., XIX. 199., XX. 767., 971.
Pucholusk, u, m., baptisia, rostl. Vz Ott. XX. 971.
z **Puchova** Sigm., spis. † 1584. Vz Ott. XX. 971.
Puchýř. Vz Ott. XX. 972. P. hnisavý, pustela, Eiterblase. Ktt.
Puchýřek, řku, m. vesicula, phlyctaena, choroby kožní, vyznačené tvorbou p-ků, Phlyctaenosen. Ktt.
Puchýřina, y, f., pemphigus, zánětlivé onemocnění kůže. Ott. XIX. 440. P. bujivá, p. vegetans, jednoduchá, prostá, p. simplex, loupavá, p. foliaceus. Ott.
Puchýřka, coleanthus, rod. *travin.* Vz Ott. XX. 972.
Puchýřkovatý. P. období, stadium vesiculosum. Ktt.
Puchýřkovitý. P. chráničky, Blasenpocken. Ktt.
Puchýřnatka, y, f., hmyz. Vz Ott. XX. 973.
Puchýřovitý. P. chránička, vaccina bullosa. Ktt.
Půjčiti co. Co nechceš mít, jen to půč. Us. Čes. l. XIII. 179. — **co komu jak.** Poščal mu na dycky. Vlasť. I. 239.
Půjčivka, y, f. = *půjčka.* Strany těch pujčivek. Arch. XX. 273.
Půjčka. Vz Ott. XX. 973.
Puk. Puky sú budúci kvet, a deti budúci svet. Sbor. slov. VIII. 84.
Pukánie, n., fragor. Třesk toho p. Mill. 75a.
Pukati. Již se o tom puká (už to propukává, přichází na jevo). Ghlt. 64. — P. = fajčiti. Mus. slov. V. 28.
Půkladek, dku, m. = *pouchle* (jež se klade do hnízda, aby slepice nezanášely). Ouboč. Rgl.
Puklice, e, f., louka u Kr. Městce. Čeč. 7.
Puklička, y, f. = *přimět, vřed, puchýř, modrá neštovice* na noze. Hoš. Pol 149.
Puklinatý. P. pavéza, Škod. II. 80., štít. Ib. 116.
Puklinný pramen (vodní). Ott. XX. 538. Sr. Puklina.
Puklistý štít. Msn. II. 198.
Pukol, rostl. Vz Ott. XX. 975.
Půl. S pul dne do pul dne pasu. Již. Č. Nár. sbor. VIII. 20. (každé dopůldne). O skloňování tohoto slova v podřečí polnickém vz Hoš. Pol. 87.
Pulbírna, y, f. = *holírna.* Us. Rgl.
Půlbrdec, dce, m. P. s táhlem při voji jednokoňské. Litom. 64. Sr. Brdce.
Půlcihelný. P. zdivo (na půl cihly). KP. IX. 288.
Pulče, ete, n., zdrobn. *pulec.* Hlk. XI. 354.
Pulda Ant., herec, 1848.—1894. Vz Ott. XX. 976.
Pulec, lce, m. = *ryba podobná pstruhu* bez kropek s ostrým hřbetem jako nůž. Slez. Vz Čes. l. XI. 222., Ott. XX. 977.
Půlenka, y, f., targionia, rostl. Ott. XX. 978.
Pulerovati co čím: pravdu lží p. Kom. Ces. 214., Did. 99.
Půležitý = *rovný.* XVII. stol. Konstantius.
Půlhodina, y, f. Za malou p-nu. Mš. exc.
Pulic, e, m. = *blázen.* V zloděj mluvě.
Pulinka, y, f., zdrobn. pulina. Sr. II. Přísp. 265.
Pulk, pulque, nápoj v Americe oblíbený. Vz Ott. XX. 981.
Půlka, y, f. = třícípý šátek plátěný (půlka pleny). Čes. l. XI. 23.
Pulkava Přibík z Radenína. Vz Ott XX. 979.
Půlkopa, y, f. Kká. Sion I. 225.
Půlkový čepec (sešitý ze dvou schodných dílců rovných k týlu i obličeji). Vz Čes. l. XII. 200., dénkový. P. okno (ze dvou půlí). Sá. Prost. n. II. 173.
Půlkruhovitě něco seříznouti. KP. IX. 173.
Půlkule (koule). Lbk. 71.
Půlkvíčeří, n. Přišel o p. (půl † večer, Dšk. Km. 51.
Půlletně. Předplacením p., *lépe:* na půl léta, roku. Mš.
Půlměsícový výřez. Čch. Kv. 5.
Půlměsíčkový. P. krajky. Vz Krajka.
Půlmíra, y, f. P. byla míra obilní. Čes. l. XI. 179.
Půlmrtvý. Zvon IV. 247.
Půlmuž, e, m. = *kleštěnec.* Slád. Třik. 12.
Půlnice, e, f. = žena, která měla jediný půllán vlastní. Rais. Koř. 43.
Půlnočka, y, f. = *lampa na ulici,* která svítí do půl noci. Us. Rgl.
Půlnočnice, e, f. = *divá žena,* příbuzná polednici a klekanici; objevuje se od 12 do 1. hod. v noci. Vz Kšť. Poh. 106.

Půlnoční slunce. Vz Ott. XX. 981. — P., ího, m. = hlídač dědiny, vachtař. Slez. Vyhl. II. 315.
Půlnočník, a, m. Když se měl kohout stíti (při stínání kohouta), byl vezen na voze. Před tím šel p., jenž byl půl bíle a půl černě oblečen. Ten držel v jedné ruce svítilnu a ve druhé koště, jímž silnici před vozem zametal, aby vůz bez škody mohl jeti. Vz Jrsk. XXII. 146.
Půlo. Nižádný v půlo míli nemohl pivo vařiti. Arch. IX. 312. (1460.).
Půloddíl, u, m. P. písně. Brt. P. n. XXI.
Půloddílový nápěv. Brt. P. n. XXXI.
Půlostrůvek, vku, m., zdrobn. půlostrov. Jrsk. XII. 261.
Půlovitě. Strana p. popsaná. Vin. I. 260.
Půlpanský rynk (kde bydleli půlpáni). Zvon III. 12.
Půlpárový. P. krajky. Vz Krajka.
Půlpecen, cnu, m. = *poloupecen.* Ott. XX. 986.
Půlpole, e, n. Levé p. Vot. 75.
Půlpostní jarmark. Hoch 9.
Půlpruh, u, m. Kol. Her. I. 153., 321.
Půlřifůvka, y, f. = *kabát delší než zpenzr.* Lašsky. Čes. l. XI. 115., Vyhl. II. 193.
Půlročák, a, m. = *půl roku starý.* Tbz. VIII. 100.
Pulsant, a, m. Listář. 15.
Půlsetinný poplatek. Kubl. 178.
Půlsetnina, y, f. Tk. Pam. I. 287.
Pulsometr, u, m. = *přístroj na dopravu kapalin přímým tlakem páry.* Vz Ott. XX. 982.
Půlstránkový. P. prosa. Čch. I. Pov. 8.
Půlstrychař, e, m. P-ři vyslídí prach i mezi koly (mlýnskými). Tbz. III. 2. 14.
Půltřetideňka, y, f. = *půltřetidenní* zimnice, febris intermittens semitertiana. Ktt.
Půltucet, ctu, m. Před p-tem let. Nár. list. 1898. č. 26.
Půlvar, u, m. = *půl várky.* Vdovy mají míti po půlvaru. 1697. H. Jir. Mýto 93. 1.
Půlvěneček, čku, m. Čes. l. XII. 34.
Pulverisace, e, f., z lat. = *rozmělnění na prášek.* Vot. 87.
Pulvír, a, m. = holič, z Barbier. Val. Nár. sbor. VIII. 36.
Půlvůz, gt. půlvozu, m. 1653. Mus. 1903. 66.
Půlzlatkový. P. krajky. Vz Krajka.
Půlžejdlíček, čku, m., zdrobn. půlžejdlík. Sá. Upom. 215.
Puma, y, f., cuguar, šelma kočkovitá. Vz Ott. XX. 984.
Pumovati koho: *pumy* (sněhové koule) *naň házeti.* Vz Opomuvaný.
Pumpa důlní (jámová), dvojčinná (stojatá a ležatá), dvouválcová, elektrická, fabrikační, jednočinná, jednoosá, jednoválcová, kanalisační, křídlová (vídeňská), lodní, na hnojůvku, napájecí několikaválcová, parní, pístová, plynová, proudová, rotační, ruční, stavební, strojní, studniční, šikmá, tlaková, transmissní, trifugální, víceosá, víceválcová, vodárenská, vzduchová, zavodňovací, zkoušecí, železná. Vz Ott. XX. 984. — P., pumpička, y, f., vz Osivka (rostl.).
Pumpava, rostl. Sr. Ott. XX. 984.
Pumykl, nadávka. Slez. Vyhl. II. 335.
Punclovka, y, f. = kamenná nádoba polévaná. Chod. Rgl. Sr. násl.
Punclový. P. nádoba = *polívaná,* Slez. Vyhl. II. 198., *hnědá kamenná.* Litom. 62.
Punčmassa, y, f. Rais. Lep. 194.
Punčocha. P-chami rozuměly se přečasto *nohavice, spodky.* Světz. 1886. 387.
Punčochář. 16 9. Listář 89.
Punčochářský stroj. Vz Ott. XIX. 910^b.
Punčoška, y, f. = *obal zrna v klasu, pleva.* Obilí v p-kách schne. Kšť. Lid. 13. — P. v plynové lampě.
Punktor, e, m., punctorium (náčiní písařů). Bhm. hex. 872.
Punktovní stupeň působivosti síry. Zach. Test. 42.
Půnoc, i, f. = *půlnoc.* Mor. Mš.
Punš, vz Punč.
Punt, u, m. P. (zonvák) = část ženského obleku, ukrytý za šněrovací pentlí u živůtku. Litom. 68.
Puntík, vz Punt.
Puntíkář, e, m. = *puntíčkář.* Tk. Pam. I. 182.
Puntíkovaný. P. notv. Nejed. 153., 154.
Puny, punas, vysoké a studené pláně v Andech. Vz Ott. XX. 992.
· **Puohoř,** e, m., ryba. Na Krumlov. Arch. XXI. 540.
Puoloh, u, m. = *položení situace.* Něčí p. někomu pověděti. Frant. 24. 15.
Pupáčkal, u, m. = *opekanec.* Sbor. slov. IX. 10.
Pupalka, rostl. Vz Ott. XX. 996., XVIII. 656.
Pupavec, vce, m, ariegna. Rostl. drk. 177^b.
Pupavík, u, m., rostl. Vz Ott. XX. 996.
Pupečnice, e, f. = *pupeční žíla.* Vz Pupečný.
Pupečník, u, m = *pupeční šňůra.* Vz Ott. XX. 996. Výhřez p-ku, prolapsus funiculi umbilicalis. Ott. XX.
Pupečný. P. místo. Kol. Her. I. 334. P. houba, fungus umbilicalis, Nabelschwamm. Ktt. Pupeční zánět, omphalitis, Nabelentzündung; zánět p-ní žíly, phlebitis umbilicalis. Ktt.
Pupek, pku, m. Zánět pupku novorozeňat, omphalitis neonatorum. Ktt. — Sr. Pupečný.
Pupen, vz Ott. XX. 997.
Pupeneček, čku, m., papula, kožní výkvětek. Vz Ott. XVIII. 190.
Pupenník, u, m., umbilicus. Rostl. D. 88^b.
Pupíčky, rostl. Vz Pryskyřník zde.
Pupkookružný. P. žíly, venae omphalomesenteriae. Ktt.
Pupkovec, vce, m., omphalodes, rostl. Vz Ott. XVIII. 765., XX. 998.
Pupolatek, tku, m., omphalobium, rostl. Vz Ott. XX. 998.
Puporodka. P-ky, pupipara, hmyz. Vz Ott. XVIII. 513., XX. 998.
Pupovník, u, m., bupleurum, rostl. Vz Ott. XX. 998.
Puratylen, u, m., čisticí átka. Vz KP. X. 118.
Purem = *půjdeme.* Hruš. 158.

Purgace, e, f., z lat. Lék. B. 196a. Vz násl. Purgovati.
Purghart Rich., spis.
Purgovati, z lat. = *čistiti, pročistiti.* Zach. Test. 149.
Purin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 54.
Purk, u, m. = *zámek,* z něm. Burg. Val.
Půrko, a, n. = *topůrko.* Volyně. Čes. l. XIII. 125.
Purkraběcí znak. Tbz. III. 2. 365.
Purkrabí zemský, burggravius, původně strážce zemského hradu; později konal dozor nad veřejným pořádkem v zemi, a byl také výběrčím mýt a cel. Dvoř. Mor. 92.
Purkrabinský dům. Kar. 30.
Purkrabovat někde. Tbz. III. 2. 340.
Purkyně *Jan Ev.* 1787.—1869. Vz Čad. 122., 127.—129., Lit. II. 871., Svět. 1894, č. 51., Tk. Pam. I. 492.; *Eman,* botan., 1831. až 1882.; *Kar.,* mal., 1834.—1868.; *Jan Ev.* ryt., inžin., nar. 1860. Vz Ott. XX. 1003. až 1009. — *Cyril* ryt. Purkyně, spisov.
Puron, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. X. 590.
Purperky, pl., f., *druh žen. šatu.* Lašsky. Čes. l. XI. 117.
Purpurně se rdíti (jako purpur). Zr. Zahr. 4.
Purpuroleskly. P. řemení. Msn Od. 325.
Purpurolící koráb. Msn. Od. 347.
Purpuronosný biskup atd. Zr. Poes. 237.
Pusek, sku, m. Vezmi p. z prasete. Lišeň. Mtc. 1902. 120.
Působa, y, f = *působení.* P-obou ducha sv. porodíš syna. Adv. píseň. Mš.
Působitedlný. P. vlastnosť. 1585. Uč. spol. 1902. 24.
Působiti nač. To p-lo naň jako nenadálé zablýskání, prudké zarachocení hromu. Tbz. V. 6. 58. — **več:** v materii. 1585. Uč. spol. 1902. 28. Na Slov. tohoto slova nemají. Czam. Slov. 225.
Působivůstka, y, f., zdrobn. působivosť. Nár. list. 1885. č. 118
Půst. Sr. Ott. XX. 1011. Suchý p., úrodný rok. Ott. Kal. 1904. Zná půst, jako pes sobotu. Vyhl. II. 67.
Pusta. *puszta,* y, f. = *travinatá step v nížině uherské.* Vz Ott. XX. 1013. — **P.** Sedí při pustách s bohatými, sedet in insidiis cum divitibus. Ž. pod. Ž. klem.: v lakavách.
Pustě. Oči p. vytřeštěné. Čch. II. Pov. 209.
Pústenničí příbytek. Pulk. Lobk.
Pusto. Je tu prázdno, pusto, jako bývá po zlodějích nebo po vyhoření. Tbz. V. 6. 90.
Pustomyslný. Msn. Od. 60.
Pustoryl, u, m., philadelphus, rostl. Vz Ott. XIX. 677., XX. 1013.
Pustosamotný hvozd. Msn. Od. 176.
Pustošírý třeskot zbraně, moře. Msn. Il. 323., 265., Hym. 58.
Pustošitel, e, m. Vz Sláva (násl.).
Pustotinavý kout. Nár. list. 1902. č. 69. 1.
Pustovka, y, f. = *sova.* Vz Ott. XX. 1013. Sr. Puštík.
Pustý. Chodí z prázdného do pustého. Val. Čes. l. XIII. 77.

Puš, refa (mezi houbami). Rozk. P. 843.
Púščadlo, a, n., flaga, Rozk. P. 2506., flegina, Bhm. hex. 865., flebotomia. P-dlem krev púščeti. Mill. 114. Sr. Puštadlo.
Púščeti. Vz předcház. puščadlo. Nepúščaj toho z paměti. R. otc. P. 370.
Púščitedlný P. uhlí. Ž. kap. č. 119. 4. (Mš.)
Púščný. P. krásnosti (pouště), speciosa diserti. Ž. kap. 64. 13. (List. fil. XIII. 380.).
Sr. Púščový.
Puška = *dělo,* nyní jen: ručnice. Vz Ott. XX. 1014.
Puškařství, n. Vz Ott. XX. 1014.
Puškašec, šce, m., pastviště u Závodu na Slov. Mus. slov. VII. 87.
Puškovzdorný. P. záštita. Ott XX. 832., 1022.
Puškvorec, rce, m. Vz Prustvorc, Ott. XX. 1022
Pušpán. Vz Ott. XX. 1022.
Púšťadlo, a, n. P. baňkové (nasekávač), scarificator. Ktt.
Puštice, e, f., zdrobn. *puška.* Poslala mu rúcho v p-ci malé. Pass.
Puštička, y, f., zdrobn. puštice. P. rostlin, pyxidium. Vz Ott. XIX. 934.
Puštík, a, m., *sova.* Ott. XX. 1023. Sr. Pustovka.
Púta, pl., n., manicae. Pror. ol. 93b. Isa. 52. 11. Sr. Pouta.
Putina = *mříže.* V zloděj mluvě. Sr. Pabučina.
Putlina, y, f. = *střapec.* Val. Čes. l. XI. 114.
Putnař, e, m. = *kramář, kupec* (nadávka) XVI. stol. Zvon II. 594.
Putr. Panimáma je pořádem ještě jako z putru. Pittn Sr. násl.
Putrový. P. máslo = čerstvé (nepřevařené). H. Jir. Mýto 96. 1. Sr. Putr.
Putrych, u, m., fumus terrae, Erdrauch. Lék. B. 238a.
Puťura, y, f. = koš ze slámy na vejce. Slov. Mus. slov. VII. 58.
Půvabolícný. P. žena (půvabných lící). Msn. Od. 278.
Půvalový strop = *podvalový.* Čes. l. XII. 226.
Půvědí, n. = *doba po obědě.* Hruš. 159.
Půvědkový šat = polosváteční, jenž ženské nosí v neděli k půvědí (po obědě). Hruš. 33.
Půvěry = *pověry.* Šumava. Bgl.
Původ. O p-dech starší doby vz Arch. XIX. 550.
Původčitý. Mark. Neujalo se.
Původník(!), u, m. = *genitiv.* Klc. 69.
Půzdějc = *později.* Dšk. Km. 48.
Púzdro, vz Pouzdro. P., futrum. Rozk. P. 2522.
Půzednice, e, f., vz Pravidlo.
Půzim, u, m. = *podzim.* Klat. Čes. l. XI. 368.
Půzimek, mku, m. = *podzimek.* Hruš. 159., 8.
Půzní, *půzný* = *pozdní.* Stráž. List. fil. 1902. 251.

Pych, u, m. = porušení cizího majetku. P. polní, vodní. Vz Ott. XX. 1032. O pychu v starší době vz Arch. XIX. 552., 621., 623.

Pýcha roste mezi lidem jako konopí. Rais. Vlast. 48. Koho sa p. chytí, netreba mu viacej trestu. Sbor. slov. VII. 130. Za pýchou chodí palice (hůl). Lit. list. XIX. 242. Kde p. roste, tam všecky neřesti. Tbz. III. 2. 13. Chce pýchu hrat a nemá nič. Mus. slov. VI. 111.

Pýchavka. Vz Ott. XX. 1032.

Pýchavý = *kyprý, vykynulý.* Mork jest p-vý bílé barvy. Rkp. lék. J. hr. 209ª. (Mš).

Pychejř, e, m. = *puškvorec; malý člověk.* Volyně. Čes. l. XIII. 125.

Pychlena, vz Pichlena. Mš.

Pyj. Vz Úd mužský.

Pyjový. P. žíly hluboké, venae profundae penis. Ktt. P. těleso, žalud. Ott. XIX. 445.

Pykánek, nku, m. = *místo ochranné, útočiště* (ve hře). Chrud. Rgl.

Pykati = *mstíti.* Ktož mi přeje, rač mi pomoci p. a toho popravovati. Baw. Arn. 1532. (Baw. str. 184.).

Pyknografie, e, f., z řec. Vz Skiagrafie.

Pyknometrický. P. methoda. Vot. 62., 216.

Pyle = *housata.* V dětské řeči ve Slez. Čes. l. XI. 342.

Pynize = *peníze.* Ostrava. Šb. D. 56.

Pyramidon, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII 58.

Pyren, u, m., (fenylennaftalin), uhlovodík. Vz Ott. XX. 1039.

Pyrimidin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. X. 591.

Pyrit, u, m., nerost. Vz Ott. XX. 1048., Vstnk. X. 819.

Pyritový výpražek (u výroby železa). KP. X. 143.

Pýro. a, n. = část těla hovězího dobytka. Světz. 1886. 483.

Pyroelektricky. Tento elektrický proud působí p. t. j. teprv po záměně v energii tepelnou. KP. X. 112.

Pyroelektřina, y, f. Vz Ott. XX. 1050.

Pyrofon, u, m., druh varhánek. Strh. Akust. 369.

Pyrogagol, u, m., v lučbě. Ott. XX. 1050.

Pyrogalolaldehyd, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 121.

Pyrolín, u, m. = *lék k hojení a pěstování kůže.*

Pyronit, u, m., berlicis. Rostl. drk. 197ᵇ.

Pyrosírový. P. kyselina. KP. X. 104.

Pyroskop, u, m = jehlanec trojúhelníkové základny (v cihlářství). Vz KP. IX. 86.

Pyrosmalith, u, m., nerost. Vz Vstnk. XI. 834.

Pyrostibit, u, m. Vz KP. X. 229.

Pýrovec, vce, m. = *pýr.* Liptov. Sbor. slov. IX. 44.

Pyroxen, u, m., nerost. Vz Vstnk. XI. 716. 838.

Pyrrol, u, m. Vz Vstnk. XII. 57.

Pysk. Dvojitý p. (zaječí, rozštěp pysku), labium duplex, cheiloschisis, coloboma labii, labium leporinum). Ktt.

Pyskejř, e, m., místo: *pryskýř.* Dš. Vz Huj. Progr. 17.).

Pyskolícní rozštěp (kosý rozštěp obličejový, meloschisis. Ktt.

Pyskoun, ryba. Vz Ott. XXII. 716.

Pyskový. P. čára, sulcus mentolabialis; p. žíly, venae labiales. Ktt.

Pysky = *páperky.* Štěpánovice. List. fil. 1902. 251.

Pyskyřice m.: pryskyřice. Dš. (Huj. Progr. 17.).

Pyščiť, aufblasen. Slov. Sbor. slov. VIII. 69.

Pyšnočelý člověk. Msn. Od. 25.

Pyšnoduchý muž. Msn. Il. 268., Hym. 89.

Pyšný mysií, že je z mouky (lepší než jiní). Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 176.

Pytam się, pytam kie człowiek szczęśliwy, *tanec* v Těšínsku. Vz Brt. P. n. 975.

Pýtať koho. Pýtal moju dcéru (ucházel se o ni). Slov. Czam. Slov. 224. Radšej stom dať, ako jednoho pýtať (žebrati). Mus. slov. VI. 110.

Pytel. To je p. dobroty (dobrý člověk). Haw. Chamr. 146. Ty's hodna pytle = aby tě kat jako čarodějnici utopil v pytli. XVI. stol. Zvon II. — **P.** = dýnko micky ženské (Mütze). Pr. Slez. Čes. l. XII. 309.

Pytelivna, y, f., capactum (ve mlýně). Rozk. P. 2387.

Pytl, a, m. Pytl — patl = *patlal, nešika.* Kšť. Lid. 13.

Pytlářský lid (pytláci). 1671. Čes. l. X. 287.

Pytlenový stánek okrouhlý. Vz Ott. XIX. 909.

Pytlíček, čka, m. = nadávka zloději pytle mouky. XVI. stol. Zvon II. 622.

Pytlík, u, m., vz Vreco. P. na tvarob. Nár. list. 1904. 138. 9. — To je p. na německé myši (o hloupém). Us. Rgl

Pytlovací. Čistící mlýnek s p-cím přístrojem. Nár. list. 1905. 131. 21.

Pytlový cedák, das Beutelfilter. Jind. 12.

Pzdění. Rozk. P. 1261. Sr. Bzdění.

Pzdina, y, f. Pzdin k masti přičiniti. Mast. M. 160. Sr. Bzdina.

Pzdíti komu kam: pod nos. Mast. M. 83. Sr. Bzdíti.

Q.

Q, vz Ott. XII. 1063.

Quadrát Bern., chemik, 1821.—1895. Vz Ott. XX. 1063.

Quadrimolekulově. Vstnk. XI. 707.

Quadruplet, u, m. Motorový q. (čtyřkolý vůz). Hlasy východočes. 9./6. 1902. Dhnl.

Quentin, u, m. = *kventlík*. Q. pepře, Lék. B. 207[a]; dva k-ny mirry. 195[b].

Quis Lad., básn. a spis. Sr. Flš. P. 709., Ott. XX. 1085.

Quitt. Propustili ho (z dluhu) svobodna, quitta a prosta. 1452. Z kn. arch. praž. č. 89. Wtr. Sr. Kvit.

R, Ř.

R, Ř vz v Ott. XXI. 1. Změny hlásek *r* a *ř* v podřečí polnickém. Vz Hoš. Pol. 27. — *r-r* dissimiluje se v *r-l*. Vz Huj. Progr. 7. Ř není známo na uher. Slovensku (na mor. Slov. jest známo). Vz Sbor. čes. 81., 84.

Ráb Václ. (J. Benátský), básn., 1807 (?) až 1838. Vz Ott. XXI. 4., Tob. 214.

Raba, y, f = *stará kráva*. Hluboká. List. fil. 1902. 251.

Rabbinský. R. kollegium. Ghet. 55.

Rabčičanka, přítok Biele Oravy na Slov. Sb. sl. 1901. 162.

Rabiátní = *neurvalý, vzteklý*. Ott. XXI. 9.

Rabijáš, e, m. = *rváč*. Dšk. Km. 50. Sr. Rabiat v VII. 549.

Rábka, y, f. = *kvaka, cukryna*. Haná. Vyhl. II. 202

Raboša, e, f. = tabule v hospodě, na kterou se křídou zapisuje dluh jednotlivých sousedů za propité pivo atd. Haná. Hoch. 39. Vz násl. Rabuše.

Rabovník, a, m. = *kdo rabuje*. 1717. Mtc. 1903. 20.

Rabuď, i, f., vz Rabudí v III. 6.

Rabun, u, m., panarum v VII. 137. oprav v.: pandrum.

Rabuše, e, f. = *truhla*. V zloděj. mluvě.

Rabušník, u, m. = zamčený stolek. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.

Rabuvka, y, f. = *lov*. Slez. Vyhl. II. 29.

Rabyška Jan, spis., 1822.—1896. Vz Ott. XXI. 12.

Rác Emil. č. spis., 1853.—1900. Vz Ott. XXI. 12., Tob. 214.

Racek Jan, spis. XVI. stol. Vz Ott. XXI. 12. — *R. Adolf*, básník. — **R.** vodní, *pták*. Vz Ott. XXI. 16.

Racemický. R. látka, sloučenina, kyselina. Vz Vot. 82., 83., Vstnk. XI. 504.

Racibor, potok, přítok Oravice na Slov. Sb. sl. 1901. 162.

Racocha, y, m. = člověk neupravený hlavně co do hlavy. Volyně. Čes. l. XIII. 125.

Racochejl' = *rozcuchaný*. Přide na ťa r. (hrozba dětem). Štěpánovice. List. fil. 1902. 251.

Ráče, ete, n., cancrio. Rozk. P. 350.

Ráček, čku, m., sanicula, rostl. Vz Ott. XXI. 17. — *R.* = *druh hádanky*.

Račí verš, palindrom. Vz Ott. XIX. 106.

Ráčik, u, m. = ranice, police na chléb. Slov. Mus. slov. VII. 58.

Ráčlování, n., rhotacismus.

Račová, é, f., potok, přítok Oravice na Slov. Sb. sl. 1901. 162.

Rád. Tak ju rádi mali, ako oko v hlave. Rizn. 173. Když se dva mají rádi, zahřejou se na ledě a srovnají se na šindeli. Litom. 74. Rád ťa (má), ako pes palicu (hůl); Rád ho vidí, ako svoje hriechy. Mus. slov. IV. 65., V. 28.

Řád soudní na Mor. za starší doby. Vz Dvoř. Mor. 100. — **Ř.** dračí, podvazkový atd. Vz Kol. Her. I. 417.

Rada. Z pravidla žádají lidé o radu, aby jí nenásledovali, aneb, když jí následují, proto, aby měli někoho, komu by mohli vyčítati, že jim ji dal. Vrch. Muš. II. 33.

Rada Alois, spis. Sr. Tob. 214.

Řada = *hřada*. Hauer 14.

Radášek, ška, m. místo: rarášek v již. Čech. Dš Sr. Huj. Progr 9.

Radiace, e, f., z lat. Elektrická r. Vz Vstnk. XII. 432. Světelná a tepelná *r*. Ib. XIII. 741., 750.

Radiant, u, m. Vz Strh. Mech. 15.

Radičina, y, f., hora v Gemersku na Slov. Sb. sl. 1901. 166.

Radikalism-us, u, m. Vz Ott. XXI. 29.

Radimský Václ., č. mal., nar. 1869. Vz Ott. XXI. 31., Zl. Pr. XXI. 106.

Radioaktivita, y, f. Zjev r-ty t. j. vysílání různých paprsků charakterisovaných definovanými fysikalními i chemickými vlastnostmi a účinky, u četných látek., Vz Ott. XXI. 32., Vstnk. XII. 390. nn. Vstnk. XIV. 88. nn.

Radioaktivní látky, vz Vstnk. XII. 393., 16., XIV. 91. nn., paprsky. Nár. list. 1903. č. 157. 3.

Radiofon, u, m. = přístroj, v němž se vzbuzuje ton se střídajícím ozářením tepelným. Vz Ott. XXI. 33.

Radiografie, e, f., vz Skiagrafie.

Radiokonduktor. Vz Ott. XXI. 33.

Radiometr, u, m. Vz Ott. XXI. 35.

Radiozenital, u, m., v lučbě.

Raditi. Kto si nedá radiť, ten sa musí trápiť. Rizn. 69.

Radi-um, a, n. = *prvek* působící ve tmě značné osvětlení, a to jest výsledkem energie elektrické; důležité pro lékaře a chemiky. Vz Nár. list. 1904. 85. 2., Zl. Pr. XXI. 286. Radium a radioaktivní látky. Vz Vstnk. XIV. 300.

Řádka. *Na řádky*, tanec. Vz **Zavádka.**

Radkonice, louky u Střížova.

Řádkovací stroj, **řádkovačka,** y, f. Vz Ott. XXI. 36. Vz násl.

Řádkovač, e, m. = *řádkovací stroj*. Nár. list. 1905. 131. 21.

Rádl Eman. Dr., spis., nar. 1873. Vz Ott. XXI. 37.

Radlicospodinový průchodek, canaliculus vomerobasilaris. Ktt.

Radlička, y, f. = *šev na kabátě*. Šumava. Rgl.
Radlinský Miloš, pseudon. Vinc. Praska.— **R.** *Ondř*, spis. 1817.—1879. Vz Ott. XXI. 38.
Radmírov, a, m., rybník v již. Čechách. 1560. Uč. spol. 1903. XIII. 44.
Radná, Paní r. (choť radního). Kbrl. Dšl. 15. Sr. násl. Radňová.
Radňová. Paní r. (choť radního). Bydž Kšť. Lid. 5. Sr. předcház. Radná.
Radňovať = *býti radním*. Val. Čes. l. XI. 275.
Radodárce, e, m. Škod. II² 23., 134., 200.
Radodatný muž. Msn. II. 5., 20.
Řadolodní poručík, Linienschiffslieutenant. Ott. XII. 288., 540.
Radoň F. X., spis. Sr. Tob. 214.
Radonovice, pole u Červ. Lhoty. Čas. mor. mus. III. 141.
Radoslav, βουλήφορος. Msn. II. 182.
Radosť. I r. sytívá. Tbz. V. 4. 61. Má z toho r. jako žid z prašiviny a jako pes z měsíčka (malou). Čes. l. XI. 269. Střez se zasvěcovati někoho v stopy svých r-stí. Vrch. Mnš. l. 325.
Radosten, stna, o, vz Radostný. — **v kom.** V Bohu jsou r-stni (veseli). Čch. S. II. 274a.
Radošče = radosti. Kat. 6., Ev. olom. 133.
Radouš Matouš, č. mal. † 1631. Vz Ott. XXI. 44.
Radovati se o čem. R-val se o dítěti. Gest. B. 101b. — **se k čemu** = *lísati se*. Tomu člověku nic neudě ají (psi), než raduj í se k němu. Lbk. 37.
Řadovať = *děliti*. V zloděj. mluvě.
Radství, n. = funkce v nějaké radě. Kmk.
Radvan, u, m., od toho zdrobn. radvanec. Dšk. Km. 42. Vz. Radvanec.
Radźić = *mluviti*. V Opav. a Ostravsku. Šb. D. 58.
Rafár = ? Slov. Vlč. Lit. I. 315.
Raffinérský cukerní kartel. Nár. list. 1903. č. 312. 2.
Raffinovaně jednati. Lit. I. 392.
Raffinování stříbra, mědi, zlata atd. Vz KP. X. 172., 190., 184., 208.
Raglán, u, m. = *volný svrchní kabát*.
Raholina, y, f. = *špatná půda* (země). Tbz. III. 1. 154.
Rach, u, m. = *rachot*. Hřmot a r. přívalného potoku. Msn. II. 71.
Rách, u, m. = *hrách*. Na Polensku. Šb. D. 41.
Racha je tolik, jakobychom my řekli: bezmozký. Chč. S. II. 194a
Rachati v III. 17. Záby oprav v: Žáby.
Rachavý zvuk (nůžek narážejících při stříhání na desku stolu). Rais. Lep. 170. R. hlas. Ib. 180.
Rachnouti jak kde. Rouchem rachnula vesla po hladině. Msn. Od. 185.
Rachot. Trubicový r., amphorisches Rasseln. R. (šelest), strepitus, bublin malých, kleinblasiges Rasseln, velkých bublin, grossblasiges R., chřestivý, ronchus s. renchus, průduškový, bronchiales, konsonierendes R., současný s pohyby srdečními, herzsystolisches R., suchý, trockenes R. vlhký, feuchtes R. Ktt.
Rachota, y, f. = *rachotina, starý sešlý dům*. Nár. list. 1904. 107. 9.
Rachotilka, y. f. = *rachocení hromu*. Z toho bude r. Šá. XX. 191.
Rachotka, y, f., vz Klapačka.
Rachvala, y, m. = *ďach, čert*. Mor. Čes. l. XIV. 384.
Raiffeisenka, y, f.. druh záložny (po zakladateli Raiffeisenovi). Vz Ott. XXI. 64., Vck. Vset. 321.
Raiffeisenův. R-vy záložny. Vz Raiffeisenka.
Raiman Fr., prof. a spis. Vz Vyhl. I. 104.
Rainer Václ. Vavř., čes. malíř ve středověku. Vz Zl. Pr. XXI. 574.
Rais Kar., říd. učit. a spis., nar. 1859. Vz Ott. XXI. 69., Flš. Písm. 736., Tob. 214
Raisonýrovati = *hubovati*. Us. Rgl.
Rajbanica, e, f. = *strouhané těsto* z jemnější mouky s vejcem a zavařené v masové polévce. Mus. slov. II. 26.
Rajbovňa, vně, f. = *továrna na plechové náčiní*. Záp Mor. Mtc. 1902. 22.
Rajbovňák, a, m. = *dělník v rajbovně*. Záp. Mor. Mtc. 1902. 22.
Rájce, luka u Bzence. Čes. l. XIII. 475.
Rajdák, u, m., *tanec*. Vz Brt. P. n. 931.
Rajdovačka, y, f., *tanec*. Vz Brt. P. n. 931.
Rajdovný = *rejdovný*. R. voj = kterou se vůz rejduje, řídí. Brt. P. n. 573.
Rajhradoborce, e, m. R. Odysseus. Msn. Od. 354.
Rajka, paradisea, *pták*. Sr. Ott. XXI. 73.
Rajnica, e, f. Hádanka: Krivé noby, veľke brucho, malý pyštek, veľké ucho (rendlík). Sbor. slov. 1900. 114.
Rajšče, e, n. = *rajské jablko*. Us. Rgl.
Rajolní pluh. Nár. list. 1905.
Rájská B. (Ant. Reizová), druhá choť Fr. Čelakovského, 1817.—1852. Vz Ott. XXI. 74.
Rajtarstvo, a, n. R-stvu se učiti. Lbk. 106.
Rajteračka, y, f. = *jezdkyně*. Kdýně. Rgl.
Rajterák, a, m. = *jezdec*. Kdýně. Rgl.
Rajzák, a, m. Obchodní r, z něm. Reisender. Rais. Lep. 299.
Rak, a, m. Vz Ott. XXI. 75. Kdo chytá raky, měj pozor, aby moucha, která na raka sedla. nepřeletěla mu někam na tělo, neboť na tom místě udělal by se mur, bolestná nemoc. Mtc. l. 1897. 60. Nekúpite raky (nepůjdete se mnou domů)? Sbor. slov. VII. 130. Malá voda, malý r. Rizn. 168. — **R.**, *tanec*. Brt. P. n. 823. — **R.**, *souhvězdí*. Sr. Ott. XXI. 77. Kdo se narodí na raku, nic se mu nebude dařiti. vše mu půjde nazpátek. Mtc. l. 1897. — **R.**, *nemoc*. Sr. Ott. XXI. 77. Vodní r., sněť ve tváři, noma, cancer aquaticus. Ktt. Sr. Rakovina. — **R.** Jan a Jos., spis. Sr. Tob. 214.
Rakač, e, m., concha. Rozk. P. 93.

Rakárna, y, f. = *místnosť, kdo chovoji raky*. Nár. list. 1902. č. 233. 14.
Rakev, kve, f. Namane-li se ti někde nová r., netaž se, koho v ní ponesou, sic to budeš ty sám. Mtc. l. 1897. Obr. 30.
Raklinice, zaniklá ves na Znojemsku. Vz Mtc. 1903. 156.
Rakoň, ě, m., kopec v Gemersku na Slov. Sb. sl. 1901. 165.
Rakopun. vz Rakopně.
Rákos. Sr. Ott. XIX. 690.
Rákosinatý. R. tráva. Stan. III. 86.
Rákosníček, pták. Vz Ott. XXI. 79. — R. Augustin, spis. Sr. Tob. 214.
Rákosník, a, m, pták. Vz Ott. XXI 79.
Rákosování, n. R. stropů. Vz KP. IX. 301.
Rakousko, a, n. Vz Ott. XXI. 82 nn.
Rakouskouherský. R. banka. Nár. list. 1903. č. 174. 5.
Rakově červený. Us. Rgl.
Rakovina, y, f., carcinoma, cancer. Vz Ott. XXI. 262. R. plicní, Ib. XIX. 925b. R. jícnu, požeráku, c. vesophagi, Speiseröhrenkrebs. R. nosní, rhinocarcinoma, plicní, c. pulmonum, rosolovitá, Gallertcarcinom, syrovatečnic (blan syrovatečných), pobrudnice, pobřišnice, srdečníku, válcobuněčná, c. cylindrocellulare, r. kosmatá, carcinoma villosum, Zottenkrebs, mozková, sarkom rakovitý mozku, sarcoma carcinomatodes cerebri, Hirnkrebs, pokožková, Epidermialkrebs, prostá (vláknitá), simplex, tvrdá, scirrhus, vodnatá, cancer aquaticus, Wasserkrebs. Ktt. — R., *přeneseně*. Už i do kostelů dostala se tato společenská r. (vada). Zvon III 423.
Rakovinný vřed, ulcus carcinomatosum. Ktt.
Rakovo, a, n., hora v Gemersku na Slov. Sbor. slov. 1900. 153.
Rakušanství, n. List. fil. 1904. 396.
Rakyja, e, f. = *kořalka z hroznových výtlačků*. Val. Čes. l. XI. 49.
Rakytina, y. f., vrch v Gemersku na Slov. Sb. sl. 1901. 166.
Rakytle = *rechejtle*. 1638. Věst. X. 10.
Ralba, y, f. = *larva*. Volyně. Čes. l. XIII. 125.
Rám parního stroje. Vz KP X. 269.
Rambusek Jos. Dr. spis. Sr. Tob. 214.
Ramenář, e, m. = *člověk silný, hrubý*. Litom. 51.
Ramenní bolesť, brachyalgia, bolesť kloubu r-ho, omalgia, dna kloubu r-ho, omagra, arthritis articulationis humeri, kosť, os brachii, brachium, tepna, arteria brachialis; Ktt.
Rameno. R-na = různoběžné strany lichoběžníku. Věst. X. 107. Sr. Půdice.
Ramenonožci. Vz Ott. XXI. 274.
Ramenoploutvý. R. ryby. Vz Ott. XXI. 276., XXII. 414.
Rameš Václ., č. kronikář, † kol. 1599. Vz Ott. XXI. 276.
Ramfál, u. m. = *veliký kus něčeho*. Us. místy. Rgl.
Ramoky = *sedmikrása*. Slez. Vyhl. II. 278.
Rampa, y, f., z fr. = nakloněná cesta; *v nádraží* = stoupající vjezd na zvýšenou skládku, někdy tato skládka sama; *v divadle* = řada lamp na pokraji jeviště. Vz více v Ott. XXI. 278.
Rampampula, y, f. = *nápoj z lihu*, v němž se vařil cukr a skořice. Slez. Vyhl. I. 200.
Rampouch (ledový), vz Křenec. — R. = *komínek* v podzemním vinném sklepě. Bzenec. Čes. l. XIII. 475. — R. = otvor pod ohništěm. Mus. slov. IV. 26.
Rampulík, u, m. = *žlutý, velký knoflík kovový*. Lišeň. Mtc. 1902. 106.
Rámusidlo, a, n. = *co dělá rámus*. Nár. list. 1904. č. 32. 2.
Rámusování, n. = *dělání rámusu*. Pokr. 1885 č. 355.
Rána = *poranění*. R. bodná, řezná, střelná atd. Vz Ott. XXI. 281. — R. = *udeření do zad*: buchanec, buchta, sutenec. Us. — R. *boží* = *mor*. 1531. Schulz 16. — R. *božího posla* = *hromu*. To působilo jako r. božího posla. Zvon III. 37.
Ranavý = *mající rány*. Chorý a r. Sbor. slov. 1900. 139.
Randa Ant. ryt., dr., dvorní rada, prof. a spis. nar. 1834., sr. Mus. 1905. 156., Zl. Pr. XXI. 357.; *Hippol*., kněz, spis., 1836.—1896. Vz Ott. XXI. 286. nn.
Randličky, rostl. Vz Orlíček, Stračka zde.
Ranice, e. f. vz Ráčik zde.
Rank *Jos*., č. lexikograf. nar. 1833 Vz Nár listy. 1892. č. 94. 3.; *R. Kar*, spis. 1838. až 1890.; *Kar*., spis. 1870.—1899. Vz Ott XXI. 290. nn.
Ranlékařství, n. R. dětské. Kinder-, oční, Augen-, vojenské, Militär-, zubní Zahnchirurgie, Ktt.
Ranlík, u, m. = *rendlík*. Lék. B. 207b.
Ranní. Jest neděle, nutno, aby dobytek do ranní byl napasen. Sá. XIX. 195.
Ranník, a, m. = *poraněný?* Stib. 50. — R., rostl. Lék. B. 222b.
Ráno sa mu nechce, večer sa mu faží (jest obtížné) Sbor. slov. VIII. 85.
Ranosť. Předšel jsem v r-sti. Ž. pod. 118. 147. in maturitate; Ž. witt.: v čas zralý. (Mš.)
Ranový. R. noha (mající ránu). Sbor. slov. VII. 97., IX 49.
Rantlovka, y, f. = *sukně s lemováním*. Šumava. Rgl.
Ranuše, ete, n. = dítě brzy po svatbě narozené. Světz. 1882. 558. Sr. Brzák.
Rapa, *rapěnka*, y, f., vz Vodnice zde
Rapanda, y, f. = *zloděјka*. Šumava Rgl.
Rapatrosiť = *zatarasiti*. Liptov. Sbor. slov. IX. 46
Rapčal. Vyšiou (vyšel) na buben (na mizinu), pôjde s rapčalom na Maďary. Mus. slov. IV 79.
Řápek, pku, m. = *otrhaný keřík* (jahod atd.). Horažď. Kub. List. fil. 1902. 251.
Řapík, u, m., petiolus, v bot. Vz Ott. XXI. 685.
Rapina, y, f. = ? Hanbila sa za svoje r-ny na nose. Phľd. XXII. 68.
Rapotáč, e, m. Tu stružlikajú drevene kone a poveterné r-če. Čas. mus, V. 22.
Rapotati = *repetiti, breblati*, Slov. Čes. l. XII. 576.; *odříkávati*. Mus. slov. II. 85.

Rapotavý. R. straka. Šf. (Lit. II. 66.).

Rapouchatý = *trudovitý.* Mor. Brt. D. III. 317.

Raps, u, m. = *řepka.* Pr. Slez. Čes. l. XII. 309. — **R.** = *blouzení.* Chytil ho r. Us.

Raptura, y, f. = Bylo několik knih, do nichž soudní věci vpisovaly se r-rou. Světz. 1890. 461.

Řařa, *řaža* = *záře.* Opava a Ostrava. Šb. D. 58.

Rarach, *Rarášek* = *duch domácí,* zlomyslný, je jako pidimužík. Krmí R-ška = má štěstí. Vz Kšť. Poh. 53., 54. Sr. Čes. l. XIII. 452. — **R.** = *malá, hubená dívka* plná divokosti, živosti a uštěpačnosti. Kšť. Poh. 199.

Raráškovitý. Mus. 1904. 485.

Raráškový. R. smyslnosť. Lit. I. 354.

Raroch, a, m., falco laniarius. Vz Ott. XXI. 301.

Řas, u, m. = *řasa.* O obrácení řasóv od oka. Rhas.

Řasa, alga. Vz Pryskyřník zde, Ott. XXI. 305. — **R.** *víček očních.* Prchání řas, madarosis, ptilosis, vchlípení řas v oko, trichiasis. Ktt.

Rascovina, y, f. = *kmínovka.* Slov. Mus. slov. VIII. 23. Sr. Rasca, Rascovka.

Ras-kobylka, y, m. = dříč lidí, p. Franc. Jrsk. XVII. 23.

Řáskování, n. **Ř.** u výšivek. Nár. list. 1903. č. 168. 13.

Řásnokřídlý. Vz Ott. XXI. 302.

Řasnošatý. **Ř.** dívka. Msn. Hym. 43.

Řásnút = *žasnút.* Mor. Mš. exc.

Řasný. **Ř.** huba = *široká; sprostá.* Litom. 75.

Řasohouby, phycomycetes. Ott. XXI. 303, XIX. 691., 744., 844. Vz Houby řasám podobné.

Rasocha. R-chy = dřevěné vidle. Mus. slov. IV. 14. — **R.** = parohovitá žrďka u saku. Vz Čas. mus. V. 35.

Řasosloha, y, f. = druh *oblak.* Ott. XXI. 303.

Rasošky = *podávky, jimiž se kladou polena do prsku.* Jičín. List. fil. 1902. 251. Sr. Racošky. Tři uoci boly oči na r-kách (nespaly). Sbor. slov. VII. 132.

Rastrovací stroj, ústav, Rastrier-. Rgl.

Řasuplný. **Ř.** roucho = *řasnaté.* Zr. Čer. 781.

Rasvera K., básník.

Raš = *hlava.* V zloděj. mluvě. Sr. Makovice.

Rašek Kar., č. mal., nar. 1861. Vz Ott. XXI. 307., Zl. Pr. XXI. 323.

Rašelina. Vz Ott. XXI. 308.

Rašelinářský. R. škola, kurs, zkušební stanice. Vz Ott. XXI. 312.

Rašeliník, u, m., sphagnum, Torfmoos, rostl. Ott. XXIII. 806.

Rašelinný. R. drť, melassa, kultura, lázně (slatinné), stelivo. Vz Ott. XXI. 312. nn.

Rašelinovitý. R. půda. Ott. XX. 4.

Rašín *Alois* dr., adv. a spis., nar. 1867. Vz Ott. XXI. 315., Tob. 214. — **R.** *Jos.*, spis. Tob. 214.

Raška, y, f., dědina v turčanské stolici. Sbor. slov. VIII. 145.

Rašlovec, pole u Přibyslavic. Čas. mor. mus. III. 141.

Rašple, e, f. R. jest podobná pilníku, ale má místo zárazů zuby značně od sebe vzdálené. Vz Ott. XIX. 744.

Rašták Augustin, spis., nar. 1849. Vz Ott. XXI. 317.

Ratajnice, e, f. = *služka v ratajně.* Kká. Sion I. 154.

Rátať sa mezi co = *počítati se.* Slov. Sbor. čes. 53 — **s čím.** Aj s ním musíme r. (všímati si ho). Czam. Slov. 139.

Rathousový. R. krajky. Vz Krajka.

Rathouzský. R. právo. Rokyc. Post. 6b.

Vz Rathousni.

Rathúsní = *rathousní.* R. lidé. Chč. Post. 68a.

Ratibořka, potok vsacký. Vck. Vset. 17.

Rationalista, y, m. Lit. I. 5.

Rationalistický výklad písma. Lit. I. 443.

Ratišče, e, n. = *ratiště.* Rozk. P. 2030., R. 99.

Ratořesl = *ratolesť.* Pulk., Ev. olom.

Raušar Jos., spis., nar. 1862. Vz Ott. XXI. 329., Zvon IV. 278., Tob. 214.

Rautenkranz Fr., spis. Sr. Tob. 214.

Ray = *mýdlo ze slepičích vajec.* Nár. list. 1902. č. 119 str. 6.

Raýman Bohusl., prof. a spis., nar. 1852. Vz Ott. XXI. 335., Tob. 214.

Raymann Fr., spis., 1762.—1829. Vz Ott. XXI. 335.

Rayonování, n. **R.** řepy = rozdělení krajin, ve kterých se pěstuje řepa, v obvody (rayony). Každý takový obvod přikázán byl určitému cukrovaru, tak že řepaři z obvodu toho nemohli řepu prodávati cukrovaru jinému než tomu, jemuž byli přikázáni. Vz více v Ott. XXI. 337., Nár. list. 1903. č. 175., 17., 1904. 23. 5.

Rayonový. R. ohraničení. Nár. list. 1904. 141. 21. Vz Rayonování

Rayzí. Kuoň z plava r. 1512.: Kuoň z rayza plavý; Koník rayzí. Arch. XIX. 148., 114.

Razim Jos., spis. Tob. 214.

Razítko, a, n., vz Ott. XXI. 339.

Razlavička, vz Gusěnka.

Rázráz. Proudy ženou se r. Msn. II. 70.

Razum = *rozum.* Orava. Šb. D. 75.

Raž, e, f., vz Penízek rolní (rostlina) zde.

Ráž Arnošt, básn. Zvon III. 614., IV. 462., Tob. 214.

Ražebna, y, f. Rytecký ústav a r. Nár. list. 1902. č. 234. 2.

Rážek, žku, m. Hliněný r. (kulička?) Šf. (Lit. II. 94.).

Raženie, n., gubernatio. Potřebuje k r. čtyř marinářóv. Mill. 100.

Rážeti co: hrušky. Us.

Ražniak, a, m. = jednoročiak (jelen), Spiesser. Slov. Sbor. slov. VIII. 14.

rb m. db: svarba — svadba. Us. Šb. D. 22.

Řbuchan, u, m. = *ovoce ocúnu.* Č. Třeb. Čes. l. XI. 38.

Rčení, n. = *slib.* O r. v starší době. Vz Arch. XIX. 559., 628.

Rdesno, a, n., polygonum, rostl. Vz Ott. XX. 173.
Rdest, u, m., potamogeton, rostl. Vz Ott. XX. 321.
Rdestovitý. R. rostliny, potamogetonaceae. Vz Ott. XX. 332.
Reaktivnosť, i, f. Vot. 248. Sr. násl.
Reaktivovati = *do předešlého stavu uvésti*, *obnoviti*.
Realisační tlak. Nár. list. 1903. č. 312. 22.
Realism-us, u, m. Vz Ott. XXI. 342.
Realistickosymbolický. Nár list 1905. 56. 3.
Realistní sloh. Nár. list. 1905. 64. 13.
Realní a *reellní*, rozdíl. *Realní* = *věcný*, *skutečný* (ne jen myšlený); *reellní* = poctivý, spolehlivý, bezelstný. Sterc. Real i (ný). R. škola, gymnasium. Vz Ott. XXI. 343., 346.
Realnosť, i, f. Věcná r. života. Nár. list. 1905. 15. 13.
Rebec *Jos*., spis., nar. 1842.; *Tom*., spis., nar. 1844. Vz Ott. XXI. 348., Máj. III. 13.
Rebellský. Šelma r-ská (nadávka protestantům po bitvě na Bílé Hoře.) Zvon II. 623b.
Řebenáč, e, m. = kruh zavěšený na ramenech kola, jenž se skládá z kruhu a lopatek. Tábor. Čes. l. XI. 60 Sr. Hřebenáč. — **Ř**. = *trakař*. Dšk. Km. 49.
Rebentit, m. brebentit (jihoč. Dš.) Sr. Hnj. Progr. 19.
Řebice, e, f. = *hřebice*, *hřebná kobyla*. Us. Dšk. Km. 41., Hoš. Pol. 142.
Řebíček Jos.. hud. sklad., 1874 až 24./3. 1904. Vz Ott. XXI. 349., Zl. Pr. XXI. 276., 300 s podob.
Řebřadlo, a, *n*. (lenoh lavice) = kanape. Dšk. Km. 12.
Řebříček, čku, m., achillea, rostl. Vz Ott. XXI. 350. **Ř**. pije se v odvaru s kořeny rajského kvití a jitrocele proti souchotinám. Nár. list. 1903. č. 285. 3.
Řebřinka, y, f. **Ř**. u trakače. Litom. 64.
Rebuilka, y, f., reboulia, rostl. Vz Ott. XXI. 350.
Rebulace, e, f. = *remunerace*. Mor. Čes. l. XI. 272.
Rebule, e, f. = *zadek*, *zadnice*. Dám ti rýčem po r-li. Mus. 1864. 315.
Rebus, u, m. Vz Ott. XXI. 350.
Receptacul-um, a, n., z lat. = *jímka destillačního apparatu*, kde se srážel destillát. Zach. Test. 149.
Receptivný. Pružná robustnosť stále r vná a produktivná. Nár. list. 1904. 3. 13.
Receptori-um, a, n. = *recipient u alembiku*. Zach. Test. 143.
Recess, u, m., z lat. = *smlouva*, při níž se činí ústupek od původních nároků. Vz Ott. XXI. 353.
Recitační ton. Zl. Pr. XXII. 75.
Řecko, a, n., vz Ott. XXI. 358. nn.
Řeckořímský starověk. Věst. X. 181.
Recordman, a, m. (rykórdmen, angl.), v mluvě cyklistů = *vítěz*. Nár. list. 29./10. 1899. Dhnl.
Rectus = P. Hofer, spis.
Řeč. Vz Ott. XXI. 373. Chorobná ř., dysphasia, lalopathia, logopathia. **Ř**. se mluví a voda teče. Bylo o tom řečí, jakoby byl někdo mlýnské kolo spustil. Hlk. VI. 67. To je řeč, jako s kozú otčenáš. Us. Čes. l. XI. 484. **Ř**. je jako proud, ta se nedá zastavit. Hlk. V. 40. Dajme si, čo komu svedčí a konec je všetkej reči. Rizn. 167. Národa štít a meč jest jeho mrav a řeč. Čcb. II. Pov. 231. Spravme reč a poďme preč. Mus. slov. VII. 90. Sr. Vlasť. I. 219. — **Ř**. Koľko rečí hovoríš, za toľko ľudí platíš. Sbor. čes. 15.
Řečena, y, f. = *řečení*, *slovo*. Takéž v jiných měsících počítati máš po jiných ř-nách a po jich čtenách a po jich sřečenie. Lék. B. 42a.
Řečice, louky u Červ. Hrádku. Čas. mor. mus. III. 141.
Řečík, u, m., pistacea, rostl. Vz Ott. XIX. 797.
Řečina, y, f., loica. Rozk. P. 1519., R. 85.
Řečitý. Ř. voda = *říčná*. Tbz. V. 6. 93.
Rečlivý = *hovorný*. Ve Spiši. Sbor. slov. IX. 49.
Řečnice, e, f. Je z ní malá ř. (o malém děcku, když začne žvatlati). Us. Nár. sbor. VIII. 19.
Řečníky = *klepy*. Purkarec. List. fil. 1902. 251.
Řečově někomu se odciziti (řečí). Sb. sl. 1901. 168.
Řečský = *řecký*. Mill. 126a.
Redaktorování, n., *redaktorovati*. Lit. II. 76?
Ředkev je ráno jed, na obed jedlo a večer medicina. Mus. slov. IV. 27. — **Ř**., *ředkvička*, vz Řetkev. Ř. mořská, vz Křen. Ř. ohnivá, vz Ohnice (zde).
Ředkve, e, *ředkvička*, y, f., vz Řetkev.
Ředlnosta (!), y, m. = *generál*. Pohl.
Řeďoučký, *říďoučký* = velmi řídký. Us. Mš.
Řeďounký = *řeďoučký*. Ř. voves. Dšk. Km. 34.
Reellní, vz Realní.
Reflektant, a, m., z lat. = *uchazeč*. Ott. XXI. 387.
Reflektometr, u, m. = přístroj k měření indexu lomu. Vz Ott XXI. 387.
Reflex, u, m. Vz Ott. XXI. 389.
Reforma, y, f, Vz Ott. XXI. 391.
Reformace, e, f. Vz Ott. XXI. 392.
Reformat, a, m. = *kalvinista*. Fel. 28.
Reformní banket, katolicismus, strana, ústava, židovstvo. Vz Ott. XXI. 394.
Refrakce, e, f., z lat. Vz Ott. XXI. 396.
Refraktometr, u, m. Vz Vot. 68., Vstnk. XIII. 731.
Refundace, e, f., z lat. = *vrácení*, *splacení*.
Regal Kar., spis. a prof., nar. 1857. Vz Ott. XXI. 389.
Regalie, z lat. = *znaky královské moci* (insignie, klenoty). Vz Ott. XXI. 399.
Regent, u, m. = *pravidlo*. Sprav se tímto r-tem. Frant. 51. 22.
Regentství, n., z lat. = *vladařství*. Vz Ott. XXI 403.
Regestovati co: listinu = *regestem opatřiti*. Mtc. 1903. 316.

Regiment, u, m., z lat. R. ujíti = *vládu*. Kom. Did. 285.

Registra, vz Registr, Ott. XXI. 406. Registra rozličných relací, insinuací a reskriptů, Schulz Kom. 174., všelikých dobrozdání, sdělení a zápisů, 175., deposicí, 177., peněžitá, 177., škodní (obeslání ze škod), 178., komornická, 179.; půhonná, vz Půhonný; svědomí (obsahují svědomí svědků obou stran se soudících: axamitová, bílá, černá, červená, ivová, úzká, zelená atd., vz Půhonný); nálezová, vz Nálezový. R. přiznávací, soudu komorního, svobodnická, urburní. Svobd. 150.

Regner Jos., kn. a spis., 1794.—1852. Vz Ott. XXI. 409.

Regulator, u, m. R. stroje Beyerův, Bussův, cosinusový, Hartungův, hydraulický, osový, Porterův, Pröllův, Tollův, Trenckův, perový, plochý, výstředníkový, Wattův, Wyssův atd. Vz Ott. XXI. 412.—416., KP. X. 311.—317.

Řehák *Ant.*, spis., 1809.—1851.; *Jan*, spis., 1839.—1895.; *Kar.*, spis., nar. 1843. (Tob. 215.); *Stanisl.*, spis., nar. 1854. Vz Ott. XXI. 417.

Řeháková Eliška, spis., nar. 1846.; *Anna*, spis., nar. 1850. Vz Ott. XXI., 418., Tob. 215.

Řehocení, n. = *řehtání*. Kld. II. 143.

Řeholiti se = *nevážně se smáti* Litom. 52., Rais. Koř. 9.

Řeholna, y, f. = *klášter*. Pohl.

Řehoř. Chození, říkání žáků v den sv. Řehoře. Vz Čes. l. XI. 406., X. 453., XII. 285., Brt. P. n. 562. nn., Vyhl. II. 32., Vlasť. I. 161. Na svatého Rehora idú sneby do mora (moře) Sbor. slov. VIII. 83.

Řehořovský Václ., prof. a spis., nar. 1849. Vz Ott. XXI. 429., Tob. 215.

Řehořský. Ř slavnosť, glossy. Ott. XXI. 429.

Řehotavý smích. Kořnk. 72.

Řehtati = *řehotati*. — se jak: do strhání (smáti). Strn. Pob. 96.

Řehtalka, y, f. = *smíšek*. Pittn. Vz násl.

Řehulena, y, f. = *smíšek*. Lepší ř. nežli šklebna. Pittn. Vz předcház.

Řechotat = *hrčeti, drnčeti*; *řehtati*. Val. Čes. l. XI. 225., 47.

Řechtavý = *pouta*. V zloděj. mluvě.

Reichert Jan Dr., spis.

Reichstädter F. R., red. Tob. 214.

Reichumberácký = *liberecký*. Reus. Vlasť. 318.

Reimann J., red. Tob. 214.

Reinsberg Jos. Dr., prof. a spis., nar. 1844. Vz Ott. XXI. 443., Zl. Pr. XXI. 526.

Reinwart Ant., č. nakladatel, red., nar. 1856 Vz Ott. XXI., 444., Tob. 214

Reisner Kar., č. mal., nar. 1868. Vz Ott. XXI. 446.

Reiter Jos., č. spis., nar. 1840. Vz Ott. XXI. 447.

Rejbátko, a, n., asi zdrobn. rejba = ryba. Dšk. Km. 34. Sr. Rejba v II. Přísp. 271.

Rejcech, u, m. = *obecný cech*. Smích. a Zbrasl. 629 (Mš.).

Rejčerty = *rejčarty*. Ghet. 24.

Rejdiště pro dobytek. Vz KP. IX. 390, 405.

Rejdný vůl = *kterým lze dobře rejdovati, obratný*. Deštná. Mš. Sr. Nerejdný. R. ples (tanec). Msn. Od. 116. Sr. Rejditi.

Rejdovačka, y, f. = pila s úzkým plechem. KP. XI. 9

Rejdovák, u, m., *tanec*. Vz Brt. P. n 846.

Rejhani = Rejčkovští v Ledečsku. Vz Čes. l. XI. 405.

Rejholiti se. Probýbal se a jen se r-lil (řehtal). Zvon III. 422.

Rejhradský klášter. Kol. Her. I. 120

Rejiště, ě, n., Spielplatz. Msn. II. 350.

Rejkan, u, m. R. u tkadlcovského stavu slouží k tomu, aby se osnova do vratidel dobře nabalila. R. slove též: točen. Litom. 67.

Rejnička, y, f. = úzká ulička spojující náměstí a ulici rovnoběžnou. Kbrl. Džl. 14.

Rejnok, a, m., ryba. Vz Ott. XXI. 451.

Rejový. R. hra. Nár. list. 1903. č. 163. 4. Sr. Rej.

Rejpoň, ě, m. = *rejpal*. Vy jste r. Rais. Lep. 175.

Rejsek, ska m. = hmyzožravý ssavec. Vz Ott. XXI. 452. — R. Jos., spis. Tob. 214. — R., sku, m. = truhlářský nástroj, k označení stejné síly a šíře. R. obyčejný, řezací. Vz KP. XI 8.

Rejstřík, u, m. Tlumila hlas do měkkých r-ků. Zvon III. 232.

Rejžák, u, m. = *jahelník, nákyp z jahel a rýže*. Krkonš. Čes. l. XIII. 175.

Řeka, vz Ott. XXI. 453.

Rekce, e, f., z lat. = *řízení, vazba*. Ott. XXI. 456.

Rekla, y, f. = *kabát* spadající až do polovic stehen. Val. Čes. l. XIII. 447.

Reklamní plakát. Nár. list. 1903. č. 141. 15.

Reklík, u, m. = ? Musím si hľadať r. (nějaký oblek). Pohľd. XXII. 227. Sr. Rekla.

Rekognice, e, f., z lat. = *opětné seznání, rozpoznání*; *uznání, stvrzení* (příjmu atd.); *list přiznávací*. Vš. Vz Ott. XXI. 457., Stieb. 25., 143., Jir. Prove 211.

Rekogniční řízení. Stieb. 135. R. poplatek dávaný od uživatele cizí půdy jejímu vlastníku na uznání jeho vlastnického práva. Vz Ott. XXI. 457.

Rekolaudovati práci = opět schváliti (z lat.). Nár. list. 1904. 187. 2.

Řekové. Vz Ott. XXI. 458. nn.

Rekriminace, e, f., z lat. = *obvinění*; *výčitka*.

Rektifikator, u, m., přístroj v lihovarech.

Rektořík St., spis., nar. 1869. Vz Ott. XXI. 527.

Rektorys Jan, spis., nar. 1841. Vz Ott. XXI. 527, Tob. 214.

Rekurs, z lat. R. proti soudnímu nálezu, vz Ott. Říz. III. 5., 13.; R. čili stížnosť (u soudů), vz ib. III. 108.—129.; R. na soud nejvyšší čili revisní. Vz ib. III. 126. Sr. Stížnosť (Ott. XXIV. 136.).

Relace, vz Relatio, Relator.

Relais v telegrafii, při elektrickém osvětlení. Vz Ott. XXI. 528., 519.

Relatio, lat. = odeslání od jednoho či vycházející z pojmu n. určitých představ ku pojmům dalším. Zach. Test. 149.
Relator, a. m. O r-řích a relací v starší době. Vz Arch. XIX. 558.
Reliefní umění. Sb. sl. 1902. 78.
Religijní fond. Mš. (z lat.).
Reliquijní kult. Chyt. 42.
Réma = *reuma*. R. mne trápí. 1449. Čes. l. XI. 283.
Řemen. Vz Ott. XXI. 535. Vyháněť ji odtud nebudu a vám na ř. ji také nedám. Zvon IV. 253.
Řemenářství, n. Vz Ott. XXI. 537., XXII. 751.
Řemenatka prostá, rod *tasemnic*. Vz ligula v Ott.
Řeménkový bičík. Tbz. V. 6. 383.
Řemeský = *řemeslnický*, artificum (manus). Gl. roudn. 23b.
Řemeslo. Vznik a zdokonalování remesiel. Vz Mus. slov. VIII. 21.
Řemesník, a, n. = *řemeslník*. Gl. roudn. 52a.
Remeš Mauric Dr., spisov.
Řemínkář, e, m. = *pohodný*. Čes. l. XI. 370.
Remisa, *remiza*, y, f. = *kolna pro vozy železniční, elektrické, vozovka*. Ott. XXI. 542.
Rémiše. Kamení mlýnské má remiše. Čes. l. XI. 188.
Řemlování, n. = *bití řemenem*. Mor. Kmk.
Řemlovati = *bíti řemenem* — koho. Mor. Kmk.
Rena, y, f. Hoďme to do kalože (kaluže) pod renó. Hana. Hoch. 125. Sr. Ryna.
Renaissance (v literatuře humanismus) = obnovení a oživení klassického starověku. Věst. X. 179. Sr. Ott. XXI. 544. nn.
Renaissanční sloh. Vz KP. XI. 86.
Renatus O. F., spis.
Rendlíček, čku, m. Hlava do r-čku přistřižená. Rais. Lep. 28. Sr. Rendlík.
Rendlík. Sr. Radlík, Ranlík, Randlík, Renlík.
Rendlíkový klobouk (nízký). 1746. Hrubý 278.
Renetta, jablko. Sr. Nár. list. 1903. č. 233. 4.
Renger Kar., spis., 1842.—1872. Vz Ott. XXI. 555.
Renner Jan, spis., 1844.—1892. Vz Ott. XXI. 558.
Renščák, u, m. = *renšťák*.
Renta, y, f. Vz Ott. XXI. 562.
Rentdyner, a, m. XVII. stol. Mtc. 1903. č. 289.
Rentník, a, m. Bylo tam r-ků. H. Jir. Mýto 123. 1. Sr. Rentier.
Rentovati se, sich rentieren. Ott. XXI. 563.
Rentový. R. banka, dluh, počet, statek, Ott. XXI. 563., trh, obchod. Nár. list. 1903. č. 257. 21.
Řepa cukerná (cukrovka). Vz Ott. XXI. 645. — Ř., vz Vodnice zde, Řepka.
Řepanský Mart., spis., † 1599. Vz Ott. XXI. 568.

Řepař, e, m. = *pěstovatel řepy*. — Ř. = *brouk v řepě*. Čes. l. XII. 248.
Repartice, e, f., z lat. Konkursní r. Nár. list. 1905. 29. 5. Vz násl.
Repartování, n. = *rozvržení*. R. daně.
Repartovati = *rozvrhnouti*, z lat. — co: daň.
Répat = *rýpati*. Přestalo mu v zubu r. (rýpati, boleti). Mtc. 1902. 115.
Repertoirní kus (divadelní) = který zůstává v seznamu divadelních her, který se hrává. Pokr. 1882, č 349.
Repetačka, y, f. R. ve mlýně ta část, která třese žejbrováním. Webr ryt. Pravomil.
Repica, e, f. Ako sype r., tak bude i jačmeň, žito a oves sypať Rizn. 65.
Repicový olej. Slov. Čas. mus VI. 7.
Repisko, a, n., vz Řepiště. Mus. slov. VIII. 9.
Řepišče, e, n. = *řepiště*, rapetum. Rozk. P. 691., 72.
Řepka, y, f., phyteuma, rostl. Vz Ott. XXI. 699. Ř.. brassica napus oleifera, *olejka*. Vz Ott. XXI. 572. — Ř., y, f., vz Ohnice (rostl.) zde. Ř. olejná, brassica oleifera: řepka zaječí, řepa, olejka, volejka, olejnice, opava, korša (rostl., z Kohlsaat). Vz Čes. l. XIV. 374. — Ř. Hra na řepku. Vz Sb. sl. 1902. 69.
Řepkový olej. Vz Ott. XXI. 573.
Replikový. R. chabosť. Nár. list. 1903. č. 291. 13.
Řepný. Ř. zelí. Vz Brukev.
Řepoplodný kraj. Nár. list. 1902. č. 76. 2.
Reportérský. R. zvědavosť. Nár. list. 1905. 71. 13.
Reportní účet. Nár. list. 1905. 84. 25.
Řeposecí stroj. Nár. list. 1904. 135. 21., 1905. 131. 22.
Řepovací stroj. Nár. list. 1903. č. 136. 9.
Reprodukce, e, f., z lat. Vz Ott. XXI. 576.
Reprodukční technika. Nár. list. 1905. 1. 13.
Republikánství, n. Vlč. Lit. I. 306.
Repuls, u, m., z lat. = *odmítnutí*.
Řeřicha, y, f., vz Potočnice, Řeřišnice (rostl.) zde. — Ř. *turecká*, vz Vesnovka, rostl. — Ř. *rumní*, lepidium rudeale: penízek menší. — Ř. *zahradní*, lepidium sativum: vesnovka řeřicha. — Ř. *širolistá*, lepidium latifolium: vesnovka širolistá, piperát (kořenní kuchyňské). Ř. *polní*, l. campestre: suchý nehet. Sr. Č. l. XIV. 372. 373.
Řeřišnice, e, f. cardamine. Ř. *cibulkatá*, c. bulbifera: řeřicha cibulkatá, kyčelnice cibulkatá, babí zub, zubník, zubová bylina, konopáč. — Ř. *devítilistá*, c. enneaphylla: brabor. — Ř. *žlaznatá*, c. glandulosa: babí zub. — Ř. *hořká*, c. amara: řeřicha, řežucha, jeřicha, luční salát. — Ř. *luční*, c. pratensis: řeřicha, řežucha, režucha, žeřicha, jeřuška, luční chřen, žabí květ, krupička, krupičky, pěnenka, slepičky, škrup, košička. Vz Čes. l. XIV. 373.
Res, a, m. = *rys*. Brt. P. n. 566.
Reseda, y, f. Květ r-dy, vz Beránky.

Resedník, a, m. = *okrášlený resedou.* Luž. Kv. l. 136.

Resedový. R. zeleň. Us. Rgl.

Resekce, e, f., z lat. Vz Ott. XXI. 583.

Reselov, u, m., nějaké domácí nářadí. Slov. Mus. slov. III. 58.

Resli = *jestli.* U Skutče. Mus. 1863. 333.

Resolutní, z lat. = *odhodlaný, rozhodný.*

Resonance, e, f., z lat. R. akustická, elektrická, optická. Vz Ott. XXI. 588.

Resonator Helmholtzův. Vz Strh. Akust. 401.

Resorcin, u, m., v lnčbě. Vz Ott. XXI. 589. (dihydroxybenzol).

Resorpce, e, f., z lat. = *z střebání.* Vz Ott. XXI. 589.

Respekt, u, m., z lat. Aby to s náležitým respektem nejvyššího purkrabí činili. 1619. Uč. spol. 1903. XII. 8.

Respiri-um. a, n., lat. = *odpočinek.*

Ressel Jos., *vynálezce lodního šroubu.* Vz Ott. XXI. 591.

Restauratorský, z lat. R. péče. Nár. list. 1903. č. 141. 13.

Restituovati, z lat. = *znovu zříditi; nahraditi, vrátiti; znovu dosaditi.* Ott.

Řešátko Tom., spis. † 1602. Vz Ott. XXI. 598.

Rešel Tom., far. a spis. Vz Ott. XXI. 598, Lit. I. 165.

Řešeta, y, f. = *raša, strapatá ženská.* Slov. Pbld. XXIV. 483.

Řešetlák, u, m., rhamnus, Wegdorn, rostl. Sr. Ott. XXI. 646.

Řešetlákovitý. Ř. rostliny, rhamnaceae. Vz Ott. XXI. 645.

Řešetný, *vzvici řešeta.* Pel. XX.

Řešiti také = *hřešiti.* Sr. Řmot m. hřmot. Mš.

Reště = *ještě,* u Skutče. Mus. 1863. 333.

Rét, u, m., vz Boryt. (nerost).

Řet, u, m = *por, z něhož roste chlup.* Volšany u Horažď. List. fil. 1902. 251.

Reta = *běda.* Pel. XIX. — **R.** z Margaretta, Grätel. Také Retka. Kdýně. Rgl.

Řefaz = *řetěz.* Hra na r. Vz Sbor. slov. 1901. 142.

Řetedlný, vz Řetelný. Baw. T. v. 953.

Reteš = *nějaké moučné jídlo.* Slov. Mus. slov. V. 100.

Retirada, y, f. R-du bráti = *utíkati, ustupovati.* Fel. 97.

Řetěz. Vz Ott. XXI. 601.

Řetězcový. Ř. měření. Ott. XXI. 603.

Řetězovod, u, m. Vysunovač ř-du. Nár. list. 1905. 131. 21.

Řetězový. Ř. ulice v Praze (u ul. Liliové), dříve Kožišnická. Dolen. Pr. 295. — Ř. zlomek. Vz Ott. XXI. 604.

Řétí, n. Ř. snopů = spodní část, opak hořejší části, kde jsou klasy. Mor. Čes. l. XII. 457. Sr. Řit.

Řetkev, *řetkvička,* raphanus sativus: ředkev, ředkve, ředkvička, řetvička, řeťkevka, vodnice (Písek), měsíčka červená, prdlavka (černá, zimní). Čes. l. XIV. 375.

Řeťkevka, vz předchůz. Řetkev.

Řetízkovitý. Ř. bakterie, streptococcus. Ktt.

Řetízkový. Ř. krajky. Vz Krajka. Přístroj s pilkou ř-vou, k vynětí částí kosti, Osteotom. Ktt.

Retka, vz Reta.

Retko, a, n. = cigaretta. Us. Rgl.

Retkový koren. Sbor. slov. VII. 116.

Retnice, e, f. = *hláska vyslovovaná rty.*

Retorse, e, f., z lat. = *odveta.* Sterz., Dhnl.

Retournovati co = *vrátiti,* z fr.

Retrocedovaný = *zpět postoupený,* z lat.

Retrocesse, e, f. z lat. = opětné postoupení. Vz Ott. XXI. 607.

Retrocessionář, e, m., z lat. = *kdo něco vrací, zpět postupuje.* Nár. list. 1903. č. 174. 5.

Retrospektiva, y, f., z lat. = *pohled nazpět, do minulosti.* Zvon III. 543.

Rettig Jan Al., vz Lit. II. 412., 658.

Rettigova Magd., spis., 1785.—1845. Vz Lit. I. 795., Lit. II. 412. 415. Ott. XXI. 609.

Retušér, a, m., z fr. = oprávce, opravovatel (fotografií).

Řetvička, y, f., vz předcház. Řetkev.

Řetvičkář, e, m. prodavač řetkvičky. Rais. Lid. 99. Sr. Ředkev.

Reva, y, f. = *haluz,* kterou se stromy reví, naštěpují. Slez. Hauer. 14.

Reveň n. rhabarbora, rheum, rostl. Vz Ott. XXI. 656.

Reverenda. Frant. 23. 46.

Réví, n. = *nať.* R. z jetele Deštná. Mš.

Revice, e, f. Vz Ott. XXI. 625.

Revise, e, f., z lat. R. soudní (dovolání). Vz Ott. Říz. III. 92.—100.

Revisní, z lat. R. rekurs k soudu. Vz Ott. Říz. III. 126. Účetní a r. kancellář, r. organisace. Nár. list. 1904. 3. 11.

Reviti co: stromy. Vz předcház. Reva. Slez. Hauer 14.

Révnatý jetel = *silný, hmotitý.* Deštná. Mš. Sr. Réví.

Řevnivec, vce, m. Msn. Od. 77.

Řevnivostný. Nár. list. 1904 349. 13.

Řevno, a, n. = *říjení, pojímání zvěře jelení* atd. Ott. XXI. 740.

Révokaz = *korovnice révová.* Vz Ott. XIX. 694b.

Revolucionářský zjev. Nár. list. 1903. č. 291. 13.

Revolučně, ěte, n. Sš. (Mus. 1905. 452.).

Revolver, u, m. Vz Ott. XX. 1018.

Revolverový. Výroba r-vých patron. Nár. list. 1904. č. 22. 6. R. lis bez tvárnic na drážkové tašky, r. pec na sodu, r. soustava. Vz KP. IX. 151., X. 106., VII. 682., 686.

Révotok, u, m. = *víno.* Tbz. V. 4. 177.

Reyl Fr. dr., kn. a spis., nar. 1865. Vz Ott. XXI. 629., Tob. 214.

Rez, Vz Ott. XXI. 632. — **R.** = *čeleď hub,* příbuzná čeledi snětí (parasita vyšších rostlin). Vz Ott. XXII. 455.

Řez měchýřový, sectio vesicalis; ř. na kámen, sectio vesicalis, lithotomia. Ktt.

Řezáctví, n. Ř. si všímati. Dolen. Pr. 316.
Řezač, e, m. Ř. hliny (stroj). Vz KP. IX. 126.
Řezáč, e, m. = *lékař*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141. — Ř. *kamene* = *rytec*. Ghet. 58. — Ř. *Fr.* (Bolehradský), spis., 1819.—1879.; *Jos.*, spis., nar. 1853. Vz Ott. XXI. 632. nn. — *Ř. E.*, spis.
Řezačka, y, f. Ř. na slámu, na krmivo ruční nebo žentourová, na suchou a čerstvou píci s přiváděcím pasem, bubínková. Nár. list. 1904. 135. 21. Ř. převozná, excentrická. Nár. list. 1905. 131. 21., 22.
Rezák, a, m. = kocour rezavé barvy. Rais. Lop. 242.
Řezal, a, m., *báječný pták*. Vz Ott. XXI 634.
Řezance = *řezané těsto v polévce*. Slov. Mus slov. IV. 26.
Řezančok, léčivá rostlina. Čas. mus. VI. 8. Slov.
Řezanka, y, f. Ř. koňská, kravská. Čes. l. XII. 439. — Ř. = *č. tanec*. Vz Čes. l. XI. 182.
Řezaný. R. dříví. Vz KP. IX. 265.
Rezatěti, ěl, ění = *rezavěti*. Hoš. Pol. 141.
Řezati. Kdo řeže (bije a p.) jiné, sám i zrezán bývá. Uč. spol. 1905. II. 52. Ř. = *pospíchati*. Volyně. Čes. l. XIII. 125.
Rezatý — *rezavý*. Hoš. Pol. 141.
Rezavěbílý. R. kočka. Rais. Lop. 242.
Řezavka, y, f. = *bolestné kapání moče*, strangurie, Harnzwang. Ktt
Rezavý smích. Zvon III. 258. Ř. hlas. Kká. Sion I. 127., Zvon III. 309. Ř. slzy. Zvon IV. 397
Rezbářský. Ř. výzdova nábytku. Vz KP. XI. 94.
Řezbářství, n. Vz Ott. XXI. 634.
Rezek Ant. Dr., histor., ministr krajan v. v., spis., nar. 1853. z Ott. XXI. 635.
Rezeň, zně, m. = *veliký kus* (ch eba). Kál. Slov 38. R. slaniny. Pořd. XXIII. 532
Řezinky(!), pl., f. = *nudle*. Pohl.
Řezivo, a, n. = *řezané dříví*. Us. Rgl.
Rezková Frant., spis., sr. Tob. 214. — Ř. Bedř., spis. Tob. 215.
Řeznická, é, f., *tanec*. Vz Brt. P. n. 874.
Řeznictví, n. Vz Ott. XXI. 638.
Řezníček *Jos. Jind.*, spis. 1823.—1880. (Lit. II. 405., 416., 872.); *Kar.*, spis., nar. 1837.; *Ř. Vál.* Dr., nar. 1861. (Flš. Písm. 732.). — Vz Ott. XXI. 638. nn. — *Ř. Bened.*, Tob. 215.
Řezník, a, m., *tanec*. Vz Brt. P. n. 838. — Ř. Václ., spis. † po r. 1552. Vz Ott. XXI. 639.
Rezno. Na rezno nekomu dačo prisľúbiť (na jisto). Phľd. 1902. 385.
Rezonýrovati, vz Raissonýrovati.
Rezovitosť, i, f. R. vody. Vz Ott. XXI. 641.
Řežáb z řeřáb. Gb. Ml. I. 350., Huj.
Řežábek Jan Dr., řed. obchod. školy, spis., nar. 1852. Vz Ott. XXI. 641.
Režený = *režný*. Dal. 5. 26. (Mš.).
Režijní příspěvek. Nár. list. 1905. 64. 13.
Režisérský vynález. Nár. list. 1902.

Režná, é, f. = *kořalka*. Hauer. 14.
Režný. Nacpi do pytle režného samé dukáty, neuděláš z něho hedvábí. Emin. 251.
Režucha, *řeřucha*, y, f., vz Řeřišnice (rostl.), Řeřicha zde. Sr. Huj. Progr. 17.
rg m. **rk**: pargán — parkán. Jir.
Rhamnolutin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 520.
Rheostat, u, m. R. desítkový, kruhový, reversní, spirálový, spouštěcí, třífasový, vodní, wheatstoneův, zátkový. Vz Ott. XXI. 651.
Rheumatofobní. Zvon III. 492.
Rhinoplastika, y, f., z řec. = *umělé napravování defektu nosního*. Vz Ott. XIX. 845., XXI. 660.
Rhodanin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 13.
Rhodanit, u, m. Vstnk. XII. 590. R-nid v VII. 576. oprav v Rhodanit.
Rhodeosa, y, f. v lučbě. Vz Vstnk. XI. 520.
Rhodi-um, a, n., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 560. Ott. XXI. 668.
Rhrodochrosit, u, m., nerost. Vz Ott. XXI. 669.
Rhodonit, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 838., 670., Mtc. 1903. 56.
Rhythmik, a, m. R. řecký, římský, Král. Metr. 3.
Rhythmus. Vz Ott. XXI. 678.
Riad, u, m. = *řád*. Gazdovský r. hospod. náčiní. Slov. Sbor. čes. 58.
Riadiť = *uklízeti*. Matka riadila izbu. Slov. Phľd XXIII. 526.
Riafadlo, a, n. = *riafalo*, prístroj na obtrhovánie semenných hlávočiek ľanu. Slov. Phľd. XXIV. 483.
Riafať ľan = zbavovať semenných hláv (knotiek) riafalou. Phľd. XXIV. 483.
Riasnitý = *řasnatý*. Slov. Sbor. slov. IX. 44.
Riav, u, m. = *riava* v VII. 576.
Ribay. Vz Lit. I. 931. Vz Rybay Jiř v VII. 639.
Rícadlo, a, n. = *zrcadlo*. Mor. Mš., Strn. Pob. 91. Vz násl.
Řicátko (zřícátko), a, n. = *zrcadélko*. Strn. Pob. 91.
Říci s infť. A on řekl témuž Janovi jej (váček) dáti (že dá). 1512. Arch. XIX. 130.
Ricy = pravá, americká žvýkací gumma. Nár. list. 1901. č. 45. odp.
Ričák Václ., děk. a spis., nar. 1824. Vz Ott. XXI. 694
Říčičář, e, m. R. prodává říčice. Čes. l. XIV. 384.
Řička, y, f., turma. Veleš. Rozk. P. 1977., R. 97.
Říď kompar., superlat. nejříď, od řídko (m. říze). Dšk. Km. 48.
Řídce kompar. dle Hoš. lépe: řidšeji. Vz Mus. fil. 1904. 451.
Řídě, ěte, n. = *hříbě*. Mus. 1863. 336. (Vých. Č.).
Řídko. Kto ř. seje, řiedko bere. Rizn. 172. Při odříkávání řídko kterých lekcí (málokterých). Kos. Živ. 250.

Řídkokrát. Wtr. exc.
Řídkoporostlý chlup na hlavě. Msn. II. 25.
Řídkota, y, f. = *řídkosť*. Šumava. Rgl.
Řidoučký, vz Ředoučký.
Riečanka, y, f., potok na Zvolensku. Sb. sl. 1902. 59.
Riečna, y, f., loquela. Rozk. P. 1293.
Riečný = *říčný* Mill. 79a.
Rieda, loca. Rozk. P. 2228.
Riediti, vz Říditi. Mill. 53a.
Riediť sa = *řídnouti*. Ovocné stromy tam sa s roka na rok riedia. Slov. Phřd. XXII. 573.
Riedký, vz Řídký. Mill. 18.
Riedlnice, e, f., vz Zřiedlnice, Zřídlnice.
Riedlo, vz Hřídlo.
Riegel Augustin, spis. Tob. 214.
Rieger *Fr. Lad.*, svob. pán, 10./12. 1818.—3./3. 1903. Vz Ott. XXI. 703.—714., Mus. 1903, 424., Nár. list. 1903. č. 62., Polit. něm. a čes. z téže doby; Zvon XII. 335., 351.; Dolen. Pr. 490.; Tk. Pam. I. 492, Tob. 214. — **R.** *Boh.* Dr., svob. pán, prof. a spis., nar. 5./10. 1857. Vz Ott. XXI. 714., Lit. I. 931., Tob. 214. — **R.** *Kar.*, spis. Tob. 214.
Riegrová Marie, choť F. Lad. Riegra, 1833.—1892., spis. Vz Ott. XXI. 715.
Riekati, vz Říkati. Mill. 22.
Riepa, vz Řípa.
Riese. Podle Adama Riese. R. byl proslulý počtář v XVI. stol. Kád. 7.
Riešit, vz Řešiti. Sb. sl. 1902. 13.
Riešitel, vz Řešitel. Sb. sl. 1902. 13.
Rieže. Tím r. (rzijezze) kvas má přátelóm připraven býti. Št. Ř. 74b.
Rodovka, y, f. = druh *hádanky*.
Ríha Mart. Dr., bisk. a spis., nar. 1839; **Ř.** *Jan*, prof. a spis., nar. 1842.; **Ř.** *Václ.*, spis. (Tob. 215.); **Ř.** *Jan*, řed. gymn., spis., nar. 1845.; **Ř.** *Arn.* spis. 1848.—1903.; **Ř.** *Jind.*, sochař, nar. 1862. Vz Ott. XXI. 727.—728. U řed. sr. ještě Ott. XXI. 1073 (doplněk).
Říhot, u, m. = *hlasitý smích*. Us. Rgl.
Říhovský Vojtěch, hud. sklad., nar. 1871. Vz Ott. XXI. 728.
Richlý *Vít.*, spis., nar. 1837.; **R.** *Jindř.* archaeol. a spis., nar. 1839. Vz Ott. XXI. 739.
Richter Eug., spis.
Říjen. Čím dříve padá v říjnu listí se stromů, tím úrodnější bude příští rok. Nár. list. 1903. č. 277. 4. Ř. a březen jsou sobě rovny ve všem; Duben, máj, červen víno v sudech suší, srpen, září, ř. hospodáři kruší. Ott. Kal. 1904.
Říka = *řka*. Mš. Slov.
Říkadla dětská, koledníčká ve Slezsku. Vz Vlasť. I. 137. nn., 154. nn. Ř. z Vltavotýna. Vz Čes. l. XIV. 334.
Říkání, n. Dětské hry a ř. v Horních Bzincích na Slov. Vz Čes. l. XI. 28.
Říkať = *modliti se*. Zložil ruky a říkál. Val. Čes. l. XI. 324.
Řimbus, a, m. = *tlusté dítě*. Č. Buděj. List. fil. 1902. 251.
Římota, y, f. = *hřímota*. Mš. Slov.

Římsa. Vz Ott. XXI. 808. Ř. hlavní, střední, pásková, trnožní. Vz KP. IX. 323.
Římskokanonický. Ř. process, Stieb. 82., 136., 141., 142., právo. Ott. Říz. III. 2.
Římskoněmecký. Ř. říše. Tbz. V. 9. 84.
Riňa, ě, f. = *ženská, flákovatej, potreňavej tvári*. Phřd. XXIV. 483.
Římsovka, y, f. = cihla k vykládání říms. KP. IX. 268.
Řinčice, cesta u Opatova. Čas. mor. mus. III. 142.
Řinčivě. Hudba ř. se rozléhala. Zvon II. 488.
Řinda, y, f. Kuří ř., dronopedna, Rozk. P 1601., dronoponda. Rozk. R. 87.
Ring, u, m. = *obchodní spolčení* směřující ke skoupení všech zásob určitého zboží a tím ku zvýšení jeho ceny. Vz Ott. XXI. 811. R. bavlnářský, lihový. Nár. list. 1903. č. 243. 17.
Říp = *hřib*. Našla řípa. Deštná. Mš. — **Ř.**, *hora* u Roudnice. Vz Ott. XXI. 817.
Řípa jedlá, vz Vodnice zde.
Řípný. Ř. zelí (ze řípy). Dšk. Km. 14.
Řirenšaft Al. (Plzeňský), spis., 1813.—asi 1870. Vz Ott. XXI. 819., Lit. II. 411. nn.
Rís, u, m. Z rísu robiť. Slov. Czam. Slov. 127
Řisa, y, f. = *žabinec*. Haner. 14.
Risikový. R. břímě (spojené s risikem). Nár. list. 1903. č. 114. 17.
Riskantní = *odvážný, nebezpečný* (fr.). R. obchod. Nár. list. 1903. č. 131. 9.
Riss Jos., gymn. řed., spis., 1829.—1899. Vz Ott. XXI. 820.
Rišč = *běh*, zastr. Šf. Poč. 6.
Říšskoradní, reichsräthlich. Ř. poslanec. Nár. list. 1885. č. 134. Sr. Říšskoradský v VII. 579.
Říšský. Ř jablko. Vz Kol. Her. I. 396.
Řiť. Uctiu ho, ako riť gäty. Slov. Mus. slov. IV. 80. Nezobudí sa, ani co by mu do riti trúbiu (troubil); Od kapusty riť popustí, od hrachu r. v strachu; Mňa každô oklame, kto len má dieru do riti; Riť a čelo — jedno telo (tělo). Slov. Mus. slov. IV. 80., 101., V. 5. 28. Oči na spanie a riť na sranie. Rizn. 168. Keď nemáš nič v hrsti, vytři si riť prsty. Sbor. slov. XII. 136. — Chlopeň, zdvojení stěny střevní při řiti nadpřirozené, promontorium. Ktt.
Řiťný. Žíly ř. (konečníkové, pastelínové), Mastdarmvenen. Ktt.
Řitství, n. V ř. se kochati. Frant. 5. 21.
Ritter *z Rittersberka* Lud., č. spis. 1809.—1858. Vz Ott. XXI. 831., Lit. I. 712., 748., II. 528., 871.
Řiuti = *řváti*. Mš.
Řiutiti se = *řítiti se*. Ř. se na koho. Pulk. Lobk. k. 7, Ev. olom. 312., Mam. A. 26b.
Rivalisace, e, f., z fr. = *řevnivosť*. Mtc. 1903. 315.
Rivíz, vz Meruzalka, Ott. XXI. 684.
Říza ženská = volný a dlouhý šat s visutými rukávy. Dvoř. Mor. 60.
Řízek, zka, m. Ř. obecný, gobio vulg., *ryba* kaprovitá. Vz Ott. XXI. 838. — **R.**, zku, m. To pivo má ř. Us. Rgl. Vz Říz.

Řízení právní. Vz Ott. Říz. III. 162., Ott. XXI. 838. nn. Písemnost v ř. trestním. Vz Ott. XIX. 783.

Řízňa také v Opavsku. Hauer 14.

Říznatka, y, f., dactylis, rostl. Vz Ott. XXI. 846.

Rizner Ludevít, slov. spis., nar. 1849. Vz Ott. XXI. 846.

Riznerová Ludm., slov. spis., nar. 1872. Vz Ott. XXI. 846.

Řížavý uhel. Dš.

Řížit se. Dš.

Řknúti, vz Říci. Blažená mě rzknú národové. Ev. olom. 314. Luc. 1 48. (dicent). Co řknú. Pass. 318. (List. fil. XVI. 107.).

-rl m. *dl:* karlec m. tkadlec. Šb. D. 26.

Řmátat = *hřmotiti*. Dšk. Km. 54.

rn m. *dn:* bernář m. bednář. Krkš. Šb. D. 26.

Rob, u, m. = *hrob*. K robu s tělem pospíšili, leží v robě. Pís. 1727. (Mš.).

Robinin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 520.

Robinsonovsky. Spis r. zbarvený. Vlč. Lit. II. 2. 3. Bylo tam r. útulno. Čch. Kv. 96.

Robiti jak. Kto ako robí, tak sa mu drobí (platí). Sbor. slov. VIII. 86. Robí na pretrhnutie (tuho), ani (jako) chrt, ani v jarmě, ani v gápli (tvrdo), ani čo by horelo, o milých pet, o dušu, až milá vec. Phld. XXIV. 339.

Robka, y, f. = *dělnice*, zdrob. roba. Čes. l. XIV. 415.

Robkať = *robiti*. Phld. XXIII. 684.

Robosit, u, m. = *silná třaskavina*.

Robota = *práce*. Tic, tic, tic a r-ty nic. Sbor. slov. VII. 132. R. nenie zajac, aby ušla; Kto sa nebojí r-ty, tomu sú tri svety; Tak mu ide r. od ruky, akoby umýval. Rizn. 64., 168., 173. Má roboty, ako stará diovka, keď sa ide vydávať. Mus. slov. IV. 9. — R. = *nevolnická práce*. Vz Ott. XXI. 865., Jir. Prove 305.

Robotiti = pracovati. Budou o přístřeší r. Zl. Pr. XXI. 495.

Robotnický. R. dítě, statek. Tbz. V. 9. 301., V. 1. 121.

Robotník, a, m. = *nevolník*. Baw. Ap. 212b., 220a.

Robský. Robská = kořalka. Val. Čes. l. XII. 84.

Roburit, u, m., druh dynamitu. Dhnl. exc.

Robustnosť, i, f. = *síla, mohutnosť, zavalitosť, tělnatosť*. Je plný r-sti a rozjařenosti. Nár. list. 1903. č. 333. 13. a j.

Robyně, ě, f., ancilla, *služka*. Ž. pod. 122. 2.

Roček *Fr.*, č. právn. a spis., nar. 1860. Vz Ott. XXI. 870. — R. *Jan*, spis. Tob 214.

Ročka, y, f., = *dřevená nádoba* na nosenie vody s oblukovým uchom na vrchu. Slov. Phld. XXIV. 483.

Ročné, ého, n. = *roční slavnosť, mše*. Za keho je to r.? Slov. Nár. sbor. 1902. 17.

Roční doby (co do počasí). Vz Vlasť. I. 215.

Rod. Dycky musí byť jeden v rodě, který druhé bodě. Slez. Vybl. II. 66. — R. Odchylky v rodě substantiv v podřeči polnickém. Vz Hoš. Pol. 114.

Rodal, u, m. Sv. rodal u židů = **starý** zákon Jrsk. VII. 2. 14., Pov. 217.

Rodeník. Mám v Slov. = *vánoční houska*. Us. u Buděj. Ale tam toho slova neznají, ta houska slove tam: calta. Ale u sv. Jana (vsi) je rodeník, roděník (roditi = košík pečiva, ovoce atd., který posílá padlé děvče svému hochu; když pak tento význam vybledl, užívají tam toho slova ve smyslu ‚výslužky‘. Kub. List. fil. 1902. 251.

Rodický stařec (rodinný otec). Msn. II. 11. R vlasť = *rodná*. Ib. 23., Od. 193.

Rodienica, e. f., Zlatá Baba na Slov. Vz Sb. slov. 1902. 22.

Rodilý. Tuť jest skála r-lá (přirozená). Zbr... 234

Rodina. Sme r.: vaše krava se na našej lúke pásla. Mus. slov. IV. 11.

Rodinal, u, m. = dobrá vývojka pro fotografické desky i papíry. Vz Ott. XXI 878

Rodisko, a, n. = rodiště. Phld. XXIII. 776

Rodler Adolf, red. Tob. 214.

Rodoláska, y, f. = *láska k rodu*. Slov. Sbor. čes. 204.

Rodoměna, y, f. Ott. XXI. 882. Vz násl. Rodozmena.

Rodopis, u, m. Sr. Ott. XXI. 880.

Rodoslavný. R. Helena. Msn. Od. 331.

Rodostoupnosť, i, f. Nalezl v bedně r. rodiny své. Sá. XXIII. 24.

Rodovka, y, f., druh hádanky (záměna rodová).

Rodozměna, y, f. Vz Ott. XXI. 882.

Rodzaj, e, m. = *druh, rod*. R. viničov. Slov. Phld. XXII. 579.

Rodzeniatko, a, n. = *novorozené dítě*. Mtc. l. 1897. č. 4. 120.

Rodzinať sa = *pokládati se za člena rodiny*. Ve Spiši. Sbor. slov. IX. 48.

Roeder V., spis. Tob. 214.

Roentgenování, n. = užívání Roentgenových paprsků. Nár. list. 1903. č. 185. 3., 1905. 163.

Roentgenovy paprsky. Vz Vstnk. XII. 390., XIV. 88., Ott. XXI. 957.

Roh, u. m. Od rohu k rohu = **kořalka**. Šumava. Rgl.

Rohacik, a, m. Zaštrelili šme sutku; nebola to sutka, bol to r. (rohačik). Sb. sl. 1902. 40.

Roháč, e, m. = *srnec*. Sbor. slov. VIII. 139. — **R.**, lucanus, *brouk*. Vz Ott. XXI. 891. — **R.**, podiceps, *potápka*. Ib. 892. — **R.** = *rybník* u Jankova u Votic. Uč. spol. 1901. IV. 3. — **R.** = *vrch* v Gemersku na Slov. Sb. sl. 1901. 165. — **R.** blatnický = *víno*. Mod. kn. 1998. č. 40. 75. — **R.** = *koláč* atd. Zlámati r. = odejíti před časem ze služby. Hruš. 20. — *Roháče* = kratší strany obdélníků, kolem nichž se ovíjejí prameny osnovy. Litom. 66.

Roháček, čku, m., *druh hádanky*. — **R.**, cka, m. R. Fr. Dr., spis., 1860.—22./8. 1904. Vz Zl. Pr. XXI. 539., Ott. XXI. 891., Tob. 214.

Rohan Kar. J., spis.
Rohatině = *vidle*. Dšk. Km. 16. Sr. Rohatina.
Rohatý = *urážlivý*. Ta věc bratru velmi r-ta bude, Chč. S. II. 1856.
Rohn Jan, hist. a lexikograf čes. 1711.—1779. Vz Ott. XXI. 896.
Rohna, y, f. = *kráva*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.
Rohnout = *tlouci*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.
Rohon J. V. Dr., spis., nar. 1845. Vz Zl. Pr. XXII. 371., 359. s podobiz.
Rohonosný. R. lidé. Zr. Rok. 80. Sr. Rohonoš. III. 86.
Rohoocasatý. R. písmeno (y). Vin. I. 192.
Rohoprstenovitý. Hoření a dolení zadní vaz r., ligamentum ceratocricoideum posticum superius et inferius. Ktt.
Rohoretka, ryba. Sr. Ott. XXII. 728.
Rohoslav, a, m., *κέρα ἀγλαός*. Msn. II. 196.
Rohotěř, e, f., zaniklá ves v Znojemsku. Vz Mtc. 1903. 153.
Rohovací umění. Nár. list. 29./10. 1899. Dhul.
Rohovat = *při výslechu býti*. V zloděj mluvě. Sr. Rohování v VII. 584.
Rohovatění, n. R. pokožky, ceratonosis. Ktt.
Rohovatý. Manželka nepoddaná, r-tá. Zvon IV. 8.
Rohovcovec, vce, m., hornina. Vz Ott. XXI. 897.
Rohovice, e, f. = *hůl*. V zloděj. mluvě.
Rohovina, y, f. Vz Ott. XXI. 897. R. oční, lépe: rohovka. Čad. 14.
Rohovka, y, f. R. oční = *rohová blána*, přední část bělnatky, die Hornhaut. Čad. 12. Sr. Ott. XXI. 898. Propíchnutí r-ky, keratonyxis, utvoření umělé r-ky, Keratoplastik, vyboulení předních oddílů zeničných r-ky, keratoglobus, vypnutí středu ztenčení r-ky, keratoconus, svraštivé prosáknutí rohovky, sklerotirendes Hornhautinfiltrat, roztnutí r-ky (rozpoltění), keratotomia; tvorba, Keratoplastik, cornea artificialis (na nepravém místě, parakeratosis); vada r-ky, Hornhautdefekt; hluboký vřed r-ky nezánětlivý, ulcus corneae perforans, keratitis ulcerosa non inflammatoria; hluboký vřed r-ky zánětlivý, keratitis ulcerosa profunda inflammatoria, tiefes, entzündliches Hornhautgeschwür; zánět r-ky, keratitis, Hornhautentzündung (s nahromaděním - se hnisu v přední komoře, hypopyon-keratitis, povlakový. k. pannosa, středový hnisavý, k. centralis parenchymatosa, infiltratum corneae centrale parenchymatosum, zahrdlivý, k. sclerotica, infiltratum corneae scleroticum. Ktt. — **R.,** druh hádanky. — **R.** Šátek r. Slám. Put. 66.
Rohovkohled, u, m. = přístroj k prozkoumání zakřivenin rohovkových, Keratoskop. Ktt.
Rohovkový. Celková hlíza r-vá, vortex purulenta, keratitis neuroparalytica; ústřední prosáknutí dužniny r-vé, centrales parenchymatöses Hornhautinfiltrat; vřed r-vý (rohovky), ulcus corneae, keratitis ulcerosa, Hornhautgeschwür. Ktt.
Rohovník, u, m. R. u oken. Vz KP. IX. 322.
Rohovníkový závěs. Vz KP. IX. 322.
Rohový. Onemocnění r-vé vrstvy kožní (mozoly, kuří oka, bradavice a p.), keratosa. Ktt.
Rohozna, y, f., potok na Zvolensku. Sb. sl. 1902. 54.
Rohoží, n. matta. Rozk. P. 1823., Bhm. hex 597.
Rohožný žok. Zvon IV. 263.
Rohožkářství, n. R-stvím se zabývati. Nár. list. 1886. č. 1.
Rocháč, e, m. = *prase*. Věst. X. 340.
Rocherzuk, a, m., z něm. Grossherzog. Pulk. Klem. 49., 65. Sr. Roterzug v VII. 590.
Rochna, y, f. = *lehká ženská*. Dšk. Km. 14.
Rochně, ěte, n. = *prasátko?* Vy rochňata! Nár. list. 1902. č. 97. 4.
Róchnút do koho = *strčiti*. — **čím.** Róšů bičama = *práskají*. Val. Čes. l. XI. 93. Sr. Róchati.
Rojek Jan Kar., kněz a spis., 1804.—1877. Vz Ott. XXI. 911.
Rojiště, ě, n. Vojenské r. Tk. XI. 134.
Rojový. R. palba, Schwarmfeuer. Ott. XXI. 911.
Rojvod, a, *rojvůdce*, e, m. = *velitel roje*. Ott. XXI. 911.
Rok = termín; r. a den; r. jalový, zavitý; opravování roku. Vz Jir. Prove 313
Roketa, y, f., eruca, rostl. Čes l. XIV. 374.
Roketí, n., louky u Opatova. Čas. mor. mus. III. 141.
Roketiny, pole u Červ. Lhoty. Čas. mor. mus. III. 20.
Roketnice, e, f., potok na Vsacku. Vck. Vset. 10.
Rokitanský Kar. Dr., prof., 19./2. 1804.—1878. Vz Zl. Pr. XXI. 205., Ott.
Rokodník (!), u, m. = *kalendář*. Pohl. Sr. Letodník.
Rokokový sloh (každé poněkud příhodné místo vyplněno vyřezávanou ozdobou). Vz KP. XI. 89.
Rokos *Václ. Mich.*, kněz a spis., 1765 — 1824; *Fr. Alex.*, kněz a básn., 1797.—1852.; *Fr. Xav.*, spis., nar. 1863. Vz Ott. XXI. 914.
Rokosie, n., carex. Rozk. P. 847., R. 76., carrectum. Mam. A. 18a. Sr. Rakosí.
Rokoť, i. f. V r-ti, in carrecta. Mam. Víd. (D. Gesch.² 305.).
Rokotati co. Slavík písně r-tá. Kká Sion I. 205.
Rokotavý vír tance. Nár. list. 1904. č. 22. 4.
Rokotovati = *rozvláčně hovořiti*. Ještěd. Sá. v Osv. 1884. 38.
Rokštejn. U R-na = pole a les u Stížova. Čas. mor. mus. III. 145.
Rokycana Jan, husit. theol. a spis., asi 1397.—1471. Vz Ott. XXI. 915. O jeho literarní činnosti. Vz Mus. 1903. 425. nn.
Rokycanská, é, f., *tanec* (rázu komického). Vz Ott. XXI. 919.

Rokycany. To je dlouhé jako Rokycany. Rgl.
Rokyta Jan, pseudon. Vz Černý. — Vz Tob. 214.
Rokytanský K. Vz Zl. Pr. XXII. 299. s podobiz.
Rolejk, a. m. = *kluk*. Z toho r-ka nebude nic. Jrsk. XXV. 240.
Rolesky, pole u Hrotova. Čas. mor. mus. III. 141.
Roleta, *ruleta*, y, f. = rouleau. Vz Ott. XXI. 1029.
Rolije = *roli, role*. 1511. Jg.
Rolní = *selský*. Měj ve cti r. rod. Jg. Lit. I. 567.
Rolnickolnářský. R. škola Nár. list. 1903. č. 168. 14.
Rolnický. Nestydí se za svůj r. původ. Sá. XVII. 68. R. škola. Nár. list. 1903. č. 243. 15.
Rolnictví, n. R. jest matkou a pěstounkou ostatních umění. Müll. 29.
Román. Vz Ott. XXI. 928.—937.
Romance. Vz Ott. XXI. 937., Osv. 1877. Od Ferd. Schulze.
Romancierka, y, f. (K. Světlá). Nár. list. 1904. 73 1. Vz Romancier v VII. 587.
Romanově dojemný. Nár. list. 1905. 1. 13.
Románovitý. R. roucho. Vlč. Lit. I. 310.
Románský sloh. Vz KP. XI. 83.
Romantickosentimentální. Nár. list. 1904. 349. 13.
Romantik, a, m. Poetický r. a snílek. Nár. list. 1903. č. 154. 13.
Roměje = *klín*. Rozk. P. 1994., R. 98. (Mš.).
Romenek, nku, m. = *heřmánek*. Slez. Čes. l. XIII. 109.
Romit, u, m., třaslavina. Vz Ott. XXI. 947.
Romonit. Hrom r-nil. Čas. mus. IV. 42.
Romperek, pole u Čáslavic. Čas. mor. mus. III. 141.
Rón Kar., prof. a spisov. Tob. 214.
Roncegno, a, n. = *silná arsenitá a železitá voda*. Nár. list. 1901. č. 290.
Röntgenovy paprsky. Vz Roentgenovy.
Ropal z Riffmberka Bart., č. právník a spis. XVI. stol. Vz Ott. XXI. 960.
Ropotění (dunění). Nár. list. 1901. č. 309. 2.
Roptati = *reptati*. Sb. sl. 1902. 13.
Ropúch, vz Ropouch. MV., Rozk. P. 147., R. 58.
Ropucha, y, f. Sr. Ott. XXI. 961.
Ropusník v III. 93. oprav v: Ropušník.
Ropušky, scorpaenidae, ryby. Vz Ott. XXII. 730.
Ropušník, a, m., phrynosoma, rod leguanů. Vz Ott. XIX. 691.
Rorýs, a, m. Vz Ott. XXI. 964.
Rorýsovitý. R-tí ptáci, cypselidae. Sr. Ott. XXI. 965.
1. **Rosa** y, f. = *husí sádlo*. V zloděj. mluvě — R., Thau. To je jen jak r. (pomíjející) Čes. l. XII. 307. — **R.** *Václ.* Jan. 1620—1689. Vz Ott. XXI. 965., Lit. I. 931.
Rosacius Jan Hořovský, kn. a spis. † po r. 1637. Vz Ott. XXI. 967.
Rosam A., spis. Tob. 214.
Roscí m. rostúcí. Rozk. P. 1629. (Mš.)
Rosčapiť sa = *rozkročiti se*. Phľd. XXIV. 483. Sr. Rozčapiť.
Rosenberg Jos., čes. stavitel, spis., nar. 1849. Vz Ott. XXI. 973. Tob. 214.
Rosendorf Fr., red. Tob. 214.
Rosenkranc (Rosenkranz) Jos. V., hud. sklad., 1797.—1861. Vz Ott. XXI. 974.
Rosetka, y, f. = *reseda*. Litom. 77.
Rosický *Fr.*, zem. šk. insp. a spis., nar. 1847.; *Václ.*, fysik a stenogr., nar. 1850; *Jos.*, spis., nar. 1860. Vz Ott. XXI. 878. nn; R. *Vojt.*, spisov. Tob. 214.
Rosidlo, a, n. R. na mladý slad. Nár. list. 1903. č. 140. 5.
Rosivý. R. spřežení (rosou pokryté). Škd. F. 50.
Rosjestlit se = *rozedníti se*. Hoš. Pol. 141.
Roskovice, pole u Horn. Újezda. Čas. mor. mus. III. 141.
Rosmáček, čka, m., polydrusus, rod nosatců, *brouk*. Sr. Ott. XX. 168.
Rosmarin, rostl. Sr. Ott. XXI. 980., Rosmarýn.
Rosnatka, y, f., rosa sluneční, bylina sluneční, rosník. Nár. list. 1902. č. 224. 3.
Rosní vítr, ventus roris. Ev. olom. 25. 57.
Rosnice = *žába*. Sr. Ott. XXI. 982.
Rosník, u, m., vz předchúz. Rosnatka.
Rossbereiter, tra, m., z něm. R. nespraví při koni nic, jestliže ... Kom. Did. 234. Vz násl.
Rossporejter, tra, m., z něm. Rossbereiter, *objezdný, objížděč, koníř*. Kom. Did. 102. Sr. předchúz.
Rostiti = *zvětšovati*. — **co.** Láska svár a různice nemdlí, ale rostí. Koll. Sl. **dc.** I. 101.
Rostlina. Vz Ott. XXI. 990. R-ry v lidovém podání na Klatovsku. Vz Čes. l. XI. 287. nn. R-ny a živočichové. Vz Vstnk. XIV. 35 nn. Jména léčivých rostlin v Starej Pazove, na Slov. Vz Čas. mus. VI. 7. Sr. násl.
Rostlinstvo v podání prostonárodním. Naps. Jos. Koštál. Vel. Meziříčí. 1903. str. 307.
Rostlý. Pěkně r. vraník. Tbz. III. 2. 163.
Rostok M., spisov.
Rostopášník, a, m. Jrsk. XXV. 292.
Rostovati. Masť rostující a hojící. Lék. 223ᵇ. Sr. Rostiti.
Rošejt = ? Má vlasy jako r. Deštná. Mš.
Rošický Václ. (V. Leandr, Sušický, Gabler, Vodňanský), prof. a spis., nar. 1857. Vz Ott. XXI. 1000. — **R** *V. L.*, spisov. Tob. 214.
Rošindol, u, m., dědina v prešpurské stolici. Vz Sbor. slov. VIII. 45.
Roškot Jan, kn. a spis., nar. 1832. Vz Ott. XXI. 1000.
Rošt = část vysoké peci pod šachtou (vz Šachta). Sr. KP. X. 144. — **R.** n. roženi = *nástroj mučicí*. Vck. Vset. 192.
Rošť, i, f. = *rasca, kmín*. Sbor. slov. VII. 110. Sr. II. Přísp. 275.
Rošti, n. = *les*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.

Roštlapil *Jos.*, kn. a spis., 1809.—1888.; *Václ.*, archit., nar. 1856. Sr. Ott. XXI. 1000. až 1001.

Rota 1. a 2. vz Mš. Slov. — **R.** vojenská. Vz Ott. XXI. 1016. — **R.** = *nesnáz, nehoda, zlo.* Paklit škodí co životu, poruč lékaři tu rotu. S. Vít. 71b. Sr. III. 97.

Rotace, e, f., z lat. Sr. Ott. XXI. 1002.

Rotační magnetismus, plocha, stroj, těleso, vz Ott. XXI. 1003., kužel. Věst XI. 13.

Rotec, tce, m. R. šefelínu, dřevce = *hrotec, hrotek.* 1512. Arch. XIX. 156.

Roterouk, vz Rocherouk.

Roth Jul., prof. a spis., 25./6. 1842.—29./11. 1904. Vz Ott. XXI. 1005., Tob. 214. Nár. list. a jiné listy z též doby, Zl. Pr. XXII. 94., Věst. XII. 182. nn.

Rothe Jos., spis. Tob. 214.

Rotiti = *hubovati, zlobiti, vztekati se.* A čím bude žena více r. 1459. Vz List. fil. 1904. 436. Pořád kňouráš, že tě r-me. Sá. 8. 156.

Rotné, ého, n. = taxa z přísahy. A od r-ho jeden groš má jmieti. 1335. Reg. III., Jir. Prove. 317.

Rotovati se. Lid se scházel a mezi sebou se r-val. Neveč. 63. Sr. Rotiti.

Rotšmid = *kotlář.* Zvon IV. 131. Wtr.

Rott *Vinc.*, velkoobchod., 1811.—1890.; *Aug.*, továr. hud. nástrojů. 1815.—1868. Sr. Ott. XXI. 1011.

Rotter Fr., lesmistr a spis. 1831.—1895. Vz Ott. XXI. 1013.

Rotykant, a, m. = *kdo honí při rotyce.* Již. Čech. List. fil. 1902. 251.

Roubalík Bohum., č. malíř, nar. 1845. Vz Ott. XXI. 1018.

Roubati co: les s pařezů. 1512 Arch. XIX. 128., 131.

Roubenec, nce, m., les u Mikulovic. Čas. mor. mus. III. 141.

Roubenka, y, f. = *stodola.* Litom. 61.

Roubík, u, m. Měl jazyk jako r. (ztuhlý, o opilém). Jrsk. III. 21.

Roubování, n. Vz Ott. XXI. 1020.

Roubovaný. R. bába. Vz Kšť. Poh. 255.

Roučňák, u, m. = *koš.* Sr. Ručák. Dšk. Km. 29.

Roudnický Vác., red. Tob. 214.

Rouhačný. R. lež. Tbz. V. 1. 80. R. hubotluk. Msn. Ii. 27.

Rouchať co = *rušiti.* Strážov. Čes. l. XI. 368.

Roucho = *šat.* Vz Ott. XXI. 1028. Sr. Rouška.

Rouno, a, n. Řád zlatého rouna. Vz Ott. XXI. 1031.

Roup, a, m. = *srnice*, oxyuris, rod hlístů oblých z čeledi škrkavek, *housenky, pazděrnice, škrobotnice.* Čes. l. XIV. 21. Vz Ott. XXI. 1031.

Roupice, e, f. = *červ kroužkovitý.* Ott. XXI. 1032

Roupník, u, m. = *potměchuť.* Neveklov. List. fil. 1902. 251.

Roura cínová, dřevěná, flanšová, hliněná, hrdlová, kameninová, měděná, porculánová, skleněná atd. Srv. KP. IX. 270. — R. ručnice. — R. močová (urethra), u mužů zvaná *cíbel.* Vz Ott. XXI. 1034. nn.

Rourař. Frant. 6. 12.

Rourečka, rourka, zdrobn. roura.

Rourkatý nálevník, ophryodendron. Ott. XVIII. 807.

Rourkovaný, R. přilba. Škod. II². 90.

Rous Fr., sochař, nar. 1872. Vz Ott. XXI. 1039.

Rousek *A.*, pseudon. J. Machara. — **R.** *B.*, pseudon. Sv. Čecha.

Rousňačka, y, f. = *koza s dlouhými chlupy.* Litom. 76.

Rousti = *růsti.* Již. Čech. Kub. List. fil. 1902. 251.

Roušar Jos., spis. Tob. 214.

Rouška, y, f. = *šátek na hlavu přes čepec složený.* Pelhřimov. Čes. l. XI. 330. — **R.** = *stahovačka, obinadlo*, splenium, Kompresse. R. čtvercová, s. quadratum, podélná, s. oblongatum, v podobě maltézského kříže, stupňovitá, s. gradatum. Ktt.

Rouškatý. R. houby. Vz Ott. XX. 189.

Rout (čti raut), u, m. = *sběh lidu*; *dýchánek* (angl.). Vz Ott. XXI. 1047.

Routa, ruta, rostl. Vz Ott. XXII. 370., Dymnivka.

Rouzenka, *rouzenička*, y, f. = *nějaká sukně.* Litom. 68.

Rov, u, m. = *mezník.* H. Jir. Slov. pr. I. 76., II. 230., 275.

Rováš, e, m., incisura, Kerbholz. Vz Phl'd. XXII. 759.

Roven. Doba k době, rovni k sobě. Čes. l. XII. 308.

Rovenec, nce, m., pole u Přibyslavic. Čas. mor. mus. III. 141.

Rovenek, nku, m. = *rovina* (na pastvě). Slez. Vyhl. II. 286., Vyhl. Slz. 44.

Rovenský. R. krajky. Vz Krajka. Dle vsi u Vamberka.

Rovina. Vz Ott. XXI. 1051.

Rovňačka, y, f. R. v práci = *stejná v práci.* Hauer 14 Vz násl.

Rovňák, a, m. = *stejný* (v práci); *vrstevník.* Hauer 14.

Rovně, ě, f. = *rovina.* Mill. 125a.

Rovnice, v math. Vz Ott. XXI. 1053.

Rovník, u, m. R. zemský. Vz Ott. XXI. 1055.

Rovno, a, n. A potom jest rovnem (rovinou) jíti proti témuž schodu. Lbk. 80.

Rovnoběžka, y, f., parallela v geom. Vz Ott. XXI. 1056.

Rovnoběžník, u, m., parallelogramm Vz Ott. XVI. 1056.

Rovnobohý. Škd. Od., Msn. Od. 18. Jiní doporučují: bohorovný. Sr. Hodnověrný, Věrohodný. Mš.

Rovnoboký úhelník. Lék. A. 16b. 2.

Rovnočnělka, y, f., orthotylus, rod ploštic. Vz Ott. XVIII. 892., XXI. 1057.

Rovnokřídlý. R-dlí, hmyz. Vz Ott. XXI. 1057.

Rovnonoctví, n. Zimní r. aequinoctium autumnale. D. Gesch. 2. 170. Sr. Rovnonocie v VII. 504.

Rovnoosý. R. hyperboha. Strh. Mech. 527.

Rovnorohý. R. kráva, Msn. II. 136., skot. Msn. Od. 189.

Rovnostřevný. R. ploštěnka. Ott. XIX. 938.

Rovnota, y, f. Trojice v jednotě a r-tě. Chč. Olom. 224[b].

Rovný. Rovné s rovným rádo táhne zároveň. Jrsk. XXV. 238.

Royt Václ. Sr. Ott. XXI. 1062.

Rozavús. Ty r. (nadávka, keď silnejšie chlapec slabšiemu ubliži). Mus. slov. V. 94. Sr. Rozavúst v II. Přísp. 276.

Rozbahniti se. Obecná mluva bez řádu se rozbahňující (se šířící). Mus. 1863. 330.

Roza, y, f., jm. R. — koza. Vyhl. II. 159.

Rozánek Dr., spis.

Rozbatoriť sa = *po spánku se vzpamatovati.* Spiš. Sbor. slov. IX. 50. (hl. o dětech).

Rozbdělý. R. společnosť (na lodi, bouří ze spánku vytržená). Jark. 41.

Rozběhaný. Jeho r-ný, divoký život chýlil se ke konci. Zvon IV. 41. — Kšť. Lid. 6.

Rozběhlý. R. ves = *roztáhlá.* Jrsk. XIII. 3. 170.

Rozběhnouti se jak. R-hli se jako ovce, vrazí-li mezi ně hladový vlk. Tbz. V. 1. 432.

Rozběsenec, nce, m. = *rozběsený člověk.* Tbz. XVI. 407. Vz násl.

Rozběsený. R. vlny. Tbz. XVI. 347.

Rozběsněný hlas přírody. Zvon IV. 277.

Rozběžený. R. myšlénky. Hlk. VI. 41. Lépe: *rozběhlé.*

Rozblázniti. Bolesť se mu r-la po všech údech. Zl. Pr. XXI. 510.

Rozbolestnění srdce. Zr. Strat. 41.

Rozbolestněný. Hav. Chamr. 232. Nár. list. 1905. 112. 13.

Rozboleti bez *se.* Také mne nohy těžce r-ly. Arch. XX. 155. a j.

Rozbřadlý = *rozbředlý.* R. bláto. 1819. Lit I. 685.

Rozbrániti. Ale hde pak be to bele r-le (perouci se roztrhli). Hoch. 97.

Rozbřesk, u, m. R. lotosů. Zub. Még. 19

Rozbříšť = *tání.* Volyně. Čes. l. XIII. 125. Sr. Rozbřížď.

Rozbroj, e, m. = *zamšstknání.* Pel. XX. = R., e, f. Summa vší rozbroje utržené na rybnících svrchu psaných (při lovení ryb). Arch. XXI. 546.

Rozbrojení, n. = *nehoda.* Pel. XX.

Rozbrojný. R. peníze. Arch. XXI. 546. Sr. Rozbroj.

Rozbuhovať co: čižmy (roztrhati). Mus. slov. IV. 101.

Rozbujelý. Msn. II. 104. Vz Rozbujeti.

Rozbujnělosť, i, f. R. šlechty. Mus. 1901. 533.

Rozbuliti co = celý statek = *rozkopati.* Slez. Vyhl. II. 196.

Rozburáceti se čím: hněvem. Zub. Még. 22.

Rozbúření, n., exasperatio. Mam. F. 88[b]. 2.

Rozbystřiti se komu. Krev se mu r-stří. Nár. list. 1904. 61. 1.

Rozbzikati co: dobytek. Nár. sbor. VIII. 118.

Rozcapený = *roztažený.* Mor. Rgl. Sr. Rozcaplý.

Rozceniti zuby. Hol. Met. II. 543. Sr. Vyceniti.

Rozcepiti, discindere. Vz Lepiti, Rozštěpiti. Mš. Slov.

Rozcestí, n., invium. Blúditi po r. Pat. Jer. 43. 33.

Rozcestný. R. hry (na počesť larů uctivaných na rozcestích). Kubl. 84.

Rozcitlivěle vypravovati. Rais. Sir. 32.

Rozcitlivělosť, i, f. Zl. Pr. XXII. 258.

Rozcitlivělý. R. pitím. Zl. Pr. XXI. 27.

Rozcitlivění, n. Jrsk. XXVIII. 222.

Rozcuchánek, nka, m., titul knihy L. Tesařové.

Rozcukrovaný milovník. Zl. Pr. XXI. 271.

Rozčaděný. R. pánev. Kká. Sion II. 13.

Rozčapiť sa, vz Rosčapiť sa.

Rozčaptať obuv = *roztáhnouti* chůzí. Spiš. Sbor. slov. IX. 51.

Rozčapýřiť krýdla = *roztáhnouti.* Liptov. Sbor. slov. IX. 47.

Rozčarování, n., Enträthselung. Osv. 1881. 385.

Rozčepýřený. R. krocan. Us.

Rozčepýřiti co: oběh brati = *roztáhnouti.* Frant. 24. 32.

Rozčeřený. R. hladina vodní. Us.

Rozčernati se. Stromy r-ly se jarním rozdýcháuím. Zvon IV. 63.

Rozčervenalý. Viděl Marcelku r-lou jeho lichotivou poznámkou. Mod. kn. 1898. č. 40. 90. — **čím:** prácou. Phl'd. XXII. 39. — **jak:** ani (jako) moriak. Ib. 34.

Rozčísliti co = *rozděliti.* Msn. Od. 189.

Rozčíslý. R. hlídka, σκοπιὴ καικαλοέσσα. Msn. Od. 148.

Rozčítadlo, a, n. Vz Sbor. slov. 1900. 184., Mus. slov. VIII. 11. Sr. Rozpočitadlo.

Rozčleniti co jak: na stati. Nár. list. 1903. č. 154. 13.

Rozčtvrcený štít, erb. Kol. Her. I. 357., 333., 355.

Rozďábliti = *rozčertiti.* Al. Mršť.

Rozdavatel, e, m. Štědrý r. Tbz. V. 9. 85.

Rozdáviti sa na koho = *osopiti se.* Val. Čes. l. XIV. 150.

Rozdělina, y, f., scissura. Rozk. P. 77.

Rozdělovadlo, a, n. R. předíva. Ott. XX. 603.

Rozdemikať = *rozházeti.* Slov. Mus. slov. IV. 79.

Rozděštěný čas. Zvon V. 678.

Rozdíleč, e, m. R. potravy. Msn. Il. 352.

Rozdílový počet. Vz Ott. XXI. 1063.

Rozdivělý. R. vlasy = *rozcuchané.* Rais. Lep. 6. R. voda. Ib. 191. R. smích. Tbz. III. 1. 130.

Rozdivirovati co = *rozděliti.* 1599. Listář 49.

Rozdivočení, n. Plameny šlehaly žhavě, v příšerném r. síly zadržené, až do chvíle poslední. Zvon IV. 9.

Rozdivočený Turek, Tbz. V. 5. 19., vichr. Ib. V. 1. 12.

Rozdmychovatel, e, m. = *rozdmychovač.* Pokr. 1885. č. 128.

Rozdováděti se. Děti se r-ly. Us. Rgl.

Rozdrancovati co. Stan. I. 84.

Rozdrápaný. R. dvéře = *dokořán otevřené.* Val. Čes. l. XI. 434.
Rozdrápati co. Rozdriapal by čerta (o zlostném). Phld. XXIV. 341.
Rozdraviti se = *dravým se učiniti.* Potok přívalem se r-vil. Zvon III. 698.
Rozdraziti = *rozraziti*, confringere. Ev. víd. 166. 59.. Ev. olom. 229.
Rozdrážiti koho k čemu, irritare. Koř. 127a. 1.
Rozdrcení, n. Přístroj k r. lebky plodové, Cranitripsotom. Ktt.
Rozdrhnouti se, co. Mš. Sr. Rozdrhlý.
Rozdřímaný. R. hlava. Rgl.
Rozdřízhati co = roztřískati. Mnoho kopí rozdrízhachu. Baw. Arn. v. 1604. Str. 186.
Rozdrnčeti se Okna se r-la. Rais. Lep. 520.
Rozdrúgat = *roztrhnouti.* Voda plť rozdrúga. Phld. XXIII. 750.
Rozdružovač, e, m. R. bramborů. Nár. list. 1903. č. 134. 21., 1904. 135. 21.
Rozdružování, n. Mlýnek na r. obilí, semen. Nár. list. 1904. 135. 22.
Rozdrzení, n.. discordia, Entzweinng. Zahr. 30.
Rozdutý. R. kniha = *obšírná.* Kom. Did. 207.
Rozdvojený. R. krajky. Vz Krajka. R. zub.
Rozdýchání, n. Vz Rozčernati se.
Rozdychtění, n. Horečné r. Proch. Hrad. 8
Rozedírání, n. R. úst. Zvon IV. 39.
Rozehřímati se več. Lid se r-mal v jásot. Tbz. V. 5. 94.
Rozenkyně, ě, f. = *dcera.* Msn. Il. 7. Sr. Rozenec.
Rozenplut Jan ze Švarzenpachu. Sr. Ott. XXI. 1065.
Rozeplálý čím: vášní. Tbz. V. 1. 95.
Rozepř, les u Dl. Brtnice. Čas. mor. mus. III. 141.
Rozepsiti. Disperde, zatrať, rozespi. Mam. F. 87b. 2.
Rozesmáti koho. Rozosmial by i lastovky v hnizde. Rizn. 176.
Rozesmutnělý. R. tvář. Tbz. V. 6. 411.
Rozesnělý. Zr. Nov². 234.
Rozesnění, n. Její oči chytlavé blouznivým jakýmsi r-ním. Zvon IV. 106.
Rozestřčený ocas (v erbu). Kol. Her. I. 61.
Rozeštkati se. Zl. Pr. XXI. 231., Rais. Sir. 151.
Rozevdaný. Mám dvě dcery poctivě r-ně. Zvon IV. 11.
Rozevláti se. Vlasy na hlavě jeho rozevlály se v závanu větru. Zvon V. 515., 572.
Rozevlátý oblak. Zub Még. 26. R. vloček poletoval. Mršt. Obrz. 168.
Rozevřelý stav duše. Nár. list. 1884. č. 345. R. dvéře. Us.
Rozezníti se. Struny se rozezněly. Tbz. XIII. 211.
Rozezpívati se. Us.
Rozežhaviti se. Srdce rozežhavovalo se pod náletem popela. Zvon V. 536.
Rozežžatý. R. svíce. Kos. Živ. 247.
Rozežžení, n., inflammatio. Mam. F. 90a1.
Rozfrnadiť čo = *minouti.* Slov. Mus. slov. IV. 28. R. majetok = *promrhati.* Phld. XXIV. 418. Sr. Frnadiť.
Rozgniaviť co čím (zuby) = *rozmiesiti.* Phld. XXIV 418.
Rozgurašiť koho = *rozkurážiti.* Mor. Brt. D. I. 345.
Rozhajdačilý = *nepořádný.* Chodí celý r-ný. Rais. Lep. 465.
Rozhajdati co = rozcuchati. Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 89. Sr. Rozgajdať v I. Přísp. 344.
Rozhalekati se. Hošík r-kal se za zajícem. Rais. Sir. 206.
Rozháranec, nce, m. = *člověk rozháraný.* Tbz. V. 5. 262.
Rozházený = *rozcuchaný, neupravený* (o obleku). Rgl.
Rozhazovačnosť, i, f. Ztřeštěná r. Nár. list. 1902. č. 101. 2.
Rozhazovati = *zpovídati se.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.
Rozhlaholiti se k vítěznému zpěvu. Nár. list. 1905. 6. 4.
Rozhledna v Praze na Petříně. Vz Dolen. Pr. 218.
Rozhlodaný čím. Líce r-né věkem. Tbz. XIII. 248.
Rozhlomozniti = *rozkolesniti.* Ott. XXI. 1065. Sr. Rozhlomoziti v VII. 603.
Rozhněvati. Když se z čeho rozhněvám. 1457. List. fil. 1904. 438.
Rozhnítiti v Mart. m. roznítiti. Šf. Poč. 26
Rozhod, u, m. Hodiny mají malý r. (kyvadlo dělá krátké kyvy). Hoš. Pol. 141.
Rozhodčí, *rozsudí, úmluvce, ubrman, rozdílce.* Vz Ott. XXI. 1065. — **R.** řízení soudní, vz Ott. Říz. III. 278.—313.
Rozhodní cesta = *křižovatka.* Hoš. Pol. 142.
Rozhodný. R-dné okamžiky přicházejí jako mraků rychlý let. Tbz. VIII. 425.
Rozhon, vz Popudek.
Rozhořeti. Všecek v tváři rozhořel (se zapálil). Zvon III. 259.
Rozhorovaný jun. Kká. Sion. I. 177.
Rozhorovati koho. Kká. Sion. II. 66.
Rozhoršiti se nač. Msn. Il. 55.
Rozhoupávati. Zvon se r-vá. Proch. Hrad. 81. Vz Rozhoupati.
Rozhovín, frondosum. Mam. A. 23a.
Rozhraničení, n., Demarkation. Vyjednávání o r. Nár. list. 1885. č. 107.
Rozhraničiti co: krajiny. Us.
Rozhrčeti se. Vlak se r-čel (hrče odjel). Zl. Pr. XXI. 365.
Rozhřešitel, e, m., dispensator. Ev. olom. 3. 5.
Rozhřípaný = *rozkořípaný, rozcuchaný.* Mor. Kmk.
Rozhroutiti = rozbořiti. Hoš. Pol. 142.
Rozhryzlý jak. Rty do krvava r-lé. Zl. Pr. XXII. 50.
Rozhubovati se. Rais. Lep. 119.
Rozhynouti, disperire. R-li v Endoře. Ž. kap. č. 82. 11.
Rozcházet = *rozházet.* Kbrl. Džl. 6.

Rozchlapený kožuch = *rozevřený, nezapnutý.* Val. Čes. I. XIII. 372.
Rozchlemtaný. Chrlil oheň z r-ných úst. Zvon IV. 249.
Rozchluštiti. Voda se r-la = *rozevřela, rozstoupila.* Slez. Vyhl. II. 282., Vyhl. Slz. 97.
Rozchoděný. R. boty, střevíce. Rais. Koř. 146., Lop. 360.
Rozchodník, u, m., sedum, Fetthenne, Mauerpfeffer, rostl. Sr. Ott. XXII. 779.
Rozchrániti co: dříví = *rozhrabati.* Slez. Vyhl. II. 199.
Rozchřestiti se. Tbz. V. 5. 262.
Rozchutnání. V tomto r. (oblíbení si cestování) umluvili jsme se jíti do Slaného. Tk. Pam. I. 73.
Rozchychtati se = *rozchechtati se.* Soucitné se r. Rais. Sir. 43.
Rozchýlený. R. trubice petrklíče. Čch. II. Pov. 203.
Rozchýrovať co = *rozhlašovati.* Čas. mus. IV. 75.
Rozjař, e, f. Svět. knih. 420. 83.
Rozjařenec, nce, m. = *rozjařený člověk.* Jrsk. VI. 1. 273., Tbz. II. 19.
Rozjatrenosť, i, f = *rozjitřenosť.* Slov. Phld. XXIII. 550.
Rozjásaný. Hymna milosti r-ná touhou. Zvon V. 596.
Rozjedlina, y, f. R. ústní, kurděje, stomatitis ulcerosa idiopathica. Ktt.
Rozjektaný. Nadávka zemřela v r-ných zubech. Zl. Pr. XXII. 66. Vz Jektati.
Rozjiskření, n. R. od uhlí. 1597. Čes. l. XII. 315.
Rozjiskřiti se čím. R-ly se mu oči tolikerým prudkým žehnutím. Zvon IV. 9.
Rozjišení, n. Na den sv. Mikuláše přišlo veliké r. H. Jir. Mýto 48. 2.
Rozjitřeně rudý. Zvon IV. 134.
Rozjitřenec, nce, m. Msn. Od. 249.
Rozjíždí, n. = *tání.* Jak přijde r. sněhu. 1554. Uč. spol. 1903. XIII. 13. Sr. Rozjišení.
Rozkastý čepec. Slov. Nár. sbor. 1904. 5.
Rozkázaný list (obsahující závěť). Chci to listem r-ným a zápisným ukázati. Půh. III. 450.
Rozkazitlivý (!) způsob = *rozkazovací.* 1775. Sr. Bílý Obr. 77.
Rozkazní řízení úvěrných ústavů v Ott. Říz. III. 181. R. žaloba a vyřízení její. Ib. 181.
Rozkazovací. Opis r-ho způsobu 1. infinitivem, 2. větou tázací, 3. konditionalem. Vz Kšť. Lid. 7.
Rozklácený. Tam stála stará, již r-ná kostnice. Rais. Vlasť. 23.
Rozkladitý, vz Trýzel zde.
Rozkladový. R. hmota. Ott. XX. 4.
Rozklepetiti nohy = *roztáhnouti.* Mark.
Rozklesnutý. Jabloň do široka r-tá. Al. Mršť.
Rozklizení, n. = *rozchod.* Baw. Arn. v. 7298.
Rozkloktati. Všecko se v ní r-lo (rozbouřilo). Rais. Sir. 148.
Rozklúci co = *roztlouci.* Mor. Čes. l. X. 444.
Rozklusati se = *rozběhnouti.* Rais. Lop. 92.
Rozkocenec, nce, m. = *vzteklý člověk.* Jrsk. XIII. 3. 278.
Rozkohoutěný = *rozzlobený.* Tbz. III. 1. 246.
Rozkochanosť, i, f., Liebesgluth. R. šťastné lásky. Jeř. Rom. básn. 54. Sr. Rozkochání.
Rozkol, u, m. Na r. dříví štípati = radialně. Val. Čes. l. XII. 46. Sr. Poblam.
Rozkolébaný čím. Koruna stromu větrem r-ná. Zr. Čer. 17.
Rozkolísaný čím: perutěmi. Ilnk. Jas. I. 118.
Rozkolníci. Vz Ott. XXI. 1070.
Rozkošný Jos., hud. sklad., nar. 1883. Vz Ott. XXII. 1.
Rozkotrnosť, i, f., prodigalitas. Rozk. P. 1375. Sr. Rokotržnosť, Rukotržnosť.
Rozkouzliti koho. Msn. Od. 151.
Rozkrajovač, e, m. R. jídel. Šk. Od. 6.
Rozkrákati se. Vrány se r-ly. Rais. Lep. 528.
Rozkřik, u, m. Učiniti r. Wtr. Str. 206.
Rozkročeň, čně, f., v bot. Vz iriartea v Ott. XXII. 1.
Rozkročilý = *kdo se rozkročil.* Škod. II². 245.
Rozkrochotati, rugire. Pror. ol. 13a. 2. Isa. 5. 29.
Rozkroužkovati = kroužky rozvázati, odděliti. Řetěz (školní mládeže) se roztrhl a r-val v skupiny. Nár. list. 10./8. 1900.
Rozkuckati se. Rais Lep. 294.
Rozkůčka, y, m. = *rozpustilec*; R., y, f. = *čtveráctví.* Ouboč. Rgl.
Rozkulhati se jak: na obě nohy. Slez. poh. 64.
Rozkulichati se. Sýček se r-chal. Tbz. V. 9. 204.
Rozkuňkati se k čemu = *odhodlati se.* Mus. 1902. 448.
Rozkuštraný = *rozchlpený.* Phld. XXIV. 478. Sr. Kuštrať.
Rozkurážený čím. Us.
Rozkvašenec, nce, m. Tbz. III. 1. 157., VIII. 378. Vz násl.
Rozkvašený = *rozespalý.* Val. Čes. l. XI. 229. — R. = *rozzlobený.* Us.
Rozkverkování, n. R. dolu. 1617. Listář 125. R. tálů v dole. 1600. Listář. 58. 1525. Sr. Rozkverkovati.
Rozkvésti. Panna již rozkvetla = měla poprvé čmýru. Litom. 48.
Rozkvetení, n. Suché otky r. Dal. Z. 6.
Rozkvětný. R. pole, florea rura. Gl. roudn. 22b. Prk. myslí, že m. rozkvětlý.
Rozkydaný. R. Slované = rozdrobení, od sebe odloučení. Koll. Sl. dc. III. 62.
Rozkydec, dce, m.. monodora, v bot. Vz Ott. XXII. 1.
Rozkysání, n. = *shnisání.* R. ran. Chč. S. I. 4b.
Rozkyslý spor. Krok. II. b. 315. (r. 1827.).
Rozlačniti koho po čem: po neokuseném ovoci. Zl. Pr. XXI. 195.
Rozlaškovati se v něčem = *zalíbiti si v něčem.* Vin. I. 29.
Rozlehtati koho. Tbz. V. 5. 61.
Rozlenilý. R. žena. Msn. Od. 260.

Rozletělý, plazivý stín. Nár. list. 1903. č. 333. 13.
Rozlíčení, n. Papež uslyšev jeho r. Pulk. Lobk. k. 23. Sr. Rozlíčiti.
Rozličnořečí, n. R. češtiny. Slov. Czam. Slov. 187.
Rozlínati se kde. Vůně r-la se **nad** celou obcí. Rais. Lep. 262. Vz Rozlinouti se.
Rozlinkovaný. R. řádky řepy. Rais. Lep. 230.
Rozlípnutí, n. R. tvárnice. KP. IX. 139.
Rozlišování hlásek. Sr. Ott. XXII. 1.
Rozlitie, n. R. řek, inundatio. Mill. 6.
Rozlítostnělosť, i, f. Hav. Chamr. 195.
Rozlítostnělý. Rais. Lep. 533.
Rozlítostněnosť, i, f. Kornk. 113.
Rozlitý = *rozhojněný*. Mají hojně r-té svátosti. Chč. S. II. 159ᵃ.
Rozloudaný nábytek, nástroj = *rozviklaný*. Šumava. Rgl.
Rozloženina, y, f. Akkordická r. Pokr. 1885. č. 128.
Rozlúčení, n. Um. roudn. Vz Rozloučení.
Rozlúčený, vz Rozloučený.
Rozlúčiti, vz Rozloučiti. Mill.*38ᵃ.
Rozlúčka, y, f. = *rozloučení*. Phľd. XXII. 306
Rozluka, y, f. Celní a obchodní r. Nár. list. 1903. č. 134. 25. R. hexametru. Vz Král. Metr. 65. nn.
Rozlúpiti. Výb. I. 377. 3. Vz Rozloupiti.
Rozlútiti se, vz Rozlítiti se.
Rozmačkání, *rozmáčknutí*, n. conquassatio. Ktt.
Rozmachlovat = *rozlámati*. V zloděj. mluvě.
Rozmaitý m. rozmanitý, hornoostravsky. Lor. Sr. Hoj. Progr. 19.
Rozmajstrovati psy = *zotvírati zámky*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.
Rozmara Jos., lesník a spis., nar. 1872. Vz Ott. XXII. 1.
Rozmářenky, pl. f. = rozpařené, nedosušené ovoce. Šumava. Rgl.
Rozmářilý = *rozpařený; nevyspalý*. Šumava. Rgl.
Rozmarinka, y, f. = *způsob účesu*. Volyně. Čes. l. XIII. 125.
Rozmarinový. R. krajky, **rozmarinky.** Vz Krajka.
Rozmářiti = *rozpařiti*. Šumava. Rgl.
Rozmarnice, e, f. (žena). Tbz. VIII. 134.
Rozmatený. Seděla celá r-ná a uplakaná. Sá. Prost. m. II. 176.
Rozmatka, y, f. = *velmi milá matka*. Msn. Od. 343.
Rozmazáně, ěte, n. = *rozmazanec*. Krkonš. Nečásek.
Rozmazleně mluviti. Hav. Chamr. 217.
Rozmaznavý = *rozmazlený*. Phľd. XXIII. 518.
Rozmecený, disjectus. Gl. roudn. 112ᵃ. Vz Rozmetený.
Rozměk, u, m., liquida. Voc. gr. klem. (Mš.). Vz násl.
Rozměka, y, f., liquida. Voc. gr. mik. (Mš.) Vz předcház.
Rozměklosť, i, f. Citová r. Lit. II. 352.
Rozměklý čím. Srdce žalem r-klé. Hlk. VII. 201.
Rozmělňování hrud. Nár. list. 1905. 131. 21.
Rozměřený jak. Život r-ný jako hodiny. Čch. II. Pov. 114.
Rozměřování, n., geometria. 1527. Mus. 1905. 434.
Rozmésti co s čím. Zetři jej dobře s jeho řemenem a rozmieť to řídce s teplú vodú. Rkp lék. Jhr. 11ᵇ. (Mš.).
Rozmíchanky = *rozmíchané brambory*. Šumava. Rgl.
Rozmikaný. Národ slovanský jest tak r-ný a rozmrvený (roztrhaný). Koll. (Lit. II. 78.).
Rozmilený otec = *velmi milý*. Msn. Od. 85., 148.
Rozmísiti co: múku. Mš. exc.
Rozmíšeti, vz Rozmísiti. **co s čím kde.** Dej mu kventin driaku s teplým vínem na lžíci rozmišeje. Rostl. G. 203ᵇ.
Rozmladnouti čím. Luka r-dla pestrosti jarních květů. Zr. Nov.² 268.
Rozmláziti se kdy kde. Když noční dobou ta ohromná klenba **nad** tebou se rozmlází. Zr. Nov.² 198. Sr. Rozmladiti se.
Rozmlazený čím. Les vesnou r-ný. Zr. Let. II. 53.
Rozmlžený vzduch. Zvon IV. 719.
Rozmnážeti, *rozmnožovati* co: práva. List. slez. XVI. stol. List. fil. XI. 72.
Rozmoknúti. Mill. 124.
Rozmračiti se kde. Po nebi se černo r-lo. Linda. Lit. I. 771.
Rozmrzený nad čím, *lépe*: rozmrzelý. Mš.
Rozmrzutěti, ěl, ění = *státi se mrzutým*. Msn. Od. 63.
Rozmysl, u, m. Dvcky je lepší r-sel než zmysel. Val. Čes. l. XII. 45. Co činíš, čiň s r-slem a prohlédej k konci; Něco na r. si vzíti Arch. XX. 148., 251.
Rozmyslně. Věty r. pronešené. Zvon. V. 710.
Roznábožnění, n. Plapolivé r. Rozb. I. 145.
Rózně, vz Různě.
Roznebožák, a, m. Msn. Od. 106.
Roznemohnouti se = *roznemoci se*. Us. místy. Mš.
Roznepřáteliti se. Hoch. 22.
Roznežněle vychovaný. Slád. Ant. 28.
Roznežnění, n. Zvukové r. Nár. list. 1905. 118. 13.
Rozniedřiti, irritare. — **co, koho.** Ž. klem. 106. 11. Ž. witt.: rozdražniti, Ž. pod. vzdražditi m. rozniethřiti.
Roznietřiti, vz předcház. Rozniedřiti.
Rožnítiti v VII. 612. za Roznimrati oprav v: Roznítiti.
Roznožení, n., das Grätschen, Spreizen. Rgl.
Roznožiti, sulcare. Mam. A. 35ᵃ.
Roznůška, y, f. Mart. S. Ind. 228.
Rozohněný pohled. Zvon V. 685.
Rozoký. Rozk. P. 265. V ruk. Rozk. R.: mhuravý (mžouravý).

Rozotec, tce, m. Otče, rozotče. Msn. II. 54., Od. 305. Sr. Rozbože.
Rozotevříti co: brány. Msn. II. 42.
Rozoumkovati. Rozoumkující poučka. Uč. spol. 1902. IX. 19.
Rozpácat = *rozdělati, rozmachati* (a nedokončiti). Kdýně. Rgl.
Rozpaćen, vz Rozpačný.
Rozpáčení, n. = *ztráta důvěry*. Chč. S. I. 83b.
Rozpačný srdcem a myslí. Msn. Od. 357.
Rozpad, u, m. R. odumřelého plodku v dutině břišní a následný stav matečných ústrojů, cirrhonosis. Ktt.
Rozpachtiti co: sílu. Msn. Od. 141.
Rozpajediť = rozlobiti. Slov. Čo Turkov tak r-lo. Sbor. slov. VIII. 106.
Rozpatnástiť sa = *rozdovádětí se*. Val. Če-. l. XI. 276.
Rozpažmo. (Poražený) r. chopil zemi. Msn. II. 197.
Rozpěkně. Prosím Vás pekne — rozpekne (velmi pěkně). Čas. mus. IV. 30.
Rozpěna, y, f. R. vrchu. Stan. I. 265.
Rozpěnina, y, f. R. vod. Linda. Lit. I. 772.
Rozpěra, y, f. = jistý *trám* v stavitelství. Vz Ott. XXII. 2.
Rozperliti se kudy. Její hlas se r-lil salonkem, Vrch. N. stř. 120., v lese. Zl. Pr. XXII. 89.
Rozpeska, y, m. (Čertova) r. = *rozpustilec, čtverák*. Jrsk. XX. 2. 302., XXVIII. 155., Zvon III. 653. Vz násl.
Rozpeslý = *rozpustilý*. R. člověk. Jrsk. XX. 2. 301. Vz předcház. Rozpeska.
Rozpětí, n. R. plynů a par; v stavitelství. Vz Ott. XXII. 2.
Rozpinadlo, a, n. Bbm. hex. 777.
Rozpitý = *zpitý*. R. kommisse. Slám. Min. 96.
Rozplanulý. R. oko (čím). Kká. Sion II. 130.
Rozplašený. R. myšlénka. Zvon V. 635.
Rozplašiti koho. Hoši se r-li jako vrabci, když mezi ně hodí kámen. Illk. VIII. 213.
Rozplaštěný. Rostlina po zemi r-ná (rozlezlá, rozplizlá). Slov. Phľd. XXII. 582.
Rozplaštiť. Tak ťa šmärim že sa r-štíš (rozpleskneš) ako žaba. Slov. Mus. slov. IV. 9.
Rozplaviti, distillare. Střed rozplavující se. Pat. Jer. 44. 25.
Rozpleć že sie rozpleć, tanec v Těšínsku. Vz Brt. P. n. 977.
Rozplesalý. Msn. II. 226.
Rozpleskaný čím. Voda kopyty r-ná. Hall. 24.
Rozpleštiť sa = *padnouti, rozestříti se*. Slov. Phľd. XXIV. 483.
Rozplískaný. R. bláto. Litom. 48.
Rozpliznouti se jak: na samé houfky (o zástupu). Jrsk. XIV. 142.
Rozplúti se, vz Rozplouti se.
Rozpočet, čtu, m. Vz Ott. XXII. 2.
Rozpočitadlo, a, n. Vz Sb. sl. 1902. 68. nn. a Čes. l. XII. 477., 480. Sr. násl. a Rozčitadlo.
Rozpočítávka, y, f. (při dětských hrách). Vz Sbor. slov. 1901., 139., předcház. Rozpočitadlo.
Rozpohnaný kam. Lodě k Hebru r-né. Mark.
Rozpojiti co komu: údy (ranou = zabiti ho). Msn. 71. 11., Škod. II.² 89.
Rozpolcenosť, i, f. R. knihy (svým obsahem). List. fil. 1902. 381.
Rozpoložiti někoho někde (raněného). Msn. II. 208.
Rozpomenouti. Nerozpomínaj našich hříchů. Modl. v Ž. pod.
Rozpor, u, m. Vyvalte r. až tam na vrch a svalí se vám v neštěstí. Svět. knih. 420. 75.
Rozpořadí, n. Msn. II. 14.
Rozpořaditi něco. Msn. II. 23.
Rozpousta, y, m. = *rozpustilec*. Dšk. Km. S.
Rozpovídaný. Jrsk. XXVII. 333.
Rozpovídati. R. se a nedokončiti, jako přestati v jídle po polévce. Tbz. XIII. 386.
Rozpoznání, n. R. lékařské, Diagnose. Vz Ott. XXII. 3.
Rozpřah, u, m. Svým vlastním r-hem se skáceti. Slád. Třík. 108.
Rozpřáhlý. R. ramena. Zr. Leg. 82.
Rozpránie, n. = *volnosť, vůle*. Pel. XX.
Rozprašek, šku, m., vz Omatek (zde).
Rozprašovač, e, m. R. kokainu, Cocainzerstauber; r. hrtanový, Kehlkopfs. . ., Laryngeals . . ., prášku, Pulverbläser, r. jodoformu, Jodoforms . . . Ktt.
Rozpravatel = *rozpravovatel*. Slov. Vlč. Lit. I. 310.
Rozprávný člověk = *mluvný*. Tk. Pam. I. 58.
Rozpravovák pohroužil do vlasů (hřeben). Rais. Lep. 129.
Rozpředení, n. R. barvy v její odstíny. Nár. list. 1904. č. 3. 13.
Rozpřieci. Rozpřahši se, Kat. 132. m.: rozpřienši se. List. fil. X. 126.
Rozpřihrádkovati co. List. fil. 1902. 140.
Rozprostřitý = *rozprostřený*. Val. Čes. l. XII. 45.
Rozpucovaný. Je r-ná, vše čistí, uklízí, bílí. Zvon III. 709. Byla r-ná tak, že . . . (do pucování zabraná). Jrsk. XXVII. 61.
Rozpučený = *rozlomený*. Val. Čes. l. XI. 324.
Rozpučeti = *rozpučiti se*. Tbz. V. 9. 349.
Rozpůjčovatel, e, m. R. knih. Čch. Kv. 163.
Rozpuk, u, m., verpis. Rozk. P. 2402. — R., vz Popuk.
Rozpukaný, gesprungen, geborsten, není passivum, tedy správně: rozpukalý, rozpuklý. Mš.
Rozpůlený. R. hvězda (v erbu). Kol. Her. l. 95.
Rozpůlovaný. R. krajky. Vz Krajka.
Rozpuščení = rozpuštění. Slov. třeb. 14.
Rozpuščený = rozpuštěný. R. rozkoš. Pass. 333.
Rozpuštěnec, nce, m. = *rozpustilý člověk*. Jrsk. VI. 1. 139.
Rozpuštění, n. = *povolení*. Nestydaté r. Chč. Post. 30a.

Rozpuštěnosť, i, f. R. svobody výstrahou zameziti. Krok II. b. 317. (1827.).
Rozputí, n. Jděte na r. cestné, ad exitus viarum. Ev. seit. Mat. 22. 9.
Rozradostnělý, erfreut. R. tvář. Dost. Pov. 90.
Rozrašiti se. Stromy se již r-ly (počaly pučeti). Vyhl. Obrz. 179.
Rozrazovati, vz Rozraditi. Apoll. 281. — **komu** = odrazovati. Baw. Ap. 209b.
Rozřečiti se. Když se r-čil. Tbz. XVI. 279.
Rozřehtati se = *rozesmáti se.* Rais. Sir. 114.
Rozrejsnit, *rozkorejsnit* jídlo = s nechutí pojisti a pak nechati. Litom. 52.
Rozriedený = *řídký.* Ten kaprad je tam tak r-ný. Slov. Phřd. XXII. 587. Sr. Riediť.
Rozrúcať co = *rozbořiti.* R. mesto. Slov. Sbor. slov. VIII. 106.
Rozrůstati se jak: v ratolesti. Kom. Did. 46.
Rozrušivý, zersetzend. R. živel. Jeř. Rom. básn. 305.
Rozrůzniti se s někým. Msn. II. 228.
Rozryhovač, e, m. Parní silniční r. Nár. list. 1904. 135. 21.
Rozsápaně po někom se hnáti. Zr. Čer. 93.
Rozsápati se na koho. Jako jestřáb rozsápavá se na holubici opuštěnou. Tbz. V. 6. 103.
Rozsečka, y, f., halbbreite Säge, v truhlářství. Rgl.
Rozsedaný. R. nohy (rozpukané). Rais. Lop. 381.
Rozsedenie, n. = *rozstoupení.* R. zdi vysokej. Pror. 22a. R. svrchní dešťky lebné. Rhas. E. 13.
Rozsedlina, y, f. R., trhlina kožní, Hautschrunde. Ktt.
Rozsedlinový. R. útvary, Schrundenbildungen. Ktt.
Rozsedlistý. R. Ithoma. Msn. II. 39.
Rozsejvák, u, m. = *část stup.* Čes. l. XI. 179.
Rozsésti, vz Rozsednouti.
Rozsévatel, e, m., seminator. Rozk. P. 2704.
Rozsivka, y, f. R-ky, bacillariaceae, organismy stojící na prahu říše rostlinné a živočišné. Vz Ott. XXII. 4.
Rozskučeti se. Vítr se r-čel. Tbz. V. 6. 15.
Rozsladiti. R-dí se památka. Ev. olom. 115. 246.
Rozslzený od čeho. Oči od větru r-né. Jrsk. XX. 2. 59.
Rozsmutnělý. R. tvář. Tbz. V. 4. 372.
Rozsmutněný životem. Zr. Krist. 68 Sr. Rozsmutnělý.
Rozsocha, y, f., ticiale. Rozk. R. 97., Bhm. hex. 585.
Rozsocháč, e, m. = *dvojitý strom.* Val. Čes. l. XII. 46.
Rozsochatě to trčí. Hlavn. 59.
Rozsochatina, y, f. Strašidelná r. Nár. list. 1904 č. 81. 13., Hlavn. 29.
Rozsol, u, m., ratina, Rozk. R. 91., racina. Rozk. P. 1787.
Rozsoptiti se = *rozvztekliti se.* Hol. Met. II. 430.
Roztopašnosť. Phřd. XXII. 229.
Roztopašný Váh (řeka). Phřd. XXII. 574.
Rozstřapčiti co = *na střapce roztrhati.* Liptov. Sbor. slov. IX. 45.
Rozstrčiti koho. Rozstrčili jsme je. 1513. Arch. XIX. 215.
Rozstřepiti. Ten hlas se r-pil. Zvon IV. 208.
Rozstříknouti co = *rozhlásiti.* Zvon III. 526.
Rozstřikovač, e, m., nástroj. Nár. list. 1905. 131. 21. — **R.**, = *hubice* (v hasičství). Ott. XXII. 6. R. močůvky (nastroj). Nár. list. 1903. č. 136. 9.
Rozstrouhanina, y, f. R. bramborová. Jrsk. XXII. 230.
Rozstúpiti se, vz Rozstoupiti se.
Rozsudek. Vz Ott. XXII. 6.
Rozsudí, m. R. není soudcem státem k rozsuzování sporů povolaným; Řízení před r-dími. Vz Ott. Říz. III. 13., 297.
Rozsudnosť, i, f. = *schopnosť usuzovati.* Hyna. Vz Čád. 114.
Rozsutí, n. Necky jsou na r. Brt. Čít. 262.
Rozsúzeti. Gl. Greg. 59b. 5., Mus. 1878. 552. Vz Rozsouditi.
Rozsvěcovatel, e, m. Lit. I. 620.
Rozsvětlený. R. světnice. Zl. Pr. XXI. 231.
Rozsvíceti. Už budou r. (rozsvěcovati). Mš exc.
Rozsyp, u, m. = *sypké ložisko rudy.* Vz Ott. XXII. 80a, Sejpa.
Rozsypalová Aug., spis.. Tob. 214.
Rozsyvač, e, m.. = *duchovní.* V zloděj. mluvě.
Rozšafnice, e, m. = *rozšafná žena.* Msn. Od. 292.
Rozšafno hospodařiti (marnotratně vydávaje víc, než jest nutno). Val. Čes. l. XIII. 75. Vz násl.
Rozšafný = *nešetrný, kdo mnoho rozhazuje.* Litom. 52. Sr. předcház. Rozšafno.
Rozšámaný. R. střevíce (rozchodilé). Rais. Lep. 75.
Rozščepenie, n. = *rozštěpení,* scissura. Mill. 50.
Rozščepiti = *rozštěpiti.* Mill.
Rozščukovati co. Své paměti = *rozdrchávati.* Kat. 1466. Sr. Ščukati.
Rozšetření, n. Analyse. R. prvků. Krok. I. a. 13.
Rozšik, u, m. = taktické rozestavení vojenských sborů. Vz Ott. XXII. 7.
Rozšikovati co: vojsko. Vz *Rozšik.* — R. prkna = *zašantročiti.* 1512. Arch. XIX. 171.
Rozšířeně něco sepsati (obšírně). Zach. Test. 136.
Rozšiřovačka, y, f. = *druh hádanky.*
Rozškytati se. Hlasitě se r. Rais. Lop. 266.
Rozšláplý. R. chodidlo (široké). Zvon III 595.
Rozšplíchaný. R. voda. Jrsk. XXVI. 340.
Rozštěbetati se. Děti se r-ly. Zvon III. 87.

Rozštěp, u, m., při *roubování*. Do r-pu roubovati. Ott. XXI. 1020. — R. Dolení r. cíbele, hypospadia (pyjový, žaludový), h. (penalis, glandis). R., hiatus, coloboma, cheiloschisis. Neúplný r. pysku (zaječí pysk), cheilocoloboma; operativní náprava r-pů patrových, Palatoplastik. Ott. XIX. R. cévnatky, coloboma chorioideae, Spaltung der Chorioidea, r. čelistní, gnathoschisis, schistoprosopia, r. hrtanu, laryngofissis, thyreotomia, r. kosti, fissura ossium, Spaltbruch, r. lbový, cranioschisis, lícní, prosoposchisis, schistoprosopia, Gesichtsspalte, r. měchýře, fissura vesicae urinariae, r. patra, palatum fissum, palatoschisis, uranoschisis, uranocoloboma; r. tvrdého patra, hiatus (uranocoloboma palati duri, Spaltung des harten Gaumens, částečný, partialis, jednostranný, unilateralis, středový, mediana, úplný, totalis), r. páteře, rachischisis, hiatus spinalis, Rückengratsspalte, Wirbelspalte, víčkový, coloboma palpebrae, schizoblepharia. Ktt.

Rozštnúti = *rozštěpiti*. Koně líce r-té mají. Lék. B. 289b

Rozšuměti se čím: lidskou řečí. Tbz. V. 5. 40.

Roztaha, y. m. = *uličník*. Dšk. Km. 8.

Roztáhnouti se jak: jako pekáč. Šumava. Rgl.

Roztahovač, e, m., *náčiní kovářské*. Nár. list. 1903. č. 137. 4.

Roztažení, n. R. žíly, phlebektasia. Vz Ott. XIX. 683. R. bělimy, staphyloma, sclerectasia. Ktt.

Roztaženina, y, f. R. bělimocévnatková, staphyloma sclerochorioidale, scleroectasia; r. duhovky jízvovitá, staphyloma iridis cicatriceum. Ktt. V VII. d. 621. běliny oprav v: bělimy.

Roztáživosť hmot. Vz Vstnk. XIV. 257.

Roztéci. On mu kolo roztekl. Sr. Roztečkovati.

Roztečkovati kolo mlýnské = na rozteče rozděliti. Webr. Sr. Roztéci.

Roztěkanosť, i, f. Nár. list. 1903. č. 319. 13.

Roztěkaný. Pátravě r-ný pohled. Zvon III. 598.

Roztékati se, vz Roztéci se.

Roztemniti se kde. Po lesích se temno r-lo. Linda. — Lit. I. 771.

Roztesaný. R. zbroj. Slád. Ant. 140.

Roztesknění, n. Zub. Még. 40.

Roztěžení, n. = *rozpětí* (na kříži). Pro tvé nuzné r. Kunh. 150a.

Roztírání, n. = *masáž*. Mtc. 1902. 114.

Roztklivělý. R. cítění. Lit. 1. 595.

Roztlustlý, incrassatus. Mam. F. 90b. 1.

Roztoči. Vz Vstnk. XIV. 308. nn.

Roztočiti co: jmění = *promrhati*. Hav. Chamr. 93.

Roztočovitý. R-tí, acarida, podtřída pavoukovitých červů. Vz Ott. XXII. 8.—14.

Roztodivý = *roztodivný*. Mor. Kmk.

Roztok, u, m. R. pevných hmot v kapalinách. Vz Ott. XXII. 14. nn. — R. Jak není kocura doma, mají myši r. (volnosť; z něm. Rasttag). Slez. Vlasť. I. 229.

Roztoka, y, f. = *úžlabina*. Kál. Slov. 48.

Roztokaný. Člověk stejně r-ný = stejného smýšlení. Mus. fil. 1902. 161.

Roztopášnosť, i, f. Phld. XXII. 226.

Roztopřemilený. Bože r-ný. Brt. P. n. 644.

Roztoužení, n. Církevnicky katolické r. List. fil. 1904. 396.

Roztřapec, pce, m. Třapec a r. 1724. Hrnbý 242.

Roztřásati co jak. Na odivu světa něco r. (rozebírati). Fel. 143.

Roztřepanina, y, f. = *rosol*. Us. místy. Mš.

Roztřepati co: okno = *rozbiti*. Val. Nár. sbor. VIII. 52.

Roztřepiti co oč. R-pil o něho provaz (tak ho zbil). Tbz. V. 1. 180.

Roztřepovací stroj. Us. Rgl.

Roztřeštiti se komu. Až se mu hlava r-la. Rais Lep. 334.

Roztrhalý = *neklidný*, *teskliv*ý. Srdce prokysalé, dřímavé, roztrhalé. Chč. S. II. 188b.

Roztrolený kořínek. Škod. II². 231.

Roztroubiti co o kom = *roztrousiti*, *rozhlásiti*. Tbz. V. 6. 82.

Roztrousiti co jak. R sil řeči jako vítr, když pískem zavěje. Tbz. III. 1. 237.

Roztroušenosť, i, f. R. Židů. Ghet. 16.

Roztrylkovati se = *rozspívati se trylkuje*. Zvon. V. 450.

Roztrysknouti se več: v prach (rozpadnouti). Slád. Ant. 132.

Roztržení, rhesis. ruptura. Ktt.

Roztučnilý, inpinguatus. Mam. F. 90b. 1.

Roztupičný. Věci scelivé a r-čné. Rozb. I. 145.

Roztúžiti se, vz Roztoužiti se.

Roztyrať co = majetek (promarniti). Spiš. Sbor. slov. IX. 51.

Rozum. Vz Ott. XXII. 18. R., Vernunft, um, Verstand. Mark. R. = mohutnosť nadsmyslných představ čili idejí; Rozum jest něco vyššího než um a smysl. Čad. 94. R. představuje nám představy o světě nadsmyslném; R. = vyšší mohutnosť duše, kterou člověku mysliti dáno. Čad. 16., 17., 20., 22., 64. Sr. Smysl. Mají r-mu jako stlani (mnoho). Jrsk. XXIII. 29. Ten má r., jako dva páry volov (o hloupém). Sbor. slov. VII. 180. R. je ve 24 létech vymetalý. Čes. l. XIII. 176. Nemá r-mu. ani co by hovno osolil. Litom. 73. Oči ďaleko vidia, r. ešte ďalej. Sbor. slov. VIII. 85. Ber rozum do hrsti; R. nemeria sa dle veku; Má už druhé zuby, ale ten prvý r. Rizn. 63., 169., 186. — R. Jan Václ., spis., 1824.—1858. Vz Ott. XXII. 18.

Rozumec, mce, m. = *naučeníčko*. Aby nám z toho nějaký r. ostal. Chč. S. I. 39b.

Rozumen, mna, o, vz Rozumný.

Rozumětedlnosť, i, f., ratio. R. opomítati. Pat. Jer. 115. 17.

Rozuměti k čemu. Ježtoť raditi umějí a k věčnosti rozumějí. N. Rada. 1660. — Rkp. B.: něčemu. Negativní r. s gt. Nerozuměli sú skutkóv hospodinových, non intellexerunt opera domini. Ž. pod. 27. 5. — Ž. wit. a klem. s *dat*. — **koho čím**. Bilým

koněm móžem ty r. Šf. N. 263. — čemu. Rozumi temu, jak žaba ořechu, cigan pluhu, těla (tele) varhanam. Slez. Vlasť. I. 236.

Rozumnictví, n., rationalismus. Zvon II. 321.

Rozumodějinový. R. věda ku př. věda křesťanského náboženství. Čad. 95.

Rozumořečený člověk = filosof? Lék. A. 13ª. 1.—2. (Mš.).

Rozumosloví, n. = *logika*. Dolen. Pr. 473.

Rozumovstvo, a, n. Vz Krec. 7.

Rozumplet, u, m. = pelargonie. Litom. 77.

Rozundati koho. Rozundali sme je = od sebe odtrhli. 1513. Arch. XIX. 202. — **se kdy.** A oni v tom (okamžiku) se rozundali (přestali se práti). 1512. Arch. XIX. 108.

Rozuša, e, f., o svobodné; *Rozára*, o vdané. Val. Čes. I. X. 470.

Rozutratiti co komu: mnoho peněz. Zvon IV. 123.

Rozuzlení, n. Smírné r. Nár. list. 1903. č. 284. 1.

Rozvadce, e, m., sequester, Vermittler. Rozk. R. 100., sequestor. Rozk. P. 2099.

Rozváděč, e, m. = *rozváděcí*, *rozvodná deska při elektrických pracích*, Schalttafel. Ott. XXII. 19.

Rozvadek, dku, m. = *hádka*. To zbití nepřišlo zúmyslně, nýbrž v rozvadcích. 1518. Arch. XIX. 353.

Rozvaděnec, nce, m. Tbz. III. 2. 80.

Rozvaditi = *svaditi*, *znepřáteliti*. Bývalo zřídka, aby byl mlynář s rybákem rozvaděn. Tbz. XIII. 361. Jsou rozvaděni s ním na smrť. Tbz. XVI. 294. Sr. Rozrůzniti se s někým. — **R.** = *smluviti vadící se*. Svadili se na víně, jeden přísežný chtěl jich r. NB. č. 102 Svědkové přiskočili rozvadujíce je. Ib. č. 108. (Mš.). Jakž se mnich s Volfartem svadi, ihned je Dětřich rozvadi. Růž. 59. A nebylo i žádného, ježtoby mohl je r. Mam. A. 30ª. Andres trestal ho dobrými slovy, ale švec udeřil jím o zem. Já pak chtěl jsem je r. Zápis soudn. z r. 1550. Světz. 1882. 555. Wtr. Když je rozvadil (učinil, že od hádky upustili), šel ven. 1512. Arch. XIX. 107. Kázal je r. Ib. 108. Sr. Když se prali, rozvedl je. Arch. XIX. 108. Sr. také: Rozvésti, Rozvadce, Rozstrčiti, Rozundati, Rozbrániti.

Rozvaha — kus chleba. Vlasť. I. 224.

Rozvalený. Opět seděl rozvalen na židli. Zvon III. 275. Mjéł hlavu rozvalenú = rozbitou, rozraženou. Val. Čes. I. XI. 93.

Rozvaliti. Rozvalil se drak (*pukl*, *roztrhl se*). Stará glossa. List. fil. 1902. 446. Nádobí dřevěné se r-lo = *rozmočilo*. Domžl. Čes. I. XII. 383. — **se jak (kam).** R-lil se, jak byl dlúhý = *natáhl se*. Val. Čes. I. X. 469. Odpoledne se pokaždé r-lil jako paša na židli. Zvon III. 314. — **si co kde.** R-lil sem si nohu na skle (*pořezal*). Val. Čes. I. XI. 93.

Rozvaz, u, m. = *rozvázání*. R. uzlů. Zub. Még. 31.

Rozvázaný = *rozpustilý*. Čes. I. XIII. 89.

Rozvedenec, nce, m., der Geschiedene. Mš.

Rozvedlý odkud. Dřevo od ratolestí urostlých krásně r-dlé. Pass. 384., Pel. Progr. královéhrad. 1890. 17.

Rozvejra, vz Rozvera v I. Přísp. 347.

Rozvernosť, i, f. = *nevěrnosť*, *věrolomnosť*. Litom. 52.

Rozvésti koho z čeho = *vymlouvati mu něco*. Val. Čes. I. XII. 420. — Pacholci ho od Židů rozvedli (odtrhli ho od nich). Wtr. Min. 42.

Rozvětralý trám. Tbz. V. 9. 61.

Rozvezně =? Na pecí chystaly se děti r. na lůžko. Al. Mršt.

Rozvilněný zrak. Tbz. XI². 10. Sr. Vlný.

Rozvilý v květy. Svět. knih. 420. 21.

Rozvinouti co. Vojínové r-li palbu, *lépe*: počali střileti. Mš.

Rozvinutí plochy v rovinu. Vz Ott. XXII. 19.

Rozvíření citu. Nár. list. 1903. č. 243. 13.

Rozvířený otvor trouby (na konci širší). Čes. I. XII. 61. R. nitro. Zvon V. 752.

Rozviti, rozvívati. — **co jak:** voje, zástupy v šiky. Ott. XXII. 19. — **se.** Kvítko se rozvívá. Wtr. exc.

Rozvitý. Léta v bujarosti r-tá. Tbz. XIII. 246.

Rozvlákniti co: hadry, rozemlíti, verkleinern, mahlen. Jind. 73., Ott. XVIII. 176.

·**Rozvlhati.** Zvon V. 572.

Rozvlhlý čím: krví. Škod. II. 208.

Rozvod, u, m. = ústrojí, kterým se řídí působení páry na obě strany pístu při strojích parních a vstup a výstup kapaliny, vzduchu a plynu. Vz Ott. XXII. 20. — *R. parní*: Mayerův, Riderův, Fareotův, s jednoduchým šoupátkem, s dvojitým šoupátkem ; *r. ventilový*: Collmannův, Elsnerův, Hartungův, kohoutový, kulisový (Stephensonův), Sulzerův, Widnmannův, Allanův, Goochův atd. Vz KP. X. 323.—332. — **R.** Spor a r. manželů. Vz Ott. Říz. III. 25. nn.

Rozvoda Jarosl., spis., nar. 1869. Vz Ott. XXII. 25., Tob. 215.

Rozvodí, n., die Wasserscheide. Pokr. 1885. č. 44. Sr. Ott. XXII. 25.

Rozvodnatěti = *zřídnouti*. — **komu.** Koze r-těl lůj. Ml. Bolesl. Čes. I. XIII. 89.

Rozvodnati se = *rozvodniti se*. R-ly sú se vody. Pror. olom. 14ᵇ. 1. Isa. 8. 8.

Rozvodnělý. Mam. V., Pror. ol. 24ᵇ. 1. Isa. 28. 2.

Rozvodný. R. potrubí (síť), kterým zásilky se rozesílají (v pneumatické poště). Ott. XIX. 976. R. síť elektrická. Ib. XXIII. 221.

Rozvodový díl, Steuerungstheil. Jind. 20. R. hřídel, die Steuerungswelle. Ib. 88.

Rozvojka, y, f. = *čára rozvoje*, v území čára, v níž n. za níž se koná rozvoj vojenských sborů. Vz Ott. XXII. 25.

Rozvolati se jak. R-lal se hlasem, že . . . Tbz. V. 5. 138.

Rozvolňovací stroj při předení. Ott. XX. 596. Vz násl.

Rozvolňovati co: bavlnu (roztřásati) před předením ji. Ott. XX. 597.
Rozvoňávati. — **kde.** **Na** tom strome kvet r-vá. Brt. P. n. 665. Sr. Rozvoněti.
Rozvoněný čím. Starodávné romance, r-né sentimentalitou první mladosti české společnosti Zvon IV. 260. R. země. Ib. 34.
Rozvotka, y, f., Schränkeisen, v truhlářství. Rgl.
Rozvrácený. Zoufalá a r-ná domácnosť. Zvon V. 566.
Rozvrávorati se. Slád. Cor. 53.
Rozvrtnutý. R. klouby. Zvon V. 486.
Rozvybourati co. Čes. l. XIII. 200.
Rozvyti se. Smečky vlků r-ly se ve výši. Zvon III. 487.
Rozzačatý. Díl ten byl rozzačat, ale nedokončen. Tk. Pam. I. 183.
Rozzáření, n. R. zraků. Zvon V. 701.
Rozzářený čím: radostí. Zvon V. 567., Zl. Pr. XXII. 210.
Rozzaviť co: Rozzáví ústa, ako vráňa. Mus. slov. V. 95.
Rozzevlý. Tak jej r-ho kopím z vozu táhl. Msn. II. 297.
Rozzěvovati. vz Rozzívati.
Rozzívati, rozzíti = *otevříti.* — **co nač.** Vlk ústa na ně rozzieval. Chč. S. II. 121b.
Rozzvučený zvon. Zr. Krist. 19.
Rozžalostnění, n. Hrozné r. Tbz. XIa. 11.
Rozželelý. Msn. Od. 347.
Rozživotněný. Člověk vrbá se v tuni divé r-nou. Masar. Stud. 32.
Rozžuchlaný = *rozbřízdělý, rozředlý.* Val. Čes. l. XII. 229.
Rožánek Otak., spis. Tob. 215.
Rožďalovský voštip. 1511. Arch. XIX. 9.
Rožděný, z rozha. List. fil. II. 317.
Roždinečka, y, f. = *větvička.* Hoš. Pol. 142.
Róžďka, y, f. = *roždička, větvička,* ulmus. Rozk. P. 593., Voc. Zdík r. 1424. Sr. Rozha, Roždička.
Rožek, žku, m. Kto nemáš v rožku, hýbaj si nôžku. Sbor. slov. VIII. 84. — **R.** Kar., (pseud. K. Egor), učit. a spis., nar 1876. Vz Ott. XXII. 27., Nár. list. 1904. 295. 3., Zvon IV. 517., Máj. III. 111., Zl. Pr. XXII. 34., Tob. 215. — **R.,** žku, m., *tanec.* Vz Brt. P. n. 875.
Rožeň, žně, m. = *nástroj mučicí.* Vck. Vset. 192. Vz Rošt. — **R.** Rožně kosy = příčky zachycující obilná stébla. Litom. 64.
Rožženivý, πικρόγαμος. Msn. Od. 255.
Rozžuchlaný = rozmočený. R. botiska. Nár. list. 1904. 147. 9.
Roženec, nce, m. = jeden ze 14 kolíků, které se zastrkují do hrabicí kosy. Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 88.
Rožený, der Gehörnte. Krok. 1889. 239. pozn. 1.
Róžený (ruožený). V ruožené se tváři stkvie se. Baw. Ar. v. 3058. **R.** olej. Lék. B. 179b. Sr. Růžený.
Rožka, y, f. = *jalovice.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.
Rožmberský. R. růže. Vz Kol. Her. I. 80., 106., 109., 213.
Rožnay Sam., slov. básn. Vz Ott. XXII. 36., Lit. I. 536., 663., II. 146., 872.
Róžník, basar. Rozk. R. 70. V Rozk. P. růžník. Vz toto v VII. 1378.
Rožnový. R. krajky. Vz Krajka.
Róžový. R. voda. Lék. B. 222a. Sr. Růžový.
rp m. *rb:* chrpa m. charba. Šb. D. 22.
Rtuť, vz Ott. XXII. 38., Vstnk. XIV. 305. Dějiny, vlastnosti, výroba, upotřebení rtuti. Vz KP. X. 235. nn. Otrava rtutí, mercurialismus. Ktt.
Rtutňatka, y, f. = *opar po rtuti, rtuťovka,* hydrargyrosis (otrava rtutí); r. prudká, náhlá, h. acuta. Ktt.
Rtutnatý. R. formace rud. Vz Ott. XXII. 79a.
Rtuťovitě. Divoká radosť pohybuje jí rtuťové krví. Zvon IV. 202.
Rtuťovka, y, f., vz Rtutnatka.
Rtuťový. R. rudy, páry. KP. X. 236, 239
Ruba, y, f., = *spodní konopná košile.* Mor. Zákrejs. Sr. Podolek.
Rubač: valašská košula ženská. Skládala se ze životku a kabotku. Životek zakrýval prsa a sáhal až po pás; kabotek pokrýval bruď od krku až k životku, u krku byl všitý do límečku. Vz Vyhl. II. 195.
Růbanice, e, f. Ustoupil mu půl r-ce. 1724. Mtc. 1903. 18. U Bzence = povšechné jméno luk povstalých z vysekaných lesů. Čes. l. XIII. 375.
Rubazonový. R. kyselina. Vz Vstnk. XII. 58.
Rubek, bku, m. Já dosežech s blávky rubka mého. Vít. 54a. Sr. Rub 4.
Rubenik. Červeny r. (šátek)? Slez. Vlasť. I. 99.
Rubeš Fr. Jar., básn. a humor. 1814. až 1853. Vz Ott. XXII. 45., List. fil. 1904. 53. nn., Zvon III. 603., Tob. 215.
Rubeška Václ. dr., prof. a spis., nar. 4./1. 1854. Vz Tob. 215., Ott. XXII. 46., Zl. Pr. XXI. 191. s podob.
Rubidi-um, a, n., prvek. Vz Ott. XXII. 47., Vstnk. XIII. 359.
Rubidnatý hroznan. Vot. 88.
Rubl od rubiť = sekati, poněvadž ruble byly původně sekané kousky stříbra. Vz Ott. XXII. 49.
Řúcovati se kam = *řítiti se.* **Ř.** se v člověka, irruere in hominem. Ž. klem. 61.4.
Ruč, sg. nom. masc. Bývaj ruč. Olom. Sir. 31. 27. Noby jich jsú ruče (pl. fem. nom.). Koř. Řím. 3. 15. (List. fil. XIII. 400.).
Ručák, u, m. = *košík.* U Plzně. List. fil. 1902. 251., Dšk. Km. 29.
Ručalka, y, f., zdrobn. *ruka.* Dšk. Km. 31.
Ručebrodný koráb. Msn. II. 13., 181.
Ručejízdný lid. Msn. II. 65., Od. 70.
Ručemroucí = *rychle mroucí.* Msn. Od. 255.
Ručení, n. Vz Ott. XXII. 52.
Ručiti. Ručiť a pozbyť je na jedněch vážkách. Zl. Pr. XXI. 127. — **se koho** = *zastati se, zaručiti se.* Smrť. 43. Ten se mne ručí. Otc.

Ručka Al., hud. sklad., nar. 1867. Vz Ott. XXII. 53.
Růčka, y, f. = *rukověť.* Piestik s růčkou. Phľd. XXIV. 429.
Ručkový. R. (indexová) vada při měření sextantem. Stan. II. 73.
Ručmo. K pokrmům r. přisáhli (ruce po nich vztáhli). R. se opírati. Msn. Od. 122., 176.
Ruční práce. Vz Ott. XXII. 59.
Ručnice. Vz Ot. XXII. 53.
Ruda. Vz Ott. XXII. 76. R. antimonová, cínová, kobaltová, měděná, niklová, olověná, stříbrná, vizmutová, zinková, zlatá. Vz KP. X. 255. nn. — R. = *mšice.* Č. Třebov. Čes. l. XI. 36. — R. = *všelijaká pohroma* ovocných stromů (housenky, mšice, plíseň, rez). Litom. 52. — R. J., spis. Tob. 215.
Ruděbílý. R. kvítí. Mršť. Obrz. 155.
Ruděrudý karbunkul. Zr. Poes. 213.
Rudězlatý. R. hlava. Zvon V. 425.
Rudkový. R. barva. Zub. Még. 42.
Rudl Sigm., mal., nar. 1861. Vz Ott. XXII. 66.
Rudlák, a, m. = Rudolf. Dšk. Km. 28.
Rudlof Jarosl., básn.
Rudní tělo = *kov.* Zach. Test 19.
Rudnica, y, f. = *baňa.* Phľd. XXIV. 586.
Růdník, les u Bzence. Čes. l. XIII. 476.
Rudno, a, n., dědina v nitranské stolici na Slov. Sbor. slov. VIII. 146.
Rudnosť, i, f. Kteráž jest moc obecní každého těla v rudnosti. Zach. Test. 68.
Rúdny. Rúdna voda = na kterej je usadlina dúbová. Slov. Phľd. XXIV. 483.
Rudobradec, dce, m. Jrsk. III. 252. Sr. Rudobrádek.
Rudochvost, a, m., Rothschwänzchen, ruticilla titys, zpěvavý pták. Sb. sl. 1901. 155.
Rudokopník, a, m. Čes. l. XII. 407. Sr. Rudokopec v II. Přísp. 281.
Rudokorý. R. borovice. Jrsk. XIV. 171.
Rudolesk pochodní. Kká. Sion II. 104.
Rudolf Alfr., spis., nar. 1858. Vz Ott. XXII. 71.
Rudolfin-um, a, n. R. v Praze. Vz Dolen. Pr. 629.–630.
Rudomodře. Kká. Sion. II. 32.
Rudomodrý. R. chrpa. Vlasť. I. 168.
Rudoretý. R. děva. Zub. Még. 31.
Rudosluchý zajíc (mající rudé sluchy). Holl. I. 178.
Rudoštítník, a, m., paedarus, rod drabčíků. Vz Ott. XIX. 20.
Rudoušek, ška, m. = Rudolf. Dšk. Km. 39.
Rudovka, y, f. = rudá voda na pařeništích. Slez. Vyhl. II. 110.
Ruduchovitý, vz Ruduchy.
Ruduchy, f. = *rudochovité řasy, červené* či květné řasy, floridae, rhodophyceae, rhodospermeae. Vz Ott. XXII. 74.
Rudý. O původu sr. Huj. Progr. 17.
Rufer Engelbert, spis. Tob. 215.
Ruff Jos. dr., spis. Tob. 215.
Ruffer Vojt., spis., 1790.—1870. Vz Ott. XXII. 82.

Rug, u, m. = *roh.* R. stolu. Prus. Slez. Čes. l. X. 423.
Ruga, y, f. Což se té rugy aneb pokuty dotýče. Arch. XXI. 177.
Rühr Fr., spis., 1659.—1732. Vz Ott. XXII. 89.
Ruchák, u, m. = *ruchadlo* (plu). Dšk. Km. 28.
Ruchadlo = pluh s krátkou, strmou deskou (odhrnovačkou). Vz Ott. XXII. 89.
Ruchání, n. R. a hřmot řítících se stavení. Zvon IV. 297. Vz Ruchati v VII. 631
3. **Ruchať** = *ruchadlem orati.* Rais. Lep. 225.
Ruchnouti = *prasknouti.* Lomenice ruchnúc se sřítila. Jrsk. XIII. 3. 220. Sr. Ruchati, 3.
Ruchnutí, n. R. rány (buch). Hall. 218.
Řuj = *říje.* boatio. Hus. Orth.
Řujen = *říjen.* Ž. pod.
Ruka. Má mu jíti k ruce t. j. jest povinen ruku mu políbiti. Sá. XXIII. 25. A já vám tuto (rukavičku) přines' pod ruku (tajně). Slád. Šl. 23. Vezme se plná r. toho prášku m.: s hrsť Věst. XII. 96. Brt. Sr. Ott. XXII. 91.
Rúkať = *řváti?* Sb. sl. 1902. 7.
Rukáv, u, m. Řečem takovým do r-vu se usmíval. Tk. XI. 64.
Rukavice. Vz Ott. XXII. 91.
Rukavičkářství, n. Vz Ott. XXII. 92.
Rukávník, *myslivecká síť.* Vz Ott. XXII. 93.
Rukev, kve, f., roripa, rostl. Vz Ott. XXI. 964. Vz Potočnice, rostl.
Rukodílný = *rukou dělaný, ne strojem.* R. umění. Krok. II. b. 171. Sr. Rukodělný, Ott. XXII. 94.
Rukojatka, y. f. = *rukojeť.* Msn. II. 7., Od. 141. Sr. Rukojať.
Rukojatný. R. ucho, konvice. Msn. II. 202.
Rukojemství. Vz Ott. XXII. 94.
Rukojmě. O r. starší doby vz Arch. XIX. 558., 629. Vyvolávání r-mí. Vz Čes. l. XIII. 241.
Rukopis. Toto slovo objevuje prý se po prvé v Kroku I. a. 16. (r. 1821.) Vz o r-sech v Ott. XXII. 95. — R. kralovédvorský a zelenohorský, vz: List. fil. 1896 (?) 275., 1903. 251., 319., 509., 1904. 253., Osv. 1896. 193., 196., 360., 545., 648., 709., 728., Čas. 1896. 354., 372., Lit. I. 648.—905. Studie o r. kr. v Národní bibliotéce. Díl 50. Jirečkových spisů sebraných sv. II. Báseň Jaroslav. Studie historickoliterarní. Naps. H. Jireček. Praha a Brno 1905.
Rukopisový boj. Lit. I. 866.
Rukotržnosť, i, f. Sr. Rukotrčnosť, Rukotržnosť.
Rukovství, n., palma. Rozk. P. 2336.
Rula, hornina krystalická slohu rovnoběžného. Vz Ott. XXII. 95.
Rulíčkový. R. krajky. Vz Krajka.
Rulík Jan. Vz Jrsk. XXVI. 9., 25., Lit. I. 932., Ott. XXII. 96. — R. Sekat do r-kú = travní kosou na řad, obyč. ječmen, oves. Žel. Brod. Čes. l. XIII. 29.
Rulka, y, f. = *troubel* dýmky. Hauer 14

Rull *Hub.*, prof. a spis., 1849.—1901. Vz XX. progr. čes. vyš. realky v Brně za rok 1901. Naps. Hub. Fiala. — **R.** *Frant.*, spis., 1817.—1883. Vz Ott. XXII. 97.
Rum. Sr. Ott. XXII. 97. — **R.** = lesní stlaní. Litom. 52.
Rumácať, rumadzgať = *naříkati.* Slov. Phľd. XXIV. 483.
Rumanov, a, m., hora v Gemersku. Sb. sl. 1901. 166.
Rumburský. R. plátno. Us. Rgl.
Rumejch, *rumlejch* = poplach, shon lidí. Volyně. Čes. l. XIII. 125. Sr. Rumrejch. Místo rumrejch. Dšk. Huj. Progr 17.
Rumělka (cinnabarit). Vz Ott. XXII. 99., KP. X. 236.
Rumělý čím: sluncem. Svět. knih. 420. 37.
Rumenec, andorium, Rozk. P. 780., andorum, Rostl. drk. 178a., ruměnec, andorum. Rozk. R. 75. (Mš.).
Ruměněti, ěl, ění. — **čím:** spěchem (spěšnou prací). Zvon V. 43.
Ruměnice, e, f., pyrrhocoris, rod *ploštic.* Vz Ott. XX. 1056.
Ruměnolícný. R. děva. Msn. II. 5. Sr. Ruměnolící v VII. 633.
Rumhyboly. Škaredil se, stáhl obočí i r. vyrazil. Zvon III. 402.
Rumít, les u Domažlic. Čes. l. XII. 384.
Rumnice, e, f., vz Vesnovka, rostl.
Rumpál = studna na Slansku. Čes. l. XII. 368.
Run, u, m. = *poplach, poprask hl. na burse, nehoda,* angl. Vz Ott. XXII. 122. R. na spřitelnu, záložnu = nával vkladatelů chtějících, aby jim vklady byly vyplaceny. Takový se stal r. 1903. na Českou spořitelnu v Praze.
Runa, y, f. = příkop dělící vinohrad od vinohradu. Mtc. 1903. 322. — **R.**, *Rudna* (Živa čili Mater Mamosa staroslovanských rudokopníků). Vz Čes. l. XII. 407. — **R.** = *starodávní písmo.* Vz Ott XXII. 123.
Runčiť, vz Sviňka (hra).
Rundička, y, f. = *hůl, kterou se odpaluje sviňka.* List. fil. 1902. 251. Sr. Sviňka.
Runtovať = *búrať, rúcať, rýpať.* Ošípanô rozruntovalo mostovinu. Slov. Phľd. XXII. 483.
Ruožený, vz Róžený.
Rúp, u, m.. guada (de languoribus). Rozk. P. 1577., R. 86.
Rupati. Po schodech r-ly jeho kroky. Rais.
Rupec, pce, m., vz Ohnice, rostl.
Rupie = mince zlatá, stříbrná ve vých. Indii. Vz Ott. XXII. 125.
Rupík, u, m., *pryšec* obecný, euphorbia esula. Vz Ott. XXII. 126.
Rupník, u, m., rostl. Vz Pryskyřník zde.
Rupnouti někde. Ruplo v něm (*praskllo, chruplo*). Čes. l. XII. 486. — **oč.** Sáně rupaly o kámen. Rais. Hoř. 24.
Rús, cornipa. Rozk. P. 468. Sr. Rous.
Růsa = *rosa.* Nejlépe seno sekati, když je hodná růsa. U Turnova. Mš.
Rusalá, Rusadlá = *letnice, turice,* z lat. festa rosaria. Phľd. XXIII. 215.
Rusalky. Vz Ott. XXII. 129., Kšť. Poh. 198.
Rusism-us, u, m. Lit. I. 676.
Ruska = *ryba.* Slez. Vz Čes. l. XI. 222.
Růskfásek, sku, m. = *kvásek na chléb.* Dšk. Km. 51.
Ruskojaponský. R. válka započala v únoru 1904.
Rusofilství, n. Lit. I. 713.
Rusokadeří dcera. Hrlš. Hus. 80. Sr. Rusokadeřavý.
Ruský zámek, fragmea, Rozk. R. 95., fragma. Rozk. P. 1893.
Ruslo, a, n. = *řečiště?* Vlny se řítily klikatým ruslem přes balvany. K. Jir. Osv. 1881. 390.
Rusta, y, f. = *rošt v kamnech.* Hauer 14.
Růsti komu jak. Rostly jim rohy až do oblak (o pyšných). Tbz. VIII. 151. Roste, jak krajíc v hrsti (ubývá ho). Vlasť. I. 237. Rastie ako chlieb na stole (špatně). Phľd. XXIV. 342.
Rustianství, n. = *rufianství?* 1649. Schulz 87.
Rustika, y, f. Rohová r. KP. IX. 20.
Rustikalisté = půl a čtvrtláníci. Mtc. 1902. 9.
Rustikalský = *rustikální.* R. pole. Dšk. Km. 38.
Rustikový. R. omítka. KP. IX. 342. Dům r-vými kvádry zdobený. Wtr. Str. 26.
Rúšať sa = *pohybovati se.* Slov. Videl som tam niečo sa r. Phľd. XXII. 558.
Rušený. Žaloba z r-né držby. Nár. list.
Rúšený = *dělaný z rúchy, rouchy.* R. knot. Rhas. E. 23.
Rúšeti iterat. k rušiti. Pel. XX. Aniž jemu rúšej bydla. Baw. Ez. v. 727.
Rušiaky = *druh brambor.* Slov. Phľd. XXII. 574.
Rušić se = *hýbati se.* Opava a Ostrava. Šb. D. 61.
Rušňa, ě, f. = lokomotiva. Phľd. XXIV. 422.
Rušnosť, i, f. Plný r-sti. Nár. list. 1903. č. 154. 13. (č. 141. 13.).
Ruštění, n. = *porušťování.* Krok. II. b. 217.
Ruth Fr., dram. spis., 1854—27./8. 1903. Sr. Nár. list. 1903. č. 234. 2. a jiné listy z též doby, Ott. XXII. 371., Zvon III. 700., IV. 71., Tob. 215.
Rutheni-um, a, n., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 559., XII. 588., Ott. XXII. 372.
Rúti, vz Routi.
Rutil, u, m., nerost. Vz Ott. XXII. 373.
Řutiť co po kom = *hoditi.* Řutila po ní pasku. Slam. Put. 119.
Řútiti se. Ev. olom. 312.
Rutka polní, rostl. Vz Dymnivka, Zemědým, Žluťuch zde.
Růtmané mají na to dáti pozor (aby nikdo nesušil přediva doma, nýbrž v pazderně). Také přihlíželi k opatrování cest, mostů, příjezdů atd. XVIII. stol. Čes. l. XII. 261.
Rutte Eugen, spis. 1855. — 15./7. 1903. Vz Ott. XXII. 375., Zvon III. 615.

Rutva, y, f. = *routa*. Slez. Čes. l. XIII. 109.
Ruzený, rubricatus. R. kože. B. olom. Exod. 25. (Mus. 1864. 154.).
Růzka, y, f. = *tenká čtev*. Mark.
Různobarevnosť, i, f. R. očí, heterophthalmus. Ktt.
Různobarvitosť, i, f. R. duhovky, heterochromia iridis. Ktt.
Různodrapník, anisoplia, brouk. Vz Ott. XXII. 377.
Různonárodní spolek. Us.
Různopožitný. R. réva (v různých dobách zrající). Msn. Od. 360.
Různorej, e, m. R-jem kolovati. Msn. Od. 119.
Různosemenka, rostl. Vz Ott. XXII. 377.
Různostřelba, y, f. = *různopalba*. Vz Ott. XXII. 377.
Různoúhelník, u, m. Hall. 58.
Různovid, u, m. Bohové r-dem se jeví (různým způsobem). Msn. Od. 264.
Různozemý. R. strana. Msn. Il. 180.
Růža, e, f. = *Růžena*. Rgl.
Ruždí, n. Pálit r. na sv. Jana. Stropnice. List. fil. 1902. 281. — Dšk. Km. 6. Sr. Roždí (chrastí).
Růže. Sr. Ott. XXII. 377. Žlutá vodní r., vz Stulík žlutý zde. R. jerišská, vz Choulivka. Pozdní r. v zahradě nechají očekávati hezký podzimek. Us. — **R.** = *nemoc*. R. hlavová, erysipelas capitis, lícní, e. faciei, milánová (slonovina italská, malomocenství lombardské), elephantiasis italica. Ktt. Komu se na těle vyskytne r., nakuřují ji listem růžovým. Mtc. l. 1897. 61. Říkání na růži. Vz Čes. l. XII. 432. — **R.** *Ruža ze mnie ruža*, tanec v Těšínsku. Vz Brt. P. n. 977.
Růžebrvý. R. dennice. Msn. Od. 192.
Růžek, žku, m. = *nádoba z rohu na peníze*. Do růžku někomu nahlédnouti. Frant. 5. 35.
Růželící jitřenka. Msn. Il. 415., Od. 22.
Růženec, prvotně ze dřeva růžového nebo ze hnědého listí. Kád. 7., Ott. XXII. 383. — **R.** = *pohřební spolek*. Slov. Nár. sbor. 1902. 13.
Růženečkářský spolek. Us.
Ružiaky, pl., m. = *druh brambor*. Phľd. XXII. 574.
Růžice, e, f. = ozdobný prostředek v stavitelství. Vz KP. XI. 92.
Růžicový. R. výzdoba. Vz KP. XI. 92.
Růžička, y, m. R. rostl. Vz Koniklec, Sasanka, Pryskyřník zde. Dětská hra na růžičku ve Slez. Vz Vlasť. I. 130. — *R. E. Tad.*, spis. 1711.—1780. — *R. Vác.*, hud. sklad., 1757.—1823. — *R. Jeron.*, spis. 1794. až 1884. — *R. Jos.*, kněz. a spis. 1808. až 1872. — *R. Kar.* 1827.—1895. — *R. Čeněk.* 1840.—1896. — *R. Jos.*, nar. 1843. — *R. Pavel*, spis., nar. 1852. — *R. Kar.*, spis. 1859.—1900. — *R. Vlad.*, spis., nar. 1870. — *R-vá Anna*, spis. 1824.—1869. Vz Ott. XXII. 383. nn.
Růžičkář, e, m. = *pěstovatel růží*. Zvon IV. 667.
Růžičkový. R. krajky. Vz Krajka, Růžovaný.
Ružín Starý, dědina v sarišské stolici na Slov. Sbor. slov. VIII. 46.
Růžnatec, tce, m. Nár. list.
Růžobrvý. R. dennice. Msn. Il. 460. Sr. Růžebrvý.
Ružoker (růžokeř). Slov. Sbor. čes. 140.
Ružomberok na Slov., Ružomberk, Růžobreh Rosenberg, maď. Rozsahegy. Vz Ott. XXII. 387. Popis jeho a jeho okolí vz v Sbor. čes. 278. nn.
Růžoramenný. R. bohyně. Msn. Hym. 71.
Růžotvárný. R. nymfa. Msn. Hym. 43.
Růžovaný. R. krajky. Vz Krajka, Růžičkový.
Růžovice, e, f. = *růže* (nemoc). Kšť Lid. 5.
Růžovka, y, f., roseola, kožní červeň. Vz Ott. XXI. 976. R. očkovanců, r. vaccina. Ktt.
Růžovnadný = *vnadný jako růže*. R. líce. Mš. exc.
Růžovolící děva. Skod. Il². 185.
Růžovoprstý. R. Zora. Škod. Od. 16., Msn. Od. 179., Škod. Il². 17.
Rvač, e, f. Zboží šlo na rvač (dračku). Hauer 14.
Rvačovský z Rvačova Vavř. Vz Ott. XXII. 389.
Řvanknouti = *uhoditi* **kým oč**. Řvank (se) mnou vo zem. Pušperk. Čes. l. XI. 368.
Rváti co. Vlk vlka neruje. Frant. 11. 31.
Řvava, vz Vřava.
Rvavý. R. myšlénka. Zvon V. 702.
Rvení, n. = *řvaní*, mugitus. Gl. roudn. 50ª.
Ryba. Vz Ott. XXII. 400. nn. Člověk narozený na rybách bude nemluvný a přirozenosti vlhké. Mtc. l. 1897. Obr. R. z ryby žije. Sbor. slov. VII. 132. — **R.** *Jan*, vla stenec slez., 1819.—1895. Vz Vyhl. I. 46. — *R. Jak.*, hud. sklad. 1765.—1815. — *R. Jos.*, lék. spis. 1795.—1856. — *R. Jos.*, hud. sklad. 1820.—1895. — *R. Vil.*, žurnal., nar. 1849. Vz Ott. XXII. 390. nn.
Rybácí = *rybí*. R. odpadky. Slov. XXII 655.
Rybácký. R. chýše. Stan. I. 194.
Rybačka, y, f. Bylo to jak na r-čku = na dračku (po lovu ryb může si lid zbylou rybí chamraď odnésti, tedy asi jméno odtud). Ločenice. List. fil. 1902. 251.
Rybák Jan, dr. lék., spis. nar. 1849. Vz Ott. XXII. 392. — **R.** = *mořská vlaštovka*. Vz Ott. XXIV. 117.
Rybár, a, m. = volavka popelavá, Fischreiher. Sbor. slov. VIII. 140.
Rybář Jan, inž., nar. 1833. Vz Ott. XXII. 392.
Rybářice, e, f. = *rybářova dcera*. Tbz. III. 2. 334.
Rybařiti čím: udicí. Msn. Od. 60.
Rybářství. Vz Ott. XXII. 393.
Rybay (Ribay) Jiří, kn., spis. 1754. až 1812. Vz Ott. XXII. 394.
Rybelka, y, f., zdrobn. rybel. Bhm. hex. 884.
Rybenky, vz Krajky.

Rybí. Dá-li se malému dítěti jísti rybího masa, nenaučí se dlouho mluvit. Mtc. l. 1897 Obr. 54.
Rybička Ant. Vz Ott. Slov. XXII. 394., Lit. I. 932. Alm. X. 132.—141., Př. star. VII. 24., Tk. Pam. I. 493., Almanach na počesť 80. narozenin Rybičkových uspoř. V. Konečný v Chotěboři 1892.
Rybinový. R. přeplátování. Vz KP. XI. 285., Rybina.
Rybitev, tva, m. = *rybář*, piscator. Jid. D. 63., Ev. seit. Luc. 5. 2.
Rybl, u, m. = *rýl*.
Ryblár, peníz. Arch. XXI. 481.
Rybníček Ant., spis. Tob. 215.
Rybničnice, e, f. = ručnice k honbě na rybnících. Ott. XXII. 54b.
Rybníkářství, vz Ott. XXII. 398.
Rybolovecký. R. nástroje. Čas. mus. V. 36.
Rybovec, vce, m. = masť vařená v noci na velkou neděli. Rozetrou se vnitřnosti malých ryb v odvaru z kořene kapradiny, která byla trhána za rosy na Veliký pátek. Slouží proti uštknutí jedovatých hadů, proti bolesti hlavy atd. Kšť. L d. 14.
Rybovitý. Jeho r. klid je dráždil. Zvon III. 316.
Rybovod, u. m. Nár. list. 1904. č. 30. 2.
Rybrcoul. Vz Ott. XXII. 400., Krakonoš, Čes. l. XIV. 226.
Rycieř = *rytieř*. Mill. 44a.
Ryč, e, f. = svarba (brách vařený s kroupami). Jedli ryči z němčiny a latiny vařenou. Koll. V. 20., Sbor. čes. 274. Sr. Ryča.
Ryčeti = *mluviti*. U Plzně. Bl. Gr. 339.
Ryčka, y, f., turma. Rozk. R. 97.
Ryčník, a, m. = *podivný člověk*. Baw. A. v. 5896.
Ryčno. Bylo tam r. po celou noc (veselo). Tbz. V. 1. 251. R. houkati (hlasitě). Msn. II. 15.
Rýčový bagger. Jind. 5.
Rydlo (v ryjectví). Vz Ott. XXII. 448.
Rydvan Jos, č. spis., nar. 1844. Vz Ott. XXII. 417.
Rygle = větší podložky dubové ve vinném lisu. Čes. l. XIII. 475. Vz Bleška.
Rygolovací pluh až na 3/4 metru hloubky. Nár. list. 1904. 135. 21.
Rýhonosec, sce, m., cleonus. Vz Ott. XXII. 418.
Rýhovací stroj. Ott. XVIII. 567.
Rychlíček, čku, m., rostl. Vz Orlíček. zde.
Rychlička, y, f. = polévka, upražená krupice na másle, do ní vajíčko. U Kr. Městce Čeč. 177.
Rychlírna, y, f., Treibhaus, v zahrdn. Rgl.
Rychloběžka, y, f. = *rychloběžný parní stroj*. Ott. XIX. 258., XXII. 418. — **R.** = druh důlní pumpy setrvačníkové. Vz Ott. XX. 990.
Rychloběžný stroj parní. Vz KP. IX. 51., Rychloběžka.
Rychlobruslař, e, m. Nár. list. 1904. č. 10. 10.
Rychločinný. R. brzda, Schnellbremse. Jind. 8.
Rychlochod, u, m. R-dem někam se ubírati. Msn. Od. 96.
Rychlochodý koráb. Msn. Od. 33.
Rychlokresba, y, f. Nár. list. 1904. č. 22. 3.
Rychloletem uháněti. Sá. IV. 52.
Rychlolis, u, m. Tiskací r. Vz Ott. XXII. 418.
Rychloměřictví, n., tachymetrie. Vz Ott. XXII. 418.
Rychlomřivý = *rychle mroucí*. Msn. Od. 59.
Rychlomrlý. Stali jsme se r-lí a svatbovraží veskrz. Exc.
Rychlonohý ohař. Msn. Od. 22.
Rychlopalka, y, f. = zbraň rychle pálící. Ott. XXII. 418.
Rychlopalný. R. děla. Ott. XXII. 418.
Rychlopařák, u, m. = náčiní k paření brambor a řepy, k vypařování nádob. Nár. list.
Rychloparní prací stroj. Nár. list. 1905. 131. 23.
Rychloparník, u, m. Nár. list. 1903. č. 131. 10.
Rychloposel, sla, m. Stan. I. 228., Emin 926.
Rychloposelčí, m. = *rychloposel*. Msn. Od. 152.
Rychloprací stroj. Nár. list. 1903. č. 140. 5.
Rychloskočný kvapík. Vykl. Obrz. 262.
Rychlosť. Vz Ott. XXII. 419. nn.
Rychloun, a, m. = *rychlý kůň*. Msn. Od. 45. Vz Rychlounek v III. 233.
Rychloveslý koráb. Ott. Od. 34.
Rychlovrtačka, y, f. Nár. list. 1904. 138. 10.
Rychlovský Jan. Vz Ott. XXIII. 422.
Rychlý na čem: na svém díle. XV. stol. Vstnk. X. 600. — **jak.** Rychlý jak šipka. Us. Rgl.
Rychna Jos., č. lék. a spis., nar. 1842. Vz Ott. XXII. 423.
Rychnovský Jiří, sklad. čes. zpěvů, 1540.—1614. Ott. XXII. 427.
Rychta. Vz Ott. XXII. 428.
Rychtář. Hra na rychtara. Vz Sbor. slov. 1901. 142.
Rychtářík Vlastim., čes. hádankář, učit., nar. 1861. Vz Ott. XXII. 429.
Rychtářovati. Dost. Pov. 254. Sr. Rychtářiti v VII. 641.
Rychtářský. R. právo. Sr. Vck. Vset. 186.
Rychtéř, e, m. = *rychtář*. Půh. II. 245.
Ryjba, y, f. Charakterní r. Zl. Pr. XXI. 279.
Ryjecký. R. umění. Dolen. Pr. 40.
Ryjectví, n. Dolen. Pr. 316., Ott. XXII. 429., 448. Sr. Ryjecký.
Rykel, spur. Rozk. P. 1859., R. 94.
Rykmus = *rhythmus*. Grm. XIX.
Rykot, u, m. = *ryk*. Tbz. V. 1. 131.
Rykotný hluk, Tbz. V. 4. 381., smích. Ib. V. 1. 133.
Rým. Vz Ott. XXII. 434. nn.

Rýma. Vz Ott. XXII. 436. R. = hlenovitý výtok z nosu, rhinorrhoea; léky proti rýmě, corryzaria. Ktt. Na Slov. také: nátcha, dépa, nieżik. Čas. mus. V. 19.

Rymavský Janko, vz Francisci zde.

Rymík, z rymník. Mus. fil. 1904. 147.

Rymník = *rybník.* Hoš. Pol. 142.

Rýmoběhlosť i, f., Reimfertigkeit. Jeř. Rom. básn. 48.

Rýmohledavosť, i, f. Reimsucht. Přílišná r. Jeř. Rom. básn. 48.

Rýmoschopnosť, i, f. Jeř. Rom. básn. 57.

Rymovatel, e, m. XVI. stol. Uč. spol. 1905. II. 53.

Rýmovně = *pokud se rýmu týče.* R. správné vzevření. Jeř. Rom. básn. Předml.

Rýmozvučnosť, i, f. Jeř. Rom. básn. 49.

Ryna. Dostal se z dešča pod rynu (pod okap). Slez. Vyhl. II. 66.

Rynčák, u, m., die Rinne. Rgl.

Rynkovní dům (na rynku). Šb. V. Mýto 45. 36.

Rynšof, u, m. v VII. 1379. oprav v: rynšaf.

Rynuć = *řinouti.* Ostrava. Šb. D. 61.

Rypáček Fr. Jarosl. (pseud. Jarosl. Tichý, Sv. Smutenský, Prok. Hoděta), čes. básník, nar. 1853. Vz Ott. XXII. 441.

Rypadlo, a, n., der Bagger. R. rýčové, Löffelbagger, jeřábové (drapák), Kranbag., mnohoputnové, otočené, putnořetězové, ssací, Saugbagger. Vz Ott. XXII. s vyobraz.

Rypl Mat., prof. a spis., nar. 1855. Vz Ott. XXII. 444.

Rypsunky, něj. oděv na Těšín. Vyhl. II. 197.

Rýrání, n. = *rozpustilosť* a p. Masopustní r. Rokyc. Post. 111b.

Rys, u, m. R. papíru = 20 knih, nyní 10 knih = 1000 archů. Ott. XVIII. 183. — R., a, m. Vz Ott. XXII. 444.

Rýskovec, vce, m., údolí u Zbraslavic. Př. star. VII. 54.

Rýsování erbů, situační (plánů polohopisných), stavitelské, terrainní. Vz Ott. XXII. 445.

Rýsovaný. R. krajky. Vz Krajka.

Ryšánek Ant., čes. spis. a průmysl., nar. 1848. Vz Ott. XXII. 447.

Ryšava, y, f., potok u Městečka v Křivoklátsku. Jrsk. VI. 1. 97.

Ryšavec, vce, m. = *ryšavý člověk.* Máj. III. 320.

Ryšavý Domin., prof. a spis. 1830. až 1890. Vz Ott. XXII. 448.

Ryšlavý, rufus = ryšavý. XV. stol. Zahr. 92.

Rýt, u, m. R. obecný, vz Boryt, rostl.

Rytie, n. = *lití soch.* Pel. XX.

Rytieř = rytíř. Mill. 121.

Rytieřský = rytířský. Mill. 66.

Rytieřstvo = rytířstvo Mill. 53.

Rytina, y, f. = *socha.* Troj. 22. — Pel. XX.

Rytířskoloupežnický roman. Lit. I. 314.

Rytířsky se brániti (*udatně*), Žiž. Fr. 49., píti (*mnoho*). Faust. 152.

Rytířství. Vz Ott. XXII. 450.

Ryvíz v. ryvejz m. rybíz. Us. Kšť. Lid. 2.

Ryzák, a, m. = *had rezatý, jedovatý* (slova ‚zmije' se neužívá). Hoš. Pol. 149.

Ryzec, zce, m. = *ryzek* (kůň). Bleskonohý r. Tbz. V. 9. 98. — **R.**, linx, *ostrovid.* Mam. A. 27b., Rozk. P. 461. — **R.**, risor (*houba*). Rozk. P. 835. R. (mléčník) houba. Vz Ott. XXII. 452., Lnička.

Ryzenka, y, f., *kůň.* Dostanu koníčka, to r-ku. Brt P. n. 611.

Ryzepurpurový. R. roucho. Msn. Od. 195.

Ryzner Čen., archaeol. a spis., nar. 1845. Vz Ott. XXII. 452.

Ryzo. Kuoň z ryza plesnivý. 1518. Arch XIX 367. Sr. Rayzí (zde).

Ryzoun, a, m. = *kůň.* Vz Ryzák.

Rýže, oryza. Vz Ott. XVIII. 901.

Rýžek, žku, m., zdrobn. rýha. Hauer. 14.

Rýžka, y, f., zdrobn. rýha. R. na povrchu parohu. Vz Ott. XIX. 266.

Rýžovací stroj, Goldwaschapparat. Holb. 1. 83.

Rýžování zlata. Vz KP. X. 198.

Rzáti. A nejeden tu komoň rzal. Alx. 1202. Ht. v Bruse 118. Pozn. 3 klade hrzati, strč. rzáti, ne: ržáti, jak má Jg. a Miklosič. Sr. Hrzati, Ržáti, Mš. Slov.

Rze = *rez,* aerugo. Hom. op. 177a. Ote rzi. Ol. Bar. 6. 11. (Pel. Progr. královéhrad. gymn. na r. 1890. 5).

Rzepa, y, f. = *řepa.* Slov. Šb. D. 80.

Ržáti, vz Rzáti

Ržegotat = *řehotati.* Orava. Sb. sl. 1901. 180.

S.

S. Sr. Ott. Slov., Mš. Slov. staroč. Změny hlásky s v podřečí polnickém vz Hoš. Pol. 40.

Sabatýnský. S. semínko. Nár. sbor. VIII. 129.

Sabina Kar. Sr. Lit. I. 313., 350., Ott. XXII. 458., Tk. Pam. I. 202., Tob. 215.

Sacko, a, n. = *Sasko.* Vz Litom. 18.

Sacký = *saský.* Hoš. Pol. 119. S. šátek (na hlavy žen). Jrsk. XII. 100. Vázati si s. šátek = na placku, na pokos. V Orlic. horách. Jrsk. XXII. 200.

Sáč, e, m. = *odhadce.* Mor. Čes. l. XI. 376.

Sáčí, n. = *sáček.* Dšk. Km. 6.

Sadař, e, m. = hra tělocvičná. Rgl.

Sadařiti. Stan. I. 165.

Sádě, ě, f. = *sazenice.* Bramborová s. má oka. Dšk. Km. 8.

Sadělo, a, n. = *rána, hmožděnina, místo odřené.* Sr. Sadati = svrběti. Mus. 1864. 224.

Saděnie. Saditi budeš s. věrné. Pror. Isa. 17. 10 (List. fil. XIII. 289.).

Sadící. Mají to nařízeným s-cím neb řezníkům ukázati. 1607. Mtc. 1903. 254. Sr. Sadní, Sadič.

Sadič, e, m. = *kdo stanovil cenu masa.* 1607. Mtc. 1903. 253. Vz Sadící, Sadní.

Sadička, y, f., zdrob. sadice. Hruš. 126

Sadism-us, u, m. S. jeví se tím, že muž nemá pocitu pohlavní rozkoše a nenachází pohlavního ukojení bez představy pokoření a utrpení ženy, mnohdy bez skutečného týrání jí. Vz Ott. XXII. 479.

Sadivý = *kdo se rád sází; svárlivý.* Šumava. Rgl. Sr. Sadílek.

Sádlo. Člověk všemi sádly apatykářskými mazaný (chytrý). Zvon III. 249. — Sr. Ott. XXII. 480

Sadní, ího, m. Na to mají sadní masa šacovati a sázeti; Sadní (= sadiči) mají na to pozor míti. 1607. Mtc. 1903. 253. Sr. Sadící, Sadič.

Sadování, n. Arch. XXI. 456. Vz S. I. díl.

Sadovař, e, m., potok. Zbrasl. 234.

Sádra. Vz Ott. XXII. 483. Sadra = *hydraulické vápno.* U Kr. Hrad. Prok. Procházka.

Sadrák, u, m. = *druh vápence.* U Kr. Hradce. Prok. Procházka.

Sádrovec, vce, m., nerost. Vz Vstnk. XI. 830., Ott.

Sádrový. S. dušnosť (dělníků pracujících se sádrou neb vápnem, d. vápnová), asthma gypseum. Ktt.

Saduvky = houby. Slez. Vyhl. II. 224.

Sadzila mnie dziedzina, sadzilo mnie prawo, *tanec* v Těšínsku. Vz Brt. P. n. 975.

Safírný. Jacinctus (kámen) jest dvuoj, vodný a s-ný (modrý). Rostl. G. 293a.

Safírový. S. sklo. Zr. Leg. 54. Sr. Safírný.

Safrahelský hoch! Brt. P. n. 795. Sr. Safra.

Saframent, a, m. Co s-ti děláte? Rais. Lep. 534.

Saframentský. S-ská šelma. Brt. P. n. 924.

Sagnacův. Sagnacovy paprsky (sekundární záření Röntgenovo). Vz Vstnk. XII. 393., Ott. XXII. 489.

Sago dělá se nyní z různých druhů škrobu. Vz Ott. XXII. 489.

Sagovitý. S. slezina, Sagomilz. Ktt.

Sagovník, u, m. = sagová palma. sagus. Vz Ott. XXII. 491.

Sahánek Klim., spis., 1827.—1894. Vz Ott. XXII. 491.

Sahanový dóm. Ž. kap. 103. 17. V Ž. klem.: rarohový dóm. (Mš.).

Sahař, e, m. = *kdo poráží dříví, dělá sáhy.* Dšk. Km. 10.

Sahara. Vz Ott. XXII. 491.

Sahati komu. Přistaň, sahám Bohu. Zvon III. 177. — **v čem, jak.** V lepotě **nad** jiné sahá (vyniká). Baw. Ar. v. 271. — **sobě co.** Jenž statečné rady běhá a nezištnú sobě sehá. Baw. E. v. 999.

Sáhnúti, vz Sáhnonti. Mill. 160.

Sahovati. Sahují, prensant fastigia dextris. Gl. roudn. 61a.

Sahula Jiří, red. Tob. 215.

Sacharin, u, m. Vz Vstnk. XI. 503., Ott. XXII. 498.

Sacharosa, y, f. Vot. 157., 232, Vstnk. XI. 510., 518.

Sajal Jan, red. Tob. 215.

Sajhorodý. S. země. Msn. Od. 67.

Sajmo, vz Sajma, Ott. XXII. 522.

Sakař Jos., archit. a spis., nar. 1856. Vz Ott. XXII. 523.

Sakmaň = něj. robota tovaryšů. Slov. Czam Slov. 127.

Sakr. Na sakru lébal, na sakru vstával. Jrsk. IX. 17.

Sakrální tendence. Nár. list. 1903. č. 141. 12.

Sakrálnosť, i., f. Nár. list. 1903. č. 141. 13.

Sakramentář, e, m. S-ři, nadávka. Jimi byli Lutheranům vůbec křesťané, kteří se nedrželi nauky Lutherovy o večeři Páně. Fel. 120., Kom. Cest. 206.

Sakramentářský. S. učení. Fel. 121. S. vojna = hádky o sakramentech. Mart. S. Předm. str. IX. (r. 1636.).

Sakraporty. Má po obou stranách s-ty (liconsy, Backenbart). Mor. Čes. l. X. 443.

Sakraš = *cakryš, sakra.* Šumava. Rgl.

Sakrista. Rozk. P. 1929., R. 96., Pulk. k. 76., S. N.

Sakristánka, y. f. Zr. Rok. 63.

Sakrosanktnosť, i, f. Nár. list. 1903. č. 312. 13.

Saksový. S. krajky. Vz Krajka. Vzor přenesen ze Sas, odtud jejich jméno.

Sakulajský = chlapácký, safraportský. Kmk.

Sakulentsky něco proháněti. Zvon III. 1. Jrsk.

Sakunpak, vz Sakumpak, Pinkel.

Sál koncertní, pěvecký, taneční. Vz Ott. XXII. 525. — **S. F. L**, spisov., red. Tob. 215.

Salaba *Aug.*; S. *Jarosl.*, spis., nar. 1872. Vz Tob. 215., Ott. XXII. 527.

Salač J., red. Tob. 215.

Salaha = *nevěstka.* Spiš. Sbor. slov. IX. 49.

Salam z masa vepřového a oslího; s. uherský z hubeného masa vepřového. Vz Ott. XXII. 528.

Salaš. Vz Ott. XXII. 531.

Salát, *tanec* u Kr. Hradce. Vz Čes. l. XI. 143. — S. *luční*, vz Řeřišnice.

Salátovka, y, f. = *červená řepa k řezání, salátová.* Us. Rgl.

Salátový. S. krajky. Vz Krajka.

Sálavý. S. třesavosť slunce. Nár. list. 1904. 175. 13.

Saldicylaldehyd, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 132.

Salicin, u, m., glykosid. Vz Ott. XXII. 539.

Salicylový papír. Vz Ott. XVIII. 183. — **S.** aldehyd, kyselina. Vz Ott. XXII. 540.

Saligenin, u, m., v lučbě. Vz Ott. XXII 541.

Salinky, vz Saliny, Ott XXII. 541.

Salipyrin, u, m. = salicylan antipyrinu. Vz Ott. XXII. 542.
Sálka, y, f. = *komora, pokoj, kancellář*. Ve zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.
Saller Fr., stav., nar. 1845. Vz Ott. XXII. 545.
Sallustius Crispus. Vz Ott. XXII. 546.
Salmiak, chlorid ammonatý. Vz Ott. XXII. 548.
Salmon Jos., Dr., lék. a spis., nar. 1844 Vz Ott. XXII. 549.
Salol, u, m. = fenylesther kyseliny salicylové. Vz Ott. XXII. 553.
Salomon z Friedberků Em., svob. pán, c. k. podmarš., malíř a spis., nar. 1829. Vz Ott. XXII. 554.
Saluška, y, f. = Salomena. Tbz. III. 1. 282.
Salva guardia = *glejt, ochrana vojenská*. Ott. XXII. 566.
Sama, domina. Rozk. P. 923.
Samatka, y, f. = úzká stužka, kterou si dívky vlasy ponad čelo přitahují: kosička, golônik, podvazek. Slov. Czam. Slov. 209.
Sambucin, u, m., v lučbě. Vstnk. X. 596.
Sameček = *kořalka*. Rgl.
Sametárna, y, f. = *místnosť, kde se dělá samet*. Nár. list. 1902. č. 233. 14.
Sametovec, vce, m., rosalia, *tesařík*. Vz Ott. XXI. 967.
Samice = *jalová řeka* atd. Taras rybníka se už dělá a na s-ci již také vykladen jest. 1557. Uč. spol. 1903. XIII. 27. Sr. I. Přísp. 353.
Saminkatý. S. voda. Dšk. Km. 19.
Saminký. Byl s-ká vráska. Tbz. III. 1. 192.
Samítka, y, f. = *sametka*. 1512. Arch. XIX. 90.
Sámkovati = *sámy, sámky dělati*, säumen. Rgl. Sr. Sámovati v III. Přísp.
Samo. Vz Ott. XXII. 578.
Samobřeznosť, i. f., parthenogenesis = vývoj ústrojence z buňky zárodečné bez oplození n. z vajíčka neoplozeného buňkou samčí. Vz Ott. XXII. 579.
Samobytedlný = *osamělý*. S. bytí na půšči. Alb. A. 33b.
Samoděčný. S. bída (zaviněná). Msn. Od. 271.
Samoděl, u, m., talar, Rozk. P. 1821., R. 93., talaris. Veleš. 151.
Samodověra. Slov. Sbor. čes. 52. Sr. Samodůvěra.
Samodržitelka, y, f. Zr. Čer. 124.
Samoelektrisace, e, f. S. radia. Vz Vstnk. XIV. 99.
Samohlas, u, m., vz Hlasie.
Samohláska. Změna s-sek na Domažlicku. Vz Kbrl. Džl. 4. nn. Změna s-sek na Skalicku na Slov. Vz Sbor. čes. 80 nn. V Litomyšl. Vz Litom. 7. nn.
Samohlasně se bránil. U Čáslavě. Mš. exc.
Samohybný vůz, automobil. Jind. 4.
Samochlička v VII. 649. chybně m.: samoschlička. Rgl. Sr. III. 259.
Samochvalnosť, i, f. Něco za s. pokládati. Vin. I. 292.

Samokol, u, m., vz Samokolí. S. = samo (jedno) kolo, *trakař, kolečko*. Dšk. Km. 52.
Samokoliký. S-ká jsem to viděla (bylo nás tam více). Wtr. exc.
Samokroutka, y, f., **samokrutník**, u, m., druh *závoje*. Vz více v Nár. sbor. 1904. 10.
Samokulko, a, n. = *samokol*. Ločenice. List. fil. 1902. 251.
Samokvašení mladiny bez přísady kulturních kvasnic. Vz Ott. XIX. 820b.
Samolet, u, m. = *létací stroj*. Vz Ott. XXII. 583.
Samolez, u, m. = *lejno*. Us. Rgl.
Samomletí, n. S., když mlynář sám na svůj účet mele. Čes. l. XI. 188.
Samonosný, S. stěna mřížová, schody. Nár. list. 1903. č. 141. 16., 1904. 107. 18.
Samootrava, y, f., autointoxicatio. Ktt.
Samootvírák, u, m., druh deštníku. Nár. list. 1904. 138. 10.
Samopalka, y, f., puška. Čes. l. XIII. 23.
Samopanovník, a, m., monarch. Vlč. Lit. I. 307.
Samopansky někde hýřiti. Msn. Od. 25.
Samopaš = *zbujnosť*; *krádež dobytka z bujnosti*. Slov. Zl. Pr. XXI. 74.
Samopranýř, e, m. = když se kdo sám staví na pranýř. Nár. list. 1903. č. 191. odp.
Samořeč, i, f., monolog. Lit. I. 506. Sr. Samořečí.
Samoriška, y, f., nějaká rostlina. Mus. slov. VII. 54.
Samorostlík klasnatý, actaea spicata: beraní rožky, bielohlav, černina, husí čapka, Krištofova trava, bez (polní, podzemní, podzemský), vranec. Vz Čes. l. XIV. 176.
Samosličky = *tyčky k plotu*. Kbrl. Džl. 16. Sr. předchás. Samoschlička. Zdrobn. samoslice (samoschlice).
Samosobný prostor. Purkyně. Čad. 127.
Samospráva krajská, stavovská. Svobd. 150.
Samosprávně vládnouti. Dvoř. Mor. 91.
Samosrozumitelnosť, i, f. Nár. list. 1904. č. 38. 13
Samostačitelnosť, i, f. Uč. spol. 1902. IX. 47.
Samostačnosť, i, f. Nár. list. 1904. č. 37. odp. 2.
Samostačný, selbstgenügend. Nár. list. 1885. č. 54. S. cíl snahy. Vstnk. X. 183.
Samostřel myslivecký. *Vz* Ott. XXII. 585. s vyobraz.
Samosvůj. To je s-svoje víno (nemíchané). Mus. slov. IV. 28.
Samosyni na Slov. Sr. Čes. l. XII. 408.
Samošek, šku, m., rivina, rostl. Vz Ott. XXI. 836., XXII. 585.
Samota. V prvním návalu prudkého dojmu předním lékem jest s. (osamělosť). Jrsk. V. 203.
Samotářsky živořiti. Vlč. Lit. II. 2. 66.
Samotečný. S. píseň (která sama od sebe z úst plyne). Czam. Slov. 212.
Samotěha, y, f. S-hou jeti = sám samotížky táhnouti. Hoš. Pol. 142.
Samotíž. S. toho táhnouti může a rumpálu nemá. Us.

Samotížky něco někam přitáhnouti (bez koní). Kojetín. Čes. l. XII. 152.
Samotnosť, i, f. = *samota, osamělosť*. Chč. S. I. 75b.
Samotočky na Slov. Vz Čes. l. XII. 408.
Samoučký písek. Dšk. Km. 37.
Samoulinký. Dšk. Km. 33.
Samourčení, n. Vlč. Lit. II. 2. 5., 62.
Samourčený S. povolání. Zr. Nov. 320. Je-li zrození s-ným příchodem bytosti na zem. Zr. Krist. 63.
Samoutvořený. S. všednosť. Zr. Nov. 197.
Sámovati, *sámkovati* z něm. säumen. Us. Rgl.
Samovázací žací stroj. Nár. list. 1905. 131. 21.
Samovazač, e, m. = *žací stroj se samovazačem* (který slámu váže). Nár. list. 1902., 1903. 136. 9.
Samovědně. Naše koráby mají s. myšlénky. Msn. Od. 124.
Samovkládač, e, m. Patentní s. Nár. list. 1905. 131. 21.
Samovladařiti komu: dětem a manželkám. Msn. Od. 129.
Samovládství, n., Alleinherrschaft. Stačí: samovláda. Mš.
Samovlastní. My jsme s. páni. Dšk. Km. 52.
Samovražedkyně, ě, f. Zl. Pr. XXII. 222.
Samozavírák, u, m. = druh deštníku. Nár. list. 1904. 138. 10.
Samozištník, a, m., Egoist. Nár. list. 1886. č. 126. Vz Samozištný.
Samsoun, a, m = *Samson*. Zvon IV. 242.
Samuel, e, m. Na deň S-le mlynár nové (obilí) mele. Sbor. slov. VIII. 83.
Samyda, y, f., rostl. Vz Ott. XXII. 589.
Saň, ě, f. V nichž leží hadové a saňové (tak tam). Luc. 50. (Mš.).
Sanace, e, f., z lat. = *uzdravení*.
Sanační příspěvek, výbor. Nár. list. 1903. č. 284. 22.
Sanatogen, u, m. = *lék posilující nervy*, odpomahající od chudokrevnosti a bledničky atd., výživný praeparat. Vz Ott. XXII. 590.
Sanatori-um, a, n., z lat. = *léčebný ústav*. Us. Vz Ott. XXII. 590.
Sančopansovati kde: na soumaru (jezditi jako Sancho Pansa). Všst. X. 338.
Sanda, y, f., vrch u Domažlic. Čes. l. XII. 384.
Sandál. Červený s. Mill. 107. Sr. Ott. XXII. 595.
Sandtner Ed., Jan Ev., Bedř., Otto, lithografové. Vz Ott. XXII. 598.
Saně, vz Saň.
Sáně, *saně*. Sr. KP. VII. 687., 667., 668. Jejich části: hnatky, klanice, násady, nosy, sanice. Litom. 64. S. v rozličných dobách, jejich popis a vyobrazení. Vz Zl. Pr. XXI. 154. *Sáňky*, náčiní provaznické. Vz Ott. XX. 814b.
Sanejtrník, a, m., obchodník se sanytrem. Schulz 31.
Sanězdá = *se mně zdá*. Val. Čes. l. X. 68.
Sanguiničnosť, i, f. Nár. list. 1905. 56. 3.
Sanitrnice, e, f. S. a její zařízení. Vz Čes. l. XIV. 391.
Sanitrník, a, m. Vz Čes. l. XIV. 392.
Sanitrovati maso. Vz Čes. l. XIV. 392.
Sanitrovatý = *sanitr obsahující*. Grm. XIX.
Sankačka, y, f. = *sanice*. Spiš. Sbor. slov. IX. 51.
Sankať, vz Sankovať v III. 264. (Spiš. Sbor. mus. IX. 51.).
Sáňkový výlet, cesta (na sáňkách). Zl. Pr. XXI. 315.
Sanktusník, u, m. = *zvon*, kterým se zvonívá při pozdvihování. Dost. Pov. 201. Sr. Sanktusek.
Sanný = *saňový, ještěří*. S. hlava, caput draconis. Ž. kap. d. 73. 13.
Sáno, a, n. = *seno*. Prus. Slez. Čes. l. XIII. 78.
Sánočky = *sáňky*. S. károvat = řiditi. Čas. mus. V. 19.
Sanování, n., z lat., Sanierung. S. záložny. Nár. list. 1903, č. 284. 22.
Sanovati, vz Sanování (zde).
Santal, u, m., santalum, rostl. Vz Ott. XXII. 613. — S. = *lék při chorobách měchýře a výtoku*. Us.
Santika, y, f. = *svárlivá ženská*, z řec. Xanthippa? Phl'd. XXIV. 483.
Santonin, u, m. = anhydrid kyseliny santoninové: $C_{15}H_{18}O_3$. Vz Ott. XXII. 617.
Sanuť, i, f. Pass. Kř. 73a.
Sanytrník = *dobývající sanytr*, vz Sanejtrník, sanytrák.
Sápa, y, f., phlomis, rostl. pyskatá. Vz Ott. XIX. 686.
Sápě plavecké (háky). Kol. Her. I. 265., 25., 259.
Sápnouti = *trhnouti?* Jestli sápnete a my někdo padnem. Nár. list. 2/2 1898.
Saponifikace, e, f., z lat. = *zmýdelnění všech měkkých částí mrtvoly*. Ott. XX. 5.
Sapun, vz Sopan.
Saracen, a, m. = *Turek*. Bav. Ar. v. 5053.
Sardel, a, m. = ryba sleďovitá. Vz Ott. XXII. 637.
Sardinkář, e, m. = prodavač sardinek. Praha 10.
Sardius, drahý kámen. Kom. Did. 2.
Sardonicky. Zasmála se s. (potutelně). Zr. Nov.[2] 125.
Sarkom plicní. Vz Ott. XIX. 925b. S. dřeňový, sarcoma medullare, Desmoidkrebs, Rundzellensarkom, slizovitý, s. myxomatodes, myxosarcoma, tukovitý, s. lipomatodes, vláknatý, s. fibrosum, vřetenobuněčný, s. fusocellulare, vřetenomalobuněčný, s. fus. durum, vřetenovelkobuněčný, grosszelliges Spindelzellensarkom, vřetenovitý = vřetenobuněčný. Ktt. S. = nádor obyč. zhoubný. S. kulatobuněčný, vřetenitobuněčný, polymorfobuněčný, cellulární, melanotický. Vz Ott XXII. 645.
Sarlač, vz Šarlač.
Sarma = *rozsekané maso*. Čas. mus. V. 100.
Sasam, *sesam*, u, m., sesamum. rostl. Vz Ott. XXII. 890., Sesam.
Sasanka. rostl. *S. lesní*, anemone silvestris: polní mák, růžička; *s. hajní*, a. nemo-

rosa: bělouch, husička, kolovratec, koniklec, kozí dříst (lašsky), košiláčky, kuří oči (očka), poháněnka, pohanina, růžička, sisí, slepičky, soplánka, stuliš, tolita, větrnice, větrnička, větrná bylina, zavilec, zuzanka; s. pryskyřníkovitá: housátka, konopnica. Vz Čes. l. XIV. 133.
Sasínek Fr., (pseud. Franko Chvojnický) děj. a spis. nar. 1830. Vz Ott. XXII. 653., Phl'd. 1902. 53. nn.
Saska *Leo Fr.*, spis.; *S. Jos.*, inž. a spis., nar. 1848. Vz Ott. XXII. 654.
Saský. S. právo. Stieb. 138.
Sassafrasový. S. silice. Ott. XXII. 675.
Satáně, ěte, n. = zdrobn. satan. Rgl.
Satansky se chechtati. Tbz. V. 1. 162. Rozléhá se to tam s. Kká. Sion II. 15. S. pyšná duše. Zr. Leg. 26.
Satanství, n. Vlč. Lit. II. 2. 87.
Satinační či hladicí stroj v papírnách. Ott. XVIII. 181.
Satinet, a, m. S. = tkanina nejvíce polohedvábná pruhovaná. Vz Ott. XXII. 677.
Satira. Vz o ní v Lit. list. XX. 226., 243., 274., 288., 312., 356., 374., 390., Ott. XXII. 677.
Satirisovati. Lit. I. 634.
Satirista, y, m. Nár. list. 1905. 98. 13.
Sátry = *bílé cihly.* Neveklov. List. fil. 1902. 251.
Saturační kotel. Dhnl.
Satureje. Vz Ott. XXII. 682.
Saturn = Hladolet. Vz Ott. XXII. 682. nn.
Saturnalie. Vz Ott. XXII. 685.
Saturník Al., Dr., prof. a spis., nar. 1854. Vz Lit. list. XIX., Ott. XXII. 685
Satynglový kabát. Hoch. 7.
Satyr. Vz Ott. XXII. 486.
Saudek Robert, spis. Sr. Tob. 215.
Savrnach, vz Šavrnach.
Sax, rybník u Vřesné u J. Hradce. Uč. spol. 1903. XIII. 29.
Saxi = *cimeřiště.* Čes. l. XIII. 177.
Sázava řeka. Vz Věst. 1905. č. 413.
Sázavice slouly na Těšínsku rybníky. Dal mu dvůr s rybníky vyjímaje čtyři s-ce. 1491. K němu (rybníku) darovali mu rybníček s-ci (do které se plod nasazoval, plodový rybník). 1572. Vstnk. X. 559.
Sázavský Prok. = Kar. Škába.
Sazbový. S. kombinace, forma. Nár. list. 1903. č. 70. 9., 1904. 182. 13.
Sazdice, dědina v hontianskej stolici na Slov. Sbor. slov. VIII. 46.
Sazebně politický. Nár. list. 1904. č. 38. 17.
Sazečský. S. prkno v knihtiskárně. Nár. list. 1904. 138. 9.
Sázeti piva = *cenu jich ustanovovati.* Arch. XX. 500. Sr. Saditi.
Sazivý = *učouzený od sazí.* S. řetěz (jím byl Hus ke kolu přivázán). Exc. Mš.
Sázka tiskárny = *sazba.* Sb. Mtc. 1905. 247.
Sbádati = *drážditi, pokoušeti bojem.* Sbáda Neklana kněz žatečský. Dal. C. 17. 33.
Sbájiti co. Čech. L Pov. 89.
Sbaviti koho = *zdržeti, způsobiti, aby byl zašší, pozdější.* Krok. 1893. 7.

Sbedný. Smy spolu bratří jedna (t. j. andělé a já), buď vaše čest ke mně sbedna. Um. roudn. 2016. Sr. Zbedný, Krok 1892. 38.
Sběhovati, decurrere. Voda sběhující. Ž. pod. 57. 8. (decurrens). Sr. Sběhnouti.
Sběhší se události, vz Sběhlý. Mš.
Sbělelý. S. hlava. Kká. Sion. I. 248.
Sběratelství, n. Chyt. 32.
Sběrna poštovní = poštovna.
Sběrný, Sammel-. S. archy. Us. Rgl.
Sběsilec, lce, m., vz Zběsilec.
Sběžiště, ě, n. = *bod na střeše*, kde nároží neb úbodí střechy sbíhá se s jejím hřebenem. Vz Ott. XXII. 707., vz Sběžník.
Sběžitý. S. střecha. Sr. Zběžitý.
Sběžník, u, m. = *místo*, v kterém se sbíhá několik rovin; v tesařství také *sběžiště*, v měřictví *vrchol.* Ott. XXII. 707. Sr. Sběžiště (předchází).
Sbieránie, vz Sbírání. Mill. 106.
Sbierati, vz Sbírati. Mill. 114. a j.
Sbíhavý. S. šilhání, strabismus internus seu convergens; s. zevní, s. externus. Ktt.
Sbírečka, y, f., zdrobn. *sbírka.* Pokr. 1885. č. 27.
Sbírkový. S. oddělení. Nár. list. 1903. č. 312. 13.
Sblatiti = *zdupati.* — **co čím.** Všecko kořenie svým ořem zblati. Baw. J. v. 143.
Sbližovací. Soustřeďovací, s. politika obchodní. Nár. list. 1903. č. 291. 21.
Sblúditi = *zblouditi.* Pass. mus., Mus. 1892. 306.
Sborně = *sborem.*
Sbornice, e, f. = ženský člen sboru (náboženského) 1588. Čes. l. XI. 248.
Sborný sněm. Msn. II. 10.
Sboroviště, ě, n. = *shromaždiště, sněmiště.* Škod. Od.111, II. 31., Msn. II. 24., Hym. 8.
Sborovní věc = *sboru se týkající.* 1557. List. litomyšl. č. 54.
Složenec, nce, m. = *so svetu pobehlík.* Phľd. XXIV. 53.
Sbožený. V VII. 655. Plodem s-ny oprav v: s-ný. S. = *obohacený.* Had se plodem (sbožen) čuje. L. Mar. 63. — **ke komu.** Bych byl k tobě zbožen (bych se k tobě, k Bohu dostal). Um. roudn. 2177.
Sbožník, a, m., adauctus. Rozk. R. 82. Sr. Zbožník.
Sbožný, felix. Ž. pod. Vz Zbožný.
Sbratřenosť, i, f. S. slovanských národů. Vin. I. 309.
Sbřesknouti se = *setliti.* Otava se s-kne Kdýně. Rgl.
Sbrojněl, synagoga. Rozk. P. 2332. Není-li to chybné m. Sbrojně. Mš.
Sbubnovati. Tajné schůze sbubnovaných osobností. Pokr. 1884. č. 321. S. konšely (svolati). Čch. II. Pov. 208.
Sbumpnouti odkud kam = *spadnouti*: se střechy. Kbrl. Džl. 16.
Sbúřiti se. Baw. Ap. 212a. Sr. Zbouřiti se
Scal, u, m., urinolla. Rozk. P. 2371.
Scarifikátor, vz Skarifikator.
Scasati = *strhati* — **co.** Ten člověk hned šaty scasá. Deštná. Mš.

Scelestivě. Arch. XIX. 312.
Scelistvý = *scelistivý.* S. léky. Rhas. E. III. 13.
Scelování pozemků, *kommasace, arrondování.* Vz Ott. XXII. 717.
Sceltit = *prodati.* V zloděj. mluvě.
Scenář, e, m. = seznam výstupů (scen) po sobě následujících s podstatným udáním obsahu. Nár. list. 1899. 8./10. Dhnl.
Scenický. S. effekt, Nár. list. 1904. č. 16. 3., obraz, ib. č. 257. 3., úspěch. Zvon III. 462.
Sceniti, aestimare. Rožm. 143. (Mš.).
Sceňovací měřítko. Nár. list. 1903. č. 177. 5.
Sceptr. Kat. 58 (str.).
Scerpenie = *strpění.* Spišsky. Sbor. slov. 1901. 83.
Sciana, y, f. = *stěna.* Prus. Slez. Čes. l. X. 422.
Scien, u, m. = *stín.* Kar. 99.
Scín, u, m. = *stín.* Kar. 93.
Scinek, nka, m. = *ještěr.* Ott. XVIII. 807., XXII. 720.
Scintillometr, u, m. = *přístroj,* jímž možno měřiti změnu barev při třpytění hvězd. Vz Ott. XXII. 721.
Scípati, vz Scípnouti.
Scipio Vojt. (Berlička) Vz Ott. XXII. 723.
Sčasovací. S. sloh slovenský. Brt. P. n. XXIX., XX. Vz násl.
Sčasování, n. = *rhythmisování.* Brt. P. n. II. S v lidové písni. Ib. IV.
Sčasovka, y, f., Rhythmus. S. písní. Brt. P. n. I.
Sčerbinský Jiří, vz Prusík Bořivoj.
Sčeštělý. S. nářečí slovenské. Czam. Slov. 197.
Sčetí, n. = *chvojka.* Vyhl. II. 16.
Sčiepetání, n., consternatio. Mam. A. 18ª.
Sčiepiti, dividere, děliti. Mam. A. 20ª.
Sčítací přístroj. Nár. list. 1903. č. 319. 21.
Sdav, u, m., copula. Rozk. P. 1681.
Sdavač, e, m., copulator. Rozk. P. 1654.
Sdávání, n. = *oddavky.* Kar. 42. — S. Pro s. toho nedostatku lékař má v ta doby kopr žváti. Rhas. T. 35. (Mš.).
Sdáviti koho: skopce = *zabiti,* occidere. Pror. ol. 21ᵇ. 2. Isa. 22. 13. — **co čím:** Sdávili jako obručem hlavú svú, contorquere (*sevřeli*). Ib. 43ª. 2. Isa. 58. 5. (Mš.).
Sdělený. Já člověk s hříchem s-ný proši. Um. roudn. 1090.
Sděliti se na čem. Bychom na udatství se sdělili (společně prokázali svou udatnosť). Hš. Ostrsp. 37. — S., stačuje: psáti, oznámiť, uvedomiť, zvestovať atd. Phld. XXIV. 812.
Sdělnosť, i, f., vz Sdílnosť. Nár. list. 1904. 210. 13.
Sdem = *sedm* (strč. Mš.).
Sdieti, vz Sděti. Nevěda co tomu s. Dal. Nevěda, co s. sobě. Alx.
Sdílnohovorný. Msn. Od. 139.
Sdíř, e, f. = *kovová obruč* k utužení spojených dřev. Vz Ott. XXII. 739.
Sdrásati co komu: přilbu. Slád. Rich. 89.
Sdráv, vz Zdráv.
Sdravý, vz Zdravý.
Sdrhnutý kde. Košile u krku s-tá. Rais. Sir. 10.
Sdrhovací záslona. Rais. Sir. 10.
Sdrov, a, m., saurus. Rozk. R. 56. Vz Zdrov.
Sdružování stromů (kopulování). Ott. XXI. 1020.
Sdržeti, vz Zdržeti.
Sdutý. Modlitevník telete sdutého, vituli conflatilis. Zrc. mus. zb. 1ª. (Mš.).
Sdůvěrniti se, sich vertraut machen. Fr. Tůma. Sr. Spřáteliti se.
Sdychánek, nku, m., spirabulum. Rozk. P. 69. Sr. Zdychánek.
Sdychání, n., conspiramen, Rozk. P. 1487., conspiratio. Mill. 52ª.
Sdýchati se, conspirare. Když se s-li, že . . ČE. Han. 39.
Se. Jan Augusta podlehl úkladům proti němu nastrojeným. Tk. XII. 9. Vytýkalo se, že král pokuty jemu (m.: sobě) připadající jiným darovával. Tk. XI. 192. Dle nařízení od sněmu sobě daného měli poslové mu oznámiti; Měli za to určité platy spolu s písařem k sobě přidaným; Na zprávu o tom sobě danou král vznesl dotaz; Žeby ubližování sobě déle snášeti nemohli; Dle instrukcí sobě dané žádali, aby . . .; Hájil království od Boha sobě svěřené; Nezachoval meze plnomocenství sobě daného. Tk. XI. 26., 141., 148., 186., 221., XII. 128., 364. Častoval lidi na státní útraty velkým okrádáním solnice sobě svěřené. Tk. Pam. I. 27. Nerad byl tomu, že místa sobě ještě milejšího v Praze dosáhl. Tk. Pam. I. 400. Aby ze statku sobě pozůstavilého vydal 100 kop gr. 1487. Běl. záp. 76. Diurnista octl se způsobem jemu nepovědomým na ulici. Čch. II. Pov. 198. (193.?). Že si bez příčiny sobě dané na mne lživě sahal. XVI. st. Uč. spol. 1905. II. 32. Čechové svůj jazyk sobě daný potupují. Vel. 1592.
Se = *asi.* Poďte si chytit ze (se) čtyry husy. Brt. D. I. 177. — **Se** = ecce, *hle.* Dal. C. M. 4. 14. Sr. D. 17.
Sebastian = *žízeň.* V zloděj. mluvě.
Sebecennosť, i, f. Selbstschätzung. S. Maďarů. Mš.
Sebecitný. Choulostivě s. Nár. list. 1905. 6. 9.
Sebehana, y, f. Zpovědlnice jest místo s-ny. Juda 19.
Sebechleby, dědina v hontianské stolici na Slov. Sbor. slov. VIII. 46.
Sebeklamný heroismus. Zr. Nov.[2] 404.
Sebelibý. S. vypravování. Jrsk. XXVI. 153., V. 133.
Sebenaparování, n. = *pýcha.* Nár. list. 1902. č. 87. odp.
Sebenbaum, něm. Víno, ješto s. v něm vařen (chvojka). Lék. B. 200ª.
Sebeobětavý. S. láska. List. fil. 1904. 227., Sbor. čes. 13. Vz Sebeobětovný VII. 658.
Sebeobžaloba. Zvon V. 711.
Sebeoceňování, n. Závratné s. Nár. list. 1904. 286. 13.
Seberozvoj, e, m. Národ se probudil k s-ji. List. fil. 1905. 224.

Sebeslavce, dědina v turčianskej stolici. Vz Sbor. slov. VII. 46.

Sebeubijení, n. Zvon V. 796.

Sebevzdělání, n. Nár. list. 1905. 1. 13.

Sebezachovací pud. Čad. 98.

Sebezachovávací moc. Čad. 92.

Sebezapomnělosť, i, f. Nár. list. č. 1884. č. 297.

Sebeznalý duch. List. fil. 1905. 222.

Sebezpytatel, e, m. Zvon V. 507.

Sebezpytování, n. Uč. spol. 1902. IX. 20.

Sebranec, nce, m. = skupina chalup u Světnova. Hoš. Pol. 142.

Sebrati co. Sbírá kosti = unavený, leží odpočívaje. Deštná. Mš.

Secesse, e, f. S. = odloučení, odtržení od nějakého celku. S. ve výtvarném umění = tvorba, která se odchýlila více méně od přírody, pravdy a krásy. Vz Ott. XXII. 743. Náběh k moderní secessi. Nár. list. 1903. č. 174. 3.

Secessní hračky, Čes. l. XII. 426., umění. Nár. list. S. sloh v nejnovější době povstalý. Vz KP. XI. 91. S. doba. Ib. 110.

Séci, vz Sieci.

Secí stroj na řepu, hrůbkovací. Nár. list. 1905. 131. 21.

Secvičení, n. Einübung. S. sboru. Nár. list. 1885. č. 126. Sr. Secvičenosť.

Secvičiti co. Hudební sbor dobře s. Pokr. 1885. č. 138.

Seč, e, f. Lesní s., vz Rubisko.

Sečany, ves v novohradské stolici na Slov. Sbor. slov. VIII. 46.

Seče, pole u Střížova. Čas. mor. mus. III. 142.

Sečetlý, vz Sečtlý.

Sečin, u, m. Čerti hodili celý zámek so s-nom na sitno (so všetkým činom, se vším). Sb. sl. 1902. 28.

Sečitý. S. střecha = *useknutá.* Us. místy. Rgl.

Sečka. Zo sečky nenasúkáš motúzov. Rizn. 167. — S., nástroj. S. se stahovacími žlábky výsevními. Nár. list. 1904. 135. 21.

Sečleniti co: atomy. Vot. 24. S. něco jako v řetěz. Zvon V. 250.

Sečrník, vz Siečrník v II. 1381.

Sečtelý, vz Sečtlý.

Sečtenosť, i, f. S. má význam passivní; ve smyslu aktivním: sečtlosť od sečtlý. Mš.

Sečtlosť = *sečtelosť.*

Sečtlý, belesen. S. člověk (ne: sečtelý, ani sečetlý. Mš.).

Sedačka, y, f. = *sedadlo.* Mechová s. Tbz. V. 9. 334.

Sedačky = *sedě.* Slov. Sbor. č. 255. Zastál ho v s. na łožnici (na lůžku). Val. Čes. l. XII. 420.

Sedák, a, m. = *kdo dlouho v hospodě sedá.* Hoch. 75. — S., u, m. = *druh knoflíků.* Haná. Hoch. 109.

Sedánek, nku, m. = *nízká stolička.* Litom. 61.

Seďátko, a, n. Jíti na seďátka = na návštěvu. Č. Buděj. Sb. D. 23. Sr. Hejt, Hratky, Pobyt, Táčky.

Sedě = *zde.* Žena Petra poznavši poče naň praviti: A sedě učenník Ježíšův stojí. Hrad. 84a.

Seděcí zaměstknání. Nár. list. 1903. č. 154. 13.

Sedemný. Slanina, ako sedemnô plátno. Mus. slov. IV. 11.

Seděti jak. Sedím tu z Boha zdarma nevinné. Zvon IV. 254. Sedí jako ptáčník u studánky. Zbirov. Čes. l. XI. 270. Sedí ako primrazený; Sedzí jako kmotra na krščeňí. Rizn. 173., 177. Sedí jako dudek; Sedí ani (jako) pavúk, keď strežie na korisť. Phľd. XXIV. 343., XXII. 42.

Sedka, vz Setka.

Sedláček *Aug.* (Vožický), prof. a spis., nar. 1843. Sr. Zvon III. 688., Ott. XXII. 749.—751., Flš. Písm. 379.; S. *Jos. Vojt.*, prof., spis. (Lit. II. 314., 872.); S. *Rudolf*, čes. právník, spis., nar. 1837.; S. *Jos.*, spis., nar. 1841.; S. *Alois*, herec, nar. 1852.; S. *Fr. Alois*, spis., 1854.—1880.; S. *Jarosl.* Dr. theol., prof. a spis., nar. 1860.; S. *Jos.* Dr., prof., spis., nar. 1866. Vz Ott. XXII. 749. nn. — S., *tanec.* Vz Brt. P. n. 875.

Sedlák. Sedláci královští, svobodní, osedlí (za starší doby). Vz Svobd. 150. Ještě nadávky: votrok, chňup, špalek, drtiny, traup, Zvon II. 609., drnolez. S-ku vždycky motyka z krku trčí. Val. Čes. l. XI. 275. S. je divné stvoření, tomu v světě rovně není, syrovátka, syření, toť jest jejich vaření atd. Jrsk. VI. 1. 136. Sedliaka ani učený nepremudruje; Sedliak ide za páleným ako koza za zeleným. Rizn. 169., 171. Padesát s-ků sto bot. Čes. l. XIII. 178. — S. *Jan*, spis., nar. 1849.; S. *Jan*, Dr. theol., kanovn., nar. 1854.; S. *Rudolf*, hud. sklad.. nar. 1863. Vz Ott. XXII. 751.

Sedlářství, n. Vz Ott. XXII. 751.

Sedlikovec, pole u Devalova. Mus. slov. VIII. 9.

Sedlina, lépe: ssedlina. Vz toto.

Sedlo, a, n. S. anglické, dámské, dostihové, důstojnické, generálské, jezdecké, jockejské, krasojezdecké, soumařské, vozní, závodové. *Části sedla:* kolenice, oblouk přední a zadní, sedadlo, stranice (visáky, vaky), třemen, třemenice, hranička, vidlice (u sedla dámského). Vz Ott. XXII. 760. s obrazy. — S. *v kuchyňských kamnech* (mezi roštem a troubou). Vz KP. IX. 317.

Sedlosť m. ssedlosť.

Sedlování stromů (druh roubení). Ott. XXI. 1020.

Sedlozobý čáp. Hol. Met. II. 86.

Sedmarka, *sedmerka*, y, f. = *svíčka,* jichž jde sedm na libru. Šumava. Rgl.

Sedmašedesátník, a, m. S-ci = reakcionáři, 67 měšťanů pražských nejvíce německých, kteří r. 1848. žádali knížete Windischgrätze za prodloužení stavu obležení v Praze. Vz Tk. Pam. I. 301.

Sedmdesátiny, f. = *slavnosť 70. narozenin.* Slaviti s-ny. Mš. exc.

Sedmerka, vz Sedmarka.

Sedmerobranný = *mající sedm bran.* S. Theby. Msn. II. 69., Od. 167.

Sedmeroduchý. Mš.

Sedmerokožný štít (potažený sedmi kožemi). Msn. II. 122., Škod. II.[2] 137.
Sedmičky falešné. Vz Krajka.
Sedmihlásek, pták. Vz Ott. XXII. 763. Jeho zpěv. Vz Vlasť. I. 110.
Sedmihradky, druh *slepic*. Nár. list. 1903. č. 136. 9.
Sedmihradý pokoj. Mark.
Sedmijetelka, y, f. = jetel o sedmi lístcích. Čes. l. XIV. 384.
Sedmikoží štít. Mns. II. 122. Vz Sedmikožný.
Sedmiostrový Stokholm. Bílý Obr. 14.
Sedmiramenný kaudelábr. Zr. Leg. 49.
Sedmistěn, u, m., heptaëdr = těleso omezené sedmi stěnami rovinnými. Ott. XXII. 778.
Sedmnáste = *sedmnáct*. Mill. 9.
Sedmnástý = sedmnáctý. Mill. 63.
Sedmohradčan, a, m. = v Sedmihradsku zrozený. Sb. sl. 1902. 75.
Sedzení = *sedění*. Opavsko. Šb. D. 55.
Seehák Jindř., spisov. Sr. Zvon IV. 515.
Sefírový. S. bluza. Rgl.
Sehloutiti = *shltati*. Ten toho sehloucí. Dšk. Km. 53.
Sehnal *Lad.*, spis., nar. 1853.; S. *Václ.*, spis., nar. 1856. Vz Ott. XXII. 789.
Sehnouti. Shýbne-li voda člověka **pod** vor, je s ním amen (utopí se). Nár. list. 1904. 66. 9.
Sechřadnouti. Zl. Pr. XXI. 127.
Seibt *Ign.* spis., 1784.—1856. Sr. Lit. I. 932., Ott. XXII. 789.; S. *Kar.*, prof., 1735.—1806. Vz Ott. XXII. 789.
Seidan (Saidan) *Václ.*, č. medailleur, 1817.—1870.; S. *Tom.*, č. sochař, 1830.—1890. Vz Ott. XXII. 790.
Seidl *Ant.*, 1841.—18./12. 1902.; S. *Václ.*, č. právn. 1823.—1903.; S. *Jos.*, inž. a spis., nar. 1843.; S. *Ad.*, spis., nar 1861.; S. *Jarosl.*, práv., spis., nar. 1863. Vz Ott. XXII. 792.; S. *Daniel*, spisov.; S. *Jan*, spis.
Seidler Gust. Dr., spis. Tob. 216.
Seifert *Jak.*, dram. umělec, nar. 1846., Zl. Pr. XXI. 321. s podob.; S. *Alf.*, mal., 1850.—1901. Vz Ott. XXII. 793. nn.
Seitl Lad., spis.
Sejdení, n. = *sejití*. Pulk. Lobk. 65.
Sejdený. Mnoho panstva bylo s-ho (sešlého). Val. Nár. sbor. VIII. 98.
Sejhnouti = *sehnouti*. Mš. exc.
Sejkora = *policajt*. Zvon III.
Sejpy, vz Rozsypy.
Sejříček = *syreček*. Us.
Sejrovka, y, f. = druh *polévky*. Litomšl. Čes. l. XIII 251.
Sejsmologie, e, f. z řec., nauka o zemětřesení. Vz Ott. XXII. 800.
Sejsmometr, -skop, u, m., z řec. = přístroj k studování otřesů země. Vz Ott. XXII. 800.
Sejtky, druh krajek. Vz Krajka.
Sejtov, a, m., rybník u Laviček. Čas. mor. mus. III. 142.
Sejže m. sežže, vz Sežéci. Mš.
Sekáč, e, m. = *vodoměrka*, hydrometra, hmyz. Vz Ott. XXII. 803., Mtc. 1902. 442. — S. Šf. Vz Ott. XXII. 803.
Sekáčkovitý útvar vinničných žabek (nožů). Př. star. VII. 45.
Sekadlo, a. n., lada, Hackbrett. Rozk. P. 1897., R. 95.
Sekajna, y, f. = *sečka*. Lišeň. Mtc. 1902. 434.
Sekanice, louky u Devalova Mus. slov. VIII. 8.
Sekanička, y, f. Hra na s-čku (seká se do louče). Vz Kál. slov. 13.
Sekanina, y, f. = *řezanka*. Lišeň. Mtc. 1902. 434. — S. Frant., prof., básn., nar. 1875. Vz Ott. XXII 805.
Sekati jak. Hleď, abys' sekala **vždy proti větru,** neb jestiť na jaře vzduch samý čistý květ. Sá. XVII. 141 — **co odkud:** les s pařezů. 1512. Arch. XIX. 128. — **čím jak dlouho.** Ještě chvíli sekaly ty dvě zubem ostrým i jedovatým. Zvon IV. 178. — **co komu seknouti:** trest = *uložiti*. Zvon III. 619.
Sekavičky = *podkůvky*. Chorvat. v Dol. Rakous. Světz. 1882. 587.
Sekera. Spadla mu s. do medu (podařilo se mu), spadla pečeňa do popola (nepodařilo). Sbor. slov. VIII. 84. **Sekera** *mete*, eufem. m.: sakramente. Us. — S. *Václ.*, botan. spis.; S. *Emil*, zool. spis., nar. 1864. Vz Ott. XXII. 807.
Sekerečka, y. f., *tanec*. Vz Brt. P. n. 879.
Sekernictví, n. Vz Ott. XXII. 809.
Sekerník, a, m. = *chlap povedený, chytrý, obratný, silný*. Litom. 75.
Seklati = *skláti*. Dal. L. 17.
Sekliti. zusammenleimen. XV. stol. Zahr. 27.
Sekman, a, m. Mně cizozemců, s-nů nadávajíc. NB. č. 245.
Seknicový. S. dvéře (u seknice).
Sekret = *pečeť menší*, jíž užívali toliko při dopisech a patentech. Ott. XIX. 385.
Sektářka, y, f. Tbz. V. 1. 174.
Sektářský. S. učení. Fel. 121.
Sekulace, e, f. = *assekurace*. Čes. l. XII. 86.
Sekule. Vz Kučala, Mus. 1864. 316.
Sekundán, a, m. = *žák druhé gymnas. třídy*.
Sekundanský. S. obrazotvornosť. Hav. Chamr. 26. Vz Sekundán.
Sekvenciář, e, m., zlat. = kniha obsahující sekvence. Nejed. 356. Sr. III. 302.
Sekyrka Ferd., prof. a spis., nar. 1865. Vz Ott XXII. 812.
Sekyrový čepel. Hol. Met. II. 382.
Sela, y, f. = *síla*. Haná. Šb. D. 47., Hoch. 32.
Selankovitosť, i, f. Zvon V. 597.
Selankový kraj. Nár. list. 1903. č. 177. 2.
Selckej = *selský*. Dšk. Km. 38.
Selen, u, m., v lučbě. Sr. Vstnk. XII. 580., XIII. 578., Ott. XXII. 815.
Selenopyrin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 59.
Selfaktor, u, m. = *náčiní na předení vlny*. Vz Ott. XX. 604., 601. 597.
Selhalý pokus (nepodařený). List. fil. 1905. 222. Zvon V. 412.

Selhání, n. S. dáti někomu = lživosť přisouditi komu, za lháře odsouditi koho. Dala z. zákonníkóm. Chč. S. I. 94a. Sr. násl.

Selhati proti komu. Selhal proti nám. Stará glossa. Vz List. fil. 1902. 445. — **nač.** Upřímo si selhal na tvú hlavu, recte mentitus es in caput tuum. Stará glossa. List. fil. 1901. 443. — **več.** V hrdlo s. 1513. Arch. XIX. 195. — **kým oč.** Že jest on jim selhal o peníze. 1514. Arch. XIX. 378. Sr. předcház. Selhání.

Seligmannit, u, m., nerost. Vstnk. XI. 821.

Selník, vz Šelník.

Selný. Mozk hnátóv volových rozpuštěn v oleji selném. Rhas. E. 98.

Sem = *sedm*. Rostl. G. 38a., Mus. fil. 1896. 433.

Semä = *semeno*. Aké s., taký zrost. Rizn. 170.

Semafor, u, m., z řec. = optický telegraf (vysoká žerď s několika pohyblivými rameny, jejichž rozmanitou polohou dávají se návěští [signaly]). Vz Ott. XXII. 826.

Semany, jetel = *semínko*. Již. Čech. Nár. sbor. VIII. 20.

Semasiologie, e, f., z řec. = *nauka o významě jednotlivých slov* (s. lexikalní) nebo mluvnických tvarů (s. syntaktická). Vz Ott. XXII. 826. Sr. Významosloví.

Semela, y, f. = *míč*. Haná. Hoch. 109.

Semenáč, e, m. = *brambor na semeno*. Nár. list. 1903. č. 139.

Semenářství, n. Vz Ott. XXII. 827.

Semenatosť, i, f. S. něčeho. 1585. Uč. spol. 1902. 24.

Semenatý. S. moc (zlata). 1585. Uč. spol. 1902. 25., 92.

Semenisko, a, n. Učitelské s. = seminář. Slov. Sbor. čes. 30.

Semenný. Žlábky s-ho pahrbku, sinus prostatici. Ktt.

Semeno. Vz Ott. XXII. 828. Jaké s., taková žeň. Stan. II. 296. Sr. Semä. — S. *živočišné*. Bezděčné odcházení semene, pollutiones diurnae. Ktt. Sr. Chám.

Semenotok, u, m., spermatorrhoea, Samenfluss. Ktt.

Semerád *Em.* Dr., lékař, spis., nar. 1851. Vz Ott. XXII. 833. S. *Čen., Em., Jan, Jarosl.*, spis. Tob. 216.

Semerovce hornie, dědina v hontianské stolici na Slov. Vz Sbor. slov. VIII. 46.

Semhlec. S. poďte, hieher. Dšk. Km. 46.

Semhouřiti oči. XV. stol. Vstnk. X. 601.

Semian Mich., ev. kaz., spis. Vz Ott. XXII. 833.

Semíčko, a, n. = semínko lněné. Kbrl. Džl. 14.

Semikarbazid, u, m. Vstnk. XII. 53.

Semilor, *similor*, u, m. = slitina z mědi, zinku a cínu podobná zlatu. Vz Ott. XXII. 834.

Semínkář, e, m., obchodník se semínkem (lněným). Čes. l. XI. 372.

Semitism-us, u, m. = *židovství* ve smyslu ethnologickém a socialním bez ohledu na náboženství. Ott. XXII. 638.

Semitský. S. jazyky. Vz Ott. XXII. 638.

Semleti se kde. Tu se ďábli semleli (seprali, o místě pustém). Hrlš. Hus. 65.

Semný. S. kvítko (pěstované ze semen). Pís. 1727.

1. **Sen**, a, m. = *syn*. Haná. Šb. D. 47.

2. **Sen**, snu, m. = *vidění*. Kto snom verí, lapá vietor. Rizn. 167. Kdo snům věří, stín lapá. Čes. l. XII. 421. Sr. Vyhl. II. 62., Ott. XXII. 846. — *Denní sen*, rostl. (působí ve snech vidění). Vz Koniklec zde.

3. **Sen** (sънъ), zájm. Vz List. fil. 1904. 342.

Senarmontit, nerost. Vz KP. X. 229.

Senát, u, m. Vz Ott. XXII. 848.

Sence = *sednice*. Domažl. Čes. l. XI. 217.

Sendál, *cendál, cendelín*, u. m., tkanina polohedvábná. Vz Ott. XXII. 851.

Sendení, n. = *sejdení*. Mš exc.

Seněnka, y, f. Komonici nebo s-ku modrou brávali proti neduhům plicním a k dělání obvazů na ztvrdliny. Nár. list. 1903. 285. 3.

Seničný od senice, z čehož světnice, sednice. S-čná opona, cortina atrii B. olom. Num. k. 3. 6. (Jir.).

Senko = *sem*. Poď s. Haná. Hoch. 11.

Sennesový. S. listy, folia sennae, sušené listy rodu cassia. Vz Ott. XXII. 861.

Senní. Na oklamání mohů ďáblové to okazování sennie jednati. Chč. S. II. 171a. Vz Senný, Snový.

Senník, u, m. = místnosť pro uschování sena. O jeho zařízení vz KP. IX. 388., 414.

Senný = *snový*, Vz předcház. Senní. Ta řeč byla jako pravenie senné, nejisté. Chč. S. I. 110b. — S., *od sena*. S. metelice (seno bylo větrem rozházeno). Jrsk. XIII. 3. 175. S. dvéře (k senu vedoucí). Gest. B. 102a. S. trh (S. náměstí) v Praze, nyní Havlíčkovo náměstí. Sr. násl. Senovážný. S. horečka, catarrhus aestivus, Heufieber. Ktt.

Senoptes-is, e, f. N je poslední zažití rozpuštění a slove s. Zach. Test. 129.

Senosečec, čce, m., falcator, Rozk. R. 100., fenofalcator. Rozk. P. 2075., Bhm. hex. 742., Mam. A. 22b. XV. stol. Zahr. 69.

Senovážný plac v Praze (kde se seno vážilo, prodávalo), nyní Havlíčkovo náměstí. Sr. předcház. Senný.

Sensibilita, y, f., z lat. = *citlivosť*. Vz Ott. XXII. 864.

Sensibilnosť, i, f., z lat. = *sensibilita*. Nár. list. 1905. 112. 13.

Sensitivní, lat. = *citlivý*. Vz Ott. XXII. 864.

Sensitometrie. e, f., z lat. a řec. S. fotografických desek zabývá se měřením citlivosti fotografických emulsí. Vz Ott. XXII. 864.

Sensualista, y, m., pl. -sté, z lat. = stoupenec sensualismu. Krec. 11.

Sentimentalita, y, f.. z lat. = citlivůstkářství, přecitlivělosť, schoulostivělosť. Pastýřská s. Lit. I. 529.

Senuziti se = *snuziti se*. Mš.

Separator na odstřeďování mléka. Nár. list. 1904. 138. 9.

Sepia, e, f., ryba. Vz Ott. XXII. 866.

Sepiový obraz. Nár. list. 1898. č. 135. 4.

Seprati koho. Matka s dcerou ty tě sperou (neber sobě matku s dcerou, sic ti obě hlavu sperou). Us.
Sepse, vz Piaemie.
Sepseti z čeho. Z toho poddání sepseli (schudli). Jrsk. III. 258.
Sequens Fr., prof. a mal., 1836.—1896. Vz Alm. VII. 104.—111., Ott. XXII. 872.
Sequensová Anna, malířka, nar. 1872. Vz Ott. XXII. 878.
Ser VII. 668. oprav v: sér (sýr).
Seřaďovačka, y, f. = druh hádanky.
Serafínový. S milovánie. Krist. Šf. 68. Sr. Cherubinový.
Serafský zpěv. Zr. Krist. 111.
Serapútka, y, f., viburnum lantana, rostl. Sbor. slov. VIII. 135.
Seřečke, pl., m., malva alcea. Lišeň. Mtc. 1902. 12
Serepútka = *křovina.* Sb. sl. 1901. 154.
Seřetězení se prvků v molekuly. Vot. 24.
Seřetěziti co = v řetěz, v souvislosť spojiti. Báb. 8.
Sereťuk, a, m. = *bázlivec?* Rgl.
Seřidnouti. Les seřidl. Uš. Zástup jich neseřidl. Jrsk. VII. 2. 41. — **čím.** Kmen ten seřidl vnitřními roztržkami. Hol. Met. I. 392.
Serin, u, m., v lučbě. Vz Ott. XXII. 880.
Seriosnosť, i, f. S. práce. Nár. list. 1903. č. 148. 13.
Serkař, e, m. = *prodavač sirek.* Mor. Mtc. 1902. 26.
Serotherapie, e, f., z lat. řec. = *léčení nemocí syrovatčinou, krevním serem.* Vz Ott. XXII. 882.
Ser-um, a, n. Krev skládá se z buněk plovoucích v kapalině, která může se od buněčných součástí odděliti a sluje serum. S. léčivé je tekutá část krve zvířat zvláštním způsobem proti určité chorobě immunisovaných. Vz Ott. XXII. 885., 882. Jehla na serum, Serumnadel. Ktt.
Servianky vatou vycpané (lajblíky?) Čas. mus. IV. 4.
Servít Fr., prof. a spisov. Tob. 216.
Servuský. S. povinnosť. 1599. Listář. 45. Sr. Servus.
Sesam, sr. Sasam.
Sesamový. S. kosť, Sesambein.
Sesel, seseli, Sesel, rostl. Vz Ott. XXII. 890.
Seselštěti = *selským se státi.* Zvon III. 376., IV. 675.
Seshuory. Všeliký dar dokonalý s. sestupuje od otce světlosti. Krnd. 159b.
Sesiřeti = *osiřeti.* 1731. Uč. spol. 1901. VI. 23.
Seskelnatěti, ěl, ění. Tbz. V. 9. 272.
Seskromněti, ěl, ění. = *skromným se státi.* Mš.
Sesladiti co. Nár. list. 1903. č. 284. 17.
Sesměšniti co = *směšným učiniti.* Lit. I. 377., Nár. list. 1904. 141. 13.
Sesmutnělý. S. tvář. Čes. l. XI. 18.
Sespolečniti koho. Nár. list. 1903. č. 312. 21.
Sesť, ě, m. = *tchán* (Priamus s. Helenin). Msn. II. 49.
Sestařeti, el, ení. = *sestárnouti.* Luž. Kv. I. 110.
Sestarostněti. Pohled její s-stněl. Rais. Lep. 22.
Sestátňovací politika. Nár. list. 1903. č. 347. 25.
Sestátňování, n. S. drah. Nár. list. 1903. č. 347. 25.
Sestrč, e, m., pův. Cisterc, vrch u Ružomberka. Sbor. čes. 284.
Sestředění, n., Concentrierung. Nár. list. 1904. č. 38. 13.
Sestředěnosť, i, f. = *sestředění.* Nár. list. 1904. 251. 18.
Sestřeně, ěte, n. Hrubý 20.
Sestrojovací či tvůrčí. Nár. list. 1904. 48. 13.
Sestrský = *sesterský.* Z lásky s-ské. 1599. List. fil. XVIII. 191.
Sestudeněti, ěl, ění. = *studeným se státi.* Zl. Pr. XXI. 127.
Sestup, u, m. S. úrokové míry. Nár. list. 1904. č. 17. 17.
Sestupný. S. příbuzenstvo. Ott. XX. 31.
Sestydlý. S. mrtvola, Tbz. XVI. 166., nohy. III. 1. 151.
Sestydnouti kde. Krev v žilách s-dla. Tbz. V. 9. 201.
Sesumírovati = *spočítati,* z lat. Rgl.
Sesvětovění, n. Nár. list. 1904. č. 10. 13.
Sesvětštění, n. = *sekularisace.* Ott. XXII. 485.
Sesvrchu. Vz Svrchu.
Sesýchání dřeva. Vz KP. XI. 38.
Sešedivění, n., canities.
Sešeređěti. Tvář jeho s-la. Zvon III. 494.
Sešeřelý. S. melancholie. Zvon IV. 211.
Sešikmělý. S. okno. J. Košťálek. Smích. a Zbrasl.
Sešilhaný. S. oči. Hlk. IX. 284.
Sešívaný. S. koberce. Us. Rgl.
Seškleбiti. Úsměv jeho se s-bil. Haw. Chamr. 135.
Seškrhotati si = *zahráti v karty.* U Kr. Městce. Čeč. 178.
Sešlec, šelce, m., defunctus. Rozk. P. 1087.
Sešlosť, i, f., marasmus, Schwund. S. mízní či slezinná, cachexia lymphatica s. splenica, pseudoleucaemia, příjičná, mar. syhiliticus, s. věkem, mar. senilis, Altersschwund. Ktt.
Sešlý k čemu. Jest ku práci sešlý (nedostatečný). Arch. XX. 100.
Sešpičatěti. Tvář mu s-la. Zvon V. 213.
Sešrotovati co = *snísti.* Us., Litom. 52.
Seštíhliti = *štíhlým učiniti.* Pták s-hlí své tělo. Nár. list. 1905. 105. 1.
Sešťouchnouti koho odkud: s cesty. Čes. l. XII. 98.
Sešuntění, n. = *pokažení.* S. fakta. Nár. list. 1904. 61. odp.
Seť, i, f. = *setba.* Vzdělávati půdu k seti. Mš. exc. — S., semina v Ev. olom. 280.
Setba, y, f. Vz Setí.
Setebný. S. tolice, vičenec. Ott. XIX. 709.
Setí, n., *setba.* Vz Ott. XXII. 893.
Setidlnice, e, f. = světidlnice.
Setka, = *setkání.* Bessus sobě všiu noc setky (zzetky) nedal (nedopustil sobě s ni-

kým se setkati). Alx. B. M. 187. (Výb. I. 1258. a Ht. čtou: sedky = odpočinutí).
Setmeliti co = *tmelem spojiti*. Us.
Setnice = *sednice*. 1793. Mš. exc.
Setrvačník, u, m. = *kolo s těžkým věncem*. Vz KP. X. 381., Ott. XXII. 895.
Setrvačnosť, i, f. Vz Ott. XXII. 895.
Setunský *Kar*. dr., adv., nar. 1850; S. *Ant*., prof. Vz Ott. XXII. 897.
Setva, *setvinka* = *sotva*. Volyně. Čes. l. XIII. 125.
Sevač, e, m., *lépe*: rozsevač. Mus. 1843. 406.
Severák v VII. 671. za Severec polož před Severec.
Seveřanský = týkající se seveřanů. Nár. list. 1903. č. 175. 13.
Severně. To místo leží s. od Prahy. Us.
Severní. S. větrové v srpnu přinášejí ustavičné bouřky. Us.
Severočeský. Národní jednota s-ská. Us.
Severský. S. mythologie, válka (nordická), země, jazyky. Vz Ott. XXII. 901. nn.
Severýnek, nku, m., rostl. Humpolec. Nár. sbor. VIII. 126.
Sevlák, u, m., sium, rostl. Vz Ott. XXIII. 233.
Sevření, *stažení* křečové, strictura spastica. Ktt.
Sevřenosť, tíseň, úzkosť, stištění, oppressio. Ktt.
Sevřený čím: láskou. Hus. II. 238.
Sevšedniti, il, ěn, ění. — **co**. Kubl. 117.
Sevšeobecnělý. S. jméno. Chyt. 57.
Sevšeobecniti, il, ěn, ění. — **co**. Vot. 293.
Sextant, u, m. Vz Ott. XXII. 909.
Seydl Jos. Ant., děkan, spis., 1775. až 1837. Vz Ott. XXII. 911.
Seydler Aug., prof. a spis., 1849.—1891.; S. Kar., spis., 1847.—1883. Vz Ott. XXII. 911.
Seydlová Anna, spis. Tob. 216.
Seykora-Kostelecký Oldř., spis., nar. 1857. Vz Flš. Písm. 737., Ott. XXII. 914.
Sezdati se = *vzdáti se*. Hoš. Pol. 142.
Sezelenati. Všecek vztekem s-nal, Tbz. III. 1. 199., hněvem. III. 1. 319.
Sezemský Kar., red. Tob. 216.
Sezima Kar. (pseudon. Karla Koláře), spis., nar. 1876. Vz Ott. XXII. 915., Zl. Pr. XXI. 58., Tob. 216.
Seznamenati co. Pass. 486.
Sezpěvovati, vz Sezpívati. Ž. kap. č. 57. 3., 49. 19.
Sezpívati co: čtenie (zazpívati). Chč. S. II. 276b.
Sezření, n., suspectus, Rozk. P. 972., suspicio. Rozk. 1461.
Sezříti co = *pozor míti na něco*; **se** = *prozkoumati se*. Pel. XXI.
Sezvanec, nce, m. S-ci = sezvaní lidé. Tbz. III. 1. 160.
Sezvánění, n., compulsatio. Rozk. P. 2328.
Sezváněti nač kdy. V noci na hodinky (pobožnosť) s. Rokyc. Post. 273a. Vz násl.
Sezvoniti koho. Obec sezvoniti (občany). 1512. Arch. XIX. 90. Vz předcház.
Sežditi, vz Seždímati.
Sežidověti, vz Sežiděti.
Sežloutlý jak. Tváře měla s-lé jako list na podzim. Tbz. V. 6. 436. S. do zlata. Zvon V. 525.
Sežloutnouti nepřízní. Tbz. III. 1. 309.
Sežraný. Byl s. = *ožralý*. Ghet. 118.
Sežření, n. = *sežrání*, *shltání*. Vz násl.
Sežříti = *sežrati*, *shltati*. II. Přisp. 290. Jenž sežře chudého. Ž. pod. Hab. 3. 14. (devorat). Ž. klem.: požírá, Ž. witt.: lepce. — **co komu**. Baw. E. v. 2727.
Sežvati, sživu. Ž. klem. 48. 15.
Sežženie, combustio. Že by s. byl dóstojen. Pat. Jer. 106. 10. — Pror. olom. 15a. 2.
Sežženina, y, f. Proti s-ně v ohni. Rostl. G. 49a.
Sfabolně m. *svévolně*. Brt. II. 47. Sr. Huj. Progr. 16.
Sfaerometr, u, m. = přístroj k měření malých tloušťěk, po případě malých vzdáleností od určité roviny základní. Vz Ott. XXII. 919.
Sfěckej = *světský*. Dšk. Km. 38.
Sfertoch, u, m. = *fěrtoch*. Litom. 68.
Sfinxovati si něco = *vymysliti*. Mart. S. Ind. 248., Fel. 11.
Sformovati co jak. Bůh člověka k obrazu svému s-val. Kom. Did. 29.
Sfouknouti. — **co kde**. Sfúknúť sněh po okně. Val. Čes. l. XII. 419.
Sfoukýnati = *sfukovati*. Kbrl. Džl. 16.
Sfragistický erb = *pouhý obraz na pečeti*. Kol. Her. I. 21.
Sgłumený = *schoulený*, *skrčený*. Brt. D. I. 216.
Sgraffito, ital. = *ozdoby v obmítce škrábané* (způsob dekorace pro vnější stěny). Vz Ott. XXII. 920.
Sgraffitový dvůr. Zr. Leg. II. 5. Sr. Sgraffito.
Sgrbloň, ě, f. = *lakomec*. Přerov. Čes. l. XIII. 279.
Shabať = *shrábnouti*. — **co**: něčí majetek. Slov. Sbor. čes. 29.
Shádati se s kým = *pohádati se*. Sá. XIII. 38.
Shakespearovský. S. scena. Nár. list. 1902.
Sháněl, a, m. = *držgrešle*. Rais. Lep. 128.
Shasnutí, n. Ta je na s. jak pochodeň. Čes. l. XII. 307.
Shekovati = *spářiti*, z něm. S. kanáry. Us. Rgl.
Sherný, gut spielbar. S. drama. Masar. Stud. 17.
Sherry, španělské víno. Vz Ott. XXII. 936.
Shilling (šilink, angl.) = asi 50 kr. r. č.
Shlásiti se = *shodovati se*. S pravidlem se s. Krok II b. 316.
Shled, u, m. Přišel k nám na shledy (na ohledy). Zvon IV. 81., Světz. 1895. 306.
Shledávati se oč. Baw. Ar, v. 4862.
Shlednúti = *shlednouti*. Mill. 70.
Shledovati. Vz Shlédati, Baw. Ar. v. 4774.
Shlídavě = *pátravě*. Na někoho s. patřiti. Msn. II. 180.

Shlučený = *shluklý*. S. dav lidu. Mark.
Shluknutí, n., Auflauf. Vz Ott. XXII. 938.
Shlukovati se kde jak. S-vali se tam jako mouchy za parna. Jrsk. VII. 2. 121.
Shmotnělý = *v hmotu proměněný*. Nár. list. 1903. č. 119.
Shmotněný. P. paprsky luny. Zr. Strat. 302.
Shňésti co. Těsto sválejí a shnětú. Mill. 124ª. Vz Shnísti.
Shnojiti co. Že jsú to (zbožie) shnojili pro lenosť (dali shníti). Chč. S. II. 204ᵇ. — **se komu kde.** Ať se mu to plátno v truhle nezhnojí. Arch. XXI. 373.
Shoda. Kaj je s., i dva na šindele se vyspaju. Slez. Vyhl. II. 65.
Shoddy = vlna z vlněných hadrů nevalchovaných. Vz Ott. XX 605., Mungo.
Shodnosť, i, f., vz Ott. XXII. 939.
Shon, u, m. = *práce, úsilí*. Pel. XXI. 3. = *shěh lidí ve žních* atd. Vz III. 330. Urb. 158., Jir. Prove 330.
Shonné, ého, n., messale, *plat žencům*. Solvunt duas tynas avenae do quolibet laneo za shonné. Urb. 55., Jir. Prove 330.
Shonník, a, m. = *pracovník o žních, žnec*. Messores, qui bohemice s-ci nuncupantur. Urb. Vz Jir. Prove 330.
Shořejší hamr. List. Jhrad. č. 41.
Shoreniště, ě, n. = *spáleniště*. Zl. Pr. XXI. 195.
Shořený. Poloshořený dům (není passivum, tedy správně: *poloshořelý*). Mš.
Shořeti od čeho: od slunce (uschnouti). Čes. l XIV. 51.
Shovorčivosť, i, f. = *hovornosť*. Phľd. XXII. 311.
Shrabovalka, y, f. = *hra s kaménky*. Vz Čes. l. XIII. 69.
Shrapnel (šrapnel) Vz Ott. XXII. 940.
Shrbatěti čím: poklonami. Kmk.
Shřešení, n. Pass. 294.
Shrotiti koho jak. Nejmenší zlo nás shrotí jako třtinu. Pokr. 1886. č. 19. Asi chybně m.: shroutí. Mš.
Shroucený. S. poloha těla. Zvon IV. 21. Vz Shroutiti.
Shůněti = *shánětí*. Volyně. Čes. l XIII. 125. Vz Schůněti.
Shůrou. Metelice se žene od s. a důlou. Krkonš. Fr. Nečásek.
Shústi, vz Shousti.
Shybka, y, f. = dřevěná n. kamenná stoka k odvodňování n. zavodňování vedená pod hrázemi, silnicemi, řečišti atd. Vz Ott. XXII. 941.
Shylock, a, m. = žid ukrutný, chtivý peněz, jenž nechce upustiti od svého úpisu. Ott. XXII. 941.
Schalbaný = *zmuchlaný*. Slov. S. koberec. Phľd. XXIII. 559.
Schalovať = *shrnovať*. Bavorovice. List. fil. 1902. 251.
Schanoi Adolf, spis. Tob. 216.
Schaplavý = *sápavý, kdo se rád sápe*. Mor. Čes. l. XI. 310.
Schápnouti se. S řečí schapni se. Frant. 49. Pozn. 1.

Scharf Jak., č. právn. a spis., nar. 1857. Vz Ott. XXII. 951.
Schärtler Lud., spis. Tob. 216.
Schauer Hub. Gordon, č. spis., 1862. až 1892.; Sch. z Augenburku Jos., prof. Vz Ott. XXII. 953.
Schavý. S. nátka. Nár. sbor. VIII. 139.
Scházeti. Léta se mně scházejí vo našem posceni (mám narozeniny). Litom. 52.
Schcípánky, pl., m. = *zakrnělé stromky*. Zasadil tam pár sch-ků. Kšť. Lid. 10.
Schebek Jan, č. technik, † 18./3. 1889.
Scheelit, u, m., mineral. Vz Ott. XXII 956.
Scheiner Jos., právn. a spis., nar. 21./9. 1861. Vz Ott. XXII. 961.
Scheinpflug Kar., č. spis., nar. 1869. Vz Ott. XXII. 962.
Scheiwl Jos., č. malíř, nar. 1834. Vz Ott. XXII. 962.
Schick Ign., žurn., 1841.—1899. Vz Ott. XXII. 973.
Schiebl Ign., knihtis. a spis., 1823. až 1901.; Sch. Jar., č. spis., nar. 1851. Vz Ott. XXII. 972.
Schiffner Em., spis., farář, 1763.—1833.
Schikaneder Jak., č. malíř, nar. 1855. Vz Ott. XXII. 973., Zl. Pr. XXII. 250. s podobiznou.
Schiller Ant., faktor tiskárny a spis. † 9./10. 1901. Vz Nár. list. 1901. č. 279. 4.
Schindler Jan Sig., spis. dolnolužický, 1758.—1841. Vz Ott. XXII. 983.
Schisma církevní. Vz Ott. XXII. 988.
Schlaffer Frant., č. arch., nar. 1855. Vz Ott. XXII. 991.
Schlapčilý. Bylo v jejích očích pozorovati něco smělého, s-lého, drzého. Zvon III. 3. -- Schlapčilá dívka, schl. mravy. Zvon III. 93., 3.
Schlazovač, e, m. S. srdce, Herzkühlschlauch. Ktt.
Schleicher Aug. dr. Vz Ott. XXII. 998.
Schleyder Kar., č. inž., nar. 1860. Vz Ott. XXII. 1000.
Schlípilý. Chodí s sch-lou tváří. Rozb. I. 195. Sr. Schlípělý, Schlíplý.
Schlíplo. Na s. ulízaný aristokratismus. Hlavn. 38.
Schlíplost, i, f. Vlč. Gol. 31.
Schlíplostřechatý. S. pangrotky (č, š, ž). Lit. I. 695.
Schlíplý vous. Jark. 40.
Schlipnouti co = *sesrkati*. Koll. I. 105.
Schlopka, y, f. = *poklopec u kalhot*. Slád. Šl. 51.
Schlubně = *chlubivě, hrdě*. Mor. Kmk. Vz Schlubný.
Schlúpiti = *schlípiti*. — **co**: oči (sklopiti). Leg. Dor. L. 328.
Schmaus Gust. dr., notář a spis. † v červenci 1903. maje 63 léta. Sr. Zvon III. 644.
Schmelzer Ant. Stan., redakt. a spis., 2./5. 1844.—26./3. 1902. Vz Nár. list. 1902. č. 85. 2., Ott. XXIII. 3.
Schmidinger Jos., č. vlastenec, 1801. až 1852. Vz Ott. XXIII. 6.
Schmidt Leop., č. ryjec, 1824.—1902. Vz Alm. XIII. 152.—157., Ott. XXIII. 8.

Schmoranz Fr., č. stavitel, 1814.—1902.; **Sch.** Fr., arch., 1845.—1902.; **Sch.** Gust., arch. a spis., nar. 1858. Vz Ott. XXIII. 14. až 15., Tob. 216.

Schmúřiti co: čelo. Zvon III. 722. Sr Schmouřiti.

Schnabel Jiří Nor. Vz Ott. XXIII. 16. — **Sch.** Ed., spisov.

Schneider Jos., č. chemik., nar. 1868. Vz Ott. XXIII. 19. — **Sch.** Frt., spis. Tob. 216. — **Sch.** Jind. Ib.

Schnirch Bohusl., sochař, 10./8. 1845. až 30./9. 1901. Vz Denní listy z té doby, Alm. XII. 136.—137. — **Sch.** Bedř., č. inž., 1791. —1868.; **Sch.** Jarosl., č. inž., 1847.—1902. Vz Ott. XXIII. 20.—21.

Schnúti, vz Schnouti. Mill. 20.

Schnutí, n. Mam. F. 86a. 1.

Schöbl Jos. dr., prof. a spis., 16./8. 1837. až 6./4. 1902. Vz Alm. XIII. 134.—142., Nár. list. 1902. č. 95. 2. a jiné listy z též doby, Ott. XXIII. 22. nn.

Schod, u, m. = *stupeň.* Vz KP. IX. 311., Schody. — **S.** = coitus, pojímání. Rozk. P. 2320. — **S. Měsíc je na schodě** = *ubývá ho.* Čes. l. XI. 44.

Schodišťový. S. zeď. Nár. list. 1903. č. 141. 16.

Schoditi = *hynouti.* Baw. J. v. 2027. — **se čeho** = *vyhnouti se čemu.* Ktož doma na svém pokoji sedí, ten se zlé příhody schodí. Baw. B. str. 28. v. 21. Sr. Sejíti.

Schodnice, e, f. = *kamenná obruba nebo železná traversa,* která se navléká na visuté konce stupňů a svými konci leží na pilířích schodů chodnicových. Vz Ott. XXIII. 23.

Schodúcí, Ž. klem 87. 5., schodující. Ib. 142. 7.

Schody dřevěné, jedno-, dvou-, tří-, čtyřramenné, kamenné, pilířové, schodnicové, smíšené, točité, venkovské, visaté, vnitřní, volné, vřetenové. Vz Ott. XXIII. 24., KP. IX. 313.

Scholár, a, m., z lat. = *žák.* Světz. 1883. 177.

Scholarch, a, m., z lat. a řec. = *představený školy, opatrovník školy, kurator.* Kom. Did. 274.

Scholastika, y, f., vz Ott. XXIII. 25.

Scholi-um, a, n., řeč. = kritická nebo exegetická poznámka připsaná na okraji řeckých n. latinských rukopisů. Vz Ott. XXIII. 27.

Scholostivělý = schoulostivělý člověk. Tbz. XIII. 87.

Schön Jos., 1790.—1838.; **Sch.** Jan, č. spis., 1802.—1830. Vz Ott. XXIII. 30. — **Sch.** Kar., red. Tob. 216.

Schönfeld Ant. Sr. Tob. 216.

Schönpflug z Gamsenberka. Sr. Ott. XXIII. 40.

Schopen, vz Schopný.

Schoulostivělec, lce, m. Tbz. III. 1.

Schouniti = *slíditi.* Kočka schouní. Neveklov. List. fil. 1902. 251.

Schovánka, y, f. = skrýš. do které ukládali psaníčka. Tam byla jejich tajná s. Luž. Pov. I. 227.

Schovati koho kam jak. Někoho poctivým pohřbem v zem sch. Zvon IV. 227. — **se kam jak.** Schoval se ako sysel do diery. Rizn. 174. Sr. Sch. 1. *živiti,* Baw. E. v. 574.; 2. *přechovati, ošetřiti.* Baw. T. v. 483; 3. *pohřbíti,* Baw. Ar. v. 1504.; 4. *schovati se čeho.* Baw. T. v. 1682.

Schovávavka, y, f. Hra na sch-vku. Vz Čes. l. XIV. 420. Sr. Schovávačka.

Schrániti. Pro koho ju chceš schraňovati? Mod. kn. 1898. č. 40. 43.

Schráňkový lis, vz Trubkovka.

Schrasť, i, f., virgultum. Mam. A. 37a.

Schreier Jos., č. spis., red., nar. 1841. Vz Ott. XXIII. 50., Tob. 216.

Schromiti si co na kom. Na mužích schromíš si údy. Tbz. XIII. 112. Sch. **koho.** 1511 Arch. XIX. 53.

Schromlý, lahm geworden. S. zvíře. Holb. I. 269.

Schropnouti. Děvče schroplo jednou a zůstalo tu, jak lehlo. Zvon IV. 218.

Schrutz Ondř. Dr., prof. lék., spis., nar. 25./11. 1869. Vz Ott. XXIII. 55.

Schuba, *schubinka* = *skýva.* Litom. 52.

Schůdkový. S. židle. Vz KP. XI. 102.

Schuchnouti = *ukrásti.* Slez. Vlasť. I. 234.

Schulz *Ferd.* Sr. Lit. I. 542., Zl. Pr. XXII. 153., 225. s podobiznou, Máj. III. 302., 404., Nár. list. 1905. č. 22. 3., č. 17. (feuill.), č. 47., 48.; **Sch.** *Václ.,* biblioth. a spis., 1830.—17./2. 1902.; **Sch.** *Emilian,* č. spis., nar. 1836.; **Sch.** *Jos.,* arch. a spis.; **Sch.** *Gust.,* illustrator, 1846.—24. 8. 1903.; **Sch.** *Ant.,* spis., nar. 1852.; **Sch.** *Václ.,* spis., nar. 1854. Vz Ott. XXIII. 63. nn.

Schulzová Anežka, spis. Zvon. IV. 687.

Schumtati = *schumlati.* — **co:** prádlo. Římov. List. fil. 1902. 251.

Schůněti = *hráti si, dováděti.* Volyně. Čes. l. XIII. 125.

Schürer Kar., spis., nar. 1861. Vz Ott. XXIII. 70.

Schuster Václ., č. právn. a spis., nar. 1871. Vz Ott. XXIII. 72.

Schuzovati koho. Zvon IV. 209. Sr. Schuditi v III. 739.

Schvala. S radostí a schvalů hříchy dělá. Chč. Ol 248b. Sr. Schvala v II. Přísp. 291.

Schválce, e, m. = *schvalovatel.* Boč. (Mus. 1902. 70.).

Schválí = *schvalně.* Na s. svády hledá. Světz. 1882. 544. Wtr.

Schválnosť, i, f. Nějakou s. někomu vyvésti. Zvon III. 653.

Schvějný. S. kletba. Zub. Még. 9.

Schwab Vác.; *S.-Polabský,* spis.

Schwaiger Jan, č. malíř, nar. 1854. Vz Ott. XXIII., 75., Zvon IV. 155.

Schwaigrová Jožena, spis. Tob. 216.

Schwarz *Berthold,* č. spis., 1815.—1865.; **Sch.** *Kar.,* 1849.—1880. Vz Ott. XXIII. 79.

Schwarzenberg *Kar, Jos.,* kníže, čestný člen České Akademie, 5./6. 1824.—29./3. 1904. Vz Nár. list. 1904. 90. 1. a jiné listy z též doby, Ott. XXIII. 93a. Srv. Zl. Pr. XXI. 285. — **Sch.** *Kar.* Dr., kníže, spis., nar. 1859. Sr. Ott. XXIII. 93a.

Schwing Kar. Dr. Srv. Ott. XXIII. 101.
Schýbati se, vz Schybiti. — **se s čím.** Schýbají se s pravdou. Chč. Ol. 235b. — **se čeho.** Schýbá se pravého soudu. Ib.
Schylovač, e, m. Dlouhý, společný s. prstů - nohy, langer Beuger der Zehen, musculus flexor digitorum communis longus. Ktt.
Schytiti se. Schytil sa dom = vybral se na cestu domů. Val. Čes. l. XI. 180. — **se komu k čemu.** Když bude stůl ubrusem krytý, každý se mladému pánu k službě schytí. Světz. 1887. 311.
Siatina, y, f., hora u B. Bystřice. Mus. slov. VII. 22.
Siberna, y, f. = *studená světnice.* Již. Č. List. fil. 1902. 251. Sr. Siberie v VII. 678.
Sic. Slepice mají peří ani šeré, ani modré, než sic (jinak) velmi čisté barvy; Také sic mnoho jiných věcí tam měli. Lbk. 41., 55. Byl jeden sedlák peněžitý, ale sice nábožný a dobrý. Frant. 14. 17. — S. = talis, *takový.* Papež jest chud a sic (sycz), ježto mě zhojil. Mart. 38b. Sr. List. fil. XIII. 400. *Pozn.* Sice jest vlastně adj. n. od sic, sicě, sice, talis. Gb. Ml. 156. 6a. *Sic i onak.* By je sic i onak rozvrhl. Pat. Jer. 96. 15.
Síci, vz Sáhnouti.
Síct = *sekati.* Us.
Síč, e, m. = *kdo seje.* Kká. Sion. II. 88.
Síčky, pole v Slatoslavě. Čas. mor. mus. III. 142.
Sídený. S-ní chlapi = sešlí, kteří se sešli. Slov. Phľd. XXIII. 595.
Sideritový. S. formace rud. Ott. XXII. 79a.
Sídlo, a, n. = *osidlo, oko na ptáky.* Má sidla na střeše a tam nám chytá holuby. Kv. 1901. 253. Vtáček chycený do sídla. Brt. P. n. 490.
Sidon Jos. Sr. Ott. XXIII. 131.
Sieci = *sekati.* Zlí lidé, ješto se sekú a v svádách trvají. Chč. S. II. 262a. — S. = *bojovati.* To se mu nikdy nestalo, co se mu kdy séci událo. Baw. J. v. 532. — S., sahu = *sáhnouti; o cestě = mířiti někam, s vojskem táhnouti.* Alx. III. 183. (Pel. XXI.). — S. = *téci, sáknouti.* **kam.** Nad řekú uzřechu kámen, anoť voda podeň seče. Baw. Ar. v. 1012.
Siečka, y, f., seca. Rozk. P. 2396.
-sielati (sílati). Prusík v Kroku 1888. 230. chce míti: -sýlati. Sr. Sílati.
Sielnica, ves *a*) v liptovské, *b*) ve zvolenské stolici na Slov. Vz Sbor slov. VIII. 47.
Sience, e, f. Krásná s. Paš. drk. 155a. S., porticus. Rozk. R. 102., P. 2227. Strážný sience, custos vestibuli. Pror. ol. 94a. 1. Sr. Síňce.
Siesti = *seděti, sedati.* Baw. E. v. 2216., Ar. v. 667. Slyš tu pověsť, tuto sada. Baw. E. v. 1441.
Siet = *sít.*
Sieť = *síť.*
Sieti, vz Síti, Seti.
Sietie, vz Sítí.
Sifon, syfon, u, m. = *roura* se dvěma záhyby za sebou jdoucími (dešťový, záchodový); *láhev* zařízená na výtok sodovky. Vz Ott. XXIII. 146.
Signál, u, m. S-ly elektrické, námořní a plavební, vojenské, zrakové, zvukové atd. Vz Ott. XXIII. 153.
Signalní stanice. Zvon V. 718.
Signifikatní moment. Nár. list. 1904. 100. 13.
Signovati, z lat. = dávati znamení (zvonem, že ku př. kněz ku pohřbu již přichází). Slov. Nár. sbor. 1902. 8.
Sihlice, e, f., vz předcház. Sihla.
Sihota, y, f. = *rostlina.* Vz Čas. mus. V. 35.
Sik sak. Vůz jde sik sak (hned na pravo, hned na levo). Litom. 52.
Síkati, iterat. k *sekati,* síci. Us., Hoš. Pol. I. 142.
Siklavina, y, f., něj. nemoc. Proti s. Sbor. slov. VII. 122.
Síkonec, nce, m., dle **Menčíka**: sítonec. Vz toto v VII. 1384.
Síkora. Zpěv síkory. Vz Vlasť. I. 120.
Síkotný zvuk. Tbz. XIII. 320.
Síla. V jídle a vína moku, moc a s. spočívá. Msn. II. 167. Co je po šíle, dy něni pile. Slez. Vlasť. I. 222. Ani kůň nad šilu něskoči. Ib. Sila ide s rokami. Mus. slov. IV. 78. Nemá sily ani za vrabca, za muchu. Phľd. XXIV. 343. — Sr. Ott. XXIII. 161.
Siláctví, n. Msn. II. 210.
Sílati. Sílá, mittit. Gl. roudn. 32a. (Krok. 1888. 404.). Sr. *Sielati.*
Silen, lna, o, vz Silný.
Silén M., básník.
Silenka, y, f., silene, Leimkraut, Knebnelke, rostl. Vz Ott. XXIII. 163.
Silhouettní obrázek. Zl. Pr. XXI. 481.
Silice, e, f, olea aetherica, aetherisches Oel. Vz Ott. XXIV. 164.
Siliciovodík, u, m., v lučbě. KP. X. 117.
Silici-um, a, n., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 23. XIV. 403.
Silič, e, m. S. svalů. Vz Ott. XXIII. 165.
Silička, rostl. Vz Koromáč.
Silidlo, a, n. = *posilující lék.* S-dla, tonica, roborantia, stärkende Mittel. S. žaludeční, stomachica, Verdauung und Appetit anregende Mittel. Ktt.
Sillimanit, u, m., nerost. Vz Mtc. 1903. 50.
Silně v Boha věřiti. Št. Ř. 128a. — S. = *u velikém množství.* Baw. Ar. v. 251.
Silnější, kompar. sg. m. nom. v praedikatu. Člověk dobře spí a s. bude. Rostl. G. 174b.
Silnice = *silná cesta.* Vz Mus. 1862. 364. S., strata. Rozk. R. 97., P 1989. S. není m. soumnice. Sr. Krok 1889. 108. S. asfaltová, obecní, veřejná, soukromá. Vz Ott. XXIII. 67. O s-cích starší doby. Vz Arch. XIX. 578. nn. — S., *tanec.* Vz Brt. P. n. 880.
Silničkář, e, m. = *cestař.* Ott. XXIII. 168.
Silno = *plno lidu.* Baw. Ar. v. 5836. — S. = *silně.* Čert tak s. táhnul, že utrhl kus

kože; S. tam lidé mřeli (u velikém počtu). Kld. II. 107., 202.
Silnobradý lev. Msn. Od. 68.
Silnoburácný. S. řeka, Škod. Od. 164., moře. Msn. II. 110.
Silnodunící podloubí. Škod. Od. 42.
Silnodupotný kůň. Škod. II². 211.
Silnohrdelný kůň. Škod. II². 197., 211.
Silnohučící vlna mořská. Škod. II². 29., 124.
Silnokopytec, tce, m. = *kůň*. Msn. II. 90. Sr. Silnokopytý v VII. 680. Jinde: *silnokopytný*. Škod.
Silnokřídlý Merkur. Slád. Ant. 148.
Silnokutý štít. Msn. II. 54., 312.
Silnorachotný. S. vichřice, Zeus. Škod. II². 215., 142.
Silnořehotný kůň. Škod. II². 108.
Silnorohý luk (z rohu dělaný). Msn. II. 61., 138.
Silnorozenka, y, f. = *silná dcera*. Škod. Od. 5, II². 107.
Silný. S. mráz, lépe: tuhý. Mš. Kdo se cítí silným býti, nebojí se třeba slabým zdáti. Zr. Mad. 71. — s **inft.** Položil před nimi chléb, aby se posílili a tak silnější trpěti byli. Pass. 365. (List. fil. V. 192.).
Silodárný. S. víno. Msn. Od. 67.
Silodyšný muž. Msn. II. 199.
Silomíra, y, f. = *přízvuk*. Lit. II. 653.
Silopevný duch. Msn. II. 207.
Silos, u, m., vz Obilnice.
Silosa, y, f. S. v pivovaře nádržka vyzděná n. ze železného plechu zrobená na uschování suchého sladu. Ott. XIX. 819b.
Silový potential ve fysice. Vz Ott. XX. 327.
Silurský útvar. Vz Ott. XXIII. 171. nn.
Silozkum, u, m. Šb.
Símě. Sr. Siemě, Semeno.
Similor, vz předcház. Semilor.
Simonides Jarosl., prof. a spis. Sr. Ott. XXIII. 185.
Simotáč, vz Semotáč zde.
Simulovaný, z lat. = předstíraný. S. konfesse. Stieb. 133. Vz násl.
Simulování, n., z lat. = *předstírání, přetvařování-se*. Stieb. 132.
Sinalý. Pakli krev s-lá, nezdráv jsi v slezenu. Rostl. G. 42b.
Sinapin, u, m., alkaloid. Vz Ott. XXIII. 194.
Sinavopřídý koráb. Msn. Od. 139., 338.
Siněc, kopec na Slov. Jrsk. XXVIII. 1. 284.
Sinní dvéře (u sině). Čes. l. XII. 31. Sr. Sinný.
Sinný. S. dvéře (u síně). Val. Čes. l. XII. 421.
Sino, a, n. = *seno*. Ostrava. Šb. D. 60.
Sinooký. S. děva. Zr. Čech. 26.
Sinopřídý koráb. Msn. II. 436
Sinusoida, y, f. = *rovinná křivka*. Vz Ott. XXIII. 199.
Siný. S. mast proti dně. Rostl. G. 46.
Sinýs, synisko = ? Slov. Vzáj. I. 96.
Sionism-us, u, m. = snaha Židů zříditi samostatné anebo aspoň samosprávné státní území židovské. Vz Ott. XXIII. 200.
Sionský král. Zr. Zahr. 113.
Sípati, vz Sipěti. — komu kde. Sípá mu v hrdle. Rkp. lék. Ihr. 149a.
Sípavka, y, f. = *sípavosť*. Jest pomocno pro s-ku. Rostl. G. 44a.
Sipl'ave volati. Laš. Brt. D. I. 359.
Sípnouti. Děti ani nesíply (nešpetly, nemukaly). Deštná. Mš.
Siptěti čím. Siptě pěnou a krví. Msn. II. 388.
Sír, a, o, vz Sirý.
Síra. Stupeň síry = mohutnosť pronikající či tingační a měří se počtem těchto stupňů celková její síla. Zach. Test. 150. Sr. Vstnk. XI. 543., 817., XIII. 571., Ott. XXII. 577., XXIII. 204.
Sirák, dědina v novohradské stolici na Slov. Vz Sbor. slov. VIII. 47.
Síran hlinitý, hlinitodraselnatý (kamenec draselnatý či obecný), hlinitoammonatý či kamenec ammonatý, železnatý (železná skalice), měďnatý (modrá skalice), zinečnatý (bílá skalice). KP. X. 89.—95.
Siře. Svú moc tak s. ostav dals' sě v svých nepřátel rucě. Roud. 929. (v. 1278.). Drahá máť tam siře (osiřele) tesknila. Zr. Let. I. 61.
Sirena. S-ny v akustice = přístroje k studiu jednoduchých zvuků, tonů atd. Vz Ott. XXIII. 212. Sr. Strh. Akust. 130., 135., 137., 138.
Síření, n., Schwefelung. Vz Ott. XXIII. 211.
Sirius, psí hvězda. Vz Ott. XXIII. 213.
Sirkněj, varon. Rozk. P. 1763.; v Rozk. R. sirněj, varion. Vz toto v VII. 1381.
Sirnatosť, i, f. Zemnatá s. 1585. Uč. spol. 1902. 17.
Sirníček, čku, m., zdrobn. sirník. Rais, Lid 95.
Sirniště, ě, n., solfatara. S. sopky. Ott. XXIII. 637.
Síroantimon, u, m. Vz Ott. XX. 1039a.
Síroarsenan, u, m., nerost. Vz Vstnk. XI. 820.
Sirobný. Den s-bný dítě činí všech opuštěno přátel. Msn. II. 411.
Sirokko. Sr. Ott. XXII. 728.
Sirolin, u, m. = *lék v nemocech plic*, chronických katarrhů, ústrojů dýchacích, krtičnatosti, chřipky. Nár. list. 1903. č. 209. 6.
Sirotče, ete, n., pupillus. Rozk. R. 89., Kom. Did. 284.
Sirotčenský. Papír s-ské jistoty požívající. Nár. list. 1903. č. 175. 18., č. 257. 21.
Sirotčí, ího, m. = *soudce*. V zloděj. mluvě. — S. jízda (sirotků). Tbz. III. 1. 181. Správce s-čích věcí. Us.
Sirotecký. S. utrpení. Jark. 59.
Sirotek. O s-cích starší doby vz Arch. XIX. 572.—574.
Sirotný = *osiřelý*. S. ovečky (od pasáka opuštěné).
Sirovatý *lépe*: sírovatý.
Sírožlutý chorýš, polycarpus sulphureus. Vz Ott. XX. 190.
Sirůček Ant., spis.
Sis Fr., básn. Sr. Zvon III. 559., Tob. 216.

Sisí, *sisi, sosí*, n. rostl. Sr. Jaterník, Koniklec, Sasanka.
Sislova, y, f., jm. louky. Slov. sbor. VII. 114.
Sismický, z řečt. = *zemětřesní*. S. chvění. Nár. list. 23./8. 1896. Dhnl.
Sít, u, m., juncus. Rozk. P. 844. Sr. Mš. Slov.
Síť = *pletivo z motouzu* atd. S. elektrická, nivellační, pochodová, polygonová (mnohoúhelníková), přímek pomocných (měřická), trigonometrická (trojúhelníková), v stavitelství. Vz Ott. XXIII. 220. S. rybářská. Vz Čas. mus. V. 34. — S. tepenní, rete arteriosum. Ktt.
Sitař, e, m., nara. Rozk. P. 2463.
Sítě, ě, f. = *síť*. Veliká sítě. H. Jir. Mýto. 120. 2.
Sitenský Fr., školní inspekt., spis., nar. 1851. Vz Ott. XXIII. 223., Tob. 216.
Sítina, y, f. Kořen s-ny bezlisté vychvalují jako účinlivý lék proti kamenu a neduhům ledvinovým. Nár. list. 1902. 191. 3.
Sítinný. Dřeně stvolu s-ného užívali jako knotu do lamp, hl. stvolu sítiny klubkaté Nár. list. 1902. č. 191. č. 3.
Síti. Kdo seje, ten chce žať. Rizn. 65.
Síťkový. S. krajky, vz Krajka.
Sítnatý, binsenreich. S. břeh. Hol. Met II. 499.
Sitné, ého, n., poplatek. XIII. stol. Friedr. 14.
Sítnice, e, f.. retina. Vz Ott. XXIII. 224.
Sítnicobrdečkový zánět, neuroretinitis, papilloretinitis. Ktt.
Sítnicový. Hnisavý zánět s-vý, retinitis purulenta; prvotní zvrhlosť barviva s-ho, retinis pigmentosa; rozsáhlý zánět vnějších vrstev s-vých, retinitis externa diffusa. Ktt.
Sítníky, pole u Nové Vsi. Čas. mor. mus. III. 142.
Sitno na Slov. Vz Sb. sl. 1902. 24., Sbor. slov. VIII. 47. S., vrch nedaleko B. Štiavnice. Vz Sbor. slov. 1900. 143. Báje a zkazky o Sitne. Vz Sb. sl. VII. 24.
Síto, vz Rotační. S. hranolové, kuželové, pletené, rovinné, rozdružovací, válcové. Vz Ott XXIII. 227. S. v papírnách. Vz Ott. XVIII. 179. Hadání se sítem. Vz Čes. l. XIV. 382.
Síťokřídlý. S-dlí, neuroptera, hmyz. Vz Ott. XXIII. 228.
Síťovací jehlice. Vz Ott. XXIII. 229.
Síťování, n. Vz Ott. XXIII. 229.
Síťovati = plésti síťky. Hoš. Pol. I. 149.
Síťovice, e, f. S. oční, *lépe:* sítnice. Čad. 12.
Síťovitosť, i, f.
Síťový stroj k čistění bavlny. Ott. XX. 598.
Sittová Marie, zpěvačka, nar. 1852. Vz Ott. XXIII. 232.
Šiva (*šivá*) = *kořalka*. Hauer. 15.
Siváček, čka, m. = *sivý kůň*. Tbz. V. 4. 209. Vz Sivák.
Šivek, *šivek* = *šedivý*. Hauer 15.
Sivěmodrý. S. oko. Tbz. V. 5. 64.
Sivobarvý kov. Msn. II. 419.
Sivomodro, a, n. Čch. I. Pov. 182.
Šivoň = *stařec ve zlém smyslu*. Hauer 15.
Sivovlasý člověk. Ilenk. Jas. I. 111.
Sivý. *Sivá holubička* (tanec). Vz Brt. P. n. 871.
Sixt Jan z L. Sr. Ott. XXIII. 235.
Sixta Václ., spis., nar. 1862. Vz Ott. XXIII. 236.
Sjednávka, y, f. = *sjednání*. Nár. list. 1901. č. 28. 9.
Sjetlo, a, n. = *světlo*. Hoš. Pol. I. 142.
Sjezd, u, m. S. (kongress) slovanský. Vz Ott. XXIII. 239.
Sjímaný. S. karta = sejmutá. Čes. l. XIII. 198.
Skabatý = *barevný*. S. oblek. Val. Čes. l. XIII. 449.
Skáčející, saliens. S. voda. Výb. I. 1066., Pat. Zim. 31ᵇ 8.
Skačka, vz Skákačka.
Skadjal = *odkud?* Poradí ti, s. máš ta isť. Erb. Sto poh. 53
Skákal Ant., spis., Tob. 216.; Otak. Ib. 16.
Skákačka, y, f., persida. Rozk. R. 98., v Rozk. P. 2017.: *skačka*.
Skákalice, e, f. Veveřice s. Brt. Čít. 69.
Skákalka, y, f., hra s kaménky. Vz Čes. l. XIII. 69.
Skákati jak srna, jak hříbátko. Us.
Skákavý pavouk. Vz Ott. XXII. 560. S. tanec. Vz Slám. Pot. 324.
Skála. Ktorá s. sa moc prehadzuje, machom (mechem) neobrastie. Mus. slov. IV. 51. Jíti do skale = na práci v kamenném lomě. Hoš. Pol. II. 13. — S. spelunca. Pat. Zim. 30ᵃ 10. — S. ze Zhoře. 1583.—1640. Vz Ott. XXIII. 247.
Skalačka, y, f., roccella, rod lišejníků, Färberflechte. Ott. XXI. 868.
Skalák, a, m., vz Lomař.
Skalda Hugo, inž. a spis., 1844.—1890. Vz Ott. XXIII. 247.
Skálé, n. = *skálí*. S. se pukalo a zsedalo. Lbk. 68. Jidechu do s. Baw. Ar. v. 3882.
Skalesko, a, n. = *skalisko*. Haná. Šb. D. 47.
Skáleti se kde = *umazati se*. Když se vepřové v blátě skáleli. Faust. 125.
Skalice, vz předcház. Síran.
Skalka = *hromada kamení na štěrkování silnic*. Hoš. Pol. I. 142. Tlouct s-ky na silnici. Hoš. Pol. II. 3.
Skalňák, a, m., rupicola, pták. Vz Ott. XXII. 125., XXIII. 251.
Skalnatěti, ěl, ění. Vřelosť jeho s-ti. Tbz. V. 4. 245.
Skalní duchové jsou malí a mají dlouhý, šedivý vous. Vz Kšť. Poh. 132.
Skalnice, pole u Pan. Rosičky. Čas. mor. mus. III. 142.
Skalnička, y, f. = *kuna s bílým podhrdlím*. Sb. sl. 1901. č. 154. Sr. Lieskovka.
Skalnitý = *skalnatý*. Spiš Sbor. slov. IX. 44.
Skalodrsný ostrov. Msn. II. 226.
Skalohojný. S. země. Msn. II. 33., Hym. 14.
Skalokutý krunýř (jako skála). Mark.

Skalopevný. S. jistota, Jrsk. XX. 1. 258., důvěra, Lit. I. 809., kůň, Kká. Sion I. 89., vůle. Zr. Nekl. 29.
Skalošíjný. S. Antron. Msn. Hym. 57.
Skalovina, y, f., vz Příkrovysedlý.
Skalská M., spis. Psala o Zeyerovi. Vz Zeyer.
Skalský G. Ad. Dr., prof. a spis.
Skamonie, e, f. Přičiň k tomu s-nie. Lék. B. 195a. Sr. Skamonium v VII. 685.
Skandálník, a, m. Nár. list. 1903. č. 120. 4.
Skandi-um, a, n., v lučbě. Vot. 36., 358.
Skanice, vz Vsklanice.
Skapati. Čoho niet, to už skapať nemôže. Rizn. 167. Skapal mu z očí = zmizel; Skapal mu kabát (ukradli mu ho); Keď niekomu niečo skape (zmizí, se ukradne). Phľd. XXIV. 420., Čas. mus. IV. 32.
Skapolith, u, m. = dipyr, wernerit, passanit, couseranit, mineral. Vz Ott. XXIII. 257.
Skarb = *skarba.* Pror. ol. 205a., Machab. I. 3. 28. (Mš.).
Skarbovati co = *smíchati, natřásti.* Nár. sbor. VIII. 130.
Skarhati koho = *potrestati.* Sbor. slov. VII. 110.
Skarka, y, f. = *brázdová výbočka.* Slov. Phľd. XXIV. 483.
Skarlandt Jul., básn. Sr. Zvon. IV. 14., 546., Tob. 216.
Skaržiť koho = *žalovati.* Spiš. Sbor. slov. IX. 48.
Skat, a, m., die Nagelroche, mořská ryba. Mark.
Skavinka, řeka v Těšínsku. Vlasť. IV. 75.
Skazka, y, f., vz Báje, Zkazka. Sbor. slov. VII. 98.
Skejchavice, rostl. Vz Čemeřice zde.
Skejška, y, f. = *hrstka obilí na poli.* Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 88.
Skeletní system. Vstnk. XIII. 390.
Skelně se lesknouti. Kká. Sion I. 185.
Skelný. S. okénko (ze skla), Brt. P. n. 808., kolečko (v oknech), Zvon IV. 6., průmysl. Nár. list. 1903. č. 250. 21.
Skepticis-mus, u, m. = *pochybovačnost.* Vz Ott. XXIII. 261.
Ski = *lýže,* dlouhé dřevěné brusle. Us. Rgl.
Skiagrafie, e, f., z řec. (skotografie, radiografie, ixografie, pyknografie, diagrafie) = zobrazování neviditelných organův a útvarů v živém organismu skrytých na desce fotografické. Vz Ott. XXIII. 262.
Skióptický. S. obrazy. Rgl.
Skioptik-on, a, n., z řec. = *kouzedlná svítilna.*
Skizzař, e, m. = *kniha, ve které jsou uloženy skizzy.* Us.
Skizzovní knížka. Chyt. 51. Sr Skizzař.
Sklad, u, m. = *záměr, úmysl* zastr. Pel. XXI. — **S.** = *záhyb, fald.* Řásný s. roucha. Msn. Od. 21.
Skláda, y, f., contuma. Mam. F. 87a. 1. Či chybně m.: concinnat skládá? Mš.
Skládačka, y, f. = druh hádanky.
Skládanice, e, f. = *buchtička pečená v peci na vánoce.* Žel. Brod. Čes. l. XIII. 29.
Skládánie, n., compilatio. S. knih. Mill. 51a. — **S.** = *veršovaná skladba.* Baw. E. v. 4.
Skládati = *zamýšleti.* — **co proti komu.** Takovú zlosť skládajíce proti němu. Chč. S. II. 236b. — **se nač** = *spoléhati.* Val. Čes. l. X. 474.
Skladba grammat. Vz Ott. XXIII. 264.
Skladní pořádek = *syntaktický.* Krok. II. b. 168. — **S.** list. Vz Ott. XXIII. 266.
Sklápění, n. = *poklopování.* P. slupic. Nár. list. 1904. č. 30. 2.
Sklářský. S pec, nástroje. Vz Ott. XXIII. 267.
Sklářství, n. Vz Ott. XXIII. 266.
Skiásti = *složiti, vymysliti.* Baw. E 540. — **co o kom.** Jistú smrť o tobě skladli (vymyslili). Um. roudn. 951. — **koho** = *zabiti.* Baw. J. v. 1208. — **se kde.** U pelešich se svých skladů, collocabuntur, *se položí.* Ž. pod. 103. 22.
— S. nad zemí, loch pod zemí. Volyně. II. Čes. l. XIII. 125.
Sklen, u, m. = *rozpěrák na řebřiny.* Pelhřimov. List. fil. 1902. 251.
Sklenár Jiří, spis. na konci XVIII. stol. Vz Vlč. Lit. I. 317.
Sklenářová-Malá Otilie, nar. 1844. Vz Ott. XXIII. 270.
Skleněně hleděti (mdle). Rais. Lep. 536.
Skleněnka, y, f. = *skleněná polévka* (vařená voda, do níž se dají rozkrájené brambory, česnek, marjánka, pepř a cibule). Pacov. Čes. l. XIV. 51. Sr. násl. Sklenný.
Sklenice, *sklence* = *javor klenka.* Č. Třeb. Čes. l. XI. 38.
Skleničstvo, vz Stkleničstvo.
Skleník. Vz Ott. XXIII. 271.
Skleníkový. S. athmosfaera. Stan. III. 125
Sklenný. S. polívka (řídka bez zápražky). Strn. Poh. 65. Sr. Skleněnka zde.
Sklenúti = *sklenouti.* — **co kde:** sklepy (klenutí) na slúpě. Mill. 29.
Sklep, u, m., testudo. Gl. roudn. 61a. Vz Sklepní. — S. podzemní, zevnější. Jeho zařízení vz v KP. IX. 419., Ott. XXIII. 272.
Sklépek, pku, m. = špižírna. Slez. Vybl. II. 307.
Sklepený most (klenutý). Sb. sl. 1901. 164. Sr. Sklep (oblouk, klenutí).
Sklepní = *způsobu sklepu,* ad modum testudinis. Gl. roudn. 61a.
Skiérometr, u, m., z řec. = přístroj ku měření tvrdosti nerostů. Vz Ott. XXIII. 273.
Skles, u, m. = *sklesnutí.* S. paží. Zub. Még. 40.
Skleslosť, i, f., ochablosť, relaxatio, Erschlaffung. Ktt.
Sklesnutí, n. S. dělohy, descensus uteri, Gebärmuttersenkung. Ktt.
Sklesovati se. Kolena se sklesují. Řeč kmet. 24. Sr. Sklesnouti.
Sklíbnouti si. Ani s. si nesměl (zdřímnouti), Zvon III. 103.

Sklíčení, n. S. úst (křeč v ústech), trismus, Mundsperre. Ktt.
· **Sklíčený kde**: v srdci. Msn. II. 417. Jinde: srdcem.
Sklíčnati = *sklčnati*. Ž. tom. 67. 10. (Mš.).
Skliditi co. Lidé sklízejí jen to, co zaseli. Stan. II. 296.
· **Sklípek**, vz Picek.
Sklípka, y, f. S. vodní, gallinula chloropus. Vz Ott. XXIII. 393.
Sklípkani, pavouci. Vz Ott. XXIII. 273.
Sklivec, vce, m. Vniknutí krve do sklivce, haemophthalmus; zánět sklivce, hialitis, Glaskörperentzündung (syrovatečný, serosa, vleklý, chronica); zkapalnění sklivce, synchisis corporis vitrei. Ktt.
Skliznouti = *sklouznouti*, **komu odkud**. Náhle mu ruka se (s) dřeva sklizla. Pal. Záp. II. 90.
Sklizňový. Sklizňový úbytek, s. vyhlídka, výsledek. Nár. list. 1903, č. 154. 17., 1904, 251. 17.
Sklo, a, n. Vz Ott. XXII. 273., XXIII. 274. nn. — . Prorazil sklo = probořil se na ledě. Nár. list. 1904. 66. 9. — Sklo je sklom a zabije se (rozbije se). Mus. slov., VI. 110. — S. = *skleněná nádoba*. Baw. E. v. 1594.
Sklon, u, m. = *osidlo, pletka*, curvatrum, Rozk. P. 2528., curatrum, Bhm. hex. 878., curatrum. Mam. A. 18b. (Mš.).
Sklonec, nce, m. = *síť k chytání koroptví*. Vz Ott. XXIII. 275.
Sklonka, y, f. = *sponka*. Římov. List. fil. 1902. 251.
Sklonolebí, n., Klinocephalie. Ktt.
Skloňování, n. = *deklinace*. Vz Ott. XXIII. 276. Skloňování v podřečí polenském: substantiv, vz Hoš. Pol. I. 48.—70., adjektiv 71. až 74., náměstek 75.—83., číslovek 83.—87.
Sklopovací křeslo. Nár. list. 1903. č. 174. 3.
Skloubený. Pevně s. celek. Nár. list. 1904. 73. 5. Vz Skloubiti.
Sklubati co odkud. Vlnu s nich sklubi. Mand. 64.
Sklučovati co nač: paseku na pole. Sš. XVII. 12. Sr. Klučiti.
Skl'uditi, vz Skliditi.
Sklúdný = *sklidný*. Rad. Otc. P. 240.
Skluz, u, m. = *rozchod*, ang. slip, Schlüpfung, v elektrotechnice. Vz Ott. XXIII. 393. — S. = stokové zhlaví, které končí se pod záchodovou rourou. Ib. 276.
Skluzavka, y, f. = *železnice k zábavné jízdě*, kde vůz se pohybuje vlastní svou váhou a váhou osob v něm sedících. Vz Ott. XXIII. 277.
Sknocený. S vlasy = do rulíku spletené. 1531. Čes. l. XIII. 110.
Skoagulovaný = *sloučený*. S. materie. Uč. spol. 1902. 18.
Skoagulovati = *sloučiti, spojiti* **co**. 1585. Uč. spol. 1902. 24.
Skobla, y, *skoble*, e, f., gaya, Rozk. P. 2045., R. 99., Veleš 129.; uncus. Bhm. hex. 817., Mam. A. 36b.
· **Skobrtúlať sa kam**: do výmolu (svaliti se). Mus. slov. V. 77.

Skočdopole Ant. Sr. Ott. XXIII. 278., Tob. 216.
Skočec, ricinus, rostl., Wunderbaum. Sr. Ott. XXI. 692.
Skoček, čka, m. Už nejsi žádný s. (kdo skáče, mladík). Rais. Lop. 200.
Skočiti. — **jak kde**. Skáče jako žába v plívách. Zbirov. Čes. l. XI. 269. — **odkud**. Krev z úst skákáše. Baw. T. v. 1610. — **kam proč**. Skočil by od strachu do koziebo rohu. Rizn. 178.
Skočka, y, f. Pustiti koně na skočku (na pastvě, pustiti koně se svázanými nohami). Jrsk. XII. 333.
Skočmo se vzepnouti. Kká. Sion I. 93.
Skočná, é, f., tanec na Těšínsku. Vz Brt. P. n. 825., 914., 993.
Skočně. Studnice s. šumící. Kká. Sion I. 143.
Skok. Paní okem, děvče skokem (když paní dohlíží, služka se činí). Zvon. IV. 182. — S. interjekce v přísudku. A liška skok na jedli. Sš.
Skokánek Ign., inž., nar. 1837. Vz Ott. XXIII. 278.
Skokani, ranidae, žáby. Vz Ott. XXIII. 279.
Skokotniště (!), ě, n., Tanzboden, Pohl.
Skokýš, e, m. Sr. Ott. XXIII. 280.
Skolé, n., trabaseta. Rozk. P. 1972. Srv. Skoli.
Skolecit, u, m., nerost. Vz Ott. XXIII. 281.
Skolek, lku, m. Skolky = *rozštípané dříví* (od kláti). Turn. Sb. D. 29. — S = *roubík*. Štrychy krávě stojí jak skolky. Č. Třeb. Čes. l. XII. 227.
Skolík, u, m. = *kolík*. Litom. 62.
Skolitelka, y, f. S. srnců (Artemis). Msn. Hym. 68. Sr. Skoliti.
Skolostivý = choulostivý.
Skolování, n. S. vola. Wtr. exc. Srv. Skoliti.
Skolovati koho: vola. Rakovn. kn. svěd. XVI. stol. Wtr. Vz Skoliti.
Skomlati = *kňučeti*, murmurare. Baw. E. v. 923.
Skon, u, m., *skonka*, y, f. = *hra, komedie*. Míhat skonku = *hráti*. V zloděj. mluvě.
Skoncentrovati co. Chyt. 51.
Skoncipovati si co. Osv. 1896. 369.
Skončiti se. Sněm se skončil. Tk. XIII. 142. a j.
Skond = *odkud*. Orava. Sb. sl. 1901. 192.
Skonejšený, vz Skonejšiti. Vše bylo tiché a s-né. Zl. Pr. XXII. 235.
Skongelovati vodu. Zach. Test. 32.
Skop, u, m. = *škopek*. Dal. V. 10.
Skopalík Fr. Sr. Ott. XXIII. 281.
Skopčiti co: rov = *do kopce vystaviti, vyvýšiti*. Msn. Od. 353.
Skopec, pce, m. = *žalářník*. V zlodějské mluvě. — S. *Jindř.*, spis., adj. kapitulní knihovny. Sr. Zvon IV. 418.
Skopenec. V I. Přísp. 363. oprav v: Skopnec, pence a Sr. Rostl. G. 17b., 18a., 31b.
Skopné, ého, n. = plat kněži po půl kopě pšenice a ovsa z každé čtvrti rolní. Mtc. 1903. 325.

Skopný. S. desátek. XVII. st. Mtc. 1903. 35. Sr. předcház. Skopné.

Skopovice, pl., f. = *kalhoty ze skopové kůže.* Čes. l. XI. 268.

Skopovina, y, f., verventina. Rozk. P. 1726., R 90.

Skorbut, u, m. = *kurděje.* Vz Ott. XXIII. 285.

Skorec, rce, m. S. vodní, cinclus aquaticus, pták. Vz Ott. XXIII. 286.

Skorem = *skoro.* Hejno letělo mi s. nad hlavou. Hol. 7 let. I. 59. Sr. Málem.

Skořepa. V skořápce drsné zlaté jádro vězívá. Tbz. V. 9. 137.

Skořepatec. S-tci, ostracoda, řád korýšů. S. = *rak.* Msn. Hym. 93. Sr. Ott. XVIII. 936.. XXIII. 286. nn.

Skořepináč, e, m. = *zvíře se skořepinou*, ku př. ústřice. Stan. I. 150.

Skořépka, y, f. S. čelní a týlní, squama frontalis et occipitalis. Ktt.

Skořépkový. S. zrcadlo k vyšetření skořepy nosní, Conchoskop. Ktt.

Skořice, e, f., cassia, Zimmt. Vz Ott. XXIII. 287.

Skořicový alkohol, květ. Vz Ott. XXIII. 288.

Skořij = *skořeji, dříve.* Vyhl. Slz. 43.

Skorka, y, f. = *kůrka.* Všady o dvoch skorkách chleb. Mus. slov. VI. 26.

Skořupina, y, f. = *skořepina.* Ev. víd. Luc. 11. 11., Bbm. Lex. 113.

Skorodit, u, m., nerost. Vz Ott. XXIII, 289.

Skoropun (skorpun v VII. 1382.), rochea. Rozk. R. 65.

Skorý. Mladé ruky, skorá robota. Rizn. 62.

Skot, u, m. = *hovězí dobytek.* S. anglický, hollandský, horský, nížinský, normanský (vlámský), rudý a plavý (středoeuropský), stepní, výšinský atd. Vz Ott. XXIII. 289.

Skoták Alois, spis.

Skotobijce, e, m. Msn. Od. 31.

Skotografie, vz Skiagrafie.

Skotom, u, m., z řec. = část pole zrakového, v níž se vůbec nevidí n. vidění jest sníženo. Vz Ott. XXIII. 295.

Skotiť = *sožrat.* Slov. Phľd. XXIV. 483.

Skotoplodný. S. půda. Msn. Hym. 3.

Skotovodce, e, m. = *skotovod.* Msn. Od. 168., 317.

Skotovodný pastucha. Msn. Od. 317.

Skotský rybník (pro skot). Ev. olom. XXIX.

Skotúčiti z ČE. uvádí Šf. Poč. 112.: čechel skotúčen. Sr. Kotouč. S., involvere. Pat. Zim. 56b. 6.

Skoukání, n. = *bědování psa.* Mark. Sr. Skučení.

Skoupý. Skúpy má plnje kúty a štědrý holje bedry. Mus. slov. IV. 51. Sprostý dva razy chodí a skúpy dva razy platí. Sbor. slov. VIII. 169.

Skouti co čemu. Oni sú zákon skovali těm případkóm. Chč. ol. 207a. — **co z čeho**. Vůle boží pouť tvou skula z mnoha běd. Slov. Sbor. čes. 188.

Skování, n. To s. dobré jest, glutino bonum est. Pror. ol. 33a2. Isa 41. 7. Srv. Skovati, 1.

Skovávačka m. schovávačka = hra na schovávanou. Rgl.

Skovník, a, m. = *přechovavač kradených věcí.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141. Sr. Schovati, Skovati.

Skramlík *Emilian*, ryt., 1834.—21./5.1908.; S. Jan, rvt., č. malíř, nar. 1860. Vz Ott. XXIII. 308., Zvon III. 504., Zl. Pr. XXI. 35. — S. *Kl.*, spis.

Skráňový. Povrchní žíla s-vá, vena temporalis superficialis, střední žíla s-vá, vena temp. media. Ktt.

Skrásti se u někoho = *zmýliti se, špatně pochoditi.* Val. Čes. l. XII. 42.

Skrášlený. S. hlava. Mark.

Skřátati se = *sesíleti po nemoci, sebrati se.* Krkonš. Sb. D. 33.

Skrbenský z Hříště Leo, sv. pán, arcibiskup pražský, nar. 12./6. 1863. Vz Ott. XXIII. 309., 1065.

Skrček, čka, m. Kostra skrčka, Hockerskelett. Sbor. slov. VIII. 22.

Skrčený jak. Chodí jako s. ve dva konce. Mus. slov. IV. 11.

Skrčiti. Preto sa nebolo ani s. (sehnouti, o nepatrné věci) Mus. slov. IV. 10.

Skřečivě lkáti (o ptáku). Rgl.

Skřeh, u, m. S. páví. Zub Még. 16.

Skřeholit podle not (zpívati). Rais. Vlast. 57. Jinak = *křičeti.* Rais. Sir. 102.

Skřehtati čím: meči, Alx. V. 1531., zuby. Hrad. 11a.

Skrechtiti = *zmrzačiti.* Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 89.

Skrejšovský *Fr.* Dr., notář, spis., 1837.—1902. Vz Ott. XXIII. 312., Vck. Vset. 304.; S. *Jan Stanisl.* Vz Ott. XXIII. 310.

Skřek můj tebe dojde. Hod. Žalt. 127.

Skřeklivý = *skřeklavý.* Pulk. k. 77.

Skřemoliti = tajně *povídati.* — **o čem**: o pokladu. Krkonš. Fr. Nečásek.

Skřenčelý = *ztvrdlý.* Hoš. Pol. I. 149.

Skřenčit = *ztvrdnouti.* S-lo to fšecko. Hoš. Pol. 149.

Skřenek, nku, m. = *skřenka.* Litom. 38.

Skřeněřka, y, f., studánka u Hrubých Kozojed v Bydžovsku. Čes. l. XIII. 383.

Skřený = *zajatý.* V zloděj. mluvě.

Skřepčiti se = *sraziti se.* Polévka se s-la. Smíš. 24.

Skřesati co: oheň. Baw. Ar. v. 3970., 3998.

Skrevnění, n. = *příbuzenství.* S. něčí s někým. Kom. Did. 29.

Skrgrati, *skrhrati.* Gl. Greg. 116a 14. Mus. 1878. 552., List. fil. XI. 83. Sr. Skuhrati.

Skrhet = *skřehot*, stridor. Bude s. zubom, s. zubov. Pat. Zim. 13a5., 16b32.

Skriahnut koho kam: na rozcestie = svésti? Slov. Sbor. čes. 24.

Skrianiť čo = *shora dolů nakřiviti.* Liptov. Sbor. slov. IX. 46.

Skribonius z Horšova Jind., okolo 1510.—1586. Vz Ott. XXIII. 312.

Skřiby, vrch a pole n Světnova. Hoš. Pol. 142.

Skřidlice, e, f., vz Skřidla.

Skřidličný = *křidličný, z křidlice.* Grm. XIX.
Skřiekati na koho. Otc. A, 337ª. (List. fil. XIV. 41. Pozn. 2.) Sr. Skřekati.
Skříň, ě, f. S. salonní, kancelářská, redakční s policemi (vyobrazení) atd. Vz KP. XI. za str. 96., 183.—185., tab. XXI., XLII. —XLVII. atd.
Skříňka, vz Skříně III. 386, KP. XI. 170.
Skříňový. S. postel (mající podobu skříně). Nár. list. 1903. č. 243. 14. S. vůz. Ib. 1904. 135. 22.
Skřípati = *tlačiti.* Bota mne skřípe. Litom. 90.
Skřipec, pce, m., astulo, homo vitiosus, mancus corpore, Rozk. P. 1111., R. 80.; pitasma. Mam. A. 32ᵇ.
Skřípina, y, f., scirpus, rostl. S. bahenní, dlouhoklasá, hlíznatá, chudokvětá, jednoplevá, jehlovitá, jezerní, kořenující, lesní, Micheliova, mořská, nitkovitá, položená, zmačknutá, směstnaná, šašinovitá, trojhranná, trsnatá, vejčitá. Vz Ott. XXII. 728.
Skřipka, y, f. = *hudba.* V zloděj. mluvě. — S. na pásmové pily. Nár. list. 1904. 135. 21.
Skřipky, hudební nástroj (housle). Cvrček ozval se na své s. Rais. Lep. 413.
Skřítek. S. polní objevuje se v podobě rozmanité a škodí obilí jako křeček, myš a j. Kšť. Lid. 14. S. lesní. Vz Čes. l. XI. 308. nn. — S. v podání prostonárodním. Sebr. J. Košťál. Vz Čes. l. XI. 305. nn. Sr. Ott. XXIII. 313., Vlasť. I. 46., Kšť. Poh. 43. nn. Ke Skřítkům patří Postelníček n. Postelnička, též Koutníček zvaný; vyhání děti z postele, když dlouho spí. Ib.
Skřivan pták. Vz Ott. XXIII. 313. — S. *Ant.,* č. spis., 1818.—1887.; S. *Vilém,* č. právn. a spis.; S. *Arnošt,* spis., nar. 1842. Vz Ott XXIII. 313.—314.; S. *Kar.,* spis. Tob. 216.
Skřivánčí mluva. Vz Vyhl. II. 264., Vlasť. I. 110.
Skřivanec, nce, m. Bhm. Lex. 99., N. rada 1573., Rozk. P. 171., Nom. 159. Sr. Skřivan,
Skřivánek dí: Brlivrli, bejvaj, voráči, na poli. 1578. Čes. l. XI. 191.
Skřívat se = *skřivovati.* Dšk. Km. 54. Sr. Skřiviti.
Skřivedlný, falso compositus. Knih s-ných neukázal. Pat. Jer. 101. 15.
Skřivělý = *zakřivený.* S. nos. Baw. Ar. v. 2951.
Skřivení kloubu, Gelenkverkrümmung, loxarthrosis. Ktt.
Skřivený. S. koleno, genu recurvatum, Hohlbein. Ktt.
Skřiviti = křivě *slibovati,* zastr. Pel. XXII.
Skřize = *skrze.* Maš. exc.
Skrochotati, frendere. Mam. V.
Skrojek chleba, vz Náčinek.
Skrojený = *sestřižený.* Zákony všem k tovaryšství uloženými a vhod s-nými. Chč. S. I. 32ᵇ.
Skromnince = velmi skromně. Rais. Sir. 103.
Skromňoučký = *velmi skromný.* Klášt. Ep. 106.
Skromný čím: duchem. Hall. 133.

Skropování něčeho vodou. Zach. Test. 148.
Skroup Zdenko, chemik, nar. 1850. Vz Ott. XXIII. 308. Sr. Škroup.
Skřoupnouti, vz Skřoupati.
Skroutiti se něčím = *zaměstnávati se něčím, dbáti něčeho.* Pel. XXII.
Skroutnouti, vz Kroutnouti.
Skroven, vna, o, vz Skrovný.
Skrovenství, n. Jen pyšné pravým s-stvím s kněžství smítáš. Kar. 99.
Skrovík (!), u, m. = *pult.* Pohl.
Skrovňoučký = *velmi skrovný.* Us.
Skroz = *skrze.* Sůdili jej skroz ten purkrecht. NB. č. 168.
Skrpatěti = *zakrněti.* Slov. Sbor. čes. 203.
Skrpavělý = *zbrnělý.* List. fil. 1902., 252.
Skrřeht, u, m. = *skřhet.* Tuť bude pláč a s. zubóm (skřehot). Št. Ř. 73ᵇ. (List. fil. VI. 52.).
Skrúcený, vz Skroucený.
Skrútiti, vz Skroutiti.
Skruž, e, f., *skruží,* n. = *ramenát, kostra z prken* atd. Vz Ott. XXIII. 315.
Skružba okenní. Ghet. 92. Vz Skruž.
Skrytovarletnictví, n. S. břišní, ectopia testis abdominalis, jednostranné (jednovarletí), monorchidia. Ktt.
Skrz. V podřečí polnickém: krz, kroz, skroz. Hoš. Pol. 102.
Sktvieti, vz Stvieti.
Skůček, čku, m., zdrobn. skok. Čes. l. XI. 462. — S., čka, m. S. Ant., básn.
Skučivý. S. vání (větru), Tbz. V. 6. 130., vítr. Ib. V. 9. 119.
Skuherský *Fr. Al.*; S *Rud.*; S. *Zd.*, hud., 1830.—1892. Vz Ott. XXIII. 317. nn.
Skuhra, f. k skuhroš. Phľd. XXIV. 483.
Skuhravý Jul., odbor. učitel a spisov.
Skulař, e, m., *mlž.* Sr. Ott. XXIII. 319.
Skulík, u, m., rostl. Vz Leknín zde.
Skulina Theod., spisov. Tob. 216.
Skulptor, a, m., z lat. = *sochař.* — S. mincí = *rytec* mincí. Sb. sl. 1902. 81.
Skulptura, y, f., vz Sochařství.
Skulpturní výzdoba. Chyt. 17.
Skuma, y, f. = *žal.* Orava. Sb. slov. IX. 57.
Skúmati, vz Skoumati.
Skunka, y, f. = kožešina severoamerického smraďocha (činga). Vz Ott. XXIII. 319.
Skuoroli *brzoli.* Baw. Ar. v. 2341.
Skúp, a, o, parcus. Rozk. P. 1085. Sr. Skoupý.
Skupáň, ě, m. = *skoupý.* Phľd. XXIII. 525.
Skupenství, n. Vz Ott. XXIII. 319.
Skupinovatý = po skupinách sestavený, corymbosus. Ktt.
Skúpiti, vz Skoupiti. Mill. 66.
Skúpně, ě, f, cupido. Rozk. P. 2323.
Skupština, y, f. = *národní shromáždění Srbů.*
Skůr = spíše, dříve. Čím s. odletí. Koll. III. 76.
Skurvysynstvo, a, n. = *násilí.* S. někomu učiniti. 1486. Arch. XXI. 216.
Skutčiti = *činiti,* agere. Mam. F. 88ᵇ. 1.
Skutina, y, f. = *sádlo.* V zloděj. mluvě.

Skváceti koho čím = *poraziti, skáceti.* Potvora mne valným těla hmotem skvácí. A. Mar. v Prvot. 1814. 54.
Skvaknouti koho. XVI. stol. Praž. arch. Wtr.
Skvěl, u, m., splendor. Rozk. P. 1890.
Skvělobílý oblek. Msn. Hym. 26.
Skvěloočka, y, f., vz Ott. XXIII. 321. a II. Přísp. 295.
Skvosný = skvostný. Pís. 1727. (Mš.).
Skvostnolepý rov. Msn. Od. 353.
Skvostný v čem: v hodování. Brt. P. n. 1120.
Skvrna kožní, ecchymosis, Hautfleck. Skvrny kožní ohraničené, morphea (bílé, alba, špekovité, lardacea, úbytové, atrophica). Ktt.
Skvrnitý tyfus, Us., mor. Slád. Ant. 96.
-ský ve spisovné řeči Husově. Vz List. fil. XXVI. 449.
Skyba Jos. Děhylovský, lidový básník, nar. ok. r. 1860. Vyhl. I. 87.
Skydlo, a, n. (*skydla?*) = ? Hybaj dolu, skydlo, tu je tvoje bydlo. Sbor. slov. VII. 128.
Skydnouti koho čím = *obhoditi.* Kristus někdy skydne jako smradem člověka ohavnými věcmi. Chč. S. I. 108b.
Skyltovati odkud. Z číše s. = sobě připíjeti. Frant. 36. 7.
Skýpala Otok., spis. Tob. 216.
Skýsti, skytati, offerre. Mtz. Č. sl. 76. — **co kam:** šíji **pod** meč skytati. Pass. 825. — S., jaculari. Alx. Jhr. 311. — S. = hnáti, propellere. S. **koho před se.** Alx. B. 20. — **se odkud.** Když se poče len z země s. Baw. E. v. 979. Sr. List. fil. X. 118., XI. 49. — **se** = *nabízeti se.* Neskyť mi se, prosím tebe. Baw. E. v. 3200.
1. **Skyt,** u, m. Ž. gloss., Pror. olom. 36bl. Sr. Skýsti.
Skytný. S. léto (které nám skýtá plodů). Mš. exc.
Skýva, vz Krájeti (zde).
Skyvraživosť. Sbor. čes. 13. Sr. Skyvražiti.
Slabatý = *dosti slabý.* Ločenice. List. fil. 1902. 252.
Slabočichosť, i, f., Dysosmie. Ktt.
Slabodechý. V VII. 1382. slaboduchý oprav v: slabodechý.
Slabodušný = *slabého ducha.* Mark.
Slaboch Václ., malíř. † 1904.
Slabokrevný. S. kultura. Nár. list. 1905. 98. 13.
Slabomyslnosť, i, f. S. obrnová, dementia paralytica. Ktt.
Slabošsky. Hromu se bál příliš s. Kubl. 117.
Slabovolnosť, i, f. Něco s-sti leží na jejich karakterech. Zvon. IV. 213.
Slabozrakosť, i, f. S. čivová, asthenopia nervosa. Ktt.
Slabý jak: jak mucha, jak hrachovina (na rozpadnutí). Vlasť. I. 238. — S. *Fr.*, malíř, nar. 1863.; S. *Jos.*, hospod. spis., nar. 1865. Sr. Ott. XXIII. 325.
Slabykant, a, m. = *žák učící se slabykovati.* Tk. Pam. 1. 10.

Slačať nač = *čihati nač, dychtiti po něčem*; neodbytně doléhati. Val. Čes. l. XI. 182., XII. 43.
Slad, u, m = sladkosť. Mark.
Slaďácký. P. chasa = sladovnická. Zvon. IV. 35.
Sladce kompar. dle Hoš. lépe sladšeji. Vz Mus. fil. 1904. 451., Hoš. Pol. II. 157. Od sladší.
Sladcebolný. S. záchvěv. Stroupežnický.
Sládeček *Ant.*, spis., nar. 1850.; S. *Jos.*, spis., nar. 1864. Vz Ott. XXIII. 326., Tob. 216.
Sládek *Jos. V.*, sr. Flš. Písm. 706., Ott. XXIII. 326. nn.; S. *Václ.*, prof. a spis., nar. 1858. Sr. Ott. XXIII. 328; S. *Cyrill.* Tob. 206. — S. Co dobrý sládek. to Čech. Us.
Sladina, y, f. S. v pivovarech. Vz Ott. XIX. 818. S nu chmeliti (kořeniti). Ib.
Sladinka, y, f., zdrobn. sladina.
Sladišť, ě, f., vz Sladička v VII. 698.
Sladiti co jak: do *souzvuku.* Kvap. Lid. 26. Sr. Laditi.
Sladké, n., ve funkci substant. Jedno sladké mezi dvěma hořkými. Hugo.
Sladkoaesthetický. S. slečinka. Hlk. X. 182.
Sladkoblahý obraz. Vrch. Dojm. 91.
Sladkobolestný dojem. Jrsk. IX. 241.
Sladkobolně. To ho s. upomínalo. Jrsk. XVII. 291.
Sladkočichý. S. masť. Msn. Od. 62.
Sladkohořce hráti. Rais. Lep. 238.
Sladkokyselý pocit, s. ovoce. Nár. list. 1903. č. 172. odp., č. 163. 3.
Sladkolibý sen. Msn. Il. 171. S. voda Msn. Hym. 85., smokvoň, návrat, víno, mest Msn. Od. 102., 163., 131., 302.
Sladkolichotný. S. slovo. Slád. Rich. 28.
Sladkonakyslý. Nár. list. 1903. č. 103. 3.
Sladkoovocný. S. jabloň. Msn. Od. 102.
Sladkopřesný. S. víno. Msn. Od. 132.
Sladkoslaný. S. tekutina. Čad. 88.
Sladkosvatě. Zpěv zněl s. Zr. Krist. 31.
Sladkosvůdný. S. láska. Slád. Šl. 47.
Sladkošeptající ústa. Zr. Nov². 397.
Sladkotina, y, f. = *sladká řeč.* Lišeň. Mtc. 1902. 21., 230.
Sladkotoký. S. víno, nektar. Msn. Hym. 45.
Sládkovič (Braxatoris) Ondř., ev. far. a slov. básník, 1820.—1872. Vz Ott. XXIII. 328.
Sladkovodý. S. kalužina. Hol. Met. II. 70.
Sladkovský Kar. Sr. Ott. XXIII. 328., Tk. Pam. I. 494.
Sladkový = *med.* V zloděj. mluvě.
Sladkozpěvný. S. ptáče. Zr. Kom. 33.
Sladký. S. pití = lihoviny všeho druhu. Mtc. 1904. 37. *Sladký záda* = celý zadní díl všední haleny složený z jednoho kusu bez švu. Záblinice. Čes. l. XI. 210. — *S. těška* = *prodavačka cukrovinek.* Vyhl. II. 97. — S. *Václ.*, prof. a spisov.
Sladokuství, n. = *kochání se v tělesenství.* Um. Roudn. 779. (Mš.).
Sladomel Vil., spis., far., nar. 1858. — 28./7. 1905. Vz Ott. XXIII. 331.

Sladořeký = *sladce mluvící*. S. Nestor. Msn. II. 8.
Sladovák, a, m. = *sladovnický*. Jrsk. XXVI. 178.
Sladování, n. = příprava sladu z ječmene ve sladovně. Ott. XIX. 818., XXIII. 331.
Sladovně, ě, f. Kn. čáslav. fol. 54. Wtr., Arch. XX. 498. S., brazeatoreum. Bhm. hex. 648. Sr. Sladovna.
Sladovnice, e, f. Ta s. byla kmetičnou. 1515. Arch. XIX. 306.
Sladový. S. víno. Vz Nár. list. 1903. č. 137. 5.
Sláma, y, f. Sr. Ott. XXIII. 332. — S. *Fr.* dr., rada a spis., nar. 1850. Vyhl. I. 55., Ott. XXIII. 334. — S. *Fr. Jos.*, 1792. až 1844. Vz Ott. XXIII. 333.
Slamák, u, m, vz Slamník. Dšk. Km. 28.
Slamec, mce, m. = *slamník*. Pohl.
Slaměník Fr., nar. 1845, řed. měšť. školy, spis. Sr. Tob. 216., Ott. XXIII. 334.
Slaměnkář, e, m. S. prodává slaměnky (ošitky). Mtc. 1902. 28.
Slamienok = *ošatka*. Mus. slov. VII. 58. Sr. násl. Slamionka.
Slamionka, y, f. = *ošatka*. Slez. Vyhl. II. 199.
Slámka husár = *muž tenký a slabý*. Slov. Pohľd. XXIV. 483.
Slamnany = *slaměný*. Slez. Vyhl. II. 199.
Slamník, pražská slavnosť. Vz Vyhl. II. 166., Krolmus: Staročeské pověsti. II. 89.
Slamný. S. stéblo. Zvon IV. 225.
Slamořezač, e, m. = *slamožezák, řezankář*. 1581. Čes. l. XII. 438.
Slámovina, y, f. V papírnách = *kaše ze slámy*. Vz Ott. XVIII. 178. Sr. Uzelník.
Slamovisko, a, n. = *sláma*. Msn. Od. 211.
Slamozvuk, u, m., xylofon, hud. nástroj u Rusů. Vz Ott. XXIII. 334.
Slanařka, y, f. List. fil. XVIII. 186. Sr. Slanař.
Slaneček, čkn, m. = *slaný rohlík*. Hauer 14. — *S-čky* = vdolky sypané mákem a silně solené. Pacov. Čes. l. XIV. 51.
Slanéř, e, m. = *kdo vyrábí sůl*. Tk. M. r. 186. (salsator).
Slanice n. *slanobýl*, salsola, Salzkraut, rostl. Vz Ott. XXII. 558.
Slanička, y, f., zdrobnělé slánka. Phľd. XXIV. 813.
Slanina, y, f., lardus, Rozk. P. 1684., lardum. Bhm. hex. 260., Rostl. G. 46ª. Chodenie po slanine pre rechtora na Slov. Vz Phľd. 1902. 260.
Slanobýl, u, m., vz předcház. Slanice.
Slanorožec, žce, m., salicornia, Glasschmalz, rostl. Vz Ott. XXII. 540.
Slanóške = *placky z chlebového těsta*. Lišeň. Mtc. 1902. 113.
Slanský *Mik.*; S. *D. F.* = Dom. Kynský; S. *K. V.* = Vinařický. Vz Ott. XXIII. 335.
2. **Slap**. Slapy, Stromschnellen. H. Jir. Slov. pr. II. 28.
Slastný okamžik. Zr. Čer. 71. S. slzy, Zr. Nov². 118., cit, Čád. 129., rozjímání. Jrsk. VI. 1. 206.

Sláti koho kam čím. Tiem póhonem slal je na ta místa, kde . . . 1511. Arch. XIX. 54.
Slatinatka, y, f., sphagnoecetis, rod mechu. Vz Ott. XXIII. 806.
Slatvina, y, f. = dolina v Gemersku na Slov. Sbor. slov. 1900. 152.
Sláva. Když lichá sláva jezdí ulicí, vždy nadšení ji vítá nesmírné, a jde-li za ní pravá myšlénka, pak najde vždy pusté náměstí. Zr. Poes. 164. Když z věnce slávy sprchnou lupeny, dva hadi zbudou, z nichž byl spletený, ten jeden posměch, druhý pohanění. Vrch. Z. hl. 144. — Matka Sláva žalostí, že největší jméno v dějinách mají největší zotročovatelé, pustošitelé a zabíječi. Jan Hollý v Žalozpěvě. Vz Lit. II. 259. — Kollárova Slávy dcera. Vz Vlč. Lit. II. 2. 69.
Slavič, e, f., filomela. Bhm. min., D. Gesch². 183. V VII. 700. Č. Kn. š. oprav v.: Št. Kn. š.
Slavíček zpívá, *tanec*. Vz Brt. P. n. 886. — S. *Jos.*, č. právník.; S. *Ant.*, mal., nar. 1870. Sr. Ott. XXIII. 345.
Slavie. Slavie! Ó Slavie! ty jméno sladkých zvuků, hořkých památek atd. Koll. Sl. dc. II. 143.
Slavík, a, m. Vz Ott. XXIII. 345. Slavík zpívá v noci: Tuch, tuch, tuch, nebývaj, člověče, hluch. 1578. Čes. l. XI. 191. Vz tam více. — S. = druh *píšťaly*. Slez. Vz Vyhl. II. 278. — S. *Jos.* — S. *Václ. Otak.* — S. *Jan*, spis., nar. 1842. — S. *Fr.* — S. *Jan*, č. politik, nar. 1846. — S. *Alfr.*, nar. 1847. — S. *Vlad.* dr., lék. a spis., nar. 1866. — S. *Fr.*, přírodozp. a spis., nar. 1876. Vz Ott. XXIII. 347.—349. — S. *Eduard*. Tob. 216.
Slavín, u, m., časopis 1806. Vz Lit. I. 182. nn. — S., hrobka pro vynikající muže na Vyšehradě v Praze. Vz Dolen. Pr. 533. s vyobraz.
Slavinita, y, f. S. národů (příslušnosť k slovanskému kmenu). Lit. II. 598.
Slavistika, y, f. = nauka obírající se Slovanstvem. Vz Ott. XXIII. 350.
Slaviti čeho. Město Řím slaví těch apostolóv. Pass. 307. — **o čem** = *hlásati*. Všichni, jenž sú slavili o tvém jméně. Baw. Ar. v. 514., 5600.
Slávka, y, f., mlž. Sr. Ott. XXIII. 351.
Slavkovský. Ze S-ských Kar., hud., nar. 1847. Vz Ott. XXIII. 353.
Slavniti, psallere. Ž. tom. k žalmu 67. 26. Ž. klem. má: slaviti Mus. 1881. 133.
Slavnokopinník, a, m. Msn. II. 37., 75., Od. 222.
Slavnokorábný. S-bní mužové. Msn. Od. 114., 119., 196.
Slavnoloděcký Fajačan. Msn. Od. 100.
Slavnolučistník, a, m. Msn. II. 39.
Slavnolučistý Apollon. Msn. Od. 265.
Slavnooří Hades. Škod II². 104., 219.
Slavnopopěvný pěvec. Msn. Od. 335.
Slavnopověstný Altes, Msn. II. 398., 37., div. a Ib. 258., Msn. Od. 58., 90., 123.
Slavnorodý. S dá Tyra. Škod. Od. 174., Msn. Od. 103.

Slavnostový kabát (který kdo nosil o slavnostech). Jrsk. V. 165.
Slavnovojínstvo, a, n. S. Trojanů, *καὶ ἄλλοι Τρῶες ἀγλαοί*. Msn. Il. 184.
Slavný v čem: v panování. Brt. P. n. 1120.
Slavobojce, e, m. = *slavný bojovník*. Msn. Il. 193.
Slavodatný sněm. Msn. Il. 15. Sr. Slavodajný.
Slavodávný rod Pelasgů. Msn. Od. 287.
Slavohodný dar. Msn. Il. 174.
Slavojas, u, m., Ruhmesglanz. S. pečlivosti. Pokr. 1885. č. 86. Zdobí jeho skráně zářným s-sem. Nár. list. 1902. č. 4. odp.
Slavokujce, e, m. S. Hefajstos. Msn. Od. 117.
Slavomistr, a, m. = *slavný mistr*. Msn. Hym. Il. 17.
Slavopěstec, stce, m. Msn. Od. 116.
Slavoplavný. S. Euboea. Msn. Hym. 9.
Slavoslavný Zeus. Msn. Il. 52.
Slávostrom = *lípa*. Koll.
Slavověstný háj, Msn. Il. 83., čin. Msn. Hym. 72.
Slavozpěv, u, m. Msn. Il. 14., Sbor. čes. 204., Vlč. Lit. II. 2. 27.
Slavský = *slovanský*. S. mluva. Koll. Sl. dc. II. 139.
Sláze, vz Sladce. Tiem s. Št. Ř. 109a.
Slazše = *sladší*. Co by mohlo slazše býti. Št. Ř. 61b.
Slazší = *sladší*. Vz Sladký.
Slébit = *slibiti*. Haná. Sb. D. 47.
Sléčiti = *zléčiti, vyhojiti*. Takto jemu (ránu) s. máš. Rkp. lék. Jhr. 228a.
Sled. V sled jemu šla Athena. Škd. Od. 5.
Sleď, ryba. Sr. Ott. XXIII. 355.
Sleda, y, f., sequentia. Rozk. R. 97. Sr. Sled.
Sledek, dku, m. = *posledek*. Litom. 52.
Slediti koho *následovati*. Msn. Od. 68.
Sleďovitý. S. ryby, clupeidae. Vz Ott. XXIII. 336.
Slefka = *zlehka*. Haná. Hoch. 96.
Slehač, e, m. Mat. Lyr. 1a. sl. 2. (Mš.).
Slechnout koho = *poslechnouti*. Msn. Il. 5.
Slejškový. S. krajky. Vz Krajka.
Slejšky = *knedlíky*; *šišky husám*. Litom. 71.
Slemenský. S. krajky. Vz Krajka.
Slenčeť = *nevolně čekati*. Spiš. Sbor. slov. IX. 50.
Slenza (Sleza), staré jméno hory v Opavsku. Slám. Put. 564.
Slepačí sviatok (keď pro dážď v poli pracovať sa nemôže). Slov. Phld. XXIII. 309.
Slepánek V., red. Tob. 217.
Slépati = *slípati, slátati*, skližeti. Sr. Slepiti.
Slepec, pce, m. Sr. Ott. XXIII. 357.
Slepejšek, ška, m., zdrobn. *slepec*. Tbz. V. 6. 422.
Slepenec, nce, m., hornina. Sr. Ott. XXIII 359.
Slepení, n. Hospodin poznal s. naše. figmentum nostrum. Ž. kap. č. 102. 14. S., figmentum. Pror. ol. 25b. 2. Isa. 29. 16. Ž. wit.: složenie, Ž. gloss. a pod., klem.: myšlení (Mš.).
Slepenina, y, f. = *slepená, bídná chatrč*. Jlnk. Jas. I. 14.
Slepiačky = *slepě*. Našel tie peniaze aj po s. Slov. Čas. mus. V. 40.
Slepice. Vz Kura, Husa. Tomu s. snědly zrníčka. Vz Hloupý.
Slepičák, a, m. = *kdo chodí spat se slepicemi* (záhy). Zliv. List. fil. 1902. 252. Chodí spat se slepicemi (záhy, časně). Zl. Pr. XXII. 3.
Slepičí. Nejsem s. (nevykváču vše jako slepice). Tbz. III. 1. 250. S. hlas. Vz Vlasť. I. 111.
Slepička. Hra na s-čku (s kaménky). Rgl. — S., druh *holubů*, majících slepičí ocas. Šumava. Rgl. — S. = *voják*. V zlodějské mluvě. — S. Václ., spis. v XVII. stol. Vz Věst. X. I.
Slepičky, f., rostl. Vz Dymnivka, Sasanka, Řeřišnice zde.
1. **Slepiti** = *oslepiti*. — **koho na čem**. Ďábel sluhy své slepí na duši. Chč. S. II. 228b.
2. **Slepiti**, *slépati*. — **co si jak**. Pravda, kterúž jest slépal lhář sobě v hod. Chč. S. II. 199b. — **co čím**: smlúvami. Chč. S. II. 261a.
Slepomák, u, m., rostl. Vz Hlaváček zde.
Sleporozený. Čad. 44. Sr. Sleporozenec.
Slepota, y, f., caecitas, anopsia. S. denní; s. barev, daltonismus, dyschromatopsia. Ktt.
Slepouš, e, m. = *slepýš, slepák*. Pelhř. Šb. D. 24.
Slepy = *část vozu*. Mus. slov. VII. 58.
Slepý. Nechvátej, kdo jsi slep. Kká. Sion. II. 204. Když s. slepému průvod dává, oba v důl upadnou. 1564. Hrubý 44. Dostal se k tomu, jako s. s jednoho břehu na druhý (náhodou, bez svých zásluh). Tbz. III. 1. 216. S. ti núka závdavok (o dřímajícím). Sbor. slov. VII. 132. — S. *střevo*. Zánět s-ho střeva, typhlitis; zánět sl. stř. lejnový, t. stercoralis; zánět pobřišničního vaku slepého střeva a kejklíku, perityphlitis; operativní otevření slepého střeva, typhlotomia. Ktt. — S. *baba*. Hra na slepou babu. Vz Sbor. slov. 1900. 181.
Slepýš, e, m. = *ještěr*, anguida. Vz Ott. XXIII. 360.
Slerkový. S. šatka na hlavu byla z jemné, skoro průhledné látky. Slov. Vyhl. II. 189.
Slétati se jak kam. Sletujú sa ako havrani ku mršine. Rizu. 176.
Slévač, e, m., nádoba. S. na mléko, na smetanu. Nár. list. 1904. 138. 19.
Slévačský. S. železo. KP. X. 141 S. nástroje. Vz Ott. XXIII. 361.
Slévačství, n. Vz Ott. XXIII. 360.
Slévárenský. S. sušárna. Vz Ott. XXIII. 364.
Slevek, vku, m. = *slití*. S. vůní květů. Koll. Sl. dc. I. 104.
Slevka, y, f., defusile. Rozk. R. 95., P. 1918.
4. **Sléz**, u, m. = malva. Rozk. P. 719., archangelica, Rozk. P. 734.; s. vlaský, altea. Rostl. D. 89b.

5. **Sléz** = *posléze.* Zr. Let. IV. 29. Odešel s. Zr. Nov². 400. S. pravil. Zr. Brand. 90.
Slezák Ant. Sr. Ott. XXIII. 365. — S. = druh *holubů* (s kroužky přes křídla). Šumava. Rgl.
Slezenný, vz Slezinný.
Slézí, n., vz Sléz, malva. Mš.
Slezina, y, f. S. špekovitá, Speckmilz; zhnisání s-ny, Vereiterung der Milz; nádor s-ny stavením se krve, Stauungsmilztumor; zánět s-ny stavením se krve, Stauungsmilzentzündung. Ktt. Sr. Ott. XXIII. 365.
Slezka, y, f., zdrobn. *slza.* Ani Nestorovec nezadržel ve zraku slezky. Msn. Od. 85. Nikdy slezky neseschly v očích. Msn. Od. 78.
Slézný, erklettbar. Těžko s. vrch. Nár. list. 9./11. 1897. 2.
Slézti = *leza vzhůru vzíti, dobyti,* to je vzlésti. *Lépe:* zlézti. Mus. 1843. 404.
Sleželý. Staré a s. vejce. Kom. Did. 68.
Sležení, n., cubatio. Rozk. P. 1505.
Slib. O slibech v starší době. Vz Arch. XIX. 638. Zo sľubov nikto neztučnie. Sbor. slov. VIII. 86.
Slíbaný. Uvadly s-né krásky. Klášt. Ep. 90.
Slíbiti. — **abs.** Kdo slibuje, ten dej. Faust. 185. — **co.** Sľúbil mnoho a dal hovno (nic). Mus. slov. VI. 110. — **komu čím.** Bohu svou čistotou jsem slíbila. 1727. Pís. advent. Mš. — **co komu do koho.** Neb se jest slíbilo Pánu do tebe, quia complacuit domino in te. Pror. ol. 45ᵇ. 2. — **s inft.** Slíbil jim půl tolaru navrátiti. Tk. XII. 195. Boj slibuje býti tuhým, verspricht, špatně m.: zdá se, že bude tuhý. Mus. fil. X. 188.
Slibně, verheissend. Oči s. milostné. Kká. Sion II. 51.
Slibovaný. Sľubovaných vecí sa moc do vreca nenapchá. Mus. slov. IV. 78.
Slibovice m. slivovice. Us.
Sličen, čna, o, vz Sličný.
Sličenství, n. = *pořádek.* Baw. Ar. v. 4811.
Sličiti se = *státi se.* Pel. XXII.
Sličnokadeřný. Msn. Il. 19., 45., 365. S. nymfa. Msn. Hym. 19., 64.
Sličnokasanka, y, f. = *dívka sličně kasaná.* Msn. Il. 13.
Sličnokosý. S. víla. Msn. Od. 75.
Sličnokučerný. S. dívka. Msn. Od. 95.
Sličnostolný. S. jitřena. Msn. Od. 291.
Sličnostrůjný. S. obětnice. Msn. Il. 14.
Sličnostvůrný. Msn. Od. 181.
Sličnotvárný. S. Demeter. Msn. Hym. 50.
Sličný čím: tváří. Jrsk. VII. 2. 126.
Slída uranová. Vz Vstnk. XI. 833.
Slíďák, a, m. Slíďáci, lycosidae, *pavouci.* Vz Ott. XIX. 777ᵃ.
Slídičský. S. noha tam nezabloudila. Tbz. XVI. 159.
Slídičství, n. Kubl. 291.
Slídikvásek, zdrobn. slídikvas, nadávka. 1562. Reš., Zvon II. 591.
Slídilství, n. Zvon V. 520.
Slídnice, e, f. S. zvířat (Artemis). Msn. Hym. 68.
Slídný = *slídící.* S. let havrana. Klášt. Maz. 37.

Sliediti = *běhati, blouditi.* Slov. Phld. XXIV. 483.
Sliepnať sa = oči si kaziti při špatném světle. Slov. Phld. XXIV. 483.
Slieva, y, f, nějaký druh potoku. Sbor. slov. VIII. 66.
Slíkajkabát, *tanec.* Vz Brt. P. n. 882.
Slíkati, vz Svlékati.
Slimák, a, m., limax, plž nahý. Vz Ott. XXIII. 398. Tak je mu, jako s-kovi v chřeně. Rizn. 174.
Slimýš, láčkovec. Vz Ott. XXIII. 390.
Slimýšovitý. S-tí, hydrozoa. Vz Slimýš, Ott. XXIII. 392.
Slín, u, m., vápenec celistvý, Mergel. Vz Ott. XXIII. 392. — Brodili se ve slínu (*v bahně,* ukončivše lov ryb). Strn. Poh. 65.
Slina, succina. Rozk. P. 118. — Bylo řečí jako slin (mnoho). Wtr. Str. 6.
Slinivka, y, f. S. sáňová, glandula submaxillaris. Ktt.
Slinný. S. žlázy, glandulae salivales. Vz Ott. XXIII. 393. S. kaménky, calculi salivales, Speichelsteine. Ktt.
Slinopudný, S. léky, sialagoga. Ktt.
Slinotok, u, m., ptyalismus. Vz Ott. XX. 954. Sr. Slintavosť.
Slinta, y, m. To je s. uslintaná (opilec). Čes. l. XIV. 51.
Slinták, a, m. = *dítě.* Dšk. Km. 28. — S., u, m., *slintáček,* čku, m. Vz III. 426.
Slintavka, vz Kulhavka.
Slintavosť, i, f., salivatio, sialorrhoea, ptyalismus. Ktt. To je pouhá s. (žvast). Hlk. X. 335.
Slinúti, vz Slinouti.
Slinutí, n. = *splynutí.* S. představ. Hyna. Vz Čad. 114.
Slitedlný. S. tinktura, věc. Zach. Test. 85., 50.
Slíti co proti komu. Pikle proti někomu slívati (skládati). Frant. 14. 29.
Slitina, y, f. S-ny vyrábějí se sléváním kovů i nekovů v jistých poměrech. Ott. XXIII. 393. S-ny železa, mědi, olova, stříbra a zlata, platiny, cínu, rtuti, hliníku. Vz KP. X. 262.—266.
Slitosť, i, f. = *slití.* S. věci. Zach. Test. 122.
Slitovati se čemu. Měls se s. přísluze tvému. Ev. ol. XXX.
Slitovník, a, m. Kom. Did. 8., 80.
Slíva, prunus. Bhm. hex. 230., Rozk. P. 602., R. 70, Ott. XX. 843. Slívy (= všecky švestky mimo š. vlašské i. e. kadlátka): blumy, křikve, křupavky, kutnohorské, melagrámy, medunky, nebeské slívy, prdlavky, ryngle, říčky, sedmihradské, sedmírky, špendlíky atd. Vz Litom. 78. Slívy na Slov. v Novej Bani: belice, bystrickie, durandzie, komprdice, kozie cecky, okrúhličky, ringloty, štefanské slúky, voňavie. Mus. slov. VII. 72.
Slivkovka, y, f., les v Oravsku. Sb. sl. 1901. 154.
Slívonka, y. f., jídlo ze švestek a mouky. Vz Čes. l. XI. 89.
Slivovice. S. Ott. XXIII. 395.
Slivovicový. S. silice. Vz Ott. XXIII. 395.

Sliznice, e, f. Zánět s-ce hrdla děložního, endocervicitis; zbytnění s-ce (bradavičnaté hrtanové, rozsáhlé hrtanové), pachydermia (laryngis verrucosa, laryngis diffusa); osutina příjičná s-ce červeňová, erythematöses Schleimhautsyphilid; úbytě s-ce, slizniční, Schleimhautatrophie; provleklý zbytnivý zánět sliznice nosu, rhinitis chronica hypertrophica; prudký zánět s-ce nosní (katarrh nosní), rhinitis acuta; zánět s-ce cíbelové (močové roury), urethritis, Harnröhrenschleimhautentzündung; zánět s-ce hltanové, pharyngitis, Rachenschleimhautentzündung; zánět s-ce průdušniční, tracheitis, Luftröhren-.; zánět s-ce ústní, stomatitis, Mundschleimhautentz. (mázdřitý, membranacea, vředovitý, ulcerosa); zánět s-ce děložní, metritis. Ktt. Sr. Ott. XXIII. 396.

Slizniční chobotky, processus folliculares, osutina, enanthema; choroba jevící se krevními skvrnami kožními a s-nými, morbus maculosus Werhoffii; s. řasy, Schleimhautfalten; s. vřed čočkovitý, ulcus lenticulare. Ktt.

Slizovitý nádor, myxom; s. nádor čivový, gliomyxom, s. vrstva či zárodeční, stratum mucosum seu germinativum. Ktt.

Slizovka, y, f. S-ky, myxomycetes, Schleimpilze, Pilzthiere, nejnižší organismy na rozhraní říše rostlinné a živočišné. Vz Ott. XXIII. 396.

Slíženec, pl. = *pečivo* podobné lívancům, jen že se peče na zelných listech v peci, obecněji podlesník. Val. Čes. l. X. 467.

Slnivě, blendend. S. něco (ku př. divadelní hru) vypraviti. Nár. list. 1885. č. 80. Nedobře, jako oslniti. Mš.

Sloboda. Přijíti o s-du (svobodu, o věneček, o nevinnosť). Slov. Čes. l. XI. 296. — S., městečko nad Úpavou; teď říkají Freiheit, Vrajt. Mus. 1891. 447. Wtr. — S. Daniel, 1809.—1888. Sr. Ott. XXIII. 398.

Slobodňačka, y, f. = *svobodná žena*. Smíš. 17.

Sloh, u, m. = *litera, písmeno*, skupina iter. Přesmyknutí slohů. Šf. Rozpr. 43. — S., Stil. S. starověký (starovýchodní, starozápadní, klassický), středověký, novověký. Vz Cechner O slozích stavebních; Ott. XXIII. 398. S. Kláceluv. Vz List. fil. 1905. 251.

Sloha, **složka** papíru = 5 a 10 archů. Vz Ott. XVIII. 182.

Slohosloví, n., die Stillehre. J. Lpř. v Paedag. 1883. 386.

Slohovosť. Historická s. Nár. list. 1904. 196. 13.

Slohový. S ornament, jednota. Nár. list. 1903. č. 347. 13., č. 312. 18.

Slomejšek, šku, m. = *kousek*. S. chleba. Zvon III. 362.

Slomidlo, a, n. = *slombidlo*. Dšk. Km. 51.

Slomjidlo, a, n., = *slombidlo*. Dšk. Km. 51.

Slon u, m. = *slonová kosť*. Stolice stáše od slona přebělúcieho. Baw. Ar. v. 2789. Sr. Sloň.

Slon, a, m. Sr. Ott. XXIII. 399.

Slonček, nečka, m., zdrobn. slon, elephantus. Rozk. P. 478.

Slonokostice, e, f. Msn. Od. 120.

Slonovina, y, f., *nemoc*. S. rozsáhlá, rozteklá, pachydermia diffusa, hrtanová (zbytnění sliznice hrtanové), p. laryngis. Ott. XIX. S. italská, pellagra. — S., ebur, Elfenbein. Sr. Ott. XXIII. 400.

Slonovinný. S. kruh, koule. Hol. Met. II. 397. — S. sešlosť, cachexia pachydermica, myxoedema. Ktt.

Slonovka, y, f. = *slonní kosť*. Msn. Il. 90.

Slonský = *sloní*. Slonské lejno. Stan. II. 213. Jinde všude: sloní.

Slopák, a, m. = *pitel*. S. vína. Msn. Il. 7.

Slota (Slotta) Jiří, 1819.—1882. Sr. Ott. XXIII. 401.

Slotiti = *klíti*. Bude s. a naříkati. Al. Mršť. — Děti slotí = *zlobí, vztekají se, dovádějí*. Litom. 52.

Sloučeniny. Sr. Ott. XXIII. 402.

Slouhovský úřad. Hamz. 55.

Slouhozpěv, u, m. = *pastýřský zpěv*. XVIII. stol. Lit I. 424.

Slouhův. Slouhovo thé, vz Kokoška, rostl.

Slouchati se s kým = *srovnati*. Nemohl se s nimi slúchať. Val. Čes. l. XI. 274.

Sloup, Säule. Sr. Ott. XXIII. 402. S. Voltův, Zamboniův. Ib. 405. S. dorský, ionský, korinthský, římský, toskánský. Vz popis jich v KP. XI. 80. nn.

Sloupatka, y, f., rostl. Vz Ott. XXIV. 313.

Sloupatkovitý. S. rostliny, stylidiaceae. Vz Ott. XXIV. 313.

Sloupek, pku, m. Bougies. S-pky anglické, pružné, hnědé neb červené, se špičkou olivovou, francouzské, černé, kuželovité či paličkovaté. Ktt. — S. kosy. Litom. 64.

Sloupkový. S. hodiny, Stockuhr. Kos. Živ. 187.

Sloupořadný. S. síň. Lit. II. 9.

Sloupský. S. jeskyně na Mor. Vz Sbor. čes. 192.

Slouzeti = *slzeti* (plakati). Volyně. Čes. l. XIII. 125.

Sloužiti jak. Kto ako slúži, taký má plat. Mus. slov. V. 95.

Sloužno. Cokoli k uzdravení možno a s. bylo. Koll. v Pal. Záp. II. 165.

Slovacius Pav. (V. Turnovský), kněz a theol. spis. v XVI. stol. Sr. Ott. XXIII. 428.

Slovák, a, m. Vz Czam. Slov. 81. — S. Jindř.. spis. Tob. 217. — S., u, m. S. šopky. Vz Šopka.

Slované. Vz Ott. XXIII. 429 nn.

Slovanka. Časopis z let 1814., 1815. Vz Lit. I. 188.

Slovanofilský. S. společnosť. Nár. list. 1904. 95. 1.

Slovanofilství, n. Us.

Slovanomilství = slovanofilství. Lit. II 434.

Slovanopisec, sce, m. Krok. I. d. 127.

Slovanovědění, n. = *vědění o Slovanech*. Nár. sbor. VIII. 147.

Slovanovrah, a, m. Lit. II. 43.

Slovanožroutský duch zpupnosti. Nár. list. 1904. 73. 1.
Slovanský. S. bajesloví, literatura, jazyky, právo. Vz Ott. XXIII. 435.—453, 418. nn.
Slove, slově. Držitel dvora šosovního, s. (totiž) hnatovského. 1683. H. Jir. Mýto 94. 2.
Slovena snopů, vz násl. Šopka.
Slovenek, nku, m., vz Slovenka (luskovina).
Slovensky mši sloužiti. Dal. C. 23. 20. Vz násl.
Slovenský = *slovanský.* S. písmo, země. Pass. 311., 383. Sr. Czam. Slov. 81.
Slovesnosť, i. f. = literatura vůbec a v užším smyslu literatura krásná čili belletrie. Ott. XXIII. 463.
Sloveso. Sr. Ott. XXIII. 452. S. co do skladby v podřečí polnickém. Vz Hoš. Pol. I. 128.
Slověti = *slouti.* Od Thebis egyptských slovějí Thebei. Comest. B. 130a. sl. 1. (Mš.).
Slovíčkářský způsob vyučování latině. List. fil. 1901. 400. S. práce literární. Lit. I. 186.
Slovinsky = *slovensky.* Dal. C. 23. 20.
Slovnář (!), e, m. = *slovník.* Pohl.
Slovní hříčka, šarvátka. Nár. list. 1904. č. 22. 3, Zvon IV. 41.
Slovník. Sr. Ott. XXIII. 463.
Slovo. Slova mají zuby (jsou někdy kousavá). Wtr. exc. Dokaď s. v hubě, nepoli, jak vyjdě, často poli (pálí). Slez. Vyhl. II. 66. Nemožeme prisc na slovo (shodnouti se). Mus. slov. VII. 90. Kto nedrží slova, tomu bieda hotová. Sbor. slov. VIII. 84. — Sr. Ott. XXIII. 464.
Slovoobrat, u, m., Redewendung. S. písní milostných. Jeř. Rom. básn. 370.
Slovorčený člověk = *filolog?* Lék. A. 13a. 1.—2. (Mš.).
Slovosled, u, m. S. v češtině. Vz List. fil. XXX. 510., Ott. XXIII. 466., Věst. XII. 208.
Slovotvůrce, e, m. Jrsk. XVII. 32.
Slovovnice, e, f. = grammatica. Mam. V.
Slovutný. Prk. (Krok 1891. 199., 1893. 13.), Ht., Pel. Výb². 66a., Pel. Progr. Kr. Hrad. 1890. 19.: *slovutný;* Har. Cest. II. 121.: *slovoutný;* Gb. v Ž. witt. 253.: *slovútnú;* Rostl. 9. 19b. slovuten. Mš.
Sloza = *slza.* Zastaviti se někde na slozo vína (na skleničku). Mtc. 1902. 18
Složeně, composite. Mam. F. 87a. 2.
Složenina. Jak vznikají s-ny u Husa. Vz List fil. XXIX. 140. Sr. Ott. XXIII. 470.
Složiti. *Složívati.* List. fil. XIII. 294. — **se** = *usaditi se.* Kdež se ráčí (Bůh) s. příbytkem v duom jeho chudoby. Chč. S. II. 143b. — **se** = *ulehnouti.* — **se kdy.** V pondělí se složila (nemocna jsouc ulehla). 1511. Arch. XIX. 75. — **co jak.** Skrze křest složíjem vetkého člověka. Alb. 46b. (List. fil. XIII 294.).
Sl'ub. Lepšia plná ruka nežli prázdny s. Rizn. 171. Vz Slib.
Slubný soud = *druh soudu smírčího,* jehož pravomoc se vztahovala na věci nepatrné ceny. Dvoř. Mor. 57.
Sluči hlavička, caput gallinaginis, podélní pahrbek semenný cíblu. Ott. XXI. 1039.
Slučka, y, f., vz Stěničník, rostl.
Sluha, y, m. Ak chceš dobrého sluhu, služ si sám. Sbor. slov. VII. 129.
Sluch, u, m. = *ucho.* Tu svój s. zatře. Baw. E. v. 555., 2791. Sr. Ott. XXIII. 472.
Slucha, y, f. = *lepost, slušnosť.* Pel. XXII.
Sluchárna, y, f. = *posluchárna.* Kom. Did 72.
Sluchomorný nástroj (piano, gramofon atd.). Máj. III. 6.
Sluchovod, u, m. Zánět zevního s-du, otitis externa (druhotný, secundaria, hnisavý, phlegmonosa, prudký, acuta, prvotní, původní, primaria, vleklý, chronica). Ktt.
Sluchový. S. kůstka, malleus (kladivko), pásky, striae acusticae. Ktt. S. představa. Vz Čad. 128.
Sluj, e, f. = *lepivosť, vazkosť.* Červenice (země) má s. Rgl.
Slujina, y, f. = *sluj.* Msn. Od. 137.
Slujný. S. útroba. Msn. Od. 181.
Slujovitý. S. hlína. KP. IX. 92.
Sluka, pták. Sr. Ott. XXIII. 473.
Slukov (Jak. Vojta), herec a spis. Sr. Ott. XXIII. 473., Zvon III. 364.
Slunce. Sr. Ott. XXIII. 474. Ranní slunce jak opilý sedlák (nestálé; hned se směje, hned pláče). Šumava. Rgl. — **S.** symbol zlata. Zach. Test. 150. — Vz Sluníčko.
Sluncejasný. S. zář mysli. Zr. Nov². 823., Poes. 197.
Sluncestředný názor. Věst. X. 179.
Sluncóv. Strom s., solis. Mill. 21a. Sr. Sluncový.
Slunéčko. Zatoč se, s-čko, nad ty lesy, už mě má panenka nic netěší; Zatoč se, s-čko nad tím domem, milovali jsme se, už nebudem; Hřej, s-čko, hřej, hory doly krej, povyskoč si vejše, na téj naší střeše kolo udělej; S. vychází z hory ven, pán Kristus jde z nebe ven; S. vyšlo přes hory, má milá konká z komory atd. Mtc. l. 1897. Obr. 84.—86. Sr. o sl. Ott. XXIII. 477.
Sluneční soustava. Sr. Ott. XXIII. 479.
Slunečnosť, i, f. = *sluneční záře.* Baw. Ar. v. 3056.
Sluníčkář, e, m. = *výletník.* Vz Lufťák zde.
Slunipak, vz Slunipad v VII. 1383., Slunipad. Rozk. R. 57.
Sluniti se čím: klamem blyštícím. Zr. Brand. 40.
Slunivky, heliozoa, prvoci. Vz Ott XVIII. 497., XXIII. 480., 804.
Slunka, y, f., ryba. Sr. Ott. XXIII. 481.
Slunko, vz Slunce, Slunéčko.
Slunník, u, m. = *slunečník.* Rais. Lep. 208, Věst. X. 342.
Slunný. S. sláva, svit, teplo. Zr. Let. III. 92., Nár. list. 1903. č. 13., 125.
Slunopis, u, m., Heliografie. Vz Ott. XXIII. 481.
Slunosvět. Rozk. R. 58. Vz Slunovět.
Slunotřpytný. S. peruť. Zr. Leg. 91.
Slunovět, subsolanus. Také v Rozk. P. 152.

Slunovratnosť, i, f., heliotropismus. Vz Ott. XXIII. 481.
Slupice, e, f., ve stavitelství vodním zařízení na hrazení vody. Vz Ott. XXIII. 482.
Slupicový jeřáb. Nár. l. 1904. 30. 2.
Slušen, šna, o, vz Slušný.
Slušeti v koho = *poddánu mu býti*. Že všichni páni chtie veň s. jakožto v pána svého. Kar. 58. Kteříž veň nechtějí s. Baw. Ar. v. 1645. (186., 1017.). Zdá se, že všichni v něho slušejí, an rozkazuje. Chč. S. II. 237ª.
Sluška, y, f. = *část kolovratu*. Mus. slov. VII. 58.
Služba, y, f. Služby korunní, nápravnické, povoznické, robotné, světské klášterů, svobodnické, zbrojné, zemské (v starší době). Svobd. 150. S. je — tužba (každý na ni naříká). Lit. list. XIX. 242., Jrsk. III. 190. S. státní, vojenská. Služba — čertu družba. Mus. slov. VI. 27. Sr. Ott. XXIII. 483.
Služebnictví, n. Grunt s. humenského; prodej s. zámeckého (statek služebnický). XVI. stol. Vstnk. X. 558.
Služebník čili holomek byl knížecím famulem. Vstnk. X. 558.
Služka. Věrná s. často služby nemění. Rizn. 171.
Služnovský úřad asi to, co u nás hejtmanství a okresní výbor. Kál. Slov. 44.
Služný, ého, m. = *představený* okresu. Kal. Slov. 44. Sr. předcház. Služnovský.
Slyp, u, m., memphites. Rozk. P. 120, R. 57.
Slyšatedlný = *slyšitelný*. S. hlas. Ž. tom. 65. 8.
Slyšba, y, f. Kéž by se naší kletbě dostalo slyšby (vyslyšení)! Msn. Od. 265.
Slyšený. Pamatuji s-nú řeč. 1512. Arch. XIX. 87.
Slyšeti. — abs. Slyše neslyš. Us. — co. Co člověk nechce s., to mu povídají se všech stran. Tbz. V. 1. 300. — čeho. Slyš boje podstatna k smiechu. Baw. E. v. 338. — čím. Sluchej uchem a ne břuchem. Prus. Slez. Ces. l. XII. 490. — s inft. Já tebe většího frejíře býti s'yším. Zvon. III. 311.
Slyzsko = *Slezsko*. Arch. XX. 133. a j.
Slyž, e, m., ryba v Považí. Čas. mus. V. 36.
Slza, gt. pl. slzí. Baw. Ap. 217ª. Velkým štěstím pro člověka, ale zvláště pro ženu jsou slzy. Hlk. VI. 58. Viac pojie s'lz nežli chleba. Rizn. 176. Mám to jako slzu ve voku (nejisté). Litom. 74. Kde slzami zbleď mladých tváří nach, tam není třeba zardívat se studem. Vrch. Z hl. 94. Odměšování slzí, Thränenabsonderung. Ktt.
Slzaje. Mostiny v konírně leží na slzajích. Mus. slov. IV. 26.
Slzečník, u, m., vz Slzník.
Slzení, n., stilicidium lacrimale, epiphora. Ktt. Vz Slzotok.
Slzivosť, i, f., rhyas. Ktt.
Slzlivě. Ev. ol. 70.
Slzní kanálek, caniliculus lacrimalis, Thräñenkanälchen; s. ústrojí, Thränenapparat; zánět vaku slzního, dacryocystitis, Thränensackentzündung (hnisavý, phlegmonosa, katarrhalní, catarrhalis); zánět žlázy slzní, dacryoadenitis, Thränendrüsenentzündung. Ktt. Sr. Slzný.
Slznice. Modl. Rkp. veř. bibl. praž. 17. I. 8. (Wtr.).
Slzník, u, m., také: *slzečník*.
Slzný. Nakrmíš nás chleba s-ho. Ž. pod. 79ᵇ. (pane lacrimarum). S. krůpěj = slza. Msn. Od. 111. Sr. Slzní.
Slzohojný. S. bitva, boj. Msn. II. 316., 78.
Slzorodý román. Lit. II. 762.
Slzotok, u, m., epiphora, dacryorrhoea, Thränenfluss. Ktt. Vz Slzení.
Slzovod, u, m. Vz Ott. XXIII. 485.
Smáčecí lis cihlářský, KP. IX. 192., apparat acetylenový. Ib. X. 126.
Smačkovač, e, m., tonsillocompressorium. Ktt.
Smaha, y, f., naevus (cévnatá, vascularis, plamenná, flammeus, skvrnitá, spilus, vrozená, maternus). Ktt.
Smáhnouti co. Krutá žízeň s-la jícen' Kos. Živ. 273.
Smakati co. Ruce naši jeho sta s-le. Pat. Jer. 1.
Smalcovaný = *emailovaný*. Baw. J. v. 280.
Smaltin, u, m., ruda kobaltová, vz KP. X. 243., kyz spížový, Speiskobalt, nerost. Sr. Ott. XXIII. 486.
Smaltování, emailování. Sr. Ott. XXIII. 486.
Smalý = *hodně malý*. S-lé světlo jest u vás, modicum lumen in vobis est. EJ. 12. 35.
Smaragdoleský festón. Zr. Nov². 169.
Smárať sa = *vláčiti se*. Sbor. slov. IX. 43.
Smáti se. Dobre sa mu smáť, keď ho nišť neboli. Rizn. 172. — se jak. Smál se, až se za břich popadal. Tbz. V. 5. 264.
Smatloka, y, f. = *patlanina*, *matlanina*. Sedláci nažerů se smatlok obecných, že jim ledva břicha stačí. Chč. S. I. 77ᵇ.
Smazati co komu. Že by mu jich (ran) nasázel (holí a p.), že by mu to nikdo nesmazal. Zvon III. 564.
Smaženka, y, f. = *pečivo* z vajec, mléka a mouky. Pokr. 1885. č. 353. Vz násl.
Smažinka, y, f. = *smažená věc*. A tuhle nesu ňákou s-ku (koblihu). Pittn. Sr. Smaženka.
Smažka, y, f. = *kapka*. Neměl v sobě ani smažky krve. Úbočí. Rgl. Sr. Smažek v VII. 715.
Smečený. Kráčel s hlavou s-nou (skloněnou) Rais. Lop. 236.
Smečka, vz Smekač.
Smĕch, u, m. = *posměch*. Ať budu všem lidem v směch. 1416. Rozpr. fil. 108.
Směchoval, a, m. = *smíšek*, *šašek*. Dvorský s. Pass. 358.
Smejcenie, n. Dal mi hájek na s. (abych jej vymýtil). 1512. Arch. XIX. 124. Doleji stojí: na smýcení.
Smekač, e, m. Ulice ve Smekači čili *Smečkách*, také Zahradnická ulice (v Praze). Dolen. Pr. 492.
Smeknouti se = *zemříti*. Litom. 52.

Směliti se k čemu. Kdo se k ní smělí (osměluje). Mark.

Smělodušný lid, rek. Msn. II. 34., 242., 293.

Smělosrdný muž. Msn. II. 169.

Smělý čím: svým životem. Baw. Ap. 209b.

Směna. y, f. Sr. Ott. XXIII. 488.

Směnárenský. S. potřeba. Nár. list. 1904. 73. 17.

Směnečný S. řízení soudní. Vz Ott. Říz. III. 184. nn. S. právo. Vz Ott. XXIII. 489.

Směnka, y, f. Sr. Ott. XXIII. 489.

Smereków, vrch v Gemersku na Slov. Sb. sl. 1902. 166.

Směřenka, y, f. = přímka smyšlená středem střílny n. průstřelny v náspu předprsně. Ott. XXIII. 490.

Směřitedlný, mensurabilis. Ž. klem. 38b.

Směrnice, e, f. = *rayon.* Ott. XXI. 337.

Směrování, n. = *rayonování.* Ott. XXI. 337.

Smertnica, e, f. = *hřbitov.* Spiš. Sbor. slov. IX. 50.

Směsek, vz Směs.

Smésti. Hrom do chocholáče (policajta), že mne smet (sebral, zatkl)! Praha 110.

Smetalník, a, m. = *krajáč na smetanu.* Dšk. Km. 32.

Smetan, u, m. Píti pivo ze smetanů (z hrubých džbánů). Slov. Jrsk. XXVIII. 1. 292.

Smetana *Jos. Fr.* Vz Věst. X. č. 3., 4., XI. 162., XII 98. nn., Máj. III. 598., Tk. Pam. I. 494.; Ott. XXIII. 491., Zl. Pr. XXI. 371., 383. (přírodozp. a historik, 1801.—1861.), List. fil. 1905. 302. nn. — S. *Aug.*, vz Ott. XXIII. 492.; S. *Bedř.*, hud. sklad., 1824.—12./5. 1884. Vz Obz. lit. III. 43., 52., Zvon IV. 465. nn., Ott. XXIII. 493., Dolen. Pr. 621.; S. *Ant. Gabriel.* Tob. 217.

Smetánka *Emil*, dr., č. filol., prof., doc., nar. 1875. Vz Ott. XXIII. 500., Tob. 217.

Smětati = *slíditi.* Chod. Hruška.

Smetek, tku, m. = *smetí.* Slez. Vlasť. I. 36.

Smětstola, y, m. = *kdo všecko vylíže, všude vleze* (o psu). Úbočí. Rgl.

Smiech, vz Smích.

Smiera = *míra.* Baw. Ar. v. 2585, 4924.

Smiestiti se, locari. S. se kde. Mill. 99a. Sr. Směstiti se.

Smiešeti, commiscere. — se s čím. Mill. 99b. — se več: v hromadu. Mill. 124. Sr. Smísiti.

Smieška, y, f, vz Směška.

Smiešlivý = *co směší, působí smích.* Mš.

Smieti, vz Smíti.

Smieti se, vz Smáti se. Luc. 56.

Smích, u, m.: dvorný, jedovatý, nucený, srdečný, tichý, závistivý atd. Zvon IV. 370. Smíchy div se nepotrhal. Kšť. Lid. 7. — S. = *posměch.* S. jím mnozí jmějiechu. Baw. T. v. 923.

Smichaeus Ant., č. malíř. 1704.—1770. Vz Ott. XXIII. 501.

Smíchorodý. S. náhoda. Osv. 1896. 547.

Smíchov, rybník u Vřesné a Kardaš. Řečice. Uč. spol. 1903. XIII. 34.

Smil Flaška z Pardubic. Sr. Zvon III. 671., Mus. 1905. 298. O S-vi a jeho Nové radě vz List. fil. 1904. 199. nn.

Smílati co jak. Tak lakotně seno smílal (jedl). Faust. 122.

Smilně, luxuriose, nádherně. Živ jsa s. Pat. Zim. 27a4.

Smilnomluvce, e, m. = *smilnomluvník.* Jrsk. VIII. 3. 371.

Smilosrdie, n., misericordia. Ž. wit. 22. 6. Ž. klem.: milosrdie, Ž. pod.: milosť (Mš.).

Smilovatedlný, miserator. Ž. kap. č. 111. 4.

Smilovati koho kde. S-li jej v ústech, et dilexerunt eum in ore suo. Ž. kap. č. 77. 36. — **se nad kým.** Na úrok p. Bohu dává, kdo se nad chudým smilovává. Lit. list. XIX. 248.

Smilovník, a, m S. jich zpravovati je bude, miserator eorum. Pror. ol. 38b. 1. Isa. 49. 10. Sr. Smilovatel.

Smilovný. Ale ty nečiň daleko s-ných tvých ote mne, ne longe facias miserationes tuas a me. Ž. kap. č. 39. 12.

Smilstvie, n. = luxuria. Mill. 110a.

Smilstvo, a, n. = *smilství*: násilné, pokrevní, nepřirozené, homosexualní (mužů s muži, paederastie; žen s ženami, tribadie). Sr. Ott. XXIII. 512.

Smirek, rku, m., miner. Sr. Korund.

Smirgrust, u, m., vz Mrskačka.

Smirkový prášek (čistidlo nožů), Messerputzpulver. Jeřb. 31.

Smiřovací stání. Stieb. 164.

Smiřovatel, e, m. Pokr. 1885. č. 345.

Smíšek Ant., spis.

Smíšeň, šňě, f. = *smíšenina* (vína, ječmeniny, medu a sýra). Škd. Od. 157.

Smíšeti, vz Smísiti.

Smíšný. Láska je smíšná žalosť (žalosť spojená se smíchem). Koll.

Smital Ant., spis., 1863.—1897. Vz Ott. XXIII. 517., Vck. Vset. 307.

Smithsonit, u, m. = **kalamin uhličitý,** nerost. Vz Ott. XXIII. 523.

Smitka, y, f. = *skrojek.* Tenká s. (chleba) — dlhý vek (kdo střídmě žije, dlouho žije). Mus. slov. V. 95.

Smlčeti se = *zamlčeti se.* Smlčel se a (potom) pravil. Jrsk. VI. I. 231.

Smldivý. S. sémě. Lék. B. 192. (Mš.).

Smldník, u, m., rostl. Vz Ott. XIX. 655.

Smldovník, u, m. = *třemdala,* diptamus. Lék. B. 112b., 163a,

Smlouva. O smlouvách v starší době. Vz Arch. XIX. 574.—577., Ott. XXIII. 523.

Smlsati se nač Strn. Hor. 17.

Smlúva, vz Smlouva.

Smluvce, e, m. O smluvcích v starší době. Vz Arch. XIX. 633. nn.

Smluviti co s kým nač, z čeho. S. se s kým na hotové peníze. Půh. ol. III. 466. Však si z peníze denního smluvil se mnú. Chč. S. I. 64a.

Smluvní podíl (plynoucí ze smlouvy). Nár. list. 1903. č. 131. 10. Sr. Smluvný.

Smlza, y, f., rostl. Vz Čas. mus. V. 33.

Smokřený čím: deštěm. Mršť. Obrz. 154.

Smokvoňový les. Zub. Még. 23.

Smola. Táhne sa jak s. (jde zdlouha) Mus. slov. VI. 85.
Smolák, a, m., pissodes, rod *nosatců* (brouků). Vz Ott. XIX. 796. — S. Jarosl., spisov.
Smolař Gotth., spis. nar. 1863. Vz Ott. XXIII. 525., Tob. 217.
Smole = *trepky*. V zloděj mluvě. Čes. l. XI. 141.
Smolec, lce, m. = *smolnaté dřevo*. Litom. 52.
Smolek, lku, m. Sr. Ott. XXIII. 526.
Smokla, y, fem. k *smokloš* (= plačící žena). Slov. Phľd. XXIV. 480.
Smolené = *boty*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.
Smolenice, ves v prešpurské stol. Vz Sbor. slov. VIII. 47.
Smolenky, pl., f., pixina (inter fructus arborum). Rozk. R. 71. Sr. násl. Smolnice.
Smolík, u, m. = *vejce vyplněné smolou, které se krejcarem nesnadně protukne* (o velikonočních hrách). List. fil. 1902. 252. — S. *Jos.*, prof., spisov., nar. 2./12. 1832.; S. *Vinc.*, sochař, 1857.—1902. Vz Ott. XXIII. 530.
Smoliti co: punčochu (o dětech, namáhavě a špatně plésti a ji při tom špiniti). Sá. Upom. 175.
Smolková M. A., učit. a spis. † 6./3. 1904. Vz Nár. list. 1904. 67. 2.
Smolky, louky u Dl. Brtnice. Čas. mor. mus. III. 142.
Smolnice, e, f.. pixina. Rozk. P. 648. Sr. Smolenky. — S. = *lněný pancíř smolou nebo dehtem napuštěný*. Jrsk. XII. 334. Sr. Smolník.
Smolniční svit (od smolnice, Fackel.). Tbz. V. 4. 314.
Smolný džbánek. Jrsk. XVII. 14. — S. = *střevice*. V zloděj. mluvě.
Smolonohý hríb (hříbek), polyporus picipes. Slov. Vz Phľd. XXIV. 434.
Smoloroň, ě, f, silphium, rostl. Vz Ott. XXIII. 170.
Smořiti co = *sníst*. Sýr se jemu (havranu) z úst vynoří, popadši jej liška smori. Baw. Ar. v. 828.
Smotací stroj. Ott. XX. 722b.
Smračený. S. brvy. Nár. list. 1903. č. 3. 13.
Smradák, u, m. = *chlév*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.
Smradění, n., fedatio. Rozk. P. 1304.
Smraděnka, y, f. S obilí s-kó plevel sháněti (nějaká vějačka). Čes. l. XII. 457.
Smradina, y, f. = *penízek rolní* (rostl.).
Smradivý S. svíčka. Wtr. Str. 33.
Smradlatý. Dšk. Km. 19.
Smradlavec, vce, m. vz Lnička (rostl.)
Smrákavý. S. nebe. Fr. Leg. 80.
Smraskalý pepř. Luc. 51. Sr. Svraštělý.
Smrč = *smršť*. Vetrom hnaná s. Slov. Phľd. XXII. 305.
Smrček Ant., prof. a spisov., nar. 1859. Vz Ott. XXIII. 534.
Smrčeti v III. 485. oprav v: smrcěti a polož před Smrč.
Smrčinka, y, f., zdrobn. smrčina. Hruš. 159.
Smrčiny. Vz Ott. XXIII. 534.
Smrčka, y, f., semicocta (de convivio), Rozk. P. 1719., pulmentum. Rozk. R. 90. — S. Otak., spis. Tob. 217.
Smrčkový. S. krajky. Vz Krajka.
Smrděti s inft. Smrdí mu robiť (nechce r.) Phľd. XXIV. 343.
Smrdikožka, Vz Sbor. slov. 1901. 140.
Smrdlák, a, m. = smraďoch (žid). Slov. Nár. Sbor. 1902. 3.
Smrdlavcovitý. S. rostliny, olacaceae. Vz Ott. XVIII. 707.
Smrďuch, a, m., vz Mařoch.
Smrdutka, y, f., stapelia, Aasblume, rostl. Vz Ott. XXIII. 1053.
Smrk, u, m. = *smrkání, setmění*. Zpívala od úsvitu do smrku. Mod. kn. 1898. č. 40. 64. — S. = *nos*. Pod mrkama (očima) smrky. Brt. Čít. 85. — S, strom, picea, Fichte. Vz Ott. XXIII. 536.
Smrkačka. y, f., rostl. Vz Černucha zde.
Smrkla, y, f. = *ženská, která pořád smrká*. Slov. Phľd. XXIV. 483.
Smrkloň, e, m. = *muž, který pořád smrká*. Slov. Phľd XXIV. 483.
Smršče, ete, n. = *smrček*; *bičiště* ze staršího smrčišče. Hoš. Pol. I. 149.
Smršť = *větrný sloup*. Sr. Ott. XXIII. 537.
Smrť. Smrti nom. sg. Na Mor. Sš. 10., 12. a j. Sr. Ott. XXIII. 538. Už neuslyší kukačky kukat; Už nebude dlouho světla pálit; Už se chystá k Abrahamu (brzo umře.) Čes. l. XII. 484., 486. Už mu idú podkovy strhať (umírá). Mus. slov. V. 37. Sr. Úmorník zde. Dal smrti výkupné, nuž ho přeskočila (ozdravěl); S. neobíde nikoho; Smrťou vyplatíš všetko. Rizn. 65., 167., 168. A pane, s. je nějaký jurista! Nenadělá lejster, nebere ani peníze, ani tenounké plátno, ani pytle obilí jako na ouřadech, a kolek má jediný pro každého. Rais. Vlast. 239. S. rovně dělí: Ani šarlatu, ani šeři nedbá, všem rovně měří. Ta pána s sluhů, a kralovu berlu i papežovu v hrobě položí s motyků. Nechť v kostnici rozeznají, které papežovy, královy a sedlákovy jsú kosti. Hus. Post. 248. Po smrti, môj pane, všetko tu zostane. Sbor. slov. VIII. 85. S. jest jen dlouhý spánek bez děsného sna, jímž život byl. Zr. Poes. 159. Smrti se nikdo nevyhne. Zvon V. 554. Proroci smrti (věci, znamení, z kterých se soudí na něčí smrť) Vz Vlasť. I. 196. To je cesta s. (na niž lze zlomiti vaz). Úboči. Rgl. Hra na smrť). Vz Brt. Čít. 120. — S. *Vynášení smrti*. Vz Vyhl. II. 126. nn., Čes. l. XIII. 274., 278. V Tovačově. Vz Čes. l. XIV. 344. Pověry táhnoucí se k smrti (u Kr. Městce) vz v Čeč. 179. Sr. Svitek, Vyhl. II. 62.
Smrťák, a, m. = *bídný, vyhublý člověk* Tbz. I. 25., V. 6, 276.
Smrtce, e, f., zdrobn. *smrť*. Darius nechce (se) vyvinúti od smrtci (smrtce). Alex. B. M. 147. (Mš.).
Smrtečka, y, f., zdrobn. smrť. Nár. sbor. 1902. 17.
Smrtedlnosť, i, f. = *smrtelnosť*. Rozk. P. 1376.

Smrtedlný = *smrtelný*. Um. roud. 2759., Alx. V. 2022., Rozk. P. 2341. (Mš.). — S. = *mrtvý*. Šenk jej v hlavu zatě, země pokry s-ného. Baw. E. v. 2943.

Smrtelnička, y, f., = Mořena. Vz Vykl. Obrz. 125.

Smrtelný. S. neděle (topení smrti). Vz Čes. l. XIII. 274.

Smrtholka. Vz Hoš. Pol. II. 138.

Smrtihlav, a, m., acherontia atropos, motýl. Vz Ott. XXIII. 579., Smrtohlav v I. 491.

Smrtihodný zločin, lépe, lépe: hrdelní, úhlavní. Mš.

Smrtin, a, o. Jste smrtina kořisť. Klicp. v Blaníku 1820. 290.

Smrtitedlný. Něco s-ného vypiti (usmrcujícího). Krist. 111a.

Smrtivý. S. střela, dech, ocel. Tbz. XVI. 410., XIII. 360., V. 1. 422.

Smrtka Jos., spis., Tob. 217.

Smrtně. Choroba s. ho stihla. Zr. Let. II. 54. S. někoho raniti. Msn. Od. 147.

Smrtnorozenec, nce, m. S. lidský. Msn. II. 8.

Smrtnotělý muž. Msn. Od. 242.

Smrtný S. neděle (černá) ve Slezsku. Vz Vyhl. II. 36. — **čím**: rodem. Msn. Od. 80. Vz Smrtelný.

Smrtonosí meč. Krok I. c. 23. (1822.).

Smrtonoška, y, f. = *sudička*; *střela*. Msn. II. 27., 276.

Smrtopis, u, m. = *nekrolog*. 1816. Lit. I. 662.

Smrťuch, a, m. = *Mařena*.

Smrznouti se. Luc. 67. Vz Zmrznouti se.

Smrž, panirus. Rozk. P. 839., R. 76., Rostl. drk. 180b. S., morchella, houba. Vz Ott. XXIII. 540. Když s. prachem si pohrává. Dost. Pov. 248.; zde má býti: *smršť*. — S. Jan, spis., nar. 1835. Sr. Ott. XXIII. 540.

Smúceti, smucovati. Čím se více smucuješ. Hrad. 58b. v. 354. Ta mě hróza smucí. Kat. brn. 196. — Alx. V. 1893. Sr. Smútiti se.

Smuditi = *cmuditi*, při *nepatrném ohni vařiti*. Jičín. List. fil. 1802. 252.

Smuha, ryba. Vz Ott. XXII. 719.

Smůla bednářská, ševcovská. Vz Ott. XXIII. 541., Smola. — Má smůlu. Na Slov.: Sedí, čo na metle. Mus. Slov. IV. 27.

Smusiti = *přinutiti*. Jelen ovci smusí, že s ním v súdě státi musí. Baw. E. v. 1498.

Smutek. S-tku se vystříhej jakožto od vraha svého života. Jrsk. VII. 2. 56. Smutek vždy vábí — dotýká se duše černým sametem měkce a tklivě. Zvon V. 614. Sr. Ott. XXIII. 541.

Smútek, tku, m, = *špína za nehty*. Za nehty mu vězelo na dva millimetry smútku. Litom. 52.

Smuten, tna, o, vz Smutný.

Smutenský Sv. Fr. Vz Rypáček.

Smutiti koho Co nás velice smutí. Šf. v Pal. Záp. II. 39.

Smutilka, y, f., melecta, v zoolo Sr. Ott. XXIII. 542.

Smutivý. S. píseň (člověka smutna činící), roucho (smuteční). Tbz. V. 4. 360., XIII. 218.

Smutlo = *smrzlo*. Je tam s. Mor. Kmk

Smutný. Bože, potěš, keď budeme smutní a požehnej, keď budeme mrtvi. Sbor. Slov. VII. 129. — **jak**: k smrti. Zr. Leg. 98. — S. *Václ.*, spisov. — *S. Jan*, vz Hraše Jan.

Smyčec na odřezávání výtlačků v cihlářství. Vz KP. IX. 154., Ott. XXIII. 542.

Smyčka Frant., přírodop., nar. 1870. Sr. Ott. XXIII. 542.

Smyk, u, m. = *smyknutí*, *trhnutí*. Zpětný s. lafettový, při něm trhne sebou jen roura, lafetta však sebou nehne. Nár. list. 1904. 52. 2. — S na včely. Nár. list. 1903. č. 140. 5. — S. *strom*, který se jenom silnějším koncem na vůz n. sáně přivazuje, tenčím pak koncem po zemi se smýká. Val. Čes. l. XII. 46. — S. *tanec* na Těšínsku. Vz Brt. P. n. 981. — S. Vzali ho na smyka (byl koněm smýkán k popravišti). XVI. stol. Zvon II. 593.

Smykací kypřič (nástroj). Nár. list. 1905. 131. 21.

Smýkačka, y, f. = *smýkání*. Msn. Od. 275.

Smykadlo, a, n. Po s-dle se loď do moře smýká. Stan. I. 92.

Smýkal Jos., spis. Tob. 217.

Smysl *představuje nám představy* o světě smyslném. Čad. 16. — S. = *důvtip*. Rád vidím s. tvój. Baw. Ap. 218b. — S. = *vědomí*. Tuž se teprv k smyslu navráti. Baw. T. v. 1597., 1613.

Smyslec, slce, m. Chč. ol. Kar. 226a.

Smyslně, = *důvtipně*. S. něco dovésti. Chč. S. I 864.

Smyslno, a, n. Obor s-na. Čad. 101.

Smyslnosť i, f. Chorobná s. muže, priapismus, nymphomania, satyriasis. Ktt.

Smyslověda, y, f. = *logika*. Čad. 95.

Smyslovosť, i, f. = soubor podmínek daných naší tělesnou konstrukcí při tvoření poznání. Vz Ott. XXIII. 544.

Snad. Dává si večer své šaty na snad (aby je ráno snadno našla). Deštná. Mš.

Snaden, dna, o, vz Snadný.

Snadlý = *snadný*. Úbočí. Rgl.

Snadnince = *velmi snadno*. Tbz. V. 4. 116.

Snadnověrnosť, i, f. S. slabších charakterů. Osv. 1896. 195.

Sňahulec, lce, m., středmenáč, kur rousný, Schneehuhn Sb. sl. 1901. 155., VIII. 140.

Snář, e, m. Sr. Ott. XXIII. 544.

Snášečka, y, f. = slepice, která snáší vejce. Nár. list. 1905.

Snášel Jos., spis. Sr. Zvon IV. 166., Tob. 217.

Snášelivičný. S. srdce. Msn. Od. 165., 238.

Snáška, y, f. = *snůška*. Czam. Slov. 224.

Snáz, e, f., utvořeno z negativního nesnáz. Mark.

Snážejc = snáze. Us. Dšk. Km. 48.

Snažen, žna, o, vz Snažný.

Snažeň, žně, f., studium. Rozk. P. 1017.

Snaženec, nce, m. Štěstí mladého s-ce. Nár. list. 1885. č. 78. — Pokr. 1885. č. 11. Není dobře utvořeno, neníť participia perft. pass *snažený*. Lépe: snažil, snažitel, snaživec. Mš Sr. -ec v dod.

Snažný o čem. Aby král byl snažen o stavu jich více než o tvém. Kar. 122. — **čím.** Hospodin snažen jest mnú, sollicitus est mei. Ž. pod. 39. 18. — S. = *silný, statečný*. Litom. 52.

Sněd, u, m. = *jídlo*, pastus. Ještě k snědu bylo hojně. Pat. Jer. 75. 10.

Snědek, dku, m., ornithogalum, rostl. Vz Ott. XVIII. 889. — S. Žehnání na snědek. Vz Čes. l. XIV. 12.

Snědný, essbar. Jmáte-li tuto něco snedného. Pat. Zim. 54a26.

Snědobledý. S. čelo. Klicp. Blaník 1820. str. 291.

Snědolící žena. Kká. Sion II. 90.

Snědotemný kámen. Msn. Il. 380.

Sněhobílý květ, Čch. Kv. 151., Msn. Il. 313., kůň. Tbz V. 5. 93.

Sněhojasný = *jasný jako sníh*. S. libellula. Zr. Čer. 71.

Sněhotřpytný. S. čelo. Zr. Nov. 174., Zr. Mad. 53. a j., Zr. Strat. 149.

Sněhový pluh = *široké prkno* opatřené po stranách prkénky, jako jsou na pluhu krahulíku; byl opatřen řetězem, do kterého se zapřáhalo i pět koní. Vz Čes. l. XI. 278.

Snějaký. Jakož se stal u nás s. purkrecht. NB. č. 168.

Snejší = *snazší*. Dšk. Km. 47., List. fil. 1902. 255.

Sněm. Vz Ott. XXIII. 547.

Sněmový lid (který chodí do sněmu). Msn. Od. 29.

Sněť, cenda, Rozk. P. 771., centra. Rozk. R. 74. Sr. Ott. XXIII. 547. S. plicní, gangraena. Ott. XIX. 924b. S. plicní rozsáhlá, diffuser Lungenbrand, s. jazyku (jazyková), g. linguae, s. plicní ohraničená (omezená), g. circumscripta, s. teplá, g. calida, s. vlhká, g. humida; nákaza sněti slezinnou, Milzbrandinfektion; s. nemocniční, g. nosocomialis, Hospitalbrand, z proležení, g. per decubitum, decubitus. Ktt. — S. je dřevo celé, nerozštípané. Hoš. Pol. II. 118.

Snětí, n. = *souloh*. Pokus s., Cohabitationsversuch. Ktt.

Snětivý. S. dutina, Gangränhöhle, s. hnízdo, Gangränherd, jíchovité odměšování ran snětivých n. vředovitých, ichorrhoea, s. stolice, brandiger Stuhl, s. šankr, gangräneser Schanker; s. zánět prstu, panaritium gangraenosum septicum. Ktt.

Snězený = *snědšný*. Val. Nár. sbor. VIII. 39.

Sněžákový. S. úd (sněhového panáka). Čch. I. Pov. 11.

Sněžina, y, f. = *kraj sněhem pokrytý*. Tbz. V. I. 156.

Sněžistý. S. vločky (sněžné). Msn. Il. 361. S. Kreta. Msn. Od. 291.

Sněžně deštiti. Msn. Il. 217.

Sněžnice, e, f. = *lavina*. Pokr. 1883. — S. = *sněhová vánice*. Msn. Od. 66.

Sněžník kralický = hora v Kladsku; děčínský u Děčína. Xz Ott. XXIII. 549.

Snicěvati. Snicijte až do základa, exananite, Ž. kap. č. 136. 7. (Mš.).

Sniedati, vz Snídati.

Snieh, vz Sníh. Mill. 6.

Sniesti. vz Sníti. Mill. 126.

Snieti, vz Sníti. Mill. 105. — se. Když se zemská pára sejme s mlhú. Luc. 64., 65.

Sníh. S. padal, jakby cíchu rozsypal. Brt. Čít. 234. S. prší (zhusta v XV. stol.) Mus. 1904. 388. — O sněhu sr. Ott. XXIII. 550. — Vonný s. = vonné bílé květy. Machar.

Snímač, e, m. S. v (papírnách) = *dělník*, který snímá (papír). Ott. XVIII. 181.

Snina, y, f. Snina, bzdina sú rodina (příbuzné). Mus. slov. IV. 11.

Snítek, tku, m. = *snítka* (slabší strom). Hoš. Pol. I. 142.

3. **Sníti** (sjíti, sejíti). — **komu odtud.** Tu mu žena s světa snide. Baw. Ar. v. 224. (2913., 5041 a j.). — se = *smířiti se*. Když se Jetřich a Dětleb snide. Baw. T. v. 1020.

Snivec, vce, m. = *snivý člověk*. Zl. Pr. XXII. 98.

Snivojemný. S. oko. Kká. Sion II. 151.

Snivooký. S. děva. Čch. I. Pov. 64.

Snivosť, i, f. Nábožná s. Zr. Leg. 53.

Snivotklivý. S. láska. Svět. knih. 420. 57.

Snob, a, m. = člověk, který vážné věci béře malicherně a malicherné vážně; jest to člověk podivný, jehož podstatou jest malichernosť a to malichernosť neobyčejně vážně a důstojně provozovaná. Vz Nár. list. 1902. č. 114. 3.

Snohatý. S. morka. Slov. Čes. l. XII. 415.

Snop. Suché kopy (sena) — mokré snopy (je-li pěkné počasí za sklízení sena, prší, když jsou žně). Sbor. slov. VII. 132. Padali v boji jako snopy. Sbor. 1900. 150.

Snopek, pku, m. = *míra*. V zloděj. mluvě. — S. *Vinc.* spis. Sr. Mtc. 1903. 277. — S. *Fr.*, spis. Mtc. 1904. 417.

Snopkový. S. střecha (došková). Čes. l. XII. 226.

Snopné, ého, n., *plat*, z každých 60 snopů žita a pšenice groš český. Tk. XII. 399.

Snopravce, e, m. = *vykladač snů*. Msn. Il. 78., Lit. I. 503., Škod. Il. 4., 89.

Snořiti = *spustiti*. Baw. E. v. 781.

Snositel, e, m., delator. Mam. F. 88a 2.

Snoubenství, n. = *zasnubování se*. Zkrátil čas pro s. Kubl. 87.

Snoubiti koho k čemu: k stavu manželskému. 1538. Svět. 1882. 559. Král věrné k nevěře snúbi (sváděl). Kat. brn. 12.

Snovací bradavky pavouků. Ott. XIX.

Snovač, e, m. Snovači, ploceïdae, pěvci pěnkavám podobní. Vz Ott. XXIII. 553.

Snovadlice, e, f. = *stojan na dýmky*. Val. Čes. l. XI. 225. — S. = *deska*, přes kterou se vede příze na snovadla. Litom. 66.

Snovadlo, a, n., rastrum. Bhm. hex. 196., Mam. A. 27a. S. = čtyrrohý skřížený rám na snutí osnovy zvýší od podlahy do stropu, otáčí se směrem vodorovným. Val. Čes. l.

XI. 225. S. na přízi skládá se z vlastních snovadel, šráku a snovadlice. Litom. 66.
Snový. S. tupost (jaká bývá ve snu). Zl. Pr. XXII. 123.
Snubce v III. 509. oprav v: snúbce.
Snúbený. S. manželství. Brt. P. n. 1108.
Snuplný. Nár. list. 1904. č. 45. 13.
Snúti, vz Snouti.
Snuvák, u, m., část krosny (stavu tkadlcov.). Mus. slov. VII. 58.
Sob, a, m., rangifer tarandus. Vz Ott. 555.
Sobáš. Bez ohlášek, bez sobáša ako prasačka z ňomáša (z pastvy). Mus. slov. IV. 80.
Sobášiť koho. Aj na kňaza sa hnevá, že ju nesobáši (stará panna) Mus. slov. IV. 100.
Soběbřichy, zaniklá ves v Bučovsku na Mor. Vz Mtc. 1905. 380.
Sobeckoduchý Msn. Il. 67.
Soběhrd Mnišovský ze Sebuzína Raf., právník a spisov. 1580. — 1644. Vz Ott. XXIII. 557.
Sobek *Václ.*, prof. † 27./9. 1901. maje 67 let. — *S. Frant.*, histor. a spisov., řed., nar. 1844. Sr. Ott. XXIII. 556., Tob. 217.
Soběmyslně. Aby to nečinil s. a svévolně Arch. XX. 546.
Soběpřání, n. Malicherné s. Šf. v Pal. Záp. II. 58.
Soběř, Sauberg, hora u Domžl. Čes. l. XII. 384.
Soběslav. Od S-vi. Jrsk. VIII. 3. 449. Od S-vě. Tk. XII. 450., XI., 7., 74., Schulz 86. (1597.). Od S-vě. 1464., 1557. Arch. XXI. 343., Uč. spol. 1903. XIII. 25.
Soběslavský. S. práva. Vz Ott. XXIII. 562. — *S. Jan.* spis. Tob. 217.
Soběstačný. Ten je hrdý a s. Nár. list. 1901. č. 268. 1.
Soběstatečnosť, i, f. Zakládali si na své s-sti. Nár. list. 1801. č. 268. 1.
Sobička *Jos.*, čes. právník, spisov., nar. 1841.; *S. Václ.*, práv. a spis., 1845.—1881.; *S. Jarosl.*, spis., zem. školní inspektor, nar. 1849; *S. Konst.*, spis., nar. 1878. Sr. Ott. XXIII. 564.; S. *O.* Tob. 217.
Sobinec, nce, m. Rozk. R. 61. Sr. Soběnec v VII. 1384.
Sobiti se = *zásobovati se.* Chč. S. I. 80b.
Sobol, mustela zibellina, šelma kunovitá. Vz Ott. XXIII. 566.
Sobota. Co se v s-tu napřede, to tkadlec ukradne (proto v s-tu nepředli). Čert podrchá nitě tomu, kdo v sobotní svatvečer přede. Mus. 1855. 547. V s-tu se nemá peří dráti, že by se prý husy nedařily a domácí lidé by měli mnoho bílých blech. Čes. l. XI. 82. Dá se do práce, když už vypadne tejdni dno (v sobotu). Litom. 73. — S. bílá. Sr. Čeč. 165., Čes. l. XIII. 275., 277., Vykl. Obrz. 151., Nejed. 346. — S. Rimavská v stolici gemer. malohontské. Vz Sb. sl. VIII., 48.
Sobotka Pr., spis., nar. 1841. Vz Lit. I. 468. — S. *Ferd.*, básn., samouk, 1835. až 1899. — *S. Jarosl.*, math. a spis., nar. 1862. Vz Ott. XXIII. 570.
Sobotnica, e, f. = potok na Zvolensku. Sb. sl. 1902. 55.
Sobotský den. Ev. olom. XXIX
Socialisace umění. Vz Čes. l. XII. 339., Nár. list. 1904. č. 17. 13.
Socialism-us, u, m. Vz Ott. XXIII. 571.
Socialista, y, m. Vz Ott. XXIII. 574.
Socialistickorevoluční hnutí. Nár. list. 1904 154. 13.
Socialní politika, problem, román atd. Nár. list. 1903. č. 284. 21., Zvon III. 660., Ott. XXIII. 575.—580.
Socialničení. Mělké s. Osv. 1896. 465.
Sociologický. S. studie. Zvon IV. 274., Osv. 1896. 550.
Sociologie, e, f. = věda o společnosti lidské a jejím životě. Vz Ott. XXIII. 584.
Sočovice, lens. Bhm. Rozk. P. 714. Rostl. F. 34., Mam. A. 27b.
Soda, y, f. Vz Ott. XXIII. 589.
Sodárna, y, f. = *místnosť, kde se vyrábí soda.*
Sodík, u, m. Vlastnosti, výroba a upotřebení s-ku. Vz KP. X. 251.
Sodnatoammonatý hroznan. Vot. 88.
Sodomář, e, m. S. Ovidius. Kom. Did. 249. — Uč. spol. 1903. XIII. 17. (r. 1555.).
Sodomie = *smilství se zvířaty.* Vz Ott. XXIII. 512., 591.
Sodovka, y, f. = umělá minerální voda silně nasycená kyselinou uhličitou. Vz Ott. XXIII. 591.
Sodový dynamit. Vz Ott. XXIII. 593.
Sofisté. Vz Ott. XXIII. 597.
Sofiství, n. = *mudrování.* Fel. 29.
Sohledati = *prohledati* co. I registra své s-li. NB. č. 69.
Socha. Vz Ott. XXIII. 602. — S. revolveru: rámec rukojeti se zámkovou skřínkou a lůžkem pro komorový válec. Ott. XX. 1018.
Sochařství, n. Sr. Ott. XXIII. 604.
Sochodoly, louky u Martínkova. Čas. mor. mus. III. 142.
Sochor *Vác.*, mal., nar. 1855.; *S. Ed.*, archit., nar. 1862. Sr. Ott. XXIII. 610.
Soj = *jsou.* S. tam sojky. U Kruml. List. fil. 1902. 255.
Sojka. To je s. zvědavá (o zvědavé ženské). Jrsk. V. 111. Sr. Ott. XXIII. 612. — S. Kar., spis. Tob. 217.; *S. Mat.*, hud. sklad., 1740.-1817.; *S. Jan* Eraz., spis., 1826.-1887.; *S. Jan* (Hanuš Hermanský), spisov., nar. 1863. Sr. Ott. XXIII. 612. nn.
Sojková Berta, spis. Vz Ott. XXIII. 613.
Soknář, e, m. = *prodavatel sukní.* Mtc. 1902. 24.
Soknářka, y, f. = *prodavačka sukní.* Mtc. 1902. 24.
Sokl. V III. 515. přidej: *patka.*
Sokol = *ryba.* Vz Peřka. — S. *E.*, spis., vz Zvon IV. 503. (nar. 1874., vl. Karel): *S. Jos.*, hud. sklad. 1821.—1858.; *S. Jos.*, spis., nar. 1831.; *S. Ant.*, žurn. a spis. 1847.—1889.; *S. Ant.*, žurn. a spis., narozen 1867.; *S. Kar.*, spis., nar. 1874. Sr. Ott. XXIII. 614. nn.; *S. St.*, spis. — *Sokol-Tůma* Fr., spis., nar. 1856. Sr. Zvon IV. 686., Ott. XXIII. 626.

Sokolčianka, potok v Liptovsku. Mus. slov. IV. 23.
Sokolica, e, f., hora v Gemersku na Slov. Sb. sl. 1901. 166.
Sokolky. Vz Faldovky.
Sokolnice, e, f. = jm. *úžlabiny,* kde se mnoho sokolů zdržovalo. Tbz. V. 1. 261.
Sokolnictví, n. = pěstování honby vycvičenými sokoly, Falknerei. Ott. XXIII. 616.
Sokolová Vilma, spis., nar. 1859. Sr. Ott. XXIII. 620.
Sokolovský Jos., red. Tob. 217.
Sokolstvo, a, n. = spolek Sokolů.
Sokyně. Srdce nejlepší ženy jest bez smilování pro bolesti sokyně. Vrch. Mus. II. 49.
Sól, u, m. = *sál.* Lišeň. Mtc. 1902. 124.
Sól, i, f. = *sůl.* Pass. 482., Rostl. E. 10., G. 210., drk. 190ª.
Sola, y, f., řeka v Těšínsku. Vlasť IV. 88.
Solaj, e, f., Pottasche (popel ze dřeva).
Solajna, y, f. = *místo, kde se solaj dělá nebo dělala.* Val. Čes. l. XII. 46.
Solanin, u, m. Vz Ott. XXIII. 632.
Solař Jeronym, spis., 1827.—1877. Vz Ott. XXIII. 633.
Soldan Fr., básn., nar. 1873. Vz Ott. XXIII. 634.
Soldát *Hyn.*, řed., math. a spis., nar. 17./12. 1850.; *S. Alois,* círk. spis., prof. theol., nar. 1862. Vz Ott. XXIII. 635.
Solen, a, m., rod mlžů. Vz Ott. XXIII. 636.
Solenka, y, f. Salzdose. Jeřb. 26. Obyč.: slánka, solnička.
Solgan, a, m. = *výrostek.* Liptov. Sbor. slov. IX. 44.
Solín *Václ.*, kn. bratr. 1527.—1566.; *S. Zachar.*, kn. bratr. a správce knihtiskárny kralické. † 1596. Vz Ott. XXIII. 644.
Solisko, a, n., vrch v Ružombersku na, Slov. Sbor. čes. 286., Sbor. sl. 1900. 166. Kál. Slov. 45.
Solmisace, e, f. Strh. Akust. 157. Sr. Solmizovati, Ott. XXIII. 646.
Solné, ého, n. = *daň ze soli.* 1703. Mtc. 1903. 21.
Solnice, e, f. Mořská s. (slaná voda). Msn. Od. 139.
Solnička, y, f., samolus, Bungen, rostl. Vz Ott. XXII. 584.
Solový. S. housle, skladba (pro housle). Nár. list. 1903. č. 347. 21., č. 174. 3.
Solpuga, y, f. = zvíře pavoukovité. Vz III 518., Ott. XXIII. 660
Soltys, a, m. = *rychtář,* z něm. Schultheiss. Orava. Sb. sl. 1901. 190.
Solutori-um, a, n. z lat. = nádoba skleněná, hliněná n. kamenná, v níž se něco rozpouští. Zach. Test. 56, 69.
Solvování, n., z lat. = *rozpouštění.* Zach. Test. 50.
Solžiť = *zvlažiti.* Mus. slov. V. 93.
Somatosa, y, f., z řec. = zpráškovaný přípravek z masa, jehož výživnosť jest velká. Ott. XXIII. 669.
Sombrerit, u, m. = fosforečnan hlinitovápenatý. Ott. XXIII. 669.
Sommer Jan, math., spis., nar. 1858. Vz Ott. XXIII. 673.
Sonata. Vz Ott. XXIII. 675.
Sondace. Psychologická s. Zvon V. 655.
Sondovati = sondou vyšetřovati.
Sonornosť, i, f., z lat. = *zvučnosť.* Nár. list. 1904. 147. 13.
Soň = *jsou.* U Č. Křemže. List. fil. 1902. 255.
Sopan, u, m. = sapun, mýdlo. Phľd. XXII. 648.
Sopelmoriak, u, m. = rostlina, ktorá niekedy narostie i pol druha metra z výše; jej listy sú podobné listom orechovým. Slov. Phľd. XXIV. 483.
Sopka, y, f. = *vulkán.* Vz Ott. XXIII. 684.
Sopoch (cabocb, pavuzník) = *povětroň.* Č. Třeb. Čes. l. XII. 226.
Soprán, u, m. Vz Ott. XXIII. 690.
Sopúch, u, m. = *sopouch.* Bhm., Rozk. P. 1867., R. 94. — **S.**, a, m. = *člověk zamračený.* Hauer 14.
Sopucha, y, f. = nadávka ženské. Ve Spišsku. Sb. sl. IX. 51.
Sosí, rostl. Vz Sisi, Koniklec, Jaterník zde.
Sosiny, les u Palupína. Čas. mor. mus. III. 142.
Sosnodrvý. S. stropnice. Msn. Od. 283.
Sosnokaz, a, m., panolis, *motýl.* Vz Ott. XVIII. 152.
Sosnorodý stožár. Msn. Od. 34.
Sosnovatel, e, m. S. něčeho. Tbz. V. 4. 148.
Sosnovka, y, f. = *lesní vlna,* Waldwolle. Ott. XXIII. 696.
Sosnuvky, houby. Slez. Vyhl. II. 224.
Soštverať sa odkud = *slézti.* S-ral sa bez šomrania (s pece). Slov. Phľd. XXII. 34.
Sotolář A., red. Tob. 217.
Sotoložnec, vz Sokoložnec.
Sotvinka. Mám s. (sotva) na život. Tbz. V. 1. 145.
Souběžník. Nár. list. 1903., č. 154. 17.
Souběžný. Každá ctnosť má jaksi s-nou svou chybu. Zr. Strat. 276.
Souboj, e, m. Vz Ott. XXIII. 699.
Soucit jest nejlepším lékařem. Zl. Pr. XXI. 622.
Současno, a, n. = *současnosť.* Zl. Pr. XXII. 386.
Součastněný, vz Súčastněný.
Souček *Ed.*, spis., nar. 1844.; *S. Bohumír,* lék. a spis., nar. 1854.; *S. Jindř.*, spis., nar. 1863. Sr. Ott. XXIII. 702.; *S. St.*, spis.; *S. A.*, spis., Tob. 217.
Součelí, n., vz Souhlaví.
Soud příslušný. Vz Ott. Říz. III. 147. O s. sr. Ott. XXIII. 702. — **S.** cizích kupců, duchovní, dvorský, hornický, manský, městský, poddanský, porotní, purkrabský, slubný, židovský, župní (v starší době). Dvor. Mor. 100.
Soudce, e, m. Sr. Ott. XXIII. 706.
Soudečkový. S. slánka. Rais. Koř. 12.

Soudek, dku, m. S. na záda = *putna.* U Čáslavě.

Soudíček, čku, m., zdrobn. *soud.*

Soudílník, a, m. Vck. Vset. 209.

Soudní. S. den, dvůr, náklad, obvod atd. Vz Ott. XXIII. 707. Vedla proti němu s. běh. Mus. 1904. 39.

Soudnictví, n. Vz Ott. XXIII. 716. nn.

Soudno. U kolotoče bylo soudno (soudný den, hluk). Mor. Rgl.

Soudruhyně, ě, f. Čes. l. XI. 373., Wtr. Min. 10.

Soudruž, e, f. = *soudruhová.* Msn. Od. 184.

Soudružník, a, m. = *soudruh.* Msn. Il. 10.

Soudržnosť hlíny. KP. IX. 129.

Souduch, a, m. = *soudruh.* Družný s. Msn. Il. 7.

Souffle, fr. = *vaječný nákyp.*

Soufky = *boty.* V zloděj mluvě.

Souhláska. Změna s-sek *a)* na Domažlicku. vz Kbrl. Džl. 5. nn.; *b)* na slov. Skalicku, vz Sbor. čes. 84.; na Litomyšl., vz Litom. 13. nn.

Souhlavec, vce, m., syncephalus (souměrný, symmetrus, nesouměrný, asymmetrus). Ktt.

Souhlaví, n. = *soulbí,* syncephalia; s. čelní (součelí), metopagia. Ktt.

Souhrada Jos., spis., 1838.—1892. Vz Ott. XXIII. 721.

Souhrudí, n. S. čtyřruké, thoracopagus tetrabrachius. Ktt.

Souchotě, vz Souchotiny, Dürrsucht. S. (úbytě) oka, sterophthalmus. Ktt.

Souchotiny. Smývání s-tin. Vz Čes. l. XII. 432., XI. 156.

Souchrust, u, m., synchondrosis. Ktt.

Soujezeří, n. Stan. III. 139.

Souka, y, f. = *sypek peřiny.* Kšt. Lid. 14.

Soukal Jos., spisov. a učit., nar. 1852. Sr. Ott. XXIII. 722.

Soukání, n., das Spulen. Sr. Ott. XXIII. 722.

Soukavý = *jaternice.* V zloděj. mluvě.

Soukenice, e, f. = *ovce.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.

Soukenník, a, m. = plášť, kožich. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.

Soukennický. Ten jí s. chléb (o zámožném). Vck. Vset. 221.

Soukennictví, n. Vz Ott. XXIII. 725.

Soukenný. S. kotce (kde se sukno prodává). Čes. l. XII. 465.

Soukolí, n. = pruh země okolo hradeb posázený hrotitými kolíky, die Verpfählung. Vz Ott. XXIII. 725.

Soukop (Soukup) Jan, far., básn. a spis. 1826.—1885.

Soukup *Jos. Vác.*, spis. a hud. sklad. 1819.—1882.; *S. Václ.*, hud. sklad., nar. 1846.; *S. Jiří*, inž. a spis., nar. 1855.; *S. Jan*, prof. a spis., nar. 1867.; *S. Fr.*, žurn., nar. 1871.; *S. Fr. A.*, učit. a spis., nar. 1880. Vz Ott. XXIII. 726. nn.

Soukromničiti, vz Soukromovati.

Soukromopodnikatelský. Nár. list. 1903. č. 347. 25.

Soukromoprávně. Nár. list. 1904. č. 10. 13.

Soulad, u, m. Žij v s-du s dobou, v které jsi se narodil. Zr. II. Nov. 829.

Soulebec, bce, m., vz Souhlavec.

Soumanželka, y, f. Hlk. XI. 146.

Soumarný osel. Stan. I. 37. Sr. Soumar.

Soumarstvo, a, n., Gebirgstrain. Vz Ott. XXIII. 729.

Souměstí, n. Tam dvoje s. Msn. Od. 232.

Souměšťan, a, m. Al. Svoboda. Lit. I. 750.

Soumračina, y, f. Č. (Lit. II. 441.).

Soumračník, motýl. Sr. Ott. XXIV. 495ª.

Soumračný taj lesa. Zr. Let. II. 53. — S. poznání (nejasné). Zr. Zahr. 79.

Sounes. Bylo jich (ryb v ohnoutce) s. = sůnos, že bylo nesnadno je unésti. Strn. Poh. 61.

Sounohý. S. bezhlaví, acephalosympus. Ktt.

Sounožec, žce, m., sympus. Ktt.

Souobčanstvo, a, n. Msn. Od. 123.

Soupelešník, a, m. Nár. list. 1884. č. 345.

Soupeřkyně, ě, f. Luž. Kv. I. 117. Sr. Soupeřka.

Souposel, sla, m. Msn. Od. 150.

Souprava, y, f. S. jídelní, postelní. Nár. list. 1903. č. 347. 18.

Soupřísežník, a, m. = *pomocník v přísaze.* Vz Ott. XX. 708ᵇ. Vz Přísežník.

Souputnice, e, f., vz Souputník.

Sourodný. S. láska (bratrů). Škd. F. 137.

Sourostlík, a, m. = *vrstevník.* Nár. list. 1884. č. 173., Tbz. V. 9. 61.

Souroží, n., das Geweihe. S. gazellí. Hol. 7 let. II. 547.

Soused, rybník u J. Hradce. 1554. Uč. spol. 1903. XIII. 9.

Souseda. Baw. E. v. 541.

Sousedíčková. Věřte mi, paní s. Si. XXI. 60.

Sousedky = dlaždice k dláždění místností prostranních, méně pochůzných. KP. IX. 269.

Sousedský. S. zábava ženatých a vdaných v úterý po posvícení. Vz Vykl. Obrz 262.

Sousek, sku, m. = *míra obilí,* tolik, čeho člověk denně spotřebuje. Něčího sousku se dotknouti. Msn. Od. 283.

Sousloví, n. = skupina dvou nebo několika slov, jíž označujeme vzájemný vztah dvou nebo několika představ. Vz Mus. fil. X. 104.

Soustava. Vz Ott. XXIII. 732.

Soustrák, u, m. = *valašský nůž.* Litom. 62.

Soustřediště, e, n. Vz Ott. XXIII. 737.

Soustřeďovací politika obchodní. Nár. list. 1903. č. 291. 21.

Soustřeďování, n. Výrobní s. Nár. list. 1904. č. 17. 17.

Soustruh dvojitý na obrábění, fasonový či údobný, samočinný údobný na řezání šroubů, Gisholtův, revolverový s vřetenem vodícím, samočinný ku konickému otáčení, šlapací. Vz KP. VII. 673, Ott. XXIII. 737.

Soustruhárna. Us Rgl.
Soustruhovací nástroj. Vz KP. VII. 672.
Soustruhování, n. Sr. Ott. XXIII. 740.
Soustružnictví. Sr. Ott. XXIII. 741.
Soustružník. Zánět kostí s-ků perleti, conchiolinosteomyelitis. Ktt.
Soustružný. S. lůžko (vysoustruhované). Škod. II.[2] 63., 64., Od. 15. S. řemeslník (soustružník). Msn. II. 61.
Sousvalový. S. stažení, idiomuskuläre Contractur. Ktt.
Soušek Jak., spis., nar. 1863. Sr. Ott. XXIII. 741.
Souška, y, f. = *souš*. Dšk. Km. 27. *Soušky* = *suché klestí*. Čes. l. XII. 185.
Soutěsný úval. Msn. II. 120.
Soutěž, e, f. Světová, umělecká, zahraniční s. Nár. list. 1903. č. 134. 25., 277. 13., 284. 21.
Soutěžní zdatnosť. Nár. list. 1904. 210. 13.
Soutěžnosť, i, f. Nár. list. 1904. č. 38. 17.
Soutěžný, *-žní*. S. boj, kolbiště, podpora. Nár. list. 1903. č. 175. 17., 277. 13. a j.
Soutovaryšstvo, a, n. Msn. Od. 289.
Soutrčí, n., les u Pacova, pole. Čes. l. XIV. 442., 440.
Soutribun, a, m. Slád. Cor. 175.
Souvěkorodý = *stejného věku*. — **komu**. Msn. Od. 331.
Souvětí, n. Sr. Ott. XXIII. 745. S. souřadné místo podřadného. Přinesu je domů, budou se mi smát místo: přinesu-li je domů. S. podřadné v podřečí polnickém. Vz Hoš. Pol. 130.
Souvnouti od souvati, lépe: sunouti. Mš.
Souvodí, n. = *sběh vod*. Sr. Ott. XXIII. 746.
Souvoz, u, m. = cesta lesní, po níž se dříví sváží. Hruš. 159.
Souvrší, n. Výběžky s. Holb. I. 155.
Souvychovanka, y, f. Msn. Hym. 61.
Souznam, u, m. To jsou jen s-my (synonyma). Vin. I. 22.
Souzvučka, y, f. druh hádanky.
Souzvuk, u, m. = *dvojhláska*. Klc. 22.
Souženosť. Chudina trpí s. Arch. XX. 331. Buď nám pomocníkem v našich s-stech. Čern. Z. 166. (1648.)
Soužívník, a, m. Ott. XX. 727[a].
Sova, *pták*. Vz Ott. XXIII. 750. S., která se usadí na hřeben střechy, zvěstuje, že se tam brzy objeví červený kohout, že dům vyhoří. Mtc. l. 1897. Obr. 26. Mala (měla) ta s. aj uši (říkají tlachalovi)? Mus. slov. IV. 51. — S. Ant., básn., bibliothekář městské knihovny pražské, nar. 1864. Vz Flš. Pís. 712., Zvon IV. 418., Ott. XXIII. 747., Zl. Pr. XXI. 23., 225. a j.
Sovák, a, m. = *manžel*. V zloděj. mluvě. Vz Sovka.
Sovin, a, o = *soví*. S. hlas. Jrsk. XIV. 69.
Sovka, y, f. = *manželka*. V zloděj. mluvě. Vz Sovák.

Spáčil Augustin Jarosl., spis., Tob. 217..
Spáčil-Žeranovský Jan (P. S. Eudonym) žurnal. a básn., 1857.—9./1. 1905. Sr. Nár. list. 1905. 10. 2. a jiné listy z téže doby. Ott. XXIII. 753., Zl. Pr. XXII. 166. s podob., Máj III. 284.
Spačný = *kdo se rád spáčí*. Hoš. Pol. I. 142.
Spadek, dku, m. = *rez*. S. přišel na obilí. Val. Čes. l. X. 468.
Spaditý. Tepal se rukama s-týma na svá bedra. Msn. II. 267.
Spádník, u, m. = *země*. V zloděj. mluvě.
Spadnúti = *spadnouti*. Mill. 33.
Spadnutý. S. ovoce, plot. *Lépe*: spadlý. Mš.
Spadovati, vz Spadnouti. Nikdy list nespaduje. Luc. 54.
Spah, a, m. = *turecký vojín*. Tbz. V. 5. 9.
Spahltiť = *shltati*. Slov. XXII. 489.
Spajstruňa, ě, f. = *spižírna*. Spišsky. Sbor. slov. 1901. 83.
Spála. S. krvavá, scarlatina petechialis s. haemorrhagica, haemorrhagischer Scharlach, kusá, rudimentärer Sch., sdělná, epidemischer Sch.; zvrat, opětné onemocnění spalou, Scharlachrecidive; s. bez osutiny, s. sine exanthemate. Ktt.
Spálení, popálení. Vz Ott. XXIII. 757.
Spálinec, nce, m., rybník u Rychemburku. Jrsk. Pov. 26.
Spalničkový. S. skvrny, Masernflecke. Zánět krku s-vý, angina morbillosa. Ktt. Sr. Ott. XXIII. 755.
Spalničky, morbilli (bezsilné, asthenici, prosté, obyčejné, zánětlivé, synochales, morbilli erethitici). Ktt. Sr. Ott. XXIII. 758.
Spalová K., spis.
Spalování mrtvol. Ott. XXIII. 759.
Spalovo, n. = *lůžko*; *spaní*. Jdi do s-va. Hauer 14. Sr. Spalov.
Spálový. S. červeň (nach spálový), Scharlachröthe, jed (s. nákaza), Scharlachcontagium; zánět kloubu s-vý, polyarthritis scarlatinosa. Ktt.
Spánek jest nejsilnějším lékem churavce. Tbz. I. 80. Smrtelný s. (tvrdý, omámení), carus. Ktt. Sr. o spánku Ott. XXIII. 763.
Spaněti = *spyšněti*. Chč. S. II. 142[a].
Spaní, n. Štěstí, že chudí mají s. Hlk. V. 47. Má s. jako na vodě (lehce se probudí). Rais. Lep. 426. Sr. Spánek.
Spanilotvárný duch. Hněvk. (Lit. II. 87.).
Spaniloučký = *velmi spanilý*. S. pacholík. Kká. Sion. II. 124.
Spánkodobý pohyb listů. Vstnk. XIII. 788. Sr. Spankodobný v VII. 743.
Spánlivka, y, f. Rkp. lék. Ihr. 85[a].
Spanlivý, vz Neprobyšúcný.
Spařený. S. nebo napařená souhláska (měkká). Rosa.
Sparisko, a, n. Sr. násl. Výparisa.
Spářiti koho s kým: koně s koněm = do páru spojiti. Čes. l. XIII. 76.
Spáronosný. S. stropy bez nosičů. Nár. list. 1903. č. 141. 16.
Spárovati = *dělati umělé spáry* (v stavitelství). Vz Ott. XXIII. 772.

Spartein, u, m., rostlinný alkaloid. Vz Ott. XXIII. 779.

Spartikovati něco. Zvon IV. 290.

Spas, u, m. = *spasení*, hosanna. Spas synu Davidovu. Pat. Zim. 19b35.

Spasení, n. V mravnosti, práci a vědění jest naše s. Brt. Čít. XVI.

Spasenství, n. Radovati se budem s. tvému, in salutari tuo. Ž. pas. 19. 6., 20. 1., 20. 6. (Mš.).

Spasiti, abs. Takoví skutkové neobživují ani spasují. Chč. S. I. 184b. — co = *rozbiti*. Také v Jičíně. List. fil. 1902. 252.

Spasný. Při spasných bozích. Zr. Nekl. 124.

Spasodárce, e, m. Msn. Il. 291.

Spasonoš, e, m. = Hermes. Msn. Od. 351.

Spáti. Kdo spí, obědvá. Vrch. Muž. I. 99. — jak. Špatně bychom spali, kdybychom měli podušky pod hlavou, nebo peřinu na sobě rozparkem na vrch obrácenou. Mtc. l. 1897. Obr. 63. Spal jako skála (pevně, ani sebou nehnul). Zvon II. 104. Spal jako snop. Čes. l. XII. 307. — jak dlouho. Je-li jasno, záhy vstávej, pakli mračno, déle spávej. Lit. list. XIX. 319.

Spátrati = vypátrati. Hoš. Pol. II. 158.

Spatrovač, e, m. speculator. Pror. olom. 165a 2.

Spatrunk, u, m. Dou (jdou) na s. (ohledy). Dšk. Km. 34.

Spatzier Jan, spis. Sr. Sláma. Put. 511.

Spavice, e, f., sopor, tvrdý spánek. Ktt.

Spavicový. S. sklesnutí, kataphorisch. Ktt.

Spavo. Bylo jí chvilkami s. Krkonš. Nečásek.

Spavosť, i, f, somnolentia, sopor, stupor, Schlafsucht. Ktt.

Spavý = *ospalý*. S. duch. Chč. S. I. 30b.

Specerovka, y, f., ručnice. Vz Ott. XVIII. 781.

Specialisace, e, f., z lat. S. bankovních bilancí. Nár. list. 1903. č. 222. 17.

Specialista, y, m. Nár. list. 1903. č. 144. 8.

Specielní, *lépe*: specialní (lat. specialis).

Specificně domácí věc. Nár. list. 1904. 349. 13.

Spěčky (spiečky). Císaře ve spěčky udáví. Pass. Kr. 129b.

Spěch, u, m. = *prospěch*. Day jim, Bože, spyech. 1416. Rozpr. fil. 108.

Spěchati. Kdo spěchá, před časem sestárne. Nár. list. 1904. 16. 3.

Spěchy. Na koně jsem s. vsed (na pospěch). Us.

Spejtat se = *ptáti se*. Sušice. List. fil. 1902. 252.

Speklosť, i, f., vz Speklý. Mš.

Spektrometr = nástroj k určování úhlů. Vz Ott. XXIII. 787.

Spektroskop, u, m. Ott. XXIII. 787.

Spektr-um, a, n. Vz Ott. XXIII. 788.

Spekulační chance, klika, koupě, papíry, podnikatel. Nár. list. 1898. č. 135. 6., 1903. č. 305. 2. a 21., č. 161. 13. atd.

Spekulativní věda, která se zakládá na přemýšlení. Krec. 4.

Spelunka, y, f. = *jeskyně*. Baw. B. v. 10a.

Spěnačka, y, f. = 1. *spěnací kosť*, u jednokopytníků kosť mezi kloubem spěnacím a kopytním; 2. *spěnák, spěnadlo, spínka*. Vz Ott. XXIII. 792.

Speřiti se s kým = *seprati*. Baw. J. v. 1955.

Sperlený. S. rosa, Kvap. Lib. 66., mok. Tomsa.

Spéry = sfaery duševnosti a stanlivosti = místa, v nichž každý živel se pohyboval, maje v nich stálosti potud, pokud nebyl jiným živlem z nich vytlačen. Zach. Test. 150.

Spěš, spěše = *rychle*. Baw. E. v. 138., 1292., J. v. 611., T. v. 868. a j.

Spěšiti = *spěchati*. Baw. E. v. 3084.

Spěšný. Není dobré s-né dílo. Frant. 48. 2.

Spetierum = *tvářnosť hmoty*. Zach. Test. 150.

Spětiť se = *sopreť sa nazad v chôdzi, vzepříti se*. Koň sa zpetil. Slov. Phld. XXIV. 542.

Spěvák = *řebřík*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.

Spevárka, y, f. = *spěvačka*. Liptov. Sbor. slov. IX. 43.

Spevka, y, f. = *píseň*. Orava. Sb. sl. 1901. 178.

Spěž. Sr. Spiež.

Sphaerometr, u, m. (σφαῖρα, koule a μέτρον) = přístroj sloužící k měření koule (jejího poloměru atd.). Vz Strh. Mech. 43.

Spiečky, vz předcház. spěčky.

Spieliti = *spěchati*, zastar. Pel. XXIII.

Spiess Bedř. Vil., prof. a spis. 2./1. 1842. až 17./4. 1903. Sr. Čes. l. XII. 397., Lit. l. 933., Alm. XIV. 138.—143., Ott. XXIII. 809., Zvon III. 436., Nár. list. 1903. č. 106. odp. a jiné listy z též doby.

Spieše, vz Spíše.

Spiešek, šku, m. = špidlatá, drevena homolička, ktorá tenším koncom zvrtá sa po zemi, keď ju neprestajne malým bičíkom švihá a tak v ustavičnom pohybe udržuje. Čas. mus. V. 19. Sr. Káča.

Spieti, vz Spíti.

Spiež = *spěž*, není něm. Messing (dle Loosa), nýbrž Bronze. Sb. sl. 1901. 160.

Spiežovec, vce, m. = *zvon ze spieže ulitý*. Sb. sl. 1901. 160.

Spíchnout = *zraditi*. V zloděj. mluvě. Sr. Proštumfovat.

Spíchnuto = *prozrazeno*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.

Spiklenecký život. Stan. II. 324.

Spiklenství, n. S. proti řádu nynějšímu. Pror. 1886. č. 22.

Spiknutý = *známý*. V zloděj. mluvě.

Spílavý dopis. Nár. list. 1902. č. 130. 2.

Spilka, y, f. = sklepní místnosť na mladinu s dobrou ventilací, náležitou dlažbou a možno-li, natřená smaltovou barvou. Ott. XIX. 820b. — S. *Frant.*, hud. sklad. Zl. Pr. XXI. 240. i s podobz.

Spílman, a, m., mimus. Žakéři neb s-ni. Mill. 84a.

Spina Arnold. Vz Ott. XXIII. 810., díl VII. 746.

Spinadlko, a, n. = *spinadlo*, *spona*. 1512. Arch. XIX. 90.
Spinčičkati = *spinkati*. Dšk. Km. 54.
Spinel, u, m., nerost. Sr. Ott. XXIII. 813.
Spinet, u, m., vlas. spinetto = zastaralý druh klavíru. Vz Ott. XXIII. 813.
Spiritismus, *spiritualismus*. Vz Ott. XXIII. 821.
Spirk Ant. Vz Ott. XXIII. 823., díl VII. 747.
Spisar Kar., spisov.
Spisivý = *spasný*. Jest spravedlivo a spisivo. Kar. 89.
Spisnířka (!) = tobolka na spisy. Pohl.
Spisný = *písemný*. Nemohl nic s-ného ukázat. 1717. Mtc. 1903. 16.
Spisoskladatel, e, m., chybně m.: spisovatel. Pohl.
Spíšejc = *spíše*. Dšk. Km. 48.
Spíšeji = *spíše*. Čern. Z. 269.
Spíšek, šku, m. = *kabela*, *tobolka*. Vytahoval papíry z spíšku n. kabely. Světz. 1890. 459.
Spíšiti. Alx. B. M. 61., Výb. I. 152.
Spitec, tce, m. = *člověk spilý*. Tbz. V. 9. 149.
Spíti = *vypíti*. Baw. Ar. v. 2609. Co sem snědl a spil. Arch. XX. 176.
Spitý jak. S. ani (jako) slon, žrieba, motolica, čajka, čap (čep), hoviadko, teliatko. Phľd. XXIV. 341.
Spitzer Jan Vác., č. mal. 1711.—1774. Sr. Ott. XXIII. 826.
Spitzner Václ., č. přírodozp., nar. 1852. Sr. Ott. XXIII. 826.
Spjatý čím: řetězi. Us. — **jak.** Rys na zadních nohách vzhůru s. Koll. Her. I. 146.
Splákati. — **co odkud.** Své hříchy s sebe s. Mat. 6. sl. 1. Sr. Spláchnouti.
Splaškový, Spülicht-, S. vody, Pokr. 1885. č. 337., kanalisace. Vstnk. XIII. 387.
Splátanina, y, f. S. z mnohých nářečí. Czam. Slov. 189.
Splátiti = *sláťati*. — **co čím.** Pravdu pravú žebrotú z cizích knih s. Chč. S. I. 99b.
Splátkář, e, m. = kdo kupuje na splátky. Us.
Splav = *prám*, *vor*. Baw. Ar. v. 4033., 4027. — **S.** kruhový Ridlův, sinus circularis Ridlei; svod splavů lebečních, confluens sinuum. Ktt. Věncový s. srdeční, sinus coronarius cordis. Ott. XXIII. 993a.
Splávkový. S. železo a jeho výroba. Vz KP. X. 155.
Spletánek, nku, m. = *cop*. Domžl. Čes. l. XII. 383.
Spletce, e, m. S. rohoží. Fel. 152.
Spletenec, nce, m., Plumsack. Us. Rgl.
Spleteniště, ě, n. S. štol v dole. Zl. Pr. XXII. 157.
Spleticha, y, f. = *pleticha*. Udělal's velkou s-chu, Verwirrung. Svěz. 1895. 15. Wtr.
Splеváček, čku, m. = *ošatka*. Šumava. Rgl.
Spliskati co. Velikou knihu s. (zbytečně stlouci). Fel. 5.
Splň, ě, f. S. slibů = *splnění*. Slov. Sbor. čes. 55.
Splnoletiti koho. Již. Č. Nár. sbor. VIII. 19.
Sploštění, n. S. země. Strh. Mech. 350., 343.
Splstěný. S. látka. Rgl.
Splusnělý. Borák, je tam celý s. (nešťastný?) Slez. Vyhl. II. 295.
Splúti, vz Splouti.
Splynatost, i, f. Výron krve v hrudník s-stí jeho, haematopneumothorax. Ktt.
Splývání, n. S. samohlásek. Král. Metr. 52.
Splývavě. Koruny (stromů) s. černaly. Zvon II. 24.
Splývavý choroš (houba). Ott. XX. 190.
Spočtat = *spočísti*. Kbrl. Dšl. 16.
Spoď, i, f. S. lodi, Kiel. Nár. list. 1897. č. 320.
Spodagrystský. XVIII. stol. Čes. l. XII. 11.
Spodenky = druh vodních kol ve mlýně; S. = kola bedněná. Táb. Čes. l. XI. 60.
Spodina, y, f. = *dno u truhly*. Hauer 14.
Spodi-um, a, n. = *uhlí z kostí*. Sr. Ott. XXIII. 830.
Spodkovitý = *tuhý*, *sporý*, *silný*, *zavalitý*. Kdýně. Rgl.
Spodnačky, pl., f. = *spodky*. Hauer 14. Sr. Spodňáky.
Spodňáky, vz Podzuvky.
Spodnice půdy. Mns. Od. 130.
Spodník, u, m. S. kosy. Vz Rožeň.
Spodoba. Přijel párem koňma; Umřel sešlostí věkem; Při slunci západu. Kšť. Lid. 7. Sr. Ott. XXIII. 831. S. pádů (ve větě) v podřečí polnickém. Vz Hoš. Pol. I. 126.
Spodobrvnatý nálevník, hypotricha. Ott. XVIII. 809.
Spodtínati co. Kom. Did. 3.
Spodumen, u, m., nerost. Vz Vstnk. XI. 838.
Spoj, e, m. = *vzájemnost*. Klc. (List. fil. 1905. 246.).
Spojeně = *v jednotě*. S. se v duchu ustaviti s vuolí boží. Chč. S. I. 35b.
Spojenectví, n. Celní s. Nár. list. 1904. č. 38. 17.
Spojenstvo, a, n. S. lidí řemeslných. Mus. 1904. 220.
Spojený. S. státy. Vz Ott. XXIII.
Spojídati co. Stern. Poh. 63.
Spojiti se čemu. Neroďte se spojovati činům bezplodným. Ev. olom. XXX.
Spojitlivý (!) způsob = spojovací, konjunktiv. 1775. Sr. Bílý Obr. 77.
Spojivka, y, f. Zánět spojivky, ophthalmia (dnavý, hostcový, o. arthritica, conjunctivitis arthritica, katarrhový, o. catarrhalis, conj. cat., příjičný, syphilitica, osutinový, pustularis s. exanthematica). Ktt.
Spojivkorohovkový zánět krtičnatých, keratoconjunctivitis scrophulosa; s. zánět mizní lišejový, k. lymphatica eczematosa. Ktt.
Spojivkový. Sdělní zánět spojivkový, ophthalmia, conjunctivitis contagiosa. Ktt.

Spojivo, a, n. S-va = látky něco spojující: malta, cementy, tmely, klih atd. Vz KP. IX. 273. nn.

Spojka. Železné spojky při stavbách: skoba, zední kleště atd. Vz KP. IX. 286. S., Kuppelung, svora (kotoučová, objímková [či válcová, misková], *a)* pevná, *b)* hybná [zubová, kloubová], *c)* výsuvná či zubová, třecí či konická, vyrovnávací). Ott. XXI. 882. — S. conjunktio. S. v podřečí polnickém. Vz Hoš. Pol. I. 113., 133. *S. se opakuje*: Tu mi v to vpadl a sstavil mi to a toho mi praviti nechce. Půh. ol. III. 628. Pobrali mi koflík a čéši i peníze, rukávy a čepce a hedvábníky a šlojiře a jiné věci. Ib. 662. Vezmi róži a šatlatu a fiolu a balšán. Lék. B. 191.

Spojma, y, f. = *sděř*. Bydž. Kšť. Lid. 5.

Spojniční hlava, der Kuppelstangenkopf. Jind. 77.

Spokojenec, nce, m. Čes. l. XI. 69.

Spolčování, n., associace. Vz Ott. XXI. 886.

Společenstevní kapitál, organisace, ruch. Nár. list. 1903. č. 131. 9., 1904. 22. 4., 1905. 1. 17.

Společenstvo, a, n. Jednota českých hospodářských s-stev; s. zemské, řemeslnické, obilní, mlékařské, úvěrní atd. Nár. list. 1903. č. 284. 22., č. 270, 21., 1904. č. 30. 2. atd.

Společnosť. Sr. Ott. XXIII. 890.

Společnostní jmění. Nár. list. 1903. č. 114. 17., Ott. XXIII. 889.

Spolehlý več. Vepř v sílu s-lý. Msn. Il. 238.

Spolek. Po spolku = spolu. Baw. Ar. v. 3838. Také se ze spolka (společně) zjednali v pýše. Chč. S. I. 32b. — S., vz Ott. XXIII. 893. Radšej by som sa s čertom voziu (vozil), ako s tebou mau (měl) spolky. Mus. slov. IV. 79. — S. = *sstupek*, Gütergemeinschaft. Vz Arch. XIX. 563. nn.

Spoletný. S. orlice. Linda.

Spolitedlný. 1585. Uč. spol. 1902. 23.

Spolízaná. Měl s-nou. Us. Hoch. 130.

Spolkař, e, m., Vereinsmeier. Nár. list. 1885. č. 54.

Spolkaření, n., Vereinsmeierei. Nár. list. 1885. č. 54., Mus. 1904. 360.

Spolkovědný, sociologický. S. pokus. Dk.

Spolně = *společně*. S. něco činiti. Kká. Sion. I. 132. S. se chrániti. Ib. II. 41.

Spolný. To všem bylo spolno (společné). S. zásoba. Kká. Sion I. 128.

Spolubratrstvo, a, n. Litomyšl. kn. záp. z r. 1454. Wtr.

Spolucítiti, mitfühlen. — **co s kým.** Pokr. 1885. č. 331.

Spolučlen, a, m. Tk. XII. 398.

Spolučlověk, a, m. 1518. Arch. XIX. 381.

Spoludědička, y, f. Hus. Šal. 91b.

Spoludítě, ěte, n. Hlk. X. 267.

Spoludržený = *nerozbíhající se*. Lék. A. 14b. 1.

Spoludůstojník, a, m. Emin 230.

Spoluevangelíci. Kom. Ces. 283.

Spoluherec, herce, m. Hlk. VI. 298.

Spoluhřích, u, m. = *vzájemný hřích*. Pán dal se na kříži zavěsiti pro jich s-chy. Chč. S. II. 261b.

Spoluklášterník, a, m. Mtc. l. 1873. 3. 89.

Spolukoupiti co s kým. Arch. XXI. 493.

Spolukrajenín, a, m. Pror. ol. 101a. 2.

Spolukvasitel, e, m. Faust. 151.

Spolulandfrydník, a, m. Arch. XX. 30.

Spolulezec, zce, m. Tk. Pam. I. 172.

Spoluměštěnín, a, m. Hus. Post. 64b.

Spolunájemnictvo, a, n. Změny v s-tvu. Tk. Pam. I. 169.

Spolunájemník, a, m. Rais. Lid. 90.

Spolupadělatelství, n. Viniti někoho ze sp. Osv. 1896. 732.

Spoluporučenství, n. Arch. XXVII. 196.

Spolupoutnice, e, f. Msn. Od. 73.

Spolupracovnictví, n. Osv. 1896. 1029., Nár. list. 1903. č. 347. 13.

Spolupracovnictvo, a, n. Čch. Kv. 174.

Spolupřebyvatel, e, m. Wtr. exc.

Spolurádce, e, m. Msn. Il. 29.

Spolurodák, a, m. Sbor. čes. 31.

Spolusjednocení, n. Fel. 49.

Spolusluha, y, m. Hus. Post. 178a.

Spoluspiklec, kelce, m., conjuratus. Křížek. Slov. Sr. Spoluspiklenec.

Spoluspisovatel, e, m. Krok. I. a. 9.

Spoluspisovatelstvo, a, n. Krok. I. a. 9.

Spoluspodstatňování něčeho. Kom. Ces. 208.

Spolustoliti. Chč. S. II. 240a.

Spolustřelec, lce, m. Wtr. Min. 124.

Spolušeptání, n., confabulatio. Rostl. drk. 193a.

Spoluškolník, a, m. = *spolužák*. Fryčaj. 1813.

Spolutchán, a, m. Kubl. 226.

Spolutovaryšství, n. Chč. S. I. 108a.

Spolutrpitel, e, m. Sbor. čes. 17.

Spolutvor, a, m. Zr. Let. IV. 153., Mus. 1843. 399.

Spolutvůrce, e, m. Lit. I. 846.

Spolutvůrčí duch. Osv. 1896. 729.

Spoluvědomý. Tk. XII. 200. — **čeho.** Kubl. 183.

Spoluvěřiti = *důvěřovati*. Chč. S. II. 245a.

Spoluvinnice, e, f. Zr. Let. IV. 77.

Soluvinnictví, n. Nár. list. 1902. č. 122. 1.

Spoluvlastenec, nce, m. 1618. Hrubý. 226.

Spoluvolitel, e, m. Pokr. 1886. č. 23.

Spoluvyznavač, e, m. Fel. 113.

Spolužalovaný. Ott. Říz. III. 21.

Spomahač, e, m., adjutor. Rozk. P. 1129.

Spomenút, vz Spomenouti.

Spomněti. To mohu s., což . . . Alx. V. 897. Sr. Zpomněti.

Spomoci komu čeho. Spomáhajíce jim zlého v lahodnostech. Chč. S. II. 142b.

Spomocný komu čeho. Baw. T. v. 4.

Spomožitel, e, m. Zk. Ml. 380.

Spomožník, a, m. Zk. Ml.

Spon, u, m. = vazba vazenic lesních. S. hustý, řídký. Vz Ott XXIII. 896.

Sponcedule, e. f. = *vyčtení povinnosti*. S. kantora slapského. 1754. Smích. a Zbrasl. 502.

Spondili-um, a, n. S. alludelu = místo, kde se sublimát usazoval, dno či vnitřek. Zach. Test. 82., 150.

Sponka, y, f. Mam. A 20b. Sr. Spona, Ott. XXIII. 899.

Spontannosť, i, f. = *samovolnosť*. Čad. 114.

1. **Spor**, a, o, vz Sporý.

2. **Spor**, u, m. Sr. Ott. XXIII. 899.

Sporádni = *boty*. V zloděj. mluvě.

Sporák, u, m. = *sporokrb*. Sr. Ott. XXIII. 900.

Spoře, plenissime. Rosú přeplně a s. skropený. Pat. Jer. 22. 20.

Spořitelna poštovní. Vz Ott. XX. 319. O p. vůbec. Sr. Ott. XXIII. 904.

Spořiti = *rozhojňovati*. Lid jich lakomství spoří. Chč. S. II. 203a. Lépe dobře s. nežli mnoho robiti. Lit. list. XIX. 318. Sr. Šetřiti.

Sporomluvný = *malomluvný*. K. Tůma. Ale s. je naopak *mnohomluvný*. Sr. Sporý.

Sportovní hry, klub. Nár. list. 1903. č. 154. 13., č. 250. 17., č. 94. 13.

Sporý. V zimě jest mokré dříví daleko spořejší (déle hoří). Frant. 10. 25.

Sporyš, e, m. = vrabčí rdesno. Slez. Čes. l. XIII. 110.

Spósoba = *okázalosť*. Baw. Ar. v. 5408.

Spósobně, vz Způsobně. Mam. F. 87a. 2.

Spotřební daň. Nár. list. 1903. č. 284. 21. Sr. Spotřebný.

Spotvořenosť, i, f. Mtc. l. 1893. 6. 109.

Spotvořile něco o někom povídati. Fel. 11.

Spotvořiti co komu. Koňům kravské roby s-řil (udělal). Faust. 112.

Spouchlantice, e, f. = *spouchle, plané jablko*. Dšk. Km. 41.

Spouchle, e, n., vz Spouchlantice. Dšk. Km. 41.

Spoutanec, nce, m. Jrsk. XII. 145., Tbz. V. 9. 93.

Spoutanosť, i, f. Čch. Kv. 150., Vlč. Lit. II. 2. 4.

Sprahnouti nač čím. Byl by (horkostí) na popel sprahnul (se vysušil). Faust. 83.

Sprášať = *doprošovati se, dovolávati se Boha svl. proti někomu*. Val. Čes. l. X. 472., XII. 44.

Sprašná, é, f. = *poslední den drání peří*. Ledenice. List. fil. 1902. 252.

Sprašování (opylování) umělé = přenášení pylu květu na bliznu květu jiného. Vz Ott. XXIII. 910.

Sprašovati se. Sprašuje se = padá drobný sníh, poprašek. Hoš. Pol. I. 142.

Spratek, tka, m. = *slabý, nestatečný člověk*. Litom. 75. — S., tku, m. = *zelená slupka ořechu*. Ořech se musí sázet se vším spratkem. Úbočí. Rgl.

Spratoušatý. S. čepice = přílišná znamení na č, š, ž. Hanka. Lit. I. 695.

Správa starší doby. Vz Arch. XIX. 600. nn.

Správec již od XVI. stol. Sr. Správce, Svatokrádec.

Spravedlnosť. Chudí ať nehledají spravedlnosti, neroste pro ně. Zr. Strat. 81.

Spravednosť, i, f. Ž. pod. 64. 5.

Spravedný. Ž. pod.

Spraviti co: oheň (udělati). Slov. Sbor. čes. 87. — **co pro koho**: lůžko pro mrtvolu (upraviti). Sbor. Nár. sbor. 1902. 7. — **se**. Spravoval se, že spí (dělal, jakoby spal). Val. Nár. sbor. VIII. 87.

Správková Ella, nar. 1872., klavírní virtuoska., Vz Ott. XXIII. 911.

Správní. Nejvyšší soudní tribunál správní. Nár. list. 1904. 196. 6.

Spražnovati = *shrabovati na jaře krtiny*. Také jihočes. List. fil. 1902. 252. S. seno = *sklízeti*. Dšk. Km. 54.

Sprček, čka, m. = *polní vrabec*. Č. Třeb. Čes. l. XI. 86.

Sprčený = *potrhlý*. Jsi s. jako švec. Mor. Čes. l. XIV. 224.

Spředný. S. mocnosti = *spředené, spřežené*. Kká. Sion II. 153.

Spřežka čím se liší od složeniny. Vz List. fil. XXIX. 189. S.: jméno s jménem: pajmáma (paní máma); příslovka a jméno nebo jiné slovo neohebné: erchovado, nemluva; imperativ a jméno n. zájmeno n. příslovce: trapihlav, třeštipuška, bervšecko; s. číslovková: pětpeněžka, dvoušestník. Vz Dšk. Km. 51.

Spřežkový pravopis, ve kterém se spojovaly dvě až tři litery a ve kterém znamenali spřežkami české hlásky zvláštní na př. hlásku *č* spřežkami: cz, ch, chz. Vz List. fil. 1902. 418.

Sprcha = *déšť*. Hauer 14.

Sprchalý odkud. List (se stromu) s-lý. Zub. Még 18.

Sprievodčí = *průvodčí*. Slov. Czam. Slov. 225.

Springer Jos., nar. 1870., knihkupec a nakladatel. Vz Ott. XXIII. 915.

Sprisahanie, n. = *spiknutí*. Slov. Sbor. čes. 34.

Sprodati = *rozprodati*. S. maso. 1607. Mtc. 1903. 253.

Sprostaňa, ě, m. = *sprosťák*. Slov. Phľd. XXIV. 481. Sr. Sprostan v III. 595., Sprosťant.

Sprosťant, a, m. = *sprosťák*. Kbrl. Džl. 15.

Sprostavý člověk = *poněkud sprostý*. Deštná. Mš.

Sprostina, y, f. = *počátky pletení na krosienkách*. Nár. sbor. 1904. 4.

Sprostomluvnosť, i, f. 1728. Hrubý. 257.

Sprostředkovaně něco zabrati (nepřímo). Čad. 82.

Sprostředkovatelna, y, f. P. práce. Nár. list. 1903. č. 88. 18. Sr. Ott. XXIII. 916.

Sprostředkovatelský úkol. Lit. II. 4.

Sprostředkovati co. Hojnosť drah s-je spojení všech větších měst. Stačí: spojuje. Mš.

Sprostý. S-mu sa musí rozum do hlavy vbíjat palicou. Rizn. 64. Pre sprosté reči prijdeš do seči. Sbor. slov. VIII. 87.

Sprstenkovati se = při zasnoubení-se prsteny si vyměniti. Sbor. slov. VII. 111.

Sprvu, vz Zprvu, primo. Mill. 126a.

Spuchřeti jak: na prach. Msn. Hym. 14.

Spuntování = *vzpoura.* S. činiti. Frant. 81. 24.

Spurný Jak., spis. Tob. 217.

Spusta, y, f. = *výtržnost, povyk.* Val. Čes. l. XI. 379.

Spústek, stku, m. = *spustlé místo.* Sb. sl. 1901. 156.

Spustilý = *spuštěný.* S. vlasy. Mš.

Spustiti co: bradu. 1571. *Lépe* **než:** Nechat si vousy růst (stát). Mtc. 1901. 388. — **co komu.** = *odpustiti.* By mu hněv ráčil s. Baw. Ar. v. 5701.

Spustný břeh, relictum litus. Gl. roudn. 40a. Snad m.: spustlý. Mš.

Spustovať = *zpustošiti.* Val. Čes. l. XI. 379.

Spuščaný. S-ne maslo = převařené. Opava. Šb. D. 59.

Spušťadlo ručnice. Ott. XX. 1017., XXII. 53b.

Spuštěný = *spustlý.* S. kluk. Rais. Sir. 118.

Sputrifikovati, z lat. S. materii = *očistiti.* Zach. Test. 20.

Spúzeti, vz Spuditi. — **koho odkud.** Jenž koho s dědinice spúzí. Hrad. 116b.

Sráč, e, m. = *záchod.* Pořád sráčem házeti (mluviti pořád o sráči, o hovně). Us.

Sranda, vz Ohnice, rostl.

Sralpata, y, m. = *bojácný člověk.* Šumava. Rgl.

Srátať co = *spočítati.* Slov. Čes. l. XII. 415.

Sraz, u, m. S. trámu rovný, šikmý (při stavbách). Vz KP. IX. 284.

Sraziti co komu. A tu summu mu srazil, když jest s ním počet učinil. 1512. Arch. XIX. 84.

Srazky, pl., f. = *skály se srážející.* Msn Od. 181.

Srážeč, e, m. S. par (condensator). KP. X 119.

Srážka. O s-kách páry. Vz Vstnk. XIII. 686.

Srážlivosť, i, f. S. krve v těle, inopexia. Ktt.

Srb-Debrnov Jos., hud. spis. 1836. — 1/9. 1904. Vz Nár. list. 1904. 242. 2., Zvon IV. 716. — **Srb** *Adolf,* žurn., nar. 1850. — S. *Vlad. Dr.,* advok., starosta Prahy, nar. 1856. — S. *Jan,* spis., nar. 1862. — S. *Eduard,* spis., nar. 1863. Vz Ott. XXIII. 923.

Srbecký vz **Bakalář-Srbecký,** farář, spis. Vz Ott. XXIII. 923.

Srbený Fr., spis., nar. 1848. Vz Ott. XXIII. 925.

Srbík Fr., spis., dvorní rada, 1807. — 1897. Vz Ott. XXIII. 925.

Srbism-us, u, m. Lit. I. 676.

Srbová Anna (Věnc. Lužická), spis., nar. 1885. Vz Ott. XXIII. 925.

Srcovka, y, f., rostl. Vz Srdcovka zde.

Srčeti nač. A proto jest na mne srčel a se hněval. Arch. XXI. 417.

Srčivý let člunku. Rais. Koř. 80.

Srčkový či proudivý apparat. KP. X. 121., 122.

Srdce. Srv. Ott. XXIII. 992. nn. Jeho choroby. Ib. 993. Čo sa oku páči, to i srdce tlačí. Sbor. slov. VIII. 85. Zůstali chladni až do srdce (jest dle Mš. asi nečeská frase). Vyplníš bezedné jámy, ale s. lidské jak to vyplníš? Zr. Kom. 36. S. srdci návěstí dává (láska); Jrsk. IX. 217. Odporný jest mi, kdo kryje v srdci jiné, a jiné zase ústy pronáší. Škod. II². 174. Vdovec je svobodný jen po jedné straně, za půl srdce. Pittn. U Buř. 58. Se srdcem divno hrát, tu chce jít, tu chce stát; hned sladce zaťuká a zas div nepuká. Rais. Sir. 159. Čo nie zpod srdca, to nie ku srdcu (o mačeše). Mus. slov. VI. 27. Buď jak buď, mému srdci nelze vodtud. 1599. Mus. 1905. 299. Přiložil k tomu srdce = uvěřil tomu. Hoš. Pol. I. 142.

Srdcejatný. S. bolesť. of. v Pal. Záp. II. 58.

Srdcejímavý hlas. Zr. Fant. pov. 19.

Srdcelomně křičeti. Emin. 140. Sr. Srdcelomný.

Srdcepotěšný. S. hostina. Škod. II². 167.

Srdcerývý. S. tragika jeho pádu. Mus. 1901. 344. Sr. Srdcerývný v II. Přísp. 308.

Srdcovka (srdečník), dicentra spectabilis: láska (hořící, ohnivá, plamenná), srdcovka, srdečko, srdéčko, srdečník, srdíčka, srdíčko. Vz Čes. l. XIV. 223. — S = při křížení kolejnic ten díl, v němž se kolejnice k sobě připojují, aby tvořily jakýsi klín, Herzstück. Vz Ott. XXIII. 996.

Srdcovzduchový, kardiopneumatisch.

Srdéčko, *srdíčko, srdečka, srdíčka,* vz Srdcovka (zde).

Srdéčkovitý. S. taška (na střechu). KP. IX. 160.

Srdéčkový. S. taška (na střechu). KP. IX. 161.

Srdeční. Nepravidelná činnosť s., delirium cordis; porucha vyrovnání při s-čních chorobách, asystolia; záněť svalstva s ho, myocarditis, Herzfleischentzündung (částečný, partialis, dužnicový, parenchymatosa, povšechný, universalis, vleklý, chronica, vymezeřený, hnisavý, interstitialis purulenta). Ktt.

Srdečnice, e, f. = přivodice, Pulsader, aorta. Lépe: tepna. Čad. 13. S. = tepna, která vyvádí ze srdce do těla zdrojnou čili arteriální krev. Vz Ott. XXIII. 996.

Srdečnička, y, f. = lichotný název ženy = žena srdečná a srdci milá. Baw. Ar. v. 104., 278 a j.

Srdečník, u, m., rostl. Vz Srdcovka zde. — S. Srostění s-ku, Pericardialverwachsung, synechia pericardii; výlev, výron krve v s., haemopericardium (spojený s plynatostí, haemopneumopericardium); záněť srdečníku, pericarditis, Herzbeutelentzündung (ohraničený, omezený, circumscripta, prudký, acuta, diffusa, samostatný, idiopathica, vleklý, chronica, suchý, výpotkový n. s výpotkem, pericarditis sicca, exsudativa; skvrny šlachovité či mléčné s-ku, maculae tendineae pericordii; vodnatelnosť s-ku, hydropericordium, Herzbeutelwassersucht. Ktt.

Srdečnosť v klášteřích řídká ctnosť. Vlč. Gol. 12.
Srdíčko, a, n. = *podleska*, rostl. Č. Třeb. Čes. l XI. 36. Sr. Jaterník, Srdcovka zde, Kokoška.
Srdíčkový. S. krajky. Vz Krajka.
Srdínko Otak. Dr., spisov., doc. a lékař, nar. 1875. Vz Ott. XXIII. 997. — *S. Frt.* Vz ib.
Srditi se = *zuřiti*. Mrzský oslík se srdieše. Baw. E. v. 855. Srdí se ako jež. Mus. slov. VI. 110.
Srdnatička, y, f. = *srdečnička*. Má radosť, má s-čko! Baw. Ar. v. 3182.
Srdovatý = *srditý*. Sbor. slov. IX. 45. V Liptově.
Sřéci se, vz Sříci, Sřeknouti se.
Střediti = *řídkým učiniti*. Mš. Středují oběti, holocausta medullata. Ž. Tom. Ž. pod.: mozkovaté, Ž. witt.: mozkové. (Mš.)
Sřeknúti se, vz Sřeknouti se, Sříci se.
Sřetiti, imminere. Greg.
Sriadiť hostinu (dáti připraviti). Čas. mus. IV. 60.
Srieň = *omrzlina, osuhel* (nikdy nie omrzlina čisto ledová). Slov. Phľd. XXIV. 542. Zaplatil zlatkou ako s. (novou, bílou). Ib. 342. Sr. Sríň.
Sříž, e, f. = *stříž*. S. a kry činí veliký hřmot. Č. Čít. kn. pro II. tř. 151.
Srkati jak. Srkali (pili), až jim oči lezly. Světz. 1895. 289. Wtr.
Srn, *srnec*, capreolus. Vz Ott. XXIII. 1001.
Srna, srnka, y, f., caprea. Vz Ott. XXIII. 1001. — *Srna*, srna, kašička peprná. Dětská hra. Ouboč. Rgl.
Srňátko, *tanec* na Těšínsku. Vz Brt. P. n. 979.
Srnčí Hora u Potštejna. Jrsk. V. 113.
Srní tenata, 1517. Arch. XIX. 416., hon. XX. 353.
Srnice, hlístové. Vz Roupi (zde).
Srnůčka, y, f. = *srnka*. Slov. Vzáj. I. 19.
Srok. Když by se dva soudili aneb na sroku stáli. Zříz. zem. 1627.
Sroka, y, f. = *straka*. Sb. sl. 1901. 178.
Sroňka, y, f. = *hubená kráva*. Taková s. není mi nic platná. Litom. 53.
Srositi co čím: postel slzami. Ž. pod.
Srostění, n. Neúplné s. pochvy, atresia vaginae incompleta; s. duhovky, Verklebung, Verwachsung, synechia iridis (přední, anterior). Ktt.
Srostlík, a, m. -ci (blíženci) = *podvojné hrnce* s uchem uprostřed, v nichž se nosí na pole jídlo. Sušice. List. fil. 1902. 252., Čes. l. XII. 383.
Srostitě, in concreto. Mark.
Srostlina, y, f., condensa. Ž. pass. 28. 9. (Mš.)
Srostločelistý. S. ryby, sclerodermi. Ott. XXII. 726.
Srostlohrdlý. S. ryby, pharyngognathi. Ott. XIX. 676., XXII. 414., XXIII. 1003.
Srostlolbí, n. = *dvojčata se srostlou lebkou*, craniopagus. Ktt.
Srostlouch, a, m. = *netopýr ušatý*. Ott. XXIII. 1004.
Srostnúti se jak. (Žíly) se v hromadu srostnú. Rostl. G. 182b.
Sroubek, bku, m. S. ku krmení ptactva (s vyobrazením). Vz Čes. l. XIV. 336.
Sroubiň, ě, f. = *sroubině, seď*. Dšk. Km. 16.
Sroubiti. Srouben bývá, kdo svády hledá. XV. stol. Uč. spol. 1905. II. 33.
Sroule, e, n. = *pán*. V zloděj. mluvě.
Srovnati s kým o čem. Proti tomu nejsem, abych o tom s vámi s. neměl (bez *se*). Arch. XX. 153. — **se komu** = *souhlasiti*, consonare. Baw. E. v. 2525.
Srozum, u, m., Übereinkunft. Nařízení, sepsaná na základě jasného s-mu. Stan. II. 150.
Srp *Jos.*, naklad. a spis., 1833.—1898. Vz Ott. XXIII. 1004.; S. *Jan*. Tob. 217.
Srpeček, čku, m. = *měsíc*. Západ s-čku. Jrsk. XIV. 94. Vz Srpek.
Srpek, pku, m. = *měsíc*. Nad hájem se vznášel bledý s. Jrsk. XXIV. 65. — Rais. Koř. 37.
Srpen. Jsou-li v srpnu velké rosy, zůstává obyčejně pěkné počasí; když kvetou boby, bývá nouze o chleby, a když kvete mák, to už ne tak. Ott. Kal. 1904. Počátkem srpna studený vítr ze strnišť fouká. Ib. Čeho s. neuvaří (co v něm neuzraje), toho září neusmaží. Ib. Mží-li v srpnu, zůstává obyčejně krásné počasí. Us.
Srpice, e, f., hmyz. Sr. Ott. XVIII. 153.
Srponosný bůh = Saturnus. Škd. F. 18.
Srpovitý. Větší a menší výčnělek s-tý, processus falciformis major et minor. Ktt.
Srpozbrojný stařec = Saturnus. Škd. F. 160.
Srstil, a, m.. gyropus, čmel. Sr. Ott. XXIII. 1004.
Srstnáč, e, m. = *beran*. Msn. Od. 138.
Sstúpení, n. Po s. mimo penieze co má vzieti vdova? Když jiej dsky jiného nesvědčí než jedno penieze, má vzieti penieze. Z Dubé 72. (Jir. Prove 344).
Srš, e, m., tera (kdo jiného straší). Rozk. P. 2098. (Mš.).
Sršatý. Ciesař na Mediolanské jal se sršat býti. Pulk. Klem. X. 65.
Sršeti čím. Vltava sršela stříbrnými jiskrami. Hrlš. Hus. 223. — **před kým**. A pohané před nimi sršie = *utíkají*. Baw. Ar. v. 5172.
Sršiť sa = *zlobiti se*. Phľd. XXIV. 542.
Sršivě. V očích mu s. probleskło. Jrsk. XXVI. 71.
Sršivý jiceň ohně. Kká. Sion I. 168.
Sršní hnízdo. Stan. III. 223.
Srub = *poschodí*. Pohl. Sr. Ott. XXIII. 1004.
Srubjan M. spis.
Ssací potrubí, výška v pumpě. Vz Ott. XX. 985.
Ssavec, vce, m. Klassifikace ssavců. Vz Vstn. XII. 310. nn. Složení těl ssavců. Vz Ott. XXIII. 1005.
Ssavička, y, f. S. pro telata a sselata. Nár. list. 1903. č. 139. 4.
Ssécí, sseku. — **co komu**. Ssekl mi na mé vsi lúku v Hrozenkově. Půh. ol. III. 599. Sr. Sesekati.

Ssedlina, y, f. S. močová cihlovitá, sedimentum latentium. Ktt.
Ssedlost, i, f., congulatio. Mam. F. 87a. 1.
Ssek, u, m. = *cecek*, mamilla. Rozk. P. 434.. Bib. mik. Cant. 4. (Mš.). Sr. Sesek.
. **Ssieci**. Ssečený. Alx. B. 151.
Ssiesti, vz Ssésti.
Ssinale. Blesk rudě a s. svítil. Jrsk. VIII. 3. 485.
Ssmrděti se. Učině ránu čistú, ať sè nessmrdí. Rostl. G. 290a.
Sstálosť, i, f., perseverantia. St. mus. Vrt. 166. 36.
Sstarati se, senescere, sestárnouti. Mlad jsem byl a sstaral jsem se. Pat. Jer. 15. 13.
Sstřebati, absorbere. — co. Voda sstřebala by ny. Ž. kap. č. 123. 4.
. **Sstrk**, vz Strk.
Sstupa, y, f. = *sestoupení, cesta*. Bohatství jest do pekla náhlá s. Baw. E. v. 8.
Sstúpati = *sestupovati*, descendere. S. s nebe. Pat. Zim. 52a11.
Sstúpečník, a, m. Mně to nebožtík bratr s. poručil. Půh. ol. III. 458. Sr. Stoupečník v VII. 765., Stupečný.
Sstúpati = *sestupovati*, descendere. S nebes s. Pat. Zim. 52a11.
Sstúpiti se = *sestoupiti, zavříti se*. Ona se vrata tak sstúpichu. Bav. J. v. 1394. Rána se sstupuje (zavírá, spojuje). Kom. Did. 139.
. **Ssušiti co**. Rostl. G. 201b.
Ssutinný. S. pahorky babylonské. Nár. list. 11/7. 1900.
Sšeptati se s kým. On se jest s trubačem sčeptával, s dráby. Arch. XXI. 58., 384.
Sšeřiti se komu. Mně svět se sšeřil (zatemnil). Slád. Ant. 98.
Stabilisace, e, f., z lat. = *ustavení*. S. výroby. Nár. list. 1904. 110. 9.
Stabilnosť, i, f., vz Stabilita.
. **Staccato** (stakato), it. v hudbě = odra ženě.
Sťaco = leccos. Val. Čes. l. XI. 482.
Stádiště, ě, m., der Trieb- und Weideplatz. Bdl. Glos. 321. (r. 1578.). Sr. Pastviště.
Stadi-um, a, n.. řec. *a*) řecká míra = 600 stop; *b*) závodiště pro závody v běhu. Vz Ott. XXIII. 1024. Sr. Slov. III. 619.
Stádlisko, a, n. = *místo, kde se zdržovalo stádo krav*. Litomšl. Čes. l. XIII. 8.
Stadlmann Alois, uč. a spis., 1846.—.1896. Ott. XXIII. 1024.
Stádník, a, m. = *kůň*. Arch. XX. 189.
Stádný. S. kravka, brav. Msn. Od. 307., 11. — S. Arkadie = bohatá na stáda. Msn. Hym. 19.
Stádorodý. S. krávy. Msn. Od. 154. —
Stafrajensky na tě berou (ženské). Rais. Sir. 70.
Stafylom, u, m. = *výduť na oku*. Vz Ott. XXIII. 1029.
Sťahe = *část krosny* (stavu tkadl.). Mus. slov. VII. 58.
Stahovač, e, m. = *pytel*. V zloděj. mluvě.
Stahování, n. S. slov.: cák, dobrýtro, ňákej atd. v podřečí polnickém. Vz Hoš. Pol. I. 47. S. dvou různorodých vět vedlejších. Vz Hoš. Pol. I. 131. S. v hláskosloví, ve skladbě. Vz Ott. XXIII. 1039.
Stahrome! Zvon III. 79., 80., 148.
Stach V. Sr. Lit. I. 368., 633., Osv. 1873., Bílý Obr. 109., 149., Ott. XXIII. 1031.; S. *Ant.*, spis. Tob. 217.
Stachová Anna, spis. Zl. Pr. 1904.
Stáj = **chlév**. Plné stáje vedou v ráje. Lit. list. XIX. 318. Stáje (koňské) 1. *vazné* (dělané mezi sebou pohyblivou přívorou nebo pevným bedněním), 2. *ohradné*, boxy, zařízené k volnému pohybu jednotlivých koní); 3. podélné (jedno-, dvouřadové), 4. příčné (jedno-, dvouřadové). Vz KP. IX. 391., X. 425.
Stájný oř. Mns. II. 114. Sr. Stájní.
Stakorcový statek. Tbz. I. 2. 107.
Stakramechu! = sakramente! Jrsk. XXV. 19.
Stakramente! = stakvalente! Jrsk. XXV. 240.
Sťaký = *leckdos*. Do fajky nacpat to dál sťakom. Val. Čes. l. XI. 134.
Stálé = praesentiale. Janco pro Sulicone reposuit 44 gr. apud viecezudarium detitque stálé. 1391. Vz Jir. Prove 346.
Stálec. S-lci = **část** mlýna, na níž jsou lihy kože k hlavní zdi. Čes. l. XI. 179.
Stalmach Pav., nar. 1824. Vz Slám. Pat. 178. s podobiznou na str. 176.
Stálý jak. S. jako voda v koši. Čes. l. XI. 269.
Stambulovština, y, f. = **správa** podle způsobu Stambulovova v Bulharsku. Nár. list. 1903. č. 284. 1.
Stamoteď = *odtamtud*. Val. Nár. sbor. VIII. 97.
Stan, u, m. S. vojenský. Vz Ott. XXIII. 1030.
Sťana, y, f. = *stěna*. Kdo posluchá za sťanu, uslyši oseje taťanu. Slez. Vlasť. I. 220.
Stance = *plat*. S. roční je tam 100 tolarů. Světz. 1895. 30. Vz Stanc v III. 768. — S. (stanza, it.) v básn. = *strofa*. Vz Ott. XXIII. 1033.
Stáně Fr., čes. lék. a spis., 1841.—1897. Vz Ott. XXIII. 1041.
Staněk Vladislav a Vladimír, spisov. Vz Ott. XXIII. 1041. — S. *Václ.* Vz ib.
Staničení, n. = rozdělení trati v takových vzdálenostech, aby ráz terrainu jak co do výšky, tak i polohy přesně mohl se vystihnouti. Vz Ott. XXIII. 1045.
Staniční úřadník. Us.
Stánie někomu uložiti. Mill. 68.
Staník, a, m. = *Stanislav*. Dšk. Km. 30. Sr. Stánda.
Staniol, u, m., folie cínová. Vz Ott. XXIII. 1045.
Staniščе, e, n. = *staniště*. Mill. 68.
Stánka, y, f. = hořejší část košile (driek). Slov. Ott. XXIII. 915.
Stankléř, e, m., vz Štankléř.
Stankovský Jos. Sr. Lit. I. 933., Ott XXIII. 1049.
Stannin, u, m. Vz Ott. XXIII. 1051.
Stanný. S. právo. Vz Ott. XXIII. 1051., Slov. III. 628.

Stanoušek, ška, m. = *Stanislav*. Dšk. Km. 39.
Stanouti. Státi se směšným, u Pal.: osměšněti. Stalo se modrým m.: zmodralo; Změknutím stalo se to měkkým m.: změklo. Věst. XII. 96. Brt.
Stanoví, n. = *stany*. Hedvábné s. Kká. Sion I. 237. Pod stanovím. 238.
Stanovitý, immanentní. S. mohutnosť duševní. Čad. 82.
Stanovový. S. dotace. Nár. list. 1904. 73. 18.
Stanutí, n., das Stehenbleiben. Každé s. znamená ztrátu. Nár. list. 1884. č. 325.
Staný. S. právo starší doby. Vz Arch. XIX. 562., 631., Jir. Prove 347. Sr. Stanný.
Stanýř, e, m. Tuláci a s-ři. 1649. Schulz. 90.
Stápka, y, f. = *jeskyně*. V zloděj. mluvě.
Stář. Živ. otc. XVII. D. 36. Dietě jednoho dne v stáři. Pass. 331. Když sedm let v stář bylo. Krist. Šf. 551. Sr. Stáře; Proto je stáři tak smutné, že už doufati přestává; Naděje nevymírá v srdci člověka, dokud je mlád.
Staralec, lce, m., inveteratus. Ev. ol. 35. 72.
Staralý, vetus, Ev. olom. 69. 140.
Staratělové = dělníci dobývající samostatně platiny. Vz KP. X. 210.
Starati se nač. My na nic se nestaráme. Frant. 15. 37., 9. Musí se s. na všecky. Hruš. 84. — **se kdy**. Nestaraj sa dnes, čo budeme zajtra jesť. Mus. slov. VI. 110. — **se o čem**. Stará sa o svojich, ako koza o nůž. Sb. sl. VIII. 88.
Stárče, ete, n. = *starší dobytek*. Škd. Od. 137.
Starček, rečka, vz Starec. — S., rečku, m., senecio, Kreuzkraut, rostl. S. bahenní, barborkolistý, hajní, horský, chlumní, jarní, kalištný, lepkavý, lesní, obecný, poříční, potoční, velkolistý. Vz Ott. XXII. 855.
Starčice, e, f. = *stařena*. Msn. Od. 341.
Staře = *silně*. Hněviv bieše velmi s. Baw. J. v. 779. — S. = *za starodávna*. Teťka už nejni tak, jak bylo s.; Tak se staře povídalo. Hoš. Pol. I. 109., 111.
Stáře, e, f. Jsa v stáři 30 let. Mill. 52a. Sr. Stář.
Stařecky rychle se točiti. Jrsk. XXIX. 59. Sr. Starecky v VII. 769.
Stařeček, čka, m. Hra na s-čka. Slez. Vz Vyhl. II. 247.
Stařečky, pole a les u Červ. Hrádku. Čas. mor. mus. III. 142.
Starej = poslední snop dovezený s pole. Čeč. 170.
Stárek, chasník z chasy volený atd. Vz také Brt. Čít. 403. — S. Jan, 1./11. 1795.— 11./11. 1883. Vz Ott. XXIII. 1057.
Starešinské víno (staré). Msn. Od. 192.
Stáří, n., sr. Stář.
Starigáň sr. Haplpán.
Stárka, y, f. Sr. Brt. Čít. 404., 375. Sr. díl III. 630.
Stárkovství, n. Vz Mtc. 1902. 121., Stárek, Stárka.
Staroba má svoje vrtochy. Rizn. 168.
Starobně. Hlava se s. zachvěla. Zvon V. 514.
Starobní pojišťování (pro stáří). Nár. list. 1903. č. 128. 17. Sr. Starobný.
Starobulharský jazyk. Ott. XXIII. 1061.
Starobyl, a, m. = *stařec*. Msn. Od. 61. Vz Starožil.
Staročešství, n. Osv. 1896. 461.
Staročínský. S. poesie. Zvon III. 568.
Starodávný, val. tanec. Vz Brt. P. n. 951.
Starodomácký pokoj. Rais. Lid. 143. Sr. Starodomácí v VII. 770.
Starofrancouzský. S. architektura (gotická). Zr. Nov². 164.
Starohanácká, tanec. Vz Brt. P. n. 831.
Staroharfenistní struny. Zvon V. 70.
Starokališník, a, m. Hrubý 173.
Starokatolicism-us, u, m. Vz Ott. XXIII. 1061.
Starolesní, ího, m., lesní úředník. Sá. XVII. 213.. 200.
Staroletný. S. babička. Msn. Od. 336. Sr. Staroletý.
Staroměšťanský. S. důstojnosť. Sá. Upom. 289.
Staromodnosť, i, f. Zvon V. 685.
Staromoravsky, *po s-ku*. Hlavn. 50.
Staronámořní Fajačané. Msn. Od. 114., 119., 196.
Staroorientalština, y, f. Zvon III. 660.
Staropísmý otisk. Nár. list. 1902. 255.
Tarorakouský. S. smýšlení. Nár. list. 1903. č. 243. 13. S. země. Vz Ott. XXIII. 1062.
Starořišský mistr. Mtc. 1903. 159.
Starorytířský. S. věrnosť. Lobk. V.
Staroslovanský. S. porota, vz Stieb. 183., zřízení. Dolen. Pr. 243.
Staroslověnský text písma sv. Lit. I. 114. S. jazyk. Vz Ott. XXIII. 1062. nn.
Starosoused, a, m. Mtc. 1903. 319.
Starosť. Dobre mi rohy nevyrostú od starosti. Rizn. 176.
Starosta lodi = *velitel*. Baw. E. v. 3013., Ap. 224a. — Sr. Jir. Prove 349., Výlupek.
Starostlivec, vce, m. Tbz. XVI. 322., Vykl. Obrz. 250.
Starostný = *starostlivý*. Byla všecka s-tna. Jrsk. XIV. 118. — S. = *starobný*. S. těžkosť. Baw. E. v. 845.
Starosty, pl., m. = *rodiče*. Mill. 43a. Vz Starosta.
Starosvacení, n. Odměna za s. Tbz. V. 9. 252.
Starosvěták, a, m. Sá. Pr. m. 87.
Starosvětština, y, f. Ze s-ny se vyzouti. Zvon V. 549.
Starošedý. S. chodba. Hlk. X. 56.
Starousedlý. Vz Ott. XXIII. 1064.
Starověcky. Vydal rhetoriku s. jakoby v XII. stol. Šf. v Záp. Pal. II. 163.
Staroverský rok nový (¹¹/₁) všetko teplo nám stroví. Sbor. slov. VIII. 87.
Starovesský. S. melodie, Tbz. V. 6. 263., náboženství. Sb. sl. 1902. 38.
Starověťný. S. věštba. Msn. Od. 140. 197.

Starovlastenecký názor. Jakb. Mar. 230.
Starovlastenectví, n. Lit. II. 129.
Staroživčný. S. lidé. Půh. brn. IV. 174. (1464.)
Starožil, a, m. = *stařec* (Proteus). Msn. Od. 60. Sr. Starobyl, Starožilec.
Starožilec, lce, m. = *stařec.* Msn. Od. 110. Sr. Starožil.
Start (stárt), u, m., angl. = místo, odkud při dostizích závodníci vybíhají n. vyjíždějí; také počátek běhu dostihového. Vz Ott. XXIV. 1.
Stařučký = *velmi starý.* S. stařeček. Čes. l. XI. 376.
Starý. Víš, co je mladá žena a starý muž? To je slunce a led. Slunce ho užívá, až ho sní docela. Zvon III. 217. Wtr. Stará dievka vadí se aj s chodníkom, po kterom chodí. Sbor. slov. VII. 132. Starému už len kus chleba a teplý kút (kout); Starý ľudia staré veci chvália; Čerta je to dobré už — stará žena, mladý muž; Stará kočka a stará dzievka ňikde miesta nemajú, dycky se túlajú. Rizn. 62., 63., 169., 173. Ďábel topí někdy také v starých pecích (svádí i staré lidi). Zvon IV. 181. Muž starý a žena mladá, na každý den jistá sváda. XV. stol. Rozp. fil. 108. — *jak.* Starý jako svět. Vlasť. I. 239. — S. = *druh.* V zloděj. mluvě. — S. *muž* = vybrakovaná obyčejně polosesutá část štoly. Zl. Pr. XXII. 158. — S. *Karel,* spis., 1831.—1898.; S. *Václ.,* řed. reálky, spis., nar. 1858. Vz Ott. XXIV. 2.
Stašek Ant. (Dr. Ant. Zeman), básn., nar. 1843. Sr. Flš. Písm. 708. — S. *Ign.,* čes. fysik a spis., 1782.—1862.
Stát, u, m. S. jednotný, spolkový. Vz Ott. XXIV. 7.
Statecký. S. bratr (ze statku). Jrsk. XIII. 3. 180. Kšť. Lid. 5.
Statečný čin: snahami, počestností. Hlk. X. 330.
Statek. S. allodní, deskový, dominikální, důchodový (rentový), duchovní, korunní, lenní (manský), movitý, nemovitý, obecní, odúmrtní, rustikální, rytířský, selský, svěřenský, zpupný, vz Ott. XXIV. 11., církevní, císařský, dvořácký, královský, městský, nápravnický, stavovský. Svobd. 150. Kdo se pro s. vdává nebo žení, ten jest hoden oběšení. Světz. 1888. 50. O statcích v starší době vz Arch. XIX. 635.
Státi jak. Stojí jak na trní (netrpělivě, pořád přestupuje). Stojí jako suchá švestka u cesty (opuštěný). Zbirov. Čes. l. XI. 270. Stoji jak dřeviany, jak vůl na kopcu, jak sväty od sliv za dedinum (o neobrabaném). Slez. Vlasť. I. 236. Stojí ako namalovaný svätý, aku drúk, ako zakopaný. Mus. slov. IV. 11.
Statice, e, f, limonium, limonka, Strandnelke, rostl. Vz Ott. XXIV. 12.
Státie = *stání.* Slov. Sbor. čes. 14.
Statika, y, f. Chemická s. Vz Vot. 109. nn.
Statistika, y, f., z lat. Vz Ott. XXIV. 21.
Stativa, y, f., ansa. Bhm. hex. 1191.; ansta, Mam A. 14a; repegallum. Rozk. R. 104. Stativa tkadlcovského stavu. Vz Ott. XXIV. 51.
Stativo, a, n. = *lávka za stavidly u kol?* Hořejší mlynář pustil náhle vodu a ta běží dolejšímu přes s-va. Mš.
Státní adressář (almanach), církev, dluh, dvůr soudní, erár, garancie, hospodářství, kalendář, kancellář, lékařství, lotterie, ministerstvo, moc, monopol, občan, orgán, poklad, pokladna, právo, převrat, příjmy, příslušnosť, půjčka, rada, rozpočet, schematismus, služba, správa, statky, účetnictví, účtárna, úpadek, úvěr, vědy, výdaje, zástupce, zákony, zřízení. Vz Ott. XXIV. 22.—29.
Statnice, e, f. = *statná žena.* Dšk. Km. 41.
Státnickosť, i, f. Nár. list. 1901. č. 321. Sr. Státnictví.
Statník, a, m. = nosič baldachýnu (o božím těle). Slez. Vyhl. II. 51.
Statniti se kde: mezi lidmi (namáhati se a p.). Šá. XIX. 136.
Statnobojovný muž. Msn. II. 273.
Statnoduchý = *udatný.* Msn. II. 104., 147.
Statnokopý Priamus. Msn. II. 63., 112.
Statnomyslný Odysseus. Msn. Od. 57.
Statnoramenník, a, m. S. Hefajstos. Msn. II. 18., Od. 117.
Statnoramenný bůh, rek. Msn. II. 344., 256.
Statnotělý brav. Msn. Od. 138.
Statný v čem: v nohou (dobrý chodec). Krs. Ten. III. 43.
Statocysty (otocysty) = smyslové ústroje zvířat. Vz Ott. XXIV. 29.
Státoprávně. Nár. list. 1904. č. 10. 13.
Státoradovský. S. kommisse. Stieb. 168.
Státospasný. S. snahy. Nár. list. 1885. č. 109.
Státotvorně, staatenbildend. S. vystoupiti. Nár. list. 1885. č. 80.
Státovka, y, f. = papírový peníz vydaný státem naproti bankovce vydané bankou. Vz Ott. XIX. 447b.
Státský = *státní.* S. úředník. Pal. Záp. IV. 164.
Statut, u, m. S. královský, obecní, organický. Vz Ott. XXIV. 30 nn.
Statutární město. Nár. list. 1904. 354. 1.
Staurolith, u, m., nerost. Vz Vstnk. XI. 833., Ott. XXIV. 35.
Stauroskop, u, m., z řec. = polarisační přístroj k určování směrů optických os krystalů. Vz Ott. XXIV. 36.
Staúvati se někde = *stavívati se.* Val. Čes. l. XI. 132.
Stav panský, rytířský, šlechtický, vládycký. Vz Kol. Her. 423. Stav městský, poddanský, privilegovaný, svobodnický, zemanský atd. Svobd. 150. — S. = *zastávka, útulek.* U toho (přechovávače) že je dobrý s. Jrsk. VIII. 3. 107. — S. = *jez.* Val. Čes. l. XII. 84. — S. Pět stavů = pět jezer v Tatrách jedno nad druhým. Vz Hlk. XI. 33. — S. *tkadlcovský,* Webestuhl. S. ruční, strojní (na bavlnu, hedvábí, vlnu, len a konopí, plachty, plsti, damašky, plyše, aksamíty), okrouhlý, se samočinnou záměnou

útku. Vz Ott. XXIV. 48. 57. s vyobraz. Jeho části v Starej Pazovej na Slov.: bilo, brdo, ciepky, cijovka, člnok, darmovis, fajfiar, fajfy, kolůške, koza, kvačka, návoj, návojček, nitevnica, podnožie, snuvàke, stahe, sukáč, svijačka, triciepke, vito. Vz Mus. slov. VII. 58.

Stavák, a, m. = *furiant* a p. Člověk nemusí dělat nijakého s-ka, ale zahodit se také nemusí. Rais Lep. 167., Rais. Sir. 240. — S. *vížle*, Vorstehehund. Sb. sl. 1901. 157.

Stávati = *trvati*. Chci vám platit, dokud mého statku stává. 1512. Arch. XIX. 157. Bijme se, dokavadž nás stává. Baw. Ar. v. 2505., 4589. Pokud by ho stávalo (bylo). Vz Vystáti.

Stavba. Předběžné práce technické před započetím stavby. Vz KP. IX. 323. nn. — S. = *stavění, budování* domů, silnic, mostů atd.; budova sama (stavení). S. dřevěná jehlová (kolová), vodní atd. Vz Ott. XXIV, 37.

Stavební konstrukce, půda. Vz KP. IX. 278. nn., 288. S. bouda, břemeno, kollaudace, parcella, plán, povolení, právo, rozpočet atd. Vz Ott. XXIV. 39.

Stavěcí svícen naproti visutému. 1524. Čes. l. XII. 246. S. les = stavební dříví. Arch. XXI. 302.

Stávek, vku, m. = *pletací stroj* anglický, mechanický atd. Ott. XIX. 910., 903. — S. *malý rybník*. V struze nadymačem aneb stávkem se opatřiti. Arch. XX. 425.

Stavěký kmen. Tbz. XIII. 86.

Staveň, vně, f. Svázán v stavních, ligatus institis. Pat. Zim. 39a31.

Stavení, n. St. krve, haemostasis. — S. = *budova*. Má žena byla ze s. (z chalupy, ne z baráku). Čes. l. XIII. 88. — Části s. na Litomyšl. Vz Litom. 60.

Stavěti stav (mlýnský). Hra dětská. Vz Čas. mus. V. 21.

Stavídka, pl., n. = *stavidla u vantrok*. Čes. l. XI. 186.

Stavidlo, a, n. Svíradla, svraštidla, s-dla krevní, adstringentia, haematostyptica. Ktt. — S. vodní. Vz Ott. XXIV. 42.

Stavidlový jez. Nár. list. 1904. č. 30. 2.

Stavílek, lka, m. *pyšný furiant*. Úbočí. Rgl. Sr. Stavák.

Stavíř, e, m. = *stavitel*. My jsme s-ři, my stavíme pec (dětská hra. Rgl.)

Stavitelskoumělecký. Nár. list. 1903. č. 94. 13.

Staviti se jak. Staví se, jako zmrzlá košile, prkenný panák, škrobený nafoukanec. Us. Čes. l. XI. 269.

Stavivo = *látky stavěcí*. Vz KP. IX. 255 nn.

Stávka, y, f., Streik. Vz Ott. XXIV. 43.—45.

Stávkářství zpracuje přízi. Ott. XX. 722b., XIX. 903. Sr. Stávek.

Stávkový. S. zboží = na stávku (pletacím stroji) zhotovené. Ott. XIX. 903.

Stavnek, vz Slavnět v VII. 1386.

Stavové, Stände, Reichs-, Landstände. Vz Ott. XXIV. 46.

Stavovský. S. zřízení. Us.

Staženina, y, f. S. dlaňová (zkřivení prstů), contractura palmaris; bolestivá s. končetin, strnutí jich, c. artuum. Ktt.

Stblosa, y, f, raceus (u rostlin). Rozk. P. 689.

Stearin, *stearinová* kyselina. Vz Ott. XXIV. 58.

Stearodenar-on, a, n. Vz Vstnk. XI. 126.

Steatit, u, m., z řec. = *tuček*. Sterz.

Stébelnina. -ny, cerealia. S. mají stébla. Vz Ott. XVIII. 543.

Stebílkový. S. krajky. Vz Krajka.

Steblce, e, n., vz Stéblo. Baw. E. v. 980., Št. V. 203. 21.

Stéblí, n. Sláma velkého stéblí. Wtr. exc.

Stéblo vléci = vytahovati stébla při rozhodování o přednosti; kdo vytáhne stéblo nejdelší, zahajuje první (primus) činnost, hru. Frant. 26. Pozn.

Stéblovitý. S. tráva. Strn. Poh. 10.

Stéci jak. Dobře s. = *dopadnouti*. Pel. XXIII. — **co**: zdi *slézti, vzíti, dobyti*, lépe: ztéci (vztéci). Mš. — **se** = *zavříti se*. Vrata se stekly. Baw. 17. v. 1397. — **komu.** Nohy mu stekly (otekly). Frant. 16. 43.

Stecker *Ant.*, cestov., spis., 1855.—1888; S. *Kar.* — Sr. Ott. XXIV. 60.

Stéček, čka, m., Holzsperling. Sb. sl. 1902. 13.

Stefan *Krist.* (K. Věnecký), spis.; S. Leop., mal., 1826.—1890. Vz Ott. XXIV. 65.

Stefanit, u, m., nerost. Vz Vstnk. XI. 821., Ott. XXIV. 66.

Steffal Václ. Dr., prof. a spis., 1841. až 1894. Vz Ott. XXIV. 67.

Steh dvojlícový, kroužkovací, obnitkový, obrubovací, ozdobný, přední, zadní (perlový, štep) atd.; s. chirurgický (krvavý *a*) čepový, *b*) ovinutý, *c*) uzlový). Vz Ott. XXIV. 71. až 72.

Stehenáč, e, m.. oedemera, brouk. Vz Ott. XVIII. 653., XXIV. 73.

Stehenní žíla, vena cruralis. Ktt. Vz Stehenný.

Stehlík, a, m., fringilla. Vz Ott. XXIV. 72. — S. *Kar.*, právn. spis., 1829.—1888.; S. Eman, rytíř *z Čenkova a Treustättu*, Dr., spis., nar. 1868. Vz Ott. XXIV. 73.

Stehnisko, a, n., zdrobn. stehno. Litom. 24., 39.

Stehnožka (!), y, f. = *šunka*. Pohl.

Stěhováček, čka, m. Pták s. (stěhovavý). Tbz. II. 232.

Stěhovačnost, i, f., Wandersucht. S. a kolonisace. Nár. list. 1885. č. 82.

Stěhování, n. Pověry k s. se táhnoucí, vz v Čes. l. X. 421. S. duší, národů. Vz Ott XXIV. 74.

Stěhovati se kam. Stěhuje-li se kdo do nového bytu, nese tam napřed sv. obraz a chléb, aby tam měl boží požehnání. Mtc. l. 1897. Obr. 68. — **se kdy.** Na stará léta se s. jest tolik, jako hrob si hrabati vlastníma rukama. Tbz. III. 2. 151.

Stech Václ., spis. Sr. Zvon IV. 322. a j.

Stecher, u, m. Stecherem někoho probodnouti. H. Jir. Mýto 86. 1. (XVII. stol., z něm.).

Stein V., spis. Tob. 217.

Steiner Jan, mal., 1725.—1793. Vz Ott. XXIV. 82.
Steinhauser Kar., spis. Vz Ott. XXIV. 84.
Steinich *Kar.*, učit. a spis., 1827.—1898. — S. *Kar.*, řed. měšť. školy, spis., nar. 1855. Vz Ott. XXIV. 86.
Steinmann *Vil.*, řed. gymn. a spis., † 14/1 1905. maje 65 let. Vz veřejné listy z též doby a Ott. XXIV. 87.
Steinmannit, u, m., odrůda galenitu. Vz Ott. XXIV. 88.
Stejgéř, e, m., z něm. Steiger. 1524. Arch. XIX. 424.
Stejnavý = *stejný*. Č. Buděj. List. fil. 1902. 252.
Stejno = *stejně*. Psíček a kočička vždycky s. (stejně, najednou) volali. Kld. II. 25.
Stejnohlasně volati. Rais. Lid. 203.
Stejnojmenec, nce, m. Msn. II. 331.
Stejnonožci, isopoda, korýši. Vz Ott. XXIV. 91.
Stejnootecký bratr. Msn. II. 219., Škod. II.² 243.
Stejnopočet, čtu, m. Msn. II. 187.
Stejnoprávný bratr. Msn. II. 269.
Stejnorodák, a, m. = stejnorodec. Msn. Od. 45.
Stejnorodec, dce, m. = *člověk stejného rodu*. Tbz. III. 2. 155, V. 4. 88.
Stejnorovný. S. panování. Lit. I. 805.
Stejnorozenec, nce, m. = *vrstevník*. Škd. Od. 21.
Stejnovrh, u, m. = *současné vržení*, Sudlice jim vyletly s-hem. Msn. II. 92.
Stejnoznačnosť, i, f. Krejčí. (Kád. 6.)
Stejnozoubek, bku, m., leskea, rostl. Vz Ott. XXIV. 93.
Stejskal K., spis.
Stěk, u, m. = *brázda vedena na příč přes sáhony, svodnice*. Žel. Brod. Čes. l. XIII. 29.
Stěkati se = *vztekati se, dováděti*. Mš., Hoš. Pol. I. 143.
Stekloun, a, m. = *stekloň*. Šumava. Rgl.
Stelný. Je jako s. = *tlustý*. Čes. l. XIII. 176.
Stemmatografie českých rodin. Vz Kol. Her. I. 85.
Stemperovaný. Kov mírně s-ný. 1585. Uč. spol. 1902. 23.
Stěna, y, f. = *druh hraněného* dříví. Vz KP. IX. 265.
Sténati proč: bolestí. Zvon IV. 164.
Stěnava, y, f., Steine, přítok Nisy kladské. Ott. XXIV. 97.
Sténavě frčeti. Msn. II. 297.
Stěnha, y, f. = prkno přidané na vůz, aby se mohlo více nakládati. Ouboč. Rgl.
Stěnice, e, f., paripes, Rozk. R. 68., P. 529., parifex. Bhm. hex. 197.
Stěničník, u, m. S. okoličnatý, iberis umbellata: stěničník, blešník, slučka, penízek, hořčice sedlská. Čes. l. XIV. 372.
Stenograficky něco sestaviti. Nár. list. 1904. 244. 13.
Stenogramm, u, m. = *spis psaný stenograficky*. Vz Ott. XXIV. 99.
Stenochromie, e, f., z řec. = *mnohobarevný tisk*. Vz Ott. XXIV. 99.
Stenotelegraf, u, m. = *tiskací telegraf*. Vz Ott. XXIV. 100.
Stěnový. S. omítka. KP. IX. 328.
Stentoricky deklamovati (silným hlasem). Kos. Živ. 273.
Step, Steppe. Sr. Ott. XXIV. 101.
Stepati. Pakli tě kdy stepu z čeho. 1459. List. fil. 1904. 438.
Stěradlo, a, n. = *nástroj k čištění bavlny*. Vz O t. XX. 599.
Stercinger Jos., prof. a spis., nar. 1866. Vz Ott. XXIV. 119., Tob. 217.
Stereochemie, e, f. = *chemie prostorová*. Vz Ott. XXIV. 110.
Stereometr, u, m.; stereometrie, e, f., vz Ott. XXIV. 112.
Stereoskop, u, m., vz Ott. XXIV. 113.
Stereotomie, e, f. = kamenořez, Steinschnitt, vz Ott. XXIV. 114.
Stereotypie. Vz Ott. XXIV. 114.
Stereotypní = *stálý, nezměněný*. Ott. XXIV. 115.
Stěřez, u, m. = *stožár*. Baw. Ar. v. 2319. Sr. Stěžér, Stěžíř.
Sterilisace, e, f, z lat. = část desinfekce a znamená soubor opatření, jimiž nástroje lékařské, mléko (pro děti) atd. zprošťujeme mikroorganismů zvl. choroboplodných a jejich zárodků, jež na nich lpí n. lpěti by mohly. Vz Ott. XXIV. 115.
Sterilita, y, f., z lat., neplodnosť. Ott. XXIV.
Stěrkolka, y, f. = *klapačka*. Vz toto.
Sternbergit, u, m., nerost. Vz Ott. XXIV. 118.
Sterohojný. S. úroda. Kká. Sion II. 88.
Steroměstý. S. Kreta. Msn. II. 37.
Steronásobně něco vrátiti. Krs. Ten. III. 39.
Stěrovati, vz Setříti.
Sterožertva, y, f. = *hekatomba*. Msn. II. 3.
Stéskati = *stýskati*. Alx. V. 1813., Alx. BM. 280.
Stěsněti, ěl, ění. Dědina jí s-la. Zl. Pr. XXI. 127.
Stěsný. S. lože, obstrusum cubile. Gl. hym. V. 101ª.
Steščení, n., angustia. Mam. F. 85ᵇ. 2.
Stěžér, u, m. = *stožár*. Mnoho s-róv tu spade. Baw. Ar. v. 3671. Sr. Stěžíř, Stěřez.
Stěžeti, žu = *bráti se*. Anoť proti nim stěžie, na vše strany lidé běžie. Baw. Ar. v. 5291. — se. Baw. E. v. 2657. Sr. Stěžiti, 2.
Stěžír, u, m. = *stožár*. Baw. Ar. v. 3601., 3643. Sr. Stěžér.
Stežka, vyslov steška = *stezka*. Mus. fil. 1904. 448.
Stěžky. Že my chudí s. co míti budem. Frant. 4ª. (stěžka).
Stěžnice, e, f. Spustivše stožár po lanech do s-ce vetkli. Msn. Hym. 17.
Stibavý pohyb žaludku a pásma střevního. Vz Ott. XIX. 487. S. pohyb tenkého střeva, Dünndarmperistaltik. Ktt.
Stibikonit, vz násl. Stiblith.
Stibiť. Byly tam břily bez všeckého východu, že tam noža nestibil. Slez. Vyhl. II. 305.

Stiblith, u, m. = **Stibikonit**, nerost. Ott. XXIV. 124.
Stibral Jiří, archit. a malíř, nar. 1859. Vz Ott. XXIV. 124.
Stič, v VII. 1387. Dle Mš. lépe: styč.
Stieber *Miloslav*, právn., spis., nar. 16./2 1865. Vz Ott. XXIV. 125.; S. Václ., red. Tob. 217.
Stiekati, vz Stéci.
Stierati, vz Stírati.
Stieti, vz Stíti.
Stiežiti, vz Stížiti.
Stíhání, n. = *vystihování*. Viera rozumná jest s. dokonalostí božských podle moci, múdrosti a dobroty jeho. Chč. S. I. 46ª.
Stíhati. Musím si nestíhat nebo: Nesmí sa ňa s. (musím se přičiniti). Val. Čes. l. XIII. 75.
Stíhavý. S. myšlénky. Jrsk. V. 16.
Stich Jan, virtuos na lesní roh, 1748. až 1803. Vz Ott. XXIV. 129.
Stikarofsky Jan, red. Tob. 217.
Stín, u, m., umbra, Schatten. Vz Ott. XXIV. 132. — S. A. G., spis. Tob. 217.
Stínání kohouta. Vz Vykl. Obrz. 258.
Stínidlo ke kamnům, Ofenschirm. Jeřb. 71. Sr. Zástěna.
Stíniti co kde. Tak ty věci stíní rozumnosť v lidech. Chč. S. I. 72ᵇ.
Stinka, y, f., lorandex. Rozk. P. 614, R. 70.
Stínkový. S. koření, vz Tařice (rostl.). Čch.
Stínovitosť, das Schattenhaftige. S. podoby. Čch., Lit. II. 374.
Stínový obraz, skiagramm. Vz Ott. XXIV. 133.
Stírka, y, f. = *jídlo*. Vejce se vbije do mouky, rozetře, husté těsto vlije se do vřelé vody a máslem se vše omastí. Slez. Vyhl. II. 203., 34.
Stiropen, vz Sčuropen.
Stiskač, e, m., anctor. Rozk. P. 1150., R. 81.
Stiskati, vz Stisknouti.
Stistilý. Tista s-lá (nadávka). 1524. Zvon.
Stištiti co. Planety zstavil, ztištil, zřiedil. Kat. 1375. Er. píše: zjistil. Sr. List. fil. 1882. 304.
Stíti koho. Tož tým ju sťal = *odbyl, zkrotil*. Val. Čes. l. XI. 275, XII. 43.
Stivín Eman., red. Tob. 217.
Stiže = *stíží*. S. to udělal. Kr. Dvůr. Mš.
Stížně = *zdhy*. Abyste pro ten spis s. poslati ráčili. Arch. XX. 168.
Stižitedlnosť, i, f. = *chápavosť*. Andělé mají s. k rozumování. Kom. Did. 59.
Stížnosť, i, f. = *rekurs u soudu*. Vz Ott. XXIV. 136., Ott Říz. III. 108.—129. S. stran něčeho si položiti. 1594. Listář 7.
Stklenářský. S. mistr (sklenářský). 1469. Mš.
Stkleničný = *skleničný*. S. popel. Gest. B. 116ᵇ.
Stkleničstvo, a, n. = *sklenářství*. S., vitellaria (ars), Rozk. P. 1562., *skleničstvo*. Rozk. P. 86.
Stklon, u, m, vz Sklon.
Stklona, y, f, iacinctus. Rozk. P. 100.
Stknúti koho = *zatknouti*. K tomu je (chudé lidi) sjímali a stkli. Půh. brn. III. 116. (1436.)
Stkvělobarevnosť = *stkvělá barevnosť*, Farbenpracht. Jeř. Rom. básn. 362.
Stkvělobarevný. S. květiny. Holb. 7 let. I. 26.
Stkvělojasný. S. listy. Holb. I. 38.
Stkvění, n. Baw. Ap. 208ᵇ. Aby se lsknula stkvěním přestkvúcím. Kar. 88.
Stkvětiti se. Sv. Václav a sv. Vojtěch na tom hradě jsú se stkvětili. Pulk. Lobk. k. 3.
Stkvosť, i, f. Proč zaběhla s. oděnie? Baw. E. v. 2149.
Stkvúcí čistota. Otc. B. 103ª., Fagif. 39ᵇ., Gest. B. 25. Sr. Stvúcí.
Stlačený ve šroubech. Zvon V. 572.
Stlačka čili lis při pletení. Vz Ott. XIX. 903.
Stlapaný = *sploštěný?* S. guľa, parohy. Sbor. slov. VIII. 13., 15.
Stláti = *úklady strojiti*. M. Bolesl. Čes. l. XIII. 89.
Stlonec (!), nce, m. = *poduška*. Pohl. Dle Pohla také: *stloulík*.
Stloukadlo košíkářů. Rgl.
Stloulík, u, m., vz předcház. Stlonec.
Stlúkať sa = *sháněti se* (po penězích). Val. Čes. l. XIII. 111. V II. Přísp. 311. skláněti se oprav v: sháněti se.
Stlumeně zníti, gedämpft, dumpf. Šnajd. Int. l. 45.
Stmělý. S. koruny alejí. Mršť. Obz. 150. S. propasť moře. Vrch. Dojm. 34.
Stmen, u, m., solium. Rozk. P. 2281.
Stobůh, boha, m. Kýho stoboha to vykonau (-nal)! Slov. Phld. XXIV. 340.
Stock Jan, Dr., spis. Tob. 217.
Stoček, čku, m., rostl. z čeledi kokoříkovitých Jrsk. XXIV. 185.
Stočíselná obec = mající sto čísel. Rais. Lep. 9.
Stočiti = *přemoci*. — **koho**. Pozdě vržeš k Bohu oči, když tě již nemoc stočí. Baw. E. v. 884. — **se s kým, čím** = *utkati se*: mečem. Baw. Ar. v. 3240.
Stočka, y, f. S. plátna. Strn. Pov. 138. Sr. Stůčka.
Stodola. Zařízení s-ly; s. s příčnými, smíšenými, podelnými mlaty, s mlaty v podobě kříže. V. KP. IX. 411. nn., Ott XXIV. 141.
Stodolenka, y, f., *tanec*. Vz Brt. P. n. 848. *Za stodolenků, tanec*. Ib. 937.
Stodolník, a, m. = hospodáříček bydlící v stodole. Kšť. Poh. 38. Sr. Přístodolník.
Stoffertit, u, m., nerost. Vz Vstnk. XI. 832.
Stoh, u, m. Zařízení stohů. Vz KP. IX. 410, Ott. XXIV. 144.
Stohlávek, vku, m., affodilus. Rostl. drk. 178ª. 1.
Stohromů. A na mne často hledíš jako s. Zvon IV. 58.
Stohubý. S. bohyně = Fama, Pověsť. Vin. I. 107.
Stoikové, vz Ott. XXIV. 139.

Stoj, e, m. Obilní s. = *stoh*. Zvon. III. 361.
Stojačky = *stoje*. Slov. Sbor. čes. 255.
Stoják, u, m. = *nůž* atd. Dšk. Km. 29. — S. na mléko. Nár. list. 1904. 138. 9.
Stojan, vz Výtokový. S. na knihy, noty, na květiny, sochy atd. Vz KP. XI. 180. Vyobraz. tab. XLVII.
Stojanka, y, f. = co stojí, ku př. strom. Brt. Čít. 97.
Stojatě. Žito nám rostlo s.; Na s. obilí prodati (nepožaté). Hoš. Pol. I. 189.
Stojatý. Nalezl ho s-tého = *stojícího*. Kká. Sion. I. 221.
Stoječko. Na s. mluviti. Wtr. exc. Sr. Stoječky.
Stojí hruščička, *tanec*. Vz Brt. P. n. 989.
Stojící = *stojecí*. S. plat (stálý). Listář 12.
Stojiště, ě, n. = nezmýtěná část porostu ponechaná na pasece. Ott. XXIV. 149.
Stojna, y, f. (stádle) = *místnosť ku pražení rud*. Vz KP. X. 143.
Stojseč, e, f., σταδίη, ὑσμίνη, o boji mečem. Msn. II. 123.
Stok vod = stékání. Kar. 9.
Stoka, y, f. Vz KP. IX. 315.
Stokesit, u, m., nerost. Vz Vstnk. XI. 841.
Stokholm, a, m., **Stokholmský**. List. fil. IV. 144.
Stoklas Eduard, spis., 1815.—1900. Vz Ott. XXIV. 152.
Stoklasa *Ivan*, spis. — S. *Jul.*, prof., spis., nar. 1858. Vz Ott. XXIV. 152.
Stokový. S. cihly, pumpa, roura. Nár. list. 1903. č. 148. 16., 1885. č. 107., KP. IX. 173.
Stokrótka, y, f. = *stokráse* Orava. Sbor. slov. IX. 54.
Stolařka, y, f., luka u Bzence. Čes. l. XIII. 475.
Stolečník, a, m. = *stolař*, *truhlář*. Tk. M. r. 186.
Stolečství, n., participatio. Ž. kap. č. 121. 3.
Stolek, lku, m. = *stolička*; **stólek** = *malý stůl*. Na stolku seděti. Sb. sl. 1901. 179.
Stolení, n., atrium. Modlete se v s. svatém. Ž. pas. 28. 2. (Mš)
Stoleve v VII. 784. oprav v: *stolevé*, *stoleví*, n.
Stoleví, n., traba. Bhm. hex. 633.
Stolice = *vyprázdnění žaludku*. S. hlenovitá, hnisavá. Ktt. — S. *střechy*. Vz Krov. — S. *uherská* = *župa* (tak veliká, jako ku př. Korutany n. Slezsko n. Solnohrady). Vz Kál. Slov. 43. — S. (židle) selská. Vz KP. XI. za str. 96. (vyobrazení), tab. LXXVI. a násl.
Stoličky = *hranice dříví v lese*. Hoš. Pol. 143.
Stoličářka, y, f. = *truhlářka*. Zvon IV. 158.
Stolíček, čku, m. = *měsíček*, rostl. Slez. Čes. l. XIII. 110.
Stolička u ručnice. Ott. XX. 1017. — S. = *čtyřka* (na školním vysvědčení). Zvon IV. 668. — S. = *mesník*, nyní se říká: sády. Hoš. Pol. II. 57.
Stoličkový květ (měsíčkový). Slez. Čes. l. XIII. 109. Vz předcház. Stolíček.
Stoličný. S. město uherské. Kál. Slov. 43. Sr. Stolice (zde).
Stolné, ého, n. Půh. ol. III. 577.
Stolz Ant., spisov.
Stolzit, u, m. = olověná ruda. Vz KP. IX. 176., Ott. XXIV. 151.
Stomatoplastika, y, f., z řec. = umělé napravování nějakého defektu na ústech. Vz Ott. XIX. 846.
Stoměstský. S. Kreta (mající sto měst). Škod. II². 42.
Stonati jak: k smrti. Zr. Let. III. 95.
Stonek, nku, m. Kiel. Sr. Ston 2., Ott. XXIV. 164.
Stonit, u, m., třaskavina. Ott. XXIV. 166.
Stonka, y, f. = *fňukaňa*. Sr. Stoněk.
Stonorodý šíp (stony působící). Msn. Od. 356.
Stonožky, myriopoda. Vz Ott. XXIV. 166. nn.
Stopa veršová. Vz Ott. XXIV. 169.
Sopečnice, e, f., druh hrušek. Litom. 78.
Stopený = *chytrý*. V zloděj. mluvě.
1. **Stopiti se kam**. Když tvůj pohled v oko mé se stopil. Kvap. Lib. 90.
Stopkatý. S. bradavice. Nár. list. 1903. č. 250. 20.
Stopkový. S. čerň, substantia nigra pedunculi. Ktt.
Stopkovýtrusný. S. houby. Vz Ott. XXIV. 169.
Stopoví, n. = *stopy*. Msn. Od. 294.
Stora (store, stór), y, f. = druh *záclony* zvl. vzorkované, *shrnovací* v celé okenní šíři. Krajková s. Nár. list. 1904. č. 22. 4., Ott. XXIV. 170.
Storch Fr. Dr., prof., čes. právník a spis., nar. 1850. Vz Ott. XXIV. 171.
Storno, a, n. = *odpis položky* (peněz do knih ku př. záložny zapsaných), za niž nebylo po jejím zapsání přijato peněz. Nár. list. 1903. č. 337. 4. Vz násl.
Stornovati zápis položky. Vz předcház. Storno. S. (z it.) v účetnictví = vyrovnati položku omylem n. špatně do knih zapsanou fiktivní protipoložkou stejně velikou, aby nastal předešlý stav. Ott. XXIV. 172.
Storola, y, f. = *stodola*. Dšk. Vz Huj. Progr. 15.
Stostopový. S. hranice. Msn. II. 416. Sr. Stostopný v VII. 785.
Stotuří zbroj (mající cenu sta turů). Škod. II². 121.
Stoupárna, y, f., vz Puchérna. Ott. XXIV. 178.
Stověký strom, Zr. Nov². 124., dub. Tbz. V. 1. 12.
Stovka, y, f., *jm. stoleté kavárny* v Praze Zapadl do stovky. Praha 200. — S. = *revír*. Slez. Vyhl. II. 291. To je v mojí stovce (pravil hajný). Vyhl. Slz. 46.
Stozlatový. S. bankovka. Tbz. V. 9. 83.
Stozrník, u, m., radiola, rostl. Vz Ott. XXI. 35.

Stožarec, rce, m., zdrobn. stožár. Msn. Od. 34.
Stráče, ete, n. = mladá *straka*. S. Rozk. P. 220., R. 60.
Stračí nožka, nožička, rostl. Vz Stračka zde.
Stračka či *Straka*, y, f. = *studánka* u Tachlovic. Čes. l. XI. 314. — S., delphinium, rostl. *Stračka vysoká*, d. elatum: ostrožka; *s. polní*, d. consolida: botečky, boží nohavičky, drábský traňk, fiola brunátná, ftáčky, kačka, kozí (brada, pysk), můří nožka, ostrožka, pantofličky, paprčá nôžka, polní vorlíček, randlíčky, sračka, stracenúška, stračička, stračí (nožka, nožička), svalník (královský, prostřední), výzolník, zajíčky; *s. znamenaná*, d. Ajacis: ostrožka královská, svalník královský; *s. révolistá*, d. staphisagria: hnidoš, kapucínské semeno, myší pepř, ostrožka, všivec, všivá bylina. Vz Čes. l. XIV. 175.
Strahl Ludv., učit. a spis., nar. 1854. Vz Ott. XXIV. 182., Tob. 217.
Strahovský klášter. Kol. Her. I. 22., 23. — S. ulice, nyní Nerudova. — S. pseudonym K. E. Tupého.
Strach. Nikdo by se nebal, keby strachu nemal (neměl). Rizn. 170. S. horší host než mor. Tbz. III. 1. 21. Strach — mrcha. Phld. XXIV. 340. Já sa nebojím, len mám s. Mus. slov. IV. 79. S. jest zlých skutků průvodcem. Slád. Jan 88. Pudí nás k zášti to, co častý s. budí. Ib. 20. — S. = *rybník* u Fryštátu. Vstnk. X. 559. — S. personifikovaný jako osoba. Msn. Il. 70.
Strachojot, a, m. = kdo má strach před hláskou *j* (místo g). Vin. I. 192.
Strachota. Na Cyrila Strachoty vyžeň svině za ploty. Vyhl. II. 32.
Strachotina, y, f. = *rozbitý barák, stará rachota*. Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 88.
Strachovský Jos., sochař, nar. 1850. Vz Ott. XXIV. 184.
Straka, pica caudata, pták. Vz Ott. XXIV. 186. Straky povážajú a strnádky bráňa (o špatném hospodářství). Sbor. slov. VII. 132. Schopnosti strak. Vz Čes. l. XII. 94. Nemalujte straky (netlachejte, nelžete). Jrsk. XII. 264. — S. = *topor, sekera*. V zloděj. mluvě. — S., vz Stračka. — S. *Jan*, mal. a stavit. na sklonku XV. stol.; S. *Adolf* Vil., spis. † 1872. — S. *Albín*, pseudonym Jana Wagnera Sr. Ott. XXIV. 186.
Strakačina, y, f. = *suchá halus*. Slov. Pohld. XXIV. 542.
Strakal, a, m. = druh holubů. Us. Rgl.
Strakatý, *tanec*. Vz Brt. P. n. 968. — S. Pobodla ho s-tá kráva (o poplašeném). Vlasť I. 236. — S. *Kar.*, pěvec, 1804.—1868.; S. *Jan* Dr., notář, spis. 1835.—1891. Vz Ott. XXIV. 188.
Strakoncký = *strakonický*. Dšk. Km. 38.
Strakotítko, a, n. = strakatá cícha. Dšk. Km. 38.
Strakovský. S. akademie v Praze. Vz Ott XXIV. 191.
Stráň Alex. (Hubáček Gust.), dr., spis., nar. 1857. Ott. XXIV. 193.
Stránecký O. P., spis. — S. *Mirosl.* dr., nar. 1869. Vz Ott. XXIV. 193.
Stranice, e, f. S. sedla. Vz Postranice.
Stránka, y, f. V druhé stránce = na druhé straně. Bav. J. v. 1443.
Stranobijce, e, m. Mtc. l. 1893. 6 81.
Stranovice e, f. = *peleš postele*. Dšk. Km. 41.
Stránský *Fr.*, č. sochař, 1869.—22./12. 1901. Vz Nár. list. 1901. č. 353. 2. — S. Oldřich, spis. Tob. 217. — S. *Pavel*. — S. *Daniel*, spis., 1681.—1755. — S. *Ant.*, spis., 1793.—1858. — S. *Gabr.*. č. mal., 1813. až 1887. — S. *Adolf*, č. politik, nar. 1855. — Vz Ott. XXIV. 195. nn.
Stranu. Stranu toho, *lépe*: s strany, z strany toho; vulgo: strany, předložka se neslyší. Vz Strana. — To leží stranu kláštera (stranou). Hoš. Pol. 112.
Strapačka, y, f. = *strapatá slepice*. Slov. Phld. XXIV. 424
Střapatina, y, f. Mor. Rgl.
Strapatý. S. Jano, rostl. Vz Černucha zde.
Střapcovitý. S. nohavice 1724. Hrubý 242.
Střásňa, pl., n. = *kusy?* Kaprály lítale a bile do toho palaškama, až z nich s. lítale. Han. 97.
Strasť dlouhá chladí horkou krev. Klášt. Maz. 28. S. ruší doby odpočinku. Slád. Rich. 48.
Strasten, stna, o, vz Strastný.
Střásti. Tak jsem se ulekl a střásl. Pal. Záp. II. 5. — **se čeho** = *zbaviti se*. Střásl se opět této země. Slám. Put. 75.
Strastička, y, f., zdrobn. strasť. Kos. Živ. 145.
Strastlík, vz Strašlík. Mš.
Strašák. To vše bylo s. na myši (marné). Tbz. V. 6. 208 — S. (čtverák), tanec. Vz Ott. XXIV. 198.
Strašiboj, e, m. = *bázlivec*. Msn. Od. 211.
Strašidelně. Jeho zrak s. se koulí; S. stany v stínu stojí. Kká. Sion I. 21., II. 183. — Nár. list. 1904. 286. 13.
Strašidelný. S. tma, věž, Kká. Sion I. 188., II. 14., stín, Jrsk. VI. 1. 327., kostra. Hlavn. VII.
Strašiti. Praviš, že ti v dome straší; ene hlava se ti plaši (o poplašeném). Slez. Vlasť. I. 236.
Straška, y, f. = *strašidlo*. Spiš. Sbor. slov. 1901. 83.
Straškové či ústonožci, řád korýšů. Vz Ott. XXIV. 161.
Strašlík, a, m., arpia (inter volatilia campestria). Rozk. P. 205., R. 59. Sr. Strastlík.
Strašlivě = *bojácně*. Pel. XXIII.
Strašlivoběsný. S. obluda. Msn. Il. 95.
Strašlivoděsný. S. půtka. Msn. Od. 123.
Strašlivý = *ze strachu učiněný*. Slib s-vý křivě hledí. Baw. E. v. 1526.
Strašryba Vinc., č. sochař v 2 polovici XVI. stol. Vz Ott XXIV. 199.
Stratil Fr.. adv. a spis., nar. 1849. Vz Vyhl. I. 95. Ott. XXIV. 200.
Strava. Chodí tam na půl stravy. Rais. Vlasť. 31. — S. = *náklad, vynaložené peníze*. Baw. Ap. 218b.

Stráviti co nač = *vynaložiti*. Baw. Ap. 217a. Sr. předcház. Strava.

Stravnictví, n. Živil se s-tvím (jiné stravoval) Tk. Pam. I. 31.

Stravovací stanice pro vandrovní řemeslníky. Vck. Vset. 175.

Stravovna. Původ a zařízení s-ven. Vz Ott. XXIV. 206.

Stráža = *stráž*, custodia. List z r. 1143. Sehna jezdec (s) stráže náhlý. Alx. V. 1384. S., conspica. Mam. A. 18a. (Mš.).

Strážlivý. S. matka. Vykl. Obrz. 262.

Strážkyně, ě, f., Hüterin. Us.

Strážně, verbütend. Zabraň s. nových bolů vzniku. Jeř. Rom. básn. 175.

Strážný, ého, m. = *strážce*. S. slepý. Hus. II. 274.

Strážový, pole u Brodců. Čas. mor. mus. III. 142.

Strbol, u, m., bubastus, Rozk. P. 689., bubascus. Rozk. R. 72.

Strboulatcovitý rostliny, selaginaceae. Vz Ott. XXII. 812.

Strboulatec, tce, m., selago, rostl. Vz Ott. XXII. 813.

Strčení, n. Slova s., verba praecipitationis. Ž. pod. 51. 6. V Ž. witt. ib.: slova strčení. Mš.

Strčhuba v VII. 697. za Strčano, polož za Strčeti.

Strčiti co kam jak. Strkati hlavy dohromady jako ovce, když je jim horko. Us. — **co komu.** To mu hrdlo s-lo (sstrčilo) = srazilo, oživot ho připravilo. 1568. Hrubý 17.

Strébl Alois, spis. Tob. 217.

Střeblacko, a, n. = *rybí potěr*. Val. Čes. l. X. 470.

Střeček, oestrus. Vz Ott. XVIII. 657., XXIV. 212. Oetrus v III. 699. oprav v: oestrus. — Jeli střečkem = *rychle*. Val. Čes. l. X. 472. Sr. Střečkovati.

Střed. S. ve fysice: hmotný, kyvn, rovnoběžných sil, tlakový. Strh. Mech. 184., 409., 166. (179.), 444. — Vyslali ze svého středu. *lépe*: Vyslali jsme *z sebe* posly. Arch. XX. 4. Aby *z sebe* osoby vybrali. Ib. 284.

Středa. Choditi po středě (střídavě někam). Sr. Střída. — Dělá, jako nebožtík S. (o tom, kdo něco dělá špatně n. zbytečně). Ml. Bolesl. Čes. l. XII. 176.

Středeční zábava (ve středu v témdni uspořádaná), Pokr. 1885. č. 169., půst. Chč. Post. 213b. — Věst. XII. 94. doporučuje *středový*, poněvadž je středeční chybně odvozeno od středek, ale středový není v tomto významu známo.

Stredí, n. = *strdí*. Plovúcí s. Pass. 1379., Výb. I. 315.

Středmý = *střídmý*. Člověk s. jest dlouhověký (dlouho žije). Kom. Did. 85.

Středofrancký. Nár. list. 1903. č. 159. 12.

Středohorský. S. vrchy. Tbz. V. 9. 70.

Sředolabský. Nár. list. 1905. 229. 1.

Středořada, y, f. Vstoupili do s-řad (mezi ně). Msn. Od. 363.

Středoústní oddělení (druh souhlásek artikulovaný ve střední části úst: l, r, n, t, d). Kle. 49. (List fil. 1905.).

Středoušní. Trubička do dutiny s., bubínkové, Paukenhöhlenröhrchen; s. zánět, katarrh ušní, otitis interna seu media, Ohrenkatarrh; tuberkulosní hnisavý zánět s-šní, o. media purulenta tuberculosa; prudký katarrhalní zánět s-šní, o. interna catarrhalis acuta; vleklý kat. z. s., o. interna catarrhalis chronica. Ktt.

Středověk, u, m. = *dospělosť mužného věku*. Hyna. Vz Čad. 115.

Středověkosť, i, f. = dospělosť mužného věku. Hyna. Vz Čad. 115.

Středovojští, n. = *střed vojska*. Msn. II. 68.

Středovrták, u, m, *lépe*: kolovrátek. Centrumbohrer. Rgl.

Středový. S. odpoledne (ve středu). Rais. Lep. 59. Sr. předcház. Středeční.

Středozemní moře. Vz Ott. XXIV. 216.

Stredúcí, vz Plovosť.

Střeh, a, m. = vojín střehoucí jistého místa, Schildwache. Ott. XVIII. 940.

Střecha, vz Krov, Krytina, Ott. XXIV. 221. nn.

Střechaté = mužské klobouky na Klimkovsku ve Slez. Vz Vyhl. II. 179.

Střechatka, hmyz. Vz Ott. III. 702., XXIII. 103.

Střechýl = *cukroví podobné rampouchu*. Val. Čes. l. XIII. 416. Sr. Trdlovec (násl.).

Strejčal, a, m. = strýček. Dšk. Km. 13.

Strejček *Jan*, č. lékař a spis., nar. 1839.; S. *Ferd.*, č. spis.. nar. 1878. Vz Ott. XXIV.

Strejha, y, m. = *strýha, strýc*. Mš.

Strejní, f. = *strejna?* Že by se nějaké s. mé nacházely. Kšaft. Strak. § 17. (Mš.).

Střela, y, f., projektil. Vz Ott. XXIV. 225.—228. — **S.** = *rána udeřením*. Brt. P. n. 1196. — **S. K.**, spis., Tob. 217.

Střelišče = *střeliště*, missile. Rozk. R. 99. Vz násl.

Střeliště, ě, n. = *prak, stroj metací*. Baw. Ar. v. 3510. Sr. Střelišče.

Střeliti koho = *udeřiti*. Brt. P. n. 1196. S. = *vytrysknouti, vyletěti jako střela*. Střeli vzhóru až pod nebe. Baw. E. v. 785. — S. = *rychle se spustiti*. S. dolnov. Luc. 62., 63. — **S. jak.** Dva razy (dvakrát) vedla (vedle) a raz mimo střelil. Rizn. 177. Zpredy střelil, potom měřil (o zpozdilém). Slez. Vlasť. I. 236.

Střelnice = pohyblivá věž na dobývání opevněných míst. Baw. Ar. v. 1612.

Střelobodný. S. bolesť. Msn. II. 192.

Střelobystrý šíp. Msn. II. 196.

Střelojemný toulec (chovající v sobě střely, *ἰοδόκος*). Msn. II. 276., Od. 312.

Střelometec, tce, m. S. Apollon. Msn. II. 14.

Střelometný Apollon, Msn. II. 327., Artemis s-ná, 365., 455., s. bohyně 392., Hym. 61., 93.

Střelomilec, lce, m Msn. II. 65.

Střeloradný. S. Artemis. Msn. Od. 234.

Střelosypnice Artemis. Msn. II. 162.

Střelosypný. S. Diana. Škod. F. 45., Msn. Od. 165., Škod. II.[2] 86.

Střeloumělství, n. Msn. II. 75.

Střelovládný bůh. Kká. Sion. I. 229.

Streng Jan dr., 1817.—1887. Sr. Ott. XXIV. 233.
Střepitati, tremere. Gl. roudn. 19ª.
Střesknouti. Když se pověttří srazí, tedy střeskne. Luc. 63. Na str. 62.: třeskne. Mš.
Střesný. Ať budu jako seno střesné. Hod. žalm. 128. 6. (Mš.).
Střešinka, y, f., zdrobn. střecha. Brt. P. n. 873.
Střeštilosť, i, f. Král. Men. 65.
Střetení, n. = *potkání*. Mam. F. 99ª 2.
Střetlý. S. vlny. Slád. Ant. 78. Sr. Střetnouti.
Střetnúti = *střetnouti*. — **se s kým**. Mill. 83ª.
Stretti Vikt., mal., nar. 1878. Vz Ott. XXIV. 234.
Strenbal Eduard. spis. Tob. 217.
Střevíčkový. S. skříň (ve které jsou střevíce). Čapk. 77.
Střevíčky = *šalamounek*, rostl. Č. Třeb. Čes. l. XI. 38. Vz Oměj zde.
Střevle, phoxinus laevis, rybka kaprovitá. Vz Ott. XXIV. 235.
Střevlík, a, m. S-ci střevlíkovití, carabidae, brouci masožraví. Vz Ott. XXIV. 235.
Střevní katarrh, Darmkatarrh, enteritis catarrhalis; s. nůžky, Enterotom; s. tyfus s umístěním vředu v tlustém střevě, colotyphus; s. vředy, enterohelcosis, Darmgeschwüre. Ktt.
Střevo. Dal psu střeva práti (špatně věc opatřil). Čes. l. XIV. 150. Vz Ott. XXIV. 236.—240.
Střevopředstěnový. S. kýla, enteroepiplocele. Ktt.
Střevový. S. struna. Zvon V. 405.
Střeženec, nce, m. = *střežený*. Tbz. XVI. 322.
Střeženkyně, ě, f. Tbz. V. 1. 275.
Střežilka, y, f. = *žena něčeho střehoucí*. Tbz. V. 9. 104.
Střežitelka, y, f. S. rodinného štěstí. Tbz. V. 6. 371.
Střežlivý. S. oko. Tbz. V. 5. 154.
Strhání, n. Dělá o s. (div se nestrhá). Čes. l X. 444., XII. 365.
Strhati. Strhnout = *ukrásti*. V zloděj. mluvě. — S. seno, louku = *pokositi* Phlď XXIV. 483. — **se** = *leknouti se*. Slov. Phlď. XXIII 746. — **se z čeho** = *spustiti se čeho*. S. se z viery. Chč. S. II. 198ᵇ.
Stříbřencovitý. S. rostliny, proteaceae. Vz Ott. XXIV. 98.
Štříbřenec, nce, m., protea, rostl. Vz Ott.
Stříbřiti se. Hvězdičky se s-ly (padajíce k zemi = jasnějším světlem zářily). Hoš. Pol. 143.
Stříbřitosť, i, f. S. kože, argyriasis, Silberfärbung der Haut. Ktt.
Stříbřivý jas (za dne). Tbz. V. 9. 196.
Stříbrnatozlatnatý. S. formace rud. Ott. XXII. 78ᵇ.
Stříbrně se zalesknouti. Rais Lep. 223., Zr. Fant. pov. 88.
Stříbrně, ě, f. = *krajina bílým, třpytícím se sněhem pokrytá*. Ani vánek nezašelestil ton s-ní. Tbz. V. 1. 166.
Stříbrnonýtý stolec, křeslo, meč. Škod. Od. 105., Il. 139., 24., Msn. Od. 153., Hym. 40.
Stříbrnopěnný. S. řeka. Msn. Il. 40.
Stříbrnopuklý meč (mající stříbrnou puklu), Msn. Il. 20., 53., meč, křeslo. Msn. Od. 120., 334.
Stříbrnovírný. S. řeka. Msn. Il. 383.
Stříbrný. Věděl, že klíčem s-ným otvírají se zámky (podplácením). Světz. 1883. 191. S. svadba (po 25 létech).
Stříbro. Sr. Vstnk. X. 561. Živá stříbra, pl. Zach. Test. 37., 124. Dějiny, výroba, vlastnosti a upotřebení stříbra. Vz KP. X. 185. nn., Ott. XXVI. 242.—245.
Stříbrobělostný. S. pancíř, Kká. Sion. I. 247., lampa. II. 57.
Stříbrobradý = *šedivý*. Zvon III. 80.
Stříbrojasný. S. studánka, Jrsk. XVII. 26., ton, Šá. Jitř. 146., třpyt. Krs. Ten. III. 8.
Stříbrojasý. S. říza. Msn. Od. 80. Vz předcház. Stříbrojasný.
Stříbrokadeřný obětník. Škod. F. 117.
Stříbrokmit, u, m. S. hvězd. Zr. Zahr. 69.
Stříbrokový košík, kroužek. Škd. Od. 51., 15., plech, Škd. F. 17., řemen. Msn. Il. 350.
Stříbroleský. S. bříza, Zr. Čer. 25., studánka. Zr. Let. II. 58.
Stříbrolitý. S. měsidlo. Msn. Od. 224. 53
Stříbrolučistý Apollon. Msn. Il. 40., Od. 101.
Stříbrolučník, a, m. Lit. I. 503.
Stříbroluký Apollon. Msn. Il. 2., 51. Škd. Od. 102.
Stříbronožka, y, f. = Thetis. Msn. Od. 353
Stříbropramen, Silberquelle. Jg. v Kroku I. a 4.
Stříbrorohý. S. lučiště, s. luk. Msn. Il. 2., 453.
Stříbroskvostně tu visí lampa. Ská. Sion. II. 48.
Stříbrostrunný zvuků zdroj. Zr. Kom. 28.
Stříbrosvitný. S. večernice. Tbz. V. 5. 25.
Stříbrošerý stín. Zr. Zahr. 155.
Stříbrovlasec, sce, m. = *stařec bílých vlasů*. Tbz. V. 9. 207. Vz násl.
Stříbrovlásek, ska, m. = *stříbrovlasec*. Tbz. V. 9 169.
Stříbrovlasý. S. hlava. Tbz. V. 9. 174.
Stříbrozvučný hlas. Zr. Fant. pov. 298.
1. **Stříci** = *pozorovati*. — **koho**. Že ho pilně střehli v skutcích i řeči. Chč. S. II. 236ª.
2. **Stříci** = *stříhati*. — **co**. (Kněží) mléko dojí a vlnu střihú. Chč. S. I. 121ᵇ., Zr. Zahr. 58.
Stríčko, a, n. = *hříbě*. Sb. sl. 1901. 157. Slov.
Střídací období = doba, ve které se v práci střídají. Čes. l. XI. 278. Sr. Střída.
Stříďák, a, m. = na kom byla střída (práce po středě, třídě). Čes. l. XI. 278., Dšk. Km. 29. Sr. Střída.

Střídavka, y, f. Stav při s-kách: mrazivosť, ledovosť, algiditas; s. rozeklaná, febris intermittens dissecta, zhoubná, f. inter. perniciosa (srdeční, cardialgica, úplaviční, dysenterica). Ktt. Sr. Ott. XXIV. 246.
Střídavkový záchvat, Intermittensanfall. Ktt.
Střiditi koho = *střídati*. Baw. T. v. 1587.
Střiebrnice, vz Stříbrnice. Mill.
Střiebrný, vz Stříbrný.
Striebro, vz Stříbro.
Střieda, vz Střída. S., mica. Bhm hex. 257., Rozk. P. 1689.
Střiedmík, medaris. Rozk. P. 95, R. 56. Sr. Stredmík.
Střiedný, vz Střídný.
Střiehať nač = *číhati*. Čes. mus. 19. — **koho jak**. S. koho **za každým krokem**. = *stíhati*, pozorovati. Phld. XXII. 38. Sr. Střici.
Střielení, vz Střílení.
Střielený, vz Střílený. S. jiezva. Mš. exc. Vz Střil.
Střieleti, vz Stříleti.
Střielnice, e, f., vz Střílnice. Mill.
Střielný. S. koření, basilica. Rostl. F. 32., Lék. B 49ª. Vz Střil.
Střiepně, ě, f. = *péče, úřad*, zastar. Pel. XXIV.
Střiesti, spergere. — **co**. Mlhu s. Ž. pod 147. 16. Ž. witt : trúsiti, klem.: rozsypati. Mš.
Střieta, y, f., occursus. Mam. F. 31ª. Sr. Střetnouti, Střeta.
Střieti. Alx. V. 1490., Kat. 2044. Sr. Stříti a List. fil. X. 138.
Střiezev. Ev. ol. Sr. Střízvý.
Střiezík, pistricus, Bhm, hex. 105., pastricus, ib. 82., pistricus. Rozk. P. 203., R. 60. (Mš.)
Strieznití = *strýzniti*. Jsúc tam velmi strzieznyena (sv. Dorota). Pís. k sv. Dorotě k. 58. (List. fil. V. 231.)
Střiezvosť, vz Střízvosť. S., sobrietas. Rozk. P. 1815.
Střiežaha, y, f., ardor. Mam. A. 16b. Sr. Střížaha.
Strigovit, u, m., nerost. Vz Vstnk. XI. 835.
Střih, u, m., scorcia, Rozk. R. 92., storicia. Rozk. P. 1784. (Mš.)
Stříhař, e, m. = *myslivec*. V zlodějské mluvě. Sr. Šplichař.
Stříhati vodu = jíti domů po ledě. Nár. list. 1904. 66. 9.
Stříhavka, y, f., mordicus, Rozk. P. 530., mordica. Rozk. R. 68., Mam. A. 27b.
Stříhovačka, y, f., truhlářský nástroj. Pokosná s. Vz KP. XI. 12. (obraz).
Strich. Maz strichem smazati. Kom. Did. 267.
Stricholec, lce, m., modabrum. Rozk. P. 2385. Sr. Strýcholec.
Střichy = *střapaté houby*. Slez. Vyhl. II. 224.
Strike, strick (čti: strajk), u, m. = *stávka*. Dělnický s. Nár. list. 1904. 251. 17.
Stříkačka olejová, Oelklysmaspritze, v lékařství; s. morfiová, Morphiumspritze. Ktt. Sr. Ott. XXIV. 249.

Stříkaný čím. Káva rumem s-ná (v krčmách). Us. Ghet. 84.
Stříkna, y, f. = *puška*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.
Stříle. Říkání na stříle. Vz Čes. l. XII. 432.
Střílnový. S. okénko. Hruš. 64. Sr. Střílna.
Střílovice = *stříle*. Kšť. Lid. 5.
Strîško, a, n. = *hříbě*. Sbor. slov. VIII. 137.
Střítecký J., spis. Tob. 217.
Střízličí hlas. Rais. Lid. 182. Sr. Střízlík.
Střízlík pták, troglodytes parvulus. Vz Ott. XXIV. 254.
Střížaha, s. Střiežaha.
Střížírna, y, f. = prostor určený ke stříži ovcí. Její zařízení vz v KP. IX. 401.
Střížník, a, m. = obchodník se střižným zbožím. Rgl.
Střížovec, vce, m., pole u Červ. Lhoty. Čas. mor. mus. III. 142.
Strky, pole u Závodu na Slov. Mus. slov. VII. 87.
Střmen = *stremen*, Leier, hud. nástroj. Gest. U. 295., Gest. Rom. (Mus. 1862. 364.)
Strmenina, y, f. Pobřežná s. Msn. Od. 145.
Strmenovrcholný dub. Msn. Od. 131.
Strmiskatý = *strništovatý*. Nár. list. ²². ₈. 1896. Dhnl.
Strmitý. S. hora. Hlk. XI. 34.
Strmivý. S. kraj skály, val; výše. Kká. Sion I. 56., 187., II. 98.
Strmnovrcholný dub, Msn. II. 213., s. hora. Ib. 88.
Strmný = *strmý*. S. vrchol, Škd. F. 80., Olymp. Msn. II. 98.
Strnad, frigellus. Bhm. hex. 100. S. zpívá: Ty, ty, ty, jel bych vorat, nemám šlí. 1578. Čes. l. XI. 191. Sr. Hlas s-da. Vz Vlasť. I. 111. — Sr. Vyhl. II. 265., Ott. XXIV. 256. — S. Al., spis., nar. 1./10. 1852. Tob. 217.; S. *Jos.* spis., nar. 8./3. 1852.; S. *Ant.*, 1749. až 1799. — Sr. Ott. XXIV. 256,
Strnisko. Prvá zima z dierek s-ska fučí. Rizn. 64.
Strniskový. S. úřednictvo = *vyvolení z chasy*, kteří dohlíželi, aby se na strništích po jistou dobu nepáslo; s. slavnosť. Vz Brt. Čít. 398., 400.
Strniště. Kdo seče a nechává veliké (vysoké) s., o tom se říká: Muzikanti mu hrají. Kšť. Lid. 17. Sr. Strní. — S. = *vousy poněkud povyrostlé*. Utřel si modrým šátkem s. Rais. Vlasť 35.
Strno, a, n. = *strní*. Také v jihozápadn. Čech. Dšk. Km. 5., 13.
Strnouti jak: kamenem (jako kámen). Rok. 28.
Strnutí, n. S. ranné (úrazové), tetanus traumaticus, Wundstarrkrampf, s. těžkomyslných, stupor melancholicus, melancholia attonita. Ktt. S. otravou, tetanus toxicus; s. končetin (bolestné stažení jich), contractura artuum, tetania. Ktt. S. šíje, meningitis cerebrospinalis epidemica. Vz Nár. list. 1905. 133. 2.

Strnožky, pl., f. = *slepičí vši, čmelici.* Us. Rgl.
Strofičnosť, vz Nejed. 357.
Strogo = *velmi.* Orava. Sbor. slov. IX. 60. Sr. Stroho. Slov. III. 722.
Stroj na dělání svodnic; secí s. s vytahovacími lžičkami atd. Nár. list. 1905. 131. 21.
Strojený. S. vlna = učiněná z vlněných hadrů. Ott. XX. 605.
Strojič, e, m., praefectus. Mam. V. (D. Gesch.² 205.)
Strojírenský. S průmysl, akcie, papíry. Nár. list. 1904. č. 18. 3., 1903. č. 236. 17., č. 243. 17.
Strojiti co o kom. O družci vše zlé strojí. Baw. E. v. 1570.
Strojivosť, i. f. = *snaha se hezky strojiti.* Hyna. Čad. 115.
Strojnicko-klempířská dílna. Nár. list. 1905 131. 23.
Strojnický. S. řemesla. Nár. list. 1903. č. 134. 26.
Strojný = *ozdobený* a p. Jsi s-ný jako jelito na ruby. Světz. 1895. 27. — S. *úkladný, nebezpečný.* — **čemu.** Nedávaj sa v bydla, která sú chudobě s-ná. Zrc. marnotr. Mus. 1873. 270. v. 476. — S. = *kde se lidé strojí.* U sálu byla s. komnata pro dámy. Rais. Vlast. 172.
Strojovka, y, f. Maschinenfabrik. Us.
Stroka, y, f., *litera.* Dět. Jež. Kruml. 3ª.
Stromečkový. S. krajky. Vz Krajka.
Stromek na novostavbě, vz Máječka.
Stromkář, e, m. = *prodavač stromků.* Mtc. 1902. 28.
Stromkovitý zánět rohovky, keratitis dendritica. Ktt.
Stromlet, u, m., arbutus. Rozk. P. 561.
Stromlosť, i, f., asperitas. Rozk. P. 1418. Sr. Strmilosť.
Stromopisný. S. mappa (obsahující polohu stromů). Jrsk. XXIV. 50.
Stromovka = Královská obora. Mš. nezdá se toto slovo býti chybným. Sr. habřina-babrovka, jedlina-jedlovka. Mš,
Stroncianit, u, m., nerost. Vz Vstnk. X. 828.
Stronti-um, a, n., v lučbě. Vz Vstnk. XIII. 416.
Strop: dřevěný, jednoduchý, fošnový, povalový, složený, smíšený, trámový. Vz KP. IX. 295. nn. Rovný a cihelný s., Nár. list. 1904., 107. 18., nespalný. Ib.
Stropař, e, m. = *kdo dělá stropy.* Us. Rgl.
Stropochodec, dce, m. Praha 218.
Stropoví, n. S. domu. Msn. Od. 248.
Stropový. S. omítka. KP. IX. 336.
Strossmayer Jos. Jiří, biskup ďakovský, ⁴/₄ 1815.—⁸/₄ 1905. Vz Zl. Pr. XXII. 189. (s vyobr.), Nár. list. 1905. 98. 1. a jiné listy z též doby..
Stroška, y, f., něj. domácí nářadí. Mus. slov. VII. 58.
Stroubený. To jsou klevety od bab t-né. Zvon. IV. 7.
Stroubiti sobě koho na pomoc. 1621. Uč. spol. 1905. II. 25.

Strouhal Čeněk Dr., prof. a spisov. Sr. Zl. Pr. XXI. 94. s podobiznou; Ott. XXIV.; S. *Václ.* spis. Tob. 217.
Strouhanec, nce, m. = jídlo z brambor, mouky, soli, mléka atd. Vz více v Čes. l. XI. 89. Sr. Frncábník.
Stroupek. S-pky pána Ježíše = *třeslice* (briza media), pícní travina. Pacov. Čes. l. XIV. 50.
Stroupežnický Lad. Vz Obzor lit. a uměl. 1902. č. 3.—10. Jeho život a díla. Napsal Jarosl. Kamper. Mus. 1901. 451. nn. Sr. Tob. 217.
Stroutnialý = *ztrudnělý, zarmoucený.* Slez. Vyhl. II. 143.
Stroža, e, f., vz Stráž (daň).
Strpnouti. Strply mu nohy (zdřevěněly). Phľd. XXII. 498.
Struči, n. Hra na s. Slez. Vyhl. II. 244.
Struh = (*nůž*) *nástroj, kterým kovy na soustruhu obrábíme.* KP. VII. 667.
Strúha, vz Strouha.
Struhadílkový. S. krajky. Vz Krajka.
Struhadlo, a, n. Na s. (hra s kamínky). Ouboč. Rgl.
Struhadlový přístroj k mlácení jetele. Nár. list. 1904. 135. 22.
Struhadýlko, a, n. Truhla na s-ka malovaná (na způsob vln). Litom. 53.
Strůj = příprava jídel. Dšk. Km. 8.
Struk. Dlhé struhy vlasov (chumáč?) Phld. XXIV. 141.
Struktivnosť, i, f. z lat. S. dřevěných staveb. Čes. l. XII. 322.
Strukturný. S. formule. Vot. 24.
Strum, u, m. = *strom.* Opava, Ostrava. Šb. D. 56.
Struněný. S. mřížka (ze strun). Lbk. 65.
Strunkovaný zlatohlav. (formy strun). Jrsk. VI. 1. 258.
Strunový. S. nástroje. Vz Strh. Akust. 161., 406.
Strúpek, pku, m. = *starý scvrklý kožich.* Val. Čes. l. XIV. 45.
Strupivý. S. hlava. Rostl. 178ᵇ., 185ᵇ.
Struplavý. S. dítě (mající strupy). Rokyc. Post. 52ᵇ.
Strupovina, y, f. S. na hlavě, achor. Ktt.
Struvit, u, m., nerost. Vz Vstnk. XI. 832.
Struzuk, u, m. = *jesle v chlévě.* Slez. Vyhl. II. 310.
Stružák, u, m. = *slamník*, z něm. Strohsack. Hauer 14.
Struženec, nce, m., rybník u Svetonova. Hoš. Pol. I. 149.
Stružidlo, a, n. S. k zapouštění zděří. Rgl.
Stružina, y, f. = *potok* u Škrdlovic. Hoš. Pol. 143.
Stružkovací přístroj. Nár. list. 1903. č. 134. 21.
Stružligať, vz Stružlikat. Sbor. čes. 110.
Stružlinka, y, f., zdrobn. stružlina. (VII. 801.) Zlato se proměnilo na samé s-nky. Čas. mus. VI. 4.
Stružní či *strouhací* stroj. Ott. XVIII. 567.

Stružník, u, m. = *louka* (dříve rybník). Hoš. Pol. 143.
Stružok, u, m. = *struhadlo*. Slez. Vyhl. II. 199. Strúžok na vyškrabúvanie cesta (těsta) z koryta. Phld. XXIV. 813.
Strvanlivosť, i, f. S. ve všem dobrém. Čern. Z. 71. (1645.)
Strýc. Sr. Strejha, Strejka, Strejda. — S. = *šroub ve vinném lisu*. Čes. l. XIII. 475.
Strýček, mandragora, rostl. Čes. l. XII. 290.
Strych. Sto strychuov pšenice. Chč. S. II. 203b. — Baw. Ap. 211a.
Strychnidin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. X. 587.
Strychninový. S. sůl. Vot. 83.
Strýchovaný. Z každého korce s-né míry. 1663. H. Jir. Mýto. 90. 1. Proti tomu: míra s vrchem.
Stryjal, a, m., čarodějník, erpulo. Rozk. P. 1053.
Stryk, a, m., vz Strýka.
Strýna m. stryjna, paterna, Rozk. R. 88., patrona. Rozk. P. 1648.
Strzeblo, a, n. = *stříbro*. Brt. P. n. 684.
Strže, vz Strž.
Stržený = *polapený*. V zloděj. mluvě.
Stržník, a, m. = *lichvář*. U Vys. Mýta. Mš. — S. = kdo málo podává, když kupuje, kdo při koupi strhuje. Hoš. Pol. I. 143.
Stržovy, louky u Kojetic. Čas. mor. mus. III. 142.
Stržový. S. vrba = *potoční*. Bachweide. Rgl.
Stucco v III. 735. malba oprav v malta.
Studánec, nce, m. = *studánka*. Dšk. Km 42.
Studánka. Žádná s. nemá tolik vody, aby se nedobrala. Rais. Lep. 328. — S. = *důlek v tváři*. Tbz. V. 6. 228.
Studánkově čisté oči. Rok. 91.
Studánkový. S. vůně. Zvon V. 568.
Studen, a, o, vz Studený.
Studeň, dně, f. = *studna* Potom teprv kopat studni, když už hrdlo vyprahlé. Čap. Most. 24.
Studena = *studenosť*. Před obličejem s-ny jeho kto strpí? ante faciem frigoris ejus quis sustinebit? Ž. pod. 147. 17. Ž. witt.: studeny, Ž. klem.: studenosti. Mš.
Studená, é, f. = potok a přítok Oravice na Slov. Sb. sl. 1901. 162. — S. = *předsíň*. V zloděj. mluvě.
Studenař, e, m., stanneator. Rozk. P. 2449., Vel. 150.
Studenati v III. 736. za Studeň polož za: Studenář.
Studenec, nce, m. = *sklep*. V zlodějské mluvě.
Studenice, e, f. = *studená voda pramenitá*. Baw. Ar. v. 2843.
Studeno, a, n., frigus. S. bieše. Pat. Zim. 48b. 8
Studenota, y, f. *studenosť*. Dšk. Km. 20.
Studentka, y, f. Čch. II. Pov. 272. Sr. Studioska.
Studený k čemu: k božským věcem (vlažný). Rokyc. Post. 11b.
Studioska, y, f. Čch. II. Pov. 274. Sr. Studentka.
Studiti. Ani mne k vaší milosti více studí. Frant. 14. 32.
Studivý. Vlny byly již s-vé, neboť byl již podzim. Zl. Pr. XXII. 75.
Studna. Sr. Studeň. Stavba a zařízení studny. Vz KP. IX. 438., Ott. XXIV. 296.
Studnice, e, f. = *pramen*, fons. To jest s. vody moudrosti. Pat. Jer. 139. 15. (133. 5).
Studnička Fr. Dr., prof. a spis. † 21./2. 1903. Vz Nár. list. 1903. č. 52. a jiné listy z též doby, Mus. 1903. 420. nn., Alm. XIV. 132.—138., Zvon III. 319., Ott. XXIV. 297. nn. Nástin jeho života a činnosti napsal Augustin Pánek. V Praze 1904. — S. Alois, řed. škol v Bosně, spis., nar. 6./2. 1842.; S. Kar. dr., prof. a spis., nar. 25./11. 1870. Sr. Ott. XXIV. 297.—302.
Studničková Bož., spis., nar. 1849. Vz Ott. XXIV. 302.
Studýnce, e, n. = *studánka*. Dšk. Km. 41.
Stuhlina = *stuhlosť*. S. kloubní. Nár. list. 1903. č. 144. 8.
Stuhnouti co: kapalný vzduch, místo: ztužiti. Věst. XIII. 4.
Stuchař, e, m., nadávka (řemeslník pracující mimo cech). Zvon II. 594. Wtr.
Stuchlík Kamil, č. mal., nar. 1863. Sr Ott. XXIV. 303.
Stůl obyčejný, kuchyňský, kreslicí, do jídelny, vytahovac, psací, dámský psací, salonní, toiletní atd. Vz KP. XI. 111. nn., 127.—132. s vyobrazením.
Stúlení, n. = *stoulení*. Lék. A. 13b. 2.
Stulhaléř, e, m., Stuhlheller, převzdívka (stul haléř). Krok. 1888. 271.
Stulík, u, m., nuphar, rostl. Vz Ott. XVIII. 504. Stulík žlutý, nuphar luteum, leknutí žluté, lekno žluté, stulkep, stulkvik. štulík žlutý, vodní karafiát, vodníkovy oči. žlutá leknta, žlutá taška, žlutá vodní růže, Vz Čes. l. XIV. 222.
Stulkvik, u, m., rostl. Vz Stulík žlutý. zde.
Stulmo. Tam s. ležel (stuliv se). Msn. Od. 215.
Stumer Jos., ryt. z Traunfelsu, spis., 1808.—1891. Sr. Ott. XXIV. 304.
Stuna Matěj, dram. spis., nar. 1765. n. 1766? Vz Ott. XXIV. 304., Lit. I. 281.
Stuňa, ě, f. = *studna*. Na stuni je socha, svod a vedro (vědro). Mus. slov. VII. 58.
Stunce = *studnice*. Dšk. Km. 41., Čes. l. XII. 380. Džl.
Stunci, f. = *studnice*, *stunce*. Dšk. Km. 9.
Stunkať = *státi* (o dětech). Dítě již stunká. Us. Rgl.
Stunna na bič = studna na svod. Slov. Sb. sl. VII. 110.
Stuocel = *odtud*. Val. Čes. l. XI 92.
Stúpa. Čarodějnice vylétaly na stúpach, lopatách i pometlech. Vlasť. I. 200. Sr. VII. 803.
Stupavský Rud., básn. Sr. Zvon IV. 266., Tob. 217.
Stupecký Josef dr., dvorní rada, prof. a spis., nar. 11./11. 1848. Sr. Ott. XXIV. 305., Tob. 227.

Stupečka, y, f. = *sklenička na lihoviny.* Mor. Kmk. Rgl.

Stupínkovatý. S. lomenice. Zr. Fant. pov. 15.

Stupka, y, f., decipula, Rozk. P. 1095. Bhm hex. 878., decipulum. Vel. 121. Sr Stupice (druh síti). — S. = *schod.* Liptov Sbor. slov. IX. 48.

Stupkovati. Nedokončená zeď se buď stupkuje anebo zubovatí (aby se mohlo dobře dále stavěti). Vz KP. IX. 281.

Stupno. Petr ze Stupna, čes. bratr, kněz, spisov., předchůdce Husův. Vz Vstnk. XIII. 812. nn.

Stupňování hlásek ve slovanštině. Vz List. fil. 1902. 130. nn. S. příslovcí v podřečí polnickém. Vz Hoš. Pol. II. 111.

Stupot, u, m. S. koní. Msn. II. 41.

Sturač, e, m Vz Ott. XXIV. 314.

Stužidlo, a, n. = truhlářský nástroj. S. čtvercové, úhelné, podélné. Vz KP. XI. 12. (obraz).

Stvářať = *vyváděti, dováděti.* Stvářá jak divůr. Val. Čes. l. XI. 378.

Stvena, y, f., gemina. Rozk. P. 922.

Stvenář, e, m., gemmista. Rozk. P. 1022.

-ství, -stvo ve spisech Husových. Vz List. fil. XXVII. 226., 230.

Stvietal, astrum. Rozk. P. 2276.

Stvora, y, m. = *pokušitel, škádlil.* Hauer 14.

Stvořitelka, y, f. = *čtverhranný kuthan.* Litom. 62.

Sstvosť v II. Přísp. 316. za Stvora oprav v: Stvosť.

Stvrditi co: zuby = *zatíti.* Baw. Ap. 216b.

Stvrdlina jater. Stan. III. 153.

Stvrdlý čím. Ruce prací stvrdlé. Zr. Zahr. 105.

Stvrdnutí, n. Hnědé s. plic, braune Induration der Lunge. Ktt.

Stvúcesť = *stvěnie*, splendor. Šf. Aelt. Denkm. p. 49., Šf. v Poč. 27. uvádí stvúčesť.

Stvúcí bydlo. Pil. S. světlosť, vlasy. Kat. 2554., 3436. Všech světlostí viece s. Kunh. pís. 147a. (Mš.).

Stvúcný. Sú stvúcnější mléka, nitidiores lacte. Pror. ol. 97b. 1.

Stvúcosť, i, f., splendor, *lesk.* Ž. klem. 109. 3.

Stvůrně něco pořiditi. Msn. II. 135.

Stvůrný. S. brnění. Msn. II. 62. Sr. Lepestvůrný.

Stýblo *Bedř.*, naklad., 1817.—1891.; S. *Adolf*, nakl., nar. 1848.; S. *Jarosl.*, 1849. až 1887. Vz Ott. XXIV. 312.

Styč, illapicum. Rozk. R. 74. (bylina). Rozk. P. 730.

Styd, u, m., gelatio, *studenosť.* Hus. Orth.

Stydce = *mrzce.* Paní sě s. vydáváše. Joz. Fr. 7.

Stydenie, n., pudor, *stud.* Rozk. P. 1347.

Styděti se jak. Stydí se jako koza v zelí (nestydí se). Jrsk. XIII. 3. 140. — S. se = *báti se.* An mne nižádný nevidí, ani také kdo se stydí. Baw. J. v. 1064. Sr. Ustydati se.

Stydivosť = *stydlivosť.* Msn. Od. 107.

Stydkosť, i, f. = *stud.* Kdyžby kto počil s. nebo bolesť v tečenie té krve (v hříchu). Chč. S. II. 269a. — S. = *hanebnosť, mrzkosť.* Skrze kněží bývaje zakryt v svých šeredstvích a stydkostech. Chč. S. II. 265b.

Stydký = *hanebný, mrzký.* V tancích a v milostech stydkých. Chč. S. II. 145b. — S. Zevní žíly stydké, venae pudendae externae. Ktt. S. úd, vz Úd.

Stydlivý v čem: v rozprávce. 1724. Hrubý 248.

Stydně se krčiti. Zl. Pr. XXI. 223.

Stýle, vz Stýla, Stýlí (II. Přísp. 316.).

Styrať dačo = lacino, od poly darmo prodati. Spiš. Sbor. slov. IX. 51.

Stýskal, a, m. Sedlák počal za ušima Stýskala hledati (litovati). Faust. 113.

Stýskati. Stejská se mi = *jsem unaven.* Litom. 53.

Styžský. S. voda. Škod. II². 157. a j. Sr. Styx.

Stzě, f. = *stezka*, semita. Ž. kap. 138. 3. a j. tam.

Subaltern v III. 750. oprav v: subalterní.

Súběh, u, m. = *soutěž.* Sb. sl. 1902. 76.

Subjectum = *materie.* Zach. Test. 150.

Subjektivism-us, u, m. Umělecký s. Zvon VI. 101.

Sublicitace, e, f. S. sensálů. Nár. list. 1904. 154. 13.

Sublimační teplo. Vot. 312.

Sublimovati jest uvésti vlhké v suché. Zach. Test. 128.

Subr, vz Zubr.

Subretta, y, f., Soubrette.

Subrettový. Hlas timbru s-vého. Dhnl. exc.

Subrubka, y, f., v botan, neckera. Ott. XXIII. 732.

Substituce, e, f., z lat. = *zastoupení.* Vz Ott. XXIV. 320.

Substrukční stavba. Nár. list. 1904 č. 23. 1.

Subtil galea, druh lodi. Lobk. 14., 103.

Subvence, e, f., z lat. = *podpora.*

Subvenční býk. Nár. list. 1903. č. 161 4 Sr. Subvence. S. smlouva. Nár. list 1904. 66. 17.

Sucem = *s otcem.* 1513. Wtr.

Súcí Mladých chlapcóv ľúbiť, na tom som ja súca. Sbor. slov. VII. 127.

Súčastniti se v čem: v tanci. Zr. Čer. 70.

Súčidlo, a, n., vibulus. Rozk. P. 2434. (při tkání).

Sučka, y, f. = *fena.* Ty a rychtárova s. všetko jedno. Mus. slov. IV. 51.

Sud, u, m. Vz Ott. XXIV. 323.

Suda, pár. Rozk. P. 1942. Počet jeho žen bude suda. Rostl. G. 19b. a j. — S. Mistr Mik. — S, spis. v XVI. stol. Sr. Zvon IV. 156. — S. *Stanisl.*, hud. sklad., nar. 1865. — S. *Jan*, č. spis., nar. 1838. Sr. Tob. 217., Ott. XXIV. 324.

Sudbina, y, f., Schicksalsgöttin. Purk. v Kroku I. c. 24.

Súdce. Tys' (liška) vždycky byla súdce moje. Baw. E. v. 1817.
Sudek Jos., spis.
Súdek, dku, m., vz Soudek.
Suden = *podlouhlý košík na brambory.* Volyně. Čes. l. XIII. 125.
Súden. Do súdna dne. Výb. I. 402. 13. Sr. Soudný.
Súdený = *souzený.* Co komu s-né, toho ver nemine. Mtc. l. 1897., Obr. 93.
Sudí, m. = *soudce.* Vlk sedieše za sudí, sedet arbiter. Baw. E. v. 368. a j.
Sudič, e, m., praetor. Rozk. R. 77.
Sudičky vládly osudem. Vz Kšť. Pob. 7. nn.
Sudilkování, n., vz Kritikářství.
Sudilství, n. Čes. l. XIV. 362.
Suditelný. S. moc. Ž. kap. č. 85. 16.
Súditi koho k čemu = *odsuzovati.* Neměli by k smrti s. Chč. Post. 184b.
Sudlice, e, f., druh kopí. Vz Ott. XXIV. 332. s vyobraz.
Sudnec = *košík,* zastar. Uč. spol. 1905. I. 21.
Súdniska, sek, n., pole u Bzence. Čes. l. XIII. 474.
Sudno, a, n. = *člun, lodička.* Slov. Sbor. čes. 270.
Súdobný = *soudní.* Slov. Sbor. čes. 23.
Sudokopytník, a, m. = sudoprstec. Ott. XXIV. 333.
Súdolí, n., vz Soudolí.
Sudoměrský = *sudoměřický.* Hlavn. 53
Sudoprstec, prstce, m. S-ci, druh ssavců kopytnatých, artiodactyla. Vz Ott. XXIV. 332., Zvon III. 649.
Sudoprstý ssavec. Vz Ott. XIX. 265., 1039., Kopytník.
Sudosrstka, y, f. = *kůň.* Msn. II. 40.
Sudza, y, f. = *slza.* Sudzámy ju (izbu) polievala. Brt. P. n. 484.
Suetonius Tranquillus Gaius, dějepisec římský. Vz Ott. XXIV. 335. Do češtiny přeložil V. Kubelka 1903.
Suezský průplav. Vz Ott. XXIV. 336.
Suggerovati = *napovídati, naváděti, vnukovati.* Vz Ott. XXIV. 341.
Suggestivní síla, moc. Nár. list. 1903. č. 161. 13., č. 250. 17. Sr. Suggesce v VII. 806.
Suggestivnosť, i, f. Nár. list. 1904. č. 38. 13.
Suhák, a, m. Sajka s., druh malých antilop. Ott. XXII. 522.
Súhrada, y, f. = *hluboká cesta.* Ostrava. Hauer 14. Sr. Souhrada. Svú súhradu zahraditi. 1744. Mtc. 1905. 388.
Such, a, o. Jazyk jest mu vždycky such (musí jej zalévati, píti). Rostl. G. 191a. Sr. Suchý.
Suchánek, nku, m. = *podeschlý smrček.* Hoš. Pol. I. 143. — S., nka, m. — S. Frant., paedag. spis., 1841.—1896. Vz Ott. XXIV. 342.
Suchant, a, m. = *suchán.* Kbrl. Džl. 15.
Sucharda *Ant.* dr., prof. a spis., nar. 1854. — S. *Jan,* spis. Tob. 217. — S. *Ant.,* č. sochař, nar. 1843. — S. *Stanisl.,* č. sochař, nar. 1866. Vz Ott. XXIV. 343.
Suchardová-Boudová Anna, č. mal. Vz Ott. XXIV. 344.
Suchodenník, a, m. = *nádenník bez stravy.* Jičín. Sb. D. 29.
Suchopar, a, m. = *suchý, hubený člověk.* Rais. Koř. 137. Sr. Suška.
Suchoť, i, f. = *suchosť.* Mus. fil. VIII. 191.
Suchota, y, f. = *strasť lásky.* Č. (Lit. II. 685.).
Súchotiny, chisis. Rozk. P. 1579. Sr. Souchotiny.
Suchotový. S. zelina = *potměchuť.* Slez. Čes. l. XIII. 110.
Suchoty = *souchotiny.* Léčení suchot. Slez. Vlasť. I. 209.
Suchoučký = *velmi suchý.* Us. S. tělo. Zr. Krist. 6.
Suchý jak. Je suchý jako niť. Nár. list. 1903. č. 314. 1. S. jak švrček, jak šindel krmný, jakby švrčky (cvrčky) jídal, můh by ho sirkum podpáliť. Slez. Vlasť. I. 237. Suchý (hubený) jako došek, jako špán, j. sirka, jakoby šváby louskal. Šumava. Rgl. — Dostal suchých (ran) = byl bit. Vlasť. I. 232. — S. *tažení* = *útrpné právo.* II. Přísp. 34. Nevytáhli z něho suchým tažením (nekrvavým) nic. Světz. 1888. 776. — S. *lámání* = *reuma.* Léčení ho vz v Mtc. 1902. 17. — S. *Lothar,* č. básn., spis., nar. 1873. Sr. Tob. 217., Zl. Pr. 1904., Ott. XXIV. 349. — S. Štěpán, prof. houslové hry, nar. 1872. Ott. XXIV. 348.
Suilin, u, m., z lat. sus = *prášek,* po němž prasata tloustnou.
Sujdy, pl., m. = *schody.* Spiš. Sbor. slov. 1901. 87.
Suk, u, m. = *zámek.* V zloděj. mluvě. — S. *Váša,* hud. sklad. Vz Zl. Pr. XXI. 456., Tob. 217. — S. *Jos. Tom.,* č. spis., nar. 1842. — S. *Jos.,* hud. sklad., nar. 1874. Sr. Ott. XXIV. 349.
Sukáč, e, m. = *část krosny* (stavu tkadl.). Mus. Slov. VII. 58. Vz předcház. Stav.
Sukalka, y, f., zdrobn. *sukně.* Dšk. Km. 31.
Sukavý = *utrhující, osopující se.* Řeči. Příbr. Han. 53. (Mš.).
Sukdoly, pole u Pacova. Čes. l. XIV. 440.
Súkek, hydria. Ev. olom. 27. 61.
Súkeničina, y, f. = *soukennické řemeslo.* Čes. l. XII. 487.
Sukňovitý. S. spodky. Hlk. XI. 147.
Sukora. Vz Sukorka v VII. 1387.
Sukov, a, m., vrch u K. Hory. Čes. l. XIV. 440.
Súkromě = *soukromě.*
Súkromí, vz Soukromí.
Súl. Vz Ott. XXIII. 639. Její dobývání, druhy, podstata, složení atd. vz v Ott. XXIV. 352.—364. S. žlutá krevná (ferrokyanid draselnatý), červená s. krevná (ferrikyanid draselnatý). KP. X. 95., 97. S. halová. Vstnk.
Sula Pav., básn. Zvon IV. 322.
Sulfach. *P* znamená vlhkosť a horkosť suchou a slove s. Zach. Test. 129.
Sulfamid, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 47., 52.

Sulfanilid, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. II. 47.
Sulfin, u, m., v lučbě. Vz Vot. 93.
Sulfochlorid, u, m. v lučbě. Vz Vstnk. XII. 47., 48.
Sulfomerkurový názor. Zach. Test. 25.
Sulfonal, u, m., v lučbě. Ott. XXIV. 366.
Sulfoni-um, a, n., v lučbě. Vz Vot. 29., Ott. XXIV. 336.
Sulfur, u, m., v lučbě. Ott. XXIV. 366.
Sulfurit, u, m., v lučbě. Vz Ott. XXIV. 366.
Sulfurylchlorid, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 52., 58.
Sulov, a, m., hora v Těšínsku. Slám. Put. 233.
Sultanát, u, m. Marocký s. Nár. list. 1903. č. 268. 5.
Sultánský. S. rozinky = sultánky. Rgl.
Sum, ryba. Vz Ott. XXIV. 376.
Sumcovitý. S. ryby. Vz Ott. XXIV. 376.
Sumec Jos., prof. a spis., nar. 1867. Vz Ott. XXIV. 397.
Sumín Jiří, spis. Zvon III. 714., Tob. 218.
Sumnář, e, m. = stavitel sumnice. Arch. XXI. 302.
Sumnice, e, f. = *cesta soumarská.* S-ci dělati. Arch. XXI. 302.
Súmysl svůj někomu oznámiti (ve hře strč.). Nár. list. 1886. č. 30., Sbor. čes. 230.
Sumýš. S-ši, třída ostnokožců. Vz Ott. XXIV. 380.
Suno = *sudno* = *polička.* Slov. Čes. l. XII. 382.
Sup, pták. Sr. Ott. XXIV. 387.
Supák, a, m. = ? U odvodu (vojska) jsou mimo jiné v kommissi také s-ci. Nár. list. 1904. 107. 9.
Superintendent asi jako arcikněz, *děkan.* Fel. 74.
Supinum. Přišel do stanů vyplatit dcery své. Msu. II. 1. Rozeslal průvodce sehnat peněz. Pospíšil do Říma ujat se dědictví. Kubl. 21., 69. Běžel hostů přivítat: Šla potěšit matinky; Čeleď nevyšla hostů uvítat: Přišli uložit tam kostí svých; Odešla zvěstovat věčného míru. Tbz. V. 1. 164., V. 1. 81., V. 2. 161., XIII. 242., 348. Už nebude chodit sbírat bukvic; Už vyšel ven střežit (jinde mívá střežiti atd.). Jrsk. IX. 99., XIV. 286. Rozešli se vyzvat žen a dívek. Jrsk. Pov. 63. Aby lidé chodili pro vodu a prat šaty. 1749. Mtc. 1905. 387. Bůh posílá syna soudit vinníků. Jg. v Ráj. 308. Jdu připravovat sám místa; Šel dřev sbierat. Gest. U. 271., 306. Přijide žena črpat vody; Odtud přide súdit živé i mrtvé. Ev. olom. 232., 342a. (Jir.). Jdu ryb lovit; Přide obřezovat. Ev. olom. XXX., XXXI. (Sup. jest v Ev. olom. časté, ale již tam také zaniká a nahrazuje se infinitivem. Jir.). Přijíti má súdit živé i mrtvé. Šf. (Ve starší řeči je z pravidla *gt.* Brt.). — Sr. Ott. XXIV. 387.
Supovati = *spáti.* V zloděj. mluvě.
Support, u, m. = *sáňky u soustruhu, v něž se zapínají nože.* KP. VII. 667.
Supportový nůž. KP. VII. 668.
Supranaturalism-us, u, m. Věst. X. 179.
Supraport, u, m., z lat. = *svršek dveří.* Nár. list. 1903. č. 305. 13.
Suprarationalism-us, u, m. Věst. X. 179.
Supúch, vz Sopouch.
Supurlivo = *supurlivě, vzpurně, urputně.* Pravil s. Val. Čes. l. X. 467. Sr. VII. 809. a Supurlivý v I. Přísp. 392.
Suříkový. Us. Rgl.
Súrka, y, f. = *náhlení.* Slov. Phld. XXIV. 543.
Súriť. S-la ho do obliekania (nutila); Sestra súri, aby odišla od Bukovičky (naléhala). Slov. Phld. XXIII. 527., XXII. 431.
Surovinář, e, m. = *obchodník se surovinami.* Nár. list. 1903. č. 250. 21.
Surovinářskorafinérský. S. smlouva. Nár. list. 1903. č. 174. 4.
Surovinářský kartel cukerní. Nár. list. 1903. č. 312. 2.
Surovinný. S. trh, cenna. Nár. list. 1904. č. 17. 17.
Surrogatní symbol. Nár. list. 1902.
Surtaxa, y, f., fr. surtaxe = přirážka k daním, obzvláště ku příkladu ke clu, na ochranu zvláštních zájmů. Ott. XXIV. 392. S. = clo na cukr z jedné do druhé polovice Rakouska dovážený. Nár. list. 1903. č. 288. 3. a j.
Suryni, sirenidae, ocasatí obojživelníci. Vz Ott. XXIII. 212.
Súržice, e, f, siliterum, Rozk. R. 73., silitricum. Rozk. P. 694.
Susák, u, m. = skříň na zboží a hospodářské náčiní. Sbor. slov. IX. 7.
Súseda, vz Souseda.
Súsenky v VII. 1387. oprav v: súšěnky.
Súsik, vz Sušik.
Susilovati, laborare. Vy jste s-li. Pat. Zim. 32b.2.
Súsněž, e, f., seminivium. Hnš. dod. k Jg. Hist. II. 14.
Sústředěný = *soustředěný.* S. vody. Pokr. 1885. č. 354.
Sušař, e, m. = kdo suší ovoce. Rais. Lep. 11.
Sušárenský kartel. Rgl.
Sušárna, y, f. Zařízení s-ren. Vz Ott. XXIV. 397.
Sušení cihlářských výrobků. Vz KP. IX. 184., 193.
Sušenina, y, f. = *listy s travou míchané.* S-nou krmiti. Val. Čes. l. XI. 436.
Sušicí stroj v papírnách. Vz Ott. XVIII. 180., XX. 603.
Sušický V. R., spis. — S.. Sam., biskup jednoty bratrské. † 1599. Vz Ott. XXIV. 400.
Sušič, e, m. = nádoba při osvětlovacím zařízení acetylenovém. KP. X. 119.
Sušidlo, a, n. = *látka vysušující.* Vz Ott. XXIII. 160.
Sušik, u, m. = *humenice.* Slez. Vyhl. II. 62. Súsik?
Sušil Fr. Vz Životopisný nástin jeho od dra Pav. Vychodila. 1903., Ott. Slov. XXIV. 400., Mtc. 1904. 494., 1904. 293., 1898. až

1904., Čes. l. XIII. 430., Zvon IV. 532., Zl. Pr. XXI. 418., Mus. 1905. 449. nn.

Sušiti co: konvice = *píti*. 1691. Hrubý 235. — **koho** = *trápiti, unavovati*. Val. Čes. l. XII. 130., XI. 93. — **se** = *postiti se*. — **se jak dlouho**. Šest pátků se sušil. Rokyc. Post. 326a. Kolik střed a vigilií se suše. Chč. S. II. 218a.

Suť, i, f. = *odpadky kůry*. U Táb. List. fil. 1902. 252.

Sutaškovati = *polívati* sutaškami. Rgl. Vz násl.

Sutašky = *druh stužek*, fr. soutache. Rgl.

Sůti, vz Souti. Chč. S. II. 184b.

Sutnar Jarosl. dr., spis., nar. 1873. Vz Ott. Slov. 402.

Svábola, y, m. = *loudavý chasník*. Bzenecko. Čes. l. XIV. 421.

Sváce, e, m., sator. Rozk. P. 932.

Svaciti, *švaciti* koho tatarem = *šlehnouti*. Bzenecko. Čes. l. XIV. 422.

Svačeň, čně, f. = *svačina*. Jrsk. IX. 79. Sr. násl.

Svačina, y, f. Dělá se podle dobrý s-ny (podle platu). Čes. l. XIII. 178.

Svačna, y, f., obsenium. Mam. A. 30. Sr. Svačeň.

Svadba. Komu se zdá o svadbě, ať se chystá ku pohřbu. Tbz. VIII. 355. O svatbách házívali a místy posud házejí hodovníci na nevěstu a ženicha hrách a kroupy, aby byli plodni. Kolik zrnek se nevěstě zachytí na šatech, tolik bude míti dítek. Mtc. lid. 1897., Obr. 53. S. u Kr. Městce. Vz Češ. 171. S. v Košťanoch na Slov. Vz Sb. sl. 1902. 82. nn., Svatba — **S. hanácká** = *brambory smíchané se zelím*. Val. Čes. l. XII. 420.

Svadbiště, ě, n. = *svatba*. Byl zván na svatbiště. Frant. 16. 41.

Svadivý. = *svadlivý*. Byla s-vá. Hlk. VIII. 281.

Sval. Hoření a dolení podélný s. jazykový, musculus longitudinalis lingualis superior et inferior; příčný s. jazykový, m. transversus linguae; hoření kosý s. oční čili kladkový, m. obliquus superior seu trochlearis; hoření, dolení, vnitřní, střední, zevní či postranní příčný s. oční, m. rectus oculi superior, inferior, internus, medialis, externus s. lateralis. příční svaly konvové, musculi arytenoidei transversi; štíhlý s. nosní, m. procerus nasi; čtvercový a tříhranný s. pyskový, m. quadratus et triangularis oris (labii); s. špičákový, m. caninus; s. trubačový, m. buccinatorius; s. zákolenní, m. popliteus; ztrnulosť svalu při provedení úmyslného pohybu, myotone; vynětí svalu, myoectomia. Ktt. Sr. Ott. XXIV. 408. nn. — **S.** = *spousta*. Pol. Lit. II. 13.

Svala, y, f., frons. Rozk. P. 579. — **S.** sněhu (síla). Slez. Vlasť. I. 216.

Svalek, lku, m. = hmota vyvíjející se při hojení zlomenin kostních mezi kostními úlomky k sobě přizpůsobenými. Vz více v Ott. XXIV. 410. S. mozkový, corpus callosum. Ktt.

Sváleti co, praecipitare. S. všecka zábradla. Pror. ol. 95b. 1.

Svalík, u, m., zdrobn. sval.

Svalkový vřed, ulcus callosum. Ktt.

Svalna = ? Též svalna má se dáti pánům starším jako při sázení bečky (vína). 1653. Mtc. 1905. 386.

Svalnatomocný. S. ruka Msn. Od. 114.

Svalník královský, prostřední, rostl. Vz Stračka zde.

Svalořez, u, m., myotomia (přeříznutí svalu). Ktt.

Svaloslovi, n., vz Svalozpyt.

Svalovčina, y, f. = choroba podmíněná svalovcem, trichinosis. Ktt.

Svalovina, y, f. Zánět s-ny srdeční, myocarditis. Ktt.

Svalový. S. slabosť, bolesť, myalgia (bederní, lumbalis, lumbago, starých, senilis), křeč, myospasmus, Muskelkrampf. Ktt.

Svalozpyt, u, m., myologia. Ktt.

Svár. Popouzení k hněvu vyvodí svár. Fel. 11.

Svarbový. S. krajky. Vz Krajka.

Svarda, y, f. Stará s. = svarbí, svarba = starosvatka. Litom. 70.

Sváŕeti, vz Svařiti.

Svařiti co s kým. Ti mnoho spolu nesváří (neshodnou se). Tbz. V. 1. 161.

Svarky. Vem psa na svarky = *svorky, svůrky*. XVIII. stol. Čes. l. XI. 462.

Svařovačka na ráfy. Rgl.

Svataný. S. manželka, μνηστὴς ἄλοχος (zasnoubená). Msn. Il. 162., Od. 10.

Svatati koho. Všichni ti mou mateř svatají (o její ruku se ucházejí). Msn. Od. 240., 16.

Svatba ve Slezsku. Vz Vybl. II. 67. nn., Vlasť. I. 174. nn. S. na Slov. Sb. Sl. sl. VII., 82., 89., 111., Ott. XXIV. 412., Svadba.

Svatbení, n., connubium. Rozk. R. 88., Mam. A. 18a., Veleš. 118.

Svatbovrahý, vz Rychlomrlý.

Svatčiti, z toho: svačiti. Gl. Ml. 319.

Svatební pověry, přípitky ve Slez. Vz Vlasť. I. 194., 93. nn.

Sváteček, čku, m., zdrobn. svátek. 1592. Hrubý 167.

Svátečně. Stál po s. ve dveřích. Tk. Pam. I. 59.

Svátek *Jos. Jan*, spis., nar. 1870. — **S.** *Jos.*, spis., 1835.—1897. Sr. Ott. XXIV. 412., Tob. 218.

Svatěný = *svěcený*. Tov. Sr. Svatnice.

Svatnosť, i, f., sacramentum, Mam. V., sanctitudo. Rozk. P. 1321.

Svatoanežský klášter. Tbz. V. 9. 60.

Svatobernardský pes. Us.

Svatobní úmluva (svatební). Wtr. exc.

Svatoboleslavský. S. p. Marie. Dost. Pov. 36.

Svatoborský. S. nadace (od Svatoboru). Hlk. X. 132.

Svatocudný. S. voda. Vz Jir. Prove 188.

Svatodumný. S. duše. Zr. Zahr. 85.

Svatohavelský. S. brána v místech, kde jest nyní Můstek. Dolen. Pr. 497. **S. město** = okolí sv. Havla v Praze. Ib. 275.

Svatochrám, u, m. Zub. Még. 20.

Svatojánek, vz Šklebiti se.

Svatojanský. S. postýlka. Vz Čes. l. XII. 458. nn. S. noc, oheň. Ve Slez. Vz Vlasť. I. 172.
Svatojosefský. S. jednota. Mtc. 1902. 450. S. pouť v Praze. Vz Vykl. Obrz. 165.
Svatokorunský klášter v již. Čech. Arch. XXI. 284.
Svatokradný, sacrilegus. S. ruce. ML. 35b., Zr. Čer. 254.
Svatokúzel = kouzle posvátnými věcmi a na posvátných místech. XV. stol. (List. fil. V. 228.). S-zly, arioli. Mam. A. 15a.
Svatokúzlení, n. XV. stol. List. fil. V. 228. Sr. Svatokúzel.
Svatoladně. Píseň s. se ozvala. Zr. Krist. 159.
Svatolahodný. S. píseň. Zr. Krist. 47.
Svatolina, y, f., santolina, rostl. Vz Ott. XXII. 617.
Svatomariánský. S. oči. Šá. XVII. 165.
Svatomarkétský roj. Vz Čes. l. X. 480. S. pouť. Us.
Svatomikulášský průvod. Souk. 11., Čes. l. XI. 63.
Svatomilostný. S. píseň. Lit. II. 534.
Svatoondřejský. S. zvyky. Vz Vyhl. II. 3., 5.
Svatoprodavačství, n. = *prodávání sv. věcí.* List. fil. 1902. 424.
Svatoprokopský klášter. Kol. Her. I. 28.
Svatorouhavý. S. ruka. Hlk. X. 106.
Svatoruský. S. země. Zr. Krist. 140.
Svatoskutečník, a, m. = *katolický kněz.* 1546. Hrubý 158.
Svatoslavně zářiti. Zr. Poes. 285.
Svatoslavný. S. život, pověsť. Zr. Strat. 188., 157.
Svatosnivý. S. hodina. Zr. Zahr. 166.
Svatosoudný. S. voda, oheň. Vin. I. 64.
Svatoštěpánský. S. svěcení ovsa. Vz Souk. 1903. 23.
Svatošumný háj. Msn. Hym. 9.
Svatotajný. S. hlubina. Čch. I. Pov. 116. — Zr. Zahr. 3.
Svatová Ter., spis., nar. 1858. Sr. Ott. XXIV. 416.
Svatovalentinský. S. ulice, později Kaprová v Praze. Dolen. Pr. 366.
Svatozářný den. Msn. II. 132., 187., Od. 127.
Svatumša, e, f. = *sv. mše.* Pr. Slez. Čes. l. XII. 310.
Svatvení, vz Svatbení, Svatbiti. Mš.
Svatý. Svätý — z pekla vyhnatý. Mus. slov. IV. 11. Utni na den Všech Svatých třísku; je-li suchá, bude zima tuhá, pakli je vlhká, bude zima mokrá. Us. Sr. o pranost. Vyhl. II. 57.
Svaz, u, m Svaz průmyslníků. Nár. list. 1903. č. 284. 22.
Svázání, n. = *pouto.* Odvěž s. hrdla tvého. Chč. S. I. 3a. Sr. násl. Svazek.
Svázati co z čeho. Sieti lásky, jenž se z mnohých ctností svazují. Chč. S. II. 191a. — **se s kým čím:** smlouvami a pevnými zápisy. Kar. 57.
Svazek, zku, m. = *pouto.* Na hrdle mají těžké svazky těch zlých obyčejóv. Chč. S. I. 3b. — S. cevní (fibrovasální, kribrovasální). Ott. XXIV. 418. — S. = *dvě plti.* Sb. sl. 1901. 164.
Svaznatý. S. kopí. Slád. Cor. 135.
Svazový příspěvek. Nár. list. 1904. č. 18. 3.
Svážení, n., svážeina, y, f. = *sesouvání hmot,* Rutschung. Vz Ott. XXIV. 420.
Svažina, y, f. = *svah.* S. sadu. Msn. Od. 165.
Svébytný. S. postavy lidské. List. fil. 1904. 111. S. život. Nár. list. 1905. 1. 17.
Svěc, e, m. = *svěc.* Brt. P. n. 490.
Svěceň, vz Svieček.
Svěcení vody, popelce, hromnic, jehňědů a pokrmů velikonočních za doby Štítného. Vz Souk. 6.
Svěceník ze žitné mouky pečený a o velikonočních svátcích v kostele svěcený. Slez. Vyhl. II. 203. S. = svěcená věc (chléb, maso, vejce). Vz Vlasť. I. 169.
Svěcenina, y, f. S-ny za doby Štítného = svěcená voda atd., vz předcház. Svěcení a Souk. 5.
Svěcený. Vyhýbá se mu jako čert s-né vodě. Tbz. V. 5. 200. — S., rybník u Černín. Př. star. VII. 55.
Svěcený Ant., red. Tob. 218.
Svecka. Jaka priedka, taká s. Mus. slov. VI. 27.
Svěcko = *všecko.* S. lidé snědí. N.B. č. 274.
Svěcující den, dies celeberrimus. Ev. olom. 68. 138.
Svěčírání, n. = *smrákání.* Šb. D. 33.
Svečkár, a, m. = *kdo dělá svíčky.* Mus. slov. VIII. 13.
Svěda, y, f. = *svědectví.* Baw. E. v. 2622.
Svedal, a, m. = *člověk samostatný?* Nebyl svým s-lem, byl za pacholka při koních. Wtr. exc.
Svědčidlný chléb, panis propositionis. Mam. A. 33a.
Svědčiti komu (jak). Té to svědčí (sluší), jako krávě oplečí. Kojet. Čes. l. XII. 152. Svědčí mu to, ako zajacovi dlhý chvost. Rizn. 177. Svědčí mu to, jak žábě v karkuli, jak kuře (slepici) v kaptuře; jak kravě sedlo, podkovy; jak starej kravě se *gzit*; jak prašaťu šmizla, vesta; jak koze bez rohův. Slez. Vlasť. I. 238. Co komu svědčí, už na něj zdaleka bečí. Litom. 73.
Svědectví. O sv. starší doby vz Arch. XIX. 569.
Svědečstvo, a, n., *svědečství,* n. = *svědectvo, svědectví.* Ž. gloss. 118. 152., Ž. witt. 18. 8., pod. 88. 29.
Svědek. Že jeden s. jest žádný s. 1511. Arch. XIX. 5. O s. starší doby vz Arch. XIX. 569., 638.
Svědele, vanellus. Rozk. P. 258.
Svědění, n. S. kůže, pruritus. Vz Ott. XX. 848. S. kolem řiti, pruritus ani. Ott. XX.
Svědivka, y, f., vz Svědivosť.
Svědivosť, i, f., prurigo. S. očí, psorophthalmia, prostá n. obecná, pruritus simplex s. vulgaris, závažná, prurigo ferox s. agria. Ktt.
Svědomě. Modl. 55., Rožm. 60. (Mš.).

Svédomělosť, i, f. = *domýšlivosť*. Hyna. Vz Cad. 114.

Svědomí, n. Dobré s. — ustavičné hody. Kom. Did. 85. Jak s. každého se hýbá, rovněž i v nitru svém cítíme za čin buďto naději nebo strach. Škod. F. 27. Dobré s. nad všecko jmění; Zlé s. jest ustavičná poprava. Lit. list. XIX. 320. Nic není bídnějšího nad zlé s. Čapk. Most. 37. Krátke svedomie, krátky osoch. Sbor. slov. VIII. 84. — S. = *svědectví*. O s. v starší době vz Arch. XIX. 569.

Svědomiti si co. Čad. 129. — co o čem = *svědectví vydávati*. Když byl tázán, svědomí-li co o tom, pověděl. Pů̊h. brn. IV. 88.

Svědomo. S. jest mi to (známo), že ... Joz. Fr. 1. Sr. Svědomý.

Svědomně v VII. 818. polož před Svědomosť.

Svědomosť je rozeznávání svého já (jáství). Čad. 80.

Svéhlavý jak: jako hříbě. Stan. I. 120.

Svek, a, n., socer. Ol. Gen. 38. 13. (List. fil. XV. 101.) Sr. Svekr.

Svélibosť, vz Sválibosť. Mš.

Svelíčení, n. Pass. 452. Vz Svelíčiti.

Svéobrana, y, f. S. národnosti. Pokr. 1886, č. 48.

Svépomoc, i, f. Nár. sbor. VIII. 183., Nár. list. 1903, č. 347. 21.

Svěr! = povel (signál) polnicí n. bubnem na shromáždění, Vergattung. Vz Ott. XXII. 707.

Svěrač, e, m. S. prsní, vz Ott. XX 823b, řitní, musculus sphincter ani, Afterschliessmuskel. Ktt.

Svěrák, u, m. S. hodinářský, klempířský, zámečnický. Nár. list. 1904. 138. 10. — S. Fr., spis.

Svéráz, u, n. S. literární. Zvon VI. 62.

Svérázný. S. účastenství osobní. Zvon IV. 101.

Svěření, n. O s. v starší době vz Arch. XIX. 632.

Svěřenkyně, ě, f. = *svěřenka*. Tbz. III. 2. 90., V. 1. 114.

Sveřepený = *ozimý*. Rkp. lék. z r. 1542., Mus. XII. 162.

Svěrka, y, f., vz Svěra, Svírka. Ott. XXIV. 425.

Svěrný = *svírající*. S-ným hřebem v něčem býti. Nár. list. 1886. č. 1.

Svertoušek, šku, n. = fěrtoušek. Litom. 68.

Svěsilý. S. ruka, manus dissoluta. Pror. ol. 29a2. Isa. 35. 3.

Svět. Byl člověkem toulavým a světem jdoucím. Zvon III. 551. To s. nestálo (nebylo drahé)! Jrsk. XIII. 3. 31. Doma nic nezkusíš, svetom choď a sa vybrúsiš. Rizn. 170. Mluviti jen na svět = marně, zbytečně. Zvon III. 11. Stěhovali jsme se takovej svět (daleko). Us. Rgl. S. je koleso. Sbor. slov. VIII. 169. — S. = *dárek*, na Sv. Mikuláše. Vz Ježek. — S. = *svítání*. Pospav do svieta. Odtud nevycházejte až do svieta. Frant. 17. 20., 11. 39.

Světáče, ete, n. = *nemanželské dítě*. Dšk. Km. 20.

Světáček, čka, m., zdrobn. světák. Čes. l. XI. 459.

Světák, a, m. = *člověk světský, ne kněz*. Řeholník-li či s. Tbz. V. 5. 116.

Světanec, nce, m. = *světák*. Jiřík bujný, totiž s. Sš. XVII. 121.

Světažití, n., das Weltleben. Masar. Stud. 17.

Světě = *svatě*. S. něco činiti. Chč. S. I. 1a.

Světedlný. S. svícen, candelabrum luminis. Pror. ol. 202a2. Machab. I. 1. 23.

Světější = *světlejší*. S. nemohl býti. Št. Ř. 59b.

Světel, vz Světlý.

Světélka, vz Čes. l. XI. 397.

Světélce, e, n. = *světélko*. S. múdrosti. Chč. S. II. 221a.

Světélkování, n. Sr. Ott. XXIV. 426.

Světelna, y, f., vz Svítilna. Jen pár s-len pustíme na tuto gigantickou isochu. Pokr. 1885. č. 142.

Světelný, S. radiace. Vz Vstnk. XII. 424. S. lázeň, Lichtbad. Ktt. S. účinky proudu elektrického. Vz Vstnk. XIII. 465.

Světička, y, f., zdrobn. svíce. Dšk. Km. 36.

Světidlný. S. oběť, sacrificium. Mam. A. 35b.

Světidlo, a, n., fax (pochodeň). Ev. olom. 198. 87.

Světisko, a, n. = *svět* (opovržlivě). Čes. l. XIII. 78.

Světiti co = *šetřiti*. Jičín. Kub. List. fil. 1902. 252.

Světitý = *světský*. S. hanba. S. pravda = *zřejmá*. V Doudl. List. fil. 1902. 252.

Světlá Karol., spis., 24./2. 1830.—7./9. 1899. Kritické studie. Naps. L. Čech. V Brně 1901 Sr. Zl. Pr. XXI. 550., Tob. 218, Ott. XXIV. 428., Dolen. Pr. 405. (podobz.).

Světle = *veřejně*. Jakoby báli se ve dne s. hledati jeho. Chč. S. II. 159a.

Světlerudý vous. Čch. I. Pov. 129.

Světlíčko, světylko, a, n. = *bludička*. Hoš. Pol. I. 143.

Světlík Fr., spis., nar. 1875. Vz Vck. Vset. 307. — S. Světlíci jsou svržení andělé padlí do chrastí a bařin a mají podobu baní n. koňské hlavy. Slez. Vyhl. II. 7. — S. = ohnivý soudek (strašidlo). Vz Kšť. Poh. 228.

Světlina lesní = *světlé, nezarostlé místo*. Stan. I. 190.

Světlo. Lom světla. Vz Vot. 68. Lom, disperse a absorpce světla. Vz Vstnk. XII. 405, XIII. 592. S. bílé a diffusní; interference, ohyb, polarisace a dvojlom světla. Vstnk. XII. 415., 416., XIII. 619. nn. Rozklad světla. Vz Ott. XXI. 1069. Elektromagnetická theorie světla. Vz Vstnk. XII. 443. Vztahy mezi elektřinou, magnetismem a světlem. Ib. 440. S. jim tlouklo mezi oči (jasně svítilo). Čes. l. XIII. 176. Už nebude dlouho světla pálit (brzo umře). Čes. l. XII. 484. — Sr. Ott. XXIV. 432. S. = *kořalka*. Zliv. List. fil. 1902. 252.

Světloboh. Mtc. l. 1897., Obr. 80.

Světlohnědě. KP. IX. 324.

Světlojasný. S. zpěvy, popěvky. Nár. list. 1904. 175. 13.

Světlokosý. S. žena. ξανθής. Msn. II. 205.
Světlokoule, e, f. Čch. I. Pov. 93.
Světloleský pás. Kra. Ten. III. 25.
Světlomodře. KP. IX. 324.
Světlonoc je tiež zlý duch. Slov. Sbor. slov. VIII. 172.
Světlonoš, e, m. Vz Čes. l. XI. 171. S., lucerna. Baw. Ar. v. 4395.
Světloplachosť, i, f. Vz Vstnk. XI. 59.
Světloplodný. S. slunce. Škd. Od. 159.
Světlorodý bůh, Hermes, Škd. Od. 104., 74., den, Škd. F. 58., Apollon. Msn. II. 61.
Světlošče = *světlosti*. Světloščemi padesta oba na zemi. Kat. 142. (Lit. fil. 1882. 121.)
Světloštítý vojín. Msn. II. 405.
Světlotisk, u, m., vz Ott. XXIV. 433.
Světlovláska, y, f. = *děvče světlých vlasů*. Jrsk. XXIV. 292.
Světlovlasý. S. hlava. Jrsk. XII. 8.
Světložhavý. S. láva. Vstnk. XI. 566.
Světník, u, m. = *svícen*. Ev. olom. 141b.
Světoběžně. To se s. tak nazývá. Nár. list. 1886. č. 1.
Světobluda, y, m., vz Světobludný. Jeř. Rom. básn. 125.
Světojdoucí člověk (světem jdoucí). Dšk. Km. 52.
Světomírový. S. úsilí. Nár. list. 1905. 16. 3.
Světomluvný = *žvatlavý*.
Světoobsáhlý, weltumfassend. S. báseň. Jeř. Rom. básn. 375.
Světoříše, e, f. Kká. Sion I. 240., II. 89.
Světoširý. S. pověsť. Msn. Od. 37.
Světotřas, a, m. S. Neptun, Poseidon. Msn. III. 152., 244.
Světozdroj, e, m. S. v III. 795. za Světlový oprav: v. Světlozdroj.
Světský. Jako pára bomby, tak dlúho trvá chvála světská. Rozpr. fil. 109.
Světýlka. Vz Kšt. Poh. 205., Čes. l. XIII. 452., Světlíčko, Hoš. Pol. II. 22., 52., 63., 101., 111., 117., 120., 124.
Svévolnictví, n. Msn. Od. 10.
Svévolnodrzý. Msn. Od. 267.
Svévolovat, vz Svívolovati.
Svězení, n. = *svázání*. Kat. 2372. (List. fil. VI. 237.). Sr. Svěziti.
Sveziska, pl., n., druh rolí. Sbor. slov. VIII. 66.
Svéznačnosť, i, f. Krejčí.
Svěžemodrý. S. obloha. Rais. Sir. 28.
Svěženka, y, f. = druh *bonbonů*, Erfrischungspille. Us. Rg.
Svěžerosný. S. jitro. Kká. Sion I. 65.
Svěžestně zelený Tbz. II? 317.
Svěžestný. S. zeleň. Tbz. V. 5.. 17 a j.
Svěževějný vánek. Msn. Od. 66.
Svěží čím. Květ svěží nadějemi rosy. Zub. Még. 40.
Svěživotní nástin. Vlč. Lit. II. 2. 72.
Svěžobolný. S. srdce. Msn. Od. 161.
Svib = *keř*, má dlhé, tenké prúty. Mus. slov. IV. 86. Sr. Cvíb.
Svicatý = *lesknoucí se*. S. holinky, korale. Slez. Vyhl. II. 112., 115.
Svíce, vz Svíčka.
Svicestvi, n. = *vítězství*. Sequ. 359. (Mš.).
Svicezovati = *vítěziti*. Mill. 43a.
Svíčacko, a, n. = *svíčka nepatrná*. To malé s. dohořovalo. Val. Brt. D. I. 347.
Svíčalka, y, f., zdrobn. *svíce*. Dšk. Km. 31.
Svíčečka, y, f., zdrobn. *svíce*. Brt. D. I. 347.
Svíčička, zdrobn. *svíce*. Us.
Svíčka. Sviečky do loja máčala (hopkom tančila). Sbor. slov. VII. 131. Svíčky lojové, které spalují boky a rozvazují jazyk (v mučírně). Zvon. IV. 254. Dočká sviečka večera; Vystrel sa (napjal se) ako sviečka. Rizn. 170., 174. Nezapaľuj sviečku na obojom konci. Sbor. slov. VIII. 86. — Sr. Ott. XXIV. 434. — S. Svatvečer svíček = večer před Sv. třemi králi. Souk. 7. — S. = *svědek*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141. — Sr. Sviečky.
Svíčkářství, n. Vz Ott. XXIV. 435.
Svíčkovat = svědčiti, *přisahati*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.
Svidina, y, f., periploca, rostl. Vz Ott. XIX. 485.
Svidník, a, m., hora u Pelhřimova. Jrsk. Pov. 353.
Svidý = *svalovitý*, *tuhý*. Hruš. 159. S. dřevo = křivě rostlé, které se špatně štípe. Šumava. Rgl.
Sviecetí = *svítiti*, lucere. Ev. víd. Joh. 5. 35.
Svieček, čku, m, internodium. Rozk. P. 431.
Sviečky = *část těla*. Pakli mu (nemocnému) bolesť na sviečkách neb v oči, tehdá tomu mají púštěti za uchem. Rostl. G. 178a.
Sviet, vz Svět.
Svietek, tku, m., zdrobn. svět. Pel. XXIV.
Svietitedlnice, e, f., vz Světitedlnice.
Svietiti, vz Svítiti.
Svijačka, y, f. = část krosny (tkadlcovského stavu). Mus. slov. VII. 58.
Svíjivý, hadovitý, dusivý tanec. Nár. list. 1905. 98. 13.
Svijonožec, žce, m. S-ci = *řád korýšů nižších*. Vz Ott. XXIV. 437. nn.
Sviňačka,, y, f. = děvče pasoucí svině. Čes. l. XI. 138.
Sviňáky, m. = *boby*. Dšk. Kom. 29.
Svincký, *sviňský*. Dšk. Km. 38.
Svinčina, y, f. = *vepřové maso*. Msn. Od. 207.
Svindžúr, a, nadávka. Ty s-re! Zl. Pr. XXI. 207. — Sr. Svinďura III. 803.
Svině. Kdež veliká s. učiní dieru, tudíž i malá polezú prasata (co se povolí pánům, to chce i prostý lid). Št. (Souk. 6.). Sviňa až po smrti stojí dačo. Rizn. 169. Utekla mu s. s čepem (o špatném hospodáři) Čes. l. XIII. 176. Velmi neslušný jest, jako svini pancíř, tak ženě boj. XVI. stol. Uč. spol. 1903. III. 15. Lépe že jedné svini zadek mažeme, nežli všem (jednoho podplácíme). Arch. XXI. 418. Aká sviňa, taký kvik. Sb. sl. VII. 129. — Sr. Prase. — S. Znamení svině dostávali žáci, kteří nestoudně mluvili. Jrsk. III. 271.
Svinec, nce, m. = *prasinec*. Jeho zařízení vz v KP. IX. 402.
Sviňec, ňce, m., *hora* v Štěkovsku. Sbor. slov. VII. 115.

Sviňka. Hra na sviňku (kolíček na konci zahrocený, také ťuklo zvaný, do kterého se runčí holemi). Již. Č. List. fil. 1902. 252.
Sviňobrodský. S. zeleň, Schweinfurter Grün. Ott. XXIV. 421.
Svinsky. So sviňami po s. Sbor. slov. VII. 132.
Svinský. Je to s kostolným riadom, ale so svinským obyčajom. Sbor. slov. VII. 132. Sviňská obyčaj — panská móda (mrzký). Mus. slov. IV. 80. — S. *hora* v Orlických horách, Sauberg. Jrsk. XXII. 156.
Svíradlo, a, n. Léky svíravé, svíradla, adstringentia, obstruentia. Ktt. Sr. Stavidlo, Svraštidlo.
Svíravý lék. Vz předcház. Svíradlo.
Svis, u, m. S. hořeního víčka, ptosis (neúplný, incompleta, soucitový, sympathica, úplný, completa, vrozený, congenita). Ott. XX.
Svisel = kulatý, nevyhraněný krov. Litom. 61.
Svisle, vz Svisel. Sr. Rozk. P. 1832. R. 93., Bhm. hex. 577.
Svišť, rod hlodavců. Vz Ott.. XXIV. 442.
Sviště. Krůpěje s. stříkaly do oken. Rais. Sir. 231. S. se smáti. Rais. Sir. 45.
Svištivý řez pily. Zl. Pr. XXII. 234.
Svišťovský. S. chrabrosť. Sląd. Třík. 68.
Svitačka, y, f. = *oko.* Brt. Čít. 85.
Svítaníčko, a, n. = *jitřní píseň.* Ott. XXIV. 443.
Svítavý. S. sukně (pestrá). Hoch. 66. S. oves (bez zrna). Hoš. Pol. I. 119.
Svitek, tku, m., internodium. Bhm. — Ve vlasech měl svitky (měl vlasy v týle tukem slepené). Val. Čes. l. XIII. 209.
Svítek, tku, m., ovira. Rozk. P. 1725., R. 90. Škodą jí červům na svítek (že umřela). XVIII. st. Čes. l. XIII. 454.
Svítící papír. Vz Ott. XVIII. 185. — S. plyn, Leuchtgas, *správně*: *svítivý.* Mš. Sr. Svítiplyn.
Svítidlo elektrické. Vz Ott. XXIV. 443.
Svítil Jos., spis., nar. 1870. Ott. XXIV. 444.
Svítilko, a, n., zdrobn. světlo. Vin. I. 40.
Svítiplyn, u, m. Vz Plyn, Ott. XIX. 955. nn.
Svítiplynový hořák. KP. X. 115.
Svítiti čím. S. kolenama, lokty (míti na nich v šatě díry). Us. abs. Oves svítí (který má málo zrna). Hoš. Pol. I. 143.
Svítivě červený. Rgl.
Svítivo, a, n. = látka osvětlovací. S. *a*) *pevné* (stearin, lůj atd.), *b*) *kapalné* (olej, rybí tuk, benzin, líh atd.); *c*) plyn (svítiplyn atd.); *d*) rozžhavené magnesium a proudem elektrickým rozžhavený uhel. Vz Ott. XXIV. 444.
Svívolovati, svévolovati = *svévolně si vésti.* Šumava. Rgl.
Svížeti. Vši po šatech jeho lezly a jej svížely (kousaly?). Faust. 72.
Svižná, é, f. = *svíčka.* V zloděj. mluvě.
Svlača, e, f. = *zadní část saní.* Mus. slov. IV. 13.
Svláčiti co komu. Ženu mú oblúpil i děti mé svláčil. Půh. brn. IV. 94. (r. 1464.).

Svlačka, vz Sulačka.
Svlakovka, y, f. = pila k zařezování šikmých stěn u svlaků. KP. XI. 10.
Svlažovač kolejí = vůz kropící koleje tramwayové. Vz Kropenka.
Svoboda, y, f. libertas. Freiheit. Vz Ott. XXIV. 446. Bez rozumné s-dy nemá život lahody. Lit. list. XIX. 242. — S. = *nevázanost.* S. lidu hříšného. Chč. S. II. 219a. — S. = *svobodná mládež.* V úterý masopustní má s. věnek. Slez. Vyhl. II. 33. — S. *Václ. Alois.* Vz Lit. I. 738. nn., 934., II. 399., 874. — S. *Václ.*, zem. inspektor. Vz Tk. Pam. I. 495. — S. Ant., Bohnm., J., Kar., Vojt. Sr. Tob. 218. — S. *Fr. X.*, básn. a spis, nar. 1860. Vz Flš. Písm. 716. Lit. I. 429. — S. *Rud.*, spis. — S. *Milan. Bedř.*, spis. — S. *Leop.* z Fernova, spis., 1823—1888. Vz Vyhl. I. 51. — Vz Ott. XXIV.
Svoboden, dna, o, vz Svobodný.
Svobodění, n. = *osvobozování.* S. bratří (gt. pl.). Brt. Čít. 198.
Svobodí, n. Za jeho s. (svobodného stavu). Hlk. VII. 85.
Svobodník, a, m. S-ci (rustici) = majitelé drobných statků, jakožto svobodného majetku, kteří ani vrchnostem panským ani městům nebyli poddáni. Dvoř. Mor. 98. S-ci. Pokus o monografii ze socialních dějin českých XV. a XVI. stol. Naps. V. Müller. 1905. Sr. Ott. XXIV. 458.
Svobodný. Koupili věc za s-dnou (neukradenou). Ghet. 66. — S. J., spis.
Svobodová *Růž.*, spis., nar. 1868. Sr. Zvon IV. 127. a j., Zl. Pr. 1904., Ott. XXIV. 454. — S. Mar. Tob. 218.
Svobodství, n. = *svoboda.* Baw. E. v. 1003., 2708.
Svodničár, a, m. = *příkopář.* Slov. Světz. 1882. 554.
Svodník vzniká při tkaní, navede-li se brdo špatně n. když se nit přetrhne a špatně sváže. Litom. 67.
Svodný svet kazí mladý kvet. Sb. sl. VIII. 85.
Svojina, y, f. = *přízeň.* Slez. Vyhl. II. 69.
Svojitý. Alkinoos jí s-tý = její vlastní manžel. Msn. Od. 101.
Svojsík *Ant. B.*, prof. a spis. — S. Alois, č. spis., katech., nar. 1875. Vz Ott. XXIV.
Svojstvo, a, n. Grammatické a lexikální s. řeči. Czam. Slov. 236.
Svolavná = hudba svolávající k slavnosti a tanci. Brt. Čít. 414.
Svolený. S. berně. Svobd. 29., 85.
Svolina, y, f., rostl. Vz Oměj zde.
Svolně = *dobrovolně.* S. přispěti. Msn. II. 176.
Svolný komu: lidu. Řeči. Přibr. Han. 53. (Mš.).
Svor, u, m., Tufstein. Sb. sl. VIII. 143.
Svořiti = *spojiti*, od svora. — co. Bóh své divné sieni svořil. Kat. 1372. Er. navrhuje: stvořil. Vz List. fil. 1882. 304.
Svorka, y, f. S. víčková, Lidklemme, tepenní (na tepny), Arterienkl., pobřišniční, Peritonealklemme, slonovinná, Elfenbeinkl., s. kostní, Knochenklammer, ušní, otaphon, Ohrklemme. Ktt.

Svornoduchosť, i, f. Msn. Od. 226.
Svornostka, y, f. = *čepice*, jakou nosili členové spolku Svornosti. Čch. Kv. 115.
Svornostník, a, m. = člen spolku Svornosti. Lit. II. 295.
Svorný. Muž so ženou, ako deti pod stenou (povadia sa a hneď sa opät pomeria). Sbor. slov. 1901. 150. Sr. Kaše.
Svozil Jos., spis. Tob. 218. — S. *Jan*, rolník a red., nar. 1847. Sr. Ott. Slov.
Svrab, u, m. Vz Ott. XXIV. 457.
Svrabovina, y, f., vz Svrab. S. strupatá, scabies crustata, Borkenkrätze. Ktt.
Svrabový. S. zákožka, Krätzmilbe.
Svraskatěti, ěl, ění. Tvář mu s-těla. Rais. Lop. 203.
Svrasknouti se kde. Kože svraskala se jest na mně (sprahla). Št. (Mus. fil. 1902. 87).
Svráskovatělý obličej. Tbz. XVI. 89., tvář. V. 5. 258. — **čím**. Palác větrem a deštěm s-lý. Zr. Strat. 223.
Svráskovatěti, ěl, ění. Tbz. V. 6. 146.
Svraštělosť, i, f. S. oka (úbytě, atrophia bulbi. Ktt.
Svraštidlo, a, n., vz Stavidlo.
Svratek = hrnec (svratecký).
Svratka. Vz I. Přísp. 396. Ve Svratce se zablesklo (říkají, když někdo rozbije hrnec). Litom. 74.
Svrbcovati = *šíti povrchně*. Sr. Tercovať, Vrpcovať, Vrbcovať. Slov. Pohľd. XXIV. 814.
Svrbění, n. S. kol nosu, pruritus nasi. Ott. XX.
Svrbivka, y, f., prurigo. Vz Ott. XX. 848.
Svrhání, n. = *dávení*. Slez. Vyhl. II. 211.
Svrchejtek, tku, m. = *dénko u máselnice*. Dšk. Km. 31.
Svrchek, chku, m. = *svršek*. Obřezali s. srdce svého. Chč. S. II. 146b. — S. = *nábytek* atd. O s-cích v starší době vz Arch. XIX. 636.—638.
Svrchmo. Houní s. se přikryti. Msn. Od. 108.
Svrchní = *povrchní, zevní*. Takoví, ješto jsú již s-mi obyčeji pominuli svět. Chč. S. I. 10b. — *Srchní* za Svrchek v II. Přísp. 320. oprav v.: Svrchní.
Svrchnosť, i, f. Měl nad těmi domky s. (svrchní dohled). Zvon III.
Svrcholec, lce, m. S. u tkadlcov. stavu. Vz Ott. XXIV. 51.
Svrcholek, lku, m. = vrchní pažení do pratýsek (veřejí). Litom. 60.
Svrchovanství, n., consummatio. Až do s. města. Pat. Zim. 56a. 12.
Svrchovník, a, m. S. dioecese české. Tbz. III. 170.
Svršina, y, f = *smrk*. Sb. sl. 1901. 154.
Svrtiti se. Tomu se s-lo (zdařilo). Deštná. Mš. — Dobře se jí svrtilo (máslo). Us.
Svůj. Sám s. = svobodný. Baw. E. v. 1107. — Přinesla chléb, podala nůž a šla po svých. Zvon III. 362. Jakož i my odpouštíme svým vinníkům (psali už za Konstantia v XVII. stol. Vz Bílý Obr. 83.). Přivedli ho ku svýmu (rozumu = k vědomí, k paměti, byl-li někdo v mdlobách). Hoš. Pol. I. 143. — *Svým časem (o budoucnosti)*: Všetko svojim časom, svojou mierou a na svojom mieste. Rizn. 65. Časem svým mělo kněžstvo býti obesláno; Svým časem měl tu zemi držeti její syn; By svým časem bylo ho užito; Pod výminkou nahražení časem svým; Konali kazatelský úřad ve vlastním kostele, svými časy také v jiných pražských kostelích. Tk. XI. 189., 212., 268., II. 45., 115. Pták činí vše svým časem. Kom. Did. 137. Vás časem svým v té věci opatřiti chci. Arch. XX. 252; Budou věděti co svým časem odpověditi. Fel. 160. By se svým časem k modlitbám uprázdnil; Aby nebe déšť dalo časem svým; Časem svým stúpím k otci na nebi. Št. — *svého času (o čase minulém)*. To pobouřilo svého času celou Prahu. Šá. Upom. 77. a j. Svého času kolovala v Praze trapná historka. Zl. Pr. XXII. 194. Svého času přišel Jagić k podobným vývodům. List. fil. 1905. 320.
Svůr = nejšpatnější část pole na stráni. Zbynice. List. fil. 1902. 252. — S. = košík s obloučkem na trávu. Šumava. Rgl.
Svůrka, y, f. S. tkadlcovského stavu. Vz Ott. XXIV. 50.
Svýba, y, f. = křovina. Sb. sl. 1901. 154.
Svyklý = *navyklý, zvyklý*. Časy uloženými a obyčeji s lidmi svyklými. Chč. S. I. 32b.
Svývolička, y, f = *svévole*. S-čku někomu zastaviti. 1604. Čes. l. XIII. 350.
Sybaritský přepych. Čch. II. Pov. 148.
Sycílit = *koupiti*. V zloděj. mluvě.
Syčák, a, m. = *žebrák, když béře, nač padne*. V zloděj. řeči. Čes. l. XI. 141.
Syenit, u, m. Sr. Ott. XXIV. 473.
Syfiloid, u, m. = druh *příjice*. Vz Ott. XX. 683a.
Syfon, vz Sifon.
Sychra *Mat.* Vz Lit. I. 935., Ott. XXIV. 474.; S. *Jos.*, hud. sklad., nar. 1859; S. Fr., spis., nar. 1863.; S. V. Sr. Ott. XXIV. 474., Tob. 218.
Sychřeti, el, ení = *zimou se třásti*. Tam s Bohem sychříc pojedou. Baw. Ar. v. 4032.
Sykál, u, m. = *stříkačka bezová*. Mus. slov. IV. 25.
Sykavec, sekavec, vce, m., **sykavka**, y, f., ryba, cobitis taenia. Vz Ott. XXIV. 476.
Sykavka, y, f., vz předcház. Sykavec. — S. = *ptáček z rodiny budníčků*, phyllopneuste sibilatrix. Ott. XXIV. 476
Sykora, y, f., parus, pták. Vz Ott. XXIV. 477. — S. = *tři niti do jednoho přádla skroucené* (vada). Vz Vck. Vset. 362. — S. *Sýkory* = *jídlo* z rozstrouhaných brambor, vody, *vajec*, pečené na plotně. Vz Čes. l. XIII. 28. — S. *Kar. Hugo*, spis., nar. 1859. Vz Vck. Vset. 308. — S. Jan Lad., dr. theol., prof., spis., nar. 16./4. 1852. Sr. Mus. 1905. 307.; S. Oldř., spis. Sr. Tob. 218.; S. *Jan Nep.*, spis., 1780. až 1845.; S. *Ant.*, č. math. a spis., nar. 1847.; S. *Kar.*, spis., prof., nar. 1852. Vz o nich v Ott. XXIV. 477.
Sýkorčí hlas. Vz Vyhl. II. 265.
Sykotání, n. S. sýkor. Svět. knih. 420. 118.
Syllaba Lad., Dr. lék., prof., spis., nar. 16./6. 1868. Vz Ott. XXIV. 478.
Syllabičnosť, i, f. Vz Nejed. 357.

Sylvaeus Jan, č. spis. v XVI. stol. Vz Ott. XXIV. 480.
Sylvanit, u, m. = *ruda písmenková.* Vz Ott. XXIV. 480.
Sylvestren, u, m., terpen, v lučbě. Vz Ott. XXIV. 481.
Sylvin, u, m. = druh soli. Vz Ott. XXIV. 481.
Symbol, u, m. Sr. Ott. XXIV. 482.
Symbolista, y, m. Vz Ott. XXIV. 483.
Symbolistický básník. Flš. Písm. 710.
Symbolisující fantasie. Čad. 46.
Symfonický populární koncert. Nár. list. 1904. č. 30. 3.
Symfonie. Vz Ott. XXIV. 486.
Symmetrála, y, f. Úhlová s. Včst. XI. 31.
Syn. Být otcem velkých činů lépe jest než pouze synem velkých otců být. Zr. Nekl. 88. Málo je synů, by po otci se vrhli po rodném, více je nezdařilých a pořídku jen otce kalejších. Msn. Od. 29.
Synalbof, u, m. = druh plátna. Lobk. 107.
Synbenzaldoxin, u, m., v lučbě. Vz Vot. 94.
Synčátko, a, n. = *malý chlapec.* Val. Brt. D. 1. 349.
Syndikátní řízení, Stieb. 169., žaloba. Ott. Říz. III. 225.
Syneček. *Mój synecsku nadobný, tanec* v Těšínsku. Vz Brt. P. n. 977.
Synek. Svatý s. = *plampač při slavnosti fidlovačky* v Praze. Vykl. Obrz. 181. — S. Emil dr., spis., nar. 1866. Vz Ott. XXIV. 493., Tob. 218.
Syník, u, m. = *liska.* Pletený s. Msn. Od. 133.
Synóv = *synův.* Synóv péče (synova). Mill. 81ᵃ.
Synovrahový. S. ruce (které zavraždily syna). Msn. Il. 452.
Synový. Zubové synoví laskominy mají, dentes filiorum. Ol. Ezech. 18. 2.
Syntax = *skladba.* Vz Ott. XXIV. 496.
Syntheta v III. 828. oprav v.: synthesa a sr. Ott. XXIV. 497.
Synthetický. S. soud, poznatek, věta, zásada. Uč. spol. 1902. IX. 7., 12.
Syp, u, m. (posyp)! = posípací písek. Pohl.
Sypati co: rybník (*zakládati*). Vstnk. X. 559.
Sypčina, y, f. Rybu z moře na s-nu (zemi) vléci. Msn. Il. 297.
Sypek peřiny. Vz Souka.
Sypka, y, f. = *kostel.* V zloděj. mluvě.
Sýpka = *špýchar.* Zařízení sýpek Vz KP. IX. 416.
Sýpkovina, y, f. = *látka na sypky.* Rgl.
Sypky, pl., f. = drobné krupky, co padají v zimě. Hoš. Pol. I. 149
Sýr. Vz Ott. XXIV. 498.
Sýrařský. S. lis, lžíce, plátno. Nár. list. 1905. 131. 23.
Syrček = *syreček.* Slov. Šb. D. 63.
Syrdečko, a, n. = *srdéčko.* Opava. Ostrava. Sb. D. 56.
Sýrec, rce, m. = *sýr.* Baw. E. v. 830.
Syřidlový prášek, Nár. list. 1903. č. 140. 5, pokroutky. Ib. 1904. 138. 9.
Syringin, u, m. S. v lučbě. Vz Ott. XXIV. 496.
Sýrník, u, m., arthocaseus. Rozk. P. 1701., R. 90., Bhm. hex. 284. — S., *syrovátník* = místnosť sloužící ku tlučení másla a lisování tvarohu. Vz KP. IX. 423.
Syrobový. S. řeč (sladká). Zvon V. 396.
Syročen, crudita, Rozk. P. 285., sytročen. Rozk. R. 62.
Sýrodlab, a, m. = jm. myší. Msn. Hym. 87.
Syrojiedek, vz Srdojiedek.
Syrojiedka, crudo, houba. Rozk. R. 76. Sr. Syrojed.
Syrostudený. S. Dodona. Msn. Il. 292.
Syrovatčí = *syrovátce podobný.* S. barva. Rkp. lék. Ihr. 9.
Syrovatčina, y, f. S. krevní, serum. Ktt.
Syrovatečnohlenovitý chrchel, serösschleimiges Sputum. Ktt.
Syrovatečnohnisavý. Tuberkulosní zánět plic kol průdušek h-vý (sýrovitě hnisavý), tuberkulöse käsigeitrige Bronchopneumonie. Ktt.
Syrovatečnovláknitý zánět poševnice varletní (varletnice), periorchitis serofibrinosa; tuberkulosní zánět plic kol průdušek s-tý, tuberkulöse käsigfibröse Bronchopneumonie. Ktt.
Syrovátník, u, m., vz předcház. Sýrník.
Sýrovitý. S. zánět plic. Vz Zánět.
Sýrovna, y, f. = místnosť určená k zhotovování sýra. Její zařízení vz v KP. IX. 424.
Syrový = *nevařený.* S. máslo (čerstvé) Us. Šb. D. 23. — S. = *bledý.* Je jako syrová, jako dyš i vytáhne z vápna. Us. — S. = *divoký.* S. zvíře. Luc. 54ᵃ. — S. Ceněk, spis. Tob. 218.
Sysel. Duša nie je s. (říkají pijákovi); Nenie s., aby pred každým do diery utekal (nebojí se). Rizn. 169., 176.
Sysli pečeně. Nár. list. 27./I. 1898.
Syslíky, pole u Kojetic. Čas. mor. mus. III. 143.
Syslovina, y, f. = *místo, kde se zdržuje sysel.* Tbz. V. 9. 39.
Syssa. Hleďte vy sa-yssa-syssa (pošklebek klevetnicím). Val. Čes. l. XII. 42.
Systemalní revise, kommisse, vyšetřování. Sterz.
Syt, a, o, vz Sytý.
Syť, i, f. Já bych chtěl, aby ty srdce mé vychýlil v panosť své syti. Um. roudn. 1975. (Mš.).
Sytosť, Všeho jesti s., jeť i spánku, i lásky milostné i zpěvu libezného. Msn. Il. 243.
Sytročen, vz Syročen.
Sytý čím. Stoly jedením i pitím syté (plné). Baw. T. v. 967.
Szadu (zzadu), ex adverso, se zadu. Mam. A. 22ᵃ.
Szlúpiti. Aby kupci szlúpeni byli. Kn. rožm. 16. (r. 1401).
Sznamenti co: lesť světa. Pass. 330.
Szořivý. S. člověk. Alb. A. k. 24. Sr. Szořiti.
Sžéci. Luc. 50.
Sžehati co. Oheň sžehá les, comburit. Ž. kap. č. 82. 15.

Sžehavý útok prudké fantasie. Zvon V. 527.
Sžehlý čím. Sazenice s-lá (sluncem). Slád. Rich. 100.
Sžehnutý čím. Tělo s-té horečkou. Zvon III. 409.
Sželiti sobě. Na srdci sobě sželiv. Pass. 289. (List. fil. V. 210.). — Sr. Zželeti.
Sžerce, e, f., devoratrix. S. lidská, d. hominum. Ol. Ezech. 36. 13. (List. fil. XIII. 377.).
Sžíraný. Člověk s-ný neodbytnou myšlénkou. Zl. Pr. XXI. 205.
Sžíravý. S. neklid, Tbz. XVI. 321., vášeň. Jrsk. V. 10.
Sžíti, sživu, depascere. — **koho.** Smrť sžive je. Ž. mus. 48. 15. (Mš.).

Š.

Š. Změny hlásky š v podřečí polnickém. Vz Hoš. Pol. I. 75. — Sr. Ott. XXIV. 526.
Šábes, u, m. = *oděv.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.
Šablonista, y, m. Není žádný š. Hav. Cbamr. 162.
Šábr, u, m. = *motyka*; *dláto.* V zloděj. mluvě. Vz násl. Šábro.
Šábro, a, n. = *dláto.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141. Vz Šábr.
Šábrovat = *podkopati.* V zloděj. mluvě.
Šac, e, m., taxa. Rozk. P. 2165.
Šacovní peníze (dané za šacunk). 1518. Arch. XIX. 341.
Šádek Kar., spis. 1783—1854.; Š. *Fr.* spis., nar. 1846. Sr. Ott. XXIV. 527., Tob. 218.
Šadovati co od čeho = *odděĺovati*, z něm. scheiden. Uč. spol. 1902. 32.
Šafarenka, y, f. = *šafářka.* Brt. P. n. 555.
Šafařík *Pav. J.* Vz Vlč. Lit. II. 35., 39., 567., 874. nn., Lit. I. 935., Tk. Pam. I. 495., Dolen. Pr. 622., Tob. 218., Ott. XXIV. 528. až 540., Phľd. XXIV. 673. — Š. *Vojtěch*, prof. a spis., 1831.—1902; *Š. Jarosl.*, spis., 1833.—1862.; *Š. Janko*, spis., 1812.—1876. — Sr. Ott. XXIV. 541.
Šafařovič *Fr.*, č. malíř, 1841.—1890; *Š. Vojt.*, sochař, nar. 1865. Vz Ott. XXIV. 541.
Šafel, flu, m., z něm. Kapka dažďa, za šafel blata (na podzim). Sbor. Slov. VII. 130.
Šaflík, u, m., z něm. Schaff. Sbor. Slov. VII. 125. Vz Střez. Prechodí s šaflíka do šuchtarika (upadává). Phľd. XXIV. 339.
Šafr *Václ.* Sr. Tob. 218.
Šafrán. Jinoch Krokus byl proměněn v š. Škd. F. 146. Za krejcar š-nu (pokřikují na zrzavé)! Čes. l. XIV. 477.
Šafránek *Jos.* Vz Lit. I. 936. — Š. *Frant.*, řed. gymn., spis. 1847.—1905. Vz Nár. list. 1905. 114. 2. odp. a jiné listy z též doby. — Š. *Kar.*, nar. 1864. Sr. Tob. 218. — Š. *Jan*, gymn. řed., nar. 1852.; Š. *Fr.*, spis., nar. 1855. — Vz o všech Ott. XXIV. 542.
Šafránice, e. f. = *místo, kde se šafrán pěstuje.* Arch. XX. 309.
Šafránorouchý. Š. jitřenka. Msn. Il. 130., 351. a j.
Šag = *však.* Slov. Čes. l. XII. 278.
Šach, u, m. = *šiška*; každé husté složité květenství (jitrocel, vstavač). Litom. 77.
Šachot, u, m. Okolo oken strhl se š. a bouření. Val. Nár. sbor. VIII. 37.
Šachovaný. Š. orlice = malovaná v kostkách jako šachovnice. Kol. Her. I. 13., 75. — Bayw. Ar. v. 2384.
Šachovstvo, a, n., scacoria (ars). Rozk. P. 1547.
Šachta = hořejší kuželovitá část vysoké peci. Vz KP. X. 144.
Šachy, vz Šach, Ott. XXIV. 545.
Šajblata, pl., n., něj. jídlo. Vých. Č. Jrsk. XXV. 296.
Šajdéřství, n. = šejdířství. Chč. S. I. 91[a].
Šajer = *buď opatrný.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XV. 47.
Šajnerovat = dávati pozor. V zloděj. mluvě. Čes. l. XV. 48.
Šajtle, pl., f. = *pletenec vlasů*, z něm. Scheitel. Litom. 68.
Šak Vlad.. spis. a básn., nar. 1860. Vz Ott. XXIV. 548.
Šakál. Sr. Ott. XXIV. 548.
Šakalí hled. Tbz. III. 2., 219.
Šakavý = *spěšný.* Ouboč. Rgl.
Šakový. Pod stôl nasypú šakového zrna (zrna všeho druhu). Phľd. 1902. 388.
Šal. Sal v VII. 833. za Sakový oprav v: Šal. — Š. = *zvuk, hluk*, z něm. Schall. Pel. XXIV.
Šál, u, m. = část zadní čtvrti hovězího dobytka. Světz. 1886. 483.
Šalamounský výrok (moudrý). Kká. Sion II. 164.
Šalamún, a, m. Smrdí ako dudok, ale rozum má ako Š. Rizn. 166. Hra na Š. ve Slez. Vz Vyhl. II. 248.
Šalanda. Sr. Ott. XXIV. 548.
Šalda F. X., básn. a spis. nar. 22./12. 1867. Vz Flš. Písm. 712., Ott. XXIV. 549.
Šálé, malus. Rozk. P. 604.
Šalebně někam pošilhávati. Nár. list. 19./11. 1897.
Šálečný. S. misky. Dol. Pr. 334.
Šálenosť, i, f. = *šílenosť, zběsilosť.* V š-sti místa sobě nemaje. Chč. S. II. 161[a].
Šalfa, y, f. = *šalvěj.* Strn. Poh. 87. Sr. Šalfia.
Šalmě, tylia. Bhm. hex. 888.
Šalměj, *píšťala.* Alx. V. Sr. Šalmaje.
Šalný král (šálící). List. fil. 1903. 319.
Šalonn Lad., č. sochař, nar. 1870. Sr. Ott. XXIV. 552.

Šalování, n. = *hlučení, hudení*, zastr. Pel. XXIV.
Šalovati co. Musím hráz (rybníka) š., ješto deštěm namokla. 1555. Uč. spol. 1903. XIII. 17. Aby se ta skála více nešalovala (nessedala). Arch. XXI. 312.
Šalvěj, rostl. Sr. Ott. XXII. 567.
Šalvia = *šalvěj*, z lat. salvia.
Šámal *Jan*, básn. Sr. Zvon IV. 266., Tob. 218. — **Š.** *Arnošt*, spis., 1844.—1899. — Sr. Ott. XXIV. 552.
Šamalík Jos. Tob. 218.
Šamánek V. Dr., lék., polit., nar. 1846. Sr. Ott. XXIV. 553.
Šámati se kam jak: o holi do Říma. Chč. Post. 154.
Šamberger Fr. Dr., lék., spis., nar. 1871. Vz Ott. XXIV. 554.
Šamberk Fr. Ferd. 1839.—25./12. 1904. Vz Ott. XXIV. 554., Nár. list. 1904. 357. 1. a jiné listy z též doby., Zl. Pr. XXII. 130. s podobiznou.
Šamberková Jul., dram. umělkyně, 1847. až 1892. Ott. XXIV. 555.
Šames, a, m. = *sluha synagogy*. Jrsk. VII. 2. 8.
Šamlička, y, f., sedile. Bhm. hex. 583. Vz Šamlice v VII. 833.
Šamonín = louka u Brtnice.
Šamot, u, m. = *rozmleté kusy pálené hlíny*. KP. IX. 77.
Šamotárna, y, f. = *místnosť, kde se dělají šamotky*. KP. IX. 197.
Šamotka, y, f. Cihla šamotová zhotovuje se ze zvláštních druhů obnivzdorných hlin pod značným tlakem. Vz KP. IX. 268.
Šamrle, e, f. = *stolička, podnožka*, z něm. Schemel. Us. Rgl.
Šána Jan. Sr. Tob. 218.
Šancovati se proti zámku. Arch. XX. 257.
Šanda Fr. 27/12. 1831.—5/11. 1893. Ott. XXIV. 557.
Šandary, vz Šopka.
Šankrový dýměj, Schankerbubo. Ktt.
Šant, u, m. = *klam, šalba*. Šanty činiti. Frant. 9. 6
Šanta Ant., 1817.—1887. Vz Ott. XXIV. 559.
Šantaláže, druh krajek. Vz Krajka.
Šantalovitý. Š. podpora. Nár. list. 1902. č. 86. odp.
Šantan, u, m., z fr. chantant (tanec). Phľd. XXIV. 422.
Šantanový. Š. odrhovačka. Čes. l. XIII. 367.
Šantati = *klamati*. Frant. 9. 6.
Šantl Jan Jiří, 1798.—1858. Vz Lit. II. 401. Ott. XXIV. 559.
Šantročiti s kým oč = *vyjednávati*. Tbz. XIII. 317.
Šantročník, a, m. = *lichvář, podvodník* (v obchodě). Chč. S. II. 276b., I. 80b., Fel. 123., Rokyc. Post. 131b.
Šantročný = *lichvářský, podvodnický*. Š. obchod. Chč. S II. 192a., Rokyc. Post. 240b. Sr. Šantroční, Šantročník.
Šantrůček *Kar*. Sr. Tob. 218. — **Š.** *Rich*., inž. a spis., nar. 1861. Sr. Ott. XXIV.

Šap, u, m., itistus (inter lapides). Rozk. P. 116.
Šapor, vz Sůpor.
Šarababka, y, f. =? Dšk. Km. 51.
Šaragle u vozu. Mus. slov. VII. 58. Sr. Šrakle v III. 843
Šarák, u, m. = *hromada*. Phľd. XXIV. 543. Sr. Šarag, díl VII. 834.
Šarapát, u, m. = *šramot, lomoz*. Hoš. Pol. I. 143., II. 84.
Šarapata, y, f. = *vzrušení, svada, nepokoj*. Phľd. XXIV. 543. Š-tu robiť. Ib. 145.
Šarapatiti. Osudná filoxera š-la (řádila) aj tu. Sbor. slov. VII. 113. Alkoholismus š-tí (řádí) tu. Sbor. slov. IX. 6.
Šárati = *přetkávati*. Š. plátno. Mus. slov. VII. 58.
Šaratice, e, f. = *minerální voda*, moravská hořká voda (působící průjem). Us.
Šaravák, u, m., z něm. Scharwerk = *práce hromadně od celé vsi konaná*. Místecký farář dal poč. XVIII. stol. š-kem urovnati hřbitov. Vstnk. X. 558.
Šardičky, zaniklá tvrz v Bučovsku na Mor. Vz Mtc. 1905, 382.
Šářit = *utíkati*. Zlin. Brt. Sl. 44.
Šarka, y, f. = *část dveří*. Dvere drža šarke na čepov. Mus. slov. VII. 58.
Šarkanie mlieko = *pálenka*. Phľd. XXIII. 308.
Šarlač, carlipa (inter herbas). Rozk. P. 751.
Šarlatník, a, m. = kdo nosí šarlatový oděv. Rokyc. Post. 240a.
Šarm A. Sr. Tob. 218.
Šarovati se = *klouzati se* (o vozu). Volyně. Čes. l. XIII. 125.
Šárovec, vce, m., les u Hrotova. Čas. mor. mus. III. 143.
Šarpati čím. Šarpe sebum, jak pes na řeťaze. Slez. Vlasť. I. 235.
Šaršant, a, m., sergent, fr. Rgl.
Šarvak, u, m., druh roboty. 1458. Vlasť. I. 117.
Šaryváry = *plundry*, které zavazovány byly přes patu. Ott. XIX. 949.
Šastnutý = *šoustnutý, udeřený*. — **čím**: měchem (přihlouplý). Hauer. 15., Vlasť I. 236.
Šašek A., spis. Sr. Tob. 218.
Šašinovitý. Š. skřípina, rostl., scirus holoschoenus. Vz Ott. XXII. 724a.
Šáška, y, f. = *kobylka*. Bylo jich ako šášek. Mus. slov. IV. 10. Sr. III. 846
Šaškovský trh, kus. Kom. Did. 270.
Šašok = *samopašník, pochabec*. Phľd. XXIV. 543.
Šašulenka m. šašulinka t. j. šešulka. Hoš. Pol. II. 155.
Šat, sr. Oděv. Lepší svůj š. plátěný, než hedvábný kradený. Lit. list XIX. 241. Š. člověka nedělá. Tbz. III. 2. 61. Přejíce někomu, aby zdráv užil nových šatů, taháme ho za ucho. Mtc. l. 1897., Obrz. 50. — Šaty věšeti = *prádlo*. Val. Čes. l. X. 466. Měděný hrnec k šatům = k prádlu. Světz. 1886. 468.
Šáteček, čku, m. = *tanec*. Vz Brt. P. n. 878.
Šátečková, é, f. = *tanec*. Vz Brt. P. n. 885.

Šátkářský průmysl (robení šátků). Čes. l. XII. 182.
Šátkářství, n. = *výroba šátků*. Us. Rgl.
Šátková, é, f. = *tanec* v Lišni. Mtc. 1902. 236. Sr. Šáteček, Šátečková.
Šatlata, y, f., rostl. Vezmi róži a š-tu a fiolu a balšám. Lék. B. 191.
Šatlavačka, y, f. = *žena dozorce šatlav*. Zvon IV. 157.
Šatlavka, y, f., zdrob. *šatlava*. Zvon II. 593.
Šatlavný, nadávka tomu, kdo seděl v šatlavě. XVI. stol. Zvon II. 623b.
Šatník, a, m. Co mladuchu (nevěstu) rozvíjajú, jeden družba chodí po rodine mladuchy po zvaní, aby išli mladej za šatami. To sú šatníci. Vz Mus. slov. VIII. 4. — Š. s vyobrazením, vz KP. XI. 145.
Šátor, u, m. = *zboží, krám*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XV. 47.
Šátorník, a, m. = *kramář*. V zloděj. mluvě.
Šatovní = *na šaty*. Š. almara. Jrsk. IX. 235.
Šátovek, vka, m. = *šátorník*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XV. 48.
Šatový. Š. krajky. Vz Krajka.
Šátr, u, m. = *spořivost, šetrnost*. Jrsk. XXVII. 13. Sr. Šátro, Šátrný.
Šátrati = *hmatati*. Š. po něčem. Nár. list. 23./7. 1889.
Šátrný = *šetrný*. Severových. Č. Jrsk. XXII. 230.
Šátro, a, n. Dušánková že je samá outrata, Domáňová samé šátro (spořivost). Zvon III. 680.
Šatství, *šatstvo*. 1519. Arch. XIX. 446., Lbk. 59.
Šauer *z Augenburgu* Jos. Sr. Tob. 218., Ott. XXIV. 566.
Šaucher, chru, m. = *pivo*. V zlodějské mluvě. Čes. l. XV. 47.
Šaušprunkář, e, m. = *denní zloděj*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.
Šavlatka, y, f. Š. kopinatá, eques lanceolatus, ryba. Vz Ott. XXII. 719.
Šavle, pl. = *kosatec*. Pacov. Čes. l. XIV. 51.
Šavrnach, vz Šavrnoh v VII. 1389.
šč je také na slov. Skalicku: ešče, ščípat. Vz Sbor. čes. 84.
Ščakýlek, lku, m., zdrobn. ščakel = *slabší větev*. Hoš. Pol. I. 143. Dvěma š-lky bil do bubnu (tyčinkami, paličkami). Us. Rgl.
Ščasně říká se i tehdy, kdy nelze mluviti o žádném štěstí, kdy je řeč o nehodě. Ten hastrman ho š. utopil. Hoš. Pol. I. 143.
Ščastně = *šťastně*. Pulk. Lobk. k. 329 a j.
Ščastný = *šťastný*.
Ščavka, y, f. = *škytavka*. Rozk. P. 1260., R. 82., Bhm. hex. 443., Rostl. G. 291b.
Ščbet, gt. ščebtu, m. = *ščebet*. Mš.
Ščebetání, n. = *štěbetání*. Rozk. P. 1353., R. 84.
Ščebetula, y, f. = štěbetalka (dítě). Čas. mus. V. 22.
Ščeděti = *šetřiti*. Než bych mu přiel škody jeho, neščedi života svého. Baw. E. v. 1268.
Ščedře = *štědře*. Hrad. 16.

Ščedroky = *jídla*, jež jsou při večeři o štědrý den na stole. Slez. Vyhl. II. 18.
Ščedrovice, e, f. = *štědrovnice*. Lišeň. Mtc. 1902, 113.
Šček, a, m., delphinus. Rozk. P. 398.
Ščekal, ardulo (de nominibus personarum). Rozk. P. 1116.
Ščekle, latrans. Bhm. hex. 163. Sr. Štěkle.
Ščenci, repagula, Thürriegel. Rozk. P. 1845., R. 98., Bhm. hex. 562., Veleš. 147. (Mš.). Sr. Štěnec.
Ščepný. Š. tráva (která z jara první vyroste). Hoš. Pol. I. 143.
Ščepový = *štěpový*. Mus. 1879. 508.
Ščerbiti = *robiti, dělati*. Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 89.
Ščerbok, u, m. = *šťovík?* Š. na lukách neobstál (jedli jej z hladu). Vyhl. Slz. 35.
Ščerchátko, a, n. = hrací nástroj malých dětí. Š. má na konci rukovítka píšťalu. Lišeň 1902. 440.
Ščerchati. Dítě ščerchá. Lišeň. Vz Ščerchátko.
Ščestí = *štěstí*. Na to ščestí říká se i tehdy, když se mluví o nehodě. Na to š. mně voči votekly. Na to š. za rok umřel. Hoš. Pol. I. 143.
Ščestíčko, a, n., zdrobn. *štěstí*. Št. Ř. 129b.
Ščeta, y, f. = *štětka*. Tož se spietiš jako š. Šmil. R. 1422. Vz násl.
Ščetka, y, f. = *štětka*. Rozk. P. 834., seta. Bhm. hex. 862. Sr. Ščeta. — Š. = *kousek*. Š. lesa. Hoš. Pol. I. 143.
Ščetník, a, m. = *četník*. Hol. Pol. I. 143.
Ščevík, u, m. Pokrm jeho bieše š. Pat. Zim. 3b. 8.
Ščíčečka ve věnci po žních podarovaném. Val. Čes. l. X. 467.
Ščiepati = *štípati*. Mill. 91a.
Ščiepě, vz Ščípě.
Ščiepiti, vz Štěpiti.
Ščihelek, lka, m. = *stehlík?* Slez. Vyhl. II. 19.
Ščihla, y, f., cuspa. Rozk. P. 2101. Sr. Štihla.
Ščilek, brola. Rozk. P. 2012. Sr. Stilek.
Ščina, y, f. = *moč*. Rozk. P. 426., R. 66.
Ščipa, y, f. = *poleno*. Haná. Hoch. 52.
Ščípek, prestica. Rozk. P. 2013., R. 98.
Ščirňa, ě, f. = *strniště*. Spiš. Sbor. slov. IX. 50.
Ščiry = *štědrý*. Spiš. Sbor. slov. 1901. 83.
Ščít, u, m. = *štít*. Baw. Ar. v. 1092.
Ščítiti se = *štítiti se*. Před někým se š. Ž. pod. Vig. záduš. 158a.
Ščítný vladař, princeps scutariorum. Ol. 2. Pror. 12. 10.
Ščkadle, corpinatrix. Rozk. P. 2415.
Ščořit sa na koho = *štířiti se*. Mor. Mtc. 1902. 433.
Ščrčnatý = *štěrkovatý*. Val. Čes. l. X. 470.
Ščudlek, dlku, m. S. vodní (vodňo končina, vachta, menyanthes trifoliata, jetel). Vyhl. II. 220., Čes. l. XIII. 109.
Ščukati, *ščíkati*, vellere, *trhati*. Klasy š. Ev. olom. 285.

Ščíropeň. Rostl. G. 17b. Vz Ščíropeň III. 850. V VII. 873. Štiropeň oprav v: Štíropeň.
Šebek *Fr.*, stav.; Š. *Fr.*, prof. a spis.; Š. *Ludv.*, spis., nar. 1861. Sr. Ott. XXIV. 570. nn.
Šebele F., spis.
Šebelík Jos., hud. sklad., nar. 1850. Sr. Ott. XXIV. 571.
Šebelka Fr., č. sklad., nar. 1850. Sr. Ott XXIV. 571.
Šebesta. Popěvek: Šebesta — spadl do těsta. Vyhl. II. 259. — Š. *Fr.*, spis., 1844. až 1896.; Š. *Aug.*, prof. a spis., nar. 1860.; Š. *Ed.*, histor. a spis., nar. 1879.; Š. *Miloš*, spis., nar. 1883. Vz Ott. XXIV. 571.
Šebín, a, m., les u Libochovic. Čes. l. XII. 389.
Šebková Ludm. (pseud. Anežka Hradská), spis. 1846.—1879. Vz Ott. XXIV. 573.
Šebor *Kar.*, hud. sklad., 1843.—17./5. 1903. Vz Nár. list. 1903. č. 135. 3., Zvon III. 492. — Š. *Frant.* † 21./7. 1903. Sr. Zvon IV. 631., Zl. Pr. XXI. 491. s podobiznou; Š. *Jan*, Tob. 218.; Š. *Fr.*, průmysl. a spis., 1838.—1904.; Š. *Jos.*, spis., nar. 1848 O všech vz Ott. XXIV. 573.
Šebotati kde. Kaše v troubě š-tá (buble). Litom. 53.
Šebutiť = *špatně mluviti*. Phľd. XXIV. 543.
Šečrník, vz Ščečrník.
Šed, a, o, vz Šedý.
Šeda Fr., spis., nar. 1861. Sr. Tob. 218., Ott. XXIV. 574.
Šedavě průsvitný závoj deště. Nár. list. 1903. č. 333. 18.
Šedavomodrý. Š. voda. Kun. Id. 70.
Šedinec, nce, m. = *stařec*. Msn. Od. 61.
Šediva Václ., notář a spis., 1861.—16./1. 1905. Nár. list. 1905. 18. odp, Ott. XXIV. 574.
Šediváček, čku, m. = *šedivka, tařice* (rostl.).
Šedivavý = *našedivělý*. Us. Rgl.
Šedivec, vce, m. = plamínek plotní, rostl. Čes. l. XIV. 123
Šedivka, y, f. Říkali mu strýc Š. Zvon III. 316.
Šedivý. Hlava ti šedivá a rozum v háji. Zvon III. 24. Mráz mu padl na hlavu (je šedivý). Phľd. XXIV. 341. — Š. *Prok.* Sr. Lit. I. 263., Mtc. 1903., 172. — *Šedivý* J. Tob. 218. — Š. Prok. Fr., spis., nar. 1764. Vz Ott. XXIV. 574. — Š. *Emil*, spis.
Šedlbauerová Mar., spis., nar. 1865. Sr. Ott. XXIV. 575.
Šedoklasnatý. Š. žito. Rais. Lep. 466
Šedokmenný. Š. koruna (stromu), Jrsk. III. 77., topol. Rais. Lep. 27.
Šedolistý. Š. vrba. Zr. Nekl. 10.
Šedomechý hrad. Mark.
Šedomodravý stín. Jrsk. Pov. 215.
Šedomodře valila se řeka. Zr. II. Nov. 329. — KP. IX. 324.
Šedomodrý. Š. vajíčko (slavičí), Tbz. V. 9. 21., oko. Jrsk. IX. 62.
Šedomračný. Š. athmosfaera. Nár. list. 1904. 114. 13.
Šedomramorový pilíř. Stan. I. 246.
Šedoskranný stařík. Msn. II. 144.
Šedotemný brav. Msn. Od. 138.
Šedouš, e, m. = *osel*. Čch. II. Pov. 84.
Šedověk, u, m. = *starý věk*. Tbz. XIII. 334.
Šedověký. Š. doby. Slám. Put. 283.
Šedovousáč, e, m. Kká. Sion II. 17., 143.
Šedovousý muž. Kká. Sion I. 30.
Šefelgeld, *šepfelgeld* v Těšínsku. Arch. XX. 253., 175.
Šefelinec, nce, m. Měl š. v ruce. 1512. Arch. XIX. 145. Sr. Šefelin.
Šechno = *všechno*. Us.
Šejdenek, nku, m. = *všední den*. Dšk. Km. 30.
Šejdířský brach. Msn. Hym. 26. Vz Šejdéřský.
Šejdovec, vce, m. = *zábava přástevnic*, při které se i tančilo (někdy i v hospodě). U Vysok. n. Jiz. Čes. l. XI. 155. Š. = muzika do půlnoci. Žel. Brod. Čes. l. XIII. 29.
Šejnoha má nohy do x. Čes. l. XIV. 477. — **Š.-Lipodolský** Jar., spis.
Šejtanica, e, f. = *dříví naštípané k topení*. Spiš. Sbor. slov. IX. 48. Sr. násl.
Šejtati = *štípati na polena*, z něm. Spiš. Sbor. slov. IX. 48.
Šejtový, Š. dříví, Scheitholz. 1619. Listář 139. Sr. Šejt v I. Přísp. 402.
Šek, u, m., gula. Rozk. P. 1193.
Šekl, a, m., z něm. Scheck = druh *holubů* (červených a bíle kropenatých). Brno. Rgl.
Šelak, u, m., vz KP. XI. 55.
Šelemný. Š. a hovadský život vésti. 1478. Uč. spol. 1903. II. 21.
Šelest. Třecí š-sty pohrudniční, pleuritische Reibegeräusche; š. bručivý, hučivý, chrčivý, schnurrendes Geräusch; š. chřestivý, rhonchus, Rasselgeräusch (neurčitý, sklípkový). Ktt. Sr. Rachot.
Šelfija = *šalvěj*. Brt. P. n. 941.
Šeliha, clapa. Rozk. P. 2488., Veleš. 120. Sr. Seliha.
Šelminý. Š. přikázání. Chč. Olom. 259a.
Šelmitý pohled (šelmovský). Zl. Pr. XXI. 43.
Šelník, belopus. Rozk. P. 463. V Rozk. R. 67.: selník.
Šelvorc, e, m., z něm. Schöllwurz, rostl. Vz Vlaštovičník.
Šelvorcový. S. voda. Rostl. G. 185a. (Mš.).
Šembera A. V. Vz Lit. I. 936., Tk. Pam. I. 496., Mtc. 1905. 244. Některé jeho dopisy z let 1852.—1868. Vz Mtc. 1905. 244. nn.
Šemořit sa. Náš kanárek spívá po tichoučku, enom š-ří. Mor. Čes. l. XI. 210.
Šenkárka, y, f. = *šenkýřka*. Slov. Čes. l. XI. 296.
Šenkovní děvče. Dol. Pr. 334.
Šentíř, e, m. m.: šenkýř. Vých. Č. Mus. 1863 342., Čes. l. XIV. 484.
Šepak, *šeper, šeperlak* (šepr, šeprlak) = *naběračka*, z něm. Schöpflöffel; *šouf* na vodu, na hnojnici. Hauer 15.
Šepetiti = *šišbetati, švadlati*. Ona (dítě) vždycky něco š-tí. Čern. Zuz. 105.
Šepfigeld, u, m. Které peníze z š-tu byly, ty vyzdvihl. Arch. XX. 175.

Šept, u, m. Šepty strojiti. Rokyc. Post. 287a. Divné pověsti šly šeptem. Zr. Let. III. 107.

Šeptati. Někomu sladce k uším š. Světz. 1888. 83.

Šeptěna, turpa. Rozk. P. 1098.

Šerbet, sr. Sorbet.

Šeřediti koho. Ďábel sluhy své š-dí. Chč. S. II. 228b.

Šeření, n. Jarní š. Zvon IV. 10.

Šereptati = *tikati.* Pták š-tá (nežli počne zpívati). Rgl.

Šerg J. M., básník.

Šerhůvka, y, f. = *žena šerhova.* Vlasť. I. 55.

Šeřík, u, m., syringa, Flieder. Vz Ott. XXIV. 495.

Šerka = *sukně* ze šerky, látky vlněné. Hruš. 159.

Šermmistr, a, m. Rgl.

Šermovník, a, m., dimicator. Rozk. P. 2096.

Šerobarvý. Š. tělo (myší). Msn. Hym. 87.

Šeromlžný ostrov. Msn. Hym. 4.

Šerostinný. Š. jizba. Msn. Od. 169., 192.

Šerpeňa, ě, f. = nějaké domácí nářadí kuchyňské. Mus. slov. VII. 58. Sr. Ráčik.

Šeršník L. Vz Lit. I. 936.

Šerý = *světlý.* A jedva tak něco šero (sotva tak jest trochu jasno). Chč. S. I. 68b.

Šesel, slu, m. = *jetel nechaný na semínko.* Žel. Brod. Čes. l. XIII. 29.

Šester, a, o, vz Šesterý.

Šesteronásob dskami opatřená, sex tabulis. Mill. 100.

Šestibunčokový paša. Tbz. V. 4. 221.

Šestijetelka, y, f. = jetel o šesti lístcích. Čes. l. XIV. 384.

Šestikročák, u, m., tanec. Nár. list. 1904. 271. 1.

Šestimocenství síry. Vot. 30.

Šestinedělka kamkoli přijde, všude způsobí výtržnosť. Mtc. l. 1897. Obrz. 12. — Sr. Hoš. Pol. II. 61.

Šestipalcový. Š. dělo. Nár. list. 1904. 330. 1. odp.

Šestipanský úředník. 1599. Schulz. 45.

Šestiřeménkovec, vce, m. = *řemen šestkrát stočený* (na psy). Tbz. V. 5. 46.

Šestirohý. Š. hvězda (v erbu). Kol. Her. I. 24., 221.

Šestisuký. Š ostrev (v erbu). Kol. Her. I. 124., 195.

Šestnáctimuchový. Š. krajky. Vz Krajka.

Šestořadý ječmen, sexaticum ordeum. Mam. A. 21. Š. klas. Čes. l. XI. 226.

Šestročný = *šestiročný.* Phľd. XXIII. 776.

Šéstruk, u, m. = *kozlík u kočáru,* z Shaisetrog. U Olešné na Mor. Čes. l. XI. 412.

Šešek, šku, m., conus. Rozk. R. 55.

Šešel, conus. Rozk. P. 57.

Šetelík Ant., Jarosl. Sr. Tob. 218.

Šeteliti se, insanire. 1527. Mus. 1905. 434.

Šetlík B. Sr. Tob. 218. — Š. Jos. Břetisl., spis., nar. 1859. Vz Ott. XXIV. 592.

Šetřba, y, f. = *šetření.* Š. zemřelých. Msn. Il. 127., Od. 115., 246.

Šetřilka, y, f. = *žena spořivá,* Rais. Lep. 153.

Šetřiti. Setři, abys' ušetřil, ne abys' rozházel. Litom. 73.

Šetý věk, provecta aetas, *pokročilý věk.* Bib. ol. Gen. 18. 11.

Šev, švu, m. = jizva. Na líci měl š. Val. Čes. l. XI. 91. — Š. patrový, staphyloraphia, Uranoplastik. Ktt.

Ševcovská, tanec. Vz Brt. P. n. 950.

Ševčík Otak., hud. sklad., nar. 1852. Sr. Zl. Pr. XXI. 160. (168.?) — Š. Fr., math., spis., 1824.—1896. Ott. XXIV. 594. až 595.

Ševelivě. Z buku kanuly krůpěje š. do trávy. Rais. Dom. (Zvon III. 8.).

Ševětinský = Chadt Jan, spis.

Ševka, y, f. = *ševkyně, šička.* Phľd. XXIV. 431.

Ševstvo, a, n., sutoria (ars). Rozk. P. 1542. Sr. Ševcovství.

-ší. Jak užívají této příp. komparativu v Jihočesku. Vz Dšk. Km. 17. — Participalia: byvší, přišedší, atd. zamítá Šb., jsou prý drsná, neohebná a u starých neobyčejná, pročež lépe je opisovati (přibyvší — přibylý). Mš. myslí, že se někdy dobře hodí pro svou stručnosť.

Šialenec, nce, m. = *blázen.* Phľd. XXIV. 543.

Šialík, u, m. = ? Baranina, samý š., vonela. Phľd. XXIII. 528.

Šianati = *šetřiti.* Phľd. XXIV. 543., Sbor. slov. VIII. 171.

Šiator, tru, m. = *hospoda.* Šli do šiatra na občerstvení. Exc. V I. Přísp. 403. oprav šiatr v šiator.

Šiba, y, f. Vybil jednu šibu ((*tabuli*) na obloku (okně). Kál. Slov. 35. — Š., něco u studny. Mus. slov. VII. 58.

Šibák, a, m. = *kdo šibe.* Čas. mus. V. 23.

Šibalina, y, f. Provedl š-nu (šibalství). Zvon III. 501.

Šibalsky oči mhouřiti. Kun. Id. 61. Š. něco vyklamati. 1599. Listář. 47.

Šibanec, nce, m. Kýho š-nce si to děvče vzpomnělo! Dšk. Km. 42.

Šibenice původně = *sloup,* k němuž zločinec uvázán jsa šibán byl metlami. Jir. Prove 363.

Šibeník, a, m. = *viselec, šibeničník,* nadávka. XV. stol. Zvon II. 593.

Šibenný. Ty šibenná noho (nadávka)! Zl. Pr. XXI. 207.

Šibený, pastvisko u Kojetic. Čas. mor. mus. III. 143.

Šibřinkovať = *pohrávati.* Š-val s flintou do tich čas, kým mu nevypálila. Phľd. XXIV. 543. Keď akoby nápoky šibřinkuje si po tváři. Čas. mus. V. 22.

Šibřinkový koncert. Nár. list. 1904. 30. 3.

Šicí stroj a popis jeho s vyobraz. Vz. Ott XXIV. 597.

Šička, y, f, *lépe* prý: švadlí, švadlena, jako pračka lépe pradlena. Nár. list. 28./10. 1888.

Šidař, e, m. = *kdo šidí.* 1571. Zvon I. 610.

Šidba, y, f. = *šizení*. Všelijaká š. Tk. I. 146.
Šidítko, a, n. = *umělý cumel*. Š. gummové (pro děti). Us. Rgl.
Šídlo. Má oči jako šídla. Zvon III. 159. Š. vyšlo z vrece (ukázal se, jakým vlastně je). Phľd. XXIII. 745. — Š. = *paklíč*. A kde jste sebral 19 šídel? Nár. list. 1898. č. 50. — Š. Frant. Sr. Tob. 218.
Šiečrník, vz Siečrník.
Šielení, vz Šílení.
Šielenosť, vz Šílenosť.
Šieliti, vz Šíliti. Š. zemi, dementare. Mill. 23a.
Šietka, y, f., vz Šítka. Vezmi sléz a s šietkou zvař. Rhas. E. 49.
Šif, u, m. = *dar*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.
Šifník, u, m. = *košík*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.
Šifonový. Š. kalhoty. Nár. list. 1903. č. 243. 15. Š. šatka (šátek). Phľd. XXII. 39. Sr. Šifón, d. III. 869.
Šich Vil. Sr. Tob. 218.
Šícha Jos. dr., 1810.—1894. Vz Alm. V. 99.—106., Ott. XXIV. 606.
Šichmistr = *šichtmistr*. Zvon III. 372.
Šichtmistrovství, n. Wtr. Min. 15.
Šíje, e, f. = *hrdlo láhve*. Baw. E. v. 1592. — Š. *do sklepa*. Lob. 75. — Š. = *týl*. Strnutí šíje. Vz Strnutí zde.
Šíjovitý. Š. dlaň = *mozolovitá*. Val. Čes. l. XII. 190.
Šíjový hostec, myalgia rheumatica cervicalis, torticollis rheumaticus, průchod, Cervicalkanal Ktt.
Šikmoběžka, y, f., loxodromy v zeměpisu. Vz Věst. IX. 168.
Šikmohlavec, vz Šikmolebec.
Šikmolící, n., prognathismus. Ktt.
Šikmooči, vz Šikmookosť.
Šikmookosť, i, f. = *šikmé postavení oční štěrbiny*, acluropsis, luscitas, das Schiefstehen der Augen. Sr. Šikmoočí.
Šikolec, vz Sikolec.
Šikovnosť — žiadne čary. Mus. slov. IV. 11.
Šikovný ako vôl do koča. Phľd. XXIV. 340.
Šílenosť bez blouznění, mania sine delirio. Ktt.
Šílenství převleklé, mania metastatica. Ktt.
Šílený čím: zoufalstvím. Zr. Leg. 107. — Š. Tom., nar. 1849., prof. a spis.; Š. Václ., polit. a spis., nar. 1849.
Šilhaře. V Š-řích, louka u Pacova. Čes. l. XIV. 442.
Šilhavosť, strabismus (střídavá, alternans, zevní rovnoběžná, externus parallelus); operativní operace š-sti, strabotomia. Ktt.
Šilhota, y, f., scrabonia (de languoribus). Rozk. P. 1616. Vz předcház.
Šilingr, a, m. = *četník*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.
Šilinkovati koho = *práskati, bíti*. Zvon II. 593. Z něm.
Šíliti se. Kůň se šílí a plaší. Wtr. exc. — **co čím**. *klamati, šáliti*. Tu chytrostí dlúhý čas šieleše tu zemi. Mill. 23.

Šimáček *Mat. Anast.*, spis., nar. 1860. Vz Flš. Písm. 737. — Š. *Frant.*, Sr. Zvon V. 179.—180. — Š. *Jos.*, 18./1. 1837.—29./12. 1904. Sr. Nár. list. 1904. a jiné listy z též doby, Tob. 218. — Š. Jan Al.. arch. a spis., nar. 1858. O všech vz Ott. XXIV. 614.
Šimáčková L., spis.
Šimák J. V., spis. Lit. I. 936., Tob. 218., Ott. XXIV. 616.
Šimanič Jiří, spis., nar. 1835. Vz Vck. Vset. 303., Ott. XXIV. 617.
Šimánky = *chumáč sena*. Rgl.
Šimanovský (Šíma) Kar., herec, 9./11. 1825.—14./6. 1903. Vz Nár. list. 1903. 163. odp. a jiné listy z též doby, Zvon IV. 547., Zl. Pr. XXI. 405., Ott. XXIV. 618.
Šimati = *šuměti*. Jako mu chvoje šimí. Smil Přísl. (Výb. I. 1263.).
Šimek *Ot.*, spis.; Š. Max., spis. Lit. I. 936., Bílý Obr. 72.; Š. Eduard, Jos. Sr. Tob. 218.; Š. J. V. dr., spis. Vz o nich v Ott. XXIV. 619.
Šimerka Čeněk, inž. a spis., nar. 1833.; Š. Vác., math. a spis., 1819.—1887. Vz Ott. XXIV. 620.
Šiml, a, m. = *sníh*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XV. 47. — Š. = *předloha, vzorek*. Kancellářský š. Us. Hlavn. 18.
Šimlovati = *sněžiti*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XV. 48.
Šimon Jos., básn. a spis; Š. Vinc. Sr. Tob. 218. — *Š. a Juda*. Šimona - Judy — přikrývá hrudy (sněhem). Mus. slov. V. 37. Když Š. Juda odejde, zima ještě přijde. Us. Na Šimona Judy tuhnou v polích hrudy. Nár. list. 1903. 277. 4.
Šimovka, y, f., jm. louky. Hoš. Pol. 118.
Šimoza, y, f., = japonský granát naplněný otravnými plyny. Nár. list. 1905. 66. 4.
Šimral, a, m. = *špatný, líný dělník*. Litom. 75.
Šimralka, y, f. = *špatná, líná dělnice*. Litom. 75.
Šimsa J., Med. dr., spis. Sr. Tob. 218.
Šimůnek Kar, spis., nar. 1842; Š. Kar., mal., nar. 1869. Sr. Tob. 218., Ott. XXIV. 622.
Šindálek, lku, m. = *šindel bez žlábku*, (klade se na střechu dvojnásob). Kbrl. Dšl. 13., Dšk. Km. 31.
Šindel. Mistr Jan Š., hvězdář, okolo 1370.—1443. Vz Čes. l. XII. 258., Ott. XXIV. 623. — Š. Dva, kteří se mají rádi, mají dosti místa na š-li. Us. Rgl.
Šindelák, u, m. Dal dceři mnoho š-ků (peněz, veliké věno). Hoš. Pol. I. 149.
Šindelář Kar. Sr. Tob. 218.
Šindler Jarosl., říd. učit. a spis. (pseud. J. Harlavský), 1856.—18./8. 1905. Sr. Nár. list. 1905. č. 229. 3., Ott. XXIV. 624.
Šinouti kým. Zatkav uši sebou šinu = odešel. Baw. E. v. 2131.
Šíp. Je jako š. do roboty. Rizn. 173. Co by jich šípom hnau (hnal), nejdů. Sbor. slov. VII. 129. — Š. Jos. Kar., slez. spis., nar., 1751. Vyhl. I. 39.

Šípa, y, f. = *šíp.* Ž. kap. č. 90. 6., Mam. A. 26ª. (Mš.).
Šípatka, y, f., sagittaria, rostl. Vz Ott. XXII. 489.
Šípek. Za šípek si toho nic nevážím. 1604. Čes. l. XIII. 399. — Š. *Karel*, spis., nar. 1857. Zl. Pr. 1904. — Š. *Fr.*, spis., nar. 1850. Sr. o nich Ott. XXIV. 624.
Šípění, n., vz Sípění.
Šípěnka. Šípěnky, colenda, Rozk. R. 72., olenda. Rozk. P. 690.
Šípkař, e, m. Š-ři = obyvatelé Kamenné Lhoty, že tam roste v okolí obce mnoho šípků. Čes. l. XI. 405.
Šiplať = *babrať, nemotorně robiť.* Phľd. XXIV. 543.
Šiplavý. Š. robota (vyžadující trpělivosť, pozornosť). Phľd. XXIV. 543., Mus. slov. IV. 27.
Šípnouti = *šeptnouti.* — co. On šípl to dále. Krkonš. Nečásek.
Šípometavec, vce, m. Msn. Il. 158.
Šiprún, a. m., hora v Ružombersku. Sbor. čes. 287.
Šir. Na šir (dokola) dvere otvoriť = dokořán. Slov. Czam. Slov. 222. Sr. Šíř.
Šír Jos., spis. Sr. Zvon IV. 338. — Š. Fr., sr. Tk. Pam. I. 49., 283. — Š. Bedř. Sr. Tob. 218. — Š. Jan a Jar. — Vz o všech Ott. XXIV. 626.
Šíre = *kšíry, štverne.* Phľd. XXIV. 543.
Širkněj, vz Sirkněj.
Široburácný Zeus. Msn. Il. 136.
Široburný Zeus. Msn. Il. 81., 159., 245., Od. 260.
Širodiaľný. Š. hory. Slov. Sbor. čes. 285.
Širodomý byt (Hadův). Msn. Od. 156.
Širodržavný Agamemnon, Msn. Il. 4., král. Ib. 11., Od. 42.
Širohlasý šumot. Jrsk. V. 67.
Širohřímý Zeus. Msn. Od. 26.
Širochod, u, m. Stoupal zdola š-dem (dlouhými kroky). Msn. Il. 122., 283.
Širokladný. Š. smrť. Msn. Od. 41.
Širokně, ě, f., reverenda. Rozk. P. 2247. Asi roucho kostelní n. kněžské.
Širokocestný. Š. země. Msn. Il. 304.
Širokočelný vůl. Msn. Il. 378. Sr. Širokočelý.
Širokolistý. Š. rostlina. Stan. II. 260., Wtr. Str. 149.
Širokopruhý. Š. tunika. Kubl. 121., 89.
Širokostřechý klobouk. Čes. l. XII. 209.
Širokrajný Lakedaemon. Škd. Od. 181.
Širokřídlý dravec, Msn. Il. 361., pták. Škod. Od. 75., Msn. Hym. 25., Od. 338.
Široký. Širokymu každy v cestě stoji. Slez. Vlasť. I. 228. Š. ulice v Praze. 1589. Čes. l. XII. 467. Nyní: Jungmannova tř.
Široladý. Š. krajina. Msn. Il. 33., Od. 167.
Širometný ječmen. Škd. Od. 65., Msn. Od. 67.
Širomoří, n. = *širé moře.* Msn. Il. 70., 251.
Šironebesko, a, n. Vládnouti š-skem. Msn. Od. 326.
Šironožci, národ v sousedství země Arimaspi; mají široké nohy. Baw. Ar. v. 4284., 4375.
Široperutný pták. Msn. Od. 76., Hym. 62.
Široplesný Helikon. Msn. Hym. 78. Vz Široplesý v VII. 848.
Širopolí, n. = *širé pole.* Msn. Il. 174.
Široprsý. Š. řeky rovinné. Nár. list. 1902. 234. 1.
Širosáhle zemí protékati. Msn. Il. 89.
Širosáhý štít. Msn. Il. 200.
Širostranný. Š. půda. Msn. Hym. 6., 44.
Široširoce. Strom š. své ratolesti rozkládá. Stačí: široce. Jg. v Mus. 1843. 404.
Širotáhlý hon (míra), příkop. Msn. Il. 204., 210.
Širotka, y, f. = *macečka polní.* Čes. l. XIV. 22.
Širotřídný. Š. město. Msn. Il. 20. Vz násl.
Širotřídý. Š. město. Škod. Od. 54., 102., Msn. Od. 57.
Širozemý. Š. Sikyon. Msn. Il. 420.
Širtink, u, m. (shirting) = tkanina z jemného bavlněného přediva. Vz Ott. XXII. 938.
Širtinkový papír. Vz Ott. XVIII. 184.
Šislář, e, m., vz Šisléř. Tk. M. r. 187.
Šišák, u, m., scutellaria, Helmkraut, rostl. Š. hrálovitý, obecný, vysoký. Vz Ott. XXII. 738.
Šišatý. Š. hlava. Čes. l. XII. 328.
Šiši = *oheň.* V dětské řeči ve Slez. Čes. l. XI. 342. — Š. = *bolačka.* V dětské řeči tamtéž. Vybl. II. 232.
Šišinkový. Š. stopky, pedunculi conarii. Ktt.
Šiška. Dělati šišky = *váleti se s kopce dolů.* Mtc. 1902. 441. — Š. = *knedlík.* Není třeba náhliť na horké šišky. Val. Čes. l. XI. 227.
Šišlavka, y, f. = *šišlavá litera.* Čch. II. Pov. 224.
Šišnár = *sršeň.* Dšk. Km. 10.
Šišolák, u, m. Na Š-ku, pole u Závodu v prešb. stolici. Mus. slov. VII. 87.
Šišpořec, řce, m., aldetum (inter herbas). Rostl. drk. 178ª., Rozk. P. 778. U Jg. šišvorec.
Šíti s kým. Šijú spolu (pletú spolu pikle). Us.
Šitina, y, f., domitectum (došek). Rozk. P. 2158., R. 101.
Šitko řídko = *čepec.* Slez. Vlasť. I. 78.
Šít mořák = *mořský stařec, ἅλιοιος γέρων* (Nereus). Msn. Od. 352.
Šittler Ed., spisov., nar. 1864. Sr. Tob. 218., Ott. XXIV. 633.
Švati se = *rozbíhati se*, discurrere. Pat. Jer. 63. 13.
Škába Kar. (Prok. Sázavský), spis., nar. 1858. Vz Ott. XXIV. 633.
Škabně vz Skabně.
Škádlílek, lka, m., zdrobn. škádlil. Tbz. V. 6. 308.
Škádlivka. Hádanky a š-ky. Vz Čes. l. XIV. 28.
Škála tonů (stupnice). Vz Strb. Akust. 459. — Š. = *skála.* Kbrl. Džl. 5.

Škalník m. skalník (skalní duch). Kbrl. Džl. 5.
Škampa Al., básn. a belletr, nar. 1861. Vz Ott. XXIV. 631., Tob. 218.
Škandovati = *skandovati*. Grm. XXI.
Škapa = *herka* (kůň). Baw. J. v. 384.
Škaredění, n. Odpůrcovo š. Lit. I. 613.
Škaredivý. Š. žena, Rais. Lep. 81., tvář. Nár. list. 1886. č. 8.
Škaredohlednosť, i, f. Š. Dantova obličeje. Jeř. Rom. básn. 891.
Škaredosť, scelus. B. ol. Ezech. 16. 51.
Škaredý. Na škaredou středu nerada předu, ráda spím, a co je dobrého, ráda sním. Čes. l. XI. 78. Jak na š-du středu prší, bývá mnoho hysinic (housenek) v zelu. Slez. Vlasť. I. 212.
Škarman m. Škarvan, vrch u Domažlic. Krbl. Džl. 5., Čes l. XII. 384.
Škarnica = *kornout*. Val. Čes. l. XII. 228.
Škarnótek, tku, m. = *kornoutek*. Lišeň. Mtc. 1902. 443.
Škarnout = *kornout*. Kbrl. Džl. 6.
Škarohlídný, schwarzsehend. Š. oko. Nár. list. 1884. č. 116. Sr. Škarohledý.
Škarohlídství, n. Nár. list. 1905. 186. 13. Sr. Škarohledství v VII. 850.
Škarovidný lid. Kká. Sion II. 75, 162
Škarpíky, pole u Starče. Čas. mor. mus. III. 143.
Škarta. Že jest ta š. při ní. 1511. Arch. XIX. 25.
Škartička, y, f. S-ky a lístky. 1592. Hrubý 167.
Škartník, u, m. = *škatule*. Mod. kn. 1898. č. 40. 78.
Škatule. Na š-le (hra honěná). Rgl.
Škatulkářství, n. = *dělání škatulek*. Jrsk. XXII. 184.
Škatulkování, n. Školní š. Čes. l. XIV. 406.
Škebránie, n., ululatus. Pat. Zim. 9ª. 10.
Škeriť také = *pukati*. Škrupina škerí. Slov. Phlď. XXIV. 543.
Škernieť = *plakati*, *vřeštěti*. Spiš. Sbor. slov. IX. 48.
Škláb, a, m. = *otrok*, Sclave. Veltrusy. List. fil. 1902. 252.
Šklába, y, f. = *trhlina*, *rozsedlina* a p. Tělo měl samá krvavá š. Zvon II. 164.
Sklabdiť sa = *šklabiti*, *šklebiti se*. Slov. Phlď. XXIV. 543.
Škleb, u, m. Shrdám šklebem hlupáků. Vrch. Sud. 120.
Šklébit sa = *slabě svítati*. Š-bí se to jak svatojánek. Čes. l. XI. 209.
Šklebna, y, f. Vz předcház. Řehulena, Řehna.
Šklobanke, pl. m. = *škubánky*. Lišeň. Mtc. 1902. 112.
Škmouřit se = *mračiti se*. Rais. Sir. 12., 143.
Škoda. O š. v dřívější době vz Arch. XIX. 565.—569. Š. vtipu dodává. Lit. List. XIX. 319.
Škoden, dna, o, vz Škodný.
Škodka, y, f., zdrobn. *škoda*. Lepší š. nežli škoda. Čern. Z. 90., Chč. S. II. 193ᵇ.
Škodlivý čeho = *tratiti co*. Jakoby něčeho měli škodni býti. Chč. S. II. 172ᵇ.
Škodnič, e, m. = nocens. Ž. witt. 34. 1.
Škodový případ. Nár. list 1903. 174. 5
Škola. Školy mají velká ústa (student mnoho stojí). Rizn. 63. Š. jsou zlatý důl, tam se vyváží mnoho zlata pro život Zvon III. 694. Hra na školu ve Slez. Vz Vyhl. II. 245. Š. obecná, střední, vojenská, vysoká. Vz Ott. XXIV. 640.—648.
Školácký. Š. mše (školáků). Rais. Sir. 245.
Školák, a, m. = *spolužák*. Val. čes. l. XI. 44.
Školný. Š. učení. Pass. 420.
Školosprávce, e, m. = *školní správce*. Máj III. 6.
Škompa, y, f. Bude z toho posměšek, utržíme si š-pu (ostudu). Světz. 1895. 282.
Škopa, y, f. Je jako š. (tlustý). Litom. 74.
Škopar, a, m., migalus (inter bestias). Rozk. P. 487., R. 67.
Škopec, pce, m. = *dozorce vězňů*. V zloděj. mluvě Čes. l. XI. 141.
Škopíček, čku, m. Napil se ze š čka (ve kterém švec kůže močí = je potrhlý, sprčený). Čes. l. XIV. 224. — *Na š-ček*, hra s kamínky. Ouboč. Rgl.
Škopovina = *skopovina*. Mor. Arch. XX. 384.
Škořápka. Žabí š. = *škeble*. Čes. Třeb. Čes. l. XI. 36.
Škormajzlice, e, f. = *skoupá žena*. Rais. Lep. 244.
Škornice = *škorně*. Arch. XX. 288.
Škorpijan, u, m. = *něj. lék*. Vyhl. II. 63.
Škorpil Frant. Sr. Tob. 218.
Škorpy = *střevíce*. V zloděj. mluvě.
Škrab, u, m. = *poškrábanina*, Schramm. Měl š-by v obličeji. Jrsk. VII. 2. 66.
Škrabák, a, m. = *chrobák*. Sb. sl. 1902. 4.
Škrabánky, pl., m. = lejna po trhu, po ulicích seškrábaná. Chrud. Rgl.
Škrabati se. Ten se škrabe, koho co svrbí (koho se týče, ten se hlásí; kdo vinen, ten se hlásí). Us. — se kde. Škrabe se i tam, kde ho nehryze. Rizn. 177.
Škrábe = pět kaménků na hraní. Mor. Mtc. 1902. 433. Vz Drápka v I.
Škrábek, bku, m. = *výškrabek z dýmky*. Rais. Lep. 103.
Škrabinožka, vz Škrabinoha v VII. 852.
Škrabka, y, f. = *bramborová polévka*. Us.
Škraboška k omámení, k narkosi, Narkosenmaske, k narkosi etherem, Aetherm., k chloroformování, Chloroformmaske. Ktt.
Škraboškovitý. Š. tvář. Nár. list. 1903. 154. 13.
Škráček, čku, m. Ani škráčka nevidno na tej polievke (mastného očka). Mus. slov. IV. 28.
Škraka, y, f. Zemňáky (rozmíšané) se škraků = bramborová kaše s uškračenými (uškvařenými) slaninami. Val. Čes. l. XI. 324.
Škralúp (škraloup), u, m. = *špína*. Š. s sebe smýti. Baw. Ar. v. 2867. Š., squalor. Rozk. P. 1600., R. 87.

Škramlatý = *doličkovaný, zďubaný od neštovic.* Netolice. List. fil. 1902. 252.
Škrání, vz Skrání.
Škránit někoho o něco = úsilně žádati. Mor. Rgl.
Škrapa, škrapaň, m., vz Rapa, Rapavec. Slov. Phľd. XXIV. 543.
Škrapatý člověk. Slov. Phľd. XXIV. 483.
Škrata, y, f. = *fraška.* Strygy tam hodne škraty narobia. Mt. S. I. 209.
Škrdlák, a, m., obyvatel Škrdlovic. Hoš. Pol. I. 144.
Škrdle Tom., kněz a spis., nar. 1853. Vz Ott. XXIV. 652.
Škřečnice, e, f., cemina. Rozk. R. 59.
Škřeklivě = *škřeklavě.* Vz Škřeklavý.
Škřéknút = *křiknouti na někoho.* Škřéče jak soják (sojka). Val. Čes. l. XI. 182.
Škřem = *křemen.* Mš.
Škřemenice, silex. Vít. Voc. I. 44. (křemen).
Škribenda, y, f., z lat. = *škola, ve které počínaly děti psáti.* Jrsk. IX. 229.
Škřidlář, e, m. 1477. Arch. XXI. 198.
Škřiekati, vz Skřiekati. Tak mnoho škřiekáše. Drk. dram. 186.
Škřína, y, f. = *skříň.* Š-nu vylámal. NB. č. 240.
Škříně, *rybník.* Arch. XX. 387.
Škriniarstvo, a, n. = *truhlářství.* Sbor. slov. IX. 7. Sr. Škříně. III. 397.
Škříp, u, m. = *skřípání*, stridor. Rozk. P. 1393.
Škřivanec, nce, m. = *skřivanec.*
Škrkavka, y, f., oxyuris vermicularis, Spring-, Madenwurm, Pfriemenschwanz. Ktt.
Škŕknút po kom = *skočiti, hnáti se.* Val. Čes. l. XI. 485. Vz Škrkati. A vono se blesklo a škrklo do ty slámy (sjelo). Hoš. Pol. II. 92. Sr. Škrkati.
Škrk sem, škrk tam, *tanec.* Vz Brt. P. n. 883.
Škrlák, u, m. = *kverlovačka, moutvička?* Kuchařka nese několik polámaných vařeček a š-ků. Kld. II. 329.
Škrniti = *skrbliti.* Strn. Poh. 77.
Škrob, u, m., scabo. Rozk. P. 1070., R. 80. Sr. Ott. XXIV. 656.
Škrobánek. Hra na š-ka ve Slez. Vz Vyhl. II. 244. Choditi na š-nka = dětská slavnost velikonoční. Děti chodí hledat do polí, co jim š-nci shodili. Vz Vlast. I. 170.
Škrobotnice = hlísty. Vz Roupy.
Škrošňačka, y, f. = *drůbežnice.* Mtc. 1902 14.
Škrovaditi = *škravaditi.* Müll. Conf. 718.
Škrpát, u, m. = *rádlo.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 141.
Škrt, u, m. Písmo těžko čitelné pro nemalý počet oprav i škrtů. Arch. XXVII. XVII.
Škrtál, u, m. = *chřtán, hlavně ptačí.* Volyně. Čes. l. XIII. 125.
Škrtati. Slepice š-la. Rais. Lid. 218.
Škrticí stroj parní, KP. IX. 51., klapka. Ott. XXI. 413ª.
Škrtič, e, m. Š. malých děvčat v Praze. Vz Nár. list. 1902. č. 90.
Škrtiti co komu. Jejich smích škrtil mu hrdlo. Zvon IV. 205.
Škrtmo. Hrot š. kožku porouchal (škrábl). Msn. Od. 333.
Škrtný = *mlsný.* Val. Čes. l. XIII. 208.
Škrtula, y, f. = *metla, koště.* Hauer 15.
Škrunda, y, m. = *lakomec.* Dšk. Km. 22.
Škrunďál, a, m. = *lakomec.* Dšk. Km. 13.
Škrundati = vláčeti nohy při chůzi. Litom. 53.
Škrup, u, m. = *řeřicha.* Vyhl. II. 221. Sr. Řeřišnice rostl.
Škrupadla, pl., n., trať u Kolína. 1519. Opatrný v Kolín. progr. za r. 1889. 25.
Škrvútanie, n. = *kručení v břiše.* Slov. Phľd. XXIV. 543.
Škrvútať = *kručeti v břiše.* Phľd. XXIV. 543.
Škubač, e, m. Patentní š. drůbeže. Nár. list. 1904. 138. 10.
Škubáček, čku, m. = *hák*, jímž se škubají, trhají v lese suché větve. Us. Rgl.
Škubání, n. Smrtelné š., trhání prstů, floccilegium, crocidismus. Ktt.
Škubánkový, Š. polévka (žmolková). U Kr. Městce. Čeč. 177.
Škubavě mluviti (trhavě). Rais. Lop. 285.
Škubnouti něčím. Rais. Sir. 122. Sr. Škubati.
Škudle, ete, n. = *nedospělé děvče.* Hádal, kdo takovému škudleti postavil máji. Sá. Prost. II. 68.
Škudlení, n., vz Škudliti. Osv. 1896. 645.
Škudlík, a, m. = *vrabec.* Litom. 76. Sr. Šprlec.
Škudlilství, n. = *skrblictví.* Zvon V. 131.
Škůdně v něco se klásti. Slád. Cor. 87.
Škůdnický. Š. činnost Schulvereinu. Pokr. 1885. 340.
Škůdnictví, n. = *škodné působení.* Pokr. 1886. č. 10.
Škůdnost, Schadenfreude. Odpověděl s úsměšnou š-stí. F. Tomsa.
Škulať nač = *pošilhávati.* Slov. Czam. Slov. 267.
Škumpa, y, f., rhus, rostl. Vz Ott. XXI. 675.
Škutina na bradě. Slez. Vlast. I. 96.
Škutlati co = nedobře spásti, trávu povyžúvať. Liptov. Sbor. slov. IX. 44.
Škvařenina, y, f., frixorium. Rozk. P. 1692., R. 89., Bhm. hex. 504.
Škvařidlo, a, n., Vz Ochle.
Škvařivý zvuk (v kuchyni). Rais. Lid. 142.
Škvarka, y, f. Ako sa máte? Ako š. na saláte. Mus. slov. IV. 29.
Škvíkati se od čeho. Slívy od deště se š-jí (pukají). Jičín. List. fil. 1902. 252.
Škvor, vz Ucholák, Chucholák, Uchatec, Uchavec. Sr. Ott. XXIV. 660.
Škvorec, rce, m., zdrobn. škvor. Volyně. Čes. l. XIII. 125.
Škvrčanie, n. = zvuk škvařícího se másla. Slov. Phľd. XXIV. 543.
Škvřieti, vz Skvřieti.
Škvŕla, y, f. = *malá věc, malé zvíře.* Nekvič, ty škvŕlo (o praseti)! Slov. Phľd. XXIV. 543.

Šlabikarista, y, m. = *kdo se učí slabikovati*. Slov. Phld. XXIV. 429.
Šlaftruňk, u, m., z něm. = poslední truňk před spaním. Faust. 130.
Šlahačka, y, f. Š. o velikonocích. Š. chlapecká, děvčacká. Vz Čes. l. XIV. 348. nn.
Šlaháky, vz Mrskačka.
Šlaháreň, rně, f. Š. soukennická. Arch. XX. 413.
Šlahoun, u, m. = *dělo*. Kká. Sion I. 103., II. 36.
Šlahouny = svisle křížem na sebe položené (ve stavení) jinak: lemezy). Litom. 61. Šlahoun svazuje 5—7 krovů. Čes. l. XV. 34.
Šlahounek, nku, m. Š-ky = *řemeny od chomoutu* k pohřbetnici, aby koni nepadal chomout přes hlavu. Litom. 64.
Šlacha Achillova Achillsehne, tendo Achillis; protnutí šlachy, tenotomia, Sehnendurchschneidung; poskakování šlach, subsultus tendinum, Sehnenhüpfen. Ktt.
Šlachetnoduchý = *šlechetnoduchý*. S. člověk. Slov. Sbor. čes. 41.
Šlachota. Š-ty loje byly na skopcích na tři prsty zšíťa. Vck. Vset. 363. Sr. Šláchotina.
Šlachovice, e, f. Vodnatelnosť š-ce (pošvice šlachové), tendovaginitis hydropica, hydrops tendovaginalis; hnisavý zánět š-ce, tendovaginitis acuta, Sehnenscheidenentzündung. Ktt.
Šlachový šev, tenoraphia. Ktt.
Šlaif, u, m., z něm. = *brsda;* vyzděná díra pod silnicí, aby mohla voda odtékati. Litom. 53.
Šlajkýř, e, m., z něm. Schläger. 1605. Listář. 74.
Šlakotina = *šlachotina*. Hlk. I. 91.
Šlakovati. Po někom š., po sněhu. 1513. Arch. XIX. 209.
Šlakovec, vce, m. = *bačkora*. Hoš. Pol. I 144.
Šlakovitý. Š-té dílo (zlé). Us.
Šlampať, *šlompať*, *šlamptať*, *šlomptať* = *choditi; vléci*. Po dome sa š.; Kytla sa jej šlampe po zemi. Slov. Phld. XXIV. 543.
1. **Šlap**, u, m. = *cesta*. Dnes je pěkný š. Volesnik. List. fil. 1902. 252.
Šlapák, a, m. = *statný chodec*. Dšk. Km. 27. — Š. = *kalkant*. Pacov. Čes. l. XIV. 51. — Š., u, m. = *tanec*. Praha. 232.
Šlapátko, a, n. = *stopa*. Čerstvé š. Poč. XVIII. stol. Čes. l. XI. 462.
2. **Šlápě**, ěte, n., pl. šlápata = *šlepěj, chodidlo*. Dšk. Km. 21. Hermes uvázal si pod nohy šlápě. Msn. Od. 75.
Šlapec, pce, m. = *nízký cylindr* (klobouk).
Šlapek, pku, m. = *šlápnutí, stopa*. Šumava. Rgl.
Šlář, e, m. = *šlár*. Mína v bílém šláře. Koll. III. 88.
Šlašitý. Š. strunka u srdce, chorda tendineae. Vz Ott. XXIII. 992b.
Šleboda = *svoboda*. Slov. Šb. D. 79.
Šlebodný = *svobodný*. Slov. Šb. D. 79.
Šlehací vlk = *nástroj k čištění bavlny*. Ott. XX. 598.
Šlehačka, y, f. Š. na sníh, na šlehání sněhu, Schneeschläger. Jeřb. 9.
Šlehati. Divoká žárlivosť š-la mu duší. Zvon V. 538.
Šlechetný kámen = *ušlechtilý, vzácný*. Luc. 56., 57.
Šlechta, y, f. = *ušlechtilosť, šlechetný duch*. Tiemť každý svú chlechtu ukáže. Baw. Ar. v. 5305. — Š. = *vzácnosť, cena*. Které šlechty to dřevo bylo. Luc. 56. — Š. *česká* v starší době. Vz Svobd. 151. — Sr. Ott. XXIV. 663. — Š. = *kříž*. V zloděj. mluvě. — Š. J. E., spis. Sr. Tob. 218.
Šlechtična, y, f. Baw. Ap. 220a.
Šlejhar J. K., spis., nar. 1864. Sr. Ott. XXIV. 668.
Šlema, collobra (de vestibus). Rozk. P. 1789. Sr. Šlem. 1.
Šlemovitý. Š. sirnatosť zemnatá. 1585. Uč. spol. 1902. 17.
Šlepec, pce, m. = ? Že sem jemu šlepce tesal. NB. č. 60.
Šlépěj, e, m. Božin š. Msn. Od. 79. Sr. Šlapěj.
Šlepka, y, m. = *voják*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 142. Š. hlavatý = vojenský velitel. Ib.
Šlička, y, f. = *přiramek u košile*. Val. Čes. l. XI. 117.
Šligovica, vz Šlihovica v I. Přísp. 108.
Šlizkati = *klouzati*. Spiš. Sbor. slov. IX. 50.
Šljub, u, m. = *slib, sňatek*. Slov. Šb. D. 79. Sr. Sljub.
Šloh, u, m. = *krádež*. Přinesl první š. Praha 189.
Šlohnouti. To sebou brambory šlohly (po dešti se sebraly). Zvon IV. 526.
Šlochmyc, e, f., z něm. Schlafmütze = čepice podobná kominické. Val. Čes. l. XI. 114., Vyhl. II. 192.
Šlompať, *šlomptať*, vz předchz. Šlampať.
Šlopeň, pně, m. = *stupeň*. Lišeň. Mtc. 1902. 123. Sr. Šlupeň.
Šlosar-Doubravský V., spis.
Šloumání, n. Š. ne zcela zahraženého proudu vodního (u mlýna). Zl. Pr. XXII. 222.
Šloumavý zvuk v rybníce, způsobený pohybem potápky sítinou. Zl. Pr. XXII. 235.
Šloupnout = *šlápnouti*. Us.
Šľub = *sobáš*. Orava. Sbor. slov. IX. 55. Sr. Šljub.
Šluchta, y, f. = *čundra*. Slov. Phld. XXIV. 543.
Šlumfovat = *šlškati*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XV. 48.
Šlumpeta, y, f., *nadávka ženským*. Slez. Vyhl. II. 335.
Šlup, u, m. = *slib*. Spiš. Sbor. slov. 1901. 84.
Šlupeň, pně, f. = *stupeň*. K posteli (vysoké) byly tři šlupně. Zvon II. 721. Sr. Šlopeň.
Šlus, u, m. = *skloněný žlab k dobývání platiny*. Vz KP. X. 212.
Šlyp (šlip), vz Slyp.
Šlzaj = *mostový trám*. Liptov. Sbor. slov. IX. 47.
Šmaděra, y, m. Dšk. Km. 11.

Šmaha, y, f., squalda. Rozk. P. 2386. — Š. *Jos.*, dram. umělec, spis., nar. 1843. Sr. Zvon IV. 518., Tob. 218., Ott. XXIV. 681.
Šmáchati. Po zemi něco š. (vléci?) Horní Orava. Čes. l. XIV. 223.
Šmachtavý lokaj. Val. Nár. sbor. VIII. 73. Sr. Šmaťhavý.
Šmalhuz, u, m., altiforago. Rostl. F. 31.
Šmanďa = *levice*. Matóš sa jenom šmanďó ohnal. Haná. Hoch. 98. Sr. Šmanďák v VII. 859.
Šmantlati = *kulhati*. Volyně. Čes. l. XIII. 125.
Šmariť, *pošmariť = hoditi, vrhnouti*. Liptov. Sbor. slov. IX. 43.
Šmatár, a, m. = *lhář*. Slov. Phľd. XXIV. 544.
Šmatáriť = *lháti*. Slov. Phľd. XXIV. 544.
Šmaťhač, e, m. = *rak*. Msn. Hym. 93.
Šmatlať. Š-al sa mu jazyk (opilému). Slám. Put. 342.
Šmátrati kam komu. Kupec šmátral praseti na hřbet. Val. Čes. l. XIII. 418.
Šmegrust, u, m., vz Šmigrust v III. 915.
Šmejdidlo, a, n. = *štětka na čištění roury*, Wiscb. Č. Buděj. List. fil. 1902. 252.
Šmejdlíř, e, m. Š-ři připilovali klíče. XVIII. stol. Mtc. 1905. 195.
Šmejliti = kůru s prutů, z kterých se dělají košíky atd., strhovati drhovačkami. U Všenor.
Šmelcířský. Š. pachole. 1617. Listář 127.
Šmérať v hubě prstem = *šťourati*. Mtc. 1902. 120.
Šmergust. Hoš. Pol. I. 144.
Šmertka, y, f. Její vynášení. Vz Mus. slov. IV. 50., Mařena.
Šmic, e, m. = jízva na kůži dobytčete od rohu (při trkání). Hruš. 159.
Šmíd F. Leop. Sr. Tob. 218.
Šmídl Ladisl. Sr. Tob. 218.
Šmidravý. Š. oči (šilhavé). Sbír. Landfras.
Šmieré = *smrt*. Slov. Mš.
Šmietiti, šmiecu. — **čím kam.** Až smietí svú rukú v jeho bok. Krist. 110ª. (List. fil. XIII. 282.).
Šmih, u, m. = *smích*. Puščil sa do šmihu. Spiš. Sbor. slov. 1901. 85.
Šmihák, u, šmiholec, lce, m. = *tenký, hybký prut*. Slov. Phľd. XXIV. 544.
Šmika, y, f. Hlava samá jízva křížem, šmikou. Jrsk. XXVIII. 1. 126.
Šmikľava, y, f. = *klouzačka?* Čas. mus. V. 19.
Šmilovský Al., prof., spis., 1837.—1883 Sr. Zvon III. 548., Tob. 218. Ott. XXIV. 685.
Šmilový. Š. kráslice = ovinuté duší rostliny rostoucí na bahnech. Litom. 53.
Šmír, a, m. = *noční hlídač, hlídač při krádeži*. V zloděj. mluvě.
Šmirále, e, n. Aby (osoby radní) žádných š-lí aneb darů nebrali. Carches. Stav. měst. (Mš.).
Šmírati, *šmírnouti* = *přejeti zlehka jemnějším předmětem* (pérem, slamou). — **čím komu kde.** Šmírl mu ním pod nosem. Val. Čes. l. XI. 95. — Š. komu po hubě sazemi (máznouti). Čes. l. XV. 30.
Šmírovat = *býti na stráži*. V zlodějské mluvě. Vz Šmír.
Šmodrcha, y, m. = *nešika, loudal*. Litom. 75.
Šmodrchany (pomatené krajky). Vz Krajka.
Šmochot, u, m. = *milé dieťa*. Mus. slov. V. 42.
Šmosen = *plundrovati*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XV. 47.
Šmukýřka, y, f. = *žena prodávající šmuk*. Světz. 1888. 795.
Šmurcian, a, *šmurcek*, cka, m. = *umouněnec*. Hauer 15.
Šmurovaný kabát = *tmavě žíhaný*. Val. Čes. l. XIV. 44.
Šmýd Tom., 1838.—1897. Vz Vyhl. I. 60.
Šmýrati. Žádnému tak nešmyře jako nám dvěma. Brt. P. n. 796.
Šnajdauf Ant. dr., básn., nar. 1860. Vz Flš. Písm. 717., Ott. XXIV. 689.
Šnajdr Kar. Sudimír. Vz Lit. II. 325., 661., 876.; Š. Ludv.Tob. 218. Sr. o nich v Ott. XXIV. 689.
Šňapať = zabrati obilí při sečení, hodně na ráz useknouti. Žel. Brod. Čes. l. XIII. 29.
Šňapec, pce, m. = kus, úřez (obyčejně slaniny). Slov. Phľd. XXIV. 544.
Šňapiť, *šniapiť* = *řezati, krájeti*. Slov. Phľd. XXIV. 544.
Šnečí chaloupka = *hlemýžď*. Č. Třeb. Čes. l. XI. 36.
Šnejdárek-Jičínský Jan, spis., † 8./10. 1901. maje 46 let. — Š. Fr. dr., lék., spis., nar. 1840. Vz o nich v Ott. XXIV. 690.
Šnek. Šel, jako když se plazí po dešti š. (zdlouha). Dost. Pov. 142. Sr. Vyhl. II. 269. — Š. dopravní v cihelnách. Vz KP. IX. 243. — Š. = *kotoučová roura k chlazení piva*. Rgl.
Šnekový. Š. krajky. Vz Krajka. Š. lis na hliněné tašky. KP. IX. 168., 174.
Šnelér = ? Včil ty šneléry volajú na tkalca. Val. Čes. l. XII. 83.
Šněrovací krajky. Vz Krajka.
Šněrovačkový živůtek. Nár. list. 1903. č. 243. 15.
Šňorečník, a, m., vz Šňorař.
Šnorice, e, f. = *klobouk*. U Chorv. v Dol. Rak. Světz. 1882. 587.
Šnorlík, u, m. = *osekaná větev*, které užívají jako holi při chůzi. Hoš. Pol. II. 158.
Šnoruvaný. S. šaty. Slov. Čes. l. XII. 278.
Šňukací hra na schovávanou. Vých. Č. Mus. 1863. 337. Jir. Sr. Šňukati.
Šňupák, u, m. = *šátek*. Dšk. Km. 28. — Š. *psí* = *tlama, čumák*. Mršť. Obrz. 27.
Šňuředlník, a, m. = *šňorař*. Tk. M. ř. 187.
Šňůrkování, n. = ozdoba šňůrkami. Rgl.
Šňůrník, a, m. = *šňorař*. Tk. M. r. 187.
Snýdrovati = *jíti šnejdrem*. Kola se mu š-ly, zadek se mu nahýbal. Modr. kn. 1898. č. 40. 6.
Šocovitý, linsenförmig. Čad. 58.

Šodroň, louky u Martínkova. Čas. mor. mus. III. 143.
Šof, u, m. = *zlatý*. V zloděj. mluvě.
Šofánky = ? Š. prodává drátař. Mtc. 1902. 26.
Šohaj Fr. dr., prof., spis., 25./11. 1816. až 31./5. 1878. Vz Tk. Pam. I. 377., 381., Ott. XXIV. 693.
Šohajda = *šuhajda*. Dšk. Km. 22.
Šókavě = *zdlouhavě*. Něco š. vykládati. Haná. Hoch. 63.
Šolařka, y, f. = *dřevěná pokladnice* představenstva obecní chasy při slavnosti májové. Brt. Čít. 406.
Šolc Lev, spis. Sr. Zvon IV. 406., Tob. 218., Ott. XXIV. 694.
Šolín Jos., nar. 4/3. 1841. Sr. Tob. 218., Ott. XXIV. 695.
Šoltys, a, m. = *soudce*, z něm. Schultheiss. Arch. XIX. 271., 706.
Šoltyšonka, y, f. = žena so šoltystva. Orava. Sbor. slov. IX. 62.
Šomař, e, m. = *šumař*. Mtc. 1902. 29.
Šomovský = *šumavský*. Š. hodiny, Schwarzwälder Uhr. Mtc. 1902. 4.
Šomrati. Šomre si popod nos. Phľd. XXIII. 525.
Šonda, y, f. = *Antonie*. Chrud. Rgl.
Šonkova = *půda*. V zlod. ml. Čes. l. XV. 48.
Šopka, y, f. = *kozelek, mandel, slovena, slovák* = 7—10 menších snopů postavených k jednomu snopu přímo postaveno. Je-li š. proti dešti nahoře pokryta řitovím nahoru obráceným a čtyřmi až pěti skruty svázána, má nahoře *čubu, šubu, babu, čapku, piku* a místy jmenují ji *šandary*, jinde slováky. Slez. Vyhl. II. 322. nn.
Šor, a, m. = *vůl*. V zlod. ml. Čes. l. XV. 48.
Šorcar, u, m. = *rejtarské kopí*. Kol. Her. I. 219.
Šorčík, u, m., vz Bolče.
Šoreys Fr. Dr., spis. † 31./8. 1901. maje 29 let. Vz Kurýr II. 1901. č. 245. 2. a listy z též doby.
Šort, u, m. = *loupež*. V zloděj. mluvě.
1. **Šos**. Šosy si provětrat = tancovati. Rais. Lep. 307., Jrsk. Pov. 35. Vždyť já ho také za šos nedržela = nezdržovala. Zvon III. 432. — **Š**. = *poplatek*. Sr. XXIV. 699.
Šosejka, y, f. = *silnice*, z fr. Chaussée. Vyhl. Slz. 92.
Šosnéř, e, m, exactor. Rozk. P. 930., R. 77. Sr. Sos = exactio. Rozk. P. 1981., R. 97.
Šost, u, m. = *šosatý kabát*; *šos*. Hauer 15.
Šostky = ozdoba zadní části brucleku (vesty). Val. Čes. l. XI. 114. — **Š**. kabátu = *šosy*. Slez. Vyhl. II. 182.
Šostý J., lidový pěvec v Těšínsku. Vyhl. I. 88.
Šoška, y, f. = *vypuklá boule*. Zažehnávání: oustřele, růže, nátko, šošky ... jděte na skály, na hory. Kšť. Lid. 14., Čes. l. XIII. 173.
Šošovice, e, f. = *čočka*. Vys. Mýto (Jir.).
Šotek v lidovém podání. Vz Čes. l. XI. 332., Sběratel. 1893. č. 3. Š. byl bůžek domácí, který opatroval hospodářství. Byl to zvěčnělý předek rodiny. Nyní u lidu domácí duch, který opatruje hospodáři bohatství, ale za to si béře jeho duši. Objevuje se obyčejně v podobě kuřete. Ten má šotka = štěstí. Vz Kšť. Poh. 23. nn.
Šotkovitý sluha, Kká. Sion I. 114., vzezření. Emin 306.
Šotrař, e, m. = *kdo vozí šotr* (šutr, štěrk). Mtc. 1902. 9.
Šoukati. Kdo po domích se loudá a šouká. Fel. 131.
Šoulák, a, m. = *lufťák*. Vz Nár. list. 1905. 116. 1. feuill. odp.
Šoulavý krok. Rais. Sir. 45.
Šoumání větříku. Rgl. Vz Šoumati.
Šoumavý ševel zahrady. Zvon II. 24. Š. vzduch. Čch. II. Pov. 101.
Šoupák, a, m. = *truhlář*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 142.
Šoupalka, y, f. = hra s kaménky. Vz Čes. l. XIII. 69.
Šour, u, m. Pod Šourem, les a pole. Hoš. Pol. I. 144.
Šouř, ě, f. = *šaty*. V zloděj. mluvě.
Šouravý. Š. píseň: Hněvej ty se na mne, nebo nehněvej. Vyhl. Obr. 262.
Šourečnicový obal, tunica dartos. Ktt.
Šourek Lad., prof., spis. † 4./9. 1904.
Šourkový. Maní či zvratný pohyb š-vý. Scrotalreflex. Ktt.
Šourochodý = *rak*. Msn. Hym. 93.
Šoust. Než mu slovo vyšlo z oust, bylo mi mimo obě uši soust (nedbal jsem ho). 1604. Čes. l. XIII. 352.
Šoustačka, y, f = ošustování či zdrhování obklasných suchých listů turkyň. Mor. Brt. Čít. XII.
Šoustati. Od té doby, co Žižka tvým předkům vzácným pardus šoustal na potkání, u nás... Zvon III. 217.
Šoustavka, y, f. = zástavní list. V zloděj. mluvě.
Šovinism-us, u, m. Neplodný š. Nár. list. 1903. 284. 21.
Šovinistický. Š. praetense. Hav. Chamr 162.
Špacír, u, m. Kozí š. (tanec). Vz Čes. l. XIV. 341.
Špacírka, y, f. Vz Brt. P. n. 838. Na Hlinsku. Vz Čes. l. XI. 40. a Kanonýr.
Špaček, čka, m., psitacus. Rozk. P. 182., R. 59., Bhm. hex. 101. Š. růžový, pastor, sturnus roseus. Vz Ott. XIX. 303., XXIV. 701. — Š. *E*., spis. Sr. Tob. 218. — Š. *Kar*., práv., spis., 1838.—1898.; Š. *Fr*., spis., nar. 1845.; Š. *Václ*., spis., nar. 1856. Vz Ott. XXIV. 701.
Špačkování, n. Hubovati na š. Němců (že po jiných řeč přizpůsobují). Lit. I. 589.
Špačkový. Š. hra (na špačka). Jlnk. Jas. I. 62.
Špagátovka, y, f. = *kořalka*. Slez. Vyhl. II. 162.
Špajl, u, m., aprisa. Rozk. 2391.
Spajovat na koho = *zle hovořiti*. Spajuje jedna na druhou. Slov. Phľd. XXIV 544.

Špal, u, m., ceda. Roz. P. 569. (de arboribus).
Špalek, lku, m. Potrestali ji špalkem (přikovali ji ku špalku). Wtr. Str. 197. — Š. *Jindř.* Sr. Tob. 218.
Špaletovaný. Š. okna. Dolen. Pr. 111. Sr. Špaleta.
Špaletový. Š. zástrčka okenní. Vz KP. XI. 262.
Špalíčkový. Š. sbírky písní, Lit. II. 583., zpěvníky, Nejed. 32., kalendáře.
Špalíčky = *sekané brambory*. Litom. 71.
Špalík, u, m. Š-ky = výrobek z kameniny. Užívá se jich v místnostech, kudy se s těžkými náklady projíždí (v průjezdech), také v stájích. Vz KP. IX. 270. Je jako š. = tlustý. Čes. l. XIII. 176.
Špalíkový. Š. brzda, Backenbremse. Jind. 8.
Špalkový. Š. nůžky. Ott. XVIII. 511.
Špalnieř, e, m, vz Spalnieř.
Španda, vz Spanda.
Špangryn, u, m. Vezmi š. Rostl. 9. 289b. Z něm.
Špargál, u, m. = *tlustá kniha*. Us. Rgl.
Šparkún, vz Sparkún.
Špás, u, m. Na špás hovorí, naozaj myslí. Rizn. 172. — Š. Nedčlej špasu se svoju chasu. Kdo s čeladku špasuje, tyn se statku zbavuje. Slez Vlasť. I. 229.
Špásovitosť. Nár. list. 1904. 61. odp.
Špát, u, m. Lék. B. 207a. — Kůň má š. Rostl. 9. 291b.
Špatnice, e, f. = *špatná ženská*. Zl. Pr. XXII. 27.
Špatničký. Na jaře byl š. (silně churav). Sš. Pr. m. I. 86.
Špatný jak. Rozina je špatná od kosti a maso všecko. Zvon III. 178. — Š. Frant. Vz Tk. Pam. I. 496.
Špehýřka (vyhlídka v okně). 1579. Mus. 1905. 425.
Špejchal, u, m. = *trn*, jímž se závity z nařezané a sesloupnuté kůry spojují a tak k sobě připevňují, když hoši z jara dělají trumpety, trouby. Za náhubek dá se frgačka. Vz Vyhl. I. 278.
Špejžíř, vz Špižíř. Tk. M. r. 187.
Špek. Vábila muže jako š. myši. Zl. Pr. XXI. 81.
Špelík, vz Spelík.
Špeliti. Toť jsem s jedným aji š-la ze dveří (vystrčila ho). Mor. Čes. l. X. 443.
Špélka, y, f. = *špejl*. Haná. Hoch. 88.
Špenár, vz Kolec.
Špenát, spinaria, Spinat. Ott. XXIII. 811.
Špendati = *mrzutým býti*. Jen nešpendej, nic se nestalo. Ml. Bolesl. Čes. l. XII. 89.
Špendlík. Š. rozpíchá lásku mezi milenci a štěstí naše vůbec. Mtc. l. XXXI. (1897.) Obr. 30. — Š-ky = *proso*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XV. 47.
Špendlíček, čku, m., zdrobn. špendlík. Hra na š-ky. Šumava. Rgl.
Špendlíky = *proso*. V zlod. ml. Čes. l. XV. 47.
Špenec, vz Spenec.
Šperce = *rozpěrák*. Dšk. Km. 28.
Šperkářka, y, f. = žena šperkářova. U š-ky kytici koupiti. J. Jehlička. Kyt. 2. 118.
Šperkovnička, y, f. = *skříňka na šperky*. Zl. Pr. XXII. 212.
Špérkovnosť = *snaha se krášliti*. Hyna. Vz Čad. 115.
Šperlín Jarosl., red. Sr. Tob. 218.
Špic, vz Styč.
Špiclovství, n. Čch. Kv. 79., Duda 21.
Špicohubý. To ta š-bá, to vyžle! Zvon III. 25.
Špicování, n. = *ťukání velikonočního vejce vejcem*. Čes. l. XII. 317.
Špičák, a, m. = *mladý jelen* mající jen bidla (špice = rovné, nerozvětvené parohy). Ott. XIX. 266. — Š. = *hora* v Orlických horách. Jrsk. XXII. 203. — Š., u, m. = *ječmen*. V zloděj. mluvě. — Š. = truhlářský nástroj k označování otvorů. Vz KP. XI. 9.
Špičákový sval, vz Sval. S. jáma, fossa canina. Ktt.
Špičatý. Spatříme-li na cestě špendlík, hřebík, nebo jiný š. předmět ze železa, nezdvihejme ho, potkala by nás potom nějaká nehoda, ztráta a p. Mtc. l. 1897. Obr. 30. — Š. = *kartáč*. V zloděj. mluvě.
Špičiti. Hanuš špičil (šel sněhem na špici, první). Zvon II. 276. (Jrsk.).
Špička, y, f. = *kudla*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 142. — Š. = *úštěpek*. Ozvala se slovem a zvukem, z někož netrčela malá š., ale celá halapártna. Zvon III. 204. — Š. Nemá špičku dříví (*kousek*). Kdyně Rgl.
Špiční kůň. 1518. Arch. XIX. 229.
Špícharově. Místo š. zařízené (po způsobu špýcharu). Ces. l. XII. 224.
Špik, u, m. Huncút, zbojník od špiku, od kosti. Slov. Phld. XXIV. 343.
Špíla, y, **špíle**, e, f. = *žert, hra*. Psík se líbí jedno špíli; Neroď tu špílú špíleti. Baw. E. v. 938., 914. Neškodná š. činí útěchu. R. otc. P. 143.
Špilberský. S. lidomorna. Vlč. Lit. II. 2. 62.
Špíle, e, f., vz předcház. Špíla, Špíleti.
Špílení, n. Pat. Jer. 24. 26. Vz Spíleti.
Špilír, u, m. V jedné truhle uschovaný má dva kusy š-ru na stěnu. Světz. 1886. 51.
Špillar Jarosl. a Kar., mal. Sr. Tob. 218.
Špilman, a, m., pantomimus. Rozk. P. 1050., R. 79.
Špilně = *žertovně*. Pís. sv. Dor. 179a. v. 89. Sr. Spilný, Spíla.
Špilný = *žertovný*. Vz Spilný, Spíla.
Špinátovitý. S rostliny, oleraceae. Vz Ott. XVIII. 722.
Špinavozelený. S. koule. Hol. Met. II. 767.
Špinavý jak: nad lidskou míru. Zvon IV. 38. Š. jako čuně (prase), mouně; Má š-vé nohy, že by mohl na nich řepu sázet. Us. Rgl.
Špincování, n, vz Špincovati. Neklade v tom psaní ani jednoho důvodu, jen prosté š.; Pověděti pravdu bez hanění a š. Fel. 27., 35.
Špindler Erv. Tob. 218.

Špingl, u, m. = *plaňka*. Š. z plotu. Val. Čes. l. XI. 92.
Špinka, y, f. = *lakomec*. To je š.! Dšk. Km. 27., Us.
Špinšul, u, m., z něm. Špinnschule. Až bude ten š. Zvon III. 677.
Špíř = *náramek*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 142.
Špírek či **Špiritus** = duch podobný Raráškovi. Na Mor. Vz Kšť. Poh. 59.
Špirka, y, f., vz Šperka v I. Příp. 411.
Špirlice, e, f., sarracenia, rostl. Vz Ott. XXII. 648.
Špirmantl, u, m. tabernaculum. V zloděj. mluvě.
Špíser = *hostinský*. V zlod. ml. Čes. l. XV. 48.
Špíšek, šku, m. Prodala za 1½ kopy soli špíškuov. NB č. 146.
Špitálmistr, a, m. 1614. Listář 114. a j.
Špitálsko, a, n. = špitálské pole v Karlíně u Prahy (darované v XIII. stol. královnou Konstancí špitálu křižovníků). Dolen. Pr. 570.
Špitání, n., vz Špitati.
Špiterácky. Tak š. se tahati nenechá. Zvon IV. 565. Sr. Špiterácký v III. 934.
Špížiti co komu kam: do korábu. Baw. Ar. v. 2593. Š. **na koráb**. Ib. v. 4890.
Šplachotiť = *činiti šplachot*. Hoš. Pol. II. 158.
Šplechotka, y, f. Bába š. = *placna*. Jrsk. XIII. 3. 170.
Šplechtna, y, f. = *povídalka*. Us. Rgl.
Šplechtnouti kde. V řece to šplechtlo, jako když kůň břede. Čes. l. XII. 432. Sr. Šplechtati.
Šplechtoň, ě, m. = *žvanil*. Lit. I. 307.
Šplhavce, vce, m., der Emporstrebling, Streber.
Šplicha, vz Spliha. Koll. I. 106.
Šplíchal Bedř. Sr. Tob. 218.
Šplíchanina, y, f. Nejvíc š-nin měl nasbíraných proti kalvinistům. Fel. 53.
Šplíchaný = *kropenatý*. Holub červeně atd. š-ný. Brno. Rgl.
Šplichař, e, m. = *myslivec*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XV. 48. Sr. Střihař.
Šplíchati kde: *ve vinohradě* = révy postříkovati. Mor. Čes. l. XII. 248.
Šplichavice, e, f. = *ručnice*. V zlod. ml. Čes. l. XV. 48. Vz násl.
Šplichovnice, e, f. = *puška*. V zloděj. mluvě. Vz Nakrmený a předcház.
Šplouchání, n. Hlasné š. hrudní, succussio Hippocratis. Ktt.
Šplouchavosť, i, f., fluctuatio, Schwappen. Ktt.
Šploun, u, m. = *šplounání*. Š. vln. Zvon V. 596.
Špon, u, m. Měli ve voknech š. místo skla. Domžl. Čes. l. XIV. 329.
Šponec, vz Sponec.
Šporovný. Š. žena, sparsam. Modr. kn. č. 40. 76.
Športka, y, f., druh *cigar*. Nár. list. 1904. 102. 3.
Šprachati kde: v blátě. 1839. Čes. l. XII. 47.
Šprajda, y, f. = hudrmanice. Dšk. Km. 22.
Šprejzně = *dvě zahnuté tyče u tkadlcovského stavu*, jimiž připevňuje se látka k prsnímu vratidlu. Vz Litom. 67.
Šprínger Jos. Tob. 218.
Šprlec, rlce, m. = *vrabec*. Litom. 76. Sr. Škudlík.
Šprlení, n. = laťový plot u domu. Mtc. 1902. 2.
Šprliti co: zahradu = laťovým plotem obehnati. Brt. P. n. 1196.
Šprslík, u, m. = *šprysel*. Šumava. Rgl.
Špršel = příčník v žebříce. Volyně. Čes. l. XIII. 125. Sr. Sprsel.
Špruhliny = *pihy?* Sbor. slov. 1900. 140.
Špruslе = *kulaté tyčky u řebřinového vozu*. Litom. 63.
Špulák, a, m. = *tulák*. Pat. Jer. 22. 22.
Špúlati se = *toulati se*. Pat. Jer. 170. Jakžto lev řve a špůlá se. Ev. olom. 11ᵃ.
Špulíř, e, m. = nástroj k vrtání větších otvorů. Vz KP. XI. 11. obraz.
Špunky = *cuckové polouchy*. Litom. 67. Vz Polouch.
Špuntovačka = *přístroj zátkovací*. Rgl.
Špuntovnice, e, f. Betonový podklad jímky, š-cemi na obou stranách chráněný. Nár. list. 1905. 43. 3.
Špurt, u, m. Kněží přepiší sobě nějaké špurty. 1575. Hrubý 191.
Šrafovati = *tupiti*. — **co**. Něco š. a lehčiti. Čes. l. XII. 463.
Šrák tkadlcovský podobá se dětskému počitadlu s příčkou uprostřed shora dolů. Litom. 66.
Šrámek Fráňa, spis. Tob. 218.
Šraňkování, n. = klání v šraňcích. Wtr. Min. 156.
Šraňkovní papír (cenný). Nár. list. 1903. č. 175. 17.
Šrapcovat, *šrapcovať* **co**: = *nésti, vléci*. Slov. Pohľd. XXIV. 544.
Šrapnel, u, m., S(c)hrapnell, Granatkartätsche. Vz Shrapnel.
Šrapnelový. Š. střelba (congrevská). Nár. list. 1904. 52. 2.
Šrátka, y, f., vescipolum. Rozk. P. 2397.
Šrc, e, m. Š. plátna. Mus. slov. VIII. 25.
Šrejbar, rybník v již. Čech. Arch. XXI. 449.
Šrekový. Š. krajky. Vz Krajka.
Šrk, u, m. = *výroční trh*. Sr. Zloch. V zlod. ml. Čes. l. XV. 48.
Šrófka, y, f. = nějaký háček nebo něco podobného. Lišeň. Mtc. 1902. 444.
Šronda, y, m. To je takový š. (chodí na křivo). Rgl.
Šrotovati se kam. Když ještě hlouběji do pekla se š-li (jeli). Faust. 75.
Šrotýřský písař. 1602. Listář 62.
Šroub, Vůl jako š. = *tlustý*. Domžl. Čes. l. XI. 217. Š. berní = *zvěšování daní*. Nár. list. 1903. 312. 21.
2. **Šroubek**, vz Bráti (na šroub). Š. na zubní kořeny, Zahnwurzelschraube. Ktt.
Šroubovitě šplhati. Us. Rgl.
Šroubovník, u, m., nástroj truhlářský. Vz KP. XI. 10.
Šroubový. Š. loď. Ott. XIX. 268.

Šrubšťák, u, m. Š. v kovárně má dvě klapy, jež se mohou otvírati a zavírati. Slez. Vyhl. II. 313.
Šrucha, y, f., portulaca, rostl. Vz Ott. XX. 286.
Štábl Fr., red. Tob. 218.
Štací, f. = štace, nádraží. Dšk. Km. 7.
Štáfat dveřmi = *tlouci*. Liptov. Sbor. slov. IX. 47.
Štafírství, n. = *malování, zdobení soch, podobizen* a p. Š. se přiučiti. H. Jir. Mýto.
Štafírník, a, m., der Stafierer, Stafiermaler. Tu statui dal š-kem opraviti. Zvon III. 30.
Štafírovati = *ozdobiti, malovati.* — **co čím.** Sochu olejovými barvami š. Nár. list. 1902. z26. 2.
Štafl, u, m. = stanice drožkářů a fiakristů, z něm. Staffel. Praha 128.
Šťáha. Má naň šťáhu (dopal, zlosť). Litom. 54.
Šťahel, hlu, m. = *řemének*. Slov. Čes. l. X. 469. Sr. Švihel.
Štacheta, y, f. = *lať*. Hauer 9.
Štambuch, u, m. = *rodokmen, památník*, z něm. Grm. XXI.
Štamecár, a, m., z něm. Steinmetzer, *kameník*. 1557. Uř. spol. 1908. XIII. 26.
Štankléř, e, m.. sustorna. Rozk. P. 2392.
Štans = *stance, stálý plat*. 1596. Listář 12., 42.
Štantnéř, e, m., nádoba. Prodal š. Arch. XXI. 518.
Štanýř, omylem m. Štarcíř. Schulz 272b.
Štapka, y, f. = *schovanka*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 142.
Šťára, šťárka, y, f. = všeobecná policejní prohlídka v noci. Praha 56., Ghet. 82. Sr. Šťárati, Šťárka.
Šťárati = *dohlížeti*. V zloděj. mluvě. Sr. Šťára. — Š. = *šťourati, dráždíti* a p. Než se nešťáreš do ledí, móžeš s něma beť. Hoch. 135.
Šťáratko, a, n. Š. dýmky. Nár. sbor. VIII. 110.
Štarcíř, e, m., vz Štercéř. Schulz 272.
Šťárka, y, f. = kommisse; *dohlídka*; *všeobecná policejní prohlídka v noci.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 142. Sr. Šťára.
Štart, u, m., vz Start.
Šťasten, stna, o, vz Šťastný.
Šťastikovati za Ščastička v VII. 836. oprav v: Ščastikovati.
Šťastný. Svatý Š., vz Souk. 1903. 13. — **Šť.** A. B.; **Šť.** Alfons, Jan, Jarosl., Vladim. Sr. Tob. 218.
Šťava, y, f. = *šťáv, šťovík*. Sbor. slov. VIII. 136.
Šťáva. Směs šťáv, crasis, dyscrasia. Ktt.
Šťavel, oxalis, rostl. Vz Ott. XVIII. 1018.
Šťavelovitý. Š. rostliny. Vz Ott. XVIII. 1018.
Šťavnatě. Š. barvitý. Nár. list. 1903. 134. 13.
Štěbelky = *štěbetalky* (o divokých kachnách)? F. Tomsa.
Štěbet, btu, m. = *štěbetání*. Těšieše je štěbty svými. Baw. E. v. 990.
Štěbetáček, čka, m. Ptáček š. Svět. knih. 420. 115.
Štěbetule, e, f., nadávka ženským. Slez. Vyhl. II. 335.
Šteble. Vz II. Přísp. 332. Po nich se stoupalo na patro jako po žebříku. Vyhl. II. 311.
Štěblíček, čku, m., zdrobn. štěbel. Sbor. čes. 143.
Štecla. Železná š. na konci nápravy u vozu. Do ní se dává lounek (hřebík), aby se š. nesmekla (pyksla na nápravě). Hoš. Pol. II. 150.
Štědření, n. Š. stínu. Zub. Még. 17.
Štědřiti koho čím: lichotným názvem. Jeř. Rom. básn. 301.
Štědrodarý. Msn. II. 107. Sr. Štědrodárný.
Štědrovečerní hody, vz Čes. l. XI. 152., dary v starší době (XV. stol.). Vz Souk. 1903. 19.
Štědrovečernice, e, f. = *štědrovnice, vánočka*. U Bolesl. po Jizeře. Čes. l. XI. 302.
Štědrý. Předlo-li se před štědrým dnem, večeřívaly přástevnice dvakráte. Čes. l. XI.. 78. — **čím**: řečí = hovorný. Baw. Ar. v: 2564. — *Š. večer*, již ve slovnících XIV. stol. ſſcziedri veczer. Prešp. 86. Sr. Souk. 1903. 18., 17., Nár. sbor. VIII. 131., Čeč. 165.—168., Vykl. Obr. (Obrázky jazykoslovné a kulturní. Vyd. F. V. Vyhlídal 1893. 10.—16., 1897. 54.—57.), Vyhl. II. 11. nn. — Sr. Čas. mus. V. 7., Phľd. XXIII. 179., Vlasť. I. 142. nn., Brt. Čít. 364. nn. Š. večer v pověrách a zvycích lidu na zbudovských Blatech. Budivoj XL. 1904. č. 103. Š. večer v Čechách koncem XIV. stol. Rozhledy. 1904. č. 13. str. 374.—377. Š. večer. Sr. Mus. slov. VII. 7., Čes. l. XIV. 343.
Štegľavý = *šteklivý*. — **kde.** Kedy nebol na krku š., obesil by sa. Rizn. 65
Štěhně, ě, n. = *štěně*. Šumava. Rgl.
Štěhotání slavičí, Tbz. V. 9. 65., Lit. II. 427., hus. Klášt. Ep. 61. Sr. Štěhotati.
Štěhotati = *štěbetati*; *klábositi*. Rais. Lep. 343.
Štech Václ. Sr. Tob. 218.
Štěchovský Bohusl. Sr. Tob. 218.
Štěk, u, m. = *štěkání*. Baw. E. v. 1290.
Štěkáč, e, m. *masojídek* (pták). Rais. Lid. 133.
Štěkal, a, m. = *štěkač* (mluví o šakalích). Holb. I. 188. — Š. = *křikloun*. Tbz. V. 9. 129.
Štěkati. V zahradách štěkal masojídek. Rais. Vlast. 295.
Štěkavičný pes. Msn. Od. 237.
Štěkavka, y, f. = *kavka*. Sb. sl. 1902. 13.
Štěkavý jazyk německý. V. — Lit. I. 580. Š. hučení děl. Kká. Sion. I. 264.
Štěkna = *pes*. Msn. Od. 237. — Š. = *kořalka*. Litom. 71.
Šteksle, pl., f. Š. na konci nápravy. Rgl.
Štel, u, m. = dřevěný, vymočený popel, když se dělá louh. Hoš. Pol. II. 131.
Šteláž, e, f. Vozík š-ží opatřený. KP. IX. 193.
Štelcar Jan Želetavský ze Želetavy. Vz List. fil. 1902. 374. nn., Mus. 1864. 262. nn., 1902. 545. nn.

Stelcary, pole u Brtnice. Čas. mor. mus. III. 143.
Štelisko, a, n. Bača zatal tím obuškom do smrka a z tohoto obuškového š ska se pustilo mléko a odtud do gelety. Slez. Vybl. II. 289.
Štemberka Jindř., básn. Sr. Zvon IV. 406.
Štěníčník, u, m., rostl. Vz Plostičník.
Štěnka, vz Štěnha zde.
Štěpán. Sv. Š. byl za staré doby pokládán za patrona koní. Vz Souk. 1903. 22., 23. Na sv. Š-na každý sobě za pána. Vybl. Obr. 1893. 26. Koleda sv. Štěpána ve Slez. Vz Vybl. II. 16. nn., Vlasť. I. 144. — Š. *z Kolína*, předchůdce Husův, nar. kol. 1360., † 1408. Vz Vstnk XIV. 157., Mus. 1905. 297. — Š. Arnošt, Jan. Sr. Tob. 218.
Štěpánek *Jan*. Lit. I. 936., 289., II. 876., Světz. 1874. (od Turnovského), Bílý Obr. 141. — Št. Kar. a Jos. Sr. Tob. 218., Mtc. 1903. 173. — Š. *Hynek*, spis. Zvon IV. 643.
Štěpánková Ant, red. Sr. Tob. 218.
Štěpánová Vlasta Sr. Tob. 218.
Štěpánování, n. Jihočeské š. (hoši házeli na sv. Štěpána dívkám ovesní zrna do tváří, aby byly červené, zdravé atd.). Souk. 1903. 24.
Štěpavý. S. slovo = *uštěpačné*. 1649. Schulz 93.
Štěpenie, n., plantatio. Pat. Zim. 30ª. 20.
Štěpina, y, f. Pomstěme se, než na štěpiny vybubnem. Slád. Cor. 8 Ruce jako š-ny = silné. Čes. l. XIV. 437.
Štěpitelný. Vot. 84.
Štěpnička Fr. Boh. Vz Lit. II. 494.
Štěpovati mají se stromy jenom na plnu na stáru štěpované se neujímají, a co na nově jest štěpováno, kvete, ale nemá ovoce. Mtc. l. 1897. Obr. 55.
Štěpovnice, e, f., vz Přiščepiti.
Štěrba Jan, spisov., Sr. Tob. 218.
Štěrbina. Vrozená š. měchýře močového exstrophia; š víčková, zraková. fussura palpebrarum. Ktt.
Štěrbinovitý. Š. zornice, corestenosis, otvor. Ott. XXI. 1039.
Štercéř, e, m. Rokyc. Post. 390ª.
Štěrkař, e, m. = *kdo vozí štěrk*. Mtc. 1902. 23.
Štěrkota, y, f., nadávka ženským. Slez. Vybl. II. 335.
Štěrman (sterman?), pelta, Rozk P. 2038, pleta. Rozk. R. 99. (inter arma).
Štěrota, y, f. = *pouhosť, čistota, upřímnosť*. Mark.
Štěstěna je nevěstka, dnes nám přeje zítra nám ukáže záda. Vrch. Muš. II. 58. a
Štěstí. Tam se š. ukázalo jen jako slunce v dubnu (zřídka); Š. znenáhla přiletí, usměje se, políbí a potom prchá dále. Tbz. I. 24., V. 9. 264. Šťastie je ako mlynské koleso. Mus. slov. VI. 110. Někoho š. na křídlech zrovna nosí, ale či kmotři na cestě ke křtu potkali babu, darmo ho hledá. Rais. Vlast. 210. Š. vždycky jako na vodě; vlna je přinese, vlna je odnese a jako vlna nikdy se nevrátí. Jrsk. IX. 231. Sr. přísloví o š. ve Vlasť. I. 228., Ščestí.
Štěstík, u, m., rostl. čarovná a mocná, přináší štěstí sirotkům. Vz Kšť. Poh. 130., Čes. l. XIV. 74.
Štětánek, vz Stětánek.
Štětconoš, e, m., orgyia, rod přástevníků. Vz Ott. XVIII. 858.
Štětcový. Š. náčrt barevný. Nár. list. 1905. 186. 13.
Štětec. Kmotr š. = *malíř*. Us. — **Š. krční**, Halspinsel. Ktt.
Štětička, y, f., zdrobn. štětka. **Držadlo** š-čky hrtanové, Kehlkopfpinselhalter. Ktt.
Štětičkovati = *štětičkou natírati*. **Us.**
Štětičkovitý. Š. obočí. Zvon III. **383.**
Štětinář, e, m. = *vepř, svině*. V **zloděj.** mluvě. Čes. l. XI. 142. Sr. Štětináč.
Štětinatý. Š. červi. Vz Ott. XXI. **273.**
Štětiní, n. = *štětiny*. **Msn. Od. 154.**
Štětinový = *prase*. V zloděj. mluvě. Vz Štětinář. Čes. l. XV. 48.
Štětinozub, a, m, Klipperfisch, *mořská ryba*. Mark.
Štětiti se = *durditi se*. Chasník se štětil. Slavč. Přih. 48.
Štětka železná = *část trdlice*. **Mus. slov.** VII. 58. — Š. Hynek. Tob. 218.
Šťezl'a, y, f. = *část vozu*. Mus. slov. **VII.** 58.
Štiapek, pku, m. = *palička, hůlka*. Slov. Sb. sl. VII. 112.
Štiapka, y, f. Vz Nastoknutý.
Štiavnica Veľká v liptovské stol. na Slov. Sb. sl. VIII. 50.
Štibra, y, f. S. olova, Splitter. Zvon IV. 311.
Štibrati. (Břitva) po louce otavu štibrala (vousy holila). Brt. Čít. 91.
Štica. Nevesty mu šticu odfúkaly (o plešivci). Rizn. 176. Sr. Kštice. — **Š., něj.** *lesní tráva*. Sb. sl. 1901. 154.
Šticovati koho = za vlasy tahati. Spiš. Sbor. slov. IX. 51.
Štiče, ete, n. = *mladá štika*. Arch. XXI. 448.
Štiep, u, m. = *poleno*. Slov. Phľd. **XXIV**. 544.
Štiepa dreva = *poleno*. Slov. Phľd. **XXIII**. 602.
Štíhlo, a, n. Š. u udidla. Ott. **XIX.** 424.
Štíhlokrký kůň. Msn. II. 176.
Štíhlotělý jelen. Msn. II. 290.
Štíhlový. Š. otěže. Ott. XIX. **424.**
Štika V., spis.
Štikař, e, m. = *kdo chytá nebo prodává štiky*. List. fil. 1904. 183.
Štikati co: chmel (trhati, česati). Zvon IV. 260.
Štikati = *šparchati*; *navlíkati*. Phľd. **XXIV**. 544.
Štikutka, y, f. = *škytavka*.
Štimmovati. Zdali to učení s evangeliem štimmuje. 1636. Mart. S. Před. XIV.
Štinkati co kde. Sionské harfy štinkají v klerikalních listech úvodní žalmy na oslavu jeho. Nár. list. 1902. č. 308. 3.
Štinky = *léky, medicíny*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 142.
Štiny = *banditky*. Sr. Zloch. V zlod. ml. Čes. l. XV. 48.

Štipáček, čku, m. S. kostní, Knochen-'ickzange, nehtů, nehtový, Nagelzwicker. :t.
Štipák, u, m. Š. k navalování dřev. Mus. ›v. IV. 14.
Štipák, u, m. = *šňupací tabák*. V zloděj. nvě. Čes. l. XI. 142.
Štipal, a, m. = *dobírač, škádlil*. Čes. l. III. 367.
Štipanky = *štipané dříví*. Škd. F. 61.
Štipčka, y, f., gottidrion. Mam. A. 28b.
Štipice, vz Štpice.
Štipkovací přístroj. Nár. list. 1905. 131. 21.
Štipky = polénka odštípnuté louče na dpalování. Litom. 54.
Štiplavec, vce, m. = *štiplavý člověk*. Rais. ›ř. 37.
Štipočka, y, f. Nedal mu ani š-ky (nic). ov. Phld. XXIV. 342.
Štiporejk, a, m. = *vtipkář* a p. Čes. l. II. 463.
Štír, a, m. Od ještěrky — do postýlky, hada k doktoru, od štíra do hrobu. Us. gl. — Š. = *souhvězdí*. Kdo se narodí na íru, bude svárlivý, hašteřivý, ale též perný, vtipný. Mtc. l. 1897. Obr. 51. — = *kuří noha*, portulaca. Rostl. drk. 180b. Lék. B. 125a.
Štíra, y, f. = *mlok*. Č. Třeb. Čes. l. XI. 36.
Štirák, vz Stiřík. Dšk. Km. 28. — Š., m. tetřev vrzavý, tetrao hybridus, Rackel-hhn. Sbor. slov. VIII. 140
Štírat = *hledati*. Sr. Zloch. V zlod. ml. ›s. l. XV. 48. — Š. = *tvrdnouti, okorávati*. l. Bolesl. Čes. l. XIII. 89.
Štiřikati. Vlastovky š-ly. Rais. Lep. 276., r. 268. a Zap. vlast. 295.
Štiřikavý špaček. Rais. Lid. 107.
Štiřiti se = *úsilovně pracovati a šetřiti*. l. Bolesl. Čes. l. XIII. 89.
Štírkův. Milostivější bývá otcova rána ž štírkova. Vít 77b. Vz Štír.
Štírný. Š. šimla (kobyla). Jrsk. XXVII. 44.
Štiropeň v VII. 873. oprav v: Štíropeň. . Ščíropeň.
Štírovník, vz Ledenec.
Štiska, y, f. = *štěstí*. Us. Rgl.
Štístko, a, n. = *malé štěstí*. To je š. Hlav. ›amr. 181.
Štít. Vz Kol. Her. I. 425. nn. Dělení štítu ›chtického. Vz Kol. Her. I. 4.
Štíta, y, f. = *otep*. Ustlali na zem štítu imy a v hlavách židli postavili lenochem › podlahy. Zvon III. 142.
Štítění-se. Období štítění-se vody při tekllině, stadium hydrophobicum. Ktt.
Štítiti = *chrániti* (štítem). — **koho**. Své ›hy štítil. Msn. II. 296., 458.
Štítivý. Cítila k němu vždy š. odpor. . Pr. XXII. 111.
Štítkovaný. Š. pás těla. Kká. Sion I. 22.
Štítlice, e, f., šp. m. želva. V. Pohl.
Štítní žíla lichá, vena thyreoidea impar. ›nětí žlázy štítní, thyreoidectomia. Ktt.
Štítoborce, e, m. Msn. II. 390.
Štítodržavný Zeus. Msn. Od. 36.
Štítotřas, a, m. = *kdo štítem třese*. Msn. 77.
Štítovitý, scutulatus. Sr. Okřínatý.
Štítovka = *agatová vlice*, Schildlaus. Phld. XXIV. 426.
Štítovládný = *štítem vládnoucí*. Š. Zeus. Škd. Od. 76.
Štítový. Š. zeď. KP. IX. 335.
Štítozbrojný. Š. mládec, Škod. II.[2] 69., mužstvo. Ib. 39., 153.
Štitrobný = *hladový*. Msn. II. 357.
Štitrop. Píti na štitrop; Píti na štitro. Dšk. Km. 51. Sr. Štitroba.
Štívati, vz Štváti.
Štkavec, vce, m., Zungendreher. Sb. sl. 1902. 13.
Štkavý. Š. hoře, Tbz. V. 5. 49., vzdech. Kun. Id. 26.
Štlupeň, pně, m. = *stupeň*. Vých. Č. Mus. 1836. 366. Vz Šlupeň.
Štok, u, m. = *špalek*. Stojí tam jako dřevěný š. Světz. 1895. 303. — Š. = *podezdívka pod plotnou*. Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 88.
Štolař, e, m. = ve štole pracující. Us. Rgl.
Štolba Jos., básn. a spis. Vz Flš. Písm. 727. V VII. 874. Dr. *Jos.* Š., prof. oprav v: *Frant.* Š.
Štolc Ant., spis.
Štolcírovat, z něm. = hrdě si vykračovati, vésti Grm. XXI.
Štolmistrství, n. Wtr. Min. 15.
Štolovský Eduard. Sr. Tob. 218.
Štompelky, pole u Martínkova. Čas. mor. mus. III. 143.
Štont, u, m., z něm. Stand = *prodávací bouda*. Val. Čes. l. XI. 48.
Štopati. Kolenami štopajíc sa do všetkého (naráže). Slov. Phld. XXIV. 142.
Štopkář, e, m. Toho jsem nezkoumal nejsa š-řem. Guth. Caus. 71.
Štorch Frant. Dr., prof. a spisov., nar. 1850. Sr. Zl. Pr. XXII. 82. s podobiznou.
Štorny = *sýpka*. V zlod. ml. Čes. l. XV. 48.
Štospan, u, m., druh hoblíku, z něm. Stossbank. 1518. Arch. XIX. 420.
Šťouchaný. Š. brambory = maštěné. Čes. l. XIV. 144.
Šťouka, y, f. = *dštovka*. Vých. Č. Mus. 1863. 338.
Šťouravosť, i, f. Nár. list. Školní s. Msn. Od. II.
Šťovík, u, m., rumex. Vz Ott. XXII. 100.
Štpění, n. Bál se soli pro š. Rhas. E. 78. Sr. Stpěti.
Štráf, u m., z něm. streifen. Choditi na š. (na zálety). Litom. 54.
Štráflovitý postav sukna (chybný). Arch. XX. 285.
Štráfovník, a, m. = *záletník*. Vých. Č. Jrsk. XXV. 265., Litom. 54.
Štráfový. Š. krajky. Vz Krajka. Š. cejcha. Sr. Štráf. Us.
Štragať sa s čím kam. Já sa s tým nebudo **na** hůru š. Val. Čes. l. XI. 177.
Štrejcholec. V III. 969. polož Štrejcholec před Strejchýř a na str. 970. polož Štrýcholec za Strychna.
Štrejchpudlík, a, m. Š-ci byli v Praze výrostkové zaměstknaní v továrnách na kartouny. Šá.

Štrejchtitý. Š. míra = *vrchovatá.* Dšk. Km. 19.
Štrejchůvka, y, f. = *štrejcholec* v III. díle 969.
Štrk, u, m. = *štěrk.* Chodník vysypaný štrkom a homokom. Slov. Phľd. XXII. 625., 571.
Štrkanie lyžů (cinkání, cvrnkání). Slov. Phľd. XXII. 489.
Štrkať. Šable na dlážke štrká (řinčí). Slov. Phľd. XXII. 619.
Štrkovatý = *štěrkovitý.* Š. půda. Mus. slov. VII. 52.
Štrkovitý = *štěrkovitý.* Sb. sl. 1901. 157.
Štrkovka, y, f. = ? Slov. Sbor. čes. 77.
Štrky-brky = *planá ovesná úroda.* Liptov. Sbor. slov. IX. 44.
Štroch, u, m. = *štěrk.* Vozit š. na cesty. Mus. slov. VII. 28.
Štros, a, m., strutio. Rozk. R. 60., P. 215., Pror. ol. 35ª. 1. — Š. = *chytrák, pálený kostelník* (ironicky?) Chrud. Rgl. — Š. J. Sr. Tob. 219.
Štrosový = *štrosí.* Š. pastviště, pascua struthionum Pror. ol. 29ª. 1. Isa 34. 13.
Štrov, vz Strov.
Štrozak, u, m., stragula (slamník). Rozk. P. 2516.
Štrudl, *závin,* dle Vodičky snad lépe: *závitek, zátočka* a p. Vz Věst. IX. 37.
Štrudlák, a, m. Praporecký š-ci (nadávka obyvatelům Prapořiště u N. Kdyně.) Rgl.
Štrucha, y, f. = *portulák,* rostl. Rgl.
Štruksový, Š. oblek (ze štruksu). Rgl.
Štruksy = *kalhoty.* Rais. Lep. 5.
Štrus, vz Štros. Alx. B. 193.
Štrych, u, m. = *cecek.* Krávě té stojí štrychy jak roubíky. C. Třeb. Čes. l. XII. 227. — Š. = *klam, lesť, zlý úmysl, podvod.* Strychy mu v hrdle sedí. Wtr. Str. 77. Mluví německým štrychem. 1522. Mus. 1905. 433.
Štrýcholec, lce, m. Stavěti na š. (Strauchholz) = dřevěnou stavbu zvláště upravenou hlínou vymazávati. Vz Čes. l. XII. 143. Sr. Štricholec.
Štubrik, u, m., léčivá rostlina. Čas. mus. VI. 7.
Štucek, cku, m. Š. piva méně než holba. Rais. Lep. 107.
Štúdev, vz Štoudev. Šest štůdví. Pat. Zim. 12ª. 34.
Štufovať = *dělati hřmot.* V zloděj mluvě. Čes. l. XI. 142.
Štuhati. Karbina korejnil, nic mu nebylo vhod. Štuhal. Jrsk. Pov. 127.
Štuhelčí, vz Stuhelčí.
Štuchárčina, y, f. = namáhání se při nedostatku potřebných věcí. Slov. Phľd. XXIV. 544.
Štuchárit sa = namáhati se při nedostatku potřebných věcí. Slov. Phľd. XXIV. 544.
Štuka, y, f. = *kus.* Štuku bryndze, kaval chleba, škrutu mäsa. Mus. slov. IV. 28.
Štukový strop. Zr. Mard. 4.
Štukverk, u, m., *štukverkoví,* n., z vlas. stucco a něm. Werk = ozdobné dílo z malty n. sádry. Lbk. 13., 69. — Š. Aby žádný mistr tovaryši na š. šíti nedal (od kusu?, samostatně?) Arch. XX. 476. Vz násl.
Štukverkář, e, m. Četní pomocníci provozují živnosť dýmkářskou jako š-ři samostatně. Hlasy 3./2. 1900. Dbnl. Sr. předchůz.
Štulek, vz Štilek.
Štulík, u, m, Š. bílý, sr. Leknín.
Štumf = *zahnaný.* V zloděj. mluvě.
Štumfovat = *štěkati.* V zloděj. mluvě.
Štumpař, e, m. = *štumfař.* Tk. M. r. 187.
Štumpf J. V. Dr., spis. Sr. Tob. 219.
Šťuplý = *tvihlý, obratný.* Mohol by byť šťuplejší a obrněnější. Mus. slov. IV. 79.
Štur Lud. Tk. Pam. I. 496.
Šturcovati se = *štercovati se.* Frant 42. Pozn. 17.
Štván Max. Lit. I. 936. (II. Přísp. 463.)
Štveřiti si = *připřež si bráti.* Formani si štveřívali. Volyně. Čes. l. XIII. 125.
Štverka, y, f., vz Bečka.
Štverne = postroj koňský (vz Šire, předchází); pás na průtrž, Bruchband. Slov. Phľd. XXIV. 544.
Štvierať sa = *po čtyřech lézti.* Po skalách sa š-ly kozy. Slov. Phľd. XXII. 664.
Štvorka = *čtverka.* Slov.
Štvoro = *čtvero.* Slov. Šb. D. 71.
Štvoruhlastý = *čtverúhelní.* Š. věž. Mus. slov. VII. 42.
Štvrťák, u, m. = *čtvrť litru.* Hoš. Pol. 150.
Štrvtcent, u, m. = ¼ centu. Hoš. Pol. 144.
Štvrtky, vz Sametka (zde).
Štyčka, y, f. = *špička.* Litom. 91.
Štych, u, m. Číditi strouhu štychem ve dně po stranách. Arch. XX. 355.
Štymfař, e, m., řemeslník. Wtr. v Mus. 1901. 433.
Šuba, vz Šopka (zde).
Šúbek (sůbek?), examen. Bhm. hex. 798. (jazýček u váhy).
Šuberka, pole, louky u Brtnice. Čas. mor. III. 148.
Šubert Frant., spis., nar. 1849. Vz Lit. I. 437., Flš. Písm. 726.
Šubka, y, f. Š. u vozu, *čupka, závěrka, prasátko.* Jrsk. XXII. 249. — Š., vz Lenoch.
Šubravec, vce, m. = *šarvanec.* Spiš. Sbor. slov. IX. 51.
Šudiereň, rně, f. = *zračnica, ulicha, tahý přival,* Mus. slov. V. 93.
Šudiť také = *trousiti.* Slov. Phľd. XXIV. 544.
Šufrlak = *šufánek.*
Šuga, y, f. = *striga.* Masť od šugy. Slov. Čas. mus. VI. 6., 7.
Šugarec, rce, m. = bič na delší násadce s tenkým motouzem. Bzenecko. Čes. l. XIV. 422.
Šuhajda, vz Šohajda.
Šuhajinec, nce, m. = šuhaj. Brt. P. n. 788. Sr. Šuhajínek v VII. 877.
Šuchač, e, m. = *slídič?* Dobrý š. Slov. Čes. l. XI. 467.
Šuhačka = *houpačka.* Hauer 15.
Šucholiti co s kým = *šepotati.* Čes. l. XI. 322.
Šuchorina y, f. = *kapustná hlávka* netvrdá. Slov. Phľd. XXIV. 544.

Šuchotati si co s kým = *šeptati*. Val. Čes. l. XI. 180.
Šuchrati co = *šoupati*, *tříti*. Slov. Čas. mus. V. 22.
Šuchtárik, u, m., vz předchůz. Šafiík.
Šujan Fr. Dr., red. Tob. 219.
Šuk, u, m., fallastia. Mam. F. 89ᵃ. 2. V Ig. šik. Mš.
Šukačka, y, f. = *šukání*. Š. po domě. Brt. Čít. X.
Šukna, y, f. = *žena, která pořád šuká*. Brno. Rgl.
Šukot, u, m. Zpěvný š. Svět. knih. 420. 142.
Šúlaný. Š. halušky. Vz násl. Šúlkový.
Šúlat co. Štrudl (*svinovati*). Val. Čes. l. XI. 321.
Šule *Otak*. Vz Alm. XII. 181. — Š. *Jan*, prof. a spisov. — Š. *Ant*. a *Frant*. Sr. Tob. 219.
Šulek Jan, spis. † 1895. Vz Vck. Vset. 308.
Šulka, y, f. = druh hemůvky (čubky, šubky) při jízdě na silnici. Litom. 63. Sr. Liška.
Šúlkový. Š. nedela (smrtná), lebo vtedy varia dievčata šulky (šúlané halušky). Vz Mus slov. VIII. 13.
Šum, u, m. = *háj*, *les*. V zloděj mluvě. Čes. l. XI. 142.
Šumavský *Frant*. Vz Lit. I. 693., 795. — S. *Oldř*. Tob. 219.
Šumborka, y, f., potok u Kr. Městce. Čeř. 10.
Šumichrast, u, m. = *bezcenná věc*. Slov. Phld. XXII. 36.
Šumivý Továrník š-vých vín. Nár. list. 1904. 22 5.
Šumolistý. Š. hora. Msn. Od. 126., 169.
Šumovati = *hledati*. Co tam š-ješ? Kšť. Lid. 14.
Šumrněti, ěl, ění. Vz Cumrditi.
Šunda Jos., spis.
Šup, u, m., vz Kabřinec.
Šupáček, čka, m. = ten, koho dají do šupky (vz násl. Šupka). Jrsk. XIII. 3. 36.
Šupěti = *spáti*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 142.
Šupinatosť jazyková, psoriasis linguae, ichthiosis linguae, perlolesklá, ichth. cyprina, robovatá, ichth. cornea, hystricismus, Stachelschweinkrankheit. Ktt.
Šupinkový damašek. Wtr. Str. 13.
Šupiti. Mráz mu po řibetě (hřbetě) šúpí (běží). Chod. Rgl.
Šupka, y, f. = *šupárna*. Do šupky někoho vésti, dáti. Jrsk. XIII. 3. 36. — Š. u vozu. Sr. Husina. — Š. = *kůlna*, *půda*, der Schoppen. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 142.
Šupkovitý holub. Rgl.
Šupnouti kam: **na** cestu = *skočiti* a *utíkati*. Čes. l. XII. 98. — **čím kam** = proutkem na skálu *šlehnouti*. Nár. sbor. VIII. 72.
Šura, **šurka**, **šurička**, y, f. = *husa*. Na šura (volání na husu). Slov. Phld. XXIV. 544.
Šurař, e, m. = *horník*. Zvon III. 565.
Suran Gabr. Tob. 219.
Šurclovat = *za sebou vléci*. Slov. Phld. XXIV. 544.
Šurpek, pku, m., vz Přímovlasec.
Šúsek, sku, m. = *krátký šos*. Kmk.
1. **Šust**. Tetka š. do svodnice aji s papučama (skočila). Čes. l. XIII. 381.
3. **Šust**, a, m. = *potřeštěné*, *vrtkavé děvče*. Haner 15.
Šusták, u, m. = *lesní mrva*. Litomšl. Čes. l. XIII. 4.
Šústal Jos. Sr. Tob. 219.
Šústání, n., vz Šoustání. Gl. roudn. 422.
Šusterky = *placky*. Dšk. Km. 26.
Šůstka, y, f. = *šesták*. Těšín. Slám Put. 326.
Šustlavý = *papír*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 142., Kád. 12.
Šustotati. Zem zdála se hučet, křoviny š. Mod. kn. 1898. č. 40.
Šustr Frant. Sr. Tob. 219.
Šuška, y, f. = *nepořádná ženská*, *vejdrna*. Ml. Bolesl. Čes. l. XII. 88.
Šušla, y, **Šušloš**, e, m. = *kdo šišle*, kdo hlásky *c*, *s*, *z* vyslovuje jako polské: ć, ś, ź. Phld. XXIV. 544.
Šušňa, ě, f. = *huhňavá žena*. Rgl.
Šušometa, y, f. = *roždí*. Liptov. Sbor. slov. IX. 45.
Šušovice, e, f. = *čočka*. Nejedz v sobotu š-ce, nuž v nedelu pekná budeš. Rizn. 65.
Šutkař, e, m. = *žertovač*? Dšk. Km. 10.
Šútovka, y, f., říčka v Gemersku na Slov. Sb. sl. 1901. 166.
Šutrovka, y, f. Jezditi po dráze se š-kou (s vozy, které rozvážejí šutr, štěrk). Rais. Lep. 311., Čes. l. XIV. 17.
Šváb Jos. Sr. Tob. 219.
Švábeník Frant. Sr. Tob. 219.
Švabinský Max., malíř.
Švabizna, y, f. = *švabach*. Kbrl. Dšl. 15.
Švábka, y, f. = *brambor*. Každý blázon, každý hlúpy, kdo pečenú švábku lúpi (loupá). Mus. slov. IV. 28.
Švábovina, y, f. = *německé písmo*. Zvon V. 388.
Švábský = *německý*. Koll. IV. 14.
Švácal, a, m., z něm. = *tlachal*, *žvanil*. Rgl.
Švácat, z něm. = *tlachati*, *žvaniti*. Rgl.
Švadlce, e, f. = *švadlena*. Obě š-ce. NB. č. 9.
Švadlenka Fr., prof. a spisov.
Švadlský. Š. stolice, Wtr. Str. 58.
Švady = *vlady*. Gb.
Šváf, u, m. Š fy = *druh vyšívání*, *kroužkování*. Čes. l. XII. 284.
Švajcák, u, m., druh *jetele*. Rais. Lop. 384.
Švajfeček, čku, m., zdrobn. šváf. Čes. l. XII. 284.
Švajstryk, u, m., tanec ve vých. Slezsku. Čes. l. XI. 103.
Šval, a, m. = *kůň*. Prodal kuoň, šval z rajza plesnivej. 1513. Arch. XIX. 516.
Švambera V. Dr., doc. geogr., spis. Sr. Zvon IV. 446ᵇ.
Švamberský. Š. labuť. Kol. Her. I. 102., 115.
Švancarovat = *sem*, *tam běhati*. Rgl.

Švančara, y. f. = *bradatice*. Vz vyobrazení její v Čes. l. XIII. 257.
Švanda ze Semčic K., spis.
Švanděra, y, f. = *klábosení*. Praž. nov. r. 1896. Dhnl.
Švandra, y, m. = *huncút*. Slov. Phľd. XXIV. 544.
. **Švanec**, nce, m. = *hadr*. Už mám jen samé švance. Brt. P. n. 544
Švanhůvka, y, f., les u Koutů. Čas. mor. mus. III. 143.
Švarabatka, y, f. = *chroust*. Vz Harabatka.
Švarc Vác. A., spis. Tob. 219.
Švarcová M. Ž., spis.
Švarcvaldský. Š. hodiny. Vz Švarcvaldky. Mtc. 1902. 26.
Švarnoduchý syn. Msn. Od. 248.
Švarnojunácký syn. Msn. Od. 143.
Švarnokadeřný. Š. jitřenka. Msn. Od. 85.
Švarnorytířský. Msn. II. 180.
Švarný v šatech. Čes. l. XI. 459.
Švárovec, vce, m., pole a les u Střížova. Čas. mor. mus. III. 143.
Švatrc, e, m. = *hroznový třapec; hrozen*. Hoš. Pol. I. 150.
Švec, ševce, m., sutor. Bhm. hex. 786. Mrcha š., ktorý svojej koži nerozumie. Rizn. 171. Jak šije š. boty. Vz Vlasť. I. 134. Š. v podání lidu. Vz Náš dom. 1898. 275. Když se š. na jarmark strójí, celý dum na nohách stójí. Val. Čes. l. XIII. 371. Nedaj, pane Bože, ševca mi za muže, bo mam slabe zuby natahovať kuže. Vyhl. II. 262. Pokřikování na ševce, vz Vyhl. II. 261. — Š. = *tanec* ve vých. Slez., na Hlinecku. Vz Čes. l. XI. 332., 34., 42. — Š. = pelargonium. Čeč. 182. — Š. Jan. Sr. Tob. 219.
Šveca = *švec*. Žďár. Šb. D. 42.
Švěder, dru, m. = *nebozez*. Laš. Jir.
Švedlinka, y, f. = *švadlenka*. Ouboč. Rgl. Sr. Švedlí I. Přísp. 418.
Švédština, y, f. Mus. 1902. 450., Lit. I. 87.
Švehla Kar. Sr. Tob. 219.
Šveholice, e, f. Vlaštovice-šveholice. Brt. Čít. 69.
Šveholivý. Š. vlaštovka. Tbz. V. 4. 396.
Švejcar, a, m. = *švýcarský vůl*. Dšk. Km. 10. — Š. Vladimír. Sr. Tob. 219.
Švejcký = *švédský*. Hoš. Pol. II. 105.
Švejda *Fr. B.*, básn. — Š. *Frant. Xav.*, red. Tob. 219.
Švejtorka, y, f. = *kořalka*. V zlodějské mluvě. Čes. l. XV. 48.
Švercovaný tabák = pašovaný, geschwärzt. Val. Ces. l. XI. 134.
Šverkání, n. = *svrčení*, *štěbetání*. Grm. XXI. Sr. Šverkati.
Švétský. Š. země = *Švýcarsko*. **Faust**. 89.
Švíbalnička, y, f. = *schránka na sirky*. Slov. Phľd. XXIII. 746.
Švih, u, m. Kámen do švihu rozhoupal. Msn. Od. 141.
Šviháckosť, i, f. = *švihácké jednání*, Stutzerhaftigkeit. Čch. I. Pov. 191.
Švihák, a, m., *tanec*. Vz Brt. P. n. 876., 959. — Š. Horečka š ků, Dandyfieber. Ktt.
Švihati koně do běhu, k běhu. Škd. Od. 85., 92.
Švihavka, y, f. = *dělo*. Kká. Sion II. 43.
Švihlička, y, f. = *obratná ústa*. U Koll. švitorná mluva, převzdívka o němčině. Němec š-kou cosi švandřikoval. Koll. V. 62. Koumáš š-kou = umíš německy? V zloděj. mluvě.
Švihlík, a, m. = *Němec*. V zloděj. mluvě. Sr. předcház. Švihlička. — Š., u, m., spiranthes, Drebling, rostl. Vz Ott. XXIII. 821.
Švihołec, lce, m. = *šmihák*. Slov. Phľd. XXIV. 544.
Švihrová, é, f., vyvýšenina v Liptovsku. Mus. slov. IV. 23.
Švihúnek, vz Omlaď. Mš.
Švinda, y, f. Piva teklo jako švindy = mnoho. Nár. list. 1904. 107. 9.
Švindřikati, vz předcház. Švihlička.
Švingluraný = *vyšívaný*. Slov. Nár. sbor. 1902. 7.
Švirga, y, m. Vz Švirgáč v VII. 882. Smíš. 21.
Švirhot, u, m. = *švitor*. Š. ptactva. Mor. Rgl.
Švířiti. Duše tábly za nimi (Hermem) švířice; Spor netopýří švířicí. Msn Od. 351.
Švirlačka, y, f. = *kverlačka*. Hauer 15.
Švitor, u, m. = Š. dětí. Rais. Lep. 463.
Švitoření, n. Naivní š. Zvon VI. 100.
Švitorka, y, f. = *kořalka*. V zlodějské mluvě. Sr. Švitorija v I. Přísp. 419.
Švobka. Jablka jsou samý švobky (malá, drobná). Rgl. Sr. Švábka (brambor).
Švon, u, *svonec*, nce, m. = *cár*. S ní visija švony. Val. Čes. l. XII. 387., XV. 30.
Švorcajzník, a, m., nadávka. Vých. Čechy Rgl.
Švorčajznice, e, f., nadávka. Vých. Čechy. Rgl.
Švrčala, vz Svrčala.
Švrček, čka, m. Hra na švrčka ve Slez Vz Vyhl. II. 245.
Švrčina, y, f. = *živice, pryskyřice smrková*. Slez. Čes. l. XIII. 110.
Švrdlačka, y, f. = **kverlačka**. Slez. Vyhl. II. 199. Sr. Švrglačka VII. 883.
Švrdlíkati nač: na babu. Brt. Čít. 380

T. Ť.

-ť a **-t** na konci slov. Píši ku př.: *Brt. P. n.* 1015.: radošć, veselošć. — *Čes. l.* XI. 47.: chrást = keř, chrásť = křoví, stráň křovím porostlá (valašsky). — *Dosl. Pov.* oběť 14., 31., vlasť 32., část, pěsť 33., chot. kořisť 36. atd. — *Drtina* ve Věst. X. 179.

nn.: oběť 179., předzvěst 180., čest 182. — *Gb.* v Pravidlech hledících k čes. pravopisu 1902. praví na str. 38. a 39.: Píšeme: kost, radost, vlast, bolest, čest, pěst atd. Jenom v několika slovích sem patřících jest -*ť* přejaté z pádů jiných: hůť, choť, labuť, lať, nať, neť, oprať, pečeť, pleť, prsť, rtuť, síť, stať (která mívají gt. -ě, m. -i). — *Hlk.* (Hálek) VI.: smrť 9., 16., cnosť 16., vlasť 55., chuť 79., smrt 129., osobnost 138., XI.: niť 354., nit 325., choť 336., zášť 337., čest 367., osobnost VI. 138., ale spokojenosť VI. 79. a tak zpravidla. — *Hš.* v Písni písní: masť, věrnosť 7., vroucnost 8., bezpečnost 13., stkvělost, věrnost 18., pečeť, smrť, vroucnosť 22. — *Jrsk.*: radost XV. 32., nit 32., neť 121., 183., části 182., pozornost 186., vlast XVII. 26., čest, plnost, XXII. 13., zášť ib. 64., chuť XXV. 175. atd. — *J. Jir.* v Mus. 1863. 324.: Takovým během (působením obecné mluvy) ženská na -ť aspoň v nom. ztvrdla: radost, chut, pout, kost. — *Kamn.* Mec. 19.: známosť 47., část 50. a všude tak. — *Kar.*: milosc, svatosc 79., vlasc 80., krotkosc 81., múdrosc, skúposc, spravedlnosc 82., věčnosc 82., výsosc, šlechetnosc, propasc, zlosc 83., skrovnosc 85., vlasc 88., masc 89., ctnosc 90., zlosc 91., temnosc 93., radosc 94., česc 95., žádosc 95. atd. v Řádu korunování krále českého a královny. 73.—108. — *Kbrl. Džl.* 8.: vzor *kosť.* V západních Čech. vůbec poslední slabika vyslovuje se vždy měkce, vyjma nit. — *Kldšť. Ep*: choť 9., propasť 10., věrnosť 12., smrť 21., lesť 26., radosť 106. a tak pořád. — *Kom. Did.* (vyd. Novák): loukot 10., houšť 13., chuť 201. a j., chut 210., nat 171., chut 172. — *Kká. Sion.* I.: volnosť 248., nízkosť 248, radosť, bytost, smrť 244., zvěsť 250., hrsť 251., zvěsť 253., zvěst 254., pověst 259., moudrosť 262., 266., česť 264., velebnosť 264., zvěsť 266., 268.; II. bolesť 258, části 142., česť 168., čtvrť 177., havěť 99., chuť 74., kořisť 215., kosť 236., labuť 141., lesť 211., nechuť 160., neřesť 114., neť 31., 33., oběť 29., 67., 139., peruť 96., pěst 255., pěsť 21., pouť 65, 177., propast 138., propasť 257., slasť 65., 240., smrt 132., smrť 16., 19., 52., 57., 259., spleť 43., zášť 25., 51., zlosť 151., zvěst 65., zvěsť 65., 66., 70., 168.; -*ost* se střídá s -*osť*; opilost 132., cnost 119., volnosť 125., zvrhlosť 122., vznešenost 258., častěji: -*osť*. — *Msn. Il.*: počesť 4., zlosť 3., česť 5., smrť 7., čest 10., kořisť 11., atd., všude -ť. — *Mršť. Obrz.*: slavnosť 160., radosť 161., závisť 161., srsť 163., smrť atd. — *Škd. F.*: oběť 149., chuť 17., pouť 17., části 20., smrt 23., prsť 35., choť 40., labuť 43., zvěst 48., pěst 50., zvěst 52., pověst 52.; všude *ost.* — *Škod. Od.*: srsť 44., chuť 9. — *Tbz.*: III.: nevšímačnosť III. 1. 154., niť, části, česť III. 1. 158., 167., 209., svěžesť, česť, paměť, upřímnosť, III. 2. 18., 21., 22., smrť, česť, rozpačitosť, V. 9. 19., 36., 79. a tak všude. — *Tk.*: část XII. 19., 92., huť 83., nechuť 86.; všude -*ost.* — *Zr. Kom.*: nit 64., smrt 88., lest 104., povinnost 90., hojnost 91., choť 110. — *Zr. Let.* III.: lítosť 20., snivosť 21., smrť 30., česť 57., pouť 78., strasť 79., vlasť 79., peruť 82., části 85., kořisť 82., lesť 99. atd.; mívá -*osť.* — *Zub. Mšg.*: pouť 12., 15., části 14., oběť 24., snětmi 29., niť 32., zvěst 41., trať 42., peruť 42. — *Sbor. čes.*: pěsť 9., zvěst 9., vlasť, sněť, lest 10. atd. — *Vol.*: části 106., jinde část, oblasť 207.; -*ost* a -*osť* míchaně. Rank má ve Slovnících všude *ť.* V Mtc. 1904. 261. čteme: ... Pročež po duchu českém nehřeší ten, kdo mluví a píše: hosť, milosť, zeď atd. Sr. i Slovník a Dodatky a Příspěvky. — Změny hlásek *t*, *ť* v podřečí polnickém. Vz Hoš. Pol. I. 32. nn.

-ta příp. ve spisech Husových. Vz List. fil. XXVII. 224.

Tabák. Otrava t-kem, nicotinismus (prudký, náhlý, acutus, vleklý, chronicus), Tabakvergiftung. Ktt.

Tabákový. T. zaprášení plic, pneumoconiosis, tabacosis pulmonum. Ktt.

Tablic B. Vz Phľd. XI. 93., Lit. I. 937.

Táborový. T. šibenice (v táboře postavená). Jrsk. VIII. 8. 161. Sr. Táborní.

Táborský Vojt. Š., spis.

Tabulkovitý. T. okno (skládající se z malých tabulek olovem upevněných). Tbz. III. 1. 287, V. 9. 83.

Tabulový. T. hrozny. Nár. list. 1903. 243. 16.

Tacmo = *desátek*, z lat. decem. 1615. Vstnk. XII. 89.

Táčkář, e, m. T. v III. 6. polož před Táčky.

Tádle = *tadyhle.* Kbrl. Džl. 6.

Tadlenonc = *zde.* Kdýně. Rgl.

Taffatový. T. prostěradlo. 1519. Arch. XIX. 445 Sr. Tafatový.

Taframent m. sarament. Bydž. Kšť. Lid. 3.

Tagliaferr Jan, kněz a spis. Vz Vyhl. I. 104.

Tahačky = *kalhoty.* T. volšovky = *podvlékačky.* Zloděj. mluva. Čes. l. XI. 142.

Tahák, u, m., hra v karty. Ve vých. Č. Jrsk. XXV. 265.

Tahati koho. Táhlo ho to, lépe: vábilo, lákalo. Mtc. 1904. 394.

Tahavý hlas (slova protahující). Rais. Lep. 264.

Tahdy = *tehdy.* Alx. V. 2459.

Táhlobřitký. T. ratiště, meč. Msn. Il. 118., 260., Od. 337.

Táhlohrotný. T. střela. Msn. Il. 138.

Táhlojazyčný havran. Msn. Od. 76.

Táhlokrký. T. labuť (dlouhokrká). Msn. Il. 32., 283. T kůň. Msn Hym. 72.

Táhloseký meč. Msn. Od. 155.

Táhnidál. To je takový t. (tulák). Dšk. Km. 51.

Táhnouti. Táhlo tam vojska jako černých mraků v létě po obloze. Tbz. V. 6. 235. Člověk táhne na se přirození (béře, přijímá). Luc. 60.

Tachometr, u, m., z řec. Vz Obrátka.

Taje = *tu, tady.* Na Vých. Mor. Brt. D. I. 176.

Taje = *odměk.* Spiš. Sbor. slov. IX. 49.

Tajemno. V t. zabíhající. Nár. list. 1903. 148. 13.

Tajemnošerý. T. jeskyně. Msn. Od. 195.
Tajemnůstkářka, y, f. Hlk. V. 295.
Tajen, jna, o, vz Tajný.
Tajeplně zmizeti. Zr. Krist. 147.
Tajezvěstný pocit. Tbz. V. I. 71.
Taji, *tajihle = tady, tadyhle.* Hoš. Pol. I. 144., II. 80. Sr. Huj. Progr. 19.
Tajivý. Když nebe svým tajivým modrem zří na nás. Zr. Poes. 236.
Tajky, sila (inter fructus arborum). Rozk. P. 647.
Tajla, vz Tajila v VII. 1391. Rozk. P. 1538., R. 86.
Tajna, y, f. V tajně, in abditis, ve skrýši Mam. F. 89b. 2.
Tajnopisecký. T. klikatina. Nár. list. Vz násl.
Tajnopisectví, n., kryptografie = nauka o prostředcích, kterak písmem vyjadřovati zprávy a sdělení tak, aby zůstaly zjevny a přístupny jen tomu, komu byly určeny. Nár. list. 1902. 32. 1.
Tajnostný. T. nitro podivína. Nár. list. 1886. č. 8.
Tajnůstkářsky jednati. Msn. Il. 16.
Tajný. T. trampota je nejhorší. Jrsk. V. 75. — Jak. Je t. jako šídlo v pytli. Čes. l. XI. 269. — k čemu = kdo dovede něco zatajiti. Hospodář k vaší věci tajný. Baw. Ar. v. 5678.
Tajov, a, m., obec u Jabrikové na Slov. Vz Mus. slov. VII. 58.
Tajový větřík = *vlažný, únorový* větřík. Tbz. III. 2. 333.
Tajtálek, lka, m., zdrobn. táta. Dšk Km. 31.
Tajtrlictví, n. Nár. list. 1904. 175. 1.
Tak. Nač máš ten nůž? Ale jen tak: Musím tam jíti tak jako tak. Kšť. Lid. 6.
Takaj = *také.* Dol. Rakousy. Světz. 1882. 579.
Takarú. Vz Ott. XVIII. 901.
Také člen = člen podle jména. Pokr. 1885. č. 87.
Takéž = *právě také.* Zadržuje mi peníze, kteréž jest p. Janek dobré paměti takéž z Jičína paní Nabce kázal dáti. Pûh. ol III. 590. Sr. Také.
Taklejc to nejde (tak). Dšk. Km. 40.
Tako = *tak.* Baw. E. v. 2410, Ar. v. 188., J. v. 135.
Ťakotiny = *žvast.* Val. To sú takové ť. Čes. l. XI. 179.
Ťakotať = *žvaniti, tlachati.* Val. Čes. l. XI. 179.
Takraholte! Litom. 89. Sr. Takra v IV. 18.
Takriška! = safraporte! Mor. Čes. l. XI. 272. Sr. Cakryška.
Takt, u, m. Tvorové mající t. = *hmat,* moc dotýkáním věc od věci rozeznávající. Kom. Did. 27.
Taktorok. Nech si na t. (na budoucí rok) iných koncû hledá. Brt. P. n. 516.
Takuška, y, f., ascralina. Rostl. drk. 178a.
Ťakviti = *značiti, býti patrným.* Jen zelí zde onde ještě sa ťakví. Val. Čes. l. XIII.
Takýž, vz Taký.

Tál = *díl.* 1515. Arch. XIX. 304.
Taládrovati = *toulati se.* Kšť. Lid. 15.
Talaj, e, m. = *křik.* T. robiť. Spiš. Sbor. slov. IX. 51.
Talán, u, m. = vůz. V zloděj. mluvě. Čas. l. XI. 142.
Talavatý, *talovitý, tělnatý = měchatý.* Nadávka tlustému. XVI. stol. Zvon II. 609.
Talena, ě, f. = ? Slov. Czam. Slov. 128.
Talida, y, f. = *taliga.* Vck. Vset. 363.
Talijančina, y, f. = *Italie.* Hoš. Pol. I. 144.
Talijanec, nce, m. = *Ital.* Hoš. Pol. I. 116.
Talijanka, y, f. = viržinka. Val. Čes. l. XIV. 95.
Talika, y, f. Modrá t., rostl. U Humpolce. Nár. sbor. VIII. 124.
Talíř, e, m. Šátek uvázaný na t. Mod. kn. 1898. č. 40. 39. — T. = *tisíc.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XV. 48. — T. Matouš dr., prof. a spis. Sr. Alm. XIII. 157.—162.
Talka, y, f. = *bryčka.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 142.
Talný = dielný. T. osoba. Kat. 1741.
Talovitý, vz předcház. Talavatý.
Tam, *támle, támdle, támdlec, támlenc, támlenonc.* U Bydž. Kšť. Lid. 5.
Tamarynda, y, f., koření. Mill. 117.
Tamborka, y, f. = *žena tamborova.* Jrsk. XV. 200.
Tamburáš, e, m. = *kdo hraje na tamburinu.* Rgl.
Tamburášiti = *jako tamburáš hráti.* Máj. III. 6.
Tamburášský sbor. Rgl.
Tamhlec = *tamhle.* Dšk. Km. 46.
Tamin, látka. Lbk. 75.
Támleten = *támhle ten.* Vých. Č. Mus. 1863. 335.
Tamnější obhajuje Prk. v Paedagog. 1886. 179. Mš. myslí, že se užívá tamější výslovností mně m. mě: mněsto m. město, anebo že se odvádí od tamní, co také Prk předpokládá.
Tamní od tam, jako od dnes — dnešní, zatím — zatímní, potom — potomní. Mš.
Tamotně = *tam odtud.* Hoš. Pol. II. 43.
Tampalový = *tumpachový.* Brt. P. n. 1196.
Tam scut. Jela sem s tam scut (tam odsud, odtamtud). Již Čech. Nár. sbor. VIII. 20.
Tamtam (gong, kumpul). Vz Strb. Akust. 328.
Tananati = *tleskati ručkami.* Dítě tananá. Čes. l. XI. 319.
Tancivodka, y, m. Knobelius t. Zvon VI. 71.
Tancovati jak. T-val, jak by prášil. Tk. Pam. I. 126. S dvoma je zle t. Mus. slov. IV. 79. Sr. Tančiti. — Nevie t., len sa tak mece jako vrece. Tak dobre je s ňou t., ako s plným vrecom; Tolko t-la, až ju peti (paty) zbolely. Jámy vystála na bále (netancovala). Slov. Pbld. XXIV. 341.
Taňcula, y, f., vz násl. Tanečnice.
Tančiti. Tančí lehce, jako větřík po strništi. Hlk. V. 50. Vz Tancovati.

Tančivosť, i, f. = *náruživosť v tančení.* Hyna. Vz Čad. 114.

Tandem (tendem, angl.) = *lehký dvoukolový vozík*, před nějž zapřahují se dva koně jeden za druhým; též bicykl, na němž sedí dva jezdci za sebou. Slov. nauč. Riegrův. Dbnl.

Tandemový. T. stroj = mající oba válce za sebou (jejich písty účinkují na společnou kliku). Vz KP. X. 344. Parní stroj t. Ott. XIX. Vz Tandem v VII. 889. a zde.

Tandler Jos. Vz Lit. I. 282., Mtc. 1903. 173. Bílý Obr. 138.

Tandlířský. T. zboží. Sš. IV. 5. Sr. Tandléř.

Tanec. Vz Košatky, Majnská, Marcelín, Mrkvička, Řezanka, Štajryš, Fylos, Volný. Čes. l. XI. 181. nn. *T. u Kr. Hradce*: Manžestr, Otče náš, Salát. Čes. l. XI. 143. *T. na Hlinecku*: Špacírka, Švec, Tolary. Čes. l. XI. 40., XII. 195. *T. na Moravě*: A já dycky pohlédám; Aj, dobrý večér; Aj, dyž sem já k vám chodívál; Aj, za tú našú stodolenkú; Ani som ševcová; Balzamína, Cigánská, Cikán; Co sú to za tině, Caufavá, Čeladenský; Darmo rodiče, darmo nakládáte; Do kola, Do skoku, do tanců. Do tanečka, Drobná, Dudácká, Dymák, Dyž já pojedu, Dyž mně dáš perečko; Ej, jako sú ty hory černé; Groš, Hanácká, Hned jak sem .... Hodinář, Holán, Holóbek, Holoubek, Holuběnka, Hovado, Hulán, Husička, Jak sem já sčasný rok dočkala, Jatelinka, Již všecky sirotky, Káča, Kadlátka, Kalup, Kastról, Když sem já k vám chodíval, Když sem já šel kolem dvora, kapaly mi slzy z oka, Keď zme šli na hody, Kerá je pěkná mynářka, Kohout, Kolo, Komár, Koníček, Konopě, Kopáč, Kovář, Křižák, Křížek, Kukačka, Kyjový, Laštovička, Lepatková, Leží Janko zabitý, Liboce se liboce, Maděra, Malení, Manská, Manžestr, Marjánka, Měl sem štěstí i neštěstí, Menuetto, Metlařská, Minet, Mlynářská pocta, Můj koníček vraný, Mysliveček, Nám jako nám, Na palicu, Na to zme tu kopaničku kopali, Nic nedbám, Obracaný; Oj, pod lědinu na rovni, Otče náš, Pasačka, Pastýřká, Paterka, Písmeny, Plácavá, Požehnaný, Přeletěla laštověnka přes ten černý les, Pšenka, Ptáčku jeřabatý, Rajdák, Rajdoračka, Rak, Rejdovák, Řeznická, Řezník, Rožek, Sedláček, Sekerečka, Silnice, Sivá holubička, Skočná, Slavíček zpívá, Slíkej kabát, Starodávný (valašský, lašský), Starohanácká, Stojí hruščička, Stodolenka, Strakatý, Šáteček, Šátečková, Ševcovská, Škrk sem, škrk tam, Špacírka, Švihák, Tetka, Tikovský, Tobě je dobře, Třasák, Trhalo děvče, Trnaveček, Trnka, Troják, Trojky, Valaška, Vedla sem si, vedla, Věneček, Vlačitá, Vrtěná, V širém poli hruška stojí, Vyletěl pták, Vytáčený, Zahradníček, Zahradník, Zahrejte mi do tanečka, Zajíček, Za stodolenků, Zeman, Zezulenka, Zpáteční, Ztratila se na salaši, Ztratila sem kravaženku, Žid, Židovská. *Na Těšínsku*: Ach czarne oczka pojdzcie spać, Ach ja biédna zasmucona, Do kòleczka mi zagrejcie, Dudy, Ej wolarze, wolarze, coście wolki paśli, Gdych ja pleła len; Hej, hej, hej, hej; Ježliš mnie ty dziewcze dobra, Ježli mnie ty dziewcze rada maze, Kaczok, Kołomejka, Kozok, Mój syneczku nadobny, Nasiałam se maryjanku, Niechóć kole wody; Niesceszna godina, kiem się urodzica; Podziwej się mój syneczku szwarný, Psi; Pytam się, pytam, kie człowiek szczęśliwy; Rozpleć že się rozpleć; Ruža ze mnie ruža; Sądzila mnie dziedzina, sądzilo mnie prawo; Skočná, Smyk, Srňátko, Troják; Wlewo. w prawo; Zászumieła zielona dobrawa; Žebrák. Vz Brt. P. n. 825.—995. *Tance valašské*, vz Brt. P. n. 933., *lašské* 964., Čas. mor. musea zemského 1901. 31. nn., *slovenské* na Mor., 886. nn. *V Lišni* na Mor.: Galup, Honil kocúra, Hotařská, Hulán, Kanafaska, Mazurka, Polka, Sósedská, Šátkuvá, Ševcovská, Žduchavá, Židovská. Vz Mtc. 1902. 236.-237. *T. slezské*: Abeceda, Balgar, Dědeček, Dvojan, Funty, Hanysek, Husička, Kača, Kocurek, Kolumajka, Kopysť, Kostušek, Kot, Koval, Kozera, Kozok, Křižak, Kuň, Lendr, Lubany, Maďar, Minet, Mlýn, Myksik, Opačity, Patalion, Pleskany, Pohančok, Polonez, Požehnany, Rejdoch, Sedlak, Stolkovy, Strašok, Šatkovy, Škołak, Švajstryk, Tělenci, Tkač, Tramlet, Trojan, Vandrovaný, Zahradnik, Zeman, Žabsky, Žid, Žilovy. Vz Vyhl. II. 100., 165. Sr. Vlasť. I. 96. nn. — *T. lašské*: Cigán, Dudy, Hólan, Houser, Hrabový, Hrozený, Kačok, Kalina, Klaňový, Kocourek, Kohoutek, Košíkářská, Kovář, Kozajka, Kozák, Křížek, Kroček, Liska, Myslivecký, Ovčácký, Pacholčí, Pastýřská, Pomalúčku, Sedlák, Šátkový, Švec, Troják, Varšavjanka, Vojenský, Volný, Žebrák, Žehnaný, Židovský, Žnecká. Vz Čas. mor. mus. II. 71. — *Tance slovenské*: Čardáš, Strašiák, Ručníkový, Káčerový, Kohútový, Mákový n. Stupkový, Lopatkový, Kalamajka, Odzemok atd. Vz Ott. XXIII. 412. — *Tance na Pelhřimovsku*: Honza, Hulán, Káča, Kozí špacír, Marjána, Slouha, Tleskavá. Vz Čes. l. XIV. 294., 340 Mor. tance: Čeladenský, Pilky. Vydal L. Janášek r. 1905. *Tance východoslezské*: Dratenik, Kovol, Križok maly a velky, Kyjovy, Požehnany, Švajstryk, Vekslpolka. Vz Čes. l. XI. 103., 218., XII. 80. — Byla do tance jak vítr. Hlk. IX. 14. Ty také mluvíš, leda huba tanec měla. Mod. kn. 1898. č. 40. 68. To je jak t. bez muziky. Čes. l. XII. 484. Více náleží k tanci nežli pár střevíců červených. Faust. 185. S ním bude mít ještě pěkný t. (mnoho práce, nesnází atd.). Hav. Chamr. 25.

Taneční popěvky ve Slez. Vz Vlasť. I. 97. nn.

Tanečnice, e, f., **Tančula**, y, f., hora ve Slezsku. Vz Slez. pob. 68.

Tangler Otak., básn. Zvon III. 699.

Tannatgelatiny. Vz Vot. 104.

Tantal, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XIII. 570.

Tanuškať = *tanat*, tancovati (v dětské řeči). Pohřd. XXIV. 607.

Tanytať = *tančiti* (v dětské řeči). Dšk. Km. 54.

Tapa, y, f. = *ženská tarbavé chůse.* Phľd. XXIV. 544.
Tapač, e, m. = *kdo se v moři topí, trosečník.* Baw Ap. 215ª.
Tápati se kdy kam. U večer tápej se domů. Frant. 51. 16. — **jak.** Nevěda si rady, musil jako po tmě t. Věst. XII. 96. Brt. U starších spis.: šámati Brt.
Tápěti nelze tvořiti z Potápěti. Jg. v Mus. 1843. 406.
Tapíček, čku, m., nějaká hra v karty? Za-sedl k t-čku. Vin. I. 178.
Ťapnouti, vz Ťapati.
Ťapunkať = tlapkati rukama (v dětské mluvě). Slov. Phľd. XXIV. 607.
Taradajka, y, f. = *kočár*, jehož u Poláků užívají. Byť by to byla třeba židovská t. Hlasy Vých. Č. 23/3. 1902. Dhnl.
Tarafandy. Na t-dách, drůkoch a vendigoch nosia sa slamené petrence (menšie kopy). Mus. slov. VII. 58.
Tarantule ve IV. 28. Schd. II. 542, oprav v: II. 524.
Taras. S válečných vozů husitských visely na zevnějších stranách od předního kola k zadnímu nebo na brankách až k zemi silné klády opatřené tyčemi, přes kříž do klad zastrkaných, což bylo taras. Jrsk. XII. 334.
Tarasa, y, f. = *žena, která se pyšní, a nemá čím.* Slov. Phľd. XXIV. 544.
Tarasiť *nadurene, natresene nakládati.* Slov. Phľd. XXIV. 544.
Taraznice = *tarasnice.* 1512. Arch. XIX. 172.
Tarbáctvo, a, n. Vyzývavé t. jeho. Sbor. čes. 43. Sr. Tarbák.
Targať sa = *knísave ísť.* Slov. Phľd. XXIV. 544.
Tařice, e, f., alyssum, rostl.: tořice, tuřice, šedivka, šediváček, plesniváček, stínkové koření, netojka. Vz Čes. l. XIV. 378.
Tarifní politika. Nár. list. 1903. č. 312. 21, 1904. 154. 13.
Tarifový. T. opatření, úleva. Nár. list. 1903 č. 134. 25.
Tarkastý = *tarkavý, strakatý.* Czam. Slov. 128.
Tarmak, u, m. = první den dvoudenního jarmarku. Val. Čes. l. XIII. 371.
Tarník, u, m. = *kasta, vůz k vození brambor s pole.* Spiš. Sbor. slov. IX. 48.
Tarování, n. = *způsob vážení.* Vz Strh. Mech. 244.
Tarsan nebo peltram, piretrum. Mam. A. 31ᵇ.
Tarsis, drahý kámen. Kom. Did. 2.
Tartar, u, m. = *vinný kámen.* Zach. Test. 151.
Tartharus, název *pekla.* Luc. 44. Sr. Tartarus.
Tasan, a, m. = *Litice.* Jg. v Kroku I. a. 6. (.821.). T. vzniklo ze: satan. Vz Čes. l. XV 52.
Tasemniči hlavička, scolex, Bandwurmköpfchen. Ktt.
Taška, y, f., loculus, Rozk. P. 1930., R. 96.; compex. Rozk. P. 2059., R. 100. (Mš.). — **T.** *na střechy*: badenské, drážkové, holandské, Hüserovy, marseillské, muldenské, prejzové, srdéčkové, věžové, villové atd. Vz KP. IX. 161., 269.
Tašky, rostl. Vz Kokoška, Penízek rolní zde.
Taškář, e, m. = zloděj, který lidem tašky na pase visuté uřezával. Zvon II. 594.
Taškový. Teprv ve vrstvě žlutky taškové objevují se hroby . . Dolen. Pr. 565.
Tatálaky, pozemek u Vsetína. Vck. Vset. 205.
Ťaťana, y, f. = *hana?* Kdo poslucho za sťanu (stěnou), uslyši o seje ťaťanu. Slez. Vlasť. I. 220.
Tatarka, y, f. = *druh pohanky.* Vz Ott. XIX. 1046.
Tatarština, y, f. Pokr. 1886. č. 23.
Taterský = *tatarský.* Mill. 65.
Táti kdy. Když záhy taje, dlouho neroztaje. Ott. Kal. 1904.
Tatín, a, m. = *tatínek.* Dšk. Km. 16.
Tatínkovati někomu = *nazývati ho tatínkem.* Msn. II. 85.
Tatník, u, m. = *kamna.* V zloděj. mluvě.
Tátoš. O původu slova vz Mus. slov. VII. 65. (Koř. lat. ât = čierny, tedy = čierny, černoš, vraný kůň).
Taťour, a, m. = tata (opovržlivě). Dšk. Km. 11.
Tatranský Jiří, 1591.—1637. Vz Slám. Put. 265.
Tatrman, a, m., aplinus. Rozk. P. 1053., R. 79.
Tatry = hory, které se počínají ve Spiši na sedle Zdiaru a končí Šípem v Oravě nad Kraľovami. Sb. sl. 1901. 165. Sr Karpaty.
Tátůj = *tátův.* Záp. Mor. Šb. D. 50.
Ťatý. Trefil ji ťatým dřevem v hlavu (a umřela); Hodil na ženu ťaté dřevo. Slám. Put. 119.
Taufes = *vězení.* V zloděj. mluvě. Sr. Palanka, Tyka.
Tautocinchonin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. X. 586.
Ťava = *velbloud.* Drží hlavu ani panský kůň, góla, ťava (pyšně). Slov. Phľd. XXIV. 343.
Tavicí látky. Vz KP. IX. 78. T. žár Zach. Test. 34.
Tavolník, u, m., spiraea, rostl. Vz Ott. XXIII. 819.
Tavolníkovitý. T. rostliny, spiraeaceae. Vz Ott. XXIII. 819.
Taz, u, m. = *potaz.* Nesuď sám z svého smysla, čiň s tazem věrných. R. otc. P. 483.
Tázati se jak: k něčí necti. Baw. T. v. 79. — **se s kým oč.** Pán s ním se tíjže o nasycení množství. Chč. S. I. 96ª.
Tázavosť, i, f. Drásavá t. Zvon VI. 103.
Tazovati = *vyslýchati.* Sr. Taková tazování bývají pod přísahů. Chč. S. II. 157ª.
Taže = *tu, potom,* zastr. Pel. XXV.
Tažebník, a, m. = *žebrák.* Sb. sl. 1902. 11.
Tažený. T. sukno = přetahované, důkladně na temno barvené. Čes. l. XI. 273. T. tašky hliněné. KP. IX. 172.
Tažný. T. pouť (při které se postupuje).
Tbání, n. = *dbání*, curatio. Rozk. P. 1521.

Tbáti zač. Svět za ně (boží učení) netbá. Chč. S. II. 182a.
Tda = *teda*. Tda kak ť dějí? Marg. brn. 123. (Dět. Jež. Kr. 3a.).
Tebný = *temný*. Us. místy. Mš.
Tect = téci. Us.
Tečkokřídlec, dlce, m., pterostichus, *brouk*. Vz Ott. XX. 948.
Tečkovka, y, f., druh hádanky.
Tedejž = *tehdy*. Vých. Čech. Jrsk. XXV. 237.
Tedkojc = *teďko*. Dšk. Km. 46.
Teesdálka, y, f. T. nahoprutá, teesdalia nudicaulis, rostl., *nahál, chudina*. Čes. l. XIV. 372.
Tef-tef (*frk-frk*), fr. automobila. Vz Nár. list. 1902. č. 319. 1. feuill.
Tegeza, y, f. = *toulec*, z lat. tegera. Lbk. 108.
Těhce = *těžce*. Jak je mi t. Chodsky. Mš.
Tehdov = *tehdy*. Han. Sb. D. 49.
Těhla, y, f. = *vak*. Pohl·
Tehliar, a, m. = *cihlař*. Slov. Mus. slov. VIII. 24.
Těhlice, e, f. T. parního stroje. Vz Ojnice.
Těhlík u pletení. Vz Platina. T. (zdrobnělé táhlo = klika u kolovratu). Litom. 65.
Téhodně. Kolik mu platíte t.? Lépe: na týden. Mš.
Těhotenství. Příznaky, známky t., Zeichen der Schwangerschaft; t. domnělé, scheinbare Sch., pravé, wahre Sch., smíšené, gemischte Sch., vadné, fehlerhafte S. Ktt.
Těhotný, sr. Nadělaný. Dávení t-ných, vomitus gravidarum. Ktt.
Technickoumělecký princip lithografie. Nár. list. 1903. 353. 9.
Těchuplný. T. milosť. Zr. Zahr. 4. Lépe: téchyplný.
Teichman Kar., básn.
Teja = *čaj*. Slez. Vyhl. II. 117.
Tejová = *noc*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XV. 48.
Tejřov Xav., básn. Zl. Pr. 1904.
Tější = *těžší*. Již. Č. List. fil. 1902. 255., Baw. E. v. 1563.
Tek, u, m., fluxus, tok. Rozk. P. 294.
Tekla, y, f. Popěvek: Tekla muku spekla. Vyhl. II. 259.
Tekov Starý v tekovské stolici na Slov. Sb. sl. VIII. 50.
Těla, vz Tele.
Telák, *teletník*, u, m. = *vůz na telata*. List. fil. 1902. 252.
Telautograf, u, m., z řec. = stroj přenášející vlny světelné, obrazy. Vz Světz. 1904. 429., Zl. Pr. XXI. 429.
Telautografovati = zasílati telautogramm. Vz Světz. 1904. 429.
Telautogramm, u, m. = obraz transportovaný elektrickým proudem. Vz Světz. 1904. 429.
Telčice, zaniklá ves ve Znojemsku. Vz Mtc. 1903. 44.
Tele. Tělatěm vyjel, volem se vratil (o hloupém). Slez. Vlasť. I. 236. — **T.** = *tornistra*. Jrsk. XII. 236., Us.
Telecí dni, vz násl. Telení. — **T.,** tanec na Těšínsku. Slám. Put. 326.
Telefon. Vz Strh. Akust. 420.
Telefonní spojení. Nár. list. 1903. 17. 17.
Telegrafie bez drátu. Sr. Zl. Pr. XXI. 429., XXII. 251.
Tělence (cielęce), tanec na Těšínsku. Slám. Put. 351. Sr. předcház. Telecí a Tělenci v II. Přísp. 339.
Telenčárna, y, f., lúka u Závodu na Slov. Mus. slov. VII. 87.
Telení, n., *telecí dni, jelení t.* = stěhování se čeledi ze statku, ze služby. Zliv. List. fil. 1902. 252.
Teléř, e, m. = *talíř*. Mš.
Teletník, u, m., vz předcház. Telák.
Telina, y, f., capsa. Rozk. P. 1931., R. 96., Veleš. 114. Sr. Telma.
Tellur, u, m. Vz Vstnk. XI. 545., XII. 581.
Tellurový. T. rudy. Vz Vstnk. XI. 819.
Telma, y, f. Že řád boží se ruší, když jich telmy ubývá. Chč. S. II. 179a.
Telmatý, vz Talmatý, Talovatý, Telma.
-telný. Někdy lze dlouhá adjektiva utvořená příponou -telný nahraditi kratšími: neukrotitelný—neúkrotný, neuprositelný—neúprosný, neumořitelný—neúmorný. Mš.
Tělný. T. podstata = *tělesná*. Zach. Test. 64. — **T.** registra. Vz Schulz Kom. 148., Registra.
Tel'o = *tolik*. To bulo t. jako nič. Spišsky. Sbor. slov. 1901. 82.
Tělo. Trp, tělo, dyžs' chtělo (při propichování uší nebo při nemanželském porodu). Litom. 73. — **T.** v alchymii = *každý předmět*. T. umenšené = kov v dokonalosti umenšený, který ještě nedošel hodnoty čistého zlata n. stříbra. Zach. Test. 151. — **T.** *boží*. Vz Čeč. 165., Nejed. 347. O božím těle do vody směle. Us.
Tělochranný štít, plášť. Msn. II. 30., 220., 292.
Tělokojný, leibpflegend. T. ústav. Hlas nár. 1886. 22./9.
Tělosečný. T. kopí, zbraň, Msn. II. 434., 234., kov. Škod. II³. 82.
Těloslovný, somatologisch. T. jednání. Presl. v Kroku I. a. 13. Sr. Těloslovi.
Tělovědný. T. pitva, sectio anatomica. Ktt.
Tělpatý. O nepřiléhavém šatě. Litom. 54.
Temátko, a, n., zdrobn. *témě*. Volyně. Čes. l. XIII. 125.
Temenec, nce, m. = *modřina*. Dšk. Km. 42.
Temenozáhlavní. T. rýha, Parietooccipitalfurche. Ktt.
Temněmodrý hvozd. Rais. Vlast. 190.
Temnoazurně pláti. Zr. Strat. 224.
Temnoboký koráb. Zr. Krist. 185.
Temnobrvý mládec, t. žena. Kká. Sion I. 18., 120. T. obočí. Msn. Hym. 73.
Temnočelý koráb. Škd. Od. 39.
Temnohledý. T. slečna. Sá. Upom. 233.
Temnokadeřavý. T. slečna. Sá. Upom. 3.
Temnokadeřný. Škd. Od. 146.
Temnokosý bůh (Poseidon), κυανοχαίτης. Msn. Od. 35., 141.

Temnokštící děva. Zr. Leg. 54.
Temnokučerný. T. šeř. Msn. Od. 61.
Temnomračný vzduch. Msn. Il. 406.
Temnonohý stůl. Škod. II². 224.
Temnopeřejný. T. studnice. Msn. Od. 304.
Temnopřídý koráb. Škd. Od. 191., Msn. Hym. 14.
Temnorouchý host. Zr. Nekl. 82.
Temnorudě zářiti. Zr. Fant. pov. 248.
Temnorudek, dku, m. Vz Ott. XX. 1039.
Temnosť = název pekla. Luc. 44., 45.
Temnošťávný dub. Zr. Fant. pov. 186.
Temnota, y, f. Při t-tě upřímněji se to hovoří. Tbz. V. 1. 83.
Temnotoký zdroj. Msn. Il. 147.
Temnovidný, opak: jasnovidný. Nár. list. 1903. 243. 13.
Temnozlatý. T. pole, Zr. Zahr. 94., světluška. Zl. Pr. XXII. 98.
Temnožlutý háv. Zr. Čer. 237.
Temný jak. T. jako noc; Hlas t., jako když potáhneš buben suknem a bubnuješ. Tbz. V. 6. 275., 344.
Temovati = *přitužovati*. — **co**: hlavy nýtů. Ott. XVIII. 518.
Temperamentní slovo, vnímavosť. Nár. list. 1904. 17. 13., 1903. 134. 13. T. portrét. Ib. 1904. 154. 13.
Temperatura, y, f. Lék dobré t-ry (dobře smíšený a p.). Kom. Did. 275.
Temperování, n. T. činů. Kom. Did. 53. T. smetany (upravení). Nár list. 1904. 138. 9.
Temperovati = *zahřívati*. Zach. Test. 151.
Temperový. T. ocel či kujná litina, t. uhlík. KP. X. 160., 140.
Templský pán = *templář*. Baw. Ar. v. 5450., 5468.
Ten. Vz List. fil. 1902. 60., 1904. 342.
Tena, y, f. = *pěna*. Us. místy. Mš.
Tenatný. T. oko. Mam. V.
Tenato, vz Teneto. Půh. mor. I. 231.
Tence. Mnohý by potom tence hvízdal (zle by se mu vedlo). Rais Vlast. 44. Kompar. tenčeji, dle Hoš. lépe: tenšeji. Vz Mus. fil. 1904. 451. Od: tenší.
Tenčice, e, f. = *jemné plátno*. Litom. 67.
Tendečně v IV. 897. oprav v: tendenčně.
Tenek, nka, o, vz Tenký.
Tenetné, ého, n. = *plat za nošení tenat*. 1249. Reg. I. (Jir. Prove 368.). — **T.** = výkup osadníků z povinnosti vláčeti tenata při honbách knížecích. H. Jir. Sl. pr. II. 62. (r. 1238).
Teneto. Tenata zvířecí, ptačí, srní. Arch. XIX.
Teníze = *peníze*. Litom. 89.
Tenklíčná, é, f., jm. lesa. Hoš. Pol. 144
Tenko. Kde t., tam se trhá. Brt. Čít. 247.
Tenkopluchý ječmen. Ott. XIX. 818. Vz Plucha.
Tenkovitý. T. příze. Msn. Od. 54.
Tenkozobec, bce, m., recurvirostra, slukovitý pták. Vz Ott. XXI. 873.
Ten který. Aniž se ten který udál, jenž by se můú mistra hledal. Hrad. Šebor, což jest od toho kterého kostela co utratil, to mu má navrátiti. Půh. ol. III. 432. (r. 1437.).
Tenký jak. T. jako prst, lupínek, nit, brčko, vosa, kmínek. Us. Čes. l. XI. 270. Byl v pasu tenký jako chrt. Jrsk. VII. 2. 233. — T. čin = *nepatrný*. Kom. Did. 32.
Tenolinký = *velmi tenký*. Dšk. Km. 33.
Tenořiti. Když tak pokřikovali a t-li. Faust. 124. Slepička si t-ří, že je na sluníčku (zpívá). Rais. Lop. 125.
Ten samý. Ta samá posluha. Tk. Pam. I. 367.
Tense, e, f., z lat. = *rozpínavosť*. T. par. Vz Vot. 107.
Ten tam. Byla ten (ta) tam (zmizela). Litom. 38.
Tento. Tohoto slova v Bydž. není, klade se *tenle*. Kšť. Lid. 6.
Tenž. T. vražedlník měl při sobě devět zl. NB. č. 75. T. súkup dále mluví. Ib. č. 158.
Teodor. Popěvek: Teodore! Kapsa hoře. Vyhl. II. 259.
Tep, u, m T. cvrkavý, cvrčivý, pulsus fibrans, schwirrender Puls, častý, hojný, p. frequens, häufiger P., dvojrází, doppelschläger P., křepelčí (tři tepy rychle za sebou), p. coturnisans, nesouměrný, p. arythmicus, občasný, vysazující, p. intermittens, aussetzender P., prázdný, p. vacuus, leerer P., přibývající, p. incidnus, skákavý, p. saliens, hüpfender P., stísněný, p. oppressus, zdlouhavý, protahovaný, obleněný, p. tardus. Ktt.
Tepání, n. = *tepaná věc*. Kování a t. Nár. list. 1903. 270. 17.
Tepaný. Věci t-né v koži. Nár. list. 1902. 232. 2.
Tepati co čím: mečem rány. Baw. J. v. 659.
Tepátko, a, n., plektron, při hře na lyru. Vz Ott. XIX. 893.
Tepec, pce, m. Hlav českých tepče zlý. Zvon III. 168.
Tepenní pleteň, plexus arteriosus, Arteriengeflecht, rána (poranění tepny), Arterienwunde, stěna, Arterienwand, plena, Arterienhaut; zánět zevního obalu t-ho, arteriitis externa, periarteriitis, exarteriitis, lis, torcular, Tourniquet. Ktt.
Teperiť co jak kde. I teperí pred sebou smeti po filfase se smutnou tvárou. Plzď. XXIV. 51. Sr. I. Přísp. 426.
Těpiti se s čím kam. Plášť těpil se s nimi (*letěl, nesl* je), až se na paláci octli; Čert se s nimi do těch zemí těpil. Faust. 115., 174.
Tepl Branislav, spis.
Teplá, é, f. = *světnice*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 142. T. = *pokoj*. V zlod. ml. Čes. l. XV. 48.
Teplianka, y, f., potok v Liptovsku. Mus. slov. IV. 23.
Teplice = *teplá voda pramenná*. Baw. Ar. v. 2844. Trenčanské T. (pl.). Sbor. slov. VIII. 97. V Teplici. Tk. Pam. I. 49., 70., 149. a j. Do Teplise se dostal. 1612. Listář 106. a j.
Teplo. Nauka o teple. Vz Vstnk. XII. 125. nn., XIV. 257. Specifické teplo prvků ve stavu tuhém. Vz Vot. 21. nn. Je mu teplo, až má pod jazykem mokro. Mus. slov. IV. 101.

Teplokrevný. T. letora. Hyna. Vz Čad. 115.

Teploměr dusíkový, heliový, kyslíkový, plynový. Vstnk. XIV. 257., 259.

Teploplodný. T. látky. KP. X. 121.

Teplota vzduchu a záření. Vz Vstnk. XIII. 681.

Teplotový. T. porucha. Ott. XIX. 15.

Teplý. Lahko je tomu teplým byť, kto pri samom ohni sedí. Rizn. 169.

Tepna nártní, nártová, hřbetní t. nožní, arteria dorsalis pedis, plicní, a. pulmonalis, vnitřní a vnější t. ploskovà, a. plantaris interna et externa, t. podjazyková, a. sublingualis; zúžení tepny, arteriostenosis, hnisavý zánět tepen záhaťový, thromboarteriitis purulenta. Ktt.

Tepnovod, u, m., ductus arteriosus. Ktt.

Tepopis, u, m. Polygraf = přístroj, jehož užito bylo jako t-su, dechopisu. Ktt.

Tepr = *teprve*. T. počne. Pat. Jer. 57. 25.

Teprów, vz Teprův. Gl. roudn. II. 559., Gest. U. 277., Živ. Jos. (Mš.).

Teprvády = *teprve*. Dšk. Km. 23.

Tépsti = *tlouci*. Hříšníci tepú na buben. Chč. S. II. 208ª.

Tera = *tedy*. Šli t. do chaloupky. Džl. Čes. l. XIV. 328.

Terasovitě stavěti. Hlk. XI. 114.

Terazky ku starosti něuněsu svojich kosti. Slez. Vlasť. I. 98. Sr. T. v VII. 901.

Terč, e, m. Vyseknutí terče z kosti lbové (vrtání lebky), trepanatio. Ktt.

Terčovitý zánět rohovky, keratitis disciformis. Ktt.

Tereba *Rud.*, stavební rada, 1850.—13./11. 1904. Vz Noviny ze dne 14./11. 1904.

Terej, pták. Sr. Ott. XXIV. 364.

Terenda, y, f. = *Teresie*. Dšk. Km. 22.

Tereza, y, f. Popěvek: Prši, prši dešč. Koj sa ptačku poděješ? Skryju se ja pod mezu, vemu se ja Terezu. Tereza je zla baba, ščeka pyskem jak žaba atd. Vz Vyhl. II. 259.

Těřeť = *stářím, vlhkem tleti*. Brt. D. I. 278.

Teří, n. = *peří*. T. dráti. Litomšl. Čes. l. XIII. 251. Vz násl.

Teřina, y, f. = *peřina*. Litomšl. Čes. l. XIII. 251. Lehnu do teřin Nár. list. 1904. 94. 10. — **T-ny** = *vymačkané brambory rozstrouhané*, z nichž se dělají knedlíky. Žel. Brod. Čes. l. XIII. 29.

Těřiti = *běžeti*. Když utíkali, těřil po nich až do Krakova. Kar. 66.

Těrk, u, m. = *pošta*. Navalit motáka po těrku = poslati psaní po poště. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 142.

Termiérit, u, m., nový nerost. Vz Vstnk. XI. 841.

Terminovati co. Obloha zrak terminuje (ukládá mu hranice). Kom. Did. 45.

Teřný = *třecí*. T. plocha mezi nimi. Hlavn. 1.

Terpán, u, m. = *lerpán, modřín*. Volyně. Čes. l. XIII. 125.

Terrakottový. T. zboží. KP. IX. 187.

Tesař. Planý tesár, ktorý veľa triesok robí. Rizn. 170. Dobrý tesar málo triesok. Slov. Phľd. XXIII. 309., Sb. sl. VIII. 84. — T. *Fr.* Dr., spis., 14./9 1818.—16./11. 1901. — T. *Jos.*, spis., † 9./1. 1903. Vz Nár. list. 1903. 10. 2. a jiné listy z též doby.

Tesařový. T. řemeslo, Krist., přístroj (sekera). Pel. XIX.

Těsen, sna, o, vz Těsný.

Teskliti čeho. Tesklil jsem ztráty své. Pal. Záp. II. 113.

Tesklivý = *protimyslný*. Spravedlnosť jest t-vá jich lenosti. Chč. S. II. 178ª.

Tesknivý = *tesklivý*. Gl. Pol. 217ᵇ. (Mš.).

Teskno = *čučno*. Již je tě (akkus.) t., ráda by's šla domů? Kld. II. 16.

Tesknobolně. Hlas jeho zněl t. Tbz. XIII. 423.

Tesknobolný hlahol, nápěv. Tbz. II². 312., VIII. 353.

Teskuplně hučely větry. Tbz. V. 1. 421.

Těsnění, n. T. sklepů proti spodní vodě. Nár. list. 1904. 183. 4.

Těsnořadí, n. T. skal. Msn. Od. 351.

Těsnořadý. T. loďstvo. Msn. Od. 145.

Těsnoústka, y, f., stenostoma, rod ploštěnek sladkovodních. Vz Ott. XXIV. 100.

Těsnozemý přístup k městu. Msn. Od. 96.

Test, u, m. Stříbro na testu rozpuštěné. Zach. Test. 19. Sr. Kapelka.

Těstkný = *těsný*. T. cesta. Bibl. mik. Mat. 7.

Těsto, a, n. T. jak řemen. Rgl.

Těstovati co s čím. Zach. Test. 95. Sr. Impastovati.

Těstovitý stav železa (rozpuštěného). KP. X. 152.

Těšany. Pořádem nosí v kapci T. (těší někoho). Mor. Čes. l. XII. 365.

Těšilka, y, f. = rybník u Žumberka. Čes. l. XIV. 466.

Tešla, y, f., vz Tesla.

Těšlivě (mluviti). Wtr. Str. 85.

Těšlivý. T. řeč. Wtr. Min. 15.

Těšnov, a, m., ulice u Poříčské brány v Praze, dříve osada. Vz Dolen. Pr. 569.

Tetanický. T. křeč. Vz Tetanus.

Tetava, y, f. = *Brno*. V zloděj. mluvě.

Tětivný šíp. Msn. Il. 241. Sr. Tetiva.

Tetka. Bola mu každá vŕba tetkou. Sbor. slov. VII. 129. — **T.**, *tanec*. Vz Brt. P. n. 875.

Tetraethylammoniumhydroxyd, u, m., v lučbě. Vz Vot. 252.

Tetrahydrobrucin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. X. 587

Tetrahydrochinaldin, u, m., v lučbě. Vz Vot. 89.

Tetrahydronaftylamin, u, m., v lučbě. Vz Vot. 89.

Tetrahydrostrychnin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. X. 587.

Tetrahydrovaný derivat. Vot. 92.

Tetrachlorpyrrol, u, m. Vz Vstnk. XII. 58.

Tetrakarbonimid, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 55

Tetramethylammoniový. Vz Vstnk. XII. 48

Tetramethylammoni-um, a, n., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 48.

Tetramethylammoniumhydroxyd, u, m. Vz Vstnk. XII 48.
Tetramethyldiamidodifenylmethan, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 130.
Tetranitrobenzol, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 128.
Tetrasomialní nauka (nauka o čtyřech živlech). Zach. Test. 6. T. theorie. Ib. 12.
Tetřevice, e, f. Lbk. 37. Sr. Tetřevec.
Tetrovec = *tetřívek*. Slov. Sb. sl. VIII. 140.
Těverný = *čiperný*. Kbrl. Džl. 6.
Textace, e, f., Textierung. Nár. list. 1903. 277. 13.
Textilista, y, m. = textilník. Nár. list. 1903. 257. 17.
Textilní, Textil-. T. průmysl, surovina, továrna, trh. Nár. list. 1903. 168. 14., 284. 21., 159. 12.
Textilník, a, m., Textilindustrieller. T. lnářský. Nár. list. 1903. 217. 1., 347. 25.
Textovati, textieren. — co jak. Novodobou b seň staročesky t. Lit. I. 823.
Težacký = *sedlský*. Slov. Phľd. XXIII. 28.
Težak, a, m. = *sedlák*. Slov. Phľd. XXIII. 28.
Těžcejc = tíže. Us.
Těžební kvota. Nár. list. 1903. 278. 21.
Těžek, zka, o, vz Těžký.
Těžení, n. = *polní úroda*. Pel. XXV.
Těžený = *pěstovaný, vzdělaný*, cultus. Najde krásné sady a dobře těžené pole. Mill. 97. Vz Těžiti 1.
Těžeti = *těžiti*. — čím. Aby jimi tiežel. Chč. S. II. 203b. (I. 17a.).
Těží (tieží) = *těžší*. Št. Ř. 124a.
Těžiti komu = *prospívati*. Svému pánu málo těžíš. Baw. E. v. 1693.
Těžko. Dnes už těžkem přijdou. Hoš. Pol. I. 133.
Těžkodechosť, i, f. = *dušnosť*, dyspnoë, Schwerathmigkeit. Ktt.
Těžkokový. T. střela. Msn. Od. 324.
Těžkem, vz Těžko.
Těžkomyslnosť, i, f. = trudnomyslnosť. Období t-sti, stadium melancholicum. Ktt.
Těžkooděnecký vojín. Müll. 172.
Těžkoporodný. T. žena. Msn. II. 354.
Těžkorobotný soumar. Msn. Od. 68., 312.
Těžkosť, i, f. = *nepříjemnosť* a p. Ušel šibenici, že okradený mu nestál na t. Světz. 1888. 723.
Těžkozbrojný. T. přílba. Msn. II. 297.
Těžkozrnný. Plod t-ných hroznů. Šnajd. Int. I. 95.
Těžký = *železo*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XV. 48. — T. jak. Slepice těžká jako bahno. Ml. Bolesl. XIII. 176. — T. To je věc na centnéře těžka. Zvon III. 227.
Těžně = *snažně*. I to vás t. prosím. Koll. v Pal. Záp. II. 100.
Těžní parní stroj. Ott. XIX. 261. Sr. Těžný.
Thalli-um, a, n., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 522., XIII. 424., XIV. 398.
Thalnatý hydroxyd. Vot. 252.
Tham *K. Ign.* Sr. Lit. I. 937., Bílý Obr. 140. — T. *Václ.* Sr. Lit. I. 253., 907., Mtc. 1903. 172., Bílý Obr. 135.
Thartar-us, u, m., název *pekla*. Luc. 45. Sr. Ta-tarus.
Thebenidin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. X. 589.
Theer Otak., spis. Sr. Mus. 1904. 176., Zl. Pr. XXI. 192.
Theism-us, u, m. = klad osobitého Boha proti stvořené přírodě Ott. XVIII. 155.
Theofyllin, u, m., v lučbě. Vz Ott. X. 592.
Theorba, y, f. = *zastaralý nástroj hudební podobný basové loutně*. Kká. Sion II. 108
Theoretickopraktický. Nár. list. 1903. 243. 15.
Thermodynamika, y, f., Vz Vstnk. XIV. 272.
Thermomagnetický. Vstnk. XIII. 479.
Thermometrie, e, f. Vz Vstnk. XIV. 257. nn.
Thermonegativní reakce. Vot. 163.
Thermoneutralita, y, f. Zákon t-ty. Vot. 149., 178. 189.
Thermosloup, u, m. T. ke zkoumání účinku ultračervených jakož i viditelných paprsků různých zdrojů světelných. Sr. Vstnk. XIV. 258.
Thermostat, u, m. Vz Ott. XIX. 992b., Vot. 68., 234.
Thermovariator, u, m. = přístroj k inhalaci. Us.
Thesaurisace, e, f. Přechodná doba t-ce. Nár. list. 1903. 114. 17.
Thioamid, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 54.
Thiobenzofenon, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 54.
Thioformaldehyd, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 6.
Thiol, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 48
Thiomočovina, y, f. Vz Vstnk. XI. 11.
Thiopyrin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 59.
Thiopyrohroznový. T. kyselina. Vz Vstnk. XII. 50.
Thiosemikarbazid, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 54.
Thioserin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 50.
Thioxanthin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 56.
Thomayer Dr. Sr. Zvon III. 363.
Thon Kar., spis.
Thori-um, a, n., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 529., XIII. 429., XIV. 411., Phľd. XXIV. 366. Z něho dělají se punčošky, potřebné k Auerovu osvětlení.
Thuringit, u, m., nerost. Vz Vstnk. XI. 835.
Thurn-Taxis kníže Rud. Dr., spis, 25./11. 1833.—1904. Sr. Zvon IV. 140.
Tcháti = *pcháti, cpáti*. Čas. mus. V. 97.
Tchořovati, vz Tchořiti.
Tchyně. Písně o tchyních. Vz Brt. P. n. 483. nn.
Tibeťáček, čku, m. = druh *ženského šátku*. Litom. 68. Sr. II. Přísp. 341.
Tibetka, y, f. = *druh ženské šatky na hlavu*. Slez. Vyhl. II. 189.
Tíct = *téci*. Us.

Tydlikanie, n. T. husieľ (housli). Slov. Sr. násl. Tydlikať. Phľd. XXIII. 742.

Tydlikať, *tydlikovať* = *špatně na housle hráti*. Slov. Phľd. XXIV. 545.

Tieftrunk Kar. Sr. Flš. Písm. 705., Alm. IX. 116.—122.

Tieh, vz Tíh.

Tiehlín, u, m, allectorius (inter lapides), Rozk. P. 97., alekteronis. Rozk. R. 56.

Tielněnka, y, f., occipa. Rozk. P. 124 (de membris).

Tiemě, vz Témě.

Tien, u, m. = stín.

Tiepal, vz Těpal.

Tiepati. Kto tiepá drva. Bib. ol. Ezech.

Tiepiti, respicere. — **kam**. Oči jeho typita na chudého. Pat. Jer. 16. 30.

Tiesař = *císař*.

Tiesknút sě. Úzkú branú vníti se tiesknete. Otc. A. (Výb. I. 1169. 17.).

Tiesň = *tíseň*.

Tieti = *títi*.

Tiežc = *tíže*.

Tiežný. Sedm klisen t-ných. 1512. Arch. XIX. 93.

Tigra, y, f. = kráva skvrnitá. Rgl.

Tigrovitý plž, Stan. II. 207., holub. Rgl.

Tihel, hlu, m. = *tihle*, e, f. Kbrl. Džl. 15.

Tihluvý = *cihlový*. T. podlaha. Mtc. 1902. 2.

Tíhový. Vodnatelnosť vaku t-ho boubelovitá, Cystenhygrom; zánět blány tíhové, synovitis (hnisavý, suppurativa, kruposní, crouposa, prudký, acuta). Ktt.

Tich, a, o, vz Tichý.

Tichava, y, f. = *tichá zátočina*. Veselí. List. fil. 1902. 252.

Tichavý = *tichý*. Byl rád, že je tak t-vá. Val. Nár. sbor. VIII. 84.

Ticho. Bylo tam t., jako bývá o kázání v kostele. Tbz. V. 6. 289.

Tichoběhy = *střevíce*. Slez. Vlasť. I. 231.

Tichoproudný. T. řečiště. Škod. II.[2] 143.

Tichošlápek chodí jako kozí duch. Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 176.

Tichošlápsky jíti (tiše). Nár. list. 1903. 137. 1.

Tichošlapský. T. chůze. Zvon III. 484.

Tichý. Previedol ho ces tichú vodu (oklamal ho šikovně). Mus. slov. VIII. 27. — **T**. Boh., spis. — **T**. Arn. M., spis. Zvon III. 727.

Tika, y, f., *arrest*. V zlod. ml. Čes. l. XV. 48.

Tikovský, *tanec*. Vz Brt. P. n. 847.

Tílce, e, n. T. klenbové (v mozku), corpus fornicis. Ktt.

Tíle (vyslov: týle) = *tele*. Vých. Č. Mus. 1863. č. 333.

Tille *Václ.* Dr., spis., nar. 1866. Sr. Flš. Písm. 726.

Tilšer *Fr.*, prof. Vz Zl. Pr. XXII. 418. s podobz., Nár. list. 1905. 159. 2. a jiné listy z též doby.

Tingační mohutnosť = pronikající. Zach. Test. 150.

Tingovati, z lat. tingere, namáčeti, barviti. Grm XXI. Oheň pálí, proniká a tinguje. Zach. Test. 5.

Tinktura = elixír, kámen filosofský. Zach. Test 151.

Tiňták, u, m. = *tuřín*. Dšk. Km. 29.

Tintěrkář (Šimon Lomn.). Čes. l. XII. 205. Sr. Tintěrka.

Tipan, a, m. = *krocan*. V zloděj. mluvě.

Tipec v. strč. pipec. Vz Huj. Progr. 13.

Tipka, y, f. = *slepice*. V dětské řeči ve Slez Čes l. XI 342.

Tiplík, a, m. = *komár*. Horažd. List. fil. 1902. 252. Sr. Piplík.

Tis, u, m., taxis, rostl. Bhm. hex. 227., Rozk. P. 593., R. 70., Mam. A. 36[a].

Tíseň, sně, f. T. na prsou, oppressio, depressio, dysthymia, angina, incubus pectoris, Brustbeklemmung. Ktt.

Tischer Fr., spis.

Tisícebarevný koberec. J. Jehlička, Kyt. 2. 47.

Tisíceletí, n., vz násl. Tisíciletí.

Tisíciletí, n. Chybnou analogií dle pětiletí (pět, i). desítiletí (deset, i) m. tisíceletí (tisíc, e). Mš

Tisícjazyký. T. přirozenosť. Lit. II. 281.

Tisícoraký. T. krása. Vzáj. I 70.

Tisícoveršový román. Jeř. Rom. básn 352.

Tisícunkrát = *tisíckrát*. T. tebe pozdravujem. Dšk. Km. 51.

Tisiúc = *tisíc*. Šf. Poč. 19. Mus. 1848. Sr. Tisíc.

Tisk, u, m. = *tis obecný*, rostl. Na Klatovsku Čes. l. XI 290. — **T**. = *kůň srzavý* atd. Dle Jg. v Mus. 1843. 407. *lépe:* tiska. Vz Tiska.

Tiskací stroj válcový. Ott. XX. 332.

Tiskárna bavlnářská. Nár. list. 1903. 312. 21. T. stará (obraz). Vz Dolen. Pr. 378.

Tiskátko, a, n. = *razítko*. Nár. list. 1905. č. 117.

Tisknouti co kam čím. Aby tiskl lodi před se; Aby mocí světskou i duchovní tiskli svorně na sprostnosť p. Ježíše. Chč. S. II. 245[b]. I. 47[b].

Tiskovrutlík (!), u, m., Petschierschraubstock. Pohl.

Tisnouti vůz = *tlačiti*. Slez Vlasť. I. 80.

Tisodunajský. T. nižina. Dvoř. Mor. 24.

Tisová, é, f. = vrch u Domažl. Čes. l. XII. 384.

Tisovitý kůň. Rgl.

Tisovský T. E., spis.

Tistlík (!), u, m. = *pečeť*. Pohl.

Tisúc = *tisíc*. Ž. witt. 90. 7., Alx. V. 377.. Mill. 104. Sr. Tisiúc.

Tisůvka, y, m., vrch. Hoš. Pol. I. 118.

Tiščenie, n., pressura. Ev. ol. Joh. 16. 21.

Tiščenka, y, f. = modrá sukně s bílými pruhy n. tečkami n. drobnými bílými kvítky. Mtc. 1902. 111.

Tišidlo, a, n. = *lék utišující*, lenitivum, demulcens, emolliens, sedativum, temperans remedium, beruhigendes Mittel. Ktt.

Tiško = *tiše*. Slov. Sb. sl. VIII. 108.

Tištěti se, vz Tiščeti v VII. 907.

Titan, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XIII. 426.. XIV. 406.

Titanobijce, e, m. Msn. Hym. 93.

Titěra, y, m. Loudavci a titěrové nejsou k ničemu. Stan. I. 134.
Titěrky = Hankovy písně vycházející v ozdobných titěrných knížečkách. Lit. I. 686.
Tithon, u, m. Stramberský t. (nerost). Vz Vstok. XIII. 277. nn.
Titl, u, m., apex. Rozk. P. 2217. — T. Ign., spis.
Titlati. Paľko (dítě) sa titlal okolo materi (obskakoval a p.). Slov. Phľd. XXIII. 530.
Titr, u, m., v lučbě. Vz Vot. 235.
Titrace, e, f., v lučbě. Vz Vot. 210.
Tižiček, čka, m. = *čížek*. Slez. Vlasť. I. 65. Sr. Tižík.
Tížka, y, f. = *tíže*. Us. Rgl.
Tížnice, e, f. T. klenby. Vz Klenbovnice.
Tkáč Ign., prof. a spis., nar. 1839. Vz Vyhl. I. 62.
Tkadlice, e, f. Ž. glos. Cant. Ezech. v. 12., Ž. witt.
Tkadlivstvo, a, n., texatoria (ars), Rozk. R. 86., textoria. Rozk. P. 1544.
Tkadlský. T. řemeslo. 1598. Mtc. 1903. 315. Sr. Tkalský.
Tkalcový. T. kazajka proti manžestrové. Čes. l. XII. 280.
Tkalčiti = *dělati práci tkadlce*. Čes. l. XII. 443.
Tkalský. T. řemeslo. 1559. Mtc. 1903. 316. Sr. Tkadlský.
Tkaň, ě, f. Hnisavý zánět tkaně kolprůduškové, peribronchitis purulenta. Ktt.
Tkaněslovný, histologisch. Ktt.
Tkánka, y, f. = *tkanice*. Já hnětu tkánky královė i její šlojíře. Baw. E. v. 1740.
Tklivobolný zpěv. Msn. II. 458.
Tklivojemný. T. rokotání strun. Msn. Hym. 32.
Tkvésti, tkvu. Ev. víd.
Tkys, u, m., scurrio. Rozk. P. 1054.
Tlačiti se jak. Tlačí se jako slepý kůň k voji. Us. Čes. l. XI. 270. — **koho kdy**. Čo nás tlačí v tomto čase, to pán Boh napraví zase. Sb. sl. VIII. 83. — **co**: *právo = tiskem vydávati*. Frant. 3. 9.
Tlach, u, m. Aby pro tlachy nebyl brán za vlasy. Světz. 1887. 549.
Tlachal, a, m., vz Dřapal, Dřepetil, Hubomel, Kaňhal, Prázdnopěvec.
Tlachalka, vz Kleperenda.
Tlachořečný (!) = *tlachal*. Pdhl.
Tlakoměr krevní cév, Haemodynamometer. Ktt.
Tlakoteploměr, u, m. Rgl.
Tlakový. T. nožka (tyč v šicím stroji). Ott. XXIV. 602.
Tlama tlamatá (nadávka). Zvon III. 525. Vlčí t., uranoschisis bilateralis, cheilognathopalatoschisis. Ktt.
Tlamák, a, m. T. babní, coelogenys paca, vz Ott. XIX. 36.
Tlamati = *tlachati, žvaniti*. Rokyc. Post. 70b.
Tlamatý Šimůnek = *žvanil*. Jrsk. XXVII. 391. — Zvon III. 527. Sr. Tlamati.

Tlampačka, y, f. = *huba*. Zavři t-čku! Čes. l. XI. 454.
Tlampajzna, y, f. = *huba*. T. pomlouvačná. Dšk. Km. 15. Sr. Tlampačka, Tlampati, Tlamati.
Tlampání, n. = *tlachání, žvanění*. Fel. 6., 56.
Tlamsa, y, f. = *tlama*. Dšk. Km. 46. Sr. Tlamsna.
Tlamsna, y, f. = *tlama*. Dšk. Km. 14. Sr. Tlamsa.
Tlapkový. T. sekyra, Flachbeil. Slov. Sb. sl. VIII. 19.
Tlápota, y, f. = *šlépěj*. Husí t. Rais. Lep. 517.. Koř. 5.
Tlatiti, calcare, treten. XV. stol. Zahr. 25.
Tlčo = *hlupák*. Slov. Phľd. XXIV. 545.
Tlelý, infirmus. Mam. A. 26b.
Tlepanka, y, f. = *koláč*. Dšk. Km. 33.
Tleskavá, é, f., tanec v Pelhřimovsku. Vz Čes. l. XIV. 295.
Tlouci se kudy. Ty brambory se tlučou po dědinách (sázejí se tu a tam). Hoš. Pol. II. 38.
Tlúci = *tlouci*. Mill. 108.
Tluč, e, f. = *pasť*. Čes. l. XIII. 89.
Tluček, čku, m. Žije jako t. (punček) v masle. Slez. Vlasť. I. 238.
Tlúk, u, m. = *tlouk*, contus. Vel. 119., Rozk. P. 2497.
Tlukač, e, m., pulsans. Ev. olom. 210. 108.
Tlukadlo, a, n. Dveřní t. Vz Dolen. Pr. 173. (vyobrazené).
Tlukák, u, m. = *tluk na brambory pro dobytek*. Již. Čech. List. fil. 1902. 252.
Tlukotání, n. = *tlukot*. T. srdce. Tbz. V. 1. 113.
Tlumič, e, m. = *kdo něco tlumí*. Nár. list. 1885. č. 107.
Tlumík, u, m. = *hranice dříví*. Slez. Vyhl. II. 47.
Tlust, a, o, vz Tlustý.
Tlustoděložný. T. rostliny, sarcolobeae. Vz Ott. XXII. 636.
Tlustokožci, pachydermata = mnohokopytníci s tlustou koží. Ott. XIX. 29.
Tlustosvazkový. T. dílo (german.). List. fil. 1902. 171.
Tlustý. I to nejtlustší (dřevo) přehoří. Val. Čes. l. XII. 43. – **jak**. T. jako jezovec na jaře. Zbirov. Čes. l. XI. 270. Lži tlusté jako polena z klášterského pivováru. Zvon III. 93. T. jako cvalík, j. Turek; *tlustá* jako basa, machna, jako střízlík (hubená), jako za groš kudla (hubená). Rgl. Je jako balík, jako špalík, jako jarmara, jako stelný. Čes. XIII. 176. O tlustém říkají: Dáme mu vobruče, aby nepraak; vyboříme dvéře, aby prošel. Čes. l. XIII. 177. — **z čeho**. Tělo tlusté z chleba mého. Baw. E. v. 1889. — T. *čtvrtek = tučný*. Slez. Vlasť. I. 155.
Tlušč, e, f., crassitudo. Pror. Jer. 52. 21.
Tlúšče, e, f., latitudo. Jest tlúšči na piď (in longitudinem). Mill. 108. Lid valil se v zástupních tlúšćích. Um. roudn. 1005
Tlušťák, a, m. = *tlustý člověk*. Zvon IV. 202., 208.
Tluštie, n, vastitas. Bib. ol. 2. Par. 4. 5.

Tma. Byla t., že by mohl poličkovati. Tbz. V. 1. 147. Venku je tma, hůlku do ní možno postavit. Litom. 74.

Tmání, n. = *temnota.* Pouť tmání; t. hájů. Zr. Krist. 123., 182. Sr. Tmáň v IV. 107.

Tmář, e, m. Osv. 1896. 370.

Tmavá, é, f. = *noc.* V zloděj. mluvě.

Tmavičký. T. noc (velmi tmavá). Dšk. Km. 10.

Tmavo, a, n. Světlo tmavem proniklo. Rais. Lep. 271.

Tmavobarvý, *tmavobarevný.* Kubl. 116., Škd. Od. 143. T. vlna. Msn. Od. 34.

Tmavoblankytný. T. moře. Zr. Strat. 100.

Tmavočerný. T. noc, Msn. Il. 179., kadeře. Kká. Sion. II. 99.

Tmavohorý. T. Tatry. Mark.

Tmavokadeřavý hoch. Jrsk. XIV. 244.

Tmavokůra, y, f. T. dubu. Msn. Od. 205

Tmavolesklý. T. oko, Kká. Sion II. 105., peruť. Tbz. III. 1. 318.

Tmavolistý. T. macoška. Rais. Lid. 52.

Tmavopřídý koráb. Škd. Od. 144.

Tmavorouchý anděl. Zr. Nov.² 206. — Msn. Hym. 53.

Tmavosiný. T. roucho. Zub. Még. 28.

Tmavošedý. T. mračna. Jrsk. XIV. 143.

Tmavotřpytný. T. ostružiny. Kká. Sion I 29.

Tmavý = *sklep.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 142. — Drží tmavou hodinku (sedí po tmě). Pittn.

Tmel. Tmely = fermeže míšené s pevnými hmotami. Ott. XVIII. 720. Kožený t. kovářský. Vz Ott. XIX. 1011. T. = klih truhlářský, t. kamenný, t. na železo, sklenářský, ku spojování kamene s dřevem. Vz KP. XI. 276. T. na dřevo, na podlahy. Vz KP. XI. 30.

Tmíkať = *zaslániti.* Slov. Phľd. XXIV. 545.

Tmín, u, m. = *kmín.* Slov. Sb. sl. VII. 5.

Tobě je dobře, *tanec.* Vz Brt. P. n. 943.

Tobolice, e, f., vz Tobola.

Tobolka rostlin, capsula. Vz Ott. XIX. 934. — T. Zden. Dr., spis. Sr. Zvon. IV. 648.

Tobuše, e, f. = *košík k hašení ohně.* Bělohr. Šb. D. 29.

Toč, e, f. = *litá buchta* ze syrových bramborů práškem mouky zasypaných. Hraš. 16.

Točen, vz Rejkan.

Točená, é, f. = *valaš. tanec.* Čes l. XI. 274.

Točení, n. Hra na točení. Slez. Vz Vyhl. II. 247.

Točenice, e, f. = *točený moučník.* V. Mýto. Mš.

Točeničář, e, m. = *kdo má točenicu, kolotoč.* Val. Čes. l. XI. 178.

Točidlo, a, n., nadávka ženským (které se pořád otáčejí a málo pracují). Slez. Vyhl. II. 335.

Točiti se jak kde. Točili se v kole (při muziee), jako když se mlýnská kola nejprudčeji rozeženou. Tbz. V. 6. 199. Točí se jako šiška na másle (když se smaží), jako přišitá čamrda (špatně). Čes. l. XI. 269. Točí se okolo toho, jako kočka okolo horkých krup. Hlk. Točí se jako vůl na ledě. Vlasť. I. 286. — Až se z toho hlava točila. Tbz. V. 6. 370.

Točivý člunek v šicím stroji. Ott. XXIV. 600.

Točlivý. Had je hovado t-vé; Dáváme ti hada t-vého = rozum písma falešný. Uč. spol. 1903. II. 19.

Točna vrat. KP. IX. 319.

Toješt, vz Toješť ve IV. 112., VII. 912. — Vlasť. I. 202.

Tojú, vz Tojí.

Tok, u, m. = *řešeto*; vlastně ta částka, skrze niž obilí *teče* (propadává), druhou část, na níž je t. upevněn, jmenují *lub.* Hanka. Vz List. fil. 1901. 478., Čes. l. XII. 483. — T. = *pouzdro.* Zapravil si obraz do nového toku. Slov. Czam. Slov. 129.

Tokňa, ě, f. = část vozu na koncích os, aby kola nespadala. Mus slov. IV. 13.

Tolary = *tanec* na Hlinecku. Vz Čes. l. XII. 175.

Tolhaj, e, m. = *darmožrout.* Slov. Phľd. XXIV. 545., 813.

Tolice setebná, dětelová; písečná. Rostl. Vz Ott. XIX. 709.

Tolije, e, f., Studentenröschen. Vz Ott. XIX. 248.

Tolik, v podřečí polnickém. Vz Hoš. Pol. I. 87.

Tolikosť, i, f., tantitas. Rozk. P. 1400.

Tolikýž = *právě tak veliký.* Leč by tolikáž rota šibaluov byla. Chč. S. II. 262b.

Toliš (toliž). Vz Mus. fil. 1904. 449.

Tolita. Vz Opolín, Sasanka, Vlaštovičník.

Tolkéž = *tolikéž.* A odpočinúc zvali ho t. (znovu). 1589. Šb. Pam. 1861. 142., NB. č. 102.

Tolman Bohum. E., knihkupec, 1842. až 1903. Vz Zl. Pr. XXI. 132. s podobiznou.

Toma, vz Tomáš.

Tomala Gustav (Oravin), slov. spis. Vz Čas. mus. V. 41.

Toman. Popěvek: Toman, Toman s černum bradum, odřel koňa za zahradum; Tomanek nerad lamanek. Slez. Vyh. l. II. 259. — T. *B.* Sr. Lit. I. 937. — T. *Fr.*, spis. — T. *Kar.*, básn.

Tomáš sv. Pověry k němu se táhnoucí vz v Mus. slov. VIII. 30. Toma, poseď doma. Čas. mus. IV. 63.

Tomek V. V., † 12/6. 1905. Sr. Lit. I. 27., 695, Zvon III. 532. Mus. 1905. 481., 525. nn., Dolen. Pr. 340., 416., 457., 606., 607., Zl. Pr. XXII. 417., Máj. III. 633. s podob., denní listy po 12. červnu 1905. Paměti z mého života. W. W. Tomek. I. díl. 1904, díl II. 1905. — T. *Ferd.*; T. *V. V.*, básn.

Tomášek Kazim., kněz, básn. a spis., 1817.—1876. Vz Vyhl. I. 41., Slám. Put. 474.

Tomíček *Kar.* Dr., spis. 11./2. 1814. až 16./4. 1903. Vz Zvon III. 436., V. 244 nn., Lit. II. 877. — T. *Ant.*, spis., pošt. officiál. — T. Jan. Sr. Tk. Pam. I. 497.

Toms, Tomš = Tomáš. Rgl.

Tomsa Fr. Sr. Čes. l. XII. 66., Lit. I. 937., Čad. 119, 124.

Tomšál, a, m. = *Tomáš.* Dšk. Km. 13

n. Intensita tonu, Strh. Akust. 118.; to narmonické, spodní, svrchní, ib. 301., 30 komorní. Ib. 459. Vznik tonu. Vz Vstník. XIII., 299., XIV. 231.

Tonek, nka, m. Popěvek; Tonek — zvonek je černý jak kominek. Slez. Vyhl. II. 259.

Tonič, e, m. = *Toníček*. Dšk. Km. 49.

Tonina, y, f. Sr. Strh. Akust. 187., Nejed. 357. T. hypofrygická, hypoionická, hypolydická, hypomixolydická, ionická. Nejed. 349., 350.

Tonometr, u, m. Sr. Strh. Akust. 387.

Tonoušek, ška, m. = Anton; Antonie. Dšk. Km. 39.

Tonovosť, i, f. Smysl pro jemnou t. i barev velmi živých. Nár. list. 1903. 305. 13.

Tonový. T. melodie barev. Nár. list. 1903. 250. 17.

Tonsurka, y, f. = *čepička na tonsuru kněžskou*. Rgl.

Topaz, u, m. Mnoho t-zů. Mill. 108. Vz Topas.

Topazitový postavec. Baw. Ar. v 2774.

Topazius, drahý kámen. Kom. Did. 2. Sr. Topaz.

Topení, n. T. kamnové, kostelní, kuchyňské, pecní. Vz KP. IX. 315. nn. Vytápění parních kotlů. Ib. X. 378. nn.

Topinka, y, f. Už běží s t-kum (s klevety). Hauer 15. — Sr. Topiny. — T. = *tenké prkno k bednění stropů, střech*. Vz KP. IX. 265.

Ťopinka, y, f. Je jako ť. (tichá, mírná). Hav Chamr. 147.

Topinky, pl., f. = *karty*. V zlod. mluvě. Čes. l. XV. 48.

Topiny, *topinky*, pl., f. = *karty*. T. válet = hráti v karty. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 142.

Topiti komu co čím. T-la mu šerednou horkou lázeň tvrdými slovy a skutky. Zvon IV. 57.

Topivový. T. dříví. Uč. spol. 1905. XV. 11.

Ťopka, y, f. = *žena dobračka*. Rais. Sir. 210.

Topľa = *toplina*, syn. plaň. Slov. Phľd. XXIV. 484.

Topol. Vz Ott. XX. 240., Phľd. XXIV. 425.

Topolče, e, n., zdrobn. *topol*. Msn. Od. 10?.

Topořivý. T. tělisko, corpus cavernosum. Ktt.

Tořice, e, f., vz Tařice rostl.

Torka, y, f. = *trnka*. Slez. Vyhl. II 276.

Tormentill, u, m. = *lék*. 1741. Schulz 260.

Tořn = *tuřín*. Kbrl. Džl. 5. Sr. Tořín v II. Přísp. 343.

Torna, pole u Pacova. Čes. l. XIV. 440.

Torpedo, torpedová střela, pekelný stroj, vypaluje se z výstřelných otvorů stlačeným vzduchem nebo ocelovými vzpruhami. Je dlouhé 4—7 metrů, široké 35—50 *cm*. Jest ocelové a uvnitř je explosivní látka. Vz Zl. Pr. XXI. 250. T. bezdozorné, střelové, raketní, plující, automobilní či rybní. List. fil. 1904. 147. 10.

Torpedobor, u, m. = *loď*. Nár. list. 1904. 22. 5. Vz násl.

Torpedoborce, e, m. = loď ničící torpedové lodi, které metají torpeda. Vz Zl. Pr. XXI. 250.

Torpedový člun, na němž vozí torpeda. Vz Zl. Pr. XXI. 250.

Toškanec, nce, m., nějaké moučné jídlo. Čas. mus. V. 100.

Tošneť, Aby si netošnel za dievkú. Slov. Sb. sl. VII. 125.

Totčíž, vz Točíž.

Toten = líčko mateří, sanguisorba, Wiesenknopf, rostl. Vz Ott. XXII. 602.

Toufarový. T. nádobí = *hliněné*. Litom. 62.

Touha po domově, melancholia nostalgica. Ktt.

Touchati = *tušiti*. Hyna. Vz Čad. 115.

Toulec, lce, m. = *část lodi*. Uvázali ho k toulci a k stěžni přivázali lána. Škd. Od. 193. — T. *sekáčů*. Sr. Toul, Klubík, Tulejka, Kloubec, Tulaj.

Tourquinol, u, m. = umělé pižmo vyráběné v Lipsku. Ott. XIX 823b.

Toužebně, vz Tůžebně atd.

Toužimský Jos. J., spis., 7./3. 1848. až 22./7. 1903.

Toužívý list. Lit. II. 444.

Tovar, u, m. Aký t., taká cena. Rizn. 167. Tovar neplatí, ale čas. Mus. slov. VIII. 27.

Tovařiška = *tovaříš*, socius. T-ko, pověz mi to (praví osel ke koni). Baw. E. v. 2145. (2162.).

Tovařišský = *přátelský*. Baw. Ar. v. 4269.

Tovařišství, n., vz Tovařiství.

Továrnický, *po továrnicku*. Nár. list. 1898. č. 135.

Tovarový, vz Tovar. Nár. list. 1904. 17. 17.

Tovaryšiti komu ve válce. Jrsk. XVII. 342.

Tověz = *tociž*. Ale ktož nemá, t. snaženství, i to, což má, t. sličnosť... Mst Šf. 72. Sr. To vieš, List. fil. VII. 294., Baw. Ap. 208a.

To vieš = *totiž*. Prodal, což miel, to vieš své hřiechy. Mat. 228. 2. V strč. často. Sr. List. fil. VII. 294., To věz.

Towieš v I. Přísp. 431. oprav v: To vieš.

Toxin, u, m. = *zvláštní jed*, který vytvořují bakterie do těla vniklé a který způsobuje nemoci. Vz Ott. XXII. 882a.

Toxikologie, z řec. *τὸ τοξικόν* = jed. Vz Strh. Mech. 650.

Tož = *tož*, *tedy*, *potom*. Až jej okydnú pohaněním, tož teprv uzří své srdce. Cbč. S. II. 239a. T. = *potom*. Král lev málo poseděv a mlče, tož pak vece. N. Rada 698. Až se splní, tož pryč jide. Jež. Dět. R. (Baw. Er. 2135.). Tož také v již. Čech. Nár. sbor. VIII. 20. — T. = *totiž*. Panny všem se žádají líbiti, tož jen k tělesnému oku. Št. Uč. 36b., Rostl.

Ťpáti = *cpáti*. Blata v kaluže ťpe. Slez. Vlasť. I. 139.

Trac, nové slovo franc. = *trema* herců a hereček, když poprvé vystupují. Vz Nár. list. 1902. 70. 3.

Tracení, n., colica. Rozk. R. 87., P. 1586.
Tráceti nelze tvořiti z utráceti. Jg. v Mus. 1843. 406.
Tracounový. T. šmuk pozlatitý. Světz. 1890. 459. Sr. Dracounový,
Tracující inženýr. Nár. list. 1908. 159. 6.
Tradičný biblický ton. Jeř. Rom. básn. 14. Zvon VI. 79.
Tragač, vz Klapačka.
Trágař, e, m. = *trákař*, *nosič*. Tk. M. r. 157.
Tragikomický. Zvon VI. 126.
Tragikomika, y, f. Zvon IV. 195.
Trainer (trénr, angl.) = cvičitel koní k sportu; cvičitel psů k honbě jelenů; též v terminologii cyklistské. Nár. list. 28./11. 1897. Dhnl.
Training (trényng angl.) = výcvik koní hl. k závodům; průpravná cvičení velocipedistů na dráze závodní. Dhnl. exc.
Trajektorie pohybu = dráha, kterou opisuje hmotný bod při svém pohybu v prostoru. Vz Strh. Mech. 114.
Trakař. Části t-ře: kolečko, nosidla, štěnky, žebřinka, klaničky (šibenička) a mečíky. Litom. 64.
Trakařiště, ě, n. = část trakaře. Rgl.
Trakéř, e, m. = *trágař*, *nosič*. Tk. M. r. 157.
Trakomice, e, f. = lůžko spojené trakami. Stráž. n. Než. List. fil. 1902. 252.
Trakt, u, m., tractus. Žalmový t. Ev. olom. 49. 96.
Traktovati co kde: ve škole (*učiti*). Kom. Did. 165.
Traláž, **treláž**, e, f. = *tyč u plotu*. Litom. 54.
Tralda tlamatá (nadávka). Zvon III. 527.
Trám stavební. Vz KP. IX. 264. nn.
Trámcovitý lis na tašky (střešní). KP. IX. 168.
Trámcový lis cihlářský. KP. IX. 174.
Třána, y, f., rostl. Rostl. drk. 188ª.
Trańk, u, m. Drábský t., rostl. Vz Stračka zde.
Třanovský Jiří. Sr. Vyhl. I. 34.
Transcendentální předmět, upotřebení, zdání, logika, dialektika, idea. Uč. spol. 1902. IX 12., 14., 15., 18. Sr. Transcendentní.
Transcendentálnosť, i, f. Nár. list. 1904. 154. 13.
Transgressiv. Umřel jest zůstaviv ženu břichatou; Vrátiv se nalezl. Kar. 12., 13. — Mistrovství dokončíš uveda materii kamene v dokonalé rozpuštění. Zach. Test. 47. A tak tam všude. Otec náš pobera ty peníze utratí je; Přijma kalich postaví jej na oltáři. Kar. 68., 84. — Nade mnú zvítěze panuj. Kar. 114. Skongeluj tu materii odděle vodu skrze alembik. Zach. Test. 73. A tak tam všude. — Aby přijeda kostel posvětil. Kar. 115. — *Nepravidelný*. Pokadíce ho vzdvihne jej arcibiskup; To učiníce arcibiskup die tuto modlitbu. Kar. 73., 98. Také jest ještě jiná hráze jdouce z města na levo; Když Turků na zeď lezouce přibývalo; A ten sem hrad plovouce také vidial dobře podál; Plovouce byly nám po levé ruce hory; A všedše tam málo několik kročejů na pravou ruku je kaplička; Dále jdouce jest opět jiná skála na cestě; A tu vejda do té jeskyně na levé ruce jest místo to, kdež . . . Lbk. 41., 44., 46., 61., 62. Jinde má také správné t. Mniechu, by byli naprostřed ráje, takú žádosť v srdci maje. Baw. J. v. 1801. — T. ve spisovné řeči Palackého. Vz Mtc. 1901. 369. nn. Chyby vz ib. 370.—371. T. *v stř.* Vz Pel. 251.
Transitní doprava. Nár. list. 1905. 29. 4.
Transmissní parní stroj, pumpa. Ott. XIX. 262., XX. 985.
Transparence, e, f. = *průsvitnosť*. Dhnl. exc.
Transparentně svítivá barva. Nár. list. 1903. 305. 13.
Transparentní přibarvení athmosphaery. Nár. list. 1904. 147. 13.
Trantejliti = *vrávorati*. Volyně. Čes. l. XIII. 125.
Třápati = *šetřiti*, *schraňovati* (do zásoby). Šumava. Rgl.
Třapatý. T. pracka (psí). Mršť. Obrz. 108.
Trápení rozum dává. Arch. XX. 139.
Trápenlivý. T. starosť (traplivá). Slov. Sbor. čes. 170.
Trápicí nástroje = *trapidla*, *mučidla*. Šb. V. Mýto 1845. 47.
Trapihlav, a, m. Dšk. Km. 51.
Trapl Matěj, gymn. řed., vládní rada. 1836.—9./12. 1904. Vz Nár. list. 1904. 342. 3.
Trapnožalostný. T. hoře. Msn. Od. 124.
Trapulky do bulky, hra = šest a dvacet. Čes. l. XIII. 197.
Třasáček, čku, m., rostl. Vz Orlíček zde,
Třasák, u, m., *tanec*. Vz Brt. P. n. 843.
Třásemný kaftan, τερμιόεις χίτων. Msn. Od. 289.
Třaskný. T. polínko (suché, a proto dobře hořící). κάγκανα ξύλα. Msn. Od. 277.
Třaslavě mluviti. Rais. Lid. 81.
Třaslavka, y, f. = malá dělaná pozlacená perlička n. plátek pozlátkový, a v něm hebounký třaslavý drátek. Kld. 11. 325. Je už jako t. (stará a umožená). Rais. Lop. 349.
Třásněnka, y, f., hmyz škodlivý. Ott. XIX. 686.
Třásniti = *cupati*, zupfen. Hlavn. 28.
Třásno, a, n., vz Třáseň, v pl. obyč. třásna, pl. n. = *třepení*. Kbrl. Džl. 15.
Třásti se jak. Ruce třásly se mu jako papír na větru. Zvon III. 600. T. se jako stéblo, když jím vítr zaklátí. Tbz. V. 1. 425. Třásl se jako kapka na listě. Hlk. VI. 162.
Třasutý, tremendus. V ten t. den. Pat. Jer. 55. 28.
Třašák (strašák) = *bázlivec*. Hoš. Pol. I. 116.
Trať, i, f. Spravování mostův a tratí. Arch. XX. 17.
Tratařiště, ě, n. = držadlo u trataru. Dšk. Km. 39.
Tratárna, y. f. = *zlá huba*. Ta má t-nu. Klat. Čes. l. XI. 368.

Tratidlen, u, m. = dračí len, plevel, podobný lnu; povstal prý z dračích drápů, jež čarodějnice do lnu nasila. Kšť. Lid. 15.
Tratiten, vz Lnička zde (rostl.).
Tratina, y, f. = potok, přítok Labe. Luž. Kv. I. 140.
Tratirad, u, m. = *záchod*. 1649. Schulz 87.
Tratiti (se) jak. T-li sa ani (= jako) raky z hrnce (tajně). Sbor. slov. VII. 132. Jíst mi dává, že by pes po tom tratil předem i zadem. Světz. 1895. 15., Wtr. Min. 98.
Trativod odvádí přebytečnou spodní vodu z luk a polí. T. otevřený (v podobě strub), kamenný, troubový. KP. X. 441. nn.
Tratol. Tisíc barevných kol rozlilo se mu v jeden veliký t. Nár. list. 17./2. 1898. odp.
Tráva hořká, vz Hlaváček zde. Aká tráva, taká seč — aký človek, taká reč. Sb. sl. VIII. 87.
Trávení, n. Léky sesilující t., digestiva. Ktt.
Traversa, y, f., vz Schodnice (zde).
Travestovati co: nějakou látku. Lit. I. 377.
Trávní cesta, vz Trávný v VII. 1393.
Trávnice, e, f. = *trávník*. Tam se rozprostírá široká t. Tbz. V. 5. 40.
Trávnicovitý. T. rostl., plumbaginaceae. Vz Ott. XIX. 918.
Trávníky, část Vsetína. Vck.
Trávnitý = *trávnatý*. Liptov. Sbor. slov. IX. 44.
Travný člověk = který dobře tráví. Zvon III. 724. — **T.**, hora ve Slezsku Vyhl. Slz. 5.
Travobujný. T. krajina. Msn. II. 33., Hym. 9., 21.
Trávojed, u, m. = *jed*. Vzal t. a pomalu umřel. M. Bolesl. Čes. l. XIII. 89.
Travokyprý důl. Msn. Od. 254.
Travolistý ptačinec. Ott. XXIV. 95.
Trcalka = *terciářka*. Litom. 54.
Trculka, y, f. = *kořalka*. Slov. Phld. XXIII. 747.
Trdelník, u, m. = knedlík z hrubé pšeničné mouky. V Podřipsku. Čes. l. XIV. 145.
Trdlice je huncut proti ní (o mnohomluvné ženské). Litom. 73.
Trčať odkud: ze šatky = *vyčnívati, trčeti*. Val. Čes. l. XI. 133.
Trdlník, a, m., ryba. Arch. XXI. 531. Sr. Trdelník.
Trdlovec, vce, m. = do výšky lité cukroví po stranách s malými vyčnělky (větvemi). Prodává se na kusy sekané. Baumkuchen.
Trdloví, n. = *jaternicová polévka*. U Kr. Městce. Čeč. 178. Sr. Trdlový.
Třebíč. Jméno toto bylo masc. do konce XVI. stol. a nyní se ho užívá z pravidla v rodě ženském Mtc. 1904. 222. O původu jeho vz ib. 229.
Třebízský V. Beneš. Vz List. fil. 1901. 447. nn., Beneš, Nár. list. 1904. 169. 2., Zvon IV. 547., Zl. Pr. XXI. 418. — **T.** Vojt. dr., spis.
Třeboňský archiv. Us.
Trecí deň = *třetí*. Slov. Nár. sbor. 1902. 7.
Trefa, y, f. = část masa zabitého dobytčete, kterého Židé jísti nesměli. Ghet. 92.
Tréhranatý. Hus Er. I. 78. Sr Tréhranný.
Trejb, u, m. = *kladnice mlýnská*, do níž západají palce brůny. Čes. l. XI. 179.
Trejzel, vz Trýzel rostl.
Třela, y, f. Pant (v stodole), který jde přes střelu do zatyně. Čes. l. XIV. 289.
Treláž, e, f., vz Traláž.
Třelna, y, f. = *místo, kde se tře len*. Pokr. 1886. č. 7.
Trembel, a, m. = *člověk nejapný, nezpůsobný*. Slov. Phld. XXIV. 813.
Třmen, *třmen sedla*, pouto, oblouček kovový, ve kterém sedí noha jezdcova. Vz Středmen, Třemenice.
Třemenice, e, f. T. sedla = silný řemen visící na sedle, na jehož konci je třmen. Vz Ott. XXII. 761.
Tremista, y, m. = *kde má trema, strach*. Nár. list. 1902. 70. 3.
Tremolovati. Bas t-val. Rais. Sir. 37.
Třemšínský Budislav, básn.
Třen, u, m. = *střenka*. T. u nože, das Heft XV. stol. Zahr. 64.
Trenčianský. T. pýcha na jarky dýcha. Mus. sbor. VIII. 15.
Třenko, a, n. = *třenka*. Hoš. Pol. I. 144.
Trepák, a, m. = *mluvka*. Slov. Phld. XXIV. 545.
Třepanec, nce, m. Dala mu dva t-nce (dvakrát ho udeřila).
Třepanka, y, f., vz Hnětynka.
Třepati. Oba smíchem se t-li. Zvon III. 62.
Třepenistý štít (obroubený třepením). Msn. II. 270. Sr. Ostřapený.
Třepetáček, čka, m. Takoví veselí t-vé také musí býti. Zvon VI 41.
Třepetati, *třepotati*. Hněvem t. Baw. J. v. 552.
Třepetavosť, i, f. To zavinila naše skákavosť a t. (nestálosť). Nár. list. 1905. 299. 1.
Třepetílek, lka, m., vz Třepeta. Dšk. Km. 31.
Třepetiti se = *třpytiti se?* Dělal ženským pestré látky, jen se t-ly. Domažl. Čes. l. XI. 268.
Trepka. Slovo cizí. Vz List. fil. XXVI. 369. — **T.** Al., spis.
Trepnúť = *tresknouti*. T. dveřmi. Slov. Phld. XXIV. 161.
Třepnouti kam čím: do něčeho kamenem = *uhoditi*. U Dubu. Čes. l. XIII. 180.
Třepotně. Hřívy mu po plecích t. vlají, flatternd. Msn II. 114., 271.
Třepotný = lesknoucí se, λιπαρός. T. cimbuří Troje. Msn. Od. 203.
Trepuša, e, f. = *treperenda*. Slov. Phld. XXIV. 545.
Třepýtnouti. Dal jí pěstí, až se zvrhla a nahoru nohama třepejtla. Wtr. exc.
Třes, u, m. T. končetin (pijáků, majících delirium tremens). Ott. XIX. 923b.

Třesavý zákal, Zitterstaar, cataracta tremulans. Ktt.
Třesení, n. T. svalů, tremor musculorum, dysteria agitans; t. pojídajících opium, tremor opiophagorum. Ktt.
Třesivo, a, n. = *huspenina*. Dšk. Km. 24.
Třesk, u, m. Třesků ničích nedbati (plesků, tlachů). Tbz. V. 9. 283.
Třesket = *třeskot*. Mš.
Třesknouti. Když se povětří srazí, tedy to třeskne (udeří hrom). Luc. 62 Na str. 63.: střeskne. — **koho kam**: v líce = *udeřiti*. Rokyc. Post. 87b.
Třeskota, y, f., tremor. T. je obdržela. Ž. pod. Moys. 15. Ž. klem.: třas, witt.: třes.
Třeskotný rachot kamení, Tbz. V. 4. 17., lomoz. XIII. 160.
Třeskutě ťal v jeho brnění. Kká. Sion I. 230.
Treskutky, pl., f. = *plané hrušky*. Slez. Vyhl. II. 45.
Třeslavý. Rudá t-vá zář (ohně). Jrsk. XII. 358.
Třesně, scabra. Rozk. P. 1829.
Tresnouť čím oč. Tresla dlaňami o zásteru (uhodila). Pohřd. XXIV. 42.
Trésobný (troje po sobě). Mam. V.
Třesolka, y, f. = dárek dětem v den sv. Mikuláše. Vz Čes. l. XI. 120.
Teřsovitý. Hlava, slabá t-tá. Brt. P. n. 1148.
Třestan, a, m. = křesťan. Vz Litom. 17.
Trestanecký. T. ovzduší. Zvon V. 82.
Trestař, e, m., trussator. Rozk. P. 1093.
Trestati. Byli trestáni pod vinou 4 grošů. 1478. (1749). Mtc. 1905. 385.
Trestin, a, o T. kyj, baculus arundinis. Pror. ol. 29b1. Isa. 36. 6. Sr. Trstinný.
Třesutka, y, f. T. srdce, cardiotomus. oční, nystagmus, das Augenzittern (třesení). Ktt.
Třesutný. T. hrůza. Msn. II. 188. Sr. Třesutý.
Treščiť koho kam: do ucha = *udeřiti*. Brt. P. n. 502.
Třešeň, šně, f., Kirschbaum. Nár. list. 1903. 163. 3. Vz Třešně.
Třešně. Pošlete něco třešeň (trešní). Čern. Z. 305. Sr. Čerešňa.
Třeštík J., spis.
Třeštipulka = *třeštipuška*. Dšk. Km. 51.
Třeštiti kam jak. K nebi třeští oko bez naděje. Vrch. Z hl. 39.
Třeštivě. Fantasie jeho t. pracuje. Zvon V. 527.
Třeštivo, a, n. = *dlouhá louč*, odštěpek z celé délky polena. Volyně Čes. l. XIII. 125.
Třeta, tertia (modlení v klášterních sborech třetí n. o třetí hodině). Rozk. P. 2278.
Treter, patrně z retraite. Čes. l. XI. 321.
Třetihorní doba byla před dobou diluvialní. Vz Zvon III. 650.
Třetinka, y, f., nádoba na tekutiny. Arch. XXI. 521. Vz Třetina.
Třetiny. V T-nách, pole u Pacova. Čes. l. XIV. 441.
Třetirodička, y, f., žena po třetí rodící. Ktt.
Třetočka, y, f., něj. *jídlo*. Slez. Vyhl. II. 203.
Treval Emil, spis.
Třevce. Kuří t., morsus gallinae. Rostl. T. 37. Sr. Čřevce.
Trevera Em., spis.
Třevník, u, m., philipendula. Rostl. D. 72a.
Třezalka také ještě: děravec, křížek, krevníček.
Trezvák, a, m., nadávka. Slov. Phřd. XXIV. 545.
Trgáňat sa s kým = *trhati*, *bíti se*. Slov. Phřd. XXIV. 545.
Trh výroční. Vz Souk. 1903. 8. T. devisový, effektní, eskomptní., s papíry. Nár. list. 1898. 312. 22., 291. 21. O trhu starší doby vz Arch. XIX. 579., Souk. 1903. 8. Trh dávati = určovati tržní cenu. Mtc. 1904. 38. T. nebo jarmark (hra dětská). Šumava. Rgl.
Trhačena, y, f. = *košile*. Haná. Čes. l. XII. 234.
Trhalo děvče, *tanec*. Vz Brt. p. n. 941.
Trhanec, nce, m. = potrhané, rozsekané těsto v zapražené polívce. Slov. Mus. slov. IV. 26. Sr. Slov. IV. 172.
Trhanina, y, f. Zachvátil mne vír všelikých měkanin a trhanin. Koll. v Pal. Záp. II. 48.
Trhaný. T. dlaskání dlaskovo. Havl. 19.
Trhaři = Křivsoudovští v Ledečsku. Čes. l. XI. 405.
Trhavý. T. nátka. Nár. sbor. VIII. 139.
Trhlina, y, f. T. hrázořitní, ruptura perineoanalis, hrmohrázová, r. vulvoperinealis, Dammriss, kožní, rima cutis. Ktt.
Trhoun, a, m. = *dítě, které mnoho trhá oděv*. Strn. Poh. 93.
Trhovati sa s kým jak: ako Žid s peniazmi. Rizn. 176.
Trhutka, y, f., riccia, rod *mechu*. Vz Ott. XXI. 689.
Trhutkovitý. T. rostliny, ricciaceae. Ott. XXI. 690.
Tři. Třmi slovy. Hus. (Vstnk. XI. 751.).
Triaminomethan, u, m., v lučbě. Sr. Vstnk. XII. 51.
Triazol, u, m., v lučbě. Sr. Vstnk. XII. 59.
Triazolkarbonový. T. kyselina. Sr. Vstnk. XII. 60.
Třibič, e, m. T. rudy. Tbz. V. 1. 339.
Třibiti koho: *žebráky* = *tříditi, rozdělovati*. 1607. Schulz 53. a j.
Třibovaný, vz Třibovati.
Tributar, a, m. = *kněz*, který, když se nesměl ženiti, ženy od manželů jejich za plat sobě najímal. Tk. XII. 243.
Tric (tryk, ang.) = *úskok*. Nár. list. 23./8. 1896. Dhnl.
Třicátek, tku, m. T. jsem vydal (1/30 z vlastního jmění). Pal. Záp. II. 92.
Třicátník (podle třicíti příček do něho zasezených). Vz Rejkan.
Triciepka, y, f. = část tkadlcovského stavu. Mus. slov. VII. 58.
Třicítka, y, f. = sud o 30 litrech. Rgl.

Tricotový. T. úloha (balletky). Nár. list. 1903. 2 2. 9.
Třída, y, f. = *řád.* Jehožto třídu držíte na zemi. Kar. 7.
Třídenka, y, t. = *zimnice opakující se každého třetího dne,* Dreitagsfieber. Us. T. dvojitá, intermittens tertiana duplicata, předožná. interm. text. anteponens. Ktt.
Třídič, e, m., nástroj v papírnách. Ott. XVIII. 178.
Třídírna, y, f. = místnost, kde se něco třídí. Zl. Pr. XXII. 176.
Třídka, vz Střídka. Us.
Třídobý takt. Nejed. 107., 159., Mus. 1905. 371.
Třidsaterý užitek. Kruml. 14b.
Třiednííček, čka, m., kněz, zdrobn. třiedník.
Třiepček, pečku, m, resticula. Rozk. R. 96.
Triethylamin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 132., Vot. 252.
Třiezvo = *střízlivě.* Slov. Sbor. čes. 22.
Třífackový klobouk (na tři facky) = y. Vz Bílý. Obr. 102.
Trifasový rheostat, Ott. XXI. 653., soustava. Vot. 262.
Trifenylchlormethan, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 1.
Trifenylkarbinol, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 2., 13.
Trifenylmethyl, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 1.
Tříhroušíčkový. T. krajky. Vz Krajka.
Tříhádkový. T. krajky. Vz Krajka.
Tříhodinný zápas. Nár. list. 1885. č. 330.
Tříhorkový. T. násada = ryby od 0·4 až 0·6 *kg,* poněvadž potřebují ke vzrůstu tři let. Horko u rybářů = jeden rok.
Tříhran, u, m. T. měchýřový, trigonum Lieutaudii. Ktt.
Tříhranný. T. podoba. Ott. XXIX. 889.
Tříhvězdový. T. krajky. Vz Krajka.
Trichlorid, u, m. T. fosforu. Vot. 18.
Trichloroctový. T. kyselina. Vot. 27., 247.
Trichlorpyrimidin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. X. 591.
Třijazyčník, a, m. = *obhájce toliko tří jazyků:* židovského, řeckého a latinského. Perwolf.
Třijce = *střevíce.* Domažl. Hruš. 65.
Třijedlí, n. Dreitannenberg, hora v Orlických horách. Jrsk. XXII. 174.
Třijehlový stávek. Ott. XIX. 905.
Trik, u, m. = *hra, úskok,* angl. Používají takových triků agentských. Nár. list. 1904. 3. 15.
Trikaprylalkohol, u, m. Vz Vstnk. XI. 11.
Tříkolový. T. krajky. Vz Krajka. T. velociped. Pokr. 1885. č. 112.
Tříkoutnost, i, f., vz Kout (zde).
Tříkrál, e, m. Ten čtvrtý k. (o koledách). Zr. Rok. 68.
Tříkrejcárky, f., vz Krajka.
Třílánový grunt. Tbz. V. 9. 94.
Trilichový. T. plátno, uniforma. Zvon III. 713., 718.

Třílistka, y, . = *hořký jetel, vachta.* Nár. sbor. VIII. 189.
Třímati co. Mlinar trimal slovo = *dostál slovu.* Spiš. Sbor. slov. 1901. 84.
Trimethylendiamin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 131.
Trimethylenmočovina, y, f. Vz Vstnk. XI. 131.
Trimethylsulfoni-um, a, n., v lučbě. Vot. 30.
Trimolekularní reakce. Vot. 239.
Trimolekulový. T. reakce. Vz Vstnk. XI. 706.
Třináctisložný verš. Lit. I. 537.
Třináste dní. Mill. 125.
Tinástý. Mill. 11. a j.
Trinitroisopentan, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 46.
Trinkšír, u, m., z něm. Trinkgeschirr. Jaspisový španělský šál nebo t. Světz. 1887. 274.
Třínožka, y, f., hora na Slov. Kál. Slov. 88.
Třiočka, y, f., vz Krajka.
Tříostrý. T. dýka. Tbz. XVI. 354.
Třípek, pku, m., drobn. třep, střep.
Tripláštový isolator. Ott. XXIII. 221.
Triplikovati = *po třetí k soudům se odvolati.* Slám. Put. 486.
Triplit, u, m., nerost. Vz Mtc. 1903. 50.
Třiposchoďový dům. Rgl.
Tripropylaminoxyd, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 132.
Tříradlicový, *třiradličný* pluh. Nár. list. 1903. 136. 9., 1894. 135. 21.
Tririfový utěrák. Slov. Phľd. 1902. 386.
Tříročák, a, m. = *vojín sloužící tři roky.* Nár. list. 1903. 269. 5.
Třísalka, y, f., zdrobn. tříska. Dšk. Km. 31.
Tříselní krajina, regio inguinalis, Inguinalgegend. Ktt.
Třísetlelý, vz Třistaletý.
Tříska. Z toho hned triesky frčia (o hněvlivém); Na ňu rúbajú a na mna triesky padajú (ji kárají a na mne to padá). Mus. slov. IV. 28, VII. 90.
Třísla, vz Třislo.
Tříslavý = ? T. kráva. Slez. Vyhl. II. 318. Vz násl.
Tříslice, e, f. = *tříslá kráva* (tučná, mající málo masa). Litom. 54.
Třísniti osnovu = *párati.* Msn. Od. 286.
Tříslo. Aby zakryl t. mužské. Msn. Od. 92.
Třispřežník, a, m. Prk. volí pro libozvučnost raději: *trojspřežník.*
Třist (tříšť), u, m., exema. Rozk P. 672.
Třistaletý. T. jubileum Pokr. 1886 č. 27. Theorie žádá: třísetletý. Mš.
Třístranný. T. hospodářství. Jedna část zůstala úhorem a druhá se osévala oziminou, třetí jařinou. Vlasť. III. 155.
Třístudničný. T. (Maislova) ulice v Praze. Ghet. 92.
Tříšroubový. T. loď. Us.
Tříšť. Vodní t. Nár. list. 1885. Má býti: stříž.
Tříštěník, u, m. = 30 pásem nití. Rgl. Sr. Štěník.
Třiteř, e, f. K T-ři, pastviny u Pacova. Čes. l. XIV. 443.

Třítka, y, f. = *trojka*. Dostal t-ku. Turn. Šb. D. 29.
Tritorozenka, y, f. = *Athena*. Msn. II. 402.
Třítřídní škola zní nelibozvučně, *lépe*: trojtřídní. Prk.
Třívácový. T. čerpadlo, die Triplexpumpe Jind. 24.
Trivialní škola = obecná (že si v ní žáci osvojovali vedle náboženství tři základní znalosti: čtení, psaní a počítání; z lat. trivium = místo, kde se stýkají tři cesty, tres viae). Lit. *l*. 421.
Třízemí, n. T. koruny svatováclavské. Nár. list. 1904. 111. 9.
Třízlík, a, m. = *střízlík*. Us. Rgl.
Trk, a, m. = *kohout*. V zloděj. mluvě. Sr. Trnka.
Trka, y, f. = *slepice*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 48.
Trkač, e, m. T. vodní, druh proudových pump. Vz Ott. XX. 989.
Trkavý. T. tendence spisu. Mtc. 1903. 259.
Trklý = *podnapilý*. Us.
Trkoliti koho = *strkati*. — **se s kým kam**. Ďábli se js ním t-li do pekla. Rokyc. Post. 350, 351.
Trkotati. Inou rečou trkocú, nie našou (mluví). Slov. Phľd. XXII. 223.
Trlék, a, m. Děti (takových manželů) bývají trléci jacís neřádní. Rokyc. Post. 416b.
Trlice, e, f. T-cí někoho pozdraviti = na potupu do t-ce postaviti. Vlasť. I. 204. Části t-ce v Starej Pazovej na Slov.: pačieska, štetka železná, trlo, válov. Vz Mus. slov. VII. 58.
Trlkovitý blázen. Tbz. V. 9. 318. Sr. Trlék.
Trlo, a, n. Tedy ryby do trla dorastú. Slov. Sb. sl. 1901. 163.
Trmáceti se na čem. Na nové zásobě slov se trmáceje. Mark.
Trmácivý. T. lezenice po horách, t. cesta. Jlnk. Jas. I. 7., 16.
Trmenec, nce, m. = *mokřina v louce, temenec, tymenec*. Mš.
Trn. Když záhy t. rozkvétá, záhy se žito vymetá (kvete). Ott. Kal. 1904. — **T**. kosti kyčelní, spina ossis ilei; bolestné místo v trnu obratlovém. Ktt.
Trnác, e, m. = *týnec, dům na sloupech*. Orava. Šb. D. 14.
Trnava, y, f., potok vsacký. Vck. Vset. 10.
Trnaveček, čku, m., zdrobn. *trn*. Brt. P. n. 837. — **T**. = tanec toho jména. Ib.
Trnavský V. P., spis.
Trní, n. Kdo se trní bojí, nenatrhá růží. Rais. Vlast. 222.
Trniti co komu: cestu (*obtížnou činiti*). Pal. Záp. II. 94.
Trnka, y, f., prunus spinosa. Vz Ott. XX. 843b. — **T**. = *slepice*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 142. Sr. Trk (nahoře). — **T**., *tanec*. Vz Brt. P. n. 987. — **T. Fr.**, slez. spis. v XVIII. stol. Vz Vybl. I. 88.
Trnkovitý. T. oči = *malé černé*. Jrsk. V. 178.
Trnkový. T. oči (černé jako trnky). Zl. Pr. XXI. 247.
Trnky, *tanec* (švec). Na Hlinecku. Čes. l. XI. 42., XIII. 158.
Trnobřich, ryba. T. hltavý, serrasalmo piraya. Ott.
Trnopleč, e, m. Msn. Hym. 4.
Trnoslava, y, f., plurna, Rozk. P. 637., purna. Rozk. R. 71. Sr. Trnoslíva.
Trnovník, u, m. = *akát*, Akazie, robinia, rostl. Vz Ott. XXI. 861.
Trnový. Máš hlavu, jako t. kopec (*ježatou*). Hauer 14. — **T**. krajky, vz Krajka.
Trnožovitý stůl (mající trnože). Rais. Koř. 27.
Trocnovák, a, m. = *Trocnovan*, Žižka. Tbz. II. 417.
Trocha, y, f. Po troše, po tróše, nezebereš do noše (nůše). Val. Čes. l. X. 464.
Trochaický. T. metrum. Jg. v Kroku I. 6. 8. Sr. Trochejský.
Trochánek, nku, m. = *trocha*. Je t. (trochu) zanedbaný. Nár. list. 1902. 25. 1.
Trochlavný, parvulus. Zjevil si to t-vným. Pat. Zim. 13b. 3. Sr. Trochlavý v d. IV. 190.
Trochliti = *trousiti; plýtvati*. List. fil. 1902. 252.
Troják, u, m, *tanec* na Těšínsku. Vz Brt. P. n. 984, 881. — **T**., trojče = *ručnice o třech hlavních*. Vz Ott. XX. 1016. — **T**. = *pluh*. Dšk. Km. 28.
Trojaktovka, y, f. = *trojaktová hra*. Vz násl.
Trojaktový. T. hra. Lit. II. 363.
Trojan Pravosl. Dr. Vz Tk. Pam. I. 497., Ott.
Trojánek, nku, m. Napředl za den t. nejtenčích nití. Sá. Prost. m. II. 73. Sr. Troják.
Trojatý. T. koruna papežská. Hrlš. Hus. 134.
Trojbarevně něco potisknouti. Ott. XX. 332.
Trojběžný pilník. Rgl.
Trojbrázdový rovnatel provaznický (náčiní). Ott. XX. 814b. Sr. Trojbrázdý.
Trojce, e, m. = *Trojan*. Msn. II. 182.
Trojčitý parní stroj. Ott. XIX. 255.
Trojdechý. T. slovo okolostojičnosť. Krok. I. d. 145.
Trojdílný. T. okna. Jrsk. Pov. 175.
Trojdimensialní tvar. Nár. list. 1904. 121. 13.
Trojducho se rozšikovati (na tři díly). Msn. Od. 130.
Trojepuolka, y, m. = kdo vypil tři polouvky najednou. 1527. Mus. 1905. 435.
Trojfasový proud elektrický. Nár. list. 3./10. 1899. Dhol., Ott. XXIII. 221.
Trojhák, u, m., vz Hříč a Kol. Her. I. 395a.
Trojhlas, u, m. (ve zpěvu). Tbz. III. 2. 292., Nejed. 161., 162.
Trojhlasník, a, m. = kdo má při volbách tři hlasy (boháč belgický). Nár. list. 1902. 101. 1.
Trojhrbolí, n., trigeminum. Ktt.
Trojhrdlý. T. baňka. Vot. 108.
Trojhrotitý šíp, štít. Škod. II². 221., 96. Sr. Trojhrotý.
Trojimo. Potkala t. Vz Brt. Čít. 34.

Trojka, y, f. = *sud.* Vz Bečka. — **T.** = *datelina.* Sb. sl. 1901. 358.
Trojklanný čiv. Bolesť lícní čivu t-ho, Trigeminusneuralgie. Ktt.
Trojkoruna, y, f. Hrlš. Hus. 35. Vz Trojatý.
Trojkrok, u, m., Wiegeschritt. Rgl.
Trojky, *tanec.* Vz Brt. P. n. 879.
Trojlístek, stku, m. = *jetel.* Mtc. 1902. 9.
Trojlodní kostel (mající tři lodi). Ghet. 102.
Trojnička, y, f. = *třetí číslo mouky.* Us. Rgl.
Trojnož, e, f. = *trojnožka.* Škd. Od. 124.
Trojocasý prapor. Kol. Her. I. 17.
Trojplužný úhor. Msn. Od. 77.
Trojpořadí, n. Msn. II. 181.
Trojřadný. T. zuby. Škd. Od. 191. Vz Trojřadý.
Trojřečový. T. Slováci (mluvící trojí řečí). Sbor. slov. 1901. 42.
Trojsešit, u, m. Nár. list. 1903. 243. 13.
Trojslovní, vz Průpověď.
Trojspolkový svazek (Italie, Německo a Rakousko).
Trojspřeží, n. Nár. list. 1903. 94. 3. Sr. Trojspřež.
Trojstvo, a, n. = *Trojané.* Msn. II. 228.
Trojšpička, y, f. Rgl.
Trojtřídka, y, f. = *škola o 3 třídách, trojtřídní.* Zvon V. 338.
Trojtřídní škola. Vz Třítřídní.
Trojtvářný. T. Diana. Škd. F. 24.
Trojúhelníkový. T. síť elektrická (trigonometrická). Vz Ott. XXIII. 222.
Trojuzlý kyj. Škd. F. 31.
Trojvodič elektrický. Ott. XXIII. 221.
Trojvrstvý. T. přilbice. Msn. II. 195.
Trojzeničí, dreigestirnt, mit drei Sternen, τρίγληνος. Msn. Od. 277.
Trojzoraný úhor. Skd. Od. 77.
Trojzpěvý. T. vydání básní. Vlč. Lit. II. 2. 62.
Trojzvuk, u, m. T. fonický, Strh. Akust. 192., hlavní 149., homonomický (stejnojmenný) 192., kvartosextový 150, kvintový 145., obrácený 192., různorodý 148., sextový 150., stejnorodý 148., tonický 192., vedlejší 149.
Trojžádoucí = *třikrát žádoucí.* T. noc jim nastala. Škod. II². 161
Trok. Chlap hlupý jak troky (= veliké necky vydlabané ze dřeva). Val. Čes. l. XIV. 152.
Trolina, y, f. Básnická t.. Osv. 1896. 732. Sr. Drobotina.
Trompetista, y, m. Us.
Tropidinbrommethylat, u, m., v lučbě. Vstnk. X. 583.
Trople = cibly podobné vepřovicím, ale jsou větší a do hlíny, z níž se hnětou, přidává se hrubé řezanky. Mor. Mtc. 1892. 1.
Troskel, rancor. Rozk. P. 443., R. 66., Vel. 146. Sr. Trosket.
Trouba, vz Roura v Ott. XXI. 1034. — Jak se někdo hne, už to jde jako po troubách po celém městě. Šá. Prost. m. II. 172.
Troubel dýmky. Sr. Rulka a násl.
Troubelka, y, f. = *troubel.* Dšk. Km. 27.
Troubit = *píti.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 142. — **T.** Ryba troubí (lapá otevřenými ústy vzduch nad vodou, není-li ho dost v kádích ve vodě). Čes. l. XIV. 93.
Troubovský. Trouba t-ská (trouba s troubou, nadávka). Us. Rgl.
Troud. Vz Vznětlivý. Jazyk je jako t. (vyprahlý). Rais. Lid. 218.
Troudovitý. T. souš (suché dříví). Msn. Od. 132.
Troudový choroš (houba). Ott. XX. 189.
Trouchnivý kmen lípy. Jrsk. XXIV. 93.
Troupaský = *troupovský.* T. povaha lidí. Frant. 40. 4.
Trousiti čím kudy. Perlami po ulicích t. Mus. 1905. 361.
Troutiti se komu kam. Tam se mi počalo v hlavu t. (tlačiti), je-li to možné. Pal. Záp. II. 129.
Trpák, a, m. = člověk nemoudrý, nemotora, který vše trpělivě snáší. Slov. Phľd. XXIV. 545.
Trpaslek, slka, m. = *trpaslík.* Baw. T. 836., 850.
Trpaslice, e, f. Tbz. III. 1. 114.
Trpaslík, a, m. Letní t-ci. Vz Kšť. Poh. 120.
Trpče, e, n. = *hruška.* Hamz. 36. Sr. Trpča v VII. 984.
Trpek, pka, o, vz Trpký. Svět je trpek. Kruml. 279b.
Trpělec, lce, m. = trpitel. Msn. Od. 37.
Trpělý, passus. Povolal t-lých. Ev. ol. 73. 148.
Trpěti co čemu. Duši své záhubu t. Ev. ol. XXX. — **nač:** na parádu. Hruš. 55.
Trpitelsky malomocný. Zl. Pr. XXII. 241.
Trpitelský. T. srdce. Msn. Od. 80.
Trpotati. A kdož v korábi tomto nedrží se trpocie sebú. Trakt. Kor. Noem. (Jir. v Rozpr. 31.).
Třpytnatý. T. hvězda. Dost. Pov. 177.
Třpytnohrotý oštěp. Msn. II. 403.
Třpytný čím. Knoflík zlatem t. Zl. Pr. XXI. 62. Wtr.
Trskota, y, f. = *kvíčala.* Slov. Sb. sl. VIII. 141. Sr. Trskot v d. IV. 206.
Trstenô, dědina v liptovské stolici na Slov. Vz Sb. sl. VIII. 51.
Trše, dissula (inter boleta). Rozk. P. 836.
Trtáci. Muzikantům (novým) se posmíval, že sú to prý enem t. Vck. Vset. 371.
Trtáč, e, m. = zadní část ledví. Slov. Phľd. XXIV. 545.
Trtalo. Chudý jako t. Slov. Phľd. XXIV. 545.
Trtati před kým, za kým. Katuša t-la před něma; T. za kým. Mor. Čes. l. XI. 376., X. 444. Vz I. Přísp. 437.
Trtkom zaberať = běžeti. Slov. Phľd. XXIV. 545. Vz Trtkem VII. 935.
Trtol, u, m. = *tahanice, haštěření* a p. Čes. l. XI. 92. Sr. Trtožiti se s kým. — **T.** sliepky = *sadek, řiť.* Slov. Mus. slov. VII. 9. Že sa (strapačka) trtolom z vajca vykľuvala. Slov. Phľd. XXIV. 424.
Trtožiti se s kým = *tahati se.* Nár. list. 1904. 147. 9.
Trty, vz Frty.

Trubač, e, m., salpingus, brouk. Vz Ott. XXII. 557.

Trubáčia = kopec v Blatnických horách v Turci. Vz Mus. slov. VIII. 16.

Trubačový. Vz Sval (zde).

Trubice do dutiny čelistní, Kieferhöhlerohr, do dutiny kosti klínové, Keilbeinhöhlerohr. Ktt. — **T.** = *průdušnice*. Klc. 20.

Trubičkový, vz násl Trubkový.

Trubka, y, f. Otvor hltanový trubky Eustachovy, ostium pharyngeum tubae Eustachii. Ktt. — *Trubky* = *boty*. V zloděj. mluvě.

Trubkovka, y, f. T. či lis schránkový (na hliněné tašky). KP. IX. 170.

Trubkový. T. jehla pletací (trubičková). Ott. XIX. 906.

Trubnatý kotel (s vodními trubicemi). KP. X. 406.

Trubtář, e, m. = *trubač*. V Záleěsku. Čes. l. XII. 859.

Truc, trux. Rozk. P. 1077.

Trucovně odpovídati. 1638. Věst. X. 6.

Trucovný. T. žáci. 1638. Věst. X. 10.

Trůčky. Květiny za okny v trůčkách. Čes. l. XII. 295.

Trud rozsetý, akne disseminata. Ktt.

Truden, dna, o, vz Trudný.

Truditi = *obtěžovati*. — **koho**. Co trudíš mistra? Chč. S. II. 272b. — **koho k čemu, z čeho**. Tato báseň k tomu trudí. T. koho z slibu. Baw. E. v. 465., 1115., T. 1153.

Trudnomyslnost, i, f., vz Těžkomyslnost.

Trudnomyslný. Ztrnulost t-ných, stupor melancholicus, melancholia attonita. Ktt.

Trudný = *smutný*. Byla tak trudná. Baw. Ar. v. 3064.

Trudovatník, rostl. Vz Kosčival, Krbičník.

Trudovatníkový kořen. Sbor. slov. VII. 120.

Trudozvěstný. T. tichota. Tbz. V. 1. 1691

Trúfati čemu. Kerý trúfáte nohám (že doběhnou). Brt. P. n. 631.

Truhelný. T-né a chodicí šaty (v truhe. uložené). 1618. Kor. Kom. 178.

Truhla. Nechala jste otevřenou truhlu (nemá-li ženská upravený rozparek u sukně). Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 178. Sr. Blýskati se, Prádlo.

Truhlář *Ant.*, nar. 1849. Vz Flš. Pís. 705. — **T.** *Jos.* Sr. Lit. I. 938.

Truhlářský. T. dřevo. Vz KP. XI. 38. T. nástroje a nářadí. Vz KP. XI. 2. nn. T. moderní dílna s vyobrazením. Vz KP. XI. tab. XXII. T. výrobky. Vz KP. XI. 77. nn.

Truhlářství, n. Vz KP. XI. 1. nn. Stavební t. Ib. 189. nn.

Truhlička, y, f. = *flašinet*. Kbrl. Džl. 14. Vz Trubiice.

Truchel, chla, o, vz Truchlý.

Truchlivopáchlý. T. stezka. Msn. Od. 351.

Truchlivý čím jak: bolem k smrti t. Zr. Let. 4. 80.

Truchlnost, i, f., angustia. Mam. A. 16a.

Truchloherní. Zvon III. 660.

Truchlosnivý. T. zeleň břehu. Vrch. Dojm. 186.

Truchlověst. Vin. I. 25

Truchý (o umírajícím). Z měst. kn. Kouřim. z r. 1600. Wtr.

Trůjjeden Bůh. Fel. 60.

Trumarina, y, f., hudební nástroj. Chodili s harfou a t-nou. Jrsk. XX. 1a. 28., Zvon II. 666.

Trumbitý. T. fujerka. Sbor. slov. 1901. 148.

Trunčisko, a, n. To má z t-ska (z pití). Val. Čes. l. XII. 181.

Trunek, nku, m. = *truňk*. Silný t. vek králi a rozum tratí. Sbor. slov. 1900. 120.

Trunkenpolec, lce, m., z něm. Trunkenbold. 1561. Frant. XII.

Trunkenpolství, n. = *záliba v opilství*. 1561. Frant. XII.

Trůnový. T. křeslo. Jrsk. VIII. 3. 508.

Truoje, e, f. = *Troja*. Luc. 52.

Trusk, u, m., oppa. Rozk. P. 1157., R. 81.

Truska, y, f. = *morka*, *krůta*. Slez. Vyhl. II. 272.

Truskavice, e, f., corigiola. Rostl. B. 145b. 2.

Trusňok, a, m. = *krocan*. Slez. Vyhl. II. 272, 301.

Trust, u, m., *spolek*, jenž veškeré zásoby některého zboží skupuje a potom menším obchodům prodává, sám ceny jeho určuje, poněvadž není konkurentů. T. bavlnářský. Nár. list. 1903. 177. 5.

Trustovaný. T. společnost. Nár. list. 1905. 1. 17. Sr. Trust (zde).

Trustovní organisace, společnost, sdružení. Nár. list. 1903. 312. 21., 114. č. 17.

Truštět, *vrzati*, *skřípati*. — **komu kde**. Skala mu truští pod nohama. Slov. Phľd. XXIV. 545.

Trut, i, f. = *rtuť*. Sušice. List. fil. 1902. 252.

Truvelka, y, f. = *truhelka*. Slez. Vyhl. II. 94.

Trvati abs. Čo trvá, to platí, nie čo bývalo. Slov. Sb. sl. VIII. 85.

Trýbati = *hltati*. Chč. S. II. 169b.

Trybýč, e, m. = *karabáč*? Bral na ni se stěny t. Wtr. Min. 48.

Trýl, e, m. = *šprým*. Val. Čes. l. X. 464. Sr. VII. 931.

Trylkovitě se zasmáti. Rais. Lop. 70. T. mu plula z hrdla slova. Rais. Lid. 98.

Tryščeti, vz Tryštěti.

Trýzek, vz Trejl.

Trýzel rozkladitý, erysimum repandum: trejzel, horčičník (rostl.). Vz Čes. l. XIV. 374.

Trýznič, e, m. Kká. Sion. II. 167. Sr. Trýznitel.

Tryžnovánie, n. Prodadí jeho k t. Pat. Zim 24b. 12.

Tržán, u, m. = *materie či puchýř*. Poď, vymačkáme ti t. Štěpánovice. List. fil. 1902. 253.

Tržebněpropagační, Nár. list. 1903. 145. 3.

Tržen, a, o, amens. Vz Tržný. Rozk. P. 1061., R. 79.

Tržišče, vz Tržiště.
Tržně. Spis zběžně a t. sepsaný. Lit. I. 335.
Tržnice, e, f. Pražská t. Vz Dolen. Pr. 386.
Tržniční zpráva (nad trhem). Nár. list. 1903. 186. 3.
Tržný. T. rána (roztržením učiněná). Ott. XIX 445.
Tsketa, vz Cketa. Mš.
Tuberkulosa, y, f. Vz Ott. XIX. 984. Jáhlovitá t. plic, tuberculosis miliaris pulmonum. Ktt.
Tuberosa, rostl., vz Mnohokvět.
Tuček Al., spis. — **T.** = *druh trakaře* (má kolečko, nosítka a bednění). Litom. 64.
. **Tučen**, čna, o, vz Tučný.
Tučesběratel, e, m. T. Zeus. Msn. Od. 74.
Tučiti co = *tučným činiti*, fett machen. Kdo svuj bruch nazbyt tuči, tyn se něrad uči. Slez. Vlasť. I. 225.
Tučnatosť, i, f. T. jater (tuková zvrhlosť jater), hepar adiposum. Ktt.
Tučnice, e, f., pinguicula, rostl. Vz Ott. XIX. 753. V IV. 220. pinguicuta oprav v: pinguicula.
Tučník vlaknatý, lipoma fibrosum.
Tučnivka, y, f., polypionia. Vz Otylosť.
Tučný. Kdo přede na t. čtvrtek, tomu prý žáby len rozkousají a bude míti po celý rok bolavé prsty. Čes. l. XI. 78. Kde je t. kuchyň, tam bývá hubený kšaft (vše se projí). Rais. Vlast. 42. V příliš t. těle bývá hubený mozek (málo rozumu). Lit. list. XIX. 319. Kým tučný schudne, chudý aj zdochne. Slov. Mus. slov. V. 37.
Tudež = *právě tu, také tu*. S dobrým rozmyslem, radů všie obce tudež v Deštném kúpili jsme lúku. List. z r. 1476. Mš.
Tudičky = *tady*. Dšk. Km. 37.
Tudít, dem zu Folge. Zchytralec syrové a t. živější vejce s vařenými o závod pustil. Sb. V. Mýto. 1845. 23.
Tudyhlejc = *tudyhle*. T. sem tam byl. Dšk. Km. 46.
Tuha. Vz Vstnk. XI. 817.
Tuhá = *kůže*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 142.
Tuhar, u, m. = *popruh*. Dšk. Km. 10.
Tuhlejc = *tuhle*. Dšk. Km. 46.
Tuhlejk = *tuhle*. T. poudal (povídal) jeden. Dšk. Km. 26.
Tuhlejš to dej = *sem, zde*. Dšk. Km. 47.
Tuhodeptaný. T. půda. Msn. Od. 341.
Tuhohnětný. T. pouto. Msn. Od. 168.
Tuhopevně přiléhati. Msn. Il. 222.
Tuhoskovaný štít. Msn. Il. 318.
Tuhosložený pluh. Msn. Il. 178.
Tuhospojený čím Dřevce zděřmi t-né. Msn. Il. 283., 76.
Tuhospojitý srub. Msn. Od. 75. Vz Tuhospojený.
Tuhostrojený. T. síň. Msn. Od. 18.
Tuhosvazný prám, vor. Škd. Od. 83., 74.
Tuhosvěraci bedna. Msn. Od. 194.
Tuhotěsně. Opasek t. přilehlý. Msn. Il. 62.
Tuhovazný prám (dobře vázaný). Msn. Od. 83.
Tuhý nač. Mezek tuhý na nohy (silný). Lobk. 54.
Tujša = *svině*. Sb. sl. 1901. 157. Vz Tujška v I. Přísp. 438.
Tuk. Přístroj k zkoušení tuku v mléce. Nár. list. 1904. 135. 22. Vadné vyměšování tuku, steatosis. Ktt.
Ťukání, n. T. velikonočních vajec krejcary. Vz Čes. l. XII. 317.
Ťuklo, a, n.. vz Sviňka (při hře).
Ťukot, u, m. Ťukotem prstu lákal hrdličku. Rais. Lop. 253.
Tukotkaňový. Volné tělo kloubové t-vé, freier fettgewebiger Gelenkkörper. Ktt.
Tukovitý. T. pouzdro ledvinné, capsula adiposa renis. Ktt.
Tukožírný brav. Msn. Od. 135.
Tulajka v lampáši miesto, kde sa sviečka kladie. Slov. Czam. Slov. 129. — **T.**, vz Toulec (sekáčů).
Ťulala, y, m. Přišel ť., abych mu dala pávové pérko za půl tolara. Už ten ť. to pérko nosí, co sem mu dala za patnáct groší. Mod. kn. 1898. č. 40. 82.
Tulejka, y, f. = *tulej, toulec na brus sekáčů*. Již. Č. List. fil. 1902. 253.
Tulení. T. tmy. Ž. kap. 17. 12.
Tuligať, vz Tulikať v I. Přísp. 439., Brt. P. n. 501.
Tulich, u, m., rostl. Vz Leknín zde.
Tulik = *tolik*. Val. Nár. sbor. VIII. 72.
Tulipán. Vodní t., vz Leknín zde.
Tulipánovati = jednati jako tulipán (hlupec, tedy hloupě). Zvon IV. 653.
Tulipánství, *ťulipánství* = *hloupost*. V. Mýto. Jir.
Tulipas, *ťulipas*, a, m. = *ťulpas*. V. Mýto. Jir.
Tulivý. T. hlava (která se k něčemu tulí). Zl. Pr. XXII. 98.
Tuližbuď. Je z něho t. = *člověk, který kdekoli* postojí a čas mrhá. Val. Čes. l. XII. 387.
Tulmok, a, m. = *nešika*. Orava. Sb. sl. 1901. 190.
Tulný = *útulný*. T. krb, dům. Zr. Čech. 72., 26., Poes. 120. T. láska. Zr. Nov³. 172.
Ťulpas m. tulipas. Jir. v Mus. 1863. 332. Sr. Ťulpa.
Tůma J., básn., nar. 1846. Vz Flš. Písm. 710. — **T.**, vz Sokol-Tuma. — **T. H. V.**, spis.
Tumán. Kol hory tumán duchů zavířil. Zr. Brand. 94.
Tu máš = *ejhle*. Zena vrací se pro zlato ku skále. A tu máš, skála se zatím zavřela. Tkč. Č. pov. III. 60.
Tůmava, y, f. = *těžký mrak*. Val. Čes. l. XI. 49 Sr. Tumavy.
Tumlování, n. = *spěch*, z něm. Rgl.
Tumpach-Kamejský V., spis.
Tumrlant, a, m. = vlastník kolotoče. Záp. Mor. Mtc. 1902. 30. Sr. násl. Tumrle.
Tumrle, e, n. = *kolotoč*. Záp. Mor. Mtc. 1902. 30.
Tůň, ě, f. Velkou tůni brázditi (moře). Škd. Od. 101. Sr. Tůně.
Tunellovitý způsob stavby. Zl. Pr. XXII. 335.

Tůněrodý = *v tůni rozený*. T. tuleň. Škd. Od. 60.
Tůněrozenka, y, f. = *Afrodite*. Škd. Od. 59.
Ťungnouť. Ťungně se do mně bida (brne?). Slez. Vlasť. I. 100.
Tunka, y, f. T. z vokurek (omáčka, lak). XVIII. stol. Čes. l. XI. 455.
Tuno = *tu*. Sbor. slov. VII. 110.
Tůňovitý Okean. Msn. Od. 160.
Tupelo, a, n., nyssa, rostl. Vz Ott. XVIII. 517.
Tuplpes, psa, m. Jsi t.! Zvon IV. 21. Wtr.
Tuplpolka, y, f., *tanec*. Vz Čes. l. XII. 96.
Tuplpsice, e, f., *nadávka*. XVI. stol. Zvon II. 591. Sr. Psice.
Tupoocasý papoušek. Ott. XIX. 759a.
Tupost, i, f. T. rozumu, hebetudo. Ktt.
Tupozrak, u, m. Slepý t. stříbrolesklý (had). Stan. II. 8.
Tupozrakost, amblyopia, hebetudo visus. T. po chininu, Chyninamblyopsie; t. z otravy (otravová), Intoxicationsamblyopsie. Ktt.
Tur, a, m., buballus. Bhm. hex. 181., Rozk. P. 461. Jako malý pták se řítí na tura. Baw. J. v. 1733.
Turá Stará, dědina v stolici nitraňské. Vz Sb. sl. VIII. 51.
Turas, a, m. = chocholatá kukačka. Brm. — Dhnl.
Turbanovitý. T. pokryvka hlavy. Chyt. 31.
Turbina, y, f. Parní t. Vz Ott. XIX. 263., KP. X. 350.
Turbinový. T. a motorová stanice, t. pohon. Nár. list. 1903. 127. 5., 136. 9. T. máselnice. Ib. 1904. 138. 9.
Turcoň, ě, m. = *kravský zvonec*. Havl. 26.
Turčín, u, m. = *ženský šátek pestře kvít, kovaný*. Val. Čes. l. XII. 319.
Turčínský = *turecký*. T. zuřivosť. Tbz. V. 5. 8.
Turčisko, a, n. = *pole, kde se pěstuje turkyně, kukuřice*. Mor. Rgl.
Turecky, *po turecku*. Po t. se chovati (zuřivě). Světz. 1895. 51.
Turek, rka, m. Znamení Turka dostávali žáci, kteří nesprávně mluvili latinsky. Jrsk. III. 271. — T. Alois, archit., zakladatel několika velikých nadací. Sr. Zvon III. 504.
Tureň, rně, f., z lat. = *věž, zvonice*. Spiš. Sbor. slov. IX. 52.
Tuřín, u, m., brassica napobrassica: dumlík, hlavatice (Č. Třeb.), kolník, košt, kvaček (lašsky), kvak (val.), kvaka (mor. Slov.). Vz Čes. l. XIV. 374.
Turinský Fr. Vz Lit. II. 392., 396., 404., 877.
Turistický. T. trať, cesta. Nár. list. 1903. 154. 13.
Turistska, y, f., *druh bavlněného zboží*. Nár. list. 1904. 30. 6.
Turistickoliterarní causerie. Zvon V. 731.
Turkožrout, a, m. Hrlš. Hus. 18.
Turkys, u, m. Mnoho t-sóv. Mill. 17., 78.
Turmák, a, m. = *tvrdohlavec*. Byl to takový pověstný t. Sá. Prost. m. II. 7.
Turmalinický. T. formace rud. Ott. XXII. 78a.
Turnejník, a, m., vz Turnajník.
Turnerová Tereza, spis. Zl. Pr. 1904.
Turnovský Jos. Vz Lit. I. 938. — T. Václ., vz Slovacius.
Turnút = *hleděti, mluviti*. Val. Čes. l. XI. 210. Sr. Potúrnút.
Turnýřský helm. Kol. Her. I. 346., 392.
Turodilý, indigena. Mam. A. 25b.
Turrenda, y, f. Zkázala, žeť se jí veliká t. strhla (běhavka, diarrhoea). 1471. Arch. XXI. 368. Snad m.: currenda.
Turyně, ě, f. = *řípa*. Dšk. Km. 17.
Turyňka, y, f., zdrobn. turyně.
Tuskul-um, a, n. = *tuskulanum* (villa Ciceronova v Tuskulu), *místo, kde lze se oddati klidu a studiu*. Hnk. Jas. I. 128.
Tuť = *tenkráte*. Byly (rybičky) živy a čily jako tuť. Džl. Čes. l. XIV. 381.
Tuták =? Dšk. Km. 28.
Ťuťmák, vz Batoh.
Tutnati = *dusiti*. — co: oheň. Wtr. exc.
Tuto = tamto. Půjdem t. a t. Chč. S. I. 73b.
Tutu = *trouba* (v dětské řeči). Phřd. XXIV. 606.
Ťuyčí hnízdo = hnízdo všeho zla. Val. Čes. l. XI. 378. Sr. Ťuýk.
Tuzemí, n., das Inland. Nár. list. 1886. č. 141.
Tuzemství, n. Pravěké t. Pal. Radh. I. 151.
Tuž = *tu, zde*. Baw. E. v. 2967., Alx. M. 51.
Túž = *tož*. Slez. Vlasť. I. 68.
Tužbud = *tehdy?* Čas. mus. IV. 31.
Tuže = *tu*. Vz Tuž.
Túžebnice, e, f. = *toužící žena*. Baw. E. v. 3168.
Tužkový. T. kresba. Stan. III. 140.
Tvář. Na tvář někomu něco půjčiti (bez úpisu). List. lit. XIX. 243.
Tvardy = *tři marky*. Prus. Slez. Čes. l. XII. 310.
Tvarebný. T. forma jazyková. Vlč. Lit. II. 2. 30.
Tvárnice, e, f. Dřevěné t. (necičky) na cihly; t. na tašky (střešní), t. sádrová. Vz KP. IX. 133., 135., 163., 139.
Tvaroháček, čku, m., zdrobn. tvarohák v VII. 948. — Tbz. V. 6. 388.
Tvarosloví na Domažlicku. Vz Kbrl. Džl. 7. nn. T. nářečí litomyšlského. Vz Litom. 26. nn.
Tvarotvorný. T. funkce. List. fil. 1905. 256.
Tvarový = *specialní*. Hyna. Vz Čád. 115. U Marka: tvárný.
Tvarozpyt, u, m. T. či morfologie. Čad. 121.
Tvarůžek, žku, m. To dítě je takový t. (bledé jako tvaroh). Hav. Chamr. 86.
Tváše f. a n. To néni tváše (tvá, tvé). Dšk. Km. 50.
Tvor, a, m. = *stvoření*. Člověk ustavený ve cti nade vším tvorem. Chč. S. II. 196a.

Tvorba = *tvoření*. T. cev, vascularisatio, kloubu, Arthroplastik, Gliedbildung, patra, Uranoplastik, Palatoplastik. Ktt.
Tvořec, gt. tvorce. Vz Tvorce. Hrad. 94b., Vít. 21a. a j.
Tvoření slov na Domažl. Vz Kbrl. Džl. 13. nn. T. substantiv v nářečí polnickém. Vz Hoš. Pol. I. 114. nn.
Tvořička, y, f. T. oček pletacích., očkovnice. Ott. XIX. 909.
Tvořidlo, a, n. T. slov = *tvořivo*. Klc. 42.
Tvořitelnosť, i, f. = *plastičnosť*. T. hlíny. Vz KP. IX. 82.
Tvořivý umělec. Nár. list. 1903. 94. 13. — T. zánět kloubu, arthritis productiva. Ktt.
Tvrd, a, o, vz Tvrdý.
Tvrď. Temná t. rozumu. Zr. Nov². 197.
Tvrdačky, něj. pečivo. Ott. XIX. 889. T. = jídlo z výškrabků. Ty se hodně hnětou, na povrchu nožem porýhují a pekou. V Podřípsku. Čes. l. XIV. 145.
Tvrdavý = *drobet tvrdý*. Us. místy. Mš.
Tvrdečno. Až do t-čna = až do večera, do tmy. Hauer 15. Sr. Tvrdý.
Tvrdice, e, f., pole u Závodu na Slov. Mus. slov. VII. 87.
Tvrdivě něco pronésti. Zvon V. 620.
Tvrdka, y, f., vaccina atrophica, Steinpocke. Ktt.
Tvrdně. Pomoz mi, by má mysl t. živa byla. Umuč. roudn. 306. Ty dieš ústavně a t. Ib. 1017.
Tvrdnouti čím: lopatami. Tbz. V. 1. 121.
Tvrdo. Oba t. na se došli a v poctivosti se urazili. 1728. Mtc. 1903. 17.
Tvrdohlavec. Na Slov.: hlaváň, nepočuvník, ozembuch, pes hrivko, sebevolník, zanovitník. Phřd. XXIV. 481.
Tvrdohouby, pyrenomycetes. Vz Ott. XX. 1047.
Tvrdopal = *tvrdopa*. Rozk. P. 485.
Tvrdosť, i, f. = *opevnění, pevnosť*. Pojedú proti t-sti hradové. Baw. Ar. v. 2465., 1679.
Tvrdotráva, y, f., Hartgras. Sr. Ott. XXII. 726.
Tvrdovaječník, a, m. = *tvrdohlavec*, nadávka. Velvarský t. Tbz. III. 1. 239.
Tvrdozrnný. T. víno. Kubl. 111.
Tvrdý od čeho: od nepřátel (bezpečný). Dal. 2. — **jak**. Cesta na kosť tvrdá. Zvon V. 444. — *T. město* = *silné*. **čím**: vysokými valy a hlubokými parkány. Jrsk. XII. 345. — *T. obilí*: pšenice a žito. Val. Čes. l. X. 468. — *T. tma* = *čirá, pozdní noc*. Hauer 15., Čes. l. XII. 156 — *T.* Dostane deset tvrdých = deset tisíc. Us. Hlavn. 18. — *T. Jan*, kněz a spis., 1851.—1897. Vz Vyhl. I. 76. — *T. Jos.*, prof. a spis.
Tvrvati = *trvati*. Mš.
Tvrzę, e, f., firmamentum. Z. gloss. a witt. Ž. klem.: tvrdosť.
Tvrzenie, n., reparatio. To potřebuje opravovánie a t. Mill. 100.
Tvrzovitý. T. stavení. Jrsk. XIV. 20.
Tvrzše = *tvrzší*. Srdce, jenž jest t. všeho. Modl. 160b.
-tý, konc. ve spisech Husových. Vz List. fil. XXVII. 225.

Tyčeti = *seděti* (ve vězení). V zloděj. mluvě. Vz Tyka.
Tyčinka, y, f., bacillus. T-ky malomocenství, bacilli leprae, tuberkulosní, tuberculosi; t. uhlákové, bacilli anthracis, Milzbrandbacillen. Ktt.
Tyčinkočípkový. T. vrstva, Stäbchenzapfenschichte. Ktt.
Tyčka v plotě. Vz Lišatka. — Hra na tyčky. Vyhl. II. 244.
Tyčkovitý. T. dívka (*vytáhlá*). Zvon III. 310.
Tyčový. T. železo (v tyčkách). Nár. list. 1904. 38. 17.
Tydák, u, m. = *oheň na poli*. Černovice. List. fil. 1902. 253.
Týden. Je-li v prvních týdnech (srpna) horko, zůstane zima dlouho bílá. Ott. Kal. 1904. Už má tisíc týždňov (už je súca na vydaj). Slov. Mus. slov. IV. 10.
Tydlati = *skákati po jedné noze*. Lišeň. Mtc. 1902. 441.
Tydl'ikat = *pískati*. Na piščeľku t. Brt. P. n. 760.
Týdně. ,List vychází jednou t.: za týden, do týdne, v týdni. Mš.
Tyf břišní, střevní, typhus abdominalis, enterotyphus, Abdominaltyphus, ileotyphus, typhoid dothienteritis (pohyblivý, versabilis, zvrhlý, zmetalý, abortivus, lehký, levis, zvratný, recurrens, Rückfalltyphus, skvrnitý n. osutinový n. peteče, t. exanthematicus). Ktt.
Tyfovitý, typhoid.
Tyfový zánět svalu, myositis typhosa. Ktt.
Tyfus, vz Tyf.
Tyk, adda (de progenie). Rozk. P. 1651.
Týk, u, m. Africký t. (druh dubu). Stan. II. 246.
Tyka, y, f. = *vězení*. V zloděj. mluvě. Vz Tyčeti, Palanka, Taufes.
Týkati čím kam. Tykne-li padající nůž špicí do podlahy (zarazí-li se). Slez. Vyhl. II. 64.
Tykvice turecká, rostl. Sr. Leknín zde.
Tyl Jos. Sr. Lit. I. 938., II. 477, 756., Osv. VIII. 499., Zvon IV. 480., Dolen. Pr. 437. (s podobiznou), Tk. Pam. I. 498.
Týl. Treba v týle oči míti, chceš-li zklamán nebyti. Rokyc. Post. 128b.
Týle, e, n. = *tele*. Vých. Č. Jrsk. XXII. 201.
Týlé, n., terga. Rozk. P. 2482. Sr. Týlí.
Týlednice, e, f. = *palice*. Točí se jako vuol pod t-cí; on jako vepř v krmnice neleká se t-ce. Chč. S. II. 194b., 152b.
Týlkový. T. krajky. Vz Krajka.
Tylor, u, m., *tanec*. Vz Čes. l. XI 181.
Tylový závoj. Us.
Tympanista, y, m. = *kdo bubnuje na tympan*. Tbz. V. 6. 208.
Tyngační působnosť vody. Zach. Test. 28. Vz násl.
Tyngovati = *barviti na červeno či zlato*, tünchen. T. kovy. 1585. Uč. spol. 1902. 29., 38., Zach. Test. 32.
Tynchéř, e, m. = *tunchéř*. Tk. M. r. 187.

Týnný, Markt-. T. právo. Litomyšl. kn. pamět. J. Štěpanek. Progr. 7.
Typan, a, m. = *indian*, *krocan*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XV. 48.
Typickosť, i, f. T. ideí. Masar. Stud. 23.
Typový tisk, lis. Nár. list. 1905. 186. 13.
Typografickominiaturní směr. Nár. list. 1904. 182. 13.
Tyrancký = *tyranský*. Dšk. Km. 38.
Tyrati sa svetom = choditi po světě bez zisku. Statky (dobytek) sa tyrajú po úhorech (chodí po nich nepasouce se). Spiš. Sbor. slov. IX. 51.
Týskati. Doklady vz v List. fil. XI. 92.
Tyšler Boh., spis.
Týti odkud. Závistivý (z) zloby tyje. Alx. V. 56.
Tytlík, u, m. = *krůpěj*. Bílý t. (ku př. na kůži). Faust. 70.
Tývo, a, n. = *pivo*. Us. místy. Mš., Litom. 89.
Týž. Tohoto slova na Litomyšlsku neznají, mají jen: ten samej, tenhle (ten) samej. Litom. 38. — T. nyní často m.: *on*. N. překvapil své úřednictvo, že slušné téhož (jeho) zvýšil. Vz Věst. XIII. 2. (Brt.).
Týže, vz Týž.
Týžto. Pečeti přivěsili k témužto listu. List. Hrad. (Mš.).

U.

U. Změny hlásek *u*, *ú* v podřečí polnickém. Vz Hoš. Pol. I. 22. nn.
Uálal, u, m. = *dědina*. V Ungu na Slov. Sbor. slov. 1901. 74. Na str. 75. stojí: valal a ualal.
Uběđovati se jak: do smrti. Tbz. V. 6. 263.
Uběhovati, incurrere. Pat. Jer. 55. 1. Sr. Uběhnouti.
Ubelíkovati koho = *ukolébati*. Slov. Czam. Slov. 247.
Úbělonožka, y, f. = Thetis. Msn. II. 158.
Úbělový = *bílý*. Ú. obličej, paže, zuby. Zr. Čer. 14., Slád. Rich. 133., Kká. Sion I. 139.
Ubezpečlivý. U-vou zprávu učiniti. 1713. Schulz 178.
Ubiquitarní nemoc, která se objevuje všude (ubique). Ott. XX. 683a.
Ubírací punčochy ženské asi tři lokte zdélí se samými záhyby. Čes. l. XII. 319.
Ubitosť, i, f. = ? Myslí ďalej s tou istou u-sťou. Slov. Phľd. XXII. 229.
Úbočí, vz předcház. Stěžiště.
Úbočina, y, f. Také v Čech. Zr. Leg. 107.
Ubodati čím. Tiem ostnem jsa uboden. Hus. Er. I. 292.
Ubodřený dobromyslník. Nár. list. 1904. 353. 2.
Uboh, a, o, vz Ubohý.
Ubohý. Bóh sboru vece ubohu. Baw. E. v. 1099.
Úbor, u, m. = *úhor*. Slov. Orava. Sbor. slov. IX. 56.
Úborček, rečku, m. Chodí již jako ú. (silně těhotná). Čern. Z. 280. Sr. Úbor.
Ubožáctví, n. Slád. Cor. 163.
Ubožačka, y, f. U. dala mu plnou moc Pokr. 1885. č. 321.
Ubraný strom = krásně květem nebo ovocem plný; také o ženě. Je celá ubraná = mnoho na sobě nese. Litom. 54.
Ubrman. Vz o nich v Arch. XIX. 639.
Ubrouknouti se = *zabručeti*. Rais. Lep. 288. — **se na koho**. Rais. Lop. 123.
Ubrouskový. U. kroužek. Nár. list. 1905. 131. 23.
Ubrus = látka lněná bílá s bílými vetkanými květy. Čes. l. XI. 117. Sr. Prostření, Vyhl. II. 195.
Ubšiti se = *urasiti* (hl. do boláku). XVIII. stol. Čes. l. XII. 11.
Ubuze, calumnia. Mam. F. 85b. 2.
Ubuzník, a, m. = protivník, hance, calumniator. Mam. F. 87a. 1.
Ubuzovati, vz Ubuze, Ubuditi.
Úbyt, u, m. Ú. ledvin, atrophia renum, ú. žaludku, gastrophthisis, vrozený ú. dělohy, atrophia uteri congenita. Ktt.
Úbytě. Ú. krve, Atrophie des Blutes, ú. dočasné rozsáhlé, chronische diffuse A., druhotné, secundäre A., hnědé ú. srdce, braune A. des Herzens, prudké ú., phthisis florida, prvotní ú., primäre A., prvotní ú. čivů zvrhlostní počasné, primäre chronisch-degenerative A. der Nerven, ú. svraštěním se, Schrumpfungsphthisis, ú. hrtanové (tuberkulosa hrtanová, phthisis laryngea, Kehlkopfschwindsucht); pokračující jednostranné ú. lícní, hemiatrophia facialis progressiva; ú. malých dětí, paedatrophia; ú. vlastního oka, phthisis bulbi essentialis, ophthalmomalacia; ú. skalníků, kameníků, phthisis lapidarum, spado hippocraticus; ú. svalové, amyotrophia, myatrophia; pokračující ú. svalstva, polymyositis, atrophia musculorum progressiva; ú. svalstva ztučněním, pseudohypertrophia musculorum, atrophia musculorum lipomatosa; ú. z otravy olovem, tabes saturnina. Ktt.
Úbyťový. Ú. horečka, febris hectica, Zehrfieber. Ktt.
Ubyvatelský famulus. Zvon IV. 670.
-uc, -úc m. **-ovic**. To sú Hadamúc, Tačkuc plot, správcuc slečinka, učiteluc Vena. Vz Dšk. Km. 44.
Ucejditi se kde: v komoře (posrati se). Frant. 36. 22.
Ucelenosť, i, f. U. spisu. Vz Čad. 123.
Ucmuraný = *umazaný*. Vlasť. I. 220.

Ucouraný. Je u-ná jako židovka. Us. Rgl.
Ucpání, *uzavření, zauzlení* střeva, obstructio, volvulus, Darmverschlingung. Ktt.
Ucpávka, y, f. U. z vaty (do nosu, pochvy, konečníku), jednak jako zástava krvácení, jednak jako nosič léků, Tampon. Ktt. U. s kovovým utěsněním (u válců). Vz KP. X. 290.
Ucrcati = *ucrkati*. Na cestě nejmíň pintu (piva) ucrcali. Světz. 1895. 290.
Uctivý byt farářův = *slušný*. 1607. Mtc. 1903. 295. Řeč uctivá bez užitku nebývá. Sb. sl. VIII. 87.
Úctykrát. Nastokrát a ú. vás pozdravuju. Dšk. Km. 51.
Ucukrovati si co. Hlk. V. 189. (osladiti).
Uczelnie, nardus. Rozk. P. 993., R. 75.
Účasť, i, f. Zvali k účasti na přednášce. Hlavn. 55.; *lépe*: zvali na přednášku. Mš.
Účasten, stna, o, vz Účastný.
Účastlivě někomu něco vykládati. Zvon V. 13.
Účastný co. Vinšovala bych, aby jen částku (akkus. míry) Ty mé radosti účasten byl. Čern. Ž. 132.
Učba. Co se tobě zdá do této učby? Apoll.
Účekať za kým = *utíkati*. Slez. Vyhl. II. 297.
Účel světí prostředky. Us. Blaze, kdo si jeden čistý smělý ú. místo mnohých představí. Koll. (Lit. II. 193.).
Učeliště = *učiliště*, asi působením slova učelivý. Mš.
Učelivý, » vysuto. List. fil. XXVII. 231. — v čem. Kubl. 200.
Učenkyně, ě, f. = *učenka*. Zvon V. 218.
Učenství (!), n. Vyšší u. = *vyšší učení, škola*. Pohl.
Učenstvírna (!), y, f. = *učení, škola akademie*. Pohl.
Účes ženské hlavy: na grgolu, na obálku, na dromlu, na vemä, na kytu, na kyku. Slov. Vz Ott. XXIII. 415.
Účesť. Rač nedati diablu účesti. Modl. Vz Účasť.
Účestenství, vz Účastenství. Ž. klem. 121. 8.
Účetná, é, f. Paní ú. = *choť účetního*. Kbrl. Dži. 15.
Účetnicky něco dokázati. Nár. list. 1903. 337. 4.
Účinek, nku, m. = *uřknutí*. Slez. Vlasť. I. 208., 210. — Ú. Hledání prstenu mělo příznivý ú. špatně m.: prsten se našel, byl nalezen. Věst. XII. 97. Brt.
Učiněný. Je u. blázen (hotový b.). Us.
Učiněvati co z čeho. Z vína svú krev, učiňuješ. Pís. Kunh. 147b.
Učinilý. Ev. víd. Mat. 12. 39.
Učitedlnosť, i, f. Rozk. P. 1316., R. 83.
Učitelka, y, f. = louka, kterou dostával učitel. Hoš. Pol. 144.
Učitelský. Ú. průpravna. Slám. Put. 161.
Učna, y, f. = *škola*. Pohl.
Učstiti se. Sv. Prokop zjeviv se opatu Němci řekl: Náhle ucztí sie a beř se preč. Pass. 317. (Jako říkáme: Poroučej se). Mš.

Účtvardaný. U. děvka (umazaná?). 1651. Čes. l. XIII. 322.
Učupeno seděti (na bobku). Čas. mus. V. 21.
Učupený = *skrčený*. Dědina u-ná na skloně hory; Učupený sedí na bobku. Slov. Phld. XXII. 617., Čas. mus. V. 23.
Učúti = *ucítiti*. Kto učuje rány toho hada. Chč. S. II. 167a.
Úd pohlavní ženský, ještě: klapky, křížalka, obruba, poklopky, poklopy, pysky. — Ú. = *kosť*, crus. Aby zlámáni byli údové jich. Pat. Zim. 51a. 31. a j. — Ú. = *dvojtečka*. 1587. Čes. l. XV. 30.
Udacnec (vdacznecz), audax. Rozk. P. 1106. Sr Udactví.
Udanlivě, angeblich. Provolání u. spolkem vydané. Nár. list. 28./2. 1898.
Udanlivý, angeblich. Obžalován pro u-vé poškození dveří. Pokr. 1886. č. 13. Sr. Ždánlivý.
Udarmiti koho, frustrare. Přisáhl Hospodin Davidovi a neudarmí jeho. Ž. pod. 131. 11.
Udarovati, vz Udařiti.
Udata, y, m. = *rek*. U Vodňan. Čes. l. XIII. 84.
Udatec, tce, m. = *udatný člověk*. Hlk. X. 331.
Udaten, tna, o, vz Udatný.
Udatenství, n. Vzíti co v své u. = *odvážiti se čeho*, audere. Baw. E. v. 958., T. v 927., Rad. otc.
Udatenstvo, a, n. = *udatenství*. Na u. vzpomenouti. Msn. Il. 404.
Udatnosť. K u-sti třeba míti plný žaludek (nemíti hladu). Stan. I. 232.
Udávati, vz Udati.
Údec, dce, m., artus. Rozk. P. 1222. Zdrobn. *úd*.
Udělati. Udělalo se teplo šp. m.: oteplilo se; Bylo uděláno, že odjedu m.: bylo ujednáno. Věst. XII. 96. Brt.
Uden H. = MDr. Jar. Hruška, básn. Vz Flš. Písm. 710.
Udeň, bellus. Rozk. P. 996.
Údeň. Na údni = na úsvitě. Mus. slov. V. 93.
Úder, u, m. Škoda každého úderu (každé rány), ktorý padol mimo. Rizn. 64.
Údeřiti se s kým oč = *napadnouti*. Všichni hotovi jsú s voštěpy u. se spolu o slovo protivné. Chč. S. II. 193b. — se več: v pláč = *propuknouti*. Chč. S. II. 239a.
Udesátati co = *prácně vykonati?* Sama vše zaň u-tá. Sá. Kř. 58.
Uděšenec, nce, m. = *uděšený člověk*. Tbz. V. 4 85.
Udieti, fieri. Udá-li se jim kdy, si opus fuerit. Mill. 44. Sr. Udíti.
Udíleč, u, m. U. ceny. Zvon III. 168.
Udnieti. Když jest udnielo, sebrali se, facta autem die. Korč. 134a. Sr. Udnívati se.
Udobení, n. U. a výzdoba truhlářských výrobků. Vz KP. XI. 77.
Údobný (fasonový) soustruh. KP. VII. 686.
Udobřivě se usmívati. Hlk. V. 265.

Udobrota, y, f. Nech něco na u-tu (udobření božstva). Msn. Od. 123.
Údokojič, e, m. = *sen, spánek*. Msn. Od. 301., 349.
Údolam, u, m. = *zachraňovací prkno z předu motorového vozu* (tramwayového. Ale ten málo chrání, spíše láme údy tomu, kdo se pod něj dostane).
Údolstvo, a, n. Nár. list. 1885. č. 80.
Udrati, uderu = *udříti*. — **si co**: pazoury. Kld. II. 84. Udri dobrô, bude lepšie, udri mrcha, bude horšie (o nenapravitelném). Sbor. slov. VII. 132.
Údrbek, bku, m. = *úsměšek*. Litom. 54.
Udrbovat se = *vysmívati se*. Litom. 54.
Udřeti nač = *udeřiti, dolehnouti*. Val. Čes. l. XIII. 208.
Udřiďupa, y, m. Kdo někuří, kdo nešňupá, to je taký u. Slez. Vyhl. II. 66.
Udrtiti koho. Zima tak jej u-la. Kld. II. 252.
Udržava, y, f. = *državа*, possessio. Liptov. Sbor. slov. IX. 43., Phld. XXIV. 484.
Udržalý = *zachovalý, dobře udržený*. U. stůl. Pfleger.
Udržovatel, e, m. U. rodu. Sbor. čes. 252.
Udušený. U. dřevo (porazí-li se za plné mízy v době vlahé n. teplé a nechá-li se kmen v kůře n. nerozřezaný). Vz KP. XI. 40.
Udúti, vz Udouti.
Úfat sa čemu = *spoléhati nač*. Slov. Sbor. čes. 31. Čomu sa nejviac ufáme, mizne skôr, než sa nazdáme. Sb. sl. VIII. 85. — **nač**. Úfám na tvú dobrotu Um. roudn, 15. 26.
Ufixovati co čím, fixieren. 1585. Uč. spol. 1902. 24., Zach. Test 15.
Úfnosť = *naděje*. Ú. je nejväčší cigáň (lhář) Mor. slov. V. 28.
Ufresovati se čím. Takovým lamentováním se u-val (užral) a ustaral. Faust. 182.
Ufúlanec, nce, m. = *člověk umazaný*. Slov. Phld. XXIV. 754. Sr. Fúlati.
Ugotovať co = *vystrojiti*. Slez. Vyhl. II. 129.
Uhádati koho, convincere. Stará glossa. List. fil. 1901. 444.
Uháňať koho = *vháněti do úzkých upomínáním, utiskovati strhováním na mzdě, na ceně*. Val. Čes. l. XI. 133.
Uhašadlo, a, n., emictoria. Mam. A. 22ᵃ.
Uhaviti koho. Stal mu hlavu a jej u-vil. Baw. Ar. v. 1521. Vz Uhavěti IV. 299.
Uhel. Hasne u. odervaný druha svého. Sbor. čes. 18.
Uhelňák, u, m. = *uhlák* (nádoba na uhlí). Rgl.
Uhelník, u, m. = *místnosť na uhlí*. KP. X. 437. — **U**. truhlářský (nástroj). Vz KP. XI. 8. (obraz).
Uhelnodolný. U. společnosť. Nár. list. 1903. 257. 21. Vz Uhelnodolní.
Uherky, druh višní. Nár. list. 1903. 163. 3. — **U**. Uhodil na u. = utekl. Litom. 74.
Uhlá, n. = *uhlí* (dřevěné). Val. Čes. l. XII. 46.
Uhlák, u, m. = *difterie*. Slov. zdrav. Vz Sněť. U. střevní, enteromycosis. Ktt.
Uhlákový. U. sněť, Anthraxbräune. Ktt.
Uhlářský. U. bursa, obchod, trh, syndikát atd. Nár. list. 1903. 125. 6., 175. 17., 168. 13, 236. 17.
Uhlásiti se = *unaviti, upachtiti se*. Pes se během u-sil. Ouboč. Rgl.
Úhlaví, n. = *hlaviště, zadní část pažby*, Schaftkolben. Vz Ott. XXII. 59ᵃ.
Úhlavník, a, m. = *hlavní náčelník*; *kapitán*. Kar. 22., 23.
Úhlavský V., spis.
Uhlí. Uhlie na jednej hromade skoro nehasne. Rizn. 63. U. z kostí = spodium. Vz Ott. XXIII. 830. Nekupuj u. od kováča, ale od uhliara. Slov. Sb. sl. VIII. 87.
Uhličitan ammonatý (čpavá sůl, sůl z jeleního rohu). Jeho výroba, vlastnosti a upotřebení. Vz KP. X. 81.
Uhličitanový. U. formace olovnatá rud. Ott. XXII. 78ᵇ.
Uhličnatokyselinný. Nár. list. 1903. 141. 13.
Uhlídat se = *unaviti se dlouhým hlídáním*. Hoš. Pol. I. 144., II. 23.
Uhlík. Vz Vstnk. XI. 523., XIV. 402. Slovo to zná již Klicpera v Blaníku psaném r. 1813. (vyd. 1820. 261.). Mš.
Uhlíř, e, m. = *jikavec* (pták). Č. Třeb. Čes. l. XI. 36. — **U**. *Jos.*, 1822.—9./12. 1904. Sr. Nár. list. 1904. 10./12. a jiné listy z též doby, Máj. III. 220.
Uhlodnutí, n. = *bodnutí*. Náhle ucítil divné u. Zl. Pr. XXII. 567.
Úhlový kámen, lapis angularis. Pror. ol. 25ᵃ. 1. Isa. 28. 16.
Uhlupiti = *zničiti*. Sčepnou trávu mráz u-pí. Hoš. Pol. I. 143.
Uhnati. U se vždycky člověku ku škodě. Tbz. III. 1. 154.
Uhnětenec, nce, m. = *člověk uhnětený*, der Bedrückte. Pokr. 1885. č. 328., Tbz. V. 4. 140.
Uhněvání, n., indignatio. Pror. ol. 16ᵃ. 2. Isa. 10. 25.
Uhníti jak. Uhnívá již po léta při živém těle. Nár. list. 1903. 284. 1.
Uhnojiti koho = *dáti komu shníti*. (Kněží dobrého kněze) upálé anebo v žaláři uhnojí. Chč. S. I. 121ᵇ.
Uhnouti se jak: o poznání (maloučko). Us. Rgl.
Uhoniti koho v čem (*postihnouti*) a potom obžalovati. Rokys. Post. 373ᵇ.
Úhorok = nedohořelý zbytek svíčky. Liptov. Sbor. slov. IX. 45.
Úhořový. Ú. žluč. Rostl. G. 217ᵃ.
Uhoršiti sobě v něčem (pohoršiti). Arch. XXII. 133.
Uhoš za Uchopiti v VII. 959. oprav v: *Uchoš*.
Uhotovati, praeparare, *připravovati*. — **co**: cestu. Pat. Zi r. 4ᵃ. 7.
Uhotoviti se k čemu: k odjezdu. Tbz V. 5. 267.
Uhověti = *vyhověti*. — **komu v čem**. Hus. Post. 215ᵇ.

Úhrabák, u, m. = *koš na úhrabky*. Úbočí. Rgl.
Úhrad, u, m. = země i zahrady u B. Bystřice. Mus. slov. VII. 42.
Úhradní kapitál, koupě. Nár. list. 1898. 131. 6., 1903. 298. 21.
Uhranitel, e, m., fascinator. Mam. A. 22b.
Uhranouti koho. Uhranula-li tě žena, pomoz ti sv. Anna; uhranul-li tě muž, pomoz ti sv. duch; uhranul-li tě mládenec, pomoz ti sv. Vavřinec; uhranula-li tě panna, pomoz ti sv. Máří Magdalena. Mtc. l. 1897. č. 4. 124. Vz násl. Uhranutý.
Uhranutý. U. umyje si odvarem čistcovým obličej; zbustne-li voda, jest uhranutí nejen zjištěno, ale též odstraněno; Na Mirošovsku protahuje se u. člověk katím okem t. j. dvojnásobnou kličkou z provazu. Mtc. l. 1897. č. 4. 127., 125. Zaříkávání: P. Bůh od věku k věku, předivné jsou jeho milosti; Ty (jméno u-tého), já ti dělám vodu na uhránčivosť; jestli tě popadla buď z vody nebo z větru, buď z leknutí nebo z přejití, jestli tě kdo uhranul jakýmikoli očima, buď modrýma neb zelenýma, buď černýma neb červenýma, buď muž neb žena, buď mládenec nebo panna, buď pacholek nebo děvče... Vz Mtc. l. 1897. č. 4. 126., Uhranouti.
Uhřebiti koho. Uhřeb svú kurvu mater prašivú. Ostrava. NB. č. 235.
Uhřivěti, ěl, ění = *uhřivým se stávati*. Mus. 1896. 428.
Úhrnek, nku, m. My úhrnkom kosíme = *napořád*. Pbřd. XXIV. 484.
Úhrnně něco naznačiti. Čad. 117.
Uhroutit se = *částečně se sbořiti*. Kámen se s ním u-til (ulomil). Hoš. Pol. I. 144.
Uhroziti koho. Rokyc. Post. 90., Hus. Er. III. 184.
Uhry, ů, m. = přečnívající kusy trámů přes zeď, jež tam tvoří strop záspí. Ouboč. Rgl.
Uhryzavý = *zlehčující*. U. slova. Troj. k. 12.
Uhrýzti se. Ale že sa neuhryzni v jazyk (nelži). Mus. slov. IV. 79.
Uhulákati koho = *ukřičeti*. Zvon VI. 103.
Uhušat = *ukonejšiti, pohoupati*. Dítě na rukou u. Čes. l. XIII. 21. Sr. Uhuskati IV. 812.
Uhý, interj. Uhý, kde bych se stavil! Mš. exc.
Uchácholit = *uchlácholiti*. Hoš. Pol. II. 6.
Uchatec, tce, m. = *škvor*. Volyně. Čes. l. XIII. 125.
Uchavec, vce, m. = *škvor*. Také u Horažd. List. fil. 1902. 253. (Slov.).
Ucheati. Bude-li kráva uchcávat. Nár. sbor. VIII. 119.
Uchlácholená. Dodával na u-nou. Hav. Chamr. 125.
Uchlouditi = *zahubiti*. Řepa všechen plevel u-dí. Litom. 54.
Uchmulovať sa = *usmívati se*. Val. Čes. l. XI. 227., 325., XII. 419. Sr. Uchmúliti se.
Ucho střední, vnější, vnitřní. Vz Strh. Akust. 425., 428. Hleděli si jídla, až se jim uši hýbaly. Zvon III. 73. Poslouchali, mohli na tom uši nechat. Čes. l. XIII. 253. — Hra na ucho. Slez. Vz Vyhl. II. 244. — U. Střevíce s ušima. Světz. 1886. 387.
Uchopiti = *pochopiti*. Uchopi lesť tajnú jeho. Baw. E. v. 1822.
Uchopovací proštěpec, Fasspincette (zachycovací). Ktt.
Úhoš za Uchopný v IV. 316. a v VII. za Uchopiti oprav v: Uchoš.
Uchřadlý. U. tělo (bolestí). Zub. Meg. 41. — Klašt. Ep. 19.
Uchtíti = *zachtíti*. Mark.
Uchváceně pronesla. Zvon V. 508.
Uchvátiti. Kdo u-ti, nerad vrátí. Sb. sl. VIII. 87.
Úchvatnosť, i, f. Ú. bídy. Stan. II. 165.
Uchylka, y, f. = *sklonění*. 1775. Sr. Bílý. Obr. 75.
Uchylovati = *sklořovati*. Sr. Bílý. Obr. 75.
Úitý = *užitý*. Byl ú. Val. Čes. l. XI. 95.
Uj, e, m. = *ujec*. Zabil uje jeho. Baw. Ar. v. 5778., 5790.
Ujasněnosť. Slohová u. cvičenců. Věst. XII. 359.
Ujasněný pojem. Nár. list. 1904. 356. 13.
Ujasniti si co. Us.
-uje m. *-ovic:* Havluje syn, bednářuje. Vz Dšk. Km. 44.
Ujčena, y, f. = *matčina sestra*. Prus. Slez. Čes. l. XII. 309. Vz Uječ.
Ujdený. Už byl daleko ujdený (už ušel daleko). Val. Nár. sbor. VIII. 52. Vz Ujetý.
Ujebiti se. Ujebiž se s tou kobylou před se (jeď už). 1518. Arch. XIX. 215.
Uječ = *matčin bratr*. Prus. Slez. Čes. l. XII. 309. Sr. Ujčena.
Ujednaný. U. obchod, Nár. list. 1903. 305. 21., hodina.
Ujednocení, n. U. lidí. Pal. Záp. II. 87.
Ujeti. S tebou si člověk ujede (s tebou nic nepořídí)! Tbz. V. 1. 355.
Ujetý. Už byli daleko u-tí (už daleko ujeli). Val. Nár. sbor. VIII. 49. Vz Ujdený.
Ujezdec, zdce, m. Na U-zdci. List z r. 1045. H. Jir. Sl. pr. II. 10.
Ujídati koho. Ujídala ho zlosť. Zvon. III. 278.
Ujieti se, vz Ujíti, Ujmouti.
Ujímací stroj (ananasový) u pletení. Vz Ott. XIX. 908.
Ujímání, n. U. u pletení hladké, obrácené a přehazování. Ott. XIX. 903.
Ujímati co kam. Ujme-li to člověk v srdce. Chč. S. II. 213b. — **koho zač.** Ujmouti koho za ruce. Baw. Ar. v. 5740., T. v. 1517. — **U.** = *utíkati*. Sv. Prokop kázal cizím mnichům: Ujímajte s rychlostí do Prahy. Hrad. 27a.
Ujistivý. Řekl tonem u-vým. Nár. list. 1903. 216. 9.
Ujmy = *souchotiny*. Lidové léčení jich. Vz Nár. sbor. VIII. 134.
Ukaceřovaný. Lid u. a uplvaný. Chč. S. II. 265b.
Úkal, pollis. Rozk. P. 2370.
Ukapiti kam. Malitká kapička do oka ukapená bolesť krotí. Rhas. E. 29. Vz Ukápnouti.
Ukáplý. U. slza. Tbz. V. 1. 269.

Úkaza, y, f. Na té (deštce) biesta dle vkazy psána dva pěkná obrazy. Kat. 643. Dle Er. ukázka; dle Gb.: ukazování; dle Mš.: obrazy byly malovány podle vidění, které malíř měl.

Ukazatelkyně listu. Arch. XX. 274.

Úklad, u, m. = *úmluva*. Ú. s někým míti. Slov. Mus. slov. VII. 43.

Ukládací kapitál, obchod, trh, trust. Nár. list. 1904. 43. 9., 1908. 250. 21., 131. 9.

Ukládaný. Mýto z lodi u-né (naložené). Zbrasl. 404.

Ukláti koho čím: mečem. Msn. II. 56.

Úklej, kaprovitá ryba, alburnus. Vz Ott. XVIII. 996.

Ukletý lid = *uproklínaný*. Chč. S. II. 265b.

Uklidněnosť mysli. Hlk. IX. 208., Zvon IV. 11

Uklidněný. U. smýšlení. Nár. list. 1905. 326. 21.

Úklizný = *pořádný*. Mor. Kmk.

Uklvati. Baw. Ar. v. 4533., 3248.

Ukojidlo, a, n. U. bolesti (lék.). Msn. II. 275.

Ukolébavě. To jehličí šumělo tak u. Tbz. V. 6. 407.

Ukolébavky na Slov. Vz Sb. sl. 1902. 59., Brt. Čít. 6. nn. Slezské vz ve Vyhl. II. 230 nn., Vlasť. I. 132. nn. Na Slov. Vz Sb. sl. VII. 59.

Ukoliti = *usekati*, *rozkálati*. Ouboč. Rgl.

Úkorovati. Úkory úkorujících tobě spadly sú na mne, opprobria exprobrantium tibi. Ž. pod. 68. 10.; 118. 42.

Ukosený konec dřeva. KP. XI. 71.

Ukrádati, vz Ukradnouti.

Úkradí = *tajně*. Ú. honiti (zvěř). Arch. XXI. 428.

Ukradnúti se kam = *odplížiti se*. Listář 32. Až se mu srdce k tomu u-dne. Chč. S. I. 130b. — **co jak**. Očima všetko môžeš ukradnúť, len rukou nie. Mus. slov. V. 28.

Ukřičený. Je od něho celá u-ná. Rais. Lid. 160.

Ukrčiti se jak. U-čil se ako zajac do brázdy. Rizn. 174. — **U. se** = *uskrovniti se*. Skvěle nědil, ukrčoval se, jak moha. Věst. XII. 95. Brt.

Ukřivilý. Had jest hovado točlivé, u-lé. Uš. spol. II. 19.

Ukřiviti čeho: svých úst. Chč. S. II. 194a. — **co proč**. Pro bázeň ukřivují (kněží) jazyk svuoj (s přímé cesty odchylují). Chč. S. II. 216a.

Ukrmiti dítě = *uživiti*. Hus. II. 244.

Úkrop. Bylo jich tam jako vok na úkropu (málo). Us Čes. l. XI. 270.

Ukrotenství, n., mitigatio. Rozk. P. 1290.

Úkrotník, a, m. Ú. bolestí (lékař, ten je ukrocuje). Msn. Hym. 63.

Ukrůpnouti = *ukrápnouti*. — **komu**. Aby ti slzička neukrůpla. J. Hrad. Mš.

Ukruta, y, m. = *ukrutník*. Msn. Od. 136.

Ukruten, tna, o, vz Ukrutný.

Ukrutný v hněvu. Škd. F. 150.

Po **ukryjanku** něco dělati = *tajně*. Slez. Vyhl. II. 11.

Ukrytec, tce, m. Tbz. VIII. 163., XVI. 77. a j. tam.

Ukrytý. Co ukryto, bývá vždy očito. Zvon IV. 226.

Ukryvač, e, m. Kde niet u-ča, tam niet ani pobierača. Mus. slov. V. 77.

Ukulatiti co. Klc. (List. fil. 1905. 236.).

Ukupčiti co. Rokyc. Post. 19b.

Úkus, u, m., morsus. Rozk. P. 2237. Vz násl.

Ukusení, n. U. psa = *kousnutí*. Sbor. slov. VII. 122.

Úkvapný útok. Msn. II. 213. Ú. Athena. Ib. 393.

Ukykati se = *uříznouti se*. Dítě se u-lo. Čes. l. XI. 342.

Ukývati se. Keď sa človek cez deň ukýva (nachodí, napracuje), večer zaspí, akoby ho do vody hodil. Rizn. 62.

Úl. Bhm. hex. 619., Brig. F. 84., Gl. roudn. 22b., Mam. A. 14a.

Ulaciniti co = *laciným učiniti*. Us.

Ulamon, u, m., fraxinus; Rozk. P. 613., R. 70. Vz Ulmoň v VII. 965.

Uláskati si koho = *získati*. Msn. Od. 47. — **čím**: mrtvé ohněm, μειλίσσειν. Msn. II. 127.

Ulečličky (!), pl., m. = *flíčky v polévce*. Pohl.

Úlehla = *místo plané, na němž není křoví, ani tráva*. Val. Čes. l. XII. 46. — **Ú.** *Jos.*, spis., nar. 1852. Vz Vck. Vset. 306.

-ulek příp.: hrňoulek (hrneček), hrboulek. Vz Dšk. Km. 31.

Ulekaně naslouchati. Zvon III. 629.

Ulepený z čeho: z falše a lži u. 1594. Hrubý 171.

Ulepiti se kde. Tam se ulepil (chytil, zamiloval). Jrsk. XXVI. 173.

Ulévati, vz Uliti.

Uleviti komu nač. Ať mi něco na ty snopy uleví (sleví), neb jsem je draho vzal. Arch. XXI. 59.

Ulibon, tilos. Rozk. P. 617.

Uličkový vaggon = který má po jedné straně uličku, a ne sedadla. Us.

Uličník, a, m. Prodávati pivo u-kům (bydlícím v též ulici n. v ulicích sousedních; nyní říkají: přes ulici). Arch. XX. 499.

Ulmačka, y, f., druh *dýmky*. Rais. Lep. 534.

Ulochtati = *ulektati*. — **koho jak**: k smrti. Er. Sto pov. 33.

Ulouditi někoho někam = *vlákati*. Čes. l. XII. 97.

Uložiti s kým = *naložiti*. Baw. Ar. v. 1267. — **U.** = *založiti*. — **co**: oděv (aby nebyl dlouhý). Kbrl. Džl. 17.

Ulpěti, ěl, ění. **Na někom** očima u. Zl. Pr. XXI. 127.

Ultimo. Peníze na u. Nár. list. 1902. 233. 15.

Ultimový papír. Nár. list. 1903. 222. 17.

Ultrafialový. U. záření. Vstnk. XIII. 761.

Ultramarin, u, m. U. červený, fialový, modrý, zelený. KP. X. 92.

Ultramikroskop, u, m. Nár. list. 1905. 227. 3.

Ultramontanní snahy. List. fil. 1905. 352.
Um zpracovává představy ať rozumem ať smyslem poskytnuté, jest tedy proti nim druhotný atd. Vz Čad. 16., 17., 20. Verstand.
Umačkati co = *uspořiti*. Když nějaký groš] umačkají, sázejí zase (do lotinky). Rais. Vlast. 22.
Umakati koho. Aby jich Makal (modla) neumakal. Tk. Pam. I. 179.
Umatlaný = *ušpiněný*. Mávala u-ným kapesníkem. Zvon III. 18.
Úmaz, u, m., Abschreibung, Streichung. Ú. z příjmů. Pokr. 1885. č. 348.
Umazaný = *pomazaný*. — **čím**: sv. olejem. Kar. 85.
Umazati = *pomazati*. — **koho zač**: za krále. Kar. 86. — **se od čeho.** S čím kdo robí, od toho se umaže. Vyhl. II. 66.
Umdlitel, e, m. = *unavovatel*. Chč. S. II. 197b.
Umdlý. U. velevzdálenosť (vzduchová perspektiva v dáli se ztrácející). Zd. Polák. (Vlč. Lit. II. 2. 30.)
Uměleckografický. U. reprodukce. Nár. list. 1903. 353. 9.
Uměleckohistorický. U. rozprava. Mtc. 1904. 49.
Uměleckokritický. Nár. list. 1905. 319. 13.
Uměleckomalířský obsah. Nár. list. 1905. 57. 13.
Uměleckoplastický. U. vyjádření. Nár. list. 1904. 141. 13.
Uměleckopraktický. Nár. list. 1903. 312. 13.
Uměleckoprůmyslový. U. museum, škola. Nár. list. 1904. 23. 5., 22. 6.
Uměličný (!) = *učelivý*. Pohl.
Umělířník (!), a, m. = *umělec*. Pohl.
Umělka, y, f. = *Musa*. Tbz. III. 4. 219.
Umělkovaně něco činiti. Vlč. Lit. II. 18., Nár. list. 1905. 56. 3.
Umělostna (!), y, f. = *akademie*. Pohl.
Umělý. U. oko, chrup, noha atd. Vz Ott. XX. 790.
Uménění, diminutio. Rozk. P. 1427.
Umění nemá hance, toliko nevědomce. Lit. I. 363.
Umělitel, e, m. = *umělec?* Lék. A. 13a. 1.—2.
Uměnoslovný, kunstgeschichtlich. U. sbírka fotografií. Pokr. 1885. č. 124.
Uměráček, čku, m. = *umíráček*. Us. místy. Mš.
Uměřený soupis mravnostních pouček. Nár. list. 1905. 186. 13.
Uměřiti nad čím = *způsobiti*. Jakož nad ním jest uměřil. Baw. J. v. 467.
Umésti. Ještě se umítá (*namítá*). Kom. Did. 99.
Umeškati co = *promeškati*. Hus. Post. 8a.
Umětelný = *umění znalý*. Jest hbitého rozumu črta u. Št. Uč. 108a.
Umezinož, adv. Mš. Sr. Mezinož.
Umflačka, y, f., *hazardní hra*. Světz. 1883. 255.
Umiesiti, vz Umísiti. Hus. Post. 44a.
Umiliti koho = *usmířiti*. Msn. II. 377.
Umíniti se na čem. Chambora u-nil se na svém bílém praporu. Nár. list. 1885. č. 172.
Umiňovati, umíniti v kroku (jíti zdlouhavěji). Rais. Lop. 93.
Umísťovací odbor. Nár. list. 1904. 244. 17.
Umknouti se odkud = *vymknouti*, *uchýliti*. Fel. 48.
Úmluva. O ú-vách starší doby vz Arch. XIX. 583.
Umluvenosť, i, f. Řeč vznikla u-stí společenskou. List. fil. 1905. 363.
Umluvní. Podává mu naše práva u-ního. Chč. F. I 64a.
Umnieti. Z toho umni, že .. = *pomni*, *věz*. Hus. Er. I. 340.
Umnožiti = *rozmnožiti*. Baw. J. v. 195.
Úmočka, y, f., vippa, Rozk. P. 1712.; R. 90.: *výnočka*. Vz Výnocka.
Umolestovati se, z lat. = *pomáhati*, *napracovati se*. Slov. Phľd. XXIII. 686.
Umořitelný dluh = *splatitelný*. Us.
Umořiti čím čeho. Smutkem až pláče umoří. Baw. E. v. 8092.
Úmorník ho chytil (umírá). Mus. slov. V. 42.
Umoslavný Hefaistos. Škd. Od. 120.
Umoudřiti si = *umíniti si*, *předložiti si*. Čes. l. XII. 173.
Umouránek, nka, m. = *umouraný*. (VII. 968.).
Umový. U. představa nebo pojem čili ponětí, conceptus, notio, Begriff. Čad. 17.
Umračený = *uplakaný*. Zvon III. 349., Jrsk. Pov. 94.
Umraviti se = *polepšiti se*. Val. Čes. l. XIII. 111.
Umrčina = *umrlčina*. Brt. P. n. 1156.
Umření, n. Ode dne u. svého. Arch. XX. 365.
Umřieti. Umrem, umrem, nevím kedy, ale umrem kedy tedy. Ej, keď umrem, ležat budem, preto si já zpievat budem. Mtc. l. 1897. Obrz. 185. Jedna (žena) umírá, muž druhou vybírá. Rais. Sir. 97.
Umrlčí voda. Vz o ní v Sá. XX. 27.
Umše, caupo. Rozk. P. 2099.
Umuckati koho. Hlk. IX. 231. Vz Muckati.
Umuděný = *umouněný*. U. dítě. Rais. Lid. 137.
Umúdřiti čemu. Biskup, umúdřiv zdraví svému, nechtěl jeti. Pulk.
Umysliti. Jakož jest byl umyslil (si předsevzal). Chč. S. II, 172a.
Úmyslový = *úsobní*. Ú. prostor. Vz Čad. 128.
Unáčilý = *podnapilý*. Zl. Pr. XXI. 272.
Unavenec, nce, m. Jrsk. XXIV. 54., Tbz. V. 5. 214.
Unavení, n. = usmrcení, zahubení. Baw. Ar. v. 3250. Vz násl. Unaviti.
Unavený jak: k smrti. Zr. Strat. 55.
Unaviti = *zahubiti*, *usmrtiti*. Baw. E. v. 620., Ar. 852. a j. tam.
-unce m.: **ounce**: hezunce. Litom. 13.
Unce, e, f. Soukenická valcha o třech uncích. Mtc. 1903. 320.

Undrlák, u, m. U-kú se varovati. 1530. Mus. 1905. 359. Sr. Undrlák v VII. 970.
Unésti koho sobě. 1478. Uč. spol. 1908. II. 25.
Ungeltový důchod. Dolen. Pr. 333.
Unie, vz násl. Uný. — U. = *Česká grafická společnosť v Praze.*
Unifikační projekt. Nár. list. 1908. 243. 17.
Unifikovaný, z lat. = *sjednocený, sloučený.* U. renta. Nár. list. 1904. 100. 18.
Unik v IV. 375. oprav v únik.
Unikát české literatury. Čes. l. XII. 87.
Unikátní výbor umělecký. Nár. list. 1904. 24. 13.
Uniklý čemu. Události zraku našemu dávno uniklé. Pokr. 1885. č. 331.
Unimolekularný. U. reakce, při níž mění se koncentrace pouze jediného druhu molekul. Vz Vot. 232.
Unipolární indukce. Vstnk. XIV. 4.
Univariantní soustava. Vot. 259.
Universalisování, n. Básnické u. Vlč. Lit. II. 2. 96.
Universalitní středověk. Nár. list. 1904. 45. 13.
-unk příp.: žebrunk, slevunk, šizunk, šacunk. Vz Dšk. Km. 34.
-unký m. *-ounký*: bleďunký. Vz Litom. 13.
Únor. Tk. píše: Unor. Je-li ú. mírný ve své moci, připílí s mrazem březen v noci; Silné severní větry ku konci února zvěstují úrodný rok; Ú. má své vrtochy, stavívá ledové mosty. Ott. Kal. 1904.
Unořiti co kam: slzu na své hřiechy. Hus Er. III. 149.
Unšovice, zaniklá ves u Znojma. Vz Mtc. 1903. 36.
Unuděný sen. Zvon. IV. 231.
Uný = *unie, sloučení.* U. dvú far. 1607. Mtc. 1903. 294. Na str. 289.: *unie* far.
Unylý čím: hořem. Dost. Pov. 270.
Unyti čím. Horkým pláčem unývati. Msn. II. 49.
Unzeitig J. Al., spis.
Uoba = *oba.*
Uoboj = *obój.*
Uodívati = *přiodívati.* — **co čím:** písmy lež. Chč. ?. II. 199b.
Uól, u, m. = *vůl.* V Tekovsku. Sbor. slov. VII. 109.
Úpad, u, m. = *úpadek.* List. fil. 1905. 365. Sr. Rozpad.
Upadati, vz Upadnouti.
Úpadek. Kto neslúcha otce, matku, ten upadá do úpadku. Sbor. slov. VII. 130.
Upadení, n., casus. Rostl. F. 43.
Upadnouti jak: sloupem (jako sloup). Litom. 40.
Upachtiti se. Frant. 43. 33.
Úpal sluneční (zážeh), insolatio, siriasis. Ktt.
Upařiti se = *vpeřiti se, vniknouti.* Baw. Ar. v. 1387.
Upářiti se = *přitovaryšiti se ke komu.* Baw. Ar. 1387.
Upažení, n., v tělocv.
Upéci koho z čeho. P. Bůh tě upekl jako nás všechny z hodně temné mouky. Šá. XXI. 47.
Upejpati se jak. U-la se jako nevěsta, když jde pro ni ženich, aby ji vedl k oltáři. Tbz. V. 6. 429.
Úpělivý (nářek). Msn. II. 14., Kká. Slon. I. 130.
Úpelný = *úplný.* Ú. vydání. Vlč. Lit. II. 2. 62.
Úpeř, flopus. Rozk. P. 690. Sr. Úper.
Upeřiti co: sukni. Frant. 23. 23.
Upeskovati koho. Rokyc. Post. 54b.
Úpěti co = *želeti, oplakati, na něco naříkati.* Nemóž silú prospěti, než sprostně svú škodu ú. Baw. E. v. 1222.
Upichovač, e, m. Nár. list 1905. 131. 23.
Upíjenka, y, f. = *syrové vejce*, opak: vařené. Sb. Vys. Mýto 1845. 23.
Upínka, y, f. U. u soustruhu. Ott. XXIII. 789b.
Upírovitě někam se tísniti. Nár. list. 1905. 15. 13.
Upiscal, vz Upizdal
Úpisnice, e, f. Subscriptionsliste. Vin. I. 129.
Upisovač, e, m. U. koncertní. Nár. list. 1905. 15. 17.
Úpiti. Protož ú. bude Moab, ululabit. Pror. ol. 19. Isa. 16. 7. Sr. Úpěti.
Upizdal, Magog, monstrum hominum, Rozk. P. 269.; v Rozk. R. 61. upistal; Menšík čte: upiscal.
Upláceč, e, m. Nár. list. 1903. 206. 4.
Uplacenec, nce, m. = *uplacený člověk.* Tbz. III. 2. 64., XVI. 347.
Uplackaný = *uplácaný.* Kolečka z múky u-né. Slov. Pohl. XXIV. 427.
Uplahočený = *unavený.* Zl. Pr. XXII. 38.
Uplakánek, nka, m. = *uplakané dítě.* Lud. Tesařová.
Upláknouti = *utéci, chybně* m. *upláchnouti.* Mš.
Úplatek, tku, m. Z kopy ú-tky činiti = slevovati s kopy groš nebo dva (při prodeji). 1488. Zvon V. 274.
Uplatniti se čím. Ve hmotné podstatě pepře jest živel ohně oproti živlům ostatním v převaze a uplatňuje se vysokou palčivou působností. Zach. Test. 41. — Toto slovo není dobré. Dříve se psávalo: platnosť si zjednati, což ovšem také bylo nečeské. Mus. fil. X. 137.
Úplavice, Dysenterie, difficultas intestinorum. Ú. červenka katarrhalní, katarrhalische Ruhr, snětivá, brandige Ruhr, mázdřivčitá, diphtherische Ruhr, ú. močová vrozená, prostá, diabetes insipidus congenitalis, ú. močová medová, Honigharnruhr, ú. počasná, vleklá, protáhlá, chronische Ruhr, ú. zvláštní, specifická, dysenteria specifica, ú. původu čivového, diabetes neurogenes, jaterní, dys. hepatica, katarrhalní, d. catarrhalis, kurdějová, d. scorbutica, nakažlivá, sdělná, d. epidemica, původu střevního, diabetes gastroenterogenes. Ktt.
Úplavičný. Prudký hostec kloubní u-ný, polyarthritis dysenterica; ú. vřed, ulcus dysentericum. Ktt.
Uplavnění, n. U. Vltavy. Nár. list. 1904. 23. 5.
Úplaz, hora na Těšínsku. Slám. Put. 332.

Upleněný. U. zástava (plenem získaná). Škd. F. 158.
Uplkaný = *ubryndaný.* Mor. Rgl.
Úplněk, nku, m. Bouřky v ú-plnku měsíce znamenají déšť dalece. Us.
Úplňkový. Ú. břicho (plné). Stan. II. 211. Ú. světlo (za úplňku měsíce). Rais. Lop. 11.
Úplnoběžný rok. Msn. Od. 213.
Uplvaný lid. Chč. S. II. 265b.
Upocený čím: přemýšlením. Rais. Lep. 170.
Upokořený. U. a skrušené srdce. Kar. 43.
Úpol, a, o. Nebuď vám má řeč úpola. Kat. 2546. Dle List. fil. XV. 108 = hrozná, strašná. K tomu: *úpolý.* — U., u, m., rostl. Vz Upolín zde.
Upolín, u, m., rostl., trollius. U. europský, t. europaeus: boleočko, bublina, bublinky, oko (buličí, volské), plané zaroužé, tolika, tulipán (luční, planý), volvočko. Vz Čes. l. XIV. 174.
Upomanúti = *upomenouti.* Baw. Ar. v. 1333.
Upomínací řízení soudní. Vz Ott. Říz. III. 234. nn.
Upomínka soudní. Vz Ott. Říz. III. 203. nn.
Upomnět = *upomenouti.* Hoš. Pol. I. 144.
Uponížiti se k čemu. Pal. — Lit. I. 794.
Úponkovitý. Ú. růže, Zr. Nov.² 230., spleť větví. Stan. I. 136.
Uporubaný. Ode všech opuštěný a u. Chč. S. I. 7a.
Uposlúchati, vz Uposlechnouti.
Upostředěný. U. představování (pojímání). Čad. 17.
Upostředkovati co. Čad. 60.
Upotiti se čím: prací. Rokyc. Post. 278.
Upovážení, n. = *opovážení.* Hoš. Pol. 144.
Upracovati co. Hus. Er. I. 283.
Úprava, y, f. = *nařízení.* Nezachoval jeho ú-vu. Sbor. slov. 1901. 33.
Uprdnouti se. Keď sa nehanbíš uprdnúť, nehanbi sa ani voňať. Mus. slov. V. 27. Keď sa hus uprdne, povedz (pověz): Vítaj, tetko (hovorí sa deťom, keď sa miešajú všetečne do reči)! Slov. Phľd. XXIII. 309.
Upředčiti co komu za koho: modlitbu. Ž. pod.
Upření, n. Takým u-ním. Ev. ol. 67a.
Uprchalý květ. Tbz. V. 591.
Uprchlenec, nce, m. U. pokládá se za špatné slovo m. zběh, poběhlík, poněvadž není partc. utečený. Sr. *-ec* v VI. díle.
Uprchlice, e, f. Zr. Krist. 36.
Uprchnouti jak. Uprchl jako na křídlech vichru. Hris. Hus. 119.
Upřieci, upřahu. Kaž koně u vóz u. Trist. 110. Vz Upřáhati.
Upřiehati, vz Upřáhati.
Upřiemnosť, vz Upřímnosť.
Upřiemný, vz Upřímný.
Upřiemosť, vz Upřimosť.
Upřílišeně něco odsuzovati. Lit. II. 600.
Upřím, a, o, vz Upřímný.
Upřímnopracovitý život. 1621. Listář. 149.
Upřímnosť, i, f. U. jest vzácné, ale nechutné koření a málo kdy pomůže. Jrsk. XV. 283.
Upříti co: cestu = *zaměřiti.* Pel. XXVI. — **co komu.** Nohy mu upřely službu = *odepřely.* Tbz. V. 9. 345.
Upřivný = *upřímný.* Krkonš. Šb. D. 30., Čes. l. XIII. 126.
Úprka Jóža, malíř. Sr. Zl. Pr. XXI. 142., 191., 216., 237., 288., 430., 455.
Uprnúti. Dle Výb. Pel. S. 12. 2. m.: uprchnúti.
Úprosný. Ú. slovo. Msn. II. 189., Škod. II.² 210.
Uprzniti. Neuprznim ustavenie mého, neque profanabo. Ž. pod. 88. 35.
Upsovati koho = *vynadati mu.* XVI. stol. Zvon II. 591.
Upšina, y, f. = *vupčina, občina,* les. Hoš. Pol. II. 115.
Upšivnouti se. Neradi by se někde u-li, neřkuli obrazili = upšknouti. Č. Sebr. l. 312. Mš. Vz Upšiti, Čes. l. XIII. 126.
Usýpavka, y, f. = *usýpavá žena.* Koll. Sl. dc. 54.
Uracil, u, m. Vstnk.
Úřadní. Z ú. povinnosti něco činiti. Nár. list. 1904. 196. 5.
Úřadník, a, m., officialis. Rozk. P. 939.
Úřadolovství, n., Stellenjägerei. Nár. list. 1884. č. 318.
Úřadství, n. Měl mi vyložiti 100 kop z desk podlé ú. svého. Půh. brn. IV. 219. (r. 1466).
Uran, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XIII. 587.
Urati = *orati.* Frant. 21. 22.
Úraz, u, m. (horaz) = *nemoc.* Ú. má, kdo je přemožen prací. Mtc. 1902. 117.
Úrazník, u, m., sagina, Mastkraut. Vz Ott. XXII. 488.
Úrazovka, y, f. = *úrazovna,* úrazová pojišťovna dělnická. Nár. list. 1903. 6. 319.
Úrazový. Ú. a nemocenské pojišťování, pokladna. Nár. list. 1904. 18. 3. — Ú. zákal, cataracta traumatica, Wundstaar. Ktt.
Urážka, y, f. = *úraz.* Čím by jeho pověsť jakou u-ku trpěti mohla. 1622. Listář 168.
Urážlivec, vce, m. = *kdo jiné uráží.* Hlk. X. 324.
Urban. Pre Havlovo žito a pre Urbanov oves nemusí gazda stodoly nadstavovať. Mus. slov. VIII. 15. Pro Havlovo žito, Urbanov oves nech gazda popredku ovesí nos. Sb. sl. VIII. 85.
Urbánek, nku, m., vz Plucník.
Urbaník, a, m. Sr. Urban. Popěvek: Urbaník, bubeník honil kočky přes rybník. A jedna mu utekla, skočila mu do pekla. Přišel do dom s plačem, matka ho karbačem a tatík kopačem: a ůn fuk do měcha, a oni mysleli, že to blecha. Slez. Vyhl. II. 259., Vlasť. I. 103.
Urbanův, vz Urban.
Urburní písař. 1609. Listář 94.
Určeně = *určitě přesně.* U. sobě rok změřiti. Chč. S. II. 181a.
Uřčený = kdo byl uřknut. Nár. sbor. VIII. 133.
Uřéci se = *střici se, smluviti se.* Brt. D. I. 169. Sr. Uřici se.

Urečení, n. = *uřknutí.* Slez. Vyhl. II. 207.

Úředník, a, m. = *hodnosta.* Duchovní ú-ci. Chč. S. I. 1a. Vz Úřadník. O ú-cích starší doby vz Arch. XIX. 581. nn.

Úrek = *úvěr.* Predať, kúpiť na úrek. Slov. Czam. Slov. 129.

Urethannatri-um, a, n., v lučbě. Vz Vstnk. XII. 52.

Uřezávací stolek v cihelnách. KP. IX. 171.

Urfryd byla přísaha a závazek, že obviněný nebude se mstíti ani na soudech ani na nikom jiném, ani pohrůžky činiti. S ním byla spojena výpověď z panství na věčné časy. Vck. Vset. 193.

Urhaní = Budečští v Ledečsku, že se rádi právali. Čes. l. XI. 405.

Uříci se, vz Uřéci se. Val. Čes. l. XI. 229,

Urina, y, f., z lat. = *moč.* Někdy jde u. jako voda tence. Rostl. G. 169a. Jinde má *voda,* ale to se zde nehodilo. Mš.

Uřinov, a, m., les u Svatoslavě. Čas. mor. mus. III. 145.

Uřklý = *uhranutý.* Mtc. l. 1897. č. 4. 120.

Uřknouti. Kdo se ráno vstávaje nepodívá na boží oblohu a dělaje sv. kříž nepodívá se dříve na nehty prstů, ten každý uřkne. Mtc. l. 1897. č. 4. 115. Ty se nemeješ a nemodlíš a proto všecko uřkneš. Ib.

Urný = *silný, veliký,* gewaltig. Hektor napomínal pokřikem urným. Msn. II. 103. U. příboj, *κῦμα πηγός.* Msn. Od. 346.

Úročiti komu. 1488. Arch. XIX. 248.

1. **Úročník**, a, m. Úročníci, agricolae censiti, kteří ze svého pozemku, jejž drželi doživotně, odváděli vrchnostem roční nájem rozličné dávky přírodní a konali jí služby robotní. Dvoř. Mor. 98.

2. **Úročník**, u, m., bellus, rostl., Rozk. R. 75., dellus, Rozk. P. 785., caulictus, Rostl. F. 34, cauliculus. Rostl. drk. 178b. 1. Ú. lékařský, anthyllis vulneraria, rostl. Vz Ott. XIX. 710. — Mš.

Úroda. Hadání na budoucí ú-du. Vz Vlasť. I. 215.

Úrodička, y, f., zdrobn. *úroda.* Us.

Úrodný od čeho. Insule ú-dná od obilí, vína atd. Lobk. 27., 31., 32. a j.

Urodzený. Pán u-ný, na peci narodený. Slov. Phľd. XXIII. 598.

Urogenitalní system. Vstnk. XIII. 390.

Úrok. O úrocích starší doby vz v Arch. XIX. 584.

Urostění, n., incrementum. Pror. ol. 22a. 2. Isa. 23. 4.

Urostlý jak. Chlapi na výsosť u-lí. Zl. Pr. XXI. 170.

Urousanec, nce, m., nadávka. Tbz. III. 2. 85.

Urousaný jak: jako káně. Čes. l. XIII. 176.

Úroveň kursovní. Nár. list. 1903. 347. 25.

Urozenství, n. Povýšiti někoho na u. Hrlš. Hus. 155.

Urozín, a, m. (!) = *šlechtic.* Rosa.

Urozumění, n. = *porozumění.* Chč. S. I. 1b.

Urúbiti = *uroubiti.* — **co komu.** Pravý palec mu u-bili. Dal. C. M. 14. 11.

Urubú = *brazilský sup.* Zvon V. 600.

Urva, y, f. = *ulomený balvan.* Sbor. slov. 1901. 37. Pokraj urvy. Msn. II. 210.

Urvaně. S hrůzou, u. oznamovali. Jrsk. Pov. 231.

Urvání, n. = *tahání.* Za vlasy u. Zvon IV. 130.

Urvati se = *odtrhnouti se.* Kráva se urvala. Čes. l. XIII. 154.

Úryvkovitý děj, popěvek. Lit. I. 780., Tbz. V. 6. 217.

-us příp.: camus (čamous). Dšk. Km. 48.

Úsad = *fusak, funsok.* Slez. Vz Vyhl. II. 213.

Usanční. Obchod s u-čními úroky. Nár. list. 1903. 114. 17.

Úsečka = přímka dvěma body vedená a jimi obmezená *a—b* nebo: část přímky dvěma body obmezená. Věst. X. 107.

Usedati koho = *sedáním* (v souboji) *přemoci.* Baw. T. v. 1146. Když toho, jenž druhého usedal a zabil. Kar. 38.

Usedlý. Ten je tak usedlý, jako havran na topole. Hav. Chamr. 29.

Usekati co čím. A svými nosy pannu usekú (do smrti usekati). Baw. Ar. v. 3348.

Usevříti koho k čemu. Krok. I. c. 35.

Uschlý. U. tráva ani krávě nechutná. Tbz. III. 1. 115.

Uschřadnouti, extabescere. Pror. ol. 97b. 1.

Uschýnati, vz Usychati. Kbrl. Džl. 16.

Usieci, vz Uséci, Usekati.

Usiesti, usadu. Vz Usedati.

Úsiknouti = *useknouti.* Us. Rgl.

Úsilen, lna, o, vz Úsilný.

Usilniti se, firmari. Ž. gloss. U-ní se ruka tvá. Ž. witt.

Usilovatel, e, m. U. o české školy. Mus. 1905. 458.

Usilovati kam čím. Myslí někam u. XV. stol. Vstnk. X. 600.

Úsilovník, a, m., laborator. Rozk. P. 1149.

Úsilovnosť všade najde spokojenosť. Rizn. 169.

Usínavě. Spánek svými křídky vlaje u., einschläfernd. Jeř. Rom. bás. 174.

Úskalný. Ú. město. Msn. II. 381.

Úsket = *úškeť,* vrta. Rozk. P. 1860., R. 92.

Úskočlivý. Ú. řeč. Tbz. XVI. 349.

Uskr (uškr?), Saduceus. Rozk. P. 872., R. 76.

Uskrbliti co na kom. Nár. list. 1904. 61. 1.

Uskříhnutý = *uskřípnutý.* U. tělo. Čes. l. XIII. 11.

Uskřinutí, n. U. lejna, lejnové, incarceratio stercoracea; vnitřní u. střeva, i. interna; u. zánětlivé, i. clastica. Ktt.

Uskripiť koho = *přesvědčiti.* Sbor. slov. VII. 109.

Uskromnělosť, i, f. U. života. Zvon V. 155.

Uskutečňovací článek. Nár. list. 1903. 812. 13.
Usláblý. Jrsk. VIII. 8. 386. U. život. Zvon V. 131.
Uslábnouti. Když těžké myšlénky mu usláblý. Zvon IV. 130.
Usleditі = *vyčíhati*. Ďábel lidi u-dil. Chč. S. I. 56a.
Úslona, y, f., dle J. Jir. splendor.
Úsloví, n. Mam. A. 29b. Vz Príslovia.
Uslyšávati koho. Ž. kl. 98. 6. Sr. Uslyšeti.
Usmáti se jak. Mračna stála nad horami, ale pole a vesnice usmívaly se tichým jasem združeného slunce. Zvon III. 10.
Usměškovat se nad čím = *posmívati se mu*. Slov. Sbor. čes. 17.
Úsměv jest zdrojem blaha. Zr. Kom. 122.
Usměvavě se tvářiti. Tbz. V. 4. 410.
Usměvavosť, i, f. Dobracká u. Zvon V. 694.
Usmienie, n. Maria, učiň ruože milé u. Levšt. 394
Usmiešiti koho = *k smíchu přivésti*. Baw. E. v. 943.
Usmilovati se (nad kým). Tbz. XIII. 208.
Usmitý. Byl u. Val. Čes. l. XII. 132. Vz Usmiatý v I. Přísp. 449.
Usmírný. U. hostina (při které se lidé usmiřují). Msn. II. 356.
Usmívavka (!), y, f. = *ironie*. Rosa.
Usmutiti koho. Čes. l. XI. 368.
Usmykati. Všecko se pomály usmyče (ukliďní, srovná). Val. Čes. l. XI. 379.
Usnářství, n. = *koželužství*. Nár. list. 1905. 29. 4.
Usně. Byl hlad, až svá obuv a lecikaké usně a řemení vařice jedli. Pass. 243. 2. U., parus. Rozk. P. 2434., Veleš. 142.
Usněmovati = *uraditi se*. Otok stále se rozmnožoval, že posledně felčaři ruku odříznouti usněmovali. 1774. Neveč. 60
Usnosť, i, f., dedecus. Rozk. P. 1330. Sr. Uspnosť.
Úsoba, y, f. = *podmět*. Vz Čad. 128.
Úsobný = *ideální, podmětný, myslný* Ú. prostor (subjektivní). Pурk. Vz Čad. 127.
Uspavadlo, a, n. U-dla, hypnotica, somnifera, schlafmachende Mittel. Ktt.
Uspávavě působiti. Zl. Pr. XXII. 379.
Uspavný mák. Škd. F. 123. Vz Uspanlivý.
Úspěchový. Ú. šance. Nár. list. 1902. č. 73. odp.
Uspět kam: k vrcholům svých cílů. Kká. Sion II. 98.
Uspíšiti se na koho. Aby nebylo řečeno, že jsme se na ně u-li. Arch. XX. 257.
Uspiti koho (v čem). A mráz vody uspil bieše, glacies dum sopit aquarum cursus. Baw. E. v. 582. U. lid v neuptalém nekání. Chč. S. I 94b.
Uspokojivý. Dle Mš. *lépe*: uspokojný, protože se od sloves skonalých netvoří adj. náklonnosti příponou *v*.
Uspokojovný = *uspokojný*. Sr. Milovný, Bojovný. Mš.
Úspol. Rač mě tú lavičkú vésti vzhóru z mých zlostných ú-lóv, bych neupadl dolóv. Um. roud. 2812. Zmítání vášní a p.

Usrdno něčeho si hleděti. Msn. Od. 84.
Ussi = *už si*. Hoš. Pol. II. 8. a j.
Ústa. Prednejšie sú moje ú., ako moja vlastná sestra. Sbor. slov. VII. 131. Z hojnosti srdce ú. mluví, a čím ono naplněno jest, toho jsou i ú. hotova k vynášení. Fel. 6.
Ústav, u, m. = *ustanovení, úmysl*. Ty od svého ú-vu neupustíš. Pal. Záp. II. 199.
Ustávání, n. Hrnec na u. mléka. Nár. list. 1904. 138. 9.
Ústavce, e, m. U. kostelóv. Pass. 303.
Ustavičen, čna, o, vz Ustavičný.
Ústavník, a, m. Vůdci a ú-ci národů. Vlč. Lit. II. 2. 48.
Ústavoprávní, verfassungsrechtlich. Ú. námitka. Pokr. 1885. č. 43.
Ustielati = *ustýlati, postýlati*. — **co čím:** lożce kvi-tím. Hus. Šal. 36b. Vz násl.
Ustlati. Kto si ako ustele, tak aj leží. Rizn. 169. Sr. předcház. Ustielati.
Ústnosť řízení soudního. Vz Ott. Říz. III. 64.
Ústonožci či *stralkové*, řád korýšů. Vz Ott. XXIV. 161.
Ustoupiti. Že mu ten sklep u-pil = *postoupil* (za dluh). Mtc. 1903. 17. Chmurná nálada u-la místo srdečné radosti. Má býti: postoupila. Mtc. 1904. 395.
Ústrach, u, m., metus. Rozk. P. 1470.
Ústrakář, *ústrakéř*, e, m., der Austräger. Tk. M. r. 187.
Ústředí, n. Čivová ú., centra nervorum. Ktt. Ú. organisační, průmyslové. Nár. list. 1903. 144. 3., 177. 5.
Ústředna, y, f., die Centrale. Nár. list. 1905. 25. 4.
Ústřední dobytčí trh, Nár. list. 1904. 22. 5., kamna, 1903. 257. 20., banka českých spořitelen. 1903. 298. 21.
Ustřeliti komu co: facku (dáti). Us. Rgl.
Ústříčník, a, m., strepsilas (arenaria), rod bahňáků (ptáků). Vz Ott. XXIV. 234.
Ustříti = *zakrýti*. U. něco od sebe. Chč. S. I. 55a.
Ústrmný. Ú. hora. Škd. Od. 130., Msn. Od. 126.
Ustrnouti se na čem. Na tom se ustrnul (pevně ustanovil), že lermo (= každým způsobem) od sv. Jiří odstoupiti míní. 1621. Listář 154.
Ústrojenec (zvíře). Ott. XVIII. 147. V IV. 450. ustrojenec oprav v: ústrojenec.
Ústrojitě, organisch. Ú. něco do celku vetkati. T. Uhlíř.
Ústrojně sloučený, organisch. Nár. list. 1903. 148. 13.
Ustudilý Čech = *chladný*. 1783. Lit. I. 405.
Ustúpiti, vz Ustoupiti.
Ústupkářství, n. Slovanské ú. Zvon V. 755.
Ústupmo polem se potýkati. Msn. II. 81., Škod. II². 92.
Ustyděti se čím. Tak umlkne, ustydí se Bohem. Št. Ř. ned. 119b., 120a. (Přestane se Boha styděti).
Ustydnouti. Ustydati se čeho = *báti se*. Baw. Ar. v. 4525. — **čím.** Těmi bylinami ustydává krev (ty umrtvují). Tbz. XIII. 157.

Usupaný = *udychtěný*. Křičela u-ná. Rais. Lep. 8.
Usušiti koho. Čarami jí udělala a ji u-la. 1571. Čes. l. XII. 26.
Usvadlý, aridus. U. miesta. Pat. Zim. 20b 5.
Usvitánie, diluculum. Na u. Pat. Zim. 7a. 6.
Úsyp sněhový se utrhl a řítil se dolů. Zvon IV. 548. Sr. Lavina.
Usýpati (= usínati). Starý tento tvar jest nám už neznámý. Věst. IX. 86. — **U. co.** U. brně = oblékati brně (které jsou z drobných kroužků kovových a které se musily na tělo takřka sypati). Pel. XXVI.
-uš příp.: Liduš, Bětuš, Baruš. Dšk. Km. 50.
Ušáč, e, m. = *zajíc* (ušák). Dšk. Km. 49.
Ušatka, y, f. = *píla* s listem na koncích oky n. uchy opatřená. Vz Ott. XIX. 735.
Ušatý. U. kaleska (kočár). Zvon III. 323.
Uščípati koho jak: do smrti. Chč. S. II. 166b.
Ušeň, onos. Rozk. P. 391.
Ušíčko, a, n. U. na čepici, na vínku. Čes. l. XII. 201. U. vínku = obloučky k lícím vypjaté. Čes. l. XII. 82. Šátek na u-ka uvázaný. Sá. Prost. m. II. 67.
Ušípanec, nce, m. = *prase, ušípané.* Val. Čes. l X. 469.
Ušišmať sa = *ustrojiti, obléci.* Slov. Phľd. XXIV. 543.
-uška příp.: leptuška, linduška. Vz Dšk. Km. 39.
Uškatulkovati co. Zvon III. 573.
Úškene, bolus. Rozk. P. 1483. Sr. Úšket.
Úškleba, y, m. = *posměvač.* Koll. Dr. bás. 92.
Úšklebený. Ploský nos, nad ústy vždy u-nými. Hrlš. Hus. 76. U. tvář. Slad. Ant. 54.
Úšklebně se pousmáti. Tbz. III. 2. 259. Ú. si vésti. Jrsk. III. 218.
Ušklihnouti komu. Noha jí u-hla = *sklouzla.* Slez. Vyhl. II 283., Vyhl. Slz. 48.
Uškrabiti se = *uškrábnouti se.* — **kde.** na hřebíku. Kld. II. 92.
Uškračený = *uškvařený.* Val. Čes. l. XI. 324. Sr. Škraka.
Uškrnúti se. Když Josef uzřel Benjamina, přistúpil k němu raduje se a uškrv se (usmál se). Krok 1887. 262). Jos. Fr. 18.
Uškytati se. Nár. list. 19./2. 1900.
Ušluchtať sa = *zamočiti, ucundrati.* Slov. Phľd. XXIV. 545.
Ušmuranec, nce, m. = *ušmouranec.* Hauer 15.
Ušní lékařství, otiatria, Ohrenheilkunde; vleklý vlhký katarrh u., otitis interna catarrhalis chronica humida. Ktt.
Ušník, u, m. = *hrnec s uchem.* Dšk. Km. 32.
Ušný sluch, auditus auris. Ž. pod. 17. 45. Ž. witt.: slyšení ucha.
Ušoupnouti co. U-pl několik poklon a šel. Rais. Vlast. 108.
Ušpehovati co = *vyzvěděti.* Baw. Ar. v. 2991.
Ušperkovati co čím. Kom. Did. 252.
Ušpouliti co: rty k úsměvu. Tbz. V. 9. 102.
Uštěpavý. U. slovo. Škod. II². 18. Sr. Uštipavý.
Úštěpný. Ú. slovo. Škod. II². 19.
Úštip, u, m. Na úštipě, in extasi. Mam. V.
Uštípení, n. = *uštknutí.* U. střihavky. Řeči Příbr. Han. 53.
Uštípati. Krejčímu kde se hodilo, píchl, uštípl (uštipačně prohodil). Zvon III. 662.
Uštkati se. Mohla se u. a uplakati. Hrlš. Hus. 49. Vz Štkáti.
Uštknouti koho jak: k smrti. Tbz. V. 1. 337.
Úštko, a, n., zdrobn. *ucho* (úško). Groše musejí býti s úštky. 1560. Z kn. nymb. Wtr.
Uštúchaný = *utlučený.* Po cestě u. Jrsk. XIII. 3. 121.
Uštulovat se = *usmívati se.* Litom. 54.
Uštvanosť, i, f. Pocit u-sti (unavenosti). Zl. Pr XXI. 242.
Ušúlať dačo **medzi rukama.** Mus. slov. VII. 54.
Úšust, u, m., vrch v Gemersku na Slov. Sb. sl. 1901. 165.
Utáčení, n. Válcové, konické u. u soustruhu. Vz KP. VII. 671.
Utahák, u, m. = *zákolník.* Dšk. Km. 28.
Utáhlý. Bolesť noh v úzkých a u-hlých střievích. XV. stol. (List. fil. V. 229.)
Utáhnouti odkud proč. Aby pro nezáplatu (nezaplacení žoldu) z pole neutáhli. Arch. XX. 253. (57.). **-si** = *spořiti, sobě utrnouti.* Troška utiahni si, mnoho zachováš si. Slov. Sb. sl. VIII. 84.
Utajivý = diskretní. Rgl.
Utalafčiť se = *unaviti se.* Šumava. Rgl.
Utantnati oheň (*udusiti*). Wtr. exc.
Utapiti se komu = *podařiti se.* Tak sa mu u-lo, ako slepej kure zrno. Mus. slov. VI. 110.
Utápěcí. Ponořovací či u. apparat acetylenový. KP. P. X. 117., 122., 128.
Utarý = *úterý.* Dšk. Km. 11.
Utaviti, zulöthen. Pkr. 1885. č. 328.
Utázati se nač = *vyptati se.* Což sluší ku požitku toho života, na to se každý pilně utáže. Chč. S. I. 127b. (128a).
Utéci abs. Svému nikdo neujde, byť i třeba utíkal. Zvon II. 532. Kde bijí, tam uteč. Us. Ib. III. 331. — **co.** Utekl ženu a děti = od ženy a dětí. Mor. Č. l. X. 443. — **jak.** Utíkal, jakoby mu paty hořely; Utíkal skokem, během běhoucím, jakoby mu pod koleny namazal. Litom. 74., 40., 89. Utíkal, jak s horkou kaší (rychle). Us. Dni utekajú, akoby kamene do vody metal; Uteká, akoby mu zem pod nohami horela. Rizn. 62., 175. — **odkud.** Uteká, jako bludná ovca od košiara. Mus. slov. V. 37. — **se** = *předběhnouti.* Jedna z nich utekla se. Frant. 20 19.
Útek (outek), tku m. = *druh přediva,* který se za tkacím stavem člunkem osnovou prohazuje, dle určité vazby s touto provazuje a tím tkaninu tvoří. Ott. XVIII. 998. Příze, jdoucí po délce stavu slove osnova, po šířce stavu jde outek. Litom. 67. —

U., trama. Rozk. P. 2425., Bhm. hex. 776., Mam. A. 36ª.

Utekáč, e, m. = *útěk*. Kúpiu (koupil) za pät prstov a za šiesty u. Mus. slov. IV. 80.

Utěknie. asyllum. Rozk. P. 2062.

Uteknúti. Mam. A. 23ª.

Utemovati co = *na jisto postaviti*. V. Mýto. Mš.

Útěnky = *vepřové sádlo z dolejších útrob*, zejména u střev, které se po kouscích utíná. Nár. List. 1901. č. 337. odp. Sr. Palce.

Utepati koho = *utlouci*. Rokyc. Post, 54b.

Úterý. K sňatkům u nás za nejpříznivější den platí úterý, den to sv. Anny. Mtc. l. 1897. Obrz. 47.

Utěsnění, n., Compression. U. par. Nár. list., 1885. č. 107. Sr. Ucpávka.

Útesovitý svah. Stan. III. 141.

Utěšiti se komu kde = *potěšiti se s kým*. S chvátáním se u-li jemu v domu svém. Chč. S. II. 279ª.

Utěšlivě pravila. Zvon V. 716.

Útěšně. Říkala to tak jistotně a ú. Zvon IV. 96.

Utěžeti = *stěžiti, vytěžiti*. Hus. Post. 179ª.

Utěžiti čím: břivnami. Gl. ol. 186b.

Utiahnúť si. Vz Utáhnouti.

Utiekati, vz Utíkati.

Utierati, vz Utírati.

Utieti, vz Utíti.

Utichar, u, m. = ? Uhodil ho uticharem do hlavy. Nár. list. 1905. 76. 4.

Utichnouti jak kde. Pojednou utichl, jako vepřík v žitě. Jrsk. VII. 2. 231.

Utíkající = *tekutý*. U. kov. 1585. Uč. spol. 1902. 21.

Utilitaristický. U. škola. Nár. list. 1904. 147. 13.

Utíniti se = *skrýti se*. U. se (za deště) pod strom. Hoš. Pol. I. 144.

Utiskatel křesťanů, Arch. XX. 543.

Utisklý. Kořˇ.

Utisnút sa nač = *doléhnouti*. Sbor. slov. 1900. 156.

Utištěnec, nce, m. = *utištěný člověk*. Tbz. V. 1. 303.

Útkový, Ú. příze. Ott. XX. 603. Ú. zboží. Ú. příze hrubá (džuta, konopí). Vz Ott. XXIII. 723. Ú. hedvábí, Tramseide. Jind. 74. Riegelwaare. Vz Ott. XIX. 908.

Utkvělý. U. myšlénka chorobnosti, hypochondria, melancholia. Ktt.

Utkysiti. Ať by neutkysil jako lev duše mej. Ž. pod. Mš.

Utlipaný čas = *špatné, blátivé počasí*. Hauer 15.

Útlojemný. Ú. krásota. J. Uhlíř.

Útlotvárný. Ú. žena. Msn. II. 191.

Útlum. Vz Strh. Mech. 433., 435., 642.

Utnikonec, nce, m., šp. m.: apokope. V. Pohl.

Útok = *útočiště*. Všichni hřiešní útěchu mají, ú. k tobě, milostivá paní. Umuč. roudn. 521.

Úton = *úton*. Nemoha ú-na ujíti. Jež. Ml. (Výb. I. 406. 8.).

Útoň, ě, f. = *tůně mořská*. Škd. Od. 60. Msn. II. 2.

Útonek, nku, m. = *čárka, comma*. 1587. Čes. l. XV. 29.

Utopenec, nce, m. = *poleno*, které za plavby vodou se nasytilo a proto se potopilo. Val. Čes. l. XII. 46.

Utopenina, y, f. = *utopená věc*. Zr. Nov.² 10.

Utopilec, lce, m. = *utopenec*. Hauer 15.

Útor, u, m., finder. Rozk. R. 96., P. 1928., Mam. A. 22ª.

Útovník, angius, Rozk. P. 511., utovnil. Rozk. R. 68.

Utrajch, u, m., vz Hutrajch.

Utrap, u. m. = *útrapa*. Nebdžtík v svých hněvích a ú-pech mluvil, což . . . NB. č. 108.

Útrapnosť, i, f. Ú. Helenina, Gram. Škod. II.² 41.

Utrátěti, vz Utráceti. Záp. Mor. Šb. D. 39.

Utrejchovitý. U. nečistota. 1585. Uč. spol. 1902. 21.

Utřenosť, i, f. = *uhlazenosť, zdvořilosť*. To by byla pěkná u. Rais. Lep. 283., Zvon V. 393.

Utrhavý spis. Mart. S. Před. str. VII. (r. 1636).

Utrhnouti se. Utrhl se (naň), jakoby ho pes uštknul. Zvon III. 2.

Utřídnění, n. U. pojmů filosofických. Jakb. Mar. 181.

Utro = *jutro*. Ž. gloss. (Mus. 1879. 409.).

Útrobní kýla, enterocele. Ktt.

Útržkový kalendář. Zvon IV. 446.

Utuhlý več: v perlu. Kká. Sion II. 102.

Útulnička, y, f., zdrobn. *útulna*. Mít svou ú-ku. Zr. (Mus. 1902. 466.)

Utvrdlý čím: povahou. Tbz. III. 1. 157.

Utvrdnouti komu čím. Ruce u-dly mu mozoly a lopotou. Tbz. V. 1. 416.

Uúpení = *loupení, lupy*. Když přišli z uúpení. Mor. Čes. l.

-ův. Žaltářovo slovo. Vz Žaltářův.

Úval, vallis. Všeliký ú. se naplní. Pat. Zim. 5b. 15.

Uvaliti se kam: v bláto. Hus. Post. 50ª.

Uváznouti někde = *usaditi se*. Syn jeho v naši vopci (obci) uváz. Hoš. Pol. II. 144.

Úvazný. Ú. smlouva (strany vázající). Msn. Ott. 366.

Uvazovadlo, a, n. = čím se něco uvazuje. Rgl.

Uvážka, y, f. = *úvaha*. Zajímavá u. Vzáj. I. 7.

Uvažovací kommisse. Tk. XI. 276.

Uvažování, n. Úzkostlivé u. jest olověným sluhou odkladu. Slád. Rich. 135.

Uvěcnění, n. = *realisování, uskutečnění*. Hyna. Vz Čad. 114.

Uvědomělec, lce, m. Tbz. V. 4. 180.

Uvědomování, n. Národnostní u. Mtc. 1903. 258.

Uvehla, y, f., také *ouvehla* = *úkor*. Hoš. Pol. I. 144., II. 76., 79.

Úvěrnický poměr. Nár. list. 1905. 1. 17.

Úvěruhodnosť, i, f. Ú. osob a firem. Nár. list. 1903. 131. 10.

Úvěruhodný. Ú. osoba. Nár. list. 1904. 41. 7.
Uveselení, n. Lit. I. 537.
Uviezti, uvaznu, irretire. Slov. klem. 16b.
Uvinělý, damnatus. Korč. 138b.
Uvinšovati komu: krávě = *učarovati*. U Humpolce. Nár. sbor. VIII. 120.
Uvíra *Viktorín*, slez. spis., 1741.—1806. Vz Vyhl. I. 37.
Uvírati. Neskoro uvíra, chto v cudzej komore býva (kto požičiava, neskoro zbohatně, neskoro sa uvarí, keď z cudzej komory požičiame). Mus. slov. VI. 85., VII. 90.
Uvléci koho kam. Aby mrtva uvlečena byla k vodě. Zvon IV. 227. Svú duši v sě uvleká (dech svůj zataje). 1459. List. fil. 1904. 437.
Úvlek, u, m. Viděti něčí ú. (odvlečení do otroctví). Msn. II. 118.
Úvod = *uvedení šestinedělky do kostela*. Místy říkají, že bude z dítěte zpěvák, pláče-li hodně u ouvodu. Mtc. l. 1897. Obrz. 55.
Úvodníkovati = psáti do novin úvodníky, úvodní články. Nár. list. 1903. 228. 3.
Uvolněnost, i, f. U. ztuhlých pohybů. Zvon V. 699.
Uvratník, u, m., *uvrati*, n. = *souvrať*. Hauer 15.
Uvrhnouti co kde. Kotvy v portu u. Lbk. 33.
Uvřieti, vz Uvříti.
Uvrtiti si co jak. Ptáček uvrtí si hnízdo na hladko. Hlavn. 66.
Úvykání, n., exercitatio. Mam. F. 88b. 1.
Úvyšek, šku, m. Každá desátá ovce náležela vrchnosti. Bylo-li několik ovec nad desítky, na př. 55, 64 . ., těžko takový ú. děliti (vyšší počet nedosahující desítky). Vstnk. X. 557.
Úz. Na úz, descendit in oram vestimenti eius. Ž. gloss. 132. 2. Jež (masť) schodí na úzk rúcha jeho. Ž. witt. 132. 2. Ž. klem.: Ježe stúpá v krásu rúcha jeho — (Mš.).
Úzadí, n. V VII. 991. polož Úzadí před Uzaďovať.
Uzarditi se nad čím. Slád. Šl. 109.
Uzarukovati = *usmlouvati*. Leč se mocí u-kují. Chč. S. II. 261a.
Uzavírač, e, m., musculus sphincter, Schliessmuskel. U. pryščový. Ktt.
Uzavírka, y, f. Stoková u. Us. Rgl.
Uzdenica, e, f. = *uzda*. Slov. Mus. slov. IV. 50.
Uzděný. Kůň uzdou u-ný. Zl. Pr. XXI. 535. Jrsk.
Uzdové, ého, n. = dar čeledínu po koupi koně. Vlasť. I. 233.
Uzel. Tám zle, tú zle, dyž není v úzle (když člověk nic nemá). Čes. l. X. 471., XIV. 245. — *Uzel* Jindř. Dr., spisov.
Uzelník, u, m. = nástroj, jímž se v papírnách ze slámoviny (kaše) odstraňují uzlíky slámy. Vz Ott. XVIII. 179.
Uzílek, lku, m. = *uzlíček*. Brt. P. n. 748.
Uzimit sa = *nastydnouti*. Brt. P. n. 496.
Uzirna, vz Uzrna v VII. 993.

Úzk, vz Úz.
Úzkonivý (úzký a niva). Ú. krajina. Škd. Od. 72.
Úzkoplod, u, m., stenocarpus, rod rostlin stříbřencovitých. Vz Ott. XXIV. 98.
Úzkořitník, a, m. Ú-ci, lepturini, brouci. Vz Ott. XXIV. 194.
Úzkozorný. Ú. nástroj, který propouští světlo k oku úzkým otvorem. Ktt.
Úzkozrakosť, i, f. = *krátkozrakosť*. Hlk. X. 176.
Úzký = *těžký, lopotný, nebezpečný*. Ač by to úzko bylo nyní v ten čas říci někomu. Chč. S. I. 8b. (47a).
Uzlíčkovati = *dělati uzlíčky*. Us.
Uzlíkovatý. Tuberkulosní zánět plic kolprůduškový u-tý, tuberculöse knotige Bronchopneumonie. Ktt.
Uzlíkový čepec (marsalový, krupicový). Čes. l. XII. 200.
Uzlina jazyková, podsáňová, ganglion linguale, míšní, g. spinale, nosní, g. rhinicum, uzlovitá, g. nodosum; zánět u-ny čivové, gangliitis, Nervenganglienentzündung. Ktt.
Uzlinovitý. U. vole, struma gangliosa. Ktt.
Uzliti si vlasy. Zr. Krist. 82.
Uznávavě (o někom mluviti). Lit. II. 130.
Uznojený = *upocený, unávený*. Stan. I. 84.
Uzobnutý. U. zrnko. Hlk. IX. 312.
Uzralý čím: rozumem. Tbz. III. 1. 157.
Uzřiediti se, se ordinare. — **kam.** U. se u veliké houfy. Mill. 18.
Uzřieti, vz Uzříti.
Už. To je uź něco! Us. Rgl.
Užalení n. *politování*. S u-ním přijal tu zprávu. Mark.
Užasiti se = *užasnouti*. Vocab. Zdík r. 1424. (Mš.). Vz Užasení.
Uže = *už je*. Jak se máš? Uže to všelijaké. Val. Brt. D. I. 348.
Užehliti co. Hladina moře byla, jakoby ji nžehlil. Hlk. XI. 49.
Úžena. Popadli sú ji mezi úženú, inter angustias. Pror. 104b.
Úženec, nce, m., stenus, rod drabčíků. Vz Ott. XXIV. 101.
Užitečen, čna, o, vz Užitečný.
Užitek, tku, m. Mnohý človek pre užitok snižuje sa pod dobytok. Sb. sl. VIII. 85.
Užiti čeho. Co snim, propiji, toho užiji. Lit. list. XIX. 318.
Užitkový dobytek. Nár. list. 1903. 250. 20.
Úživačnosť, i, f., Genusssucht. Zvon VI. 30.
Užívavý svévolník. Sá. XVII. 52.
Užižlati čeho čím: chleba nožem. Frant. 45. 13. Sr. Žižlati V.
Užlabec, bce, m., calgus. Rozk. P. 1997.
Užmolený, vz Žmoliti a násl. Hlavn. 38.
Užmoliti z koudele klubko (uplésti). Slez. Poh. 57.
Užralství, n. V u. se proočičiti. Zvon III. 25.

V.

Změny hlásky v v podřečí polnickém. Vz Hoš. Pol. I. 34.
Přídech v ve spisech od druhé polovice XIV. stol.: vobilé. Vz Mus. 1863. 326.
-vá příp. adv.: tehdyvá. Hoš. Pol. I. 150.
va = *my dva*, m. vě. Odpovědě jemu máti: O milý synu, va oba mava příčinu k plakání, va jsme ve tmě. Gest. Ú. 150. Va umřeva hladem. Ad. a Eva. Žádnýť toho nezvie, což va dva učiniva. Troj. (Výb. II. 156. 16.).
Vacátko Luděk, malíř. Sr. Zl. Pr. XXI. 166., Máj. III. 207.
Vaccin, u, m., z lat. vacca (kráva) = prášek kravám, aby dobře žraly a mnoho mléka dávaly.
Vacek, cku, m. = *bába, jídlo* z brambor, mléka a vajec; peče se v pekáči. Žel. Brod. Čes. l. XIII. 29. — V. Fr. Jar. (Kamenický), 1806.—1869. Sr. Lit. II. 716., 878., Tk. Pam. I. 88., 90.—91.
Vackář J., bás.
Václav. Po V-vě može se pasť i starej robě po hlavě (všude). Slez. Vyhl. II 58. O sv. Václava u sedláka zlá strava; hrnec jablek (brambor), hrnec řepy a do ruky hnojný cepy. Čas. mor. mus. III. 124. — V. Na Václava mráz nastává. Sb. sl. VIII. 84.
Václavek *Matouš*, řídící ve Vsetíně a spis., nar. 1842. Vz Vck. Vset. 162., 305. — V. *Alfred Vl.*, učit. a spis., syn předešlého, nar. 1874. Vz Vck. Vset. 302. — V. *Václ.*, mal. Sr. Zl. Pr. XXI. 624.
Vacoun, u, m. = *ocún*, rostl. Č. Třeb. Ces. l. XI. 38.
Váček, čku, m., estula. Rozk. P. 1932. — Zánět váčku vlasového, folliculitis. Ott. IX. 343.
Vada = *pohroma, škoda*. Baw. J. v. 1934. 469.
Váda, y, f., personif., sestra Areova. Msn. II. 70.
Vadění neboli, bití se zatají. Litom. 73.
Vádí, n. = *vyschlé dno řeky*. Ott. XVIII. 521.
2. **Vaditi komu** = *škoditi*. Baw. Ar. v. 1426.
Vadle, n. = *varle*. Us. místy. Prk.
Vadnouti k hrobu. Hrlš. Hus. 130.
Vadrně = *jadrně*. Us. místy. Mš.
Vádzka, y, f. = *úvod*. Žena šla na v-dku. Slov. Phld. 1902. 387.
Vaffenklejt, u, m., z něm. Baw. T. v. 1452., 1457.
Vagantský. V. písně (gaudeamus igitur), erotika Lit. I. 674., 684. Sr. Vagant.
Vaggonový, *vagonový*. V. váha. Nár. list. 1904. 154. 11.
Vagoun, u, m. = vaggon. Děk. Km. 17.
Vágov, a, m. = *junec, kráva*. Slov. Phld. 1902. 386.
Váha *u studny*. Její části: jeřábek s vidlemi n. okem a ruka či vahadlo s vokovem na straně ke studni a s vidlem na straně protivné, kterým chodí vokov (váží se). Čes. l. XV. 44. — V. = *souhvězdí*. Kdo se narodí na váze, bude váhavý. Mtc. l. 1897. Obrz. 81. — V. *ohně* = *velikosť ohně*; v. obracující, síla či mohutnosť proměňující a tyngační, oproti váze obratitelné, síle či mohutnosti, která se staví působení tinktury v umenšeném těle na odpor. Zach. Test. 151. — V. = *povaha přirození*. Pták pěje každý v své váze. Baw. J. v. 1305. — V. Lev k jiej prosbě váhu strojí (uvažuje). Baw. E. v. 1195.
Vahalík Fr., spis. Sr. Zvon III. 28.
Váhati se = *kolísati*. Váhal se porušiti posavadní zvyklosť. Tk. XII. 62.
Váhovna, y, f. = *místnosť, kde se váží*. Nár. list. 1898. č. 12. odp. Sr. Byli jsme *na váze*.
Váhovník, u, m. = *hřeb na vozní váhy*. Pelhřim. List. fil. 1902. 253.
1. **Vach** ty, jenž jiné kážeš, sám sebe nekážeš. Chč. S. II. 186b.
Vacha. Šalena vacha, hereog = všeobecná prohlídka dědiny jednou v roce. Slez. Vyhl. II. 315.
Vachek Miloš, žurn. † 26./8. 1904. maje 44 let. Sr. Nár. list. 1904. 236.
Vachovati, z něm. wachen. V-val na polu (poli) mandle (hlídal). Slez. Vlasť. I. 48.
Vachtař, e, m. Půlnoční v. = hlídač dědiny. Slez. Vyhl. II. 315.
Vajčák, u, m., rostl. Sr. Blatouch, Vaječník.
Vajčiti = *vajci, vejci upravovati*. Muži vlasy vajčí. Rokyc. Post. 18a., 401b.
Vajčko = *vajíčko*. Us. Mš.
Vaječník čili *podkrál* na Slov. = ten, kdo o svatodušních svátcích druhý vyhnal dobytek na pastvu. Čes. l. X. 444. Vz Král. — V., der Eierstock. Čivová bolesť v-ku, ovaralgia; nabodení boubele v-ku, ovariocentesis, paracentesis ovarii, Ovariencystenpunction; zánět v-ku, oophoritis (druhotný, secundaria, prvotní, původní, primaria). Ktt. Nádor v-čku boubelovitý, Eierstockcystoid, rosolovitý, Eierstockkolloid. Ktt. — V. rostl. Vz Vajčák, Blatouch.
Vajgrt Boř., spis.
Vajíčko truhlář. kolovrátku. KP. XI. 11.
Vajíčkový. V. krajky. Vz Krajka.
Vajjezd, u, m. = *úvoz*. Hoš. Pol. 144.
Vajnštajn, u, m., dříve také vajstan, vajnšťám, z něm. Weinstein. Vz Vinštajn.
Vajnšťám, u, m. = *vinný kámen*. Zach. Test. 151. Vz předcház. Vajnštajn.
Vajs Jos., spisov.
Vak ledový břišní. Baucheisbeutel, oční, Augeneisbeutel, srdeční, Herzeisbeutel. Ktt. — V. Zánět vaku tíhového (houba kloubní), tumor albus, Schleimbeutelentzündung. Ktt. — V. *sedla*. Vz Postranice.
Vakcin, vz předcház. Vaccin.
Vakonoši, psychidae, motýlové. Vz Ott. XX. 918.

Vakovaný dům. Phld. XXIV. 43. Vz Vakovati.
Val, u, m, = hromada. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 142.
Valach (kůň). Udělati valacha při navíjení osnovy na snovadla (přehodí-li se jedno pásmo a osnova jest pak o čtyři metry kratší nebo delší). Litom. 66.
Valaši na Mor. a ve Slez. Vz Slám. Put. 348.
Valašský. V. tance. Vz Brt. P. n. 933., 839. — V. dobytek = *ovce*. Vstnk. X. 557.
Válcobuněčný. V. rakovina. Vz Rakovina.
Valda, bissono. Rozk. P. 487.
Valdek, les u Střížova. Čas. mor. mus. III. 146.
Valdenství, n. Mart. S. Před. XIV.
Valdyně s mákem (jídlo). XV. stol. Mus. 1904. 389.
Vale, e, f. = *bojiště*. Wahlstatt. Gb. Sr. List. fil. XI. 445.
Válec. Silniční parní válec. Nár. list. 1903. 257. 20., 134. 21. Ozubené válce v cihlářství a hrnčířství. Vz KP. IX. 96., 111. Parní v. a jeho výroba. Vz KP. X. 288. nn.
Valeč. Valeči spouštěli vína do sklepů, vytahovali je a nakládali na vozy. Mtc. 1903. 320.
Válečka, y, f. V. na rozválení kamení na ulici Čes. l. XIII. 377.
Válečkový. V. krajky. Vz Krajka. Secí stroj s výsevem v-vým. Nár. list. 1903. 134. 21.
Válečnický význam dráby místo: válečný. Věst. XII. 94.
Válečný. Pán v-čný proti Turkům. Lbk. 38.
Válek Jos., prof. a spis., nar. 1871. Vz Vck. Vset. 301. — V. cepu. Litom. 65.
Válenec, nce, m. = *olej*. Dšk. Km. 42.
Valentin. Na sv. V-na nenasazuj husy, nebudou dobrá housata. Ott. Kal. 1904. Popěvky: Valentin přepil (propil) mlyn. V. je jako stín; V. vezl kmín pod komín. Slez. Vyhl. II. 260. — V. Ferd., knihtiskař. Vz Mus. 1904. 350.
Valentinit, u, m. Vz KP. X. 229.
Valerhy, droxamová kyselina. Vstnk. XII. 40.
Válet = *hráti*. V zloděj. mluvě.
2. **Váleti** vojnu. Msn. Od. 225.
Valeur (valér), u, m., fr. = *účinný prostředek*. Hlas. nár. 24./5. 1894. (Dst.).
Valchař J., spisov.
Valchovaný. V. rúcho. Slov. třeb. 14.
Valchovati koho před kým = *kárati, trestati*. 1598. Listář 89. V. = *hráti*. Tamtéž. Čes l. XV. 48.
Valibura, y, m., **valibuk**, vz Valigura. Hauer 15.
Valiti = *posílati*, v zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 142. — V. **se jak**. Valí se jako sud (o osobě tlusté). Čes. l. XIV. 477.
Válka má své právo. Dost. Pov. 32. V. nešatí. Ib. 159.
Válkolibý = *války milovný*. V. Menelaos, Achajové. Msn. II. 64., 294., Od. 225.
Válkomilovný. Msn. II. 162.
Válkomilý. V. Trojstvo. Msn. II. 288.
Valky. Valkami nasypati = omítka se stěn opadaná, hlína pazdeřím nebo sečkou slaměnou míchaná, kterou se rybníky opevňovaly. 1660. Vz Vstnk. XII. 89.
Valnoburácný. V. vlny, řeka. Msn. Od. 62., 167.
Valnoha, y, f. = *kosonoha, koňská noha*, Klumpfuss, pes varus. Ktt.
Valoba, y, f., *koželnické dílo*. Nár. Pol. 20. 12. 1896. (Dst.).
Valora, y, f. Dnes je Bárta v dobré valoře (míře). Dšk. Km. 7.
Valoun, u, m. = *oblázek*. Litom. 55.
Valousek Fr., spis.
Vál'ov, u, m. = *žlab*. Kone žerú z vál'ova. Slov. Czam. Slov. 131.
Válovček, večku, m. = *korýtko*. Sbor. slov. 140., 190.
Valruka, y, f., talipomanus, luxatio manus congenita, Klumphand (napjatá, extensa, skrčená odvrácená, flexa valga s. supinata, skrčená přivrácená, flexa vera s. pronata). Ktt.
Valtroky = *vantroky*. Frant. 18. 13.
Valún, vz Valoun.
Vámkování, n. = *vykání*. Grm. XXII.
Vámkati = *vykati*. Grm. XXII.
Van, u, m., z vánek = *vání*, má Vodička za slovo nesprávné. Vz Věst IX. 37.
Vana, y, f. V. dětská, koupací, sedací, houpavá. Us. Rgl.
Váňa A., spis.
Vanadi-um, a, n. Vz Vstnk. XI. 541., XII. 493., XIII. 563.
Vančura Jindř. dr., spis. Sr. Zvon IV. 138.
Vandělík, a, m. = *evangelík*. Val. Nár. sbor. VIII. 102.
Vandrňák, a, m. = *vandrovník*. Dšk. Km. 29., Čes. l. XII. 435.
Vandrováček, čka, m., zdrobn. Brt. Čít. 254.
Vandrovní řemeslo. Zvon II. 592.
Vaněček Matěj, spis. a prof.
Vaněk *Norb*. Vz Čad. 120., 127, Lit. I. 938. — V. *O. F.*, spis. — V. *Ferd.*, prof. a spis.
Vanělija = *evangelium*. Slez. Vlast. I. 220.
Vánkomil, a, m. = Zefyr. Sr. Maloch.
Vánoce. Před vánoci. Tk. XII. 135. Na Slovensku hospodyně o vánocích na boží hod pouštějí slepice do světnice, aby si vyzobaly hrách, jejž tam večer byla rozsypala. Kolik zrnek která sezobe, tolik vajec snese do roka. Mtc. l. 1897. Obrz. 53. V. v jeteli, letnice ve sněhu; Do vánoc huj, od vánoc ouve! Ott. Kal. 1904. Vianoce na blate, Velká noc na lade (ledě). Slov. Sb. sl. VIII. 87.
Vánoční. Původ a význam v-ho stromku. Šířil se z něm. měst. V Čech. místy posud ho neznají a německé zprávy o něm nesáhají dále než do druhé polovice století XVIII. Vz Čes. l. XII. 340. V. obyčeje na Mladoboleslavsku. Naps. B. Hoblová 1903. Mladoboleslavské listy. 1903. č. 101. — V růže, rostl. Vz Čemeřice zde.

Vánočník, u, m. = bochník chleba a koláče, jež dostává čeleď na vánoce. Žel. Brod. Čes. l. XII. 29.
Vaňorný Otmar, prof. a spisov., nar. asi 1850.
Vaňour, u, m. = *čertův sub*, rostl. Vz Čes. l. XI. 294.
Vantuch Vítězsl. Vz Slám. Put. 249. s podobiznou.
Vanut, u, m. = *vanutí, vání*. V. větru. Škd. Od. 89.
Vapek, pka, m., ulula. Mam. V.
Vápenářka, y, f. Brt. P. n. 1162.
Vápenčář, e, m. = *prodavač vápna*. Čes. l. XIV. 384.
Vápenec: zrnitý, celistvý, opuka, dolomit, sádrovec. Vz KP. IX. 258.
Vápeničiti = *vápno páliti a prodávati*. Čes. l XII. 210.
Vápenka, y, f. = *vápenice, kde se pálí vápno*. Mtc. 1903. 319. — V., údolí u Zbraslavic.
Vápenník, a, m. Kouřil jak v. Litom. 91., 74. Sr. Vapeník IV. 553.
Vápinko, a, n., zdrobn. vápno. Brt. P. n. 1162.
Vápnářka, y, f. = *žena prodávající vápno*. Mtc. 1902. 27.
Vápno. Choditi po vápnech = sbírati dlužné částky na podzim od odběratelů vápna. Čes. l. XII. 210.
Váporovati, z lat. = *vysušovati, vykuřovati parou*. Zach. Test. 151. (29.).
Var, u, m. = *vařící voda*. Jakoby ji varem zlil. Lbk. 88. — V. = *várka*. Na var bílého brávali v první půlce XVI. věku 26 strychů pšenice a nadělali z ní 24 sudy piva. Světz. 1890. 470. — V. = *rozčilení mysli*. Rad. otc. (Výb. I. 918. 34.). — V., *vari* = *asnad*. Mus. slov.
Varaca, e, f. = *habarka, fafurka*. Sbor. slov. VII. 110.
Vařák, u, m. = *nádoba, ve které se vaří*. V. na hadry (v papírnách). Ott. XVIII. 175.
Váře, e, f. Hrnec čím za nova navře, i z střepin páchne ta váře. 1592. Hrubý 164.
Vareca, e, f. = *vařečka*. Mus. slov. VII. 58.
Vařečka. Nebuď do každého hrnce vařečkou (nestarej se o vše). Lit. list XIX. 363.
Vařecha. Až v-chy kvitnúť budu (= nikdy). Slez. Vlasť. I. 231.
Vařeja, e, f., *vařej* = *vařečka*. Hoš. Pol. I. 144., II. 157. Od toho zdrobn. *vařejka* a od toho *vařejčka*. Hoš.
Vařenice, e, f., collicida. Rozk. R. 90., P. 1707.
Vařenosť, i, f. Vlhkosť krmící, je-li příliš temperovaná, dává mnoho syrového s nedostatečnou v-stí. Zach. Test. 51.
Varenvo, a, n. = *vařené maso*. Mus. slov. V. 100.
Varga, y, f. Natahovati vargy = *plakati*. Hauer 15.
Varhaničiti. Nár. list. 1904. 293. 18.
Varhánkovaný obojek (u krku Hanaček). Čes. l. XI. 58.
Varhánky = *část mlýna, která drží pružinku*. Čes. l. XI. 60.
Varhany. Vz Strh. Akust. 344.
Varhule = *švestkový knedlík*. Ty varhule nařvaná (převzdívka). Již. Čechy. List. fil. 1902. 253.
Varhulec, lce, m. = *bláto na šatech, kaštany*. Us. Rgl.
Vařiti jak. Umí v. pro dva: pro kočku a psa (špatně). Čes. lid. XIII. 75.
Varlesnice v II. Přísp. 365. oprav. v.: *varletnice*.
Varna pivovaru ručního. Ott. XIX. 821.
Vářka, y, f. = *vařečka*. Lišeň. Mtc. 1902. 434.
Varle. Vynětí varlat, vykleštění, orchectomia, castratio; V. brázové, Dammbode, ectopia testis perinealis; tanec varlat, orchichoria; čivová bolesť varlete, orchialgia; zánět prudký varlete, orchitis acuta (cíbelový, urethralis, převleklý, metastatica), rozsáhlý vleklý zánět varlete, orchitis chronica diffusa; sýrovitý zánět v-te, orchitis caseosa. Ktt.
Varletní hlíza, orchitis chronica circumscripta, Hodenabscess. Ktt.
Varletnice. Krvavý zánět v-ce nárokové, periorchitis testis haemorrhagica; syrovatečný a syrovatečnovláknitý zánět poševnice varletní, varletnice, vz Syrovatečnovláknitý; klkatý zánět v-ce nárokové, vaginitis testis villosa seu verrucosa; hnisavý zánět v-ce, periorchitis suppurativa; tvořivý zánět v-ce, periorchitis (vleklý, chronica, bujivý, prolifera); vleklý syrovatečný zánět v-ce, p. chronica serosa. Ktt.
Varlík (!) a, m. = *kdo vaří*. Rosa.
Varmužkář, e, m. = *kdo rád jí chlebovou polévku*. Hauer 15.
Varna ledku. Vz KP. X. 102.
Varné, ého, n. 1613., Listář 109.
Varník, u, m. = *hrnec*. Kál. Slov. 24.
Varný plat = *s várky*. Arch. XX. 357.
Varoučivosť, i, f. = *spořivosť*. Mus. slov. VII. 56.
Varoučivý = *spořivý*. Mus. slov. VII. 57.
Varovati. Varuj, kým (dokud) jest čo; keď nebude čo, ochrání sa samo. Rizn. 171.
Vartař, e, m. Půlnoční v. = *vachtař* (zde).
Vartovka, y, f., hora u B. Bystřice (byla strážnicí). Mus. slov. VII. 42.
Varvasiti. Zlostí se v něm v-lo (vřelo). Val. Čes. l. XIV. 95.
Vasomotorický. Jednostranné bolení hlavy v-cké, hemicrania vasomotoria. Ktt.
Vašek Ant., prof. a spis. 1829.—1880. Vz Vyhl. l. 49., Slám. Put. 433. s podobiznou.
Vašgerd, Waschheerd? = skloněná plocha o délce 1·5 m. a šířce 0·4—0·5 m., po stranách vyvýšeným okrajem opatřená. Přístroj k dobývání platiny. Vz KP. X. 211.
Vašnit se = *štítiti se*. Vítějovice. List. fil. 1902. 253.
Vatalín, u, m. = čistě vlněná nejlehčí a nejteplejší vložka místo vaty. Nár. list. 1903. 250. 17.
Vatovák, u, m. = *přístroj u šicího stroje*. Ott. XXIV. 604.

Vatro rozmaryno = pět, šest vysokých prutů rozmarýnových. Lišeň. Mtc. 1902. 122.

Vaupolky = vejpůlky. Drží se v., obě dvě rozchlupaceny. Rakovn. kn. svěd. 1566. Wtr.

Vávra Fr., spis.

Vavřinec. Krásně-li o V-nci (10./8.) a Bartoloměji (24./8.), na dobrý podzimek měj dobrou naději. Ott. Kal. 1904. Na den sv. V-nce jdou oříšky do věnce. Ib. Jak sv. V. zavaří, tak se nám podzimek podaří, jestli mu to Bartoloměj nezkazí. Čas. mor. mus. III. 124. Sr. Vlasť. I. 214.

Vavrouš, e, m. = *Vavřinec.*

Vavrovce, pole a louky u Radošova. Čas. mor. mus. III. 146.

Vaz = *palička, kulička.* V zloděj. mluvě. — Hřbetní vazy člunkokostkové, ligamenta scaphocuneiformia dorsalia, široký vaz děložní, ligamentum uteri latum, oblý vaz děložný, l. uteri rotundum, hoření a dolení vaz chrustavky víčkové, l. tarsi superius et inferius, oblý v. jaterní, l. hepatis teres, závěsný v. jaterní, l. suspensorium hepatis, střední a postranní vazy jazykopříklůpkové, l-ta glossoepiglottica media et lateralia, dolení vnitřní v. kloubu ramenního, l. glenoideobrachiale internum inferius, podélný a kosý v. ploskový, l. plantare longum et obliquum, dlouhý přímý ploskový v. patokostkový, l. calcaneocuboideum plantare longum directum, hřbetní příční vazy spodinové, l-ta basium transversalium dorsalia, v. zoubkovaný, l. denticulatum, podpůrný v. zubový, l. suspensorium dentis, zadní příční v. žeberní, l. costotransversale posterius. Ktt.

Váza, y, f. = ozdobný prostředek v stavitelství. Vz KP. XI. 92.

Vázané = *dar dítěti při křtu dávaný,* na Opavsku: *uzelek,* na Frydecku: *vinš.*

Vázání, n. = *okovy.* Baw. J. v. 1672.

Vázanka, y, f. = *svazek.* Kradl seno ve v-kach z kupy. Vlasť. IV. 65. — V., Bindband. Náprsenky a v-ky té doby. Lit. II. 408.

Vázati se več jak. Diabel násilím vieže se v cizí. Chč. Post. 227ᵃ.

Vazba zdiva. Vz KP. IX. 279. — Změna vazby ve větě. Vz Anakoluth. — V. dřev. Vz KP. XI. 67. nn.

Vazek, zku, m., liga. Bhm. hex. 532.

Vazenice, e, f. = *druh rybářské sítí.* Tbz. I. 3. 43.

Vazivochrustavkový nádor, fibrochondrom. Ktt.

Vazivovitý nádor, desmoid, fibroid. Ktt.

Vazivový. Pouzdro v-vé, capsula fibrosa. Ktt. Hnisavý zánět v-vých tkanin těla, phlegmona. Ktt.

Vazník, u, m., při stavbách. Vz KP. IX. 279. nn.

Vazomluvka(!), y, f. = *báseň.* Rosa. Sr. Vazomluva v VII. 1004.

Važ = *balík.* V zloděj. ml. Čes. l. XV. 48.

Važec, žce, m., pondo. Mam. vodn.

Vážen, a, o, vz Vážený.

Vážeň, žně, f., lanx. Rozk. P. 2060., R. 100.

2. **Vážený.** Je v-ný jako hrách u cesty (málo; kdo přijde, škube, pošlape). Us. Čes. l. XI. 270.

Vážky = *tyčka s řetězy po obou stranách,* na nichž se nosí ve vědrech voda. Val. Čes. l. XI. 322.

Vážnice, e, f. Studna s v-cí. Kol. Her. I. 214.

Vbájeti si co kam: v přírodu síly nadobyčejné. Vykl. Obrz. 216.

Vběh, u, m., incursus. Ž. kap. č. 90. 6.

Vcestný koláč za těhotenství. Vz Ott. XIX. 825ᵇ.

Včela vyšla Kristu pánu z čela, vosa čertovi z nosa. Rizn. 63.

Včelařský med chybně m.: včelí. Věst. XII. 93.

Včeliti, il, en, ení = *v čelo postaviti.* Tak korúhev Arnošt včelí. Baw. Ar. v. 4334.

Včelomorky, braulidae, druh puporodek. Vz Ott. XX. 938.

Včelovník, a, m., sitaris, brouk. Vz Ott. XXIII. 223.

Včeňuchati, sr. vzčeňuchati. Mš.

Včepný. Na cupusech neodvedených včepných do 800 kop gr. se nachází. 1620. Listář 144. Sr. Včepní ve IV. 578.

Včetný = *co se včítá.* Přídavek osobní není včetný do pense (einziehbar). Pokr. 1886. č. 18.

Včieti, vz Včíti.

Včil, vz Číla. Posud na Mor. adv. Také: včul, hanácky včel, na Slov. včil a včul. Vz Rozp. fil. 32.

Včilejšíkrát = *vícekrát.* V. tam naši byli. Pal. Záp. II. 114.

Včilja = *včil.* Sbor. slov. VII. 109.

Vdání, n., traditio judicialis. Vz Jir. Prove 386.

Vdarmiti, frustrare. Rozb. 1842. 120.

Vdáti. Chce-li dívka brzy se vdáti, ať na se vezme závoj, jakmile nevěsta z oddavek přišedši jej odložila. Mtc. l. 1897. Obrz. 61. — **koho komu.** Druhú (dceru) dal králi franskému; Toho času vdali jsme mladší sestru vévodě rakúskému. Kar. 10., 29.

Vdávačka, y, f. = *děvče, které by se rádo vdalo.* Jrsk. XXVII. 304.

Vdávadlo (ženidlo) přenese se také vínkem svatebním, ale jenom na družičku nebo mládence a to na toho dříve, kdo u oltáře nevěstě n. ženichovi dříve sejme věneček s hlavy. Mtc. l. 1897. Obrz. 61. Jak ji začne píchat v. Němc. Čes. l. XII. 356.

Vděčen, čna, o, vz Vděčný.

Vděči. Vzemše odpuščenie v.; Proto vás všech proši v. Kat. 2585., 1423. Dle Er. = *rada,* deliberatio. Dle List. fil. IX. 305. jest v. výraz adverbialní a znamená asi tolik, co slušně, mile (vděčně).

Vděčnosť čeho = *vd. zač.* U pokorných bývá v. daruov božích. Chč. S. II. 212ᵃ.

Vděčný jak. Vďačný ako pes, keď vidí cudzieho človeka jesť; z predku krúti chvostem a od zadku breše. Rizn. 166.

Vděčoňka, y, f. = *žena, která klepy se chce zavděčiti.* Val. Čes. l. XI. 321.

Vdědování, n., vz Vdědění. Stieb 79., 81.

Vdechoměr, u, m., spiro-, pneumometer. Ktt.
Vděkuplně. Zr. Zahr. 4.
Vdova. O vdovách v starší době vz v Arch. XIX. 585. nn.
Vdovec. Ženy jdou na vdovce, jako mouchy na med, jako ryby na žížalu, jako myši na slaninu. Rais. Koř. 112., 113.
Vdovice, e, f. Hrad 105b.
Vdruhdy = *někdy*. V. pošle nějakú starú babu. Popr. kn. rožm. 52. (r. 1419.).
Ve, interj. Ve kak mi jest to novo. Šf. Poč. 114. z Hod. Anděli volachu řkúce: Ve, hubená duše. ML 20a.
vě-, předpona: věhlas. Mš.
Věcka (viecka), zdrobn. *věc*. Na malých vieckách se postaviti. Chč. S. II. 172b. Aby věcku opatřil. Arch. XXI. 314.
Věcnatosť, i, f. V literatuře máme posud málo v-sti. K. Havlíček. — Věst. XI. 3.
Věcno, a, n. V tomto smyslu může býti pro činnosť duševní jakékoli věcno. Čad. 82.
Věcnologický. V. rozřadění věd. Vz Krec. 21.
Věct = *věsti*. Us.
Večán = *nyní*. J. Jir. pokládá to v Mus. 1863. 329. za omyl m. *večas*.
Večechně, amplius. Sebrav v. sílu (svú). Pat. Jer. 79., 18.
Večeř Ant., spis.
Večeře. Dostal suchú večeru, suchý obed (výprask, bití). Slov. Phľd. XXIV. 343.
Večernice = *netopýr*. Slez. Vlast. I. 198. — V. = *divá žena*, která unáší děti, nejdou-li domů, jakmile se ukáže první hvězda na nebi. Kšť. Pob. 106. — V. vonná, hesperis matronalis: večernička, noční fiala, materna změnná, fiola zimní, zahradnické ostí. Čes. l. XIV. 374.
Večerníček, čku, m. = *zvon, kterým se zvoní k v:černí modlitbě*. Tbz. I. 3. 102.
Věčí, *věčší*, *vëtší* (mlazí, mlazší, mlažší, mladší). Ku věčí jistotě. 1418. List. zbrasl. Otěž věčích tvých, majores. Ž. pod. Kto by byl z nich najvěčí (najvyeczy). Paš. drk. 156. — Mš.
Věčímtál (z.: větší — Theil). V. to nejde. Dšk. Km. 51.
Věčina, y, f., magnipes. Rozk. P. 1240. (de membris).
Večjera, y, f. = *večeře*. Brt. P. n. 516.
Věčmi = *více*. Slov. Er. Sto slov. pov. 51.
Věčnobytelný bůh. Msn. Il. 30., Od. 74
Věčnorozenec, nce, m. Msn. Il. 345.
Věčnosněžný vrchol. Zvon IV. 568.
Věčnověkoucí bohové. Msn. Il. 15.
Věčný. Nič večného na svete. Mus. slov. VI. 111.
1. **Veď** — *vždyť*. Nidz me nepočuli, v. zme my lidé přespolní. Brt. D. I. 340.
2. **Veď**, vědě, vedi, vedě tvary slovesa věděti. Vz List. fil. VII. 293. Sr. Ib. XIII. 299.
Věď, i, f. = *věštkyně, prorokyně*. O pražskej vědi. Dal. M. M. nadpis k. 29. — Bhm. hex. 7., Rozk. P. 11. — Mš.
Vědárko, a, n., zdrobn. vědro. Dšk. Km. 31.
Vědeckoliterarní. Nár. list. 1905. 56. 3.
Vědeckopoučný cíl. Nár. list. 1905. 319. 13.
Vědeckoumělecký. Nár. list. 1904. 196. 13.
Vedekomluva, y. f. = *různořečí*. Slov. Koll.
Věderka, y, f. = *druh bečky*. Val. Čes. l. XI. 445.
Věděti. Ten rok zemňáky daly vědět (mnoho práce)! Val. Čes. l. XI. 324. — oč. Jakož by nevěděl o to. Baw. Ar. v. 886. — *se s nom. i akkus.* Jestliže se žalobník jist vie. NB. č. 16.
Vedla sem si, vedla (tanec). Vz Brt. P. n. 906.
Vedlenehtový. Zánět vaziva v-ho, vřed nehtový, paronychia. Ktt. Sr. Přehyb.
Vedlenožci, Nebenwohner, bydlí na témž rovnoběžníku, ale o 180° dále. Vz Ott. XX. 799.
Vědochod, u, m. Vědu dělá správný v. Klc. List. fil. 1905. 225.).
Vědom, a, o, vz Vědomý.
Vědomcův, ova, ovo. Vědomcova dcera. Sb. sl. VII. 32.
Vědomostní výchova. Nár. list. 1903. 161. 13.
Vědospásný postup. Osv. 1896. 551.
Vědověda, y, f. = *část* logiky jednající o výměru, rozdělení, důkazu a methodě. Krac. 4. V. jest jádrem i květem všech ostatních věd. List. fil. 1905. 368.
Vedřiti se = *vedrati se*. — **kam**: do ovčince. Chč. S. I. 79a.
Vědro. Dotud s vědýrkem ke studnici se chodí ,až mu se obrouček opukne. Wtr. Min. 56.
Vegereth. Vezmi viegereth.. Lék. B. 190a. Směs to s viegereth. 190b. Vrbový list a vegerych. 198b.
Vegerichtový. V. voda. Lék. B. 200a.
Vegerych, vz Vegereth.
Vegetabilní. Ornament v-ního základu. Nár. list. 1903. 94. 13.
Vegevort, u. m. V. ve vodě vařiti. Lék. B. 184a.
Vehementnosť, i, f., z lat. = *prudkosť*. Nár. list. 1903. 141. 13.
Věhlasce, e, m. = *věhlasný muž*. Msn. Od. 109.
Věhlasník, a, m. Msn. Il. 48.
Věhlasnomyslný Medon. Msn. Od. 69.
Věhlasnopovážný čím: radou. Msn. Od. 244.
Věhlasnorozumný Medon. Msn. Od. 363.
Věhlasnovědoucí Medon. Msn. Od. 70.
Věhlasný v čem: v ruzumenství. Jrsk. VI. 1. 173.
Vehlubování, n. V. se do čeho. Nár. list. 1903 154. 13.
Věchet, chtu, m. Věchtem střelený = = *hloupý*. Jrsk. XV. 290. — Nemala baba roboty, obšívala vechet. Mus. slov. VIII. 15.
Věchtík, u, m. Večer vechtíkom, ráno nochtíkom (večer umývá hospodyně nádobí věchtem, ale nechá-li ho až k ránu, potom musí je mýti, škrábati nehtíkem). Mus. slov. VIII. 27.

Vechvátati kam: do dvora. Rais. Lop. 284.
Věchýtek = *drobná, suchá šenská*. Litom. 55.
Veit Václ. Jindř., hud. Sr. Zvon IV. 587.
Vějadlo, a, n., ventilabrum. Pat. Zim. 2b. 3.
Vejcátko, a, n. = *vajíčko*. Dšk. Km. 34.
Vejce. Chvála vajec. Vz Čes. l. XII. 92, Nic něplatí, byť kura zlaté vajco sněsla. jako ho zase zjí. Slez. Vybl. II. 65. V. nepřemůže slepici. Zl. Pr. XXI. 68. S ním se musí jednati jako s měkkými vejci (mírně, pozorně). Us. Rgl. — V. Norimberské, živé v. = *kapesní hodinky*. Dolen. Pr. 312. — V. Dozrávání ženského vajíčka, ovulatio. Ktt.
Vejcíř, e, m. = *vikýř*. Tábor. List. fil. 1902. 253.
Vejcorodý. V-dí či ptakořitní ssavci. Vz Ott. XX. 940.
Vejcovec, vce, m. = *ozdoba podvalku* ve stavitelství a truhlářství. Vz KP. XI. 80.
Vejcový. V. ozdoba ve stavitelství KP. XI. 80.
Vejčitý. V. jamka, fossa ovalis. Ktt.
Vejdení, n. = *vjiti*. Hospodin střež v. tvého Ž. pod. 151a.
Vejděřivý. Dřevo nepravidelného líta dělá při řezání vejdeří, je v-vé. Litom. 55.
Vejdrna, y, f., vz předcház. Šuška.
Vejhledno, a, n. Tu je hezky v. (vyhlídka). Litom. 55.
Vejhonné, ého, n. plat ovčáku. Ces. l. XIII. 3.
Vejhorka, y, f., vz Osivka rostl.
Vejchodný = kdo rád a dobře chodí. Litom. 55.
Vejchoz = kommisse. V-ze žádati. 1612. Ghet. 100.
Vejhřiště, pl., n., ves u Pardubic. Do Vejhřišt. Hoš. Pol. I. 150.
Vejíčko, a, n. = *vajíčko*. Mš. exc.
Vějík, u, m. = *věnník*, otrhaný keřík jahod atd. Lomnice u Luž. List. fil. 1902. 253.
Vějířek, řku, m., rhipidium rostl. Vz Ott. XXI. 661.
Vějířkový. V. krajky. Vz Krajka.
Vějířník, a, m. V-ci, riphiphoridae, čeleď brouků nestejnočlenných. Vz Ott. XXI. 661.
Vejitý = *vyjitý, vyšlý*. Ty čísla byly už vejitá. Litom. 10.
Vějka, y, f., ventilabrum. Mam. A. 36b.
Vejkalky z pařezů (kusy dřeva pařezového). Us. Rgl.
Vejklady, m. = *ženské krejzlíky*. Sušice. List. fil. 1902. 253.
Vejklínek (*děrák*) = otvor pod oknem pro stékající vodu. Litom. 61.
Vejkratli (!) = *výlet*. Pohl.
Vejložek, žku, m. = široký límec ženské košile. Litom. 68.
Vejmětek, tku, m. Dal mu půl kopy vejmětků (malých ryb). Arch. XIX. 178. Sr. Výmětek.
Vejminský domek = *výměnkářský*. 1755. Vck. Vset. 218.
Vejmlkade, dku, m. = *výhonek*. Milíkovice. List. fil. 1902. 253.
Vejmluvnický = *výměnkářský*. V. světnice. Chod. Čes. l. XI. 69.
Vejmutovka, y, f. = *hedvábná chvojka*, pinus strobus, rostl. Čes. L. XI. 290.
Vejnes, u, m. = *výnos, užitek*. Hoš. Pol. I. 150.
Vejpada, y, m. = *chytrý člověk*. Volyně. Čes. l. XIII. 126.
Vejpraška, y, f. = rákoska na vyprašování šatů. Litom. 55.
Vejprovodníček, čka, m. = *kdo vyprovází k hrobu*. Protivín. List. fil. 1902. 253.
Vejpustek, stku, m., louka u Laviček. Čas. mor. mus. III. 146. V., stka, m. = *rozpustilý hoch, nezbeda*. Hoš. Pol. 150.
Vejpuště, ěte, n. = *rozpustilec*. Dšk. Km. 20.
Vejraž, e, f. = *vyražení, zábava*. S nimi je v. Hoš. Pol. 144.
Vejřez, u, m. = mladé lesní stromky vyřezané. Hoš. Pol. 144.
Vejřezek, zka, m. = *mladé dobytče*. Již. Čechy. Lit. fil. 1902. 253.
Vejřiti. To budou zas jednou mládenci v. (diviti se, koukati se jako výr). Zl. Pr. XXII. 235.
Vejřitky, proctotrupidae, vosy. Vz Ott. XX. 731.
Vejrobačka, y, f. = *žákyně výrobního spolku*. Nár. list. 1905. 163. 1. odp.
Vejrobák, u, m. = *výrobní spolek*. Nár. list. 1905. 163. 1. odp.
Vejrost, u, m. Otec se o mne staral do mého v-stu. Brt. P. n. 813. Po v-stu domů se vrátil, (když vyrostl). Čes. l. XII. 199.
Vejrovka, y, f. = *lečba na výry*. Zvon II. 101.
Vejsada, y, m. = *člověk vynášivý*. Římov. List. fil. 1902. 253.
Vejskavý tanec. Lit. II. 17.
Vejslavice, vrch v Domažl. Čes. l. XII. 384.
Vejstřelek, lku, m. = *lih*. Rais. Lep. 522.
Vejstrojník, a, m. = kdo se hezky strojí. Litom. 55.
Vejšlap, u, m., Ausmarsch (název Pepíků). Us. Rgl.
Vejštěpek, pka, m. = Obraný hrozen, otrhaný keřík jahodový. Již. Č. List. fil. 1902. 253.
Vejtírka, y, f. = červená handra na formanských vozích, aby koně nikdo neuhranul. Litom. 64.
Vejtlask, u, m. = *řeč vtipná*. Volyně. Čes. l. XII. 125.
Vejtluka, y, f. Byl taková v. (člověk, který vytlouká hospody). Hoš. Pol. II. 29.
Vejtoče. Ten má v. či výměty = *nadháňky*. Vitějice. List. fil. 1902. 253.
Vejtočka = výtočka.
Vejtop, u, *vejtopek*, pku, m. = *výprask*. Dostati v. Us. Zvon III. 563.
Vejtref, u, m. = *nápad*. Litom. 55.
Vejvara Jos., spis.
Vejvařečný. V. voda (na slunci oteplená). Us. Rgl.

Vejvařičný. V. voda = pramenitá. Litom. 55.

Vejvařisko, a, n. = *studánka.* Č. Třeb. Čes. l. XII. 126.

Vejvod, u, m. Aby přišla k vejvodu (aby se z nařčení vyvedla). Světz. 1888. 723.

Vejvoda, y, m. = muž, který ve jménu vrchnosti dozor má nad vrchy, lesy a zvěří a jaksi soudcem jest nad spory hraničnými mezi poddanými (pasekáři). 1698. Vck. Vset. 48.

Vejvoz, u, m. = *vjezd.* Volyně. Čes. l. XIII. 126.

Vejžírka, y, f. = *traktace, hody.* Byla to v. Jrsk. XXVII. 14., Zvon III. 694.

Věk. Nejsem bezpeč všemu věku (nikdy). Baw. E. v. 1464. My věkem scházíme, stále dnové prchají, uzdy je nezdržují. Škd. F. 192. — V. = 100 let. Hrubý 41.

-věk: kolivěk.

Věkoněžný. V. žena. Msn. Od. 171.

Věkověrný druh. Msn. Od. 30.

Věkovitý. V. odpuštění = na věky. Tbz. V. 6. 174. V. práce = *po věky trvající.* List. fil. 1905. 363.

Věkožiznosť, i, f. Božská v. Slád. Cor. 175.

Věkožizný. V. pravda. Kká. Sion. I. 165

Věkrajky = *výkrajky, ovoce,* z něhož nahnilé části vykrájeny. Lišeň. Mtc. 1902. 437. 111.

Vekslpolka, y, f. = východoslezský tanec. Vz Čes. l. XII. 80.

Věladnosť, i, f. V. vzrůstu. Hš. Pís. 20.

Velbloud: vembłód (han.), vembloud (Hoš. Pol. I. 25.), venbloud (jihoč.). Huj. Progr. 10. Verbloud v Krkonš.

Veldůvtipa, y, m. Msn. Od. 287.

Velebásník, a, m. Vl. Mickiewicz, syn polského v-ka. Pokr. 1885. č. 295.

Velebitva, y, f. Nár. list. 1905. 149. 1.

Velebivě mluviti (s chválou). Rais. Sir. 259.

Velebludný loupežník. Msn. Od. 263.

Velebodrý lovec. Msn. Od. 181.

Velebystře kráčeti. Msn. Il. 41., 44.

Velebystrý stařec, Kubl. 174., kůň, rozum. Msn. Hym. 11., Od. 25. V. během. Msn. Od. 116.

Velecudný. V. choť. Msn. Od. 143.

Veleděsný oheň. Škd. Od. 59.

Veledobrý muž. Msn. Od. 71.

Veledrom, u, m. = *závodní dráha,* v mluvě cyklistské. Nár. list. 29./10. 1899.

Veledržka, y, f., das Grossmaul. Nár. list. 1902. 100. 1.

Veledušnosť, i, f. Vin. I. 30.

Veledůvtipnosť. Msn. Od. 31., 342.

Velehlavý. V. hydra. Lit. II. 428.

Velehltavě něco požírati. Msn. Il. 45.

Velehorský. V. výše. Zvon IV. 568.

Velehrad. Vz Zbrt. Bibl. II. 917. nn.

Velehrudný. V. Tarna. Msn. Il. 75.

Velehurtný. V. válka. Msn. Il. 6.

Velechytře mluviti. Msn. Il. 68.

Velechytřec, trce, m. V. Odysseus. Msn. Il. 179, Od. 325.

Velejícen, cnu, m. Mořský v. brázditi. Msn. Od. 79.

Velejícný. V. moře. Msn. Od. 39.

Velekopcovitý Olymp. Škod. II*. 18., 107.

Velekrál, e, m. Bál. 10.

Velekrušný. V. práce. Krok. II. b. 212. (1827.).

Velelitý. V. seč. Msn. Il. 100., 236.

Velel'ubnosť, i, f., magnificentia. Ž. pass. 28. 3.

Veleminský K., spis. Sr. Mus. 1904,. 42.

Velemluvství, n. Zvon V. 763.

Velemocně. To v. jímá. Zr. Nov. 309. V. panovati. Msn. Hym. 8.

Velenásilný muž. Škd. Od. 40.

Velenovský J. Dr., prof. a spis.

Veleobec, obce, f., Grosscommune. Nár. list. 1884. č. 325.

Veleobtížný. V. zvukomalba. Pokr. 1885. č. 138.

Velepanský kočár. Kká. Sion. I. 132.

Velepestrý. V. roucho. Škod. II*. 122.

Velepolitik, a, m. Osv. 1896. 547.

Velepotřeba, y, f. Msn. Il. 149.

Velepracný výrobek. Msn. Od. 214., 312.

Veleradný král. Msn. Il. 67.

Velerozkácený proud (mořský). Msn. Od. 83.

Velerůzno. Lidé v. žijící. Msn. Il. 41.

Veleřvoucí býk. Msn. Il. 349.

Veleryčný. V. podloubí. Msn. Od. 46.

Velerychlý. Msn. Il. 40. V. laňka. Škod. II*. 157.

Velesborný společník. Msn. Il. 153.

Velesilný muž. Msn. Od. 57.

Velesíň, ě, f. = *veliká síň.* Msn. Od. 328.

Veleskvostný. V. roucho. Škod. II*. 122.

z **Veleslavína** Adam Dan. Vz Lit. I. 938., Dolen. Pr. 377. s podobz.

Veleslavnosť, i, f. = *velebnosť.* Něčí v. uraziti. Kar. 65.

Velesrdný muž. Msn. Il. 233., Od. 144. V. jarosť. Msn. Od. 203.

Velestavba, y, f. Rgl.

Velestrastný stařec. Msn. Od. 216.

Velestrašný. V. tíseň. Msn. Il. 143.

Velestrom, u, m. Slovanský v. Sbor. čes. 47.

Velestrůjný = *obmyslný.* V. Odysseus. Škod. Od. 8., 79., II*. 28. 1.

Velesvataný. V. královna. Msn. Od. 71. Sr. Svataná.

Velešov, a, m., hora u Potštejna. Jrsk. V. 10.

Velešumný. V. moře. Škd. Od. 191.

Veletěžký. V. pohroma. Msn. Il. 108.

Veletřískárna, y, f. = *místnosť, kde se dělají veliké třísky.* Osv. 1896. 461.

Veletrpěč, e, m. V. Odysseus. Msn. Il. 133.

Veletrudný. V. práce. Msn. Il. 96.

Veletučný. V. brav. Škd. Od. 170.

Veletvrz, e, f. Tbz. V. 1. 10.

Veleumělý. V. práce. Tbz. XVI. 204.

Velevěstec, stce, m. Tbz. XIII. 146.

Velevysoký. V. postava. Čes. l. XII. 328.

Velevyzáblý muž. Čes. l. XII. 323.

Velevznešený. V. Hera. Škod. II.*. 106.

Velevztržený vitr. Msn. II. 193.
Velezástup, u, m. V. ovec. Msn. Od. 187.
Velezávod, u, m., Grossetablissement. Pokr. 1885. č. 173.
Veleznojný. V. slunce. Msn. Od. 87., 294.
Velezpozdilec, lce, m. Msn. Od. 127.
Velezřejmý. V. dílo. Msn. Hym. 19.
Veležírný = *úrodný*. V. půda. Msn. II. 94., rok, země. Škod. F. 148., Od. 26., II². 168.
Veleživný. V. země. Škod. II². 58.
Veležrec, žerce, m. Tbz. XIII. 203., XVI. 147.
Velhad, a, m. Lind. — Lit. I. 801.
Velhartický Adolf, básn. Zl. Pr. 1904.
Veličancný = *velikánský*. Val. Brt. D. I. 347. Sr. Veličanzný.
Veličsky, magnifice. V. učinil. Ž. witt. Cant. Isa. 5. Jejé srdce v. k Bohu zažeháše. Krist. Šf. 63.
Velich Alois Dr., prof. a spis.
Velikánorozenka, y, f. = *Athena*. Msn. II. 25., 141., Od. 366.
Velikánovič. Pták Velikán V. Lit. II. 678., Čch.
Velikánskosť, i, f. V. Tater. Vzáj. I. 71.
Velikný. Maiorana (květina totiž velicnější). Rkp. Jhr. lék. 249ª. (Mš.)
Velikonáhlý. V. neštěstí. Pal. Záp. II. 91.
Velikonoce. Zelené v., bílé vánoce; bílé vánoce, zelené v. Us. Vz o nich Souk. 1903. 5.
Velikonoční svátky ve Slez. Vz Vyhl. II. 46. V. pondělí. Vz Vlasť. I. 168.
Velikosť. Výsosť znamená osamocení, v. znamená nenávisť. Zr. Strat. 185.
Velikostranský. Valdenští, boleslavští, v-ští. 1592. List. fil. 1902. 66.
Veliký. Než se velká obrátí, malá mandel obrátí. Čes. l. XIII. 178. V. pátek, vz Pátek.
Velim v VII. 1013. za Velí polož až za *Veliký*.
Dub (vlastní jm.) z Velimě. Arch. XXI. 106.
Velínový papír. Ott. XVIII. 183.
Velitelsky. V. poroučeti. Msn. II. 97.
Velivoj, e, m. = *vůdce voje*. Statný v. Diomedes, v. Menelaos. Msn. II. 35., 84.
Velʼkňazský. V. ukrutnosť. Sbor. čes. 237.
Velkoboháč, e, m. Škod. II². 79.
Velkobritanec, nce, m. Čch. II. Pov. 27.
Velkodušně někomu něco nechati. Zr. Let. III. 158.
Velkohlavosť, i, f., megalocephalia, Grossköpfigkeit. Ktt.
Velkokavárna, y, f. V-nu upraviti. Nár. list. 1886. č. 124.
Velkoklenebný. V. komnata. Msn. Od. 53.
Velkokněhyně, ě, f. Tbz. XIII. 163. Sr. Velkokněžna.
Velkokommissionář, e, m. Nár. list. 1903. 154. 17.
Velkokupecký. V. firma. Báb. 9.
Velkolidolovárna, y, f. Osv. 1896. 374.
Velkolihovar, u, m. Nár. list. 1905. 6. 9.
Velkolistý. V. macešky. Pokr. 1885. č. 121.
Velkoluk, u, m. = *veliký luk*. Slov. Sbor. čes. 285.
Velkomlýn, u, m. Svaz v-nů. Nár. list. 1904. 141. 21.
Velkomlynářstvo, a, n. Nár. list. 1903. 134 25.
Velkomotouzna, y, f. = *místnosť, kde se dělá mnoho motouzů*. Osv. 1896. 374.
Velkomyslnosť, i, f. Srdce slabé není schopno v-sti. Vrch. Muš. II. 368.
Velkonakladatelství, n. Nár. list. 1904. 248. 7.
Velkoněmecký demagog. Nár. list. 1904. 73. 1.
Velkonožka, y, m. a f. Tbz. V. 6. 204.
Velkopodnik, u, m. Rgl.
Velkoprodukce průmyslová. Nár. list. 1905. 6. 9.
Velkorestaurace, e, f. Nár. list. 1903. 243. 15.
Velkorodý muž. Msn. II. 201.
Velkorouchý. V. Helena. Škod. Od. 36.
Velkorysý výraz. Nár. list. 1904. 121 13.
Velkoskalský (o Hrubé Skále). 1649. Osv. 1896. 365.
Velkosrdý muž. Msn. II. 87., 108., Od. 320.
Velkoústý rhetorismus. List. fil. 1904. 395.
Velkouší, n., macrotia. Ktt.
Velkovezír, a, m. Us.
Velkovezírový stan. Tbz. V. 4. 271.
Velkovrcholný dub. Škod. II². 236.
Velkovýrobna, y, f. V. lihu. Nár. list. 1904. 114. 17.
Velkovýrobní péro Potapenkovo. Zvon III. 391.
Velkozrnný. V. kokotice. Nár. list. 1904. 356. 17.
Velky križok, tanec ve vých. Slezsku. Vz Čes. l. XI. 219.
Vella = *vedle*. V. kona. Slov. Čes. l. XII. 278.
Velleius Paterkulus, řím. dějepisec. Přeložil Fr. Kott. V Praze 1902.
Velmocenství, n., Grossmächtigkeit. V. tisku. Nár. list. 1885. č. 75., 79.
Velmožně (pansky) zlatku odhodil. Hoch. 13.
Velnovati. Nevelnujte. Št. V. 242. 4. Vz Velnouti.
Velocit, u, m. = *nový bezdymný prach*. Nár. list. 1903. 348. 2.
Veloně, e, m. = *veliký srnec*. Msn. Od. 148.
Velradný. V. Athena. Msn. Od. 245.
Velrybový břich. Ev. ol. XXIX.
Velʼubstvo, a, n., vz Veleľubstvo. Mš.
Vel-um, a, n. = *lodní plachta*, z lat. Lbk. 6.
Velumný Hefajstos. Msn. Od. 117.
Velvýmyk, u, m., Riesenaufschwung. Rgl.
Velzvěř, e, m. = *veliká, vysoká zvěř*. Msn. II. 169.
Vemátko, a, n. *vemínko*. Dšk. Km. 34.
Vemblód, vembloud, vz předcház. velbloud.
Vemeník, u, f. platanthera, rostl. Vz Ott, XIX. 852.

Vemu, vezmu, vz Bráti, Vzíti.
Ven = *vem, vezmi*. V. žbánek na své ústa. Brt. P. n. 797.
Venbloud, vz Velbloud zde.
Vencek, cka, m. = Václav. Hoš Pol. II. 121.
Věnceslav, a, m. = *Václav*. Mš.
Věncový. V. krajky, vz Krajka.
Věnčitý. V. žíla srdečná, vena coronaria cordis. Ktt.
Vendlg, u, m., vz Tarafanda.
Venduška, y, f. rostl. Vz Oměj zde. Dal mu v-ky (jedu). Konstant.
Vendyš B. K., spis.
Věnec. Pouštění věnců po plynoucí vodě. Vz Vykl. Obrz. 238.
Věneček materníkový jako podpora dělohy, pessarium. Vz Ott. XIX. 586. — V. = *tanec*. Vz Brt. P. n. 873.
Věnečkový. V. krajky. Vz Krajka.
Venericky. V. nemoc. Vz Ott. XX. 283a.
Veneris = *měď*. V., symbol mědi. Zach. Test. 151.
Venkobytelka, y, f. Msn. Od. 92.
Venkonečný. Vdovy by v-ným koncom nechcel. Slov. Phld. XXII. 36.
Venkostanný býk, *ἄγραυλος*. Msn. Od. 336.
Venkovský, vz Pfleger.
Věnník, vz Vějík. — V. stromu = *koruna*. Vykl. Obrz. 193.
Věno, a, n. O převedení věn v starší době. Vz Arch. XIX. 554, 585., 640. Vedou tak si manželky s velkým věnem, že chtějí, muž by byl jich služebník. Král. Men. 55.
Venskos, u, m = skříň na šuplíky, z Wäschkasten. Hoš. Pol. 150.
Věntiř, vz násl. Věteř.
Věnúti = *vanouti*. Vicher viene, když... Chč. S. II. 160a.
Vepřevina, y, f., porcina, vepřovina. Rozk. R. 90, P. 1727.
Vepříti se. Půhú lží chtí se v. v Boha. Chč. S 103a.
Vepřovice, cihla. Také: buchta.
Veps V., prof. obch. akad., spis.
Vepura, y, f. = *tlustá žena*. Slov. Mus. slov. VII. 17.
Véra, y, f. Mnoho choditi o trhu jenom po vérách (se podívati). Haná. Hoch 67.
Veramovati co kam = *vynésti*. Mtc. 1902. 233.
Verbloud, a, m., vz předcház. velbloud. V Krkonoš.
Veřejnoprávní život. Czam. Slov. 159.
Veřejný = *všeobecný*. První díl bude v. (generalis). Kom. Did. 16.
Verestovať děti = *opatrovati, vychovati*. Slov. Phld. XXIV. 545.
Verglář, e, m. = *kolovrátkář*. Mtc. 1902. 30., Čes. l. XI. 178.
Verchovinec, nce, m. = *horal*. Slov. Jrsk. XXVIII. 1. 430.
Verchšuh, u, m. = míra asi $1\frac{1}{2}$ pídi. Arch. XX. 409.
Věřicí. Na v. list s někým jednati. Arch. XX. 147.
Věřitelský výbor. Nár. list. 1903. 257. 13.

Věřiti. Kdo snadně věří, také snadně oklamán bývá. Faust. 185. V. jest dobře, ale nevěřiti ještě lépe. Us.
Verkštuk, u, m. Věž z v-ku udělaná. Faust. 88.
Vermouth, u, m. = druh vína zahořklého přimíseným pelynkem, víno pelynkové. Us.
Věrnosť. Jednou se v. odměňuje bečkami zlata a stříbra, a podruhé se zašlapává. Tbz. VIII. 417.
Věrný = *skutečný*. Už to tedy byla věrná pravda. Hruš. 8.
Verrofon, u, m. = akustický názor fysikalně velmi zajímavý. Vz Strh. Akust. 325.
Věrský. Mezi Persií a Tureckem jest větší věrská různosť než mezi katolíky a pravoslavnými. Nár. list. 18./9. 1900.
Verš. Z dějin českého verše. Naps. O. J. Paroubek. Progr. real. gymn. v Praze na r. 1892. — V., vz Vrš. Hauer 15.
Veršomanie, e, f. Bílý Obr. 117.
Veršovati co: anekdoty. Zr. Nov.² 327.
Veršovecký. V. práce. Fryčaj. Sr. Veršovec.
Veršovný. V. zimnice (nutící k veršování). Jrsk. XII. 47.
Verštat. Mnozí zplašíc se špatným vyučováním k v-tům a jinam prchali. Exc.
Věřúcí, *věřvjúcí*, credibilis. Vz List. fil. XIV. 371.
Verunk, u, m. = *lhůta*. Prodal dům na verunky. 1517. Arch. XXI. 513. a j.
Verva, y, f. Plný vervy. Zvon III. 463.
Vervetka, y, f., Vervet, rothafterige Meerkatze. Emin. 7.
Vésce, e, n. castellum. Pat. Zim. 1a. 11.
Vesdajší, od vesda. V. chléb. Mš. V. zimnice, quotidiana febris. Rhas. E. II. 6.
Veseláček, čku, m., rostl. Čes. l. XIV. 74.
Veselní koráb (vesly hnaný). Škd. Od. 63., Msn. Od. 83.
Veselo = *vesele*. V. se poče míti. Baw. J. v. 1830.
Veselosť srdce jest život člověka. Kom. Did. 238.
Veselý. Člověk veselý a který se často raduje, jeho věk bývá dlúho. Frant. 6. 37. — V. = *pěkný*. V. kostel. Domažl. Čes. l. XII. 383. — V. počasí (jasné). Kalend. 1904. — V. *Ant*. Pravosl., spis. † 18./3. 1904. maje 31 r. Vz Nár. list. 1904. 79. 2., Zvon IV. 380., Zl. Pr. XXI. 276., Máj. III. 65. — V. *Kar*., tenorista. † 1./9. 1904. Sr. Nár. list. 1904. 242. 2. a jiné listy z též doby, Zl. Pr. XXI. 550. s podobiznou. — *Veselý-Benešovský* J. J., spis. a žurn. 22./5. 1854. až 21./2. 1905. Vz Nár. list. 1905. 53. 2. a jiné listy též doby, Máj. III. 405., Zl. Pr. XXII., 228., 237. s podobiznou. — *V. Th*., mal. Sr. Zl. Pr. XXI. 624.
Věsiti se komu kam jak: na paty jako pijavice, jako klíště. Čes. l. XI. 269.
Veskoobčanský, ländlichbürgerlich. V. písně. Fryčaj 1813.
Veslařský. V. závody, kluby. Nár. list. 1903. 175. 13.
Veslati, vešlu. Ž. klem. 129ᵇ., Pass 307., Alx. V. 571.

Veslistý koráb. Msn. II. 137.
Veslomilovný. V. Tafijští. Škd. Od. 14., 85., Msn. Od. 14.
Vesměrnosť, i, f. Apoštol v-sti. Vz Čad. 130.
Vesnec, sr. vešnec. Mš.
Vesnice, e, f., vicus. Pat. Zim. 18a. 7.
Vesník, časť Vsetína. Vck. Vset. 168.
Vesnin, u, m., aropagus. Rozk. R. 78., ariopagus. Rozk. P. 992.
Vesniště, e, n. = *náves.* Krok. II. b. 314. (r. 1827.)
Vesnovka, y, f. V. obecná, cardaria draba: holubí vole, řeřicha, turecká řeřicha, herec, začanka, rumnice. Vz Čes. l. XIV. 373.
Vespatu = *ve spaní.* Šf. Poč. 111.
Vessmyslenství, n., sensualismus. Vz Krec. 11.
Věstník, a, m. = *herolt.* Msn. II. 20. a j., Od. 104.
Věstovati co: diela božie. Ž. Tom. 63. 10. Vz Věstiti.
Věstý = *známý.* Tu řeč věstů (kterou všem městům vzkazoval, aby se mu buď podrobila anebo k boji se přichystala). Pel. XXVII. — Alx. III. 4.
Vesuvian, u, m. (isokras). Vz Vstnk. XI. 837. V. IV. 648. idokras oprav v: isokras.
1. **Veš.** Ten by hnál veš za škejhák do Holomúca po strniskoch bosky. Val. Čes. l. XI. 484. Mohol sa držat, ako voš kožucha. Sbor. slov. VII. 130. Aj malá voš kúše. Rizn. 170. Sr. Voš.
2. **Veš.** Ve všem jemu nevieřichu = v ničem. Baw. J. v 1218. Za vše = vždycky. Ib. 334. To vše (vesměs) podstoupil. Chč. S. I. 115a. Sr. List. fil. 1904. 435.
Věšadlo, a, n. V. jednoduché, složité při stavbách. Vz KP. IX. 286.
Věšák, u, m., rhipsalis, Ruthenkaktus, rostl. Vz Ott. XXI. 662.
Věšárna, y, f. V. při bělidle Tk. Pam. I. 447.
Vešcek. V. lid smútil. Vít. 52a. V. hněv. Ž. witt. 84. 4.
Vešcken svět. Ap. S. 63.
Veščček lid. Dal. V. 1. 1.
Veščkař, e, m. = *věštec.* Chč. S. I. 15a.
Vešda = *vždy.* V. póhon prošel. Rozm. 8. Póvod v. stávaj na rociech. Ib. 85. Sr. Vezda.
Vešden, cotidie. Rozk. P. 155.
Vešel'. Stoji jak kuň na vešeľu (hloupý). Mus. slov. VI. 85.
Vešcheren = *veškeren.* Ž. pod. 154a.
Věšín Jarosl., mal. Vz Zl. Pr. XXII. 321. s podobiz.
Veškán, a, m. = *všivák.* Soběnov. List. fil. 1902. 253.
Veškový. V. masť (na vešky). Rgl.
Vešnec, villum. Rozk. P. 1737., R. 91. Vz Vesnec.
Věštba vítězova. Vz Jir. Prove 394.
Věštbářka. Pulk. Lobk. k. 4.
Věštebník, a, m. Pror. ol. 14b. Isa. 8. 19., Mam. V.
Věšteckosť, i, f. Slád. Ant. 11.
Věštecky. Svatými výpary v. zpitá. Zr. Čch. 73.
Věštěvání, n. = *věštba.* Vít. 100b.
Věta. O větách na Domažl. Vz Kbrl. Dží. 22.
Větávka, y, f. = *větvička.* Volyně. Čes. l. XIII. 126.
Vetech. Na vetách m.: na vetech i. e. měsíc, od adj. vetech, vetchý; jest doba tří dnů před změnou měsíce. Husy se nasazují na vetách. Vz Litom. 55.
Větěř, e, f., *věntíř,* e, m. = *válcovitá síť na obručích na chytání ryb, rybářské měchy.* Hauer 15.
Veterník, u, m. Ohrabieka užívají pod v-kom. Mus. slov. VII. 58.
Veterovský S., básn.
Vetešník, a, m. V. Fr., spis. Sr. Lit. I. 938.
Vetevřhuba, y, f. = *otevřhuba, sevel.* Dšk. Km. 51.
Vetchý čím: věkem (sešlý). Zr. Fant. Pov. 96.
Vetiť. Janek se začne v., mrkať očima atd. Haná. Hoch. 130.
Větiti = *hostiti, živiti, starati se o šatstvo, o jídlo.* Větime se, jak můžeme. Litom. 55. Sr. Vyvětiti se.
Větrák. Vetrak = tyč na upevňování krokví proti větru. Hauer 10. — V. čerpající vodu. Vz KP. IX. 246. — V. táhne v *kovárně* vzduch do měcha. Vyhl. II. 312.
Vetřelkyně, ě, f. Zr. Nekl. 17. Sr. Vetřelec.
Vetrilo, a, n. Niekde majú osobitné v-lá aj na stene deliacej pitor od izby. Sbor. slov. IX. 11.
Větřivo = *větrno.* Rgl.
Větrně slov něčích si vážiti (nic nevážiti). Chč. S. I. 25b.
Větrnica, e, f. = *vichřice.* Hoš. Pol. 145.
Větrník, u, m. = *mlýn* = kterým se z některého meliva jemný prach odstraňuje. Vz KP. IX. 116. — V. ssací (výtlačný) v pumpě. Ott. XX. 987. — V. = *plášť.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 142. — *V-ky* = *větrové koláčky, pokroutky* (z máty peprné). Rgl.
Větrochranný plášť. Msn. Od. 220.
Větroplašný. V. smýšlení. Uč. spol. 1902. IX. 47.
Větrošumivý vrchol. Msn. Od. 137.
Vetrov, a, m., pole u Petrovic. Čas. mor. mus. III. 146.
Větrovice, les u Nové Vsi. Čas. mor. mus. III. 146.
Větrovka, y, f. = *větrová kořalka.* Rgl.
Větrovnice, e, f. = dutá skříň v pohyblivé peci, ve které se železo bessemeruje, v níž hromadí se vzduch, který se do ní přivádí rourou jsoucí ve spojení s dmychadly. Vz KP. X. 155.
Větrový. V. naděje = *marná.* Tbz. V. 1. 16.
Větše = *větší* (akkus. pl.). Uzře některé sobě rovny anebo snad větše. Št. Vz Mš. Slov.
Většina, y, f. V-ny dílo jest lepší. Škod. IIa. 244.
Vetti O. J., spis. Sr. Zvon IV. 14.

Větvíčko, a, n., zdrobn. větví. Rkp. lék. Jhr. 84a.
Větvíčkový. V. krajky. Vz Krajka.
Větvostřevný. V. ploštěnka. Ott. XIX. 638., XX. 166.
Vety. Na vetách místo: na vetech. Vz předcház. Vetech.
Vever F., spis.
Veverka *Fr.*, spis. Sr. Zvon. IV. 335. — *V. Václ.*, prof. a spis.
Vévoda, y, m. Také k vévodě Kuratánskému. Kar. 13. Padl-li v., padl i jeho plášť (moc). Us.
Vévodice, e, f. Vlasta v. a kněžna těch panen. Pulk. Lobk. k. 7.
Vévodin, a, o. V-din bratr. Pulk. Lobk. k. 23.
Vévoz, u, m. = *ouvoz.* Haná. Hoch. 89.
Veymě, ene, n. (shýbaje se) vyvěsí svý v. (cíbel). Frant. 26. 12.
Vezdejší. Chléb náš v. (v otčenáši) za strč veždajší. Vz Gb. Hist. ml. I. 517. (Phfd. XXII. 631.).
Vězení. O v. v starší době. Vz Arch. XIX. 639.
Vězenkyně, ě, f. Tbz. XVI. 367. Sr. Vězenka.
Věznieti, vz Zvnieti.
Vězto = *tověz, totiž.* Všecko přitáhnu k sobě, svú vězto silú. Mat. 233. 2.
Věže, e, f. = *věž.* Železnú vieží. Mill. 11a.
Věžný. V. ohrada města (sr. Věž). Msn. Od. 96.
Vhabati. Na železnici som vhabal do voza (vsedl?). Phfd. XXIV. 439.
Vhabiti, dilabi. Do bláznovstvie v. Pat. Jer. 40. 24.
Vhazovací či padací apparát acetylenový. Vz KP. 122.
Vhlídný = *vlídný.* Frant. 49. 10.
Vhlučiti, intrare, *vstoupiti.* V kostel se všichni vhlučichu. Pat. Jer. 134. 17.
Vhojení, n, V. vytažených zubů v staré lůžko, reimplantatio dentium. Ktt.
Vhotově = pohotově. Každý byl vždy v. Trist. 62b. — Kat. 1432.
Vhoz, u, m. = *vhození.* Nár. list. 25./9. 1900.
Vhřmieti, vz Zahřmíti.
Vhukati. Když vlak vhukal pod střechu (hnče vjížděl). Zvon V. 408.
Vchlípení víčka starců, entropium senile, v. víčka tučných dětí, e. infantile, křečné v. víčka, e. spasticum, jízvové v. víčka, e. cicatricosum, náhlé v. víčka, e. acutum, dočasné v. víčka, e. chronicum, chrustavkové v. víčka, e. organicum. Ktt.
Vchlipka, y, f. Slizničná v., utriculus masculinus (na cíbelu). Ott. XXI. 1039.
Vchození, n. Viděli v. tvé, ingressus tuos. Ž. pod. 67. 25.
Vchvátiti = *spolknouti.* Žábu v sě vchvátil. Ap. D. c.
Viacejraký. Sú tam i v-ké pomníky. Sbor. Čas. mus. IV. 82.
Vibroautograf, u, m., akustický přístroj. Vz Strh. Akust. 16. Vz Vibrograf.
Vibrograf, u, m., akustický přístroj. Vz Strh. Akust. 16. Sr. Vibroautograf.
Vic = *výti.* Začali vic. Spiš. Sbor. slov. 1901. 85.
Vicce = *víc se.* Vicce nám nestalo. Hoš. Pol. II. 19.
Vícebarevně něco provésti. Nár. sbor. 1904. 16.
Víceje = *více, déle.* V. jí tu nebude. Dšk. Km. 48. Vz násl.
Víceji = *více, déle.* Nebyla sem tam v. než půl léta. Čern. Z. 100. Chybný kompar. Ms.
Vicekancléř, e, m. Arch. XXI. 295.
Vícemolekulový. V. reakce. Vstnk. XI. 707.
Více ne = *už ne.* Tam se více nekope. Hlk. XI. 17. Kdydy žádného strýce mého ve světě více nebylo. Kšaft. strak. A bratr mladší nemá víc jí o to přisieci. Půh. ol. III. 491. Potom se více nebudou báti smrti. Luc. 70. Aby nás v tom více nenabíhala (na nás nechodila, nás tím neobtěžovala). Arch. XX. 274. (Tělo Kristovo) se narodilo, potom více nezhynulo. Chč. S. II. 274b.
Vícený (!). V. číslo. 1778. Sr. Bílý. Obr. 75.
Vícepouzdrý. V. semeno. Ott. XIX. 934.
Vícero, slovo špatné, už mizí. Mus. fil. X. 296.
Vícesytný. V. kyseliny. Vot. 149.
Víceválcový stroj. Ott. XIX. 255.
Vícevýznamný. V. slovo. Mus. 1903. 35.
Víceziti = *vítěziti.* Dle Jir. Zvlášt. mor. 57². v Mill. bezmála vždy, v Ev. olom. a v Ev. víd. často.
Vičenec, nce, m., onobrychis, rostl. Ott. XVIII. 775.
Vička setebná, vicia sativa. Vz Ott. XIX 710.
Víčko, a, n. Naduření okrajů víček (víčkových), tylosis ciliaris. Ktt. Ochrnutí, obrna víčka, proptosis, Ott. XX., víčka - srostlá, Augenliederkrümmung, ankyloblepharon (vz násl. Vyvrácený); mechanická skleslosť víček, ptosis mechanica; svis hořeního víčka, ochrnutí víčka, ptósis, blepharoptosis. Ktt.
Víčkoplodý. V. mechy, stenocarpi. Vz Ott. XXIV. 69.
Víčkový. Vz předcház. Víčko. Dolení žíly v-vé, venae palpebrales inferiores; V. mykadlo, vz Mykadlo. Ztloustnutí okrajů víčkových, tylosis ciliaris, tachyblepharosis, Lidränderverdickung. Ktt.
Vidělkyně (!), ě, f. = *oko.* Utvořil M. Šimek. Lit. I. 134.
Vidění, n. Zmenšená schopnosť vidění, torpor retinae. Ktt.
Viděti. — abs. Vida neviz. Us. — kam jak. Vidím do něho, jako do hubené kozy; Vidím mu do žaludku. Us. Čes. l. XI. 269. — koho jak dlouho. Už jsem ho neviděl, jak vlci vyli (dlouho). Slám. Put. 487.
Vidící chyb. m.: *vidoucí.* Mš.
Vidinář, e, m., der Idealist. Kká. Sion I. 162., II. 84.
Vidivý = *viditelný.* Č. Buděj. List. fil. 1902. 253.

Vidlák, u, m. = *přímět, zánět prstu.* Vz Ott. XIX. 139., Lůžko (předchází). V. kostní, panaritium osseum, šlachový, fasciale. Ktt. — V. = rybník u Opatova, Čas. mor. mus. 147., u Černin. Př. star. VII. 55.

Vidle. *Vidlička.* Výroba v-ček. Vz Ott. XVIII. 494. V. čistota, ale prsty jistota. Sbor. slov. VII. 132. — *Vidličky = první listy.* Vyrážely v. ostýchavé trávy. Modr. kn. 1898. č. 4. 12.

Vidlicovitě, gabelförmig. V. se rozvětviti. Hol. Met. I. 486.

Vidlicovitý. V. voje. Nár. list. 1905. 131. 21.

Vidličkový pilník. Ott. XIX. 743.

Vidna, y, f. = *vina.* Litom. 89.

Vidně. Kde v. klášter se pne (že jej lze viděti). Kká. Sion II. 172.

Vidný = *viditelný.* Purk. v Živě 1854. Sr. slyšný, chvalný, orný, kopný (značí možnosť, způsobilosť). Mš. — V. = *vidící.* Učinila moje zraky vidnými. Zr. Krist. 112. — V. Přišli z vidného (ze světla). Slov. Phľd. XXII. 215.

Vidomec, mce, m. V. zlého (kakodaemon). Luc. 47.

Vidrholec, lce, m. = les při cestě z Č. Brodu do Prahy, pro loupeže už v XVII. stol. zle pověstný. Jrsk. XXVI. 129.

Vidýlko, a, n. = *bidélko.* Litom. 62.

Viecekrát, vz Vícekrát.

Vieč, vz Věč, 1.

Viečko, a, n., canistrum, Rozk. R. 95., P. 1902., Slov. tleb. 14., papilla. Bhm. lex. 224 Sr. Víčko.

Vieko, a, n. Rozk. P. 1812., R. 93. Sr. Víko.

Viersécek, ckn, m. = *vršíček.* Orava. Sb. slov. 1901. 180.

Vieti, flare. Vítr věje. Mill. 19a. Sr. Váti.

Vietr, vz Vítr.

Vieux = *třešňovka tyrolská.* Vilím. cenník. 1893.

Viezlík, a, m., vz Vyžlec. Mš.

Vieztí, vazu = *vázati, nastrojovati* (tenata) *vyžívati.* zastr. Pel. XXVIII.

Viežka, y, f., vz Věžka, Věž.

Viglať se = *viklati se.* Brt. P. n. 772.

Vigorit, u, m., třaskavina. Nár. list. 1905. 198. 3. odp.

Vichřec, cherce, m., sincipa. Rozk. P. 1401.

Vichrný den. Zl. Pr. XXII. 290.

Vichrochumlomrakověncomodropovětrnina přízvučná. Sr. Bílý Obr. 112.

Vichrolibý Zeus. Msn. Od. 202.

Vichrošumný vzduch. Msn. Od. 229.

Vichýr, u, m. = *vikýř.* Us. místy Uš.

Víjati, vz Víti, 2.

Vijiljí, f. = *vigilie.* Vijiljij zpínati. Chč. S. II. 159a.

Vijókání, n. = *křik vozků: vijó!* Val. Vz násl. Čes. l. XII. 419.

Vijókat = křičet na koně: vijó! Val. Čes. l. XIV. 151.

Vika, y, f. = Viktoria. Rgl.

Vikev ptačí, vikvice n. vrabčinka. Nár. list. 1902. 191. 3.

Viklati se. Kdo artikule konfessí české viklal, ztenčoval. Fel. 164. Na str. 166.: Kdo konfessí českou viklal.

Viková-Kunětická B., spis. Sr. Flš. Písm. 738.

Vikpilda, y, f., z něm. Weichbild = *území města, právo městské a měšťanské, souhrn zákonův a spravedlností města.* Mus. 1879. 138. Pozn. 1.

Vilemínský K., spis.

Vilémovský. V. sekta nábož. Mart. S. Před. XI.

Vilija, e, f., z lat. vigilia, bdění = predvečerie veľkého sviatku zvl. pred narozením Krista Pána. Phľd. XXII. 215.

Vilijovať pannu v mníšku (dávati jí velum). Kř 160a.

Vilímek Jos. R., redakt. Vz Zl. Pr. XXII. 299. s podobiz. Zemřel r. 1905. maje 70 let. Vz Nár. list. 1905. 90. 2. a jiné listy z též doby.

Vilnokvět, u, m. salacia, rostl. Vz Ott. XXII. 527.

Viloušek, ška, m., zdrob. Olouš, Vilém. Dšk. Km. 39.

Vilovati proti Bohu. Des. U. 50. 4. Sr. Viliti.

Vílový kámen (vílám náležející). Nár. list. 1897. č. 320.

Vímar město. Prk. v Paed. 1886. 180. doporučuje: Výmar.

Vina. Ve strastech velikých bez viny být něco jest. Škd. F. 27. — V. = *pokuta.* V. od várky. Arch. XX. 321.

Vínapalič, e, m. = vínopal. Wtr. Min. 16.

Vinařický Kar. A. Sr. Věst. X. č. 3. a 4., Lit. I. 692., II. 894., 879., Zvon III. 251., Tk. Pam. I. 499., II. 169., Nár. list. 1903. 24. 2.

Vinařskoovocnický. V. škola. Nár. list. 1903. 243. 14.

Vinca, Vincenc. Dšk. Km. 7.

Vincent, a, m. O svätom V-te (22./1.) mládenci sa žeňte. Sb. sl. VIII. 84.

Vincíř, e, m. = *vincéř.* Ev. víd. 66.

Vindička, y, f. = *slovinská píseň* (Vindové = Slovinci). Lit. II. 515.

Vinduška, y, f. = rybník u Jankova u Votic. Uč. spol. 1901. IV. 3.

Vínek. Panenské vínky. Vz Čes. l. XII. 31.

Vinný. V. krajky. Vz Krajka.

Víno. Chce-li se kdo přesvědčiti, je-li v. smícháno s vodou, kápni do něho několik kapek máty a voda, je-li v něm, usadí se dole. Nár. list. 1903. 285. 3. Domine, domine, dobrá voda po víně. Mus. slov. IV. 28. Po dobrém víně upřímná slova. Zr. Kom. 36. Dobré v. samo se núka. Rizn. 167. V. v skromnosti slúži k čerstvosti, a pité v zbytku není k užitku. Czam. Slov. 177. Září — v. vaří, Říjen — v. pijem. Čes. l. XIII. 475. — V. *divoké,* rostl. Vz Dříšťál zde. — V. = *angrešt.* Keř vína. Zvon II. 285.

Vinobob, u, m., schinus, Pfefferbaum, *pepřovec,* rostl. Vz Ott. XXII. 965.

Vínodusý (pitel vína). Škod. II.² 9.

Vinohrad — darmokrad, zahrada — náhrada (v. se nevyplácí). Čes. l. XIII. 475.
Vinohradní knihy. Mtc. 1893. 22.
Vinopití, n. Chč. S. II. 145b.
Vinoplod, u, m., oenocarpus. Vz Ott. XVIII. 655.
Vinopojebný hrdina. Msn. Od. 122.
Vinorodý. V. kraj, sad. Msn. II. 151., Škd. Od. 7., 173., Zvon IV. 54.
Vinoštědrý. V. země. Msn. Od. 232.
Vinouti se = *kroutiti se*. Trakač se mi vine. Č. Třeb. Čes. l. XII. 227.
Vinovatý. Jako i my odpúščámy našim v-tým (vinníkům). Ev. olom. 342a.
Vinš. Vz Vázané.
Viola, violina, y, f., **violoncello**, a, n. Vz Strhl. Akust. 161.
Vionek, nku, m. = *vínek, věnec*. Orava. Sb. sl. 1902. 180.
Víra. Čeho mysl neprojímá, to že silná v. přijímá. Zvon IV. 209. V. a důvěra uzoravuje nejlépe. Čes. l. XIII. 474.
Virdunk, vz Věrdunk.
Virgule = *čarodějný proutek*. Vz Čes. l. XV. 16. s vyobraz.
Virch = *vrch*. Na virch, desuper. Ev. olom. 106. 224.
Vířivý. V. hudba. Klášt. Ep. 13.
Virkati = *vrkati*. Mš.
Vírovitý. V. řečiště (mající víry). Škd. Od. 92., Škod. F. 183., Msn. II. 43., Od. 91.
Virtuoska, y, f. Máj III. 4.
Vis (viš?), rama. Rozk. P. 1092.
Visák, u, m, V. sedla, vz Postranice (zde).
Visanka, y, f. = *co visí*, ku př. ovoce na stromě. Brt. Čít. 99.
Visevec, vce, m. = *viselec*. Visí, visí visevec, ponním (pod ním) stojí myslivec. Čas. Mus. V. 97.
Visie, e, f., z lat. = *vidění*. Snivá v. Nár. list. 1903. 66. 13. Sr. Visio. IV. 704.
Visionářka, y, f. Zr. Čes. 20.
Vískati komu kde. V hlavě mu v-la. Brt. Čít. 188.
Viskosita, y, f. V. kapalin. Vstnk. XIV. 215.
Vismus, u, m. Vezmi v. Rostl. G. 191a. Sr. Vismut.
Vison, a, m. = zvíře tchořovité, der Mink. Nár. pol. 20./12. 1896.
Visutý vůz. 1488. Arch. XIX. 241.
Viš, vz předcház. Vis. Či vyš?
Višeň, šně, f. Vz Ott. XX. 844.
Višněvý. V. pecka. Lék. B. 213b. Vz Višňový.
Višnice, e, f., louka u Pacova. Čes. l. XIV. 442.
Višnov, a, m., zaniklá ves v Bučovsku na Mor. Mtc. 1905. 379.
Vít. Prší-li na sv. Víta, škoda žita. Us. Jestliže Víta, českého dědice znáš, na ten svátek nejdelší den máš. Smiš. 1905. Stran pranostik vz Vlasť. I. 213.
Vítanosť, i, f. Za jeho v. mu vlastní cena zárukou (že jest dobře vítán, milý hosť). Slád. Šl. 38.
Vítatel, e, m., vz násl. Vítatelka.
Vítatelka, y, f. Slád. Rich. 125.
Vítati. Vítám vás, neznám vás, jak ně (mi) dáte krajíc chleba, poznám vás. Čes. l. XIII. 417.
Vítavě mu letí vstříc. Zr. Let. I. 12., Zr. Krist. 185.
Vítečník, rostl. Vz Ott. XXIII. 779. a díl IV. 707.
Vítěz = *hrdina*. Baw. Ar. v. 2096. a j.
Vítězení, n. = *hrdinný boj*. Baw. Ar. v. 5259.
Vítězný = *rekovný*. Baw. Ar. v. 2493., J. v. 969.
Vítězobojce, e, m. (vítězný v boji). Msn. II. 48., Od. 353.
Vítězojezdec, dce, m. Msn. II. 22.
Vítězopyšný. V. Achajové. Msn. II. 60., Škod. II². 68.
Vítězoslaviti nad kým, Al. Svoboda. — Lit. I. 759. — **před kým**. Kde před pošetilou luzou v-vil. Hrlš. Hus. 80.
Vítězověstně bouřiti. Kká. Sion. I. 229.
Vitinger V., básn. Sr. Zvon IV. 250
Víto, a, n. = *čásť tkadlcovského stavu*. Mus. slov. VII. 58.
Vítod, u, m., polygala, rostl. Vz Ott. XX. 169.
Vítodovitý. V. rostliny, polygalaceae. Vz Ott. XX. 170.
Vítr. Múdremu neraď, mocnjemu nedvíhaj, do neba nepľuj, proti vetru nešti a s pánmi z jednej misy nejedz. Mus. slov. IV. 51. Svedčí gazdovi vetrom páchnuť a gazdinej dýmom. Sb. sl. VIII. 83. Vetor by ho svalil (o slabém). Phľd. XXIV. 343. Všude je, zkel věter duje. Slez. Vlast. I. 234. Házíš slova na vítr (marně mluvíš). Wtr. Min. 62. To dá člověku pro vítr (starostí)! Us. Nár. sbor. VIII. 19. — V. Bolení, nadýmání větrů, colica flatulenta, Windkolik. Ktt.
Vitrání, n., vz Vrtrání.
Vitrati, vz Vrtrati.
Vitriolný. V. slanosť. Zach. Test. 65.
Vitriol-um, a, n. 1518. Arch. XIX. 437. Vz Vitriol.
Vitroli-um, a, n. 1585. Uč. spol. 190 26 Vz Vitriol.
Vítský, spis. (o fotogr.).
Vivera, y, f. = *tvor*. Mus. slov. IV. 28.
Vizina, y, f. V. lepší bude než kozina. Mart. 220.
Vizmut, u, m. Vz Vstnk. XI. 539., XII. 493. Dějiny, výroba, vlastnosti a upotřebení v-tu. Vz KP. X. 234.
Vížiti chybno m.: *vázati*. Vížila ho přisaha m. vázala. Věst. XIII. 3
Vjažení, n. = *věšení*. Brt. P. n. 762.
Vječí = větší. Us. Mš.
Vjedlý. V. železo, inviscatum ferrum. Mam. A. 25b. Sr. Jed, venenum. Mš.
Vjezditi, vz Vjeti. Baw. Ar. v. 4449.
vk m. *hk*: levký m. lehký, vlvkej — vlhký. U Domažl. a J. Hrad. Sb. D. 17.
Vkladový. V. míra úroková. Nár. list. 1903. 333. 21.
Vklásti = *vkládati*. Rostl. 9. 47a. Vz Vložiti.
Vklenutý. V. střílna. Kká. Sion I. 187.
Vklesání, n. V. oka v dutinu oční, enophthalmus. Ktt.

Vklopiti co komu kam. To si's sám na hlavu vklopil (si způsobil). Zvon III. 36. Wtr.

Vklopotati, immergere. Meč v jeho vlastní hrdlo v-tal jest (vrazil). Pat. Jer. 105. 18.

Vkluz, u, m. = *otvor, kterým se vchází do stok.* Vz KP. IX. 315.

Vkořenatý. Vlhkosť ta jest v-tá či pronikající každé tělo. Zach. Test. 47., 152.

Vkrúšení n. = *skrúšení.* Dobré v. vezmúce. Ryt. P. Kl. 283. (Mš.).

Vkusní výchova. Nár. list. 1903. 284. 1. Sr. Vkusný.

Vkusnohlazený podstavec. Msn. Od. 12.

Vkusnopletený. V. žena. Msn. Od. 25.

Vkusnozrobený dar. Msn. Od. 242.

Vkytnouti se. Vyběhši na dvůr, cos mi se vkytlo (kmitlo), nemohl jsem viděti. Z nimburk. kn. měst. 1560. Wtr.

Vlabolati = *blaboliti.* Sbor. čes. 269.

Vláčeje = *strůmky,* jimiž se zadržuje jízda vozu, saní s vrchu. Č. Kremže. List. fil. 1902. 253.

Vláčet = *žebrati.* V zloděj. mluvě.

Vláčitá, *tanec.* Vz Brt. P. n. 853.

Vláčivý. V. příze. Šnajd. Int. l. 57.

Vláčka, y, f. = *síť,* kterou tvoří tenké bavlněné vlákénko. Vz Čes. l. XI. 21.

Vláčkový. V. krajky. Vz Krajka.

Vláčně se ukláněti. Zvon II. 356.

Vláčnice, e, f. = *žebračka.* V zloděj. mluvě.

Vláčník, a, m. = *žebrák.* V zloděj. mluvě.

Vláčný = *povolný, příjemný* (v řeči). Litom. 55.

Vladař, e, m. = náčelník rady starších bratří, která stála nad hejtmany i polními i místními v městech. Jrsk. XII. 324. V. svatby = správce svatby, architriclinus. Hus. Post. 36. — V., villicus, správce statků zeměpanských, na nějž časem také přešla část moci soudní. Dvoř. Mor. 92.

Vladařiti komu. Slád. Cor. 79.

Vladeř, e, m. = *vladař,* Vogt. V. na Lúce u opata. Půh. brn. II. 159. (r. 1409.).

Vladislavův. V-vova ulice v Praze, dříve: Židovská zahrada. Dolen. Pr. 486.

Vládnouti kde: na svém. 1513. Arch. XIX. 194.

Vlaho. A ruku nám všem tiskl a v. měl v očích. Rais. Vlast. 374.

Vlahodužný = *vláhu milující.* V. topol. Msn. Od. 257.

Vlahovarli (!) = *vlažný odvar.* Pohl.

Vlahovějný Zefyr. Msn. Hym. 57.

Vlahovka, y, f. = *rod mechů listnatých.* Vz Ott. XIX. 683.

Vlajně. Zdoba v. dolů s baretu plyne (vlajíc). Kká. Sion II. 155.

Vlak, u, m. = *kolébka dělaná v poli z plachty na tyčích; vláče u pluhu.* Hauer 16.

Vlákénko, a, n. = *babí léto.* Matička boží v. složí. Čes. l. XII. 22.

Vláknatý. Volné tělo kloubové v-té, freier fibröser Gelenkkörper; V. zánět svalu, myositis fibrosa. Ktt. — V. = *len.* V zloděj. ml. Čes. l. XV. 48.

Vlákněni, n. Ústřední v., corona radiata. Ktt.

Vlákninový (kruposní) zánět plic. Ott. XIX. 923.

Vláknitý. Zánět kloubu v-tý, arthritis fibrinosa. Ktt.

Vlákno, a, n. To jde lidu, jak by v. táhl (mnoho). Čes. l. XII. 307.

Vláknovitý nádor, fibrom, fibroid. Ktt.

Vlaknutí, n. = *len.* V zloděj. mluvě.

Vlakvedoucí konduktor. Nár. list. 1903. 341. 1.

Vlaňajšek, šku, m. = *lonský rok.* Slov. Phlď. XXII. 572.

Vlaný, flatternd, vehend. V. rukávy (z doby 1300.—1350.). Nár. list. 1886. č. 141.

Vlára, y, f., říčka vsacká. Vck. Vset. 14.

Vlas. Děvče nesmí vyčesaných vlasů házeti do ohně, neboť její vlasy by dostaly barvu plamenou, zrezavěly by; Na vlasy vyčesané třeba je míti pozor; pohodí-li se někde a pták nějaký je sebere a do hnízda zanese, má člověk ten bolení hlavy tak dlouho, dokud vlasy ty nezpráchnivějí. Mtc. l. 1897. Obrz. 58., 62. Má plavý v., lépe: plavé vlasy. Hlavn. 55. Padání vlasů, defluvium capillorum, Haarausfall; vývoj vlasů na neobvyklém místě, paratrichosis; vlasy v měchýři neb moči, vlasatosť měchýře, trichiasis vesicae, pilimictio. Ktt.

Vlasák *Ant. Norb.,* kněz a spis. 10./1. 1812—7./12. 1901. Vz Nár. list. 1901. č. 338. 2. — V. *Erazim* dr., spis. a lékař, 8./4. 1864.—1./3. 1904. Vz Nár. list. 1904. 62. n. a jiné listy z též doby, Zvon IV. 336., Zl. Pr. XXI. 237. a 240. s podobiznou.

Vlasatosť, i, f. Vrozená v. (přílišný vzrůst vlasů), congenita hypertrichosis, hirsuties adnata, polytrichia. Ktt.

Vlasatý. V. děvče = mající vlasy spletené v ozdobné motáče. Lišeň. Mtc. 1902. 123. — V. = *len.* V zloděj. řeči. Čes. l. XI. 142.

Vlásečný. V. céva v těle, Haargefäss. Čad. 13.

Vlásení, n. Helmy byly ozdobeny chocholy čili v-ním a klenoty. Dolen. Pr. 71.

Vlasice = *lasice.* XV. stol Zahr. 67.

Vlásinatý. V. šafrán. Škd. F. 22. V. hlava. Škod. II. 2. 61.

Vlásinný chochol, Jrsk. XXVI. 344., přílba. Msn. II. 54, 100. Sr. Vlásení.

Vlasky, latině. Slovů v. neb latině gyraffe. Mill. 120ᵃ.

Vlaský. Udělal jim v. kus = posekal je. 1600. Zvon II. 622.

Vlasovec, vce, m. Močení moči mízovité krvavé vzniklé v-cem krevním, filariosis, haematochyluria tropica. Ktt.

Vlasť Výměr slova vz ve Vlč. Lit. II. 2, 6. 7. Neníť neslavno pro rodnou vlasť bojujícím umříť. Msn. II. 278., Nad svou vlasť sladčího pranic mně spatřiti nelze. Msn. Od. 127. Sr. Nad otčinu rodnou pranic sladčího není. Ib.

Vlasten, stna, o. Zákonu jest vlastno. Mat. lyr. 1ᵃ. sl. 1. (Mš.). Vz Vlastný.

Vlastenčení, n. Hlk. XI. 232.

Vlastenec, nce, m. V. zvláště pěstovatel a milovník čes. jazyka a národa. Lit. I. 418. Sr. Spoluvlastenec.
Vlastimilka, y, f. Slám. Min. 19. Sr. Vlastimila.
Vlastin, a, o. Boje vlastiny (vlasti). Dal. Prk. v Kroku 1887. 90. čte: Vlastiny (Vlasty).
Vlastivědecký. V. smýšlení. Vyhl. I. 38.
Vlastnice, e, f. = *matka.* V zlodějské mluvě.
Vlastník, a, m. = *otec.* V zloděj. mluvě.
Vlastnorodý bratr. Msn. II. 240.
Vlastnovážeň. Cit v-žně. Lind. Lit. I. 804. Sr. násl.
Vlastnověra, y, f. Cit v-ry. Lind. Lit. I. 804.
Vlastovčí mluva. Vz Vyhl. II. 264.
Vlastovec, vce, m., (h)irundo. Rozk. P. 196. Sr. Vlastovice.
Vlastovice. Když vlašťovice letí, jest znamení podletí. Ott. Kal. 1904. Kdo vlašťovkám strhne hnízdo, zemře do roka, a dům, kde se to stane, neujde požáru. Mtc. I. 1897. Obrz. 25.
Vlastovčí hlas. Vz Vlasť. I. 111.
Vlastovíče, ete, n. = *mladá vlastovka.*
Vlastovičin, a, o. V-no ptáče. Ž. pod. Cant. Ezech. Isa. 38. 14. (Mš.).
Vláščni = *zvláštní.* V. řeč. Mill. 85ª.
Vlášenitý. V. přilba. Msn. II. 277. Sr. Vlásení.
Vlašim, ě (i), f. Z V-mi. Tbz. V. 1. 280., 309.
Vlaška, y, f. = druh kur (slepic). Nár. list. 1903. 186. 9.
Vlašťovíče, ete, n. = *mladá vlastovka.* Světz. 1888. 74.
Vlaštovičník, u, m., rost. V. větší, chelidonium majus: bolák, bradavičník, celduň, celdoun, celidonie, celidon, celiston, celigon, celigana, celiganka, celidana, celeduňk, cendalie, cendelia, cendelin, cendelína, cendolín, celadona, celodeň, celoděj, dravnicovina, krvavník, krvavníček, krkavník, krvovník, krvavičník, krvavníkový kořen, krvavý stařeček, lašťovičník, lašťovník, lišejník, mlíč (hadí, hlohový), nebeský dar, šelvorc, tolita. Vz Čes. l. XIV. 222.
Vlávati = *dlabati.* — **co komu kam.** Díry do zdi mu vlával. 1566. Arch. praž. Wtr.
Vlažný k Bohu. Hrubý 83., Rokyc. Post. 11ᵇ.
Vlčák, a, m. = *vlčí pes,* ovčácký. Jrsk. VI. 1. 386. — **V.,** u, m. = *kožich.* Čes. l. XI. 142.
Vlče, ete, n. Chč. S. II. 161ª.
Vlček. Hra na vlčka ve Slez. Vz Vlasť. I. 132. — **V.** *Jan Vlčkovský.* Sr. Lit. II. 400., 402., 879. — **V.** *Frydr. Jiří.,* slezský spis. XVII. stol. Vz Vyhl. I. 34. — **V.** *Jarosl.,* prof. a spis. Sr. Lit. I. 939., II. 879. — **V.** *Jos.,* spisov.
Vlčí tlama = kde vedle zaječího pysku prostupuje štěrbina i tvrdým i měkkým patrem, Wolfsrachen, facies lupina. Vz Ott. XIX. 328., XX. 1058. — **V.** zuby pily. Vz Ott. XIX. 734. — **V.** brána v Praze = návrší za sv. Apollinářem. Jrsk. Pov. 51.

Vlčíkeř, zaniklá ves v Znojemsku. Vz Mtc. 1903. 42.
Vlčina, y, f. Hoch jedl jak v. (vlk). Zvon II. 104. Sr. Vlčinka.
Vlčinec, nce, m., lupinus, rostl. Vz Ott. XIX. 710.
Vlčinka, y, f. Byla již jako v. (měla hlad). Jrsk. XXIV. 284. Sr. Vlčina.
Vlčiny, pole u Mikulovic. Čas. mor. mus III. 147.
Vlčkovský, vz nahoře Vlček.
Vlčmo jíti (vleče se). Slád. Ant. 80.
Vlčnosť, i, f. = *vlčí dravosť.* Hlk. XI. 334.
Vlčsky = *po vlčím způsobu, bez studu.* Chč. S. II. 200ᵇ.
Vlčský = *vlkovský.* V. hltání, Chč. S. II. 201ª., sezření. Jos. Fr. 4.
Vléci, *vléct* = *jíti.* V zlodějské mluvě. Čes. l. XI. 142.
Vlečivý krok. Jrsk. IX. 300.
Vlečkobijce, e, m. = *nepřítel vleček.* Nár. list. 1904. 61. 1.
Vlečkovati, polní práce (vláčení?) Chrud. Rgl.
Vlečný vozík u motocyklu. Nár. list. 1904. 182. 13.
Vleklý. Trh byl napořád vleklý. Nár. list. 1903. 177. 5. V. odbyt. Ib. 124. 6. V. choroba (chronická). Rgl.
Vlekořízý. V. žena. Msn. II. 112., Od. 58., 231.
Vlekorouchý. V. žena. Škd. Od. 199., Msn. II. 124., 244., 344.
Vlepiti, imprimere. Paměť umučení syna božího třevóm srdce jeho tak vnitřně vlepena jest, že . . . Ev. olom. 7ª. (Jir.).
Vletka, y, f. = *otvor do holubníku.* Veselí. List. fil. 1902. 258.
Vlétnúti, vz Vletěti.
V levo, v pravo (tanec na Těšínsku). Vz Brt. P. n. 983., Čas. mor. mus. I. 119.
Vleznouti, vz Vlésti.
Vležení, n., obstagium. Pakli bychom peněz i s úroky na den již psaný nedali věřitelům našim, tehdá ihned slibujem vjeti v pravé v. do města. N. Tov. 178.
Vlfký = *vlhký.* U Domžl. Čes. l. XII. 380., Dšk. Km. 30.
Vlha, y, f. Hlas vlhy (ptáka). Vz Vyhl. II. 265.
Vlhčina, y, f. = *moře.* Msn. II. 169.
Vlhek, hka, o, vz Vlhký.
Vlhkovanoucí vítr, Škd. Od. 87., noc. Msn. Od. 294.
Vlhotok (!), u, m. = *rýma.* Pohl.
Vlhý. Vlhá hloub očí. Zr. Let. IV. 25.
Vlchevec, vce, m. = *vlchevník.* Tbz. XVI. 114.
Vlídný = *příjemný.* V. hlas. Slád. Cor. 116.
Vlichotit se u koho. Kká. Sion I. 263.
Vlíkati = *slíditi.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 142. — Sr. Vléci.
Vlití, n. V. planety = *vliv.* 1585. Uč. spol. 1902. 21.
Vlivně působiti. Nár. list. 1905. 71. 17.
Vlivuplný činitel. Nár. list. 1903. 144. 3.

Vlk. Darmo vlka proti srsti hladiti. V. leže netyje, a lenivé ruce štěstí nemají. 1578. Uč. spol. 1902. II. 11. Kdo se vlků bojí, ať do lesa nechodí. Zvon III. 541. Vlk, vběhne-li do cesty, vždy předpovídá zdar a štěstí. Mtc. l. 1897. Obrz. 20. Vlka nohy krmia. Sbor. slov. VII. 133. Kdež mníš všicku svú péči slože — chovaj sě tu vlka z ovčí kóže. Flaš. Nepúšťaj vlka do košiaru. Rizn. 63. — V. či *dejl* = *železný balvan* v ohništi se utvořivší, z něhož se bušením vytlouká na kovadlině struska a tepá se ve tvar prodejný. Vz KP. X. 153. Vz Dejl v VI. 24. — V. = *vřed*. V. příjičný, lupus syphiliticus, prostý, l. vulgaris. Ktt. — V. = *tráva luční* podobná lišejníku. Rgl.

Vlkodav, a, m. = *ukrutník*. Slád. Rich. 139.

Vlkodlak, a, m. Sr. Vlasť I. 46.

Vlkov, a, m., zaniklá ves ve Znojemsku. Vz Mtc. 1903. 37.

Vlna. Predal (prodal) vlnu na beranoví. Mus. slov. VIII. 27.

Vlnatka, y, f., schzioneura, mšice. Vz Ott. XXII. 990.

Vlnba, y, f. = *vlnobití*. Msn. Od. 83. a j.

Vlnění, n. Vz Strh. Akust. 70., v. kapalin 99., kruhové 79., podélné 75., příčné 72., stojaté 85.

Vlnice, e, f., oxytropis, rostl. Vz Ott. XVIII. 1021.

Vlník, u, m. = *karnýsek* (hoblík). Rgl.

Vlnistý. V. sukně. Msn. Od. 51.

Vlnitý beran = *vlnou obrostlý*. Škod. F. 22. — V. pohyb. Vz Vstnk. XIII. 296.

Vlnohatr, a, m, salamandra (inter serpentes). Rozk. P. 505., R. 68. Jg. čte: vlnohar.

Vlnohustý plášť. Msn. Od. 155.

Vlnokruh, u, m. = *kruh vln*. Čch. I. Pov. 108.

Vlnomil, a, m., jm. žabí. Msn. Hym. 91.

Vlnoplocha, y, f., Vz Strh. Akust. 106. Vlnostroj. Ib. 92., 95., 93.

Vlnostřižný beran. Msn. Od. 138.

Vlnovati. Jařica vlnuje (když již jest vyrostlá). Hoš. Pol. II. 55. Sr. Vlniti.

Vločkovitý. V. tma se již rozptyluje. Slád. Rich. 172.

Vločkový. V-vé a čechravé nanášení barev. Nár. list. 1903. 305. 13. V. hedvábí, Flockseide. Jind. 75.

Vlohový. V. psychologie. Vz Čad. 84.

Vlomoz = *lomoz*. Mš.

Vloupání, n. Pojištění proti krádeži v-ním. Us.

Vložiti co komu. Každému ruce vkládají. Ev. olom. XXX.

Vltavan, a, m. = *Čech* (bydlící při Vltavě). Mark.

Vltavčan, a, m. = *Čech, Pražan*. Koll. v Pal. Záp. II. 165. Lépe: Vltavan.

Vltba, y, f. = *vlnění vody, vlny*. V. kolem dna korábu houkala ryčno. Msn. Il. 14. Pod ní v. se temní. Ib. 118. — Msn. Od. 106.

Vltořičný proud Okeanu, κῦμα ῥόοιο. Msn. Od. 178.

Vltorozenka, y, f. = *Athena*. Msn. Il. 131., Od. 45.

Vlúčiti, vz Vloučiti.

Vmazati, linire. Vmazal bláto na jeho oči. Pat. Zim. 35b. 21.

Vmetek, tku, m. V. plicní. Ott. XIX. 928a. V. vzdušný (vniknutí vzduchu do oběhu krevního), pneumathaemia. Ktt.

Vmetkový. V. záhatě srdeční, embolische Herzinfarkte. Ktt.

Vmezeřený zánět plic, v. pojivo. Vz Ott. XIX. 922. V. (hnisavý) zánět jater, hepatitis interstitialis; v. zánět svalu, myositis. Ktt.

Vmlouvavě. Jeho hlas zněl tak v. Zvon V. 725.

Vmlouvavý ton. Zvon V. 725.

Vmluviti se več: v úřad (mluvením jej dostati). 1453. Hrubý 106.

Vmykovati, abominari. Rozk. 1842. 120.

Vnadivec, vce, m., piratinera, rostl. Vz Ott. XIX. 767.

Vnadný jak. Dívka vnadná jako májový den. Hrlš. Hus. 88.

Vnadúplný zjev. Zr. Nov². 171., Zr. Fant. pov. 83. Sr. Vnad.

Vnědíti, vz Vniediti.

Vněsmyslný prostor (samosobný, prostobytný, původní, opravdový). Purk. Vz Čad. 127.

Vnětev, tve, f. = *větev*. Us. Mš.

Vněti = *vjeti*. Proti otci u boj nevněl. Dal. 53. 14.

Vnevidky = *nevidky*, clam, furtim, improvise. Ž. witt. (Rozk. 1842. 121.).

Vniediti = *učiti, naučení dáti*. Sr. vňada = naučení. 1476. H. Jir. Mýto. Dod. 69. 1. (Mš.).

Vnieti, vz Vnímati.

Vnitrokosťový nádor, endostosis. Ktt., Ott.

Vnitroměstský. V. doprava (vnitř města). Nár. list. 1905. 7. 2.

Vnitromolekularní přitažlivosť. Vot. 204.

Vnitropolitický. V. krise, situace. Nár. list. 1903. 177. 5., 154. 17.

Vnitrozemí, n. Slád. Rich. 166., Kubl. 136.

Vnočiti = *vtrhnouti*. Když lev vnočí ve stádo koz neb ovec. Msn. II. 181.

Vnúče, ete, n., vz Vnouče, Vnuk. Št.

Vňutřní. Št. Ř. Vz Vnitřní.

Vňutřnosť, vz Vnitřnosť.

Vobálka, y, f., vz Kabřinec.

Vobalmo sict. Dšk. Km. 26.

Vobden = *ob den, každý druhý den*. Us. Dšk. Km. 51.

Vobec, bce, m. = *obecný pozemek; obecný les*. Hoš. Po'. I. 145.

Vobecnica, e, f., jm. louky. Hoš. Pol. 145.

Vobleč, e, f. = *oblek*. Dšk. Km. 8. Vz Uoblečka v I. Přísp. 470., Hruš. 20., 54.

Vobloučeк, čka, m. V-čky a plod štičí jsem rozsadil do rybníků. Arch. XXI. 448.

Vobaječník, a, m. = *obojetník*. Zliv. List. fil. 1902. 253.

Vobr, a, m. = *obr*. Baw. T. v. 680.

Vobratečka, y, f. = *hůl na obracení ovsa*. Hoš. Pol. 145.
Vobřeznice, vz Obřeznice v VII. 25., II. 243.
Vobruč = *klíční kosť*. Volyně. Čes. l. XIII. 126.
Vobrůvek, vku, m. *Na V-ku*, louka u Vel. Skalice. Př. star. VII. 55.
Vobtěžkalý. V. děvečka (obtěžkalá, těhotná). Dšk. Km. 12.
Vobučí, n. = *obočí*. Dšk. Km. 6.
Vobuje sukno (= *oboje, obě*) je hadr. Dšk. Km. 9.
Vobutí, n. = *obuv*. Dšk. Km. 6., Hruš. 159.
Vobžerák, a, m., nadávka. Čes. l. XIV. 477.
Vocačky = *okurky nakládačky*. Již. Č. List. fil. 1902. 253.
Vocadník, u, m. V. vrat = *odsadník, patník*. Hoš. Pol. II. 35.
Vocáchnout = *uschnouti*. Ouboč. Rgl.
Vocápek, *votápek*, pku, m. = *škraloup na kávě*. Hluboká. List. fil. 1902. 253.
Vocasatice, e, f. = *druh obrysu světlíku v lomenici*. Čes. l. XV. 38.
Vocásek havraní, rostl. Čes. l. XIV. 74.
Vocel Jan Eraz. Sr. Čes. Včela 1846., Osv. 1875. (V. Šmídek), Mus. 1903. 1.—18., List. fil. 1903. 380., Lit. II. 358, 879., Tk. Pam. I. 499., II. 524.
Vocet = *sušené ovoce*, zvl. hrušky a švestky uvaří se s troškou všeho koření a jí se studené. Šťávy uvaří se více a při jídle dávají se do ní k ovoci tak zvané ořechy. Sladký v. připravují ze švestek, mandlí a hrozinek, které se vaří s praženou moukou, perníkem a šťávou z koření (bobkového listu, česneku a citronové kůry). Vz Čes. l. XI. 301.
Vocilka, y, f., vz Ocilka.
Vocoudit = *odsouditi*. Us. Kšť. Lid. 2.
Vocud = *odsud*. Us. Mš
Vočihledě. Us. Mš. Vz Vůčihledě.
Voda. Přišel jako velká v. (náhle a vše opanoval). Hlk. VI. 30. Večer uteče jako v. (rychle). Nár. sbor. VIII. 19. Bylo slov jako vody a všecka špinavá. Zvon III. 124. V. slabé břicho duje, mnohá nemoc po ní pluje. Sbor. slov. 1900. 121. Uvidím, jak to všecko půjde dolů vodů = vyjde v niveč Val. Čes. l. XIII. 77. Dy prši do božiho hrobu, budě bida o vodu. Slez. Vlasť I. 212. Bázeň hysterických před vodou, hydrophobia hysterica. Ktt. Kdo na vodě rád přestává, zdraví, rozum zachovává Ib. Vodu piješ, vodu jiš, čimže čreva naplniš. Šariš. Rizn. 167. V. jednemu vezme, druhému dá. Ib. 170. — V. *života*, v níž zlato jest rozpuštěno, aqua auri. Zach. Test. 144., 152. — V. = *lidé*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XV. 48.
Vodáckat. V VII. 1039. voditi oprav v: choditi.
Voďál = *odděla*l. Hoš. Pol. II. 18.
Voďanky, vz Neštovice, Ospice.
Vodárenství n. Vývoj v. Nár. list. 1885., č. 134.
Vodavky, pole u Martínkova. Čas. mor. mus. III. 147.
Voded = *oběd*. Litom. 89.
Vodehnat = *prodati*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 48.
Vodělati co = *oddělati*. V. víko u truhly. Hoš. Pol. II. 110.
Voděna, y, f. = *voda* (pohrdlivě). Svár. Op. Mus. 201a. (Mš.).
Vodeněk, vz Odeněk. Dšk. Km. 29.
Vodhákovati koho = *odsouditi*. Ti hlaváči (soudcové) mne o-li. Praha. 112.
Vodica, e, f., hora v Gemersku na Slov. Sbor. slov. 1900. 138.
Vodík znal již Klicpera v Blaníku, psaném r. 1813. (vyd. 1820. 261.). Sr. Vstnk. XIII. 343.
Vodivosť, i, f. V. tuhých látek. Vstnk. XIII. 446.
Vodklesnouti. Klučina vyleze na májo a pod vrškem vodklesne lána (rozváže a spustí dolů). Mtc. 1902. 122.
Vodkouzlený = *učarovaný*. To je někdy v-ný. Dšk. Km. 14.
Vodlice (!) = *vodotrysk*. Rosa.
Vodměna, rybník u Kardašovy Řečice. Uč. spol. 1903. XIII. 34.
Vodmuklavat = *otvírati*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 48.
Vodmyti co. Voda vodmývala ostrov. Phľd. XXIV. 440.
Vodnačka, vz Tuřín.
Vodňanský *R. V.*, spis. — V. *Fr.*, spis. Tob. 133.
Vodnatka, y, f., vz Neštovice, Ospice; Vodnice.
Vodnatosť, i, f. = *vodnatelnosť*. Us. — V. krve, hydraemia, oligaemia serosa. Ktt.
Vodnatý. Vrozené v-té roztažení ústředního průchodu míšního pateřní, hydromyelus. Ktt.
Vodní tisk, znak v papíře. Vz Ott. XVIII. 181. V. sport. Nár. list. 1903. 250. 17. V. panny, vz Panna.
Vodnice, e, f., brassica: vodní řepa, vodňačka, vodnatka, okrouhlice, řepa, řipa (jedlá), rapa, rapěnka, kolník, kvaka, kvačka. Vz Čes. l. XIV. 374. Sr. Řetkev zde.
Vodník, u, m. = *část dýmky*. A. Dohnal z inser. — V., a, m. Ve vodníku (souhvězdí) narozený se utopí. Mtc. l. 1897. Obrz. 51. V. na Tuchoraze u Kladna. Vz Čes. l. XII. 133. Na Písecku. Vz ib. XI. 39. Na Holicku. Vz ib. II. 270. Vz také: XI. 357., 468., 440., XII. 434., XIII. 181., 253. Hra na v-ka. Sr. Hoš. Pol. II. 42., 99., 100., 104., Čes. l. XIV. 456., Pohľd. XXII. 555., Kšť. Poh. 138., 195., Vlasť I. 30., Čes. l. XIV. 96., Slz. Poh. 52., Mus. slov. VII. 92.
Vodníkův. Bdí nade mnou jako vodníkova žena nad dušičkou. Rais. Vlast. 293. Má V-vu botu (říká se o tom, kdo se nemůže oženiti). Kšť. Poh. 178. Vodníkovy oči, rostl. Vz Stulík žlutý zde.
Vodnotelnosť, i, f. Proti v-sti břicha: fíky, jačmenná múka a pelynek ve víne varené a prikládané. Nebo: Retkev stlučená na bricho prikládaná. Sbor. slov. VII. 118. V. dolních končetin mechanická, hy-

drops gravitativus; počasná v. hlavy, hydrocephalus chronicus; vrozená v. hlavy, vrozený vodohlavec, hydrocephalus congenitus; v. kloubní, h. articularis; křečová, hydrops spasticus (hystericus, oedema neurosum); míšní neporušivá, hydrorachis incolumis; obrnová, hydrops paralyticus; oka, hydrophthalmus; tukovitá, h. adiposus; vaková, nepravá, hydropsia spuria. Ktt.

1. **Vodný.** V. hnutí. Ev. olom. XXIX.

Vodnyce, e, f., rostl. Vz Leknín zde.

Vodoběžný stroj. Nár. list. 1904. 135. 22., 1905. 131. 21.

Vodocestní zákon, rada. Nár. list. 1904. 41. 2., 1905. 1. 2.

Vododárce, e, m. (oblak). Zub. Még. 40.

Vododmutý. V. Labe. Lit. II. 10.

Vododžbánožvástomil (dle řec.). List. fil. 1905. 71.

Vodohlasa, y, f. = musica. XV. stol. Rozb. I. 194. Sr. Vodohlas.

Vodohlavec, vce, m., hydrocephalus.

Vodoklen, u, m. = přespolní javor. Vz Ott. XIX. 852.

Vodoklenovitý. V. rostliny. Vz Ott. XIX. 852.

Vodoléčebný ústav, apparát. Nár. list. 1903. 144. 8., 141. 14., 1905. 131. 17.

Vodoměřec, rce, hydraulicus. 1785. Lit. I. 254.

Vodomilka, y, f., podura. Vz Ott. XIX. 1034.

Vodomřivý. Získaná hlava v-vá, hydrocephalus acquisitus. Ktt.

Vodomutný. V. moře (mutné vody). Mark.

Vodonik, stinochus. Rozk. R. 65. Vz Vodenin v VI. 1040.

Vodopanna. V-ny sú bielo odené, zeleným pásom opásané. Sbor. slov. 1901. 114. Sr Kšť. Poh. 198., Panna (zde).

Vodopar, u, m V. velkého vodopádu. Sbor. slov. 1900. 147.

Vodoprávní, wasserrechtlich. V. řízení. Nár. list. 1903. 186. 3.

Vodopudný. Léky vypuzující vodu z těla, v-dné, hydragoga. Ktt.

Vodorovně. Vous mu stál v. a vyzývavě, jako v plovárně prkno ke skákání. Jark. 45.

Vodorozenka, y, f. = *z vody zrozená* = Athena. Škod. II². 147., Škd. Od. 42. Sr. Proudorozenka.

Vodostl'ový stroj. Pohřd. XXIV. 591.

Vodotečina, y, f. = *vodotočina*. List. litomyšl. č. 64. r. 1639. Asi omyl. Mš. Sr. Vodoteč.

Vodotechnický pokus (najíti vodu). Nár. list. 1902. 110. 1.

Vodovička, y, f., zdrobn. *voda*. Dšk. Km. 36

Vodovratný chvat mne pojal. Mark.

Vodoznak, u, m. V. poskytuje přímého názoru o výšce vody v kotlích; jeho sestrojení. Vz KP. X. 438.

Vodpočatý = *odpočatý*. Kobyla v-tá. Litom. 41.

Vodpředežní, vz Odpředežní zde.

Vodra = *perna*. V Pošumaví. Mš. Sr. Odr.

Vodralý = *odřený*. Máte stěne o-lý, kupte vápno. Brt. P. n. 1163.

Vodravka = druh dýmky. Hoš. Pol. 145.

Vodržná, é, f., vz předcház. Odrhačka.

Vodsadit si něco = *odpykati*. Čes. l. XI. 368.

Vodsouzenej = *odsouzený*. Us.

Vodstvo, a, n. Vz Vstnk. XIII. 627.

Vodškloudnoúti co komu. To ta mladá mi to děcko ještě v-dne, mrzívala se panímáma. Pittn.

Vodůrka, y, f. = *druhé orání, míšení*. Deštná. Mš.

Vodutok, u, m. Že držie v., který jde na jeho mlýn. 1518. Arch. XIX. 433.

Vodvarka, vz Odvárka.

Vodvážený m. odvážný. Litom. 24.

Vodvečírek, vz Odvečírek.

Vodvičer = *odpoledne*. U Vodňan. Čes. l. XIII. 84.

Vodylný. Travná a v-ná kosa. Litomyšl. Čes. l. XIII. 252.

Vodzdůla = *zezdola*. Hoš. Pol. I. 145.

Vodzemek, *odzemek*, mku, m. = *dolejší konec kmene*; *zavalitý člověk*. Hruš. 159.

Vodzhůra = *seshora*. Hoš. Pol. 145.

Vodžuch, a, m. = *vodič*. Spiš. Sbor. slov. IX. 51.

Voharek, rka, m. = *pasák, slouha*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 48.

Vohébať = *ohýbati*; *naléhavě prositi*. U Olešné na Mor. Čes. l. XI. 410.

Vohejbačka, y, f., vz Ohejbačka zde.

Vohl'áčka, y, f. = *sáletnice*. V. každému a žena jednomu. Rizn. 62.

Vohláchati, *ohláchati se* = *ozývati se*. Hruš. 158.

Vohnipal, *vohněpal* = ? Dšk. Km. 51.

Vohniva, rostl. Dšk. Km. 24.

Vohrada, y, f. = *město*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 48.

Vohubačit komu co: každý páček. Pittn.

Vochelný. V. tyč. Ott. XX. 605.

Vocher, eflax. Rozk. P. 2403. Sr. Fächer.

Vochlastlajtnant, a, m. = *opilec*. Čes. l. XIV. 477.

Vochlice, e, f., scandia, Kammkerbel, rostl. Sr. Ott. XXII. 712.

Vochlípa, y, m. = *otrapa*. Ledenice. U Štěpánovic: voklípa. List. fil. 1902. 253.

Vochlovat koho = bíti. Us. Litom. 55.

Vochmejtnout se = *hmátnouti*. Hoš. Pol. 145.

Vochmela, y, m. = *opilec*. Dšk. Km. 8.

Vochod, u, m. Když z krávy v. vychází, kup volavčí sádlo, tím jí to namaž, samo to do ní vejde. Nár. sbor. VIII. 128.

Vochodilý. V. oděv. Nár. sbor. VIII. 20.

Vochomůrka, y, f. místo muchomůrka. Vz Huj. Progr. 12.

Vochrůměti = **ochroměti.** — **nač:** na nohy. Lišeň. Mtc. 1902. 440.

Vochůzka, y, f., louka u Laviček. Čas. mor. mus. III. 147.

Voitureta, y, f. = *automobil pro dvě osoby*. Nár. list. 1902. 234. 2.

Vojáček *Hyn.*, hud. sklad., nar. 1825. Vz Vck. Vset. 303. — V. *Václ.* 1821.—1898. Sr. Lit. II. 380., Tk. Pam. I. 499., II. 131., 299. — V. L., spis.

Vojáčková Kar. Vz Zl. Pr. XXII. 299. s podobiz.

Vojáčkování, n. = *hraní si na vojáky.* V. městských gardistů. Pokr. 1884. č. 178.

Vojáčkovati = *hráti si na vojáky.* Pokr. 1884. č. 178.

Vojačky, pl., f. = *buchty makové.* V Boleslavsku. Čes. l. XII. 302.

Voje, e, f. = *voj.* Dšk. Km. 5.

Vojeborce, e, m. V. Achilleus. Škd. Od. 47., Msn. Od. 50. Sr. Vojebor v VII. 1042.

Vojenčiti. Phld. XXIII. 528.

Vojenín, a, m. = *voj́ín.* Pass. 556., Pulk. 154b.

Vojenskonárodní spor. Nár. list. 1903. 284. 1.

Vojenskopolitický směr. Nár. list. 1904. 10. 13.

Vojenskoprůmyslový. Nár. list. 1904. 141. 21.

Vojenský. Oblekl-li kdo na sebe vojenský kabát, oblekl jiného člověka. Tbz. III. 1. 223.

Vojevoda, y, m. = náčelník valašského (pastýřského) úřadu. 1580. Vz Vstnk. X. 556., Vojvoda.

Vojevodný. V. kníže. Msn. II. 176., Od. 111.

Vojím, u, m. = *jíní.* Byla rosa jako v. Kdýně. Rgl.

Vojínstvo, a, n. = *vojsko.* Msn. II. 51., 205.

Vojíti = *obejíti.* Sotva vojde vokolo hospody. Litom. 56.

Vojna, y, f. = *rozbroj, svár.* Pel. 249. Byla tam veliká v. Us.

Vojskový. V. příslušník. Ott. XXII. 99.

Vojště, ě, n. *chybně* m. vojsko. Brn. obzor 1879. 320.

Vojtal, a, m. = Vojtěch. Dšk. Km. 13.

Vojtěška, y, f., rostl. Vz Ott. XIX. 709. — V., osoba, f. k Vojtěch. Tbz. III. 1. 153.

Vojtíška, louka u Brodců. Čas. mor. mus. III. 145.

Vojvoda, y, m. Valašský v. byl starostou práva a úřadu valašského a staral se asi o to, aby Valaši odváděli platy a desátky do knížecí komory. Vyhl. II. 30., 325. Sr. Vojevoda, Slám. Put. 346.

Vojvodovati, vz Vojvoditi.

Vojvodsky veleti. Msn. II. 29.

Vokáč J., spis.

Vokal, u, m. Vz Okal II. 345. Volyně. Čes. l. XIII. 126.

Vokalisovaný. V. řeč. Hlavn. 22.

Vokapa, y, f. = *zástřeší, spodní okraje střechy.* Čes. l. XV. 35.

Vokážka, y, f. = *vokázka.* Hoš. Pol. I. 117., II. 51.

Voklípa, y, m., vz Vochlípa.

Voklopoušený = *smutný, schlíplý.* Chodí v. Šumava. Rgl.

Vokoldokol = kolem do kola. Kbrl. Džl. 13.

Vokolka, y, f. Jíti na v-ku (když žebrák obchází ves). Vítějice. List. fil. 1902. 253.

Vokolo, vz Okolo.

Vokonice a kozlík tvoří mlýnské stavidlo. Čes. l. XI. 60.

Vokrajky, pl., m., jm. lesa. Hoš. Pol. I. 145.. II. 57.

Vokřín = *okřín.* Hoš. Pol. 145.

Vokřina, y, f. = *okřín.* Dšk. Km. 16.

Vokřínek, nku, m., zdrobn. *okřín.* V. je ellipsovitý, plytký, podobně pletený jako vopálka. Mtc. 1902. 12.

Vokročky = *bramborové řádky.* Stráž. List. fil. 1902. 253.

Vokrouhlica, e, f., jm. louky. Hoš. Pol. 145.

Vokroužet řepu = *okrajovati.* Hoš. Pol. 150.

Vokruží, n. Pražané nosili o. k rukám. Světz. 1886. 419.

Voláčný. V. čeleď = voláci (kteří obstarávají voly). Čes. l. XIV. 181.

Volati koho kam: k obědu = *zváti.* Val. Čes. XII. 229.

Volatka, y, f., splachnum, rod mechů. Vz Ott. XXIII 827.

Volatník (!), u, m. = *vokativ.* Pohl. Sr. Bílý Obr. 75.

Volavec, vce, m. Městský v. = *hlasatel, κήρυξ.* Msn. II. 457. (II. XXIV. 701.)

Voldan Fr., spis.

Voldati = *ohledati* (slepice, mají-li vejce). Již. Č. List. fil. 1902. 253. Vz Voldávati v I. Přísp. 472.

Vole. O původu volat vz Čes. l. XII. 87. Kdo má v., ať si je ováže tkanicí sňatou z mrtvoly a v. za krátký čas zmizí. Mtc. l. 1897. Obrz. 62. V. měkké, struma mollis, zvápnělé, s. ossea. Ktt. — V. holubí, rostl. Vz Penízek rolní, Vesnovka, Dymnivka zde. — *V. modré s procesím* = knedlíky v mléce zavařené a posypané hustě třeným mákem a cukrem. V Podřipsku. Čes. l. XIV. 145.

Volejt koho = *obulamutiti, ošiditi.* Us.

Voleleč = *oblek.* Chod. Čes. l. XI. 66.

1. **Volen**, a, o, vz Volený.

2. **Volen**, lna, o, vz Volný.

Volenstvo, a, n. = *statek, na němž seděl člověk volný.* Vz Vstnk. X. 555., Volenství. XVI. stol.

Volený = *vyvolený.* I volené boží by svedli. Chč. S. I. 7b. a j.

Volf Jos. Dr., spis.

Volfová Adela, spisov.

Vólička, y. f., zdrobn. *vůle.* Povídají, vdovička má svá vólička. Zvon III. 63.

Volit si kde = *dělati si po své vůli, svou vůli míti.* Val. Čes. l. XI. 322.. Brt. P. n. 1196. — V. často m.: *zvoliti.* Za jeho nástupce volen byl Petr (zvolen). Věst. XIII. 3.

Volkať sa po niekom. Mus. slov. IV. 51.

Völker Otom. Dr., assist., spisov.

Volky nevolky sa uspokojiti (chtě nechtě). Pohld. XXIV. 583.

Volízka, y, f. = *olízka.* Korotve, to je jen o., udělám ještě buchty. Deštná. Mš.

Volnat, u, m., crapandina. Rozk. P. 123., trapandina. Rozk. R. 57. (inter lapides).

Volnělétný, frei fliegend. V. Genius. Krok. I. a. 26. (r. 1824).
Volnoběžný kotouč. Nár. list. 1905. 131. 21.
Volnoduchý. Kká. Sion I. 86.
Volnochod, u, m. = *sdlouhavý chod*. Msn. Od. 188.
Volnomyslník, a, m. Čch. Kv. 163.
Volnonajatec, tce, m. Mns. Od. 68.
Volnosť. Jen v. matkou velkých činů jest. Zr. Kom. 98.
Voloočko, a, n., rostl. Vz Blatouch, Hlaváček zde.
Voloupat = *oloupiti*. Zloději ho v-li. Hoš. Pol. 145.
Volovečko, a, n., rostl. Vz Blatouch.
Volský. Tažná robota volská. 1776. Mtc. 1902. 407. — V. oko. rostl. Vz Blatouch, Upolín zde, Pámbožkova onučka.
Volšák, u, m. Má v-ky (volšové nohy, silné nohy). U Chrud. Čes l. XIV. 477.
Volšebný. V. hra, Feenspiel. Bílý Obr. 139.
Volško, a, n. = *kus prádla*, *volšuna*, y, f. = *mnoho prádla*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 142.
Volšovky, vz Tabačky.
Volšovský Ferd., básn.
Volšůvky, pole u Hrotova. Čas. mor. mus. III. 147.
Volt, u, m. = *jednotka napětí či elektromotorické síly*. Vot. 65. V. = jednotka při měření síly proudu galvanického, zvaná tak po Voltovi. Čas. 22./8. 1896.
Volumetrie, e, f., v lučbě. Vz Vot. 220.
Voluminometr, u, m. = přístroj, kterým se měří objem těles. Vz Strh. Mech. 476. Volumenometr oprav v: voluminometr.
Vomín, u, m., rostl. Vz Oměj zde.
Vomirála, y, f. = *voměrál*. R. 1601. našli u přehlížení klenotů zádušních tři vomirály (náramnice), dvě perlové a jednu stříbrnou... H. Jir. Mýto. 62. 2.
Vomknouti kde. Ha člověk ičko vomkne v tom poli, hani se nenadá. Hrnš. 67. Vz Omykati v II. 372.
Von = *on*. Von to řekl. Us.
Vondá = *onehdy*. Litom. 83.
Vondráček K., spisov.
Vondrák V. Dr., prof., spis.
Vonen, vonná, o, vz Vonný. Kus tučný není vonen. Brig. F. 54.
Vonivý. V. chvoj. Zr. Čech. 20.
Vonkajšosť, i, f. = *zevnějšek*. Slov. Czam. Slov. 287.
Vonocit (!), u, m. = *nos*. Vusín (ne Rosa).
Vontatov, u, m. = *kopka sožatého obilia*. Slov. Pohld. 1902. 385.
Vopaktáty, potupně m. kompaktaty (od Lutheranů). Tk. XI. 167.
Vopálkáři, Budečští v Ledečsku. Čes. l. XI. 405.
Vopeslej, vz Opeslý.
Vopchatý = *vecpaný*. Slov. Phld. XXII. 555. Sr. Vopchati v I. Přísp. 473.
Voplecní košile. Světz. 1886. 404. Vz Oplecní.
Voploteň, vz Oploteň.
Voprajdufcky = *opravdu*. Volyně. Čes. l. XIII. 126.
Voprasce. Co se dotýče voprasce, dávání pastýřovi od svině (plat za oprasení). 1749. Mtc. 1905. 391.
Vopraška, y, f., druh špatné půdy. Volyně. Čes. l. III. 126.
Voprnka, y, f. = *koza*. Litom. 76.
Voř, e, m. = *oř*. Baw. T. v. 665., J. v. 505.
Voráč, e, m. = *pluh*. Hracholusky. Dej sem o. List. fil. 1902. 253.
Voráček J. A., spis.
Vorání, n. = *pluh*. Hracholusky. Dej sem o. List. fil. 1902. 253.
Voratby = *oddavky*. Jít na v. Chod. Pís. svatební.
Vorátko, a, n., vz Orátko.
Vorbička, pův. vrbička = skobka a závlačka na př. u košíku. Domžl. Kbrl. Džl. 14.
Vordlíček, čku, m. V. černý, rostl. Humpolec. Nár. sbor. VIII. 124.
Vořechy = obyčejné těsto kvasnicové, zakulacené z něho kuličky a smažené na másle. Někde dělají z těsta dlouhý pruh a pekou jej v peci na pekáči. Pruh ten pak na kousky se rozláme a ty se dávají do octa. Vz Vocet, Čes. l. XI. 301.
Vorevrít = *otevříti*. Domažl. Čes. l. XI. 217.
Vořina, y, f. Abych mu je trhal na v-ny. 1512. Arch. XIX. 129.
Voříšek P. K., spis.
Voříť = *ohříti*. Chod. Čes. l, XI. 71.
Vorkáf, u, m. = přípravy švadlen k šití, z něm. vorkaufen. Litom. 36. Sr. násl. Vorkáv.
Vorkáv = *vorkáf*. Mor. Sb. D. 45.
Vorlejch, u, m., pastviny u Pacova. Čes. l. XIV. 443.
Vorlíček, *vorlík*, rostl. Vz Orlíček zde. O. polní, rostl. Vz Stračka zde.
Vorlička bílá, rostl. Humpol. Nár. sbor. VIII. 125.
Voršila. Na V-lu nechť každý zelí vozí, sice mu na ně Šimon Juda nasněží. Nár. list. 1903. 277. 4.
Vurundat m. vodundati. Sr. Huj. Progr. 15.
Vorvaň, physeter, ssavec velrybovitý. Vz Ott. XIX. 697.
Vorvaňovina, Spermacet. Ott. XXIII. 801.
Vos, u, m. = *osina*, *osten klasu*. Grm. XXIII.
Vosa. Osa lichá len do sladkej hrušky pichá. Rizn. 64. — Osy bylinné, phytofaga. Vz Ott. XIX. 700.
Vosedati = *usazovati se*. Včely vosedly. Sníh vosedá (padá a netaje). Volyně. Čes. l. XIII. 126.
Vosedkonice, les u Červ. Lhoty. Čas. mor. mus. III. 148.
Vosičiny, jm. pole. Hoš. Pol. 145.
Vosiny, pl., f. Ječmenné v. Brt. Čít. 275.
Vosiště, ě, n. — *místo*, *kde jsou vosy*. Čes. l. XIII. 29.
Voskověbílý, wachsartig blass. Ktt.

Voskový papír. Vz Ott. XVIII. 184.
Voský m. vošský (vosa). Dšk. Km. 38.
Voslejchati se, vz Oslýchati se. Čes. l. XIV. 51., Us.
Vosmerka, y, f. V. něčeho = osmá část. Hrnš. 159.
Vosmětati co. Všecko v. *(vyslíditi, vyčenichati, smlsati)*. Domžl. Čes. l. XI. 268.
Vospense = *brčka oškubané huse znova se nalévající; husí kůže na těle.* Domažl. Má po těle h-nse. Čes. l. XII. 306., 382. Jinde polopérko.
Vostanouti někde = *zůstati*. Dšk. Km. 52.
Vostatní auterek (masopustní). Hoš. Pol. II. 33. Vz Ostatní.
Vostrážka, y, f., les u Bezděkova. Čas. mor. mus. III. 148.
Vostřice = *oděnky*. Č. Třeb. Čes. l. XII. 227.
Vostrývka, y, f. = *silné vysoké ráhno*, skrze něž prostrkány jsou šprosle, od spodu nahoru se zúžující (na otrhávání ovoce s vysokých stromů). Mtc. 1902. 7. Sr. Dvoják. — V. = *ostrov*. Volyně. Čes. l. XIII. 126.
Vosum = *osm*. Us.
Vosumnáct = *osmnáct*. Us.
Voš. Mohol sa držať, ako voš kožucha. Sb. sl. VII. 130. Čo je väčšie ako voš, to odlož. Mus. slov. IV. 29.
Vošamule, e, f. = *veliký klobouk*. Č. Buděj. List. fil. 1902. 253.
Voščal, ceraunus, *kámen*. Rozk. P. 107., ceranius. Rozk. R. 57. Chybou etym. slova ceraunus, v němž viděl překladatel cera = vosk. Mš.
Vošebeliti = *nějak upravit*. Ja jim (koním) to futro v-lím. Dšk. Kom. 5.
Vošítka, y, f. = očepek kůže na cepu. Žel. Brod. Čes. l. XIII. 29.
Vošívati koho. Blechy ho vošívaly. Faust. 72.
Voškeruše = *míšpule*. Mtc. 1902. 11.
Voškrda, y, m. Klevetný starý v. Zvon III. 124.
Vošti, n. = *hadnice*. Husám, kozám se seká v. Litom. 56.
Voštice, e, f. místo: vojštice = staré zemské cesty k hranicím vedoucí. Vz Litom. 56.
Votavnice, louky u Laviček. Čas. mor. mus. III. 148.
Votesánek, nka, m. = *veliký jedlík*. Vz Litom. 79.
Votice = *hlavatka*, ryba. Sb. sl. 1901. 163.
Votíkat = *otékati*. V-la mu noha. Hoš. Pol. 145.
Votipera, y, m. Co ten v.? Jrsk. XXIX. 72. Ty v-ro bláznovská! Ib. XX. 2. 350., Zvon III. 662.
Votka Jan, spis. Tk. Pam. I., 500.
Votký = *vetchý*. Slov. Phld. XXIV. 605.
Voto, vz O to zde.
Votoček Emil, docent a spis. chem.
Vous. Má zrzavý vous, *lépe*: vousy. Hlavn. 55. Nechat si vousy růsti (státi), šp. m.: bradu spustiti. 1571. Vodič. Mtc. 1901. 380. Mysli, že ma Slezsko a Rakusy, a ene ma pod nosem fusy (o pyšném). Vlasť I. 235.
Vousatý. V. pšenice. Us. Rgl.
Vousek, sku, m., rostl. Vz Koniklec zde.
Vousový. Zánět míšků vousových, mentagra. Ktt.
Vousy, vz Vous.
Vovce = *ovce*. Us.
Vovocka, y, f. = *vodnice?* Litomyšl. Čes. l. XIII. 251.
Vovocovka, y, f. = *ovocová polévka*. Vz Ovocovka.
Vovocový. V. polévka. Vz Ovocová.
Vozbolibý Amython. Msn. Od. 7., 167.
Vozdo, a, n. = *hvozd*. Dšk. Km. 5. Sr. Hvozdo.
Vozejčkářský závod. Nár. list. 1902. č. 90. 2.
Vozgroš, e, m. = *sopliak, soplavý člověk*. Liptov. Sbor. slov. IX. 47.
Vozička, y, f. = *kolotoč*. Litom 27.
Vozíčkářka = která řídí vozík. v němž je dítě. Zvon IV. 651.
Vozhřivej = *ozhřivý*. Us. Mš.
Vozhřivka, y, f., vz Vozhřivice, Ozhřivka.
Vozíček, čku, m. = *váleček, o nějž opírali vidlici, když ji hrnec do nístěje* (pece) *strkali*. Jrsk. XXIII. 171.
Vozitel, e, m. = *vozka*. Vin. I. 126.
Vozmo se na někoho řítiti. Msn. Il. 74. V. obchodovati (na voze zboží rozvážeti a tak prodávati). Mtc. 1902. 19.
Voznice, e, f. = *plachta na vůz*. Brt. Sl. 93.
Voznicový. V. čerpadlo. Nár. list. 1904. 135. 21.
Vozníček, čku, m., zdrobn. *vozník*.
Vozničiti = *vozníkem býti*. Msn. Il. 188.
Vozný. V. cesta. Msn. II. 401.
Vozobojce, e, m. = *s vozu bojující*. Msn. Il. 180.
Vozoborný Ares. Msn. Hym. 60.
Vozotažný kůň. Msn. Il. 274. Sr. Vozník.
Vozotoč = *vozoleč*. Mš.
Vozovna, y, f. = místnosť pro vozy a hospodářské nářadí. KP. X. 426.
Vozový. V. krajky. Vz Krajka.
Vozpitanec, nce, m. = *vyučenec, učenník*. Jsem Váš v. (Marek Jungmannův). Mark. — Lit. I. 561.
Vozratín, a, m., pole a louky u Střížova. Čas. mor. mus. III. 148.
Vožbrunda, y, m. = *opilec*. Kšť. Lid. 5.
Vožický F. P., spis.
Vozubec, bce, m. V. u dveří: dvéře otvírají se za řemínek, jímž se vnitřní páka z vozubce nadzdvihuje. Čes. l. XV. 41.
Vperčiti se komu kam. V-la se mu do brady (zabrala, vpeřila). Kn. svěd. rakovn. Wtr. Vz Vpeřiti. Vperčil kolenem do lavice. Světz. 1895. 352.
Vpíchnouti se = býti lapenu. V zloděj. mluvě.
Vpichování rozžhavených jehel, ignipunctura. Ktt.
Vplavice (wplawicze), e, f. = *úplavice*. Pulk. Klem. k. 80.
Vplešiti co kam. Papež jej (masopust) v kalendář vplešil (vřadil). Dač. (Wtr. Min. 132.).
Vplnouti v život = *vplynouti*. Lék. B. 200a.

Vplznút za kým kam: do kuchyně. Val. Čes. l. X. 403., 483.
Vpoložiti. Vpoložils' nás v podobenstvie pohanóm, posuisti nos in similitudinem gentibus. Ž. kap. 43. 15.
Vpora, y, f. = impetus. Jeremiáš při tejž vpoře řekl. Kat. 1917. Sr. Úpora.
Vpouřiti se (vzpoura). Mark.
Vpravení, n. V. kýly, repositio herniae. Ktt.
Vprsknouti. Mluvil, co mu slina vprskla na jazyk. Zvon III. 37. Wtr.
Vrabčáky = uzenářské odřezky. Us.
Vrabčí mluva. Vz Vyhl. II. 264., Vlasť. I. 112.
Vrabčinka, y, f. = *vikvice, vikev ptačí.* Nár. list. 1902. 191. 3.
Vrabec. Ti přitáhnou jako vrabci za zrním. Us. Hlk. VIII. 59. Sedi vrabel na makytě, kruti řitum znamenitě; ludě idu do kostela, divaju se, co to děla. Slez. Vyhl. II. 266. Utichli, jako když do vrabců střelí. Zvon III. 77. Dal mu, co v. na ocase unese. Vlasť I. 289. Starý v. ani pri snope nejde na lep. Sb. sl. VIII. 87. — V. Jan, prof. a spisov.
Vřác. Leč v tej (chvíli) okno vřác (řinklo, rozbilo se s rachotem). Val. Čes. l. XI. 93.
Vrací, vračí. V. oko, diptamus, rostl. Rozk. P. 772. Místo vrabčí?
Vračet = *vstoupiti, vloupati se.* V zloděj. mluvě.
Vřadosloví, n., helcologia. Ktt.
Vrágať = *křičeti.* Sb. sl. 1902. 9.
Vragnať koho oč = *prositi.* Mor. Čes. l. XI. 272.
Vrahovsky s někým zacházeti. Wtr. Min. 50. Sr. Vrahovský.
Vrahyně. Baw. E. v. 1883.
Vrákať = *tlachati.* Sb. sl. 1902. 9. Sr. Vrágať.
Vrána. Neuměla na vránu zavolat (neměla dětí). Pittn. Je-li v. na blízku, je nejvyšší čas k setí. Ott. Kal. 1904. V. křičí: Kvá, kvá, kvá, jáť sem, člověče, vždy tvá. 1578. Čes. l. XI. 191. Sr. Vlasť I. 112. Vráno, vráno, k nám, k nám, já rad kolíbám, bám, máme plínky a peřinky, zlatý povijan. Mtc. l. 1897. Obrz. 82. V. letí, nemá dětí. Kde je mají? V černém lese. Co jim vaří? Z jahod kaši. Čím ji mastí? Kolomastí. Ib. 80. Popěvek na vránu: Leti vrana na levo kovařovi na dřevo. Kovař kuje lopatu na tu mrchu střapatu. Slez. Vyhl. II. 266.
Vraneček, čku, m., rostl. Sr. Ott. XXII. 812.
Vranečkovité rostliny, selaginellaceae. Ott. XXII. 813.
Vranka, y, f. = *pulec* (ryba). Ott. XX. 977.
Vranoví, n., pole u Nové Vsi. Čas. mor. mus. III. 148.
Vraný Vojt. Dr., spis., 1836.—1892. Vz Nár. list. 1902. 203. 3.
Vrapčiť (vrabčiť) sa = *ženiti se.* Phľd. XXIV. 605.
Vrápenec, nce, m., rhinolophus, rod netopýrů. Vz Ott. XXI. 660.
Vrata: bedněná, dvojitá, jednoduchá, mřížová, náplňková, posuvná. Vz KP. IX. 319. nn.
Vrátce, e, n., porticus. Ev. olom. 35. 72.
Vratec = ? Že mu připomínal, ale kožich vratec sobě ponechal. Z reg. obec. J. Hradce r. 1614. Wtr.
Vratič. Zapomněl na v-če (se vrátiť). Hruš. 159. — V. rostl. Vz Žlutuch.
Vratislav. Z V-vě: 1629. Čes. l. X. 474., Kar. 54., 61., Tk. XI., 48, 182., 214., XII. 142., Jrsk. VIII. 3. 500. Jel do V-vě. Arch. XXI. 309. Z V-vi. Zvon II. 598. (Jrsk.), Tbz. II.[3] 419.
Vratky = ? Nohavice s vratky. Slez. Vyhl. II. 112.
Vrátná, é, f., ostiaria. Vece dievka v. Pat. Zim. 48b. 4.
Vrátnice, e, f., ostiaria (žena). Ev. olom. 197. 87. — V. = *příčné dřevo, kterým se zavírají vrátně.* Čes. l. XV. 43. — V. Počasný přilnavý hnisavý zánět v-ce, pylephlebitis adhaesiva chronica. Ktt.
Vrátnický. V. služba. Tbz. V. 5. 146.
Vrátnicový. V. žíla. Ott. XX. 1035. Překrvení soustavy v-vé, plethora abdominalis; vleklý zánět v-vý (vrátnice), polyphlebitis chronica. Ktt.
Vrátník, u, m. = prstenovitá, svalovitá část žaludku, která uzavírá žaludek proti tenkému střevu. Vz Ott. XX. 1036. Vynětí v-ku, pylorectomia, uměle utvořený v. u žaludku, pyloroplastik. Ott. XX., XIX.
Vratnočasý kruh (roku). Msn. Od. 156.
Vratnošumný příval vody. Msn. Od. 86., 139.
Vratný rozvod páry. KP. IX. 47.
Vrátný. V. dievka (vrátného služka). Lbk. 77. Sr. Vrátničí.
Vratostřeh, a, m. = *Hades* (hlídač vrat). Msn. II. 140, 236, Od. 167.
Vráva, slov. Kto nemá vravy, nemá ani spravy. Mus. slov. IV. 51.
Vraviť. Vrav, Dora, vrav, a ty Katra piš (o tom, kdo bez skladu hovoří). Mus. slov. VII. 89.
Vráz E. St., spis. a cestov.
Vraza. Ta cěsta jich v. jim. Ž. pod. 48. 14. Ž. witt. vrazda scandalum; jinde vraže. Proti synu mateře tvéj skládáše vrazy. Ž. pod. 49. 20. scandalum. Mš. Sr. Vražda.
Vraziti kam jak. Vraziti do dveří jako vystřelená kulka. Zvon. III. 54.
Vrazit se = *vrzati se.* Všecko teplo vyvrazí. Rgl.
Vražba, y, f. = *nepřátelství* (do XIV. stol.); *zabití, vražda* (od 2. pol. XIV. stol.). Vz Jir. Prove, 408.
Vráže = *vlámati se, vlézti.* V zlod. ml. Čes. l. XV. 48.
Vražebný = rybník u Jankova u Votic. Uč. spol. 1901. IV. 3.
Vražný, potok v Opavsku. Vlasť. III. 27.
Vrba, salix, rostl. Vz Ott. XXII. 543. Bodaj z každej vŕby vymokala (tekla i. e. pálenka). Mus. slov. IV. 28. Keď v. začne pučiť, už sa chlapcom nechce učiť. Sb. sl.

VIII. 168. — V. = *rok*; *kabát*. V zlodějské mluvě. Čes. l. XV. 48. — V. *Vlad.*, básn. Zvon III. 699. — V. *Kar.* dr., prof. a spis., nar. 10./11. 1845. — V. *Fr.*, prof. a spis. — V. *Tadeáš*, spis.

Vrbas Jak., spis.

Vrbec, bce, m. = *kabát*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 142. Sr. Vrba.

Vrbka, y, f., zdrohn. *vrba*. Us. — V. = *vesta*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XV. 48.

Vrbovitý. V. rostliny, salicineae. Vz Ott. XXII. 540.

Vrcábní hra. 1527. Mus. 1905. 435. Sr, Vrhcábní.

Vrcaby, vz Vrhcáby. 1638. Věst. X. 10.

Vrčáby. Zdaliž to nejsou střeštěného mozku dětinské v. (vrhcáby). 1746. Hrubý. 279.

Vrčák, a, m. = *bručoun*. Rgl. — V. = *učitel*. V zloděj. řeči. Čes. l. XI. 142.

Vrčati nad čím (nebyti s tím spokojen). Tk. XI. 277. Sr. Vrčeti.

Vrčení, n. = *učení*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 142. Vléci do v. = jíti do školy. Ib.

Vrčeti na koho jak. Vrčí jeden na druhého, jako pes na kočku. Us. Čes. l. XI. 270.

Vrdloužívý = *hrdlolživý*. Us. Mš.

Vrece. Keď máš prázdne vrecko, omrzí ťa všecko; Hluboko siahnul do vrecka (mnoho vydal). Rizn. 171., 174. Z dobreho vreca nic nevypadne; Vrecko je pán (jsou-li v něm peníze). Mus. slov. V. 6., VI. 111. Vrecka sa chytiť (platiti); Na každé vrece najde sa motúz (pozdní ledajaké vdání). Phľd. XXIV. 341., Sb. sl. VII. 87.

Vřecenica, e, f. = *had slepýš*. Slez. Vyhl. II., 285. Sr. Vřećinica v II. Přísp. 378., Vřetenice v díle IV.

Vřed. V. citlivý, ulcus erethicum, čivoobrnový, u. nervoparalyticum, dnavý, arthriticum, fíkový, fíkovinný, condylomatosum, houbovitý, fungosum, hubkový, aphthosum, chobotnatý. sinuosum, katarrhalní, catarrhalis, klystérový, clysmaticum, kostižerový, cariosum, malomocenství, u. leporosum, omladnic, puerperale, plazivý, serpens, píštělový, fistulosum, prostý venerický, venerosum simplex s. contagiosum s. pseudosyphiliticum, venerický výstupkový, venereum clavatum, přijičný, syphiliticum seu specificum, rakovinný, carcinomatosum, po rtuti, z otravy rtutí, mercuriale, čočkovitý v. slizniční, lenticulare, snětivý, phagadenicum, střevní, pepticum, enterohelcosis, umělý, artificiale, vleklý, chronicum, vlkovitý, luposum, zrnitý, zrnivý, granulosum (zrnivý hrdla děložního, u. granulosum cervicis uteri), zubní, kulatý žaludeční, u. ventriculi simplex, rotundum. Ktt. Čas má své vředy, jež se musí provaliti. Hrlš. Hus. 278. — V. = *padoucnice*. V. ju zaťal (začal jí lomcovati). Val. Čes. l. XII. 231. — V. = *psotník*. Léčení vředu ve Slez. Vz Vyhl. II. 205. — V. *žíravý*, *vlk*, *lupus*. Ktt.

Vřediti — *škoditi*. — **komu**. Mohu říci, že mi nevředí (studená voda). Mark. — Jakb. Mar. 93.

Vředný. Aby z toho bodání nebyla jemu vředná řvava. Mark.

Vředovatění, n. Měknutí neb v. rohovky, keratomalacia.

Vředovatívý. Pochody, zábyvy v-vé, Ulcerationsprocesse. Ktt.

Vředovitý. Smrdutý nos v-tý, ozaena ulcerosa. Ktt.

Vřesina, y, f. = *vřesiště*. Krs. Ten. III. 46.

Vřesklivý. XV. stol. Vstnk. X. 601.

Vřeskoslav, a, m., jm. žabí. Msn. Hym. 92.

Vřeskotavý. V. žába. Msn. Hym. 85.

Vřeskotný vzduch. Tbz. XIII. 92.

Vřesnický J., spis.

Vřešec, šce, m., allium ascalonicum, Schalotte. Sb. sl. VIII., 136.

Vřeštivý hlas. Kun. Id. 63.

Vřeť = *vříti*. Mor. Sb. D. 36.

Vřeťátko, a, n. Na v. přísti. Němc. Čes. l. XII. 308. Sr. Vřetánko.

Vřetěnec, *vrećenčc*, *čeřenčc* = *čeřen*. Hauer 16.

Vřeteník, u, m. V, u soustruhu. Vz Ott XXIII. 737b.

Vřetenitobuněčný sarkom. Ott. XXII. 645.

Vřeteno, a, n. Jde mu to jako ze v-na (dobře). Sb. sl. VIII. 88.

Vřetenový V. zeď, KP. IX. 297., brzda Nár. list. 1904. 135. 22.

Vřetýnko, a, n. Točila se vždy jako na v-ku. Tbz. III. 2. 53.

Vrhaný = *direktor*; úřadující. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 48.

Vrhel, jactula. Rozk. P. 2063. Ranní dávení, vrhnutí opilců, vomitus matutinus. Ktt.

Vrhový. V. čára, Wurflinie. Jind. 19.

Vrch. Hore vrchom pomaly, dolu vrchom nedur a dolinou pohýňaj (poháněj koňa). Sbor. slov. VII. 130. — V. = *krabice* (ze čtyř rožňů). Žel. Brod. Čes. l. XIII. 29. — V. *dvě* ryby do plachty hozené (při lovení ryb). Čes. l. XIV. 92.

Vrchan, a, m. = *vyšetřující soudce*; *ředitel*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 142.

Vrchař, e, m. = nájemník panských vrchů čili javořin. Vstnk. XII. 86.

Vrchhory, pole u Svatoslavě. Čas. mor. mus. III. 148. (Bořický).

Vrchlice, e, f. = *podlouhlý hrnec na mléko*. Zbynice. List. fil. 1902. 253. — V. = *cuckový provásek*. Domažl. Čes. l. XII. 306.

Vrchlický Jar., nar. 17. února 1853. Vz Mus. 1903. 36. nn. (Alb. Pražák), Zvon III. 305., Dolen. Pr. 437., 438., 596., Máj III. 549., Zlatá Praha v únoru 1903., Nár. list. 1903 č. 45., Flš. Písm. 647.—663.

Vrchlistý dub. Msn. Od. 214.

Vrchmocně něčím vládnouti. Msn. II. 2.

Vrchmocný král. Msn. II. 9., Kronovec. Msn. Od. 365.

Vrchnopanovnický vládyka. Msn. Od. 120.

Vrchnosť. Čakám moju spodnú v. (manželku). Mus. slov. V. 95.

Vrchnovláda, y, f., Oberherrschaft, *lépe*: vrchní vláda, vrchní panství. Mš.

Vrchnovládyka, y, m. = *vrchní vládce*, Zeus. Msn. II. 131.

Vrcholec, lce, m., studánka u Zbraslavic. Př. star. VII. 54.
Vrcholistý. V. sosna, Msn. Hym. 42., strom. Msn. Od. 63.
Vrcholný. V. dílo. Nár. list. 1905. 98. 13.
Vrchota, y, f. = *vrch*. Mark.
Vrchovatý. V. pokuta. 1598. Listář 33.
Vrchoviště, ě, n. Idské v. Msn. Hym. 80.
Vrchovní moc. Hod. Žalm. 124.
Vrchovo, a, n., vrch u Domažl. Čes. l. XII. 384.
Vrchpole (vrch + pole). Dšk. Km. 51.
Vrchstřeší, n. V. stavby. Jeř. Rom. básn. 125.
Vrchtitý. XV. stol. Uč. spol. 1903. III. 29. V. sklenice. Frant. 34. 22.
Vřieti, vz Vříti.
Vřitelnice, e, f. Mor. Brt. D. I. 321. Sr. Vřitenice, Břitelnica, Břeteniee, Břitevnice, Břetrnice.
Vrkositi. Chlapci v-li (byli již netrpěliví, chtěli už jíti). Ouboč. Rgl.
Vrmutrank, u. m., z něm. Wehrmuttrank, žluté koření. Rostl. G. 48b.
Vrnění kočičí při vadách poloměsíčité chlopně srdeční, Katzenknurren. Ktt.
Vrnidlo, a, n. Fňukavé v. (dítě). Čes. l. XIII. 11.
Vrobel, bla, m. = *vrabec*. Hra na šureho vrobla. Slez. Vz. Vyhl. II. 245.
Vroněný. Šťáva v číš v-ná. Kká. Sion. II. 55.
Vrozum. Tomáš jest nejprve v. vnesl v cierkev římskú. Chč. Olom. 163b. Kar, píše: v rozum. Mš.
Vrožiť = *věštiti*. Podle něčeho nač v. Slez. Vyhl. II. 7.
Vrstevnatý kámen; křemen (oblázek, písek, pískovec, kámen vápenatý, kámen hlinitý). Vz KP. IX. 255.
Vrstevnictvo. a, n., ὁμηλικία. Msn. II. 49, 83. Sr. Vrstevnictví.
Vrš, i, f. = *obilí*; *mzda* (pastýřům dávaná obilím), zastr. Pel. XXVIII. — V. rybářská. Vz Čas. mus. V. 33 nn. — 4. V., e, f. Mrtvému zvonit dva, tři vrše (dvakrát, třikrát zvonění přetrhnouti). Nár. sbor. 1902, 6., Vyhl. II. 118.
Vršák, u, m. V-ky = vršky stromů zbylé při dělání klad. Val. Čes. l. XIII. 111.
Vršitý vůz, koš (až do vrchu naložený, naplněny). Kká. Sion. I. 133., Nár. list. 1903. 141. 13. Vršitou nadvládu nad někým míti. Slád. Ant. 101.
Vrtačka, y, f. V. k podélnému a příčnému vrtání, malá vodorovná, na sýr nebo na tvaroh. Nár. list. 1904. 135. 21., 138. 9.
Vrtadlo, a, n., V. lbové (pilka lbová), trepan, v. kostní (vrtáček). Ktt.
Vrták, u, m. = *lidový tanec*. Vz Čes. l. XII. 360.
Vrtaš, nepo (inter volatilia), Rozk. P. 216, R. 60. Sr. Vrtoš.
Vrťátko Ant. Jan. Vz Lit. I. 684., 863., Alm. IV. 34.—40., Tk. Pam. I. 500., II. 525.
Vrtavec, vce, m., ptinus, brouk. Vz Ott. XX. 948.
Vrtavý. V. bolesti. Ktt.
Vrtební profil uhelných dolů. Cyr. rytíř Purkyně.
Vrtěná, é, f., *tanec*. Vz Brt. P. n. 911.
Vrtielka, y, f. = *vlk* (hračka). Zvrtala sa ani v. Phľd. XXII., 39., Čas. mus. V. 22. — V. = spodní část odlomená z vretena, ktorá bývala dětem za hračku (vrtily jí). Phľd. XXIV. 605.
Vrtiti se jak. Co se vrtíš, jako švec na vahani? Sb. sl. 1902. 64. Vrtí sa ako prd v pacách. Slov. Phľd. XXIII. 308. — čím. Vrtil hlavou, *chybně* m. vrtěl. Věst. XIII. 3.
Vrtkavý čím: myslí. Msn. II. 47.
Vrtlík, u, m. = *kverlovačka?* Mor. Nár. list. 1904. 271. 1.
Vrtohlávek, vka, m., 1589. Čes. l. XII. 463.
Vrtule, e, f. V. chřestová, platyparaea poeciloptera, malá *moucha*. Vz Ott XIX. 869.
Vrtulový parník. Us.
Vrub (vroubek). Jest mi dlužna za maso a mám s ní vrub a tři vroubky za kopu se počítají. XVI. stol. Čes. l. XIII. 110. Wtr.
Vrubelek, lka, m. = *vrabec* (zdrobn.). Slez. Vyhl. II. 19.
Vrubl = *vrub*. Slov. Phľd. XXII. 573.
Vrubník, u, m. = porubník, bednářský *hoblík*. Ott. XX. 287.
Vrubořez, u, m. Kerbschnitt. Hlasy z vých. Č. 30./7. 1905.
Vrubování, n. = nejjednodušší způsob řezby, práce řezbářské. Vz KP. XI. 94.
Vrubovatý = *mající vruby, zubovatý*. V. štít. Hol. 7 let. I. 17.
Vrva, y, f., ubs. Rozk. P. 2500. Sr. Vrv.
Vryp, u, m. V. nerostů. Vz Vstnk. XI. 576
Vrýpiti co kam. To se hluboce v mozk vrýpí a vštípí. Kom. Did. 215. Sr. Vrýpati.
Vrzaková R., malířka kraslic. Vz Čes. l. XIV, 423 s podobiznou.
Vrzání kožní (při chorobách), strepitus coriaceus. Ktt.
Vrzati komu kde. Vrzá mně v žaludku (mám hlad). Litom. 56.
Vrzení, n. Lék proti v. (škrkání). Sbor. slov. VII. 118.
Vržanov, a, m., pole a louky u Svatoslavě. Čas. mor. mus. III. 148.
Vsevek, vku, m., intrum. Rozk. P. 1777.
Vsedání, n. = *souboj na koních*. Chč. S. I. 102a.
Vsedati = kláti se v souboji. Vz Vsedání. — oč. Páni vsedají o marnú česť. Chč. S. I. 102a.
Vschod, u, m. = *východ*. Od vschodu slunce. Luc. 47.
Vsiesti, vz Vsednouti.
Vskoce = *rychle*, cito. V. vstáti. Ev. víd. 30. V VII. 1057. vskoče oprav: v skoce.
Vskočiti kam jak. S mocí na něčí grunty v. Arch. XX. 135.
Vskočník, u, m. = *vletka*. List. fil. 1902. 253.
Vsledovati, vestiga sequi. Gl. roudn. 76b.
Vslona, y, f. Umuč. roudn. 1458.

Vslouti, invocare. My v jméni Boha vsloveme. Ž. klem. 19. 8.
Vsloviti, chybný inft. k sloveme v Ž. klem. Vz List. fil. 1903. 359., Vslouti.
Vsnuoci. Že sem v. přijel. Třeb. Hist. nov. 1463. Mš. Sr. Snuoci.
Vsobotunes, u, m. (v sobotu nes) = *sobotáles*. Žertem. Rais. Vlasť. 48.
Vspěšiti — pospíšiti. — **kam**: k západu (o slunci). Pel. XXVIII., Alx. Vid. 2209. Dle Kroku 1893. 61., chybně m.: spěšiti. Mš.
Vsrkavý. Ostré v. dýchání. Ktt.
Vstáše, vz Stáše.
Vstavač, e, m. V. vlasů, musculus arrector pili. Ktt. — V., orchis, rostl. Vz Ott. XVIII. 862.
Vstavačovitý. V. rostliny, orchideae. Vz Ott. XVIII. 861.
Vstěhovati co kam: sochy (do chrámu). Světz. 1895. 15.
Vstihatel, e, m. = *nalezatel*. Zach. Test. 77.
Vstihati koho. Ž. pod. 17. 38. Vz Vstihnouti.
Vstlačiti koho čím: koňmi. Alx. V. 1511. Hattala: Vztlačiti.
Vstoupání (ve verši), arsis. Jg. v Kroku I. b. 15.
Vstrašiti se, commoveri. Vstraší se vše město. Pat. Zim. 19b. 15.
Vstřebadlo, a, n. V-dla, resorbentia, Resorptionsmittel. Ktt.
Vstřelený. V. koule (vězí ve zdi). Lbk. 45.
Vstřeliti se kam. Hvězda vstřelila se do díry vedle matky boží. Lbk. 73. — **komu co** vstřelovati = *vštěpovati*. Kom. Did. 100.
Vstřícnolistový trs. Ott. XIX. 687.
Vstřícnolistý lomikámen. Ott. XXII. 700.
Vstřikový. V. kondensace páry. Vz KP. IX. 46., X. 367.
Vstrojiti = *nastrojiti*. Slavík vstroji nové pěnie. Baw. E. v. 2236.
Vstúpiti, vz Vstoupiti.
Vstuprování, n., scandalizamen. Rozk. P. 1499.
Vstýcti se = *státi se vzteklým*. Frant. 48. 21.
Vsuggerovati co = navoditi komu co (představu n. snahu nějakou; suggerieren). V. určité představy. Nár. list. 1903. 141. 13.
Vsúkati, vz Vsoukati. Vyhl. Slz. 42.
Vsúti, vz Vsouti.
Všakosť, i, f. Hyna. Vz Čad. 115.
Všakž, vz Však.
Všaniny, pole u Dovalova. Mus. slov. VIII. 9.
Všda *všady, stále*, zastr. Pel. XIX.
Všdy, vz Vešdy. Pel. XIX., Alx. VI. 174.
Všeachajové. Msn. II. 118. Všeachajci. Msn. Od. 38., 215.
Všebarevný. V. kvítí. Rais. Lep. 344.
Všeblahý den. Slád. Rich. 28.
Všeboj, e, m., pankration. Ott. XVIII. 150.
Všecek, vz Celek.
Všecen dluh. Modl 97b. Všiecna nemoc. Brig. 158a. Mš.
Všecken, vz Všecek.
Všeckeren, vz Veškeren.
Všed, u, m., feria (de festis). Rozk. P. 2249.
Všednice, e, f. = *denní zimnice*. Rozk. P. 1614.
Všedobrovolnosť, i, f. Hus. Er. I. 73.
Všedušičky. Msn. Od. 157.
Všegermanství, n., vz Pangermanismus.
Všehlasný = *věhlasný*. Mš.
Všehledný = *hledící na všecky strany*. V. cena. Krok. II. b. 216. (r. 1827).
Všeho adverbialní výraz strč. — zcela, úplně, dočista, jistotně a p. Římský starosta kázal ho všeho kyji zabiti. Pass. 454. (Vz List. fil. 1904, 345.).
Všechnosť, i, f., vz Průpověď.
Všehochuť, i, f. = *směs hudební*, quodlibet. Ott. XX. 1087.
Všehoj, e, m., panax, rostl. Vz Ott. XIX. 141.
Všehomírný hled. Svět. knih. 420.—158. Sr. Všehomír IV. 860.
Všechný. Slíbil jim všechny zahrady. Koz. 405. Všechnými věcami. Ib. 399. — Mš.
Všejedi. Hyna. Vz Čad. 116.
Všekda. EJ. 12. 8.
Všekdy. EJ. 18. 20.
Všekový = *celý kovový*. V. přílba. Msn. Od. 279.
Všekrotitel, e, m. = *spánek*. Msn. Od. 136.
Všelapný. V. síť. Msn. II. 87., Škod. II.² 99.
Všeléčivý. V. síla. Šf. (Lit. II. 546.).
Všelikeraký. List. z XV. stol. Mš.
Všelisjakej = *všelijaký*. Litom. 33.
Všelítostník, a, m. = *Bůh*. Sš. IV. 26.
Všematičný. V. země. Msn. Hym. 70.
Všemina, y, f., potok vsacký. Vck. Vset. 10.
Všemocně kralovati. Zr. Let. IV. 99.
Všeobecnina, y, f. V-ny jsou toliko pomysly naše. Včst. X. 180.
Všepeřestý. V. roucho. Msn. II. 108., Od. 224.
Všepoberný = *kdo vše béře, lapá*. V. noha. Msn. Od. 181.
Všepojemce, e, m. Msn. Hym. 44. Sr. násl.
Všepojemný panovník. Msn. Hym. 44.
Všepovážný rozum. Msn. Hym. 77.
Všepolský. Zvon V. 696.
Všepravdivo. Něco v. říci. Msn. Od. 243.
Všepřevratný. V. řeči. Jeř. Rom. básn. 169.
Všeprostředník. R. Hrad. Prok. — Mš.
Všeslavosť, i, f. Duch v-sti (všeho slovanstva). Jakb. Mar. 83.
Všeslovanskosť, i, f. Nár. sbor. VIII. 148.
Všeslovanština, y, f. Klc. (List. fil. 1905. 131.).
Všesměrně zrnitý. Vstnk. XI. 716.
Všespasitelný. V. láska. Kká. Sion. I. 240.
Všespolečný zákon. Krs. Ten. III. 53.
Všestudentský. V. slavnosť, spolek. Nár. list. 1904. 87. 3., 107. 22.
Všesvětný. V. slunce. Msn. Od. 193.
Všešti m. vzešti, ascensio. Ž. pod. 83.

Všetečiti = *všetečně jednati.* — **kde.** Kdo v cizí zemi v-čí. Fel. 164.
Všetrpytný. V. dřevce, opasek. Msn. II. 91., 163.
Všetvárně, něco ustrojiti, in allen Formen. Krok. II. b. 166. (r. 1827.). Neujalo se.
Všeučitelský podnik. Nár. list. 1903. 243. 13.
Všeutlačující auktorita církevní. Nár. list. 1903. 305. 17.
Vševbožství, n., Pantheismus = *učení, že vše v Bohu jest obsaženo.* Ott. XVIII. 145.
Vševěda, y, f. = *znalosť všelikých lidských věd,* Pansophie. Ott. XVIII. 154.
Vševěstný Zeus. Msn. II. 137., Škod. II.[2] 154.
Všeznámosť, i, f. = *vševědoucnosť.* Hus. Er. I. 73.
Všeživný. V. slunce. Jrsk. XXII. 161. V. půda. Msn. Od. 184.
Všežravec, vce, m. Pokr. 1885. I. 228. Sr. Všežrout, Všežravý.
Všickeren lid. Gest. U. 47.
Všíden = *všední den.* Volyně. Čes. l. XIII. 126. Sr. Všídní.
Všiňátko, a, n. = *všiňě.* Dšk. Km. 34.
Všindoš, e, m. = *všivák.* Slov. Czam. Slov. 131. Sr. Všinda v II. Přísp. 381.
V širém poli hruška stojí, *tanec.* Vz Brt. p. n. 972.
Všitek, tka, o = *všecek.*
Všiváček, čku, m. = *hustý oboustranný hřeben.* Č. Buděj. List. fil. 1902. 253.
Všivavník, u, m., zahrada u B. Bystrice. Mus. slov. VII. 42.
Všivec, vce, m., pedicularis, rostl. Vz Stračka, Ott. XIX. 392.
Všivina, y, f. = *všivosť,* Läusesucht, phthiriasis. Ktt.
Všivý. V. bylina, vz Stračka zde.
Všourati se kam: do světnice. Rais Sir. 117.
Všroubiti co kam. Fel. 46.
Vštěpiti = *očkovati.* — **co komu:** dítěti neštovice. Domažl. Čes. l. XI. 306.
Všuchnouti = *strčiti.* Všuchla ho do dveří. Phld. XXII. 44.
Vtáčíček, čka, m. = *ptáček.* Dšk. Km. 35.
Vtáčínek, nka, m. = *ptáček.* Dšk. Km. 33.
Vtajiti se v mlze jako jiskra v opalu. Zvon V. 537.
Vtanúti, insinuare. — **co komu kam.** Tuto jemu radu v jeho srdce vtanul jest. Pat. Jer. 130. 15.
Vtarasiti co kam. V. kámen (do otvoru sluje). Msn. Od. 133.
Vtehda = *tehdy.* Kld. II. 202.
Vteperit = *vtlouci.* — **co kam.** Čo je ťažko uveriť, nedá sa do modzgov (mozků) v. Rizn. 169.
Vterý = *úterý.* Páni to odložili do v-ho. Pňb. brn. IV. 78.
Vtěťhati = *strčiti, zavříti.* Jsa jat do vězení vtěťhán jest. Faust. 116.
Vtěziti. (Bůh) do propasti pekelné tě vtězil (uvrhl). 1604. Čes. l. XIII. 401.
Vtipný na mysli. Kom. Did. 77.
Vtírání, n. V. dehtové, Theereinreibung. Ott. XIX.
Vtlačenina, y, f. V. od škrtidla. Ott. XVIII. 533.
Vtloukaný. V. ozdoba. Nár. sbor. VIII. 116.
Vtrepať sa kam = *vlézti.* Slov. Phld. XXII. 669.
Vtrhnóť co kam. Nemá co na sebe v. (obléci). Haná. Hoch. 8.
Vtržmo se k někomu chystati (kvapně, ochotně). Val. Čes. l. XII. 276.
Vůbčina, jm. lesa. Hoš. Pol. 145.
Vůbec, bce, f., *louky* u Červ. Hrádku. Čas. mor. mus. III. 148. — **V.** = *obecní pastviště.* Husy se pasou na vůbci; *obecní les.* Hoš. Pol. 145. — **V.** = *obec,* ale jen ve frasi: Platiť do vůbce. Hoš. Pol. II. 131.
Vůdce, e, m. Z mnoho vůdců každý chce být pravý. Rizn. 168. — **V.,** e, f. V. naše. Kar. 127.
Vůdství, n. Za své v. mějte vděk. Mtc. l. 1873. 3. 75.
Vuklička, y, f., zdrobn. vukle. Vz IV. 876. Seděl tam naličený v staré paruce, s copem a v-kami nad spánky. Jrsk. XXIX. 193., XX. 2. 125. Sr. Vukle (kadeře).
Vukno, a, n. = *okno.* U Tišň. Sb. D. 43.
Vůkolečný = *vůkoličný, okolní.* Hoš. Pol. 145.
Vůkolno = *v okolí.* Hoš. Pol. 145.
Vůl. Či jest vůl, drž sám za rohy, nespolíhej na cizí silné nohy. 1578. Uč. spol. 1902. II. 11. — **V.** = *hlupák.* Koukej vole (při tom se ukazuje na krk. Dvojsmyslně: vůl a vole). Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 177. Je náručního vola bratr; Je dřevo, za který vůl tahá (chomout). Ib., Vlasť. I. 235.
Vůle. Dobrá v. zakrývá mnoho chyb. Stan. I. 124. Dobrá vôla jedáva koláč, zlá ani otrub nemá. Sb. sl. VIII. 85. — **V.** = *lhůta, termín.* V. se mu dává do čtyř let. 1583. Vstnk. X. 555.
Vulfenit, u, m. = žlutoba, ruda olověná. Vz KP. IX. 276.
Vulgarism-us, u, m., z lat. = řeč lidová naproti řeči spisovné. Lit. I. 153., 687.
Vulgarisování jazyka = *přizpůsobování jazyku lidovému.* Lit. I. 105.
Vusín Kašp. Lit. I. 208.
Vůz. Pri plnom voze je lepšie kráčať (lepší žena s věnem). Mus. slov. IV. 10. Prodal koně, koupil vůz (o zpozdilém). Vlasť. I. 235. Popis vozu litomyšlského. Vz Litom. 63. — Části vozu v Starej Pazovej na Slov.: štyri kolesá, špice, hlava, bachry, půška, osy, štezla, slepy, ľvoník, remenčok, svorem, rázvory, kyša, oje, bivnice, garižke, perace, lojtry, šaragle, leske, ferhice, řeťaze. Mus. slov. VII. 58. V názvosloví koštianském na Slov., vz Mus. slov. IV. 12. nn. Na Šumavě: gder (kder), formánek, houže (houžve), lešně (lišně), péra, rozvory, spířce, srdeň, štolec, voj, voplín, váhy, záblatník. Rgl.
Vůzka, y, f., zdrobn. *vůz.* Dšk. Km. 27.
Vůzko, a, n. = *vůzka.* Vých. Č. Řzn.
-vý, konc. ve spisech Husových. Vz List. fil. XXVII. 232.
Vybabrať co nač. Také na Slov. Sbor. čes. 77.

Vybečený. V. jehně. Us.
Vybělelý. V. zřícenina. Zvon IV. 670.
Vybělený. V. hlava (šedivá). Tbz. XIII. 270.
Vyběrač, e, m., rybník v Krumlovsku. Arch. XXI. 540.
Vyběračně jídly pohrdati. F. Tomsa.
Výběrka. Obecní v. pro obecné dobré. Arch. XX. 497.
Vyběsniti se. Vítr se vyběsnil a ulehl. Jrsk. XXVI. 492.
Výběžkovitý. V. lemování zátoky. Hlk. XI. 103.
Výběžný. Vz Podslupec (zde).
Vybíditi, vz Vybídnouti. Mš.
Vybíravosť v jídle, v pití. Nár. sbor. VIII. 133.
Vyblednouti. Časem vybledne vše i nejvroucnější vzpomínka. Zvon III. 688.
Vybojiti = *vybojovati.* Mš.
Výbojníkový. V. synové, filii excussorum. Ž. pod. 126. 4.
Vybouchati komu čím = *vytlouci.* V. komu kyjem. Zvon II. 610. Vybuchnouti smíchem. Kká. Sion II. 241.
Vybouřený. Všecko bylo jemné a nevybouřené. Zvon IV. 11.
Vybrčiti co komu = *vytlachati.* Val. Čes. l. XIV. 150.
Vybreknouti. Mš. Sr. Brečeti.
Vybřinkaný = *vytlučený hráním.* V. klavesa. Čch. II. Pov. 122.
Vybřinkati se z něčeho = *vymaniti.* List. fil. 1903. 241.
Vybrýkať se někde = *vyspati.* Rais. Lop. 58.
Vyburcovaný. V očích měla smutek v-ných snů. Zvon IV. 132.
Výbušně. Stal se v. vystředním. Zvon V. 584.
Výbušnosť, i, f. V. plynu. KP. X. 119.
Vybutí, n. Bylo jí líto proň v. a platu. Šá. Pr. m. I. 252. Sr. Vybutý.
Vycel'anka = *stelná kráva.* Spiš. Sbor. slov. IX. 49.
Vycikániti = *vydělati, vyšiditi.* Kolik pak jste na ní v-la? Zvon IV. 291.
Vycpanice, e, f. = *vycpaná část chomoutu.* Otr. XX. 14.
Vycucanina, y, f. V. z prstů (smyšlená věc). Nár. list. 1904. 257. 3.
Vycužník, a, m. = *lichvář.* Slez. Slám. Put. 67.
Vycválati komu co. V. komu co a přetřásati = *pocuchati.* Mart. S. Ind. 234.
Vycvrkať sa. Krava sa musí v. (dodájeti), aby nepriskla (nepřestala dávať mléko). Slov. Phld. XXIV. 814.
Vyčáhlý = *vyčouhlý.* V. mnich. Nár. list. 1904. 31. 13.
Vyčalounovaný. V. závěsy. Nár. list. 1904. 23. 3. Sr. Vyčalouněný.
Vyčapiť = *vyvaliť z miesta, vykřiviti* (nohu). Slov. Phld. XXIV. 605.
Vyčariť koho odkud: z jaskyně *čáry ven dostati, vyžarovati.* Sbor. slov. 1900. 150., VII. 97.
Vyčarovati si co = *vyměniti.* Mladé víly po odchode matkinom jablka si v-ly. Sbor. slov. 1900. 148. Sr. Prečarovati.
Vyčepený = *ozdobený.* Ouboč. Rgl.
Výčerek, rku, m. = *charakter, figura.* Man. V. — Mš.
Vyčesati. Víc nedám, já peněz na sobě nevyčesal. Zvon III. 52.
Vyčísti se z čeho = *vymluviti, vytočiti.* Z toho ze všeho těžko se bude v. Chč. S. II. 205ª.
Vyčitý, vz násl. Vyrčitý.
Vyčkaný. Nám jest v-ným hostem (kterého jsme se dočkali). Stan. III. 52.
Vyčkávavosť, i, f. Nár. list. 1903. 243. 18.
Vyčkávavý. V. stanovisko. Nár. list. 1903. 159. 12.
Výčnělek, lku, m. V. skloněný, processus inclinatus; úbyt lůžkového v-lku kostí čelistních, Alveolaratrophie; v. dolení čelisti, processus maxillae inferioris, Unterkieferfortsatz. Ktt.
Vyčnívati. Někdy stačí *čnětí, strměti.* Jg. v Mus. 1843. 405.
Vyčochrať koho = *vybiti.* V. sa na strom = *vylézti.* Slov. Phld. XXIV. 345.
Vydajuchtivosť žien: Keď chlap deväť ženských koží na palici cez plece prevesených ponesie, pôjde aj tá desiata zaň. Slov. Phld. XXIV. 424.
Vyďapovati. Babka se tu vyďapuje (jako svědkyně), že jsme spolu řečili. Klatov. Č. l. XI. 368.
Vydařený. Sr. Vydařilý.
Vydavač příze, bavlny tkadlcům. Zvon III. 555.
Vydavačství, n. Začal si v. vydávaje bavlnu tkalcům, kteří mu pak odváděli hotové kusy. Zvon III. 565. Sr. Vydavač.
Vydávať sa kdy. V jaseň sa vydávajú hnilice, ve fašanky tanečnice a na jar robotnice. Slov. Phld. XXIII. 308.
Vydavatelský. V. družstvo, práce. Lit. l. 314., 453.
Výdavky dcery = *vdavky.* Na v. $2^1/_2$ sudu piva; K v-kům těch dcer. H. Jir. *Mýto* 93. 1. Sr. Výdavok v II. Přísp.
Vydechlý, ausgehaucht. Vyšla v-lá duše. Zvon V. 701.
Vydechnouti. No dybych byl ňákému balíkovi vydejch prkenici (ukradl tobolku). Praha 152.
Vydejna, y, f. V. jízdních lístků. Nár. list. 1903. 171. 18.
Vydělati co. Když v-láš něco, jen spěchej s tím domů. Čapk. Most. 57.
Vydel'ovať světnici, vz Deľovať.
Vyďenďušiť. V-šil ho, až mu oči vylezly. Phld. XXIV. 345. Vz Děnďušiť.
Výděračný kuplíř. Čapk. Most. XII.
Výděva, y, f. = *výbava.* Aby jí poslali v-vu Val Nár. sbor. VIII. 48.
Vydibiti se čemu. Nemohu se tomu v. 1559. Uč. spol. 1903. XIII. 32.
Vydieti = *vydati,* edere. — **co.** Vydiela země žáby. Ž. witt. 104. 30. Ž. pod.: vydala. Mš.
Výdmuch, u, m. V. větru. Jink Jas. I. 69

Vydobudnúť = *dobyti*. V. víťazstvo. Slov. Czam. Slov. 222.
Vydojený. Stál jako v-ný (nikdo si ho nevšímal). Val. Čes. l. XII. 385.
Vydokonalení, n. Šf. v Kroku I. a. 30 (r. 1821).
Vydra Stan. Sr. Lit. I. 939.
Vydrahovaný = *vyslopovaný*. V. škodná (v lese). Nár. list. 1904. 314. 9.
Vydřeviti štolu (dřívím podepříti). Zvon III. 7.
Vydrežňac. Psi ze začali v. (šklebiti). Spiš. Sbor. slov. 1901. 86. — **se komu** = napodobiti ho. Spiš. Sbor. slov. IX. 49.
Vydřidušský právní přítel. Lit. I. 578.
Vydřieti, vz Vydříti.
Vydrkati se odkud: z řetězu (vyvléci se). Kdýně. Rgl.
Vydrukovaný = *vysoustruhovaný*. To kázání jest jako v-né. Vyhl. Slz. 98.
Výdružie, n. Phľd. XXII. 574. Sr. Výdruž v I. Přísp. 481.
Vydrviti koho. Zimnica ho vydrví (zdrobí). Sbor. slov. 1900. 139.
Vydržeti komu. Sedláci by pánům nevydrželi (nemohli by se tak dlouho souditi). Hoš. Pol. II. 57.
Vydudati co = *dudáním získati*. Brt. P. n. 805.
Vydumač, e, m. = rybník. Vz Nadymač.
Vydumaný. Čelo do vysoka v-né (vypouklé). Čch. I. Pov. 219.
Vydumati co: dumky (vymysliti). Tbz. V. 4. 302.
2. **Vydumek**, mku, m. = *výmysl*. V. ženichů. Msn. Od. 30. Sr. Vydumati.
Vydupněti, ěl, ění = *dutým se státi*. Ilma už v-la. Vlasť. I. 38.
Výduť srdeční, aneurysma cordis. Ktt.
Výdutek, tku, m. = *vydutina*, odbočení od přímé cesty. Udělali tam dva zbytečné v-tky. Kšť. Lid. 15.
Vydutový. V. rozšíření, aneurysmatische Erweiterung. Ktt.
Vydvaliti, amovere. Gl. roudn. (Krok. 1888. 401).
Vydýchaný. Přišel všecek v. Brt. Čít. 190.
Vydýřiti. Sotva usnul, byl náhle vydýřen (= vyburcován ze sna). Čes. l. XIV. 17.
Vyfákať sa = *vysrati se*. Phľd. XXIV. 346.
Vyfermežeti co. Čes. l. XIII. 322. Sr. Fermežiti.
Vyfičeti. Tamodtud jí (poctivosti) snad ještě větry nevyfičily. Tbz. V. 6. 192.
Vyfintěnec, nce, m. = *vyfintěný člověk*. Tbz. III. 1. 191.
Vyforemniti, efformare. Bech.
Výfuk, u, m. V. u pneumatické pošty. Ott. XIX. 977.
Vygabrovať se = *vyjíti*, *vybelhati se*. Faust. 155.
Vyglundať = *vyhlížeti*. Panny z tebe (kostelíčka) vyglundají. Slám. Put. 405. Sr. Vyglondati IV. 923.
Vyhaněný. V. moc. Rhas. E. 17.
Vyhladnúť = *vyhladověti*. Gb. sl. 1902. 25.
Vyhladovanie, n. = *vyhladovění*. Sb. sl. 1902. 26.

Vyhladovělý. V. kassa divadelní. Lit. I. 236.
Vyhladověný, ausgehungert, *chybně* od vyhladověti m. vyhladovělý; od vyhladoviti je vyhladovený. Mš.
Vyhladovování, n. System v-ní. Nár list. 1903. 174. 5.
Výhledně. Zpráva zněla velmi v. Nár. list. 1903. 333. 21.
Výhlednosť nových smluv. Nár. list. 1903. 159. 12
Výhledný. Jednání jest dosti výhledno (nadějné). Nár. list. 1904. 121. 17.
Vyhlídal Jan, kněz a spis.
Vyhlídaný. Var 16 sudů nevyhlídaného starého piva. List. Chrud. 1663. H. Jir. Mýto 90. 1.
Vyhlídati jak. Vyhlída jak strašidlo v zelu. Slez. Vlasť. I. 238.
Vyhloubalý. Jemně v. Zub. Még. 35.
Vyhnati. Pastýř už vyhnal (dobytek na pastvu); Obilí již vyhnalo (vymetalo). Rgl.
Vyhněvaný. Byl již v-ný (už se nehněval). Jrsk. XII. 251.
Vyhněvati co na kom. Na něm (Bohu) nelze v. XV. stol. Mus. 1904. 388.
Vyhnouti. Víte, že i já se toho (půjček) vyhýbám. Arch. XX. 121.
Vyhnouvati = *vyhýbati*. Kbrl. Džl. 16.
Vyholdovati si co čím = *získati*. Tbz. V. 6. 287.
Výhonek, nka, m. = *výrostek*, *rychle vyrostlý hoch*. Litom. 55.
Vyhorenisko, a, n. Chodí jako po v-ku. Mus. slov. VIII. 28.
Vyhostní poplatek. Zbrasl. 394.
Vyhoulávati se = *vyjasnívati se*. Krkně. Šb. D. 33. Sr. Vyhouliti se.
Vyhovárati se = *vymlouvati se*. Kto sa vyhovára, ten sa zamotáva. Rizn. 171.
Vyhrapkať sa = *sebrati se*, *ozdravěti*. Slov. Phľd. XXIII. 525.
Vyhráti. Kdo vyhraje, bude pánem, zazpívá druhému amen a pak ho pochová. Píseň.
Vyhřáznúti, vz Vyhřeznouti.
Vyhřbílkovati koně = *hřbílkem vyčistiti*. Tbz. III. 2. 402.
Vyhrdati kým = *vzhrdati*. XIV. stol. Rozp. fil. 159.
Vyhřésti. Rozb. 1842. 188.
Výhřez, u, m., prolapsus. V. ruky při poloze hřbetní, Vorfall des Armes bei Schulterlage, v. břišní, ectopia abdominalis (bederní, lumbalis, kyčelní, iliaca) Ktt. Sr. Ott., XX. 700.
Vyhřiebsť = *vyhrabati*. Slov. Sbor. čes. 171.
Vyhříznúti, vz Vyhřeznouti. A potom sedm jiných (volóv) vyhřiže. B. olom. Gen. 41.
Vyhrknouti. Ten mu směle do očí v-kl. Zvon V. 693.
Vyhrnout kozu = *vyhnati* srnku. Hoš. Pol. 145.
Vyhromotlučiti se = *přestati hromotlučiti*. Č. (Lit. II. 497.)
Vyhromovati koho odkud: z hospody. Wtr. Min. 12.

Vyhrůžčivý. V. povykování, Tbz. V. 9. 180., pokřik. Ib. V. 5. 56. Sr. Vyhrůžlivý.

Výhružně riekol. Phlď. XXII. 39.

Vyhublosť, i, f. Chudá v. Zub. Még. 18.

Vyhučiti = *vyučiti*. Domažl. Sb. D. 15.

Vyhújat co = *výměnou vyziskati*. Val. Čes. l. XIII. 77.

Vyhulákati koho odkud: z města (křikem vyhnati). Slád. Cor. 148.

Vyhuňať co komu = *vytýkati*. Prus. Slez. Čes. l. X. 424.

Vyhupnouti = *vyskočiti*. — **odkud:** z lůžka. Msn. Od. 341.

Vyhýčkanec, nce, m. V. salonů. Tbz. V. 1. 72., Slád. Jan 109. Vz Vyhýčkaný, Vyhejčkanec v II. Přísp. 383.

Vycházet = *vycházeti*. Záp. Mor. Šb. D. 39.

Vycházeti. Dobře spolu vycházejí, dle Brt. lépe: dobře spolu pořádají. Věst. XII. 97.

Vycházkový kus obleku (který se béře na vycházky). Čes. l. XII. 199. V. čas. Jark. 72.

Vychčípnouti. Než se vrátila, v-plo na dobro = (oheň uhasl). Kšť. Lid. 16.

Vychlestnouti odkud. Krev z něho v-stla (vytryskla). Mns. II. 377.

Vychlípení, n. V. spojivkové, ectropium conjunctivae. Ktt.

Vychlípenina, y, f. V. bělimy za tělískem řasinkovým, Aequatorialstaphylom, staphyloma aequatoriale. Ktt.

Výchlipka, y, f. Volná v. přes žalud pyje. Ott. XIX. 445.

Vychlubiti co = *chloubou získati*. Nic dobrého nevychlubí. Chč. S. II. 212a.

Výchlubník, a, m., der Prahler. Msn. II. 119.

Výchlubnosť, i, f. V. nám nesluší. Pokr. 1885. č. 65.

Vychmatat = *vyloupiti*. V zloděj. mluvě.

Východ. Jděte na v-dy cest (rozcestí). Chč. S. II. 251.b

Vychodil Pav. Dr., spis.

Vychoditý. V. schody. Krkonš. Šb. D. 32. Sr. Vyšlapaný.

Východník, u, m., = *východní vítr*. Msn. II. 307.

Východoasijský. Nár. list. 1904. 10. 18.

Východofranský. V. říše. Dvoř. Mor. 21.

Východohaličský Nár. list. 1904. 17. 18.

Východomořský. V. loďstvo, Nár. list. 1885. č. 120., vlny. Tbz. XVI. 320.

Východový (východní) otázka. Tk. Pam. I. 138.

Výchova, y, f. V. domácí, mravní, náboženská, rozumová, školní, vlastenecká. Nár. list. 1903. 257. 13., 175. 13.

Vychovanie, n. Dobré v. žiada i dobré obcovanie. Slov. Sb. sl. VIII. 85.

Vychovankyně, ě, f. Tbz. III. 1. 255. Sr. Vychovanka.

Vychovaný v rozkoších. Chč. Post.

Vychovávací ústav. Nár. list. 1903. 243. 20.

Výchovný. V. praxe, působení, system, šablona, vliv atd. Nár. list. 1903. 222. 13., 161. 13., 1904. 24. 17.

Vychozený čep. Rgl.

Vychřadlý. Byl v. (byla mu zima). Zr. II. Nov. 121.

Vychrtlík, a, m. Stan. II. 180. Sr. Vychrtlec.

Vychvíti. Když se vychvěla ňadra ze žalosti. Zl. Pr. XXII. 245.

Vychytiti koho = *obviniti*. V-til mňa, že som to ukradl. Slov. Czam. Slov. 139.

Výchytka, y, f. = *pohůstka* (moučník). Čas. mus V. 29.

Vyjádřitelnosť. i, f. Číselná v. poměrů mocnosti představ. Čad. 90.

Vyjalovarovať. A ten náš jalovár dávno vyjalovaroval (vyslov rychle). Sbor. slov. 1901. 138.

Vyjásati koho, hervorjubeln. Když opona spadla, byl Šimanovský několikrát vyjásán. Hlas. nár. 1886. č. 120.

Vyjasniti se komu jak. V-snil se mu obličej, jako když je měsíc v úplňku. Tbz. III. 1. 233.

Vyjdenie, n., discessus. V. z vlasti. Mill. 86a. V., egressio. Ž. klem. 18. 7.

Vyjedený. Braň se, v-ný Trčko! Arch. XXI. 88.

Vyjednaný. O v-ný lenochu! Fraut. 23. 14.

Vyjeti. Snadněj se vyjede, dyž nědo potlačí. Val. Čes. l. X. 474.

Vyjímek, mku, m. = *výjimka*. Aby trh téhodní na den sobotní přeložen byl s výjimkem tím, aby ... List. litomyšl. č. 43. r. 1512. Mš.

Vyjuknouti = *seskočiti*. Vyjukni dolů. Týn n. Vl. List. fil. 1902. 253.

Vykáchtati se = *hlučně se vysmáti*. Hoš. Pol. 145.

Vykalcinovaný. V. země. Zach. Test. 147.

Vykalkulovati co = *vypočítati*. Nár. list. 1904. 156. 13.

Výkalový. V. jáma, Faekalgrube, Senkgrube. Pokr. 1885. č. 337.

Vykání, n. = ščebet, ululatus. Mam. V. (Mš.)

Vykápěný mnich. 1618. Frant. XXI.

Vykázniti, disciplinieren. — **koho:** vojíny. Jos. Holeček. Vojínové ti jsou dobře ozbrojeni, ale špatně vykázněni. Nár. list. 1904. č. 39.

Vykládání dřeva. Vz KP. XI. 51., 94.

Vykládať = *oplakávati* (obyč. mrtvého). Phlď. XXIV. 605.

Výkladní okno. Vz KP. XI. 204.

Výkladný trh = když se zboží vykládá, opak: dobytčí (když se prodává dobytek). Sbor. slov. IX. 7.

Výkladový. V. kniha (ve které se něco vykládá). Věst. XII. 363.

Vykrásti = *vyložiti*. — **co.** Vyzděnou hráz zase v. Wtr. exc.

Vyklebetiti = *vyklebetati*. — **co.** Keďby to v-la, vyhodilo by sa jej na jazyk. Rizn. 63.

Výklek, u, m., v tělocv. Rgl.

Vyklepačka, y, f. Hra na v-čku. Vz Sbor. slov. 1901. 141.

Vyklepávání koží. Rgl.

Vyklesnouti co: kotvy (zachycené na dně za skálu) = *vyvaditi a vytáhnouti*. Stan.

I. 98. V. rozporku (vyvěsiti). Hoš. Pol. I. 150.
Vyklestilý. V. pacholátko. Faust. 94. Sr Vykleštěný.
Vykliasnúť = *odpuchnouti.* Spiš. Sbor. slov. IX. 49.
Vyklíčený = *vyšlý.* Símě v-né vzrůstalo. Nár. list. 1886. č. 1.
Vykličkovati co = *vymotati, vyliščiti.* Jrsk. V. 97.
Vykliditi se = *vyjíti, vytáhnouti.* Baw. E. v. 49.
Vyklikatiti co čím, kde. Křídlicí na tabulce něco v. (klikatě vyrývovati). Čch. I. Pov. 11.
Vykliti = *klením přivésti.* Ký černokněžník vyklel toho ďábla? Slád. Rich. 16.
Vyklívati. Aby símě vyklívalo. Kom. Did. 96. Sr. Vyklíčiti.
Vyklizeň, zně, f. = *sklizeň.* Menší v. řepy. Nár. list. 1905. 1., 17.
Vyklmáčiť = *vymoci, vypriasť.* Slov. Phld. XXIV. 477.
Vyklopovací vozík (na smetí). Vstnk. XIII. 383.
Vyklouzlý odkud. Kutna (z kláštera) v-lá. Kká. Sion I. 44.
Vyknítiť se odkud. Chcél sem se z teho v. = *vymluviti, omluviti.* Mor. Čes. l. X. 310.
Vyknouti. Co mu bude nalezeno, aby vykl. 1553. Z měst. knihy poděbr. Wtr.
Vykohoutit = vypáliti. V zloděj. mluvě.
Vykokrhaný salát = *vyběhlý.* Us.
Vykolíbnouti = z kolébky vyhoditi. Malšice. List. fil. 1902. 253. Sr. Vykolíbati.
Výkonně, praktisch. V. prospívati. Kruk. II. b. 203.
Výkonník, a, m. *vykonavatel, úřední sluha.* Pokr. 1886. č. 2.
Vykonspektovati, z lat. = *prohlédnouti,* — **co.** Ty ostrovy Faustus spatřil a v-val. Faust. 100.
Vykopčení, n. Výpověď o v. gruntů. Arch. XX. 458.
Vykoprenúť sa = *vyvrátiti se.* Slov. Phld. XXIV. 605. Sr. Vykoprtnúť IV. 972.
Vykotlelý = *dutý.* V. strom. Pošum. Mš.
Vykoukal F., spis. Sr. Lit. I. 252., Zvon. IV. 260.
Vykoukati odkud kam. V-kal odtud na vlky. Chč. S. I. 122[a]. — **co komu.** Všecku krásu by v-li (hledíce na tě tobě vzali). Tbz. V. 6. 348.
Vykoum, u, m. Býti na v-mu (na výzvědách). V zloděj. mluvě.
Vykoumat = vypátrati. V zloděj. mluvě.
Výkrajek, jku, m., vz Vékrajky.
Vykrechtiti co: hluboký příkop. Msn. II. 128. Vz Vykrechtovati.
Vykriačiť ruku, prsty = *do rovna natáhnouti.* Liptov. Sbor. slov. IX. 44.
Výkrojek, jku, m. Srpovitý v. kosti vřetenní, incisura sigmoidea radii, zadní v. krajový, inc. marginalis posterior, v. pateřní, i. vertebralis, v. pláštový, i. pallii, hoření v. štítný, i. thyreoidea superior. Ktt.
Vykropiti co čím: cestu slzami. Tbz. V. 6. 156. Že ho v-pí hůř než horkým máslem z domu ven. Zvon. IV. 81.
Vykrouhlina, y, f. Msn. II. 181.
Vykroutiti co jak. Naryzlá vousiska do špiček vykrucoval. Zvon. III. 620.
Vykřtaltovaný. V. mluva. Lit. I. 646.
Vykrutňovať = *pěstí bíti.* Liptov. Sbor. slov. IX. 47.
Vykšikání, n. = školní trest ve středověku. Věst. X. 10.
Vykúcať si co kde: búdu (v stohu) = *udělati, vydlabati.* Slov. Čas. mus. V. 22.
Vykuckati koho odkud. Zlostná žena hospodáře z domu v-cká (vyžene). Zvon IV. 20.
Vykuka, y, m. = *vykoukaný, chytrý člověk.* Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 89.
Vykukliti se z čeho. Z toho se vykuklil drak. Slád. Cor. 174.
Vykumfovati koho odkud = *vyhnati.* Val. Čes. l. XI. 92.
Výkvět, u, m. V. kožní, Hautblüthe, anthema; období v-tu zralosti osutiy, stadium maturationis. Ktt.
Výkvětek, tku, m. V-tky neštoviční, Pockenefflorescenzen. Ktt.
Vykydati koho odkud: z obce = *vykliditi, vyhnati.* Hamz. 47.
Vyladiti nástroje. Rgl.
Vyláti co na kom. Na něm (Bohu) nelze v. XV. stol. Mus. 1904. 388.
Vyléci se odkud. Vylehů se z vajec kuřence. Mand. 18[b] Sr. Vylíhnouti se.
Vyléhlý. V. hříbě, Čeč. 164., kuřata. Mš. Sr. Vylehlý.
Vylehnouti. Zajíci do oranin již vyléhají. Zvon V. 556.
Vyletěl pták, *tanec.* Vz Brt. P. n. 946.
Výletník, a, m., vz Lufťák zde.
Výlev krevní (výron) dužnicový, haemorrhagia parenchymatosa, v. krevní protržením cev, h. per diaeresin. Ktt.
Vyličání, n. = *počitadlo.* Slez. Vyhl. II. 241.
Vylíhnutý. V. kuřata. Us. Sr. Vylíhlý.
Vylihovati se kým v IV. 987. chybně m.: vylyhovati. Sr. Vylhati.
Vylinúti, emanare. — **co odkud.** Třeva z sebe v-nul. Pat. Jer. 133. 19.
Vyliska, y, f. = *vylisknutý pohlavek.* Slez. Vyhl II. 305.
Vylití, n. = *náruživosť* (to, več se člověk celou duší dává). (Vzteklosť), ježto se nese ven v rozličná v. světem. Chč. S. I. 21[a].
Vylitý = *náruživý.* To činí srdce v-tým a lakomým; V. lakomec. Chč. S. II. 228[b]., 250[b].
Vylna, y, f. = *vlna.* Brt. P. n. 529.
Vylnička, y, f., zdrobn. vylna.
Vylňunka, y, f. = *ubrus,* do kterého Lašky se odívaly při úvodech, svatbách, pohřbech. Čes. l. XI. 118.
Výloh, u, m. = *výklad.* Vábivý v. obchodu. Slov. Phld. XXIV. 423.
Vylohovat co. Ovčák pole vylohuje. V. Mýto. Mš. Sr. Lohy.
Vyloknouti, vz Vylokati. Mtc. 1902. 439.
Vylôňať koho = *sbiti* (holí, papekom). Slov. Phld. XXIV. 605.
Vylouditi koho po sobě. Baw. Ar. v. 4686.

Výlovati m. *velovati.* 1478. Uč. spol. 1903. II. 24. Vz Vejlovati IV. 599.
Vyluhování rud. Vz KP. X. 143.
Výlupek, pka, m. = *starosta.* V zloděj. řeči.
Vylúpiti, vz Vyloupiti.
Vylúpnúti, vz Vyloupnouti.
Vyluštovací stroj na jetel. Nár. list. 1905. 131. 21.
Vyluštovač kulatin: řepy, bobů, hrachu, čočky a vikve (nástroj). Nár. list. 1903. 136. 9.
Vymaroditi se. Až se v-dí (vystůně) a uzdraví. Dost. Pov. 100.
Výmati m. vyjímati. Mš.
Výmátko, a, n. = *vemeno* (zdrobn.). Us. Mš.
Vymejtiti co: studánku (vybrati). Čes. l. XIV. 29.
Výměnkový závazek. Mtc. 1903. 318.
Vymeno, a, n. = *vemeno.* Chč. Post. 193ª.
Vyměřování dřeva. Vz KP. XI. 44 nn.
Vyměsti co odkud. Těla mrtvá z hrobů vymítati (vyhazovati). Arch. XX. 117.
Výměšek, šku, m., aphorismus. Mark. Neujalo se. — V. (výpotek) dužnicový, exsudatum parenchymatosum, hlenovitý, schleimiges Exsudat, mázdřivčitý, e. diphtheriticum, volný, e. liberum, vmezeřený, prosáklý, e. interstitiale, potních žláz, e. secretum, Schweissdrüsensekret. Ktt.
Vyměšování, n. Přílišné v., Hypersekretion, Hyperkrinie, v. moče, Harnsekretion, v. tuku na nepravém místě, parasteatosis. Ktt. Sr. Výpotek.
Vymětal Jos., spis. Zl. Pr. 1904.
Vymetati. Ten vymetal (se spravil). Rgl.
Výmětný. Slezina jest úd černé krve a přirození v-ho, neb očišťuje játry od mnohých přílišností. Rkp. lék. Jhr. 215ᵇ.
Výměty, vz Vejtoče.
Vymícenost, i, f. Definitiones = vymícenosti, významy alfabeticky označené. Zach. Test. 144.
Vymídnút = *vyminiti.* Zapomněli jsme si to v. Val. Čes. l. Nár. sbor. VIII. 76.
Vyminčorka, y, f. = *výměnkářka.* Slez. Vyhl. II. 291.
Výminěčnost něčeho. Jlnk. Jas. I. 113.
Vymírati, vz Vymříti.
Vymknutí, n. Napravení v., repositio luxationis; v. ruky, luxatio manus. Ktt.
Výmluva, y, f. = *výměnek.* Chod. Rgl.
Vymlúvati se, vz Vymlouvati se. — V. = *vykládati.* Frant. 2ᵇ.
Výmluvnice, e, f. = *výměnkářka.* Chod. Rgl.
Výmluvnický = *výměnkářský.* Chod. Rgl. V. chalupa. Hruš. 19., 159.
Výmluvník, a, m. = *vyměnkář.* Chod. Rgl. Hruš. 93., 159.
Vymodlenec, nce, m. = *kdo byl modlitbou vysvobozen.* Tbz. V. 6. 300.
Vymoudřený. V. námitka. Zr. Leg². 438.
Vymračiti se = *vyplakati se.* Jrsk. XII. 3. 297.
Vymrazení, n. V. směsi. Vot. 262.
Vymrazený cestou. Rais. Lep. 143.
Vymrhaný. V. síla. Nár. list. 1904. 281. 3.
Vymrskaný klavír (vytlučený). Zl. Pr. XXI. 211.
Vymštění-se. Učí děti v. 1691. Hrubý. 235.
Vymudřený čím: Sobectvím v-né rozdíly. Zr. Nov². 172.
Vymuchtat co = *vyňuchati.* Spiš. Sbor. slov. IX. 50.
Vymydliti koho odkud: ze síně (vytlouci, vybiti). Vlasť. I. 84.
Výmysl, u, m. Na jarmaku mohou nakúpiť od výmyslu sveta (všecko). Slov. Phld. XXIV. 344.
Vymyšlení, n. = *výmysl.* Chč. S. I. 54ª.
Vynamysliti si. Nemohl sem si v. Us. Nár. sbor. VIII. 20.
Vynáška, y, f. Péci koláče na v-šku (na výsluhu). Hruš. 75.
Vynažený = *obnažený.* Litom. 57.
Vynažiti = *obnažiti, vytasiti,* educere. Vynažený meč. Gl. roudn. 61ᵇ.
Výnes, u, m. = *mesení.* Po tom výnesu (obce). Frant. 17. 41.
Vyněti = *vyjeti.* Mš.
Výnosově utrpěti. Nár. list. 1905. 26. 9.
Výnosovosť, i, f. Theorie v-sti. Nár. list. 1903. 333. 21.
Vynotovaný. V. melodie. XVI. stol. Uč. spol. 1905. II. 35.
Vyoblončkovaný. V. dírka. Čes. l. XII. 34.
Vyobrikovať se nač = *obořiti se.* Mus. slov. VII. 57.
Vyorávač, e, m. V. bramborů se zachycovacím kolem a sítem; dvouřádkový v. řepy. Nár. list. 1904. 135. 21.
Vyozdoba, y, f. Ausschmückung. Vánoční v. ulic. Pokr. 1885. č. 354.
Vypácať koho = *vyflinkovati.* Liptov., Sbor. slov. IX. 47.
Výpadkový. V. zjevy, Ausfallerscheinungen. Ktt.
Vypadnouti. Řečník vypadl ze své úlohy, fiel aus seiner Rolle, šp. m.: nedbal své úlohy, uchýlil se od své úlohy a p. Mš.
Vypáchlý. V. kytice. Čch. II. Pov. 222.
Vypáliti čím. Ta očima div nevypálí. Rais. Vlast. 240. — **komu jak.** Zle se mu v-lo (nepodařilo se mu). Mus. slov. VI. 111.
Výpalka, vz Průpalnička.
Výpalný oheň. Msn. II. 136.
Vypárati krávu z kůže = *stáhnouti s ní kůži.* Čes. l. XI. 462.
Vyparátiť = *vykonati, spraviti.* Slov. Phld. XXIV. 605.
Vypářeti, el, ení = *vypařovati.* Šel jsem mimo, když vepř v-li. Wtr. exc. Sr. Vypařiti.
Výparina, y, f. (sparisko) = *teplý močiar, vývar, vývařiště.* Liptov. Sbor. slov. IX. 44.
Vypařiti se. Darmo sme se vyparili (námahou propotili). Sb. sl. 1902. 30.
Vypařiti se proti komu = *vyrasiti.* Baw. T. v. 1483. Sr. V. se na koho.
Vypárnout = *vypárati.* To už je v-tý. Deštná. Mš.
Výparný. V. teplo. Vot. 193.
Vypasovati si co = *pasy dobyti.* Pérečko (kytku) si v. Brt. P. n. 820.

Vypaženina, y, f. = *vypažení*, das Futter. V. ve dveřích. Tbz. VIII. 133.

Výpažný, vz Pažnice.

Vypentliti co: hlavu = pentlemi vyzdobiti. Čes. l. XIII. 222.

Vypěstěný. V. citlivosť. Nár. list. 1904. 3. 13.

Vypevňování, n. V. břehů. Nár. list. 1903. 143. 2.

Vypichovač, e, m. V. něčeho. Nár. list. 1905. 131. 23.

Vypínačka, y, f. = pila s plechem na jednom konci zapnutým na háčku. Vz KP. XI. 9.

Vypínati. Neslušnosť v. se příliš. Msn. II. 311.

Vypísknouti = *vykřiknouti*. Židovka v-skla. Zvon IV. 396.

Vypiti co. Vypiji to jménem sto čertů. 1512. Arch. XIX. 157. — **co odkud**. Bou (byl) by vypiu aj z hada žlč. Slov. Sb. sl. VII. 129. — Keď si vypil, zaplať. Mus. slov. IV. 28.

Vypitý člověk (pitím ztloustlý). Zvon III. 142.

Vypláchnutí pochvy, Ausspülung. Ktt.

Vyplachovač, e, m. = *nástroj k vyplachování nádob*. Nár. list. 1903. č. 140. 9.

Vyplakýnati = *vyplachovati*. Kbrl. Dšl. 16.

Vyplápolati odkud. Z pohledu jeho vyplápolal posměch. Hav. Chamr. 92.

Výplata. O v-tách starší doby. Vz Arch. XIX. 591. nn.

Vyplátět = *vypláceti*. Záp. Mor. Šb. D. 39.

Vyplatiti koho jak. V-til ho bez peňazí (palicou = holí). Rizn. 177.

Vyplavěiti se. Ten se v-čil. Děk. Km. 53.

Vyplení, n. V. vad. Mat. Syr. 1a. sl. 2. (Mš.).

Vyplesati co kde. Svoje plesy v nich (v houslích) v-sal. Hlk. VII. 251.

Vypletaný čím. Hráz v-ná trním. Arch. XX. 317.

Vyplísknouti. Voda v-kla (vystříkla) Čes. l. XI. 440. Sr. Vypleskati.

Vyploužiti se kam. Principál v-žil se do svého. Rais. Vlast. 20.

Výplyv, u, m. Bylo to v-vem sebeobrany (výplodem, výsledkem). Slov. Sbor. čes. 21.

Vypnulý hřbet hory. Stan. III. 186.

Výpočet, čtu, m. V. pojišťovací. Nár. list. 1904. 17. 17.

Výpočetní podklad. Nár. list. 1904. 31. 17.

Vypočítaný. Slova dobře v-ná (dobře namířená, uvážená). Mš.

Vypočítavě něco činiti. Kká. Sion II. 139.

Vypočutie, n. = *výslech*. V. svedkov. Slov. Czam. Slov. 169.

Vypodděnkovati koho. Čes. l. XI. 187. Sr. Podděnek.

Vypojiti = *vyšenkovati*. Bez nich (kostkářů) by (hostinští) vina a piva nevypojili. Chč. S. II. 178a. — V. = *vypřáhnouti*. V. koně. Jrsk. XXVIII. 1. 198.

Vypósobce, e, m. V. těch odsudků. Kar. 51.

Vypostělý = *vypostěný*. V. půstenník. Chč. S. II. 212b.

Vypoščaný = *vypůjčený*. Brt. P. n. 675.

Vypotáceti se odkud, heraustaumeln. Nár. list. 23./9. 1900.

Výpotek, tku, m. V. hrudníku, Ott. XIX. 921., v. v dutině břišní, Ott. XIX., syrovatečný v. ve vak pohrudniční, Ott. XX., v. děložní, Nár. list. 1903. 144. 8., ohraničený v. pohrudniční, Ott. XX., úsilovnější roztírání v-tků chorobných. Ktt. Sr. Výměšek.

Vypotřebovati. Mnoho dříví (k tomu) se vypotřebuje. Arch. XX. 17.

Vypoučený skáloroh. Polák Zd. Lit. II. 13.

Vypouchlý. V. oči (vyvalené). Tbz. V. I. 156., Slám. Put. 30. Sr. Vypouklý.

Vypouleti se komu odkud. Oči se mu v-lely z důlků. Kká. Sion I. 186.

Výpověď. Soudní v. Vz Ott. Říz. III. 203.

Vypozorovaný. Již ji mám v-nou (už jsem ji, pozoruje ji, poznal). Sá. XX. 126.

Vypožičiavač, e, f. = *vypůjčitel*. V. penazí na úroky. Sbor. slov. IX. 7.

Vyprahnouti co. Slunce v-hlo zem. V. Mýto. Mš.

Výpřahy, pl., m. = místo, kde se béře přípřež. Kdyně. Rgl.

Vypraktieirovati = *chytře získati*. Fel. 161. Sr. Vypraktikovati.

Dypráskaný. Je v. = *fikaný*. Bzenecko. Čes. l. XIV. 422.

Vyprašovadlo, a, n. V. nábytku. Rgl.

Vyprávěcí umění. Zvon VI. 14.

Vyprávěčka, y, f. = *vypravovatelka*. Čes. l. XII. 280.

Vypravení, n. = *odchod*. Baw. Ar. v. 2926. — V. = *vypravování*, narratio. Po v. cest, narratione facta. Mill. 10.

Vypravovací. Všichni zachváceni byli v. horečkou (snahou něco vypravovati). Zvon III. 614.

Vypravování, n. Mám toho v. (upejpání) s tebou právě dost. Sá. Pr. m. I. 88.

Vyprdnouti si co kam. Vyprdl si na vrch baráky (vystavěl na vrchu) a člověk aby se dřel (nose tam vodu). Us.

Vypresignovati. Síra má moc v. či vytvořiti těla sobě podobná. Zach. Test. 38., 152.

Vyprchávati, vz Vyprchati.

Vypřisieci, vz Vypřisahati.

Vyproročiti co komu. Msn. Od. 255. Vz Vyprorokovati ve IV. d.

Výprosa. O v-sách v starší době vz Arch. XIX. 591., 505.

Výprsk, u, m. V. vzteku. Nár. List. 1904. 271. odp.

Vypršený. V. mračno. Čes. l. X. 468.

Vyprúčený = *konvexní*. Val. Čes. l. XIII. 74.

Vyprúčiť sa. Val. Čes. l. XI. 435.

Vyprýtovati co: slad. 1663. H. Jir. Mýto. 90. 1.

Vyptati se nač. Aby na to vyptáno bylo. 1511. Arch. XIX. 57.

Výptavný. Neujalo se.

Vypučelý. Hlava štíhle z ramen v-lá. Máj III. 4.

Výpůjční úřadovna. Zl. Pr. XXII. 323.

Výpuk = *vypuknutí*. V. žádosti (Čupr). Čad. 97.

Výpuka, y, f. = *vypuklina*. Buckel. Sb. sl. VIII. 124.
Vypuklinatý štít. Msn. Il. 213.
Vypuklý. V. oko (vinné, révové). Mtc. 1903. 322.
Vypultrovati = *vyplundrovati*. — **koho**. Arch. XXI. 451.
Výpustka, y, f. V. v podřečí polnickém. Ve větě hlavní vypouští se sloveso výrokové. A rychtář (pravil), že vo nich neví. Více v Hoš. Pol. I. 131.
Výpustkový. V. kýla. Divertikelbruch, hernia litterana. Ktt.
Vypustlý. Na krku měla v. vlňáček (vybledlý, který pustil barvu). Pittn. 9.
Vypuškati co = *vyzvoniti, pověděti*. Soběnov. List. fil. 1902. 253.
Vypuzovač, e, m. V. moči (sval), detrusor urinae. Ktt.
Vypuzující léky, abortiva, pellentia. Ktt.
Výr. Ke všem všudy výrům! Sš. Prost. m. II. 47.
Vyraumovati = *vykliditi, vyčistiti*. — **co**: příkopu. Arch. XX. 409.
Vyraziti co na kom v VII. 1080. oprav v: co na čem. — V. co odkud: z pytle (ukrásti). V zloděj. ml. Čes. l. XV. 48.
Výrazově, dem Ausdrucke nach. Část komposice v. měkčí. Pokr. 1885. č. 89.
Výrazuplně čísti = výrazně. Jrsk. VI. I. 74.
Vyrážkový. V. nemoc (vyraženina). Vz Nár. sbor. VIII. 140.
Výražní komora v prvním patře chalupy. Čes. l. XII. 194.
Vyražovaný. Dek, kterýž kuoň kryje, v-ný. Chč. Post. 105a.
Vyrčitý, vyčitý den = *určitý*, kdy lidé smějí choditi do lesa na roští. Hoš. Pol. II. 145., I. 79. Jel na virčitej plac. Hoš. Pol. II. 39.
Výřečnosť, i, f. Cvičeni v-sti. Šije mi švačka košulu; vypupencuje-li mi ju, lebo nevypupencuje-li ju; Zapry prysem prypryšel prykotla prypujčiť pribuděm, pryvaryť pryryby, prydamy prytež pryvam atd. Vz Vybl. II. 240. Sr. Výslovnosť.
Vyredukovati kov. KP. X. 235.
Vyřešení, n. V. zápletky. Zvon VII. 175.
Výřezný. V. lůžko (vyřezávané). Msn. II. 458
Výřka, y, f. Mus. 1843. 407. *Lápe:* výřek, výrok. Mš.
Vyrko, a, n. = *palanda*. Orava. Sb. sl. 1901. 193.
Výrobisko, a, n. Hôlne v. (krajina). Sb. sl. 1902. 35.
Výročný. V. určitosť (rozvíjející člen přísudku). Klc. 105.
Výroj, e, m. V. neštovic, Pockenentwickelung. Ktt.
Výrok věty v podřečí polnickém. Vz Hoš. Pol. I. 120.
Výrokový = *dogmatický*. Mark. Neujalo se.
Výron, u, m. V. krve v přední komoru, haemophthalmus externus, do sklivce, hypohaema, haemophthalmus internus, v oko, haemophthalmus. Ktt.

Vyrouhati se komu. Nár. List. 20./9. 1900.
Výroviny, les u Hronova. Jrsk. XII. 116.
Vyrovnací jednání, výbor. Nár. List. 1903. 177. 5., 163. 4.
Vyrúbiti, vz Vyroubiti.
Vyruciť sa na koňa (vyskočiti). Čas. mus. IV. 4.
Vyrudněti, ěl, ění = *vyrudnouti*. Zr. Strat. 226.
Vyrumpálovat = *rumpálem vytáhnouti, vyzdvihnouti*. — **co**: zabité prase. Dšk. Km. 54.
Výrůstek, stku, m. V. chruplavčitý, chrustavčitý, ecchondrosis. Ktt.
Výsada, y, f. = *podmínka*. Val. Nár. sbor. VIII. 51. — V., y, m. = *člověk chlubný* (*chlubič*). Domažl. Hruš. 116.
Výsadba, y, f. Stromky k v-bě = sazenice. Rgl.
Vysáhlý. Nad ostatní v. = vyšší. Msn. Il. 50.
Vysáhnout k ráně, zum Schlage ausholen, špatně m.: ruku k ráně napřáhnouti, k ráně se rozpřáhnouti. Mš.
Vyseděti. Až mu oči vysedaly (vylezaly). Zvon VI. 50. — **co**: dluhy (ve vězení býti až do zaplacení dluhu). Světz. 1888. 723.
Vysedlina, y, f. V. horská, břežní. Msn. Hym. 11., Od. 93.
Výsev, u, m. Secí stroj s výsevem válečkovým; Secí stroj pro vrchní a spodní v. s vyprazdňovacím zařízením. Nár. List. 1903. 134. 21.
Vysévací stroj. Ott. XIX. 411a.
Vyschlec = *hubený člověk*. Tbz. XIII. 395.
Vyschlý jak: jako kosť. Tbz. V. 6. 348.
Vysiesti, vysiedati = *vysednouti, vysedati*. — **odkud**: z korábu. Baw. Ar. v. 5016., Ap. 223b
Vysílení stářím, marasmus. Blouznění z v., delirium ex inanitione; přílišné v., prostratio, adynamia, defatigatio. Ktt.
Vysiřiti co: dům = *sirou vykouřiti*. Msn. Od. 338.
Vysk, cano (inter nomina personarum). Rozk. P. 1177., R. 81.
Výskalka, y, f. (veskalka) = *červená pentle na klobouku svobodných*; *žena výskající*. U Kojetína. Čes. l. XI. 210.
Výskavosť, i, f. Bouřná v. Zvon VI. 98.
Vyskočení, n. Trám v. na 90 *cm* = vyčnívající přes roubení. Čes. l. XV. 34.
Vyskočil O. M., básn. Sr. Zvon IV. 238. — *V. Quido*, básn. Zvon III. 643.
Vyskočilý. V. oči = *vysedlé*. Vstnk. X. 600.
Vyskočiti jak. V-čil, jako když prach zapálí. Hlk. V. 6.
Výskočně zpívati = *diskantovati*. Gb. Slov. I. 250.
Výskok = děva, která ráda skáče, tancuje. Slov. Phlď. XXIV. 605.
Výskyt, u, m. V. nerostu v přírodě. Vz Vstnk. XI. 582.
Vyskytnouti se kde jak. Vyskytl se tu náhle jako mrak na čistě modrém nebi za letních dnů. Tbz. V. 9. 276.
Vyskytný útes (břehu). Msn. Il. 30.

Vyslamený. V. deska (slamou vycpaná), lectulus, torus stramineus. Ktt.
Vyslancovati = *býti vyslancem.* — **kde:** v Paříži. Pokr. 1886. č. 5.
Vysláněti se kde jak. Jež u vzdálenosti více než šesti set metrů v-la se pouze nejasně. Kurýr 1897. č. 250.
Vyslanka, část Dovalova. Vz Mus. slov. VIII. 8.
Vyslepčiti co = *vytlachati.* Tbz. V. 4. 314.
Vysliza, y, m. = *slídič.* Dšk. Km. 8.
Vyslovený. Měl k nim v-nou nenávisť, german. m.: patrnou, zjevnou a p. List. fil. 1902. 171.
Výslovnosť. O české výslovnosti. Vz List. fil. 1903. 223. K v-sti předložek v češtině. Vz List. fil. 1902. 245. Sr. předchůz. Výřečnosť.
Vysluží, emeritus, Rozk. P. 2116., m.: vysluhující. Mš.
Vysluněný. V. zvýšenosť = hroty nebetyčných skal. Zd. Polák. Vz Vlč. Lit. II. 2. 30
Výsluní, n. Na v. přiletují mouchy a všeliký hmyz (komu se dobře daří, ten má přátely). Jrsk. XVII. 383.
Výsměvnosť, i, f. Hlavn. 66.
Vysmívačný. V. vzezření. Vrch. Muš. I. 8.
Vysmutniti se. Když se v-tní. Tbz. I. 16.
Vysnažení, n. = *vyčištění.* V. žaludku. Slez. Vyhl. II. 211. Sr. Vysnažiti v IV. 1097.
Vysnažiti koho = *polekati.* Slez. Vyhl. II. 285. Sr. V. v IV. 1097. Ten had je tak vysnažil, že byli jako bez bachora. Vyhl. Slz. 43.
Vysnilý = vymyšlený. V. zvěsť. Zr. Nekl. 11. Je to dávno v. sen (už pominul). Zr. Mad. 68., Fant. pov. 312.
Vysníti sen. Zr. II. Nov. 324.
Vysnoriť = *vyšťárati?* Keď vysnoria chlapci niekte šindle. Slov. Čas. mus. V. 22.
Vysočstvo, a, n. Nepoznali jako u výšti na v-vě, in exitu super summum. Ž. kap. č. 73. 5.
Vysok, a, o, vz Vysoký.
Vysokačky (vysoukačky) = *boty vysoukané, shrnovačky.* Milevsko. List. fil. 1902. 254.
Vysoko. Kdož stojí v., jsou otřásáni mnohou vichřicí. Sláď. Rich. 40.
Vysokomyslivec, vce, m. Zvon V. 232.
Vysokopalubý. V. loď. Nár. list. 1904. 42. 5.
Vysokostrojný dům. Msn. Od. 101.
Vysokoškolský. V. studentstvo. Nár. list. 1904. 128. 13.
Vysokotravý. V. půda, mýtina. Hol. Met. II. 528., 290. Vz Vysokotrávný v VII. 1083.
Vysokovzletavý orel. Msn. Il. 406.
Vysokozvučný titul. Nár. list. 1904. 100. 17.
Vysoký Kořen, hora v Orlických horách. Jrsk. XXII. 172. — **V.** *les* (*hora*) = *hra s kaménky.* Vz Čes. l. XIII. 69. — **V. jak.** Vysoký jak sosna, topol. Vlasť I. 238.
Výsosť, vz Velikosť zde.
Vysoť, i, f. = *výsosť.* Prut na vysoť urostlý. Jrsk. VI. 1. 50.

Vysouvací prkénko u krosny. Mtc. 1902. 15.
Vyšpekulovati co = *vymysliti,* z lat. Faust. 84.
Vyspělec, lce, m. = *vyspělý člověk.* Nár. list. 23./5. 1896.
Výspina, y, f. = *výspa.* Msn. II. 210., Od. 130.
Vyspravit co čím: záplatou. Sláď. Cor. 98.
Vystakový. Chlape v-vý, ký nevystoupíš? Mus. 1863. 403., 408.
Vystálý = *vyspělý.* V. proutí. Hruš. 159.
Vystasiti se kam: na chodník (vystoupiti). Val. Čes. l. XIII. 371.
Vystáti. Pokud by kterého v stavu svobodném živého vystávalo (bylo). Arch. XX. 395.
Výstavka, y, f., zdrobn. *výstava.* V. zemědělskoprůmyslová. Nár. list. 1904. 111. 9.
Vystěhovalec, kdo sám se vystěhoval, *vystěhovanec,* kdo byl vystěhován. Mš.
Výstelka, y, f. V. kloubní, membrana synovialis, zánět v-ky dutin mozkových, ependymitis, v. dutin ústředního čivstva, komor mozkových a kanálu míšního, ependyma, vlečný počasný zánět v-lky žilní, endophlebitis chronica, zánět v-lky vrátnicové, e. portalis. Ktt.
Výstižně. Zvon III. 543. V. něco přibrati. Lit. II. 712.
Výstižný. Psal v-né vzpomínky. Lit. I. 161.
Vystlati co jak: do měkka. Svět. knih. 420. 87.
Vystoupiti. Ceny obilí v-ly, *lépe*: obilí přidražilo a p.
Vystrák, u, m. = *ležatý hever,* místo brůny je tu čelník, jenž za kladnici druhého břídele táhne, na němž teprv je kolo lícní. Čes. l. XI. 179.
Vystrašit koho. Ľahko v. srnku, len spomenúť polovníka. Rizn. 186.
Vystrčenec, nce, m. V. rodu. Hlavn. 67.
Vystrčilka, y, f. = *chalupa za vsí.* Štěpánovice. List. fil. 1902. 254.
Vystrčiti koho kudy. Keď ho jednými dvermi vystrčia, vojde druhými. Rizn. 166. — **co jak.** Vystrkují hlavy, jako zmije po dešti, když se doplazí na výsluní. Tbz. V. I. 344.
Výstředník, u, m. Rozvod páry s volným v-kem. KP. IX. 17. V. = zvláštní útvar kliky, jehož se užívá, když vlastní kliky nelze užiti. Vz KP. X. 310.
Výstřelek, lku, m. = *extrem.* Odpadly v-lky a zbyly zdravé tendence. Nár. list 1903. 131. 9.
Vystřelený. Strom na výš v-ný = vyrostlý. Kom. Did. 10.
Výstřeší = *díl střechy nad zápí.* Hruš. 159.
Vystříeci se, vz Vystříci se. Mill. 58.
Vystříehati se, vz Vystříhati se. Mill. 32.
Vystříeleti, vz Vystříleti.
Výstřih, u, m. = dar chudým o svatbách dávaný. Slez. Vlasť. I. 233. — Jíti na v-hy = na čumendu při svatbě. Ib. 38.

Vystřihovací umění, psaligrafie. Vz Ott. XX. 903.
Výstřik, u, m. Ústředí pro ztopoření pyje a v. semena, centrum genitospinale. Ktt.
Výstřiklý. Voda z hrnce v-lá. Zl. Pr. XXII. 114.
Výstřikový mok, Ejaculationsflüssigkeit. Ktt.
Vystřízlivělost, i, f. Zvon VI. 14.
Vystřízlivěti od čeho: od polekální. Kká. Sion II. 46.
Výstřižky. Jíti na v. (na čumendu, při svatbě). Slez. Brt. Slov. 48. Sr. Výstřih.
Vystrknouti koho odkud = *vystrčiti.* Msn. Il. 411.
Vystrkovadlo, a, n. V. u lisu. KP. IX. 166.
Vystrojený jako panák. Rgl.
Vystrúhati, defricare. Mam. A. 20a.
Vystruhovať komu: kravám (vyškrabovati) hnůj. Val. Čes. l. XI. 225.
Výstružník, u, m. = *kocour* (hoblík), Grundhobel. Rgl.
Vystužný. V. příčky mostní. Nár. list. 1904. 300. 3.
Vystyda Jar., sběratel národopisných článků.
Vysunovací pastorek kolový. Nár. list. 1905. 131. 21.
Vysunovač, e, m. V. bezpečnostní, složitý. Nár. list. 1905. 131. 21.
Vysupěti se. Vz Supěti. J. Šlejhar.
Vysušiti se jak: na triesku (zhubeněti). Phľd. XXIII. 527.
Vysušovací léky, vz Vysušovadlo. Ktt.
Vysušovadlo, a, n. V-dla = léky vysušující, exsiccantia. Ktt.
Vysúti, vz Vysouti.
Vysvacený = *vysvěcený.* Mam. A. 21a.
Vysvědčovatel, e, m. Osv. 1896. 725.
Vysvětlený. V. voda = sluncem osvětlená a tím vyčistěná a zdravá. Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 89.
Vysvíjať komu = *vymrskati.* Val. Čes. l. XIII. 111.
Vysvítiti. Dno hrnce s povidly o-lo (se obnažilo, povidla byla dobrána). Jrsk. XXIX. 164.
Vysvoboda, y, f. Hoď ten kámen, hoď po vodě, jestli bude k v-dě. Píseň jihočes. List. fil. 1902. 254.
Vysychání kloubu = arthroxerosis, arthritis deformans. Ktt.
Vysýlati. Kom. Did. 4. Vz Vysílati.
Vysypati se. Obilí se nemůže (pro deště) v. = vymetati. Přerov. Čes. l. XIII. 278.
Výš, i, f. Prozřel jest z výši Hospodin. Ž. kap. č. 101. 20.
Vyšablovat = *vykopati.* V zloděj ml. Čes. l. XV. 48.
Výšavný člověk = vysoké postavy. Slov. Phľd. XXII. 428.
Vyščibrať = *vyhlodati, vyžrati.* Hoš. Pol. 145.
Výščie, n., exitus. Položil v. vodné v žiezni, exitus aquarum in sitim. Ž. pod. 106. 83.
Vyščírať oči = *vyvalovati.* Mus. Slov. VII. 59.

Vyščrbený. V. krňa = s vylámaným ostřím, zubovatá, schartig. Val. Čes. l. XIII. 875.
Vyščuhrať = *vystrčiti, natáhnouti.* — **co.** Val. Čes. l. XIII. 871.
Vyšehrad v Praze. Vz Tk. Pam. II. 525.
Vyšehradný. V. Troja. Msn. Il. 159., Od. 51.
Vyšehradská, vz Popelková.
Výšeji = výše. Čern. Z. 128.
Vyšekrovný. V. síň. Škod. Od. 26., II.² 91.
Výšeměrný. V. (hypsometrická) mappa. Šb. Mtc. 1905. 270
Vyšeptati co = *šeptem pronésti.* V. mši. Hrubý. 167. Než sobě pytlíky do železné truhly dal, já mu je od spodu vyšeptávala (vytahovala). Zvon III. 289.
Vyšeptalý tenorista. Kos. Živ. 127.
Vyšetřovačka, y, f. = vyšetřovací jehla, Untersuchungsnadel. Ktt.
Výšeuvedený výrok. Us.
Vyšibať si vajíčko (šibaje dostati o velikon. pondělí). Čas. mus. V. 22., VI. 70., 83., 107., VII. 10., 88. Čes. l. XIV. 400.
Vyšívačský. V. umění. Čes. l. XII. 446.
Vyšívání lidové, Vz Čes. l. X. 417., 447.
Vyšívati, vz Vyšiti. — V. = *výpady činiti.* Baw. T. v. 738. — **se** = *vysekávati se.* Ib. v. 1220.
Výšivka. Vz Vyšívání. Mus. slov.
Výšivkář, e, m. = *prodavač výšivek.* Kal. Slov. 102.
Výšivkářství, n. Vz Čes. l. XIV. 490.
Výšivkyně, ě, f. = *vyšívačka.* Kal. Slov. 102.
Vyškolenosť, i, f. Společenská v. Zvon. VI. 12.
Vyškrandati = *vyškrábati, vyhrabati.* — **co komu.** Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 90.
Vyšlápnouti. Tak abychom někam vyšlápli (vyšli)? Praha 39.
Vyšlapovatel, e, m. V. cestičky. Slám. Put. 206.
Vyšmaťhati se někam = *vyjíti.* Zvon III. 2.
Vyšňápati koho čím odkud: bičem = *vytlouci, vyhnati.* Zvon III. 628.
Vyšný mlynár = *hořejší.* Slov. Sb. sl. VIII. 107. Sr. Vyšní ve IV. 1135.
Vyšobrovati = *vykopati.* V zloděj. mluvě.
Vyšohniezdek. Rozk. P. 206., R. 59., Nom. 160.
Vyšoupnouti si co kam: okulary na nos. Čch. I. Pov. 29.
Vyšprajčit si co = *vyzdobiti.* Litom. 57.
Vyšrotat = *vytáhnouti, vyvléci, vyvaliti.* Spiš. Sbor. slov. IX. 51.
Vyštafírovati koho: *vyzdobiti.* Zvon III. 394.
Vyštikati co kde: dieru v karte (vyštípnouti, vyraziti). — **komu co.** Vyštikaj si zuby (nebudeš to jísti). Phľd. XXIV. 432., 841.
Vyštrejchovati co. Své hosti vyctiti a v. (dobrým jídlem). Faust 155. Sr. Vyštrychovati.
Vyštrkovaný = *vyšťěrkovaný.* Phľd.
Vyšturmovati dům = *dobyti.* Fel. 55.
Výšudaný = *výšeuvedený.* Us.
Výšudatý = *výšudaný.* Sb. sl. 1901. 159.

Vyšujtašovati co čím = *vyšnorovati.* Slov. Czam. Slov. 168. Sr. Šujtaš.

Vytáčaný, *tanec.* Vz Brt. P. n. 962.

Vytáhliš, e, m. = *člověk vytáhlý, vysoký; nadávka* (slombidlo). Slez. Vyhl. II. 4. 335.

Vytahovací stůl. Vz KP. XI. 121. s vyobraz. na str. 122.

Vytahovačky = *druh ženských punčoch;* byly hunĕné z brunaté vlny. Val. Čes. l. XII. 319.

Vytahovaný. V. kalhoty. Světz. 1886. 406.

Vytahovati se jak kde Vytahuje sa ako pes na pazderí. Slov. Phľd. XXIV. 348.

Vytaloupiti se proti komu. Proti němu v-lo se veliké vojsko (vybralo se, vytáhlo). Faust. 172.

Vytalousiti se na koho. Když jel, v-sil se naň jelen (vyběhl, vyřítil se). Faust. 74. Sr. Vytaloupiti.

Vytančiti koho = *mnoho s ním tančiti.* Vlasť. I. 32.

Vytantovati co čím = *vylákati.* Kněží lidské statky vytantují svou pošmúrností. Rokyc. Post. 291b.

Výtažně. Svědectví jen v. uvésti (u výtazích) Vin. I. 146.

Výtečnický. V. rodina (čes. výtečníků). Hlk. X. 301.

Vyteliti. Když sedlák najímá novou čeleď, říká se, aby se dobře vytelil, aby ho to nemrzelo. List. fil. 1902. 254. Vz Telení.

Vytepati vsi (*vybiti, vydrancovati*). Lbk. 40.

Vyteperiti se odkud = *vybrati se.* Ta potvora z jeskyně se v-la. Sbor. slov. 1900. 139.

Vytěsniti kov kovem. Vot. 160.

Vytěsňování skupin cukerních v hydrazonech. Vstnk. XIV. 195.

Vytiekati = *výpady činiti, útočiti,* invadere. Baw. T. v. 471., J. v. 56. Často vytiekají na tu vlasť, invadunt. Mill. 126.

Vytírka, y, f. = *čím se co vytírá.* — V. = červené sukno na chomoutě. Rgl.

Výtisklivě, ausdrücklich. V tom písmu v. stálo, že . . . Nár. list. 9./2. 1901.

Výtisky = *veřejně.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 142.

Vytisnutý. Od velkej roboty má oči v-té ako rak. Mus. slov. IV. 66.

Výtkový sond. Vz Pochvalný zde.

Výtlačky, vz Rakyja.

Výtlak, u, m. Bagger s v-kem. Jind. 5.

Vytleskati. Klaka umění jeho do široka v-la. Zvon V. 509.

Vytloskať. **Za** flašu toho v-la (vypila). Phľd. XXII. 361.

Vytluka, y, m. = kdo šuká, shání se v troubě po jídle. Litom. 25.

Vytnouti co = *provésti.* Pudem poslechnout, jak to dnes p. farář vytne. Litom. 57.

Výtok z ucha, Ohrenfluss, otorrhoea. Ktt.

Výtokový otvor roury, KP. IX. 81., stojan samočinně se vyprazdňující. Nár. list. 1903. 134. 21.

Výtoň. Clo ze dříví platilo se dřívím, které vytínáno bylo z každého voru, odtud: Výtoň Dolen. Pr. 460.

Vytopený. V. máslo = *převařené.* Strn. Poh. 120.

Výtopný. V. plocha. Nár. list. 1905. 354. 14.

Vytřasadlo, a, n, hospodářské náčiní k vytřásání něčeho.

Vytřasadlový. V. klika stroje. Nár. list. 1903. č. 136., 1904. 135. 22.

Výtřaska, y, m. = *taneční mistr.* Jrsk. XX. 2. 308.

Výtřaskový. Vz Mlátička.

Výtřasník, u, m. = *přístroj hospodářský.* Us.

Vytratiti se jak. V-la se po prstech lehounce jako duch (odešla). Zvon IV. 92.

Vytřeštěně zříti. Zvon III. 76.

Vytřeštiti co jak. V-štil oči jako jazvec (vyvalil). Rizn. 175.

Vytříbiti co odkud. Ty by's ze mne v-bil střeva i plíce. Poč. XVIII. stol. Čes. l. XII. 17.

Vytřiesti, vz Vytřísti, Vytřásti.

Vytroubiti = *tajně vytáhnouti.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 142. — **koho.** Pastýř vytrubuje dobytek. Hamz. 55.

Vytruditi = *pokárati.* Hluboká. List. fil. 1902. 254.

Výtrusnice. Sr. Ott. XXIII. 901.

Vytrvalosť všecko zmůže. Tbz. V. 4. 337.

Vytrysklý. Bol z hluboka v-sklý. Zvon VI. 117.

Vytržiti co = *koupiti.* 1514. Arch. XXI. 25.

Vytuskať koho kam: do pitvora (vytisknouti, vytlačiti). Slov. Phľd. XXIV. 149.

Vytváření v cihlářství = práce, kterou připravené hlíně dodáváme určitého tvaru. Vz KP. IX. 129. nn.

Výtvarnický. V. monografie. Nár. list. 1903. 347. 10. — Zvon V. 784., VI. 204.

Vytvořenina, y, f. = *vytvořená věc,* das Gebilde. Masar. Stud. 21.

Výtvorně něco ušlechtiti. Jg. v Ráj.² 258.

Vytylý. Pohrává slovy, jako v-lý vepř věchtem zmítá. Fel. 29.

Vyučovací předmět (kterému se vyučuje). Us.

Vyučovatelský výcvik. Nár. list. 1905. 186. 13.

Vyumělčiti co = *uměle zhotoviti.* Msn. Od. 81., 177. Sr. Vyumělkovati v IV. 1165.

Vyumělkovaně. Zvon IV. 295.

Vyumělůstkovaný. V. rostlina. Hlk. XI. 71.

Vyvalený. V. šošky = *vyvinuté boule.* Čes. l. XIII. 173. Vz Šoška.

Vyvářeč, e, m. V. v papírnictví. Vz Ott. XVIII. 175.

Vyvářeť se = *vypařovati se* (o močále a p.). Hoš. Pol. I. 145., II. 5. Sr. Vyvařiti.

Vyvařiti. Tam čeládce tak vyvařujou (vaří). Zvon IV. 78.

Vyvážiti = *vyvrátiti.* — **co čím:** dvéře sochorem. Arch. XXI. 334.

Vyvejřený. V. oči = *vyvalené.* Rgl. Sr. Vejřit.

Vývěr, u, m. V. citů. Zvon V. 573.

Vyvěřiti. Vyvěřoval mi krávy, koně atd. Pův. brn. III. 408. Sr. V. v II. Přísp. 388.
Vyvěřovati, vz Vyvěřiti.
Vývěs, u, m. Netřeba všecko prádlo z domu vynášeti na pouliční v. (vše vyklevetiti). Nár. list. 1884. č. 334.
Vyvésti koho z víry (viniti ho ze lži). Baw. E. v. 282.
Vývěška, y, f. = *vývěšek*. Pravda jest jen v-kou, štítem ... Pokr. 1886. č. 9.
Vyvětiti syna = živiti až k jeho samostatnosti; Vyvětil se živobytím = protloukl se. Litom. 55.
Vývěva dvojčinná, rtuťová, vodní, zhušťovací. Vz Strh. Mech. 550., 559., 574., 578. Její konstrukce. Vz KP. X. 371. nn.
Vyvěžiti se jak. Mraky jako hradby se v-ly. Mršť. Obrz. 146.
Vyviděti co odkud. Masar. Stud. 17.
Vyvínati se = *vyvíjeti se*. Kom. Did. 63.
Vyvinovač, e, m. = chemický přístroj. KP. X. 113. V. plynu, ib. 121., páry. Nár. list. 1903. 136. 9.
Vývod. Byl u vývodu, vz Žebřík. V. rodu = *rodokmen*. Ott. XXI. 879.
Vyvodzaný = tanec při slez. svatbě. Vz Vybl. II. 88.
Vývojka. Sr. Ott. XXI. 878.
Vývojněník (!), a, m. = *invalida*. Pohl.
Vyvolaný. Ohnivosť artificialní = uměním vyvolaná, způsobená. Zach. Test. 43.
Vyvolati co. Tak jako ty v-láš působení přirození zevnitř. Zach. Test. 46.
Vyvolenstvo, a, n. V. milosti. Kká. Sion I. 126.
Vývozce, e, m. = *kdo něco vyváží*. Nár. list. 1903. 222. 17.
Vývoznosť, i, f. V. textilní. Nár. list. 1903. 347. 25.
Vyvozovač, e, m. V. páry. Nár. list. 1905. 131. 23. Sr. Vyvinovač.
Vyvozování, n. = *očišťování z viny*. Chč. S. I. 51ᵃ.
Vyvrácený. V. víčko (oční), ectropium luxurians s. sarcomatosum, v. víčko stařeckým ochabnutím svalu očnicového, e. musculare senile. Ktt.
Vyvrátiti se kam. Až se v-til na zem = *padl*. Val. Nár. sbor. VIII. 99.
Vyvrázet, *vyvrážet* **co:** teplo = *vrzáním vypouštěti*. Kbrl. Džl. 16. Vyvraziť, vyvrazdiť. Liptov. Sbor. slov. IX. 47.
Vyvrchol, u, m. Nár. list. 1902. 234. 1.
Vyvrcholení, n. V. významu. Zvon VI. 208.
Vyvrcholený. Příběh v-ný v konflikt. Zl. Pr. XXII. 374.
Vyvrcholiti co čím. List. fil. 1902. 388. — **co kde.** V tom obraze v-lil všechen půvab jara. Čch. Kv. 232.
Vyvřiskovati = *vykřikovati*, *roztrubovati*. — **co o kom.** Val. Čes. l. XIII. 111.
Vyvršeć. Něčí bohactví v. = *vyvážiti*, jemu se rovnati. Prus. Slez. Čes. l. X. 428.
Vyvrznúť se odkud: z dveří = *vyjíti*. Mtc. 1902. 441. Sr. Vyvrzati. — **komu** = *utéci*, *vyváznouti*. Val. Čes. l. XI. 229.
Vyvýšina strmá. Msn. II. 227.
Vyvzdychati co komu = *své vzdychy*, *starosti mu pověděti*. Jlnk. Jos. I. 49., Rais. Lep. 472. — **koho odkud** (vzdycháním pohnouti, aby odněkud odešel). Slád. Cor. 161.
Vyzářený čím. Silnice v-ná sluncem. Jrsk. XXIX. 106.
Výzbrojový plán. Nár. list. 1905. 359. 21.
Vyzdvíci = *vyzdvihnouti*. — **co čím.** Tú nadějí pokaždé ducha a srdce v. máš. Hugo. Č. Dod. 58.
Vyzérati. Vyzéra, jako keby pres sklenicu med lízal (zle). Mus. slov. VIII. 27.
Vyzina, usio. Rozk. P. 1733., R. 91., Ezop. 287. 20.
Vyzkoušeti co jak kde. Tam se v-ší jako řemen v ohni (zkazí se). Zbirov. Čes. l. XI. 270.
Vyzlacený čím: sluncem. Zvon VI. 94.
Vyznačiť sa = *vyznamenati se*. Slov. Sbor. čes. 22.
Významosloví, n. = nauka o zásadách vývoje (změny) významového (slov), semasiologie. Vstnk. XIII. 701.
Vyznati něco na zpovědi. 1513. Arch. XIX. 195. — **co** = *vytrpěti*, *přetrpěti*. Phld. XXIV. 605. — **se s kým.** Člověk se s ním nevyzná = nepořídí. Brt. ve Věst. XII. 97.
Výzolník, u, m., rostl. (z rus. Opiz). Vz Stračka zde
Vyzoň, esox (inter pisces). Rozk. P. 347., R. 64. Sr. Vyzeň.
Výzostřevati, exasperare. Ž. kap. č. 65. 7.
Vyzouti koho z čeho: z kněžské hodnosti. Hrlš. Hus. 156.
Vyzpívaný. Má v-ný hlas. Nár. list. 1885. č. 114.
Vyzrniti co = *vyziskati*. Litom. 57.
Vyztužení, n. V. hadic (rour). Ott. XXI. 1038.
Vyzuřiti se na kom. Slád. Ant. 126.
Výzva, y, f. = *vyzvání*. Veřejná v. Nár. list. 1903. 277. 13.
Vyzvědačsky. Měl zrak a sluch v. ku předu upjatý. Zvon IV. 248.
Vyzvědce, e, m. = *vyzvědač*. Msn. Od. 113.
Výzvědná, é, f. Dorazil na v-dnou k stáji. Zvon VI. 146.
Vyžalovati. Svoje žaly v nich (v houslích) v-val. Hlk. VII. 251.
Vyžblunknouti. V-kla mu naděje (objevila se). Jlnk. Jas. I. 73.
Vyžďatý. Tuk z něho v-tý. Rhas. E. 50. Sr. Vyžďati, Vyždieti.
Vyžděnina, y, f. V. kopru. Rhas. I. 29.
Vyžiháreň, rně, f. = místnosť, kde se něco vyžíhá. Liptov. Sbor. slov. IX. 46.
Vyžíravý vřed, ulcus corrodens. Ktt.
Vyžiti (co) jak. Vyžil svůj život plně. Nár. list. 1904. 293. 18. Krajčír vyžije aj na pou (půl) fizoli, na pou vajci. Mus. slov. IV. 29.
Výživa. Umělá v. (vyživování), künstliche Ernährung. Us.
Výživnice = výživná céva, Ernährungsgefäss. Ktt.
Výživodárný. V. země. Msn. Od. 168.

Vyžle. Vyžlata (děti) divokých žen. Vz Kšť. Poh. 102.
Vyžmíkať. Ten by len v-kal z poslednej kvapky (vyždímal). Phľd. XXIII. 741.
Vyžrat koho zkadial = *vykousati, úkladně odstraniti.* Phľd. XXIV. 605.
Vyžúvať z kudele klky = *vybírati.* Slov. Phľ. XXII. 34.
Vzácen, cna, o, vz Vzácný.
Vzácnomilý zeť. Msn. Od. 125.
Vzácnorodý. Msn. II. 185., 414., Kká. Sion I. 249., II. 106.
Vzácnorozenka, y, f. Msn. Od. 166.
Vzácný, jako kucharovi posrané drevko. Slov. Phľd. XXIII. 308.
Vzájemnoslavský. Koll. Lit. vzáj.
Vzamířiti = *pořiti, umíniti si.* Jg. v Ráj.
Vzásobení, n., copia. O v. proti drahým létům. Mill. 70.
Vzatečný král = *moudrý, užitečný.* Apoll. 281. Sr. Vzatek.
Vzběřiti se. V zlobě zlostník vzběřil se jest. Boč. exc.
Vzběruch, a, m. (?) = acceptor, *přijímatel.* V. osob lidských. Pat. Jer. 82. 28.
Vzblížení, n. Bychom mohli jich v. čekati. Baw. Ar. v. 2918.
Vzbósti = *vzbodnouti.* Ž. pod. 118. 120.
Vzbožení, n., das Gottwerden. Rozb. 1842. 139.
Vzbudlivosť, i, f. V. či hnulosť mysli, Reizbarkeit des Gefühles. Hyna. Vz Čad. 115.
Vzbuřenec, nce, m. = kdo jest (byl) vzbouřen (pass.), **vzbouřilec,** lce, m. = kdo se sám vzbouřil. Mš.
Vzbúřiti, vz Vzbouřiti.
Vzbúzeti, vz Vzbuditi.
Vzbuzování, n., tentatio. Rozličné v. Pat. Jer. 128. 1.
Vzdálen, a, o. Vz Vzdálený.
Vzdaná, é, f., sponsata. Gl. hym. V. 128b. Sr. Vzdáti.
Vzdálný od hřmotu. Ev. olom. 64.
Vzdané, ého, n., die Taxe für den zvod. Kdo zvod činil, dal vzdaného groš. Bdl. Gl. 376.
Vzdání se žaloby. Ott. Říz. III. 143. Quilibet recedens de bonis monasterii. solvit per 1 gr., quod vulgariter dicitur vzdání. Urb. I., Jir. Prove 414. Sr. Vzdajné, Vzdané·
Vzdáti koho: dívku, sponsare, zasnoubiti. Vz předcház. Vzdaná. — **V. se** čehoi V IV. d. 1212. str. 33. sh. Papež papežstv. atd. vynech *se* a polož tuto větu do vazby: *vzdáti co.* Úřad svůj v. ráčil. 1567. Schulz Kom. 71.
Vzdělanostní ruch, úsilí. Lit. I. 644., 123. Sr. Vzdělanostný.
Vzdělavatelně něčeho ostříhati. Fel. 3.
Vzdialený (vzdálený) s očí z mysle vyskočí. Sb. sl. VIII. 83.
2. **Vzdíti.** Buoh vzděl jména všech věcí (pojmenoval je). Luc. 46.
Vzdolé, n., convalle. Studnice ve vzdolích. Ž. kap. č. 103. 10.
Vzdornopříjemný. V. těžkomyslnosť. Koll. v Pal. Záp. II. 48.
Vzdorokout, u, m. Vracet se do svého v-tu. Nár. list. 1901. 268. 1.
Vzdrastilý, aspidus. Mam. F. 86a2.
Vzdrastiti = *zježiti.* Baw. E. v. 47., 2051.
Vzdrižatelně. Drzě či v., pertinaciter. Greg. (List. fil.) IX. 120.
Vzdržeti se od čeho: od skúposci. Kar. 82.
Vzduchobarvý. V. moře. Škd. Od. 81.
Vzducholéčba, y, f. Aerotherapie, Pneumatotherapie. Ktt., Ott.
Vzduchopas, a, m. = *luftťák.* Nár. list. 1903. 202. 9.
Vzduchoplynový stroj. Nár. list. 1903. 140. 5.
Vzduchotlakový. V. brzda, Luftdruckbremse. Jind. 9.
Vzduchový. V. pošta. Vz Pneumatický. V. tlak, proud. Vz Vstnk. XIII. 688.
Vzdulý. V. žába. Ap. D. c. (Mš.).
Vzdušník, u, m. Luftkanal. Tunelový v. Pokr. 1885. č. 342. V. = táhlá trouba ve staveních. Vz KP. IX. 382. V. v konírnách atd. Vz ib. 395. Sr. Průduch.
Vzdušno, a, n. Cokoli vzdušna otevřeno jest. Škd. F. 28.
Vzdušnohromivý Zeus. Msn. Od. 74.
Vzdušnorodý Boreas. Msn. II. 269., 318., Od. 82.
Vzdychánek, pole u Záboří. Kšť. Poh. 139.
Vzdychavičný šíp, *στονόεις.* Msn. Od. 312.
Vzdychavý. V. elegie. Čch. Kv. 143.
Vzebrání, n., praedatio, dissipatio. Pror. ol. 15a1. Isa. 9. 5.
Vzedrati co. Dět. Jež. Kruml. 2.b
Vzedření, n., scissura, Gl. ol. 171.b
Vzejtra m. zítra. Račte v. poručiti. Čern. Z. 45.
Vzepnutý trup. Nár. list. 1905. 15. 13. Sr. Vzepjatý.
Vzeprati, vzperu. Dal. 60. 20.
Vzeřvati. Dal. L. 15. 2. (Mš.).
Vzespod, subter. Pror. ol. 172.a
Vzestup cenový, kursovní. Nár. list. 1903. 347. 25. a j.
Vzestupný (u Mark. *vstupný*), progressivní. V. příbuzenstvo. Ott. XX. 31.
Vzeúpěti = vzkřiknouti. Tělesný člověk vzeúpí. Cbč. S. II. 146.b
Vzezření v I. Přísp. 489. polož za: Zvěsti.
Vzezříti k čemu. Vzezři k modlitbám pokory naší. Kar. 81.
Vzeždáti. Vzeždiž Hospodine. Ž. kap. 26. 14.
Vzhled domu = façada. KP. IX. 324.
Vzhledení, n., aspectus. Ev. olom. 17. 40.
Vzhledový. Nár. list. 1903. 353. 9.
Vzhlúbí. Studnice 60 loket. v. Luc. 56. Sr. Vzhloubí.
Vzhonošovati se, extolli, *vynášeti se.* Pat. Jer. 20. 7.
Vzhotově. Patron rozkáza svým se jměti vždy v. (m. v hotově). Alx. B. M. 150. Vzhotovče v VII. 1904. oprav v: v hotově.
Vzhovadělý. Mill. 105.
Vzhrdati s inft. Vzhrdají to přijíti (přijmouti). Kar. 66.

Vzhrzitel, e, m., spretor. Gl. hym. V. 122.ª
Vzhučeti. Řeka vzhučela. Msn. Il. 387.
Vzhůry. Zdeněk byl vznesen v. 1799. Mš. exc.
Vzhústi. Hudci a varhany vzhudiechu. Pass. 379.
Vzchlouba, y, f. Chč. S. II. 73.ª
Vzchod, vz Vschod.
Vzchopiti co odkud. Aby ten poklad vzchopil z srdce jeho (vyrval). Kar. 43.
Vzchopný = kdo se dovede vzchopiti. V. čeledín. Št.
Vzchování, n. = *vychování.* Ježíš rozkošného jest v. Vít. 47.ª
Vzchozovati, vz Vzchoditi.
Vzchvátati. Joachim nedojide domů, vzchváta a řka. Levšt. 183.
Vzchvátiti se. Otec vzchvátí se jemu hrdla. Krist.
Vzchytiti. Tobě to tvój život vzchytí. Baw. E. v. 1779.
Vzieti, vz Vzíti.
Vzíti. Nechcem, poníženě ďakujem, ale preto vezmem. Rizn. 169.
Vzjeti. Vzjede na všeliké potoky jeho, ascendet super omnes rivos eius. Pror. ol. 14ᵇ. 1. Isa. 8. 7. Vzjel do země. 202ª. 2. Machab. I. 1. 21. (Mš.).
Vzjímati, vz Vzímati. Sladké vzjímachu krmě (capere). Ž. pod. 54. 15.
Vzkanouti. Vzhóru mě nikakž nevzkaneš (nepřijměješ, abych vstal). Baw. E. v. 3180.
Vzklánčti se. Mam. F. 85ª. 1.
Vzklékati před kým. Dal. C. 15.
Vzklouznouti. Baw. E. v. 909.
Vzkřehtati, fremere. — **čím:** zuby. Ž. witt. 111. 10. Sr. Zkřehtati.
Vzkříšenec, nce, m. = *člověk vzkříšený.* Tbz. V. 9. 398.
Vzkrmiti koho. Baw. E. v. 588.
Vzkropiti. — **co.** Když která zvěř úraz vzkropí (pastýři), toho lev ihned uchopí. Baw. E. v. 2024.
Vzkrsnúť = *vzniknouti.* Slov. Czam. Slov. 224.
Vzkrúžiti. Ob tvrdosti jeho vzkrúží (po jeho obloze). Kat. 1378.
Vzkučeti jak: jako pes. Mast. M. 69.
Vzkušení, n. To ukážeme jasným v-ním. Zach. Test. 58.
Vzkušovati, probare. Ev. olom. 48. 89. Sr. Vzkusiti.
Vzkvětení, n. Suché otky v. Dal. V. 6.
Vzkvítati, vz Vzkvésti.
Vzkvostnice (!), e, f. = *palác.* Pohl.
Vzkyplý. V. vlna bouře. Šnajd. Int. I. 95. Sr. Vzkypělý v I. Přísp. 489.
Vzlastivý, asi m. žalostivý. Gb. V. přeta. Kat. 2367.
Vzlízati co. Ž. pod. 71. 9. (linguere).
Vzlykavý hlas, sténání. Tbz. XIII. 433., V. 1. 116., Rais. Lid. 163.
Vzmáchati = *napřáhnouti.* Ač kto sochor vzmácháše, že rád udeřiti chtieše. Baw. Ar. v. 4672.
Vzmeškání, n., contumacia Mam. F. 87 . 1.
Vzmiešiti co = *smíchati.* Rostl. G. 204ᵇ.
Vzmluviti ke komu proč. Já hanbú nevzmluvi k němu. Hrad. 105ᵇ. — **(se ke komu) o čem.** By k němu se o mně vzmluvila. Hrad. 105ᵇ. Mistr vzmluví o prvej stroce. Dět. Jež. Kruml. 8ª. (coepit enarrare). — **někomu nač** = *domlouvati.* Výb. Pel. XXX.
Vzmužněti, ěl, ění. Tbz. V. 6 450.
Vzněcovací trubka u motocy'klu. Nár. list. 1904. 182. 13.
Vznemoci, *vznemocněti,* infirmari. Mam. F. 89ᵇ. 2.
Vzneslý = *kdo se vznesl, vzletlý, vlastní silou povznesený.* K. Tůma.
Vznešenohra, y, f. = *truchlohra.* Dk.
Vznětlivý jak. Je v. jako troud. Slád. Cor. 51.
Vzniknutý m. *vzniklý.* Regule nové v-tého bratrstva. 1729. K. Pleskač. Nár. list. 29./9. 1900.
Vznořiti se = *vhroužiti se.* Alx. V. 878.
Vznosně a švarně stoupatí. Msn. Hym. 18.
Vznotiti. Mé srdce tu prosbu vznotí. Kat. 3292. Er. čte: vznočí. Gb.: vznosí. Mš.
Vznutiti, *vznucovati.* — **koho k čemu:** ptáčata k létání. Ž. pod. Deut. 32. 11. (provocare).
Vzorově = *vzorně.* V. působiti. Nár. list. 1904. 182. 13.
Vzorovosť lidového vyšívání. Nár. list. 1903. 312. 43.
Vzostřiti, acuere. Greg. 125ª. 7.
Vzpásti = *vzpadnouti.* — **kam. Na** něco v. Jid. 76.
Vzpažení, n., das Heben der Arme, v tělocv. Rgl.
Vzpěrnice, e, f. = druh podpory v stavitelství a truhlářství. Vz KP. XI. 80.
Vzpěstovati koho čím, nutrire (živiti). Dět. Jež. Kruml. 8ᵇ.
Vzpětný = *zpětný, opačný.* To znamená vzpětnú věc. Lék. A. 16ᵇ. 1.
Vzpěvovati, incantare. Ž. kap. č. 57. 6.
Vzpívati, cantare. V. Hospodinu. Hod. Žalm. 12
Vzplamenělý žár. Msn. Il. 379.
Vzplodina, y, f. Vot. 20.
Vzplývavý. V. měkkosť útvarů plastických. Nár. list. 1905. 15. 13.
Vzpočil, a, m. (vz-po-činu), **acoola,** *host.* Mam. F. 85ᵇ. 2.
Vzpodjieti, vz Vzpodnieti.
Vzpoležeti kde: na žebří, Olom. Gen. 28. 13., na prsích Ježíšových. Paš. drk. 156ª. — Mš.
Vzpomenlivosť, i, f. Hyna. Vz Čad. 114.
Vzpomínkově. Scena ta zatanula jí v. v duši. Zvon V. 687. V. něco čísti. Zvon V. 42.
Vzpomínkový. Z. procit, záchvat; Něco v-vého ji zahřívalo. Zvon V. 795., 711., 36.
Vzpouzeti se jak. Vzpouzí se jako koza na ledě (o upejpavém, nesmělém). Zbirov. Čes. l. XI. 270.
Vzpovědomiti si co. To trvá dlouho, než si to v-mí (než se v tom vyzná). Litom. 57.
Vzpřiehati, alligare. — **koho kam:** v pluhy. Mill. 47ª.

Vzpřijieti, vz Zpřijíti. — **koho**. Dal. C. 22. 22.
Vzprostřieti co: svój obličaj v hněvu. Pat. Jer. 36. 25.
Vzpučelý. Bambus čerstvě v. Zub. Még. 34.
Vzpučiti se, vz Zpučiti se.
Vzpurec, rce, m. = *spurný člověk*. Von je takový v. Klat. Čes. l. XI. 368.
Vzpurně, vz Zpurně. V. něco chtíti. Tk. Pam. I. 440.
Vzraziti se = *saraziti se, nechati toho*. Baw. Ar. v. 2043.
Vzreptati = *dáti se do reptání*. Člověk vzrepce. Chč. S. II. 146b.
Vzrostilý = *vsrostlý*, zastr. Pel. XXX.
Vzrůst. Děti, když už se naučily choditi, ať nikdy nelezou pod stůl, sice si zarazí v., ale ať stávají, zvláště z jara, venku na dešti, pak porostou rychle. Mtc. l. 1897. Obrz. 67.
Vzrůstnosť, i, f. Mohl se pro svou v. a úhlednosť nad ostatní vyvyšovati. Sá. XX. 101.
Vzrušenosť, i, f. V. duševních výkonů, aberratio mentalis. Ktt.
Vzrušivě silný. Zvon V. 628. (VI. 99.).
Vzrušný. Zvon VI. 255.
Vzschytiti. Všaký naději vzschyť sobě. Baw. E. v. 1375. (spem decet amplecti).
Vzsliniti, spumare. Syn posedlý vzslíní. Ev. Marzl. 2b. — Mš.
Vzstrachovati se od čeho kdy. Od uslyšení zlého v den súdný se v. Pass. 383.
Vzstřepetati před kým. Levšt. 224. (List. fil. XI. 96. píše Gb.: třepetati). Mš.
Vzstupování představy = *stoupání*. Hyna. Vz Čad. 114.
Vztahmo, bezüglich. Kos.
Vztázati čeho = *otázati se nač*. Baw. T. v. 783., Ar. v. 4845. a j.
Vztékati. Vstéci se ze sna *(vytrhnouti se)*. Baw. Ar. v. 1115.
Vzteklant, a, m. = *vztekloun*. Kbrl. Džl. 15.
Vzteklina, y, f., hydrophobia, rabies lyssa humana, Wasserscheu, Tollsucht. Ktt.
Vzteklý. Je to chlap vzteklá, sám sebe by zahryzl, kdyby na sebe dosáhl. Litom. 74.
Vztěliti koho. Dor. S. Vít. 89b. v. 14. Sr. Stěliti.
Vzteteliti se (strachem). Msn. II. 178.
Vztěžiti, vztáhnouti. Sotně šíji vzhóru vztěži, uzře, ano vrah pryč běží. Baw. E. v. 2090.
Vztiekanie = *vztekání, vzteklosť*. Chč. S. II. 199a. a j.
Vztřeskotání, n., corruptio. Ž. kap. čís. 29. 10. Sr. Vztřesk.
Vztrk, u, m. Nechte půtek, vztrků. Zvon VI. 105.
Vztrnouti = *ustrnouti*. Baw. E. v. 2087.
Vztuhati kde. V tejto masti stará (masť) vztuhá (tuhne). Drk. dram. 262.
Vztyčný střech v tělocv. Rgl.
Vzúpěti, sr. Vzeúpěti.
Vzvábiti koho čím. Sečením jej vzvábíš k sobě. Baw. E. v. 3194.
Vzveseliti se na čem. Na spasiteli tvém vzveselí se náramně. Kar. 83.
Vzvolati koho. Baw. Ap. 208b.
Vzvón, u, m. Baw. Ar. v. 5719.
Vzvonec, nce, m. Baw. Ar. v. 3202.
Vzvrhnouti koho kam: **na drevo** = *ukřižovati, oběsiti*. — Baw. E. v. 2397, 2968. — **čím** = *pohrdnouti*. Baw. E. v. 1431.
Vzvřieti, exastare. V. až do nebe. ML. 18a.
Vzvýšení, n., excellentia. Pat. Jer. 138. 15.
Vzžéci. Slunce se chce až v. Baw. E. v 1179.
Vžalovati nač: na tělo. Smrť 48.
Vžádati se, expavescere, žasnouti. Ev. seit. Marc. 16. 6.
Vžasnouti se. Pror. ol. Vz Zžasnouti se.
Vžiezniti, sitire. Pat. Zim. 31b. 4.
Vžilý. V. slovo (které se vžilo, udrželo). Sbor. čes. 270.

W.

Wagner *Ant*. Pav. Vz Alm. VI. 91.—94. — **W.** *Jan*, spis. † 8./6. 1905. maje 49 let. Sr. Nár. list. 1905. 157. 2. odp. a jiné listy z též doby.
Watt = jednotka práce elektrické rovnající se 1/736 koňské síly.
Webr Jos. v VII. 1099., rytíř z Pravomila oprav v: rytíř Pravomil. Sr. IV. 1249.
Wegner M. K. dr., docent a spis.
Weigel J., lidový básník v prus. Slez. Vz Vybl. I. 88.
Weitenveber Vil., public. 1839.—2./12. 1901.
Wenig *Kar.*, spis. Vz List. fil. 1904. 174. — **W.** *J.* dr., prof. a spis. — **W.** *Adolf*, spis.
Wenzig Jos. Sr. Tk. Pam. I. 499., II. 523.
Weykert Petr, slez. spis. v XVII. stol. Vz Vybl. I. 34.
Weyr Emil. Vz Alm. V. 106.—112. — **W.** *Edvard* dr., prof. a spis. 21./6. 1852. až 23./7. 1903. Sr. Alm. XIV. 143.—156. a noviny vyd. po jeho úmrtí, Zvon III. 632.
Whiskey (huisky) = kořalka v Anglii z ječmene, v severní Americe z kukuřice. Sterz.
Wikpilda, vz Vikpilda.
Wilde Oskar, spis. Sr. Máj. III. 254. — **W.**, něm., *koření*. Vezma koření, ješto slove wilde. Lék. B. 183a.
Wimmer Ant., spis.

Winkler Jos., kněz a spis., nar. 1826. Vz Vck. Vset. 301.

Winter Zikm., prof. a spis., nar. 1846. Sr. Flš. Písm. 739. (i podobiznu). W. posouzen od Otak. Theera v Mus. 1904. 19. nn.

Wohnout A. T., spis.

Wojkowicz J., básn.

Wolfram, v lučbě. Sr. Vstnk. XI. 552., XII 584., XIII. 585.

Wünsch R. D., hud. sklad. Sr. Zl. Pr. XXII. 144. s podobizn.

Wurm Fr., spis., prof.

Wyandotky, druh kur (slepic). Nár. list 1903. 136. 9.

X.

Xanthin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 181., XII. 54., 56.

Xanthogenový. X. kyselina. Vstnk. XII. 53.

Xenon, u, m., plyn. Vot. 37.

Xylidin, u, m, v lučbě. Vz Vstnk. XI. 30.

Xylofon, u, m., z řec. = *přístroj* skládající se z řady kousků dřev na slaměných proužcích položených a tak laděných, že dávají tepány jsouce paličkou zvuky stupnice temperované. Vz Strh. Akust. 298.

Xylol, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI 4.

Y.

Y. Změny hlásek y, ý v podřečí polnickém. Vz Hoš. Pol. I. 25. nn.

Ympna = *hymna*. Ev. olom. XIV. Sr. Ymna v VII. 1100.

Yne = *jen*, *jenom*. Slez. Vyhl. II. 129.

-yně konc. ve spisech Husových. Vz List. fil. XXVI. 452.

Yokohanky, druh kur (slepic). Nár. list. 1903. 136. 9.

Ypsylonoklanice = nadržování ypsilonu. Bílý Obr. 117.

Ypsilonomil, a, m. = kdo miluje y místo i. Vin. I. 192.

Ytterbi-um, a, n., v lučbě. Vz Vot. 353.

Yttri-um, a, n., v lučbě. Vz Vstnk. XIII. 423.

Yverman, a, m., Gewährsmann? Y-nem něčeho býti. List. Hrad. č. 41. ř. 27. — **Mš**

Z.

Z. Změny hlásky *z* v podřečí polnickém. Vz Hoš. Pol. I. 39.

Za. Vstoupil do pokoje za velkého vzrušení (mezi tím, co bylo veliké vzrušení jiných, ale ne ve smyslu: jsa velmi vzrušený). Vz více o dobrém a špatném užívání této předložky v Mus. fil. 1904. 298.

Zababa, y, f. Na z-bu pracovati = jen za stravu a kořalku. Slez. Vyhl. II. 315.

Zababúlený = *do šátku zabalený*. Bzenecko. Čes. l. XIV. 422. Sr. Zababúlaný v V. 9.

Zabachlaný = *zahalený*. — v čem. Hlava z-ná v černém čepci. Brt. P. n. 488.

Zabániti si = *zakouřiti si*. Zvon V. 361.

Zabav, u, m. = *zabavení*. Tbz. V. 6. 72.

Zabávati koho = *zdržovati*. Slov. Czam. Slov. 140.

Zábavněpoučný časopis. Nár. sbor. VIII. 158.

Zabedněnec, nce, m. = *pitomec*. Čch. Kv. 174.

Záběh, u, m. = profugus, biehún. Mam. vodň.

Zaběhnouti = *utéci*. — **před kým.** Sama pak před stádem zaběže, cedit sola gregi. Baw. E. v. 563. — **Z.** = *zmizeti*. Baw. Ap. 210b.

Zábělimocévnatkový zánět (zánět bělimocévnatkový zadní), scherochorioditis posterior. Ktt.

Zabený = *zabitý*. Myslil, že už je dávno z-ná. Val. Nár. sbor. VIII. 60.. 78.

Záběrový mechanismus stroje = kterým se nůž posunuje do nového řezu. Ott. XVIII. 567.

Zabit, u, m. = *zádava*. Chudině z. učinic. Pat. Jer. 33. 10.

Zabitec, tce, m. = *člověk zabitý*. 1564. Hrubý 47. — Tbz. II. 26.

Zabiti koho jak: na smrť. 1717. Mtc. 1903. 20.

Zabitý hrnec = *rozbitý*. Čes. l. XI. 228. Sr. Zabiti v I. Přísp. 482.

Zabívati = *zabíjeti*. Kbrl. Díl. 16.

Zablaboliti co. Rais. Lep. 360.
Záblatník, také: *záplatník*, *závozník*. Litom. 64.
Záblavý = *studený*; Z. pivo, Litom. 24. Sr. Záblivý.
Zablažiti koho. Ta slova ji z-la. Rais. Lep. 471.
Zablekotati. Nesrozumitelně z. Zl. Pr. XXII. 50.
Zablesknouti si, *zablikati si* = *zapáliti si*. Litom. 57.
Zablikati stranou (pobleděti). Rais. Lep. 13.
Záblivý = *studený*. Z. pivo. Litom. 57. Sr. Záblavý.
Zablýsknouti se jak. Z-klo se, jako když vyletí z otvoru hlavně rána. Tbz. V. 6. 302.
Zablyštiti čím kde. Z-štil jsem několikrát puškou na slunci. Hol. Met. II. 406. Sr. Zablýskati.
Zabobčeti, el, ení = *zakrněti*. Vyhl. II. 318.
Záboj, e, m. = *zabití*. Mark.
Zábora, hora na Mor. Brt. Čít. 272., 276.
Záborek, rku, m., sigillum. Mam. V.
Záborský V., básn.
Zabotanisovati si někde. Phld. XXIV. 441.
Zabouřiti komu kde. Z-lo mu v duši. Rais. Lep. 366.
Zabovat = *zabíjeti*. Tam budou zejtra z. Dšk. Km. 54.
Zábradlí bidlové, cibelné, drátěné, hůlkové, laťové, schodové (pavlačové), železné, mosazné. Vz KP. IX. 442.
Zabránění chorobě, prophylaxia. Ktt.
Zábranka, perhibitus (de judice). Rozk. P. 2155.
Zabranský. Z. divadlo (za branou). Pokr. 1885. č. 169. — Z. Jan Al., slez. spis. poč. XIX. stol. Sr. Vyhl. I. 39.
Zabrblati = *zamumlati*. Zlostně něco z-blal. Kál. Slov. 52.
Zabrčeti = *zastěnati* a p. Šmikne ho (robotníka), až zabrčí. Brt. P. n. 543.
Zábřeska, y, f., antilucanum Rozk. P. 39. Sr. Zábřesk.
Zabřiežditi = *zasvitnouti*. Slunce z-lo. Sbor. slov. 1901. 151.
Zabstraktnělý. Z. forma. Nár. list. 1904. 147. 13.
Zabubačelý = *mrzutý*. Rais.
Zabúchnúť sa do koho = *zamilovati se*. Také na Val. Čes. l. X. 465.
Zabújať si = *zahýřiti*. Val. Čes. l. XIII. 76.
Zaburalý = *zavalitý*. Hluboká. List. fil. 1902. 254.
Zábyvka. Z-ky s dětmi na Slov. Vz Sb. sl. VII. 60.
Zabzdit v kamnech = *málo zatopiti*. Us. Litom. 57. I jinde.
Zacápati koho zač: za vlasy (zatahati). Brt. Slov. 34.
Za cele = *zajisté*. A bieše z. veliký velmi. Ev. olom. 266.
Zacelivý. Z. léky, epulotica. Ktt.
Zacestený = *těstem umazaný*. Z. ruka. Čas. mus. IV. 64.
Zacifrovať kam = *dáti se*, *jíti*. Zaťal pásť a rezko z-val k prielazku. Slov. Phld. XXII. 42.
Zacikati = *zacvrkati*. Cvrček z-kal. Zvon III. 8.
Zacítiti čeho: vnady dvořství. Kom. Did. 100.
Zacôbrený = *umazaný*. Z. jídlom. Slov. Phld. XXIV. 605.
Zácpa, y, f. Z. v tlustém střevě, Dickdarmobstipation, koprostasis. Ktt.
Zacpal Jan, prof. a spis., 1844.—1888. Vyhl. I. 65., Slám. Put. 435. s podobiz. na str. 433.
Začanka, y, f., vz Vesnovka rostl.
Začapkati = *drobet pokropiti*, *smáčeti*. Sb. sl. 1902. 71. Sr. Čapkati — **čím**: rukama = *zatleskati*. Čas. mus. V. 23.
Začaporiť sa = *zafrkati* (blátem). Sbor. slov. VII. 110.
Začatel, e, m. inchoator. Z. řeckého císařství. Háj. (Čč. spol. 1905. III. 30).
Začervenati se jak: jako malina. Čes. l. XI. 48.
Začimčařit. Vrabec si z-řil. Holc. Bás, 2. vyd. 80.
Zàčinka, y, f. Z. v stodole = *pírna*. Mus. slov. IV. 26.
Začnouti. Začínám cítiti hlad m.: pocítuji; Začal jísti sardinky m.: dal se do s-nek. Brt. ve Věst. XII. 97.
Začpěti čím: česnekem. Čapk. Most. 5.
Začrniti = *začerniti*. Mill. 36.
Záď, kompar.; superlativ: nejzáď, m. záze od vzadu. Dšk. Km. Vz Příď.
Zada. Ultimus est zada. Rozk. P. 1160.
Zadáček, čka, m., Hintermann. Z. průvodu. Fr. Tůma.
Zadávenec, nce, m. = *zadávený*. Z. od vlkodlaků. Tbz. XVI. 158.
Záděje = *zadněji*. Tam z. je pole. Dšk. Km. 48.
Zadělati co: nůž (zandati). Č. Třeb. Čes. l. XII. 227.
Záděň, dně, f. = prostora za stavením, místy: *záhať*. Čes. l. XV. 43.
Zádí, n. = *břímě*. Dšk. Km. 6.
Zádíčka, pl. n., zdrobn. *záda*. Nár. list. 1884. č. 117.
Zadíň, ě, f. = *záděň*, *záděni*. Č. Brod. Mš.
Zadina, y, f. = *plevel*. Litom. 57.
Zadíti se. To psaní nevím kam se mi zadělo (podělo). 1564. Z kn. nymb. Wtr.
Zadka, y, f. = zadní část ulice. Jrsk. VI. 1. 125.
Zadloubati se do něčeho. Tbz. III. 2. 33.
Zadní Indie = *říš*. Lomn.
Zadobralka. Sr. Ukrojilka. Rosa.
Zádoštie, n. = *žlab*. Z. v chléve. Slov. Čas. mus. V. 92.
Zadovážený = *získaný*. Z. majetok. Slov. Sbor. čes. 252. Sr. Zadovážiti.
Zadovka, der Hinterlader. Vz Ott. XXII. 55b.
Zadožabrý. Sr. Ott. XVIII. 809.

Zadrápati se kam jak. Každý sa doňho zadrapuje jako do hrachu pri ceste. Rizn. 174.

Zadrastiti = *zamrviti.* — **co kde čím.** Aby ďábel v nich svědomí z-stil falešnými pokáními. Chč. S. II. 149b.

Zádrh, u, m. Je-li tak hladký, aby zádrhu neb suku neměl. Mart. S. Ind. 238.

Zadrhnúť sa komu. Chlieb sa mu z-hl. Slov. Phľd. XXIV. 685. Sr. Zadrhnutý.

Zadrhnutí, n. Z. plodku, Abschnürung des Embryos.

Zadrhnutý chlieb = *nevypečený.* Slov. Phľd. XXIV. 605.

Zadrhovadlo, a, n. Z. smyček, Schlingenschnürer. Ktt.

Zadřímnouti. Brt. Čít. 188. Vz Zdřímati. V. 43.

Zadrkotati. Z-lo mu z úst. Rais. Lep. 517.

Zadrněti čím. Tak tím oknem z-nělo (zarachotilo, zařinčelo). Val. Čes. l. XII. 419., XV. 31.

Zadrobiti co čím = *zakryti.* Že tak z-bí (lidé) lež pravými věcmi. Chč. S. II. 264b.

Zádruha. Sr. Jir. Prove 416.

Zadržávati se kde. Dlouho se tam z-val (zdržoval). Dšk. Km. 53.

Zadržitelný, zurückhaltbar. Mš.

Zadržovač, e, m. Z. děložní, hysterophor. Ktt.

Zadšiti = *zadusiti.* — **co komu čím.** Až by mi mysl nezadšila mrzkosť nocí tajnú, ne mihi torpentem sopiret inertia mentem. Baw. E. v. 203.

Zadudlaný chlap = *zamračený, mrzout.*

Záducha = kašel záduŝný, tussis convulsiva, pertussis. Ktt.

Zadundat co = *zundati.* Val. Čes. l. XII. 229.

Zádus, u, m., něj rostl. Slov. Koll. Sbor. čes. 275.

Záduše, e, f. = *záduš, záduší.* Chč. Ol. — Mš.

Zádušie, n. = *zadušení, záduch.* Baw. T. v. 1492.

Zádušitý = *hermeticky zavřený.*. Z. puška. Rkp. lék. Jhr. 44b. Své zboží paří v z-té truhle. Bech.

Záduška, y, f. = *pole,* které leží napříč podle několika jiných polí. Litom. 57.

Zadušovati, suffocare. Ev. olom. 240., 175. Sr. Zadusiti.

Zádvorský. Z. stráň (za dvorem ležící). Tbz. XVI. 78.

Zadýmaný čím. Město kouřem a sazemi z-né. Zvon IV. 229.

Zadziviti se čemu = *podiviti se.* Slov. Čes. l. XII. 475.

Zafafraný = *zamazaný.* Phľd. XXIV. 346.

Zafaklit si do prsta = *říznouti se.* Slov. Phľd. XXIV. 346.

Zafidlovati čím. Konipásek (kobylka) z-dal dlouhými nožkami (nohu o nohu otřel). Rais. Lep. 235.

Zaformování, n. Z. plotničky do písku, ploché mísy, hrnku s uchem, válce atd. Ott. XXIII. 361. nn.

Zafosforeskovati. Oči mu z-ly. Zvon V. 70.

Zafrištukovati si = *posnídati,* z něm. Slov. Čes. l. XIII. 79.

Zafrkati kudy. Hejno vrabců zafrčelo vzduchem. Jrsk. XXVI. 218. — **kde.** Ptáci před ním zafrčeli (vyletěvše). Jrsk. XII. 327. Ptáče zafrčelo jim nad hlavami. Čch. II. Pov. 290.

Zafuněti. Kráva nosem z-la. Rais. Lid. 77.

Zagadati. Husák z-dal = *zakejkal.* Slez. Vlasť. I. 188. Sr. Zagagať v V. 51.

Zagazdovaný kraj = *hospodářsky dobře upravený.* Slov. Phľd. XXII. 674.

Zagebraný = *zamazaný.* Slov. Phľd. XXIV. 418.

Zagrunšiti. I v kole leckterá dívčina spolu si z-la. Smíš. 1904. 29.

Zagumaný kolek (kůl) = *upěchovaný* do díry sochorem v-né. Val. Čes. l. X. 466.

Zahabati, inhaerere. — Abych v slova dále nezahabal (se nepouštěl). Pat. Jer. 131. 14.

Záhabří, n. Pospíchala za z. do vsi. Mtc. l. 1897. 4. 113.

Zahájemný = *zahájený.* Z. soud, právo. NB. č. 21., 240.

Zahájiti co: nářek = *zabrániti mu.* U Turn. Mark.

Zahalenec, nce, m. = *zahalený člověk.* Tbz. XVI. 264.

Zaháleti. Kto robil, zarobil, má na stole slíže; kto zahála, hlad omála, suchú labu líže. Rizn. 170.

Zahálevý tulák. Rokyc. Post. 390a.

Zahalice, e, f. = *zahálčivá ženská.* Slez. Vyhl. II. 6.

Zahálka hladom smrdí. Slov. Sb. sl. VIII. 86. Vz Lenosť.

Zaháněti = *připřahati.* Hoš. Pol. I. 145., II. 127.

Zahaný. Z. zeď = *pobořená tak,* že na místě jejím jest pole jako záhonem zorané. Žižk. Fr. 40. — Mš.

Záhať, infarctus. Z. plicní vzniká při náhlé neprůchodnosti některé arterie plicní. Vz Ott. XIX. 921b. Z. ledvinná krvavá, haemorrhagischer Niereninfarkt, z. temenní, Parietalthrombose; z. dlouhého vazu děložního, thrombus ligamenti lati; z. úrazová, thrombosis traumatica; z. žíly děložní, phlebotrombosis uterina. Ktt. — Z. Sr. předcház. Záděň.

Záhaťový. Zánět žíly z-vý, thrombophlebitis. Ktt.

Zahbí, n. = *kout.* Olympské z. Msn. Jl. 365.

Zahemovat, z něm. = *zaraziti, nedomluviti.* Čes. l. X. 464.

Záhlaví, n. Měkké z., craniotabes. Ktt.

Záhlavní. Přední rýha z., vordere Occipitalfurche. Ktt.

Zahlcující zápach. Stan. II. 164.

Zahlušený. Z. sekera = **tupá.** Slov. Phľd. XXIV. 605.

Zahoditi se kam. Hned jsem se do úkolů školských zahodil (zabral, pustil). Šf. v Pal. Záp. II. 108.

Zaholíkati = na pastvě zavolati: *holá!* Sá. Kř. 25.
Záhončivý = *příčinlivý*. Val. Čes. l. XIII. 78. Sr. Zábančlivý v V. 60.
Záhonomorný, die Saat abweidend. Z. svině. Msn. Od. 270.
- **Zahorčenie**, n., inflammatio. Mam. F. 90a. 1. Hněv jest z. krve u srdce = od z. srdečného pochází hněv. Hus. Er. I 124.
Zahořknouti k něčemu (trpce něco nésti). Jrsk. XXVI. 38.
Zahorliti se = *hněvem se rozpáliti*. — **nač**. Chč. S. II. 154a. — **komu** = *zastesknouti si*. On vida mne mrtvého z-lil by sobě a lekl by se. Frant. 21. 36.
Zahoršiti se. Zvon IV. 360.
Zahoukání, n., vz Zahoukati. Zvon IV. 630.
Zahoustiti se. To obilí se z-stilo (zahoustlo). Čern. Z. 315. Sr. Zahustiti.
Zahovořiti se. Člověk se snadno z-ří. Dost. Pov. 161.
Zahrada stádná = *ohrada*. Msn. Il. 314.
Zahradníček, *tanec*. Vz Brt. P. n. 872.
Zahradničí statek jest menší než selský a nemá srubu, komory a výměnku. Vz Vybl. II. 305.
Zahradník, *tanec*. Vz Brt. P. n. 834., 992. — Z. hledá kozu (dětská hra ve Slez.). Vz Vlasť. I. 131. — Z. *Vinc.*, spis. Sr. Lit. I. 540., Čad. 115., 122. — Z. *Isidor*, Dr., bibliothekář strahovské knihovny, spis.
Zahraniční trh, obchod, bursa. Nár. list. 1903. 319., 21., 312., 21.
Zahřáti co jak. Tato myšlénka zahřívala jeho nitro jako sklenka benediktinky. Jark. 89.
Zahrdúsiť si co s kým: život (zkaziti). Phld. XXIII. 531.
Záhřeb, u, m. Z Moskvy Franka (Napoleona) na z-by Reina zapudila (Rusů) hejna. Jakb. Mark. 118.
Zahrejte mi do tanečka, *tanec*. Vz Brt. P. n. 967.
Zahřitý. Hlava od vína z-tá. Čern. Z. 96.
Záhřivek, vku, m. = *část těla jsoucí za hřívou*. Laní antilopa utíká neobratně, což pochodí od jejího vysokého předku a z-vku. Hol. Met. I. 282.
Záhřivně. Odvětila tence a z. Zvon VI. 203.
Zahrnovák, u, m. Čtyřřádkový rám, řepu na plno sející, se z-ky a hrůbkovači. Nár. list. 1904. 135. 22.
Zahrocený. Z. kopí. Škod. Il.² 51.
Zahroucený. Z. zvonice. Tbz. V. 9. 365.
Zahroutiti co čím: kamením (zasypati). Hoš. Pol. I. 145.
Zahrtúšení hrdla. Rhas. E. 55.
Zahryzlý. Kočka do myši z-lá Us.
Záhubkyně, ě, f. Z. ctnosti. Čes. l. XII. 123.
Záhubně. Český prapor daleko do německých krajin z. zanesl. Hrlš. Hus. 231.
Zahulákati v V. 72. polož. před: Zahulati.
Zahúlený = *zahanbený*, *znevolněný*; *zamyšlený*. Pred svetom z. Slov. Phld. XXIV. 814.

Zahustiti co čím: zemi krví. Chč. S. II. 193b.
Zahvárat koho = *přemlouvati*. Spiš. Sbor. slov. 1901. 87.
Zahvízdati. Železný vrták kolem jeho hlavy zahvízdl (letěl hvízdaje). Zl. Pr. XXII 158.
Záhybovatý šat. Tbz. XIII. 216., Havl. 32.
Záhybovitý. Z. ř za Tbz. XVI. 251.
Zahynutý = *pomíjivý*. V tomto životě z tém. Chč. S. II. 281b.
Zahýřiti se někde. Kká. Sion. II. 15.
Zachápati, umfassen. Co Morava z-pá. Pulk. Lobk. k. 43. Sr. Zachapovati.
Zacházeti s čím jak. Zachodia s ním ako s rozpuknutým krčiažkom. Rizn. 175.
Zachlestiti co: dvéře (= zatarasiti). Frant 17. 43.
Zachoditi se čím: pláčem = *štkáti*. Slov. Czam. Slov. 223.
Záchodový hnůj (pod zelí). Čes. l. XIII. 162.
Zachořeť z něčeho = *ochuravěti*. Val. Čes. lid. XI. 483.
Zachovalý. Ve cti z-lý. Arch. XX. 556.
Zachovati se. Žádný se všem nezachová, nechť se dobře nebo zle chová. Frant. 41. 9.
Záchranný. Z. stanice. Us.
Zachraptěti. Rais. Lop. 9.
Zachrapšťať = *zachrastiti*. Z-lo raždie. Slov. Phld. XXIII. 746.
Zachrčeti, el, ení. Krev mu kol dřevce z-čí. Msn. Od. 249.
Zachripnutý = *zavřený*. Napíná hrdlo ako čížik, keď je z-tý. Rizn. 177.
Zachrochtati k zedn kům. Nár. list. 1902. 240. 9.
Zachropotati. Z-tal a umřel. Tbz. XIII. 403.
Zachruněti. Janek jen trochu z-něl (zamumlal) a zas spal. Slz. poh. 38.
Zachrupnouti. V tom z-ply kroky. Zr. Nov.² 246.
Zachrustiti se kam: do peřin = *zahrabati se*. Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 89.
Zachúkaný čím: peřinami. Jrsk. XXVII. 379. Vz Zachúchati.
Zachvalinský. Z. území (za Chvalinským mořem). Pokr. 1885. č. 79. — Vlasť. IV. 45.
Záchvat. Zdvojený z. horečky, Anadiplorie; z. šílenství, insultus maniacalis, z. hysterický, insultus hystericus. Ktt.
Zachvíti čím. Zachvělo to jím, jako mladým štěpem severní vítr. Tbz. V. 6. 56.
Zachycovač, e, m. = nástroj k čištění bavlny. Vz Ott. XX. 599. Nástroj u šicího stroje. Ott. XXIV. 600.
Zachychlati se. Kde bych byl, zachychlal se Šimon (zachechtal). Pitt. 35.
Zachychotať sa = *zasmáti se*. Phld. XXIV. 43
Zajdzený = *zašlý*. Jak bylo slunko zajdzené. Vybl. Slz. 26.
Zajec, zajac = *zajíc*. Dšk. Km. 40.
Zaječí pysk = rozštěpený hořejší pysk, os (labium) leporinum, coloboma labii, cheiloschisis. Vz Ott. XIX. 328.

Zaječka, y, f. = *zaječice*. Zaječky nožka = ozimum i. e. semen bazilicon. Rostl. F. 38.
Za jednako. Táhnou oba za jednako. Mast. M 109.
Zajeknouti. Msn. Od. 47. Vz Jekati.
Zajektati. „Znstaňte", z-la. Zl. Pr. XXII. 279. Sr. Jektati.
Zajíc. Zlým poslem je z.; přiběhne-li do vsi, vypukne tam za krátko zajisté požár, nebo potká někoho veliké neštěstí. Kdo jí zajíce, bude devět dní hezký. Mtc. l. 1897. Obrz. 16., 50. Z. se připravil na tuhou zimu (má hodně sádla). Kšt. Lid. 16. Přichází-li z. do ohrady, bude zima ještě tužší. Ott. kal. 1904. Jak je z. v jíše, tak je černej. Arch. XX. 218. Keď pán Bóh dal zajaca, dá mu aj trávy. Sbor. slov. VII. 180. Zajac má dlhé uši a nenie somár. Rizn. 65. V každom kríčku (keřičku) zajaca nenajdeš. Mus. slov. VIII. 13. Má se k tomu, jako z. k bubnu. Vlasť. I. 136 Popěvek na z-ce. Letěl zajic přes oboru, zlamal sobě zadní nohu. Liška mu ji spravovala, veverka se posmívala. Co se ty maš posmivati, dy ty němaš kuska gati. Na z-ce pokřikují: Ignac, drž galaty! Nebo: Janku, daj galaty! Též mu vyhrožují. Počkaj, zajičku, ja ti dam paličku. Ja ti dam ranu, hlavička tvoja uhně na stranu. Slez. Vyhl. II. 268. Sr. předcház. Mekkotník.
Zajíček, tanec. Vz Brt. P. n. 850.
Zajiec, *zajieček*, vz Zajíc, zajíček, Mill.
Zajíkání se, anarthria literalis, psellismus. Ktt.
Zajísti se nač. Z. se na lepší stravu = jí přivyknouti. Strn. Poh. 69.
Zajíšený. Z. brambory (jíškou upravené). Vz Čes. l. XI. 89.
Zajišťovací exekuce. Vz Ott. Říz. III. 26.
Zajíti = *nastati, nadejíti, zastati, zastihnouti*. Až smrť zajde. Hus. Er. III. 194. — **odkud**. Zajde z očí, zajde z mysli. Dost. Poh. 102.
Zájmeno nahrazuje se správným slovem: *náměstka*. Vz Věst. IX. 36.
Zájmový. Z. zastoupení. Nár. list. 1903. 270. 21.
Zajtrajšok, šku, m. *zítřejšek*. Slov. Phld. XXIV. 583.
Zajtřni, crastina. Gl. roudn. 211ª.
Zajunc, e, m. = *zajíc*. Prus. Slez. Čes. l. X. 423.
Za jutra = *zítra*. Dal. C. 92. 61. a j. (Mš.).
Zákal, u, m. Černý z. (hysterický, amaurosis hysterica, pokračující, a. progressiva, střídavý, a. intermittens, výlevový, a. exhaemorrhagia, zvratný, a. reflectoria), prchající, částečný černý z., teichopsia; zelený z. oka, glaucoma (hrozivý, imminens, prostý, simplex, prudký, acutum, inflammatorium, rozvitý, evolutum); řez bělimy při zeleném zákalu, sclerotomia. Ktt.
Zakáľ = *dokud*. Slov. Čes. l. XII. 474.
Zákalec v chlebě také: *jedlička*.
Zakalený. Z. oči tak jako křišťál, když naň usedne pára. Tbz. V. 6. 96.
Zakaliti se = *zamračiti se*. — **se jak**. Pakli se lidé treskcí, zakalují se s nenávistí. Chč. S. II. 202a.
Zákalní barva, Anlauffarbe. Jind. 5.
Zákalový. Roztržení pouzdra z-vého, discissio cataractae, keratonyxis; zavedení jehly z-vé bělimou v zadní komoru, scleronyxis. Ktt.
Zákarka, vz Zákurka zde.
Zakărovať kam (k čemu) = *obrátiti se, zajíti*. Slov. Sbor. čes. 62.
Zákaznictvo, a, n. = *zákazníci*. Nár. list. 1903. 148. 14.
Zakazovať se komu čím: službami. Zvon VI. 50.
Zakejklovati čím: čepicí (zamávati). Wtr. Str. 6.
Zákeř, e, f. = *zákeřnictví*. U Turn. Mark.
Základ = *pokuta*. Ovšem dá pokutu čili z. Zvon IV. 103. — O z-du (ve přích) za starší doby vz v Arch. XIX. 641.—643.
Zakládací vesta = vpředu daleko přes sebe založená (s dvěma řadami knoflíků). Val. Čes. l. XI. 273.
Zakladač, e, m. = *kdo dobytku zakládá*. Tbz. VIII. 166.
Zakladatelský. Z. horečka, podíl. Nár. list. 1903. 131. 9.
Základka, y, f. = *přípřež*. Měli tam z-ku. Pal. Záp. II. 130. — Z. = *záhyb, fald*. Z-ky na sukni si rovnat. Sá. Pr. m I. 102.
Základně = jako *v základu*. Ukáží, v čem z. srdce jich stojí. Chč. S. II. 201a.
Základný nápad, begründet. 1797. Lit. I. 368.
Základonosný kůň (který odnáší v závodech výhry). Škod. II. 226.
Základotvorný význam. Bílý Obr. 167.
Zaklapati čím. Čáp z-pal zobákem. Tbz. III. 2. 198.
Zaklapnouti knihu = *zavříti*. Rais. Koř. 53.
Zaklatec, tce, m. = *zakletý člověk*. Tbz. V. 9. 218.
Zakláti komu kam. Jen pojď, zakláu ti pod hrdlo, nešlechetný bandito. Zvon IV. 159.
Zakletkyně, ě, f. = *zakletá žena*. Tbz. V. 4., 124., XVI. 419.
Zakletý veš: v havrana. Nár. sbor. VIII. 88.
Zaklíčený. Z. místo (zazávorkované). Vin. I. 201.
Zaklínací zpěvy. Vz Nejed. 233.
Zaklínačský. Z. slovo. Slád. Cor. 162., Jrsk. VIII. 3. 254.
Zaklínání, n. Sr. Čeč. 168.
Zaklíti jak: na plnou hubu. Čes. l. XI. 223.
Zakloktati. Zpíval bas a každá slabika mu v hrdle z-la. Rais. Vlast. 25. Vše v něm zase (nedočkavostí atd.) z-lo (zavřelo). Rais. Lep. 329.
Záklop, u, m. = *okřídlí chalupy*. Račice na Skutečsku. Nár. sbor. 1904. 16.
Záklopec, pce, m. Olej od z-pce. Čas. mus. VI. 7. Sr. Záklop.
Zaklopený. Kraj zasmušilý pod z-nými nebesy. Jrsk., Zvon III. 20. Z. víko košíku. Rais. Lop. 331.

Zaklopetnouti co. Potom by moře zemi zatopiti a z. mohlo. Faust. 127.
Záklopka, vz Kabřinec.
Zaklovaný do něčeho (zabraný). Čch. I. Pov. 122.
Zakluditi = *odnésti*. Kam (černokněžník) chce jíti, toho z-dí drak. Vyhl. Slz. 46.
Zakmitlý. Myšlénka náhle z-lá. Zvon V. 606.
Zákně, canon, Rozk. P. 2288, v Rozk. R. 102.: zákoně.
Zakohoutkovat = *zakohoutovat, zapáliti*. V zloděj. mluvě. Sr. Kohout, Čes. l. XV. 48.
Zakoktati se. Spatřiv ženu, zlostí se zakoktal. Zvon III. 218.
Zákon. Z-ny chytří hloupým psali a bloudové řídí se jimi. Tbz. V. 1. 100. Sr. Jir. Prove 420.
Zákoničský kvas. Gl. ol. 122.a
Zákonista, y, m. = žák pokročilý, který čítal nový zákon. Phľd. XXIV. 430.
Zákonnář sv. čtení, Jezus Kristus. Mat. Spr. 1b. sl. 1. (Mš.)
Zákonodatný vládce. Msn. Hym. 57.
Zákonokonný. Zvůle zákonodárná, z-ná. Purk. v Kroku I. c. 25.
Zákonověda, y, f. Nár. list. 1904. 22. 4.
Zákopec, pce, m.. pole u Starče. Čas. mor. mus. III. 149.
Zakopnouti. Dámy pražské, zakopnou-li, těší se, že se budou mužští po nich točiti. Mtc l. 1897. Obrz. 30.
Zákopy, louka a les u Opalova. Čas. mor. mus III. 149.
Zákos, u, m. = *nůž*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 142. Vz násl.
Zákosník, u, m. = *nůž*. V zloděj. mluvě. Vz předcház. Zákos.
Zakotviti se kde: v cizině (pevně se usaditi). Chamr. 173.
Zakouzliti koho do vlka. Škd. Od. 161. Sr. Zakletý (zde).
Zákožka, die Milbe.
Zakrabiť čelem = *zamračiti se*. Těšín. Vyhl. II. 197.
Zakřapený = *ochraptělý*. Val. Čes. l. XII. 421. — **od čeho**. Hlas od plača z-ný. Ib. 385.
Zakrápěti, ěl, ěn, ění. — **koho čím**. Vodou ho z-li (křísili). Slám. Put. 294.
Zákrbní básnička na pány (pokoutní ?) Wtr. Min. 15.
Zakřehotati. Noční pták z-tal. Jrsk. XIII. 3. 151.
Zakřivenina pateřní. Ktt.
Zakropiti, sr. Zakrápěti.
Zakroucení = *zákrut, závin* střev, ileus. Ktt.
Zakroutiti se čím kam: pěstmi do chumáčů (beraních). Msn. Od. 138.
Zakrpatěný = *zakrsalý*. Z. strom. Sbor. sl. 1901. 154.
Zakrpenec, nce, m. = *pídimužík*. Slov. Čes. l. XII. 408.
Zákrsličí sad = kde jsou samé zákrsky. Zvon IV. 206.
Zakrslina, y, f. = *zakrslé stromy*. Tbz. V. 1. 261.
Zakrslosť. Vrozená z. paží, perobrachius, peromelia. Ktt.
Zakrucka, y, f. = *účes vlasů*. Vz Kačka zde.
Zákrut, u, m. Z. střev obrnový, ileus paralyticus. Ktt Vz Zakroucení.
Zakšaftovati komu co. Arch. XXI. 183.
Zakubeliti se = *zachumeliti se*. Krkonš. Šb. D. 31.
Zakudlený. Z. polévka (zavařená moukou; zavaří-li se kuclíky, je trolená). Hruš. 168.
Zakudliti polévku. Vz předcház. Zakudlený.
Zákůpky, louky u Mikulovic. Čas. mor. mus. III. 149.
Zákurke = *zákruty, okliky cestní*. Phľd. XXIV. 605. Dle Phľd. XXIV. 814. chybně m.: zákarke.
Zákusní, Dessert-. Z. vína. Cenník.
Zákuta, y, f. = *slepá dolina*. Mus. slov. VII. 39.
Zakutaný več = *zahalený*. Hall. 12.
Zákuteň, ně, f. Po ulicích a zákutních. Pat. Jer. 128. 26.
Zákutiny, jm. lesa. Hoš. Pol. 145.
Zákvas mladiny přísadou kvasnic várečných. Ott. XIX. 820b.
Zakváraný = *zamazaný*. Phľd. XXIV. 605.
Zakvasiti se = *rozkysati se*. Učení nepravé jako zlý kvas z-lo se. Chč. S. I. 11a. — **co**: těsto. Hus. Post. 94.a
Zákvasný prášek. Nár. list. 1894. 138. 9.
Zakvikati = *zakřiknouti*. Zakvikáš-li komu o mně (povíš). Wtr. Min. 30.
Zakysalý. Udeřil mne holí, až mám na hřbetě z-lou ránu Světz. 1895. 15.
Zakyselosť, i, f. Míti z. proti někomu. 1746. Hrubý 278.
Zalaškovati si čím. Tbz. V. 9. 99.
Zalátat co čím. Zlé zlým nezaláce. Čes. l. XII. 130.
Zalávěti iterat. od zaloviti. Z. panen n. vdov. Müll. Conf. 719. Mš.
Zalehavě. Písknutí proniklo mu z. sluch. 1864. F. Tomsa.
Zalekle. Prosí tak z. Ner. Mus. 1905. 348.
Zálesácky, *po zálesácku*. Zvon IV. 22.
Zálesácký písmák. Zvon IV. 22.
Zálesí, n. = pahorkatina českomoravská od Želiva počínajíc.
Zálesko a, n., místní jm. Hoš. Pol. I. 145.
Zálesní sedlák = za lesem bydlící. Jrsk. XIV. 172.
Zaletářstvo, a, n. = *záletníci*. Msn. Od. 207.
Záletně si vésti. Hol. Met. II. 267.
Záletnictvo, a, n. = záletníci. Škd. Od. 17. Sr. Záletnictví.
Zaležení. By srdce neustalo v z. své lenosti. Um. roudn. 2828.
Zalíbiti = *slíbiti, přisáhnouti*. — **co jak**. A to pod věrú zalíbí. Baw. Ar. v. 1235.
Zaliečatel, e, m. Z. *spevačky* = *ctitel*. Phľd. XXII. 67.
Zalikuvačka, y, f. = zatahování cesty svatebčanům. Lišeň. Mtc. 1902. 228.
Zalískaný od blata = *zastříkaný*. Brt. Slov. 184.

Zalitý. Potem z-tý došel do mlýna. Zvon III. 591.
Zalízati. Zalizovať sa = *hojiť sa*. Slov. Phld. XXIV. 605.
Zalklý. Zrno zrostlé a z-klé, z. hlas. Jrsk. XX. 1. 9., VIII. 8. 14.
Zalkoholisovati. Z-ná paměť. Zvon V. 70.
Zalobudza, y, f. = potok na Zvolensku. Sb. sl. 1902. 57.
Záloketní, brachialis. Ktt.
Zálom lesa = vývrat stromů. 1557. Uč. spol. 1903. XIII. 24.
Zalomiti. To učitelství ho nezalomuje (netěší). Hoš. Pol. I. 150.
Zalomáždit koho = *zabiti*. Slov. Phld XXIV. 605. Sr. Zalomázdiť. II. Přísp. 895., Zalomadzgať, d. V. 141.
Zalopotať = *zaželestiti?* Z-ly lopúchy. Slov. Phld. XXIII. 371.
Záloženskospořitelní směnka. Nár. list. 1904. 100. 17.
Založiti komu = *připřáhnouti*. Brt. P. n. 557.
Záložna. Ústřední z. Nár. list. 1904. 88. 17.
Záludnosť, i, f. Vz Záludný v V. 143., Nár. list. 1901. č. 337.
Záludný. Z. žena. Kká. Sion II. 254.
Záluch, u, m. Pakli bychom tak plniti nedbali, jmáme v záluch vjeti a vléci do města Těšína. 1434. Vlasť. IV. 188. Vz Záloh.
Zalutovati co = *zaletovati*. 1585. Uč. spol. 1902. 27., Zach. Test. 20.
Zamačkávací válec. Nár. list. 1905. 131. 22.
Zamachlovat = *zapečetiti, zavázati*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XV. 49.
Za málem = *brzo*. Alx. V. 2124., Výb. I. 1177. 14.
Zamaračka, y, f., fuligula, Tauch-, Moorente. Sb. sl. VIII. 140., 1901. 155.
Zamárniť niekoho = *zničiti*. Slov. Čas. mus. VI. 3.
Zamaskovati co: rozmíšku. Zvon V. 521.
Zamastil K., spisov.
Zamat, u, m. = *samet*. Vz násl. Zamatový.
Zamatový = *sametový*. Slov. sbor. čes. 253.
Zámav, u, m. Vítr plachými zámavy kolem nás krouží. Šnajd. Int. l. 81.
Zamazliti se. Z-la se matka. Rais. Lep. 9.
Zambelínový. Z. kóžka, zambellinorum. Mill. 66.
Zamdleti od čeho: od starosti. Val. Nár. sbor. VIII. 95.
Zámečkový. Z. krajky. Vz Krajka.
Zámečnice, e, f. = *svízel žlutý*. Slez. Vyhl. II. 278.
Zámečník Fr., prof. a spis., 1841. až 4./6. 1902. Vz Nár. List. 1902. č. 163. 3. a jiné listy z též doby.
Zámek. Úprava zámků; z. Chubkův, Yalův, visací, západkový, závorkový. Vz KP. XI. 267. nn. s vyobraz. — **Z.** práva. Vz Odhádání. **Z.** = *člověk hlídající chalupu*. Ti mají z.! Ouboč. Rgl.
Zaměkčený v čem: v lásce. Hrubý. 40.
Záměnka, y, f., druh hádanky.

Zaměření, n. = *záměr, mínění*. Z. kněžské. Chč. S. II. 236b.
Zaměřiti komu co = *vyměřiti*. Někomu místo ukázati a z. Arch. XX. 338.
Záměrný. Z. pravítko u měřického stolku. Ott. XXI. 337a.
Zaměstiti. Fíkový strom zemi z-stí. Evvid Luc. 13. 7.
Zaměstknaný. Rynk uprostřed z-ný kamením = *nacpaný*. 1589. Čes. l. XII. 468. Sr. I. Přísp. 498.
Zaměstnanosť, i, f. Z. přádelen, průmyslu. Nár. list. 1903. 243. 17., 1904. 17. 17.
Záměstský. Obec z. (předměstská). Nár. list. 1905. 7. odp. 2.
Zaměščovati, occupare. Z. zemi. Ev. olom. 245. 187., Mill. 112.
Zaměšiti, *zamiešeti*. Vz Lit. fil. XXIX. 58.
Záměť. Kámen mlýnský má záměť (nesedí pevně, klátí se). Čes. l. XI. 168.
Zameziti = *vymeziti*. — **co**: hranice. Arch. XX. 392.
Zamhliti se komu kde. V očích se mu zamhlilo. Strn. Poh. 151.
Zamieňavo = *střídavě*. Tak z. prichodí žobrák a vandrovný. Sbor. slov. 1900. 183.
Zamieniti = *uminiti si*. Když by on z-nil. Hus. Šal. 86a. Vz Zamíniti.
Zamiesiti v Rkk. Sr. List. fil. 1903. 320.
Zamiesti se = *zaplésti se*. — **več**. Zamátli jsme se v osidla. Hus. Er. I. 281.
Zamietati se = *zatarasovati se, ohrazovati se*. — **čím**: písmem. Hus. Er. I. 179. Sr. Zamítati.
Zámik, u, m. Košeľa na predku s drobnýma zámikami (záhyby?). Slov. Phld. XXIII. 527.
Zamilovati se jak. Z-val se jako ďábel do suché vrby. Mtc. l. 1897. 4. 151.
Zamíniti, vz předcház. Zamieniti. Jde, kam z nil. Chč. S. II. 197b.
Zaminovati, labi. Jenž brzce zamiňují. Pat. Jer. 28. 34.
Zamírati od smíchu. Msn. Od. 272.
Zamísiti. Kdyžby sobě chtěl poněštěti do oka, pérem aby prve z-šel. Rkp. lék. Jhr. 62b. Tehdy sě zástup zamiesi, biechu u vojště lítí čěsi (časy). Alx V. 1564. a 1565. Podle Hanky; Tehdy sě zástup zaměši. Gb. v List. fil. 1902. 58. ukazuje, že slovesa zaměšiti nebylo. Sr. Zamíšati (násl.).
Zamíšati se kde. Rak se zamíšal v moři, a hned všeci raci se sešli (zamíchal sebou, zatřepetal svým článkovitým tělem). Kld. Mor. nár. pohádky I. 86. Sr. List. fil. 1902. 59.
Zamíšeti, vz Zamísiti.
Zamítati se čím: sudlicí *(bránil se)*. 1512. Arch. XIX. 133. Sr. Zamietati.
Zámkářství, n. = *umění dělati zámky*. Ott. XX. 1017.
Zamklý = *zamčený*. Z. sklep. Val. Nár. sbor. VIII. 37.
Zamknouti stůl řetězem (obtáhnouti). Brt. Čít. 365.
Za mladu. N. rada 1862., Alx. H. 217., Alx. V. 1922 (Mš.).
Zamklec, kelce, m. Tbz. II. 31. Sr. Zamklenec.

Zamlklý. Z. dřevo = které natáhlo vlhkostí a špatně hoří (zamoklé). Val. Čes. l. XII. 46.
Zamlknouti jak. Zamĺkol, ako žaba po Jáně. Rizn. 176.
Zamlouvavý, einnehmend, gewinnend. Z. tón. Pokr. 1884. č. 95.
Zámluvný čím: Zpěv nápěvem z-ný. Vykl. Obrz. 253., Zvon V. 798.
Zamlžení. Podzimní z. Nár. list. 1904. 100. 13.
Zamlženosť, i, f. Snivá z. oka. Čch. Kv. 120.
Zamlžiti se komu. Zrak se jí z-žil. Kun. Id. 16. — **co.** Stan. III. 157.
Zamniší = *mnišský, klášterní.* Obleče ji v rúcho z. jeptišky. Gest. rom. (Mus. 1863. 96.).
Zamnouti čím. Zamnul měchýřem (kde měl tabák), potřepal a... Zvon III. 141. Sr. VII. 1114.
Zamokati. Kom. Did. 124. Dýmka zamokala. Hamz. 54.
Zamoklý. Z. dříví. Sr. Zamlklý.
Zámor, u, m. Zvířecí mor, zámor jednotlivého místa, Enzootie, celé krajiny, Pazootie. Ktt.
Zamořiti koho čím: tancem (utancovati). Vyhl. Slz. 54.
Zamotanosť slohu. Tk. Pam. I. 138.
Zámotný. Podati se vlnám z-tným. Pal. Záp. II. 79.
Zamoučněný. Z. dvéře mlýnice. Zl. Pr. XXII. 369. Sr. Zamoučený.
Zámožný čím: rodem, duchem. Hlk. X. 195.
Zámrači, n. Měsíc vyhlédl ze z. Tbz. V. 1. 147.
Zamraziti koho jak. Z-lo mne po celém těle. Slavč. Přih. 56.
Zamražiť koho = *ošiditi.* Vyhl. Slz. 72.
Zamrčať = *zamručeti.* Val. Čes. l. XI. 92., 229.
Zamrčeti = *hlad trpěti.* — **proč:** pro lačnosť. Hus Post. 221a.
Zamřelina, y, f. = *zamřelá věc, někde založená.* Nár. list. 1904. 175 9
Zamretý = *mrtvý.* Slov. Phľd. XXIII. 560.
Zamroukati. Kočka z-la. Rais. Lop. 246.
Zamrsknouti co po kom = *přiraziti.* Jakmile dvéře po sobě zamrštila. Zvon. III. 218.
Zamrský Filadelf, spis. v XVI. stol. Vz Vyhl. I. 33
Zamršťák, u, m. = *zavěrák.* Dšk. Km. 29.
Zamrvenkový. Z. poljovka (polívka) = *strouhaná.* Slov. Mus. slov. V. 100.
Zámrzlia, lúka u B. Bystrice. Mus. slov. VII. 42.
Zamúčiti se = *zamoučiti se.* Kto sa nechce z., nech sa o mlynára neobtiera. Rizn. 167.
Zámuten, tna, o, vz Zámutný.
Zámys, u, m. = *záměr.* Jičín. List. fil. 1902. 254.
Zámysl, u, m. = rybník u Fryštátu. Vstnk. X. 559.
Zamysliti co komu. Muchomet Turkům tu víru z-slil (vymyslil). Lbk. 106.
Zámyslnosť, i, f., pragmatio. Rozk. P. 1283.
Zámyslný Zeus. Msn. II. 297.
Zamyšlenec, nce, m. = *zamyšlený člověk.* Tbz. VIII. 460.
Zamžourati na koho stranou. Rais. Vlasť. 70.
Zanártní. Hnisání kloubu z-ho, Fussgelenksschwärung. Ktt.
Zaněmčiti si = *po německu mluviti.* Tbz. V. 9. 44.
Zaneprázditi = *zaneprázdniti.* Řeči Příbr. Han. 55.
Zaneprázniteḋlný. Vz Naplniteḋlný.
Zanesenec, nce, m = *někam zanesený.* Msn. II. 145.
Zánět. Sr. také: Mezitepenní, Mezižilní, Míchoplenový, Nitroblána, Ochrustavice, Podlebice, Poklůpek, Syrovatečnovláknitý, Požebernice, Předstojnice, Syrovatečnohnisavý, Sýrovitěhnisavý, Tvořivý, Varletnice, Vláknínový. Z. běliny, scleritis, Augenlederhautentzündung; talovitý převleklý z. blány tíhové, synovitis metastatica piaemica; z. bránice, phrenitis, Zwerchfellentzündung; hnisavý z. roury močové (cíbele), urethritis suppurativa; katarrhalní z. cíbele (hlenovitě hnisavý výtok z cíbele), urethritis catarrhalis; z. čípku, staphylitis, Zäpfchenentzündung; z. dásně, gingivitis, Zahnfleischentzündung; z. dotekem, z doteku, dotykový, inflammatio per contiguitatem; prvotní z. duhovkocévnatkový, iridochorioiditis spontanea; z. jamky zubní, pulpitis; z. dvanácterníku, duodenitis; z. kloubu dnavý, arthritis urica, urarthritis; z. kosti, ostitis; z. pateře, spondylitis; vleklý z. v řasách, parametritis chronica posterior; z. zevního sluchovodu, otitis externa; z. varlete, orchitis, testitis; z. žilní, phlebitis; hnisavý z. žaludku, gastritis purulenta seu phlegmonosa atd. Ktt. — Z. = *ohník,* ktorý horí v čelustiach, keď sa chlieb sádže, *přípal.* Phľd. XXIV. 606.
Zánětlivý, vz Puchýřina.
Zánětový. Jablovitá hnízda z-vá, miliare Entzündungsherde. Ktt.
Zanevírati, vz Zanevříti.
Zanevřený do hry = *zanícený.* Rgl.
Zaniknouti kde jak. Všechen zvuk v něm zanikal, jako ptačí hlas v mořském vlnobití. Jrsk. VIII. 3. 11. Z-knou tam jako kapka vody v moři. Ib. V. 122.
Zanovite = *znova, opět.* Slov. Phľd. XXII. 34.
Zanovitník, a, m. = *tvrdohlavec.* Slov. Phľd. XXIV. 481. Sr. Zanovit v VII. 1116., Ozembuch.
Zánoza, y, f., forpedium. Rozk. P. 2410. V VII, 1116. zánoža. Které lepší?
Zánoží postele. Dšk. Km. 6.
Zantovník, a, m. = *svatokupec.* Mus. 1861. 271.
Zaňurčiť (hlas vydati). Slez. Vyhl. II. 244. Sr. Ňurček.
Zaobaliť sa s čím: s málom = *spokojiti se.* Slov, Czam. Slov. 78.
Zaobchodovati si s čím: s obilím. Rais. Lep. 72.

Zaobíst = *obejíti se.* Kúp, čo nepotřebuješ, a skoro predáš, bez čoho z. sa nemôžeš Rizn. 171.
Zaobloučiti co. Čes. l. XII. 32.
Záohří, n. = krajina za řekou Ohří. Tbz. V. 1. 171.
Zaokrytie, n. = *úhrada.* Mus. slov. V. 85.
Zaorati. Z-lo se mí to do srdce. Litom. 57.
Zaostřený. Z. péro (špičaté), spis (ostře psaný). Mart. S. Před. X. (1636).
Zapackaný čím. Stěny z-né maltou. Slov. Phld. XXIII 28. Sr. Zapackati v V. 178.
Západka, y, f., Stange, část ručnice. Ott. XX. 1017., XXII. 59ᵃ. Z. u zámku. Vz KP. XI. 270.
Západkový zámek. Vz KP. XI. 269.
Zapadlý mlýn = *stranou ležící; zapomenutý.* Zvon III. 597.
Západník, u, m. = *západní vítr.* Msn. II. 23.
Zapadnouti jak. Z-dlo to, jako když hodíme do hlubin kámen. Sr. Tbz. V. 6. 97.
Západohaličský. Nár. list. 1904. 17. 18.
Západoněmecký. Nár. list. 1903. 175. 17. Z. svaz přádelen. Ib. 1904. 244. 17.
Západoturkestánský. Z. step. Dvoř. Mor. 1.
Zápal, u, m. = *zánět.* Na z. stonati. Nár. sbor. VIII. 130.
Zapálati se proč. Pro své záviny se z. Št. R. 232ᵃ. (List. fil. XI. 72.). Sr. Páleti.
Zápalčivosť, i, f. Z. jedněch proti druhým (popudlivosť). Fel. 190.
Zápaleček, čku, n. = *náměstí.* V zloděj. ml. Čes. l. XV. 48.
Zapalice žluťuchovitá, isopyrum thalictroides: kukuvík. Čes. l. XIV. 174.
Zápalistý = *nadšený.* Z. junák. Slov. Sbor. čes. 14.
Zápalkový. Z. továrna. Phld. XXII. 670. Sr. Zápalkárna.
Zapalovač, e, m. Elektrický z. Nár. list. 1903. 140. 5.
Zapalovačka, y, f. = *sirka.* Kmk.
Zapambovat se = *zadušovati, při Bohu přisahati.* Dšk. Km. 54., Jrsk. XXIV. 135., XXV. 242.
Zapančilosť, i, f. = *španělskost.* Vin. I. 57.
Zapanovati. Z-lo ticho. Zr. Zahr. 23.
Zápař, e, f. = příze v kádi naložená k zapaření. Hoš. Pol. I. 115.
Záparno. Dnes je z. = *dusno.* Jhrad. (Mš.).
Zápas. Budem mět s tým z-sy (práci, co dělat); Máme ze svým z-sy (co dělati, nestarejme se tedy o věci cizí). Val. Čes. l. X. 472., XI. 324.
Zapasený brav od housenek, z. člověk od vší. Litom. 57.
Zápatek, tku, m. Choditi na z-tku: Druzí chodí v střevících, ale vstrčí toliko do střevíce prsty a nohu po náití a na zad ho nevtáhnou na patu, než tak chodí. Lbk. 107.
Zapatiti, Fersen heben, v těloev. Rgl.
Zapažditi = *zataratiti.* Všecky stezky zameziti a z. Mart. S. Ind. 248. Sr. Zapažiti.
Zapečený, vz Pleca (v násl.).
Zápeklí, n. = *místo za kamny.* Dšk. Km. 6.
Zápěna, y, f. = *zapěnění.* Mark.
Zapěněný S ústy zapěněnými. Zl. Pr. XXII. 157.
Zapěný, gesungen. Ballada z-na z prsou českého lidu. Ner. (Mus. 1905. 348.
Zápeřík, a, m., philopterus, rod *čmelů.* Vz Ott. XIX. 683.
Zaperlený čím: tvář z-ná potem. Zvon V. 540.
Zaperliti se čím. Tbz. V. 4. 168.
Zapěstiti co kam. České hry zapěstěny také na malostranské jeviště. Bílý Obr. 145.
Zapierati do někoho = *doléhati naň.* Tedy začala do něho z. Sbor. slov. 1901. 31.
Zapínací kazajka. Hol. Met. II. 210.
Zápis. O z-sech starší doby. Vz Arch. XIX. 595. nn.
Zapiskati jak. Z-kal, až projel kostmi mráz. Tbz. V. 6. 207.
Zápiskový. Z pozůstalosť (zápisků). Cas. mor. mus. I. 97.
Zápisný. Z. dědiny. Vz Arch. XIX. 500., Zápisní.
Zaplácati čím. Pták z-cal křídly (a odletěl). Zvon V. 525.
Zaplakání, n. Smutné to až na z. Vzáj. I. 5.
Zaplakati nač: na své hříchy. Rokyc. Post. 351. — jak. Z-la jako dítě, když se mu vzdor nezdaří. Tbz. II.³ 401.
Zaplálý obraz matčin měla v duši. Zvon V. 156.
Zaplankovati co: grunty. Arch. XX. 513.
Zaplápolati čím. Světélko větrem z-lo. Zr. Čer. 26.
Záplat, u, m. = *odměna.* Baw. E. v. 1583. Srv. Záplata.
Záplať, i, f. Povoleno k tomu proti záplati. 1612. Listář 106. Sr. Záplat.
Záplatek, tku, m. = *zaplacení.* Arch. XXI. 248.
Zaplatiti co jak. I mnoho z. lahko, kde jest z čoho; i málo ťažko, kde raz niet. Rizn. 166.
Záplatitý = *mající záplaty.* Z. sukně. Msn. Od. 357.
Záplatník, u, m. Z. železný zasazený uprostřed dveří. Kr. Městec. Čeč. 182. — Z., vz předcház. Záblatník.
Záplava = hlavní stěna jezu. Táb. Če. l. XI. 60.
Zaplavování, n., vz Zaplavení. Us.
Zaplesnený = *zaplesnivělý, zaplesnělý.* Z. poval. Slov. Phld. XXII. 41.
Zaplesnivění plic, pneumomycosis. Vz Ott. XIX. 978.
Zaplésti se jak kam. Zaplietol sa, ako mucha do pavučiny, ako kohút do pazderia. Rizn. 176.
Zápletek, tku, m. = *zápletka.* Bez z-tků, bez svárů. Chč. S. II. 164ᵃ.

Zaplíhati. Chléb s pečeným masem z. Msn. Od. 325. Sr. Plíhati.
Zaplihotati. Štruksy kolem nohy z-ly (se zaklátily, zatřepetaly). Rais. Lop. 198. Modračka kolem noh se jí z-la. Rais. Lid. 210.
Zapliskaný čím. Rozum bludy z-ný. 1592. Hrubý 163.
Zaplniti co čím. Pole trním a hložím z. Arch. XX. 552.
Zaplodniti co čím: půdu (hnojem). Stan. II. 8.
Zaplovovací apparát acetylenový. KP. X. 122., 127.
Zapobíhati kam: k lidem. Msn. Hym. 7.
Zapobřišniční. Zánět buničiny z-ční, retroperitonitis. Ktt.
Započíti. Prvním květnem započně se s výčepem ležáku m.: počne se ležák točiti; bude započato se stavbou m.: počne se stavěti. Brt. ve Věst. XII. 95.
Západobenství, n. Slov. třeb. 15.
Zapohnati oč. Sr. předcház. Mlčeti čím.
Zapojeti = *něco málo stranou zajeti.* Krok II. b. 313.
Zápojný. Z. pití (zápoj). Mam. A. 34b.
Zápolina, y, f. = *červánky?* Jak je na novy rok z. a věter, bude vojna. Slez. Vlasť. l. 212.
Zapomanulý hřích (na který kdo zapomenul). Št.
Zapomanutý. Z. země, terra oblivionis. Ž. witt. 87., 13. — **Z.** = *pomatený.* — **čím,** Byla strachem všecka z-tá. Jrsk. XXVII. 9.
Zapomnělec, lce, m. Tbz. III. 2. 40. Vz násl.
Zapomnětlivec, vce, m. Tbz. V. 1. 290.
Zaponáhlať sa s čím = *pospíšiti si.* Val. Čes. l. X. 473.
Záponka, y, f. Nenosieva ruky v záponke (je pracovitá). Riz. 173.
Zapopletať sa = *zapotáceti se.* Val. Čes. l. XI. 92.
Zápor. Dostává Slovana (noviny) na z. (na zapřenou, tajně). Tk. Pam. I. 370. — **Z.** = *negace.* Vz Brt. Slov. 226. nn.
Záporečka, y, f. = *závora.* Brt. P. II. Vysv. Sr. Zápora.
Záporný genitiv. V podřečí polnickém jest místo něho z pravidla akkusativ. Nemněli jsme pokoj. Vz Hoš. Pol. I. 122., Brt. Slov. 226. nn.
Zapošívač, e, m. Přístroj u šicího stroje. Ott. XXIV. 604.
Zapotáceti se kam (k čemu). Kká. Sion II. 62.
Zapotiti koho. Příkrá sestra nás z-la. Hlk. XI. 24.
Zapotřeba m. zapotřebí v popěvku. Já budu voják, fasovat tabák, peníze a chleba, všecko, co je z. Mš.
Zapoulený = *zamračený.* Hruš. 160.
Zapouliti se = *zamračiti se.* Hruš. 160.
Zapovídati. Co se z-dá, toť nejvíc vnady má. Kká. Sion II. 117. Co se z-dá, toho lidé náramně chtiví bývají. Frant. 40., 11. — **se čeho** = *zapřísahati se.* Žaba sa zapovedala močila a predsa doňho skočila. Slov. Mus. slov. V. 37. — **se kde.** Trochu jsem se tam zapovídala (dlouho povídala, zameškala se). Zvon V. 215.
Zapoviti = *poroditi.* Z-la mu dceru. Sá. XVII. 15.
Zapracovaný odborník. Zvon V. 569.
Zaprásknouti co: dvéře (*zavříti*). Zvon V. 377.
Zaprášení plic, pneumokoniosis, Staubinhalationskrankheit. Ott. XIX. 978., 925a. Z. plic prachem křemičitým, chalicosis pulmonum. Ott.
Zápravka, hora u Jabrikové. Mus. slov. VII. 52.
Zapřaženec, nce, m. = *do něčeho zapřažený.* Nár. list. 19./6. 1896.
Zápraží, vz Pražiny.
Zapřelý = *zatajený.* Z. vina. Drk. dram. asc. v. 14.
Zápřež, e, f. Na jednu z. pracovati = svorně, společně. Kmk.
Zapřiečiť komu co = *zhatiti* (plány). Phľd. XXII. 36.
Zapříhati koně. Gl. roudn. 29a.
Zapřisieci, vz Zapřisáhnouti.
Zapřísti dobytek = *zapřáhnouti.* Ouboč. Rgl.
Zapřít co: dvéře = za závlačku zavřít, zatáhnouti. Brt. P. n. 1196.
Zaprlený jak. Bola z-ná až po uši (zapýřená). Slov. Phľd. XXII. 40.
Zaprodanec, nce, m. = *člověk zaprodaný.* Tbz. III. 2. 202.
Zaprositi koho kam: do světnice (aby tam vešel). Jrsk. V. 196.
Zaprouditi kudy. Závisť z-la jejím nitrem. Zvon III. 221.
Zaprplať sa = *zamazati se.* Slov. Phľd. XXIV. 482.
Zapšknúť = *zakýchnouti.* Val. Čes. l. XII. 274.
Zapukat = *pokouřiti si.* Rgl. Sr. Pukati.
Zápurník, a, m. = *vzpurec.* Je to takový z. Klat. Čes. l. XI. 368.
Zapustiti = *spustiti:* — **co:** rybník. Čes. l. XII. 332. — **na koho.** = naň se obořiti. Fel. 61.
Zapuštěný. Z. mládež = *spustlá, zanedbaná.* Kom. Did. 304.
Zarábjať s kým = *špatně zacházeti.* Val. Čes. l. XI. 92.
Zarachocení hromu. Sr. Působiti nač.
Zařápati = *zatlouci, zaklepati.* — **nač:** na okno. Jrsk. XXVII. 297., Zvon III. 13. Jrsk.
Zarastený = *zarostlý.* Slov. Z. jako Žid. Mus. slov. VI. 111.
Zaratkať sa kde = *zameškati, zaržeti se.* Zaratkal sa do puonoci pri skleničky. Slov. Phľd. XXIV. 814.
Záraza, y, f., Orobanche, rostl. Vz Ott. XVIII. 890.
Zaraženosť, i, f. Strnulá z., stupor. Ktt.
Zarážka, y, f. Z. u tkalcovského stavu = přístroj, kterým se cívka samočinně zastaví, přetrhne-li se některá ze soukaných nití. Ott. XXIII. 723. — **Z.** Kosa se zarazí do kosiřka z-kou (klínkem, kterým se kosa přitahuje). Hoš. Pol. II. 149.

Zardělosť (červeň) ohraničená, erythema marginatum, úrazová, e. traumaticum (congestivum), způsobená lučebninami, e. venenatum. Léky působící z. kůže, rubefacientia. Ktt.

Zardělý jak: jako pivoňka. Jrsk. XXVII. 71. — **od čeho**: od větru. Zvon III. 692.

Zarděnky spalničkové, rubeola morbillosa, spálové, r. scarlatinosa. Ktt.

Zardoušenec, nce, m. Tbz. II. 28.

Zařecovati = *zaříceti* (zařítiti), *zahazovati, zasypávati, zavalovati.* Grm. XXIII.

Zářečí, n. = *část vsi za řekou.* Vitějice. List. fil. 1902. 254.

Zářečina, y, f. Vrch na z-ně (za řekou). Dšk. Km. 16.

Zařečiti se = *dáti se do řeči.* Litom. 57.

Záření, n., vz Teplota.

Zarepetati se = *zachvěti se, zatřásti se.* Větve se z-ly. Tbz. V. 6. 89. — **jak**: jako osyka. Ib. V. 1. 179.

Zářez, u, m. Z. v svícnu (v něm byla zastrčena louč). Jrsk. XIII. 3. 119.

Zařezaný. Seděl tam z-ný m.: jako zařezaný. Brt. ve Věst. XII. 94.

Zářezník, u, m., vz Zářezníček.

Zarchaisovati svou mluvu. Mus. 1904. 22·

Září, m. Na dešti v září rolníku mnoho záleží. Bouřky v září zvěstují mnoho sněhu o vánocích.

Zaříčeti jak: řevem. Škd. F. 177.

Zářiepa, y, f., geca (inter herbas). Rozk. P. 761.

Zaříkadla v nemocech na Bernardicku, vz v Čes. l. XII. 154. Vz Zaříkávání, Vlasť. I. 204. nn. Staročeská z. nemocí. Vz Čes. l. XIV. 10. nn. Z. při nemocech. Vz Jos. Košťál V Praze 1903. str. 16. a Progr. gymn. v Truhlář. ul. v Praze na r. 1903 (?).

Zaříkávačka nemocí. Vz Čes. l. XII. 437.

· **Zaříkávání**, n. Z. na Písecku, vz Čes. l. XII. 175., na Bernardicku, ib., 191. Sr. Čeč. 168. Zaříkadla.

Zaříkávatel, e, m. Z. nemocí. Tbz. V. 9. 217.

Zaříkovati = *zaříkávati.* Dšk. Km. 54.

Zařinčeti. V tom z-čel (vojín) do kavárny (šavlí řinče přišel). Čch. II. Pov. 222.

· **Zářiový** termín = vypršelý v měsíci září. Us.

Zařit sa = *zahřiti se.* Chod. Ces. l. XI. 481.

Zářivě červený. Rgl.

· **Zármutek** jest vrahem života. Slád. Třík. 12.

Zármutný pobouření (zarmucující). Tk. Pam. I. 67.

Zářně. Prapory z. zavlály. Nár. list. 1905. 359. 21.

Zárodek, dku, m. Vznik a vývoj zárodku Embryogenie, umrtvení z dku (plodku), Embryoktonie. Ktt.

Zaroditi se kde. Zarodila se v nich vděčnosť. Chč. S. I. 10b. Z-lo se v něm siemě (ujalo se). Hus. Post. 188b.

Zarokotati. Struny barfy z-ly. Jrsk. XXIX. 120.

Zarostění, n. Z. zevního ústí průchodů nosních, atresia. Ktt.

Zarostlý nehet (vrostlý), incarceratio unguis. Ktt.

Zaroštěný, Rybník zanesený a z. Arch. XX. 355.

Zároubičí želízko u řetězu. Bydž. Kšť. Lid. 5.

Zaroučeti co komu = *zaporučovati.* Já mu to z čel. Klat. Čes. l. XI. 368.

Zarouchati se = *zarousati se.* Us. Mš.

Zarozditi = *usmrtiti.* V zloděj. mluvě. Sr. Zarohnout. Čes. l. XV. 48.

Zárubní studna = opatřená srubem, na rozdíl od belku (vz Belek); studna vroubená kamenem. Hoš. Pol. I. 146.

Zarubnouti kam. Z-bnul do hrubého stromu. Rizn. 74.

Záruší, n. Smáti sa do z., komu za uši (při tomto říkadle sednou si děti proti sobě, a které se zasměje, prohrává). Val. Čes. l XI. 179.

Zarútiti koho. Bojí sa, že ho veže (věž) zarúti (kdo se vyhýbá chrámu). Rizn. 175.

Zaružek, žku, m., **zaružina**, y, f., rostl. Vz Blatouch, Pryskyřník, Zaruš zde.

Zarůžověti = *dostati růžovou barvu.* Zr. Let. III. 12.

Zarůžoviti co. Z-vím jeho tvář (učiním červenou, jako jest růže). Zr. Kom. 44.

Zařvnúti, vz Zařvati. Leg. Dor. U.² (M¹.).

Zaryšený = *uřícený.* Utíkali a byli oba z-ní. XVI. stol. Arch. praž. č. 1121. Wtr.

Zaryzení, n., furor. Mam. F. 89a. 1.

Zasaditi se nač = *oč.* Rokyc. Post. 244.

Zásadnosť, i, f. Prísna z. Phľd. XXIV. 578.

Zasedělý plat při listině položiti. Arch. XX. 451. Dluh za 12 let z-lý. 1656. Mus. 1905. 437., 438.

Zasekovat = *ke krádeži naváděti.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 142.

Zaséni. n. = zasetí. Nebylo zrnka k z. Hauer 16.

Zasenený. Z. tráva = *zaschlá.* Slov. Phľd. XXIV. 814. Sr. Seno.

Zaschnutí mrtvol, mumificatio. Ktt.

Zasieci, vz Zasíti. Mill. 101.

Zasiesti = *zasednouti.* — **kam: za stuol.** Chč. S. I. 97b.

Záskočný. Z. politika. Nár. list. 1904. 124. 1.

Zaskrečeť. Z-čal na huslích (zaskřípal). Phľd. XXIV. 145.

Zasladle mluviti. Zl. Pr. XXI. 211.

Zasladnouti komu. Zvláštní teplá chuť z-dla jí na rtech. Zl. Pr. XXII. 123.

Zásloupí, n. = *místo za sloupem.* Msn. II. 195., Zvon III. 241.

Zasloužiti komu čeho = *odsloužiti se zač.* Baw. Ar. v. 5710.

Zásluneční ráj. Zr. Krist. 111. Sr. V. 257.

Zaslúžilý = *záslužný.* Z. skutky. Gest. B. 18b. Vz Zasloužilý.

Zaslúžiti, vz Zasloužiti.

Zaslzeti proč: bolestí. Us.
Zaslziti. Krist. 74a., Pass. 334. — Mš. Ty prabanebné doutníky oči zaslzují. Slám. Put. 22.
Zasmieti se. Pís. o Dor. 178b. v. 79. Sr. Zasmáti se.
Zasmrditi se. Kom. Did. 236. Sr. Zasmrděti v II. Přísp. 398.
Zásněť masitá, mola carnata, carnosa, Fleischmole, boubelovitá, Blasenmole, mola hydatidosa, krvavá, sanguinolenta. Ktt.
Zasnětilý, brandig. Z. žito. Rkp. lék. Jhr. 116a.
Zásnub, u, m. = *zasnoubení*. Kká. Sion I. 60., II. 117.
Zásobárny (budovy pro hospodářské plodiny): kolny, lednice, mléčnice, pícníky, remisy, senníky, stodoly, stohy, sýpky a špýchary, vozovny. Vz KP. IX. 410. nn.
Zásobnosť, i, f. Aby při jinší (lepší) z-sti obce to učinil. 1614. Listář 113.
Záspěje = *závěje*. U Častrova. Mš.
Záspí, n. Z. u stavení: *zábřež, záhrobeň, zápraží, záprseň*, Litom. 60., *zástinek*.
Záspový. Z. kamení. Rais. Koř. 25.
Zasrpený měsíc (mající podobu srpu). Tbz. V. 6., 341.
Zastánce: obránce, obhájce, zástupce, hajitel. Mš.
Zastankyně, ě, f. Z. státu. Pokr. 1885. č. 84.
Zastaralosť obyčeje. 1478. Uč. spol. 1903. II. 21.
Zastaralý. Hovado z-lé nebrzy se co naučí jako mladé. Hus. Post. 359.
Zastarati se v čem Hus. Post. 164b.
Zastařeti. Už z-la za té dlouhé známosti. Luž. Kv. I. 89.
Zastárnouti, vz Zastarati.
Zastárnutí, n. Zr. Strat. 226.
Zástava, y, f. Mlíti na z-vu (když je málo vody). Val. Čes. l. XI. 47. — Z. = *zástup*. Baw. E. v. 100. — Z. = *zastavení*. Vz o ní, jaká byla v starší době, v Arch. XIX. 643.
Zástavec, vce, m. = *zástavce*. Slov. Třeb. 15.
Zastaviti se k čemu = *dostaviti se*. Hus. Er. III. 275.
Zastávka, y, f. Nemíval nikdo s nimi ni řečí ni z-vek. Sá. Pr. m. I. 194.
Zastavovaná, é, f. Tančit s někým z-nou. Sá. Prost. m. II. 72.
Zástel'ný. Z. plachta. Sbor. slov. 1901. 150.
Zástěra, vz Přednice. — Z. = *zastření* Mlhy aneb jiná z. Hus. Er. I. Z. na hlavu = šatka, jejíž konce vázaly se v týle. Slez. Vz Vyhl. II. 187.
Zástěrkový. Z. protekce (ženská). Čes. l. XII. 197. — Z. krajka. Vz Krajka.
Zástěrový pruh. Nár. list. 1903. 168. 13.
Zástinek, nku, m. = *zápraží, záhrobec*. Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 89.
Zastíněný. Z-ným okem na něco hleděti. Vin. I. 278.
Zastíračka, y, f. Kličky a z-čky (zastírání — se). Nár. list. 1905. 138. 1.
Zástolník, a, m. = *host*. Faust. 150.
Zastoupení, n. V z. starosty N. N. místo: za starostu. Brt.
Zástředně, excentrisch. Ráj. II. 306.
Zastřelení, n., vulnus, rána. Mill. 40a.
Zastřený hlas. Zvon III. 696.
Zástrka, y, f. = *kus dřeva, kterým se zamyká dřevěný zámek přibitý na dveře*. Hoš. Pol. I. 146., II. 84.
Zástupčí, ího, m. = *zástupce*. Mezi děkanem a Václavem z Žeravic a jeho z-čím páni nalezli. Půh. olom. III. 486.
Zástupka, y, f. = *zastupování*. Z. v úřadě. Zl. Pr. XXI. 590.
Zasupěti. Urputně naň z-pěl. Zvon V. 572. Vlak z-pěl. Us.
Zásuvka stolu. Vz KP. XI. 115.
Zasvěcovací obřad, Einweihungsceremonie. Holb. I. 115.
Zásvětný. Z. průvodkyně (na druhém světě jsoucí). Vlč. Lit. II. 2. 69.
Zasvítiti čím: zlatem. Zl. Pr. XXII. 50.
Zasvitnouti čím. Z-tla svými kavčími zraky. Zvon III. 599.
Zásyp, u, m. = prostora, ve které se čerstvé ovoce dává na lísky, za sušení přebírá a roztřiďuje. Vz KP. IX. 429.
Zasypavač, e, m. Z. studní. Tbz. V. 9. 67.
Zásypka, y, f. = *zasypávání*. Nár. list. 1903. 143. 2.
Zaszumiała zielona dobrava, *tanec* na Těšínsku. Vz Brt. P. n. 973.
Záščík, u, m. = *zášti*. Hoš. Pol. I. 146.
Zaščit, u, m. = ? Odkúpil mi mé dědictví od z-ta. Půh. ol. II. 539. — Mš.
Zaščkati. Z-lo dítě sedmkrát (zaštkalo). Ev. olom. 125.
Zaščuřiť se = *zaštířiti se*. Smíš. 1905. 19.
Zašebetať = *šebetavě promluviti*. Rais. Lid. 182.
Zašedlý vlas. Jrsk. XIII. 3. 178., z. barva. Kká. Sion I. 22.
Zašelestění křídel. Zvon IV. 711.
Zašileti po kom Zraky jeho z-ly po ženštině. Tbz. XIII. 290.
Zaškatulkovati *něco někam* = do škatulek zařaditi. Mus. 1904. 485.
Zaškrati = *zaškrtiti*. Chtěla ji z. Kn. praž. arch. č. 1155. fol. B. 5. r. 1553. Wtr.
Zaškřečený. Z. věc = *zastaralá, zasezelá*. Val. Čes. l. XIV. 151.
Záškrk, u, m. = *záškrt*. Hoš. Pol. 146.
Záškrtomázdřivčitý zánět, croupös diphtheritische Entzündung. Ktt.
Záškrtový kašel, Crouphusten; z. zánět sliznice průdušniční, tracheitis crouposa. Ktt.
Záškub, u, m. Z-by svalstva v celistvosti, paramyoclonus multiplex; mžikové z-by jednotlivých svalů, tic convulsiv. Ktt.
Zaškubati čím. Vlnění krve z-lo jeho očima. Zvon IV. 53.
Zaškviřiti. Vrabci z-li v doškách. Zl. Pr. XXII. 98.
Zašlapati co: podlahu = *ušpiniti*. Čes. l. X. 419. — se. Když se kůň zašlápne (podkovou nohu si odře). Mtc. 1902. 120.
Zášleh, u, m. Poslední z-hy zapadajícího slunce. Nár. list. 1903. 141. 13.

Zašlehati komu čím kam. Zašlehl mu karabáčem do obličeje. Tbz. V. 5. 209.
Zašlosť města. Arch XX. 299.
Zašmúriť co: oči = *přivříti* a p. Slov. Nár. sbor. 1902. 4.
Zašňapiť si kam. Z. si do prsta = *zaříznouti*. Slov. Phľd. XXIV. 544.
Zášnorec, rce, m. Šlehl, až mu z. ulítl. Čes. l. XII. 112.
Zašoškati si = pošeptati. Sr. Šuškati. Mtc. 1902. 125.
Zašplechtati si s kým = *pohovořiti*. Rais. Lep. 181.
Zašplochtati kudy. Hladinou cosi z-lo. Tbz. XIII. 416.
Zašplouchnutí, n. Z. vody. Rais. Lid. 174.
Zášti, n. Z. zvracuje srdce v kámen. Tbz. V. 6. 104.
Záštiplný. Z. štvanice. Nár. list. 1904. 73. 1., Zvon III. 511.
Zaštkati kde. Ve mne z-lo srdce. Zr. Let. III. 84. — **jak.** Zaštkala výrazem srdce rozrývajícím. Sá. XVII. 105.
Zaštôpit komu co kam = *zapíchnouti*. Slov. Phľd. XXIV. 755. Sr. Lipka.
Zašuchnouť. Zašuchl dášť = *spustil se*. Phľd. XXIV. 754.
· **Zašvítořiti.** Z-la = promluvila. Rais. Hoř. 8.
Záť = *zeť*. Záť jen zát (vzíti), ništ ňedat. Rizn. 173.
Zatáčivý. Z. stezka. Zvon V. 168.
Zátah, u, m. = *akt*. Veselohra od jednoho z-hu (!), einaktig. 1771. Lit. I. 236. Zaniklo.
Zatáhlý čím. Les šerem z-hlý. Zl. Pr. XXI. 231.
Zatáhnouti co kde kdy. V ten okamžik jakoby plachtu nad nimi zatáhl. Zvon III. 609.
Zatahovaný, vz Pletený.
Zatanouti komu kdy. Pojednou mu obraz matky před očima zatanul. Hlas nár. 1886. 23./5., Tbz. V. 9. 87.
Zatanulý. Z. myšlénka. Hav. Chamr. 218. Z. představa. Zvon V. 396.
Zataviti co kde = *tavením upevniti*. Kká. Sion II. 213.
Zátažný = mohoucí býti zatažen. Z. přístrojek. Nár. list. 1905. 131. 13.
Zatejniti. Plot z. (trním vycpati). Čes. l. XV. 44. Sr. Zatýniti.
Zatepliti co komu: krev (rozehřáti). Tbz. V. 9. 167.
Zatěšiti se nač. Zl. Pr. 21., 66.
Záti. Kamna zejou = jsou do červena rozpálená. Zeje jako horoucí peklo. U Sadské. Paroubek.
Zatiekati. Alx. V. 609. Sr. Zatéci.
Zatikati. Ptáček zatikl. Klášt Maz. 33.
Zatklý = *zatknutý, zatčený*. Snajd. Int. l. 37.
Zatlučený. Hlavu měl jako z-nou (pitomou). Rais. Lid. 218.
Zatlumený. Z. barva. Nár. list. 1904. 128. 13.
Zatlumiti co. Vz Tlumiti.
Zatmíti se. Byl bit, až se mu v očích z-lo. Vlasť I. 232.

Zátoč, e, m. V pravo zatočit — zátoč! V tělocv. Rgl.
Zatočiti se kde jak. Vltava se tam z-la jako maďarské knïry. Hlk. VIII. 212.
Zátop, u, m. = *zatopení v kamnech*. Frant. 10. 29.
Zátor, u., m. = *příkop*. Hluboká. List. fil. 1902. 254.
Zatracitý = *zatracený, prokletý*. Mor. Kmk.
Zatrackaně. To se z. mýlite. Nár. list. 1903. 270. 9.
Zatřásnouti čím = *zatřásti*. Krok I. a. 24.
Zátrata, y, f. Z. pod. 102., 4., Mam. A. 33ª., Mam. F. 89ᵇ2. — Mš.
Zatřesknouti. — **kde.** Oruží nad ním zatřasknulo. Msn. II. 89.
Zatresnutý = *zatvrdlý*. Z. vema. Slov. Phľd. XXIV. 814.
Zatrhavý. Řeči smilné, oplzlé, z-vé. Rokyc. Post. 87ᵇ.
Zatřiesti. Gl. roudn., 41ᵇ. Vz Zatřásti.
Zatříti co. Svój sluch = *zacpati*. Baw. E. v. 555. — **co komu.** Komu těžko naň hleděti, necht sobě káže z. (*zastříti*). Frant. 42. Pozn. 20.
Zatrnouti = *podiviti se*. Zvon II. 188. — **čím.** Za týden však z-nul náhlou obavou. Zvon III. 665. — **komu kde.** Z-lo jí v srdci. Ib. 680.
Zatrolenec, nce, m. = *zatrolený člověk*. Rgl.
Zatrousilky. V Z-kách, pole u Černin. Př. star. VII. 55.
Zatrpkle se usmáti. Jrsk. XXVI. 223.
Zatrudělý. Z. čelo, pohled. oko. Tbz. V. 6. 105., V. 9. 228. a 153.
Zatrudlý. Z. líce. Tbz. V. 1. 91.
Zatruchlele dodala. Zvon V. 155. Sr. Zatruchlelý.
Zátul, u, m., actula. Rozk. P. 2063.
Zatulený čím. Místo clonou banánů z-né. Emin. 350.
Zatuliti co več. Kká. Sion II. 205.
Zatupělosť, i, f. Sbor. čes. 35.
Zatvárati co z čeho = *zavírati, souditi*, schliessen. Slov. Mus. slov. VII. 19.
Zatvrdělý = *zatvrdilý*. Z. život. Neveč. 60 (1772.).
Zatvrdlenka, y, f. = něj. *jídlo*. Vz Čes. l. XI. 88.
Zatvrdlosť, i, f. Postranní z. svaloúbytová, myotrophische Lateralsclerose; z. zrnitá, sclerosis granularis, prvotní z. postranních provazců, paralysis spinalis spastica; z. buničiny, scleroma neonatorum, kožní, scleroma, z. kožní prstů, sclerodactylia, z. jater, induratio hepatis, hepar induratum. Ktt.
Zatvrdnutí, n, indurace. Ott. XX. 682ᵇ.
Zatýkací list v starší době. Vz Arch. XIX. 515.
Záuší, n. = *místo za uchem*. Zub. Meg. 32.
Záuška (záušek?). Pacholci zavěšují koňům červené záušky (pentle za ucha). Vlasť. I. 203.
Záušnice. Dievča bez z-nic, ako kráva bez zvonca. Mus. slov. IV. 51.
Zauzlení střeva, ileus, Darmverschlingung. Vz Ucpání. Ktt.

Závad, u, m., **závada**, y f. = *sváda, boj.* Baw. Ar. v. 4813. — **Z.** = *představa, která překáží jiné představě.* Hyna. Vz Čad. 114.
Zaváděčka, y, f. = zaváděcí jehla, Einführungsnadel. Ktt.
Závaden, dna, o, vz Závadný.
Zavadil B., spis.
Zaváďka, y, f. = starodávný tanec na Mor., také: na řádky šúpavá (podobný hanácké coufavé). Vz Brt. Čít. 410.
Závadný čím. Tím dluhem že není z dným (není povinen jej platiti). 1717. Mtc. 1903. 16.
Zavadzit sa jak. Zavadzil sa ako beran do tŕna (zapletl). Rizn. 177.
Zával, u, m., Locke. Z. vlasů. Lit. I. 347.
Zavaliti se kam. Z-lil se za dřevo na břehu (padl). Zvon III. 390. — **koho kam:** v zlosť. Hus Er. III. 245.
Zavalitosť těla. Čes. l. XII. 327.
Zavalitý. Vz Nababčilý, Oupořitý, Zaburalý.
Zavanouti. Z-nul do žlutých listů chladný vítr. Zvon V. 555.
Zavářka, y, f. Těstová z. A. Dohnal exc.
Zavazadelna, y, f. Z. v nádraží, Gepäcksbureau, -zimmer. Rgl.
Zavázať komu kde (v čem) = *překážeti*, Val. Čes. l. XI. 323. — **co na čem.** Na tomť svú vieru zavieži. Baw. T. v. 163. — **co kam.** Matička už zas hovořila, zavázavši svoji řeč k slovům dceřiným. Zvon IV. 81. — **co čím.** Tím psaní zavazuji (končím). 1543. Arch. XX. 136. a j.
Závazek, zku, m. = *konec.* Při z-ku psaní něčeho doložiti. Arch. XX. 136. Vz předcház. Zavázati.
Závazkový. Z. zastoupení. Us.
Závazné, ého, n., deplanale. Mam. A. 19b.
Závdanek. Brt. I. 13. Sr. Huj. Progr. 16.
Zavedne (za-ve-dne). Litom. 41., Hoš. Pol. I. 111. Sr. Zavedňa v VII. 1126.
Zavěrač, e, m. Z. víčkový, Schliessmuskel der Augenlider. Ktt.
Zavěrák, u, m. Z. klenby, vz Klenák.
Zaveriť = *přisvědčiti.* Tá naskutku (skutečně) z-la. Slov. Phłd. XXII. 430.
Závěrkový list, Nár. list. 1903. 177. 5., zakonník. Osv. 1896. 709.
Zavěrně. Kto lvy i nedvědy dáví, byl z. silnější. Přibr. Han. 53.
Závěrní lůžko zadovky, hlava nýtu. Vz Ott. XXII. 57b., XVIII. 518.
Závěska na ručník. Vz KP. XI. 186.
Závěsník, u, m. = pokryvka života (brnění). Škod. II². 100. — Z. zvonu. Čes. l. XIV. 320.
Závěsový. Z, cvilink. Rgl.
Zavěšadlo, a, n., při pečeti. Arch. XXI. 299.
Zavěšený. Její tvář byla z-ná (zašmušilá). Hruš. 103.
Zavětiti co = *něčemu zabrániti.* U Turn. Mark.
Závetrina, y, f. = *závětří.* Slov. Mus. slov. V. 42.
Zaviaznutý = *uvízlý.* — kde. Vóz v blate u-tý. Sbor. slov. 1900. 173.
Zavíčkuvaný med = ve voštinách. Mtc. 1902. 13.
Záviděti. Lépe jest, závidějí-li lidé, než aby litovali. Zl. Pr. XXII. 247.
Zavijanec, nce, m. = osuch (jídlo). Mus. slov. VIII. 5.
Zavijánek, nku, m., zdrobn. *zavijan.* Brt. P. n. 1022.
Zavíječ, e, m. Z-či, pyralidae, čeleď drobných motýlů. Vz Ott. XX. 1038.
Zavilec, lce, m., rostl. Vz Sasanka zde.
Zavilka, y, f., sabbatia, rostl. Vz Ott. XXII. 466.
Zavimnatěti = *dostati značné vemeno.* Kráva z-těla. Nár. sbor. VIII. 120.
Závin jablečný atd. nedoporučuje Vodička, lépe prý: závitek, zátočka a p. Vz Věst. IX. 37. Neúplný z. děložní, subinvolutio uteri. Ktt.
Zavírač, e, m. Z. domů nakažených. Schulz. 143. a j.
Závislý způsob = *konjuktiv.* Klc. 83.
Závisť nenávisť plodí. Kar. 8. Z. vidí u jiných vždy větší krajíc. Lit. list. XIX. 242. Lepšia z. než nenávisť. Mus. slov. VI. 111. Z. je zla všeho koruna. Tbz. III. 1. 289. Když se proti tobě šklebí z. trkavá. Koll. (Lit. II. 193.). — **Z.** = rybník u Fryštátu. Vstnk. X. 559. — **Z.** = výletní místo u Zbraslavě.
Závistiv, a, o, vz Závistivý.
Závistivý (z) zloby tyje. Alx. V. 56.
Závistník, a, m. Lepšie je mať sto z-kov ako jednoho poľutovníka. Mus. slov. IV. 100. — **Z.** = rybník u Kardaš. Řečice. 1555. Uč. spol. 1903. XIII. 15.
Závišče. Záviščemi vrtráše. Krist. 75a.
Záviška Fr. dr., assist. a spis.
Zavitčaný. Z. dítě = *nemanželské.* Slez. Vyhl. II. 116. Sr. Závitče V. 340.
Závlač, e, f. Z-čí se zatahují ramena mlýnského kola. Čes. l. XI. 187.
Zavláčiti kým = *zneužívati, vykořisťovati ho.* Hus. Er. I. 307.
Zavlásti = *zavládnouti.* Dal. C. M. 25. 30.
Zavlasto = proprie? Jho chtěl zabiti často, jakž sě tu nesta z. Alx. B. M. 178. Hattala a Patera čtou: za vlas to.
Zavlhlý od čeho. Zub. Még. 36.
Zavlněný pohled. Modr. kn. 1898. č. 40. 85.
Zavlniti kudy. Potlačovaný vzlyk z-nil křečovitě její hrudí. Zvon III. 232.
Závod, obec v prešburské stolici. Mus. slov. VII. 86.
Závodnický. Z. cvičení Sokola m.: závodní. Věst. XII. 94.
Závojový čepec. Zr. Krist. 6.
Zavolati koho (gt.). Z lal sluh. Ev. olom. XXX.
Závorný kameň (ktorý dieru zavieral). Sb. sl. VIII. 102.
Závoz, u, m., stráň u Jabrikové. Mus. slov. VII. 53.
Závozník, u, m., vz Záblatník.
Závrat, u, m. Pole na z. = na sever mezi lesy. Zbynice. List. fil. 1902. 254.
Zavrátiť = *odpověděti.* Slov. Phłd. XXII. 431.

Závratívý. Z. maso = *nemocné.* Arch. XX. 306.
Závratlivý duch. Mart. S. Ind. 244.
Zavřel Fr., spis.
Zavrhnouti co komu čím. Tak jemu cestu zavrže sebú (zastavil). Baw. E. v. 2120. — **koho** = *zastoupiti.* Z. svého tovařiše. Ib. J. v. 542. — **se komu čím.** Udeřil na Kubu voštípem a Kuba mu se zavrhl tesákem. 1512. Arch. XIX. 143.
Zavřieti, vz Zavříti.
Zavřitý helm. Kol. Her. I. 223., 225.
Zavrznút v něčem — *uváznouti.* Slov. Sbor. čes. 15.
Zavše = *vždy.* Baw. J. v. 334.
Zavyčítati co komu. Rais. Sir. 250.
Zavzduší, n. = *onen svět.* Tbz. II². 328., V. 6. 221.
Zavzdychnouti touhou. Kvap. Lib. 27. Sr. Zavzdechnouti.
Zavzlení, n. = *vykládání ve zlé, nevole.* Šf. v Pal. Záp. II. 59.
Zavzlyknouti. Rais. Lop. 200. Vz Vzlykati.
Zazářiti kam jak. Zazářila naň kouzelným úsměvem. Zr. Čer. 71. Z. štěstím. Zr. Čech. 47.
Zází = *zadní.* Mš.
Zazimnalý = *březí.* Litom. 57.
Zazimnati = *obřezati.* Litom. 57,
Zaziště, ě, n. = *část vah.* Dšk. Km. 40.
Zazkřipěti. Dvéře z-pěly. Jrsk. III. 320.
Zazlený. Byli proti sobě z-ní. Arch. XXI. 59.
Zazlivý. To psaní je z-vé (za zlé něco vykládající). Listář. 8.
Záznam, u, m. Úřední z. Nár. list. 1903. 124. 6. a j.
Záznamový stav. Nár. list. 1905. 326. 21.
Zazobanec, nce, m. = *boháč.* Nár. list. 1905. 249. 9.
Zazobati se komu kam: do očí. Tbz. V. 9. 282.
Zázračnopodivný skutek. 1596. H. Jir. Mýto. 66. 2.
Zazrcadliti se kde. V lících jeho z-ly se hněv a lítosť. Tbz. V. 1. 26.
Zazřieti, vz Zazříti.
Zázrivka, y, f., potok, přítok Oravice na Slov. Sb. sl. 1901. 162.
Zazroň, ě, m. = člověk, ktory nezná pekne pozreť, ale jen zazerá. Slov. Mus. slov. V. 41.
Zazubení trámu při stavbách. Vz KP. IX. 284.
Zazviny, jm. louky. Sbor. slov. VII. 114.
Zazvoniti jak. Zvony z-ly tak sladce, jako varhany. Us.
Zažárliti si nač. Jrsk. XXVI. 175., Nár. list. 1905. č. 143.
Zažbroniť se čeho = *nažebroniti, naprositi.* Lišeň. Mtc. 1902. 435.
Zažéci se čím: smilstvem, milostí. Pat. Jer. 124. 10., 129. 29. Sr. Zažehovati.
Zažehavý. Záležitosť choulostivá a z-vá. Nár. list. 1905. 201. 2.
Zažehnávadlo, a, n. Z-dla kolínská. Vz Čes. l. XII. 133. Sr. Vlasť. I. 204. nn.
Zažehnávání nemocí. Vz Čes. l. XII. 482., 437. 78.—79.
Zažehnávka, vz Pohřeb.
Zažehovati koho. V tom již zažehovala zlosť. Zvon III. 748. Sr. Zažéci.
Zážejí. Aby tam tím z. byli (dříve). Čern. Z. 312., 314. Z. se spat položili. Uč. spol. 1903. III. 29. Sr. Záhy.
Zažel**ání,** n. Hlk. X. 251.
Zažiehati, vz Zažíhati.
Zažgnouť bravku = *zabiti.* Slez. Vyhl. II. 200.
Zažírák, a, m. = *klíšť.* Č. Třeb. Čes. l. XI. 36.
Zažírať se s kým = *zlobiti se.* Slez. Vyhl. II. 295.
Zažitina. Přeměna z-tin v krev, Haematose. Ktt.
Zažitinovodný. Z. cévy, vasa chylifera. Ktt.
Zažitinový. Z. cévy (chylové), vasa chylifera. Ktt. Vz násl.
Zažitnice, e, f. Z. = *cévy zažitinovodné.* Ktt. Vz Zažitinovodný.
Zažloutlý. Byl z. po hubě (po obličeji). Pitt. 22.
Zažlutěný čím. Skála z-ná lišejníkem. Jrsk. XIV. 55.
Zažranosť, i, f. Nár. list. 1901. č. 314. odp.
Zbabělý v činu. Sbor. čes. 101. Býti ochotný a zdvořilý není býti z-lý. Vrch. Muš I. 47.
Zbablati = *zmuchlati, splésti.* Na Hané. Tak, teď jste to z-li! Al. Mršť.
Zbahniti se čím. Grunty podmokáním se zbahňují. Arch. XX. 370.
Zbachat = *zpozorovati.* Brt. P. n. 1196.
Zbarvenosť, i, f. Z. samohlásky. Mus. fil. VIII. 183.
Zbásněný fantom. Čch. Kv. 196.
Zbaviti koho od čeho. Zbav nás od žalosti. Brt. P. n. 1085. Ať nás zbaví od zatracení. Starý ruk. v Telči. Vz List. fil. 1902. 447. Zbav ny od zlého, to věz světa. Ruk. Vz List. fil. V. 230. Zbav nás od zlého. Ev. olom. 342ª. Zbav ny ot zlého. Hod. Žalm. Vz Mus. fil. VII. 362. — **čeho.** Zbav nás všech našich nedostatków. Hod. Žalm. Sr. Mus. fil. VII. 363. — **komu** = *stočiti.* Dobrému chlapovi zbaví chlp mäsa a liter vína. Rizn. 168.
Zbázlivěti, ěl, ění. — **kdy.** Člověk v stáří z-ví. Zl. Pr. XXII. 90.
Zbedný = *hodný, horlivý.* Nemá odplaty atd. Vz Zbedný v VII. 1129.
Zbědovanec, nce, m. = *zbědovaný člověk.* Tbz. V. 9. 70.
Zběhmo prchati = *jako zběh.* Msn. Od. 343.
Zbělalý. Z. kosti usmrcených. Holb. I. 292. Sr. Zbělelý.
Zbělený = *jasný.* Mam. F. 87ª. 2.
Zbelík, u, m. = studánka v kotlavém pařezu. Rais. Koř. 43.
Zbělostněně. Zub. Még. 28.
Zběstvo, a, n. místo: *zběžstvo* = *vyhnanství,* zastr. Pel. XXXI. Vz Zběžstvo.

Zběžení, n. Z. běhohvězdné. Rostl. G. 41b.
Zběžitý. Střecha jest z-tá, že voda dešťová všecka preč zbiehne. Lbk. 33., 38.
Zběžstvo, a, n. = *tuláctví.* Alx. BM. 231. Dle Hanky: fuga, *útěk.* Dle Výb. Pel. XXXI : *vyhnanství.* Sr. předcház. Zběstvo.
Zbídačený člověk. Hav. Chamr. 23.
Zbieliti, vz Zbíliti.
Zbierati, vz Zbírati.
Zbíranina, y, f. = *sbírka.* Slez. Vyhl. II. 33.
Zbirohy, pole a les u Pacova. Čes. l. XIV. 440., 442.
Zbíti co = *sraziti.* A když jedno ponebí té věže zbil. Lbk. 43. — **kam: na** vrata = *zabušiti.* Baw. T. v. 720. — **koho jak.** Zbil ho ako hada. Phľd. XXIV. 341.
Zbláhovělý. Z. mysl. Kká. Sion. II. 138.
Zblázněni. To je k z., *lépe*: z toho by se člověk zbláznil. Hlavn. 57.
Zblázniti se. Kdo rychle se z-ní (zamiluje), brzy vychladne. Zl. Pr. XXI. 89.
Zblaženiti koho, beatifacere. Pror. ol. 15b. 1. Isa. 9., 16. Sr. Zblažiti.
Zbledení, n. = *zblednutí.* Z. tváři. Chč. S. II. 268a.
Zbleděti. Ohnbeněl, zbleděl. Hrad. 55b. — **proč:** strachy. Modl. 54a.
Zbleděžlutý. Z. barva. Čes. l. XII. 295.
Zblednouti (komu) jak. Líce jí zbledly, jako když v nejčištější květ rozkvete bílá lilije. Tbz. V. 6 62. Z. až **na** smrť. Hrlš. Hus. 54.
Zbleskotati čím: lúčom. Slov. Sbor. čes. 125.
Zblíti koho čím. Číms' jiné zblil (poblil), zas to snéz. XVI. stol. Uč. spol. 1905. II. 88.
Zblívati se. Ktož jí její símě, ten musí se z. Rkp. lék. Jhr. 269b.
Zblížiť si co: cestu (= zkrátiti). Phľd. XXII. 578.
Zbližša = *zblízka.* Val. Čes. l. XI. 44. Sr. Zbližše.
Zbłovitý oves = *mající silná stébla.* Val. Čes. l. X. 468.
Zbłúzať, intens. zblýnať = *slíditi po něčem; potloukati se.* Val. Čes. l. X. 474., 466.
Zbłyňať s čím kde. Z. se světlem po hůře = *zbytečně choditi; potloukati se.* Val. Čes. l. XII. 191., X. 466. Sr. předcház. Zbłúzať.
Zbodovati koho čím: trnem. Ž. pod. Sr. Zbůsti.
Zbóh. Zbuohť sě každý mýlí, ktož . . . Trist. 73a. Z. se těšíš. Pulk. Lobk. (List. fil. XI. 298. Na ty zbohy, na ty bohy, na spásy bohy = na štěstí. Val., zlín. Brt. D. I. 187.
Zbojce = *zhoubce.* Baw. E. v. 3210.
Zbojovati proti komu. Hod. Žalm. 119. 7.
Zbojstvo, a, n. = *rouhání.* Vck. Vset. 200.
Zbolestněti, ěl, ění. Myslí, že mi zde vše z-stní. Zl. Pr. XXI. 54.
Zbořina, y, f. Nevolná z. osudu. Koll. v Pal. Záp. II. 48.
Zbósti = *pobodati.* Chč. S. II. 201b.
Zboulnatěti, *boule dostati.* XVIII. stol. Čes. l. XII. 11.
Zbožnice, e, f. = *modlitebnice.* Apol. 279.
Zbožnopokorný duch. Msn. Od. 92., 181.
Zbožňovanec, nce, m. = *člověk zbožňovaný.* Z. dělnictva. Nár. list. 1902. 110. 2.
Zbožňovatelka, y, f. Us.
Zbožný = *bohatý, mocný, mající zboží.* Šf., Kat. 3380., Alx. V. 239. — Mš.
Zbrániti se = *dáti se odstrašiti.* Baw. Ap. 209a.
Zbraslav. Do Z-vi. Vrch. N. střepy 41., Tbz. V. 1. 302., V. 9. 393. Do Z-vě. Tk. XII. 342.
Zbředení, n. Když stádo na lonky se dohání, z ním nemalá škoda se stane. Wtr. exc.
Zbředili se. Dítě se z-lo = *chytil je psotník.* Strn. Poh. 97. Sr. Zvřediti, Vřed.
Zbřesknouti. Máslo zbřeskne (zhořkne). Šumava. Rgl.
Zbrchat sa do kyt = postaviti se na nohy. Val. Čes. l. XIV. 150.
Zbřísti co. (Jezdíce přes moje grunty) tak mi je zbředli a vyjezdili, že . . . Arch. XXI. 149.
Zbrkati. Syn ho zbrkl = *oklamal.* Hlk. VI. 71.
Zbrojár, a, m. = *kdo dělá zbroj.* Mus. slov. VIII. 24.
Zbrojevládný bůh. Škd. F. 157.
Zbrojířský průmysl. Ott. XX. 1018.
Zbrojnosta, y, m. Torstenson z. (za švédské války). Jir. H. Mýto 80. 1.
Zbrojnostvo, a, n. = *zbrojný lid.* Z-stvem něco naplniti. Msn. Od. 123.
Zbrůdek, dku, m. Buclatou rukou na z. u cesty ukazujíc. Smiš. 1905. 20. Sr. Brod.
Zbrůj = *zbroj.* Msn. II. 176. a j.
Zbrumčeti = *zabručeti.* P. kmoter dačo pod nosom z-čel. Spiš. Sbor. slov. 1901. 83.
Zbrušovací stroj v papírnách. Ott. XVIII. 178.
Zbrzgať = *vzíti po zaječích, utéci.* Slov. Sbor. čes. 272.
Zbubření. V V. 391. vedema oprav v: oedema. Tekutina z-ním vzniklá, Oedemflüssigkeit. Ktt.
Zbuj, e, f. = vzbouření, povstání. Hoš. Pol. I. 146.
Zbuja, e, m. = *člověk zpurný, povstalec.* Hoš. Pol. I. 146.
Zbujnělec, lce, m. = *zbujnělý.* Msn. II. 81.
Zbujnictví, n. Sá. XX. 127.
Zbujnodrzostný pych. Msn. Od. 239.
Zbuník v. *zbujník*, a, m. = *dovádivý, rozpustilý hoch.* Hoš. Pol. I. 146.
Zbuníkovať = dováděti (o rozpustilých dětech). Hoš. Pol. 146.
Zbuřitel, e, m., venator. Fagif. 36b.
Zburný = *zpurný.* Z. kůň. Chrud. Osv. 1887. 40.
Zbytkář, e, m. = *chudé dítě*, které dostává v určitý den polévku, ale přichází i v jiné dni čekajíc, nezbude-li něco pro ně. Us.
Zbytně, abundanter. Ev. olom. 13. 32.

Zbytnělý. Z. jizva, cicatrix hypertrophica. Ktt.
Zbytní, vz Zbytný.
Zbytnieť = *zprachnivěti*. Spiš Sb. sl. IX. 48. Sr. Zbútleti.
Zbytnosť, i, f. Sešlosť z-stí čili slonovinou kožní, cachexie pachydermatique. Ktt.
Zbytný. Z. voda v rybnice *(přebytečná)*. Arch. XX. 470.
Zbytství, n. =? Příbytka rajského z., ave jest naše člověčství. Levšt. 100. — Mš.
Zbývati chlebem. Ev. olom. XXX.
Zceniti co zač: za peníze. Chč. S. I. 83[a].
Zcentralisovaný. Z. osvětlení. Nár. list. 1904. 88. 13.
Zcepenění, n., consternatio. Rozk. P. 1583., R. 87.
Zcestný. Není ničím povinen a zvláště ne scesten. 1574. Zbrasl. 309.
Zcizování, n. Z. obecního jmění. Us.
Zcumlati = *smačkati*. Z. krajky. Zvon IV. 7.
Zčediti, defetare. Mam. F. 87[b]. 2.
Zčechisovati německou mládež. Šb. (Mtc. 1905. 249.).
Zčechrati co. Ž. kap. č. 40. 4. Z. peřiny. Us.
Zčepýřený. Z. peří. Slád. Třík. 53.
Zčernošeti, el, ení = státi se černochem (co do smýšlení, myšlení). Stan. II. 79.
Zčerstvinka = *sčerstva*. Z. běžeti. Zvon IV. 655.
Zčila = *hbitě*. Kat. 307., List. fil. IX. 300.
Zčrnělý čím: tesknosti. Modl. 17[a]., List. fil. XI. 441.
Zdanění, n. Cukerní z.; Vysoké z. závodů průmyslových. Nár. list. 1903. 127. 5., 1904. 18. 3.
Zdáníčko, a, n., zdrobn. zdání. Nemá ani z., že . . . Rais. Vlast. 178.
Zdánlivý. Z. smrť hysterických, syncope hysterica. Ktt.
Zdaňovací povinnosť. Nár. list. 1903. 312. 21.
Zdárnokoní Ilion (kde se koně dařili, εὔπωλος). Msn. Od. 207.
Zdárnosť. Umělecká z. Nár. list. 1905. 326. 13.
Zdaroplodný. Z. Demeter. Msn. Hym. 45.
Zdaruplný, erfolgreich. Z. činnosť. Pokr. 1885. č. 121.
Zdáti = *provdati*. — **koho s kým**. Jehož náš otec bieše zdal se dcerú knížete tyrolského (oženil). Kat. 27.
Zdatnosť, i, f. Z. hmotná, mravní, obchodní. Nár. list. 1903. 298. 21., 257. 21.
Zdav, vz Sdav.
Zdávený olej, oleum contusum. Mam. A. 18[b]. Z. svazek fíků (stlačený). Ib.
Zdáviti se čím: svým skutkem = *obtížiti se*. Baw. E. v. 905.
Zdavné, ého, n., laudemium, Auffang. Kdyby tento vrch ku prodeji přišel obyčejnému zdavnému všelijak bez škody. 1689. Vstnk. X. 559. Sr. Čechelné (zde).
Zděditi co komu. To sobě a dítkám z. chce. 1598. Listář 40.
Zdehonestovať koho = *znehodnotiti koho, vyčiniti komu*. Phľd. XXII. 44.
Zdechlina. Žerú se (perou se, hádají se), jak psi při zdechlině (o svárlivých). Vlasť. I. 235.
Zdejmání, n. Aby se mlejnové z-ním vod nevytopovali. Arch. XX. 514.
Zdemístný, hierortig, špatné slovo. Mš.
Zděř, e, *zdířka*, y, f. = *konec nápravy u vozu; železná sponka u nože pod střenkou*. Litom. 57.
Zderaz, gt. Zderaze (*z* bylo měkké). Mš.
Zděsiti koho čím. Hod. žalt. 127.
Zdestillovaný. Z. víno. 1585. Uč. spol. 1902. 27.
Zděšení, expiramen. Rozk. P. 1509.
Zdětinštělosť, i, f. Slád. Ant. 99.
Zdětinštěti = dětinským se státi. Stan. I. 270.
Zdetleti = *zetleti*. Mrtvola zdetlí. Deštná. Mš.
Zdeúřadní. hierämtlich, špatné slovo. Mš.
Zdieti, vz Zdieti 1.
Zdíř. Zdíří železnou obitý. Arch. XX. 522.
Zdisciplinovanosť. Průmyslová z. Nár. list. 1903. 312. 21.
Zdisciplinovaný. Nár. list. 1904. 91. 1.
Zdivniti, vz Vzdiviti.
Zdivo = část stavby skládající se z látek zdicích, nejvíce z kamene n. cihel. Z. betonové, cihelné, hliněné, hrazděné, kamenné, kvadrové, lité, nárožní, obvodní, v patrech, podnožní, v podstřeší (štítové, štíty, ohnivzdorné, převýšené komínové), podzemní, v přízemí, roubené, smíšené. Vz KP. IX. 278., 289.
Zdivokaz, u, m. Z. povstává tam, kde organické látky blízko vápenatých přecházejí v hnilobu. Vz více v KP. IX. 447.
Zdivočeti = *státi se divokým*. Já myslil, že zdivočím (se zblázním). Šumava. Rgl.
Zdivuřený = *zdivočilý*. Val. Čes. l. X. 472.
Zdlouhavý jako rak, jako šnek. Us. Rgl.
Zdmutí, n. Z. (roztažení) plicních sklípků. Ott. XIX.
Zdoba, y, f. = *dobrá příležitosť*. Baw. Ar. v. 4801.
Zdobnovypouklý štít. Msn. Il. 197.
Zdobný = *dobrý*. Zdá se mně to býti zdobno z země jeti. Baw. Ar. v. 1906. Sr. předcház. Zdoba.
Zdobrotit se = *udobřiti, smířiti se*. Hoš. Pol. I. 146.
Zdočkati = *dočkati*. Doudl. List. fil. 1902. 254.
Zdohoniti = *dohoniti*. Doudl. List. fil. 1902. 254.
Zdochnouti komu kde. Zdochlo mu vo fajke (uhaslo v dýmce). Slov. Czam. Slov. 140.
Zdojený. Z. bahnice. Msn. Od. 138. Vz násl. Zdojiti.
Zdojiti koho: bahnici (ovci). Hus. I. 144., Škd. Od. 143.
Zdolatelnosť, i, f. Rgl.
Zdolina, y, f. = *kapsa*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 142.

Zdomácniti co: cizí slovo. Lit. I. 144.
Zdoupnatěti, ěl, ění. Dříví z-tí. Kdýně. Rgl. Sr. Zdoupnati. VII. 33.
Zdovolená, é, f. = *dovolená,* Urlaub. Přišel na z-nou. Nár. sbor. VIII. 20.
Zdovoliti = *dovoliti.* Doudl. List. fil. 1902. 254.
Zdožvíkuď = *kdož ví odkud.* Val. Čes. l. XI. 133.
Zdralej = *sralý.* Bydž. Kšť. Lid. 2.
Zdrásalý, aspidus. Slov. třeb. 15. Zdrášalý v VII. 1133. oprav v: zdrásalý.
Zdrásaný purpur minulých úrod. Zvon V. 613.
Zdráti = *sráti.* Bydž. Kšť. Lid. 2. V V. 416. Zdřáti oprav v: zdráti.
Zdrávček, prasides, rostl. Rozk. R. 70., P. 607.
Zdravčič, vz Zdračík.
Zdravení, n., sanatio. Rozk. P. 2314.
Zdraví. Člověku je hej, když p. Bůh z. dá. Us. Kto iným na z. pripíja, svoje si zapíja. Rizn. 171. Nauka o trvalosti z. a života lidského, Biostatik.
Zdravíčkovati koho = *sladce pozdravovati.* Nár. list. 1897. č. 320.
Zdravíchovatelský. Z. jednání, diaetetica. Presl v Kroku I. a. 14. (1821.).
Zdravník, u, m., rostl. Vezmi brotanu a z. Lék. B. 201b.
Zdravokrevnosť, i, f., euaemia. Ktt.
Zdravotnětechnický závod. Nár. list. 1903. 31. 16.
Zdravotnický. Z. rada m.: zdravotní, Sanitätsrath. Věst. XII. 93.
Zdravotnosť, i, f. Z. vody. Sr. Nezdravotnosť.
Zdravounký = *zdravý.* Rgl.
Zdravý. Byl z. na obě oči. 1512. Arch. XIX. 148. — **Jak.** Z. jako struk. Vlasť. I. 237. Z. jako chren. Phľd. XXIII. 600. Jsme z daru pána Boha zdrávi. Zvon VI. 42. Nepovedel ani: Buďte zdrávi (neporoučel se). Phľd. XXIV. 342.
Zdřeň = *mřeň, mřínka* (ryba). Rgl.
Zdřevělosť, i, f. Z. nohy. Zr. Leg. 73. Kdo mne to vzbouzí z mé z-sti? Zr. Strat. 303.
Zdŕhať. Švec zdŕha dratvu zdržkem = přetahuje dratev hadrem, aby srovnal smůlu, aby zdrhl silné vrstvy smůly. Čes. l. XI. 434. Sr. Zdrhnouti.
Zdřímalý. Z. ospalosť církevních správců. 1592. Hrubý 166.
Zdřině = *modřín.* Č. Třeb. Čes. l. XI. 38.
Zdrobnělosť. Pocit tělesné z-sti, Micromanie. Ktt. Z. jména v podřečí polnickém. Vz Hoš. Pol. I. 114.
Zdrobnělý. O z-lých slovech v čes. řeči. Vz progr. učitel. ústavu v Kutné Hoře za r. 1897.
Zdrobněnka, *zdrobňovačka,* y, f., druh hádanky.
Zdrobňovací. Stroj hlínu z-cí. Vz KP. IX. 95. nn.
Zdrobňování hrnčířské a cihlářské hlíny. Vz KP. IX. 94. nn.
Zdrojitý. Z. Arkadie. Msn. Hym. 65.
Zdrojný. Z. či arterialní krev. Sr. Srdečnice. Ott. XXIII. 996.
Zdrov, sanius (inter lapides). Rozk. P. 97. Sr. Sdrov.
Zdrůvna, vz Zdrovna.
Združbiti koho. Šá. XVII. 92.
Zdrvené drevo = počínající trouchnivěti. Slov. Phľd. XXIV. 606.
Zdúdolený. Z. srsť (o koních) = schlpená, odstávající. Slov. Phľd. XXIV. 606.
Zdůkazniti komu co = důkazy o něčem přesvědčiti. Smíš. 1905. 64.
Zdurif sa = *splašiti se.* Kone sa mu z-ly. Sbor. slov. 1900. 132., 1904. 606.
Zdúť něco = *smoci.* Mor. Čes. l. XI. 22.
Zdůvěrněle pokračoval (mluvil). Zvon V. 701.
Zdůvěrnělý ton (mluvy). Zvon V. 686.
Zdvihač hoření víčkový, musculus levator palpebrae superior, z. řiti, musculus levator ani. Ktt.
Zdvíhání, n. Umělé z. vody. Nár. list. 1905. 8. 2.
Zdvíhati co před kým = *na paměť mu uváděti.* Baw. Ar. v. 5526.
Zdvižení (při). O z. při v starší době vz Arch. XIX. 597.
Zdviženina, y, f. Z. povrchu země. Ott. XIX. 838.
Zdvižná. Sr. Zvižná (násl.).
Zdvořilosť i kočku těší, vlídnou řečí více získáš nežli sečí. Lit. list. XIX. 363.
Zdychánek, nku, m. Sr. Sdychánek.
Zdýchati se, conspirare. Již se biechu z-li židové. Pat. Zim. 36b3.
Zdýmací zařízení. Nár. list. 1903. 159. 6.
Zdýmadlo sestává ze sklopného jezu, jímž komorným průplavem propouštěny jsou lodi ze vzedmuté vody. Dolen. Pr. 569., 565. obraz.
Zdystylovati. Vodu z materií z. 1585. Uč. spol. 1902. 20. Sr. Zdestillovati.
Zeberer Jan. Lit. I. 49., 236.
Zebří. Z. kopyto. Hol. Met. I. 439. Sr. Zebra.
Zebřidlý čím. Oblek z-dlý kouřem (pokálený, prosáklý). Msn. Od. 204.
Zebrník, vz Zubrník. Mš.
Zebrový. Z. dřevo. Vz KP. XI. 44.
Zecko, a, m. = *jedlík.* Slov. Phľd. XXIV. 606.
Zedky, zetky, pl., m. = *zbytky žrádla,* které dobytek nesežral. Slov. Phľd. XXIV. 814. Sr. Zjedky.
Zednický, *tanec.* Vz Brt. P. n. CXXIV
Zeď, vz Múr.
Zedný = *zední.* Z. důpě Olom. Cant. 2. 14. Z. úhel. Olom. 2. Par. 26. 15. (List. fil. XIII. 380.).
Zedranec, nce, m. = *zedraný člověk.* Jrsk VIII. 3. 7.
Zedvar, u, m., *lék.* 1741. Schulz. 250.
Zegžit v V. 1135. oprav v: zegžit.
Zechtěnda, y, m. = *člověk chtivý, mlsný.* Domažl. Čes. l. XI. 268.
Zechtěnosť, i, f. = *chtivosť, mlsnosť.* Domžl. Čes. l. XI. 268.
Zechtěný = chtivý. Šumava Rgl.

Zeithammer Leop., hospod. spisov., zemř. 17./3. 1905. maje 70 let. Vz Nár. list. 1905. 77. 3.
Zejfy, louky a les u Pavlova. Čas. mor. mus. III. 149.
Zejmeně. Rač věděti, že tobě toho zvláště i z. nedal. Gest. B. 81b.
Zejtel, tlu, m., vz Žejtel. Mš.
Zejžen, vz Sežžen.
Zekliti, vz Zekleti.
Zekrvaviti = *zkrvaviti*. — **koho**, se. Hrad. 81b. 6., Pass. 306.
Zelé = *zelí*. Pass. 625., Rozk. P. 700., Rostl. F. 38. Z., bylina. Baw. Ar. v. 3974.
Zeleň ocelová, olivová, resedová atd. Rgl.
Zelená = *louka*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 142. — Z. = *podvod*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XV. 48.
Zelenáč, e, m. = druh holubů. Rgl.
Zelené = *seno*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 142.
Zelenec, nce, m. = *kdo má zelený oblek*. Tbz. VIII. 354.
Zelenidlo, a, n., drasera rotundifolia, rostl. Dšk. Km. 12.
Zeleniště, e, n. = pole na křásty zelné. Hoš. Pol. I. 117.
Zelenka, y, f. = *zahrada*. V zlodějské mluvě. Čes. l. XV. 48.
Zelenoba, vz Pyromorfit.
Zelenochrupka (!), y, f. = *salát*. Vusín.
Zelenokvětnatý zamat (samet). Slov. Sbor. čes. 252.
Zelenorounný. Z. petřínská stráň. Zvon V. 620.
Zelenošedě. KP. IX. 324.
Zelenošerý. Z. úbočí. Svět. knih. 420. 149.
Zelenovský. Z. lesy u Králík. Jrsk. XXII. 154.
Zelenozlatě. Listy se chvěly z. Zr. Fant. pov. 283.
Zelenozlatý rybářík (pták). Jrsk. IX. 209.
Zelený závistí. Zr. Strat. 81. — Z. čtvrtek. Sr. Čeč. 164., Vyhl. II. 46, Vykl. Obrz. 442., Vlasť. I. 167. — Z. = *nedospělý*. Když z-ný můj rozum byl. Slád. Ant. 33. — Z. Václ. Sr. Lit. I. 940., Tk. Pam. I. 381., 453. Životopis jeho od B. Augustinové. V Osv. 1905.
Zéletka, y, f, zdrobn. zelet, kbelík na mléko. Sbor. Nár. list. 1900. 309. 2.
Zelí = *zelina*. Zlé z. nezhyne. Domžl. Čes. l. XII. 308. Z. je polovičné chování (strava). Slez. Vyhl. II. 66. Do zela ho postaviť (o neobratném). Vlasť. I. 236. Z. hlavaté, brassica capitata: zelí hlávkové (hlavaté), zelé, hlávky, hlavatice, kapusta (slez.), přísada, vicher (Volyň). Vz Čes. l. XIV. 374.
Zelice = *zelíčko*. Chč. S. II. 212b. — *Zelice*, vz Brukev obecná.
Zelienky = *ringloty*. Liptov. Sbor. slov. IX. 46.
Zelina černá, vz Koniklec zde.
Zeližír, a, m., jm. žabí. Msn. Hym. 91.
Zelnicový. Z. polévka = zelnačka. Slez. Vyhl. II. 200.
Zelniščata, pole u Martinkova. Čas. mor. mus. III. 149.
Zelo, a, n. Ty psí z. (nadávka). Mus. slov. IV. 11.
Zemákový líb. Nár. list. 1903. 243. 18.
Zeman, a, m. Ja som z., chleba nemám, len trochu kapustičky, i to bez mastičky. Mus. slov. V. 26. — Z. = *tanec*. Vz Brt. P. n. CXXIII. 834., 990. — Z. *Jos.*, prof. a spis., 1874.—1901. Vz Pátý progr. gymn. v Zábřeze. Napr. Fr. Čáň. — Z. *Ant.* dr., vz Stašek. — Z. *Jan*, spis.
Zemánek, nka, m., vz Cvikýř (zde).
Zemckej = *zemský*. Dšk. Km. 38.
Zemdlaný = *zemdlený*. Z. od cesty. Ev. olom. 232b.
Zemdlati = *zemdleti*. Ev. olom. 232.
Zemdleti od čeho. Vz Zemdlati.
Zemdloba, y, f. Z. přemáhala údy. Msn. II. 380.
Země. Ze země jsem na zem přišel, na zemi jsem rozum našel, po ní chodím jako pán, do ní budu zakopán, potěš mne pán Bůh sám. Mtc. l. 1893. Obrz. 81.
Zeměbranecký. Z. kasárna. Us.
Zeměbůh = *zemský bůh*. Čes. l. XII. 431.
Zemědělskopolitický. Nár. list.
Zemědělskoprůmyslový. Nár. list. 1903. 184. 21.
Zemědělský. Z. banka, průmysl, škola, společnosť, úvěr atd. Nár. list. 1903. 298. 21., 257. 21.
Zemědržavec, vce, m. Škod. II². 170.
Zemědržavný Neptun. Msn. II. 152.
Zemědržec, žce, m. Z. Poseidon. Škd. Od. 4., Msn. Od. 11.
Zemědým, u, m., rostl. Z. lékařský, fumaria officinalis: kominka, křupka, pižmo, routa polní, routička, routička pospolitá, routka (planá, polní), zemská pára. Vz Čes. l. XIV. 223.
Zeměhryz, a m. = *lakomec*. Jičín. List. fil. 1902. 254.
Zemek, mka, m. = *sedlák*. Hus. Post. 283.
Zemekončiar, u, m. = *zeměkončina*. Vzáj. I. 71.
Zemělačný vrab. Zr. Nekl. 4.
Zemělehářka, y, f. = svině (na zemi léhající). Msn. Od. 205.
Zeměložný kněz = na zemi lihající. Msn. II. 292.
Zeměnínový sněm. Pulk. klem. k. 65.
Zemenný tanier (hliněný). Mus. slov. VII. 58.
Zeměotřásce Poseidon. Msn. Od. 11. Sr. Zemětřas.
Zeměrodný, vz násl. Zemorodný.
Zeměrozenec, nce, m. Škod. II². 67., 132.
Zeměstrážce, e, m. Sá. XXV. 13.
Zemětřasný Poseidon. Msn. II. 240.
Zemětřesení. Sr. Vstnk. XIII. 622.
Zeměvládný Poseidon. Škd. Od. 121.
Zeměvrtací společnosť. Nár. list. 1904. 3. 12.
Zeměznanský. Z. jednání, geognosia. Presl v Kroku I. a. 13. (1821.).
Zeměžluč. Rozk. P. 740., R. 74., Mam. A. 15a., Rostl. F. 33., D. 67., Slov. A. 9., B. 7. — Mš. Sr. Dymnivka zde

Zeměžroutství, n. Vz Geofagie v Ott. X. 11.
Zemiačnisko, a, n. = *bramboříště*. Ces. l. XIV. 438. Sr. Zemiačisko, Zemjačnisko V. 451., VII.
Zemice, e, f., zdrobn. země = *zemička, krajina*. Baw. E. v. 91., T. v. 1017., 1786. Vrátili se přes z-ci cremonskou do Parmy. Kar. 21. Přijal za dar z-ci kladskú. Ib. 32.
Zeminosírový. Z. kyselina. Vstnk· XII. 637.
Zemiplaz. Hus. Er. I. 67.
Zemitosť, i, f. Z. barvy. Nár. list. 1905. 152. 13.
Zemivládný Neptun. Msn. Od. 119.
Zemjak, u, m. = *zemák*. Vých. Mor. Šb. D. 51.
Zemňáček, čku, m., zdrobn. *zemňák*. Val. Čes. l. XI. 324.
Zemňákový koláč = *bramborový vdolek*.
Zemnatý. Z. sirnatosť. 1585. Uč. spol. 1902. 17.
Zemnutí. Zedření neb z. žil od jízdy nebo od chodby. Rhas. E. 86. (IV. 32.)
Zemný haltéř (na ryby). Arch. XXI. 241.
Zemobor, a, m. = Poseidon. Msn. Od. 82. Sr. Zemoborce.
Zemoborný Poseidon. Msn. Od. 106.
Zemojemný Poseidon. Msn. Od. 118.
Zemoplodský, geogonicus. Z. jednání (o tom, jak se země plodí). Presl v Kroku I. a. 13.
Zemorodný muž. Mrs. II. 34. Na str 223. opravil sám Msn. v: *zeměrodný*.
Zemoslovný. Z. jednání, geologica. Presl v Kroku I. a. 13.
Zemskodeskový statek. Nár. list. 1903. 163. 3. *Lépe*: v zemských deskách zapsaný.
Zemskorozenec, nce, m. Msn. Od. 75. 105.
Zemský. Z. desky. Sr. Dvoř. Mor. 100.
Zemší, n. = *záští*. Má na mne z. Loučim. Čes. l. XI. 308.
Zenblík, vz Zeblík.
Zendzení, n. = *sejítí se*. Slez. Vyhl. II. 130.
Zenice, e, f. Nedostatek z-ce, kryptophthalmus. Ktt.
Zeniční. Vyboulení předních oddílů zeničních hlv. rohovky, keratoglobus. Ktt.
Zenikl, vz Zanikl. Mš.
Zenith, u, m. = prostředek ku konservování masa.
Zeolith, u, m., nerost. Vz Vstnk. XI. 840.
Zepla, vz Žepla.
Zeplvati co: něčí tvář, Krist. 97b., něčí tělo. Modl. 53.b.
Zepsaný = *namalovaný*. Z. síň, modla. Rozb. I. 145.
Zeřnuť koho = *vyřezati mu, sbíti ho*. Slez. Vyhl. II. 162.
Zerzák, a, m. = *ryzák* (zmyje). Hoš. Pol. I. 150.
Zerzivěti = *rezavěti*. Chč. S. II. 204b.
Zeschlý. Výb. I. 1175. 34.
Zeskelnatění, n. = zrosolovatění.
Zeskelnatěti. Oči mu z-ly. Tbz. XVI. 382.

Zeslezinovatění, n., splenisatio. Ktt.
Zeslovaniti se. Koll. Sbor. čes. 267.
Zesmutněti, ěl, ění. — **komu**. Z-něl jí svět. Zvon V. 747.
Zesnúti, vz Zesnouti.
Zespati se = *uspati se*. Snad se nedáme zespati tomu, kdo nás chce zklamati. Baw. Ar. v. 2494.
Zesprostněti = *sprostým se státi*. Lit. II. 545. — **v čem**. Slád. Cor. 74. Sr. Sesprostěti.
Zesrati co jak. Že jest mój erb u Vratislavi zesrán jako kaší. 1455. Arch. XXI. 310.
Zesrdečnělý tón. Zvon V. 508.
Zestlati co: stůl = *prostříti*. Baw. Ar. v. 2717.
Zestoja. Modlí se z. = stoje. Obyčejně se říká: stoja, stoje. Hoš. Pol. I. 110.
Zesvadnouti. Mam. F. 85a. 2.
Zesvětačení, n., Verweltlichung. Jeř. Rom. básn. 373.
Zesýrovatění, n., tyrosis, Verkäsung. Ktt.
Zešálený = *vrtohlavý*. Z. ovce. Val. Čes. l. XI. 49.
Zeškřivieti. Hory jako vosk z-ly, fluxerunt. Ž. pod. 96. 5.
Zešlý věk = *staroba*. Hyna. Vz Čad. 115.
Zešmodrchati co: zprávu (pomíchati). Stan. III. 234.
Zeť, alitus. Rozk. R. 48., P. 1650., Gest B. 68b. — **Z.** = *švagr*. Baw. J. v. 878., 891.
Zeťáček, čka, m., zdrob. zeť. Rais. Sir. 31.
Zetke, vz Zedke.
Zetřieti, vz Zetříti.
Zeťství, n. Jrsk. XX. 1. 188. Sr. Zeť.
Zevar, u, m., sparganium, Igelkolben. Ott. XXIII. 770.
Zevlic = *svléci*. Jidě kněza do kostela z. Slez. Vlasť. I. 239.
Zevomilý Fyleovec, Odysseus. Škod. Il². 42., 218.
Zevorodný. Z. lid, Pallas. Škd. Od. 84., 85. Zevem zplozený. Vz Zeus.
Zevorodý. Z. Odysseus. Škd. Od. 28. Sr. Zevorodný.
Zevorozenka, y, f. = Musa (Zevem, Jupiterem zplozená). Škod. Od. 1., Athene. Msn. Od. 85., Škod. Il². 39. a j.
Zevšeobecnělý. Z. soudnosť. Krok. II. b. 164.
Zexamenovati koho, co = *vyzkoušeti*. Kom. Did. 214.
Zeyer *Jul.*, spis., 1841.—1901. Sr. Flš. Písm. 710., 720., Obzor lit. a uměl. 1902. č. 3.—10., III. 33., 69., 83., 113., 132. (Z. jako dramatik), Zl. Pr. XXI. 598., Dolen. Pr. 437., 536., 535. s podobz., Komenský r. 1902. (zprávy z jeho soukromého života od M. Skalské), List. fil. 1904. 218. nn., Lit. II. 834. — **Z.** *Jan*, archit. a spis., † 7./5. 1903. maje 57. let. Vz Zvon III. 476.
Zezdaleky = *zdaleka*. Val. Čes. l. X. 469.
Ze zdola m. *zdola*. Kredba v Paedag. 1883. 90.
Zezerzat = *zrezavěti*. Hoš. Pol. I. 146.

Zezihlava, y, m. = *ošklivec, který může uhranouti.* Val. Čes. l. XI. 275.
Zezléti komu = *státi se mu zlým.* Zezlel bližním přílišnou nezbedností. Chč. S. II. 141a.
Zezulenka, y, f., *tanec.* Vz Brt. P. n. 961.
Zezuřeti. Škd. F. 118.
Zezvířetěti = *státi se zvířetem.* Hlk. VI. 67.
Zfalešněti, ěl, ění. Slád. Třík. 61.
Zfialověti, ěl, ění. Nár. list. 1903. 141. 13., Hall. 253.
Zfušeračiti co = špatně udělati. Strn. Poh. 140.
Zgárnúť. čím kam = *bodnouti.* Z. do něčeho nožem. Val. Čes. l. XI. 485.
Zgebínať = *chorý ležeti.* Slov. Phlď. XXIV. 606.
Zgrúlať co = *zamotati.* Mor. Čes. l. XII. 248.
Zgyda, y, f. = *tarcha.* Z. človék = těžký. Slov. Phlď. XXIV. 606.
Zgýňať = *bloumati se.* Mám celú noc z. po psích ďúrách. Nár. list 1904. 147. 9.
Zháčkovať sa = *opraviti se?* Slov. Sbor. čes. 52.
Zhadrovatěti. Věst. X. 272.
Zhamovati víno = *směřiti.* Arch. XX. 393. Vz Zhemovati.
Zháňať po městě = *skotačiti.* Čes. l. XI. 381. Sr. Zgýňať.
Zhanba, y, f., dedecus, turpe. Gl. roudn. 212b.
Zharmonisování, n. Z. vědy a víry. List. fil. 1902. 362.
Zharmonisovaný souzvuk barevný. Nár. list. 1903. 80. 13.
Zhavranělý brat (odnárodnilý). Slov. Sbor. čes. 114. Vz násl.
Zhavraniť sa = státi se havranem (ze sokola, pohoršiti se). Slov. Sbor. čes. 103. Sr. Zhavranilý.
Zhebnouti m. zhybnouti, zhynouti. Mus. 1863. 331.
Zhemovati = *směřiti.* Víno zblídnouti, zhemovati a zkoštovati. Uč. spol. 1901. VI. 21. Vz Zhamovati.
Zhemzeti. Veňdi hnis v kosti mé a pode mnú zhemzi (scateat). Ž. pod. Hab. 3. 16.
Zheverovať = *vyburcovati.* Jičín. List. fil. 1902. 254.
Zhistorisovati co: erb. Vz Historisování.
Zhlavatěti = *tvrdošíjným se státi.* Jrsk. XXV. 59.
Zhledání, n. = *pohlížení, pohledy.* Baw. Ar. v. 700.
Zhlinatění, n. = obrácení se v hlínu. Ktt.
Zhlubený mlýn. Škd. F. 177.
Zhmotaření lidu. Čes. l. XIV. 406.
Zhnilotina, y, f. = *shnilá věc.* Us. Rgl.
Zhnízditi se. Tam vrabci zhnízdí se, nidificabunt. Ž. pod. 103. 17.
Zhňusený. Vše se jí zdálo z-né (stísněné, jen tak ledabylo zrubené). Val. Čes. l. XIII. 75.
Zhoditi se. Ta svaďba by sa zhodila = sešla by se, dobrá by byla. Brt. P. n. 775.
Zhodnocení, n. Nár. list. 1904. 43. 9. Z. stavu. Ib. 1904. 356. 13.
Zhodnocený čím. Světlem z-né tony barev. Nár. list. 1903. 333. 13.
Zhodnotiti co čím. Veřejnosti mnohou práci literarní z-til. Máj. I. 13.
Zhodný. Ta byla by všecko ráda zhodna (zvelka, okázale). Val. Čes. l. XIII. 75.
Zhojiti koho nač: na vole. Frant. 26. 7.
Zhonorovati co = *zaplatiti.* Vzáj. I. 66.
Zhonty, pole u Pavlova. Čas mor. mus. III. 149.
Zhořcov, a, m., les u Koutů. Čas. mor. mus. III. 149.
Zhořčiti co = *hořkostí naplniti.* Baw. E. v. 701.
Zhořejší, superior. Z. Egypt. Pat. Jer. 127. 27.
Zhorenisko, a, n. Zostál sám, ako vŕba na z-sku. Rizn. 175.
Zhořeti, vz Vzhořeti. Šf. Mus. 275. 13. — Mš. — **jak.** Pochodně zhoří vysoko; Z. od slunce. Luc. 54.
Zhořičiti = *zhořčiti.* — **co**: slova. Baw. E. v. 1748.
Zhořklý čím: svým osudem. Zvon V. 41.
Zhorouceněti. Hlk. XI. 350.
Zhoršitedlně se chovati (*pohoršlivě*). 1589. Mus. 1901. 368.
Zhoubnoduchý. Msn. Od. 169.
Zhoustlý. Z. stromořadí. Zl. Pr. XXI. 445.
Zhouževnatělý život. Tbz. VIII. 175.
Zhovaditi koho čím: pověrou. Lit. I. 518.
Zhrbatěti = *pokorným se státi.* Hamz. 3.
Zhřbetiti se až kam. Hora Petřín z-la se až do potoka. Pulk. Lobk. 3.
Zhrdavě se usmívati. Čch. Kv. 7. Pravil z. Zvon V. 120.
Zhrdavosť se v něm zazrcadlila. Tbz. XIII. 176.
Zhření, n. = *hryzení v břiše.* Arch. XXII. X. místo: žření.
Zhřešení, n., vz Shřešiti.
Zhrivanka, y, f. = *hriato, sladká pálenka.* Sbor. slov. VII. 110.
Zhřívati se čím: peřinou. XVIII. stol. Čes. l. XII. 11. Vz Zhřiti.
Zhřizelivosť, i, f = *zhrzelivosť.* B. mik. 103. I. Cor. 1. 27. (či v Ev. olom.?) Mš.
Zhrohnouti koho = *zabiti.* Nár. list. 1902. 149. 4.
Zhrotělý. Z. brada (vousy) = *do špičky přistřižená.* Tbz. VIII. 187.
Zhroutiti = *zbourati.* — **co**: krb. Strn. Pov. 96.
Zhrubnatěti. 1585. Uč. spol. 1902. 28.
Zhryzek, zku, m. = *zbytek pice.* Slez. Vybl. II. 80.
Zhrýzti sa s kým = *zlobiti se.* Phlď. XXIII. 681.
Zhubenec, nce, m. = *hubený člověk.* XVIII. stol. Čes. l. XII. 16.
Zhúbný. Z. uhlí. Ž. brn. 119. 14.
Zhudebnění, n. Nár. list. 1905. 26. 9.
Zhudebniti co. Zvon V. 680.
Zhudlaný člověk. Slád. Rich. 8.

Zhustiti co: řeč = *mnoho napovídati, láti*. Jid. 212.
Zhuštěnosť, i, f. Vrch. (Lit. II. 746.).
Zhutnút co: kašu = *shltnouti, spolknouti*. Val. Čes. l. X. 467.
Zhýčkanec, nce, m. Slád. Rich. 184.
Zhýknout = *úžasem vykřiknouti*. Sbor. slov. 1901. 115.
Zhyn, u, m, dle Vodičky nesprávně tvořeno. Vz Věst. IX. 38.
Zhy(b)nouti = *shynouti, shebnouti*. V. Mýto. Jir.
Zhynúti = *shynouti*.
Zchable komu se vzdáti, Kká. Sion. II. 203., se k něčemu přimykati. Ib. 156.
Zchlóbný. Z té tvé ch-né cesty nebude nic. Nár. list. 1903. 270. 90. Sr. Schlouba.
Zchlúba = *schlouba*. Chč. Post. (Výb. II. 627. 16.).
Zchluditi = *sbíti*. Baw. E. v. 2827.
Zchmuřiti co: oči. Rais. Lep. 293.
Zchovřenie, n. Stane se z. Jakob, attenuabitur gloria Jacob. Pror. Isa. 17. 14. (Mus. 1864. 373.).
Zchytralec, lce, m. Vz Tudíť.
Ziapať = *těžko dýchati*. Liptov. Sbor. slov. IX. 47., Pbld. XXIV. 484.
Zibelin, u, m., látka. Nár. list. 1903. 257. 20.
Zíbrt Čen. dr., řed. knihovny Musea král. čes. Sr. Lit. I. 468., Flš. Písm. 739.
Žídek, dka, m. = *nenasyta*. To je ž. S!ez. Vlasť. I. 287.
Ziegler Jos. Sr. Lit. I. 940., II. 3., 880., Tk. Pam. I. 600.
Ziechačka, y, f. Dze je z., tam je driemačka. Slov. Pbld. XXIII. 308.
Zievati, vz Zívati.
Zigar, u, m. = *ciferník u hodinek*; v pl. = *hodinky samy*, z něm. Zeiger. Hauer.
Zich O. dr., spis. a prof.
Zikmund, *zvon* ve *věži* svatovítského chrámu v Praze. Tbz. V. 4. 75.
Zima je vánoční, novoroční, tříkrálová a hromničná. Val. Čes. l. XI. 482. Jaká zima, takové léto. Vz více v Čes. l. XII. 302. Velké zimy, málo sněhu působí rolím a stromům škodu. Ott. Kal. 1904. Zima, až klince pukajů. Mus. sl. IV. 10. Žádnej neumřel zimou pod peřinou. Čes. l. XIV. 300. — Z. = *zimnice*. Koho v pátek zima zmóže, tom už žádný nepomóže. Val. Čes. l. XII. 228. — Z. Ant. Jos, vz Lit. I. 273., Mtc. 1903. 172.; Z. Stanisl, básn.
Zímati, vz Zjímati. Pror. ol. 102ª. 1.
Zimavě. Vítr z. věje. Tbz. V. 6. 221.
Zimka, y, f. = zimní pšenice. Us. Rgl.
Zimmermann J. Vz Lit. I. 940.
Zimně, hiemi = *tuto zimu*. Rozk. R. 58. Sr. Zimús.
Zimní. Kdy z. chlad, tu každý mlád (čerstvý). Ott. Kal. 1904.
Zimnice. Kdo má z-ci, vyvrtá dírku do stromu a do ní zatluče klínek mluvě: Tam tě zatloukám, aby's na mne nechodila. Mtc. l. 1897. Obrz. 58. Z. žlutá, febris flava, ochropyra. Ktt. — Z. = *studená voda*. Slov. Sb. sl. VIII. 66. — Z. = *zima*. Na hromnice půl z., půl krajice. Slez. Vlasť. I. 212.
Zimnicovitý pruh (země). Emin 248.
Zimničiti kdy. Já jsem minulé zimy často z-čil přechladiv se jednou. Koll. (List. fil. 1904. 248.).
Zimničně rozechvěný. Zr. Čer. 142.
Zimolejta, pl., n., *zimolejty*, f. = jm. pole, louky a lesu. Vz Hoš. Pol. 146.
Zimorod, a, m., smýšlené jm. Vykl. Obrz. 202.
Zimovzdorný. Z. brnění (kožich a p.). Čch. II. Pov. 142.
Zimule, e, f = *zimní hruška*. Val. Čes. l. XII. 132.
Zindustrovati se. Všecko se z-lo. Nár. list. 1904. 1. 1.
Zinek. Dějiny, vlastnosti, výroba a upotřebení zinku. Vz KP. X. 219., Vstnk. XIII, 418., XIV. 303.
Zingati komu kde. V hlavě mu z-lo = *bušilo*. Val. Čes. l. XII. 275. Sr. Zingnúť v I. Přísp. 511.
Zink, *cink* = *zpráva*. V zlodějské mluvě.
Zinkethylem, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 132.
Zinkit, u, m., v lučbě. Vz KP. X. 220.
Zinkplac, u, m. = *místo schůzky ke zločinu*. V zloděj. mluvě.
Zíravosť, i, f. Mocná z. Nár. list. 1903. 250. 17.
Zirkon, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XI. 526., XIII. 427., XIV. 407., Vot. 353.
Zírný. Sr. Dalekozírný.
Získal J., prof. a spis.
Získati co na kom. Baw. Ar. v. 5465.. 5602. — **se** = *zalíbiti se*. Chč. S. I. 45ª.
Ziskový podíl, přebytek. Nár. list. 1903. 168. 14., 114. 17.
Zištný = *užitečný, výnosný*. Z. zemské věci. Chč. S. II. 251ᵇ.
Zívný = *zjevný*. Mš. Gb.: zivný.
Zízop, u, m., léčivá rostl. Čas. mus. VI. 8.
Zjadač, e, m., persecutor. Nebuď z. Pat. Jer. 48. 26.
Zjadovník, a, m., tentator. Mrzký z. Pat. Jer. 128. 3.
Zjapný. Tak z. a šlechtilé věci. Pat. Jer. 97. 22.
Zjařenosť, i, f. = *rozjařenosť*. Z. mysli. Kká. Sion. I. 246.
Zjasněle na někoho hleděti. Zvon V. 169.
Zjasnělý ton. Zvon V. 796.
Zjasniti. Zjasnilo nebe chybně m.: zjasnělo. Věst. XIII. 3. — **se kde**. Na zemi se světla z-la. Zr. Krist. 101.
Zjátření, n. Období žlutého z. plic (při zánětu plic), stadium hepatisationis flavae. Ktt.
Zjavať = *zívati*. Phld. XXII. 761.
Zjednání, n., machinatio. Diabelské z. Mill. 27.
Zjednočiti, individualisovati. Mark. Nejalo se.
Zjeven, vna, o, vz Zjevný.
Zjevisko, a, n., neschvaluje Plk. a navrhuje zjev, příběh. Mus. 1843. 406.
Zjevník, a, m., publicanus. Pat. Zim. 29ª. 32.
Zjevnosnubný. Z. rostlina. Nár. list. 1903. 154. 10.

Zjevovosť. Malebná z. Nár. list. 1903. 298. 13.
Zjezený = *sněděný.* Mor. Věst. IX. 37.
Zježatělý. Pod z-lou obálkou bylo dobré jádro. Zvon III. 501.
Zježený čím. Příkop kolím z-ný. Kká. Sion II. 172.
Zjihlý. Z. půda. Havl. 43.
Zjihnutí, n. Z. citu. Zvon V. 636.
Zjichance, ů, m. Dze sú z., tam sú driemance. Rizn. 172.
Zjitření, n. = *vášeň.* Vz Čad. 126.
Zjizvělý. Z. tvář, líc, vojín. Tbz. XVI. 303. V. 4. 305., III. 1. 148.
Zkaditi, turificare, *vykouřiti.* — **co:** dům, Mill. 82a., pokoj, chlévy. Chč. Post. 19b., Chč. S. I. 18b.
Zkajicněti, ěl, ění. Slád. Rich. 25.
Zkaliti koho = *otráviti.* V zloděj. mluvě.
Zkameněleo, lce, m. = *zkamenělý člověk.* Tbz. XVI. 147., I. 2. 34., II. 67., V. 9. 61.
Zkameněloš, rostl. Vz Ott. XIX. 225.
Zkamenění, n. Z. tkaní tělesných, petrificatio. Ktt.
Zkameněti jak. Krbla z-la meravým kamenem = proměnila se v meravý kámen. Věst. X. 278.
Zkapati. Zkap (zahyň) tam, kde si (jsi) Mus. slov. IV. 28.
Zkapalnění, n., synchysis; s. sklivce, synchysis corporis vitrei (prosté, simplex, starobné, senilis, třpytivé, scintillans). Ktt.
Zkapalnitelný plyn. Vot. 44.
Zkapalniti co: plyn. Vot. 45.
Zkapalňování plynu. Vz Vot. 43.
Zkázati koho = *v kázeň přivésti, k dobrému navésti.* Baw. E. v. 2548. Aby je ukrotil a zkázal. Pulk. Lobk. k. 41. — **koho zkrze co.** Skrze pravdu viery. Chč. S. II. 169b. — **čím.** Blázen těmito slovy nebude zkázán. Chč. S. II. 169b.
Zkazky. Báje a z-ky na Slov. Vz Sb. sl. VII. 18., 31., 97.
Zkaželec, lce, m. = *pucher.* Dšk. Km. 41.
Zkažování, n., corruptio. Rozk. P. 1635.
Zkažovati, vz Zkaziti.
Zkizzovník, u, m. = sbírka zkizz. Chyt. 33.
Zklamání, n., illusio. Mill. 4a.
Zklamovati koho jak. Lstivě otce z. Kar. 53. Vz Zklamati.
Zklazňovati, stupefacere. — **co:** smysl. Čtver rkp. dle Hanky 27. — Mš.
Zklidnělý pohled. Zvon V 396.
Zkloubení, n. Nerozlučné z. částic. Nár. list. 1903. 250. 17.
Zklučený = *stlučený* (od krup). Vinohrady mají z-ny na padrť. Mor. Čes. l. XIII. 102.
Zkluzavka, y, f. = *zklouzání.* Jrsk. XXVI. 446.
Zknocený. Z. vlasy (zapletené). Rgl.
Zkolébaný. Z. mysl (čím). Zub. Még. 22.
Zkomírati. Plameny jen z-ly (uhasínaly). Tbz. V. 9. 188.
Zkondensovati co, z lat. = *zhustiti.* Vot. 304.
Zkongelovati, z lat., vz Zkoagulovati. Zacb. Test. 150.
Zkornatělosť, i, f. Částečná z. kožní, sclerema partiale. Ktt.
Zkornatělý kořen, Tbz. I. 24., mysl, žíla. Ib. V. 4. 182.
Zkornatění, n., sclerosis, Verhärtung. Z. pohrudniční, pleuritische Verknöcherung, předčasné z. švů lbových, craniostosis, tepen, endarteritis chronica deformans, arteriosclerosis, atherosis; z. čočky (ztvrdnutí), phacoscleroma, kožní nemluvňat, scleroma neonatorum, kožní dospělých, scl. adultorum, celkové z. kožní, scl. universale, z. škáry, scl. universale, sclerosis corii, z. žlaz, sclerodenitis, Drüsenverhärtung. Ktt.
Zkornativý počasný zánět nitroblány srdeční, chronische sclerosierende Endocarditis. Ktt.
Zkostnatělý plod (zvápenělý), kde sídlem zvápenění jsou plénky plodové, plod ve skořápce, lithocelyphos. Ktt. Z. školomet. Nár. list. 1905. 64. 13.
Zkostnatění svalu, myositis ossificans, Muskelverknöcherung. Ktt.
Zkoštovati co čím = *zkoušeti.* 1585. Uč. spol. 1902. 19., Arch. XXII. 66.
Zkotiti se = *zhoršiti se.* Bolesť se z-la. Volyně. Čes. l. XIII. 122.
Zkotouřiti se = *skrčiti se, svinouti se.* Volyně. Čes. l. XIII. 126.
Zkrabatěti. Brada mu z-la. Rais. Lid. 66.
Zkráčeje = *kratčeji.* Dšk. Km. 48.
Zkrájený. Roucho nějak z-né. Chč. Post. 169a.
Zkřápati, vz Zkřapnouti.
Zkrásněti, ěl, ění. Rais. Lep. 262., Mršť. Obrz. 114., Kká. Sion II. 54., Sá. IV. 67.
Zkrásniti co. Zvon V. 630.
Zkrášlený čím: uměním. Nár. list. 1903. 161. 13.
Zkřášťať. Ty toho zkřášťáš do sebe (nacpeš, sníš)! Rais. Sir. 40.
Zkrátějác. Tvoření příslovcového komparativu z. Vz Hoš. Pol. II. 157.
Zkreslený. Vz Zkresliti V. 1143., Nár. list. 1903. 257. 13.
Zkřesťanilý = *kdo se zkřesťanil.* Bech., Rozb. I. 184.
Zkrhaviti co komu. Oči někomu z. Msn. Od. 203. Sr. Krhavý.
Zkřídovatělý = *bílý.* Z. tvář. Tbz. XVI. 387.
Zkřišťalovatělý. Z. oko. Tbz. V. 5. 157.
Zkřišťalovatěti. Tbz. II.[2] 299.
Zkřížení, n. Z. představ = křiženina. Hyna. Vz Čad. 114. — Z. v tělocv. Rgl. Kreuzung.
Zkrocaněti = *státi se dráždivým.* Tbz. V. 9. 81.
Zkroutilý. Z. vlasy. Jrsk. VIII. 3. 423.
Zkrouzkovatěti, ěl, ění. Hedvábí z-ti. Rgl.
Zkrucovač, e, m., **zkrucovadlo,** a, n = nástroj, jímž provazník zkrucuje niti. Vz Ott. XX. 814b., Zkrucovatel.
Zkrváceti koho. Tloukl ho,ť až ho zkrvácel m.: zkrvavil. Věst. XIII. 4.
Zkrvavělosť slin (při padoucnici atd.). Ott. XIX. 15.

Zkrvavělý. Vyměšování z-lého mléka, galactaemia. Ktt.

Zkrystallisovaný. Z. světlo. Zr. Čer. 180.

Zkujňování litiny v ohništi. Vz KP. X. 152.

Zkulatěti, ěl, ění = *státi se kulatým.* Rais. Koř. 45.

Zkup, u, m., traco. Rozk. P. 1970.

Zkusebný. Z. dušesloví. Čad. 82.

Zkusitelnodějinový. Z. věda ku př. přírodopis, Naturgeschichte. Čad. 95.

Zkusitelnorozumový. Z. věda ku př. přírodozpyt, Naturlehre. Čad 95.

Zkusitelný, empirisch, *lépe:* zkušebný. Vz Čad. 113.

Zkuš, e, f. To je z. = *svízel.* Lomnice nad Luž. List. fil. 1902. 254.

Zkušebný = empirický. Čad. 45. Sr. Zkusitelný.

Zkušenosť přivádí k rozumu. Stan. I. 141. Vlastní z. nejlépe přesvědčuje. Nár. list. 1903. 216.

Zkušenostně. Poznatky z. zjištěné. Ott. XX. 295.

Zkváceti koho čím. Zkvácí mne (ještěr) valným těla hmotem (skácí, porazí). Mor. Prvotiny 1814. 54. Sr. Skvacnouti. V V. 515. znamení otázky za sklesnouti vymaž.

Zkvapiti koho = *překvapiti.* Střela smrti tě z-la. Mark.

Zkvésti. Koruny vaše zetkvů (zkvetou). Kar. 8. — **čím.** Svobodou zkvétati. Kká. Sion I. 241.

Zkvičeti proč: bolestí (o vepři). Gest. B. 54a.

Zkydání, n. Mrzkého z. hodného býti pravím. 1527. Mus. 1905. 434.

Zkyselení, n. = *nepřátelství.* Jitření a z. působiti. 1621. Listář 153.

Zkyseleti = *kyselým se státi.* Kom. Did. 236.

Zkysnutí, n. Z. půdy. Nár. list. 1905. 229. 1.

Zkýsti se odkud: ze země, exire humum. Baw. E. v. 979.

Zlačenka (nemoc) = *žloutenice.* Slez. Vyhl. II 212, Vlast. I. 210.

Zladěný. Vz Zladiti. Nár. list. 1904. 293. 13., Zvon V. 797.

Zladiti obličej **k** úsměvu. Rais. Lep. 464.

Zlahoditi co čím. Emin 351. Sr. Zlahoditi v VII. 1143.

Zlak V., spis.

Zlákati koho pro svůj plán. Zl. Pr. XXI, 86. — **k čemu.** Us.

Zlámati = *rozbiti.* — **co:** sklenici. Soběnov. List. fil. 1902. 254.

Zlášče, *zlášč* = *zvláště.* Vz Mus. fil. VIII. 210., 212., Pat. Jer. 140. 30.

Zlat, a, o, vz Zlatý.

Zlatavý chochol jeřába, Emin 301., vrkoč. Kká. S. I. 193. Z. kadeř, číše. Kká. Sion. II. 12., 53.

Zlatěskvoucí. Z. květ. Nár. list. 1885. č. 114.

Zlatěžlutý len. Luž. Kv. I. 166.

Zlatinělý. Z. municipium. Čapk. Most. VII.

Zlatinký, lichotné slovo. Jg.

Zlatnice, pl., jm. lesa. Hoš. Pol. I. 146., II. 91.

Zlatník, u, m. = *prst.* Vz Mazač.

Zlato. Dějiny, vlastnosti, výroba, upotřebení zlata. Vz KP. IX. 196. nn. Sr. Vstnk. XII. 591., XI. 563. Z. leskem mámivým obě oči mhouřívá smrtelníkům. Tbz. V. I. 46. Z. hrdza (rez) nesožere, mol nepokazí. Slov. Sbor. čes. 58.

Zlatobažný baník. Sbor. slov. 1901. 38.

Zlatočíšní náměstí ve Vratislavi. Slám. Put. 18.

Zlatoboký. Z. Hera Msn. Od. 177.

Zlatodějka, y, f, alchimilla, rostl. Čes. l. XIV. 74.

Zlatodolný. Z. papíry, hodnoty. Nár. list. 1903. 222. 17., 124. 5. Z. koně. Škod. II.[2] 95.

Zlatohlavec, vce, m. = *král hadů* (nosí na hlavě zlatou korunku). Vz Vyhl. II. 287., Vlasť I. 45.

Zlatohlávek, rostl. Vz Pryskyřník.

Zlatojařmý povoz. Msn. Hym. 71.

Zlatokrásný = *krásný jako zlato.* Pís. z r. 1845. Mš.

Zlatokujce, e, m. = *zlatník.* Škd. Od. 43.

Zlatolačně. Oko z. planoucí. Kká. Sion I. 260.

Zlatolemý, goldumsäumt. Z. mráček. Mš. exc.

Zlatoličový prut. Brt. Čít. 383

Zlatomečný Apollon. Msn. Hym. 14.

Zlatomlýn, rybník u Opatova na Mor.

Zlatonožka, y, f. = *mající zlatou nohu.* Kká. Sion I. 119.

Zlatoperlící se víno. Jrsk. XIV. 103.

Zlatořásně brunatný. Kká. Sion I. 191.

Zlatorodný. Z. půda. Tbz. V. 9. 371., XVI. 376.

Zlatorůžový prub. Jrsk. XIV. 137., XV. 225., XXIV. 96.

Zlatostolec, lce, m. Se z-lce někoho svrhnouti. Zr. Nov.[2] 63.

Zlatostolný. Z. Hera. Škd. Od. 51., 192., Msn. Hym. 12., 77., Il. 18.

Zlatotížný = *těžký jako zlato.* Z. průpověď. Sf. v Kr. I. a. 32.

Zlatotrepký. Z. Hera. Škd. Od. 186.

Zlatouš, e, m., rostl. Vz Hlaváček zde.

Zlatovar, u, m. Podařil se mi z. (vyrábění zlata). Kká. Sion. II. 207.

Zlatovek. Rozk. P. Omylem m.: Zlatohlávek. Mš.

Zlatovka, y, f. Lancutská z. = *kořalka.* Jlnk. Jas. I. 12.

Zlatovosť, i, f. Z. roucha. Nár. list. 1903. 80. 13.

Zlatovrbový prut. Kšť. Poh. 96.

Zlatový. Z. měna. Nár. list. 1903. 312. 21.

Zlatozraký. Z Helena. Zr. Poes. 192.

Zlatožilní obtíže, molimina haemorrhoidalia, uzlík, varix haemorrhoidalis. Ktt.

Zlatožlutavý. Z. pšenice. Škd. Od. 103.

Zlatý. Z. klíč všecky zámky otvírá i pekelný, nebeský nemůže. Rais. Zap. vlast. 143. — **čím.** Noc zlatá hvězdami (blýštící se jako zlato). Zr. Let. II. 102. — Z. *hodinka* = veselí v pondělí po posvícení. Vz Souk. 1903. 16., Vykl. Obrz. 257. — *Z. žíla,* haemor-

rhois; záchvat zlaté žíly, molimina haemorrhoidalia. Ktt. — *Z. kvěi*, rostl. Vz Blatouch zde. — Z. *Praha*, týdenník obrázkový.

Zle. Nikdy není tak z., aby nemohlo býti hůře. Us.

Zlé, n. = *zelé, zelina, bylina*. Luc. 56. — **Zlé**, vz Zlý.

Zledovatělost obličeje. Tbz. V. 9. 17.

Zledovatěti, ěl, ění — **k někomu**. Zl. Pr. XXII. 170. Sr. Zledověti VII. 1145.

Zledovění, n. Občasné z. Zvon VI. 314.

Zléhati se kde. A tu se jest u něho zléhala (pokurvila). 1512. Arch. XIX. 115.

Zlehčeti, el, ení = *zlehkomyslněti*. Chč. S. I. 31[a].

Zlehčovatel, e, m. Msn. Hym. 54.

Zlehlý. Z. obilí. 1515. Čes. l. XIV. 288.

Zlémyslník, a, m. Msn. Od. 309.

Zlenilý. Oči v pohybu z-lé. Zvon V. 316.

Zlenknout = *leknouti*. Ryba zlenkla. Deštná. Mš.

Zleptati, devorare. — **koho.** Ž. pod. 34. 25. Ž. klem.: pohltiti.

Zlevniti, billiger machen. Z. výrobu. Pokr. 1885. 193.

Zlevolný = *zlovolný*. Ev. ol. Sap. 1. 4. — Mš.

Zleža = *leže*. Jedl z. Hoš. Pol. 110.

Zlhostějněti komu. Zl. Pr. XXI. 319.

Zliberalisování veřejnosti. Mus. 1905. 454.

Zlidnatělý. Z. město. Msn. Od. 223.

Zlidověti, ěl, ění. To slovo z-lo. Věst. IX. 37. Ta píseň z-la. Lit. I. 534.

Zliščit co komu = *sraziti*. Brt. P. n. 932. Sr. Lisknouti.

Zliti koho čím = *politi*. Z. koho škopkem vody. Zvon III. 2.

Zlíti se s kým = *hněvati*. Baw. E. v. 1922.

Zlivanček, nečku, m. Na Luciu chodia deti v ženskom úbore so zvončekmi (ľud ich menuje zlivanček) po domoch. Sbor. slov. VII. 111.

Zlivý = *lstivý?* Zlivou řečí mnohý přide k marnej seči. R. otc. (v. 147.).

Zlobický. Vz Lit. I. 940.

Zlobnomyslící bohové. Msn. Od. 15.

Zlobostrůjný. Msn. Il. 110.

Zlobověstně hleděti. Kká. Sion I. 67.

Zlobověstný plamen. Kká. Sion II. 111.

Zlobovolně někoho potřísniti. Kká. Sion II. 61.

Zlobuřácný. Z. vítr, Zefyr. Msn. Il. 284., Od. 195., Škd. Od. 82., 196.

Zločinec. Súd boží každého z-nce složí (dostihne). Sb. sl. VIII. 85.

Zločinecký. Z. historie (1806). Lit. I. 519. Měření lebek z-kých. Zvon III. 573.

Zlodějka, y, f. = *pila*, kterou se z navrtaných děr vyřezávají celé plochy. Vz Ott. XIX. 735., KP. XI. 10. — **Z.** = *svítilna*. V zloděj. mluvě.

Zlodějský. Kdo má z. palec, ten může neviditelně krásti. Čes. l. XIV. 349.

Zlohař, e, m. = *zloděj* jarmareční. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 48.

Zlohospoda, y, m. = *zlý hospodář*. Msn. Od. 310.

Zlohuba, y, f. = *mušorka, zlá houba*. Slez. Vyhl. II. 324.

Zloch, u, m = *výroční trh*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XV. 48.

Zlochař, e, m. = *jarmareční zloděj*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 42.

Zlochařka, y, f. = *zlodějka na výročním trhu*. V zloděj. mluvě. Vz Zlochař.

Zlochtati koho = *zlektati*. Tbz. V. 9. 162.

Zloklon, u, m. = klon k zlému. Mark.

Zlokutiřství, n. Licoměrné z. Msn. Il. 264.

Zlolajicně něco rozkládati. Msn. Il. 26.

Zlomestný. Z. božka. Msn. Od. 227. Sr. Mestný v VI. d.

Zlomiti se komu. Náhle hlas se mu zlomil. Zvon IV. 37. — **s čím.** Zlomil s tou filosofií špatně m.: zřekl se, vzdal se, zanechal té filosofie, odstoupil od ní. Brt. ve Věst. XII. 37.

Zlomivý = co se snadno láme. Sbor. čes. 206.

Zlomoc, e, f. Nízká z. Kká. Sion II. 140.

Zlopášství, n. Msn. Od. 308.

Zloplod, u, m, rostl. Vz Ott. XXII. 625.

Zloporobný den = zlý, *κακὸν ἦμαρ*. Il. 164., Od. 214., 260.

Zlořádný. Z. působení. Nár. list. 4/10. 1900.

Zloradý Atlas. Msn. Od. 10.

Zlost užírá játra. Kká. Sion II. 207. Z. nemá ctuosť, ale samou nezbednosť. Litom. 73. To je z., když se člověk hněvá (žertem). Mus. slov. VI. 111. — **Z.** = *nepohoda špatná cesta*. Nemohl tam pro velikou z. cest. 1591. Mus. 1905. 428.

Zlostička, y, f., zdrobn. *zlosť*. Kos. Živ. 131.

Zlostiti proti komu. By proti mně chtěla z. (zle činiti). 1459. List. fil. 1904. 439. — **se.** Nezlosť se (nehněvej se). 1459. List. fil. 1904. 437. — **se proti komu.** Co zlostíte se proti této ženě? Ev. ol. 144[a].

Zlostný staví se jako křeček. Čes. l. XIII. 176.

Zlosyn, a, **zlosynec**, nce, m. Z. za Karla IV. Když měštěnín n. sedlák pojme nepoctivou ženu, synové jeho jsou zlosynové, ačkoli dobrého otce mají; ti mohou přijímati jen malé úřady. Zvon II. 611. Sr. Cvikýř.

Zlošatý žebrák (mající špatný šat). Msn. Od. 270.

Zlota, y, f. Za dobrotu čakaj zlotu. Mus. slov. VI. 111.

Zloto, a, n. = *zlato*. Orava. Sbor. slov. IX. 58.

Zlotřilec, lce, m. Tbz. III. 1. 185, V. 4. 136., V. 6. 117., Jrsk. VII. 2. 135.

Zlotvorný. Z. různice. Msn. Il. 154.

Zloúmyslný. Msn. Od. 147.

Zlověd(v)ěník, a, m. (zlowiedwienyk), daemon = zlého vidomec. Luc. 46., 47.

Zlověstec, stce, m. Věst. XII. 276.

Zlověstně. Zrak plane z. Kká. Sion. I. 25.

Zlověstník, a, m. Msn. Il. 4.

Zlozvěstně. Obočí jeho bylo z. staženo. Kamn. Mec. 89. Sr. Zlověstně.

Zlozvučeti. Slád. Šl. 83.

Zludařelý člověk = toulek ročních milovný. Bzenecko. Čes. l. XIV. 422.
Zlusknouti co = *s chutí sníti.* Stern. Poh. 74.
Zlý. Kdo sobě zlý, kterak může jinému býti dobrý? Arch. XX. 136. Ze zlého živobytí není dobrého vyjití. Lit. list. XIX. 319. Zlým skutkům nedědí. Msn. Od. 118. Jedno zlé samo nechodí (neštěstí). Rizn. 171. Zlé podává ruku horšímu. Sb. sl. VIII. 86. — **Jak.** Je z., jak ščur. Slez. Vlasť. IV. 235. — Z. pes = *vzteklý.* Val. Čes. l. XI. 94.
Zlyříětělý. Z. epika. Zvon VI. 86.
Zlyžica, e, f. = *lžíce.* Val. Čes. l X. 466.
Zmáčanka, y, f. = *omáčka.* Slov. Čas. mus. V. 100.
Zmak. Sr. Sb. sl. VIII. 172., Čas. mus. V. 92.
Zmakulovati. — **co.** Kšaft ten jim ke škodě z-la a pokazila. 1519. Arch. XIX. 471. Z lat. macula, skvrna.
Zmalicherniti co. Phľd. XXIV. 341.
Zmárať, iter. od: mořiť. Liptov. Sbor. slov. IX. 43.
Zmasivění, n. Z. tkaniva mozkového, encephalosclerosis; Z. plic, carnificatio pulmonum, splenisatio. Ktt.
Zmátati koho. Nemoc horká ji z-la (zmohla). Pal. Záp. II. 110.
Zmatečnosť. Žaloba pro z., Nichtigkeitsklage. Vz Ott. Říz. III. 6., 130.—144.
Zmatek (ve přech). O zmatku v starší době vz v Arch. XIX. 597. Zmatky (u soudů) jsou buď nedostatkem podmínky platného řízení, aneb porušením základních zásad o řízení a rozsuzování při. Vz Ott. Říz. III. 4, 57 a j.
Změ = *smije.* Baw. E. v. 2560 a j. tam. Sr. Zmie v II. Přísp. 408.
Zmehnouti. Poznalo, že se něco zmehlo (přihodilo). Rais. Sir. 100.
Změkčelosť, i, f. Z. čočky, phacomalacia, lbová, craniotabes, žaludku, gastromalacia, Magenerweichung. Ktt.
Změklý čím. Srdce láskou změklé. Věst. X. 345.
Zmenkový súd = *směnkový.* Slov. Sbor. čes. 32. Sr. Zmenka.
Změnoslovo, a, n. = *sloveso.* Klc. 81.
Zmeškale = *liknavě.* Z. k někomu se míti. Chč. S. II. 206b.
Změť, i, f. = *zmatek.* V tom není změť. Výb. I. 806. 6.
Změtěnice, e, f. 1444. Jir.
Změtice, e, f. Potná z. horečná, sudor anglicus. Ktt.
Změžditi koho. Ďábel lid tak změždil. Rokyc. Post. 356a.
Zmienka, vz Zmínka.
Zmiesiti, vz Zmísiti.
Zmieždíti, fascinare. Mam. A. 23a. Sr. Změžditi.
Zmijovice, e, f., ophioxylon, rostl. Vz Ott. XVIII. 807.
Zmilostný, pius. Z. Ježíš. Pat. Jer. 52. 18.
Zmírající světlo. Nár. list. 1905. 71. 13.
Zmířat s kým nějak = *samyšleti.* Val. Čes. l. XI. 484.
Zmíravý. Cítila na své dlani zmíravý pohyb (dítěte). Zl. Pr. XXII. 123.
Zmiseti, tabescere. Mam. V.
Zmistrovaný. Orloj právě (dobře) z-ný (mistrovsky zhotovený). 1589. Čes. l. XII. 465.
Zmizeti jak. Zmizel, jakoby do vody skočil. Jrsk. VI. 1. 9.
Zmížděný. Ačkoli plod se jedním z-ným kocháním počíná, una instantanea delectatione concipitur. Ctver. Konáč. Hanka. 25. — Mš.
Zmížditi. Ďábel lid tak zmíždil (posedl, pokazil). Rokyc. Post. 327a. Sr. Změžditi.
Zmjadžganý = *smačkaný.* Z. sláma. Val. Čes. l. XII. 487.
Zmjata, y, f. = *věc špatná, brak.* Val. Čes. l. XI. 321, XIV. 244.
Zmladě, *zmládě* = *z mládí.* Hoš. Pol. 110.
Zmladek, dku, n. = *odnož.* Již. Č. List. fil. 1902. 254.
Zmlady = *z mladu.* List. fil. XVII. 284.
Zmleti. Zmelo sa mu na chrbát (byl bit). Slov. Phľd. XXIV. 340.
Zmlhovatělý. Z. oči. Tbz. VIII. 78.
Zmklý. Z. obilí = *zkažené, neplodné.* Grm. XXIV.
Zmlknúť. Ruky mu zmlkly (ochably, ztrnuly). Val. Čes. l. XII. 275.
Zmocnělý v umění. Kom. Did. 289.
Zmocněti nad kým. Důstojníci z-li nad lidem. Ghet. 44.
Zmodernělý. Z. tvář. Zvon IV. 669.
Zmodernisovati co čím: řeč novými útvary. Vlč. Lit. II. 2. 100.
Zmodraný = *smodralý.* Z. pysky. Val. Čes. l. XII. 486.
Zmodřinovati koho jak: do všech barev (stlouci, až má modřiny všech barev). Hamz. 53. Sr. Zmodřinkovati.
Zmoknúti, vz Zmoknouti.
Zmonotonělý. Z. verše. Mtc. 1902. 185.
Zmořený jak: jako koza, jako sláma, jako věchet, jako kotar. Zbirov. Čes. l. XI. 270.
Zmořiti se jak. Slib takový v nic se zmořil. Světz. 1888. 151.
Zmotati se = *zapotáceti se a padnouti.* Čes. l. XIV. 150.
Zmotořiti se = *smátořiti, zlepšiti se.* Obilí se z-lo. Volyně. Čes. l. XIII. 126.
Zmotýlovat = *popsati.* V zloděj ml. Čes. l. XV. 47.
Zmoudřeti z čeho: z vlastních chyb. Sbor. čes 21.
Zmožditi co kde: na kovadlině. Rkp. lék. Jhr. 28b.
Zmožení, n., cresis. Rozk. P. 1276., R. 83.
Zmramorovatěti. Tbz. II.³ 426.
Zmrlý. Zmrlé črvy pójdú od člověka. Lék. B. 195a.
Zmrtohlavěti m. zvrtohlavěti. Jihoč. Dš. Sr. Huj. Progr. 16.
Zmrtvěti komu. Z-ly mu údy. Msn. Il. 116.
Zmrzlina chyb. m: mražené. Vz toto. Brt. ve Věst. XII. 97. Sr. Zdechlina = co zdechlo, zmrzlina = co zmrzlo, ale u z. nic nepomrzlo, nýbrž bylo učiněno zmrzlým.

Zmrzlinář, e, m. = kdo *prodává na ulici zmrzlinu.* Nár. list. 1886. č. 183. Sr. Zmrzlina.
Zmrzlý proč. Ústa pro strach z-lá. Frant. 9. 19. — **jak**: jako hrábě, rampouch. Vlast. I. 238.
Zmrznouti se. Jak se povětří strhne, to se zmrzne. Luc. 62. To se nemóž z. Ib. 64. Sr. Zmrznouti.
Zmúvať sa s kým = *smlouvati se.* Slov. Čes. l. XIV. 247.
Zmužštělosť, i, f., andromania. Ktt.
Zmýdelnění měkkých částí mrtvoly. Ott. XX. 5.
Zmýdlovatěti, změní-li se tuk lučebně ve hmotu mýdlu podobnou. Tělo z-tí. Čes. l. XI. 439. Sr. předcház. Zmýdelnění.
Zmygať = *utíkati.* Brt. Slov. 210.
Zmyšit sa za kým: za děvčetem (pobiázniti se). Slov. Phľd. XXIV. 479.
Zmýšleti nač = *pomýšleti.* Už na to zmýšlel. Val. Nár. sbor. VIII. 56.
Zmytí, n. Obvěž (hlavu) po z. Lék. R. 46b.
Zmývať = *utíkati.* — **kudy.** Z. úvratami. Val. Čes. l. XI. 229., 275.
zn m. *zdn*: prázný. Us. Jir.
Značek, čku, m. = čtvereček na spodku ňader košile. Vz Ňadra. Val. Čes. l. XI. 114.
Značidlo, a, n. Hrnčiarské z. Mus. slov. VII. 35.
Značka na čepci = výšivka. Lašsky. Čes. l. XI. 116., Vyhl. II. 195.
Značný = *znatelný.* Z. tvář. Koll.
Znajímati co = *pronajmouti.* Hus. Er. I. 141.
2. **Znak** cechu, kapituly, hrabat, měst atd. Vz Kol. Her. I. 435.
Znale = *znalecky.* Z. z ní cítí vůně ty různé. Kká. Sion I. 169.
Znalecký. Z. ohledání mrtvoly, Necropsie. Ktt.
Znalečka, y, f. = *znalkyně.* Dšk. Km. 36.
Znalý v čem. V honbě znalý. Škod. II.[2] 85.
Znám, a, o, vz Známý.
Znamánko, a, n. = *znaménko.* Dšk. Km. 32.
Znamátko, a, n. = *znaménko.* Dšk. Km. 32.
Známek. Že jich potom víc i známek nebyl viděn, ut nil ex eis amplius fuerit visum. Pat. Jer. 122. 4.
Znamenanosť, signatum. Mark. Neujalo se.
Znamenitý. Z. korouhev = kterou se dávalo znamení při správě vozů. Jrsk. XII. 334.
Známosť ve svete nade všetky peniaze. Mus. slov. V. 77.
Známůstka, y, f., zdrobn. známosť. Z. s děvčetem. Rais. Lid. 96.
Známý jak falešný groš, peníz. Us. Rgl.
Znárodnělý. Z. věda. Vlč. Lit. II. 2. 38., Mtc. 1903. 261.
Znárodnění, n. Nár. list. 1905. 326. 13.
Znatný. Rôček k rôčku čas už znatný v plánoch prešiel nenávratný. Phľd. XXII. 226.
Znatý = *znalý.* Nejsem té cesty znatý. Litom. 41.
Znaviti se čím (unaviti). Zvon IV. 49.
Znažiti se = *obnažiti se.* Zub. Még. 22.
Znebeštiti koho. Lit. II. 167.
Znecitlivělý. Podala mu svou ruku chladnou, z-lou. Zvon III. 488.
Znečlověčiti koho. Čch. I. Pov. 93.
Znegovati = *popírati,* z lat. — **co**: ducha. Osv. 1896. 370.
Znehať *sa s niečoho* = zanechati nějakou chybu. Sbor. slov. VII. 110.
Znehodniti někoho v očích kulturních lidí. Zl. Pr. XXII. 345. Sr. Znehodnotiti V. 586.
Znehybněti = *státi se nehybným.* Zvon V. 572.
Znejprvka dělal dobrotu, potom... Deštná. Mš.
Zneklidnělý. Z. duše. Zvon IV. 719.
Zněna, y, f. = *tón.* Kcl. 46.
Znenáhle. Máme adj znenáhlý, tedy i znenáhle. Mš.
Znění v uších, sonitus aurium, Ohrenklingen. Ktt.
Znepokojivý. Z. zprávy, správně i znepokojující. Sr. Uspokojivý. Z. faktum. Věst. XII. 361. Z. myšlénka. Zvon V. 12.
Znepravditi = *sfalšovati.* Mark. Neujalo se.
Znervosněti, ěl, ění. Us.
Znesvěcování památky něčí. Souk. 1903. 10.
Znetvoření, n. = *zohavení,* mutilatio.
Znetvořenina jmen. Nár. list. 1901. č. 341.
Znibřičiti co. Ništ človek neznibriči (nesvede), čo sa ako usiluje. Slov. Mus. slov. V. 94.
Zničenosť. Ze své z-sti se probrati. Čch. II. Pov. 189.
Znina, conspera. Rozk. P. 2369. **Asi**: zunina. Mš.
Znikněnie, n. Po z. takového varunku (vzniknutí). List. fil. XI. 263.
Znítit oheň = *rozdělati.* Liptov. Sbor. slov. IX. 47.
Znobiti = *trápiti.* Baw. E. v. 584., 608. a j. Znobí rád holčičky. Světz. 1888. 39.
Znobliti koho, nobilitieren. Hlavn. 11.
Znohtilý. Z. maso. 1454. Mš.
Znojený čím: bujarostí. Lit. I. 842.
Znovuobrození, n. Věst. X. 268.
Znovustvoření, n. Věst. X. 268.
Znovuvzniknutí, n. Z. tkaně (úplné zhojení), reorganisatio. Ktt.
Znumek, mka, m. = *známý.* Prus. Slez. Čes. l. XII. 310.
Znutiti koho z čeho: ze slibu = *žádati* věc slíbenou. Baw. E. v. 517.
Znuziti koho = *ožebračiti.* Baw. Ar. v. 1719.
Znylý = *unylý.* Zub. Még. 36.
Znýnati. Srdcem z. Výb. I. 364. 4. Vz Znýti.
Zobáče = *hrubé domácí kroupy.* Lišeň. Mtc. 1902. 114.
Zobák, u, m. Z. hole = *ohnutá hořejší její část.* Hamz. 53.
Zobanka, y, f. = ventosa. Rozk. P. 2506.
Zobatina, y, f. = *věc zobatá.* Hamz. 22.

Zobcovati = *vyobcovati*, excommunicare. Rozk. P. 870.
Zobcovitý. Sukovka z-tého ohybu. Rais. Lid. 91.
Zobčák, a, m. = *pekař*. V zloděj. mluvě. Čes. l. X. 142.
Zobďaleč = *zdálky*. Čas. mus. V. 19.
Zobec, bce, m. = *střevíc s nosem*. Jrsk. VI. 1. 9. Sr. Nos. — **Z.** = *chléb*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XI. 142.
Zobjezditi co: dědinu. Brt. Čít. 390.
Zobkovati se s kým. Sá. XVII. 162. Sr. Zobkati.
Zobonoska, y, f., nosatec brouk. Vz Ott. XXI. 676.
Zobr, a, m., velmi rychlé zvíře. List. fil. XVI. 110.
Zobrazitel, e, m. Z. něčeho. Nár. list. 1903. 154. 13.
Zobtesaný jak. Skála jako na hladko zo-ná. Msn. Od. 181.
Zocelený čím. Lidé životem z-ní. Nár. list. 1903. 312. 21.
Zočiti se komu. Aby se mu co z-lo = *zalíbilo*. Baw. E. v. 2054., Sbor. čes. 76.
Zodíti koho čím. Chč. S. I. 32b.
Zodkaď = *odkud*. Val. Nár. sbor. VIII. 47.
Zohlidovati co. 1515. Arch, XXII. 58. Sr. Zohledati.
Zoisit, u, m., nerost. Vz Mtc. 1903. 51., Vstnk. XI. 334.
Zola. Vylévala zoły. Slez. Vlasť. I. 162. Sr. Zola II. Přísp. 410.
Zolna, y, f., potok na Slov. Sb. sl. 1902. 57.
Zomakati co. Msn. Od. 295.
Zomek, mku, m. = *zámek*. Slov. Mš.
Zonad = *odtamtud*. Přiváděl je z. Msn. II. 173.
Zoněměti, ěl, ění. Msn. Od. 103.
Zoopsychologie, e, f., z řec. = studium duše zvířecí k pochopení duševních jevů člověka. Čad. 57.
Zootechnika, y, f. Vz Krec. 21.
Zopakovati co, wierderholen. Müll. 30.
Zopasek, sku, m. Z-sky vést s duchy = *zápasy, potyčky*. Slez. Vyhl. II. 304., Vyhl. Slz. 39.
Zopětovati, wiederholen — **co s kým**. Šf. v Kroku I. a. 24.
Zořel, eous, Rozk. P. 149., exus. Rozk. R. 58. Sr. Zořek.
Zorista, y, f., přívrženec listu Zora. Čch. Kv. 174.
Zornice, e, f. Uzavřená z., synicesis, Pupillenverschliessung. Ktt.
Zornička, y, f. Trvalé stažení z-čky křečové, myosis spastica; umělé utvoření z-čky, umělá z., coremorphosis; více z-ček v jedné duhovce, polycoria (mnohozorničí). Ktt.
Zorný. Slepota v polovici z-ho pole, hemianopia. Ktt. — **Z.** = *zírající*. — **kam**. K nebi zorná chýše. Mark.
Zosmradený. Z. vajcia = *zasmrádlá*. Mus. slov. VII. 54.
Zosmrdený. Z. ryba (zasmrádlá). Slov. Phld. XXI. 655.
Zosobělý. Zr. Čer. 49.
Zosobitelka. Morana, z. zimy a smrti. Dvoř. Mor. 9.
Zóstati = *opustiti*. Baw. Ar. v. 4860.
Zotavená, é, f., Erholung. Vyjel si na z-nou. Us.
Zotročovatel, e, m. Lit. II. 259.
Zoubek Fr. Vz Tk. Pam. I. 414.
Zoubkočepka, y, f., racomitrium, druh mechu. Vz Ott. XXI. 16.
Zoufalství dodává síly. Tbz. III. 1. 201.
Zouná, zouvná = *výkupné za nevěstin věneček*. Ledenice. List. fil. 1902. 254.
Zouvák, u, m. = *svonice* udělaná z rozsochy (z pně dělícího se ve dvě větve) s kuželovitou střechou krytou šindelem. Čes. l. XIV. 322.
Zouveřit = *zdůvěřit se* = *sbortiti se*. Litom. 57.
Zovrený. Z. ruka = *opuchlá*. Slov. Phld. XXIV. 606.
Zpáčení, n., retroversio. Z. děloby, r. uteri. Ktt.
Zpáčit se čeho = *zrušiti smlouvu, slovo*. Val. Čes. l. XIII. 75.
Zpadek, dku, m. Na zpadek (zpět) jsem myslela, že to zle pujdě. Hauer 16.
Zpadnouti = *zahynouti*. — **komu čím**. Včely mně hladem zpadly. Pal. Záp. II. 90.
Zpakostěný. Z. šaty. Rgl.
Zpaličatěti = *tvrdohlavým se státi*. Rais. Lep. 291., Lid. 195.
Zpanilý čím: tělem. Kom. Did. 64. Sr. Spanilý.
Zpániti = *svelebiti*. Baw. Ar. v. 4366.
Zpanošilý, militaris. Z. muž. Mill. 81a.
Zpánovatěti = *státi se pánovitým*. Tbz. III. 2. 365., V. 3. 81.
Zpára, y, f. = *vedro*. Letní z. Alx. V. 1245.
Zparagrafovati co = *do paragrafů uvésti*. Vlč. Lit. II. 2. 90.
Zparlamentarisovať ministerstvo. Nár. list. 1905. 139. 1.
Zpartekovati něco = *zašantročiti*. Wtr. Min. 55.
Zpas, u, m. Sveřepice nemóž vdáti, kteráž na sobě znamení má na spase, protože chodí s znamením kobylím polem. Rožm. 182. (Jir. Prove 431.).
Zpáteční, *tanec*. Vz Brt. P. n. 871., 986.
Zpátkový. Z. voda = spáteční s kola mlýnského. Vlasť I. 209.
Zpeněžiti co. Chč. Post. 211a.
Zpeřitý květ (akacií). Emin 47.
Zpernatělý. Z. křídla orlí. Polák. Lit. II. 12.
Zpestřiti se čím. Promenada z-la se přílivem vzdělanějších hostí. Zvon IV. 175.
Zpětnopatý luk, παλίντονος. Msn. II. 181. v. 459., Hym. 69.
Zpětský. Větu: Vítr atd. polož do: Zpětiti.
Zpěv. Sr. Strh. Akust. 408. Duše bez zpěvu jest jen sirá poušť, bez vláhy květina. Zr. Poes. 223. Lidový z. světský v době předhusitské. Vz Čes. l. XIV. 98.
Zpěvákový. Z. osudí, vas musicorum. Pror. ol. 22a. 1. Isa. 22. 24.
Zpěvavý. Mluviti s-vým hlasem. Vz Hoš. Pol. 129.

Zpevněle odpovídati. Zl. Pr. XXI. 115.
Zpěvněný čím: skála baštami z-ná. Zl. Pr. XXI. 230.
Zpěvomluvec, vce, m. = *básník.* 1784. Lit. I. 359., Bílý Obr. 152.
Zpiatočník, a, m. = *rak* (leze po zpátku). Čas. mus. VI. 92.
Zpíčitel, e, m., adversarius. Mam. A. 16a.
Zpietčiti, supplantare = *na patu se vzepříti, odporovati.* Z. witt. 139. 5.
Zpietka, y, f. = *ústup, vzdalování se.* Mš.
Zpísknouti. — **kde.** Skřivani spískli v poli (se ozvali). Phřd. XXII. 265.
Zpitvořený mužík. Kká. Sion I. 124.
Zpívati jak. Ten zpívá jak zvon. Čes. l. XII. 307. Zpívá jako moucha v konvi. Zbirov. Čes. l. XI. 269.
Zpívavý plamének. Strh. Akust 369.
Zplanělosť řeči. List. fil. 1905. 365.
Zplanilý. Z. hlava. Lit. I. 799.
Zplihlý. Z údů zplihlá kůže visí. Kká. Sion. II. 212.
Zplnění, n. Z. hlasu. Klc. 34.
Zplozenec, nce, m. Z pekla z. Tbz. XVI. 130.
Zplúti, vz Zplouti.
Zplynování látky (proměňování jí v plyn). KP. X. 118.
Zplznúti se, labi. Greg. (List. fil. XI. 261.).
Zpodepříti se čím kam (nač) = *spolehnouti.* 1513. Arch. XIX. 194.
Zpodhlavy (z-pod-hlavy). Litom. 41.
Zpodkrkonošský. Náš hlas z. Jakb. Mar. 60.
Zpodlajce (z-pod-lajce = lavice). Litom. 41.
Zpodobitelný. Nezpodobitelná původnosť názorů. Zvon. V. 559.
Zpodobrvnatý nálevník, oxytricha. Vz Ott. XVIII. 1021.
Zpodpierka, y, f., columen. Rozk. R. 94. Sr. Zpodierka.
Zpodvrchmo. Chochol z. pomával. Msn. II. 53., 186.
Zpohodlnění, n. Mus. 1905. 380.
Zpohodlněti, ěl, ění. Us.
Zpohubkovati koho. Zvon. IV. 247. Wtr.
Zpojiti koho čím = *opiti.* Chč. S. I. 40b.
Zpoléhati več. Nemáme v zboží z. Čes. l. XIII. 404.
Zpomenout se = *pominouti se.* Pes se zpomenul. Domažl. Kbrl. Džl. 12.
Zpopelavělý. Z. vlasy. Tbz. III. 2. 242. Vz násl.
Zpopelovatělý Z. vlasy. Tbz. XVI. 147. Z. hlava (šedivá). Tbz. V. 1. 274.
Zpopelovatěti = *sešedivěti.* Vlasy jeho z-ly. Tbz. XVI. 327.
Zpopularisovati co. Nár. list. 1903. 114. 17. **Z.** národní kulturu. Nár. list. 1904. 349. 17.
Zpopulárněti. Hlk. XI. 56. — **čím.** To z-lo sborem Rozkošného. Zvon. III. 327.
Zpora, y, f., chismus. Rozk. P. 2306.
Zporaziti. Někomu něco z. (sraziti, odečísti). 1621. Listář 151.
Zpořezati. Ž. tom. 49. 5. Vz Spořezati.
Zpósobnosť. Vít. Vz Způsobnosť.
Zpovrchněti, ěl, ění. Věst. X. 272.
Zpovšechnělosť, i, f. Rakouská z. Nár. list. 1905. 84. 25.
Zpovykati si nač = *zvykati čemu.* Rgl.
Zpravedlování, n., justificatio. Aby ostříehali s jeho. Ž. kap. 104. 45.
Zpravidelnění, n. = *uvedení v pravidelnosť.* Z. docházky školní, Regelung. Nár. list. 1905. 57. 13.
Zpravdna, vz Zpravna.
Zpravidlo, a, n. = *rejstřík.* Vstnk. XII. 44.
Zpravna, y, f., orthodoxia. Rozk. P. 2331.; v Rozk. R.: zpravdna.
Zpravodajka, y, f. Čes. l. XII. 33. Sr. Zpravodaj.
Zpravodajský. Z. služba. Nár. list. 1904. 121. 17.
Zpravovadlení, n., justificatio. Ž. kap. 118. 48.
Zpravovadlenství, n., justificatio. Ž. kap. 118. 8.
Zpřeházeti. Zpřeházený krám. Nár. list. 1885. č. 165.
Zpřelamovaný. Z. písmo staré ženy (třasavé) Zl. Pr. XXI. 231.
Zpřeminouti komu co = *prominouti.* Msn. Od. 182.
Zpřeobraziti co. Zr. Zahr. 169.
Zpříčiti se čemu = *brániti se.* Baw. E. v. 345. **Z. se od čeho.** Ib. 530.
Zpříděje = *předněji* (z předu). Dšk. Km. 48.
Zpřirozeniti co. Nár. list. 1904. 349. 13.
Zpřivlastniti co k čemu. XVI. stol. Uč. spol. 1905. II. 20.
Zpronařikati co = *proklínati.* Jrsk, XX. 2. 52.
Zpropasť = *propasť.* Šumava. Rgl.
Zprostačka, y, f. Krátkozraká z. Vlč. Gol. 60.
Zprostěný (zprostieny), erectus, aufgerichtet. XV. stol. Zahr. 32.
Zprostiti, vz Sprostiti.
Zrostonárodnění, n. Nár. list. 1903. 257. 13.
Zrostonárodňovatel hvězdářství. Nár. list. 1903. 66. 13.
Zrostředkovatel služeb. Us.
Zprstenčený. Z. kadeře. Čch. I. Pov. 220.
Zprúčiti. Ta láska otevřela jest nám jeho svatý bok, i z-lo jemu srdce. Rozpr. 1842. 140. Sr. Průčiti.
Zprůhledněti. Vzduch z-dněl. Nár. list. 10./8. 1900.
Zprůmyslnění, n., industrialisace. Z. Německa. Nár. list. 1903. 165. 1. Z. zemí českých.
Zprůmyslniti zemi = průmyslnou učiniti. Us.
Zpružinový buchar, der Federhammer. Jind. 12., 154.
Zpupnoduchý lidožral. Škd. Od. 154. Msn. Hym. 5.
Zpupnohrabivý. Z. mužstvo. Msn. Od. 221.
Zpupnomyslný. Msn. Od. 129.
Zpurnodrzý. Msn. Od. 284.

Zpurnosť = *vážnosť* (lat. seria). Baw. E. v. 192.
Způsoba, y, f. = *náklad, nádhera*. Bav. Ar. v. 5408.
1. **Zpustiti** = *opustiti*. Zpusti lesu bez své vôle (bezděky). Baw. E. v. 2842.
Zpuščení = *zpuštění*. Chč. S. I. 89a.
Způvabnělý obraz. Zl. Pr. XXI. 19.
Zpytatelský. Z. cesta. Tk. Pam. I. 228.
Zračiti se čím. Rod zračí se tváří. Škd. F. 52.
Zrádce. Slovo zrádce bylo horší nadávkou než zloděj. Vz Zvon II. 610.
Zrádcovati = *zrádu páchati*. Zvon V. 417.
Zřadění, n. Z. jehel. Vz předcház. Fontura.
Zraditi koho ke komu. Že mě k ciesařovi zradil (u císaře pomluvil). Baw. Ar. v. 1427.
Zrakovatěti, ěl, ění = *červeným se státi*. Nár. list. 1901. 241.
Zrakový. Z. pole. Vz Ott. XX. 83. Z. prostor zastihujeme v vnímání zrakovém. Vz Čad. 128. Z. signál. Vz Ott. XXIII. 153. nn. Bolesť čivu zrakového, neuralgia ophthalmica; ústroj zrakový (oko), organon visus (oculus); zánět čivu z-vého, neuritis optica. Ktt.
Zřásnatělý. Z. roucho. Kká. Sion I. 70.
Zřásněný. Z. líce. Krs. Ten. III. 27.
Zratolestněný, verzweigt. Krok I. a. 80.
Zrazenec, nce, m. = *zrazený člověk*. Tbz. XVI. 183.
Zrazovati, abrathen, *chybně m. srazovati, odraditi*. Prk. v Kroku 1887. 95.
Zrcadlený kde. Nebe z-né v hladinách vodních. Zl. Pr. XXII. 126.
Zrcadlo. Úprava z-dla. Vz KP. XI. 178. nn.
Zrcadlovina v V. 654. polož před: Zrcadlovitý.
Zře, cedria (plod cedru). Rozk. P. 625., R. 71.
Zřed, u, m. Když tento váš úmysl neb zřed oznámíte. Linda. 1814. Lit. I. 669.
Zrek, u, m. To bude len pre zrek (jen tak na oko). Slov. Phld. XXII. 38.
Zřetedlný = *znamenitý*. Byli tam mnozí z-ní muži. Kar. 61.
Zřícátko, a, n., vz Řícátko.
Zřídelný. Z. Ida (odkud zřídla vytékala). Msn. II. 190.
Zřídlna, y, f., pupilla. Rozk. P. 1204., R. 82.
Zřídloplný. Z. Ida (vrch). Škd. F. 165. Sr. Zřídelný.
Zriedkavosť, i, f. = *řídkavosť*. Phld. XXII. 575., XXIV. 434.
Zřiedkavý = *řídký*. Slov. Sbor. čes. 35.
Zřiezenie, n., vz Zřízení.
Zřímštiti kněze (udělati ho přísným katolíkem dle římského učení). List. fil. 1905. 355.
Zřinati = *stírati*. Žabku (ospici) z. Slez. Vlasť. I. 210.
Zřít, ardalio. Rozk. P. 1052.
Zřivý. Bych k libosti otce tvého byl jediné živ jinam nikdy nejsa zřiv (se neohlížeje). Um. roudn. 1794.
Zrňačky, pl., f. (*shrňačky*) = *shrnovací boty*. Slov. Nár. sbor. XI. 8.
Zrnění, n. Přílišné z., hypersarcosis (svalové zbytnění). Ktt.
Zrněný cín, der Kornzinn. Jindr. 16.
Zrnivec, vce, m. Z. duhovky mízní, granuloma iridis lymphomatosum, příjičný z. duhovky, g. iridis specificum, prostý z. duhovky (jednoduchý zrnitý nádor duhovky, g. simplex seu tuberculosum iridis, z. duhovky úrazový, g. iridis simplex). Ktt.
Zrnokaz, a, m., sitones, nosatec. Sr. Ott. XXIII. 229.
Zrnovel. Rozk. R. 65. Sr. Zrnoval v VII. 1157.
Zroby = *vybrané báně*. Slov. Sb. sl. VIII. 101. Sr. Zrobisko V. 664.
Zroditi se. De sa zrodí, tam sa hodí. Val. Čes. l. XII. 44.
Zrodzenie, n. = *zrození*. Svého plození a z. 1666. List. fil. XIII. 288.
Zronenosť, i, f. = *zármutek* a p. Slov. Sbor. čes. 62.
Zroniť nekoho s koňa = *schoditi*. Sbor. slov. VII. 124.
Zrosolovatění, vz Zeskelnatění.
Zrouhati co = *zporouhati*. Chč. S. I. 28a.
Zrovninko, *zrovinka* = *právě*. P. farář z. přijížděli Klouzara zaopatřit. Zvon III. 10., Dšk. Km. 33.
Zručeť jak. Zloduch zručal hnevom velikým. Sbor. slov. 1901. 37.
Zrůda podvojná o jednom pupku a sloučení stranou pupku, ectopagus, monstrum duplex, Doppelmissbildung. Ktt.
Zruditi = *zastrašiti*. Baw. Ar. v. 795.
Zrůdný. Dvojčata, z nichž jedno jest úplně normalní, druhé zrůdné, acephalus acardiacus; Z. zub, odontoma (nádor zubní), monströser Zahn. Ktt.
Zruměněný od zruměniti, geröthet, roth gemacht. Mš.
Zrušný = *zrušitelný*. Z pouta. Škod. II². II. 2.
Zruty, vz Ozruty.
Zrůvna, vz Zdrovna.
Zrůžověti, ěl, ění. Východ z-věl. Zvon IV. 626.
Zrýdati = *zvlýkati*. Mark. (rus.).
Zrychlič, e, m., *část opakovačky*. Ott. XVIII. 782.
Zrzavý. Zerzivá pase vola, zerzavej na ni volá: Zerzivá, požeň domů. Zerzavej, nepoženu. Chrud. Čes. l. XIV. 477.
Zrzounek, nka, m. = *zrzoun*. Sá. Kř. 8.
Zsedati se. Vše zeď se zsedala od trub. Luc. 68.
Zsedlý = *ssedlý*. Mš.
Zschlý = *zeschlý*. Otc. A. — Výb. I. 1175. 34.
Zsieci, zseku = *sesekati, zbíti, posekati*. Rostl. G. 183a. — Mill. 80a., Baw. T. v. 472., 743. Sr. Sséci.
Zsirobilý. Z. dítě (sirotek). Wtr. Str. 83., Min. 37.
Zsirotiti = *sirotkem učiniti*. — **koho**: syna. Msn. II. 112.

Zskákati, vz Seskákati. — **odkud.** S věže zskákati. Žižk. Fr. 46. — Mš.

Zskřekati. Šf. V. 122. 18.

Zslabiti = *oslabiti.* — **koko v čem:** v dobrých skutcích. Chč. S. I. 30b.

Zslepnouti čím: pitím. 1561. Frant. 34. 16.

Zsmrad, foetor. Bhm. hex. 445.

Zstrach, terror. Zstrachové tvoji zamútili mě. Ž. pod. 87. 17.

Zstříhaný. Roucho z-né. Chč. Post. 169a.

Zstúpiti, vz Zstoupiti, Sestoupiti. Z. z hradu. Žižk. Fr. 45.

Zstydle = *bez zanícení.* Z. něco činiti, s leností. Chč. S. II. 257b.

Zsvadnouti, vz Svadnouti. — **čím:** túhú. Hrad. 73b.

Zsyroviti co = *syrovým učiniti.* Zach. Test. 60.

Zšafrániti co: vodu = učiniti barvy šafránové. 1585. Uč. spol. 1902. 25.

Zšálený čím: bezpečností. 1604. Čes. l. XIII. 455.

Zščípání od hadóv. Chč. S. II. 166b. Sr. Zsčípati.

Zščípati = *poščípati.* Chč. Vz předcház.

Zšediveti stářím. Čapk. Most. 12.

Zšeřaditi. V VII. 1158 polož před: Zšermovati.

Zšesiti v V. 747. za Zžeru oprav v: *sžesiti.*

Zšieleti, vz Zšíleti.

Zšikměti, ěl, ění = *šikmým se státi.* Us.

Zšilhati. Předešle odpíral, že ji nevyloudil, nyní se přiznal, a tak v tom zšilhal, protož mu víra dána býti nemá. Světz. 1888. 153.

Zškvrněný čím: hříchy. Um. rajh. 304.

Zšlechtile, nobilissime. Velmi z. jednati. Mill. 16a. — Um. roudn. 174.

Zšosatěti. Život jejich z-těl (stáli se šosáky). Hlk. X. 315

Zštípiti si co. Zahradu si zštípili a vysadlili. Arch. XX. 368.

Ztáhnouti co: život svój = *prodloužiti.* Baw. E. v. 2247.

Ztakový. Co jste ji z-ví chlapi doprovodili? 1560. Mus. 1863. 406.

Ztáliti, extendere. Fagif. 38a.

Z tamodten = *z tamodtud.* Byl vysvobozen z. Val. Nár. sbor. VIII. 51.

Ztažení, extensus. Rozk. P. 2190.

Ztekucení, n. = *učinění tekoucím.* Vot. 260.

Ztemperovati, z lat. = *zmírniti.* — **co čím.** Fel. 39.

Ztesařiti co = *špatně udělati.* Ten to z-řil! Máj. III. 16.

Zteskněti. Kraj ještě více zteskněl. Rais. Lep. 534.

Ztěžkati se čím. Země se ztěžkala kvítím. Msn. Hym. 57.

Zticha. Je z. jako kanec v žitě. Zbirov. Čes. l. XI. 269.

Ztichle problesnouti. Zvon V. 156.

Ztkysati při svátostech. Obr. Pikle Hank. 47. — Mš.

Ztlíti. Všecko tam počalo ztlívati. Proch. Hrad. 7.

Ztlojený = *utrápený.* Spiš. Sbor. slov. IX. 50.

Ztmavěti. Tbz. V. 5. 45.

Ztmělý. Z. hvozd. Vrch. Ekl. 57.

Ztopořivý ústroj ku př. pyje. Ott. XIX. 445.

Z to ty = *odtud.* Chci z to ty ven vyjíti. Val. Nár. sbor. VIII. 97.

Ztračiti = *ztratiti.* Slez. Vyhl. II. 297.

Ztratila sem kravarenka, **tanec.** Vz Brt. P. n. 971.

Ztratiti co: bitvu, u Pal.: prohráti. Věst. XII. 97. — **se kde.** Ztratí sa to pod rukami (je toho málo). Sbor. slov. VII. 133. — **sa jak.** Ztratil sa ako s husy voda. Rizn. 175. Tam se ztráceli, jako voda v písku. Jrsk. XXVIII. 1. 101. Ztratil se, jako mák v popeli. Jrsk. XIII. 3. 217.

Ztráviti = *otráviti.* Chč. S. I. 67a. a j.

Ztravnatělý chodník. Věst. X. 340.

Ztravně, f. Prokop tu sobě z. utěžieváše. Hrad. 5a. — Mš.

Zrávník. Takoví pitelové a z-ci ďáblovi oslepeni bývají svú libostí. Gest. B. 80b. Sr. I. Přísp 519.

Ztravující plápol. Zvon V. 588.

Ztrážkyně = *strážkyně.* Tbz. V. 6. 370.

Ztřelený. Jenž uzdravuje ztřelené srdcem. contritos corde. Ž. pod. 146. 3. Ž. witt.: skrušené.

Ztřepený = *třepením vroubený.* Z. aigis (štít). Msn. II. 327., Škod. II². 107., II. 51.

Ztrestanec, nce, m. = *ztrestaný člověk.* Tbz. V. 5. 210.

Zstřeštiti, crepare, *chrastiti.* Ztřeščichu kosti. Ev. olom. 70.

Ztříštiti co = *rozmietati.* Kká. Sion. II. 201.

Ztřízniti, vz Ztrýzniti. Pass. 479. — Mš.

Ztrnulosť, *ztrnutí* svalů lícních a pažních chladem, paramyotonia; Ztrnutí trupu a šíje v čáře rovné, orthotonus. Ktt.

Ztrnutí, vz předcház. Ztrnulosť.

Ztrnúti, vz Ztrnouti.

Ztrouditi = *ztýrati.* — **co.** Své tělo z. Hus. (Vstnk. XI. 703.).

Ztrpčený čím: závistí. Kká. Sion. II. 151.

Ztrsnatělý. Z. žito Nár. list. 1885. čís. 120.

Ztruchněti, ěl, ění = *zarmoutiti se.* Vyhl. II. 235.

Ztrúpěti čím. Chleby dávností velmi sú ztrúpaly, comminuti sunt. Jir. stanoví inft. trúpati. Mš. Sr. Trupel.

Ztrustovati Továrny z. = **v trust spojiti.** Nár. list. 1903. 319. 21.

Ztuhlosť kloubu svalová, anchylosis muscularis; mrtvolná z. po smrti, rigor mortis. Ktt.

Ztupělec, lce, m. = *ztupělý člověk.* Jrsk. XX. 2. 358.

Ztužilý = *otužilý.* Msn. II. 182.

Ztúžiti se = *roztoužiti se.* Baw. T. v. 447.

Ztváření smrti spadlo jest na mě. Ž. klem. 54. 5. Formido mortis cecidit super me. Vz List. fil. 1903. 358.

Ztvormovati, *lépe*: zformovati. Jg. v Mus. 1843. 404. Sr. Tvorma.

Ztvrditi se kdy. V sedmi dnech se to ztvrdí. Luc. 66.

Ztvrdlý v čem: v zápasech života. Lit. I. 802.

Ztvrdnúti, vz Ztvrdnouti.

Zub. Kdo má bolení zubů, říká, když měsíce ubývá: Měsíček schází, od nás odchází, červíčku, jdi pryč a neškoď mi víc. Mtc. l. 1897. Obrz. 55. Kdo si řeže nehty a vždy uřezané spálí nebo do země zakope, toho prý zuby nikdy nebolí. Us. Skoč mi zub nebo oko, půjdu na dědka. Zvon III. 193. Kdo má řídké zuby, jest lhář. Mtc. l. 1897. Obrz. 63. Bůh dal zuby, Bůh dá i chleba. Us. Bude vozit zuby na oprati (bude tříti bídu). V Bzenecku. Čes. l. XIV. 422 Svet ju nosí v zuboch; Zúbky si poznať (o zamilovaných); Nemá si čím zuby zakrýť (hubený). Slov. Phld. XXII. 44., XXIV. 343. Zuby skoro rastú, ale chlebíček pomaly. Sb. sl. VIII. 85. Zub k zubu mi nejde (jsem na mizině); Vyskiera zuby, ako pes na otruby. Mus. slov. IV. 28., VIII. 15. Hovořiti přes zub = jen tak, na plano. Litom. 46. Co to nesete? Rozumy pro zuby. Us. Léky od bolení zubů, antodontalgica. Ktt. — Z. dlouhý a krátký, druh *krajek*. Vz Krajka. — *Zub* babí, vz Řeřišnice rostl. — Z. Felix Em., archivář a spis. †.

Zubačka, y, f., jm. lesa. Hoš. Pol. 146.

Zubák, u, m. = *kleště na zuby*. Pacov. Čes. l. XIV. 51.

Zubalo, a, n. = *zubadlo*. Orava. Šb. D. 73.

Zubáň, ě, m. = *kdo má velké zuby*. Slov. Phld. XXIV. 606.

Zubanec, nce, m. = *chléb*. V zlodějské mluvě. Vz Zuban v VII. 1159.

Zubařský. Z. škola. Rgl.

Zubatě. Buď hladký na pravo, na levo, hrubý do zadu, ale do předu do řezu z. nabroušený. Zvon IV. 13.

Zubatý Jos. dr., prof. a spis. Vz Zl. Pr. XXII. 321. s podobiz.

Zubeč = *chléb*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XV. 48.

Zubistý. Z. skála. Msn. Od. 85.

Zubkoid, u, m., nerost. Sbor. slov. IX. 3.

Zubmo půdy se chytiti (o padlých v boji, ins Gras beissen). Msn. II. 206., Od. 332. Zahryzli se zubmo do pysků. Msn. Od. 280.

Zubník, u, m., vz Řeřišnice rostl.

Zubokřídlec, dlce, m., smerinthus, motýl Vz Ott. XXIII. 490.

Zubování, n. Z. dřev. Vz KP. XI. 73.

Zubovinný, *zubovinový* nádor, dentinoid. Ktt.

Zubovitý klas (když je místem zrnko a místem nic). Hoš. Pol. II. 56.

Zubričanka, y, f., přítok Čierné Oravy na Slov. Sb. sl. 1901. 162.

Zubřina, y, f. = *zubří maso*. Jrsk. XXVIII. 1. 129.

Zucchetto, a, n., vlas. = kardinálská čepička. Praž. nov. 26. 6. 1896.

Zúfalíček, čka, m. = *lotrásek, darebáček ve smyslu dobrém, lichotivém*. Čern. Z. 126.

Zúfalý = *zoufalý*. V V. 693.: Zúfalý = Zúfalý: má býti = zoufalý.

Zuhelněný. Z. železo. KP. X. 147. Sr. Zuhelnělý.

Zukájeti co. Touhu po víně z. Škd. Od. 6.

Zukal Jos., spis., nar. 1841. Vz Vyhl. I. 52., Slám. Put. 436.

Zúklady, surcum (něco u ševce nebo krejčího). Rozk. P. 2440.

Zulov, a, m. = hora v Těšínsku na uher. hranici. Vz Slám. Put. 220.

Zulova, y, f., vz Sulova zde.

Zuměleččění uměleckých výstav. Nár. list. 1903. 80. 13.

Zuměť, i, f. = *závěj*. Jak su v zimě velke zumětě, to se jaďmyň uvodi. Slez. Vlasť. I. 215. Sr. Zuměć v II. Přísp. 414.

Zumok, mku, m. = *zámek*. U Frýdka. Šb. D. 57. Sr. Zomek.

Zúmyslný. Nezbední a z-ní lidé = kteří zúmyslně něco zbytečného podnikají. 1571. Schulz Kom. 170.

Zuna A. J., spis. Lit. I. 940.

Zundaný = *unavený*. Byl už z. Vodňany. Čes. l. XIII. 84.

Zunovanosť, i, f. = *dlouhá chvíle*. Chcela zahnať z. Slov. Phld. XXII. 219.

Zunylý. Msn. Od. 179.

Zunyti. Zunylo srdce v moři. Msn. Od. 87.

Zuplésti co: provaz. Skd. Od. 153.

Zůr, gt. zoru, m. = *zorané pole*. Vyhl. Slz. 53.

Zurčitělý výraz oka. Zvon V. 701. (795.).

Zurčivě téci. Zr. Čech. 67.

Zuřivný. Z. zlosť ho pojme. Msn. Od. 117.

Zuřivosť. Blouznivá z., delirium furibundum. Ktt.

Zúrokovací břímě. Nár. list. 1905. 1. 17.

Zusnovati co: řeč. Troj. 195b. (List. fil. X. 453.). Zr. Zosnovati.

Zůstalosť, i, f. = *pozůstalosť*. Co by koliv z-sti (po něm) zůstalo. 1731. Uč. spol. 1901. VI. 23.

Zůstati. Něco z toho vždy zůstane vězeti místo: uvízne. Brt. ve Věst. XII. 97.

Zušlechťovací stanice, řízení. Nár. list. 1903. 139. 4., 159. 12.

Zuza. Jenna (jedna) Z., dve Zuzy, roznášaly motúzy. Mus. slov. V. 99.

Zuzaniti = *frejiti*. Sr. Zuzaník.

Zuzanka, y, f., rostl. Vz Sasanka zde.

Zúženinový šelest.

Zvabička, y, f., incantatrix. Rozk. P. 1104. V Rozk. R. 80. svabička.

Zváčka, y, f. = *žena zvoucí ku svatbě* a j. Sb. sl. 1902. 87. a j.

Zvadlík, a, m., syn vyzáblého otce. Čes. l. XII. 323.

Zvadlina, y, f. Sešlá z. (sešlý, zvadlý lid). Slád. Cor. 160. — **Z.** = *vrch* v tisovském chotáru. Sbor. slov. 1901. 30.

Zvála, y, f. Jak v zimě hřmi, byvo velko z. Slez. Vlasť. I. 215.

Zvalený. V hlavě měl všecko z-né = *podebrané*. Val. Čes. l. XII. 421.

Zvandrovati mnoho far. Chč. S. II. 205a.

Zvápenění, n., petrificatio, Verkalkung. Ktt.
Zvařenina, y, f. = *uvařené, upravené jídlo.* Msn. Od. 84.
Zvařenosť, i, f. Nedostatečná z. syrového. Zach. Test. 123.
Zvarhanělý. Z. obraz, kniha. Rais. Sir. 157.
Zvarhaněti, ěl, ění. Čelo mu z-lo (se svraštilo). Zl. Pr. XXI. 518.
Zvarhaniti co: knihu (cípy listů zohýbati). Us.
Zvarhánkovatit co. Vítr zvarhánkovatí povrch rybníků. Hav. Chamr. 129.
Zvážnělý obličej. Tbz. XVI. 107.
Zvěceti, constituere. Mam. V.
Zvěča = z větša, z většího. Hoš. Pol. 111. Povím to z. (jen hlavní věci). Hoš. Pol. 110.
Zvěd, u, m. = *vjem*, Wahrnehmung. Čad. 86. pozn.
Zvěda, y, m. = *špehoun*. Zvon V. 418.
Zvědací mohutnosť duše, mysl. Čad. 86. pozn.
Zvědácnosť, i, f. = *zvědací mohutnosť duše, smysl.* Čad. 86. pozn.
Zvědavý. Byl z. jako nevěsta. Zvon V. 729.
Zvedinos, a, m. = *uštěpačný člověk.* 1592.
Zvěduchtivý. Zub. Még. 24. Sr. Zvědochtivý.
Zvěktalý, haerens. Z. kosti. Pat. Jer. 522.
Zvel'adek, dku, m. = *zvelebení*. Aby tam z-dku došli. Vzáj. I. 5. Slov.
Zvel'adenie, n. = *zvelebení*. Z. majetku. Slov. Sbor. čes. 18.
Zvel'adovať čo = *zvelebovati, zdokonalovati.* Slov. Sbor. čes. 15. Sr. Zvel'adiť.
Zvel'atok, tku, m. Dobrý začiatok — veci z. Rizn. 170. Sr. Zvel'adek.
Zvelediti = *zvelebiti*. R. otc. P. 321.
Zvemnati = *dostati vemeno.* Aby kráva z-la. Mtc. 1902. 120. Sr. Zvemnatěti.
Zver, a, m. Niet toho zvera, čo by nebolo klietky naň. Sbor. slov. VII. 131.
Zvěř. Všecky druhy domácí zvěře místo: domácích zvířat. Zvěř znamená něco jiného. Brt. ve Věst. XII. 97.
Zvěřina Fr., prof., malíř. Sr. Zl. Pr. XXI. 562., XXII. 226. s podob. 4./2. 1905. bylo mu 70 let.
Zvěřinička, y, f. = *lichotný název ženy.* Ty drahá z-čko máš býti ženou i paní. Baw. Ar. 371.
Zvěřivo, a, n. Dobrý střelec z-va (zvěře). Nár. list. 15./2. 1898.
Zvěrnatý, wildreich. Z. země, krajina. Hol. Met. I. 431., II. 348.
· **Zvěroléčitelný**. Z. prostředky. Nár. list. 1903. 139. 4.
Zvěstý. A již máme zvěsté číslo. Um. rajh. 97. Ta jest víra zvěstá. Kat. brn. 117. — Mš.
Zvěščovati. Zvěščuje se těm, kteříž vieru mají k němu, apparere. Ev. olom. 149. Sr. Zvěstovati.
Zvetešelý = *starý*. Z. vdova. Slád. Rich. 11. Sr. Zvetšelý.
Zvětralina, y, f. Cordieritové z-ny. Vz Vstnk. XI. 836.
Zvětrání rud. Vz KP. X. 143.
Zvětšenina fotografická, Vergrösserung. Rgl.
Zvětvení, n. Z. vrb. Svět. knih. 420. 30.
Zvíceziti = *zvítěziti*. Lev z-zil. Ev. olom. 141b.
Zvidinovací (obrazotvornosť) = *idealisující.* Hyna. Vz Čad. 115.
Zviec. Kterak sú zviec planety (veliké)? Luc. 61.
Zvieřátko = *zvířátko*. Mill. 47a.
Zvieře = *zvíře*. Mill. 20a.
Zvieřecí = *zvířecí*. Mill. 119a.
Zvihlasný = *věhlasný*. Baw. J. v. 156.
Zvíjať sa jak: s boka na bok (kláriti se). Slov. Phľd. XXIV. 47.
Zvíkov hrad. Vz Věst. 1905. 412.
Zviniti. Zvinila Katka, chybila i matka. Sb. sl. VIII. 84.
Zvířecí hvězda (večernice, Venuše). Luc. 61. Na str. 60.: zvíředlnice. Z. tenata. 1517. Arch. XIX. 412., 415.
Zvířený. Z. prach (větrem). Us. Oči její zapálily se jinou, chtívě z-nou ženskostí. Zvon IV. 125.
Zvířetedlnice, vz Zvířetnice.
Zvisák, a, m. = *vysoký muž.* Slov. Phľd. XXIV. 606.
Zvižná m. zdvižná = pitka při zdvihání krovu. Hruš. 160.
Zvláčať co odkud = *svláčeti, sndšeti, svážeti.* Val. Čes. l. XI. 133. Sr. Zvláčeti.
Zvlačkavý = *zdlouhavý*. Bola velmi z. Slov Phľd. XXII. 228.
Zvlačuha pluhu. Mus. slov. IV. 13. Vz Vlačiha.
Zvláščnosť, i, f. = *zvláštnosť*. Chč. S. I. 52b.
Zvláštěn, vz Zvláštní.
Zvlčilý pes. Hlk. X. 9.
Zvlhati čím. Víčko teplou vlahou zvlhá. Šnajd. Int. l. 16. Sr. Zvlhnouti.
Zvlnění mysli. Nár. list. 1904. 66. 13.
Zvlněný. Z. oblaka. Zvon III. 458. — čím. Moře větrem z-né. Us.
Zvod starší doby. Vz Arch. XIX. 603. až 605.
Zvodicí list. 1488. Arch. XIX. 235.
Zvodněti, ěl, ění. Ta zrna hned zvodnějí. Rkp. lék. Jhr. 149a.
Zvodný. Z. zboží = *na něž kdo byl sveden.* Půh. III. 472. Sr. Zvodní.
Zvoj, e, m. = *znoj*. Mš.
Zvokot, u, m. = *lomoz*. V jakémsi z-tu zevnitř stojíce. Chč. S. II. 232b.
Zvolenkyně, ě, f. = *zvolená milenka.* Sá. IV. 20.
Zvolený = *znamenitý*. Alan. (Pel. XXXII.).
Zvolňoučka stékati. Zvon V. 711. Sr. Zvolňounka.
Zvon. Zvonů chvění tangentialní, transversalní. Vz Strh. Akust. 324., 322. Co vyzváněji zvony? Vz Čes. l. XII. 36., Vyhl. II. 273. Co si vypravují mor. zvony. Vz Čes. l. XIII. 354. Hra na zvon. Vz Sbor. slov. 1900. 181. Hlasy zvonů slezských. Vz Vlasť. I. 104. nn.

Zvoncovitý. Z. sukně (krinolina). Rais. Lep. 29.

Zvonček, nečka, m., Grünling, pták. Sb. sl. VIII. 141.

Zvonec, nce, *zvonek,* nku, m. Z. kuchyňský, rostl. Vz Koniklec zde. Zahradní zvonek, rostl. Vz Orlíček zde. — Z., Glocke. Aby z. cengal, musíš mu dať srdce (dobrosrdečný člověk). Sbor. Sb. sl. VIII. 84.

Zvoneček, čku, m. Sv. Jana z., rostl. Humpolec. Nár. sbor. VIII. 127. Sr. Koniklec, Orlíček zde.

Zvonečkový. Z. krajky. Vz Krajka.

Zvonění, n., fragratio. Rozk. P. 1504.

Zvonice. Dřevěné z. Vz Čes. l. XIV. 279.

Zvonílek, lka, m. = *kdo vše vyzvoní, roznese.* Čes. l. XIV. 477. Sr. Zvoneček v II. Přísp. 415.

Zvoniti se. A ti zvonečkové, když vietr viel, všichni se z-li. Mill. 84. — **komu kde jak.** Z-lo mu v uších, jakoby se byly v týnském kostele (v Praze) všecky zvony rozhoupaly. Tbz. II. 16. — **komu čím.** Ptá-li se někdo, komu zvoní umíráčkem, odpovídají: Teplý umřel a studenému zvoní. Kšť. Lid. 16.

Zvonitý. Z. úder hodin. Chč. Kv. 4.

Zvonivě. Číše z. zaťukly. Nár. list. 1885. č. 172.

Zvonivosť, i, f. Z. výrazu. Pokr. 1885. č. 345.

Zvonivý. Z. smích, Tbz. III. 1. 198., žold, Kká. Sion II. 21., váček (plný stříbra n. zlata). Kká. Sion I. 156.

Zvonkopěvec, vce, m. = *kanár* vydávající zpívaje zvonkové tony. Nár. list. 28./11. 1897. inser. Sr. Dutopěvec.

Zvonolitectví, n. Nár. list. 1904. 138. 9.

Zvonovice, e, f. = druh podpory ve stavitelství a truhlářství. Vz KP. XI. 80. (s vyobraz.).

Zvorýňať = *hlučně plakati.* Val. Čes. l. XI. 274.

Zvoskovatění mrtvol. Ktt.

Zvostati na čem = *zůstati.* Na tom z-lo. Klat. Čes. l. XI. 368.

Zvostávati = *zůstávati.* Kbrl. Džl. 5., List. fil. XXIX. 87.

Zvrapčiť sa = *oženiti se.* Slov. Phľd. XXIV. 605.

Zvráskavělý. Z. čelo. Phľd. XXIV. 141.

Zvráskavěti = *dostati vrásky.*

Zvraštěti, ěl, ění, Věkem jsem z-la. Slád. Ant. 30.

Zvratilý = *kdo se vrátil.* — **odkud.** Lid z Babylona z-lý. Kom.

Zvratka, y, f., druh hádanky.

Zvratný. Maní či z. pohyb (spojivkový, Conjunktivalreflex, břišní, Abdominalreflex, ploskový, Plantarreflex, věšacího svalu varlete). Ktt.

Zvrhlosť, i, f. Škrobovitá z. ledvin, degeneratio amyloidea renum, morbus Brightii, tuková, d. lipomatosa. Ktt.

Zvroucnělý čím. Život z-lý novou milostí. Zvon VI. 86.

Zvroucnění, n. Zvon VI. 137.

Zvršiť sa. Služby božie sa z-ly = *skončily.* Slov. Phľd. XXIII. 609.

Zvrtaný. Je z-ná hlava = *bezmozký, hloupý.* Chč. S. II. 194a. Sr. Vrtohlavý.

Zvrtka, y, f., zvrtlík, u, m. = olověná obrúčka na vreteni. Mus. slov. V. 42.

Zvrzgnúť co čím: zubama = *stisknouti.* Val. Čes. l. XI. 95.

Zvřždeť = *skřípati.* Phľd. XXIII. 750.

Zvučeti jak. Vz Cimbal, Dudy, Housle.

Zvučnočárný prozpěv Siren. Msn. Od. 349.

Zvučnoduvý větřík. Msn. Od. 60.

Zvuk. Šíření zvuku, vz Vstnk. XIV. 229., interference zvuku, ib. 233., fysiologie zvuku, ib. 238. Zvuku ohyb, vz Strh. Akust. 115., odraz 232., reprodukce 420., rozkládání 402., rychlosť 225., 361., šíření-se 200., v kapalinách 361., v plynech 211., 357., v tělesech tuhých 230., 237., ve vodě 229., 357., ve vzduchu 200. Zvuk Ib. 119. Šíření, fysiologie zvuku. Vz Vstnk. XIII. 297., 303. nn.

Zvukba (!), y, f. = *hudba.* Pohl. Z. nosová = *souhláska.* Klc. 46.

Zvukbíř (!), e, m. = *hudebník.* Pohl.

Zvuknúti. Nepřietelé tvoji zvukli, sonuerunt. Ž. pod. 82. 3. V Ž. witt.: *zvučeli.* — Ev. olom. 110. 236.

Zvukodobý. Z. slova: paf, paf; pam, pam atd. Uč. spol. 1901. IV. 24.

Zvukomalebný. Z. tvor, místo. Pokr. 1885. č. 87., 93.

Zvukoměr, u, m., sonometr, přístroj k měření zvuku. Vz Ott. XXIII. 687.

Zvukotkaný dech. Svět. kuih. 420. 26.

Zvukový. Barva z-vá hlasu. Nár. list. 1904. 95. 1. Z. signál. Vz Ott. XXIII. 153.

Zvyčiti. Zvyčeno jest, mos habet. Fagif. 39a.

Zvyhlásilý. Z. prodejnosť dobytka. 1561. Arch. XXII. 188.

Zvyjednice, e, f., nadávka. XVI. stol. Zvon II. 624b. Sr. Zvyjedený.

Zvyk. Quod volet usus, quem penes arbitrium est et jus et norma loquendi. Horaz. Starý zvyk — železná košile. Litom. 73. Z. je druhý život. Sb. sl. VIII. 86. Zvyky a pověry v Čechách. Vz Čes. l. XI. 329. nn. Z. jihočeské. Vz ib. X. 446. Z. na Košťanech. Vz Sbor. slov. VII. 126. nn. Z. u Kr. Městce. Vz Čeč. 163. Z. z okolí Nové Říše na Mor. Vz Čes. l. XII. 85. nn. Z. lidu slezského. Vz Vlasť. I. 140., 174., Sbor. Mat. opav. 1897. Z. a pověry při svatbě. Vz Čes. l. XI. 299. Zvyky a obyčeje obvyklé za doby jarní. Vz Čes. l. XIII. 327. Zvyky slovenské. Vz Ott. XXIII. 411. Lidové zvyky ve Staré Říši a v okolí. Vz Čas. mor. mus. III. 121. Zvyky v Bzenecku. Vz Čes. l. XIV. 342. L'udové zvyky na Slov. Vz Mus. slov., IV. 50., V. 7., 95. Obyčeje a zvyky v Košťanoch na Slov. Vz Sb. sl. VII. 82. nn. L'udové zvyky a povery v B. Čabe na Slov.; Obyčeje, zvyky a povery u Slovákov. Vz Phľd. XXII. 385., XXIV. 607. Sr. také Čes. l. X. 419., Obyčej, Pověra, Pověsť. — Z. druhé přirození. Kom. Did. 10.

Zvyknouti s inft. Zvykli tam choditi m.: chodívají tam: zvykli péci m. pekávají atd. Vz Phľd. XXIV. 812.

Zvyknúti, vz Zvyknouti. Mill.

Zvykový. Z. právo. Dvoř. Mor. 100.

Zvymořený robenec, nadávka za stara. Zvon II. 621.

Zvýrazněti, ěl, ění. = *státi se výrazným*. — **čím**. Havl. 33.

Zvyšek, šku, m. = *přírostek jmění*. Hauer 16.

Zybohlav, a, m. = *třasohlav, kdo potřásá hlavou*. Mš. exc. Chybně asi m.: hybohlav. Mš. Sr. Zýbati v VII. 1401.

Zydž = *žid*. Orava. Sb. sl. 1901. 190.

Zyka Jarosl. Borotinský, spis.

Zývání, n., chasmus, oscedo. Ktt.

Zzadu. Pass. 320., 334., Mam. A. 22a., Pror. 22a. — Mš.

Zzjeviti = *zjeviti*. Pass. 336., 342.

Zžasiti co. Aby krásil o dobrotivých a zžasil zlé. Kar. 93. V jiném rkp.: *skrotil*.

Zženštilec, lce, m. Hlk. XI. 372., Kubl. 105., Lit. II. 678.

Zžidovštělý. Vz Požidovatělý. Mš.

Zžíhati. Pod jeho brvou zžíhá blesk nevole. Čch. I. Pov. 123.

Zžíravina, y, f. = **zžíravá tekutina**. Z-nou co polévati. Pokr. 1885. č. 132.

Zživěti. On sotva zživěl. Z. rakov. knih. soud. Wtr. Zživěl a přišel k sobě (oživěl). Zl. Pr. XXI. 67. A pohled její zživěl, zjasnil se, jiskry v něm proskočily. Zvon V. 701.

Zžlutěti = *sežloutnouti*. Hrad. 55b.

Ž.

Ž. Změny hlásky *ž* v podřečí polnickém. Vz Hoš. Pol. I. 43.

Žába. Kdo z jara spatří první žábu ve vodě, bude toho roku mnoho plakati, kdo ji shlédne v trávě, toho čeká veliká radosť. Mtc. l. 1897. Obrz. 17. Žabu čo po samom zlate vodiť budeš, predsa najde mláku. Rizn. 62. Ž. si vždy kaluž najde (o opilci). Sb. sl. VIII. 169. Aj malá ž. sa veľkej vody nebojí. Phľd. XXIII. 308. Žaba sa zapovedela (zapřísahala) močila, a predsa doňho skočila. Mus. slov. V. 37. Má peněz jako žab (mnoho). Čes l. XII. 297. Hledí, jak žaba z prachu (o mrzutém). Slez. Vlasť. I. 235. Jak ž. kváká. Vz Vyhl. II. 269. — *Hra* na žábu. Slez. Vz Vyhl. II. 247.

Žabacia. Trasie sa ako žabariny, ako žabacia perina. Slov. Mus. slov. V. 6.

Žabačka, y, f. = *bebečka*. Phľd. XXIV. 606.

Žabařina. Dostati se ze ž-ny (z nesnází). Zvon IV. 707. Sr. II. Přísp. 416.

Žaběna = druh *hub*. Hoš. Pol. I. 146.

Žabí kuňkání, rozmluvy. Vz Vlasť. I. 112., 113. Žabí očko, rostl. Vz Pryskyřník zde. Ž. kvítko, rostl. Vz Sasanka zde.

Žabice, e, f., zdrobn. žába; *děvčice*. Tbz. V. 9. 122.

Žabikuška, y, f. = *žabikuch*. Dšk. Km. 52.

Žabinec, nce, m. = ptačinec obecný, stellaria media, Vogelmiere. Vz Ott. XXIV. 95., Okřehek.

Žabinek, vz Pryskyřník.

Žabka, y, f. = *nádorek pod jazykem*. Vz Ott. XXI. 294. Ž. v dětských ústech (2—3 ospice), ranula. Vlasť. I. 210. — *Žabka* = zaklinování duhy do dna (beček, sudů). XVIII. stol. Mtc. 1905. 190.

Žabník, u, m., rostl. Vz Pryskyřník zde.

Žábod, raneus (inter pisces). Rozk. P. 354.

Žabomyšina, y, f. = boj žab s myšmi. Nár. list. 1904. 268. 2.

Žabovřesky = *místo, kde se zdržují žáby* Tbz. V. 4. 92.

Žabový. Ž. krajky. Vz Krajka.

Žabro, a, n. = *slodějské pačidlo* Nár. list. 1893. č. 50.

Žabulka, y, f. = *žabka*. Dšk. Km. 32.

Žaburiny. Vodníkova žena kolísala v suchých ž-nách dieťa. Sbor. slov. 1901. 38.

Žáby = *kosatec*, rostl. Č. Třeb. Čes. l. XI. 38.

Žací stroj na obilí, jetel, trávu, polehlé obilí; Ž. stroj travní s patentním zdvíháním; Ruční ž. stroj na trávníky zahradní. Nár. list 1904. 135. 21.—22.

Žáček, spis. v XVIII. stol. — **Ž., advokát**, místopředseda říšské rady.

Žádalý, desiderabilis. Mam. F. 87b. 2.

Žádání, n. = *záliba*. Baw. Ar. v. 945.

Žadlaviti se = *hádati se, ostouzeti se*. **U Č. Dubu. Mš.**

Žádně = *vhod*. Baw. E. v. 2076.

Žadonilec, lce, m. Msn. Od. 58. Sr. Žadonil V. 764.

Žádosť = snaha určitá po nějakém určitém předmětě jdoucí a názorem vzbuzená. Čad. 98. Ž. vždy děravá. Hus. Er. III. 246.

Žádostlivosť boje. Jrsk. XIV. 115.

Žáha, pálení žáby, dyspepsia acuta, pyrosis. Ktt.

Žahadlo, vz Žehadlo VII. 1169.

Žáhalka, scolia, rod blanokřídlých z čeledi kodulek. Vz Ott. XXIII. 727.

Žáhati kam čím. Divně na ně okem žáhl. Kká. Sion I. 35. — **koho odkud. Od** žaludku ji žáhlo. Zvon III. 487.

Žahavčí símě (kopřivové). Lék. B. 232b.

Žachlať co kde: v ruce (muchlati). Val. Čes. l. XI. 49.

Žaket, u, m. = *ženský kabátec*. Rgl.

Žaketář, e, m. = kdo šije žakety. Rgl.

Žákovec Fr., prof. a spis.

Žákovica = *Žákova hora*. Hoš. Pol. 146.

Žákový. Ž. chytrosť. Marg. brn. 22. — Mš.

Žal činí trpitele vzdorným. Sláď. Jan 51.

Žalestivě = *žalostivě*. Ž. revúcí lev. Aesop. Báj. z r. 1517.
Žaliňáček, čku, m. = sváteční šátek žen. Litom. 68.
Žalinka. Jrsk. Pov. 43.
Žalivý zvuk. Jrsk. VII. 12., Tbz. V. 1. 12.
Žalmistový. Podle slov ž-vých. Zvon III. 390.
Žalnotklivě pěti. Msn. Hym. 64.
Žalnovleklý den. Slád. Rich. 137.
Žalný. Ž. slza (žal na jevo dávající). Slád. Rich. 22.
Žaloba. O ž-bách v starší době. Vz Arch. XIX. 593.
Žalobně. Hlas (zvonu) ž. (žalostně) zněl. Jrsk. VI. 1. 68.
Žalobnonylý. Msn. Od. 64.
Žalokojný prs. Škod. II². II. 193.
Žalohojný. Ž. Váda. Škod. II². 208.
Žalosť. Ž-sti se vystříhej jakožto od vraha svého života. Jrsk. VII. 2. 56. Ž. je hotové neštěstí. Zl. Pr. XXI. 223.
Žalosten, stna, o, vz Žalostný.
Žalostiv, a, o, vz Žalostivý.
Žalošče = *žalosti*. Rúcho žaloščemi rozedřela. Pass. 348.
Žalov Jaro, spis.
Žalovatlivý (!). Ž. pád = akkusativ. Rosa.
Žalovatník (!), u, m. = akkusativ. 1775. Sr. Bílý Obr. 75.
Žalovavý. Ž. protiva (často žalující). Rais. Sir. 46.
Žaltářův. Podle slova žaltářova. Mat. 228. 1.
Žaludeční dáveni, gastrorrhoea; operativní utvoření trvalého píštěle ž-ho, ústícího předními stěnami břišními na zevnějšek. Ott. IX. 948. Ž. katarrh (katarrhální zánět žaludku), catarrhus gastricus, gastritis catarrhalis, Magenkatarrh; zánět žlaz ž-čních gastroadenitis, Magendrüsenentzündung. Ktt.
Žaludek. Přístroj k ohledání ž-dku, Gastroskop, vyšetření ž-dku zrcadlem, Gastroskopie, osvětlení ž-dku žárovkou elektrickou, Gastrodiaphanie, řez ž-dku, Gastrotomie, trhlina, natržení ž-dku, gastrorrhexis, vyříznutí části žaludku a střev a sešití obou, gastroenterostomia. Vz Ott. IX. 945. Krvácení ž-dku, gastrorrhagia, Magenblutung; otevření ž-dku, gastrotomia, Magenöffnung; zánět ž-dku z otravy, gastritis toxica. Ktt. Má žalúdok ani (jako) kňaskô vrece (nenasytný). Slov. Phľd. XXIV. 342. Má ho v ž-dku jako kámen oblázkový. Tbz. II³. 351. Není co jiného drzejším kromě žaludku ukrutného, který sebe silně vzpomínati káže (lačný). Škod. Od. 107. Má ž. jako kachna (dobrý). Hav. Chamr. 64.
Žaludkoděložní řez (císařský), sectio caesarea, gastrohysterotomia. Ktt.
Žaludkodvanáctníkový katarrh, catarrhus gastroduenalis, zánět, gastroduodenitis. Ktt.
Žaludkostřevní příznaky, Magendarmerscheinungen, zánět, gastroenteritis. Ktt.
Žampánka, y, f. = druh *brambor*. Hoš. Pol. 146.
Žampion. Na Chudenicku: švestková houba, že prý roste pod švestkami. Čes. l. XI. 290.
Žamputářství, n. = *žvast*. Nár. list. 1902. č. 347.
Žangr, u, m. = *strmobýl obecný*, turritis glabra. Čes. l. XIV. 373.
Žanka, y, f. = Johanna. Rgl.
Žanygl, u, m. = *žanikl*. Hoš. Pol. 146.
Žaplit' sa = *dohadovati se*. Slov. Phľd. XXIV. 606.
Žaponisující dámy (po žaponsku si vedoucí). Nár. list. 1903. 353. 9.
Žár, u, m., rybník na Krumlovsku. Arch. XXI. 543.
Žárooký blouznivec. Kká. Sion I. 71.
Žárorys, u, m. = *strop ohniště*. KP. X. 405.
Žárošky, zaniklá ves v Bučovsku na Mor. Vz Mtc. 1905. 379.
Žároviště, ě, n. = *místo, kde se pálily mrtvoly*. Škod. II². II. 212.
Žárství, n. = *oheň*. Z praž. kn. soud. 1536. Wtr.
Žaslý, attonitus, *uleklý*. Mam. F. 85b. 2.
Žasnouti, vz Žásati.
Žaškovec, vce, m., potok a přítok Oravice na Slov. Sb. sl. 1901. 162.
Žávati, iterat. k žíti, žnu. Us. Mš.
Žažkov, a, m., dědina v oravské stolici. Vz Sb. sl. VII. 53.
Žblnknúť do vody = *žblunknouti*. Slov. Phľd. XXII. 456.
Žblundy = *bubliny*. Dšk. Km. 22.
Žblunkavě něco plniti. Jrsk. XXVII. 380.
Žblunkavý. Ž. jarní strouha. Rais. Lid. 133.
Žbrdlení, n. = *brlení*. V. Mýto. Mš.
Žbriol, u, *žbriolek*, lku, m. = *špatná káva, brynda*. Šumava. Rgl.
Žbrnda, y, f. = *brynda, kořalka*. Slov. Phľd. XXIII. 597.
Žbronda. Ž. užbrondaná. Čes. l. XIII. 177.
Žbrundanina, y, f. = *špatné jídlo*. Rais. Sir. 119.
Žďárecký vedle *žďárský*. Hoš. Pol. 119.
Ždiarik, hora v Gemersku na Slov. Sbor. slov. 1900. 152.
Ždímačka na prádlo. Rgl. Sr. Ždímadlo.
Žebernatky, ctenophora. Vz Ott. XVIII. 497.
Žebolík, ranopar. Rozk. P. 504.
Žebr, u, m. Žebrem něco nalézti (žebrotou). Chč. S. II. 136b.
Žebrácký. Ž. zábava chasy v sobotu po výplatě (při pivě). Čeč. 170. Není horšího člověka, než když do ž-cké hlavy vleze furie (fuoriantství). Tbz. V. 9. 57.
Žebráček, čka, m. Byl to takový ž. = *mrzáček*. Čes. l. XIV. 151.
Žebráčstvo = *žebráctvo*. Ž. pod. 106. 10., Mam. F. 90a. 2.
Žebrák, a, m., *tanec* na Těšínsku. Slám. Put. 325. Vz Brt. P. n. 985. — Ž. = *žebravý člověk*. Žije, ako u cesty žobrák (špatně). Rizn. 174. Vytras žobráka zo vší, dovedie ta do nich. Sbor. slov. VII. 133. Jak se ž. nají, chce v domě i na pána hrát. Vyhl. II.

66. Keď ho raz žobrák zplodi, tanistra -s neho neshodi. Mus. slov. VI. 26.
Žebřík, u, m. Stál pod žebříkem n. byl u vývodu (v mučírně, jsa od na žebříce mučeného narčen z nějakého zločinu). V XVI. stol. nadávka. Zvon II. 598. Wtr. — Dvoukolový mechanický ž. posouvací. Nár. list. 1904. 138. 10.
Žebříkovitý. Ž. schody. Zvon VI. 140.
Žebřina, y, f. Dyž žena po klínoch vyvláčá, nestačí muž v ř-nách zvážať. Val. Čes. l. XIII. 75. Přistroj hubu do žebřin (do žebřinového vozu se více vejde). Litom. 73. — Ž. Stará ž. = nadávka staré ženě. Volyně. Čes. l. XIII. 126. — Ž. = *vychrtlý kůň*. Hauer.
Žebřiňák, u, m. = *žebřinový vůz*. Vrch. Muš. I. 359.
Žebřinský. Žebřinskej vůz = žebřincový Dšk. Km. 38.
Žebrotský. Ž. žebrota (špatné živobytí). Rais. Lop. 25.
Žebrovaný plech. Ott. XIX. 890.
Žebrovitý. Ž. klenutí. Ghet. 101.
Žebrovník, a, m., pleurodeles, mlok. Vz Ott. XIX. 916.
Žebrunek, nku, m. = *žebrota*. Šel po žebrunku. Dšk. Km. 34.
Žédléčka, y, f. Ž-čky = druh *hrušek*. Haná.
Žehadlo, a, n. Z. drobné, Mikrobrenner, kulovité, Kugelbrenner, nožovité, Messerbrenner, špičaté, Spitzbrenner. Ktt.
Žehavosť, i, f. Nár. list. 1905. 1. 13.
Žehlírna, y, f., die Bügelanstalt. Rgl.
Žehlisko, a, n. = *žehlička*. Strn. Poh. 93.
Žehnačka, vz Pleptačka (zde). — Ž., vz Žehnanka.
Žehnačství, n. = *kouzelnictví*. Fel. 72.
Žehnanka, žehnačka, y, f. = *kropenka*. Hauer 16. Sr. Žehnáček.
Žehnati co. Žehnej cestu našu (jdeme k sobášu). Sbor. slov. VII. 127.
Žehravě. Koll. V. 20.
Žejbrať sa = *žejbrovati se, zdlouhavě jíti*. Haná. Al. Mršť.
Žejdík, u, m., vz Žejtel.
Žejtel, tlu, m. = *žejtlík*, metro. Rozk. P. 1958.
Želať si = *přáti si*. Sb. sl. 1902. 84. V V. 798. schází význam ž. = *přáti*.
Želban, a, m, hora v Gemersku na Slov. Sbor. slov. 1900. 152.
Želejí kompar. k *žel*. Jestližeť tobě žel, mněť jest i bude želejí. Baw. B. v. 1b.
Želenský Kar., spis. Sr. Zvon IV. 574., Zl. Pr. XXI. 432.
Želený. To jest ž-ný úkaz (žalu hodný). Sá. Upom. 7.
Železák, u, m. = *železný most*. Nár. list. 26./1. 1901. Sr. Karlák. — Ž. = *otrok pouty okovaný*. Čapk. Most. 4.
Železářský průmysl, trh. Nár. list. 1903. 161. 14.
Železec, žce, m. = *past na krysy*. Hoš. Pol. 146. Sr. Želišče.
Železitouhličitý. Ž. lázně. Nár. list. 1903. 144. 8.
Železnec, žence, m. = železné dřevo, sideroxylon, Eisenholz, rostl. Sr. Ott. XXIII. 180.
Železnice. Strach ž-ce (ze ž-ce, před ž-cí) siderodromophobia, Eisenbahnfurcht. Ktt.
Železnicový. Ž. krajky. Vz Krajky.
Železničák, a, m. = *železniční úředník*. Zvon IV. 653.
Železničiar, a, m. = *železniční sřízenec*, Slov. Phľd. XXIV. 422.
Železniční dráha místo: železná nebo železnice; ale dobře: Vojsko zničilo železniční trať (trať = část železnice). Věst. XII. 93.
Železničník, a, m. = *znalec železnictví železničních podniků*, des Eisenbahnwesens. Nár. list. 1885. č. 80. — Ž., vrch v Gemersku na Slov. Vz Sbor. slov. 1900. 143.
Železný. Úprava ž-ných rud. Vz KP. X. 143. nn. — Původ a význam ž-ných krav. Vz Čes. l. XI. 486., XIV. 61.
Železo. Vz Vstnk. XI. 558. 818., XII. 588. Ž. surové (litina), pozemské či tellurické, povětroňové či meteorické (142.), kujné (149.), svářkové (152.), splávkové (155.). Vz KP. X. 138 nn. Dějiny ž-za. Ib. To aby byl člověk ze ž-za a i to se konečně prodře. Tbz. V. 9. 211. — *Železa* = *nástraha*. Zvětřil ž-za a utekl. Jrsk. V. 14.
Železobetonový. Dutý ž. nosič. Nár. list. 1904. 107. 18.
Železodrev, u, m., stadmania, rostl. Vz Ott. XXIII. 1025.
Železotvar, u, m. Msn. Od. 296.
Želišče, e, n. = *železná past*. Hoš. Pol. 150. Sr. Železec, Želízka.
Želiva Jarosl., básn. Sr. Zvon III. 559a., Máj. III. 335.
Želízka, pl., n. = *železná past*. Hoš. Pol. 150.
Želízkář, e, m. = *kdo jezdí na želízkách*. Čch. I. Pov. 88.
Želník, u, m. = místo, kde jsou uloženy popelnice. Šf. Starž. I. 560.
Želtopusík, vz Blavor (ještěr).
Želvnicovitý. Z. rostliny, cheloneae. Vz Ott. XIX. 458.
Želvušky, tardigrada, členovci. Vz Ott. XXV. 92.
Žemlovec, vce, m. = spařené housky posypané syrečkem n. perníkem a omaštěné. Nár. list. 1901. č. 852. Sr. Žemlovka.
Žemlový. Ž. bába. 1465. Rozp. fil. 109.
Žeň. Kdo ve žních hledí chladu, natrpí se hladu. Ott. Kal. 1904.
Žena. Mnohá maličká ž., když jest milá, velmi silného pacholka omámila, a zatočila jím po své vůli, že byl tak ohbit, jak chtěla koli atd. Světz. 1888. 8. Ženy jsou hadí plemeno. Tbz. V. 1. 134. Dom (dům) bez ženy je jako bez kočky; Ž. desať raz muža oklame, kým on ju raz (jednou). Rizn. 63., 167. Ž. nie haliena (treba ju opatriť). Sbor. slov. VII. 133. Chléb se sní a pivo vypije, ale běda, komu se nevydaří žena. Bílý Obr. 26. Když něco není ženě vhod, semele si na muži. Ml. Bolesl. Čes. l. XIII. 176 Pekné pysky, bíle zuby, v licách milá ruža

anjelská reč v každej žene snadno sklame muža. Slov. Czam. Slov. 177. Která ž. hubou mele, je břemeno neveselé. Bílovský. Vlasť. I. 211. Není ve všem světě věrné ženy, jež by muži přála bez proměny. Wtr. Str. 45. Jestli kdo jest, že své ženě nevěří, nechať počíhá s voštěpem u dveří. Wtr. Str. 45. Ohně, povodně a zlé ženy uchovej nás pane! Rais. Sir. 184. Dobrá ž. aj z čerta anjela spraví, ale zlú ženu ani deset anjelov na dobrú nepromení; Čert seberie všetko, jen zlú ženu nie; Prvá ž. je verná ako pes, druhá ako mačka; Sver žene tajemstvo, ale hneď jej (jí) vyreš i jazyk; Ženy lžú i keď mlčia; Ž. má hromadu duší; Pred ženou, čo má fúz, uteč na sto míl; Hlupáci majú obyčajne pekne ženy; Ž. svádza (svádí) k dobrému i zlému, ale svádza stále. Mus. slov. V. 6., VI. 58. Muž je hlavou, ž. dušou domu; Dobrá ž. — polovice věna; Stará ž. je jako stará kočka, vždy miesto mení (mění); Ženy vládnou plačom nad žebrákom i boháčom. Sb. sl. VIII. 87., 88., Phl. XXIII. 309., Sb. sl. VIII. 86. Jest přece dobře s ženou se spojit soudružně v milosti. Škod. II². II. 241. O ženách v starší době vz v Arch. XIX. 602. Přísloví slezská o ženách vz ve Vlasť. I. 229. Sr. Rubáč.

Ženatec, tce, m. = *ženáč*. Nár. list. 13./9. 1887.

Ženatí, n. = *ženění*. Na ž. máš ještě dost času. Dšk. Km. 6.

Ženatý jak: pod palec (na půl kola). Litom. 73.

Ženblík, vz Zeblík. Mš.

Ženecký = *ženský*. Us. Dšk. Km. 88.

Ženčice e, f. = *nevěstka*. 1527. Mus. 1905. 434.

Ženelt, vz Zeuelt. Mš.

Ženidlo, vz Vdávadlo.

Ženíšek Fr., Vz Dolen. Pr. 624.

Ženišský. Ž. povinnosť (ženichova). Sá. Jitř. 89.

Ženižstvo, a, n. = *ženichové*. Msn. Od. 67.

Ženitba. Keď ide mladý na prehledy, má byť polohluchým, poloněmým a poloslepým (vtedy sa najskor ožení). Rizn. 65.

Ženská. Ž. k ženské tvor krutý. Zvon VI. 42.

Ženský jazyk chce skoro vždycky míti v domácnostech vrch; Co ž. jazyk smele, bývá nejhorší zadinou. Tbz. III. 2. 56., II. 76. Ženského jazyka nepřebrousíš. Jrsk. XXV. 85. Ž. plač ako čas, vel'mi často šiali nás. Sb. sl. VIII. 85. Ž. láska jest ke mhle podobná, jak vzejde, tak pomine. Arch. XX. 101. Zatmívají v sobě rozum pro žádosť ženskou (ženy). Chč. S. I. 8b. Mackujte se vesele, ale pozor na ženské, které mají ličidlo a masť na líci, ty jsou z falešných nejfalešnější. Zvon VI. 42. Ženské srdce ako prútik, l'ahko sa zohne. Mus. slov. IV. 78.

Ženštiti, il, ěn, ění. Ž. jméno = užívati ho v ženském rodě místo rodu mužského, ku př. Třebíč. To bylo masc., a nyní je z pravidla fem. Mtc. 1904. 225.

Žent, itra. Rozk. P. 875.

Žentour. Ještě: krytý, sloupkový, stojatý, zvoncový. Nár. list. 1903. 136. 9. Krytý ž. s pastorkem; velký pojízdný ž. Nár. list. 1904. 135. 21.

Žentourovitě něco rozděliti. Kol. Her. I. 162.

Ženylkový čepeček divadelní. Nár. list. 1903. 347. 26.

Žepla, bachus. Rozk. P. 1889.

Žeranovský, vz Spáčil.

Žérce. Kdo se pod Rybářem počne, bude ž. i pivce veliký. Lék. B. 29a. Sr. I. Přísp. 527.

Žeřebí, *řeřebí*, pruina. 1424. Mš.

Žeřebina, vz Jeřebina.

Žerna, y, f. = *žena, která mnoho jí*. Rgl.

Žerno. Jeho ž. dobře mu bralo (chutnalo mu). Zvon III. 692.

Žernovy, pole u Kojetic. Čas. mor. mus. III. 150.

Žerotín Kar. (starší). Vz v Arch. XXVII. Úvod a jeho listy.

Žert bez koření (nepodařený). Tbz. V. 6. 29. Nech žertů, zvlášť když mají zuby (štiplavých). Wtr. Str. 38.

Žertevník, a, m. Kněz ž. (obětující žertvy). Msn. II. 76.

Žertvodozor, u, m. Škd. Od. Neschvaluje Mš.

Žertvozor, a, m., Opferschauer, θυόσκοπος. Msn. Od. 316.

Žeřucha, y, f., vz Řeřišnice rostl.

Žeslý = *žaslý*. Mš.

Žeto = *žito*. Na Hané. Šb. D. 47.

Žezlo = *tyč na konci nevodu*, za kterou se nevod táhne. Čes. l. XIV. 92.

Žezlodržavný král. Msn. II. 9., Od. 52.

Žezlodržec. Král ž. Msn. Od. 28., 46.

Žežesť, i, f., sitis, *žízeň*. Hom. op. 154a. (Mus. 1880. 123.)

Žežhuliny = *kokytí*, cuscuta. Lék. B. 112b.

Žežhulka. Zakukala žežulička v lese, v oboře, zaplakala má panenka v komoře. Proč pak pláčeš a naříkáš, vždyť ty budeš má, až žežulka o vánocích zakuká. Jak pak budu, můj Jeníčku, jak pak budu tvá, když žežulka o vánocích nekuká. Mtc. l. 1897. Obrz. 28. Žežhulka volá: Kuku, kuku, na vospalého ráno tluku. 1578. Čes. l. XI. 191.

Žgárať = *drva za plavby ve vodě postrkovati*. Val. Čes. l. XII. 45

Žgrlíť, zgrlošiť = *skupániť*. Slov. Phľd. XXIV. 606.

Žhářství, n. Chorobná náklonnosť k ž., Pyromanie. Ott. Slov. XX.

Žhavák, a, m. = *žhavý muž*. Vz Kšť. Poh. 228. Vz Žhavý.

Žhavolesklý dým. Msn. Od. 147.

Žhavý. — **po čem**: po knihách. Jrsk. Zvon II. 37. (Jrsk. XXVI. 359.). — Ž. muž (žhavák). Vz Kšť. Poh. 223.

Žhoucně buší horečka. Kká. Sion II. 195.

Žiba, y, f. = *husa*. Hra na žiby. Vz Slov. sbor. 1900. 180.

Žičić = *přáti*. Opava a Ostrava. Šb. D. 59. Sr. Žičiti.

Žičiti se = *kochati se*. Slov. Sbor. čes. 272.

Žičný vítr = *příznivý*. Msn. Od. 168.

Žid. Dostaneš, až půjde ž. z puti (pouti = nikdy). Hauer 16. Má z toho radosť jako ž. z prašiviny, jako pes z měsíčku (malou). Čes. l. XI. 269. Pristane mu to, jako židovi batoh (dobře). Mus. slov. VIII. 27. Pokřikování na žida ve Slez. Vz Vyhl. II. 260. až 261. O právech dvorního žida ve středověku. Vz Ghet. 92. Na to, čo bude, nedá Žid nič, ale čo je; Buďme ako bratia, a plaťme ako židia. Sb. sl. VIII. 168. Žid v podání lidu slezského. Vz Náš dom 1898. 275. Tluče žida = dříme. Čes. l. XV. 143. — **Ž.**, *tanec.* Vz Brt. P. n. 841. — **Ž.** Hra na žida. Slez. Vz Vyhl. II. 248.

Židák. Usaď na krčmu židáka, bude žobrák zo sedliaka. Rizn. 169.

Žiďas, a, m. = *žid.* Chrud. Rgl.

Židle gondolová, lubová, otáčecí, podušková, prkenná, rákosová, schůdková, skládací, ve slohu Ludvíka XIV., ve slohu gotickém. Vz KP. XI. 97.—102. s vyobraz. (tab. XXIII., XXIV.).

Židovčence = *židovské děti.* Slov. Sbor. slov. 1900. 183.

Židovská, *tanec.* Vz Brt. P. n. 885. U Lišně. Vz Mtc. 1902. 236.

Židovský. Komora dusná jako ž. sklep v tarmarce. Zvon IV. 129.

Židožrout, a, m., Judenfresser. Pokr. 1886. č. 23.

Židstvo, a, n. = *židé.* 1680. Schulz 102.

Žieditì se nač = *toužiti po něčem,* zastr. Pel. XXXIII. Sr. Žediti se.

Žiedlivý, vz Žedlivý.

Žieřivý, vz Žeřavý.

Žiezeň, vz Žízeň.

Žiezlivý, sitiens. Pat. Zim. 19a. 12. Sr. Žízlivý.

Žiezněvý = žíznivý.

Žieznosť, vz Žíznosť, ubertas. Ž. pod. 35. 9.

Žiezný, vz Žíznivý.

Žignúť = *píchnouti jehlou.* Také blecha žigne. Val. Čes. l. XI. 273. Sr. Žigať, Žgarnúť.

Žihadlo, a, n. = *malé šídlo* (hmyz). Č. Třeb. Čes. l. XI. 36.

Žíhati. — odkud. Bystré hledy z ní (ženy) žíhaly. Sá. XIX. 131.

Žíhavě (kousavě) se zasmáti. Zl. Pr. XXII. 235.

Žihavice, calentura. Ktt.

Žíhavkatý. Ty žíhavko žíhavkatá! Rais. Lid. 199.

Žíhavý v čem. Žena žíhavá v řeči. Jrsk. XX. 1. 166.

Žihlavec, vce, m. = *oheň.* V zlodějské mluvě.

Žihravý = *rozpálený.* Ž. pec. Humpol. Nár. sbor. VIII. 121.

Žíla. Levá ž. nejmenovaná, bezejmenná, vena anonyma sinistra, hrdelní (hrdelnice), v. jugularis, přímá, v. recta, růžená menší, v. saphena minor, zevní stydká, v. pudenda externa. Ktt. Roztažení žíly, phlebectasia. Vz Ott. XIX. 683.

Žilkovací strojky, válce. Rgl.

Žilný. Ž. pečeť rychtářská. 1600. Listář 60.

2. **Žilovice,** *lépe:* cevnatka (oční). Cad. 12.

Žíňata na koroptve = *pletky.* Vítějice. List. fil. 1902. 254. Sr. Žíně.

Žindava, rostl. Sr. Ott. XXII. 604.

Žíně, ěte, n., pl. žínata. Jihozáp. Č. Kůň má dlouhou hřibu (hřívu) a žíňata. Dšk. Km. 21. Sr. předcház. Žíňata.

Žíně, pl., f. = provaz nevodem provlečený. Čes. l. XIV. 92.

Žíněnatý. Ž. přilba. Škod. Il.[2] I. 62.

Žinglovat botke = žinglí šněrovati. Lišeň. Mtc. 1902. 110.

Žinilka = druh *stužek,* šňůrka nebo třáseň housenkovitě vinutá, z fr. chenille.

Žinilkový. Ž. šátky, koberce, pokrývky. Rgl.

Žinistý. Ž. přilba (chocholem žíněným opatřená). Msn. II. 53., Od. 328.

Žínka lesní. Vz Panna. — **Ž.,** y, f. = tkanice, jíž se uvazujeház. Slov. Nár. sbor. XI. 4.

Žírač, e, m. = *lakomec.* Dšk. Km. 48.

Žírav, u, m. = *váha nestejných ramen,* z nichž kratší zatíženo jest kamenem, delší má žerďku s kbelem (okovem), kterým se voda váží. Slez. Vyhl. II. 312.

Žírna, y, f. = *žárna* (VII. 1168). Sypou kuřidlo do žíren kaditelnic. Zr. Kom. 82.

Žírnodědinný. Ž. Larissa. Msn. II. 42.

Žírnokrmý kozel, ζατρεφής. Msn. Od. 208.

Žírnopažitný polouk. Msn. Od. 92.

Žírnotělý. Ž. potvora (tuleň). Msn. Od. 92.

Žirovní a kassovní spolek. Nár. list. 1905. 29. 13.

Žirovnický V. Tk. Pam. I. 501.

Žírový účet. Nár. list. 1903. 144. 5. Sr. Giro.

Žistný m. zištný. Kbrl. Džl. 6.

Žištný. To mi není nic ž-ho. Wtr. exc. Sr. Zištný.

Žitavec, vce, m., strašidlo. V Chrudim. Čes. l. XIV. 429.

Žithola, y, f. = divá žena, která se v žitě zdržovala a ho chránila. Vz Košť. Poh. 109. Vz Žitný.

Žíti jak. Žil tak, jako sviňa (krátko *a* dobře). Rizn. 172. Žije z ruky do huby. Mus. slov. IV. 28. Žije, jak pes s kočkou (nesvorně). Us. A všichni žili svatým životem. Zr. Brand. 100. Žije, jak tluček (punček) v masle, vrana v sosňu, žaba pod kameněm; žije na tych deset prstů, od dněskajška do zytřka. Slez. Vlasť. I. 238., 239.

3. **Žíti,** žnu. Každý žne pro sebe (vydělává). Čapk. Most. 57.

Žitný. Ž. panna = vybájená bytosť malé postavy, která prý chodí žitem a chrání pole před škůdci. Místy nechávali státi kousek obilí po celé žně, aby se tam ž. panna mohla skrývati. Kšť. Lid. 17., Poh. 109. Sr. Žithola.

Žito, secale. Sr. Ott. XXII. 749.

Žitodárný. Ž. země. Msn. II. 34.

Žitorodný. Ž. Báčka. Phld. XXII. 652.

Žívati = *požívati.* Pták běhá toho dřeva (stromu), jehož horkosti často žívá, vitat avis taxum, quam gustu saepe probavit. Baw. E. v. 2501.

Živec, vce, m., nerost. Vz Vstnk. XI. 839.
Živečnatý. Ž. žíla. Vstnk. XI. 716.
Živelně. Dnes nějak živelněji to zatřáslo se v něm. Zvon IV. 10.
Živen, vna, o = *živný*, *živý*. Samo tělo živno se ukázalo, caro viva. B. ol. Levit. 13. 11.
Živitelstvo, a, n. Ž. města = *obyvatelstvo*. Msn. Od. 94.
Živiti koho. Nech ťa pán Boh živí, dokiaľ budú slivy, a keď budú čerešne, nech ťa čert vezme. Slov.
Živkom mravci (mravenci) hada jedli (za živa, ještě žil a už ho jedli). Liptov. Sbor. slov. IX. 47., Phľd. XXIV. 484.
Živlý. Životným n. živlým . . ., aetherea, vitali (aura) vescitur. Gl. roudn. 28a. Není-li m.: živý. Prk.
Živnostenskoprávní poměr. Nár. list. 1904. 93. 2.
Živnostenskořemeslnický. Nár. list. 1904. 30. 4.
Živnostenskotechnický obor. Nár. list. 1904. 18. 3.
Živohra, y, f. Linda. — Lit. I. 802.
Živoplodný. Ž. země. Msn. Il. 381.
Život. Ty odpustíš, jeť život bouřná řeka, jež často rmutem, co se z bezdna valí, i azur, jenž v ní zrcadlí se, zkalí. Vrch. Co živ. dal. 58. Ž. je tvrdá škola pre človeka. Rizn. 167. Ž. jest růženec malých běd. Vrch. Muš. II. 187. Ž. náš jest bezpřetržitý sen. Tbz. V. 1. 113. — Ž. Aby k němu dojel svým ž-tem (osobně). Arch. XXI. 314.
Životedlný = *životelný*. Rozml. náb. bud. 18.
Živótek na Slov., *prucel*. Vz Nár. sbor. XI. 17. Vz Ovršník.
Životní pojištění (života). Nár. list. Ž. dílo = o kterém kdo pracoval skoro po celý svůj život. Lit. I. 563.
Životoběh, u, m., Lebenslauf. Jeř. Rom. básn. 37.
Životochovatelský, macrobioticus. Ž. jednání (pojednání). Presl v Kroku I. a. 14.
Životský. To je život ž-ský! Val. Čes. l. XV. 30.
Životozpyt, u, m., Physiologie. Čad. 39.
Živoucnosť českého jazyku, Lebensfähigkeit. Lit. I 197.
Živůtko, a, n. = *živůtek*. Dšk. Km. 5.
Živý. Do živého (někomu) siahať. Mus. slov. VII. 43. Jsou živi jen na těch jabkách (bramborách). Litom. 58. — *Ž. ulice* = kudy mnoho lidí chodí. Zvon III. 693. — *Ž. vlas* = vlaskovec vodní, gordius. Mtc. 1902. 442. — *Ž. váha*. Metrický cent živé váhy (dobytka váženého za živa). Nár. list. 1903. 222. 17. a j.
Žízeň = *hojnosť*. Baw. Ar. v. 2825. — Ž., Durst. Ž. jako trám (veliká). Zvon III. 524.
Žízniti k čemu. Žízníme ke pravdě, jako lačný jelen k vodě. Jrsk. XXIV. 207.
Žíznivý. Byl ž. jako houba. Rais. List. 47.
Žízno, a, n., ubertas, *hojnosť*. Vz Žízeň. Pole tvá naplní se žíznem. Ž. pod. 64. 12., witt. 275. — Mš.

Žížavý = *žhavý*. Ž. do všeho = pilný. Volyně. Čes. l. XIII. 126.
Žižda. List. fil. XXVIII. 28.
Žiži = *žiža*.
Žížmo, a, n. = *horko, vedro; dýchanec*. Val. Čes. l. XII. 85.
Žížnavý = *řeřavý, žhavý*. Ž. cihlička. Hoš. Pol. 146.
Žkvrknouti. Pírko škvrklo (*náhle shořelo*). Hlavn. 39.
Žlab. Sr. Mus. fil. 1904. 443. — Ž. betonový, cihelní, dřevěný, chlévní, kamenný, pohyblivý, železný. Vz KP. IX. 385., 395. nn. Vyjídá všecky žlaby (slouží každé straně). Vrch. Muš. I. 28. *Žlaby* u střech. Vz KP. XI. 334. nn.
Žlabinská, pole u Koutů. Čas. mor. mus. III. 150.
Žlabiny, pole u Kojetic. Čas. mor. mus. III. 150.
Žlábkovací práce truhlářské. KP. XI. 12.
Žlábky, louky u Pavlova. Čas. mor. mus. III. 150.
Žlábkovač, e, m., přístroj. Rgl.
Žlábkovnice, e, f. = *cihla žlábkovitá*. KP. IX. 270. — Ž. = *druh výplně ve stavitelství*. KP. IX. 80.
Žlabovnice, e, f. = cihla do chlévních žlabů. KP. IX. 385.
Žlabovník, u, m. Vikýřový ž. KP. IX. 346.
Žlabuň, ě, f. místo: *labuň*. Bydž. Kšť. Lid. 3.
Žláza. Žlázy mízní, glandulae lymphaticae, zbytnělé, hypertrophicae; vynětí žlázy štítní, thyreoidectomia, Schilddrüsenexstirpation. Ktt.
Žlázoboubelovitý nádor halvový, kystadenoma atheromatosum, týž slizovatý, k. mucosum. Ktt.
Žlázový boubel, lymphocystis. Ktt.
Žleby, louky u Svatoslavě. Čas. mor. mus. III. 150.
Žlíbečky, louky u Petrovic. Čas. mor. mus. III. 150.
Žlíbky, louky u Časlavic. Čas. mor. mus. III. 150. — Ž. zlaté, pole u Starče. Čas. mor. mus. III. 150.
Žloutenka černá, icterus melas, melanicterus, čmýrová, ict. menstrualis, původu jaterního, icterus mechanicus, hepatogenes, z otravy olovem, ict. saturninus. Ktt.
Žloutenkovitosť, i, f., cholosis. Ktt.
Žluček, čku, m., colon. Rozk. P. 1227
Žlučiti se = *zlobiti se, ž. koho*. Jrsk. V. 95. Zvon V. 636.
Žlučivý. Ž. bolesť, reptání. Zl. Pr. XXI. 127.
Žlučnatosť, i, f., cholosis. Ktt. Sr. Kalokrevnosť.
Žlučník. Rozšíření ž-ku, cholecystektasie. Ktt.
Žlučový písek, Gallengries. Ktt.
Žlut, a, o, vz Žlutý.
Žluť, i, f. = *žlutá barva*. Šafránová ž. Vz Crocin. Nebes temná ž. Zr. Let. II. 14.
Žlutá = *pšenice*. V zloděj. mluvě.
Žluťák, u, m., druh *bramboru*. Dšk. Km. 28.

Žluťanka, y, f., houba. Čes. l. XI. 290.
Žlutavězačervenalý. Ž. světlo (elektrické). KP. X. 114.
Žlutenice, e, f., icterica. Mam. A. 27a.
Žlutěpopelavý. Ž. barva obličeje. Jrsk. IX. 62.
Žlutice, vz Ohnice rostl.
Žlutiny, ochronosis. Ktt. Vz VII. d. 1178.
Žlutomodrý blesk. Rais. Sir. 127.
Žlutošťav, u, m., stalagmites, Gummigutbaum, rostl. Vz Ott. XXIII. 1035.
Žlutka, y, f. = *žlutá země.* Teprv ve vrstvě žlutky objevtjí se hroby. Dolen. Pr. 568. — Ž., *druh pšenice.* Nár. list. 1905. 131. 22.
Žlutoba, vz Vulfenit.
Žlutokřídlák, druh *holubů.* Rgl.
Žlutooranžový. Nár. list. 1904. 314. 10.
Žlutovník, u, m., ochroma, strom z řádu slonpkokvětých. Vz Ott. XVIII. 684.
Žluťucha, y, f., thalictrum: jeřábek luční, routka, rutka, vratič. Čes. l. XIV. 123.
Žluťuchovitý. Vz Rapalice zde.
Žlutý jako zimnice. Tbz. V. 6. 348. Citronově, čížkově, kanárkově, jako měď, j. síra, j. zlato atd. Rgl. — **od čeho.** Polévka žlutá od šafránu. Jrsk. VII. 2. 57. — **čím:** šafránem. — Ž. *nebezpečí* = hrozící od plemene žluté barvy, od Čiňanů a Japonců ve východní Asii bydlících. Nár. list. 1904. 87. 1. — *Ž. kvítko*, vz Pryskyřník zde. — *Žlutá tolita*, rostl. Vz Blatouch, Pryskyřník.
Žmačkať = *mezi prsty mačkati.* Slov. Phld. XXIV. 606.
Žmarja z: Ježíš Maria. Ach ž.! Haná. Hoch. 124.
Žmavý puch. Zl. Pr. XXII. 98.
Žmolek, lku, m. Nech ty žmolky ležeti (kusy roztrhaného papíru). Slád. Šl. 16.
Žmolka, y, f. = *drobené těsto do polévky* (mrvanec) *a polívka z něho vařená.* Us.
Žmotek, tku, m. = *doutník.* Val. Čes l. XIII. 76., XIV. 95.
Žmukaná, hra na schovávanou. Vlašim. Čes. l. XIII. 236.
Žmula, y, f. = *druh špatné půdy.* Volyně. Čes. l. XIII. 126.
Žmuriť kde. Na okienku žmúri malá lampka (bliká). Slov. Phld. XXII. 41.
Žmurkati čím: Žmurkal očima, ako žaba z prachu. Rizn. 173., Mus. slov. V. 37. — **nač.** Žmurknúť na koho = *mrknouti.* Phld. XXII. 39.
Žmykaná. Hra na ž-nou (schovávanou). Ž. z: mžikaná (kdo honí, nesmí se před schováváním dívati, ba ani mžikati). Čes. l. XIV. 467.
Žnisko, a, n. Užínati ž. (obilí). Val. Čes. l. X. 466.
Žnivné, ého, n. = *příplatek za práci ve žních.* Prus. Slez. Čes. l. XIII. 30.
Žobra = *zebra.* Mš.
Žobračina, y, f. = *žebračina.* Slov. Sbor. slov. VII. 132.
Žofie. V I. Přísp. 530. v 1. řádce článku oprav *již* v: *ještě.* Popěvek: Žofia rada dopija. Slez. Vyhl. II. 260.
Žofín v V. 872b. v 3. řádce vynech: (v loni). Sr. Tk. Pam. I. 501.
Žofinka, y, f. = *hulevník* rostl.
Žoľ = *žal.* Brt. P. n. 972.
Žolnička, y, f. = *malý grunt.* Čes. l. XI. 368.
Žomp, u, m. = *zahatěná voda.* Spiš. Sbor. slov. IX. 49.
Žondr, u, m. = *žudr.* Mtc. 1902. 2.
Žoravina, vz Klikva.
Žouti. Kto sa duje, nech sa žuje (marný hněv bez moci). Mus. slov. VII. 43.
Žráce, e, n., stažené ze: žrádelce. Baw. E. v. 230.
Žráč, e, m. = *žrout.* Jestli tento svět vám za buoh a žráč břicha vašeho. Chč. S. I. 10b.
Žravka, y, f. Kôň má žravku (nemôže močiť). Mus. slov. VII. 54.
Žravosť, sr. Hladovosť.
Žrebík, u, m. Aby ťahali i ž-ky (losy), ktoří pójdu proti Srbom. Slov. Sbor. čes. 19. Sr. Žrebí.
Žrev =? Síra jest jako ž. duchovní, z níž plodí se duch a podstata takového těla lékařského. Zach. Test. 52.
Žrnovec, vce, m., mola. Ž. zubóv lvových. Pat. Jer. 46. 12.
Žrout, u, m., rostl. Vz Pryskyřník zde.
Žruta, y, m. = *žrout.* Roje těch žrut (o myších). Koll. II. 48., Sbor. čes. 275.
Žubrienka, y, f. = *pulec.* Podievné myšlienky pletú se tam (pod jeho šticú), hmyria ani laškovné ž-ky. Slov. Phld. XXII. 41.
Zuchlovka, y, f. = *ručnice.* V zlod. mluvě Čes. l. XI. 142.
Žukl, a, m. = *pes.* V zlod. mluvě. Čes. l. XI. 142. Sr. Čukl.
Žula, y, f. = *had* (vypadá, jakoby měl na sobě stříbrné penízky). Hoš. Pol. I. 150.
Žulík, a, m. Vzal žulíka = *utekl.* Zliv. List. fil. 1902. 254.
Žumpa, y, f. Vz KP. IX. 339. — Ž. = *mláka.* Slov. Phld. XXIV. 606.
Žumpačka, y, f. = sedavá bába (dětská hra).
Žumpara, y, f. = *mláka, marast; brynda* (špatná káva, polévka). Slov. Phld. XXIV. 606. Dle Phld. XXIV. 814. špatné jídlo (káva, polévka) jmenuje se: *čumparica.*
Žuné = *žati, žnouti.* Slez. Vyhl. II. 174.
Župa. Sr. Jir. Prove 439.
Župan, a, m. Sr. Jir. Prove 442. Uherský ž. skoro tolik jako jinde místodržitel. Kál. Slov. 43. — Ž. *Fr.*, spis.
Županový. Ž. látka (na župan). Nár. list. 1903. 148. 14.
Župka, y, f. = *menší kabát* sahající níže než bruclek, měla po straně kapsy. Vz Vyhl. II. 112., 193.
Žurčeti, el, ení. — **kudy.** Voda po svahu žurčí. Msn. Il. 386.
Žurnalism-us, u, m. Nár. list. 1901. 121. 17.
Žurnalistika, y, f. Národní ž. Nár. list. 1905. 353. 2.
Žúrový čepec. Vz Prolamovaný.
Žuť, i, f. = *žluč.* Val. Čes. l. XII. 130.
Žuvníček J., spisov.
Žuvrať sa = *vaditi se.* Liptov. Sb. sl. IX. 45.

Žvalý = *žvýkaný*. Ž. věc. Rkp. lék. Ihr. 211b.
Žvámola, y, m. = *žvanil, mluvka*. Rgl.
Žvampal, a, m. = *žvampala* v VII. 1180.
Žvánek, nku, m. Uvizly jim žvanky v hrdle od leku. Slez. Vlasť. I. 37.
Žvastavě něco činiti. Kká. Sion. II. 171.
Žvastoun, a, m. = *žvástal*.
Žvastounství, n., Schwätzerei, Prahlerei, Prahlsucht. Nár. list. 1885. 171.
Žvatly = *žvatlání*. Dětské ž. Tbz. V. 9. 303.
Žvátor, u, m. = *tlach, žvast*. Kdo bude poslouchat ty žvátory. Zl. Pr. XXI. 230.
Žvátoření, n. = *tlachání, žvátor*. Zl. Pr. XXI. 403.
Žvátorný = *žvavý*. Ž. trhačka lnu, baba. Jrsk. XXIII. 18., XXV. 172.
Žvejchat = *žvástati, tlachati*. Hoš. Pol. I. 146.
Žvonec, nce, m. Vz Kytej. Mš.
Žvýkal, a, m., der Kauer. Ž. tabáku. Holb.

Poslední dodatek sebraný za tisku III. Příspěvku.

A.

Přehlasování hlásky a v podřečí polnickém, vz Hoš. Pol. I. 9. nn., jeho odsouvání. Vz ib. 11.

A spojka. Sr. Brt. Sl. 5.

Abalienační, z lat. = *zcizovací*. Rgl.

Abeceda dětská: A, B, C, D **kočka přede, kocour motá, pes počítá**. Us. A, B, C, D **kočka hřebe, kocur mota kole plota, pes počita kole žita**. Slez. Vlasť. I. 186.

Abecedarista, y, m. = *kdo se učí abecedě*. Slov. Phľd. XXIV. 429.

Absolon K., spis. Sr. Mtc. 1905. 88.

Absorpce světla. Vz Vstnk. XIV. 339.

Abuto, apto, a, n. = *jablko*. V dětské řeči. Phľd. XXIV. 607.

Aby, *abych*. Srv. Brt. Sl. 5. — **A.** = *kdyby*. Aby nebyli vykřikli, tak by se jim nic nebylo stalo. Hoš. Pol. I. 134. — **Aby chybně**. Šel do bitvy, aby se už nevrátil, um nicht zurückzukehren (proto tam nešel). Vz Mus. fil. X. 135.

-ačný, příp.: vysměvačný, odmlouvačný, vybíračný. Us. Rgl.

Adamec Al., spis. Tob. 68.

Adamovka, y, f. Na A-vce, louka u Černin. Př. star. VII. 55.

Adorační, z lat. A. obraz. Nár. list. 1904. 244. 13.

Adrian, a, m. = Hadrian.

Advent. Slezské pranostiky, vz ve Vlasť. I. 215.

Adverbia v -o: silno, hrozno. Litom. 3., 39. V podřečí polnickém: čerstvo, náblo, ňáko, draho, drsnato, rovno, silno, sucho, smutno, tvrdo (spáti). Vz Hoš. Pol. I. 109.

Aegidius a S. Joanne Baptista, spisov. v XVII. stol. Vz Mus. 1905. 524.

Aetherinom, u, m. = *světový aether*. Phľd. XXIV. 358.

Affinování, n., z lat. A. kovů v KP. X. 207.

Agata sv. Sr. Vlasť. I. 212.

Agzamena, pl., n. = *examen*. Laš. Brt. Sl. 6.

Achajkyně. Škd. II.[2] I. 30.

Aisch, a, m. = *muž*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 46.

Aischin = *žena*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 46.

Ajteleska, y, f. = *kořalka* (podle žida Jajtelesa). Litom. 71.

Ajtsi, vz Nešťsisi.

-ajzl, příp.: chromajzl, brumajzl. Rgl. Sr. -ajzlík v III. Přísp. 2.

Ajzybona, y, f. Děvucha má vlasy spletené do a-ny. Slez. Vlasť. I. 157.

-ák příp. S příbanou užíváme substantiv s příp. *-ák*: Pražák, měšťák. Mus. fil. X. 294.

Akantový. A. listy v hlavici korintského sloupu. KP. XI. 82.

Akardie, e, f., z řec. = *nedostatek srdce*. Ott. XXIII. 993[a].

Akcessistský. A. služba. Tk. Pam. I. 174.

Akcessiství, n. Tk. Pam. I. 175.

Akkusativ v podřečí polnickém. Vz Hoš. Pol. I. 123.

Akorátní, z lat. = *přesný, správný*. Brt. Sl. 6.

Akreditovaný = *pověřený*. Nár. list. 1905. 354. 13.

Akreditovati, *akkreditovati* = někomu víru, vážnosť zjednati; pověřiti něčím. Strz.

Akribijní. Vz Akribie v III. Přísp. 2. — Nár. list. 1905. 29. 13.

Aktini-um, a, n., nový prvek. Zl. Pr. XXI. 286., Phľd. XXIV. 361.

Akvarellovaný. A. kresba. Nár. list. 1905. 1. 13.

Akvarellovati co: skizzy stromů a. Zr. Mad. 48.

Akvarellový. A. barvy. Rgl., Strz.

Alamarš! = *táhni*. Rgl.

Ale. Sr. Brt. Sl. 6.

Alej, e, f., vz Aleje. Us.

Aleš Mik. Vz Zl. Pr. XXI. 228., Dolen. Pr. 603. (s podobiz.).

Alexandr = druh jablek; druh hnědého uhlí. Us.

Alfenid, u, m. = postříbřený argentan a 2% stříbra obsahující. KP. X. 263.

Alkmanský. A. metrum. Vz Král. Metr. 7.

Allegorisace, e, f. Zvon VI. 14.

Almanáchový. A. družina. Zvon VI. 321.

Almaryja, e, f. = *almara*. Opav. Brt. Sl. 7.

Alois Ladisl. (vl. Alois Muzikant), hud. sklad., nar. 1860. Vz Zl. Pr. XXII. 240' (s podobiz.).

Alpaka, y, f. = látka z argentanu vyrobená a galvanicky postříbřená. KP. X. 263.

Alšpan, u, m. = *vedlejší výrobek mlýnský*, zněm. Halfspan. Arch. XXII. 414. Sr. Halšpan.

Altoviola, y, f., lépe: viola altová. Rgl.

Altruistní = *vzájemný, nesišťný*. A. extense. Zvon VI. 120.

Alumini-um, a, n. Vz Vstnk. XIII. 424., XIV. 397.

Alumnistafizular, a, m., v theol. =? Slov. Phld. XXIV. 422.

Amajdan asi: na mou statečnosť. Liptov. Sb. sl. IX. 45.

Amalgamator, u, m. = nástroj k dobývání zlatého amalgamu. KP. X. 202.

Amblen, u, m. = *sekání otavy?* Arch. XXII. 294.

Amboina, y, f., druh dřeva. Vz KP. XI. 43.

Ambulanční vůz. Nár. list. 1905. 131. 22.

Amen. Hned ti je a. (konec života)! Phld. XXIV. 340. Ameň zákon (tak se to musí stáť)! Mus. slov. VI. 111.

Americka = druh bramborů. Zlin. Brt. Sl. 7.

Amerikanism-us, u, m. Zvon VI. 303.

Amerling Kar. Sr. Lit. II. 845., Tk. Pam. I. 94., 171., 193.

Ammoni-um, a, n. Sr. Vstnk. XIII. 562.

Amor, u, m., druh leštidla kovů. Us.

Ampermetr, u, m. Vz Vstnk. XIV. 674.

Anaemin, u, m., z řec., léčivo. Us.

Anakoluth, u, m. A. (změna vazby) v podřečí polnickém. Vz Hoš. Pol. I. 129.

Analogista, y, m., vz Novomilec.

Anapaest, u, m. O a-stu a kolech anapaestických vůbec. Vz Král. Metr. I. 206. nn.

Anapaestický. A. řady; Jednotlivá kola a metra a-cká; A. systemy a strofy (přísné, volné). Vz Král. Metr. I. 206. nn., 208. nn., 233. nn., Anapaest.

Andrlík K., spis.

Anekdotový. A. síť. Čch. I. Pov. 175.

Anger Moric, hud. sklad. 12./3. 1844.— 3. 8. 1905. Vz Zl. Pr. XXII. 48., Nár. list. 1905. č. 21. odp. a jiné listy z též doby.

Anglomanie, e, f. = *opičení se po Angličanech*. Strz., Nár. list. 1905. 353. 1.

Angor, u, m. = telata narozená mrtvá nebo brzy po svém narození zabitá a maso z nich, tedy nezdravé. Us.

Angora, y, f. = *angorská kočka*; druh *vlny, kůže* (angorové). Rgl.

Angrešt: angrešl' (zlin.), egreš (horň.), chlupáč, chlupáček (han. a j.), chlupěnka (Zábř.), kudláček, kudlačinka, kudlatinka (slez.), měchourka (záp. Mor.), husí víno (Stramb.), muňka (Drahany), turenka (Kyjov), jakoubek (Třešť.). Brt. Sl. 7. Z lat. angresta. Phld. XXII. 648.

Anina, y, f. = *Anna*.

Anizka, y, f. = rosolka z anisu. Mus. slov. VIII. 23. Sr. Anýzka, Anýzovka.

Aniž. Srv. Brt. Sl. 7.

Anomalista, y, m., vz Ypsilonista.

Ano ne = *jak pak by ne*. Šum. Rgl.

Ansi = *an jsi*, zastar. Mus. 1905. 430.

Antalek, lku, m. = *soudek*. A. piva. Spiš. Sb. sl. IX. 49.

Anthracenový. Zacházení s barvami a-vými. Vz KP. XI. 63.

Antibalanční přístroj. Nár. list. 1905. 131. 21.

Antidynastický. Nár. list. 1905. 211. 3.

Antifonář, e, m. Vz Nejed. 346.

Antifony. Vz Nejed. 346.

Antimon, u, m. Dějiny, raffinování, vlastnosti, výroba, upotřebení a-nu. Vz KP. X. 229. nn, Vstnk. XIV. 456.

Antimonový. A. rudy. KP. X. 229.

Antipatriotický. Nár. list 1905. 211. 3.

Antitoxin, u, m. = jed proti jedu toxinu. Vz Ott. XXII. 882a.

Antoň Bartoň s šivum (s černum) bradum zabil koňa pod zahradum: Apolena jeho žena sbira košti do břemena. Slez. Vlasť. I. 103.

Apartnosť, i, f. = *neobyčejnosť, zvláštnosť*. Nár. list. 1905. 64. 13.

Apatieka, y, f. Od zadu a. zavretá (na kuželně koule od zadu kuželek neporáží). Slov. Mus. slov. V. 6.

Apatyka, y, f. Voní to tu jako v a-ce. Us. Rgl. To je tu drahо jako v a ce. Us. Rgl.

Apetyk, u, m. = *apetyt*. Litom. Sr. Huj. Progr. 14.

Apolena, y, f. A. dobrá žena navařila hrněc zela, neměla ho čim mastiť, musela nim o zem praščiť. Slez. Vlasť. I. 102. Sr. předcház. Antoň.

Apollinův. A-va krčma na Šmerhově sídlo všech devatera žíznivých muz. Zvon VI. 76.

Apotečník, a, m. = *apatykář, lékárník*. Zvon VI. 153.

Apovka, y, f. = *babička?* Aby prišly aj a. s mamovkou na dovrávky. Slov. Phld.

Appretura sukna = odstranění vláken z látky vyčnívajících.

April. Pošiel marec, žije starec; príde a., donese motyku, ryl. Sb. sl. VII. 130.

Aptéka, y, f. = *apotéka*. Brt. Čít. 79.

Arabinosa, y, f., v lučbě. Vz Vstnk. XIV. 196.

Arbes Jak. Sr. Zl. Pr. XXI. 612., Obz. lit. III. 13., 31., 64., 125, 143.

Arcibaba, y, f. Vz Baba (následující).

Arcidiakonát, u, m. Vlasť. IV. 124.

Arcijahenství, n. A. dělila se na farnosti. Na Mor. bylo jich ve XII. stol. šest. Vz Dvoř. Mor. 59.

Arcikněžský. A. roucho. Slád. Jindř. 84.

Arcipresbyteriát, u, m. Vlasť. IV. 124.

Arcisatanáš, e, m. Slez. Poh. 64.

Arcisketa, y, m. Slád. Jindř. 40.

Arciškůdce, e, m. Slád. Rich. II. 73.

Archaičnosť, i, f. Nár. list. 1904. 251. 13.

Archilošský. A. metrum. Sr. Král. Metr. 8.

Architektonickostavební přeměna. Nár. list. 1906. 27. 13.

Archleb Luděk, spis.

Aristokratism-us, u, m. A. umění. Zvon IV. 100.

Armatura parních kotlů. Vz KP. X. 481. nn.
Aronův. Aronova brada, rostl. Brt. Sl. 7.
Arsen, u, m. Dějiny, vlastnosti a upotřebení arsenu. Vz KP. X. 245. — Vstnk. XIV. 455.
Arsenoželezitý. A. zřídlo. Nár. list. 1905. 131. 13.
Artistickointernationalní. Nár. list. 1906. 26. 13.
Arvent, u, m. = *advent.* Dšk. Sr. Huj. Progr. 15.
Asse = *až se.* A. budou pást. Hoš. Pol. II. 18., 131.
Atavism-us, u, m. = vlastnosť dědit pojednou znaky některého vzdálenějšího předka. Zvon III. 651.
Atelierní intimita. Nár. list. 1905. 15. 13.
Atelierový, A. společnosť. Zvon VI. 285.
Athmosfaera, y, f. Výzkum vyšších vrstev a-ry. Vz Vstnk. XIII. 684.
Atlasně bílý, zbarvený. Us. Rgl.
Attrakce, vz Spodoba.
Aucknecht, a, m., z něm. Hausknecht. Nadával jako a. od Zeleného vola. Zvon VI. 106.
Auditoř, e, f., z lat. = *posluchárna.* Zvon VI. 164.
Auersperger V. Dr., prof. a spis.
Auerswald, red.
Augustin Fr. Dr., prof. a spis.
Autobiograf, a, m. Nár. list. 1905. 22. 13.
Autobiografický. A. kresba. Zvon V. 510.
Autodidaktně. Nár. list. 1905. 64. 13.
Automobilistický ruch. Us.
Automobilka, zdr. automobil. Nár. list. 1905. 131. 22.
Automobilový. A. jízda. Us.
Autotomie, e, f., z řec. = komolení sama sebe. Rgl.
Autotypní reprodukce. Nár. list. 1905. 64. 13. Sr. Autotypický v III. Přísp. 7.
Avanturinový. A. barva. Rgl.
Axamit Ign. Dr., prof. a spis., 1819. až 10./10. 1904. Sr. Zl. Pr. XXI. 623. s podob., Programm praž. akad. gymn. na r. 1905 str. 21., Nár. list. 1904. 280. 1. a jiné listy z též doby.
Až. Sr. Brt. Sl. 7.

B.

Změny hlásky b v podřečí polnickém. Vz Hoš Pol. I. 34.
Ba = třebas atd. Vz Brt. Sl. 8.
Baba. Srv. Brt. Sl. 8. — B. metallová = arcibaba. Us. Rgl. — Dětská hra na Bílou babu ve Slez. Vz Vlasť. I. 130. — B., vz Dolívka.
Babáčka, y, f. = *žena babákova.* Brt. Sl. 8. Sr. Babák (muž báby porodní), Babčáčka.
Babák E., spis.
Babčáčka, y, f. = žena babákova. Brt. Sl. 8. Sr. Babáčka.
Babělétákový. B. pavučiny (babí léto). Brt. Sl. 8.
Babi, babi, babi = *volání na housata.* Slov. Phľd. XXIV. 344. Sr. násled. Babika.
Babí léto. Sr. Kšť. Poh. 13.
Babička, y, f. B. polní, lesní = *chudobka.* Šumava. Rgl.
Babika, y, f. Na babika (volání na housata)! Phľd. XXIV. 344. Sr. předcház. Babi.
Bábin, a, o. Už je babino (dítě) = už spí. Šumava. Rgl.
Babina, y, f. = cucky z lnu, které se dávají v zimě do oken místo mechu. Litom. 65. Sr. Babiny v V. 927.
Babinec, nce, m. = *kopka sena; obolena* (úprava vlasů žen vdaných). Brt. Sl. 8.
Bábivý. B. bába = *bába porodní.* Litom. 48.
Babka, y, f. = *stará kráva.* Chod. Hruška. — **B.** = *čásť kolovratu.* Mus. slov. VII. 58. — **B.** = dání něco prachu ručničního do střepu, zapálení ho a vyhození do povětří, ein Speiteufel. D. v Jg. Slov. I. — **B.** *blysk, babí blysk, blýskavé kvítí,* rostl. Vz Orsej zde. — **B.** Kar., sochař. Sr. Zl. Pr. XXII. 275.
Babkování, n. Chodění v úterý masopustní za maškary po babkování (vybírání slaniny atd.). Sr. Brt. Sl. 9.
Babkovník, a, m. = kdo chodí po babkování. Brt. Sl. 9. Sr. předcház. Babkování.
Baborovský J. Dr., spis.
Babouk, a, m. = *baba.* V zloděj. ml. Čes. l. XV. 46.
Bábovka pečivo: císařská, kynutá, polévaná, třená, zavinutá. Exc. Rgl.
Babranina, y, f. Slov. Phľd. XXI. 214. Sr. Babranice.
Babrati sa s čím. Kto sa s múkou babre, nuž sa mu prilepí voľačo z nej na ruky. Slov. Sb. Sl. VIII. 168.
Babrlička, y, f., zdrobn. Barbora. Počkej Johanes, však ty dostaneš, že's nám polámal B-čku! Us. Rgl.
Babroniť sa, inten. slovesa babrať sa. Brt. Sl. 9.
Babŕzgať sa = *babrať sa v něčem.* Brt. Sl. 9.
Babský. B. srdce (neudatné). Zl. Pr. XXI. 207. B. pes = *housenka* přástevníka medvědího. Brt. Sl. 9.
Babúliť = ukrucovati, ovinovati (šátkem). Slov. Phľd. XXIV. 344.
Babuše, e, f. = *hubka?* Jako kdyby někdo vzal do jedné ruky vocel a do druhý oblátek, tlouki tím kamenem o vocel, jak by dlouho chtěl, tak aby se všech stran pršaly jiskry, oheň bez babuše, prachu nebo troudu míti nebudeš. Čes. l. XIV. 299.
Babyloun, a, m., vrch u Domažlic. Rgl.
Bacoun, u, m. = *list ocúnový;* květ slove naháč. Litom. 76.
Báč, e, m. = *papuč.* Brt. Sl. 9.
Bačák, a, m. = *bača.* Brt. Sl. 9.
Bačiklata = *vejce.* V zloděj. ml. Čes l. XV. 46.
Bačkora, y, f. Dze konope moču a bačkore nošu, tam jest planý (špatný) kraj. Mus. slov. VI. 85.
Bachrňák, a, m. = *tlustý člověk.* Slád. Jindř. 40.
Baďák, u, m. = moučné jídlo. Vz Policajt zde.

Badil, u, m. sisyrinchium, rostl. Vz Ott. XXIII. 220.
Bádok, u, m., *nějaké domácí nářadí.* Slov. Mus. slov. VII. 58.
Badzgoň, ě, f. = louka u Dovalova. Mus. slov. VIII. 9.
Badzgovať = *běhati, skákati.* Slov. Phl'd. XXIV. 344.
Bagounkář, e, m. Rgl. Sr. Bagounář v V. 932.
Bahněný. B. ovce (bahnice). 1545. Čes. l. XIV. 324.
Bahněti, ěl, ění. — **čím.** Jezero nánosem bahnělo. 1479. Arch. XXII. 25.
Bahník, a, m. Bahníci, sirenoidei, ryby. Vz Ott. XXIII. 212.
Bahnířový. B. křížky (dělané z bahníře). Slám. Put. 479. Sr. B. V. 933.
Bahúštačka, y, f. = *houpačka* udělaná ze dvou silných vrbových prutů dole svázaných. Brt. Sl. 10.
Bahúštať sa = houpati se na bahúštačce. Brt. Sl. 10.
Bacháček mistr. Sr. Tk. Pam. I. 202.
Bachlice, e, f. = *kosa na obilí s řebříčkem.* Šumava. Rgl.
Bachlovat = *sekati obilí bachlicí.* Šumava. Rgl.
Bachoráček, čku, m. = *věc bachoratá* ku př. hrnec. Brt. Čít. 95.
Bachorek, rku, m., zdrobn. bachor. Má nenasytelný b. (žaludek). Šumava. Rgl.
Bachratěti, ěl, ění = *stávati se bachratým, objemnějším.* Zvon III. 424.
Bachrňák, a, m. = *tlustý člověk.* Slád. Jindř. 40.
Bajar, a, m. = *pitel kořalky.* Vz Brt. Sl. 10
Bai. Sr. Brt. Sl. 10.
Bajať děti = *houpati, kolébati?* Vyhl. Slez. 69.
Báje. Úvaha o bájích ve Sb. sl. VII. 18. nn. Miestne báje a skazky na Slov. Vz Sb. sl. VIII. 98.
Bájesloví slovanské. Vz Ott. XXIII. 435. nn.
Bajka. Sr. Vlasť. I. 56. nn., 62. nn.
Bájovitý. B. víra. Zvon V. 70.
Bajz, jen v instr. bajzem = *vcelku, akkordem, šmahem.* Vz Brt. Sl. 10.
Bajza Jos. Sr. Lit. II. 845.
Bakal'a, bakal'e = *pavouk, chrobák, vůbec něco šeredného* (v dětské řeči). Brt. Sl. 10.
Bakeša, e, f. Phl'd. XXIV. 481. Sr. Machula (ovce).
Bakchant, vz Bacchant.
Bakošistý. B. ovce = bílá s hnědými skvrnami, s holým nosem. Vz Brt. Sl. 10.
Bakteriologický. B. skoumání. Nár. list. 1905. 133. 2. a j. B. laboratoř. Vstnk. XIII. 385.
Bakuňa, bakuně, ě, f. = *opasek.* Sr. Brt Sl. 11.
Bakus, a, m. = *vypasený, tlustý muž.* Slov. Phl'd. XXIV. 344. Z lat. Bacchus.
Baladzgovať = *badzgovať.* Slov. Phl'd. XXIV. 344., 754.
Balbachara, y, m. = *voják.* V zloděj. ml. Čes. l. XV. 46. Sr. Šlepice.
Balbín. Vz Dolen. Pr. 186. s podobiz.
Balbous, a, m. = *hostinský.* V zloděj. ml. Čes. l. XV. 46.
Baldecký. Baldecké lesy u Poličky. Kšť. Poh. 140.
Báleš. B. hlavy neobveselí. Slov. Phl'd. XXIII. 309. Sr. B. v I. 44.
Ballada. Sr. Osv. 1877. Od Ferd. Schulze.
Balladičnosť, i, f. Lidová b. Zvon VI. 323.
Balladní materiál Ner. (Mus. 1905. 347.)
Balsamnosť, i, f. Zr. Zahr. 96.
Baltickodunajský. B. rozvodí. Vlasť. IV. 9.
Bambice, e, f. = *žlábek ve vinném lisu.* Čes. l. XIII. 475.
Bambulinatý pryskyřník, ranunculus bulbosus. Čes. l. XIV. 134.
Baňa = *důl*, pl. baně.
Baňatý = *tlustý.* B. frater. Zvon III. 62. Wtr.
Banictvo, a, n. = *hornictví.* B. na Slov. Vz Phl'd. XXIV. 532. nn. V I.: Banictvo, m., oprav v: B., n.
Baninka, y, f. = *house.* Ronov. Rgl.
Banisko, a, n., pole u Dovalova. Mus. slov. VIII. 9.
Baňkování, n. = *sázení baněk*, cucurbitatio, das Schröpfen. Ktt.
Baňkovati = *pouštěti krev baňkou, sázeti baňky*, scarificieren. Ktt. Vz Násek zde.
Bankovnětechnický ohled. Nár. list. 1906. 27. 17.
Baňok, u, m. = *baňatý hrnec.* Val. Čes. l. XIV. 46.
Banoš, e, m. = oráčiny i lúky u B. Bystrice. Mus. slov. VII. 42.
Baňský. B. Bystrice na Slov. Vz její dějiny v Mus. slov. VII. 40. nn.
Bantovať = *ubližovati někomu, znepokojovati někoho.* Slov. Phl'd. XXII. 756.
Baptistář, e, m. = baptisterium (kniha). Nejed. 16. 22.
Bar = *ačkoli, třebas*; *kéž.* Vz Brt. Sl. 12.
Barabášky = konopí seté na sv. Barabáše. Haná. Čes. l. XIV. 439.
Baraň, ě, f., hora v Těšínsku. Slám. Put. 358.
Barančica, e, f. = *čapka z beraní kůže.* Slov. Mus. slov. IV. 50.
Baranie maso = *skopové.* Mus slov. IV. 49.
Barbera, vz Barborka rostl.
Barbora. Slezské pranostiky vz ve Vlasť. I. 215. — Sv. B-ry zelí, vz Barborka rostl. — **B.**, y, f. Káča řekla Barce: Nechme toho tance (t. j. po sv. Kateřině se již netancuje). Čes. l. XV. 159.
Barborák, u, m., druh *brambor.* Brt. Sl. 12.
Barborka, y, f. B. obecná, barbarea vulgaris: barbera, barbora, sv. Barbory zelí, kozí vymeno, rostl. Vz Čes. l. XIV. 373. B. drobná, vz Hulevník (rostl.). — *Chodění Barborek* v den sv. Barbory. Vz Vlasť. I. 140. — Sv. B. vyhání dříví ze dvorka (pálením ho ubývá). Us.
Barborkolistý starček, senecio barbareaefolius, rostl. Vz Ott. XXII. 855.

Barciže = *ovšem*. Sr. Bárci. Litom. 37.
Barchentka, y, f. = *sukně barchentová*. Rais. Lid. 219.
Barinka, y, f., nějaká obuv. Slov. Čas. mus. V. 18.
Barkář, e, m. = *pes*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 48.
Barkus, u, m. = *bramborový lívanec*. Brt. Sl. 12.
Barno, a, m. = *barnavý vůl*. Brt. Sl. 12.
Barokní Praha. Nár. list. 1906. 27. 13. Sr. Barokový.
Barokový sloh (římsy obloukovitě vinuté, rohy otupené obloukem a množství okras původu často fantastického). Vz KP. XI. 89.
Barrikady v Praze. Sr. Tk. Pam. I. 478.
Bárta K., spis.
Bartocha Jos., prof. a spis.
Bartoloměj sv. Pověry k němu se táhnoucí. Vz Čes. l. XIII. 429.
Bartoněk Vojt., malíř. Sr. Zl. Pr. XXII. 178.
Bartoš písař. Sr. Tk. Pam. I. 382.
Baruškovatět = měniti se v beránky (o oblacích). Brt. Sl. 13.
Barva na máslo a sýr. Nár. list. 1905. 131. 23.
Barvení, n. B. histologické. Vz Vstnk. XIV. 235. B. povrchu dřeva. Vz KP. XI. 61., 65.
Barvíř Jindř. Dr., prof. a spis.
Barvivo, a, n. Vz KP. XI. 62. B va rostlinná a minerální. Vz KP. XI. 64.
Barvokaz, a, m. = *malíř*. Čch. II. Pov. 123.
Bary-um, a, n., v lučbě. Vz Vstnk. XIII. 416., XIV. 299.
Basáč, e, m. = *tlustý člověk*. Sumava. Rgl.
Basamtina, y, f. = *klení*. Rgl.
Basamtiti = klíti. Us. Rgl. Sr. Basamovat v V. 950.
Báseň u Rosy: vazomluva, mluvozpěvna, zpěvona, zpěvonce (!).
Baskulík. Sr. KP. XI. 261.
Basl J., odb. učit. a spis.
Bastržaj, e, m. = *mláka, marast*; *jarok, kterým vytéká voda ze dvora*. Slov. Phľd. XXIV. 754.
Bašovka, y, f. = druh *brambor* (po obchodníku Bašovi). Hoš. Pol. I. 134.
Baštrnák, u, m. rostl. Čas mus. V. 22.
Baštýř Jindř., spis.
Báti se čeho. Nebojí se ani býka uvázaného. Mus. slov. V. 28.
Batinka, y, f., rostl. Vz Myší ocásek.
Batoh, u, m., Bürde, asi z maďar. bata. Phľd. XXII. 757.
Batole, ete, n. = *malé dítě, které se batolí*. Us. Rgl. Sr. Batolátko.
Batožie, n. Srv. Lohe.
Bausen = *báti se*. V zloděj. mluv. Čes. l. XV. 46.
Bauše Boh., prof. a spis. Srv. Máj. III. 406., Tk. Pam. I. 474., Zl. Pr. XXII. 237. s podob., XXI. 104., Zvon IV. 712.
Baušne = ba už ne. Ott. XXIV. 495.
Bauzid, u, m., nerost. KP. X. 248.
Bavorovský E. a J., spis.
Bažík, a, m. = *beránek*. Brt. Sl. 13.
Bažinný ptačinec, stellaria uliginosa, rostl. Vz Ott. XXIV. 95.
Bažisko, a, n. = *bahnisko*. Brt. Sl. 13.
Bažiti po čem. Po čem bažíme, to si vážíme. Slov. Sb. sl. VIII. 85.
Bebelka, y, f. = *zelina, lék* (v dětské řeči). Brt. Sl. 13.
Bebíčko, a, n., zdrobn. bebe (v dětské řeči). Rgl.
Beckovský Jan. Srv. Bílý. Obr. 62.
Becquerelovský. B. paprsky (které vydává těleso samo ze sebe). Vz Phľd. XXIV. 361.
Bečdech = *ticho*. V zloděj. ml. Čes. l. XIV. 46.
Bečička, y, f., druh *jablka*. Brt. Sl. 14.
Béčour, a, m. = *bečák*. Brt. Sl. 14.
Beda, y, f. = *běda*. Kde nieto bedy, tam nieto vedy (vědy). Slov. Sb. sl. VIII. 84.
Bědačiť sa = *nuzačiti se*. Brt. Sl. 14.
Bedle = *berle*. Čes. l. XIV. 28.
Bedňák, u, m. = vůz na řepu, přízi a a plátno. Litom. 63.
Bednárna, y, f. = *německá škola*. B. zdravého rozumu dětí (českých). Nár. list. 1905. 260. 2. odp.
Bednění, n. B. stropu, arkýře, studny. KP. IX. 349., 189.
Bědoucí. Bída b. Čes. l. XIV. 29.
Bědovánky, pl., f. Po mnohých radovánkách idú bedovánky. Slov. Sb. sl. VIII. 87.
Bedrovec, vce, m. — *bederní sval*. Zánět b—vce, psoitis, Lendenmuskelentzündung. Ktt.
Beer Rob., spis
Běh, u, m. = *dráha pilníku*. Pilník se dvěma běhy, dvojběžný. Us. Rgl.
Bechnať = *bubřeti*. Brt. Sl. 14.
Beistin, u, m. = *plátno*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 46.
Bejchnouť = *skočiti*. A bastrman bejch do teho plesa (rybníka). Slez. Vyhl. Sls. 47. Sr. Bechnúť v II. Přísp. 12.
Bejkovnica, e, f., jm. louky. Hoš. Pol. I. 135.
Bejložravý chrup. Zvon III. 650. Srv. Býložravý.
Bekati na koho jak. Bekají na sebe bečením urážlivým. Zvon III. 79.
Bel, e, f., vz násl. Bele.
Bělánka, y, f. = bělka, druh pšenice. Rgl.
Bělavka, bělička, běluška, y, f., druh *jablka*. Brt. Sl. 15.
Belčov, u, m. = *koliska*, z maďar. Slov. Phľd. XXII. 757.
Bele (bel, e, f.?) = *tučné maso* **bravčové**. Mus. slov. IV. 49.
Belek, lku, m. = *prázdný (dutý) strom*. Ten se zakope do země, kde je proud, a vyvrtá se v něm díra, aby voda odtékala. B. = studánka obložená dutým kmenem. V západní Mor.: belík. Hoš. Pol. I. 135.
Bělek, lku, m. = bílek (ve vejci). Vz Litom. 13.
Bělena, y, f. = *špatná kořalka*. Napil sa b-ny. Val. Ces. l. XIV. 244.
Belenka, y, f. = *kolébka*. Brt. Sl. 15.

Bel'eznit = *švaniti*. Brt. Sl. 15.
Bělička, y, f. Srv. předcház. Belavka.
Belík, u, m. Srv. předcház. Belek.
Bělimocévnatkový zánět, sclerochorioiditis (přední, anterior, zadní, posterior). Ktt.
Belina, y, f. = *bylina*. Hoš. Pol. II. 73. Srv. násl. Belinka.
Bělina, y, f. Křišťálová b. Zr. Zahr. 82.
Belinka, y, f. = *bylinka*, zdrob. belina. Hoš. Pol. II. 73. Srv. I. Příap. 13.
Belivý = *dutý*. B. pařez Kdýně. Rgl.
Belkošit = *blábolití*. Vlasť. I. 238. Sr. Belkošiti v V. 965., chybně asi m.: belkošit.
Bělmo, a, n. Zažehnávaní bělma. Vz Vlasť. V. 208.
Bělmooký hněv. Slád. Jan 100.
Bělohubý = *světlé pleti*. Litom. 43.
Běloskvrnáč, e, m., syntomis, motýl. Sr. Ott. XXIV. 498.
Bělošplíchaný = *kropenatý*. B. holub. Mor. Rgl.
Bělotřpytný strom. Zr. Brand. 43.
Bělouch, u, m., rostl. Vz Sasanka zde.
Bělský Alois, spis.
Běl'šo = *bělejší*. Do bělša. Brt. Sl. 15.
Belušká, y, f., vz předcház. Bělavka.
Bem Eduard, Rud., spis. Zl. Pr. 1904.
Béňa M., spis.
Bencovat = *silně tlouci*. B. na dvěře. Brt. Sl. 15.
Benda, y, m. = *tlustý muž*. Brt. Sl. 15.
Benedikti. Srv. Lit. II. 845—846.
Benediktinka, y, f. = *slivovice*, vz Zahřáti.
Beneš Fr., uč. a spis., 1827.—3./12. 1905.
Benešová Olga, spis.
Benešovský-Veselý J. J, spis.
Benešův Evangeliář ze zač. XV. stol. Vz Mus. 1906. 156.
Bennár, a, m. = *bednář*. Slov. Čes. l. XIV. 48.
Bennárý = bednářový. Slov. Čes. l. IV. 48
Benoni Jos., red. a spis. † 19./12. 1905, maje 82 léta. Sr. Nár. list. 1905. 349. 2.
Ber, u, m., setaria, Borstenhirse, -gras, tráva. Vz Ott. XXII. 893, Mušec.
Beran u tkadl. stavu = *ozubené kolo*. Vz Litom. 66. — **B.** Stínání berana. Vz Brt. Čít. 412. — **B.** Št., spis.
Bércový, B. kosť. Zvon III. 649.
Berinčok. Poľný B., dědina na Slov. Vz Phľd. XXII. 302.
Berková Zdena, básn. Zl. Pr. 1904.
Berkovcová Anna, spis.
Berlička z Chmelče. Vz Scipio, Ott. XXII. 723.
Berlinka, y, f., druh *brambor*. Brt. Sl. 15. — **B.** v tělocviku = výmyk závěsem po předu, Felge aus dem gemischten Hang. Rgl.
Berň, ě, f. Tohoto slova nebylo.
Bernau Bedř. † 1903. Sr. Zvon IV. 239.
Berně: z dědinníků, z desátků úrokových, dlužná, domovní, z hlavy, z kol mlýnských, z komínů, královská, majetková, z mléčného, z mlýnů, z nápoje, z obilí, z páleného, z poddaných, pozemková, ze sladkého pití, svobodnická, svolená, válečná, z vína, všeobecná, zemská, živnostenská. Vz Svobd. 147.
Berník krajský, královský, stavovský, zemský. Vz Svobd. 147.
Bernolák. Sr. Lit. II. 846.
Beruška (svinka) zední, oniscus muralis, obecná, porcellio scaber, sladkovodná, asellus aquaticus. Vz Ott.
Berzeli-um, a, n. = *prvek nový*, jedna ze dvou částí prvku thoria (dle lučebníka Berzelia). Phl'd. XXIV. 366.
Beseda. Vz Brt. Čít. 359.
Beseďák, a, m. = *člen besedy*. Rgl. Sr. Besedář.
Besná, skála ve Váhu u Žiliny na Slov. Kal. Slov. 24.
Beštrant, a, m. = *vodník*. Brt. Sl. 15.
Beta, y, f. Jenna (jedna) B., dve Bety roznášely klebety. Mus. slov. V. 99. Beta povie Bete, tak idú klebety po svete. Sb. sl. VIII. 88. Sr. Betka.
Betah z maďar. Phl'd. XXII. 757.
Betain, u, m., jeho působení. Vz Vstnk. XIII. 403. O b-nu po stránce fysiologickochemické. Vz Vstnk. XIII. 483.
Beťák, u, m. = *sýr*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 46.
Betár, a, m., slovo tureckého původu. Phl'd. XXII. 757.
Betašný. B. zelina. Vz Kokoška (rostl.).
Betka, y, f. Kde sú Betky, tam sú i klebietky. Sb. sl. VIII. 84. Sr. Beta.
Bevčov, u, m., *nějaké domácí nářadí*. Mus. slov. VII. 58.
Bez-. Srv. Brt. Sl. 15.
Bez podzemní, polní. Vz Samorostlík zde.
Bezcílný, ziellos. Rgl.
Bezčesť, bezcti, f. Jméno čisté v lup černé bezcti nikdy nedám tobě. Slád. Rich. II. 12. Sr. Nečesť, Bezčestí.
Bezdeř = *jednopatrový dům*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 46.
Bezdolný. B. moře. Zr. Krist. 183.
Bezefie, e, f. = ? Vsedna na bezefii vzal by toušem dryji. XVI. stol. Uč. spol. 1905. II. 42.
Bezesporně. Nár. list. 1905. 22. 13.
Bezkartelní doba. Nár. list. 1905. 1. 18.
Bezkoutí, n., les u Pacova, louka. Čes. l. XIV. 442.
Bezkrálevi, n. Ghet. 22. Sr. Bezkrálí.
Bezlunný. B. noc (tmavá). Čch. I. Pov. 53, II. Pov. 51.
Bezný, ého, m., vrch u Kdýně. Rgl.
Bezobratlovec, vce, m. Zvon III. 651.
Bezoditý, bez obleku, bez kabátu. Brt. Sl. 16.
Bezpásý. B. hetera. Čch. I. Pov. 118.
Bezpažnosť, i, f. Armlosigkeit. Rgl.
Bezpažný, armlos. Rgl.
Bezpomoc, i, f. Zl. Pr. XXII. 26.
Bezrobotý a svobodný stav selský. Vlasť. IV. 117.
Bezruč Petr, básn. Vz List. fil. 1905. 120.
Bezsoudně na něčem prestati. XVI. stol. Uč. spol. 1905. II. 34.
Beztalentnosť, i, f. Zvon VI. 287.
Beztalentovanosť, i, f. Zvon V. 558.

Bezúčastně na něco pohlížeti. Čch. II. Pov. 63.
Bezvokální. Klc. (List. fil. 1905. 256.)
Bezvokálnosť, i. f. Klc. Sr. předcház.
Bezvýhledný zápas. Nár. list. 1905. 1. 18.
Bezzemčí chalupa. Rgl. Sr. Bezzemek.
Bezzemný rytíř. Slád. Jan. 13. Sr. Bezzemý v V. 988.
Bezzvučně. Dravec b. letící. Zvon VI. 816.
Bezžihadlý B. včela. Zvon V. 581.
Bežertu = bez žertu. Litom. 9.
Běžeti jak. Běží jako s mazancem, jakoby mu hlavu zapálil, až se mu hlava třese. Us. Rgl. Bežau (běžel) ako mu len nohy dodaly, para stačila, nazlomgrge celým behom, ako bez duši, ako zjašený. Phl'd. XXIV. 340. Běží, jako by byl placen od kusu. Us.
Bežianka, y, f. = lúka u Jabrikové. Mus. slov. III. 52.
Bibza, y, f. = *darebná věc.* Brt. Sl. 16.
Bicat = *bíti* (v dětské mluvě). Slov. Phl'd. XXIV. 607.
Biceps. Mikuláš B, předchůdce Husův. Vz Vstnk. XIV. 170.
Bicífšče, e, n. = *bičiště.* Hoš. Pol. I. 140.
Bičík, u, m. = *smyčec.* Odložil husle a b. Slov. Pl'd. XXIV. 145.
Bičovaný čím Mrak vichřicí b-ný. Zvon. VI. 173.
Bída. y, f. Tam se pere b. s nouzí. Rais. Lid. 96. Všecko mě opustilo, ale bida mo (má) mě ještě rada. Slez. Vlasť. I. 239. Človek je najuprimnejší v biede. Sb. sl. VIII. 85. Z malej biedy robí vel'kú (kdo chudý jsa se žení). Mus. slov. V. 95. Bieda aj koláče pojie. Mus. slov. IV. 28. — **B.** = = **záložka** na šátku na hlavě. Úbočí. Rgl.
Bídačiť sa = *nuzovati se.* Brt. Sl. 16.
Bídačka, y, f. vz Osivka (rostl.).
Bidleno, a, n. B. u tkadlcovského stavu. Ott. XXIV. 51. Sr. Bidlen v V. 991.
Bidlovitý. B. tělo = vysoké a hubené. Rais. Koř. 107.
Bídný. Nic věru bídnějšího není nad člověka nikde ze všeho tvorstva. Škod. II.[2] 109.
Biehohlav, u, n., rostl. Slov. Vz Samorostlík zde.
Biel', ryba v Povážĺ. Čas. mus. V. 36.
Bieza, y, f. = *kaňka,* léčivá rostlina. Vz Čas. mus. VI. 8.
Bigať, *bignúť* = *udeřiti, šťouchnouti.* Slov. Phl'd. XXIV. 344.
Bijanka, y, f. = *pletenec, pešek,* Plumpsack. Rgl.
Bilé, ého, n. = *bělmo.* Samým bilým hleděl (škaredě). Brt. Sl. 17.
Bílek Tom. Vz Zvon III. 352.
Bilka, y, f. = *mléko.* V zloděj. ml. Čes. l. XV. 46.
Bilky = *světlo.* V zloděj. ml. Čes. l. XV. 46.
Bílokvětý bez. Zvon III. 77.
Bílý. Vz Brt. Sl. 17. Bily jak stoletni snih. Slez. Vlasť. I. 238. V tom věku má být rozum, když už hlava bílá jest. Čapek. Most. 86. — B. *Frant.* Sr. Máj. III. 80., Zl. Pr. XXI. 599, XXII. 33. s podob.; **B.** *L.* Vz Zvon IV. 71.
Bimbaba, y, f. = *biják, bijanka, pešek.* Vz Bijanka. Rgl.
Bindas, rostl. Sr. Ott. XXII. 727.
Binknouť = *udeřiti.* Litom. 43. Vz Bigať.
Biofysika, y, f. Zl. Pr. XXII. 138.
Biochemie, e, f. Zl. Pr. XXII. 138.
Biologie, e, f., z řec. B. rostlin jest starší název oekologie a věda, která se zabývá studiem přizpůsobení rostlin zevním podmínkám. Vz Vstnk. XIII. 657., XIV. 38 nn., Zl. Pr. XXII. 135.
Bírať = *brávati.* Brt. Sl. 17.
Birovať = *vládati.* Spiš. Sbor. slov. IX. 50.
Birýtce, e, n. = *birytec.* Flš.
Biskupák, a, m. = *svobodník.* Brt. Sl. 17.
Bištu (*bištuk*). Bištu dade. Bištuk byl zlý boh, ktorého do deďov odesielali. Vz Sb. sl. VII. 37., Bistuku — dade v II. Přísp. 13.
Bitkár, a, m. = *kdo se rád bije.* Brt. Sl. 17.
Bito = *hbito.* B. utíkej. Brt. Sl. 17.
Bitva. Bitvu pustiti = na souboj vyzvati. Zl. Pr. XXI. 111.
Bivnice, e, f. = *část vozu*. Mus. slov. VII. 58.
Bivol, a, m. = *buvol; hlupák.* Brt. Sl. 17.
Bíza Fr., mal. †. 1904. Sr. Zl. Pr. XXI. 322., Zvon IV. 436.
Blábolivě se smáti. Zvon VI. 202.
Blačůvka, y, f., *druh švestkového ovoce.* Brt. Sl. 17.
Bl'adzgavý = mdlý jako blacko (bláto). Brt. Sl. 17.
Bl'aga y, f. = *řídké bláto na cestě*; vůbec něco měkkého (opovržlivě). Brt. Sl. 17.
Blagať koho = *snažně prositi.* Brt. Sl. 17.
Blahoslav Jan. Sr. Bílý Obr. 106.
Blacha, y, f. = *drsnatá a plochá skála polohy šikmé.* Mus. slov. VII. 37.
Bláma, y, f. = *blána, kůra.* Hoš. Pol. II.
Blamor, u, m. = *mramor.* Val. Dš.
Blaňa, -ně, **blána** = *škraloup.* Brt. Sl. 18. Dvojí blána dřeva. Vz KP. XI. 39.
Blaňka ze slabého kulatého dřeva. Čes. l. XV. 34.
Blankáč, e, m. = *oví zvonec.* Brt. Sl. 18.
Blankyta, y, f., viburnum lantana, rostl. Brt. Sl. 18.
Blata, pl., n. = luka od Hluboké až k Vodňanům. Vz Čes. l. XIV. 77.
Blatnice, e, f., scheuchzeria, rostl. Ott. XXII. 970.
Blatouch, u, m., caltha palustris: babí plesk, babík, babka, bambulky, blatouch, blatuch, blatúch, blatucha, boleočko, boleoko, blysk, blýskavé kvítí, bukač, červilák, chcípanka, kačenky, koňské kopyto, máselka, máselník, másleničky, máslenka, masloch, máslový květ, mastný knedlík, mazanec, mazaneček, měsíček luční, potočník, růžička, vaječák, vaječník, volí oko, voloočko, volovečko, volské oko, vraní oko, zábruška, záruž, záruží, záružík, záružina, zlatý květ, žloutvíček, žluták. Vz Čes. l. XIV. 135.

Blatovisko, a, n. B. krve = *tratoliště.* Brt. Sl. 18.

Blava, y, f. = *způsob úpravy stuhy k účesu dívčímu.* Vz Nár. sbor. XI. 11.

Blázen. Bláznovi kolesa idú pred vozom; Blázni rastú (rostou) i bez vody. Sb. sl. VIII. 84., 87. Slezská přísloví vz ve Vlasť. I. 225.

Bl'aznisko, a, n. Točil se jako b. bláznivé. Zvon VI. 71.

Blažek *Jos*, spis. — **B.** *Patrik*, red. a spis., † 17./7. 1905. maje 54 léta. Vz listy z té doby.

Blažka F., spis.

Bledačka, y, f. = *blednice.* Slov. Phl'd. XXII. 575.

Bleděfialový. Nár. list. 1905. 326. 13.

Bledězlatový. B. barva. Rais. Koř. 4.

Bledězlatý květ. Rais. Lop. 53.

Bledniěka, y, f. = *nedostatek krevního barviva*, chlorisis, oligochromaemia. Ktt.

Blecha. Chytati blechu (dětská hra). Vz Čas. mus. V. 20. B., v III. Přísp. 18. vyhrázka oprav v: vyhrůžka = nebojím se.

Blechovec, vce, m., les u Bzence na Mor. Čes. l. XIII. 476.

Bl'endovák, u, m., druh bramborů. Brt. Sl. 18.

Bleskanec, nce, m. = *dobrý kámen.* V zloděj. ml. Čes. l. XV. 46.

Bleskosvodný = *hromosvodný.*

Bleskovka, y, f = *lampa světlo svítící.* Zvon IV. 720.

Bleskovládný Zeus. Škod. Il.[2] II. 77.

Bleskovod, u, m. Opatřiti dům b-vodem. Vz KP. IX. 450. — Sr. Ott. XXIII. 221.

Blešinec, nce, m., rostl. Vz Plostičník zde.

Bleška, y, f., zdrobn. *blecha* — **B.** = menší podložka ve vinném lisu, rygl. Čes. l. XIII 475.

Blešník, u, m., vz Stěničník, rostl.

Blikáček, čku, m. = lampa v konírně a chlévě. Čes. l. XV. 44.

Blikalka, y, f. = *blikavé světlo.* Zvon IV. 720

Blín, u, m. Což jsi blínu snědla (se zbláznila)? Brt. Čít. 265.

Blisk, a, m., motacilla alba, Bachstelze. Slov. Sb. sl. VIII. 140. — **B**, u, m., caltha pal., rostl. Brt. Sl. 18.

Blisknúť sa. Bliskla sa mi pohádka přes mysel = náhle jsem si vzpomněl. Brt. Sl. 19.

Bliščit něco = *leštiti.* Brt. Sl. 19.

Blivánka, y, f. = *velká borůvka.* Hoš. Pol. I. 135.

Blízkozrakosť, i, f., plesiopia, Nahsichtigkeit. Ktt.

Blizník, u, m., stigmaria, zkamenělé oddenky rostlin plavuňovitých. Vz Ott. XXIV, 128.

Bližník, u, m. = *lokal.* Klc. (List. fil. 1905 248.) Sr. Časník.

Blodek Vil., hud. sklad. † 1./5. 1874. Vz Zl. Pr. XXI. 322.

Blokáda, y, f. (blocus, svírka) ve knihtiskařství = obrácená litera; klade se místo pravé litery v sazbě, když pravou nejsou zásobeni. Us.

Blondlotovy paprsky. Vz Vstnk. XIV. 110.

Bloud, a, m. Škodou chybu bloud svoji pozná. Škod. Il.[2] II. 97.

Bloudivec, vce, m. Rgl. Sr. Bloudilec v V. 1198.

Bloudivý. Upadl přes b. kořen (zabloudil). Rgl. Sr. Bludný v V. 1199.

Blunka, y, f. = *bublina.* Šumava Rgl.

Blupčiti koho. Kto s koňmi kupčí, toho najviacej psota blupčí. Sb. sl. VIII. 168.

Bl'usnúť na někoho = zamilovaně popatřiti. Slov. Phl'd. XXII. 35.

Bl'ušč, e, f. = *psí víno.* Na Mor. vých. v pořekadle: Je jak b. = bledý, vyzáblý po nemoci. Brt. Sl. 19.

Bluščátko, a, n. = co se blýská, světélko; svatojanská muška. Mor. Rgl.

Bl'uščit = *působiti, aby něco bluščelo = málo hořelo, doutnalo.* Brt. Sl. 19.

Bl'ut = *bliti.* Brt. Sl. 19.

Blysk, u, m, rostl. Vz Blatouch zde.

Blýskač, e, m., rostl. Vz Pryskyřník zde.

Blýskavka, y, f. = *druh trávy v obilí.* Šumava. Rgl.

Blýskavopásý. Škod. Il.[2] 106.

Blýskavorouchý Priamovec. Škod. Il.[2] 81.

Blýskavý. B. kvítí. Vz Blýskač, Blatouch, Pryskyřník zde.

Blyštiti se, chyb. m.: blyštěti se. Věst. XIII. 3.

Blyšťok, rostl. Vz Orsej zde.

Bobisko, a, n. = *pole, s něhož sklizen bob.* Brt. Sl. 20

Bobojídek, dka, m. List. fil. 1905. 71.

Boček archivář. Sr. Tk. Pam. I. 226.

Bočkora, y, f. = *bačkora, krpec.* Kde konope moču a bačkore nošú, tam jest planý kraj (chudoba).

Bočnica, e, f. = *zástěra na bocích sbíraná.* Slov. Nár. sbor. XI. 15.

Bočpor, u, m. = *jídlo* z drobizgov hovädzích (plúc, pečienky atd.) na kyselo uvarených. Mus. slov. IV. 49.

Bodidlo, a, n. = *včela* (že bodá). Brt. Čít. 97.

Bodotaj, e, m. = *druh hádanky.*

Boháček F., spis.

Bohál, a, m. = boháč (han.) Brt. Sl. 20.

Bohdalice, zaniklá tvrz v Bučovsku na Mor. Vz Mtc. 1905. 381.

Bohomudrecký. B. disputace. Bílý. Obr. 30.

Bohoobřadný. B. vůně. Zr. Zahr. 67.

Bohošpitli (!) = *bohoslovi.* Pohl.

Boch, u, m. = *bochník.* Zvon III. 362. (Wtr.).

Boj. Kde je boj, tam je joj (křik). Sb. sl. VII. 130. Sr. Jojčit v II. Přísp. 98.

Bojazlive = *bázlivě.* Slov. Phl'd. XXII. 558.

Bojdečku, bojdo. Slovo úžasu, nechce-li se říci: Bože! Litom. 43.

Bojevzdorný. B. srdce. Škod. Il.[2] 239.

Bojisko a, n. = *humno.* Orava. Sb. sl. IX. 60.

Bok, u, m. Sr. Brt. Sl. 21.

Boklovska, pole u Závodu na Slov. Mus. slov. VII. 87.

Bokovat = *snopy po boku, ležmo mlátiti.* Liptov. Phl'd. XXIV. 814., Sb. sl. IX. 45.

Bolák, u, m.. rostl. Vz Vlaštovičník zde.

Bol'e, a, n. = *míč.* Házat bol'em. Brt. Sl. 21. Z něm.

Boleočko, a, n., vz Blatouch, Úpolín.

Bolero, a, n. = *tanec*; *krátká bluzka dámská.* Rgl.

Bolest. B. podlamuje vůli. Zvon V. 315. Lepší krátká b. než dlouhá žalost. Slavč. Příb. 15. B., že slyšet andělíčky zpívat. Šumava. Rgl.

Bolestivost, i, f. Období b-sti, stadium algidum seu asphycticum. Ktt.

Bolestivý. B. místa, puncta dolorosa. Ktt.

Boleta, y, f. To máš od toho hlídání (hledění) do b-ty = do bílého. Litom. 24.

Bolkat = *boliti* (v dětské řeči). Phřd. XXIV. 606.

Bolnička, y, f. = horečka ranná, febris traumatica. Wundfieber. Ktt.

Bolonosný brot. Škod. Il.² 104.

Boloplodný. B. žena (bába porodní). Škod. Il.² 74.

Bolorodný. B. žena. Škod. Il.² II. 144.

Bolovočný = *kdo má bolavé oči.* Šumava. Rgl.

Bolvanit = *zahálivě žíti.* Slov. Phřd. XXIV. 344.

Bombat = *zvoniti* (v dětské řeči). Slov. Phl'd. XXIV. 606.

Bombelák, u, m. = *veliký knoflík u vesty.* Brt. Sl. 21.

Bombilat nohami = *klátiti.* Vlasť I. 193

Bombolec, lce, m., **bambolka,** y, f. = = *gúľočka,* ku př. na vnati bramborové. Slov. Phl'd. XXIV. 314. B. l'adový = *rampouch.* Čas. mus. V. 19.

Bonbon. B-ny čajové, pivové, šumivé, zázvorové atd. Rgl. B. salonní medové. Us.

Bonifant, a, m., bonus infans, hoch jako kostelní zpěvák. Vz Nejed. 347.

Bonikrata, pl., n. = *brambory.* V zloděj. ml. Čes. l. XV. 46.

Bonior, u, m. = *pláň.* Orava. Sb. sl. IX. 60.

Boňor, u, m. = *bařina ve vrchu.* Mus. slov. V. 93.

Bor, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XIII. 420., XIV. 396.

Borašíček, čka, m. = *nebožáček.* Muj tatíček b. Slez. Vlasť. I. 98. Zdrobn. z borásek.

Borcení, n. B. dřeva. Vz KP. XI. 38.

Borecký Jarosl., básn.

Bořecký K. Dr., prof. a spis.

Bořita Al., spis.

Boritáš, e, m. = *švětlá šňůra, uvnitř bavlněná, vně hedvábím ovinutá.* Slov. Nár. sbor. XI. 9.

Bořivoj, e, m. = *kdo působí rozbroj.* Brt. Sl. 21.

Bořivý. B. dílo = *bourající, ničící.* Jrsk. Pov. 199.

Borný. B. děla (bořící). Slád. Jan 37.

Borový J., spis.

Borsovat = *natahovati, napínati, síliti*; *pasovati.* Slov. Phl'd. XXIV. 344.

Borták a, m. = *šašo, hlupák.* Spišsky. Liptov. Sb. sl. 50., 47.

Borúcat, borúchat = inten. slov. *búrat.* Brt. Sl. 22.

Boryt, u, m. B. barvířský, isatis tinctoria: rýt obecný, ret, uřet, vajt, vejt. Čes. l. XIV. 372.

Bosaňa, ě, f. = *kráva červená* s bílými nohami. Brt. Sl. 22.

Bosý. To je len tak, leda bosá nechodila a obutá málo. Mus. slov. VIII. 15.

Bota. Kúpiu nové bóty smrci = vyšel z těžké nemoci. Nár. sbor. XI. 7.

Bonda za Boubelka v II. Přísp. 16. oprav v: Bouda.

Bouda = první samostatné divadlo české z prken zřízené na Václavském náměsti od r. 1786.—1790. Sr. Bílý Obr. 133.

Bouchačka, y, f. = *flinta.* Zvon III. 600.

Bouchal F. V., spis.

Bouchalky = *louky* mezi Žďárem a Klášterem. Hoš. Pol. II. 44.

Bouchera, y, f. = *stodola.* V zlodějské mluvě. Čes. l. XV. 46.

Bouchoř, e, m. = *tlustý člověk.* Plešatý b. Vlč. Gol. 59.

Boukař, e, m. = *pes.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XV. 46.

Boule, e, f. B. dřeva. KP. XI. 39.

Boulovatý. B. mračno mající podobu velké boule. Hoš. Pol. I. 147.

Bouřeplný boj. Škod. Il². II. 165.

Bouřeplodný Zefyr. Škod. Il². II. 214.

Bozděch Em. Sr. Máj. III. 347.

Božechraň. Brt. Sl. 22.

Boží. Za hlas boží majú, v čom sa všetci srovnávajú; Z božej ruky ber vďačne dary i muky. Sb. sl. 84., 86. — Sr. Brt. Sl. 22. — B. *tělo.* Svěcení zelia. Vz Brt. Čít. 393. — B. *matky prsa,* hora na Šumavě. Nár. list. 1905. 6. 9.

Božskost, i, f. B. bohů. Slád. Ant. 17.

Brabci = *kousky masa seříznuté se sádla.* Us.

Brábelí, drábelí, n. = *haraburdí.* Litom. 43.

Brabenčí med = klovatina na švestkách a třešních. Litom. 77.

Brabenec Bedř., spis.

Brabišče, e, n. = *bralisko, mraveniště.* Hoš. Pol. I. 135., II. 37.

Brablčenka, y, f. = druh *hrušek.* Brt. Sl. 23.

Brabor, u, m., vz Řeřišnice devítilistá, rostl.

Braburda, y, f. = *haraburda.* Rgl.

Bračisko, a, n. = *kochanec, milenec.* Orava. Sb. sl. IX. 62.

Bračka, y, f., rostl. Sr. Ott. XXII. 934.

Bračo, a, m. = *bratr.* Orava. Sb. sl. IX. 57.

Brada. Nejedz, b. sa ti kýva. A tvoja sa díva. Mus. slov. V. 77. — B. *vousy.* Kto má bradu, nebude ani bez hrebeňa. Slov. Phřd. XXII. 620.

Bradáč Jos., prof. a spis.

Bradáčkov. Na B-vě = pole u Pacova. Čes. l. XIV. 441.

Bradavice, e, f. B. hrbolatá a zoubkovaná, porrum, Lauchwarze, jícnová (hltanová, požeráková), verruca oesophagia, měkká či masitá, v. carnosa s. mollis, molluseiformis, weiche Warze, Fleischwarze, obecná (tvrdá), v. simplex s. vulgaris, harte W., vrozená, v. congenita, naevus verrucosus, angeborene W. Ktt.

Bradavičník, u, m., rostl. Vz Vlaštovičník zde.

Bradavník, u, m. = *světlík lék.* U Opavy. Čes. l. XV. 49.

Brachialní násilí, z lat. brachium. Nár. list. 1905. 349. 2.

Brachykatalektický. B. kolo daktylské, je-li poslední takt celý vyplněn pausou atd. Vz Král. Metr. 5.

Brajny, z ném. Bräune, záškrt. Slez. Čes. l. XV. 49.

Bralce = *skála.* Sb. sl. VIII. 104. Sr. Bralo.

Brambola, y, f., místo: brambora. Hoš. Pol. I. 25.

Brambora. Sr. Brt. Sl. 23. — Rozšíření bramborů. Vz Věst. XIII. 43. — Tys' b. = *ničema* Pacov. Čes. l. XIV. 51.

Bramboračka, ;y, f. = *bramborová polévka.* Hoš. Pol. I. 117.

Bramboráky = *jídlo z rozstrouhaných bramborů*, které se míchají s moukou: přidává se česneku, pepře, marjánky a soli a přisypávají se škvarky. To vše se promíchá omastkem a peče v troubě. Vz Čes. l. XIV. 145.

Bramborat sa někam = *ubírati se, jíti.* Kam se b-ráš? Brt. Čít. 84.

Bramor, u, m. = *břidlice.* Mor. Čes. l. XV. 54.

Brána pražská: B. proti sv. Ambroži, sv. Benedikta, Černá, Francouzská, Horská, Kartouzská, Koňská, Leopoldova, Martinská, Nová, Oujezdská, Písecká, Prašná, sv. Prokopa, Strahovská, Špitálská, sv. Štěpána, Újezdská, Zderazská b. Vz Dolen. Pr. 614. Bruska, Pořičská, Vyšehradská, Sviňská b. atd.

Braňač, e, m. = *kdo koho brání.* Braňač dostane viac než oráč (t. j. ten, ktorý jiného oráčí = ovalí, zarazí. Kdo bitého brání, dostane víc než bitý). Čes. l. XIV. 464.

Brandl Petr. Vz Dolen. Pr. 197.

Brant J., spis.

Brány k vláčení polí. Jejich části. Sr. Brt. Sl. 24. s vyobraz. Části bran: paprsně, mečíky, bidélce. Litom. 64. Patentní luční cirkulační b., b. dvoudílné, třídílné, čtyřdílné osevní. Nár. list. 1905. 131. 21.

Bráti. Vz Brt. Sl. 24.

Bratránek, nka, m. Planý b. = nevlastní bratranec. Litom. 69.

Bratřice. Zápisky Jana Jeníka z Bratřic. Vz Mus. 1905. 301.

Bratřie. Vz Pat. Zim. 63. Milá b. 1421. Čes. l. XIV. 470.

Bratršovský Lud., red. † 15./12. 1905. maje 48 let.

Brauner Fr. dr., adv. Sr. Tk. Pam. I. 475. — B. Boh. dr., prof. a spis. Sr. Zl. Pr. XXII. 346.

Bravenčář, e, m. = *mravenec.* Brt. Sl. 25.

Urazíř (!), e, m. = *malíř.* Pohl.

Brazva (!), y, f. = *malba.* Pohl.

Brbla, y, **brblavec**, vce, **brbloš**, e, m. = *kdo hlásky chybně vyslovuje.* Brblavý brbla. Phľd. XXIV. 344.

Brcla, pl., n. = *část vah u vozu, za kterou koně vůz tahají.* Mus. slov. IV. 13. Sr. Brdce.

Brčka, y, f = *ovce* (v dětské řeči). Na brčka, na! Phľd. XXIV. 344.

Brdárstvo, a, n. = *řemeslo brdařské.* Sb. sl. IX. 7.

Brebenčiti = *brebentiti.* Čch. II. Pov. 54.

Břečťany = potůčky vody tekoucí po oknech. Šum. Rgl.

Břeďovitý = *padoucnicí stižený.* Brt. Sl. 25.

Brejle (luneta) u soustruhu. Ott. XXIII. 739b.

Břenec, nce, m. = *břen*, ryba. Brt. Sl. 25.

Breptna, y, f. = *breptavá ženská.* Us. Rgl.

Břesa v I. 90. za Branzole oprav v: břasa.

Breska Alfons, bás. Vz Zl. Pr. XXI. 192.

Břéskat = *vřískati.* Brt. Sl. 25.

Březčí, n., vz Březičí.

Březen. V březnu vítr z břízy fouká. Smíš. 1905. Prišiel marec, poberaj sa starec. Sb. sl. VIII. 86.

Březičí, **březčí**, n. = *březová chrasť.* Brt. Sl. 26.

Březina Vrat., spis.

Březník, u, m. = *březový lesík.* Brt. Sl. 26.

Brhel, hla, **brhloš**, e, m. = *kašlající člověk.* Phľd. XXIV. 344. Vz násl.

Brhlať = *kašlati.* Slov. Phl'd. XXIV. 344.

Bridiť = *hloupě mluviti*; *mazati.* Slov. Sb. sl. VII. 9.

Břicho. Ten má moudrý b., že to neudělal (je chytrý, opatrný). Kdyně. Rgl.

Břichotoč, e, m., v tělocv. Lépe: trč v podporu v předu. Rgl.

Briketárna, y, f. Nár. list. 1905. 326. 21.

Brillantnosť, i, f. B. Francouzů. Nár. list. 1905. 326. 18.

Břímě. Břemena poddanská, veřejná, zemská. Svobd. 147.

Břinčivý pozdrav křepelčin. Rais. Lop. 302.

Břinkačka, y, f. = *šavle.* Zvon IV. 667.

Břitce. Odvětil b. Zvon VI. 10. Sr. Břitko.

Brizule, e, f. = *prizule k barvení vajec.* Litom. 43.

Brkačka, y, f. = *hrkávka.* Brt. Sl. 26.

Brlať = *rozmetávati.* Slov. Phl'd. XXIV. 344.

Brložný příbytek. Ghet. 78.

Brnák, a, m. = *chroust.* Brt. Sl. 27.

Brňastět = plesnivěti. Brt. Sl. 27.

Brngáč, e, m. = *chroust*, kterého užívají při brngale. Vz násl. Brngala.

Brngala, **brndžala**, y, f. = dětská hračka s chroustem okolo prútika se točícího. Slov. Phl'd. XXIV. 754.

Brništeka, y, f., vz Zimozeleň. Čas. mus. V. 23.
Brnkati, *brnknouti*. Kača brnkla okolo neho = spěšně šla, mihla se; Ona brnkla nosom do podvojí (padla). Slov. Phl'd. XXII. 41., 42.
Brno. Sr. Dvoř. Mor. 96. — Je jako brno = silný. Litom. 74.
Brnožiti. B-žil jen tak něco po stavení (kutil). Turnov. Zvon IV. 655.
Brodky. Mládenci chodia na brodky = hladajú si na nastávajúce fašiangy mladuchu. Slov. Phl'd. XXII. 630.
Brokolice, e, f., vz Prokolice.
Brom, u, m. Sr. Vstnk. XIV. 575.
Broman Zdeněk, spis.
Břonkat = *břinkati*. Brt. Sl. 27.
Bronkes = *zlý*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XV. 46.
Brouskářství, n. Čes. l. XIV. 490.
Broušení, n. B. povrchu předmětu. Vz KP. XI. 54.
Brstevník, a, m. = *vrstevník*. Hoš. Pol. I. 29 Sr. Huj. Progr. 16.
Brštík, a, m. B. bradavičnatý, umbrina cirrhosa, ryba. Vz Ott. XXII. 719a.
Brtnický L., spis.
Brůdka, pl., n. V Brůdcích, pole. Šum. Rgl.
Brucho, a, n. Babie b., salvia pratensis. Slov. Phl'd. XXII. 575.
Brukev, kve, f., brassica gongylodes: bředovka, kaleráb, kedlub, kedluben, kedlubna, keleráb, kerluben, řepné zelí. B. obecná, b. oleracea: kapusta obecná zelice. Vz Čes. l. XIV. 374.
Brumlas, jm. *louky*. Hoš. Pol. I. 135.
Brunclík, a, m. = *malý tlustý chlapec*. Slov. Phřd. XXIV. 344.
Brunčák, u, m. = *houkadlo* (hračka dětí). Čes. l. XV. 144.
Brunčeti. Čamrda si brunčívá (točíc se). Brt. Čít. 87.
Brus: bavorský, český, francouzský, kulatý, ležatý. Us. Rgl. B. otáčecí, nehybný (ležák). KP. XI. 32. s vyobraz. — B. jazyka českého. Vz Tk. Pam. I. 223., Památník na oslavu padesátiletého panovnického jubilea Jeho Veličenstva císaře a krále Františka Josefa I. V Praze 1898. str. 18., 39., List. fil. 1905. 448.
Brusař, e, m. — panák stavený od pokušitelů k peci, když se měly péci koláče, aby sázející je do peci se opozdil a tím koláče dostaly brousek. Vz Čes. l. XIV. 331.
Brusič. Dušnosť b-čů, Schleiferasthma. Ktt.
Brusidlo, a, n. = *šňupavý tabák z Bavor dopravovaný*. Zl. Pr. XXII. 259.
Bruslinka, y, f. místo: *brusinka*. Hoš. Pol. II. 158.
Brusňák, u, m. = *livanec* po celý plech se švestkami na povrchu. Brt. Sl. 28.
Brusný. B. dříví (celuloidové). Us. Rgl
Brutvanky = *střevíce*. Slez. Vlasť. I. 231.
Brynda, y, m. = kdo rozlévá nebo se něčím polévá. Pacov. Čes. l. XIV. 50.
Brynica, e, f., řeka v Těšínsku. Vlasť. IV. 39.
Brynzoch, a, m. = *kdo dělá brynzu*. Brt. Sl. 29.
Bryzganina, y, f. = *řídké bláto*. Phřd. XXIV. 344.
Brýzgať = *stříkati*. Slov. Phřd. XXIV. 344.
Brzda páková, šroubová. Nár. list. 1905. 131. 21.
Brzgať = *hryzgať*. Liptov. Sb. sl. IX. 45.
Brzobohatý Konst., spis.
Bubák Fr., spis.
Bubeníček Otto, malíř.
Bubeník, a, m., pogonias chromis, ryba. Vz Ott. XXII. 719a.
Bubenka, y, m. Tak povedau (povídal) sv. B.: I pred jedlom i po jedle dobrá pálenka. Mus. slov. IV. 28.
Bubínek, nku, m. = *vydutý rukáv ženské košile*. Čes. l. XIII. 477.
Bublanina, y, f., vz Nadívajna.
Bubloš, e, m. = *kdo bublé*, **bublák**. Liptov. Sb. sl. IX. 46.
Bubník, a, m., chybně místo bubeník. Hoš. Mus. fil. X. 261.
Bucifamfál, a, m. = *tlustý, zavalitý člověk*. Rgl.
Buček, čku, m. Měřiti od bučka do bučka (na dlouhé lokte). Vlasť. I. 239.
Bučeti = *plakati*. Bučel jak pohanská vdova. Mor. Rgl.
Budák, u, m., *nějaký domácí nástroj*. Slov. Mus. slov. VII. 58. — **B.**, a, m. = obyvatel *horské boudy*. Nár. list. 1906. 37. 2. odp.
Budatnosť (!), i, f. = *budoucnosť*. Pobl.
Budilka, y, f., místní jm. na Mor. Rgl.
Budnisko, a, n., vinohrad u Bzence na Mor. Čes. l. XIII. 476.
Budovec z Budovce Václ. Vz Mus. 1905. 133.
Buffet pro kavárny a restaurace (s vyobr.). Vz KP. XI. za str. 96.
Bufy = *sokolské vysoké boty*. Čes. l. XIV. 51.
Bug, řeka v Těšínsku. Vlasť. IV. 15.
Bugatý = *vypouklý*. Phřd. XXIV. 344.
Bůh. Komu Boh pomáha, ten všetko premáha; Kto s Bohem počína, šťastne i dokonáva; Pán Boh z neba sýti havrana i teba; Člověk bez Boha — špatnejší od vola bez roha; Na tom, čo Boh dáva, nech človek prestáva; Pánu Bohu slúž, čerta nerozhnevaj, nevieš, ktorému sa dostaneš. Sb. sl. VIII. 84., 85., 86., 87., 169. Slezská přísloví o Bohu vz ve Vlasť. I. 217. Sr. také Brt. Sl. 29.
Buch. Na sv. Duch do vody buch (lze se už koupati). Bzenec. Čes. l. XIV. 420.
Bucha, y, f. = *blecha*. Brt. Sl. 29.
Bucharie, e, f. = *kořalka*. Litom. 71.
Buchkačka, y, f. = *kiahnička, ktorou sa búcha l'an*. Slov. Phřd. XXIV. 345.
Bucholzit, u, m.. sillimanit, fibrolith, nerost. Vz Ott. XXIII. 167.
Buchot, u, m. B. srdeční, palpitatio cordis, cardiopalmus, Herzklopfen; buchot srdeční čivový, p. c. nervosa. Ktt.
Bujnoluhý. B. země. Škod. II.² 169.

Búl, a, m., ryba v Pováží. Čas. mus. V. 36. Jinak: boleň.
Bulák, u, m. = *žlutý plechový knoflík* Chodsky. Zl. Pr. XXII. 247.
Bulička, y, f. = *děvče chodské*. Hruška.
Bulíř K. dr., spis.
Bulsko, a, n. = Chodsko. Rgl.
Bulva, y, f. Vychlípení bulvy. Ktt.
Buly = krajina chodská. Rgl.
Bumbarista, y, m. = *piják*. Pacov. Čes. l. XIV. 51.
Bumbum = *buben* (v dětské mluvě). Us.
Bumbylać še. **Bombylok** v II. Přísp. str. 22. za Bumblík oprav v: Bumbylać še, Bumbylok.
Bumlotat = *neustále o jednom mluviti*. Brt. Sl. 30.
Bumsnút někam = *padnouti*. Us.
Buna, y, f. = *erika*. Rgl.
Buncák, u, m., druh *knoflíku*. Hoš. Pol. I. 135.
Buně, e, m. = *čmel*, Hummel. Sb. sl. VIII. 142.
Buničina, y, f. Zánět b-ny na prstech n. rukách, panaritium subcutaneum, Zellgewebsentzündung. Ktt.
Buničinný. B. hlíza, Zellgewebsabscess. Ktt.
Burácivosť, i, f. Nezřízená b. náruživého výbuchu. Nár. list. 1905. 118. 2.
Burcať. A již několik hlav kluků burcalo do sebe. Hruš. 126.
Burda, y, m. = *svršek v kartách*. Šum. Rgl.
Buřičsky něco hájiti. Slád. Jan 75.
Burka, y, f. = *ovce sivastá do červena*. Val. Brt. Sl. 30.
Burleskně komický nátěr. Zvon V. 558.
Bursian, a, m. = *kdo hraje na burse*. Zvon VI. 334.
Buser, u, m. = *maso*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XV. 46.
Búšiť sa do někoho = *vrážeti*. Slov. Phľd. XXII. 219.
Butniet = *práchnivěti*. Spiš. Sb. sl. IX. 48.
Bůty. Spálil bůty = *utekl*. Slez. Vlasť. I. 231.
Butyrometr, u, m., z lat. a řec. Nár. list. 1902. 131. 23.
Bůvijaký = *Bůh ví jaký, kdovíjaký*. Brt. Sl. 30.
Byčák, u, m. = *chlév na obecního býka*. Brt. Sl. 30.
Býčí štít = *z býčí kůže*. Škod. II*. 187.
Bydra, y, f. = *vydra*. Brt. Sl. 30.
Bydří = *vydří*. B. čepice. Brt. Sl. 30.
Bydžovský Bohum., spis.
Bych. Sr. Brt. Sl. 30.
Býk, a, m. Sr. Brt. Sl. 31.
Býkový. Zasvítilo nám býkové slunce z mošny = katovo mučení. 1592. Ghet. 34.
Bylina: kuchyňská, lékařská, letní, listnatá, otáčivá, vytrvalá, přezimující atd. Rgl.
Byrokratickogermanisační režim. Nár. list. 1905. 359. 22.
Byrokratický záchvat. Mus. 1904. 360.
Bystrice Baňská, vz Baňský zde.
Bystroslucbý Honza. Rais. Sir. 16.
Bystrozrace postižený poznatek. Nár. list. 1905. 57. 13.
Bystrý jako ryba, Mus. slov. VI. 109., jako struh (pstruh), mík. Šum. Rgl. B. jako olověný pták. Us. Rgl.
Bysťubohu, *bysťudaďe, bysťuhrome, byšťu svete, bysťužemi vidaďe*. Slov. Phľd. XXIV. 340. Sr. V. 1101.
Bytelný. B. nůž (pořádný), cesta (dobrá), tráva (pěkná), strava (výživná), Hoš. Pol. I. 119., člověk (zachovalý, statný). Hruš. 157.
Býti. O časování v podřečí polnickém vz Hoš. Pol. I 106. Sr. Brt. Sl. 31. (vazby).
Bytnosť, i, f. = *trvanlivosť*. Registra v stálejší b. svázaná. Schulz Kom. 150.
Bytvál, u, m. = *drát*, kterým jsou na koše připevněny zubce k válci. Mus. slov. IV. 13.
Byvovat = *bývati*. Brt. Sl. 32.
Bzdúch, a, m., nadávka. Slov. Phľd. XXIV. 345. Sr. Bzďoch I. 118., Fitfirif.

C.

Změny hlásky c v podřečí polnickém. Vz Hoš. Pol. I. 42.
Cabach, a, m. = *lenoch*. Litom. 75.
Cabanos, druh doutníků. V I. Přísp. 3. kabaňas oprav v: cabanos.
Cabať o krávě = *dávati málo mléka*. Brt. Sl. 33.
Cabolena, y, f. = *cuchta, cuchtalka*, ženská nepořádná. Chrud. Čes. l. XIV. 477.
Cacký šátek (ze Saska). Litom. 68.
Caesura, y, f. Pojem caesury: starověké a novověké názory o c-ře; C. hlavní, vedlejší, v hexametru; C. pokládá se za oddech. Vz Král. Metr. 11., 19., 24.
Cafor, u, *cafórek*, rku, m. = *utržený kus sukně*, *cancor*. — C., a, *cafórek*, rka, m. = *dítě stále za matkou chodící*. Brt. Sl. 33.
Cagale, pole u Bzence na Mor. Čes. l. XIII. 474.
Cahrňat = *valiti, hnáti se někam*. Brt. Sl. 33.
Cachtalka, y, f., vz předcház. Cabolena.
Cachtavý zvuk (od koně jdoucího blátem). Zvon III. 480.
Cákat. Ten si neska cákl (podnapil se). Brt. Sl. 33.
Calatka, y, f. = větší houska ku příkl. v Chodsku za 6 haléřů. Čes. l. XIV. 366.
Calci-um, a, n. Vz Věstn. XIII. 415.
Camprdoch, u, m. = *cár od sukně*. Litom. 44. Sr. Cafor, Camprloch (V. 1112.).
Cancor, u, m. C. peněz = málo. Litom. 44.
Candát, a, m. = *tulák, poběhlík*. Šum. Rgl.
Candoň, ě, m. = *žvanil*. Litom. 75.
Cangáły, pl., m. = *dlouhé nohy*. Brt. Sl. 34.
Cap, u, m., *capo*, a, n. = *bačovský stolek s dvěma nožkami*. Liptov. Sb. sl. IX. 46. — C., a, m. = *kozel*. Nikdy nebol z capa zahradník. Sb. sl. VII. 181.
Capalovat = *běhati*. Slov. Phľd. XXIV. 345.

Cápat = *hřmotně, namáhavě jíti*, zvláště blativou cestou. Brt. Sl. 34.

Cápek, pka, m. = *zbabělec*. Litom. 75.

Capil, u, m. = *klobouk*. Phl'd. XXIV. 42.

Capit co kam: špinát na zem = *hoditi*. Slov. Phl'd. XXII. 489.

Capka, y, f. = *pletený kýj, tatar*. Brt. Sl. 34.

Cápka, y, f. = *mužský klobouk* v Opavsku. Slám. Put. 69., 88. — **C.** = *koza nebo ovce s dlouhou srstí*. Litom. 76.

Capkat = *jíti* (o chůzi dětské), trippeln. Brt. Sl. 44.

Caplenda, y, f. = *lehká sukně*. Ta jde v c-dě a je taková zima. Úbočí. Rgl.

Capo, vz předcház. Cap.

Capry, pl., m. = *střapy*. C. s tebe visijó. Brt. Sl. 34.

Cáračka, y, f. = *mastnota (sádlo) z husy vypečená, do níž se namáčí knedlík*. Šum. Rgl.

Cárašina, y, f. = *hustá, naničhodná kružina*. Slov. Phl'd. XXIV. 345.

Carnossin, u, m. = *extrakt z masa*. Nár. list. 1905. 202. 7.

Carolini-um, a, n. = *prvek nový*, prvá část ze dvou prvků thoria (dle university Carolina v Americe). Phl'd. XXIV. 366.

Cárovat = *táhnouti*. Brt. Sl. 34.

Casák, u, m. = *všední kabát* na casání (trhání). Brt. Sl. 34. Sr. Casky v III. Přísp.

Casnutý = *podnapilý*. Brt. Sl. 34. Sr. Cásnout.

Causerie, e, f., z fr. = *hovor, povídání* hl. ve feuilletonech časopiseckých. Politická c. Nár. list. 1904. 353. 2., Šterz. Slov.

Cecíček, čku, m. C-čky, rostl. Vz Orsej zde.

Cecok, cku, m. = *cecek*. Šade sa vláči za ním, ako c. Slov. Phl'd. XXIV. 342.

Cedič, e, m. C. kávový (na kávu). Rgl.

Cedilo, a, n. Donést v c-le hrudu sýra. Phl'd. XXIII. 746.

Cech, u, m. C. značilo původně znamení, Zeichen, signum. Vz Mus. 1904. 216.

Cechner, spis., stavitel.

Cejditi = *cíditi*. 1517. Arch. XXII. 48.

Cejchnout = *uhoditi*. Litom. 44.

Cejchovati. Má výzva pro peklo tě cejchuje. Šlád. Rich. II. 93.

Cejpratka, y, f. = *plachta, trávnica*. Brt. Sl. 35.

Celadona, y, f., rostl. Vz Vlaštovičník zde.

Celdoun, celduň, rostl. Vz Vlaštovičník zde.

Celodenně se něčím zabývati. Slavč. Příh. 36.

Celolánský. C. děvče (které má celý lán). Brt. Sl. 35.

Celolněný kanafas, sypkovina. Rgl.

Celonočka, y, f. = *celonoční svítilna*. Rgl.

Celoplátěný. Rgl.

Celování, n. = *hubička*, osculum. C. si mi nedal. Pat. Zim. 43a. 9.

Cembat, *cimbat* = *sázeti peníze, platiti*. Brt. Sl. 35.

Cendalie, cendelína, cendolín, rostl. Vz Vlaštovičník zde.

Cengáč, e, m. = *rolnička*. Čas. mus. V. 19.

Centrála, y, f. Elektrická c. Dolen. Pr. 545.

Cep. Části jeho: hůl a válek, mezi nimi jsou vočepky spojené svůrou. Litom. 65 C.: hůlka, záhlaví (řemenné očko na hůlce), čepíc (který dopadá na obilí), svorka (očka na čepíci), řemének (spojující záhlaví se svorkou). Brt. Sl. 35. Nitě silné jako cep. Ouboč. Rgl. Mlácení cepem jedním, dvěma, třemi, čtyřmi, pěti, šesti, sedmi, osmi, dvanácti. Hlasy cepů ve Slez. Vz Vlasť. I. 105.

Ceper, u, m. = *muž silný, urostlý*. Slov. Phl'd. XXIV. 345.

Cepík, u, m. C. mu třeba do ruky (k jinému se nehodí než jen k mlácení). Phl'd. XXIV. 341.

Ceplechtati se = *ceplichtati se*. Šum. Rgl.

Cer, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XIII 427., XIV. 409.

Cerisírový. C. kyselina.

Cerman D. A., spis.

Certifikátník, a, m. Úředník c. Nár. list. 1905. 349. 1.

Cesta jako mlat, Rgl., jako zvon (dobrá, ujetá); c. do Říma = mléčná cesta, Brt. Sl. 35.; jako dlaň (rovná). Mus. slov. IV. 10. Široká mu je cesta (opilému). Sb. sl. VIII. 169.

Cestař, e, m. = *pohrabáč*. Brt. Sl. 35.

Cestina, y, f. = *dobrá cesta, pěkná*. Brt. Sl. 35.

Céte místo: co je to. Doudl. a na Polensku. Vz Litom. 19.

Cetule, e, f. K C-li, les u Pacova. Čes. l. XIV. 442.

Cíbel. C. v I. 130. -blu n. -bla oprav v: C., e, m. Hlenovitě hnisavý výtok z c-le, urethrorrhoea, urethritis catarrhalis. Ktt.

Cíbelový řez na kámen, sectio media urethralis. Ktt.

Cibetský. C. kočka. Čch. l. Pov. 26.

Cibulář, e, m. C. pěstuje n. prodává cibuli. Cibuláři jedou, cibulenku vezou, cibulenka platí, kopa za dva zlatý. Čes. l. XIII. 474.

Cibulka, y, f. C. divoká, rostl. Vz Pryskyřník zde. C. vlasová. Ott. XXIII. 1006. Holčina jako c. Zvon V. 419.

Cibulkatý lomikámen. Ott. XXII. 700. Vz Řeřišnice zde.

Ciciak, a, m. = *baranec ssající ovcu*. Slov. Pohľd. XXIV. 754.

Cicorálek, lku, m. = *peroříszek*. Zvon VII. 200.

Cidlina, y, f., potok v Opavsku. Vlasť. III. 141.

Ciestko, a, n. = *těstko, droždí*. Brt. Sl. 36.

Cífat = *mnoho píti*. Brt. Sl. 35.

Ciferný. C. volové, kteří jsou pěkně do cifry, do páru, jeden jako druhý. Brt. Sl. 36.

Cigáň. C-ňa (lháře) dohoníš na krivom koni. Sl. sb. VIII. 86. C. še mu dobija do brucha (o hladovém). Mus. slov. VI. 85.

Cigánica, e, f = *místnost, kde bydlí cigáni.* Brt. Sl. 36.
Cigárky, druh pražských uzenek. Rgl.
Cihelna. Zařízení c-len. Vz KP. IX. 435., 436., 431.
Cihlovati = *žehliti.* Brt. Sl. 36.
Cihlovina. Sr. Tehlovina.
Cíhnout kobo do zad = *bouchnouti, udeřiti.* Brt. Sl. 36.
Cícha spodní: sovka, svlek, sypek. Brt. Sl. 36.
Cijovka, y, f. = *cívka.* Mus. slov. VII. 58.
Cikánčí. C. duše Zvon V. 249.
Cikáně, ěte, n. = *cikánské dítě.* I c. své matce milé. Rais. Koř. 128.
Ciku maku = ani slova (jsem neřekl). Litom. 44.
Cimbat = cembat.
Cimer někomu polepšiti = znak (šlechtictví). Slov. Zl. Pr. XXI. 578. Sr. V. 1131.
Cimeron, a, m., kunovitý ssavec pamp. Vz Zvon V. 602.
Cimrovka, y, f = *sekera v baních ku drevenej práci.* Slov. Phfd. XXIV. 590.
Cín, u, m. Vz Vstnk. XIII. 434.
Cinciala Ond. Dr., s podob. Vz Slám. Pnt. 177.
Cinda, y, f. = *káva.* Chod. Čes. l. XIV. 366.
Cinert Vác., red., † v pros. 1905. Nár. list. 1905. 348. 2.
Ciněť = cinkati. Brt. Sl. 36.
Cinglous, u, m. = *zvoneček; pytlík se zvonečkem, do něhož kostelník vybírá milodary.* Sum. Rgl. Sr. Cinglísek v I. Přísp. 34.
Cingrlátko, a, n. = *zvoneček, rolnička; ozdoba na šatech.* Rgl.
Cingrlenice = *lesklé drátky, lístky, plíšky, perličky.* Slov. Nár. sbor. XI. 12.
Cink, u, m., rostl. Vz Pryskyřník zde. — C. = *mezera ve dřevě,* do které se kladou zuby a tím se dřeva spojují. KP. XI. 73.
Cinka, y, f. = *kočka.* Brt. Sl. 36.
Cinkografický. C. reprodukce. Nár. list. 1905. 186. 13.
Cintovati se = *ostýchati se.* Zvon III. 9.
Cintrat. Cintrá = krápe (o dešti). Šum. Rgl.
Cípal hlavatý. Sr. Ott.
Cipel', ple, m. = *střechýl, rampouch.* Brt. Sl. 36. — C. = *čižma?* Keď mladú na sobáš vypravili, pustili jej do cipele zlatý peniaz — na štastie. Slov. Phfd. 1902. 386.
Cipka, y, f. = *krajka.* Slov. Nár. sbor. XI. 5.
Cipovk, u, m. = malý chlieb (bochník). Slov. Čas. mus. V. 100.
Cirkásek, sku, m. = *vlněný šátek na krk.* Šum. Rgl. Sr. Cirkas V. 1134.
Cirok, u, m. = *proso mouřenínské.* Vz Ott. XXIII. 693.
Cirokovo, druh *pálenky.* Čas. mus. V. 100.
Cirokový. Cirokovou metlou (koštětem) zametajú chyže. Mus. slov. VII. 58. Sr. Metliňový.
Cirolog (chirolog), a, m., z řec. = *hadač z ruky.* Ghet. 67.
Cisler Jos., Dr., spis.
Citera, y, f. C. akkordní, elegická, javorová, kytarová, palisandrová. Rgl.
Citerista, y, f. = *citarník.* Nejed. 222.
Citit = *slyšeti.* Necejtila sem, že prší. Hoš. Pol. I. 135.
Citoměr, u, m. C. tepelný, Thermoaesthesiometer. Ktt.
Citovka, v, f., interjekce. List. fil. 1905. 348.
Citovosť, i, f. Hluboká c. Zvon. VI. 30.
Citronově žlutý. Rgl.
Citupině zazpívati. Zvon III. 707.
Citvorový = *citvarový.* C. seménko, cicvár. Brt. Sl. 37.
Cizí. Dobre je z cudzej kože krpce krájať; Dobre sa to s cudzím chváliť. Mus. slov. VIII. 28., VI. 109. Ľahko je cudziemi rukami hada chytať. Sb. sl. VII. 130. C. slova ve slovanštině. Vz Phfd. XXII. 133.
Cizina, y, f. C. — mizina. Hruš. 643.
Cizočarný. C. harmonie. Zr. Krist. 47.
Cizoslovný. C. horečka (baženi po cizích slovech). Bílý Obr. 52.
Cloumek, clómek, mku, m. = *malý záhon.* Brt. Sl. 37.
Cloun, clón, u, m. = *zástup.* Brt. Sl. 37.
Cmar, u, m. Sr. Samokýška zde. Mus. slov. IV. 49.
Cmochtat co = *ledajak vařiti.* Brt. Sl. 37. — C. v I. Přísp. 35. oprav v.: Cmochtat se.
Cmok, u, m. = *zdrap na spodku šiat.* Phfd. XXIV. 345.
Cmrchtat se na koho = *sápati se.* Brt. Sl. 37.
Cmučka, y, f. = květ gažkovitej podoby, farby červenej do belasa. Slov. Phfd. XXIV. 345.
Cmuknút. Ak gazdina pri sádzenie chleba pri prvom necmukne, nepodarí sa. Čas. mus. V. 24.
Co náměstka stává za náměstky vztažné: tázací *co* = proč; co = kolik; co který; co = jak ve větách zvolacích; co s gt. adj. neutr. bývá doplňkem; co ve větách účelných, žádacích, výsledných, účinkových, časových, podmínečných, při infinitivě; co ne = že ne, aniž; co výpustkové. Vz Brt. Sl. 37 nn. Dříví bylo na tom místě, co (na kterém) chtěl stavět; — Tady bejval most, co (kde) je ta cesta k Vysokýmu; — Teď jeli tam, co (kam) je poslal na to místo. — F tem časi, co (když) sem sloužil ve Vysokým; — Tak byl širokej, co (jako) k tý lavici. Vz Hoš. Pol. I. 128. *Co* chybně místo *jako.* Ukázali sa co nepriatelia. Byl u nás co tovaryš m.: tovaryšem; Přišel sem co učitel m.: za učitele. Phfd. XXIV. 809. — Co = *mnoho.* Bylo tam bláta co. Mor. Rgl.
Côbrať, côbriť = *kapati, kydati po sobě jídlem.* Slov. Phfd. XXIV. 345.
Cocota, y, f. = *nevěstka.* To je docela obyčejná c. Zl. Pr. XXII. 302 c.
Cohatý = *vysoký.* Mus. slov. V. 6.
Cokolejek = *cokolvěk.* Brt. Sl. 39.
Cokrát = *kolikrát.* Litom. 44.
Colta, y, f. = *pletený koláč.* Mus. slov. VIII. 25. Sr. Calta.
Conto *finto,* it. = *účet smyšlený.* Rgl.
Cop, u, m.: *culík, drdol, dundýlek.* Litom. 68.
Copa = *copak.* C. tomu je hej! Hruš. 84.

Corpulin, u, m. = *lék od otylosti.* Nár. list. 1905. 116. 2. odp.

Cosí. Vz Brt. Sl. 39.

Coulombmetr, u, m. Vz Vstnk. XIX. 676.

Courák, u, m. = *krátký kabátek ženský.* Hoš. Pol. I. 116.

Courat = *bryndat.* Brt. Sl. 40

Couvrirovat, r. fr. = *do záhybu skládati.* Rgl.

Cpáč, e, m. Hrdla c. (labužník). Slád. Ant. 36.

Crčeti = *pršeti.* Crčelo hustě. Zvon III. 8.

Crha Václ., red. a spis., 1836.—8./9. 1905. Vz Nár. list. 1905. 249. 3. a jiné listy z též doby.

Crkať = *striekať pomedzi zuby.* Phľd. XXIV. 345.

Ctidárný. C. ruka. Slád. Jan 8.

Ctižádostný. C. smýšlení. Slád. Rich. II. 127.

Ctný čím: věkem. Slád. Rich. II. 5.

Cucek, cku, m. Cucky lnu, vz Pazdeří zde.

Cuckati = *cucati.* C. krýv. Mor. Čes. l. XIV. 381.

Cucu = *cukr* (v dětské mluvě). Phľd. XXIV. 607.

Cudovat sa = *diviti se.* Slov. Phl'd. XXII. 40.

Cufta, cuka, y, f. = *část tkalcovského stavu, která vede od vratidla ke skřipcům brda.* Vz Litom. 66.

Cuchta, y, f., vz Cabolena.

Cuk. V cuku letu = *v okamžiku.* Pacov. Čes. l. XI. 51.

Cuka, vz předcház. Cufta. — **C.** = *míč.* U Čáslavě.

Cukavě. Brada c. se mu třásla. Zvon V. 526.

Cukubába = *slepá bába.* Hráti na c-bu. Sr. Cuká bába v I. 149.

Culík, u, m. = *rampouch* Brt. Sl. 41.

Culinovat = *lundati se.* Brt. Sl. 41.

Cumploch, u, m. = *věchet.* Brt. Sl. 41. — **C.** = *pešek,* Plumpsack. Šum. Rgl.

Cumrdit, *čubrněť, šumrněť* = *obcházeti a nic nedělati.* Litom. 44.

Cunkovský vrch nad Nadějkovem. Věst. 1905. 413.

Cupat = *srážeti.* Vítr hrušky cupal. — **C.** = *cvičiti.* Brt. Sl. 41.

Cupity dupity. Déšť dělá kolem chalupy c. Brt. Čít. 82.

Cupovací stroj. Rgl.

Cupus. 1617. Listář. 125.

Cůreček, čku, m. Voda tam c-čkom teče = crčkem. Mor. Rgl.

Cúridlo, a, n., nadávka *ženským; špatné spustlé* děvče. Slov. Phl'd. XXIV. 754.

Cvaknout koho = *udeřiti.* Litom. 44.

Cvaloň, a, m. = *člověk tlustý, zavalitý.* Brt. Sl. 41.

Cven, jen v instr. cvenem = *silou, mocí.* C. dělat = *namáhavě.* Brt. Sl. 41.

Cvendžanie, n. = *cinkání.* C. zvoncov. Slov. Phl'd. XXIII. 597.

Cvenovat = *cvenem dobývati.* Řepu z tvrdé půdy c. Brt. Sl. 41. Sr. předcház. Cven.

Cverenný = *nitěný.* Slov. Nár. sbor. XI. 16.

Cverna, y, f. Za ihlú muši ísc c. (sluha musí poslouchat pána). Slov. Mus. slov. VI. 85.

Cvíb, u, m. = *výhonek na zemiakoch v pivnici* (ve sklepě). Slov. Mus. slov. IV. 80. Sr. Svíb.

Cvičení tělocvičné: čet, Riegenturnen, s činkami, Hantelübungen, s kyji, s kuželi = kroužení, s kopími, Lanzenübungen, pořadová, Ordnungs-, prostá, Frei-, společná, Gesammt-, s tyčemi, Stab-, úpolnická, Fecht-, Ringkampf-, veřejná, Schauturnen, závodní, Wettturnen. Rgl.

Cvičený čeho. Je fšeckyho c-ná. Brt. Sl. 41.

Cvičitelna, y, f., Turnerhalle. Rgl.

Cvičitelský sbor, Vorturner. Rgl.

Cvikota, y, f. = *kvičala.* Čas. mus. V. 19.

Cvrček, rostl., vz Orlíček zde. — **C.** = *slza.* Řekla mi takové slovo, hneď sem měla cvrčky v očách. Brt. Sl. 41. — **C.** Jos. Dr., spis.

Cvrk, u, m. Krava jej len tak po cvrkoch púšťa (mlieko). Slov. Phl'd. XXIV. 814.

Cvrkavý pták. Us. Rgl.

Cvŕlat. Behá, cvŕla, ako kôň bez puta. Slov. Mus. slov. IV. 10.

Cvrnčivý buchot (kladívka na kosu). Rais. Lop. 337.

Cvrngat kde. Cvrček cvrngal opodál. Nár. list. 1904. 314. 9.

Cvrnkati čím kde. Cvrnkal v ruce haléři. Zvon IV. 657. — **si oč.** Cvrnkl si o boby (hodil, zahrál). — **co kam.** Cvrkati boby do důlku (šoupati). Rais. Sir. 15.

Cyklistický svět. Zl. Pr. XXII. 204.

Cyklistika, y, f. Zl. Pr. XXII. 204.

Cyničnosť, y, f., Cynismus. Zl. Pr. XXII. 114.

Cyriak. Na Cyriaka (8./8.) lapaj raka. Sb. sl. VIII. 84.

Č.

Čaba, y, f., dědina na Slov. Vz Phľd. XXII. 295. nn.

Čača, e, f., řeka v Těšínsku. Vlasť. IV. 173.

Čačica, e, f. = *čača, hezká věc* (v dětské mluvě). Slov. Phľd. XXIV. 606. Sr. Čeče, Čečika.

Čačka, y, f., rostl. Slov. Vz Orsej zde.

Čadek Jan, básn. Sr. Zvon IV. 110.

Čagnút koho = *udeřiti.* Val. Brt. Sl. 42.

Čahún, a, m., vz Čahoun.

Čách, u, m. = *čich, zápach.* To má divný č. Mor. Rgl.

Čachrať se ve vodě = *čvachtat se.* Laš. Brt. Sl. 42.

Čachtat se po blátě = *brouzdati se.* Brt. Sl. 42.

Čája, e, f. = *čejka.* Každá č. svého obyčaja. Čes. l. XIV. 44.

Čajkář, e, m. = kdo obstarává čajky (čluny). Čch. I. Pov. 66.

Čajovar, u, m. Rgl.

Čakan, u, m. Č. ku kopání země v tvrdší půdě. Slov. Mus. slov. IV. 14.
Čálka, y, f. Č. nože = *střenka*. Šum. Rgl.
Čamčet = *tlaščet*. Voda v botě čamčí. Brt. Sl. 43.
Čamrdačka, y, f. = *drobná, malicherná, nepotřebná věc*. To jsou takové č-čky. Rgl.
Čančiak, a, m. = *vrabec*. Slov. Phľd. XXIV. 345.
Čandra, y, f. = *šanda, kšanda u trakaře*. Brt. Sl. 43.
Čáp Klatovský, vz Štorch Kar.
Čapák, u, m. = *čapatý hrnec* (nízký a baňatý): *veliké a sladké jablko*. Brt. Sl. 43.
Čapatý, vz předcház. Čapák.
Čapek *Em.*, spis.; Č. *Jan*, prof. a spis.; Č. *K. M.*, spis. Sr. Zl. Pr. XXII. 83.
Čapín, u, m. = *čapoch* = *žlutý, ranný brambor*. Brt. Sl. 43.
Čapírovat = *utéci*. Us. Rgl.
Čapka, y, f. Husí č., rostl. Vz Samorostlík zde.
Čarachyňa, ě, f. = *stará zlá baba*. Han. Brt. Sl. 44.
Čárka, y, f. = *rospek*. Rgl.
Čarodějnice, e, f. Vz Vlasť. I. 50. nn.
Čarodějnictví, n. Vz Vlasť. I. 197.
Čarodějník, a, m. Vz Vlasť. I. 50. nn.
Čaromúra, y, f. = *čarodějnice*. Brt. Sl. 44.
Čaroplně vykvésti. Zr. Rok. 121.
Čarospasný. Č. ruce. Zr. Rok. 85.
Čarotvorný. Č. síla. Zr. Fant. pov. 297.
Čarozvuk, u, m. Č. zvonu. Zr. Krist. 200.
Čáry a pověry. Vz Vlasť. I. 197. nn. Povery a č. z Koštian. Vz Sb. sl. VIII. 170. nn. Čáry a pověry ludu v Stankovciach na Slov. Vz Mus. slov. VIII. 30.
-čárý: dlouhočárý, klínočárý, krátkočárý atd. Rgl.
Čarýcat, čarygat = *ledajak čárati*. Val. Brt. Sl. 44.
Čas, u, m. Je na čase m.: je čas, svrchovaný čas; Nemám času k práci m.: nemám kdy. Věst. XII. 94. Brt. Časem vybledne vše i nejvroucnější vzpomínka. Zvon III. 688b. Čas a voda se nevrátí. Sb. sl. VIII. 86. Nie som na čase (jsem chorý). Mus. slov. IV. 78. Máš čas (štěstí), že's ke mně nemluvil. Hoš. Pol. II. 107.
Časinko = *časně*. Tak sem se zebral č. Litom. 38.
Časit se = *vyjasnívati se*. Brt. Sl. 44.
Čáslav. Od Čáslavě. 1620. Listář 145., 161.
Časoosobní slovo = *participium*. Klc. 65.
Časování v podřečí polnickém. Vz Hoš. Pol. I. 88.—108.
Časový. Č. slovo = *sloveso*. Klc. 65.
Čavera, y, **čavaryja**, e, f. = *ucouraná ženská*. Brt. Sl. 44.
Čeče vz předcház. Čačica.
Čečery = *rozcuchané vlasy*. Šum. Rgl.
Čečetka F. J., spis. Sr. Zl. Pr. 1904.
Čečika, y, f., vz předcház. Čačica.
Čečorka, y, f. = *čočka*. Litom. 71.
Čečorodziny, pl., f. = *borůvky*. Brt. Sl. 44.
Čedliny, pl., f. = *hrubé traviny*. Arch. XXII. 472.
Čech *Adolf* (A. Tausik), hud. † 27./12. 1903. Sr. Zvon IV. 212., Zl. Pr. XXI. 119. s podob.; Č. *E.* Dr., prof. a spis.; Č. *Svatopluk*, vz Dolen. Pr. 595. a veřej. listy vyšlé po 21. ún. r. 1906.; Č. *Vladim.*, red., spis. † 5./7. 1905 maje 58 let. Vz Nár. list. 1905. 184. 3. a jiné listy z též doby.
Čecháč *Fr.*, inž. a spis. 1853. — 25./9. 1905. Vz Nár. list. 1905. 234. 2. a jiné listy z též doby.
Čechák, a, m. *Čecháci* = obyvatelé Litomyšlska mimo jihozápadní část její. Litom. 3. Sr. Horáci.
Čechová Růžena, spis.
Čechrat sa = *vlasy si přečechrávati*. Mus. slov. V. 93.
Čejka *Jos.* Dr., prof. Vz Tk. Pam. I. 476.
Čekal. Nad Čekalem, pastviny u Pacova. Čes. l. XIV. 441., 445.
Čekan, u, m. Č. v baních (krampel), jím se kope hlavně měkká půda. Slov. Phľd. XXIV. 590.
Čekanka, y, f. Oči modré jako č-ky. Zvon VI. 12.
Čekankový. Č. oči = *modré*. Zvon V. 12.
Čekr, u, m. = rybník u Závodu na Slov. Mus. slov. VII. 87.
Čeladna, říčka na Těšínsku. Slám. Put. 234.
Čelakovská Louisa. Vz Zl. Pr. XXI. 419.
Čelakovský *Fr.* Sr. Tk. Pam. I. 476., Dolen. Pr. 449. s pod. — Č. L., vz Obz. lit. III. 17. nn., Zvon III. 140.
Čeliadnik, a, m. = *chlapec, chasník*; Č., u, m. = *čelední jizba*. Liptov. Sb. sl. IX. 44.
Čelně, v tělocv., vorlings. Rgl.
Čelo, a, n., z cello, hud. nástroj, violoncello. Us. Rgl.
Čemer je také sliga na rameně. Slez. Čes. l. XV. 49.
Čemerda, y, f. = *drobotina, děti*. Brt. Sl. 45.
Čemeřice *zelená*, helleborus viridis: elebor (e. černý); *černá*, h. niger: čemeřica, čemerka, čimelice, čimerka, černý (kořen, kořének, č. koření), černokořen, červenka, helebor (černý) hlízový kořen, hromové koření, koření sv. Ducha, kýchanka, kýchavka, lekořka, skejchavice, vánoční růže. Vz Čes. l. XIV. 174.
Čempelo, a, n. = *čepel nože*. Hoš. Pol. I. 114. Sr. Čempel V. 1117.
Čep, u, m. Č. ku spojování dřev; Stroje k výrobě čepů. Vz KP. XI. 76., 21. — Č. = *železný konec lušně*. Brt. Sl. 45.
Čepaňa, ě, f. = *hlava* ve rčení: Dostaneš po čepani, uhodím tě do č-ně. Opav. Brt. Sl. 45.
Čepec slovenský. Vz Nár. sbor. XI. 19.
Čepek, pku, m. = *zátka do sklenice*. Brt. Sl. 45.
Čepice slovenská. Vz Nár. sbor. XI. 9. Ten si hodne naložil pod č-cú (o opilém). Slov. Nár. sbor. XI. 9.
Čepýřivý. Č. kvočna. Slád. Jindř. 92.

Čepyjl, u, m. = *nůž v praskáku*. Hruš. 157.
Čepýřnatý. Č. sněti smrkové. Rais. Lop. 386.
Čeřa, y, f. = *cesta*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 46.
Čerčín, a, m. = zaniklá tvrz v Bučovsku na Mor. Vz Mtc. 1905. 381.
Čerešňa, ě, f., z lat. cerasus. Phřd. XXII. 647.
Čerevl'a, ryba v Považí, *meresnica*. Čas. mus. V. 36.. 33.
Čermák E., spis.
Černá = *kuchyně*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 46.
Černast, a, m. = *čert*. Kýho černasta! Brt. Sl. 46.
Černiči = *cikáni*. V zloděj. ml. Ces. l. XV. 46.
Černička, y, f. = *fazole* drobná, ploskatá, černá do modra. Brt. Sl. 46.
Černicha, y. f., rostl. Vz Černucha.
Černit = *škaredětí*. Nečerni tak. Litom. 44.
Černo = *tma*. V zlod. ml. Čes. l. XV. 46.
Černobur, u, m. = *druh psů lovčích*. Jrsk. Pov. 309.
Černocký F. J., spis.
Černech, a, m. = *černý pes*; černá *slepice*. Šum. Rgl.
Černokabátník, a, m. = *kdo nosí černý kabát*; *kněz*. Phřd. XXIV. 424.
Černokřídlák, a, m. = černokřídlý holub. Us. Rgl.
Černosazí prach. Škod. II². II. 121.
Černošplíchaný holub = *černě kropený*. Us Rgl.
Černucha, y, f. Č. *zahradní*, nigella damascena: kmín (černý, zahradní), paní v trní, panenka Maria v trní, panenka holá, panna v háji, strapatý Jano; *č. šedá*, n. sativa: černuc, kmín (černý, domácí, obyčejný, planý), římský koriandr, smrkačka; *č. rolní*, r. arvensis: černicha, černuc, kmín černý, panák. Vz Čes. l. XIV. 174. — Č. = *houba jedlá*. Šum. Rgl.
Černý *Adolf* (Jan Rokyta), spis., nar. 19./8. 1864. Sr. Zl. Pr. XXI. 515. — Č. *Bolesl.*, básn. Sr. Zl. Pr. 1904. — Č. *Jos.*, lesmistr a spis. † 5./12. 1905. maje 64 léta.
Čerovit = *zlobiti se*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 46.
Čerstvolitý terč (touš, diskus). Skod. II² II. 234.
Čert. To se zrovna čerti žení (je-li veliké povětří). Kšť. Poh. 260. Čo čerta poženieš do sedemdesiatich kostolov, zostane len čertom. Sb. sl. VII. 129. Spomínaj čerta, už ti je tu. Sb. sl. VIII. 169. Bodaj ti č. duši na pánvi pražil. Zl. Pr. XXI. 62 Čertom smrdí (zamýšlí něco zlého). Phřd. XXIV. 340. — Sr. Brt. Sl. 46. — Č. = *druh kořalky, hořký liker*; *přístroj na vyorávání řepy*. Chrud. Rgl.
Čertkus, u, m., succisa, Abbiskraut, rostl. Vz Ott. XXIV. 322.
Čertole, Čertorie, e, f., vrch v Trenčansku. Mus. slov. VII. 21.
Čertov, a, m. = hora v Blatnickom chotári na Slov. Mus. slov. VII. 21.
Čertova, skála v Prešp. stolici. Mus. slov. VII. 21.
Čertovinec, nce, n., rostl. Čes. l. XIV. 74.
Čertův. Č. smrad. Čes. l. XIV. 74. Čertova rodina = *kozy*. Brt. Sl. 47. Čertovy (dáblovy) obrázky = *karty*. Kšť. Poh. 252.
Červánky, rostl. Vz Hlaváček, Mák vlčí.
Červenka, y, f., rostl. Vz Čemerice zde. — Č., chemik a spis.
Červený. Č. ako múčne vrece; Mus. slov. V. 6., jako šípka v jeseni (šípek). Phřd. XXII. 35. Č. mužík. Vz Vlasť. I. 47. — Č. Ant., spis.
Červilák, u, m., rostl. Vz Blatouch zde.
Červinka *J. L.*, spis. Sr. Mtc. 1905. 486. — Č. *Adolf*, spis.; Č. *Kar.*, básn. Sr. Zvon IV. 154. — Č. *Otak.*, spis.
Červivka, y, f. Č. či hlísta. Vz Nár. list. 1905. 137., 3.
Česat = *čistiti*. Č. kamna, boty. Litom. 44.
Českomoravský. Č. říše. Vlasť. III. 80.
Česnáček, čka, m., rostl. Č. obecný, alliaria offic.: česneková bylina (zelina), česnečina, česnek (raný, zaječí, psí), hulevník česnekový. Vz Čes. l. XIV. 374.
Česné, ého, n. = plat za česání. Uč. spol. 1905. XV. 5., 7.
Česnečica, e, f. = *polní česnek* Brt. Sl. 47.
Česnek (psí, raný, zaječí). Vz předcház. Česnáček.
Čestný slovem a skutkem. Nár. list. 1905. 326. 21.
Češka, y, f. = polévka zemáková s česnekem, kořením a trochu másla. Brt. Sl. 47.
Čezeň = *přes něj*. Č. vedie priesmyk. Slov. Sb. sl. VIII. 105.
Čganec, nce, m. = *veliký kus*. Bzenecko. Čes. l. XIV. 421.
Čiačka, y, f. = *číše*? Mus. slov. VII. 33.
Čičarodziny, vz násl. Čičový.
Čičavka, y, f., fringilla linaria, pták. Brt. Sl. 48.
Čičívac = *uspávati dítě*. Brt. Sl. 48.
Čičový. Č. rodziny, *čičarodziny* = *borůvky*. Brt. Sl. 48.
Čičrla, y, f. = *kočka* (v dětské mluvě). Šumav. Rgl.
Čiernulenký = *hodně černý*. Slov. Phřd. XXII. 668.
Čierný. Už jej (jí) je čierny (čert) na chrbtě (hněvá se). Mus. slov. VI. 111.
Číhačka, y, f., druh *dýmky*. Šumav. Rgl.
Číhák Vl., spis.
Číhavě na někoho se podívati. Zvon VI. 141.
Čikotał, a, m. = *strakapud* (pták). Brt. Sl. 419.
Čimelice, e, *čimerka*, y, f. Vz Čemeřice zde.
Čin, u, m. Každým činem tam mosim ít (způsobem). Brt. Slov. 49.
Činaně = *hezky*. Vypadal tak č. Slád. Jindř. 21.
Činiti. Kdo měl kdy co činiti s vyučováním psychologii místo: kdo vyučoval někdy p. Věst. XII. 97. Brt.

Činoslovo, a, n. = *sloveso.* Klc. (List. fil. 1905. 256.).
Čípek, pku, m., streptopus, rostl. Ott. XXIV. 234.
Čipera Ivo, malíř.
Čiričari robiti = *špatně psáti.* Phľd. XXIV. 814.
Číselka, y, f., druh *hádanky.*
Číselník, u, m. = *tabulka s nějakým čís'em.* Č. na rovech.
Číslo adverbialní (příslovce násobné na př.: jedenkrát), řadové. Klc. (List. fil. 1905. 256.)
Číslovač, e, m. = číslovací *přístroj.* Rgl.
Čistec, stce, m., stachys, Ziest, rostl. Vz Ott. XXIII. 1039. Č. má hlízy jako brambory. Rgl. — Č. = *náledí.* Záp. Mor. Brt. Sl. 49.
Čisterie, e, **čisterka,** y, f. = *kořalka.* Litom. 71.
Čistotné, *pomocné, památné* = *dva denáry,* které dávala soudci ona strana, které u soudu dáno bylo za právo. Dvoř. Mor. 200.
Čistonový měděnec. Škod. Il. II. 216., 236
Čistý jako dětská modlitba. Zvon III. 39. Č. ako olienka. Mus. slov. V. 6.
Čišnice (!). e, f. = mincovna. Pohl.
Čitateľský spolek = *čtenářský.* Phľd. XXII. 434.
Čitovať = *čítati.* Brt. Sl. 49.
Čivkať = *kvikati?* Zmak čivkal ustavične Slov. Čas. mus. V. 92.
Číž, *čížek.* O původu slova sr. Phľd. XXII. 760.
Čižbák, a, m. = kdo chodí při svatbách na čižbu (čumendu). Litom. 44.
Čížek Fr. L., spis.
Čížkově žlutý. Rgl.
Čižma, y, f., z tureckého. Pohľd. XXII. 757. Čižmy (krpce) mu pyske otvárajú (jsou děravé). Phľd. XXIV. 342. Sr. Nár. sbor. XI. 7.
Čižmář J., spis.
Čižný = *svižný, hbitý.* Litom. 44.
Čkáti = *ščkáti.* Komu se čká, toho vzpomínají. Vlasť. I. 192.
Článek, nku, m. = *člen.* 1775. Bílý Obr. 75. — Č. = zvuk artikulovaný. Bez článků, bez souhlášek. Klc. (List. fil. 1905. 256.)
Člapoty = *šlapoty.* Us. Rgl.
Členiti co. Zvon VI. 170
Člověk. Vz Ott. XXIII. 1015. Dum ňe kojscel (kostel), človek ňe aňďel. Slov. Mus. slov. VI. 85.
Člunečník, u, m. Č. u tkadlcovského stavu. Vz Ott. XXIV. 51.
Člunek, nku, m. Č. šicího stroje. Č. točivý, kruhový, kývavý. Vz Ott. XXIV. 599., 601
Člupeň, šlupeň, pně, m. = *stupeň.* Litom. 44.
Čmachtavý = *šmathavý.* Rgl.
Čmáňat = *silně kouřiti.* Brt. Sl. 50.
Čmelky, pl., f. = *všelky, plačí hmyz.* Brt. Sl. 50.
Čmert, a, m. Jsem jim již čmerta platen = nic. Zvon VI. 10.
Čmrľáň, a, m. = *čmel.* Brt. Sl. 50.
Čmýr, a, m. = *malý, zakrslý člověk.* Brt. Sl. 50.
Čoček, čka, m. = *špunt, malý člověk.* Brt. Sl. 50.
Čočka: *čučka, čečůvka, čečovica, šošovka.* Brt. Sl. 50.
Čohačka, y, f. = *čumenda.* Děti jsou na č-čce. Mor. Rgl. Sr. Číhačka.
Čochrit, vz Čochrat.
Čoňák, u, m. = čuňák, *čumák.* — Č. = *hubička.* Zvon VI. 71. Sr. Čuňák v I. Přísp. 48.
Črepkať. Zub mi črepká (se viklá?). Slov. Mus. slov. IV. 101.
Črepna, y, f., něj. *nádoba.* Phľd. XXIV. 159.
Črtaný. Obraz zběžně č-ný. Zvon V. 494.
Čtrnáctidenník, u, m. = *list vydávaný. jednou za čtrnáct dní.* Zl. Pr. XXII. 309.
Čtrnáctý Miloš, spis. Zl. Pr. 1904.
Čtvercovka, y, f., druh *hádanky* (čtvercové).
Čtverohranný. 1527. Mus. 1905. 435.
Čtveropásý úzkořitník (brouk). Ott. XXIV. 194.
Čtvrtměsíc, e, m. = *doba čtvrti měsíce.* Čes. l. XV. 160.
Čtyrovat = *zapřáhati čtyři koně.* Rgl.
Čtyřpatrový dům. Us.
Čtyřpodnůžkový mezulán. Litom. 67.
Čtyřposchodový dům. Us.
Čtyřprstý. Č. okončina. Zvon III. 658.
Čtyřpuklý. Č. přilba. Škod. Il.² II. 207., 243.
Čtyřtabulkový. Č. okno. Rais. Lid. 74.
Čubrat, čubrit. Sliepka (slepice) sa čubria (popelí se) v prachu. Slov. Phľd. XXIV. 345. — Čubrit **koho** = *za vlasy táhati.* Spiš. Sb. sl. IX. 51.
Čubrnět, ěl, ční. vz Cumrdit zde.
Čuča, e, f. = *drdol.* Již. Čechy. Rgl.
Čučat, čučkat, čuškat = *šušat* (v dětské řeči). Slov. Phľd. XXIV. 606.
Čudák, a, m. Kto nepripojuje sa k tomu, za čo rozhodla sa velká väčšina, je — č. Slov. Phľd. XXII. 123.
Čudidlo, a, n. = *zamlklá, nedůvěřivá* ženská. Brt. Sl. 51.
Čudlík. u, m. Č. ve stavení (dymník, větrací okno). Čes. l. XV. 43.
Čuhajda, y, f. = *povidlová voda.* Zvon VI. 259.
Čuhaňa, ě, f. = *huba* (potupně). Brt. Sl. 51.
Čuchať, šuchať = *treť.* Spiš. Sb. sl. IX. 51.
Čuchrať, čuchriť = *pchát do peria.* Slov. Phľd. XXIV. 345.
Čuchtanica, e, f. = *blátivá cesta.* Brt. Sl. 51.
Čujs = *nic.* Najdeš tam č. Šumav. Rgl.
Čujskudla, y, f., nadávka. Rgl.
Čukytať = *škytati.* Čukyce se mi. Brt. Sl. 51.
Čula, y, f. = ovce s malými ušami nebo s čiernym oblukom okolo očí. Slov. Phľd. XXIV. 481.

Čumel, mlu, m. = *tráva*, kterou dobytek na pastvě vytrhne a nechá ležet. Hoš. Pol. I. 147. Sr. Čumílek.

Čumenda: říkačka. čohačka. Vz Výstřih v III. Přísp.

Čumparica, e, f., vz Žumpara.

Čumplova, pl., n., vrch u Stržanova. Šel na Č-va. Hoš. Pol. I. 147.

Čunák, u, m. = *rypák, čumák* prasečí. Brt. Sl. 52.

Čunta, y, f. = *noha*. Slov. Phl'd. XXIV. 345.

Čuntaňa, ě, f. = *dlouhonohá ženská*. Slov. Phl'd. XXIV. 345.

Čup *(čupec, čupek)*, u, m. = *vrch s plochým temenem*. Brt. Sl. 52.

Čupec, pce, **čupek,** pku, m., vz předcház. Čup.

Čupra, y, f. = *samopašné, figliarské dievča*. Slov. Phl'd. XXIV. 345.

Čuškati, *čučkati, čučati* = čušat (v dětské řeči). Vz Phl'd. XXIV. 606., Čučat.

Čvachačka, y, f. = *řídké bláto*. Rgl.

Čvachnout = *zabřísti*. Č. do kaluže. Brt. Sl. 52.

Čvachtati = *žvaniti*. Nečvachtejte, okřikla ho přísně hlava obce. Zvon VI. 108.

Čvachýňat, inten. slovesa *čvácha*t (máchati ve vodě). Brt. Sl. 52.

Čvandrat = *čvácha*t. Brt. Sl. 52,

Čvaňucha, y, f.; a, m. = *člověk budiž k ničemu*. Brt. Sl. 52.

D Ď.

Změna hlásek *d, ď* v podřečí polnickém. Vz Hoš. Pol. I. 30.

Da = *asi*. Slov. Diera da na desať siah dlhá. Sb. sl. VIII. 101.

Ďabelka, y, f. = *žena ďáblova*. Brt. Sl. 52.

Dača, e, f. = *villa*. Slov. Phl'd. XXII. 668.

Dačka, y, f. = *dača*. Slov. Phl'd. XXII. 668.

Ďáčko, a, n. = *pytlík na tabák*. Brt. Sl. 53.

Ďachor, džachor, u, m. = *bachor*. Liptov. Sb. sl. IX. 44.

Daktyl, u, m., stopa (výklad slova). Král. Metr. 3.

Daktylský. D. kolo. Král. Metr. 3., 6. D. řady aiolské, ib. 8.. d. hexametr. Ib. 10. D. systemy a strofy; chorické písně d-ské u lyriků a v dramatech; D. monodie v tragoedii. Vz Král. Metr. I. 187., 195., 197., 201.

Dalekonosnosť, i, f. D. zvuku, ručnice. Us. Rgl.

Dalekostřelství, n. Škod. II.² 86.

Dalšo. Z dalša na to hleďa, je to pěkné. Brt. Sl. 53.

Damaščanka. y, f. = druh *jablek*. Brt. Sl. 53.

Ďamaška, y, f. = *durancie*. Brt. Sl. 53.

Ďamčit = *dotěrně žádati*. Brt. Sl. 53.

Dámičky, pl., f. = *střevíce vykrojené s přezkami*. Brt. Sl. 53.

Daneš Fr., děk. Sr. Tk. Pam. I. 476.

Dářčina, y, f., jm. rybníka. Hoš. Pol. I. 135.

Ďářko, a, n., ze: Žďársko, rybník u Škrdlovic. Hoš. Pol. II. 43.

Darmožral, a, m. = *darmožrout*. Šumav. Rgl.

Darovár, u, m., jm. pole. Hoš. Pol. I. 136.

Dáti. Vz Brt. Sl. 53. Kto mne dáva, učí ma dávať. Mus. slov. VII. 43.

Dativ v podřečí polnickém. Vz Hoš. Pol. I. 128.

Dávatník (!), u, m. = *dativ*. 1775. Bílý Obr. 75. Vz Dávatlivý.

Davidovec, vce, m. = muž z pokolení Davidova. Zr. Zahr. 88.

Dažď, vz Déšť.

Dcera. Prvú dcéru vydava mať, druhú sestra. Mus. slov. IV. 51. Čo vydaš na dcéru, mysli si, ako by si to bol oblokom vyhodil. Sb. sl. VIII. 168.

Debrnov, vz Srb-Debrnov.

Dědina, y, f. = *dědictví soukromé*. Pakli jednoho samého jest obec a nikdo tu dědiny nejmá. Kn. rožm. (Vlasť. III. 150.) — D. Václav, spis.

Dědinský úřad. Také slez. Vyhl. Slz. 16.

Dedovce, pole u Dovalova. Mus. slov. VIII. 9.

Degviť = *nemotorně něco dělati*. Liptov. Sb. sl. IX. 45. D. dieťa = tlouci. Ib.

Dechnouti kdy jak. Po denním žáru dýchal tichý večer chladným větérkem. Svěží vzduch dýchal ránem. Zvon V. 728.

Dechoměrství, n. = *měření dechu*, Pneumatometrie. Ktt.

Dechopis, u, m. Vz Srdopis, Tepopis.

Dejmovat kde. V továrně dnes dejmujou; Tatík dejmuje z fajfky. Us. Rgl.

Dějosť, i, f. Na sveta dějosti málo sme sa zúčastnili. Slov. Sb. sl. VIII. 99.

Dějovosť, i f. D. a anekdotnosť výjevu. Nár. list. 1904. 349. 13.

Děkan. Žíti jako d. (dobře). Rais. Lop. 25.

Deko, a, n. = *dekagramm*. Us. Hoš. Pol. II. 157.

Dekomponování, n. D. jednoty celé země. Nár. list. 1904. 353. 2. Z lat.

Dekorativně, z lat. D. monumentální malba Nár. list. 1904. 314. 17.

Dektura, y, f. = *lepenka*. Vz Litom. 44.

Dělati jak. Dělá, div se nepřetrhne. Us. Rgl. Dělati po svém (hleděti si svého); o něčem. Aby vo ní ďál (dělal), jako vo malým dítěti. D. o zelí = *kroužiti je*, o senách (*sekati je*); co: drva = káceti je. Litom. 45.. Hoš. Pol. II. 56.

Delegátka, y, f. Nár. list. 1904. 329. 1.

Dělivky (bakteric), *poltivky*., Schizomyceten. Ktt.

Dělniční čeleď. 1558. Arch. XXII. 157.

Dělniščata, jm. *lesa*. Vz Hoš. Pol. II. 57.

Dělo, a, n. Hoden do děla nabiť a vystreliť. Phl'd. XXIV. 342.

Děl'ovať = *dávati prkennou podlahu do světnice*. Brt. Sl. 55.

Děložní. Zánět žíly d., phlebitis uterina. Ktt.

Delšejác z kompar. delší. Hoš. Pol. II. 157.

Delšo. Na delšo uvázat. Brt. Sl. 55.
Demel *Jan Bud.*, prof. v. v. a spis., 4./4. 1833.—1./10. 1905. Vz Nár. list. 1905. 272. 3. a jiné listy z též doby. Sr. Deml v Ott. VII. 278. — **D.** *Jar.* Dr., doc. a spis.
Demokratisace, e, f., z lat. Nár. list. 1905. 131. 25.
Demutový. D. omáčka (omáčka na divoko). Litom. 71. Sr. Demut.
Děnáčka, y, f. = *dýmka.* V zlod. ml. Čes. l. XV. 46.
Děnďušiť = *dláviť, miešiť.* Slov. Phl'd. XXIV. 345.
Dépa, y, f. = *rýma, niežik.* Slov. Vz Rýma. Také na Mor. Vz Brt. Sl. 56.
Depôt (depó), fr. = *skladiště.* Us.
Děrák, u, m. = *vejklínek,* otvor pod oknem pro stékající vodu. Litom 61.
Děrek m. dědek. Sr. Huj. Progr. 15.
Deruta, y, f., z fr. = *otřesení.* D. bursovní. Nár. list. 1905. 15. 17.
Deskojazyčný. D. či páskojazyční plžové, taenioglossa. Vz Ott. XXV. 24.
Deskový vklad. Vz Svobd. 151.
Děsuplný. D. moc. Nár. list. 1905. 349. 1.
Dešivo, a, n. = aether. Klc. (List. fil. 1905. 236).
Dešperace, *dešperát,* vz Desperace, Desperát.
Déšť. Dážď sa leje ani (jako) z vreca, s kupy, s cievok; d. klapoce, stavie klobúčike (robí bubliny). Phľd. XXIV. 340. Tri veci rastú bez dažďa: úroky, nájom a dievky. Mus. slov. VI. 58. Dětské popěvky při dešti ve Slez. Vz Vlasť. I. 138.
Dět se = *díti se.* Vz Brt. Sl. 56.
Dětský. D. hry na Slov. Vz Mus. slov. VII. 55., 86., VIII. 11.
Detvák, a, m. = *dítě.* Phľd. XXIV. 435., Mus. slov. V. 78.
Devatero, a, n. = *náprsenka u mužské zástěry.* Šumav. Rgl.
Děvčácký. D. šlehačka. Čes. l. XIV. 344.
Děveřit se = *míhati se, sem tam se pohybovati* (o drůbeži). Šumav. Rgl.
Devín, a, m. D. nad ústím Moravy do Dunaje. Vz Sb. sl. IX. 64.
Devina, y, f. = *devět v kartách.* Brt. Sl. 56.
Devítituří zbroj = mající cenu devíti turů. Škod. II.[2] 121.
Devocionalie = *svátostky, posvěcené věci* (křížky, obrázky atd.). Trhové d. Nár. list. 1904. 244. 13., Sterc. I. 670.
Děvuší = *dívčí.* Brt. Sl. 56.
Dgat, vz Dagať.
Diaetetický, z řec. Rgl.
Diafonie, e, f., z řec. Vz Nejed. 347.
Diagramm, u, m., z řec. Parní d. = proužek papíru s křívkou indikatorem naznačenou. KP. X. 305.
Diamagnetism-us, u, m. Vz Vstnk. XIII. 472. nn.
Diamantně černá barva. Rgl.
Dibec, bce, m. = *dibek, ždibec, ždibek, malý kousek.* Brt. Sl. 57.
Diblík, a, m. Vz Čes. l. XV. 130.
Diďátko = *dítátko.* Hruš. 157. (Chod).
Dielektrický. Měření d-cké konstanty. Vstnk. XIV. 612. nn.
Diera, vz Díra.
Dieťa, vz Dítě.
Dievča = *děvče.* D. nemá dukáty, môže sedeť u táty. Sb. sl. VIII. 85.
Diksľa. Na koho padne ostatné (posledné) slovo z odriekačky, ten má diksľu. Mus. slov. VII. 55.
Díl. Tým dílem = proto. Tým dílem se menuje ta hora Žákova hora. Hoš. Pol. I. 136.
Dilesein = *nemá zlata.* V zlod. ml. Čes. l. XV. 46.
Dilňák, a, m. = *dělník tlačící olej ze semenca.* Brt. Sl. 57.
Dimetr, u, m., z řec. Akatalektická tetrapodie neboli d. Král. Metr. I. 214. nn.
Dimmer Kar., průmyslník, nar. 1825. Vz Zl. Pr. XXII. 213., Nár. list. 1905. 50. 3.
Ding. Do dingu robiť (ako do roboty). Phľd. XXIV. 344.
Diocha, y, f. = *dívka.* Slez. Vyhl. Slz. 90. Sr. Dioicha v III. Přísp. 49.
Diovka, y, f. = *část kolovratu.* Mus. slov. VII. 58.
Diptam = *tremdava,* rostl. Phľd. XXII. 575.
Díra, y, f. Diera v rukáve — diera do duše (spustlosť). Sb. sl. VIII. 86.
Dírkářka, y, f = *obšívačka dírek.* Us. Rgl.
Disciplinárně, z lát. D. trestati. Nár. list. 1905. 319. 17.
Disharmonicky zabarvené světlo. Nár. list. 1904. 314. 17.
Disperse, e, f., z lat. D. světlo. Vz Vstnk. XIV. 339.
Dissimilace, e, f., z lat. D. souhlásek v češtině. Naps. O. Hujer v Progr. akad. gymn. v Praze na rok 1905. str. 1.—20. Rozdíl mezi d. a differenciací. Ib. 2. Sr. List. fil. 1905. 395., 1893. 464.—468.
Dítě. Detí ani (jako) pazderia (mnoho). Dobré dietky sú rodičovského srdce kvietky. Sb. sl. VII. 129., VIII. 157. Dieťa špiní, dere, matka šije, pere. Mus. slov. VII. 40. Dětem říkají: harant, kotě, kulíšek, škvrně a j. Rgl.
Dittrich Arn. Dr., prof. a spis.
Div. Divy robiť = *vztekati se.* Phľd. XXII. 216.
Divák, a, m. = *člověk divý.* Rais. Koř. 100.
Diviš Jan, spis.
Divižena, y, f.: divoženka, zvěščka, věščica, koruženka. Brt. Sl. 57.
Divnotvarný. D. orchydeje. Čch. I. Pov. 180.
Divočiák, a, m. = *divoký kanec.* Brt. Sl. 57.
Divoký. D. koření = *kopretina.* Kšť. Poh. 85. D. ženy. Sr. Hoš. Pol. II. 10.
Divošství, n. Samo d. ho litovalo. Slád. Rich. II. 114.
Divousovitý = *divnej.* Rais. Koř. 99.
Divovat se = *diviti se.* Brt Sl. 57.
Divý = *sláma.* V zlod. ml. Čes. l. XV. 46.
Dlabací stroj. Vz KP. XI. 20. s vyobraz.
Dlabač Bohum. Jan. Sr. Bílý. Obr. 147 nn.
Dlábka, y, f. = *rvačka.* Úboči. Rgl.

Dlábnout koho = *udeřiti*. Chod. Rgl.
Dlachna, y, f. = *hubička*. Rgl.
Dlacholisko, a, n. = pošlapaná tráva n. obilí. Brt. Sl. 58.
Dlaň, ě, f. Zobrali sa ako na dlaň (vzali se jsouce chudobní). Phl'd. XXIV. 348.
Dlh, u, m. = *dluh*. Slov.
Dlouhočárý květ atd. Rgl.
Dlouhý. Má dlouhé prsty = *krade*. Us. — **jak:** jak moře. Rgl. — D. J., spis.
Dluh, u, m. Má dluhů jako vlasů na hlavě. Vlasť. I. 239. Škrábať sa a dlhy robiť je len na chvíľu dobré; Nestaraj sa, ženo má, už som dluhy splacil, od Smůla som vypožčal, Smůlovi som vrácil. Phľd. XXIII. 309., XXIV. 424.
Dluháček, čku, m. = *kuchyňský nůž*. Brt. Sl. 58.
Dluchnit = *dusiti peřinou*. Litom. 44.
Dlužnický. D. umění = *umění dělati dluhy*. Slám. Min. 114
Dlužný. Horký naše žlté čižmy, zaplaťme jen, čo sme dlužni. Mus. slov. VII. 90.
Dnavý. Sr. Dna. D. zánět kloubu ramenního, arthritis urica articulationis humeri Ktt. D. otok. 1517. Čes. l. XV. 145.
Dnes. D. před osmi dny m.: dnes (tak) týden. Věst. XII. 94. Brt.
Dneskajšek, šku, m. = *dnešek*. Vlasť. I. 239.
Dňúvat = *někde za dne bývať*. Brt. Sl. 58.
Do. Sr. Brt. Sl. 58.
Dobeřovice, zaniklá ves v Bučovsku na Mor. Vz Mtc. 1905. 380.
Dobner. Sr. Dolen. Pr. 204.
Dobově. Věc d. vhodná. Nár. list. 1904. 353. 2.
Dobrodružně v svět cizí se vrhati. Zr. Fant. pov. 229.
Dobrotkyně, ě, f. = *dobrodinka*. Hoš. Pol. I. 136.
Dobrovlnný. D. ovce. 1561. Arch. XXII. 188.
Dobrovský Jos. Sr. Zvon III. 688., Tk. Pam. I. 477., Dolen. Pr. 203. s podob.
Dobrý. Dobrý, keď spí, ani jesť (jísti) nepýta. Phľd. XXIII. 308.
Dobyčí = *dobytčí*. D. bída = bída s dobytkem (když není píce). Brt. Sl. 60.
Dobytí, n. = *dosloužení*. Kdo by měl rukojmě za čeledína do jeho d. 1546. Arch. XXII. 141.
Dobytkářský. D. družstvo (dobytkářů). Nár. list. 1904. 356. 17. D. výstava chybně m.: dobytka, dobytčí. Věst. XII. 93.
Docenění, n. D. moderních názorů. Nár. list. 1905. 11. 13.
Doceniti co. Vše ostatní čas docení. Slád. Třík. 12.
Dočkati čeho. Kera kočka teho dočka (to nebude ještě dlouho). Vlasť I. 239.
Dočochriť sa za kým = *dolézti*. Phľd. XXIV. 345.
Dočtená = *poslední plachta ryb do lejt vsypaná*. Čes. l. XIV. 92.
Dočút sa o něčem = *zvěděti*. Phl'd. XXII. 576.
Dodati si. Povídají, že si dodal (se otrávil). Hoš. Pol. II. 53.
Dofek Tom., spis.
Dogvárať co: *zříditi, dodělati*. Brt. Sl. 60.
Dohan, u, tur. Na Slov. přišlo od Maďarů. Phl'd. XXII. 757.
Dohárat komu. Dohára jej (jí = je na vdání). Phľd. XXIV. 339.
Dohrčeti. Vůz d-čel (hrče přijel). Us.
Dochromit sa = *ochroměti*. Phl'd. XXIV. 608.
Dojísti čím. Kdo chľebem dojídá, na vojně nezmírá. Brt. Sl. 60.
Dojíť se oč. Až esli se dojdem o cenu (shodnem). Litom. 44. — **kde k čemu.** Došlo tam k pěti případům moru místo: onemocnělo pět lidí morem. Věst. XII. 97.
Dokaličiti co komu = *pochroumati*. Viete, že mi koleso vtedy d-lo ruku. Phl'd. XXII. 697. (XXIV. 608.)
Dokazatlivý. D. místojméno (!) = *ukazovací* zájmeno. 1775. Bílý Obr. 77.
Dôkopník, u, m. = *pití po dokopání*. Slov. Phl'd. XXIV. 484.
Dôkosník, u, m. = *pití po dokosení*. Phl'd. XXIV. 484.
Dokuěný = *dotěravý*. Slov. Mus. slov. V. 93.
Dokuchtit něco = *dovařiti*. Rais Koř. 61.
Dokument = *schválně*. Tož tam d. zajdu. Smíš. 78.
Dokumentární ráz. Zvon V. 797.
Dol = *dolů*. Sluníčko leze dol. Hoš. Pol. II. 55.
Dolák Ber., prof. a spis.
Doležal *Pav.*, spis., † 1764. — D. *Jos.*, spis.
Dolízati se čeho. Kdo se nenajedl, ten se nenalíže. Us. Rgl.
Dolívka při vaření piva, baba. Arch. XXII. 407.
Dolní vítr = *západní*. Brt. Sl. 61.
Dolnobavorský vévoda. Dvoř. Mor. 70.
Doľúpit = *pořádně naložiti, nabiti*. Val. Brt. Sl. 61.
Doľýpat na koho = *dorážeti*. Val. Čes. l. XV. 81. Sr. Dolípati.
Dom, vz Dům.
Doma. Seď doma, zvieš hroma (nic). Mus. slov. IV. 101.
Domajško. Po do-šku = *po domácku*. Val. Brt. Sl. 61.
Domatičkovat se = *opiti se na matěru*.
Domesiarit niekoho = *poraniti?* Slov. Čas. mus. VI. 3.
Domin Kar., assist. botan. ústavu, spis.
Dômlatník, u, m. = *pití po domlácení*. Slov. Phl'd. XXIV. 484.
Donekáď = *nějaký čas*. Ostanu tu d. Brt. Sl. 62.
Dôorník, u, m. = *pití po doorání*. Phl'd. Sr. Dômlatník, Dôkopník.
Dopálka, y, m. = *kdo jiné dopaluje, zlobí*. Rais. Sir. 47.
Dopániti = *přestati být pánem*. Brzy dopániš. Val. Čes. l. XIV. 150.
Doplněk, ňku, m. D. věty v podřečí polnickém. Vz Hoš. Pol. I. 122.
Doplňovačka, y, f., druh *hádanky*.
Doporučenka, y, f. = doporučující lístek Rgl.

Dopoufovati = *pouť ukončiti.* Rais Koř. 90.

Dopověditelný = *co lze dopověděti.* Zvon VI 30.

Dopřástek, stku, m. = *poslední* kousek lnu na kuželi. Šumav. Rgl.

Dopravné, ého, n., Frachtgebühr. Rgl.

Doprovázka, y, f. = *doprovod.* Rgl.

Dopusta, y, f. = *dopuštění.* To je d. boží. Brt. Sl. 62.

Dora, y, f. Dora zella (snědla) thora (tchoře). Mus. slov. V. 98. Sr. Dorota.

Doraďovat se koho = *ob čas s některým se raditi.* Brt. Sl. 62.

Doretan, u, m. = *placek.* Brt. Sl. 62.

Dorota, y, f. Chodění s D-tou. Vz Vlasť. I. 155.

Dorotit = *milkovati.* V zlod. ml. Čes. l. XV. 46.

Dosběrky, pl., m. = *do konce sebrané obilí* a p.

Doskočil Fr., hud. sklad., nar. 12./11. 1872. Vz Zl. Pr. XXI. 528. s podobiz.

Dosloužilý čeledín (který dosloužil). 1479. Arch. XXII. 30.

Dostal Ad., básn. Zl. Pr. 1904.

Dostalová Marie, mal. Zvon III. 392.

Dostanutý. Ta kytička je dostanutá (tu jsem dostal a mám ji). Litom. 41.

Dostavník, povoz. Sr. Zl. Pr. XXI. 341. s vyobraz.

Dosupěti. Vlak dosupěl = přestal supěti. Us.

Došek, šku, m. Statky mají jména po doškách (od domů a ne od vlastníků). Čes l. XIV. 161.

Doškovica, e, f. = *došková střecha.* Čes. l. XIV. 155.

Došlák, u, m. 1525. Arch. XXII. 66. Vz Došláky v I. 289.

Doštenák, u, m. = *vůz,* na němž jsou položeny desky, prkna. Mus. slov. IV. 42.

Dotazníkový. D. šetření. Nár. list. 1904. 356. 17.

Do té = *dotud.* Chodil do té, až tam došel. Brt. Sl. 63.

Dotísať koho = *tísniti; naléhavě prositi.* Brt. Sl. 63.

Dotiskavý = *naléhavý.* Brt. Sl. 63.

Dotřásadlo, a, n. D. u mlátičky. Rgl.

Dotřímati se čeho. Slám. Put. 90.

Dotýkaný čím: božím dechem. Sv. knih. 420. 159.

Doubať se čím: kudlami (píchati). Slavč. Příb. 51.

Doubrava Vil. Jan, maj hud. školy a spis.

Doudlavý = *dutý.* D. lípa. Hoš. Pol. I. 136.

Doufal, a, m. = *člověk doufající, že něčeho dosáhne.* Nár. list. 1905. 138. 1.

Doumírati. Zvuk d-rá. Zr. Rok. 128. Sr. Doumříti.

Doušek, vz Důšek.

Douškovati. Douškující křídla mušek. Zvon V. 637.

Douškový deň = který byl první den hned po sv. Trojici. Vz Brt. Sl. 64.

Dováďat si na čem = *zakládati si.* Brt. Sl. 64.

Dovalovo, a, n. = malá obec v stolici liptovské. Vz Mus. slov. VIII. 8.

Dovedný. Sr. Ruce jí hraj', jako pernikářoj při pečení chleba. Litom. 75.

Doví = *kdo ví.* Doví, proč vytáh šavlu. Hoš. Pol. II. 109.

Dovígdo = *kdo ví kdo.* Us. Brt. Sl. 64.

Dovíkerej = *kdo ví, kterej.* Šumav. Rgl.

Dôvozník, u, m. = *pití po dovození.* Slov. Phľd. XXIV. 484. Sr. Dôorník.

Dovrávka, y, f. = *dokončení rozmluvy, hovoru.* Phľd. 1902. 885.

Dovyslechnouti koho. Zvon V. 70.

Dozírací právo. Nár. list. 1906. 34. 13.

Doznati se. Doznal se, že ho zabil místo: přiznal se. Věst. XIII. 3.

Dozorčí orgán, právo. Nár. list. 1904. 353. 1., 355. 2.

Dozráti jak: do ovoce. Zl. Pr. XXII. 242.

Dožejbrat se někam = *doplížiti, dobelhati se.* Litom. 44.

Dožití, n. Pojištění na d. Us. Rgl.

Dožvať koho. Tak ty koně dožvál = *zapotil, unavil.* Val. Brt. Sl. 64.

Drábelí, n., vz Brábelí zde.

Drabík Mik. Vz Mus. 1905. 286.

Dráča, e, f., jeskyně, Drachenhöhle. Čas. mus. IV. 42.

Drahokovný průmysl. Nár. list. 1905. 29. 4.

Drahý Je to drahé, až to smrdí. Šumav. Rgl. — **čím.** Země svou slávou drahá. Slád. Rich. II. 37.

Drachovský Jan, spis. Sr. Bílý Obr. 51.

Drakoun, a, m. Na slepého d-na. Dětská hra. Úbočí. Rgl.

Dramaturgický. D. stolice. Zvon V. 784.

Drapačka, y, f. Bylo to na d-čku = rychle se rozprodalo. — **D. s čím** = *namahavá práce.* Šumav. Rgl.

Drápati se jak kudy. Driape se ako hovno pres plot (pomalu se vleče). Mus. slov. VI. 109. — **D. co:** peří (dráti). Bzenecko. Čes. l. XIV. 422.

Drapčit = *utíkati.* Brt. Sl. 65.

Drápelí, n. = *suché haluze.* Hoš. Pol. 1. 147.

Drapkat se do někoho = *dotírati naň.* Phl'd. XXII 222. — **D. komu po kožichu.** Čas. mus. IV. 31.

Drápky kočičí = protěž (rostl.). Litom. 77.

Draslík, u, m. Vlastnosti, výroba d-ku. Vz KP. X. 253.

Drasta, y, f. = *smetí.* Věst. I. 136.

Drát, u, m. D. trnitý, ostnový (u zahrad). Rgl.

Drátěnka, y, f. = *lanová dráha,* Drahtseilbahn; *továrna na drát, na drátěné hřebíky.* Rgl. — **D.** = *drátěná matrace.*

Drátovec, vce, m. = *larva kovaříka obilního* (škodlivá). Nár. list. 1905. 142. 3.

Dravnicovina, y, f., rostl. Vz Vlaštovičník.

Drážkový. D. obložení stěn. KP. XI. 68.

Dráždit, dráždit = *drážditi*. Brt. Sl. 65.

Drbať, *drpkati*, *drboliť*. Krivý človek, keď sa vel'mi ponáhla, drbolí, drbá, drpká. Slov. Phl'd. XXIV. 346.

Drdolka, y, f. = *drdol*. Brt. Sl. 66.

Dreka, y, f. = *slepice*. V zlod. ml. Čes. l. XV. 46.

Dremla, y, f. = nadávka ospalé ženské. Slov. Phl'd. XXIV. 346.

Dřemyno, a, n. = břemeno. Hornoostravsky. Lor. Sr. Huj. Progr. 14.

Dřeň, ě, f. Zánět dřeně kostní, Knochenmarksentzündung, osteomyelitis (ohraničený, circumscripta, prudký, acuta, úrazový, traumatica, vleklý, chronica). Ktt.

Dřeňák, u, m., něj. hrnec. Litom. 62.

Dření, n. Suché d. = loupání, rheuma. Rgl.

Dřep, u, m. Sednouti do dřepu. Čes l. XIV. 420. Seděti v dřepu. Zl. Pr. XXII. 390.

Dřepmo, mit gebogenen Knien. Rgl.

Dresler Václ., spis.

Dresnek, u, m., vz Lnička (rostl.).

Dřevák, u, m. = *červotoč*. Brt. Sl. 66.

Dřevceslavný Idomeneus, Menelaos. Škod. Il². II. 15., 41., 219.

Dřevenák, u, m. = *vůz s dřevěnou osou*. Mus. slov. IV. 12.

Dřevěný. Keď zdrevení psi začnú brechať (keď konope treptí), začnú murári kredit tratiť. Mus. slov. VIII. 15.

Dřevo. Vady truhlářského dřeva; Druby dřev. Vz KP. XI. 39., 40. D. tesařské a jeho úprava. Ib. 275. nn.

Dřevohojný hvozd. Škod. Il². 211.

Dřevolivno, a, n. = dřevo (strom) olivové? Brt. Sl. 66.

Dřevorubač, e, m. = *dřevorubař*, *dřevorubec*. Mus. slov. VIII. 24.

Dřevorubčiti = *dřeva káceti*. Hruš. 130.

Dřevoslavný Menelaos. Škod. Il². 195.

Drfa, y. f. = ženská nemající žádné něžnosti, přisprostá. Slov. Phld. XXIV. 346.

Drganec, nce, m. = *žduchanec*, *rýpanec*. Brt. Sl. 67.

Drhačka, y, f. = *žena drhnoucí len v pazderně*. Hoš. Pol. I. 136.

Drhel, hle, m. = jm. *polí*. Šumav. Rgl.

Drhetka, y, f. = *plachta*. Slez. Vlasť. I. 132.

Drhlák, u, m. Len na d-kách z pálek drhnouti. Haná. Čes. l. XIV. 439.

Drhlík, u, m. D. na rybí šupiny, Fischabschupfer. Jeřb. 43.

Drhnúť sa rečou = zatrhovati v řeči. Phl'd. XXII. 225.

Drhovačka, y, f., vz Šmejliti.

Drchankovitý. D. hlava. Slád. Jindř. 85.

Drchlaňa, ě, f. = ženská s rozcuchanými vlasy. Val. Brt. Sl. 67.

Dřička, y, f. = *žena, která se dře, mnoho pracuje*. Zvon V. 334.

Driečik (oplecko) = *vrchní část rubáše*. Slov. Nár. sbor. XI. 13.

Dřilka, y, f. = *která dře, mnoho se učí*. Zvon IV. 317.

Dřímati jak. Drieme ani (jako) kôň ve vrbine. Phl'd. XXIV. 343. Dřímal klidně, jako bohatý uzenář po dobrém obědě. Jark. 52.

Dřípati = *žvaniti*. Rgl.

Dřípatka, y, f., soldanella, rostl. Sr. Ott. XXIII. 634.

Drislianka, y, f. = druh *sliv*. Phl'd. XXIV. 346. — **D.**, y, m. = *slabý muž*. Ib.

Dříslina, y, f., rostl. Vz Dřišťál zde.

Dříst, u, m. Kozí d. Vz Sasanka.

Dříšť, ě, f., rostl. Vz Dřišťál zde.

Dřišťál, u, m., rostl. D. obecný, berberis vulgaris: divoké víno, dráč, dřeštěl, dřislina, dřistál, dřístal, dříšť, dryštal, drýša, chvistač, kaliník, Krista pána pláč, pivník, vančar, vanžar, vlašská kalina. Vz Čes. l. XIV. 221.

Dříve než kočka vejce snese. Rgl.

Dřízek, zku, m. = hořejší část másnice, aby mléko nevystřikovalo. Litom. 63.

Dřiztka, y, f. Husí d. = *žvanil*. Brt. Sl. 67.

Drkati = *chřestiti*. Hruš. 157.

Drkoniti se zimou = *teteliti se*. Vyhl. Slz. 34.

Drkoty, pl. f. = *třesení*, delirium tremens. Piják mívá d. Haná. Brt. Sl. 67.

Drl'ača, něj. *hospodářské náčiní*. Slov. Mus. slov. VII. 58.

Drl'aga, y, f. = *ničemná řeč*. Brt. Sl. 67.

Drnčeti. Zakopnúl do čehosi tvrdého, až mu tak v rukách drňklo (otřáslo to jimi). Val. Čes. l. XV. 79.

Drnčivý. D. kolo. Zvon IV. 347.

Drnkací nástroj (harfa, loutna atd.). Vz Nejed. 121.

Drob. Ako za groš drobóv (je toho = málo). Mus. slov. IV. 80.

Drobasko, a, n. = *drobotina*, *drobné děti*. Brt. Sl. 68.

Drobčiť po dvore = *drobným krokem běhati*. Phl'd. XXII. 41.

Drobiti = *tancovati*. Ktorá rada v krčme drobí, ta nerada doma robí. Mus. slov. VI. 26.

Drobňačka, y, f. = *jetel drobného listu*. Rgl.

Drobnař, e, m., subcoccinella, druh *slunéček*. Vz Ott. XXIV. 317.

Drobnojemný obrázek. Sv. knih. 420., 97.

Drobnokrásný. D. hvězda. Sv. knih. 420., 159.

Drobný jak bobky. Šumav. Rgl. — **D.** čeleď = *mladá*. 1499. Arch. XXII. 37.

Droboští, n. = *drobné věci* (ryby, děti atd.). Je to jenom samý d. Zvon V. 530. — Šumav. Rgl.

Drobovka, y, f. = léčivá rostl. Úbočí. Rgl.

Drochnút = *padnouti* (jenom o lidech). Phl'd. XXIV. 346.

Drolivý pocit slabosti. Zvon V. 41.

Dromla, y, f., vz Účes.

Dropový. D. barva. Rgl.

Drotárie, e, f. = *země drotarů*. Phl'd. XXII. 578.

Drotářina, y, f., **drotárstvo**, a, n. = *drátenictví*. Vz Ott. XXIII. 410.

Drozd, a, m. D si sám sebe zkázu praši (sere). Vz Phld. XXIV. 484. Zpěv drozda. Vz Vlasť. I. 108.

Drož Bedř. Dr., spis. Sr. Mtc. 1904. 484.
Drože Kar., spis.
Drpka, y, f. = *malá, křivá ženská.* Phl'd. XXIV. 346.
Drpkať, vz Drbať, Drboliť.
Drščky. Přiněs dom d. (zmokl). Vlasť. I. 238.
Drtina, y, f. = *špatná chalupa.* Šumav. Rgl.
Drůbež rybí = *drobné ryby.* 1525. Arch. XXII. 68.
Drůbežník, u, m. = *místnosť určená k chovu drůbeže.* Jeho zařízení vz v KP. IX. 406.
Drůbínek, drůbítek. Litom. 3. Vz Drůbek.
Druda, y, m. = *mluvka, žvanil.* Litom. 45.
Drudčák, a, m. = *mluvka, žvanil.* Litom. 45.
Drudka, y, f. Tak zpívala d. Zr. Čech. 73.
Druhátko, a, n. = *kuře.* V zlod. ml. Čes. l. XV. 46.
Druhorodička, y, f., secundipara, Zweitgebärende. Ktt.
Druhorozenka, y, f., die Zweitgeborene. Sterz.
Druhorozenství, n., die Zweitgeburt. Sterz.
Druidický. D. roucho. Zr. Čech. 68., 69. Sr. Druidský v III. Přísp. 60.
Drusk, u, m. = *hlomozný zvuk,* ku př. při lámání skály. Phl'd. XXIV. 346.
Drystal, u, m., rostl. Vz Dřišťál zde.
Drýša, e, f., rostl. Vz Dřišťál zde.
Drzáček, čka, m. = *drzý člověk.* Zvon IV. 133.
Držeti co: tejnosť rady. 1552. Schulz Kom. 130. Na str. 136.: zachovati. — **jak.** Drží ako hluchý dvere, ako pes ježa (špatně). Phl'd. XXIV. 342. — **D.** = *mysliti.* Držím, že najdete psaní u Mazáčka. 1595. Mus. 1905. 288.
Družstvo, a, n., v tělocviku, die Riege. D. závodní, die Wettriege; cvičení družstev, das Riegenturnen. Rgl.
Dubenastý kožuch = *dubeňák.* Brt. Sl. 69.
Ďubiny, pl., f., jm. *polí.* Hoš. Pol. I. 136.
Ďublík, a, m. = *diblík.* Vz Vlasť I. 50.
Dubníky, pl., m., pole u Závodu na Slov. Mus. slov. VII. 87.
Dubový. Dakedy i z dubového suda dno vypadne. Sb. sl. VIII. 85.
Dúbrava, y, f., vrch na Slov. mezi štitnickým a ochtinským chotárom. Vz Sb. sl. VIII. 100.
Dubrovská Tereza, básn. Zvon III. 614., Zl. Pr. 1904.
Ducmoch, a, m. = *tlustý člověk.* Litom. 45.
Dučať = *dutkať, nehybně seděti.* Phld. XXIV. 346.
Dudácký nápěv. Nejed. 228.
Dudek, dku, m. = *peníz.* Slepý dudek som našol (pošpocel som še = potknul jsem se o kámen). Slov. Mus. slov. VII. 91.
Dudla, y, f. = dětský *cucák.* Šumav. Rgl.
Dufek J., spis.

Ďugať, *dgať, džgať, ďugnúť* **čím:** motykou = *jen lehce, povrchně kopati.* Liptov. Sb. sl. IX. 44.
Důhon, u, m. Vz Schulz Kom. 138., 141., 158.
Duhotřpytný. D. péro. Zr. Brand. 38.
Duhozářní. D. opál. Zr. II. Nov. 332.
Ducháček Fr. dr., prof. a spis.
Dúchať = *dýchati.* Darmo d. do deravého mecha (měcha, pytle). Sb. sl. VII. 129.
Duchlat, *duchlit* = něco *tajiti.* Litom. 45.
Duchná. Na mou duchnou. Hoš. Pol. I. 136. Sr. Duchna v VI. 160.
Duchomorný. D. smrť. Škod. II.[2] II. 17.
Dukumentně = *důkladně.* D. něco napsati. Litom. 45.
Dul'dať, *glgať, odul'dať sa* = *oglgať sa.* Spiš Sb. sl. IX. 50.
Důlek, lku, m. Je pořádem na stejným důlku. Litom. 73.
Důlňáci = Valaši na Těšínsku. Slám. Put. 347.
Dům. Veľké domy, velké starosti. Sb. sl. VIII. 86. To je taký dom, že by mu ovca numero slízala (malý). Phld. XXIII. 308.
Ďumbier z řec. lat. gingiber. Phld. XXII. 648.
Dumek Jos., spis. † 14./12. 1908.
Dún, u, m. = na rámě soukennickém jedno pole od sloupce k sloupci. Brt. Sl. 70.
Dunajský. Už ho ani d. voda nezaleje (o velkém ohni). Mus. slov. IV. 10.
Dundel, u, m. = *plný váček.* Brt. Sl. 70.
Dundelec, lce, m. = *chomáč.* D. peří. Hoš. Pol. I. 136.
Dundýlek, lku, m. = *cop.* Litom. 68.
Dundžať = *ozývati se.* Sud dundží. Phld. XXIV. 346.
Dunivý. D. ozvěna (zvonů). Zl. Pr. XXII. 109.
Dunst, u, m. = *hrubá pšeničná mouka n. rozmletý koňský zoubek* (kukuřice obrovská či americká), dávaný jako přísada do uzenářského zboží, do jaternic, uzenek atd. Nár. list. 1905. 95. 3.
Duočastek, stku, m. Má klásti buď pánu odúmrť neb sirotkóm jich d.; Kdo se dá na řemeslo bez vůle panské, propadne pánu d. svůj. 1540. Arch. XXII. 103., 106.
Dupanina, y, f. = *udupaná země* jako podlaha ve světnici. Rais Koř. 61.
Dupkať si slovenskú = *tancovati.* Čas. mus. V. 23.
Dupkom. Oprela oči na ňu d.; D. na niekoho hledeť. Phld. XXII. 490., XXIV. 145. Sr. Dupkem.
Dupla, y, f. = *díra.* Liška našla duplu. Slez. Vlasť. I. 58.
Dupľák, u m. = *dvouhektolitr.* Us. Rgl.
Duplsoldater, tra, m. Plat větší (než jindy) má fendrych, rytmistr, neb i ten d., kaprál, forýr . . . Listář 159.
Durament, u, m. = *základ.* Vck., Brt. Sl. 70.
Duramentně = *od základu, náležitě.* Brt. Sl. 70.
Durdík Pav. Dr. Vz Zvon III. 671.
Durmati = *cucati, ssáti.* 1561. Arch. XXII 190.

Durna, ě, m. = *sprosták, hlupák*. Brt. Sl. 71.

Durych Fort., mnich řádu pavlánského. Sr. Bílý Obr. 83.

Dusič, e, m. D. masa, Fleischdünster. Jeřb. 32.

Dusík, u, m., vz Vstnk. XIII. 561., XIV. 413.

Dusit = *trkati*. Kráva ho podusila. Litom. 45.

Dusivosť, i, f. Bolestná d. Nár. list. 1905. 15. 13.

Dusno. Komu je d., ať kašle. Zvon IV. 24.

Dusnovac = *cupati nohama*. Brt. Sl. 71.

Dusnovina, y, f. = *cupot, temný hluk*. Brt. Sl. 71.

Dušánek Fr. J. Dr., prof., spis.

Duše. Samotinká jako duše. Šumav. Rgl. Duša chodí doň spávať (o churavém). Mus slov. VI. 111. Sr. Brt. Sl. 71., 78. a násl. Dušička.

Dúšek, šku, m. Čím více dúškov (pití), tým ménej doškov. Sb. sl. VIII. 86.

Dušeléčba, y f. = *léčba choromyslnosti*, Psychiatrie.

Dušemorný spor, smrť. Škod. II.² II. 143, 81.

Dušička, y, f. Poďme d-čku si zobudiť (piti na lačný žaludek). Mus slov. IV. 28. Na d-čku = hra s kaménky. Úbočí. Rgl.

Dut = *píti velikým douškem*. Ten duje! — **D.** = *vzdorovati*. Dítě duje. — **D.** sa = *durditi se*. Brt. Sl. 73.

Dutka, y, f. Je to daleko? Je to d. (blízko). Úbočí. Rgl.

Dutkať, vz předcház. Dučať.

Dužnina, y, f. Zánět d-ny jamky zubní, pulpitis. Ktt.

Dvaadvacetiměrný. D. třínožka. Škod. II.² II. 116.

Dvanáctisvazkový. D. dílo. Zvon V. 638.

Dvéře bedněné, dvojnásobné, jednoduché, náplňkové, posuvné, skládací, nestejně rozdělené s dvojí poklopkou a upravení jich vz KP. IX. 321., XI. 136., 208, 228. s vyobr.

Dvíčka, y, f. = *dvojitá, poslední brázda při orání*. Rgl.

Dvířka, pl., n.: drátová, ke kamnům, ke sporákům, pecní, plechová, z dírkovaného železa atd. Rgl.

Dvojaktovka, y, f., vz Dvouaktovka.

Dvojběžný pilník = s dvěma běhy, mit doppelter Bahn. Vz Běh zde. Rgl.

Dvojcípý. D. chlopeň srdce, valvula bicuspidalis s. mitralis. Ktt.

Dvojdílný. D. děloha, uterus bipartitus Ktt.

Dvojdomosť, i, f. Zvon VI. 85.

Dvojenec, nce, m. = *člen dvojice*, einer vom Rottenpaar. Rgl.

Dvojenka, y, f. = *člen dvojice* (děvče). Rgl.

Dvojetnosť, i, f. = *dual*. Počet d-sti. Klc. 67.

Dvojhlasí, n., doppelttönende Stimme, diphthongia. Ktt.

Dvojjedinosť, i, f. Životní d. Zvon VI 86.

Dvojkročí, n, pas de deux. Rgl.

Dvojnička, y, f., druh *mouky*. Rgl.

Dvojplášťový isolator. Ott. XXIII. 221.

Dvojpolný zpěv. Zvon V. 595.

Dvojpřihrádkový, bilocularis. Ktt.

Dvojročiak, a, m. = *vidlák*, Gabler. Sb. sl. VIII. 14.

Dvojsímeč, mce, m., vz Krez (rostl.).

Dvojskok, u, m. D. při tanci. Čes. l XIV. 488.

Dvojštepový steh. Ott. XXIV. 599.

Dvojtaktí, n. Nejed. 226., 227.

Dvojtaktový pokřik šoupálka (ptáka). Zvon IV. 506.

Dvojvěží, n. D. chrámu. Zvon. V. 795.

Dvojvodič, e, m. D. elektrický. Ott. XXIII. 221.

Dvojvýznamný. D. slovo (dvouliené, na př. valetudo). Vstnk. XIII. 705.

Dvojzdvih, u, m. D. na stoupající části křivky tepové. Ktt.

Dvojzvučný. D. hlasice, diftong. 1587. Čes. l. XV. 29.

Dvóošník, u, m. = *hrnec o dvou uchách na mléko*. Brt. Sl. 73.

Dvořák, a, m. Dvořáci svobodní královských statků. Svobd. 28., 50. — **D.** *Ant.*, hud. sklad. † 1./5. 1904. Sr. Zl. Pr. XXI. 227., 326., 333., 345., XXII. 57., Dolen. Pr. 440., Zvon IV. 463., 672. a denní listy z též doby. — **D.** *Jind.*, žurn. † 15./8. 1904 maje 64 léta. Vz Zl. Pr. XXI. 528. = **D.** *Rud.*, Dr., prof. a spis., nar. 12./11. 1860. — **D.** *Vítězsl.*, spis.

Dvořáková H., spis. Sr. Zvon IV. 251.

Dvorecký Jan Mich, spis.

Dvouběžný pilník, vz předcház. Dvojběžný.

Dvoubytosť, i, f. D. jedním dýšící dechem. Zr. Gon. 122.

Dvouhorkový. D. násada ryb od 0·6 až 0·8 kg. v rybníce. Čes. l. XIV. 94. Sr. Horko.

Dvouhranný zákop. 1607. Arch. XXII. 513.

Dvouklečový. D. ruchadlo. Nár. list. 1905. 131. 22.

Dvoulícnosť, i, f. D. slova = *dvojvýznamnosť*. Vstnk. XIII. 705. Vz Dvojvýznamný.

Dvoupodnůžkový mezulán. Litom. 67.

Dvouposchoďový dům. Vz Dvoupatrový.

Dvouruční hladítko zednické, zweihändiges Reibebrett. Jind. 96.

Dvouštěník, u, m. D. bavlny = 20 pásem nití. Rgl.

Dvúľetka, y, f. = *jalovice*; *kobylka dvouletá*. Han. Brt. Sl. 73.

Dvůr: dvořácký, hamfeštní, kmecí, královský, manský, nápravní, poddaný, poplužní, selský, služební, svobodnický, svobodný, výsadní. Svobd. 147.

Dyby. Sr. Brt. Sl. 74.

Dydyž = *když*. Laš. Brt. Sl. 74.

Dygotať = *třásti se*. Spiš. Sb. sl. IX. 49.

Dyha, y, f., Fournier. Vz KP. XI. 46—51.

Dyhování, n., das Fournieren. Vz Dyha zde.

Dyhovaný. Cídění d-ných ploch. Vz KP. XI. 52.

Dyjamant, u, m. = *vyhloubený kámen*, na němž tluče švec podešvy. Brt. Sl. 74.

Dyk *Ernest*. Vz Zvon IV. 78. — **D.** *Vikt.*, spis. Sr. Zl. Pr. XXI. 84., XXII. 177., 202., Máj III. 349.

Dýl = *déle, později*. Bylo to vo chvilku d. neš tečka. Hoš. Pol. II. 136.

Dyle = *podlaha* v stajni z okresaných trámov. Horní Orava. Čes. l. XIV. 223.

Dým, u, m. Kdyby to nemohlo jinak býti, i tomu bychom uvykati a pro zimu do dýmu jíti musili. 1609. Listář 92.

Dýmčisko, a, n., zdrobn. dýmka. Rais. Lid. 191.

Dymisko, a, n. = *dymník*. Sb. sl. IX. 11.

Dymník, u, n. D. ve staveních. Vz KP. IX. 383.

Dymnivka, y, f. D. dutá, corydalis cava: holubí vole, husičky, pižmo, podražec (bílý, červený, okrouhlý), podražice dutá, routa (planá, polní), rutka polní, slepičky, smetaník, zeměžluč. Vz. Čes. l. XIV. 223.

Dýmovný Lemnos (vulkanický) Škod. II.² II. 260.

Dýnkářka, dýnkovačka, y, f. = *děvče, které dýnkuje, vkládá dýnka do škatul*. Rgl.

Dyse, dysse = *když se*. Hoš. Pol. II. 2.

Dysem, dyssem = *když jsem*. Hoš. Pol. II. 11., 52.

Dyšel = *oj*, Deichsel. Spiš. Sb. sl. IX. 78.

Dzierzonův úl. Us.

Džisno, a, n. = *dásno*. Opav. Brt. Sl. 75.

Dzivák, a, m. = *kanec, divoké prase*. Nár. list. 1904. 314. 9.

Džadky = *halušky z brambor*. Spiš. Sb. sl. IX. 48.

Džachor, u, m. = *bachor*. Liptov. Sb. sl. IX. 44.

Džavulit = *štěkati*. Spiš. Sb. sl. IX. 49.

Džgance, pl., m. = *šúlance z tlče, nimi sa kŕmia husy*. Phľd. XXIV. 346. **D.** = *halušky obyč. ze pšeničné kaše posypané tvarohem n. brindzou*. Mus. slov. IV. 27.

Džgať, vz Ďugať.

Džiganec, nce, m. = *šťouchanec* palcem. Brt. Sl. 75. Sr. Džigať.

Džopa, y, f. = nadávka ženské. Spiš. Sb. sl. IX. 48.

Džury, džury, volá se na housata. Brt. Sl. 75.

Džvir, a, m. = *zvěř*. Spiš. Sb. sl. IX. 52. Sr. Džver v III. Přísp. 65.

E.

Změny hlásek *e, é, ě* v podřečí polnickém. Vz Hoš. Pol. I. 12 nn.

Ebien = *oči*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 46.

Eckert Jindř., spis., 1833—28. 2. 1905. Sr. Zl. Pr. XXII. 250. s podob.

Eče = *ještě* (v dětské ml.). Phľd. XXIV. 607.

Ečer Jos. Dr., spis.

Egoln = *vůz*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 46.

Eiselt Bohum. Dr. Sr. Zl. Pr. XXII. 201.

-ějác konc. komparativu příslovcí m. -ěji (-eji) v podřečí polnickém: častějác, teplejác (tepleji, častěji). Vz Hoš. Pol. I. 2., 111., -ěja, -eic, ějíc, I. Přísp. 76.

-ejk příp. adv.: pořádejk, potomejk, prvejk, zasejk. Hoš. Pol. I. 110.

Ekonomisér, u, m. = *úsporný ohřívač vody lokomotivy napájecí*. KP. X. 416.

Eksekuce, e, f. m.: *exekuce*. Jihoč. Dšk. Sr. Hoj. Progr. 16.

Elebor, u, m., rostl. Sr. Čemeřice, Hlaváček zde.

Elegický. Systemy a strofy básní e-kých a melických. Vz Král. Metr. I. 187.

Elektřina, y, f. Sr. Vstnk. XIII. 435. nn. Vztahy mezi e-nou, magnetismem a světlem; E. a magnetismus. Vz Vstnk. XIV. 600., 546.

Elektrokinetika, y, f. Sr. Vstnk. XIII. 445. nn., XIV. 619.

Elektrolysa, y, f. Sr. Vstnk. XIII. 452.

Elektrolyt, u, m. Vedení v e-tech. Vz Vstnk. XIII. 452. nn.

Elektromagnetický. E. theorie světla. Vz Vstnk. XIII. 765., XIV. 604.

Elektromagnetism-us, u, m. Sr. Vstnk. XIII. 467. nn.

Elektrometr, u, m. Sr. Vstnk. XIV. 612.

Elektrometrie, e, f. Sr. Vstnk. XIII. 441. nn.

Elektron, u. m. = *nosič kladné elektřiny* = *ion*. Phľd. XXIV. 363.

Elektrooptický. E. resonance. Vz Vstnk. XIII. 760.

Elektrostatický. Účinky polí e-kých. Vz Vstnk. XIII. 443.

Elektrostatika, y, f. Sr. Vstnk. XIII. 435., XIV. 607.

Elektrotechnický. E. spojení. Vz Vstnk. XIII. 879.

Elektrovodný. E. láno. Nár. list. 1905. 195. 2.

Elementárka, y, f. = *elementární škola*. Tk. Pam. I. 10.

Elikat = *helekat*. Brt. Sl. 75.

Elpl Dr., spis. Sr. Máj. III. 256.

Emfatický = *důrazný*. E. okázalosť. Nár. list. 1904. 353. 2.

Emfyteut, a, m. E-ti = *zákupní statkáři*, kteří měli pozemky od některé vrchnosti zakoupené a za vzájemných závazků jich užívali. Dvoř. Mor. 98.

Encyklopaedista, y, f. Zvon V. 786.

Engel Eman. Dr. Sr. Zl. Pr. XXII. 23. s podob.

Engelmüller Kar. a Ferd. Sr. Zl. Pr. XXI. 250., 624., Zvon IV. 322.

Eni = *ani*. Brt. Sl. 75.

Epidemiologický význam. Nár. list. 1905. 56. 3.

Equin, u, m. = *lék proti výtoku z nozder koňských*, z lat. equus. Us.

Erb, u, m. Šak s něho e. nespadne = neublíží si na cti nějakou prací. Brt. Sl. 75.

Erben Kar. J. Sr. Dolen. Pr. 559., Tk. Pam. I. 477.

plák v II. Přisp. 52.

Ertl Václ., spis.

Eruptivnosť, i, f., z lat. E. umělecké povahy. Nár. list. 1905. 334. 13,

Eržať, eržiť = *řehtati*. Phl'd. XXIV. 346.

Esák, u, m. = *kostkovaný ženský šátek*. Litom. 68.

Esci = *jestli*. Brt. Sl. 75.

Eskont, u, m. E. směnečný. Nár. list. 1905. 71., 17.

Eskontování, n. E. faktur. Nár. list. 1905. 71., 17.

Eskuletin, u, m. = *alkoholický extrakt z kůry obyčejného kaštanu*. Nár. list. 1904. 314. 10.

Esperantos = dorozumívací řeč jako volapük.

Éther, u, m. Vlnivý pohyb étheru. Vz Vstnk. XIII. 590., 730., XIV. 492.

Eudonym, a, m., vz Spáčil.

Evangelista, y, m. = *pokročilejší žák čítající nedělní a sváteční epištoly a evangelia*. Phl'd. XXIV. 429.

Extase, e, f., z řec. = *roznícení, vytržení* (mysli). Školská ex. Nár. list. 1905. 15., 13.

Extense, e, f., z lat. Středoškolská e. = šíření středoškolského učení do širších vrstev národa. Sr. Věst. 1905. 441. a j. Spořitelní ex. Nár. list. 1905. 15., 17.

Ežli = *jestli*. Opav. Brt. Sl. 75.

F.

Hláska **f** v podřeči polnickém. Sr. Hoš. Pol. I. 36.

Fabian sv. Sr. Vlasť. I. 212. — **F.** Vác., spis.

Fábora, y, f. = jm. *kraví*. Brt. Sl. 75.

Fabrykant, a, m. = *tovární dělník*. Val. Čes. l. XIV. 151.

Fabrykantka, y, f. = *tovární dělnice*. Val. Čes. l. XIV. 45.

Façonní železo. Nár. list. 1906. 20., 17.

Fafaj, e, m. = *člověk nestálý*. Bzenecko. Čes. l. XIV. 420.

Fafarovať sa = *přetvařovati se*. Brt. Sl. 76.

Fafl, spis. Vz násl.

Faflova-Stýblova čes. mluvnice.

Fafurka, vz Habarka.

Fagan, a, m. = *nečisté dieťa*. Phl'd. XXIV. 346.

Fajčiť jak. Fajčí ako z pálenice, ako z vápenice. Mus. slov. V. 28.

Fajfiar, fajfy = *části krosny* (tkadlcovského stavu).

Fajfka, y, f. Fajfku uhejbat = vyhýbat se ráně při rvačce. Litom. 74.

Fakliť = *běžeti*. Fakli ani (jako) čo by ho hnal. Phl'd. XXIV. 346. Sr. Otfakliti, Zafakliti.

Faksimilovati co, z lat. Nár. list. 1905. 319., 13. Sr. Faksimile.

Faktorkyně, ě, f. = *obstaravatelka*. Moje manželka jest f-ní toho všeho. 1622. Listář 158.

v chvoste, človek v reči. Mus. slov. VI. 111.

Falingiš, e, m. = *gerlica*. Slov. Nár. sbor. XI. 14.

Famfera, y, m. = *člověk zbrklý*. Zl Pr. XXI. 617.

Famfrlička, y, f. = *nevěstka*. 1527. Mus. 1905. 434.

Fanfárový hlas. Zvon V. 580.

Fánoky, pl., m. = *krapně, moučné pečivo*.

Farbiarsky. Ručník f. barvený. Phl'd. 1902. 385.

Farsko, a, n. = záduší les u Pacova. Čes. l. XIV. 442.

Farský, ého, m. = *farář*. Brt. Sl. 76.

Fatalistní názor. Nár. list. 1905. 131., 25.

Faustovský duch. Nár. list. 1905. 98., 13.

Fazulovice, e, f. = *fazolová nať*. Brt. Sl. 76.

Fejfar, a, m. Melodii udělali pro prosté zpěváky a fejfary. XVI. stol. Uč. spol. 1905. II 35.

Felebl, a, m. = *felbebl*. Hoš. Pol. I. 29. Sr. Huj. Progr. 19.

Femberk z něm. Phenninc-Werth. Exc.

Fembert, u, m. = *femberk?* F-ty platiti (zbožím). 1520. Arch. XXII. 105.

Fena, y, f. Až f. zlíhne kocóra (nikdy). Mor. Rgl.

Feně, ěte, n. = *štěně*. Vyhl. Slz. 73.

Fercovat, vz Vrpcovat.

Ferfechta, y, f. = *perspektiv*. Brt. Sl. 76

Ferhice, e, f. = **část** *vozu*. Mus. slov. VII. 58.

Ferratin, u, m. = *sílící prostředek při chudokrevnosti*. Us.

Ferratosa, y, f. = *tekutý ferratin*. Us.

Ferrotypický. F. deska. Nár. list. 1904. 314., 10. Sr. Ferrotypie v I. Přisp. 82.

Fersan, u, m. = *léčivo*.

Ferštátka. Černá f. (oblek). 1599. Listář 51.

Ferštátový mantlík. 1599. Listář 51. Sr. Ferštát v I. Přisp. 82.

Festival, u, m. První čes. hudební f. Sr. Zl Pr. XXI. 288.

Fešter, vz Förster. Huj. Progr. 17.

Fext, a, m. Sr. Čes. l. XIV. 56.

Feyle, e, f., z něm. Feile. 1525. Arch. XXII. 66.

Fialka psí = *maceška polní*. Slez. Čes. l. XV. 49.

Fibka, y, f. = *suchý kořínek bílé jehlice* (rostl.). Brt. Sl. 76.

Ficinda, y. f. = *káva*. Čes. l. XIV. 366.

Ficka, y, f. = *druhá, mladší služka*. Rgl.

Fidlovačka, y, f., slavnosť. Sr. Tk. Pam. I. 227.

Fifak, u, m. Dostal po f-ku (biti). Slz. Vlasť. I. 232.

Figat. Jak figa Bohu, tak fige Boh. Mus. slov. VI. 26.

Figura, y, f. Dostal f-ru (nic). Slz. Vlasť I. 239.

Fikeys Otak., kreslíř. Sr. Máj. III. 82.

Fíkovina, y, f., Bartflechte. Ktt.

Filfas, u, m. Velkej klobouk jako f. (z něm.). Hoš. Pol. II. 49.
Filip Dom., prof. a spis.
Filípek, pku, m., rostl. Čes. l. XIV. 74.
Filipp. Nestůj tu jako F. u smetany (hloupě). Litom. 93.
Filosofie (vědověda, souvědectví) jest jádrem a květem všech jiných věd. List. fil. 1905. 363.
Filosofickopaedagogický. Nár. list. 1905. 186., 13.
Fimale, e, f. = nějaké hospodářské náčiní. 1525. Arch. XXII. 66.
Finiš, e, m. = *látka pletená na stroji.* Us.
Finišový. F. spodky. Nár. list. 1905. 71., 13.
Firch, u, m. = *lísa k dělání přenosných ohrad pro ovce*, Pfarchen, Pferchen. Arch. XXII. 464.
Fischer J. Dr. spis., nar. 1815. Vz Slám. Put. 178. s podob.
Fistulový kvákot kavek. Rais Lid. 48.
Fišerová O., spis.
Fiffirlf, nadávka. Sr. Bzduch.
Fjord, u,. m = *úzký hluboký záliv mořský.* Bouřlivý koncert fjordů. Zvon V. 100.
Fľačit, *fláknout*, *lisknouti* **koho.** Brt. Sl. 77.
Fláčka, y, f. = *hedvábná zástěra.* Litom. 68.
Flagan, u, m. = *veliký kus*; *nízká placatá čepice.* Brt. Sl. 77.
Flákota černá = *uzené maso.* V zloděj. ml. Čes. l. XV. 46.
Flasovatý. F. oči (nemoc). 1758. Čes. l. XIV. 196.
Flastrování, n. F-ním léčiti. 1527. Čes. l. XV. 145.
Flaška. Kňazom knižka a mne f. je celá kázeň. Phľd. XXIII. 309.
Flausista, y, m. = *kdo dělá flausy.* Us. Rgl.
Flepen, u, m. = *legitimační list na cestu.* V zloděj. ml. Čes. l. XV. 46.
Flieder K., soudní rada, spis.
Flokáň, ě, m. = *okáň*, muž velikých očí. Slov. Phľd. XXIII. 418.
Flon, u, m. Flony = *košielky a iné rozličné handry.* Tam je mnoho flonov navěšených. Sb. sl. VII. 97.
Floriška, y, f., louka u Zabrikové. Mus. slov. VII. 52.
Flos Fr., spis.
Flucar, vz Plucar.
Fluor, u, m. Vz Vstnk. XIV. 572.
Folgun, u, m. = *volnosť, Folk.* Vybl. Slz. 40.
Foortball, u, m. = *sportovní hra míčem.*
Foortballista, y, m. Sr. Zl. Pr. XXII. 276.
Foortballový. F. hra. Sr. Zl. Pr. XXII. 276.
Formánek u vozu. Také: *kohoutek.* Litom. 63. — **F.** *Jarosl.* a *Eman.* Dr., spis.
Forovati = *voziti.* **Z** peněz f. 1540. Arch. XXII. 125.
Fósaľa, e, m. = *vousáč.* Brt. Sl. 77.
Fosfor, u, m. Vz Vstnk. XIV. 415.

Fosforeskující papír baryt jící). Nár. list. 1904. 314., 10.
Fosforodusík, u, m. Vstn
Fotliak, a, m. = *větší nedo* Spiš. Sb. sl. IX. 50.
Fotoelektrický effekt. V
Fotomechanický. F. rep list. 1905. 186., 13.
Foukanice, e, f. = *vítr.* Sir. 265.
Frajířenka, y, f. = *frajer*
Francisci Jan (Janko Rin bás. a spis., 1822. — 7./3. 19 XXII. 275.
Franta Šumavský. Sr. 478. — **F.** *Zdeněk*, spis. Sr.
Fraškovitě komický. Zvo
Frbalka, y, f. = *frkalka.* l je mizga (míza). Slz. Vlasť. I
Frčivý. Koroptev zvedla s Zl. Pr. XXII. 247.
Frčka, y, f. Horký naše nám nohavice svrčke (o ton vychloubá a nemá čím). Mus
Frezovací stroj. Vz KP. obraz.
Frflaňa, ě, f. = bručivá že Sl. 78.
Frfnivý = *piplavý.* Brt. S
Frič Jos. Dr. Sr. Zl. P 262., Tk. Pam. I. 478.
Fridrich R., prof. a spis.
Fŕkat = *prskati.* — co. fŕkalo. Phľd. XXIII. 602.
Frky, ů, m. = *dlouhé vla* Brt. Sl. 78. Vz násl. Gracky
Frňadiť = *marnit, mrhati* 418. Sr. Rozfrňadit.
Frncochatý knedlík (ze s borů.) Zvon IV. 658.
Frndolit = *utíkati* (dro Phľd. XXIV. 348.
Frodla, e, f. = cípek v krku, frky. Brt. Sl. 78.
Fršava, *Fryšava* m.: Va Pol. II 89.
Frunga, *funga*, y, f. = *r* *házení kamení.* Mus. slov. V.
Frýz, u, m., Fries. Podl frýzů (s vyobraz.). Vz KP.
Fšimožně = *všemožně.* B
Ftáčky, rostl. Vz Stračk
Fúčel, zdrob. *fúčlik* = *kus.* XXIV. 418.
Fugo = *španělský rákos.* Čes. l. XV. 46.
Fúkavica, e, f. = *fujavi*
Fulín M., spis.
Fuňa, ě, f. = *fufňavá žensk* 418.
Fundament, u, m. Ten má Zl. Brt. Sl. 79.
Funga, vz předcház. Fru
Fungař, e, m. = *prak.*
Fůra, y, f. F. jako stodo
Fürst Jos. Dr., spis.
Fůsa, y, f = *vosa.* Počl f. pod vocas (budeš se n Litom. 10., 73.

Fuse, e, f., z lat. fusio, Fusion. F. bank. Nár. list. 1904. 356. 17.
Fusek = *houser*. Opav. Brt. Sl. 79.
Futka, y, f., zdrobn. *futa*. Slov. Nár. sbor. XI. 14.
Futrovaný čím: Je chmelem f. (opilý). Vlasť I. 237.

G.

Změny hlásky g v podřečí polnickém. Vz Hoš. Pol. I. 86.
Gabat koho čím. Tím háčkem má (děvče) galana gabnout. Vyhl. Slz. 54.
Gabor. O Gabore (24/3.) i ostatný (poslední) sedliak ore. Sb. sl. VIII. 84.
Gace = *gatě*. Slov. Nár. sbor. XI. 4.
Gačka, y, f. = *průvlak v rukávci*. Slov. Nár. sbor. XI. 16.
Gáfor, u, m. = *kofr*. Potratili se (zmizeli) ako g. Sb. sl. VIII. 104.
Gága, y, f. = *husa*. Gáge pásť = *túrať sa*. Phl'd. XXIV. 344.
Gagor, u, m. = *krk*. G. je malá dierka, leš on vel'ke majetky prefirká. Mus. slov. VII. 43.
Gáik, u, m. = *tyč*, na které se nese Mařena. Slez. Slám. Put. 68.
Gajdaňa, ě, f = *ženská rozkasaná*. Brt. Sl. 79.
Gajdy. Zakrútil g. (umlkl). Phl'd. XXIII. 309. Vel'ké g. málo dechu (lačná pýcha). Sl. sb. VIII. 85. Podrobný popis gajd vz Brt. Sl. 80.
Galaktofenylhydrazon, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XIV. 196.
Gałchút = *drcnouti do zad*. Brt. Sl. 81.
Galerie, *gallerie*. Moderní g. umění v Praze Sr. Zl. Pr. XXII. 383., Máj III. 888.
Galles, u, m. Černý postav z g-su. 1618. Listář 138.
Galúnky = ozdobná lemůvka ženských střevíců. Val. Brt. Sl. 81.
Galvanický. G. měření Vstnk. XIII. 456.
Galvanometr, u, m. Vz Vstnk. XIII. 456 nn.
Gámel'a, e, m. = *nemotora*, *hlupák*. Brt. Sl. 81.
Gance. Vz VI. 246. G. jačmenné v mlieku, kukuirčné. Mus. slov. V. 100.
Gandžanec, nce, **gandžoš**, e, m. = *človek ranavého tela*. Phl'd. XXIV. 418.
Ganě, ě, f. = *facka*. Brt. Sl. 81.
Gangał, u, m. = *trudovačka*. Brt. Sl. 81.
Gániť, **kániť sa** = *položertovně se dohadovat*. Liptov. Sb. sl. IX. 43.
Garčok, u, m. = *hrnec*. Brt. Sl. 81.
Garda národní v Praze. Sr. Tk. Pam. I. 478.
Gargala, y, f. = *nádoba na vodu*. Čas. mus. VI. 86.
Garičke, část *vozu*. Mus. slov. VII. 58.
Garnierit, u, m. = *ruda niklová*. Vz KP. X. 241.
Gatka, y, f. = *husa*. Phl'd. XXIV. 418.
Gaura, y, f. = *vysoká ženská vyhublá*. Brt. Sl. 82.
Gazda, y, m. = *hospodář*. Svedčí gazdovi vetrom páchnuť a gazdinej dymom. Sb. sl. VIII. 83.
Gazdovati jak: z kyja na palicu (hůl = špatně); Najlepšie je len pri starom chlebe gazduvať (s první ženou). Mus. slov. V. 95., IV. 80.
Gebaurová Mar., spis.
Gebolin síťovaný. Vz Ott. XXIII. 230.
Gebra, debřa = *smola*, *roklina*. Brt. Sl. 54.
Gebriť = *mazati*. Slov. Phl'd. XXIV. 418.
Gebuz, u, m. = plevel v obilí. Phl'd. XXIV. 754.
Gebuziňa, e, f. = plevel v obilí. V tom obilí je samá g. Phl'd. XXIV. 754.
Gelediňe, *moučné jídlo*. Čas. mus. V. 100.
Gemlička = *malá ústa*. Val. Brt. Sl. 82.
Generální sněmy zemí koruny české. Sr. Dvoř. Mor. 99.
Genitiv v podřečí polnickém. Vz Hoš. Pol. I. 122. Místo genitivu záporného klade se v podřečí polnickém zpravidla akkusativ. Nemněli prácu doma. Vz Hoš. Pol. I. 122.
Geofysika, y, f Vz Vstnk. XIII. 620.
Gerheňa, e, f. = *moučné jídlo*. Čas. mus. V. 100.
Gerlica, e, f. = *obramek* (na spodku rubu sukně). Slov. Nár. sbor. XI. 14.
Germanomanie, e, f. Bílý Obr. 117.
Gigrlácký povalovač. Zl. Pr. XXII. 342. Vz násl.
Gigrle, e, n. = *švihák*, *elegán*. Sterz.
Girová, é, f. = hora u Jablonkova v Těšínsku. Vz Slez. poh. 63., 69., 328.
Gisar, u, m. = *vesnice*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 46.
Gladský = *kladský*. Hrabě g. 1518. Schulz Kom. 139.
Glagavý = *bezvládný*. Brt. Sl. 83.
Glagolica, e, f. = písmo sv. Konstantina a Metoda; *kyrilica* = písmo sv. Klimenta, jejich žáka, jenž glagolštinu sblížil poněkud s písmem řeckým. Dvoř. Mor. 15.
Gleják, u, m. = *domácí sýr z tvarohu*, *solí a kmínem promíchaný*. Brt. Sl. 83.
Glejovitý = *klihovitý*. Brt. Sl. 83.
Glembaj, e, m. = *ťarbavý človék*. Phl'd. XXIV. 418.
Glembavý človék = *ťarbavý*. Slov. Phl'd. XXIV. 418.
Glemboký = *hluboký*. Slez. poh. 69.
Glezeň, zňa, m. Chovajíc ho ako glezňa. Slov. Mus. slov. IV. 11.
Glgať, vz Dul'dať.
Glgóč, a, m. = *čepák* Brt. Sl. 83.
Gličkať = *klouzati*. Spiš. Sb. sl. IX. 51. Něm. glitschen.
Glintiła, y, m., **glintidło**, a, n. = kdo se příliš glintí (slinami jako pěnou potřisňovati). Brt. Sl. 83.
Glondať = *euchati*. Déšť obilí glondá. Brt. Sl. 83.
Glong, u, m. = *slabosť*, *zemdlenosť*. G. v nohách. Brt. Sl. 84.
Glukodifenylhydrazon, u, m. Vstnk. XIV. 196.
Glukomethylfenylhydrazon, u, m., v lučbě. Vstnk. XIV. 196.

Glupaj, e, m. = *hlupák*. Sb. sl. IX. 50. Spišsky.
Glupták, a, m. = *borták*, *šašo*. Sb. sl. IX. 50.
Glvnouti = *klvnouti*. Brt Sl. 84.
Gňiaviť = *špatně jisti*. Phl'd. XXIV. 418.
Godula, y, f. = hora v Těšínsku. Vz Slám. Put. 221.
Gogolec, lce, m., vz Gogol.
Góla, y, f., vz Tava (velbloud). Phl'd. XXIV. 343.
Golozňa, ě, f. = *huba*, *tlama*, *držka*, *kušna*. Brt. Sl. 84.
Gombíčky, rostl. Vz Pryskyřník zde.
Gondola, y, f., sedadlo. Vz KP. XI. za str. 96 (vyobraz.).
Gondolový. G. židle. KP. XI. 102.
Gořalinka, y, f. G. dobré želí, bo člověka rozveseli. Slám. Put. 339.
Goryč, a, m. = *horýl* (houba). Brt. Sl. 84.
Gotický sloh. Sr. KP. XI. 85.
Gotika, y, f. Ozdoby ranné g-ky. Vz KP. XI. tab. LXXV.
Gottwald A., spis.
Gourmand, a, m. = *lahůdkář*, *labužník*, *břichopásek*. Sterz.
Gracky, pl., f. = *dlouhé vlasy v týle*. Brt. Sl. 84. Vz předcház. *frky*.
Grádl, u, m. = krádl, límec u pláště. Hoš. Pol. I. 136.
Grafickoumělecký ústav. Nár. list. 1905. 64. 13.
Grafolog, a, m., z řec. = *kdo ze psaní soudí na charakter pisatele*.
Grafologický. G. zkoumání.
Grafologie, e, f., umění posouditi charakter člověka z jeho písma.
Graml'a, e, f. = schromlá, pak neobratná ruka n. noha. Brt. Sl. 84. — G, e, m. = *nešika*. Ib.
Grbiale = *kosti*. Len g. čo na ňom trčia (o hubeném). Phl'd. XXIV. 418.
Greditorky, pl., f. = *pentle*. Vz Litom. 18.
Grégr Ed. Dr. Vz Zl. Pr. XXII. 22. s podob.
Gremiální představenstvo. Nár. list. 1905. 340. 25. Sr. Gremium.
Grgán, a, m. = *přezdívka sedlákům*. Val. Čes. l. XV. 31.
Grgola, y, f., vz Účes.
Grmolec, lce, m. = *pahýl*; *rozpůrka*, na kterou věší zabité prase. Brt. Sl. 85.
Grňa, ě, f. = *ženská s velikou hlavou*. Slov. Phl'd. XXIV. 418.
Groň, ě, m. = každý *vrch*. Slz. Slám. Put. 331. Sr. Grúň.
Gronyga, y, f. = *kronika*. Brt Sl. 85.
Groš, e, m. Mistra některého na jeden groš do svého krámu přijmouti = na spolek. 1478. Zvon V. 294.
Groteskní = *podivný*, *zvláštní*, *směšný*. G. písmo. Sterz. — Zvon VI. 175.
Gruda Ant., kn. a spis., nar. 1844. Vz Slám. Put. 437. s podob. na str. 441.
Grule = *brambory*. Ten hlupy, čo pečene g. lupi (loupá); aji ten ne s rozumami, čo jie s lupinami. Mus. slov. VI. 26.

Grunov. Vít Hynek z Gr
Mus. 1905. 299
Grünwald Beneš, bás. a l
Sr. Zl. Pr. XXII. 192.
Gryndy, pl., f. = *sliny*
nemluvněti, *psu*, *dobytku*. Brt.
Gulkovačka, y, f. = *barev*
Nár. sbor. XI. 14.
Guměnka, y, f., Gummiba
Gundža. e, f., vz Guňa. !
či hrča na konci obušku. Mus
Gunka, y, f., vz Guňa, Gı
Gusla, pl., n. = *kouzla*. Mı
Gybza = *bibza*, něco špatn
Brt. Sl. 86. Sr. Huj. Progr.
Gygłotat = *zhusta viklati*.
Gychtanica, e, f. = *lijave*
Gyometr, a, m. = *geometr*. l
Gyzdák, a, m. = *ošklivec*,
87.
Gźić, *gźiť* se = *střečkov*
segźiły. Laš. Brt. Sl. 87. Svě
kravě se gźiť. Vlasť. I. 238.
Gzinec, nce, m. = *římsa*
Gesimse. Brt. Sl. 87.

H.

Změny hlásky h v podř
Sr. Hoš. Pol. I. 37.
Ha = *a*. Domžl. Čes. l. X
Habnouti. Kde hablo, t
slov. IV. 11. Sr. I. d. 401.
Habr. O původu slova sr.
Habrák, u, m. = *veliký*
Rgl.
Hábstvo, a, n. = *šatstv*
na sebe. Phl'd. XXIV. 44.
Hacapajda, y, f. = *courc*
Čes. l. XIV. 51.
Hackenschmied Hanuš,
462.
Hacník, u, m., bracale, Br
stol. Zahr. 84.
Häcok = *netopýr*. Slov. St
Háčkovka, y, f. = druh
Had. Kdož se mníš v či
varuj sě tu lítého hada. Fla
Hádanka: číselka, dop
smyčka, rebus, seřadovačk
skrývačka, šaráda, záměnka
Vz Mus. slov. V. 97., VI. 1
Hadí. Je z hadích vocásl
To je člověk hadím ocasen
chytrák. Brt. Sl. 87. — H. *z*
tralá ženská. Litom. 75.
Hadlata, pl., n. = hoře
jimiž probíhá osnova ve tkadl
Litom. 63.
Haematogen, u, m., z řec
Hafna, y, f. = *kořalka*. I
Hafolec, lce, m. = *houf*. l
Hafriť = *utíkati*. Slov. Pl
Hachlovačka, y, f. = *voci*
jící. Šumav. Rgl.
Hachmáry, pl., m. = *pl*
Brt. Sl. 88.
Hajany. Jíti do Hajan =

Hajdat = *hádati* (o cikánkách). Hoš. Pol. I. 136.
Hajduk, slovo tur., do Sloven. přejato z maďarštiny. Vz Phľd. XXII. 757.
Hájek Tad. z Hájku. Vz Dolen. Pr. 383. s podob. — H. z Libočan Václ. Sr. Tk. Pam. I. 479. — H. K. B., básn.
Hájinka, y, f., zdrobn. Hájina.
Hajniš F., spis. Sr. Tk. Pam. I. 365.
Hájový. H. oves, pastvina (v háji). 1561. Arch. XXII. 191., 19.
Hajtrašit = *upalovati, utíkati.* Brt. Sl. 88.
Hakovák, a, m. = *dělník.* V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47.
Hákování, n. = *způsob vazby tesařské.* Vz KP. XI. 286.
Hakovka, y, f. = *potrestání; práce.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XV. 46., 47.
Halaferna, y, f. = *šibenice.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XIV. 46.
Halafernovat = *pověsiti.* V zloděj. ml Čes. l. XIV. 46.
Halapáš, e, f. = *veliká světnice.* Chrud. Rgl. Sr. Halapaška v III. Přísp. 78.
Halaša A., spis.
Halaškovat = *hýřiti.* Tři noci h-val. Phl'd. XXIII. 742.
Halbica, e, **halbička,** y, f. = *hliněná nádoba na pálené.* Phl'd. XXIV. 418.
Hálek *Vít.* Sr. Máj. III. 59. s podob., Zl. Pr. XXI. 599., XXII. 335.
Halena, y, f. H. na Slov. Sr. Nár. sbor. XI. 6.
Haleti, discurrere, umlaufen. XV. stol. Zahr. 30.
Haličskočeský. Nár. list. 1905. 1. 17.
Halík F., prof. a spis.
Halný vítr = *silný?* Slov. Zvon IV. 544.
Halometr, u, m. = *solné vážky,* das Halometer, Salzgehaltmesser. Jind. 74.
Halopoška, y, f. = *chalupa.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XV. 46.
Halšpan, u, m., z Halfspan. Arch. XXII. 201. Sr. Alšpan.
Haluška, y, f. Od Halušiek a od chleba, to sú chlapci, ako treba. Mus. slov. V. 37.
Hamatný = *kdo chce všecko míti.* Bzenecko. Čes. l. XIV. 421.
Hambuřák, u, m. = druh *zemáků.* Brt. Sl. 89
Hamerník, a, m. 1480. Arch. XXII. 38.
Hammerschmied Jan Flor. Sr. Bílý Obr. 63.
Hamonění, n. = *lakota.* Brt. Sl. 89.
Hamonica, e, f. = *lakotná žena.* Brt. Sl. 89.
Hamonit = *mnoho jísti; lakotiti.* Brt. Sl. 89.
Hampejs Kar., hud. sklad., nar. 27./3. 1864. Sr. Zl. Pr. XXI. 360. s podob.
Hampejsovat v I. 408. polož za: Hampejsník.
Hamrazí, n. = *drobné roždí.* Brt. Sl. 90.
Hamza Fr. dr., spis.
Haná m. hajná. Bylo to původně adj., kterým se označovala jednak krajina, jednak řeka. Vz Mus. fil. 1904. 415.—417.
Hanba bolí. Mus. slov. VII. 43. Jest mě (akkus.) ho hanba. Litom. 40.
Hanběji = *více hanba.* Brt. Sl. 90.
Hanbiti. Haňbí sa jako pes bez chvosta. Mus. slov. VI. 111.
Handla = *krásti.* V zloděj. ml. Čes. l. XV. 46.
Handráčiť = *sbírati handry.* Phl'd. XXII. 570.
Handrárstvo, a, n. = *obchod s handrami.* Phľd. XXII. 570.
Handrlácký. H. kapsa (taška). Phl'd. XXII. 570.
Handrláctvo, a, n. = *obchod s handrami.* H. začíti. Phl'd. XXII. 570.
Handrlačka. y, f. H. sbírati handry. Phl'd. XXII. 570.
Handýrka, y, f., zdrobn. handra. Litom. 45.
Hanebnina, y, f. = *hanebná věc.* Nár. list. 1905. 238. 2. odp.
Hanina = *Anna.* Rgl.
Haniša, e, f. = *Anežka.* Rgl.
Haniti. Chválit sa nemám čím, a haniť sa nesmiem. Phl'd. XXIII. 308.
Hanka Václ. Sr. Tk. Pam. I. 479., Bílý Obr. 98.
Hanna pasla barana na zelenej luce, ztratila papuče; přišla do dom s plačem, dostala karbačem. Slez. Vlasť. I. 103.
Hansgirg Ant. Sr. Tk. Pam. 479.
Hantich J., prof. a spis. Sr. Zl. Pr. XXII. 93.
Hanuš *Ign.* dr., prof. a spis. Sr. Tk. Pam. I. 479. — **H.** *Fr.* a *Vác.* spis. — **H.,** les u Žimzovic ve Slez. Vz Slez. poh. 91.
Hanuška, y, f. = *od'vačka.* Brt. Sl. 90.
Hanzíčky, pl., m. = *plícník.* Litom. 77.
Hanzlík St. dr., spis. Vstnk. XIII. 680.
Hapatěrky, pl., f. Je na h-kách = *na mizině.* Brt. Sl. 90.
Hápati. Ropucha těžce hápající (chodící hápavě). Slád. Rich. II. 68. Sr. Hápavý v III. Přísp.
Hapkati ve tmě = *tápati.* Phl'd. XXIII. 550.
Haplpáň, ě, m. = *muž vousatý,* starigáň. Phl'd. XXIV. 418.
Haraburdovna, y, f. Zvon V. 576. Sr. Haraburdna.
Harakiri, n. = *rozpárání břicha nožem* (u Japonců a Číňanů obyčejem). Cch. I. Pow. 98.
Harangovati z fr. = *podněcovati, popouzeti.*
Harant Krišt. z Polžic. Sr. Mus. 1905. 135.
Harbula, y, f. = *bakulovité dřevo.* Hoš. Pol. I. 136.
Harenčiar, a, m. = *hrnčíř.* Spiš. Sb. sl. IX. 48.
Harhar. Ale tys' pak harhary učiniti směl. XVI. stol. Uč. spol. 1905. II. 39.
Harmonika, y, f. Stará h. = *starší děvče.* Chrud. Čes. l. XIV. 477.
Harnad, a, m. = *vůdce?* Mus. slov. VII. 43.
Hartmann Rob., spis.
Hartusivě zaklel. Zvon VI. 140.
Harul'a, *moučné jídlo.* Čas. mus. V. 100.
Hasen — *užitek.* Spiš. Sb. sl. IX. 48.

Hasnovat = *upotřebiti, užiti.* Spiš. Sb. sl. IX. 48.
Hasnovitý = *užitečný.* Spiš. Sb. sl. IX. 48.
Hasrman, a, m. = *hastrman.* Dětská hra na h-na ve Slez. Vz Vlasť. I. 131.
Hastrmánek, nku, m., rostl. Vz Leknín zde.
Hastrmanův. H-novo kvítí. Vz Leknín zde.
Hastroš, e, m. Je v tom šatě jako h. v zelí. Zl. Pr. XXII. 66. Pro groše (peníze) vezme si h-še. Čes. l. XV. 143.
Hasyrman, a, m. = *hastrman.* Vybl. Slz. 40.
Hašek Roman, spis. Zvon IV. 715.
Haškovec Prok. M., prof. a spis.
Hašpánek, nku, m. = *drobné kroupky.* Hoš. Pol. I. 147.
Haštrina, y, f. = hora u Tajova na Slov. Mus. slov. VII. 54.
Háta. Svatá Háto, prosím za to, nedopúščej našemu příbytku, ani našemu dobytku. Čes. l. XIV. 342.
Hatat = *hatiti.* Děti hataly po kolaji tečúcu vodu. Phl'd. XXIII. 684.
Haťoví, n., das Faschinenwerk. Jind. 74.
Hattala Martin, Sr. Tk. Pam. I. 479., List. fil. 1904., Zl. Pr. XXI. 95. s podob., Zvon IV. 184., Phl'd. 1902. 55., 121.
Havalec, lce, m. = *gavalec, kus.* Brt. Sl. 91.
Havel Martin = M. A. *Šimáček.*
Havlasa Jan, spis. Sr. Zl. Pr. XXI. 562, Zvon IV. 671.
Havlíček *Kar.* Sr. Tk. Pam. I. 479., Obrz. lit. III. 17., Dolen. Pr. 453., Zvon IV. 530., — **H.** *Tom.*, prof., spis.
Havlův. Pre Havlovo žito, Urbanov ovos nech gazda popredku ovesí nos. Sb. sl. VIII. 85. Pro Havlovo žito a pre Urbanov ovos nemusí gazda stodoly nadstavovať. Mus. slov. VIII. 15.
Havránek *Jos.*, prof. a spis. † 18./12. 1904. Sr. Nár. list. 1904. 350. 3. — **H.** *K. V.*, spis.
Havránkový = *skládaný do záhybů.* Brt. Sl. 92.
Havrany = *varhany.* Val. Brt. Sl. 92.
Ház, u, m. *(házik,* u, m.) = *obojek (šátek) na krk.* Slov. Nár. sbor. XI. 4.
Hazardník, a, m. = *hazardní herec.* Rgl.
Hazartně. Chodí to tam h. (mrhají penězi). Rais. Sir. 233.
Hazartnice, e, f. Čes. l. XIV. 364. Sr. Hazardník.
Hazartník = *hazardník.* Rais. Sir. 183.
Hda = *kdy.* Nemám na to hda. Již. Č. Čes. l XIV. 326.
Heblata = *domácí nádobí.* Litom. 62. Sr. Hebl.
Hebrejec, jce, m. Učený h. Ghet. 51.
Hed = *pryč.* Spiš. Sb. sl. IX. 51.
Hejda Fr. Kar., spis. Zl. Pr. XXI. 335., Zvon IV. 434.
Hejkal, a, m. Sr. Hoš. Pol. II. 9., 23., 25., 29., 46., 76., 78., 100., 113., 115., 116., 125., 131., 150., 151.
Hejkalka, y, f. = *husa.* Rais. Lid. 136.

Hejkman = *hejtman.* Hoš.
Hejl, a, m. = *hlupec.* Us.
Hejnic Jos. V., red. † 28./1
42 léta.
Hejnom. Chodění s hejnom
svatbě. Vz Nár. sbor. XI. 41.
nom' hovoria o človeku, kt
napitý vo viac domoch sa p
klepe a zabaví trochu. Ib. Sr.
Hejsovati do noci. Zl. Pr.
Hejsati.
Hejša. Ej h.! (tak se od
Brt. Sl. 92.
Hejtačka, y, f. = žena cho
na besedu. Šumav. Rgl.
Helán, a, m. = *býk.* Záp.
92.
Helcelet Ctib. dr., 27./4.
1904. Sr. Zl. Pr. XXII. 60.
Helena. Len na sv. H-nu
(v květnu). Hum Kal. 1905. (
Helfert Alex., svob. pán. S
479.
Heli-um, a, n. H. je ply
Phl'd. XXIV. 363.
Heller Ferd., hud. sklad.
560.
Hellich *Jan.* Sr. Zl. Pr. X
Kar., spis.
Helm Jos., spis. Sr. Zvon
Hemelín, u, m., rostl. Vz
Hemera, y, f. Lidí jako
Šum. Rgl.
Hemerky, pl., f. = *haem*
Hemůvka, y, f. = *šubka u*
Hemzavosť, i, f., ruminati
Héné = *hajný.* Na Hané.
415.
Henglat = *viklati.* Brt. Sl
Hensemtam mluviti = *le*
Brt. Sl. 93.
Herberk, u, m. = *špatný*
tam h.! Brt. Sl. 93.
Hercynský les = země s
Německo až k Dunaji. Dvoř.
Herčík Ferd., spis. Sr.
275.
Herdý = *krásný.* Spiš. S
Sr. Hrdý.
Herec, rce, m., vz Vesno
Herites Fr. Sr. Zl. Pr. X
Herloš Kar. J., nar. 1.
Zvon IV. 716.
Herman, u, m. = *kolovrá*
přede příze hrubá na pytle
Sl. 93.
Heřman Jan., mal., † 5.,
60 let.
Heřmanský Hanuš. Vz S
Hernat, u, m. = potok n
stol.). Sb. sl. VIII. 79.
Herrman G., spis.
Herrmann Ign. Sr. Zl.
s podob., Zvon IV. 659.
Hertík E., prof. a spis.
Herynkář, e, m. = *obch*
Wtr. Řem. 177. a j.
Heský. Hoch byl přece
Hoš. Pol. II. 141.

Heš Gust., prof. a spis.
Heverový, Winden-. Jind. 75
Hevlotit = *dříti se*. Brt. Sl. 94.
Hexametr, u, m. Interpunkce h-tru (oddech, malá přestávka v řeči). Král. Metr. 53. nn. Svaz h-tru. 69. nn. O druzích, přednostech a vadách h-tru. 88. nn. Řady a stopy slovní v h-tru. 93. Poměr rhythmického přízvuku hexametru k přízvuku slovnímu. 126. nn. Užívání a vývoj h-tru. 163. nn. Literatura týkající se h-tru. 166. nn.
Hexapodie, e, f., řec. Katalektická h. neboli k. trimetr. Vz Král. Metr. I. 225. nn.
Heyduk Adolf. Sr. Mus. 1905. 337. nn, Zvon V. 593. nn., Zl. Pr. XXI. 107., XXII. 386. s podob., Máj. III. 603., 611., 522., 527.
Heyšovina, y, f. Tk. Pam. I. 480.
Hezounce = *velmi hezky*. Zvon VI. 100.
Hidek = *studené*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 46.
Hilarius Litoměřický. Sr. Mus. 1906. 170.
Hiller Ferd., tajemn., spis. † 19./3. 1906. maje 64 léta. Vz Nár. list. 1906. 77. 2. a jiné listy z též doby.
Himelí, n. = *jmelí*. Hruš. 157.
Hinberty platiti. Vz Femberty. Arch XXII. 278.
Hinčavka, y, f. = *kolíska*. Mus. slov. IV. 24.
Historickoarchitektonický. H. bádání. Nár. list. 1905. 29. 13.
Historickotopografický. Nár. list. 1905. 16. 13.
Historickoumělecký. H. literatura. Zvon VI. 31.
Hlad. Mám hlad, že bych jedl vostávkovej plot, jen kdyby v něm nebyly suky. Litom. 73. Přísloví táhnoucí se k h. Vz ve Vlasť. I. 224.
Hladce, kompar. hladčeji. Dle Hoš. lépe: hladšeji (hladší). (Mus. fil. 1904. 451.).
Hladidlo, a, n. = *žehlička*. Phl'd. XXII. 435.
Hladík Václ., spis. Sr. Mus. 1904. 445.
Hladina, y, f. = *polní řepa strnisková*. Brt. Sl. 94.
Hladisko, a, n. = *okluzká země*. Brno. Rgl.
Hladný = *hladový*. Bude sa ti s čertíkom snívať, keď ideš hladný spat. Mus. slov. IV. 28. Hladnému se o chlebe snívá a mäsiarovi o krave. Hladné vtáča smutne kráča. Sb. sl. VII. 130., VIII. 87. Hlanny i chory chleb chvali. Slez. Vlasť. I. 224.
Hladověnka, y, f. = *hladimor*. Vz Osivka zde (rostl.).
Hlas. Přišel h. = *rozneslo se*. Hoš. Pol. II. 41.
Hlasnořehotný kůň. Škod. II². II. 208.
Hlasoměrství, n. Phonometrie. Ktt.
Hlava. H. těžká (starostmi) jak třep, škop, snop. Šum. Rgl. H. jako báň, jako věrtel (veliká). Čes. l. XIV. 477. Ma hlavu jak zavijanku, mrvinku, trnový kopec. Slez. Vlasť. I. 236. Tluč hlavum o stěnu, učuješ proměnu, enem na kotrbě. Slez. Vlasť. I. 227. Bodaj si vyrástau nad hlavu! Mus. slov. IV. 28. — H. *kola*, ve které jest železná puška. Mus. slov. IV. 12. — H. Jarosl. dr., prof. a spis. Vz Zl. Pr. XXI. 82. s podob.
Hlaváč, e, m., rostl. Vz násl. Hlaváček.
Hlaváček, čku, m., rostl. H. *jarní*, adonis vernalis; černé koření domácí, čierny koreň (slov.), elebor (český, falešný), hořká tráva, miláček, ohníček, slepý mák, zlatouš; *h. letní*, a. aestivalis: červánky, hlaváč, hořikvět, hořká tráva, kačenky, kominiček, ohníček, polní kohoutek (růžička), rozstřihaný mák (mák slepý), slepomák (slov.), voloočko. Vz Čes. l. XIV. 134.
Hlavatý = *veliký* a p. Pokusiti se o něco lehkýho a jindy i o něco h-týho 1538. Arch. XXII. 96. — H. *došek* = svázaný povříslem v hlavě klasem dolů; *základník* = svázaný za klasy břichem dolů. Čes. l. XV. 35.
Hlavica Fr., mal. Sr. Zl. Pr. XXII 13?.
Hlavička, y. f. = *jídlo velikonoční*. Usekalo se maso jakékoliv, přimíchalo se do něho krupice, vajec, trochu pepře a stroužek česneku a vše se upeklo. Čes. l. XIV. 111.
Hlavina E., spis.
Hlávka soli. 1618. Listář 136.
Hlavňový, Lauf-. Jind. 77.
Hlavohrudí, n. H. pavouků. Ott. XXIII. 660.
Hlavolam, u, m. = hra se skládáním kaménků. Rgl.
Hlazení, n. H. dřeva. Vz KP. XI. 54.
Hled, u, m. = *vjem, názor*. Klc. (List fil. 1905. 243.).
Hléďák, a, n. = *divák*. Brt. Sl. 95.
Hledati kde. Nehľadaj tam, kde nič nejest. Sb. sl. VIII. 168.
Hleděný. Je dobře hleděnej (pěstován). Litom. 41.
Hleděti jak. Hledi jak z hušča (houští), z chabia, jak do buku (= poplašený). Slez. Vlasť. I. 236. Hledi do řepy a vidi do mrkvy. Slez. Vlasť. I. 237.
Hlenovitě hnisavý, schleimig-eitrig, mucopurulentus. Ktt.
Hlenovitohnisavý katarrh cibelný, schleimig-eitriger Harnröhrenkatarrh, urethritis catarrhalis, urethrorrhoea. Ktt.
Hlídačský kožich, Wächter-. Rais. Lid. 12., Jind. 78.
Hlídání, n. = *hledění*. H. do běloty. Litom. 45.
Hlídati = *hleděti, dívati se*. — **nač**. Porad hlídal na ňu; H. se na koho. Hoš. Pol. II. 24., I. 136. — **odkud**. Dyt z toho už teďkej rozum hlídá. Litom. 45.
Hlinica, e, f. = *druh švestkového ovoce*. Brt. Sl. 96.
Hliník, u, m. = *země*. Onedlho pojdze do hliníka (umře). Mus. slov. VII. 91. — H. = *aluminium*. Dějiny, vlastnosti a upotřebení ho. Vz KP. X. 246. nn.
Hlinný dech = po hlíně. Zl. Pr. XXII. 123.
Hlinský = *hrob*. Dostal se do hlinskýho = zemřel. Brt. Sl. 96.
Hlístek řepný, heterodera. Vz Nár. list. 1905. 142. 8.

Hlístnatosť, i, f. = *červivka*, verminatio, helminthiasis. Ktt.

Hlístopudný. H. léky, vermifuga, anthelminthica, Wurmmittel. Ktt.

Hlivenie, n. = *lenošení*. Phl'd. XXIV. 159.

Hlíza, y, f. H. kostní, ostitis interna suppurativa circumscripta, Knochenabscess, celková h. rohovková, vortex purulentus, keratitis neuroparalytica, Totalabscess der Hornhaut. Ktt. — **H.**, vrch u Přestic. Rgl.

Hlodek, dku, m. = *ohlodaná kosť*. Brt. Sl. 96.

Hloupý. Příde taký hlúpy, čo to kúpi. Phl'd. XXIII. 308. H. jako kopyto. Slám. Put. 487. Co je hloupymu po rozume, dy mu ho netreba; S tebum mluviť a s beranem říkat je jedno. Slez. Vlasť. I. 233., 238. Slez. přísloví vz ib. 225.

Hloza, y, f., vz násl. Hluzovina.

Hlozikůrka, y, m. = *lakomec*. Brt. Sl. 96. Sr. Hryzikůrka.

Hložek Vít, básn. Zl. Pr. 1904.

Hltan, u, m. Zánět h-nu prudký, pharyngitis acuta. Ktt.

Hltanořez, u, m. H. postranní, pharyngotomia lateralis. Ktt.

Hltba, y. f. = *hltání*. H. literarní stravy. Nár. list. 1905. 6. 9.

Hlubáň, ě, f. = *voda na lukách, která málo odtéká*. Hoš. Pol. I. 136., II. 113.

Hlubič, e, m. = *truhlářský nástroj k zapouštění hřebíků*. KP. XI. 9., 11. — **H.** = *havíř hloubící šachtu*, der Senker, Abteufer. Jind. 79.

Hlubokojasný ocean. Zr. Fantas. pov. 287.

Hlubokopásý. H. žena (hluboko opásaná). Škod. Il.[2] II. 244.

Hlučivosť, i, f. Nár. list. 1905. 131. 13.

Hluchoun, a, m. = *hluchý člověk*. Rgl.

Hluchý. H. si domyslí; Drží, jako h. dvere (špatně). Phl'd. XXIII. 309., XXIV. 342.

Hluk jako v židovské škole. Us. Rgl. H., že není slova slyšet. Us.

Hlúposť, i, f. = *hlouposť*. H. je najdrahšie mýto. Sb. sl. VIII. 88.

Hluzovina, y, f. = *hloza, ovoce*. Brt. Sl. 97.

Hl'uzovitý strom = *brantovitý*. Brt. Sl. 97.

Hmatání, n. = *vyšetřování hmatem*, palpitatio. Ktt.

Hmíriť. Veš mu tam hmíri (čmýrá). Slov. Mus. slov. VII. 54.

Hmotiti se jak. Každý do únavy se hmotil (namáhal). Zr. Fant. pov. 217.

Hmoždinka či klín k sesílení únosnosti trámu. KP. XI. 290.

Hmyz. O šíření-se a působení hmyzu vz Nár. list. 1905. 219. 1.

Hmyzožravci, insectivora. Vz Ott. XXIII. 1014.

Hnátky = *část sání*. Litom. 64.

Hnědovláska, y, f. = *hnědovlasá ženská*. Slavč. Příh. 75.

Hnětací, Knet-. Jind. 80.

Hněv naduří mysli v ňadrech. Škod. Il.[2] 182. Tchor najhoršie smrdí, h. najhoršie radí. Hnev za hnevom chodí 86., 88. Hněv ku zlosti tře ponouká jsa mnohem sladší r Il.[2] II. 123.

Hněvati. By chtěla o vše 1459. List. fil. 1904. 439. Neť se h. bez přestání. Škod. Il.[2]

Hněvkovský Šeb. Sr. B 115., Mus. 1905. 382.

Hniapať = *kakati*. Phl'd.]

Hnidáček, čku, m. = prostý šátek. Litom. 68.

Hnidek Fr. dr., spis.

Hnidoš, e, m., rostl. Vz S

Hnidový. Vem to h-vý Říká se o ženichu, který spě (hnidovým hřebenem se m Litom. 72.

Hniláky, m. = *shnilé bram*

Hnilička, y, f. Ty jsi k (vychytralý). Mus. slov. IV.

Hnilohlod, a, m., spondyli Vz Ott. XXIII. 897.

Hnilozubý = *kdo má vy zuby*. Brt. Sl. 98.

Hnilý ako klada (lenoch). 109.

Hníti = *spáti*. Hnije jak Čes. l. XIV. 51.

Hnízdě, ěte, n. = *hnízdo*.

Hnízditi se jak. Nehnízd na vajcoch. Mus. slov. VI.

Hnízdo. Malé h. — malý VIII. 88 — **H.** n. *psousek* v některém koutě konírny, v spává, není-li v ní barál (v chlévě). Čes. l. XV. 44 rostl. Vz Koniklec zde.

Hnizet. Voves hnizí, dyž žerou. Hoš. Pol. I. 126., II.

Hniždit = *tlouci*. Brt. Sl.

Hnojačka, y, f. = *hnojův*

Hnojiště, ě, n. Úprava IX. 389., 427.

Hnojiti komu co. Škrol mu pole hnojo (říkají, když ne Slez. Vlasť. I. 211. — **abs.** tam se rodí. Čes. l. XIV. 2

Hnojný. H. pohlednice hnůj). Nár. list. 1905. 238.

Hnouti co. Zaprisahali bez druhého nebudou hýba v rožku, hýbaj si nôžku. VIII. 84. Keď lajno pohý v III. Přísp.

Hnusa, y, f. Nieto väčš kto do svojho hniezda trúsi 110.

Hoblík: dražník, hladík, kář, kocour, macek, oblou podbradkář, podnožník, po vník, srovnávač, svodník, ub dřeva, výžlabník, zubák, žlá dřevené evropské, kovové a XI. 2. — 7.

Hoblíkový, Hobel-. Jind

Hoblovací stroj. Vz KP. X

Hoblovárna, y, f. = *h* Jind. 81.

Hobrtlík, u, m., místo: obrtlík. Huj. Progr. 14.
Hoďas = *třebas.* Hoďas som já ako myš (malý). Mus. slov. IV. 10.
Hodinky = *kakost,* rostl. Brt. Sl. 98.
Hoditi co jak. Tak ťa hodím, iba dva cóle poletíš od Boha. Mus. slov. V. 6.
Hodograf, u, m., Hodograph, z řec. Jind. 83.
Hodování, n. Pořekadla vz ve Vlasť. I. 223.
Hodura Quido, spis.
Hodža Mich. Tk. Pam. I. 480.
Hoffer Emil, spis.
Hoffmeister *Fr.* dr., prof. a spis.; H *K.,* spis.
Hofmann Lad. dr. Sr. Zl. Pr. XXI. 48., 72.
Hojdati = *houpati.* Aj krave sa hojdá chvost, a neodpadne jej (netřeba se báti). Mus. slov. V. 6.
Hojetlíček, čku, m. = rostl. léčivá (na rány). Šum. Rgl.
Hojník, u, m. = *chlapina,* sideritis, rostl. Vz Ott. XXIII. 130.
Hojnobydlený. H. město. Škod. II[a]. 7.
Hojnolupenný. H. hora. Škod. II[a]. 49.
Hojták, u, m. = *kolébka.* Rais. Lop. 210.
Holakyskrčí, n. = *měsíčné světlo.* V zloděj. mluvě. Čes. l XV. 46.
Holan, a, m. = *silný vůl; též nadávka.* Litom. 75.
Holatý = *nahý.* Čas. mus. IV. 49.
Holeček Ant., inžin. a spis.
Holengačka, y, f. = *kolísačka* ku př. ohebný konec stromu. Phľd. XXIV. 419.
Holengať = *kolísati, opálati.* Phľd. XXIV. 419.
Holenka, y, f., vz předcház. Holiška.
Holevy = *sáry.* Mus. slov. V. 93.
Holička, vz násl. Holiška.
Holinka, y, f., vz předcház. Holiška.
Holiška, y, f. Střešně, švestky v květu zasedlé, zelené slovou h-ky, holičky, *holenky, holinky.* Brt. Sl. 100.
Holizeň, zně, **holotina,** y, f. = *holá půda.* Liptov. Sb. sl. IX. 46.
Holkář, e, m. = *dohozovač nevěstek.* Zvon IV. 618.
Holman B., prof. a spis.
Hołobrúšky = *s holým břichem.* Brt. Sl. 100.
Holomúc. Potahuje H. k Opavě (pomrkuje očima). Slám. Put. 487. Také: posmrkuje.
Holopysk, a, m. Čo len taký h. (nemá fúzy). Mus. slov. VI. 111.
Holotina, y, f., vz předcház. Holizeň.
Holoubek, bka, m. Dětská hra na h-bka. Vz Čes. l. XIV. 421.
Holoude, n. = *holoubě.* H. v troude na dylý nýse (holoubě v troubě na bílé míse). Vz Litom. 14.
Holovat koho = *bíti holí.* Litom. 45.
Hol'stra, y, f. = *vysoká, neobratná ženská.* Brt. Sl. 100.
Holub. Mo holuby pod čapku (je rozumný). Slez. Vlasť. I. 233.
Holúbky, rostl. Vz Oměj zde.
Holubník báňový, věžový. Jeho zařízení. Vz KP. IX. 408., XI. 383. — **H.** = *podkrovní světnička.* Zvon IV. 428.
Holubohojný. H. Thisba. Škod. II.[a] 38.
Holuboplodný. Škod. II.[a] 40.
Holý. Holému snadno hlavu oholíš. Mus. slov. VII. 43.
Holýš, e, m. = *holátko ptáče.* Brt. Sl. 101.
Holzer Rob., malíř.
Hómat, *houmat* = *jísti.* H. plnó hobó. Brt. Sl. 101.
Hombať = *kolébati.* Spiš. Sb. sl. IX. 49.
Homiliář, e, m. = *kniha obsahující* homilie. Nejed. 349.
Homkati = *houpati.* Brt. Sl. 101.
Hompálati sa = *klátiti se.* Hrubšie konce (plti) vol'ne sa hompálajú. Phl'd. XXIII. 750.
Hon, u, m. Všední den je u nás hon = mnoho práce. Rais. Lop. 381.
Honanica, e, f. = *ohrada, ve které se na salaši ovce dojí.* Vz Čes. l. XV. 172.
Honem = *rychle; bezmála, téměř, skoro.* Vz Hoš. Pol I. 132.
Honěnice, e, f. Bývaly tam h. = *honění-se, dovádění.* Rais. Lop. 332.
Honza z boudy = *hlupák.* Us. Rgl.
Honzit = *choditi, štekliti.* Vlas mi honzí po hrdle. Phl'd. XXIV. 419.
Hopadora, y, m. = *nešika.* Brt. Sl. 101.
Hoprdáč. Sr. Huj. Progr. 14.
Hora *Ant.,* probošt, nar. 1824. Sr. Zl. Pr. XXII. 70. s podob. — **H.** *Fr. A.,* prof. a spis., nar. 1838. Sr. Zl. Pr. XXII. 107., Máj. III. 407.
Horać = *hořeti.* Brt. Sl. 102.
Horák. *Horáci* = obyvatelé jihozápadní části Litomyšlska. Litom. 3. Sr. Čecháci. — H. *Bohusl.* dr. a *Jiří,* spis.
Hořák Argandův, Bunzenův, motýlovitý, okrouhlý, plochý, plynový. Jind. 84.
Hořákový průmysl. Nár. list. 1905. 29. 5.
Horcokovat = *důrazně pobádati.* Brt. Sl. 102.
Hořčice, e, f., sinapis. Vz Ott. XXIII. 194. **H.** *černá,* melanosinapis communis; *h. zelená,* kapusta hořčičná; *h. bílá,* sinapis alba: hořčica, penízek polní. Vz Čes. l. XIV. 375. H. sedlská, vz Stěničník, Kokoška (rostl.).
Hořčičník, u, m., vz Trýzel (rostl.).
Horčík, u, m., nerost. Dějiny, vlastnosti, výroba a upotřebení ho. Vz KP. X. 250.
Horečka, y, f. H. hlístová, Wurmfieber, fièvre vermineuse. Ktt.
Hořeti. Keď nehorí (netřeba pospíchati). Phl'd. XXIV. 340. — Ať tě ty peníze hořej' na srdci. Litom. 46.
Horina, y, f. = *hora.* Brt. Sl. 102.
Hořkoňovitý. H. rostliny, simarubaceae. Vz Ott. XXIII. 179.
Hořkosladký. Tys' pořád h. Rais. Lid. 227.
Hornice, e, f., der Berg-, Grubenkittel. Jind. 83.
Horník Jos., odb. lesní spis.
Horopácem = *horempádem.* Brt. Sl. 102.
Horosvět, u, m. To sú lieskovce ako h (pěkné, žluté). Phl'd XXIV. 419.
Horovatel, e, m. List. fil. 1905. 352.

Horský Klim., spis.
Horší stane (vstane), ako l'ahne. Sb. sl. VII. 130.
Hosař, e, m. = *kluk*. Haná. Čes. l. XIV. 106.
Hospodářskobotanický. H. stanice výzkumná. Nár. list. 1905. 71. 17.
Hospodářství, n. Slezská přísloví o h. Vz Vlasť. I. 230.
Hospodyně. Slezská přísloví o ní vz ve Vlasť. I. 2.9.
Hospozín (!), a, m. = *hostinský*. Pohl.
Hostec hořečnatý, rheumatismus febrilis. Ktt.
Hostečník, u, m. = hostečné zelie, plaminec plotní (rostl.). Čes. l. XIV. 123.
Hostečný, vz předcház. Hostečník.
Hostinka, y, f. Po hostinách bývajú h-nky (po nich schudneš). Sb. sl. VIII. 84.
Hostinsky někoho přijmouti (pohostinsku). Tk. Pam. I. 441.
Hošenský. H. šaty (které nosí hoši). Rais. Koř. 55.
Hošna, y, f. (od hoch). Vz Běhna.
Hoštata, potok u Opavy. Vlasť. III. 141.
Hotať = *voziti* (v dětské řeči). Phl'd. XXIV. 607.
Hotový. Když byl s jídlem hotov místo: když pojedl. Už jsme s čtením hotovi místo: už jsme dočtli. Věst. XII. 94.
Houba. Domácí h. (velmi škodlivá). Vz o ní v KP. IX. 446.
Houbolovec, vce, m. = *kdo loví (sbírá) houby*, Schwämmefischer. Rgl.
Houbovina, y, f. = *polévka houbová*. Rgl. Sr. Houbovice.
Houcapky, pl., m. H. z něčeho si dělati (posměch). Šum. Rgl. Sr. Ouchcapky v II. 450.
Houdek Vlad., spis.
Houfovati = *v houfy se shromažďovati*. Špačci houfujíce odletovali. Zl. Pr. XXII. 326.
Houkadlo, a, n., vz předcház. Brunčák.
Houkati jak. Kalousek slabo houká. Hoš. Pol. II. 157. Houká jako na lesích (silně). Šum. Rgl.
Houkavě něco přikazovati. Zl. Pr. XXI. 207.
Houkavý. Spustit houkavý pláč. Rais. Lop. 289.
Houně cestovní, hospodářská, koňská, lázeňská, přikryvací, vojenská. Us. Rgl.
Houpad, u, m. = *úpad*. Do houpadu pracovati. Hruš. 82.
Houpat, u, m. = *slota, nečas*. Brt. Sl. 103.
Housatka, y, f., rostl. Vz Sasanka zde.
Houser, a, m. Sedí jak nedořízнутý h. (smutně). Mor. Rgl.
Housková Nora, spis. Zvon IV. 231.
Houško (ouško), a, n. = *krozen*. Brt. Sl. 103.
Houvin, u, m. = *houžev* (ze dřeva stočená). Úbočí. Rgl.
Houvinovat = *přitahovati, stahovati*. Úbočí. Rgl.
Houžvice, e, f. Sedláři navlačovali h-ce. Wtr. Řem. 250. Sr. Houžev.
Hovado, a, n. Vyšla rada z velkého hovada (od hlupáka). Vlasť. I. 236.
Hovořiti jak. Hovorí ako spod zemi, popod nos (ticho, nesrozumitelně). Phl'd. XXIV. 343. Hovoří přes zub (jen tak, na plano). Litom. 46.
Hovorka Kar., spis.
Hovorný. Byl zvědavý jako nevěsta a h. jako tchyně. Zvon V. 729.
Hra. Hry kostelní (o božím těle, na květnou neděli, svatojiřské, liturgické, pašijové, svatovítské, vánoční, velikonoční, žákovské a j.). Vz Nejed. 349. Hry dětí slovenských. Vz Mus. slov. IV. 24. nn., V. 18, Sb. sl. VII. 69. nn. Dětské hry na Bzenecku na Mor. Vz Čes. l. XIV. 420. nn. Dětské hry ve Slezsku. Vz Vlasť. I. 129. nn.
Hrabati. Kto porad hrabe, nemá kedy viazat. Sb. sl. VIII. 87.
Hrabcovať = *séci hrabicí*. Brt. Sl. 103.
Hrabčí, n. = *chrasť habrová*. Brt. Sl. 103.
Hrábě. Každé h. k sobě hrabou. Smíš. 1905.
Hraběnka, y, f. = hraběcí cesta (lesní). Šum. Rgl.
Hrabí, n. = *habří*. Brt. Sl. 104.
Hrabice, e, f. H. má pět roženců a jeden sloupek. Hoš. Pol. II. 56. Zevrubný popis h-ce vz v Brt. Sl. 104.
Hrabina, y, f. = *plamínek plotní* (rostl.). Čes. l. XIV. 123.
Hrabkový. H. kosa = *kosa na obilí*. Mus. slov. IV. 13.
Hrabní robota. 1525. Arch. XXII. 64.
Hračat = *skuhrati, hromžiti*. Phl'd. XXIV. 754.
Hráď, i, f. = *místnosť v přehradě chléva pro bulíka*. Čes. l. XV. 44.
Hradál, u, m. = graduál. Nejed. 65.
Hradčanský J., spis.
Hradil A., spis.
Hradok, dku, m., vrch (Tri kamene) na Slov. Vz Sb. sl. VIII. 103.
Hradský. Nespúštaj sa hradskej (silnice) pre ceistý chodník. Sb. sl. VIII. 83. — **H.**, ého, m. Zamecký h. Arch. XXII. 59.
Hrách. H. a kroupy, to je hloupý, to my máme každej den; ale buchty z bílej mouky jenom jednou za tejden. Us. Já ti povím, proč se divokej h. na hladovým stole nepřebírá (zač je toho loket). Litom. 73. Jak nezaśeješ hrachu v marca (březnu), něchystaj naň hrnca; Svil hrach = utekl. Vlasť. I. 212., 231. Šade musí býť, kde sa dva hraške varia. Phl'd. XXIV. 342. Půde hlídat hrách (dostane se do kouta). Čes. l. XV. 143.
Hrachovec, vce, m. = *maškara ovinutá hrachovinou*. Šum. Rgl.
Hranačka, y, f. = *dýmka hranatá*. Brt. Sl. 105.
Hranatka, y, f. H-tky = jehly morské, syngnothidae, ryby chvostožabré. Vz Ott. XXIV. 493.
Hránek, nku, m. = *stupeň*. Val. Čes. l. XV. 31.
Hranice, e, f., rostl. Vz Jaterník.
Hranický. Vz Šturm z Hranic Adam.
Hraničný. H. kopce. Vz Vlasť. I. 186.

Hranostajník, a, m., stauropus, motýl. Vz Ott. XXIV. 35.
Hráškový. H. barva, erbsengrün. Rgl.
Hráti komu kde. Nazdá sa (myslí), že mu na každom vršku hrajú. Phl'd. XXIV. 342.
Hrazdění, n. Zvonice pokrytá dřevěným h-ním. Čes. l. XIV. 322.
Hrazený jak. Zvonice jen z prken h-ná. Čes. l. XIV. 322.
Hrázořitní, perinaeoanalis. Ktt.
Hrbač, e, m. Na hrbač = na rvačku. Brt. Sl. 106.
Hrbatý. Chudobní a h-tí nosia všetek svoj majetok na sebe. Mus. slov. VI. 58.
Hřbet. Sr. Chrbát.
Hřbeták, a, m. = nadávka *sedláku.* Chrud. Rgl.
Hrcek, cku, m. Je jako h. (malý). Čes. l. XIV. 477.
Hrčka, y, f. = *hon, šupec.* To byla h. okolo smrčka. Us. Čes. l. XV. 143.
Hrdla, y, f. = *hrdlička.* Rais. Lop. 254.
Hrdlička Aleš dr., spis.
Hrdo = *nádherně.* Brt. Sl. 106.
Hrdopyšnosť, i, f. Müll. 196.
Hrdošit sa s čím = *pyšniti se.* Phl'd. XXIV. 545.
Hrdúsek, sku, m. = *uzel.* Uviaž na h-sky. Mus. slov. IV. 101.
Hrdza, y, f. = *déšť padající, když svítí slunce.* Phl'd. XXIV. 419.
Hřebelčí, n. strigilia = *hřebélce, či kartáče?* Wtr. Řem. 152.
Hřebelečník, a, m. = *kdo dělal hřebélce.* Wtr. Řem. 448.
Hřebel'ník, u, m. = *malý nebozez.* Brt. Sl. 107.
Hřebenčík, u, m. = *tamaryšek.* Vz Ott. XXV. 63.
Hřebeny, pl., m. = *pečivo.* Sr. Pégny zde.
Hřebíčkový. H. písmo (notové). Nejed. 349.
Hřebínkovitý sval, musculus pectinatus. Ott. XXIII. 942a.
Hřebovnice, e, f., die Nagelform. Jind. 87.
Hrgotat = *vrkati.* Brt. Sl. 107.
Hřibitečko, hřibitko, a, n. = *hříbátko.* Slez. Vlasť. I. 68.
Hřídel rovný, zalomený. KP. X. 286. nn.
Hřích. Nedovede to, kdyby mu pán Bůh všecky hříchy odpustil. Us. Rgl.
Hřímalý Jaromír, hud. sklad. † 25./6. 1905. Sr. Nár. list. 1905. 177. 2. odp. a jiné listy z té doby.
Hrintat = *vlasy učesati, hlavu upraviti.* Phl'd. XXIV. 754.
Hříšný. Hříšným koncem nenapraví se hříšný život. Zr. Strat. 110.
Hrkem = *rychle.* Vobilí h. zrá. Hoš. Pol. I. 137.
Hrkotina, y, f. Sníh slezl h-nó = *rychle, hrkem.* Brt. Sl. 108.
Hrkútanie, n. H. holuba. Phl'd. XXIV. 45.
Hrncať botami (těžkými) = *nemotorně v nich jíti.* Brt. Sl. 108.
Hrnčíř Fr., spis.

Hrnek, nku, m. Vaří h. v hrnku (málo). Litom. 73.
Hrob. Kopáš druzci h., sám se veň vložíš, qui fodit foveam, incidit in eam. Prov. XXVI. 27.
Hrobaczewský J. dr., prof. Sr. Zl. Pr. XXI. 357., 359. s podob.
Hrobka, y, f. = *část jezu,* násyp štěrku před praní (krajní záplavou). Čes. l. XV. 226.
Hrochot, *chrochot,* u, m. = *smrzlé bláto.* Mus. slov. V. 42.
Hrom. Kdyby do něbo uhodil h., pokazí i ostří (hrom. O tvrdošíjném člověku); Bije jako prosečskej h. (od Proseče přicházejí často bouře) = je silný rváč. Litom. 74. Keď začuješ v máji hrom, zelený je každý strom. Sb. sl. VIII. 84.
Hromada. Bylo tam h. lidu. Hoš. Pol. I. 121. H. jako přísloví v podřečí polnickém. Vz Hoš. Pol. I. 109. — H. = *zlatý.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XV. 46.
Hromadukrát = *mnohokrát, často.* Litom. 46.
Hromně volati. Zr. Strat. 129.
Hromnice. Na H. vezmi dve kabanice. Sb. sl. VIII. 84.
Hromosvod. Vz o něm v KP. IX. 450. nn.
Hromovec, vce, m. = *cylindrový mužský klobouk.* Slov. Ott. XXIII. 414.
Hrotnice, e, f. H. ve krovech. Vz KP. XI. 359.
Hroutit = *bořiti, káceti.* H. les. Hoš. Pol. I. 137.
Hrozavá, é, f. = tanec *strašák.* Brt. Sl. 108.
Hrozna, y, f. = hrozen. Brt. Sl. 108.
Hroznovka, y, f. = druh *okurek.* Rgl.
Hrúbka, y, f. = *šířka.* H. valu mení sa od 6—10 m., výška ale od 1·28—2·37 m. Sb. sl. VIII. 102.
Hruboduchý převor. Zvon VI. 204.
Hrubovlnný. H. ovce. 1561. Arch. XXII. 188.
Hrubý. H. dřevo (nezpracované). Čes. l. XIV. 422. — H. *z Jelení Zikm.* Sr. Mus. 1905. 288.; H. *Tom.* a *Václ.*, spis.
Hruda, y, f. Hroudy mraku (chuchvalce). Čes. l. XV. 143.
Hrudiměrství, n., thoracometria. Ktt.
Hrudka, y. f., zdrobn. hrouda. Hrudka — budka (hroudy chrání osení proti zimě a studeným větrům, proto nemá se obilí na podzim zaseté váleti). Brt. Sl. 109.
Hruša R., prof. a spis.
Hruška. *Hrušky na Litomyšlsku:* babky, beránky, cikánky, citronky, cukrové, evergle, červinky, hraběnky, jádernice, jakubky, jeruzalémky, karásky, kravky, křehtice, křivostopky, máslovky, medunky, moučnatky, muškatelky, pergamentky, pleskačky, podojilky, podzimky, ranničky, smolinky, stopečnice, šemendule, šidlenky, trpčice, václavky, vladyky, vocáskové a j. Litom. 77. *Hrušky z Novej Baně na Slov.:* biele, červenie, čierne, jadrovky, Jožkohrušky, karmanky, múčne, nemkine, panskie, pargamutky, planie, pohančenie, prandofky, rohovky, svätojanky, šajbalky, šemedielky,

tekvičnie, trenkalky, zadrhlačky, zelienky, žitnačky. Mus. slov. VII. 71. — Nasbiral hrušek = byl bit. Slz. Vlasť. I. 232. Stála sama ve světě, jako h. v širém poli. Zr. Mad. 49. — H. *truhlářského kolovrátku.* KP. XI 11 — H. Jan Fr., prof. a spis.

Hrošov, a, m., obec na Slov. Vz Čas. mus. IV. 2. nn.

Hrůza. Bylo tam h. lidí (mnoho). Hoš. Pol. I. 121. H. jako příslovce v podřečí polnickém. Vz Hoš. Pol. I. 109.

Hruzeti, mergere, potápěti, tränken. XV. stol. Zahr. 43.

Hrůzooký. H. Gorgo. Škod. II.² 207.

Hruzoplodný zrak. Zr. Strat. 206.

Hrůzovaný = *hrůzoucí.* To je hrůza h-ná! Brt Sl. 109.

Hrys Emman. Dr., řed. ústavu učitelek. spis., 1839.—26./2. 1906. Vz Nár. list. 1906. 85. 2. odp. a jiné listy z též doby.

Hryzel hrabivý, cteniza fodiens, pavouk. Vz Ott. XXIII. 273.

Hryzení, n. = *ujímaní*, Darmgrimmen, tormina. Ktt.

Hryzovisko, a, n. = *trápení, kříž.* To je h s takým ožranom. Phl'd. XXIV. 419.

Huba. Chce h. jist, musí ruce dělat. Hruš. 129. Je to zrovná u huby (blízko). Us. Rgl. — H. *vzhledem k mluvení.* Když hubu pustí, jede jí jako trakař, až člověk nestačí říkati amen. Litom. 74. — H. = *obličej.* Pekná po hube (bělohubá). Litom 46. Měl hubu jako z mechu. Hoš. Pol. II. 24.

Hubáček Gust., vz Stráň Alex.

Hubáňový trúd (troud) = *práchno hubkové.* Phl'd. XXII. 581.

Hubař, e, m. = *slimák lesní.* Litom. 76. Sr. Chlíšť.

Hubel' = *nůž na krájení kapusty.* Spiš. Sb. sl. IX. 48.

Hubert. Na sv. Huberta (3./11.) ide teplo do čerta. Sb. sl. VIII. 85.

Hubík, u, m. = *kokotice.* Brt. Sl. 110.

Hubilen, vz Lnička (rostl.).

Hupkeperenospera, y, f. = hmyz vyssavající korene rév. Vz Phl'd. XXIV. 434.

Hubky = *moučnice*, Schwämmchen, stomatomycosis. Ktt.

Hubl'ovať co: kapustu (krájeti). Spiš. Sb. sl. IX. 48.

Hübner V., prof. a spis.

Hučáček, čku, m. = *járeček* (potůček) *s kopce hučící.* Brt. Sl. 110.

Hučení, n. H. v uších, susurrus aurium, Ohrensausen. Ktt.

Hučeti = *hubovati.* Nehuč Us.

Hučka. Hučka, hučka huč! (odhání se tak prase). Šum. Rgl. Sr. Huška.

Hudec Jan, spis.

Huhňavý. H. řeč, mluva, rhinolalia, näselnde Sprache. Ktt.

Huk, u, m. Huky robiť (o šatě nepřiléhajícím). Liptov. Sb. sl. IX. 44.

Hukać = *vášnivě běhati.* Orava. Sb. sl. IX. 61.

Hul'al'a, e, f. = *hular, bzinky.* Brt. Sl. 110.

Hul'anie, n., vz Hul'at v VI. 389. H. sa oddati. Slov. Phl'd. XXIII. 742.

Húlava, y, f. = *prudký dešť* Bzenecko na Mor. Čes. l. XIV. 4

Hulevník, u, m., sisymbriu rostl. Vz Ott. XXIII. 220. H. m s. sophia: barborka drobná, kře žlutý), žofinka (rostl.). Čes. l. XI česnekový, vz Česnáček.

Hulka Kar., spis. Sr. Zl. Pr.

Hultek, ltku, m. = *hlltek, malý* Slz. 96.

Hultnout = *hltnouti.* Brt. Sl.

Humenec, nce, m. = společ sousedům průchod a průhon m zahradami oplotěný. Brt. Sl. 110.

Humflotství, n. XVI. stol. 1905. II. 31.

Humpara, y, f. = *oheňpara, š* Sl. 111.

Humplovat co: vozy a lichv i. e. po špatné cestě = kaziti).

Huňa z střlat. gunna. Phl'd.

Huňařský průmysl. Vyhl. Slz.

Huntovati koho: koně. 15 XXII. 121.

Hupačky = *hupky, rychle.* Br

Hupek, pku, m. Jeden záplet je jeden h. Phl'd. XXIV. 754.

Hupkání, n. H. šlach, subsultus crocidismus. Ktt.

Hupytkem běžeti (rychle). V

Hurgat = *vrkati.* Brt. Sl. 111.

Hurlauk, u, m. = *křik.* Phl' 429.

Hurk, u, m. Hurkem téci = *h* Sl. 111.

Hurňok = *severní vítr?* Jak Ondřeja h., nebyvo žodne zi Vlasť. I. 214.

Hurtaj, hurtoš, e, m. = *člov hlasu a rychle mluvící.* Phl'd. XX

Hus J. Sr. Tk. Pam. I. 481., 393., Mus. 1905. 130.

Husa, Chce husou vyhnat bera 73. — H. liščí či jeskynní. Vz Ott.

Husár, a, m. = *houser.* Sb. sl.

Husarka, y, f. = druh *dýmky.*

Husí patka (nůžka), rostl. Vz zde. Huši kvitek = sedmikrása. l. XV. 50. — H. perí všecko su XXIII. 308.

Husička, y, f., rostl. Vz Lekníu, Sasanka zde.

Husinec, nce, m. = *místnost urč hus a kachen.* Vz KP. IX. 408.

Husírna, y, f. = *chlívek na* Sl. 111.

Husit = *strašiti.* Brt. Sl. 111.

Husitečko, a, n. = *housátko.* I. 68.

Husův. Kritické vydání spisů Vz Mus. 1906. 161. H. pomník v Nár. list. 1906. 91. 1.

Hustka, y, f. = *ručník.* Če križom pres prsa, nosia hustky, viazané. Na hlave nosia hustky IV. 4. Sr. Ott. XXIII. 415.

Husto. Kolem tyče bylo ně lidí shromážděno. Zvon VI. 25.

Hustošplíchaný holub (*krop*

Hustý jak: jako les. Us. Rgl.
Huščina, y, f. = *houština*. Hoš. Pol. I. 137.
Hušek B. Dr., spis.
Hutat nač: na ženbu = *pomýšleti*. Phľd. 1902. 385.
Hutnictvo na Slov. Sr. Phľd. XXIV. 592. nn.
Huvatka, y, f. = *korbel*. Brt. Sl. 112.
Hvaždiť = *sekati*, *řezati*, *strouhati*. — co: sečku, dřeva. Phľd. XXIV. 419.
Hvězdárenský, Sternwarte —. Jind. 90.
Hvězděný čím: závoj h-ný jiskrami. Zr. Strat. 4. (Zr. Čech. 66.).
Hvězdlice. Mladé H. splynuly s městečkem N. Hvězdlice. Vz Mtc. 1905. 380.
Hvězdojasně se třpytiti. Zr. Poes. 125.
Hvězdosvitný. Zr. Žahr. 24.
Hviezdosloví, n. Phľd. XXIV. 118.
Hvižď = *svišť*, Murmelthier. Sb. sl. VIII. 139.
Hvížďž, e, m. Byl jako h. = *hubený*, *štíhlý*. Brt. Sl. 112.
Hyacinky = *hyacinthy*. Chrud. Rgl.
Hyd, a, m. Cigán a Žid je jeden hyd. Phľd. XXII. 572.
Hydraulik, a, m., der Hydrauliker (odborník v hydraulice). Jind. 91.
Hydrazon, u, m., v lučbě. Vstnk. XIV. 196.
Hydrofon, u, m. Hydrophon. Jind. 91.
Hydrologický. H. šetření. Nár. list. 1905. 229.
Hydromechanický, hydromechanisch. Jind. 91.
Hydrometrie, e, f., z řec. Jind. 91.
Hydropneumatický, hydropneumatisch. Jind. 91.
Hygienickoumělecký. Nár. list. 1904. 314. 17.
Hygrometrie, e, f. Vz Vstnk. XIV. 262.
Hýhul'a, e, f. = *ženská, která se ráda směje*. Brt. Sl. 113.
Hychlit se = *chechtati se*. Brt. Sl. 113.
Hynaisovský. H. jemnomalba. Nár. list. 1904. 314. 17.
Hynek E. V., spis.
Hynten = *tenhle*. Rgl.
Hýpa, y, f. = *rána*, Hieb; *veliký kus*. H. chleba. Šum. Rgl. Sr. násl. Hýpol.
Hyperdidaktika, y, f. Nár. list. 1905. 186. 13.
Hyperidealistický sen. Zvon VI. 369.
Hypermoderní snaha. Nár. list. 1904. 349. 13.
Hyperromantickofantastický román. List. fil. 1905. 241.
Hypochlorit, u, m. = *chlornatan*. Jind. 92.
Hýpol, u, m. = *veliký kus*. Chrud. Rgl. Sr. Hýpa zde.
Hypytkem = *hupkem*. Laš. Brt. Sl. 113.
Hyrycovat = *hluk tropiti* (o dětech). Brt. Sl. 113.
Hýskovství, n. = *počínání si hejsků*. Tk. Pam. I. 91.
Hysterický. Kašel h-kých, tussis hysterica. Ktt.
Hysura, y, m. = *hejsek*. Han. Brt. Sl. 113.

Ch.

Změny hlásky ch v podřečí polnickém. Vz Hoš. Pol. I. 39. — **Ch** *příklonné* zdůrazňuje tázací náměstku jako příklonka *ž*. Komu-ch Vás nechám. Brt. Sl. 113. — **Ch** předložka místo *f* (*v*): ch Praze, ch panským domně. V podřečí polnickém. Hoš. Pol. I. 5.
Chabanec, nce, m., vrch v Liptovsku na Slov. Mus. slov. IV. 23.
Chabloň, ě, m. = *kdo všecko schable*. Brt. Sl. 114.
Chablona, y, f., z fr., vz Šablona.
Chabrať, -bru = *něco nedbale konati*. Brt Sl. 114.
Chadrba, y, f. = *plevel v obilí*. Brt. Sl. 114.
Chachala, y, f. Bylo by tu ch-ly, když by bzděli strachy. XVI. stol. Uč. spol. 1905. II. 42.
Chachar, a, m., nadávka. Slám. Pat. 18-. Ty chachare! Slez. pov. 10.
Chácholit = *chlácholiti*. Hoš. Pol. I. 137.
Chałabúda, y, f. = *brambor kulatý*, *dr-patý*. Brt. Sl. 114.
Chalkadlo, a, n. = *tišidlo?* Dětská ch-dla ve Slez. Vz Vlasť. I. 132.
Chalupa Kar., spis., † 1904 maje věku 40 let. Vz Zl. Pr. XXI. 408.
Chamajda, y, f. = *toleranc* (máslo smíchané s tvarohem). Pacov. Čes. l. XIV. 51.
Chámonoše, spermatophora. Ott. XXIII. 801.
Chámotok, u, m., spermatorrhoea. Ott. XXIII. 801.
Champor, u, m. = *stará rozmoklá houba* Val. Brt. Sl. 115.
Chamrať, **chamriť** = *hapkati*. Phľd. XXIV. 419.
Chamrdit sa = *hemžiti se* (o červech v mase). Sb. sl. IX. 46.
Chamrtit sa = *chamrdit sa*. Phľd. XXIV. 419.
Chamtivec, vce, m. = *skrblík*. Nár. list. 1905. 117. 2.
Chankr, u, m., ulcus (měkký, u. molle, tvrdý, u. durum). Ktt.
Chápat sa na někoho = sápati se. Val. Brt. Sl. 115.
Chaplivý na něco = *žádostivý něčeho*. Brt. Sl. 115.
Charabura, y, m. = *škramuža*, *člověk slabý*. Brt. Sl. 425.
Charamza, e, m. = *nedbalec*. Val. Brt. Sl. 115.
Chárbit = *postonávati*. Litom. 46.
Charmať = *nešikovně se oblékati*. Phľd. XXIV. 419.
Charnière (šarnýr), *stěžejka*. Jind. 92.
Charpatí, n. = *drobné roždí ježaté*. Brt. Sl. 115.
Chcankař, e, m., vz Močkař.
Chcankovka, y, f., vz Ohnice rostl.
Chcíplotina, y, f. = *schcíplé zvíře*; nedochůdče, člověk hubený. Šum. Rgl.
Chebłota, y, f. = špatné obilí, zboží Brt. Sl. 116.

Chechtalka, y, f. = *hrdlička.* Rais. Lop. 240.

Chejcha, y, m. = *hlupák.* Takový ch.! Chrud. Rgl.

Chejr, u, m. Ch. obecný, cheiranthus cheiri; fijala žlutá, f. zimní, f. obecná, zimní lak. Čes. l. XIV. 372.

Chék, a, m. = *čert.* Létal jak ch. Brt. Sl. 116.

Chelčický. Ch-ho Postilla. Vz Mus. 1905. 132.

Chem, chmu, m. = *mech.* Brt. Sl. 116.

Chemickofysický problem. Zl. Pr. XXII. 138.

Chemickomikroskopický výzkum. Nár. list. 1905. 131. 17.

Chemie: elementární, pokusná, synthetická, užitá. Vz Jind. 93. Anorganická ch. r. 1903. Vz Vstnk. XIV. 283.

Cherubský. Ch. píseň. Zr. Krist. 111.

Chirograf, u, m., z řec. Má pěkný ch. (hezky píše). 1598. Listář 24.

Chládčit = seděti v chládku. Brt. Sl. 116.

Chladěro, a, n. = *předsíň.* V zloděj. ml. Čes. l. XV. 46.

Chladič, e, m. = *zařízení k ochlazování vody:* komínový (podzemní), otevřený. KP. X. 374. nn.

Chladich, a, m. = *sklepník.* V zloděj. ml. Čes. l. XV. 46.

Chl'am, u, m. = *chlast.* Brt. D. 116.

Chlap = *sedlák.* Maž chlapa lojem, a on smrdí hnojem. Us. Brt. — **Ch.** = *muž silný.* Ch. jako obr, břem. Vlasť. I. 237.

Chlapec jako prut (štíhlý), jako květ (hezký). Šum. Rgl.

Chlapina, y, f., rostl. Vz Hojník.

Chlapinda, y, m. = *chlapisko.* Rgl.

Chl'ápovaný šátek (má velké, nepěkné květy). Brt. Sl. 117.

Chl'ast, u, m. = *prška se sněhem.* Brt. Sl. 117.

Chlástat se čemu = *smáti se.* Ch-li se svým vtipům. Rgl.

Chlastometr, a, m. = *piják, opilec.* Čes. l. XIV. 477.

Chléb. Vz Brt. Sl. 117. Mnohý chlebem pohrdal a potom suchou kůrkou za vděk vzal. Smíš. 1905. Od Panbíčka vyprosme si chlebíčka. Sb. sl. VIII. 85. Stoj chlebe, ziem (sním) tebe (o darebáku). Phl'd. XXIV. 343. Nieto (není) chleba bez dierky (všichni máme vady); Za chlieb sa modlíme, nie za koláče; Už je na svojom chlebe (sám hospodaří). Mus. slov. VI. 111. Jak se ch. válí (ukazuje se dětem). Vz Vlasť. I. 234.

Chlebařský pochlebník. Včst. 1905. 424.

Chlebice, e, f. = dvě bidla ve srubu březovými oblouky, spojená na něž nakládají bochníky chleba. Čes. l. XV. 39.

Chlebíček, čku, m. = *podluhlý, žlutý brambor.* Brt. Sl. 117. Sr. Rohlík.

Chlebík, u, m., zdrob. chléb. Na každý ch. najdů sa zuby. Sb. sl. VIII. 84.

Chlebný, ého, m. = kdo vydával chléb čeledi. 1556. Arch. XXII. 158.

Chlebovisko, a, n. Borovisko-Chlebovisko (je úrodné, poskytuje c
XXII. 584.

Chlebovka, y, f. = *koši*
Úboči. Rgl.

Chlejstat = *silně téci.* Voc
stala s očí. Hoš. Pol. I. 137.

Chlemejžď, ě, m. = *de*
Litom. 76.

Chlemták, a, m. = *dešťo*
1905: 214. 10.

Chléstanica, e, f. = *liják.*

Chlestat = *chlastati, píti.* R

Chlév. Jeho zařízení. Vz K

Chlévek, zdrob. chlév. Ch
Vz Svinec zde.

Chlíšť, ě, m. = *slimák poln*
Sr. Hubař.

Chl'opěna, y, f. = kráv
fleky, je jako pochl'ápaná. V

Chlor, u, m., vz Vstnk. XI

Chlorofyllovaný. Ch. such
diová. Nár. list. 1904. 314. 1

Chloroměr, u, m., Chloro

Chloroměrný, chlorometri

Chloroměrství, n., Chlorom

Chlouba, stran přísloví vz

Chl'pícat. intens. k chl'pat
118.

Chlupatina, y, f. = *kožich.*
318.

Chlupatý. Oděv chlupatým
šívati (kožešinou). XV. stol. Z
Ch. knedlíky. Vz Knedlík.

Chlupěnka, y, f. = *angreš*

Chmejtat nohy = *přešlapo*
I. 137., II. 8.

Chmelenský Jos. Krasosla
Tk. Pam. I. 138., Lit. II. 720.

Chmelí, n, kollek. chmel.

Chmelina, y, f. Rodina,
ch. Sb. sl. VIII. 87.

Chmorek, rku, m. = *chmý*

Chmouřit. Jak luňák
chmouří. Zvon VI. 99.

Chmúla, y, m. = *člověk
chmoulený.* Brt. Sl. 118.

Chmúlat sa = *otáleti.* Brt.

Chmurnochodý. Ch. Erin
II. 143.

Choča = *aspoň.* Brt. Sl. 1

Choděcí a kolový tanec. Z

Choditi jak: jako když
(jeden po druhém). Rgl.
konce (skrčený). Vlasť I. 23
Sl. 119.

Chocholouš, e, m. = *škvo*

Chochrňák, u, m. = *velik*
Sl. 119. Sr. Chochrňál v VII.

Cholvarek, rku, m. = miest
s kravami a ovcami cez lete
mus. V. 99.

Chořiti chybně místo cho
věti. Včst. XIII. 3.

Chorobně, sthenisch. Ktt.

Choroduchý. Ústav pro c
779.

Choromyslnosť, i, f., psyc
pathia, alienatio mentis, ins
pathia. Ktt.

Chorubek, bku, m. = ? Slez. Vlast. I. 194.

Choť, i, f. Kdo muž je rozumný, v lásce chová choť svou. Škod. II². 175. Sr. Manželka. — **Ch.** = *ačkoli, aspoň.* Vz Brt. Sl. 120.

Choulostivý = *vlídný* (ne: háklivý). Litom., 46.

Choustník, a, m., vrch u Soběslavě. Věst. 1905. 413.

Chovanec, nce, m. Chovanici na palici, chovancovi na kyju (o dělbě). Sb. sl. VII. 130.

Chozák, a, m. = *vandrovník.*

Chrabrorozenec, nce, m. Škod. II². II. 31.

Chramostit se = *hrabati se, jíti.* Kam se ch-stíš? Litom. 46.

Chrampáč, e, m. = *veliký ořech.* Šum. Rgl.

Chráničky, vaccinae, Impfblattern, Impfpocken. Ch. opasové, v. herpeticae, Kreuzpocken, vředovité, v. ulcerosae; očkování ch-kami, vaccinatio, inoculatio lymphae vaccinae. Ktt.

Chrápati jak. Chrápe, jako když pilou řeže, jako o půlnoci. Rgl. Chrápe, ani (jako) co by na tri porezy strúhal. Phľd. XXII. 43. Sr. Chrupati.

Chřapěti kde. Chřapěly v něm kosti (chřestily). Slez. Vlasť. I. 90.

Chrapot příjičný, raucitas syphilitica. Ktt.

Chraptivosť, i, f, raucitas. Ktt.

Chraslinka, y, f. = *trudovačka.* Brt. Sl. 120.

Chřastanec, nce, m. = *len na poli vytřený.* Litom. 65.

Chřástař, e, m. = *tulák, zdržující se v chrásti, rošťák.* Brt. Sl. 121.

Chrbát, u, m. = *hřbet.* Ukázal mu ch. = odešel; utržil si na ch. = byl bit. Phľd. XXIV. 340., 348.

Chrbať = *chlpať, střebati.* Laš. Val. Brt. Sl. 121.

Chrbátnik, u, m. = *řemen koní přes hřbet.* Mus. slov. IV. 50.

Chrčet = spáti. Jdi ch. Šum. Rgl.

Chřen vodní. Vz Potočnice. Ch. luční. Vz Řeřišnice.

Chřest ivančický, zelený. Rgl.

Chřestavka, y, f. = *pastuší tobolka,* capsula, bursa pastoris. Šum. Rgl.

Chřestovitý. Ch. rostliny, smilaceae. Vz Přestupovitý, Ott. XXIII. 509.

Chrchel, vz Chrkel. Ch. hlenovitý, sputum crudum, schleimiger Auswurf, hlenovitě hnisavý, s. coctum, schleimigeiteriger A., hnisavě hlenovitý (převážně hnisavý), s. puriforme, eiterigschleimiger A., smrdutý, s. putridum s. foetidum, tuberkulosní, s. tuberculosum, při zánětu plicním, s. pneumonicum. Ktt.

Chniapa, y, m. = *mluvka.* Mus. slov. V. 28.

Chriašť, ě, m., Wachtelkönig, pták. Sb. sl. VIII. 140.

Chřipka, y, f. Sr. Schulz Kom. 21.

Chřísťánek, nka, m. = *chřístek.* Nebyl tam ani ch. = docela nikdo. Úbočí. Rgl.

Christianism-us, u, m.

Christofle = *látka z argentanu vyrobená a galvanicky postříbřená.* KP. X. 263.

Chrkel, vz předchář. Chrchel. Sr. Huj. Progr. 16.

Chrmt, u, m. = *trudovačka.* Brt. Sl. 121.

Chrobak, a, m. = *tasemnice.* Slez. Čes. l. XV. 50.

Chrom, u, m. Vz Vstnk. XIII. 578.

Chromatin, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XIV. 479.

Chromosoma, v lučbě. Vz Vstnk. XIV. 480 nn.

Chromově žlutý. Rgl.

Chromský. H. duše (nadávka)! Slám. Put. 188. Sr. Hromský.

Chromý. Vz Kulhavý. Vybírání na chromého na konci masopustu (ve Slezsku). Vz Vlasť. I. 156.

Chropnúť = *zadřiti.* Chroplo mu do prstu drevo. Phľd. XXIV. 419.

Chroptění, n. Ch. průduškové, umírajících, Trachealrasseln. Ktt.

Chroptivý. Ch. dýchání, röchelndes Athmen, stertor. Ktt.

Chrostík, a, m. Ch-ci = *šikmokřídlý hmyz.* Vz Ott XXIV. 608.

Chroumit se = *vrtěti se.* Litom. 46.

Chrtánit = *křičeti, řváti.* Brt. Sl. 121. Sr. Nachrtánit.

Chrtek, tka, m. = *krtek.* Hoš. Pol. II. 143.

Chrtina, y, f. = *chrtiště, krtina.* Hoš. Pol. I. 137., II. 116.

Chrtišče, chrtiště, ě, n. = *krtiště.* Hoš. Pol. I. 117., II. 143.

Chrudim. Z Ch-mě. 1598. Listář. 33.

Chrumst, u, m. = *chrupání.* Phľd. XXIV. 419.

Chrumsťať = *chrupati.* Jedl cukor, až tak ch-sťalo mu pod zubami. Phľd. XXIV. 419.

Chrundí, n. = *roždí.* Jíti do lesa na ch. Čes. l. XV. 143.

Chrupati = *chrápati.* — **jak.** Chrupal, jakoby po ořechách jezdil. Vlasť. I. 53.

Chrupec, pce, m., vz Lnička zde.

Chrustičko, a, n., pole u Dovalova. Mus. slov. VIII. 9.

Chřéč, e, m. = *laskavec.* Brt. Sl. 122.

Chudačisko, a, n. = *veliký chudák.* Brt. Sl. 122.

Chuděj, e, m. = *chudák.* Brt. Slov. 123.

Chuděrko, a, n. = *ubožátko.* Brt. Sl. 123.

Chudina, *chodobinka,* y, f., **stenophragma,** rostl. Vz Ott. XXIV. 99. Chudina rolní, s. thalianum: chudinka, chudobinka (rostl.). Čes. l. XIV. 374. Sr. Teesdálka (rostl.).

Chudinka, *chudobinka,* y, f., vz **Osívka** (rostl.).

Chudoba, y, f. Ch. není bremenem, ale ani ctnosťou. Mus. slov. VI. 58. Přísloví vz Vlasť. I. 224.

Chudobinka, y, f., vz Chudina, Chudinka zde.

Chudobka, y, f., vz Osívka zimní, Kokoška (rostl.).

Chudobný. Skorej postavíš na nohy opitého, než ch-ného. Mus. slov. VI. 58. Ch-

nému človeku pozde v hrnci zavre. Sb. sl. VIII. 86. Čo sa naučíš, to máš; čo užiješ, to vieš; čo ch-mu dáš, to u Boha máš, ale co po tebe zostane, čert vie, komu se dostane. Phľd. XXIII. 309.

Chudý = *ubohý*. Ch., jako ten sloup u cesty. Zvon IV. 664. — Ch. rytíři = *smažené housky*. Šum. Rgl.

Chuť, i, f. Bez chuti málo zješ. Mus. slov. VIII. 15. Z chuti do toho, máš polovicu hotovo. Sb. sl. VIII. 87.

Chvála. Přísloví vz ve Vlasť. I. 221. To je chvaly na tři valy. Slez. Vlasť. I. 235.

Chvástavec, vce, m. = *kdo se chvástá*. Zl. Pr. XXII. 327.

Chvatky. Jídlo na ch. (= na chvat) upravené. Čes. l. XIV. 365.

Chvilka, y, f. Trvalo to jen půl chvilky. Čes. l. XIV. 422.

Chvistač, e, m., rostl. Vz Dřišťál zde.

Chvístanica, e, f. = *řídké bláto na cestě*. Brt. Sl. 123.

Chvístat = *silně plíti*. Hoš. Pol. I. 137.

Chvojinka, y, f. = *větvička chvojová*. Ch. z klasů, vz Brt. Sl. 123.

Chvor, u, m. = ? Tu nemají nágrošníci (při lovení ryb) chvoróv klásti. 1492. Arch. XXII. 40.

Chyba. Vz Brt. Sl. 124.

Chybnouti co kam = *hoditi*. Chybol pučky do žbera. Vyhl. Slz. 49.

Chybovaný = *chybný, vadný*. Ch. brambory. Litom. 46.

Chybovati čím: rozumem = *blázniti*. Sb. sl. VII. 110.

Chychtavě se smáti. Rais. Sir. 64.

Chynúť = *chybnúť, hoditi*. Brt. Sl. 124.

Chýr, u, m. Zlý ch. rastie ako huby (houby) po dešti. Mus. slov. IV. 101.

Chýrnik, u, m. = *tlach* a p. Ta sa stará viac o ch. ako (než) o osožné veci. Phľd. XXIII. 678.

Chyry = *židovský zpěv her velikonočních*. Nejed. 210.

Chystání, n., vz Chystati. Brt. Sl. 125.

Chytačka, y, f., vz Honička.

Chyták, u, m. Ch. spirálový ku zkypření půdy pod vývrtem k vybírání kamenů, hrud. Vz KP. XI. 298.

Chytanda, y, f. = chytaná. Val. Brt. Sl. 125.

Chytanka, y, f. Hra na ch-ku. Vz Sb. sl. VII. 69., Chytaná.

Chytavý. Ch. Káča = tanec v Těšínsku. Vz Slám. Put. 323.

Chytil A., spis.

Chytrý. Ženská je chytrá, ale žádné moudro. Chrud. Rgl.

I.

Změny hlásek i, í v podřečí polnickém. Vz Hoš. Pol. I. 17. nn.

Iambický. O iambu a řadách i-ckých vůbec; i. kola a metra i-cká; i. trimetr, tvar trimetru i-ckého. Vz Král. Metr. 284., 291. nn., 306. nn., 328. nn.

Ičky = *nyní*. Us. u Kdýně a j. Rgl.

Idealisace, e, f. Nár. list. 1904 Z řec.

Idlivý. I. voda ze sněhu. Brt.

Idovat, iter. slovesa jísti. Brt.

Illusivnosť, i, f. Nár. list. 19

Imitace, e, f., z lat. I. leštění KP. XI. 58 nn.

Imitační pud. Nár. list. 1905.

Imperie, e, f., z lat. Světová i 1905. 1. 17.

Importní, z lat. = *dovozný*; Americký i. dům. Nár. list. 1905

Impraegnační = *mořicí*. I. b

Impressionistický stih. Zvon

Improvisační nadání. Zvon V

Improvisovati = *bez přípra přednášeti*, z lat. Zvon V. 509.

-in -ina, -ino. Adj. possessív obyčejně od jmen osobních. Na Li říká se také: kravin (roh) a p. A se jen ke jménům rodu ženskéh děvčetin, poněvadž jest děvče ského aspoň svým významem. Vz

Indie, e, f. Zadní I. = *říš*. Uč. spol. 1905. II. 54.

Indi-um, a, n., v lučbě. Vz V 398.

Individualistní snaha. Nár. 286. 13.

Infinitiv v podřečí polnickém Pol. I. 128.

Informativní stať, účet. Zvo Nár. list. 1906. 27. 18.

Inhedky, ecce. I. hnutie zemi Pat. Zim. 52a9.

Iniciativní, z lat. I. orgán dávající. Nár. list. 1904. 355. 2.

Inkarnát, u. m., z lat. = *b růžová*. — I. = francouzský *jetel* Rgl.

Inkoust anthracenový, duběn

Inlet, u, m. = *sypek*; *sypkovi*

Inovatět, ěl, ění = *jinovat krývati*. Brt. Sl. 133.

Instanční postup. Nár. list. 1

Instruktivní stať. Zvon VI.

Instrumental v podřečí pol Hoš. Pol. I. 125. Jak český i. a hyne, o tom napsal Brt. ve s str. 59.—66. a ve Věst. XIII. 5

Inšaký = *inakší*. V Hrušov Čas. mus. IV. 4.

Intarse, e, f. = *vykládaná p barevných prken*. Strz., KP. XI.

Intellekt, u, m., z lat. = *vzdělání*. Sterz., Nár. list. 1905.

Interference, e, f., z lat. = *světla*. Sterz.

Interferometr, u, m., z lat. k měření interference. Vz Vstn

Inu cák, *inu cakale* = *an* souhlas lhostejný, když to mus by's mi vůz? Inu cák, vem chceš. Vz Toť, Litom. 37.

Invokační zpěvy mešní. Ne

Inženýr báňský, elektrotec mický, mlýnský, stavební, v dělský, železniční. Rgl., Zvon

Ion, iontu, m. = *nosič záporné elektřiny.* Ott. XXIV. 363. Sr. Elektron. Náboj a hmota iontu. Vstnk. XIV. 34.

Iontový. I. theorie. Vstnk. XIV. 34.

Iotisté, *analogisté, novomilci* = přívrženci psaní *i* po *c*; také po *s* a *z*, když toho žádala analogie (v létech 1817.—1830.). Vz Bílý Obr. 99., 102.

Iridi-um, a, n., v lučbě. Vz Vstnk. XIV. 583.

Iskřit sa = *jiskřiti se.* Roziskřiti ránu. Brt. Sl. 134.

Isochrona, y, f., vz násl. Tautochrona.

Isterný = *ten jistý, týž.* Spiš. Sb. sl. IX. 52.

Istník, a, m. = *jedlík.* Laš. Brt. Sl. 134.

Itrolin, u, m. = *zelená skalice.* Litom. 46.

Izbovský. Výměnkář bydlí ve světnici, jeho syn hospodář v izbě, proto nazývá se syn: izbovský. To sú naši izbovščí. Brt. Sl. 134.

Izkat = *hledat*; **ízkat** = *vískati.* Mus. sl. V. 93.

Iž, gt. ježa = *jež, ježek.* Laš. Brt. Sl. 135.

J.

Změny hlásky j v podřečí polnickém. Vz Hoš. Pol. I. 46.

Jabľčko, a, n. Urob mi to, dám ti jabľček, keď na vrbe narastú. Mus. slov. V. 77.

Jablečník, a, m. = kůň tmavější barvy. Vz Ott. XXIV. 584.

Jablko. Jména jablek v Litomyšlsku: běličná, boudová, herbávná, hranáče, jahodová, kmínová, košíková, koženáče, kutnohorská, kuželková, kysaná, míšeňská, nekvětlá, panenská, panská, pásková, pinkusarky (košíková), písaná, pižmová, půlliberní, renety, růžová, tvarůžková, tvrdičná, vinná, višňová, zeleničná. Litom. 77.

Jabloň, ě, f. V Novej Bane na Slov.: bosmanka, drekedla, felčouvka, funtovka, hozovka, hrkáč, jakubka, koláčka, kopovka, královka, ličnák, medovka, oršulka, valinga, vrbovka, zaječí pysk. Mus. slov. VII. 71. S vysokej jabloně hlboko spadneš. Sb. sl. VIII. 86.

Jablovák, u, m. Vz Jabkance v VI. 472.

Jaderní stolice slévačská. Ott. XXIII. 362.

Jaderník, u, m. = *náčiní slévařské.* Ott. XXIII. 361.

Jadivý = *svědivý, palčivý.* Brt. Sl. 126.

Jadlisko, a, n. = *držadlo lžíce.* Brt. Sl. 126.

Jadovať = *otravovati.* Brt. Sl. 126.

Jádřiti co: ryby = z nevodu vybírati. Čes. l. XIV. 92.

Jahelničkář, e, m. = *kdo dělal jahelničky* z kůže i ze dřeva. Wtr. Řem. 182.

Jahn *Meth.*, spis. Zl. Pr. XXI. 250.; J. *Jarosl.*, spis.

Jahoda. Potom to bude, keď budú na peci jahody (růsti). Mus. slov. VI. 109.

Jachtlík, u, m. = *mýtovnica.* Phľd. XXIV. 754.

Jajen = *víno.* V zloděj. ml. Čes. l. XV. 46.

Jak. Vz Brt. Sl. 126. nn. *Jak* = *než.* To byly jinší časy, jak teď. Hoš. Pol. I. 132. Jak ve větách přívlastkových v podřečí polnickém 1. = *jaký.* Rozďála prostěradlo, jak (jaké) mněli na posteli. — 2. = *kde.* Přijeli tule, jak je ten kámen. — 3. = *protože.* Přišli do jedné dědiny švábský, jak Uhři říkají ‚Švábi' Němcom. — 4. = *jestliže.* Jak mně nedáš slepicu, tak tě rozsekám. Hoš. Pol. I. 134.

Jakev = *kříž, krucifix.* V zloděj. ml. Čes. l. XV. 46.

Jaklík Fr. Dr., spis.

Jak mnoho = *kolik*, quantum, wie viel. XV. stol. Zabr. 50.

Jako = *tak říkaje, jakoby; prý; totiž, to jest.* Hoš. Pol. I. 132. Viděl sem to — jako (totiž) neviděl — ale pojdali (povídali) mně to. Litom. 46.

Jakorát né (vzdorná odpověď). Litom. 38.

Jakoubek ze Stříbra. Vz Mus. 1905. 130.

Jakr = *les.* V zloděj. ml. Čes. l. XV. 46.

Jakub Sv. Pranostiky slezské vz ve Vlasť. I. 213. — J. Jan Oth., spis. Mus. 1904. 350.

Jalovčianka, y, f. = potok v Liptovsku na Slov. Mus. slov. IV. 28.

Jalovčoví, n. = *jalovcový keř, jalovči.* Rgl.

Jalovička, y, f. J-čku chovat pri hrante, je jako svatého mať na stene. Phľd. XXIII. 309.

Jalšovo, a, n. = pole, kde sa nacházdzala maštal a pri nej búda. Čas. mus. IV. 29.

Jamkovati. Dobytek jamkuje = hubenému dobytku dělají se v bocích doliky, jamky. Šum. Rgl.

Jamkový email (nalévaný do vydlabaných jamek). Wtr. Řem. 14.

Jamtora, y, f. = *potulná žena.* V zloděj. ml. Čes. l. XV. 46.

Jamžto, quo. J. sie schodie, j. gdiechu. Pat. Zim. 48b., 16., 53b.18.

Jan sv. Křtitel. Vz Vlasť. I. 213.

Janáček Leoš, hud. sklad. a spis. Zl. Pr. XXI. 442.

Janča Jan, spis.

Janda Jiří, prof. a spis.

Jandera Jos. L. Sr. Tk. Pam. I. 481.

Jandyt Václ., spis. v XVIII. stol. Sr. Bílý Obr. 51.

Jánka, y, f. = *járek, do něhož se sází n. seje přísada.* Bzenecko. Čes. l. XIV. 421.

Janko Jos. Dr., spis.

Jano strapatý, rostl. Vz Černucha zde.

Janoušková Fanny, herečka. † 29./12. 1904. majíc 75 let. Sr. Zl. Pr. XXII. 130. s podob. na str. 132.

Janovský Jul., odb. učit. a spis.

Jařabatý = *strakatý ve dvou barvách.* Brt. Sl. 130. J. kokot = *popelavý.* Slez. Vlasť. I. 205.

Jarabeť. Pokrov šindelový sa j-bel. Phľd. XXIII. 685. Sr. předcház. Jařabatý.

Jarášek m. rarášek. Val. Sr. Huj. Progr. 9.

Járek, rku, m. Šentyš byl samý j. (samá rýha). Val. Čes. l. XIV. 244.

Jařičné, ého, n. = *strniště po jařici.* Hoš. Pol. I. 147.

Jarlink. 1545. Čes. l. XIV. 286.

Jarmakový. J. duše! Slám. Min. 141.

Jarmarečně prostý. Nár. list. 1904. 349., 17.

Jarmo, a, n. Len vás do jednoho jarma zapriahnuť (jste stejní). Mus. slov. IV. 10.

Jarmočník, a, m. = *jarmarečník.* Phľd. XXII. 314.

Jarmuz, brassica acephala: zelí kadeřavé, kadeřávek, kadeřábek, kadeřák, kadeřávka, kapusta zimní. Čes. l. XIV. 375.

Jarně, ěte, n. = *jarní brambora.* Zl. Pr. XXII. 162.

Jarní bída, bellis perennis, rostl. Brt. Sl. 130.

Jarok, z tur., do Slov. z maďarštiny. Phl'd. XXII. 758.

Jarom = *jarmo.* Slov. Mus. slov. IV. 13.

Jarošek, ška, m. = *had* atd. Kdo ho má, ten všecko ví, co jinému jest tajno. Vz Vyhl. Slz. 40.

Jasel', sl'e, f. = *žebř v maštali, za nějž se dává dobytku píce, jesle.* Brt. Sl. 130.

Jaska, y, f. = *podzemní stavba.* Vz Čas. Mus. IV. 5.

Jasle, í, f. Je na vysokých jaslách (na špatné stravě). Sb. sl. VII. 110. Sr. Jesle, Jasel'.

Jásna. Sr. Huj. Progr. 15.

Jasněhlasý. J. housle. Nár. list. 1905. 359., 17.

Jasnina, y, f. Už idů z hory j-ny = už se od hor jasní. Brt. Sl. 130.

Jasnolazurný. J. nebe. Mus. 1904. 252.

Jasnoskvělý. J. hvězda. Bílý Obr. 81.

Jasnozvučný Odysseus. Škod. Il². II. 49., 152.

Jasová, é, f. = louka u Zabrikové. Mus. slov. VII. 52.

Jaš, e, m. = *Jan.* Orava. Sb. sl. IX. 56.

Jašiti se. Kto sa jaší len za divadlami (se honí). Phl'd. XXIV. 423.

Jaške = *kostel.* V zloděj. ml. Čes. l. XV. 46.

Jaterní bylina. Vz Jaterník zde. J. skvrna na obličeji, Leberfleck. Zl. Pr. XXII. 86.

Jaterník, u, m. J. trojlaločný, hepatica nobilis: jatrnice, jaterní bylina, podléska, podlíska, podléška, podleštka, podlíštka, pudliška, modráček, plícník, námožník, srdíčko, sisí, sosí, hranice, polský mák, kuří řiť. Vz Čes. l. XIV. 133.

Jatrník, u, m., rostl. Vz Jaterník, Orlíček zde.

Játrovatět (o zvláštní chorobě plicní). Brt. Sl. 131.

Jaz = *až.* Orava. Sb. sl. IX. 57.

Jazerník, a, m. Kýbo j-ka to vykonau! Phl'd. XXIV. 340. Sr. Zrádník.

Jazyčnatý. J. žena a zlobná. Phl'd. XXII. 43.

Jazyk. Na j-ku mozolů nebývá (snadno tedy všecko poví). Rais. Koř. 127. Tak jej ide j. ako mlyn. Mus. slov. VI. 110. Chodí j. pásť (chodí po klevetách); z j-ka (řekl totéž, co jsem cht Phl'd. XXIV. 340., 342.

Jazykomilovný = *filologick*

Jazykově jest tento rukop Uč. spol. 1905. I. 8.

Jazykověduchovědný. J. vz list. 1905. 186. 13.

Ječmen hospodáře devětkrá devětkrát potěší. Kdyně. Rgl.

Jed, u, m. = *zlosť.* Přísť do hněvati se). Phl'd. XXIV. 344.

Jediněčně. Lid žije více j. litě). Čes. l. XIV. 403.

Jedinka, y, f. Lepšie ide ako v páre. Sb. sl. VII. 130.

Jednatel, e, m. J. bursovní, matický, divadelní, konsulárn plnomocný, směneční atd. Rgl.

Jednobřišný. J. bratři. 161

Jednodobnosť, i, f. Slov vlastnosti (jednodobnosti), n lativum. Klc. 63.

Jednohorkový. J. násada 0 8—1 kg., poněvadž potřebı jen jednoho roku. Čes. l. XIV

Jednonož, einbeinig. V těl

Jednopaž, einarmig. V těl

Jednoposchoďový = jedı dům. Zl. Pr. XXI. 319.

Jednořadý čelník (paleční nabité palce v jedné řadě. Če

Jednorožec, žce, m. = *ma* XXIV. 425.

Jednorožka, y, f. = jm. kr

Jednoruč, einarmig. V těl

Jednosíťový. J. mlátička Nár. list. 1905. 131., 22.

Jednosť, i, f., unum. Aby b v jednosti. Pat. Zim. 44b.25.

Jednotvárně zpěvavý hl 316.

Jednotyčový. KP. XI. 261

Jednovarletí, n., skrytovar stranné, jednomoudí, monorcl

Jeduvatina, y, f. = *hadí* I. 147.

Jehelec, lce, m. J. chi XXIV. 72.

Jehelničník, a, m. J. zh níčky z kůže a ze dřeva. W

Jehla strojová (u šicího s XXIV. 599. — J. = *tyč z kujn* třená na konci táhlou špičko konci buď příčnou rukojetí ı něhož se navléká příčné dře j. otáčí. Jí se zkoumá spo KP. XI. 296. — Hladať dač zorně). Phl'd. XXIV. 342.

Jehličnatka, y, f. = *j* Rgl.

Jehliště, ě, n. = *jehlo stroje.* Ott. XXIV. 601.

Jehnědový, palmarum. J Zim. 45b. 12.

Jechtal, a, m. = *koktal.*

Jechtati = *koktati.* Litou

Jechtavý = *koktavý.* Lit

Jelec ryba. 1525. Arch.

Jelínek Ed. Sr. Zl. Pr. XXI. 382., Máj. III. 140. s podob.
Jelšový. J. skála = *pískovec.* Sb. sl. VIII. 143.
Jemecky = německy. Sr. Huj. Progr. 13., Jemej.
Jeminátenku! Výraz podivu. Us.
Jen, jenom místo *než.* V seknici neležely jen děti. Hoš. Pol. I. 132.
Jeně K. A., spis.
Jenewein Felix, 4./8. 1857.—2./1. 1905., mal. a prof. Sr. Zl. Pr. XXII. 154., s podob. na str. 142., Dolen. Pr. 605., Nár. list. 1905. 3. 3.
Jeníček V. V., spis.
Jeništa Dr., spis. Máj. III. 81.
Jenom, vz předcház. Jen.
Jénzek = *jazyk.* Orava. Sb. sl. IX. 58.
Jenž na Litomyšlsku neznají, jen: který. Vz Litom. 33.
Jeřábek, bku, m. J. luční. Vz Žluťuch.
Jeřabit se pro něco = *ježiti, zlobiti se*; Pes se j-bí zlostí. Litom. 47.
Jeřábový. J. pánev slévačská. Ott. XXIII. 363.
Jerlín, u, m., *sophora,* rostl. motýlokvětá. Vz Ott. XXIII. 683.
Jeronym mistr. Sr. Tk. Pam. I. 482., Dolen. Pr. 197. s podob.
Jeřucha, y, f. místo: *řeřucha.* Hoš. Pol. II. 28., Brt. D. II. 248., Huj. Progr. 17.
Jeřuška, y, f., vz Řeřišnice rostl.
Jesetří paštiky. Arch. XXVII. 327.
Jesličkový. J. šalmaje. Zvon. V. 70.
Jespa, y, f. V jespě vyklestek si činiti prokleštěním. 1492. Arch. XXII. 40.
Jestli v podřečí polnickém: esi, esli, jesi, jesli, nejčastěji: esi. Vz Hoš. Pol. I. 113.
Jestřebí, n., jm. pole a louky. Hoš. Pol. I. 137.
Ješčeřičí, viperarum. J. zárodci. Pat. Zim. 2a.16.
Jetela, y, f. = dřevěná nádoba, do níž se slévá mléko nebo žinčica. Čes. l. XV. 173.
Jetelka, y, f. = *jetel.* Čtyř-, pěti-, šestijetelka. Šum. Rgl.
Jetřich z Dětřich. Huj. Progr. 15.
Jetýlek, lku, m. Hledání j-lků. Vz Čes. l. XIV. 394.
Jezdec čili *koník* u soustruhu. Vz Ott. XXIII. 737. s vyobraz. na str. 789.
Jezdinský Jos., spis.
Jezlín(!) u, m. = *talíř.* Pohl.
Ježdat = *jezditi.* Brt. Sl. 133.
Ježíš. Na mona (jméno) Ježíšku peci najblíž. Sb. sl. VIII. 84.
Ježíšenky. V VII. 1283. chybně: Ježísenky. Sr. Ježísmantes v VI. 519.
Ježíškův. J-kova štědrosť. Zvon. VI. 100.
Ježíšovat se = zaklínati se Ježíšem. Litom. 25.
Ježkovat co: *klády,* které činily stěny chalupy = zabíjeti do nich klíny, aby se na nich omítka držela. Brt. Sl. 181.
Ježkovice, e, f. = *ježčí kůže.* Rgl.
Ježník, a, m., hora a osada v Opavsku. Vlasť. III. 141.

Jidáš, e, m. Smrdí Jidášem (faleší). Vlasť. I. 234.
Jídelna, y, f. J. pro městskou villu. Vz KP. XI. s vyobraz. na tab. LXVIII.
Jihokřesťanský. J. kultura. Nár. list. 1906. 55.. 13.
Jícha, y, f. = *jíška.* Litom. 11.
Jílovník, a, m. = *jílovec, jílující rudy.* Wtr. Řem. 10.
Jimel = *jilm.* Hoš. Pol. I. 147.
Jindřich Jindř., hud. sklad., nar. 1876. Zl. Pr. XXI. 504., XXII. 360.
Jinkovec, několik chalup u Stržanova. Hoš. Pol. I. 137.
Jinoslovanský. J. noviny. Tk. Pam. I. 200.
Jiránkův. Jiránkovy sušenky.
Jirásek Al. Sr. Dolen. Pr. 598. s podob
Jireček Jos. a Herm. Sr. Tk. Pam. I. 482. — J. *Konst.* Sr. Zl. Pr. XXI. 479.
Jiří sv. Koľko pred Dzurom hrmí, toľko po Dzure zimy. Mus. slov. IV. 78. Sv. Juři homůlkami buří. Vlasť. I. 171. Pranostiky slezské vz ve Vlasť. I. 170., 212. nn. Vz Jura.
Jiřík J., spis.
Jiskrodéšť, ě, m. J. perel. Zr. Poes. 210.
Jísti jak. Jedl, až odpočíval, jako když paličkami tluče (hltavě klapaje zuby). Šum. Rgl. Synonyma: Naprati se, nařiznouti se, naprášiti se, nalupnouti se, natláskat se, našoustnouti se atd. Rgl.
Jistotit = *tvrditi.* Nemohu vám to j. Litom. 25
Jistý. Je to jiste, jak v košu voda. Vlasť. I. 239.
Jíti jak. Ide, ako loď bez vesla. Mus. slov. VI. 109. Chodil po kobercích, jako duchové po hřbitově. Jark. 114. Jde, jako dyž tluče polenem (těžce), jako dyž seká do jitrnic, mrc, mrc (zdrobna). Chrud. Čes. l. XIV. 477. — **kam.** Pojďem, ďe ma oči povedú, nohe ponesú, za nosom. Phld. XXIV. 341. Jde, jako kačena (kolíbavě). Us. Sr. Choditi, Nésti se, Valiti se, Fičeti, Másnice.
Jitřenkově červený. Rgl.
Jitřina, y, f. = *jitřní mše vánoční.* Hoš. Pol. I. 147.
Jitřivosť, i, f. J. národní, vlastenecká. Zvon V. 615.
Jitřivý. J. povaha, Zl. Pr. XXI. 66., patriotismus. Zvon V. 614.
Jitrní louka (od jitro = planina). 1492. Arch. XXII. 43.
Jitrnice, e, f. = *plátěný váleček nadítý pilinami pod kordulku.* Litom. 68. Sr. Honzík.
Jitřnosti, pl., f. = *vnitřnosti.* Hoš. Pol. I. 137.
Jitro, a, n. = *planina.* 1496. Arch. XXII. 42. J. planěné. Ib., 43.
Jizlila (!), y, f. = Venuše. Rosa.
Jízva. Jízvy těhotenství, Schwangerschaftsnarben. Ktt.
Jizvivý. J. rosa. 1561. Arch. XXII. 190.
Jízvovitý. J. pruhy kožní (jízvy kožní), striae cutis; j. stažení, sevření, narbige Striktur; odstranění j-ho stafylomu rohovkového, staphylotomia. Ktt.

Jmění církevní, komorní, královské, rodové. Svobd. 148.

Jméno. Místní jména. Vz Mus. slov. VII. 39. nn., Mtc. 1905. 233. nn. Studie o jménech místních od Praska. Vz Mtc. 1905. 41.—48. Vývoj složených jmen v češtině. Vz Progr. nymburské realky na r. 1904., 1905. Místní jména *a*) přisvojovací, *b*) čelední, *c*) místní v užším smyslu (na Mor.). Vz Mtc. 1906. 1. nn. — Sr. Brt. Slov. 196.

Jménovatník (!), u, m. = *nominativ.* 1775. Bílý Obr. 75.

Joé = jmouti. Slez. Lor., Brt. Sl. 135.

Jod, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XIV. 575.

Jojka, y, f. = *bota bez podpatku.* Smíš. 19.

Jokl Bartoš, spis. — J. *Ferd.* Dr., prof. a spisov. 2./6. 1861.—8./8. 1905. Sr. Věst. XIII. 131.

Jonášův květ, rostl. Čes. l. XIV. 74.

Josef sv. Pranostiky vz ve Vlasť. I. 212.

Jova y, f. = *Eva*. Čas. mus. V. 100.

Jožin, a, m. = *Josef.* Mor. Rgl.

Judáš = *Jidáš.* Pat. Zim. 65.

Judikát, u, m. = *rozhodnutí*, z lat. Nár. list. 1904. 354., 1.

Judikatura, y, f. Akt j-ry. List. fil. 1904., 354., 1.

Juha, y, f. = *kapustnice* jako kyslá polívka. Spiš. Sb. sl. IX. 50.

Julík, a, **Julínek**, nka, m. = *Julius.* Rgl.

Julka, y, f. Popěvek: Napi sa, Julka, z prázdneho súdka. Mus. slov. V. 99.

Junčar, a, m. = pasák junčoviny (vz násl.). Brt. Sl. 135.

Junčovina, y, f. = *mladý hovězí dobytek.* Brt. Sl. 135.

Jungmann *Jos.* Vz Dolen. Pr. 486. s podob., Bílý Obr. 96. nn., Tk. Pam. I. 482. — J. *Ant.* Tk. Pam. I. 482.

Jura, y, m. = *Jiří.* Dobre bylo Jurovi, dokel bou mladý; čil sa neožení, keď 'e pes starý. Mus. slov. V. 99.

Juráš, e, m. Zbojník J. Vz Vlasť. I. 15. nn.

Justin M. T., římský dějepisec. Přeložil Fr. Kott. V Praze 1905.

K.

Změny hlásky k v podřečí polnickém. Vz Hoš. Pol. I. 37.

-ka příp. ženských příjmení také v Polnicku: Fijalka, Dvořka (Dvořačka) atd. Vz Hoš. Pol. I. 114. — Příp. adverbií: dneska, hnedka, semka, teďka. Hoš. Pol. I. 109.

Kabáček, čku, m., zdrobn. kabač.

Kabaňa, ě, f. = *dětské šaty.* Mus. slov. IV. 50.

Kabát. Cihly od k-tu = *s povrchu peci, méně vypálené.* Opak: cihly od ohně. Brt. Sl. 136. Ma kabatů co liška plaščů. Vlasť. I. 238. K. slovenský. Vz Nár. sbor. XI. 5. — K. = *sukně.* U Hrušové na Slov. Čas. mus. IV. 4.

Kabátník, a, m., nadávka knězi. 1621. Listář. 154.

Kabelna, y, f. = *prkení*, hr nebo lati v rybnice před stavid násada při vytahování stavidel neodploula. Čes. l. XV. 225.

Kabošek, čku, m. = *dětský k* Sl. 136.

Kacabajka slovenská. Sr. XI. 20.

Káča Kačo, povec ni ledač lebo dve: budeš má, lebo (jedna) K., dve Kače, roznáš Mus. slov. V. 99. Sr. Barka. — *ženská.* Kde mají Káču, nepot (K. to odštěká). Litom. 74. — *blatouch*, rostl. Rgl. — K. *holá.* Pryskyřník (rostl.).

Kačák, u, m. = tanec v Těš Put. 325.

Kačena, y. f. Jde jako k. Čes. l. XIV. 477.

Kačenky n. *kobylice* = *v u tkadlcovského stavu.* Vz Litom

Kačičí chod = *kolébavý.* Phl'd

Kačka, y, f., rostl. Vz Stra *Kačky* děvčat = vlasy zpoza u skrútené a zapletené a do vrk čící; keď o trojne, vtedy: za Čas. mus. IV. 4.

Kadaň, ě, f. = *kaluž.* Litom

Kadel m. Karel. Vz Litom.

Kaděra, y, m. = kdo kadí (Rgl. Sr. násl. Kaďúch.

Kadeřábek, *kadeřák*, *kad* Jarmuz zde.

Kadilnice, e, f., turibulum XV. stol. Zahr. 58.

Kadlúbek, bku, m. = *škop v dutém kmeni* (korábek); dol v krajíci chleba vykrojený (na Sl. 136.

Kadmi-um, a, n. Vz Vstnk

Kádner K., spis.

Kaďúch, a, m. = *kdo bzdí*, *k* XXIV. 419.

Kafáček, čku, n. = *hrnek* VI. 10. Zdrobn. z kafák.

Kafák, u, m. = *hrnek k* Pacov. Čes. l. XIV. 51., Rais.

Kafaty, ýho, n. = *káva.* osladím; Navařiť si kafatýho.

Kachat se v čem = *maza* Šum. Rgl.

Kachla, y, f = *kachel.* T k. odo dveří. Mus. slov. VIII.

Kachnář, e, m. = *obchodní* Wtr. Řem. 320.

Kachní chůze (kolíbavá) Z

Kachrať = *hltavě jísti.* Brt

Kachtat se = *hlasitě se s se.* Hoš. Pol. I. 147.

Kachutať = *kašlati.* Spiš.

Kajanô = *pokuta.* Mus. slo

Kajutník, a, m. = *kdo je jutě.* Jark. 41.

Kaka = *lejno.* Phl'd. XXI

Káka, y, f. = *koláč.* Phl'd

Kakaj, e, m. Bylo to za K- husy parochne nosily (když j starých událostech). Mus. sl.

Kakao, a, n. K. české, dubové, hollandské.
Kakaovník, theobroma, rostl. Ott. XXV. 334.
Kako, a. m. = *zamazaný, znečistěný člověk*. Phl'd. XXIV. 419.
Kakralente, sr. Kakrahelt. Us.
Kakuška, y, f. K. žlutá (rostl.). Vz Orlíček zde.
Kalanda, y, f. = *beseda, zábava*. Čes. l. XIV. 29.
Kalášek, les u Pacova. Čes. l. XIV. 442.
Kalašová O. a M., spis.
Kaleidoskopický. K. proměny. Vlasť. IV. 5.
Kalendář, e, m. Já ji znám, mám ji přečtenou lépe než k. Šum. Rgl.
Kalhotník, a, m. = *hacník, krejčí kalhot, kalhotář*. Wtr. Řem. 137., 238.
Kalhotky = *petrklíč* (rostl.). Litom. 77.
Kalichovitě. Hlavice k. udobená. KP. XI. 82.
Kalika, y, m. = *šibal, planec*. Phl'd. XXIV. 420.
Kaliník, u, m., rostl. Vz Dříšťál zde.
Kalit = *otravovati*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 46.
Kallus Jos., básn. † 10./2. 1905. maje 50 let. Zl. Pr. XXII. 228.
Kalodont, u, m., z řec. = *pasta na zuby*. Rgl.
Kalous, u, m. = *prostor pod koncem vyčnívající střechy stodolové*. Ces. l. XV. 39.
Kalousek, ska, m. = *holoubě*. Litom. 47., 76.
Kalousov, a, m., hora u Hořiček. Tk. Pam. II. 290.
Kalouž, e, f. = *kalužina*. Hoš. Pol. I. 147.
Kałus, a, m. = *kalousek* (pták); *cmur z másla, cmour, kalová koše, kal*. Brt. Sl. 137.
Kalvoda Al., mal. Zl. Pr. XXI. 12.
Kambálke = *hambálky*. Brt. Sl. 138.
Kamejkový. K. barva, chamois. Rgl.
Kamejský V. T., spis.
Kámen. *Kameny* = *ozdoba stavitelská* pravoúhlá, někdy na jedné straně ohraničená obloukem a končící mírně do výše vyčnívající hranou (místo růžic). Vz KP. XI. 93. — K. = 20 liber. Sr. Wtr. Řem. 112.
Kameňák, a, m., druh *holubů*. Zl. Pr. XXII. 222.
Kamének, nku, m. = *brousek na broušení kosy*. Brt. Sl. 138.
Kamenice, e, f. = *sklep v kopci, do něhož vede chodba ze dvora*. Litom. 61.
Kameníček, čku, m. = *brusinka*. V Drahansku na Mor. Brt. Sl. 28.
Kamínek Kar., spis.
Kampelík Cyr. Tk. Pam. I. 261.
Kamzíkově žlutý. Rgl.
Kanálka, y, f., zahrada v Kr. Vinohradech. Vz Dolen. Pr. 586. Nyní se zastavuje.
Kanálkový. K. mlýnek s vnitřním pohybem. Nár. list. 1905. 131. 22.
Kanavačový živůtek. Zvon VI. 105.
Kancellářník, a, m. = *úředník*. Rais. Lop. 76.
Kanděravý = *kučeravý, kudrnatý*. Brt. Sl. 138.
Kandidus Sixt, spis. Sr. Mus. 1905. 523.
Kanikule, z lat. canis = *psí dni, horké dni*. 1561. Arch. XXII. 193.
Kániť sa s kým = *zlobiti, vaditi se*. Brt. Sl. 138., Phl'd. XXIV. 754. Sr. Gániť sa.
Kankovať = *tančiti*. Slez. poh. 53., Vlasť. I. 32.
Kantička, y, f. = druh *putny*? Mus. slov. VII. 58.
Kantořina, y, f. = *kantorování*. Zvon V. 362.
Kanuávek, vka, m. = *vyzvědač*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47.
Kanuť, i, f., **kanutka**, y, f. = *kapka*. Brt. Sl. 138.
Kapalec, lce, m., rostl. Vz Oměj zde.
Kapalina, y, f. Vnitřní tření a diffuse k-lin; Povrchové napjetí k-lin. Vz Vstnk. XIV. 214., 217.
Kapalnice, e, f., rostl. Vz Pryskyřník zde.
Kapání, n, Mesiac je na k. (ubývá ho). Phld. XXIV. 420. Sr. Kapati.
Kapaninka, y, f. = *víno*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 46.
Kapánkový. K. polévka. Us. Rgl.
Kapátko, a, n. K. oční. Rgl.
Kapel'us, u, m. = *klobouk*. Orava. Sb. sl. IX. 56. Sr. Kapeluch v II. Přísp. 103.
Kapitalistní řád. Nár. list. 1905. 11., 17.
Kapka, y, f. Kapky, kvapky od žalosti, octové od l'aku, od hlavy bolenia atd. Vz Mus. slov. VI. 7. Jména léčivých kapek v Starej Pazove na Slov. Vz Čas. mus. VI. 7. — K. jako příslovce v podřečí polnickém. Vz Hoš. Pol. I. 109.
Kapla, y, f. = čepec pokrývající jen vlasy uší se nedotýkaje a přiléhající těsně do čela. Slám. Put. 66.
Kaplanovati = *hospodařiti při otci*. Litom. 25.
Kaplon, a, m. = *kapoun*. Spiš. Sb. sl. IX. 51.
Kaponosec v Gb. Sl. chybně m.: čaponosec. Vz tam Čaponosec. V tomto Slov. v VII. 1288. také Kaponosec.
Kapouni, pl., m. = *vařená řepa* (žertem). Brt. Sl. 139.
Kapratěti, ěl, ění. Voves k-tí (když je před sv. Janem pěkný, kadeřavý). Hoš. Pol. I. 137., II. 55.
Kapratí, n. = *kapradí*. Hoš. Pol. I. 147.
Kaprycí, n. = *kapradí*. Hoš. Pol. I. 147.
Kapsa, y, f. Musíme tak robiť, jako nám k. ukazuje. Mus. slov. VIII. 28. Čas svůj mrha, k. se mu trha. Vlasť. I. 234. Ve městě decke kópíš, jenom mě (měj) plnó kapsu. Smíš. 76. — *Kapsy babí*. Vz Kokoška rostl.
Kapsička, y, f., vz Kokoška rostl.
Kapslovačka, y, f. = *přístroj k dělání zápalek; přístroj zátkovací*. Rgl.
Kapucínský. K. semeno, rostl. Vz Stračka zde.
Kapučí = *kozel*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 46.

Kapusta, y, f. K. hořčičná, vz Hořčice. K. chřestová, vz Prokolice. K. obecná, vz Brukev; K. pravá, brassica sabauda: kél, vlaština. Vz Čes. l. XIV. 375. K. zimní (vlastní), vz Jarmuz. K. je dobrá vára, keď sa mäsa do nej naváľa. Sb. sl. VIII. 168. Od k-sty chlapci tustí (tlustí). Mus. slov. IV. 11. Zahrievať starú k-stu (odbytých věcí vzpomínati). Phľd. XXIV. 435.

Kapuš, e, m. = *dráb*. Brt. Sl. 139.

Kar, u, m. O původu slova sr. Phľd. XXII. 760.

Karafiát, u, m., rostl. Vz Mák vlčí zde. K. vodní. Vz Stulík žlutý zde.

Karakter, u, m., nadávka. Ty k-re! Brt. Sl. 139.

Karakterisace, e, f. Zvon. V. 511.

Karamáditi s kým. Us.

Karásek Jar., spis. a učit. těloc.

Karbaň, ě, f. = *uvařená sadina pro dobytek*. Litom. 71. — K. = *hrnec na vaření zadiny*. Litom. 62.

Karfaška, y, f., něj. *sukně*. Litom. 67.

Karfiol, u, m., brassica botrytis: květák, květlik, květné zelí. Čes. l. XIV. 374.

Karhan, a, m. = *mladík nevykáraný, nezvedený*. Bzenecko. Čes. l. XIV. 421.

Karlínský Cen., spis.

Karlovy Vary. Do Karlových Varů. Tk. Pam. I. 385.

z Karlsperka Dan. Kar., spis. v XVII. stol Sr. Mus. 1905. 523.

Karlštein, a, m. = *Karlův Týn*. Tk. Pam. I. 483.

Karlšteinka, y, f. = *studánka* u Zlíchova v XV. stol. Tk. Pam. I. 230.

Karlův most v Praze. Sr. Tk. Pam. I. 483.

Karmaš. Chce být na všech k-šách (užilý). Slez. Vlasť. I. 235.

Karnas, a, m., *kundis*, a, m. = *kanec*. Spiš. Sb. sl. IX. 50.

Karník Jan, básn. Máj. III. 304.

Karnýskový dražník (hoblík). Vz KP. XI. 4.

Karolina. Vz Kateřina.

Karolin-um, a, n. K. v Praze. Sr. Tk. Pam. I. 483., Dolen. Pr. 379., 384., Ruth.

Karovať. Sánočky (sáňky) k. (říditi). Cas. mus. V. 19.

Karpatý = *drsný, hrudovitý*. K. cesta. Spiš. Sb. sl. IX. 50.

Karputiny, pl., f. = *špatná zem*. Laš. Brt. Sl. 139.

Kartáčový. K. stroje, škrabadlo. Rgl.

Kaseta (kassetta), y, f. K. stropu = pole. Vz KP. XI. 252.

Kasetový strop. Vz Kaseta, KP. XI. 252.

Kasta, y, f., vz Tárník.

Kastřík, u, m. = *kousek podložené látky při vyšívání*. Šum. Rgl.

Kaše, e, f. Už je kaša hore dnom. Sb. st. VIII. 169. Najísti se horké kaše = *státi se prudkým*. Slám. Miu. 137. — Bramborová k. *herbábná* = zadělaná mlékem; *nastavovaná* = s přidanými trhanými krupkami. Čes. l. XIV. 145.

Kašel ovčí, Keuchhusten. Val. Brt. Sl. 140.

Kašička, y, f. = *prvá třída ob*

Kašikový čaj (z kašiku). (
100.

Kašovina, y, f. = *látka kaš*

Kašpárkovina, y, f. = *hra, činný Kašpárek*. Bílý. Obr. 139.

Kašůvka, y, f., les. Hoš. Pc

Katalogisační úkol knihov
XXII. 336.

Kateřina (n. Karolina) šla d
mlela muky styry klobuky; na
až do neba; za deň ho žedla (s
objedla. Slez. Vlasť. I. 102. J
K., dve K-ny roznášely rozn
slov. V. 99. Ať K-ny nebo
mrzne, topte chýže. Smíš. 1905

Kateřinka, y, f. = *běhavka*,
pretina rostl., chrysanthemum;
Kdyně. Rgl.

Katisko = *kat*. 1527. Mus.

Kátla, y, m. = *kdo dlouho*
toulá. Phľd. XXIV. 420.

Kaťouzny, pl., f. = *katě*. Š

Katovský = *pohodný*. Mor.
111.

Katův. Katova pšenice (k
kata). Wtr. Min. 43.

Kauders Rich., spis.

Kaufrechtní právo. 1459. Ar

Kaumacitová briketa.

Kaupilius Jan, kněz v XV
Mus. 1904. 251.

Káva arabská, krupičná, ml
sladová, velkozrnná, zdravotní,
Špatná vařená: cinda, ficinda. (
XIV. 366.

Kaven, u, m. = *dům*. V zlodě
XV. 46.

Kavenčit = *churavěti, trápiti*
sl. IX. 49.

Kavil, *kavyl*, u, m., stipa,
rostl. Vz Ott. XXIV. 134.

Kavka, y, f. = kdo zablo
věstných krčem, tam utrácel
o všecky peníze a věci byl
84. — K. Bohusl., spis.

Kávoměr, u, m. Rgl.

Kávostroj, e, m. = *kávová*
nickem. Jeřb. 6.

Kazatedlník(!), a, m. = *k*
kázání. Pohl.

Kazatelník, a, m. = *kazate*

Kázavě mluviti. Rais Lop.

Kazimír, a, m. = hora u Ta
Mus. slov. VII. 54.

Kazimluvný hřích. Bílý O

Kazimluvství, n. Bílý Obr

Každodňový = *všední*. K.
140.

Kbelík, u, m., hydria. Pat.

Kdákot, u, m. K. (kdákání)
Rais Sir. 100.

Kdeako = *všelijak*. K. koh
Phľd. XXIV. 41.

Kdink, u, m., z něm. Gedin
denní výplata horníků. Čes. l.

Kdyby su hladke ryby. S
227.

Keckat = *srážeti*. K. ovoce. Phl'd. XXIV. 420.
Kečák, u, m. = něj. domácí nářadí. Mus. slov. VII 58.
Kedbych = *kdybych*. Brt. Sl. 141.
Kedlub, *kedluben*, *kedlubna*. Vz Brukev.
Kefa, y, f. = *oblek*. Phl'd. XXIII. 527.
Kefár, a, m. (řemeslník). Mus. slov. VIII. 23. Sr. Kefa.
-kej příp. adv.: hnedkej, tetkej. Hoš. Pol. I. 110.
Kejda, y, f. = *tlustá ženská*. Rgl.
Kejdati se = *klátiti se, batoliti se*. Rgl., Čes. l. XIV. 51.
Kejdavý. K. chůze (klátivá). Rgl.
Kejtoň, ě, m. = *kde má tlusté kejty* (stehna). Rgl.
3. **Kél**. Vz Kapusta pravá.
Keleráb, u, m., vz Brukev.
Keněza, y, f. = *dřevěná nádoba na zrno*. Brt. Sl. 142.
Keprovitý, keprový. Sr. Kepr (tkanina). Rgl.
Keřina, y, f. = *křoví*. Rgl.
Kerluben, bnu, m., vz Brukev, Kedlub.
Kermenit, vz Kermenovat.
Kernička, y, f. = masnička, dbánka. Liptov. Sb. sl. IX. 44.
Kerúcí. K. k vám přijdu (někdy). Brt. Sl. 142.
Khaporem = *umříti*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47.
Khéres Jan, prof. a spis.
Kchop, a, m. = *vůl s rohy dovnitř zahnutými*. Šum. Rgl.
Kchopka, y, f. = *kráva s rohy dovnitř zahnutými*. Šum. Rgl.
Kičerka, y, f., hora v Těšínsku. Vz Slám. Put. 332., 364.
Kilaš, e, f. = *váha* Mus. slov. VII. 58.
Kilof, u, m., *havířské náčiní*. Zl. Pr. XXII. 158.
Kinkať = *dohořívati*. Svieca kinká. Phl'd. XXIV. 420.
Kitl'a, y, f. = *krátký kabátek*. Čas. mus. IV. 4.
Klabek, bku, m. = *statek*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47.
Klabnek, u, m. = *statek*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 46.
Klácat se světem = *choditi, toulati se*. Zvon VI. 24.
Klácel Mat. Fr., vz List. fil. 1905. 222. nn., Tk. Pam. I. 483.
Klacko, a, n. místo: Kladsko. Litom. 18.
Kladnatá, é, f., vrch v Těšínsku. Slám. Put. 233.
Kladníci = *posádka*. Posádku tvrze (kladníky) propustil na svobodu. Vlasť. III. 53.
Kladniční stolice mlýnská. Čes. l. XV. 188.
Klagani = něco z mléka jako: sýr, cmour, tvaroh. Čas. mus. V. 100.
Klajbas, u, m. = *tužka*. Slov. Čes. l. XIV. 463. Sr. Plavais.
Klaka, y, f. = *tuřín*. Opav. Brt. Sl. 143.
Klamačnice, e, f. = *klamatelka*. Brt. Sl, 143.
Klamavec, vce, m., nerost. Rgl.
Klamivě. Namaloval lva tak k., že ho psi měli za živého. Zr. Strat. 277.
Klampa, y, f. = *čupra, samopašné, figliarské dievče*. Phl'd. XXIV. 477.
Klapati čím jak. Klape hubou jako prase poklopem. Litom. 75.
Klapatý, vz násl. Klepatý.
Klapet. Psu k. na krk přivázati. 1560. Arch. XXII. 175. K. v I. d. 689. polož před: Klapěti.
Klarinetový. K. píšťala. Nejed. 120.
Klasavec, vce, m., Draber (Traber). XV. st. Zahr. 20.
Klasnovať snopy = *po klasech mlátiti*. Sb. sl. IX. 45., Phl'd. XXIV. 484.
Klasoví, n. = *obilní klasy*. Rais. Lop. 306.
Klásť = *mysliti, domnívati se*. Já sme kladl, že bude pršet. Hoš. Pol. I. 147.
Kláštor. A čo sa kláštor založí, hol'ba vína musí býť (mniši se mají dobře). Mus. slov. V. 77.
Klát, u, m. Bzučí ako včela v kláte (mluví mnoho). Mus. slov. VI. 109.
Klátek, tku, m. = *střenka nože*. Brt. Sl. 144.
Klatovský Jan a jeho Historie klatovská. Vz Mus. 1906. 158.
Klaudi, spis.
Klazar Otak., spis.
Klebetář, e, m. K. i velka voda beru zlato i blato. Slez. Vlasť. I. 220.
Klčí, n. = *pařezí*. Brt. Sl. 144.
Klecanda Jan, žurn. a spis., nar. 1855. Zl. Pr. XXII. 137. s vyobr., Máj III. 423, Nár. list. 1905. 64. 2.
Klecání, n., das Knicken, v těloc v. Rgl.
Kleč, e, f. Kleče u chomoutu. Litom. 64.
Klečačky = *kleče*. Brt. Sl. 144.
Klečeti = *kleč sekati*. Přespolním aby nedal k. 1749. Mtc. 1905. 390.
Klečky = *křivé nohy*. Rgl.
Klechtanka, y, f. K. z vody a múky Brt. Sl. 145.
Klekání, n. Když se zvoní k., popěvuji děti: Bom, bom, poďte děti dom! Mama vaťu mačku dětám na lizačku. Slez. Vlasť. I. 104.
Klekánský. Obec ani chléb k-ský ani posnopný mně dáti nechce. 1778. Čes. l. XIV. 265. (i. e. učiteli za zvonění ku klekání?).
Klekátko, a, n. Úprava k-ka. Vz KP. XI. 186.
Klekotit = *vésti daremné řeči*. Liptov. Sb. sl. IX. 47.
Klementin-um, a, n. K. v Praze. Tk. Pam. I. 483., Dolen. Pr., Ruth, Ott., S. N.
Klen V., spis.
Klenka, y, f., pole u Pacova. Čes. l. XIV. 440.
Klepátko, a, n. K. telegrafní. Vz Ott. XXIII. 731.
Klepatý = *klapatý*. K. kráva, koza = *která má rohy zpět obrácené*. Brt. Sl. 145.
Klepavý. K. hlava = *třesoucí se*. Zvon V. 408.
Klepeto, a, n. = *noha*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 46.
Klešč, e, m. = *škvor*. Brt. Sl. 145.

Kleště. Kliešťami treba z něho slova ťahať (o málomluvném). Mus. slov. V. 37.
Kleština. K-ny utahují krokve. KP. XI. 342.
Klétus, a, m. = *člověk rady si nevediaci, sprostý.* Phl'd. XXIV. 477.
Kleveta. O příslovích sr. Vlasť. I. 220.
Klevice, e, f. =? Faust. 36., 31.
Kleviti kupectví. Frant.
Kliasat = *klesati.* Spiš. Sb. sl. IX. 51.
Klibec, bce, m. = *klobouk* (žertem). Brt. Sl. 145.
Klibna. Sr. Čes. l. XV. 200.
Klícek, cku, m. = *kousek.* K. lesa. Hoš. Pol. I. 148.
Klicmo, v tělocv., im Knickstütz. Rgl.
Klicpera Václ. Sr. Dolen. Pr. 435. s podob., Tk. Pam. I. 483. Rozbor dramat Klicperových. Vz Obz. lit. III. 65.
Klíč, e, m. Klíče k zámkům hl. k. nového druhu. Vz v KP. XI. 267. nn.
Kličkařiti. Vz Mefistofelský.
Kličkovat. Obilí kličkuje. Šum. Rgl. Sr. Klučkati.
Klih, u, m. Vz o něm v KP. XI. 27., 429.
Klihový. K. voda. Vz KP. XI. 30.
Klihý v VI. 605. Tam tuchý oprav v: tuhý.
Klika, y, f., clique. Spekulační k. Nár. list. 1904. 356. 17. — K. = *sáček na peníze.* V zloděj. ml. Čes. l. XV. 46. — K. *u dveří, oken* atd. Vz KP. XI. 271. s vyobraz. — K. Jos, řed. měšť. školy, spis., 1857—24/3. 1906. Vz Nár. list. 1906. 82. 2. odp. a jiné listy z též doby; Zl. Pr. XXIII. 299., 297.
Klikáf, z něm. Glück auf. K. komu dáti (pozdrav něm. horníků). Čes. l. XIV. 451.
Klikový. K. ložisko parního stroje. Vz KP. X. 273. K. čep, kotouč. Vz KP. X. 282., 285.
Klimatologie, e, f., z řec. Vz Vstnk. XIII. 700.
Klimpkati, *klimprovati* na klavíry. Slov. Phl'd. XXIV. 153.
Klimšovat = *podřimovati.* Litom. 47.
Klin, u, m. Klin klinom treba vyhlobiť. Sb. sl. VIII. 168.
Klinčok, u, m. Musí mať oči na k-ku tej noci (nesmí spáti, dřímati). Phl'd. XXIV. 340. Sr. Klínek v I. Přísp. 151.
Klínek, nku, m. Klínky = vyšívání na oplecku v Hrušově na Slov. Čas. mus. IV. 3. Sr. Pecky.
Klinický sborník. Zvon V. 569.
Klinkavý. K. klekání (zvonění). Rais Lid. 238.
Klínkový. K. botky. Rgl.
Klínočárý. K. květ, karafiát, zbarvení. Rgl.
Klínotek, tku, m., zdrob. klenot. 1524. Arch. XXII. 114.
Klínovka, y, f. = *cihla do klenutí.* Rgl.
Klk, u, m. = *chlp.* Klke sa jej robia na priadzi. Phl'd. XXIV. 477.
Klmačiť. Preklmačil si majetok = prebajdákal; Kabát preklmačil za žranicu (za pálené). Phl'd. XXIV. 477. Sr. Vyklmáčit.
Klobouček Jos., prof. a spis.
Klobouky slovenské. Sr. Nár. sbor. XI. 8.

Klobúčna, y, f. = *dík*
Phl'd. XXIII. 255.
Kloc, e, m. = jednotliv
šaty vůbec jsou: *hábу.* Lito
Klocok, cku, m. = válco
padok. Phl'd. XXIV. 477.
Klochtat = *s nevolí vaři*
IX. 50.
Klokoč, staphylea, Pimp
Ott. XXIII. 1054.
Kloktadllo, a, n. = *člově*
Phld. XXIV. 477.
Kloktat. Ožraný kloktá, l
mitelně mluví, mumlá). Phld
Kloktavě mluviti. Rais I
Klonckat. Muške klonck
(houfně litají). Phld. XXIV.
Klonkány, pl., m. = *bran*
vařené v zelí. Šum. Rgl. Sr.
Klonkať krávu (zohnouti
lenech a uvázati). Phld. XX
Klonkoče, pl., m. = *noky*
Rgl.
Klop, u, m. = *ohrnutá a o*
bálu na prsou. Brt. Sl. 146.
Klopíř, e, m. K. vyráže
z plechů okrouhlé mincovi
Řem. 491.
Klopkář, e, m. K. am
člunkový, vydutý. Vz KP.
obraz.
Klopna, y, f. Kabát s k
kami na přední části). Rgl.
Klopný vozík. Nár. list.
Klopýtec, tce, m. = *hr*
chyba. Nár. list. 1905. 275. 1
Klosteuer, u, m. = *bern*
Priv. II. 907.
Klotka, *Klotina* = *Klotik*
Klouboval len = vázati
tom 65.
Klouče, ete, n. 1602. Lis
Klourat = *vyzvídati, pát*
ml. Čes. l. XV. 47.
Klouzeti v. klouzati. Ho
Klouznání, n. = část pos
Litom. 64.
Klovaň, ě, f. Měla zub
(dobré). Zl. Pr. XXI. 510.
Klpčiť = *bíti se vespolek*
477.
Klucar, u, m. Vz Plucar
Kľúcat = *kulhati.* Brt.
Kľučkat = *klíčiti.* Bol
XXII. 223.
Klúdit = *márnit, odhá*
Phld. XXIV. 477. Sr. Oklú
Klúdník, a, m. = *márn*
477.
Kluka, y, f. = *cirkulář*
starosta (fojt) sousedům,
do hromady. Kluky byly r
Vlasť. I. 183.
Klukař, e, m. = *robitel*
238.
Klukovat se = *toulati*
cích a domích. Zl. Pr. XX
Klumpa, y, f. = *hromad*
Sl. 146.

[redacted]

Klusač, e, m. = jm. lesa a pole. Hoš. Pol. I. 137., 115.
Klusborek = Krucemburk. Hoš. Pol. II. 65.
Kluščaný = *velmi tlustý.* Brt. Sl. 147.
Klútnout, vz Klutati. Člověk si sotva klútne. Rais Lid. 218.
Kl'zavica, e, f. = *náledí.* Brt. Sl. 147.
Klziar, u, m. = l'ad (led), kde sa kl'žú. Liptov. Sb. sl. IX. 43.
Kmejtnout se = *kmitnout se.* Hoš. Pol. I. 148.
Kmenosloví, n. K. v podřečí polnickém, vz Hoš. Pol. I. 114., v Litomyšlsku, vz Litom. 24.
Kmenoslovný. K. odchylka, Litom. 11., stránka jazyka, theorie. List. fil. 1905. 154., 243.
Kmenotvorba, y, f. List. fil. 1905. 350.
Kmenověda, y, f., vz Kmenosloví.
Kmíňanka, y, f. = *kmínovice, kmínová polévka.* Brt. Sl. 147.
Knínĕňka, y, f. = *kmíňanka.* Val. Čes. l. XV. 266.
Kmínovice, e, f., vz předcház. Kmíňanka.
Kmitat = *zacláněti; hemžiti, mihotati.* Někmitaj mi; Kmitá sa mi to popred oči. Phľd. XXIV. 477.
Kmitel, z něm. Knittel. Val. Sr. Huj. Progr. 15.
Knačet. Kalousek knačí. Hoš. Pol. I. 137.
Knavatka, y, f. = *motyčka.* Rgl.
Kneb, u, m. = *nůž.* Kto má chlieb, najde i k. Mus. slov. VI. 26.
Knedlíčky, rostl. Vz Pantoflíčky.
Knedlík, u, m. K. skleněný, třešňový, tvarohový. Rgl. K-ky chlupaté = k. z uvařených bramborů zadělaných moukou. Čes. l. XIV. 144. — K. *mastný*, rostl. Vz Blatouch, Pryskyřník zde.
Knedlíkový. Je k. (rád jídá knedlíky). Us.
Kněhoschovna (!), y, f. = *knihovna.* Pohl.
Kneidl Fr., řed. a spis., nar. 3./10. 1855. Sr. Zl. Pr. XXIII. 120.
Knejdle = *knedle, knedlíky.* Litom. 71.
Kněský = kněžský. Hoš. Pol. II. 35.
Kněz, e, m. Jaky kňaz, take su aj veriaci. Mus. slov. VI. 26. — **K.** = *ploštice zdobená.* Brt. Sl. 147.
Kněžík, a, m. = černý brouček na malinách, jahodách, druh nosatce, velmi páchne a jest veliký jako malá čočka. — **K.** = *holub,* má černá, červená n. sivá křídla. Šum. Rgl. — **K.** = *syn knězův.* Rgl.
Kněžůvka, y, f., druh *hrušek.* Brt. Sl. 147.
Kničkat = *práti medzi rukama.* Phľd. XXIV. 477.
Knifant, a, m. = *člověk úskočný, chytrák* úskočný. Šum. Rgl.
Kniha, knihavka, knihara, kniharka, y, f. = *čejka.* Šum. Rgl.
Knihničky, pl., f. = zaniklá ves v Bučovsku na Mor. Vz Mtc. 1905. 379.
Knihomalba, y, f. Staré k-by. Vz Čes. l. XIV. 271.
Knihovna, y, f. Úprava k-ny; K. a psací stůl s vyobraz.; K. ve slohu Ludvíka XVI. s vyobraz. Vz KP. XI. 156., tab. LXIX., XLIV.
Knihovnička zdrobn. knihovna. Us.
Knihovník, u, m. = *police na knihy.* Liptov. Sb. sl. IX. 44.
Knihtiskařství, n. Sr. Wtr. Řem. 519. nn., 806 nn.
Knikot, u, m. = *knikání.* K. selete. Rais Sir. 19.
Knižák, a, m. = *svobodník.* Brt. Sl. 147.
Kníže Rud., spis.
Knofl'a, y, f. = *šiška.* Brt. Sl. 147.
Kňoukání, n. K. kočky. Rgl.
Kňoukati. Kočka kňouká. Rgl.
Knüpfer Beneš, mal. Sr. Zl. Pr. XXII. 190.
Knutl'ovat = *snop knutlem zavazovati,* (han. róblovat). Brt. Sl. 147.
Koadjutorství, n. K. při úřadě historiografa. Tk. Pam. I. 245.
Kobalt, u, m. Jeho dějiny, vlastnosti a výroba. Vz KP. X. 243. nn.
Kobaltoarsenový kyz. KP. X. 244.
Kober Ignác, naklad., nar. 1825. Sr. Tk. Pam. I. 443.
Koberčík, u, m., zdrobn. koberec. K. k posteli. Rgl.
Koberec, rce, m. K. anglický, bruselský, hollandský, korkový, lineolový, lůžkový, lýkový, nástěnný, perský, salonní, sešívaný, smyrenský, stůčkový atd. Rgl.
Koblih, u, m. = *koblížka; podlouhlý makovník; koláč na nový rok pečený.* Brt. Sl.
Kobliha Fr., mal. Sr. Zl. Pr. XXII. 178. — K. *smažená.* Tam se budou smažit k-hy (budou křtiny). Litom. 74.
Koboltnica, e, f. = *pomlouvačná klevetnice.* Brt. Sl. 148.
Kobylí hlavy = druh *jablek.* Šum. Rgl.
Kobylice, e, f., vz Kačenky zde.
Kobylinda, y, f. = kobylí hlava (jablko). Šum. Rgl.
Kobylka, y, f., potok v Opavsku. Vlasť. III. 141.
Kobza, y, f. = *vel'ké dievče.* Tolká stará k. a nevie sa eště ani učesať. Phľd. XXIV. 477.
Kobzák, u, m., druh bramborů. Brt. Sl.
Kobzolniskový. Rež k-va je slaba. Slez. Vlasť. I. 216.
Kocman, u, *kocmánek,* nku, m. = vyvýšené místo mezi dvěma kolejemi v hlinitém úvoze. Litom. 47.
Kocmanda, y, f. = *bramborová kaše.* Brt. Sl.
Kocmoch, u, m. = *moučná kaše.* Brt. Sl.
Kocprd, a, m. Taký k. malý. Mus. slov. VI. 110. — **K.**, u, m. = *kotrmelec.* K-dy válať = dělati kotrmelce. Liptov. Sb. sl. IX. 44.
Kocúr, u, m. = *míšek na tabák.* Smíš.
Kocúrek, rka, m. Dětská hra na k-rka. Ve Slez. Vz Vlasť. I. 131.
Kocúry = *přepálené cihly; tchoř* (věc domácím zlodějem ukradená, hl. obilí); *pěšinka.* Brt. Sl.

Kočanina, y, f. = *rozlezlý škrob.* Hoš. Pol. I. 137.

Kočárky, pl., m. = *šalamounek* (rostl.). Šum, Rgl.

Kočí. Je na kočím zamku (na pekařské peci). Slez. Vlasť. I. 281.

Kočičí tanec = *selí s kroupami.* Litom. 71. — K. stříbro = slída. Rgl.

Kočičina, y, f. = *kočičí vřesk.* Šum. Rgl.

Kočka, y, f. Má ho rád, jako k. vrabce. Rais. Koř. 122. Sr. Mačka. — K. = *kladkový přístroj v lomech.* Rgl.

Kočmen, u, m. = *látka na svrchníky.* Rgl.

Kodat = *tlachati.* Brt. Sl.

Kodičklilenta = *dej sem sperhák.* V zloděj. ml. Čes. l. XV. 46.

Kodrbáč, e, m. = kotrbáč. Šum. Rgl.

Kodym *Fil. Stan.* Sr. Tk. Pam. I. 483. — K. *Jos. Stan.*, spis., † 28./3. 1905. v 77. roce věku svého. Sr. Nár. list. 1905. 90. 2.

Koferování, n., maledicta. 1527. Mus 1905. 434.

Kohana, y, f. = *libosť, láska.* Orava. Sb. sl. IX. 57.

Kohanek, nka, m. = *kochánek, milenec.* Orava. Sb. sl. IX. 56.

Kohétit v VI. 632. oprav v: kohélit. Brt. Sl.

Kohoutek, tku, m. = *formánek u vozu.* Litom. 63. — K. polní, vz Hlaváček. — K-tky, rostl. Vz Oměj zde.

Kohoutí hnízdo (rostl.). Vz Pivoňka zde.

Kohút, u, m. Chodník dělaný na kohúty (serpentiny). Brt. Sl.

Koch J. T., spis.

Kojátky = zaniklá tvrz v Bučovsku na Mor. Vz Mtc. 1905. 381.

Kokarnar = *vím, rozumím.* V zloděj. ml. Čes. l. XV. 46.

Kokoška, y, f. = *pastuší tobolka*, capsella, bursa pastoris: babí kapsy, betašná zelina, bětuška, bída, holá káča, hořčice sedlská, chudá běta, chudobka, kapsička, kopištátka, lopatička, lopata, mošna, penízek, portmonka, slouhovo thé, srdíčka, suchá běta. Čes. l. XIV. 373. Sr. Pryskyřník zde.

Kokrhati. Ten škubánek nekokrhá (je málo mastný). Čes. l. XIV. 144.

Kokrhélí, n., rostl. Vz Mák vlčí zde.

Kokšit se = *kohoutiti, slobiti se.* Brt. Sl.

Koktna, y, f = *koktavá ženská.* Rgl.

Koláč, e, m. Keď niet chleba, dobré sú aj koláče. Sb. sl. VII. 130. K. jak pejchavka (jen se rozsype). Šum. Rgl.

Koláčový. Je k. = jí rád koláče. Us.

Kolaj = kolej. Chodí jeden za druhejm po kolaji (po pořádku za sebou). Hoš. Pol. I. 137.

Kolák, a, m. = *cyklista.* Us. Sr. Kolojezdec.

Kalamuta, y, f. = *nesnáze.* Působiti někomu k-tu. Mor. Rgl.

Kolár Fr., spis. Máj. III. 350.

Kolár, a, m. = *kolář.* Keď môžeš mať k-ra, nestaraj sa o kolárika. Sb. sl. VIII. 84.

Kole = *kolem, mimo.* Vz Brt. Sl.

Kolébka = *vánoční hry.* Vz Nejed. 213.

Koleda, y, f. K. na sv. Tři krále; K. vánoční asi z r. 1700; K. z Stará slov. k. Vz Čes. l. X 142., 138.

Kolendovat = *kľačiacky* XXIV. 477.

Kolenec, nce, m., spergula Vz Ott. XXIII. 800.

Koler (cholerický) = *člově pudlivý.* Šum. Rgl.

Kolíčko, a, n. = *kolečko.*

Kolikerasto = *několikrát.* tený Brt. Sl.

Kolikoletní plod (rybí). XXII. 204.

Kolín. Vz Štěpán z Kolín

Kolis z koli-si. Tehdy k., Gb. Slov.

Koliš, arna (de radicibus). Gb. Slov.

Koliť = ukládati chycené přivázané k ladiku. Vz Čas Sr. Koriť.

Kolkava, y, f. = *kolčava.*

Kolkovací povinnosť. N 340., 25.

Kollár Jan. Sr. Phľd. 667 nn. Převezení jeho osta Vz Zl. Pr. XXI. 358., 371., 3

Kollektář, e, m. = kni kollekty. Nejed. 22.

Kolman K. Dr., spis. Sr.

Kolník, u, m., vz Tuřín, V a, m. = *kdo vbíjel do řeky k* 566.

Kolnohý = *šmatlavý.* Brt.

Kolo. Kola za ojí jedou vůdcem). Zl. Pr. XXI. 251. Vz Sb. sl. VII. 70. — K. *v* bočmo, přednožmo, střížmo, nožmo. Rgl. — K. Kola Čes. l. XV. 228.

Kolobotky = *polobotky.* Š

Kolodře, *kolořs* (původn srv. strč. korozřě (druh Progr. 7.

Kolojezdec, dce, m. = b Sr. Kolák.

Kolok, ryba. Vz Kolek.

Koloklus, u, m., v těloc lauf. Rgl.

Kolomaz, u, m. Vyžerie Phľd. XXIV. 341.

Kolomastný. K. smóla. Gb. Slov.

Kolovrat, u, m. Části Pazovej na Slov.: babka, kraják (motúz, šňůrka u d lapka, motovidlo, nôžka, p preš, rúčka, slučka, šňůra, v slov. VII. 58. Sr. Kozlík, P nebere ženu s podseknutý je smrti naší kolovrat. Rais

Kolovrátek, tku, m. jímž se v pohyb uvádějí v KP. XI. 11. s vyobraz. — rostl. (dle stálého pohybu

Kolpat, u, m. = *klobouk*

Kolšíř, e, m. = topič Kohlschürer. Wtr. Řem. 46

Koltati = *kolotati*. Gb. Slov.
Koltovaný = *sněný*, geträumt. Vz Gb. Slov.
Koltrinka, y, f., zdrob. koltra. Vz Gb. Slov.
Koltún, u, m. Vz Brt. Slov. 152.
Kolúch, a, m. — *kolouch*.
Kolúchový = *kolouchový*.
Kolúška, y, f. = *část krosny* (stavu tkadlcovského). Mus. slov. VII. 58.
Kolvičínský = *kterýkoli*. Brt. Slov.
-kom příp. adv.: tetkom. Hoš. Pol. I. 110.
Komár, a, m. Koho ovad *poščípe*, ten sa aj k-ra bojí. Phľd. XXIII. 308.
Komara, y, f. = *schránka na peníze*. Gb. Slov.
Komárovat nač = *dotěrně nahlížeti*. Brt. Slov.
Kombis, e, f. = kommisse. Brt. Slov.
Komediant, a, m., tanec na Těšínsku. Slám. Pnt. 326.
Komenda, y, f. = *komando*. Že jest pod k-dou (pod pantoflem), musí poslouchati. Us. Rgl.
Komenice, e, f., druh *slepic*. Šum. Rgl.
Komenský Jan Amos. Jeho jméno a rodiště. Vz Mtc. 1905. 1.—13., 142, 345. nn., Zvon IV. 353., Mus. 1905. 133., 302., Bílý Obr. 107., 126., Nár. list. 1905. 272. 3.
Kometa, y, f. Vlasatice k. všecky díry vymetá (posměšek). Zl. Pr. XXII. 390.
Komickosatirický. K. grimassa. Zvon VI. 54.
Komínek, nka, m. = *kominík*. Šum. Rgl.
Kominíček, čka, m., rostl. Vz Hlaváček zde.
Kominka, y, f., rostl. Vz Zemědým zde.
Kommunalní dlužní úpis. Nár. list. 1906. 34. 18.
Komoněcviční Myrmidonové. Škod. II[a]. II. 207.
Komonný = *jezdecký, rytířský*. Trist. 377., Gb. Slov.
Komora, y, f. = *rybníček*, do něhož se uschovává násada ryb přes zimu. Čes. l. XIV. 94.
Komoráš, e, m. K. má o svatbách na starosti komoru t. j. vydává jídla a nápoje. Brt. Slov.
Komoří, ího, m., camerarius, který vedle správy důchodů zemských časem nabyl i moci soudní. Dvoř. Mor. 92.
Komorica, e, f., druh pálenky. Čas. mus. V. 100.
Komořice, e, f. = *menší komora*. Brt. Slov.
Komornický. K. registra = *knihy*, do kterých zaznamenávali komorníci, kdy úřední listiny stranám byly dodány. Vz Mus. 1905. 105.
Komorníček, čku, m. = kočár bez per, krytý. Vz Brt. Slov.
Komornička, y, f, zdrobn. komornice. Gb. Slov.
Komorníkový starosta. Gb. Slov.
Komorov, a, m. = zaniklá ves v Bučovsku na Mor. Vz Mtc. 1905. 377.
Komosov, a, m., zaniklá ves v Bučovsku na Mor. Vz Mtc. 1905. 380.
Kompan, a, m. = mladší učitel, z fr. compagnion, a to z lat. compaganus. Phľd. XXIII. 215.
Kompletoř, e, m. = *kompletní modlitba*. Gb. Slov.
Komplexí, f., *letora*, Temperament, zla t. Vz Gb. Slov.
Kompotový. K. láhov (na kompot). Us.
Komucírovat m. komunicírovat. Vz Litom. 21.
Kon, u, m. Ten dělá kony (ten vyvádí kusy)! Brt. Slov.
Kaňacina, y, f. Raduje se tomu, ako cigáň k-ně, bielymu chlebu. Phľd. XXIV. 340.
Konček, nečku, m. = *ocelové péro*, jeho špice: *končíšek*. Brt. Slov.
Končitě. Ryby do rybníka k. dosaditi (úplně, v plném počtu). 1525. Arch. XXII. 68.
Končúšek. šku, m., vz předcház. Konček.
Kondensace, e, f., z lat. = *zhuštění*. K. par vstřiková, povrchová. Vz KP. X. 365. nn.
Kondoroš, dědina na Slov. Vz Phľd. XXII. 303.
Kondražka, y, f. = *sukně z režného mezulánu*. Litom. 67.
Koněbarvíř, e, m. Ghet. 67.
Konečně, ě, f., definitio. Vel. — Gb. Slov.
Konědříč, e, m. = *ras*. Wtr. Řem. 883.
Koněstraš, e, m. = *konistraš*, nějaký pták. Prešp. 216. Vz Gb. Slov.
Konfekcionář, e, m., z lat. = *hotovitel obleků na sklad*. Us. Rgl.
Konfektář, e, m. = *kdo robie konfekty z medu, cukru a mouky*. Wtr. Řem. 416.
Konice, e, f., mě. na Mor. V Konici dne 22./4. 1835.
Koníček, čka, m., rostl. Vz Orlíček, Oměj zde.
Konidráč, e, m. = *kdo koně žene*. Zl. Pr. XXI. 27. Na str. 50. tamtéž: *konědráč*.
Konieřík, a, m., zdrobn. konieř, koníř, Rosshändler, Pferdeknecht, Reitknecht. Gb. Slov.
Koník n. jezdec u soustruhu. Vz Ott. XXIII. 739. — K., *koníček* = druh hádanky.
Koniklec luční, pulsatilla pratensis: černá zelina, denní sen, fousek, konikleč, koní kleč, koňský kleč, pomiklec, ptačí hnízdo, půlzlatník, růžička, sisi, sisí, sosí, sv. koření, větrnice, větrnička, větrová bylina, vousek, zvonec, zvoneček, zvonek kuchyňský. Čes. l. XIV. 133. Sr. Sasanka zde.
Konipýř, e, m., nějaká obluda. Prešp. 399. Vz Gb. Slov.
Konírnosta (!), y, m. = *podkoní*. Pohl.
Konířství, n. Hus. Vz Gb. Slov.
Konit se = *dívočiti se*. Brt. Slov.
Konitrud, u, m., gratiola offic., rostl. Phľd. XXIV. 432.
Konivoda, y, f., nějaká rostl. Vz Gb. Slov.
Konopáč, e, m., vz Řeřišnice.

Konopáska, y, f. = *slepice barvy konopné.* Brt. Slov.

Konopě. Když sejó k. na Víta, toš řitó svítá, dyš na Gervázi Protázi, to je na provazy. Haná. Čes. l. XIV. 439.

Konopnice, e, f., rostl. Vz Sasanka zde.

Konrád Jos. T., spis. Sr. Máj. III. 222.

Konservový. K, továrna (na konservy). Nár. list. 1905. 26., 9.

Koňský kleč, rostl. Vz předcház. Koniklec.

Konsolní stůl (na konsoly). Vz KP. XI. 126.

Konstantius Jiří, 1617.—1673. Sr. Bílý Obr. 51.

Konsumo, a, n. = vykonávání hostinství na místě vrchnosti (od úředníka). Tk. Pam. I. 61.

Konťa — *zakrútené vlasy (žen) nazad hlavy.* Vz více v Čes. mus. IV. 4.

Kontaktní, z lat. Elektrická dráha s k-ním vedením; K. nádoba. Nár. list. 1905. 195., 2.

Kontaktový, z lat. K. (doteková) soustava. K. přívod proudu elekrického. Nár. list. 1905. 195, 2.

Kontráš, e, m. = *kdo zpívá n. hraje druhý hlas.* Brt. Slov.

Konvekce, e, f., z lat. Vedení a k. tepla. Vz Vstnk. XIV. 281.

Konvergence, e, f., z lat. K. řad. Vz Mtc. 1905. 386.

Kopajna, y, f. místo: kopanina. Sr. Huj. Progr. 18.

Kopanina, y, f. K. = pole vzdělané nejprve kopáním na místech pustých, zejména po vykáceném lese, kde pro kamení a kořání nebylo možná hned pluhem orati. Čes. l. XV. 77.

Kopati. Ať ta kopnem, priam odletíš, čo pet zlatých ztroviš, kým nazpät prideš. Mus. slov. V. 77.

Kópě (?), campia. Prešp. 738. (de frumentis). Vz Gb. Slov.

Kopecký *Mart.*, spis ve XVIII. stol. Sr. Mus. 1905. 524. — **K.** *Tom.* Dr., spis.

Kopeniště, ě, n. = *kopka sena.* Šum. Rgl.

Kopéř, e, m. = *kostkář*, Würfelspieler. Vz Gb. Slov.

Kopička, y, f. = *mandel* (obilí). Čes. l. XV. 55.

Kopinník, a, m. = *hotovitel kopí.* Wtr. Řem. 462.

Kopištátka. Vz Kokoška rostl.

Koplhon v I. Přísp. 160. oprav v: Koplhoun. Vz Brt. Slov.

Koplice, e, f. = *široká motyka.* Úbočí. Rgl.

Koppova B. J., spis.

Koprekový = *koprový.* K. chrastí. Rais. Sir. 19.

Kopřivčič, e, m. = *nemanželský syn.* Vz Gb. Slov.

Kopřivec, vce, m. = *nemanželské dítě.* Vz Gb. Slov.

Kopytáč, e, m. = *kůň.* Rgl.

Kopytnický, ého, m. = obchodník s koňmi. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47.

Kopytník, a, m. K-ci hlodav pětiprstí, amblypoda, lichopr dactyla, sudoprstí, artiodactyl XXIII. 1013.

Kór, u, m. = hudební nás dudy?). Vz Nejed. 120.

Korábek, bku, m., vz př dlůbek.

Korálek, lku, m. Den jasn Noc jasná jako k. Úbočí. Rgl.

Kořalka, y, f. Na Litom teleska (podle žida Jajteles braňbora, breberice, brynda, sterka, drát, hafna, kapka, ko šedá, štěkna, švinda. Litom. 7 Kořavka, Pálenka, Komorica, (rohu k rohu, Sameček, Siv mlieko, Trculka, Žbrnda, Kvíte

Kořavní dříví = *k plaven* Wtr. Řem. 933.

Korban, u, m. = *trudovačk*

Korbářský, Řemeslo k-ské n také podstávkářské. Dělali pods kostry do vozů a do saní. Wt

Korčátek, zdrobn. korčát. (

Korda, y, f. = *provázek*, z Vzať na kordu. Phl'd. XXIII. část *roucha mnišského* (pás ?). Š Slov.

Kordón, u, m. Hrušky s hrade nasbierané. Phl'd. XXII.

Kordovanec, nce, m. = Gb. Slov.

Kordování, n. K. se zdržeti 1905. 437.

Korec, rce, m. = malá, d hloubená lopatka, kterou se vybírá a čerstvou nahrazuje ryb). Čes. l. XIV. 93. — **K.** = *podymači.* Vz Čas. mus. V. 35.

Koreček, čku, m. = *sklípek* (mlýnském kole na svrchní vo rého voda padá a strkem ne kolo otáčí. Čes. l. XV. 228.

Korečkový. K. kolo mlýns levný.

Kořemasta, *kořemastna*, y, f. Gb. Slov.

Kořen, e, m. Pustil tam k se nevrací). Mus. slov. VI. 11(

Koření, n. K. černé, bromo řice, Hlaváček; deváté = r (Čes. l. XIV. 74); pěti bratrů, sv. koření, vz Koniklec zde.

Kořenice, e, n., zdrobn. z l linů a korenícem se živil. (Slov.

Koriandr, u, m. Římský nucha zde.

Korienok, nku, m. Hra d korienky. Vz Čes. l. XV. 137.

Kořistka Kar. rytíř Dr., 1906. Sr. Nár. list. 1906. 19., z též doby, Zl. Pr. XXII. 201.

Koriť = ryby korcem nač dika vysypávať. Čas. mus. Koliť.

Korkovačka, y, f. K *přísť* zátkovačka.

Korkovati = *korkem ucpati.* Us.
Korkovky, f. = *korkové podložky ke skoku* Korkmatratze, v tělocv. Rgl.
Korlák, a, m. = *voják od pluku arcivévody Karla.* Brt. Slov.
Kormút, a, m. = *kdo se kormoutí.* Rokyc. Místy tam: *kornut.* Vz Gb. Slov.
Kornatět = *práchnivěti, trouchnivěti.* Brt. Slov.
Kornútka, y, f. = *pustovka,* Thurmfalke. Sb. sl. VIII. 138.
Koróbník, a, m. = *korouhevník.* Brt. Slov.
Koromandelský. K. dřevo (pestrý eben). KP. XI. 43.
Korouhve cechovní. Vz Wtr. Řem. 633 nn.
Korourat, u, m. = *kolovrat*; malý kolovrat slove *kozlík.* Litom. 13., 65. Sr. Pavonček.
Korovlat, u, m. = *kolovrat.* Hoš. Pol. I. 137.
Korpa, y, f. = *něj. domácí nářadí.* Mus. slov. VII. 58.
Korposče, Schnallen, *přezky.* V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47.
Korrektiv, u, m., z lat. = prostředek napravující, polepšující. Sterz., Nár. list. 1905. 229., 2.
Korrupční duch (z lat.). Nár. list. 1905. 359., 21.
Korša, e, f. z Kohlsaat, vz Řepka.
Kortašačky před volbami v Uhersku. Mus. slov. VII. 90. Sr. násl. Krsciny.
Koruba, y, f. = *korouhev.* Brt. Slov.
Koruženka, y, f. = *divižena.* Brt. Slov.
Korvín Jan, spis. † 13./10. 1905. Nár. list. 1905. 285. 3.
Koryto, a, n. K. řeky = *řečiště.* Sb. sl. VII. 97.
Kosa. Části: kosa, křivinka, rožeň, sloupek. Litom. 64. Na Šum.: berle, hrabice, kosa, kosíř, kosiště, voblouk. Rgl. U M... budou cinkat na kosu (budou křtiny). Litom. 75.
Kosák, u, m. = *mlýnský kámen,* leží-li dle jeho složení jeho léta kosou. Čes. l. XV. 293.
Kosatečný = z kosatce. K. víno. Vz Gb. Slov.
Kosen, sna, m. = *větev.* Brt. Slov.
Kosent, u, m. = *patoky.* Arch. XXII. 156.
Kosinč, ě, f. (k., čte, n.?) = *perut,* Fittig = opeřené ptáče? Vz Gb. Slov.
Kosiřík, u, m. Tím a klincem je kosa připevněna na kosišti. Hoš. Pol. II. 56.
Kosm, u, m. = *vlas, chlup,* Haar. Prešp. 429. Vz Gb. Slov.
Kosmat = *česati* (vlasy). Litom. 47.
Kosňa, ě, f. = *prádelník.* Brt. Slov.
Kosočtverečně. Lem k. vzorkovaný. Zr. Gom. 80.
Kosser, u, m. = *tmavá noc.* V zloděj. ml. Čes. l. XV. 46.
Kosť. Zánět kosti příjičný, hlívatý, ostitis syphilitica. Ktt. — K. Hrad K. u Sobotky. Vz Zl. Pr. XXI. 455. s vyobraz.
Kostelecký O. S., spis.
Kostelnička, y, f. = *žena obstarávající úkony kostelní.* Rgl.
Kostelník, a, m. = *správce kostela a záduší.* 1621. Listář 149. — K. Bude z teba vtedy dačo, keď z čerta k. Mus. slov. V. 77.
Kostelnô, vrch na Slov. Vz Mus. slov. VII. 18.
Kosteloborství, n. Josefinské k. Tk. Pam. I. 63.
Kostinový (?) = z rostliny řečené kosť. K. olej. Sal. 367. Vz Gb. Slov.
Kostival, u, m., symphytum, Beinwell, rostl. Vz Ott. XXIV. 490.
Kostkáříček, čka, m. = *herec v kostky.* 1527. Mus. 1905. 435.
Kostkářový = *kostkářský.* K. stav. Št. Vz Gb. Slov.
Kostlivý Stanisl. Dr., † 7./10. 1905., spis.
Kostřáb, *kostřap,* a, m. = *ryba* (a snad také pták?). Vz Gb. Slov.
Kostrhún, a, m. = *vysoký a suchý chlap*; *mazaný šibal*; *fatkář.* Brt. Slov.
Kostřipec, pce, m. = něj. rostl. Prešp. 787. Vz Gb. Slov.
Kostrový hrob. Nár. list. 1906. 41., 13.
Koš, e, m. Děvče na koši = *těhotné.* Litom. 47. K.: bramburák, na dříví, na ublí, cestovní, pleták, úhrabák (na ouhrabky) atd. Rgl.
Košatý. K. žena (těhotná). Litom. 47.
Koščálisko, a, n. = *zelné pole.* Brt. Slov.
Koščan (!), u, m. Prešp. 820. (de radicibus). Vz Gb. Slov.
Kočičky, jm. lonky. Hoš. Pol. I. 137.
Košiláčky, rostl. Vz Sasanka zde.
Košile, e, f. Hořejší část: stanka (driek); dolejší: odolok. Ott. XXIII. 415. K. Moravanek, vz Brt. Slov. 156.—157. K. barevná, hladká, Jägrova, Jägrovka, potní, noční, sámková, turistická atd. Rgl. — Vz Košula, Nár. sbor. XI. 4.
Košnař, e, m. = *košíkář.* Wtr. Řem. 146., 455.
Koštéř, e, m. K. vína = měřič sudů a vyběrač poplatků k obci n. vrchnosti. Byl to tedy finanční zřízenec. Vz Wtr. Řem. 171.
Koštištník, a, m. Tk. Pam. I. 57. Vz Koštišťař.
Košula = *košile.* Je v dobrej košuli (veselý). Slám. Put. 487.
Košuľák, a, m. = *košiláč.* Gb. Slov.
Košut, u, m. = léčivá rostl. Čas. mus. VI. 7.
Košvar (?), *košnar* (?) = něj. zvíře. Vz Gb. Slov.
Kot, a, m. = *kohout.* Po břehu chodily slepice s mohutným kotem, pyšným svým pánem. Zvon VI. 2.
Koťata, pl., n. = *tenké třísky na podpalování.* Brt. Slov.
Kotčí vůz = s kotcem. — K., m. = *vozka.* Vz Gb. Slov.
Kotel parní. Jeho vytápění. KP. X. 376. Vz Topení. Druhy parních kotlů: válcové (jednoduché, s ohřívačem, s varníkem), ib. 389., 390., plamenové (kornvalské) 391., trubkové ležaté 393., stojaté 394., lokomobil 396., 406.

Koten, tnu, m. = *kůtko, hlezno*, Knöchel. Reš. Vz Gb. Slov.

Kotev, tve, f., *kotvička*, y, f., *kotváček*, čku, m. = *větev, větvička*. Šum. Rgl.

Kotiti se. Kotí se kočka, fena, zajíc a jiní drobní ssavci. Brt. Slov. 157.

Kotłoviny, pl., f. = *povidla*. Brt. Slov.

Kotrava, y, f. = *ponrava*. Litom. 76

Kotrkál, u, m. Každá onačejší panna musila míti k. čili sukni naditou a širokou na obručích, musila býti nafrčená jak staré Brno. Zvon VI. 51.

Kotrlec, trlce, m. = *hrozen*. Hoš. Pol. I. 138.

Kotrlíček, čku, m. = *hrozníček*. Hoš. Pol. I. 138. Sr. Kotrolec.

Kotsmich Vojt., zem. škol. insp., spis., 15./10. 1835.—31./3. 1906. Sr. Nár. list. 1906. 90. 3. a jiné listy z též doby; Zl. Pr. XXIII. 296.

Kott Fr. Št. Dodatek k Ottově Slovníku naučnému XIV. 988.: Mimořád. člen Král. čes. společnosti nauk, čestný člen Spolku ku podporování vdov a sirotků po prof. středních škol v rak. uher. říši. Přeložil ještě: Gaja Velleja Paterkula Dějiny římské až ku konsulatu M. Vinicia. V Praze 1902. a M. Juniana Justina Výtah z Dějin Filippských Pompeia Troga. V Praze 1905. Stran Slovníku vz Doslov v III. Příspěvku. Sr. Zl. Pr. XXIII. 154. s podobiz. na str. 165.

Kotúlit = *kotáleti*. Brt. Slov.

Kotul'ka, y, f. Kraj síti železnými k-mi opatrený padá na dno vody. Čas. mus. V. 34.

Koubek Jan Prav., prof., spis., 4./6. 1805.—28./12. 1854. Sr. Zl. Pr. XXI. 516., XXII. 395., Tk. Pam. I. 483.

Koudel = špatnější zcuchaný len; lepší: pačísky. Litom. 65.

Koula Jan, prof., spis., nar. 1855. Sr. Zl. Pr. XXII. 202., Máj. III. 366.

Koulenice, e, f. Na slámě byla pěkná k. (po ní se to hezky koulelo). Rais. Sir. 26.

Koupati se jak. Kúpa sa, ako žába v močidle. Phľd. XXIV. 340.

Koupátko, a, n. K. pro ptáky. Rgl.

Kouření, n. = *dýmka*. Máte špatné k. Brt. Slov.

Kouřiti jak. Kouří jak cikán za plotem (mnoho). Rais Sir. 47. Kouřil, jako když pýrem zatopí, jako furiant. Rais. Koř. 120., 133.

Kouřmo, a, n. = *mhla, střížaha*. Hoš. Pol. I. 138., Ott. XXIV. 254.

Kout, u, m. Kouty sešívati (choditi z kouta do kouta). Rais Lid. 191.

Koutnice, e, f. = *koutní plachta*, tou bylo odděleno od ostatní seknice místo (kout), určené obyčejně pro šestinedělku; *almárka* v koutě na knihy, rychtářské právo atd. Litom. 62.; *vyšívaná plena ženská, úvodnice*. Rgl.

Koutníček, čka, m., vz Postelníček.

Koutyt = *koupiti*. K. si co k jídlu. Litom. 89.

Kováč, e, m. = nějaká rostl. Prešp. 809. Vz Gb. Slov.

Kovadlný. K. zbroje. Vz

Kovadlo, a, n. Je jako na dvěma jazyky). Mus. slov. VI

Kování, n. K. ku spojová vání ; ku pohybování dře strukcí, k závěru. Vz KP. X

Kovanský V., spis.

Kovárně, ě, f. = *kovárna*.

Kovařovič Fr., spis.

Kovářový = *kovářský*. U I. 14.

Kovatel, e, m. = *kdo něco* K. lží. Vz Gb. Slov.

Kovodělný závod. Nár. li 9. — K. řemeslo. Wtr. Řem.

Kovolící helm. Škod. II. I

Kovolijecký. K. dílo. W

Kovotlačitelský. K. výro

Koza, y, f. Má řečí, jak (mnoho). Mus. slov. VII. 90. *krosny* (tkadlc. stavu). Mus.

Kozák, a, m. = tanec v Slám. Put. 322.

Kozbrad (?), ador. Prešp. ignotis. Ve Vel. ador měl, Kornbrand). Vz Gb. Slov.

Kozel Luděk, hud. skla XXII. 384. s vyobraz.

Kozí brada, brádka, py Stračka zde.

Kozička, y, f. = *d* Čes. l. XV. 295.

Kozičky = 50 cm. dlou dená křížem na kalence, ab odnesl. Čes. l. XV. 35.

Kozidrist, u, m. = kvet na jari. Vz Phľd. XXIV. 47

Kozílek, lku, m. = *kolo* *tenkou*; *kolovrátek* na přízi Slov.

Kozl'ena, y, f. = *kozič* 159.

Kozlička, y, f. = něk lidského. Prešp. 1233. (d *Kozličky* = nějaké *ovoce*. P fructibus arborum). Vz Gb.

Kozlorožec, žce, m. = Slov.

Kozlovky, pl., f. = *noha* Zl. Pr. XXII. 235.

Kozojedy = zaniklá ves Mor. Vz Mtc. 1905. 379.

oKzorodec, dce, m. = *n* *kozího*. Vz Gb. Slov.

Kožár (?), u, m. = *něj* Gb. Slov.

Koželusk, u, m., tephr Ott. XXV. 225

Koženáč, e, m. = *kap* *nemá žádných šupin*. Čes. l.

Kožich, u, m. K. buchtič ocasatý, rasovňák. Vz tato Slov. 160. Tam bába už tlu rodilo se dítě). Litom. 75. XI. 6.

Kožinky = *koženky, kože* Pol. I. 138.

Kožišák, a, m. = kdo n V. 361.

Kožka, y, f. Beda tvojej kožky (budeš bit). Phl'd. XXIV. 349.
Kožník, a, m. = *obchodník s kožemi.* Rgl.
Kožokvět, u, m., stillingia, rostl. Vz Ott. XXIV. 132.
Kožově žlutý. Rgl.
Kožuchy = *zrno při mlácení v plevách pozůstalé.* Brt. Slov.
Kožůšek, šku, m. Moc ječmeňa se nevymetalo, ostal v kožůšku (v pochvě). Brt. Slov.
Krabidlo, a, n. = stará baba. Brt. Slov.
Kráč = *kratšeji.* Vz Mus. fil. 1904. 449.
Kračapin, a, m. = *dítě.* V zloděj. ml. Čes. l. XV. 46.
Krada, y, f. = *prsk*, Feuerzeug, Leuchte. MV. Gb. Slov.
Kradba, y, f. = *kradení*, furtum. Pat. Zim. 30b. 3.
Krádežný. K. škoda. 1600. Arch. XXII. 346.
Krádl, u, m. = *grádl, límec u pláště.* Hoš. Pol. I. 138.
Kradlivě = *kradmo.* Gb. Slov.
Kradmovleklý. K. hodina. Slád. Rich. II. 24.
Kraf, u, m. = *nějaká část zbroje*, Haken; *nějaká část nářadí lodního, rybářského; vzrůstem křivý člověk.* Gb. Slov.
Krahující v I. 478 za Krahulec polož před toto slovo.
Krahuječník, *krahulečník*, a, m. = kdo krahujce chová, cvičí. Ezop. — Vz Gb. Slov.
Krach, u, m. = *poprask*; *úpadek.* Cukerní k. Nár. list. 1905. 317. 9.
Kraj, e, m. = *před.* Kteráž (můcha) jest kray potokóv, in extremo fluminum. Pernšt. Isa 7., 18. (Gb. Slov. 124a. ř. sh. 16.). Jest to však akkus.
Krajačky (krajavice, krajovičky) = *vysoké podkovky u bot.* Vz Brt. Slov.
Krajanka, y, f. = *křížala* (jablko): *krajačka, krôželka, ščipanka.* Brt. Slov.
Krajčír, a, m., vz Vyžiti.
Krajčovna. y, f. = *krejčovna.* Prešp. 1408. — Gb. Slov.
Krajík, u, m. = *motúz, šňůrka u kolovratu.* Mus. slov. VII. 58.
Krajinčan, a, m. = *krajinec, domorodec.* Pohl.
Krajínek, nka, m. = *krajan.* Lact. 41a. Gb. slov.
Krajíř, e, m. = *kraječ*, Vorschneider. Vz Gb. Slov.
Krajnica, e, f. = okrajová deska. Phľd. XXIV. 478.
Krajovica, e, f. = *krajačky.* Brt. Slov.
Krajovatý. K. kůra. Brt. Slov.
Krajs, u, m. = *okol, ohrazené místo pro soudní sedání*, z něm. Dal. (Gb. Slov.) Sr. Kráž zde.
Krajstvo, a, n. = *kraječství*, Schneiderei. Prešp. 1556. (Gb. Slov.).
Krakolec, lce, m. = dřevěná konsola, z něm. Kragholz. Vz Gb. Slov.
Krakuľa = *zakřivená hůl.* Liptov. Sb. sl. IX. 45.
Král. Myslil, že byl u krále na obědě, a nebyl zatím ani na jeho snídaní. Kdyně. Rgl. — K. Jos. dr., prof. Sr. Zl. Pr. XXI. 106. s podob.
Králica, e, f. = *kopretina.* Brt. Slov.
Králík, a, m. = *nezdařené house.* Litom. 76.
Králna, y, f. = *královna v šachu*, rexa. Gb. Slov.
Královédvorsko, a, n. Čel. Priv. II. 1225.
Královédvorský ruk. Vz Tk. Pam. I. 484.
Království, n. Svatodušní hra na k. Vz Čes. l. XIV. 412. nn., Brt. II. 167.
Králův. Králóv stôl, hora na Slov. Vz Mus. slov. VII. 20. Králova hole, hora na Slov. Zl. Pr. XXI. 122.
Krám, u, m. Krámy ve XIV. stol. Sr. Wtr. Rem. 328. nn., Krupice na krám určená = k prodeji. Čes. l. XV. 189.
Kramerius Vác. Mat. Sr. Bílý. Obr. 157.
Krámovat = *dělati krámy, nepořádek.* Rgl.
Krampel, vz Čekan.
Krámský. K. zařízení. Vz KP. XI. 241.
Kraneček, čku, m. = *věšák na šaty.* Litom. 62.
Kranečník, a, m. = *kdo dělá krance, věnce.* Vz Gb. Slov., Wtr. Řem. 248. Sr. Věnečník.
Krápa, y, f. = *krůpěj.* Brt. Slov.
Křápala, y, m. = *mluvka* Brt. Slov.
Krapnatý. K. rosa (veliké rosné krápěje). Brt. Slov.
Krapně, pl., f. = *moučné pečivo, fánoky.* Mus. slov. IV. 27.
Krasien (?), aula, nějaká stavba pro dobytek. Prešp. 1872. Vz Gb. Slov.
Krasinkovaně. Sedl by si do hotovýho pěkně, k-ně (s výrazem něžnosti, bez ironie) Litom. 38.
Kraskovice. V K-cích, pole u Pacova. Čes. l. XIV. 442.
Krásněti, ěl, ění. — čím: smutkem. Zl. Pr. XXII. 26.
Krásnohřivý kůň. Škod. IIa. II. 115.
Krásnomluvec, vce, m. Rhetor. Lact. 140a. Vz Gb. Slov.
Krásnořečec, čce, m., Rhetor. Vz Gb. Slov.
Krasonický. Sborník skladeb bratra Vinc. K-ho z r. 1590. Vz Mus. 1906. 151.
Krásť, i, f., krást, u, m. = *křást, chřást.* Křásti netreba sa báť. Mus. slov. VII. 43. Ze semena vyrostou křásty (zelí) a ty se sázejí do pole. Hoš. Pol. II. 56.
Křastat se. Ječmen se křastá = zbavuje se špiček a slupek, zůstanou pak kroupy. Brt. Slov.
Krásti jak. Zblízka sa žeň (ženiti se) a zďaleka kradni. Phľd. XXIII. 308.
Krátce, kompar. kratčeji, dle Hoš. lépe: kratšeji (kratší). Vz Mus. fil. 1904. 451., Hoš. Pol. II. 157.
Kratčišče, e, n. = tupůrko u kratce. 1533. Vz Gb. Slov.
Krátkočárý. K. karafiat. Rgl.

Krátkodlužka (!), y, f. = *iamb.* Rosa.
Krátkokrký. Zvon V. 29.
Krátkoumý. K. velkoměštka. Zvon VI. 335.
Krátký. Vidíš, jak si krátký =*jak málo víš.* Ten je na mne krátký = ten mne nezmůže, nepřekoná. Us. Rgl.
Kratochvil *Augustin*, spis. Sr. Mtc. 1905. 80. — **K.** *Jos.*, spis.
Kratšo = *kratšeji.* Brt. Slov.
Kraus Jos., spis.
Kráva. Jména krav na Litomyšlsku: Bazališka, Buvolka (bez rohů), Cikánka (černá), Jahoda, Javora, Jednorožka, Jelena (rohy do zadu), Jetela, Květka, Lysá, Lyska, Malena, Malka, Mazlena, Morka (hnědá, černě žíhaná), Mucka, Pálenka, Ploska, Plavka, Ratolka, Růže, Srna, Straka, Šimla, Veselka, Zezule atd. Litom. 76. V Novej Bane na Slov.: Belaňa, Cebra, Citrona, Chovačik, Júna, Kalina, Lysaňa, Malina, Minerva, Nedula, Nocul'a, Petuša, Pondula, Sivaňa, Soboňa, Srnula, Strakula, Svedula, Turoša. Mus. slov. VII. 71.
Kravička, y, f, honba, agaricus lactifluus. Brt. Slov.
Kravina, y, f. = *kravský zápach.* Brt. Slov.
Kravský. K. zelina, bryonia alba; koření (hřebíčky, stokláska, zázvor a pepř; dává se kravám, aby měly chutné mléko a žluté máslo). Brt. Slov. 163.
Kráž, e, m. Pod náboženskokulturní kráž obce Velšic. Sb. sl. VII. 109. Sr. předcház. Krajs.
Krcálek, lku, m. = *potoční mlýn* (též mlýn nebeský, vz Nebeský), mlýn malý s malou nádrží neb i bez ní, obyč. o jednom složení. Vz Čes. l. XV. 187.
Krcálník, a, m. = *mlynář na krcálku.* Čes. l. XV. 187.
Krča v VII. 1302. Tam při Ž. klem. chybně m.: kyta. Vz Gb. Slov. II. 136.
Krčel (?), Gesäss, Hinterbacken, nates. Prešp. 438. Sr. Gb. Slov.
Krčemník, a, m. = kdo se po krčmách toulá, Schenkläufer. Rokyc. Vz Gb. Slov.
Krčemný = *hospodský,* Schenk-. Hus, Otc. Vz Gb. Slov.
Krčevie, n. = *krčovie.* Gb. Slov.
Krčkať co: vlasy = *napalovati.* Phľd. XXIII. 680.
Krčma, y, f. Krčmy berňové, svobodné, vysazené. Svobd. 148. Planého (špatného) kostol nenapraví, a dobreho ani krčma nezhubí. Mus. slov. VI. 27. Dobrý gazda je už dávno v krčme (posměšek na pijáka). Sb. sl. VII. 129.
Krčovie, *krčevie,* n. = *pařezí,* Stöcke. Prešp. 574. Vz Gb. Slov.
Krčovitý kašel = *křečovitý.* Phľd. XXII. 668.
Křebut (řebut?), něj. *pták.* Prešp. 234. Vz Gb. Slov.
Křeč (?), e, f. = *lišně u vozu.* Nom. 69b. Vz Gb. Slov.
Křeček, čku, m. = *křeč,* Krampf. Rhas. 187. Sr. Gb. Slov.

Křečka, y, f. = *křeč,* Kra
1578. Sr. Gb. Slov.
Kredenc, e, m. Jeho popis
vz KP. XI. 73., 150., 153.,
LXXIX. a j.
Kredlich, u, m. = *povidla.*
Křehar, *krechař,* vz Křekař
Křehosť, i, f. = *křehkosť.* Pr
Gb. Slov.
Krechtovati řepu = *do kr*
Rgl.
Krejč *Rob., August* Dr., *Jan*
Krejčí. Slovo to vyskytuje
XIII. stol. Wtr. Řem. 9.
Krejha, y, f. = *kobylí hlav*
mlýnské. Čes. l. XV. 295.
Krejský. Krejské (krajsk
(v kraji, ne v horách). 1561.
101., 191.
Křek, gt. keřku, m., zdrob
Slov.
Křekař, *krechař, krehař,* e,
Taucher. Prešp. 216. atd. Vz
Krematori-um, a, n. = *spa*
Ott. XXIII. 759.
Křemen s ocilkou jiskry
XXI. 74.
Křemeňák, u, m. Vy jste
(silného zdraví). Zvon VI. 10
Křemencový. K. ulice v
Poštovská. Tk. Pam. I. 109.
Křemenina, y, f. = *lopu*
Kremla, y, f., vz Kramla.
k-ly (zkřivené). Brt. Slov.
Kremeň, ě, f., Feuerstein
143.
Křen, u, m. K. polní, armor
chren, chřen, křen, křim, kří
kev. Vz Čes. l. XIV. 373.
nějaká část lidského těla. P
membris). Vz Gb. Slov.
Křenfy = *kočičky velikon*
Krenice v I. 812. citer o
Krenkorija, e, f. = *churav*
Sb. sl. IX. 46.
Kreol, a, m. = *americký*
ských rodičů. Sterz.
Kreosotový olej. Rgl.
Křepeličný, Wachtel- Da
Křepět = *vězeti někde.* Kd
Slov.
Křes, u, m., vz Hulevník
Křeslo, a, n. K. divadelní
pací, z ohýbaného dřeva, skl
atd. Rgl.
Křestačka, y, f. = *luštěn*
Rgl.
Křesťana (?), y, f. = *k*
257. — Vz Gb. Slov.
Křestěnský = *křesťanský*
Kreščený = *křtěný.* Gb.
Křet, a, m. = *skřiet.* Gb.
Křétek, tka, m. = *skříte*
Kretka, y, f. Na hlavě m
Koř. 42.
Kreutz Rud., spis.
Křez, u, m. K. zední, dip
křezalka, dvojsímec (rostl.).
374.

[redacted]

Křežice, e, f., vz Potočnice (rostl.).
Krežný = *křečný*. Gb. Slov.
Krch P. V., učit. a spis. † v září 1905.
Krchačka, y, f. = *bodlák*. Brt. Slov.
Krchla, y, f. = *putna*. Slov. Čes. l. XV. 137.
Krchměti v VI. 731. oprav v: krchmiti se = *tajně něčím se obírati*.
Krchovec, vce, m., zdrobn. krchov. Lobk. 138b. Vz Gb. Slov.
Kriačiť, *vykriačiť* co: ruku, prsty = *do rovna natáhnouti*. Liptov. Sb. sl. IX. 44.
Křibiší, n. = *drobné křoví*. Brt. Slov.
Křičeti jak. Křičí jako na pohodnici, v pazderně, na pastvě. Rgl. Kříčí ako na hluchýho. Phľd. XXIV. 342. — **se s kým** = *hádati se*. Us.
Křídko, a, n. = *křídlo*. XV. stol. Zahr. 66.
Křídlnice, e, f. = *krstidlnice*. Gb. Slov.
Křídlo Bedř., hud. sklad. Sr. Zl. Pr. XXII. 24.
Kriesl, u, m. = *krejsl*. Slov. Nár. sbor. XI. 16.
Krik, u, m. = *zdvihadlo*, ze stněm. Kriec, Hebegeräth, Winde, Haspel. Gb. Slov.
Krikal, u, m., vz Škrabáč.
Křikava, y, f. = *křik, reptání*, Geschrei, Murren. Vz Gb. Slov.
Křiklánek, nka, m., zdrob. křiklán.
Krim, a, m. = *žid*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 46. Sr. Jordán.
Křim, u, m., vz Křen.
Křín, u, m., vz Křen.
Křípěti = *skřípěti*. Gb. Slov.
Křipka, y, f. = *křivonoska* (pták; z křivka) Hoš. Pol. II. 106.
Křísivý. K. moc, slovo, zrak. Zvon V. 606., 710., 364.
Křísnouti. Křislo jí hlavou (projelo). Zvon VI. 173.
Křistačka, y, f. = *chřestačka, klapačka*. Šum. Rgl.
Křístánek, nka, m. Vz Chřístánek, Chřístek.
Kristův. Kristovo očko, inula oculus Christi, rostl. Phľd. XXII. 584.
Kristusový vous. Zvon V. 365.
Kříš (?), e, m. = *ryba*. Nom. 63b. Vz Gb. Slov.
Křišeníčko, a, n. = *zkřišeníčko*. To je k. (člověk slabounký, bledý). Úboč. Rgl.
Krištofův. Křištofova tráva. Vz Samorostlík zde.
Křitedlnice, e, f. = *krstitedlnice*. Gb. Slov.
Křítek, tka, m. Jezdí na křítku. Hoš. Pol. I. 138. Sr. Luciper.
Kritickoaesthetický. K. činnosť. Zvon V. 730.
Kritičnosť, i, f. Vynikal břitkou k-stí. Zvon VI. 27.
Křivač, e, m. = *šmatláň*. Brt. Slov.
Křivačka, y, f. = *kulhavka* (dobytka). Brt. Slov.
Kriváň, ě, m., vrch na Slov. Vz Mus. slov. VII. 22. nn.
Křivda, y, f. Křivdu každý haní a jej sa nechráni. Sb. sl. VIII. 83.

Křivec, vce, m. = *křivý, nepravý ve svém jednání*. Prešp. 1904. — Vz Gb. Slov.
Křivinka, y, f. K. spojuje kliku kosy se sloupkem. Litom. 64.
Křivka J., spis.
Krivkať = *kulhať*. Phľd. XXIV. 156.
Křivohlav, a, m. = *kdo má hlavu na křivo*. Gb. Slov. Sr. Křivohlávek.
Křivolečina, y, f. = *křivolakosť*, Krümme. Št. Vz Gb. Slov.
Křivonosice, e, *křivonosička*, y, f. = pták. Vz Gb. Slov. Sr. Křivonoska.
Křivořečný = *křivý, rouhavý*, lügnerisch, lästernd. Vz Gb. Slov.
Křivostopka, y, f. = druh *hrušek*. Litom. 77.
Krivosudie, n., pole u Hrišova na Slov. Phľd. 1902. 630.
Křivotník, a, m., Verleumder. Ž. kap. 71. 4. — Ž. pad.: protivník, Ž. witt.: obuzník. Vz Gb. Slov.
Křivousy, zaniklá ves v Budžovsku na Mor. Vz Mtc. 1905. 380.
Křivulka, y, m. = *napadající na nohy*. Brt. Slov.
Křivý jako lukoť; až se spraví, bude rovný jako podkova. Vlasť. I. 237.
Křížalka, y, f., druh krav. Vz Brt. Slov.
Křížák, u, m. = *stříbrný peníz* platící 10 korun. Hoš. Pol. I. 138.
Křížek Václ. Vz Tk. Pam. I. 394.
Križko Pav., slov. spis. 1841.—1902. Vz Mus. slov. V. 29.
Křížkovský *Pav.* Sr. Zl. Pr. XXII. 372. — K. *Kar.*, hud. Nar. 1821. Vz Slám. Put. 491.
Křižmařík, a, m., zdrobn. křižmář. Chč. — Vz Gb. Slov.
Křižný. K. cesta = mylná. Čas. mus. IV. 49.
Křížokyčelní. Zánět souchrustu k-ho, sacrocoxalgia. Ktt.
Křížovačka, y, f. = *křižovatka*. Hoš. Pol. I. 138.
Křižovánek, nku, m. = *jablečník obecný*. Brt. Slov.
Křížovka, y, f., pramen na Kr. Vinohradech. — K., *náčiní tesařské*. KP. XI. 278.
Křížový. K. střecha povstává křížením dvou střech sedlových o stejné výši. KP. XI. 334.
Krk, u, m. Má k. jako holub (tlustý), jako house (tenký), jako labuť (dlouhý). Chrud. Čes. l. XIV. 477.
Krkáček, zdrobn. *krkáč*. Hus. — Vz Gb. Slov.
Krkavník, u, m., rostl. Vz Vlaštovičník zde.
Krkavný = *krkovní*. Gb. Slov.
Krkliť sa = *sesychati, tvrdnouti*. Liptov. Sb. sl. IX. 44.
Krkonoše. Sr. Tk. Pam. I. 484.
Krkoška, y, f. = *řepa kerblíková*. Rgl. exc.
Krkoškovitý. K. palice (hůl), hrbolcovitá. Čes. l. XV. 220.
Krkovec, vce, m. = *ta část haleny, jež se vine kolem krku*. Brt. Slov.

Krleš, kyrie eleison. Vz Nejed. 289.
Krna (?), y, f. = *nějaký kus sbroje.* Vz Gb. Slov.
Krmlíčí, z krmlice. K. pokrm. Vz Gb. Slov.
Krmonoše, e, m. = *krminoše*, Speisenträger. Gb. Slov.
Krmujúcí = *krmící.* Vz Gb. Slov.
Krobot, u, m. = druh *bramborů.* Brt. Slov. — **K.** = *hranatý, hrubý člověk.* Šum. Rgl. — **K.**, u, m. = *kamenité pole, škrobot.*
Krocka, y, f. = vochle o jedné řadě hřebíků. Litom. 65.
Krodnovat, *krognovat* **někomu něco** = *darovati, odpustiti.* Šum. Rgl.
Krohékat = *postonávati.* Brt. Slov.
Kroj. České kroje v starší době. Vz Dolen. Pr. 28., 90., 625., 627. Slov. **kroje** vz v Ott. XXIII. 418.
Kroječský. K. kotce. Wtr. Řem. 317. Sr. Kroječ.
Krojík, a, m. = *kdo kráji.* Gb. slov.
Krok čapí, kajčí, liščí, zkrácený. Rgl.
Krokev, kve, f. K. střechy. Vz KP. XI. 342. nn.
Krokevník, a, m. = *kdo dělá krokve.* Vz Gb. Slov.
Krokotúč (?), e, m. místo: kotúč. Vz Gb. Slov.
Kroky = na kříž sbité lati na střeše. Mus. slov. IV. 26. — **K.** (?) = *rukojmě.* Gb. Slov.
Krolmus. Vz Tk. Pam. I. 177., 439.
Kronkati, *krunkati* = *churavěti.* Šum. Rgl.
Kronkavý = *churavý.* Šum. Rgl.
Kropáček Jan Dr., prof., spis.
Krópějka, zdrobn. krópěj. Sr. Gb. Slov.
Kropení, n. = *úkrop pro dobytek.* Brt. Slov.
Kropeninný = *pestrý.* Gb. Slov.
Kropenka, y, f. K. z centrály = *vůz kropicí koleje tramwayové dráhy.* Nár. list. 1905. 223., 3. Sr. Svlažovač.
Kropidlnice, e, f. = *čím se kropí, barví.* Gb. Slov.
Kropidlný. K. voda. Gb. Slov.
Kropitedlný. = *kropicí.* Gb. Slov.
Kroptek, petku, m. = *kropétek*, Tröpfchen. Gb. Slov.
Krosienka, y, f. Pletení na k-kách čili na krosiencích. Vz Mus. slov. VII. 3.
Krosna. Najprú krosna von (děvče vydati). Mus. slov. IV. 51.
Krosnaření, n., vz Krosnář VI. d. 747.
Krosnařiti, n., vz Krosnář VI. d. 747.
Krôsňať = *čižmami driapäť, vláčiť po zemi.* Phľd. XXIV. 478.
Krošľavec, vce, m. = *člověk krošľavý.* Spiš. Sb. sl. IX. 51.
Krośľavý = *čaptavý, kdo má křivé nohy.* Sb. sl. IX. 51. Spiš.
Krôšně, pl., f. = *velké garbiarské čižmy.* Phľd. XXIV. 478.
Krót, z něm. gerad = *právě.* K. na tom paloučku. Hoš. Pol. II. 135.
Kroupník, u, m. = *mlýn na kroupy.* Wtr. Řem. 415.
Krouský F. Kar., spis. Sr. Máj. III. 367.
Křoustati komu kam. Zuby jí křoustaly do jablka. Rais. Lid. 137.
Kroutil Fr., spis.
Krouzlo, a, n. = *kouslo.* Hoš. Pol. I. 138.
Kroužek, žku, m. Je jako na kroužku = *bystrý.* Rgl.
Kroužicí stroj. KP. XI. 28. s vyobraz.
Kroužník, a, m. = *kruhař, rynkéř.* Wtr. Řem. 484.
Křovatý. K. krajina. 1561. Arch. XXII. 191.
Křovice, zdrobn. křoví.
Krozd, u, m. = *krejcar.* V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47.
Krozedlník, a, m. = *kouzelník.* Hoš. Pol. I. 138
Krpka, y, f. = *drobná ženská, hlavně děvče.* Phľd. XXIV. 478.
Krsciny. Chlopské k. = *kortaščky* pred volbami. Mus. slov. VII. 90.
Krstidlnice, e, f. = *křtitelnice.* Gb. Slov.
Krstinky, pl., f. = *křtiny.* Gb. Slov.
Krstitedlnice, e, f. = *křtitelnice.* Gb. Slov.
Krstitedlný = *křticí*, Tauf-. Gb. Slov.
Krš, e, m. = *nějaký červ.* Gb. Slov.
Kršćenec, nce, m., mandragora. Gb. Slov.
Kršćenie, n. = *křtění.* Pat. Zim. 9[b]., 22. a j.
Kršně, ě, f. = *levá ruka.* Gb. Slov.
Krštěnec, nce, m. = *krščenec.*
Krťák, u, m. = *mlýnský kámen* z Krt u Podbořan Čes. l. XV. 292.
Krtečný. K. koření. Gb. Slov.
Krtek, tku, m. = *zkroucená nit v přízi.* Šum. Rgl.
Křtěný čím. Je křtěn knedlíkovou vodou (hloupý). Litom. 74.
Krtica, e, f. = *krtek*; *nadávka.* Brt. Slov.
Krtičňak, u, m. = *krtičinec.* Brt. Slov.
Krtičník, u, m., rostl. Vz Orsej zde.
Křtiny, pl, f. Tam budeu brzo k. (tam se čeká rodina). Sr. Kobliha, Kosa, Pásmo.
Kruch, u, m. = *dobrá i špatná pověsť.* Gb. Slov.
Krumfeštní z krumfešt.
Krumplíř, e, m. = vyšívač hedvábím, zlatem a stříbrem. Wtr. Řem. 135.
Krumpľovník, u, m. = nějaké pečivo. Phľd. XXIII. 523.
Křupánek, nku, m. = věc, která křupe ku př. tučný povrch upečeného vepřového masa. Rais. Sir. 65.
Krupec, pce, m. = *hrubec.* Gb. Slov. Sr. násl. Krupý.
Krupéř, e, m. = *kroupník*, a, m., *krupař.* Wtr. Řem. 415.
Křupka, y, f., rostl. Vz Zeměďým zde.
Křupý = *hrubý.* Gb. Slov. Sr. Krupec zde.
Kruťák, u, m. = *hřídel u ždimadla* (na ždímání příze na bělidle). Hoš. Pol. I. 138. — **K.** = mlýnský kámen z Krt u Podbořan. Čes. l. XV. 292.
Krutedlnice, e, f. = *která šaty kroutí, nabírá do záhybů.* Gb. Slov.

Krutienka, y, f. = *štrudl*. Liptov. Sb. sl. IX. 46.
Krutina, y, f. = *houžev*. Litom. 63.
Kružec, žce, m. K. stavu tkadlcovského s vyobraz. Vz Brt. Sl. 397.
Kruželík, u, m. = *kuželek*. Brt. Slov.
Kružlík, u, m. = některá část těla dobytčího a zbroje. Vz Gb. Slov.
Krvavníkový kořen, vz Vlašťovičník zde.
Krvavník, u, m., rostl. K. menší. Vz Orsej zde.
Krvavný stařeček. vz Vlašťovičník zde.
Krvavý. K. drevo, rhus cotinus. Phľd. XXII. 591.
Krvel, vlu, m. = nějaký *kámen*. Gb. Slov.
Krviti = *krváceti*. Vz Gb. Slov.
Krvoliz, a, m. = *kdo líže krev*. Gb. Slov.
Krvotník, u, m., rostl. Vz Vlašťovičník zde.
Krvovník, u, m., rostl. Vz Vlašťovičník zde.
Kryčky = *podrost* (dětská nemoc). Brt. Slov.
Krydba, y, f. = *krypta, hrobka*. Pochoval ji v kostele do krydby. Hoš. Pol. II. 148.
Krychloměr, u, m.
Krychtice, e, f. Vůz s k-cemi. Gb. Slov.
Kryjanek. Po k-nku = *tajně*. Slez. Čes. l. XV. 115. Sr. Kryjamek.
Kryle nebeského! (zvolání). Litom. 47.
Krytina stavby. Vz KP. XI. 362.
Krylo, a, n. = *poklička?* slov. Mus. VII. 58.
Krysolit, u, m., vz Chrysolith v I. díle.
Krystall, u, m. Vznik, měření a zobrazování k-lů. Vz Vstnk. XIV. 540.
Krystallografie, e, f., z řec. Sr. Vstnk. XIV. 530. K. fysikalní a mineralogie. Ib. 637.
Krystallový. K. optika. Vz Vstnk. XIV. 542.
Krytina, y, f. K. stavby. Vz KP. XI. 362.
Krytolebec, bce, m. K-bci, stegocephala, vymřelí obojživelníci. Vz Ott. XXIV. 69. nn.
Ksíti také dle Gb. Slov. chybně m.: kšíti.
Kšaftový list. Gb. Slov.
Kšibes machen = utéci. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 46.
Kšička, y, f. = *kytka na biči kravařově z vlastní kštice*. Brt. Slov.
Kšir, u, m. = *ozdobné zabalení dítěte*. Litom. 69.
Kšíry na koně, *postroj*, na Slov. *štverne*. Phľd. XXIV. 543. Vz Stroj (v Brt. Sl.).
Ku předložky v podřečí polnickém se neužívá. Hoš. Pol. I. 142.
Kuba, y, f. = *dlouhý kabát ze sukna*. Mus. slov. IV. 50. — K. Ludv. Sr. Zl. Pr. XXI. 516.
Kubata dal hlavu za blata. Vz Čes. l. XIV. 75. nn. Kubatův pomník na Blatech. Vz Zl. Pr. XXI. 539 s vyobraz. na str. 537.
Kubín Lad., spis.
Kucapaca = *váda, rvačka* as. Slov. Nár. sbor. XI. 34.
Kucinský V., spis.
Kuckovo, a, n. = *malá, těsná místnosť*. Phľd. XXIV. 478.
Kuček, čku, m. = *žvanec, který kráva vyžouvá*. Brt. Slov.
Kučeřec, řce, m. = *kučera*, Haarlocke. Gb. Slov.
Kučina, y, f. = nějaká *krmě*. Gb. Slov.
Kučka, y, f. Sou tam kučky lesa = *lesíky*. Hoš. Pol. I. 148.
Kučumeľový. K. barva. Brt. Slov.
Kudil, u, m. = *koudel, len*. Vyhl. Slz. 35.
Kudlasový. K. polévka. Malé kousky těsta zavaří se do vody. Vz Čes. l. XIV. 144.
Kudlatý koltún = *splstěné vlasy*. Brt. Slov. 152.
Kudliti se odkud kam. Z mäsa kudlí sa (valí se) para do povaly. Phľd. XXIV. 54.
Kudrna. Jede K., jede do Brna, koupí tam berana s dlouhejma rohama. Zl. Pr. XXII. 390.
Kudrnovský Ant., prof. a spis.
Kuffner Jos., spis. Sr. Zl. Pr. XXI. 47.
Kuhotat. Sova kuhoce. Brt. Slov.
Kuch, u, m. = *trosky pozostalé pri robení oleja z konopného alebo ľanového semenca* (vnada rybám). Čas. mus. V. 34.
Kuchař Kar., prof. a spis.
Kuchařový, Koch-. Gb. Slov.
Kuchati se = *trkati se*. Brt. Slov.
Kuchenník, a, m. = *kuchař*.
Kuchman, a, m. = *kdo neumí vařit*. Brt. Slov.
Kuchmistrová, é, f. 1578. Rgl. exc.
Kuchna, y, f. = *kuchařka*. Rgl.
Kuchynka Vojt., hud. sklad. Sr. Zl. Pr. XXI. 192.
Kuchyňský nábytek: kredenc, stolice, stůl, stojan na nádobí. Vyobr. Vz KP. XI. tab. XXXVII.
Kuchtič = *kuchtík*. 1525. Arch. XXII. 73.
Kujebák, a, m., vz Kujeba.
Kujem, les u Loun. Čel. Priv. II. 223. a j.
Kukánie, n. = *křik kukaččin*. Gb. Slov.
Kukanka, y, f., zdrobn. kukana. Gb. Slov.
Kukla, y, f. K. střechy (přístřešek zastupující useknutý vrchol lomenice a vybíhající z vrchního šáru) bývá polokužel n. jehlan se základnou obdelníkovou n. lichoběžníkovou šindelem pobitý na 3—5 šárů. Čes l. XV. 37. K. (šup) = přístřešek na místě useknuté lomenice postavený; jinde šup = prkno záklopu. Vz Podšup. Litom. 60. — K. střechy je zvláštní druh vazby. KP. XI. 334.
Kuklenka, y, f. = *šátek* dvěma cípy pod bradou uvázaný, druhé dva cípy splývají vzadu dolů; malý šátek na hlavu. Brt. Slov.
Kuklice, e, f., tachina, rod much. Vz Ott.
Kuklík, a, m., vrch u Kutné Hory. Čes l. XIV. 440.
Kukol v I. 839. oprav. v: kúkol.
Kúkolík, u, m. = *dolní kroužek*, jímž kosa na kosisku jest upevněna. Brt. Slov

Kúkolnica, e, f. = *ňtice na vyšívání koukole*. Brt. Slov.
Kukový = *koudelný*. Brt. Slov.
Kukučkino rukávce, ornithogalon, vtačí bielok (vajca). Vz Phľd. XXII. 591.
Kukuvík, u, m., rostl. Vz Zapalice zde. Čes l. XIV. 174.
Kuky = *chování-se?* Každý nech si svoje kuky vyzúva. Phľd. XXIII. 308.
Kulák, u, m., sphaeridium, brouk. Vz Ott. XXIII. 804.
Kulánek, nku, m., zdrobn. kulán. — K. = *kulatý klobouk, kulák*. Chrud. Rgl.
Kulástra, y, f. = jedlo varené z prvého mlieka krávy po otelení, z mleziva. Vz Phľd. XXII. 646.
Kulat (?), u, m. = *čep*. Gb. Slov.
Kulatina, y, f. = *kulaté, neosekané dříví*. Rgl. Sr. Kulánek, Kulán.
Kulčiba, y, f., strychnos, rostl. Vz Ott. XXIV. 288.
Kulčit = *klučovati, mýtiti*. Brt. Slov.
Kulda Beneš. Sr. Mus. 1905. 450.
Kuléř, e, m. = *kdo tesal kule* kamenné k prakům a puškám. Wtr. Řem. 498., Gb. Slov.
Kulhýňať = *škaredě kulhati*. Brt. Slov.
Kuličkový. K. lůžko. Nár. list. 1905. 131. 21.
Kulifaj, čo fujaru zedou (snědl) = o takém, kdo něco zkazil. Phľd. XXIV. 478.
Kulíšek, ška, m. = *malé, čilé dítě*. Us. Rgl.
Kulomet, u, m., sphaerobolus, rod *hub*. Vz Ott. XXIII. 804.
Kumoska, y, f. = *kmotra*. Orava. Sb. sl. IX. 59.
Kumpánec, nce, m., zdrobn. kumpán. Gb. Slov.
Kumpost, u, m. = *zavařenina*. Gb. Slov.
Kůň. Jména koní na Litomyšlsku: Lucka, Málka, Manča, Maška, Ploska, Ryzka, Vranka, Zezule, Žluva atd. Litom. 76. Na Slov. v Novej Bane: Fukso. Linda, Pejo, Sioko. Mus. slov. VII. 71. Dobrý kôň dva razy tahá. Sb. sl. VIII. 68. Starjeho koňa ťažko naučíš tancovat. Mus. slov. IV. 79. O původu slova srv. List. fil. 1906. 106. — **K.** v tkadlcovství, vz Valach.
Kundrát F., chemik a spis.
Kunětická Hora. Tk. Pam. I. 485.
Kunětickohorský statek. 1525. Arch. XXII. 78.
Kunchár, u, m. *K. v kolibě* = dřevo, na jehož rameně visí kotel, v němž se vaří žinčice. Vz Čes. l. XV. 172., 265.
Kuňovka, y, f., louka u Pacova. Čes. l. XIV. 442.
Kumšt, kunšt, u, m. = *chytrosť, lesť, žert, posměch*. Vz Gb. Slov.
Kunštéř, e, m. = *kdo dělá kunšty*. Vz Kumšt, Gb. Slov.
Kunštík, u, m., zdrobn. kunšt. Gb. Slov.
Kup, u, m. Aby mu kupu a zápisu na dům příti ráčili. 1622. Listář 162. Tento kup vložen v knihy. 1517. Arch. XXII. 49.
Kupa = *kopka*. Děvče musí čekat jako k. na louce. Čes. l. XV. 144.
Kúpa, y, f. = *zákup*. Brt. Slov.

Kupadlný z: kupadlo. S
Gb. Slov.
Kupadlo, a, n. = *dárek*,
Slov.
Kupcovka, y, f. = *kupcová*.
114. Vz -ovka.
Kupčenie, n., negotiatio. Pa
Kupecký Jan, mal. Sr. Phľd
Máj. III. 299.
Kupečský, vz Kupecký. Gl
Kupička, y, f. = *obchodnice*
Gb. Slov.
Kupletově nadhazovaný ref
382.
Kupřok, u, m. = *měděný*
Slz. 35.
Kupstvo, a, n. = *kupectvo*.
Kuřadlo, a, n. (k zapalov
věcí). Zr. Strat. 250.
Kuřata, *velká otýpka*. Brt.
Kuřátník, u, m., něj. *houl*
Kuráž, e, f. = *hrách*. V zlod
XV. 46.
Kurděj, vz Kurčoch. Brt.
Kuřetina, y, f. = *kuřecí m*
Slov.
Kurevna, y, f. 1609. Listá
Kurialský dům. Vz násl.
Kurie, e, f. = *zemanský p*
Zl. Pr. XXI. 1.
Kuřinka, y, f., spergulari
Salzmiere, rostl. Vz Ott. XXI
Kůrka, y, f. Ona musí
spodní kůrky (lepší časť). Če
Kurlavá, é, f. = *světnice*, z
chází okny (komínu v ní není
331.
Kurňava, y, f. = *valiaci s*
Phľd. XXIV. 478.
Kuročar, u, m. = *čarování*
Gb. Slov.
Kurodav, a, m. = *kdo k*
Slov.
Kuropka, y, f. = *koroptev*.
IX. 48.
Kurš, e, m. = *předepsané*
stém pořadí. Gb. Slov.
Kuruc, e, m. Človek ako
XXII. 571., 673.
Kus. Veliký kus něčeho:
hýpol, rampál, řezeň, lamák,
v VI. 811. lamfár asi chybně
Má 10 kusů krav místo správ
Ale dobře: Má 10 kusů doby
se neříká: Má 10 dobytků. Vě
K. = *kanon*. Neposlechne,
z kusu uhodil. Litom. 73.
Kusosladiti = *lichotiti*. G
Kustody, kustoše = *slov*
stránky tisku uvádějící strán
Wtr. Řem. 807.
Kušit = *pokoušeti*. Brt. Sl
Kušnier, a, m. = *kušnír*.
jdeme) sa u k-ra v ráme (p
slov. VIII. 27.
Kuštrať = *chlpit, strapati*
478.
Kuťák, a, m. = *králík, sa*

[redacted]

Kútik, u, m. = *opěnačka, pouto na koně.* Brt. Slov.
Kútkový. Tancovala s K-vým Janem (stála v koutě). Brt. Slov.
Kutléř, e, m. = *jitrničník.* Gb. Slov.
Kútnice, *plachta záponná.* Sr. Nár. sbor. XI. 20.
Kutoň, ě, m. = *kdo se prací kuce, opozdívá.* Brt. Slov.
Kuvíckat = *stonave, jajkave plakat.* Phľd. XXIV. 478.
Kuvrirovat, z fran. = *do záhybů skládati.* Sr. Koferirovat v I. Přísp. 155., Plissé.
Kúzdlnice, e, f. = *kouzelnice.* Gb. Slov.
Kúzedlníkový = *čarodějský.* Gb. Slov.
Kúzlice, e, f. = *čarodějnice.* Gb. Slov.
Kúzlový = *čarodějský.* Gb. Slov.
Kůže, e, f. Někomu kůži vydělati = *nabiti mu.* Us. Rgl.
Kuželkový král. Hoš. Pol. II. 105.
Kuželník, u, m. Zařízení k-ku. Vz KP. XI. 390.
Kuželočárý. K. karafiát. Rgl.
Kužma Bohum. dr., spis.
Kvackat koho za vlasy = *tahati.* Hlava chlapcova kvackala bez života sem a tam = *klátila se.* Phľd. XXIII. 559.
Kváč, e, m. = *klep, žvast.* Litom. 48.
Kváčat = *za vlasy tahati, kvackat.* Brt. Slov.
Kváče = *kuře?* Byl mokrý jako kváče. Čes. l. XV. 143.
Kvaček, čku, **kvak**, u, m., **kvaka**, y, f. = *tuřín.*
Kváčiaca kostra = *skrčok*, Hockerskelett. Sb. sl. VIII. 22.
Kvačka, y, f. = *část krosny* (tkadlcovského stavu). Mus. slov. VII. 50. — K., *kvaka.* Vz Vodnice zde. — K. = *noha.* Phl'd. XXIV. 478.
Kvádrovitý. K. skála. Rais. Lid. 175.
Kvaka, y, f. = druh *řepy.* Phl'd. XXIV. 478. Sr. Kvaček.
Kvaknút = bouchnouti. Gb. Slov.
Kvakotat = *krákorati, žvaniti.* Brt. Slov.
Kvaltovat koho = *násilím nutiti.* Brt. Slov.
Kvapil Fr. Sr. Zl. Pr. XXII. 201., Máj. III. 366.
Kvapíkově. Něco k. urychliti. Zvon VI. 323.
Kvartýr myslivcův = *myslivna.* Hoš. Pol. II. 119.
Kvas, a, m. = *švec.* Vz Gb. Slov.
Kvasírna, y, f., vz Spilka.
Kvasiti. Vinný alkohol kvasí při 78° místo: kyše. Věst. XIII. 4.
Kvasnička P., prof. a spis.
Kvasňový. K. bába (prodávala kvasnice). Ces. l. XIV. 110.
Kvedlík, u, m. = *kvedlačka.* Čes. l. XIV. 389.
Kvedrová Žofie, spis.
Kvés, u, m., z Gefäss. Gb. Slov.
Kvesta, y, f., z lat. = *sbírka na chudé kláštery.* Čes. l. XIV. 496.
Květ, u, m. = šátek na krk n. na hlavu. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 46. — K. *ženský*, rostl. Čes. l. XIV. 74. — K. Jarosl. Dr., spis.
Květlík, u, m. = *květné zelí.* Vz Karfiol.
Května, y, f. = *květena.* Phl'd. XXIV. 428.
Květnový. K. renta. Nár. list. 1905. 326. 21.
Květný. K. zelí. Vz předcház. Květlík.
Kvézo = *klétus.* Phl'd. XXIV. 478.
Kvíčala také: borovčiak, trskota. Sb. sl. VIII. 141.
Kvíčerek, *kvečerek.* Dyť je do k-rka ještě dlouho. Vz Litom. 23.
Kvida, y, f. = *kurva.* Gb. Slov.
Kvinterna, y, f. = *kytara.* Wtr. Řem. 263.
Kvinternice, e, f., zdrobn. kvinterna. Gb. Slov.
Kvinterník, a, m. = *hotovitel kytar.* Wtr. Řem. 145.
Kvitanční kolek. Nár. list. 1905. 340. 25.
Kvítek, tku, m. K. pěti bratrů = *orlíček obecný*, aquilegia vulgaris. Čes. l. XIV. 175. Vz Orlíček zde.
Kvočiti = *stonati.* Týden sem k-la. Zl. Pr. XXI. 151.
Kvočka, y, f. = *slepice.* Val. Čes. l. XV. 265. K. veliká a pod kvočkou nic. Sb. sl. VIII. 85.
Kvočnice, e, f., zdrobn. kvočna. Gb. Slov.
Kvošovce, pole u Dovalova na Slov. Mus. slov. VIII. 9.
Kvotvice, e, f. místo: *krokvice* Jihoč. Dš.
Kyčelnice, e, f. K. cibulková. Vz Řeřišnice zde.
Kyčka. Uděliti děvuchám pomlázku kyčkou. Sr. Děvuchu pokyčkovat. Opav. Slám. Put. 480.
Kyčkovanka, y, f. = *velikonoční koleda.* Brt. Slov.
Kyflice, e, f. = něj. *moučné jídlo.* Čes. mus. V. 100.
Kyklati něčím = *hýbati, viklati.* Kdýně. Rgl. — se = *kejklati se.* Rgl.
Kymle, e, f. = *zbytek uřezaného údu*, der Stümmel. Gb. Slov.
-kyň: Moravkyň, dobrotkyň. Hoš. Pol. I. 118. Místo -kyně.
Kynec v VI. 796. Tam chimus oprav v: chinius dle Gb. Slov.
Kynoženie, n. K. divej zveri. Mus. slov. VIII. 21.
Kypřič, e, m. Srv. Kypřidlo v VI. 797.
Kypro. Z kypra chodit = drobným krokem. Brt. Slov.
Kypta, y, f. = *ruka.* Phl'd. XXIV. 420.
Kýptik, u, m. = *prst, z kterého něco chybuje.* Phl'd. XXIV. 420.
Kyptoš, e, m. = kl'avý, okýptený človek (zmrzačených rukou). Phl'd. XXIV. 420.
Kyrykati. Koroptve k-ly. Rais. Lop. 80.
Kyrylica, e, f., vz Glagolica zde.
Kyselačka, y, f. = *kyselá polévka.* Hoš. Pol. I. 117.
Kyseliště, ě, n. = *kyselé ovoce.* Kdýně. Rgl.
Kyselný = *kyselý.* Gb. Slov.
Kyslík, u, m. Vz Vstnk. XIV. 463.

Kyslo, a, n. K. ako živica, šťava, môťovský ocot. Phl'd. XXIV. 340.
Kyst, kušu = *kysati*. Brt. Slov.
Kyšułka, y, f. = *druh švestkového ovoce*. Brt. Slov.
Kyša, e, f. = *část vozu*. Mus. slov. VII. 58.
Kýščit sa = *sraziti se, ssednouti* (o mléce). Brt. Slov.
Kytrakát, nadávka v Mysliovicích na Hané Nár. věst. I. 125.
Kyvlati = *kývati*. Gb. Slov.
Kyvy = *malá snovadla na odvíjení příze s předena*. Brt. Slov.
Kýže, e. f. = *přání*. Pohl.
Kýžiti komu co: dobrou noc = *přáti*. Pohl.
Kzlo, a, n. = nějaké *roucho*. Vz Gb. Slov.

L.

Změny hlásky l v podřečí polnickém. Vz Hoš. Pol. I. 27. — Sr. Gb. a Brt. Slov. — *l-l* dissimiluje se v: r-l. Vz Huj. Progr. 9.
Laba, y, f. Líže labu ani (jako) meďveď (má hlad). Phl'd. XXIV. 341.
Labaćka, y, f., **labaj**, e, m. = *nepozorně stúpajúci*, po něčem šlapajúci. Phl'd. XXIV. 478.
Labudek, dka, m. = *labuť*. Bart. Slov.
Lacina Václ., prof. a spis. † 28./12. 1905. maje 28 let. Sr. Nár. list. 1905. 358. 2.
Lacinář, e, m. = *kramář, který prodává jen drobné zboží malé ceny*. Rgl.
Lacno. Čo nekúpiš, l. daj. Mus. slov. IV. 78.
Lačniti. Dlouho lačnil chybně m.: lačněl. Věst. XIII. 3.
Lačný. Lačné nevediž proti Iliu mládce achajské, dřív okusit rozkaž jídla a pití, neboť to dává zmužilosti a síly. Škod. Il². II. 146.
Lad, u, m. = *kamenec* v Takovské stolici na Slov. Sb. sl. VII. 109.
Ladec (?), dce, m., alnum. Prešp. 650. (de fructibus arborum). Gb. Slov.
Ládík, a, m. = *Ladislav*. Us.
L'advenice, e, f., vz Plotek zde.
Ladýřka, y, f. L. chmele. Wtr. Řem. 619. Sr. Ladýř v I. Přísp.
Ladzbať sa = *vléci se bezvládně*. Val. Čes. l. XIV. 150.
Lágat koho = *tlouci dlaní po zadnici*. Brt. Slov.
L'aha, y, f. = *lože*. Phl'd. XXIV. 43.
Láhevník, a, m. = *hotovitel láhví*. Wtr. Řem. 10.
Lahod, u, m. = *západní vánek*. Gb. Slov.
L'ahota, y, f. = *nějaká nížina*. Sb. sl. VIII. 67.
Lacha, y, f. = *chudobná, bídná žena*. Mus. slov. V. 42.
Lachna, y, f. = *machna, tlustá ženská*. Brt. Slov.
Lachovač = *lašovat, slíditi*. Brt. Slov.
Laickosť, i, f. Nár. list. 1905. 1. 13.
Lajblík, u, m. = *šat chránící prsa* (driečnik, brucel, pracník, vesta, náprsník). Slov. Ott. XXIII. 414.
Lajka, y, f. = *děvče černé pleti*. Mus. slov. V. 42.
Lajkovský, Laien-. Gb. Slov.
Lajnišče, e, n. = *lejniště*, Mistgrube. Gb. Slov.
Lakač, e, m., rostl. Vz Leknín zde.
Lakomec, mce, m. Sr. Za krejcar by tancoval nahej s kozou v louži, nebo by hnal bos žábu až do Prahy. Litom. 74.
Lakosivý = lakotný. Brt. Slov.
Lakoš, e, m. = *paškrtník*. Liptov. Sb. sl. IX. 45.
Lakování, n. L. povrchu dřeva. Vz KP. XI. 65., 434., 418.
Lakovať = *lakotiti*. Liptov. Sb. sl. IX. 45.
Laktosa, y, f. = *mléčný cukr*. Rgl.
L'al'akať = *kikiríkať*. Liptov. Sb. sl. IX. 47.
Laločka, y, f. = *druh podpory ve stavitelství a truhlářství*. Vz KP. XI. 80.
L'alokať. Veď že už tolko neľaloc (říkají tomu, kdo pořád jen sám chce mluviti). Mus. slov. VII. 89.
Lámání, n. L. kolem. Čel. Priv. II., 21., 100.
Lamaník, a, m. = *hostina v kudselnom dome*. V Hrušově na Slov. Čas. mus. IV. 4.
Lámasový. L. kazajka. Rais. Koř. 4., Lid 139. Sr. Lámas v VII. 1312.
Lambert Václ., spis.
Lambl Kar. Sr. Tk. Pam. I. 223.
Lamfán, u, m. = *veliký kus*. Sr. Lamfár v VI. 811., Kus zde.
Lámka, y, f. = *zimnice*. Phřd. XXII. 625.
Lamprdonovat = *dělati lamprdony* = *okolkovat, zdráhat se, upejpati se*. Litom. 48.
Lancúchovat = *toulati se*. Brt. Slov.
L'andvoch, a, m. = *finanční strážník*. Brt. Slov.
Lánek, nku, m. = *lyčák, provaz z lipového lýka*. Čes. l. XV. 293.
Lanička, y, f.. zdrobn. lanice. Gb. Slov.
Lanník, a, m. = *vlastník lánu*. Prešp. 2458. — Gb. Slov.
Lano, Tau. V tělocviku: hladké, přetahovací, uzlovité. Rgl.
Lanžovák u, m. = *mlýnský kámen* z Lanžova u Kr. Hradce. Čes. l. XV. 292.
Lantaš, e, m. = *lajdák*. Brt. Slov.
Lantfaréř, e, m., z něm. Landfahrer. Gb. Slov.
Lapač, e, m. L. písku ze splašek = větší prostora, ve které se zvolněným odtékáním splašků hrubší písek usazuje a potom rýpadlem se odstraňuje. Vz Zl. Pr. XXII. 335,
Lapačka, y, f. = *loupež*. Sb. sl. VIII. 104.
Lapák, u, m. = *mlýnské kolo*. Vz Poloukorečkový.
Lapikus, a, m. = *žrout*. Gb. Slov.
Lapka, y, f. = *část kolovratu*. Mus. slov. VII. 58.
Las (?), nějaká *ryba*. Gb. Slov.
Latina, y, f. = hořejší drátěné plátno v žejbrovadle, že bylo z latí zbudováno. Čes. l. XV. 295.
Láska. L. je svatý plamen bohům vzatý. Ženská l. je jako mhla, vzejde, pomine. Zvon V. 595., VI. 51. Jest l. hloubkou moři podobná, kdo prozkoumal kdy její

prohlubeň? Zr. Poes. 47. L. žiaden vecheť slámy; L. je sladká, ale len s chlebem. Mus. slov. V. 27., VI. 58. Žádná rada ani rozum nepomůž, když koho věrná l. a milosť přemůž. 1599. Mus. 1905. 299. L. přátel zlých se mění v strach, a strach v nenávisť. Slád. Rich. II. 111. — L. = *obecná práce*. Kdo se na lásce potrhá, není hoden krchova. Litom. 73. — L. = *laskování*. — L. = práce lesní, hlavně sázení stromků, které konají zadarmo, aby směli chodit do lesa na roští. Hoš. Pol. I. 138. — L. hořící, plamenná, ohnivá. Vz Srdcovka (rostl.) zde.

Laskaný. L. národnosť. List. fil. 1905. 442.

Látačka, y, f. = *látání*, Flickerei. Brt. Slov.

Láteřivý křik. Slád. Rich. II. 7.

Latina, y, f. = hořejší drátěným plátnem opatřené žejbrovadlo, jež bylo z latí zbudováno. Čes. l. XV. 295.

Látka na oděvy atd.: četková, dámská, jarní, kalhotová, kostkovaná, letní, nábytková, na draperie, na houně, na vyšívání, obleková, praporová, plachtová, prací, proužkovaná, přikrývková, sámková, slamníková, svrchníková, sypková, ubrusová, vestová, zaslonová, zimní atd. Rgl.

Laudamus, lat. = *veselo*. To byl dnes laudamus v hospodě. Úbočí. Rgl.

Lavaný měsíc, vz Holák. V zloděj. mluvě. Čes. l. XV. 47.

Lavice kostelní, obyčejná, školní. Jejich úprava s vyobraz. Vz KP. XI. 103. nn. tab. XXVI., XXVII.

Lavička, y, f. Previesť koho z l-ky do vodičky. Phl'd. XXIV. 341.

Lavina, y, f. Sr. také Usyp v III. Přísp.

Lazar, a, m. = *bídný, nemocný člověk*. Zvon VI. 153.

Lazaronstvo, a, n. = *bída*. Tam je mnoho l-stva. Phld. XXIV. 423.

Lazba, y, f. = *lázeň*. Gb. Slov.

Lazbice, e, f., zdrobň. lazba. Gb. Slov.

Lazebka, y, f., zdrobň. lazba. Gb. Slov.

Lazebničstvo, a, n. = *lazebnictvo*. Gb. Slov.

Lázeň, zně, f. Lázně ještě: louhovité, mravenčí, slatinné, smrkové. Rgl. Staročeské lázně (vyobraz.). Vz Dolen. Pr. 220. Stavba říčních lázní. Vz KP. XI. 388. nn.

Lazina, *lazna*, y, f. = *niva*. 1477. Arch. XXII. 24., 596.

Lazír, a, m., holič, z něm. Hoš. Pol. I. 138.

Lazírovati = *holiti*, z něm. rasieren. Hoš. Pol. I. 138.

Lazna, y, f., vz Lazina.

Láža, e, f. = *láže, ažio*; *žlutý plíšek*. Vz Brt. Slov.

Leandr V., spis.

Lebarbora, y, f., místo: rabarbora. Huj. Progr. 7.

Lebavět také = *pozbývati vlasů, lyseti*. Vz Brt. Slov.

Lebedovec, vce, m. = pastviště u Závodu na Slov. Mus. slov. VII. 87.

Leberija, e, f. = *rebellie*. Hoš. Pol. I. 138.

Lebírník, a, m. = *revírník*. Hoš. Pol. I. 138., II., 41.

Lebnice, e, f. = *lebka*. Gb. Slov.

Leboslovce, e, f. Tk. Pam. I. 152.

Léčba lidová u Opavy. Vz Čes. l. XV. 49. nn. Lidová léčba a rozličné rady a čary na Slov. Sr. Sb. sl. VII. 116. nn

Lečer = *tmavo*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47.

Léčivý. L. rostliny na Slov. Vz Mus. slov. VI. 7.

Léčka, y, f. Léčky na koroptve, zajíce, ptáky. Čel. Priv. I. 418., 423., 309.

Leda = *jen aby*. Kto si za mladi robí leda, tomu starosť volá: Beda! Mus. slov. V. 37.

Ledabol. Vzal L. Ledabolku, leda boli oba v spolku. Phld. XXIII. 308.

Ledajačisko, a, n. Máte mne za l. (ledajakého člověka. Litom. 24.

Ledazdar, u, m. = *nahodilé zdaření*. List. fil. 1905. 224.

Ledenec, nce, m, tetragonolobus, rostl. Vz Ott. XXV. 300.

Ledina, y, f. = *místo, kde led nejdéle leží*. Čes. l. XV. 278.

Ledna, y, f. = nějaký *kámen*. Gb. Slov.

Ledovatěti, ěl, ění. Rais. Lop. 350.

Ledovcový. L. údolí. Zvon VI. 312.

Ledovín, u, m. = *nějaký kámen*. Gb. Slov.

Leflíř, e, m. = *švec vetešník*. Wtr. Řem. 445.

Léhati kde. To esso u mně líhá (pořád je dostávám v kartách). Čes. l. XV. 143.

Ledvěnka, y, f., vz Ledvinka.

Lehaviar, a, m., z Lehrhauer. L-ri v baních cimrujú. Phld. XXIV. 590.

Lehavý pes. XV. stol. Čes. l. XIV. 458.

Lehčení, n. L. mince. Čel. Priv. I. 445.

Lehlivec, vce, m. = *lenoch, mrzout*. Gb. Slov.

Lehner Ferd., monsignor, farář na Kr. Vinohradech. Vz Máj IV. 30.

Lehoutký = *lehoučký*. Zvon VI. 1.

Léchat koho = *šišiti*. Brt. Slov.

Leichem = *chléb*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47.

Lejnice, e, f., sterculia, Stinkmalve, Stinkbaum, rostl. Vz Ott. XXIV. 108.

Lejnicovitý. L. rostliny, sterculiaceae. Ott. XXIV. 108.

Lejtna, y, f., jm. pole. Hoš. Pol. I. 138.

Lejtrování, n. Trouba k lejtrování ve vinopalnách (k čištění) 1523. Zvon V. 294.

Lék. Jména rozličných léků v Starej Pazove na Slov. Vz Čas. mus. VI. 7.

Lekací = *lekavý*. Vz Brt. Slov.

Lékař. Staročeský l. s vyobraz. Dolen. Pr. 236.

Lékárna, y, f. Staročeská l. s vyobraz. Vz Dolen. Pr. 235.

Lékařový, vz Lékař. Gb. Slov.

Leknín, u, m, nymphaea: bílá taška, hastrmánek, hastrmanovo kvítí, husičky, kačírky, lakáč, lekní, leknutí, lekuta, lekutí, opúch, skulík, stulík (bílý), štulík (bílý), tulich, turecká tykvice, vodní (lilium

bílé, tulipán, růže bílá), vodnice. Vz Čes. l. XIV. 221.
Leknutí, n., vz předcház. leknín; l. žluté (rostl.). vz Stulík žlutý zde.
L'ekovarac = *léčiti*. Brt. Slov.
Lektvařice, e, f., vz Lekořice. Gb. Slov.
Lekuta, y, f., vz předcház. leknín. L. žlutá, vz Stulík žlutý zde.
Lemřzování, n. = *vazba v stavitelství*. Vz Gb. Slov.
Lemezy, vz Šlahouny.
Leměž, e, f. = *hřada n. pozední moučník* (ve mlýně). Vz Čes. l. XV. 231.
Lemiezha, y, f. = *trám*, Balken. Gb. Slov.
Lemovač, e, m. = *přístroj u šicího stroje*. Ott. XXIV. 604.
Lemovačka, y, f., vz Pentlovačka.
Lemperky, jm. lesa. Hoš. Pol. I. 138.
Leněti. Čas vhodný chabne tam, kde člověk lení. Slád. Jindř. 90.
Lénie, e, n. = *lití*, das Giessen. Gb. Slov.
Lenivý. Streženeho pan Boh streže a leniveho kyjom reže. Mus. slov. VI. 27. Vz násl.
Lenoch, a, m. Leňoch i pod strechou zmokne; Leňoch v poli, meste sám si stojí v ceste. Sb. sl. VIII. 83., 86. Chovaj cez zimu leňúcha, budeš mať na leto pastúcha. Mus. slov. IV. 29.
Lenona, y, f. = kráva plavastá, do bleda. Brt. Slov.
Lenoška, y, f. L. holičská, houpací, pro nemocné, skládací, zahradni atd. Rgl.
Lepáček, čku, m. = *lépavý karafiát*. Rgl.
Lepař Zdeněk, finanční sekr., spis.
Lepavka, y, f., rostl. Rgl.
Lepčejc m. lepšejc od lepčí m. lepší. Hoš. Pol. II. 157.
Lepenicový. L. zvonice. Čes. l. XIV. 322.
Lepiti se komu kam. Všecko ze mu lepí na prsty (krade). Phl'd. XXIV. 343.
Lépiti = lepšiti, bessern. Gb. Slov.
Lepivosk, u, m. = *pečetní vosk*. Pohl.
Lepivosť, i, f. Klih kožní vyniká značnou l-stí. KP. XI. 29.
L'epka, y, f. = *knihařský maz*. Brt. Slov.
L'epňa so syrom. (moučné jídlo). Čas. mus. V. 100.
Lepojílcí meč. Škod. II². II. 170.
Lepokrojený. L. řemení. Škod. II². II. 229.
Lepokrovný. L. loď. Škod. II². II 30.
Lepoobrubný. L. paveza. Škod. II². II. 93.
Lepopředený. L. sukně. Škod. II². II. 139.
Lepoproudný. L. řečiště. Škod. II². II. 41.
Lepozdobný. L. pukla, torba. Škod. II². II. 72., 13.
Lepšie, n., subst. L. odporuje dobrému. Sb. sl VIII. 83.
Leptaný. L. okno. Vz KP. XI. tab. XXII.—XXXV.
Lermo = *každým způsobem*. Na tom se ustrnul (pevně ustanovil), že l. od sv. Jiří odstoupiti míní. 1621. Listář 154.

Les = *lešení pro muzikanty v hody venku postavené*. Brt. Slov. — **L.** = *dříví*. Zaopatřit se suchým lesem. 1556. Arch. XXII. 159.
Lesa (leska) = druh *vrše* na jednom konci plocho rozložené, a na druhém do trúby svázané. Čas. mus. V. 34. — **L.** = *plot*. Phl'd. 1902. 388.
Lesák, a, m. = *prodavač dříví a prken*. Wtr. Řem. 451.
Lesba, y, f. = *včelaření*. Gb. Slov.
Leservní = *reservní*. L. lajtnant. Us.
Leske, část vozu. Mus. slov. VII. 58.
Lesken, lestken, knu, m. = *kov*, Metall. Gb. Slov.
Lesket, ktu, m. = *lesk*, Glanz. Gb. Slov.
Lesné, ého, n. = *poplatek těch, kteří sbírali v lese suché dříví*. Gb. Slov.
Lésovie, n., Waldung. Gb. Slov.
Lesský, silvestris. L. střed. Pat. Zim. 2a. 2.
Lestken, vz předcház. Lesken.
Leš, z něm. Löschkohle. Hoš. Pol. II. 78.
Lešácký provaz = *lesního včelaře*. 1570. Arch. XXII. 253.
Lešák, a, m. = *lesní včelař*. 1570. Arch. XXII. 253.
Lešba, y, f. = *lesní včelařství*. 1570. Arch. XXII. 253.
Leščenín, a, m. = *kdo bydlí v lešší, v lískoví*. Gb. Slov.
L'eščica, e, f. = *lis na tvaroh*. Vz Brt. Slov.
Leščina, y, f., jm. lesa. Hoš. Pol. I. 139.
Leščník, a, m., nějaká ryba. Gb. Slov.
Leščný = z leščie. Gb. Slov.
Lešení, n. L. při stavbách. Vz KP. XI. 379.
Leštění, n. L. dřeva (polírování). Vz KP. XI. 55.
Létalé, ého, n. = *pták*. Gb. Slov.
Létě = *v létě*. Lokál. Vz Léto, Gb. Slov.
Letěti jak. Letí jako šašok, divok, šarkan Phl'd. XXIV. 340.
Letná, é, f. L. u Prahy. TK. Pam. I. 485.
Letňák, a, m. = *výletník*. Vz Lufťák zde.
Letně, ěte, n. Letnata = *letní brambory*. Zl. Pr. XXII. 162.
Letnica, e, f. = *halúzka*. L-cami něco pokryti. Čas. mus. V. 22.
Letničník, u, m. = *dar kněžím na letnice*, Pfingstgabe. Gb. Slov. Sr. násl. Letník.
Letník, u, m. = koleda dávaná farářům (semeno na olej, vejce, obláč, konopí a sýr). Čes. l. XIV. 165. Sr. předcház Letničník.
Letodník, rokodník, u, m. (!) = *kalendář*. Pohl.
Letoun, a, m. Letouni, chiroptera, ssavci. Vz Ott. XXIII. 1015.
Letušky, pl., f., dermoptera, ssavci. Vz Ott. XXIII. 1015.
Léva (?), *jihozápadní vítr*. Gb. Slov.
Lévce, e, m. = *kdo leje, slévá*. Gieser. Gb. Slov.
Levhartík, a, m. zdrobn. levhart. Gb. Slov.
Levo. Jde to s ním na levo (s kopce, špatně). Litom. 48.

Levostranný (žilný) vchod komorový srdce, ostium venosum s. atrioventriculare sinistrum. Ott. XXIII. 992b.
Lezen = tříhranný sloupek jako podpora při nábytku. KP. XI. 93.
Ležák, u, m. = *mlýnský kámen*, měl-li dle svého složení léta s vodorovnými vrstvami. Čes. l. XV. 293.
Ležákový. Podle obyčeje l-ho (ležáků). Št. Sr. Gb. Slov.
Ležatý. L. okurky = *nakládané*. U Čáslavě.
Ležeti jak. Leží plackem (jako placek). Litom 40.
Ležiachov, a, m. Poďme do L-va (ležet). Mus. slov. IV. 12.
Ležianka, y, f. = *miesto, kde statok (dobytek) ulihuje*. Phľd. XXIV. 478.
Ležmem. Ty děti byli u nás l. (pořád, ustavičně). Hoš. Pol. I. 148.
Lhání, n. Pat. Zim. 30b4.
Lhář, vz Cigáň.
Lháti na koho. Že na něho lhal (lživě vypovídal). 1604. Listář 69.
Lhota Ant., mal. † 11./9. 1905. maje 93 léta. Sr. Máj. IV. 29.
Lhotecký J. P., spis.
-li. Sr. Gb. Slov.
Líbezníček, čka, m. = *líbezný človĕk*. Zl. Pr. XXII. 207.
Lický = *lidský*. L. škoda, žádosť. 1538. Arch. XXII. 99.
Licmburk. Jan z L-ka. Dal. 106. 6.
Lícnice, e, f. = *lícní zkruž mlýnského kola*. Čes. l. XV. 230.
Lícník, u, m. = *lícní kolo mlýnské*, které má po straně (na ploše kruhu, v lícní zkruži) nabité palce rovnoběžné s hřídelem. Čes. l. XV. 229., 230.
Licovati = *pasovati*. Licuje, ako krivý ku stene. Mus. slov. V. 37.
Líčko, a, n. Čepec skládá se z líčka a z dienka. Slov. Nár. sbor. XI. 19. — L. = *krajní půle sukně*. Slov. Nár. sbor. XI. 14.
Ličnoslovo, a, n. = *číslovka, číslo*. Klc. 90.
Ličnosť, i, f. Sr. Průpověď.
Lid jízdný, pěší, zbrojný. Svobd. 148. Lidé dobří, klášterní, královští atd. Vz Čel. Priv. II. 1232.
Lidkové = lidi (= lidičky); jinak: lidé. Vz Brt. Slov.
Lidovědec, dce, m. Bílý Obr. 31.
Liduskář, e, m. = *kostkář* (hráč); *člověk zištný*. Brt. Slov.
Liebscher Kar., mal., 1851.—20./4. 1906. Vz Nár. list. 1906. 109. 2. a jiné listy z též doby, Zl. Pr. XXIII. 337., 347.
Lience, e. n. L., kterým se úzké rukávy košile stahují. Slov. Nár. Sbor. XI. 4. Sr. násl.
Lienčok, nečku, m. = koupený *pásek* červené barvy, bíle kvítkovaný, přišitý na obojku (na límci rukávcc). Slov. Nár. sbor. XI. 16.
Lienka, y, f. = *svatojanská muška*. Phľd. XXIV. 478.
Liepati se kudy = *lepiti se, lézti*. Deti liepajú sa ustavične po muroch. Phľd. XXIII. 30.
Ligre = zadní sloupy tkadlcovského stavu. Litom. 66.
Liguša, e, f., jm. kraví. Brt. Slov.
Líh, m. L. terpentinový, kontingentovaný. Rgl.
Líheň, hně, f. = *přístroj k líhnutí*. L. rybí, drůbežní. Rgl.
Lihování, n. L. piva = *kladení na líhy*. Čel. Priv. II. 704.
Lichotka, y, m. = *lichotivý člověk*. Zvon V. 360.
Liják, u, m. Déšť mírný trvá, l. přejde hned Slád. Rich. II. 36.
Likatel (!), e, m. = *lékař*. Pohl.
Lilek, lku, m., solanum, rostl. Vz Ott. XXIII. 622.
Lilkovitý. L. rostliny, solanaceae, Nachtschattengewächse. Vz Ott. XXIII. 631.
Limitovaný = *omezený*, z lat. L. sazba. Nár. list. 1906., 68. 9.
Limonadovosť, i, f. Nár. list. 1905. 131. 13.
Limonka, y, f., rostl. Vz Statice.
Lin, lnu, m. = *len*. L. sušiti 1540. Arch. XXII. 104.
Lín, u, m. = *hadí kůže*. Brt. Slov.
Linda, jméno *koňské*. Mus. slov. VII. 71.
Lyndišový v III. Přísp. za Linda oprav v: Lindyšový.
Linial, u, m., z lat. linearium. Phľd. XXII. 649.
Liniovosť, i, f. L. písma. Nár. list. 1905. 186. 13.
Link K., hud. sklad., nar. 1832. Sr. Zl. Pr. XXII 48. s podob.
Linkovný = *falešný*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47.
Linoleový. L. předložky. Rgl.
Liot = líti. Orava. Sb. sl. IX. 59.
Lipa, y, f. = *pysk stydký*. Prešp. Sr. Gb. Slov.
Lípa. Slovanská Lípa byla r. 1848. český politický spolek demokratický v Praze s četnými pobočkami v českých krajích. Vz Věst. XII. 99.
Lipen, ryba. 1528. Arch. XXII. 65.
Lipka, y, f. = *rukověť na noži*. Zaštôpil (zapíchl) mu nôž po samú lipku do prs. Phľd. XXIV. 755.
Lipkavý = *lepkavý*. Má dlhé, l-vé ruky (krade). Mus. slov. VII. 43.
Lipnický E. H., spis.
Lipový = *dvéře*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47.
Lira, y, f. = *nástroj provaznický k šněrování*. Rgl.
Lise, ete, n. = *liše*. Vz Gb. Slov.
Lisec, sce, m. = vrch na Slov. Sb. sl. VII. 115.
Liskanka, y, f. = *pálka, palestra*. U Bzence. Čes. l. XIV. 420.
List erbovní, královský, mocný, ochranný, přiznávací, výhostní. Svobd. 148. — **L.** Pavel, spis. Zl. Pr.
Listice, e, **listíčko**, a, n. zdrobn. listí. Gb. Slov.
Listoprch, u, m. *měsíc listopad*. Sr. Gb. Slov.
Listošeptný. L. chodba. Zr. Poes. 221.

Listovní truhlice (do které se ukládají listiny). 1525. Arch. XXII. 70.

Listvina, y, f. = *listie*. Phl'd. XXIV. 484., Sb. sl. IX. 46.

Líše, **líšě,** ete, n. = *liščí mládě*. Sr. Gb. Slov.

Liščí hody = *preclíky* pečené na neděli družebnou, posypané mákem. Dávaly se dětem. Vz Čes, l. XV. 205.

Liščí, n. = *lískový keř*. Čes. l. XV. 286.

Lišejník, u, m., rostl. Vz Vlaštovičník.

Lišivý. Řeč je l-vým znakem národů. List. fil. 1905. 436.

Liška, Vie l., komu řemen ohryzla. Dal. 60. — **L.** = druh hemůvky (šubky) při jízdě na silnici, také *šulka*. Litom. 63.

Liškaňa, ě, f. = *ovce kolem očí liščistá*. Brt. Slov.

Liškový = *zlato*. V zloděj. mluvě. Čes. l. XV. 47.

Lištář, **lištéř,** **lištýř,** e, m. = *truhlář*, jenž hotovil v pokojích táflování zdí a stropů vykládání. Wtr. Řem. 161., 450.

Lítadlo, a, n. = vlaštovka (hračka z papíru). Čes. l. XIV. 389.

Lítanice, e, f. = *běhání*. Rais. Sir. 103.

Literářiti. Zvon V. 491.

Literarněaristokratický salon. Zvon V. 732.

Literarněhistorický. Zvon V. 748.

Literatství, n., literae. 1527. Mus. 1905. 434.

Líti, **abs.** Nelej, lebo vypijem. Mus. slov. IV. 10.

Litkupník, a, m. = městský zřízenec, obchodní znalec přísežný, ročně volený, prostředkovatel mezi prodavači domácími a cizími; jejich svědectví platilo, subemtor, Makler. Vz Wtr. Řem. 104., 338.

Litněnský Jar., vz Štětka.

Lítosť, i, f. Každá l. přichází pozdě. Zl. Pr. XXII. 374.

Litvín, u, m., druh bramborů. Brt. Slov.

Líza, y, f. R. Vodň. Sr. Liza zářez na stromě. Vz Gb. Slov.

Lizák, u, m. Bylo vidět (na šatech) celé l-ky škvrn. Phl'd. XXIV. 430. — **L.** *pastviště*. u Závodu na Slov. Mus. slov. VII. 87.

Lizaňa, ě, f. = *palestra*, *liskaňa*, *liskačka*. Brt. Slov.

Lizitací, n. = *licitace*. Brť. Slov.

Ližník, a, m. mor. *postihač*. **L.**, *šrotéř* vozil a pouštěl sudy do sklepů po líhách, odkudž sluli i ližníci. Wtr. Řem. 171.

Lnářství, n. Vz Litom. 65.

Lněničný. L. předeno (z lněnice). Vz Gb. Slov.

Lnice, e, f., rostl. Vz Lnička.

Lnička, y, f. *L. smrdutá*, camellina foetida: hubilen, kazilen, smradlavec, tratilen (plevel ve lnu); *l. setá*, c. sativa: dresnek, lnice, povázka, předlec, ryzec; *l. maloplodá*, c. microcarpa: chrupec. Čes. l. XIV. 374.

Lnouch, u, m. = *tratilen*, rostl. Litom. 77.

Lobkowicz, Jiří kníže z L. Vz Zl. Pr. XXII. 249. s vyobraz. na str. 352., Máj. III. 253. atd.

Locuga, y, f. = *nechutný ná* Brt. Slov.

Loďan, u, m. = *kus*. L. chleb

Loďařský podnik. Nár. list. 1

Lodenový kabát, plášť. Us.]

Lodičák, a, m. = *mlynář lo nice*. Čes. l. XV. 187.

Lodinný, Schiffs-. Gb. Slov.

Lodňák, **lodník** n. **lodní ml** kompách (hlubokých prámech pracující na vodě, která beze vš běhu pod kolo přímo teče jsouc stavidlem. Obyčejně býv ňáky na třech kompách. Vz 187.

Lofínať, *lopínať* = *séděti*. Pl 478. Sr. Lofnút v VI. 881.

Logaj, e, **logan**, a, m. = XXIV. 478.

Loh, u, m. = *síť?* Rybářs Gb. Slov.

Lohe, e, f. = *kořisť*, *ukrado veci*, *batožie*. Phld. XXIV. 755.

Lohej, e, f. = *říše*. V zlod XV. 47.

Lochman, a, m. = *pijan*. XXIV. 478.

Loj, e, m. Pôjde, kde loj Mus. slov. IV. 10.

Lojík, u, n. = *lojový kus*.

Lojzina, y, f. = Aloisie. l

Lokál v podřečí polnickém l. 125. L. bez předložky. Dyž čtyrycátým roku; Měl grunt Tady Škrdlovicích; Byla se Hoš. Pol. II. 14., 58, 82., 12 delně se předložka v klade.

Lokát, a, m. = *podučitel*, sukcentor aby se jmenoval sul kustoš, třetí lokát. Listář. 21

Lokeš, kše, m. Hra na lok VII. 70.

Loket ve XIV. stol. Vz W

Lokomobila, y, f. = s v jediný celek spojený atd.

Lokomotiva, y, f. L. vy X. 404. nn.

Lokša, e, f. = *peřina*. Slo 755.

Lolek Jak., spis.

Lom, u, m. L. světla. Vz 339.

Lomenice, e, f. L. střechy dolní bednění až po římsu, a kuklu. Čes. l. XV. 37. L. a chalup s vyobraz. vz v XXVIII.—XXX.

Lomna, y, f. = řeka u Slez. Slez. Poh. 80.

Lompetat se = *třásti se*

Loňajší = *lonský*. Brt. S

Lonič = *smáti se*. V zlo XV. 47.

Lonit = *lochat*, *píti velik* Slov.

Lopatka, *lopatička*, y, f rostl. L. = vraní nožka, co Čes. l. XIV. 372.

Lopatkový. L. (podlivné) mlýnské kolo (na spodní vodu). Čes. l. XV. 228.
Lopatový čep mlýnský. Čes. l. XV. 189.
Lopek, pku, m.. scapularia, rostl. Lact. Vz Gb. Slov.
Lopínat, vz Lofiňat.
Loptoš, e, m. Na čertovom kolese vybíjaný l. Mus. slov. IV. 65.
Lopúch, u, m., *lopušie,* n., lappa major, minor a tomentosa. Vitaj, vitaj, duša z lopúša, srdco z kalerábu. Phl'd. XXII. 587.
Lorberova F., spis.
Loreta, y, f. = *kárnica.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XV. 47.
Lososnice, e, f. = *otvor v jezu vrší zahrazený, do které se losos chytá.* Vz Čes. l. XV. 226.
Lóšek. šku, m. = *sklípek,* zdrob. z loch. Vz Gb. Slov.
Lotřík, a, m., zdrob. lotr = *tulák.* Vz Gb. Slov.
Loub, u, m. = *podlaha.* 1561. Arch. XXII. 192.
Loubec v VI. 889. polož před: Loubek.
Loubek, bku, m. = *kovový kruh s tepanými růžicemi, jež se ženě vrývaly do tváři.* Litom. 68.
Loučenka, y, f. = *malá sekyrka na dříví* (louč). Úbočí. Rgl.
Loučiti len = *drhnouti na drhlenu.* Litom. 65.
Loučkový. L. prkno. Zvon VI. 410.
Louhat = *povykovati.* Brt. Slov.
Louhot, u, m. = *nádobí; okyd na stromech.* Vz Brt. Slov.
Loupárka, y, f., suillus annulatus, houba. Brt. Slov.
Lourní m. *rourní.* Huj. Progr. 7.
Lourník, a, m. = *kdo měl pečovati o roury.* Huj. Progr. 7.
Loutko, a, n. = nástroj při zatloukání jehel do půdy. Vz KP. XI. 308.
Loutkový, L. divadlo. Popsal Lad. Novák 1905. str. 95. s 38 obrázky.
L'ovče = *část vozu.* Mus. slov. VII. 58.
Lovčíř, e, m. = *lovčí.* Vz Gb. Slov.
Lovisko, a, n. = zabrada u Jabrikové. Mus. slov. VII. 52.
Ložečko, lóžko, a, n., zdrobn. lože. Vz Gb. Slov.
Ložňačka, y, f. = *tyf.* Brt. Slov.
Lsknatý, lesknatý = *lesklý.* Vz Gb Slov.
Lščelivý = *lesklý.* Vz Gb. Slov.
Lščenie, n. = *lesknutí, lštění.* Vz Gb. Slov.
Lúbě, ě, **lúb,** i, f. = *loubí.* Vz Gb. Slov.
L'ubečkový = *libečkový,* Liebstöckel. Vz Gb. Slov.
L'uboškу. Je jim to na l-kách (líbí se jim to). Brt. Slov. Sr. Libosť.
Lubový. L. oblouk při stavbách; l. židle. KP. XI. 70., 97.
Lucie, f. Pověry na Slov. Vz Mus. slov. VII. 91. nn., VIII. 30.
Luciový. Luciová vajca (snesená v den sv. Lucie). Mus. slov. VIII. 30.
Lucka A. N., spis.
Luččeк, čečku, m., zdrobn. lučec. Vz Gb. Slov.
Lučec, čce, m. = *hudební nástroj strunový.* Vz Gb. Slov.
Lučivo, a, n. = drevo, ktorým sa popravujú hlavne na ohnisku; menší kus dreva. Phl'd. XXIV. 478.
L'udňec(?), ence, m., homilie. Vz Gb. Slov.
L'udotvařec, řce, m. = *kdo má lidskou tvář.* Vz Gb. Slov.
Luft, u, m. = *vikýř.* Hoš. Pol. II. 96.
Luftačiti = *lumpovati.* Zvon V. 235.
Lufták, a, m. Vz VI. 899. Také: *polák,* že chodí do polí; *letňák,* že se stěhuje na venek jen v létě; *slunikář,* že miluje teplo a slunce. Vz Nár. list. 1905. 116. 1. odp.
Luch, u, m. = *louh.* Hoš. Pol. II. 131.
Lujzek, zka, m. = Alois. Us. Rgl.
Lujzka, y, f. = Aloisie. Us. Rgl.
Lukavský Jos., spis.
Lukeš Jan Lud.. hud. sklad. † 24./2. 1906. Vz Zl. Pr. XXI. 321. s podob. na str. 322. Sr. Nár. list. 1906. 55. 2. a jiné listy z též doby.
Lukno, a, n. = *polní česnek.* Brt. Slov.
L'ulka, y, f. = *vlčia, čerešňa,* atropa belladonna. Phl'd. XXII. 585.
L'ulkár, a, m. = *kdo sbírá l'ulky.* Phl'd. XXII. 585.
L'ul'kyňa, ě, f. = *ženská s vřiskavým hlasem.* Vz Brt. Slov.
Lumberák, u, m. = *veliký knoflík obyč. na kožiších.* Litom. 69.
Luminiscence, e, f., z lat. Vz Vstnk. XIII. 741., XIV. 504., 513.
Luminista, y, f. z lat. Nár. list. 1905., 340, 13.
Lumírovský. L. tradice. Zvon VI. 98.
Luň = *v loni.* Brt. Slov.
L'undač = *žvaniti.* Brt. Slov.
Lupáč Prokop. Sr. Mus. 1905. 133.
L'upčianka, y, f. = *potok* v Liptovsku na Slov. Mus. slov. IV. 23.
Lupenkář, e, m. = *kdo lupenkou vyřezává.* Rais Lid. 96.
Luper = *hodiny.* V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47. Sr. Pind.
Lupět = *zhusta a hlučně prděti.* Vz Brt. Slov.
Lupskříně, ě, m. = *kdo loupí skříně.* Vz Gb. Slov.
Luptík, u, m. Vz Penízek rolní (rostl.).
Luskačka, y, f. L. = *druh podkovek pod podpatky čižem.* Slov. Nár. sbor. XI. 8.
Luspa, y, f., *ryba* v Pováží. Čas. mus. V. 36.
Luščinec, *luštinec,* nce, m., porsa, rostl. Prešp. Vz Gb. Slov.
Luštitel, e, m. L. hádanek, řešitel. Rgl.
Luštitelka, y, f. = *řešitelka.* L. hádanek. Rgl.
L'utec, tce, n. = *litý člověk.* Otc., Baw. atd. Vz Gb. Slov.
Lútečník, a, m. = *hotovitel loutek; šprýmař, komediant.* Wtr. Řem. 396.
Luteránský. L. processí = *hrach uvařený s lohazou.* Mus. slov. IV. 27.

L'utky, pl., f. = *lehké n. staré kalhoty.* Vz Brt. Slov.
Lútnice, e, f., zdrobn. *lútna, loutna.* Vz Gb. Slov.
Lútník, a, m. = *kdo dělá lútny, loutny* Vz Gb. Slov.
L'utnosť, i, f. = *prudkosť, divokosť.* Vz Gb. Slov.
L'utný, = *prudký, krutý, hrozný, divoký.* Vz Gb. Slov.
L'utochléb, a, m. = *kdo lituje chleba, skrblík.* Vz Gb. Slov.
Lutrejch, u, m. = *utrejch.* Brt. Slov.
L'úty, pl., f. = *plátěné, široké gatě.* Vz Brt. Slov.
Lužická-Srbová Věncesl. Sr. Zl. Pr. XXIII. 94.
Lvátko, a, n. = *lvíče.* Vz Gb. Slov.
Lvohúbce, e, m., *nějaké zvíře.* Lact. Vz Gb. Slov.
Lužaně, sternbergia, rostl. Vz Ott. XXIV. 118.
Lužbetka, y, f. = studánka u Píšťan. Sb. sl. VII. 97.
Lůžkopadový v III. Přísp. 167. za Lůšeň polož za Lůžko.
Lužnice řeka. Vz Věst. 1905. 413.
Lvoník (loník), u, m. = *časť vozu.* Mus. slov. VII. 58.
Lysa, y, f. = *lysina.* Vz Brt. Slov.
Lysec, sce, m. = *kapr, který má málo šupin.* Čes. l. XIV. 94.
Lyskovatět = *dostávati ĺysky.* Nať l-tí. Vz Brt. Slov.
Lysoform, u, m. = desinfekční prostředek. Us.
Lyščit koho = *pleskati, bíti.* Val. Čes. l. XIV. 150.
Lyzit sa = *lisati se?* Machala začál sa l Val. Čes. l. XIV. 95.
Lyzka, lýžka, y, m. = *kdo se usmívá?* Vz Gb. Slov.
Lyžař, e, m. Zl. Pr. XXII. 180.
Lyžařský klub. Zl. Pr. XXII. 180.
Lyžařství, n. Zl. Pr. XXII. 180.
Lýžeti se = *lichotiti se,* iter. k lyziti. Vz Gb. Slov.
Lyžka, y, f. Čo chyžka, to l. (koľko domov, toľko obyčajov). Mus. slov. VI. 85.
Lze. O staročeských výrazech ,jest nelzě, nenie lzě', vz List. fil. 1894. 434.
Lžek = *lhář.* Pat. Zim. 40b. 8.
Lžiumění, n. Nár. list. 1905. 171. 2. odp.
Lžový, Lügen-. — Pass.

M.

Změny hlásky **m** v podřečí polnickém. Vz Hoš. Pol. I. 36.
Macechový, Stiefmutter-. Gb. Slov.
Macek, cku, m. = *moučné jídlo.* Litom. 71. **M.** = *špaček, semel.* Brt. Slov. — M. = hoblík. M. jednoduchý, s klopkou (klopkář). Vz KP. XI. 2., 16. s vyobraz. — Po macku = omatem, po tmě. Brt. Slov.
Macka, y, f. = *svině.* Sb. sl. VIII. 138.
Macvejda, y, m. = *neohrabanec.* Brt. Slov.
Macocha, y, f. = *stojací pružinka,* která melivo pod kamenem vydržuje, aby pod kámen stejnoměrně vnikalo. Čes. l. XV. 232., 189.
Mačák, u, m. = *hadr připevněný na holi k zhašování ohně v peci; mokřina na poli; rozpliskané bláto.* Litom. 48.
Mačec, čce, m. = *polní mák.* Brt. Slov.
Máčedlo, a, n. = *omastek, do něhož se něco máčí, cáračka.* Šum. Rgl.
Mačka, y, f. = *kočka.* Ani m. vajce nesnesie a už to bude; Tak mačky robia: sviecu zjedia, po tme sedia; M. rada ryby jie, ale nerada lapá; M. rada teplo, ale nepriloží. Mus. slov. IV. 11., 79., V. 6.
Máčka, y, f. = *modrá sukně.* Litom. 68.
Maďal, u, m. = *kaštan.* Phľd. XXIV. 432.
Maďarka, y, f. Zelená m. = *druh čepice.* Hoš. Pol. II. 55. Sr. Maděrka v I. Přísp. 196.
Maděránka, y, f. = *majoránka.* Vz Brt. Slov.
Mádle Vojt, hud. sklad. Sr. Zl. Pr. XXII. 190.
Mádlo, a, n. = *lenoch stolice.* Litom. 61.
Mädovec, vce, m. = *mädový kožich.* Slov. Nár. sbor. XI 6.
Magnet, u, m. Trvalé m-ty. Vz Vstnk. XIV. 679.
Magnetický. M. dvojlom, m. a bimagnetická polarisace rotační. Vstnk. XIII. 762. M. rotační polarisace; Zdroje světelné v m-kém poli; M. měření, indukce, vlastnosti hmot. Vz Vstnk XIV. 602., 603., 682., 684., 687.
Magnetismus a elektromagnetismus. Vz Vstnk. XIV. 679.
Magnetostrikce, e, f. Vz Vstnk. XIV. 690.
Mahagon, u, m. = *dřevo.* Vz KP. XI. 43. — **M.**, swietenia, rostl. Vz Ott. XXIV. 466
Máhať = *máchati, kývati.* — **čím.** Tesar rukama veľa máha. Spiš. Sb. sl. IX. 51.
Mácha Bedř., spis.
Macháček Kar. Šim. Tk. Pam. I. 49.
Machajdubský = *zmatený, pitomý.* Vz Brt. Slov.
Machlovat = *pečetiti.* V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47.
Machota, y, f. = *padrť.* Z lenu vostala m. (kroupy jej rozbily). Hoš. Pol. I. 148.
Machula, y, f. = *ovce fľakovitá.* Phľd XXIV. 481.
Machulina, y, f. Pojedl m-ny (řekl něco sprostého). Liptov. Sb. sl. IX. 45.
Machútka, y, f. = lúka u Jabrikové. Mus. slov. VII. 52.
Máje. Stavení májí na Slov. Vz Phľd. XXII. 631., XXIII. 125. V Těšínsku. Vz Slám Put. 204.
Majálesovat = *slaviti majales.* Phľd. XXIV. 435.
Majka, y, f. = *děvče, milenka.* Má majku. Klat. Rgl.
Májka, y, f. = při průvodech zřízená stromořadí z březových větviček; han. ruska. Vz Brt. Slov.

Majstr, a, m. To m. na ryby (prefikaný). Mus. slov. VI. 85.

Mák *setý*, papaver somniferum: máček, mák zahradní (snodárný, opojný); *m. vlčí*, p. rhoeas: bukovec, červánky, karafiat, kohoutky, kohútky, kokrhel, kokrhelí, kokohrtí, mačec, makeš, ohníček, panáček, panenky, pleskanec, polní máček, prchlík, pukavec, sasanka, slepý mák (hlaváček), tleskanec, tulipán, tulipánky, vlčí květ. Vz Čes. l. XIV. 222.

Makabonka, y, f = *boboluşek*. Brt. Slov.

Makajúcí = *makatelný*. Vz Gb. Slov.

Makeš, kše, m., vz Mák zde.

Makodera, y, m. = *kdo děře mák*. Vz Gb. Slov.

Makověnka, y, f. = *makovina*. Vz Gb. Slov

Makoť, i, **makota**, y, f. (měkota) = vše na poli sazené n. seté, po čemž nezůstává strniska (brambory, zelí, hrách, bob); pole, s něhož tyto plody byly sklizeny (zemáčnisko, zelnisko, hrachovnisko, vičnisko atd.). Vz Brt. Slov.

Makováč, e, m. = *makovník*. Vz Brt. Slov.

Makovice, e, f. = *hlava*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47. — **M.** *na střeše* má: špici, báň a sedlo. Čes. l. XV. 38.

Makovický D. Dr., spis.

Mál'a, ate, n. = *nemluvně*. Vz Brt. Slov.

Malackovat = *obalovat* (ł vyslovovati jako *u*, *v*). Vz Brt. Slov.

Mal'astý — *malovaný*. Vz Brt. Slov.

Mále, e, f. = *malosť*. Vz Gb. Slov.

Malec, lce, m. = *malý*. Vz Gb. Slov.

Málek Ant., prof. a spis.

Malérka, y, f. = *hospodyně vše v čistotě chovající*. Vz Brt. Slov.

Maličátko, a, n. = *malé dítko*. Vz Gb. Slov.

Malíčkový. M. chmat, poloha (v tělocviku). Rgl.

Malichernůstka, y, f. Zl. Pr. XXIII. 211.

Malík, u, m. M. kosy, vz Rožeň.

Malířová-Nosková Helena, spis.

Malířskouměle**cký**. Nár. list. 1905. 340., 13.

Malířství, n. M. u nás v polovici XIV. stol. Vz Wtr. Řem. 287., 789.

Málit sa = *krátiti se, ubývati*. Den sa málí. Brt. Slov.

Malkus, u, m. = *mrskání*. Vz Gb. Slov.

Mal'o = *vůl barvy světlé, ne však sivák*. Vz Brt. Slov.

Maloch Fr., spisov.

Málomajetný člověk. Us.

Maloměstský elegán, Zl. Pr. XXI 242., tlach. Zvon VI. 168.

Malomocnice = *malomocnosť*. Vz Gb. Slov.

Malomysl, i, f., Kleinmüthigkeit. Vz Gb. Slov.

Malovodský mlynář = *mlynář podrybního mlýna, drnčáku* (mlýna potočního na svrchní vodě o jednom až dvou složeních pod nadýmačem, hnaný vodou drnovou i. e. vodou z pramenů lučních neb lesních pod drnem vyvírajících). Čes. l. XV. 187.

Maloželezářský průmysl. Nár. list. 1905. 29., 4.

Maltářka, y, f. = *žena připravující maltu*. Zl. Pr. XXIII. 151.

Maltisko, a, n., zdrobn. malta. Čes. l. XIV. 54.

Maltovňa, ě, f. = *nádržka na maltu*. Brt. Slov.

Maltzym, u, m. = *sílící nápoj ze sladu vytažený*. Us.

Mal'účkný = *maličký*. Vz Gb. Slov.

Mal'uchný, *malichný* = *maličký*. Vz Gb. Slov.

Mal'ušinec, nce, m. = *malý, slabý volek*. Vz Brt. Slov.

Malůvka v řeči = onomatopoetika (z moravského slova pro malované ozdůbky lidové). Klc. 58.

Malužianka, y, f., potok v Liptovsku na Slov. Mus. slov. IV. 23.

Malý. O malém říkají: Ten je jako camfrňoch, cvrček, dudeček, dudek, hrcek, kudla, mrňous, paděrek, pazdorek, praseti pod kolínka, skrček, zákrslík. Čes. l. XIV. 477. — **M.** *Jakub*. Tk. Pam. I. 486. — **M.** *Jan*, spis.

Mam, u, m. = *strašidlo*. Brt. Slov.

Mamaj, e, m. = *sprosťák, člověk nezkušený*. Phld. XXIV. 478.

Mámivě bílý. Rgl. **M.** nádherný. Zvon VI. 424.

Mamlas s mamlasem = veliký mamlas. Rgl.

Mamona, y, m. = *šelma člověk*. Vz Brt. Slov.

Mámorný = *opilý?* Phld. XXIII. 742.

Máňa, ě, f. = *Marie*. Us.

Mancika, y, f. = *slabá, churavá ženská, hlavně děvče*. Phl'd. XXIV. 478.

Mančal J., spisov.

Mančić = *přemlouvati, mámiti*. Brt. Slov.

Mandát, u, m. = *okolky*. To je m-tů! Šum. Rgl.

Mandelička, y, f. = *prokůpka, kuře vylíhlé přede žněmi*. Vz Brt. Slov.

Mandlovna, y, f. = *bělidlo*. Rais Lid 9.

Mandragora, y, f., lat., rostl. Její popis z r. 1517. Vz v Čes. l. XV. 144. — **M.**, *madragon*, a, m. = *nadávka nemotornému člověku*. Litom 75.

Manes Jos. Vz Dolen. Pr. 485. (s podob.).

Mangan. Sr. Vstnk. XIV. 577.

Maňkovatý chléb (s kalounkem, brouskem). Šum. Rgl. Vz Maňka v III. Přísp. 171.

Manna, y, f., rostl. Vz Orsej zde.

Manle (?), = *koláč, žemle*. Vz Gb. Slov.

Manný jazyk = manů. XVI. stol. Uč. spol. 1905. III. 20.

Manol, u, m. = australské mýdlo bez sody. Us.

Mansardová střecha. Vz KP. XI. 351. nn.

Mansionář, e, m. = *žaltářník, kněz, který čítá v kostele žaltáře*, psaltarista, mansionarius. Čel. Priv. II. 881.

Mantat = *másti, modrchati*. **M.** niti. Brt. Slov.

Mantléř, e, m. = *obojetník, kdo mantluje.* Vz Gb. Slov.

Mantlovati, tadeln, schmähen. Vz Gb. Slov.

Manželný = *manželský.* M. život. Uč. spol. 1905. I. 14.

Mappa, y, f. Toho ani na mappě nenajdeš. Mus. slov. V. 38.

Maradasky = kapličky v Blatech v již. Čechách, jež vystavěl Maradas. Máj. IV. 2.

Mařák Jos. Vz Dolen. Pr. 536. (s podob.).

Marasnička, y, f. = *mřínek.* Brt. Slov.

Marastit = *zasmetiti, rozbiti.* Brt. Slov.

Marčí pivo, *mařec* = *vařené v březnu.* Wtr. Řem. 886.

Marec, rce, m. = *březen.* Prišiel marec, pobieraj sa starec. Sb. sl. VII. 130., VIII. 86.

Mařec, řce, m., *nějaký nápoj* (z vína, meda a jiných věcí). Vz Gb. Slov.

Mařena, y, f., *Smrtholka.* Vz Čas. mus. V. 96., Slám. Put. 68., 124. — **M.** = *tlustá ženská.* Us.

Mařenka (!), y, f. = *Diana.* Rosa.

Mářenky, pl., f. = *ovoce na polo usušené.* Sum. Rgl.

Marianskolázeňský. M. kyselka. Tk. Pam. I. 122.

Marie. Panenka M. v trní, rostl. Vz Černucha.

Mařík Rud., básn. Sr. Máj. III. 190.

Mariša, e, f. Mariša, nepozeraj na Miša; Mišo nemá peňazí, ani zlatých retezí. Mus. slov. V. 98.

Markalous Václ., prof. a spisov., 9./9. 1847.—2./6. 1905. Vz Nár. list. 1905. 152. 4. a jiné listy z též doby.

Markéta ves = Velký Břevnov. Vz Tk. Pam. I. 487.

Markétky, pl., f. = druh karafiátů. Rgl.

Markrabina, y, f. = *markrabino pole.* Vz Čes. l. XV. 281.

Markůvka, y, f., vrch u Stržanova. Hoš. Pol. I. 139.

Marmuriena, y, f. = *Morena, bohyně smrti.* Mus. slov. VIII. 14.

Marňoch, a, m. = *marnotratník.* Val. Čes. l. XIV. 94.

Marnosť, i, f. Vše jest m-stí na tomto světě a nic netrvá. Zr. Strat. 313.

Marnóstka, y, f., z marnosť. Vz Gb Slov.

Marnotracenie, n. = *marnotratnosť.* Srv. Gb. Slov.

Marnotratnictví. n. Sb. sl. VII. 112.

Marodnice, e, f. = *kožešinová čepice.* Litom. 69.

Marokánka, y, f. = druh *bramborů.* Brt. Slov.

Martínek A., prof. a spis.

Martinkové = *čeleď o sv. Martině službu měnící.* Arch. XXII. 342.

Martykán, a, m. = *markytán.* Sum. Rgl. **M.** = *cikán, komediant.* Vz Brt. Slov.

Marušać = *reptati, hubovati.* Brt. Slov.

Maryjánek, nku, m. = *majoránka.* Brt. Slov.

Masařská, é, f. = tanec na Těšínsku. Slám. Put. 326.

Masařský c-hasník. Slez. Poh. 101.

Máselnice, e, f. Skleněná m. s dvěma válci k výrobě čajového másla. Nár. list. 1905. 131. 23.

Máselník, u, m., rostl. Vz Blatouch zde.

Masiarska, lúka u B. Bystrice. Mus. slov. VII. 42.

Masjaček, čku, m. = *měsíček.* Brt. Slov.

Másleničky, rostl. Vz Blatouch zde.

Maslica, e, f. = *tlouček v máselnici.* Brt. Slov.

Máslo, a, n. Rozpuštěné máslo je šmalc, nerozpuštěné butr. Hoš. Pol. II. 89.

Máslový květ. Vz Blatouch zde.

Masné, ého, n. = *mastnota.* Brt. Slov. 193.

Másnice, e, f. = *máselnice.* Dyby mu dal na záda m-ci, stloukl by (dopadá na nohu). Čes. l. XIV. 477. — **M.**, *mastnice*, e, f. = *bílý jíl.* Litom. 48.

Maso, a, n. Lacné mäso nechutná poliveka. Sb. sl. VIII. 84.

Masočrv, a, m., icter, vermis in sepulcris mortuorum. Prešp. Vz Gb. Slov.

Masově červený. Rgl·

Masť, i, f. Masti na Slov. M. od vší atd. Vz Čas. mus. VI. 6.

Mastička, y, f. = *mastnota.* Už sme v tej m-čce hluboko (hodně jí z hrnce ubylo). Phľd. XXIV. 342.

Mastidlnice, e, f. = *hotovitelka mastí, mastidel.* Mam. Vz Gb. Slov.

Mastigula, y, f. = *hoch asi 15letý, který maže stroj při mlácení.* Brt. Slov.

Mastný. M. Káča. Vz Blatouch. Rgl. — **M.** kvítí, rostl. Vz Pryskyřník. — **M. od čeho:** od špíny. Zvon VI. 72.

Máša, e, f. = *Marie.*

Mašát Jos., spisov.

Mašek *Fr.*, prof. a spisov., 1849.—10./8. 1905. Vz Nár. list. 1905. 222. 2. — **M.** *Boh.* dr., spis.

Maškařit se = *dělati ze sebe maškaru nápadným strojením.* Vz. Brt. Slov.

Maškrta, y, f. I stará koza ráda slízne m-tu. Phľd. XXII. 41.

Mašle, e, f. Má vzadu mašli, aby ji hoši našli. Litom. 74.

Maštal. Vz Řízeň a Maták (Mateník).

Mátník n. Mišník. Vz Brt. Slov.

Mátac = *strašiti.* Brt. Slov.

Maták, u, m. = truhla na míšení sečky a ovsa. Vz Brt. Slov.

Matěcha F. J., spis.

Matěj. M. Matěj z Janova. Jeho život, spisy a učení. Naps. dr. Vastim. Rybal. V Praze 1905.

Mateník, u, m. = *maták.*

Materia, e, f. = *trus.* Vyvážeti m-riu. Mus. slov. IV. 100.

Materna, y, f. M. změnná, rostl. Vz Večernice. — **M.** Jos., prof. a spis.

Mateřský, vz Otcovský.

Mathematickopřírodovědný. Nár. list. 1905. 186. 13.

Matice česká. Tk. Pam. I. 487.

Matičkování, n. = *nazývání přírody matkou.* List. fil. 1905. 367.

Matizna, y, f. = *vršek, srdce rostliny.* Vz Brt. Slov.

Matka. Kto otca, matku neslúcha, nech cigáňom mechy (měchy) dúcha. Mus. slov. VI. 26.
Matlanina, y, f. V ohavné m-ně něco sepsati. XVI. stol. Uč. spol. 1905. II. 34.
Matlasit = *stlačovati, směšovati.* Liptov. Sb. sl. IX. 47.
Mátník, u, m. = *maták* zde.
Matornina, y, f. = *matorné konopě, hlavičky, semenáky.* Ph'd. XXIV. 755.
Matracový cvilink. Rgl.
Matrapasový fěrtoch. Litom. 68.
Matys dr., spis.
Maurský. M. ozdoby. Vz KP. XI. tab. LXXII. nn.
Maušlovati. Po německy m (mluviti jako Židé). Phl'd. XXIV. 432.
Mazák, a, m. = *umazaný člověk.* Phl'd. XXIV. 478.
Mazaneček, čku, m., rostl. Vz Pryskyřník zde.
Mazanice, e, f. = *špatné písmo.* Rgl.
Mázdro, a, n. = choulostivec. Vz Brt. Slov.
Mazelonka, y, f. = *mezulánka, spodní suknice.* Slez. Slám. Put. 66.
Mazoň, ě, m. = *choulostivý muž.* Vz Brt. Slov.
Mazul'a, y, f. = *choulostivá ženská.* Vz Brt. Slov.
Mdlý lesk na nábytku. Vz KP. XI. 60.
Mečet = *mlčeti* (han., hor.). Vz Brt. Slov.
Med. Ten to sní jako med (snadno); to půjde jako med (snadně, jako po másle). Us. Rgl. Čert má vel'a medu, ktorým hriechy sladí. Sb. sl. VIII. 85.
Měď. Vz Vstnk. XIV. 586.
Medák, u, m. = *hrnec na med?* Litom. 62. — **M.** = *kůň* (má větší, tmavší místa v srsti žlutohnědé). Ott. XXIV. 584.
Medard. Když na sv. Medarda (8. 8.) prší, voda břehy vrší. Čes. l. XIV. 343.
Měděhojný. M. město. Škod. II[a]. II. 129.
Mědikovář, e, m. Wtr. Řem. 153.
Mědirytný otisk. Blý. Obr. 11. Sr. Mědirytinový.
Medlif = *šulat medzi prsty.* Phl'd. XXIV. 478.
Medovina, y, f. M. se dělala z dešťové vody, medu a chmele. Wtr. Řem. 889.
Medovníkový = *perníkový.* M. srdce. Phl'd. XXIII. 681.
Medvědáč, e, m. = *huňatá housenka.* Dr. Kurz.
Medvezinka, y, f. = *ostružina.* Brt. Slov.
Mefistofelsky kličkařiti. Zvon V. 682.
Megová, é, f., potok u Klaku na Slov. Mus. slov. VI. 6.
Měch, u, m. Do jedného mecha s nekým douti (býti s ním spolčen, stejně s ním smýšleti). Phl'd. XXIII. 747. M. k lovení ryb. 1492. Arch. XXII. 40.
Mechanickooptický výrobek. Nár. list. 1905. 131. 23.
Mechanika hmot tuhých, kapalin. Vz Vstnk. XIV. 145., 146., 155.
Mechanisování, n. M. překladů. List. fil. 1904. 449.
Měchlář, e, m., *ras.* V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47.
Měchourka, y, f. = *angrešt.* Brt. Slov.
Mechúr, u, m. = *měchýř.* Do mechúra hrachem — a z kože vyskočí strachem. Sb. sl. VIII. 88.
Mejhnout se = *mihnouti se.* Hoš. Pol. I. 148.
Mejchat = *foukati.* Litom. 48.
Mejstřík, a, m. = *chasník ovčácký.* 1664. Čes. l. XIV. 462.
Mejtný, vz Mýtný.
Měkavý = *trochu měkký* Brt. Slov.
Měkotit = *podmítati pole.* Brt. Slov.
Měkký = *zlato.* V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47.
Měl, i, f. M. ze sena, trusky. U Kdyně. Rgl.
Melaf, u, m. = *setnina.* V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47.
Melavý = *soudruh.* V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47.
Melický. M. básně. Vz Elegický zde.
Melo, a, m. = *nenasyta.* Phl'd. XXIV. 755.
Melodika, y, f. Zvon V. 646.
Menhard K., spis.
Mentěk, u, m. Ženský m. na Slov. Vz Nár. sbor. XI. 21.
Meravěti, ěl, ění. Že meravejú jej (ji) kosti. Čas. mus. IV. 43.
Merenda, y, f. = *jídlo na cestu z domu vzaté.* Vz Brt. Slov. — **M.** = *taneční zábava v krojích, ale bez škrabošek.* Tk. Pam. I. 194.
Meresnice, e, f., vz Čereol'a.
Měřič v trhu. Wtr. Řem. 339.
Měřičník, a, m. = *měřič,* mensurator. M. soli, m. salis; m. hor. Čel. Priv. II. 28., 484. a j.
Měřiti. Deset raz meraj, a raz rúbaj. Sb. sl. VIII. 84.
Měřítko, a, n. M. hůlkové, Stockmeter, kmenové, Baummass, posuvné, Schublehre. Rgl. Tesařská m.: pásové, posuvné, skládací, tyčové. KP. XI. 279.
Markal, u, m. Košile vyšívají m-lom. Čas. mus. IV. 8.
Merkovný = *pozorný.* Brt. Slov.
Merkurammoniumchlorid, u, m. Vstnk. XIV. 307.
Merunkově růžový. Rgl.
Měsíc, e, m. = *kolo.* V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47. Sr. Měsíček.
Měsíček, čku, m. M. je v studánce (má kolo). Rais Lid 193. Vz Měsíc. — **M.** = *závorka.* Proch. N. 7. 1786.
Měsíčenka, y, f. Vz Měsíčnice rostl.
Měsíčka, y, f., vz Řetkev.
Měsíčkovitý obličej (kulatý). Rais. Sir. 24.
Měsíčnice, e, f., rostl. M. lesní, lunaria rediviva: měsíčenka, fiola měsičná, postalina. Vz Čes. l. XIV. 373
Mesjáčky, pl., m. = *společná žatva sousedů při měsíčku konaná jednomu z nich.* Vz Brt. Slov., Pobaba.
Messianistický. M. věty křesťanské. List. fil. 1905. 364.
Messiáš, e, m. Stachův překlad Klopfstockova M-še. Vz Mtc. 1906. 27 nn.

Měšec, šce, m. Plný mešec, prázdna hlava — väčšia hanba ako sláva. Sb. sl. VIII. 87. M. obecní (fiskus). Čel. Priv. I. 248., 273.

Mešték, štku, m. = *pytel*, *měšec*. Priatel meštek, rodina pán Boh. Mus. slov. V. 77., Phl'd. XXII. 44., 558.

Meta, y, f., z lat. M. dučmo, letmo, odbočmo, po spátku, přednožmo, skrčmo, skřižmo, s obratem, únožmo, zánožmo, Voltigierübung. Rgl.

Metálový nůž. Brt. Slov.

Meteorologie. Kosmická, praktická, synoptická m. Vz Vstnk. XIII. 691.

Metla, y, f. Prodaj kone, voz, na metle (koštišti) sa voz. Mus. slov. IV. 65. Sedám čo na metle (mám neštěstí). Ib. IV. 27.

Metliňová metla = *koště*. Tou zametají stáje. Mus. slov. VII. 58. Sr. Cirokový.

Metlisko, a, n. = *koště*. Slez. Poh. 92.

Metrik, a, m. M. řecký, římský. Vz Král Metr. 3.

Mez, e, f. Cák ta (žena) se uživí na mezi (o pracovité ženě). Litom. 73.

Mezičas, u, m. = *čas vedlejší*. Klc. 83. Sr. Mezičasí v I. 1012.

Mezikruží, n. M. železných rour. Ott. XXV. 207.

Meziměstský cech, když mistři dvou nebo několika měst sloučí se v jednu organisaci nebo když dva hotové cechy dvou měst sloučí se v jeden. Wtr. Řem. 614.

Mezíra, **mezírka** = *ulička mezi domy, mezi ploty* a p. Vz Brt. Slov.

Mezižebří, n. = *místo mezi žebry*. Ott. XXIII. 992.

Meznický. M. znamení (kde je mez). 1579. Arch. XXII. 266.

Mezohrabství, n. = *markrabství*. Pohl.

Mhořit = *mžiti*. Brt. Slov.

Miclena, y, f. = *vlněná, podlouhlá čepice na zimu pod klobouk, němčica*. Brt. Slov.

Mierny = *mírný*. Mierne jedlo, mierne pitie, to je dlhé živobytie. Sb. sl. VIII. 85.

Migat = *prchati*; *špihlati tupým nožem; vrzati na housle*; **mignút se** = *mihnouti se*. Vz Přemignút. Brt. Slov.

Michal. Křtiti Michala = *píti*. Rais Lid 209. — M. sv. Keď hrmí na M-la, bude zima stála. Sb. sl. VIII. 84. — M. kněz, spis. Sr. Mus. 1905. 131.

Michálek Jar., spisov.

Michálky, pole u Pacova. Čes. l. XIV. 440.

Michlovka, y, f. = *pletená čepice, micl'ena*. Vz Brt. Slov.

Mikaný. M. příze, Streichgarn. Rgl.

Mikati vlnu. Rgl.

Mikovec Ferd. Tk. Pam. 1. 439.

Mikrofotograf, u, m. Nár. list. 1905. 227. 3.

Mikronsky = *málo*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47.

Mikslovat = trhati, škubati, dráti (o oděvu). Phld. XXIV. 479.

Mikter, u, m. Zánět m-ru, pancreatitis, Bauchspeicheldrüsenentzündung. Ktt.

Mikuláš. Na den sv. M-ša už je celá zima naša. Sb. sl. VIII. 83. — M. z Rakovníka, předchůdce Husův, spis Vz Vstnk. XIII. 817. nn.

Míla, y, f. = Bohumila. l

Miláček, čku, m., rostl., vz

Milch, u, m. = *sůl*. V zlod XV. 47.

Milířový. M. pec v cihelní

Militaristický. M. pojím 1905. 71. 13.

Milonice, zaniklá tvrz v Mor. Vz Mtc. 1905. 381.

Milosť. V m-sti spím a pustím, až se probudím. 159 299.

Mílový krok. Us.

Mimoparlamentárně vlád 1905. 119. 1.

Mimoumělecký. M. tend 1905. 56. 3.

Mimovat = *mívati*. Brt. S

Mince v XIV. stol. Sr. V

Mineralogie fysikální. V 530. nn. M chemická. Ib. X

Minouti co. Ide, jen co n (zdlouha). Us.

Minuciosní malba olejová Zvon VI. 207.

Minuť = *minuta*. Vz Brt.

Minyš, *nějaká ryba*, kte močila. Wtr. Řem. 928.

Míra. Míry ve XIV. stol. 376. nn.

Mírný, vz Mierny.

Misogynství, n., z řec. = Zr. Fant. pov. 182.

Místli! = *místo*. Pohl.

Místné, ého, n. Vz Stáne

Místní jména. Vz Sb. s Mtc. 1906. 97. nn., Jméno.

Místník (!), u, m. = *loka* 1905. 248.). Sr. Časník.

Místoúředník, a, m. Čel 417.

Mistrant, a, m. = *minist*

Mistrovati = *ministrovat*

Míšanka, y, f. = *míchan* Rgl.

Miška, y, f. = *vymiško svině*. Brt. Slov.

Mišník, u, m. = *maták*.

Míti. Vz Brt. Slov. 197. sa obejde. Phld. XXIII. 3 vzíti místo: To aby ďas v 95. Jako sa máš? Krom jed na hodoch. Phl'd. XXIII. 30

Mitmamo. Fósa mu růstó druhý tam. Brt. Slov.

Mitrenžit = *čas mařiti*, z sl. IX. 48.

Mízer. Na mízer mi vynšl Sb. sl. VII. 110.

Mízgra, y, f. = *mázdra*;

Mížit = *nížiti*. Vz Brt. S

Mlackat, *mladzgat* = *ml jísti*. Brt. Slov.

Mlačok, čku, m. = *nějak* Mus. slov. VII. 58.

Mładaňa, ě, f. = *jméno*

Mladátka, pl., n. O M-kách i den se omlazuje (roste). Sb. sl. VIII. 84.
Mládenče, ete, n. = *hezký mládenec*. Brt. Slov.
Mladina, y, f. Lesní m. (paseka). 1566. Arch. XXII. 233.
Mladky, pl., m. = *mladé větvičky*. Slez. Čes. l. XV. 49.
Mladoženich, a, m. Vz Sb. sl. VIII. 170. nn.
Mladucha, y, f. Pověry k ní se táhnoucí. Vz ve Sb. sl. VIII. 170.
Mladý. Mladá je, ako treťoročná jahoda. Sb. sl. VII. 130.
Mladzgáň, ě, m. = *chléb zákalistý*. Phl'd. XXIV. 479.
Mladzgat, vz předcház. Mlackat.
Mláka, y, f. Prišieu (přišel) z mláky do bariny. Mus. slov. V. 95.
Mlaskovica, e, f. = *chuť, laskominy*. Brt. Slov.
Mlatcov, a, m., dědina u Zlína na Mor., rodiště Fr. Bartoše.
Mlatček, tečku, m. = *kladivo na kování kosy*. Mus. slov. IV. 14.
Mlčelivec, vce, m. Nár. list. 1905. 260. 1. odp.
Mlčeti jak. Mlčí, jako oukropec. Šum. Rgl.
Mléčnice, e, f. = *místnost pro mléko*. Její zařízení. Vz KP. IX. 425.
Mlékaření, n. Rationalní m. Nár. list. 1905. 131. 23.
Mlekeš, kše, m. = *člověk neobratný*. Mus. slov. V. 41. Sr. Odroň.
Mléko, vz Mlieko.
Mlékově. M. bílá hlava. Zvon V. 565.
Mlékovka, y, f. = *konvice na mléko*. Rgl.
Mlgánek, nku, m. Sr. Oml'ganý. Brt. Slov.
Mlgať = *cicati, ssáti* (jen o dětech). Phl'd. XXIV. 479.
Mlíč, e, m. M. hadí, hlohový. Rostl. Vz Vlaštovičník zde.
Mlíčák, u, m. = *pampeliška*. Litom. 77.
Mlíčník, u, m. Kradl v m-ku smetanu. 1600. Arch. XXII. 346.
Mlieko, a, n. Všade cigáňstvo (klam), iba v mlieku voda. Mus. slov. VII. 90.
Mlíti = *mluviti, tlachati*. Kdyby's nemlel. Us. Rgl.
Mlizga, y, f. = *míza, mlíza*. Brt. Slov.
Mlouvat se = *smlouvati, nabízeti se*. Brt. Slov.
Mlsant, a, m. = *mlsoun*. Šum. Rgl.
Mlsník, u, m. = *špižírna*. Brt. Slov.
Ml'st, ml'zu, *ml'znúť* = *ssáti*. Brt. Slov.
Mlusknút. M. někoho po pysku = *uhoditi*. Vz Brt. Slov.
Mluvící lampa. Vstnk. XIV. 4.
Mlýn, u, m. Popis jeho částí vz v Čes. l. XV. 186.—189., 225.—232. Mlýny v XV. stol. Sr. Wtr. Řem. 411., 882. Sváděla řeč k svému mlýnu (ve svůj prospěch). Zvon V. 248.
Mlynář, e, m. Múdry mlynár nerád rozum derie, miesto jednej dve mýtnice berie. Sb. sl. VIII. 108.
Mlynársky. M. právo na Slov. Vz Mus. slov. VII. 24.
Mlynčák, u, m. = *mlýnský kámen*. Brt. Slov.
Mlýnek, nku, m. Větrný m. na přečišťování a roztřiďování semen a obilí. Nár. list. 1905. 131. 21.
Ml'zc, ml'zu = *ssáti*. Brt. Slov.
Mňakota, y, f. = *makota*. Brt. Slov.
Mňanovat = *jmenovati*. Brt. Slov.
Mnoho v podřečí polnickém. Vz Hoš. Pol. I. 87. Jak vyjadřují mnoho něčeho Dětí, jako smetí, jako máku; Lidí až černo; Masa jako bahna, jako dříví. Rgl. Je jich tam jako kaše v hrnci (dětí), jak mhly, jako dní do roka; Je jich tam jako čečetek; Má peněz jak šupek; Na poli je mandelů jak kavek; Má dluhů jak kvítí; Je tu kůřu, že može pantoky věšat; Je to tam jak na svatých stupňoch. Brt. Slov. 203.
Mnohohodinný. M. pocení. Slám. Put. 539.
Mnohojaderný. M. buňky. Smolák.
Mnohopočetnosť, i, f. = plural. Klc. 80.
Mnohopsavosť, i, f. Slavč. Příh. 46.
Mnohostaletý. M. spolužití. Slám. Put. 171.
Mňoucka, y, f. = *kočka*. Rais. Lop. 241. a j.
Moc branná, královská, politická, soudní, správní, veřejná, vojenská, vrchnostenská. Svobd. 149.
Mocce = *moc se*. M. chumelilo. Hoš. Pol. II. 67.
Moci. Vz Brt. Slov. 204.
Mocniti se = *mocněti, silnějším se státi*. 1561. Arch. XXII. 194.
Mocoucí. Mocí m. Litom. 39.
Močalina, y, f. = *močál*. Brt. Slov.
Močáloviska, a, n. = *veliký močál*. Zl. Pr. XXI. 3.
Močarinka, y, f., **močárník**, u, m., rostl. Vz Orsej, Pryskyřník zde.
Močárka, y, f. = *močár*. Brt. Slov.
Močilo, a, n. = *močidlo*. Žaba sa m-la zapovedala (odříkávala), a predsa doňho skočila. Mus. slov. V. 37.
Močkař, e, m. = *kdo sváží moč*. Kdyně. Rgl.
Modelka, e, f. = děvče sloužící za model. Zvon V. 528
Modliti se. Kto sa modlí, tomu sa aj dobre vodí. Mus. slov. VI. 110.
Modráček, čku, m., rostl. Vz Jaterník.
Modrokrevec, vce, m. = *šlechtic*. Rgl.
Modrokřídlák, a, m. = druh *holubů*. Rgl.
Modronika, y, f. = *plicník*. Brt. Slov.
Modrooký po celém obličeji (mající modřiny po celém obličeji). Rgl.
Modrostříbrný. M. světlo. Zr. Strat. 339.
Modul, u, m. = *poloměr dolejší části sloupu*. KP. XI. 80.
Mogať = *mlgať*. Phl'd. XXIV. 479.
Moh, a, m. Seje na sv. Moha (kdy může). Litom. 70.
Mohamedánský. M. barbarství. Nár. list. 1905. 349. 1.
Mohovito = *možno*. To néni m. Vz Brt. Slov.
Mohovitosť, i, f. = *zámožnosť*. Vz Brt. Slov.

Mochnější = *zámožnější*. Vz Brt. Slov.
Mochnice, e, f. M. zahradní, bibio hortulanus, hubič chmelnic. Nár. list. 1905. 142. 3.
Mocker J. Vz Dolen. Pr. 619.
Mojin, a, o. Nebudeš mojina (má). Vz Brt. Slov.
Mokur, u, m. = *město*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47.
Moledo, a, m. = *člověk táravý*; *menší zvíře*. Deže sa moceš (túláš), ty m.! Phľd. XXIV. 479.
Molha, y, f. = *mlha*. Spiš. Sb. sl. IX. 49.
Molhovka, y, f. = jm. *louky*. Hoš. Pol. I. 139.
Mólka, y, f. = *sukně mólová*. Slov. Nár. sbor. XI. 14.
Mol'úsat = *váleti*, *špiniti*. Brt. Slov.
Momanda, y, f.; *momandiak*, a, m. *malomluvce*, *nevlídník*, *sprosťák*. Phl'd. XXIV. 478.
Mombin, u, m., spondias, Mombinpflaume, rostl. Vz Ott. XXIII. 896.
Momentka, y. f. Vz Ohňostrojový zde.
Moralita, y, f., z lat. M. = *hra divadelní*, byla-li její látka čerpána z dějin biblických a měla-li mravoučné pozadí. Blý. Obr. 124.
Moralněsocialní motiv. Nár. list. 1905. 359. 14.
Morava, y, f. Původ jména Morava. Vz Mus. fil. 1904. 417. nn. — **M.**, řeka. Když M. svítá, bude zima bitá (nastane obleva). Litom. 74.
Moravkyně, ě, f. = *Moravanka*. Hoš. Pol. I. 114.
Moravsko, a, n. = *Morava země*. Sb. sl. IX. 63.
Mordeble = *mordio*. Dmžl. Rgl.
Mordydy = *mordio*. Zvon VI. 2.
Moření, n. M. dřeva. Vz KP. XI. 61., 397., 413. M. tkanin. Vz Vstnk. XIV. 182.
Moresný, z lat. = *zdvořilý*, *způsobný*. Brt. Slov.
Morfologie rostlin n. organografie.
Mořidlo, a, n. Mořidla truhlářská a jich příprava. Vz KP. XI., 397., 403., 409. nn.
Mořipivové = *vinopalové*, *pivopalové*. Wtr. Řem. 425.
Morský, M. oko = *pleso* v Tatrách. Vz Mus. slov. IV. 60.
Morstadt V., malíř.
Mortajny = *mordié*. Chod. Rgl.
Moser V. H. Dr., spis.
Mosk, u, m. = *mozek*. Brt. Slov.
Moskva, y, f. = *mokré obilí*. Stodola plná moskvy. Mus. slov. IV. 27.
Mostich, a, m. = *řezník*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47.
Mostník, a, m. M. hotovil a spravoval mosty. Čel. Priv. II. 683., Wtr. Řem. 143.
Mošna, y, f, rostl. Vz Kokoška. — M. Jindř. Vz Zl. Pr. XXI. 253. s podob.
Mošovka, y, f. = *věchet?* M-kou sa stoly šúchajú. Mus. slov. VII. 58.
Mošt, u, m., z lat. mustum. Phl'd. XXII. 648.
Motati čím = *točiti*. Chrud. Rgl.
Motejl = *psaní*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47. Vz Motýl.
Motejlovat = *psáti*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47. Vz Motýl.
Motka, y, f. = *nemotorná ženská*. Phl'd. XXIV. 479.
Motocykliska v III. Přísp. 186. chybně místo: Motocyklista.
Motocyklistický. M. jízda, závod. Us.
Motoch, a, m. = *pletkár*. Mus. slov. V, 94.
Motor, u, m. M. kompensovaný, seriový Vz Vstnk. XIV. 371.
Motovidlo, a, n. Tancuje jak m. Šum. Rgl. Vdávalo se m., bralo sobě staré bidlo. Rgl.
Motyčisko, a, n. = *rukověť motyky*. Brt. Slov.
Motýl', e, f. = *motýlice*, *ovčí nemoc*. Vz Brt. Slov.
Motyl'a, e, f. = předcház. Motýl'.
Motyl'ák, a, m = *motýl*. Vz Brt. Slov.
Moučnice, e, f. = *místnosť ve mlýně*, na kterou se vysypovala mouka z moučných truhel, lopatami míchala, do měřic naměřovala a do pytlů vysýpala. Čes. l. XV. 188.
Moučník, a, m. = *obchodník s moukou*. Wtr. Řem. 906.
Moudrosta, y, m. = *mudrák*, *mudrlant*. Šum. Rgl.
Moudrý. Duch moudrých je povolný. Škod. II². II. 50.
Moucha. Mouchy smělosť do prsou jeho seslala (bohyně) velkou, jež třeba od těla jsouc lidského zaháněna velmi, dychtiva jest píchnout, nebo krev jí člověka chutná. Škod. II². II. 113.
Mouchnice, e, f. = zaniklá tvrz v Bučovsku na Mor. Vz Mtc. 1905. 382.
Mourek, rku, m. = *husí peří pod křídlem*. Litom. 49.
Mouřenín Tob. v XVI. stol. Vz Mus. 1906. 371.
Mouřínov, a. m. = *zaniklá tvrz v Bučovsku na Mor.* Vz Mtc. 1905. 382.
Mozek, zku, m. Nosí m. v patě a ne v hlavě (hloupý). Zl. Pr. XXI. 68.
Mozkovitý kámen mlýnský, pouští-li při mletí větší kusy zvětralého vápence ze svého jádra. Čes. l. XV. 292.
Mozorad, u, m. = *krádež*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47.
Mračivec, vce, m. = *kdo se mračí*. Zvon V. 361.
Mračna, y, f. = *ženská se mračící*. Brt. Slov.
Mrákat se = *mračiti se*. Hoš. Pol. I. 148.
Mrakeš, kše, m. = *člověk zamračený*. Čes. l. XV. 279.
Mrančet, el, ení. Kočka mranči (ňamčí). Vz Brt. Slov.
Mraškul'a = *mraščák*. Brt. Slov.
Mrázek Vojt. Dr, spis.
Mražené, ého, n., od mraziti = *co zmrzlým bylo učiněno*. Vz Zmrzlina.
Mrcat = *pospíchati a nestačiti*. Litom. 49.
Mrdnouti čím. Kača mrdla (hnula) plecom a umkla (odešla) do izby. Phl'd. XXII. 42.

Mrcha, y, f. = *něco špatného.* Kto mrcha psa (zlého hladí, zle si poradí. Sb. sl. VIII. 84. Žena hluchá, kosa tupá, tráva suchá, všetko mrcha. Ib. VIII. 85. Sr. Brt. Slov. 207.

Mrchovatý. Mrcha m-tá! Rgl.

Mrchúcný. Mrcho mrchúcná, až mrchúcná! Val. Brt. Slov.

Mřich, a, m Hrát na mřicha = na mřičku. Brt. Slov.

Mřichat = *mžikati.* Brt. Slov.

Mrkáňovat = *býti za soumraku na besedě.* Brt. Slov.

Mrkos J. A., spis.

Mrkva y, f. Škrabe mrkvu (zemřel). Phl'd XXIV. 341.

Mrkvús, u, m. = *plevel listu a kořene mrkvového.* Brt. Slov.

Mrlina, y, f. = *kůže zvířete zdechlého.* Wtr. Řem. 859.

Mrmlati si pod nos (*bručeti, mumlati*). Phl'd. XXII. 219.

Mrňa, ě, f. Je mu to mrňou (nelíbí se mu to). Phld. XXIV. 343. — **M.** = *sušené ovoce.* Brt. Sl. — **M.**, ě, m. = *nimra.* Brt. Slov.

Mrňúchat. Mládenci mrňúchajú okolo panny. Phl'd. XXIV. 755.

Mrskáč = flagellant. Sr. Dvoř. Mor. 125. — **M.** = *tatar, žíla na mrskačku.* Brt. Slov.

Mrskaný (šlahaný) šátek = *červený květovaný.* Vz Brt. Slov.

Mrský = *nehezký.* Keď je chlap jen kúštek krajší (krásnější) od čerta, už je pekný, a keď je diovče jen kus mrskejší od anjela, už je mrskô. Mus. slov. V. 77.

Mrščinka, y, f. = *hanácké vyšívání zadrhovaným stehem.* Vz Brt. Slov.

Mrštík *Norb.* MDr. a spis. † 18/2. 1905. maje 38 let. Vz Nár. list. 1905. 52., 3., Máj. III. 406., Zl. Pr. XXII. 227. — **M.** *Vil.*, spis.

Mrtohlavý v. *vrtohlavý.* Sr. Huj. Progr. 16.

Mrtvina, y, f. Leželo to fšechno mrtvinama = úhorem. Hoš. Pol. I. 148.

Mrtvolně bledý. Zl. Pr. XXII. 50.

Mrtvý. Bože, poteš, keď budeme smutní, a požehnaj, keď budeme mrtví. Sb. sl. VII. 129.

Mručny = *beranice* (čepice). Litom. 69.

Mrváň, ě, m. Ešte musíš hodne mrváňov zjest, kým to dokážeš, čo ja. Mus. slov. IV. 11.

Mrvenice, e, f. = *polívka z kyselého mléka moukou zaklechtaná.* Val. Čes. l. XV. 266.

Mrviti. Když vidíme, jak už i vnuci na tom (našem) poli se mrví (pracují). Zl. Pr. XXII. 247.

Mrzák, u, m. = *nežit.* Šum. Rgl.

Mrzatný = *mrzutý.* Brt. Slov.

Mrzena, y, f. = *větší kroupa* (zmrzlá). Brt. Slov.

Mrzuta, y, m. = *mrzout* Sum. Rgl.

Mstivosť, i, f. Zvon V. 715.

Mšice, e, f. **M.** jabloňová, aphis mali. Vz Nár. list. 1905. 142., 3.

Mucek, cka, m. = *tele, které ssaje.* Litom. 49., 76.

Mučanka, y, f. = *boží muka.* Brt. Slov.

Mučírna, y, f. **M.** v městském museu v Praze s vyobraz. Vz Dolen. Pr. 522.

Mučiti. Co mučí, to učí. Sb. sl. VIII. 84.

Mudák, a, m. = *hastroš; bublina při dešti na vodě se tvořící.* Litom. 49.

Mudrc, e, m. Jsi ty m., ale taký, čo kričí mu, a robí drc (vůl a beran). Mus. slov. IV. 10.

Múdry, len mu rozum chybí. Phld. XXIV. 343.

Mucha, y, f. = *moucha.* Tak mu je dobre, ako muche v mlieku. Mus. slov. VIII. 15.

Muchazer, u, m. = něj. *látka.* 1592. Slám. Put. 118.

Múka, y, f. = *mouka.* Z tej múky nebude chléb (to se nestane, neprovede). Phl'd. XXIV. 143.

Mulisák, **Mulišák**, a, m. O původu slova srv. Čes. l. XV. 107.

Mulky, pl., f. = *měkké, plané třešně.* Brt. Slov.

Müller Kar., spis.

Mundřík, u, m. = *kozí tvarůžek.* Val. Čes. l. XV. 265.

Muňka, y, f. = *angrešt; stěnice; ušní boltec.* Vz Brt. Slov.

Múr, u, m. = *zeď.* Ku velkému múru sú aj drobné skalky potrebné. Mus. slov. V. 95. — **M.** = *trosky starých cihel s maltou; prach z uhlí; hrabánky jehličí.* Vz Brt. Slov.

Múr, u, m. = *mor.* Vz Brt. Slov.

Můra, y, f. **M.** cucká v noci lidem krýv (krev). Vz o ní v Čes. l. XIV. 381. nn.

Můří nožka, noha, rostl. Vz Stračka zde.

Muřinkat = *mžikati*, zavříti oči a nehleděti (při dětských hrách). Brt. Slov.

Murmutír, a, m., z něm. Murmelthier. Chodí jako m. (zádumčivý, nahněvaný). Mus. slov. VI. 109.

Musel (Musil) je väčší pán ako Nechcel. Sb. sl. VIII. 85.

Museum české. Sr. Tk. Pam. I. 488., Ott.

Mušák, a, m. = *kůň*, je na bílé srsti posypán malými tečkami černými, hnědými, šedými. Ott. XXIV. 584.

Muška, y, f. = *ovce s bodkavým pyskem.* Phld. XXIV. 481. — **M.** zdrobn. *moucha.* Mušku môže počuť preleteť (tak je ticho). Phl'd. XXIV. 341. — **M.** = *maličká lampa.* Litom. 62.

Muták, u, m. = *hrnec,* do ktorého sa sbiera smotánka na mútenie. Phld. XXIV. 479.

Mutlat. Byla tata babička, mutlal synek (mluvil maje plnou hubu jídla). Rais. Sir. 214.

Mutvica, e, f. = *habarka.* Spiš. Sb. sl. IX. 52.

Muzička, y, f., zdrobn. muzika. Vyhl. Slz. 26.

Muzikant, a, m. = *brouk tesařík.* Brt. Slov. — **M.** Ukopne-li někdo o kámen, říkají: Tam je zakopanej (pochovanej) m. Us. Rgl.

Muž, e, m. Bože, Bože! Čože, čože? Muža! A či hneď? Ešte dnes! Mus. slov. VI. 109.

Muževražedlný. M. páže. Škod. II[a]. II. 207.
Mycka, y, f. = *králičí samice.* Val. Brt. Slov.
Mydlátko, a, n. = *miska na mýdlo,* Seifenbehälter. Jeř. 34.
Mýdlo žabí = *pomněnka.* Šum. Rgl.
Mygat, *mygnúť* = *mýkati.* M. ocasem. Brt. Slov.
Mynářiti = býti mlynářem. Brt. Slov.
Myrtill, u, m. = borůvkové víno jako lék proti průjmu a střevnímu katarrhu. Us.
Mysit = *mysliti.* Litomyšl. Vz Hoj. Progr. 18.
Myslbek Jos. Vz Dolen. Pr. 600., 619. s podob.
Myslíkova ulice v Praze, dříve: Žitná ul. Tk. Pam. I. 168.
Mysterie u nás = provozování živých obrazů z umučení Spasitelova. Blý. Obr. 124.
Myší ocásek, *myšinka, myšenka, ocáska,* batinka (rostl.). Vz Čes. l. XIV. 134. — M. pepř (rostl.). Vz Stračka zde.
Myšina, y, f. = *myší puch.* Brt. Slov.
Myšit sa za dievčencem (blázniti se). Phld. XXIV. 479.
Mýtnice, e, f. = *míra obilní.* 96 mýtnic pšenice si nameral (naměřil). Sb. sl. VIII. 108. — **M.** = truhla na mýto mlýnské. Čes. l. XV. 189. Sr. Mýto.
Mýtník, u, m. = míra, která se dává za mletí z měřice. Hoš. Pol. I. 148. Sr. Mýto.
Mýtný. M. ptáky pánu odváděti (za užívání gruntů). 1519. Arch. XXII. 54., 64.
Mýto mlýnské = *výmelné či měřičné,* šestnáctý díl, na lodňácích (škrtnicích) čtyřiadvacátý díl z korce, mzda za semletí obilí. Vz Čes. l. XV. 189.
Mžékaná, é, f. = *mžička* (dětská hra). Vz Brt. Slov.
Mžourky = *mžitky.* V očích dělají se mi m. Zvon VI. 25.

N.

Změny hlásek n, ň v podřečí polnickém. Vz Hoš. Pol. I. 29.
-na. Místo této přípony je na Litomyšlsku **-ně**: kovárně. sušírně, pazderně, špižírně, lénárně atd. Vz Litom. 24.
na-. Slovesa s předponou na- složená pojí se s genitivem, má-li se označiti celek způsobený po částech: napíchal tam špendlíků. Nakrájel do polévky chleba. Brt. Vz Věst. XIII. 4. Sr. II. 5[a]. ř. sb. 25.
Na *předložka.* Sr. Brt. Slov. 211.—214.
Nabanovat se = *nalitovati se.* Brt. Slov. Sr. Banovati.
Nabechňať = *nabubřeti, napuchnouti.* Brt. Slov.
Naběrák, u, m. N. u tkadlcovského stavu. N-ky dávají se mezi činky. Litom. 67.
Nábička, y, f. = konec biče (tenká šňůrka). Šum. Rgl.
Nabíječka, y, f. N-kou nadívají se jitrnice. Us.
Nabízat koho = *pobízeti.* Brt. Slov.

Náboženskofilosofický. Z
Nabrat. Nabírala zdravé k úsměvu veselému. Zvon VI nohy = utéci. — **čeho.** Nal a utekl s penězi. Brt. — ko mu noha = *sebrala se, otekla*
Nábřeží, n. Pražská n.: I Františkovo, Riegrovo, Rud ckého. Sr. Dolen. Pr. 619.
Nabrněti v VI. 1065. se t naskočila.
Nabyt se kde. Ještě jsem světě nabyl. Kld. II. 202. I zima = už je dlouho zima. Sr. násl. Nabývati.
Nábytek, tku, m. Udoben domácího n-tku; Umístění n nostech obývaných. Vz KP. X
Nábytkový. N. truhlářst KP. XI. 96. nn.
Nabývat. Oves nabývá Pol. I. 139. Sr. Nabyti.
Nácek. Podložit si Nácka se najísti. Us. Rgl.
Nacifaný = *podnapilý.* Br
Nacilit co: flintu (k cíli mus. VI. 2.
Nacionalní rozmach. Zvon
Nacpaný = *najedený.* N. Litom. 90.
Načertzjata. Te je n. s t Phl'd. XXIV. 342.
Načganý = *naplněný*; *n* necko. Čes. l. XIV. 421.
Načim = *potřeba, třeba.* U ako bolo načim; Aby som si čo mi načim. Phld. XXIII. Način.
Náčino = *náčin, nádoba,* zelé. Brt. Slov.
Načpak = *k čemu, proč.* dělal? Us. Rgl.
Nad předložka. Vz Brt. Sl
Nadaremnikovat se = *d nadělati.* Mus. slov. V. 37.
Nadávačný = *kto čast* člověk. Slád. Jindř. 94.
Nadávky: děvka hnojná, ský koryto, nádyma, nec Nána. pleva, prašivina, pr vobžerák. Čes. l. XIV. 477. *myšlku*: cabach, candoň, c drchotina, hadí panenka, hol kutchán, mandragora, nekul statek, prevít, řásná hu spratek, šílenej, šimral, šm valnoha. Vz tato slova. Lito
Naddůlní, ího, m. N. v XXII. 157.
Naddvíhat = *nadsvihovat*
Naděje, e, f. Nádeja u čl u Boha. Sb. sl. VIII. 84. v srdci člověka, dokud je m je stáří tak smutné, že už d
Nadchoditi = *blížiti se,* večér. Val. Vz Brt. Slov.
Naditi co čím: pluh Arch. XXII. 19.
Nádiva, y, m. = *hlupák.*

Nadívajna, *nadívajnina*, y, f. = bublanina s ovocem kromě se švestkami a střešněmi, ta slove *bublanina*. Litom. 71.
Nadjinosť, i, f. superlativ. Klc. 67.
Nadľacha, y, f. = *moučné jídlo.* Čas. mus. V. 100.
Nadlidé. Zvon V. 207.
Nadobariť = *nadobudnúť* (len o chorobe ku pr. n. kašel, nátku). Phl'd. XXIV. 479.
Nádobník, a, m. N. robil nádobí po hrnčířsku i ze dřeva. Wtr. Řem. 495.
Nadouti se komu. Dlouhá sukně letní se mu nadouvá jako šperloch vozu formanova. Zvon VI. 71.
Nadouvnouti lépe: *nadouti.* Věst. XIII. 3.
Nadouvnutý přelud. Vz VI. 78. Lépe: nadutý. Sr. předcház. Nadouvnouti.
Nadplátka, y, f. = přidaná horní deska k deskovému vozu, má-li se více naložiti. Brt. Slov.
Nadŕlať = *natriasať, nadhazovati sa s dieťaťom.* Nadŕla hu na kolenách. Phl'd. XXIV. 479.
Nadrostek, stku, m. = *to, co zbylo, nadměřilo se, nadrostlo.* Brt. Slov.
Nadrsnělý hlas. Zvon V. 70.
Nadržený. N. řeč (kterou někdo nemohl pronésti). Us.
Nadskakovati někomu = *vyhledávati ho.* Vlč. Gol. 60.
Nadšený. N. maso (již zavánějící). Brt. Slov.
Nodtruditi v VI. 1077. za Nadtříti oprav v: Nadtruditi.
Nadtyranský. N. vláda. Vrch.
Nadubiť komu = *natlouci.* Brt. Slov. 216.
Naducmaný = *tlustý.* Litom. 45.
Nadul. Dy idě měsiček n. (když ho ubývá). Slez. Čes. l. XV. 49.
Nadurdělý ton. Zvon V. 678.
Nad víc. To je nad víc = *nadbývá.* Brt. Slov.
Nádyma, y, f. = *nadávka.* Čes. l. XIV. 477.
Nadžebří, n. = *nážebří, řemínek spojující zvršinu s chomoutem.* Vz Brt. Slov.
Nafiknouti se k muzice. Rais Lop. 311.
Nagrošník, a, m. N. při lovení ryb. N-ci nemají chvorov klásti. 1492. Arch. XXII. 40.
Naháditi se = *nažrati.* Brt. Slov. Sr. Hadit.
Nahál, u, m., rostl. Vz Jasienka, Teesdálka.
Nahamžit čeho = *nalakotiti.* Brt. Slov.
Nahlechlý = *nahluchlý.* Šum. Rgl.
Nachňápat se čeho = *nacpati se jídlem.* Vz Brt. Slov.
Náhnětek, tku, m. N. na patě = *bolák* povstalý chůzí, otlačenina. Us. Rgl.
Nahoprutý. Vz Teesdálka (rostl.).
Nahoustlý. N. tma. Zl. Pr. XXII. 157.
Náhrabník, a, m. = *kdo seno shrabuje.* 1618. Arch. XXII. 552.
Nahřáti někoho = *rozhněvati, dopáliti.* Us. Rgl.
Nahrčeti se. Hostů se nahrčala plná síň. Brt. Slov.

Nachlebný mlýn (nájemný). 1561. Arch. XXII. 201.
Nachovati koho čím = *častovati* (koláčemi). Sb. sl. VIII. 109.
Nachově. Ouška jí n. hořela. Zvon VI. 116. Barva n. třešňová. Rgl.
Nachrtánit co = naškrtiti, mozolně nahospodařiti. Brt. Slov. 122.
Nechtíti se komu čeho. Mně se toho nechce. Vlč. Gol. 58.
Najdovať = *nalézati.* Vz Brt. Slov.
Najednati co jak. Pán Bůh rač to k dobrému n. Zvon VI. 299.
Najednúc = *najednou, nenadále.* Brt Slov.
Nájemka, y, f. = *najímání do práce.* Brt. Slov. Chodí po n-kách = *hledá práce.* Val. Čes. l. XIV. 151.
Nájemnický. N. osada. Nár. list. 1906. 27., 13.
Nájezdník, u, m. = *kámen u silnice, aby vůz nespadl s cesty.* Úbočí. Rgl. Sr. Nárožník.
Najísti se. Kdo se nenajedl, ten se nenalíže. Mor. Rgl.
Najízlivělý = drobet jízlivý. N. úsměv. Zvon V. 520.
Nakárka, y, f. = *kárání.* Rais. Sir. 258.
Nakel, klu, m. = *osada,* ve které stály chalupy ve vodě na kolích. Mus. slov. VIII. 24.
Nakelský Fr., spis.
Náklad u sekyry = *navařovaná část.* Rgl.
Nákladek, dku, m. = *nástavek trámu krátkého.* Čes. l. XV. 34.
Nákladní sud (ku kvašení). Us. Rgl.
Nakotěný = *napilý.* Brt. Slov.
Nakoupit co: láhve vína, doutníky chybné místo čeho. Věst. XIII. 4. Vz Na-.
Nakřapený = *prasklý a proto křapicí.* Vz Brt. Slov.
Nákrčník, u, m. = *část zbroje rytířské.* Dvoř. Mor. 2.
Nakrianit sa = *nahnouti se?* Phl'd. XXII. 322.
Nakvašeně něco rozbírati. Zvon VI. 243.
Nalabati se = *napiti se do syta.* Us. Rgl.
Náladotvorný. N. krása. Nár list. 1906. 48., 13.
Nálevný. N. (korečkové) mlýnské kolo (na svrchní vodu). Čes. l. XV. 228.
Nálezový. N. registra či výpovědi obsahují výpovědi soudu komorního nad stranami se soudícími. N. registra černá aksamítová, tenká aksamítová, fijalová, červená, černá, židovská, popelavá, žlutá, bílá, nebeské barvy, pomerančová, karafiátová (podle barvy desek nebo ozdoby na nich namalované). Vz Schulz Kom. 160.—174
Nálistník, u, m. = pokrm z různých zelných listů prosnou kaší posypaných, hotovený na rendlíku. Val. Čes. l. XV. 267.
Namanit se k něčemu = *naskytnouti se.* Vz Brt. Slov.
Náměstka, y, f. N-tky v podřečí polnickém osobní, přivlastňovací, vztažné. Vz Hoš. Pol. I. 127.
Námětkový. N. vyšívání. Us. Rgl.
Namnělný = *námělný.* Us.

Namněřiti = *namířiti.* — **na koho.** Hoš. Pol. II. 112.
Namosit. Kdo mne k tomu namosí (donutí)? Bart. Slov.
Namoučněný. N. maska. Nár. list. 1905. 98. 13.
Námožník, u, m, rostl. Vz Jaterník zde.
Namrzele hlavou pohoditi, odpověděti. Zl. Pr. XXI. 500. Vz násl.
Namrzeně = *mrzutě.* Phl'd. XXII. 34.
Namyslit si něco = *umíniti si.* Vz Brt. Slov.
Nanejskorší = *nejdéle.* Vz Brt. Slov.
Nankinově žlutý. Us. Rgl.
Nánosník, u, m. N. u helmice. Zl. Pr. XXI. 62.
Naobalkovat. Dost sa n-val = *daremnosti nadělal.* Mus. slov. V. 37.
Naobrati. To se mi len na zuby naoberalo (bylo toho málo). Mus. slov. IV. 28.
Naopravdu = opravdu. Brt. Slov.
Naosívat = navybírat. Vz Brt. Slov.
Napáckať sa = *nahromaditi se.* To všetko n-lo sa tak. Phl'd. 1902. 57.
Nápad. Má dobrý n. lépe: dobrou myšlienku. Vz Phl'd. XXIV. 810.
Napádat sa na někoho = *podobati se mu.* Brt. Slov.
Napadnút. Jméno mi napadá: Co vám napadá!; Ani mi nenapadá. Na Slov.: Nerozpomínam sa na jméno; Co sa nazdávate? Čo sa vám robí? Prišlo mi na um (napadlo mi) tam jíti atd. Vz Phl'd. XXIV. 810.
Nápadný. To je n-dné, lépe: neobyčejné, podivné a p. Phl'd. XXIV. 810.
Napajošený = *nahněvaný.* Phl'd. XXIV. 479.
Napastovať = *drážniť.* Spiš. Sb. sl. IX. 50.
Napeřený. Kolo mlýnské lopatkami n-né. Čes. l. XV. 229. Sr. Napeřiti.
Napínač, e, m. = náčiní tesařské k navíjení šňůry. KP. XI. 277.
Napínačka, y, f. = *široká pila.* Us. Rgl.
Napírat se čeho = *domáhati se.* Již za nebožky toho dluhu se napíral. 1656. Mus. 1905. 439.
Napiti se jak. Napijem se jako kanonni. Litom. 91.
Naplískati. Mohl bych mnoho toho n. co svini v koryto. XVI. stol. Uč. spol. 1905. II. 33.
Napl'uskat = *naházeti na něco bláta; zašiti pluskati.* Vz Brt. Slov.
Na poca. Kůň na poca zapřažený (podsední, sedlový). Brt. Slov.
Nápočně = *nápoky, schvalně.* Brt. Slov.
Nápočný. N. obuv (*objednaná*). Slov. Nár. sbor. XI. 8.
Napomnět = *napomenouti.* Brt. Slov.
Naponatřásati se před kým. Zvon V. 360.
Napovídavě něco načrtnouti. Zvon V. 710.
Napraovať = *falšovati.* N. víno. Brt. Slov.
Naprášiti. Ten toho do sebe n-šil (snědl)! Slez. poh. 39.
Nápravník, a, m. = *kdo dělal nápravy.* Wtr. Řem. 452. Sr. Kolář.

Náprem = *najprem, najprv.* Brt. Slov.
Napřičiniti se. Us. Rgl.
Napřídko, *napřítko, napořídko.* N. chodit = choditi na stravu dům od domu (o chudých). Vz Hoš. Pol. I. 110., 139.
Naprliti se kde. Vela sa n-liu (n-lil) na tej robote. Slov. Phl'd. XXIV. 482. Sr. Prliti.
Naprocitovati. Mnoho se n-ji. Zvon V. 214.
Naprostřed s lokálem. N. silnici ležel kůň. Vedle toho: prostřed s lokálem. Hoš. Pol. I. 112.
Naprplať sa kde: na robote = *napracovati* Phl'd. XXIV. 482. Sr. Prplať.
Náprstek Vojt. Vz Dolen. Pr. 400. s podob.
Napršený. N. voda. Rais. Lop. 331.
Napytlovat komu = *natlouci.* Brt. Slov.
Naraňčit koho = namluviti mu. Slov.
Narásit sukni = nasbírati, dáti do faldů. Slov. Nár. sbor. XI. 7., 14. Sr. Řasa.
Náraziště, ě, n. = *místnosť, odkud se ruda nakládá k vytažení z dolu.* Čes. l. XIV. 451.
Naraziti čeho. Že dluhů do šest set kop naraženo (učiněno) jest. 1623. Listář 166.
Nářbetek, tku, m. = *řemen na hřbetě koní.* Brt. Slov.
Nářečnice, e, f. N. u lodních mlýnů (vz Lodňák) hradba z fošen na kolích; nabáněla vodu pod kola vodní. Čes. l. XV. 227.
Na rejtharsky. Jel tam n. (na koni). Hoš. Pol. I. 110.
Nářez, u, m. Studený n., kalter Aufschnitt, jídlo masité. Us. Rgl.
Narezavělý drát. Zvon V. 337.
Naříkálek, lka, m. = *kdo stále naříká.* Us. Rgl.
Narkosa, y, f. Sr.: Také měl-li kdo se dáti řezati anebo připalovati na některém miestě, aby nečil, má prve v nápoji to přijieti (mandragoru k tomu připravenou). Kořeny (mandragory) vložiti do vína aneb kuoru dáti píti, co by tři haléři vážily, tomu, kohož by měli řezati aneb připalovati horkým železem, a nebude číti pro hluboký sen. Více přijal-liby, šlak by ho porazil. 1517. Čes. l. XV. 145.
Nářkuplný zápas. Škod. Il. II. 81.
Narobený = *od roboty přemožený.* Brt. Slov.
Náročitě v VI. 1112. Tam slavně oprav v: schvalně.
Náročky něco dělati = schvalně. Phl'd. XXII. 35.
Národ. Přežili dva národy = dvě *pokolení.* Sb. sl. VII. 129.
Naroditi se kde. Narodil se na mezi a mez zorali (o člověku, o kterém se neví, odkud je). Litom. 74.
Národněpolitický. Nár. list. 1905. 359., 13.
Nárožní spojování dřev. KP. XI. 70.
Nartoun, a, m. N. ryšavoruký čili přišerný. Vz Ott. XXV. 106.
Na ruca, *na roe.* Kůň n. zapřažený = náruční. Brt. Slov.
Náružitý = *náruživý.* Liptov. Sb. sl. IX. 44.

Násada dlátová, do kládiv, do seker, do motyk, hlazená, na řezáky, na vrtáky, na kladiva, na oškrdy, pilníková, topůrková atd. Rgl.

Násadka, y, f. = *slačenina na bochníku chleba povstalá v peci dotykem bochníku s bochníkem.* Šum. Rgl.

Nasatoniti se = *nazlobiti se.* Rais Sir. 75.

Nashonobit co. Jejich majetok je ledaako nashonobený. Slov. Phľd. XXIV. 46.

Naslädle se usmívati. Zvon V. 29.

Následkovati co z čeho. Z toho sme n-li (*soudili*). Čas. mus. IV. 32.

Nasľepcovati se čím. Vz Sľepcovati.

Nasmutnělý. N. duše. Zvon V. 519.

Nástavky ve mlýně. Vz Čes. l. XV. 293.

Nástěnný. N. skřínka s vyobraz. Vz KP. XI 167.

Nastevříti co: dvéře = *pootevříti.* Úboč. Rgl.

Nastoupiti. N-pil na cestu. Tk. Pam. II. 219.

Nastramľať = *nepořádně postaviti, rozházeti.* Vz Brt. Slov.

Nastrmačený jak. Divným krojem n-ný. Zl. Pr. XXII. 51. Sr. násl.

Nastrmačit = *narafičit.* Brt. Slov.

Nastrmaný. N. dětelina = *suchá tak uložená, že je načechraná.* Brt. Slov. Sr. Strmati zde.

Nastuzelosť, i, f. Jsem samá n. Mus. 1905. 355. Ner.

Nasupeně = *nazlobeně.* Phľd. XXIV. 721.

Nasýchat komu. Nasýchá mu = má strach. Brt. Slov.

Nasýpací koš (ve mlýně). Čes. l. XV. 231.

Násypek, pku, m. = *obilí, kolik se ho najednou nasype na koš mlýnský.* Vz Brt. Slov.

Násypný. N. kamna. Us.

Naščíplý = *naštíplý, natržený.* N. lopata. Brt. Slov.

Náščiva, y, f. = *návštěva.* Hoš. Pol. I. 148.

Naščivit = *navštíviti.* Hoš. Pol. I. 148.

Naškrobený. Složil jsem něco učeného a velmi n-ného (gratulaci). Tk. Pam. I. 128.

Našlapati. To by se n-pal, než by tam došel! Brt. Sl. 428.

Našvadroniti čeho = *napovídati.* Ten toho n-ní (hlavně o dítěti). Zvon V. 360.

Natahák, u, m. = *babka na zapínání* ku př. rukávů na košili háčkem. Čes. l. XIV. 464.

Natahovati se jak. Natahuje se, jako hus na pazdeří. Us. — Mus. slov. VI. 85.

Natírání, n. N. povrchu dřeva. Vz KP. XI. 65.

Natisíc, e, m. = *seměžluč.* Slov. Čas. mus. VI. 8.

Nátisko, a, n. = *náton.* Vz Brt. Slov. 224.

Natlapovati = *našlapovati.* Zvon V. 565.

Natočiti čeho kam: piva do džbánu. Us.

Natřásati si co. Natřásal si reverendu. Zvon VI. 183.

Natrpklý čím: smutkem. Nár. list. 1905. 112. 13.

Natržiti co komu. Mnoho peněz někomu n. (trhem, prodejem zjednati). 1594. Mus. 1905. 281.

Náturný = *náturlivý.* Brt. Slov.

Natutukať komu co = *napovídati.* Veď som sa mu už dosť n-kal, a ešte to nevie. Mus. slov. IV. 11.

Natvrdo = *načisto, úplně.* Mněli ho už n. mrtvolou. Hoš. Pol. II. 18.

Natýt = *natučněti.* Vz Brt. Slov.

Naubližovati komu. Dost se mu n-val. Zvon V. 364.

Naučný. N. slovník. Sr. Tk. Pam. I. 488.

Naupřímky, *naupřinky* = *přímým směrem, cestou necestou* ku př. přes louky a pole. Hoš. Pol. I. 111., 139. Šla naupřímky. Hoš. Pol. II. 13., 36. Sr. Huj. Progr. 14.

Naušnice. Dievča bez naušnic, ako krava bez zvonca. Mus. slov. IV. 51. Sr. Záušnice.

Nautýrat sa = *nautráceti se.* Spiš. Sb. sl. IX. 51.

Nava, y, f. = příbytek pro dobré duše. Vz Sb. sl. VII. 23.

Náveěer, u, m. Slunečný n. říjnový. Zvon V. 685.

Navetiť se = *dlouho se zotavovati.* Brt. Slov.

Návidliči, n. = kolik se najednou nabéře na vidličky. Brt. Slov.

Návojčok, čku, m. = *část krosny* (stavu tkadlcovského). Mus. slov. VII. 58.

Navoňavkovaný Voneš. Zl. Pr. XXI. 242.

Návrat V. dr., lék., spis.

Navrátil Sarkandr, spis.

Navrazglý = *nevrlý, nemocný.* Brt. Slov.

Navretý = *napuchlý.* N. ruka. Phľd. XXIV. 479.

Navroubiti. Na vruby n. 1556. Arch. XXII. 159.

Navrzlý = *nabrzglý.* Brt. Slov.

Navychloubat se. Rgl. Vz Vychloubati se.

Navyrjézat = *navyřezovati.* Brt. Slov.

Navystrkovat se čeho = *chlubiti se čím.* Šum. Rgl.

Nazebří, vz Nadžebří.

Názevník, u, m. = *nominativ.* Klc. 69.

Naznačivě. Stručně a n. všeho si všímati. List. fil. 1905. 475.

Nažejbrovati se na čem. Tolik let jsem se na tom n-val, tak aspoň všecko vidím. Zvon VI. 10.

Nažlklý = *nažloutlý.* N. tvár. Phľd. XXII. 555.

Ne. Vz Brt. Slov. 226.—228.

Nebe, e, n. Ten je za živa v nebi (má se dobře). Mus. slov. VI. 110.

Nebekojný. N. rosa sv. církve. List. fil. 1905. 441.

Nebeský N. mlýn = *krcálek.* Čes. l. XV. 187. — N. V. Sr. Tk. Pam. I. 488.

Nebesový. N. dekorace (k nebesům u postele). Rgl.

Nebezplozený. N. řeka. Škod. II.[2] II. 104.

Nebílený. N. příze, plátno = *režné.* Rgl.

Nebora. Na Neboru (jarní hra dívčí). Brt. Slov.

Nebozízový. N. zima (když vítr točí nabraným sněhem). Brt. Slov.

Nebožko. Kotě je už n. (mrtvo). Brt. Slov.

Nebytí. Vz Brt. Slov.

Necamouz, a, m., nadávka. Takový knížecí n.! Máj. IV. 82.

Necáp, a, m. = *nečistá, nepořádná ženská.* Litom. 75. Sr. Necáb v II. 104.

Necesta, y, f. = *špatná cesta.* 1598. Listář 31. Šli cestou necestou. Us.

Necítit se zlostí nebo od zlosti. Brt Slov.

Neckář, e, m. = *kdo dělá necky.* 1604. Arch. XXII. 493.

Necudák, a, m., nadávka. Čes. l. XIV. 477. Sr. Necuda v II. 105.

Necúl'ky, pl., f. = *malé necky.* Brt. Slov.

Necůvky, pl., f. = *necky; kocábka.* Brt. Slov.

Nečásek *Ant.*, spis. — **N.** *Fr.* Tk. Pam. I 329.

Nečin = *netřebnosť, naničhodnosť.* Deti robia n., keď robia sbon. Phl'd. XXIV. 755.

Nedaj. (Viděl to), ale n. na Francka zavolat (Bůh uchovej, aby byl zavolal). Brt. Slov.

Nědajbože. Slúbi hory, doly, a keď treba dať, nedajbože! Phl'd. XXIV. 339.

Nedajsa = *zle.* Už s ním bylo n. Brt. Slov.

Nedbal Oskar, hud. sklad.

Nedíl, u, m. = nedílnosť rodová. Svobd. 7., 11., 60.

Z nedobačky = *znenadání.* Spiš. Sb. sl. IX. 53.

Nedobřec, e, m. = *nedobrý člověk.* Brt. Slov.

Nedopomáhání k právu. Sr. Čel. Priv. I. 460., II. 1244.

Nedopověděný. N. věta. Zvon V. 418.

Nedoraz, u, m. N-zy = *špatné kraje plátna.* Litom. 67.

Nedoražený. N. plátno (má řídkou poddělávku). Úbočí. Rgl.

Nedospalý. Byl ještě n. (nevyspal se dosti). Zl. Pr. XXI. 128.

Nedostavený. N. plátno (má řídkou osnovu). Úbočí. Rgl.

Nedůležitosť času a cest = *nepříhodnosť.* 1598. Listář. 31.

Nehanblivec, vce, m. Phl'd. XXIV. 157.

Nehanblivica, e, f. Phl'd. XXIII. 31.

Nehet, htu, m. Suchý n. Vz Řeřicha polní.

Nehodně, male. N. ji dna nuzí. Pat. Zim. 12b16.

Nechápavý člověk. Sr. Zvon V. 735.

Nechat se. Musím se n. doma (zůstati). Brt. Slov.

Nechticanaschvál. Udělati něco n. (říká že nechtěl, ale udělal to naschvál). Brt. Slov.

Nechval. Von byl n. rád = *aspoň* rád. N. se chyt voza = *sotva, stěží.* Hoš. Pol. I. 139. II. 8.

Nechvilní čas = *nedostatek času.* XVI. stol. Uč. spol. 1905. II. 35.

Nejč, e, m. = *nůž koželužsk*
634.

Nejednotnosť, i, f. N. sta
511.

Nejesyt, *nesyt,* a, m., tants
Ott. XXV. 81.

Neklúdník, a, m. = *neporia*
Phl'd. XXIV. 479. Sr. Neklidr

Několik v podřečí polnick
Pol. I. 87.

Několikahodinný. N. bl
Pat. 196.

Nekršča, ate, n. = *nekřtěn*

Některosť, i, f., vz Průpov

Nekvětlá, druh jablek n
Litom. 77.

Nelibozvuký. N. slovo.

Nemalebnosť, i, f. N.
1905. 413.

Nemastnosť, i, f. N. zp
XXII. 194.

Němcová Božena. Vz Dol

Němec. Kdy se Němci p
v Čechách a na Moravě, a j
Vz Dvoř. Mor. 95. — **N.** *Jos*

Nemodlena, y, f. = *straš*
děti, jež se nerady modlí. Brt.

Nemleha, y, f. = *vyvrhel*
479.

Nemoc jest hořký host. Z

Nemocnice, e, f. N. pra
tínek, dětská, milosrdných
zemská. Vz Dolen. Pr. 619.

Nemocný = *slabý.* U nás
pánům nemocné (ne-mocné
Min. 79.

Nemotice, zaniklá tvrz
Mor Vz Mtc. 1905. 382.

Nemožný nač: na nohy
Rais. Koř 69.

Nemyslivý. N. lidé. Zl.

Nenabytý. Takoví k šk
1540. Arch. XXII. 122.

Nenadaná = *nenadání.* B

Neobalený. N. slova. R

Neobratný. Vz Odroň, M

Neobuvný. N. bota (která
Brt. Slov.

Neočatica, e, m. = *bezo*
sl. IX. 44.

Neodpovědnosť, i, f. N
Pam. II. 19.

Neodsýpati. Neodsejpá n
mi to. Litom. 50.

Neokalený dom (neolíče
43.

Neošúpaný česnak. Mus

Nepálivý. Podzimní n-
VI. 330.

Nepeněžitý vklad. Rgl.

Neperuša sukňa = kter
(soukenná, hedvábná). Brt.

Nepeť, i, f. = *slota čas*
IX. 47.

Nepočuvník, a, m. =
XXIV. 481.

Nepořádný. N. ženská:
cachtalka. Čes. l. XIV. 47

Nepořida, y, m. = *kdo nic nepořídí*. Brt. Slov.
Nepragmatický. N. líčení. Sr. Zvon VI. 14.
Nepřejivý = *nepřející*. Zl. Pr. XXIII. 79.
Neprevít, u, m. = *šramot, hluk*. V domě dělati n. (o skotačivých dětech). Hoš. Pol. I. 139.
Nepřímý. N. řeč v podřečí polnickém Vz Hoš. Pol. I. 132.
Nepříslušník, a, m. N. domácnosti (kdo k ní nepřísluší). Čes. l. XIV. 297.
Neředěný. N. víno. Us. Rgl.
Nerost, u, m. Umělé napodobení nerostů (barvení jich); Výskyt a vznik n-stů v přírodě. Vz Vstnk. XV. 40. nn., 43., 45.
Nerozpojný. N. pouto. Škod. II². II. 12.
Nerozpuklý květ dětství. Mus. 1905. 350.
Neruda Jan. Vz Mus. 1905. 337. nn., Dolen. Pr. 223. s podob.
Nervosně potřásal hlavou. Phřd. XXII. 70.
Nervový. Struktura nervové soustavy. Vz Vstnk. XV. 51.
Neryga, y, f. = *nemotora*. Brt. Slov.
Nesák, u, m. N. sliepky = *zadek, řiť*. Mus. slov. VII. 9.
Nesem = *než jsem*. N. přišel domů. Hoš. Pol. II. 131.
Neskrušený. N. moře. Škod. II². II. 260.
Neslinky = přesídlená ves v Bučovsku na Mor. Nová ves slula Přenesovice a z toho vzniklo Nesovice. Vz Mtc. 1905. 380.
Nesluneční pastvina. 1561. Arch. XXII. 191.
Nesmělý jak: jako zmoklá slepice. Šum. Rgl.
Nesoušný = *nečistotný, neúhledný*. Brt. Slov. 234ª.
Nesovice, vz Neslinky.
Nesprava, y, m. = *člověk nesprávný*. Brt. Slov.
Nesse = *než se*. N. vyjde na pola. Hoš. Pol. II. 49.
Nestavný. Jakási n-ná síla stále ji tlačila ku předu (nestávicí se.) Zl. Pr. XXI. 127.
Nésti se jak. Nese se jako nudle, jen plove, jak na drátkách (zlehka). Chrud. Čes. l. XIV. 477. Sr. Jíti, Valiti se, Fičeti.
Nestydácký. Šum. Rgl.
Nestydačka, y, f. Šum. Rgl.
Nestydák, a, m. Šum. Rgl.
Nešitedlný, inconsutilis. N. sukně. Pat. Zim. 50ᵇ35. Sr. Šíti.
Neškolenost, i, f. Vědecká n. List. fil. 1905. 371.
Neškudrný = *umazaný, nečistý*. Brt. Slov.
Neštěstí, n. Tráva a nešťastie vo dne v noci rastie; Nešťastie nevyhne sa nikomu. Sb. sl. VIII. 86.
Neštovice. Od n-vic podubaný: Pámbu si ho poznamenal a čert na něm tlouk hrách; Podrápaný; Poškrábaný. Chrud. Čel. l. XIV. 477. — **N.**, e, f. = dobrá vůle; N-cu mívá ovce na váčku (vymenci). Val. Brt. Slov.
Nešuša, e, m. = *špinavec*. Brt. Slov.
Netojka, y, f., vz Tařice (rostl.).
Netopýr. Na Slov.: nedopier, hastopier háčok. Sb. sl. VIII. 141.
Netrefa, y, m. = *nešika*. Brt. Slov.
Netrefný. Muž k ženě n. (nehodící se). XV. stol. Čes. l. XIV. 456.
Netrpělivý jako: jako na trní. Rgl.
Netúz, a. m. = *nedbalec*. Brt. Slov.
Netýkavý. N. křehkost. Nár. list. 1905. 112. 13.
Neuctivý na koho: na žida. Vyhl. Slz. 72.
Neúčastně. Řekla studeně a n. Zl. Pr. XXII. 50.
Neudatstvo, a, n., improbitas. Pat. Zim. 59ᵇ. 6.
Neumění. n. Z n. zle hospodařiti. 1540. Arch. XXII. 129.
Něuroda, y, m. = *nepodařenec*. Vz Brt. Slov.
Neušetřeně = *nešetrně*. N. mluviti. 1617. Listář 132.
Neužívání, n. N. práv. Čel. Priv. I. LXXXII.
Nevášnivost, i, f. Klid. n-sti. Zvon V. 516.
Nevážený. N. maso = *kradené*. Brt. Slov.
Nevčetlý. Čtenář v Klacela n. List. fil. 1905. 227.
Nevečeřal Čeněk, spis.
Nevel'o = *nevelmi*. Brt. Slov.
Nevěrojatný. Zvon VI. 430. Sr. Věrojatný.
Nevěsta. Keď si vezmeš do domu n-stu, máš hotového nepriateľa; vezmeš zeťa, ako by si vzal anjela. Sb. sl. VIII. 168. O pověrách k n-stám se táhnoucím vz Sb. sl. VIII. 170. nn. Sr. Ženich.
Nevidno. Teraz n. ho (nebylo ho viděti). Phřd. XXIV. 51.
Nevinný jak. N. ako božie slniečko. Phřd. XXIV. 342.
Nevlivně = *bez vlivu*. Jeho dílo n. zaniklo. List. fil. 1905. 443.
Nevraživý. N. mysl. Škod. II². II. 185.
Nevyběračnost, i, f. List. fil. 1905. 376.
Nevyhnutě = *nevyhnutelně*. Phřd. XXII. 311.
Nezaobaleně něco říci. Zl. Pr. XXI. 127.
Nezapomenutelně krásný. Zvon VI. 210.
Nezbližný = *čemu nelze se blížiti*. N. paže. Škod. II.² II. 76.
Nezcizitelnost, i, f. N. statku. Cel. Priv. I. 676.
Nezmornost, i, f. Zvon VI. 420., 392.
Nezužitkovati čeho. Nár. list. 1905. 359. 17.
Neženša, y, m. = *kdo se nechce ženiti*. Takový n.! Brt. Slov.
Nic. Až dosavad ničehéhož sobě spraviti nemohl. 1622. Listář 157. Vz Brt. Slov. 236.
Nicák, u, m. = *nickam'nek*. Brt. Slov.
Nicci = *nic si*. N. to nerozmejšlej. Hoš. Pol. II. 21.
Nicem = *nic sem*. N. nedostal. Hoš. Pol. I. 128.
Nič = *nic*. To mi neškodí nič. Slov. Mus. slov. VI. 26.
Ničibyl, a, m. = *kdo nerad s lidmi obcuje*. Liptov. Sb. sl. IX. 45.
Ničivost, i, f. Sladká n. vášně. Zvon V. 595.

Ničkul'a = *slepice s věnečkem chmýří na krku.* Brt. Slov.

Nídrlont, u, m. Opilý na n. (zcela, na dobro).

Niepilniti = *nedbati.* Kyjom toho, čo niepilňuje svojeho. Mus. slov. VI. 26.

Niežik, u, m. = *rýma.* Čas. mus. V. 19. Vz Rýma. Také na Mor. Brt.

Nikdoš, e, m. = *kdo není ničím.* Ty nikdoš! Phřd. XXIII. 743.

Nikl, u, m. Sr. Vstnk. XIV. 581.

Niněra, y, f. Vona tu dělá niněry, já ji znám (přetvařuje se, lichotí a p.). Šum. Rgl.

Ninítko, a, n. = *malá věc.* Máj. IV. 372.

Nit. Hnevám še, aňi ma nit (ani neviem od jedu, kde som). Mus. slov. VII. 91.

Nitevnice, e, f. = *část tkadlcovského stavu.* Mus. slov. VII. 58.

Nizopásý. N. žena. Jinde: nízkopásá, poněvadž se pásaly ne pod prsy, nybrž kolem kyčlí. Škod. II². II. 124.

Nižburk, Misenburk, castrum misenburgense. Čel. Priv. II. 15., 48., 228.

Noc má svoju moc. Phřd. XXIV. 531.

Noční stolek s vyobraz. Vz KP. XI. 167.

Nogare, *nějaké domácí nářadí.* Mus. slov. VII. 58.

Noha. Dostalo to nohy (uteklo to, ukradli to); Bodaj si malá nohy až po zem! Mus. slov. VIII. 27., IV. 28. Nohavice na Slov. Sr. Nár. sbor. XI. 5.

Nohet, htu, m. = *dobytčí nemoc,* keď má statok pálu, mäkký jazyk, nemôže stáť na nohách a je zdutý (nadmutý). Mus. slov. VII. 54.

Nopířka, v VI. 1204. Tam cestička oprav v: čistička.

Nopovačka, y, f., das Noppeisen. Rgl. — N. = *žena* atd.

Normalistý exemplar rostliny. Phřd. XXII. 589.

Nos. Za nosem vodiť koho (mať ho za blázna). Phřd. XXIV. 340. Utrete si nos (jste ještě mladý a nerozumný). Slám. Put. 334.

Nosačka, y, f., ryba v Pováží. Čas. mus. V. 36.

Nosatec, tce, m. N. libečkový, škůdce chmelnic. Vz Nár. list. 1905. 142. 3.

Nososloví, n. = *nauka o nemocích nosních,* rhinologie. Nár. list. 1906. 62. 13.

Ňourala, y, m. = *kdo všude ňourá, slídí.* Brt. Slov.

Ňourati = *slíditi.* Vz předcház.

Nouze, rostl. Vz Osivka. — N. = *nedostatek.* Nouzi trpěti od ryb (nemíti jich). 1525. Arch. XXII. 72.

Nováček Kar., spis.

Novák J. V., vlastník velké gallerie. Vz Zl. Pr. XXII. 371. s podob.

Novesník, u, m. = *ves.* V zloděj. mluvě. Čes. l. XV. 47.

Novinářský. N. bur·a jest sběračem místních události. Máj. IV. 93.

Novinník, a, m. = *novětník, novědlník.* Wtr. Řem. 444.

Novisko, a, n. = *novina.* Laš. Brt. Slov.

Novobarokní architekt. Ná 27. 13.

Novohradka, ře. u Chrud.

Novokabátník, a, m. = *kr nové kabáty.* Wtr. Řem. 575. a

Novokřesťanský. N. mal list. 1906. 55. 13.

Novomilecký. N. stanovisk fil. 1905. 226.).

Novomněský = *novoměstský.* 116.

Novořecký. N. řeč, stát. Us

Novorenaissanční tradice. N 354. 13.

Novoromantika, y, f. Liter VI. 54.

Novoscholastika, y, f. List.

Novotný. Našel n-ný (nov 1566. Arch. XXII. 256.

Novotvarový infinitiv po XIII. 3.

Novotvorba slova počnouti.

Novotvořenina, y, f. = *slovo.* List. fil. 1905. 257.

Nožátko, a, n. = *nožička.* I

Nožgří, n. = *nozdry.* Brt. S

Nožidelník, a, m. = *hotovil nicích.* Wtr. Řem. 9.

Nôžke = *železná trojnožka,* Mus. slov. VII. 58.

Nuckati **koho** **k** **čemu** Pol. I. 140.

Nufla, y, f., *nuflo,* a, m. = *č nosa.* Phřd. XXIV. 479.

Nuchnička, y, f. Skomír pořád ňuchná). Rais. Sir. 41.

Nunvička, y, f. = *jeptiš* nunvice.

Nutno, nutný často lépe: On je tam potřebný. Nutn velká, nevyhnutelná potřeb (třeba) hleděti na historii. Sl *třebný* nejsou totožné poch XXIV. 811.

Ňútrák, a, m. = *muž, k ženským.* Brt. Slov.

Ňútrica, e, f. = *ženská, k mužským.* Brt. Slov. 238.

Nyčky, *ničky, neničky, ny* nyněkym = *nyní.* Záp. Mor.

Nymburk, jeho jména. V 1246.

Nyny = *hezké* (v dětské Šum. Rgl.

O.

Změny hlásky **o** v podl Vz Hoš. Pol. I. 20. nn. - Děláme vo zelí (kroužíme z senách (sečeme je). Bude poledne. Hoš. Pol. I. 133. - 239.—240.

Obapolý = *obapolný,* hi Zim. 50^b. 15.

Obarasiť = *uderiť do po ochmaliť.* Mus. slov. V. 93.

Občáhnúť = *obsáhnouti.*

Občankat koho = *přemluviti, oklamati.* Phľd. XXIII. 530.

Občerstvovna, y, f. Nár. list. 1905. 184. 2. odp.

Obdivný. Když svitne očím o-ným. Slád. Jindř. 85.

Obduběiti koho = *obehráti, odříti.* Ale ta o-čiu, ako Šimo psa. Mus. slov. IV. 66.

Oběd. Kdo při obědě zpívá, dostane bláznivou ženu. Kdýně. Rgl.

Obědník, u, m. = *hrnek s vrchním uchem, v němž se nosí oběd, polivečník, ušník.* Šum. Rgl.

Obehnac koho = *obeslati.* Vz Brt. Slov.

Obejatý čím. Celá cesta trním o-tá. Rgl.

Obendul'a = *člověk ramenář.* Brt. Slov.

Oběračka, y, f. Tvrdé kopačky — l'ahké oberačky (na vinnici). Sb. sl. VIII. 87.

Oběšelec, lce, m. = *viselec.* Vyhl. Slz. 14.

Obestí, n. = *větší usedlost.* Brt. Slov.

Obestřelý = *zahalený, zastřelý.* O. vědomí. Rgl.

Obětní kameny na Slov. Vz Mus. slov. VII. 17.

Obezdušit koho = *zavražditi.* Brt. Slov.

Obezzubět = *pozbyti zubů.* Brt. Slov.

Obhajdes, a, m. = *tulák, poběhlik.* Phl'd. XXIV. 479.

Obháněti co kde = *sháněti.* Pořád někde něco o-ní. Rais. Lid. 177.

Obhłobně, bní, pl., f. = *obruba u studny.* Vz Brt. Slov.

Obchádzaný člověk = *nevšímaný.* Phľd. XXIII. 679.

Obchendovati = *dvořiti se děvčeti.* Phľd. XXIV. 480.

Obchod, u, m. Dějiny řemesel a o-du v Čechách ve XIV. a XV. stol. Sepsal Z. Winter. V Praze 1906. — **O.** = *perioda.* 1587. Čes. l. XV. 29.

Obchodněpolitický. Nár. list. 1905. 326. 21.

Obchodní cesty a cla v Čechách ve XIV. a XV. stol. Vz Wtr. Řem. 99., 100., 101., 351., 368.

Obchodník, a, m. O. lesů = kdo chodí na obchozce, kdo les obchází, aby ho stříhl. 1566. Arch. XXII. 257. — **O.** v dříví (= s dřívím). Tk. Pam. II. 280.

Obida, y, f. = *škoda.* To' znamená škodu anebo obidu. Phl'd. 1902. 388.

Obilnatý. O. pole. Rais. Lop. 332.

Obilník. Aby býval (písař) na obilnici a k o-ku aby přihlédal. 1525. Arch. XXII. 82.

Obisc, e, m. = *dom.* V Hrušově na Slov. Čas. mus. IV. 4.

Objedek, dku, m. O-ky = *zbytky žrádla dobytčího.* Arch. XXII. 192.

Objéračka, y, f. = *žena obírající zelí na strouhání.* Brt. Slov.

Objeza, e, **objedza**, y, f. = *lahůdka.* Val. Brt. Slov.

Objezky, pl., m. = *objediny.* Brt. Slov.

Obkeckat co: jablka *(tyčkou srážeti).* Slov. Phl'd. XXIV. 420.

Obkládání stěn dřevem. Vz KP. XI. 242.

Obkliesnit co: palici (hůl) = *oklestiti.* Sb. sl. VIII 105.

Obklusati co: kupy sena *(oběhnouti).* Rais. Lop. 235.

Obkop, u, m. = *pohostenie po vykopávanie zemákú.* Phl'd. XXIV. 755.

Oblačně vysoko něco měřiti. Zl. Pr. XXII. 111.

Oblamóvka, y, f. = *stužka lemovací.* Slov. Nár. sbor. XI. 8.

Obl'ef = *obliti, politi.* Brt. Slov.

Obliavka, y, f. = glasura hrnce a j. Mus slov. IV. 24.

Oblík, a, m., vrch na Slov. Mus. slov. VII. 18.

Obłoha, y, f. = *obložení,* Garnierung. Maso s oblohou, lépe: obložené čím. Rgl.

Obloučně se točiti (ve vzduchu). Škod. II¹, II. 234.

Oblouk, u, m. Spojování dřev obloukem. Vz KP. XI. 69.

Oblouu, u, m. O. stlačený, vyložený = druh podpory v stavitelství a truhlářství. KP. XI. 80.

Oblouzenosť, i, f. = *oblouzení.* Rgl.

Oblouzniti koho. Zvon V. 299.

Obložení, n. O. stěny ve veřejných místnostech s vyobraz. Vz KP. XI. tab. XXXI., XLI., XLIII. — **O.** = *závorka:* ( ), [ ]. 1587. Čes. l. XV. 30.

Obložený. O. stěna deštěním s římsou atd. Vz KP. XI. tab. LIII., LIV.

Obložiti co: kolo = dáti nové loukotě. Hoš. Pol. II. 149.

Oblubkovat koho = *lichotiti se k němu, hladiti ho.* Brt. Slov.

Obmavać koho = *pomlouvati.* Brt. Slov.

Obmyk, u, m., v tělocviku. Rgl.

Obnitka, y, f. = *obnitkový steh.* Ott. XXIV. 71.

Obnitkový steh. Vz předcház. Obnitka. Ott. XXIV. 71.

Obnoha, y, f. = *koleno potoka.* Mus. slov. V. 93.

Obnovování městských rad. Vz Čel. Priv. II. 1247.

Oboječník, a, m., *utrakvista.* Brt. Slov.

Obolec, lce, m. O. kůrový (motýlek). Rgl.

Obelený čím. Člověk o-ný životem. Zvon VI. 85.

Obráběč, e, m. O. bednářský. Rgl.

Obrábění, n. O. dřeva. Vz KP. XI. 12.

Obraceti se jak. Obracá sa ako jalito v hrnci. Phl'd. XXIII. 308.

Obracovací pluh. Nár. list. 1905. 131., 21.

Obracovadlo, a, n. Americké vidlicové o. sena. Nár. list. 1905. 131. 21.

Obracovák, u, m., hospod. nářadí. Nár. list. 1905. 131., 22.

Obřadný. O. chladnosť. Zvon. VI. 346.

Obrám, u, m. = otevřený důl, otevřená šachta. Rgl.

Obratlík, u, m. Pluh s o-ky. Nár. list. 1905. 131. 22.

Obratník, a, m., strophosomus, rod nosatců. Vz Ott. XXIV. 274.

Obrázdit někoho = *oklamati.* Sb. sl. VIII. 169.

Obrazník, a, m. = *řezbář.* Wtr. Řem. 145

Obrganěc, ňce, m. = *kus dreva, haluz, kůl.* Phľd. XXIV. 480.

Obrgánit koho = *ožebračiti.* Phľd. XXIV. 480.

Obriňa, ě, f. = *obryně.* Sb. sl. VII. 32. Sr. II. 25.

Obřit. Udeřil ho v pravý o. (u měchýře). Škod. II². II. 21. Sr. Obřitek v III. Přísp. 219.

Obrojec, jce, m. Šš. 9. Sr. Brt. Slov.

Obrtlík, u, m. O-ky u dveří. Vz KP. XI. 259.

Obroukati. Obrouknouti se na koho = *osopiti se.* Rais Sir. 192.

Obrubář, e, m. = přístroj u šicího stroje. Ott. XXIV. 604.

Obruč, e, f. Tistú o. ťažko ohneš (o výchově dětí). Sb. sl. VIII. 88.

Obručný les (dříví na obruče). Wtr. Řem. 849.

Obrus, u, m. = *šátek na krk* atd. Slov. Nár. sbor. XI. 19.

Obryzgnúť co = *obstříknouti.* Phl'd. XXIV. 344.

Obsihnút = *obsáhnouti.* Vz Brt. Slov.

Obsílač, e, m. = *sluha přinášející obsílku.* Vz Brt. Slov.

Obstárek, rka, m. = *starý pacholek.* Brt. Slov.

Obstavní právo. 1618. Arch. XXII. 532.

Obstříti co čím = *obestříti, pokryti.* Sr. Mus. 1905. 282.

Obstyskovati komu čím. Tím se chudému lidu obstyskuje (ubližuje). Listář 15.

Obsucha, y, f. O. (*osýpka, omelka*). Za lubem (ve mlýně) do výše spodku nasypána jest o.; V šalandě byly místo slamníků pytle o-chou nebo otrubami naplněné. Čes. l. XV. 188., 232., 189.

Obščuhrat = *okorati.* Vz Brt. Slov. 246.

Obškvrkati, *obškvrknouti.* — **komu.** Obškvrkly mu vlasy = *obhořely, opálily se mu.* Phľd. XXIV. 543.

Obšlehnouti koho čím: bičem. Us. — Zvon VI. 141.

Obšmietat sa okolo koho = *obskakovati koho.* Phľd. XXII. 40., XXIV. 480., Sb. sl. VIII. 104.

Obšmrdat, obšmrtkávat koho = *míti se okolo koho, obšmietat sa.* Phľd. XXIV. 480.

Obšonda, y, f. = zlá, hocijaká ženská. Phl'd. XXIV. 480.

Obštrléz = *oštrl'éjz.*

Obštrlézovat = oštrl'éjzovat.

Obtahovačka, y, f. = nástroj truhlářský k obtahování hoblovaných dýhovaných nebo pilovaných ploch, k hlazení dřeva. Vz KP. XI. 9., 52.

Obtahování povrchu dřeva. Vz KP. XI. 52. Sr. předcház.

Obtažní, ího, m. = *pohodný.* Brt. Slov. 266.

Obtížiti si do koho. Do pána svého si obtěžovati = *stěžovati.* 1515. Arch. XXII. 52.

Obtopiti koho = opatřiti ho topivem. Brt. Slov.

Obtuhlec, *helce*, m. = *kavil*, spartum, rostl. Vz Justin XLIV. k. I. pozn. 5. (překlad).

Obtúl'avý = druh *tance.* Br

Obuškář, e, m. = *kdo nosí* Jindř. 35.

Obúvat koho = *dávati m* Slov.

Obyčej. Pověry l'udu a obj noce a štedrý večer v Ašakert Niektoré l'udové o-je a spevy na Slov.; Povery a o-je v I na Slov. Vz Čas. mus. V. 64., v Tekovskej stolici na Slov VII. 110. nn. L'udové o-je z I šova na Slov. Vz Phl'd. 190 XXIII. 178. nn. L'udové zvy Slov. Sr. Mus. slov. IV. 50. Pověry, Zvyky.

Obydlenosť, i, f. Statistika jich. Vstnk. XIV. 527.

Obýžďat = *objížděti.* Brt. Sl

Obzajtovat koho = *obskako*

Obzut koho = *obehráti, o* Brt. Slov.

Obzvyšní dobytek (vyšší p Arch. XXII. 188.

Ocas. Pustil-li se hřívy, z Máj. IV. 217. — **O.** květový = *od nízkého boku.* Rgl. — **O.** = Nár. sbor. XI. 11.

Ocáska, y, f. = *pila* o šir s jedinou rukojetí a sesílel Vz KP. XI. 10.

Ocasmaný = *nejapně obl přetížený.* Brt. Slov. 247.

Ocasník, u, m. = *červené s* se přivazovalo koňům na uřknutí. Brt. Slov.

Océbiť sa na někoho = Slov.

Ocel. Vlastnosti o-le. Vz I

Ocielka, y, f. O. kremeň, (divka a mládenec; dva tvr slov. V. 80.

Oco, a, m. = *otec.* Mus. sl

Očáhnouti, vz Čáhnouti.

Očamovat = *sevlovati.* Brt

Očápit co: ruce = *roztáhn*

Očepýřený. O. proužka (I Rais Lop. 238.

Očervenati. O-nal jak r VII. 43.

Očim, a, m. = *otčím.* Brt.

Očistomok = *na oko.* L hnevať. Liptov. Sb. sl. IX. stomky v II. d.

Očítat komu co = *spočít* V. 19.

Očkaňa, ě, f. = *ovce,* kte černé proužky. Val. Brt. Slc

Očlověčit koho = *oženiti.*

Očurený = *svadlý, ovislý,* XXIV. 813. Vz násl.

Očureť = *zvráskovatěť, ova* Phl'd. XXIV. 813. Sr. násl.

Od předložka. Sr. Brt. S

Odbakat sa = *hocijako* O-val sa s robotou. Phl'd. X

Odbarvování tkanin. Vz V

Odbrouknouti komu = *m* Máj. IV. 23.

Odbyti někomu něco = *prodati*. 1515. Arch. XXII. 52.

Odbytnosť dobytka. 1561. Arch. XXII. 188.

Odcecaný. Ešte len o. = *mladý*. Mus. slov. V. 6.

Odcírkevniti se. List. fil. 1905. 354.

Odcupati = *drobným krokem odejíti*. Rais. Lop. 221., Máj. IV. 114.

Odčechnúť = *odštiepiti* (haluz so stromu). Phl'd. XXIV. 480.

Oddavky, pl., m. Křtové, oddavkové i funera. 1611. Listář 100.

Odděla. Udělati někomu něco na o. = aby za to pomohl při některé práci. Sr. Brt. Slov.

Odechnutý. Obloha bílou parou o-tá. Zvon V. 572.

Odemkýnat = *odmykati*. Rdyně. Rgl.

Odfatkovat práci = *ledabylo odbyti*. Brt. Slov.

Odfrknouti komu. Klobúk mu o-kl — uletěl. Phl'd. XXIII. 608.

Odhájiti co: soud. 1540. Arch. XXII. 118

Odhasnouti kde. V životě jejím mnoho ochladlo, mnoho odhaslo. Zvon. V. 155.

Odherediti se = *odstěhovati se*. Už se o-li. Čes. l. XV. 143.

Odhlásiti se od náboženství katolického. Řez. — Mus. 1905. 404.

Odhliadnuť od niečoho, von etwas absehen, špatně m.: nehlediac na to. Phl'd. XXIV. 811.

Odhněvati se komu. Aby se jí o-val. XV. stol. Čes. l. XIV. 457.

Odhovor, u, m. Po dlouhém hovoru a odhovoru. Zl. Pr. XXI. 14.

Odhup, u, m., Abschwung, v tělocv. Rgl.

Odchlap, u, m. = *přístřeší kolem srubu*. Čes. l. XV. 81.

Odchlebník, u, m. = *koláč z chlebového těsta*. Brt. Slov.

Odchlíplý. O. uši. Zvon V. 476.

Odchlipnouti trocha s vrchu = *upiti*. Phľd. XXIV. 54.

Odit, a, m. = *člověk*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47.

Odkládač, e, m. Ruční o. k žacímu stroji na trávu. Nár. list. 1905. 131., 22.

Odkládavý. O. odpověď. Arch. XXII. 538.

Odkliapnutý = *odrostlý*. O. děti. Phľd. XXIV. 813.

Odkolísaný = *odkolébaný*. Sb. sl. VII. 99.

Odkváčiť koho = *sundati?* Sb. sl. VII. 27.

Odkvindovat se = *odejíti*. Brt. Slov.

Odkydnouť někomu = *surově odpověděti*. Mus. slov. V. 28.

Odlíbati něco = *líbáním srušiti*. Slád. Rich. II. 111.

Odlidňování, n. O. zemědělských okresů. Nár. list. 1905. 131., 21.

Odlitovačka, y, f. = *hebká jupka tak šitá, že odletuje od těla*. Brt. Slov.

Odliv zlata do ciziny. Nár. list. 1906. 20., 17.

Odložiti samohlásku = *odsouti*. Klc. 71.

Odmítavosť, i, f. Politika o-sti. Nár. list. 1906. 20, 17.

Odmrdok, dku, m. = *odstrčenec*. Phľd. XXIV. 480.

Odnoha, y, f. = *panoha*. Phl'd. XXIV. 484.

Odnožit, den Fuss seitwärts spreizen, v tělocv. Rgl.

Odotedy. Dávno je o. = *od té doby*. Phl'd. XXIV. 437.

Odpaprať něco = *odstraniti*. Čas. mus. V. 19.

Odpeckovati ovoce = *pecky z něho odstraniti*. Rgl.

Odpleskati, *odplesknouti*. Trepky její zase odpleskaly (odešla). Rais Sir. 219. Odplesknuv víko brašny. Rais Lid. 213.

Odpor, u, m. = *negace*. Kcl. 102.

Odposlouchat co kde jak. Co na ňadrech přírody se žhavostí milence o-chal Zvon V. 628.

Odpověď, i, f. Od hlúpeho nečakaj múdrej odpovede. Sb. sl. VIII. 168.

Odpůldne, e, n. O. někomu věnovati. Us.

Odpustiti komu. Odpusťme si, co jsme si udělali. Us. Děti před zpovědí říkají: Co sme si to sme si. Šum. Rgl

Odraz, u, m. O. světla. Vz Vstnk. XIV. 339.

Odrážka, y, m. = *uprchlík*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47.

Odreveněc = *odřevěněti, strnouti lekem*. Brt. Slov.

Odřibok, a, m. = *otrhanec*. Brt. Slov.

Odriekačka, y, f. O-ky při hrách na Slov. Vz Mus. slov. VII. 55.

Odrndati se. Až se trochu vodrndá, vokřástá (okoukne), bude smělejší. Čes. l. XV. 143.

Odruznúť haluz = *odlomiti*. Phl'd. XXIV. 346.

Odrúžit koho: nevěstu, děvče, kříž atd. = *ověnčiti*.

Odseděti. Nemám kdy ani o. (vymlouvá se host, když musí odejíti hned po jídle). Mus. slov. IV. 28.

Odskočiti. Aby dievča o-lo = *sa vydalo*. Phl'd. 1902. 630.

Odstrašování, n. Čel. Priv. I. 15.

Odstrčiti koho odkud. O-čil ho jako kotě od mléka. Us. Rgl.

Odstřešnice, e, f. = trám na straně štítné u chalupy, na kterém leží odchlap. Slov. Čes. l. XV. 82.

Odščeřópený. O. deska = *odloupnutá*. Brt. Slov.

Odšebeliti co = *ledabylo udělati*. Us. místy.

Odšlapek, pku, m. = *bláto, které odpadá od obuvi*. Brt. Slov. — O. Venkov stává se o-pkem měst. Čes. l. XIV. 260.

Odtisnutý = *odtisknutý, odstrčený*. Kameň z otvoru o-tý. Sb. sl. VIII. 102.

Odtrkati. Berani jehňata od ovsa o-li. 1561. Arch. XXII. 190.

Odty = *odtud*. Odebrali se z tam o. Brt. Slov.

Odvážný čeho. Osoba hrdla o-ná. Slád. Rich. II. 19.

Odýmat = *odjímat*. Blato se odýmá (od země, chytá se obuvi). Brt. Slov.

Odzgaň, chybně místo odzgon (v VII. 74.). Phl'd. XXIV. 813.

Odžgan, u, m. = *veliká, silná hůl*. Brt. Slov.

Officír, a, m. Officíři = nejpřednější osoby mužské i ženské ve službě šlechticů, kteří konali službu u samých osob rodiny šlechtické. Sr. Tk. Pam. I. 150.

Ogarča, ate, n., *ogarček*, rečka, m. = *klouček*. Vz Brt. Slov.

Ogľmávat = *urážeti, otloukati*. O. strom z ošpeňků. Brt. Slov.

Ogon, u, m. = *ohon, chvost*. Spiš. Sb. sl. IX. 51.

Ogýňať sa = *okouněti*. Vz Brt. Slov.

Oháněčník, a, m. O. strojil ženským oháňky (Fächer, fochéře) z per a jiných látek. Wtr. Řem. 147., 448.

Ohař, e, m. Bystrý, červený, udýchaný, uhnaný jako o. Šum. Rgl.

Ohlavok, vku, m. = *řemen na konci cepíka a držiaka*; obidvoje spája hůžva. Phl'd. XXIV. 480. Sr. Ohlavek u cepu.

Ohľednúť = *uřknouti, uhranouti*. Vz Brt. Slov.

Ohľúpnúť = *zblázniti se*. Val. Brt. Slov.

Ohlupovna, y, f. = *ústav, kde děti hloupnou*. Nár. list. 1905. 260., 2. odp.

Ohmatatelný. Zl. Pr. XXII. 138.

Ohnice, e, f., raphanus raphanistrum: chcankovka (Záryba), ohniva, ohnivice, plevel, ředkev ohnivá, řepka (Šanov u Rakovníka), rupec (u Čes. Brodu), sranda, vohnice, žlutice. Vz Čes. l. XIV. 375.

Ohníčkový. O. žára (od ohníčka). Brt. Slov.

Ohnivý. O. pila = *parní*. Brt. Slov.

Ohňostrojový. O. momentka. Nár. list. 1905. 359. 17.

Ohomrať = *skuhrati*. Phl'd. XXIV. 483.

Ohořalý. O. světlo. Slád. Rich. II. 27.

Ohrablo, a, n. Být komu o-hlom (pomocníkem). Phl'd. XXIV. 813.

Ohračaný človek = zneváženy, znectěný; o. chlieb = ohomraný. Phl'd. XXIV. 754.

Ohrada, y, f. = *město*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47.

Ohradina, y, f. = *ohrazené pole*. Brt. Slov.

Ohrozně = *hrozně, náramně*. Brt. Slov.

Ohúliť koho = *zahanbiti, řečí porasiti*. Phl'd. XXIV. 813.

Ohurne koho zakriaknuť. Phl'd. XXIV. 813. Vz násled.

Ohurný hlas = *okřikující*. Phl'd. XXIV. 813.

Ohýbátko, a, n. = *pružný, ohybný násadek u dýmky, na troubeli*. Šum. Rgl.

Ochknút = *vzdychnouti och!* Vz Brt. Slov.

Ochlář, e, m. = *přístroj na čištění lnu a konopí z drobného pazdeří*. Vz Brt. Slov.

Ochľemesia, y, m. = *pochlebník*. Brt. Slov.

Ochľemestný = *pochlebný*. Brt. Slov.

Ochlep, a, m. = *ožralec*. Phl'd. XXIV. 480.

Ochleptanec, nce, m. = *ožralec*. Phl'd. XXIV. 480.

Ochľovať len na ochli. Brt. Slov.

Ochlovník, u, m = *ochlář*. Brt. Slov.

Ochmalit, vz Obarasit.

Ochobocený. Prsty od z *oteklé*. Úbočí. Rgl.

Ochrana Lučtv., fas. na Op Put. 487.

Ochraňbarborka, y, f. = *ketrná, skrblá*. Brt. Slov.

Ochudek, dku, m. = *kulatá jem beránčím*. Vz Brt. Slov.

Ochvěv, u, m. O. hrůzy. Z

Ochýňať sa = *oháněti se*. Bı

Oježený čím. Trávník o-ný koly opatřený) Rais. Lid. 6.

Okáň, ě, m. = *muž velik* XXIV. 418. Sr. Flokáň.

Okaňa, ě, f. = *žena velik* XXIV. 45.

Okap, u, m. Okapy u střec 334.

Okapek, pku, m. = *co okape* Slov.

Okážka, y, f. Letos je pěk se pěkně okazuje. Šum. Rgl.

Okenice, e, f. Úprava o-ni 206. nn.

Oklamání, n. V kupování, strihaj sa oklamáni. Mus. slov

Oklamati koho. I to ťa o úst nesieš. Mus. slov. V. 6.

Okľapět = *ochabnouti*; *svad* Slov.

Oklinda, y, m. = *opilec*. Br

Okľněc, ńce, m. = *prokla*

Oklók, u, m. = *otlouk, n* Brt. Slov.

Oklúdiť izbu = *ukliditi, v* XXIV. 477.

Okľuk, u, m. = *oklika cesty*; Brt. Slov.

Okněžit se = *knězem se st*

Okno. Úprava oken; o. dvo sklopné, vykládané s vyobraz 196. nn, 201.—205. Vytluče (ohlíží se po všech oknech, k na ni) Čes. l. XV. 143.

Oko. Má oči jako braml Zvon V. 539. Měl pěkné o. (d bral). Slám. Put. 487. Do oč aniel. (dobrý) a krom očí a Phl'd XXIV. 342.

Okoř Jiří, spis.

Okošimo = kosmo. Něco o Slov.

Okřaky, pl., m. = *vodní ro nách neb mokrých místech*. Vz l

Okřástat se. Vz předcház.

Okřeh, u, m. = *nasazenina*, Úbočí. Rgl.

Okřídlí po obou stranách Čes. l. XV. 226.

Okrkat = *okrásti*. O. koh Slov.

Okrouhlice, e, f. = *rotunda*.

Okrovákovitý. O. rostlin 258.

Okrutový. O. mlýn. Vz Lo

Okružka, y, f., vz násl. Ol

Okrúžľat co = *oloupati*. B

Okružlina, y, f. = *slupka jablka, okružka, kružélka*. Brt.

Okružovací stroj na řepu. Nár. list. 1905. 131. 21.

Okrúžtek, žtku, m. = *krajíc*. Rastie ako o. v hrsti (naopak, ubývá ho). Mus. slov. V. 6.

Okúňavý = *hanblivý*. Phľd. XXIV. 480. — **O.** = *zdlouhavý*. O. krok. Phľd. XXIV. 51. Sr. Okúňať sa.

Okurkářka, y, f. = *žena prodávající okurky*. Us.

Okvit, u, m., *okvitka*, y, f. Pálený o. (nápoj). Mus. slov. IV. 49.

Okyklati něco = *oviklati, viklánim uvolniti*. Kdyně. Rgl.

Olamovač, e, m. O. ječných osin. Nár. list. 1905. 131. 21.

Olej. Jména léčivých o-jů v Starej Pazove na Slov. Vz Čas. mus. VI. 7.

Olejář, e, m. = *prodavač oleje*. Brt. Slov.

Olejna, y, f. Arch. XXII. 563.

Olejné, ého, n. = **dávka ze složeného oleje**. Vz Čel. Priv. I. CXLVI.

Olejnice, e, f., vz Řepka olejná

Olépat koho = *zhruba ostříhati*. Brt. Slov.

Olepený. Byl jí jako o-ný (měl ji pořád na krku, nemohl se jí zbýti). Úbočí. Rgl.

Olička, y, f. = *tříska, louč*. Čes. l. XV. 143.

Oliva Ferd., Jan, spis.

Olomouc. Sr. Dvoř. Mor. 96.

Olovněti, ěl, ění. Když nebesa olovnějí (dostávají barvu olova). Zvon V. 647.

Olovo. Vz Vstnk. XIV. 412.

Olšan, a. m. Vz Rak zde.

Olšový. O ruce míti = *neohrabané*. Úbočí. Rgl.

Oltářnictví, n. O. neboli kaplanství. Arch. XXII. 218.

Omajda, y, f. = *řídké bláto*. Brt. Slov.

Omámit se nač =? Jak jej poznal, omámil se naň. Zl. Pr. XXI. 62.

Omamně co činiti. Zvon VI. 187.

Oman. Nemá omanu zbytkuov v úpasku svém (nemá peněz). 1561. Arch. XXII. 187.

Omarený = *svadlý pálou slunce* (o rostlinách); *oslabený* (též horúcnostou, o lidech). Phl'd. XXIV. 813.

Omáreť. Kvet o-rel (svadl). Phl'd. XXIV. 484. Vz předch. Očureť.

Omárit = *svadlým učiniti*; *oslabiti*. Slunce kvet o-lo. Phl'd. XXIV. 484.

Omastnota, y, f. = *mastnota*. Brt. Slov.

Omať, i (ě), **omata**, y, f. Chodí jako bez omaty = bez smyslu, bez rozumu. Vz Brt. Slov.

Omazeň, zně, f., taberna montana, rostl. Ott. XXV. 7.

Omazivka, y, f. = *mazadlo, hlína na sochy*. Phl'd. XXIV. 159.

Omelka, y, f. Sr. předcház. Obsucha.

Ometati se komu kde jak. Jazyk se mu mrštně v hlavě ometá (pohybuje). Slád. Rich. II. 40.

Omjadzic = *omediti, medem potřiti*. Vz Brt. Slov.

Omlouvavý hlas. Zvon V. 69.

Omlsnút, *omlznúť* = *ochutnati*. Phl'd. XXIV. 480.

Omrazok, zku, m. = *plačtivé dítě*. Phl'd. XXIV. 480.

Omzený = *světa zkušený*. Brt. Slov.

Ondráček A., básn.

Ondrák P., děkan, spis. Tk. Pam. I. 227.

Ondřejník, a, m., hora na Těšínsku. Slám. Put. 235., Slez. poh. 63.

Onen. Tohoto zájm. v nářečích mor. není, bývá za ně: *tam ten*. Brt. Slov.

Onevládnút = *zeslábnouti*. Brt. Slov.

Opáckať co blátem = *obhoditi* Liptov. Sb. sl. IX. 46.

Opačiti koho. Strelci vlka o-li (zpozorovali). Čas. mus. IV. 31., Phl'd. XXIV. 481.

Opakovat koho = *napomínati; se nač*: na zadní kolečka = *pamatovati*. Vz Brt. Slov.

Opantaný v čem. Nohy o-né v hadrách (ovinuté). Val. Čes. l. XV. 30. — **za kým**. Je za ní o. = blázní se po ní. Phl'd. XXIV. 480.

Oparžič = *šmariť*. Sb. sl. IX. 43.

Opěkalka, y, f. = *zápečka*. Brt. Slov.

Opelichač, e, m. = lenivý obcházeč. Brt. Slov.

Opepl'alý = *natřený, políčený*. Vz Brt. Slov.

Opěrek, rku, m. = *omydlek*. Brt. Slov.

Opeřený. Mladík na bradě již dosti o-ný. Zvon VI. 41.

Opice, e, f., simia. Vz Ott. XXIII. 1015.

Opilec. Sr.: chlastometr, pijandrista, vo chlastlajtnant, vochmela. Chrud. Čes. l. XIV. 477.

Opinka, y, f. = *nážebří*. Brt. Slov.

Opisovat se. Hde se včil' opisuješ (kde bydlíš)? Vz Brt. Slov.

Opiti se jak. Do němoty se o. Slád. Rich. II. 40.

Opitý člověk — hotová opica. Mus. slov. V. 77. — **jak**: ako snop. Sb sl. VIII. 168.

Opláknuť sa = *oklamati se*. Phľd. XXIV. 481.

Opłátněný = *zbláznený*. Vz Brt. Slov.

Opléčnica, e, f. = *ženská košile*. Brt Slov.

Opleť, i, f. = *plot z prutů spletený*. Brt. Slov. Sr. násl. Opletek.

Opřeť sa komu = *vyrvati se komu, zbaviti se koho*. Vz Brt. Slov.

Opleta, y, f. Tahati se s někým po tarasech a opletách. Zl. Pr. XXI. 3.

Opletek, tku, m. = *plot z vrbového proutí*. Čes. l. XV. 33. Sr. Opleť nahoře.

Oploštěný kužel. Ott. XXIII. 992.

Oplový, oplutevní. O. dříví (dubové). Wtr. Řem. 933.

Opl'usk, u, m. = *okap*. Brt. Slov.

Opl'uskati = *ohoditi blátem, maltou*. Vz Brt. Slov.

Oplutevní, vz Oplový.

Opočenský Gust. R., básn.

Opolský Jan, básn.

Opřásť někoho = *obrati, ošiditi*. Brt. Slov.

Oprašovadlo, a, n. Sr. Oprašovák.

Oprávky, pl., f. = *druhá hostina svatební*, týden po svatbě. Vz Brt. Slov.

Opravný. O. dobytče = které se dobře opravuje. Brt. Slov.

Oprotivnený = *kdo snáší mnoho protivenství.* Liptov. Sb. sl. IX. 46.

Opšonda, y, f. = *poběhlice.* Phľd. XXIV. 481.

Optika geometrická. Vz Vstnk. XIV. 337. nn.

Opuštěný jak: jako kůl v plotě, jako palec, jako prst. Šum. Rgl.

Opylování, n. = *přenášení pylu.* Sr. Sprašování.

Orati jak: do skladu a do rozhonu. Čes. l. XIV. 422.

Oravin, vz Tomala.

Ořeslavný (oři). O. Troia. Škod. II[a]. II. 86.

Ořina, y, f. = *koňská kůže.* Rgl.

Oříškový. O. barva, oči. Zvon V. 520., 711.

Orkestrální průvod. Zvon V. 767.

Ořklivec, vce, m. = ošklivec. Vz Brt. Slov.

Ořklivý = *ošklivý.* Brt. Slov.

Orlík zámek. Vz Věst. 1905. 412. — **O.** poněkud větší ležatý čelník (paleční kolo mlýnské) Vz Čes. l. XV. 230.

Orlíko, a, n. = *část sání.* Mus. slov. IV. 13.

Orloj, e, m. Pražský o. s vyobraz. Vz Dolen. Prah. 628.

Ornátník, a, m O. dělal ornáty. Wtr. Řem. 439.

Orní robota, 1525., **orné** pole. 1380. Arch. XXII. 64., 5.

Ornice, e, f. = *půda, pole.* Míti peníze na domu a gruntu neb na vornicích. 1680. Arch. XXII. 274.

Orputný = *urputný.* Brt. Slov.

Ortútno, a, n., luka u Jabrikové. Mus. slov. VII. 52.

Oruží, n. = *načiní tesařské, hasičské* a p. Brt. Slov.

Osada, y, f. = *dědina* v Liptove. Vz Mus. slov. VIII. 16.

Osadzelina, y, f. = *inovâť.* Ked v zime o. je na stromoch a tráve, bude mnoho ovocia toho roku, zrno bude mať vel'ké klasy. Mus. slov. VII. 91.

Osalbiarit = *oklamati, ošáliti.* Phľd XXIV. 481.

Osapnout se na koho = *osopiti se.* Zl. Pr. XXI. 519.

Oscillator, u, m. Vz Vstnk. XIV. 591.

Osčudlat co čím = *ostříhati.* Mor Rgl.

Osec, sce, m., carex acuta, rostl. Brt. Slov.

Osečanský Jar. V., spis.

Osekanec, nce, m. = *palice* (hůl) *na kořeni uříznutá.* Phľd. XXIV. 813.

Osel. Osel oslovská! To je vosel s voslem = veliký osel. Us. Rgl.

Oselačka, y, f. = *ucho.* Užovka má dvě o-čky. Vyhl. Slz. 42.

Osidelník, a, m., strangalia, rod tesaříků. Vz Ott. XXIV. 194.

Osivka, y, f. *O. jarní,* draba verna: bída, bídačka, hladimor, hladověnka, chudinka, chudobinka, nouze, pumpa, pumpička, vej-

horka; *o. zimní,* draba dize

Čes. l. XIV. 373.

Oskřípati si nohu = *o*

I. 133.

Osleplý nač: na obě oči.

Oslíče, ete, n., pullus asi oslici a o. Pat. Zim. 1[a]. 4.

Oslnivosť, i, f. Slohová o

Osmělené se ptáti. Zl.

Osmělosť, i, f. = *smělost* té o-sti . . . Rais Koř. 5.

Osmiať dakoho = *vysm* Sb. sl. IX. 50.

Osmipáni = osm starší soudili mezi sousedy (nákl dovníky, tovaryši i mládky a šenkéři atd. Vz Wtr. Řem

Osmitřídový. O. unifo (úředníka osmé diaetní tříd

Osmi-um, a, n. Vz Vstnl

Osmochtat co = *ošucha* Sb. sl. IX. 49.

Osmýkati co: jablka = Had se o-kal = *svlekl se sebe* — **komu co:** vousy (oholi 287.

Osobní slovo = substant vedle slovo podstatné 62., sl

Osrdečník, u, m. Vz Ot

Osť, i, f. = *skalní stěna, cuje.* Čes. l. XIV. 450. — konci dlhej žrde pripravené s vanými prstami. Jím se ry do ladíka házejí. Vz Čas. n

Ostaš, e, m., hora u Poli 489.

Ostatek, tku, m. Kto sm smeje sa najlepšie. Sb. sl. V příslovce v podřečí polni Pol. I. 109.

Ostí, n. Zahradnické o. (rostl.).

Ostivý. O. žito, pšenice, opak holica. Brt. Slov.

Ostnový drát (skroucený

Ostranek, nku, m., *stroj* Slov.

Ostříbřený čím. Důl slu VI. 83.

Ostřih, u, m. = *čep náro* Vz KP. XI. 288.

Ostroumný. O. porekadlo 189.

Ostrov. Pražské ostrovy Benátky (velké, malé), Cí lemský, Kampa, Papírnicl v Rybářích, Střelecký. Štv Židovský, Žofín. Vz Dolen.

Ostrož, e, m., ryba v Po V. 36.

Ostrpěc, pce, m., onopo rostl. Brt. Slov.

Ostruha, y, f. = *keř o* Brt. Slov.

Ostruháček, motýl. Sr.

Ostyléř, e, m. = *obšiti*

Osudovosť, i, f. Hlas 752.

Osuch, u, m. = sprostý koláč z režné mouky na povrchu hodně solený a kmínem posypaný Val. Čes. l. XV. 266.
Osvědoměnosť, i, f. Stav o-sti. List. fil. 1905 365.
Osvětový svaz (spolek založený r. 1906). Nár. list. 1905. 353. 2.
Osýpka, y, f. Sr. předcház. Obsucha.
Osypy, pl., m. = *osýpky*. Brt. Slov.
Oščadavo V III. Přísp. 236 chybně: oščádano.
Oščehlat si co oč: krk o strom = *odrati*. Vz Brt. Slov.
Oščípek, pku, m. = *odpadek při sekání dříví*. Vz Brt. Slov.
Oščuhrat = *vyschnouti*, *okorati*. Vz Brt. Slov.
Ošiditi koho. Napáliti. Olejti koho, Posaditi na vítr, Vytříti někomu zrak atd. Rgl.
Oškľébený. O. dvéře = *otevřené*; huba na pláč o. Brt. Slov.
Ošliador, a, m. = *tulák*. Phľd. XXIV. 481.
Ošmera, y, m. = *tulák*, *pobuda*. Brt. Slov.
Ošmigat co: vlasy = *ostříhati na krátko a ledajak*. Brt. Slov.
Ošoplsta, y, m. = *člověk nepořádný*, *ošumělý*. Brt. Slov.
Ošopľstať = *odříti s chlupů*. Vz Brt. Slov.
Ošpalok, lka, m. = *otrhaný člověk*. Phľd. XXIV. 481.
Ošpeněk, ňku, m. = *suchá*, *z chvojí opršelá větev*. Vz Brt. Slov.
Ošpihlať co = *neuměle*, *neobratně ořezati*. Brt. Slov. Vz Špihlati.
Ošplíchati, *ošplíchnouti* **co** = drobet umyti. — **se čím**: vodou. Rais Lid 45., Sir. 3.
Ošrotke, pl., m. = *plevy z obilie omleté*. Phľd. XXIV. 813.
Oštěchtaný. Ječmen od husí o-ný. Vz násl. Je jako o. = *špatně ostříhaný*, *schodovitě*.
Oštěchtati co. Husy ječmen o-ly = *okousaly*.
Oštěpna, y, f. = *schránka na oštěpy*. Škod. Il². II. 153.
Oštibraný = *okousaný*. O-ná uzenina. Zl. Pr. XXI. 486.
Oštibrati co = *okousati*. Vz předcház. Oštibraný.
Oštídavosť, i, f. = *ostýchavosť*. Zl. Pr. XXIII. 210.
Ošupánek, nka, m. Je jako o. = *otrhaný*. Šum. Rgl.
Ošvinglovaný = *ovroubený?* O. okraj krieslu. Slov. Nár. sbor. XI. 16.
Oťahel (odťahel), hla, m. = *darebák*, *člověk práci se vyhýbající*. Phľd. XXIV. 480.
Otajať = *odtáti*. Brt. Slov.
Otázka. L'ahšia o. ako odpoveď. Sb. sl. VIII. 87.
Otčina, y, f. Neníť neslavno vojínu za otčinu rodnou umřít. Škod. Il². II. 59.
Oteklý jak. Nohý o-klé jako konve, jako špalky. Zvon V. 540.
Otepliti se kde = *obeznámiti se*. Brt. Slov.
Otfaklit si co: prst = *uříznouti*. Phľd. XXIV. 346.
Otchriatnúť = *odhovořiti*. Phľd. XXIV. 480.
Otkemrečiť = *odomreť*, *odgebnúť*. O. **od** pitia. Phľd. XXIV. 480.
Otkliapnúť = *odchovati*. Phľd. XXIV. 480.
Otklúdiť koho = *vyhnati z domu*. Phľd. XXIV. 477.
Otkundes, a, m. = *člověk zkade ruka*, *zkade noha*. Phľd. XXIV. 480.
Otpásť = *ztratit*. — **co zač**. Košnlu by otpásou za pálenku (prodal). Phľd. XXIV. 480.
Otpelať = *promarniti*, *márniť*, *ztratiti*; *zkuntriť* O. dieťa zo sveta. Phľd. XXIV. 480.
Otrasový pohyb látky. Phľd. XXIV. 358.
Otrep, a, m = *sprosťák*. Phľd. XXIV. 481.
Otřesný dojem. Zvon V. 93., 751.
Otřeščit = *otřásti*. O. si mozg. — **O.** = *řečí obalamutiti*. Brt. Slov.
Otrhaný jak: jako lípa. Us. Rgl.
Otřípky, pl., m. = *oplecání* O. **s něčím** miti. Brt. Slov.
Otročné. O. pýtať pri svatbe. Slov. Nár. sbor. XI. 34.
Otrousiti co kde. Ten list tam někde o-sil = *podstrčil*. Slám. Put. 77.
Otrubnička, y, f., druh hrušek. **Brt. Slov.**
Otta M., spis.
Oudolinný. O. seno (nasekané v oudolí). 1561. Arch. XXII. 191.
Oudolný. *O. žena* = *která každého udolá*, *překoná*. Us. Rgl.
Ouhel, *ouhela*. Sr. Mus. fil. 1904. **441**.
Ouhořiti, *ouhorovati*. Duch trochu **ouhoruje**. Ner. — Vz Mus. 1905. 344.
Ouhrabečný koš. Rais Lid. 283.
Oukradně utéci. 1561. Arch. XXII. **189**.
Oupadlík, a, m. = *padlík*, *dolina*. **Hoš.** Pol. I. 148.
Oupředkem někoho nechat běžeti (kus napřed). Rais Sir. 113.
Ouředníček Ed., spis.
Ouřezek, zku, m. O-zky = *pantofle z uřezaných bot*. Šum. Rgl.
Ouškrabky si z něčeho dělati = *posmívati se*. Us. Rgl.
Outrata, y, f. = *hospoda*. V **zloděj**. ml. Čes. l. XV. 46.
Outratskej, ého, m. = *hospodský*. **V zloděj**. ml. Čes. l. XV. 46.
Ouvařlivý hrách = *který se dobře vaří*. Hoš. Pol. I. 120.
Ouvehla, y, f. = *úhor*. Hoš. Pol. **I. 144**.
Oužitek, tku, m. Držel-liby **kdo panské** ou-tky. 1540. Arch. XXII. 103.
Oužlabík, u, m., zdrobn. oužlab. **Hoš.** Pol. I. 115.
Ovakovaný dom = *ovrhnutý*. Phľd. XXIV. 43.
Oválek, lku, m. = *oválová nádoba*. Rgl.
Ovce. Jména ovcí z Novej Bane na **Slov.**: Bajúca, Belica, Cikánka, Jahoda, **Lajka**, Makovica, Mrzola, Okaja, Uhrina. **Mus. slov.** VII. 71. Pre jednu ovcu košiar **nezhynie**. Mus. slov. V. 77. Ovčičky **majú zlaté** no-

žičky. Sb. sl. VIII. 86. — O. = *soukenník*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47.

Ovčačka, y, f. 1581. Mus. 1905. 426.

Oves. Koně sou ti v ovse (říkají dřímajícímu). Phľd. XXIV. 343.

Ovesný. Ku pšeničnému chlebu třeba máslo a ku o-nému hľad. Mus. slov. VII. 90.

Ovísky = *malé rybičky*. Úbočí. Rgl.

Ovousatělý čím. Stromy lišejníky o-lé. Zvon V. 451.

Ovršník, u, m. = *ženský živůtek*. Sb. sl. VII. 113.

Ozdravěti co: své poměry. Chybně m.: *ozdraviti*. Věst. XIII. 4.

Ozembuch, a, m. = *tvrdohlavec, neposlušník, hlaváč, sebevol'ník, zanovitník*. Phľd. XXIV. 481.

Označiť sa = *osvědčiti, vyjádřiti se*. Brt. Slov.

Oznamky, m. = *svatební ohlášky*. Rgl.

Ozor, u, m., **ozorky**, pl., m. Na o-rky ísť za dakym = *pozorovat ho*. Phl'd. XXIV. 484. — *Ozor* = *lizák, jazyk*. Spiš. Sb. sl. IX. 50.

Ozrutně = *náramně*. Kameň o-tne veliký. Sb. sl. VII. 30.

Ožaba y, m. = *malý vypínavec, žabant*. Brt. Slov.

Ožanka, teucrium, rostl. Srv. Ott. XXV. 305.

Oždarek, rka, m. = *kdo vše v domě vymete, prošlourá*. Brt. Slov.

Ožehlý obličej = *opálený*. Rais Sir. 185.

Oželo, a, n. = *nemotora*. Brt. Slov.

Ožera, y, f. = *ožralec*. Us.

Ožinice, e, f. O. = *ožinové maliny, ostružiny*. Brt. Slov.

Oživěle se tázati. Zvon VI. 24.

Oživěti, ěl, ění. — čím. Hřbitov ruchem nového klíčení o-věl. Zvon V. 551.

Oživiti. Zájem na tom zase oživil chybně místo: oživěl. Věst. XIII. 3.

Ožlknutý čím. Prsty tabákem o-klé. Phl'd. XXIII. 549. Sr. VII. d. 168.

Ožralý večer (kdy někdo již večer jest ožralý). 1538. Arch. XXII. 97.

Ožredlo, a, n., ostium. O. hrobu. Pat. Zim. 52b. 11.

P.

Změny hlásky p v podřečí polnickém, vz Hoš. Pol. I. 36.

Pácem jen ve spojení s hore. Ležál hore pácem = nohama vzhůru. Brt. Sl.

Packa, y, f. = *nádoba na barvu truhlářskou*. Slov. Mus. slov. IV. 50.

Pačať. Nohavice p-ly na lýtkoch = byly napjaty. Brt. Sl.

Pačieska, vz Pačíska. Mus. slov. VII. 58.

Pačkanice, e, f. = *podmáslová polévka*. Val. Čes. l. XV. 266.

Pačlivý kůň = *který se páčí*. Brt. Sl

Padák, u, m. P. z ocelové cívky, jejíž hlavice opatřena jest konickým čepem, na němž jest vyříznut závit. Užívá se ho při hloubení půdy. Vz KP. XI. 299.

Padél'ko, a, n. = *něco* těsného (kabát). Brt. Sl.

Padělky. V P-kách = pa cova. Čes. l. XIV. 443.

Pádem, příslovce = *náhl* něj vytáhl nůž. Hoš. Pol. I. 6 Sr. Pád.

Paděrek, rku, m. Je jako Chrud. Čes. l. XIV. 477.

Paděrkář, e, m. = *kdo p* Rgl.

Pádiť = *těžko táhnouti*. Vz

Padka, y, f. Dvéře zavíra n. padkou dřevěnou n. železn zavěšenou. Čes. l. XV. 189.

Padlina, y, f. = *malá doli* I. 116.

Paedagogickodidaktický. 69., 13.

Pagačica, e, f. = *pánbové tvarôžky*, malva silvestris. Vz 586.

Pahrbina, y, f. = *pahrb* I. 116.

Pahreb, u, m. Zemiaky na Čas. mus. V. 21.

Pacholek šroubový, truhl. Vz KP. XI. 12. s vyobraz.

Pajedovať = *hněvati*. Spiš IX. 50.

Pajkovať. Kráva pajkuje, žrát žiadný krm, ale čaká na Sbor. slov. IX. 43.

Pajsan, a, m., z fr. = *zloď*

Pajzačina, y, f. = *klukovi*

Paknecht, a, m., z něm. Wtr. Řem. 556.

Pakosta, y, m. = *kasič*. B

Pakotiť, *pikotiť* = *dopodr* Mus. slov. V. 93.

Pákrát m. párkrát. Huj. Pr

Pakrlík, u, m. P. utahuje ských čepů. Vz Čes. l. XV. 2

Palacký Fr. a Jan. Sr. Tk. Dolen. Pr. 489., 620.

Palaeograf, a, m., z řec. N 69., 13.

Pałacha, y, f. = *pal'ach*. I

Palanda, y, f. = *tabák*. V Čes. l. XV. 47.

Palánk, u, m. = *ohrada dreva*. Mus. slov. VII. 66.

Palánka, y, f., Pfahlwerk zu Mus. slov. VII. 65.

Pál'avo. Je tam p = palč vítr. Brt. Sl.

Palec, lce, m. Za to nebude na nohe kývať. Mus. slov. IV.

Pál'ení, n. = *žáha*. Brt. Sl.

Palesák, u, m. = plot pri Sb. sl. IX. 46.

Palička, y, f. = *hůlka?* veni ryb) na paličku vzdéli a věti. 1492. Arch. XXII. 40.

Palíreň, rně, f. = *palírna* I. 11.

Palisandrový. P. dřevo (br

Palísek, sku, m. = *kožic* ml. Čes. l. XV. 47.

Pálka, y, f. = *plánka*, *roz* Mus. slov. VII. 65.

Palláš, e, m. Po večeri uložili mladých (novosnoubenců) na p. Phl'd. 1902. 386.
Palouna v VII. 181. oprav v: palovna.
Pámbičkův chléb = *paličky luční*. Rgl. V Úbočí.
Pamelník, u, m., Schneeholder, rostl. Vz Ott. XXIV. 488.
Pán. Kdeže pôjdeš s prázdnou rukou medzi pánov. Mus. slov. IV. 78. Páni mávajú deravú pamäť. Sb. sl. VIII. 85.
Panacocový. P. dřevo. KP. XI. 44.
Panakrlata, pl. n. = *zvláštní druh saní* na Bzenecku. Vz Čes. l. XIV. 420.
Pánbeličkář, e, m. = *ctitel Pambelička*, boha dle představy ducha nevyspělého. List. fil. 1905. 429.
Pánbožko, a, m. Nazdá sa (myslí), že mu je p. strýkom. Mus. slov. VI. 110.
Pánbožkův chlebík = *slezové símě*. Phl'd. XXIV. 481.
Pancer, u, m. = *uražená větev s ovocem*. Brt. Sl.
Pancíř, e, m. P. v kolibě = věchet utočený z tenkých železných řetázků, jímž se čistí kotel. Čes. l XV. 173.
Pančava, y, f. Už je v P-vě (v úzkých). Šum. Rgl.
Panenka jako majolenka. Šum. Rgl.
Panenščák, u, m. = *panenské jablko*. Brt. Sl.
Panhumanistický sen. List. fil. 1905. 266.
Pankal, u, m. P. ve stavení. Čes. l. XV. 42.
Panna. Noční panny = *svlačec*. Domažl. Rgl.
Pantaňa, ě, f. = *leda švadlena*. Brt. Sl.
Panýr Jos., spis.
Papačka, y, f. Na Papačce, pole u Pacova. Čes. l. XIV. 440.
Papaj. Slúžil u Papaj regimentu (o jedlíku). Mus. slov. IV. 28.
Papečina, y, f. = *tenké, průtnaté drevo na pálivo*. Phl'd. XXIV. 481.
Pápeřice, e, f. = *papernice*. Spí-li čeledín v hnízdě n. v poušku, přikrývá se v komíně p-cí. Čes. l. XV. 44.
Pápeřiť se = *táhati se, namáhati se*. Vz Brt. Sl.
Papírna. První p. v Čechách. Vz Wtr. Řem. 440.
Papratina, y, f. = *papraď*. Vz Brt. Sl.
Papröí nožka, delphinium rostl. Brt. Sl.
Paprky, pl., m. P. od šuniek (šunek) ešte neodlúčené. Phl'd. XXII. 41.
Paprocký Bartol. Vz Mus. 1905. 299.
Papuška, y, f., vz Maňa.
Pár, u, m. Voral s párem koňma (spodoba pádů). Hoš. Pol. I. 126.
Paračina, y, f. = *kapradí*. Sb. sl. VIII. 102.
Parafrasista, y, m. Dramatický p. Zvon VI. 256.
Parametr, u, m. = *parlamentár*. Hoš. Pol. II. 15.
Párať. Tisíc okovaných striel sa do teba páralo! Phľd. XXIV. 340.
Parazon, u, *parazonek*, nku, m. = *parasol, slunečník*. Rais. Sir. 242.
Pardeble, z fr. par dieu. Us. Rgl.
Páreň, rně, f. = *perna*. Pacov. Čes. l. XV. 252.
Pařeziny, jm. lesa. Hoš. Pol. I. 140.
Parha, y, f. = *prašivost*. Spiš. Sb. sl. IX. 51.
Parketa, y, f. P. čtyřkamínková, patentní s vyobraz. Vz KP. XI. tab. LV. Sr. Parket v VII. 195.
Parlamentně. Nár. list. 1905. 326. 21.
Parnassista, y, f. = *básník*. Zvon VI. 122.
Parnatý vzduch. Zvon V. 93.
Paroh, a, m. = *zuřivý divoch*. Bzenecko. Čes. l. XIV. 421.
Paroustev, stve, f. = *podhoustě*, ryba. Rgl.
Part, u, m. = $^1/_{20}$ modellu ve stavitelství truhlářském. KP. XI. 80.
Partecedule, e, f. = *úmrtní lístek*. Zaslána mi p. Tk. Pam. II. 477.
Partéka z it. partita. Sr. Huj. Progr. 15.
Partický. Šelma p-cká (nadávka). 1605. Listář 74.
Parubka, y, f. = *paruka*. Brt. Sl.
Paružné, ého, n. = *dar službě, prodá-li se kráva*. Čes. l. XV. 144. Sr. Parožné, Ocasné.
Parvoška. Biela p. (slez). Čas. mus. VI. 7.
Pás k šatům na Slov. Sr. Nár. sbor. XI. 15.
Pasečitý. P. dřevo. 1594. Arch. XXII. 339.
Pásit = *pásti*. Hoš. Pol. I. 119.
Páskojazyčný. P. plžové, taenioglossae. Vz Ott. XXV. 24. Sr. Deskojazyčný.
Paskřáň, ě, m. = *nezbedný kluk*. Brt. Sl.
Pásnik, a, m. = *pasíř*. Mus. slov. VIII. 24.
Pasořitka, y, f. = *husa*. Rais. Lid. 135.
Pastevčí právo = křížek na bičisku vyřezaný. Vz Brt. Sl.
Pastevka, y, f. = *idylla*. Čes. l. XV. 278.
Pastorek, rka, m. Na synka volajú, na pastorka hvízdajú. Sb. sl. VIII. 85.
Pastýřeň, rně, f. = *pastuška*. Čes. l. XIV. 304.
Pasvit, u, m. = *fosforescence*. Rgl.
Pašienok, nku, m. = *pastviště*. Phľd. XXIII. 525.
Paškvil, u, m. 1598. Listář 39.
Pata, vz Peta (násl.).
Patěhat = *klopýtati*. Brt. Sl. 284a.
Patejdl V., spis.
Patelatkový réteš (z biele tekvice). Čas. mus. V. 100.
Páter, z lat. Vem tě pan páter! Us. Rgl.
Patlocha, y, m. = *nešika*. Brt Sl.
Patoch, u, m. místo *čechel*, z něm. Badtuch. 1587. Čes. l. XV. 27.
Patoky = odvar piva nový po várce starého a bílého piva pořízený, pivo mladé. Wtr. Řem. 251.
Pátrati kde. Chytala tím pohledem každé její slovo a pátrala v její tváři. Zvon V. 539.
Pátričky, *pátriky*. z pater noster = *růženec*. Phľd. XXIII. 205. Dřívější patřičky oprav v: pátričky.

Patron, a, m. Kto nemá p-na, ani do neba neprĺde. Mus. slov. VIII. 15.

Patset = padesát v II. 512. a v I. Přísp. 271. oprav v = pět set. Sr. Pat. Zim. 42b31.: quingenti.

Paučicový. P. rukavice. 1595. Mus. 1905. 281.

Paukner Jos., hud. sklad. † 2./2. 1906. maje 59 let. Vz Nár. list. 1906. 32. 2. odp. a jiné listy z též doby.

Pávěnka, y, f. = *kura páví*. Vz Brt. Sl.

Pávík, a, m. = *druh holubů*. Rgl.

Pavlovice, zaniklá tvrz v Bučovsku na Mor. Vz Mtc. 1905. 382.

Pavlovník, u, m. = *malý koláč pečený na sv. Pavla*. Phľd. 1902. 389.

Pavouk, a, m. Chovajú ho ako pavúka (dobře, nedají mu robiť). Phľd. XXIV. 341. P. v lidovém podání. Vz Čes. l. XV. 57. — P. mlýnský ku zvedání hřídele. Čes. l. XV. 188.

Pávovitý holub. Rgl.

Pavučí, n. = *pavučina*. Mor. Rgl.

Pazdero, a, n. = *prostěradlo*. V zloděj. ml Čes. l. XV. 47. Sr. Plátno.

Paznohetník, a, m. P. prodává paznehty. Wtr. Řem. 129.

Pazour, u, m. Vzala sem na p-ry = lekla sem se. Hoš. Pol. I. 140.

Pažaře. Na P-řích = pole travou hluboko prorostlé. Čes. l. XV. 279.

Paže = *perna v stodole*. Brt. Sl. 400.

Pčola, y, f. = *včela*. Spiš. Sb. sl. IX. 49.

Pec, i, f, Čo by si ty vedeu, keď si na peci sedeu, keď si nahý pr šiou na svet. Mus. slov. IV. 11.

Peckovitý mlýnský kámen, má-li v jádře svém mnoho křemínků. Čes. l. XV. 293.

Pecky, pl., f. = vyšívání na oplecku na Kolčovo-Dlubém na Slov. Vz Čas. mus. IV. 3. Sr. Klínky.

Pecník, u, m. = *pecen* (chleba). 1525. Arch. XXII 64.

Pečeně, ě, f. Spadla pečeňa do popola (nezdařilo se). Sb. sl. VIII. 84.

Pečenvo, a, n. = *pečené maso*. Čas. mus. V. 100., Mus. slov. 100.

Pečešiny, pole a luka vedle sebe. Čes. l. XV. 279.

Pečeť, i f. Sr. Čel. Priv. II. 1251. nn.

Pečírka Jos., dr. Sr. Tk. Pam. I. 147., 201.

Pečivo lehké jak peří. Us Rgl.

Pechlička, y, f. = *nádobka na nápoj*, z něm. Becher. Úboči. Rgl.

Pejo, a, m. = *jm. koňské*. Mus. slov. VII. 71.

Pejřka, y, f. Hřeben střechy dělaný z pejřky. Čes. l. XV. 35.

Pekař *boží* pekl hostie do kostela. Wtr. Řem. 416.

Pekáreň, rně, f. = *pekárna*. Hoš. Pol. I. 11.

Pekarová é, f. = vrch v Blatnických horách. Mus. slov. VIII. 16.

Peklisko, a, n = lúky v Šáriši na Slov. Mus. slov. VII. 21.

Peklo, a, n. Tam nebylo nikdy pekla (pohoršení). Us. Čes. l. XV. 141.

Peklůvek, vku, m. V P-v cova. Čes. l. XLV. 442.

Pekunko, **pekuško**, **pek** *pěkně*. Brt. Sl.

Pelentka, y, f. = *klepna* Pelentnice.

Pelík, a, m. = *blázen*. V z XV. 47.

Pelišče, e, n. = *pelech*. Hoš. Pol. I. 140.

Pemzování, n. P. dřeva.

Penc, e, **pencík**, u, m. = mluvě. Phľd. XXIV. 607.

Peníze. Lepší človek be peniaze bez človeka (boháč Sb. sl. VIII. 88. Peněz jako Us. Má peněz, jako žába chl Rgl.

Penízek, zku, m. P. rolní, holubí vole, kokošky, luptil nízky, penížek, penížka, raž, VzČes. l. XIV. 372. Sr. Ster

Pěnka, y, f. = *pěnkava*.

Pentametr, u, m. P. dakt Metr. I. 171. Jeho řady a sl stavení slov v p-tru; Jeho zvuky a příkrasy; Vznik a 178., 183.

Pentapodie, e, f. Dakt Metr. I. 5., 8.

Peny, pl., f. = *cmúr*. Brt

Pepíčátko, a, n. = *Pepík*.

Pepřenka, y, f. = *druh* Rgl

Peprno. P. to musíš zapla slov. VI. 85.

Pepuša, e, f. = *Pepička*.

Pera, y, f. = *pysk*. Hýba rami. Phľd. XXII. 67.

Perace, část vozu. Mus. s

Peratěti, ěl, ění. Kačka k Wtr. Řem. 929.

Perdynamin, u, m., léčiv

Perenica, e, f. = *nádoba* Mus. slov. V. 42.

Pergameník, a, m. P. ho do oken mázdry a strouhal Wtr. Řem. 142., 447.

Peří jako karty (krásné).

Perkař, e, m., Federhobe

Perkást, a, m., z něm. B XIV. 449.

Perkavý. Šátek je p-vý *pérka* (peří). Brt. Sl.

Perlovitě zasvítiti. Zvon

Permoník, a, m. = mužík, perkástův, z něm. Bergman 451. Sr. Permoníček v III. F

Pernica, e, f. = *miska z* *na které se dává psům žrádl* 140.

Perník. Slečna jest z a p.). Zl. Pr. XXII. 3.

Péro, a, n. Čeho meče pérа (diplomaté) nekazí. Slá P., *péra* = trámce pod jeze dlaby okenic položené, ab předkem svým při proplouv do dna řečiště. Vz Čes. l.

Peronospora, y, f. = *houba škodná révám.* Phl'd. XXIV. 438.
Peroutky = *olistěné stonky.* Čes. l. XV. 352.
Perovaný = *květovaný.* P. plátno. Slov. Nár. sbor. XI. 15.
Pérovník, u, m., struthiopteris, *rod kapradin* Ott. XXIV. 285.
Personalita, y, f. = *osobnosť.* Umělecká p. Zvon VI. 207.
Peršena, y, f. = *kráva peršavé barvy.* Brt. Sl.
Peršmonér, a, m. = *horní správce.* Čes. l. XIV. 450.
Peruťový. P. kolo povětrného mlýna. Čes. l. XV. 187.
Perversní, z lat. P. chtíč. Zvon V. 510.
Perwolf prof. Sr. Tk. Pam. I. 300., 461.
Peryta, y, f., jm. pole, z Berghütte. Hoš. Pol. I. 140.
Pes. Dau (dal) mu, čo pes nekce (nechce) = *bití.* Phl'd. XXIV. 340. Daj psu pokoj, dá i pes tebe. Mus. slov. VI. 27. Každý p. je v svojom dvore smelý. Ib. VIII. 15. Svoji se psi hryzte, cizí nepřistupujte (nemíchej se do cizích věcí). Flaš.
Peshrivko, a, m. = *tvrdohlavec.*
Pestřivý. P. nádhera barev, žeň. Zvon V. 646., Nár. list. 1905. 98. 13.
Pestrokřídlý. P. pěnkava. Rais Lop. 198.
Pestvár, a, m. = *kdo trpí pestvo.* Brt. Sl.
Pěšáry = *pěšáky.* Brt. Sl.
Pešek Jos. dr., spis.
Pěší. Ide kus peší a kus na nohách. Mus. slov. V. 6. — P. nebo běhací mlýn. Vz Čes. l. XV. 188.
Pešina kanovník Sr. Tk. Pam. I. 490.
Peška Jos., vz Kar. *Šipka.*
Pět. Sebral to všema pětima. Zvon VI. 141.
Peta, y, f. = *pata.* Vystrčil mu pety (utekl); Den ten tak na petách roznosí (nedělá nic). Phl'd. XXIV. 340.
Petaka, y, f, druh *sudu.* Mus. slov. VII. 53.
Pětbolestí = *macoška.* Brt. Sl.
Peter A., dr. Vz Slám. Put. 248. (s podobiz.). — Peter veter šišky smétau (smietol), kapustu polefau (pohltal) a s massom utekau. Mus. slov. V. 99.
Pětijetelka, y, f. = *jetel pětilistý.* Čes. l. XIV. 384.
Pětilodní chrám (mající pět lodí). Wtr. Řem. 88.
Pětiprstý, vz Kopytník.
Pětistopí, n., vz Pentapodie.
Petr Ant., řed. učit. ústavu a spis. Vz Slám. Put. 573.
Petřín, a, m., hora v Praze. Tk. Pam. I. 72. Jinak hora *Sion.* Sr. Čel. Priv. L.—XCII., 124., 167., 332.
Petřina prof. Vz Tk. Pam. I. 490.
Petřínský. P. zeď malostranská (v Praze). Wtr. Řem. 119.
Petřívek, vka, m. = *tetřívek.* Hoš. — Sr. Huj. Progr. 15.
Petrolej, *petrolena, petrolina, petrolín, petrol, petrolka* Us. Sr. Zňavota.
Petrova Skála u Opavy. Vz Slám. Put. 532.
Petrovo kvítí, primula veris, rostl. Brt. Slov.
Petrýn, a, m. = *kněz světský.* Brt. Sl.
Petržela, y, f. = *petržel.* Hoš. Pol. I. 140.
Pevnooděnec, nce, m. Škod. II². II. 65
Pevnoskladný štít. Škod. II². II. 140.
Pflegař, e, m. = správce hradu, Pfleger. Čel. Priv. II. 1258.
Phylloxera, y, f. = *hmyz hubící révy.* Phl'd. XXIV. 434.
Piatok = *pátek.* Vel'ký p. daždivý znamená rok žíznivý. Sb. sl. VIII. 84.
Picek red. Tk. Pam. I. 370., Mus. 1906. 270.
Pícník, a, m. = *obchodník s pící.* Wtr. Řem. 320.
Pičurka, y, f., druh *hub jedlých.* Phl'd. XXIV. 813.
Pidlikať, *pidlikovať* = *pílit bez poriadku.* Phl'd. XXIV. 481.
Piest, u, m. P., ktorým šaty perú (krátký); dlouhý, ktorým šaty maudlujú. Phl'd. XXIV. 438. Vz Píst. — P., a, m., *ryba.* v Pováží. Čas. mus. V. 36.
Pigetka, y, f. = *sukně pigetová.* Nár. sbor. XI. 14.
Pihoviny, pl., f., jm. *louky.* Hoš. Pol. I. 140.
Pihúr, a, m. = *maličký člověk.* Phl'd. XXIV. 813.
Píchal, a, m. = *krejčí.* Rais. Koř. 12.
Pichlati. Děti se s jehnětem p-ly (tahaly, machlaly). 1561. Arch. XXII. 194.
Píchnouti. To se na tě píchne (poví) ve škole. Zl. Pr. XXII. 390.
Pijan: bumbarista, logaj, logan, lochman, pijandrista.
Pikat, *pinkať* = *píti* v dětské mluvě. Phl'd. XXIV. 607.
Pikotiť, vz předcház. Pakotiť.
Pikvajs puma = dětská hra. Čes. l. XV. 352.
Pila: vypínačka, pásová, k řezu přímočárnému, k vykružování, k řezu podélnému, příčnému, úkosnému, k nařezávání drážek, čepů, rozpor, k hotovení vložek atd. Vz KP. XI. 9.—13. s vyobraz.
Píla, něm. Pölisch, obec na Slov. u Vel'kého Pole. Vz Sb. sl. IX. 19. nn.
Pilastr, u, m. = podpěra v dřevěných zábradlích. Okrouhlý p. u nábytku. Vz KP. XI. 93.
Pilatka, y, f., tenthredo, rod *vos.* Vz Ott. XXV. 320.
Pilinovitý sníh. Rais. Lid. 65.
Pilinový. P. cihly. Rgl.
Piller, a, m. = *pes.* V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47.
Pilnosť. Z p-sti se štěstí rodí. Máj. IV. 264
Pilnota, y, f. Neměla jsem p-tu = na pilno, mnoho práce. Šum. Rgl.
Pilonosný kotouč. KP. XI. 12.
Pilový. P. střecha sestává z řady nestejnětranných, sedlových, nízkých střech, jichž jedna strana bývá opatřena zasklením. KP. XI. 334., 356.
Pímáma, y, f. = *paní máma.* Domž. Rgl.

Pincal, u, m. = provaz na vláčení dřev v báních. Phl'd. XXIV. 590.
Pind, u, m. = *hodiny*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47. Sr. Luper.
Piniéndzy = peníze. Orava. Sb. sl. IX. 58.
Pinkas, a, m. = *žid*. Chrud. Rgl.
Pinkat, vz předcház. Pikat.
Piňovatka, y, f., jm. *louky*. Hoš. Pol I. 140.
Pintéř, e, m. = *bečvář*. Wtr. Řem. 452.
Pintlice, pole u Pacova. Čes. l. XIV. 440.
Pintňa. Ženský kabát s pintňou. Slov. Nár. sbor. XI. 6.
Pipě, ěte, n. = *špatné dobytče*. Úboč. Rgl.
Pipiška, y, f. = *křepelka*. Kača behala ani (jako) p. Phl'd. XXII. 39.
Pipka, y, f. = *část kolovratu*. Mus. slov. VII. 58.
Pipna, y, f. = *rozmazlená, domýšlivá ženská*. Šum. Rgl.
Pipoun v VII. d. 238. polož před: Pippich.
Pirát, a, m. = mořský loupežník.
Pirátský. P. krutosť. Zvon VI. 158.
Pirchant, les u Pacova. Čes. l. XIV. 442.
Pirometr, u, m. = *barometr*. Brt. Sl.
Pirošek, ška, m. = *strašidlo*. Vz Brt. Sl.
Písaný. P. jablko = *žíhané* Rgl.
Písař. Sr. Čel. Priv. I. 1253. nn.
Písemka, y, f. = *písemní práce*. Zvon V. 363.
Píseň. Ukvalská lidová poesie v písních. Vyd. Leoš Janáček. 1905. Dětské p. na Slov. Vz Sb. sl. VII. 71. Písně lopašovské v Nitranshé stolici na Slov. s nápěvy. Vz Nár. sbor. XI. 57. nn. Sbírání lidových písní. Vz Mus. slov. IV. 73. Niektoré zá hady v národnej piesni slovenskej. Vz Phl'd. XXIII. 41. nn.
Pískor, u, m. = *roura, z které voda stříká*. Liptov. Sb. sl. IX. 44. — **P.** = *frk*; *část dud*. Brt. Sl.
Písmenáček, čka, m. = *žák učící se čísti*. Mor. Klc. (List. fil. 1905. 256.).
Písmenkaření, n. = *obírání-se písmeny*. Věst. XII. 284.
Písmenkový. P. (hadí, tygří, muškátové) dřevo. KP. XI. 43.
Písmeno. *Velké p. na začátku slova v Tk Pam. I., II.* U pěti korun 28., hospoda u černého orla 7., kostel Pražský 47., náměstí Staroměstské 38., Vídeňská silnice 46., silnice k Českému Brodu 46., Šli přes Svatojanský kopeček 48., do Kanalské zahrady 48., prázdniny Svatojanské 48., do celetné ulice 75., podkrajský Novoměstský 76., hostinec u zlatého orla 77., u pěti Korun 84, od zlaté husy na Koňském trhu 87., dostavník Příbramský 114., poštovský Polický Bräuer 132., války Husitské 137., čítali tam Všeobecné noviny Augšpurské 138, universita Vídeňská 139., sál Konviktský 139.. škola Malostranská 147., hrad Děčínský 148., dostavník u zeleného vola, u císaře rakouského 148., silnice Litoměřická 149., brána Pořičská 149., voda Labská 153., ulice řečená růžová 154., hospůdka na zeleném trhu 177, Liduška Polická (z Police) 177., Častoval je Mělnickým vínem 178., magistrát C
škola Polická 180., dům u
184., Benediktin Broumovs
u tří korun 217., znal Lov
hostinec u Lípy, u Hvězdy
koně 223., děkan Chrudim
hostinec u černého kon
u Bílého beránka 229.. i
229., soused Mýtský 235.,
249., v železné ulici 258.,
líp 258., parlament Fra
svátky Svatodušní 285,
nickou a Štěpánskou 28
branská 288., na cestě Ce
události Červnové 299., k
292., Otec Slavisty Perwol
u červeného ježka 302.,
štěpánské 308., táhli přes
barrikada v Pekařské ulic
bářská 312., jel jsem s
317., sněm Kroměřížský
dušní 323., povstalci Drážď
Chebský 326., hostinec u
327., krajina Chebská 32
Chebské Němce 328., kláš
329, hostinec u zlaté husy
tosti Berlínské, Mramoro
monstrát Strahovský 346.,
350., ústava Kroměřížská
dějepisu Římského a řeck
tému lvu (hostinec) 391.,
ského práva 414., ulice je
městí Malostranské 434.,
movský 437., panství Bla
stinec u černého koně 442
nému koni; spravedlivá
majitel domů Pražských
zdecká, myslivna Bezděko
se činnosti musea, Matic
nosti 93., syn Vídeňské
bavy u Koně 94., něk
farář 99., schůze u Čer
v neděli Svatodušní 115.,
moravští Němci 122., se
lečnosti, sboru Matičního
u lva 143, ústava Pros
Matici a Museu 182., při
platnéřská, ostrov střelec
u zlaté hvězdy 245., p
pagnským 252., hořelo v
byt v Černé ulici 298., té
319., hostinec u hvězdy,
325., 421., ubytoval se
446., sbor Matiční 450.,
besedy 482. atd. Ruch
uhelného trhu; Proti Uhel
kové ulici; Do jesuitsk
Karlova, Průjezd Konsk
Perlové ulice a Uhelné
XXIII. 146., 163., 170., 1
(hospoda); U Zlaté husy
žíška; Restaurace U Flek
28., 29.
Pistence = *ostence*. B
Piščat, piščet = *piště*
P. = *téci*. Krev mu z
Brt. Sl.
Píščelník, u, m. = čá
ského. Vz Brt. Sl. 397. s

[redacted]

Piščka, y, f. = *dlouhá, hubená ženská.* Brt. Sl.

Píšťala. Otloukání píšťaly: Otloukej se kozopysku, dám ti medu plnou misku; nebudeš-li se otloukati, budu na tě žalovati císaři pánu, žes mi ukrad krávu; kráva se ti otelila, tři telata porodila, jedno husí, druhé kusý, třetí sotva ocas nosí. Támhle ta skála, na té skále vrána, až ta vrána slítne, píšťala se svlíkne. Nár. list. 1906. 62., 9.

Píštělník dělal píšťaly. Wtr. Řem. 145.

Pita, y, f. = *moučné jídlo.* Čas. mus. V. 100.

Píti do aleluja, jako dudek; pili, až odpočívali. Rgl.

Pitník, u, m. = *pijatika.* Liptov. Sb. sl. IX. 47.

Pinopal, a, m. Wtr. Řem. 425.

Pivo. Kdo pije pivo, muzice platí,
Vezmou ho do nebe andělé svatí.
Já pivo píval, muziku platil,
Když jsem šel do nebe, Petr mne vrátil.
Máj. IV. 399.

Pizgřiti. Rána se pizgří (jitří). Bzenecko. Čes. l. XIV. 422.

Pkelník, a, m. = *smolař.* Wtr. Řem. 11.

Pláč. Žádný prospěch nepochází z nářku a pláče. Škod. II². II. 253.

Plaččivý, plorans. P. židé. Pat. Zim. 38b. 36.

Plaček Přemysl Otak., spis. — **P.** Václ. dr., spis.

Plačiště, ě. n., pole a les u Pacova. Čes. l. XIV. 441., 442.

Plahočenice, e, f. = *plahočení.* Zvon V. 337.

Plahotka, y, f. =? Chychotať sa s kým do p-ky. Phl'd. XXIV. 48.

Plachota, y, f. Třísky, taková p., nedajú tepla. Brt. Sl.

Pláchota, y, f. = *velká prostora.* Úbočí. Rgl.

Plachta, y, f. P. záponná = kútnice. Nár. sbor. XI. 20. Pán Boh ho riedkou plachtou prikryl (keď sa dakto zle oženil). Mus. slov. VIII. 15.

Plachtu v bok — rovný krok (obratný rozsievač). Sb. sl. VIII. 87.

Plakač v VII. d. 248. vynech znamení otázky.

Plamenorourový kotel. Nár. list. 1905. 354.. 14.

Plamenozraký. P. dívka. Sláď. Jindř 104.

Plamínko, a, n. = *více méně rudá skvrna na těle.* Vz Brt. Sl.

Pláňa, y, f. = *polana.* Phľd. XXIV. 481.

Planý = *daremný, špatný.* Od planého človeka aj pán Boh odstúpi. Mus. slov. IV. 79.

Pľaskura, y, f. = *drnh bramborů pleskatých.* Brt. Sl.

Pľasnúť koho po chrbte (udeřiti, plesknouti). Phl'd. XXII. 33.

Plásta, y, f., favus. P. strdi. Pat. Zim. 54a. 28. Sr. Plást.

Plastickoornamentální výzdoba. Nár. list. 1906. 41. 13.

Plastovat se = *namáhati se.* Brt. Sl.

Plašek, šku, m. = *strach.* V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47.

Pláštník, a, m. P. šil pláště. Wtr. Řem. 137.

Pláštový či *pultový.* P. střecha (kryje-li stavení jen jedna šikmá plocha). KP. XI. 333.

Plátěnky, pl., f. = *letní šaty z plátna.* Mus. slov. IV. 50.

Platina. Vz Vstnk. XIV. 583.

Platiti abs. Kdo pije a platí, ten kredit neztratí. Mus. slov. IV. 29. Vz Pivo zde.

Platnéř, e, m. P. dělal pláty n. plechy na prsa, nohy a ruce, thorifex. Wtr. Řem. 150.

Plátno, a, n. Sr. Wtr. Řem. 874

Plazivosť, i, f. Není to poníženosť, ano až p.? Phl'd. XXII. 437.

Plazo, a, m. = *kdo má košili na hrdle rozhalenou.* Phl'd. XXIV. 481.

Pleca, e, f. = chléb režný, v němž zapečena jest dobrá bravovina, vepřovina. Opava. Slám. Put. 479. Sr. Plec v I. Přísp.

Plech, u, m. = *světlá stužka n. krajka u sukně.* Slov. Nár. sbor. XI. 14.

Plechtať sa = *ve vodě sa máchať, šlapotať.* Phl'd. XXIV. 481.

Pľejačka, y, f. = *ženská, která pleje.* Brt. Slov.

Pľekaňa, ě, f. = *kojná.* Brt. Sl.

Plemenáč, e, m. = *beran.* 1561. Arch. XXII. 189.

Plenárka, y, f. = *plenární schůze.* Věst. XIII. 352.

Plenienec, nce, m. = *komůrka na plevy.* Slov. Nár. věst. I. 68.

Plesavosť, i, f. Nár. list. 1905. 359. 17.

Plesniváček, čku, m. Vz Tařice rostl.

Pleso, a, n. = *rybník.* Vyhl. Slz. 47.

Plešivec, vce, m. P-ci = *dohlížitelé k rybářům.* 1604. Arch. XXII. 490.

Plešivina, y, f. Ty p-no (nadávka)! Slám. Min. 168.

Plešivý! Plešivjému chytro hlavu smyješ. Mus. slov. IV. 101. — **P.** kopec = *holý.* Phl'd. XXII. 588.

Pletačka, y, f. P. punčoch. Rgl.

Pletka, y, f. P. je sak, a sak samá dierka. Mus. slov. VI. 110.

Plevat = *pleti.* P. len. Brt. Sl.

Plevel, vz Ohnice rostl.

Plevník, a, m. = *slepice, která nesnáší vajec* (není ani slepice, ani kohout). **Rgl.** — P., u, m.: pľévňa, podpažník, špaleta, přístodůlek. Brt. Sl. 400.

Plihnožka, y, f., Geissfuss, rostl. Rgl.

Plichéř, plochéř, e, m. = *puchýř.* Brt. Sl.

Plichtačka, y, f., z něm. Brieftasche. Brt. Sl.

Plíškář, e, m., lamellator, dělal plíšky Wtr. Řem. 157.

Plitkostřelecký ples. Klat. **Rgl.** Sr. Plitkostřelec.

Pľkačka, y, f. = *hloupá řeč.* Vz Brt. Sl.

Plkatý. P. gatě = široké (plky). Brt. Slov.

Pikotačka, y, f. = *skákání do řeči, tlach.* Čes. l. XV. 70.
Pl'kotnica, e, f. = *pl'kna.* Brt. Slov.
Pl'ky, vz Pl'katý.
Plnomléčný. P. dojačka. Škod. II². II. 88.
Plnotrubačský kumšt. Slám. Put. 304.
Plombovačka, y, f. = *přístroj plombovací.* Rgl.
Ploska, y, f., vrch v Tekovsku na Slov. Sb. sl. VII. 115.
Plot, u, m. Bolo mu, ani (jako) plotu bez kola (zle). Phl'd. XXII. 33. O p. sr. KP. XI. 378.
Plotek, tku, m. P. byla do dna vody zahloubená, ale z ní vyčnívající lesa, na způsob ladvenic zkroucená alebo na rozličné trojhrany složená s klínkovitým úzkým otvorem na vjarčení ryb. Čas. mus. V. 34.
Plotnář, e, m. P. lil asi tlusté plechy. Wtr. Řem. 148.
Ploučnice, e, f., říčka padající u Děčína do Labe. Tk. Pam. I. 153.
Plouchy = *včely.* V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47.
Plovoun, a, m. Z p-nů stávali se plazi. Zvon VI. 313.
Plstvený = *plstěný.* Mus. slov. VII. 33.
Plstvina, y, f. = *plstěná látka.* Mus. slov. VII. 33.
Pl'tat = *po vodě běžeti.* Hodíš-li ploský kameň po vodě, pl'ce. Brt. Sl.
Pluh. Popis s vyobraz. Vz v Brt. Sl. 296.
Pluhactvo, a, n. = *plazové.* Brt. Sl.
Plvátko, a, n. = *plivátko.* Rgl.
Pníkat. Pták pníká = žalostně tiká. Brt. Sl.
Po. Vz Brt. Sl. 298.—299.
Pobabriť sa s kým, koho = *poskvrniti.* Pbl'd. XXIV. 813
Pobida, y, f. = *potíž.* Brt. Sl.
Pobídněný = *poněkud bídný.* Brt. Sl.
Poblam v III. Přísp. 264. oprav v: Poblan. Sr. Brt. Sl.
Pobliskati = *ublížiti.* Slov. Čes. l. XV. 137.
Pobřežní (pozemský) mlýn = *poříční na břehu řeky vystavěný.* Čes. l. XV. 187.
Pobřežníci (pavouci). Vz Ott. XXV. 300.
Pobučik = *klobúčik.* V dětské mluvě. Phl'd. XXIV. 607.
Pobúchať = *pomlátiť, navniveč obrátiť.* Phl'd. XXIII. 309. Husi po chrbte p. = *poklepati.* Phl'd. 1902. 389.
Pocelý = *skoro celý.* Brt. Sl.
Poceščko, a, n. = *potěšíčko, potěšení.* Vz Brt. Sl.
Pocinka, y, f = *podsinka.* Haná. Čes. l. XV. 70
Pocofkať sa = *odstúpiť.* Mus. slov. V. 93.
Poctivosc, i, f. Nedostali p. = neponúkli jich jedlom a nápojom. Mus. slov. VII. 90. S Bohem a poctivosťou najďalej zajdeš. Sb. sl. VIII. 85.
Pocutke = *tenké zrno pres riečicu prepršané.* Phl'd. XXIV. 813.
Počec, čce, m. = *kostel.* V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47.

Počepné, ého, n. = *pop* Arch. XXII. 151.
Počerstvená, é. f. Přišel na p-nou. Čes. l. XV. 219. *vdaná,* kterou cestou ode kmotr. Brt. Sl.
Početnářství, n. = arith Mus. 1905. 434.
Počívka, y, f. On je dyck počátek pohoršení. Brt. Sl.
Počkání, n. P. dluhu. Čel
Počlapkovať sa po vod Phl'd. XXIV. 436. Sr. Čľapk
Počumovati někde. Máj. I
Pod. Vz Brt. Sl. 301.—302
Podařilý rok. Listář 20.
Podat koho = *sraditi.* Čes. l. XV. 47.
Podbarvený. Lidsky p. V. 782.
Podbělí, n., druh mouky. V Sr. Podběl.
Podber, u, m. = *podbírá plástů z úlů.* Brt. Sl.
Podbradák, u, m., Hohlk
Podbrušina, y, f. = *ře břicho.* Mus. slov. IV. 50. S v I. Přísp. 287.
Poddaný. P-ní: klášterní, lovi, privilegovaní, propuštěn stavovští, svobodničtí, zemšt
Poddeněk, ňku, m. = prk korečníku, které tvoří dno k XV. 228.
Poddymník, u, m. = *mold buchetka.* Čes. l. XV. 267.
Podělek, lku, m. Nepovi p-lky. 1515. Arch. XXII. 53.
Podelší = *drobet dlouhý.* V. 338.
Podešák, u, m. = *tlustý* na němž Valaši své misky a Čes. l. XV. 172.
Podešár, u, m. = tlustý na němž Valaši své misky a k Čes. l. XV. 172.
Podeševkraječ, e, m. Wt
Podežať = *podpáliti.* Brt.
Podheslí, n. P.: Víra a 1905. 36.
Podhlóbí, n. = *podloubí.*
Podhod, u, m. P. ve hře
Podhouště, ě, n. = parou
Podhradba, y, f. *podi* ml. Čes. l. XV. 47.
Podhráz, u, m., tussilago
Podchytavý. P. otázka. Pl
Podiva, y, m. = *podivín.* Z
Podivous, a, m. = *pod* 349.
Podjavor, u, m. = *gru* Mus. slov. VIII. 9.
Podjízek, zku, m. = *ka naházené,* aby voda jezu n Čes. l. XV. 226.
Podkladkový. P. kůže (Wtr. Řem. 245.
Podkolenice, e, f. = *pu* ml. Čes. l. XV. 47.

Podkolí mlýnské = prostor hluboký níže mlýnice, kde se paleční kola otáčejí. Čes. l. XV., 188., 231.
Podkotecký obchodník = který sedal pod kotci. Wtr. Řem. 925. Sr. Podkotečný.
Podkotelní dříví. 1561. Arch. XXII. 208.
Podkova, y, f. Už mu idú p-vy stŕhať (už umírá). Mus. slov. V. 37.
Podkovňák, u, m. = *podkovák.* Brt. Sl.
Podkrov, u, m. = *podložka pod slabý trám.* Čes. l. XV. 34.
Podkuřic = *podkouřiti, podpáliti.* Brt. Sl.
Podkutý ve vědách (zběhlý). Phľd. XXII. 672.
Podlaha, y, f. P. prkénková či vlysová, lodní. KP. XI. 194. Úprava p-hy ve stavení. Vz ib. 190. nn., 364.
Podlážka, y, f., vz Splávek.
Podlažní (remlíkový) podval pod podlahou mlýnice. Čes. l. XV. 231.
Podledník, u, m. Také zimním časem rybáři žádných odlomků dělati nemají, ani p-ky loviti. Sr. Arch. XXII. 40.
Podléno, a, n., subfeudum = léno vasallem dále (třetí osobě, podvasallovi) udělené. Vz Ott. XXIV. 318.
Podlesák, a, m. 1540. Arch. XXII 109.
Podliačka, y, f. = *podlá žena.* Phľd. XXII. 69.
Podlíčátko, a, n. = *zakrnělé kuře,* house. Us. Rgl.
Podlivný. P. mlýnské kolo. Vz Lopatkový.
Podložení, u. = *podložka.* P. opatku. Slov. Nár. sbor. XI. 7.
Podlupovati co: stromy. 1566 Arch. XXII. 223.
Podluška, y, f. P. na voze = *žabka.* Brt. Sl.
Podlý. P. sukně = *obnošená.* Slov. Nár. sbor. XI. 14.
Podnožka, y, f. Sr. KP. XI. 184. P. = strmeň, kterým se nohavice k chodidlu přitahnjí. Slov. Nár. sbor. XI. 5.
Podobizna, y, f. P. v řeči. Klc. 58. Sr. Malůvka.
Podolní pastvina (v dolině). 1561. Arch. XXII. 191.
Podpečka, y, f. = *lavice u peci.* Slov. Čes. l. XV. 137.
Podpopolník, u, m. Mus. slov. VIII. 22. Sr. Podpopelník v II. d. 654.
Podprdna, y, f. = *nízká přeslice.* Vz Brt. Sl.
Podprostřední malosť. Zvon VI. 323., 431.
Podpurkrabě. 1540. Arch. XXII. 127.
Podpust, u, m. = *čásť boty nad patou.* Slov. Nár. sbor. XI. 7.
Podpúška, y, f. = *šťáva z pečeně vypečená.* Vz Brt. Sl.
Podrapit = *podrápati.* Brt. Sl
Podrážka ve mlýně = *odrážka.* Brt. Sl.
Podřepmo, hockend, v tělocv. Rgl.
Podriežnať = *porúhať sa.* Mus. slov. V. 93.
Podronit = *podraziti.* P. nohy. Liptov. Sb. sl. IX. 47.
Podrúnit = *vlnou zarůsti.* Brt. Sl.

Podrybní mlýn = pod větším rybníkem o dvojím až čtverým složením. Čes. l. XV. 187.
Podstánek, nku, m., **podstančí,** n. = *dřevěný barák přede dveřmi.* Brt. Sl.
Podstatný. P. jméno. Vz Substantiv v Ott. XXIV. 319. Slovo p-né osoby nomen proprium. Klc. 63.
Podstavec, vce, m. P-vce na sošky, lampy atd. Vz KP. XI. 176.
Podstávkářský. Vz v předcház. Korbářský.
Podstěn, u, m. Vyšla na podsten domu. Phľd. XXIV. 43. Sr. Podstěna.
Podsudničiti = *býti podsudníkem.* Nár. list. 1905. 225. 3.
Podšírad, u, m = *pytel.* V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47.
Podtitul, u, m. Knižní p. Zvon V. 574., VI. 334.
Podúřený = *rozhněvaný.* Vz Brt. Sl.
Poduškový. P. židle, *poduškovaná židle.* KP. XI. 99., 100.
Podvalek, lku, m. = vypnutý oblouk v stavitelství. Vz KP. XI. 80.
Podymač, e, m. P. = *tenčí čtverhranné pletivo z nití s menšími oky, než je má síť.* Vz Čas. mus. V. 34.
Podymačový rybár (který ryby chytá podymačem). Čas. mus. V. 35.
Podymek, mku, m. = *pečivo upečené před pečením chleba.* Mus. slov. IV. 27. Sr. Podplameník.
Podzírati koho. Páni mne podzírají, že prý kradu. Zvon VI. 103.
Podžať = *podžíhati, rozžíhati světlo, podpalovati oheň.* Brt. Sl.
Podžberné, ého, n., poplatek. Arch. XXII. 433.
Poesie, e, f., z řec. Kapitoly o české poesii národní. Naps. Fr. Pösl. Progr. gymn. J. Hrad. na r. 1905.
Pofiklá, é, f., vz Běhna.
Poglintiť co = *slinami potřísniti* Brt. Sl.
Pogródka, y, f. = *zeď nad oknem.* Orava. Sb. sl. IX. 54.
Pohanský Vrch v hontianskej stol. na Slov. Vz Čas. mus. IV. 73.
Pohár, u, m. Jaky pohar komu naleval, taky sa mu vraca. Mus. slov. VI. 26.
Pohavránkovať = *posvačiti?* Phľd. XXIV. 153.
Pohladkovanie, n. = *tkadlcovský stek.* Slov. Nár. sbor. XI. 17.
Pohlázknúť = *pohladiti.* Vz Brt. Sl.
Pohodlí, n. = *zábava.* Ty tady mněly p. Hoš. Pol. II. 64.
Pohonek, nka, m. Pacholci a p-ci. 1566. Arch. XXII. 222.
Pohovka, y, f. P. kombinovaná se schránami na knihy s vyobraz. Vz KP. XI. 107. tab. XXXVI.
Pohrabník, a, m. = *účastník pohřbu.* Sb. sl. VII. 112.
Pohřbený ráj. Zvon VI. 101.
Pohřbívání, n. Čel. Priv. I. 592. P. židů. Ib. 7., 167.
Pohrebník, u, m. = *hostina po pohřbě.* Liptov. Sb. sl. IX. 47.

Pohulákat si. Sb. sl. VII. 30. Sr. Hulákati.
Pohúžvený. Vz Bovlan v III. Přísp. 22.
Pohvárať = *ohovárať.* Spiš. Sb. sl. IX. 49.
Pohýňať. **Proti** Bohu nepohýňaj nohu. Sb. sl. VIII. 83. Vie rozumom p. (přemýšlet). Phľd. XXIV. 342.
Pochabět = *oslábnouti.* Vz Brt. Sl.
Pochabica, e, f. = *samopašnice.* Phľd. XXIV. 482.
Pochňurý = *potměšilý.* Brt. Sl.
Pochodování, n. = *záchod,* secessus. Pat. Zim. 30a33.
Pochovaný. **Flaška** je p-ná = *rozbitá.* Brt. Sl.
Pochrouti se = *prohnouti, natáhnouti se.* Rais. Lop. 383.
Pochrumkávať si na čem: na hlúboch (koštálích) = *pochutnávati si.* Čas. mus. V. 20.
Pochublat = *pokrčiti.* P. šaty. Brt. Sl.
Pojarčiti co. Voda p-la pole = nadělala jârků. Brt. Sl.
Pojazyčiť si = *poklepati, pohovořiti.* Phl'd. XXIV. 36.
Pojezdný, ébo, m. 1525. Arch. XXII. 60.
Pojezení, n. Na jedno p. snědl celú hus; Byl na dobrém p. = chutnalo mu. Brt. Sl.
Pojídat = *povídati.* Brt. Sl.
Pojinúc = *jindy* Brt. Sl.
Pojištění, n. P. na život, na dožití, proti pohromám živelním, na úmrtí. Rgl.
Pokaličenie, n. Vz Obarasiť, Pokaličiti v d. VII.
Pokial na vás je, so všetkými l'uďmi pokoj majte. Phl'd. XXIV. 426.
Poklep, u, m. P. chodidly, patami. Rgl.
Poklončí, ího, m. Poddaného vybaviti z moci pána buď p-čím anebo listem. 1479. Arch. XXII. 30.
Pokl'uckávať = *podřimovati.* Na roh stola p. Phl'd. XXII. 42.
Poklus, u, m., Lauf. P. zrychlený, Schnelllauf, trvalý, Dauerlauf. Rgl.
Pokoj. Dom za sto a p. za tisíc. Mus. slov. VI. 109.
Pokosty či fermeže. Vz KP. XI. 439.
Pokošinový. P. peřina. Wtr. Řem. 869. Sr. Pokošin v I. Přísp.
Pokoušivý pocit. Rgl.
Pokrať = *po-, rozkrájeti.* Sb. sl. IX. 51. Vz násl
Pokratý = *po-, rozkrájený.* Spiš. Sb. sl. IX. 51.
Pokruta, y, f. Pokroutky jitrocelové, mentholové, salmiakové, sladové. Us.
Pokryvka, y, f. P-ky hlavy na Slov. Vz Nár. sbor. XI. 17.
Pokvikovati. Vítr p-val. Zl. Pr. XXIII. 99. Vz Pokvičeti v II. díle.
Pokyčkovati koho: děvuchu. Opava. Slám. Put. 480. Vz Kyčka.
Pol'áhoba, y, f. = *polehčení.* Cítila p-bu. Phl'd. XXIII. 752.
Polák, a, m., druh *slepice.* Rgl. — **P.** Mil. Zdirad. Sr. Zl. Pr. XXIII. 296. — **P.,** u, m., druh *uzenice.* Rgl.
Polakovec, vce, m. = pastvisko u Závodu na Slov. Mus. slov. VII. 87.

Połata, y, m. = *vagabu*
Čes. l. XV. 30.
Polčiar, u, m., ribes gros
beere. Sb. sl. VIII. 134.
Pole, e, n. Láska k poli l
Sb. sl. VIII. 87.
Polednisko, a, n. = *míst*
pastvě poledňuje. Brt. Sl.
Polenice, e, f. = *okno*
země k osvětlování síně, 120
60—70 *cm* vysoké. Čes. l. X
Pólhar, u, m. = *pohár.*
IX. 59.
Poliovka, y, f. = *polívka*
si koleno umyl (špatná). M
Polírování, n. P. (leštění
XI. 55.
Politura, y, f. = leštění.
430. nn., 433.
Polívka, y, f. P. v Košti
drobky, kapusnica, mrvanc
zance, rajbanice, trhance. V
26. — **P.** Frant., spis.
Polívkový. Je p. = jí rá
Polkýnať = *polykati.* Rg
Poloallegorický. P. zahal
Polobotky. Zvon V. 12.
Početarý karafiát (zbarve
Polodrážník, u, m., Falz
Polohlupáček, čka, m.
VI. 78.
Polokladně, polotázavě
225.
Polokmen, e, m. Rgl.
Pololiterární forma. Zv
Polominister, a, m. Nár.
13.
Poloparlamentní system.
359., 13.
Polopočestný. P. dáma.
Poloprovazy = *úzká rolí*
279.
Polostrojní stav tkadlc
XXIV. 57.
Polotázavě, vz předcház
Poloukorečkový. P. kolo
jehož poloukorečky a kru
krni (žlabě) ponořené voda
kem podlivně tlačí. Čes. l.
Poloukožich, u, m. Us.
Poloumělecký. P. form
Polounálivný P. kolo
XV. 228.
Poloutruhla, y, f. Wtr.
Polouzavřený. To jest
knihou (málo známo). Müll.
Polovážný. P. vyjádřer
Polovičníkový. P. pel
179.
Polozbankrotilý. Červ.
Polozbaslý. P. oči. Phl'
Položertovný. P. odpo
310.
Polskočeský spolek. Sl
Poltivka, y, f., vz Děli
Poluovka, y, f. Vypil
truňkem. 1527. Mus. 1905.
Pol'vark, u, m. = *k*
Brt. Sl.

[redacted]

Pomliaždit co = *pošlapati?* Phl'd. XXII. 670.
Pomizi, pomytci, pomyjci, ablutores vestium, mužské prý pradleny. Wtr. Řem. 8.
Pomněnkově modrý. Zvon V. 777.
Pomněnkový. P. obloha (modrá). Zvon VI. 11.
Pomoklina, y, f. Arch. XXII. 190.
Pomyjci, pomytci, vz předcház. Pomizi.
Ponadvrhnouti co: 1656. Mus. 1905. 438.
Ponadvýš = *dále výš.* Seděti p. Vz Brt. Sl.
Ponarůzno ovce pásti. 1561. Arch. XXII. 189.
Ponemocný = *trochu nemocný.* Vz Brt. Sl.
Ponížílek, lka, m. = *ponížený člověk, patolízal.* Us. Rgl.
Ponižní. P. baľúzky = *při spodu.* Brt. Sl.
Ponumerovat niečo = *spočítati.* Phld. XXII. 571.
Poodprávať co: postel (odestýlati). Phl'd. XXII. 227.
Poodstrčiti. Us. Rgl.
Popel. Kdybyste nás jako na popele a v posměchu nechati chtěli. 1598. Listář 34.
Popelavě šedý, aschgrau. Us. Rgl.
Popelivý. P. tvář. Zvon VI. 298.
Popeněžné, ého, n. Aby kantorovi na každej tejden 3 gr. p-ného dáváno bylo. 1596. Listář 12.
Popěvek, vku, m. P-vky na Bzenecku. Vz Čes. l. XIV. 421.
Popěvkář, e, m. = *skladatel popěvků.* Phl'd. XXIII. 279., Máj. IV. 348.
Popěvkovosť, i, f. Zvon VI 98.
Popchnúť koňa = *podúrit* Phl'd. XXIV. 482.
Popinák, u, m. = *řemen opasek.* Brt. Sl.
Popinok, nku, m. = *obrganec.* Phl'd. XXIV. 482.
Poplet, u, m. = *pramének.* P. vlasů. Slov. Nár. sbor. XI. 11. Sr. Popletek v II. Přísp.
Popletavý = *nemotorný, nešikovný.* P. ženská. Phl'd. XXIV. 479.
Popoluše, e, f. = *popelice, plachta na zeleninu.* Slov. Nár. sbor. XI. 20. Sr. Trakovica.
Poposlední. Kostym p. mody. Zvon VI 415.
Popouštěč, e, m. = *nástroj k nenáhlému popouštění tyče při hloubení pomocí padáku.* Vz KP. XI. 299.
Popraviti co: *dobytek = obstarati.* Us.
Poprávka, y, f. P. dobytka v chlévě. Us. Rgl. Vz předcház.
Popravový. P. putna = *popruhová, s popruhy, se šandami.* Vz Brt. Sl.
Poprázdnější dobytek = *pohubenělý.* Rgl.
Poprčiti koho. Kozel kozu poprčí (obřezí). Mor. Rgl.
Popřichoditi. Od strachu sotva p-li domov. Sb. sl. VIII. 101.
Poprysk, u, m. = *rozrytá země, půda, rozpraskaná země.* Č.
Popůlnoční polovačka. Zvon VI. 95.
Pořad = *málem, skoro.* Já bych se byla p. dala do smíchu. Úboči. Rgl.
Porada. Dobrá p. — domu obrana. Sb. sl. VIII. 83.
Pořádečky = *pořád.* Brt. Sl.
Pořádek, dku, m. Nehodzen sem s tobú prisc na porádek (nemôžem s tebou vyjsť). Mus. slov. VII. 90.
Pořádník, a, m. = *pořadatel, vykonavatel* (vedle rychtáře). Rgl. — P. = šenkýř prodávající po pořádce (střídavě po jiném). Vz Wtr. Řem. 915.
Poraj, e, m. = *por.* Sb. sl. VIII. 136.
Pořbetník, u, m. = *pohřbetník = řemen, který jde koni přes záda.* Hoš. Pol. II. 150.
Porcelánově bílý. Zvon VI. 210.
Porcelánovka, y, f. = *dýmka z porcelánu.* Čes. l. XV. 341.
Pořezník, u, m., Schabhobel. Rgl.
Pořízení, n. Poslední p. Vz Testament.
Pořiznutý. P. vydání knihy. Mus. 1905 349.
Porostenstvo, a, n. = *porůstání.* To je čas na p. obilí (že porůstá), Vz Brt. Sl.
Poroubčí, n., vz Roubka. Brt. Sl.
Porozprávění, n. Vydal se k p. s voliči. Tk. Pam. II. 70.
Portmonka, y, f., vz Kokoška rostl.
Porukomství, n. = *poručenství.* Brt. Sl.
Poruozno, vz Porůzno.
Porúz. Jenom ve rčení: na porúzi = *na ráně, pohotově* Je to na p. Vz Brt. Sl.
Porůzno. Ryby na poruozno prodávati (po jedné, ne na džbery). 1525. Arch. XXII. 69.
Pósa. Duellant zaujímá pevnou pósu. Zl. Pr. XXIII. 87. a j.
Posádka, y, f. = *klec.* Wtr. Řem. 848.
Poseda, y, f. = *posezení.* Vz Brt. Sl.
Posekanvo, a, n. = *rozsekané maso.* Čas. mus. V. 100.
Posér, a, m., z fr. Naivnosť našich p-rů. Máj. IV. 14.
Poshledat něco = *jedno po druhém shledati.* Us.
Poskočitý. Zahraj p tú = do poskokn. Brt. Sl.
Poskonina, y, f. = *poskonné konopě, prvé v květu.* Phl'd. XXIV. 813.
Poskřípit se = *poškorpiti se.* Brt. Sl.
Pösl Fr., spis. Sr. Poesie (předcházi).
Poslednější. Kovář porazil krejčího, prvnější byl silnější, poslednější slabší — místo: Kovář byl silnější, krejčí slabší. Věst. XIII. 2.
Poslužitelný. Aby uměním svým také této obci p-ným byl. 1613. Listář 110.
Posměšek, šku, m. P-šky na Slov. Vz Čas. mus. V. 26. nn.
Posnídávka, y, f Lákavá p. (posnídaní). Máj. IV. 87.
Pospolierka, y, f. Slov. Nár. sbor. XI. 6.
Pospolina, y, f. = *směska.* Brt. Sl.
Posprostší člověk. Zvon V. 410.
Posteklej pes = *vzteklý.* Brt. Sl.
Postel, e, f. P. anglická, kuchyňská, skládací, skříňová, s plnými železnými stěnami. Rgl. Její popis a vyobrazení vz v KP. XI. 170. nn.
Postihač, e, m, vz předcház. Ližník.
Postoj, e, m. P. značí postavení, hledic spolu k určitému držení těla. P. vzpřímený, sehnutý, úpolnický. Rgl.
Postřehovací bystrosť. Zvon V. 301.

Postříbřování, n. P. v ohni, roztíráním, namáčením, platováním, galvanické. Vz Ott. XXIV. 241.

Postřižený. P. sukno. Wtr. Řem. 72.

Postupný. P. zkouška (na postoupenou, ve školách). Věst. XIII. 356.

Posvácený prstének = *snubný*. Slov. Nár. sbor. XI 21.

Posvětový. P. stolice = na řezání posvětů (draček). Brt. Sl.

Posvršky, m. = *svršky, háby*. Rais. Lid. 27.

Pošáblý = *chatrný*. P. oblek. Brt. Sl.

Pošepný, český geolog. Zl. Pr. XXIII. 321. s podobz.

Pošívání, n. P. šňůrkami, Aufnäharbeit. Rgl.

Poškárat stěnu = *poškrábati*. Brt. Sl. 423.

Poškrabanče, e, n. = *postruhník z poškrábaného cesta* (těsta). Phl'd. XXIV. 482.

Pošpatný. Je p. (špatně vypadá, bídný) Brt. Sl.

Poštárka, y, f. = *poštmistrová*. Phl'd. XXII. 355.

Pošteklit. Srieň (sníh) padal mu i na šiju poštekliac ho studenosťou. Phl'd. XXIII. 602.

Poštiříkati = *pozpívati*. Ptáček p-ká. Rais. Lid. 45. Sr. Štiříkati.

Pošturchat = *popíchati*. — koho čím: kohúta ožehom. Phl'd. 1902. 388.

Pošuchanče, ňce, m = *pytač*. Phl'd. XXIV. 482.

Pošuchrat dlane (dlaně) Čas. mus. V. 19.

Pošústeka, y, f. = *moučné jídlo*. Čas. mus. V. 24.

Potackat = *targat sa*. Phl'd. XXIV. 544.

Potaršenie, n. = *potížení, těžkosť*. Čas. mus. VI. 4.

Potazník, a, m. = *kdo se stran něčeho v obci se sousedy potazoval*. Vz Brt. Sl.

Po té = *potom*. Po té se vrať. Škod. II². II. 71.

Potiti se jak: jak mezek. Šum. Rgl.

Potítko, a, n., Schweissblatt-lappen. Us. Rgl.

Potkaný, contextus (od tkáti). P. sukně (tkaná). Pat. Zim. 50b. 35.

Potkúriť = *zakúriť*. Phl'd. XXIV. 481.

Potmítat se = *povalovati se*. Brt. Sl.

Potočnice, e, f. P. lékařská, nasturtium officinale: jeřicha, křezice, řeřicha vodní (potoční), rukev, vodní chřen. Vz Čes. l. XIV. 373.

Potomnosť, i, f., novissimum. Pat. Zim. 28b. 10.

Potos = *poď sem*. Vz Brt. Sl.

Potravinář, e, m. = *obchodník s potravinami*. Wtr. Řem. 397., 907.

Potřeba, y, f. Potreba zákon ruší. Phl'd. XXIII. 595.

Potrhati, potrhovati. — čím: kupcem (tahati ho a tak mu koupi vnucovati). XV. stol. Zvon V. 274.

Potrusky = *otrusiny s krmu*, které statku (dobytku) vypadávajú z pysků na zem. Phl'd. XXIV. 813.

Potuhnouti. P-hla kroku *kroku*. Brt. Sl.

Potupaný. Od much p.

Potvarohovati co = *tva* Brt. Sl.

Potvorstvo, a. n. = *šibo*

Potyk, u, m. = *styk*. Ná p-ku so súsedmi. Phl'd. XX

Potýkaná, é, f. Jíti s k *zápasit*. Brt. Sl.

Poúčat = *poučiti*. Brt. S

Pouček, čku, m. = *blá* narodilo v póčko (v košuli Brt. Sl.

Pouch, u, m. P. ve mlýn 310.

Pouchový. P. sloup stav Vz Čes. l. XV. 227.

Poukavka, y, f. = *boucl*

Poupa, y, f. = *kroupa* Taky jez poupy (a ne jeno Pol. II. 110.

Poupouštěti, ěl, ění. někdy se poupouštěl (ji za Listář 76. Vz Poupustiti.

Pouzdrník, a, m. = Řem. 142.

Poval, u, m. Stavěti cha (od základů) aneb na kame Čes. l. XV. 34.

Povázka, y, f., vz Lničk

Pověra, y, f. Povery v ľudu zvolenskotekovského; na Slov. Vz Čas. mus. IV. 23. nn., VI. 8. nn. Sr. Čáry, je stínem víry. Zvon V. 45

Pověžný, ého, m. = *z věže*. 1525. Arch. XXII.

Povlečka, y, f. P. na Jindř. 57.

Povídati. Myslil, že je z (marná naděje, nezaženou)

Povidla: vařené trnky, smažené slivky, lekvar, kotl krédlich. Vz Brt. Sl.

Povinnosť, i, f. P. b korunní potahová (s potah svobodnická, veřejná, vo Svobd. 149.

Povodí v VII. d. 395 vodění.

Povodník, u, m. = *m* na spodní vodě, jehož cel vodě snížen, při velké býval, tak že při každé pracovati. Čes. l. XV. 187

Povodňový. P. vlny. 72., 2.

Povoľé, povoľá = Brt. Sl.

Povozný, ého, m. = *k* Čes. l. XV. 47.

Povrchlí, n. = *výšina* Brt. Sl.

Povříslo, a, n Krátke snop. Sb. sl. VIII. 87.

Povsinka, y, f. = *kd* *tulák*. Brt. Sl.

[redacted]

Povychodit, *povyjíti.* Povychoditi z izby za svojou robotou. Phl'd. XXII. 214.

Povykrúcať koho = *tančiti s ním.* Sb. sl. VIII. 109. Sr. Povykroutiti.

Povyrábaný = *vybraný.* Ty bane sú už p-né. Sb. sl. VIII. 101.

Pozadováděti si (s někým). Máj IV. 150.

Pozakarpatský. P. vlasť. Sb. sl. VIII. 67.

Pozamkýnať = *pozamykati.* — **co**: kasne. Phl'd. XXII. 218.

Pozbavení, n. P. cti. Čel. Priv. I. 342.

Pozbihnouti = *pozdvihnouti.* — **co**: křídličky. Hoš. Pol. II. 104.

Pozdějac = *pozdejc, později.* Hoš. Pol. II. 6.

Pozděkvětka, y. f., druh *jablek.* Brt. Sl.

Pozedný, ého, m. = *kdo pečuje o zdi.* 1525. Arch. XXII. 59.

Pozemský mlýn. Vz Pobřežní zde.

Pozlevčit = *nadzdvihnouti co.* Brt. Sl.

Pozniknouti. Když křásty (zelí) pozniknou (poodrostou). Hoš. Pol. II. 56.

Pozobýžďat = *pozobjížděti.* Vz Pobřežní zde.

Pozopíjati se. Vz Brt. Sl.

Požární telegrafie. Ott. XXV. 182.

Požertovati se na čem: na mysli = *pomásti.* 1561. Arch. XXII. 193.

Požižčat = *půjčiti.* Brt. Sl.

Pracovný. P. ústrojí mlýnského složení (koš nasýpací, vřeteno s mlýnskými kameny). Vz Čes. l. XV. 231.

Prádelník, u, m. P. s vyobrazením. Vz KP. XI 160.

Prádlo, a, n. Strojidlo nebo prádlo v mlýnské lednici = místnosť za vodními koly, kde snětivá pšenice v kádi byla vypírána. Čes. l. XV. 188.

Praelatura, y, f. Byli jsme při obědě (s opatem) v praelatuře, jiní pak v refektáři (s převorem). Tk. Pam. II. 366.

Prahanebně někomu na cti utrhati. Slád. Jindř. 95.

Prahloupoučký. P. hlouposť. Rais Lid 44.

Prachář, e, m. = *sanitrník.* Slov. Čes. l. XIV. 488.

Prachov, a, m. Na Prachově = louky a pastviny u Pacova. Čes. l. XIV. 440., 443.

Prajalový. P. debata. Nár. list. 1905. 349., 2.

Praještěr, a, m. Vz Zl. Pr. XXIII. 117.

Prajzčák, u, m., druh *bramborů.* Brt. Sl.

Prakař, e, m. P. hotovil praky. Wtr Řem. 146.

Pranázor, u, m. List. fil. 1905. 365.

Prapor, u, m. Prapory cechovní. Vz Wtr. Řem. 633. nn.

Práporať m. *plápolať.* Mor. Sr. Huj. Progr. 10.

Prasátka, pl., n. = podzemní hlízy ocúnu. Brt. Sl.

Prasek Vinc., nar. 1843., řed. gymn. a spis. Sr. Slám. Put. 436. s podob. na str. 440.

Praseodym, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XIV. 411.

Praskavě. Oheň p. plápolal. Zl. Pr. XXIII. 194.

Praskavka, y, f. = *mohutný balvan* z boků skalních pojednou odskočivší s velikým hřmotem. Čes. l. XIV. 450.

Praskavý = *cín.* V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47.

Praslovo, a, n. = *náměstka.* Klc. 94.

Prasnút = *puknouti*; *hoditi.* Phl'd. XXIV. 482.

Praščence, e, n. = *prasátko.* Brt. Sl.

Prášek, šku, m. Jména léčivých prášků v Starej Pazove na Slov. Vz Čas. mus. VI. 7.

Prášiti. Tehdy prášilo = *chumelilo se.* Hoš. Pol. II. 90.

Prašivka, y, f. = hora na Těšínsku. Vz Slám. Put. 221.

Praštěnky. To maso je tuhé jako staré p. Máj. IV. 329.

Prataf. Pes a kočka naučia gazdinú p. Sb. sl. VIII 169.

Pravda, y, f. Není pravdy nebo pravdou, že jsem o tom věděl, chybně místo: není pravda. Věst. XIII. 5. To je p. jako stará hradba (ironicky). Šum. Rgl. Buď kdokolvek, nedbaj na to, ak má pravdu, prijmi za to. Sb. sl. VIII. 83. Je zapotřebí mnoho lží, aby se zaclonila p. Máj. IV. 293 — **P.** *Frant.* (V. Hlinka). Vz Mus. 1905. 374. (dokonč.), Zvon V. 209.–210. — *Pravda Ant*, prof. a spis., nar. 30./2. 1816. Vz Zl. Pr. XXIII. 251. s podobz.

Právněplatný způsob držení Moravy. Dvoř. Mor. 107.

Právo. Sr. Čel. Priv. I. 781., II. 1260.

Pravomoc, i, f. P. komory nad svobodníky, krajská, panská, patrimoniální, rychtářská, vrchnostenská. Svobd. 149.

Pravovarečnictví, n. Arch. XXII. 165.

Prázdný. Lesu v myslivosti prázdni buďte. 1540. Arch. XXII. 106.

Prázno = *prázdno.* Jel s práznem (s prázdným vozem). Hoš. Pol. I. 120 pozn.

Prazřídlo, a, n. Škod. II². II. 33.

Pražec, žce, m. P. u tkadlcovského stavu. Brt. Sl.

Prcka, y, f. = *tele.* Prcka, na! Phl'd. XXIV. 482. — **P.** = *švestkové ovoce.* Brt. Sl.

Prděl'ka, y, f. = *něco malého* (*šátek,* sukně). Brt. Sl.

Přebíračka, y, f. To s tím máte p-ku (práci). Čes. l. XV. 143.

Přebiknout = *přeběhnouti, rychle přečísti.* Brt. Sl.

Přebolený. P. hoře (které již přestalo bolet). Zvon V. 413.

Preclík, u, m. Vz Wtr. Řem. 881.

Prečiahnuť niečo = *obemknouti.* Phld. XXII. 35.

Přečišťovací káď. Nár. list. 1905. 354., 14.

Přečumit něco. Přečumil sem celou noc (přečkal). Úboči. Rgl.

Prečút sa = *přeslechnouti se.* Brt. Sl.

Před. Vz Brt. Sl.

Předečně = *předkem, především.* Vz Brt. Sl.

Předečník, a, m. = *primář, kdo hraje na první housle.* Brt. Sl.

Předědo, a, m. = *praděd.* Brt. Sl.

Předěsný. P. válka. Škod. II². II. 20.
Předjarní. Zvon VI. 99.
Předky u mlýna = *stavidla.* Čes. l. XV. 226.
Předmír, a, m., hora na Těšínsku. Slám. Put. 233.
Přednorouný. P. vlna. 1561. Arch. XXII. 189.
Předpražský venkov. Rais Lid. 87.
Předříti. Volal, div hrdlo se mu nepředřelo. Zvon VI. 114.
Předrucha, y, f. =? Plot kdož by měl plésti soused od souseda soumezní, rajčím aby neobracel na souseda ani na obec, a předruch aby nedělal na souseda ani na obec. 1749. Mtc. 1905. 389.
Předsebevzitý = *hrdý.* Brt. Sl.
Předsedání, n. P. soudu. Čel. Priv. II. 773.
Předupredit si = *přispíšiti si.* Vz Brt. Sl.
Prefalošný. P. falošnice! Phľd. XXII. 44.
Prefjétat se = *sem tam choditi.* Brt. Sl.
Přegazda, y, m. = *zámožný hospodář.* Brt. Sl.
Pregéř, e, m. P. vybíjel obsah a nápis na minci. Wtr. Řem. 491.
Prehárčavý = *škádlivý, dráždivý.* Odpovie svojím prehárčavým způsobom. Phľd. XXIV. 164.
Prehebelkovat se = *protloúci se.* Vz Brt. Sl.
Přehlučný. P. píseň. Škod. II². II. 136.
Přehrada, y, f. = *místnosť v chlévě pro odstávčata.* Čes. l. XIV. 44.
Přehradní. Vodní stavba p. Nár. list. 1906. 72., 2.
Přechátrati. Seno to p-tá (zhorší se). 1561. Arch. XXII. 191.
Přejatek, tku, m. P. z filosofických systémů. List. fil. 1905. 352.
Překop, u, m. = chodba jalovou skalou, Querschlag. Čes. l. XIV. 452.
Překupnictví, n. P. v obilí. Arch. XXII. 487.
Prelatura. Vz Praelatura.
Přeleda = *přeledva.* Brt. Sl.
Přéloh, u, m. = *příloh, úhor.* 1477. Arch. XXII. 24.
Přemadrčit něco = *řečí překroutiti.* Brt. Sl.
Přeměřování, n. P. lánů. Čel. Priv. II. 189.
Premínat sa v sedisku (sedadle) = *vrtěti se.* Phľd. XXIII. 278.
Přemítnut se = *vystřídati se.* Vz Brt. Sl.
Přemysl, a, m. = *písmák.* Červ. I. 9.
Prenéř, vz Prennéř v I. Přísp.
Prenný = *přední.* Slov. Nár. sbor. XI. 161.
Prepajošit = *promrhati.* Phľd. XXIV. 482.
Přepečky, pl., f. = *zápečky.* Brt. Sl.
Přepestřování, n. P. děje. Zvon VI. 156.
Přepestrý zvyk. Zvon VI. 294.
Přepitovat = *prositi.* Vz Brt. Sl.
Přeplaniti co: lesy. 1540., 1560. Arch. XXII. 109.

Přeplátování, n. P. tesařsk
286.
Přeporoditi. Ty Slováky porodila (udělala z nich Něm
Čas. mus. IV. 32.
Prerúbat sa = *prosekati*
IV. 48.
Přeruben, bně, f. = *díra*
Brt. Sl.
Přes. Sr. Brt. Sl.
Přesaděný čím: děcky mnoho dětí. Sr. Brt. Sl.
Přesahati komu. Kto by ch přetahoval ho, za zboží na n než chtíti má. 1749. Mtc. 190
Přeset. Zima ho přeseje
Brt. Sl.
Přesilenina, y, f. Čeme
Slez. Čes. l. XV. 49. Vz násl
Přesilený = *namožený.* P
XXIV. 428.
Přesjépky, pl., f. = *přesý*
Vz Brt. Sl.
Přeskeřák, a, m. = *sedmi*
Přeslastný. P. vědomí. Zv
Presl'ebovat se = *trhati* se v prstech p-buje. Vz Brt.
Přeslice = *příčka u pěší*
Čes. l. XV. 188.
Přestávající na čem = *s* *čím.* Brt. Sl.
Přestěr, u, m. P. hřídel ského = tloušťka. Čes. l. X
Přestěra = *zástěra.* Val. Č
Přestrkování, n. Zmrzačit jakým p-ním. Tk. Pam. II. 3
Přesuzovati koho lidi. 1607. Arch. XXII. 507.
Přetáčený. Krupice na sí XV. 189.
Přetok. Tvůj p. dobra v Slád. Rich. II. 122.
Přetykl, u, m. P. u plu
Brt. Sl.
Přetým = *před tím.* P. t
Hoš. Pol. II. 116.
Prevalený = *prohnutý.* bůku. Slov. Nár. sbor. XI. 9.
Převalovati co kde. P-v pěkné ty řeči ve své hlavě.
Převlačitý sak k chyta
1905. 385.
Preživeněc, ňce, m. = *duživé dítě.* Brt. Sl.
Prchlý = *sypký.* Brt. Sl.
Prchnouti. Lépe, kdo bědám, než zhouba ho stih
II. 30.
Přibl'akovat někomu =
Brt. Sl.
Příbramský. Vz Škoda
Přibrznút koho = *přist*
Přičinlivec, vce, m. Zvo
Přičiskać = *vyslovovati č,*
Ott. Sl.
Příčka, y, f. = *rozepře.*
Příčný. P. stodola = ob
Sl. 400.
Přidrsniti něco. Slád. R

Priednovek, vku, m. =? P-vku nemusila by se báť. Phľd. XXII. 35.
Priechod, u, m. Zkade (odkud) si? Z P-da, kam čerti na vohľady chodia. Vz Sbor. slov. VIII. 105.
Prieteke = *předbíhání o závod*. Phľd. XXIV. 482.
Priezračistý = *namaštěný*. P. papier. Čas. mus. V. 64.
Prigňaviť = *udláviť*. Mus. slov. V. 93.
Prihorený = *připeklý*. P. kaša. Phľd. XXIII. 742.
Příhrádek, dku, m. Čeleď, která leží dole (v zámku) na p-dku. 1525. Arch. XXII. 58.
Přihrdliti = *něco těžkého přinésti*. Brt. Sl.
Přihrůžať = *prstem hroziti*. Brt. Sl.
Příchova, y, f. = *přichované dobytče*. Brt. Sl.
Přichvěti. Přichvívala se v mé objetí. Zvon VI. 371.
Příjemnosť, i, f. Krása bez p-sti nepřivábí mnoho hostí. Máj. IV. 312.
Přijíti, *přiú, přít, přiisť, přinsé*. Vz Brt. Sl.
Příjmový. P. registra, 1525. Arch. XXII. 63., zdroj. Nár. list. 1905. 359., 22.
Přiklekavá = *druh tance*. Brt. Sl.
Přikliditi co kam. Dříví (klády) do údolí p. = *dopraviti*. Slám. Put. 358.
Přiklnckati = *přiklusati* ? Čas. mus. IV. 63.
Příkopy v Praze. Zvon V. 483. Na Příkopě. Tk. Pam. II. 150.
Příloh, u, m. = *přéloh, úhor*. Arch. XXII. 24.
Přiložka, y, f = *nastávka dřeva hraněného*. Kr. XI. 285.
Primitivně idyllický, z lat. Zvon VI. 137.
Přimrznouti kde kam. Ať jazyk můj v ústech k patru přimrzne! Slád. Rich. II. 120.
Přimučování, n. Bez p. něco činiti. 1540. Arch. XXII. 118.
Přímus, u, m. = *nucený přístup do spolku*, Zunftzwang. Vz Wtr. Řem. 51.
Přinucení, n. Mračil se jako nevěsta z p. Máj. IV. 217.
Přiopraviti komu čeho: ovčáku služby = *přilepšiti*. 1561. Arch. XXII. 189.
Přiostřele mluviti. Zvon V. 200.
Přiostřelý nůž. Us. P. rys tváře. Zl. Pr. XXIII. 134.
Přiošatit koho čím. Us.
Připadnosť, i, f. = *příjem*. Ale v to také mé p-sti přitroušeny jsou. 1622 Listář 157.
Připadnutý čím. Stromy sněhem p-té (přikryté). Phľd. XXIV. 721.
Připadný. P. voda = *náhlá povodeň*. 1525. Arch. XXII. 68.
Připáliti koho. Trošičku p-lil červa (napil se kořalky). Čes. l. XV. 144.
Přípecek, cka, m. = *pecnář*. Wtr. Řem. 881.
Přípecný chléb = *pecnářský*. Wtr. Řem. 924.
Přiramkový. P. skruž kola mlýnského. Čes. l. XV. 230. Sr. Příramek.
Přísahaný. P-nou povinnosť zanedbati. Slád. Rich. II. 11.
Přísivek, vku, m. = *setí na svém poli cizímu*. 1525. Arch. XXII. 22., 71., 86. Sr. Brt. Sl.
Prisknouti. Vz Vycvrkať.
Přislípati komu. Že jim ‚troupi' p-li. 1608. Listář 81.
Přisloužiti. Kamenu (mlýnskému) p. (měl-li drobněji mlíti). Čes. l. XV. 294.
Přislup, a, m, hora v Těšínsku. Slám. Put. 358.
Přismyšlenství, n, parabola. Pat. Zim. 26b. 23.
Přisnět, u, m. = *přinět*. Brt. Sl.
Přistati. Ona by mne ani repristala = nechtěla za muže. Phľd. XXII. 37.
Přistáti někde = *do služby vstoupiti*. 1499. Arch. XXII. 35. Vz násl.
Přistaviti někde = *do služby vstoupiti*. 1499. Arch. XXII. 36. Sr. Přistáti.
Přístřešný. P. prkno. Čes. l. XV. 35.
Přisuć, suju = *přisypati, přidati*. Vz Brt. Sl.
Přiščiknúti koho kde: na loskách = *dopadnouti*. Brt. Sl.
Přišeřenosť, i, f. P. barev. Zvon V. 694.
Příšernosť, i, f. Hřbitovní p. Zvon VI. 66.
Přišikovniť sa = *šikovně se nastrojiti*. Brt. Sl.
Přišotořiť se = *přiloudati se*. Vz Brt. Sl.
Přišprtati se kam odkud. P-tal se tam z Uher = *přišel*. Čes. l. XV. 219.
Přiťolópit se, přiťalúpit se = *přijíti z nenadání*.
Přitřásknouti dveřmi. Zl. Pr. XXIII. 14.
Přitrckat = *drobným krokem přiběhnouti*. Brt. Sl.
Přitrpkle mluviti. Zvon V. 540.
Přitruhlík, u, m. P. u stavu tkadlcovského. Vz Brt. Sl. 397.
Přívalní voda 1563. Arch. XXII. 87.
Přivčas. Bylo to p. = *v pravý čas*. Phľd. XXII. 38.
Přividno. Bylo ještě p. (světlo). Phľd. XXIV. 51.
Privilegi-um, a, n. = *výsada*. P-gia měst pražských a jiných. Vyd. Dr. Jar. Čelakovský.
Přívozný. P. pivo = *dovážené*. 1489. Privileg. mě. Blatné.
Přízný. *Přízné*, n. = daň za zpracování lnu a konopí na plátno. Vz Brt. Sl.
Přiživkár, a, m. = *kdo se přiživuje, parasit*. Phľd. XXIV. 433. a j.
Přižrat se = *zvyknouti sobu*. Vz Brt. Sl.
Prkenný. B. poklona. Zvon VI. 359.
Prkotina, y, f. = *prk, prčina* = *kozí zápach*. Brt. Sl.
Prlení n., vz předcház. Kabelna.
Prlič, e, m., gentigna, rostl. Brt. Sl.
Probarvený čím. Mluva p-ná krkonošským podřečím. Zvon VI. 95.
Procme = *proč jsme*. P. utekli. Hoš. Pol. II. 86.

Prodarebačit něco = *promarniti.* Brt. Slov.

Prodrahnit cestu = dráhu na ni upraviti. Vz Brt. Sl.

Progéčat majetek = *prohospodařiti.* Brt. Sl.

Programmový. P. píseň. Zvon VI. 86.

Prohlížka, y, f. = *prohlídka.* Vz Brt. Sl.

Prohnětený = *prokletý.* Brt. Sl.

Prohvězděný večer. Máj. IV. 198.

Prochvělý. Hovoří p-lou mluvou. Nár list. 1906. 34., 13.

Projemnělý. Zvon V. 605.

Projetí, n. P. cla. Čel. Priv. II. 1262.

Projímač, e, m. = *náčiní kolářské.* Wtr. Řem. 850.

Proletarisovati se. Dnešní havíř se rychle p-suje. Čes. l. XIV. 449.

Prolhaný jak: od kořene. Slád. Rich. II. 94.

Prolízavý. P. jeskyně = *kterou lze prolézati.* Brt. Sl.

Prolna = *druh bramborů krabatých.* Brt. Sl.

Proměnče, ete, n. = *podhodek.* Brt. Sl.

Prominúť sa = *pominouti se.* Vz Brt. Sl.

Promluvení, n. Tam jsem došel k p. s ním. Tk. Pam. II. 485.

Promyselný = *moudrý, rozšafný.* Vz Brt. Sl.

Pronajmouti co: pivovár = vermiethen, ale chybně ve smyslu miethen, *najmouti.* Věst. XIII. 4.

Propad. Na P-dě = pole u Pacova. Čes. l. XIV. 440.

Propadnutí, n. Tam se mi přihodilo p. postele. Tk. Pam. II. 290.

Proposlouchati koho kde. Lékař p-chal nemocného na zádech. Máj. IV. 538.

Proraměica, e, f. = *košile ženská.* Brt. Sl.

Prořídlosť, i, f. Byla tam p. lidí (způsobená válkami). Dvoř. Mor. 287.

Prořizovati se, vz Prořiditi se v II. Přísp.

Prorubati = *prosekati.* V zimě mají rybníky prorubovati. 1546. Arch. XXII. 137.

Proskova, y, f. = *kůlna.* V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47.

Prosluněný čím. Duše p-ná radostí. Zvon V. 412.

Prosperita, y, f., z lat. = *zdar, prospěch.* Finanční p. Nár. list. 1905. 229., 2.

Prosředek, dku, m. = *prostředek.* Pat. Zim. 71.

Prostěradlo u postele = *záclona.* Hoš. Pol. II. 62.

Prostodušně jímavá řeč. Zvon VI. 30. Vz Prostoduše v III. Přísp.

Prostořeký hovorem. Škod. II². II. 223.

Prostředek, dku, m. Vyslali k němu osoby z p-dku svého (ze sebe). 1613. Arch. XXII. 320.

Prostříkaný čím. Rosa p-ná zlatými kvítky. Zvon VI. 10.

Prosvíčat koho = *přesvědčovati.* Brt. Sl.

Prošloufný = *prozrazený, překažený.* P. krádež. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47.

Prošlufnout co: moz
překaziti krádež. V zl
XV. 47.

Proštipovati co: jíz
Zvon V. 377.

Protektionářství, n.
229. 1.

Protemniti co. Smutel
očí. Zvon V. 686.

Proteplený čím: vzduc
Zvon V. 12.

Protibožský vzdor. Zv

Protiha, y, f., tecom
XXV. 142.

Provanutí, n. Umělec
1905. 354. 13.

Provésti něco, lépe:
vykonati, vyplniti, zavřšiť.
811.

Provět, *provějat* = *prov*

Provlhnouti co. Blát
špatně místo: provlhčí. V

Provolovať = *provoláv*

Provroucnělosť, i, f. S
nésti. Zvon V. 701.

Provroucnělý pohled.

Prozápasit co. P-sil sv
o formu. Zvon VI. 821.

Prožehnutí, n. Umělec

Prožíhnouti. Od šlapek
až k hlavě prožíhlo ji závr
VI. 186.

Prožitosť, i, f. Črta, z j
hlásila se p. a dýchal hlu
Zvon V. 711.

Prplati = *prpliti.* Phl'd.

Prplavý. P. robota = v
nosť a trpělivosť. Phl'd. X

Prskati. Junci prskali (
raticami. Phl'd. XXIII. 595.
jíce prsknouti = *střeliti.* Us.

Pršačka, y, f. = *druh*
Brt. Sl.

Prščit = *prsknouti.* Vz

Prta, prtiak, a, m. = *m*
i práce ženské, práce sebe n
XXIV. 482.

Průbní řeč (docenta). T

Prudčeji, lépe: prudšeji
Pol. II. 157.

Pruha, y, f. = *pruh.* Brt.

Průkles, u, m. = *alej v*
Brt. Sl.

Prula, y, f. = *druh bra*
Brt. Sl.

Průlinka, y, f. Vyplňová
ve dřevě. Vz KP. XI. 417.

Průmyslový. P. učitelk
337. Na str. 440.: *industriál*

Průpišnice, e, f. = *mal*
desce šicího stroje. Ott. XXI

Pruska, y, f. = *pruská*
Řem. 927.

Pruskofrancouzský. P.
VI. 121.

Průvěrec, rce, m. = *p*
Brt. Sl.

Průvěrectví, n. = *pov*

[redacted]

Průžeha, y, f. = *mihotání vzduchu za let-ního vedra.* Brt. Sl.
Prvék = *prve, prvka.* Brt. Sl.
Prvinový večer = *premiera, prvotina.*
Prvnější, vz předcház. Poslednější.
Prvoněska, y, f., vz Prvôska.
Prvotina, vz Prvinový.
Prvoplodba, y, f. Stadium p-by divadelní. Nár. list. 1906. 41. 1.
Prvotisky. Vz Wtr. Řem. 524.
Prvotřídní. P. pole = pole prvé třídy (úrodné). Phl'd. XXII. 573.
Pryskyřice, e, f.: asfalt, benzol, damara, dračí krev, gumma arabská, gummigutta, jantar, kaučuk, kolofonium, kopál, mastix, sandarak, šelak. KP. XI. 424. nn.
Pryščina, y, f. = *místo, odkud se voda prýští.* Brt. Sl.
Psací stůl s vyobraz. Vz KP. XI. 164.
Psátko, a, n. = *pejsek, štěně.* Brt. Sl.
Pseudogenialní přítěž. Zvon V. 682.
Pseudomodernosť, i, f. Šroubovaná p. Zvon V. 797.
Psí, sr. Brt. Sl.
Psia mu mať (nadávka)! Phl'd. XXIII. 747.
Psica, e, f. = *tráva, která se špatně kosí.* Phľd. XXIV. 482.
Psota, y, f. Štrnáct remesiel a patnásta p. Phľd. XXIV. 342.
Pstružák, a, m. = *kůň, má na bílé srsti malé tečky žlutohnědé.* Ott. XXIV. 584.
Psychofysiolog, a, m. Zvon V. 797.
Psychoromantism-us, u, m. Zvon VI. 137.
Pšokavka v I. Přísp. 328. oprav v: pšohavka a sr. Brt. Sl.
Pštrňavý. P. tvár = *pehavá.* Slov. Phl'd. XXIV. 482.
Publikační činnosť. Nár. list. 1905. 340. 13.
Puceň, cně, f. P. je těleso neurčité formy, tedy ne plocha. Phl'd. XXIV. 589.
Pucov, a, m., ves v oravské stolici na Slov. Vz Sb. sl. VIII. 45.
Pučálník, a, m., *strašidlo.* Vz Brt. Sl.
Půdina, y, f. = *haluzí v přístodůlku pod snopy nakládané, aby obilí vysýchalo.* Brt. Sl.
Půdnět = *tuchnouti a plesnivěti.* Obilí na sýpce půdní. Vz Brt. Sl.
Pufan, u, m. = převzdívka Přerovanům. Brt. Sl.
Puchavice, e, f. = *věc napouchlá.* Vz Brt. Sl.
Púchov, a, m. Je v P-ve (v tísni). Phl'd. XXIV. 482.
Puchr, vz násl. Trudovačka.
Puchýřnatky, *třásněnky*, thysanoptera, hmyz. Vz Ott. XXV. 409.
Púlať = *házeti* (kameny, gul'u do kolkov).
Půlcent, u, m. = *půl centu.* Hoš. Pol. II. 158.
Pulec, lce, m. = *kulová střela.* Phl'd. XXIV. 482.
Půlenka, y, f., targiona, rod *mechů.* Vz Ott. XXV. 96.
Puléř, e, m. P. leštil zbraně, zbroj a drahé kameny. Wtr. Řem. 160., 464.
Pultový. P. střecha, vz předcház. Pláštový.
Půlvážka, y, f. = *váha u vozu na jednoho koně nebo vola.* Hoš. Pol. II. 150.
Pumpel, *pumlík*, a, m. = *dieťa väčšieho brucha.* Phl'd. XXIV. 482.
Pumpelice, e, f. = *pampeliška.* Brt. Sl.
Punt, u, m. = *rozparek košile.* Slov. Nár. sbor. XI. 4.
Pupek, pku, m. Radšej budem hore pupkom ležať (kto nechce za malou plácu robiť). Phl'd. XXIV. 340.
Pupénko, a, n. = *pupéneček.* Vz Brt. Sl.
Purkrabí. Vz Čel. Priv. II. 1265.
Působiti nač. Tk. Pam. II. 16.
Púščat = *pouštěti, táti.* Brt. Sl.
Puščica, e, f. = *krabice.* Brt. Sl.
Puščum, u, m. = *klam.* V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47.
Puška, y, f. = *truhlice.* Zamčitá p. 1525. Arch. XXII. 70.
Putera, y, f. = *putna; malá, tlustá děva.* Phl'd. XXIV. 482.
Putina, y, f. = *koš.* V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47.
Putlák, a, m. = *pytlák.* Brt. Sl.
Pýcha, y, f. Lačná p. (pyšní se a nemá čím). Phľd. XXIV. 341.
Pyrt. Sr. také Pyrta.
Pysula, y, f = *jméno kraví.* Brt. Sl.

Q.

Quis Ladislav. Sr. Zl. Pr. XXIII. 204., Máj. IV. 321. s podobiz.
Quodlibetár, a, m. = *kdo učí všemu.* Phl'd. XXIV. 421.

R. Ř.

Rabčíkovati = *pytlačiti.* Těšínsko. Z něm. Slám. Put. 278. Sr. Raubčík.
Rabutí, n., clematis, rostl. Brt. Sl.
Račín, a, m., pole u Pacova. Čes. l. XIV. 442.
Račiny. V Račinách, pole u Pacova. Čes. l. XIV. 440.
Rada, y, f. Dobrá r. stojí groš. Phl'd. XXIII. 678.
Řádek, dku, m. = *cech.* Wtr. Řem. 594.
Radenství, n. Přípitek na vládní r. (že byl jmenován vládním radou). Tk. Pam. II. 207.
Radiace, e, f., z lat. R. elektrická. Vz Vstnk. XIV. 590. nn.
Radioaktivita, y, f., z lat. Vz Vstnk. XIV. 545., Phl'd. XXIV. 361.
Radiový. R. hodiny. Vz Zl. Pr. XXIII. 333.
Radi-um, a, n. Sr. Vstnk. XV. 216. nn.
Radlo. Popis a obraz v Brt. Sl.
Rajfěř, **rejfíř** suken, jenž vyškubával zvláštním nástrojem uzly ze suken při tkaní povstalé, druh postřihače. Wtr. Řem. 133.
Rak: *buřinář* (krátký, plavý), olšan (černý). Brt. Sl.
Rakouskoněmecký spolek. Us.
Rakouskosrbský spor. Us.

Ramice, e, f. R. (stranice) = *dlouhá strana žejbrovadla.* Čes. l. XV. 295.
Rampouch, u, m. Sr. Žangel, Zvongel.
Rampulák, vz Rampulík v III. Přísp.
Randavý. Dom vyzerá ako v r-vom odeve žena. Pohľ'd. XXIV. 43.
Ranivosť, i, f. Vědí, co r-sti jest v tom pohledu. Zvon V. 156.
Ranivý. R. jednání. Zvon V. 180.
Rannosť, i, f. R. podletí. 1561. Arch. XXII. 192.
Rapačka, y, f. = *hrkavka.* Brt. Sl.
Rapouchovatět = *trudovatět.* Karlátky. zrapouchovatěly. Brt. Sl.
Řás, e. f. = *záře.* Hoš. Pol. II. 50.
Řasenice, e, f. = *letnice.* Brt. Sl.
Řasit = *řasným činiti.* Brt. Sl.
Rastoka, y, f. = *malý lesní potůček.* Val. Čes. l. XV. 266.
Raša, e, f. = *rašma, strapatá ženská.* Phl'd. XXIV. 483.
Ratištník, a ,m. R. vyřezával zdobná ratiště (tyče) k praporům a kopím. Wtr. Řem. 144.
Raubčík, a, m. = *pytlák,* z něm. Raubschütz. Slám. Put. 278. Sr. násl. Raušik.
Raurmajstr, a, m., vz Rúrmajstr v II. Přísp.
Raušik, a, m. = *raubčík.* Slov. Nár. sbor. XI. 8., Brt. Sl.
Ravat. Žába rave = *rachotá.* Brt. Sl.
Ráz. Sr. Brt. Sl.
Řazanice, e, f. = *lať.* Čes. l. XV. 37.
Rážat = *porážeti.* Brt. Sl.
Raždička, y, f. = *rožď.* Čas. mus. V. 21.
Rebont, u, m. = *rebentění.* Brt. Sl.
Rebošit, = *rebentit.* Brt. Sl.
Rebrovati = *žebrovati.* Ten dobytek rebruje = viděti mu žebra. Brt. Sl.
Rebulantský. R zpupnosť. Zvon VI. 175
Řeč, i, f. Do řeči někomu skákati. Vz Skákati násl.
Řečice, e, f. = *řídké síto na vinnici.* Arch. XXII. 314.
Řečník, u, m., veronica, rostl. Brt. Sl.
Réda, y, f. = *serpentina cesty.* Brt. Sl.
Refakce, e, f., z lat. = sleva dráhy za dovoz zboží, nakládá-li někdo ročně na větší počet vaggonů. Us.
Refléř, e, m. = *švec vetešník.* Wtr. Řem. 445.
Regály (police) na spisy. Vz KP. XI. 183.
Registra půhonná a obsélací, Schulz Reg 14., r. svědomí 30., nálezová a vejpovědní 36., vejpovědní mezní 46., zápisná 48., r. milostidání a relací 51., r. deposicí 55., ukazování ke přem 57., r. registrování jistot a půl léta věděný dání 58., r. napomenutí 63., r. roku přidání 65., r. postavení se do zatčení 66., r. zapsání vězňů 67., r. komornická 69., r. zvodu a odhadů statků 72., podací protokoly 73.
Rehtadlo, a, n. = *ženský smíšek.* Brt. Sl.
Řehtit se = *řehtati, smáti se.* Brt. Sl.
Rechtovej = *řetěz u zámku.* V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47.
Rejfíř, *rejféř,* e, m., vz předcház. Rajféř.

Rejlík, u, m. R. mlýnský holeo) otřásal dnem koše. Čε 293.
Rejný poskok = *tanec.* Šl Sr. Rej.
Rekatolisační tužba. List
Řemeslo. Dějiny r-sel XIV. a XV. stol. Sepsal Z. V 1906.
Remle, pl., f. = *dříví n* Máj. IV. 198.
Řemlík, u, m. R. = *vyhr přič žlabu mlýnského* nesoucí ních ve zhlavích (lůžkách če XV. 188., 227.
Remlíkový podval. Vz P
Rémovitý = kdo snadnc Brt. Sl.
Řepčík, u, m. = *hřebíček.*
Repetačka, y, f. R. (*drk* (náčiní, které tluče). Čes. l.
Repíška = *repeška.* Brt.
Repraesentativní místnc
Řeřavý čím: kvapem (
Rich. II. 58.
Řešitel, e, m., vz Luštitel
Řešitelka, y, f., *žena řeší*
Revoltní síla. Zvon V. 7
Řezací stolice. Obraz a 401.
Řezáč = *řezbář.* Wtr. Ře
Řezan, u, m., vz Osoka (
Rezka Lhota, zaniklá ve na Mor. Vz Mtc. 1905. 379.
Řezník, a, m. Slovo to stol. Wtr. Řem. 8.
Řezúgat = skřípavou pil Slov.
Reža, e, f. = *rež.* Brt. S
Režlavý v I. Přísp. 339.
nica.
Rheostat, u, m. Vz Vstn
Rhodi-um, a, n. Vz Vstn
Řídčeji lépe: řídšeji od II. 157.
Řídkorouný. R. ovce. 15
188.
Rieger Fr. dr., baron. 247. nn.
Říkadlo, a, n. Ř-dla z Bukovan. Vz Čes. l. XIV.
Rolouvina = *malé políčk* 278.
Římsa, y, f. Lomení řím 140. nn.
Rinkéř, e, m. = *přeskář.*
Roba. Sr. Brt. Sl.
Robský. R. stolice v ko ské). Val. Čes. l. XV. 141.
Rodiče. Jejich pojmenová tatíček atd.). Vz Brt. Sl.
Roháč, e, m. = *vůl.* V zl XV. 47.
Rohatina mlýnská na pytlíků moučných n. špicov 188.
Rohatý = *čert.* Us.
Rohovat = *trestati holí,* ml. Čes. l. XV. 47.

Rochnál', a, m. = *člověk tlustý a silný*. Vz. Brt. Sl.
Rochotnatý. R. cesta (na níž bláto zmrzlo). Brt. Sl.
Rojčiť za kým. Tá r-la za Edmundom (byla jeho milou). Phř l. XXIV. 147.
Rojtoška, y, f. = *velká šatka na hlavu*. Slov. Nár. sbor. XI. 19.
Rolencberk = Laurenciberg, Petřín v Praze. Hoš. Pol. II. 114.
Rolní, ího, m. = *vyšetřovatel polních škod*. Vz Brt. Sl.
Rolničkář, e, m. R dělal rolničky. Wtr. Řem 152.
Röntgenův. R-vy paprsky, ktoré prejdú i čez predmety nepriezračné (neprůhledné). Phřd. XXIV. 360. Sr. Roentgenův.
Ropotiti. Cihly r-ly v rukách dělníků. Zl. Pr. XXIII. 74.
Ropucha: žába dubová, chrastavá, rachnatá, rapnatá, rapavá, trudovatá, chrastaňa, trudka. Brt. Sl.
Rosa, y, f. Slabá r. proti mrazu. Sbor slov. VIII. 86.
Rosjetliti se = *rozsvětliti se*. Dyš ráno se r-lo. Hoš. Pol. II. 12. Rosjestlit se v III. Přísp. 336. oprav v: Rosjetliti se.
Rosť, i, f. = *rasca, kmín*. Sb. sl. VII. 110.
Rotačka, y, f., stroj. Telefon, r-čky v tiskárně. Máj. IV. 92.
Roubenica, e, f. = *chalupa ze dřeva sroubená*. Brt. Sl.
Rovný statek = *skrovný*. 1467. Arch. XXII. 21.
Rozbechňalý = *hodně nabubřený*. Brt. Sl.
Rozbechtaný = *rozežraný*. Brt. Sl.
Rozbíravý. Rozum chladně r-vý. Zvon VI. 322.
Rozblbaný = *příliš rozvařený na měkko*. Vz Brt. Sl.
Rozblouzněný zrak. Zvon VI. 424.
Rozblýskaný. R. oči. Zvon VI. 199.
Rozbradúcat = *rozviklati*. Brt. Sl.
Rozbrakovati = *roztříditi*. Brt. Sl.
Rozcambaný = *roztrhaný*. Bzenecko. Čes l. XIV. 422.
Rozcébený = *rozplakaný*. Bzenecko. Čes. l. XIV. 421.
Rozčitadlo, a, n. Dětská r-dla na Slov. Vz Sb. sl. VII. 68.
Rozčoutky, zaniklá ves v Bučovsku na Mor. Vz Mtc. 1905. 378.
Rozdělivý mudrlant = který by rád všecko dělil. Máj. IV. 280.
Rozdrchaný. R. staveníčko. Zvon VI. 102.
Rozechlíplý. R. tlama. Zvon VI. 316. Sr. Rozchlíplý v VII. 604.
Rozešvítořiti se = *rozpovídati se*. Zl. Pr. XXIII. 13.
Rozezpívaný. Dopis plný r-né lásky. Zvon V. 751.
Rozezvučelý pláč. Zl. Pr. XXIII. 81.
Rozezvučeti se. Us.
Rozfrčeti se. Nos se r-čel. Slád. Jindř. 20.
Rozfrknouti se. Voda r-kla se na všecky strany = *rozstříkla se*. Phřd. XXIV. 157.
Rozhážka, y, f. Nemám peněz na r-ku. Brt. Sl.
Rozhérovat zvon = *rozhoupati*. Brt. Sl.
Rozhledna, y, f. Její zařízení. Vz KP. XI. 393.
Rozhledný. Pohoří r-dné do dálky. Škod. II². II. 6.
Rozhromady = *od sebe*. Brt. Sl.
Rozhulákati se na někoho = *rozkřičeti se*. Zl. Pr. XXIII. 195.
Rozhvězděný. R. nebe. Zvon V. 300.
Rozhyhňati se = *rozesmáti se*. Máj. IV. 57.
Rozjařabit se = *rozčepýřiti se*. Brt. Sl.
Rozjásaný. Akkordy plné r-né písně. Zvon VI. 285. V III. 340. polož před: Rozjatřenosť.
Rozjasnění, n. R. duše. Zvon V. 725.
Rozječeti se = *rozplakati se*. Děvče se r-lo. Zl. Pr. XXIII. 81.
Rozjeřábit se nač = *rozzlobiti*. Brt. Sl.
Rozjevený = *rozpustilý*. Brt. Sl.
Rozjitření, n. Duševní r. Zvon VI. 140.
Rozkáceně. Naběhl r. na nůž. Nár. list. 1905. 349. 1.
Rozkašlaný radostí. Zvon VI. 360.
Rozkloubený. R. paže. Zvon V. 451.
Rozkořízaný = *střapatý, rozcuchaný*. Brt. Sl.
Rozkousati. Dobře r. je polovina práce žaludku vykonána. Nár. list. 1905. 249. 9.
Rozkřipec, pce, m. = *kladka*. Brt. Sl.
Rozkuckati se do vousů = *rozesmáti se*. Zvon V. 409.
Rozkverkování, n. R. tálů v dole obecním. 1600. Listář 58.
Rozłakosit koho = *dodati mu chuti, ale nenasytiti*. Brt. Sl.
Rozložnoha, y, f. = *povázka ozimá*. Brt. Sl.
Rozmarně. Láska r. pějící. Zvon V. 736.
Rozmiksat = *roztrhati*. Brt. Sl.
Rozmohutnělý život. Zvon VI. 335.
Rozněžněný. Zvon VI. 415.
Rozpažený kabát = *roztržený*. Val. Čes. l. XV. 30.
Rozpěkný = *velmi pěkný*. Brt. Sl.
Rozperutěný. R-ní ptáci veslovali široce. Zvon VI. 173.
Rozpočetní kommisse. Tk. Pam. II. 84.
Rozpořipat = *rozstřapatiti*. Brt. Sl.
Rozporka, y, f. R. (tyč krátká) upevňuje lopatky kola mlýnského jednu k druhé. Čes. l. XV. 229.
Rozprštěný. Příbytkové po horách r-ní (roztroušení). Čes. l. XV. 257.
Rozpustnosť, i, f. R. kovů v tavírnách. Vz Vstnk. XIV. 627.
Rozryvně. Hudba zněla r. Zvon VI. 129.
Rozstírka, y, f. = *rozestření, stlaní*. Vz Brt. Sl.
Rozščipec, pce, m. = *dřívko rozštípnuté*. Brt. Sl.
Rozšklebení, n. Široké r. úst. Zvon VI. 315.
Rozšťastněný čím: svým úspěchem. Zvon VI. 145.
Roztopáčný = *prostopášný*. Brt. Sl.
Roztopnosť, i, f. R. v taveninách. Vz Vstnk. XIV. 637.

Rozfoukat se = *rozmýšleti se.* Brt. Sl.
Roztřesklý. Vypálil r-lou ránu. Zvon VI. 172.
Roztříšťování, n. Neklidné r. mysli. Nár. list. 1905. 826. 13.
Roztroškovat = *po troškách promarniti.* Brt. Sl.
Rozum, u, m. Ten má r., že by jím dva podělil; Ten má r., že by jím ani hovno neomastil. Us. Má ten r., ako dva páry volov (o hloupém). Sb. sl. VII. 130.
Rozuměti čemu. Veršům r-měl, jako kráva varhanům. Zvon VI. 26.
Rozumník, a, m. Spor mezi r-ky a srdečníky (= kdo se řídí *a)* rozumem, *b)* citem). List. fil. 1905. 363.
Rozumsky něco hledati. List. fil. 1905. 432.
Rozvaš, e, m. = *farář, mnich.* V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47.
Rozvíjivý. R. a blahoplodná činnosť. Zvon VI. 128.
Rozvzlykati se. Srdce se jí r-lo. Máj. IV. 179. Sr. Vzlykati.
Rozvorový zámek. KP. XI. 271.
Rozvrhovačka, y, f. = *tesařská pila pro dva muže.* Ott. XXV. 276.
Rubáč, e, m. R. na Slov. Sr. Nár. sbor. XI. 13. nn. Tam žena nosi gace a chlap r. (tam vládne žena). Slov. Nár. sbor. XI. 13.
Ručejník, u, m., telestes, kaprovitá ryba. Vz Ott. XXV. 194.
Ručiční prach = *střelný.* Brt. Sl.
Ruční mlýn = malý stroj, jejž člověk rukojetí otáčí. Vz Čes. l. XV. 187.
Ručník, u, m. [= *šátek na hlavu.* Slov. Vz Nár. sbor. XI. 18.
Rudník, u, m. = *tesařská nádoba, v níž se šňůra při omáčení protahuje.* KP. XI. 277.
Rukopisy královédvorský a zelenohorský. Vz List. fil. 1906. 109. nn.
Rumluvať kladivem do desek = *klepati.* Mor. Čes. l. XV. 54.
Rumpat = *bíti.* Brt. Sl.
Rúňat sa = *honiti se po mužských.* Brt. Sl.
Ranatnice, e, f. Wtr. Řem. 714. Vz Runatice v I. Přísp.
Rúrmistr, a, m., vz Rúrmajstr. Wtr. Řem. 498.
Ruslo, a, n. Kruhné r. = *okrouhlý žlab mlýnský.* Čes. l. XV. 228.
Růštka, y, f. = *proutek.* 1560. Arch. XXII. 255.
Rutharec, rce, m. R. svatojanský = *kopretina.* Brt. Sl.
Rutheni-um, a, n. Vz Vstnk. XIV. 582.
Růžovoprstý. R. Zora. Škod. II². II. 211.
Rybal Vlastimil Dr., spis.
Rybárna, y, f. 1588. Arch. XXII. 311.
Bybina, y, f. = *rybí zápach.* Brt. Sl.
Rybní prodej, písař, rejstra. 1525. Arch. XXII. 68., 70.
Rybníkářský. R. dílo (práce). 1499. Arch. XXII. 35.
Rýchanec, nce, m. = *velký prudký liják.* Brt. Sl.
Rychlobojovný mládenec. Škod. II². II. 54.
Rychlojízda. Dvoř. Mor. 452.

Rychloperutný. R. slov II. 4.
Rychlovůz, vozu, m. Dvo
Rychtář. Sr. Čel. Priv. I.
Rynkéř, e, m. = *kroužní* Řem. 484. Sr. Rinkéř.
Rypný. R. zemina (kteroi rýčem nebo lopatou). Vz KI Kopný, Střílitelný.
Ryšavoruký. Vz předchá
Ryšlavý. R. ovce (r. barv XXII. 189.
Rytířskosť, i, f. Sláď. Ri
Rytířskošpanělský. L. VI. 122.

S.

Sad, u, m. S. (náboj) palc palce v čelníku (v mlýnskén XV. 230.
Sadiła, y, m. = *domý* Brt. Sl.
Sádlovní = *tučný.* S. hus XV. 5.
Sádrovicový strop (s d vými). Ott. XXIV. 271.
Ságal'a, e, m. = *tlustý, ne* Brt. Sl.
Sahati čeho. Sahaj ho (ví Vz Brt. Sl.
Sajraj. Zl. Pr. XXIII. v VII. díle.
Sakramentovati = *klíti* XXII. 504.
Salakov, u, m., pole u P XIV. 441.
Salašák, a, m. = *salašník* 171., 258.
Salát luční, vz Řeřišnice
Sám. Sr. Brt. Sl.
Sametově měkká vlna. N 359., 17.
Samoduť, rostl. Sr. Ott. X
Samochtěný. S. vymeze 1905. 340. 13.
Samomstivý. S. středa (p Vz Brt. Sl.
Samotížný. S. mlýny (ru pací či stupní, běhací či pě XV. 187. nn.
Samozvanecký krok (sam Rich. II. 68.
Samšík, u, m. = *podlouhl sotor.* Brt. Sl.
Sandarák, u, m. = *druh* XI. 427.
Saně. Popis jich s vyobr Sl.
Sanitrář, e, m. = *sanitrn* XIV. 488.
Saskorudohorský. Nár. li
Saub, u, m. = *zlatý.* V z XV. 48.
Saverka, y, f. = *čepice.* Čes. l. XV. 48.
Sbihnout se = *zdvihnou* II. 97.

Sbíječka, y, f. = hůlka, jíž se na stavě stojatém niti sbíjejí; později užívali člunku. Škod. II[a]. II. 204.

Sdřepiti kolena. Zvon VI. 201.

Se. Od sloves zvratných tvoří se podstatná jména bez náměstky *se*. Na ženění máš času dost. Shledání naše bylo radostné. Brt. ve Věst. XIII. 1. Sr. Brt. Sl.

Sebezapomenutí, n. Šťastné s. Zvon VI. 255.

Sebraný = *useknutý*. Trám na konci s-ný. Čes. l. XV. 34.

Secesse, style nouveau. *S.*, *cecesně*, *secesní*. Sr. Čes. l. XV. 113.

Seč chybně místo *co* při superlativu. To směřuje k tomu, aby do vojska seč nejnejméně českých důstojníků vcházelo (co nejméně). Brt. ve Věst. XIII. 2.

Sečený. S. robota (na které se seklo). Brt. Sl.

Sečný. S. robota. 1525. Arch. XXII. 64.

Sedla, y, f. = *selka*. Brt. Sl.

Sedláček Jos. Vojt. Vz Mus. 1906. 297. nn.

Sedlovat = *sedlati*. Brt. Sl.

Sedlový S. střecha, kryjí-li stavení dvě roviny šikmé, které se kloní na zevní strany. Vz KP. XI. 333.

Sedmikročka, y, f. = druh *tance*. Brt. Sl.

Seichel, chlu, m. = *rozum*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 48.

Sekerné, ého, n., vz Pařezné.

Sekernický. Zvon VI. 176.

Sekobota, y, f. = *rybářské náčiní k chytání ryb*. Mtc. 1905. 384.

Selen, u, m., v lučbě. Vz Vstnk. XIV. 470.

Serafický. S. čistota. Zvon VI. 355.

Servítka, y, f. = *jemný obrúsek* (*šátek*) *na hlavu*. Slov. Nár. sbor. XI. 18.

Sestehovaný = *sešitý*. Ubrousky k sobě s-né. Slád. Jindř. 107.

Sesurovělost mravů. Dvoř. Mor. 287.

Sevšednělý zjev. Slád. Jindř. 86.

Seťa, pl., n. = *doba setí*. Brt. Sl.

Seťák, u, m. = *druh velikých bramborů*. Brt. Sl.

Setidlo, a, n. = *světidlo*, *dračka*. Brt. Sl.

Sezdatněti, ěl, ění = *zdatným se státi*. Umělecky s. Nár. list. 1906. 20., 13.

Seznamový. S. práce. Nár. list. 1905. 319., 13.

Sezubatěti, ěl, ění = *zubatým se státi*. Meč mu s-těl. Slád. Jindř. 54.

Sežebračelý. Slád. Jindř. 108.

Sfandrholiti se = *zblázniti se*. Když se holka s-lí. Čes. l. XV. 143.

Shánělka, y, f., vz Běhna.

Shnojiti se čím. Ubrusy se více shnojí znečišťováním než užíváním. Arch. XXII. 158.

Schabrať něco = *pomalu posbírati*, *nedbale smésti*, *spojiti*. Brt. Sl.

Scházeti. Oves už schází místo: vzchází, klíčí. Hoš. Pol. II. 55.

Schladiti něco = *tajně vzíti*, *ukrásti*. Brt. Sl.

Schlapčilosť, i, f. Sr. Zvon VI. 411.

Schlapštělosť, i, f. Hrdý majestát uvedl jsem v s. Slád. Rich. II. 103.

Scheyer Jan, fin. úřed. a spis. † 16./1. 1905.

Schl'ouplý = *schlípený*. Brt. Sl.

Schody. Sr. KP. XI. 369.

Schozek, zku, m. = *zúžený konec pole*. Brt. Sl.

Schrtiť co = *pro sebe sebrati jako chrt*. Brt. Sl.

Schublat = *pokrčiti*, *smotati*. Brt. Sl.

Schulzová Anežka, spis. † 4./11. 1905. Vz Zl. Pr. XXIII. 60., Máj. IV. 141.

Schvátiti koho. Zvon VI. 101.

Schwarz *Fr.*, spis. Sr. Zl. Pr. XXIII. 153. s podobiz. na str. 165. — S. *Fr. Vend.* † 21./12. 1905. maje 57 let, spis. Vz Nár. list. 1905. 351., 2. — S. *Frant.*, řed. kanceláře okresního zastupitelstva, spis., 8./5. 1840.—7./5. 1906. Vz Nár. list. 1906. 125., 2. a jiné listy z též doby; Máj. IV. 557.

Schystati něco. 1525. Arch. XXII. 71.

Sikać = *stříkati*. Brt. Sl.

Sikora = *policajt*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 48.

Sikovec, vce, m. (místo: Osikovec), rybník osykový. Hoš. Pol. II. 131.

Silnice, e, f. Sr. Čel. Priv. II. 1271.

Silnodechý Zefyr. Škod. II[a]. II. 214.

Silnokrký kůň. Škod. II[a]. II. 111.

Silnoplátý pancíř. Škod. II[a]. II. 152.

Sinobarvý kov. Škod. II[a]. II. 216.

Sinutý = *ztrápený*. Brt. Sl.

Sion hora. Vz Petřín.

Sipkat = *kostel*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 48.

Síra. Sr. Vstnk. XIV. 464.

Sirečnica, e, f. = schránka na sirky. Brt. Sl.

Siroba, y, f. S-by den rovné odnímá dítěti družstvo. Vz více ve Škod. II[a]. II. 205. v. 490.

Sivastý = *sivý*. Brt. Sl.

Sivosiný. S. hladina rybníka. Máj. IV. 25.

Sizogtit = *koupiti*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 48.

Sjednocenosť síly dodává. Škod. II[a]. II. 8.

Sjednocovatel, e, m. Nár. list. 1905. 359., 21.

Skákati. Povstavšího sluší poslouchati a v řeč jemu skákat slušno není, neboť jest to také cvičenému na obtíž. Při hluku ohromném jak můž poslouchati někdo neb řečnit? Řečník se ruší sebe víc třeba hlasný. Škod. II[a]. II. 143.

Skalit = *otráviti*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 48.

Skázati. Má svému pánu úroky zaručiti, anebo na svého soukupa s. (převésti). 1460. Arch. XXII. 14.

Skejš, e, f. = *obilí*. Sr. Skejška, Stopka, Skorný. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 48.

Sklad, u, m. Nucený s. zboží, depositio, Niederlage. Vz Wtr. Řem. 340. Vz násl.

Skládka, y, f. Nucená s. zboží. Sr. Wtr. Řem. 936., Sklad.

Sklenný čím. Oko sklenné slzami. Slád. Rich. II. 49.
Sklikatiti se. Pramen (vor) se rozlomí a s-tí. Máj. IV. 204.
Sklo, a, n. Sr. KP. IX. 274.
Sklomený = *sehnutý*. Brt. Sl.
Sklonnosť, i, f. Potřásal mu ruku se s-tí vznešenou. Zvon. VI. 51.
Sklopka u nočního stolku. KP. XI. 271.
Sklouhnout = *sklouznouti*. Vz Brt. Sl.
Skokanství, n. Politické s. (nestálosť). Nár. list. 1905. 299., 1.
Skopčí. Obličej jeho nabyl s-čího vzezření. Zvon VI. 242.
Skorný = *obilí*. Vz Skejš, Stopka.
Skorpy = *boty*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 48.
Skoufky = *střevíce*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 48.
Skrček, čka, m. Pohřebiště skrčků. Nár. list. 1906. 41., 13. Sr. Skrčený.
Skřipčice, druh *houslí*. Val. Čes. l. XV. 262.
Skříš, e, f. = skrýš. Vz Brt. Sl.
Skřítek vyobrazený. Vz Čes. l. XV. 128.
Skuhýňat, inten. slovesa skuhnět, skuhrat. Brt. Sl.
Skumelit = *skučeti*. Vz Brt. Sl.
Skuřit se = *utéci, zmizeti*. Brt Sl.
Slabý jak. S. jako pěnice. Šum. Rgl.
Sl'ačat nač = *nedočkavě po něčem chtivým zrakem pohlížeti*. Vz Brt. Sl.
Sládek Jos. V. Vz Zl. Pr. XXIII. 25. s podobz. a 33. nn., Máj. IV. 97. nn.
Sladkavý = *med*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47.
Sladoveň, vně, f. Aby na jich s-vních jim slady dělali. 1538. Arch. XXII. 91.
Sl'epcovati se s čím = *po nocích do slepoty šiti*. Brt. Sl.
Sl'épčí = *slepičí*. Brt. Sl.
Slepice = *voják*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 48. Sr. Balbachara.
Slévač, e, m. = *zaleblý, zalitý mlýnský kámen* = *příliš hustý*. Čes. l. XV. 292. Sleváč v III. díle oprav v: Slévač.
Sl'évala, y, m. = *ožralec*. Brt. Sl.
Slivjé, n. = *slivkové stromoví*. Vz Brt. Sl.
Slivka, y, f. = hora v Těšínsku. Slám. Pat. 352.
Sloupec, pce, m. S. zdiva. Vz KP. XI. 330.
Slovo. A kteraké proneseš, takové slovo zas na to slechneš. Škod. II². 163.
Složiti koho. Súd boží každého zločinca složí (dostihne). Sb. sl. VIII. 85,
Slúpek, pku, m. = *stéblo*. Vz Brt. Sl.
Slušno. Že jest s., expedit. Pat. Zim. 48ᵃ. 28.
Smáti se jak: jak Filip na jelita. Us. Rgl.
Smazné, ého, n. Po každém úroce má dáti peniez s-ného. 1460. Arch. XXII. 16.
Smecliště, n. = *smetiště*. Slov. Nár. sbor. XI. 15.
Smějenkat se = *smáti se* (v dětské řeči). Brt. Slov.
Smelka, y, f. S. spodního mlýnského kamene. Čes. l. XV. 294.
Směscic se = *smšstnati se*. Brt. Sl.
Směstný = *kdo se všude směstí, s každým se srovná*. Brt. Sl.
Smetana Bedřich. Sr. Vstnk. XV. 283. nn.
Smetanka, y, f., taraxacum, rostl. Vz Ott. XXV. 90.
Smetiprach, a, m. 1588. Arch. XXII. 309.
Smichlý = *Němec*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 48.
Smilování, n. Čeká na to jako na s. Us. Rgl.
Smítat ve vinohradě = *výplivky zulamovati*. Brt. Sl.
Smít se = *smáti se*. Vz Brt. Sl.
Smldinec, nce, m., tamus, rostl. Vz Ott. XXV. 68.
Smochlivý čas = *deštivý*. Brt. Sl.
Smotlacha, y, f. = *ohnice*, rostl. Brt. Sl. 434.
Smrda, y, m. i f. = *darebák, darebnice*. Brt. Sl.
Smrdlouský. S. tělo. Čes. l. XV. 349.
Smrečany, ves v liptovské stolici na Slov. Vz Sb. sl. VIII. 47.
Smrečianka, y, f., potok v Liptovsku na Slov. Mus. slov. IV. 23.
Smrť. S. zlo jest nejhorší a chce svůj den. Slád. Rich. II. 72. Úmorník ho chytil (umírá). Mus. slov. V. 42. — Onedlho pojdze do hliníka (umře). Mus. slov. VII. 91. — Pôjde, kde loj kopú (umře). Mus. slov. IV. 10. — Dostal se do hlinskýho (zemřel). Brt. Slov. 96. Pasie morke; Škrábe mrkvu; Mrkvu škrabe, zem hryzie (zemřel, je pochován). Phľd. XXIV. 341.
Smúh, u, m. *černý pruh na bílém*. Brt. Sl.
Snášelivý. Byl k jinověrcům s. Dvoř. Mor. 191.
Sněgoň, a, m. = *slivoň*. Brt. Sl.
Sněhule = *brambory*. Čes. l. XV. 143.
Snejna, y, f. = *sýra*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 48.
Snímanka, y, f. = *snímaná pečeně*. Us
Snísti co jak. Snědl vše, jen to luplo. Us. Rgl.
Snobistický. S. rafinovanosť. Zvon VI. 159. Sr. Snob v III. Přísp.
Snopkář, e, m. Škod. II². II. 138.
Snovadlice, e, f. S. tkadlcovského stavu s vyobraz. Vz Brt. Sl. 397.
Snovadlo vyobraz. Vz Brt. Sl. 397.
Snovař, e, m. = *tkadlec*. Wtr. Řem. 434.
Snovati se. Sem tam se s. = *přecházeti*. Brt. Sl.
Sobiti = *sázeti*; *plemeniti*. S. vinohrad; králíky. Vz Brt. Sl. 388.
Socialně U nás nejen s., ale i národnostně mrazí. Zvon VI. 120.
Solava, y, f. = *solnice*. Wtr. Řem. 917.
Solisko, a, n. = místo, kam se ovcím sypala sůl k lízání. Čes. l. XV. 172.
Solňák, a, m. = *kdo prodává sůl*. Brt. Sl.
Solokapr, a, m. = *sensační zpráva v některých novinách, která není v jiných*. Máj. IV. 93.
Soscinkovať co čím: rubáč bílými nitěmi. Slov. Nár. sbor. XI. 13.
Sotolář, e, m. = *podomní obchodník*. V Brt. Sl.

Sotoreň, rně, f. = *nepohoda, když se sníh valí a vítr fučí*. Brt. Sl.
Sotořit se = *nečinně obcházeti*. Brt. Slov.
Soubřestky, zaniklá ves v Bučovsku na Mor. Vz Mtc. 1905. 379.
Souček St., spis.
Soud. Sr. Čel. Priv. I. 791. nn., II. 1273. nn.
Soudobosť, i, f. Máj. IV. 40.
Soudružně. Vz Žena (zde).
Soukenej = *provaz*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 48.
Souvědectví, n. Vz Filosofie.
Souvědný. Dospěti k s-mu . poznání. List. fil. 1905. 362.
Souvědoucnosť, i, f. List. fil. 1905. 434.
Souverainní moc. Zvon. VI. 239.
Spáč, e, m. Předčasný s. (mrtvý). Slád. Rich. II. 134.
Spaděrkovať = *spažerkovať*. Brt. Sl.
Spadník, a, m. = *dědic*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 48.
Spajznout = *ukrásti*. Brt. Sl.
Spanilec, lce, m. = *spanilý člověk*. Zl. Pr. XXIII. 174.
Spantať = *splésti*. Vz Brt. Slov.
Spaść, spadu = *spadnouti*. Brt. Sl.
Spatvečer. V sobotu půl druhé hodiny před večerem měli míti s. (undrlačníkovi pacholci). Wtr. Řem. 928.
Spažerkovati = *snísti mastné nemastné*. Brt. Sl.
Spělač, e, m. = *pivovarský pomahač?* Wtr. Řem. 399.
Speltit = *prodati*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 48.
Spilka, y, f. = *špejl*. Vz Brt. Sl.
Spiritistický. S. okouzlení. Zvon VI. 256.
Spisovníček, čka, m., zdrobn. *spisovník*. Mtc. 1905. 403.
Spišéško = *dřívějško*. Vz Brt. Sl.
Splašky stokové. Nár. list. 1905. 359., 29.
Splávek, vku, m. S. u mlýna = jízek s podlážkou a záplavou, bez stavidel. Čes. l. XV. 226.
Splaviti co: dříví. 1457. Arch. XXII. 12.
Splendidnosť, i, f. = *skvělosť, skvostnosť, nádhernosť*. Nár. list. 1906. 27., 13. Z lat.
Spletenice, e, f. = *řeč spletená z mnohých jiných řečí*. 1587. Čes. l. XV. 28.
Sploščilý = *pleskatý*. Brt. Sl.
Spodkový mlýnský kámen = *spodní*. Čes. l. XV. 294.
Spojovací ústrojí mlýnského složení. Vz Čes. l. XV. 229.
Spokojenosť nedává roditi myšlénkám. Máj. IV. 282.
Spolehlivý. Muž povahou svou ne příliš s. Dvoř. Mor. 145.
Spolkařství, n. = *spolkaření*. Máj. IV. 517.
Spolucech, u, m. S. měl v sobě dvě, tři i více řemesel. Wtr. Řem. 609.
Spolusoudní osoba. .1607. Arch. XXII. .521.
Spolustranník, a, m. Zvon VI. 405.
Spoluzvučný. S. čtena = *konsonant*. 1587 Čes. l. XV. 28.
Sporý. Sr. Brt. Sl.
Správa. Sr. Brt. Sl.
Spravovna, administrace.
Spředenosť, i, f. S. linií, barev atd. Nár. list. 1905. 326. 13.
Spřekládaný čím: huzlama (uzly) = kdo se jich mnoho nenanosil. Vz Brt. Sl.
Spříhat se = *spřáhati se, společně s někým dobytek* do spřežení dávati. Vz Brt. Sl.
Sprudník, u, m. = *spoušť*. Brt. Sl.
Sprysk, u, m. = *voda na cestě nebo na poli rozlitá*. Vz Brt. Slov.
Spulec, lce, m., druh vrabce, passer montanus. Brt. Sl.
Spustilý = *zpustlý*. S. grund. 1540. Arch. XXII. 115.
Srb. Jos. S. Debrnov, bud. sklad. Sr. Zl. Pr. XXI. 550. s podob.
Sropek, pku, m. = *míra*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 48.
Sroule, e, m. = *pán*. V zloděj. ml. XV. 48.
Srstení, n., **srstoň**, **srsteník**, **srščák** = *srstkový keř*. Brt. Sl.
Srščák, u, m., vz předcház. Srstení.
Srub, u, m. = *srubení, oploteň ve stodole*. Brt. Sl. 400.
Srubení, n., vz předcház. Srub.
Srubina, y, f. = *štípa z polena*. Vz Brt. Sl.
Srubový. S. stěna z kmenů neotesaných nebo dvoustranně otesaných nebo z hraněných trámů. KP. XI. 327.
Sstupné, ého, n. Prodá-li dům v městečku, má dáti s-ho 9 haléřů; kdo koupí, dá s-ho 9 hal. 1489. Privil. města Blatné.
Ssutý orloj = z něhož písek zvolna se ssuje, ukazoval čas. Wtr. Řem. 825.
Stádní dvořiště = *ovčín*. Škod. II[a]. II. 238.
Stahovina, y. f. = *lesní mýtina*. 1588. Arch. XXII. 306.
Stamejk, a, m. = *zatajovač*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47.
Stanoví, n. = *přístřeší*. Pavalečům žádného s. nedávali. 1540. Arch. XXII. 109.
Stanový. S. střecha povstává sbíhánímse střešních ploch ve společném vrcholu. Vz KP. XI. 334., 357.
Stář. Churav tím, že s. Slád. Rich. II. 38.
Starat = *hledati*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 48.
Stařina, y, f. = *stará tráva*. Arch. XXII. 472.
Staronizozemský. S. škola. Nár. list. 1906. 69. 13.
Starosvět. Tvrdý s. (konservativní člověk). Wtr. Řem. 117.
Starovlastenčení, n. Spuchřelé s. Zvon VI. 29.
Statek. Sr. Čel. Priv. I. 794., II. 1276.
Stativa = *stojaté sloupy mezi mlýnskými žlaby*. Čes. l. XV. 227.
Stav tkadlcovský. Vz popis a obraz jeho v Brt. Sl. 396.
Stavidla (předky) slouží k zarážení nebo k tažení vody na kola. Čes. l. XV. 227.
Stavitelství, n. S. ve XIV. a XV. stol. Sr. Wtr. Řem. 265. nn.
Stávka, y, f. = *správa starostů na okrese*. Slez. Brt. Sl. — S. Stávky tovaryšů v XV. stol. Vz Wtr. Řem. 752.

stavkový. S. Hnutí. Nár. list. 1905. 326.
21. Vz Stávka.

Stavník, a, m. S. robil stavy. Wtr. Řem. 144.

Steinmann Vil., řed. a spis. Vz Věst. XIII. 389.

Stejnolodní sál. Nár. list. 1906. 69. 13.

Stejnorozenka, y, f. Škod. Il². II. 14.

Stělať = *stláti*. Vz Brt. Sl.

Stělesnění, n. Nár. list. 1906. 84. 13.

S telko = *s tolik*. Brt. Sl.

Stel'nice, e, f. = *stelní kráva*. Brt. Sl.

Stěna, y, f. S. stavení cihlová, dřevěná, kamenná. Vz KP. XI. 327. nn.

Stkvěloštítý Deifobos. Škod. Il². II. 199.

Stkvělozávojný. S. Charis. Škod. Il². II. 132.

Stlačky, pl., m. = *žitná sláma strčená v zimě do bot*. Slov. Nár. sbor. XI. 8.

Stlúkačka, y, f. = *máselnice*. Brt. Sl.

Stmavělý. S. oči. Máj. IV. 500.

Stodola, y, f. Její popis vz v Brt. Sl.

Stoják, u, m. S. mlýnský = *stojatý hřídel*. Čes. l. XV. 230. S. u šlapacího kola. 188 — S. = mlýnský kámen, měl-li léta prostopádná. Ib. 293.

Stojan, u, m. S. při vrtání půdy. Vz KP XI. 301.

Stojka, y, m. = *postavač, lenoch*. Brt. Sl.

Stojkat = *státi* (v dětské řeči). Brt. Sl.

Stolek, lku, m. Konsolový s. s vyobraz. Vz KP. XI. tab. L.

Stolice, e, f. Stojatá s. střechy. Vz KP. XI. 340.

Stoličník, a, m. S. dělal stolice. Wtr. Řem. 143.

Stolovní pes. Škod. Il². II. 213.

Stonek, nku, m. (stánek) = *oplečko*. Brt. Sl. 157.

Stonící, languens. Pat. Zim. 37b9.

Stopečné, ého, n., druh *jablek*. Brt. Sl.

Stopka, y, f. = *obilí*. V zloděj ml. Čes. l. XV. 48. Sr. Skejš.

Stopovej = *schovaný*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47.

Stoveselní loď. Škod. Il². II. 163.

Strachotky (Strachotka, pl., n.?) V S-kách = pole u Pacova. Čes. l. XIV. 441.

Strakalistý = *strakotý*. Brt. Sl.

Strana. Aby mi peníze nešly stranou (marně se nevydávaly). 1525. Arch. XXII. 81. Sr. Brt. Sl. 402.

Stránecká Fr., 1839.—1888. Vz Ott.

Stráněnský Jan. Vz Ott.

Stranice, e, f. = *oploteň*. Brt. Sl. 400. — S., vz Ramice.

Stranovina, y, f. = *stránka*, ostranovaná otep obilí. Brt. Sl. 403.

Strašidlo, a, n. Sr. Hoš. Pol. II. 3., 48., 54., 66., 70., 75., 89., 96., 107., 109., 121.

Strašiďupa, y, m. = *strašpytel*. Brt. Sl.

Strašovat = *strašívati*. Brt. Sl.

Strategie. Sr. Ott.

Středák, a, m. = prostřední jezdec v prvním pořadě, Mittelmann. Ott. XXIV. 213

Střed-olabí, n. = *krajina při středním Labi*. Us.

Středovský Jan Jiří, 1673.—1713. Vz Ott.

Střemhout = *krátce*. V XV. 47.

Střehovat = *stříci*, *vyhl*

Střecha, y, f. Stavba s mansardová, pilová, pult sedlová, stanová, valbová, XI. 333. Sr. Brt. Sl. Z střech krytinou, sněhem větrem atd. Vz KP. XI.

Streit Frt., paedag. a Vz Ott.

Střelec, lce, m. = *kuže*

Střelový. Vz Poloukor

Střemen = *bicí nástroj* do něhož se bilo tyčinkou

Střemšíní, n. = *střín*. I

Střeň s oušky ve mlýně.

Střepovitý mlýnský k pukliny. Čes. l. XV. 292.

Střešňačka, y, f., druh

Střešní okno. Vz KP.

Strevholez = *mostnic* 571., 573.

Střevle, ryba. 1525. Ar

Strhaný nač: na nohy.

Stříbro. Sr. Vstnk. XIV

Stříbronýtý meč. Škod

Stříbrostkvoucí sluj.

Stříbrský Mat. (Benáts

Střídmosť, i, f. Spolky

Stříkati. Potom trochu *valo*. Tk. Pam. II. 843.

Střílitelný. Zemina s., juje látkami výbušnými. I Rypný, Kopný.

Střízlivoučký. Zvon V

Stříž, e, f. = *místo*, *k skruží mlýnského kola setkáv* 230.

Strmat. Jen v úsloví: lina = nadrchaná. Brt. Sl.

Strmél, mla, m. = *pohýl*

Strmiščica, e, f. = jet vzrostlá. Brt. Sl.

Strnadit co = *dávati stupné místo*. Vz Brt. Sl.

Strniščena, y, f. = *strniště zasetá*. Brt. Sl.

Strobach *Ant.* dr. práv. 1856.; S. *Zdeněk*, spis., nar

Strofa, y, f. Vz Ott.

Strofoida, y, f., druh *ro* Ott.

Stroj, e, m., vz Ott. — S Vz Brt. Sl. 406. s vyobraz

Strojba ženské hlavy. W

Strojidlo, a, n. Vz Prád

Strojnice, e, f. S. ve *dlouhé truhly ku strojení* t. j Čes. l. XV. 188.

Stroml'ač, e, m. = *dít stavět na nohy*. Brt. Sl.

Strontianit, u, m., ner

Stronti-um, a, n., kov.

Strop, u, m. S. americký, duchý, obyčejný, povalový štukový, s trámy rákosními, versový, s trámy. Vz Ott. Úprava s. dřevěných. Vz KP. XI.

Stropnice, e, f. Na trámy stropní klade se s. (kulatá dřeva, blaňky), jež nad záhrobní zovou se záklopy. Čes. l. XV. 35. S. = stropní trám. Vz KP. XI. 313.
Stropnický Leop., operní pěvec, nar. 1845. Vz Ott.
Strossmayer Jos. Vz Ott.
Strouhal Čeněk dr., nar. 8./11. 1850. Vz Ott.
Stroupežnická Mar., básn., 1809.—1883. Vz Ott.
Stroupežnický Lad. 1850.—1892. Vz Ott.
Stručný. S. (summární) soudní řízení. Vz Ott.
Struha, y, f. S. obilí = *šupina*. Čes. l. XV. 188.
Struhadlník, a, m. S. dělal bílé dílo plechové. Wtr. Řem. 458.
Struchnět = *ztruchlivěti*. Brt. Sl.
Struna, y, f. Vz Ott.
Strunovec, vce, m., *hlísta*. Vz Ott.
Struvit, u, m. = krystallisovaný fosforečnan hořečnatoammonatý. Vz Ott.
Stružícat, -cu = *ledajak strouhati*. Brt. Sl.
Stružkař, e, m. = *kdo se stará o strouhy*. Škod. II². II. 179.
Strvání, n. Měj s. = *posečkej trochu*. Vz Brt. Sl.
Strychnin, u, m. Vz Ott.
Stržínek, nku, = *kopeček*. Vz Brt. Sl.
Studna. Hloubení studen. Vz KP. XI. 312.
Stumpf = *zahnaný*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47.
Stupní n. *šlapací* mlýn byl pohybován zvířaty nebo lidmi šlapáním po lištách na prkenném stojáku. Vz Čes. l. XV. 188.
Sturař, e, m. = stolíř pracující po domech a doma kradmo na zakázku, nebyl v cechu. Vz Wtr. Řem. 657.
Styděti se jak. Stydí se jako skopovej lůj (nestydí se). Šum. Rgl.
Stynouti = *setlíti*. Vz Brt. Sl.
Súcí. Sr. Brt. Sl.
Sudinka, y, f., druh *hrušek*. Brt. Sl.
Sudovina, y, f. = *dříví na sudy*. 1588. Arch. XXII. 314.
Súhoz, u, m. V s. = dohromady. Brt. Sl.
Suchý jako trupel. Čes. l. XV. 143. S. jako lupeno. Šum. Rgl. — S. rána = *pohlavek*. Brt. Sl.
Suk Ant., offic., hud. sklad. † 2./1. 1906. maje 52 léta. Vz Nár. list. 1906. 2. 2. odp.
Suknář, e, m. = *soukenník*. Wtr. Řem. 70.
Suknářský = *soukenický*. Wtr. Řem. 132., 71.
Sukně na Slov. Sr. Nár. sbor. XI. 14. nn. Sukni si podkasat = silně pracovati. Ib. 14.
Sukno. Sr. Wtr. Řem. 870.
Súnoš, e, m. = *mandel*, když se skládají snopy jen přes klasí. Brt. Sl.
Supiti se nač. Zrak všech se naň supil. Slád. Rich. II. 114.
Supovsky = *husy*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 48.
Supplovačka, y, f. = *supplování*. Máj IV. 280.
Suroň, a, m. = *surovec*. Brt. Sl.
Súsek, u, m. = *perna ve stodole*. Brt. Sl.
Sušil Frt. Od dra Vychodila. V Brně 1898.—1904.
Sušíreň = *sušírna*. Us.
Sutka, y, f., vz Násypka.
Súvoz, u, m. = *hluboká cesta*. Brt. Sl.
Svačeň = *svačina*. K snídaní a k svačni. 1525. Arch. XXII. 64.
Svádat = *sčítati vinu na někoho*. Vz Brt. Sl.
Svadba v Lopašově na Slov. v Nitranské stolici. Vz Nár. sbor. XI. 25 nn.
Svadlivý = *hašteřivý*. 1525. Arch. XXII. 84.
Svaliti se jako snop = upadnouti. S. jelena = zastřeliti. Brt. Sl.
Svárčivý. S. věc. 1540. Arch. XXII. 105.
Svatba u Vamberka. Vz Čes. l. XV. 314 nn.
Svatořečení, n. S. Anežky. Tk. Pam. II. 239.
Svazový (kartelovaný). S. doprava, tarif, vozba. Nár. list. 1906. 27. 17.
Svěcena, y, f. = *síra*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 48. Sr. Suejna.
Svěcének, nku, m. = *kropenka*. Brt. Sl.
Svědomí. Jazykem lidí odbudeš, ale s. nepozbudeš. Máj. IV. 343.
Svémoc, i, f. Arch. XXII. 224., 280. a j.
Svésti. Byla-li některá krčma svedena (zrušena). 1546. Arch. XXII. 140.
Svět. Sr. Brt. Sl.
Světapán, a, m. Nár. list. 1905. 349. 1.
Světelný. S. radiace, aether. Vz Vstnk. XIV. 504., 527.
Světiti. Mlýn světí = *nepracuje*. 1516. Arch. XXII. 161.
Světliny, *svity* lesní. Arch. XXII. 333.
Svíčka. Ve dne svíčku pálit (marnou věc konati). Máj. IV. 195.
Sviják u, m. S. u stavu tkadlc. Vz Brt. Sl. 397. s vyobraz.
Sviluška. Vz Ott. XXV. 301.
Sviňáče, ete, n. 1525. Arch. XXII. 73.
Sviňčuk, a, m. = *sviňák*. Brt. Sl. V VII. 825. chybně: sviňčuch.
Svisel'nice, e, f. = deska (prkno) na svisle. Brt. Sl.
Svity, vz předcház. Světliny.
Svlek, u, m. = *sypek*, *spodní cícha*. Brt. Sl. 36.
Svobodník, a, m. Sr. Brt. Sl.
Svogruša, e, f. = *tchyně*. Brt. Sl.
Svolovací list k službě. Arch. XXII. 135.
Svor, u, m. S. kamenný = *hrad*. Slád. Rich. II. 78.
Svud, u, m. = *svudnica*. Sr. Brázda. Brt. Sl.
Svůj. Sr. Brt. Sl. Budu svým časem čekat na zprávu. Picek. Mus. 1906. 287. I ty kostely navštěvoval jsem časem svým. Tk. Pam. II. 139. Vrchní rada svého času v septimě propadl. Máj. IV. 283.
Syčať. Dalo sa s. = *drobně pršeti*. Brt. Sl.
Sychrotat se = *třásti se*. — čím proč: zimou. Brt. Sl.
Sylvestrovský. S. švanda. Zvon VI. 335.
Synovrah, a, m. = *vrah syna*. Škod. II². II. 252.

Sýpka, y, f. Její zařízení. Vz KP. XI. 385.
Syrovit = býti syrovým, rozpustilým. Vz Brt. Sl.

Š.

Šáchoří, n. = *rákosí*. Brt. Sl.
Šajblík, u, m = druh *jablek*. Brt. Sl.
Šajgavý = *kdo se šajdze*. Brt. Sl. 416.
Šajgul'ena, y, f. = *sajgavá kráva*.
Šak. Sr. Brt. Sl.
Šantaňa, ě, f. = *šantavá ženská n. kráva*. Brt. Sl.
Šaširovat s hůlků = *oháněti se*. Brt. Sl.
Šášovat co: *šašinou* (*sítím*) *zdobiti*. Brt. Sl.
Šatník, a, m. = dohlížitel k sešívačům obleku a k skladům materiálu k šatům. Wtr. Řem. 11.
Šaule, pl., f. = *šaty*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 48.
Šaum, u, m, = *les*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 48.
Šauž, e, f. = *šaty*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 48.
Šavrnoch, u, m., druh *vína*. Čel. Priv. II. 925.
Ščedroň, a, m. = štědrý (ironicky). Brt. Sl.
Ščekýňať = *škaredě křičeti*. Brt. Sl.
Ščerbač, e, m. = *člověk, jemuž chybí některý přední zub*. Brt. Sl.
Ščeřička, y, f. = *druh sladkých jablek*. Brt. Sl.
Ščeřit odkud: ze stodoly ven = *trčeti*. Brt. Sl.
Ščéřit sa = *otvírati hubu*; *smáti se*. Brt. Sl.
Ščeták, u, m. = *vršák*, *uťatý vrch stromu*. Brt. Sl.
Ščetit se = *durditi se*. Brt. Sl.
Ščibal, u, m. = *obuv, střevíc lehký na léto*, z aestivale, fr. éstival. Wtr. Řem. 121., 250.
Ščibalník, a, m. Š. hotovil ščibaly. Wtr. Řem. 141.
Ščikotant, a, m. = *strakopud pták*. Brt. Sl.
Ščórat. Pole ščórá = po vrchu schne a puká. Brt. Sl.
Ščrk, u, m. = kamenec. Brt. Sl.
Ščrkovačka, y, f. = *písečná země*. Brt. Sl.
Ščukýcat = *škaredě ščukati*. Brt. Sl.
Šeďák, u, m. = druh bramborů. Brt. Sl.
Šeiker, kru, m. = *lež*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 48.
Šelak, u, m. = druh *pryskyřice*. Vz KP. XI. 427.
Šelma, y, f., = *divoké zvíře*. Sr. Ott. — **Š.** = *čtverák*: Š. nabíjaná, opráskaná, špicovaná, š. od kosti. Brt. Sl.
Šembera *Jos.*, rytec, 1794.—1868. — Š. *Al.* 21./3. 1807.—1882.; Š. *Frt.*, histor. a spis., 1842.—1898.; Š. *Vratisl.* Vz Ott.
Šemberk, u, m. = *sůl veliká, nejlepší druh*. Wtr. Řem. 942.
Šemberová Ant., spis. † 1856. Vz Ott.
Šemík, a, m. = *kůň, jenž má z velké části chlupy bílé*. Ott.
Šenkéř, e, m. Sr. Wtr. Řem. 325. nn.
Šeps Ant., spis., 1835.—1872. Vz Ott.
Šercl Čen. Sr. Ott.
Šerm, u, m., *šermování*, n. Sr. Ott.
Šesták Jos., publicista, 1827.—1902. Vz Ott.
Šesterák, a, m. = *stehlík mající v ocase šest kapek*. Brt. Sl. 398.
Šetek *Ant.*, řed. a spis., nar. 1850.; Š. *Jar.*, malíř, nar. 1881. Sr. Ott.
Šetka, y, f. = druh sladkých *hrušek*. Sr. Brt. Sl.
Šibenstvo, a, n. = *darebáctvo*. Brt. Sl.
Šibes = *utéci*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 48.
Šidler = *opilý*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 48.
Šíje, e, f. = *oblá část mlýnského vřetene ve čtyřhranném otvoru spodního kamene*. Čes. l. XV. 231.
Šik, u, m. Š.: klínovitý, obranný, útočný, válečný, vozový (vozová hradba) atd. Vz Ott.
Šikl Heřm., právn. a spis., nar. 1859. Sr. Ott.
Šikola Jos., math. spis., nar. 1837. Vz Ott.
Šikolová Nepom. (A. Krasoslava), spis. 1794.—1854. Vz Ott.
Šilhání, n. Sr. Ott.
Šilhavý Frt., spis., nar. 1863. Vz Ott.
Šimák Bedř., 1826.—1886. Vz Ott.
Šimanko Václ., spis., 1844.—1897. Vz Ott.
Šimeček Bedř., spis, nar. 1854. Vz Ott.
Šimko Vil., spis., 1791.—1875. Vz Ott.
Šimľovatět = *šediveti*. Brt. Sl.
Šimon z Tišňova, mistr, stoupenec Husův; Š. *Fr.*, malíř; Š. *Jan*, spis., 1820.—1902.; Š. *Jos.*, spis., nar. 1862. Vz Ott.
Šimpanz. Vz Ott.
Šípa, y, f. = *dva spojené prameny vorové*. Máj IV. 205.
Šípochranný toulec. Škod. II². II. 58.
Šípový. Š. jedy. Vz Ott.
Šipuľa, e, f. = *kráva barvy šípinkové*. Brt. Sl.
Širokúcný = *velmi široký*. Brt. Sl.
Šíronožka, y, f., rhacophorus. Vz Ott.
Šišarda, y, f., ze Schiessscharte? Vodník nakukoval prý š-dou. Máj IV. 205.
Šístek Vojt., hud. sklad., nar. 1864. Vz Ott.
Š váti se v III. Přísp. oprav v: Šívati se.
Škabřice = *taška*. Lýková š. Val. Čes. l. XV. 261.
Škárat = *škrabati*. Brt. Sl.
Škarda *Jak.* Dr., advok., spis. 11./3. 1828.—31./12. 1894.; Š. *Václ.* Dr., adv., spis., nar. 28./5. 1861.; Š. *Vlad.* Dr., adv., spis., nar. 1863.; Š. *Ctibor* Dr., adv., spis., nar. 1876. Vz Ott.
Šklab, a, m. = *otrok, člověk týraný*. Vz Brt. Sl.
Škľébiť čím: světlem = *slabě svítiti*. Brt. Sl.

Šklíba, y, m. = *posměváček*. Čes. l. XV. 144.
Škoda, y, f. Škodou i bloud chybu (svor) pozná. Škod. Il². II. 161. — Š. *Jos.* Dr., lék., ryt.; Š. *Jan Kar.* (Příbramský), prof., spis.; Š. *Jak.*, řed. a spis., nar. 1839.; Š. *Emil*, ryt., průmysl., 1839.—1900. Vz Ott.
Škola Jan, spis., nar. 1857. Vz Ott.
Škol'ba, y, f. = *škalbina*, *škulina*. Brt. Sl.
Školení, n. Vědecké š. List. fil. 1905. 376.
Škopíček, čku, m. = *dížka k dojení*. Brt. Sl.
Škor, a, m. = *škvor*. Brt. Sl.
Škorně byly v holinkách širší než boty a rády se shrnovaly. Wtr. Řem. 249.
Škorpík Frt. (Zborský). Vz Ott.
Škorpil *Vlad.*, archaeol., spis., nar. 1853; Š. *Hermeng.*, spis. nar. 1858.; Š. *Kar.*, spis., nar. 1859.; Š. *Frt.*, spis., nar. 1866. Vz Ott.
Škorpion, a, m., z lat. scorpio = *štír*.
Škrabava = *mělké pole*. Čes. l. XV. 279.
Škraboch, a, m. = *chrobák*, *brouk*. Brt. Sl.
Škramuža, e, m. = *slabý člověk*. Brt. Sl.
Škrčka, y, f. = *skřípot*; *hádka*. Vz Brt. Sl.
Škrečný. Š. kura = *kvočna*. Brt. Sl.
Škréta Kar. Vz Ott.
Škrkavka, y, f. Vz Ott.
Škrobnica, e, f. = *škrobená zástěra*. Slov. Nár. sbor. XI. 15.
Škrobot, a, m., vz Krobot. Šum. Rgl.
Škroňa, ě, f. = *kdo škroní*. Brt. Sl. Vz násl.
Škroněť, ěl, ění = *šklebiti se*, *natahovati moldánky*. Brt. Sl.
Škroup Frt. Jan, hud. sklad. 1801.—1862.; Š. *Jan*, hud. sklad. 1811.—1865. Vz Ott.
Škrták, u, m., **škrtnice**, e, f. = mlýnec na dvou lodích, mezi nimi otáčí se kolo, ne jedné (menší) je lůžko pro hřídel kola, na druhé větší jest druhý a mlýnice. Wtr. Řem. 126.
Škrúbka, y, f. = *tlačená*, *červená stuha*. Vz Brt. Sl.
Škrutala, y, m. = *umouněnec*. Brt. Sl.
Škrutina, y, f. = *škruť*, *drobet*. Vz Brt. Sl.
Škubenda, y, f. = *škubání*. — Š., y, m. = *trhan*. Brt. Sl.
Škultéty Aug. Horislav; Š. Jos, žurn. a novellista. Vz Ott.
Škvíra dveřní (skulina). Zl. Pr. XXIII. 331.
Škvířička, y, f. Tenké š-ky očí jeho široce se naň rozemkly; Lékař rozevřel š-čku oka nebožtíkova. Zl. Pr. XXIII., 66., 182.
Škytání, n. Vz Ott.
Šl'ahačník, a, m. = *kdo chodí po šl'ahačce*. Vz Brt. Sl.
Šlahaný šátek. Vz Mrskaný.
Šlahoviny = *úzká pole*. Čes. l. XV. 279.
Šlapací mlýn, vz předcház. Stupní.
Šl'apkať = *pomalu jíti*. Brt. Sl..
Šlarafie, e, f., z něm. Schlaraffenland = vymyšlená země směšné dokonalosti, kde dostává se člověku beze vší práce všech hmotných požitků. Ott.
Šlegl Adolf, spis., nar. 1855. Vz Ott.
Šlechta *Jan* (Křivoklátský), spis., nar. 1853.; Š. *Jan Emil*, spis., nar. 1859.; Š. *ze Všehrd Jan*, spis. 1466.—1525. Vz Ott.
Šlifre, pl., f. = *ženské střevíce z teletiny*. Domžl. Čes. l. XV. 341.
Šlichtovice, e, f. = *ručnice*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 47.
Šlouček, čku, m. = *nálevka*, *jíž se nadívají jitrnice*, *nabíječka*.
Šmarhola, nadávka. Krušný, to je š. Máj IV. 585.
Šmatatka, y, f., thunbergia, rostl. Vz Ott. XXV. 395.
Šmelcník, a, m. Š. chystal zlatníkům ze skla email nebo šmelc. Wtr. Řem. 161.
Šmíd *Ant.*, spis., nar. 1838.; Š. *Jos.*, spis., nar. 1862. Vz Ott.
Šmídek, *Kar.* 1818.—1878.; Š. *Kar.*, spis., nar. 1834.; Š. *Vlad.*, práv. a spis., nar. 1869. Vz Ott.
Šmidrkal Fr., lék., spis., nar. 1860. Vz Ott.
Šmigolit, zdrob. od šmigat. Brt. Sl.
Šmihovač sviňu = *kůži stahovati se svině*. Brt. Sl.
Šmikajda, y, m. = *kapsář*, *taškář*. Brt. Sl.
Šmikl'avý = *kluzký*. Š. chodník. Brt. Sl.
Šmirgust, u, m. = *šmigrust*. Brt. Sl.
Šmurygať, intens. k. šmúrať, špiniti. Brt. Sl.
Šnek, u, m. = *vodní šroub* při vybírání velice znečištěné vody. Vz KP. XI. 305.
Šněrovačka, y, f. Vz Ott.
Šněrováky, pl., m. = *šněrovací střevíce*. Zl. Pr. XXIII. 51.
Šňóra, y, f. Co robíš, šňóro pedelská? Zvon VI 153.
Šňupačka, y, f. = *tabatěrka*. Slov. Nár. sbor. XI. 10.
Šňůředlnice, e, f. Š. dělala šňůry. Wtr. Řem. 403.
Šňůředlník, a, m. Š. dělal šňůry. Wtr. Řem. 403.
Šňůrkař, e, m. = *přístroj u šicího stroje*. Vz Ott.
Šnyk, u, m. Š. u lodních mlýnů jehla do řečiště zaražená. Čes. l. XV. 227.
Šolc *Václ.*; Š. *Jindř.*, Dr., adv., spis., nar. 1841.; Š. *Lev*, spis., nar. 1861.; Š. *Václ.*, básn., nar. 1862. Vz Ott.
Šolístka, y, f. = *drobné zakrnělé ovoce*. Vz Brt. Sl.
Šolta Ant., spis., 1855.—1899. Vz Ott.
Šosovné, ého, n., vz Šos (poplatek).
Šotek Stanisl., kartograf, nar. 1862. Vz Ott.
Šoulánky, pl., f. = *cesty*, *pěšiny lesní*. Vz Ott.
Šoumati se = *šourati se*. Slád. Jindř. 36.
Šoupálek, lka, m., pták. Vz Ott.
Šourek Ant., č. math. a spis., nar. 1857 Vz Ott.
Špacovač = *špásovati*. Brt. Sl.

ıachta Dom. Sr. Ott.
ıléta, y, f. = plevník. Brt. Sl. 406.
nek, nku, m. = nemoc koňská. Vz
hel Vil., spis., nar. 1838. Vz Ott.
y, f. = rozpolěné kopyto. Brt. Sl.
k, u, m. = mezera mezi trámy
ími. Čes. l. XV. 81.
Brt., spis. 1814.–1883. Vz Ott.
ová Klára (Baušová), spis., nar.
itý vozík. Zvon VI. 186.
m. = ledajaký krejčí n. švec.
l., mal., nar. 1869. Vz Ott.
. Vz Ott.
ıěčím = piplati se. Vz
Ott.
spis., nar. 1852. Vz
Arch. XXII. 79.
plechci dycky jak
l. XV. 392.
ıar. 1855. Vz Ott.
= špllchati, bro-
největší hřebík.
ıti. Brt. Sl.
. Sl.
811.–1875.;
–1888. Vz
chodí sv.
lčil, zdali
dřevce
zových
vrata
Sl.
hla
d-

Štáb vojenský = velitelstv
včetně do praporu. Vz Ott.
Štábní důstojník. Vz Ott.
Štaketa y, f., z it. steccato
Ott.
Štárala, y, m. = šťoura, k
něčeho šťourá, nedá pokoje. B
Šťastný *Alfons*, rolník a spis
Š. *Vladim.*, básn. a spis., na
Jarosl., lék. a spis. nar. 1841
spis., nar. 1862.; Š. *A. B.*, spis
Š. *Jarosl.* Dr., spis., nar. 1868.
Štědrovečerní. Š. pověry
u Tábora. Vz Čes. l. XV. 135.
Štědrý večer. Sr. Čes l.
Ve Slezsku. Vz ib. 115. nn.
u Tábora. Vz ib. 135. nn Š
chách koncem XIV. stol. Vz I
374.
Štefan *Ondř.*, bisk. bratr.,
1577.; Š. *Václ.*, kn. pod obojí,
1620. Vz Ott. — Š. *Augustin*,
stol. Sr. Mus. 1905. 523.
Štefka Jan, uč. a spis., nar.
Štech Václ., řed. a spis.,
Ott.
Štěchovský Bohusl., red.
1858. Vz Ott.
Štein-Táborský Vojt, spi
Vz Ott.
Štelcar, spis. Vz Ott.
Štelmařský, vz předcház.
Štembera *Jindř.*, spis., n
Mat., spis., 1806.–1879. Vz (
Štendéř, e, m. Od slož
slovú štendéři, od každého h
haléři. Čel. Priv. II. 942.
Štěpán. Svátek sv. Š-na v
Čes. l. XV. 16.
Štěpánek *Jan*, 1783.–1
spis. a básn. 1824.–1899.;
spis., nar. 1842.; Š. *Fr.*, spi
Š. *Oldř.*, spis., nar. 1876.;
nar. 1863.: Š. *Jos.* Dr., spi
Vz Ott.
Štěpnička Fr. Vz Ott.
Štěpování, n. Křížové s.
KP. XI. 285.
Štěrec, rce, m. = *štěrk.* Č
Štěstí, n. Chodění se ščest
Vz Čes. l. XV. 116.
Štětina Kar., prof. a sp
Vz Ott.
Štětka *Jos. Jar.*, spis.;
. 1865. Vz Ott.
Štětovnice, e, f, vz p
ice.
štový. Š. stěna při
vá z jehel, kleští a
jehel). Vz KP. XI.
r (Štýr) Mat. Vz Ott
, y, f., ryba. Vz Ot
Ant., spis., nar. 1
ec, nce, m. Vezn
í š-nce. 1561. A
m. Š. mořský =
ploutvá, cottus
corpio. Vz Ott.
, m. Š. knihо

Štirka, y, f., vz předcház. Štír.
Štirský (Stirský) Leop., spis., nar. 1836. Vz Ott.
Štít, u, m. Š. Achillův, řecký, římský, v heraldice. — Š. = *lomenice*. Vz Ott.
Štítař, e, m., thanatophillus, v zool. Vz Ott.
Štítek, tku, m. Štítky ke dveřím a oknům. Vz KP. XI. 267.
Štítkovec, vce, m. Š-vci, diaspines, červi. Vz Ott.
Štítný ze Štítného Tom., asi 1331.— asi 1401. Vz Ott.
Štítokožci, vymřelé ryby, ostracodermi, placodermi. Vz Ott.
Štolba *Fr.*, chem. a spis., nar. 1839.; Š. *Jos.*, notář a spis. nar. 1846. V VII. díle jsou léta obráceně zaznamenána. Máj. IV. 479., 513. s podob, 524., Zl. Pr. XXIII. 359. Vz Ott.
Štole Ant., přírodovědec a spis., nar. 1863. Vz Ott.
Štoll Floryš, práv. a spis., nar. 1864. Vz Ott.
Štolovský Ed., prof. a spis., nar. 1856. Vz Ott.
Štorch Kar. Vz Ott.
Štráfek, fku, m. = *vůz povoznický*. Máj IV. 10. Sr. Valník v dod.
Štrauch Ant. Vz Ott.
Štraybl Fr., mal., nar. 1853. Vz Ott.
Štrébl Al., hud. sklad., nar. 1837. Vz Ott. † 2./3. 1906. Vz Nár. list. 1906. č. 61., 2. odp.
Štrobach Jan, hud. sklad. v XVII. stol. Vz Ott.
Štros Jan, lék. a spis. † 1900. Vz Ott.
Štrukat = *štourati*. Brt. Sl.
Štulc Václ., prob. a spis. Vz Ott.
Štulit s čím = *mrštiti*; **do koho** = *strčiti*. Brt. Sl.
Štumfař, e, m. Š. louhoval a hotovil kůže, ale nesměl jich pro lesk mazati tuky. Wtr. Řem. 189.
Štumpf Jos., spis., nar. 1844. Vz Ott.
Štúr Kar. a Ludevít. Vz Ott., Zl. Pr. XXIII. 204.
Šturm *Václ*, spis.; Š. *Bernh.*, básn. asi 1550.—1582.— Š. z Hranic (Hranický) Adam, spis. okolo 1500.—1565. Vz Ott.
Šturmovák, u, m. = *zvon, kterým se zvonilo k šturmu*. Wtr. Řem. 838.
Štvanič, e, m. = největší myslivecký pes, canis familiaris molosus. Vz Ott.
Štverák, a, m. = *stehlík mající na ocase čtyři kapky*. Brt. Sl. 398. Sr. Šesterák. — Š. u, m. = *čtvrtý roj*; *úl se čtverými včelami*. Brt. Sl.
Štvrťák, u, m. = *čtvrtzlatník*. Val. Čes. l. XV. 140.
Štvrtník Ad., říd. uč. a spis., nar. 1847. Vz Ott.
Štynko, a, n. = *štěník*. Brt. Sl. 433.
Štyrsa Jiřík v I. pol. XVI. stol. Vz Ott.
Štys Ad., inž. a spis., nar. 1865. Vz Ott.
Šúb u, m. = *žitná sláma určená na došky*. Nár. věst. I. 68.
Šubar Valent., kn. a spis. asi v pol. XVI. stol. Vz Ott.

Šubert *Václ.*, spis., 1825.—1885.; Š. *Ad.*, spis., nar. 1849. Vz Ott.
Šúbiti střechu = *krýti došky*. Slov. Nár. věst. I. 68.
Šubrt *Jan*, hud. sklad., 1807.—1859.; S. *Frt.* (F. Těchonický), spis, 1845.—1898. Vz Ott.
Šuhačka, y, f. = *houpačka*. Brt. Sl.
Šuch, u, m. = *hadra*. Brt. Sl.
Šuchomať, i, f. = nečisté obilí zarostlé travou, ohnicí atd. Vz Brt. Sl.
Šujan Fr., spis., nar. 1859. Vz Ott.
Šula *Jan*, archit., spis., nar. 1861.; Š. *Jarosl.*, inž., spis., nar. 1865. Vz Ott.
Šulc *Pav.*, spis. 1828.—1892.; Š. *Jan*, spis., prof., nar. 1854.; Š. *Otak.*, doc. a spis., 1869.—1902. Vz Ott.
Šumítat se = *potáceti se*. Vz Brt. Sl.
Šumtaný v I. Přísp. 417 oprav v: šumtavý. Sr. Brt. Sl. 435.
Šupák, a, m. = *kapr obecný*. — Š., u, m. Dvéře domovní zavírají se na šupák, voko či závlačku neb na kolík. Čes. l. XV. 40. Na noc dvéře zavříti otáčecím šupákem n. závorou. Ib.
Šupec, pce, m., vz Krčka.
Šupinušky, f., thysanura, hmyz. Vz Ott.
Šuplitat se v I. Přísp. oprav v: Šuplstat. Sr. Brt. Sl. 435. Sr. násl.
Šuplstat se po zemi = *šoustavě se posouvati*. Brt. Sl.
Šupovica, e, f. = *vysoká zimní čepice*. Brt. Sl.
Šuraňa, ě, m. = *šilhavec*. Brt. Sl.
Šurt, u, m. Šel najisto šurtem hmataje po hladké zdi. Zl. Pr. XXIII. 7.
Šus = *blázen*.
Šusosměť, i, f. = *daremné, nečisté obilí*. Vz Brt. Sl.
Šusta Jos., spis., nar. 1835.; Š. *Jos.* Dr., spis., nar. 1874. Vz Ott.
Šušky = *šeptem*. Vz Brt. Sl.
Šušnál', šušnivál' = *šušeň*. Vz Brt. Sl.
Šutěnka, y, f. = ošumělá ženská. Brt. Sl.
Šváb, a, m., hmyz. Vz Ott.
Švabinský Max, mal., nar. 1873. Vz Ott.
Švadlenka Jan, říd. uč., spis., 1839.—1901. Vz Ott.
Švadlířství, n. Máj. IV. 382.
Švácha Václ., spis., nar. 1872. Vz Ott.
Švajcnóť = *šimouti*. Vz Brt. Sl.
Švajšé = svadnouti. Brt. Sl.
Švakrovství, affinitas. Vz Ott
Švambera Václ., spis., nar. 1866. Vz Ott.
Švarc Václ., spis., nar. 1853. Vz Ott.
Švarcer Augustin, spis., nar. 1833. Vz Ott.
Švec. Sr. Wtr. Řem. 867. — Š. Fr., spis., nar. 1871. Vz Ott.
Švehla Kar., lék., spis., nar. 1866. Vz Ott.
Švejstill Al., spis., 1827.—1897. Ott. Sr. v VII. d. Svejstyl.
Švenda Fr. Sr. Ott.
Švestka, y, f., ovoce. Vz Ott. — Š. Jos., spis., 1816.—1882. Vz Ott.
Švícat = *šlehati*. Vz Brt. Sl.

Švidraňa, ě, f. = *švidratá ženská*. Brt. Sl.
Švidroha v VII. 882. oprav v: švidrnoha. Sr. Brt. Sl.
Švihlík Ant. Vz Ott.
Švitera, y, f. = *švitořící* (laštověnka). Vz Brt. Sl.
Šviterati v VII 882. oprav v: švitorati. Sr. Brt. Sl.
Švorc Jan. Vz Ott.
Švrčiní, n. = *smrčí*, *smrkový háj*. Brt. Sl.
Švrhol, a, m., pták, fringilla serinus. Brt. Sl.

T. Ť.

O t vz v Ott. XXV. 1. — O příklonném ť vz Brt. Sl. — Škod. v II². píše: chuť 10., choť 14., 36., 47., 174., smrt 17., 55., nit 22., hojnost 31., bolest 70., část 70., zvěst 74., plášť 75., čest 76., kost 78., bolest 85., zeť 247. atd. — Slád. v Rich. II.: pouť 112., choť 108., prsť 84., jinak: strast 110., část 101., zvěst 88., ratolest 91., smrt 92., čest 94., soustrast 103. atd.
Tabach, u, m. = *tabák*. Brt. Sl.
Tabák, u, m. Sr. Ott. Sl.
Tablic Boh. Sr. Ott. Sl.
Táborský *Jan* (Jan Vilímek), č. bratr, spis., † 1495.; T. *z Klokotské hory*, spis, 1500.—1572.; T. *Chrysost.*, spis.; T. *Fr.*, básn., spis., nar. 1858. Vz Ott. Sl.
Tabouret (taburé) = *nízká stolička*. Ott.
Tabulový. T. malířství. Wtr. Řem. 291. nn.
Taciturnus, spis. Sr. Ott.
Tacitus Cornel., dějepisec římský. Vz Ott. XXV. 19.
Tadra Ferd, spis., nar. 1844. Vz Ott.
Taenit, u, m. Vz Ott.
Táflování, n. Vz Ott.
Taftl Em., prof. a spis., nar. 1842. Vz Ott.
Tahák, a, m. = *zloděj*. Zl. Pr. XXIII. 127.
Táhlokový. T. sekera. Škod. II². II. 211.
Tahlolýký dřín. Škod. II². II. 91. V d. VII. táhlolyký oprav v: táhlolýký.
Tacheci Jan, spis., 1763.—1828. Vz Ott.
Tachograf, u, m. z řec. = *přístroj na měření rychlosti*, *počtu obratů strojův*. Vz Ott.
Tachymetr, u, m., z řec. = *měřický přístroj*. Vz Ott. s vyobraz.
Tachymetrie, e, f., z řec. = *rychloměrství*. Vz Ott.
Tajat = *tati*. Sr. Brt. Sl.
Tajnosnubný. T. rostliny. Vz Ott. XXV. 43.—45.
Tajný. T. společnosť. Vz Ott. XXV. 40. nn.
Tak. Sr. Brt. Sl.
Takéj = *také*. Brt. Sl
Takt, u, m., z lat. T. v hudbě. Vz Ott.
Taktika, y, f. Vz Ott.
Tál'a = *část*. Brt. Sl.
Talíř. Šlapací t. u šlapacího kola mlýnského. Vz Čes. l. XV. 188. — T. Matouš, prof., spis., 20./9. 1835.—30./8. 1902. Vz Ott., Osv. 1902. 928. nn.

Talmovina, y, f. = talmové zlato, slitina 90% mědi a 10% zinku. Vz Ott.
Talmud. Vz Ott.
Tálník, a, m. = nějaký nádenník mezi pilaři. Wtr. Řem. 566.
Ťalský Jos., prof. a spis., nar. 1839. Vz Ott.
Tamarind, u, m. Sr. Ott.
Tampon, u, m. (*tamponování*, n.) = *pomůcka k stavení krve*. Vz Ott.
Tamzdejší člověk = *tamější*. Brt. Sl.
Tandariaš, e, m. Sr. Ott.
Tandem (tendem) = *dvoukolový kočárek*, do něhož zapřaženi jsou dva koně jeden za druhým; velociped dvou- n. trojkolý mající sedadlo za sedadlem. Ott.
Tandler Jos. Jak. Vz Ott.
Tandléř, e, m. T-ři prodávali na tandlétě staré zboží řemeslnické. Wtr. Řem. 332.
Tandlét, u, m. = *tarmark*, *trh na veteš*. Wtr. Řem. 331.
Tandlmark, u, m = židovský tarmark. Čel. Priv. I. 461. a j.
Tanec, nce, m. Sr. Ott.
Tanner *Jan*, jes. a spis., 1623.—1694. — T. *Mat.*, jes. a spis., 1630.—1692. Vz Ott.
Tannin, u, m. = *kyselina tříslová*. Vz Ott.
Tantal, u, m. T. a jeho sloučeniny. Vz Ott.
Tantalit, u, m. Vz Ott.
Tantalový. T. žárovka. Vz Ott.
Tanula, y, f. = *tancul'a*, *děvče rádo tancující*. Brt. Sl.
Tanušek, šku, m. = *taneček*. Brt. Sl.
Tapír, a, m., ssavec. Vz Ott.
Tapánek Kar. Dr., zoolog a spis., 1855.—1888. Vz Ott.
Taras s vyobraz. Vz Ott.
Tarbík, a, m., dipus, ssavec. Vz Ott.
Tarifotechnický důvod. Nár. list. 1906. 27. 17.
Tarmarkář, e, m = *prodavač v tarmarku*. Máj. IV. 429.
Taroky, hra v karty. Vz Ott.
Tárování, n. = *způsob vážení*. Vz Ott.
Tarygovat = *běhati*, *lítati*. Brt. Sl.
Tasemnice, e, f., cestodes, *řád hlístů plochých*. Vz Ott.
Taška, y, f. T. z hlíny udělaná a pálená. Vz Ott.
Tašvičník, a, m. T. dělal tašvice. Wtr. Řem. 446.
Tatry na Slov. Vz Ott.
Taubenek Kar., spis, nar. 1847. Vz Ott.
Tauer Fr., spis., 1836.—1897. Vz Ott.
Taufer Jos., spis., nar. 1869. Vz Ott.
Tauffer z Rovin Pav., spis. v XVII. stol. Vz Ott.
Tavení, n. T. kovů. Vz Ott.
Taxa, y, f. Sr. Ott. Pojem taxy a původ tax, Talíř, Taxovnictví 8; taxy soudní a mimosoudní 33 nn.
Taxovní a kolkový patent z r. 1840. Vz
Taxovnictví, n. Rakouské t. Naps. dr. prof. M. Talíř. V Praze 1906.
Talíř, Taxovnictví 128 nn.
Tažný mlýn, který uváděli v běh tahouni (zvířata: koně, oslové, voli; koňský, osličí,

volský mlýn), nebo lidé vampolami. Vz Čes. l. XV. 188.
Tě příklonné. Vz Brt. Sl.
Tečna, y, f. = tangenta. Vz Ott.
Těhotenství, n. Vz Ott.
Technika, y, f. Vz Ott.
Technologie, e, f. Vz Ott.
Těchonický F. J., vz Šubrt Fr.
Těchydárný. T. slova. Slád. Rich. II. 76.
Teige *Kar.*, hud. spis., 1859.—1896.; T. *Jos.*, histor. a spis., nar. 1862. Vz Ott.
Teichel Jan, kněz a spis. 1761.—1830. Vz Ott.
Teirich Fer., inž., 1825.—1899. Vz Ott.
Teissler Quido, spis., 1845.—1900. Vz Ott.
Tejček Mart., mal., okolo 1780.—1847. Vz Ott.
Teka. Sr. Ott.
Teklý Vilém, spis., nar. 1848. Vz Ott.
Telautograf, u, m., z řec. Vz Ott.
. **Telebarometr**, u, m., z řec., *druh tlakoměru*. Vz Ott.
. **Teleelektroskop**, u, m., z řec. Sr. Ott.
Telefon, u, m., z řec. Sr. Ott.
Telefonie, e, f., z řec. Sr. Ott.
Telefonní automat, můstek, stanice. Vz Ott.
Telefonograf, u, m., z řec. Vz Ott.
Telefotograf, u, m., z řec. Vz Ott.
Telefotografie, e, f., z řec. Vz Ott.
Telegoniometr, u, m., z řec. Vz Ott.
Telegrafie, e, f., z řec. Vz Ott.
Telegrafon. u, m. (*telefonograf*) = přístroj, jímž se magneticky zaznamenává telefonická zpráva atd. Vz Ott.
Telegramm. Vz Ott.
Teleskop, u, m., z řec. T. elektrický. Vz Ott.
Tellur, u, m. Vz Vstnk. XIV. 472. T. a jeho sloučeniny. Vz Ott.
Tellurit, u, m. Vz Ott.
Těločvik. Vz Ott.
Teml'och, a, m. = *slepec*. Brt. Sl.
Temnítko, a, n. = *barevné sklo, jež předměty temní*, Blende, Blendglas.
Temnokadeřný Poseidon. Škod. Il². II. 18. Sr. Temnokadeřavý v III. Přísp.
Temování, n. = tesnění mezery mezi dvěma do sebe zasahujícími konci rour obyčejně vodorovných. Vz Ott.
Temovák, u, m. = železné dláto, kterým při temování se zatěsní roury do jiných rour zastrčené. Sr. Ott.
Templáři. Sr. Ott.
Ten. Vz Brt. Sl. 442.—443.
Teněj kompar. adv. tenko = tenčeji. Brt. Sl.
Tenetník, a, m. = *kdo chytá zvěř tenaty*. 1618. Arch. XXII. 564.
Ten — který vz Který v Gb. Sl. II. 169.
Tenora Jan, spis., nar. 1863. Vz Ott.
Ten samý místo týž. Styky s nimi zůstávaly ty samy. Tk. Pam. II. 85., Zr. Plojhar. II. 14.
Tep, u, m., pulsus, puls. Vz Ott.
Tepání, n. (úprava kovů). Vz Ott.
Teplice, e, f. Vz Ott.
Teplickomostecký. Us.
Teplo atomové, chemické, molekulové, rozpouštěcí, skupenské, spalné, specifické. Vz Ott. Nauka o teple, thermica. Vz Ott. XXV. 346.
Teploměr, u, m. Sr. Ott.
Teplota, y. f. Sr. Ott.
Tepna, y, f. Sr. Ott.
Terbi-um, a, n. T. a jeho sloučeniny. Vz Ott.
Tereba Rud., archit., 1851.—1904. Vz Ott.
Terpen, u, m., uhlovodík. Vz Ott.
Terrain. Vz Ott.
Terrakotta. Vz Ott
Tesák kamene = *kamenník* upravující kámen k potřebě stavební. Wtr. Řem. 498. — T. Jiří. Sr. Ott.
Tesánek Jan, č. math., spis., 1728.—1788. Vz Ott.
Tesař *Fr.* (Dubský), učit. a spis., 1818. až 1885.; T. *Fr.*, lékař, spis., 1818.—1892.; T. *Bedř.*, archit., 1835.—1890.; T. *V. J.*, spis., nar. 1842.; T. *Jos.*, spis., 1849.—1903.; T. *Ladisl.*, spis., nar. 1859. Vz Ott.
Tesařík, brouk. Sr. Ott.
Tesařova Ludm., spis., nar. 1874. Vz Ott.
Tesařský. T. nástroje. Vz KP. XI. 276 nn.
Tesařství, n. Vz KP. XI. 275 nn., Ott.
Těsnopis, u, m. Vz Ott.
Těsnoústka, y, f., stenostoma, v zool. Vz Ott.
Testament, u, m. Sr. Ott.
Těšík Jos., spis., 1813.—1880. Sr. Ott.
Tetanie, **tetanus**. Vz Ott.
Tetování, n. Sr. Ott.
Tetrametr, u, m. Sr. Ott.
Tetrapodie, e, f., z řec. Vz Dimetr zde.
Tetřev, **tetřívek**. Vz Ott.
Thadaeus Jan, kněz bratr., spis. † 1652. Vz Ott.
Thalli-um, a, n. T. a jeho sloučeniny. Vz Ott.
Thám *Kar. Václ.*, spis., 1763.—1916.; T. *Václ. Jos.*, spis., 1765. — okolo 1816. Vz Ott.
Thematický seznam. Zvon VI. 275.
Theodolit s vyobraz. Vz Ott.
Théovník (*čajovník*), u, m., thea, rostl. Vz Ott. XXV. 325.
Thermodynamika, y, f. = mechanická theorie tepla. Vz Ott.
Thermochemie, e, f. T. obírá se vzájemnými vztahy energie chemické a tepelné. Vz Ott.
Thermoskop, u, m. Sr. Ott.
Thermostat, u, m. Vz Ott.
Thille Jos., spis., 1818.—21./3. 1900. Vz Ott.
Thomayer *Jos.* dr., prof. a spis., nar. 23./3. 1853.; T. *Fr.*, odb. spis., nar. 1856. Vz Ott.
Thon Kar., zool. a spis., nar. 1879. Vz Ott.
Thoř Čeněk, žurn., 1844.—1894. Vz Ott.
Thori-um, a, n. Sr. Ott.
Thuma *Al.*, spis., nar. 1838. — T. *Kar.*, illustrator, nar. 1858. Vz Ott.
Thuringit, u, m., silikát železa. Vz Ott.
Thymian, tymián, vz Thymus v Ott.
Tchoř, putorius foetidus, šelma kunovitá. Vz Ott.

Tieftrunk Karel. Vz Ott.
Tigřice, e, f., tigridia, rostl. Vz Ott. XXV. 430.
Ticho. Bylo tam ticho jako v moři pod rovníkem. Máj. IV. 17.
Tichosť. Ne holí přes kosti, ale duchem tichosti (působ v děti). Máj. IV. 283.
Tichý *Jan*, spis, 1831.—1875.; *T. Jarosl.* = Fr. Rypáček. Vz Ott.
Tille *Jan*, řed., spis., 1833.—1898.; *T. Ant.*, zem. škol. inspektor, spis., 1835.—1896.; *T. Václ.*, spis, nar. 1867. Vz Ott.
Tilsch Em., spis., nar. 1866. Vz Ott.
Tilschová Anna, spis., nar. 1873. Vz Ott.
Tilšer Fr., prof., spis., nar. 1825.; *T. Jiří*, spis., nar. 1859. Vz Ott.
Tingl Fr., spis., 1809.—1869. Vz Ott.
Tipmann Kar., prof., spis., nar. 1848. Vz Ott.
Tiray Jan, škol. řed, spis., nar. 1858. Vz Ott.
Tischer *Fr.*, spis., nar. 1831.; *T. Fr.*, spis., nar. 1872. Vz Ott.
Tis, u, m., taxus, rostl. Vz Ott.
Tiskový. T. právo. Vz Ott.
Tisovec, vce, m., taxodium, rostl. Vz Ott.
Tisovský T. T. (Tobiás Eliáš), spis., nar. 1863. Vz Ott.
Titanit, u, m., nerost. Vz Ott.
Titl Ant., hud. sklad., 1809.—1882. Vz Ott.
Tíže. Vz Ott.
Tížnice, e, f., vz Svislice v Ott.
Tkáč Ignác, prof., spis., nar. 1839. Vz Ott.
Tkadlcovský stav. Obraz a popis jeho vz v Brt. Sl.
Tkadlcovství, vz Ott.
Tkadleček, spis. Vz Ott.
Tkanina. Vz Ott.
Tlak. Vz Ott.
Tl'af, tl'aju = *tliti, doutnati.* Brt. Sl.
Tleskyva, y, f., teleas, *rod drobných vos.* Vz Ott.
Tlouštkoměr tesařský. Ott. XXV. 277.
Tluchoř Vác., řed., spis., nar. 1858. Vz Ott.
Tlustonosec, attelabus. Vz Ott.
Tmářství, obskurantismus. Vz Ott.
Tmavec, vce, m., v zool. Vz Ott.
Tmavoskvrnáč, e, m., v zool. Vz Ott.
Tměj kompar. k tma. Brt. Sl.
Tmel. Vz Ott.
Tobolka Zdeněk, spis., nar. 1874. Vz Ott.
Točenice, e, f. = *šnekovité schody.* Vz Ott. XXV. 500.
Tolet se k někomu = *tuliti se.* Brt. Sl.
Tolman Liberin, učit., spis., 1810.—1881. Vz Ott.
Toman Kar, básn. — T. Hugo † 19./3. 1898. Vz Ott.
Tomášek Václ., hud. sklad., 1774.—1850. Vz Ott.
Tomášik Samo, kněz a slov. spis., 1813. až 1887. Vz Ott.
Tomek *V. V.*, 31./5. 1818.—12./6. 1905. Vz Ott. XXV. 527.—547. — **T.** *Mikul.*, spis., 1791.—1871. — **T.** *Ferd.*, básn. a spis., nar. 1860. — **T.** *Vratisl. Václ.*, spis., nar. 1868. Vz Ott.
Tomeš Jar., spis., 1861.—1891. Vz Ott.
Tomíček *Jan Slavom.*, spis. 1806.—1866. Vz Ott. — **T.** *Kar.*, spis., 1814.—1903. Vz Ott.
Tomsa *Fr. Jan*, spis., 1753.—1814.; T. *Fr. Bohum.*, spis., 1793.—1857. Vz Ott.
Tón, u, m. Sr. Ott.
Tonalit křemitý, diorit. Vz Ott.
Tonder *Ferd.*, hud., nar. 1852.; **T.** *Čen.*, spis., nar. 1859. Vz Ott.
Tónina, y, f. Vz Ott.
Tonner *Aug.*, spis., 1823.—1890.; T. *Eman.*, řed. a spis., 25./12. 1829.—5./4. 1900. Vz Ott.
Topinka, y, f. = *prkno k bednění střech.* Vz KP. XI. 278.
Toť. Vz Brt. Sl.
To tak = *to by tak bylo.* Dnes bude pršet. To tak! Brt. Sl.
Touha. Každá t. je nepřítelem štěstí. Máj. IV. 282.
Toulečník, a, m. = *toulař.* Wtr. Řem. 447.
Tovaryš, e, m. Organisace t-šů v XV. stol. Vz Wtr. Řem. 749.
Tovaryšovati. Wtr. Řem. 747. Sr. Tovaryšiti v III. Přísp.
Tráček, čku, m. = *úzká šle přivázaná na koncích trávnice.* Brt. Sl.
Tragał, u, m. = *tragač.* Brt. Sl.
Tragl'a, e, f. = *kozlík u vozu.* Brt. Sl.
Trákař, e, m. = *nosič,* z něm. Träger. Wtr. Řem. 566.
Trám, u, m. Spojování, ukládání trámů v stavbách. Vz KP. XI. 287 nn., 313 nn.
Třásněnka, y, f. Vz Puchýřnatky.
Transversa, y, f., z lat. T-sy v stavbách. Vz KP. XI. 315 nn.
Trafmistr, a, m. T. při železničních drahách, Bahnmeister. Us.
Trávec, vce, m. = rod mandelinek. Ott. XXV. 447.
Trávník, u, m. = pastviny u Lenešic. Čel. Priv. II. 225.
Travný jed (otravující). Škod. II². II. 193.
Trčał, a, m. = *trča, kdo všude trčí, se zdrží.* Brt. Sl.
Třepeníčko, a, n. T-ka = listy mnohodílné. Čes. l. XV. 352.
Trepkář, e, m. T. hotovil dřevěné a kožené podpatky pod obuv dlouhou, nosatou. Wtr. Řem. 141.
Třeskúcí = *třeskutý.* T. zima. Brt. Sl.
Teřsovitý v III. Přísp. 449. za Třesolka oprav v: Třesovitý.
Trestniči episoda. Nár. list. 1905. 353. 2.
Třetinový. T. dělení trámu. KP. XI. 288.
Trh. Trhy ve XIV. stol. T. týdenní, výroční; dobytčí, dřevný, koňský, kurní, masný, obilní, ovocný, sviňský atd. Vz Wtr. Řem. 329 nn. Sr. Čel. Priv. I. 798., II. 1282.
Trhovka, y, f. = *taška do trhu.* Zl. Pr. XXIII 51.
Trhovo. Práce na t. = *jarmareční.* Brt. Sl.
Triga, y, f., lat. = *trojspřežení.* Trigy na nár. divadle v Praze. Vz Máj. IV. 496.
Tříkrátmilostný. T. královna. Slád. Rich. II. 49.
Trimetr, u, m. Sr. Hexapodie zde. T. iambický; Tvar t-tru iambického. Vz Král. Metr. I. 306., 328 nn.

Třímillionový jazyk = *vorové přístaviště na Smíchově* (stálo prý 3,000.000 zl.).
Tříska. Má peněz jako třísek. Máj. IV. 242.
Trmati. Příklad uvedený v IV. d. jest z: Arch. XXII. 71. (z r. 1525.).
Třmenky, pl., m. = *tahouny na botách.* Vz Brt. Sl.
Trochejský. Řady t-ské; O trocheji a kolech trochejských vůbec. Vz Král. Metr. I. 25 nn. T-ské systemy a strofy; Jednotlivá kola a metra t-ská. Vz Král. Metr. I. 276., 257 nn.
Troky, m. = *necky.* T. na ryby. Čel. Priv. I. 572.
Troškar, a, m. = *pasák,* který pase svou trošku (své stádečko); opos. pastýř obecního stáda. Brt. Sl.
Trouchel, chle, f. = *troucheň.* Máj. IV. 211.
Trpaslík, a, m. Vz Čes. l. XV. 131. nn.
Trubač, e, m. T. robil trouby hudební. Wtr. Řem. 484.
Trudovačka, y, f. Když trnky (švestky) ještě zelené přejde ruda, sežloutnou, naduří se do široka, potom opadají. Takovým stroudovatelým švestkám říká se: dlažky, gágory, galgany, gangale, grmany, hósery, husary, chrastinky, kocary, kocury, kokáše, korbany, korbéle, kostrbale, kozáky, lusky, macúrky, piporce, pipory, rópe, rumpy, rupy, tašky. Vz Brt. Sl. Sr. Puchr.
Trudozvučný. T. bitva. Škod. II². II. 17. v II. Přísp.: Trudnozvučný.
Truhlář Jos. Vz Zl. Pr. XXIII. 71. s podobiz.
Truhličí. Truhla t. (s truhličkami). Wtr. Řem. 846.
Truhličník, a, m. T. dělal truhlice. Wtr. Řem. 450.
Třúkraľka, y, f. = zima tříkrálová. Brt. Slov.
Trusňák, vz Trusňok v III. Přísp. 453.
Trutovník, u, m. = *truskavec.* Brt. Sl.
Trysk, u, m. = *běh.* Kdo náhle v t. se vydává, schvátí se. Slád. Rich. II. 36.
Tržní řády v XIV. a XV. stol. Vz Wtr. Řem. 921. nn.
Tuhota, y, f. = *silné pálené.* Vz Brt. Sl.
Tuky. Vz KP. XI. 42?.
Tulač, e, m. = *tulák.* 1603. Arch. XXII. 355.
Tunchéř, e, m., vz Tynchéř. T-ři (dynchéři) lepili zdi a obmítali je. Wtr. Řem. 169.
Tunný. T. ryby: sledi, slanečci, ryby jiné slané, uzené, sušené. Wtr. Řem. 329.
Tupý čím. Byl t. bolestí. Zr. Plojhar I. 123.
Turenka, y, f. = *angrešt.* Brt. Sl.
Tušový. T. kresba. Nár. list. 1905. 354. 13.
Ťuyk, a, m. = *tuhýk.* Brt. Sl.
Ťuýkať = *pískati jako ťuýk.* Brt. Sl.
Tužej komp. adv. tuho. Brt. Sl.
Tvář. Hned se vydá tváří, co se v srdci vaří. Máj. IV. 217.
Tvořidlník, a, m. T. hotovil dřevěná pouzdra (tvořidka). Wtr. Řem. 144.

Tvrdý jak. T. jako koštál. Čes. l. XV. 143.
Tyl J. K. Vz Nár. list. 1906. 125. 2.
Tymian, u, m., vz Thymian.
Typografie, e, f., z řec. Vz Wtr. Řem. 520.
Tyran. To je t. tyranská. Máj. IV. 294.
Tysanec, nce, m. = *sota rukou do hřbeta.* Brt. Sl.

U.

Úbilí, n. = *obilí.* 1540. Arch. XXII. 105.
Ubľvat někoho = *ukřičeti.* Brt. Sl.
Ubohosť, i, f. U. člověka. Us.
Ubožácký služebník. Us.
Ubrychati v IV. d. 266. Dle Brt. Sl.: Ubrychtati.
Úbytě (vysychání míchy), tabes dorsalis. Vz Ott. XXV. 7.
Ucerák, u, m. = *utěrák.* Slov. Nár. sbor. XI. 20.
Ucloumaný medvěd. Slád. Jindř. 12.
Ucvekovat = *upěchovati.* Brt. Sl.
Učení-se. Zůstala u nás za příčinou učení-se v šití. Tk. Pam. II. 280.
Učitel. Bitím řezník získá, ne u. Máj. IV. 283.
Učiti. Učil děti na lístcích. Zvon VI. 410.
Učňák, a, m. = *mladý volek, který se učí tahat.* Brt. Sl.
Údivně. Housle hrály ú. Zl. Pr. XXIII. 91.
Udýchati se čím: spěchem Us.
Ufajnosť, i, f. = *naděje.* Vz Brt. Sl.
Ufňukanec, nce, m. = *kdo stále fňuká.* Brt. Sl.
Uglintěný = *slinami, pěnou potřísněný.* Brt. Sl.
Uhachati se = *udřiti se.* Člověk se tak neuhachá. Čes. l. XV. 143.
Uhlásit koho = *překřičeti.* Brt. Sl.
Úhlavý strom (dub) hraniční, komolý, jemuž koruna byla osečena. Vz více v Brt. Sl.
Úhorník, a, m. = *zmije jedovatá.* Brt. Sl.
Uhry v III. Přísp. 444. za Uherský polož až za: Uhrovec.
Uchosloví, n., otologia, nauka o chorobách ušních. Nár. list. 1906. 62. 13.
Uchubľať co = *pokrčiti.* Brt. Sl.
Újemnica, e, f. = *čarodějnice.* Brt. Sl.
Ukáčkaný = *uśubraný.* Brt. Sl.
Úkaz, u, m. = *podívaná.* Ovoce na ú. Brt. Sl.
Úkolní rejstra. 1525. Arch. XXII. 72.
Úkolník, a, m. = *kdo pracuje na úkol.* 1525. Arch. XXII. 58., 82.
Úkolnitý. Ú. práce = *na úkol.* Brt. Sl.
Ukopnutí, n. Bylo tam toho na u. = po kousku na každodenní potřebu (v zahradě). Brt. Sl.
Ukrotlý. Neoohu se vychloubati tak u-tlou trpělivostí. Slád. Rich. II. 7.
Ukrutník Ty u-če ukrutánská. Máj. IV. 294.
Ukúpiti, vz Ukoupiti.
Ulebeznit se = *uvelebiti se.* Brt. Sl.
Uléchat koho = *utišiti.* Brt. Sl. 180.
Ulík (hulík, holék), u, m. = *úzká prostora;* otevřená kůlna dřevěná s hasičským nářadím. Brt. Sl.

Úliv, u, m. = *úleje, silný liják.* Brt. Sl.
Ulizovat. Vĕtr ulizuje = opaluje. Brt. Sl. — **se k někomu** = *lichotiti se.* Brt. Sl.
Úloha, y, f. Ú. skal = *uložení, vrstva;* Ú. od Boha = *uložení, osud.* Brt. Sl.
Umělůstkovaný. U. strojenosť. Zvon VI. 315.
Umĕstování, n. = *stání.* Neměla nikde u. Brt. Sl.
Úmezek, zku, m. = *vrch meze, kde roste tráva, křibí.* Brt. Sl.
Úmorka, y, f. = druh *hrušek* kulatých, zelených. Brt. Sl.
Umprumák, a, m. = *absolvent uměleckoprůmyslové školy* (um. prům.). Máj IV. 242.
Umršit = *zabiti.* U. krtka. Brt. Sl.
Ungelt u, m. Sr. Čel. Priv. I. 800., II. 1284.
Upadený. Jsem u. = *v bídě, v tísni.* Brt. Slov.
Upadzgať = *upackat, ledajak udělati.* Brt. Sl.
Úpasek, sku, m. = *opasek.* 1561. Arch. XXII. 187.
Upiščený = kdo mnoho piščí (ku př. kuře). Brt. Sl.
Upl'et se komu = *vymluviti se.* Brt. Sl.
Upratati. Všecko bylo pěkně upratané = *uspořádáno.* Val. Čes. l. XV. 141. Sr. Pratat.
Úprava, y, f. Bude-li čeládka míti svou oupravu, může se jí volněji rozkazovati (své potřeby). 1540. Arch. XXII. 125.
Úpravnosť, i, f. Ú. pramenů. List. fil. 1905. 432.
Upřilišněně sebevědomý. Zvon VI. 322.
Úřad, u, m. Sr. Čel. Priv. I. 800 nn.
Uran, u, m. Vz Vstnk. XIV. 478.
Urážeč, e, m. Zpupný u. Slád. Rich. II. 103.
Urda (*brůda*) = *ovčí máslo ze žinčice vyvařené.* Val. Čes. l. XV. 266.
Úředník, a, m. Sr. Čel. Priv. I. 801., II. 1284 nn.
Uřítiti se v boji. Slád. Jindř. 125.
Úročník, a, m. Úročníci seděli na statcích vrchnostenských a platili z nich úrok, a mimo to byli povinni robotou. Dvoř. Mor. 210.
Úrok, u. m. Sr. Čel. Priv. II. 1284.
Urónit = *srasiti.* U. jablko. Brt. Sl.
Urostený = *urostlý.* Brt. Sl.
Urúbanina, y, f. = *rána seknutím.* Brt. Sl.
Usedlo, a, n. = *stavební prostora.* Brt. Sl.
Usedlosť, i, f. Vtělil mu na u. = dal mu na chrám Páně, sbil ho. Brt. Sl.
Úskrta, y, f., *úskrtí*, n. = *kůže krájená.* Wtr. Řem. 859.
Ustěnati se nad čím. Věky budoucí se u-nají nad tou podlostí. Slád. Rich. II. 98.
Ustopčiť = *stopu po sobě zanechati.* Brt. Sl.
Ústrech, u, m. = *spodní došek klasy nahoru položený.* Slov. Nár. věst. I. 68.
Ústrešní drevo = *nejspodnější silná lať ve střeše.* Slov. Nár. věst. I. 68. Sr. Ústřeší v VII. d.
Uščuhraný, uščuraný. U. peří hus = *ucourané, ulámané.* — U. chléb = *okoralý.* Brt. Sl.

Ušparinkovati = mezery mezi trámy (stěnami) deštičkami z jedlového dříví vyplniti. Slov. Čes. l. XV. 81.
Utáganý = *unavený, utahaný.* Brt. Sl.
Utéci. Sr. Prchnouti.
Uteřelý = *ztěřelý.* Brt. Sl.
Utírňa, ě, f. = *utíreň* ve IV. d.
Utlačovatelský bič. Zvon VI. 424.
Útlum, u, m. = tlumení, ubývání amplitudy pohybu kyvadlového. Vz Ott. XXV. 493a.
Utočiti co z čeho = *točením učiniti.* Brt. Sl.
Utrácat sa s někým = *dělati si veliké útraty.* Brt. Sl.
Utratiti. Neutracej víc, než získáš, sic na hlavu se potřískáš. Máj. IV. 291.
Utrhlý = *utržený.* Brt. Sl.
Utrmácenec, nce, m. = *utrmácený člověk.* Zl. Pr. XXIII. 255.
Útrova, y, f. = *útrata.* Brt. Sl.
Utuhlý vojín = *mrtvý.* Slád. Jindř. 130.
Uvádzka, y, f. = *úvod.* Brt. Sl.
Úvazba, y, f. Ú. u vozu. Škod. II. 245.
Úvěr, u, m. Zboží dávané na úvěr (ve XIV. a XV. stol.). Vz Wtr. Řem. 366.
Uzgřivý člověk = *skrblík.* Brt. Sl.
Uziznúť. Voły do teho zbožja ľen uzizły = jen na chvilku vešly a trochu si uhryzli. Brt Sl.
Úzka, y, f. = *škůrka.* Brt. Sl.
Užaslý. V srdci u. Škod. II². II. 136.
Užaté, ého, n. = *rána od užatí.* Brt. Sl.
Uželit slzy = *uroniti.* Brt. Sl.
Úživý. Její tíseň byla tak úživá (tísnící). Zl. Pr. XXIII. 338.
Užmanný. U. povříslo = *upotřebené.* Slov. Nár. sbor. XI. 8.
Užralec, lce, m = *ožralec.* Zvon VI. 184.
Užudlaný = *ušpiněný.* Brt. Sl.
Užvalkovat = *mech v mezerách mezi trámy (stěnami) hlinou upěchovati.* Čes. l. XV. 81.

V.

V. Vz Brt. Sl. 471.–472.
Vacek P., děkan. Sr. Tk. Pam. II. 386., 449.
Vahan, u, *vahánek*, nku, m. = *kulaté necky s dvěma uchy, v nichž se zadělává na koláče.* Brt. Sl.
Vajco, a, n. = *vrkoč v týle nití svázaný.* Slov. Nár. sbor. XI. 11.
Vajka, pl., n. = *varlata zvířecí.* Brt. Sl.
Vakovlk, a, m. V. psohlavý, thylacinus cynocephalus, ssavec vačnatý. Vz Ott. XXV. 407.
Valach, a, m. = *lavice v mlýnské šalandě k posezení i spaní sloužící.* Čes. l. XV. 189. — V. desetkrát spíše se obrátí nežli Hanák jednou. Čes. l. XV. 257.
Valbový. V. střecha vzniká ze střechy sedlové nahrazením štítů nakloněnou rovinou tříhrannou (valbou). Vz KP. XI. 333., 348.
Válec, lce, m. = *hrozen.* Brt. Sl.
Valchéř, e, m. = *valchář.* Čel. Priv. II. 564.

Vampola, y, f. V. u tažného mlýna. Čes. l. XV. 188. Vz Tažný, Vampula v II. Přísp.
Vanadi-um, a, n. Vz Vstnk. XIV. 460.
Vaněk *Ferd.*, *Kar.*, *Frant. Oldřich*, spis. Vz Ott.
Vantroky, *valtroky*, *vatroky*. Dle Čes. l. XV. 225., lépe: vodní postel. Sr. Wtr. Řem. 882.
Vařačník, u, m. Vz Vařečník v I. Přísp.
Vargal, a, m. = člověk tlustý, zavalitý. Brt. Sl.
Varieté, n., druh divadla.
Varietní místnosť (ve varieté). Máj. IV. 251.
Vartko, *vrtko* = *rychle*. Brt. Sl.
Vávra, y, m. Sedí mu v. na hřbetě = *lenivý*. Brt. Sl.
Vazba knih v XV. stol. Vz Wtr. Řem. 263. nn.
Vaznice, e, f. V. střech okapová, vrcholní atd. Vz KP. XI. 341, 329.
Vážník, a, m. V. dělal váhy. Wtr. Řem. 148.
Včiľšek = *včiľejšek*. Brt. Sl.
Včleniti co kam. List. fil. 1905. 443.
Včolek, lka, m. = *včugělka*. Brt. Sl.
Vděkoprázdný muž. Slád. Jindř. 24.
Vdoláň, a, m. = *veliký vdolek* nadívaný, posypaný postrouhaným chlebem. Brt. Sl.
Vebřésť = *vybřísti*. Brt. Sl.
Věc. Sr. Brt. Sl.
Věcdíl = *větší díl*. Čes. l. XV. 258.
Vejce. Barvení vajec. Vz Čes. l. XV. 375.
Vejdovy = *pole vydřená*. Čes. l. XV. 278.
Vějec, jce, m., časopis (Klácelův). Vz List. fil. 1905. 448.
Vejhled, u, m. = *vyhlídka*. Čes. lit. XV. 144.
Vejkružník, vz Výkružník.
Vejřitka, druh *vos*. Vz Ott. XXV. 158.
Vejtah, u. m. Rybník na trdlo a v. 1561. Arch. XXII. 204.
Vejtažní plod rybí. 1525. Arch. XXII. 68.
Veko, a, n. = *šlic*, *rozparek u nohavic*, *poklopec*. Slov. Nár. sbor. XV. 5.
Velehustý kosatec. Škod. II². II. 38.
Velestrmný. V. Ida. Škod. II². II. 36.
Velezvučný pták. Škod. II². II. 36.
Velflík Albert V., prof. a spis. Vz Zl. Pr. XXIII. 323. s podobiz. na str. 321.
Velímka, y, f. = *druh jablek*. Brt. Sl.
Veľkavý = *dosti veliký*. Brt. Sl.
Velkobanka, y, f. Nár. list. 1905. 359. 21.
Velkoobchodní stav. Nár. list. 1905. 359. 22.
Velkoprůmyslový stav. Nár. list. 1905. 359. 22.
Velkovodský mlynář = jenž měl mlýn pobřežní, na břehu řeky vystavěný. Čes. l. XV. 187.
Velkozloděj, e, m. Zvon VI. 334.
Vendyš K. Dr., spis.
Věnohojný. V. panny. Škod. II². II. 139.
Verbovat = *flámovati, hýřiti v hospodě*. Brt. Sl.
Vervní štětec. Nár. list. 1905. 326., 13.
Veselí, n. Vysoké V. v Bydžovsku.
Veselica, e, f. = *svatba*. Brt. Sl.
Veseľunko = *pěkně vesele*. Brt. Sl.
Vesní = *jarní*. Brt. Sl.
Vespust křičeti = *nesmírně*. V. mluviti = *blouzniti*. Vz Brt. Sl.
Veš prosí: Vař mě, pař mě, jen mě netluč. Us.
Věšadlo, a. n. V-dla při stavbách střech. Vz KP. XI. 316., 353.
Věšák, u, m., druh *trámu*. Vz KP. XI. 316.
Věšče, ete, n. = *nestvůrné dítě, proměnče, podvrženče*. Vz Brt. Sl.
Věščica, e, f. = *divižena*. Brt. Sl.
Věšutý zámek = *visutý*. Brt. Sl.
Větrní mlýn, *povětrní* mlýn, *větrák*, *větrovec*. Sr. Čes. l. XV. 187.
Vetrůvka, y, f. = *ovoce sražené větrem*. Brt. Sl.
Vetuľka, y, f. = *kozle*; *jalovička*. Brt. Sl.
Věznění, n. Vz Čel. Priv. II. 1288.
Vězniotví, n. System v. Nár. list. 1906. 34., 13.
Věžní krovy. Vz KP. XI. 358.
Vícepočetnosť, i, f. Počet v-sti = *plural*. Klc 67.
Vičnatět. Čučka (čočka) čtvrtého roku (setá) v-tí = zvrhuje se u víku. Brt. Sl. 497.
Viďa v oči = *vůčihledě*. Vz Brt. Sl.
Vidličkář, e, n. = *škvor*. Brt. Sl.
Vicherný = *znamenitý*. Brt. Sl.
Vichláč, **vichlař**, e, m. = *pletichář*. Brt. Sl.
Vikvina, y, f. 1561. Arch. XXII. 192.
Vikýř, e, m. Stavba v-řů. Vz KP. XI. 362.
Viléčka, pl., n. = *punčochy bez stop*. Vz Brt. Sl.
Vinopalič, e, m. = *vinopal*. Wtr. Řem. 425.
Vinovaný = *vinný*, *vinen*. Brt. Sl.
Visenec, nce, m. = *viselec*, *oběšenec*. Brt. Slov.
Višolky, pl., f. = *viselka*, rostl. Brt. Sl.
Višotory = *předměty v jizbě*: **kamna** atd. Vz Brt. Sl.
Viták Konst., učit. a spis. † 6./3. 1906. maje 71 léto.
Vizmut, u, m. Vz Vstnk. XIV. 458.
Vížgřit oči = *tříti*. Vz Brt. Sl.
Vkrvit co kam. V. ty ideje v českou krev. Zvon VI. 358.
Vláčebný. V. robota. 1525 Arch. XXII. 64. Sr. Vláčební.
Vláčeník, a, m. = *kdo vláčí branami*. Brt. Sl.
Vláčitá v VII. d. za Vláčenice polož za: Vláčeti.
Vláčják, a, m. = *vůl slabý, kterým lze jen vláčeti, ne orati*. Brt. Sl.
Vlas. Úprava vlasů na Slov. Vz Nár. sbor. XI. 10. nn.
Vlasák, a, m., druh *červů*. Brt. Sl.
Vlasenský = *vlastní*. Vz Brt. Sl.
Vlasniti si = *přivlastňovati si*. Brt. Sl.
Vlivnosť, i, f. V. jeho myšlének. List. fil. 1905. 443.

Vlkodlak, a, m. Sr. Čes. l. XV. 238.
Vnímací ústrojí mlýnské = na které síla elementární (vody, větru) nebo i animální tvora (tvora) bezprostředně působí (t. j. kola). Vz Čes. l. XV. 227.
Vňut, *vnitřák*, a, m. = *vňutr* v I. Přísp., Brt. Sl. 565.
Voděrky, ů, m. V. mlýnské. Arch. XXII. 201. Sr. Voděry ve IV. d.
Vodotečina, y, f. 1525. Arch. XXII. 68. Sr. Vodotočina.
Vodotečný. V. struha. 1525. Arch. XXII. 70.
Vodotisk, u, m. V. v papíře. Mus. 1906. 284.
Vodovoz, a, m. = *rozvážeč vody*. Wtr. Řem. 564.
Voitlová Bož., spis.
Voj (oj). Vyhazuje za voj (z kopýtka). Máj IV. 396.
Vokřastaný. Ten je jož trocho v. = okřesaný, poněkud již zjemnělý. Brt. Sl. 162. Sr. Křastat.
Vokrdí, n. = *pruh mezi záhony na poli nezoraný* Čes. l. XV. 278.
Volař, e, m. = *kdo pracuje s voly*. 1556. Arch. XXII. 161.
Volesek, rybník v Blatech. Máj IV. 2.
Volšovec, vce, m., Lungenwurzel, rostl. Čes. l. XV. 349.
Vonichléb, a, m. = *smrdirobota*; *kdo rád jí, ale nerad pracuje*. Brt. Sl.
Vopilka, y, m. = *opilec*. Čes. l. XV. 144.
Vopselý = *mlený*. Čes. l. XV. 143.
Vopůlník, u, m. = *mužský kožich po pás (do půli) dlouhý*. Brt. Sl.
Vosičina, y, f. = *místo, kde rostou osyky*. Čes. l. XV. 279.
Voskování nábytku. Vz KP. XI. 433.
Vostrov, a, m. = *loupež*. V zloděj. ml. Čes. l. XV. 48.
Votec, tce, m. = *otec*.*1492. Arch. XXII. 41.
Vozacko, a, n. = *klouzačka na ledě*. Brt. Sl.
Vozák, a, m. V. dělal celý vůz (kolář). Wtr. Řem. 146.
Vozek, zka, m. = *vozka svatební*. Vz Brt. Sl.
Vozník, u, m. = *kůlna na vůz*. Vz Brt. Sl.
Vrabečnice, e, f, thymelaea, rostl. Vz Ott. XXV. 48.
Vrablina, y, f. = *samice vrabčí*. Brt. Sl.
Vracazas (vrať sa zas) = *báječná bylina*. Vz Brt. Sl.
Vrána, y, f. Všeco sebere, jen co v. vocasem schodí (každou snítku). Čes. l. XV. 143. Seděl jako v. na úhoře (tiše). Máj IV. 263.
Vrata. Úprava vrat. Vz KP. XI. 376. V. jezová. Vz Čes. l. XV. 226.
Vratič, e, m., tanacetum, rostl. Vz Ott. XXV. 69.
Vraždět = *naléhavě prositi*. Vz Brt. Sl.
Vřed, u, m. Sr. Brt. Sl.
Vrhovat = *vrhem běžeti*. Vz Brt. Sl.
Vrch, u, m. Sr. Brt. Sl. Za vrch někoho uhoditi (do hlavy). 1538. Arch. XXII. 96. — V. = *vazba střechy*. Slov. Nár. věst. I. 68.
Vrchářka, y, f. Sr. Vrchář. Čes. l. XV 259.
Vrcholák, u, m., terminalia, rostl. Ott. XXV. 255.
Vrkoč, e, m. V. na střechách z došků upletený, kryje hřeben střechy. Slov. Nár. věst. I. 68.
Vrňuchat, inten. slov. vrnět. Vz Brt. Sl.
Vrták, u, m. = *nebozez ku zkoumání spodku půdy*. V. talířový, lžičkový, torbový. KP. XI. 296., 298.
Vrtík, u, m. = *dřevo, v němž se čep vrat n. dveří otáčí*. Brt. Sl.
Vrzigat = *vrzati*. Vz Brt. Sl.
Vřznit na koho = *nevražiti, láti*. Vz Brt. Sl.
Vrzugýňat = *škaredě vrzati* Brt. Sl.
Vrž, e, f. = *vržanina, vrhnuté, zorané pole*. Brt. Sl.
Všekazi, termiti, hmyz. Vz Ott. XXV. 256.
Všina, y, f. = *všéně*. Brt. Sl.
Vtěšiti se. Jen dobře se v to nové jaro v. Slád. Rich. II. 115.
Vtíravě k někomu se připojiti. Máj IV. 126.
Vůle. Sr. Brt. Sl. Poslední v. Sr. Testament.
Vůneček, čku, m. Vz Brt. Sl.
Vůz. Podrobný popis s vyobrazením vz v Brt. Sl.
Vyběrák, u, m. V. k vybírání kalu z úpatí vývrtu. KP. XI. 299.
Vybývati. Vybývá 5 gr. = *zbývá*. Brt. Sl.
Vyciziti co odkud. (Nevhodné) ovce ze stáda v. (prodati). 1561. Arch. XXII. 189.
Vycvekovat = *cvekama (cvočky) vybiti*. Brt. Sl.
Vyčápat co. Déšť cestu v-pal (*vyhlodal*). Sr. Brt. Sl.
Vyčapět někde = *vyseděti nečinně*. Brt. Sl.
Vyčichrati co: sudy = *učiniti, aby vyčichly*. 1588. Arch. XXII. 313. Sr. Vyčichrovati ve IV. d.
Vyčiňovat = *obdělávat*. Brt. Sl.
Vyčtlý = *vyčtený*. Už to mám vyčtlé. Brt. Sl.
Vydavajka, y, f. = *ženská, která by se ráda vdala*. Brt. Sl.
Výděrka, y, f. = *výběrka, kus houně na vytírání prachu ze srsti koňům*. Vz Brt. Sl.
Výdoba, y, f. = *obraz vzoru svému zcela podobný* List. fil. 1905. 365.
Vydryanec, nce, m. = *podmáslí*. Val. Čes. l. XV. 266.
Vygľajdaný = *rozviklaný*. Vz Brt. Sl.
Vyhampasovat = *pracně dobyti*. Vz Brt. Sl.
Vyhlédati jak. Vyhlíží jako dej mu kus chleba (vyhublý, nuzný). Máj IV. 263.
Vyhleděí = *lidé, kteří jdou něco prohlednouti na komiss*. Brt. Sl.
Vyhloubiti co čím. V-li si hrob slzí záplavou. Slád. Rich. II. 84.
Vyhnanecký svět = *cizí, v němž kdo žije jako vyhnanec*. Slád. Rich. II. 24.
Výhon, u, m. Ovčí v. (vyhánění na pastvu). 1561. Arch. XXII. 190.

Vychovaný čeho. Te děfčata bele domácího pořádku dobře v-ny. Brt. Sl.

Vyjałovjévac. Krava bude v. = bude méně a méně dojit a zůstane jalová. Brt. Sl.

Vyjmluvník, a, m. = *výminkář*. Chod. Čes. l. XV. 77.

Výklestek, stku, m. Sr. Jespa zde.

Vykoukanec, nce, m. Starý v. Nár. list. inser. Sr. Vykoukaný.

Vykouti co = *vynalézti*. Slád. Rich. II. 126.

Vykřáhnouti komu. Vykřáblo mu = *vymrzl*. Čes. l. XV. 143.

Vykrámit se = *vypraviti se*. Brt. Sl.

Vykřámit se. Nůž se vykřámił = *vylomil z okladiny*. Vz Brt. Sl.

Vykrásti se odkud = *tajně odejíti*. 1491. Arch. XXII. 32.

Vykřemeslit co = *pracně, uměle zhotoviti*. Brt. Sl.

Výkružník u, *dvojkružník*, *dvékružník*, u, m. = druh kola spodáku (na spodní vodě na větších řekách). Vz Čes. l. XV. 229.

Vykružovadlo, a, n. = *vykružovací nástroj*. Vz KP. XI. 300 nn.

Vykundat se = *vypraviti se někam*. Vz Brt. Sl.

Vykypnúť odkud = *vystříknouti*. Vz Brt. Sl.

Vyłágat někomu = *vybiti*. Brt. Sl. 176. Sr. Łágat.

Vyléčitelný. V. nemoc. Nár. list. 1906. 34. 13.

Vyľevit v práci = *poleviti*, někdy i: *ustati*. Vz Brt. Sl.

Výlezek, zku, m. = *přelízek* (v plotě). Čes. l. XV. 44.

Vylítostit se = *lítosti zbýti*. Vz Brt. Sl.

Vylízlý = *vylízaný, tlustý a červený*. Brt. Sl.

Výmelné, ého, n. Arch. XXII. 161. Sr. Mýto.

Výmitka y, f. Vorhand ve hře v karty. Kdo je na v-tce? Brt. Sl.

Vynaháčiť koho = *obrati do naha*. Brt. Sl.

Vyníčat co = *hájiti*. Vz Brt. Sl.

Výnosný = *bohatý*; *pyšný*. Vz Brt. Sl.

Vyopíchaný v práci = *zběhlý, zkušený*. Brt. Sl.

Vypáliti odkud = *rychle odjeti, utéci*. Brt. Sl.

Vyparátit = *nenadále něco nemístného vykonati*. Liptov. Sb. sl. IX. 47.

Vypěnkovat co = pěnkou (pozlátkem) *polepiti*. Vz Brt. Sl.

Vypletkovat co = *vypůjčiti si s úmyslem nevrátiti nic*. Vz Brt. Sl.

Vyplsat na s'rom = *vylézti*. Brt. Sl.

Vypřezděti (vypřevzděti) **komu** = *vynadati*. Máj. IV. 328.

Vypříkopovat les = *nadělati v něm příkopy*. Brt. Sl.

Vyrevaniť se = *vypraviti se z domu*. Brt. Sl.

Vyrukování, n. V. židů z vězení. Čel. Priv. I. 519., 587.

Vysokavý = *ne hrubě vysoký*. Brt. Sl.

Vystižnosť, i, f. Zvon VI. 382.

Vystrák, vz Výstrojník (násl.)

Výstřelky = *ryby*, Ausschüssling. Arch. XXII. 426.

Vystříľat komu = *vybiti*. Brt. Sl.

Výstrojník, *vystrák, dvéstrojník* u, m. = *mlýnské ústrojí, složení s dvojími koly*. Vz Čes. l. XV. 230.

Výstruhový = *falcovaný*. V. dvéře. Brt. Sl.

Výstupník, a, m. = *člověk jednající proti právu*. 1580. Arch. XXII. 271.

Vyščagovať vodu. Brt. Sl. Vz Vyščakati.

Vyščechraný = *vyprázdněný*. V. z peněz. Brt. Sl.

Vyšejízdný Zeus (vysoko ve vzduchu jezdící). Škod. II.² II. 126.

Vyšenkovati Příchozího tovaryše v. = *na další cestu podporou vypraviti*. Wtr. Řem. 765.

Vyšidařiti co. Máj. IV. 189.

Vyšívání v XIV. a XV. stol. Vz Wtr. Řem. 299 nn., 818. Sr. Čes. l. XV. 319 nn. 353. - 374., Nár. věst. I. 103.

Vyšťouchati co čím: jez kamenim (vyplniti). 1588. Arch. XXII. 310.

Vyšupanka y, f. = *vymrskané pole*. Čes. l. XV. 278.

Vytiehnouti = *vytáhnouti*. 1432. Arch. XXII. 40.

Výtonník, a, m. = *mýtný u výtonu* (výtoni). Wtr. Řem. 932.

Vytrvalec, lce, m. Máj. IV. 188.

Vyučiti. Je vyučen řemeslem kominářským.

Vyvádět o něčem = *vypravovati*. Mor. Čes. l. XV. 392.

Vývinozpytný. V. věda. Zl. Pr. XXIII. 66.

Vývoz, u, m. Obchodní vývoz z Čech v XV. stol. Vz Wtr. Řem. 940.

Vyzdřipolo = *vyžerpole*. Brt. Sl.

Vyzigliť = *vymazati*. V. viks. Brt. Sl.

Vyzobkládat komu čím: obuškem = *natlouci*. Brt. Sl.

Vyzpytovat komu = vyzvěděti, co mysí; **čemu** = *dohádati se*. Vz Brt. Sl.

Vyztužení, n V. či zavětrování stěn věžních; V. stolice střešní. Vz KP. XI. 359, 441.

Vzácnota, y, f. = *vzácnosť*. Vz Brt. Sl.

Vzatek, tku, m. = *úroda na stojatě*. Vz Brt. Sl,

Vzjedný = *zlostný*. Vz. Brt. Sl.

Vznícenosť, i, f. Horečná v. Zvon VI. 332.

Vznosivosť, i, f. Nár. list. 1906. 34. 13.

Vzpěra, y, f. Vzpěry při stavbách. Vz KP. XI. 317.

Vzpěradlo, a, n. V-dla při stavbách střech. Vz KP. XI. 323 nn.

Vzpruha, y, f. Nár. list. 1906. 20. 17.

Vzúpělý. Vykřikla vz-lým hlasem. Zl. Pr. XXIII. 242.

W.

Woldřich J. N. Dr., prof. a spis. 15./6. 1834.—3./2. 1906. Vz Nár. list. 1906. 34. 2. a jiné listy z též doby; Zl. Pr. XXIII. 215.

Wolfram, u, m. Sr. Vstnk. XIV. 476.

Z.

Z. Vz Brt. Sl.
Za. Vz. Brt. Sl. 515 – 517.
Zabachlat = *zaobaliti.* Vz Brt. Sl.
Zabaručený = *založený, pohozený.* Brt. Sl.
Žabié = *zábsti.* Vz Brt. Sl.
Zabohatit koho = *obohatiti.* Brt. Sl.
Zabouditi se = *zamračiti se.* To se z-lo. Čes. l. XV. 143.
Zabrcat něčím = *zachdzeti.* Brt. Sl.
Zabřednouti. Kdo se nestřeže, snadno zabředne. Máj. IV. 341.
Zabřiňat. Mucha z-la = *zašuměla.* Brt. Sl.
Zabŕtit = *zavříti, završiti.* Vz Brt. Sl.
Zabulat = *zaobaliti.* Vz Brt. Sl.
Záčinok, nku, m. = *otvor v stodole,* jímž se podává obilí do dvou záděni. Nár. Věst. I. 68.
Zaděti. Zaděly ne ěstu (zaoděly). Vz Brt. Sl.
Zadialogisovat si. Máj. IV. 29.
Zadlužitelnosť, i, f. Nár. list. 1906. 68. 9.
Zádrhlica, e, f. = *zadrhnutí.* Uzel zavázaný na z-cu. Vz Brt. Sl.
Zadrúžit se = *ověnčit se jako družka.* Vz Brt. Sl.
Zaďžnúť = zahaliti. Brt. Sl.
Zagarazdit v VII. d. 1105. za Zagat polož před toto slovo.
Zaglintěný = *slinami, pěnami potřísněný.* Vz Brt. Sl.
Zahacení, n., thrombosa = srážení — se krve za živa do dutin srdečních nebo kdekoli v cévstvu. Vz Ott. XXV. 389.
Zahájka, y, f. = *zahájené pastvisko.* Vz Brt. Sl.
Záhradí, n. Pobyli jsme u něho v z. Tk. Pam. II. 407.
Zahradina, y, f. = *menší usedlost.* Brt. Sl.
Zahradník, a, m. = *majetník menší usedlosti.* Brt. Sl. 521.
Zahradník-Brodský, spis.
Zahránkový. Z. muzika (kdy se jenom hraje, ale netančí). Vz Brt. Sl.
Zachmulený. Dům sněhem z. Zl. Pr. XXIII. 43.
Záchtivý = *mlsný, bažný.* Brt. Sl.
Záchytka, y, f., přístroj. Vnitřek roury korunového vrtáku diamantového opatřuje se z-kou k pojištění jádra vývrtu (půdy). KP. XI. 301. Z. = přístroj k zachycování oblých částí tyčí při vrtání půdy poškozených. Ib. 303.
Zaječí. Čelník (paleční kolo mlýnské) na z. skok má palce nabité ob palec. Vz Čes. l. XV. 230.
Zajest = *zajísti.* Vz Brt. Sl.
Zajiklý. Řekl z-klým hlasem. Zl. Pr. XXIII. 174.
Zajímavý proč. Místo pro vyhlídku z-vé. Tk. Pam. II. 235.
Zakaliti = *vymazati.* Čelesník z. Slov. Nár. věst. I. 67.
Zákaznice, e, f. Máj. IV. 242. Srv. Zákazník.
Zákažný = *krásný jako na zakázku.* Brt. Sl.
Základ, u, m. Z-dy stavby. Vz KP. XI. 308 nn.
Zákładka, y, f. = *sázka.* Brt. Sl.
Zaklínání na Pačlavsku u Kroměříže. Vz Čes. l. XV. 379.
Záklop (záklopa). Na trámy stropní kladou se stropnice, jež nad záhrobní zovou se záklopy. Čes. l. XV. 35. Sr. Stropnice.
Zakl'učitý = *klikatý.* Vz Brt. Sl.
Zakřoupaný = *umazaný.* Brt. Sl.
Zakružený štít. Škod. II.[2] II. 6, 97.
Zakuť koňa = *vraziti hřebík mimo roh.* Brt. Sl.
Zaledněný. Z. končina. Zvon VI. 812.
Zalehlý mlýnský kámen. Sr. Slévač, Zalitý.
Zalehnutí, n Léčil mne pro z. ucha. Tk. Pam. II. 108.
Záliha, y, f. Pouchový sloup stavidel se z-hami. Vz Ces. l. XV. 227.
Zalitý mlýnský kámen. Vz Zalehlý, Slévač.
Zalomoziti čím kde. Z-zil klíčem ve dveřích. Máj. IV. 23.
Zálupovitý = *mající zálupy, odstávající třísečky.* Z. podlaha. Vz Brt. Sl.
Zal'útit si = *zasteskuouti si.* Vz Brt. Sl.
Zaměstnavatel, e, m. 1499. Arch. XXII. 215.
Zámiškový. Z. střevice. Vz Brt. Sl.
Zamítnouti. Žádný z žáků nebyl zamítnut = reprobován. Tk. Pam. II. 143.
Zamohlý = *zámožný.* Brt. Sl.
Zamrazglý = *zamražený, zaražený.* Vz Brt. Sl.
Zamrsknouti co. Ihned dvéře zamrštila. Zvon VI. 373.
Zamurísaný = *zašmouraný.* Brt. Sl.
Zamúřit oči = *zamhouřiti.* Brt. Sl.
Zanebezdit = *zanečistiti.* Vz Brt. Sl.
Zanný = *zadní.* Slov. Nár. sbor. XI. 16.
Zaopasek, sku, m. = *zápas, potyčka.* Vz Brt. Sl.
Západčivý Jiná mandragora roste v z vých miestech, 1517. Čes. l. XV. 145.
Zápal'estivý = *náhlý, zlobivý.* Vz Brt. Sl.
Zápały, m. = *červánky.* Vz Brt. Sl.
Zápecí, n. = *zákamní.* Brt. Sl.
Zapchlý = *zapíchnutý.* Vz Brt. Sl.
Záplava y, f., vz Splávek.
Zapomenutí, n. Z. jest bezděčné odpuštění. Máj. IV. 427.
Záponný, vz předcház. Plachta.
Zápovědní ryby lapati. Arch. XXII. 65.
Zapovídací tabulka u cesty (že se tudy nemá choditi, jezditi). Tk. Pam. II. 106.
Zápředník, a, m, *pavouk.* Vz Ott. XXV. 345.
Zapřihlý = *zapřažený.* Vz Brt. Sl.
Zapustiti pole = *nechat zpustnouti.* 1525. Arch. XXII. 61.
Zápušťok, štku, m. = *stodolní patro.* Slov. Nár. věst. I. 68.
Zapytlačiti si v lese, na polích. Us., Máj. IV. 204.
Záření, n. Tlak z. Vstnk. XIV. 517.
Zármutek, tku, m. Z-tkem pole neoseješ. Máj. IV. 193.
Zarúnit se = *bahnem se zanésti.* Vz Brt. Sl.

Zařvati oč. Já nepošlu je (zajaté), kdyby o ně zařval ďábel sám. Slád. Jindř. 24.

Zasmoligať sa = *zasmoliti, ušpiniti.* Brt. Sl.

Zásobák, a, m. Výprava z-ků. Zvon VI. 299.

Zástěra, y, f. Z-ry slovenské. Vz Nár. sbor. XI. 14 nn.

Zástraž, e, f. = *deskový stav ve vodě* (aby se opraly ovce před stříháním). Vz Brt. Sl.

Zastřísněný. Je z-né = *na vodě chytá se led.* Vz Brt. Sl.

Zastróhnóť olůvko = *ořezati tužku.* Brt. Sl.

Zastůł = *zástol'é.* Vz Brt. Sl.

Zásyp, u, m. Z. při vodních stavbách. Vz KP. XI. 307.

Zaščoglať = *zatáhnouti.* Z. za kločku. Vz Brt. Sl.

Zašeřelý. Z. stezka. Máj. IV. 198.

Záškleba, y, f. = *rudý průsvit mezi mračny od zapadajícího slunce.* Čes. l. XV. 143.

Zašklebiti se nač. Máj. IV. 42.

Záškodnice, e, f. = *zámecká konírna.* 1556. Arch. XXII. 159., 160.

Zaškrený = *tvrdý náhlým oschnutím.* Z. půda. Vz Brt. Sl.

Zašúbit = *pokryti došky.* Roubení stodoly z. Slov. Nár. Věst. I. 68.

Zátesek, sku, m. Mlýnská kladnice z-sky uklínovaná. Vz Čes. l. XV. 231., 189.

Zatracený kam. Jsi v peklo z-cen. Slád. Rich. II. 94.

Zátucha, y, f. Mučený nejrůznějšími z-chami. Máj. IV. 131.

Zatuchnouti v čem. Kdo v pověrách zatuchl, tomu se vždy baluchy líbějí. Čes. l. XV. 223.

Závěrné, ého, n. Z. měst královských, (nějaká daň). Dvoř. Mor. 372.

Zavěsitý = *visací.* Z. zámek. Brt. Sl.

Závěť. Vz Testament.

Zavětrování stěn věžních. Vz Vyztužení zde.

Závitník, u, m. Sr. Ott. XXIV. 755b.

Závlačka *u dveří.* Vz Padka zde.

Závodný = *vábivý, vábný.* Z. děvče. Brt. Sl.

Zavrtaný. Z-ná v máji = děvče, které se při stavění májí nevyplatilo. Vz Čes. l. 397.

Zažehnávání psotníku, nátky, ouročků. Vz Čes. l. XV. 202.

Zážitný. Z. travina = *stravná.* 1561. Arch. XXII. 191.

Zbahněti. Jednání o tu věc z-lo = prodlužuje se do nekonečna, nemůže pokročiti. Us.

Zbandóchat = *pokaziti.* Vz Brt. Sl.

Zbilko, a, n. = *stéblo.* Vz Brt. Sl. a II. Přísp.

Zbranice = *česlice,* trámce 2—4 sáhy před stavidly do země zaražené, na střevíc od sebe vzdálené, aby záškodné předměty u nich se zastavovaly a kol mlýnských neporušovaly. Vz Čes. l. XV. 226.

Zbrojí, n. = *zbroj.* Vz Brt. Sl.

Zbyknouti co = *smysliti.* Vz Brt. Sl.

Zcelenosť, i, f. Z. smyšlenková. Zvon VI. 382.

Zdáňovaný = *na zdávání.* Z. šaty = svatební. Brt. Sl.

Zdavkový prsten = *svatební.* Vz Brt. Sl.

Zdětilý = *kdo měl mnoho dětí, zkušený.* Čes. l. XV. 143.

Zdobivosť a zdobnosť tvarové osnovy. Nár. list. 1906. 62., 13.

Zdoupnělý společenský řád. Zvon VI. 422.

Zdravý jak: jako výlupek, lusk, strnk. Brt. Sl.

Zdržení, n. Na cestě bylo z. v Přerově. Tk. Pam. II. 389.

Zdučno = *udatně.* Val. Brt. Sl.

Zduševnění, n. Nár. list. 1906. 55. 13.

Zdýlný. Z. stodola nízké zdi má vrata z předu a ze zadu ve svislích. Brt. Sl. 399.

Zejitá, é, f. = *schůze.* Vz Brt. Sl.

Zejitý. Z. střecha = *sešlá.* — Z. z hábů = na kom háby sešly, se sedraly. Brt. Sl.

Zelenka O., hud. sklad. Zl. Pr. XXIII. 336. s podobiz.

Zelí, n. Jde, jako dy šlape zéli = pomalu. Čes. l. XV. 143.

Zelinka, y, f. = *rosnička.* Brt. Sl.

Zelnuška, y, f. = *zelnačka.* Brt. Sl.

Zelový. Jsem z = jím rád zelí. Brt. Sl.

Zemanová. Humpalová-Zemanová, spis., 1870.—1906. Vz listy z doby 24./4. 1906. a násl.

Zeměkrálovna, y, f. = *královna země.* Máj. IV. 38.

Zeměloženec, nce, m. Škod. II.² II. 76. (Ilias XVI. 235). Sr. Zeměložec v VII. d., Zeměložný v III. Přísp.

Zeminný průmysl. Wtr. Řem. 851.

Zerav, u, m., thuja, rostl. Vz Ott. XXV. 392.

Zeus bleskomilovný, černomraký, mrakosběratel, štítovládný atd. Škod. II.² II. VI.

Zezrnět, ěl, ění. — kde. Chlapec na službě z-něl = zjadrněl, zesilněl. Brt. Sl.

Zežvachlat šaty = *pokrčiti.* Brt. Sl.

Zgohrat = *skuhrati.* Brt. Sl.

Zgómať = *zkoumati.* Brt. Sl.

Zgrnatět = *ztrouchnivěti.* Brt. Sl.

Zgúmať co = *zamýšleti.* Brt. Sl.

Zgumy = *výzkumy, výzvědy.* Brt. Sl.

Zhazovati se = *shodovati, srovnávati se.* Brt. Sl.

Zhodky, pl., m. = *stočky.* Brt. Sl.

Zhonitý. Tlouk ke konci trochu s. = *tenčí.* Brt. Sl.

Zhoštění- se města. Čel. Priv. I. 810.

Zhóvěřený = *sdůvěřilý.* Brt. Sl.

Zhrúbka, y, f. = *velikosť.* Vz Brt. Sl.

Zimnějc. Tam je z. než tady. Čes. l. XV. 143. Sr. Zimějc. v I. Přísp.

Zimostrázný. Z. jařmo. Škod. II.² II 245.

Zipět, ěl, ění = *chraptěti, sipěti.* Vz Brt. Sl.

Zipkat = *sípati, slabě dýchati.* Vz Brt. Sl.

Zkojiti koho čím. Žluči ho matka zkájela. Škod. II.² II. 79.

Zkoušenec, nce, m. Bylo 28 zkoušenců (maturantů). Tk. Pam. II. 142.

Zkřečkovat = *střečkovati.* Vz Brt. Sl.

Zkrvácení, n. Utrpěl velké z. Tk. Pam. II 192.

Zlakomit se čemu n. **nač** = *zhlédnout se.* Vz Brt. Sl.
Zláščovat = *zvláštovat.* Někomu něco z. = něco zvláštního (k jídlu) dělati. Vz Brt. Sl.
Zlato. Sr. Vstnk. XIV. 589.
Zlatolíčí, n. = *vrbové proutí.* Brt. Sl.
Zlatolijce, e, m.. aurifusor. Z. rozpouštěl kovy. Wtr. Řem. 155., 491.
Zlátolisko, a, n. = *shlaň, důl, zmola.* Brt. Sl.
Zlezenec, nce, m. = *přistěhovalec někam přilezlý.* Brt. Sl.
Zlidovění, n. Z. parlamentu. Nár. list. 1906. 55. 17.
Zlidštění, n. Zvon VI. 481.
Zloděj. Ochrana před zloději. Vz Čes. l. XV. 394.
Zlúený = *zlostný.* Vz Brt. Sl.
Zmalomyslněti na duši. Mus. 1906. 284.
Zmargonit koho = *pomásti.* Vz Brt. Sl., Zmargotit v VII. d.
Zmaterialisovati vidiny. Máj. IV. 216.
Zmatkuplný. Z. novota v Slad. Jindř. 120.
Změdnatělý. Z. mumie. Nár. list. 1906. 55., 13.
Změrek, rku, m. = *štrych horní.* Sr. Čel. Priv. II. 29., 71.
Zminek, nku, m. = *otlačisko, místo obuví otlačené.* Brt. Sl.
Zmitražit co = *zmařiti.* Vz Brt. Sl.
Zmizvat = *zmizeti.* Vz Brt. Sl.
Zmotoškat sa = *zmotat se.* Vz Brt. Sl.
Zmrhánek, nka, m. = *soumrak.* Vz Brt. Sl.
Zmrl'e, ete, n. Husí z. = *slabá, zakrslá husa.* Sr Brt. Sl.
Zmrščék, ščku, m. = *březové bičisko.* Brt. Sl.
Zmrzlický. Má z-kou duši (zbabělou). Slád. Jindř. 42.
Zmygnút = *rychle utéci.* Brt. Sl.
Znalec, lce, m. Nelze ve všechněch dílech znalcem každému se státi. Škod. II.[2] II. 228.
Znáti co. Lépe něco z., než mnoho míti. Máj. IV. 325.
Zňavota, y, f. = *petrolej.* Vz Brt. Sl.
Zneštastniti koho. Slád. Rich. II 65.
Znezdobiti co. Slád. Rich. II. 81.
Zněžnělost, i, f. Nasladlá z. výrazů. Zvon VI. 98.
Zniknút se = *státi se, strhnouti se.* Vz Brt. Sl.
Znovuztvrzení, n. Slavné z. (zemských práv). Tk. Pam. II. 12.
Zobák, u, m. Z. byl střevíc prodloužený do špice. Wtr. Řem. 250.
Zobákovitý střevíc. Wtr. Řem. 120. Sr. předcház. Zobák.
Zobnút sa do čela = *uhodíti se o něco ostré.* Brt. Sl.
Zodborňovací tendence. Nár. list. 1906. 69. 13.
Zodvšád = *odevšad.* Brt. Sl.
Zolovatěti. Šlapky jí z-ly. Zvon VI. 173. Vz Zolověti.
Zpaděrkovat = *utíkati.* Brt. Sl.
Zpantit = *spantat, splésti, smotati.* Vz Brt. Sl.
Zpapčit se do čeho = *zamilovati se.* Vz Brt. Sl.
Zpáteční (= divoké) žínky na Domažl. Vz Čes. l. XV. 396.
Zpitovat koho = *zkoušeti, vyzvídati na kom.* Vz Brt. Sl.
Zpopelnatět = *v popel se obrátiti.* Brt. Sl.
Zpranýřovati. Zvon VI. 382.
Zpravovatel, e, m. = *zpravodaj.* Měl poslední slovo co z. Tk. Pam. II. 111.
Zpruchnatět = *zpuchřeti.* Vz Brt. Sl. 552.
Zpustovat = *zkaziti.* Vz Brt. Sl. 156.
Zrada, y, f. Zradě věří se jak lišce jen (nevěří se). Slád. Jindř. 124.
Zralý. Vždy nejdřív padá nejzralejší plod (nejstarší nejdřív umírá). Slád. Rich. II. 41.
Zrničí, n. = *drobné semeno plevele, semýší.* Brt. Sl.
Zrnulinko, a, n. = *malé zrníčko.* Brt. Slov.
Zrumpl'ovat. Ovce všecko zrumpľujú = *sežerou.* Brt. Sl.
Ztapit, *ztapnút* = *natrefiti.* Brt. Sl.
Ztetelený vzduch. Zvon VI. 333.
Ztratiti se jak. Ztratil se jako sůl ve vodě. Máj. IV. 217.
Zupuvidlo, a, n. = *divoch.* Brt. Sl.
Zvědy, pl, m. = *chytrosti, nápady.* Vz Brt. Sl.
Zvěšče, ete, n. = *dítě věščky.* Vz Brt. Sl.
Zvěščka, y, f. = *diviženа.* Vz Brt. Sl.
Zvihlý = *zdvižený.* Brt. Sl.
Zvířetnice, e, f. = *prodavačka zvěřiny.* Wtr. Řem. 929.
'Zvířetník, a, m. = *zvěřinář.* Wtr. Řem. 320., 929.
Zvl'čatět, ěl, ění = *státi se divokým jako vlk.* Brt. Sl.
Zvodeň, dně, **zvodňa,** ě, **zvodoně,** e, f. = *brázda na příč polem, kterou se svádí voda s pole.* Brt. Sl.
Zvolící. Byla s tím s. = *svolila k tomu.* Brt. Sl.
Zvon, u, m. = *tulák.* Laš. Brt. Sl.
Zvonek, nku, **zvoneček,** čku, m. = *dítě, které pořád běhá za matkou.* Brt. Sl.
Zvonečník, a, m. Z. dělal malé zvonce. Wtr. Řem. 152.
Zvoněný. Přišel o z-ném poledni = když se zvonilo. Brt. Sl.
Zvonnat = *zvodňat, zvodnět, roztáti.* Vz Brt. Sl. 534[a].
Zvratitý. Z. cesta = mající zmoly a výmoly. Vz Brt. Sl.
Zvrglý mlíko = *sražené.* Brt. Sl.
Zvŕzka, y, f. = *zvrhování pole, podmítka.* Vz Brt. Sl.
Zvýška, y, f. = *vysikost.* To je z. stromu. Vz Brt. Sl.
Zvýtězit = *vyziskati.* Vz Brt. Sl.

Ž.

Ž příklonné. Sr. Brt. Sl.
Žádnýkrát nic nenašel. Brt. Sl.
Žádolit n. *zágolit* = *žádoniti* Brt. Sl.

Žaj, e, m. = *žatí*. Vz Brt. Sl.
Žamrat, vz násl. Žemrat.
Žbélek, lku, m. = *džbán na vodu*. Brt. Sl.
Žbluchnout do vody = skočiti. Vz Brt. Sl.
Žblunit, vz Žblouit v I. Přísp — Brt. Sl.
Žbrýňat = *mrskati sebou*. Vz Brt. Sl.
Že. Vz Brt. Sl. 557.—558.
Žebraňa, ě, m. = *nezbedný žebrák*. Brt. Sl.
Žebronivě. Zvon VI. 415.
Žebrový. Ž. klenba. Nár. list. 1906. 69., 13.
Železnice, e, f. *Ž. mlýnská* = *zásobní komora* v podkroví, kde skládali pytle, otesky nábojů, palců, ceví, pružinek, klínců atd. Čes. l. XV. 189.
Železničák, a, m. = *železniční zřízenec*. Us.
Železničácký. Ž. krev. Zvon VI. 300. Sr. Železničák.
Železniční telegrafie. Ott. XXV. 184.
Želva, y, f. Vz Ott. XXV. 285 nu.
Žemenka, y, f. = *hrsť lnu n. konopí*. Brt. Sl.
Žemrat, **žemořit** = *žebroniti*, *žamrat*. Brt. Sl.
Žena. Věrnosť a ne bohatství při ženě si žádej. Máj IV. 291.
Ženička, f. = *žemenka*. Brt. Sl.
Ženich. Když nevěsta se rodí, ž. na kůň sedej (ž. budiž o několik let starší než nevěsta). Máj IV. 282.
Ženíšek Fr. Sr. Máj. IV. 431.
Ženiti se. Kdo se ženíš, hledej sobě roveň, nerovná spřež nerada spolu táhne. Máj. IV. 341.
Ženská je chytrá, ale žádné moudro. Chrud. Rgl.
Žernica, e, f. = *mouka mletá žernovem*. Brt. Sl.
Žernovník, a, m. Ž. robil mlýnské žernovy. Wtr. Řem. 498.
Žgarýcat = *nehorázně bodati*. Sr. Žgárat. Brt. Sl.
Žgřandźák, a, m. = *děcko ubrečené*; *kdo mluví nosem*. Brt. Sl.
Židé v XIV. a XV. stol. Sr. Wtr. Řem. 387., 957., Čel. Priv. I. 811.
Židle pletené, skládané, točité a mřežované objevují se u větším počtu teprve od konce XV. stol. Wtr. Řem. 846.
Žigýcnúť inten. slov. žignúť. Brt. Sl.
Žíhavo. Do žíhava něco rozpáliti. Brt. Sl.
Žíla, y, f. Jen tahněte, žíly, dokud jste živy (pracuj ustavičně). Máj IV. 264.
Žínání, n. = *sežaté vrchní listy bujného obilí*; *sežínání listů*. Vz Brt. Sl.
Žingor, a, m. = *malý hubený človčk*. Brt. Sl.
Živnostenskoprávní kompetence. Wtr. Řem. 56.
Živobytí, n. Ž. je vlastně nepřetržitou otročinou. Máj IV. 205.
Žíznivět, **žižlivět** = *žhavým*, *řeřavým býti*. Vz Brt. Sl.
Žižkův. Žižkova kuchyně. Vz Čes. l. XV. 396.
Žluťucha, y, f., thalictrum, rostl. Vz Ott. XXV. 317.
Žluťunký. *žluťuněnký* = *pěkně žlutý*. Vz Brt. Sl.
Žour. Také v Čech.
Žuchlačka, y, f. Te jeho ž-čke nestojijó za nic = *třesky plesky*. Brt. Slov.
Žuk, a, m. = *chroust na niti uvázaný*. Bude viset jako ž. Brt. Slov.
Žvandrat = *žvaniti*. Brt. Slov.
Žvíchať = *žvýkati*. Brt. Slov.

Seznam

nových pramenů, z nichž látka tohoto Příspěvku jest sebrána.**)

*Adm Conf. — Confessio generalis fratris Alberti dicti Vojtěch de Psář v rkp. kláštera admontského č. 524. z druhé polovice XIV. stol. Otištěno v List. fil. 1888. 37.–41.

Alm. — Almanach České akademie císaře Františka Josefa I. pro vědy, slovesnosť a umění.

Arch. XIX. Registra soudu komorního 1502.—1508., 1511.—1519. Knížky nálezů soudu zemského a komorního z první polovice XVI. věku. — XX. Dopisy pp. z Pernšteina 1509.—1548. Str. 1.–276. — Listiny pp. z Pernšteina z roku 1491.—1548. Str. 277.—540. — Tři projevy z let 1467.—1469. Str. 541 —562. — XXI Listy do Kouřimě zaslané. 1513.—1525 Listy do Budějovic zaslané. 1405.—1526 — Dodavek k dopisům rosenberským 1409.—1531. — Mikuláše Slepičky z Nažic závěť. 1512. — Mikuláše Petrlíka nadání a závěť. 1508. — Rybničná registra panství krumlovského. 1450.—1524. — XXII. Spisy z XV. a XVI. stol. — XXVII. Dopisy Karla staršího z Žerotína. 1591.—1610.

*As. Fr. — Vz Asn. v VII. díle (v seznamu).

Bab. — Babel a bible. Přeložil z něm. Dr. Ant. Klouda. V Praze 1903.

Baw. — Sborník hrab. Baworowského. Přepsal Jan Loriš. V Praze 1903. — Baw. B. = Bruncvík. Str. 25.—51. — Baw. E. = Ezop. Str. 52.—145. — Baw. Ar. = Arnošt. Str. 146.—300. — Baw. T. = Tandariáš. Str. 301.—352. — Baw. J. = Jetřich. Str. 353.—406. — Baw. Ap. = Appolon. 407.—429. — Pozn. Baw. Ar., vz Arn. v VII. díle v seznamu pramenů str. VII.; Baw. E., vz Ezp. tamtéž na str. X.

*Bech. — J. Bechynka. XVI. stol.

*Běl. — Listiny a zápisy města Bělé pod Bezdězem z let 1345.—1708. V Rozpravách Učené společnosti VII. ř. sv. 3. Vyd Jos. Kalousek. V Praze. 1889

*Bhm. hex. — Bohemarius major; Bhm. lex. = Slovníček v Bhm. hex mezi hexametry 268.—269. Vz List. fil. XV. 456., XIX. 381. (Bhm. Fl. v VII. d. str. VIII.).

*B. olom. Vz BO. v VII. díle str. VIII. (v seznamu pramenů).

Bílý Obr. — Od kolébky našeho obrození. Naps. Fr. Bílý. V Praze 1904.

Brt. Čít. — Domácí čítanka. Vybr. Fr. Bartoš V Brně 1900. — Brt. Sl. (Slov.) = Dialektický slovník moravský. Sest. Fr. Bartoš. V Praze 1905. a 1906.

*Comest. — Comestoris Historia scholastica od r. 1404.

Czam. Slov. — Slováci a ich reč. Naps. Dr. Samo Czambel. V Budapešti 1903.

Čad. — Hynovo Dušesloví. Naps. Dr. Fr. Čada. V Praze 1902.

Čapk. — Herondovy Mimiamby. Přel. Jan Lad. Čapek. V Praze 1900. — Čapk. Most. = T. M. Plauta Mostellaria. Přel. J. L. Čapek. V Praze 1904.

Čas. mor. mus. — Časopis moravského musea.

Čeč. — Monografie okresu královéměstského. Uprav. Fr. Jos. Čečetka. V Praze. 1896.

Čel. Priv. — Privilegia měst pražských. I. díl. — Privilegia král. měst venkovských z let 1225.—1419. II. díl. Vyd. Dr. Jarom. Čelakovský. V Praze 1886. a 1895.

Čch. Kv. — Druhý květ Naps. Svat. Čech. V Praze 1899. — Čch. II. Pov. =

**) Zkratky zde neuvedené viz v dřívějších dvou seznamech pramenů (na konci VII. dílu a I. a II. Příspěvku). Stran Dodatků sr. str. 465. druhého Příspěvku z r. 1901. Pod čarou.

Z pramenů označených hvězdičkou čerpal prof. Ign. Mašek. Z některých vybráno jen málo slov. — Sr. Doslov.

Druhá kniha povídek a črt. V Praze 1902.
*Čtver. — Čverohranáč Z. XV. stol.
*Dal. L. — Dalemilova Kronika v knihovně lobkovické v Praze č. 333. z XV. stol. — Dal. P. = Rukopis pelcelovský v thunovské knihovně na Děčíně. — Dal V. = Rukopis vídeňský z konce XIV. stol.
*Des. U. — Počátek Desatera ve veršich. V Mus. 1898. 246.—247.
*Dět. Jež. — Dětství Ježíšovo. Vz Mus. 1889. 455.—459. Ze XIV. stol.
Dolen. Pr. — Praha ve své slávě i utrpení. Naps. Dolenský.
*Dor. — Legenda o Dorotě.
Dost. Pov. — Alois Dostál. Dějepisné povídky, obrazy a črty. Ve Vel. Meziříčí 1887.
Dšk. Km. — Kmenosloví nářečí jihočeských. Pod. Vavř. Jos Dušek. V Praze 1903.
Dvoř. Mor. — Dějiny markrabství moravského. Naps. Rud. Dvořák. V Brně 1905.
*E. J. — Vz Ev. v VII. díle str. X. (v seznamu pramenů).
Emin. — Emin paša a vzpoura v Aequatorii. Naps. A. J. Mounteney Jephsen. Přel. G. Dörfel, El. Krásnohorská a Pr. Sobotka. V Praze 1891. Sr. Stan.
*Er. — Sto povídek od K. Erbena.
*Ev. Mar. zl. — Staročeský zlomek evangelia sv. Marka ze XIV. stol. Otišt. v List. fil. 1891. 93. nn.
Ev. olom. — Evangeliář olomoucký. Vyd. Fr. Černý. V Praze 1902.
*Exod. zl. — Zlomek exodu z XV. stol. Otišt. v Listech fil. 1880. 129 nn.
*Fagif. — Reineri Fagifacetus s čes. glossami z poč. XV. stol. Otišt. v Jagičově Archivu XIV. 13. nn.
Faust. — Historia o životu Dra Jana Fausta. Vyd. Dr. Čen. Zíbrt. V Praze 1903.
Fel. — Rozebrání Obrany Sam. Martinia. Od K. Jana Felina. Vz Kom. Ces. (násl.).
Frant. — Frantova práva. 1518. Vyd. Dr. Čen. Zíbrt. V Praze 1904.
Friedr. — Zakládací listina kapitoly litoměřické. Vyd. Gust. Friedrich. V Praze 1901.
Gb. Slov. — K slovu ‚Mat.' inkl. Vz Seznam zkratků v II. Přisp.
*Gest. B. — Gesta Romanorum v rkp. březnickém. Vyd. Dr. J. V. Novák.
Ghet. — Pražské ghetto. Společnou prací Ig. Herrmanna, Dra Jos. Teige a Dra Z. Wintra. V Praze 1902.
*Gloss. hymn. víd. — Hymny glossované v rkp. evangelia vídeňského. — Gloss. ol. = Glossy k bibli (nov. zákona). Rkp. v knihovně olomoucké — Gloss. roudn. = Glossy v rkp. roudnickém. XV. stol.
GP. — Výbor sestavený od Grima a Pelikána. Sr. Pel., Výb. Pel.
Grm. — Výbor z literatury české. Doba střední. Uprav. J. Grim. 3. vyd. V Praze 1899.
Guth. Caus. — Causerie z cest. Naps. Dr. Jiří Guth. V Praze 1891.
*Hád. — Hádání Pravdy se Lží. Od Ctib. Tovačovského.
Hall. — V zapomenuté pevnůstce. Naps. N. Danienko. Přel. Fr. Halla. V Praze 1901. (V Matici lidu XXXV. 1., 2.).
Hamz. — Zálesí. Poznámky povahopisné. Naps. Dr. Fr. Hamza. V Praze 1902.
Hauer. — Příspěvky k dialektu na Opavsku. Naps Václ. Hauer. V progr. gymnasia opav. na r. 1902.
Hav. Chamr. — Ze zápisků filos. stud. Filippa Kořínka. III. Chamradina. Prozrazuje Mart. Havel. V Praze 1895. Sr. násl. Kořnk.
Havl. — Jan Havlasa (Klecanda). Tatranské povídky. 1891. Str. 1.—43.
*Hlas nár. — Hlas národa (časopis). Z let osmdesátých.
Hlavn. — O zvučnosti jazyka českého. Naps. Alois Hlavinka. V Brně 1902.
Hlk. — Vítězsl. Hálek. I.—XI.
Hoch. — Hanácké obrázky. Nakreslil Jan Hoch. V Olom. 1903.
*Hol. Met. — Sedm let v jižní Africe. Naps. Dr. Emil Holub. Přel. J. Metelka. V Praze 1880.—1881.
*Hom. Op. — Staročeské glossy v Homiliáři opatovickém. V Museu 1880. 114. nn.
Hoš. Pol. — Podřečí polnické. Naps. Ig Hošek. V Praze 1905.
*Hrlš. Hus. — Mistr Jan Hus od Herloše.
Hrubý. — České postilly. Naps. Hyn. Hrubý. V Praze 1901.
Hruš. — V záblescích staré chodské slávy. Naps. Jan F. Hruška,
Hš. Pís. — Píseň písní. Uspoř. Dr. Ig. Hanuš. V Praze 1869.
Huj. Progr. — Hujer. Programm akad. gymnasia v Praze na rok 1905.
Chč. S. — P. Chelčického Postilla. Díl II. Vyd. Em. Smetánka. V Praze 1903. Má-li arabská číslice u sebe *a* n. *b*, znamená kapitolu, jinak stránku I. dílu.
Chek. — Chek ve vědě a v zákonodárství. Naps. Dr. Ant. Pavlíček. V Praze 1902.
Chyt. -- O junkéřích pražských. Naps. Dr. Kar. Chytil. V Praze 1903.
Jakb. Mar. — Ant. Marek. Podává Dr. Jan Jakubec. V Praze 1896.
Jark. — Střepiny a skořepiny. Naps. St. Jarkovský. V Praze 1904?
*Jeř. Rom. básn. — Stará doba romantického básnictví. Naps. Dr. V. Jeřábek. V Praze 1883.
Jind. — Slovník technický. Sest. prof. Jarosl. Jindra. V Praze 1903. a násl. Do hesla: Chodbový.
*Jir. H. Sl. pr. — Dr. Hermen. Jireček. Slovanské právo v Čech. a na Moravě. — Jir. H. Mýto.
Jir. H. Prove. — Prove. Historický slovar slovanského práva. Sest. Dr. Herm. Jireček. V Praze 1904.

Jlnk. Jas. — Jasem i stínem. Část I. Naps. Ed. Jelínek. V Praze 1891.
***Jos. Fr.** — Život Josefův. Vz Krok 1887. 280. a 1888. a Jos. v VII díle str. XII. (v seznamu pramenů).
Jrsk. — Spisy Jiráskovy I. atd. — **Jrsk. Pov.** = Staré pověsti české. Naps. A. Jirásek.
Juda. — Václ. Kosmák. Naps. K. Juda. Progr. realky v Nov. Městě na Mor. za r. 1900.—1901.
Kad. — Jazykové jevy v logice. Naps. Dr. Otak. Kadner. V Progr. kolín. gymn. na r. 1902.
Kál. Slov. — Na krásném Slovensku. Naps. Kar. Kálal. V Praze.
***Kat. brn.** — Zlomek legendy o sv. Kateřině nalezený r. 1886. v bibliotéce kostela sv. Jakuba v Brně. Mus. 1887. 212.—222.
Kbrt. Džl. — XXX. výroční zpráva gymn. domažlického za r. 1900.—1901. Grammatické zvláštnosti mluvy domažlické. Podává Vojt. Keberle.
Kká. Sion. — Rob. Hamerling. Král sionský. I., II. díl. Přeložila El. Krásnohorská. V Praze 1901. a 1902.
Klášt. Maz. — Lord Byron: Mazeppa. Přel. Ant. Klášterský. V Praze 1902. — **Klášt. Ep.** = Epické básně 1902.
Kol. Her. — Českomoravská heraldika. Naps. Mart. Kolář. V Praze 1902.
Kom. — Spisy J. A. Komenského. č. 6. Vyd. Česká akademie r. 1902. — *a*) Ces. Cesta pokoje. Vyd. J. A. Komenský. Str. 187.—221. — *b*) Připojeno *α*) **Fel.** = K. Jana Felina Rozebrání Obrany Sam. Martinia. Str. 4.—183. — *β*) **Ind.** = Induciae Martinianae od Sam. Martinia. Str. 223. do konce. Na začátku této knihy uvádí vydavatel její dr. Jos. Müller na str. VI.—XV. předmluvu J. Martinia do jeho Obrany (Mart. S. Před.). — **Kom. Did.** = J. Am. Komenského Didaktika. Vyd. dr. J. V. Novák. V Praze 1902.
***Korč.** — Nový zákon napsaný r. 1425. od Mar. Korečka. Sr. List. fil. VII. 126. nn.
Kor. Kom. — Korrespondence J. Am. Komenského II. Vyd. dr. Jan Kvačala 1902.
Kořnk. — Ze zápisků phil. stud. Filippa Kořínka. Prozrazuje Mart. Havel. V Praze 1893. Sr. **Hav. Chamr.**
Kos. Živ. — Život starého kantora. Autobiografická líčeň. Podává Jan Ev. Kosina. V Olom. 1899.
Košť. Poh. — Ze světa pohádek a bají. Seps. Jos. Košťál. V Praze 1903. Sr. **Kšť. Lid.**
KP. — Kronika práce do 163. sešitu inkl. (do XI. 426.).
Král. Men. — Tita Maccia Plauta Menaechmové. Přelož. dr. Jos. Král. V Praze 1890. — **Král. Metr.** = Řecká a římská metrika. V Praze 1905., 1906.
Krec. — Čes. literatura logická. Naps. dr. Ant. Krecar. V Progr. slanského gymn. na r. 1892.
Krs. Ten. III. — Alfreda lorda Tennysona Vybrané básně III. Přel. dr. F. Krsek. V Praze 1901.
***Kruml.** — Rkps. codex dříve krumlovský, nyní v Českém museu. Sr. List. fil. 1884. 254., 1887. 363.
Kšť. Lid. — Lidová mluva na Bydžovsku. Naps. J. Košťál. V Progr. gymn. na Nov. Městě v Praze na r. 1901.—1902. Sr. **Košť. Poh.**
Kubl. — G. Suetonia Tranquilla Životopisy 12 císařů římských. Přelož. V. Kubelka. V Praze 1903.
***Kunh. pís.** — Píseň Kunhuty. V Mus. 1882. 116. Sr. List. fil. XVII. 142.
Kun. Id. — Idylky od B. Vikové-Kunětické. V Praze 1894.
Kvap. Lib. — Liber aureus. Naps. Jarosl. Kvapil. V Praze 1894.
***Lact.** — Lactifer Jana Vodňanského z r. 1511.
Lbk. — Jana Hasištejnského z Lobkovic Putování k sv. hrobu. Vyd. Ferd. Strejček. V Praze 1902.
***Leg. Dor.** — Legenda o sv. Dorotě. Vz **Dor.**
***Lék. A.** — Sbírka rozprav lékařských z r. 1440. (V universitní knihovně XI. C. 2.) — **Rostl. G.** Sr. Výb. II. 445. nn. — **Lék. B.** = Sbírka atd. (V univ. knihovně pražské XVII. B. 18.). = **Maš. Ruk.** (Vz II. Přísp. 466.).
***Levšt.** — Levšteinova veršovàna sv. Mařie s nebes chvála. XIV. stol. Vz Mus. 1884. 514.—524.
Listář. — Listář k dějinám školství kutnohorského. Doplňky z let 1594.—1623. Vypsal prof. Otok. Hejnic. V Praze 1905.
***List. J. Hrad.** — Listiny jindřichohradecké z let 1384. a 1388. Otišt. v Progr. gymn. jindřichohradeckého na r. 1886.
Lit. — Literatura česká XIX. stol. Naps. dr. J. Hanuš, dr. J. Jakubec, dr. J. Máchal, dr. E. Smetánka a dr. J. Vlček. Díl I. V Praze 1902. — Díl II. napsali J. Hanuš, J. Jakubec, Jar. Kamper, J. Máchal, L. Niederle, Jar. Vlček. V Praze 1903.
Lit. list. — Literarní listy. Ve Velkém Meziříčí. XIII.—XVI.
Litom. — Nářečí litomyšlské. Naps. Quido Hodura. V Litomyšli 1904.
Luc. — Staročeský lucidář. Text rukopisu fürstenberského a prvotisku z r. 1498. Vyd. dr. Čen. Zíbrt. V Praze 1903.
Luž. Kv. — Květiny a ženy. Povídky, obrazy a črty. Naps. Věncesl. Lužická. I. Ve Vel. Meziříčí 1887.
Máj, týdenník.
***Mam. A.** — Mammotrekt univ. knihovny pražské (XI. E. 6.) z XV. stol. Vz List. fil. 1893. 218.—234., 290.—312. — **Mam. F.** = Mammotrekt tamtéž (VIII. G. 28. z XV. stol. — Mammotrekt dvorní knihovny vídeňské č. 4302. z pol. XV. stol. Vz Jagićův Archiv V. 98.—112.
Mart. S. Před. — Předmluva k Obraně Sam. Martinia. — **Ind.** = Induciae Martinianae. Vz **Kom. Ind.**

***Masar. Stud.** — O studiu děl básnických. Naps. T. G. Masaryk. V Praze 1884.
***Mat. Lyr.** — Výklady Matouše z Lyry na evangel. sv. Matouše.
Mill. s čísly znamená Marka Pavlova z Benátek Millïon vydaný od dra Just. Práška. V Praze 1902.
Mod. kn. — Modrá knihovna. Obrázky ze Slovácka (od Bzence). Naps. Kar. L. Jelínek. 1898.
Mršt. Obrz. — Obrázky. Naps. V. Mrštík. V Praze 1894.
Msn. Il. — Homerova Ilias. Přelož. Hynek Mejsnar. V Praze I. d. 1878., II. d. 1881.
Msn. Od. — Homerova Odysseja. Přeložil Hyn. Mejsnar. V Praze 1876. — **Msn. Hym.** = Homerovy Hymny, Epigrammy, žabí a myší válka. V Praze 1881.
Mš. Slov. — Rukopisný slovník (hl. staročeský) prof. Ign. Maška uložený v knihovně Čes. musea. Vz Doslov.
Mtc. l. 1897. Obrz. — Matice lidu. Obrázky kulturní a zvykoslovné. Píše J. V. Vykoukal.
Müll. — Xenofontovy Drobné spisy. Přel. dr. Kar. Müller. V Praze 1904.
Mus. slov. — Museum slovenské VII. 1.—6., VIII. 1. 2.
Nár. list. — Národní listy (časopis).
***Nár. pol.** — Národní politika (časopis).
Nár. sbor. — Národní sborník 1904.
Nár. věst. — Národní věstník československý. V Praze 1906.
Nejed. — Dějiny předhistorického zpěvu v Čechách. Naps. Zdeněk Nejedlý. V Praze 1904.
***Neveč.** — Výpisky z Liber memorabilium — pamětní knihy fary kníňovské založené od P. K. Nevečeřela r. 1763. až 1793.
***Nom.** — Nomenclator. Vz VII. díl str. XV. (v seznamu pramenů).
***Obr. Pikh. Han.** — Obrana viery proti Pikhartóm 1401. Dle ukázek Hankových v Rozboru 1845. 43.—50.
Obz. lit. — Obzor literarní a umělecký. Red. Jarosl. Vlček.
***Otc. A.** — Životy a řeči Otců aegyptských z XV. stol.
Ott. — Ottův Slovník naučný do XXV. 512. inkl.
Ott. Říz. — Soustavný úvod ve studium řízení soudního. Pod. prof. dr. Emil Ott. 3 díly. V Praze 1900. a 1901. (Citaty z I. a II. dílu jsou uloženy v III. Příspěvku).
Ott. Kal. — Velký slovanský kalendář na r. 1904. Vyd. Jan Otto.
Pal. Záp. — Fr. Palackého Korrespondence a zápisky. Díl II. Sr. II. Příspěvek 466.
***Paš. drk.** — Vz Drk. v VII. díle IX. (v seznamu pramenů).
Pat. Jer. — O sv. Jeronymovi knihy troje. Vyd. Ad. Patera. V Praze 1903. — **Pat. Zim.** = Čtenie zimnieho času. Z ruk. XIV. stol. Uprav. Ad. Patera. V Praze 1905.
Pel. — Výbor z literatury české. Doba stará. Uprav. Jan Pelikán. 2. vyd. V Praze 1893.
Pitt. — U Buřilů. Vyd. Vlasta Pittnerova (Ludmila I. 64.).
***Plk. N. zák.** — Palkovičův Nový zákon.
***Pokr.** — Pokrok (časopis). Z let osmdesátých.
Pol. — Mil. Zd. Polák.
***Popr. rožmb.** — Popravčí kniha pánů z Rožmberka. Vyd. Fr. Mareš. Sr. **Kn. rožm.** v VII. díle str. XII. (v seznamu pramenů).
Post. Hrub. — České postilly. Naps. Hynek Hrubý. V Praze 1901. Vz Hrubý (zde).
***Post. mr.** — Postavy a mravy lidské. XV. stol. Mus. 1827. III. 9., Výb. I. 957 nn.
Proch. Hrad. — Hradčanské písničky. Vyd. Fr. Procházka. 1903.
***Pror. ol.** — České glossy v lat. Prorocích knihovny olomoucké. Z XV. stol.
***Pulk. Klem.** — Kronika Pulkavova. Rkp. v univers. knihovně pražské. Vyl. Procházka. — **Pulk. Lobk.** = V lobkovické knihovně pražské XV. stol. Z opisu Ad. Patery. Sr. **Pulk.** v VII. díle str. XVI. (v seznamu pramenů).
Rais Lep. — Na lepším. Naps. Kar. Rais. V Praze 1902. — **Rais Vlast.** = Zapadlí vlastenci. — **Rais Domov.** Ve Zvonu III. — **Rais Sir.** = Sirotek. — **Rais Koř.** = Hořké kořeny 1892. — **Rais Lop.** = Lopota. Podhorské obrázky. 1895. — **Rais Lid.** = Mezi lidem. V Praze 1898.
***Řeč kmet.** — Řeč kmetě starého. V rkp. lobkovického Pulkavy. — **Řeč. Příbr. Han.** = Řeči mistra Jana z Příbramě. Vyd. Hanka v Rozboru 1845. 51.—57.
***Rhas E.** — Rhasezovo Ranné lékařstvi. Vz Ras. v VII. díle str. XVII (v seznamu pramenů).
Rok. — Za Kristem. Od J. Rokyty (Černého). V Praze 1903.
Rizn. — Príslovia, porekadla a úslovie. Sebral K. V. Rizner. Vz Sbor. slov. 1900. 62 nn.
***Rostl. D.** — Rostlinář. Slovníček botanický v univers. knihovně pražské. — **Rostl. F.** = Slovář lat. český z XV. stol. Jagićův Archiv XIV. 10. (30?) nn. — **Rostl. G.** = **Lék. B.** v **Mš. Ruk.** — **Rostl. olom.** = Nejstarší český slovník rostlinářský v Mus. 1877. 391.—393. Z bibl. kapitoly olomoucké.
***R. otc.** — Rada otce k synu. Mus. 1892. 395 nn.
***Rozb. II.** v lét. 1843.—1844. Vz Rozb. v VII. díle str. XVII. (v seznamu pramenů).
***Rozk. P.** — Vz Prešp. v VII. díle str. XVII. (v seznamu pramenů). — **Rozk. R.** = Rukop. slovníku staročeského lat. čes. známého pod jménem ‚Klen Rozkochaný‘ v bibl. Františkánů v Brně. Z Hankovy sbírky.
***Rozm.** = Mnč. Rozm. v VII. díle str. XIV. (v seznamu pramenů).

Rozp. fil. — Rozpravy filologické věnované Janu Gebaurovi. V Praze 1898.
***Růž.** — Růžová zahrada. Z XIV. stol. Mus. 1881. 469.—477.
***Ryt.** — Legenda o 10.000 rytířích.
Sá. XX. d. — Romanetta z Ještěda II. Vypravování staré žebračky. Od K. Světlé. — **Sá. Upom.** = Upomínky. V Praze 1901. — **Sá. Prost.** = Prostá mysl. — **Sá. Pr. m.** = Sá. Prost. — **Sá. Jitř.** = Jitřenka. 1886.
Sbor. čes. — Sborník československý. Od Šumavy k Tatrám. Vyd. K. Salva a K. Kálal. V Růžomberku 1898.
Sbor. slov. — Sborník museálnej slovenskej spoločnosti. Turč. Sv. Martin. V. 2., VI. 1. 2., VII. 1. 2., IX. 1. Sr. I. Přísp. str. 582., II. Přísp. str. 467., Sb. sl.
Sb. sl. = Sbor. slov.
Schulz. — Příspěvky k dějinám moru v zemích českých z let 1531.—1746. Pod. Václ. Schulz. V Praze 1902. — **Schulz. Kom.** = Příspěvky k dějinám soudu komorního království českého z let 1526.—1627. Pod. Václ Schulz. V Praze 1904. — **Schulz. Reg.** = Soupis register soudu nejvyššího purkrabí pražského. 1906.
Slád. Rich. — Král Richard II. Shakespearův. Přel. J. V. Sládek. V Praze 1902. — **Slád. Cor.** = Shakespearův Coriolanus. Přel. Sládek. 1902. — **Slád. Šl.** = Sh. Dvé šlechticů veronských. 1901. — **Slád. Rich. II.** = Sh. Král Richard II. — **Slád. Jindř.** = Sh. Král Jindřich IV. díl I. — **Slád. Jan.** = Sh. Král Jan. — **Slád. Třík.** = Sh. Večer tříkralový. — **Slád. Ant.** = Sh. Antonius a Kleopatra.
Slám. Min. — Z naší minulosti. Naps. dr. Fr. Sláma. V Opavě 1905. — **Slám. Put.** = Vlastenecké putování po Slezsku. Seps. dr. Fr. Sláma. V Praze. Sr. **Slez. poh.**
Slav. Příh. — Příhody a myšlenky. Naps. J. M. Slavičínský (Misárek). Na Kr. Vinohradech. 3. vyd. 1902.
Slez. poh. — Slezské pohádky dra Fr. Slámy. V Opavě. Sr. Slám. Put.
***Slov. B.** — Slovník dvorské knihovny vídeňské č. 5154. Vyd. F. Menčík v Rozm. I. 6.—7. — **Slov. klem.** = Rps. univers. knihovny pražské XVII. F. 31. — **Slov. třeb.** = Slovník archivu třeboňského A. 7. z XV. stol. Otiskl Menčík v Rozm. 11.—15.
***Smil. Př.** — Smila Flašky z Pardubic Sbíčka přísloví. Výb. I. 841.—848. Sr. Výb. v VII. díle str. XX. (v seznamu pramenů).
Smíš. — Smíšek. Humoristický kalendář na r. 1905.
***Smrt.** Při Pulk. Lobk. na listech 434 nn. Sr. Výb. Pel. 74.—75.
Souk. — Staročeské výroční obyčeje, slavnosti, pověry, čáry a zábavy prostonárodní ve spisech Tomáše ze Štítného. Naps. Jan Soukup. V Progr. plzeňské realky za l. 1902. a 1903.
Stan. — V nejtemnější Africe nebo: Hledání, zachránění a ústup Emina, guvernéra Aequatorie. Seps. Henry M. Stanlej. Přel. G. Dörfel, Eliš. Krásnohorská a Primus Sobotka. V Praze 190J. — Sr. Emin.
Stieb. — K vývoji správy. Vliv českých živlů na správu v Dolních a Horních Rakousích. Naps. dr. Milosl. Stieber. V Praze 1901.
Strh. Akust. — Akustika. Seps. dr. Čeněk Strouhal. V Praze 1902. — **Strh. Mech.** = Mechanika. Od téhož. V Praze 1901.
Strn. Poh. — Z pohoří moravského. Od Fr. Stránecké. Ve Vel. Meziříčí 1886.
***Svár. Opat. mus.** — Svár vody s vínem z rkpsu opatovickomusejního. XV. stol. Vz List. fil. 1892. 268.—280.
Svobd. — Svobodníci. Pokus o monografii ze socialních dějin českých XV. a XVI. stol. Naps. Václ. Müller. V Praze 1905.
Škod. F. — P. Ovidia Nasona Fasti. Přel. Ant. Škoda. V Praze 1901. — **Škod. Od.** = Homerova Odyssea I. Od téhož. 1902. — **Škod. Il.** = Homerova Ilias. I. d. 1904., II. d. 1905. 2. vyd.
***Šnajd. Int. l.** — Intimní listy. Básně Ant. Šnajdaufa. V Praze 1882.
Špač. — V podhabřinském mlýně. Naps. Vác. Špaček. V Praze 1892.
***Št. opat.** — Spisů Štítného Sborník opatovický z XV. stol. V Českém museu. — **Št. Uč.** = **Št. Kn. š.**
Tk. Pam. — Paměti V. V. rytíře Tomka. V Praze. I. díl. r. 1904., II. d. r. 1905. —
Tk. M. r. = Základy starého místopisu pražského. Sest. V. V. Tomek. V Praze 1866.
Tkč. Č. pov. — České povídky. Naps. Jan Tykač. V Praze 1882.
Tbz. (Třbz.) — V. Beneš-Třebízský. I.—XV. díl.
Tob. — Česká bibliografie. II. sv. Sest. dr. Zdeněk V. Tobolka.
***Túl.** — Toulec sv. Bonaventury. Vyd. Jos. Truhlář. V Mus. 1879. 576.—580.
Učen. spol. — Věstník. král. české společnosti nauk. Třída filosofickohistoricko-jazykozpytná. 1903.—1905.
***Umuč. rajh.** — Umučení rajhradské. XIV. stol. Mus. 1886. 589.—603. — **Umuč. roudn.** = **Pravn.** v VII. díle str. XVI. (v seznamu pramenů).
Vck. Vset. — Dějiny města Vsetína a okresu vsackého. Naps. Mat. Václavek. II vyd. 1901.
Vin. — Karla Al. Vinařického Korrespondence a spisy pamětní. Vyd. Vác. Ot. Slavík. I. d. 1820.—1833. V Praze 1903.
***Vít.** = **Sv. ruk.** v VII. díle str. XIX. (v seznamu pramenů).
Vlasť. — Vlastivěda slezská. Díl I.—IV. Vyd. V. Prasek.
Vlč. Lit. — Dějiny české literatury. Naps. Jar. Vlček. Str. 289.—328. Dokončení stol. XVIII. Dílu II. část druhá: Století XIX. 1.—104. Sr. Vlč. Lit. v I. Přísp. 583a.

Vlč. Gol. — Golgota i Tábor. Naps. Václ. Vlček. V Praze 1904.

***Voc. gr. klem.** — Vokabulář lat. český grammatický z XV. stol. V universitní knihovně pražské (Jg. Hist. III. 9. a). — **Voc. Zdik.** = Vokabulář z r. 1424. ve dvorní knihovně mnichovské č. 14310. Sr. Mus. 1885. 269.—270.

Vot. — Chemie fysikálná. Z franc. přeložil Emil Votoček. V Praze 1902.

Vrch. N. střepy. — Nové barevné střepy. Od J. Vrchlického. V Praze 1892. — **Sud** = Kniha Sudiček. 1895. — **Dojm.** = Dojmy a rozmary. — **Ekl.** = Eklogy a písně. — **Hl.** = Z hlubin. — **Pout.** = Poutí k Eldoradu. — **Živ.** = Co život dal. — **Muš.** = Tři mušketýři. Naps. A. Dumas. Přel. Vrchlický.

***Výb. Pel.** — Výbor z literatury české. Doba stará. Vyd. J. Grim a J. Pelikán. Druhé vyd. od Pelikána 1893. — Sr. **Pel.**

Vyhl. — Naše Slezsko. Od Jana Vyhlídala. V Praze 1891. II. d. 1903. — **Slz.** = Kresby ze Slezska. V Brně.

Vykl. Obrz. — Z časů dávných i našich Obrázky zvykoslovné. Naps. F. V. Vykoukal. 1893.

Vzáj. — Československá vzájemnost (časopis). V Olom. 1903.

Wtr. Str. — Staré listy. Od Zikm. Wintra. — **Min.** = Miniatury. — **Řem.** = Dějiny řemesel a obchodu v Čechách ve XIV. a XV. stol. V Praze 1906.

Zahrad. — Slovník latinskoněmeckočeský pro Ladislava Pohrobka z XV. stol. Vyd. dr. Isidor Theod. Zahradník. V Praze 1904.

Zach. Test. — Rajmund Lullius. Praktika testamentu (str. 54.—142.). 1500. Vyd. Otakar Zachar. V Praze 1904. Na str. 13.—53. jest volný překlad lat. rkpsu pořízený od O. Zachara.

Zbrasl. — Listy kláštera zbraslavského. Vyd. Ferd. Tadra. V Praze 1901.

Zedn. — Ferd. Zedníček, soudce v Úpici.

Zlod. — Puchmajerův Slovník řeči zlodějské z r. 1821. Sr. Čes. l. XI. 172 nn., XV. 46.—48.

Zl. Pr. — Zlatá Praha (týdenník).

Zr. Cer. — Ondřej Černyšev. Naps. Julius Zeyer. V Praze 1902. — **Kom.** = Tři komedie. 1894. — **Leg.** = Tři legendy. 1895. — **Let.** = Z letopisů lásky. Řada I.—IV. 1889.—1891. — **Nekl.** = Neklan. Tragoedie. — **Nov.** = Novelly. 1902. I. II. — **Čech.** = Čechův příchod. 1902. — **Mad.** = Dobrodružství Madrány. 1902. — **Rok.** = Rokoko. Sestra Paskalina. 1903. — **Brand.** = Kronika o sv. Brandanu. 1903. — **Krist.** = Kristina zázračná a jiné práce. 1903. — **Gom.** = Gompači a Komurasaki. 1903. — **Fant. pov.** = Fantastické povídky. 1903. — **Strat.** = Stratonika a jiné povídky. 1903. — **Poes.** = Poesie. 1903.

Zub. Még. — Kalidás: Méghadút čili Oblak poslem lásky. Přel. Jos. Zubatý a Jar. Borecký. V Praze 1902.

Zvon, týdenník.

***Ž. brn.** — Žaltář brněnský XIV. stol. List. fil. VIII. 302 nn. — **Ž. gloss.** = Žaltář glossovaný z XIII. stol. Mus. 1879. 405 nn. — **Ž. mus.** = Musejní zbytky staročeského žaltáře z XIV. stol. Mus. 1886. 133 nn. — **Ž. tom.** = Zlomek žaltáře svatotomášský XIV. stol. Mus. 1881. 125 nn.

***Živ. Jos.** = Jos. v VII. díle str. XII. (v seznamu pramenů).

***Žiž. Fr.** — Kronika o J. Žižkovi. Rkp. v gymn. knihovně v saském Freiburce. Vyd. Jsl. Goll. V Praze 1878. (Učen. spol.).

NĚKTERÉ OPRAVY.

Str.	10^{b}.	řád.	31.	sh.	b šky oprav v: b-šky.
„	13^{b}.	„	6.	zd.	816. oprav v: 846.
„	29^{b}.	„	26.	sh.	Bzdoch a oprav v: Bzdocha.
„	30^{a}.	„	27.	zd.	ce oprav v: -ce.
„	80^{b}.	„	2	„	Hehe polož za Hedvábový.
„	128^{b}.	„	28.	„	Komitozářný oprav v: Kmitozářný.
„	133^{b}.	„	16.	„	za IX. 45. polož: , X. 403.
„	163^{a}.	„	13.	„	Lyndyšový oprav v: Lindyšový.
„	186^{b}.	„	20.	sh.	Motocykliska oprav v: Motocyklista.
„	193^{b}.	„	3.	„	Nadovnutý oprav v: Nadouvnutý.
„	246^{a}.	„	33.	zd.	aramagnetismus oprav. v: Paramagnetismus.
„	280^{b}.	„	37.	sh.	opizdřit oprav v: Popizdřit.
„	289^{a}.	„	34.	„	Hanuš ovciach oprav v: Hanušovciach.
„	293^{a}.	„	23.	zd.	*ἀπολυμτάης* oprav v: *ἀπολυμάτηρ*.
„	332^{a}.	„	26.	„	Poľd oprav v: Phľd.
„	333^{b}.	„	21.	„	XII. 136. oprav v: VII. 130.
„	341^{a}.	„	36.	„	rozmačknutí, n. oprav v: rozmačknutí, n.,
„	346^{a}.	„	4.	sh.	665 oprav v: 660.
„	380^{b}.	„	30.	„	Smyslnosť i oprav v: Smyslnosť, i.
„	430^{b}.	„	20.	„	Ces. oprav v: Čes.
„	449^{a}.	„	31.	„	Teřsovitý oprav v: Třesovitý.

Mimo Rozpravy III. třídou vydaná díla:

Dr. *V. Mourek*. Kronika Dalimilova.	Cena	2 K	80 h.
Dr. *V. Vondrák*. Glagolita Clozův. :	„	6 „	— „
Josef Truhlář. Listář Bohuslava Hasišteinského z Lobkovic. Sbírka pramenův ku poznání literárního života v Čechách, na Moravě a v Slezsku. (Skupina II. Číslo 1.)	„	4 „	40 „
Jan Urban Jarník. Dvě verse starofrancouzské legendy o sv. Kateřině Alexandrinské.--	„	10 „	— „
Dr. *Just. V. Prášek*. M. Kabátníka cesta z Čech do Jerusaléma a Kaira roku 1491-92. Sbírka pramenův etc. (Skup. I. Řada 2. Čís. 1.	„	— „	80 „
Adolf Patera. Vzájemné dopisy Josefa Dobrovského a Fortunata Duricha z let 1778—1800. Díl I. Sbírka pramenův etc. (Skupina II. Číslo 2.)	„	5 „	80 „
Dr. *Jan V. Novák*. Staročeská gesta Romanorum. Sbírka pramenův etc. (Skupina I. Řada 2. Číslo 2.)	„	4	60 „
Čeněk Zíbrt. Bibliografický přehled českých národních písní. Sbírka pramenův etc. (Skupina III. Číslo 1.)	„	5 „	80 „
Dr. *Václav Vondrák*. Frisinské památky	„	3 „	60 „
František Št. Kott. Příspěvky k česko-německému slovníku zvláště grammaticko-fraseologickému. Archiv pro lexikografii a dialektografii. Číslo 1.	„	11 „	60 „
Dr. J. Hanuš. Život a spisy Václava Bolemíra Nebeského.	„	1 „	20 „
Josef Truhlář. Dva listáře humanistické. I. Dra. Racka-Doubravského. II. M. Václava Píseckého. S doplňkem listáře Jana Šlechty ze Všehrd. Sbírka pramenův etc. (Skup. II. Číslo 3.)	„	2 „	— „
Martin Hattala. Besední řeči Tomáše ze Štítného. Sbírka pramenův etc. (Skupina I. Řada I. Číslo 1.)	„	2 „	40 „
Dr. *V. Flajšhans*. Podrobný seznam slov rukopisu Královdvorského. (Archiv pro lexikografii a dialektologii — Číslo 2.)	„	1 „	80 „
Dr. *Jan Kvačala*. Korrespondence Jana Amosa Komenského. (Listy Komenského a vrstevníků jeho.) Nová sbírka. — [Spisy Jana Amosa Komenského. Číslo 1.]	„	3 „	—
Adolf Petr Záturecký. Slovenská přísloví, pořekadla a úsloví.	„	6 „	80 „
Dr. *Jan V. Novák* a *Adolf Patera*. J. A. Komenského Theatrum universitatis rerum. [Spisy J. A. Komenského Číslo 2.].	„	1 „	20 „
Dr. *V. Flajšhans*. Knihy české v knihovnách švédských a ruských. Sbírka pramenův etc. (Skupina III. Číslo 2.)	„	1 „	20 „
Dr. *Jos. Müller*. J. A. Komenského na spis proti Jednotě Bratrské od Sam. Martinia z Dražova sepsaný Ohlášení. Připojen spis Samuele Martinia z Dražova Třicet pět důvodův. [Spisy J. A. Komenského. Číslo 3.]	„	3 „	— „
Dr. *V. J. Nováček*. Františka Palackého korrespondence a zápisky. I. Autobiografie a zápisky do r. 1863. (Sbírka pramenův. Skupina II. Číslo 4.)	„	2 „	80 „
Dr. *Jan Kvačala*. Korrespondence Jana Amosa Komenského. — Svazek II. (Spisy J. A. Komenského. Číslo 1.)	„	3 „	60 „
Adolf Patera. Žaltář Poděbradský. (Sbírka pramenův etc. Skupina I. Řada I. Číslo 2.)	„	4 „	60 „
Frant. Bartoš. Národní písně moravské nově nasbírané. (Díl I.)	„	7 „	30 „
Dr. *V. Flajšhans*. Literární činnost M. Jana Husi. (Sbírka pramenův. Skupina III. Číslo 3.)	„	2 „	50 „
Ant. Truhlář. Jana Albína Ezopovy fabule a Brantovy rozprávky. (Sbírka pramenův. Skupina I. Řada 2. Číslo 3.)	„	5 „	50 „
Jan V. Novák. Jana Amosa Komenského: Maudrost starých Čechů, za zrcadlo vystavená potomkům. (Spisy J. A. Komenského. Číslo 4.)	„	1 „	70 „
Frant. Bartoš. Národní písně moravské nově nasbírané. Díl II.	„	14 „	80 „
František Št. Kott. Druhý příspěvek k česko-německému slovníku. (Archiv pro lexikografii a dialektologii. — Číslo 3.)	„	6 „	20 „
Dr. *Justin V. Prášek*. Marka Pavlova z Benátek Milion. (Sbírka pramenův. Skupina I. Řada I. Čís. 3.)	„	4 „	20 „
Dr. *Jan Kvačala*. Korrespondence Jana Amosa Komenského. Listy Komenského a vrstevníků jeho. II. — Svazek 3. — (Spisy J. A. Komenského. Číslo 5.)	„	5 „	— „

Ferdinand Strejček. Jana Hasištejnského z Lobkovic putování k svatému hrobu. (Sbírka pram. etc. Skup. I. Řada II. Čís. 4.)	Cena	1 K	60 h.
Dr. *V. J. Nováček.* Františka Palackého korrespondence a zápisky. II. Korrespondence z let 1812—1826. (Sbírka pramenův. Skupina II. Čís. 5.) .	„	3 „	10 „
František Černý. Evangeliář Olomoucký. (Sbírka pramenův etc. Skupina I. Řada I. Číslo 4.)	„	3 „	50 „
Dr. *Josef Th. Müller.* Jana Felina Rozebrání obrany Sam. Martinia. — Jana Amosa Komenského Cesta pokoje. — Induciae Martinianae.	„	3 „	80 „
Homerova Odysseia. Přeložil *Antonín Škoda.* Díl první. Bibliotéka klassiků řeckých a římských. Číslo 5.	„	2 „	— „
G. Suetonia Tranquilla Životopisy XII císařů římských. Přeložil *O. Kubelka.* Bibliotéka klassiků řeckých a římských. Číslo 6.	„	4 „	— „
Gaja Velleja Paterkula Dějiny římské až ku konsulátu M. Vinicia. Přeložil *Frant. Št. Kott.* Bibliotéka klassiků řeckých a římských. Číslo 7. . .	„	2 „	— „
Dr. *Čeněk Zíbrt.* Staročeský lucidář. Text rukopisu Fürstenberského a prvotisku z roku 1498. (Sbírka pramenů. Skupina I. Řada II. Číslo 5.)	„	1 „	— „
Adolf Patera. O sv. Jeronymovi knihy troje. (Sbírka pramenů. Skup. I. Řada 1. Číslo 5.)	„	2 „	30 „
Václav Otak. Slavík. Karla Aloisa Vinařického korrespondence a spisy pamětní, I. Korrespondence od roku 1820—1833. (Sbírka pramenů. Skupina II. Číslo 6.)	„	4 „	— „
Dr. *Josef Karásek.* Kollárova dobrozdání a nástin životopisný z roku 1849. (Sbírka pramenů. Skupina II. Číslo 7.)	„	1 „	80 „
Dr. *Zdeněk V. Tobolka.* Česká bibliografie. Svazek I. Za rok 1902 . . .	„	4 „	20 „
Jan Loriš. Sborník hraběte Baworowského. (Sbírka pramenů. Skupina I. Řada 1. Číslo 6.)	„	5 „	60 „
T. Maccia Plauta Mostellaria. Přeložil *Jan Lad. Čapek.* Bibliotéka klassiků řeckých a římských. Číslo 8.	„	1 „	80 „
Dr. *Čeněk Zíbrt.* Frantova práva. (Sbírka pramenů. Skupina I. Řada II. Č. 6.)	„	2 „	— „
Homerova Ilias. Přeložil *Antonín Škoda.* Díl I. Bibliotéka klassiků řeckých a římských. Číslo 9.	„	1 „	80 „
Xenofontovy drobné spisy. Přeložil Dr. *Karel Müller.* Bibliotéka klassiků řeckých a římských. Číslo 10	„	3 „	40 „
Ph. Dr. *Isidor Theod. Zahradník.* Slovník latinsko-německo-český pro Ladislava Pohrobka (Archiv pro lexikografii a dialektologii. — Číslo 5.) .	„	2 „	20 „
Dr. *Zdeněk Tobolka.* Česká bibliografie. Svazek II. Za rok 1903. (Sbírka pramenů. Skupina III. Číslo 5.)	„	5 „	50 „
Adolf Patera. Čtenie zimnieho času. (Sbírka pramenů. Skupina I. Řada I. Číslo 7.)	„	2 „	32 „
Frant. Bartoš. Dialektický slovník moravský. I. Část I. (Archiv pro lexikografii. Číslo 6.)	„	5 „	30 „
M. Juniana Justina Výtah z dějin filippských Pompeja Troga. Přeložil *František Št. Kott.* Bibliotéka klassiků řeckých a římských. Číslo 11. . .	„	3 „	80 „
Dr. *Maximilian Křepinský.* O poměru předlohy Hartmannova Gregoria k starofrancouzským legendám o sv. Řehoři.	„	2 „	20 „
Homerova Ilias. Díl II. Přeložil *Antonín Škoda.* Bibliotéka klassiků řeckých a římských. Číslo 12.	„	2 „	50 „
Frant. Bartoš. Dialektický slovník moravský. II. (Archiv pro lexikografii. Číslo 6.)	„	5 „	80 „

Tiskem Aloisa Wiesnera v Praze, knihtiskaře České Akademie císaře **Františka Josefa** pro vědy, slovesnost a umění.

